Universidad de Deusto
Biblioteca

ALBERICU

PRIMA
SUPER
INFORTIA T

LUGDUN

1545

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

PRIMA ALBERICI
super Infortiato.

LECTVRA SINGVLARIS ET aurea Domini Alberici de rosate Bergomensis iuris Cæsarei & Pontificii doctoris excellentissimi in praxi non minus vtilis quam necessaria super Prima parte Infortiati, accurate tersa & emuncta: & in multis locis in quibus erat laniata, nunc resarta.

Cum additionibus, concordantijs numeris: summarijs, ante ll. & §§. affixis, quatenus materiæ lympidiores cunctis lucescant: necnon Repertorio alphabetico miro ordine constructo in lucem denuo prodit.

LVGDVNI,
1545.

BIBLIOTECA DE LOS PP. AGUSTINOS
EL ESCORIAL
101

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tabula Rubricarum in hoc volumine contentarum.

¶ Actione rerum amotarum. folio.31.
Acquirenda hereditate. 152
Administratione z periculo tutorum. 57
Auctoritate tutorum z curatorum. 71
¶ Concubinis. 42
Conditionibus institutionum. 147
Contraria tutela z vtili actione. 85
Confirmando tutore. 51
Curatoribus furiosorum. 91
¶ Eo qui pro tutore negotia gessit. 86
Excusationibus tutorum. 75
¶ Fideiussoribus z nominatoribus. 88
¶ Heredibus instituendis. 112
His que in testamento delentur. 111
¶ Impensis in rebus dotalibus factis. 28
Iniusto rupto z irrito testamento. 109
Iure codicillorum. 169
Iure deliberandi. 150
¶ Legitimis tutoribus. 53
Liberis agnoscendis. 54
Liberis z posthumis heredibus instituendis. 97
¶ Magistratibus conueniendis. 88
¶ Quando ex facto tutoris vel curatoris minores conueniri possint. 73
Quemadmodum testamenta aperiantur. 103
Qui petant tutores. 56
Quod falso tutore auctore gestum esse dicitur. 86
¶ Rebus eorum qui sub tutela vel cura sunt. 89
¶ Senatusconsulto syllaniano z claudiano. 110
Si mulier ventris nomine in possessione missa eadem possessio dolo malo ad alium translata esse dicatur. 41
Si mulier ventris nomine in possessione calumnie causa fuisse dicetur. 42
Si quis omissa causa testamenti. 164
Soluto matrimonio. 2
Suspectis tutoribus z curatoribus. 75
¶ Testamentaria tutela. 45
Testamentis z qui testamenta facere possunt. 92
Testamento militari. 150
Tutelis. 43
Tutelis z rationibus distrahendis. 82
Tutoribus z curatoribus datis ab his. 54
¶ Ubi pupillus educari debeat. 82
Uentre inspiciendo. 39
Vulgari z pupillari substitutione. 119

¶ Quando ex facto tutoris vel curatoris minores conueniri

a ¶ Ideo infortiatū. Unde sortiatur effectum nominis declarat gl. hic z Bar. in Rub. eo. vbi addncit rationes quare dicatur infortiatum. Prima est que est glo. cum studiū antiquitus esset Rome diruptū: istud volumē fuit depredatū. Tādem studium soléne inchoatum est Bononie: vti adhuc his nostris diebus curriculis extat: sed nō ita paradoxatum; et istud volumē in primū statuz regressū est Rauenne. Quādoquidē plura in isto fuere accumulata que tpibus elapsis de erāt: vñ ius nostrum est fortius esse etū. Et dicitur infortiatum: ideo vel a sortiatū: sicut est prebēs de hoc testimoniū tex. in. l. gallus. ff. de libe. et posthu. ff. ille casus. Nihilomin⁹ tamē Bar. hic dicit hāc opinionē ē falsam: cū hoc volumē sp fuerit cōprehēsum cum volumie pādectarū. Et istud cōfirmauit dñs Alex. Huiberte⁹ preceptor meus extraordinario a materia in. l. vlpiānū. ff. si cert. pe. Nā pisis adhuc est. Ad hec si b esset verū vocitād⁹ esset liber iste in fortiāe non aūt infortiatū. Scōdō est: qz i hoc volumie fortes leges offenduntur. verus iudicio Bart. Bal. z neoterico rū: et gl. hic: sunt in. ff. veteri fortiores et arduioꝛ cōplectentes materiā: vt oculis haurire libet in ti. de libe. z posthu. in ti. ad. l. falci. de acq. here. in fine. de bono. posses. Tertia qz dicit ab inuētore. Nā Bar. hoc cordi nō est: z adducit rationē: qz nec Justinianus: nec aliquis de cōpilatoribus (qui ponūtur. C. de vete. iur. enucleand. in. l. secūda) fuit hoc nomine appellitatus. Quarta: qz hec sunt nomina magistralia: et de his non est curādū. Nam in pertinacia existentibus istud venit relinquendum: vt notat glo. argu. C. de constitu. pecu. l. fi. et ad municipales. l. fin. ff. pen. Ista enim nomina mutantur z imponuntur ad libitum. C. de mino. not. l. i. et. ff. ad trebel. l. ficta. ff. si in oanda. Et ita de istis vocabulis rimatio est relinquenda. ff. de lega. i. si quis in fundi vocabulo. Et istud sequuntur Buil. de Lug. et Alexand. in. l. comparationes. C. de fide instrumen. z Bal. consil. xxij. i. volu. et consi. cccxxij. ij. volu. et dominus Lardi. consi. cxxxij. z Ang. consil. lxxiij. et. cclxxij.

Lectura domini Alberici de Rosate Pergamēsis iuris vtriusq; doctoris: ac practici excellentissimi: sup prima parte Infortiati: nusq; adhuc impressioni commendata: cum summarijs ante. ll. z. ff. affixis: cōclusiones dictorū Alberici cōplectentibus: z additionib⁹ necnō cōcordātijs iuris ciuilis et canonici: ac cottationibus materiā enodantibus: per dñm Joannē Thierrij Lingonēsem vtriusq; iuris doctorē: olerti cura z indagine: limatis et elaboratis.

1 ¶ Infortiatū dicitur qz in eo cōtinētur fortes leges: vel ab infortiatim verbo chaldaico qō est dispositio.
2 Legislator vult omnia esse pfecta: ambitionib⁹ omnibus extirpatis.
3 Bonū et malum: iustū et iniustū: licitū z illicitum: qualiter differāt inter se. z nu. 4.
5 Vasallus tenetur dñm defendere et iuuare contra illum offendentes.
6 Abstinere a malo tantū non sufficit nisi fiat etiam quod bonum est.
7 Justitia participat cum omnibus virtutibus: qz omnes virtutes sunt connexe.
8 Justitie diffinitio et eius cōmendatio quales sint.
9 Ulpianus: domicius: paulus: Bolas et tripidius fuerunt vertices et quasi capitanei iuris ciuilis.
10 Filius emācipatus prodest patri ad excusandum a cura contra seipsum.
11 Creditor non tenet liberationē generalē facere debitori.
12 Inofficiosi testamenti querela datur contra aliū quam contra heredem scriptum.

Iber iste cuius telam z declarationem in textu z glossis ex doctorum sparsis lecturis: maxime Jaco. de are. z Dyni de Mugello (diuini fauoris gra mediāte) texere z ordinare decreui. Ideo † Infortiati a appellat ꝑs vnā opi. gl. qz ideo fortes leges sunt. a
Uel ab infortiatim: chaldeo vocabulo: quod est dispositio qz in eo de dispositionib⁹ vltimarū volūtatū tractat. Quib⁹ duab⁹ opinionib⁹ cōformant duo versus quos reperi in libro dñi Old. q sunt tales. Sum liber fortis disponēs spolia mortis: alis fratris. Et clausis portis me discat lector in hortis. ¶ Circa cuius principij loco pfationis pmittā versus satis bonos: arbitror scire inris alpicere: si iuxta dñi voluntatē iudicē. parū em̄ proderit scire toti Codicē: si nihil boni pferā an tm̄ iudicē. ¶ Deinde Jesus sacre virginis b fruct⁹ pie matris prece ductꝰ: sit nobis via: vox z cōductꝰ liber in hoc opc. ¶ Deinde subiicio quedā premissa p Dy. hoc modo. ¶ Oia qdē legislatori reipublice in magna cura sunt: quēadmodum oēs se habeāt: z peccāti mihi relinquat. in auc. vt hi qui obligatas se habere perhibent res minorū. in prin. coll. vi. ¶ Ex qb⁹ verbis colligitur vniuersalis legislatoris studiosa solicitudo. ¶ Scōo ponit eius circa rem publicā finalis intētio. ¶ Et per hāc partē colligit q † le- 2
gislator vult q oia sint perfecta: ambitionibus oīb⁹ extirpatis: q sic ꝓbat. Posito vno ⁊tio remotū est aliud vt. ff. de pcu. l. pōponius. §. Sed his. de lege coꝛ. l. si fundus. §. elegāter. C. de fur. l. i. z de codicil. §. fi. Ex quibus ostenditur q si ponuntur duo quoꝝ vnū cōfirmat: remouet aliud qō destruit: z ecōtra. Certū est autē q † bonū z malū inter se differūt: z opposita sunt: vt licitū z illicitū: iustum z iniustū: z adeo opposita sunt q nō est dare medium iter ipsa ꝑm quosdā. Alij negārūt q est quoddā medium. s. ignorātie. q nec sunt bone nec sunt male. ¶ Ipi autē 4
Dy. vī q medium sit † abstinētia ab vtroq. l. a bono z a malo: sicut dicit q cōsensus est vnū extremorū contradicere: aliud est tacere mediū inter ipsa: vt. ff. de reg. iur. l. qui tacet. ibi in gl. et per Dy. et alios extra de regu. iur. c. 5
qui tacet. lib. vi. ¶ Itē dicit q † vasallus tenet defendere dñm z nō offendere: et prebere iuuamē ꝺ offensam vt in vsibus feu. de ꝓhibita feu. ali. per frede. cōsti. imperialem. ¶ Itē † nō sufficit abstinere a malo nisi fiat qō bonum est: z per hoc etiā ostenditur qō scōa intentio legislatoris sequitur ex prima. Si ergo hec est eius intētio: merito cōmēdabilis est legalis scientia. Nam res cōmēdatur aut ꝓpter nobilitatē originis. Aut ꝓpter progressum ordinate dispositionis: aut ꝓpter excellentiam finalis effectus. Propter nobilitatem originis cōmendari pōt ista sciētia: quia a deo est, z inuentio quidem et donum dei. ff. de legibus. l. i. et per ora principū diuinitus pmulgata. C. de prescrip. lon. tem. l. vlti. et ibi in gl. z vlti. dñi. qno iure. et ideo dicuntur leges sacratissime: vt C. de legibus. l. leges sacratissime. ¶ Item quia fundatur super quatuoꝛ virtutib⁹ principalibus † solicet iusti- 7
tia: vt. ff. in princi. ff. de iusti z iur. Cōstat autem q iustitia participat cum omnibus virtutib⁹: vt in auc. vt omnes obe. iudi. ꝓuin. in princi. col. v. nam si virtutes sunt cōnexe c vt vitia ꝺm philosophū: z theologos. ¶ Item ꝓpter progressum ordinate dispositionis est cōmendabilis: qz multum ordinate pcedit. ¶ Primo de diuinis et naturalibus ꝑceptis loquendo. vt. ff. de iustitia z iur. l. i. et. l. iustitia. §. iuris precepta. Secūdo tractat de quasi naturalibus preceptis. ficut de inregentium: quod non est naturale: sed quasi naturale: licet aliquādo ponat ꝓ iure naturali: cōsiderato q dispositiones iuris gētiū procedserunt a quadam naturali ratione insita in pnullegium humane cōditionis: propter tamē naturalia non sunt. vt instit. de rerum. di. §. singulorū. vt ibi in glo. et ea. rum. §. et quidā. ¶ Tertio tractat de preceptis ciuilibus: z ista aliquādo cū iure naturali et gētium discordant. aliquādo cōcordant: vt. ff. de iusti. et iure. l. ius naturale. ibi ita q cum aliquid additur ꝛc. ¶ Unde iustitia ᵇ diuiditur in d
tres species. Nam dicitur iustitia naturalis: quasi naturalis: et positiua in omnibus cum suis speciebus. † Iu- 8
stitia est constans z perpetua ꝛc. vt instita. de iusti. z iur. in princi. ff. de iusti. et iur. l. iustitia. si tractamus de iustitia diuina: si autem de humana ꝺm glo latores: non est semper cōstans. Sed salua eorum pace: iustitia ꝓout est virtus: continet in se omnia verba diffinitionis. Sed si particulariter in qualibet mente in qua est diffusa cōtinetur z etiā definit c ille virt⁹: z sic nō est iustitia. ¶ Ultimo cōmendabilis est ꝓpter excellentiā finalis effect⁹: vt in auc. in prin. ꝑmissa: ubi quēadmodū ꝛc. et qz constituit oīa in statu perfectissimo. ¶ Premissa itaq; aliqua
est q facit bonū habentē: et opus eius bonū reddit. Ratio autē bom cōsistit in numero: ponderę z mensura: vt dicit Sapientie. xi.

b Virginis fruct⁹. Adde quod nomē Jesu Xpi in principio cuiuslibet operis est inuocandū vt notat Bar. in rub. ff. de nouī ope. nūn. et habetur in ꝓoe. instit. ciuilium. Nā sine eo nihil honestū et vtile inchoari pōt: cū dicit Joā. xv. Sine me nihil potestatis facere. et Jac. i. Omne datū optimum: et oē donū perfectum ꝛc. Et est notādū q impator inuocauit nomen dñi. et sic fuit xpianus: vt dicit Bart. in prin. cōsti. z pro hoc cōcordat text. in auc. de antis. §. i. post prin. et in. l. in noie dñi. C. de officio prefect. pto. aphrice. Et ponit rōnē gl. quare nomen dñi est inuocandū in ꝓoe. instiu. ciui. z in auc. ō here. z fal. i tu. col. i. Et trāgit pulchrā dubitatiōnē Bart. in rubr. i. tit. ꝙ. Quaritur ꝺ est possibile q inuocatio Jesu christi fuerit hic tacta: cuz omnes illē leges fuerint per Paganos z Alarenos compilate: et respōdit Jo. fi. i. proc. in fi. ciuilii. z ff. de iusti. et iur.

c ¶ Virtutes sunt cōnexe. Adde quod dicit Philosophꝰ q vir⁹ est q facit bonū habentē: et opus eius bonū reddit. Ratio autē bom cōsistit in numero: ponderę z mensura: vt dicit Sapientie. xi.

d ¶ Ūñ iustitia. Adde (qz hic est materia moralis) q iustitia ꝺm qō est habitus virtutis. pōt accipi quatuoꝛ modis ꝺm Richar. in. iij. dis. xxxiij. arg. v. qō. iij. Primo cōmunissime. s. ꝓo qualibet rectitudine animi: et sic quelibet virt⁹ est iustitia quedā: et sic diffinitur ab Anselmo lib. de veri. c. xij. Justitia est rectitudo voluntatis ꝓpter se seruata. Secundo ꝓo rectitudine per quam homo iustificatur in cōspectu dei: scilicet ꝓo charitate: z sic diffinitur ab Aug. lib. lxxxiij. questionum. q. lxi. Justitia que per cetera diffundit: est dilectio dei z ꝓximi. Tertio ꝓo qualibet virtute ordinata p iustitiā legalē ad bonū cōmune: z sic est idē cū qualibet virtute differens tm̄ ꝺm rationē. Quarto p habitu determinante ad firmiter volendum seruare rectitudinē debitā in operationibus q̄ sunt ad alterū.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Adde (primitus tñ domini nostri Jesu invocato presidio et eiusdem intemerate virginis Marie genitricis) q̄ quando rubrica est generaliter nigris nō dz restringi per nigrū speciali? loquēs: imo sufficit ad decisionē cause si hz verba presenta. ita notāt Doc. in. l. i. ff. si cer. pet. et ideo Paul. de cast. ff. cccxxxiij. ¶ Quia igit̄ presens casus modicū dubietatis hꝫ vr ꝙsoluit q̄ō si Rub. statuti dicat q̄ filia dotata non succedat matri nec quis materne de patre nō autem nihil dicatur q̄ dictum statutū habebit locū etiā in patre cū ruri. sit gnālis, et hoc tenet Alex. in dicta. l. j. et cōsi. i. in. iij. vol. Jason tamen in dicta. l. j. tz cōtrarium sex fundamētis. verū ne longiori lectores remorer ambage cū domino Berardo de petra scta (salutatī Jasonis reverentia) intēdo illa iuridice soluere: 9 ad primum dico q̄ ista Rubr. habet oratione perfectā oino. Nec ē bona cōsequentia: rō est obscura: ergo nō est pfecta. quia ista possiant simꝫ stare p magie cum nō ꝓbet alia qua lege ergo ce. Ad secundū ipse met respondet. Ad tertiū dico q̄ nō est h alia qua dubietas cū expsse appareat mētē statuētiū fuisse q̄ filia excludat a successiōe pris p illud ℞ buz dotata cum mens sp sit attendēda, et si verba statuti offendant. Bal. in. l. contra. s. de leg. 10 ratiōe maioris rationis quod nō sit dubietas ptz: q̄ Rubri. loquitur in desuetis: et sic equipollet vniuersali. l. si pluribus. 11 ¶ Et alius q̄ nō ois scies est dolus. j. de fal. tuto. auto. l. nouissime. ver. nō temp. ¶ Est 12 ali? de affirmatoribus seu approbatoribꝰ fideiussoꝝ. j. de fideiuss. 13 notato. tuto. l. cū obtēdim?. §. fi. ¶ Et 14 ali? de magi. cōue. l. i. in pri. ver. sed si oculo. 15 ali?. e. l. post primiegiū. 16 ali?. eo. ti. §. ponebat. Est 17 ali? de reb? eorū qui sub tutela vel cura sunt. l magis puto. §. illud queri pōt. Est 18 ali? de libe. et postlī. titi? testō. §. titiꝰ. Et 19 alia gl. q̄nā dicit Dy. alibi nō reperiri. j. de here. instit. l. filia institutio q̄ incipit: et est rō. ¶ Est et ali? pulcher et singularis casus ad materiā rescriptoꝝ: q̄ si rescriptū principis a principio fuit equū: postea ex causa supuenīēti efficiat iniquū: q̄ seruari nō dz. j. de vul. 20 pupil. substit. l. ex facto. ¶ Est 21 alius j. de acq. here. l. iul. alias incipit si pupillus. §. si in societate. ¶ Est 22 ali? q̄ accusator debeat habere dimidiā cōdēnationis. j. ad sill. l. lege coꝛ. §. ex hoc edicto. in fi. quod non inueni alibi ita clare de iure cōmuni. Sed communiter super hoc sunt. ll. statuta ciuitatum. ¶ Item alius pulcher 23 singularis casus q̄ si principalis delinquens executur a delicto autoritate legis: q̄ non tenenꝫ communia que debent dare opem ad capiēdū malefactoꝝ. eo. tit. ad sill. l. si qs in grauī. §. si maritus. versi. si tamen. Alius de leg. i. l. si cui legat. §. fin. in fi. ℣m Dy. vt ibi dixi. Ali? subtilius casus est. eo. tit. l. si fundū sub cōditione. §. fi. ℣m Dy. Ali? est q̄ alibi non reperit. e. tit. de leg. j. l. si tibi homo. in prin. Et alius eadē l. §. fi fund?. secūdū Dyn. et alios. eo. tit. l. si titio. §. fi. al. non est. l. si titio. sed §. iul. sub. l. si fundū per fideicō. Et ali?. eo. tit. l. quidam testamēto. §. si seruus melior. glo. corporis iuris. secundū ibi Bart. j. de leg. l. cum sit eadem ratio in vniuerso comprehensorum: vt sepius dictum est: vnde perinde est ac si vniuersalitas excluisset ab hereditate omnium patris scilicet et matris: et sic nulla est dubietas. Nō obstat illud subtile argumē. quod faciebat dominus Berar. de Petra! ancta ℣ indefinita equipollet vniuersali non ex propria significatione: sed ex interpretatione. l. si seruitus. ff. de. ser. vrb. p̄di. Barto. in p̄dicta. l. si pluribus. Jasō i. l. stipulatio ista circa principiū. de ℣borum obligatiōibus. Ad quartū rūdeo quod istud statutum est fauorabile. nā principaliter inducti fauore agnatiōis cō seruande et istud debet attendi. l. si qs nec causa. §. si certū petatur. l. q exceptionē. de cōditio. indebi. con sideratiō in consequētiam resultet ediuj ex perte feminarum: et ita tenēt docto res communiter in dicta. l. ℣. de in ius vocan. Ad sextū duz dicit statutum debet intelligi vt aliquid operetur: et ita intelleꝛ debet re strigi: vt minus leda tur ius cōmune quaz fit possibile: dico istō fundamentum esse de directo contra regulaz positaz per Alexan. in aut. ex testamē. C. ō collu. vbi dicit quod quando constat q̄ lex venit corrigēda i vno 24 vbi tat vtrū corrigat l alio: q̄ illa lex dz corrigi generaliter. allegat. c. contra Christianos de here. in. vj. iuncta doctri. Jmo. in. l. ū vero. §. de. viro. eod. tit.

duobus

duob? modis. vno modo ad remota sicut dictū est. §. de iure dot. per quos dos cōstituat: nūc econtra p quos repetat sol. mat. Sz cōtinuatio reꝓbat̄ per Pe. q: est a remotis: q: nō est ḡnalis: q: nō tantū tractat in hoc titu. p quos repetat, sed etiam de multis aliꝭ: vt in titulo appareat: et illa que rescribuntur ad ius debent esse ḡnalia: quantū esse pōt. §. de legibus. l. iura. ¶ Secūda ergo cōtinuatio glo. ad ꝓma. §. dictū est qualiter matrimonia dissoluantur: in titulo de diuoꝛ. modo expedit dicere qualiter dos repetatur soluto matrimonio. Scōo ꝙro nunqd hic icipiat caput libri. z cōia aliorū librorū hic sint ꝓponēda: z rīdet glo. q̄ nō. ar. a partib? sufficienter enumeratis. nā circiter tres sunt libri ꝙ dote vt in ꝓemio. ff. §. in scōo. ver. alterutꝛ. §. de spōsalibus vnus: de donatio. inter virū z vxoꝛ alius. tertius de impēsis in res dotales factis apparet q̄ hic nō est liber, seu princi. libri. vt. C. de veteri iure enuclē. l. §. post hos. z hoc est verū ꝓout de libris partialibus hic loquimur. Sed ꝓout nomē libri cōprehēdit vnum volumē totā vt. §. de leg. iij. l. librorū, §. j. et. §. hic est cā. lib. j. voluminis secundum Pet. et secundū hoc possent hic queri communia librorū. ¶ Tertio queritur quare hic liber appelletur infortiatum: in hoc sunt plures opi. glo. Prima est de recuperatione studiū facta Rauenne ex quo ius nostrum fortificatum fuit: sed hoc non placet Jaco. de are. nec Dyn. quia secundum hoc debet dici infortiatus et nō infortiatum. Item nō esset ratio quare hoc nomē magis attribueretur huic volumini seu libroꝛ: q̄ aliꝭ libris iuris: cū etiā per alios libros secundū hoc redditū fuerit: imo nostrum forte. ¶ Secūda sol. est: q: fortes leges in eo sunt, sed sicut dicit gl. et in. ff. veteri. Zilī ab autoꝛe: nec hec est vera: q: non fuit vnus solus autoꝛ: sed plures. vt patet ex. §. vlt. Et ali?. e. tit. l. in lege fal. hoc esse. Et ali?. e. tit. l. hr̄ditatū. vbi agit de cōputatiōe vite hoīs. Et ali?. e. ti. l. titia testō. Est et ali?. j. ad trebel. l. marcell?. §. quidā liberis. Est etiā q̄dā particula. gl. ℣ alibi nō reperit ℣m Dy. q̄ glo. est. j. ad trebel. l. ex facto. §. si qs rogat?. i. Et icipit gl. ꝙ prio inspicitur. Et illa ps incipit ibi. Jtē z si hec cōditio: vt ibi dixi. Est z quoddā senatusconsultū q̄ appellat apinianū: de quo fit mentio dic. ti. ad trebel. l. cōi?. et non est alibi ℣m Dy. vt ibi dixi. Est z ali? casus qui alibi nō reperit ℣m Dy. eo. tit. ad trebel. l. ita tī. §. j. qui icipit. si fern?. Est et ali?. e. ti. l. lucio. §. fi. Est z ali?. j. vt legator? noie caueat. l. posī. §. fi dies. Et alia gl. e. tit. l. etiā. §. fi. Et alī? casus: q̄ dies lega. cedat. l. furioso. §. j. versū. cū autꝛ. Est z ali? de bon. pos. cū q̄dā. est z alia glo. q̄ tradit modum claudēdi testū. i scriptis. j. de bo. pos. ℣m ta. l. j. §. fi linū. Est et ali? casus. e. ti. l. q liberis. §. testamēto z. pulchra z notabilis gl. ad materiā p̄mi testamēti. e. ti. l. i. §. exigit. ℞. Sz si filī?. q̄ incipit. no. duob? tpib?. Est z alia gl. q̄ alibi nō reperit ℣m Dy. j. de bono. pos. ℣ tabu. l. j. in prin. in glo. q̄. vt ibi dixi. ¶ Est z ali? satis singularis in quo † q̄rela inoffi. testa. dat̄ contra aliū quā ℣ scriptuꝫ heredē: qui ponit. j. de ꝙstra ta. l. filiū. ℞. sed q̄eadmodū. Est z ali?. j. de lega. prestan. ℣ tab. bonoꝝ possessiōe petita. l. si duo. vbi fil? in ptāte cōstitut? cōuertit illud edictū: vt ibi dixi. Est et scōa q̄ nūq̄ fallit ℣m Dy. j. de col. bonoꝝ. l. i. §. pf filiū. ℞. cotles igit̄. Est et alia regula q̄ raro inuenit. e. l. §. impuberi. ℞. igit̄. ℣m Dy. Est et ali?. j. de vētre in possess. mit. l. vbicūq̄. §. interdū ℣m Dy. Est z alius. j. de operis liberto. l. si ita stipulatus. Est et alia gl. singularis. j. vnde cognati. l. hac parte. in vlti. glo.

1 ☞ Fructus an spectēt heredi ab ītestato vel succedēti in ꝓbenda si clericꝰ moriat̄ ante illoꝝ ꝓceptionē.

2 Vir vxoꝛē occidēs pdit dotē q̄ lucrari debebat ex pte.

3 Defensor eodē priuilegio vti p̄t: q̄ et is quē defendit.

4 Casus omissus ab hoie: a lege cōi lombarda z statuto habetur ꝓ omisso.

5 Maritus an teneat vxoꝛē alere nulla existēte dote.

6 Judex satisdationem exigere volens ab illo qui allegat causas absentie non potest̄ nec̄ debet.

Superrubrica. Pro declaratiōe huiꝰ tit. vide azo. i summa. e. ti. z in brocar. de dotib? et ma. z in margarita Baleoti de dotib? z bñ. ꝙ Hoffre. et hosti. et specula. de dote post dinoꝛtiū restituēda. ¶ Et circa hāc rubri. vide q̄ dixi. j. e. l. maritum. sunt etiam alia plura examinanda. ¶ Primū quale rubrica cōtinuat̄ ad p̄cedētia: hoc enī nō male ḡrit̄ cū legislatores polliciti sint cōtinuatos tradere titulos. §. de sta. ho. l. ℞. et. C. de ve. in. enu. l. ℞. §. igit. et ideo doc. z glo. cōiter intendunt circa cōtinuationē rubricarū: a gl. hic cōtinuat

a ¶ Imponūtur enī ad libitū. Adde q̄ dicit bar. hic. q̄dā hodiē repetitiōes ℣ cines pusinos fiue hoies de pusio inuenit aliquē q̄ vocabat̄ pusinꝰ. an hoc ꝓbat ipsius esse de pusio. vt ℣ fit q: idē est dicere pusinꝰ q̄ō de pusio. vt extra de spō. c. i. et ē de ꝓcept. c. significantē. z ad mūicip. l. assūpto. et ibi Bar. l. puericiales. j. de ver. sig. Tū dicit Bart. Zilī esse ve rū. z ꝓ hoc est tex. in §. pen. ff. ad num. vide q̄ dixit an to. in ca. de Francia extra de spon. gemini. i. pe mio decretalū vbi dicit q̄ est idē di ctū petrus frācigena q̄ petr? de frācia. i. diſi. c. ius q̄rit̄.

b ¶ Impedientis doctores, adō By. bart. z Lanfre. i. l. i. j. e. et Leono. in. c. vestra. ō loca. Bal. in. l. j. ſi. C. si ō mo. possess.

c ¶ Expartitur absenti. Adō tex. in l. filiusfamilias. la. i. et ibi Bart. in fi. de test. i. l. sed si vn?. §. filiosa. ff. de iniur. l. §. §. furtol?. z ibi bart. de iure codicil. bar. in. l. i. §. dari. aūt. ff. ō pe. z i. l. §. §. fi. z Bal. i. l. furiosus i fi. C. qui testa. fac. pol.

b ¶ Jmpedientis doctores ꝺ scholares malleando, an possit expelli, z si essent plures docto. ita vicini q̄ se impedirent legendo: q̄d fiat. z an maritus ꝓ dote sibi ꝓmissa habeat priuilegiū tacite stipu. z hypothece. z an ꝓferat̄ ceteris creditoribꝰ? z vtrum extraneus stipulatus dotū habeat priuilegium tacite hypothece ꝓ dote an pater habeat idem priuilegiū tacite hypothece, z an causa dotis agi possit die feriato, z an si scōs maritus stipuletur dotez ab heredibus primi habeat priuilegiū tacite hypothece de actione de dote cōmuni patri et filie plene agitur. j. eod. l. ℞. et quod filie facte sui iuris noceat id q̄ fecit in ptāte existēs, z de dictione q̄si z eī? significato: an sit expōsiuum veritatis vel nota diminutiōis, z q̄ tibi non nocet z mihi pdest teneatur, z an z q̄ q tacet cōsentire videat, z si vēdo rē tuā te p̄sente an tibi p̄iudicet, z si te p̄sente scribaris vt fideiussoꝛ. Et an furiosus habeatur ꝓ cōsentiēte vl̄ dissentiēte, z an furiosus equiparet absenti? z cui debeat dos restitui sol. mat. morte vl̄ diuoꝛtio, z an aliquo casu possit solui dos constante mr̄imonio, z an casus futurus sit cōsiderādus, z an factū vnius p̄iudicet alteri in ista actione de dote cōi, z q̄ pater teneatur cauere de rato in ista actiōe, z q̄ dos sit filie q̄ ad ꝓpꝛietatē, et eī? exercitii sit pr̄is z an sit vnica actio de dote: vel due, z qualiter sit cōis, z quō libell? fic formetur, z an dōis possit vasallū inuitū aliꝭ ōlegare: vl̄ res feudales alienare. z si alienat an teneat̄ ēptor fidelitatē iurare et quomō ad hoc cogat̄, et si creditoꝛ pbet debitū ꝓ testes an cogatur debitoꝛ facere instr̄m de ipso debito, z an cogere possim aliquē satisdare q̄ me nō offendet. An solūdo cōiunctis psonis quis liberet, et cōstāte matrimonio mulier cōmittat adulteriū ita q̄ debeat p̄dere dotē. an hoc noceat pr̄i, et idē si marit? alienat z mulier cōsentit, z renūciat iuri hypothecarū: an noceat patri. Quare adiecto solui possit. j. eo. l. nō solum. z an sufficiat pervenire ad paternā dotē iurisdictiōe vt solues filie liberet. Queritur an filio possit solui sine consensu pr̄is in his in quibus patri non queritur vsusfruct. z an curatoꝛi dato ad exigendum solui possit: qualiter actio de dote sit ꝓmunis patri et filie, z an aliꝭ solues si pecunia pervenīat ad creditoꝛem liberetur. Et de ꝓiunctione fructuum p̄dō dotalis receptoꝛū per maritum post matrimonium contractū. j. e. l. de diuisione. et q̄d si recipiant̄ ꝓ mulie- b re, et quādo mulier dicat in mora z an sufficiat quasi mora, et an q̄s possit obȝcere culpam ex qua lucrū sentit. De fructib? fundi dotalis p̄ceptis ante matrimonium per maritū ad que spectat. j. eo. l. si antē. Et an legatus seu ambassiator: qui venit ante tertiam debeat habere salarium totius diei. Et si aliquis querit matrimoniū cū minoꝛe. xij. annis z sustinuerit onera matrimonij an lucretur fructus dotis. ¶ De expensis factis circa p̄diū dotale per virum z vxoꝛem qualiter deducant̄. j. eo. l. fructus. l. diuoꝛtio impendia. Et an dictio mox vel postea denotet internallū vel continuationem q̄d facit: si testatoꝛ dixit instituo seū. postea semꝓnium. an ambo vel tantū primus videantur instituti. Et an fru- c ctus intelligant̄ expēsis deductis, si ꝑeat ab hoie in ꝺtractu locationis vel vēditiōis. A quo tēꝓore incipiat vltimus annꝰ quo ad diuisionem fructuum inter maritū z vxoꝛē. j. eo. l. diuoꝛtio. Et quid iuris q̄n matrimoniū solui diuoꝛtio, et quid q̄n moꝛte. Et quod fructꝰ accipit dupliciter ꝓprie z impꝛoprie, et si fructꝰ excedant alimēta iusta p̄stita p heredes mariti, an sibi debeant restitui. Et an teneatur eam alere, si nullam habeat dotem. Et quō contribuatur z dividatur pensio fundi potalis locati. Etiam an emptoꝛ vel legatarius habere debeat oēs fructus p̄diō venditi vel legati, et si maritus p̄occupat collectionem fructuū z eos colligit immaturos, an eos lucretur, et q̄n intelligat̄ percepꝰ? fructus naturalis, z q̄n ciuilis, z bonā distinctio. q̄n fructus p̄dō dotalis sint viri, z q̄n vxoꝛis, an mulier ḥeat necesse stare colono cui maritꝰ locauit p̄diū potale. Et an ex tali locatiōe habeat mulier vtilem actio. fine cessi, z quid si mulier locauit, an marit? habeat̄ partē aliquā. Et an hec diuisio de q̄ loquit hec lex habeat locum inter ꝓpꝛietariū z ūsum z heredes vasalli. Et q̄d si clericus moriat̄ aū fructꝰ ꝓceptos: an spectēt heredi abintestato vel succedēti in p̄dicta, et si clericꝰ renūciat bñficio fructib?

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Teneat insolidū. Adde istud esse verū durāte matrimonio non autem post. Bar. in l. nō tm. ff. de re iud. Bart. in l. nec ennius. de neg. gest.

b ¶ Dolo vel lata culpa. Adde plus quod maritus tenet de periculo rerū dotalium estimatarū. Bald. in l. ex cōuentione. C. de pac. per. l. estimate et per l. si estimatis. eo. tit. item tenet de periculo dotis post moꝝ. l. filiofamil. §. si post. e. tit. qō vex est etiā si eodez mō res fuisset peritura penes vxorez. Bar. ibidē.

c ¶ Cōstāte mrimonio pōt repeti. Concordat ad hoc tex. i l. vbi adhuc. C. de iu. do. qō intellige verū nisi vir fuisset pauper tpe dotis date qz vxor sibi iputare debet ꝛ Sy. Bart. tñ tenet ℈. ꝛ in l. si is a q̄. ff. vt in posses. et Bald. in auk. qō loci. C. cō colla. ſz idē Bal. ꝛ ℈ Bar. in l. vbi adhuc. C. cō iure dotium.

d ¶ Querak actio patri. Adde ad ß a Bal. in. l. si cuz dotē. §. trāſgrediamur. j. e. vbi tractat quādo dos pſumatur pertinuisse tota ad patrem vel ad filiuz vel p parte ad vtrūq; si p instrm cōstet solutam esse pri ꝛ filio cui⁹ vxor est: ꝛ ibi Jo. de Imo. et Bal. in. l. si ꝑstāte i pri. et ibi Cy. e. ti. Ludo. pō. in. d. §. trāſgrediamur, dicit q̄ licet pecunia peuenerit ad vnumtñ tēpus q̄ remanet obligat pro diuidis ptē. l. si nō singuli. C. si certū petatur.

1 ¶ Teneat insolidū. Adde istud esse verū durāte matrimonio non autem post. Bar. in. l. nō tm. ff. de re iud. Bart. in. l. nec ennius. de neg. gest.

2 ¶ Dolo vel lata culpa. Adde plus quod maritus tenet de periculo rerū dotalium estimatarū. Bald. in. l. ex cōuentione. C. de pac. per. l. estimate et per l. si estimatis. eo. tit. item tenet de periculo dotis post moꝝ. l. filiofamil. §. si post. e. tit. qō vex est etiā si eodez mō res fuisset peritura penes vxorez. Bar. ibidē.

3 ¶ Cōstāte mrimonio pōt repeti. Concordat ad hoc tex. i l. vbi adhuc. C. de iu. do. qō intellige verū nisi vir fuisset pauper tpe dotis date qz vxor sibi iputare debet ꝛ Sy. Bart. tñ tenet ℈. ꝛ in l. si is a q̄. ff. vt in posses. et Bald. in auk. qō loci. C. cō colla. ſz idē Bal. ꝛ ℈ Bar. in l. vbi adhuc. C. cō iure dotium.

4 ¶ Querak actio patri. Adde ad ß a Bal. in. l. si cuz dotē. §. trāſgrediamur. j. e. vbi tractat quādo dos pſumatur pertinuisse tota ad patrem vel ad filiuz vel p parte ad vtrūq; si p instrm cōstet solutam esse pri ꝛ filio cui⁹ vxor est: ꝛ ibi Jo. de Imo. et Bal. in. l. si ꝑstāte i pri. et ibi Cy. e. ti. Ludo. pō. in. d. §. trāſgrediamur, dicit q̄ licet pecunia peuenerit ad vnumtñ tēpus q̄ remanet obligat pro diuidis ptē. l. si nō singuli. C. si certū petatur.

pēdētib⁹ an habeat aliquā partē ipsorū fructuū, ꝛ si reddit⁹ bñficiorū vacātiū ex forma statuti spectēt ad fabricā eccl̄e vel̄ ad. g. annos, si vltimo āno vacet bñficiū, ꝛ fruct⁹ pcipiant eo finito: an aūt dat tps vacatiōis vel pcēptiōis fructuū. Qō mulieri repetēti fruct⁹ obijciat cōpēsatio rerū donatarū ꝛ amotarū. ea. l. §. ob donationes. Quid iuris sit q̄ fruct⁹ recipit semel tñ in anno: ꝛ q̄ bis eadē. l. §. q̄ in anno. ¶ Quid de fetu pecoꝝ, operis seruoꝝ, et pēsionib⁹ pdiorū vbanorū. e. l. §. nō solū. ¶ Quid de arboribus: ꝛ an liceat emphyteote vasallo: vl̄ colono incidere arbores. ead. l. §. si fundū. et an marit⁹ sit dñs rei dotalis. Quid de marmore ꝛ metallis fundi dotalis. ea. l. §. si vir in fundo: ꝛ qd de expēsis circa hoc p maritū factis. De cautiōe pstāda p mulierē viro pro fructib⁹ pēdētib⁹ restituēdis p parte ipsi viro expectante. ea. l. §. interdū. ꝛ an cū fideiussorib⁹ vel sine, quō expense deducant de fructib⁹ ꝛ petantur p actio. mādati vel neg. gest. ea. l. §. impēdia.

¶ Cui⁹ sit lapidū ꝫmodū lapidicinarū fundi dotalis. e. l. §. si fundus. Si impēsa fcā est āno sterilitatis an retineri possit de sequēti anno fertilitatis. e. l. §. si. ¶ Nō oblatio liberet maritū a culpa leui. j. eo. l. si mora. ꝛ ibi de materia oblationis cōsignatiōis ꝛ depositionis. Et an marit⁹ teneat de fructib⁹ post oblationē domino factā de leui culpa, ꝛ q̄ mora equiparet dolo q̄ nō: si filiafa. moriat apd hostes: patri dat actio de dote. j. e. l. si ab hostibus. Si ℣ vir occidat vxorē pdit dotē q̄ debebat ex pacto lucrari: et idē ecōtra de donati. ꝓpter nup. ea. l. §. si vir. Jdē si ea infirmā neglexerit. Jtez in substituto ab herede occidēte eū cui succedere debebat. Si mulier dedit rē aliēnā in dotē: et repetat sol. ma. nō ob. sibi exceptio dñi. j. eo. l. si aliēnā. Et si mulier ꝛ dñs cōcurrāt qs pferat, marito dat priuilegiū: vt in actiōe de dote condēnet inquātū facere pōt nō autem heredi extraneo. j. eo. l. maritū. ꝛ ibi plene. q̄ priuilegia trāſeāt ad filios vel �somdes: subtilis distinctio q̄ marit⁹ cōdēnet inquātū facere pōt ꝛ q̄ non. ¶ Nō defendo: vt dat eodē priuilegio quo ꝛ ius quē defendit. j. e. l. alia causa. q̄ est nō diuersitatis inter defensorē ꝛ heredē ꝛ fideiussō. q̄ pactū quo marit⁹ teneat insolidū ⁴ nō valet: cū sit ℑ bonos mores. e. l. §. elegāter. ꝛ q̄ reuerētia nō remittit: ꝛ ideo ep̄s expēdo eccl̄iam nō videt remittere re uerētiā: et an soluto mrimonio valeat pactū etiā iuratū: ꝛ an valeat pactū econuerso. Et an valeat pactū q̄ creditor possit capere debitorē ꝓpria autoritate: vel q̄ nō possit cedere bonis. Quo tpe inspiciat marit⁹ facere posse. j. eo. l. ret iudicate: an cōpensatio rerū donatarū, ꝛ amotarū possit obij mulieri p ꝛdes maritū: ꝛ an exceptio adulterij. ea. l. §. heredi. Nō socer cōdēnetur inquantum facere potest. ead. l. §. socero: q̄ est loco parētis: vt. l. sequenti vbi habet: an socer possit testificari p genero vel ecōtra. Si socer cōueniat a genero ꝓ dote cōdēnat inquātū facere pōt. j. eo. l. ex diuerso. et idē in mulere. ea. l. §. i. C. q̄ si marit⁹ insolidū cōdēnatur, cū i executiōe posset opponere exceptio. q̄ nō teneat nisi inquātū facere pōt. ea. l. §. si in iudicio. ꝛ an si solidū soluerit petere possit. Nō filij mulieris teneant inquantū facere pōt. j. eo. l. etiā. ꝛ an idē in priuignis natis ex alio matrimonio qualiter teneat marit⁹ pro dolo: vel lata culpa ᵇ in reb⁹ dotalib⁹: ꝛ qualiter in proꝑtis. e. l. §. ſz pone ibi. an liceat in ꝓꝑtis q̄ nō licet in alienis: ꝛ an alienatio facta in fraudē vnius noceat quo ad alios: et q̄ qs liberet act. cedēdo. Nō iudicū de dote expiret si matrimoniū recōcilietur: et sic peruenīat ad casum a quo incipere nō pōt. j. eo. l. si mulier. Casus in q̄b⁹ pōt dos solui cōstāte mrimonio. j. e. l. quāuis. et. l. seq. ꝛ an res dotalis ex iusta cā possit alienari. ¶ Quod † casus omissus ab hoie a. l. cōi lombarda ꝛ statuto: habeat pro omisso. j. eo. l. si cū dotē, et an quidēs fibi in vnū casum: fibi ꝓiudicet in aliū: ꝛ an ꝓmissio legis tollat ꝓ ꝓmissionē hois: et an pactū in casum mortis locuꝫ habeat in casum ingressus monasterij vel deportatiōis: ꝛ an remota appellatiōe intelligat remota recusatione: ꝛ an pactū aduocati in casum victorie vendicet sibi locū: si tñ ligat. Si dos soluit filie pdite nō liberat solues. Secus si ex iustis causis. e. l. §. si post solutū. ¶ Si mulier decepta stipuletur dotē aio nocādi a debitore inope: fioi non nocet. ea. l. §. si mulier. Nō pfe qui exigit dotē postea legāte filie cōpensat legatū cū dote. ea. l. §. si pater. Nō pfe bānito filie cōpetat actio de dote. ea. l. §. si pf. et an exceptio literarū noceat illi cui cessa sunt iura. an liceat filie penitere ꝛ reuocare cōsensum aū lit. cōte. quasi re integra. e. l. §. eo aūt tēpore. ꝛ pulchra distinctio. an pf agere volens si sit turpis pacti admittat vel nō: ꝛ qd in dubio ꝓpter quē furorē possit fieri diuortiū inter cōiuges. e. l. §. si maritus. Et an maritus sustinere debeat infortunia vxoris, ꝛ qñ mulier debeat ali p marituꝫ: ꝛ qñ nō: ꝛ an appel. alimētorū cōtineantur vestes ꝛ medicine, et an ptās iudici infirmo teneat expensas facere. ¶ Et qd sit de iure canonico: si marit⁹ feuitiā exerceat in vxorē vel eā nō alat. patre fauiolo vel apd hostes: cui det actio de dote. ea. l. §. si soluto. ¶ Si dat filio dos ꝛ qñ dat socero, ꝛ qñ vtrīq; qualiter teneant. j. e. l. §. trāſgrediamur. et an pater cōpellat inuitus ꝓ filio dotē recipere et se obligare. Jtē qñ pater et filij receperūt dotē: et moriꝫ pf filio instituto. an filius prius deducat totā dotē vel solū dimidiā: et si vxor moriat in vita pris: an postea filij⁹ prius deducat: ꝛ si prius deducat: an mortua postea vxore teneat fratribus cōicare: et an ꝑsumat iussus pris qñ pf et filij⁹ dotē recipiūt: et bona distinctio in ista materia: an si mulier rē tradiderit seruo retrahat: nō decto qō nō debet. ea. l. §. si mulier: ꝛ si dedit seruo alicui⁹ boues vel mutuauit ad emendos boues: saltim eos postim repetere. ¶ Qñ cōstāte mrimonio pt repeti dos ᵉ inopia viri. j. e. l. si cōstāte. ꝛ vide ibi pulchras ꝛ vtiles qōnes circa ipsam materiā. Filio exhereda to qñ possit agi de dote ℑ socerū sol. ma. vel eo cōstāte. e. l. §. si exheredato. sol. ma. maritus satisdare nō pōt: vel nō vult. De dote intra annū restituēda quō ꝓcedat. e. l. §. quotiescūq;, ꝛ an fideiussor possit dare cōstāte mrimonio de dote restituenda eo soluto: et qñ cautio sit pstāda cū fideiuss. ꝛ qñ nō: pulchra distinctio siue dos sit periculo mariti siue vxoris solui dz tpe legali. ea. l. §. si mariti. Ad qđ spectet cōmodū patronat⁹ seruoꝝ dotaliū manumissorū. ea. l. §. si vir. Quā diligentiā ꝛ feuitiā possit marit⁹ exercere in seruos dotales, ꝛ an si marit⁹ obliget oia bona: ꝑ obligare dotalia. e. l. §. si maritus. ꝛ si obligatio cōfirmet marito lucrāte dotem: an vxor patiat cōpēsatio. ꝛ inquātū si cōmodū eit marito. e. l. §. si vxor. Qō bōis mulierū publicatis publicet dos. e. l. §. si. ꝛ qō nō sufficit habere ius tpe litis cōte. nisi habeat ꝛ tpe sententie: ꝛ qd ecōtra: ꝛ an fisc⁹ sit heres ei⁹ cui⁹ bona publicant: ꝛ an obligans bona sua videat obligare nolā debitorū: et si factū est pactum de dote lucrāda. an ex delicto vxoris publicet tōe dos. Si filij⁹ recepit dotē sine cōsensu pris pr teneat peculiotenꝰ: ꝛ de expensis factis circa res dotales cōpēsatio obijcit. j. e. l. si filio. Mariꝰ tenet cauere de dolo ꝛ culpa nō ꝓmissio in reꝰ dotalibꝰ qñ restituit. e. l. §. maritū. et si dolo defuit possidere: iurat ℑ eū in lit̄e. Jtē tenet cauere de seruis dotalibꝰ plegūdis q̄ sunt in fuga ꝛ restituēdis. ea. l. §. si q̄ dotaliū. Cōductor ad qnqēnīū non hz ius in re. ea. l. §. si vir in qnqēnīū: et qñ quis teneatur stare colono: et an ꝓhibitus alienare possit locare ad longū tempus, ꝛ an inuestiture ꝓlatorū vel prelature clericorū durēt eis mortuis in ꝑsonis successorū. Qō vltima mora noceat. j. e. l. semel mora: qō facit si duo fecerunt pactē et vnꝰ fregit: et alter soluit petere penā sed se vindicauit: an ab eo possit pena peti: et an culpa in faciendo ꝓpōderet el que est in non faciēdo. An bñficiū datū marito ꝙ cōdēnet inquātuz facere potest ꝓ habeat locū si cōueniat ab heredibus vxoris. j. e. l. §. si post diuortiū. Qñ dicatur facere posse. ea. l. §. Et an fideiussor de euictione possit agere: vt liberetur si diu stetit in obligatiōe. Qñ queratur actio patri ᵈ de dote et quādo nō. j. ea. l. quoties. Cōtracto matrimonio cū scdo viro exigitur dos a ꝓmo. j. e. l. nupta. Cui ꝑ ex qua lucrū sentio obijcere nō possum. e. l. quoties. Si ꝓpter delictum viri publicetur dos: vxor tamē eā non perdit: sed fiscus sibi restitui. j. e. l. si marito: ꝛ an filc⁹ ꝛ quilibet in quē vniuersitas bonoꝝ trāſfertur fit successor. Quedam cōcēduntur ad tempꝰ que nō in perpetuū. ead. l. §. si pater. Quod actio iudicati procuratori questa trāleat ad filiam nō ad heredes patris. e. l. §. si volūtate. et quod p sententiā nō fiat nouatio. qō heres habēs coheredem sub cōditione interim sit heres ꝓ parte. ead. l. §. cum pater. Recepta re dotali agitur ꝓ fructibꝰ ead. l. §. si fundum: et quandoq; habeo rem et rem peto. et an res legata seruo dotali fit mariti vel vxoris. Primus maritus qui promisit dotē secundo: cōdēnatur inquātū facere pōt. j. e. l. si prio. Marit⁹ adiens hereditatē vxoris dānosam: tenetur stipulatoribus dotis. j. e. l. que dotis. ꝛ pulchra distinctio de talibus extraneis stipulatoribus. et an ꝓsumant adhibiti donatiōis causa. Nō debet esse melioris cōditionis ille cuius potestas est incerta ꝙ cui⁹ est certa. j. e. l. titia. ꝛ cui incumbat ꝓbatio an dicēt se esse sui iuris: an dicēti esse in ꝑtate et an ꝓbari debeat plene vel semiplene. Sicut maritus cōdēnat mulieri inquātū facere pōt: ita et fisco eius successor. j. e. l. si maritus: et qō debitor confiscati liberat soluendo fisco. Consentire: et sine causa cōtradicere paria sunt. j. l. dotē: ꝛ qñ requirat iusta causa ℑdicendi, et qñ non, et an ex ſnia condēnatoria oriat naturalis obligatio, et an absolutoria tollat naturalē. Sponsalia post contracta nō purgant precedentē culpā. j. e. l. lucius. Qñ dolus cum dolo, ꝛ culpa cū culpa cōpenset, ꝛ delictū cū delicto. plene. j. e. l. vi ro. ꝛ an delictū obiectū: ꝛ ꝓbatū in modū exceptiōis pumat. Si ꝑ stipulet vt ꝓcurator filie: ea mortua trānit ad heredes filie. j. e. l. post dotē. Et an subintelligat persona in stip. et an dos a patre ꝓfecta ad patrē redeat: ꝛ an actio de dote fit priuilegiata mortua filia. Dos indebita ignoranter soluta repetit actione de dote nō

conditione

condictione indebiti. j. ea. l. si pater. Patre deportato exercitum actionis transit in filiam. j. ea. l. insulā. Maritus putatiuus lucratur fructus sit sustinuit onera matrimonij, et cōpensat sumptus necessarios et vtiles. ea. l. §. fructus. et ibi de significato dictionis ante et pulchrū ad concordādū testes dicentes aliquid fuisse tpe guerre et ante guerrā. Quod vsure sint cōcesse iure canonico in causa dotis. ead. l. §. vsuras. ꝛ qō hincinde fit cōpensatio vsurarū. Reconciliatio matrimonij nō tollit iudiciū recte inchoatū. e. l. §. ad virū. An marit⁹ teneatur cedere nois que fibi sufficiūt ad solum victū: ꝛ qd si sciat querere fibi victū ex operibus suis. j. ea. l. si maritus. et an audiatur debitor volens cedere nois debitorū creditoribus in solutū. An cessio obtineat vim solutionis. j. e. l. si socer. et colligitur locus a pari. Jtem quid si pater est stipulatus fibi soli dotē reddi an ꝓiudicet filie: ꝛ quid si stipulat⁹ est dari fibi an filie post mortez suā. Nō alij redditurus sim petere possum. ea. l. §. luci⁹. et declarat. l. Dolo facit q̄ petit qō restituere oportet. Et si culpa filie sit solutum matrimonium, an noceat patri. Qō vtilis actio queratur nepti p auum maternum. j. e. l. gaius. et qñ potest solui adiecto et quando non, et quod mandatur post mortem collatū p mortē non reuocatur. Et an ex stipul. patris actio querat filio emancipato. Qō legatū inutile animo cōpēsandi relictum nō impediat dotis repetitionē. j. e. l. qui dotem. Quod pactum lucrande dotis in casum existentium liberorum locum habeat existentibus nepotibus. j. e. l. si dotali. ꝛ an dos a patre profecta, ad patrē redire debeat extantibus liberis. Exceptio adulterij commissi viro consentiente non nocet vxori dotem repetenti, nec potest per eum de adulterio accusari. j. e. l. cum mulier. ꝛ qō mens legis magis attendatur ꝙ verba, quando delictum cū delictore vel dolus cum dolo compensetur, et an bānitus agēs si excipiatur de bāno possit de bāno replicare. Si compromissi in inimicū, an possit inimic⁹ excipere, an imputetur marito si nō exegit nomine debitoris dati in dotē. j. e. l. mutua menia. Euicto ꝙdotali fine culpa viri non tenetur ad estimationē. ea. l. §. fundus. et an factum partis noceat filio, et an titulus dotis sit titulus lucrativus, ꝛ ℣ an teneatur maritus ad alimenta [a] nulla existente dote. et an si maritus cōsecutus est duplam teneatur restituere, et quod qui excep. repellitur, teneri dicitur. et si mulier consentiat alienationibus factis per virum quod nō teneat. Si maritus alienat res dotales estimatas: quid restituere teneatur. j. e. si estimatis. Deterioratio rerum estimatarum per vsum mulieris spectat ad maritum. eo. titu. estimatur. Si maritus confessus est se plus recepisse ꝙ receperat et soluit et per errorem repetit. j. e. l. maritus. Si filius receperit dotem inquātum teneatur ipse ꝛ pater eius. j. e. l. si filio. et si maritus nihil habet in bonis: nisi res dotales: an de ipsis deducatur ne egeat, et an pater teneatur inquantum facere potest. Si dos est data filio emancipato: eo consentiente persone an condēnantur inquantum facere possunt deducto ere alieno, et non deducto. j. e. l. maritus facere. Si maritꝰ canit de dāno infecto ꝓ re dotali: tenetur mulierem indēnē cōseruare. j. e. l. cum mulier. et an qui ex transactione ꝓmisit ꝓ fundo ꝙ possidebat modium frumenti annuatim teneatur si desijt predium possidere, mulier desinit esse nupta per deportationem et postium captiuitatē. j. e. l. si quis sic stipuletur. vbi ponunt septem pulchri casus in quibus restituit vsufru. dota. j. e. l. vsufru. et ibi plene de hoc, cuiuscūq; cōtemplatione instituatur seruꝰ do talis adire debet iussu mariti. j. e. l. seruus dotalis. et de denunciatione et responsione extraiudiciali ꝙ valeat, et ꝙ dominiū trānsfertur ad tps, et sub cōditione de retro reddendo, facto diuortio per filiā egrā in fraudē petitur dos ex pacto de lucrādo in casum mortis. j. e. l. filie mee. et si dolo alicuius accepi prebendā paruā ꝙ iterum possim acceptare meliorē, et de alienatione feudi pris in fraudem agnatorū. ꝛ de materia. c. si te prebendā. et de renūci. lib. vi. et qs dicatur esse in periculo mortis, et ꝙ gesta iuxta mortem ꝓsumātur in fraudē: ꝛ dicit fieri iuxta mortē si fiat ꝓ annū ante mortē. Expēla funeris ꝓ patrē statim repetitur nō expectato tempore restitutionis dot. j. e. l. si filia. Quecūq; cōsequit maritus per manumissionē serui dotalis restituere tenetur. j. dotalē. ꝛ an teneat manumissio serui dotalis. Et an mulier in dubio videatur concedere marito donationis cā ꝙ manumittat. j. e. l. et desinit. et si dominus consentiat vasallo alienāti ꝙ videt totū suum ius remittere. De qōne donatorū abastate Mediolani ꝙ imperatorē cōstātinopo. an teneat restituere plenissime. j. e. l. si nō negotiū. Quod maritus tenet de eo ꝙ peruenit vel dolo fecit quominus peruenire. e. l. §. dabit. ꝛ ꝙ nō debemus. l. extendere, sed casus omissus a lege habetur ꝓ omisso. ¶ † Nū ꝙ iudex vult exigere satisdatio. ab illo qui allegat causas absentie non pōt, qz lex hoc nō dicit an app. pecunie cōtineat spēs, et an qui tenet ad estimationē, liberet prestādo rē et ecōtra: maritus in rebus dotalibus tenet de dolo, lata culpa et leui, et etiam de casu fortuito in his q̄ cōstant ponderę, numero vel mēsura. j. e. l. in his. ꝛ si culpa

socij destruat res cōis, tenetur reficere. et an si culpa mea oriātur inimicitie inter me et arbitrū vel iudicē vel testē vel accusatorem a possim per tales inimicitias eos repellere, an vestes ampte suis vxoris vel ipsi vxori vel ioculia compensent in dote. plenissime ea. l. §. suis. Si pf stipulatus est dotem sibi soli reddi, an eo mortuo trāseat ad filiam vel heredes ipsi⁹ heredis patris, plene ea. l. §. filiafa. Partus nati ex ancillis dotalibus sunt mariti si ex pacto periculum seruorum spectabat ad eū. ea. l. §. mancipia. Si maritus per ignorantiam plus promittit ꝙ receperit pro dote: nō teneretur in eo plerūq;. ea. l. §. mulier. Subseques dotis obligatio transfert in le etiā priorē dotē. ea. l. §. vxor. et facit quod cōpromittes in arbitrū, recedens ab eo, postea adhuc reuertens ad eum videatur repetere penam in primo compromisso ꝓmissaꝫ.

¶ Vir liberans socerum inopem liberat periculo suo. e. §. si vir. ¶ Si mulier succedat debitori dotis, liberatur maritus. e. l. §. si. ¶ Si mulier dedit castrum in dotem in quo habebat omnimodam iurisdictionem, an prouentēta ex iurisditione sint mariti. j. e. l. fina.

1 ℣ Actio de dote non est semper priuilegiata.
2 Actiones turpes non dantur inter virum et vxorem.
3 Turpia dicuntur que salua honestate non possumus.
4 Conuenti conditio dicitur melior in pari causa.
5 Actio de dote est minus priuilegiata q̄ alie actiones. Et dos et dotis actio sunt priuilegiate. et nu. 6.
6 Causa, hec dictio multis modis sumitur in iure.
7 Dos quo tempore sit priuilegiata, et quare dotis promissio incerta valet. et nu. 8.
9 Mulieri priuilegiū in conceptione ꝛ tuitione partis.
10 Mulier sterilis an habeat dotis priuilegia.
11 Faber an expelli possit a doctore vel scholarib⁹ ꝓpterea q̄ priuilegiū alteri cōcessum intelligit sine alteri⁹ iniuria concessum.
12 Occupantis conditio an semper melior censeatur.
13 Cōductori dānū patiēti vitio dom⁹ tenet locator. ad interesse.
14 Extraneꝰ dotē stipulans an habeat priuilegia que hz mulier.
15 Dotis causa an agi possit tempore feriato.
16 Dos an sit priuilegiata si seruus mariti illam stipulauit ab heredibus.
17 Dotis priuilegia an possint per cessionem transferri.

Dotis causa. de dotibus tractat eā locuplete dotemus, sicut facit pater filiam primogenitā. ¶ Casus. Mulier in actiōe de dote priuilegiata est omni tempore et loco ꝓpter fauorem ipsius dotis, ꝛ reipublice q̄ vertitur in liberis procreandis. h. o. ℣e. Et habet tres particulas. Primo dictum. Secundo rationem dicti. Tertio rationem rationis. ¶ Casus in terminis potest poni multis modis ſm varias expositiones gl. Sed ſm Sy. qō etiā cōiter approbatur p alios doctores: ꝛ magis Quenit Rub. q̄ priuilegiū cōcedit mulieribus in dotē an matrimonij ℈cto matrimonio, ꝛ eo soluto: vt ptz in gl. ꝛ C. de priui. do. ꝛ in summa ipsi⁹ ti. et. j. de reg. iur. l. in ambiguis ꝓ dotibus: ꝛ ibi de hoc. Tñ hic ꝓprie dr de priuilegijs sol. mat. Sic ponit casus in. l. ista. ꝛ etiā ponit. d. l. in ābiguis. ¶ Mulier cōtraxit matrimonij cū Titio, ꝛ dedit dotem, eadē die marit⁹ ℈cit cū alijs creditoribus: et reperiunt instrumēta dotis et creditorū ᵇ eodē die cōfecta, dubitat ꝙ preferat. Et dicendū est, ꝙ instrm dotis ꝙ hāc legem: ꝛ dictā regulā in ābiguis.

¶ Alij doc. sic ponunt generaliter. Mulier ℈cit mrimoniū cuz Titio, et dedit dotem: idē Titius ℈cit cū alijs creditoribus. fol. ma. cōcurrūt mulier ꝛ alij creditores: pfert mulier. ¶ Prio opp.

1 ad dictū huius. l. qō semp † actio de dote non sit priuilegiata: q̄ maritus cōdēnat inquantū facere pōt. vt. j. e. l. maritū. Rñ. gl. qō propter hoc cōtrariū subandiēdū est hic fere qō dicit Pe. esse verū: put hic exponit vbicūq;. i. in oi casu. Sed si exponat vbicq;. i. in oi loco, oppositū nō pcedit: ꝛ sic nō est opus aliqd subaudiri. Et Sy. hic reddit rōnē quare marit⁹ nō condēnatur insolidū: et in carcerē nō detrudit, qō sit alia ꝓpter debitoris inopiā. vt. C. q

2 bo. cede. possunt. l. i. Est ideo, q̄ † turpes actiōes nō dant inter virū ꝛ vxo. vt. j. rerū amo. l. i. ꝛ. ff. ꝛ C. e. l. i. et de fur. l. quāuis. l. manifestissimis. §. fi. ꝛ ℈cta actio de dote ex ſtipſi⁹ natura non sit turpis, tñ haberet turpē effectū: si vltra ꝙ facere posset marit⁹ condēnaret: ꝛ ꝓpter hoc in carcerē poneret. et hoc iō dicit turpē esse

3 ctū habere. Illa eñ sunt † turpia q̄ salua honestate nō possum⁹. b vt. j. de cōdi. insti. l. filius. et. l. cōditiones. ꝛ. ff. de ℣. fig. l. nepos ꝓculo. Sy. sed hic rō Sy. non vī bona: qz si hic esset ratio finalis, vbicūq; cessaret rō: cessare deberet effectus. ſ. priuilegium. Sed vide: qō aliqñ cessat rō: vt inter socios inter quos nō est prohibitum dari turpes actiones, et inter donatorem et donatarū: et tñ habet locum effectus vt nō ꝫdenet: nisi inquantū facere possunt vt. ℈. de re iudi. l. sunt qdā. qō ergo videt dicendū qō fit fauore ꝓsone ꝛ honore precedētis matrimonij in quo fuerunt socij, ꝛ vna

¶ Nulla existente dote. Adde tex. l. fi. C. de dinor. Jnn. in c. ꝓ tuas. de dona. inter vi. et vxorē. Bal. i margarita ver. maritus. ꝛ i addi. ad spe. q̄ fil. sint legit. ℵ. vxor. sec⁹ vero si fit dos fibi promissa: et nō data: q̄ tunc vxor tenet alere nō tenet. Bal. i. l. fi. C. ad vel. leia. ꝛ ibi do cto. et tūc eā ꝓfeq̄ non tenet maritali affectu. Alex. in. l. si cū dotē. §. fi. ff. de ritu. et. l. si autem. j. eo. Bal. in. l. de diuisione. j. e. et in. l. ꝓ onerib⁹. de iur. do. glo. singularis i aut. de non eli. se. §. i. ſz si dotē ꝓmissam nō soluat vxor, q̄ nō habeat adhuc est alenda cum non teneat nisi quatenus facere pōt. ita Rapha. cu. in di. l. si cū dotē. §. fi. maritus. j. e. Alexā. in. l. si do naturus. §. j. ff. de do. ob cau. vez si mulier hz patrē: et nō fit dotata non dz ali. alegan. in. l. obligamur. de actionis. ꝛ ibi do. et. l. si. ff. eo. Bal. in. l. si ꝑstāte i pri. et ibi Cy. e. ti. Ludo. pō. in. d. §. trāſgrediamur, dicit q̄ licet pecunia peuenerit ad vnumtñ tēpus q̄ remanet obligat pro diuidis ptē. l. si nō singuli. C. si certū petatur.

¶ Eodem die. Adde Bal. consil. cclxiij. lib. iij. q̄ si reperiatur duo instrā dotis ea dem die et ꝑdē testib⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

cõfecta.vnũ q apparet ꝓ dia simpliciter in dote3 data, aliud quo fuerũt estimata ꝙ heredũ mu lieris cite clectio quo vti velint, q̃ intelligatur ꝙ in dubio pro dote in dicandũ sit vide Ludo. Ro. consil. clvij.

caro.vt.ff.eo.l.qt tale.et.l.ex diuerso. Jaco.de are.attẽtanit dicere quod dicitur in.l.maritũ.nõ est ad derogationẽ priuilegij dotis. Sed naturá hz cũ ceteris Jctis habitis cũ viro.vt.ff.de re iudic. l.nõ ũm.q hoc si cõstãte matrimonio agatur: secus si eo soluto.vt ibi.q.d.l.maritum. Põt ergo dici quod mulier sit priuilegiata vt maritus: et qõ in † pari cã melior sit cõditio cõuenti.vt.ff.de reg. iur.l.in pari.q idem esset ecõuerso si mulier cõueniret rõne predicta. ¶ Scdo oppo.qõ † actio de dote sit minus priuilegiata q̃ alie actiones: qr in alijs actionib⁹ põt accedere fideiussor, vt.ff.de fideiusso.l.i. Sed ita dotibus non: vt.C.de fideiuss.do.denẽ. Et ad hoc dicit Dy.q ideo aliꝭ obligationibus accedit fideiussor: qr creditor non confidit de debitore. Sed si daretur ꝓ dote: posset ex hoc oriri discordia inter ipsos: vt patet in tex.l.cõtrarie.et ibi not. ¶ Itẽ cũ mulier cõfidat de seipsa: et seipsam cõmittat marito, multo fortius debet de ipso cõfidere de dote. C. de pac. cõuen. iam sup dote.l.hac lege.ff.q.ſi.precipim⁹.et de dote post dinor. resti. ꝙ vestras. ¶ Tertio opp. ad idẽ qõ causa dotis non sit priuilegiata. vt.C. in quibus can. Pignus tacite Ihi. l. satis notũ est. vbi dos est obligata ꝓ mala administratione primipili. q tamẽ alie res mulieris nõ dotales nõ sunt obligate. vt. C. de priuilegio fisci. l.i. Dicit Dy. quod ad istud contrariũ nõ põt dici aliudnisi quod est ibi speciale fauore primipili. vt alibi. C. de primipil. l. fo la. libro. ff. vel sol. vt dicetur. J. eo. vers. q ex hoc solvũt. ¶ Quarto opponitur: certum est quod diuersorum sine cõtrariorũ diuerse et cõtrarie debent esse rationes. ff. de calum. l. fin. et. C. de dona. inter virum et vxo. l. si maritus. ¶ Sed hic ad confirmationem duorum diuersorum fluc contrariorum. f. in dote constituenda et repetenda assignatur vna et eadẽ ratio, ergo ꝛc. ¶ Ad hoc respõdet Dyn. ꝙ illud est verum in his que habẽt diuersos et contrarios effectus: secus cum attendunt ad eundem effectum vt hic: quia tunc potest esse vna et eadem ratio vtriusq;. ¶ Quinto opponitur ad id quod dicitur interesse ꝓ ter liberas plonas ꝓcreandas: sed hoc interesse non videtur procedere: quia libertas inestimabilis est. vt. J. de regulis iuris. l. non est singulis. ff. i. et. ff. de his qui deiece. vel effu. l. i. ff. sed cum homo. ¶ Respondeo ꝙ duplex est interesse. f. inestimabile quod cadit in intellectu q non estimatur circa quantitatem. vt hac. l. et dicta. l. non est singulis. Aliud est estimabile: et illud quandoq; continet damnum. vt. ff. de act. emp. l. si stellionatus. ff. cum per venditorẽ. Quandoq; in lucro consideratur. vt. ff. de eo quod cer. loco. da. opor. l. ff. ff. oportet. l. ff. fin. et ita dicit glo. hic. et. C. de fen. que ꝓ eo quod interest ꝓfe. l. vnica. vbi de hoc satis dixi. et hic addit Dyn. ꝙ semper consistit in libero lucro si potest capi sine alterius iniuria. vt. ff. ad legẽ aq. l. inde neratius. J. de fur. l. ſi quis vxori. ff. penul. et ibi in glo. et ad l. rho. de tacẽ. l. ff. ff. portio. alꝭ secus. argu. de dã. infec. l. flumium. ff. vlti. et. l. proculus. ex qui. can. maio. l. dentiq;. et. l. fciẽdum. Sed quidam dicunt quod illius interesse quod consistit in lucro non habetur ratio si est incertũ: sed si est certum sicut sic solvunt contraria que sunt in. l. si sterilis. ff. cum per venditorem. Sed ꝙ non consideretur in lucro videtur expressum. ff. de peri. et commo. rei vendi. l. fina. ad quod respondet secundum Jacob. de are. ante lucrum erat iam radicatum. et tunc ipsius ratio habetur. vt. ff. de eo quod cer. loco. l. ff. ff. ff. Aut non erat radicatum et tunc non habetur ratio vt in cõtrario. Dicitur autem radicatum quod sine labore percipi potest: vt patet in ferno qui modico labore adire potest hereditatem: ideo talis lucri habetur ratio si per aliquem sterit quominus adiret. vt. ff. ad legem aquiliam. l. inde neratius. ff. i. et de condic. furti. l. iij. Illud autem dicitur non radicatum quod ex viribus fortune accidere potest vt in contrario. et ideo talis interesse non habetur ratio: et cum hac determinatione secundum eum debet intelligi dicta. l. vnica. C. de sentẽ. que pro eo quod interest profe. vbi de hoc plenius dixi. Fallit tamen in casibus exceptis in ipsa. l. vbi licet caueat a fortuna: habetur eius ratio vt in arbitrarijs de quibus ibi excipitur. et vbi de ipso verisimiliter et aperte posset constare. et pro hoc. J. de legatis. iij. l. patronus. in princ. Oldra. ¶ Expeditis contrarijs expediamus reliqua per questiones. primo de qua dote hec. l. loquatur. glosa. dicit quod de profectitia et aduentitia, sed hoc nõ videtur bene dictum: quia sic intelligeretur solum de dote filiefa. et tamen idem est si data fit dos a matre. f. que nõ est proprie ꝓfectitia nec aduentitia: sed patrimonialis de patrimonio suo. argumẽ. C. de inoffi. testamẽ. l. finali. q ideo nihil habendum: sed simpliciter de omni
6 dote intelligas. ¶ † Item quero cum hec dictio causa multis modis sumatur in iure vt dixi in alphabeto de dictione causa: de qua causa intelligit hec lex. glosa. ff. dicit quod sumitur multis modis vt in ea patet. Dyn. approbat primam q secundam: quia dos est priuilegiata, ergo eius actio. argumen. J. de argen. leg. l. argento. et de fundo instruct. l. cum de lanionis. ff. i. q. ff. affinam. ff. respon. si actio. ergo et dos, quia quod alicui concessum est mei contemplatione mihi concedi videtur. de annu. lega. l. annua. ff. q

tia. et de condit. q demonstra. l. filio. et de vulgo. et pupilla. fabsti. l. si plures. ff. an arrogato. licet quidam contradicentes ipsum privilegium concedi persone mulieris: et exponẽtes causam et priuilegium ipsi muliert concessum in actio. de uxoria priuilegium personis non rebus conceditur. argumentum. ff. de vsur. l. in pecude. quod priuilegium aliquando conceditur personis, aliquando rebus, aliquando corporibus: licet ipse effectus priuilegij fiat ratione persone. vt. J. de censi. l. etatem. ff. in rebus. et. l. forma. ff. ff. de regulis iuris. l. in omnibus. et. l. priuilegia. et. C. de excu. mune. l. sordidorum. et ibi not. et. l. expresse dicit quod ipsa dos est priuilegiata. C. de priuileg. do. l. vnica. Alij exponunt dotis causa: id est tenor fiue conditio: qualitas vel natura. per. l. C. de donatio. ante nup. cũ veterum. et. C. de rei vxo. actio. l. vnica. f. respon. ibi et natura dotibus prestita. et. ff. licet non ignoremus. Jaco. Expositio autem respon. non placet Dyno qui exponit causa: id est indicium fiue instantia vt citius fore expeditur: quia hoc non inuenitur lege cautum: et quia potius esset odium ꝓ fauor. vt argumentum. C. vt intra certum tempus crimi. que. termi. l. prima. q secunda. Jac. de are. expositio que potest tolerari: quia non intellexit quod facilius procedant instantie cõtra mulierem: sed quia dilationes in fauorem mulieris abbreuiãtur et index ꝓpter ad expeditionem. vt. ff. de re iudic. l. ff. de iudi. l. non quemadmodum. quia nonnullas moras habet iudicium. vt. J. vt lega. no. l. etiam. sicut est videre in alimentis minorum causa citius finitur eorũ fauore. vt not. de libe. agno. l. si quis a liberis. in principio. et. ff. ſi vel parens. et sic respon. secundum ipsum Jaco. Sed per hoc non apparet responsio ad primam rationem Dyn. scilicet quod hoc non reperitur lege cautum: scilicet quod instantia cause dotis breuior fit. Sed ipse Ja. dicit hoc posse colligi ex qualitate huius. l. vnde dici potest quod instantia non finiatur minus triennio. dilationes tamen possint arctari in fauorem mulieris, nec etiam istud est absonum. Jaco. et ꝓ hoc facit quod. J. dicetur de causa dotis cognosci posse tempore
7 feriato. Item quero † quo tempore dos sit priuilegiata. q textus dicit quod semper: id est omni tempore et omni casu ipsorũ temporum. et glo. hic valde bene declarat tempora et priuilegia inter que numerat quod ante matrimoniũ nudo pacto cõstituitur dos: sed istud priuilegium est ex parte mariti de quo non videt loqui. Ista. vel dicit Pet. quod in hoc nullijsest priuilegium, nam cum contractus dotis de iure communi sit nominatus si. lo consensu debet perfici. q act. pari. ff. de pac. l. iuris gentium. in prin. q de rerum permu. l. i. Vide. Item dicit glo. quod est aliud priuilegium: quia valet † promissio dotis licet sit incerta, vt. ff. de iur. do.
8 l. cum post. ff. gener. Sed q istud est priuilegiũ ex parte mariti: et aliud quod sequitur in gl. Et est ratio quare promissio dotis incerta valet: quia ista incertitudo reducitur ad certitudinem per dispositionem iuris communis quod disponit dotem simpliciter promissam videri promissam sm cõditionem personarũ q patrimonij facultates, vt. ff. de ritu nup. l. qui liberis. de inr. do. l. siue generalis. q. l. quero. Sed in alijs promissionibus secus, vt dicto ff. gener. q de verborum obliga. l. ita stipulatus. in princi. q hec ratio colligitur ex dicto. ff. gener. cõnexo cum. l. quidam. de legi. ff. i. q de privile. dot. vide p Azo. in summa de priuil. dotis. Et p Hoffre. et Postien. in summa de dote post divortium restituẽda. et in Specu. co. tit. post. et de pigno. c. ex literis. talis tamen fauor non est contra instantiam extendendus vt ex tra de dot. post divort. restitu. c. nuper. potest etiam dici q̃ si priuilegium dotis ve in paribus probationibus indicetur pro dote, per hanc. l. et de iure do. l. in ambiguis erat. J. de re iudi. Inter partes. Ite est aliꝰ C. de hereti. l. cognouimus. item aliud. C. de bonis ꝓscripto. l. si quis. Item aliud de alimẽ. lega. si vnus. ff. fin. Et aliud de condi. indebiti. cum his. et alia. J. e. si cum dotẽ. ff. i. q. ff. Et aliud. J. vt in pos. leg. l. penult. et aliud. J. de bo. dam. l. quinq; legibus. Et vide alia que notaui. C. de rei vxo. act. l. i. ff. circa fi. Item per hanc distin. semper inducit Dyn. hanc. l. ad talem questionem. Quidã litigator volens probare prescrip. in. d. nr. testes qui deposuerũt quod viderunt ipsum semper possedisse p. xx. vel xxx. annos. ad reprobationem istorũ testium probatur q̃ ipse fuit absens dicto tempore per mẽsem: queritur an ipsi testes sint falsi et possint de falso puniri. Et primo arguit q̃ sic: q verbũ semper denotat continuam possessionem. seu quandã continuationem. vt. J. de alimẽ. q cibaria. legatis. l. gaio. ff. si. et hac. l. vbi exponitur semper. t. omni tempore. In contrariũ videt arg. J. de aqua quotidiana. et. ff. i. ff. dno. et de flumi. l. fluminũ. et de manu. testa. l. meuia. q pro hac parte posset etiam induci hec lex que dicit causam dotis semp esse precipuã et priuilegiatam, et sic quandoq; non est vt patuit. ff. in solutione contrarioꝝ et maxime in solutiõe cõtrarij. l. satis notũ. C. in qui. can. pig. tacꝰ, cõtra. et. J. maritus. J. e. et hanc tenet hic Dyn. maxime q̃ p ciuilẽ possessionẽ cõtinuat vsucapio. vt. J. de usur. l. fermi et filij. ff. item queritur. nude p eius absentiam non remouet q̃ non

possederit

possederit ciuiliter animo: q ciuilis retinetur animo per absentem. C. de acquir. possess. l. licet. et. J. de acquir. possess. l. clam possidere. ff. qui ad nundinas. et q̃ legiste quandoq; vtunt talibus impropietatibus. vt. ff. ff. et per. l. certi condictio. ff. ſi nummos. ibi cum quotidie crediturꝰ ꝛc. q tamen hoc continue non fit. Sed cũ interuallis. et proinde. J. de fur. l. ſi fullo. ff. quintum. et. ff. de edili. edic. l. ſi quid. in princ. et quia verba sunt benigne intelligenda vt res potius valeat q̃ pereat. ff. de leg. l. in ambigua. et. l. benigne. et de reb. dubi. l. quoties. et de hoc vide quod plene no. in alphabeto de dictione semper, t de dictione continue. Et glo. exponit verbum vbiq; l. quolibet loco nam ex diuersitate locorum ꝛc. vt C. de tempo. in integrum restitu. l. supernacuã. Et ꝙ dicit precipua. dicta. l. precipua. quia pre aliꝭ causis cap. multa priuilegia. et illud dicitur precipuum quod prealle. capitu. famu. ercisceun. ff. hoc amplius. q. ff. percipere. q. l. ſi maritus. cum similibus. q vide in alphabeto de dictione precipue. ¶ Expedito dicto legis legitur ratio dicti. nam et reipublice, circa declarationem colligit gl. quod in hoc concordabitur vtilitas publica q priuata, alias preferat publica. vt. C. de ca. tollẽ. l. vnica. ff. fin. vbi de hoc plene dixi et facit de primipili. l. vtilitas. lib. ff. et ex hoc solvunt quidam contrariam de dicta. l. satis notum. C. in qui. can. pig. tacite cõtra hitur. dicentes ꝙ ibi ex vna parte pretendebatur vtilitas publica principaliter ex altera parte priuata principaliter: licet secundario publica. q ideo preferatur illa que est publica principaliter. Sed hec sol. secũdo tollit. C. de priuil. fisci. l. ff. vnde opo. et dicere vt. ff. dixi in solutione dicti contrarij quod ibi est speciale in officio primipili vt teneatur dos vxoris vt ibi, sicut etiam est speciale quod filius teneatur licet non extiterit heres patri. vt. C. de primipili. l. ſi. Dyn. ¶ Est ergo hoc verum cum in publica priuata includitur: alias secus. vt not. extra de postul. prelat. c. bone. l. vbi de hoc, vel dic quod in communis legis promulgatione semper publica preferetur priuate, vt dicto. ff. fin. de cadu. tol. et in aut. de restit. l. ea que parit. ibi ea que communiter omnibus prosunt ꝛc. de fideiuss. ff. quod autem dictum. In alio vero actu aut qs astringitur ad bonum commune virtute obligationis preambule: aut non. si astringatur virtute obligationis preambule tunc si bonũ priuat summ includitur aliqualiter in communi, debet commune preferri priuato. vt. ff. pro socio. l. actio. ff. labeo si non includitur potest bonus commune ad tempus differre. vt. J. de statu delibe. l. ſi peculium. ff. fina. Si vero non tenetur ad bonum publicum virtute obligationis preambule poterit priuatum preferre publico. vt. C. de serui. q aqua. l. preses. vt. ff. de arbi. l. licet. Iussus tamen superioris aliquando ad contrarium cogit. vt. ff. quod ad seruit. admittantur. l. ſi locus. ff. i. q. l. mortua. in casu speciali sine hominis ministerio, aliquando contrarium statuitur. vt. J. ad filla. l. ſi quis in graui. ff. vtrum. Ol. Vel dic ꝙ aliorum honores alsi dãnum esse non oportet. C. de sta. et imag. l. i. Sed contra. C. communia de legatis. aut. res que. et ad trebel. aut. contra rogatus. vbi peruenerat iussus de restituendo priuato et tamen preferitur dotis causa. propter publicam vtilitatem contra priuatam. q ad idem. J. de priuil. credi. l. quod quis. nam ibi in causam priuilegia tam et an quod fiscus mutuauerit et tamen prefertur fiscus quia pretendit vtilitatem publicam. ¶ Dic ergo ꝙ sic ex vtraq; parte pretenditur vtilitas publica, licet secundario priuata: et tunc occupantis melior est conditio: cum iura hinc inde sint paria. vt J. de lega. i. l. ſi pluribus. de verbo. obliga. l. ſi titius. de re iudica. l. inter eos. ff. fin. et. ff. de peculio. l. ſi vero. Sed vbi in iuribus est dispariras tunc non est melior occupantis conditio: sed eius qui priuilegiationẽ causam pretendit. vt. J. de priuile. credito. l. si neuter. ff. in bonis. et. C. qui poti. in pign. ha. l. assiduis. et de iure delibe. l. ff. licentia. nõ ob. ff. ff. si ser. vendi. l. scienti. ff. aristo. quia nocet priuato non publico: secus si publico q in priuato iure propietatem faciendo. vt. J. de flumi. l. j. et de acquiren. rerum do. l. riparum. ¶ Item non ob. J. de administra. tuto. l. impuberi. quia dare contrariorum non est actus militie vel modus perueniẽdi ad illum. ¶ Item non ob. l. ꝯro. de iur. patronatus. et de obsequijs. l. fin. quia in illis est hincinde priuata vtilitas q ideo melior est cõditio tuentis ius suũ q̃ iniuriari volentis et de vtilitate publica preferenda et quando. vide etiam qualiter dixi in dicto. ff. de cadu. tollen. q faciunt predicta ad questionem quã faciunt doct. de qua. J. subijcitur. ¶ Expedita ratione expediamus rationẽ communis que est ibi cum dotatas esse feminas ꝛc. et ibi dicit glo. q bene ꝙ facilius potuerunt mulieres maritari si habuerint bonam dotem et per consequens liberos procreare ad tuendum ciuitatem romanam. q pro hoc imprimis legitimos qui sine matrimonio esse non possunt. in aut. de nup. in prin. colla. iij. ¶ Dicit tamen idem in quacunq; alia ciuitate cum tamen eadem sit ratio, quandoq; tamen spurũ in defectum admittunt ad tractus et honores reipublice. vt. J. de decur. l. generaliter. ff. spurios.
9 ¶ Et nõ. ꝙ † magnum et precipuum priuilegium est feminarũ concipere partum et tueri. ff. de edil. edic. l. queritur. ff. i. et ratione prolis semper fit benigna interpretatio pro muliere q pro sobole. et. J. de cõdi. et demon. l. hoc modo. in fi. ¶ Ex hoc a insurgit questio. ff. nunquid † hec lex locum habet in mulieribꝰ sterilibꝰ. et videtur quod non arguẽdo a causa cessante quod est bonum: ant vt dixi in alphabeto de dictione argumentum a causa. nam hic cessat causa scilicet prolis procreande: ergo cessare debet lex. vt. J. de iur. patr. l. adigere. ff. Quis de adul. ff. si potuerit. ff. iubet. et. ff. ratio. et extra de appel. c. cũ cessante. In contrarium videtur ꝙ lex generaliter scripta est. vt j qui et a quibus. l. prospexit. et de his que in testa. delen. l. cancellauerat. et hoc placet Jaco. de are. qui hoc sic notat cum queritur an cessante ratione. l. cessat lex. prodita est verbis specialibus et queritur an ꝓpter rationem ad aliam extendatur. et dic ꝙ sic. vt. ff. ad legem aquil. l. illud. et. J. de verb. obliga. l. a titio. aut generalibus: a quo ritur an sit restringenda: tunc si fumus certi per eandem legem vel aliam ꝙ loquatur tantum in ea causa vel ratione quam ponit: et tunc ad eam tantũ restringitur. vt dicta. l. adigere. ff. Quis. et. ff. de pac. l. quod dictum alias ser unimus similiter. l. dictus. vt dicta. l. prospexit. et de postulan. l. quos prohibet. et ad hanc distinctio. facit institu. de legatis. ff. longe. et de condit. et demon. l. cum tale. ff. falsam. Ja. Vide. no. in predicta questione sic dicit: aut sterilitas contingit vitio nature et non debet obesse. vt. J. de dam. infec. l. flumine. ff. vitium. Aliut extante superuentiõti. quo casu aut superuenit iam contracto matrimonio, et sic priuile. condito. l. ff. et. l. sequenti. aut ante q ab initio, et tunc caret priuilegio ꝓpter rationem. hec lex hoc ꝓbat per simile in spadone et castrato qui secundum text. licet gloss. innuat contrarium. extra de frigi. q malefi. c. quod sedem. et per Boffre. in summa. de dem. titu. ff. de castratis autem. et per li Postien. ff. que impotentia. vers. item quid si naturaliter. et vers cu. quidam autem dicunt. quod hac impeditur castratus. q not. de hoc. xxxii. qõ. vij. hi qui sunt. in gloss. et per Archidia. et. ff. de iure dot. ſi ferna. ff. ſi spadoni. Dominꝰ Oldr. expresse tenebat ꝙ mulier sterilis habet priuilegium huius. l. per. l. nupta. J. eod. vbi dicitur quod nupta secũdo viro habet hoc priuilegium: et tamen videtur cessare in ea ratio huius. l. que est vt facilius nubere possint cum dote vt in glo. not. ergo idem vbi cessat ratio prolis. Et latius sic distinguendo atur circa causę cessationem, aut ratio vel causa legis est posita in ipsa. l. promulgatione: aut iam ea promulgata. l. ratio vel causa annectitur. Primo casu cessante ratione cessat. l. Si de repu. l. fina. de iur. doti. co in re. ff. deinde. de administra. tuto. l. iij. ff. i. et. l. ita. ff. intẽtio autem. in princip. et. J. de fluminibus. l. i. ff. non autem omne. cum ff. Secundo casu autem ponitur per modum suadentis equitatis: et tunc si lex generaliter loquitur cessante ratione non cessat. l. prospexit. C. de presctip. xxx. annorum. l. fin. q. C. qui potio. in pign. habẽ. l. assiduis. Aut per modum vitande absurditatis: et tunc idem. J. eod. l. diuortio. circa princ. ibi alioquin. ff. et. ff. de fugitiu. l. ſi. aut per modum decidende nouitatis: tunc cum illa non sit propria ratio: sed quedam occasio describendi vt in calfurnia: et tunc cessante ratione cessat lex. vt. ff. de postulan. l. i. ff. segnin. vbi de hoc not. et dixi per Dyn. de regu. iur. c. de cer. lib. vi. et p car. de hereti. c. statutum. et satis dixi de cessatione cause. C. de episco. et cleri. l. generaliter. et tetigi etiam. J. titu. i. l. et ideo. Aut per modum restringendi generaliter dictum: et tunc cessante ratione cessat lex vt. ff. de calũ. l. generaliter. ff. fina. q. l. ſi quen. q. J. de acquiren. possess. l. ſi is qui antino. Aut est dubium quare sit apposita q tunc aut est rõ que facit rationabilem legem: et tũc ea cessante cessat lex. vt dicta. l. adigere. ff. Quis. de iure patro. q de pac. l. quod dictum. nisi ipsa lex vel alia contrarium statuat. vt dicta. l. prospexit. J. qui et a qui. ma. libe. non fiant. Aut est ratio que non facit rationabilem legem, sed detegit legem rationabilem esse: et tunc non cessat lex licet cesset ratio, quia idem erat legislator: in alio casu statuturus. vt. ff. de pactis. l. tale. ff. fina. et ibi no. J. de heredibus instituen. l. fina. et ad trebel. l. mulier. ff. respon. et hoc vltimo casu etiam quod sit dubium dic vt not. J. de dona. l. ff. fin. quasi in dubio presumatur impulsiua. vt ibi not. q argumentũ. C. de iure dot. l. mulier dotem. et. J. de condit. q demon. l. cum tale. ff. falsum. Oldradꝰ. Et sic patet ex predictis differentiam esse per quem modum ratio legi adiiciatur. vt institu. de legatis. ff. longe magis. ¶ Idem etiam sentit Andreas de pisis in questione predicta quod hec lex locũ habeat etiam in sterilibus mulieribus, et communiter tenent hic docto. Nec enim est illa sola ratio scilicet procreatio sobolis: sed reuerentia matrimonij. q quia vna caro efficiuntur, et quia actio de dote fauorabilis est vt ex predictis patet. vnde licet vna ratio cesset remanent alie. vt institu. de nuptijs. ff. affinitatis. in authẽ. de restitu. l. ea que parit. ff. vnum et not. J. de priuile. credito. l. ſi neuter. ff. in bonis. et per hoc patet respon. ad contraria: quia locum habent quãdo omnis ratio cessat. Aliud. ¶ Denuo vltima glo. in fine dicit ꝙ facit ad id quod

a ¶ Ex hoc insurgit qõ. Addi qõ dicit Bar. hic vez ꝙ mulier hz dia priuilegia. q tta tz Ly. in addi. p. i. nupti. j. e. q probat sic bar. Si sint plures rationes finales et vna cessat, tñ ppt alia remanent di spositio. institu. de nup. ff. affinitatis. et. J. de pri. credit. l. siue tri. ff. in bonis. et de excepti. rei iudi. l. si qs ad exhibẽdum. Tñ Bart. hic in vlt. lectu. limitat nisi esset talis sterilis a natura. per tex. in. l. ff. et si quis fili. J. de excep. rei iudi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

no.C.de studijs libe.l.vt ratione.vbi no.in gl.talis questio. Quidam faber stabat prope scholas cuiusdam doctoris ⁊ maleando impediebat doctorē et scholares:vnde doctor et scholares petebant ꝙ cogeret inde recedere vel ꝙ non possint haberi schole.argumē tum.ff.de fer.l.ij.et.j.de mune.et hono.l.honor.§.fin.nam minus cedit maiori.C.de ordine iudi.l.fin.de adulte.l.fin.et de procur.l. exigendi.et.ff.de offi.proconsu.l.nec quicq̄.ibi melius est ⁊c. Secus si in alia domo posset doctor se eque bene collocare,quia tūc videretur in dolo versari.vt.j.de aqua plu.arcen.l.i §.denicq̄.et de leg. prestan.l.virilis portio.§.ij. Preterea si domū † conduxi et dānum patior vitio domus,tenetur mihi locator ad interesse, tamen si aliā domū comodā ad habitādū offerat extinguit obligatio.vt.ff.locati.l.ij quis domum.ergo multomagis debet impediri contrahenda.simile habes.ff.de relig.l.ij.§.locū. Oldr. Et hoc placuisse cremoſi.quando nihil potest scholaribus imputari,secus si posset vt quando videntes ibi fabrum collocatū conduxerunt ibi scholas.cum alio commodo loco possent conducere:quia tunc sibi imputēt.vt.j.de regulis iuris.l. damnum quod quis.ff.ff.si quis caution.l.ij.§.ij.si quis tamen. Et ad hanc.l.dicit posse responderi:quia hic ideo mulier preferetur,quia lex dat ei priuilegium prelationis expresse:sed scholaribus nō,⁊ ideo argu.de muliere ad scholarem nō procedit.vt.ff.de legibus.l.quod vero.⁊.j.de regulis iur.l.que propter necessi.Et ad.l.illam de studijs liberalibus vbi Rome respon.ꝙ illa loquitur in prefecto qui scholas ⁊ domos habet scholaribus ⁊ doctori assignare autoritate publica sicut etiam fit parrhisius ⁊ in monte pessulano vbi stant omnes simul in vna parte.tūc enim si faber veniret ad eos impediendum bene posset expelli.Similis questio no.et solvitur in gloſſ.ff.de rerum diui.l.riparum.et pro determinatione vtriusq̄ bene facit.C.de testa.ma.l.fina.§.penul. Item querit ipse si essent due vel plures scholē que se impedirent quid fieret. Et primo videtur quod concursu possint se impedire.ff.de vsufru.l.quoties. Alij quod dignior preferatur.arg.ff.de fide instru. l.fin.aliqui:vt potentior.vt dicta.l.ij.ff.ne quid in loco publico. hosti.tenet quod vltimus doctor cedat primo:quia primo scholas ordinauit:in summa de ferijs.§.ij.versi.quid si magister fiat. Sed si melius videtur quod iudex se interponat et controuersiam dirimat.arg.dicte.l.ij.de studijs liberalibus vbi.rome.⁊.j.e. l.ij cum dotem.§.eo tēpore.ver.necnon.⁊ de leg.j.l.huiusmodi.§. fin.et.§.si pater. Ultra glosſ.querit ipse vsufru. Primo nunquid maritus pro dote sibi promissa habeat priuilegiū tacite stipulatiōis ⁊ hypothece:⁊ dicit ꝙ sic.vt.C.de rei vxo.act.l.vnica.§. fin.et.l.extraneum.⁊ not.C.de dot.promissione.l.ad exactionem. et hoc etiam satis indicat glo.huius.l.que incipit.in omni tēpore. Secundo querit nunquid preferatur alijs creditoribus,sicut mulier.glosſ.dicit ꝙ non.dicta.l.j.§.j.de rei vxo.act.⁊ ibi dixi in suppletione glo.eiusdem,qz rationes que adducuntur in muliere in.l.assiduis.C.qui potio.in pig.ha.cessant in vire,⁊ quia in mulieribus solum est concessum priuilegium,vt hic et ibi.ergo non est producendū ad cōsequentiā.vt.ff.de legibus.l.quod vero. Tertio q̄rit † nunquid si extraneus stipularet dotem haberet priuilegia q̄ habet mulier saltem tacite hypothece.Et videtur quod sic,qz actioni datur.vt instituta.de actionē.§.liceat arg. d.l.j.§.i.C.de rei vxo.act.in contrarium quod no.j.de ad.tuto.l.ex quibus.⁊ quia lex dicit de muliere tūm.j.e.l.si cū dotē.in princi.et l.si vero.§.si modo. Item cessat hic lex modo et rōne. Item non hz priuilegiū tacite stipu.qđ est minus:vt.d.l.de rei vxo.act.§.accidit,ergo nec illud quod est maius. Item non reperitur etiā in personali habere priuilegiū. Quarto querit vtrum pater habeat tacitā hypothecā.gl.dicit ꝙ sic.d.§.fuerat.instituta.de act.qđ pcedit viuente filia cui⁹ actione fauore concedit ea mortua cessat:quia cessat ratio.de hoc plenius vide quod dixi.j.eo.l.post dotē datā. Quinto q̄rit:an cā dotis agi possit [a] tēpore feriato qđ vī.ar. huius.l.et † qz de dote est alenda mulier.vt.C.qui potio.in pig. ha.l.assiduis.et de iur.dot.l.vbi adhuc.et de alimentis cognoscitur tempore feriato.vt.ff.de fer.l.ij. Item propter publicā vtilitatē.vt.C.de fer.publica. Item ne pereat humilitas nuptiarū.vt.j.de cōditio.et demon.l.huiusmodi.⁊ de captiuis.l.in bello.§.medio tēpore. Item quia cognoscitur de his in qb⁹ est maior rō.vt.ff. de fer.l.ij.§.sed excipiunt.et.l.solet.et.l.penul.de cōpellēdo heredē adire hereditatē vbi est priuata vtilitas et hic est publica:⁊ sic est multofortius concedēdū qđ cognoscat de cā dotis tempore feriato. In contrarium est,qz spāles sunt casus quib⁹ cognoscit tēpore feriato de quib⁹ non est iste.ar.ff.de his qui sunt sui vel alieni iur.l.patre furioso.⁊ de act.⁊ obligatio.l.obligationum fere.§. placet. Jaco.dixit posse cognosci ꝙ eadē rō vel maior est in hoc casu q̄ in alijs.vt.ff.de legibus.l.non possunt.et.l.nam ad ea.et ar.j.de reg.iur.l.in ambiguis. Ultimo q̄rit si seruus † mariti stipulatur dotem ab heredibus primi an sit priuilegiata priuilegio reali. Et vī qđ sic:qz cū nascat.vt.C.de rei vxo.act.l.vnica.§.i. multo fortius nata remanere videt.vt.j.de fideicōmiſ.l.vranius.⁊ ad idē.ff.de iur.dot.l.i.et.l.si extrane⁹. Quia si priuilegiū egreditur pſonam ex parte delegati:et ex parte delegātis cū eadē sit rō vt pts in restitu.in integrū:q̄ ex vtraq̄ parte pſonā egreditur.vt ff.de minori.l.in causse.in fi.⁊.l. quod si minor. In cōtrariū vī.ff.de re indica.l.iij.§.fi.ex cōuentione.⁊.C.de executione rei iudica.l.si causam. Primū vī verius,qz causa priuilegiata in scōa pmissione subesset si pſona nō pcederet.ar.j.de noua.l.voli.ff. diuersum. Item qđ si in vita patris vxo decedat nunquid postea filia habebit dotem pcipuam. Dy.quod nunq̄ cesset rō.l.qz nō fuisti net onera matrimonij.ff.de fideicōmiſ.l.si maritus.⁊.l.si filia.§.fi.et C.de fideicōmiſ.l.ij. Item qđ si secūdo nupſit mulier dote non exacta,nunqđ habebit priuilegiū in cā exigendi.dic ꝙ sic.vt.j.ea.l. nupta,licet cesset rō liberorū pcreādorū:qz nō cessant alie rōnes. Item quero:† an priuilegia dotis possint per cessionē transferri,[b] vī quod sic p.l.si minoris.de ad.tut. Dyn.ff. p.l.ex plurib⁹.et.ff.⁊ ad.l.si minoris.rīdet qđ loquit in priuilegio ad heredē trāsitorio.⁊ est textus notabilis.ff.de ritu nup.l.nō solū.in fi.priuilegia aūt dotis nō transeūt ad heredes.C.de priuilegio dot.l.vna. solu.nec p cessionē transferunt. Sed an in donatiōe ppter nup. habet mulier priuilegiū. vī qđ sic p auc.donationē signatā sup.l. vbi adhuc.C.de iur.do. In gl.j.oī tpe ibi.dos confitūr.Iz alīs ex nudo pacto actio non oriat.vt.C.de pac.l.legē. Old.vel aliter vt dixi.ff.ver.item q̄ro quo tpe. In eadē glo.ibi.l.ad exactionē.⁊.ff.de pact.l.iuregentiū.§.igit.⁊ de pbat.l.cū de indebito. Old.ibi.cum post.§.gener.⁊.C.de dotis pmiſſiōe.l.ij.⁊ dic vt ibi.⁊.e.titu.l.j.⁊ dixi.ff.vī.item q̄ro quo tpe.ibi. Item dicit glo.ibi.de don.ante nup. l.fin.et.j.de tut.⁊ cura.da.ab his.l.nō tm. Ol.ibi.l.assiduis. §.ad hec omnia. Old.ibi.§.tacet.⁊ dic vt ibi.⁊.j.e.l.dinortio.§.ob donationes.in gl.⁊ ꝙ etiam ibi pferatur publica.⁊.j.ad fill.l.si quis in grauī.§.hi quoq⁹. Dy.⁊ facit ad id quod sequitur in glo.id qđ no.⁊ dixi.j.de leg.§.l.si fundum. In gl.romana per excellentiā:⁊ qz cōmunis est patria,vt.j.ad municipales.roma.pe.in glo.j.vtile.ibi.l.i.vel ponitur propzie.qz ad hoc vt ciuitas bene possit gubernari sunt necessarij homines legitimi ⁊ liberi quod esse non potest nisi sit matrimonium ad quod cōtrahendū dos debet cōseruari,vt hic patet.

Dos solui debet mulieri que est sui iuris:soluto matrimonio.

Dotis petitio fieri debet per patrem filie tacite vel expresse,et an filia patri agenti debeat consentire tacite vel expresse.et numero.3.

Dos non

Dos non potest aliquādo exigi a muliere soluto matrimonio.

Filie sui iuris facte nocet quod fecit in potestate existens,et qualiter ipsius voluntas intervenire debeat.⁊ nume.6.

Facere quis tenetur quod sibi non nocet et alteri prodest.

Dos profectitia et quod filia sit in potestate necesse est patri et filie in actione de dote.

Filia extraneo consentiens sine patre non nocet sibi ratione iuris patrie.

Dos peti potest constante matrimonio.

Fortuna aduersa siue casus hominis liberi non sunt cōsideranda.

Tacens an habeatur pro consentiente vel cōtradicēte:⁊ et an patientia habeatur pro consensu.et nu.13.

Patiens scribi se pro fideiussore an teneatur.

Furiosus an possit consentire et furiosus pro cōsentiente habetur si existat sane mentis et valeat cōtradicere.⁊ nume.16.

Astringēs patrem ad cautionem de rato dicitur illi iniuriam facere.

Pater defendens an dicatur defendere tanq̄ pater vel tanq̄ legitimus administrator.

Dos siue dotis obligatio an dicatur esse patris.

Actio patri et filie cōpetens an dicatur vna vel due.

Libelli formatio qualiter fieri debeat in actiōe de dote communi.

Vasallū inuitū an possit dñs alteri delegare.

Domino vendenti terram vasallo in feudo concessam, non tenetur ipse vasallus prestare fidelitatem neq̄ emptori.

Timens inimicum potest ab illo petere cautionē de nō offendendo.

Adulterium per filiā cōmissum an noceat patri.

Emancipatio tollens ius quesitum patri an possit impedire illud acquiri.

Soluto. Dic ſm Dy.qđ hec lex cū ſequentibus sequentibus sunt cō nexa:⁊ tractāt de q̄uor principaliter. Primo de tēpore dotis restituende. Secdo de personis stipulātibus dotē vsq̄ ad ver. deniq̄. Tertio de personis que admittuntur ad dotē exigendā vsq̄ ſi legis. Quarto quibus potest fieri [a] dot. solutio voluntarie extra iudiciū,⁊ hoc in.l.nō solū.in.l.vero sequēti,ſi pater loquit de exactiōe dotis q̄ fit in iudicio ab inuito. Et hāc.l.solū diuide in duas partes. In prima tractat de muliere q̄ est sui iuris:vsq̄ adver.qđ ſi in partes. In ſcda de filiafa.vsq̄ in fi.l. Item tam prima pars quā ſcda plequit duos articulos. Unus est de solutione dotis. Alius de promissione siue delegatione. Et breuiter dicit de primo,qđ † ſol.ma.dos ſolui debet mulieri que est sui iuris. De promissione dicit quod non cogitur maritus:alij stipulanti pmittere. Si sibi aliquid noceat alias cogat cui mulier vult.sed cū est filiafa.⁊ est pmittenda cui pater et filia vult:qz communis est ⁊ aliter nō tenet promissio. Item petitio † habet fieri per patrē filie voluntate tacita vel expressa,et dicit breuiter dicit. Sed Jac.de are.dividit in duas partes vsq̄ ad.§.voluntatem. Prima loquitur de muliere sui iuris cui⁹ matrimonium est solutū:vsq̄ ad versi.quod ſi in potestate. et subdiuiditur in duas partes,qz prima est de solutione vsq̄ ad ver.nec cogitur.secunda delegatione. Secunda pars principalis loquitur de muliere que est in potestate,⁊ subdiuiditur in septem particulas. Prima dicit:ſol.ma.filiafa.p qua pater dedit dotē cui⁹ fit actio de dote:et dicit quod est communis patri et filie. Secunda approbat dictum illud dicens quod fine filie volūtate pater non potest petere. Tertia ad cui⁹ delegationem fit promittēdā:et dicit quod ad vtriusq̄. Quarta quod ſi ad delegationē ſolius patris fit promissa filie non preiudicat. Quinta quod ſi ad delegationē ſoli⁹ filie fit promissa lex nō preiudicat patri. Sexta an ſi agat noie ſuo et filie,obſtet ei dicta delegatio:et rñ.qđ non. Septima qz hic delegatio nocebit filie sui iuris effecte. Jac.vel dicit breuius ſm Ray.qđ hec lex vsq̄ ad §.voluntatē ſummarie hoc dicit,actio de dote data a patre pro filia in pāte cōstituta,cōis est patri ⁊ filie,et in exigēdo et pmittēdo vtriusq̄ cōsensus exigit,nec vnus alteri preiudicat.h.d. Ray. Casus in terminis sic ponitur secundum Dy.mulier cōtraxit matrimoniū cum titio.et centum sibi dedit in dotē.ſol.ma.vult agere ad dotē:queritur an possit.respondet qđ ſic.ſed eo constāte nō,et hoc vsq̄ ad ver.of qz debeat stipulari,puta mulier volebat qđ ſeius stipularetur sibi reddi ſol.ma.maritus vult tm̄ mulieri promittere. Relpō.qđ ſi maritus timeat aliquod iniustum cōmodū ex pmissione fēda ex necessario non tenetur eidem promittere,alias ſic.⁊ hoc vsq̄ ad ver.ſi in potestate,ibi of ꝙ ſi pater dedit pro filia.⁊ alius stipulatus fuit vtriusq̄ consensu qđ preiudicatur vtriq̄,ſi autem alteri⁹ tm̄ consensu nō preiudicatur alteri non consentienti.⁊ hoc vsq̄ ad.§.voluntatem.ibi dicitur nunquid † filia patri agenti debeat dissentire tacite vel expresse,et dicit quod sufficit ſi presens nō ꝺdicat,et ſi est furiosa consentire videtur:ſi aūt est absens cōsentire nō vī,⁊ iō pater agēs habet necesse cauere de rato.h. d.hec lex.literam exponē vltra expositiones glosſ. ibi.ſolūto quāſi de regulariter non constāte.vt.C.ſi constante ma.dos soluta fuerit.l.vnica.et dic vt ibi,⁊ in summa cū iisdem ti.Fallit tamen hoc in multis casibus in quibus ſolui potest etiam constante matrimonio.vt in glo.no.⁊ ff.de iur.do.l.mutuus.§.manente. Item quandoq̄ ſolūma.[b] non potest † dos exigi per mulierē,vt in casib⁹ in eadē gl.ſcda notatis.ibi.ab initio.i.pte dotis numerande siue constituta sit matrimonio tam contracto immediate siue ante. Dy.ibi nihil noceat.nam hoc casu compellitur per retentionē an datā dotem vel post datā offitud. Dyn.ibi.nam ſi aptius declarat quod.ff.dixit. Dy. ibi.stipulāti.i.stipulari nolenti. Ibi suspectū habet.i.timet. Dy.ratione pmissionis quam faceret alij. Dyn.ibi hac.l.j.quod mulieri debeat ſolui et promitti vel alij voluntate mulieris,ſi marito non noceat vt predixi.ibi.potestate est.l.filia. Dyn.ibi.profecta sit:et non sit stipulatus sibi reddi. Dy.quia tūc sibi ſoli q̄reret.ibi.dos est.i. actio de dote,dos enim est facta mariti. Dyn.ibi. quam ex voluntate tacita vel expressa.vt.j.§.voluntate. Dynus ibi vterq̄ insserit.f.dotem alteri promitti. Dyn. ita ſolus insſit.f.alij promitti. Dynus.ibi sui iuris.istud:ſi nō habetur in litera.oy.et melius est:non habere. Dynus ibi filia facta fuerit.et dic quocunq̄ mō,et sic transit ad eā actio de dote.vt.C. de rei vxorie actione.l.j.§.videamus.q.d.donec est in potestate bene tenet talis pmissio alij facta iussu patris tantū. Dy.ibi.integra.i.eque priuilegiata. Dy.etiam quo ad tacitā hypothecam.vel dic integra.quod sic potest eā intentare sicut prius poterat. Dy.ibi.sed vtrum.l.permanet actio integra. Jacob.ibi agat ſolus.i.ex persona sua tantum et suo nomine. Dy. ibi:et puto.nec eam actionem.non notat pluralitatem actionū sed pluralitatem circa modum agendi. Dyn.q. d.nō solum mortua filia potest agere suo nomine:sed et ipsa viua suo ⁊ filie nomine. Jac.ibi.sui iuris facta.quocunq̄ modo. Dyn.ibi.nocebit ei.l.filie.ibi.ista stipulatio.i.promissio:qz filie facte † sui iuris nocet,quod fecit existens in potestate vt hic,⁊ pro hoc vt.ff.de pac.l.et heredi.§.fina.⁊ de minori.l.denicq̄.§.ſi quid. Jacob.in.§.voluntate cōtinua.ff.ad ver.denicq̄. Dynus.hoc modo.videamus qualiter voluntas filie debet intervenire:et breuiter dicit,quod † filia demens vel sane mentis:et presens presumitur consentire:absens nō,et ideo cauet pater eā ratā habiturum. Dy.ibi.cōsentiat.f.expresse. Dy. ibi.filiam.f.presentem. Dy.ibi contradicat.et iusta causam ꝺdicendi habeat. Dyn.vt.j.e.l.dotem.vbi vī consentire.f.tacite. Dy.ibi.quāſi ex volūtate:istud quasi est expressiuum veritatis. sicet alibi.C.de legi.tuto.l.ij.§. de transla.l.j.de eo qui pro tuto.l.j.§.cum eo.ad treb.l.mulier.§.ſi.et de iniur.l.sed ſi vnus.§.pretor.et.j.e.l.ſi ante. Aliquando est nota ſimilitudinis.vt.j.de iniusto testamento.l.posthumorū.et.j.e.l.diuortio.§.ſi fundus.secundum intellectum Dy.aliqñ est nota diminutionis.vt.ff. de rei vendi.l.nec quasi.et.j.de act.et obliga.l.obligationum fere.§.ſi.et ita intelligit dictus.§.ſm glo. Jaco.⁊ de significato huius dictionis quasi plene dixi in alphabeto de dictione quasi,ibi contradicere filia. Dyn.ibi crederet ſi causam contradicendi non habeat. Dynus.ibi.sed ſi absens filia sit non furiosa,et causam cōtradicendi habeat. Dynus.alias non noceret absentia.vt.j. de regulis iuris.l.qui potest. Dynus.ibi.id factum id est actionem de dote a patre ppositam. Dy.ibi.ſapit.i.ſane mētis est. Dyn.ibi.exigimus.f.tantum. Dyn. Exposita literā colligamus aliqua notabilia. Primo † quod

---

11 Dotis solutio. Addō dotē debere restitui intra annū:et nō statim ſi est mobilis ſed immobilis ſtatim.l. j.§.exactio. C.ō rei vxo. act.et ſic qđ dico de mobili verum est, niſi res mobilis puta pecunia sit subrogata loco rei immobilis ſcz fundi ex quo sit reēta, qz tunc sicut de immobili iudicandū est.l. cum in fundo.§.ſi fundus.ff.ō iure dot. Itez verū est etiā ſi dines sit qui restituere debet, qz gaudet termino annali secūdum Bar.in.l.dotium. §. interdū. j e.cō tra Lyn. in dic. §. exacto.vbi bal. ⁊ moder. in d. §. interdū. Dyn.in.l.ſi mulier.§. rerum. ff. rer. amo. Bal.⁊ imo. in.l. dinortio.§.nō solū.j.e.ō. Addō qđ exigi non pōt actio de dote cōstante mātrimonio. vt. no.C.de dona.l.ostāte.q̄ gl.alibi nō reperit.

Non pōt dos exigi.

---

11 Adde ꝙ priuilegium dotis nō pt transferri p cessionē cui⁹ dicatur ius vniuersale. bar.i Rub. ff.e.et i.l.fu ct⁹. j.e. bal. in aut.ei q de nōis auto.ind.posſi.⁊ in.l.cuz in fundo.§. ſi fund⁹ de iure do. Ange.in.l.ſi. C. de sent.q̄ ſine cer. q̄nā. perſi. Ant. de but.in.c. Raynuti⁹. de testa.⁊ in c.cū tuis.de vſu. gl. in.l. qđ dicit de impē.in re. dota.fact.et l.l. edita. C. de edē.⁊ ibi doc.⁊ in.l.j. ff.eo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

libi non nocet,et mihi prodest[a] facere teneris.fic.ſ.de euictione.l.in creditore.vbi de hoc.de rei vendicatione.l. in fundo.et de ſol.l.paulus.hoc tamen non eſt nimis extendendum.vt patet.ſ. ad exhiben.l. penulti. Et dicit Petrus.verum eſſe cum habes a me vel ſecus. Contra videtur dicta.l.in fundo.de rei vēdi.et ad trebel.titius.ſ. penulti.et.l.recuſare.ſ.penulti.vbi tenetur.ad hoc etiam ſi non habeat a me tantum. ¶ Secundo not.duo † neceſſaria vt actio de dote ſit communis patri et filie:ſcilicet quod dos ſit profectitia,et quod filia ſit in poteſtate. ¶ Tertio quod in ipſa actione communi vnius non poteſt alteri preiudicare. ¶ Quarto quod † ſi filia conſentiat extraneo ſine patre:non nocet ſibi ad preſens ratione iuris patris:ſed ſi ſolidum recipiat tus in filiam tunc ſibi preiudicat. vt .ſ. de actione empti .l. ſi quis alienam.et.ſ.de vſuca.l.cum vir. ¶ Quinto not.qui tacet conſentire videtur ſi ſcit.de quo.ſ.plenius dicetur, ¶ Sexto quod furioſa non videtur cōtradicere:ſed tacite conſentire etiam ſi ignorat. ¶ Septimo quod abſentia:et furor non equiparātur. Nunc expediamus materiam,et ſcripta in glo.opponendo et querendo. ¶ Et primo opponitur contra princip,le. de.l.lucius.ſ. eodē. Sed dic vt in gloſſ.quia illud quando mulieris culpa ſoluitur matrimonium:quod extende ſecundum Dynum:aut ſoluitur matrimonium culpa mulieris tantūs aut culpa viri tantum,aut culpa nullius:aut vtriuſq;. Si culpa mulieris tantum habet locū.l.contraria.quod dos remaneat penes virum.et pro hoc.C.de repudijs.l. conſenſu.ſi culpa mariti tantum:dos reſtituitur etiam ſi pactū lucrande dotis interfuerit.vt.ſ.eod.l.ſi ab hoſtibus.ſ.fina.Si culpa vtriuſq; ſolutum eſt:debet dos reſtitui mulieri.vt.ſ.e.l.viro.et.l.cum mulier.Si neutrius culpa ſolutum eſt matrimonium:aut non interceſſit pactum lucrande dotis,et debet dos reſtitui mulieri: vt hic.Aut pactum lucrande dotis interceſſit:et tunc aut matrimonium ſoluitur morte viri ꝛ pactum locum habet ſiue extent liberi,ſine non.vt.ſ.de pactis. dota.l.ḡ. et.ſ.de dote prelegata.l.ſ.circa princip.Aut morte mulieris vel diuortio,et tunc dos ex pacto non debet reſtitui.vt dicta.l.i.vltra princi.de dote prelegata.Sed quādo ſoluitur diuortium culpa mulieris habet locum pactum.in aut.de ſanctiſſimis epiſcopis.ſ.ſi vero conſtante. Aut nulla eius culpa:et tunc habet locum pactum. Aut culpa viri,et tunc non habet locum pactum.vt.ſ. eo.l.ſi ab hoſtibus.ſ.ſi vir.ne detur viro occaſio delinquendi,vt.ſ.de pact.dot l.conuenire.et de hoc dic vt plene not.in gloſſ.dicta.l.i.ſ.de dote prelegata. ¶ Secundo opponitur quod etiam † matrimonio cōſtante poſſit dos peti.vt.ſ.eodem.l.ſi conſtante.et.C.de iure dotium.l.vbi.Solu.dicit gloſſ.quod ibi eſt ſpeciale,ſicut ꝛ in alijs hic in gloſſ.notatis,et dixi.ſ.in expoſitione litere ſuper verbo ſoluto.Inter quos caſus eſt quando maritus damnatur in metallum:et bona eius publicantur in totum vel pro parte.vt.ſ.eodē.l.ſi marito.nec ſoluitur matrimonium vt ibi patet.et.ſ.de donationi. inter virum ꝛ vxorem.l.quintus. ¶ Tertio opponitur cōtra verbum ſuſpectum de.l.iul.ſ.qui.et a qui.ma.liberi non fiant.et quia caſum aduerſamq; fortunam ꝛc. vt.ſ. de verborum obligatio.l.inter ſtipulantem.ſ.ſacramenta. Reſpon.quod in preſenti apparet propter quod timendum eſt de futuro;vt quia res mariti ſunt in periculo.vt in glo.dicitur et in commodum eſt:quia ſi promittat mulieri condemnatur ei inquantum facere poteſt:ſi extraneo inſolidum. vt.ſ. de re iudica.l.neſcius. et clarius.ſ.de donatio.l.qui id quod ex cauſa.ſ.fin.vel dic quod † caſum aduerſamq; fortunam hominis liberi nō conſideramus cum ex huiuſmodi conſideratione in alio quo homine libero preiudicatur.vt in contrarijs.Secus cum in tali conſideratione fauor vertitur:ſicut hic ne inuitus alij obligetur. argumentum.ſ. de fideicommiſ.liber.l. generaliter.ſ. libero homini. alias ſi libero homini.vbi de ſolutione huius brocardi caſum aduerſamq; fortunam ꝛc.not.et dixi.et plenius dicto.ſ.ſacramentum. ¶ Quarto opponitur,in quo poteſt nocere extraneo promittere. Reſponde vt in gloſſ.et.ſ.dixi,dicit etiam gl.quod poſſet marito nocere:quia ſi alij permitteretur:vxor non poſſet ſibi in morte de dote aliquid relinquere.vt.ſ.de pact.dot.l.ſi maritus.ſ.fin. Sed hoc non placet Andree piſano:quia forte nihil ſibi reliquiſſet.Itē quia per dic.l.ſpem lucri non tamē habet dam-

num que differunt.vt.C.[b] de act.et obliga. ¶ Quinto opponitur de.l.ſicut.Solu.vt in gloſſ.quia ſe poſſint in hanc ſecundam neceſſitatem occaſione dotis preambule.argumentum.ſ. de actione empti .l. ſi quis ſuum. ¶ Sexto opponitur.de.l.j.C.de act.et noua. Solu.ibi dicit gloſſ.ſpeciale in dote:vel dic quod illa in delegatione per quam trāſfertur actio de vno in alium,hic de illa obligatione que nondum alicui quinta erat:et hoc fit ſa cilius:Primum.argumētum.C.de iure dot.l.ania.et.ſ. de peculio.l.quis ergo caſus. ¶ Septimo opponitur, quod cautio videtur ſuperuacua:quia et ſine ipſa habet mulier tacitam ex ſtipulatiōe.vt.C.de rei vxo.actione.l. j.in princip.hec oppoſitio prevalet,nam tunc procederet,ſi quereretur nunquid cogatur maritus promittere mulieri:ſed hic queritur an extraneo:et tamen potes ſol uere:ſicut gloſſ.dicit quod ideo fit promiſſio,vt mulier facilius poſſit probare per inſtrumentum,non ergo fit promiſſio ad ſubſtantiam debiti augendi,ſed vt eius probatio facilior reddatur.argumentum.ſ.ad trebellianum.l.titio.vel forte cauetur cum fideiuſſore,vt not.ſ. de iudi.l.in omnibus.et.ſ.eodē.l.ſi conſtante.ſ.quoties, vel prodeſt renouare cautionē propter preſcriptio.vt.C. de preſcriptio.xxx.annorum.l.cum notiſſimi.ſ.ſed et ſi quis.Sed hoc non videtur verum cum actioni de dote non currat preſcriptio,donec mulier eam poteſt mouere.vt.C.de iure dotium.l.in rebus.ſ.omnis. ¶ Octauo opponitur de.l.cum dos.de pactis dotalibus.gloſſ.hic dat plures ſolutiones.Sed ſecundam reprobat Dyn, quia dicit plus operari delegationem ꝙ pactionem.vt ſ.de nouat.l.ſi rem.ſ.ſi duo.et.ſ.de pactis.l.ſi vnus.in in princip.maxime cum delegatio omnem obligationē tollat.et ideo ſol.vt not.in.l.contraria. ¶ Item reprobat ipſe Dynus aliam ſolu. gloſſ. que dicit quod hoc ipſo iure non.Sed per exceptionem fic,quia inter hoc nihil intereſt vt.ſ.de regulis iuris.l.nihil intereſt. Alij vt Ray.ſic ſoluunt.vt quod dicit hic in litera neceſſitatem actionem oſtenſam dicit,et ſic vnit actio,quia in ea nō potuit preiudicare pater:et ſic eſt in ſuſpenſo.Et quod dicit poteſt habere:ſcilicet niſi permiſſio eſſet alij facta durante ergo cōmunione vnit actio,ſed ea ceſſante ſtatim expirat,quia ceſſat ratio preiudicij in alium.et hoc eſt quod ſequitur quod ſi ſui iuris ꝛc. Ray. ¶ Nono opponitur.ſ.eod.l.titia.fol.vt in gloſſ.quia probatur eam conſentire eo quod non contradicit. ¶ Decimo opponitur.ſ. de procura.l.ſi filiuſſa.ſ.inuit[a].et de furtis.l.qui vas.ſ.vetare.iſtud generale,an † tacens habeat pro cōſentiente vel contradicente,diuerſimode ſoluitur.In gl. aliter.in.ſ.inuitus,aliter in.ſ.vetare.vbi de hoc dixi.et C.de procur.l.inuitus.aliter de enict.l.quidam.aliter de pigno.act.l.quidā Hayno. Sed vide quod plene dixi.ſ. de regu.iuris qui tacet.et plene per Dynum extra de regulis iuris.c.qui tacet.et ibi etiam per Cardina.ꝛ Joā. Andree et per eundem in nouella dicto.c.lib.vj. ¶ Et aliquando dicit glo.aut agitur de obligando,et videtur contradicere.vt in cōtrarijs:aut de exceptione querenda.et videtur conſentire vt hic:ſed hec ſolutio falſa eſt:quia vbi tractatur de obligando,etiam tacens videtur conſentire,vt.ſ.de fideiuſſoribus tutorum.l.cū oſtendimus.ſ.fideiuſſor.et.ſ.ad municipa.l.ḡ. ¶ Et ideo poteſt ſic ſolui: tria ſunt quorum vnum non eſt aliud:ſcilicet conſentire,contradicere,et tacere.et illud tanq̄ medium,aliquando aſſumit veſtigia vnius,aliquando alterius,et quandoq; neutrius,ſed per ſe ſtat vt dicta.l. qui tacet.aſſumit enim naturam conſenſus:vt hic.vt cū reclamando poterant impedire.vt.ſ.de re iudicata.l.ſepe.ſ.ſcientibus,et dicta.l.ḡ.ad municipales. cum tota illa decretali qui tacet conſentit. ¶ Quandoq; aſſumit naturam contradictionis.vt.ſ.de legatis ſecundo.l. titia.ſ.lucia.cum ſimilibus,vt quando prohibendo non poterat impedire.argumentum dicti.ſ.ſcientibus.ꝛ ibi not. ¶ Quandoq; ſtat in ſua ſpecie:et neutrius naturam aſſumet:vt patet in tributo.ſ.de tribu.l.i.ſ.ſcientiam. Item vbi tractatur de preiudicio tertij non ipſius tacentis.vt.ſ. de arbitris.l.ſicuti.et de autoritate tutorum.l.prima ſecunda et tertia. Sed contra primū membrum videtur ob.dictus.ſ.inuitus.ſ.vetare.de ritu nuptiarum.l.in eo.ſ.deinde.C.de teſtamentis.l. iubemus. ꝛ.ſ.de interrogatoria actio.de etate.ſ.qui tacuit.in quibus tacens non videtur conſentire,et tamen poterat contradicere,quare gloſſ.que eſt in dicta.l.qui tacet.de

regu.iur.

[a] De actionib[us] ⁊ obliga. Concordat textus C.de codicil.l.fin. Itē nō dz quis eſſe ſolicitus.de herēditate vinētis. vt .ſ. de vulga. ſubſti.l.ſ. Itez q̄ ſi hoc eēt oī caſu haret dānū ſuſpectus q̄ hec .l. non vult. And. Pe.

[b] num

reg.iur.dicit ꝙ fallit in illis caſibus. ¶ Vel dic quod in illis caſibus non ſufficiebat cōſenſus tacitus,ſed exigebatur contractus expreſſus,vt not.in dicto.ſ.vetare. Jacob. Butrigar.in recollectis ſuis in dicto.ſ.inuitus.in.l.filiuſſa.et de procura.disting.aut tractatur de preiudicio inter nos,et tunc ſic reſpicit commodum patientis id quod agitur,et videtur conſentire,vt.ſ.man.l.ſi munerandi.ſ.qui paſſus.et.l.qui patitur. Si damnum patientis continet:tunc non videtur conſentire,ſed contradicere. Si autem tractatur de preiudicio ſecundi,vt.ſ.l.qui vas.ſ.vetare. de furtis.et dicto.ſ. inuitus.et de ſeruit.vrba.predio.l.inuitus. Si autem tractat de preiudicio tertij,tunc habet locum diſtinctio que no.in dicta.l.gaius.de pigno.act.quia aut nō potuī cōtradicendo impedire,et non videor conſentire:vt dicta.l.gaius, et de noxa.l.ḡ.ſpeciale eſt ergo ratione dominij et affectiōis,vbi etiam ſi non poteſt contradicendo impedire vel conſentire.vt.ſ. de dona.inter virum ꝛ vxorem.l.ſi ſeruus communis.ꝛ notatur d.l.qui patitur.vel ſi potui contradicere: ꝛ nō contradixi videor conſentire.vt.ſ.de pign.l.fideiuſſor.ſ.j.Jaco.Butrigar.Alij:vt Jacob.de.ra.ꝛ Pe.ſic dicunt: quod regula eſt qui tacet non cōſentit,nec contradicit.vt dicta.l.qui tacet.fallit in caſibus incertis in quibus videtur conſentire,et eſt ratio ſpecialitatis in vno quoq;. ¶ Primo propter conuictionem perſone et actio.vt hic ¶ Secundo propter conuictionem perſonarum tantum.vt.ſ. de adopt.l.in adoptionibus. ¶ Tertio fauore publice vtilitatis,vt dicta.l.ḡ.ſ.ad municip. ¶ Quarto fauore priuilegij fiſcalis.vt.C.de remiſ.pign.l.ſi hypothecas. ¶ Quinto fauore pupillaris etatis.vt.ſ.de fideiuſſ.tuto.l.ḡ.ſ.fina. ¶ Sexto fauore ordinis clericalis.vt.C.de epiſcopis et clericis.l.vt ſi ſeruus. ¶ Septimo ratione euidentis vtilitatis tacentis.vt.ſ.manda.l.qui patitur.et.l.qui fidem. ¶ Octauo in odium prohibere volentis:et non prohibentis.vt.C.de commer.et mercato.l.ſecunda. et ibi not. ¶ Nono odio decipere volentis.vt.C.ad velleianū.l.ſi fine. ¶ Decimo fauore libertatis.vt.C.de remiſſi.pigno.l.i. ¶ Undecimo odio nimium tacentis.vt.ſ. de re iudica.l.ſepe.ſ.ſcientibus. ¶ Duodecimo vbi conſentire compellitur ex debito honeſtatis.vt.ſ.de ſponſali.l.ſi ea. ¶ Decimotertio vbi conſentire compellitur vinculo obligationis.vt argumen.ſ.ſi ſeruitus ven. l.ſi a te.et.C.de acquiren.poſſeſſ.l.minus. ¶ Decimoquarto hodie legem contenentis.vt.ſ.de liberis agno.l.i.ſ.pena. ¶ Decimoquinto fallit in pignore vendito.in quo diſtinguitur.vt no. ſ.quib.mod.pignus vel hypo.ſoluitur.l.ſicut.ſ. non videtur.et hoc vbi ſolum taceo.Si vero aliquem actum exerceo tunc aut rei geſte communico et preiudicat.vt.ſ.de euictione.l. quidam. Aut alterius et mihi non preiudico.vt dicta.l.titia.ſ.lucia.et.ſ. de pigno.act.l.gaius.aut ad autoritatem,vt adminiſtrator:ꝛ nō preiudico.vt.C.de adminiſtratio.tuto.l.ſi non id ſcripſiſti.aut ad ſubſtantiam:vt robur preſtetur contractui:et tunc aut ignarus vel deceptus et mihi non preiudico.vt.C.plus valere quod agitur.l.ſi falſum,aut ſcienter:et tunc preiudico ac ſi conſenſiſſem.vt dicto.ſ.non videtur.verſic.ſed ſi ſcripſerit.et de fideiuſſ.l.fideiuſſor.ſ.primo.ꝛ quib.mod.pignus.vel hypo.ſoluitur.l.titius.ſ.ſi. et ſecundum predicta intelligi debet dicta regula qui tacet.Jac. de ra.ꝛ Pet.Alij vt Jaco.de are.ſic dicūt cum queritur:an † patientia [a] habeatur pro conſenſu:aut eſt patientia ſenſati:aut furioſi:ſi furioſi regulariter non habetur pro cōſenſu.ſ.locati.l.qui ad certum.de precario.l.certe.et de optio.lega.l.ſi tibi. Fallit in caſu huius.ſ.ver.iuſ.ſi ſenſati aut ſcit quod agitur: aut ignorat. Si ignorat non habetur pro conſenſu.vt in fin.huius.ſ. Si ſcit aut tenetur obedire ſaltem ex debito honeſtatis: et tunc habetur ꝙ conſenſu.vt in princi.huius.ſ.ꝛ.ſ.de ſponſa.l.in ſponſalibus ꝛ.l.ſeq.multofortius: vbi tenetur conſentire ex iuris vinculo vt dicta.l.ſi a te.ſ.ſi ſeruitus ven.ꝛ.C.de acquiren.poſſeſſ.l.minus.ſi vero non tenebatur cōſentire etiam ex debito honeſtatis: tunc aut eſt nuda patientia. Aut eſt iuncta alteri rei iudicatiue conſenſus. ¶ Primo caſu non habetur pro conſenſu.vt.ſ.de procurator.l.filiuſſa.ſ.inuitus.de ſeruitu.ruſtico.ꝛ vrba.predio.l. inuitum.et de fur.l.qui vas.ſ.vetare. Fallit fauore libertatis ꝙmio.C. de remiſſio pigno.l.j.fauore publico.eodem titu.l.ſi hypothecas. et ad municipales. l. ḡ. fraudulenti odio.C.ſi aliena res pignori data ſit.l.ḡ.ꝛ ad velleia.l.ſi fine. ¶ Item nimio ſilentio.vt.ſ.de re iudica.l.ſepe.ſ.ſcientibus. Item in pignore vendito in quo diſtinguitur.vt.ſ.quib.modis pig.vel hypo.ſol.l.ſicut.ſ.non videtur. Item affinitatis merito.ſ.de dona.inter virum et vxo.l.ſi ſeruus communis. Si vero ſit iūcta alteri rei indicatiue conſenſus:tunc dicitur conſenſiſſe,vt dicto.ſ.non videtur:quod ſi ſubſcripſerit.ſ.locati.l.item queritur.ſ.qui impleto. et de euict.l.quedam.Jaco.de are. Et faciunt predicta ſi vendo rem tuam te preſente,et non contradicente quod tibi preiudicet.ad idem.ſ.de reg.iur.l.ſemper qui non prohiberet.nam.l.qui patitur locati.l.cum in plures.ſ.locator.dicta.l.quidam. de euictio.de pigno.l. ſideiuſſor.ſ. pater. de iure patrona.l.adigere.in princip.ꝛ ad legem corne.de falſis.l.lege cornelia.ſi reſponſo.In contrarium eſt glo.et Dynus quia vendidi meo nomine:vnde non potes habere ratum expreſſe.vt.ſ.de neg.geſt.l.ſi pupillus. ſ.ſed ſi ego.et extra de regulis iuris.c.ratum quis libro.vj.ergo nec tacite.ad idem de legat.ij.l.titia.ſ.lucius.et de pigno. act.l. gaius.cum ibi notatis.Item prohibere non poſſes:ergo ſcientia non nocet vt.ſ.de rei vendi.l.ſi fundū.et de re iudi.l.ſepe.ſ.ſcientibus.et quia nullum crimen eſt patris:ſi non prohibes.vt.ſ.de [14] regulis iuris.l.nullum crimen.ſecus ſi † patio: [b] me ſcribi vt fideiuſſor:quia teneor:ad municip.l.ḡ.et de fideiuſſo.tuto.l.cum oſtēdimus.ſ.vltimo. Dyn. ¶ Undecimo opponitur.ſ.locati.l. quo ad certum.vbi furioſus non videtur cōſentire.ſolu.vt in gl. ¶ Et adde ad probandum ſo.glo.in ſ.quia mulier habetur pro conſentiente:ſi eſt furioſa in his in quibus ſi eſſet ſane mentis cō tradicere non poſſet: niſi iuſtam cauſam contradicendi haberet:vt.ſ.eodem.l.dotem.ideo † furioſa videtur conſentire:in his autem in quibus ſane mentis poſſet reſiſtere non:vt dicta.l.qui ad certum.et de precario.l.certe.ne deterioris conditionis:ſicut intellectu carens:cum de diminsēdo agitur:hoc videtur falſum: quia ſi ſane mentis eſſet:et prohibere et expreſſe impedire actio. negotiū geſtorū.ſ.de nego.geſtis.l.ſi ex duobus.et.C.de nego. geſt.l.fina.et tamen furioſus exiſtens obligatur ea.vt.ſ.de nego.geſt.l.ḡ.ſ.curatori.Sed dic quod ibi non ex conſenſu:ſed ex re obligatur:id eſt ex contractu qui perficitur re:ſcilicet gerendo negotia eius in quo etiam ſi non conſentit obligatur.hic autem ex conſenſu id eſt negotio qui conſenſu perficitur in quo quis licet non habeat animum habere videtur:cum ſi ſane mentis eſſet:diſſentire non poſſet:niſi iuſtam cauſam contradicendi haberet vt dixi. Eſt ergo regulare quod † furioſus pro conſentiente non habetur vbi ſane mentis exiſtens contradicere valeret:et inherendum eſt ſolutioni Alzo.que habetur.ſ.de regulis iuris.l.in negotijs.vt dicamus hoc ſpeciale in patre:et ratio ſpecialitatis patet:quia ſi diceremus hoc patri non cōpeteret exercitium actionis de dote erit filie conceſſum que conſentire non poteſt:inſurgeret iniquitas:ſcilicet apud patrem ipſam actio. [17] fore fruſtratoriam. Item ſi † patrem aſtringeremus ad cautionem de rato:efficeretur iniuria:quia aſtringeretur ad impoſſibile:et quod per eum commode expediri non ꝛ eſſet: cum filia furioſa ratum habere non poſſit.Dynus.et Oldra. ¶ Duodecimo opponitur contra verſicū.ſed ſi abſens.ſ.de regu.iur.l.vbi non voce.ſ.furioſus.de iur.codicillorum.l.ḡ.et de iniurijs.l.ſed ſi vnus.ſ.filio.vbi abſens et furioſus equiparantur. Solu. vt in gloſſ.vel dic latius ſecundum Dyn.quod aliquando requiritur alicuius abſentia:et non requiritur abſentis conſenſus:et tunc furioſus habetur loco abſentis.vt dicto.ſ.filio. ¶ Aliquādo ergo [b] gitur abſentia et conſenſus abſentis:et tunc non vt.ſ.de procurato.l.ḡ.ſ.fina. ¶ Aliquando requiritur preſentia et conſenſus expreſſus: et habetur pro abſente: vt dicta.l.ḡ.ſ.furioſus.ſ.de iur.codicil. ¶ Aliquando ſufficit tacitus : tunc ſiue ſit abſens ſiue preſens habetur diſſentientis loco : ſi ſane mentis exiſtat : ꝛ cōtradicere poſſit.vt dictis.l.qui ad certum.et.l.certe.Si autem ſane mētis exiſtens contradicere non poſſet : tunc pro preſente ꝛ conſentiente habetur.vt hic.Dynus.et adde quod no.ſ.de tute.l.qui habet.Dyn. ¶ Decimotertio opp.ſ.de procura.l.non ſolū.ſ.ſi pater.ſolu.vt in gloſſ.Sed vltra gloſſ.videtur quod indistincte pater,nō caueat : cum ſit legitimus adminiſtrator.vt.C. de bonis maternis.l.i.ꝛ j.de ad.iut.l.vulgo.Sed dic forte vt in.l. filius.ſ.qui ſat.cogā.vel dic melius:vt no. C.de bonis que libe.l. [18] cum oportet.ſ.vbi autem.vbi diſtinguitur : an † pater defendat tanq̄ pater : an tanq̄ legitimus adminiſtrator : ꝛ que diſtinctio videtur approbari per Dyn.extra de regu.iur.c.ratum quis.lib. vj.vltima coll̄.verſicu.in tertio idem. ¶ Decimoquarto oppo. Jacobus.contra qō hic dicitur qō actio eſt cōmunis patri ꝛ filie imo videtur ſolius filie : et eius proprium patrimonium.j. ad.l.fal.l.pater.de col.dot.l.i.in ſi.ꝛ.l.ſi.de euic.l.ſi pater al. pater. et de minor.l.ḡ.ſ.ſed vtrum.et de pact.dot.l.cum dos.i.reſpon. ¶ Item cum pater agit facit vt agēs nomine alieno : quia cauet de rato. Item eius nomine reconuentus defendit.ſ.de procura. l.non ſolum.ſ.ſi de dote et.l.ſeruum.ſ.ſi alieno.et rerum amo.l. et ideo.ſ.i.Sed ipſe rñ.qō dos eſt filie quo ad propꝛietatem : cuius etiā capax eſt a patre iure iſto.ſ.fa.erciſ.l.pompo.ꝛ.C.de inoffi.teſtamen.l.pater.ſed patris eſt quo ad cōſervationem cuius intereſt dotatam eſſe filiam.vt dicta.l.pater.ſ.de euictionibus.et ideo gubernationem debet habere.C.de ſenten.paſſis.l.fin.et de bonis maternis.l.i.Sicut diuerſis reſpectibus poteſt dici res diuerſorum:vt dos et emphyteote:ſic dicitur dos mulieris ꝛ mariti de iur.dot.l.j.et.l.quis.et.C.de iur.do.l.in rebus. ¶ Quare exercitium eſt patris et exercet nomine ſuo:quia ſua intereſt et filie cuius eſt communi nomine intentanda:ꝛ hoc ſm gl.que eſt

[a] Habeat pro conſenſu. Adde no.i l.q petiſ.ff. man.in.l.ſi quis non ꝓbet.j.de rebus.tu.bar. in.l.ſi filius. ff.de tuto. Bal.in.c.i. ſ.fi.ſi de inue.inter do. ꝛ val.lis ori. ver.ſup.gl. vñ patientia dñi qō colonus remaneat in fundo finito tē pore locatiōis arguit cōſenſum ꝛ renouationē locatiōnis ſi ſcientia interce du.l.itē chri tur.ſ.fin.ff. loc.qō ē verū etiā ſi fit plus? vel tu tor.bar.ibi dē ad ſi.Itē vxor per ipſas nō imodicū arb.boni vi ri Bart.ibi.

[b] Adde ſcri bit.videlicet. Adde bal. in addi. ad Spe.ti. de teſti.ſpolia. ℵ. an patiētia qui ſcribit vtiū patientia inducat ſumptio nis. Iaſ[on] p Cy.ꝛ Bal.i l.ſi certus.C. de i rē ſo. ꝛ ibi bar.ff. de vſu.et in l.ſi qs diuturno ſi ſeruī.vēdī.ꝛ di cūt qō ſic in his q̄ ſunt parui momenti ch.vide que authentice notauit domin? bñdict[us] de plūbino in.l.ſi cō ſentiēte.ff.ō manumiſ.ꝛ ibi domin? mens domi nus Bicol. Boerij qui ibidē additiones 2pi lauit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

super verbo amissam,et hui⁹ cõmunionis natura mirabilis est: quia deficiẽte matrimonio ius reddit plenum in alterum:scilicet deficiente patria potestate recidit in filiam.vt.C.de rei vxo.act.l. vnica.ℌ.videamus.et.ℨ.ea.l.si marito.ℌ.si volũtate.deficiente filia recidit in patrem.ℨ.de pact.dota.l.cum dos.C.fol.matri.l.dos a patre.et de nego.gestis.l.quod in vxore.ℨ.rem ra.habe.l.fina.et secundum hanc sententiam ambulat actio de patre in filiam.vt ℨ alibi.ℨ.de vsufructu.l.si operas.et de aqua plu.arcẽ.l.si tertius.ℌ. si ptius. ¶Alij dicunt communem actionem:quod Jaco.non placet quia aut quilibet habet partem,et in eadem parte rei donatio locum habet.Aut insolidum est cuicunq;,et videtur contra.ℨ.commoda.l.si certo.ℌ.si duobus.nam in duobus reis reperitur esse duas.vt.j.de duobus reis.l.eandem.ℌ.fing.Quod dicitur vna est actio:verum est quo ad effectum ex actione vnius.vt eod.titu.l.in duobus.ℌ.fin.et de sol.l.qui hominem.ℌ.i. ¶Prima vera:nam in dote vna est actio,vt.j.l.proxima.in fi.ℨ.de procura.l.non solum.ℌ.si de dote.et.ℌ.sequen.cuius proprietas filie: exercitium vero patris,et sic diuersis respectibus virtusq; est.vt j.l.proxima.in fin.et de hoc dicetur.j.de questionibus:prima et
19 secunda questione.¶Decimoquinto opponitur quod† dos fit patris sine obligatio dotis.vt.j.de solu.l.qui hominem.ℌ.si gener.Sed illud quo ad exactionem est intelligendum,et filia est particeps et socia:quia sine ejus consensu non agit pater et equi paratur falso procurato.cum agitur fine filie volũtate.¶Decimosexto|opponitur.quod si dos est filie:ergo solutio eidem facta debet liberare solentem.vt instituta,quib.mo.tol.oblig.in prin. quod non facit.vt hac.l.et.l.seq.Respon.filie deficit administratio,et ideo liberatio non contingit.vt institu.qui.ali.non licet.ℌ. admonendi.et,ℨ.si cert.peta.l.non omnis.ℌ.i.nisi ex iusta causa,ℨ non perdimere soluatur.vt.j.eod.l.si cum dote.ℌ.i.¶Decimoseptimo opponitur:quod si administratio est patris,ergo ex solutione ei facta debet contingere liberatio.C.de pact.l.pactum curatoris.et.ℨ.de administra.tuto.l.lucius.ℌ.penul. Sed ratio est quod habet administrationem impeditam:quia exigitur filie cõsensus vere vel interpretative.vt hic.et.l.sequen.et dicto.ℌ.si gener.¶Decimooctauo opponitur:quia videntur due actiones, vt hac.l.versic.sed vtrum.ibi nec eam actionem ꝛc.sed Jaco.exponit eam actionem,id est viam agendi:vel dic cum actio appropriatur patri propter qualitatem mutatam ab illa que erat,quãdo erat filie,et sic eadem est in substãtia alia in qualitate.ar.ℨ.de here.institu.l.seruus alienus.ℌ.qui fideicommissam.¶Decimo nono opponitur:quia dicitur hic quod pater dando dotem:facit eam communem sine stipula,extraneus vero videtur tunc donare.vt in.ℌ. accedit de rei vxo. actio.nam videtur potius dicendum econtra.vt pater videatur potius donare cum sit conjuncta persona, argu.j.de lib.prete.l.aurelius.ℌ.item. Respon. pater facit ex necessitate paterni officij. vt.ℨ. de ritu nupt.l. qui liberos.ꝛ sic non videtur donare:quia nemo in necessitatibus ꝛc. vt j. de adimen. legat.l.rem legatam: sed extraneus facit ex voluntate: et ideo presumitur donatio.¶Vicesimo opponitur:quod actio de dote non sit communis patri et filie,cum dos de bonis patris extiterit.vt.j.de col.dot.l.olti.ꝛ in quẽ.de equalitate dot.ℌ. quia vero. Sed dic quod hic sic consentiebat,scilicet quod esset communis,alias secus Oldra. ¶Expeditis contrarijs veniamus ad
20 ad aliquas questiones.¶Et primo quero,an† actio cõpetens patri et filie sit vnica vel due.de hoc dixi.ℨ.in oppositionibus.Et glo.dicit,quod vna et Dy.ꝛ Jaco.de are.idẽ,quia dicit trãsire de patre in filiam,ergo eadem est,quasi de communi in propriũ esse transeat. ¶Item pater agens cauet de rato.vt.ℨ.de procurato.l.non solum.ℌ.si de dote.alias incipit si pater de pote.et in fin.huius.l.ergo alieno nomine experitur,nam si proprio nomine non cauetur.vbi enim est actionum diuersitas de fcendẽtium ex eodem facto,qui ipsas intentat non cauet.vt dicta.l.non solum,ℌ.si pater,et est simile in duobus reis stipulandi.vt not.j.l. proxi.et est pro hoc,quia filia dicitur particeps et socia.vt dicto ℌ.si gener.j.de solut.l.qui hominem.Sed quod sint due in numero,videtur dicere.l.ista.in versicu.sed vtrum ibi.nec eam actionem ꝛc.Nam copulatiua et ibi inclusa in negatiua,nec videtur offendere diuersitates actionum esse,et per consequens plures. Sed dic quod non denotat pluralitatem actionum,sed pluralitatem circa modum agendi. ¶Item quod sint plures videtur:nam ex vna iniuria facta filio nascuntur plures actiones,vna patri,et alia filie.vt.j.de iniurijs.l.pater.ergo idem ex eadẽ constitutione dotis,sed ibi propter numerum personarum iniuriã passarum inducitur pluralitas iniuriarum, et per consequens pluralitas actionum.vt.j.de iniur.l.ℌ.fina.et.l.eum qui.ℌ.si nupta.et.ℌ.cum alias.Sed hic propter pluralitatem personarum constituentium dotem non sequitur numerus dotium,et ideo nec numerus actionum. ¶Item quod sint plures videtur ad instar duorum regum vbi sunt duo.vt.j.de sol.l.si duo.de duobus reis.l.ilꝫ.ℌ.ſi.et.l.si reus.et.l.eandem. Sed ibi est pluralitas obligationum,et ideo est pluralitas actionum,hic vnica obligatio.vt patet dicto.ℌ.si gener.in.l.qui hominem.de solu.vbi dicit obligationis in singulari, et non obligationum,ergo et vnica actio,tenendum est ergo cum glo.quod sit vnica actio que dicitur de patre transire in filiam,et de communi esse in proprium, vt predixi.¶Secundo quero qualiter sit communis. glo. dicit quod tanquam duobus reis.Dyn.dicit quod est communis vt heredibus eius qui stipulatur individuum:vbi est vna obligatio ꝛ vna actio:tamẽ insolidum cuilibet heredi competit.vt.ℨ. fami.ercisci.l.heredes.ℌ.an ea.et de verbo.obliga.l.ilꝫ.ℌ.j.in duobus autem reis plures sunt obligationes,et ideo plures actiones:hic autem vna tantum.vt.ℨ.dixi.vnde quo ad obligationes non est bona similitudo de duobus reis.sed quo ad vnam rem debitam:que vtrique persone deberetur insolidum procederet similitudo,et de hoc.j.l.si cum dotem.ℌ.fina.et.l.locat.in princip.
21 ¶†Tertio quero quomodo formabitur libellus.dic secundum Jaco.de are.quod pater dicit.ago nomine meo et filie,vel posset etiam formare in sua persona tantũ:nam et ipse solus facit in hac actione procura.quod certum est agere solum nomine patris.vt ℨ.de procurato.l.filius.ℌ.sed et filia.Unde formabit in persona sua dicens:ago de voluntate filie mee.vt hac.l.versi. denicq.vel etiã non habita mentione voluntatis filie,dum tamen ostendat filiam consentire in contestatione litis.vt.j.eod.l.si cum dotẽ.ℌ. eo autem tempore.¶Item et filia posset agere patre consentiẽte.C.de col.auf.quod locum.et.j.eo.l.gaius,ꝛ si dos esset aduentitia:agere et etiam fine consensu patris.vt dicta auf.ibi.et cũ mater ꝛc.Jaco.de are.Item agit vbi pater est prodigus vel furiosus.vt.j.e.l.si cum dotem.ℌ.si pater.et de iniur.l.sed si vnus. ℌ.si filio Differunt tamen in hoc quia pater debet filie expresse consentire.Sed sufficit quod filia patri tacite.Item quod exercitium competat patri:verum est filia in potestate dicte. Sed
a ea emancipata vel exheredata transit ad filiam[a] vt.j.eodem.l. si insulam.et.l.si socer.et.C.de rei vxo.act.l.j.¶Item quero quo iure peti potest cautio de rato de qua loquitur hec.l dic in glo.
22 Jtẽ allegator hec,l.ad multa que in gl.non tangunt. ¶†Primum est,vtrum dominus possit vasallum immutum alij delegare,vel in alium transferre.Et videtur quod non argumen.C.de noua.l.j.et.l.nec creditoris.Jn contrarium est.j.de operis liberto.l.patronus.et,l.medicus.et videtur expressum.ℨ.de condi.indebi.l.si non sortem.ℌ.libertus.ibi.iubẽte patrono ꝛc.quod videtur importare necessitatem.vt in stitu.de attil.tut.ℌ.fina.Ad idem.j.de lega.j.l.si domus.ℌ.penulti.de vsufru.leg.l.fundi.ꝛ de vsufruc.l.arbor.ℌ.fructuarius. ¶Quidam distinguunt an noceat vasallo vel non per hanc.l.Tu dic quod non potest contra volnntatem vasalli,quia cõtrariorum eadem est disciplina.Sed vasallus nõ potest inuito domino feudum alienare,vt in ꝑsibus fu.de prohibita feu.alie.per lotarium.et de prohibita feudi alienatione per frede.ergo nec dominus inuito vasallo,quia nõ debet ei licere ex contractu quod eius aduersario non licet.argumen.C.de fruc.et lit.expen.l.fin.et de reg.iur.l.non debet actori. et pro hoc facit text.et glo.j.de fideicommiss.liber.l.inuit⁹.¶Et hoc intelligo,nisi in casu necessitatis,vt quia non expedit sibi vti seruitio vasalli.argu.dictarum.l.patronus.et.l. medicus. Et quod non possit eum delegare inuitum,est expressum in ꝑsibus feu.de l.conradi.ℌ.ex.ad.et vide ibi Jac.de bel.et de prohibita feu.alie.p Fredericum.ℌ.preterea.Dyn.et de hoc dixi dicta.l.i.C.de noua.
23 Adducit etiam Jac.de are.†quod si dominus vendat terrã cõ
b cessam in feudũ vasallo qõ vasallus nõ tenetur[b] iurare fidelitatẽ emptori.super quo dicit qõ si vendidit omnia feudalia qõ vasalius etiam transeat cum ista vnuersitate.vt.j.de acqui.re.do.l.quedam.ꝛ.ℨ.de fundo dot.l.j.si vero terram solum ipsius vasallj:tunc seruetur.l.j.ꝛ si non sit deterior vasalli conditio,compellatur,alias non.¶Sed quomodo coget emptor eum iurare. Respon. vendicabit rem ab eo,ꝛ si ille opponat se tenere in feudum dicet eum non iurasse.pro hoc.ℨ.quemadmodum vsufr.amit.l.omnes.ꝛ.l. si vsufru.nomine.Jac.Verius puto quod dominus alienare non possit inuito vasallo per iura predicta. ¶Item allegatur quod si creditor probat debitum per testes qõ debitor compelli possit ad faciendum instrumentum cum sibi nihil noceat,ꝛ creditori facilior fit probatio.ꝛ hoc expresse innuit glo.que incipit.dixit,quãdo soluto.circa fi.ꝛ pro hoc bene facit.ℨ.de aqua plu. arcen.l.ilꝫ.ℌ. item varius.de euic.l.in creditore.¶Item videtur expressum.C. de libera.causa.l.sicut datam.vbi de hoc dixi latius. de condit.ex lege.l.dissolute,ꝛ tetigi etiam.j.de questioni,l.de minor.ℌ.tormẽta.ꝛ facit quod no.extra de test.c.significamus.non ob.C.de testi. l.minus graue quia loquitur quãdo nulle aderant probationes. Ray.ꝛ no.hic questio.j.de ad.tuto.l.exographus.in.ℌ.gloſ.ꝛ in speculo de instrumentorum edit.ℌ.postquã.versic.sed numquid.
24 ¶ver.ſc.¶Item allegatur quod si †timeo de inimico meo ne me offendat

me offendat quod possum petere cautionem ab eodem de non offendendo.ibi maritum suspectum habet ad idem ad trebel.l. quia poterat.de damno infecto.l. pretor.ℌ.j.ꝛ melius.C.de his qui ad eccle.confugi.l.denunciamus.ꝛ de transac.l.si super possessione.Dy.ꝛ virobiq; de hoc dixi.Item per hoc quoniam propter res sit cautio vt per totum titulum de damno infec. ergo fortius propter personas.C.de sacrosan.eccleſijs.l.sancimus.ꝛ pro hoc de offi.presi.l.illicitas.ℌ.ne potentiores. vbi de hoc dixi.ꝛ in auf.de manda.principi.lege si quis igitur.ꝛ.ℌ.necq;. et de monachis.ℌ.si quis igitur.ꝛ hoc communiter tenetur. Sed in contrarium facit:quia si possum fugere res meas non cauetur de damno infecto:vt.j.de damno infecto.l. si filius.ꝛ quia tractus futuri temporis non spectat ad iudicem.ℨ. de vsur.l.j.ℌ.j. Quidam dicũt aut index ex officio vult quod cautio prestetur ꝛ prestabitur cum modica cause cognitione.arg.ℨ. de vsufruc.l. equissimum.aut pars petit:ꝛ tunc cum plenioni cause cognitione:vt dicto.ℌ.si quis igitur.ꝛ de his qui deiece.vel effude.l.presente.ℌ.penul.ꝛ si inueniat iustam causam:cauere faciat per dictas.ll.alꝫ non:quia vani timoris ꝛc.vt.j.de reg.iuris.l. vani timoris:iustum autem metum dicimus:si is qui minatus est:non sueuit minas exequi vt notaui.C.quod metus causa.l. metum. alꝫ lubricum lingue ꝛc.vt.j.ad.l.iulia.maie.l.ſi. Jac.de ra.Item
c allegatur hec.l.pro casu illius questionis quam querit glo.ſ.de sol.l.vero procuratori.ſ. an soluendo coniunctis personis que agere possunt sine mãdato quis liberetur.nam certum est quod non liberatur.Nam hic patet quod dos solui non potest sine cõ
a sensu filie:nec econtra.ꝛ tamen pater filie[a] ꝛ ecõtra nõ possunt esse magis cõiuncti:ꝛ quilibet est particeps obligationis: vt.j. de solu.l.qui hominem.ℌ.si gener.ꝛ tamen nõ potest vni sine voluntate alterius solui.ꝛ pro hac determinatione bene facit.j. vt lega.no.ca.l.j.ℌ.ſi.ꝛ.ij. dist.ꝛ.j.l.proxi. ¶Item facit ad questionem ſi filia constante matrimonio commisit adulterium:ita qõ perdere debet dotem per.l.consensu.C.de repudijs.nũquid hoc
25 noceat†patri quando actio est communis. Glo.videntur varia re.nam dicta consensu videtur sentire quod nõ noceat alia que est.C.de iure dot.l.si dotem.videtur sentire contrarium:ꝛ vtrobiq; de hoc tetigi.Dy.autem hic tenet quod non noceat.ꝗdiu est in potestate:ea autem effecta fui iuris bene nocebit: qr tunc actio transit in filiam.ꝛ ita intelligi debet glo.ſ.ꝛ pro hoc in aut. de nup.ℌ.est quoq;.colla.iiij.que posita est.C. de repudijs.l. dissentientis.ꝛ incipit cõtra filij.Et pro hoc.j. de bonis damnato. l.sed si alia.Dynus.ꝛ de hoc in speculo.de dote:post diuortium resti.ℌ.si.versi.sed nunquid adulterinm filie. Et ad hoc facit.j.e. l.filie.vbi de hoc tetigi. Et idem dicit ipse Dy.sed si ꝑstante matrimonio vir vendat aliqua bona obligata pro dote ꝛ filia cõsentiat:ꝛ renunciet iuri hypothecarum quod patri non noceat talis renunciatio:nec etiam filie vinente patre,sed eo mortuo. vel
b sui iuris effecta preiudicat[b] per hanc.l.in gl.annua bima trima die.ibi.ℌ.si vero constante.quod quando habeat effectum: dic vt plene no.j.de dote prelega.l.j.circa princ.Dynus.ibi.nisi in casu. Ubi etiam pactum lucrande dotis cessat.dy.ibi. obijci mulieri:vt reintegratio matrimonij vel interitus rei dotalis post mortem mulieris. Old.ibi.vel vt ista.scilicet duo proxima dicta. Dynus.in gloſſ.dixit quando ibi.ꝛ.ℌ.si vxor. loquitur de cautione quam vxor prestat viro.Dy.ibi.annuere fideiussorem.quod laboriosum est.vt.ℨ.de iudi.l.ℌ.ſi. dubitetur. Jaco.ibi.cum actio ei competens.ſ.extraneo. Old.ibi in secũdam necessitatem. arg. eius quod no.ℨ.de actio.empt l.quis seruum.Dynus.ibi factum ꝓ tum lucrande dotis.tunc enim nõ cauerent:ꝛ in casu quo pactum sortiretur effectum : quia cautio committi non posset: et ideo non debet interponi.argumẽ.ℨ.de procurato.l.non cogendum.ℌ.sabinus.ꝛ vt leg.nomi.ca.l.hec stipulatio.ℌ.j. sed in casu quo pactum non haberet effectum cauerent.dy.ibi ex stipu.ſ.tacita.vt.C.de rei vxo.actio.l.pe.nec posset petere fideiussorem:vt C.ne fideiuſ.do. dentur.dy.ibi vt habeat instrumentum.non ergo ad substantiam debiti augendi.sed vt eius probatio faciliꝰ reddatur.argumen.j.ad trebel.l.titius.Dyn.Jn glo.no. duo.ibi. Ray.dicit idem.ſ. vt sit communis actio de dote.dy.ibi.vel ascẽdente per patrem.propterea si emãcipatio hoc fecit:vt.ℌ. videamus quod non est actio in rebus dotalibus quanto magis ipsa constitutio dotis in emancipatam separat ius dominij rerum dotalium a patre. ¶Item si emancipatio tollat ius quesitum
26 patri:multo fortius acquiri impediet quia† facilius est impedire querendum q̃ tollere quesitum.ar.C.de vsur.l. acceptam.ꝛ.l. si per te non stat.dy.ibi esse communem: vt expresse habetur.ℨ. de euic.l.si pater.Dynus.Oldra.ibi.tamen non vere: vt hic. Est ergo profectitia quantum ad nomen: non quantum ad ius, Dynus. Jn eadem glo.in fine.nam ibi.stipul.fuit.ꝛ ad.l. si ab hostibus.patet solu.quia fingitur fuisse in potestate tẽpore mortis

a ¶Et econtra nõ ꝑtr. Adde q̃ in Jtũ vi ex presse.ℨ. de neg.ge.l.fin aure.in gl.ꝛ ibi.Albe.

b ¶Per hãc. l.Idde spe. in ti. de do. intervirum ꝛ vxo.ℌ. stri ctis.ver.qd si filia.

c ¶Sz vnus. Adde hoc esse verũ ẽt si pater stipulatus est dotem sibi reddi quas dedit.ꝑ filia ꝛ mox[it] vnũ ẽ te filia ꝛ recto filio he rede cui cõ petit dotis repetitio et tenet quod filie.

d ¶Coniuncte pſone. Adde bar. hic dicẽtem nõ posse soluti patri ꝛ filio qui sunt cõiuncte pſone.ℨ. eo.l. filie.et.j. de solu.l.q hominem.ℌ. ſi gener.ꝛ notaꝰ i.l. vero procuratori. de solu.

1 ¶Soluens coniuncte persone an liberetur a solutione
2 Procuratori dato ad exigendum an ſpontea voluntate possit solui.
3 Actio de dote qualiter sit communis patri ꝛ filio.
4 Pecunia ad creditorem prouenens an dicatur esse soluta.
5 Pater contradicendi causam non habens consentire videtur.

Non solum. Nec.l.continuatur cũ precedenti. ꝛ breuiter hoc docuit. Illius consensus exigitur in soluẽdo cuius in exigendo.dyn.ibi:soluenda id est solutione recipienda. Jac.ibi:exquiritur vt actio de dote tollatur.dy.ibi : sed si pecuniam scilicet dotalem solutam filie sine patris voluntate.dyn. oppo.qõ adiecto soluitur inuito adiiciente:vt.j.de solu.l. quod
d stipulatus.ꝛ tamen nõ est particeps obligationis.Sed illud ratione precedentis voluntatis ꝛ conditionis stipulationi adiecte quã mutare non potest:vt.j.de solu.l.non procuratori.ℌ. interdum. ¶Item oppo. de duobus reis stipulandi. Sed ibi est obligatio cuicunq; propria insolidũ hic cõmunis. ¶Itẽ oppo. quia hic dicitur qõ si pecunia soluta filie pernenit ad patrẽ qõ soluens liberatur.Sed si filie existenti in potestate soluitur semper queritur dominij patri:ita quod vsufructus remanet penes eam:vt.j.de acquiren.here.l.placet. ergo semper soluendo filie liberatur.Sed dic qõ nõ sufficit peruenire interpretatione iuris nisi vere peruenerit ꝛ in rem ipsius patris vere conuersus fuerit:vt.j.de lega.j.l.si seruus legatus.ℌ.i. ¶Item oppo.de.l. si cum dotẽ.ℌ.j.eod.Sed ibi ex iustis causis filie soluit. ¶Expeditis expositionibus collige hic expresse qõ†soluẽs cõiuncte
1 d persone[d] nõ liberatur de quo dixi plene.ℨ.l.proxi.circa fin.ver. item allegatur hec lex. ¶Item collige hic ar.quod si filio debetur ex ea causa ex qua patri non queritur vsufru,quod nõ possit solui non interuenente consensu filij cum hic illius in soluendo cuius in exigendo ꝛ sensus desideratur.ad idẽ.ℨ.l.proxi. ver. denicq. ¶Sed cõtra cũ in iudicio tantũ desideret consensus:vt C.de bonis que libe.l.nõ soluũ.ℌ.necessitatis.ibi tantũ modo ꝛc. ꝛ qr talia nõ videt ꝓhibitus alienare:vt.j.ea.l.ℌ. filius autẽ. ibi in his duntaxat ꝛc.ergo nec soluenti liberationem ꝛc. prestare. ar.ℨ.de procur.l.procura.cui libera.ꝛ.j.de solu.l.qui hominem. ℌ.si titius.ꝛ in isto casu pcedit paricatio ratione cõmunionis que est inter patrẽ ꝛ filiã ꝛbi ergo cessat cõmunio:nec parificatio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Possit spote soluī. a Adde bar. hic hanc qō nē decidentē. ⁊ Spe. in tit. de pecu. ℌ. vt ante. ⁊ idē tz Rod. p. l. fi ℣bo. C. sol. ma. et cōit tñ doc. tenent ℨiij p. l. idultū. C. ō sol. ⁊. l. nō abstulit. C. de noua. ⁊. l. verbum exacte. ff. de ver. sig. ang. in. l. solutū. de pig. act. 4 Bal. i. l. fal. b fus. C. ō fur tis.

b ¶ Ad creditorē perueniat. Adde ſm Bar. q̄ istud ℨiari videtur. l. liber homo. ℌ. de ne. ges. 5 ⁊. l. si opera. ℌ. de do. exceptio. tñ h Bar. in solutū redigit p. l. solutum ℌ. solutā. de pigno. act. 1 2

Dyo. de hoc plene dixi dicto. ℌ. necessitate. Deinde querit gloſ. an ꝓcurator dato ad exigendum possit sponte solui extra iudicium: ⁊ tenet hic q̄ non per. l. hoc iure. ℨ. de solu. vbi de hoc plene dixi. vbi Ja. de are. tenet contrarium per. l. C. de sol. l. inductum. de noua. l. non abstulit. ⁊. ℌ. de pig. actio. l. ℣olutum. ℌ. solutum: ⁊ ꝓ hoc facit hec. l. quia dicit verbum exigendi. vt includeret solutionem. ⁊ hanc etiam opi. hic tenet Old. Item gloſ. tangit hic questionem qualiter sit cōmunis † actio de dote patri ⁊ filie: vtrum sicut duobus reis: an sicut heredibus stipulationis: ⁊ sentire videtur q̄ sicut duobus reis: quod Dy. reprobat dicens quod non est bona similitudo: quia in duobus reis plures sunt obligationes ⁊ plures actiones: vt dixi. ℌ. l. proxima. versi. ij. quero qualiter. Sed hic vnica obligatio ⁊ vnica actio vt ibidem dixi. ver. expeditis contrarijs. Melius ergo simile est ſm eum in duobus heredibus eius qui stipulatus erat in dimidium quo casu constat vnam esse obligationem: ⁊ vnam actio. sed persone cuiuslibet coheret insolidum, vt. ℨ. de verb. obli. l. ℌ. ver. ex quo quidem. ⁊ fa. ercif. l. heredes. ℌ. an ea. similitudo. ergo glo. procedit habito primo ad rem q̄ vtrīq; insolidum debeꝫ nō habito ſcdo ad numerum obligationū vel actionum. Dy. Item querit gl. quare pater caueat de rato. dic vt in gl. ⁊ dixi. ℌ. l. proxi. ver. xviij. opponit. ¶ Ultimo colligit gl. q̄ liberat alij soluēdo: dūmodo † pecunia ab creditorē peruenīat. ꝓ hoc. ℨ gl. nō alleg. ℌ. de doli exceptione. l. si opera. ⁊ dic vt ibi no. Dy. an gloſ. exigit. i. petit. Jaco. ⁊ hanc glossam supra plenius declarauī. In gl. sit relatio. sic. ℨ. de regulis iuris. l. pupillus nec velle. Jaco. ibi habet actionem. l. eandem. Jac. ibi cōsensu cum filia scilicet tacito vel expresso. Sed filia nō ageret sine expressio ℨ consu: sed cū expresso sic vt. C. de codicil. aut. quod locum. ⁊ in hoc pater plus iuris habet q̄ filia. Dy. ⁊ hic filia accepit sine consensu patris. Jaco. ibi. ⁊. ℌ. videamus. vt ⁊ alle. ℨ. de stipulatione seruorum. l. si seruus communis meus. ℌ. vltimo. Oldra. in fi. quia ibi sunt diuerse actiones ad idem competentes. Dynus. in gloſ. quod est qualitercunq; in fine glosse. innuit quod † pater videatur cōsentire: causam contradicendi non habeat. Sed dic quod requiritur eius expressus consensus, vt. ℌ. dixi. ⁊ no. ℨ. eodem. l. si cum dotē ℌ. ꝓ. in glo. ℨ. Oldra.

3 ¶ Pater. Hec lex continuatur cum superioribus ⁊ quod dicit consensu: dic expresso vel tacito: vt. ℌ. eod. l. ℨ. ⁊ q̄d dicit mortuo patre: dic: ꝛſic actio de dote transiuit ad filiam. Dynus.

¶ Maritus an lucretur fructus dotis post nuptias.

1 Mora ex interpellatione contrahitur: nec ꝙ potest quis in mora esse sine interpellatione.

2 Oblatio liberat a periculo interitus ⁊ a negligētia perceptiōis.

c ¶ Seu ambasiatoris. Adde bar. in. l. de diuisione. ℌ. e. q dicit q̄d ꝺz hꝺ p pte. ⁊ allegat tex. in. l. iij. ℌ. minores. ℌ. de minori. ita tz Dy. in. d. l. de diuisione. tñ in cōtrariū facit q̄d dies cepta hꝺ p cō 1 pleta. ⁊ ō teſta. l. tñ etate. ⁊ in. l. vsu capiōib⁹. ℨ. de diner. et tēpo. pscri. ⁊ ℨ. de manumissis. l. i. et est casus notabilis in. l. iij. ℨ. de ver. sigñi. ⁊ hāc ptē approbat Barto. 2

Ediuisione. Tria tempora nā tempus matrimonij tēpus promissionis predō dotalis: ⁊ tempus traditionis. dic quod quo ad fructus a viro percipiēdos ⁊ retinendos inspicitur tēpus traditionis: ⁊ hoc dicit hec lex. Et ꝓ eius declaratione vide quod no. per Dy. ⁊ Cy. ⁊ dixi. C. de iure do. l. fina. ℌ. fina. Et dic quod de diuisione id est propter diuisionez fructuū fundi ex die conuentionis de dote ſm Jaco. de are. Et quod dicit anni dic scilicet fructuum anni quo ꝛc. Dy. ibi. ex die matrimonij per verba de presenti. Dyn. ibi: an ex die. subaudi an ex die dotis constituti per pactum. Dyn. ibi: sibi marito id est ad suum cōmodum. Dy. ibi: obseruabitur vt ex tunc lucretur fructus. Dy. ibi: sed quo. subaudi dies obseruabitur. Dy. ibi: tradita nuptijs. tamen bene precedentibus. Dy. Et dic q̄d lex ista et sequens loquunt de eadem materia. ⁊ continuari possunt. Possunt tamen casus conuersos: q̄ in. l. ista primo contractum fuit matrimonium deinde dos promissa per pactum ⁊ subsequēter fuit tradita possessio fundi dotalis. in. l. sequenti fuit econuerso scilicet primo fundus traditus. ⁊ postea contractum matrimonium. ¶ Ad hanc. l. opponit primo ⁊ videt q̄ † maritus nō debeat lucrari fructus etiam post nuptias: vt. ℨ. eod. l. si mora. in fi. mulier ergo fructus percipere negligendo fuit in culpa a qua liberata est per oblationē quā fecit: q̄ hec est regula, quoties quis ex natura contractus tenetur de dolo ⁊ lata culpa: ⁊ leui: offerendo liberat se a leui: vt. ℌ. de periculo. ⁊ commo. rei vēdi. l. illud. ⁊. l. si pro emptore. ⁊ dicta. l. si mora ℨ. eo. Dic ergo q̄d hic mulier tenebit ad fructus vbi eos percepit: licet non fuerit interpellata attēto q̄d ei adest q̄ marito abest qui sustinuit onera matrimonij: vt pre legatus. vt infra patet. secus autem esset vbi fructus non percepisset: q̄ tunc citra interpellationē nō tenetur ad fructus cū in mora non fuerit vt probatur est. ℌ. Old. vel ſm Ray. contraria de. l. curabit. ⁊ de. l. iul. ℌ. ex vendito. solue: quod cum in illis sit impletus contractus ex parte vna: non habet ille qui impleuit aliud remediū nec ei poterat rem quā soluerat auocare. non ergo potest sibi culpa imputari quasi merito aduersarius censetur in mora: seu quasi mora ex eo q̄d fructus percepit. hic antē maritus habebat remedium: q̄ poterat vxorem expellere de domo ⁊ non sustinere onera matrimonij: ⁊ sic potest sibi culpa imputari. ¶ Sed ad hoc oppo. quomodo potest mulier sibi obijcere culpam ex qua lucrum sentit contra. l. cum in fundo. ℌ. quod si mulier. ℌ. de iure dotiū. Respon. quod aliquādo incidunt in eo cui culpa imputatur voluntas ⁊ scientia vt est videre in eo qui soluit debitum: vt. ℌ. de condi. indebi. l. j. ⁊ tunc sibi potest obijci etiam per eum qui sentit cōmodum. ⁊ ita hic aliquando solaz juntas ⁊ non scientia: ⁊ tunc non potest vt dicto. ℌ. q̄d si mulier. Ray. ¶ Item oppo. quod fructus nō sint viri nec augeant dotem: vt. ℨ. l. proxi. Sed ibi de perceptis ante matrimoniuz q̄ dic vt in glo. no. In glo. dic: ex quo in fin. ibi: postea dat scilicet rem in dotem. Dy. ibi: ad ꝓn. vel ad primū. Old. in fi. ⁊ non differt ista positio a prima nisi in accidētia facti: q̄ cōtra matrimontū duraturum pluribus annis hic autē soluitur infra annum. Dy. in glo. nuptijs precedentibus ibi nō lucretur fructus nisi ex mora sed ex interpellatione. Dy. ibi: nisi tunc a tēpore more petet fructus: ⁊ mora cōtrahitur ex interpellatione: vt. ℌ. de act. emp. l. ratio. ℌ. si per venditionem. versi. mora. ⁊ de vsucap. l. mora: q̄ dies expressa non fuerat nec tacite a lege intellecta: vt. ℨ. eod. l. si mora. Dy. ibi. Sed ⁊ si debet dicere. ℌ. ℨ ⁊ nō iussimus. Sed dic quod non est bone fidei nisi cum datur mulieri vt supra dixi. Jaco. ibi: vel pone: sed procedit ſm opi. Alzo. vel procedit secundū opi. Jo. secundū q̄d licet negligere: vt not. in. l. videamus. Old. ibi: ⁊ facit quod si inspiciatur tempus traditionis. Dy.

1 ¶ Ambasiator rediens ante tertiam an totius diei solutionem habere debeat.

2 Dies cepta ꝓ completa habetur.

3 Quasi dictio est expressiua veritatis.

4 Maritus ad hoc quod fructus lucretur requiritur verum matrimonium.

5 Maritus an videatur dedisse sumptus dotales mulieri ꝓpter scientiam.

Sante. Hec. l. loquitur de materia precedētis: ⁊ ideo potest continuari cū ipsa ⁊ ponit casum econuerso ad illam vt ibi dixi: ⁊ ibi notata faciūt ad declarationē istius. Ibi: traditus est noie dotis dāde ꝓpter futuras nuptias. Dy. ad eandē. l. si mulierē. Jac. ibi cōputandū. quo ad cōpendiū fructuū. Jac. ibi: donec tunc ad annū diuortij perueniamus. Jac. ibi: nam si sustinuit bene dixi a die diuortij: nā si ꝛc. ibi: q̄ſiq̄. alle. q̄ciūq; ⁊ sic exponit gl. Dy. Et colligit hic Dy. ar. ad q̄nē legati seu † ambasiatoris redeuntis añ tertiā an totius

totius illius diei solutionem habere debeat: ⁊ hic sustinuit q̄d sic. a

2 Item q̄ dies cepta habeꝫ ꝓ completa. ℨ. de manumiss. l. i. et de vsucap. l. in vsucapionibus. dediuer. ⁊ tēp. prescri. in vnica. in ꝓn. et de testa. l. qua etate. In contrariū videtur q̄ ꝓ rata diei: vt. ℌ. de minor. l. iij. ℌ. minor: ē cum dixi nō not. ⁊. ℨ. de actio. ⁊ oblig. l. in omnibus. de adul. l. marīti. Contra. secūda pars diei nō videtur estimā da. sed ꝓ hoc. ℨ. de annu. lega. l. ij. ⁊ de verb. sig. l. ij. Dy. ꝓ o determinatione facit. ℨ. e. l. diuortio. ℌ. q̄d ꝓ rata tēporis. ¶ Deinde colligit ex gloſ. † quod hec dictio quasi est expressiua veritatis de quo dic vt dixi. ℌ. e. l. ij. ℌ. voluntatē. Item querit gl. si aliquis cōtraxit cum minore. xij. annis matrimonium de facto: ⁊ accepit predia in dote: ⁊ illius quasi matrimonij onera sustinuit, an debeat fructus 3 lucrari a. ⁊ videtur q̄d non. vt hic. l. ⁊ superiori q̄d ad hoc † fructus lucretur requiritur verum matrimonium ⁊ predium sit vere ⁊ dotale: q̄d hic non fuit. Sed do. Alzo dixit q̄d lucretur de equita te cum eadē sit ratio, scilicet qui sustinuit onera. ⁊ dicit gl. quod de hoc est statutū Bononie quod maritus lucretur. Dy. videtur sentire cum Alzo. cum tali distinctione: q: aut ille qui contraxit matrimonium credebat eam maiorē ⁊ matrimonium tenere, ⁊ tunc quasi bone fidei possessor fructus lucretur: q: sustinet onera matrimonij: ⁊ habet bonam fidē. vt. ℨ. e. l. in insulā. ℌ. j. Aut sciebat matrimonium non valere, et tūc aut conuenit simpliciter vt fructus lucraretur, ⁊ eos lucrabitur quasi ex donatione: que matrimonio non cōstante potuit habere effectū: vt. ℌ. de iur. do. l. dotis fructꝰ. ℌ. j. al's si nihil conuenit conuertuntur in dotem ⁊ augerent dotē: vt in fi. l. Dy. ꝓ o determinatione Dy. facit gloſ. que est. C. de dot. promiſ. l. ℌ. que similem questionē facit in sponsa. ⁊ ibi de hoc: teti gi. In contrariū videtur sentire gl. que est in. d. l. dot. fruct. in ꝓn. de iur. dot. que dicitur esse necessaria vt maritus lucretur fructus: ⁊ si q̄d eorum deficiat aut q̄d nō lucratur. ⁊ ꝓ hoc bene facit licet nullus alleget. ℨ. q̄d falso tu. aut. l. pe. ℌ. iuliannus. Ja. etiam de are. videtur hic sentire q̄ maritus in q̄ne ꝓpositā teneatur restituere fructus extantes: ⁊ q̄d demum consumptos lucretur. ⁊ ita intelligi debet. ℌ. j. ℨ. eo. l. in insulam. alle. per Dy. Pe. añt dicit aut iste quasi maritus est bone fidei: ⁊ lucratur oēs fructus tamen ratione equitatis de qua dicitur in glo. hic que equitas sufficit: vt. ℨ. de aqua plu. arcen. l. ℌ. ℌ. item varꝰ. tamen ratione naturali: q: subsit onera que similiter sufficit: vt. ℨ. de reg. iur. l. fm naturam. Aut est male fidei, ⁊ tunc subdistingue: quia aut possidet fructus, et tunc eos lucretur vsq; ad quantitatē sumptuum tantum: q: in dubio sponsa videtur habere animū transferendi dñium in sponsum: vt ℨ. l. dotis fructus. ℌ. fin. ⁊. l. seq. ⁊ ideo merito vsq; ad quantitatem sumptuum sibi retentio cōcedatur. arg. ℌ. de condi. indebi. l. ℌ. in area. vltra quantitatem vero sumptuū fructus nō retineat: ne sua scientia sit sibi lucrosa. argu. ℌ. de noxa. l. non solū. ⁊ de dona. inter vir. ⁊ vxo. l. ij. ℌ. in ꝓn. Aut fructus nō possidet, ⁊ tunc nullo modo eos petere poteſt etiam vsq; ad quātitatem sumptuū ꝓpter suam malam fidem: q: actio sibi deficit. arg. ℌ. de iure dot. l. quemadmodum. nec ob. ad secundū membrum quod † ꝓpter scientiā 5 maritus videatur donasse sumptus mulieri. ar. ℨ. de reg. iur. l. cuiꝰ per errorem. ⁊ sic sibi retentio denegatur: ⁊ quia illa. l. locū habet. quando non subest aliqua ratio non presumēdi dona. hic autem subest: q: maritus faciendo sumptus in puellam videtur potius habuisse animū euitandi blasmū: ⁊ cooperiendi vitꝰ proprium suū quam donādi: ⁊ ꝓ hac solutione facit expresse. ℨ. de solu. l. si cum aurū. ℌ. bene intelligatur. Pe. Unde cū hac ratione non videatur velle donare: sed fecerit impēsas necessarias vel vtiles videtur habere locū act. nego. gesto. ꝓ o sumptibus factis. Ray. Sed ſi hoc cōcedatur q̄ detur actio nego. gest. non est dubium q̄d fortius detur retentio: vt. ℨ. de regu. iur. l. inuitus. ℌ. cui damus. sed hoc non concesso propter scientiam viri, ⁊ quod presumatur donare: non videtur quod dicit Pet. de retentione procedere: quia. l. si in area. de cō dictio. in debi. quam allegat, vt que dicit dari retentionē ꝓ o sumptibus etiam male fidei possessori loquitur de sumptibꝰ vtilibus ⁊ necessarijs factis in re que retinetur. Sed questio ꝓposita non querit de dotalibus sumptibus: sed de sumptibus factis circa personam, ⁊ alimenta mulieris.

1 ¶ Matrimonium si durauit pluribus annis: de quibus fructibus deducantur expense.

2 Fructus vltimi anni sunt penitus separati a fructibꝰ primi anni.

3 Testium verba actum perfectum ⁊ non dependentem denotant.

4 Colonus partiarius an possit expensas deducere ante omnia.

Fructus. Hec. l. adhuc tractat de materia precedenti, ⁊ breuiter. ℌ. o. In diuisione facienda fructus anni primi matrimonij non cōpleti vel vltimi non finiti deducuntur primo expensa tam a marito quam ab vxore facta. Dyn. ¶ Primo ponit dictum generale vsq; ibi, nam si mulier: vbi descendit ad speciē vsq; ad finem: ponendo quedam exempla declarātia dictum generale, et quia quandoq; matrimonium soluitur intra annum quan- a

¶ Fructus lucrari. Adde Bart. hic qui hanc q̄nem mouet. ⁊ dicit ſm Alzo. q̄d de equitate lucratur. ⁊ dicit Alzo istud seruari Bononie per. l. municipalē. tamen glo. illam equitatē non firmat hic sed eam corroborat in. l. dotis fructus. ℌ. de iur. do. Spe. idem tenet in ti. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ℌ. fi. ver. sed quid si mulier. Hosti. in summa. de dona. inter virum ⁊ vxorem.

b ¶ Dictiōis mox. Adde q̄d Bar. hic dicit q̄ mox dicit fieri q̄d fit intra mēsem. Car. cō fi. ⁊. ℨ ponit dictio mox aliquādo ꝓ q̄ ꝓximū po test. l. tuto. ⁊ ibi glo. C. de admini. tut. Bar. in. l. tutor: q reperto rium. ff. de admini. tut. q̄ñq; ꝓ decem dieb⁹. Spe. in tit. de appel. ℌ. j. in ꝓnci. l. ad perēptorium. in fi. ⁊ ibi Ang. ff. de iud. q̄ñq; ꝓ eodem momēto. l. si pater capt⁹. de val. ⁊ pupi. l. inopis. ff. loca. q̄ñq; ꝓnouobus mēſibus. l. a diuo pio. de re iud. Ample vide per Alle. ō imo. in. l. ℌ. q̄ re sens. de ver. obli. l. imperator. de iu. fisci. et quot modis ponāt ista dictio mox notā. in. l. ff. ti cer. pe. gl. i. i l. si pupil. ℌ. idē ait. ff. de neg. ge. bar. in. l. momentanee. C. vñ vi. et in. c. q̄ ꝓpter. de elect. gl. in. c. ſi ī qualibet. ℌ. q. ℌ. Bal. in. l. gall⁹. ℌ. ille casus. ℨ. de li. ⁊ posthu. et in. l. ſi q̄s heres in stitutus. de hered. act. ⁊ in. l. i. ℌ. qui presente. de verb. oblig.

1 dō q̄ expta fuit ante diuisionem. ℌ. de iure dotiū. l. ij. Et ideo ꝓ ista parte ꝓcedit Bal. et Ange. in. l. ij. ℌ. de iure dotiū. Et ꝓ ista parte facit. ff. de ritu nup. l. ij. ℌ. ij

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Matrimonij contracti. Addo plus q̄ maritus lucrat fructus dotis p̄ceptos etiā ante cō̄ summatum matrimoniū si subit onera. gl. in. l. ij. C. cō in. do. & i. l. dotis fructū. §. i. ff. e. & i. l. fi vero ante. & ibi bar. Bal. Imo. & doc. eo. ti. q̄ verū est etiā p̄ tēpore quo vxor fuit puella ō equitate nō de rigore. l. pe. §. fi. & ibi Bald. ff. de fal. tu. Spe. in tit. de do. inter virū & vxo. ver. qd si mulier. et ibi Bald. in additionib⁹ ver. de equitate. Bal. in l. deo nobis. C. de epis. et cler. late per Pa. i. c. ter. tio loco. de presum. vbi ōt se ita consuluisse. Et an maritus lucret fructū⁹ paraphernaliū vxoris vi⁹ Bal. in l. si. de sentē. que sine cer. quāti. p̄fer. Alex. cōsil. lxiij. et per Bal. i. l. fi via. in fin. C. de bo. mat. gl. & doct. in l. fina. C. de pact. connē. in. l. vbi adhuc. C. de iure do. Bal. in quodam cōsi. incipiē. re quidā fuit fructus &c.

interpretari debemus vt valeat institutio vtriusq; argumen. l. de rebus dubijs. l. octo. ¶ Item hanc tanquam humanitatem dicit Ray. esse tenendam, et quia dicta testium largo modo sunt intelligenda, vt. j. de verbo. obli. l. stipulatio ista. §. hi qui. et ibi no. Rayn. et vide in alphabeto de dictione postea, et dictione mox. ¶ Item Jaco. de are. inducit hanc. l. in argu. ad questionem: si locauī fundum † colono vt ipse habeat duas partes. & mihi det tertiam quod posset deducere expensas, et eis deductis dare mihi tertiam: p̄to hoc. C. de fruct. et lit. expen. l. prima. ¶ Sed contrarium est: nam tacite videtur actum, vt non deducat expensas. argumen. §. p̄to socio. l. cū duobus. §. fi in contrahenda. et extra de decimis. c. tua nobis. Idem dicit si aliquis vendat mihi aliquam partem suorum fructuum: nam non deducet expensas: nam cum communiter, & vulgariter dicunt homines: habui tot fructus nō intelligunt deductis expensis, & standū est vulgari modo loquendi, vt. j. de fundo instructo. l. cum de lanionis. §. asinam. & de verb. significatio. l. agniculus. Est ergo differentia vtrum nomen fructuum apponatur ab homine in contractu, et tunc non deducuntur expense a lege, & tunc sic fallit in decimis: vt. c. tua nobis. & idē in tributis. Jaco. sed quod etiam vbi p̄fertur ab homine deducantur expense tenet gloss. C. de dona. l. si quis argentum. per quā quidem tenet contrarium nisi appareret de consuetudine sic loquendi. Jn gloss. ō. ibi interim. i. ante deductionem. Dy. in gloss. beata nupsit. ibi, si autem vltimus, huiusq; posuit casum: qō autem sequitur est extra casum. Dy.

1 ☞ Fructus vltimi anni quo matrimonium soluitur debent diuidi inter virum & vxorem.
2 Accessiones naturales, & ciuiles equiparantur.
3 Maritus debet lucrari fructus a tempore matrimoniū cōtracti, & non a tempore locationis.
4 Diuisio inter virum & vxorem quomodo fieri debeat, & quis dicatur annus diuisionis.
5 Annus fructuum diuidendorum computari debet a die matrimoniū.
6 Fructus dotales an veniant dividēdi cum videantur omnes spectare ad heredes mariti.
7 Fructus nomen intelligi potest dupliciter.
8 Mulier vendere potest nomen dotis.
9 Fructus omnes venire debent in contributionem.
10 Fructus naturalis cuius lapsu temporis percipiatur: non tamen percipitur vt estimatio vel pretium temporis.
11 Mulier si non potest colonum repellere frustra interponerentur cautiones in contractu dotis.
12 Clericus si moriatur ante fructus perceptos prebende sue, an dicti fructus sint clerici succedenti in locum eius, vel defuncti heredibus.
13 Clericus beneficio renuncians, an habere debeat fructus partem pro rata.
14 Cōpensatio de rebus donatis & amotis soluto matrimonio obtinenda est.
15 Comparatio rei ad quantitatem non est facienda.
16 Dos respectum habet ad matrimonium tanquam ad suam causam.
17 Colonus partiarius fundum locans ad reddendam medietatem fructuum, an debeat habere medietatem fructuarum siue nemorum.
18 Maritus facere potest fructus suos pro oneribus matrimonij, alias non.
19 Maritus lucrari debet omnes fructus soluto matrimonio.
20 Impense facte circa seruū curandum per actionem peti possunt tanq̄ necessarie, & indistincte repeti. & nu. 21.

Quoniam Principium huius. l. reputatur difficile: maxime propter gl. magnam. que multum est obscura: sed eam declarabo. sic continua hanc. l. & eius materiam ad precedentia. Visum est in. l. de diuisione. cum. ll. sequentibus qualiter et quando quo ad fructus incipit computari pro marito: nūc econtra quando pro muliere: quia post diuortium, vel dixit quando incipiat annus diuisionis computari: quia habito respectu ad primum scimus quādo incipit vltimus: quia duobus concurrentibus, scilicet matrimonio & traditione. Est et tertium q̄ maritus sustinuerit onera matrimonij, vt nota. ō. de iure dotium. l. dotis fructus. nunc idem confirmat remouendo q̄ non ex die locationis. Et pro euidentia distingue quatuor tempora. Primum ante matrimonium. Secundum durante matrimonio. Tertium vltimum annum soluti matrimonij. Quartum post solutum matrimoniū, et quid obtinet in quolibet quo ad fructus not. in dicta. l. de diuisione. j. hac eadem. l. §. item si messes. in vltima gloss. et. C. de rei vxo. actione. l. penultima. §. sed et nouissimus. ¶ Item not. quod † fructus vltimi anni quo matrimonium soluitur debent diuidi inter virum & vxorem pro rata temporis, vt pro eo tempore quo durauit matrimonium sint viri: pro alio vxoris, vt. j. eodem. l. si alienam. et dicto. §. sed et nouissimus. ¶ † Item not. q̄ naturales et ciuiles accessiones equiparantur, vt. ō. de vsur. l. vsure. cum similibus. ¶ His premissis dic q̄. l. ista summarie hoc dicit vsq; ad. §. ob donationes. in diuisione facienda fructuum vltimi anni matrimonij non completi attenditur tempus matrimonij contracti, et dotis date non locationis facte: siue fundus in dotem datus sit plenus siue vacuus. Sed primo casu contribuitur tantum pensio debita pro rata matrimonij. secundo tota pensio percepta cum spe percipiendi fructus: fructus autem ante matrimonium a muliere percepti in contributionem non veniunt. h. d. ¶ Deinde diuide vsq; ad. §. ob donationes. quia primo ponit quādam regulam siue dictum generale. Secundo illud prosequitur, et declarat per tria exēpla. ¶ Primum ponitur dictum vsq; ibi, neq; enim quando naturales fructus percepti fuerunt per maritum. ¶ Secundum ibi, in versiculo ex contrario. quando percepti fuerunt per vxorem. ¶ Tertium in versicu. item si messes. quando percepti fuerunt per tertium, scilicet per colonum, et in primo exemplo durauit matrimonium quatuor mensibus: in secundo sex: in tertio nouem: dictum generale est quod † maritus debet lucrari fructus a die matrimonij [a] contracti: non autem a tempore locationis. In primo exemplo confirmat regulam premissam ostendendo absurditatem vel iniquitatem que insurgeret contra mulierem: si contrarium diceretur. In secundo ostendit iniquitatem que econtra insurgere posset contra virum. ¶ Item vsq; ad versiculum. Item si messes loquitur de duobus fructibus naturalibus, et ciuilibus respicientibus duos annos in versicu. Item si messes. loquitur de ambobus: sed respicientibus vnicum et eundem annum, et quo ad culturam, et quo ad perceptionem. ¶ Sed in primo coluit vxor vineam et vir in alio fructum percepit, et vineam locauit. In secundo coluit mulier vno anno vineam, et in eodem vindemiam percepit, et in alio sequenti percepit maritus et fundum locauit. ¶ Alij dixerunt in septem partes. In prima regulam ponit: secundo exemplificando negative de tertio quod supra negauit affirmative ad inconenientiam deducit. ¶ Quarto ex premissis affirmando concludit. ¶ Quinto quod. ō. dixit verum esse per contrarium casum ostendit. ¶ Sexto casu dissimilem in facto proximo casui: si similem in iure subiungit. ¶ Ultimo precedentis casus vltimi declarationem annectit: secunda ibi, neq; enim: tertia ibi, alioquin: quarta ibi, itaq; quinta ibi, ex contrario: sexta in versiculo. Item si messes. Septima in versiculo apparet. Et dubitatio huius. l. est ex quo tempore incipiat ille annus vltimus. ¶ Sed quomodo debet fieri † diuisio inter virum et vxorem: qui dici potest annus diuisionis: et de quo fit mentio in dicto. §. sed et si nouissimi. C. de rei vxo. actione. l. penultima. Et potest appellari annus diuisionis, ideo quia eo anno soluitur siue diuiditur matrimonium, et diuiduntur etiā fructus. in prealleg. l. de diuisione. ō. eodem. & licet determinatum fuerit in illa quod a tempore matrimonij et traditionis concurrentis incipiat computari: tamen videbatur potius a die locationis: vbi locatio facta erat cum fiat locatio ad integrum annum & fructus vltimi anni debeat diuidi videbatur quod tunc habere incipiat: sicut sunt due perceptiones fructuum: vna naturalis: alia ciuilis. Ita videbatur forte aliquibus quod ex principio secunde perceptionis ciuilis inciperet computatio, et quod sola merces quam prestat colonus tanq̄ vltimi anni fructus deberet diuidi, et vindemiare reputaretur tanq̄ fructus alterius anni integri precedentis quod remouet hec. l. ¶ His premissis pro introductione veniendum est ad casum, et litere expositionem quam glossa. bene prosequitur, et ideo transcribere non est opus: aliquibus tamen additis circa litere expositionem. Ibi, fructus rei inextimate in dotem date. Dy. quia si extimate: omnes essent viri, vt. ō. de iure dotium. l. dotis. & de rei vxo. actio. l. pe. Dy. & idem in opere seruorum, vt. j. ea. l. §. non solum. versicu. in seruo quoq;. ibi, diuidi per officium iudicis deseruientis actioni de dote. vt. C. de rei vendi. l. certum. cum sit bone fidei: vt insti. de actio. §. fuerat. & hoc verum in perceptis constante matrimonio: secus si eo soluto: quia tunc auget dotem, vt & j. eodem. l. si marito. §. si fundum. Dyn. Ibi, non ex die locationis, scilicet facte post matrimonium contractum, et traditum fundum calendis nouembrie, et sicut iam percepta vindemia. Dy. ibi, neq; enim. Hec est secūda pars, et duravit matrimonium quatuor mensibus, et exemplificat secundam precedentem, et secunde responsionem annectit. Dyn. Ibi, fundus vineatus. Dy. ibi, eumq; fundum. Dy. ibi, in calendis nouembris, & sic percepta vindemia. Dy. ibi, primus post cōtractum matrimonium. ibi. et eius anni presentis in quo diuersum est celebratum. Dyn. ibi, alioquin: si vis subdividere secundam partem

dam partem. Hic esset secunda pars eius in qua responsionem secunde. ō. factam veram esse ostendit per reductionem ad inconuenientes. Dyn. ibi. itaq;. Hic esset tertia pars secunde partis in qua ex premissis affirmando concludit. Dyn. ibi instantis anni id est anni immediate sequentis post lapsum mensis Octobris. Dy. ibi: tertia portio: quia tertia parte anni durauit matrimonium. Dyn. ibi. econtrario in facto: idem tamen in iure: & hic potest esse alia pars in qua quod dixit verum esse per contrarium casum ostendit. Dyn. & hic durauit matrimonium sex mensibus: & quod dicit idem absurdum est subaudi scilicet q̄ † annus dividendorum fructuum computetur a die matrimonij: & non a die locationis. Dyn. ibi & calendis Aprilis. & sic post tempus locationis stetit per vnum mensem. Dyn. ibi. fuit secutum & sic per mensem post locationem factam. Dy. ibi debebatur als debebatur matrimonium: & quia appellatione portionis dimidia continetur, vt. j. de verborum signifi. l. nomen filiarum scilicet portionis. Dyn. in versic. Item si messes. hic durauit matrimonium nonem mensibus. Et est alia pars in qua casum proximo in facto dissimilem: sed similem in iure subiungit. Dyn. Et quod dicit ex forma dic id est ex pacto. ibi ante vindemiam id est ante perceptionem vindemie: & post messes. Dyn. ibi, pecunia debita pro messibus: iam perceptis. Dyn. ibi: cum spe. id est cum pecunia que percipietur ex vindemia & sic tres partes habebit maritus, quia per tres partes anni durauit matrimonium: quartam autem habebit vxor. Dyn. in versiculo apparet igitur. Hec alia pars in qua concludit ex dictis in versiculo ex contrario: & in qua circa predicta casum dissimilem in facto & in iure annectit. Dyn. ibi. ex his scilicet que dicta sunt in versicu. ex contrario solam pensionem a colono debitam debere diuidi: non autem vindemiam a muliere perceptam. Dyn. ibi. nuberet id est anteqū esset in mora tradendi fundum, vt not. ō. ead. l. de diuisione. Dyn. ibi, venire: sed integros penes mulierem remanere. Dyn. ¶ Exposita litera intremus materiam nostre. l. per oppositiones & questiones. ¶ Et primo oppo. quia videtur q̄ † fructus non diuidantur: sed omnes spectent ad heredes mariti cum teneantur heredes viri eam alere: si nihil habeat vt. j. eod. l. si constante. §. quo circa. & C. de rei vxor. actio. §. exactio. vbi de hoc: & j. rerum amo. l. mulier. §. rerum. & ob res. & vtrobiq; not. ¶ Solu. dic secundum Jaco. de Are. & Dyn. q̄ † nomen fructus [a] accipitur dupliciter. vno modo stricte & proprie: vt fructus naturales. & industriales qui proueniunt ex re: & tunc procedit hec. l. vt diuiderentur. alio modo improprie: & large pro qualibet commoditate rei. vt posse pig. dare, vt. j. de regulis iuris. l. fructus: & iste talis fructus spectat ad maritum seu heredes mariti: vt in contrarijs: & ista oppositio procedit solum ad res mobiles: seu earum fructus. Nam immobiles statim restituuntur. vt dicto. §. exactio. ¶ Sed circa hoc queritur Dyn. quid si quantitas talium fructuum excedat quantitatem alimentorum: videtur quod superfluum restituatur muliert. Nam si hec sola est causa: q̄ percipitur scilicet quia alimenta prestantur: videtur & minister percipere & nihil lucri sentire debet. & j. de. adimē. le. l. filio. §. mater. de alimen. lega. l. solent. §. i. & de leg. ō. si quis titio. cum fi. licet & in contrarium posset argui: quia dilationem habuit a lege: ergo omne commodum medij temporis pertinere debet ad eos. Dy. ō. si certum petatur lecta. & de legatis secundo si ita relictum. §. pegasus. Oldra. tenet primam & allega. ō. man. l. creditor. §. penul. & quia causa percipiendi videtur potius repulsio damni quam lucrum. Jacob. de raue. & Petr. dicunt quod heredes non lucrantur fructus huius anni: sed restituūt muliert: vt hac. l. & precedenti. & j. §. non solum. nō ergo alent eam sed ei dabunt fructus: & ipsa se alet ex eis. Consuluit tamen Jacob. quod ipsa † vendat nomen dotis: & si non vult imputet sibi: quia pro hoc iuris regule non frangūtur. Sed si non potest vendere datur sibi exactio dotis ante annum ne fame pereat. arg. C. de patribus qui fi. dis. tra. l. j. & quia necessitas non habet legem, vt. ō. de officio consul. l. j. Jacob. & Petr. de hoc satis not. & dixi dicta. l. j. §. exactio. de rei vxor. actio. Rayn. tenet primam opinio. & quod dicitur quod heredes habent dilationem a lege dicit quod habent conditionatam scilicet quod fructus restituantur. Sed si teneatur opin. quod heredes teneantur eam alere propter quod nullam habeat dotem videtur quod sit idem. arg. ō. de relig. l. quod si nolit. ¶ Item quia mulier. non debet nubere intra annum propter viri reuerentiam: ergo adhuc videntur durare vestigia matrimonij. arg. j. de questionibus. l. vnius. §. filius. & de decurio. l. fina. non est ergo malum: si alimenta percipiat. contrarium communiter tenetur: quia hoc non reperitur. l. cautum. & quia non est eadem ratio matrimonij soluti & durantis: alia ratio vbi est dos: & alia vbi non est. ¶ Item qua ratione non teneretur heres alere intra annum eadem ratione quouisq; esset vidua quod est absurdum: & quod ipsa non nubat intra annum est fauore vxoris: ne de nimia luxuria arguatur. in authenti. de restitu. & ea que parit circa medium. ¶ Non obstat quod dicitur de reuerentia preteriti matrimonij: quia & illā exhibet donec est vidua, vt. j. ad muni. l. filij. & ibi not. & C. de incol. l. fina. lib. x. Non obstat. l. quod si nulla. quia ibi speciale fauore religionis: & ne vxor remaneat insepulta. argu. eodem titu. l. sunt persone. Hunc transeamus ad alia contraria. & dic quod in isto princip. vsq; ad versiculū ex contrario possunt colligi aliqua contraria que colliguntur ex glo. vltima que incipit in tres. Aueñ. Et duo que colliguntur in versiculo ex contrario. Primo opponi. ergo quod hic dicitur quod non contribuitur tota pensio: sed in versiculo ex contrario. & versiculo item si messes: dicit oppositum. Responsio. non debet aliquid enim computari antequam debeatur. Sed pensio non erat debita antequam tempus esset transactum. In contrarijs autem fructus erant debiti. ¶ Sed per hanc solutionem videtur incidi in absurditatem quam text. vult tollere scilicet quod non a tempore locationis: sed a tempore matrimonij fiat contributio: & ita anteq̄ debebatur. ¶ Responsio est conciderare tempus quo dicitur fieri computatio & res que debent contribui: vnde inspecto tempore faciende omissionis computatur a tempore matrimonij: & non locationis. ¶ Sed ipsa re inspecta dicitur fieri contributio a tempore locationis: quia autem non erat debita pensio: & sic distinguendo tempora concordabis scripturas. & de fur. l. apud antiquos. Item oppo. quia. l. dicit quod idem seruatur in pē fione, vt. ō. de petitio. hereditatis. l. mercedes. vnde † cum omnis fructus veniat in contributionem quare non etiā tota pensio cum ipsa fingatur haberi, vt. j. de regulis iuris. l. qui actionem. ¶ Ad hoc respondet gloss. & male per aliam regulam iuris. Minus est habere actio. &c. ¶ Sed Dy. dicit circa hoc quod verum est quod qui habet actionem quam potest proponere de presenti: videt habere rem interpretative: & iuris fictione non tamen in rei veritate: sed qui eam non potest proponere de presenti: vt hic: quia dies non venit: nec vere: nec interpretative rem habere videtur. & pro hoc. ō. de iudicijs. l. non quem admodum. licet gloss. ibi posita videatur facere in contrarium. Item hic merces non fuit constituta particulariter vt vnus aureus pro quolibet mense: sed simul. xij. pro toto anno. Alij dicunt quia mulier generatur in colono cui habet necesse stare que ratio falsa est, vt. j. dicas. Alij dicunt cum pensio non sit soluenda nisi in fine anni: ergo nec contribuenda hec non videtur bona: quia secūdum hoc nec quarta mercedis posset contribui ad presens quod est contra textum. Joā. autem circa solutionē huius contrarij subtilizauit que tamen subtilitas parum valet, vt. j. patebit. Dixit enim quod aut cōtribuūtur re ipsa & non est species tantum pro rata quatuor mensium & tredecim mensibus. q. d. vno mense decreto nec tredecim mensium fiat contributio: & Dyn. intellexit hec verba Joā. quasi voluerit quod dividatur per quatuor mensis: quia si per singulos menses dividatur pensio iam haberet annus. xij. menses & additio que est in gloss. ibi vel fiet contributio secūdum Dy. non ponit nouam opinionem. Sed exponit precedentia verba Joan. dicit tamen ipse Dyn. hanc truffam esse & subtilitatem que nihil valet. Sed videndum est circa hoc an opinio Joānis sustineri possit & contineat veritatem quod. j. per modum questionis declarabo. Alij quod maritus caueat de dando cum habuit quod quasi equipollet in effectu opi. Joan. Alia est responsio Jacob. de are. qui dixit ideo tota merces nō contribuitur: quia qui in vno grauatur &c. Et econtra & nam pro marito est inductum: vt totus fructus vindemie contribuatur quasi fructus eius anni fuerit: & ideo contra eum statuatur & non tota merces contribuatur. Sed pars tantum illius scilicet pars illa cu-

a ¶ Mulier fructus. Adde q̄ fructū alij qui sunt naturales: alij qui industriales: aliqui percepti: alij qui percipiēdi: aliqui ex rātes aliqui consumpti. Speculator in tit. de fruc. & inter. §. i. per totū Item aliqui sunt aridi: aliqui sunt liquidi vt Bal. in aut. ad hec. C. de vsu. Illā fructus naturales vel industriales dicitur ex arbitrio iudicis scōm q̄ natura vel industria magis prepon derat. Dy. in l. certū. C. ō rei vēd. arg. l. queritur. ō sta. homi. Bar. in. l. ex diuerso. ff. ō rei vendi. & ibi doctor⁹. Bal. in. l. si mācipium. C. de rei vē. flo. de sancto Pet. in l. loci. §. ō. si serui. vēdi. & dicūtur fructus industriales granuz vinum oleum pensio & opera iumentorum scōm dicta Mariani Sozi. in cōsil. an fructū⁹ Bar. i dic. l. ex diuerso ō reiven. & ibi Alexan. in suo consilio questio talis est Ti

tius habēs vxorem &c. Bal. in. l. ancille. C. de fur. vbi etiā dicit de lignis olim. vuis: & p. l. si eius. ff. de rei vēdicatio. Dy. in. l. certum. C. e. tit. per gl. in c. Grauis de resti. spoliato. & dicitur fructus iudiciales quic quid seminatur. Bal. in. l. i. C. de vsu. & fruct. lega. & qui industriales fructus dicuntur vide Bald. in l. si traditio. C. de actio. empt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ius dies cessit ꝛ novit non alia: ꝛ.ff.de iureiurãdo.l. eum qui. Vel dic secundum vsum quod merces est quedam temporis venditio siue estimatio. Sed tempus sui natura ꝛ in se diuisum est multimode: ꝛ ideo merces ipsa que in eius locum succedit intellectu iuris videtur diuisa.

10 †Sed fructus naturalis licet fluente tempore percipiatur non tamen percipitur vt estimatio vel pretium temporis. merces igitur videtur percipi particulatim: secundum diuisiones temporum: sed fructus naturalis non particulatim: nec per temporum diuisiones: sed naturaliter ꝛ eo tempore quo colligitur in veritate. Sed contra hoc videtur repugnare. ff.§.non solum. Sed dic quod merces que debet necessario in quantitate constitui adeo est estimatio ꝛ pretium temporis dummodo quod computatione facta certum est quantum contingat pro anno pro mense die ꝛ hora ꝛ momento cum vtrumq; ꝛ tempus et pecunia per varias quantitates ꝛ proportionaliter diuisionem inter se recipiant. Sed non sic in fructibus naturalibus: nam impossibile est computare quantum vno mense vel die vel hora quo creantur ꝛ crescunt adãciatur honoris saporis vel quantitatis: quia talia momenta naturalia percipere non potest homo. simile. ff. de acquiren. re. do. l. adeo. §. preterea. Ex quibus ipse Ubertus cõcludit quod pro illo tempore locationis quod fluxit matrimonio perseverante: videtur intellectum iuris maritus percepisse mercedis partem: sed fructum vindemie vere ꝛ naturaliter totam: ergo ipsorum vt dixit textus fit contributio ꝛ diuisio non obstante oppositione predicta. Item oppo. quia fructus duorum annorum videt contribui ꝛ sol. vt in glo. Item oppo. ad verficul. ex contrario. Item quod omnes fructus totius debeant pertinere ad maritum[a] vt. ff. de iure fisci. l. vlti. ꝛ. ff. de act. emp. l. iulis. §. si fructibus. Solu. vt in glo. quia ille in emptore loquuntur. ꝛ ratio redditur per Dyn. quia emptor fundi videtur emere fructus cum sit pars fundi, vt. ff. de rei vendi. l. fructus pendentes. Sed in marito subest alia causa quare lucretur fructus scilicet quod sustinet onera matrimonij: vnde cum soluto matrimonio cesset causa: quia non sustinent onera cessare debet effectus quod nõ lucretur fructus. Item opponit Jacob. quomodo illius vindemie habet partem maritus cum sit fructus precedentis anni, vt. ff. §. non solum. respon. quia percepta est constante matrimonio, vt. ff. l. proxima. ꝛ de iure dot. l. dotis fructus. ꝛ hoc etiam approbat glos. magna in fine. et ideo dixit idem Jacob. quod si maritus accepit vineam plenam de mense octobris. ꝛ tunc colligit ꝛ dat et matrimonium vsq; ad mensem septembris sequentem ꝛ in illo vindemiauit iterum vineam ꝛ statim in fine illius mẽsis soluitur matrimonium quod vterq; fructus tanquaz vnus ꝛ contribuatur ꝛ diuidatur si marito non potest obstare culpa ꝛ fraus premature collectionis: vt quia vindemia erat prematura ꝛ alij circumvicini vindemiabant: quia secundum qualitatem estatis citius vindemiatur vno anno quam alio: ꝛ vno loco quam alio: vt supra de ferijs. lege presides. secus si fraus posset obstare. vt. ff. locati. l. hec distinctio. ꝛ. ff. de vsufru. lega. l. penul. ꝛ huius fertilitatis maritus sentiet commodum propter onera matrimonij cuius sterilitatis attribueretur incommodum, vt. ff. de regulis iuris. l. secundum naturam ꝛ pro hoc. ff. de verborum obligationibus. l, continuus. §. cum ita. in fin. ꝛ arg. C. de suis ꝛ legiti. l. si maior. ꝛ. ff. lege. ꝛ de liberis preteri. l. maximum vitium. quibus dicitur quod non debemus esse accusatores nature: nam cuz vterq; fructus intra annum percipiatur non offenditur secunda; sed seruatur que dicit vltimi anni fructus diuidi. Si vero ante perceptam per maritum secundam vindemiam soluitur matrimonium vt de mense iul. vel augusti: secus est quia vltimi anni fructus diuidi debet quoniam secundus Azo. ꝛ Dyn. ꝛ ipsum Jacob. ꝛ glos. nunc̃ diuiditur spe percipiendi fructus si eodem anno alius erat perceptus quia offenderetur secunda predicta ꝛ fructus duorum diuideretur: sed predictis videtur repugnare princip. l. ꝛ contrarium que hic fit de ciuili ꝛ naturali. Sed respond. quod multum differt quo ad hoc naturalis a ciuili per rationẽ quam assignaui. ff. in secunda oppositione. vel dic secundum vsum idem quia ciuilis fructus quo ad aliquid potest dici perceptus ratione obligatiõis iam nate ꝛ acquisite ꝛ cuius quantitas est certa: sed pro naturali non est nata obligatio contra aliquem nec eius species vel quantitas est certa vel esse potest antequam percipiatur: ergo eius diuisio nulla ꝛ impossibilis: quia non est quid certũ possit alicui ipsorum assignari; ꝛ ideo caute exposuit b Azo in versic. Item si messes. b. cum spe future vindemie erat ideo quia certa est ꝛ sic ratione iuris percepta. Item in naturali non est illa fictio quod videatur perceptus antequam vere percipiatur quoniam ipse consistit in facto ꝛ facta sunt immutabilia nec mutantur perfectiones iuris vt. ff. de acquirenda possessione. l. prima. §. si vir. de causa possessio. l. in bello. §. facte de regulis iuris. l. verum. ꝛ. ff. de vsufructu earum rerum. l. secunda. Sed circa fructum cinilem secus. argumentum institute de iure naturali. §. penul. in fi. ꝛ de legi agna. tute. in fi. ꝛ. C. de rei vxo. act. l. vnica in prin. quia ius fingere potest perceptum vt hic in princi. fingit de parte. nunc resumamus ꝛ declaremus oppositionem glo. cui responsum nõ est scilicet quare non lucratur maritus totam quartam mercedis cum tanto tempore sustinuit onera matrimonij. Respondet Jaco. vt ad altam partem ipsius oppositionis supra responsum est: vel dic quod si totam quartam lucretur diuisionem mercedis inciperemus a tempore locationis contra hanc. l. nam tempus diuisionis vltimi anni: inde sumi non potest. Sed contributionem ipsam bene inde inspicimus in glo. ꝛ. ff. probauit. Item quatuor de vindemia ꝛ de mercede tres haberet quasi tota foret percepta que etiam iuris fictione dici non potest percepta nisi pro tempore transacto vt probatum est. Modo querendum est numquid alij nonem aurei de mercede veniant diuidẽ di. Joan. dicit quod sic: quia eadem est ratio que in alijs. Item quia in versic. ex contrario. diuiditur tota pecunia messis ꝛ in. §. item si messes diuidit tota pecũia messis ꝛ spes vindemie ꝛ in. §. quod in anno diuidit merces quinquennalis que est plus: ad idem. ff. in seruo. Item ar. ff. ea. l. §. interdum. ꝛ. ff. el. fi filio. §. fi. nam ibi euidenter excedimus annum in diuisione. Item ꝛ in primo casu huius Lexcedimus annum dum contribuemus vindemiam: et quartam partem mercedis alterius anni locationis: naz illa quarta est quota anni ꝛ que respicit totum ipsum annum pro rata parte sui. Azo ꝛ Yo. contra quorum opinionem accedit gl. Flo. in versi. ex cõtrario. ꝛ Dy. ꝛ Ja. ꝛ pro ipsis est quia cum de vtreque fructu questio ponatur ꝛ responsio detur tantum de parte ergo de alia parte videtur contrarium. l. latores. tacite sensisse: qz quod de vno conceditur de alio negatum videtur vt. ff. de iudi. l. com pretor. Item si hoc voluisset de facili dicere potuisset vt dixi ex versi. ex contrario arg. C. de cadu. tollen. l. vnica. §. finaꝝtem ad deficientis. casus ergo omissus habeatur pro omisso, vt. ff. eo. l. si cum dotem in princip. ꝛ simili ar. vti tur iurisconsultus in versi. apparet. Item ar. insti. de inuti. stipu. §. quoties. Item quia per talem modum fiet diuisio fructus duorum annorum vel saltem. xviij. mensiũz quod est contra regulam. Item contra Joan. adducit: quia si in quinquennium vel maius tempus fiat locatio matrimonio soluto post annum totum residuum vltra mercedem primi anni est vxoris. Itez pro Azo. C. fa. ersis. l. ea que. Item non proderit marito in effectu ꝛ finaliter si locauit fundum in calen. novembris. ꝛ in finem Januarij soluitur matrimonium: pluspquam si de mense Januarij locat ꝛ in eodem soluitur ex quo mẽses totius anni deberent diuidi re vel spe. ꝛ sic non prodesset diligẽtia marito contra. l. C. de alluuio. ꝛ pa. l. fi. ꝛ arbi. tute. l. si defunctus. ꝛ hec summa Azo. communiter approbatur ꝛ videtur de mente iuris consulti ꝛ ad versi. ex contrario. ꝛ ver. Item si messes. ꝛ. §. interdum. rñi. vt Azo. respondet.

Vel dic ꝙ in illis omnibus fuit fructus qui colligitur ꝛ percipitur intra vnum annum propter qõ non offendit tur regula certa hic de fructu dotium propter quod capitur quedam via media ꝛ permixta non ꝙ allegatur de mercede quinquẽnij qz ibi quinquẽnij est loco anni vltimi. sic aliquando sex menses reputãtur pro anno, vt. ff. §. quod in anno. ꝛ ideo non mirum si nõ vltra partem eius temporis sex mensium vel anni vel quinquẽnij quo durauit matrimonium percipit maritus. Et pro declaratione predictorum distinguitur cũ queritur de fructibus perceptis ex fundo dotali aut percipiuntur ante matrimonium contractum: aut eo contracto ꝛ ante annum diuortij factum: aut post diuortium factum. Primo casu aut percipiuntur a muliere ꝛ tunc ipsa si eos retinet, vt. ff. eodem versicu. appareret igitur. Si a marito tunc auget dotem ꝛ tenetur eos maritus restituere soluto matrimonio, vt supra, eodem. ff. ante. ꝛ de iure dotium. l. dotis fructus.

a Pertine re ad maritum. Adde dicta Joan. de por. in. l. quoties in dic. ff. de ver. ob. ꝛ ꝙ fructus dotis percepti ab vxore possunt repeti p maritum etiã si maritus ei dotez restituerit cõstante matrimonio lz fine cã. vide ex. ff. l. si fructibus. C. de do. inter vir. ꝛ vxo. Joã. de por. in. l. §. s. e. vt si cũ causa qz vergit ad inopiã. l. vbi ad hunc et ibi Bart. C. de in do. Bar. ꝛ Alex. contra Lud. in l. si constante. ff. eo. titu.

tis fructus. §. fi. ꝛ. l. si seruo in fine. Et de vsur. l. videamus. §. ante matrimonium. Secundo casu quando matrimonio constãte: ꝛ ante vlti mũ annũ matrimonio inchoatum non veniunt in restitutionem imo remanent apud maritum pro oneribus matrimonij, vt dicta. l. dotis fructus. in prin. ꝛ. §. i. ꝛ. C. de iur. dot. l. pro oneribus. ꝛ. ff. hac. l. §. interdũ. Secundo respon. ꝛ hoc si onera matrimonij sustinuit alˢ non, vt. ff. e. l. in insulã. §. vsuras. Tertio casu qñ percipiuntur vltimo anno matrimonij etiam eo nondũ iam soluto ꝛ isti diuidunt vt pro rata temporis quo duranit matrimoniũ remaneat viro vt hic. ꝛ. ff. e. l. §. interdũ. tertio respõ. ꝛ. ff. eo. l. de diuisione. Quarto casu qñ vltimo anno matrimonij ꝛ eo iã soluto ꝛ isti similiter diuidantur vt hic ꝛ. ff. §. interdũ. i. respon. ꝛ. C. de rei vxo. actio. l. vnica. ꝛ. ff. si nonissimus. Aut post matrimoniũ solutum ꝛ finito vltimo anno matrimonij ꝛ isti non diuiduntur: sed restituitur mulieri, vt. ff. e. l. si mora. ꝛ dicta. l. vnica. §. finautem. versi. fructibus. Dy. Dis expeditis fomemus aliquas q̃stiones. Primo an mulier habeat necessario colono qñ maritus locauit: ꝛ sol. ma. fundus dotalis reddit ad eam: ꝛ videtur ꝙ non vt. ff. locati. l. qui fundum de vsuf. l. arbores. §. i. vbi de hoc. ꝛ. C. locati. l. emptorem contrarium tenet glo. ꝛ Dy. quia hic fit translatio ex necessitate iuris cõtraria non loquuntur quãdo volũtarie. ꝛ pro hoc facit. ꝛ. ff. de bonis auto. iudi. possiden. l. in venditore. ꝛ. ff. e. l. filio. in fi. ver. de hoc plene dixi. Sed hec ratio nõ videtur bona: qz necessitas viri non debet inferre preiudicium vxori. Itẽ nõ debet esse deterioris conditionis ꝙ̃ emptor ꝛ legatarius ꝛ similes qui colono stare non tenẽtur vt dicta. l. emptorem. ꝛ de lega. ii. nihil ꝑponitur. §. fi. cum si. Item si mulier ꝛ non possit colonum repellere frustra interponeretur cautio de qua loquitur dicta. l. filio. §. fi. Et hanc sequitur alb. ꝙ mulier repellere possit. ꝛ eam sequi videtur glo. ff. de dote prelegata. l. §. fin. Item que ro vtrum mulier ex locatione marti habeat vtilem fine cessione. Glo. tenet ꝛ bene ꝙ non sed in subsidiũ forte marito nõ existẽte soluẽdo nõ esset malũ dari sibi fine cessione. arg. C. de rei ven. l. mater. Item quid econtra si mulier locauit videtur ꝙ vir nihil habeat: qz cum mulier habeat actionem rem habere videtur: sed tunc non percipiat vir vt. ff. versi. apparet: ergo ꝛc. sed Dy. contra qz aliud est percipere aliud videri percepti vt hic in princ. patet: ꝛ qz non habet actio. cũ effectu ꝑ toto anno ergo nec res videtur habere vt ꝛ dixi. ff. in scõa oppositione. Itẽ no. qõ diuisio de qua loquitur lex ista nõ habet locũ si vsufructuaria locauit fundum ꝛ moritur imo heres percipit mercedem totius anni vir. ff. de vsufru. l. defuncta fructuaria. ꝛ vide qõ ibi no. ꝛ plene dixi. In glo. ibi enim no. questio vasalli si moritur relicta femina que nõ succedit in feudũ ꝛ fructibus in predio feudali extãtibus quid fieri debeat de ipsis fructibus: ꝛ videtur ꝙ diuidãtur sicut hac. l. quia cessat opus lucri percipiendi post matrimonij dissolutionẽ ita in proposito cessat: qz seruitia non prestantur nec prestari possunt per mulierem. ad idem. ff. de vsufruct. l. si operas. ꝛ. l. sed ꝛ si quis. §. si operas. ꝛ. ff. de stipu. seruorum. l. si seruus, meus castrensis peculij. §. fina. ꝛ no. dixi. ff. §. non solum. In contrarium ꝙ filia omnes a lucratur[a] per dictam. l. defuncta fructuaria ꝛ. ff. de annuis legat. l. aurelius. ꝛ. l. filie. ꝛ. C. de aduoca. diuer. iudi. l. post duos cum si.

Sed distinguit vt distinguitur in vsibus feudorum hic finitur lex deinde cõsuetudines regni incipiũt. §. his consequẽter ꝛ ibi in glo. ꝛ Jacob. de bel. in opere suo. Item quero de eo quod sepe 12 vidi dubitari videlicet si clericus † moriat ante fructus preceptos prebende sue vtrum sint clerici succedentis in eius locũ an heredũ clerici defuncti. Jo. an. videtur sentire ꝙ fi est administrator in vita equiparatur fructuario ꝛ in morte vsuario fi non est administrator in vita ꝛ in morte equiparatur vsufructuario. ꝛ dic ꝙ consuetudo generalis approbat ꝙ clericus simpliciter beneficiatus b facit fructꝰ suos demũ perceptos ꝛ recõditos[b] aliꝰ nõ ad ecclesiã pertinent. hoc ipse notat extra de officio or. c. presenti quod est vltimum capitulũ lib. vi. ibi de ista materia satis no. per eum ꝛ de rescrip. c. fi propter eadem. l. de hoc etiam no. in gl. extra de peculio clerico. c. vlti. ꝛ de pig. c. vltimo que gl. bone sunt in ista materia.

De hoc etiam no. plene per gratia. ꝛ Joã. monachũ cardi. extra de rebus ecclesie non alie. c. consultissimo lib. vi. de hoc etiam no. satis per Archidia. de rescript. c. statutum. §. assessore. lib. vi. ꝛ glo. signata super verbo de suo proprio que gloss. satis notabilis est. de hoc etiam licet non sit plene no. in glo. ꝛ per eum. ff. questio. l. quo sunt ꝛ questio. ff. alienationes: in additione potest dici.

Quid finaliter tenebimus si teneamus opi. quod equiparatur vsufruc. sicut videtur velle Jo. an. non habent heredes clerici ius aliquod in fructibus pendentibus nisi fuerint per clericũ in vita a solo separati, ꝛ sm Jo. an. in orco recõditi. et ita tenet clare gl. §. de vsufru. l. si fur decerpserit. ꝛ clare quib. mod. vsufru. amit. l. vsufructuarius. de rei vẽdi. l. ex diuerso. ꝛ. l. si eius fundi. Azo in sum. de rei vendi. §. fructus. ꝛ glo. insti. de rerũ diui. §. is vero ad quam vsufructus pertinet. Odo. aũt in lectura sua. C. de rei ven. l. certũ.

a Filia omnes lucratur. Adde. l. seruo legato. §. si testator. ꝛ ibi Dy. in apo. ff. de lega. i. no. in. l. ij. §. ad tertul. Jo. tamen de imo. ꝛ glo. ij. §. fi testator dicit contrarium in stipulatione que alteri per alterum non queritur. secus in legato vt ibi et est rex. in terminis in. l. si pro te. C. de do. promiss. ꝛ ibi glo. ꝛ Bald.

b Perceptos ꝛ reconditos. Adde contrarium esse in clericis regularibus emẽ tibusq; acq rũt ecclesie. Clerici vero seculares ementes nomine ppio acquirunt sibi ꝛ heredibus suis: si autez emãt de bonis ecclesie debet ecclesiã seruare indemnez alias ecclesia in subsidium vendicat rem emptam in quactiũs cã cautel ultimentum: ij si emit nomine ecclesie acquirit ecclie dñus ꝛ possessionem dubio aũt presumitur emisse nomine ecclesie ꝛ ipso mortuo põt ecclesia capere possessionem rei propria autoritate nisi heres prestiterit ingressus eam: quo casu debet cõueniri via ordinaria: cautius est tñ qõ ꝛ heres possessionẽ capiat saluo iure ecclesie quia tũc nihil potest sibi impingi. Bal. in. i. cũ ipse. C. de cõtrahẽ. emp. Jnno. in. c. cum in officijs in gl. in ver. remanere de testamen.

Unde est dicendũ qõ clericꝰ emẽs equum de bonis ecclesie nõ est dominus equi. ff. q. i. res ecclesie. ff. di. in principio.

humis here.institu.l.vlti.ꝛ ita videntur sentire doctores extra de reſcriptis. ꝛc.ſi propter libro. vi. vbi vocant quod gratia facta de fructibus primi anni beneficiorum vacantium infra quinquennium debet intelligi de integro quinquennio quia talis gratia,fauorabilis eſt.arg.ff.de mino.l.iij.§.minorem. j. de ſtatulib.l. cum heres.§.ſtichus.Si ergo de integro debet intelligi quacunque die quinquennij vacet beneficium priuilegium ꝛ ſtatutus de fructibus primi anni vendicat ſibi locu3,vt.j.de ſucceſſio.edicto. l.i.§.quod dicimus.Non obſt.diuiſio de qua loquitur.l.iſta:ꝛ quia iſta diuiſio fit eo quod fructus dot.debentur propter onera matrimonij,ſet j.de adimē.lega.l.alumne.§.ab heredibus. hic antē fructus ſunt deputati certo vſui qui tempore non finitur ꝛ ſic.l.ad propoſitum non accedit ꝛ ita terminatum fuit nec curatum etiaz fuit de diuiſione de qua.ff.dixi ꝛ heredes vaſalli:an fructus iuriſdictio.caſtri in dotem dati diuidi debeant vel marito manere.dic vt dixi.Ultimo collige argu.ad penſionem ſoluendam in fin.anni de quo dic vt.C.locati.l.edem.ꝛ ad queſtionem locati redeuntis ad tertiam de qua dixi.ff.eo.l.ſi ante.In gloſſ.papinia.de ſe lo quens ſimile.j.de legatis.i.ſi quando.ꝛ.ff.de negotijs geſtis. ex duobus.Oldra,ꝛ.ff.rerum amo.l.ſed reintegrato.ꝛ in euangelio Joan.c.v.In gloſ.pro.xij.aureis.hoc acto vt vnum aureum daret pro quolibet menſe.Jacob.In gloſſ.j.tres aurei. in principio ibi duranit matrimonium: nam tota portio mercedis debet in cōtributionem venire quota parte anni duranit matrimonium, vt.ff.ex contrario.§.item ſi meſſes.non habito reſpectu ad tempus locationis: ſed ad tempus matrimonij. Dynus. ibi tribus menſibus reſpectu quibus durauit locatio antequam matrimonium ſolueretur.Dyn.ibi.ſi prius locaſſet: nam tunc pro eo tempore quo duranit locatio fieret contributio: quia illius temporis penſio videtur eſſe percepta.Sic ergo omnis acceſſio naturalis ſicut percepta cōtribuitur,vt.ff.proxi.ita ꝛ penſio que eſt acceſſio ciuilis ꝛc.Dyn.ibi.quod in principio. negauit ſcilicet in verſiculo ex contrario.Dyn.ibi,ſic ꝛ pro tertia:quia quatuor menſibus duranit matrimonium. Dynus. ibi, ſecundum naturam. hoc videtur falſum:quia non ſunt fructus primi menſis licet in eo ſuſtinuit: nam ꝛ vbi ſuſtinuit onera non diuidunt fructus illius tēporis ſi eos non percepit:vt.ff.eo.l.de diuiſione. ¶Sed dic qō ibi non habetur ratio temporis quod eſt ante perceptionem: quia traditio non interuenerat: ſed hic ſic:vnde totius temporis.l.an perceptionem.ꝛ poſt habetur ratio concurrunt.c. matrimonium ꝛ traditio.Dy.ibi, pro onere ꝛ tamen tertia parte anni ſuſtinuit onera.ꝛ hoc eſſet abſurdum. Dyn.ibi, cum ꝛ tanto id eſt tertia parte anni.Dyn.ibi.totius ſcilicet fructus. Dy.ibi.de fictione in ris videtur totus eſſe perceptus:ſed non tota merces. Cōtra hoc quia fructus non percepti contribuuntur vt in verſiculo item ſi meſſes: ergo ꝛ penſio quia equiualent;vt prealle.l.mercedes. ¶Ad hoc reſpondeo quod ibi ſuſtinuerat onera matrimonij.ſz hic non.Dyn.vel melius ſolue vt ſoluitur per Dynum.ꝛ gloſ.in verſiculo ex contrario.in prima gloſſ.que incipit.bene dicit ibi fictione iuris videtur percepta. Dyn. ibi. qui actionem.Sed dic quod qui actionem habet quam poteſt proponere de preſenti videtur habere rem ſcilicet interpretatiue ꝛ de iuris fictione nō rei veritate. Sed qui eam non poteſt proponere de preſenti vt hic ſcilicet quia dies non venit nec interpretatiue rem habere videtur.Dyn.ibi ſolicitudine ſolu.ſi percipitur penſio. Dyn. ibi. de regulis iuris.l.minus.quia percepta eſt fictione iuris tamen non conſiderata rei veritate imo dico hec fictione. cum actio proponi non poſſit pro futuro tempore.Dyn.ibi.l.ſi filio.argu. contra de legatis primo nihil proponitur.ff.de vſufructu,l.arbores.§.i.ff. locati.l.qui fundum. Et hoc quidam tenent.vt dixi in queſtionibus prima queſtio.Alij quod non compellitur ſtare preciſe;ſed cauſatione vt.d.l.filio.§.penulti.ꝛ hanc approbat Dyn.ibi translatio ex neceſſitate:ſecus ergo vbi voluntarie vt in legatario ꝛ emptore:ꝛ alijs qui non habent neceſſe ſtare colono vt not.C.locati l.emptorem. Dyn.ibi. de inreinrando.l. eum qui contra hoc eſt §.item ſi meſſes.ſed ibi contribuitur vt eos lucretur iure pro qua parte duranit matrimonium:quare ergo non contribuitur hicob eandem cauſam ſcilicet vt vir lucretur non eſt reſponſio.in fi. quā dicam.j.pro opi.Dyn.contribui. Sed fructus erant percepti in totum:ꝛ ſic in totum contribui poſſunt.Sed cōtra hec eſt ver.ité ſi meſſes.cum dicit ſpe future vindemie ſm vtrunq; intellectum. ſed.j.reſpondebitur.Dyn.in gloſ.bene dicit ibi.§. item ſi meſſes. vbi contribuitur penſio nondum percepta propter fructus iam perceptos.Dyn. ibi.ꝛ.§.interdum.vbi fructus nonduz percepti. Dyn.ibi.vel non eſt noua opinio.Sed expoſitio opinionis Joānis precedentis.Dyn.ibi de eo fundo hic ſic:ꝛ ideo ibi contribuitur futura penſio ꝛ futurus fructus hoc videtur falſum:quia in.§. item ſi meſſes.maritus perceperat penſionem meſſium ꝛ nihilominus contribuitur penſio future vindemie in totum. Sed forte vt hoc euites dic quod hic maritus perceperat primo meſſez fructuum qui prouenerant ex cultura ꝛ cura illius temporis quod preceſſit matrimonium. Ibi autem eius temporis quod eſt post matrimonium tantum ꝛ hic ſimiliter eſt ratio quare mulier participat de tribus aureis qui debentur pro tempore quo matrimonium duranit poſt locationem contractam:ſed non finitam in.§. ex contrario.Dyn.ꝛ hoc approbatur dicto.§.ex contrario.Dyn. ibi.l.vxor marito.alias incipit maritus ꝛ argu.j.eod.l.ſi filio.in fine.Dyn.ꝛ dixi.§.in queſtionibus ibi de dando cum habuerit.argumen.dicte.l.ſi filio.j.eodem.Dy.ibi fertilior altero:ſic ergo vbi fertilior eſt vnus cum altero non compēſatur. Sed contra hoc eſt aperte.§.eodē.l.fructus.ꝛ.j.eadem.l.§.non ſolum. Sed dicas quod ibi non diuiditur ratione temporis quod preceſſit matrimonium:ſed eius quod ſecutum eſt diſſolutionem. propter hoc videtur dicendum quod tota penſio debeat in contributionem venire ſicut dixit Joannes.ſed dicas, vt.j.verſicu.ex contrario ibi conſtante id eſt matrimonio id eſt trium menſium.Dyn. ibi per ſex menſes ꝛ hic haberet dimidiam duodecime partis ſcilicet dimidiam vnius anni.Dyn.ibi.ad vellei.idem ſm vnum intellectū Dy.ibi contribuūtur:quia percepti a marito.Dy.ibi.hec mulier quia ipſa percipit.Dy.ibi ſit contrarietas quia contribuitur tota merces ſupple tres aurei tantum.Dyn.ibiidentitas:quia in vtraque lucratur fructus ex die matrimonij nō ex die locationis.Dy. ibi.vel fiet forte.iſta verba ſunt materialiter poſita ꝛ ſunt verba poſita.§.proxi.gloſſ.in opinione Joan.Dy.in glo.pro tota locatione ibi.alij locato primo quia omnes lucratur emptor: non pro rata.Sed illud ea ratione:quia qui emit rem quamlibet eius partem emiſſe videtur ꝛ ſic penſionem que videtur eſſe portio rei:vt §.de rei vendi.l.fructus. hic autem ceſſat ratio lucri percipiendi ſol.matrimonio quia non ſuſtinet onera Dy.de hoc no.§.de actiones.l.iulianus.§.ſi fructibus.ꝛ dixi.§.in oppoſitionibus.ver.itez opponitur ad ver.ex contrario in glo.berta nupſit.ibi.vel mulier. imo in viro locante tantum:nam ex muliere queſtio non eſt.Dy. in glo.predicto modo facienda.l.non ex die locationis facte: ſed matrimonij contracti.Dy.in glo.i.ibi pecunie ꝛ no.quod hoc caſu.ſ.quando fundus reſtituitur.plenius.Dy.

a **Obdonationes.** Mulieri repetenti.i.viro preceptos fruct⁹.ſo.ma.ª obj-
14 citur †compēſatio de reb⁹ donatis ꝛ amotis.hoc dicit.donatio per diuortium tacite intelligitur reuocata vt hic in glo.vel dic ob donationes.i.contra petitionem donationum factarum a viro q̄ nunc reuocantur.Ja.q̄ſic mulier cōpēſationē opponebat.nō aūt ſibi opponebat.ꝛ ſi c̄ pōt ſolui cōtrariū gl. ¶Itē collige duo contraria. ꝛ ſolue vt in glo.vel ſol.vt not.j.e.l.rei iudicate.§.i.ꝛ vt ſoluitur in.l.contraria. de rei vzo.actio.§.ſed nec ob impenſas. et ita hic ſoluitur ſcōm contrarium.ſ.q̄ fructus erant cōſumpti et ideo eſtimationis fit compēſatio. Ex quo colligit Ja.de are.ſolutionem talis queſtionis. Quidā debebat mihi decem et ego ſibi frumentum.ago contra eum ad pecuniam debitam.ipſe obſcit compenſationem frumenti quod ſibi debeo:non poteſt vt hic dicitur
15 in gloſſ.quia ſpeciei ad quantitatem non fit compēſatio. Et q̄ qui compenſat ſoluere dicitur,vt.ff.quib.mod.pig.vel hypo.ſol.l. ſi debitor.ſed aliud pro alio ſolui non poteſt: vt ergo nec compenſari,vt.ff.ſi cer.pe.l.ſi ſecus ſi frumentum eſſet conſumptum:quia tunc eſtimationis fieret compenſatio,vt hic in gl.ꝛ not.vt dixi.C. de compenſa.l.ſi.ꝛ.l.ſi propter.Jaco.

Quod in anno. Ratio temporuz habetur ſm qualitatē fructuum ꝛ proueniū. hoc dicit.Et q̄ dicit ſuper exponе.i.vltra,ꝛ cōtinua ad ſupe
rioza hoc modo.Dictum eſt q̄ fructus anni quo ſoluitur matrimonium:diuiditur pro ea parte qua duravit matrimoniuz quod locum habet q̄ſi fructus ſemel in anno percipiuntur. Si autem bis in anno vel quinquennio percipiuntur hoc dicitur.Et quidā hic continuant.§.quod in ſemēte.j.e.l.alias eſt ſub.l.ſi fund⁹. vbi dicitur quod ſi meſſes ſunt ſteriles ꝛ vindemie fertiles in eodem anno ꝛ eodē fundo impēſe meſſiū deducunt ex vindemia. Ibi in pluribus annis.i.in fructib⁹ q̄ colligunt tñ ſemel plurib⁹ annis: vt ſubſcit de ſylua.Dy.Itē dicit Dy.colligi ar.ad iudices quoz officiū durat ſex meſibus tñ. Dy.p hoc.ſ.de offi.proconſul.ꝛ leg. l.proconſules.ꝛ de ori.iur.l.§.exact.declara.di.per.l.C. de iudi. l.properandum.§.ſin autem.in medio de eo q̄ ibi no.in gl. quod alibi non reperitur ſcilicet q̄ ſi iudex cuius officiū durabit p ſex meſes fuit,negligēs in expediēda cauſa q̄ alius debet ſibi ſubzogari ad alios ſex menſes ſicut vbi iudex fuit negligens qui habebat officium ad annum. Et hanc opiniz veram Bul. de cu.ꝛ allegat hunc text.licet Pe.ibi teneat dari annum. Glo. ſatis patēt. In glo.i.ibi.ſed hic bis hec vera. Dy.Ibi terra colit: ꝛ diuerſis tpibus etiam fructus percipit:ibi autem eodem tempore vterq; fructus colligit. Dy.in ea.gl.in fi.quo caſu q̄ iuris ſit no.ſ. in prin. in fi.glo.magne. Dy.ꝛ.j.§.impendia vero.

Non ſolum

Non ſolum autem. ¶Caſus.Sō dicti eſt.ſ. in fructi.predio.ruſti.dicit idē hic in feru pecoruū:opis ſeruorum:ꝛ penſionibus predioruū vrbanorum.h.o.Et pro declaratione vide q̄ no.ꝛ dixi.C.de rei vzo.actio.l.penu.§. exactio.Ibi quare enim lege hanc literaz interrogatur. Dy.ibi.nam ꝛ hic.q.o.non ſolum in fundo. Dy.ibi curātur id eſt arantur ꝛ ſeminantur.Dy.Qua de cauſa habetur ratio ſumptuum in cura ante matrimonium,vt.ff.e.l. fructus.ꝛ hac de cauſa mulier habet partem.ſolu.ma.vltimo anno fiat diuiſio pro rata quo matrimonio duratot hic ꝛ.ff.in princi.l.non tñ fiet ratio eius tpis quo curatur ratione fructū tantū: q; quantū ad hoc inſpicitur tēpus quo percipiuntur vt in princi.l.§.ꝛ.iſ.Rñ.ſed ſolū fit ratio temporis matrimonij.ſed Dy.ꝛ apoſtilla.multū declarat prin.huius.l.ꝛ nō habetur cōmuniter in additionibus.Dy.ibi.preteriti temporis quo matrimonium duranit.Dy.ibi.opere.i.operarū eſtimationes. Dy.¶Ex glo.collige vnū contrarium de.l.defuncta.de vſuf.ꝛ vnuz argu.pro opinio.Bulg.in vſuca.in glo.ſignata ſuper verbo percipiuntur que incipit.l. cautum. ibi completa eſt vſucapio quo ad totum tempus vſucapionis fiat reſtitutio non tantum ad tempus quo impleta eſt:q; in toto tēpore videtur fuiſſe leſio ſicut hic fructus dicūtur totius anni non ſoluz tempore quo percipiuntur vt diuidantur vt hic patet. Dy.ad hoc facit q̄ no.per Archi.extra de offic.ordi.c.preſenti.lib.vi.In glo.vlti.in fi.dic Dy vſufruc. non habet reſpectum ad aliquid cuius cauſa inducatur etiam quo finito vtpote eius cauſa poſſit dici vſufru.j.ſi
16 niri.arg.de ali.leg.l.alumne.§.ab heredibus. ¶Si†dos habet reſpectum ad matrimonium tanq̄ ad ſuam cauſam:ꝛ ideo eo finito ſtatim fructus deſinunt ad maritoz pertinere cū ceſſet cauſa: q; nō ſuſtinet onera mātmonij. ar.j.de caſtrēſi peculio.l.doce. Oldra.ꝛ de hoc tetigi.§.in prin.l.ver.item no.q̄ diuiſio.hoc etiā approbat Pet. ex coniunctione duarum legum.ꝛ.j.de annu.le.l.ſeyo amico.in prin.

Si fundum. ¶Caſus.Sol. ma.intra an nū ſit diuiſio inter virum tñ de veris fructib⁹ dotis:nō aūt de alijs redditib⁹.h.o.Vel aliter ea demū q̄ etiā naſcuntur in fructu eſſe dicunt.ibi. iſcz.ſ.maritus.Dy.ibi.decideritꝛ dubitat an debeat diuidi p rata:vel mulieri reſtitui.Dy.ibi cedere:ꝛ ideo vir lucratur:ibi tenebit.ꝛ nil lucratur. Dy.ibi.dimidiaz: que pertinere ſolet ad dōm ſolitū quo theſaurus inuenitur. Dy.ibi.ſi he.ſarbores Dy.ibi innētus fuerit in p̄dio dotali.Dy.ibi eius.ſ.theſauri.Dy.ibi.inuenti quaſi ſicut inueniſſet in fundo alieno.Dy.Item.§.videt decidere queſtionē:an emphyteota vel vaſallus poſſit arbores fundi emphyteotici vel feudalis incidere. Et videtur q̄ ſic: q; habent vtile dōium qō directo prefertur.ff.ſi ager vectig. l.i.§.vlti.dic tamen q̄ nom:niſi ſint cedue ſm formā hui⁹ §.alias tenetur quaſi deteriozem fundum fecerit.vt hic dicitur in marito.ꝛ facit.j.de in.fiſci.l.in fraudem.§.conductor.de cenſi.l.forma.§.ſi vires.ꝛ bene.ff. de vſu ꝛ habi.l. ſi ita.§.i.ꝛ q; in locum demoztuarum arborum tenet fructuarius alias ſubſtituere,vt.ff.de vſufru.ꝛ.l. verus. in fi. ꝛ.l.ſeq.ꝛ inſti.de rerum diui.§.partus.ꝛ.§.ſeq.ꝛ debet cōſeruare proprietatem rei:ꝛ non deteriozare,vt.eo.titu.ff. de vſufru.ſi cuius.§.fructuarius.ꝛ idem eſt in vaſallo: vt in vſibus feudoꝝ de inueſti.de re aliena facta.c.i.§. qd ergo.nec ob.quod dici poſſet hanc.l.ad propoſitum non facere: quia vzo: habet dominium quo ad ſpeciem:vnde non mirum ſi maritus non poteſt incidere. Sed in vaſallo ꝛ emphyteota dominus non videtur quo ad ſpem percipiendi fructus:q; dic quod illud operatur directum do miniū in domino qō ſpecies dominij in vzore. Roy.ꝛ q; poſſet denolni ad dōm per alienationem vel ſolutionis canonis ceſſationem. Sed quidam dicunt qō.§.ſi vires.allegatus per Dy.facit contra eum: q; licet ibi dicatur qō teneatur ad cenſum preſtandum non prohibet arbores cedere.non ob.§.conductor.quia in conductore loquitur qui non eſt dominus.ff.locati.l.non ſolet.non ob. l.ſi cat.quia in fructuario loquitur qui non eſt dominus: vt.ff.de vſufru.l.i. vnde ipſi dicunt quod quando arbores ſunt cedue ꝛ poſſunt eas cedere emphyteota et vaſallus quando non ſunt cedue: ꝛ tūc aut ex iniciſione magnum damnum infertur predio ꝛ non poſſunt imo ſi ceduntur: expelli poſſunt: quaſi male verſentur. C. de mandat. ꝛ colo.l.cognouimus.libro.x.de ſacroſancus eccle.

a ¶Fructus ſuos. Adde contra hoc Bar.in antē. res q̄. C. communia de legat. vbi maritus nō lucrat debez ſibi pacta de bonis fideicōmiſſo ſub tectis. Tuoi cit Bal. in lectura antiq̄ hoc eſt vt nō ſi fideicōmissum eſt ad primam cauſam als non.

aut.qui rem.aut modicum damnificat:ꝛ tunc ſecus.argumentum.ff.de in integrum reſtitu.l.ſeio.ꝛ in aut. de alie. ꝛ emphy.§.ſi vero quis locator.ꝛ idem in vaſallo:vt in vſibus feudo.quib.mod.feu.amit.§.i.ꝛ hec de conſuetudine ſeruatur pro opin. Dyn. bene facit.§. qui ergo.quē allegat. Item facit ſi locauit fundum ad reddendum
17 †medietatem fructuum. An talis colonus partiarius debeat habere medietatem fyniarum ſeu nemorum que b
erant in eo.de quo dic vt no.in.Specu.de locato.§ j.verſicu.illud autem queriť Oldra.in glo.vzoris actio.de dote.ibi:hoc autem ſcilicet incidere arbores. Dyn.in fin.ſecus quando in tempeſtate cruſte ſunt.Dy.in glo.hoc eſt contra: nec ibi.§.in dotem.ꝛ.l.dotis fructus.§.ſi res.Dy. ibi:expreſſium veritatis vel expone quaſi id eſt ſicut.ꝛ tunc erit pro opin.glo.ꝛ non contra: quia nil ſimile eſt idem: vt.ff.depoſi.l.quod nerua. vude cum hic denotet ſimilitudinem inter fundum dotalem ꝛ alienum. appareret q̄ non eſt idem. Oldra.ibi:ſpe:hoc non placet vt pro pter ſpem quis dicatur dominus:vt inſti.de verbo. obli. §.ex conditionali. Quare dic q̄ maritus eſt dominus vere vzor ficte:vt no.ꝛ dixi in.l.in rebus. que ſtatim allega-
18 tur cuius cum ratione † maritus ª facit fructus ſuos pro a
oneribus matrimonij non alias: ꝛ ideo pars dimidia reſtituit mulieri ratione illius ficti dominij ſm Pe.ibi:niſi fructum:ſed theſaurus nō eſt in fructu:vt ex litera patet. Dy.ibi:ita q̄ quia non eſt in fructu. Dy.ibi:ſit ergo ſuus ſcilicet tēpore inuentionis.Dy.ibi:ſed reſtituit ſolut.matrimo.percipit tñ id qō retineret ſi ab initio in alieno inueniſſet.Dy.

Si vir in fundo. Ea que non renaſcūtur non ſunt in fructu:ꝛ impenſa circa ea facta per maritum non reputitur: ſecus ſi renaſcantur.hoc dicit.ibi:dotalis. In dotem dati erat tantum viri:vt not.ꝛ dixi.ff.§.proximo.ibi: inuenerit.j.de noua.Dy.ibi:fructuoſiorem. Ideo hoc comparatiue loquitur vt habeat locum q̄ de impenſa reſtituenda ſubaudit ur Jacob.de are.ibi: mariti non eſſe et ſic literam negatiuam dicit.l.poſt reſtitu.fun.dotalis. Si autem literas eſſe ꝛ ſic literam affirmatiuam ſicut videtur gl.habuiſſe.tūc dic ante reſtitutionem.Dy.ibi:ex impenſa hic mutat caſus ſcilicet q̄ſi fecit fundum deteriozē. Dy.ibi,in fructu:ꝛ ſic inutiliter impendit.Dy.ibi,in aſia q; tunc diuiduntur pro rata ꝛ expenſe facte in querendo de nouo reſtituunt marito:vt.ff.de fun.dotal.l.ſi.Dy.Plot. ex iſto.§.in lapidicine.ꝛ alia metalla: ſicut in fructu q̄ pertineāt ad fructuariū.ad q̄ facit.ff.de vſufru.l.itē ſi fundū. in prin.ꝛ ibi no.ꝛ dixi:ꝛ omnia iſta appellantur metalla: vt.j.de rebus eoꝝ.l.iij.§.ſi. Decima metallozū debetur dño fundi.C.de metallis ꝛ metallari.l.cuncti.libro.xi.In gl.j.ibi, impēſe lapidicine ſubaudi in q̄rēdo de nouo facta.Dy.ibi,nec impēſa quecunq;.Dy.in glo. ꝛ impenſa facta:ꝛ dic vt ibi no.Dyn.q; q̄ hic dicitur de actione de dolo nō eſt verū.Nā ci maritus ſit dñs huius rei habet actionē ad exhibendū ꝛ iniuriarū ergo ceſſat de dolo: vt ff.ad exhi.l.theſaurus.ꝛ de act.emp.l.a pēdente. Jaco.in glo.infertur in fi.ſed hic nō eſt fructus:ergo de eo nō deducitur Dy.imo habet petitionē ſi ſit factū ad per petuā agri vtilitatē:vt.j.ti.l.l.iij.§.nec generaliter.ꝛ no.ff. gloſ.ꝛ impenſa.Ja.de are.

Interdum. Si fundus reſtituitur pendē-
tibus fructibus marito a mu- a
liere cauetur ſi eis preptis ꝛ matrimonio diſſolto poſt annum maritus nil reſtituit. Sed ſi matrimonium diſſolutur intra annū reſtituitur pro rata tpis ꝛ dicta in marito extendunk ad ſocerū ꝛ ad heredes maritiꝛ ſoceri matrimonio ſoluto.h.o.Dy.ꝛ q̄ ſubſcit de fructib⁹.dic viro reddēdis p rata tpis quo duravit matrimoniū. Jac. ibi:marito reſtituēdi fundū dotalē cū fructib⁹ pēdentib⁹ immaturis.Dy.ibi,de fructib⁹ viro reddēdis p rata temporis quo durauit matrimoniū. Jac.ibi.Sātib⁹ ꝛ nō maturis.Dy.ibi,totū.ſ.fructū ex p̄dis dotali percepto.Dy. ibi,retinere opz vt q; percipit totū fructū vni⁹ anni ꝛ toto anno duranit matrimonium ꝛ ſic dz eos lucrari.Dy.ibi, plus percipit fruct⁹ totius anni ꝛ tñ.vi.mēſib⁹ duravit matrimoniū ꝛ ſic dz fieri diuiſio p rata.Dy. ibi eadē conditio:ad oīa p̄cedentia referť:vnde dicit eodē.ſ. vt ſtet cautio vt in p̄mo caſu. Itē vt nihil ſtet vt in ſcō. ¶Itē q; reſtituatur iqō plus accepit vt in tertio Dy ¶Oppo
19 nitur q; ſemp † maritꝰ lucrari debeat b oīs fructus. Sed b
verum eſt quādo ex pacto dot et dotem lucrari vt in glo.

Omnes fructꝰ. Vide de hoc eſſe verū q̄ ſuſtinet onera matrimonij l.p.o onerib⁹ de iure do.q̄ eſt ve rū pro tpe quo incipit pati onera matrimon.ſ nō ante.Jo. de por.in.l. quoties in die.de verb. obli.Itē eſt verū ſi vergēs datē reſtituat.l.vbi adhuc.ꝛ ibi Bart.C. de iure do. vnde vnū ſingulare in hac materia eſt notādū: qō maritus lucrat dotē etiā p matrimonio illici to cōtracto ignoranter. notat in.l. qua in prouincia.de ri. nup. ꝛ in.l. ſi.cū glo. de condi. ſine can.ꝛ in.l.ſi. j.de legat.i. Simple per Alexā.in.l. ſi cū dotem §.ſi. eo.tit.ꝛ ibi tenet cōtrariā opin. per.l.j.ꝛ ibi Bal. Ang. ꝛ Saly. C.ō Qdi.ob can. ꝛ Paul. de ca.poſſ. cxiz. vbi tangit qñ maritus lucretur do tē ex adultério vzoris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Deinde dicit glosſ. q maritus tenetur reſtituere immobilia annua: bima: trima die: vnde videtur iniquum q tanto tempore durare debeat reſtitutio fructuum. Glo. ſoluit duobus modis. Sed tu dic quod glosſ. falſum dicit quia etiam ſecundum hec iura immobilia ſtatim reſtituebãtur, vt patet in. §. exactio. in glosſ. allega. a. §. precedenti. Jacob. de arena. t. ſ. de iure dotiũ. l. cum in fundo. §. ſi fundus. verſiculo. ſed ibi preſenti die &c. Pet. a no. in glosſ. de dote prelega. l. ſi ſocer. §. fina. Item quero ſi fructus ſunt mariti quando ſit dinoxtium an locus ſit huic cautioni. dic quod non vt in gloſſ. Item quero ſi mulier velit fundum viro relinquere an teneatur cauere: t dic vt in gloſſ. Item quero quid continere debeat iſta cautio: t dic vt in gloſſ. Item querit gloſſ. nunquid iſta cautio erit cum fideiuſſoribus vel ſine Gloſſ. videtur inuere quod ſine fideiuſſoribus per. l. ſancimus. C. de verborum ſignificationibus. t hanc approbat do. Dyn. hic. Sed contra videtur. J. eod. l. ſi conſtante. §. quoties. gloſſ. non ſoluit: ſed Dyn. dicit quod illud eſt fauore dotis conſeruande. t idem tenet Jacob. de bel. in ſolutione contra rionem. Dicit enim quod. d. §. quoties. vxori ſatisdicitur de do. ſolutione: quia ibi iudicium eſt bone fidei t fauore dotis: vt ibi not. t facit. ſ. eod. l. i. hic autem marito cauetur de fructibus vbi non eſt tantus fauor. Jacobus de bel. Sed Petr. de bella partica dicit hanc cautionem preſtari cum fideiuſſore: t ad eius notitiam ſic diſtingnit ant lex vel pretor precipit cauere t tunc continetur datio fideiuſſorum, vt. J. de pretо. ſtipula. l. i. t. l. pretorie. t. C. de procura. l. i. vbi de hoc t ſic intelligе. l. in omnibus. ſ. de iudic. t qui ſatiſda. cogan. l. inter omnes. Hoc fallit quando lex contrarium diceret. vt. ſ. de euic. l. iii. In teſtatore autem dic vt. d. l. ſancimus. Pet. Sed contra Petr. poteſt induci. l. iii. ſ. adhuc. J. de fideicõmiſ. liberta. vbi videtur dici cum quis tenetur idoneo cauere: tenetur dare fideiuſſorem: t hoc propter verbum idonee prelatum a lege vbi eſt ſolum verbum cauere: ſine verbo idonee non debet dari fideiuſſor. Ray. de hoc pleniſſime dixi. d. l. ſancimus. t dicetur. J. eo. l. ſi conſtante. §. quoties. In glo. nda cautione hec vera. Dyn. t dic vt. ſ. plene dixi. In glo. annua: bima: terna die: ibi. ſi non moriis. imo dic q̃ hec oppoſito non procedit: quia immobilia etiam ſecundum hec iura ſtatim reſtituebantur, vt. ſ. dixi: ibi. ſtatur tantũ in tanto tẽpore. Dy. ibi. ne cuir reddit ſcilicet fundum. dy. ibi. quin percipiat ſcilicet partem fructuum que ibi debetur. Dyn. ibi in eius ſcilicet mulieris. Dyn. ibi. quod hic dicit. imo videtur quod electio ſit marti, vt. J. eod. l. ſi conſtante. §. quoties. t. d. §. mobilium. Dyn. ibi. ex pacto vel culpa mulieris. Dyn. Impendia ſi impenduntur in predioꝝ culturam vel aliarum rerum conſeruatione3 t vtilitatem preſentem deducuntur expenſe de fructibus: ſed ſi impenduntur neceſſario vel vtiliter ad vtilitatem perpetuam repetuntur impenſe actio. mandati vel negotio. geſtorum hoc dicit. Dyn. ibi tutelam id eſt adminiſtrationem. Dyn. ibi. t ibi: t ſi paſtinam expone vt in gloſſ. vltima. in ſi. Oppo. licet glo. non opponat: quia videtur quod maritus retineat fructꝰ t petat impenſas fructuum, vt. ſ. de vſufruct. l. quoties. §. i. t ſolu. vt in contrario not. Item oppo. extra gloſſ. quod † impenſe facte circa ſeruum curandum per actionem petantur tanquam neceſſarie t facte ad perpetuam vtilitatem rei vt. J. titu. prox. l. §. Sed dic ſecundum Jacob. de are. q ibi fuit magna impenſa. hic parua. arg. eo. ti. l. omnino. t ſ. commo. l. in rebus. §. poſſunt. Jaco. Item opponi. quod omnes expenſe indiſtincte repetantur, vt. J. de bonis auc. indi. poſ. l. pretor. §. his verbis. Sed ibi creditor non lucrabatur fructus. vt hic in gl. no. Item op. de. l. inſulam. §. fructus. J. eodem. t ſol. vt in gloſſ. Item quero ſi vno anno plus impendit quam fructus percepit: puta propter ſterilitatem an de ſecundo anno deducet. t dic vt in glo. t ſuppletione eiuſdem. in glo. nec enim eſt ibi. J. tit. i. l. ſi. que ſic facit: nam cum non debeant deduci de dote iſte expenſe: vt hic apparet t fructus vltimi annꝰ: ſicut pars dotis t pro parte reſtituendi ſunt vxori, vt. J. eo. l. ſi marito. §. ſi ſequitur q̃ de ſecundo anno non deducantur. Dyn. q̃ eſt verum ſecundum Petr. q ex fructibus illius anni quo eſt impenſum non potuit impenſas deducere. Sed ex fructibus ſequentium potuit alias ſecus. argu. d. l. q. ſi ſumptus. Pet. In glo. ſunt enim he impenſe non fructuum: t ideo non deducuntur de fructibus. Dy. in glo. alias ſecus in fi. q vel dic quod hic ille qui fecit impenſas erat dñs, ibi non. t facit ad id q̃ no. C. de rei vend. domum. Jaco. in vlti. gloſſ. ibi. §. fructus. Item ibi compenſantur vtiles t neceſſarij ſumptus: non aũt repetuntur. Dy. ibi, non tenebat. l. matrimonium hec vera. Dyn.

Si fundus. Quidam habent hoc principium. l. quidam. §. communiter. glo. habent pro. §. Et breuiter. h. d. commodum lapidicinarum exiſtentium in fundo dotali: pertinet ad maritum: niſi contrarium actum fuerit tempore date dotis: ibi creditur ex conſuetudine: quia renaſcebatur. t hoc indicat verbum fructus. quod eſt. J. alias enim non eſſet in fructu vt. ſ. ea. l. §. ſi vir. Et ideo ſecunda opinio gloſſ. que eſt hic verior eſt. Dy. t Ray. t Pe. tenent primã opinio. Oppo. q actum in contrarium non teneat t ſolu. vt in gloſſ. quia hic erant alij fructus ſufficientes ad onera matrimonij: t ideo valet pactum. Dy. ibi palam ſic id eſt veriſimile t in dubio preſumendum. Dy. t vide in alphabeto de dictione palam.

Quod in ſementẽ. Si meſſis fuit ſterilis t vindemia fertilis in eodem fundo t eodem anno impenſe meſſium deducuntur ex vindemia. h. d. Dyn. ibi. meſſes quia annus fuit ſterilis. Dy. t quãdo dicatur ſterilis hic colligitur. t no. 3. loca. l. ſi vno. in princip. t facit iſte. §. q quis videatur continuo anno poſſedиſſe: ex quo percepit fructus. vt no. in ſpecu. de proba. §. i. verſi. ante penul. qui incipit: ſed quero qualiter.

1 Mora mulieris circa dotem recipiendam excuſat maritum: non tamen a dolo vero vel preſumpto.
2 Maritus per oblationem excuſatur a culpa t tamen tenetur de dolo quia oblatio excuſat a culpa. t nu. 3.
4 Damnum dans in re dotali tenetur actione legis aquilie.

a Mora. Concordat hic Barto. dicẽs quod maritus propter moraꝫ mulieris excuſat a culpa leui.

Si mora. Si marit⁹ ſoluto matrimonio non tenetur poſtea colere. Sed ſi ſponte colat t fructus percipiat reſtituere tenebitur. h. d. Dyn. vel fic⁹. mora mulieris circa dotem recipiendaꝫ excuſat † maritum in negligendo: ſed non a dolo vero vel preſumpto. Ray. ibi pro muliere fundum dotalem ſibi oblatum a viro recidere nolẽtem. Dy. in ea re dotali. dy. oblita. Sdr. ibi culpam. ſ. leuem. ad quam tenebatur ex natura contractus: a qua relenatur per oblationem ſi cõmiſſa ſit omittendo: ſecus ſi in cõmittendo. Dy. Sic enim teneretur de culpa leni ſequeretur q̃ ſemper teneretur colere: quia ſi negligeret colere eſſet in culpa leui que committitur in omittendo. Jaco. ibi ad virum ſponte colentem. Dy. ibi reddũtur ſcilicet mulieri. Dy. Sed opponi. quod non debeant reſtitui cum percepti ſint negligentia non petentis, vt. J. ad trebel. l. mulier. §. ſi here⁹. Sed illa loquitur in re debita. Allꝫ hic in re propria alterius: nam res dotalis ſoluto matrimonio eſt propria mulieris, vt C. de iure do. l. in rebus. Jacob. de are. Opponi. aliꝫ tribus modis, vt in gloſ. a fo. vt in ea. t. J. dicetur. Item quero quinq̃s per ordinem. Primo an requiratur conſignatio. Secundo an requiratur oblatio. Tertio an teneatur de dolo maritus. Quarto de qua culpa tenetur maritus et de qua non. Quinto quid ſit ſi maritus in faciendo commiſerit leuem vel leuiſſimam culpam. Dynus.

2 Item an † maritus liberetur ipſo ire vel per exceptionem: deinde not. ex hac. l. quod per oblationem quis exoneratur a culpa t tenetur de dolo tantum, vt. ſ. de peri t commo. rei vendit. l. ſi per emptorẽ. a. l. illud. vnde eſt argu. ad cuſtodẽ qui promiſerat caſtrũ cuſtodire vſq̃ ad annum: t finito anno obtulit dño: a dño non recepit: poſtea inimici domini inuaſerunt caſtrum t deſtruxerũt ſine dolo cuſtodis q̃ cuſtos non teneatur t nihilominus poſſit ſalarium petere. arg. contra q̃ remanendo in caſtro videtur promiſiſſe eandem cuſtodie qualitatẽ quam primo. promiſerat t ſtiterat. arg. ſ. locati. l. itẽ queritur. §. qui impleto. Sed prius tenebat de leui culpa, vt. J. de regu. iur. l. cõtractus. a. ſ. cõmo. l. ſi tam certo. §. ſi de me poſſeſſe: ergo t modo t preſumitur culpa a dfuiſſe, vt. J. de cu. reo. l. carceri. t. l. ſi. t no. ſ. de eden. l. ſi quis ex argentarijs. §. perhibet. Sed illud habet locũ vbi dño non obtulliſſet: b oblatio enim † liberat a leui culpa vt predictũ eſt.
3 vnde modo ſolũ tenetur de dolo t lata culpa que habet probare

b Oblatio eſt. Addõ an oblatio purget moram. l. i. ſi mator. et ibi doct. C. ſ. trãſact. Bar. in l. acceptam. C. de vſur. t in. l. ſequit. §. de illo. de ver. obli. l. ſi lud. de peri. et cõmo. rei ven. Alc. in l. ſi inſulam. de ver. obli. dicit q̃ non q̃ factũ eſt in obligatione. Ang. in l. qui decem. §. idẽ reſpõdit. e. ti. t in l. ſeruus qui heredi. in fi. J. de ſta. libe. glo. or. di. in c. paſtoralis. de offi. ord.

probare que dicit, vt. ſ. de pba. l. quoties. §. qui dolo. Et ideo prima vera. Dy. t pro hoc. J. de ſo. l. qui decẽ. in prin. Item opponitur: q̃ videtur q̃ hic maritus non teneat etiã lata culpa: nec dolo: q̃ mora mulieris equiparatur dolo, vt. J. de reg. iur. l. non põt videri dolo carere, vnde dolus cum dolo cõpenſat, vt. J. eo. l. viro. t de compenſatione. l. ſi ambo. Sol. dic aut mora cõmittit in non parẽdo magiſtratui t talis mora equiparatur dolo, vt in. l. cõtraria. t. ſ. de in litẽ iur. l. §. in fi. t. J. de re iudi. l. contumacia. Aut aliter quis morã cõmittit: t tunc aut q̃ recuſat facere vel ſoluere q̃ debet: t ſic ex parte debitoris + illa ſimiliter dolus eſt. argu. ſ. de condi. fur. l. in rem furtivam. t. l. ſi. t. l. dolus. t. l. ſi procu. §. dolo. t J. de vi. t vi. arma. l. i. §. certiſſime. t facit quod no. ſ. ſi cer. peta. l. q̃te. t ad. l. Rho. de iac. l. ſi. §. ſi. in glo. adhibita. Aut recuſat recipere q̃ ſibi debet: t ſic ex parte creditoris: t talis mora nõ eſt dolus ſed culpa, vt hic. ratio primi caſus eſt propter cõtemptã maieſtatem pretoris, vt. ſ. de iuriſ. om. iud. l. ſi familia. de interrog. actio. l. de etate. §. qui tacuit. t. J. de ope. no. nũci. l. pretor. In vltimis caſibus eſt ratio q̃ creditor conuenit de dãno vitãdo debitor: non de lucro captãdo. ad q̃. J. de ſeparatione. l. quotics. t. l. ſi. t. C. de iur. delib. l. fin. §. licentia. Ray. In glo. i. ibi. l. acceptam, vbi de iſta materia oblationis conſignationis t depoſitionis plene not. t dixi in ſi. no. bene glo. que dicit q̃ dies legalis conſtituit quem obligatum de quo dic vt in. d. l. ſ. C. de iure emphyte. t dixi. ſ. de neg. ge. l. qui ſine vſuris. In gl. que preponderat in fi. de quo dic vt not. J. de reg. iur. l. cũ par. Dy. t dicẽ. d. l. viro. J. eo. in gl. ſ. leuẽ in omittendo cõmiſſam: nã ſi in faciẽdo teneret etiam de leuiſſima culpa. vt no. ſtatim in ſequẽti gl. Dy. ibi. §. ſuſpectus. t idẽ in quolibet qui dolũ tm̃ cõmittat, vt no. J. de ver. ſig. l. magna. t plene dixi. J. de ſic ca. l. in. l. Dy. ibi. t hoc. ſ. q̃ teneatur de dolo t lata culpa tm̃. Old. in gl. non factum. no. ibi. l. in lege. vbi dicit q̃ in. l. aquilia leuiſſima culpa venit: ſed conſtat q̃ª maritus † dans dãnũ in re dotali tenetur actione legis aquil. vt eodem. titu. ad. l. aquiliam. J. ſi ſeruus ſeruum. §. ſi maritus. ergo bene ſequitur quod teneatur de leuiſſima culpa in faciendo commiſſa: et per hanc modum adduci debet in. l. Dynus. Prima culpa in faciendo preponderat culpe in negligendo, vt. J. eodem. l. ſi conſtante. §. ſi maritus. Rayn. ad municip. l. imperatores. t. ſ. de verborum obligatio. l. ſi ſeruum. §. ſequitur. Ibi ratio tenetur quod eſt verum in caſu ſcilicet quando diligentiſſimus erat in ſuis aliꝫ de leuiſſima non tenetur, vt. ſ. de iur. do. l. in rebus ibi. §. ſi maritus. melius facit. C. de iure do. l. in rebus. nam. §. ſi maritus loquitur de matrimonio conſtãte hic eo ſoluto. Ray.

a culpa venit: ſed conſtat q̃ª maritus † dans dãnũ in re dotali tenetur actione legis aquil. vt eodem. titu. ad. l. aquiliam. J. ſi ſeruus ſeruum. §. ſi maritus. ergo bene ſequitur quod teneatur de leuiſſima culpa in faciendo commiſſa: et per hanc modum adduci debet in. l. Dynus. Prima culpa in faciendo preponderat culpe in negligendo, vt. J. eodem. l. ſi conſtante. §. ſi maritus. Rayn. ad municip. l. imperatores. t. ſ. de verborum obligatio. l. ſi ſeruum. §. ſequitur. Ibi ratio tenetur quod eſt verum in caſu ſcilicet quando diligentiſſimus erat in ſuis aliꝫ de leuiſſima non tenetur, vt. ſ. de iur. do. l. in rebus ibi. §. ſi maritus. melius facit. C. de iure do. l. in rebus. nam. §. ſi maritus loquitur de matrimonio conſtãte hic eo ſoluto. Ray.

1 Patrie poteſtatis fictio facit dotis profectitie actionem cõpetere.
2 Matrimonium ſoluitur propter captiuitatem ſecundum iura.
3 Maritus non lucratur dotem ex pacto facto in caſu mortis ſi vxorem occidat.

Si ab hoſtibus. Sicut filia p qua pater dotem dedit
1 mortua in ciuitate dos ad patrẽ redire debet: ita etiaꝫ ſi moritur apud hoſtes. h. d. vel fic. † fictio patrie poteſtatis facit dotis profectitie actionem competere ſicut vera exiſtẽtia poteſtatis. h. d. Et collige ar. pro opi. Jo. in. l. dos a patre. C. de iur. do. Dy. ibi. filia in poteſtate conſtituta. Dy. vt differt a ſequẽ. ibi. omnia ẽtum ad dotis repetitionem. Dy. ibi. deceſſiſſet in ciuitate exiſtente. Dyn. ibi non fuerit tempore mortis conſiderata veritate fingit tunc fuiſſe inſpecta fictione legis comel. Dy. ibi ab
2 eo ſcilicet patre. Dy. Dubitatio huius. l. potuit eſſe q̃ † captiuitate matrimoniũ ſoluit ſm̃ iſta iura: t ideo non poſſe repeti ſicut ſi diuertiſſet. Sed hec dubitatio hodie tollitur in aut. de nup. §. diſtrahuntur. vel dic q̃ dubium erat: q̃ filia deſiderat eſſe in poteſtate patris t ſic videbaꝫ non habere actionẽ de dote, vt. C. de rei vxo. act. l. vnica. §. nunc videamus. Sed non eſt ita: quia fingitur mortua in poteſtate vt predixi.

1 Maritus conuentus de dote condẽnatur in cẽtũ facere põt: ſecus in herede extraneo q̃ condemnatur in ſolidum.

Maritum. Circa rubricam t pro continuatione huius. l. ad precedentia eſt conſiderare qualitatem actionis de dote. de qua dictum eſt in. l. i. t tempus reſtituende dotis: de quo dictũ eſt in. l. ſi in princi. Item perſonas repetentes, vt ea. l. ſi. §. l. vſq̃ in fi. l. q. l. iiꝫ. t. iiij. Item qualitatem reſtituendi dotem. de qua dictum eſt in. l. de diuiſione. l. ſi ante. l. fructus. t. l. dinoxtio. vſq̃ in fi. l. t perſonas in quibus repetitur t inquantum de quibus ſupra tractabit. l. cum ſequentibus. vſq̃ ad. l. ſi mulier. dicit ergo hec lex. cũ
1 duabus ſequentibus. q̃ † maritus conuentus actione de dote cõ b
b demnatur inquantum facere põt: heres aũt mariti extraneus in ſolidum quis &c. Sed defenſor condemnatur inquantum facere poteſt: t hoc vſq̃ ad. §. eleganter. in. l. alia. Dy. t idem q̃ hic dicitur habetur inſtitu. de act. §. item ſi de dote. licet glo. non alleget: t ibi de hoc in glo. t per Dyn. in lectura ſua t vide etiam quod not. t dixi. J. eo. l. ſi maritus. §. id quod ſi t. l. ſi filio. t. l. ſeq. t. d. l. ſ. e. circa prin. t dic maritum actione de dote conuentum. Dy. ibi exploratum eſt inde. J. e. l. ſi filio ſecundo cum ibi nota. Not. quod priuilegium hic datur marito quod non datur heredi extraneo: t ratio redditur in. l. ſequenti. ad que concor. l. de reg. in. l. in omnibus cauſis. cum his que ibi no. t dixi extra de regu. iur. e. priuilegium perſonale. lib. vi. cum ibi not. per Dy. t alios doct. t Joan. C. ad vellei. l. heredes. de temp. in integ. reſti. l. ea que. §. i. t. ſ. de in integ. reſti. l. non ſolum. de hoc ſatis dixi. d. l. heredes. t ſatis not. p Dy. d. l. §. c. priuilegium perſonale. ſed hic in additionib⁹ ſuis ſic cõcludit: ſi priuilegium cõcedit alicui immediate in ſuã perſonaꝫ non tranſmittit ad heredes extraneos. vt hic. t. l. ſeq. ſed ad ſuos bene tranſmittit, vt. J. e. l. etiã. ſi vero cõceditur nõ ꝓpter perſonã: ſed propter aliquã aliã cãm, vt eſt in reſtitutione minoris q̃ cõceditur minori. nõ q̃ minor eſt: ſz quoniam ſeius tunc tranſmittitur non ſolum ad ſuos: ſed etiam extraneos, vt. d. l. nõ ſolũ t de mino re. l. minor. t. l. ſeq. ſic t in vell. vt. d. l. heredes. Dy. vel dic plenius ſm̃ Pe. aut priuilegiũ eſt cõceſſum ſed facta aliqua mẽtione de he redib⁹ aut nulla facta mentione. Primo caſu refert: aut dꝰ 2cedo tibi t tuis poſteris: aut concedo tibi t tuis heredib⁹: vbi dicit poſteris: tunc habebũt oẽs deſcendẽtes ꝓpter lineam maſculinam tãtũ, vt. J. õ iure immunitatis. l. ij. iiꝫ. t. iiij. vbi de hoc tetigi, vbi autem dicit heredib⁹: tunc oẽs heredes habebũt t ſui t extranei, vt J. de ver. ſig. l. ſciendum. ſecus ſi dicat tibi t heredi tuo: q̃ tunc ſolũ ad primũ heredẽ extendit, vt. C. de vſufr. l. antiquitas. t de leg. j. d. in annalib⁹. cui ſi. C ſi aũt concedit nulla mẽtione facta de heredibus: tũc aut priuilegiũ eſt cõceſſum ab hoie: aut a lege: ſi ab homine vt a principe nũquã ad heredẽ extendit. ar. ſ. de conſti. prin. l. §. ſi. t eſt lex expreſſa. J. de aqua quoti. t eſti. d. j. §. ꝓmittit. ſz glo.

a Mariti⁹ dãs dãnũ. Addõ q̃ maritus perciꝑ fructꝰ bonorũ vxoris tenet ad pretium ꝓ cõſumptis. Bar. in. l. dotium. §. ab donationes ff. e. nõ tm̃ ꝓ mobilibus in cõmuni vſu vite conſiſtentibus. in. l. de his. C. de do. inter vi. t vxo. Alc. in. l. eſtimatio. eo. tit.

C Inſtãs facere põt. Addde pro huius materie elucidatiõe Dy. inſtit. de actio. §. hierea. ſed vide plene Bar. diſtinctiõe hic t vltra ei⁹ fallẽtias vide tex. notabiles in. c. i. de donat. inter vir. et vxo. t omnis intellect Jo. and. t doc. Preterea ſi maritus cõuentus negaret ſe maritum per. l. ſed et hoc ita. J. de re iudic. t. l. verum. ſ. ꝓ foc. Bar. in. l. etiã. J. eo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

picat cõtrarium.ff.q quisq; iuris.l.iij.ff.q aũt.vbi dixi aut a lege cõceditur sicut hic:tũc distingue:aut illud priuilegiũ cõcedit fm naturalẽ rationẽ z equitatẽ:aut preter attento solo fauore personaruz.Primo casu vt in minore extenditur ad heredem,vt.ff.de minor.l.i.z.d.l.non solum.de here.instit.z.l.heredes.C.ad velleia. Scõo casu non extenditur ad heredes:z sic intelligatur.l.ista fallit in herede suo seu proprijs corporis,vt.j.e.l.etiam.z ratio est in matrimonij fauore matrimonij propter liberos,vt.ff.eo.l.i.ergo ꝛc.argu. C.de sacrosan.eccle.l.ubemmo.z ant.multo magis.z.j.e.l.ex diuerso.ff.j.cum ff.Petr.z de hoc not.C.de excu.munerum.l.fordidorum.z vide qđ notaui.C.de episcopis z cle.l.ff.in fi.Ultimo distingue cum queritur an maritus inquantus facere possit condemnetur:aut maritus conuenitur ex delicto aut ex contractu vel quasi. Primo casu siue constante matrimonio siue eo soluto conuenit insolidum,vt.j.de re iudi.l.ff rerum amotarum.Scõo casu an cõstante matrimonio aut eo soluto.Primo casu quacunq; actione agat aduersus eũ conuenit inquantũ facere põt,vt.j.de re iudic. l.nõ tantũ.z.l.sed hoc ita.vbi de hoc nisi habeat artẽ bene so. alegans possit.vt no.in gl.que nõ est alibi.j.eo.l.cum amicus.z vide quod no.in glo.C.de dona.l.ff quis argentum.ff.finautem.z.j.de liber. agnoscen.l.ff quis a liberis.ver.domini qđ.Scõo casu aut actione de dote aut alia.Si actione de dote conuenitur inquantum facere potest:vt hicfi alia tunc succesit in locũ actionis de dote aut non. Primo casu conuenitur inquãtum facere potest si facta hominis successit,vt.ff.de neg.gest.l.diuortio.vbi de hoc dixi.z.C.de iu.do.l.vbi.adhuc in.i.q.uñ.materie. Si aũt in locũ alterius non successit tunc insolidum:z ita intelligit prealllega.l.nõ tantum.z.l. sed hoc ita.z econtrario in vxore,vt.d.l.non tantum in fi.z sic distinguendo nulle leges de materia ista loquentes adinuicẽ contradicent.Dy.in glo.j.ibi.fm qõ põt vinere:non aũt vnius anni tãtum.vt quidã dicunt.Dy.ibi.l.hereditatũ.z qr dicit quis posse qõ cõmode põt,vt.j.de ver.signi.l.nepos proculo.z de cõdi.insti. l.filius.Dy.in ea.glo.in fi.z dic vt ibi no.z dixi.z.l.non tantum.z ff.eo.l.diuortio.Dy.

a Quia tale. Adde qđ ista lex ad hoc allegaꝫ fm Bar. qđ beneficiũne maritus cõ 1 ueniat vltra qđ faceri possit dat propterliberos l.etiã in pn. 3 j.e. Itẽ fructus prepti vsufructuario viuente trãseunt ad 4 heredes.l. defuncta.ff. de vsufru.z 7 fic intelligit 1 lex.i.ff. permittit. j. de aqua quoti. z est. Bar.

a **Quia tale beneficium.** In gl.ibi l.neratius.hoc nihil facit:sed alle.j.de iu.immunitatis l.i.ff.j.z.C.de excu.munerũ.l.fordidorum lib.x.z dic vt ibi not.z plene dixi.ff.l.proxima.

☞ Defensoris causa non debet esse deterior: qm causa actoris:z quare defensor tenetur in ☩tum facere põt z fideiussor tenetur insolidum tantum.z.nu.2.

1 Heres quare teneatur insolidum z defensor solum in ☩tum facere potest.

2 Maritus paciscens cum vxore vt condemnetur insolidum pretio non obstante condemnatur solum in ☩tum facere potest.

3 Pactum quod creditor capiat debitorem propria autoritate nõ tenet.

4 Pactum quod quis bonis renunciare non possit non valet.

5 Pacta quedam soluto matrimonio valent que prius non valebant.

Alia causa. heredis.Dy.no.qđ nõ debet esse deterior:† causa defensoris qm eius qui agit,vt.j.de re iudi.l.ff cũ pcurator.z de pcur.l.sed z hc.ff.defendere.z.l.minor.Sed tãq que est ratio qđ defensor tenet in ☩tũ facere potest z fideiussor tenet insolidũ vt.j. de re iud.l.z ff fideiussor. vbi de hoc plene dixi.Rñ.qđ defensor semper conuenit ea actione qua z maritus:fideiussor aũt cõuenit ex sua ppria obligatione.ff. ex stipulatione:qr semp verbis obligatur,vt.ff.man.l.pap.z.j.de ver.ob.l.stipulationum.ff.satisacceptio.Imo adhuc videt qđ fideiussor habeat idem priuilegium qm reus principalis, vt.ff.de his qui no.infa.l.futuri.ff.ff quis alieno.Rñ.illud verũ est qñ fideiussor conueniretur ea obligatione qua principalis:secus qñ sua propria vt predixi:vel dic qđ illud ħz locũ quantũ ad effectus q tacite sequitur ex ista nõ in eo qđ in iure exprimit vt hic.itẽ videt qđ fideiussor habeat illud priuilegiũ,vt.ff.pro socio.l.verũ videndũ.ff. rñ:sed ibi vt defensor cõueniebat z non vt fideiussor: vt ibi patet.

3 Et quero † que est ratio qđ heres tenet insolidũ z defensor inquãtum facere põt:dicũt quidã qr nõ interest mariti q moriꝫ est qđ heres solidum solvat:sed si defensor solidum solueret repeteret a marito:z ideo interest mariti qđ ipse defensor cõdemnet solum in quantum facere põt.sed bec so.nõ videt valere.nam si defendit sine mãdato agit neg.gest.in qua nõ venit:nisi id qđ vtile est, vt.ff. de neg.gest.sed an vtro.ff.io aũt.z.l. q vtiliter. si ergo totum solvat nonpõt totum repetere:ħ solũ inquãtũ facere poterat marit⁹ cum z tantum videatur negotiũgessisse vtiliter.Sed ad hoc potest respõderi qđ mariti interest:quia nõ reperiret defensores si deberent cõdemnari insolidum z non repetere insolidum:sed quatenus vtiliter gessisset:z hoc intendit glo.licet obscure.

4 **Eleganter.** Si maritꝰ † paciscit cũ vxore vt cõdemnetur insolidũ pretio non obstante cõdemnatur inquantũ facere potest z cõtra bonos mores esse videtur z quantum facere possit inspicitur tempus rei iudicate. h. d. cum primi.sequentis.Dy.ex hoc.ff.in fi.Primo not.quod renerentia remitti non potest.z pro hoc.C.de bonis liberto.l.ff quis in poste rum.Et sic est ar.qđ si ẽps eximat aliquã eccleſiã per hoc nõ remittit reuerentiam.Jaco.ad hoc.j.de condi.inde.l.qui excep.ff.fina.

☞ Op.C.de pac.l.pe.Sed hoc speciale qr est ꝯra bonos mores.

☞ Item opposito.j.de re iudi.l.ff cõuenerit.Sol.vt in gl.Itẽ queritꝰ gic ff.quid de pacto facto econtra.ff.qđ ille qui tenebatur insolidus conueniatur inquantũ facere põt.z tenet qđ valeat.Itẽ querit qđ si sol.ma.fiat pactum de quo loquitur.l.ista huius.ff. hec questio fubtilis est:sed tene opi.Ray.qđ nõ valeat propter reuerentiam z reliquias precedẽtis matrimonij ar.j.de qõ.l.vnius.ff. ferruus.z j.rerum amo.l.ff.fm Pe.contrarium videt sentire Bul.ff. de negest.l.diuortio, vt ibi dixi ver.item ipse Bul.Ultimo querit qđ si tale pactum est inratũ z tenet qđ inramẽtũ nõ valeat. Ultra gl. colligit hic Dy.duo arg.vtilia ad que allegatur ille.ff.Primum est qđ † si creditor fecit pactum cũ debitore qđ eũ capere possit propria autoritate:qđ tale pactũ nõ teneat, cũ fit cõtra bonos mores

5 qđ quis sibi sue dicat.z hoc tenet esse verum.per.l.i. de regu.iur.l. nõ est singulis concedendarũ:z qr ex quo remouet genus z queli bet eius species.Sed genus phibet.l.aliquem.p debito seruum fieri,vt.C.de act.z ob.l.ob eo.vbi de hoc tetigi:z detinere aliũ inuitum est species seruitutis,vt no.ff.de serui.in rubri.z probat.j.de

6 libe.bo.ex hi.l.ff.ergo ꝛc.Sed ar.qđ † non valeat pactũ qđ debitor non possit cedere bonis:qr effectus eius turpis est z pro hoc.C. de exacto.tri.bu.l.nemo.lib.x. Et pro vtraq; questione facit.j.de condi.z demon.l.tritio.ff.titio scõo.z de opt.lib.l.cerdoni.z vide qđ plene notaui.C.qui bonis cedere possint.super rub.in gl. contra.C.de pact.ibi fm rub.p.l.ista.Hec vera fm Pe.vt predixi.itez pro rub.qr nil refert aliqd a principe fieri qđ postea incipiat habere vires:an fiat eo tpe quo incepturus erat vires habere. Sed si cõstante matrimonio fiat nõ valet vt hic:z tũ effectus eius confertur in tps matrimonij solutꝰ:ergo idẽ si fiat matrimonio dissoluto.ar.ff.de cõtrahẽ.emp.l.sed celsus.ff.fi fundus.z.C. de dona. an

7 nup.l.qđ sponse.in ea.gl.ibi.licet.z.l.seq. nã † quedã pacta valent sol.ma.q̃ non valẽt eo constãte:sed ibi ex cã que cessat. Sz hic durat ratio priuilegij debiti marito.s.reuerentia marito debita propter coniunctionem preteritam.Dy.

1 ☞ Beneficia quedam dantur marito que non sunt concessa heredi extraneo.

2 Maritus quare non potest obiicere morum exceptionem puta adulterij.

3 Heres domini an possit obiicere vasallo felloniam.

Rei iudicate. Glos.querit an inspiciat tẽpus lit.cõte.z tz q̃ non nisi dolo defuisset esse solnẽdo.Dy.tñ dicit qđ si tpe lit.conte.erat soluendo z tpe rei iudicate inuenitur non soluendo presumit dolus cõtra eũ nisi pbet se sine dolo patrimonij perdidisse.ar.C.ad exhibẽ.l.nõ ignorabit.de fide instrumentorũ. l.ff.z de pig.act.l.ff creditor.vnde dicit qđ constat qđ dolũ cõmisit z insolidum cõdemnat:aut qđ tũc nõ cõmisit z tũc non insolidus: aut dubitat fecerit dolo vel nõ:z tunc si factus est non soluendo ante lit.cõte.nõ videtur in dolo aut posit:z tũc psumit dolus: nisi causa pbaret in ſnia:qr tũc nõ esset locus pscriptioni.z facit.C.de rei vxo.ac.l.vnica.ff.cũ aũt.vbi de hoc.Dy.in gl.prima.ibi.l.etiã ff.j.sed illud etiã ante lit.contest.Dy.heredi.mariti licet extranei heres mariti cõdemnet insolidũ ipse tñ vxori dotem repetenti põt opponere cõpensationem de rebus donatis z amotis si desierint extare:sed si velit retinere dotem ppter malos mores:vt qr mu-

1 lier cõmisit adulteriũ non põt.h.d.Et sic † q̃dã beneficia dantur marito q̃ non heredi extraneo.l.vt cõdemnet in ☩tũ facere põt. vt.ff.de.l.maritũ.z morum coercio:vt hic:q̃dam etiã heredi extraneo vt cõpẽsatio pro rebus donatis z amotis:vt hic. Dy.ibi.donatas a viro vxori:z q̃ donatio sit revocata tacite vl expſſe. Dy.ibi. nõ l;z.l.heres.q.d.non põt oppo. excep.maloꝝ morũ.puta adulterij.Dy.Op.de.l.vnica.ff.sed nec ob impẽſas.C. de rei vxo. acti. z so.vt in gl.z dixi.ff.de.l.diuortio.ff.ob es.Item opp. de eadem.l. ff.raceat.gl.videtur hic sentire qđ ille.ff corrigat iura.ff per que ob malos mores vxoris dos perdebat z poterat retineri.Sed male dicit:z ideo melius dic vt no.z dixi.ff.ff. raceat.qr ille.ff.intelligit de moribus nõ ledẽtib⁹:vt qr inebriabat:z tũc lederet matrimonij pudorẽ:vt qr cõmitteret adulteriũ etiã hodie perderet dotez, vt.C.de repudijs.l.ff.in fi.Dy.Deinde q̃ro vtrũ cõpensatio de q̃ loquitur iste.ff.fiat ipso iure:z dic vt in glo.item que est ratio qđ re-

2 s † mariti nõ põt obiicere exceptionẽ morum:puta adulterij.z dic vt in glo.qr ami vir ex hoc cã reiecit: z tũc heres põt obiicere vt.j.e.l.

vt.j.e.l.lucius.z.C.de adult.l.ff.als nõ ar.j.qui z a qui.ma.libe.nõ fiant.Sed ſ maritus.ff.respon.C.de reuoca.do.l.ff.z.de inofficio. test.a.l.omnino.Jac.z de hoc notaui.C. de repudijs.l.consensu.et j.ad filiã.l.i.ff.ff vbi de hoc dixi z not.in glos.per Jacob. de bel.

3 in auf. vt licet matri z auie.ff.qui non plurimas.facit etiam † an heres dñi possit obiicere vasallo felloniam de quo dixi.d.l.omnimodo.C.de inofficio.testa.z.l.fin.de revocatione do.In glo.qđ est cũ res in ſi.compensatio ergo conceditur,vt.j.eod.l.ff constante.ff.ſi vxor.itẽ reputatur,vt.j.e.l.sed ff ideo.sed nõ retentio vt hic not. Jac.in gl.ſi heres.ibi.excitare nisi defunctus remisisse videt.ar.C. de inoffi.test.a.l.omnimodo di.t.ff.dixi:ibi.non põt remitti nisi tales mores ledant pudorem matrimonij vt adulterium.Dy.in fi. melius dic vt in eis not. Intelliguntur enim de non ledentibus matrimonij pudorem.Dy.

a **Socero.** Casus.Maritus actione de dote cõuenitus condẽnat inquãtũ facere põt:qr parẽtes loco ꝛc.Itẽ pater mulieris cõstãte matrimonio cõuẽtus ex dotis promissione cõdemnatur inquãtum facere potest:z mulier eodem modo sicut ſ alicuius negotiationis fuisset socia.hoc dicit Dyn. cum duabus.ll.sequentibus vsq; ad.ff.ſi in iudicio. Dyn.z vide qđ notaui.j.eo.l.ſi filiafa.ff.

1 ☞ Socer non admittitur pro genero:nec gener pro socero in testimonium.

Quia parentis. Allegat lex ista in ar. qđ socer non admittat

1 p genero:nec gener p† socero ad testimoniũ, vt hic z.C.de natura.libe.l.ff.in fi.Jac. z vide.ff. de testi.l.lege iul.z ad ſil.l.j.ff.ſi vir.in gl.i.in fi.sec⁹ de iure lombardo. vt ibi dixi in gl.vlti.in fi.Itẽ z pater vxoris dicitur pater viri rõne affectionis saltem,vt.j.de his qui.vt indig.l.ff.Dy.

1 ☞ Mulier non tenetur ad vsuras centesimas.

2 Maritus insolidũ cõdẽnat' in executione snie põt opponere ne cõueniatur:z nõ solum ipse sed etiã filij ex eodẽ matrimonio nati si heredes extiterint.

3 Maritus ſi solvit solidum et nihil retinuit cum solidum facere non posset habita compensatione ne egeret: an repetere possit.

Diuersis. Ibi.per exceptionẽ vt condẽnetur inquantũ facere potest. Dy.Op.de.l.sicut.de re iudica.z dic vt.j.qr hic loquit qñ mulier cõueniꝫ vel pater cõstãte matrimonio ibi eo soluto.Et dic qđ hic fecerat pactũ maritus de lucrãda dote qđ pactũ nõ haberet locũ ſi diceremus solutũ esse matrimonium z morte viri z vxore superstite,vt.j.de dote prelegata.l.ff.in princip.vel dic qđ hic erat solutũ matrimonium z diuortio nõ morte:ſi enim cõstaret matrimoniũ cũ tũc vir teneatur vxorẽ alere,vt.j.eo.l. ſi cũ dotẽ.ff. finautem in leuissimo.vxor:nõ posset tũc inopiã allegare.Sz certe imo qr ſi nõ soluit dotem promissam nõ tenet eã maritus alere

1 in.d.ff.finautem in leuissimo.Itẽ interest † mulieris ne teneatur ad vsuras cẽtesimas,vt no.in gl.de regu.iur.l.in conuentione. quam gl.dicit Rayn.alibi nõ reperiri:sed certe imo reperit.C.qõ cũ eo.l.eius est gl.cõtraria.C.j.e.l.ſi filio scõo.Si aũt agat sol.ma. subdistingue ſi fuerit dolo versatus vel nõ,vt.ff.de in.do.l. penul. ibi iure ciuili innuit qđ cõtractus dotis fuit de iure ciuili qđ vertz est approbationem:z de hoc.ff.de iusti.z iur.l.ex hoc iure.in glo.hic neracius ibi lucret dotẽ ex pacto:sed an ex delicto filie.dic vt not. C.de repudijs.l.ff.Dy.in fi.Sed cõtra.e.ti.j. ſi extraneus. sed ibi erat dos in cã restitutionis.z no.de re iud.l.nesennius. Dy. z ptz in ſmili.j.de doli.ex.l.apud celsum.ff. apud iul.z.l.pure.ff.ſi eum. Dy.In gl.mariti vel alterius.i.facta marito vel alteri eius voluntate.Dl.z sic cõcor.io.ca.hic in gl.in aliqua negotiatione vel etiã in vna re.Dy.ſi in iudicio alias incipit ſi ignorãtia.z breuiter hic di.maritus insolidũ condẽnatus in executione põt opponere vt

2 cõueniatur inquãtũ facere põt z nõ solũ † maritus:sed etiã filij ex eodem matrimonio nati ſi marito heredes extiterunt z cõueniãtur actione de dote condẽnanꝫ inquantũ facere possunt. h.d.cum prin.l.sequẽtis.Dyn.ibi ignorãtia iuris:secus ſi per corruptionẽ qr tũc nulla esset ſnia,vt.C.qñ puoca.nõ est necef.l.venales. Jac.

c ibi.c excepit eũ.f.maritum insolidũ cõdẽnatũ z dic excepit.f.vt cõueniat z executio fiat inquantũ facere põt.Dy.Oppo. qđ hec exceptio perẽptoria nõ possit opponi post sententiam, vt.C.ſniam reicindi non posse.l.perẽptorias:dic qđ hoc est speciale sicut z in aliis casibus notatis in gl.C.de iur.z fac.igno.l.i.Et intellige hic quod non sunt opposita in iudicio principali quia forte ignorabat eam sibi cõpetere:secus ſi opposita fuisset z expresse reproba-

ta:qr tunc amplius opponi non posset.ar.j. de excep. rei iudica. l.duobus.C.de fide instru.l.ff.ff ex falsis instrumentis.l.ff.ff.de cõpensa.l.quod in diem,ff.ſi rationi.de neg.gest.l.finautem.ff.ſi quo cũq; modo.Jac.z Dy.Vel dic fm Pe.qđ cũ ista exceptio nõ cõcernat nec respiciat obligationẽ qđ patet: qr obligatio est bene solida nec per consequens petitionẽ nec condẽnationẽ q̃ oz petitioni cõgruere: vt.ff.cõmuni diui.l.vt fundus.sed conservat solã executionẽ z illam impedit vt nõ fiat nisi inquantũ facere põt: meritosnia non vitiat:licet solidũ contineat vt patet in ſil.j. de re iudica.l.miles.ff.decem.z ideo in ipsa executione z exactione oppo

b ni potest ista exceptio nec est aliquid ſpeciale contra.l.peremptorias que loquitur de exceptionibus que cõcernũt obligationem.

3 Pe.Deinde q̃rit glo.ff† maritꝰ solvit solidũ:z nihil retinuit cuz solidũ facere nõ posset habita cõpensatione ne egeret an repetere possit.Glo.distinguit ant solvit post fniam z nõ repetit: quia tutus erat doli excepti.vt hic q̃ est odiosa ante fniam z tũ repetet: qr tutus erat ex exceptione fauorabili,vt.ff.de condi.inde.l.qui excep. Sed illa loquit in ppetua:secus in ista,vt.l.nam z maritus in eo. titu.de condi.inde.vbi indistincte dicitur z no.qđ repeti nõ põt: vnde hec glo.falsa videtur z nõ posset sustineri.Sed per glo.facit qđ ista exceptio potest esse perpetua z temporalis, z ideo idem videtur iudicandum qđ de perpetua, vt eo.ti.de condi.inde.l.suffi-

c cit.z no.j.de excep.l.ff.in fi.dic ergo qđ ista glo.intelligitur qñ solvit errãdo in facto z.l.nam.z.l.ſi maritus.qñ solvit errando in iure vel ex certa scientia. vt distinguatur sicut distinguitur in eo qđ est debitum naturaliter tantũ, vt.C.de iur.z fac.ign.l.ff.quod sufficit ſi intelligat in illa exceptione cuius cuẽtus impedit debitum naturale, vt ibi patet z exemplificatur de exceptione pacti, z aliter hec gl.sustineri nõ potest z alie que dicunt solutũ ex causa ex qua dubitatur fit perpetua vel tẽporalis exceptio.repeti posse. Dy.z vide que no.per Ly.z dixi.o.l.cũ quis.C.de in.z fac.igno.z ff.de condi.inde.l.qr nomine mariti.

1 ☞ Filijs ex altero matrimonio natis an idem priuilegium detur sicut z aliis primi matrimonij, videlicet ne conueniantur nisi inquantum facere possunt.

Etiam filios. Potes continuare cũ superiori z ponere casum vt ibi posui.ibi,mulieris dotem repetentis. Dy.Querit gl.vide an idem sit in † filijs ex alio mrimonio d gsunt

d priuigni mulieris gl.tenet qđ sic.Quidam tamen contra a cõtrario sensu huius legis que loquitur solũ de filijs mulieris. Opi.gl. cõiter tenetur per doc. z pro eius opi.facit.ff.e.l.maritũ.que excludit solũ heredes extraneos, z facit etiã.C.qui po.in pig.ha.l.assiduis.z potest etiã sic probari.priuilegium qđ habet mulier habet maritus.C.de rei vxo.act.in princ.sed priuilegium qđ habet mulier in dote datur filijs suis non distincte siue ex eodem matrimonio vel non,vt.d.l.assiduis.ff.exceptis. ergo sic erat in proposito. Dy.propterea ratio que est in muliere est z in viro:qr mulieri data tur matrimonij propter priuilegium, et matrimonium propter liberos:sic z in marito:sed hec ratio nõ videtur bona quia tam sequeret qđ omnia priuilegia que habet mulier in dote haberet maritus in donatione propter nup.qđ est falsum,vt.d.l.assiduis.in fi. Item prima ratio nõ videtur procedere quia tam sequeretur qđ sicut mulier prefertur in tacita hypotheca ita z vir qđ non est verum vt insti.de act.ff.fuerat.quare forte tenetur contraria opi.licet glo.non esset mala.z ita tenet gl.j.de re iudi.l.sciendũ.als.l.z ff fi-

d deiussor.in fi.fm Dy.j.pro so.l.verũ.z insti.de act.ff.itẽ ff de dote. Ray.de hoc ibi dixi.z no.in gl.z per Dy.insti.de act.ff.item;ſi de dote.z dixi etiã.C.de rei vxo.act.l.vnica.ff.cum autẽ, item collige priuilegia que dantur filijs vt in gl.z dixi.ff.e.l.maritus.

☞ Maritus sine dolo factus non soluendo condemnatur.

1 Maritus dolose rem dotalem interuertens condemnatur in solidum:licet sine dolo soluendo esse desierit.

2 Maritus dicitur rerum dotalium dominus.

3 Vendens rem dicitur semper dñs rei anteq̃ res fit tradita.

4 Maritus alienans rem in fraudem aliorum an sibi ꝑfi noceat.

5 Maritus non tenetur vxori cedere damni actionem vel aliã rem ex quo non est in dolo.

Licet in dotalibus. Divide.ff.i duas partes. In prima loquitur de dolo z casu contingente circa res proprias. In secunda circa dotales. Dicit ergo ſi † maritus sine dolo factus est non solvendo condemnatur inquãtum facere potest:sed ſi dolo interueniente ſiquidem in fraudem vxoris commisit dolum condemnatur in solidũ:ſi in fraudem aliorum creditorum z nõ vxoris con-

1 demnatur inquãtum facere potest, z ſi † maritus dolose interuertit rem dotalẽ condẽnatur in solidum licet sine dolo desierit esse solvendo:sed ſi pereat sine dolo, et culpa liberatur actionem ceden.Dy.ibi,culpam ſ lenem cum contractus vtriusq; gratia fuerit celebratus. Dy.vt.j.de regu.iur.l.contractus cum enim ſine

a Socero. Adde sõm Bar.hic qñ vxor dicatur esse ſ potestate soceri z viri.

b Testimonium. Addõ istud esse limitandũ qñ est defectus testiũ:qr tũc cogerent testificari.ab. is.c.in litis. in fin. extra de testi.

c Exceptio. Adde quod Bar. hic reprehendit Dy.dicentẽ qđ exceptio nẽ cõueniat nisi inquantũ facere possit est dubia.Bal. hic tenet eã esse tẽporalem et sane: qr lex presumit quẽ venire ad pinguiorem fortunã.l.cura. ff.deficiẽtiũ. de mu.z ho. et ſi defuncti us. C. arbi.tute.et tz Lyn.in.l.cũ qs.C.de iu. z fa.ig.Bul. et Ja.bu.in l.nã z ſi marit⁹.ff.de cõdi.indebi.et istud approbat bar.hic.

d Alio matrimonio. Concordat hic Bar.dicẽs qđ filijs mariti ex alio matrimonio dat hoc priuilegium: contrarium tamen not. in.l.ſi cũ procuratoris. z l.ſi ciẽdum.ff. de re iudi. z insti.de act. ff.item ſi de dote. et ibi Ang.z Jason map. et verum circa prin.cũ glo. ff.pro socio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

plicíter de culpa sit mentio intelligitur de leui, vt.ff. de pig. actio. l. si cum venderem. §. i. & de bonis auto. iudi. possidē. l. in venditione. lz tñ de culpa teneak tñ ppter culpā nō perdit beneficiū: vt cō demnet in quantū facere pōt vt subsciṫ: no. vt dixi. C. de rei vxo. act. l. vnica. §. cū aūt. & no. in summa eiusdē ti. §. item aūt maritus. licet cōtrariū notek & male in gl. ff. p soc. l. verū. §. tpe. Jac. & Pe. ibi dolus dūtaxat & lata culpa fm Petr. ibi. cōprehendit: vt per dolū solū perdat exceptionē seu beneficiū: ꝑt condēnetur in tūtū facere pōt & ad statum sequit ratio quia ꝛc. By. ibi. culpa. ſ. leuis By. ibi ab eo exigēda snbaudi: sed dolus nō tñ dolus vbicꝫ commissus. vt sequit. By. ibi q̄ñ. hic restringit qō. ff. dixi. dixit enim q̄ ppter dolū marit⁹ perdit priuilegiū qō verū est qñ cōmisit in fraudē vxoris: secus si aliorū creditorū: & hic sequitur By. ibi. et. ſ. marito. By. ibi. nocere possunt quo ad hoc vt perdat priuilegiuz ne condemnek in tūtum facere pōt. By. ibi. quem dolum. By. ibi propter vxorē. i. in fraudē vxoris di. vt q̄ dilapidauit bona sua: ibi adhibuit maritus. By. ibi. ne ei. scilicet vxori. By. ibi redderet ſ. maritus. By. ibi. aliquin. i. aſs. By. ibi nihil dolo fecisset i aliꝫs suis rebus preterq̄ in dote quia nihil de suo alienauit: sed circa dotales dolum commisit vt predixi. By. ibi. factum esset in rebꝰ pr̄opr̄iis. By. in ver. ceterū. hic loquitur qñ dolus ab alio est commissus in re dotali & a marito lata & leuis culpa absit q: tunc concedendo actionē maritus quā habet liberat. By. Et not. ex hoc verſi. † maritū esse dñm rerū dotaliū. [a] By. ibi & culpa. l. lata & leuis. By. ibi. ab illo: sed dololalterius interūt res dotalis. Bynus.

C Op. primo hic dicit q̄ maritus in rebus propr̄iis tenetur de dolo tantū in dotalibus de lata culpa & leui: sed nōne maritus est dñs rei dotalis. vt hic probatur: nam hic dicit q̄ sibi dat. l. aquil. actio & illa tantum dño datur, vt. ff. ad. l. aquil. l. item mela. §. legis aquil. actio. ergo perinde debet teneri vt in propr̄iis. Respon. aut est res pura & simpliciter in ea non speratur dominius per restitutionē in futurū ad aliū pertinere & tunc est verum q̄ teneor de dolo tantum: aut res speratur in futurū ad aliū pertinere sicut res dotalis ad vxorem sol. ma. & tūc teneor de lata & leui: & ita hic: q: res dotales erant maritis: sed spe mulieris, vt. ſ. eo. l. si constante. §. si maritus. & C. de iur. do. l. in rebus. §. i. & vide quod ibi not. in glo. que notat ilis est. Idem patet quia si † vendo tibi rem anteqū tradā remaneo dño, vt. C. de act. emp. & vendi. l. si pater. & ideo interim teneor de lata culpa & leui: & idem in seruo redhibēdo propter spem redhibitionis, vt in ar. contrario. hic allegato in gloss. de edili. edicto. l. ediles. §. pedius. & l. cum aūc. §. fina. & ad. §. sed si inerte. qui allegatur in gl. pro ar. de contrario, dic vt dicit glos. q̄ ibi tenetur tantū de dolo: q: res erat sua vel dic vt ibi no. ad aliud ar. contrariū: q: inducit glo. de. l. i. §. fina. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. dic vt ibi dolose versabatur dñs qō presumitur ex facti qualitate. C. de inin. l. si non conuitū. ff. de doli excep. l. i. & C. de fi scarbꝫ. l. i. By. vel dic fm Jaco. de bel. in opere suo contrariorum non solutorum q̄ ibi sciuitia punitur propter seruū in quem dñs exercet: sed non venit punienda ꝗtum ad vxorem, vt. ſ. eodē. l. si constante. §. si maritus. in fi. nam licet si maritus sit in dolo [b] quo ad seruū non debet vxori prodesse. ff. de dolo. l. & eleganter. circa prin. ff. l. quibus ex causis in possessionē. ea. l. fulcinius. §. quod si aduersus. & ff. propr̄i glo. vnde ipse Jac. hic colligit predicta in formam brocardi: hoc modo fm Pe. ibz in propr̄iis rebus quod nō licet in alienis. econtra nō licet in propr̄iis qō licet in alienis: distingue aut dñs vtitur rebus suis: bene aut male si bene valet, vt. C. man. l. in re mandata. & C. de indeis. l. nemo. si male: aut est res sua propria simpliciter & sine spe proueniendi ad aliū: aut est spes proueniendi ad aliū. Primo casu si quid male vtendo ledit tunc nemini tenetur: vt hic: & ff. eo. l. si cōstante. §. si maritus. si vero aliū ledat: si propter dolum tenetur: si per culpā nō tenet regulariter, vt hic & ff. eo. §. si maritus. si in seruo propr̄io simpliciter dominus seruitā exerceat dolo vel lata culpa: & tūc tenetur propter dignitatem hominum, vt. ff. eo. l. i. §. fi. de his qui sunt sui vel alie. iur. & ff. de edil. edi. l. iustissime. in prin. cū fi. Jtē fallit qñ facit contra interdictum. l. tunc enim tenetur etiam si non sit in dolo. vt institu. vi bo. rap. §. q: cum. & C. vnde vi. l. si quis in tantā. vbi de hoc dixi: puniꝫ tur etiam culpa in propr̄iis rebus commissa: qñ & fisco coerceatur, vt. C. de hereti. li. & l. quecūq;. de fal. mo. l. i. de his qui latro. l. i. & de inc. nup. l. cū a vellis. Secundo casu tenetur de culpa sua: sed & de culpa familie vel procu. tenetur si res nō erat damnū passura si ad eū non peruenisset alis nō, vt. d. l. cū aūt. ff. ff. & ff. edili. les. §. pedius. de edi. edi. & de hoc vide in libello By. scda quarta Jaco. de bel. C Item opp. ad id qō hic dicit q̄ si maritus alienat [5] † in fraudem aliorū nō licet tibi viro mulieri si cōtra videt. ſ. que in fraudē creditorū ait pretor. §. illud. gloss. non soluit: sed fm By. hic de dolo debitoris cuius est minus improbabilis cā: q: de viandis omnibus & obligationibꝰ certat, vt. eo. ti. l. fulcinius. §. sed illud. in contrariū vero loquitur de illo in quez facta est alienatio qui pe acquisitione & lucro cum alterius damno contendit. ar. C. de iur. delib. l. ff. §. licentia. By. vel dic q̄ ibi fraus debitoris erat contra oēs: vt & in superioribus cōcor. in gl. notatis. licet acceptor nesciret oēs fraudari sed aliquos. Old. vel dic fm Jacob. de bel. q̄ hic cum cōcor. est regulare: ibi casuale: nā regulariter in actione que datur doli nōie querendum est cui dolus factus est, vt. ff. de dolo. l. sed si ex dolo. §. fin. & l. seq. vbi de hoc. Sed que est ratio: ibi quia presumptio est q̄ qua ratione emptor sciens voluit vnū fraudare eadem rōne quantū ad illā rem fraudare noluisset oēs si sciuisset: vnde dici pōt q̄ ibi est fraudis presumptio sicut & alias. eo. tit. l. oēs. §. lucius. sed q: incertū est excusatur emptor si satisfaciat fraudato ante actionem propositā contra eū vt ibi dixi: & ade qō notaui. d. l. fulcinius. §. q̄ si aduersus. & ff. Jacob. de bel. de hoc etiā no. & dixi in cōtrario. ſ. d. §. illud. l. ait pretor. ſ. que in frau. cre.

6 C Ultimo oppo. ad ſi. huius. §. q̄ † maritus non teneatur cedere actionem dāni vxori vel aliā ex quo nō est in dolo: vnde videtur ob. ff. ad. l. aquil. l. proinde. Sol. aut datur damnum in re in ea re vel spe & debet cedi actio. & ita loquitur hic: est enim res dotalis sol. ma. vere vxoris: sed eo cōstante viro, vt. d. l. in rebus. §. i. C. de iur. do. Aut datur dānū in re in ea re nec spe: sed mihi debita tantum & tunc actio mihi cōcedi nō debet vt in contrario. Pet. & vide qōno. ff. de dolo. l. arbitrio. §. fi. & ad. l. aquil. l. hnic scripture. Jn glo. ei noceat ibi sed ar. contra oia ista arg. contraria que hic in gl. non soluuntur. Sol. vt. ff. plene dixi. in glo. quasi ergo in fi. de hoc dic vt. ff. plene dixi in glo. vlti. vel sufficit ad hoc vt insolidum condemnetur. By.

c

Si mulier. [c] Si matrimonium reconciliatur lit. conte. in actione de dote expirat iudiciū & omnia in pristinū statum redeunt. h. d. By. vel sic. soluitur iudiciū cū peruenīat ad eū casum a quo non potuit incipere vt hic & ff. de iudi. l. si a me. & l. iul. Jacob. & concor. ff. de inspec. tuto. l. post finitam. & vide que ibi no tant: ibi diuertit sine culpa sua: aſs perderet dotem. By. vt. ſ. eo. l. lucius. Jn gl. hic cū erat ibi. vel ei & patet hoc esse male dictum vt apparet ex princi. glo. nisi dicas q̄ consensu patris reintegrauit matrimonium: sed certe tunc idem esset in extraneo. ar. ff. de pact. dota. l. cum maritus. §. ultius. By. ibi. idem matrimonium & ideo cuicunq; tunc competeret actio de dote. locum haberet hec lex. pe. ibi. si post diuortium: aſs incipit si mulier post diuortium. & eo. titu. l. q̄ si non diuortium.

1 Dotalis res alienari semper potest vbicunq; cōditio dotis melior efficitur.

2 Dotis periculum constante matrimonio dicitur semper esse mulieris.

Etiamuis. Si constante matrimonio redatur mulieri dos in causas necessarias: vel expenditur a marito in causas necessarias in totum mulieris vel in partem pater mulieris: & mulieri repentibus dotem obstat doli exceptio in parte: & si pro parte vel insolidum si insolidum sit soluta hoc dicit cum. ff. sequēti vsque. Bynus. non enim cogitur inuitus ex his causis soluere. not. ff. de iure dotiū. l. inuitus. §. manente. Bynus. ibi. es alienum quod alīs debebat. By. ibi fratribus facit quod soror teneatur: aliās effectum: sed hic non dicit quod cogatur: dic vt dicam ff. de liberis agno. l. si quis a liberis. ibi honesta causa est: idem vbi cunque esset honesta causa: nam istud exemplificatiue ponitur. pro hoc. ff. de religio. l. si pro rata. §. i. Jacobus. ibi. male accipere: & ideo maritus liberatur. Bynus. ibicq; idemq; preter forte quā etiam primo casu, nam forte non tenetur pater soluere ea alienum filie, vt. C. ne filius pro patre: sicut nec econtrario, vt infra de liberis agno. l. si quis a liberis. §. parens. quamuis alias incipit. §. quamuis parens. Jacobus. & de pact. dona. l. atilicinus. item collige argu. ex ista. l. & ff. de iure doti. & l. finali. & l. ita constante. que hic in gloss. allegatur. & de pactis dota. l. atilicinus. qō † res dotalis semperᵇ potest alienari vbicunq; conditio dotis melior efficitur: quia amodo non sustinebit periculum fortuitorum casuum: nam regulariter alienatio fundi dotalis est prohibita. ff. de fundo dotali. l. prima secunda & tertia. Est autem dotalis quā do datur in estimatus, vt. C. de rei vxo. actione. l. vnica. & cum lex. vbi de hoc satis notaui. ibi. interim constante matrimonio 2 † periculum est mulieris, vt. ff. de iure do. l. plerunq;. & eadem. l. extimate. & in gloss. vltimam in fine. Sed quomodo nondum nata actio tollitur. Respond. tollitur spes. argu. ff. de vsufruct. legat. l. sempronius. argu. contra. ff. de edil. edict. l. bonem. §. si sub condi tione. & de pigno. l. grege. §. penul. By. imo concor. & additio est corrupta.

1 Compensatio bone fidei est stricti iuris et hodie habet locum.

Sed si ideo. Ibi necessarias. i. cōiunctas. ff. de iusti. & iur. l. viti. By. ibi idē erit dicendū. ſ. vt habeat ratio impensarū factarū circa dictas cōiunctas pſonas mulieris. By. C Op. de. l. si dos cōstāte mātimonio so. fuerit. l. vnica. ff. hoc speciale in ea sibus hic & ff. l. progri. victis: & dic vt ibi plene dixi. Quere quare dicat vt in ceteris bone fidei iudiciis: dic q: fm hec iura nō admitte batur cōpensatio in contractibꝰ stricti iuris, vt. ff. de nego. gest. l. debitor: sed hodie in bone fidei & stricti iuris locum habet com- 1 pensatio † vt insti. de act. ff. in bone fidei. Pet. in gl. idem ergo ibi quando autem exigitur ab initio. By.

1 Pater de necessitate relinquere debet filiꝫs.

2 Casus omissus an habeatur pro omisso an vero pro expresso.

3 Actio communis patri & filie an debeat esse in casu omissionis.

4 Legis pruisio extraordinaria tollit p pruisionē hois ordinariam.

5 Legis pruisio an sit communis & ordinaria.

6 Pactum patris paciscentis de muliere an habeat locū si mulier monasterium ingrediatur.

7 Matrimoniū cōtrahendi spes omnis tollitur per ingressum monasterij.

8 Matrimoniū nō soluitur per deportationem fm iura antiqua.

9 Aduocatus pactum faciens de certo salario in casu victorie non debet illud habere si de eo fiat transactio.

Si cum dotem. C Casus. Qui i vnū casum sibi ꝑuidet in omisso videt renunciare & sibi preiudicat. h. d. vel aliter. casus omissus videt pro omisso. & ad hec duo sepe allegat istud prin. & concor. ff. de lib. & posthu. l. commodissime. Et licet hec. l. loquat in casu omissio ab homine: idē colligūt aduocati in casu omisso. ar. l. vt. ff. l. i. vero. §. de viro. & idē in omisso a iure lombardo: vt in lombarda de successio. l. recolimus. scōo vltra prin. ibi. q: nihil de eisdē amtcis ꝛc. & de eo qō † pater habet filiꝫ necesse relinquere. l. a nostris. ibi: de filiabus aūt non continebat: idē dicimus in casu omisso a statuto cuz statuta sint stricti iuris, vt. ff. de verb. obli. l. quicqd astringēdi: qā oia sunt notabilia. quandoq; tñ omissum habet p expresso, vt no. & dixi. ff. de pac. l. tale. ff. si in fi. vltime gl. vel dic clariꝰ casum hic. l. si pater. & extraneus do tem cōstituens stipulatur dotē sibi reddi in casu mortis redditur mulieri intercurriente diuortio & econtra si stipulatur in casu diuortū mulieri redditur matrimonio dissoluto per mortem: q: qui stipulando vnū de casibus exprimit: in omisso sibi preiudicare videtur: ibi pepigit & stipulatus fuit prout ad patrē refert: vel etiaz nudo pacto quo ad extraneū, vt. C. de rei vxo. act. ff. accedit. & de iu. do. l. ania. in fi. By. & hoc voluit dicere prima glo. & postea clarificatur in gl. indistincte & suppletionē eiusdē ibi esse: id est com- 2 petere. By. Oppo. q̄ † casus omissus non habeatur pro omisso sed pro expresso, vt. ff. de condic. ob cau. l. si extraneus. vbi de hoc videas so. dicit glos. an casus omissus similis erat expresso. Sed hanc sol. reprobat: quia non est verum qō ibi casus omissus similis esset expresso & ideo dicit: sol. vt ibi. Jbi autem soluitur: q: ibi non agitur ex vigore stipulationis: si agitur ꝙ dictione ob causam matrimonio non secuto. By. Item oppo. ad idem de. l. vlt. C. de posthu. here. instītu. dicit glos. So. vt ibi dantur plures solutiones que satis possunt tolerari. Sed Jacob. de bel. aliter solvit & sic: aut prouisio consistit in mera voluntate disponentis aut in sua & alterius. Primo casu qui prouidet sibi in vno casu videtur in dubio prouidere etiā in casu omisso ad eundē effectū tendēte cum agitur de fauore vt in contrario. Secundo casu in omisso prouidere nō videtur vt hic. Et est ratio: quia hec lex prouideret alteri & etiam quia in casu omisso videtur suo iure renunciare: & est brocardicus quod sic forma secundum Azo. in brocardicis de tacitis & expressis intelligitur omissum quod verbo non est expressum: & dic secundum eum q̄ regulariter prouisio in vno casu cōceptain alio non valet vt hic concor. & fallit: vbi casus omissus similis est expresso, vt. C. de instit. & substitu. l. si mater. ff. de legibus & senatusconsul. l. nec ꝑ. ff. de libe. & posthu. l. gallus. §. & quid si tāctum. Item fallit quando ex mente vtriusq; contrahentium aliud appareret, vt. d. l. si extraneus. vel ex mente eius qui beneficium indulget: vt testatore vel donatore, vt. ff. de re iudi. l. nesennius. & l. ne ex liberalitate. & de. l. ij. l. librorum. §. quod tamen cassius. Jac. de bel. De hoc not. & dixi. ff. de regulis iuris. l. que dubitationis: item potes addere illud quod not. ipse Ja. ff. man. l. qui mutuam. 9 in princip. & statim subficiam. Item opponit glo. & videtur q̄ † in 3 casu omisso debeat esse communis actio patri & filie sicut darek si non esset stipulatus, vt. ff. eo. l. & ff. de vsur. l. si stipulat. in fi. l. fine pater numeret ante stipulationē siue post: dicit gl. q: dicta numeratio efficiunq; facta videt fieri cā implēde stipulationis, vt de no na. l. cū enim. & q: eligēdo vnū expresse videt alū renūciare, vt. C. de procur. l. marit⁹. & C. de pac. cōuen. l. si. Sed cōtra hoc īstak et videt econtra debere seruari qō qui in vno fuit diligens ꝛc. vt. C. de

a C Non habeatur pro omisso. Adde quando casus omissus remaneat in dispositione iuris communis & quando habeatur pro expresso. Bald. in. l. iij. C. de instit. & substitu. sub condi. fac. in. l. extraneus. & ibi per Alexan. de condi. ob cau. in. l. cō modissime de libe. & posthu. plene per dominum Andr. Barba. in consil. spectabilis ad fi. qō est in ordine post ꝑ. xlvi. Alex. de imo. iij. par. consi. seq. & gl. in. l. tales. ff. si ab hoste captus. & Bald. ff. de pact. & per ipsum And. in cōsi. scripsit. xi. colū. qō est post consi. Alle. in. iiij. par. & per eundē Alex. i. l. iij. & in. l. vt in liberis. & col la. vij. Bar. hic ample materiā tractantem.

b C In casu mortis. Add de Bar hic & tex. i. l. deo nobis. C. de epis. & cle. vi tra Bart. & Alex. Pe. de anch. cō si. cclxxxiij. incip. pro & cōtra. vbi dicit q̄ nō valeret statutū dictās q̄ muliere ingredietemonasterij vir lucret dotē vel dotis pte: itē q̄ stāte statuto q̄ vir lucretur dotē vel per mortē vxoris nō lucrabitur si vter q̄ religionē ingrediat qō est nota tu dignuz.

c C Aduocatus. Adde qi ibi de ad vocatis tāgit qōnem quā aurelius ricius fcissas re l. q. an aduocatis. recipiens salaria ut mis magna peccet. q: dic q̄ nō: qi accedit cōsensus partis soluentis iō nō tenet ad restitutionē i foro cōsciētie ipse nec heres eius. nec ꝓptera pōt denūciari eccle. ꝑ hoc allegabamo octri nam Jnno.

Universidad de Deusto
Biblioteca

que pro tex. est tenēda i c. plerīq; circa medium ver. ☞ quid dices. de imu. eccle. qō no. idē Inno. in. c. cum olim. de cēs. Spe. in tit. de ia. ☞. iij. ta men Lar. tenet cōtra in cle. fepe. i fi. de ver. sig. ☞ 1 Alrch. i. q. i. c. non est. 2

datur actio mulieri. ☞. ibi, ☞ est ratio vt ibi, vel dic melius q; ratio est quā reddit litera ibi. ſ. q; non est veriſimile per pactum ſimplex patrē velle adimere filie actionē vt ibi dicit litera in fi. ſec⁹ ergo ſi appāret cōtrariū: q; tunc idē eſſet in patre quod in extraneo eadē ratione, vt. ſ. ad. l. aquil. illud. ☞ de pac. l. in traditionib⁹. ☞. ibi, ſed ſol. vt ibi q; non agit ex vigore ſtipulationis: ſed condi. ob cau. matrimonio nō ſecuto. ☞. ibi, deo nobis. ☞ in aut. de ſanctiſ. epiſ. ſ. ſi vero cōſtante. ☞. ibi. l. i. in fi. Sed in illis ciuiliter factū repreſentabat eundē effectū ac ſi factū eſſet naturaliter. ☞. et de hoc. ☞. plenius dixi. ibi, implēdo ſtipu. non aūt vt nouā procuret actionē: nam ſtipulatio debet aliquid operari in fauorē ſtipulantis: nā ille caſus qui non träſfertur in cauſam nouationis iure priſtino peti pōt. ☞. deviſus. l. ſtipulātis. in fi. ibi. l. maritus. ☞ de hoc dic vt. ☞. plene dixi. ibi, nihil adderet adiectio patris. ☞. ibi, malum caſum expreſſum. ☞.

☞ Dos ſi ſoluat filie pditure: nihilomin⁹ liberatio nō ꝺꝫ fieri. 1
Voluntas patris requiritur in exactione filie. 2
Actio de dote an ſit cōis patris ☞ filie tan ꝯ duobus reis. 3

Si poſt ſolutum. †Si dos ſoluit filie perditure liberatio nō cōtingit: ſed ſi ſoluitur nō perditure ☞ ex inſtis cauſis liberat maritus a filia ☞ a patre ☞ heredibus eius. ☞. ibi, ſoluti diuortio vel morte mariti. ☞. in. ibi ſoluit quod verū eſt ſi ei perdi. ſoluta ſit, ☞ iſtud verbū ſoluat: deficiebat in lib. 20. ☞. ☞ ideo ſubaudiebat. ☞. ibi, ageret q; ſi ſupereſſet mulieri cōpeteret. ☞. nō heredibus patris 2
collige ex gl. q⁹ †in exactione filie exigit voluntas patris expreſſa, vt. C. de col. aut. q; locū: ſecus econtra, vt in gl. Et ratio diuerſitatis eſt q; pater habet exercitium legis actionis a lege, ☞ ideo eam exercet filia nō contradicente: filia aūt non habet exercitiū niſi patris cōſenſu, ☞ ideo volūtas eius expreſſa requirit, vt. d. l. aūt. q; locum. ☞. Item quere an ☞ actio de dote ſit cōis patri ☞ filie tan ꝯ 3
duob⁹ reis. ☞ gl. tenet q; nō ☞ bene ☞ de hoc dicit plene dixi. ☞. ibi, ver. ſ. quero qualiter eſt cōis. Itē querit gl. an agat pater adiēcta prima filie ☞ videt tenere q; ſic: tu dic ſm Jac. de are. q; nō ſed ſuo noīe nam ſi ageret etiā nomine filie teneret eam defendere. vt ſ. re. amo. l. ☞ ideo. ☞. fin. Sed niſi maritus ſolueret ei dotē ſine patris cōſenſu agerent cōdictione indebiti contra filiā, vt. ſ. de ſolu. l. qui hoiem. ☞. ſi gener. ergo obiceret cōpenſationem patri agēti actione de dote, ☞ ſic nihil conſequeret. ☞ facit q; nō. ☞. de pac. do. l. cū dos. Ja. de are. Itē querit gl. an pater coget iterūdotare filiā. ☞ tenet q; ſic. ☞ p hoc. ſ. e. l. ☞. ſi ſoluto. et vide q; dixi. C. de rei vxo. act. aut. ſed q; uis. Itē quid ſi amiſit filiā ſolutam ſibi ex iuſta cauſa ☞ tenet q; nō liberetur ſoluens. pro hoc. ☞. de in. do. l. ſi. ☞ notabilis eſt iſta gl. Jn glo. patet ergo ibi ſm quoſdā q; nihil eſt q; promiſſio ☞ ſolutio equiparantur, vt de dona. l. ſi patronus. ☞. illud. ☞ C. ad. l. fal. l. ſi. ☞. in gl. que ſunt. ☞. ibi. ☞. ſed ſi mutua. melius in. ☞. necnon illud. ver. ſed ſi ſic accepit. ☞ ver. q; tantum. ☞. ibi. ☞. vnde querit Oſſilius. ☞ q; dos ad eam reddit ☞ ſufficit ſemel, et facit q; not. de in rem verſo. l. ſi pro patre. ☞. verſum.

☞ Mulier dolo mariti decepta eo q; erat inops poteſt contra illum agere actione de dote. 1
Delegatio tollit ipſo iure precedentem obligationem. 2

Si mulier. Mulier dedit centū in dotem. ſol. ma. ſtipulatur animo †nouādi deceptā dolo mariti a debitore qui eſt inops nō obſtante nouatione [a] agit contra maritū actione de dote. ☞. ibi, decepta ignorantia iuris vel facti vel dolo † delegantis ☞ ſic ſoluit contrariū de. ☞. habeſſe. ☞. Item op. ☞ quere vt in gl. Jn gl. ibi, vt hic dicit vel dic vt ibi dicit in ſolutione primi cōtrarū: quia ibi creditor erat ſciens. ☞. ibi, q; nec ſolui multo minus nouandi animo promitti cū ſolutio ☞ promiſſio equiparentur. C. ad. l. falcī. l. ſi. ☞.

☞ Beneficium legatum filie relictum animo cōpenſandi cum dote relictum videtur. 2
Statutum loquens q; ſi mulier decedat ſine liberis maritus lucretur dotem an ſi mulier legat marito videatur potius velle compenſare ꝯ donare.
Vitium rei inherens non purgatur per ſucceſſoris variationem. 3
Penitentie locus eſt vſq; ad litē conteſtatā quaſi res ſit integra. 4
Abſentia an habeatur pro contradictione. 5
Jus cōmune an indubie detur pro patre contra filiam. 6
Mulier an debeat ali per virum ſi nullam dedit illi dotem. 7
Alimenta num appellatione, an contineantur medicine. 8
Maritus plus impendens circa vxoris affectionem debet ſibi imputare. 9
Maritus ſeuitiam exercens in vxorem ☞ non preſtans illi alimēta eſt excommunicatus de iure canonico. 10

Si pater. Caſus. Pater exigit dotem abſente filia nō preſtita caution̄e de rato: poſtea eidē centū legauit ſi velit repetere dotē repellit doli exceptio: q; legatum filie a patre relictū cōpenſatur cū dote ab eo exacta. ☞. ☞. Vel

a Monatione. Addō qō hodie nō fit interuentu noue pſone niſi agatur expreſſe. l. ſi. C. de nouā. ang. Pau. de caſt. ☞ alegan. in. l. qui vſumfructū de ver. obli. 1 Bal. in. ☞. d. ſi. ☞ in. l. fruſtra. C. ō nō nu. pec. ☞ in 1
l. ij. C. de exe cu. rei iudic. ☞ in. l. ☞ de 2
bito. ☞ ibi ſa lic. C. de bo. auc. in. poſſ. ☞ i. l. meuia. e. ti. ☞ in. l. ſi. 1
C. ad. l. fal. ☞ in. l. ☞. C. de 2
nona. ☞ in re pet. l. i. C. de iud. Raph. 3
☞ Pau. in. l. 4
ſingularia. 5
ſi cert. pete. 6
Alc. in. l. va 7
lerianus. de 8
pacto. ſtipu. 9

† beneficiū legatū filie relictū animo cōpenſandi: cū dote relictū videt ſine iure legati: ſine iure inſtitutionis relictū ſit: licet aliter no. ☞ male. ſ. de lega. ☞. i. titia. ☞. ſi. ibi filia abſente. ☞. ibi, egerit ☞ exegerit. ☞. in. ibi, denegari actio. ſ. in duob⁹ caſibus qui ſequunt. ☞. ibi, in legato a patre relicto. ☞. ibi, lucroq; ei⁹ cedit hoc nō bñ exponit gl. ☞ iō dic q; ſec⁹ eſſet ſi non cederet lucro ei⁹, vt q; rogata eſſet alīj reſtituere: q; tūc non repelleret a petitiōe do. ar. ſ. de leg. ☞. cū ei. de reg. iur. nō videt cepiſſe. ☞. ſ. de inof. teſt. melī⁹. l. non videt quiſq; id capere. e. ti. l. ſi pars. ☞. vlt. ☞. Op. ſm Ja. de are. q; videt q; pater legādo in dubio donet poti⁹ quam cōpenſet: vñ videt ob. d. l. ☞. l. creditorē. Solu. aut eſt debitor rōne iuris aut ratione legalis diſpoſitiōis. Primo caſu videt donare poti⁹ q; cōpenſare: vt. d. l. creditorē. ☞. d. l. i. lucio. Scō caſu videt compēſare poti⁹ q; donare. ☞ ita loquit iſte. ☞. ad idē. ſ. de bo. lib. l. etiā. ☞. ſi debita. Et eſt ratio q; primo caſu volūtarie fuit obligatus: vñ lex preſumit ☞ eſt veriſimile ipm magis vniuerſale donare q; cōpenſare: ſed in ſcō ex neceſſitate eſt aſtrict⁹: vñ lex preſumit q; poti⁹ voluit cōpenſare q; donare: quaſi illā neceſſitatē ſibi impoſitā ſibi velit adimere, ☞ iō ſic diſtingue: aut conſtat expreſſe q; voluit aut dubitat: primo caſu ſit cōpenſatio. vt. C. de here. inſti. l. ſi cōpenſandi. vbi de hoc dixi. Scō caſu q; tacite tunc etiā compenſat, vt. ſ. de le. ☞. l. cū abyno. Tertio caſu q; expreſſe cōſtat q; voluit cōpenſare tūc non cōpenſat: ſed vtrūq; debet, vt. C. de rei vxo. act. l. vnica. ☞. ſciendū. Itē q; voluntas legātis pro lege debet ſeruari: vt. ſ. de cōdi. ☞ demon. l. pater. ☞. conditionū. Ultimo caſu q; eſt dubiū habet locū diſtinctio. ☞. prime poſita ☞ ſunt hic arg. q; ſi † ſtatutū dicat q; ſi mulier decedat ſine liberis q; marit⁹ lucretur dimidiā dotis q; ſi mulier leget marito q; debeat cōpenſari vt magis videat velle cōpenſare q; donare. ☞ pro hoc bñ. C. vñ vir q; uxor. aut. preterea. vbi de hoc dixi. ☞. ſ. de bo. lib. l. ij. ☞. ſi debita. Ja. de are. ☞ Ol. Alīj habēt predictam additionē. o. Ja. per hec verba: ex hoc no. q; pater erat debitor filie ☞ tū legatur ei relictū a debitore compenſat etiā ſi nihil dixit, ☞ ſic eſt cōtra. ſ. de lega. ☞. l. creditorē. Sed dic q; refert vtrū quis debeat recipere poſt mortē alicui⁹ aliquid vt lucrū: licet cogat ille relinquere, ☞ tūc imputat in illo legatū illi relictū, vt hic ☞ p hoc. ſ. de bo. libe. l. etiā. ☞. ſi debita. ☞. C. de inof. teſt. l. qñ nouella. Aut debet recipere debitor ☞ tūc non imputat, vt in. l. cōtraria. ☞. C. de rei vxo. ac. ☞. ſciendū. ☞ huic diſtinctioni nō ob. ſ. ad. l. fal. l. in quarta. q; ibi non tenebāt ei relinquere: nō enim eū magis q; alium tenebat heredem facere: vñ nihil facit ad propoſitum: vñ predicta collige ſic cū aliquis aliquid debet aut volū tarie: aut iure inite obligationis, ☞ hoc caſu debitū non cōpenſatur: aut iure legalis diſpoſitionis, ☞ tūc aut debet in vita relinquēre, ☞ relictū cōpenſat aut poſt mortē, ☞ tunc fec⁹. premiſſa predicta diſtinctione: aut cōſtat expreſſe relictū animo cōpenſandi ☞. Ja. Itē op. de. l. pater. in p. in. ☞. ad. l. fal. in glo. obſcure ſolui ſ illud contrariū ☞ dic contrariū admitti niſi habeat vltra falcidiā quantū eſt dos tū attende de qua falcidia habetur qō vt ibi not. ☞ vide qō ibi dixi. Unde dic qō loquit in falci. iure inſtitutionis debita: q; in hac cōputatur id tantum qō hereditario iure capit, ☞ ſic nō dos, vt. ſ. ad. l. fal. l. in quarta. Jn quarta autem debita iure nature hoc nō procederet q; mea imputat dos, vt. C. de inof. teſt. l. qñ nouella. ☞. vel dic ſm Pe. qō quantūcunq; habeat hereditatē patris actio ſibi cōpetens per additionē hereditatis debet eſſe extincta, vt. ſ. de ſol. l. ſtichū. ☞. aditio. Pe. Ja. de are. circa predictū contrariū ſic ſupplet ad gl. ibi. l. cū pater. in p. in. p hoc. C. de in. dot. l. cū patrem. Itē quia debet habere quartā ſine onere aliquo, vt. C. de inof. teſt. l. qñ in priorib⁹. Sed tu dic cōtra, imo ☞ ſi min⁹ accepit non pōt agere: nam legatū loco dot. ſuccedit, vt. C. de lega. l. filia legatorū: nam q; uis pater teneat filiam dotare, vt. C. de dot. promiſ. l. ſi. cū dos computat ei in debito bonorū ſubſidio, vt. C. de inof. teſt. l. qñ nouella. ☞ ideo ob. preal. l. qñ in priorib⁹. q; qō ibi dicitur qō debet habere ſine onere verū eſt extrinſeco: ſed cū tali onere qō eſt de natura rei bene poteſt ei dari, vt. l. qñ in nouella. Itē non ob. preallē. l. cum pater. q; illud obtinet in ea quarta que debet iure inſtitutionis: ſecus in ea que debet iure nature. ar. ſ. ad treb. l. mulier. ☞. cū proponeretur. ☞. l. a filia. Jac. Ultimo op. de l. huiuſmodi. ☞. qui ſeruū. de lega. i. ☞ ſo. vt in gl. in ſecunda ſo. quia ibi debitū debet eſſe poſt teſtū hic ante: vnde hic ſi velit legatum cōpenſatur, ibi aſſit nō: licet accipiat legatum: q; non eſt veriſimile teſtatorē voluiſſe cōpenſare qō nondum debitū erat, vt. ſ. ad. l. fal. l. titia. ☞ de cōtrahen. emp. in lege. Jn glo. eſt ergo ratio. ibi. de rei ven. cū a matre. ☞ dic vt ibi. no. ☞. ibi, ſed eſt contra. ſ. rōnem proximā. ☞. ibi, vel ibi vir. Qui nō duplici preſtatione granat. ſicut pater. ☞. precedentē tamē ſo. approbat ☞. ibi, exacta dato qō loquitur in patre legāte. ☞. ibi. ☞. i. ſeruū ſo. creditor. ☞. vt. l. de leg. j. lucius. ſed in patre ſpeciale ☞ ecōtra. ☞. Item in cōſtitutione dotis, vt. C. de legi. filia. vel dic qō in. l. hmōi qui legabat nō erat debitor. ergo ☞. vt. ſ. ad. l. fal. falci l. titia. ☞. ibi, eius portionem. l. cōſequitur legatū. ☞. Si pater: ſi pater ſit bānitus

ſoli filie

ſoli filie cauenti de rato de dote actio datur. h. d. ☞. ibi, petatur. i. peti debeat expreſſe. ☞. Op. de. l. pōnitus. ☞. fi. ☞. de procur. ☞ ſol. vt in gl. Ité dicit ☞. hic collige bonū ar. q; non repellatur ille cui eſt facta ceſſio per bannitum ad idē ius inutile cedenti ☞. vt. ſ. de noua. l. ſi quis delegauit. et. l. doli. vbi de hoc pleniſſime not. per ipſum ☞. vt ibi not. ☞ ad idē de doli ex. l. apud celſum. ☞. ſi cū le 3
gitima. Jn cōtrarium qō appellatur: q; † vitium inherēs a
rei [a] nō purgatur per variationē ſucceſſoris, vt. ſ. de regu. iur. l. quā ipſis ☞ aliud. ☞. ſi. ☞. C. de acquī. poſ. l. vitia. ergo nec vitium coherens perſonali: ſed cū autoritate tranſit. Preterea conſtat ſemper nocere: q; vtitur acceſſione antoris: ſed hic ſemper vtitur cū nitatur ex pacto ☞ cōtractu eius, vt. ☞. de contrahen. emp. l. dolia. ☞. i. preterea. ſi ceſſat ratio ☞. Sed ratio ceſſat, vt. d. l. ſi quis deleganerit. ☞. doc. cōſueuerunt diſtinguere qō aut ille cui ceſſio facta eſt ſimplex ꝑcurator: eſt: aut in rem ſuā. Primo caſu obſtat ſibi exceptio: q; repreſentat perſonam domini, ☞ ideo eiuſdē debet eſſe conditionis, vt. ☞. de procur. l. ſed ☞ he. ☞. defendere. Scō caſu: quando in rem ſuam ſub diſtinguunt, an cauſa lucrativa habeat ceſſiuā ☞ ſibi obſtet, an onerosam, ☞ tūc non ob. per. l. i. de doli excep. l. apud celſum. ☞. de auto. ſed cōtra hoc videtur gl. apparere que eſt eadē. l. i. ſi cum legitima. vbi videtur tenere qō etiam habēti ex cauſa onerosa obſtet exceptio: ſed reſponderi poteſt qō aut ex delicto cedentis oritur exceptio ☞ tūc ob. ei cui ceditur, vt. d. ☞. i. cum legitima: aut non procedit ex eius delicto, vt eſt in caſu noſtro: q; licet ſit bannitus non tamen delictum eſt in iure ceſſo, vel eius origine. ☞ tūc non ob. exceptio banni nō tangit ius ceſſum ſed ſolū perſonā banniti. De hoc tamē dixi. d. l. dolia. ☞ ibi videas. ☞ ad hoc. C. de coarta. l. ſi. li. ☞. ☞ in Specu. de ceſſio. actio. ☞ i. ver. pe. ☞ ibi in additionibus Jo. an. ☞ vide glo. ſingulare ad hoc. ſ. de edīl. edi. l. cum mancipiū. in vlti. gl. Ja. de bel. dicit qō conſuleret quod ille cui fit ceſſio per bannitū faceret ſibi fieri ex cauſa non lucrativa, ☞ intentaret vtilem nomine ſuo non directā nomine cedentis, ☞ tūc ſaluatur omnis opi. in glo. niſi pater ibi. ☞. p. q; i. ſed nōne dicitur hic qō debet caueri de rato ergo procedit qō eſt dubium, vt. C. de procur. l. i. ☞. vt leg. no. ca. l. is a quo. ☞. procurator. igitur cum eſt certum de voluntate non poteſt agere: hoc eſt verū ſi iuſtam cauſam habeat contradicendi, ☞ ſic debet intelligi opi. Elzo. ☞. ☞. Pe. ar. ſ. de ver. ob. l. continuus. ☞. cum ita, quia in certis ☞. vt ibi.

Eo autem tempore. Caſus. Si ſi tia primo loco cōſentiat, ☞ poſtea revocat expreſſe cōſenſum ante lit. conteſt. l. emācipatur. pater fruſtra videtur agere, ☞ ſi pater turpis ſit perſona non cogitur filia conſentire. Sed vtriq; conſulitur per officiū iudicis: ſed ſi non ſit turpis, ☞ filia latitat ne pater conſentiat dabitur patri actio. h. d. ☞. ibi, patri repetenti dotem cōmunem. ☞. ibi, conteſtatur ſic ☞ in patre vt no. C. de bo. que libe. l. cum non ſolum. ☞. i. ☞. ibi, dicat tēpore vacationis in ius. ☞. ibi, mutauerit voluntatem expreſſe ☞ cauſam iuſtam mutandi habuerit, vt. ☞. l. dotem. ☞ hic in gl. ☞. ibi, emancipata ſit: quia tunc tacite videtur mutare voluntatem cum actione de dote. Primo cōmunis per emancipationem propriam filie efficiatur: vnde quia ſibi ſoli incipit cōpetere videtur tacite penituiſſe conſenſus. ☞yn. ibi, de ne 5
ganda actione cōtradicente filia. ☞. ibi, vertēdum ſit. i. timendum. ☞. ibi, dotem conſummat: quaſi dicat hoc eſt iuſta cauſa contradictionis in filia. ☞. ibi, cogāt pater nia cum reuerentia qua ei in preſentia reſiſtere non audet contradictionē impedit. arg. ☞. de fideicommiſ. libertati. l. cum vero. ☞. apparet. quarum rerum actio non datur. l. i. ☞. que onerande. ☞ de furt. l. penulti. Old. ibi, actiones pater: quaſi de iure communi hoc caſu eius intentio ſit ſuſpenſata: niſi aliud appareat ☞ hoc ſubōcit: ſed cauſa ☞ Old. ibi, latitet filia in poteſtate exiſtens. ☞. ibi, cauſa cognita: quia ſi pater eſt honeſta perſona alias non, vt ſequitur. ☞. ibi, vero merentem ſubaudi maxima: quia idem in merente. ☞. ibi, tandam patri. ☞. ibi, dare eſſet ei ſ. patri in exercitiū actionis habendo filiam pro non concradicente cum non habeat iuſtam cauſam contradicendi. vt. d. l. dotem. ☞. Primo collige ex glo. quod licet
4 † penitere vſq; ad lit. conteſt. quaſi res ſit integra. de hoc no. ☞ dixi. C. de plus petit. l. i. ☞ de appel. l. ſi quis libellos. Et ad arg. contrarium in gl. ſignatum. d. l. apud auſidiū d: op. vel dic aliter quam gloſ. quia ibi res non erat inte-

gra: quia ſecundum optantem cum legata ſingulari ſub conditione legati videntur: ſi optentur: ☞ facta optione: quaſi purificato legato tranſit dominium optāti in legatarium optantem: ☞ ideo res non eſt integra. vt. ſ. de op. le ga. l. cum ita in prin. ☞ qui ☞ aquibus ma. liberi non fiant. l. iij. hic autem erat res integra. Old. Et vide ☞. ☞ alios de reg. iu. c. quod ſemel placuit lib. vi. Deinde quere quo modo hic conſuletur vtriq; per officium iudicis. vt in litera dicitur quod in gloſ. ☞ tene primam opinio. ☞. ad. ☞. ſi vero allegatum in gloſ. pro alia opinione dic quod locum habet in muliere furioſa. Deinde quero quomodo filia cogetur conſentire quod dic vt in gloſ. Item † an 5
abſentia habeatur pro contradictione. quod dic vt in gl. ☞ plenīſſime dixi. ☞. ecod. l. ☞. fin. Ultimo diſtin. ſecundum Jaco. de are. aut notorium eſt patrem eſſe honeſte vite: ☞ non ſubeſſe filie iuſtam cauſam contradictionis: ☞ tūc ad mittitur pater ad agendum non obſtante irrationabili contradictione filie: vt in vltimo reſpon. verſicu. quod ſi hic. multomagis ea abſente. vt in ver. ſed ſi latitet. ☞. ſ. de reg. iu. l. qui poteſt. nec honorabitur pater iſto caſu ſuper vacua caution̄e de rato: aut certum eſt patrem eſſe vite improbabilis ☞ timendum eſt ne dotem conſummat. ☞ tūc non poteſt agere etiem filia conſentiente. Et multofortius ea contradicente vel abſente. vt in verſicu. nec non illud. ſed curator ei datus aget: vel dos ſequeſtrabitur. vt in gloſſ. Aut dubitatur qualis vite ſit pater. et tunc aut agit filia preſente et non contradicente: ☞ videtur conſentire. Sed ea abſente caret de rato. vt. ☞. ecod. l. ij ☞. fin. ſic ☞ alias. C. de procura. l. i. ☞. ſ. de ſtatuli. l. ſi ſeruo. Aut expreſſe contradicit: et habet inſtam cauſam contradicendi: et tunc patri denegatur actio. vt dicta. l. ☞. ecod. ☞. ſ. ecod. l. dotem. ☞ hoc in primo reſpon. in dubio cum † ius com 6
mune eſt pro patre. vt in verſicu. Sed ſi latitet. Jaco. ☞ Oldr. in gloſſ. prima ibi viri conditio deteriori: ☞ ſic eius qui obligatus eſt. Oldr. ibi reuocatur mandatum: id eſt conſenſus iſte qui habet vim taciti mandati. ☞yn. in gl. querela patris ibi. vel in ſubſidium filie. i. ſi non eſt copia curatoris datur actio filie cauenti de rato. ☞. in gl. non hocipſo: ibi tunc enim: ſcilicet ſi ſolum eſſet abſens et ſic a principio gloſſe. non ad proximum facit relationem. ☞yn. in glo. i. nimis diligit in fi. Prima verior: quia nihil ad patrem, ſi maritus dotem minuat cum ad ipſum onus dotis pertineat: vt. C. de rei vxorem actio. aut. ſed quamuis ☞ ad ipſum redire debet. vt. ☞. ecodem. l. ſi ab hoſtibus.

Si maritus. Caſus. Si alter de cōiugib⁹ factus eſt furioſus non potest repudiare compotem mētis ſed an cōpos mentis repudiet furioſum reſtaret: nam ſi furor eſt perpetuus ☞ in tolerabilis poterit repudiare ſi temporalis perpetuus ☞ tolerabilis non poterit repudiare: ☞ patitur penā deſidē.

Sed ſi maritus dotem dilapidat vxore furioſa fictione intolerabili ſequeſtrabitur dos: ☞ ex fructibus preſtabuntur alimenta vxori ☞ eius familie pactis dotalib⁹ in ſua firmitate durantibus. hoc dicit. ☞. ibi. quid faciendum ſit tractemus ſcilicet an poſſit matrimonium pro hoc diſſolui: nam certum eſt quod ipſo iure non diſſoluitur per furorem. vt. ☞. de his qui ſunt ſui vel alieni iuris. vel patre furioſo. ☞ynus. Sed iure canonico et diuino
b nullum matrimonium [b] quod a principio valeat poteſt diſſolui niſi quo ad torum certis ex cauſis, vt plene not. per Hoſtē. ☞ Hoſtien. in ſumma de diuortio. ☞ vide quod dixi. C. de repudiis. l. conſenſu. Vel dic quid faciendum ſit ſcilicet vtrum compos mentis poſſit repudiare furentem ſine pena diffidē. ☞ repudio nō miſſo quod ſit de dote diſponendum. Old. ibi, perpetuus. i. continuus, vt. l. foramen. de ſeruit. vrba. predio. Oldra. ibi, an autem illa. ſ. furioſa perſona, et quod ſubōcit repudianda eſt, id eſt repudiari poſſit ſine pena. ☞yn. ibi, interuallum furoꝛ etiā intolerabilis: nam de tolerabili non eſt dubium. ☞yn. ibi, diximus, ſcilicet in furore tolerabili vel perpetuo tolerabili tantum. ☞ynus ibi, fozuitis caſibus ſine delicto proueniēti⁹ⁿus, et ſic tollitur contrarium in glo ſſ. ſignatum. ☞ynus ibi, recitat eſt ſic. ☞. de ventre in ſpicien do. l. prima. ☞. ex hoc reſpon. verſicu. ſed finge. Oldra. ibi, neq; damnū amittende dot. vel donationis propter nuptias. ☞. in verſi. ſinantem in ſenſiſſimo, id eſt intolerabili ☞ perpetuo. ☞. ibi, callidita te id eſt malitia vel aſtutia, vt poſſit percipere fructus dotis. ☞ynus ibi, abutitur. ☞yn. ibi, et alimenta preſtare ergo, ☞ veſtimenta que

b Adſimo nū. Si mulier ſuita alicui tradita fuerit an teneat matrimonū nor. ſ. qō. i. c. conſtat. in gl. et ☞ū. q. ē. qō ait. ☞ de penit. diſt. iō. iudas. vbi plene.

Universidad de Deusto
Biblioteca

appellatione alimentorum continentur: vt. ff. de ver. signi. l. verbo vict⁹. ꝛ de alimẽ. leg. l. ſi. Dy. ibi, quantitatẽ mariti me dic vt in gl. quantitas aũt dicitur ſm fructus. rñ. ar. ff. de ali. leg. l. cũvnus. ℣ ſi. Ja. ibi, frugi. i. bone vite. Dy. ibi, pact. dota. de lucrando dotẽ vel donat. Dy. ibi, itẽ pater iſtũ ver. non habebat. Dy. nec ego habeo: ſed glo. habet. Dy. Opp. gl. qõ maritus non debeat ſuſtinere fortuitos caſus vxoris: vt. C. de dona. inter vi. ꝛ vxo. l. res. gl. nõ ſol vit: ſed tu ſolue qõ ibi non debet eſſe particeps pene delicti: hoc eſt eſt infortunij ſine delicto prouenientis: ſic in ſocĳs diſtinguit. ℣ pro ſo. l. cũ duobus. ℣ damna. ꝛ. ℣ ſi. quibus coniunges equiparant: vt. ff. l. ex diuerſo. ℣ pe. Dy. ꝛ Old. ꝛ Jac. de bel. Item querit gl. † quid ſi mulier nullã dedit dotem, an debeat ali per virum ª ꝛ tenet ꝙ ſic per. l. qõ ſi nulla. ff. de relĳ. vbi de hoc fatis dixi. adde ꝛ ibi quia operatur viro: vt. ff. de ope. liber. ſicut ergo alimenta ab eo percipere debet. ar. ff. commo. l. in rebus. ℣. poſſit. qõ intelligit Ja. de bel. fore verum qñ dos non fuit promiſſa: vel data: ſecus ſi promiſſa: ſed nõ data: ꝛ tunc non teneretur eã alere: vt. ff. de in rem verſo. l. pe. ꝛ ſi. ꝛ no. in glo. ĳn aut. de non eligen. ſecun. nuben. ℣. ſi. col. i. qõ verum eſt ſi non operatur viro pnta qõ eſt nobilis. ꝛ non vult operari ſecus ſi operaretur: vt de hoc dixi. C. de nego. geſt. l. vxore. ꝛ vide in Spe. qui filĳ ſint legiti. verſi. nunc dicamus de vxoris alimentis. ꝛ extra de dote poſt dinor. reſtitu. c. per veſtras. per Bar. ꝛ Jnn. ꝛ per Rofre. de act. ex ſcrip. pro dote. ℣. quod ſi nulla. ꝛ de offi. indi. qõ loco actoris propo nitur: nec poteſt maritus vxo. in dotatam expellere. C. de repudĳs. l. fina. ꝛ in aut. de nup. ℣. ſic itaq; colla. iĳ. ꝛ vide de ꝙ dixi. ff. de vſu ꝛ habita. l. plenum. ℣. ĳ. et vide ꝙ not. extra de dinor. c. ſignificaſti. in fin. glo. ſſ. ꝛ per Hoſtien. in ſumma qui ma. accuſ. poſſ. ℣ ſi mulier. verſicu. quid ergo predicti. † Sed an appel. alimẽtorum continentur medicine. hec litera facit ꝙ nõ: quia ponit medicinas vt ſpeciem diuerſam ab alimentis. Sed dic contra: vt. d. l. verbo victus. ꝛ ſe. dum dicit corporis ſeruãdi curandiq; ꝛc. ꝛ ibi de hoc dixi, ꝛ huic textui poteſt reſponderi ex abundanti dicitur hic de medicinis ſicut ꝛ ibi dicite diſcipulis eius ꝛ Petro. ꝛ tamen Petrus erat de diſcipulis. ꝛ hãc opinio. tenet Halleotus in marga. de alimentis. verſicu. ſed nunquid ille qui tenetur preſtare. ꝛ Spec. tit. qui filĳ ſint legiti. ꝛ dic ſm Jac. de are. cum queritur, an maritus debeat impendere in mulierem ꝛ eius egritudinem: aut mulier eſt in ſeruitis et operibus viri aut non. ¶ Primo caſu debet poſſidere non tantum ſm dotis quantitatem. argu. ff. de oper. liberto. l. pen. ꝛ. ff. de relig. l. ar ſi quis. ℣. equum. Aut non et tunc aut propria temeritate ꝛ culpa, ꝛ nõ tenetur in eam impendere aliquid in caſu predicto. nam fruſtra petit debitum quod debet non impedit: vt. ff. de act. empt. l. iulianus. ℣. offerimus. ꝛ. l. qui pendentem. et bene de ann. l. mentia. ℣. fina. ꝛ. C. de leg. l. ĳ. Aut eſt propter culpã mariti. ꝛ tunc maritus debet in omnibus impendere: vt in primo caſu. arg. C. de inſti. ꝛ ſubſti. l. ĳ. ff. de contrahen. emptio. l. ſi mihi bibliothecam. ꝛ de condi. ꝛ demonſtra. l. ſi quis. ita autem non eſt in obſequio viri ceſſante vtriuſq; culpa, et propter infirmitatem, et tunc aut mulier eſt diues, et tunc debet maritus impendere ſm dotis quantitatem ꝛ mulier ſuperfluum: vt hic. † ſi plus impẽdit maritus affectioni ſue debet imputare: vt C. de neg. geſt. l. quod in vxore. vbi etiam de hoc plene dixi. ſic ꝛ alias quis rebus alienis alitur. C. ad carbo. l. ſi. ℣. tranſgrediamur. in fi. ſic ꝛ alias quis rebus alienis alitur. C. ad carbo. l. fina. ꝛ vide. j. ℣. tranſgrediamur. in fi. ꝛ ſic: ꝙ hic agitur de alimentis vxoris vide qõ not. ꝛ dixi. C. ſi fecun. nupſe. mulier. ſed pone qõ mulier petit alimenta ab heredibus viri intra annum quo tenentur reſtituere dotem ipſi volunt dare in domo ꝛ ipſa vult extra domum. dicit in margarita Halleoti de alimentis. ver. pone queſtionem de facto quedam mulier. ꝛ vide ver. ſeq. vbi ſunt alie qõnes de iſta materia ꝛ de hac materia vtili alimentorum plene dixi. j. de lib. agno. l. ſi quis a liberis. in prin. Ex predictis collige. arg. qõ poteſtas iudici ſuo infirmo cogatur facere expẽſas per hoc. ff. de vſufru. l. ſicut. ꝛ. l. ſed ꝛ ſi quis. ℣. mancipiorũ. j. de alĳ leg. l. legatũ. arg. contra. j. titu. i. l. ĳ. ꝛ de edi. edicto. l. item ſi ſeruũ. ℣. j. poſſet dici aut eſt modica. ꝛ tunc tenetur alĳs ſecus. arg. ff. commo. in rebus. ℣. poſſunt. Jac. de are. ꝛ facit ꝙ non de clerico egro. c. i. ꝛ de clericis non reſiden. c. ad audientiam. ꝛ eo. titu. c. j. libr. vi. Propria opin. facit: quia ſeruire dicuntur quos egros curamus. ff. de ſtatu lib. l. cum heres. ℣. ſtichus heredi. vbi de hoc dixi. ¶ Ultimo collige quod gl. dicit † ꝙ de iure canonico maritus ᵇ exercens ſeuitiam in vxorem, ꝛ non preſtans. ſ. alimenta excõmunicatus eſt. de hoc vide qõ bene no. xxxĳ. q. j. c. de benedicto. in glo. ꝛ per Archi. ꝛ extra de reſti. ſpo. c. ex trãſmiſſa. ꝛ. c. literas. in fi. extra vt lit. non conteſt. c. qñi frequenter. ℣. in alĳs. in glo. ex eo. ꝛ de pig. c. vlti. in. ĳ. glo. ſ. ꝛ bene in Specu. de ſponſa. ℣. fi. ver. ſi non vir agat. ꝛ ſi eſſet tanta viri ſeuitia ꝙ non andet viro cohabitare: teneretur ſibi ſeorſum alimẽta preſtare. j. de alimen. lega. l. gaio. in fine. ꝛ de hoc no. ꝛ dixi. C. de his qui ad eccle. confug. l. preſenti. in fi. ꝛ ad hoc bene facit in lombarda qualiter Mondoaldus amittat mondoaldiam. l. fi. que incipit continet. vbi habetur quãdo dicatur maritus vxorem male tractare.

Si ſoluto. Patre furioſo vel apud hoſtes datur actio de dote curatori patris ꝛ in defectum curatoris datur filie cuiuenti patrẽ rem ratam habiturum. h. d. Old. Dy. ibi dotem petere poterit facto diuortio ſm. ℣. ſi maritus. ff. e. l.

1 ☞ Dos ſi datur marito vel alĳ cuicunq; volũtate matriti, an conuenĳri poſſit ipſe maritus actione de dote inſolidum.

2 Pater an compelli poſſit pro filio ſaltem publica autoritate ꝛ vtilitate.

3 Pater obligans ſe pro filio obligatur vt fideiuſſor.

4 Pater et filius dotem vna recipientes ſi promittunt illam reddere ſoluto matrimo. et moriatur pater inſtituto filio vxorato, an talis dos veniat reſtituenda de bonis paternis.

5 Vxor ſi moriatur in vita nũquid filius potuit prius deducere dotem.

6 Extraneus an poſſit obligari de dote cum marito.

Transgrediamur. Caſus. ¶ Primo de marito q erat ſui iuris tempore date dotis. ¶ Secundo de eo qui erat in poteſtate, ꝛ † dicit ſi dos detur marito vel alĳ cuicunq; volũtate mariti cõuenitur maritus actione de dote inſolidũ: ſi datur ſocero conuenietur ſocer. ꝛ non maritus niſi extiterit heres ſocero recipienti dotẽ. ſi datur filio eidemq; marito aut volũtate patris ꝛ tenetur pater inſolidum: aut ſine eius voluntate. ꝛ tunc tenet pater vſq; ad quantitatem peculĳ. h. d. Dy. ꝛ vide ꝙ dixi. j. eo. l. ſi filio familias. ĳ. ver. itẽ querit hic Jaco. de are. Et iſte. ℣. vtilis eſt ꝛ multum verſatur in practica, ꝛ ideo latius declaremus ꝓ ꝙ ſicco pede tranſeũt, et continua. ſicut gl. ꝙ ℣. dixi quibus deſ actio de dote hic cõtra quos ibi, ipſum maritum ſui iuris conſtitutũ. Dyn. ibi, abſolute ſocer tenebitur. i. non deducto qõ ſibi debetur: pauci habent hãc literam tamẽ bona eſt. et Dy. ꝛ gl. habet abſolute quidã tamen habent abſoluendam. Dy. opp. multipliciter glo. ¶ Modo aliqua queramus. ꝛ primo qõnem quam habui de facto. Quidã volebat dare filio titõ filiam ſuam in vxorẽ cum ampla dote requirebat ꝙ titius reciperet dotem, ꝛ ſe obligaret pro filio. Titius nolebat recipere: nec ſe obligare: querebat an ad hoc cõpelli poſſet. Et videtur ꝙ non: qz liberũ eſt a pxin. ꝛc. vt. ff. de act. ꝛ obl. Tamẽ in contrarium videt ꝙ compellat: qz qui tenet ad maius tenet ad minus: ſed dotare filiã tenet, vt. ff. de ritu nupt. l. q liberos. ꝛ. C. de do. promiſ. l. fi. ꝛ dotare eſt maius ꝙ recipere ergo ꝛc. ꝛ pro hoc. C. de bo. que lib. l. cũ non ſolũ. ℣. j. ꝛ hãc tenet Dy. hic. ſ. qõ compellat. ꝛ dicit qõ videt quaſi caſus. j. de excu. tut. l. ĳs qui tres. ℣. imperator. quẽ. ℣. quidam habẽt. ꝛ ego habeo in. l. ſi. de ſuſpe. tuto. Dy. Eandem opi. tenet Old. r. d. l. vlti. C. de dot. promiſ. vt ibi dixi. Jac. de are. videtur ſentire cõtrarium: qz ſi pater non obligatur ad id ad quod magis debet obligari multo minus obligari debet ad id qõ eſt min⁹: ſed magis videretur qõ † pater deberet cõpelli fideiubere pro filio ad minus publica autoritate ꝛ vtilitate, ꝛ tamẽ non cõpellitur, vt. ff. ad muni. l. ĥ. ꝛ de decurio. l. ſpurĳ. ℣. pater. et. l. honores. ℣. fina. ergo nec recipere dotem cogetur in qua non eſt tanta vtilitas, ꝛ eſt minus propter contractus dotis eſt cõtractus conuentionalis, ꝛ non recipit fideiuſſorem: quia lex prohibet. C. ne fideiuſ. dot. dentur per totũ. ꝛ quia cõtractus cõuentionales de neceſſitate non requirunt fideiuſſorem, vt. j. de pacto. ſtip. l. pretore. ꝛ de ver. obli. l. quinta. ℣. cõditionalis. Sed vbi † pater obligat pro filio obligat vt fideiuſſor, vt. j. de ver. ob. l. cũ filĳ⁹. ergo cũ in contractu dotis nõ interueniat vt fideiuſſor, vt dictũ eſt: pater non cõpellitur dotẽ recipere: nec ſe obligare. Preterea pater non plus

¶ Darit⁹. Adde quod marit⁹ vxorẽ occidens nõ lucratur aliqd de dote. l. ſi ab hoſtibus. ℣. ſina. ff. ſolu. matri. quod eſt verum ſm gl. et Bar. etiã ſi occidat eã repertã in adulterio: ni ſi ex forma ſtatutiv el cõſuetudinis liceat occidere in caſu dicto: quia tunc lucratur etiam ſi occidit. bar. to. i. l. ei qui mortem. ff. de his qui vt indignis. Bal. et Pau. de caſtr. in. l. i. C. vnde vir ꝛ vxor. Anto. Roſel. in arboze conſanguinitatis. lxxxvĳ. colum.

n õ plus aſtringitur filio ℣ filie: ſed filie aſtringitur ad dandã dotẽ ꝛ filio donat. ꝓpter nup. vt. d. l. ſi. C. de dotis ꝓmiſſione ꝛ de donatione ante nup. aut dos data: ſed ſi pro filio cõpelleretur recipere dotem: ꝛ ſe obligaret plus grauaretur pro filio quam pro filia quod eſſe non debet. vt. C. de liberis ꝓpteritis. l. magnum vitiũ. Ad ar. d. Dy. reſpondet qui nõ cõcludunt. vt patet ex predictis ꝙ imperator reto: quet cõtra eũ: qz pater ibi cogit ꝓpter fraudẽ ſuã: qz ſatisdare volebat: ad hoc vt pupill⁹ tutorẽ nõ haberet: qui aliũ tutorẽ nõ inueniebat niſi filiũ. Jac. de are. Et hãc etiã ſequit Old. ꝛ ego ex obtinui de facto. Ray. Dy. quod eũ hodie de cõſuetudine nõ cõſtituat do. ꝓpter nup. vt no. in gl. ſingulari. C. de pac. cõuẽt. aut eſt qualitas tũc vera ſit opinio Dy. ſi vero donatio cõſtituta ſit tũc qõ pro filio facit. l. quẽad modũ. ℣. de iur. do. iudicio meo magis facit cõtra ℣ pro: qz doſerat tradita filio noĩe patris: ꝛ tñ nõ tenetur niſi ratũ habeat. ¶ Itẽ ẽro ſi † filĳ⁹ recipit dotẽ vna cũ patre ꝛ promittit reddere vtrq; ſol. ma. monĳt pater inſtituto filio iſto vxorato: querit an tota dos debeat reddi de bonis paternis: an dimidia tñ vel an frater vxorat⁹ poſſit ſolidã deducere de bonis patris in diuiſione quã facit cũ alio fratre ſuo: ꝛ vt dimidiã tñ hoc eñ caſu pater ꝛ filius ſunt duo rei debendi: ꝛ ſic quilibet in ꝑte tenet. vt. j. de fideiuſ. l. tranius. ℣. ſi. ꝛ. C. de duobus reis. l. j. ꝛ. ĥ. ꝛ aut. ibi poſita. ꝛ ad hoc facit. ℣. fa. erci. l. ſi filia. ℣. j. ꝛ. C. fa. erci. l. ĥ. Jn cõtrariũ qõ totus de bonis patris per. l. ſi. allegatã dũ dicit ſocerũ abſolute teneri. vt. j. de dote prele. l. j. Ve rius credo qõ ſola dimidia deducat de bonis paternis ꝓ iura predicta. Dy. Det. ꝛ Ray. Sed quid ſi † vxor moriat in vita patris nũquid filius prededucet dotẽ: tunc dic ꝙ nõ: qz nõ ſuſtinet onera matrimonĳ: ꝛ ſic ceſſat rõ legũ fa. erci. l. ſi maritus. ꝛ. d. l. ſi filia. ℣. j. ꝛ. C. fa. erci. l. ĥ. Itẽ quid ſi prededuxit maritus cũ fratribus nũquid mortua vxore tenet cõicare fratribus qõ lucratur ex pacto. videt ꝙ ſic arg. j. de ali. leg. l. libertis. ſed dicit' di. l. ĥ. in fi. C. fa. erc. Dy. ꝛ. j. de caſtr. peculio. l. dotẽ. ꝛ ibi in gl. Itẽ cũ hic dicatur ꝙ ſi filius recepit dotẽ iuſſu ſoceri qõ ſocer abſolute teneatur: quid ſi in ſtrumentũ appareat ſimpl' in quo cõtinetur. qõ pater ꝛ filius receperũt dotẽ: nec de iuſſu patris aliquid õ: nunquid preſumetur iuſſus interuenſſe. quidã ꝙ ſic arg. ℣. quib. mo. pignus vel hypo. ſol. l. lucius. ꝛ. l. titius ſempronio. ꝛ hoc caſu dicũt patrẽ teneri ꝓ dimidia ex ſua obligatiõe ꝛ pro dimidia dimidie filĳ ꝓpter iuſſum. Ego, aũt nõ puto inſſum preſumi niſi probetur. an aũt ꝛ extraneus poſſit obligari in dote cũ marito ſicut cõzeus: vel ſicut fideiuſſor. plene dixi. C. ne fideiu. dot. dentur. l. ĳ. Ultimo ſm Ja. de are. diſt. cũ mulier nubit filiaſa. Aut dos eſt data ſocero: ꝛ tũc aut eã recepit ſuo noĩe ꝛ filĳ⁹ nõ tenetur: niſi qñ eſt patris heres. vt. j. de do. preleg. l. cũ pater. ad fi. aut recepit noĩe filĳ tñ ꝛ tũc tenetur filius ſi ratũ hz: qz ratihabitio ꝛc. vt. C. ad macedoñ. l. fi. pater aũt tenetur de peculio ꝛ de in rem verſo. vt. j. eo. l. ſi filio. Aut recepit noĩe ſuo ꝛ filĳ: ꝛ tũc ipſe ꝛ filius ratũ habẽs tenetur. vt. C. de dote cau. nõ numerata. l. fi. ꝛ ne fideiuſ. dot. dentur. l. ĥ. Aut datur filio volũtate patris ꝛ eius iuſſu. ꝛ tunc aut vt nũcio patris ꝛ nõ obligatur filius. vt. ff. ꝙ iuſſu. l. fi. ꝛ. C. qõ cũ eo. l. ſi ex cõtractu. aut ſine eius iuſſu: tunc ſi vertit in rem patris pater tenetur quatenus eſt verſum. vt in ver. ſufficit. aut nõ vertit ꝛ tenet de peculio vt dicto ver. fallit in certis caſibus notatis hic in gl. que incipit imo qñq;. Aut filio datur vt marito nõ tanq; nũcio: ꝛ tunc aut mulier voluit ipſum tñ obligare: ꝛ ipſe tñ obligabitur: aut patrẽ tñ: ꝛ tũc pater tñ: aut vtrũq; ꝛ vterq; erit obligat⁹. ar. eius qõ nõ. ff. de ne. geſt. l. ſi pupilli. ĥ. j. ꝛ hoc in gl. Jn dubio credo voluiſſe obligare vtrũq; ar. ff. de iur. dot. l. in ambiguis. Si vero filius receperit ſine patris volũtate tenetur ipſe filius ſuo noĩe inſolidũ ꝙ pater de peculio. vt. j. e. l. ſi filio. ꝛ quid intelligatur eſſe in peculio habetur C. de peculio. l. in bone fidei. Jn glo. maxie ibi. l. ꝙ ſi nulla. vel dic ꝙ ſi hz vñ ſe alat: inde ſe alet. ar. C. de pac. cõuẽ. l. hac lege. ꝛ. l. ſi. Si nil habeat parẽtes eã alẽt. j. de lib. agnoſcẽ. l. ſi qs a liberis. in ꝑn. in defectum oĩm tenetur maritus. vt. d. l. ꝙ ſi nulla. ꝛ. in glo. imo qñq; in fi. vel dic hoc non intereſt generi agere cum ſit libertus ubi autẽ interereſt. Ja. in gl. vlti. in fi. de hoc plene. j. de acqui. hereditã. l. neceſſarĳs. ꝛ latiſſime dixi. d. l. j. C. vt ab heredi. ſe abſti.

1 ☞ Vendens ſeruo tuo boues ꝛ ego ago ad pretium: tu autez vis adĳcere ꝙ tibi debetur an talis petens ſit audiendus.

2 Seruus non poteſt obligare peculium cum non habeat liberam adminiſtrationem.

b **Si mulier.** Berta cõtraxit matrimoniũ cum quodam ſeruo quẽ credebat eſſe liberum. et dotem dedit ꝛ repetit res in dotẽ datas per conditionem ob cauſam ꝓfertur creditoribus peculiaribus: ſed non domino detra hẽti qõ ſibi debetur niſi in rebus dotalibus vel cõparatis ex eis deductis tñ expẽſis ad perpetuã rei vtilitatẽ factis. h. d. cũ. l. ſeq.

1 Dy. Et colligit hic Dyn. ar. ſi† vẽdidi ſeruo tuo boues: ꝛ ago ad ptiũ: tu vis adĳcere ꝙ tibi debeſ, ꝛ ego peto ſaltẽ boues quod ſim audiẽdus, ꝛ idẽ ſi mutaui ſibi pecuniã ex qua empti ſunt boues

a ¶ Si filius. Adde. Bar. hic ſic diſtinguentem: aut pater recepit nomine ſuo: et ſolus tenetur: aut recepit nomine filĳ tantum: hoc acto vt non teneatur et tunc ſolus filius tenetur ſi habet ratum ſicut ſolus recepiſſet. Aut pater recepit nomine ſuo: ꝛ filĳ ratum habentis: ꝛ tunc vterq; tenetur. l. final. C. de dot. cau. aut ſolus filius recepit et fine iuſſu patris: ꝛ tunc ſolus tenetur non pater niſi de peculio vel in rem verſo.

ues. ar. j. de leg. ĥ. l. imperator. ℣. ſi. ꝛ de priui. credito. l. ſi neuter. ℣. in bonis. ar. ℣: qz in creditũ habui. ℣. de pcu. l. tributo. l. pcurator. ℣. plane. ꝛ. ℣. ſed ſi dedi. Dy. ꝛ ſpãle eſt in pecunia dotali. vt. C. de iur. do. l. ex pecunia. Ray. no. in. o. d. l. imperator. ℣. ſi. qz ibi ꝓpter reſtitutionẽ ad qđ tenebat. nõ ob. ℣. in bonis. qz ibi ſpãle in depoſito. vt ibi patet. ibi. alĳ creditores: ꝑter dicũtur. Dy. Quere quid ſit illud quaſi priuilegiũ qõ bz hic muliter, ꝛ dic vt in gl. not. in gl. nã dabitur ibi. j. ꝛ. ff. de iur. dot. l. ſerui. ꝛ. l. proculo. Sl. imo dicũt ꝙ nõ habet locũ cõdictio ob cãm: ſed tñ cõdictio fine cauſa: cum cauſa huius dictionis fuerit impoſſibilis: tu dic quod habet locũ condictio ob cãm: qz aut cã eſt impoſſibilis inſpecta ſpẽ z genere. vt do. ꝛ. vt celum digito tãgas: ꝛ tunc non habet locum cõdictio ob cauſam: ſed ſine cã. vt. j. l. ĳ. per totum de condictione fine cauſa: aut eſt poſſibilis inſpecto genere: ſz impoſſibilis inſpecta ſpẽ. ſz tunc hz locum cõdictio ob cauſam vt hac. l. cũ ſi. ℣. ibi. l. ĥ. in fi. ꝛ dic vt ibi no. C. qui potio. in pig. ha. l. aſſiduis. Et hz hoc ꝙ euenit qõ † ſeruus qui nõ põt expreſſe obligare peculium cum nõ habeat liberã peculĳ adminiſtrationẽ. vt. ſ. de pig. acti. l. ſi cõueneris. ℣. ſi. poterit tacite qõ eſt abſurdum. vt. C. de leg. tuto. l. vlti. Ja. ꝛ ꝓ hoc ꝙ no. ſ. de pac. l. item qz cõtinentes. in ꝑn. ſed cõtra eſt. j. de rebus eorũ qui ſub tutela vel cura ſunt. l. ĳ. ꝛ. iĳ. C. vbi fideiuſ. petatur. l. i. ꝛ dicitur tertiũ adiacens. qñ eſt verbum tertie perſone nullius alterius actus terminationem continens: ꝛ quod duo extrema non cõiungit: ſed vnĳ tñ adheret. vt petrus eſt. i. exiſtit. ſic. j. de legi. tut. l. legitimos. ℣. j. in glo. Jn glo. vlti. ibi extarent ex dotalibus. Dy.

Et ſi quid. Jn gl. j. in fi. vel dic melius. vt ibi. no. j. e. l. inſulam. ℣. fructus. Jac. de are. in glo. vlt. in fi. ꝛ ſic dic dari retentionem. Dy.

1 ☞ Dos exigitur cõſtante matrimonio: ſi euidenter appareat facultates mariti non ſufficere ad ſolutionem illius.

2 Mulier ꝓfertur cunctis creditoribus.

3 Mulier que contraxit cum paupere qui non ſit ſoluẽdo non poteſt ſtatim dotem repetere.

4 Maritus ſponte vadens ad iudicium ꝛ confitens ſe pauperem ad hoc vt mulier habeat dotem priuſ ℣ creditores an prciudicet dictis creditoribus.

5 Preſcriptio de actione dotis an currat conſtante matrimonio.

Si cõſtante. Jn princ. huj⁹. l. ponit qđã caſus qĳ dos. ſ. ſi euidenter appareat facultates mariti nõ ſufficere ad ſolutionẽ dotis ꝛ aliorũ creditorũ. h. d. Et de iſta materia plene no. ꝛ dixi. C. de iur. do. l. vbi adhuc. vbi ponunt vtiles qõnes de iſta materia. ꝛ ibi recurras. Et iſtud princ. hz duas partes. Jn ꝑa ponit qđ. Jn ſecũda rñſio. Secũda ibi. ꝛ cõſtat. ibi. vnde exactionẽ: ꝛ ex quo tẽpore dotis petitionẽ. Dyn. ibi. ponam⁹ interrogatiue lege. Dy. ibi. exinde. i. ex eo tpe. Dy. ibi. dot. actionẽ. i. effi cacẽ dotis petitionẽ. Dy. ibi. apparuerit ꝓ vulgi opinionẽ. vt. j. de conſtitu. l. de minore. ℣. illud. de fundo inſtruct. l. cũ de lationis. ℣. aſſignã. ꝛ in aut. de equalitate do. ℣. illud. ꝛ no. de cauſa. l. ver. ad hoc ꝛ multo fortius: ſi ꝓ alias fortiores ꝓbationes. Dy. ibi. exactionẽ i. ſolutionẽ. q. d. bona nõ ſufficiunt ad ſolutionẽ aliorũ creditorũ: ꝛ dotis. a Mulieri tñ bene põt ſatiſfieri de dote cũ † preferak alĳs creditoribꝰ. vt. C. qui pot. in pig. ha. l. aſſiduis. al's nullũ eſt hui⁹. l. ĝ filiũ: ſi tãtũ debet expectare quod non ſufficerent facultates ad dotis ſolutionem: hodie tñ plenius ꝓuiſum eſt per ius authẽti conũ: qz mulier põt agere ſtatim cum vir incipit male vti ſubſtantia ſua. vt in aut. de equali. dotis. ℣. illud. colũ. vĳ. Quere vtiles queſtiones que hic ordinate ponuntur ꝛ ſoluũtur in gl. cũ ſupplet ionibus quas faciam ad gl. Querit Dy. extra gl. quod ſi ab initio † mulier contraxit cũ paupere ꝛ non ſit ſoluendo: ꝛ ſtatim vel: it repetere dotem. dicit Dy. ꝙ non poteſt: qz caſus inopinatus inopie ſuperuenientis facit locũ repetitioni quod hic non fuit vt in pof. leg. l. ſi is a quo. ℣. ſi. ꝛ. l. ſe. ꝛ. e. ti. l. ĳ. ℣. ſi. ꝛ qz videtur renunciaſſe beneficio huius. l. ꝓpter precedentẽ ſcientiã. vt. j. de vacatione munerum. l. ꝓtor. ℣. fin. Item ꝙ ſi mulier fuit ſtipulata dotem ſibi reddi in caſum matrimonĳ diſſoluti an habeat beneficium huius. l. videtur. ꝙ nõ: qz quidẽ ſibi in vno caſu in alĳs videt renũciaſſe. vt. ſ. e. l. ſi cum dotem. in princ. ꝛ. C. de pac. conuẽ. l. vlti. Sed contra videtur. argu. ff. de ꝙ certo loco. l. j. ꝓ ſocio. l. ſi quis a ſocio. ꝛ qz iſtud eſt beneficium ordinariũ iuris communis cui nõ videt renũciaſſe. vt dixi dicta. l. ſi cũ dotẽ. ꝛ ꝓ hoc. ſ. de act. empt. l.

c ¶ Si mulier. Bart. hic pro facilitori. ℣. e lucidatione maioris dubiũ: an mulier iſta pro iſta ĝſi dotẽ habeat hypothecã et priuilegiatam. gl. dicit. ſ. ꝙ ſic in. l. ſi. et ĳ. in fi. ℣. de priuil. credi. ꝛ dicit plus Bart. illam glo. eſſe veritati cõſonã quando liberhõ ꝛtra heret matrimoniũ nõ vertz ignoranter tunc enĳ obligãtur bõa ſua z mulier in hoc habat ꝓ uilegium vt l. aſſiduiſ. C. q po. in pig. hab.

c ¶ Exigitur dos. Cõcordat. l. vbi ad hoc. de iure do. qõ eſt verum: niſi vir fuiſſet pauper tempore dotis date: qz ſibi im putet vxor ſecũdũ Dy num. Bart. tamen ibi dez tenet cõtrariaz opi. ꝛ in. l. ſi is a quo. ff. vt in poſſeſſ. Bal. in authenti. qõ locuz. C. de coila. verum idem Bald. tenet cõtra ꝛ bar. in. l. vbi adhuc. C. de iure dot.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Secꝰtra tur. Adde q̃ quis dos lucꝛetur nõ tñ venit in 4 ꝓfiscatione bonoꝝ viri: q̃ ꝓ fiscꝰ dꝫ restitui vxo ri ꝗtenꝫ ad eũ peruenit l. si marito. in ꝓin. tibi 5 Bar. ff. e. ni si data esset scienter pro mꝛimonio
r Dcto in gra du ꝓhibito Bal. in. l. j. C. de condi. ob. can. tex. in auc. de in cest. nup. in prin. Bart. i. d. l. j. Bal. in. l. qui con tra. C. de in cest. nup.

b ¶ Quoties. Bar. hic al legat istũ. §. ad ꝫ q̃ ma ritus debet cauere ꝺ do te soluenda a ãnua bima trina die in casu ꝺnopie ⁊ in. l. in oi bus de iud. 1 ⁊. l. vniuer 2 sa. C. de ꝓba. 3 ci. impe. offeren, 4

c ¶ Dilatio datur. Addõ quod dila tio data fine cause cogni tione põt ꝓ iudicem re uocari. Jnno. in. c. que relaz de ele. Bar. in. l. q̃ 2 iussit de re iud. Bal. in l. si pacto. C. de pac. Ab bas in ca. si nificasti de appel. Alex and. consi. xlij. in fi. xiij. parte. secus si est data cã cognitar ⁊ õ consensu ꝓ tium secun dum Host. Jmo. ⁊ ab ba. in. d. c.

¶ Quoties. ª Si maritus fatisdare nõ põt de dot. resti tuenda post annũ cõdemnatur statim de ducto cõmodo medij tpis, ⁊ si marito cõdẽnato facta deductio ne cõmodi medij tpis: mulier velit expectare dilationem vt soldum cõsequatur nõ audiatur. h. d. Dy. ibi. satisdandũ est post ma trimonium dissolutum. Dy. ibi. certũ tps legale vel conuẽtiona le. Dy. residuꝫ quod est vltra cõmodum illud. ibi commodo tpis annuis quo tenetur restituere res dotales. Dy. ibi. medij tpis id est vt tanto minus condemnetur quanti esset estimatio vtilitatis medij temporis. Dy. ibi. repꝛelentatur. i. de presenti fit. Dyn. ibi. compẽlationis. i. commodi medij tpis. Dy. ibi. quod quidẽ vt cõ dẽnetur deducto cõmodo medij tpis: si satisdare non poterit. Dy. ibi. ti dicat mutãdo voluntatem post condẽnationẽ de marito fa ctam. Dyn. ibi. in repꝛesentatione. i. solutione de presenti fienda. Dy. Oppo. quod si fideiussores non possint ꝓ dote dari. vt. C. ne fideiuss. dot. deꝫtur. l. j. §. fo. dicit glol. ibi constante matrimonio hic eo soluto. Sed contra so. glo. insta q̃ etiam constante matrimonio possint dari. C. de dot. cau. glo. quod illa loquitur in duo bus principalibus secus vbi vna est principalis: ⁊ altera fideiussoꝛia: vel dicit Dy. dic forte, vt in filio. l. ꝓ restituenda do. possit dari fideiussoꝛ ꝓ do. conseruanda. no. ar. C. de bonis que liberis l. cum oportet. §. fin. ⁊. C. nõ autem hypothecã. ⁊ ibi no. ⁊ ꝓ hoc 1 est arg. §. qui potio. in pigno. ha. l. j. Dy. Sed hoc tamen ꝫ an constante matrimonio possit dari fideiussoꝛ de restituenda dote eo soluto. Est magna questio inter doct. ⁊ quod possit: facit iste. §. qꝛ si possunt dari so. ma. vt hic: ergo ⁊ eo cõstante si cõferatur in tem pus soluti matrimonij. vt. §. de dona. inter virum ⁊ vxoꝛem. l. ⁊ si eum. §. fi. ⁊. l. seq. ⁊. j. de here. instituꝫ. l. in tempus. ⁊ hanc opinionẽ sequitur Odo. Jaco. de bel. Dyn. ⁊ Dyn. vt plene dixi. o. l. j. C. ne fideiussoꝛ. dot. deꝫtur. ibi videas. ¶ Item opponit glo. ⁊ non solꝫ de. l. fin. C. qui bonis cedere possunt. vbi audiuntur creditoꝛes dilationem debitoꝛi indulgentes. So. dicit Dy. ꝙ hic erat benignius ꝓ marito condẽnari de presenti deducto interfurio medij temporis q̃ expectare dilationem. Jn contrario vero fecus: quia melius erat dilationem dare q̃ malum maius sequi: scilicet cessionis bonoꝝm, ⁊ semper seruatur quod benignius est. vt. j. de regul. iuris. l. quoties nihil fine captione vel solu. vt in contrario not. vel vt. §. hac eadem glosse. ibi vel dic verius. Dyn. vel dic ꝑm Jaco. de bel. quod hic datur beneficium dilationis a legenec debitoꝛ est suspectus, et ideo vxoꝛ ei auferre non potest. arg. in auc. de nup. §. soluto. ⁊. §. si vero. de vsufru. et extra de regu. iuris. c. indultum. lib. vi. ⁊. §. in principio. huius glo. Jn contrario non datur debitoꝛi solum beneficium cessionis a lege, ⁊ non dilationis nisi ⁊ creditoꝛibus indulgere volentibus ⁊ debitoꝛe acceptante: vel dic ꝙ hic iam erat lata sententia, ⁊ ideo non potes voluntatem mutare. vt. §. hac ea. glos. Jaco. de bel. ¶ Item opp. extra glo. de l. duoꝛ. tio. §. interdum. §. eo. vbi cauetur sine fideiussoꝛe. sol. ibi loquitur in cautione prestanda a mulꝛe viro qui non est adeo priuilegiatus vt vxoꝛ hic econtra de ea que prestatur a viro vxoꝛi que est priuilegiata. vt. §. eo. l. j. Dy. ꝓ cuius cõtrarij solutione, et vt plene scias quando quis teneatur cauere cum fideiussoꝛibus: vel sine. Sic aut dilatio datur a lege inanimata: aut ab homine. ¶ Primo casu tenetur cauere cũ fideiussoꝛe, vt hic. §. quoties. ⁊ est ratio: quia ꝓ ista dilatio creditoꝛi non debet esse damno sa. vt. §. de iudi. l. q̃. §. penul. ¶ Secundo casu: quando a lege animata hoc est ꝓncipe datur dilatio qui est lex animata in terris. vt in authenti. de consul. idem, vt cum fideiussoꝛe caueri debeat, vt. C. de precibus imperatoꝛi offerendis. l. quoties. ⁊. l. vniuersa. ⁊ tunc si non posset sufficienter satisdari statim exigeretur nulla deductione commodi medij temporis facta: quia prescripta sunt odiosa ⁊ intelligenda sine aliquorum detrimẽto vel iniuria. vt. C. de emancip. l. nec anus. ⁊. j. ne quid in loco publico. l. q̃. §. si quis a pꝛincipe. ¶ Jn tertio casu quando ab homine priuilegiato aut legis ministro, ⁊ tunc prestatur cautio cũ fideiussoꝛe multo fortius ꝙ quãdo a lege: q̃ mittitur agitur cum lege ꝙ cũ legis ministro. vt. §. de

arbitris

bonus in eo ꝙ dicit debere esse solutum matrimonius ad hoc vt mulier agat contra heredes soceꝛi: nam etiam eo constante agit. vt. j. de le. prestã cõtra ta. bo. pos. petita. l. sed ⁊ si ꝓ dote. §. i. ver. sed cũ cõstante. nec in hoc heredes patiuntur damnũ cum debeãt cauere quod defendet eos aduersus vi. vt. j. de dote prelegã. §. in prin. ⁊ vide singularem glã. ibi signatam in verbo iudicio, ⁊ istum casum Roge. videtur approbare Jo. j. de dote prelegata l. pater. vbi videas. Ja. de arena.

☞ Fideiussoꝛ de dote restituenda an possit dari constante matrimonio. 1
Dilatio creditoꝛi non debet esse damnosa ⁊ qꝛ mitius agitur cũ lege ꝙ cum legis ministro. 2
Mulier que mozuo marito infra annum petit alimẽta: si heres sit paratus statim dotem soluere debet audiri. 3

a ¶ Si vir vxoꝛi. Barto. hic dicit istam conditionem non valere cum sit pactum de futura successione, et soluit istud secundum glo. et per eum ample in. l. stipulatio hoc modo concepta. j. de verborum obligationibus.

b ¶ Patientia. Adde ꝓ hoc. l. i. in fin. de ser. rusti. prędi. ⁊. l. ratio. §. fi iter. ⁊ ibi Barto. ff. de ac. emp. vbi patientia in corꝓoralibus habetur ꝓ traditione. Bar. i. l. quoties la. §. ff. de serui. vbi etiã dicit qõ est q̃si possessio q̃ est incelligẽdũ esse veruꝫsi paries poſ sit ius illud expꝛesse tra dere. Bald. in. l. §. iuꝫ. q. C. de seruit.

3 Obligans bona sua an videatur obligare noĩa ⁊ bona debitoꝛi.
4 Vxoꝛ: dicitur domina rei dotalis.
5 Dos potest publicari ex mulieris delicto.
6 Mulier si fecit pactum cum marito de dote lucrãda soluto matrimonio, ⁊ postea constante matrimonio condemnatur de here si: an ꝓ hoc debeat dos publicari.

Si bona. Casus. Bonis mulieris ꝓ parte publicatis: publicatur ⁊ dos. ⁊ ideo alterius tãtum partis petitio superest siue publicetur constante matrimonio siue dissoluto, ⁊ lite cõtestata in actione de dote, ⁊ si publicetur in totus tollitur petitio dotis. h. dicit. Dy. Colligo primo ex hoc. §. quod ꝫ non sufficit habere ius tempoꝛe litis cõtest. nisi habeatur tẽpoꝛe sentẽtie. vt ⁊. §. e. l. si mulier diuertent. ⁊ si hoc cõtingat facto actoris reus absoluitur. ꝓ hoc. §. de cõdictio furtiua. l. si seruus. secus si facto aduersarij desinat ius habere: qꝛ tũc nõ absoluitur. vt. §. de rei ven. l. si post acceptum, ⁊ colligitur. o. l. si seruus. Econtra si tẽpoꝛe lit. cõtest. nõ habeat ius: sed tẽpoꝛe snie sic fit cõdemnatio. vt. §. de pig. act. si rem alienã. §. fi. ⁊ ibi in gl. ⁊ de inoffi. testa. l. si non monte mandati. l. si mandauero de rei ven. l. finaute. de peculio. l. quesitum. ⁊ ad exhiben. l. tigni. §. fi. Ja. de are. de hoc dicit plenissime dixi. §. de excepꝛ. rei iudi. l. ⁊ an eadẽ. §. actiones. versi. item quero quid ſi ꝓposui. ¶ Item not. quod petitur totum, ⁊ ex causa fit condemnatio in partem. fic. C. si aduersus rem iudi. l. ⁊. j. de liberis agnoscen. l. si quis a liberis. §. fi. mater. Item not. quod ꝫ fiscus †non habetur loco heredis ⁊ non expiraret in dicium sed transiret indicium ⁊ instãtia ad fiscum heredis. vt. §. de iudi. l. si petitor. ⁊. l. tam ex contractibus. Jac. ⁊ bene de inter. l. sed si vnius. §. filio. in fi. ⁊ ibi in gl. §. cõtra hoc videtur. C. ad. l. iul. devi. l. si tut. ad eum peruenirent teneatur creditoribus. ⁊ ideo instantia non transiit ad eum. vt predixi. de hoc no. j. de iure fisc. l. nõ intelligitur. §. cum ex causa. Dy. sed q̃ fiscus nõ sit vere heres. facit. j. de noua. l. quoties. ⁊. l. nouatio de fideiussoꝛ. l. in terris. §. fi. de bonis eorum qui mortẽ sibi cõsci. l. §. in fi. ⁊. l. §. ꝫ. C. si pẽ. ap. mor. int. l. j. quod est bene notandũ: quia in hoc multi decipiũtur. imo Ja. de ra. videtur hic sentire q̃ fiscus sit heres. ⁊ q̃ hoc iudicium expirauerit quo ad mulierẽ ⁊ transfuerit in fiscum ꝑm presens dictũ veteri, ⁊ ad hoc facit. §. de euic. habere litẽ. ⁊ q̃ no. C. ad trebel. l. sanctimus. §. cum autem. ⁊ per Rofre. in libello de offi. iudi. quo datur curatoꝛ bonis. versi. circa. Item collige arg. ꝑm Dy. quod si †obligo bona mea videoꝛ obligare nomina ⁊ bona debitoꝛum fi cut ⁊ hic dotalia que sunt mariti debitoꝛis. ar. §. de aur. ⁊ argen. l. quintus. so. in obligatione bonoꝝ non intelligit illud quod debetur: ⁊ sic lo. l. quintus. §. argento. Sed ipsum ius bene est obligatum. vt hic. ⁊ de verbo. significa. l. bonoꝝum. §. in bonis. ⁊. C. que res pig. ob. possunt. l. nomen. vel dic refert: an dicta bona sint mea: et tũc nomina non comprehendantur: an bona simpliciter: ⁊ tũc sic. Dy. ad hoc vide bonam gl. C. de heredit. actioni. l. q̃. contra hoc tamen multum facit. j. ad trebel. l. si legatũ. §. i. vt ibi dixi. item est hic ar. ꝙ †vxoꝛ sit domina rei dotalis. ⁊. j. l. proxima. §. maritũ. et §. e. l. diuoꝛtio. §. fi fundum. Dy. de quo dic vt. C. de iur. dot. l. in rebus. Item no. quod †ex delicto mulieris dos põt publicari q̃ꝫ ꝓ parte tertia. vt. j. ad. l. iuꝫ. de vi priuata. l. fi. vel ꝓ dimidia. vt. j. de penis. l. si quis aliquid. §. fi quis instrumentum. Jaco. quandoq; tota dicit gl. quod accidit in quinq; legibus. vt. j. de bonis dãna. l. quinq; vbi de hoc plene dixi. Sed illud obtinet matrimonio cõstante: eo aũt soluto publicatur dos sicut ⁊ alia bona: vt hic vnde prima glo. ponit ꝛexemplum in. l. iuꝫ. de vi priuata in qua non publicatur constante matrimonio. Jaco. sed quid si vxoꝛ †fecit pactum de dote lucranda cum marito so. matrimonio postea matrimonio constante condemnatur de heresi: an dos publicabitur vel maritus eam habebit ex pacto. so. ma. distingue aut vxoꝛ erat heretica ante matrimonii cõtractum: ⁊ tunc pactũ qõ fecit cum maꝛita non valet: qꝛ hoc casu interdicta erat sibi facultas administrãdi ⁊ celebꝛãdi cõtractũ alienationis. vt. C. de hereti. l. manicheos. ⁊. j. de excu. l. ex iudicioꝝ. ergo ꝛc. Aut nõ erat heretica: sed postea est facta: ⁊ tunc secus qꝛ delictum vxoris ꝛc. vt. j. de donationibus. l. post cõtractũ. ⁊. C. de bonis proscrip. l. si qs posthac. ⁊ de donat. inter virum ⁊ vxoꝛem. l. res. ⁊ ibi no. si dubitaꝛ dic ꝙ ex quo hodie est heretica presumit fuisse in ꝑteritũ. vt. j. de magistra. cõue. l. i. §. exigere. C. de adul. l. si qui adulterij. ⁊ ad hoc facit extra de here. c. cum ꝑm leges. li. vi. cũ ibi notatis. Dy. sed ꝓcallegatus. §. exigere nihil facit. Sz eadẽ. l. §. si qs magistraꝫ. in fi. ⁊ qꝛ olim malꝫ. in gl. vltima ibi ⁊ facit. l. ad hoc ꝙ actoꝛ debeat habere ius agẽdi non solum tẽpoꝛe lit. cõtest. sed etiã tẽpoꝛe snie. vt. §. dixi. Dy.

¶ Dus habere tempoꝛe litis contestate nõ sufficit: nisi habeatur tempoꝛe sententie. 1
Fiscus non habetur loco heredis. 2

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ¶ Pater tenetur vsq; ad quātitatem eius quod est in peculio
2 et eius quod est impensum de peculio in res dotales si filius recepit dotem sine consensu ipsius.
1 Peculium dicit augetur propter nomina debitorum: mitra dimi nuitur propter id quod alijs debetur.

Si filiofamilias. ¶ Casus. Si filius recepit dotez sine consensu patris: tenetur pater vsq; ad quantitatem eius quod est in peculio et eius quod est impensum de peculio in res dotales vel vxori donatū vel ab vxore amotum fit compensatio. hoc dicit. vsq; ad. §. maritum. Dy. ibi. de peculio: id est actione de dote peculiotenus Dy. ibi. factas vtiliter vel necessario in res dotales. Dy. ibi. donatas vxori et agitur contra dictione sine causa rebus donatis consumptis. vt. ff. de dona. inter virum et vxorem. cū sponsus. §. fi. ff. eod. ¶ Sed ibi totum est prestandum. s. partim per compēsationem et partim per solutionem. Jac. ibi. debeatur quia non fuerunt tot impense vel res amote siue donate quantū dos et adhuc in peculio sunt alie res. Jaco. ¶ Quero in quo est maius periculum. dicit glo. quod iura in se continet. Et ratio est: quia qui habet actio. rem habere videtur per actio. sed pater habet actionē: ergo videtur habere rem: si ideo tenetur quod actionem habet cedendo liberatur vt. ff. de peculio. l. quod debetur. sed cedere non potest contra seipsam vt. ff. de fideicommiss. l. heres a debitore. §. quod si stipulator. necessario ergo sequitur q; compensatio opponatur. Dynus. Sicut et econtrario dicit glo. quo † sicut augetur peculium propter nomina debitorum, vt hic ita et diminuitur per id quod alijs debetur. Dy. ¶ Quero quando solvatur totum mulieri dic q; partim per compensationem mulieri oppositam: nam qui compensat soluere videtur. vt. ff. rem rat. ha. l. amplius. ff. mandata. inter causas. §. fi is qui. Dy. et partim per veram solutionem. ¶ Ultimo dicit glo. quod hodie. §. iste est correctus. nec admittitur talis compensatio. vt. C. de rei vxo. ac. l. vnica. sed nec ob impensas. Sed Dy. dicit hoc non esse verū in casu huius. §. in alijs autem dicit. dic vt. ff. eod. rei iudicate. §. j. et. l. dis. ortio. §. ob donationes. Dy. et. §. sed nec ob impensas. debet intelligi. vt not. ea. l. §. taceat. Quod tamen intelligunt docto. q; hic de compensatione dicitur q; si estimatio fuerit debita a mulieret put a q; res perueniat, et tunc fiat compensatio cum hoc pertinet mulieri. nam fit etiam vbi est damnum ipsius. vt. di. l. rei iudicate §. j. sed si species debeatur a muliere retinebit eā donec maritus vel pater soluat dotē vsq; ad valorem istius rei vel mulierē liberet §. cōtrarius loquitur vbi fiebat retentio dotis et cōpēsatio ad dānum mulieris hec mulier retinet ad suum commodum et hoc est speciale fauore dotis q; alias creditor rem debitoris retinere non potest si ad eum peruenitat sine culpa vel vitio. vt no. C. in quibus causis pignus tacite contrahitur. l. si non inducta. et. pm hoc expone prestandum. s. per retentionem vbi est species. Sed hodie non esset speciale cum habeat tacitam hypothecam. Jac. de are. vt. d. l. vnica. C. de rei vxo. act. in princip. et. l. assiduis. qui potio. in pig. hab. Sed ad hoc negari non potest quando sit speciale in rebus amotis que peruenerunt ad eam ex suo delicto contra. l. C. de pig. actio. l. pignoris causam. de pig. l. iij. in gl. j. fine iussu in fi. et sic dictio in, primat quandoq; auget. j. de libe. et posthu. l. gallus. §. ille casus. et dixi in alphabeto.

a ¶ Maritus in rebus dotalibus eodez modo tenetur quo emptor in rebus quas redimit.

Maritum. a Casus. Maritus sol. ma. cauere debet q; dolum vel culpaz non commisit in rebus dotalibus: et si dolo desijt possidere rem dotalem iuratur contra eum in litem. h. d. Dy. Quero de qua culpa loquatur glo. dicit q; Azo intellexit de lata, vt no. ff. eo. si mora. sed hec glos. quid dicit: qz hec non fuit opinio Azo. nec no. in. d. l. mora. imo tenet contrarium in summa de iur. dot. in fin. vnde dic q; de leui loquitur et est expressum. j. de re. iu. l. contractus. et. ff. l. proxi. §. si maritus. pretera nomē culpe indefinite prolatū a iure ad leuez referē. vt. ff. de pig. act. l. si cum venderet. et de bonis author. iudi. possi. l. invendi tore. §. j. Sed hic indefinite dicit q; debet cauere in culpa: ergo de leui intelligendum est. preterea eodem modo tenetur † maritus in rebus dotalibus quo tenetur emptor in rebus quas redimet: sed ille de leui culpa cauet. vt. l. redhibere. §. fi. ff. de edil. edic. ergo et maritus. Dy. in g. l. ibi pm Azo. dic q; hec non fuit opinio Az. vt. ff. dixi. ibi custodire possessorem ante lit. contesta. qz ibi nullus precesserat contractus: hic fic. Dy. ibi. amissi sunt: sed certe hoc ex emplum non videtur bonum cum maritus non possit admittere seruitutes fundo dotali debitas. vt. ff. de fundo dotali. Julianus. et. l. fe. Jac. sed illud verum est pacto: sed cursu temporis cessando sicut dicit gl. bene potest amittere. vt. j. de diuer. et temp. prescrip. l. longe. itē propter consolidationē dominij. vt eo. ti. de fundo dotali. l. si maritus. et ideo exemplum glo. potest sustineri. Dyn. in gl. nisi habeat ius in re imo etiā si ius non habeat datur actio mutuo fortius exceptio. vt. j. de precario. l. fi. sed ibi est ratio precedentis cause siue contractus. Dy. ibi. §. fi qui rem. item in alio. j. de legatio. j. si domus. §. qui confitetur. Jac. in glo. spe non re. hoc verum constante matrimonio: sed hic loquitur eo soluto: vnde tūc dominiū rerum dotalium ipso iure redit ad vxorem. vt. C. de iur. dotium. l. in rebus. et ideo hec glo. non bene dicit. Dy.

b **Si post diuortium.** b Periculum cōtingens in rebus dotalibus ex tempore more pertinet ad maritum. h. d. Dyn. ibi dotales, et sic inestimate. Dy. Deteriores etiā sine culpa mariti. Dyn. infra morā ante deteriorationē veram. Dy. in glo. ibi. depositi. l. si plures. in illis omnibus habuit iustam causam litigandi. vt ibi no. et ideo fit ibi predicta distinctio, et de hoc dic plene vt not. ff. de rei ven. l. item si verberatum. §. fi. Dy. ibi si is qui. in prin. ad hanc responde. vt ibi not. Dy. In eadem gl. in fi. fed ibi patet in litera ratio, et ibi speciale. Dy.

Si qui dotalium. a Maritus debet cauere de seruis dotalibus qui in fuga sunt persequendi et restituendi. Dy. et dicit in fuga culpa mariti.

1 ¶ Conducens ad quinquēnium non habet ius in re.
2 Alienare prohibitus rem potest tamen illam locare.
3 Maluer an habeat precise stare colono.
4 Locatio per prelatos facta an ipsis mortuis finiatur.

Si vir in quinquennium. ¶ Casus. Locauit maritus predium dotale in quinquēnium post annum soluta est matrimonium. restituetur fundus mulieri cauēti de indemnitate viri vel econtra: maritus cauet vxori de restituēdo omne id q; vltra fructus vnius anni percipiet. h. d. Dy. ibi fundum dotalem. Dy. ibi. damnatus sit collocatio ex eo q; mulier eum expellat. Et no. hec duo. Primo q; ille qui † conducit ad quinquēnium nō habet ius in re. contrariū tamen no. j. de itine. actuq; primato. l. vnde. §. vti videmur. prout est ibi in gl. ad modicum tempus: sed melior glo. est ad non modicū. vt ibi dixi: sed q; conducēs ad quinquēnium habeat ius in re quasi videatur conduxisse ad nō modicum tempus bene facit. j. de separationibus. l. j. §. quod dictum. vbi de hoc tetigi. Vel dic q; damnatur maritus ad ea faciendā de quibus habetur. §. locati. l. sed addes. So. no. q; † rem prohibitā alienare potest quis locare. pro hoc. j. de leg. ij. l. codicil. §. instituto. et ibi no. Ja. de are. sed an † mulier vel alius precise habeat stare colono sic distinguet: aut est heres singularis aut vniuersalis: si vniuersalis indistincte habeat stare et precise: qz plus iuris habere nō debet suo predecessore. vt. j. de reg. iu. l. in his. §. nō debeo. et. l. herede. si singularis tunc aut voluntate predecessoris, et nō habet stare colono. vt. C. locat. emptore. vbi de hoc. fallit vbi fit cuslocauit quinquēniū fauore fisci tenet successor singularis stare colono. vt. j. de iur. fisi. l. fi. et. C. de mācipijs et colonis. l. cognouim⁹. li. xi. et inde glo. ibi posita: que dicit emphyteotam non cōpelli stare colono. quod alibi ita clare non habetur. Aut dispositione iuris: et tunc aut predecessor habuit plenam administrationē et habent necesse stare. vt hic et. l. tutele. j. de admi. tuto. aut non habuit plenam et non tenetur. vt. ff. locati. l. si quis domū. §. j. Pe. de bel. quidā cum attributum. Jac. de are. Sed non inuent in scripturis suis. et ad predicta faciunt. j. de leg. i. l. nihil proponitur. §. fi. de do. preleg. l. §. §. vlti. et not. et dixi. ff. eod. diuortio. ver. flue. de his ex predictis. et ad hoc de bonis auf. iudicis possidē. l. in vēditione. et locati. l. si quis fundum. et. l. qui fundum tollendum. Que omnia faciunt ad id de quo sepe vidi dubitari: scilicet de † locationibus factis per prelatos vel clericos an eis mortuis durent in persona successorum et successores non possint eas infringere de quo plene no. extra. ne prelati vices suas. c. vlti. per Hos. in sum. ipsius ti. §. sed nūquid. per Host. in sum. de his que fiunt a prelat. sine consensu capituli. vlti. colum. versi. item si ad tempus. plene per Arc. di. xij. q. ij. alienationes. in additione. adde fic et locare dixi. d. l. emptorem. C. locati. et in vsibus feudo. qualiter succe. teneatur. c. j. et ff. de vsufru. l. arbores. §. j.

1 ¶ Pacem inuicem facientes quorum vnus illam rumpit nec alter vult penam petere: sed se vindicare an ab eo possit peti dicta pena.
2 Culpa que est in faciendo preponderat culpe que est in non faciendo.

Semel mora. Posterior mora nocet et peam purgatur et tollitur effectus prime. h. d. Dy. concor. sunt in vitima glos. ibi. q; pro quia. Dy. ibi. postea. i. post moram primā. Dy. et adducit Jaco. de are. hanc. l. in argu. ad questionem. si † duo fecerunt pacem et vnus rumpit nec alter noluit petere penam: sed se vindicauit: se vendicauit: quod postea ab ipso nihilominus possit peti pena. C. de iudeis. lege nullus. In contrarium contra per. l. j. de operis no. nunci. l. j. §. sed et si is. et ne quid in loco publico. l. j. §. idē ait. et de regulis iuris. l. cum par. §. illi. vbi de hoc dixi. et extra de penis. capitu. constitutus. et. ff. de compensatio. l. si ambo. nec ob. hec. l. quia hic secunda mora tollit effectum prime. sed fractio pactis secunde non tollit effectum prime. Jacob. in glos. fine dolo et culpa mariti in faciendo commissa: quia tunc dolus mariti preponderat culpe mulieris. vt. ff. ad. l. aquili.
2 l. item si obstetrix. ¶ Ité † culpa que est in faciendo preponderat culpe que est in non faciendo vt. ff. eo. l. si constante. §. si maritus. Dynus, sed certe maritus non tenetur hoc casu de culpa leui in nō faciendo adhibita vt. ff. eo. l. si mora. Dy.

a ¶ Fideiussores. Bal. de Jaco. de aret. et post eū Bart. q; dicit q; fideiussor de euictiōe an teq; res eui catur etiaz si stetit per magnuz tēpus nō pōt agere vt liberetur: qz adhuc obligatus non est. et istud segtur Cy. in. l. si p ea. C. mā. Joā. an. in addi. ad Spe. in a tit. de iudic. iij. parte. §. specialia. in additiōe q; incipit Jo. de pnesco. Bal. in. l. j. C. de fideiu. et istud sequitur cōmuniter doctores moderni.

Si post diuortium. Si cum maritus et socer condemnātur inquātum facere possunt agente muliere ita agente herede mulieris. h. d. Dy. ibi. obseruari solent circa compensationem et condemnationem inquantum facere potest, Dy. quod est verum si cum viro parentele eius agatur. vt hic dicitur: secus si contra extraneum heredem viri ageretur: vt. ff. eod. l. rei iudicate. §. heredi. Dyn. et vide etiam glos. notabilem que est. j. de re iudi. l. nec minus. §. fundum.

Facere posse. ¶ Casus. Videtur maritus facere posse quod a muliere consequi potest: vt quia eius mandato vel pure promisit. Sed si sub conditione est obligatus pro vxore non potest a muliere consequi. et ideo non videtur facere posse. hoc dicit Dy. et vide. j. e. l. si maritus. cum ibi nota. ibi. et si iam. eo tēpore quo mulier agit. Dy. ibi. qō pro qz. Dy. ibi, fistitt. et iō illud fistat mulieri cōpēsando. Dy. ibi. abest etiam iuris fictione, Dy. ¶ Oppo. de fideiussore qui nō petit antequam soluat. vt. C. mandata. l. si pro ea. Sed ratio est supra de condi. indebi. l. indebitam. quia qui fideiubet promittit de soluendo vt ibi. et sic facit contra fideiussores a datos de euictione qui ante euictionem petūt se liberari cum diu steterint in obligatione. de quo dixi dicta. l. si pro ea. et vide quod not. et dixi. ff. de negotio. gestis. l. si quis mandato. Item hic maritus sub conditione obligatus pro vxore actionem contra vxorem nō habet: nisi forte vt sibi caueatur. vt. j. eodem. l. vt mulier. de dotis repetitione. In gl. de iure et de facto. ibi, de dolo. l. natura. §. imo forte. etiā si nōdū facto sit soluēdo quantū ad istum casum vbi compensatio opponitur: quia maritus quo ad ipsam semper soluendo est cum ipsam liberando videatur dare in quo liberat. vt. j. ad. l. fal. l. quereatur. et. l. nefennius. §. vlti. et de do. causa mortis. l. mortis causa. §. fi. Jac. et Dy.

1 ¶ Actio queritur filie ipsa inuitia.
2 Dos an incipiat a promissione an vero a traditione.

Quoties. ¶ Casus. Tria dicit si pater contracto matrimonio vel in actu contrahendi dat dotem pro filia et stipulatur incontinenti sibi restitui queritur sibi actio non si ex interuallo citra filie voluntatem. Sed si ante matrimonium non refert incontinēti vel ex interuallo pm tamen ante matrimonium: quia semper etiā
3 †inuita filia queritur sibi actio. h. d. Dy. Et pro declaratione huius. l. vide. C. de rei vxorie actione. l. vnica. §. accedit. cum ibi notatis. ibi dat pro filia emancipata, et post contractum cum nulla promissio precesserit alias stipulari non posset vt. C. de pactis conuē. l. ex morte. et no. dicto. §. accedit. Dy. ibi stipulatur sibi tantum reddi sol. matri. Dynus. ibi. transfert ideſt sibi soli acquirit. Dyn. ibi ex incontinenti ideſt antequam diuertat ad extraneos actus hoc est in ipsa numeratione vel ante pactum vel statim post pactum vt. C. de vsuris. l. si vsuras. Dyn. ibi nisi consentiat filia maior viginquinq; annis vel restitueretur. vt. ff. de minoribus. l. tertia. §. sed vtrum. Dyn. ibi. ex interuallo subaudi etiam. Dynus. ¶ Quero que sit ratio diuersitatis inter primum casum et secundum: quia in primo habet necesse stipulari incontinenti alias non precludicat filie. In secundo vero quandocunq; etiam ex interuallo dum tamen ante nupt. Responde. quia in primo casu quando post matrimonium iam erat ius filie quesitum. In secundo quando ante matrimonium nullum erat ius filie quesitum ante matrimonium contractum, et idem si extraneus numeret ante matrimonium contractum: quia nullum ius queritur mulieri vt. ff. de iure dot. l. si extraneus. Oppo. de. d. l. ex morte. sol.
2 Dic † aut dos incipit a promissione aut traditione. si a promissione necessarium est pactum apponi in promissione vt dicta. l. ex morte nisi matrimonium esset dilatum: quia tunc vsq; ad tempora matrimonij ac huius §. verficu. plane. quia promissio et traditio parta sunt vt j. de dona. l. si cum patronus. et. C. ad. l. fal. l. si a traditione. dic aut traditio precessit nupt. aut nuptie traditionē. Primo casu quandocunq; ante nupti. potest pactum apponi vt dicto ver. plane. Secundo necesse est apponi tempore traditionis vt. l. cum a socero. C. de iure dotiu. Old. in glo. prima ibi. traditionis dotis. potiverit parum post. Dy ibi. cum a socero dummodo non precessit promissio dotis vt nota. dicto. §. accedit. et dicta. l. ex morte. Dynus. in glos. non enim dicitur ibi vt dixi: quia forte illud ideo quia ille contractus quandocunq; potest re integra reuocari: vnde quandocunq; fiat ibi pactum dicitur incontinenti fieri sicut hic cum datur dos ante matrimonium, quia quandocunq; possunt ipsa stipulatio reuocari pactum quandocunq; factum dicitur fieri incontinenti secundum Petr. in glos. nec enim dos ibi nisi secuto matrimonio: quod apparet quod eo non secuto matrimonio quod dat repetitio dotis. vt supra de cōdictione ob causam. l. si extraneus. Dynus. ibi, non nocet filie ideſt nocere non videtur: quia nihil erat ei quesitum. Dynus.

Si quis pro muliere. ¶ Casus. Si dotem pro muliere datam stipulor mihi reddi in omnē casum quo matrimonium solueretur non liberatur maritus mulieri soluendo. Dynus. ibi conuenit etiam nudo pacto. Dynus vt in leg. in gloss. allega. in glos. viti. ibi posse condicere si credebat debitum vel se liberatum vel liberandum. Dynus. alias videretur donare vt. ff. de re. iur. l. cuius per errorem.

b **Nupta.** b Casus. Etiam matrimonio contracto cum secūdo matrimonio exigere potest dotem a primo. Dyn. ibi. marito a quo diuertit sine culpa sua. Dy. Ex b
per tur etiam constante matrimonio cum secundo etiā ista poterat esse dubitatio: quia cōstante matrimonio secundo non exigitur dos: sed verum est ab eo viro cum quo matrimonium constat. Dyn. Sed contra alium sic et ita loquitur hic.

1 ¶ Heres debet esse eiusdem conditionis cuius fuit defunctus.
2 Obligans rem alienam si succedat vero domino: in prejudicium illius confirmatur tale pignus.

Quoties. ¶ Casus. Primo loco promisit dotem pro filia vel extranea et cui pa mariti non fuit exacta. Secundo loco successit eidem et ago contra maritum actione de dote non possum consequi quod promisi sed liberationez a promissione quia culpam ex qua lucrum etc. Dynus. ibi. culpa maxime quia idem si non culpa. Dynus. ibi, a socero dotem pro muliere. Dynus. ibi, decesserit etc actio ceperit propria esse patris. Dynus. ibi, prestare debere scilicet promissoribus dotis eiusdemq; heredibus. Dynus. ibi, obligatione liberet. l. dotis promissionem et eatenus videtur soluere quatenus liberat. ff. s. manda. l. inter causas. §. si is.
1 Dynus. ¶ Oppont. quod † heres debet esse eiusdem conditionis cuius fuit defunctus vt in regula iuris heredi. Sed sol. patet ex secunda glo. que incipit nec enim. et in hoc erat dubitatio: quia agebant ex persona mulieris. Dynus. In glo. et sic non habet heredem ibi. l. §. hodie lecus. vt in §. presbyteros in authentic. de sanctissimis episcopis. Dynus. et de hered. abinteſta. §. j. In eadem glos. ibi idem si diuortium. Iste versi. refertur tantū ad casum patris. pro hoc. ff. de iure dot. l. si extraneos. vbi fit in patre et extraneo differentia non succedenti

¶ Nupta. adō an mulier scō nubens de licētia pmi mariti sibi concessa in testamēto puniri debeat. Bal. in. l. filium quē. C. fami. ercis. et in. l. j. C. de secun. nup. gl. notabi. an auf. de nuptijs. §. duo igit. versi. vnum itaq; et lod. pō. in singu. versi. mulier nubens tenet q; sic vn de pōt dare in dotem secundo marito suo olabōa sua. ange. in auf. de nupt. §. de augmentis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus. Dynus. hoc vero casu non fit. Jaco. et idem sentit Dynus. an hec verba ꝛ mulier est mortua instituto patre vel extraneo heredibus: quia si esset vna distinguebat inter patrem ꝛ extraneum vt. ff. de iure do. l. si extraneus. Dy. In glo. vltima in fine. nam si me culpent alij ꝛc. Item cui damus actionem multo fortius exceptionem. item ratione compensatio. ꝛ sic ipso iure liberatur.

2 Item si † obligo rem alienam ꝛ succedo vero domino confirmatur pignus in mei preiudicium. vt. ff. de pign. l. j. ita ꝛ hic. Dy.

Si marito. ¶ Maritus dānat⁹ fuit l. iulia de vi priuata et tertia pars bonorum eius fuit redacta in fiscum pro ea parte tenebitur fiscus creditoribus marīti ꝛ consequēter mulieri que est creditrix. Dy. ibi. satisfacere pro parte publica cā. Dyn. ꝛ sic ꝫ propter delictum viri publicetur dos nō tamē vxor perdit eam: sed fiscus restituit. pro hoc. C. ne vxor pro marito. l. j. et extra. de pigno. c. literis. in glos. ff. ibi. l. ff. ꝛ. ff. de capti. d. l. jutelas. ff. in. nam sicut succedo insolidum ꝛc. Dyn. In ea. glos. in fine contra ergo omnis ille in quem transfertur bonorū vniuersitas tenetur creditoribus qō falsum est vt patet in emptore heredi. C. de heredi. ven. l. ff. Sed pic transferri iure successoris vt in fiscum vt dixi plenius ff. eo. l. si constante. ff. ff. ꝛ not. ff. de iure fisci. l. ff. ff. cum ex causa. Dy.

Si pater. ¶ Casus. Pater primo loco promisit dacēta in dote pro filia. Secundo loco pactus fuit de centum a se non petendis. Tertio loco solu. matri. agitur actione de dote petet sola centum vere soluta quia illa sunt in dote. Sed si maritus egit contra heredes soceri ꝛ consecutus sit totam dotem omnia nncenta videntur in dotem esse. hoc dicit. Dynus. ibi. promisisset genero. Dynus. ibi. pactus fuit cum genero. Dy. ibi. egerit ꝛ dacenta petierit quasi illa centum que remissa fuerunt sint in dotem. Dyn. ibi. agere cepit ꝛ cōsecutus fuerit. Dyn. falla cētum de quibus socero fecerat pactum de nō petendo: quia pactum fuerat personale in personam soceri tantum ꝛ ideo non prodest heredibus. Dynus. Opponi. secundum Jacobum de are. de. l. penul. ff. ff. si vir. j. eod. sed illud posset esse verum quando fecisset esse pactum de non petendo in perpetuum: secus si ad tempus vt hic nam multa conceduntur ad tempus que non conceduntur in perpetuū vt. ff. de conditioni. ꝛ demonstra. l. sed si hic. ff. fina. qui. ꝛ a qui. l. pen. et communi diuidendo. l. in hoc conditio. ff. si conuenit. ꝛ pro socio. l. idemq. Vel die differentiam esse inter pactum quo casu loquitur ille. ff. acceptilationem que est quedam sol. re in. l. contrarta. ꝛ de libe. lega. l. non solum ff. j. ꝛ non video bene rationem diuersitatis inter pactum temporale ꝛ perpetuum: quare forte dici posset quod pater habuit illud pactum a genero incontinēti tpe dote dotis: ꝛ ideo potuit preiudicare filie. vt. ff. eo. l. quoties. in contrario fuit factum post datum et interuallo. et ideo non potuit filie preiudicare. vt. d. ff. si vir. in glos. ff. Et not. pactum personale ad alium non transire ꝛ non videri personale per hoc verbum assequi. dic vt. ff. de pactis. l. aurigentium. ff. pactorum. Jacob. in gl. quia pactum ibi dotis lucrande: si ideo petit dotem etiam soluto matrimo. vt. j. de re iudica. l. sed hoc ita. ꝛ tunc male diceret in dotem erit cam solutum sit matrimonium. et ideo prima vera: dy.

a ¶ Per sententiā mutata fit. Bart. hic ad hanc oppo. alleg. l. qui libertinus. ff. sed si iam. j. de ope. liberto. Dy. hic assignat rōnez qr ibi vino patre actione filio cōpetebat de dote erat cōmunis cū filia ꝛ sic nec ipsa sententia nec actio nec litis cōtestatio impedit filiaz consolidari patre mortuo.

¶ Actionis conditio an mutetur per sentētiam: ꝛ an per sententiam fiat nouatio. ꝛ nn. 2.

Si voluntate. ¶ Casus. Actio iudicati procuratori quesita trā fit ad filiam non ad heredes patris sicut actio de dote. hoc dicit. Dynus. ibi. iudicati actionem. i. in factuz ex re iudicata. vt. j. de re iudicata. l. miles. ff. iudicati. Opponi. quod † per sententiam mutata fit a conditio actionis. vt. ff. de noxalibus. l. prima si condemnatus. Sed dicit non mutatur vt auferatur. vt hic. sed vt melioris conditionis fiat actio sic vt ibi. Contra. j. de operis libertorum. l. qui libertinus. ff. sed si iam. sed ibi non auferetur: quia non competebat filio: sed transmitti impeditur hic auferretur. si diceremus quod sibi non competeret: quia etiam vino patre filie competebat. Dynus. et est ratio in ff. sed si iam. quia ante sententiam erat incertitudo operarum que sublata fuit lata sententia. Item cepit deberi quantitas. Dy. in gloss. secus in iudicio. ibi ff. si debitori. nam si consentiendo debitori videor consentire heredi eius: ergo a hic si filia consensit patri: videtur consentire heredi patris. Sed ibi in eodem statu est a quocunqz vendatur ꝛ ex persona heredis non variatur sed hic secus: quia pater tenetur dotare filiam nō heres eius. Dynus. vel dic secundum Jacobum de bel. qō ille lud quod dictur in contrario est regulare. vt ff. de probatio. l. ff. pactum dotale. Et est hic ratio: quia de dote actio mortuo patre transit ad filiam vt hic ff. C. de rei vxo rie actione. l. penultima. ff. videamus ergo. ꝛ iudicati. vt ff. si quis cau. l. ff. eum. ff. qui iniuriarum. Jacob. vltimo colligitur ex ista. ff. euidenter quod † per sententiam nō fit nouatio talis quod tollat prima actio imo remanet sed noua adiicitur. de hoc no. ꝛ dixi. C. de vsu. re. iudi. l. ff. in gloss. filie. in fine quia ex voluntate patris datus est. Dynus.

1 ¶ Heres habēs coheredem sub conditione pro parte est heres ꝛ pro parte creditoribus tenetur.

b ¶ Cum pater. b Primo loco pater recepit in dotem pro filio. Secundo loco instituit extraneos pure ꝛ filiū sub conditione qua pendente solutum est matrimonium et dos restituta pro duabus partibus tenetur maritus in conditionis euentum pro tertia tantum qua existit heres pater. hoc dicit Dy. Item colligo argumen. qō † heres qui habet coheredem sub cōditione interim pro parte tantum sit heres ꝛ pro parte tantum creditoribus teneatur. de hoc not. ff. si pars hereditatis petatur. l. fecūda. Interim autem consulitur mulieri secundum. l. si diu. j. ex qui. cau. in pos. eatur. de cura. bo. dando. l. j. ꝛ de heredibus instituēdis. l. si quis instituatur. Jacobus. in gloss. prima in fine. Hanc gloss. intelligas in filio in potestate nam emancipatus sub qualibet conditione potest institui etiam casuali. vt. j. de bonorum possessione contra tabulas. l. ff. ff. si sub ea conditione. Dy. in glo. vltima ibi si maritus. Et intellige quod matrimonii sit soluti in vita patris, secus si post mortem vt. d. l. si maritus. Dy.

b ¶ Cum pater. Dy. in l. si cōstāte. ff. j. ff. e. tangit qualiter cōsulet vxori. ad votez pēdente cō ditiōe. ꝛ dicit qō faciet dari curatorem bonis in. l. si diu. j. qui. ex cau. in pos. ea. in l. j. de cura. bo. dā. ff. l. si quis instituat de heredibus.

Si fundum. ¶ Casus. Licet mulier receperit fundum in dotem datum agere potest pro fructibus perceptis solu. matr. actione de dote sicut recepta ancilla agere potest pro parta et prelegatis et here. ilatib⁹ relictis fernis dotalibus. hoc dicit. Dynus. Ibi agere potest ꝛ fructus petere. Dynus. ibi. augmentum partium: quia sicut pro dote ita pro augmento dotis competit de dote actio. vt C. de donatio. ante nuptias. l. finali. ff. j. ff. de iure dotiū l. eum post. ff. gener. ꝛ de pactis do. l. inter. ff. cū inter fin. Dynus. secus si officio iudicis venirent quia tunc non peterentur resoluta. vt. C. depo. l. quarta. ꝛ. ff. de eo quod certo loco. l. centum capue. Petr. et recita per modum oppositionis quia videtur quod non possunt peti fructus cum non sint dati in dotem. ꝛ solu. vt. ff. ꝛ de peti. hereditatis. fructus. gloss. tamen hic videtur innuere quod petat fundum ratione fructuum qui ei absunt ꝛ ita habet locum qō dicitur rem habeo ꝛ rem peto. ꝛ ad hoc adducit commo. l. fine certo. ff. vsqz adeo. ꝛ j. de verborum obligationibus. l. iul. ff. j. Sed non est hoc verum qō hic petatur fundus cum habuit quia illud quod rem habeo et rem peto solum in quatuor casibus locum habet. Primus quando deterio: facta res redditur. commoda. l. ff. ff. j. depo. l. j. ff. si res. Secundus quando aliquod ius desicit rei mihi date. vt dicta. l. iul. ff. j. Tertius quando res ita traditur quod auocari potest vt. j. de acquirend. possessio. l. non videtur. ꝛ de sol. l. si rem. ꝛ. l. si sedītor. Quartus quando abest mihi pretium rei aliene mihi legate. vt. j. de leg. j. j. huiusmodi. ff. qui seruū. cum ergo iste casus sub nullo predictorum contineatur non est verum quod petam fundum sed tātum fructus quasi augmentum et pars dotis vt predixi. Dy. Deinde quia glossa multum obscure tangit an res legata seruo dotali sit mariti vel vxoris. dic aut res est legata seruo ante contractum matrimonium an eo cōstante aut eo soluto. Primo casu indistincte res debet reddi soluto matrimonio mulieri. vt. ff. de iure dotium. l. si seruo. ꝛ. l. dotis fructus. Secundo casu aut contemplatione mariti legatur et remanet apud eum. ꝛ ita loquitur. ff. de peculio. l. huic quare. ff. potest autem contemplatio mulieris. ꝛ tunc mulieri redditur sol. matri. vt. ff. de iure dotium. l. si legato. Aut dubitatur cuius contemplatione legatum fuit ꝛ lex presumit quod contemplattone mulieris. vt supra de acquirenda hereditate. l. aditio ꝛ de fundo dot. l. fundus. Tertio casu quando legatur seruo dotali soluto. ma. tunc indistincte ad mulierem pertinet rem restitui debet: vt hoc. ff. ꝛ de hoc not. dicta. l. si legato. de iure dotium. Dynus. Ultimo opponit glossa ꝛ non soluit de. l. paulus respondet. ff. j. ff. ad. l. falcid. Sed so. secūdum Jaco. de bel. quod ibi heres ex sua propria ancilla partus percepit hic maritus percepit ex re dotali. Item hic maritus recepit contemplatione vxoris vel post mortem. Item ibi ex ancilla quarta deducitur ergo ꝛ ex partu eius: sed hec ancilla venit in restitutionem ergo ꝛ partus eius: cum non sit in fructu ꝛ quelibet so. bona. Jaco. de bel. In gloss. secus in fetu ibi. ff. itaqz. ꝛ. ff. eodem. l. diuortio. ff. non solum. Dy.

1 ¶ Maritus an post promissionem factam possit fieri non soluendo.

a ¶ Si prior. Addō Bar. i hac. l. quereté quid si post hāc promissionē in glo. cōtentā vir efficiat nō soluēdo: Rñ. Bart. periculū ēe mariti ꝑm eiusdez distinctionem ponitam in l. si extraneꝰ ff. de iur. do. 1

Si prior. a ¶ Casus. Primus maritus qui promisit dotem. secundo cōdemnatur in quantum facere potest. Dynus. ibi maritus delegatus ab vxore. Dynus. Oppo. vt in gloss. dicta. l. nesennius. et alibi. in glossa. allega. et solu. vt in glossa. quia aut promisit mulieri de bono et habet locum. hec. l. quia intelligitur cum effectu exigi potest per actionem de dote. j. de dote. prele. l. prima vt. ff. quod quisqz iuris. l. ff. per alium. ff. do cere. Aut dixi promitto. ꝛ. que mulieri debeo. ꝛ sic certa quantitate expressa ꝛ tunc loquuntur contraria. Similis distinctio fit. j. de legatis secundo. l. menio. ff. vltimo. ꝛ sic maritus vtitur hoc priuilegio contra secundum non virtute priuilegij. sed virtute forme cōuentionis secundum Petrum. Item opponi. j. de. l. proxima. Sol. dicit quod illa intelligitur secundum istam et ibi in vltima glossa. Querit glo. quid † si iste maritus post promissionem efficiatur non soluendo. dic quod est periculum secūdi mariti non primi. vt. ff. de iure dotium. l. si extraneus.

1 ¶ Homines in dubio nō presumuntur donare: quod fallit in pluribus casibus.

Que dotis. ¶ Casus. Mulier primo loco promisit centum marito nomine dotis et donandi animo adhibuit quosdam qui stipulati sunt sibi reddi dotem matrimonio soluto. secundo loco priusquam solueret dotē decessit ꝛ instituit sibi heredem maritum qui adiuit hereditatem licet damnosam tenebitur stipulatoribus sicut ꝛ ceteris creditoribus. hoc dicit Dy. ibi promiserat non tamen soluerat. Dy. ibi. adiuerat animo donandi. Dy. ibi nihilominus. licet hereditas mulieris sit damnosa. Dy. ibi quoniam adeundo: ergo si non fuit heres non tenetur stipulatoribus si non recipit nec ipsi possunt dicere quare non recepit a muliere quia ipsa si viueret non posset hoc allegare. vt. ff. eo. l. nupta. ff. quoties. ꝛ ex qua persona ꝛc. vt. j. de regulis iuris l. ex qua persona ꝛc. sed tenetur cedere actiōs ꝛ satis est si lucratiuam habet causam. pro hoc. ff. de iure dotium. l. si extraneus. Jac. de ar. ibi compensasse: idest sibi soluisse. dicto argumento. ff. de euictione. l. ff. ei cui. ibi quādo pro quia. Ibi teneatur hñ non sunt creditores hereditarij: sed primi marit. Dyn. Contraria dicunt mulier adhibendo stipulatores voluit eis donare. Aut voluit solum eorum ministerio vti: aut dubitatur. Primo casu an certum est qō voluerat donare ei inter vivos: an causa mortis. Aut dubitatur. si inter vivos voluit donare non potest postea retractare ꝛ maritus tenetur insolidum vt hic cū distinctione tamen que not. l. proxima. ꝑmisit exprimēdo certam quantitatem: vel dicendo promitto quod mulieri debeo. ꝛ. C. de iure doti. l. ff. ff. ff. de pactis dota. cum maritus. ff. ff. Si vero est certum quod voluit donare causa mortis tunc ipsa posset revocare: sed heres eius non. vt. j. de dote prele. l. seia. Si autem dubitatur an voluit donare inter vivos vel causa mortis tunc siquidem ſtipulatio fuit collata in tempus mortis ꝛ habita mentio mortis, ꝛ tunc presumitur causa mortis ꝛ poterit mulier retractare. vt dicta. l. seia. Si autem non contulit stipula. in tempus mortis presumit intervivos. vt. j. de donatio. causa mortis. l. seia. ff. finali. nec potest revocari. vt ff. de pactis dotalibus. l. cum maritus. ff. finali. ¶ Sed ad hoc obstat. vt. j. de solutio. l. ff. cum cornelius. Sed sol. vt ibi dixi. Scdo casu quādo voluit vti ei⁹ ministerio nō est dubium quia voluit donare, ꝛ ideo mulier poterit facere quicquid. vt. l. mulier. ff. de iure dotium. et. j. de dote prelega. dicta. l. seia. primo respondo. vbi de hoc. Tertio casu quando dubitatur. non videtur in dubio velle donare. vt. j. de legatis tertio. l. cum quis decedens. ff. nupta. quia mulierum genus auarissimum est. vt. ff. de donatio. inter virum ꝛ vxorem. l. ff. stipulatio. ꝛ ad velleia. l. ff. ego. imo etiam homines † non presumūtur in dubio donare b. vt. ff. de probatio. l. cum. de indebito. et fallit in casibus vbi presumitur donatio. vt in glossa nota. Primus est ratione coniunctionis sanguinis. vt. ff. de probationibus. l. prouia. Dynus. quod intelligo quando res est modica. vt. ff. de donationibus inter virum et vxorem. l. virum. et de liberatio. legata. l. aurelius. ff. titius. Secundo alios casus habes in glossa. vnum aliud dicit glossa. ꝛ male scilicet quia hic tenetur creditoribus nisi fecisset inuentarium quod posset sustineri si intelligas glossam de ceteris creditoribus hereditarijs et ita credo eam intelligisse: quia signata est super verbo ceteris. ¶ Sed si intelligeres de istis stipulatoribus dotia tunc inuentarium nihil operaretur quia nō sunt creditores hereditarij. ¶ Sed quidam tamen sustinentes glossam dicunt idem in istis quod in alijs creditoribus hereditarijs: quia maritus eis non teneretur nisi heredi tatem adiisset. vt supra de iure dotium. lege si extraneus. Sed illa non loquitur in marito promittenti sed cui facta erat promissio ꝛ nō exegit. Sed nūquid iste maritus conuentus ab istis stipulationibus tenebitur inquantum facere potest. glossa hic tenet quod sic. contrarium tenet gloss. ff. eodē l. ff. super verbo nec cogitur. circa medium glo. Ja. de are. dicit quod loquitur quādo stipulatio habet causam onerosam hic quādo lucrativa heredis. ¶ Aliud quod dicitur in vltima gloss. intelligas. prout nota. j. de re iudicata. l. nesennius. ꝛ. ff. eadem l. ff. respon. Seruata tamen distinctione gloss. proxi. precedentis legis promisit certam quantitatem vel quod mulieri debebat. iflec obstat litera huius legis que dicit quod stipulati fuerunt partem dotis ꝛ sic videtur certa quantitas: quia bene potuerit stipulari sub nomine partis hoc modo: promittis nobis partem dimidiam dotis quam mulieri debes nulla certa quantitate expressa.

1 ¶ Actio de dote patri denegatur si est dubium an filia sit in patris potestate.

2 Conditionis melioris non debet esse ille cuius potestas est certa ¶ ille cuius est incerta.

3 Probandi onus ꝙ filia sit in potestate an incumbat patri vel filie.

4 Filia emancipata pater non potest repetere dotem pro fectitiam.

Titia. Casus. Si dubiū est an filia † sit in potestate patris denegatur actio de dote patri: quia et si constaret eam esse in potestate denegaretur nisi filia consen c tiret. hoc dicit Dynus. c dic ergo titia scilicet in quasi possessione sui iuris existens: quia stabat tanquam materfa. Dynus. ¶ Ibi partes iudicis sicut id est: cui debet concedere actionem de dote. Dynus. et nota hec verba que sepe apponuntur in commissionibus que fiunt per iudices. ¶ Ibi denegandam actionem' patris quod est. ff. Dynus. in fine. ꝛ non consentire. et sic not. non debere esse meliotis conditionis † illum cuius potestas est incerta quam cuius potestas est certa. pro hoc. ff. de libera. cau. ordi. ff. j. ꝛ quibus. ad libe. proclia. nō licet. l. ff. Jacobus. Et breuiter distingue. Aut constat esse in potestate aut non esse in potestate. aut est dubium. Primo casu aut expresse consentit aut expresse contradicit aut tacet. primo ꝛ secundo casu est planum. Tertio casu aut est in quasi possessione existentie sui iuris 3 aut non. Dynus. ¶ Quere cui incumbat ꝙ onus pro

b ¶ In dubio donare. Adde i hac materia ꝙ donatio omniū bonorū plentiū ꝛ futurorū sine aliqua relatione non ꝛ. l. stipula

tio hoc modo. de verb. obl. Bar. ꝛ Alexā. in. l. cū duobus. ff. idē ridet p foc. ꝛ in. l. ff. C. de pac. nisi fieret cā mortis quia tunc tacite vt facta restitutio visi fructus ꝑm Paul. d ca. ff. reiq. Itē nisi fiat ecclesie Bart. in. d. l. ff. bal. l aut. si qua mulier. C. ff sacrosancti. ec. Imo. in c. in presentia. ꝛ ibi panor. de pba. in. l. ff qs ar gētū. ff. ff qs vniuersitatis. C. de do nat. Bal. in l. j. in lectura antiqua ff. p so. in. c. j. de proba. Aduerte tñ doctrinam Pet. de an cha. ff reiq. q ts Jsium. Et vide ange. ff. lxxxi. in dei nomine ꝛ lue matris ꝛc. ꝛ lo do. poz. in. l. stipulatio p allegata. et in auc. ff. ad. leg. falci. Alex. in. d. l. stipu. l Itē nisi facta fit ab opifice. Bar. in. d. l. stipulatio. Sz vēditio eim bonoz vz. Bar. i. d. l. fin. Paul. de ca. consi. cxliij.

¶ Hoc dicit dy. Addevl tra hoc hic dy. in fine lectu. huius. l. dicentē q ſi berta cōtra zit mrimonium cū patrono ꝛ dotē vdit post ea diuertit voluntatez patroni repetere pōt dotem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ¶Onus p a bādi. Concordat bar. hic allegās text. in l. nā z ciuis. de hisqui sunt sui vel alie. iur. z instit. de pat. ptā. in prin. vbi dicit q̄ probat filiā esse in sua potestate eo q̄ est legitima Bal. consi. ccclxxx. i. vol. z cōsili. xv. ℌ. volu.

bandi a dic aut filia negat se filiam z sui iuris se esse dicit z tunc patri incumbit probare quod sit filia legitima quo probato p̄bata est patria potestas. vt. l. filium. ℨ. de hisqui sunt suivel alieni iuris. z instituta de patria potestate in principio. z an probari debeat plene vel semiplene vide in gloss. j. de ventre in possessionē mittendo, l. prima. ℌ. fi ea. ¶Si vero confiteatur se filiam sed dicat se esse esse sui iuris tunc sine sit in quasi possessione existentie sui iuris siue non ex quo confitetur se filiam legitimam z per consequens in potestate incumbit sibi probatio quod sit sui iuris. non obstante ipsa quasi possessione sui iuris cum hic sit tale factum siue notorium iuris quod solo cursu temporis non mutatur. a simili. ℨ. si seruus vendicetur. l. sicuti. ℌ. sed si queritur. de operis noui nunciatione. l. si prius. C. de seruitut. z l. altius. z de probatio. l. sine possidetis. Secus si esset tale factum q̄ solo cursu temporis mutaretur. vt. C. de in integrum restitutione. l. si minorem. Petrus. ¶Item quere de qua dote hic loquatur virum de profectitia † vel aduentitia. z tene opinio. Azo. z Hostien. quia etiam profectitiam non repetit pater emancipata filia. vt. C. de rei vxorie actione. l. prima. ℌ. videamus. z. j. eodem. l. si socer. secundo responso. Dynus. z. l. si cum dotem. ℌ. eo autem tempore. in glo. secunda in verbo emancipata. Sed hoc non placet. vt not. ℨ. eodem. l. secunda in principio. Dy. in fine. vbi c̄ potest tanquam legitimus administrator filia existente in potestate Dynus. ¶In gloss. primum probat ibi secundum Azonem quia erat in quasi existētia sui iuris. Dy. ¶Ibi. l. ordinata. z. ℨ. de procura. l. seruum. ℌ. eum. Dynus. vel dic q̄ vsq; ad litem cōtestatam agere potest vltra non nisi caueat. argu. ℨ. de rei vendi. l. is a quo. Pet.

4 tem exigenti z sine causa contradicere paria sunt. hoc dicit Dynus. Hoc signat tria contraria que non soluit. primum est. j. de operis, noui nunciatione. l. prima in princip. vbi tenet nunciatio sine iusta causa. ¶Sed dic quod ibi legitime fiebat inspecta iuris promissione z cause allegatione. Dynus. Vel dic secundum Jacobum de belui. quod in idem recidit quod ibi non admittitur nunciatio simpler z sine causa si causa exprimi petatur: vt ibi not. dixi. ¶Item est hic res certa ibi dubia nam hic est certum quod dos patri debet solui si filia non habet iustaz causam contradicendi. vt. C. de edendo. l. dos. ¶Preterea cui fuit contradictio consulitur faciliter satisdando vel cautionem prestando secundum hec. C. de pact. conuen. l. hac lege. ¶Sed ibi contradictio fiebat iure proprio z paraphernali mulieris hic iure cōmuni: et est certum ita quod in contrario contradicendo nihil auferebat. Sed propium denegabat huius autem communis rei et actionis exercitium impediebat. Dynus et Jacobus. de belui. ¶Tertium est infra ad Trebellia. quia poterat z hoc videtur contra dupliciter. primo in eo quod hic causa contradicendi requiritur ibi non. Solu. vt not. a. d. l. in principio. Item ibi contradicendo nil auferebat sed se oneri non sufficiebat. Solu. in eo quod

ibi videtur sufficere contradictio simpler hic non sed sic vt dixi. Item ibi licet heres contradicat cogitur tamen inuitus adire z restituere, vt ibi patet. Jacobus. de bel.

1 ¶Ultimo per hanc. l. probat Jacobus de rauen. q̄ ex sententia condēnatoria † oritur naturalis obligatio z probat sic. certum est q̄ ex consensu oritur naturalis. vt. ℨ. de pactis. l. prima. ¶Sed iste videtur consentire sententie vt statim probabit ergo &c. q̄ videatur consentire probatur: aut enim condemnatur z nō appellatur z certum est quod videtur cōsentire: appellare enim debuit si sibi sententia displicebat. C. si sepius in integrum restitutio postuletur lege prima. aut appellat z iterum confirmatur sententia z non potest plus appellare z sic cum non habeat iustam causam contradicendi videtur consentire, vt hac lege. ¶Glosse tamen tenent contrarium quia dicunt quod sententia non inducit. sed declarat. vt supra de rei vendicatione. l. q̄ diuerso. si serui. vendic. l.

2 sicuti. ℌ. si queratur. facit etiam pro glo. quia † certum est quod absolutoria nō tollit naturalem sed elicit ciuilem. vt. ℨ. de condi. indebi. l. iulia. vbi ista materia tradi cōsuetuit z plene dixi. vnde si absolutoria non tollit multominus condemnatoria inducit quia fauorabiliores &c. vt. j. de regulis iuris. l. fauorabiliores. z de act. z oblig. l. arrianus. ¶Circa hec autem sic dicit Pet. quod in personali inducitur ciuilis vera z naturalis ficta q̄ alias inducatur probat per. l. licet. ℌ. idem sciuoit. ℨ. de pecul. quod naturalis ficta oriatur probat sic. certum est q̄ factum iudicis fingitur factum partis. vt. ℨ. de iudici. l. si plus. z. C. si in causam iudicati. l. i. z. ℌ. Sed iudex condemnando cōsentit: ergo et pars condemnata consentire videtur: nuz z alias ex ficto consensu oritur obligatio. nam furiosus

3 † consentire non potest b z tamen si geratur eius negotium fingitur ita consentire vt inducatur obligatio. vt. j. de acti. obligati. l. furiosus. z. ℨ. de negotijs gel. l. tertia. ℌ. furioso. Ad argumen. glosi. potest responderi. primo ad primum q̄ sententia non inducit sed declarat quod si. ll. allegate per glossam ioquuntur in reali nō in personali. Ad secundum quod absolutoria non tollit naturalem ergo &c. Respond. quod illud est ideo quia satis est consultum reo absoluto per exceptionem q̄ non est actori cui condemnatus est reus. z pro hoc. j. vt in pof. leg. l. ouima. ℌ. sed si debuoni. Petrus. z de hoc vide per Cynum. C. de iuris et facti ignorantia. l. cum quis. colligit etiam glossa. ex argument. contra rentientes electio. pro hoc. j. de decur. l. imperatores. ℌ. finali. extra. de electi. capitu. publice. z per Dynum z alios de regu. iuris. c. quod semel placuit. lib. vj.

1 ¶Sponsalia post contractum facta nō purgant culpam in precedenti matrimonio contractam.

Lucius, Casus. filius primo loco contraxit matrimonium vo luntate patris z pater recepit dotem. secundo loco celebratum est diuortium z sic meruit dotem amittere, tertio loco pater contraxit cum eadem sponsalia nomine filij et dissoluta sunt per dictu vxor dotem sicut z si sponsalia contracta non essent. hoc dicit.

1 ¶Vel breuius. sponsalia † post contractum non purgant culpam in precedenti matrimonio contractam. Dynus. ¶Ibi maritus quondam. Dynus. Ibi sponsalibus mi fit alie culpa sua dissoluta fuerit sponsalia sicut matrimonium Dyn. ¶Ibi culpam que fuit in dissoluendo matrimonio sine causa. Dynus. ¶In fine. vt non possint dotem repetere. Dynus. ¶In gloss. vltima ibi. l. filio. c
imo dicit idem in masculo z femina. vt. ℨ. de sponsali. l. sed hec. que not. in gloss. et pio hoc extra de sponsali. capitu. cum locum. z de desponsa. impube. capitul. primo. z ibi in gloss. Jacobus. Ibi non noceret hoc est falsum: quia si sponsalibus consensisset videretur dimisisse culpam. vt dicta. l. si vxor. ℌ. fina. z arg. huius. l. a contrario sensu z ideo nihil subauditas secundum Pet. Et sic ob. repudiatio sponsaliorum quia hoc facere potuit. vt C. de sponsa. l. j.

1 ¶Delinquens dicitur legem contemnere.
2 ¶Mulier petens dotem a viro si vir obiciat uli delictum puta adulterium quid iuris.

¶Mulier

3 ¶Mulier petens a iudice matrimoniū dissolui propter viri homicidium an audiri debeat: z quid si vir alleget mulieris adulterium.
4 ¶Delictum z dolus cum delicto et dolo compensari debent.
5 ¶Compensatio an admitti debeat in dolo.
6 ¶Committens in legem beneficio omnium legum priuari debet.

Viro. Culpa vtriusq; coniugum matrimonio dissoluto nenter debet puniri. h. d. Vel sic. culpe hincinde admittitur compensatio. z ad hoc sepe allegatur vt dicit litera in ℌ. z concor. extra de diuor. significasti. z. j. eo. l. cū mulier. z vide q̄ ibi dixi. ¶Ibi mores inhoneſtos. Dy. ¶Ibi accusantibus. i. ciuiliter in modum exceptionis obiicientibus. Dy. ¶Ibi accipi debet. i. iste est effectus

1 huius pronunciationis siue sententie. Dynus. ¶† Ibi contēpserant delinquendo. qui enim delinquit legem cō temnere dicitur vt hic. vt in aut. vt liceat matri z ante. ℌ. quia vero. Dy. ¶Ibi vendicetur. i. nullus aliquid increpetur. Dy. ¶In fin. respectu delinquentium non respondeo aliorum: quia ab alijs bene poterunt accusari. Sed hic erat crimen in modum exceptionis oppositū z ideo c
2 dolus dolo compensatur. ¶Et dic secundum Jaco. de are. quod mulier † petebat dotem a viro; vir excipiebat de delicto mulieris z volebat dotem retinere: mulier replicabat de dolo seu de lucro viri z sic; dotem exigit. Et sic est contra. ℌ. marcellus. de doli excep. l. apud celsum. z ℨ. ne quis eum qui in ius voca. l. ij. licet hic allegetur pro concor. ¶Sed dic aut ille qui opponit except. procura. intendit lucrum z tunc contra eum de dolo replicatur. Aut intendit damnum vitare z tunc non replicatur vt in contrarijs. ¶Vel secundum enm potest plenius poni casus: mulier † petebat a iudice pronunciari matrimonium dissolutum dicens virum esse homicidā. Econtra dicebat maritus pronunciari dissolutum culpa mu-
a lieris dicens eam adulteram a index examinatis probationibus pronūciauit vtriusq; causa dissolutionē querit quis sit effectus huius sententie. z respondetur quod nul lus poterit alteri obijcere quia paria delicta &c. Ja. Item allegat hanc. l. ad questionem quam format glo. de adul. l. ij. ℌ. si publico. an crimen obiectum in modum except. z probatum debeat puniri. z hec. l. facit quod non. sed hnic potest responderi quod hic abvtraq; parte erat obiectum z probatum z ideo non punitur: sed compensatur. Sed consuenit dici aut est tale crimen obiectū quod alis fine accusatore punitur z tunc probatur obiectum et probatum in modum except. alis non. Dyn. De hoc tamen dic vt latius no. z dixi. d. ℌ. si publico. ¶Deinde al
4 legat sepe quod delictum † z dolus cum delicto z dolo compensatur vt hic in gloss. Sed dicit glos. argumen. cōtra. commoda. l. rem mihi. ℌ. in exercitu. z non soluit. sed solu. vt in contrario no. Et vide ad istam materiam q̄ in contrario no. per Inno. extra. de iureiur. l. sicut. z not. de regu. iur. l. cum par. per Azo. z Py. in bizocardis. xiij. di. c. i. in glo. z per Archi. z. xiij. q. i. vxor. z splene per Dyn. extra. de reg. iur. c. in pari causa. z ibi per Cardi. z Jo. an. in nouella. z ego etiam ibi de hoc dixi in lectura. ff. noui de regu. iur. z de compensa. l. si ambo. ¶In glos. que loquuntur de dolo compensando vbi ciuiliter agitur si vero criminaliter habet locum quod not. j. de publi. iudi. l. is qui reus. z Dyn. hic in additionibus suis ad literam ponit illam distinctionem quam ponit in. d. c. in pari causa, z ideo hic non transcribo. sed ibi videatur. Sed ipsa distinctio Dy. videtur tota destrui per. d. ℌ. marcellus. de doli excep. apud celsum. Sed dic vt predixi secundum d. Jaco. de are. ¶Item contra vnum membrum predicte dist. Dyn. insultatur vbi dicit si ciuiliter aut vterq; est in dolo aut vterq; est in pari culpa z tunc hincinde compensatur siue circa idem siue circa diuersa reperiatur dolus siue culpa. vt hac. l. viro. hic enim non videtur bene dictum secundum Jaco. de bel. ¶Quid enim si tibi hodie feci dolum in vna re b tu erras mihi in alia non videtur admitti † compensationem per ea que no. in glo. ℨ. de dolo. l. si duo. vbi etiam de hoc dixi. z. C. vnde vir. l. i. nisi substitutum. do. Dynus. dicas quod ipse dicere voluerit quod si ego committo dolum circa vnam rem tibi tu mihi circa aliam rem hincinde debetur quātitas pecuniaria z ideo admittitur compensatio. Sed quomodo salua

bitur glo. que est hic que dicit vel diuersorum terminum vel eiusdē. ¶Posses dicere aut sunt talia delicta quoū vnum impedit natiuitatem act. alterius z tunc fiat compensatio etiam circa diuersa crimina vt adulterij z lenocinij z sic intelligak. j. glo. ¶Si autem vnum non impedit natiuitatem act. alterius tunc non fiat compensatio imo vtrūq; puniatur z ita intelligātur predicte alie due gloss Jacob. de bel. ¶Vel secundum Pet. circa hanc materiam aliter distingue: aut queritur vtrum debitum ex delicto compensetur cum debito ex alio delicto contracto. aut queritur vtrum cum delicto obijcientis compensetur. Primo casu distingue aut judicium habet executionem ciuilem z pecuniariam aut criminalem. Si ciuilem fit compensatio vsq; ad concurrentes quātitates rātum. exemplum patet. j. quod vi aut cla. l. fi alius. ℌ. bellissime. z. d. l. si ambo. ℨ. de compensa. z ibi no. Si criminalem dic quod pena debita ex alio licet propter paritatem criminis accusato repellatur per excep. vt. C. de liberali can. l. fi filium. z. d. ℌ. si publico. l. ij. j. de adulte. ideo quia primo casu pena debetur priuato secūdo rei publice: z ideo secundo casu pena vtriusq; delicto suo materiate debet b
timponi. vt infra de publica. l. licitatio. ℌ. quod illicite. ¶Secundo casu. l. cum queritur. an delictum cum delicto compenſetur † distingue. Aut delictum est cōmissum circa diuersas personas aut circa eandem: primo casu nō fit compensatio: sed vtrunq; punitur. vt. j. de vi z vi armata. l. colonus. z. l. cum fundum. ¶Secundo casu distingue aut circa diuersas res licet circa easdem personas et non fit compensatio. vt. ℨ. de noxa. l. quemadmodum ℌ. si seruus. aut circa easdem res z personas. z tunc aut delictum vnius nō est punibile circūscripto siue remoto delicto alterius z tunc aut delicta sunt equalia z fit compēsatio aut inequalia z non fit compensatio. vt. ℨ. ad legem aquil. l. item si obstetrix. ℌ. fi. z. l. seq. Aut delictum vnius est punibile circumscripto siue remoto delicto alterius z tunc in totum fit compensatio siue delicta sint equalia siue inequalia. vt. ℨ. de eo per quem fact. erit. l. fi. ℌ. fi ti pulator. z hec vera quando delicta sunt eodem tempore cō missa. si autem diuerso temporibus committantur: distingue. Aut ante perfectam obligationem primi committitur delictum secundi z tunc fit compensatio vt hac l. viro. z. j. eod. l. cum mulier. Aut post perfectam obligationem primi committitur delictum secundi z tunc non compensatur. sed vtrunq; punitur. vt. j. de vi z vi arma. l. qui possessionem. Pet. z ad predicta bene faciunt que no. C. ad leg. iul. de vi. l. ij. si quis a se fundum. an primavolentia tollatur per secundam. ¶In glos. j. obijcientibus ibi. ℌ. inter se. z. C. de liberali can. l. fi filium. z dic vt ibi no. Dy. ¶In glo. indefinite dicit. l. non legis parte vel capitulo sed determinate dicit ea ne credas q̄ committens
6 † in vnam legem beneficio omniū legum priuetur contra id quod no. extra. de vsur. c. quia frustra. Oldr. ¶In glo. vlt. in fi. Sol. vt ibi no. Dy.

1 ¶Obligatio quoties suspenditur in conditionē non potest agi nisi in contrarie conditionis euentum.
2 Pater an agere possit viuente filia vbi suspensa est conditio.
3 Pater si stipulatur simpliciter mandato filie videt nomine ipsius filie stipulatus.
4 Actio de dote est communis patri z filie.
5 Dos que a patre est profecta an debeat redire ad patrem.
6 Consortes seu in eadem re participantes eodem iureviti debent.
7 Pater nō potest agere filia viuente vel filijs extāribus. secus filijs deficientib a q̄ potest agere vt heres filie.
8 Priuilegium extinguitur persona extincta.
9 Exceptio non potest esse actionis exclusio.
10 Stipulās sibi aliquid fieri ad voluntatem alicuius eo mortuo potest agere.
11 Pater filia sine liberis mortua potest dotem repetere in re patrio non aūt iure stipulatiōis per eum interposite.

Post dotem, Casus. si post matrimoniū cōtractū ex intervallo mādato filie pater dotē simplici ter stipulatur tanq; filie, procurator presumitur stipulari. h. d. ¶Ibi stipulatus est ex intervallo. Dyn. ¶Ibi filie voluntate. i. mādato. Dy. ¶Ibi dotē dari. i. reddi simpliciter non exprimēdo sibi vel filie vel vtriq; Dynus. ¶Ibi impleatur quia diuortium fiat. Dynus. ¶Ibi agat tanquam heres filie cum filij t. on exterit.

queſt. ℌ. c. j. ℌ. z. iij. l. crimen adulterij. C. ad. l. iulia. de adul. Item nec qñ marit⁹ fidelis dimisit vxorē infidelē q: si ipsa nupsit alteri deinde reuertat ad fidē ds etiā re cipi a p̄mo viro ls interim alteri coierit. capi. gaudemus. de diuor.

b ¶Dolū in vna re. Adde ad ℌ an cōpēsatio ſpecie ad q̄ titatem fieri possit. vide bar. in. l. qui iniuria. ℌ. si seruus. ff. de furtis. circa medij. vbi dicit q̄ non z in. l. si one nerit. in pn. la. ℌ. de pig. ac. Et dicit alex. in. d. l. si conuenerit. hoc verū est ſe q̄ agit de ea fidā j iudicio ex diſpoſitiōe legis pte iuſta nō fidā ex ſpumpta mēte diſpoſitis. Jo. 5 imo. i. l. ſi cū dotē. 6. ſi pr eo. Dſi compenſatio de quantitate ad q̄titatē bñ admitti tur. bar. l. d. l. ſi quenerit. la. ℌ. Bal. in l. ſi. C. de cōpenſa.

c ¶Cū delicto cōpēſet. Adde q̄ cōpēſatio delictorū in preiudiciū fiſci fieri nō pōt ſed ciuiliter fic. bal. i mar garita ver. dol⁹ ad finē.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dyn. ¶Vbi submouendus erit quia videtur stipulatus vt procurator: filie in dubio ex quo mandato filie fuit stipulatus ex interuallo et ideo non patri sed filie datur repetitio. Dy. ¶Exposita litera dic quod gloss. ponit casum multis modis. et Dyn. dicit quod prima positio gloss. vera est: tamen non conuenit litere sine magnis subauditionibus. ¶Alij tamen dicunt quod illa prima positio non est vera: quia cum plures fuerint conditiones adiecte in stipulatione omnes debent impleri. vt. ff. de condic. institut. l. ff. heredi plures. & de verborum obligationibus. l. ff. si ita stipula. cum ergo omnes hic non sint implete non habet pater actionem. vt infra. de verborum signi. l. cedere diem ergo nec excep. locū habet. vt. ff. de excep. l. prima et secunda. ¶Sed quidam volentes sustinere dicunt non agi ex expressa stipula. Sed ex tacita a lege presumpta et actione communi vtrinq. ¶Sed istud non procedit quia vbi aliqua
1 obligatio † suspenditur in contrariam conditionez non potest agi nisi in euentum contrarie conditionis. vt ff. si certum petatur. l. ff. pecuniam. et de verborum obliga. l. eum qui. ff. si te † titium. cum ergo hic sit suspensa
a ¶Patri et filie. Cōcor da. text. fin gularis in aut. qō locū C. de colla. sed ibi bal. dicit q tūc est cōis pri & filie ls fi lia plusculū iuris habz cōstāte mri monio cum indebeat ali. et iō ad 2 substātiam iudicij non requirit au tontas pris cū nō sit ad ministrator legitimus i ea et nō ha beat vsum fructuz sed dz citari ni si periculuz sit in mora expectandi q̄ est dos profectitia nō aduenti tia secūduz bal. ibidez. Prio hac materia vi de Bar. hic & in. l. gai⁹. e. tit. & in. l. vgorem. ff. testō. de le ga. iij. & in. l. auia. C. de in. do. paul. cōsi. cxxij.
constitutione quia adhuc filia viuet ergo pater † non aget per dicta iura. ¶Dicit ergo Dyn. sic poni debere casum omni scrupulo pater cedit dotem primo loco secundo loco, ex interuallo filia voluit quod stipularetur dotem redді diuortio facto si fiat diuortium patre viuo & filia moriatur sine liberis pater repetere potest dotem. sed si filia viuat non potest sine filie voluntate. hoc dicit Dyn⁹. ¶Et secundum hunc intellectum exposui literam. ratio primi dicti est: quia secundum hec iura pater occupabat bona filij et per conte quens hanc actionem de dote: hodie etiam sibi compe
3 tit tanquam heredi filie non existentibus liberis. vt in authenti. de heredibus, abintesta. Ratio secundi dicti est quod cum † pater stipulatus fuit simpliciter mandato filie videtur procuratorio nomine ipsius filie stipulatus vt predixi. et nota supra eodem. l. que dotis. et hec positio prenalet aliis positionibus gloss. ¶Et ad hanc lectu. oppo. de. l. quoties. verſi. ceterum supra eodem. Solutio. ibi, g suo hic, procuratorio nomine si lie stipulari videtur simpliciter stipulando vt predixi et nota. supra eodem. l. que dotis. vnde dic aut pater incontinenti stipulatur cum dat dotem. et tunc sibi tantum acquirit. vt dicta. l. quoties. aut filie et tunc filie tantum acquiritur actio. vt infra eodem. l. gaius. aut nulli est stipulatus et tunc communis est actio patri et filie. vt supra eodem. l. ff. Si autem stipulatur ex interuallo voluntate filie aut sibi et tunc sibi actio queritur. vt dicta. l. quoties. aut ſilie et tunc filie. aut vtrique et tunc vtrique queritur. vt infra de legatis tertio. l. vgorez. ff. testamento. aut simile non adiecta persona sua vel filie tunc in dubio videtur stipulatus filie tanquam procurator. et iste est casus huius. l. ff. si fine mandato filie stipulatio nihil operatur. vt dicta. l. quoties tertio respondo.
¶Item opponitur de. l. ff. si ita stipulatus. ff. grisogonus. vbi dicitur ſ persona nisi expresse non subintelligitur in stipulationibus hic vero subintelligitur persona filie. ¶Sed dic quod hic non dicitur persona filie subintelligi sed ipsi filie queri per patrem sicut per procuratorem et hoc ratione precedētis mandati. vt. C. de pactis conuentis. l. filie. et acquiritur hoc casu actio filie sine cessione. vt. C. de actionī. et obligationi. l. nominibus. vel ideo in. ff. grisogonus. non intelligitur stipulatus patrono: quia vitiaretur stipulatio et talis suoaditio fieri non debet. vt eodem titulo. l. titia. ff. idem respond. et de legatis primo. l. ff. cum filio. ff. primo. hic autem non vitiaretur. vel aliter aut persona est talis cui alias sine stipula. actio quereretur et tunc subintelligas persone admittitur et relinquitur talis stipulatio dispo
4 sitioni iuris communis vt actio † sit communis patri
a et filie a sicut primitus ante stipulationē. et sic hic mater voluntate filie exercitum habeat. vt supra eadem. l. secunda. Si vero non est talis cui alias foret consultum: tunc talis cui etiam si vellet per stipulationem prouidere non posset tunc habet locum. l. cōtra. vt subintelligetus non admittatur. Oldradus. Vel dic secundum Jacobum de bel. quod illud quod dicitur in. ff. grisogonus. est regulare hic speciale. Et ratio est: quia vbi nulla est stipulatio acquiritur vtrique: ergo et vbi est alia qua et ambigua debet vtrique acquiri. argumentum. C. de rei vxo. act. l. vnica. ff. primo et. ff. parenti. et infra. de regulis iuris. l. in ambiguis. Item filia comprehenditur a lege et ideo subintelligitur tacite nisi contrarium fit actum. argumentum supra eodem. l. secūda. ff. primo. et. l. quotiens. et argumentum. C. per quas personas nobis acquiri. l. ff. duo. Jacob. de bel. ¶Sed gloss. que est hic in tertia casus positione videtur sentire quod pater simpliciter stipulando querat communiter sibi et filie quod est contra opinio. et distinctio. Dynus. ¶Sed intellige gloss. vt predixi quando patri stipulatur nuda voluntate filie intercedente non autem mandato. opinio ardi. locum habet quando filia expresse mādan te patre stipulatur quo casu vt predixi videtur assumpsisse procuratorio officium: et ideo soli filie queritur & sic soluatur Dyni opinio. et facit quod notat. supra eodem. que dotis. licet quidam de plano concedant Dynus, male dixisse. sed sustine vt predixi. Sed contra predictam solutio. datam ad. ff. grilogonus. adhuc sic opp. aut filia erat in potestate et tunc pater sibi stipulari videtur vt. l. cum qui. ff. qui sibi. Infra de verborum obligationibus. aut erat emancipata et non potuit ei ex stipulatione patris queri. vt. C. de iure dot. l. ff. genero. in fine. nisi forte fauore dotis. vt infra eodem. l. gaius. et. l. ff. socer. fiet in potestate si est emancipata ex stipulatione concepta nomine filie quasi prima sit nouata et sublata cepit competere actio filie tantum alias stipulatio nihil operaretur. ¶Item oppo. quod alteri. sed dic quod iste est vnus de casibus specialibus vbi fallit illa
5 regula. vt ibi nota. ¶Item oppon. quod dos † a patre profecta ad patrem redire debeat. vt. C. soluto matrimo. l. dos a patre. Sed dicez hic loqui in aduentitia ibi in b profectitia et quod dicit sine liberis subauditur maxime vel illud quando filia non stipulatur sibi per se vel procuratorem: vel illud quando in matrimonio. ff. autem post repetit vt heredes filie. Dynus. ¶Et hec. l. facit pro opinio. ¶Dar. que not. in. d. l. dos a patre. quod extantibus liberis non redeat ad patrem. Sed hic subauditur maxime vt predixi. et eodem modo potest responderi ad. l. de legat. tertio. l. vgorez. ff. testamento. que eodem modo facit pro eo. Item facit pro ¶Darti. supra de pact. dot. l. iuris gentium. inter socerum. ff. cum in ter. Sed respondeo quod ibi stipulandum patri in vnū casum scilicet non extantibus liberis. in alio: scilicet extātibus liberis. scilicet preiudiciale videtur. vt supra eodem. l. ff. cum dotem. Item pro eo est. C. de col. l. illam. sed ibi soluitur. ¶In gloss. quod filia erat emancipata. ¶Item pro eo. ff. de coll. dotis. l. vlt. et ad. l. fal. l. pater. Sed ibi filia superuixit post mortem patrie: et ideo tunc dos que erat communis patri et filie efficitur propria filie. vt infra eodem. l. ff. socer. in prin. et. ff. luctus. et. C. de rei vxor. actio. l. vnica. ff. videamus. ¶Item pro eo. ff. de minori. l. iij. ff. sed vtrum. in fine. ff. sed ibi soluitur & bene qō id qō commune est pluribus vt singulis potest dici omnium commune. vt. ff. de legatis. j. l. serui electione. ff. j. & l. plane. ff. fina. de legat. iij. l. iulia. ff. seruos. & de condi. institut. l. ff. sic & actio de dote b est communis patri & filie. vt. ff. eodem. l. ff. Item pro. ¶D. vt. ff. e. l. ff. ab hostibus in princip. sed dic vt ibi nota. Sed Jo. Also & Bul. fuerunt in contraria opi. & communiter glo. & doct. f. qō redeat ad patrem etiam extantibus liberis: & dicūt quod est casus. C. de reivxorie actione. l. vnica. ff. fileat. Sed certe nihil facit ille. ff. quia ibi loquitur quādo solutum erat matrimonium diuortio. Questio autem nostra querit quando solutum erat morte mulieris. ¶Sed opinio predictorum potest aliter probari & sic certum est quod
6 quoties † duo sunt consortes vel participant in aliquo inter beneficiū qō datur vni datur & alij & quo iure vnus vtitur vti debet & alius. C. de commu. rerum alie. l. penultima de consort. eiusdem litis. l. secunda. & argumen. de fructibus & litis expen. l. vltima. & supra de arbitris. l. ff. cum dies. ff. si arbiter. vltimo respondo. Sed actio de dote est communis patri et filie. vt. ff. eodem. l. ff. ff. quod ſi, in patris. et. ff. voluntatem. et. l. ff. cum dotem. ff. primo & ff. de solu. l. qui hominem. ff. si gener. & mortuo patre efficitur propria filie. vt. ff. eodem. l. ff. marito. ff. si voluntate. ff. eo. l. ff. socer. ergo eodē modo dicendum est q̄ mortua filia dos ad patrem reuerti debeat extent liberi vel non. & ideo opinio predictorum verior est q̄. ¶D. Et ad hanc

hanc. l. respondē quod hic quando decesserat filio tota actio erat effecta filie propter stipula, quam fecerat pater eius mandato † & ideo pater nunquam agit filia viuente vel liberis extantibus. sed eis deficientibus agit vtheres filie vt predixi. & de hoc satis not. in gloss. a dixi
7 d. l. dos a patre & ff. eodem. l. ff. dotali. ¶Item querit hic
a Dyn. an actio de dote sit priuilegiata a patre agēte mortua filia. & videtur quod sic. quia priuilegiata est in constitutione eo quod videtur tacite stipulari. vt. C. de rei vxo. act. l. vnica. ff. accedit. & ff. extraneum. ergo & in repetitione. Item vbi filia est exclusa per delegationem est priuilegiata. vt. ff. eodem. l. ff. sed vtrum. ergo & vbi est exclusa per mortem. Item pro hoc. ff. eod. l. in insulam. ff. vsuras. ¶Contra quod non & in hoc concordant docto. & est vera opinio quia persona priuilegio locum facit. vt ff. de lega. primo. l. seruo legato. ff. si testator. & C. qui potio. in pigno. hab. l. affiduus. ibi, quis earum non miseatur &c. † ergo extincta persona & ipsum priuilegium
8 extinguitur. vt. ff. de regulis iuris. l. in omnibus. & l. priuilegia. & videtur expressum in aut. vt inobilia aſi nupt. dona. ff. fina, in fin. ¶Preterea cessat ratio legis cessat & lex. vt. ff. de iure patro. l. adigere. ff. quamuis. sed ratio est vt possit liberos procreare. vt. ff. eodem. l. i. vbi de hoc dixi. ergo cessat effectus legis priuilegia concedentis. vna vero filia priuilegium conceditur patri. & ita intelligatur gloss. que est institu. de acti. ff. fuerat. & hoc modo etiam respondeas ad primā duo argumenta. ad tertium dic vel quod ibi pater stipulatus fuit vsuras vel quod li cet sit bene fidei a patiat vsuras ex mora vt ibi non sequitur propter hoc quod aliis ideo preferatur. primum verius quod ibi vsure petuntur ex stipula. vt ibi patet. ergo erant in stipula. deducte als non ex stipula. sed per officium iudicis peterentur. vt. ff. de negotijs gest. l. quia tantundem. & depositi. l. lucius. & de actio empt. l. qui per collusionem. ff. fina. & loca. & conduc. l. quero. sed contra. ff. eodem. l. ff. marito. ff. vlti. ¶Sed ibi de accessione naturali que magis est debita domino rei. vt. l. fructus. ff. eodem. ¶Item de alia accessione discreta non proueniente ex mora: sed aduentitio quodam lucro mulieris contemplatione quesito quod auget dotem & act. de dote petitur. vt. l. adiicio. de acquiren. heredita. Dy. ¶In gloss. ibi facto diuortio & ita fuerunt due conditiones. Dynus. ¶Vbi ob. excep. intentionis. Dynus. quia hic non est actio cum pendeat conditio. vt. ff. de verborum significatio. l. cedere diem. ergo non est proprie exceptio
b ¶Exceptio 9 † que est b actionis exclusio. vt institu. de excep. imprinci
q̄ est. Spec. b pio. & ff. de excep. l. ff. ibi vel tertio. dic iste est bonus casin tit. de re sus secundum Jaco. de aret. Dynus. ¶Vbi communis
script. pſen. actio vtriusq;. vt. ff. de lega. iij. l. vgorem ff. testamento. ff.
ff. iij. ſicu, Dynus. Vbi. ff. grylogonus. repetitio persone illius qui
ſ pone. Et vtilia extranei reddebat stipula. inutilem & ideo talis re
dicit excē petitio non fit. vt eodem titu. titiam. ff. i. Oldra. ¶Sed
ptio libell⁹ hoc videtur procedere quia de natura huius actionis
rei, put di idem esset in extraneo quia non vitiaret stipula. vt. l. vni
citur. ff. ij. l. ij. ca. ff. accedit. de rei vxo. actio. Et ideo tene aliam solu.
C. de his q pe. no. titu, quam. ff. si dixi quod hic non subintelligebatur persona filie: sed ipsi per patrem tanquam procurator querebatur ratione precedentis mandati. ibi replicatio ea viuente & inulta repudiata. Oldra. Vbi vel quinto subaudi filie vo luntate determinet. Oldra. Vbi voluntas liberorum et secundum hunc casum. Not. argumen. quod quando sti
10 pulor † mihi aliquid fieri ad voluntatem alicuius puta tirū quod eo mortuo possum agere nam eo viuente de mum durat voluntas. Jacob. Ad hoc facit contra. ff. locati. l. iij. extra. de rescrip. c. si gratiose. lib. vi. & de hoc no. per Joan. and. & de offic. & potestate iudic. delega. c. si legatus. penulti. glo. eadem. l. & C. si mancip. ita fue. alie. vt ma. l. in glo. & pro me. & latius de contrahen. empt. l. prima. in fin. ¶Vbi vel quinto hic laborat eodem vitio quo prima. Dynus. ¶In eadem gloss. in fine. quasi dicat. nullo modo. vt supra eodem. l. quoties. Dyn. ¶Vbi voluntas liberorum. Hunc intellectum sequitur Pet. et dicit quod pater filia mortua sine liberis repetit dotem iure patrio non iure stipulationis per eum interposite & videtur per hoc sentire quod iure isto erat actio ex stipu
1 lata. de quo not. & dixi. C. de rei vxo. actio. super rubrica. & instituta. de actio. ff. si erat. ¶In eadem gloss. in fine. quasi dicat. nullo modo. vt supra eodem. l. quoties. Dy. vbi potes dicere quod de equitate ope exceptio. impe-

diat ne filia remaneat indotata. argumentum supra. de pac. dot. l. secunda. & sic intelligatur. dicta. l. quoties. verſicu. ceterum. & ita intelligatur hic secundum quosdam & est sexta casus positio. sed hodie ista ratio cessat per authenticā. sed quāuis. C. de rei vxo. act. Sed certe adhuc posset habere locum si filia iustam causam contradicendi haberet: nam & tunc non repeteret inuita filia per hāc legem. Jbi per Bul. imo cōtra Bul. Oldra. ¶Ibi inter socerum in principio. sed ibi stipulatus fuit expresse in omnem casum. Oldra. Ibi. ff. secundo. sed ibi pater stipulatus fuit dotem in vnum casum cui et ideo in omissis sibi preiudicasse videtur. et supra eodem. lege si cum dotem. in principio. ibi. ff. testamento. Ibi predecesserat pater eo tempore quo soluitur matrimonium et moritur filia. Dynus. Ibi. ff. sed vtrum. in fine. ff. ad hec. dic vt ibi not. vel dic et melius quod potest dici proprium patrimonium mulieris improprie eo inspecto quod est commune sui & patris et quod commune est plurium et singulorum potest dici proprium cuiusq;. vt. ff. de condi. institut. l. secunda. & l. iulta. ff. seruos. de legatis. iij. et de lega. i. l. erat electione. ff. labeo. Dynus. In fi. ista facit pro Bul. & nō contra. Item facit pro. ¶D. de colla. dot. l. vltima. vbi dicit quod dos discedit de bonis patris. sed dic discedit. i. discessisse videtur mortuo pa c ¶Sipr. Ad de ad istaz. l. secundum Bart. q̄ actio de dote etiā so. mat. efficit propria patris et filie. Tñ Jac. de are. dicit q̄ quā uis mrimo niū sit solutum: tñ dos est adhuc debita viro. l. ff. socer. ff. luciue. ff. c. & l. titio. ff. titio. de cōdi. & demon.
tre. Dy.

1 ¶Pater dotem promittens pro filia, ignorans eam postea diuortiū celebrasse: si soluit potest repetere actione de dote non condictione indebiti.
2 Dos post diuortium soluta non repetitur per condictionē indebiti: quia in causam dotis conuertitur etiam soluto matrimonio.

c ¶Pater. c Casus. Pater promisit
1 † dotem pro filia: postea ignorans eam diuortium celebrasse soluit: repetit actione de dote non cōdictione indebiti. ¶Dynus. ¶Oppo. gloss. de. l. ff. quis domum. ff. imperator. ff. locati. alias est sub. l. ff. quis fundum. dicit glo.
2 Solut. Vel dic † quod dos etiam post diuortium soluta per condictionem indebiti non repetitur: quia in causam dotis conuertitur etiam soluto matrimonio. et ita non est indebita viro. vt. ff. de conditio. et demonstra. l. titio. ff. titio genero. Jacob. Et eodem modo solue: quia eodem modo obstat dicti. ti. ff. locati si addes. ff. si quis cum in annum. Jacob. Vel dic quod ideo non datur cōdictio indebiti quod non esset communis patri et filie. Sed quia pater ab initio dotem promisit cuius vigore querenda erat actio de dote communis patri & filie: ideo de dote actio hic datur. in contrario vero cessat hic ratio. Pe.

1 ¶Actio de dote mortuo patre competit filie et non heredibus. similiter etiam eo deportato filie competit et non fisco: cum deportatio vtplurimum iuxta equiparetur.
2 Contrahens matrimonium cum aliqua quam credebat liberam et effecta serua non tenetur fructus cōsumptos in tali matrimonio restituere.
3 Testis vnus deponens aliquid fuisse factum ante guerram: alter vero tempore guerre: quomodo eorum dicta reducantur ad concordiam.

¶Insulam. Si pater deportatur ante diuortium vel post quandocunq; exercitium actionis transiit ad filiam. hoc dicit Dynus. ¶Gloss. allega. pro concordi. infra. de solut. l. qui hominē. ff. si gener. et tamen est contra. Sed dic quod pater erat hic deportatus ibi non. Dynus. ¶Ibi deportato et sic filia facta sui iuris. Dinus. Alij habent damnato et tunc dic tali pena que soluat ius patrie potestatis. ¶Ibi pertinet subaudi non fisco: nam sicut mortuo
1 patre actio de dote † filie competit et non heredibus. ita etiam eo deportato competit filie et non fisco: quia deportatio morti equiparatur. vt in glossa. Dynus. Ibi damnato ad penam deportationis vel maiorem. Dy. ¶Ibi cō. i. sicut si deportaretur ante diuortiū. Dy.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nota q̄st. Jac. de are. hic mouet istud dubiū, & post cū bar. & allegat tex. in c. cū tu. ex. ō testi. & text. i l. ij. ff. de cert. pe. & ponit aīa nuptias & post vt ibidē plenius hanc materiā determinauit. et post eū do. Aile. gubet[e] doc. Aureli. d. ff. pe.

a

b

C Cōcedit usura. Udō And. ficul. in c. cōquestus i. i. col. ōvsu. vbi ponit casus in quibus usura est cōcessa. Doc. c. salubriter. e. tit. Et pōt peti vsq; ad tertiā cēsimē. Ang. in aut. de nup. §. i. q; pariū. gl. xviij. q. iij. ibi dof. i sum. ōvsu. Et an usure debeant tolerari hebreis pdūm tpalē. vid Aile. cō si. i. §. 2. cvij. §. pte. glo. et tex. i. c. nō ix. dec. Aileg. 2ū. lvij. i. pte. Et usura ē pmissa cūqs accepit pecuniā sub vsuris & cuz post nō idigeat illis rogatus alteri eas mutuat se soluturuz pmittēti pro. Jo. cal. ix. fi. de vsu. Arcp. xuij. q. iij. vsu. Lo do. pō. i fin. 1 §. scholaris recepit. Et an usure per papā possīt tolerari. vid Aileg. 2ū. l. §. pte. & q̄ ñ possīt dupē sare. vi. 3 tex. i. c. sup eo. et ibi Panor. devsu. & notati. c. nō ix. cū gl. g. dist.

C In gloss. maxime ibi tunc secus esset. quia filie actio non daretur quia esset extincta si eius voluntate patri egessisset sed transiret ad fiscum cum suo onere. argumē. ff. eod. l. si marito. & l. si maritus. §. ad filleta. l. cum nico. et ad trebel. l. marcellus. §. fi. Dy. C Et facit. C. eo. d. & q̄ ibi no. Old.

Fructus. Duo dicit. † Primo si contrazit matrimonium cum berta que cōmuni opinione credebatur libera: postea est redacta in seruitutem non teneor restituere fructus consumptos in vsu illius quasi matrimonij. Secundo dicit quod si impendium ab ea mihi in dotem datum feci sumptus necessarios vel vtiles primo debent compensari cum fructibus & superfluum consequar per doli except. Dyn. C Ibi videbantur. sed non erant quia matrimonium non tenebat de iure ergo nō erat dos. ff. de iure dotium. l. ij. in aut. de nupt. §. dotem. colum. iij. Dyn. C Ibi ante causam. l. finitam. nam & quādiu pendet tenetur facere expensas. & vt. C. de oxdi. cog. l. fina. simile. ff. de cōtra. iudi. tut. l. iij. §. fina. C Et ex hoc no. quod si vnus[a] testis dixit fuisse ante guerram & alius dixerit fuisse tempore guerre quod debemus illud intelligere fuisse ante guerram finitam & ita dixisse primum testem & sic eos ad concordiam reducemus. Ja. & pro hoc. l. §. prozi. C Ibi assumptos. i. consumptos quam in mulieris honeribus debere lucrari cum sit bone fidei pos. vt. ff. finium regun. l. sed & loci. §. si post. & hic subaudi magine. Vel dic quod illud obtinet quando credebat se dominum & tanq̄ dominus fructus lucrabat: hic autem percepit de re dotali quos demum debet lucrari propter onera matrimonij. vt. ff. §. prozi. C Sed hic non est verum matrimonium & ideo vt dictum est in muliere cōsumptos lucratur. argumen. ff. qui pot. in pign. hab. l. qui balneum. §. fina. et de acquir. rerum do. l. homo liber. Jac. aut ergo tenuit matrimonium & dic vt. ff. eō. l. divortio. §. impendia. alias non tenuit & tunc aut ante causam liberalem. aut post causam & ante sententiam. aut post sententiam vt hoc. §. facit ad questionem que no. in glo. ff. eo. l. si ante. Dyn. Ibi petit non posse a domino qui renocavit eam in seruitutem. Dyn. in fin. per excepti. doli. Dyn. C In gloss. i. residui. ibi vel hic. hec vera. argumen. ff. de condi. indebi. l. si in aream. ff. de doli excepti. l. Paulus. Dynus. C In eadem gloss. ibi quod si sumptus. vel dic quod residuum sumptuum repetit a domino actione negotiorum gestorum. cuius re ipsa negotium gessit. arg. l. Item si cum putaui. ff. de negotiis gestis. l. si pupilli. §. quid ergo. Hec obst. hic allegata. quia secus est in bone fidei possessore simplici q̄ ipse nullum sibi volnit obligare. Dy. aut iste habuit animū obligandi saltem ancillam quam liberam esse putabat. arg. ff. commu. diuid. l. in hoc iudicio. & famil. ercisc. l. si quis putans. Pet.

a

b

C Usure aliquando sunt permisse de iure canonico.

2 Vxor mortuo viro remanens cum heredibus viri et ab eis alimenta percipiens: non potest petere vsuras vel interesse dotis.

Usuras. Casus. Constituit pater pro filia centum in dotem: quinquaginta solvit alia quinquaginta promisit et vsuras earū postea soluto matrimonio repetit pater quinquaginta & vsuras ex mora fiet hinc inde compensatio vsurarum si maritus iuste nunt odera matrimonij non alias. Dyn. C Et iste est casus in quo etiam iure canonico conceditur vsura[b] † vt extra. de vsuris. c. salubriter. cum ibi notatis. Jaco. Ibi petat ex mora. Dyn. Ibi exhibuit id est aliud. Dy. Ioi exhibita id est alimenta. Dyn. C Ibi vsurarum stipulatio: scilicet genero promissorum per socerum. Dyn. Et est argu. iste. §. quod actio de dote sit pmulegiata etiam mortua filia. Dyn. de quo dic vt plene dixi. ff. eod. l. post dotem. versic. item querit hic. Dyn. C Item facit iste. §. quod si vxor † mortuo viro remaneat cum heredibus viri et ab eis percipiat alimenta: quod non possit petere vsuras vel interesse dotis sed compensetur cum alimentis. de hoc nota. C. de rei vxorie actio. l. vnica. §. ego actio.

Ad virum. Reconciliatio matrimonij nō nocet extraneo quo minus post

set dotem repetere. hoc dicit. Dyn. Ibi iudicium acceptum cum marito per contesta. Dyn. Non dissoluitur ipso iure. et dic vt supra eodem. d. & mulier diuerterit. Dyn.

1 C Nemo inuitus emere compellitur.

Si maritus. Maritus cōdemnatus in id q̄d facere potest & reperiturꝫ habere quedam nomina debitorum ad victum sibi sufficientia & nihil amplius indubitanter non cogitur ea cedere. & hoc prout est in litera duplex nec̄ alias dic vt in gloss. vel aliter vt exponatur. Non habebit: scilicet mulier & debet alias debebat. l. maritus. nisi illa nomina excedant victū eius. Dyn. Et est argumen. huius. l. ad mercatorem florentie qui pro societate sua iuerat vltra montes et male fecerat negotia societatis habebat tamen quedam nomina deditorum que volebat cedere socio in solutum quod audiatur. ad idem de tutoribus. l. cum queritur. ff. eodem si socer. §. lucius. ff. eodem. l. etiam. in fin. et de peculio. l. quod debetur. In contrarium est cessiquia o pro emptione est. vt. ff. de fideiusso. l. cum his. et de sol. l. modestinus. † & nemo inuitus compellitur emere. vt. C. de iure deliberan. l. nec emere. dico quod non audiatur. vt. C. si certum petatur. l. non aduersus. & de solu. l. eum. & argu. ff. de nego. gest. l. nam et seruus. §. fin. Dy. C Ité aduerte quia gloss. que est hic. & similis gloss. C. de donat. si quis ingenuum. §. primo que incipit habita ratione. tenet quod si maritus sit talis quod sibi possit querere victum ex arte sua tunc tenetur insolidum alēre forte si sit quidam miles qui non possit sibi victum querere tunc non tenetur insolidum soluere. sed hoc verum secundum quosdam quando mulier habet alia bona vnde potest se alere. Si vero non habet tunc insolidum condemnetur maritus quia non est par. ff. vt. C. de cognitil. l. fina. Item quia ordinata charitas. ff. vt. C. de seruitu. l. preses. nam mulier ex dote debet ali. ' vt. C. qui potio. in pigno. habe. l. fina. et pro hoc. ff. de libe. agno. l. si quis a liberis. §. penulti. in fine. & de tute. & ra. distrahen. l. prima. §. penulti. Alij dicunt etiam si mulier nihil habeat hoc esse tenendum cum lex hoc dicat. vt. ff. eō. & a quibus. l. perspexit. et ficaletur rebus alienis vt & alis. C. ad carbo. l. fina. Tertio dicunt quod de illis bonis debent communiter ali vxor et vir. argumentum. C. de iure dotium. l. voi adhuc. & hoc esset satis equum. Sed qualiter intelligatur ne egeat. relpon. vt sibi sufficiat ad victum ita quod non cogatur mendicare. vt. ff. de vent. in possel. mitten. l. ff. §. si mulier. & pro hoc. ff. de administra. tutor. l. tutor: secundum dignitatem. Alij dicunt quod sibi remanere debent vt possit alimentari secundum dignitatem suā, argumentum. ff. de verborum signficatio. l. nepos proculo. de vent. in possel. mitten. l. habitatio. & de in rem verso. l. penulti. & fi. Jacob. Ibi condemnatus hoc modo condemno te in dote petita quantum facere potes soluenda. Vel dic condemnatus: id est condemnandus. Jacob. Ibi soluere hoc non potest stare quia verbum debet quod est in textu esset superfluum. Dynus. Ibi secundum Jr. sed cuius periculo. relpon. suo cedentis vt ff. de pigno. actio. l. eleganter. §. fina. argumentum cōtra. ff. de petitione. heredita. l. quod si in diem. §. illud inlia. Jacob.

1 C Successio habetur solutionis loco.
2 Pater & filia habentur sicut duo rei stipulandi.
3 Filia qua actione agere possit contra patrem.
4 Heres debet eiusdem esse conditionis cuius est defunctus.

Si socer. Casus. Pater successit genero contra quem competebat actio de dote communis patri & filie non propterea extinguitur actio filie vnde aget contra heredes patris mortuo patre vel si emancipetur agit contra patrem eundem quam contra heredem mariti. hoc dicit. Dynus. C Ibi si socer pater vxoris. dynus. C Ibi a genero marito filie. dyn. C Ibi quādoc̄. i. quādocuq̄. dy. C Ibi mortuo patre nō ante impediente patria potestate. dy. Ibi heredes eius. f. patris. Dyn. Ibi ipsum patrem tanq̄ mariti heredem. dynus.

C De dote dū ali. Concordāt bal. Aile. & ang. Zgli. l. si cū dotē. §. finaūt in fensimo. eo. tit. bar. in. l. q̄d vxori. §. ne. gest. Ibi pa nor. i. c. salubriter ō vsu. dicit simp[r] ibi esse casū q̄ maritus dz alere vxorem fm quātitatē dotis: & sic cōmodius et honorabilius dz q̄ dz am plam dotē.

Premitte ad euidentiam i. quod no. in glo. que incipit locum a pari. C Oppo. glo. q̄ successio † debet haberi loco solutionis. vt ff. de fideiuss. l. si debitori. Potest dici aliter quam glos. dicat quod aditio loco solutionis habetur in persona eorum quibus pōt solui sine alterius voluntate. Sed patri solui non potest sine voluntate filie & si soluatur non liberatur soluens. vt. ff. eo. l. non solum. vnde aditio non potest pro solutione haberi. Dyn. C Deinde collige quod pater † & filia habentur sicut duo rei stipulandi vt in glo. de hoc tū dicit dixi. ff. eo. l. §. ver. scōo quero quali est cōis. C Deinde dicit gl. locus a pari dic & in hoc est paritas q̄ vtroq̄ casu finitur patria potestas & transit ad filiam actio. vt. C. de rei vxo. actio. l. vnica. §. videamus. Dyn. C Quere qua actione agat † filia contra patrem[a]. & dicit in viti. glo. C Ulterius querit Dy. quid si stipulatus est pater sibi soli solui. videtur idem q̄ trāseat ad filiam actio cum paternum officium &c. vt. ff. eo. de dotis promissi. l. fina. & de ritu nup. l. qui liberos. Item quia leges indistincte dicunt actionem esse. optime facit. ff. eo. l. si marito. §. si voluntate. & quod ibi no. nam quāc̄ filia ibi prestiterit voluntatem patri agenti: q̄ causam ad sententiam dedugit. postea vero mouat actio rei iudicate non datur heredi sed filie. sed ideo potest esse quam ibi dixi: quia officium patris est dotare filiam sed non heredis. In contrarium videtur quod non trasseat ad filiam ne deterioris conditionis sit pater quam extraneus. imo melioris cū sibi cōiter cum filia sine vlla stipulatione queratur actio extraneo non. Item pro hoc expresse facit. ff. eo. l. penul. §. filia. a cotrario sensu vbi de hoc etiam plene dixi. Et ad. §. testamento. rideo q̄ ibi pater stipulatus fuit cōtra aut filie vnde filie datur mortuo patre. vt. ff. eo. l. gaius. ad. l. post dotē. §. e. l. Rsid. q̄ ibi fuit stipulatus tanq̄ procurator filie q̄ patet: quia non dicit dari vinēte filia patri. Ita illud q̄ dicebatur q̄ indistincte &c. Rsid. q̄ omnes loquuntur q̄n erat cōis vbi cōis cessat & ratio communis siue trās missionis arg. ff. de oper. liber. l. qui libertinus. §. sed si tam cōmuniter. hic notatur additio. Dy. C Quidā tamē habēt istud plus tā tum cum heres † debeat esse eiusdem conditionis cuius & defunctus vt in regula iuris heredem. sequitur q̄ sicut viuente patre filie refert natura. vt in auc. §. quamuis signata. C. de rei vxo. act. §. videamus. vnde prima additio. Dy. videtur sentire quod actio nō transeat ad filiam. secunda additio videtur sentire quod transeat ad heredes patris. Sed tenentur eam conseruare sicut ipse pater teneretur. Et in hanc opi. videtur inclinare glo. d. §. videam[2]. vbi de hoc latissime dixi. C Item querit Dyn. quid si stipulatus est pater sibi aut filie dari † posti mortem suam videtur filie dari & hoc est verum vt. ff. eo. l. gaius. Et contra q̄ nō filie. vt. ff. de verbo. ob. l. eum qui. §. qui sibi. Sed ille. §. loquitur quando pater stipulatur id cuius nomine non competebat actio filio. vel dic q̄ hic natura rei in stipula. deducte operatur q̄ filie vt not. ff. eo. d. l. si mora. ar. d. §. testamento. Dy. Ultimo no. gl.

1 C Socero mortuo post finitum pactum personale statim incipit actio marito competere que non finitur si nondum intentata diuortium subsequitur.
2 Extraneus opponere potest viro exceptionē de restitutione quā teneatur facere vxori.
3 Matrimonium culpa solutum a noceat patri viuenti & filium in potestate habenti.

Lucius. [b] Quod alij redditur sum petere possum. ff. de. Dy. Vel clarius pater pmisit pro filia nomine dotis centū & pactus est ne a se peteretur. Scōo loco filia diuertit a viro culpa ipsi[us] viri. Tertio loco decessit pater instituens extraneos & filia exheredata petet maritus dotem ab illis heredibus & mulieri restituet vel actionē cedet q̄ probatur ibi alioquin &c. Sed si pater instituisset filiā p parte pro alijs partibus ageret maritus vel cederet. Dy. Ibi a viro. i. per virū. Dy. Ibi filia exheredata ad quē nihilominus transit actio de dote. non obstante exheredatione. vt. C. de rei vx. act. l. vnica. §. & hoc vxorie ex rei. Dy. Ibi soceri. i. patris vxoris. Dy. Ibi potest subaudi & videtur q̄ non cum eā &c. Dyn. Ibi ei: scilicet mulieri. Dy. Ibi aduersus eum: scilicet olim maritū. Dy. Ibi alioquin. i. si dicas virū exclusi quando filia diuertit patre viuente. Dyn. Ibi nec vllam vnde dixi exactam nam exigere potest sine excep. obiecti. & ff. eo. nec vllam &c. Old. Vel dic. & si dicta obiectio esset legitima dolo facit &c.

1 Oldr. Ibi q̄ non est admittendum † q: morte soceri finito pacto personali. vt. ff. eo. l. si marito. §. & de pac. do. l. cū pater. & l. ob res. §. fi. statim cepit actio marito cōpetere que non finitur si nondum intentata diuortium subsequitur. ar. fami. ercis. l. si maritus. Sed in superiori casu superuenit diuortiū ante q̄ posset per generū actio intentari & sic erat ibi maius dubium. ar. d. l. ob res. §. fi. Old. Ibi si ex parte filia pro qua pater dotem promiserat & non soluerat. Dyn. Ibi pro parte virili. i. equaliter quia equaliter erant heredes

a C Filia cōtra patrem. Adde bal. i auc. q̄d locutiū. col. C. de collia. vbi dicit q̄d filia agēs ad dotē ꝓtestitā dz facere citari patrem non aūt q̄n agit ad adquirendū. & q̄ filia agit cōmatrē vide Paul. d. cas. q̄s. cc. xxvi. Jo. de imo. post gl. in. l. seruo legato. §. si testator. & ibi dy. in apostil. ff. de leg. i.

b C Lucius. bart. hic dicit istū. §. ad hoc allegari q̄ sol. matr. mortuo pfectio de dote cōsolidat in filiā. & cōcordat tex. i. l. si marito. §. si volūtate. ff. eo.

c C Pfi pūdicare. addetū 3ūū q̄d pf̄ pōt filie preiudicare q̄s. f. q̄misit crimen lese maiesta. q̄ nō succedit pfi iz matri tū i legitia. l. q̄s. §. ad filias. C. ad leg. in. maie. C Ex. extraneū. Adde q̄ extrane dotās non pōt stipulādo sibi postea pūdicare mulieri iz demū tpe q̄ dotē pmittit. gl. Bar. & doc. in. l. §. accedit. C. de rei vx. ac. Et pmittēdo dotē pōt eā sibi stipulari q̄n promittit non q̄n tradit. l. ex

a

1 Actio vtilis querenda est nepoti de equitate ex stipulatione fauore nuptiarum.
2 Actio adiecto non queritur vbi valet stipulatio quo ad personā principalem.
3 Solutio presupponit obligationem quāuis nepti non sit actio quesita.
4 Auo viuente non datur nepti actio sed ipsi soli auo.
5 Actio filio emancipato queritur ex patris stipulatione.

b

Gaius. Casus. Gaius seius dedit dotem pronepte & stipulatus est nepti aut sibi. mortuus est & dubitatur an ex ista stipulatiōe detur actio nepti vel heredibus aut: considerato rigore iuris non dabit nepti quia per liberam personam &c. Sed poterit ei solui de equitate tamen dabitur nepti actio fauore nuptiarum. h. o. Dy.

1 C Uel dic breuius, ex stipulatione † queritur vtilis actio nepti de equitate fauore nuptiarum h. o. Dyn. C Ibi nepti alias Dyn. neptis: & tunc quia dicit auus maternus subaudi: scilicet existes: communiter tamen habetur in litera nepti. Dyn. ibi complexus est: id est huiusmodi pactum fecit stipula. vallatum. Dyn. ibi ex hoc pacto stipu. vallato. Dy. ibi nepti repetere competat. dyn. ibi inutiliter preponendo nomen suum, & nomen nepotis adiciendo. sed in casu nostro precessit nomen neptis. Oldra. ibi auus maternus qui quo ad neptem censetur extraneus. vt. C. de rei vxo. act. l. vnica. §. extraneum[b]. Oldr. ibi cum ita. f. quod in personam neptis stipulatio est inutilis. ibi esse cōceptam de rigore iuris propter rationem que sequitur quoniam &c. dy. ibi patres stipulatoris: scilicet aui. dy. ibi videtur de rigore vel allegando dicit Dyn. ibi posse solui tanq̄ adiecte. dyn. ibi ac fi sibi aut illi preponendo in principio nomen suum adiecti: & tunc adiecto potest solui sicut supra improprie prepositum nomen adiecti & tamen adiecto potest solui. dy. ibi stipulatus esset & hucusq̄ de rigore loquutus sequitur quid si de equitate. dy. ibi aurita conuentione ad est ex pacto aui stipulatione vallato. dy. In fi. f. q̄ vt ilis detur nepti ex pacto aui materni. dy. C Op. quod auus videatur adiectus ad solutionem non ad act. vel oblig. vt. ff. de verborum oblig. l. eam qui ita. §. qui sibi. dic quod vbi valet stipulatio quo ad personam principalem

2 non queritur actio † adiecto vt ibi: at vbi non quo ad principalē vt hic adiecto queritur actio: nam hic in persona neptis non valuit & ideo queritur auo de rigore iuris quia debemus ita interpretari vt res potius valeat q̄ pereat vt. ff. de rebus dubijs. l. quoties. & sic de iure potest vt. ff. de condi. indebi. l. fi procurator. §. celsus. C Secundo oppo. de eodē. §. ad fi. in ver. quod si soli. gl. dicit quod hic speciale hoc est facile dicere. vnde dicas quod quādoc̄ adiicitur persona vt sibi obligatio queratur & principaliter reddeat in sua persona & tamen residet in alia vt hic & tunc potest fieri solui. C Quandoq̄ apponitur persona non vt sibi queratur, sed per eam queratur stipulatori & tunc non potest sibi fieri, soluendo in qua persona non est obligatio nec̄ solutio. vt. ff. de verborum obli. l. decem. vbi dicit q̄ solutio † presupponit obligationē & hic precessit persona neptis quantū ad intentionem stipulātis iz non sit ipsi nepti actio quesita: iz resideat in personam ipsius stipulantis: & ideo ipsi nepti potest solui vt valeat res sicut vale-

Universidad de Deusto
Biblioteca

morte.et ibi gl.ꝛ bar.C. de pac.quĩ. Uñ qñ promisit dotes ꝺr esse ī mora post bien nĩ.l.ſi.§.pterea, C.de in.do.paul. de ca.conſt. exxxiij.

re põt.arg.ꝺ.§.celſus ꝙ eſt notãdũ.ad hoc facit qõ no.in ſimili.ſ. de ſ̃ſbe.ꝛ poſth.l.filio.in prin.ꝛ.l.gallus.§.eius. ¶Item oppo.ꝙ iſta neptis vt ꝓiecta non poſſit ſolutionem recipere quia adiectus eſt vt mandatarius ꝛ morte mandantis extinguitur mandatum.vt.C.mãnda.l.mandatum. So.dic ꝙ hic poſt mortẽ mandantis erat collectũ mandatum:ꝛ ideo durat poſt mortem.vt.ſ. mãnda.l.ſi vero nomine.§.ſi.ꝛ.l.ſeq.qr iſte gaius volebat vt ſibi ꝛ nepti quereretur obligatio:licet diſiunctiue fuit locutus nam intelligitur copulatiue dixiſſe.vt.C.de verb.ſig.l.cum quidam.ꝛ ſic volendo conſideramus ordinem ratione ordinate affectionis:qr primo ſibi ꝛ poſtea liberis ſeu nepti prouidiſſe lex interpretatur. arg.ſ.de lega.ij.l.cum pater.§.penul.ꝛ.l.gallus.§.eius.de liber.et poſthu.ꝛ arg.l.preles.C.de ſerui.quod eſt multum no.ſm Pe.et ſm hoc ſi auus ſ vixeret nõ daretur actio neptiſed ipſi ſoli auo. ꝓio hoc.ſ.de leg.iij.l.vꝛorem.§.teſtamento.de pac.dot.l.ſi ita.ꝛ.l. pater.ꝛ ita hoc caſu credo dari ſoli nepti nec tenetur communicare heredibus aui.Uel poſſet dici quod illud quod dicitur de reuocatione mandati in ſimplici mandato procedit:at hic non eſt ſimplex mãdatũ ſed quedã forma ſtipulationi tradita que nõ poteſt immutari expreſſe nec tacite niſi lit.conteſta.fiat vt patet.ſ.de ſol. l.vero procuratoꝛi.§.interdum.ꝛ.l.ſi quis ſtipulatus fuerit.ɣ. in melle.ꝛ.l.aliud.Reſponſio autem Pe.ꝙ aũt ꝓnatur ꝓ ꝛ nõ videtur bona:qr tunc nec auo nec nepti cõpeteret actio inſolidum: ſed ꝓio parte,vt.ſ.de ver.obli.l.ſi mihi ꝛ titio.in princ.Ray.Sed dici poſſet quod hoc ideo ne dos diuidatur.arg.de verb.obli.l.§. ꝛ de duobus reis.l.ſi id.quod tamen prius dixi credo verius.

¶Item oppo.de.§.alteri in.l.ſtipulatio iſta.de verbo.oblig.ſed hoc ſpeciale:ex equitate cõtra regulã illam. ¶Item op.de.l.debitor.§.ea que.ſ.ad trebel.Solu.in glo.ſ.ſi quis omiſſa cauſa teſta.l.iul.ꝛ per ea que no.ſ.de libe.ꝛ poſth.l.gallus.in prin. ¶Ultimo oppo.quod nullus videatur fauoꝛ neptis ꝛ ſol.vt in vltima glo. ¶Item collige arg.ex hac.l.ꝙ ex ſtip.patris queratur actio †filio emancipato[a]. Sed contra videtur.C.de iure dot.l.ſi genero.de hoc.ſ.de pact.l.ſi tibi.ɣ.§.ſi pater.ꝛ videtur expreſſum.ſ.de oper.liber.l.vt iureiurando.§.penul.Ibi ſua perſona:ſcilicet ani. Dy. ¶In gloſ.imo nullo modo.ꝛ ad hanc pater.ſol.ibi videtur inducta quia precedit expreſſio nominis ſeie.Dy.Ibi poteſt inducta ſtipulari non poſſum:ꝛ ideo ſolutiõis cauſa tantum videtur adiectus.Dy. ¶In glo.imo videtur ꝙ non in fin.ibi autem non datur actio filio.Sed per mediam perſonam filꝫ acquiritur actio patri.Dy. ¶In glo.ſ.de equitate.ibi nulla facta conuẽtione.Sed ſola numeratione dotis ejus contemplatione.vt in.l.cõtraria.nullus erat fauoꝛ dotis vel matrimonĩ.Dyn.Uel hic patrum iuuatur lege.vt.ſ.de pact.l.legitima.Jacob.de aret. ¶In glol.vltima.in fin.arg.eſt hec glo.ad queſtionem que no.C.de iure euphy.l.ij.

[a] Filio emancipato. adq̃ ſi ꝙ filius emancipat? nõ tenet ꝓ Sctib[s] ante celebraꝛ ni ſi ãten[s] facere poſt.l.ij.ꝛ l.ſi ex alio.C.ꝙ cũ eo.ꝛ ibi Bald.ꝛ doct.itẽ niſi poſt multos annos. l.ſed ſi ex pte.§.pen.eo.ti.Itẽ niſi ꝓ delictis ante cõmiſſis. ɣ.l.ſed ſi ex pte.§.quãꝙ eo.ti.itẽ niſi incõtinenti poſt Sctũ fecerit ſe emãcipari.l.i.§. j.ꝛ ibi bart. ff.ſi qs. te. lib. Barth. cepo.ī ſuis cauteliscau. xxvij.

[b] Dotes autem ſtinẽda. Cõcordat text. in.l.ꝓio oneribus.C. de iur.dot.glo. in.l.obligamur.§.i. de act.ꝛ oblig. Alex.conſi. clviij.iiij.pte.

¶Ui dotem. Caſus.Inutile legatum vꝛori a marito aio compenſandi cum dote relictum non impedit dotis repetitionem. Dy.Ibi non potuerat aut noluerat.R.in fin.etiam ſi legata petere cepiſſet credens ea valere.arg.ſ.de inoffi.teſta.l.matter.ꝛ.l.nihil.§.ſi cum filius.ꝛ.ſ.de bo.liber.l.ſi vero.in princi.maxime qua[3] error[2] iuris[1] ꝙ non nocet in damno vitando.vt.ſ.de iur. ꝛ fac.igno.l.error.alis nihil ita ſubaudias nulla eſſet huius.l.oubitatio. Sidra. ¶In glo.ꝺ.ibi cetera.hic non eſt bonum exemplũ: quia tunc eſtimatio debetur vt ea.l.§.ſi duob[s].ꝛ ideo pone ejemplum per.l.apud iul.§.ſi.eo.ti.Dy. ¶Et facit hec.l.ad queſtionẽ abbatis †facti epiſcopi ſi poſtea remouetur ab epiſcopatu quod poſſit redire ad abbatiam:de qua queſtione no.per Dy.ſ.ad municip.l.filꝫ libertorum.§.ſenator.ꝛ ad hec facit.ſ.de bono.poſſ.ex teſtamento mili.l.j.§.ſi.ꝛ extra.de preben.c.ſi beneficia.lib.vi.

¶Pactum de lucranda dote in caſu exiſtentium liberorum facium an habeat locum exiſtentibus nepotibus.
Liberorum onus vꝛore mortua remanet penes virum.

¶Si dotali. Caſus.Pactum †de dote lucranda in caſu exiſtentium liberorum locum habet exiſtentibus nepotibus.h.ꝺ. ¶In gloſſ. ibi ſo.matri.l.dos.ſecurius eſt ſeruari opi.ẓ.D.vt.ſ.e. l.poſt dotem.vbi plene de hoc dixi.ꝛ.j.vt leg.no.ca.l.fina.ꝛ quia dos datur propter onera matrimonĩ.vt.l.ꝓio oneribus ꝛ matrimonium eſt fauoꝛabile ꝓpter liberos.vt.ſ.eo.l.j.cum ergo on[s] †liberorum mortua vꝛore remaneat penes virum debebit remanere ꝛ dos propter eorum onera[b] ſuſtinenda.Pe.Ibi continetur nepos ex interpretatione.Dyn.Ibi ſed ꝛ papinius.ꝛ.l.iuſta.Dy.Ibi ꝛ inſtitu.qui dari tuto poſſunt.§.ſi.dic vt ibi no.Sol.aut conſideremus appellationem communem ꝛ ſic ibi aut rationem affectionis que par eſt ꝛ communis vtriq; ꝛ ſic hic.ꝛ.j.de verbo. ſignifi.l.liberorum.§.ſi.Uel.ad.videtur ſecundum propriam ſignificationem vocabuli intelligatur.Ibi hec vero ſm iuris communis interpretationem quare autem hic locum habet.ꝺ.l.liberorum.ꝛ.ꝺ.l.iuſta habetur. ¶In eadem glo.in ſi.habetur.Et dic plene vt ibi no.Dy.

[3] Uxoꝛi repetenti dotem poſt adulterium ſi maritus conſentit non poteſt opponi exceptio.
[2] Legis mens eſt tanq̃ ipſa verba ꝛttendenda.
[3] Turpitudinis cauſa par eſt inſiſtentis ꝛ aſſiſtentis.
[4] Bannitus ſi contra bannitum agat:poterit bannitus conuẽtus excipere de banno nec poterit contra illum replicari.
[5] Maritus ſemel approbans vꝛoris mores non amplius poterit reprobare.

[1] ¶Um mulier. Uꝛoi repetenti dotem †q̃ cõmiſit adulteriũ conſentiente marito non poteſt opponi exceptio adulterĩ. nec de adulterio a marito lenone potuit accuſari ex mente legis.hoc dicit Dy. ¶Ibi retinebitur als retinebit[a] tunc ſubaudi maritus.Dy.Quos ſcilicet bonis.Ibi corrumpit conſentiendo adulterio.ibi approbauit:ſcilicet malos retinẽdo adulteram.Dy.ꝛ ſic colligit glo.ꝛ bene idem verbum diuerſimode.de quo dicut no.ꝛ dixi.ſ.de offic.proconſul.ꝛ leg.l.ſecunda.in fi.Ibi accuſare poſſit maritus de adulterio vꝛoris.dyn. ¶Collige non minus attendi mentem legis †quam verba.vt.C.de legi.l.non dubium.ꝛ ibi plene no.ꝛ dixi.ꝛ per dy.ꝛ alios extra.de regulis iur. c.vlti.lib.vi. ¶Item oppo.de.l.ſ.§.ſi publico.de adulteriis.So. vt in glo. ¶Deinde dic ſm Jac.de aretio cum inſiſtentis ꝛ reſiſtentis †par eſt cauſa turpitudinis.aut agitur de delicto aut de contractu.Primo caſu melior eſt conditio reſiſtentis.C.de liber. cauſa.l.ſi filium.ſupra.ne quis eum qui in jus voca.l.ſecunda.et hac.l.in fin.argumen.C.de teſtibus.l.quoniam liberi.ꝛ.ſ.de dolo. l.ſi duo.cum ſimi.Secundo caſu aut vꝑit agere vt impleatur[a] qõ connenit ꝛ non poteſt vt.ſ.de contrahend.emptio.l.domum.aut vt ſibi reddatur quod dedit ꝛ tunc aut agitur condictione ob turpem cauſam ꝛ tunc idem,vt ſupra de condictio.ob turpem cauſam.l.idem.ꝛ.l.ſi ob turpem.aut alia actione:ꝛ tunc melior eſt cõditio repetentis quam ob turpitudinem querere cupientis.vt.C. de ſacroſanctis eccle.aut.que res iam dictas.de agrico.ꝛ cenſi.l. quemadmodum.lib.xi.de aleato.l.fina.quod metus cauſa.nec timorem.§.primo ꝛ in princip.huius.l.ꝛ argumen.infra de regulis iuris.l.in re obſcura. ¶Item no.ex ſi.huius.l.argumen.quod ſi [4] bannitus †agat contra bannitum poterit bannitus conuentus excipere de banno nec poterit aduerſus eum replicari de banno: nam bannito conceditur defenſio.vt.C.de accuſa.l.ſeruos.alis ſi quis ſeruos.non autem impugnatio.vt extra.de exceptio.c.cum inter.R.priorem.ꝛ.c.dilectus.Jacob.de aretio.ad hoc facit quod not.ſ.eadem.l.ſi viro.et plene.j.de doli exceptio.l.apud celſum. §.aduerſus.ꝛ.C.de inofficio.teſtamen.l.in arenam. ¶Item allegatur hec,l.quod ſi compromiſi in aliquem meum[q] inimicum et poſtea me penitet et volo obſcere de inimicitiꝫ quod non poſſim ex quo ſemel approbaui ſicut hic dicitur de marito † quod [5] approbauit mores vꝛoris:ꝛ ꝓio hoc,ſ.de adulte.l.ſi vꝛoi.§.ſed ſi qua.de vaca.muner.l.prætoꝛ.§.fina.ꝛ de confirmatione tuto.l. prima.et.l.vtiliter.de adminiſtra.tuto.l.tres tuto.de contra tabulas.non putauit.§.ſi quis ſua manu.ꝛ de inofficio teſtamen.l.ſi pars.licet videatur contra.ſ.de arbi.l.non diſtinguemus.§.cum quidam.Dyn. ¶Sed ibi loquitur de inimicitiis ſuperuenientibus poſt compromiſſum.vt ibi not.Item poteſt dici de teſtibus ſi produxi aliquem in teſtem ꝛ poſtea producatur contra me qõ non poſſim aliquid obꝺcere in perſona teſtis niſi poſtea ſuperuenerit de quo dixi.C.de teſti.l.ſi quis teſtibus. ¶In gl.vlt.ibi qui hoc dicit ante autem bene audiretur ꝛ vterq; puniretur.vt in.§. Item queri poteſt.Dy.

¶Meuia. Caſus. Marito non imputatur ſi ſine dolo ꝛ culpa non exegerit nomen debitoris in dotem datum Dy. ¶Et dic ſm Jac.de aret. quod maritus accepit iſtud nomẽ quaſi dubiũ actionis euentu.vt.C. de litig.aut.nunc ſi heres.nõ autem accepit in ſolutũ ꝓio decem.dicendo ego accipio iſtud inſtrumentũ ꝓio decem iam promiſſis in dotem:nam tunc videretur eſſe emptor nominis.vt.C.de euic.l.ſi prediũ.vnde eius periculo eſſet ipſum nomen.vt.ſ.de hered.vel act.vẽd.l.ſi nomẽ.de euic.l.ſi plus.§.j.ꝛ mãdati inter cauſas.§.abeſſe.ꝛ.l.ſi mandauero.§.ſi.de fideiuſſo.l.qui debitorem.ad vellei.l.quãuis.§.interdum.ꝛ.C.de iure do.l.quotues. Ja.Ibi dotis.ꝛ.in dotẽ datas.Dy.dotalitius ꝓpriũ nomen viri.Dy.Ibi ire cepiſſet.i.cũ ipſa matrimoniũ cõtrahet.Dy.Ibi qr nec potuit ꝓpter inopiam debitoris.Dy.Et ſic facti accidẽtia impediente non agendi iure deficiente de quo duplici nõ poteſt lex loqui.ſ.de iure codicil.l.conficiuntur.§.ſi. Sid.Ibi refundere.ꝛ.mulieri reddere.Dy.ibi enim:ſcilicet maritꝰ.Dy.Ibi mãdate ſunt.ꝛ.mandare videtur ecipſo qõ inſtrumentum eſt datum in dotem.Dyn.vt.C.de act.ꝛ obli.l.nominibus.vel dic mandate per expreſſam ceſſionem ibi conuenire.ſ.vtili que mulieri competebat.vt.ſ.de iure do.l.ꝓmittendo.§.ſi.ꝛ patet.j.e.l.pe.§.ſi.Dy. In glo.vt ꝛ.ſ.de pac.do.ibi.§.ſi.ꝛ ꝓio hoc.ſ.de doli.excep.l.apud celſum.§.apud iul.

[1] ¶Dotis titulus an dicatur onerosus an vero lucratiuus.
[2] Patris factum an nocere poſſit filie.
[3] Maritus an teneatur alimenta vꝛori preſtare.
[4] Exceptio non datur contra mulierem conſtante matrimonio.

¶Si fundus. Caſus.Si prediũ in dotẽ datũ eſtimatum euincatur ſine culpa viri non debetur eſtimatio.ſolu.matri.Caſus literalis eſt euidens.nam primo pater obligauit prediũm.ſecundo idem prediũm eſtimatum dedit ꝓ filia in dotem.tertio euincitur per hypothecariam.Dy. Ibi in dotem datus a patre mulieris.Dyn.Ibi antecedentem: ſcilicet cui erat obligatus ante[q] daretur in dotem. Dy.Ibi non teneri ad euictionis periculum vt per hoc ſit a repetitione dotis excluſa.Dy.Primo oppo.quod maritus non poſſit excipere qr poteſt agere de euictione ꝛ ſic ſi non agit in culpa eſt:ꝛ ideo nõ videtur quod poſſit excipere.dicunt quidam ꝛ hic videtur innuere glo.vltima quod hic non poteſt agere ſol.ma.quia ageret ad opꝫ ꝛ vtilitatem mulieris que habet cauſam lucratiuam:ꝛ ideo non competit euictio ꝛ ſic tantum excipit hoc caſu maritus. Sed de hoc quando ꝓio dote.de euic.agatur.dic vt no.C.de iure dot.l.i. [1] ¶Item oppo.contra predicta quod titulus †dotis non ſit titulus lucratiuus ſed onerosus,vt.C.de imponẽ.lucra. deſcri.l.i.ꝛ.ſ. de act.ꝛ obli.l.ex ꝓmiſſione.Sed dic quod quo ad maritum eſt onerosus:quia ſuſtinet onera matrimonĩ[a] quo ad vꝛorem eſt lucratiuus[a] vt predixi.ꝛ ꝓio hoc bene.ſ.que in fraud.cred.l.fina.§.ſ. [2] ¶Item oppo.quod factum patris †non debet filie nocere.vt.ſ. deſcarbo.edic.l.§.ſ.Sed dic quod hec nõ nocet vt factum patris imo vt factum actoris a quo habet cauſam lucratinam.vt.C. de iur.do.l.vlt.vnde ſicut pater repelleretur ita ꝛ ipſa.vt.ſ.de do ex.cep.l.apud celſum.§.ſi cum legitima.ꝛ de excep.l.ſi rem legatam. Dy.Uel dic ſm Jac.de bel.quod in contrario dolus aũ negantis nepotem eſſe ex liberis non habuit effectũ hic quod quia generum leſit.Jaco.ꝛ de hoc an dolus vel delictum patris noceat filio not.ſ.de iure patro.l.duo fratres.ꝛ plene dixi.C. ne filius ꝓ patre ſuper rubrica.ꝛ.ſ.de penis.l.crimen ꝛ pena paterna. deinde quere prediꝺo ineſtimato euicto vbi a traditione incepit ꝛ de euic. non tenetur an teneatur ſolu.mat.ꝛ dicit multominus cum non pertineat ad eum periculum.argu.preal.l.i.C.de iure do. ¶Item [3] quere an teneatur ad alimenta.†ꝛ dic quod ſic qr tenetur etiam vbi in initio nulla eſt dos.vt.ſ.de religio.l.quod ſimilia.ꝛ nota.ꝛ dixi.ſ.e.l.ſi cuꝫ dotem.§.ſi maritus.circa.ſi.§.ꝛ ab initio nihil eſſe vel eſſe aliquid ꝛ redire ad nihilum paria ſunt.vt.j.rerum amo.l. ſi cum dos. Deinde quero ſi ex ſtipulatore de euic.conſecutus eſt duplam an teneatur ad duplam reſtituendam vel eſtimationem ſimplam tantum.quidam ꝙ ad ſimplam tantum quia ꝙ a quo ꝙ ꝛc.vt.j.de regu.iur.l.quod a quo[q].ſ.de pig.act.l.ſi pignore.et C.de fur.l.ſi.§.ſed tamen.in ſcõam dubitationem ꝛ ibi de hoc no. Tu dic quod ad totum vt.l.quoties.ꝛ.l.non ſolum.ſ.de iure dot. ꝛ.ſ.ſi cer.pet.l.ſi ꝛ me ꝛ titium.in fi. ¶Deinde opp.duobus modis vt in glo.Dy.ꝛ.ſ.oppoſui. ¶Deinde colligit Jac.de are.ex illis verbis tex.alt enim mulier,non tenetur quod exponit ſcilicet ad non petendum ꝛ ſic non poteſt excipere ꝛ teneri ꝺicitur et ex hoc no.quod ſi mulier conſentiat alienationibus factis per virũ ꝛ ex hoc repellitur exceptio.vt.C.ad velleia.l.inbemus.ꝛ.l.etiam ꝙ teneri dicatur ꝛ ſic non valeat renunciatio vt.C.ad velle.aut.ſi qua mulier.ꝛ ꝓ hoc facit.C.q̃ pot.in pig.hab.l.ſi.ꝛ.j.de do.excepti. l.apud celſum.§.aduerſus.niſi maritus haberet tantum in bonis ꝙ etiam mulieri poſſet ſatiſfieri.vt.C.ad velleia.aut.ſine a me ſine ab alio.Ja.in glo.ſed cum poteſt agere.ibi ſed act.cedet mulieri contra heredes patris.Dy. ¶In eadem glo.in ſi.ꝛ hoc ſo.ma [4] tri.excipit.ſed eo conſtante †non excipit contra mulierem qr non poteſt agere nec contra extraneum euincentem quia res cum ſua tranſit ꝛ ſic non eſt locus exceptioni in caſu huius.§.qr nõ habet act.cum ſol.mat.maritus dicatur habere cauſam lucratiuam:ꝛ ſic de euic.non agit.vt.j.de do.excepti.l.pure.§.ſi eum.ꝛ de dona.l.ſi ariſto.Dy.

¶Jeſtimatis. Caſus.Mulier dedit res eſtimatas in dotẽ hoc pacto apoſito quod extantes reddantur.maritus alienauit quaſdam res ſine conſenſu mulieris illas reſtituere tenebitur:quia ſatis extare videntur ſi extant apud emptorem.h.ꝺ.Dy.Et quod dicit eſtimatas dic non vera eſtimatione que operatur emptionẽ: ſed vt ſciatur inquantum deteriorent.Dyn.Ibi extarent penes emptorem.Dyn.ibi pertinerent:id eſt mulieres reddi deberent. Dy.extant penes emptorem.Dyn. ¶In gloſſ.ſubaudi magiſme ibi conſenſu mulieris tamen debetur eſtimatio.Dy.in eadem gloſſ.in fin.Sed tunc obſtat.ſ.de iure dotium.l.ſane.que continuatur cum.l.plerũq;.Sed dicit quod ibi erat electio mariti hic non.ratio quia quando eſt in electione mariti tunc non videtur eſſe venditio conditionalis.Pe.Item potes hic dicere quod aut eſt in dotem res immobilis:ſi immobilis aut eſtimata aut non eſtimata.Si eſtimata an eſtimatio obtinet vicem venditionis aut [a] certiorationis aut eſt dubium:ſi non eſtimate vel eſtimate cauſa certiorationis:aut eſt electio viro aut vꝛori aut eſt dubium.Dy. De hoc no.ꝛ dixi.C.de iure dot.l.ſi inter vir.ꝛ an ꝙ quando poſſit alienari res dotalis mulieris conſenſu dixi.C.ad velle.aut.ſine a me ſiue ab alio.ꝛ de rei vꝛo.act.§.ꝛ cum lex.

[a] ¶Est lucratiuus. adde tex.i. l. oẽs. de act.ꝛ ob.ꝛ Bar.hic.ꝛ in.l.cũ qdã. de iure do.i l.ꝓ onerib[s]. e.ti. Bar.in l.ignoti.C.ſ reuoc.his q̃ ſi.in fraudẽ cred. Uleꝛ. cõſil.lvj.iiij. pte.ꝛ in.l.ſi donaturus. §.ſi quis de ꝺdi.ob cau. Jo.de imo. hic.Bar.in l.j.ff.ꝓ dot. ꝛ in.l.ſi fraudator.§.i.ff. de his q̃ in frau.cre. qõ eſt verũ tam cõſtãte matrimo.q̃ ſolu. gl. no.i.l. ſi donatur[s]. in ſi.ff.de cõdit.ob cauſ. niſi forte eſſet data ab extraneo.l. j.§. ¶Cneuꝫ. C.de rei vꝛ. acti. Bꝛng.i auf.de triẽ. ꝛ ſemſ.§ illud quoq;. bar.in.l.ſi.§. ſi a ſocero. ff.de his q̃ i fraud.cre.an cõſi.ſuo ici. Bñic[a] blaſi.ꝛ in.l.fin. §.i.C.de iu. do.ꝛ i.l.me uius.§. duobus.de leg. ij.no.in.l.ex ꝓmiſſiõe.de act.ꝛ oblig.

¶Uxoꝛ conſtante matrimonio ſi vtatur rebus eſtimatis et in dotem datis ꝛ ipſius occaſione deteriores efficiantur periculum pertinebit ad maritum.

¶Eſtimate. Si vꝛor †conſtãte matrimonio vtitur rebus eſtimatis in dotẽ datis ꝛ occaſione illius vſus efficiuntur deteriores pe riculũ pertinet ad maritũ.h.ꝺ.Dy.ꝛ vide gl.C.de iure do.l.cum dotem.vnum dicit hic gloſ.quod non intelligo.dicit enim qõ res que vſu cõſumuntur eſtimãtur a lege.neſcio quomodo idẽ tenet Jaco.de bel.in cor.vnde ſumitur.ꝺ.auf.ſiue a me.vt immobilia ante nup.dona.col.v.ꝛ Dy.ſ.de priuil.cred.l.ſi pignꝰ. ꝛ ꝓio hoc.ſ.de ma.l.ſeruum dotalem.Spec.tenet contrarium de emp.ꝛ vendi.§.iſ.cui concor.Archi.extra de pac.c.quamuis.lib. vi.ꝛ ꝓio hoc facit glo.mag.in ſi.in cor.auf.de non eligen.ſecundo nuben.§.ſi.col.i.que gl.notabilis eſt ad iſtam materiam.ꝛ de hoc plene dixi.ꝺ.l.iubemus.C.ad velle.ꝛ.ꝺ.aut.ſiue. a me ſiue ab alio. ibi ſignata.

¶Maritus dotẽ. Maritus fuit confeſſus ſe recepiſſe dotem quã non receperat.vt ſolu.mat.per errorem ſoluit repetet perꝺcondi.indebi.in ſi.Impediente defectu naturalis obligationis vt bona ſit ratio ꝛ quidam habent hãc.l.poſt.l. ſequentem ſi filio.ꝛmale:quia.l.maritus continuatur cum ſi.illius l.ſi filio.Dy. ¶In glo.ſ.in ſi.ad hanc partem facit preal.l.quemadmodum.§.ſi.non ad primam.Ja. ¶In eadem gl.ibi repetit: ſcilicet maritus dotem ſolutam conſtante matrimonio. Ibi reſtituit ſcilicet maritus poſtea ſolu.matri.Ibi niſi in caſu referas ad id quod dictum eſt in dotem datam conſtante matrimonio poſſe repeti ꝛ niſi ſit ſuppleas gl.que defectiua eſt poſſet te in errorem inducere.

[1] ¶Filiusfamilias cõtrahens matrimonium ꝛ dotem recipiẽs an teneatur inſolidum.
[2] Mulier ſoluto matrimonio dans domum in dotem ꝛ maritus ſi nihil habuit in dotem preter iſtas res dotales an ipſe maritus habebit beneficium ꝙ condemnetur inquantũ facere poteſt deducto ne egeat.
[3] Maritus quãuis habeat res dotales tamen conuenitur inquantum facere poteſt.
[4] Pater conuentus de dote actione de peculio an veniat condemnandus inquantum facere poteſt an vero inſolidum.
[5] Pater conuentus ꝓio dote actione de peculio conuenitur vt fideiuſſor.
[6] Dos ſi data fuit filio emancipato cõſentiente tamẽ patre nũquid tenebitur pater vel eius bona erunt obligata.

[1] ¶Si filio. Caſus. Si filiusfamil.† contraxit matrimonium ꝛ recepit dotem te [b] netur inſolidum[b] ſed condemnatur inquantum facere poteſt:id eſt vſq; ad quantitatem peculij non deducto quod creditoribus debet ſed pater tenetur vſq; ad quantitatem peculij tantum et deducit de peculio quod ſibi et ſubiectis ſibi perſonis debetur a filio.hoc dicit Dynus. Qualiter dicatur quis facere poſſe dicitur in.l.ſequen.Ibi dos data eſt ſine conſenſu patris.Dyn.Ibi ipſe ſiquidem:ſcilicet filius.Dyn.Ibi nec intereſt eo caſu quo filius conuenitur . Dy.ibi peculiotenus: id eſt quatenus habet in peculio.Dy. ¶Op.ad.per.nec intereſt. qr imo videtur intereſſe vtrum res data in dotẽ extet vel non.vt ſ.de peculio.in.l.in bonefidei.ꝛ commod.l.iij.§.ſi filio.Soluit glol.

Universidad de Deusto
Biblioteca

q bene q Hzia loquūtur qñ pater cōuenit qr tñc bene interest an
extet res dotalis vel non. Si qñ filius conuenitur nihil interest, r
ista loquitur iste ver. r pro hoc bene. ff. de pec. l. fi cū dotem. ff. fi. Et dicit
Dy. q iste ver. nec interest facit pro decisione talis questionis. ca-
uetur. l. q maritus condemnantur inquantū facere potest. vt. ff. de
2 l. maritum. ¶ Pone q mulier †dedit in dotem vnam pomū vel
vnam possessionem estimatam so. ma. maritus nihil habet in bo
nis nisi istas res dotales querit nunquid in ipsis rebus maritus
habeat beneficiū q condēnetur inquātum facere pōt deaucto ne
egeat. l. vt intrō detrahatur de illa domo vel possessione dotali q
sibi ad victū sufficiat. r videtur q nō p. d. ff. vlti. in. l. sicut dotem,
ff. de r. q. l. maritum loquitur in quātitate infra dotem data nō in
rebus inestimatis. ¶ Sed certe iste ver. nec interest expresse facit
3 in contrarium hic em ōr q nō interest qñ maritus †conuenit ha-
beat pecuniam vel rem dotalē nā ls habeat rem dotalē cōuenitur
inquantum facere potest. r p hoc etiā bene facit. ff. de. l. fi maritus,
in id quod facere potest. q qō ibi dixi. r. ff. vlt. in. l. sicut dotem, ff.
de. r. q. l. maritum loquitur in quātitate infra dotem data nō in
rebus inestimatis. ¶ Sed certe iste ver. nec interest expresse facit
3 in contrarium hic em ōr q nō interest qñ maritus †conuenit ha-
beat pecuniam vel rem dotalē nā ls habeat rem dotalē cōuenitur
inquantum facere potest. r p hoc etiā bene facit. ff. de. l. fi maritus,
in id quod facere potest

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 ne de dote† venit q̄ in dotem est datum.vt.ſ.eo.l.ĥ.Scḋo caſu quādo cōcedit plenā propꝛietatē plena propꝛietas reddēda eſt cum fructibus perceptis nō conſtante matrimonio,vt.ſ.de in re dot.l.dotis fructus in pꝛinci.ꝛ.l.cū in fundo in pꝛinc.adeo vt pro qua ſtetit matrimonium pro ea debeat diuidi inter maritū ꝛ vxorem.vt.ſ.eo.l.de diuiſione.ꝛ.l.diuoꝛtio.ꝛ ibi plene dixi.verſicu.ꝛ pro declaratione predictoꝝ. ¶Tertio caſu quādo mulier dat vſumfru.in dotem ſi quidē fundi ipſius mulieris maritus eſt vſufructuarius ipſa non quia in re ſua non poteſt habere vſumfru.ꝛ morte mariti finitur vſuſfru.ꝛ redibit ad propꝛietatem.vt.ſ.de periculo ꝛ commodo rei vendi.l.neceſſario.in fi.ꝛ hoc verum ſi perſeuerauit propꝛietas mulieris vt hac.l.verſic. quod ſi fundi.Si vero non perſeuerauit locū non habet verſi.ſi vero aliēnata.Si autem dat vſumfructū in dotem in fundo ipſius mariti maritus qui habet propꝛietatē fructuarius eſſe non poteſt.vnde morte mulieris fructuarie finietur vſuſf.vt.ĵ.de donatio.l.iiĵ.bene reſtituit vſusfruc.mulieri vel cauebit ei vel dabit vno nummo.vt.ſ.de iure do.l.ſi vſuſfr.ꝛ de vſufruc.arboꝝ⁹. ĝ.de illo.heredi autē hoc caſu quādo morte ſoluitur matrimo-
12 nium nō fit reſtitutio q̄ finitur morte mulieris vt dixi.† Si vero matrimoniū ſoluitur diuoꝛtio nō poteſt reſtitui idem numero q̄ per conſolidationē extinctus eſt ſed de nouo conſtituit in eadem re in.l.cum in fundo.in pꝛinci.ꝛ.ſi.reſpon.ſ.de iure do.et fit etiā reſtitutio heredi mulieris pro tempoꝛe pꝛeterito.Si maritus fuit in mora.vt.ſ.de vſufru.l.ſi extraneo ꝛ.l.ſeq.ꝛ.l.qui vſufruc.ĝ.fi.ꝛ.l.queſitum.ſi autē fundus omni tempoꝛe fuit alienus cuius vſusfruc.eſt datus in dotem tunc aut ab initio conſtituit in perſona mariti aut in perſona mulieris.ſi in perſona mulieris ei vinenti reſtituitur nō eius heredi q̄ mortua muliere finit vt.d.l.neceſſario.ĝ.fi.ſi in perſona mariti reſtituitur mulieri vi-
5 uenti ꝛ heredi eius q̄ꝛ perſona mariti finitur ꝛ non mulieris.
2 ꝛ ita loquitur lex iſta.ꝛ.l.iiĵ.ĵ.de noua.Dy.Ultimo q̄ hic dicit glo.q̄ maritus vendat vel locet vno nummo querit Pe.an talis venditio vel locatio poſſit fieri ꝛ videtur q̄ non q̄ vnus non eſt numerus ſed pꝛincipiū numeri ꝛ venditio vel locatio debet fieri in pecunia numerata.inſti.de contrahen.emp.ĝ.pꝛetiū.ꝛ.ſ. de contrahen.emp.l.j.ꝛ videtur expreſſum.ſ.locati.l.ſi quis conduxerit vbi de hoc.Jn cōtrarium videt.ſ.de iure dot.l.ſi vſuſfr.
1 dic aut venditio ſit vno nummo rei equmalentis puta quatuoꝛ pira pro vno denario ꝛ valet.ꝛ ſic poteſt intelligi.d.l.ū vſusfruc.
13 Nec ob.q̄ eſt pꝛin.numeri.nā† ꝛ coniuncta perſona agit pro eo iuncta ꝛ tamē maritus licet nō ſit cōiuncta perſona.ſed pꝛincipium cōiunctionis ſeu affinitatis.vt.ĵ.de gradi.l.nō facile.ĝ.affinis.admittitur tanḋ coniuncta perſona.vt.ſ.de pꝛocu.l.ſed ꝛ he.ꝛ.C.de pꝛocu.l.maritus.aut vult emere rem nō equiualētem pro vno nummo puta domū vel equum tunc aut alias gratis tenetur dare ꝛ valet.ꝛ ſic intelligo.l.iſtā.ꝛ.d.l.ſi vſuſfr.aut non tenetur alias dare gratis ꝛ tradere ꝛ tunc non valet.Sed iudicatur cōtractus donationis vt.d.l.ſi quis conduxit alias incipit. Si quis vno nummo ꝛ.ſ.de cōtrahen.emp.l.ſi quis donatiōis. ꝛ eſt ratio q̄ res debet iudicari ex ſtatu que pꝛeualet vt de ſtat. ho.l.queritur.Pe.Et ad pꝛedicta facit in vſibus feud.qualiter feudū olim poterat alienari.ĝ.donare in glo.j.hec glo.fuit additio ꝛ non bene ponit caſum.ſed potius intricat.Dy.in glo.non aperit in fi.ꝛ quando datus fuit ab vxoꝛe proſequitur per totā l.excepto ver.aut aliquis fundi fui ꝛc.vbi tractat quando ab extraneo.Oldra.in glo.ſcilicet mulieris ibi tempoꝛe dationis.ſed pro conſtanti ponit q̄ tempoꝛe diuoꝛtij nō erat mariti nec vxoris.Dy.ibi formalem mulieri in eadem glo.in fi.niſi conſentiat dominus pꝛopꝛietatis:quia tunc per cōſtitutionem nouam reſtitueretur formalis vt patet hac.l.ibi vel ſi ſe accommodauerit ꝛc.Dyn.in glo.j.ibi reſtituiſſet in fi.certe nec iſto caſu mulier alienauit imo ſemper pꝛopꝛietas ſua extitit:hic enim ponitur iſte ſecundus caſus.ſ.ꝛ eius perſeuerantia qui ponitur.ĝ.in glo. ſcilicet.mulieris.Dy.in glo.pꝛopꝛietarius.in fi.vel expone ſcilicet maritus vt in litera expoſui.Dyn.in glo.j.conſentire.in fi.ꝛ fructus reſtituere ex tempoꝛe moꝛe ꝛ quippe pro quia ſi moram non feciſſet ꝛc.Dy.

¶Pactū factū. Add de an ꝛ qñ pactum valeat de lucrāda dote.l.j.ꝛ.ĵ.ĵ.ff. de pac.dota.ꝛ l.l.q̄ ſcitis. C.de bon.q̄ liber.ꝛ in.l.p heredita rijs.versic. modo veniamus.C. de heredi. actio.ꝛ in.l. iter ſocerū. ĝ. cū inter. de pact.dota.Bal.i.d. l.qđ ſcitis. C. de bon. que lib.

Seruus dotalis. Caſus.Cuiuſcq̄ cōtemplatione inſtituatur ſeruus dotalis adire debet iuſſu mariti.Si maritus non timeat damnum.ſed ſi timeat denunciet mulieri vt ſequitur ꝛ ſecurus erit ſiue adeatur ſine repudietur voluntate mulieris.Dyn.ibi inſtitutus cōtemplatione mariti vel vxoris.Dy.ibi coram teſtibus non de virtute denunciationis ꝛ reſponſionis extraiudicialis de qua dixi.C.de rei ven. l.ſi fundum.ꝛ.ſ.de oper.no.nun.l.i.ĝ.i.Et no.vtile conſilium legis.ibi reſponſum marito reddatur.no.quod hic tranſfertur dominij temporalis ſub cōditione. ¶Oppo.q̄ non poſſit adire
5 iuſſu mulieris q̄ nō videt dominū trāſlatū.vt.ĵ.de ſol.l.qui ſic ſoluit.ꝛ de fur.l.eum qui.ĝ.qui epiſtola.Dic q̄ ibi ex ſolutione rei reddende intendebat liberationē conſequi ꝛ rem reddi ſunt contraria vt eo.tit.l.qui hominē.ĝ.fi.hic autē nullam liberationem conſequi intendebat ſed ſe munire ne in eius perſonā obligatio cōtraheretur.vel q̄ in idem recidit.dic quādo aliquis debet recipere q̄ ipſe dat ſi quidem exceptione remanet obligat⁹ illi redditioni aut ille cui dat habet medio tempoꝛe vtilitatem ꝛ tunc tranſfertur dominiū vt hic:aut non habet ꝛ non trāſfert vt in cōtrarijs. Ja. de are.Quid ſi mulier eſt abſens ita quod nō poteſt ei denunciari.dic quod habetur perinde ac ſi denunciās vt in obligationem non incidat.ſed pꝛopter abſentiam aduerſarij quis non habetur pro denunciante vt ab obligatione iam contracta liberetur vt.ſ.man.l.ſi mandauero.ĝ.fina.Quid ſi eſt pꝛeſens ꝛ cum ſibi denunciatur tacet ꝛ nihil reſpōdet.dic quod non adeat quia pro ignoꝛāte habetur vt.ſ.dictum eſt.l.deerāt. ĝ.j.tacitum. ¶Jn glo.penulti.ibi non reſtituitur mulieri in dubio.dic aut fuit inſtitutus ab amico mariti ꝛ tunc eius contemplatione pꝛeſumitur inſtitutus aut ab amico vxoris ꝛ tunc contemplatione vxoris.Aut dubium eſt cuius eſſet amicus.ꝛ tunc vxoꝛi queritur.vt.ſ.de acquiꝛēda hereditate.l.additio ꝛ pro hoc ĵ.de vulgaris ꝛ pupillaris ſubſtitu.l.ſed ſi plures.ĝ.in arrogato. Dyn.in glo.ſ.vlti.ibi de iure dotium.ſi legato.Et vide quod ibi not.Oldra.

1 ¶Dos filie emācipate data reſtitui debet ipſi filie ꝛ eius heredibus.
2 Repudiatio feudi paterni ꝛ antiqui an noceat agnatis.
3 Doti proximus quis quādo dicatur ꝛ que fiunt iuxta mortē fraudis pꝛeſumptionem habere dicuntur.ꝛ nu.4.
5 Pater an perdat dotem pꝛopter filie adulterium.
2

Filie mee. Caſus.Pactū factū de lucrādo dotem matrimonio ſoluto per mortē cōmittit facto diuoꝛtio in fraudē ſtipulantis.h.d.Vel clarius.dedi dotem pro filia ꝛ ſtipulat⁹ ſum mihi reddi in caſu mortis:ſi malitioſe repudiū mittit dos perinde mihi reſtituetur ac ſi moꝛs ſecuta fuiſſet.Sed opponitur ſi dedi† dotem pro filia emancipata reſtitui debet filie et eiꝰ heredibus vt.C.de rei vxo.actio.l.vnica.ĝ.extraneum ꝛ de iure
1 dot.l.fin ali.ergo non videoꝛ fraudari ſi fiat diuoꝛtium cū idem ſit in caſu mortis.reſpond.hic loquitur quando pater dedit dotem ꝛ ſtipulatus eſt ſibi reddi in caſu mortis:vnde in caſu diuoꝛtij competit actio filie vel heredi eius vt.ſ.eodem.l.ſi cum dotem in pꝛin.nec debet intelligi cum dedit dotem nec eſt ſtipulatus q̄ tunc quereretur actio mulieri nō mihi vt.ſ.fa.ercifl.l.ſi filia.nec ob.pꝛofectitia.in fi.ſ.de iure dot.q̄ intelligi debet quādo pater ſtipulat⁹ fuit in omnē caſum ſibi reddi. Sed ſi in vnū
5 caſum tantū nō videt ſtipulatus in aliū niſi diuoꝛtiū celebꝛetur in fraudē vt hic vel reſpōde vt.ſ.eo.l.ĥ.Dy.in fi.q̄ diuoꝛtiū in fraudem meā celebꝛatū mihi nocere nō debet vt.ſ.de repudijs l.ſi filia.que cum iſta concoꝛ.Dy.ꝛ facit hec lex ad talem queſtionem.papa conceſſit alicui pꝛimam pꝛebendam vacantem in tali eccleſia quā duceret acceptandā ſi dolo alicuius ſuggerentis acceptauit pꝛebendā parui valoꝛis:vult penitere ꝛ meliozem eligere voluit queritur an poſſit.ꝛ.l.iſta eſt arg.quod ſic.nam ſicut hic dolus mariti non nocet patri quominus petit dotem ſic dolus ſuggerentis non debet nocere quominus melioꝛē acceptet pꝛebendam.pro hoc.ſ.de dolo.l.ſi quis affirmauerit.ꝛ.l.ſi dolo. de optio.lega.l.iiĵ.ꝛ.v.de repudijs.l.ſi filia.ꝛ plene dixi.d.l.ſi dolo.Dyn.item facit ad aliā queſtionē.aliquis habens feudū paternum† ꝛ antiquum q̄ tranſit ad agnatos vt in vſibus feu.de
2 feudo paterno deſperans de filijs.ꝛ hodie habēs omnes adnatos ſuos repudiāt feudū domino ad hoc vt nō trāſiret ad agnatos vt hic eſt arg.quod talis repudiatio non valeat nec noceat agnatis.ꝛ pro hoc.d.l.ſi filia de repudijs.ꝛ pro hoc de alienatione feudi paterni.c.j. ¶Jtē puto quod ex hac.l.tracta fuerit de cretalis extra de renunciatione.c.ſi te pꝛebendā.lib.vj.q̄ ille caſus ſimilis eſt iſti.quā decretalem videas cū ibi notatis per oēs que faciūt ad declarationē huius.l.ꝛ per illam decretalē credo hāc.l.intelligi debere de filia egra grani egritudine ex qua erat in periculo mortis ꝛ moꝛi veriſimiliter ſperabat:ſi enim leui egritudine egrotaret ceſſaret fraudis pꝛeſumptio ꝛ per cōſequēs huius.l.diſpoſitio.ar.ĵ.de re iudi.l.queſitū.Ex hoc quero qñ aliquis† dicat eſſe in pericolo mortis.dic q̄ qñ aliqs infirmus eſt infirmitate graui que per medicos ꝛ alios veriſimiliter ꝛ cōiter reputat mortalis.itē quādo aliqs timet hoſtem vel pꝛedonē vel crudelitatē tyrāni habētis eum odio vel ſi nauigaturus ſit per mare vel per loca inſidioſa vel etate effectus eſt vt cōolligit.ĵ.de dona.cau.moꝛ.l.iiĵ.ꝛ duabus ſequentibus.ꝛ no.per Jnn.extra de ſenten.excō.c.q̄ de his.ꝛ his caſibus poteſt abſolui excōicatus qui

tus qui alias nō poſſet abſolui vt ibi no. ¶Sed alibi videt notari q̄ non ſit ſemper periculum mortis nauigare per mare niſi quando eſt naufragiū ꝛ tēpus turpe vt not.extra de offi.ordi.c. paſtoralis.Jn glo.que incipit quo caſu.de iſto periculo nauigationis:vide.C.de naufra.l.quoties.lib.xi.de offic.recto.pꝛouincie.l.ciuitas.ĝ.de vſufruc.arboꝛibus.ĝ.dilatio.ꝛ de rei vendi.l. ex diuerſo.ĝ.ſi.in fi. ¶Ultimo collige vnum ſatis vtile ꝛ notabile q̄ illa que fiunt iuxta mortem † habēt fraudis pꝛeſumptionem.ꝛ pro hoc facit dictū.c.ſi te pꝛebendā de renunciatio.lib.vi. de hoc no.extra de ſepulturis.c.de his.ꝛ pro hoc.ĵ.de adimē.le. Lalamne.ĝ.fi.ꝛ quod not.extra de teſta.c.raynutius.Jn glo.ſ.pe
4 tierat enim ꝛ extra de elec.c.offic.Jn glo.pꝛeſumitur aliquid et ad hoc que finitur iuxta tempus mortis facit.ĵ.de confir.tuto.l. in confirmando ad tertul.l.ĥ.ĝ.confeſtim.de iure fiſci.l.edicto.ĝ. ettat.ꝛ de homicidio.c.pꝛeſcriptum.ꝛ.c.ad audientiam.ꝛ.j.q.i. conſtat.Et eſt bene notandum quod quis pꝛeſumitur moꝛi ex feritate ſi infra annum a tempoꝛe feritatis moꝛiatur niſi appareat ex alia cauſa moꝛtuus vt colligi videtur in lombarda.et de
a plagis liberoꝝ.n hominum.l.in omnibus et de plagis ſeruoꝝ.l.omnes vero plage. ¶Et de iſtis pꝛeſumptionibus a ꝛ alienationibus que pꝛeſumuntur in fraudē facte vel iuxta moꝛtem vel iuxta delictum:vide.ĵ.de dona.l.poſt contractum et de don.cauſa moꝛtis.l.ſi aliquis.ꝛ que in frau.credi.l.qui autem in pꝛin.ꝛ ĵ.de bonis damna.l.ſi.ĝ.ex bonis.ad municip.l.vlti. ĝ.item reſcripſerunt patris:ꝛ vide pro declaratione.l.pꝛeſentis ꝛ omnium pꝛedictoꝝ quod publice ꝛ plene no.in ſum.Ja.ardi.de feudis ti.qui.imo feu.acquiratur.ĝ.quod dictum eſt.ꝛ.ĝ.ſequentibus.ꝛ.ĝ.pꝛecedenti qui incipit ꝛ poteſt quidē.Jtē facit
5 hic.l.q̄ † pꝛopter adulteriū filie nō perdat pater dotem.de quo dixi.ſ.eo.l.ĥ.circa fi.ver.item faciat ad queſtionem.

Si filia. Caſus.Pater dedit pro filia in dotē centum.fecūdo mūnus filie impendit.ꝛ.repetit ſtati ipſa.ꝛ.nō expectata anna bima terna die qua reſtitui debet dos hodie mobilia poſt mūm vt.C.de rei vxo.act.ĝ.exactio.ꝛ collige mulierē funerari ex dote.vt.ſ.de relig.ꝛ ſumpti.fune.l.menm.ꝛ.l.celſius.ꝛ.C.quādo dies lega.ce.l.in ſ.item quod debitum in diem exigitur ante diem:ꝛ ſic eſt contra.ſ.quando dies vſuſfru.leg.cedant.l.j.in fi.ꝛ de verbo.ſignifi.l.cedere diem.Sed ſpeciale hic fauoꝛe funeris.alȷ quod hic habetur ratio interuſurij medȷ̄ temporis.vt ſ.eo.l.ſi conſtante.ĝ.quoties.quod nihil eſt ſimiliter in debito reſiſcali ex cauſa pumpilari:ſed ibi habetur ratio interuſurij medȷ̄ tempoꝛis vt.C.de act.ex lege.l.j.Dy.ibi nupta ꝛ dotata a patre.Dy.Jbi cetera id eſt alia que ſunt in dotem data.Dy. de mucello.

1 ¶Manumiſſio an teneat ſi maritus manumiſit ſeruum ineſtimatum.
2 Seruus qui ſub conditione eſt reſtituendus an poſſit a marito manumitti.

Qotalem. Summatur vſq̄ ad.ĝ.dabit qui eſt in.l.ſi vero.vult dicere ſi maritus manumittit ſeruum † ineſtimatum manumiſſio tenet.Sed an ea que a liberto conſequitur teneatur reſtituere mulier.diſtingue.nam aut manumiſit gerens negotium pꝛopꝛium aut gerens negotium mulieris:ſi pꝛopꝛiū ſi quidem maliere inuita partem quam conſequitur vt patronus reſtituet per condic.ſine cauſa aliā per actio.de dote quaſi augmētum dot.ſi ea nolente nil reſtituet quia licuit donare marito ſeruum manumiſſionis cauſa ſi gerens negotium mulieris omnia que conſequitur vt patronus reſtituere tenetur non autem que conſequitur vt extraneus.Dy.ibi ſeruum ineſtimatum et non eſt dubium quando manumiſſio teneat vt in gloſſ.Jbi inuita vel ignoꝛante.Dyn.ibi reſtituere debet maritus vxoꝛ.Dy.ibi dot.iudicio ſcilicet reſtituere debet maritus vxoꝛi.Dyn.Quid ſi alterū ab iſto patrono heredem iſte libertus inſtituiſſet.Dy. ibi refragatur id eſt expreſſe contradicit.idem tamen ſi ignoꝛauit.vt nota.j.eod.l.ſi vero.Jaco.vero de are.ſuper hac.l.ſic not. ſuper verbo debet mero iure.ꝛ tanquam dotem ꝛ patronus ſuccеſſit in locum dominȷ̄.ꝛ per hoc pꝛimum quodammodo dicitur durare dominium.argumen.ĵ.de heredibus inſtituen.l.talem.vel dic aut.l.ſtatim conditione ex lege iulia.de maritandis ordinibus vt.ĵ.eodem.l.ſi vero.ꝛ de falſis filius.ĝ.maritum etiā conſtante matrimonio.vt.ĵ.eod.l.hec actio.Quod autem dicit glo.hic poſita locum habet quando mandato mulieris manumiſit.Sed videtur quod maritus teneatur ad eſtimationem ſerui.vt.C.de his quia non dom.no ma.l.j.Sed dic quod illud obtinet quādo non domin⁹ manumiſit:ſed hic erat dominus imo
etiam ſi ſit dominus videtur teneri ad pꝛetium.vt.ſ.de condic. indebi.l.in ſumma.ĝ.penulti.ſed hic dicas quod fuit factus dominus a ſciente ibi ab ignoꝛante.Sed adhuc videtur quod nō
2 poſſit manumittere † cum ipſe ſub conditione debeat eum reſtituere.vt.ĵ.de manumiſſio.l.ſeruum ſub conditione.ꝛ qui ꝛ a quibus.l.generaliter.Sed illud obtinet quando dominium eſt diſſenſarium ipſo iure ꝛ retro fingitur alterius fuiſſe ꝛ ſic in pendēti.ſic.ſ.ſi certum petatur.l.proinde.ſed hic demum per retrotractionem.Jaco.ibi.dot.iudicio id eſt propter equitatem iudicȷ̄ dot.quod eſt bone fidei ꝛ in bone fi.iudi.veniunt etiam ea de quibus non fuit cogitatum equitate ſuadente vt hic ſuadet q̄ datio in dotem fuit ergo ex qua pꝛeſſerat facultas manumittendi.ꝛ ab eo in manumiſſio lucrandi.Jtem quia ſi manſiſſet ſeruus omnia eius bona lucra extra rem viri ꝛ operas ipſius ſerui fuſſent reddita mulieri vt.C.de vxo.act.l.vnica.ĝ.cumq̄.Jaco. ꝛ.ĝ.itaq̄ partus.agere ergo ex condi.ex lege iul.de maritandis ordinibus vt.j.eo.l.ſi vero.ꝛ de falſis filius.ĝ.j.Old.ꝛ cōtinua.l. ſequentē.

a ¶Pꝛeſumptionibus. Adde bal. in.l.ea quidē.in verſi. quero quid eſt.C.de ac cu.in rub. de pba.vſi. pſumptio. et in.l. ſine poſſidetis. eo.tit.verſi. deinde.Jo. cal.in.c.veſtra.de cohabita.cle. ꝛ mu.Spe. in ti.de pꝛeſum.ĝ.j.in pꝛinci. vbi dicit vnde oriat pꝛeſumptio.

1 ¶Seruus ſi deſinat eſſe in dotem maritus non tenetur ad illius eſtimationem.
2 Dominus vaſallo promittens vendere remquam habet in feudum totum ius ſuum remittere videtur.

Et deſinit ſeruus in dotē eſſe. Jta quod maritus nō tenetur ad eſtimationē. Dy. Jbi, quia cum ille teꝛ. alibi non repertur ſecundum Dynum. Jbi donaret id eſt in dubio donare videtur.vnde hic leꝛ loquitur in caſu dubio ſcilicet quando dubitatur an donationis cauſa hoc faceret.Et eſt argu.liſta ſecundum Jac.
2 de are.quod ſi dominus pꝛomittat † vaſallo vendere rem quam habet in feudum quod videatur remittere totum ſuum ius ita quod non poſſit agere ad pꝛetium.pro hoc.ĵ.de leg.ĝ.l.codicil. ĝ.j.Jac.in contrarium facit de lega.j.l.ſi fundum per fideicom. vbi de hoc dixi.ibi quod pꝛout.Dyn.Jn gloſſ.ibi.ĝ.contrario. ille.ĝ.nihil facit ſed ſequens.ĝ.qui incipit idem papinianus.facit hoc modo quia ſicut hic in dubio pꝛeſumitur donatio ibi et ita.Old.ꝛ Ray.ꝛ continua.l.ſequentē.

1 ¶Conditione in contrarijs adueniente dominium ipſo iure tranſferri dicitur.
2 Mulier an poſſit per maritum manumittere.
3 Legatum heredi relictum a ſemetipſo valet:ſimiliter ꝛ legatum in honoꝛem nominis ſui in honoꝛem heredis factum videtur.
4 Ceſſio ſi eſt facta contra pꝛincipalem creditoꝛem non poteſt is cui facta eſt ceſſio contra fideiuſſoꝛem agere.
5 Mulier ſi dedit caſtrum viro in dotem in quo habebat iuriſdictionem omnimodam ex qua maritus recepit multa:an poterit ſoluto matrimonio talia repetere.
6 Caſus a lege omiſſus haberi debet pro omiſſo.
7 Mulier an debeat ali per virum ſi nullam dedit illi dotem.
8 Alimentoꝝ appellatione an contineantur medicine.
9 Maritus plus impendens circa vxoris affectionem debet ſibi imputare.
10 Maritus ſeuitiam exercens in vxoꝛem ꝛ non pꝛeſtans illi alimenta eſt excommunicatus de iure canonico.

Si vero negotium. Potes breuiter colligere aut maritus manumiſit vxoꝛe expreſſe mandante donationis cauſa aut ea expreſſe contradicente.aut ea ignoꝛante aut ea ſciente ꝛ non contradicente.Dyn.ibi quicquid ad eum peruenerit quoquomodo tanquā ad patronum non alias vt.j.eo.l.ĝ.item quicquid.Dyn.ibi hoc nomine ſcilicet operarum.Dyn.ibi ſed ſi reum.id eſt.expromiſſoꝛem.Dyn. Sed ſi habeas in litera que ſequitur expromiſſoꝛem ne tūc pro pne teneas.Et dic expromiſſoꝛem ex poſtfacto obligationem in perſonam liberti contractam in ſe tranſferentem ꝛ libertum

Universidad de Deusto
Biblioteca

liberantem. ¶Sed in contrarium exponitur.ff.de dolo.l.a eleganter.§.fernus pactionis.vnde dic.ff.reum.id est contra rem vna cum liberto a expromissorem ab initio obligationem suscipientem sine liberto. Oldra. Zbi beneficium accipere hoc est j. Dyn. Zbi scriptus fuerit scilicet maritus. Dyn. Zbi heredem scripserit in totum vel pro parte. Dyn. extra glo. oppo. de.l.i.C. de his qui a non domino ma. quod manumissio non teneat sed dic quod hic maritus erat dominus, vt.C.de rei ven.l.dote. Item oppo. quod licet sit dominus tamen teneatur ad pretium.ff.de condictio. indebi.l.in suâ.§.pen. sed ibi fuit factus dis a nō erráte: hic a sciente. Item oppo. de.l. generaliter.j. qui a quibus. a de manumiss.l.servus sub conditione. vbi qui tenetur servum restituere non potest illum manumittere: sed maritus tenetur
1 restituere ergo ꝛc. Jaco. de are. dicit quod in contrarijs faduciente conditione dicitur dominium transferre ipso iure a fingitur fuisse dominus ab initio sed in servo dotali non transfertur nisi traditione secuta. hoc reprobat Oldra. Et soluit quod hic vir erat soluendo alias nō teneret manumissio: vel dic quod in contrarijs est speciale fauore vltime voluntatis vt eod. titu. qui a aqui. l. cum hereditas vero. a pro hoc de reg. iur. l. plerūq;.
2 Item oppo. quod mulier †non possit manumittere per maritum. C. de ma. vindic. l. nec mulierem. glo. ibi soluit quod hic maritus erat procur. in rem suam quod non videtur: bene dicit cū sit dominus serui dot. a ideo non potest esse procura. ff. de procura. l. j. nec nuncius vt ea. l. vere huic contrario nescio bene dare responsum. Item opponi. de. l. a definit ad hanc. l. si vero. quidam dicunt aut vir interpellauit vxorem de nolendo manumittere: et habet locum. l. a desinit. pro hoc. ff. de prescript. verb. l. si gratuitam. §. j. a si quadru. pau. fecit. dicatur. l. j. §. cum arietes. alij dicūt quod in hac. l. mulier erat presens a tacebat. a ideo debet ei restitui. Et secundum hoc esset falsa glos. que est hic super verbo non invicem. a tunc consensit expresse manumissioni: sic habes in his. ll. que continuant sex casus. primus quando vxore contradicente. secundus quando ignorante. tertius quando expresse donante. quartus quando donante tacite per consensum expressum adhibitum in manumittendo vt in. l. et desinit. quintus quando vxore tacente tamen presente a sciente. sextus quando expresse consentiente proprio motu manumissioni in primis duobus omnia restituit in tertio a quarto nihil: in quinto a sexto restituit ea que habet iure patronatus alias nō. Querit glos. qua actio. tenetur vxori restituere quod alibi ea recepit
a 3 dicit quod act. mandati hoc nō videtur verum quia idem esset in socero. j. §. viro quod teneretur act. mandati cum eadem sit ratio. Item non videtur teneri de iure cōmuni. cum quis censeatur locupletior ex eo quod habet libertum. a. j. de lega. j. l. plane. ff. §. fina. vnde dic dari condi. ex lege. tenet. Dyn. a Jacob. de are. j. eod. l. hic autem hec actio. quia. §. dabit. j. eodem. l. a lege filius. j. ad. l. cor. de falsis dicunt actio. dari a non dicunt quam. ergo condi. ex lege datur. ff. de condi. ex lege. l. j. non ob. l. dotalē. ff. eo. vbi tenetur de iure communi. quia ibi mannmisit contra voluntatē vxoris quo casu censetur locupletior. vt. ff. man. l. idēq;. §. fina. a ideo tunc tenetur iure a actione communi a cessat condictio ex lege. j. de adulte. l. si postulauerit a. l. sequen. ¶Querit glo. quod in ignorante a dicit quod videtur contradicere. Sed Jac. de ra. contra per. l. si servus communis. ff. de dona. inter vir.
4 a vxo. tu tene cum glos. quia. l. si servus communis loquitur in sciente vel ratū habente in ignorante dic contra vt. ff. eo. l. j. §. fi. vbi de hoc plene dixi. a per hoc. ff. de ritu nup. l. in eo iure. §. deinde. Pe. a ad. l. aquil. l. si servus. servum. §. sicut maritus. Jaco. de are. Et quia etiā inuita ea posset manumitti a teneret libertas vt. ff. eodem. l. dotalem. Dyn. ¶Alie gloss. satis patent excepta illa que dicit de questione ambasiatorum mediolani que questio secundum Dyn. non plene soluitur hic. nec in. §. vt in ceteris qui allegatur in gloss. de procuratori. l. qui proprio. et ideo secundum ipsum Dyn. hic diuersimode habetur eius additio.
5 quidam sic habent allegando videtur quod eorū industria que fictum eis prodesse debeat ne sit inutilis. vt. j. ad legem falcid. l. si heres a ff. de here. vel act. ven. l. venditor. ex hereditate in dubio videtur quod occasione legatiōis: nam si legatur filio titij eius contemplatione videtur esse legatum a idem in facerdote. vt. j. de condi. a demonstra. l. filio. de rebus dubijs. l. ciuibus a de annuis lega. l. annua. §. a titia. a hoc si nomen ciuitatis fuerit extraneum alias in dubio distingue an habuerit eos notos ante legationem. a tunc presumatur ratione illius notitie a sic contemplatione personarum donasse: sed si per officium legatiōis tantum tunc contemplatione officij a sic debeat restitui argumen. j. de castren. pecu. l. si forte. l. castrense. l. miles. l. dotem. §. fin. a. l. hereditatem. in princip. Dyn. Alij secundum eundem. Dynus. sic habent. Aut contemplatione ciuitatis mediolani donauit. aut contemplatione personarum ipsorum. si quidem cōtemplatione ciuitatis tenentur restituere ciuitati. Si cōtemplatione personarum eorum non teneatur: si dubitatur quorum contemplatione dederit imperator distingue. quia aut in dādo expressit eorum propria nomina tantum. aut appellatiua tātum. aut propria a appellattiua. si propria tantum non tenentur. si appellatiua a propria subdistingue. nam aut propria precesserunt appellatiua aut econtra. si propria nomina precesserunt presumitur quod cōtemplatione ambasiatorum dederit. a ideo non tenentur restituere. si autem dubitatur quo nomina precesserint tunc subdistingue vt predixi an haberet eos notos ante ambasi. vel non. ¶Primo casu videatur eorum contemplatione donatum a non teneatur restituere. ¶Secundo contemplatione ciuitatis a tenētur restituere. probatur hec distinctio per l. j. de rebus dub. l. qui habebat. de stipula. ser. l. si servus communis. de castrensi peculio. l. hereditatis. a. C. eodem titu. de ca. pecu. l. cum allegas. lib. xij. Si dubitatur habuit eos notos vel nō presumitur quod contemplatione ciuitatis vt. d. l. filio. de cōdi. a demon. hoc dicit Dyn. vno anno. Jn alio distinxit: aut dona erant talia que conueniebant ciuitati puta donauit leonem vel camellum. a tunc presumuntur contemplatione ciuitatis donatum a restitui debet ciuitati. aut talia que conueniebant personis ambasiatorum non ciuitati puta donauit arma equos vel vestes vel quid simile. a tunc contemplatione ambasiatorum a non tenerentur restituere. Dyn. a hoc placet Jacob. de bel. Jacob. de are. hic in effectu concor. predictis dicit enim aut cōtemplatione ciuitatis aut ambasiatorum aut dubitatur: et cum dubitatur aut habebat alias eos notos: aut non: a si non habebat eos notos refert qualiter in dando dixerit vt. j. de stipu. ser. l. si servus communis. a de condi. a demon. l. cum ita datur. §. j. a C. de iur. delib. cum aliquis: a sic colligе quod illud quod occasione rei mee ad te peruenit mihi debes restituere. pro hoc. ff. commo. l. §. si quē questum a. C. de aduoca. di. iudi. l. forum. Ja. idem sequitur hic Oldra. in effectu Jacob. de raue. distinguit aut dona fuerunt magna a tūc restitui debet ciuitati. aut modica aut vt vestes a tunc non. argumen. ff. de dona. inter vir. a vxo. l. pen. dic quod indistincte non debet restitui a hoc ideo quia ista dona non cōsequuntur ratione officij nec sunt sequela officij licet durante officio. argumen. huius versi. Item quicquid secus autem in his que administrator cōsequitur occasione officij vt. d. §. vt in ceteris in. l. qui proprio. de procu. a. l. ex mandato. ff. mandati. Item alia ratione quia certum est quod legatum a relictū
a 3 †heredi a seipso valet vt. j. de lega. j. l. legatum est deliberatio. §. j. sed si testator legat alicui in honorem nominis sui videtur legare in honorem heredis in authen. de iureiuran. a mori. presti. in prin. valet istud legatum a tamen non debetur heredi in cuius honorem relinquitur vt. j. de lega. ff. l. cum filius. §. pater. ergo cum ista dona facta fuerint in honorem communis mediolani non debent communi restitui. Pe. de ista questione notaui. j. de do. cau. mor. l. si filio secundo satis dixi. C. de sacrosan. eccle. l. j. in questione legati facti sacerdoti vtrum acquiratur sibi vel ecclesie. a ad questiones ambas possunt adduci bene notataper Joan. and. in nouella. de regu. iur. c. primilegium persona le. lib. vj. quod posui. j. de regu. iur. l. in omnibus causis. idem col
4 ligit Jacob. de are. ex versi. sed si rem quod †cessione facta cōtra principalem creditorem non possit ille cui facta est agere cōtra fideiusso. nisi a contra eum fiat cessio. a pro hoc quia ille qui vendit filij nomine debet cedere etiam cōtra patrem iura. vt. ff. de here. vel actio. ven. l. qui filij a pater dicitur fideiussor. vt. j. de verbo. obliga. l. cum filius. de furtis. l. eum qui. §. an pater. j. ad municipa. l. ij. Jn contrarium videtur quod agatur contra fideiusso. quia a accessoria videtur vendita vt. ff. de actio'. empti. l. creditori. Jac. vlti. secundum Dyn. collige argu. ad questionē
5 si mulier † dedit viro castrum in dotem in quo habebat iurisdictionem omninodam a maritus constante matrimonio multa habuit ex ipsa iurisdictione puta bona vacantia a penas a alia que cadebant in commissum an mulier soluto matrimo. possit talia repetere a viro vel eius heredibus. a videtur qō sic vt hic a ff. eo. l. diuortio. §. non solum. versi. queritur enim si maritus a. §. sequen. a. ff. de iur. dot. l. iiij. a. l. cum in fundo. in princip. a. §. primo. a. l. quoties. a hoc verum in immobilibus alias videtur lucrari. vt. ff. de iure dotium. l. dotis. a. ff. eodem l. diuortio. §. interdum. a. C. de iure dotium. l. pro oneribus. a. j. eodem l. fina. a. j. de acquiren. rerum domi. ergo in principio. C. de bonis vacanti. l. ij. lib. x. a quod no. d. l. fina. j. eodem in vltima glossa. Item dicendum est si maritus in isto castro posuerit balinos seu vicarios vel rectores scilicet vt questa per eos expensis factis pertineant ad maritum: vt. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. l. primo. a. infra de acquiren. possessione. l. quod seruus. Dyn. Jaco. a Pe. in distincte tenent per dictam legem vltimam. j. eod. quod talia non restituantur, sed ad maritum pertineant quasi sint in vsufructu.

vsufructu. vt. ff. de vsufructu. l. vsufructu legato: a qui tales cōdemnationes sunt in vsufructu iurisdictionis. C. de modo multa. l. fina. a. l. multum in vsibus feudorum que sint rega. c. j. a vide quod notaui in simili questione. C. de vsufructu super rubrica. nec obstat. d. l. vlti. in principio. j. eodem quia id quod querit servus extra rem et operam est pars peculij a ideo restituitur mulieri. Jac. a Pet. a quidam habet questionem predictam. j. eodē l. vltima. alij dicunt ante aut fructus illius castri consistebat in perceptione eorū proueniebant ex iurisdictione. a tunc pertineant ad maritum alias nō. vt. ff. de vsufruc. l. vsufructuarium venari. a. l. item si fundi. §. aucupiorum. ¶Habit autem. l. restituet mulieri. a continea
a tur precedentibus. a casus est talis. maritus tenetur ¶Vel do- a de eo quod peruenit vel dolo a fecit quominus perueni lo. Ado flo ret sed si exheredauit filium cui mortuo deferebatur he ri. ó san. pe. ditas liberti nec ipse nec heres eius tenebitur quia. d. lo in. l. in lege. quitur deviro tantum non extenditur ad socerum quia §. ob id. ff. quod omissum est ꝛc. licet maritus teneatur ad estima- ad. l. aquil. tionem tamen liberatur prestādo res. hoc dicit. vsq; in a. l. estima fi Dyn. Zbi vt ait lex iulia. Quidam non habent iul. in re isto ti. in tex. sed bene potest stare. Dyn. ibi quominus ad eū sci l. si fili §. i. cet maritum. Dy. ibi teneatur scilicet maritus. Dyn. a in. l. si mo in ver. si filium ibi ad eum scilicet exheredatum. Dyn. a ra a ibi bar communis litera est a ad eum a dic. l. filiū qui heres est tol. a in. l. si consecutiue non ex proposito. Oldra. ibi an heres pa- cōstāte. §. si troni. Dyn. ibi estimationi quasi verbum quaranta et maritus et verbum pecunia species non comprehendat a hoc mo in. l. diuor- do ob. l. quisquis de lega. iij. de qua oppo. gloss. Dyn. in tio. §. si fi. vt liberetur prestando pretium si hereditatem malue fundum. isto ti rit retinere. Dyn. Sed a verius credo subaudiri debere tu. et in. l. cū vt liberetur prestando res si eas restituere valuerit. ex dotē. C. de isto. §. colligūtur aliqua vtilia. a primo operatur ad ver. iure dot. a i si filium de princi. §. nam videtur dolo fecisse quominus l. plerunq;. ff. eo. ti. bar ad se peruenirat. sed considera tempus peruentionis et tho. Cepo. cessabit oppositio secundum Dy. q. d. hic mortuo mari de fernī. rus to peruenit ad filium. a ideo cessat ratio presumēdi do- tic. c. ō mō lum. vel dic secundum Jaco. de bel. quod dicitur in ipso te. vñ. q. ver. si filium vt ad eum bona liberti pertineant per anti phrasim intellige vel consecutiue sic. C. de leg. l. cum qui dam. a secundum hoc dic breuiter quod in prin. huius §. interuenit dolus. a in ver. si filium nō. vel dic quod ibi dolus adhibitus fuit in vita hic in tempus mortis. prima placet Jaco. de bel. Solu. collige ex versi. de viro q
6 casus †omissus a lege habetur pro omisso a non est nostrum leges extendere. a ad hoc sepissime allegatur. et de hoc dixi. ff. eodem. lege si cum dotem. in princ. ex quo dicit Petrus quod index ab eo qui admittitur ad allegandas causas absentie secundum formam. §. publice. ff. de procu. l. seruum quoq; vult exigere satisdationē de presentanda persona quod non potest cum a lege sit omissum. argu. huius. versi. de viro. a dixi. c. publice primo de tribus debet onerari. sed hec satisdatio non est de illis ergo ista non oneretur. argu. j. de liber. a posthu. l. filius a patre a ita tenet glo. j. de regu. iur. l. in eo quod plus est. §. i. in contrarium videtur quod si index nō reciperet talem satisdationē precepta que facerent essent illusoria qō esse non debet vt. ff. de iudi. l. si pretor ipse. Pe. tenet primam opi. Item colligit glo. ex eodē versi. de viro bocardicum vbi lex nō distinguit nec nos. a remittit ad no. ff. de publi. l. de pretio. nā si iusta causa sub est q omissum est suppletur ab homine ne cōmittatur in alias leges cum promptum sit leges legibus concor-
7 dare vt. C. de inoffi. dona. l. j. §. item legem loquentē †in vno casu non extendimus ad alios casus nō habentes similem rationem alias sic. a sic nō ob. ff. de legibus. l. nō possunt. a quod no. a dixi. j. de reg. iur. l. que propter necessitatem. Item ad. ff. huius. l. opponitur a videtur qō ap. pecunie cōtineat species. vt. j. de lega. iij. l. quisquis. glo. non soluit sed dic q ibi large sumitur nomen summe a equipollet pecunie. Dyn. Vel dic secundum Pe. q hic referebatur appellatio quātitatis ad generalitatem rerum ibi ad vniuersitatē. a ideo ibi comprehendit omnes res. arg. j. de leg. §. l. peculium. a institu. de rebus cor. a incorporali. ¶Vel dic sm Jac. de bel. qō ibi dicitur inlitera quante summe hic vero quante pecunie vel ibi de rigore hic de benignitate a hoc placet Ja. ex quo
8 collige qō qui tenet ad estimationē rei †prestādo ipsam rem liberatur de benignitate vt in fi. huius. §. fic a quādoq; qui tenetur ad rem prestādo estimationē de equitate liberatur. j. de leg. j. l. si domus. §. qui cōstitetur de lega. iij. l. non dubium. §. fi. a. l. qui concubinā. §. vlt. a ad. l. fal. l. alienus. a de fideicommiss. liberta. l. alieno. a de fidei commiss. liberta. l. alieno seruo. §. fi. Item quādo res non extat vt. ff. de condi. furti. l. in re furtiua. regulariter contrariū est vt. d. ll. notatur. Sed quid si aliquis promisit mihi dare estimationem equi vel libri nunquid si velit potius dare equum vel librum liberabitur. a videtur q fic. arg. huius. §. in fi. a inrium predictorum. Sed dic contra a ille. ll. mihil faciunt quia loquuntur quando ratione alicuius obligationis preabule peruenitur ad estimationem vt in qualibet earum patet. arg. in questione proposita secus quia ex principali obligatione ad estimationem tenebatur. Dy. Jn glos. de iure vel de facto imo de iure tantum vt. C. vnde legi. l. non hic. Jaco. Jn glo. q. d. nullo scilicet modo potest dici quod teneatur. Dyn. Jn glo. vltī. ibi habere licere hoc est cōtra. sed solue vt ibi no. Dy.

Hec actio. Que contra maritum proponitur quecūq; illa sit a datur ad ea consequenda que ex bonis manumissi peruenerunt ad virū. ¶Jn glo. vnica in fi. vel conditione ex lege iul. vt vti. i. ff. l. propri. in princi. a agitur etiam constante matrimonio si nō vergat ad inopiam ad id quod ad eum peruenit licet non ad dotem. Dy.

In his rebus. Casus marit' tenetur de dolo lata culpa a leui. Circa species datas in dote: vnde si occasione seditionis a marito inchoate maritus est occisus domus eius incensa. omnes res dotales amisse tenentur heredes marti. hoc dicit. Dy. ¶Adde in his que pondere numero mensura consistunt tenetur etiā de casu cum sint in genere a genus perire nō potest. ¶Zbi. q. grani culpa fecus si non eius culpa qua enim custodia. ff. vt. ff. cōmoda. l. ad eos. sed de damno a de actio. emp. l. si ea res. Jac. a forte iste gracchus fuit idē cum eo de quo loquitur. C. de adulte. l. gracchus. ¶Zbi in ea seditiōe. id est. rixa. vel proprie. vt. C. de seditio. a allegatur. lista q si duo habēt domū communem a culpa vnius vel delicto destruatur q ip- b se debeat prestare aliū socium indemnem a suis sumptibus reficere. argu. hic. a. C. de edifi. prīua. l. fine pponis. Dy. a. ff. locati. l. si merces. §. culpe. cōmuni dui. l. si is cū quo. a. C. ad leg. iul. de vi. quoniā multa. Item est argu. q si culpa mea ori antur inimicitie inter me a arbitrū q non possim eum propterea recusare a idem dici posset in iudice teste a accusatore. Sed dic vt. ff. de arbi. l. non distinguemus. §. cū quidam. a. j. de libera. causa. l. si pater a dixi de teste. C. de testi. aut. si vero dicatur. alias incipit si testes dicantur. Item si propter bannum mariti res dotales deteriorentur: q maritus tenetur.

1 ¶Vestes mulieris an compensari debeāt in dotem ipsius non expectato anno: a pretium vestimentorū an compensetur in dotem. a nu. 2.

3 Maritus vestes vxori emens an videatur illi donare q maritus tenetur vxorem alere. a nu. 4.

5 Maritus vestes quas emit vxori nō videtur illi donare sed tantum concedere a an sit facienda vestium estimatio si fuerint attrite. a nu. 6.

Seruis vxoris. Casus. si maritus dedit pecuniam seruis in vxoris vt emerēt vestes: vel ipse dedit vestes: tales reddit debēt quales sunt celebrato diuortio: a si nō red dātur tūc mulieri repetēti dotē opponet compēsatio vsq; ad estimatione vestimentorū. Dy. Et dic seruis ot alibus si erant in seruitio eius. Jacob. plenius tamen procedit in seruis dotalibus. Zbi reddi q renocata videntur per diuortiū. vt. ff. de donationi. inter vir. a vxo. l. cū hic status. §. si diuortiū. Dy. Querit glos. nūquid iste. §. hodie corrigat qui de cōpensatiōe loquit per. §. raceat. C. de rei vxo. act. a dic q nō q hinc inde debet quātitas vt in. d. §. raceat. Dy. etiam. ff. eo. l. rei iudi. §. j. a. l. diuortio. §. ob donationes. ibi cōpensaturū dicit glos. notabilis hic cōtra seruientes a pedisequas. vt. ff. de pecu. l. id vestimentū. a ibi idē no. a clarius sed certe a pro scutiferis est q videtur qō possint retinere vestimenta †facta
1 cōpensatione pretij cū mercede. a sic intelligat. §. iste in-
2 seruis mulieris non dotalibus quia dicit pretium vesti-
b mentorum †in dotem compensari b. imo videtur quod

a ¶Qō lega tum. Adō ybi a qñ de beantur legata. ꝛc. in l. q legat. a ibi gl. vnoc. ff. de iudic. specu. in ti. de cōpe. iudi. adi. §. ij. versic. xxvj. Ey. in l. j. C. vbi de fidei com. agi. opor. gl. in l. j. ff. de annu. leg. a in l. cū res. de leg. j. Spe. in tit. de pigno. §. ij. vñ. sed a heres.

b ¶In dotē cōpensari. Adō i hac materia ludo. ro. in cō si. cclj. a an. barba. post bart. hic et text. in. l. ex anno. ō do. inter vir. et vxo. Bart. consil. incipiēte qō de vestimētis. Ange. cōsi. clj. incipit. Nicholetus de tartagnis q fuit pr aui nōi Alexan. de imo. Dau. de cast. cōsi. clxxxiij. petr. de anch. cōsi. clxxxi. vbi dicit se consuluisse quēdā do. Joā. de camōte solēnē virum. dñs Card. consil. xiiij. idem consoluit Ludo. ro. consil. clvj.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶Sed voluptuarias. Adde pro hoc bene ff.cõmod.l. fine certo. §. interdū. ff.tetigit.ff. Alb.ꝛ ff.de pecu.l.idq; ſtimentū.

ſtatim peti poſſit non expectato anno reſtitutionis dotis niſi intelligas quod iſti ſerui ſerviebāt marito quia induendo eos tacite videtur agi vt veſtes dentur in recompenſationem operarum anni ſed hic infra annum a tempore veſtiari empti ergo pro expreſſo habendum eſt.vt.ff.ſi certum petatur.l.cum quid.cum ergo nō prestat operas anni pro reſidua parte anni reddat veſtes vt ita deterioratura anterior fuerit ad periculum eius cui ſerviebat ergo completo anno veſtes non ſunt amplius eius qui induit. Quid ſi veſtiebat bis in anno.dicidem in ſex menſibus quod in anno dictum eſt.vt.ff.eodem.l.dinortio.§.quod in anno. Sed quare ſit compenſatio ſpeciei ad quantitatem vt in fine huius.§.non eſt dubium quia maritus dedit pecuniam nec enim res empta ꝛc.vt.C.de rei vendicatio.l.ſi ex pecunia ꝛ obligationum ſubſtantia ꝛc.vt.ff.de actio.ꝛ obligati.l.obligationum ſubſtantia.vnde in ſecundo caſu huius.§. maius eſt dubium:ſed dic quod maritus emendo veſtes vt det ſeruis huiuſmodi manumiſſis videtur eis dediſſe pecuniam ꝛ ipſi videntur recepiſſe ꝛ emiſſe.vita intelligatur iſte verſi.idem.ꝛ pro hoc.ff.ſi certum petatur.l.ſingularia.ꝛ ſecundum predicta ſoluta eſt queſtio de veſtimentis famulorum.Jacobus de are.Sed queri conſueuit de veſtibus vxoris.Ecce quod maritus dedit vxori veſtes que mulier portauit per aliquod tempus: poſtea montur maritus mulier repetit dotem ab heredibus:viri:heredes petunt ſibi reſtitui dictas veſtes:vel dicunt pretium earum debere in dotem compenſari: mulier vero dicit ſe debere habere dotem ꝛ veſtes.queritur quid iuris.Et audiui quod domi.Guido de ſuza, diceba hic eſſe caſum pro parte heredum viri ſed ſalua eius pace iſte.§.mihi facere videtur quia hic dinortium interceſſit inter virum et vxorem poſt mentionem veſtium factam in ſeruos mulieris vnde videtur donatio per dinortium tacite reuocata vt.ff.dixi ꝛ probatur.l. cum hic ſtatus.§.ſi dinortii.ff.de donatio.inter virum et vxorem.l.donationes.et ſic videtur quod nihil facit iſte.§. vnde virtus queſtionis notare in hoc conſiſtit vtrum vir ſemendo vxori veſtes videatur donare quia ſi donare videretur talis donatio morte confirmaretur vt dictum eſt ꝛ ſic vxor ipſas veſtes haberet precipuas. Et quod non ſit donatio.et ideo heredes viri iſte petant videtur caſus.ff.de donatio.cau.mor.l.mortis cauſa.§.primo.Et quod non ſit donatio etiam ſic probatur.Certum eſt quod maritus tenetur vxorem alere 4 †vt.ff.eodem.l.ſi cum dotem.§.ſinautem in ſeuiſſimo: ſed appellatione alimentorum continentur veſtes vt.ff. de alimen.ꝛ cibarijs legatis.l.fina.et.l.legatis alimentis.ꝛ de verborum ſignificatio.l.verbo victus.ergo ſi in ris neceſſitate tenetur ea preſtando non videtur donare vt.ff.de donationibus.l.donari.de regulis iuris.lege donari.in neceſſitatibus nemo liberalis exiſtit:vt.ff.de donatio.inter virum et vxorem.lege ſi quis pro vxore circa principium.et de adimendis lega.l.rem legatam, pro iſta opinione etiam facit quia maritus poteſt vxori legari veſtes.vt infra de legatis tertio.l.vxori ſue.ꝛ lege hoc legatum ꝛ lege ſequenti.et lege cum quereretur. §.lana.ff.de auro et argento legatis.l.vxori.ergo apparet quod remanſerunt in bonis viri alias legatum eſſet inutile.ꝛ inſtitu.de legatis.§.ſi rē.ꝛ in iſta opinione fuit Dyn.per iura et rationes predictas.et ad hoc vide ſupra.de donat.inter virum et vxorem.l.ſed ſi vir lana.in principio. ¶Quidam autem tenent oppoſitum et dicunt quod vxor habeat precipua per legem filie.C.familie erciſcunde.ſed promiſſa eſt ſolutio.quia ibi pater emit aliqua filie ad que emenda non tenebatur.ꝛ ideo donare videtur.et filia habet precipua.ſed hic maritus tenebatur vxori ad veſtes emendas vt predictum eſt. Item pro predicta opinione facit ſupra de donatio.inter virum et vxorem.l.cum hic ſtatus vltra principium. ſed ibi conſtabat emiſſe animo donandi vt ibi patet. et eodem modo poteſt reſponderi ad legem ſi filiꝰ.C.de donatio.inter virum et vxorem.Et qui tenent iſtā opinionem ad hunc.§.reſpondent quod non eſt tanta affectio circa ſeruos vxoris quanta circa vxorem. Jacobus de are.et Oldradus ſatis videntur concordare opinio. Dyn per eius rationes et iura hoc adiectoꝛ ipſi enim 5 diſtinguunt aut maritus †emit veſtes neceſſarias et ad que tenebatur et tunc nō videtur donare ſed ad vſum concedere:ſed ita intelligatur opinio Dyni: aut emit veſtes ad que de neceſſitate nō tenebatur.ſed voluptuarias a et tunc refert quia aut expenſa facta circa tales veſtes proportionatur doti et redditibus dotis:ꝛ tunc etiam donare non videtur.argumentum dicte.l.ſi cum dotem.§.ſinautem in ſeuiſſimo ibi:ſecūdum dotis quātitatem autem excedat dotis quantitatem:tunc tenet donatio licet poſſit reuocari vt infra ad legem falcidiā ſed vſufruc.§.dos.ꝛ ibi in glo.ſatis dixi.et de donatione inter virum et vxorem.l.ex anno.et lege vtrum. 6 Jacob.Sed nunquid fiet eſtimatio† veſtium prout modo ſunt attrite vel pro tempore quo empte fuerunt. dic quod prout modo valent ſi attrita vſu mulieris: attritio enim veſtium pertinet ad damnum viri vt ſupra eodem.l.eſtimatores. Dynus ꝛ Jacobus. Similis queſtio poſſet fieri ꝛ ſepe vidi eam de annullo centuris perlis et alijs localibus de quo dixi. C. de donationibus ante nuptias.l. cum in te.parti tamen et in multis locis vbi fui tollitur queſtio ex inſtrumentis dotalibus et ibi apponitur quod vxor nihil habere poſſit preter dotem.

1 ¶Actio de dote eſt communis patri ꝛ filie.
2 ¶Pater non debet eſſe deterioris conditionis q̄ filia.

Filiafamilias. Caſus. pater iuſſit dari dotem pro filia ꝛ non eſt ſtipulatus. Soluto matrimonio filia iuſſit quod redderetur patri reddita parte dotis patri: alia pars reſtitui debet ſibi ſi nulla nouatio vel delegatio interuenit.hoc dicit Dynus. ¶Ibi dotem communem. Dynus ibi. deceſſerat et dubitatur cui debeat reſtitui reſiduum. dotis. Dynus ibi reliquam partem ſcilicet que ſuper- b eſt ad ſoluendum. Dynus. Et circa hunc.§. ſic notant doctores. Certum eſt ſi pater dat dotem pro filia et mihi dicit: actio † de dote communis eſt patri et filie vt 1 b ſupra eodem lege ſecunda.verſiculo demum. ſi autem filia exheredetur vel emancipetur dotis actio in totum tranſit ad filiam vt. C. de rei vxorie actione. lege vnica. §.videamus. ſed nunquid eſt hoc ſemper verum quod actio de dote ſemper tranſeat ad filiam mortuo patre ſi pater eſt ſtipulatus ſibi tantum quod poteſt.vt ſupra eodem.l.quoties.iſta queſtio formatur in gloſſa in dicto.§.videamus.ꝛ ſoluitur ibi quod ſic in gloſſa nunquid erit hoc verum quia ille.§.videamus indiſtincte loquitur:ergo indiſtincte ſemper tranſit ad filiam ſiue ſit communis ſiue propria patris.ꝛ pro hoc argumentum.ff.de legatis tertio.l.vxorem.§.teſtamento. ¶In contrarium quod non tranſeat.hoc caſu ad filiam ſed ad heredes patris.nam ſi extraneus ſtipulatur non trā ſit ad filiam ſed ad heredes ſtipulantis vt dicta.l.de rei vxorie.actio.§.accedit.ne alias ſit deterioris conditionis 2 pater †quam extraneus premidetur caſus huius.§. filia a contrario ſenſu ibi nec promiſſarc.Et iſta eſt opinio Dyni Jacobi et Baldi. et ad.§. teſtamento. reſpondet Dynus quod pater.ibi fuit ſtipulatus alternative ſibi aut filie non ergo mirum ſi habet actionem. Sed prima opinio magis placet Jacobo de belui.et reſpondet ad.§.iſtum.quia hoc factum proprie filie interceſſit quare debet ſibi plus nocere quam vbi interceſſit factum patris tantum ſibi ſolum ſtipulantis.argumentum pro hoc infra de inuſto teſtamento.lege poſthumus.ad trebellianum.l.quidam.§.hoc amplius.ꝛ de ſecundis tabulis.lege qui liberis.ad.§.teſtamento ſecūdum opinionem Dyni reſpondet quia ibi non videtur adiecta tanquam ad actionem querendam ſed tanquam ad ſolutionem recipiendam vt infra de verborū obligationi.lege cum qui ita.§.primo. ¶Item optime facit pro opinione iſta authen.quamuis que eſt.C.de rei vxorie actio.et ſupra eodem.l.gaius.tamen tenendo opinionem Dyni quod non tranſeat hoc caſu ad filiam.ſed ad heredem patris reſpond.ad authenti.ſed quamuis.quod in hoc caſu non propterea habet aliquod damnum ipſa filia quia licet hoc caſu redeat doad heredes patris.tenentur.tamen iterum eam dotare ſicut ipſe pater teneretur.argumentum infra de regulis iuris.l.heredi. Item non obſtat.l.gaius.ff.eodem quia ibi competebat actio de dote auo et ipſi nepoti vt in fine eiuſdem legis dicitur:ſed cum hoc pater ſtipulatus fuerat ſibi tantum nulla competebat actio filie ſed ſolum patri:mortua filia emancipata vel exheredata nō tranſit

¶Patri ꝛ filie. Adde tex.in.l.j.§. et p hoc.C. de rei vxo. actio.ꝛ hoc verū niſi cō ſtāte matrimonio tex. ſingu.iunct. q̄ locū. C. de colla.tri Bal. ibidē hoc reprobat ꝛ pluſculū iuris filia habeat q̄ tenerem.

tranſit actio ad filiam ſed ſolum ad heredes ipſius patris cui viuo ſoli competebat actio de dote:ꝛ iſta eſt opinio Dyni ꝛ Jacob.Bald.vt predixi ꝛ ita intelligitur.l.eos ꝛ dictus.§. videamus.quando ipſe ſtipulatus non fuerat ſibi tantum.Sed in alia opinio.eſt Jaco.de bel.vt predixi.ꝛ de hoc ſatis dixi.ff.ſi videamus.ꝛ ff.eodem.l.ſi ſocer.

Pancipia. Caſus. Mulier dedit in dotem mancipia eſtimata pacto appoſito dinortio tantundem eſtimata debent reddi.partus nati ex ancillis conſtante matrimonio pertinent ad maritum quia tenetur de periculo.hoc dicit Dynus. Ibi factum eſt inter te ꝛ vxo. Dyn. ibi tantidem id eſt tante eſtimationis ſen pretij. Dyn.ibi reddere mulieri. Dy.ibi quia hi ſcilicet partus. Dyn.ibi pro periculo quod ad te maritum pertinet. Dy.in glo.prima ibi. ¶Solutio ibi ꝛ ſic cum pertineat ad eum periculum pertinere debet commodam.nā ibi de culpa hic de caſu. ¶Vel dic erat electio viri vtrum mancipia vel eſtimationem ꝛc.vel dic vt redderetur eiuſdem pretij. Dy. In fine imo.l.lucius titius locuſta que ponit eandem cauſam.

Mulier. Maritus pignoratitiam plus promittens pro dote quam recepit non tenetur vltra q̄ recepit.hoc dicit Dynus.opponit gloſſa et non ſoluit.ff.de iureiurando.l.rem qui.§.ſi mulier. ſed ſolue ſecundum Dynum quod illud ratione verborum verbi expreſſorum. vnde diſtingue modum promittendi vt not.ſupra eodem.l.ſi prior. Dynus.vel dic ſecundum Jacobum de belui.quod hic in ſtipulatione ibi in iureiurando pro veritate accipitur.vt ibi notat Jacobus.deinde collige hic vnum quod non memini alibi queri in promittente diſtinguitur ſciuerit vel ignorauerit in ſtipulante non diſtinguitur ſciuerit vel ignorauerit. ¶Puto tamē hūc §.debere intelligi ſecūdum ea que notat infra de doli exceptione.l.ſecunda.§.circa. ¶Ultimo diſtingue aut mulier ſtipulatur a viro ex cauſa dotis quod non dedit ante matrimoniū contractum aut eo conſtante.aut eo ſoluto.primo caſu ſi aliquid interuenit loco traditionis poteſt agi ex ſtipulatione vt notat.C. de dote cau.non numerata.l.quod de ſuo. ¶Secundo caſu aut matrimonium ſoluitur morte mariti.aut dinortio. Primo caſu exigitur vt.ff.l.quod de ſuo.ſecundo non quia videtur reuocata donatio vt ſupra de donatio.inter virum ꝛ vxorem.lege cū hic ſtatus.§.ſi dinortium. Tertio caſu aut maritus promiſit errando ꝛ habet locū iſte.§.aut ex certa ſciētia ꝛ tenetur vt.l.ſi dinortio.j.de verborum obligationibus.Dyn.

1 ¶Dotis obligatio ſubſequens tranſfert in ſe dotis prioris cauſam.

Vxor. Subſequens dotis obligatio † tranſfert in ſe 1 citam cauſam prioris dotis.hoc dicit.Dyn. Interueniens ergo nuptiarum impedit identitatem matrimonij: vt ſupra de ritu nuptiarum.lege plerīq;.Sed non primi matrimonij dotem in ſecundum denolui.vt hic.ꝛ ad hoc ſupra de iure dot.l.dotem ꝛ.l.poſt dinortium.ꝛ lege ſi ſerua.ꝛ eſt iſte pulcher et ſubtilis caſus. Oldradus. ¶Ibi dinortio facto in ſecūdo matrimonio.ibi ſi ſuperius id eſt primum quaſi dicat a tempore ſecundi dinortij curret tempus. Oldradus. Et alleg. Pet. hūc.§.ſi duo compromiſerunt in arbitrium ſub certa pena poſt ea receſſerunt ab eo.poſtea adhuc redierunt ad eum ꝛ iſte recepit eos quod videatur repetita pena que erat in primo compromiſſo maxime cum non valeat compromiſſum ſine pena.vt ſupra de arbitris.lege non diſtinguemus. in principio. et ad hoc vt res valeat.argumento infra de rebus dubijs.l.quoties. Dyn. Pet.

1 ¶Vir liberans ſocerum inopem ſine mulieris conſenſu trahit ad ſe periculum.
2 Tutor quamuis non teneatur vſuras exigere non tamen poteſt eas remittere.
3 Mulier debet habere dotem ꝛ lucrum a patre.

Si vir ſocero. Si vir ſine conſenſu mulieris li- 1 berat ſocerū etiā inopem † periculum eſt viri.hoc dicit. ¶Et eſt ratio quia liberando videtur donaſſe vel recepiſſe vt ſupra de iure dotium.l.vir ab eo.et per hoc ſoluitur cōtrarium.de.l.ſi extraneus eodem titulo.quia ibi non liberauerat ſed non exegerat quod ſibi non imputatur vt 2 ibi. Et collige quod aliqua impune † omittuntur exigi que non poſſent ex liberalitate remitti:et ſic eſt argumentum quod licet tutor non teneatur exigere vſuras non tamen poſſet eas remittere.ad hoc de bonorum poſſeſſione.l.tutor.ꝛ de ſucceſſorio edict.l.primo.§.tutor. Oldradus. ¶Querit Jacobus de aretio.ſi ſocer promiſit genero centum in dotem pro filia:poſtea gener fuit confeſſus ſe recepiſſe a ſocero ipſa centum ꝛ de hoc fecit inſtrumentū ſoceroꝛ cum ſocer revera non ſoluiſſet niſi quinquaginta fecit inſtrumentum cōuentionis genero de alijs quinquaginta remanſis ad ſoluendum pro complemento dotis:deinde deceſſit ſocer:mulier que non eſt heres patris ſoluto matrimonio petit dotem ab heredibus viri nunquid ſufficiat ſi cedant ſibi iura contra heredes ſoceri in predictis quinquaginta premiſſis per ſocerum.videtur quod ſic nam dotem facit iuramento ꝛc.vt.C.de dotis promiſſione.l.prima. Item pro hoc q: 3 mulier † debet habere lucrum a patre[a].et dotem habeat.j.que a in fraudem creditorum.l.fina.§.primo.ergo eius factum preſtare debet.ff.de regulis iuris.l.ex qua perſona et.ff.eodem meuia. §.primo.nam ſicut pater obſtaret ita et ſibi vt ibi dicitur. Econtra videtur nam ipſe confeſſus eſt ſe recepiſſe.vnde pater videtur ei ſoluiſſe et iſte videtur eum liberaſſe per acceptilationem vnde perinde tenentur heredes ac ſi ſoluta fuiſſet dos vt hic et ſupra de iure dotium.l.vir ab eo.quia per hoc quod pater canit ſe ſoluturum perinde eſt ac ſi ſoluiſſet cum paria ſint cauere et ſoluere.C.ad.l.falcidiam.l.fina. Quidam dicunt quod ſufficit actionem cedi.argumentum.ff.eodem.l.ſi ſocer.§.lucius.ſed forte poſſet contradici nam maritus per iſtam ſecundam promiſſionem quam a ſocero recepit videtur ſecunda primā ſubſtituiſſe ꝛ ſic videtur facta nouatio vnde periculum ſuum eſſe debet. vt.ff.de iure dotium.l.dotem a patre.Jacobus.

¶Lucrū a patre. Adde l.ſi.ꝛ ibi docto.C. de dot.pro.ſ.l. qui liberos et ibi bar.ff.de ritu nuptia. vbi pr̄ tenetur filiā naturalē dotare ꝛ maritare. ſecus ante. Bar. in.l. dotis cauſa iſto tit. Alexā. cōſil. xxxō. iiij.parte. ꝛ in.l. obligauerit.de actio.ꝛ obli. ꝛ glo.ꝛ ibi Alex.

Si quis pro muliere. Si mulier ſuccedit debitori dotis pro parte pro ea parte periculum nō pertinet ad maritum, hoc dicit. Dyn. Ibi deceſſerit antequam dos ſoluatur marito. Dyn. ibi ex detrimento. id eſt damno. Dy.

In parte. Pars dotis reddende eſt pecunium ſecundum dotalem ꝛ tenetur maritus de dolo et culpa:fructus tamen pecuniij pertinet ad maritum. hoc dicit.ꝛ facit pro queſtione quam vocaui ſupra eodem.l.ſi vero de caſtro dato in dotem cū iuriſdictione de quo dic vt ibi dixi.

¶De impenſis in rebus dotalibus factis. Rubrica.

1 ¶Dotis repetitio minuitur propter impenſas.
2 Impenſe a marito facte qualiter reſtitui debeant.
3 Maritus mandato mulieris vtiliter expendens poteſt per actionem mandati totum repetere quod expendit.
4 Expenſarum appellatione non continentur cibaria ſed ſolum expenſe itineris ꝛ nauigationis.
5 Expenſe vtiles dicuntur ex quo ille qui illas facit credit vtiliter facere.
6 Poteſtas an teneatur expenſas facere iudici infirmo.
7 Caſus ſuperueniens an excuſet a dolo precedenti.
8 Impenſa modica que dicatur et an per maritum repeti poſſit.

Super rubrica. Vide in Specula. de expenſis circa principium. et Boſſienſem in ſumma de dote poſt dinortium reſtitu.§.et in quantum. et per Rofredū in libello. de officio iudicis quo petantur expenſe.et gloſſa non continuat rubricam. Sed Azo in ſumma pandectarum hoc eodem titulo ſic continuat ſupra dictum eſt de actione pro dote recuperāda.
1 Sed quia repetitio † dotis minuitur propter impenſas vt infra eod.l.quod dicitur. ideo ponitur hic rubrica de impenſis ꝛc. ꝛ vide quod no. per Azonem dicto tit.ꝛ inſtitu. de actio.§. item ſi de dote. verſicu. propter retentionem. ꝛ latius hic ponitur per Dynum hic. modo dicit quod impenſarum alia neceſſaria alia vtilis alia voluptuaria. Neceſſaria dicitur dupliciter. nam quedam dicitur neceſſaria ratione rei circa quam impenduntur. vt j. eodem.l.prima. verſicu. in neceſſarijs. ꝛ impenſe. ꝛ de verborum ſignificationibus. l. impenſe vbi de hoc. ꝛ ſupra etiam. ff. de rei vendi. l. in fundo. quedam dicuntur neceſſarie ratione perſone que habet neceſſe impendere. vt infra eodem. l. et in totum. ꝛ de iſta duplici neceſſitate dic vt ibi notat ꝛ iſto ſecundo modo poteſt dici talis impenſa vtilis qua non facta res eſt deterior tu tura ꝛ ea facta fit melior. vt infra eodem. l. i. §. vtiles. ꝛ. l. impenſe ſecundo reſponſo. ꝛ dicta lege impenſe de verborum ſignificationibus. voluntaria ſeu voluptuaria eſt illa que ad delectatio-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nem fit vt infra eodem.l.voluptuarie.ꝛ dicta lege impense.hoc
viso videamus quis sit effectus talium impensarū et que pos-
2 sint repeti.circa † quod dic aut impense facte per maritum sunt
modice aut magne.primo casu indistincte non repetuntur vt
infra eodem.lege omnino.ꝛ lege penultima.et supra commo-
da.l.in rebus.§.possunt.siue sint necessarie siue alie. ¶ Secun-
do casu subdistingue aut impendit necessario aut vtiliter aut
voluptuarie.et si necessario aut certum est eum voluisse donare
aut quod voluit.aut dubitatur.primo casu quando certum est
eum voluisse donare siquidem ad edificandum de nouo non te
net donatio et potest repeti vt dicto titulo de donationi.inter
virum et vxorem.lege quod si vir.Si certum est voluisse dona-
re.aut impense sunt voluptuarie.aut vtiles aut necessarie.et si
necessarie aut impendit ad perpetuam rei vtilitatem. aut ad
vtilitatem longi temporis. aut ad vtilitatem presentis anni.
primo casu quando ad perpetuam.aut est in dote species in-
estimata tantum.aut species inestimata cum estimata. Primo
casu si mulier restituit expensas infra annum remanet res in-
estimata in causa dotis et non minuitur propter expensas: si
non restituit mulier expensas desinit res dotalis esse in dotem
insolidum si expense equiualebant rei inestimate dotali vel pro
parte si equiualebant parti vt supra de inre dotium. lege si is
qui.§.quod dicitur primo.secundo casu quando in dotem est
res estimata cum pecunia hoc casu diminuitur dos in pecu-
nia consistens ipso iure vsq; ad quantitatem expensarum: vt
dicto.§.quod dicitur.et dicta.lege.quod dicitur. dum dicitur.
Ibi ergo admittimus ꝛc.et.C.de rei vxorie actione.lege vnica.
§.sed nec ob impensas vbi de hoc. ¶ Tertio casu quando est
in dotem species estimata et inestimata minuitur ipso iure de
re estimata vsq; ad quantitatem impensarum.vt dicta lege qō
dicitur.versicu.periade si estimata. ¶ Quarto casu quem non
ponit hic Dynus quando solum res estimata datur in dotem.
in qua impenditur per maritum nullum est dubium quin esti-
matio operetur emptionem vt supra de iure dotium.lege ple-
runq;.§.si ante matrimonium.et.C.de iure dotium. lege quo-
ties.et secundum predictam distinctionem intelligi debent le-
ges que dicunt dotem minui propter impensas ipso iure vt in-
fra eodem.lege prima.§.in necessariis et lege quod dicitur et
lege impense.cum similibus. ¶ Secundo casu principali quan
do maritus impendit ad vtilitatem longi temporis idem per
omnia vt dictum est supra vt infra eodem lege tertia.§.nos ge-
naliter.Tertio casu quando impendit ad vtilitatem presen-
tis anni non diminuunt expense dotem. sed deducuntur ex
fructibus vt supra titulo proximo lege diuortio.§.impendia.
et lege fructus.et lege penultima et fina.et hoc si impendam in
rem:sed si in rem propriam conceditur repetitio non diminu-
tio.vt infra eodem.lege prima.§.in necessariis.et lege quod di-
citur.§.hoc de his. Si dubium sit voluit donare vel non ex qua
titate impense presumitur.nam est modica presumitur dona-
tio si non est modica non presumitur vt supra de donationi.in
ter virum et vxorem.lege vtrum.et argumentum de iure do-
tium.lege si mulier. §. finali.et hic quando necessario impen-
dit. ¶ † Secundo vero casu quando expendit vtiliter aut ex-
pendit mandato mulieris et repetit totum per actionem mā-
dati.vt.C.de rei vxo.actio.lege vnica.§.sed nec ob impensas.
aut sine mandato et tunc si mulier est soluendo tempore impen
se et tempore repetitionis idem vt insolidum repetantur per
actionem nego.gesto.vt dicto.§.sed nec ob impensas.aut est sol
uendo tempore impense facte et non tempore quo repetun-
tur:et tunc idem est.argumentum supra de nego.gestis.sed an
vltro.et infra eodem. lege in totum et notat.infra eodem lege
vtilium. aut non est soluendo tempore impense nec tempore
repetitionis.et tuncita demum tenetur si aliunde soluere po-
test vt dicta lege vtilium. ¶ Si autem maritus expendit vo-
luptuarie. ¶ Aut mulier vult habere ornatum aut non:si vult
habere ornatum et estimatio excedit expensas sufficit quod
restituat expensas:si impense excedant ornatum satis est si re-
stituat estimationē ornatus vt infra eodem.lege pro voluptua-
rijs.et ibi notat.Si mulier non vult habere ornatum tunc si
quidem res dotales erant venales restituuntur voluptuarie si-
cut vtiles id est quantum ex hoc mulier plus vendet. vt infra
eodem.lege quod si hec.et argumentum supra de rei vendica.
l.venalem. Si vero non erat venalis tunc si maritus habiturus
est inde vtilitatem facta amotione permittitur eidem auferre
sine lesione tamen prioris status rei si non est habiturus vtilita
tem non permittitur vt dicta lege pro voluptuarijs.et dicto.§.
sed nec ob impensas.et argumentum supra de rei vendica.l.in
fundo. Dynus vbi de hoc et eodem titu.l.fructus.et lege si in
area.alias incipit iul. ¶ Et not.quod ap.expensarum non cō-

a ¶ Expēsarū. Dō q̄ appellatione expensarum dānā nō cōtinentur.bal.in.l. terminato. C.de fruc.ꝛ lit. expen. bar.in.l.j.et in.de ali.iudi.mu.cau. fac. Pe. de sn̄za.in.l.eū q̄ temere de iudi.l.c. i nostra.de mur.ꝛ dā. da. Alexā. in.l.i.§.fi.ff. si quis ius dic. nō obtempe.

b ¶ Expensas. Adde bal.in.l.q̄ in vxorē.C. de neg.gest. in.l.si cū dotem.§.si maritus.ꝛ ibi Jnn.§. sol. in.bart.in Llegat'.ff.óali.ꝛ ab.le. Flos Banc. Pet.in.l.si cut ipēdia. ff.de vsufr.

tinentur cibaria †. Sed expense itineris et nauigationis. sicut
4 ē.de vendi.l.si res mobilis.ꝛ dixi plene.C.de iudi.properandū.
§.finantem alterutra.vbi plene tractaui materiam expensarum
5 que fiunt in iudicio. ¶ Et not.quod expense † dicuntur vtiles
ex quo ille qui facit credit se vtiliter facere vt not.extra de elect.
c.vt preterite. ¶ In gloss.que incipit sic patet circa medium de
impensis necessarijs agitur infra eodem.lege prima.et an im-
pensa facta in pristinum faciendum sit necessaria et an maritus
teneatur nomine debitoris sibi datum in dotem suis expensis
6 exigere.et an repetat impensam factam in infirmitate seruorū
b dotalium infra eodem.lege secunda. ¶ Et an potestas † tenea-
tur facere expensas b iudici infirmo de expensis factis ad perpe
tuam vtilitatem rei vt infra eodem.l.vel si vices.ꝛ an idem si ad
decennium de duplici necessitate rei et persone.infra eodem le-
7 ge et in totum.et an casus † superueniens excuset a precedenti
dolo vel culpa:et an desinat actio si desinat interesse ibi plene.de
expensis necessarijs quando minuant dotem plene infra eodē
l.quod dicitur.et an fendo amisso per felloniam si dominus di-
mittat vasallo sit nouum vel antiquum.et an lazarus resurrexe-
rit idem numero.si res dotalis restituta est non deductis expē-
sis an repetantur.ea.l.§.si dos.de vtilibus expensis ꝛ voluptua
rijs in lege sequenti.vsq; ad legem omnino. Jn lege omnino ha
8 betur vtrum modica impensa † repetatur per maritum.et que
dicatur modica.ꝛ vtrum presumatur donare vel non. Jn lege
penultima ꝛ fina.agitur de impensis necessarijs et vtilibus de
quibus dictum est.§.

1 ¶ Jmpense necessarie diminuunt dotem.
2 Jmpensa necessaria dicitur non solum illa que in se habet ne-
cessitatem imponendi:sed etiam illa in qua persona necessitatē
habet expendere.
3 Necessaria impensa dicitur triplici necessitate seu ratione.
4 Pater habet vsumfructum in aduentitijs filij.

Jmpensarum. Pro declaratione huius legis vide quod notaui supra proxi.super rubrica.et in hac lege cum sequentibus vsq; ad legē quod dicit.iurisconsultus.pcedit hoc ordine. ¶ Primo enim diuidit impensas factas circa dotem in tres species scilicet necessarias vtiles ꝛ voluptuarias. Sed diuidit impensam necessariam. ¶ Secundo vnam acceptionem. ¶ Tertio dat vnam proprietatem impense necessarie. ¶ Quarto exemplificat de impensis necessarijs multa exempla ponendo. ¶ Quinto ostendit vnum quod exigitur ad hoc vt impensa dicatur necessaria. ¶ Sexto ponit quandam differentiam inter duas obligationes.et sic patet ex predictis quod diuiditur in sex particulas.secunda particula incipit ibi necessarie.Tertia ibi in necessarijs.Quarta ibi inter necessarias.Quinta incipit in lege vel si vices.versicu.nos generaliter.Sexta incipit in lege ꝛ in tota.Casus satis colligi potest ex predicta diuisione. literam expone.Jbi voluntarie alias voluptuarie.Jbi necessitatis ex parte rei que necessario exigebat impendi ꝛ quibus nō factis res erat peritura vel deterior futura.Dyn⁹.ibi nulla fuit necessitas:quia res non erat peritura vel deterior futura dato quod tales impense non fierent.Dynus.in necessarijs declarat quod necessarie † diminuant dotem. Dynus.quem in dotem et in rem dotalem.Dynus. Jbi reputatio licet sint necessarie respectu persone quia dicitur non minuunt dotem.Sed repetuntur actio.mandati.vel negotiorum gestorum.et hoc declarat infra eodem.lege quod dicitur vero . quod debis impensis.Dynus ibi ex stipulatione interposita.Dynus. ¶ Opponitur quod non dicatur sola impensa † necessaria que habet in se necessitatem imponendi. Sed etiam illa in qua persona habet necessitatem expendere vt infra eodem. l.omnino. et lege penultima. ¶ Sed dic quod necessaria expensa potest dici triplici necessitate. † Jam quedam est necessitas ex parte persone.quedam ex parte rei. Quedam mixta ex parte persone ꝛ rei.persone est necessitas quando mandas mihi quod faciam tibi domum vel reficiam vel libram scribi faciam.si recipio mandatum hic est necessitas persone quia teneor facere vt.C.de act. et obligationibus lege sicut.alias teneor mandati vt.C. et. ff. māda. per totum ex parte rei est necessitas.pone quod res tua indiget refectione quia minatur ruinam ista est necessitas rei vt.C.de nego.gest.l.ut non.ꝛ hac lege secundo respon.et de ista duplici necessitate not.in glossa in.l.in totum. ¶ Mixta necessitas ex parte rei ꝛ persone quādo res dotales minantur ruinam,nam tūc res indiget ꝛ persona mariti tenet reficere:nō tamen

meu quo ad diminuendam dotez attendit nisi necessitas rei nō
persone q̄ sic vtilis expensa esset necessaria.nam maritus tenet
de lata ꝛ leui culpa in qua venit vt rem teneat et augeat vt.§.ti-
tia.proximo.l.si vero.§.habit.ꝛ.j.eo.l.pen. ¶ Dicit ergo quo ad
hūc tractatū.Jmpensa necessaria ratio rei necessitatis patictis
non attenta necessitate persone ꝛ hoc voluit dicere prima glos.
hic.l.ꝛ alia que est dicta.l.ꝛ in totū. Jtem opponit q̄ etiam ne-
cessaria impensa non minuat dotez vt.d.l ommino ꝛ.l.pe. ¶ Sz
ibi de modica impensa. ¶ Jtem opponit qō hodie nulle expen
se minuant dotem[a] vt.C.de rei vendicatio.l.j.§.sed ꝛ nec ob im-
pensas.Sed dic vt ibi nota. Jtem opponitur q̄ facere pristinū
sit expensa vtilis ꝛ non necessaria vt.j.eodem.l.veluti. Solutio
vt in gl.que incipit refectū. Jtem opponit q̄ prestare ex sump.
damni infecti anteq̄ committat non sit necessariū nec vtile: et
sola vt inviltima glossa huius.l.Ultimo aduerte qō inversicu.in
necessarijs ponit gl.vnū exemplū sm Bzo.qō est satis dubiū di
cit enim q̄ si malier dedit marito in dotem nomen debitoris q̄
si maritus aliquid expendit circa acta ipsius q̄ nō repetit qua-
si videat tacite actū inter mulierez ꝛ ipsum qō suis sumptibus
exigere debeat nec hoc probat per aliquam.l.nec hec glossa ali-
bi reperit ꝛ vide in Spec.de dona.interviū ꝛ vxorem.§.fozamē.
vbi de ista materia ꝛ per Jnno.extra de dote post dilect.resti.c.
pen. ¶ Sed posset iunari tali ratione.si in hereditate filiosa.de
lata est nomine debitoris expensis fructuū fit exactio vt.C.de
bonis que liberis.l.cū non solū.§.vt aūt in vnū.ꝛ de bonis ma-
ternis.l.j.sic a simili maritus qui habet fructus dotis tenet exi-
gere suis sumptibus nec minuent dotem.sed forte expensas re-
petet per actio nego.gest.vel forte etiam imputabat mulieri qñ
ad perpetuam vtilitatem mulieris facta est expensa videlicet
qñ debitor factus est non soluendo quasi tunc videatur impen
sa necessaria necessitate rei planius tamen est exemplum quam
apparet quando maritus expendit in res mulieris non dotales
vt.d.j.eodem.l.quod dicitur versic.hoc de his. ¶ In glossa pri-
ma ibi impendendi necessitate ipsius rei exigente.Dyn⁹.et ita
respon.patientis non agentis.Dynus.In glossa prima in res
dotales ibi vtilitatis.vt.j.l.j.§ nisi fit modica vt.j.eodē.l.omni
no.ꝛ.l.penultima.Dynus.In glossa nec ad perpetuam ibi hic
4 faciat argumen.† patris qui habet vsumfru.in bonis aduenti-
tis filij.vt.C.de bonis que liberis.l.cum non solum.§.vbi autem
in vnum.Dynus.In gloss.scilicet expendere vt recuperet scili-
cet molas dotales in mari vel flumine proiectas.Dynus.Jbi
rueret in estima.in dotem dati dicta.in glossa prima id est refe
ctum ibi inter necessarias impensas vt quando dotalis fundus
est remotus a molendinis.Dynus ibi inter vtiles vt quādo nō
est remotus a molendinis.Dy. ¶ In gloss.vltima ibi transige-
do super ipsa stipulatione.Dy.

Vel inualitudinē bonoꝝ. Jd est infirmitatem.Dyn.Et expensa non erat mo-
dica alias si esset modica non repeteret vt supra titu
lo proximo.l.diuortio.§.impendia.Jbi egrum seruum.ꝛ ibi no-
tat et facit ad id q̄ ibi notaui an potestas teneatur iudici infir
b mo [b] facere expensas.et pro hoc infra eodem.l.penultima in fi-
ne.

Vel si vices. Sed fundi dotalis vtilitatē per-
petuam alias non esset necessa-
ria.Sed vtilis.Dynus.ibi fecisse videbit et ideo dotem
minuent.Dy.

Nos generaliter diffinimus.

Declarando que impense minuant dotem.ꝛ que in fructu com
putentur.Dy.ibi agri sic impensum Dynus.et dic agri scilicet
dota.Dynus.ibi presenti temporis scilicet tantum . Dyn.Jbi
alij fructum scilicet principaliter fuit impensum.Dynus.ibi cō
pensandum est cum fructibus vt.§.titulo proximo.l.diuortio.
§.impendia.Dynus.ibi vero non fuit scilicet impensum ad pre
sentis anni vtilitatem principaliter.Dynus.ibi est ergo scilicet
secundario.Dynus.Jbi iul.putat et sic dotem minuant ꝛ cum
fructibus non compensetur.Dynus.querit glossa quod si mu
lier vixit vsq; ad decēnium ꝛ dicit idem quod si ad perpetuam
vtilitatem factum fit per glossam.facit licet non alleget supra si
ager vectigal.l.i.§.qui imperpetuum. Petrus dicit recurren-
dum ad arbitrium iudicis quod dicatur longum vel breue tem
pus argumen.j.de iure delibe.ꝛ hanc communiter approbant
docto.ꝛ gloss.Jacobus de rane.considerat quanto tempore ste-
tit matrimonium vt si durauit tanto tempore quanto durare-
rūt vtilitates tūc non dicit facta impensa ad vtilitatem perpe
tuam.Sed cū fructibus compensat vt dicta.l.diuortio.§.impē-
dia.§.ti.proximo.aut minori tempore.ꝛ tūc dicitur facta ad vti
litatem perpetuaz quo ad hoc vt pro tempore soluti matrimo
nij repetitio concedatur vt in regula iuris secundum naturam
ꝛ dicta.l.diuortio.Jacob.et alij habent in glossa.quid si vt pro-
fit vxꝛ ad decennium.

1 ¶ Vos an diminui possit ex ratione necessaria ꝛ vtili.
2 Agēs sine domini mandato qui promisit rez ratam dñm habi-
turū sub aliqua pena non tenetur ad dictam penā nisi dñs ratū
habuerit.
3 Actio in locū alterius conditionis:succedens locum eius assu-
mit in cuius locum succedit.
4 Dolum committere durius est q̄ culpam.neq; quis excusatur
a pena culpe preterite ratione casus superuenientis . et nume-
ro.§.
6 Actio redhibitoria quāto tpe durat.neq; dz actio cōpeterevbi
non est factū q̄ fieri debuit.ꝛ nu.7.
8 Jncendio orto contra domū meam an possim vicini mei domū
absq; iudicis autoritate destruere.
9 Actionis natinitas impedit si actio ad interesse cōpetere non
cepit.

a ¶ Expēsē minuāt dotē. Adde q̄ sint expēsi-
ne cessarie vtiles ꝛ voluntarie per Bart.i.l.di uortij.§. ipēdia.§.so. ma.i.l.fundo tibi do, de rei vēdi, Spe.i ti.§ expē.§.j. in pn.ꝛ i ti de do.inter vi rū ꝛ vxo.

b ¶ Judicis infirmo. Vide.§.q̄ pro stillam i rubri.istū tit. in fin.

1 ¶ Expense necessarie diminuunt dotem. Casus satis patet et sunt
tria respōsa. Primū quā
2 do marit⁹ impendit in rem dotalem puta domū rui
nosam:nam repetit et si non reficit condemnatio ad
3 interesse mulieris.Secūm qñ reficit nohominus ruit non repe
tit.Tertiū qñ domus exusta fuit anteq̄ impederet quo casu nō
tenet.Jbi contineri ratio persone.Dyn.que est obligata facere
expensas alias res perūsset ꝛ fructus non percepisset.Dyn.Jbi
eū scilicet maritū.Dyn.Jbi sed hoc differret scilicet impendere
ꝛ non impendere.Dy.vel dic inter expensas factas ꝛ fieri omis
sas vel inter obligationem qua tenetur vir mulieri q̄ omisit im
pēdere impendenda:ꝛ causa qua tenet vxor marito q̄ impen-
dit quod impendere debuit ꝛ hic sequitur quod factarum ꝛc.
Oldradus.Jbi factarum scilicet expensarum vtiliter.ibi ratio
habetur scilicet contra mulierem. Oldradus. ¶ Jbi male ge
sta est.id est si res malum exitum habuit:vt quia domus est cō
busta.Dynus. Jbi. non factarum ibi si habentur ideo contra
maritum. Dynus. ¶ Jbi. si ob id. scilicet q̄ maritus neglexit
impendere. ibi. fulserit insulam.id est domum dotalem. Dyn.
¶ Jbi.exusta sit.postea fuit culpa mariti. dynus. ¶ Jbi. si nō
fecerit.id est.si non fulserit insulam dotalem fruentem. Dynus.
Jn fin.quia res non est male gesta propter culpam mariti negli
gentis reficere.Sed propter casum.Jnesse.Dynus.superueniē
tem.Dynus. ¶ Opponit.ex princip. prime glos. q̄ etiam vti-
1 le † diminuat dotem.cum dicatur necessaria ratio persone.Sed
respon.q̄ impensis non factis verum est q̄ dicuntur necessarie:
sed eis factis non dicuntur necessarie sed vtiles. ꝛ not. ipsam. j.
glos.que tractat de duplici necessitate . scilicet rei ꝛ persone. de
quo etiam dixi supra eodem.lege prima.et in prima constitutio
ne.C.in princi. ¶ Secundo opponitur q̄ sufficit semel interes-
se.et solue vt in vltima glossa.et plenius dicam in solutione bro
cardi. ¶ Jtem ex ipsa vltima glossa collige argumentum pro
eo qui vendidit equum.et promisit prestare ad certam diem et
non prestitit:iuit exercitus ꝛ debellatus est: emptor tamen nō
fuit condemnatus pro eo q̄ non fuerit in exercitu, an ipse em-
ptor nihilominus possit petere interesse. ad idem supra mand.
lege si procurator.§.mandati. Dynus. ¶ Jtem collige ex fine
2 huius legis argumentum,quod agens † sine mandato qui pro
misit rem ratam dominum habiturum sub pena non teneatur
ad penam si dominus ratum non habuerit, sed egerit ꝛ succu-
buerit:quia licet interfuerit stipulatori,quia dominus non ha-
buit ratum:tamen modo desinit interesse ex eo quod obtinuit
contra dominum agentem.Dynus. ¶ Sed contrarium videtur
sentire glossa supra,si quis cautionibus. lege qui autem.§. pri-
mo.vbi de ista materia notat et dixi.de edendo.lege vbi.§. pri-
mo.ꝛ pro opinione glosse est:quia licet desinat interesse quo ad
principale : quia obtinuit contra dominum agentem: non ta-
men desinit interesse quo ad expensas et damna que sustinuit
litigando cum domino qui ratum non habuit. Et ista est ma-
teria brocardica et subtilis ꝛ vtilis, et de subtilionibus brocar-
dis corporis iuris:et quod fecit ad solutionem multarum que-
stionum:de qua tetigi.C.de sponsalibus.l.quarta. et plenius. j.
de verborum obligationibus l.eadem.§.caro.versic.adhuc que
ro.ꝛ hic traditur per Dyn hic.modo ad solutionem huius bro
cardi,casus superueniens ex culpa a pena precedentis doli vel cul-

Universidad de Deusto
Biblioteca

pe vel non excusat sciendum est quod si actio que datur pro interesse petendo non est nata casus superueniens omnino excusat vt hic ¶.de his quibus vt indignis.l.vltima.§.finali. ¶ Si est nata sed non potest intentari idem vt.ff.ad.l.rhodiam de iactu.l.si vehemda.§.primo.vbi de hoc videas.¶.de actionibus ¶ obligationi.l.is qui ex stipulatione.si non sit nata et potest intentari. Aut actor reperitur in pari culpa siue dolo cum reo et repellitur indistincte vt supra de eo per quem factum erit.l.finali.§.si stipulator.ne quis eum qui in ius vocatur.l.pri.in fine.¶.de regulis iuris.l.cum patre. Aut actor non est in pari culpa vel dolo cum reo et tunc aut actio que datur pro interesse non succedit in locum alterius actionis a qua liberandus erat per interitum vel per casum superuenientem et non excusatur vt essetactio furti vt infra de furtis.l.inter omnes.in principio.et.l.incerti.§.primo.et de condictione furtiua.l in re furtiua.§.primo. si succedit in locum alterius actionis a qua erat liberandus interitu rei liberatur per casum superuenientem vt supra de alienatio iudi.mutandi causa facta.l.non solum.§.hec actio.et de noxali.electio.§.fi is.Et est ratio quia actio † faccedens in locum alterius conditionez eius assumit in cuius locum succedit vt.¶. vt legati nomi.cauea.l.prima.§.fi quis sub conditione. ¶ Circa illud brocardum Azo.in brocardis datur quarto foliornbricel la dolum per subsequentia purgari dat duas solutiones quarū nulla est bona. Una est dolum vel culpam per subsequentia non purgari non per quemlibet. Sed per interitum vt dicta.l.nō solum.§.sed actio.de alienatione indicij mutandi causa facta. et de noxali actione.l.electio.§.fi is.ista nulla est quia per talia subsequentia non purgatur si debeo speciem ex contractu nam ex ultima voluntate ¶ fum in mora ¶ res perijt non liberor vt infra de legatis primo.l.apud iulianum.§.ipsius quoq;.et.l.cum res §.finali.et.l.titie textores.§.finali.et.¶.de verborum obligationi. l.ex legati causa.et.l.inter stipulantem §.fichum.ad idem de vi et vi armata.l.prima.§.rectissime.et.l.merito de furtis.l.inter omnes in principio.et supra de condictione furtiua.l.qui fortū ¶ de seruo corrupto.l.doli.§.finali. ¶ Alia solutio est que distinguit inter dolum preteritam et culpam:nam pena doli non excusatur per casum subsequentem penam culpe sic † quia durius est committere dolum quam culpam vt supra ad legem aquilia. l. item si obstetrix.et.l.si putator.et.l.qui foueas.§.hec actio.ista solutio est peior quia pena preteriti doli emitatur ratione superuenientis casus vt timebam conueniri ad rem illam causa mutandi iudicij alienaz.facta alienatione inetpio teneri actione in factum ad interesse ex edicto de alienatiõe iudicij mutandi causa facta.postea res perijt casu fortuito liberor ab actione in factum vt dicta.l.non solum.§.hec actio.de alienatiõe iudicij mutandi causa facta.plus possidebam seruum ratione cuius aliquis intendebatur me conuenire nogali dolo desij possidere. ¶ sic teneor vtili seruus perijt antequam cõuenirer liberor ab vtili vt supra de noxa.l.electio.§.fi is.preterea quis non excusatur † pena preterite culpe ratione superuenientis casus vt de bonorum successione in bona mora perijt non sum liberatus vt dicta l.apud iulianum.de legatis primo.ergo prima pars solutionis est falsa pena doli euitatur ¶ secūda similiter falsa quia pena culpe non euitatur ratione superuenientis casus.Dynus. ¶ Jacobus de arretio aliter dicit et fic refert desinat interesse non fieri quod olim petebatur fieri. Sed nihilominus damnificatum rem tenet et tunc obtinent contraria. ¶ Aut desinit interesse factum olim esse vno prodest sibi quod non fuit factum et tunc obtinet.l.ita et in totum in fine.Jacobus.dominus Oldradus aliter soluit primo vnum proponendo quod distinctionem declarabit scilicet quod multa impediunt facienda que iam facta non tollunt,vt supra de his qui sunt sui vel alieni iuris.l. patre furioso.et.C.de vsuris.l.si patre.¶.l.acceptam.Hoc premisso distingue aut quis ante superuenientē casum est obligatus et tamen effectu quia statim poterat conueniri et tunc superuenies casus non liberat quia iam natam actionem non tollit ¶ sic intelligantur omnia pro hac parte allegata ¶ dicta.l.qui autem.§. primo si quis cautionibus.et de edendo.l.vbi.§.primo.aut erat obligatus:sed non cum effectu quia nondum poterat conueniri. Et tunc superueniens casus liberatur nasci impedit et sic intelligantur pro hac parte allegata.Sed quomodo respondebitur ad.l.electio.§.si is quem de noxa.¶ ad.l.non solū.§.hec actio de alienatione iudicij mutandi causa facta.in quibus erat obligatus et poterat conueniri et tamen superueniens casus liberat.respondeo ibi ideo est quia illa vtilis de qua fit mentio in §.si is quem.et illa in qua factū de qua fit mentio in.§.hec actio succederat in locum directe a qua faiffet debitor liberatus per interitum rei ergo sic liberatur ab istis cum sayere debeant naturam actionis in cuius locum succedunt. Oldradus ¶ hec distinctio in effectu non discrepat a solutione Dynu l.Lynus vero.C.mandati.l.ad comparandas sic dicit.Aut propter superueniens factum desijt mea interesse vt modo fiat ¶ etiam tempore suo. ¶ Primo casu verbi gratie tenebaz mihi titius actione rechibitoria † que durat sex mensibus.promisisti eum astare mihi dicio non feci:ti post sex menses vis facere non potes licet enim desinat mea nunc interesse q: lapsi sunt sex menses tamen interest mea tūc factum fuisse non remanet nec actio vt dicta. l.qui autem.§.fin.si quis cautio. ¶ Secundo casu quando desijt interesse vt modo fiat ¶ tepore suo tunc sub distingue.aut cepit mea interesse q: fecit aduersarius q facere non debuit aut quia non fecit q facere debuit.primo casu licet superuenientes factum desinat interesse non excusat ¶ competit actio vt.ff.ad.l. aquil.l.ita vulneratus. ¶ Secundo casu quando non est factus quod fieri debuit tunc aut desinit mea interesse propter moram ¶ tunc quamuis desinat interesse adhuc tenetur ¶ sic intelligitur dicta.l.ff.de edendo.l.vbi.§.i. ¶ Aut propter culpam ¶ tunc non tenetur vt.ff.mandati.l.procuratorem.C.mandati ¶ ita intelligitur hec lex et in totum in fine.Sed ista distinctio deficit in membris secundum Pet. dictum est enim q: si desinat interesse vbi factum est quod fieri non debuit non desinit actio.contra hoc est dicta l.non solum.§.hec actio.de alie.indic.mutandi causa facta ¶ de furtis.l.si quis vxori.§.finali. ¶ Item dictuz est quod vbi non est factum † quod fieri debuit desinit actio competere nec istud est verum vt.ff.si quis cautio.et.l.fin.cum.§.qui iniuriarum.nec est vera dicta facta propter moram et culpam quia regulariter non est differentia quo ad obligā.tollēdā vnde ipse Pet.sic distinguit aut ppter factū supernenies desijt inter esse vt mō fiat:ſ; non vt tunc sit factum et remanet actio.vt dicta l.qui autem.§.i.ff.si quis caut.Aut desinit interesse qō non fiat et quod etiam suo tempore factum non sit ¶ tūc sub distingue.Aut est obligatio contracta:quia factum est quod fieri nō debuit vt quia seruum debitū vulnerasti mortifere:deinde mortuus est casu fortuito:¶ tunc aut desijt interesse mea propter factum meum vel eius quod reputatur meum:aut propter factū alterius. Primo casu verbi gratia furripuisti mihi seruum ¶ ita es mihi obligatus. ¶ Deinde desijt interesse mea quia eum manumisi vel propter factum id est voluntatem defuncti cui succesi cessit peruenit ad libertatem tunc desinit actio competere.vt.d. l.si quis vxori.§.finali.l.de furtis.si propter factum alterius desinit interesse tunc aut factum quod non debuit fieri:tunc nō est statim obligatorium.vt quando stichum quem mihi debebas manumisisti ante moram:¶ tunc si stichus moriatur liberatus es.vt.ff.de actioni.¶ obligatio.l.is qui ex stipulatione. Vbi autem factum est statim obligatorium commutabiliter aut incōmutabiliter. Si commutabiliter verbi gratia rem meam quam possidebas alienasti,et sic factum est obligatorium commutabiliter:quia si veles pro ipsa re mihi in iudicio respondere desinit actio mihi competere,vt dicta l.non solum.§.hec aditio.de alenatio.iudici.mutandi causa facta ¶.l.electio.§.si is de noxalibus.isto casu superueniens factū excusat.Si autem factum est obligatorium incommutabiliter.tunc licet desinat interesse per factum superueniens vel casum fortuitum non desinit actio.vt ff.qi vi aut clam.l.si alius.§.est ¶ alia ¶ dicta.l.ita vulneratus.ff. ad.l.aquiliam.aut est contracta obligatio ad interesse et est contracta quod contempsit partis interpellationem et iudicis preceptum et tunc licet desinat interesse non desinit actio.¶ sic loquitur.ff.de edendo.l.vbi.§.i.aut contracta est obligatio: quia contempsit interpellationem partis tantum ¶ tunc sic desinit actio competere vt dicta.l.si eum.§.qui iniuriarū.et ad exhibēdē. l.tigni.§.fina. ¶ Sed circa predicta occurrit vnus casus quem dicit Petrus sibi attulisse dolorē capitis.dictum est q: vbi factum est quod fieri non debuit et factum est statim obligatorium quod licet desinat interesse non desinit actio.vt dict.§.est ¶ alia in.l.si alius q: vi aut clam.¶.l.ita vulneratus.ad.l.aquil. ¶ Sed cōtra hoc quia si ortum est incendium † non debeo domum vicini proximam destruere sine iudicis autoritate ſi fit eius copia. vt.ff.ad.l.aquiliam.l.si quis fumo.et si destruxi propria autoritate cum haberem iudicis copiam teneor:domino domus interdicto quod vi aut clam.et tamē si eius desinat interesse desinit actio competere.vt.¶.quod vi aut clam.l.si alius.§.si tamen et.§.idem ait.sed dicit non debuit.Sed qr non est factum q: fieri debuit.¶.qr non tamen distinctio licet sit in aliquibus plenior tamen tracta est ex predicta distinctione.Dy. ¶ Sz adhuc contra premissa videtur.ff.loca.l.ex cõducto.§.cū quidam.nā ibi nō fecit q: debuit ¶ nō erat actio cū effectu vt.C.locat.l.idē.ergo ꝛc. Sed dic quod ibi subauditur maxime vel ideo dicit coluisti:q: si non coluisset non videretur curasse de fructibus et ideo non fieret remissio pensionis propter fructus quos percipere voluit

luit. Et sic est ibi alia consideratio propter quam casus superueniens non excusat.Cyn. vel distingue secūdum Jac.de bel.qui hoc notat dicta.l.qui autem.¶.ſi quis cautio.aut desijt interesse actoris:quia consecutus est interesse vel quia habet rem cuius causa cepit interesse actoris, nec plus etiam interest: vel si in plus cuius interest illud est consecutus: tunc siue illud inter esse vel rem cuius causa cepit interesse actor consequitur a debitore contra quem orta est actio siue ab alio quocūq; semper tollitur actio ad interesse competens ¶ in iudicijs et extra et in actionibus realibus et personalibus postq; desijt interesse modo predicto.vt.ff.de eo per quem factum erit.l.ſ.ſi plures.¶ argumē.dicto titu.ſi quis cautio.l.ſi duo.§.ſi.de edendo.l.argentarius.§.finali de dolo.l.ſi plures.de petitio.here.l.etiam.§.item ſi quis et mandati.l.ſi procurator.§.mandati.aut desijt interesse actoris propter rem ipsam cuius causa cepit interesse: vel quia debitor rem extantem non potest restituere vel quia ipse res desinit esse in rerum naturavel propter similem causam ¶ tunc aut actio competēs est realis aut personalis:si realis aut desit actoris interesse:qr reus sine dolo et culpa desijt possidere ante sententiam tunc contra eum tollitur actio licet semel ceperit interesse.vt.ff.de rei ven.l.finautem.§.i.ad exhiben.l.tigni.§.ſi quisqū ¶.§.seq.aut desijt interesse qr res desijt esse in rerum natura ¶ dic vt no.ff.de rei vē.l.item ſi verberatū.§.ſi.¶.l.seq.Si vero actio est personalis aut oritur ex delicto aut ex contractu vel quasi ex delicto:tunc licet desierit interesse nihilominus durat actio.vt.ff. de condictione furtiua.l.in rem furtiuaz.¶.l.ſi.¶.de furtis.l.inter omnes in prin.¶ de vi ¶ vi ar.l.ſi.§.rectissime.arg.contra.ff.de iniurijs.l.iniuriarum actio.vbi de hoc.Vel dic qō vbi non desinit interesse quo ad rem:sed quo ad personaz ¶ dic q: concor.nisi in casibus.ff.de condictio.furt.l.parui. ¶ Si vero ex contractu vel quasi ſi quidez actio cepit competere efficaciter ad interesse:tūc licet desierit interesse durat actio.vt.ff.d.qui autē.§.l.ſi quis cautio.et de edendo.l.vbi.§.ſi cum concor.nisi facto creditoris desierit interesse,vt.d.l.parui.et.¶.de euictio.l.ſi seruum cuius.Si vero actio non ceperit efficaciter competere ad interesse impedit actionis natinitas ¶ circa interesse:quia signatur nunq; interfuisse vt hac.l.et in totum in §.¶ vi aut clam.l.ſi alius.§.est et alia. ¶.d.§.manda.Sed ad hoc obſt.ff.cōmo.dā.§.in hac. ¶ Sz dic q: ibi cepe rat interesse tempore lit.contesta.et non ante:nam ſi ante cepisset interesse spectaretur illud tempus.vt.ff.de triticaria.l.in hac.sed in.dic.l.qui autem.§.primo ſi quis cautio.cepit interesse tempore quo fisti debuit.et ideo illud tempus spectatur:vel dic aut actio committitur semel ad interesse totale et tunc consideratur tempus quo incipit interesse.vt.d.l.qui autē §.primo.et dicta.l.vbi.§.i.Aut interesse particulare et tunc spectatur tempus lit.contesta.vel more.vt dicto.§.in hac.vel dicot ibi nota.Jaco.de bel.evide etiam q: dixi.ff.commo.l.siue certo. §.custodiam.

1 ¶ Fundum dotalem retinere pro expēsis vxoris vel ipsas repetere an sit in mariti electione.
2 Mulier que intra annū satisfacit viro accrescit dotem.
3 Feudū si est anitū an trāseat ad fratres mortuo fratre sine filijs masculis:secus vero si non est anitū sed tantū fratri concessum: qr tunc mortuo fratre sine filijs masculis reuertitur ad dominū. ¶ nume.4.
5 Felloniam in dām committens a quo habebat anitū feudū qō amisit ex tali felloniaquam postea dominus illi remisit an tale feudum debeat dōudicari nouū an vero remanebit anitū non obstante tali remissione.
6 Lazarus an resurrexit cum matrimonio.

Quod dicitur. Ista.l.preallega. declarat materiam huius titu.¶ vide etiam qō notani super rubrica.¶.l.ſ.¶ in hac lege sic procedit legislator. ¶ Primo ponit illud vulgare seu generale quod impense necessarie minuūt dotez. ¶ Secundo determinat ¶ ad conueniens reducit ipsum generale male intellectum per aliquos. Vbi ceterum hec res. ¶ Terrio docet exemplis suam expositionem ¶ subijcit rem in duobus exemplis.primum est in ver.Vbi ergo admittimus. secundum est in versiculo proinde ſi estimata. ¶ Ultimo circa premissa subijcit questionem emergentem ex premiſſ.literam exponibi vt non ipse res id est species inestimate in dotem dētur. Dynus. Vbi corpus inestimatum. Dynus. Vbi pecuniam:ideſt propter expensas que facte sunt in pecunia. Dynus.in versiculo ceterum. Vbi hec res.id est necessarius sumptus. Dynus. Vbi faciet id est faceret. Dynus. Vbi fundum dotalem scilicet in totū ſi impensa equiualet toto fundo. Dynus. Vbi vel partem eius quando impensa equiualet estimationi partis quod esset absurdum.l.quod desineret fundus esse dotalis in totum ſi impensa a equialet toti fundo vel in partem ſi equualet tantum parti. quid ergo fiet manebitigitur maritus ¶.vt subāit Dynus.vel lege plane et dic faciet desinere quantum ad effectum manebit igitur ꝛc.Oldra. potest etiam legi interrogatiue vt dicit glossa ibi in rerum dotalium circa quas expendit. Dynus. Vbi corporum scilicet dotalium non fit diminutio:sed vniuersitatis dotis fit diminutio. Dynus. Vbi non sunt corpora scilicet tantū inestimata. Dynus. Vbi sed pecunia vna cum corporibus inestimatis. Dynus. Vbi diminutionez fieri scilicet ipso iure Dynus.in versiculo proinde ſi estimata vna cum alijs corporibus inestimatis in quibus est impensum. Dynus. Vbi dos diminuitur. id est estimatio corporum que erant in dotem. Dynus. Vbi propter impensas necessarias factas in res dotales inestimatas. Dynus. Vbi hoc de impensis scilicet quod impense dotem minuant. Dyn. Vbi extrinsecus:id est in rem mulieris non dotalē. Dynus. Vbi ex integro.id est de nouo. Dy. Vbi vbi id est eo casu. Dyn. Vbi pecuniam est vna cum fundo dotali inestimato. in quo erat impensum. Dynus. ¶ Expōsita litera declaremus glossaz.¶ gl.magna summarie hoc intendit. ¶ Primo enim declarat quomodo intelliguntur verba textus ibi non enim ipso iure ꝛc.scilicet qō corporum dotalium non fiat diminutio: sed ipsius vniuersitatis dot. ¶ Secundo opponit quod expense necessarie diminuāt dotem.vnde videtur ob.§.de iure dotium. l.ſi is.§.quod dicitur. Ad cuius contrarij solutionem: aut agitur de tempore quod est intra annum et habet locum quod hic dicitur quod impense non minuant corpora dotalia. Aut de tē pore quod est post annum et tūc habet locum.l.contraria. Alij dicunt ¶ quod est in electione b mariti vtrum velit expensas re- b petere vel fundum dotalem retinere.vt supra pro socio.l. cum duobus.¶.idem in rubrica.et.C.de edific.priuatis l.ſi vt proponis.Sed contra hoc videtur infra de damno infecto lege pretor.§.hoc edictum.supra ſi seruitus vendice.l.et ſi forte.§.etiam et de vſufructu.l.cum fructuarius.Sed dic secundum Dynum quod ideo maritus habet electionem predictam ne decipiatur l.antoritate que compellit eum ad sumptus faciendos. argumentum.C.de his qui veniam etatis impetrauerunt.l. prima. argumen.contra infra eodem l.vtilium.nam vtiles facere tenetur.vt supra lege proxima et ibi nota.et tamen non recuperat si mulier non est soluendo:sed forte eodem modo intelligē hic c Dynus.et pro hoc.¶.proximo.§.ſi dos. Rayn. Alij dicunt illud quod dicitur in lege. ſi is. fuit opinio Scevole que hic corrigitur. Alij dicunt quod hoc intelligitur quando expense equiualebant soli partiz ¶ in.§.quod dicitur,equiualebat toti fundo,¶ ideo ibi totus desinit esse dotalis. Raymntins. Sed certe si recte inspiciatur litera in versiculo ceterum.loquitur de toto fundo ¶ de parte,¶ quando expense equinalent toti ¶ parti: ¶ ideo credo quod prima solutio q:ae distingnit, vtrum intra annum vel post annum sit verio, ¶ eam videtur sequi Dynus supra in distinctione facta per eum super rubrica.¶ eam sequuntur Jacob.de rauenna ¶ Pet.vel dicunt quod desinit esse dotalis:sed soluta pecunia intra annum reuertitur in causam dotis.¶ hanc videtur tenere glo.in.l.contraria.¶ hic in glossa,ultima,que incipit sicut enim,in versiculo item ſi solus fundus.¶ est ratio,ne in communi.ne detineatur inuitus:vt.ff.de condictione indebiti.l.ſi non sortem.§.ſi centum. Et hanc etiam hic videtur satis approbare Dynus. Vbi pro pecunia est in dotem ipso iure diminuitur vſq; ad concurrentem quantitatem: 2 sed ſi mulier † satisfaciat intra annum dicitur dos creuisse. Si vero fundus,a tantum inestimatus erat in dotem, tunc ſi tantus est impensum quantum valet fundus ipso iure desijt esse dotalis:non tamen incommutabiliter:vnde ſi mulier satisfaciat expensis,intra annum non dicetur dos creuisse:sed retro dotalis fuisse.¶ ita intelligatur.§.quod dicitur.Si vero post annum satisfaciat mulier expensis,quia desierat esse dotalis,irrecuperabiliter dicetur tunc dos creuisse.¶ ita intelligit Petrus dicto §.quod dicitur. ¶ Item opponitur de lege vnica.§.sed nec ob impensas.C.de rei vxorie actione. ¶ Quidam dicunt quod. 6. ille corrigit istam legem.Sed dic quod hoc est falsum, quia ibi expresse dicitur idem quod hac lege:scilicet q: expense necessarie minuunt dotem.¶ ideo dicit vt ibi not.ex vltima glo.ff.C.oblige questionem feudalem † que talis est. Si feudum est anituz, 3 transit ad fratres mortuo fratre sine filijs masculis. Si vero nō c est anitum sed feudum † fratri concessum,tunc mortuo fratre ſi ne filijs masculis feudum redit ad dominum:vt in vsibus feu. de gradibus succedendi in feudum. ¶.ſ.ſi.et de natura succes-

¶ Impēse necessarie, Ad dō q: alij q: vident ſ; pēse necessarie q: nō minuūt dotē. gl.bar.ff.do. in.l.ſ.ſ.et. bal.ff.ſū.C. de fal.cau. adie.le.¶.l. ſ.C.de bo. mater.¶ ibi bar.plene p bal.ff.ſū.C. de ac.¶ ob. Jo.de por. ff. domos. ſ.ſi le.ſ.bal. in addi.ad Sp.ti ō ex pēſis ō.ceſſionarius. bal.ff.ſ.C.ō bo.ma.ff.p diuersas.C. mandati.

¶ In electiōe. Add Bart.q hic tāgit hanc cōnē et ita soluit q: pp impēſas eq nales tēres toti fundo ſi dus desinit ee dotalis.

¶ Non est anitū. Add q: feudū anitū mortuo ex pluribus fratribus feuda taf. transit ad alios:sec si erat, feu. ipſi mortuo cōcessus.c.ſ. de succ. feu. colt.r.Bal. in l.ſi de ſu. ¶ leg.Bart. hic dicit q: dicit feudū antiquū et nō nouū qñ vn ex fratribus deliquit i dām: ¶ dns ei remisit fellonias, ppter qō feudū iā amissum remanet apō eū.not.in.l. imperiales. §.insup.cur gl de proh. feu.alie.per Fed.in.c.ſ. devasa.cōc. colla.¶.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sionis feudi propter felloniā commissam cōtra dñm ⁊ ad domi
nū reuertitur.vt titulo quibus causis feu.amittatur alias q̄ fuit
prima causa admittendi beneficiū ⁊ titulo quibusmodis feudū
amittatur:pone ergo † q̄ habens feudū auitum commisit fello
niam contra dominū:⁊ sic amisit feudum ⁊ reuersum est ad do
minum dominus eidem remisit felloniam,nec feudum ad se re
uocauit queritur modo vtrum istud feudum a modo debeat di
iudicari feudum nouum quasi videatur de nouo concessum per
dominum qui felloniam remisit an adhuc remaneat auitū non
obstante ipsa remissione. Et gl.hic sentit q̄ remaneat auitū sicut
prius:ar.eius q̄ hic in fi.dicit q̄ dos soluta impensa vide
tur crenisse non de nouo constituta esse.Sed ad hanc.l. potest
responderi q̄ hec lex facere non videtur:q: hoc ipso iure minui
tur dos non ibi ipso iure feudum nisi per dominū auocetur. vt
C.de iure emphi.l.fi.imo opus est sententia vt not.de prohibi
ta feu.alie.per federi.l.imperialem.ff.calidis. Item hic distin
guitur vtrum impensa soluatur infra annum vel post que in feu
do non distinguitur ⁊ ideo pro ista oppositiōe melius facit: q:
idem feudum videtur esse prorogatū ⁊ non de nouo cōcessum.
ar.ff.de precario.sed si manente.s.tit.pri.l.sed reintegrato cū fi.
Preterea res dotalis de facili reassumit naturam suam.vt.ff.de
pac.l.fi vnus.ff.q̄ in specie dot:⁊ pro hoc est bonum ar.ff.de libe
ris ⁊ postumis.l.filio.⁊ de lega.ff.l.vnum ex familia.ff.si de falci
dia.⁊.ff.de peculio.l.si noxali.ff.est autem que omnis et.l.pecu
lium.ff.si here.vbi hec eadem questio notatur in gl.quod tenet
ibi Guil.scilicet per.l.i.ff.is qui bona.ff.de colla.bonorum.⁊ vide
quod ibi dixi. In contrarium videtur quia ex quo per fello
niam feu.est denolutum ad dñm videtur breui manu per eū re
uocatum ⁊ in vasallum translatum ar.ff.si cer.peta.l.singularia
et de iure dot.l.vir ab eo.⁊ quia qui confirmat dat in auc.de de
feu.ciui.ff.interim.ff.de verb.sig.l.legem obuenire.⁊.C.de confir.
tut.l.ff.⁊ ideo quidam distinguunt aut dominus ad se retrazit
et reuocauit feudum propter felloniam deinde vasallo conces
sit et tunc dicatur nouum.⁊ ita intelligantur iura pro hac par
et allegata aut non.et tunc remaneat auitum sicut prius.et ita
intelligantur alia iura.et hec distinctio videt fuisse Pet. Et
ad predictam questionem faciunt notata in vsibus feud.de va
sallo decrepite etatis[a].c.i.⁊ de prohibita feu.alie.per Federi.c.
insuper si filius.⁊ ibi per Jaco.de bel.qui nil amplius addit ni
si quia allegat in decre.xij.dist.c.precept.⁊ extra de elect.c.inno
tuit circa fi.⁊ vide si de feudo controuersia fuerit.c.si vasallus.si
vasallus feudo priuetur.c.i.cum ibi notatis. Ultimo colligit
hic Dyn.in fine arg.ad questionē legistarum ⁊ theologorum.s.
vtrū lazarus[b] resurrexerit cū matrimonio † de qua q̄ne not.ff.
de legibus.l.nā ea.ff.de reg.iur.lege ea que raro et plene dixi ff.de
verb.obliga.l.inter stipulantem.ff.sacram in glos.i.vniuersita
tis. Ibi est in dotem dos.i.vniuersitas.Dyn. Ibi fundum do
talem.i.ipsum corpus fundi.Dy. Ibi sed quod diximus dotem
impensis minui non ad singula corpora est referendum. Dyn.
Ibi. nomina in re sunt.vnde continet in se commodum et in
commodū. Dy. Ibi. ff. q̄ dicitur q̄ de parte hic dicitur nō dici
tur impositio.ff.quod dicitur imo contrarium.⁊ ideo hec parti
cula glos.male stat. Oldra. Ibi post annum secus scōm primos
scōm alios dic vt sequitur in glossa.vel secūdum eos dic absur
dum est diminutionem fieri.f.irreuocabilem sit enim statim sed
impensa infra annū oblata tollit diminutio. Old. Et de hoc
latius.ff.dixi in solutione contrariū dicti.ff.q̄ dicitur ibi quan
do.i.quo casu. Oldra. In glo.q: pecunie ad pecuniam in fi.⁊ q:
nemo inuit[a] cogit ad cōiones.vt.ff.de cōdi.inde.l.si nō sortē.ff.
si centū. Dy. In gl.sicut enim.hanc gl.ff.plenius declarauī.

5

a Decrepite etatis.vide pulchra ⁊ aut.ibidē per dñm alu narotū.

b Utrū lazar[a]. Adde dm Ange.i l.si marito. ff.so.ma. q̄ lazar[a] resurgēs nō recupauit bona sz glo.tz Bal.ibi bar. ⁊ Bal.⁊ i.l. seru[a] effect[a] de ac.⁊ ob. Bar.i.l. nā ad ea ff.leg. Jo.de imo. ⁊ Alex.i.d. l.si in testo. Joā.an.i.c. fraternitatis de frigi. et malesi.

Dy.q̄ etiam res dotalis poterit peti rei ven.cū desierit esse in dotem non soluta impensa infra annū vt dixi.ff.hac.l. Utiles ibi rem veluti.f.dotalem Dy.

Eluti ibi noueletū. Alias oliuetum. Dynus

Opp.vno modo ⁊ so.vt in gl.

c Oluntarie. Per se patet ex glo.⁊ expone spes.id est extremū rei habitū. Oldra.

Vilium ibi deductionē. Id est actionem insolidum per actionem mandati. Dyn. Ibi, dicunt et bene. Dyn. Ibi compelli mulierem nō mandantem. Dy.⁊ tunc demū repetet si mulier aliunde soluere possit.⁊ hoc sequitur. Dy. Oppo.de.ff.sed nec ob impensas. C.de rei vxo.actio.gl.videtur innuere q̄ corrigatur hec l.sed non est verū quo ad actionem vt ibi patet ⁊ nota. Queritur vt in glossa.si erat soluendo tempore impense facte. Sed hodie non:⁊ sol.vt in glo. In gloss.secunda ibi alias non.f.daretur etiā actio nedū retētio. Dy. Ibi non essent vtiles.vt.ff.de neg.gest.l.sed an vltro.ff.j.Ol.

Prouolūtarijs. Ibi tollentē alstolere ⁊ dic si illa que separationē admittūt. Dy. Ibi. habere mulier.f.remonatam facto diuortio. Dyn. Ibi si non vult scilicet habere rem ornatam. Dy. Ibi tollere alias tollentem. Dy. Ibi, si non recipiant scilicet separationem. Dy. ibi relinquende sunt ⁊ sic perdit maritus. Dy. Ibi eius id est eius vtilitatem. In gl. ibi.l.cū in fundo scilicet diuortio sed ibi petit q̄ seruū est ⁊ ideo sibi restituit. Dy. ibi in fine.ff.sed ibi ex detractione vsufru. poterat vtilitas percipi.vt.ff.ti.j.l.vsufru.hic ex detractione voluptuariarū expensarū non. Dy. Vel dic sm Ja. de bel. q̄ ibi loquitur de iure agendi hic de iure excipiendi. Jaco. Sed magis videretur in iure excipiendi:q: cui damus actionē fortius excep. vt.ff. de reg.iuris.l.inuitus.ff.cui damus. Sed ipse Jac.in cōtrario sic no.in iure agendi q̄ est proprium act.de iure pertinet titur alteri nocere seu non prodesse. vt argumen.C.de iudeis.l. nemo externis ⁊ man.l.in re mandata. Sed in iure excipiendi vel iure q̄ alicui competit:sed sibi est inefficax ⁊ potest alteri prodesse nec sibi nocet tunc facere debet q̄ alteri prosit nō q̄ noceat vt hic ⁊.ff.de rei ven.l.in fundo. Ja.⁊ ad hoc.ff.de euictione.l.in creditore.⁊ dixi.ff.e.l.ff.

Quod si hec res. Dotales. Dy. Ibi impēse voluptuarie Dy. pmercales.i.venales. Dy.in fi.i.exigūtur.vt vtiles nō detrahunt vt voluptuarie. Dy.

Vn volūtarijs. Ibi scribit ⁊ bene. Dy. Ibi parere.scz res penales non sint als sec[a]. vt.ff.l.pri. Oppo.⁊ soluevt in gl.⁊ supple in fi.eiusdē q̄ non est in male fidei possessione. Et p hāc.l.p̄z male dicere gl.q̄ est insti.de act.ff.ité si de dote ver.ppter retentionē que dicit istas voluptuarias retineri si mandato mulieris sunt facte.

Donationi. Ibi circa impēsas vtiles vel necessarias. Dy. In gl.ibi.l.fi vir.ff.j.

1 Repetitio datur vbi nō est permissa donatio.
2 Actio cōtraria datur q̄ vnū ex nominibus contrahentium ab alio descendit:secus si sit idem nomen.

Ydos. Dote soluta mulieri vel eius heredib[a] pvirū nō habita ratione expēsarū necessariarū repetū tur expense per cōdictionem indebiti .hoc dicit. Ibi impensa necessariarū que ipso iur.do.minuūt. Dyn. Ibi et.l.si quamuis. Dyn. Ibi negent locū esse condictioni indebiti. Dy. Opp. ff.de condictione indebiti.l.fi in area.et.l.ex quib[a]. Sol.aliquando habeo solam retentionem.et tūc si soluo non repeto vt in cōtrario. Aliquando habeo etiam actionem sine repetitionem et tūc si soluo sz amittat retentio remanet tamen et non denegat actio vt hic.⁊ arg.ff.de euictio.l.vendicantem et.l.seq. Dy. Que re qua act.repetant iste expense. gl.dicit q̄ condictione indebiti q̄ verū est quando talis impensa facta que diminuebat dotē in totū vel in partem vt vbi fundus ⁊ pecunia erant in dotem quo casu distingue sciens ab ignorante.vt.ff.de reg.iur.l.cuius per errorem.ff.de condictione indebiti.l.i.et.C.de iuris et facti igno.l.cum quis. Si autem esset tantum spes inestimata:tūc q: non fieret diminutio:sed daret tantū retentio non haberet locū condictio indebiti:sed incerti et ita intelligitur q̄ nota.ff. de condictione indebiti.l.qui excep.ff.si pars. Pet.vel vic sōm Dy.

1 Repetitio datur vbi nō est permissa donatio. 2 Actio cōtraria datur q̄ vnū ex nominibus contrahentium ab alio descendit:secus si sit idem nomen.

a Demodico nō sit curādū.cōcor.tex.in.l.scio.i gl.ff.ō i teg.ref.l.i reb[a].ff.pūt. ff. cōmo.et ibi guil.dy. ⁊ ray.⁊ doc. i.l.si ppriet ari[a]. et ibi gl.ō dā.ife. gl.i.c.pe.de referi.et de cōse.di.ij.re vera. Car.i pe.cle.q̄ ē verū i hiscōcedunt 3 ius cōe sec[a] m ius cōe bar.in .d.l. scio. Ité ve rū nisi i appellatiōe q̄ etiā p minimo grauamie fieri pt C.ō appel. ⁊ ibi Pan. ⁊ doc.ō appella.

b Interp̄tari. Adde q̄ interpretatio fit vt eui tet delictū. bal.i.l.nōsolū.ff.q̄ vt pbari.ō opere.no.nū. bal. i.l.pcib[a].C. de impu.et ali.sub. ale. cōsl.xxiiij. ff.p.⁊ consi. exc.eadē p. ⁊ i.l.fi pcurator.de cōdi.inde.l.nemo.ff.p.so. l.pat.ff. de hisq̄ i frau. cre. Alexā. 2 sil.cyn.iiij. pte.glo. singularis i.l. q̄ iuraſſe.ff. pf.de iure iur.plene p Ale.i.l.i.de his qb. vt indi.

Maritus an habeat locō emptoris.

Nec stipendium. Sic dico q̄ per stipendium intantum colligitur:tributū vt.ff.de ver.sig.large hic in glo.allegata. Dy. Querit Dy.si mulier dedit fundum in dotem pro quo tenebatur ad certum factum annuatim an maritus cōueniri possit pro solutione talis ficti .et videtur q̄ sic p hanc.l.et leges hic in glo.allegatas.et.ff.de publicanis. l.imperatores. Sed dic contra † quia maritus habet loco emptoris.vt.ff.de actio.et obligatio.l.ex promissione.emptor autem pro tali ficto non conuenitur.vt.ff.de contrahen.empcio.l.ff.ff.vltimo ergo ⁊c. Dic tamen q̄ si mulier soluat aget contra maritū cum in datione dotis tacite actum videatur quod solui debeat de fructibus quos maritus percepit per hanc.l. Dy.et facit q̄ notant.ff.e.l.cum mulier. Sed quid si maritus contulit ad refectionem vie.dicidem quod hic dicitur vt.ff.de vsufru.l.si pendentes.ff.si quid cloacarū. Jaco.⁊ ad hoc vide.ff.de via publica et itinere reficiendo.l.vltima que incipit ediles autem.Istud enim onus respicit fructus et ideo de fructibus deducitur.ff.titu.j.l.diuortio.ff.impendia.

1 a Maritus an habeat locō emptoris.

Expense. Exemplificat que sint impense necessarie et q̄ dicit flumina auertere:intellige sine damno vicinorum vt.ff.ne quid in loco publico.l.ff.ff. merito.⁊ ne quid in flumine publico.l.j.ff.sunt qui putant. Dy.de Adu.

1 Verborū significationem restringens vel declarās dicitur interpretari.

Quod dicitur. Tractat de materia l.quod dicitur supra ⁊ vide quod ibi nota.et ibi dixi ibi interpretandum ⁊ intelligendum vel id est ita aperte et clare exponendum. Et secundum hoc quod qui significationem verborum restringit † vel declarat dicitur interpretari b quod facit ad sciendum que facere possint electi vel ad interpretandum statura. de hoc plene dixi in alphabeto litera J dictione interpretatio. Ibi extra tutelam necessariā,non ad perpetuam rei vtilitatem. Dynus. Ibi mea causa sic scilicet vt diminuat dotem. Dynus. Imo deducuntur de fructibus. Dynus. Ibi alioquin id est sitalium expensarum restitutio fieret Dynus. Ibi cultura id est impensam circa culturā factam. Syn. Ibi omnia enim hec id est omnia predicta impensa. Dynus. Ibi in vniuersum id est regulariter. Dynus. Ibi per singula id est considerando singulos suos casus quibus impensum est. Dynus. Ibi. ex genere id est ex causa et qualitate impendendi. Dynus. In glossa ad tempus. ibi possessores quilibet quiuis tur fructibus. Dynus.ad differentiam creditoris qui omnia repetit. vt nota.ff. de pignoratitia actione.l.i.⁊.ff.⁊ de partu pign.omnia causa per totum. Oldrad.in glossa.f.dotales in quibus

1 b Interp̄tari. Bar.in ista l. volūtarie ōt q̄ pictura ōr vtilis ipēsa ⁊ alle.tex.i l.q̄ si hec.j. e.ti.

datur repetitio.Sed vbi est permissa non datur.vt.ff. prox.ff. Tertio opponi.vt in vltima gloss. Quarto opponi.de.l.si necessaria. Item opponi .quod de modico nō sit curandum[a] de.l.si proprietarius de damno infecto. Dynus ⁊ dic vt ibi.per Dynum dixi. Quere que dicatur modica impensa.⁊ licet gloss. ponat multas opiniones communis opinio est quod arbi.iud.arguimen.ff.de iure deliberan.l.i.in fine. In fine.l.vsq̄ ibi cessset repetitio quod valet talis donatio vt dicta.l.q̄ si vir. Dynus in glossa vltima ibi in quo non repetitur modica.et est ratio:quia gestor nullum commodum habet.vt.ff.de nego.gest.l.si nautem.ff.si.et ideo etiam modicam imputat:sed maritus habet commodū fructuū et ideo non debet posse modicam imputare.ar.ff.l.prox. in fi. Pe.ibi me inuenisse opinio. R. falsa est quia tactio contraria datur quando vnum nomen contrahentium ab alio descendit.secus si sit ideu nomen vt not.in glossa.que non est alibi.ff.de actio.⁊ obligatio.l.consensu.et facit quod no.j.commo.l.in commodato.ff.sicut. in ea. glo.ibi.Sed antiquiori tempore sic et hec vera.vt.ff.e.l. voluntarie in fi.et.l.seq Dy.

a De modico nō sit curādū.cōcor.tex.in.l.scio.i gl.ff.ō i teg.ref.l.i reb[a].ff.pūt. ff. cōmo.et ibi guil.dy. ⁊ ray.⁊ doc. i.l.si ppriet ari[a]. et ibi gl.ō dā.ife. gl.i.c.pe.de referi.et de cōse.di.ij.re vera. Car.i pe.cle.q̄ ē verū i hiscōcedunt 3 ius cōe sec[a] m ius cōe bar.in .d.l. scio. Ité ve rū nisi i appellatiōe q̄ etiā p minimo grauamie fieri pt C.ō appel. ⁊ ibi Pan. ⁊ doc.ō appella.

Neq̄ stipendium. Sic dico q̄ per stipendium intantum colligitur:tributū vt.ff.de ver.sig.large hic in glo.allegata. Dy. Querit Dy.si mulier dedit fundum in dotem pro quo tenebatur ad certum factum annuatim an maritus cōueniri possit pro solutione talis ficti .et videtur q̄ sic p hanc.l.et leges hic in glo.allegatas.et.ff.de publicanis. l.imperatores. Sed dic contra † quia maritus habet loco emptoris.vt.ff.de actio.et obligatio.l.ex promissione.emptor autem pro tali ficto non conuenitur.vt.ff.de contrahen.empcio.l.ff.ff.vltimo ergo ⁊c. Dic tamen q̄ si mulier soluat aget contra maritū cum in datione dotis tacite actum videatur quod solui debeat de fructibus quos maritus percepit per hanc.l. Dy.et facit q̄ notant.ff.e.l.cum mulier. Sed quid si maritus contulit ad refectionem vie.dicidem quod hic dicitur vt.ff.de vsufru.l.si pendentes.ff.si quid cloacarū. Jaco.⁊ ad hoc vide.ff.de via publica et itinere reficiendo.l.vltima que incipit ediles autem.Istud enim onus respicit fructus et ideo de fructibus deducitur.ff.titu.j.l.diuortio.ff.impendia.

1 a Maritus an habeat locō emptoris.

1 Actio rerum amotarū qui ⁊ in quibus casibus habeat locum.
2 Diuortium nō habet locum de iure canonico nisi quo ad totum.
3 Actio rerum amotarum quare fuit inuenta.
4 Pater in quantum teneatur pro filia in actione rerum amotarum.
5 Jurare an teneatur quis in alieno facto si variatio seu inconstantia admittantur.
6 Coniuges an simul habitent vel separatim nō refert ad actionem rerum amotarum.

Uper rubrica. Vide Azo.in summa hoc titu.⁊ plene per Rofre.eo. titu.⁊ per Post.in summa de dote post diuortium restituenda.ff. de actione rerum amotarum.⁊.C.eo. super rubrica. ⁊ per totum.⁊ in Spec.de furtis.ff.j.versicu.porro.⁊ vide.ff.de acquiren.hereditate.l.si seruum.ff.amouisse.⁊ in alphabeto, dictione amoueri. in glossa rubrice vbi de iure dotium.⁊.ff.soluto matrimon.dynus. Ibi, ob res donatas sicut propter impensas.⁊ ex hoc patet continuatio ad titulum proximum.dynus. Ibi.C. eodem.l. j.⁊.ff.soluto matrimonio.l.rei iudicate.ff.i.⁊.l.ff.si filio.in principio.⁊ notandum q̄ hec actio † locum habet de mum quando res amote sunt causa futuri diuortij et diuortium est secutum:vt infra eodem.l.rerum amotarum quod iudicium. Sed cum de iure canonico † diuortium c locum non habeat nisi quo ad totum: vt extra de diuortiis.⁊ in summa eiusdem tituli.per Hostiensem,⁊ Hofredum an hodie habeat locum iste titulus. dic vt notatur dicta.l. rerum quidem. Quare innenta fuerit hec actio †.j.eodem.l.i.⁊ an condictio furtiua et alie turpes actiones dentur inter coniuges.et expositionem verborum iure constituto:an cessante causa cesset,effectus.j. eodem.l.iſi. Inquantum teneatur pater † pro filia in hac actione.eodem.l.ff.si filia.an contra nurum.j. eodem.l. contra nurum. An hec actio detur.eadem.l.post diuortium.q̄ compensatio fiat.j.e. l.mulier.si soluatur dos non obiecta compensatione,nihilominus agitur.j.eo.l.si cum dos.⁊ q:i habens actio. et exceptionem,vnum omittendo non preiudicat sibi in alio.q̄ in hac actione iuretur in lit.e.l.ff.sabinus.quādo quis compellatur vendere ⁊ quando non. j.e.l. non enim. Quod in hac actione ⁊ in alijs maleficijs possit auto: deferre reo sacramētum ⁊ teneatur iurare, nec possit referre.j.eo.l.marcellus.ff.qui rerum. Et an cogatur quis † iurare de alieno facto q̄ variatio vel inconstantia admittatur vel non.j.e.l.de rebus. nō refert ad hanc actionē † vtrū coniuges simul habitent an se-

c Diuortiū. Addo q̄ diuortiū de iure canon. fieri nō pōt c.gaudem[a]. de diuor. ni si ppter fornicationem.z. bar.in.l.rerum amotarum quidē. j.e.tit.Bal. in.l.ff. C. de secū. nup.⁊ pōt apponi pena vt etiam de facto nō fiat. paul. de ca. in.l.si ita stipulat[a].ff. de verb.oblig. ⁊ ibi Alex.

Universidad de Deusto
Biblioteca

paratim.ſ.eo.l.nihil. ¶De nuru et pronuru.eadē.l.ſ. i.de concubina in rubr.alias non valeret matrimoniū. ſ.eodē.l.ſi concubina de rebus pignora.marito amot. per vxorem.l.ſ.ſina.ꝛ.ll.ſequentibus. ¶Utilem distinctionem in iſta materia habes.ſ.eod.l.ſed ſi diuortū.an ceſſante cauſa remota ceſſet effectus.ſ.eodē.l.ſi mulier. ¶Quando ſeruus vxoris amouet rem viri.eadem.l.ſ. ſi ſeruus. An fructus rerum mobilium dotalium pertineant ad maritum ſoluto matrimonio vſq; ad annum reſtituende dot.ea.l.ſ.rerum.et an mulier amouens res dotales incidat in.l.ſi quis in tantam.ꝛ.l.extat qō metus cauſa:an condictio furtiua oriatur ex maleficio vel varijs figuris cauſarum.eadem.l.ſ.finali.an ſoluens lit. eſtimationem habeat actio.ꝛ.excepti.ſ.eodem.l.ſi propter res.quod omnes conditiones dentur contra furez ſ.eodem.l.ob res.an actiones ſint de iure gentium vel ciuili.ſ.eodem.l.rerum amota. quidem iudicium.an ob accuſat.adulteri ſupersedeatur huic actio.ſ.eodem.l. antepe. Si eſtimatio rerum amota creſcat vel decreſcat cuius commo.vel periculo.ſ.e.l.pen. ¶Si iudicium deueniat ad caſum a quo incipere non poteſt ſoluitur.ſ.e. l.vlt.ꝛ an dominium rerum dotalium ſpectet ad mulierem.ſol.matri.

a ¶Cōmittere furtuz. Adde qō vxor de furto leui non debeat criminaliter puniri ſz p magno ſiclz maritꝰ nō agat ℈ eā no.ibi p Bar.i.l.reſpiciēdū.ſ. famoſos.ff. de pe.tiū ubi furaꝝ rēalienā tenetur furti i ſubſidiū dſio rei nō alr.Cauſus ſingularis ſm bal. 2 i.l.manifeſtiſſimi.C.ō furtis.

¶ Rerum amotarum actio quibus ex cauſis fuit introducta. 1
Vxor an poſſit furtum committere ꝛ quo caſu de furto teneri. 2
Vxor an teneatur viro conditione furtiua. 3
Vxoris heres nō tenet actione rerum amotarum. 4

Rerum amotarum.

Hoc.l.cum ſequentibus vſque ad.ſ.ſi filiam in.l.et omnino breuiter dicit quod hec actio † fuit introducta propter vxorē.ne in honorem matrimonij turpis actio ſcilicet furti daretur et declarat an vxor † poſſit committere furtum [a] et aliquo caſu furti teneri ibi ſingulare id eſt ſpeciale non generale vel vniuerſale. Dynus. Vel dic ſingulare quia etiam pre ſingulari cōpetit vel quia ſingulariter vel ſpecialiter ob fauorem perſonarum eſt inductū. Dynus. Ibi fuit quaſi dicat conſtante matrimonio non competit vt hic in glo. Ibi agere poſſit p rō contractione diuortium precedente. ſecus pro ea que poſt.ſ.eodem.l.ſi. Dynus Ibi eſtimantibus et bene. Dyn. Ibi conſtituto iure.id eſt approbato. dy. vel in ſpeciali. vt.ſ.de ſtatu liber. l.ſi pecunium.ſ.an ſeruus. ¶Oppo.C.de furtis.l.finali.ſ.finali. dicit glo.ſol.vt ibi. Dynus approbat ſolutionem quod ibi agatur actio.in factum propter res amotas ꝛ in ſimplum.vt.ſ.de calumniatoribus.l.i. Item oppo.ſ.de furtis.l.ſi quis vxoꝝ.in princi.ꝛ dic vt ibi quia concor. Item quere quando dicatur res amote et dicit in prima glo ſa. ¶Deinde quero an vxor teneatur viro cōdictione furtiua.ꝛ de hoc in vltima gloſſa licet non clare.ꝛ.ſ.eodem.l.rerum quidem.in gloſſa. Et gloſſa non videntur bene firmare pedem.ſ.de ſolu.l.cum quis.ſ.j.vltimo reſponſo. videtur tenere quod ſic. Sed illa gloſſ. non placet Jaco.de are.ꝛ quod non detur condictio furtiua ſic probatur. lex dicit qō heres † vxoris non tenetur actione rerum ei mo. niſi ad eum pervenerit. vt.C.e.l.fi.ꝛ tamē tenetur heres cōdictione furtiua etiam ſi non pervenerit res ad eum. vt inſti. de obliga. que ex delicto naſcuntur in ſi. Sed iſto caſu non tenetur condictione furtiua ſi non peruenit. vt.ſ.eo.l.contra nurum.ſ.ſi poſt vbi de hoc. ergo nec mulier multo magis ob cuius fauorez introductum eſt. In contrarium eſt quia datur in patrem ex perſona filie ergo ꝛc. vt.ſ.de condictio.furtiua.l.penultī. et de peculio.l.iſi.ſ.ex furtiua.l.penultim. ¶Sed Dynus tenet quod vera ſit opinio quod non detur. et de hoc etiam tangitur.j.l.iij.ꝛ dixi.C.eodem.ſuper rubrica ꝛ.j.eodem.l.ob res. et l.et ideo in gloſſ.vltima. ibi. ꝛ ideo.ſ.j. Sed ibi ſunt caſus ſpeciales. et ideo nō ſunt trahendi ad conſequentiam. Dy.

1 ¶Uterq; dictio de tribus dici poteſt: anvero de pluribus.
2 Cauſa ceſſante ceſſat effectus: hoc in multis patitur exceptionem.
3 Matrimonij reuerentia eſt cauſa q nō datur actio turpis inter coniuges: quod fallit ſi inter eos ſequutū ſit diuortium.
4 Pupillares tabule annullantur ſi patris teſtamentum extet nullum.

Etideo. Scilicet qui ab initio quādo naſcitur furti actio. impediente matrimoniu. Dynus. Et vide qō not. C. de furtis. l. de his. Ibi poſſibile eſt de rigore iuris in caſibus qui ſequuntur. Dynus. Et vide quod not. C. de furtis. l. de his. ibi ſi et. ſcilicet extraneo. Dynus. Ibi. furtum fecit. ſiue conſtante matrimonio ſiue ante. Dynus. Ibi in vtroque caſu. ſ. ſecundo tertio et quarto. nam ad primum non fit relatio. Dynus. Et ſicnota quod dictio vterque | dicitur de tribus. vt ꝛ inſtituta. per quas perſonas nobis acquiritur. ſ. non ſolū ſecundo. et dixi in alphabeto. Ibi dicimus ratio vltimi caſus eſt contrahēdo matrimonium cum ea videor renuntiare actioni future. argumento ſupra de nouis. ubi lege ſi ſeruus alienus. pe. ibi comedent non alias comeſtura niſi ſpe futuri diuortij. Dynus. alias non haberet locum rerum amotarum. vt infra eodem. l. ꝛ quidem ibi conſumpſerit doloſe tamen. Dynus. ¶Opponi. de lege ſi mulier. ſ. primo. j. eodem. Solutio. vt ibi quia ibi ſeruus non fuit in dolo. Dynus. Item quere an his caſibus detur cōdictio furtiua. et dic quod ſic. et ſunt caſus ſpeciales regulariter autem non datur. vt dixi. ſ. eodem l. prima. ¶Ultimo nota. quod ceſſante cauſa † non ceſſat effectus [b] nam cauſa quare non datur actio turpis † inter coniuges eſt reuerentia matrimonij et tamen hic dicitur quod facto diuortio ꝛ ſic cauſa ceſſante non datur. Sed dic quod hic remanent reliquie precedentis matrimonij. ſicut et alias dicitur de reuerentia piſſimi domini. j. de queſtionibus. l. vnus. ſ. ſeruus. Dynus. Ex hoc apparet quod non bene dicunt qui dicunt [c] ſimpliciter ceſſante cauſa finali ceſſat effectus: quia nō eſt verum vbi ſuperſunt aliquę reliquie cauſe finalis. vt hic patet. Sed cauſa finali in totum ceſſante bene ceſſat effectus: et ita intelligantur iura que ad hoc allegātur. et gloſſa ſupra de poſtulando. l. prima. ſ. ſequm. vbi de hoc nota. et dixi. et infra de donationibus. l. ij. et extra de appellationibus. cum ceſſante. et pro hoc quod quando ſuperſunt reliquie ceſſante cauſa non ceſſat effectus facit. j. de decurionibus. l. finali. et. C. de decurionibus. l. ſeruos. et patet etiam in teſtamento patris et filij. nam teſtamentum patris eſt cauſa finalis teſtamenti filij. vt. j. de vulgari ꝛ pupillari. ſubſtitutione. l. ſecunda. ſ. quiſquis. Et ideo quando teſtamentum patris eſt ipſo iure † annullantur etiam tabule pupillares. inſtitut. de pupillari ſubſtitutione. ſ. liberis. ſecus ſi non ipſo iure: ſed per contra tabu. vt. j. de vulgari ꝛ pupillari. ſubſtitutione. l. ex duobus. ſ. primo. et. l. ſequenti. ꝛ fina. contra tabulas. ꝛ. l. qui plures. ſ. finali. et. ſ. de inofficioſo teſtamento. l. pomponius. ſ. ſed nec impuberis. ꝛ de ſolutiōe predicti brocardi vide quod plenius dixi. ſ. eodem. l. prima. verſiculo. ex hoc inſurgit. ꝛ. C. de epiſcopis et clericis. l. generaliter. et vide etiam quod nota. et dixi. j. eodem. l. ſi mulier. in principio. Et attende quod gloſſe iſtius. l. ꝛ precedentis ſunt obſcure et videntur ſibi contradicere ꝛ communiter ſunt corrupte. vnde dic quod in primo caſu huius. l. vxor tenetur actione furti in ſecundo qui eſt in verſiculo. Item ſi ſeruus tenetur actione furti [c] noxali ſicut dicit textus. et. j. de furtis. l. ſi quis vxoꝝ. verſiculo ſerui vero. licet Dynus et gloſſa videantur ſentire quod dicitur condictio furtiua in iſto ſecundo caſu et alijs duobus ſequē. vt colligitur ex eius interlineari poſita. ſ. ſuperverbo in vtroque caſu. ꝛ in alijs

a ¶Cōcubina. Adde q̄ vxor de furto leui non debeat criminaliter puniri. Bal. in l. manifeſtiſſimi. C. de furtis.

b ¶Ceſſat effect⁹. Adde notata. i.c. cū ceſſante. de ap. l. adigere. ſ. quāuis de iur. pa. Ol. cōſ. ccxxiij. bal. i.l. g̃naliter C. ō epiſc. et cle. bar. in l. oi. ō adop. pa. in. ca. ꝛ ſi chriſtus. de ſureiu. ſe⁹ eſt ipſiſſima cā fi. bar. i.l.j.ſ.ij. loco. ff. de poſtu. Dyn. ꝛ bart. in.l.ij. ſ. tittio. ff. ō don. l. ſi mulier. cū gl. ō iur. do. no. i c. ex parte de quer. cōiu. gl. ꝛ doc. i.c. poſt trāſlationē. de trāſla. plat. Car. in cle. j. de iudi.

c ¶Actione furti. Adde q̄ vxor furās viro certas res vſq; liberata gl. ꝛ bar. i.l. titia. ſ. gaio ad ſi. tē. de leg. ij. vbi ō bar. nō poſſe p bari Zuſ p heredē ſi teſtator iuraſſet. text. in au. ſ. ꝙs obtinet de patio.

ꝛ in alijs duobus caſibus. ſ. iij. ꝛ quarto bene dicit q̄ dak condictio furtiua. et ſic dictio vtroq; proprie ſtat et loquitur ſolum de duobus caſibus precedentibus et iſta eſt veritas. licet alij contra. vt dixi. i.j. ꝛ. j. e.l. contra nurum. ſ. ſi poſt diuortium. Sed cōtra hoc videtur litera in verſicu. ſed ꝛ cum vxor. nam iſta eo. l. cōtra nurum. ſ. verba. ſed ꝛ ponunt diuerſitatem in facto et identitatem in iure. vt no. in gloſſ. ſ. ne quis eum qui in ius vocat. l. ij. ꝛ dixi in alphabeto dictione. ſed. ꝛ ſic videt q̄ id iur. fit in ꝑcedenti verſicu. Item ſi ſeruus. ad hoc dic q̄ bene eſt idē ius: quia etiam in verſic. ſed ꝛ cū vxore. ꝛ verū. vel nobis bene datur actio furti ſubrogat conditio furtiua. in gloſſ. j. in ſcō ibi de ſolutio. cum quis. ſ. j. ¶Ultimo reſpon. q̄ concor. cum primo reſpon. huius. l. ſed in penul. reſpō. illius. ſ. videtur cōtra gloſ. q̄ ibi dicit dari conditionem furtiuam conſtante matrimonio. ſed ibi erat ceſſa ab extraneo. vt et. j. eo. l. ob res. Item glo. alleg. in fine pro concor. de hijs qui not. infa. l. ſeruus. licet nihil facit ad textum nec glo.

1 ¶Pater tenetur de peculio quatenus ad eū peruenit ſi filia familias res dotales amouerit.
2 Delictum filie an poſſit patri nocere.
3 Delictum filie non preiudicat patri in iure proprio: ſecus autē in iure communi.

Si filia. Bruiter hoc dicit cum duabus. ll. ſequentibus. et in principio. l. tertie ſequētis. Si filiaſa. † nupta rea amouerit pater tenetur de peculio quatenus ad eum peruenit vel dolo fecit quominus peruenire. Sed ſi ipſe pater agat de dote adiuncta filie perſona tenetur defendere filiam inſolidum pro rebus amotis. ſed etiam cōtra nuruz dak hoc iudiciū. hoc dicūt ibi ſi filiaſa. nupta. Dy. Ibi de peculio. i. rerū amotarū. in quārū eſt locupletatum peculium. Dy. Ibi in ipſam. ſ. filiā amouentem. Dy. Ibi dari actionē. ſ. inſolidum ꝛ repete mella ꝛ fulcinius aiunt ex quo ponis matrimonij ſolutū. Dy. Ibi adiūcta filia. i. cōſentiēte et q̄ ſubijcit de dote agat die. ſ. nomine ſuo ꝛ filie. Dy. Ibi cum ſatisdatione iudicatum ſolui. Dy. Ibi non oportere. ſ. inſolidum ſed in quantum locupletior factus eſt. vt ſequit. Dy. Op. q̄ non detur de peculio, qz ex delicto. vt. ſ. ſi filius. ſ. ſ. cum ſeruus. ſ. de his qui deiecerūt vel effuderunt. ¶Quidā q̄ ſpeciale ſicut in cō dictione furtiua q̄ nihil eſt. Sed ſol. patet: quia tenētur eatenꝰ quatenus locupletatū eſt peculiū. ¶Scōo op. quod delictū † filie non debeat nocere patri [a] et ſol. vt in glo. ¶Tertio op. q̄ pf nō debeat ſatisfacere cui ſit legitimus adminiſtrator. vt. C. de adminiſtra. tu. l. vlti. ſ. defenſionem. Sed eſt ſine decreto: vel ſol. vt no. qui ſatiſ. cogātur. l. ſi filius. Dy. vel dic vt no. C. de bonis que liberis. l. cum non ſolum. ſ. vbi autē. vel dic q̄ iure iſto pater nō erat legitimus adminiſtrator filij. pe. Item op. de. l. necq; impuberes. ſ. de in ius vocando. Solu. ibi loquitur de filiaſa. pubere hic de impubere vel maiore: quia de matrimonio loquitur et q̄ dicit rerum amotarū locum habere que locum non habet ſi matrimoniū non tenet. vt. j. e. l. ſi concubinam. circa p̄in. non enim dubium eſt quando etiam detur inſolidū. vt. j. ſi mulier ventris noie. l. fin. ſ. ſed et pater. Item quere de qua ſatiſda, loquatur. ꝛ dic q̄ iudicatū ſolui. vt dixi in expoſitione lr̄e ſm. Dy. Jaco. de ra. et Pet. quaſi velint dicere q̄ procurator actoris non preſtat ſatiſda. de defendendo: ſed defendit ſi reconueniatur cum ſatiſdatione iudicatum ſolui. vt hic licet contrarium teneat. glo. C. de procu. l. actionem. vbi de hoc dixi. ꝛ. ſ. de procur. l. ſed et he. ſ. preter. ¶Ultimo attende q̄ licet hic dicatur patrē teneri ſoluz in tantum quātum peculium eſt locupletatum: hoc verū eſt an tēp̄ filia ſit cōdemnata. Sed filia condemnata inſolidum pro actio iudicati in patrem non ſolū inquantum eſt locupletatum peculiū. Sed ad totum q̄ eſt in peculio. vt. ſ. de peculio. l. licet. ſ. ex cauſa. ꝛ. ſ. idem ſcribit ſm Jaco. de are. in glo. videt ex delicto ibi alterius. i. viri q̄ nihil eſt quia delictum ꝛc. vt. ſ. de penis. l. ſancimus. Dy. Et ideo ſequēs ſol. verior. Dy. Ibi ex eius perſona agit. nam quo caſu ſi conueniatur tenetur de peculio. ibi ſi agat tenetur inſolidū. Dy. Ibi defendit ex regula generali que dicit q̄ pena non defendēt. eſt vt ſibi actio denegetur. vt di. l. actionem. C. de procu. cū concor. Syn. Ibi. l. ſicut filio. et ſic delictum † filie nō preiudicat pri in iure, pprio: ſed preiudicat in iure communi ſibi ꝛ filie quatenus filiam tangit cū agit actione cōmuni. nam ſi defendat ex perſona filie repellit ab agendo. vt d. l. actionē. ꝛ. ſ. de procur. l. inuitus. ſ. pena. pe.

Soluo. Sufficit gl.

Jua quoq; Quaſi dicat ſubſtantia locuz † habuit mortua filia ibi vtili in dicio ꝛ vtili rerum amotarū quatenus peculiū eſt locupletatum. Syn. non rō delicti filie non obſtet. ſ. de peculio. l. de poſui. in prin. ꝛ. l. in bone fidei. pe.

Contra nurū. Id eſt vxorem filij in poteſtate exiſten. nā ſi emancipati daretur actio furti vt. j. e. l. nihil. ſ. i. ꝛ dic quod nurus amouit res ſpectantes ad ſocerum principaliter. et ſic ſoluitur contrarium de. ſ. proxīmo. j. eodem. l. nihil. ſ. j. Dynus.

1 ¶Pater an habeat ius in reb⁹ in dotē filio datis aut in actione rerum amotarum.

Quoties. Ibi dos data eſt ſine iuſſu patris. a Dy. als tenet inſolidū. vt. ſ. ſo. matri. l. ſi cū dotē. ſ. trāſgrediamur. ꝛ tūc ageret ipſe ſocer. in gl. j. que dicit in dotē. Sed quomodo agit contra mulierem pro rebus dotalibus cum eas teneatur reſtituere mulieri. reſpon. forte vt aliqua retentione vtatur q̄ poterat iure iſto. vt. j. de furtis. l. creditoris. ſ. j. vel pactum erat de dote lucrāda. vt. c. ſi dos conſtante matrimonio. l. ꝛ ibi no. Vel dic vt no. j. eo. l. ſi cum mulier. ꝛ. l. ob res. Oldra. in gloſſ. nec rerum amot. ibi idem ſcilicet quod non agat furti nec rerum amota. Et videtur 1 ſentire iſta gloſ. quod pater † nullum ius habeat in rebus datis in dotem filio nec in actione rerum amotarum. Sed Jacob. de ranen. reprobat gloſſ. quia iure iſto iſta actio rerum amotarum non cōpetebat filio cum non ſit de ſpecificatis. j. de actionibus ꝛ obligationibus. l. filiaſſa. ꝛ. ſ. de indi. l. ſi longius. ſed. Dyn. defendit. gloſſ. per aut. quod locum. C. de colla. ſed illa nihil facit: quia loquitur de peti. dot. niſi dicamus q̄ ſicut ibi agit pro dote. ita pro rebus dotalibus amotis. in rebus dotalibus ſatis videtur q̄ pater ius non habeat per iſtum. ſ. ſed ſi de pecunia dotali eſſent empta predia patri in eis haberet vſumfru. vt. ſ. ſolu. ma. l. ſi cū dot. ſ. fi. ꝛ. l. ſeq.

Si filiuſſa. Maritus ſit ꝛ ſubripiat res vxoris. diuortij causa. Dynus in fi. facit quod valeat dictum teſtis deponentis hoc modo: idem dixit in omnibus et per omnia. vt talis teſtis de quo dixi. C. de teſti. Super rubrica. ¶Item opponi. de legatis. j. l. ſi quis filiabus. quia hic videtur innui quod femininum concipiat maſculinum: ſed dic quod non concipit ſed dictum in filia trahitur ad filium ex identitate rationis.

Si poſt diuortium. Et poſt reſamotas. ꝛ ſic erat iam nata actio rerum amotarum. Dy. Et dic ant ſubripuit viuente marito: aut poſt mortem. Et ſi viuente, aut matrimonium ſoluitur morte mariti: aut diuortio. Dy. Hoc intendit ibi vt poteſt contra vxorem. Dyn. Ibi, heres. multere amouente. Dyn. Ibi, teneb itur. quatenus ad eum peruenit. Dyn. Ibi, ex cauſa furtiua. tenetur heres furti. Dyn. Ibi: ſolutum ſit matrimonium. et ſic nunquam marito competit actio rerum amotarum, que nō naſcitur niſi matrimonio ſoluto: vt. j. eo. l. rerum quidem. ꝛ ideo non poteſt ad heredem tranſire. Dyn. Ibi, condici. condictione ſine cauſa: vt ſtatim innuit. Dy. In glo. non omnino. ibi, ſed hic. quod eſt ſpeciale: quia eſt ex delicto. ꝛ in ea iuratur in litez: vt. j. eod. l. cum dos. ſ. ſabinus. Dyn. Ibi, ex perſona defuncte, nam contra eam viuentem non datur. Dyn. de hoc dixi. ſ. eod. l. iij. In glo. vt ꝛ. j. ibi, hereditarie. ꝛ. l. ſequen. Dyn. Ibi, q̄ hereditas. hec gl. defectiua eſt: niſi ſubaudias cum. Dy. Ibi, fiet furtum. ex noua contractione. dyn.

Mulier. Se ſummat. Et quod dicit virum, dic ſcilicet amouentem res vxoris. Et q̄ ſubijcit, compenſare. dic vſq; ad concurrentem quātitatem: et hoc ſiue quantitas debeatur hincinde. ſi ue ſpecies que deſint extare que tunc deuenit ad eſtimationem: vt. C. de compenſationi. l. finali. Et pro hoc. ſ. ſoluto matrimonio. l. viro.

1 ¶Maritus dotem ſoluens non obiecta compenſatione re- b rum amotarum, agere poteſt pro rebus amotis.

Si cum dos. Maritus † ſoluens dotem non obiecta compenſatione rerum amotarum, agere poteſt pro rebus amotis. [b] hoc dicit. ibi, ſolueretur a marito vxori ſoluto matrimonio. Dynus. Ibi, dictum eſſe. ſcilicet a viro. dynus. Ibi, acturum. id eſt quod vir agere vellet. dynus. Ibi, nulla ſit. quia data erat: tamen erat matrimonium, alias non haberet locum hec actio: vt infra eodem. l. concubina. dynus. ma gloſſa ibi. ſ. ſi dos. Sed ibi erat iudebitum, hic non. dynus. Ibi. ſ. Item ſi quedam. Sed ibi habebat ſolam reten-

a ¶Nocere patri. Adde q̄ nec de lictum matris nocet filio. gl. in. l. diui. de iur. patr. ꝛ in. l. emācipatū. ſ. fina. ꝛ ibi Bar. de ſena. Dyn. in reg. non dz aliqs. in. vi. Alle. i. l. adoptiuū. ſ. patre. ff. de in ius voc. tū delictū patris i crie leſe maieſtatis nocet filijs maſculis vt repellant ab oīz etiā extraneoꝝ ſucceſſione. l. ſ. ſ. ſ. filij. et ibi Sali. C. ad l. iul. maieſ. eſt tū verū q̄ filiabꝰ feminis nocet quo ad ſucceſſionē paternā ꝛ etiā quo ad maternā niſi in legitima. d. l. quiſquis.

b ¶Amotis. adde ſpe. inti. de furt. p totū. ꝛ dicit iſta actio arbitraria. gl. in. ſ. pterea. inſti. de act. ꝛ ibi. d. Jaſ. Alex. in. l. i actiōib⁹. de in lit. iur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Jurare cogit reus. Adō Ale. in l. iusiurā dū. §. ait p̄tor. de iure in. vbi ōt q̄ re⁹ cogit in rare ⁊ etiaz actor. Bal. i. l. gñaliter. §. Iz iuramē to. de re. cre. in. l. manife stēō iureu. vbi ōt bar. vez siue sit iuramentū decisiuū to tī⁹ cause siue vni⁹ arti culi tū per Bal. i aut. Iz nouo. C. ō pe. iud. q ma. tu. bal. in. l. ij. §. q̄ si actorō iur. cal. Et hoc verū si pūtiatio iudi cis subse quat. ⁊ ió si is moriat anteq̄ pro nuntiet he a resnō cōdē nabatur ex tali ficta cō fessiōe. bal. in. d. l. mani feste. ió po test iudex ex suo offi cio dicere iura als te cōdēnabo. ſm Bal. in l. ius alimē torū. C. vbi pupil. edu. ō. Et si ma rit⁹ iurare vel referre recusat ha bet p̄ cōfes so. Sal. in. l. gñaliter. §. his. C. de re bus cre.

tionem: hec aūt actio ⁊ except. vnde licet sibi preiudicet in exce ptio. non tamen in actione. vt. §. de euictio. l. sed si exceptio. Dy. Ibi vt hic dicitur scilicet quod non videatur remittere. Item q̄ non possit repetere per condictio. in debiti: quia hic non erat in debita sicut erat in. §. si dos. erat enim ibi diminuta dos ipso iu re propter necessarias impensas. Sed tunc videtur ob. l. qui ex ceptio. §. de condictio. in deb. Sed dic quod ibi est exceptio que concernit actionem. vt sic distinguatur vt ibi: hic autem concer nit exactio. ⁊ ideo datur petitio debiti et non repetitio soluti. vt sup. ⁊ de condictione in debiti. l. qui invicem. Petrus de bel la pertica.

Sabinus. In hac actione iurat in litem nec libera tur mulier dando rerum estimationē nō tenetur maritus ei de euictio. cauere. hoc dicit cum duabus. ll. se quentibus. ¶ Opponi. quod non iuretur in litem cum non sit arbitraria nec bone fidei. vt. §. de in litem iuran. l. in actionibus. ⁊ dic vt in. j. glosl. Postea opponi. de. l. sequen. tribus modis. vt in glo.

Non enim. Ratio precedentiū: quasi mu lier nō liberetur p̄stando in stam estimationem: ⁊ consuenit hic queri vtrū quis compellatur vendere. Dic aut tractamus de re non venali ⁊ nunq̄ compellitur: vt hic. et. C. de cōtrahen. emptione. l. inuitum. nisi causa necessitatis. vt. §. ad. l. rhodiā. de iactu. l. ij. §. cum in eadem. in fine. Aut tractamus de re venali seu exposita ad vendendum: et tunc si talis res respicit causam alimētorum cogitur vendere ⁊ iusto pretio: vt. C. de officio p̄fecti vrbis. l. j. §. curatarius. ⁊ idem dicunt docto. in habitatione cum appel. alimentorum continetur. vt. j. de ali. ⁊ cib. leg. l. fina. Aut non re spicit causam alimentorum: ⁊ tunc quantūcunq̄ res sit exposita venalis vendere quis non cogitur. vt. j. de mune. et hon. l. mu nerum. §. item emphy. Ubi de hoc nota. ⁊ dixi ad. l. iul. de anno. l. fina. ⁊ C. de episcopali audientia. l. j. vbi de hoc no. ⁊ dixi. Pe. in glo. ibi rem venalem. vel solue vt ibi. vel dic quod illud contin git ex necessitate officij. Preterea nec ibi cogitur: sed vendicare potest vt ibi subijcitur. Dy.

Deoque. ris. Dy. ibi eum meritum estimatio nem etiam singularem recipientem per iuramentum in litē. Dy. ibi accideret. §. q̄ iuramentū delatum fue rit marito. Dy.

Marcellus. Ibi amouit: qui expulit vel q̄ ex pulsus vel expulsa fuit. Dyn. Jn gl. in fi. ff. C. e. l. iij. Ol.

Quirerū. ¶ Casus. In hac actione potest actor reo iusiurandum deferre: dum tamen prius de calumnia iuret ⁊ iurare cogitur reus[a] nec referre potest non ta men quis compellitur de alieno facto iurare: et pōt actor si vult de aliquibus rebus iuramentum deferre ⁊ de alīs probare. h. d. vsq̄ ad. l. nihil. Ibi. si velit magis. sez quam probare per testes. Dy. ibi: causa vir qui subripuisse dicitur. Dy. ibi quamvxor que dicitur amouisse. Dy. ibi de alieno facto denegando. Sed affirmando sic Dy. ibi. idcirco. q̄ de alieno facto iurare iniquum est. Dy. ibi: si quis hac actione conuentus. Oppo. dupliciter de liberto et patrono ⁊ sol. vt in glosl. Opp. de teste qui iurat de alie no facto in aut. de here. et fal. §. si vero absint. ⁊. C. de testib. l. te stium. Sed dic q̄ asserendo vel affirmando iurare cogitur vt in contrarijs non negando vt hic: quia negatiuis factum ⁊c. vt. C. de probatio. l. actor. ⁊ de non numerata pecu. l. assueratio. Dy. vel dic quod testis non iurat de alieno facto. sed de suo: id est de sua scientia. vt. d. l. testium. licet iuret in aliena causa. Pet. posset tamen forte habere locum in socio qui interrogatur de alio socio an fecerit delictum. Jacobus de belui. quod dic vt dixi. C. de accusatio. l. fina. ¶ Ultimo not. quod in delictis actor reo po test deferre iusurandum: nec potest referri. ad quod concor. extra de iureiuran. c. fin. cum ibi notatis. et quod non possit refer ri dicit glo. esse speciale odio delinquentis. Sed tu dic quod ra tio est quam ponit text. §. q̄ probabiliter factum alienum igno rare potest. Sed vbi visibiliter sciri posset vt iniuria sibi illata tunc posset referri secundum Jaco. et Pet. qui dicunt q̄ siue fit contractus siue delictum referet an iusta causa sit recusandi vel non, et ideo dicunt quod hec lex non est correcta per. l. C. de iureiuran. l. generaliter. §. j. vt ibi dixi ⁊ not. ⁊ dixi eo. titu. l. delata. Jn glosl. ibi libertam. Jmo debet dicere si patronus libertam. Oldradus. in glossa secunda. in fine ⁊ dicta. l. si patronus. Ol

Monmagis. dradus. Ibi ipse scilicet cōuentus. Dy nus.

Deolabeo. Ibi mulieri cōuente hac actio ne. Dy. de musello.

Derebus. Colligit gl. q̄ incōstantia hic ad mittit. Sed pōt dici q̄ hic incō stantia vel variatio nō affert preiudicium als nō ad mitteretur vt. j. de ad. tu. cum queritur. Vel dic scōm Dy. q̄ hic non est variatio circa idem vel q̄ habeatur eiusdem loco ⁊ ideo admittitur variatio vt et. j. de libe. legata. l. aurelius §. pe. ⁊ de ac. emp. l. si sterilis. §. fi. alias si circa idē vel circa diuer sa que ratione connexitatis habeantur eiusdem loco reprobat varietas vt. §. ad exhi. l. celsus. §. idē celsus. j. de leg. j. l. legatarius de dam. in fec. l. pretor. §. vnde queritur. ⁊ de procu. l. in causę. vbi de hoc plene. ⁊ fallit. j. de colla. bonorum. l. nonnunq̄. ⁊ ad tert. l. filiū. ⁊ in eis patet ratio Dy. Et de hoc plene per ipsum Dy. et Joan. an. ⁊ Card. extra de regu. iur. c. multare. ⁊. c. q̄ semel. libz. vj. Et per Joan. an. de rescrip. c. §. vl. glo. ⁊ dixi. C. de furtis. l. ma nifestissima. in sup pletione glossarum: et per Arch. tū. q. j. certe. del dic plenius secundum Oldra. Aut variatio est talis que in ducit contrarietatem ⁊ ista non toleratur. vt. j. de operis liber torum. l. si ita stipulatus. ad fi. ⁊ de bonis liberto. l. nam absurdū. Aut est talisque induci[t] simplicem diuersitatem ⁊ tunc aut est variatio. id est diuersarum rerum adinuicem facta separatio et tunc est licita ⁊ toleratur vt. §. dixi de tranfactio. l. cum hi. §. qui transigit. de actione empti. l. si vno. ⁊ commo. l. in commodato. §. fina. Aut est acommodate voluntatis mutatio: ⁊ tūc aut pro prietas ⁊ natura rei se habet ad variationem inducendam ⁊ in electione legati: aut proprietas vocabuli seu verbi prolati. Primo casu licet variare vt. j. de verbo. obligati. l. cum qui certarum §. fina. vbi de ista variatione no. et dixi. de actione empti. dicta l. si sterilis. §. fina. ¶ Secundo casu quando proprietas vocabu li se habet ad variationem inducendam similiter est licita varia tio. vt. j. de verbo. obligatio. l. si ita stipula. fuero. q̄. respōso vbi loquitur de verbo voluero. ⁊ dicta. l. filij mater. ad tertul. aut cō tra natura rei vel proprietas vocabuli se habet ad variationem impediendam: et tunc non est licita variatio: vt in optione le gata vt. j. de legatis. j. l. huiusmodi. §. stichum ⁊ de optione lega ta. l. apud ausidium. vt dicta. l. si ita stipulatus. j. respōso. et de verbo. obli. fivero ad neutrum se habet tunc habet locum pre dicta distinctio domini Dy. Ol.

Nihil interest. Ibi habitauerint: scili cet vxor ⁊ vir. Dyn. Jn gl. ergo ipsa loca: scilicet habitabat domum ex qua extraxit. Dy.

Uxor. Ibi pater eius, scilicet mariti. Dy.

Adfiscū. Ibi: cōuenitur a procuratore fisci. Dy. in fi. mulier cōmittens. alij fur tum manifestum. Dy. in gl. j. in fine. ⁊ secundū istū in tellectū hodie nō haberet locū ista actio nisi gratia mortis naturalis. Sed alij intelligunt q̄ hic maritus fuit depor tatus post diuortium cuius gratia vxor res amouit. Dy. in glo. vl. ibi delatis ⁊ in fisci patrimonio incorporatis alias nō tenere tur in quadruplum. vt. C. de iure fisci. l. facultas. Dy. in fin. Jmo in rapina est pena tripli. vt insti. vi bono. rap. §. j. Dy.

Sfcōcubina. Ibi nupsit. ad hanc. l. est argu. contra. j. de legat. j. l. fin. Sed ibi filia nunquam deliquit. hic sic. Dy. Jn glosl. fi. in fine. in sibi subiecto ratione iurisdictionis. Dy. ⁊ ideo ibi matrimonium non tenet ratione coniunctionis. ¶ Oppo. q̄ idem seruetur q̄ in matrimonio. vt in glo. Sed dic verum esse in sui odium non in fauorem ⁊ facit qō no. j. ad muni ci. l. de iure. §. mulieres. Dy.

Res amotas. Dicimus ad hoc vt hec actio det. Dynus.

Non solū. Jn fi. non ob. §. usufruc. quemadmodum ca. l. fi. quia quod ibi dicitur nemo condi cit rem suam preterq̄ a fure. intellige q̄ a fure omni conditione petit. Pe. et de hoc. j. e. l. ob res.

Que viro. Jn fi. f. marito Dy. ⁊ dic q̄ cū hic loqua tur in marito creditore pignoratitio in distincte agere potest siue sit soluendo sine nō vt. j. de fur. l. eum qui. §. papinianus. ⁊ non ob. C. de fur. l. fin. quia in re commoda ta loquit. Dy. in gl. vlti. in fi. quia datur rerum amotarum id est in factum pro rebus amotis. Dy. ⁊ in simplum vt not. in glo. §. de calum. l. j.

Sed duo. Ibi ꝯditio ⁊ furti actio vt. j. e. l. aīpe. ⁊ dic vt ibi alteruntri. l. alteri ita q̄ nō vtriq̄. Dy. Jn gl. vl. ibi q̄ ibi loquit ⁊ hāc approbat Dy. ibi si pro fure. §. j. Sz ibi actio fur ita d penam ⁊ sic non tollitur per illas. Dy.

1 ¶ Tepus maleficij dicitur qñ quis cogitat delinquere.

Uxor

2 Uxor tenetur furti actione si subripuit aliquid viro ante matrimonium contractum.

3 Uxor furtum committēs in maritum: si sperabatur diuortiū. tenetur tūc ad rei estimationem.

Sed et si diuortij. Jd est dū diuer
1 tere cogitat. vt §. eo. l. si concubinā. §. res. ⁊ facit vt tempus † malefi cij dicatur cū quis cogitat delinquere. Jac. q̄ facit ad materiam. l. post cōtractum. Ibi induxerit: scilz vxor. Dy. Ibi amouerit. scilicet vxor. Dy. Ibi. verum est ita q̄ quia mu liere nō cōtractāte. Sed alijs cuius opere ⁊ tractantibus ipsa tenetur rerum amotarum ita q̄ ⁊c. Dynus. ⁊ distingue an sub
2 ripuit vxor † viro ante matrimonium contractum aut matri monio cōstante: aut post matrimonium solutum. Primo ca su de rigore tenet actiō furti ⁊ cōdictione furtiua: de equita te fauore matrimonij tenetur cōdictione furtiua tantum ad rem vel estimationem. vt. §. eod. l. ⁊ ideo. versicu. si ei cui here des. Secūdo casu si matrimonium ipso iure non tenuit datur actio furti nō rerum amotarum. vt. §. eo. l. si cōcubinā. in prin cip. ⁊. ij. respōso. ¶ Si vero tenuit matrimonium aut speraba tur futurū diuortium ⁊ secutū fuit: aut sperabatur ⁊ secutum non fuit: aut secutū fuit ⁊ non sperabatur. Primo casu si erat
3 sui iuris tenetur † ad estimationē rei subrepte in solidū. Si ve ro in pūte alterius ipsa in solidū tenetur, pater quatenus pe culium est locupletatū: hic si subripuit rem mariti. Si vero rē extranei existētem penes maritum constāte matrimonio non conuenitur ad penam furti si maritus conuenitur ad estimā tionem rei. vt. C. de fur. l. manifestissimus. §. fi. Sed eo soluto marito tenetur rerum amotarum extraneo 2 dictione furtiua que inuicem tollunt tur: ⁊ actione furti que inuicē non tollitur. vt. §. eo. l. si concubinam. §. fi. ⁊. l. seq. Si vero sperabatur diuor tium nō tenetur actione rerū amotarum: sed nec actione furti nec cōdictione furtiua. sed cōdictione certi generali vel sine causa. vt. j. e. l. rerum quidē. ⁊ no. §. e. l. j. in fi. Et idem si nō spe rabat diuortiū. Tertio casu cū secutum fuit ⁊ non sperabatur. dic vt. §. eo. l. si concubinā. §. res. Si post solutum matrimoniū ⁊ viuente marito planum est: si mortuo ⁊ ante aditā hereditatem planum est. Item si post aditam. vt. §. e. l. ꝯtra nurū. §. si post. Dy. ⁊ vide quod no. ⁊ dixi. C. de furtis. l. de his. in gl. id est ipsi amouerint; scz inducti i domū. Dy. ibi: secus est in cōdi ctiōe furtiua ratio est q̄ ista succedisset in locū actiōis furti. Dy.

Item. Ibi diuortij ⁊ postea diuertit. Dy. i fi. quidam habēt tenebitur quidam dam nabitur. Dy. in glos. secunda in fi. l. illa nihil facit: quia ⁊ ibi matrimonium solutum fuit diuortio vt ibi patet cum di cit diuertisset. Sed tamen glosl. sic defende quia cum eadem sit ratio in diuortio ⁊ in morte ergo licet quando soluit morte ces set directa: vtilis tamē debet locum habere. arg. §. de neg. gest. l. actio. Dy. ad hoc facit glo. j. eo. l. si propter. §. fi. licet Dyn. ibi sentire videatur contrarium.

a **Si mulier.** Jn glo. j. in fi. potes ergo nota re quod cessante causa prima cesset effectus[a]. Sed cessante remota non cessat. vt §. j. de exceptio. rei iudica. l. cum hoc. ⁊. §. ad. l. rho. de iactu. l. nauis aduersa. Oldr. de ista cessatione cause et effectus dixi. §. eo. l. ⁊ ideo. Item videtur contra ad istud princip. §. eo. l. si concubina. §. res amotas. sed potest dici quod ibi vtilis tan tum locum habet vel dic q̄ he res amote non fuerunt contrac tate tempore diuortij: quia forte desierant extare. Jaco. Ité hic glo. videtur contradicere gl. prime que est. j. e. l. rez quidē. in fi. ipsius gl. ſm illam tenent communiter. vt. j. eod. l. si pro pter. §. si usufru. ⁊ dixi. §. j. proxima.

1 ¶ Mulieris seruus si eius iussu res mariti amouerit nō fa cit furtum neq̄ furto opem prebet.
2 Mulier qualiter teneatur de furto serui.
3 Maritus qua actione agere debet cōtra mulierē que permisit seruum suum committere furtum.

1 **Si seruus.** Casus. Si seruus † mulieris eius iussu amouet res mariti nec furtū facit nec furto opē prebere dicit. Si autem in dotem datus fuerit aut per vxorem scientem et damnum emendabit: aut ignorantem ⁊ tunc no. aliter tantum tenetur. hoc dicit. Ibi nihil sui lucri causa: id est nihil dolose quia credebat res ad dominam pertinere. Dynus. Ibi cum mulier: probatio per locum a maiori. Dy. ibi fartum non faciat cum non contractauit. Dy. Ibi: an diens id est obediens. Dyn. sic. §. de arbi. l. ex cōpromisso: ibi non debeat sine pena. Dy. ibi: talem. id est furem. Dynus: ibi ignorauerit seruum furem ignorantia probabili non supina: quia tunc esset in culpa que venit in hoc contractu dotis que geritur gratia vt iusq̄. vt. j. de regulis iuris. l. contractus. ⁊. §. titulo secundo. l. ij. filio. §. primo. Dynus. ¶ Oppono quod ha cet non teneatur furti ex persona sua † debet tamen teneri ex
2 persona serui. ⁊ dic vt in glosl. ij. Jn gl. facit. §. in fine. Sed quo
3 iure aget vir. † Respon. i. mulier scinit agere iur. actionis in fa ctum sicut et quando dat rem alienam in dote. m. argu. C. de iure dotium. l. j. si ignorauit tunc ei demum per retentionē sub uenitur. argumen. §. de edil. edicto. l. quod autem. §. pluribus. Et hunc. §. intelligo. quando dedit ineit. matū alias si estimatum dedisset maritus esset emptor: mulier ignorans in his lum teneretur. vt. §. de actio. empti. l. ult. §. j. Jacobus. an glosl. atrociozibus ad ea et an transiit de atrociozibus. dic vt ibi no. an aūt excusetur discipulus obedēs magistro sicut seruꝰ obe diēs domino in delictis. vide in aut. de tabel. §. fictibus. an gl.

1 ¶ Fructꝰ rei mobilis dotalis percepti post solutū mīmonium infra tempus dilationis marito date a lege: ad dotē reti tuendam an debent penes maritum remanere.
2 Mulier an teneatur actione furtiua.
3 Maritus licet retineat dotem mobilium solu. matri. vsq̄ ad annum: tamē restituere habet omnes fructus perceptos post solutionem matrimonij.

Rerum amotarum. Ibi reputat: id est iure habetur ratio dāi. Dynus ibi: exactio competat mulieri pro portiōe rei do talis amote quam restituit viro propter interuisurū medij tē poris rerum amotarum actione conuenta. Oldr. Jn gl. dic qō mulier. hec glo. ⁊ alia que est. j. eo. l. ob res videtur innuere
1 fructus † rei mobilis dotalis percepti post solutum matrimo nium infra tempus dilationis date marito a lege ad restituen dum dotem debent penes maritū remanere. sic. j. eo. l. ob res. nam dicit virum habiturum commodum illius temporis quo debet dos restitui. et ad hoc. §. iol. matrimonio. l. si cōstante. §. quoties. vbi de hoc. Sed contrarium est vt eodem titulo. l. diuortio. §. non solum. et ad idem. C. de rei vxo. actio. l. j. fructibus. ad sustinendum glo. dic aliquando dicitur fructus percipi ex re. id est extrinseca rei accessione ex substantia rei prouenie nte et sic loquuntur contraria: aliquando dicitur pro omni vtilitate occasione rei proueniente et sic sumitur. j. de regu. iuris. l. fructus rei. vnde pro extrinseca accessione sumit hic in glo. Dy. Jaco. autem de aretio in isto. §. sic notat. circa princi pium huius glo. Opponitur secundum intellectum videt qō
2 mulier † non debeat teneri furti: sed bene teneatur rerum amo tarum vt hic. ⁊ pro hoc. §. eodem. l. mihil. §. vxor. Item contra: nam si mulier amoueat rem suam non tenetur. vt. §. de iurein. l. duobus. §. qui iurauit. respoñ. hic non est sua nec constante matrimonio. vt. C. de rei vendica. l. dotē. nec soluto antequā ei restituatur. vt. C. soluto matrimonio. l. dotis. et. §. de fundo dotali. l. etiam. et dices. j. eodem l. fina. ¶ Item videtur adhuc
3 † quod vxor non teneatur: nam vt licet retineat dotem mobi lium solu. matrimonio vsq̄ ad annum: tamen restituit om- a ¶ Cesset ef fectꝰ. Vide ea q̄ apposuī lauī i. l. z iō §. eo. ti. vbi ample ma teria tracta tur.
nes fructus perceptos post solutionem matrimonij. vt. §. soluto matrimonio. l. diuortio. §. non solum. ⁊. C. de rei vxo. actione. l. prima. §. fructibus. ⁊. §. simili modo. sed respon. quamuis teneatur restituere vt pullos ⁊ pensiones domorum tamen de his interim habet vtilitatem: nā habeo vtilitatem de quo li cet vecturam soluam. Vel planius posset poni casus hoc mo do. mulier amouit res mariti causa diuortij postea diuortium factum est sine culpa mulieris: maritus agit rerum amotarum contra ipsam: ipsa vult compensare cum dote quam debet ab eo recipere post tempus queritur quid iuris. ⁊ respondetur q̄ non potest compensare: nam actio rerum amotarum facit so lnere presentialiter damnum non solum quando mulier nō ha bet exactionem dotis verū etiam si habeat nec poterit cōpen sare: quia quod in diem debentur. vt. §. de compensa. l. quod in diem. Sed si statim competeret de dotis exactio bene compē saret. vt. §. soluto matrimonio. l. diuortio. §. ob res. Jn secun da parte. §. dicit quod non solum si damnum habuit vir com petit hec exactio: sed etiam si lucrum propter amotionem ami sit: ⁊ de hoc potest poni exemplum vt hic ponitur in glo. ⁊ forte fuit intellectus rubri. i glosa quam facit Jacobus de aretio in eadem glosl. in fine. Odof. quod sic. Sed videtur quod non constante matrimonio cum sint penalia. argumentum. C. eo dem l. secunda. Si autem anfert matrimonio soluto possent habere locum argumenta. §. eodem. l. tertia in princip. Dyn. quod non habeat locum edictum dñi Marci potest probari: quia illud habet locum contra eum qui occupat rem sibi debi tam secundum opi. Mo. que tamen non est vera. tunc non ha-

Universidad de Deusto
Biblioteca

beret locum quia non est debita cõstante matrimonio.vt no. ff.de dote prelegata.l.pater.& hoc tenet Jacobus de ra. Dy.& Pe.dicit q̃ est debita in die dicunt tñ non habere locum edictum nec constitutionẽ ſi qs in tãtam cum sint penalia vt predixi in gl.f.sum amissurus. Jbi a se pecuniam cum ipse petit. Dyn.in ſi.habetur ratio lucri.in.ſ.merito in.l.ſi cõmissa.rem ra.haberi de euic.l.venditor.ad.l.aquil.l.ſi seruum.& de eo qõ certo loco.l.ij.ſ.ſi.regulariter cõtra de hoc dic vt plenius nota.& dixi.C.de sententijs.que pro eo quod interest profer.l.j.

Hec actio. l.ij.Dy. Jbi sicut & ꝺictio furtiua † ſ. est ex delicto & rei pſecutoria cum ad oia predicta sit facienda relatio. Dy. Jbi heredibus ꝑpetit cõtra heredes vero nõ datur niſi quatenus ad eos peruenit vt.C.e.l.ſi. Dy.in gl.bona ratio in ſi.q̃ illa semper inquantum facere potest & matrimonio soluto & eo constante.vt.ff.de re ind.l.non tãtum & ibi no. Dy. Et no.q̃ per hunc.ſ.reprobat Dy.glo.que sunt.ff.de act.& obli.l.i.de reg.iur.l.pupillum.ſ.in heredes.& de ꝺictione furtiua.l.ſi pro fure in ſi.insti.de act.ſ.j.&.C.de delic.defunctorum.l.j.que dicunt cõdictionem furtiuam non dari ex maleficio.ſz ex varijs figuris causarum hic enim dicitur q̃ est ex furto & hoc.ſ.de cõpensatione.l.ambo.ſ.quoties.& qõ sit ex maleficio tenet glo.ſ.de act.empti.l.seruus quem doct.tenẽt quod quo ad originem est ex maleficio quo ad naturam ex varijs figuris causarum.

1 Litis estimationem soluens emptoris loco habetur.

Si propter res. Casus.Qu ili
1 tis estimatio-
ne soluit † emptoris loco habet & ita ꝑ re illa habet acti.& excep.hoc.ꝺ.Jbi estimata sit et soluerit mulier litis estimationẽ.Dy.Jbi ei. ſ.mulieri.Dy.Jbi possessionem subaudi que rit Dy.Jbi monet me subaudi ad querendũ vel ad dicẽdum q̃ actio nõ sit danda.Dy.Jbi q̃ litis estimationẽ.i.rei in litẽ deducte.Dyn.Jn glo.ſi res erat presens .ſ. hoc vt q̃ non sit opus quod res sit pſens.vt.ff.de acquir.re.do.l.qua ratiõe.ſ. interdũ.Sed dic vt ibi no.& dic q̃ requirit q̃ sit presens tẽpore date estimationis secus ergo ſi res non erat presens vel ſi culpa tantũ amittat.vt.ff.de rei vend.l.ſi culpa vbi de hoc satis no.& ꝑ Dy.extra de reg.iur.c.per posseſſorẽ lib.vi.& ibi videas de ista materia in prima & tertia questioni.& vide.j.de furt.l.ei qui.& qõ no.& dixi.ff.de rei ven.l.ex diuerso.ſ.ſi.

Si mulier. Mortis cã in ſi.Sed certe hic nõ fuit
dinortiũ ibi sic.cur non credo verum. Dy.Alij tamen communiter tenent hanc glo.vt dixi ꝺicta.l. ſi mulier.et.l.ſi in rem.

Sed reintegrato. Post diuortiũ cuius causa res
erãt amote & sic cessante medio tempore acti.rerũ amotarũ & iste est pulcher casus.Dy.Jn gl.vlt.ibi de seipso loquens sic & papi.ff.solu.ma.l.diuortio in princip. vbi concordantias notam et idem Joannes in euangelio in prin.erat verbum.Jbi & qui vidit testimonium perhibuit de se loquens.ibi vendicatio ergo est dominus.Dy.

1 Dominium rerum dotalium transit in mulierem soluto matrimonio.
2 Condictio certi et sine causa cum rei vẽdi.concurrit.
3 Conditiones omnes dantur contra furem & odio furis.

Ob res amotas. Ab vroze. Dyn.
curſurſũ.Sed certe hec lex intelligenda est quod matrimonium cõstaret alias non daretur marito ven
1 dicatio cũ soluto matrimonio † ipso iure in mulierẽ transeat dominium rerũ ꝺotalium.vt.C.de iure dotiũ.l.in rebus nisi diceres illam loqui in immobilib⁹ que statim debent restitui non autem in mobilibus que non statim restituũtur.Dy.de hoc vide quod dixi.ſ.eo.l.ſi mulier.ſ.rerum in gloſſ.ſcz furtiua ibi.l.ſin.Contrarium no.ff.eo.l.j.in ſi.ff.l.iij.ſ.j.& ibi de hoc dixi.vel dic quod ibi loquitur cõstante matrimonio quo casu non datur cõdictio furtiua contra vroꝛem hic vero eo soluto quo casu condictio furtiua potest habere locum.argu.ff.eo.l. contra rurum.ſ.ſi post ver.aristo etiam.sed non est verum:q̃ ibi loquitur de condictione sine causa.Dy.in eadem gl.in ſi.
2 ex hac gl.no.condictionem † certi et sine causa cum rei vendi. cõcurrere et sic domino dari etiam contra eundem videt contra.vſufru.quemadmodum caueat.l.ſi. Sed respon.illa nõ ꝺicit aliam cõdictionem quam furtiuam nõ dari domino:sed neminem rem suam condicere ꝓterq̃ a fure.contra furẽ ergo dicam competere non solum cõdictionem furtiuam:sed ſi ne causa & cõdictionem certi generalem.vt hic ff.ſi certum petatur.l.certi condictio circa princi.et etiam condictio inde biti aliquando vt.ff.de furt.l.ſi vendidero.ſ.ſi titius.& eodem modo potest intelligi.ff.de condi.furtiua.l.quoniam Dyn.et hec fuit opinio domini Martini ſili.in.l.contraria & ꝺicebat
3 quod odio furis † omnes conditiones dantur et degenerant contra furem vt insti.de act.ſ.appellamus.

1 Actiones an sint de iuregentium vel ciuili.
2 Utilitas resultat ex subtilitatibus.
3 Conditiones dicuntur actiones personales.
4 Obligatio procedit ex contractu et ex obligatione procedit actio.
5 Actiones fuerunt composite per ius ciuile.
6 Obligatio naturalis inuenta est solummodo de iure gentiũ.
7 Deportatus acquirit solum ea que sunt iurisgentiũ post deportationem non autem ea que sunt iuris ciuilis.
8 Obligatio naturalis an pariat actionem.
9 Obligationes omnes aut sunt ciuiles aut pretorie.
10 Obligationes naturales aut sunt inutiles sine actione cũ nemo sine actione experiri possit.
11 Actio vtilis rerum amotarum an detur per mortem soluto matrimonio.

Rerum amotarũ. Quod iu-
ꝺicium ibi cõdicef:scilicet cõdictiõe certi generali & sine causa & forma libellũ et positiones vt in speculo de diuortijs.Jbi nã iuregentiũ.ex isto te
1 xtu colligũt quida quod actiones † sint de iuregetium.cõmuniter tñ doc.& gl.tenent quod sint de iure ciuili ꝛallegãt.ff.de origi.iur.l.ij.ſ.deinde ex his.vbi de hoc etiã notaui.C.de ꝑcibus imperato.offeren.l.quoties.& ibi tangit in glo.& de hoc etiam plene no.per Dy.instit.de acti.in prin. ver.quarto restat.et licet sit magis subtile quã vtile tamen q̃
2 ſubtilitas † est pulchra & doc.variant & etiam resultare potest vtilitas videamus quid sit.de hoc quod sint de iuregentiũ ꝺicit Dy.probari p tex.& rationes per textum q̃.l.ꝺicit indebiti cõdictio naturalis est:vt.ff.de condi.indebiti.l.indebiti qõ nõ põt exponi de iure naturali primeuo q̃ eo iure nulla erat obligatio relinquit ergo quod loquat de iure naturali quod gentiũ appellatur.insti de rerũ di.ſ.singulorũ.ff.de insti.& iur.
3 l.ex hoc iur.& no.ff.l.indebiti.cõstat autem qõ conditiones † sunt ꝓsonales actiones vt institu.de act.ſ.appellamus et de actio.& obliga.l.obligationũ duo sunt genera in prin.ergo bene cõcluditur qõ actiones sint de iuregentiũ & hanc cõclusionem etiã bene ꝓbat ista lex. Jtẽ probat p argumenta sic. quoties ꝺubitaf de tertio cui extremorũ ꝺebeat adiudicari et vnũ est antiquius altero in ꝺubio antiquiori ꝺebet adiudicari vt ꝺicto.ſ.singulor & finium regũdorum.l.in finalibus & de fide instrumẽtorum.l.fin.antiquius est autẽ iusgentium quã ciuile vt institu.de iure naturali.ſ.ius autem.& ꝺicto.ſ.singulorum.ergo istud mediũ quod est actio sibi ꝺebet adiudicari tanquam antiquiori ꝓterea & istud non est multum efficax arg.ſm eũ contractus sunt de iuregentium.vt ꝺicta.l.ex hoc iure de insti.& iure.ex contractu procedit obligatio ex obligatione actio.vt.ff.de ꝓcura.l.licet.ſ.ea obligatio.ergo actiones sunt de iuregentiũ cum ꝺescendant ex contractu & obligatione alias sequerek absurdũ qõ obligatio que est mater actionis.vt ꝺicto.ſ.ea obligatio esset ꝺissimilis filie.Et quod obligationes que sunt de iuregentium etiam sine actiõe experik vt.ff.de neg.gest.l.ſi pupilli.ſ.vlti.quod falsum est quia ex talibus obligationibus iurisgẽtium:bene agitur.vt probat.ff. de pactis.l.iuregentium.in princi.& j.de actio.et obliga.l.naturales.& istud fuit arg.ꝺo.Alar.ſili.qui ex isto arg.hãc opi. tenebat.Jtem ꝑbatur per aliud ar.quod prima facie videretur facere in contrarium.Sed bene reducetur ad ꝓpositũ cõpositum appellatur illius quod prius existebat:sed non erat
4 reductum ad ordinem:sed postea reducit quia cõpositio † est partium prius existentiũ ordinatio:vt no.per glo.ff.in proemio.ff.in princi.super verbo compositam.& pro hoc de orig. iur.l.ij.circa princi.vbi ius ciuile appellatur papiriũ:non q̃ papirius de suo quicquã adiecerit:sed quia leges sine ordine
5 latas ordinate cõposuit:sed ita est † quod per ius ciuile actiones fuerunt composite.vt ꝺicta.l.secunda.ſ.ꝺeinde ex his.ff. de origine iuris ergo prius existebant et sic anteq̃ esset ius ciuile & sic de iuregentium:alius igitur fuit autor inducẽdarũ actionum alius componendarum.Et forte in hoc erranerũt qui

qui ꝺixerunt q̃ sunt de iure ciuili q̃ verum est quo ad cõpositionem & approbationẽ:sed nõ quo ad originem & inuentionem:posset ergo ꝺici quod aut habetur ius ad ꝓsonam cõponentis aut ad materia & originẽ ex quo cõponuntur. Primo casu sit vera opinio glossarũ & illorum qui ꝺicunt q̃ sunt de iuregẽtium.Jn cõtrarium quod sint de iure ciuili allegat ipse Dy.Jn eodem titulo.de actio.ſ.sed iste.& de ꝓpetuis et temporalibus actionibus in princi.Jtem quia de iuregentiũ
6 erat sola naturalis obligatio † vt.j.de regulis iuris.l.cũ amplius.ſ.is natura.naturalis autẽ sola non parit actionem vt j.de solu.l.ſi is cui.ſ.vlti.ergo iusgentium non induxit actionem:sed ius ciuile vel pretorium.ad ar.in cõtrarium est aperta responsio.Primo ad.l.indebiti.de cõdictione indebiti:q̃ exponit glo.naturalis est.ad est naturales accessiones veniũt in ea. Ad hanc.l.que ꝺicit nam iuregentium &c.ꝺicit quod illud ꝺicitur ꝓpter ꝺistinctionem dominij quod per iusgentium fuit inductum:nam autoritate iurisgẽtium non poterã ꝺicere:rẽ ad me pertinere.vt.ff.ꝺ.l.ex hoc iure de iustitia & iure vel ꝺic iuregentium vnde originem sumpsit cõstitutio ciuilis a qua sunt actiones inducte ſm Dy. Ad aliud quod in ꝺubio antiquiori assignãdum est:verum est vbi ꝺubitatur:ſz hic non ꝺubitatur imo aperte patet qõ sunt de iure ciuili vel pretorio vt predictũ est. Ad argumentũ de cõposito rñdet ve rum esse facta relatione ad materiam ex qua fit cõpositio:sed hec ꝺz fieri ad personam componentis.hoc ꝺicit Dynus.Jn ꝺicto princip.insti.de actione quarta questione. Sed vltra predicta adhuc potest argui ad vtramq̃ partem.& primo qõ
7 sint de iuregentiũ tali valido argumẽto. Deportatus † post deportationem acquirit ea que sunt iurisgentium nõ ea que sunt iuris ciuilis.vt.j.de penis.l.quedã.sed deportatus post deportationem ex cõtractu iurisgẽtium acquirit sibi obligationem & efficacem actionem.vt.ff.man.l.ſi tibi mãdauero.ſ. id quod cuius nõ esset ſi actio esset de iure ciuili cũ ea que sint iuris ciuilis sibi nõ querantur vt ꝺictum est. In oppositũ quod sint de iure ciuili facit.ff.commo.l.ſi cõmodato.ſ.sicut ibi actionesq̃ ciuiles.& C.de bona.l.cum res & nota.ꝺicta.l.ex hoc iure in gl.sed actiones. Sed põt ꝺeclarari.quod.ff.per
8 Dy.tactum sit tali argumẽto.nulla obligatio & naturalis regulariter parit actio.nisi in pacto.vt.ff.de pac.l.ſi vnus.ſ.pactus ne peteret in ſi.ff.sed omnis obligatio de iuregentiũ parit actionẽ:ergo actiones nõ sunt de iuregentium . quod autem naturalis obligatio nõ pariat actio.ꝓbatur ꝺicta.l.de regulis iuris.cum amplius.ſ.is natura.quod autem omnis obligatio iuregentium sit naturalis ꝓbatur.j.de fideiusso. l.fideiussor.ſ.fideiussor.ꝺicta.l.ſi is cui.ſ.ſi.de sol.& l.ſtichum aut phãphilum.ſ.naturalis.& ꝺicta.l.naturales.j.de actio.et obligatio.regulariter enim ex naturali nõ oritꝰ actio niſi ficta ciuili:licet fallat in casibus.vt i pacto nudo dot.& dona.ſz in illis & ſimilibus sunt a iure ciuili approbate alꝭ nunq̃ parãt act.vt no.insti.de oblig.in prin.& ff.l.naturales & ꝺicto.ſ. fideiusſor.Preterea ꝺic.tit.institu.de oblig.ſ.primo.ꝺicitur
9 quod omnes obligationes † aut sunt ciuiles aut pretorie.ciuiles sunt q̃ a lege constitute sunt nec ꝺz exponi.id est approbate vt quidã ꝺicunt:q̃ hec nõ fuit mens.l.cõditoris imo qõ suũ esse recipiant a iure ciuili & tõ statim subiicit aut certe iure ciuili ꝓbate sicut predixi aliquãdo ex nudo pacto actionem ꝺari quod est origine de iuregentiũ approbatiõe de iure ciuili imo verius põt ꝺici qõ talis obligatio naturalis q̃ oritꝰ ex pacto non parit acti.& tõ ꝺicit.l.quod tales actiones sunt ꝺatiue.vt.ff.de cõdictiõe ex lege.l.vnica.& ibi no.ꝑ ista etiam opinione bñ facit.j.de fur.l.cum q.ſ.is qui ꝑcario.ibi nulla ciuilis actio. Jtẽ recte intuẽti est expressum ꝺicto.ſ.ꝺeinde ex his.j.l.ſcda.de origi.iur.ꝺũꝺicit tria hec iura nata sunt &c.ꝺicit enim nata nõ approbata.ex quo clare apparet qõ ipse actiones naturalitatẽ & originem habuerũt a iure ciuili ex quo videt tolli ꝺicta ꝺistinctio.Dyn.& quam sequunt Alar.ſili. Ja.de ra.Pe.& multi alij doc.scilicet quod quo ad originem sunt de iuregẽtium quo ad compositionẽ & approbationẽ de iure ciuili quam ꝺistinctionem & oppositionẽ videtur innuere glo.ꝺicto titulo instit.de obliga.in princip.Tenendũ ergo videtur cum glo.& opinionibus eorum qui ꝺicunt quod sunt de iure ciuili per iura & rationes predictas & huic opinioni inherent Innoc.& Compostel.extra de cõstitu.c.que in ecclesiarum.Archi.prima ꝺistinctio.c.iusgentium.Hostien.de summa trinitate.capitulo primo.ſ.hec sacramenta & Azo in summa ſi contra ius vel vtilitatem publicam circa princi.ad arg. ꝓtraria potest responderi.vt no.in.ll.allegatis in eis & supra respon.est vel aliter primo ad.l.indebiti de cõdictione indebiti.que ꝺicit naturalis est:id est ab equitate naturali primeua

pecdẽs nõ autẽ a iuregẽtium.ad hãc.l.potes rñdere.vt.ff.rñsum:q̃ qõ hic ꝺz ꝺe iuregentiũ ꝺicit ꝑpter ꝺistinctionẽ ꝺictorum q̃ facta fuerũt ꝺe iuregentiũ vt.l.ex hoc iure non act.ꝺucẽdo:sed ꝺomina ꝺistinguendo:nã anteq̃ actio esset oportuit ꝺicta esse ꝺistincta.actio enim nihil operaret.niſi priꝰ ꝺicta foret ꝺistincta & hec ratio hic ꝺicitur iuregẽtium cõdici posse vel posses exponere plane textũ vt ꝺicas iuregentiũ maritũ cõdicere posse ab eo q̃ iniuste possidet ac ſi ꝺicat iuregentium ꝺistinguit iustus possessor ab iniusto.Ad arg.de cõposito potes rñdere,vt.ff.rñsum est.vel clari⁹ ꝺic q̃ põt duplex haberi rñsum.ſ.cõponentis & compositi:componẽs enim nõ componit niſi ex eo qõ est & hoc est verũ & regulare in generalibus & corruptibilibus ipse aũt ꝺeus ex nihilo oia creauit:ſi autẽ rõ cõpositi tũc qõ componit quantũ tale.i.inquantũ cõponitur incipit esse q̃ non erat:sed ois actio q̃ ex lege cõponit incipit esse q̃ nõ erat:sed ois actio ex lege cõponit vt ꝺicto.ſ.ꝺeinde ex his ergo &c.ꝺicit enim tex.ex his legibus nõ aũt ꝺicit q̃ has leges ꝺicit etiã nata sunt vt predixi cui vbo ꝺicit Bermundus cõmode respõderi nõ posse vñ ꝺic q̃ prima fuit.l.xij.ta.& ex his ortũ habuerunt ius ciuile & actiões & sic patet qõ ex iure ciuili tanq̃ ex materia ortũ habuerunt.ad aliud q̃ ꝺicitur qõ obligatio est mater & actio filia ꝺic quod nõ est verũ:q̃ naturalis obligatio regulariter nõ parit actionem vt ꝺictũ est licz aliqñ pariat in pacto nudo.vt ꝺicta.l.iuregen.in prin.nec enim possumus ꝺicere quando fuerint pacta aut vestimenta. Sed hodie sunt pacta vestita vnde generatio vestimẽtorũ non est attribuẽda iuri gẽtium:sed iuri ciuili.Ad aliud quod
10 ꝺicitur q̃ ſm hoc obligationes † naturales fuissent inutiles sine actione cũ nemo sine actione experiatur ꝺicendũ q̃ tunc manu regia seu militari fiebat executio sine alia actione vt ꝺicta.l.ij.in prin.de origi.iur. Non ob.l.generalis de actioni. & obligatio.cum ſi.quia illud non est virtute illius vinculi generalis:sed per aꝺiunctionem ciuilis vinculi vt insti.de obli. ſ.i.vel ſi ꝺicamus nomine naturalis obligationis actionẽ cõpetere nõ ꝓpterea sequitur actiones de iuregentiũ fuisse.nõ ob.vltimum.arg.de deportato:q̃ ꝺici potest qõ cũ deportatus querat sibi obligationem per consequens etiam actionẽ tam eius sequelam & sine qua experiri nõ posset arg.ff.de institoria.l.quicunq̃.ſ.sed neq̃.Et hanc etiam opi.tenebat ꝺominus Oldr.hoc adiecto quod possumus cõsiderare equitatem ꝓponẽde actionis & hoc est ꝺe iuregentium vt hic & cõ cor.sicut equum est emptorem teneri vẽditor & econtra.vt.ff. de actio.empti.l.ex empto.aut consideramus formam ꝓpositionis & hoc est a iure ciuili vt ꝺicto.ſ.ꝺeinde.Et his & vide gl.j.de verb.sig.l.creditores super verbo ciuili que est notabilis ad predicta cum ſi. Sed ex quo extra ꝓpositum vagati sumus ad ꝓpositum vestre legis redeamus:& no.bene primã gl.que vtilis est in ista materia & in ſi.cuius vltime gl.videtur innui quod vtilis actio † rerũ amotarum detur so.ma.ꝑ mo-
11 rtem p.l.ff.eo.l.ſi mulier.ſ.ſi.vbi ꝺe hoc not.& dixi & in.l.ſtip.ſ. ſi.& l.ob res.ff.e.l.j.Dy.tñ vbiq̃ tenet oppositũ & ad.l.ſi mulier in prin.rñdet q̃ vbi sequutũ fuit ꝺiuortium vt ibi ex litera patet in gl.vlt.ibi adiecta actione de iure ciuili hec expositio non placet:q̃ scẽm hoc ante ius ciuile nõ potuisset agere siue non habebat acti.cum nemo siue actiõe experiatur.vt.ff. de nego.gest.l.ſi pupilli.ſ.ſi.Dy.de hoc.ff.plene ꝺixi.

Rerum amotarum. Actio ꝺdi
tio est i gl. in ſi.contrarium ꝺicetur notari.j.de obsequijs patrono prestan.l.honori.sed ibi ꝺe infamia facti & eo a ꝺem modo intelliges glo.ꝺe.l.ſi patronus.

Rerum amotarum. Actio ob
adulterũ. Oppo.vt in gloſ.de.l.adulterij & tene secũꝺã solutionẽ gl.q̃ est vera ſm Dy.vel ꝺic quod ibi ideo quia ſnia lata super principali prejuꝺicat in incidenti:nam si pronunciatur mulierem adulteram expirat iudiciũ ꝺe dote quo experiri volebat ꝺotem perdit:vt.l.cõsensu.C.de repuꝺijs:sed hic nõ est ita. Jtem oppo.j.de publicis iudicijs.l. interdũ. Sed ibi ciuilis & criminalis procedebat ex eodem facto hic ex ꝺiuersis.Dy.quod est valde notandum.

s Jvroꝛem Sufficiunt glo.

Rerum ibi referri debet.

Subaudi si post amotionem ꝺiminuta est estimatio.Dy.Jbi ſi.i.quamuis.Dyn.Jbi quare.i.q̃ vere sit furtum & res furtiue fuerint amote per vroꝛem. Dyn. Jbi pluris facte post amotionem.Dyn⁹ aut ergo estimatio

Expiri volebat. Idõ Bar. hic q̃ querit vtrũ ista conditio ifamet. gloss. ꝺicit quod nõ vt j.de acti.et obl.l.cessat qõ est intelligẽꝺũ ſm Bar.ꝺ iur. & ꝺe facto i famat.l. ſ. ciſſ.j.de iurepatro.l.ſi pfonus .ſ. ſi rem.j.de obsequijs.

Universidad de Deusto
Biblioteca

diminuitur ⁊ est periculum mulieris aut cresit ⁊ est lucrū inutiter ⁊ breuiter hoc dicit.

Quam soluto. Solutū iudicium cū peruenit ad cū casum a quo incipere nō pōt. pro hoc. ff. ti. ff. l. si mulier. ⁊ de iudi. l. si a me. Jac. ⁊ j. tit. proxi. l. fine cōtra. ℌ. qz plautianum. ⁊ dic de hoc dixi ⁊ de suspec. tuto. l. post finitā. Et hec lex vf exponere cōtra id quod est ⁊ no. C. de iur. dot. l. in rebus. qō sol. matri. res dotalis sit mulieris. ¶ Sed do. Dy. illā glo. approbat. arg. ff. sol. ma. l. si filio. ℌ. maritū. Sed alij cōtra per istā l. C. fol. ma. l. dotis. sed posset dici quod ista lex nihil facit qz hoc hic accidit propter delictum mulieris. arg. j. de furt. l. ita qz fullo. Dyn. de hoc tactum fuit. ff. eo. l. si mulier. ℌ. rerum.

¶ De liberis agnoscendis vel alendis parentibus vel patronis vel libertis. Rubrica.

1 ¶ Filiatiōis probatio an debeat fieri summatim vel plene.
2 Sacramentum deferendum est melius scienti veritatem.
3 Faciens seu dicens aliquid in sui preiudiciū debet protestari.
4 Maleficium si commissum est in confinio duarum ciuitatum vterqz iudex cognoscere habet.
5 Accusatore mortuo an possit iudex inquirere ⁊ ex eisdē actionibus.
6 Alimenta denegans an teneatur de homicidio.
7 Alimenta possunt denegari filio ex omnibus causis ex quib⁹ potest exheredari.
8 Filius emancipatus denegans alimēta an possit reduci in patria potestate.
9 Filius an possit viuente patre petere debitum bonorum subsidium.

Super rubrica. In glo. ipsius rubrice ff. Cassius. Plautianū locum hz in eo q nascit matrimonio soluto: senatus vero cōsultum factū tēporibus diui adriani locū habet in eo q nascitur cōstante matrimonio. Dy. ⁊ qz gl. nō continuat rubricā. dic. ff. vt dictū est de matrimonio ⁊ ei⁹ solutiōe ex quo liberi proueniūt. vt. ff. solu. matrimonio. l. primo. nō ponit de liberis ⁊ parentibus alendis ⁊ quia similitudo est inter patronum ⁊ patrem vt si a patre quis fuerit manumissus ideo ponit de patronis ⁊ libertis. Et rubrica habet tres partes de prima tractatur vsqz ad. l. si quis. ubi de secunda vsqz ad. ℌ. solent. ubi de tertia vsqz in fin. tituli. ¶ Et vide Azo. in summa pandectarum hoc eodem titu. ⁊ in titulo de alendis liberis a parentibus in summa. C. ⁊ bene per Rofre. in libello si filius vel nepos non agnoscatur a patre vel auo. ⁊ de actio. in rem preiudiciali vt in titulo de senatusconsulto plautiano ⁊ de senatusc̄onsulto adriano ⁊ de officio iudicis quo alimenta petūtur et in margarita de alimentis ⁊ in speculo qui filij sint legiti. Et quod plene dicam. j. c. l. si quis a liberis in princ. bona distinctio pro declaratione huius tit. ⁊ sequentis habetur. j. eo. l. j. in princi. ⁊ an

1 patio ✝ filiatiōis debeat fieri summatim vel plene ⁊ quomodo probatur filiatio. Et quod procura. potest constitui ad denunciandum ⁊ an opus sit speciali mandato ⁊ bene de denunciatione ⁊ citatione ad domum an fiat demum in subsidium non reperto personaliter citando vel eius procur. ⁊ quod dictio qō subsequens post duo alternatiua disiunctionē inducit ⁊ si re⁹ protestetur se non respondere animo litem contestādi ⁊ actor protesteturcontrarium que protestatio prenaleat ⁊ an denūciatio facta procuratori cōstituat dominum in mora quod denunciatio incipere debeat a muliere tanqm melius sciente veri-
2 tatem. eadem. l. ℌ. illud tenendum. ✝ quod facit ad sacramētū deferendum quod debeat deferri melius scienti veritatē ⁊ de pena mulieris non seruantis plautianum quod hec verba ex die diuortij ⁊ post diuortium equipolleant eadē. l. ℌ. si mulier. ⁊ an dies sententie computetur in. x. diebus q dantur ad appellandum vel fiat computatio de momento ad momētum et si dicatur in compromisso quod arbitri pronūcient vsqz ad. ℌ. dies ex die compromissi an dies compromissi computatur in decem diebus quod plautianum locum non habeat si partus edatur infra. xxx. dies eadem. l. ℌ. eleganter. ⁊ si villa teneatur denunciare maleficia. infra. x. dies non noceat si alius ante accuset vel iudex ex officio procedat vel si malefactor moriatur:
3 ⁊ quod si quis ✝ dicat: vel faciat aliquid quod posset sibi preiudicare vtile est ptestari quod dicit vel facit sine preiudicio iuris sui quod conceptus plautiani per maritum vel vxorem nō noceat filio. j. eo dem. l. secunda. ⁊ an confessio extra iudiciū va-
4 leat que sit pena mariti si cōtemnit plautianum ⁊ mulier seruat. j. eodem. l. tertia. ⁊ quod in alternatiua sufficiat alterum adimpleri. an sententia lata faciat preiudicium alijs ⁊ maxime agnatis. j. eodem. l. in omnibus plene de hoc. ¶ De actiōe in rem preiudiciali ⁊ senatusconsulto diui marci ex quibus declaratur totus iste tit. vide plene. j. e. l. sine contra. ℌ. qz plautianum. ¶ Et in quibus differat ista rem preiudicialis a rei vēdi. de iur. quiritum. et an filius sit in dominio patris ⁊ an ista
5 preiudicialis detur possidenti ius quod in tēstat. et ✝ si maleficium cōmittitur in confinio duarum ciuitatū quod vterqz iudex cognoscit ⁊ codē modo si compromissum sit in laicū ⁊ clericum quod vterqz iudex sit secularis ⁊ ecclesiasticus dz tertium si discordant ⁊ quod instantia iudicij non trāsmittatur ad heredem. ⁊ an superueniente accusatore cesset inquisitio iudicis.
6 Et an mortuo accusatore possit iudex inquirere et an ex eisdē actionē ⁊ vtilem distinctionem. Jacobus. de are. In ista materia de pena contemnētis plautianum ⁊ an locū habeat si morte matrimonium solutum est ⁊ quid si constante matrimonio partus nascatur. pulchra de alimentis prestandis per parētes filijs et econtra. j. eadem. l. necare. ⁊ ibi de alimentis ⁊ eleemosynis pauperum ⁊ an quis teneatur prohibere rixas ⁊ qui nō
7 facit: ⁊ an denegans ✝ alimenta teneatur de homicidio de alimentis prestandis parentibus per liberos vel econtra ⁊ vxoris per maritum ⁊ pupillis ⁊ adultis per tutorem et curatorē ⁊ per donatarium donatori liberum patrono vel liberis eius ⁊ vasallum domino. ⁊ pulchras ⁊ vtiles questiones in ipsa materia alimentorum vide. j. e. l. si quis a liberis in principio ⁊ p totam. l. si pronūcietur testem admittendū nō obstante exceptiōe mie sibi opposita nihil ominus potest accusari de infamia
8 ea. l. ℌ. si vel pater. no quod alimenta ✝ possint denegari filio ex omnibus causis ex quibus potest exheredari. eadem. l. ℌ. si qs ex his. ⁊ an sententia alimētorum sit diffinitiua vel interlocutoria. An filius teneatur subire onera patris alia quam alimētorum eadem. l. ℌ. non tantum ⁊ ℌ. parēs. An filius clericus teneatur altere patrē de bonis ecclesie. eadē. l. ℌ. a milite. ⁊ ℌ. si impuberes. an mater repetat a patre que impedit circa filiū plene eadē. l. ℌ. mater. an educatio parentum sit de iure naturali eadē. l. ℌ. parens. ⁊ an heredes extranei filij teneantur alere patrem. ⁊ an si ingrediat filius monasterium teneat monasterij alere patrem. Quod vasallus vasalli mei non sit meus vasallus eadē. l. ℌ. si quis a liberti. Et an per impositionem vel exactiones operarū perdat patron⁹ ius patronatus an ecclesia teneatur
9 alere patronum alienum eadem. l. ℌ. si. ¶ An filius ✝ emancipatus possit reduci in patria potestate si denegat alimenta. ⁊ an donatio vel feudum posset reuocari a donatore vel vasallo si denegat alimenta donatori vel domino. eadē. l. ℌ. primo. quod questio alimentorum non preiudicet filiationi ⁊ idem de questiōe matrimonij. j. eodem. l. si neget. et quod lite pendēte debeat ali filius. ⁊ idem in canonico cui movetur questio preben-
10 de quod lite pendente debeat ali. An vinēte patre filius ✝ possit petere debitum bonorum subsidium infra eodem. l. ff. et an prestari debeant alimenta annua vel menstrua. Et quando debeant alimēta prestari ⁊ quo tempore vide. j. quādo dies leg. ce. l. ff. ff. vir stipulando sibi alimēta stipulatur ⁊ vxori. ⁊ not. xxiij. q. ij. admonere.

1 ¶ Filijs de quibus dubitatur an nati sint constante matrimonio an vero solu. ma. succurritur per senatusconsulta: scilicet plautianum ⁊ adrianum.
2 Maritus non tenetur agnoscere partum etiam q̄tum ad alimenta nisi plene probetur q̄ sit eius filius.
3 Filiationis probatio qualiter fieri debeat.
4 Filius ex quibus cōiecturis probari possit quod sit filius. Et sola probatio vicinie sufficit quando probatur q̄ tractauerūt illum vt filium. ⁊ nu. ℌ.
6 Filiatio probari potest altero de duobus casibus.
7 Procurator constitui potest ad denunciationem faciendam.
8 Denunciatio seu citatio domi facta valet si non potest haberi copia illius qui citari debet.
9 Citatio fieri debet in facie vel ad domum.
10 Vduersarium suum in causis nemo tenetur instruere.
11 Protestatio secunda quando tollat primam ⁊ quando non.
12 Denunciatio procuratori facta constituit dominum in mora.

Senatusconsultum. Ad euidētiā huius tit. ⁊ sequentis sciendum est quod aut maritus negat partum suum filium esse ⁊ mulier asserit aut ecōtra maritꝰ asserit ⁊ mulier negat. primo casu aut certū est partū edictum

editum post solutū matrimonium ⁊ hz locum senatusconsultum plautianū de quo tractat a prin. huius. l. vsqz ad. l. hinc cōtra. ℌ. qō plautianū vbi de hoc plene dixi. Aut certum est qō matrimonio constāte ⁊ tūc qz nihil de hoc tractabat plautianum subuētum est partui per quoddā edictum seu senatusconsultum factum tēporibus diui adriani vt in dicto. ℌ. qō plautianum. aut dubitatur an constāte matrimonio vel eo soluto natus sit partus. ⁊ tūc qz nec prouidebatur p plautianum qō succurrit filijs soluto matrimonio tātum natis. nec etiā per edictum seu senatusconsultum factum tēporibus diui adriani quod succurrit tantū cōstāte matrimonio. Ideo quedam mixtura facta est de istis duobus senatusconsultis qua subue-
1 nitur ✝ filijs de quibus dubium est an constante matrimonio an eo soluto nati sint vt dicto. ℌ. qz plautianum. versi. qd hoc ipsum vsqz ad fi. ti. traditur de alendis liberis a parētibus et econuerso: si aūt matrimonium est solutum morte viri tunc hz locum. j. tit. j. l. j. ℌ. de inspiciēdo cum ibi notatis. ¶ Secundo casu quādo mulier negat partum esse filium mariti: maritus autē dicit esse suum hz locum sequēs titulus: ⁊ qz probatio filiationis exigitur in hoc tit. ⁊ sequenti ⁊ quedam glo. dicunt patrem teneri agnoscere filiū summatim cognito q̄ sit filius. quidā dicunt q̄ hic plene probatur ad qō etiā vide gl. j. de vētrei pos. mittē. l. j. ℌ. si ea ⁊ oēs bñ dicūt diuersis respectibus dic vt eas concordes. ¶ Aut mulier seruauit formā a se natusc̄osulto plautiano tradītā: maritus autem contempsit ⁊ tunc nihil destructo an filius sit vel non cogitur eum agnoscere quātum ad alimentum. vt. j. hac. ea. l. versi. pena. aūt. aut
2 econtra mulier contemnit maritus vero seruauit. ⁊ ✝ tūc non cogitur eum agnoscere etiam quantū ad alimenta nisi plene filius probetur. vt. j. eadē. l. ℌ. illud notandum secūdo respōso. aut vtrqz seruauit ⁊ tūc cum summaria cause cognitione tenetur ipsam agnoscere quātum ad alimenta. vt dicto versicu. pena vltimo responso. ¶ Si autem vterqz contemnit: tūc etiā cum summaria cause cognitione tenetur eum agnoscere quātum ad alimenta. vt. j. eo. l. ℌ. versi. idem per contrarium.
3 Dy. Et de ista probatione filiationis ✝ qualiter probetur no. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. l. filium. ⁊ j. de cōditio. et demon. l. lucius. ⁊ C. quotum bonorū. l. j. de car. edicto. l. j. bñ per Rofre. dicto ti. si filius vel nepos nō agnoscatur a patre vel auo circa medium de tributo. circa medium ver. de filio de interdicto quorū bonorū. ℌ. sed circa. ⁊ in positionib⁹ actoris. ⁊ de actiōe in rem preiudiciali que datur contra filium. vltra princi. ver. sed qualiter probatur matrimonium ⁊ ver. seq. per Hof. in summa qui filij sint legitimi. ℌ. in summa. notandū est ⁊ plene per Bolti. in summa. e. ti. ℌ. qualiter probetur filiatio. ⁊ per Hof. de filijs presbyterorū. ℌ. quid si quis neget ⁊ de cohabitatione clericorum ⁊ mulierum. ℌ. fi. extra de proba. c. per tuas. late ⁊ subtiliter per Jnno. de filijs presbyterorum. c. michael. ⁊ per Ber. eo. tit. C. qui filij sint legitimi. c. transmisse. ⁊ c. per tuas de purgatiōe canonica. c. accedēs. C. de proba. l. nō nudis. ⁊. l. nō epistolis insti. de adop. ℌ. C. de testamentis. l. nec̄ pfessio. de pba. l. quidā ⁊. l. fi. ⁊. j. eo. l. j. alꝰ est. ℌ. ⁊ incipit iul. ✝ inter ceteras cōiecturas et probationes filiationis est q̄ filius natus sit in domo vicinis scientibus ex ea que tractabāt vt vxor vt colligitur ex predictis ⁊ clare. C. de nup. l. si vi-
5 cinus vbi de hoc satis dixi. ¶ Est ⁊ alia cōiectura ✝ quādo probatur quod parētes tractabant ⁊ habebāt vt charum filium et filiā. vt. j. de questionibus. l. j. ℌ. j. vbi de hoc dixi. et de here.
6 institu. l. nemo. ℌ. qui frater. ¶ Duo casus ✝ modi singulares probādi filiationem habentur vnus in auc. vt liceat matri et auie. ℌ. ad hoc. coll. viij. et ibi in gl. ⁊ que est signata. C. de naturalibus liberis. aut. Item si quis alius. ff. de inoffi. testamēto. l. si instituta. ℌ. j. ⁊ ibi in gl. his premissis ad euidentiam redeamus ad. l. nostram que non indiget casu summario vsqz ad. ℌ. illud notandū. qz satis sc̄ summat ⁊ declarata est ex predictis ad euidētiam premissis. sed veniamus ad litere expositionē. Jbi eorum. s. marītorum. Dy. Jbi agnoscunt. i. agnoscere tenētur quantum ad alimenta. Dy. Jbi partum subiūciunt prouidendo seu consulendo qualiter debeāt obuiare ⁊ sibi prudere si hoc obijcitur. Dyn. Jbi in potestate est ⁊ hoc si eos inueniant si aūt eos nō inueniant sequitur. Dyn. Jbi nullus eorum: scz mariti vel parētis. Dy. Jbi copiam habeat: scz mu-
8 lier. Dyn. Jbi hospitium vel conductum vel proprium. Dy. Jbi mariti⁹ est: id est ad maritum pertinet. Dy. Jbi est tāid est denūciatione ibi marito facta per mulierem. Dy. Jbi aut mittere custodes sufficit ergo alterum ⁊ per hoc solūtur questio formata in glo. et non soluta. j. eodem. ℌ. eleganter vt ibi dixi. Dy. Jbi pena aūt mariti non negantis pregnantē vel nō mittentis custodem. Dy. Jbi premiserit ante partū. Dy.

Jbi agnoscere quantum ad alimenta prestanda. Dy. Jbi nisi vere filiꝰ sit: id est nisi filius appareat summaria cognitiōe habita. Dy. ¶ Exposita litera. l. colligam⁹ aliqua vtilia. Et primo ex verbis. l. ei cui mādatum est ab eis dic vel altero cōiunctim. ff. de procu. l. filiuffa. ℌ. sed ⁊ filia ⁊ ibi in glo. que notabilis
7 est. Collige procuratorem ✝ posse constitui ad denūciationem faciendam. ⁊ ad idem facit in ver. mariti est ibi vel alij nomine eius. Dy. ¶ An autem talis procurator debeat habere speciale mandatum glo. videtur sentire quod sic ex parte mulieris: qz ab ea incipit denūciatio ex parte autem mariti sufficiat generale: sed certe cum hoc nō dicat de speciali mādato fortē suffi-
8 ceret si haberet generale mandatum ad quod genus denūciamenti faciendum ⁊ sic vidi seruari in similibus denunciationis. ⁊ ita tenet Pe. ⁊ dicam in suppletione glo. ⁊ pro hoc. j. de operis no. nunc. l. de pupillo. ℌ. qui procuratorio ⁊ ibi in glo. ⁊ l. j. ℌ. fi. ⁊. l. seq. ¶ Secūdo collige ex litera illa aut ad domum ⁊c. quod sepe allegatur qō denunciatio ✝ seu citatio ad domū est subsidiaria ⁊ ita demum valet si non possit haberi copia illius qui citari debet vel patris vel procuratoris. pro hoc. ff. proxi. l. j. ℌ. de inspiciēdo. j. de damno infec. l. iiij. ℌ. pretor ver. toties vt de hoc plene dixi. pro hoc. j. de alimen. ⁊ cibaria. leg. l. iij. ex quibus causis maiores. l. ītē ait. ℌ. fi. extra de dolo ⁊ contumacia. c. causam que et. c. vlt. ⁊ de eo qui mittitur in possess. causa rei seruande. c. vlti. ⁊ ibi plene per Jnno. Jacob. de are.
9 ¶ Sed contrarium verum est ⁊ hoc ita probatur: quia lex dicit quod citatio ✝ debet fieri in facie vel ad domū. vt. j. de excus. tuto. l. scire oportet. ℌ. oportet cuz ergo alternatiue loquatur sufficit alterum. vt. j. de verb. obli. l. si quis ita ⁊. l. si ita quis. et de rebus dubijs. l. si is qui ducenta. ℌ. verum. Dy. ¶ Hoc verū dicit Pe. nisi sit tale quid vbi requiratur certus actus persone vt respōdere libello interrogationibus vel positionib⁹: nam sicut alꝰ vbi requiritur actus persone hereditas vicē persone non sustinet. vt. j. de acquirē. rerum do. l. hereditas. ita et domus non sustineat vicē personeybi actus persone exigitur. et pro hoc. j. de stipu. ser. l. vsufruc. Pet. De stricto iur. credo opi. Jacobi de are. fore veram q̄ hanc. l. per quā etiā patet respōn. ad ar. Dy. q dicit qō. l. loquar alternatiue in facie vel ad domū qz talis alternatiua hoc dicit terminatur ⁊ restringit dū dicit si nullus eorum copiam habeat secūdum quā determinationē intelligi dz dictus. ℌ. oportet cum si. ⁊ ita vt sentire ipse dyn. dicto. ℌ. pretor ver. toties in. l. iiij. de dāno infecto.
10 ¶ De consuetudine tū vidi seruare opi. Dyn. ⁊ gl. quod citatio ad domū fit etiā nō in subsidiū vt dixi dicto. ℌ. pretor ver. toties in. l. iiij. de dāno infecto. ¶ Et de ista materia citationis ad domū vide notata p Joan. an. in nouella de regulis iuris dicto. c. Jtē collige ex ver. denunciare ibi nō ergo hoc denun-
10 ciat qō qs non tenetur instruere aduersariū ✝ suum ⁊ p hoc. j. de publicanis ⁊ vectigalibus. l. vltima. ℌ. diuus quoqz marc⁹. Ja. de are. Jtē no. ex verbis mariti est ibi quod nō sit ex se pōnans quod quando verbum quod subsequitur ad duo alternatiue enumerata disiunctio tacite includitur siue eius significatio alternat. Oldr. Et ex eodē ver. colligere potes arg. qō si reus protestetur quod si dicat aliqua verba que sapiāt naturam litis contesta. quod non intendit ob hoc litem cōtestari ⁊ actor postea protestetur in cōtrarium quod protestatio actoris prenaleat ⁊ tollat protestationē rei. pro hoc. j. quod vi aut clam. l. aut qui. ℌ. si quis cum denūciasset. Sed dic hoc nō esse verum ⁊ ad hanc. l. respon. quod quedam sunt que pendēt ex facto tantum alterius partis ⁊ tūc si protestetur quod nollit facere seruatur protestatio quātumcunqz aduersa pars in cōtrarium protestetur sic est in proposito: nā litis cōtestatio dependet ex voluntate alterius partis tantum: scz rei ⁊ ideo cōtraria protestatio actoris nō admittitur. pro hoc. ff. de regulis iuris. l. at si quis. ℌ. plerīqz. ¶ Quedam non sunt que dependent ex communi consensu vtriusqz partis sicut quod partus soluto matrimonio agnoscatur a marito: hoc enim dependet ex protestatione vtrius protestari. ⁊ eodem modo respōde ad dictum. ℌ. si quis cum denunciasset. quod vi aut clam. Pet. de hoc notaui. C. de litis contesta. l. prima. ⁊ vide quod ibi notabilia dicūt aut protestatio fit ad presumendum cōsensum eius cui
11 fit ⁊ tūc protestatio ✝ contraria tollit primam aut fit ad inducendam moram vel contumeciam presumendam tunc secūda non tollit primam. pro hoc. C. de nego. gest. l. fi. ⁊ de istis protestationibus ⁊ denūciationibus potest confici instrumentum ad postulationem solius partis denunciantis vel protestātis no. in aut. de tabel. ℌ. nos autem. et bene in speculo de instrumentorum editiōe. ℌ. postq̄. ver. sed nunquid est necessarius.
12 ¶ De hoc notaui. C. de lit. contesta. l. j. ver. Item querit glo. si reus respondeat. ⁊ plene per Jo. an. in nouella de regulis iu-

a ¶ Jbi mariti. Adde vt illa est alternatiua ordinis scōm Bar. ff. l. iiij. ℌ. pretor alega.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ris.c.excep.obſtantibus lib.vj.t de iſta materia protestationū et denunciationū plene dixi.C.de rei vend.l.ſi fundū.de ope.no. nunc.l.j.§.j.de manumiſſio.l.iij.§.ſi ab ignaro.t not.pleniſſime per Card.de regulis iuris.c.in generali lib.vj.Item colligе ex eodem ver.ibi vel ipſi marito vel alij nomine eius qđ de
12 nunciatio † facta procurat.cōſtituat dſim in mora.pro hoc.j. quod vi aut clam.l.aut qui.§.j.in ſi.de alimentis legatis.l.iij. circa mediū.Sed cōtrariū eſt verū.vt.§.de peti.here.l.itē veniūt.§.petitam.Et ad.§.iſtum reſpō.quod nūciatio facta p̄ curatori mariti non prodeſt vt conſtituat eum in mora:ſz vt exequſet mulierem nunciātem a calumnia que alſ p̄ſumeretur denunciatione non facta t eodem modo reſponde ad p̄ alle.g.l.aut qui.t adde quod ibi no.pe.his expeditis glo.ſatis patent cum aliquibus ſuppletionibus quas ſubijcio.in gl.ij. in ſi.quantū ad alimenta.Dy.in gloſ.de hac ſpecie nō tractatur:ſz directe:ſed indirecte ſic.ſcilicet tractando qualiter pro videatur cōtra ſubijcientes falſum partum.Dy.Ibi falſum ꝛc.ſcilicet partum ſubijciunt.Dy.Jn eadem glo.in ſi.verum
1 eſt quando contra ſolam matrem agitur.vt ibi.Dy.Ibi qz timet vel dic quod dictio igitur ponitur inceptiue.Jac.Jn gl. ſpeciale in ſi.hoc non placet Pe.quia non inuenitur quod in hoc requiratur ſpeciale mandatum t ideo ſtandum eſt regule j.de acquiren.heredi.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum.t.§.dicit tamen pro glo.facit.§.de pet.here.l.item veniunt.§.petitam et de hoc ſtatim no.j.in ver.mariti.Pet.in gl.no.ſic.C.in ſi.§.ex edicto.Sed illud expone vt ibi no.Dy.Jn glo.j.vbi ſedes ibi l.ciues lib.x.ibi vel aliter accipitur imo non aliter:nam t hic ibi t eodem modo pontur pro domo quam quis inhabitat. Petr.Jn glo.habeat ſpeciale ibi plus etiam alias enim t ſic Dynus.Sed de hoc dic vt dixi.§.in glo.ſpeciale in gl.qui nō improbat in ſi.Sed contra.j.de regulis iuris.l.qui tacet.ſed dic vt tibi nota.t dixi.et.§.ſoluto matrimonio.l.ſecunda.§.voluntatem.Dy.Jn glo.j.arbitrio in ſi.id eſt contradicere quia priuata eſt patria poteſtate,vel dic vt ibi Oldra.t dicam infra eodem.l.vetare.Dy.tñ approbat primam ſol.huius gloſ. Jn gloſ.ſummati hic in greco.¶ Cōtrarium.ſcz quod debeat plene pbari no.gl.j.e.l.iij.§.ex his.Sed de hoc dic vt plene dixi.§.vltra prin.huius.l.ver.t qz probatio filiationis.Ibi ſed vbi non reſpōdet.ſcz maritus mulier tñ facit qđ facere debet.
1

Illud notādum ibi vltro. Jd eſt nō precedente mulieris denunciatione.Dy.Ibi t ea.ſ.mulier.Dy. Ibi partum agnoſcere etiam quantum ad alimenta.ſ.mater alere cogitur:t ſic nō ob.q̄ factum matris nō debet nocere filio quia in effectu nocet matri vt no.in.§.ſequenti.Dy.in gl. quia melius ibi ad multa t maxime quod ſacramentū debeat deferri et qui melius ſcit veritatem.vt.C.de inreiur.l.in bone fidei.t.§.de iureiur.l.admonendi in glo.niſi vere filius fuerit. et plene probetur hoc caſu vt plene dixi.§.ea.l.in prin.ver.et qz probatio filiationis,

1 ¶ Appellari poteſt infra.t.dies a die ſententie late.
2 Dies computari debet a media nocte more romano.

Si mulier ibi poſtea denun/ cians.Jd eſt denunciare volens.Dyn.Ibi hoc nocere ſi pbet ſe filij?:ſed interim bñ nocet.dyn.Ibi ex die diuortij.§.eadē.l. vltra princ.ver.et permittitur dixit poſt diuortium:hic dicit ex die diuortij.t ſic patet quod computatur dies diuorth.t p
1 deſt notare ad tempus appellatiōis.nam dicitur † quod poſt ſententiam poteſt appellari infra.t.dies t ſic cōputatur dies ſententie pro hoc.j.quando ap.ſit.l.j.§.biduum.glo.tamen tenet quod computetur de momento ad momentum.vt no.dicto.§.Et no.quod iſtud exponitur incluſiue.vt hic.t.§.ti.ij.l. ſi quādo añ t.j.de diuiſione.t.l.diuortio.t.j.de itinere actuq priuato.l.j.§.ex die de adul.l.mariti lenocinium.t.l.pater.§.i. ¶ Et facit quando cōpromiſſum eſt quod arbiter debeat pnunciare yſq; ad.xx.dies ex die compromiſſi quod dies ꝓpro miſſi computetur.vt ſic finito.xx.die non poſſint pronūciare
2 t cum dies † incipiat a media nocte.vt.§.de fer.l.more romano dicam totā diem facti compromiſſi computare nec cōputabo de momento ad momentum:t quod debeat includi patet per.l.ſi quis cau.l.prima.vbi de hoc.et extra de reſti.ſpol. c.ſequens.lib.vj.cum ibi notatis.nam ſi non includeretur fruſtra fieret ibi exceptio t lex debet intelligi vt ſemp in caſu dubio reſpondeat vt.j.ad carbon.l.quod labeo ſic excipiē extra de except.c.pia pro hoc.j.de aqua quoti.t eſti.l.prima.§.eſtatem.C.de aduoc.diuer.iudi.l.poſt duos.ar.contra de actionibus.l.ro.ad ſi.t inſtitu.de here.inſtituen.§.hunc autē alias.§. hic aūt.Jaciſte.§.nō eſt in.d.ti.ſz vitiū fuit ſcriptoris. neſcio qđ Jaco.voluerit allegare t de ſignificato huius dictionis ex die t poſt die vide in alphabeto ſub literis ſuis et de ſignificato dictiōis vſq; t plene dixi.C.de procu.aut.qō ius in gl.iuſti erroris.arg.j.tit.proxi.l.ij.Jac.vel ratione abſentie.Dy.

¶ Maritus non tenetur preſtare alimenta ex ſenatuſcō. plautiano niſi quis probet ſe filium eius.
2 Faciens contra ſuam intentionem protestare debet q̄ nō intendit ſibi prejudicare.

Eleganter. Caſus.Si partus edak infra.xxx.dies nō tenet mulier denūciare t omiſſa denunciatio partui non nocet ſicut per contrarium nō nocet marito cuſtodes ventris mittere.nam per hoc nō videtur partū agnoſcere maxime ſi hoc protestetur.hoc dicit.Ibi ſenatuſconſulto plautiano quo cauetur † quod maritus nō cogatur alimenta preſtare niſi probet ſe filium.Dy.Ibi ſed hanc
1 rem id eſt denūciationem a muliere omiſſam.Dy.Ibi ſi maritus negans ex ſe eſſe prægnantem.Dy.Ibi ſibi facit etiam quantum ad alimenta.Dyn.ex iſto.§.ibi quippe.xxx.dies ꝛc. Colligit.Jac.de are.ar.quod quando ſtatutum eſt quod conſules villārum teneantur denūciare maleficia infra decē dies quod nō nocet ſibi ſi ali? infra decem dies accuſet vel inder per inquiſitionem procedat ante eō conſules denūcient t qō etiā nō teneantur denunciare nec eis noceat ſi malefactor moriatur infra ipſos.xx.dies.Jaco.pro hoc.§.qui ſatiſcd.co.l.ſz
2 t ſi deceſſerit.¶ Jtem colligitur ex ſi.§.quod ſi aliquis † facit aliquid quod videatur cōtra ſuam intēt̄ionem protestari debet quod non intendit ſibi prejudicare.pro hoc.§.quibus modis pignus vel hypo.ſolnitur.l.ſi debitor.Jaco.in gloſ.quod plautianum in ſi.t ad hanc magis inclinat inferio? glo.Dyn. Jn gl.repete neget in ſi.ar.q; non noceat.§.eadem.l.ver.mariti eſt.t.§.illud notandum ver.ſed ſi marit⁹ et ibi eſt caſus. t pro hoc.§.commo.l.ſine certo.§.ſi de me petiſſes t quod ibi no.t videtur etiā expreſſum hic in litera in fine.dū dicit maxime ſi miſſurus ꝛc.q.d.idem ſi non protestetur.Dy.
1 ¶ Maritus contēnēs facere ea que facere tenetur ex plautiano edicto in filiationis cauſa ſibi non prejudicat:neq; mulier nocet partui ſi contemnat facere ea que tenetur facere ſimiliter.
2 Patris profeſſio an noceat filio t quid de matris cōfeſſiōe.
3 Confeſſio extra iudicium facta an noceat.
4 Confitens ſe debere.t.ex aliqua cauſa t promittens reddere obligationem inducit.

Quod ſenatus. Quidā habent p.§. t incipit iul.t breuiter hoc dicit.ſi marit⁹ † cōtēnit facere ea que tenet
1 facere ex plautiano nō prejudicat ſibi ad plenū in cauſa filiationis licet grāde prejudicium afferat.ſic per cōtrarium ſi mulier contemnat facere que tenetur ex plautiano nō nocet partui in cauſa filiationis.hoc dicit.Ibi neq; teſtato.i. cōram teſtibus.Dynus.Ibi nō eo pertinet.id eſt non ita debet intelligi vel non habet hunc effectum.Dy.Ibi diceret.id eſt dicere videtur per hoc quod non negat vel non denunciat vxorem non eſſe ex eo prægnātem.Dy.Ibi quandocūq; eſſi. gl.habuit quandoq;.Dy.Ibi precipiuntur.ſcz vt denuncier marito.Dy.vel pater vt.§.e.l.j.in princi.dy.ibi non agnoſcere etiam quo ad alimenta.dy.Ibi non pertineret.id eſt eum effectum.dy.nō habet.Dy.Ibi ſi conſtiterit.ſcilicet ſummarie ex quo vterq; contempſit plautianum.dy.vt dixi.§.eadez
2 l.j.ver.t quia probatio filiatiōis.¶ Quero an profeſſio † patris noceat filio.Jtem quid de cōfeſſione matris t dic vt i gl.
3 ¶ Jtem quere an confeſſio † extra iudicium noceat.glo.tenet quod nō.tu dic latius quod ſimplex confeſſio facta in iudicio valeret.vt.§.de interroga.act.l.j.in ſi.Sed ſi fiat extra iudiciū aut cauſam requirit:aut non.Primo caſu aut fit ſine cauſa t nō valet.vt ſupra de proba.l.cum de indebito.§.ſi.ſi cum cauſa aut cōtinet ſimplicem enunciationem t non inducit obligationem.Sed valet ad proba.vt.§.depoſiti.l.publia.§.fina.
4 † Sed ſi promiſſio ſiue diſpoſitio aggregatur vt puta ꝓfiteor me debere.t.ex tali cauſa t promitto reddere tunc obligationem inducit.vt dicta.l.cum de indebito.§.fin.t.C.de non numerata pecunia.l.generaliter.vbi de hoc plene no.et dixi aut requirit cauſam t tunc ſimpliciter extra iudicium facta ligat vt cōfiteor me hominem occidiſſe.vt.§.de his qui nota.infa. l.quoniam.Pet.t vide quod ibi nota.t dixi.j.de adulte.l.capite.v.t ad.l.quoniam.reſpon.vt ibi no.ray.Jn gloſſ.pro hoc videtur

videtur fateri:id eſt per hanc taciturnitatem t cuſtodem non miſſionem.t hoc eſt quod j dī.j.de confeſſionibus patris.Old. in glo.j.magnam probationem ibi de teſti.l.ſi.imo eſt de pbatione q.dic vt ibi.Dy.

Si vxor ibi partū effici. Quantum ad omnia ſed quo ad alimenta tantū vt ſequit.dy.Jb: alere.ſcilicet quouſq; diſcutiatur cauſa filiationis.dy.Ibi ſi.id eſt ſi propter hoc efficeret filius ſuus q: muliere denunciāte non negauit.Dy.Jn gl.prima.de regulis iuris.l.qui tacet.Sed contra videtur.§.e.l.verſicu.pena autem.¶ Sed dic qō taciturnitas bene ſiudicat ſibi quo ad alimenta preſtanda vt hic t ibi dicitur.
2

Si quis longo. Dominus Azo legit hāc literā ſine.§.in ſum.de alēdis liberis a parentibus.Sed ſecundum hoc nihil eſt cōtra Jac. Ibi naſci quantum ad alia et ſic ſoluitur contrarium in glo.ſignatum vel aliter vt in g⁹.dy.in ver.ex his que dicta ſunt a.§. eleganter.§.l.prima.hucuſq; ibi omiſerit viro ſeruante vt habeat locum gl.que dicit de plenaria probatione.Oldr. Ibi in iure ſui.id eſt in cauſa filiationis.dyn⁹.Ibi omnino a ſe.id eſt alias omnimodo etiam ſi ſit filius.Dyn.Et nulla etiam pbatione ſuper filiatione facta.dyn.Ibi ceterum.id eſt licet cogatur preſtare alimenta poterit dicere eum nō eſſe filium:vel aliter expone vt in gloſ.que expoſitio etiam bona eſt.Dyn.Ibi plane.ſcilicet vterq; contempſit plautianum hic quādo vterq; ſeruauit.t dicit Ray.hunc verſic.cum.l.ſeq.alibi non reperiri. Ibi non euitabit.ſcilicet mulier.l.filius.Dyn.Ibi queratur nec enim poteſt dici maritum contempſiſſe plautianum cū ex eis auxiliis alternatiue datis.§.eadem.l.§.denunciare vno tā tū vſus eſt:t ſic no.in alternatiuis legis ſicut t hominis ſufficit alterum adimpleri.Oldr.Ibi que cauſa.ſcilicet filiationis. Dy.Ibi apud iudicem.ſcilicet plene.Dy.quātum ad ius ſui heredis ſemiplene quantum ad alimenta.Oldra.vt.§.de his qui ſunt ſui vel alieni iur.l.ſi inder.ibi pronunciauerit plena cauſe cognitione adhibita.Dy.Ibi vt agnoſcatur.id eſt pronunciauerit eum filium.Dy.Ibi eſſe ſuum hoc verum in prejudicium eius qui egit t eoꝝ qui aliqd ab eo percipiūt.vt.§. non tamen in prejudicium veri patris.arg.infra de collu.detegenda.l.cum iuſto.Pe.de hoc ſtatim plenius dicetur ſm eum infra.l.proxi.Jn glo.j.ſi fecerit qui in ſenatus continentur:qz contrariam denunciationem fecit et cuſtodes teſtatione miſit vt differat a ſequenti.Reſpondeo.vbi facit alterum tantum: dicit hoc recuſare niſi ſaltem ſemiplene de filiatione probetur cum hic ponamus vtrumq; plautianum ſeruaſſe.vt no.§.eo.l. j.verſi.pena ibi debebat igitur ꝛc.Oldr.t plene dixi ibi ver.et quia probatio filiationis.
1 ¶ Ciuilitas non inducit naturalitatem neq; naturalitatis effectum.
2 Sententiarum tres ſunt ſpecies.
3 Sententia in populari actione lata ſi eſt abſolutoria facit ius inter omnes.
4 Filia eius qui mortuus eſt vltra mare probans ſe filiam cōtra alium:non facit ius contra alios contradictores.

Omnibus. Opp.primo qō res iter alios acta ꝛc.t no. regulam t inſtitiam. ¶ Jtem opp.C.quorum bonorum.l.prima.t dic vt ibi t bene facit quod notatur.j.de bonorum poſ.l.iij.§.bonorum. ¶ Tertio oppo.quod ſententia non faciat ſuccedere alijs cum ſit iuris ciuilis ſolennitas t actus legitimus.vt probatur.§.de cōdictio indebiti. l.iul.t not.inſtitu.de oblig.in princi.ſicut adoptio t legitimatio qui ſunt ſimiliter actus legitimi.vt.j.de regulis iur.l.actus legitimi.t.§.de adopt.legi.l.prima.Sed tales actus non prejudicant alijs:vt.C.de adopt.l.penulti.§.ſed ne articulum.et in aut.quib.modis naturales efficiuntur ſui.§.filium.coll.vij. ergo hic male dicitur quod habeatur pro filio quo ad omnes.
1 ¶ Sed dic quod † ciuilitas[a] .i.ſententia non inducit naturali
2 tatem:nec naturalitatis effectum.Sed declarat eſſe.t illa declaratio pro veritate habetur.contraria ergo loquuntur de illo ciuili actu qui rem de nouo in eſſe conſtituit.hic de eo qui in preteritum fuiſſe declarat.Dynus. ¶ Aut ergo tractatur de reducendo de non eſſe in eſſe:puta quod efficiatur filius q non erat:ſed erat naturalis t habent locum cōtraria:aut non tractatur de reducendo de non eſſe ad eſſe:ſed magis declarando quod eſt t tunc habet locum lex iſta.et quod ſententia declaratur non de nouo inducatur probatur.§.de rei vendi.l.ex diuerſo.t ſi ſeruitus ven.l.ſicuti.§.ariſto.Oldra. ¶ Vel dic ſcōm Jacob.de bel.quod quaſi in idem recidit quod hic loquitur in ſententia que p veritate habet t facit ius.vt.§.de ſtatu ho.l.ingenium.t.j.de reg.iuris.l.res iudicata.contraria vero loquuntur in legitimatione t adoptione que deſignant ſolam imaginem veritatis t ſm Jac.de bel.Et ad pleniā notitiam quā
2 do ſententia faciat ius inter omnes dic quod ſententia:† tres ſunt ſpecies:quedam enim eſt inductoria: quedā reſciſſoria: quedam declaratoria.Jnductoria eſt illa que de nouo obliginducit.vt.§.de peculio.l.iij.§.idē ſcribit.Reſciſſoria dicitur que fertur in querela inofficioſi teſtamenti.vt.§.de inoffic.teſtāmēto.l.poſthumus.§.ſi qs.t.l.papi.§.ſed ſi ex cā.Declaratoria eſt que fertur in reali ſiue ſuper re corporali.vt dicta.l.ex diuerſo.§.j.§.de rei ven.ſiue ſuper incorporali.vt dicta.l.ſicuti.§.ſed ſi queratur.§.ſi ſeruitus ven.vt hic. ¶ His premiſſis dic quod ſententia † lata in populari actione ſiquidem abſolutoria facit ius inter omnes ſi cōdemnatoria non.vt.§.de iure iurā.l.eſi qui.§.in popularib⁹.t.j.de accuſa.l.ſi cui.§.is idem. Si vero eſt in priuata actione lata ſententia ſiquidem inductoria dic quod regulariter nō facit ius inter omnes.vt.C.res inter alios acta per totum.ſi reſciſſoria vt lata in querela inofficio.teſtamenti ſi eſt lata pro here de proficit omnibus ar.dicte l.poſthumus.§.ſi quis.ſi contra heredem nō prejudicat alijs habentibus ius equale cum eo.vt eodem titulo de inoffic.teſtamento.l.circa.ſed non habētibus equale ius.vt legataryſ iure antiquo prejudicabat.vt eodem titulo.l.papi.§.ſi.hodie non vt aut.ex cauſa.ſecundum vnum intellectum.ſi declaratoria:aut iuris:aut facti.ſi facti ſiquidem vnius hominis tātum eſt declaratoria non facit ius inter alios.vt.C.res inter alios acta.l.res.t de crimine expilate hereditatis.l.res.ſi facti plurium tunc ſiquidem eſt abſolutoria prodeſt:cōdemnatoria vero nō nocet.vt.j.de adulteris.l.denunciaſſe.§.queritur. ¶ Si vero eſt declaratoria iuris ſiquidem vnius rei non facit ius ei qui nō eſt conſors iuris:conſorti vero ſic.vt.§.ſi ſeruitus ven. l.loci corpus.§.ſi fundum.Si vero iure perſone ſiquidem agit vel conuenitur ille cuius principaliter intereſt defendere:tūc facit ius inter omnes et omnibus prejudicat vt hic t dicta.l. ingenuum.de ſtatu hominum.vbi de hoc plene.Si vero talis perſona non eſſet in iudicio non faceret prejudicium inter omnes.vt.j.de liberali cauſa.l.diui fratres.ſi inge.eſſe dicatur.l.j. t.§.t de collu.detegen.l.cum non in iuſto.Pet.t hoc facit ad
4 queſtionem † qō filia eius qui mortuus eſt vltra mare que probauit ſe filiam ꝓtra quēdam alium non faciat ius cōtra alios ſm Sui.de cu.t hoc ideo quia non fuit ſententia lata contra verum patrem t ſic non contra eum cuius principaliter intereſt.imo cōtra non iuſtum cōtradictorem.de hoc no.per Ly.in lectura.C.de fide inſtrumē.l.ſecunda.de peti.here.l.vlti.t in rubrica res inter alios acta.t quibus res iudicata nō nocet ſuper rubrica vbi de hoc plene dixi.t hāc diſtinctionem poſui et vide qō bene no.p Jnnoc.extra qui ſil.ſint legitimi.c.tanta.

Jue cōtra prouinciam. Scilicet quod ex eo prægnans nō fuerit t repete in eam.cauſa eſt vt debeat agnoſci non fore ꝛc.id eſt agnoſcet.Ibi ſeru⁹ fuerit ſub.nocebit in omnibus cauſis t quā tū ad omnes.dy.t de hoc plene dic.vt.§.eodem.l.proxi.

1 ¶ Probatio de iure dominij neceſſaria eſt in actiōe in rem.
2 Rei vendicatio nō datur deſeruienti t poſſidenti.
3 Maleficium ſi eſt commiſſum in cōfinio duarum ciuitatum t dubitatur in cuius territorio tunc vterq; iudex cognoſcere hz de maleficio ratione dubij.
4 Cōpromiſſum ſi eſt factum inter clericum et laicum t diſcordant ita qō opus ſit tertio t ſimiliter in electione tertij diſcordent ad quem recurri debeat.
5 Accuſator legitimus ſuperueniens an tollat inquiſitionē per iudicis officium incohatam.
6 Accuſatore mortuo qualiter procedere habeat iudex.

a ¶ Ciuilitas. Aldō Bal. l.l.cines xp̄i. ghrt gl.C.de app.t icol. li.x. Alex.ā l.ſi marit⁹. §.j.de adul. Bar.l.l.j.ff. ad munici. t in.l.fin.§. idez reſcripſerunt.eo. titu.

Quia plautianum. ¶ Pro declaratione vide qō dixi.§.eodez l.j.in princi.Et de iſto ſenatuſconſulto cuius nomen nō habemus.Sed editum fuit temporibus diui marci ponitur t habetur titulus ſpecialis in libello Rofredi de ſenatuſconſulto diuidi adriani.t vide i ſpeculo de natis ex libero vētre in pn. t qui filij ſint legitimi. ¶ Et pro euidentia etiam vide in eodē libello de actiōe in rem prejudiciali.ſecundo quaterno.et inſtitu.de actio.§.prejudicialis.de partu agnoſcēdo.proponitur contra eum patrem vel auum in cuius poteſtate filium vel nepotem eſſe contenditur nō cōtra alios agnatos vel cognatos vel contra eum qui ſe negat filium vel nepotem:ergo per

Universidad de Deusto
Biblioteca

descensum vel ascēsum ꝛ econtra. ¶Item qō carbonian. pos. locum hz demum mortuo eo de cuius bonis mouetur impuberi questio: siue moueat per collaterales siue p ascēdētes aut pupillo moueri nō potest: q pupillus descendētes habere nō potest. Postea dic quod ille. ff. in septē partes diuidit. Secunda ibi. qd ergo. Tertia ibi. quid si hoc. Quarta ibi. ꝛ quod sit. Quinta ibi. illud tenēdum. licet quidam habeāt pro. ff. ꝛ allegetur vt. ff. melius est tñ habere pro versiculo. Sexta ibi. adeo ad hoc. Septima ibi. Ité pro hoc senatus. In primo secūdo tertio ꝛ quarto casu agitur de preiudiciali in rem de partu agnoscēdo. In quinta agitur de petitiōe hereditatis. ꝛ in ea p prie inquiritur an sit filius illi? de cuius successiōe tractatur. In sexta dicit qō ḡstio inchoata i preiudiciali expirat ꝑpter mortē patris: q; pendēte iudicio deuenit in casum a quo incipere non poterat. ꝛ fit missio ex carbon. In septima ꝛ vltima dicit ad quos pertineat senatusconsulta. His premissis literā expone. Ibi factū est qō appellat adrianū quoniā tēporibus adriani factum est ꝛ quo cauetur quod sequitur. Old. Ibi partus sit editus de quo reuocatur in dubiū sit filius vel nō. Dy. Ibi quid ergo si quis cuius status in dubio reuocatur. Dyn. Ibi recalsurus est. id est in cui? potestate est futurus si nepos probetur. Dynus. Ibi qui dicit debeat. id est qua actione agi debeat ꝓtra auum qui negat eum esse nepotem. Dynus. Ibi similiter agendum. id est proponēdo actionem preiudicialem sicut cōtra patrem si vineret. Byn. Ibi in matrimonio. id est matrimonio constante. Dynus. Ibi ꝛ quid. id est qua actione agendum est. Dy. Ibi an vxor fuerit. scilicet mulier de qua pater natus ꝓponitur. Ibi disceptetur. id est in dubium reuocetur. vt infra vbi pupill⁹ educari debeat. l. fi. discipetur. Et dic viuente patre vel auo in cuius potestate futurus erat si filius iudicet alias nō haberet locum preiudicialis. vt infra sequitur. Dy. In ver. illud tenendum ibi senatusconsultum in quibus cauetur agendum preiudiciali de partu agnoscendo. Dy. Ibi parētis. id est patris vel aui. Dynus. Ibi quid ergo est. id est quo preiudicio inquiretur sit filius vel non. Dynus. Ibi quereturin modum exceptiōis. Dy. Ibi adeo hoc verum est. scilicet quod mortuo patre vel auo preiudicialis locū nō habeat. Dy. Ibi vt dictum est in versicu. illud tenendum ibi redditum. id est incepturn. Dynus. Ibi pater decesserit et sic peruenit ad casum a quo incipere nō potuit. Dy. Ibi ad carbon. edictū sylla. cui mouebatur questio erat impubes ꝛ in preiudiciali inchoata non preiudicek. Dynus. Ibi agnoscuntur. ad est qui futuri erāt sui heredes. ¶Ibi nō sit in potestate illius qui cōtrouersiam facit. Dy. in fi. ꝛ transeūdum est ad alia iudicia vt carbon. vel petitionē heredi. Jacobus de are. ¶Oppo. qō ista preiudicialis in rē sit superuacua: q; competit rei vēd. de iure quiritū. vt. ff. de rei vēd. l. prima. §. p hanc. ꝛ dic qō quatuor sunt differētie inter hāc ꝛ illam. Prima q; in ista inquiritur solū an sit filius vel nō ꝛ per consequēs qō pater teneatur ad alimēta ꝛ ad cetera alia ad que tenetur pater filio: in illa autē solum modo queritur de iure patrie potestatis ꝛ de iure filiationis ꝛ sic illa cōpetit soli patri vel auo qui se haberet potestate contēdit: hic autē preiudicialis competit communiter patri ꝛ filio ꝛ sic hic est generalior illa. Ité in illa inquirit principaliter de iure potestatis hic principaliter de iure filiationis. ¶Ité ista qñ de seipso cōtrouersiam facit illa non qñ inuitus ab alio detinetur ꝛ sic ista datur solum ascendēribus in quorū potestate recasuri erant vel ecōtra. illa autē tātū aduersus extraneos per liberos nostros nobis in vicis detinēt. ¶Quarto q; hec est pretozia illa cinti. Dy. ¶†Ité oppo. in actione in rē oportet probari de iure dominij. vt. ff. de rei vēdi. l. in rē actio. sēm hoc nō est possibile in rē dari: ꝛ dic quod sicut rei vēdi. directa est causa directi dominij ꝛ vtilis: vtilis dominij ita hec preiudicialis filiationis. ꝛ sicut ad victoriam oportet probari dominium directū si directa agatur ꝛ vtile si vtile agatur ita in hac preiudiciali oportet filiationem probari. ¶Item oppo. quod non preiudicet alijs. vt. ff. eodē. l. si quis a liberis. §. fi vel parēs. Sed ibi ꝓfesserat summaria cognitio ꝛ dic de hoc, vt dixi plene. ff. l. proxi. ¶Quare dicatur preiudicialis habes hic in glo. ꝛ melius in. §. preiudiciales institu. de actio. an possit qs petere pronunciare se fructus. dic quod sic in speculo qui filij sint legi. in princ. ꝛ per Innoc. de ord. cogn. c. tuam ꝛ hic in modum excep. vt ibi dicitur. de hoc per Lyfi. C. de probatio. l. non exemplis. ¶Querit hic dy. an iste preiudiciales dentur illi qui est in quasi possessione iuris de quo querit in hac preiudiciali. ¶Et videtur quod nō q; rei † vendica. [a] non datur possidenti ꝛ detinenti vt. C. de alie. iudi. mutan. causa facta. ff. l. prima. ergo nec ista cum sit in rem sicut ꝛ il-

a ¶Rei vēdicatio. Adō speca. i ti. ō act. ff. Ité elidit. ꝛ de ac. emp. seq. §. qs. ḡ si ago. ꝛ i ti. de iterro. que fiūt i ind. §. ij. p totum.

b ¶In cōmio. Adde, q; parochianus q stat i ḡmio dnā rūparochiarū sit parochianus vtriusq; ꝛ p hoc. C. ō agri. ꝛ tūc. l. oēs ꝓfugi ꝛ q; no. per dy. ff. ō acq. rer. re. do. l. adeo. §. in fula.

la. Sed dic cōtra ꝛ est hic casus circa princi. dum dicitur quod ei qui nascitur cōstante matrimonio est in quasi possessiōe filiatiōis vt. ff. de his qui sunt sui vel alieni iur. l. filium ergo ꝛc. ¶Preterea actiōes reales que incorporalibus dantur competūt etiam possidenti vt supra ff. vsufruc. peratur. l. vti frui. §. finali. ista actio preiudicialis datur ad incorporalia ergo ꝛc. Dy. ita etiam tenet in dicto. §. preiudiciales insti. de actionibus. modo aliqua vtilia colligamus ex textu. ꝛ glo. ¶Et primo collige quod ex ver. quod si hoc ipsum ꝛ ex glo. ibi posita in fine. que incipit. l. ex senatusconsulto quod si maleficium† fit 3 b commissum in confiniō duarum ciuitatum ꝛ dubitatur in cuius territorio qō iudex vtriusq; ciuitatis cognoscere debeat de maleficio ratiōe onbiō. ad hoc facit. ff. de excu. tu. laure peritos. §. primo. sed potest dici quod sit melior cōditio occupantis. id est coram quo lis primo cōtestatur. vt infra de accusa. l. senatus ꝛ ne pluries de delicto eiusdem hominis queratur: ꝛ ne vnus a diuersis de eodem crimine accusetur. Dy. ¶Communis opinio est quod vterq; iudex cognoscat per dictum. §. primo. l. iuris peritos. vbi de hoc. ꝛ ꝓ hoc bene in cor. aut. vt defuncti seu funera. §. huius rei ibi oportebat enim ꝛc. colū. quinta. infra ad municipal. l. magistratus de liberis ꝛ posthumis. l. gallus. §. fina. ꝛ de officio consul. l. prima. ꝛ quod not. in speculo de legato. §. nunc dicamus vers. illud etiam queritur. ꝛ ver. seq. ꝛ quod no. extra de electi. c. dudum. secūda circa fin. ¶In gl. no. ergo ꝛ qō notaui. C. vbi de criminibus agi oporteat. auf. qua ꝓuincia. ver. Item quero quid si maleficium est commissum in confinibus ꝛ de episcopis ꝛ clericis. generaliter. auf. presbyteros ibi signata ꝛ de contrahen. emptio. l. j. ꝛ infra de tuto. ꝛ curat. datis ab his. l. prima. satis dixi. Nō obstationes Dyni: quia per hoc nō punitur pluribus legibus. vt dicit senatus. nec de eō delicto sepius queritur licet ꝑ plures iudices simul non puto tamen ineptam eius opin. quod si vnus preueniret alium per contesta. quod ipse ꝓferatur p l. ff. de procura. l. pluribus de ver. obli. l. fi titius de re iudica. l. inter eos. ꝛ iudicatum solui. iam tamen. §. fina. cum in eis notatis. Et facit etiam ad aliam questionem si compromissum 4 fest in laicum ꝛ clericum ꝛ discordāt ita ꝙ oportet eligere tertium ꝛ in electione tertij similiter discordāt. ꝛ sic opus est qō recurratur ad superiorem. arg. ff. de arbi. l. item si vnus. §. principaliter. ꝛ. C. de arbi. l. vlti. qs dicitur ille superior vtrū iudex ecclesiasticus vel secularis. Pōt dici ꝙ vterq; arg. iuriū predictorum. Dy. ꝛ ita tenet Dy. dicto. §. cum oriūdus in. l. iurisperitos. ff. de excu. tuto. ꝛ vide in speculo de arbitro. §. sequit vñ. sed qd si isti duo. Deinde collige ex ver. adeo hoc verū est ibi pater decessit quod speciale est ꝙ instantia iudicij nō trāsmittatur ad heredem qui ad iudicium deuenit ad eius casum a quo incipere nō potuisset: ꝛ iō euanescit. arg. ff. ti. ꝑ. l. fi. ꝛ ibi tetigi alis regulariter iudicium ꝛ instātia transit in heredem. vt. ff. de iudi. Lheres absens. ff. l. tā ex ꝓtractib⁹. ff. l. si petitor. ꝛ dixi C. ex delic. defuncto. ꝛ inquantum teneatur heredes super ruīna. ¶Item non pronunciat hic iudex de re de qua cognouit contra. l. eo. titu. de iudic. l. de qua re ꝛ faciunt predicta ad 5 aliam questionem an superueniens † legitimus accusator tollat inquisitionem per officiū iudicis inchoatā in casu in quo potuit inquirere puta i falso teste. vt. C. de testi. l. nullum. ff. de testi. l. qui falsa. vt. C. de ꝓb. l. iubemus. alijs qui no. ff. de adulteris. l. ij. §. fi publico in gl. ꝛ de hac questiōe potest queri dupliciter. ¶Primo si iudex processit per inquisitionem ꝛ superuenit accusator: an possit iudex ex officio ꝓcedere. Et dicendum est quod iudex nō potest ex officio procedere: q; esse aliqd ab initio in aliquo statu vel post ex postfacto deduci ad idem paria sunt optime facit. ff. ꝛ pos. leg. l. si pecunie. §. fi. vbi de hoc per Dyn. ff. titu. j. l. si cum dos in princ. de condi. sine cā. l. permisti. ꝛ ad hoc. ff. de suspecto tutore. l. post finitam vbi de hoc dixi: sed planum quod si a principi. apparuisset accusator cessasset officiū iudicis vt. ff. de mune. ꝛ hono. l. repeto. §. si qs accusatorem. ergo ꝛ superueniente accusatore debet similiter cessare. l. hui⁹ versiculi. ꝛ quia ordinarium tollit extraordinarium. ff. de minoribus. l. in causę ꝛ ita etiam tenet Dy. extra de regu. iur. c. actum legitime. lib. vi. ꝛ in speculo de inquisitione. §. nunc dicendum restat. ver. vltimo. ꝛ per Innocen. de rescrip. super literis in glo. ꝛmo sui forsan circa medium. ¶Et facit que notaui. ff. de verborum obliga. l. inter stipulantem. §. sacra in quarta oppositione ꝛ. l. extimo. ꝛ de regulis iuris. l. in ambiguis. §. j. Secūda questio ad quam faciunt ꝓdicta est. si aliquis 6 erat accusatus de aliquo crimine ꝛ moritur accusator† lite nō finita index possit ex officio ꝓcedere sicut potuisset si a ꝑn. nō apparuisset accusator: cū aliqd nō ee ab initio in eodē statu vt ex postfacto deuenire sunt paria. vt probatum est ꝛ ꝓ hoc bene

bene facit. C. de abolitio. l. ij. ꝛ quod ibi dixi. ꝛ ꝓ determinatione ambarum questionum facit: quia iudicium pertinet ad eum casum a quo incipere non posset. vt. ff. ti. ꝓxi. l. fi. ꝛ probatum est. ff. ꝛ de vtraq; questione dixi. C. de accusa. l. ea qdem §. nunc aliquas questiones. Sed an procedet iudex ex eisdem act. dy. quod sic per. l. si ex pretium cum ibi notatis. ff. de ap. dy. ¶Ultimo Jaco. de are. circa hunc. §. cuius pena est. ff. eod. l. j. versi. pena ꝛ. l. ij. alias incipit. §. iul. ꝛ. l. iij. §. ex his ibi sui maritus ꝛc. aut mulier sola contempsit vt fecit. ff. ea. l. j. §. fi mulier. ꝛ tunc pena eius est vt alat filium etiam maiorem triennio et sine spe repetitionis alimentorum prestitorum filio etiā a marito locupletes vsq; quo cognitio de actione preiudiciali declarabitur illum patris iustum filium: quod patet quia licitum est non agnoscere ante preiudicium redditum. vt patet. ff. ea. l. j. §. e leganter versi. quemadmodum per contrarium ꝛ. l. ij. §. ex his. in prin. Et secūdum hoc intelligitur. eadem. l. j. §. illud notandum ꝛ si licet non agnoscere ꝛ non alere interim quantum ad paternam prouidentiam dicit patre carere ergo onus spectat ad matrem sicut in vulgo quesitus qui patre carere dicuntur. vt. ff. de statu ho. l. vulgo ꝛ. j. eadem. l. fi quis a liberis. ver. ergo ꝛ matrem ꝛ cum mulier sit culpabilis in omissa denunciatione imputabit sibi hoc damnum quod quis de sol. l. quod a quequam ꝛ de conditi. indebiti. l. pene. ꝛ sic non repetet. ¶Quid si nullus plantianum contempsit siue offendit. vt per edictū. j. xxx. dies nulla facta denunciatione. ¶Item vbi mulier denuntiauit ꝛ maritus similiter contra vel custodes misit licet maritus non cogatur partum alere ante ꝙ cognitio super preiudiciali consiterit cum filium. vt. ff. l. j. §. elegan 6 ter. ꝛ versicu. plane tamen vir alens maior triennio qui debet esse ad onus patris locupletis poterit a marito repetere si ap paruerit eum filium reddito preiudicio ꝛ sic potest loqui. j. ea. l. si quis a liberis. §. fi mater. nam cum careat culpa ꝛ pena. vt. ff. man. l. lucius ꝛ sic intelligatur dictus. §. eleganter. ff. eod. l. j. Sed nunquid hoc obtinebunt in hoc articulo cum matrimonium solutum est morte: auo supersite in cuius ptāte est nepos futurus. respon. sic cum eadem sit ratio. arg. j. titu. j. l. j. §. meminisse. Sed quid si auus talis non supersit? tunc obtinet j. ti. j. l. j. §. de insp iciendo ꝛ. §. illud. Sed quid si constante matrimonio edatur partus. respon. nulla denunciatio exigitur: sed obtinet. j. eo. l. si quis a libe. §. si vel parens. in prin. Jac. de are. in gl. actione in rem ibi de liberali cā ordinata verum est si in ea plene cognoscatur de causa filiationis alias secus. vt infti. de act. §. preiudiciales. duplex est ergo modus proponendi eam. Dy. Ibi nec vnus sit in alterius dominio. vt. j. de furt. l. mater in fi. quinimo pater filium non possidet. vt. j. de acquir. pos. l. i. §. per eum. Olā. ibi preter vnam qua agitur de liberta ꝛ seruitute. dy. in gl. j. ex se ꝛ sic plurale ꝑ singulari. ꝛ ad hoc allegatur. §. ex actis. ꝛ de hoc in alphabeto. In gl. quo ista vendicabit ibi preiudiciali actione que ꝙponitur per filium contra patrem ꝛ de qua dictum est. ff. Dy. in glo. vt si filius ibi in ꝓtract. i. in preiudicialiꝫ contra patrem viuentem ꝛ carbon. ea mortuo. Dy. Ibi ex carbon. qñ erat questio de statu ꝛ bonis Old. Ibi ex constitutionibus quando est questio de statu tantum. Oldra.

1 ¶Oblationes ꝛ decimas ecclesie detinens dicitur egentiū necator.
2 Maritus male tractare vxorem dicitur si eam patiatur fame aut siti mori.
3 Deportato alimenta non sunt deneganda.
4 Pater denegans filio alimenta dicitur homicida.
5 Eleemosynam pauperibus faciendam non esse affirmans deum negat.
6 Mirantes prospiciens quos potest prohibere si exinde homicidium sequatur tenetur.
7 Partum nondum natum extinguens an teneatur lege cornelia de sicarijs.

Necare videtur. Hec lex ideo ponitur in hoc tit. vt ratio nabilis causa ostendatur quare pater recusans filium alere extra ordinem coerceatur. vt. ff. eod. l. j. §. pena. C. de patria potestate. l. nec filium ꝛ de infantibus exposi. l. ij. Ja. ꝛ Ol. ꝛ cōcor. ad hanc. l. ff. ad. l. aquil. l. item si obstetrix. §. si quis hoiem ꝛ de ventre in pos. mit. l. i. §. toties. ff. de ꝛ in auf. nullum credentem agricole vltra prin. ¶Et ꝙ dicit quelibet teneri pascere fame morientē in decre. lxxxvj. di. c. pasce fames. ꝛ q detractat obliatiōes ꝛ decimas † ecclesie ad quas teneturvidetur esse necator egentiū. xiij. q. ij. c. qui oblationes.

2 ꝛ. c. seq. Et q. l. ic dr de fame idem est de siti ꝛ iō maritus † dr male tractare vxorem si eam fame aut siti necauerit vt in lombarda qualiter mondoaldus amittat mondiū. l. fi. ff. incipit cōtinet etiā si pater non prestat alimenta filio ipso iure est excōcatus. xxx. dis. c. si quis deliquerit ꝛ filius ꝙ hoc efficit sui iuris ꝛ libertus ingenuitatem eripit vt no. extra de infantibus exposi. c. vno. Jn gl. que est super verbo lāguidus. ꝛ idem no. per Ray. in summa de homicidio. §. item quid si pater ꝛ d. c. si qs deliquerit alias incipit. c. hi qui. §. si qs deliquerit. ꝛ vide in speculo de infantibus. ¶Ité deportato † non sunt alimenta de- 3 neganda vt no. j. de ali. ꝛ cib. leg. is cui. ibi de hoc tetigi imo ēt victualia non denegand dānato ad mortē. vt. j. de re iu. l. si vicū nec debent vestes auferri. vt. j. de bonis dānato. etiam in exiliū debent alimenta prestari. in auf. de incestis nup. §. si vero ꝛ ibi in gl. col. iij. humanitatis etiam est ꝓ spicere egenis vt eis alimenta nō desint. vt. C. de sacrosan. ecc. l. priuilegia. ꝛ sicut pater † tenetur alimenta prestare filio vt 4 hac. l. si is ꝛ filius patri ꝛ matri ꝛ nisi eis prestet homicida est. xxiij. quiū. cinter contracta. lxxxv. di. nō satis. ꝛ not. in gl. xij. q. ij. c. qui absimilit. ꝛ non solū pater bono: sed etiā impio malo homini ꝛ legū contēptori. vt. d. §. si vero in auf. de incestis nup. et de hoc dicetur plene. j. l. proxi. in prin. ¶Item ille qui negat 5 † eleemosynam [a] esse faciēdam pauperibus negat dictum esse a vñ. q. j. qui geminat. ꝛ qui non dat eleemosynā pauperib⁹ non adimplet legē dei. lxxvj. di. qui eleemosynā. ¶Item collige a ex hac. l. q; qui non facit q; debet vt facere aduersus ea. vt. j. de 6 reg. iur. qui non facit vbi de hoc. ꝛ ideo si aliquis † videt duos rixantes quos potest dirimere ꝛ ex rixa ipsa sequatur homicidium est hic ar. q; teneatur. ꝛ ꝓ hoc extra de homicidio sicut dignum. Jn contrarium videtur q; quis non cogitur indicare facere. vt. ff. de condic. ob turpem causam. l. idem est. §. sicut in iudicium. ¶Sed de hoc vide per dy. extra de reg. iur. c. nō est sine culpa ꝛ q; not. extra defen. excom. c. ꝑte. ꝛ. c. ti. c. dilecte lij. per Archi. ꝛ Jo. and. ꝛ plene dixi. C. de cōmertiis ꝛ mercatori. l. ij. ¶Queritur glo. nunquid hoc casu teneatur. l. cozne. de sicarijs. videtur q; sic per iura predicta ꝛ maxime per dictam legē qui non facit. Ja. de are. tenet contrarium q; non habet locum pena. l. cor. sed pena de qua dicitur in sequenti gl. nisi forte cū exponeret in sylua ybi verisimile esset eū moriturum vt hic dr. Sed vt ibi ꝛ ff. eo. l. i. §. pena. Dy. in gl. ad hospitale sicut facit dominus Martinus ispanensis de famulo suo ꝛ geraldus de requescen. Dy.

a ¶Eleemosynā. Adde tex. j. c. mior. de pen. dis. j. c. me dicina ꝛ seq. lxxxvi. dist. Car. in cle. j. §. iō qō de relī. ꝛ vene. sancto. hos. i sum. depe. §. si qs. ¶eleemosyna em valet in redēptionem pctōr. xiij. q. j. aīe defuncto. ꝛ ī c. mendacia vsa. de pen. dist. j. Bar. ī l. iij. q. C. ō sa. f. ecc. nec est fīda de bonis alienis capi. ex trāsmissa. ō deci. ¶Pau. de cast. ꝙsil. lxxij.

1 ¶Liberi coguntur parentes alere ex iudicis officio.
2 Bastardi debent ali a parentibus ex naturali equitate.
3 Liberi an semper possint alimenta a parentibus petere.
4 Alimenta nullo iure peti possunt tamen de iure naturali pater tenetur filios educare.
5 Liberorum educatio est de iure naturali ꝛ ex charitate sanguinis prouenit.
6 Statutum pactum seu consuetudo q; parentes non teneantur filios alere sunt ipso iure nulla.
7 Educatio parentibus per liberos facta an sit de iure naturali.
8 Filij tenentur magis parentibus subuenire q; sibīpsis.
9 Liberi an teneantur patrem alere si auus eorum est sufficiēs.
10 Nepotis defensio spectat ad filium auo absente.
11 Patrem diuitem habens si habeat filium emancipatū etiam diuitem a quo debet ali.
12 Filius clericus an teneatur patrem alere de bonis ecclesie et an frater tenetur fratrem alere. ꝛ nu. 13.
14 Adoptiuus filius an debeat ali. per patrem.
15 Monasterium an teneatur alere patrem cuius filius factus est religiosus ꝛ econuerso.
16 Filij ex incestuoso coitu nati an sunt alendi.
17 Pater an possit alimenta denegare filio q; peccauit in corpus suum: ꝛ an filia que peccauit in corpus suum si penituit postea valeat talis penitentia. ꝛ nu. 18.
19 Pupillus vel adultus an possit petere curatorem in iudicio vt prestet sibi alimenta.
20 Donatarius an teneatur donatori alimenta prestare.
21 Libellus seu litis contestatio an debeant offerri in causa alimentorum.
22 Appellari an possit in causis alimentorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sigsa liberis. Breuiter hoc itedit vsq; ad ff.in vel parens.officio iudi.cogunt liberos †alere parētes ꝛ econtra ꝛ nō solū liberos in ptāte constitutos:sed etiā maternos qz hic ex charitate.ſ.sanguinis ꝛ equitate naturali descēdit: ꝛ idem econuerſo quod parentes vtriuſq; sexus alere debeāt liberos †ꝛ mater ꝛ auus maternus etiā vulgo quesitos ª ꝛ ipsi eam pater aūt deinum iuste quesitos ꝛ predicta vera sunt nisi habeāt vnde se alant.h.d.literam expone. Ibi exhibeantur.i. alantur. Dy. Ibi cognoscet.i.cognoscendo ꝛ an sit filius ꝛ an si iustus:ꝛ an sibi sufficiat ppter res vel opas suas vel an subsit cā ppter quā aliq̃ta denegari possint vt offensa parentū. Ja. Ibi exhibere.i.alere. Dy. Ibi ex necessitatibus.vt si est miles hocipso qꝛ idiget etiā si laborare posset. Jac. Ibi ꝛ cū ex equitate.i.de iure naturali.vt.ſ.de iuſtitia ꝛ iur.l.j.ſ.i.ꝛ.j.dicā. Dy. Ibi hec res.i.alimentoꝝ prestatio. Dy. Ibi singulorum coniunctorum alimenta petentium. Dy. Ibi exhibendis.i. alendis. Dy. Ibi dicendum est vt non solum a parentibus per patrem:sed etiam per matrem ali debeant. Dy. Ibi alere cōpelatur nepotes ex filia etiam vulgo quesitos. Dy. Ibi exhibeat i.alat. Dy. Ibi iuste eā procreatā de hoc ergo dz iudex cognoscere. Dy. Ibi opificem.i.artificem. Dy. qꝛ tota hec lex tractat de materia vtili alimentoꝝ hic eā enucleare decreui quo ad eā q̃ magis dubia sunt. Et de ista materia vide vtiles remissiones quas posui supra sup rub.in prin. In quibus de ista materia satis tractatur ꝛ tetigi.ſ.i.proxima. Deinde oppo. qō liberi †q non possunt alimenta a parentibus petere.vt.ſ.de iudi.l. lis nulla.dicit gl.ꝛ bene qō speciale est in cā alimentorum contra.l.illam lis nulla .ꝛ non exigitur hoc casu consensus patris vt not.in glo.magna circa fi.C.de bonis que libe.l.non solum.

2 Pulgo q sitos. Add bar.i aut. Is patri. C. de nat.li. q. est verū et mortuo patre. Ang. i aut. de trie. ꝛ ſe. ff. considere mus. Bal.i aut. resque. C. cōia dele. l.c. cū habe ret de eo q vixit in ma tri. ꝛ ibi pa nor.bart.in aut. ex com plexu. C. de incest. nup. 3 Bal.i.l.j.C. de sacrosa. ec. ꝛ in.l.qō paupib⁹. C. ō epiſ. ꝛ cle.

b Parētibus. Adde pan. de cast. i.l.veluti. ſ. ō iuſti. ꝛ iu. Spe. i ti. de adu. ff. si pr ꝛ qd si pcu tator. arch. xlv. dist. cuz beatum. cy. in.l.ff. C. de patr. qui fil. distraxe.

Item opp.ꝛ hic dicit textus.ꝛ gl.quod petuntur offi.iud. imo videtur ꝛ petantur iur.act.vt.ſ.eo.l.j.ff.ꝛ.iij.vſq; ad.ff.qz plantianum. Solu. aliquando alimenta petuntur officio puta qñ petuntur principaliter ꝛ fecūdario agitur causa filiationis. vt.ſ.e.l.ff. si vel parens:aliquando petuntur iur.ac.puta quando filius intentat preiudicialem de partu agnoscendo ꝛ iudex pronunciat eum filium qz hoc ipso videtur pronunciasse alimēta deberi ꝛ sic petuntur iur.act.vt in contrarijs. Jacob.de bel. 4 Item op.ꝛ nullo iure peti possint †cum debeantur naturaliter tantū:qz iure naturali obligatur pater educare liberos vt.ſ.de iuſtit.ꝛ iur.l.j.ff. ius naturale, ꝛ naturalis obligatio est ineſficax ad agendum. vt.ſ.de ac.ꝛ ob.l.naturales.ꝛ de fideiusſore.l.fideiuſſor obligari.ff. fideiuſſor. So. regulariter non agit ex naturali obliga. maxime ex ea que procedit ex iuſtinctu nature vt in contrarijs. Et fallit in casibus. vnus quando patronus petit offic. iudi. libertum compelli ad prestandum operas obſequiales ad quas prestandas obligatur libertus naturaliter tantum. vt.ſ.de condi. indebiti ff. non sortē. ff. libertus ꝛ de officio prefecti vrbis. l.j. ff. cum patronus. Item fallit in casu nostro vel dic qꝛ ex naturali non agitur iur.act. vt in contrarijs. Sed officium iudicis vnde imploratur vt hic cum fi. qz ad implorandum officiū non est necessaria obligatio. vt.ſ.de act. emp.l.qui per collusionem. ff. fi. opus est tamen qō filius petita venia officium iudicis petat vt no. in gl. singulari et pulchra. ſ. ad treb.l.cogi. ff. si pater. dy. Vel dic clarius licet quasi in id recidat: aut agitur principaliter ad alimenta ꝛ tunc petuntur p officium iudicis:ꝛ hoc casu non requiritur obligatio qz is qui iudic. offic. implorat non dicit sibi aduersarium obligatum. vt d.l. per collusionem in fi.ꝛ.ſ.de dam. infe.l.cum postulassem in prin. aut non agitur principaliter ad alimenta. Sed petitur qꝛ pater eum agnoscat vt filium quo ad omnia:ꝛ tunc intētatur actio preiudicialis in rem ꝛ in realibus non exigitur obligatio vt insti. de ac. in prin. ꝛ. ff. j. tho. ꝛ de hoc in margarita de alimē 5 tis. in prin. Patet ergo quod liberorum educatio †est de iure naturali ꝛ ex charitate sanguinis descendit vt hic dicitur. ꝛ. j. dist. ius naturale. ꝛ. xxx. dist. c. j. C. de rei vxo. actio. l. j. ff. fileat. ꝛ de bonis que liberis. l. non solum. ff. ipsum autem filius. ex quo colligit Jacob. de are. quod pactum statutum vel consuetudo 6 †in contrarium. ſ. quod parentes non teneantur alere liberos non valet quia iure sanguinis ꝛc, vt.ſ.de reg. iur. l. iura sanguinis. Jaco. ꝛ Oldr. hoc idem tenet Baleotus in margarita de alimentis ver. pone questionem pater emancipauit quod in toto positum ipso titulo per Baleotum transcripsit speculator titu. qui filij sint legitimi vbi tenet opi. predictam etiam si iurasset in ver. sed pone quidam. ꝛ pro hoc extra de consuetudine. c. vl. insti. de legit. agna. tute. ff. si. ꝛ extra de iureiur. c. cum 7 quidam. Sed quero econtrario nunquid educatio †que fit de parentibus per liberos sit de iure naturali. ꝛ videtur quod sic. vt.ſ. hac ea. l. ff. parens. Sed dici potest aut queritur an sit de iure naturali scōm ordinatam dispositionem ꝛ dico qō non qz in filio non reperitur ordinata dispositio. Sed in parētibus tm: aut queris an sit de iure naturali ex generali, disp̃ositione qua tenemur benefacientibus nobis benefacere:ꝛ tunc sit ar.ſ. de cōdi. inde. l. si non sortem. ff. libertus cum si. Unde si queras de educatione voluntaria illa, pcedit a dicto iure naturali quo tenemur benefacientibus nobis benefacere si de educatione coacta: illa est de iure ciuili vt dicto. ff. parens. Jac. butri. Sed ad hanc opi. multum obstat dictus. ff. parens. dum dicit ratione naturali ꝛ qꝛ dicit philosophus decimo ethicoꝝ dicit enim qꝛ in his que pertinent ad sustentationem nature que est propter nutrimentum filij, maxime debent sufficientiam prebere parentibus: sunt enim in hoc debitores eis sic casus essendi p generationem: vnde ꝛ circa ea que pertinent ad conseruationē b ipsius esse magis debēt subuenire parentib⁹ qꝛ sibi ipsis. †hoc 8 idem philosophus vbi. ff. ex quibus ꝛ commentator: videt velle qꝛ educatio parentum per liberos sit de iure naturali sicut ꝛ econuerso. Sed nunquid filius teneatur alere patrem banni tum vel malefactorem ꝛ legum contemptorem. dicꝛ sic vt in aut. de incest. nup. ff. si vero contingit. coll. iij. ꝛ dixi. ff. l. proxi. ꝛ qz persona patris debet videri licita ꝛ honesta filio etiam si sit turpis. vt.ſ. de obsequijs. l. liberto. ꝛ p hoc. ff. ti. l. j. ff. si. ꝛ. l. bono ri. ꝛ. l. licet. ꝛ idem pōt dici in patrono p dictas. ll. Sed an teneatur alere patrē hereticū. de hoc not. d. c. j. xxx. dist. Querit hic Ja. de are. quid si aliquis habet filium emancipatum et ex eo nepotem in ptāte retentum ꝛ vater ꝛ auus sunt locupletes quis alere debeat ipsum nepotē. ꝛ videtur qꝛ ab auo in cuius est potestate ꝛ cū queritur prefectitia in totum aduentitia quantum ad vsumfru. vt. C. de bonis que libe. l. cum oportet. vnde cū habeat cōmodum ꝛ incommodum sustinere debet. vt.ſ. de reg. iur. l. fm naturā. Item videtur patrem non de 9 bere alere †qꝛ dicit auus est sufficiens sicut ꝛ parentes materni q vero habent in potestate non alunt quādiu paterm fructus sufficiunt. vt.ſ. eo. l. pe. ꝛ dīs tenetur alere seruum suum apud quemcunqꝛ sit. vt.ſ. pro derelicto. l. fin. ꝛ pro hoc. ff. famj. ercis. l. si maritus a contrario sensu nam mortuo auo filij spectāt ad onus patrisvt ibi. ergo eoviuo spectat ad auum. Item demū 10 auo absente †spectat ad filium defensio nepotis. vt .ſ. de inim. l. sed si vnus. ff. qō autem dictum. ꝛ de procu. l. filiusfamilias. ff. j. In cōtrarium qꝛ pater teneatur qꝛ mulier mittitur in possessionem bonorum eius cui filius est paritura ꝛ sic partus alatur. vt.ſ. de ventre in pos. mit. l. j. ff. toties ꝛ qz pater pius ad succes. admittitur vt in aut. de here. ab intesta. ff. j. qz est. C. de legitimis here. aut. defuncto. ergo ipse cuius curam habere debet. vt.ſ. de legi. heredi. l. j. Item hic non procedit per potestatem sed per sanguinem vt hac. l. ver. verum autem in fi. ergo cū pater sit proximior alere debet. Item onus nepotis pertinet ad auum propter filium. vt.ſ. de colla. bonorum. l. dotem. alias dedit auus dotem: ergo fm gradum sanguinis debet ad filiū spectare onus. arg.ſ. hac ea. l. ff. fi. Item si mulier denunciauit ei in cuius potestate est maritus fatisfactum est ad hoc vt pater partus alere teneatur: ꝛ onus patri ꝛ non auo imponit. vt.ſ. e. l. j. circa prin. ꝛ ver. pena. ꝛ hec secunda pars videtur tutior. argu. predictarum legum. ꝛ C. de infantibus expositis. l. vnusquisqꝛ. ꝛ hoc si filius sufficiat alꝰ secus. vt.ſ. e. l. pen. ꝛ. d. l. si maritus. ſ. fami. ercis. Jacob. hoc verum quando pater habet dotem secus si auus eam haberet quia onus dotis est alere filios. vt.ſ. de castren. peculi. l. dotem. per quam hec questio terminatur. Item querit ipse Jac. quid si aliqs habeat patrem diuitem †ꝛ filium emancipatum diuitem ipse autem est egenus quis teneatur eum alere. ꝛ videtur quod sit in electiōe sui 11 a quovelit petere alimeta sicut est in electione eius qui plures habet debitores a quo velit debitum consequi. vt.ſ. de duob⁹ reis. l. iij. de leg. j. l. si ex toto. ff. j. ꝛ. C. de fideiusso. l. liberū. Sed posset dici quod vterqꝛ teneatur conferre alimenta sicut fratres legitimi conferunt ad alendum fratres naturales efficiūtur sui. ff. pe. ꝛ de incestis nupt. ff. j. ꝛ dicitur etiam in pluribus heredibus vt.ſ. de alimentis legat. l. iij. Jacob. ꝛ pro hoc.ſ. de damno infec. l. si propietarius. ſ. famil. ercis. l. ex parte. de petitione hereditā. l. sed ꝛ si lege. ff. adeo. ꝛ. ff. quod autē. Alijs vt ol. placet prima opinio. quod possit eligere a quo ajatur. si quis omissa causa testamenti. l. si ab instituto ꝛ de actio. ꝛ obliga. l. si is qui stichum, quasi sint duo rei vt dictum est. vt. C. de duobus reis. l. j. Rayn. tenebat onus alimentorum pertinere ad filium tantum per. l. de inofficio. testa. l. nam ꝛ si parentibus vbi dicitur quod hereditas filij pertinet ad patrem ordine turbato. Ita hic si filius sit diues ꝛ pater pauper est dare qꝛ pater egeat auxilio filij contra ordinē nature. Sed licet cōtra ordinem

ordinem tamē spectare debet ad eū: ergo filius debet alere patrem pauperē. arg. dicte. l. Ray. Sed hoc etiā facunt pro ꝛ cōtra allegata in pri. qōne. ꝛ vide Ly. C. de alendis. li. l. j. Sed 12 an filius † clericus de bonis ecclesie teneat alere patrē dixi. ſ. 13 e. l. ff. si impubes. Sed an frater † teneat alere fratrem ārt hic gl. ꝛ gl. tenet qꝛ equius est qꝛ teneat. Sed qꝛ non teneat vf qz hac lege cautū nō reperit ꝛ hoc sufficere videt. vt. C. de col. Illā. ꝛ de prenari. l. iij. ꝛ in aut. de trie. ꝛ fenus. ff. consideremus. vbi dicitur erubescimus cū quid sine lege dicimus. In primo pro gl. videtur. ſ. de tut. ꝛ nō. dictra. l. j. ff. ver. ff nōnullus. ꝛ de admi. tu. l. tutor. fm dignitatem ꝛ. ff. si. ꝛ. l. qui filiū. hic in gl. alleg. vbi patet frater teneri alere sororem. Sed quidam in sorore dicunt esse spāle propter fragilitatē sexus. vt.ſ. vt in pos. lega. l. pe. qz est securioris vite. vt. ff. de transac. l. cū hȳ. ff. in persona. Sed tu dicidem in fratre qꝛ in sorore ppter rōnem q̃ redditur dicto ver. Sed nonnullus. ꝛ qz non est facienda differentia inter matrē ꝛ feminam. vt. C. de lib. prete. l. maximū vitium. ꝛ qz de fratre videtur expressum vt. ff. de iure dot. l. mutus. ff. manente. sol. ma. l. cōis ꝛ videt expressum in aut. quib. mo. naturales effic. sui. ff. si quis igit habens filios. que posita est. C. de natura. liberis aut. licet vbi habet qꝛ frater legitimus tenetur alere naturalē tm: ergo fortius naturalē ꝛ legitimū. ꝛ hanc opi. tenet Baleotus dicto tit. de alimentis. ver. sed nunquid frater. ꝛ speculator dicto tit. q filij sint legitimi. ꝛ de hoc not. in gl. ꝛ per Ly. ꝛ plene dixi. C. de alen. lib. l. j. Sed nūgd 14 filius adoptiuus †sit alendus p patrē. dic quod dicit. ſ. de op. leg. l. pe. ꝛ ibi no. ꝛ vide etiam qō no. insti. de here. abintestato ff. admonendi. in fi. in gl. nunquid eum. Itē nurum tenet qs alere. vt. ff. fami. her. l. fi filia. de alimentis vxo. satis dixi. ff. sol. mat. si cum dotem. ff. si maritus. vt. C. si scōo nupserit mulier. Et an ap. alimentoꝝ cōtineant medicine. c. ff. si marit⁹. De alimentis prestitis per matrē filio. dicꝛ qꝛ si est minor triennio nō repetit etiā si protestetur de repetēdo si maior fit. vt. C. de patria potesta. l. pe. vbi de hoc. ſ. vbi pupillus educari debeat. l. j. ꝛ no. ꝛ dixi. C. de neg. gest. l. alimenta. ꝛ vide. ſ. ea. l. si mater. ff. plane. ꝛ idem in auia vt ibi no. ꝛ. ff. de neg. gest. l. nesennius. 15 Sed quid si pater vel filius †ingrediātur monasteriū nūquid tenebitur monasterius ad alimenta patris vel filij. dic qꝛ sic in margarita de alimentis ver. j. ꝛ pone qōnem de facto. quidaꝫ filius intrauit. ꝛ in speculo dicto tit. qui filij sint legitimi ver. quid si quis intrat. Sed nunquid heredes extranei filij tenenf alere patrem. dic qꝛ sic vt not. in gl. ſ. e. l. ff. parens. ver. item repertum est. Sed quid si sunt heredes extranei ꝛ nepotes non heredes ad quos pertinebit onus alimentoꝝ. dic quod ad heredes per regulam iuris fm naturā. arg. cōtrarium. ſ. eo. l. pe. sed dyn. dicit ibi superstes subaudi vel heres eius per dictum 16 ver. item repertū est. Sed nūquid filij nati †ex incesto coitu sunt alendi. gl. tenet qꝛ nō hic ꝛ in pluribus locis ꝛ probatur in auf. qui. modis naturales effi. sui. ff. discretis. ff. oporteat. ꝛ. ff. si. ꝛ ibi in gl. in eis enim dicitur qꝛ non aluntur a parentibus: ꝛ est posita dicta auf. C. de natura. libe. l. humanitatis. auf. nō licet. appellatione aūt parentis mater continetur. vt.ſ. de ver. sig. l. appellatione. Quidam aūt dicunt contrarium in matre nisi sit illustris qz etiā vulgo quesitos tenetur alere vt hac l. ver. idē in liberis. ꝛ. C. ad ozic. l. si qua mulier. ꝛ insti. ad ozic. ff. si. ꝛ vtrobiqꝛ de hoc not. ꝛ dixi. ꝛ facit. C. de incest. nup. l. si qs incesti. ꝛ aut. ibi posita. Sed de equitate canonica tales filij alūtur vt extra de eo qui duxerit in matrimonium quam polluit per adulterium. c. cum haberet dotare non tenetur. vt.ſ. de leg. iij. l. vxori. ff. pater. Itē ab actione etiam iure canonico repellunf. xxij. q. vi. c. j. ꝛ de hoc not. in magarita dicto. ti. de alimentis. ver. pone qꝛ filij. ꝛ in speculo dicto ti. qui filij sint legitimi. ꝛ vide. ſ. de concubinis super rubrica. Sed pone qō filia 17 peccauit in corpus suus †ꝛ sic pater poterat eam exheredare. vt. C. de inof. l. si pater ꝛ aut. ibi posita nunquid pater poterit ex hac causa sibi denegare alimenta. dic qꝛ sic. vt.ſ. ead. l. ff. si qs ex hijs. ꝛ idem ex omni causa ex quo potest pater filios exhere dare vt ibi not. ꝛ nota etiam. C. de alendis libe. l. fi. ꝛ in margarita dicto. c. de alimentis. ver. pone questionem de facto filia 18 cuiusdam. Sed quid si filia †peccauit in corpus suum ꝛ peniteat an penitentia sibi prosit. videtur qꝛ sic per. l. C. de nup. l. imperialis cum ibi nota. ꝛ que plene dixi. C. de testi. l. iuriſiurandi. ver. ꝛ vtrum testis criminosus. In contrarium facit de furtis. l. qui ea mente cum similibus. Prima tenet Baleotus dicto tit. ver. sed pone filia peccauit. Sed quid si filius vel pater operando ꝛ laborando possint sibi alimenta quere. re. al. hic vltra videf sentire qꝛ non sumpto. ar. a cōtrario sen. In huius litere ꝛ in auf. de questione in fi. ꝛ. C. de mendi. vali. l. j. li. ꝛ. Quid si filius habuit partem a patre ꝛ auum perdidit an poterit petere alimēta a patre ar. qꝛ sic. ſ. de opis libertoꝝ. l. libertus qui operarum. Tu dic fm Jac. de are. ꝛ alios qō verū est si cōsiderata qualitate persone honeste poterat laborare ꝛ p operas alimenta querere alꝰ secus puta si erat nobilis nules vel alias in dignitate cōstitutus nō tenebitur in vineis vel campis laborare nam ea dicimur posse q̃ cōmode ꝛ cū honestate possumus. vt.ſ. de ope. lib. l. interdū de vsufru. l. sed ꝛ si quid. ff. mancipioꝝ. de ver. sig. l. nepos proculo. ꝛ de condi. insti. l. filius. ꝛ tetigi. ſ. in expositione superverbo necessitatibus. Jac. de are. ꝛ Pet. ꝛ vide in libello Rof. de officio iudicis quo 19 ad alimenta petunf. Deinde quero nunquid adultus †vel pupillus possit in iudicio alimenta petere a tutore vel curatore eoꝝ. ꝛ vf qꝛ non qz non habuit legitimā personā standi in iudicio. l. j. cū ibi nota tis. sed dic cōtra. qz etiā seruus qui alꝰ nō potest esse in iudicio. vt. C. de iudi. l. seruus potest alimenta, petere officio iudicis. vt.ſ. de alimētis leg. l. seruos. ꝛ qz tales minores possunt esse in iudicio in cā momentarie possessiōis. vt eo. ti. qui legit. personā habeāt standi in iudicio. l. momētarie. ꝛ quibuscdam alijs casibus qui not. extra de restī. spo. c. ex parte in qbus non est maior ratio quā in alimentis ergo in cā alimentoꝝ poterit interesse. ꝛ de istis alimentis prestandis pupillis vel adul. vide. ſ. vbi pupillus educari debeat per totum. ꝛ. C. eo. ti. ꝛ ti. sequenti de alimentis pupillo pstandis ꝛ in sum 20 ma ipsoꝝ titulo. Sed nūquid donatarius †tenet alimēta prestate donatori si egeat. quidam distinguunt vtrū fuerit magna donatio vel osim bonoꝝ an modica. sed de hoc dicyt plene dixi. C. de revo. dona. l. vlt. ꝛ idem posset dici de vasallo an teneatur alere dīm agentem de quo no. per Baleotum dicto tit. ver. sed nūquid dūs a vasallo ꝛ de vtraq; qōne dixi. ſ. e. l. aīmē 21 ta. Sed an in causa alimentoꝝ debeat offerri libellus †vel fieri litis contest. ꝛ obseruari ordo iudiciarius siue petant officio iudicis siue iure actionis no. per dictū Baleotum de libelli oblatione. ver. sed nūquid ad alimenta. ꝛ idē potest dici de qua cunq; causa que expediatur indicis officio. de quo vide qō plene no. per Host. in summa de officio iudicis ver. ꝛ vtrū desideret tit. contest. ꝛ pluribus ver. sequentibus. Ellj distinguūt an petant alimēta preterita an futura vt in primo casu offeratur libellus scōo non qz tunc causa desideratur celeritatē ꝛ pietatem ꝛ nō fit quis alimētis quotidianis fraudandus. vt. ff. de cessione bonoꝝ. l. qui bonis. ꝛ qz periculū est in mora. vt.ſ. l. proxi. necare. Itē ꝛ qz clerici debent expediri summarie ꝛ de plano. vt.ſ. de of. proconsul. l. nec quicq̃. ff. de plano. qualis qualis cū petitio etiam hoc casu offerenda est vt in clementinis de verb. sig. l. sepe. cum ibi no. eadē distin. posset adhiberi de alimētis preteritis ꝛ futuris si queratur an causa alimentoꝝ agi possit diebus feriatis in honorem dei inductis nam de alimentis futuris sicut de preteritis non qz futura desiderant celeritatem ꝛ pietatem partem nō. ꝛ pro hoc extra de fer. c. fi. ꝛ ita intelligitur. ſ. de fer. l. ff. ꝛ qꝛ no. Balleotus dicto tit. ver. pone qōne de facto qua dā mulier petebat alimēta pergami. tm est statutū qꝛ de quacunq; causa alimentoꝝ cognoscatur summarie sine libello ꝛ diebus feriatis in scōa col. ipsorum statutorum ꝛ propter verbum generale ꝛ de quacunq; cā alimentorum determinatum est sciat loqui tam de alimentis preteritis quā futuris offertur tū qualis qualis petitio vt predixi. Ultimo an in 22 cā alimentoꝝ possit appellari qꝛ si super futuris non qꝛ desiderant celeritatē vt dictum est. ꝛ pro hoc bene facit. ſ. de ap. reciendis. l. vlt. vbi de hoc plene dixi ꝛ de hoc not. per Bal. ti. de ap. ver. sed nunquid debet appellari a sniā lata super alimētis in spe. de ap. ff. in quibus. ver. viij. qñ res ꝛ qꝛ non possit appellari facit gl. ſ. ff. proxi. que dicit fm sam alimentoꝝ esse interlocutoriam a quanon appellatur de iur. ciuili. vt. C. quoꝝ ap. nō recipi. l. ante. nisi per eam fieret preiudicium diffinitiue quod hic non est. vt. d. ff. proxi. versi. meminisse. Oldr. Pendente tamen causa ap. in causa alimentorum si teneamus posse appellari puto filium petentem alimenta ali debere ar. ſ. de iur. deliberādi. l. filius dum deliberat de carbo. edic. l. j. ff. sed ꝛ si quis ꝛ C. eo. ti. l. ff. j. ea. l. fivroi. ꝛ. l. si neget. C. de ordine cognitionū. l. fi. ꝛ extra de accu. ex parte cum vtrobiqꝛ notatis ꝛ. ff. de inof. test. l. fi institutā ꝛ not. ſ. ff. proxi. ꝛ. ſ. eo. l. si neget.

1 Filiationis causa quo ad alimenta summatim cognosci debet ꝛ pronunciari: ꝛ tamen talis pronunciatio non preiudicat veritati quo ad filiationem.

2 Testis productus in causa filiationis si repellitur per patrem eo quod dicitur falsus vel infamis: si iudex pronunciat eum admittendum nihilominus potest adhuc accusari de infamia vel de falso.

3 Actio preiudicialis in rem danda est ei qui est in iuris possessione.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si vel parens. †De causa filiationis quo ad alimenta summatim cognoscitur ꝛ pnunciatur: talis ffi pronunciatio nō preiudicat veritati quo ad filiationē. h.d.ꝛ vide. ff. e. l. ſi vxor. ꝛ. ff. ꝛ. l. in oibus. cū his q̄bi no. ꝛ dixi. Ibi neget parentē qui neget ſe teneri alimenta prestare. Dy. ¶ Op. dupliciter, q̄ videtur preiudicare alijs cōmodis. vt in gl. ¶ Deinde collige ex ver. meminisse q̄ ſi in cā producebatur aliquis teſtis † qui repellebatur p patrem ex eo q̄ dicebat eſſe falſus vel infamis ꝛ iudex pnunciat eum admittendum q̄ nihilominus poſſit adhuc accuſari de infamia vel de falſo ꝛ ſi pducatur in aliꝑ cauſis nihilominus ſibi poſſit obiici infamia q̄ non eſt pronunciatū eum non infamez: ſed admittendum. ꝛ pro hoc. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iuris. l. pe. ¶ Si aūt pronunciatum eſſet eum admittendum q̄ non infamis tūc diſtinguitur aut cum plena cauſe cognitione fuit lata talis ſnīa ꝛ tunc non audiatur amplius ſup infamia: aut cum ſemiplena ꝛ tūc ſic. vt. j. de re iu. l. a diuo pio. §. ſi ſuper rebus. ꝛ. C. de ordine cogni. l. ij. ꝛ de fide inſtru. l. ſi. et de excep. rei iud. l. duobus ꝛ vide. ff. de his qui no. infa. l. luci⁹. ꝛ q̄ not. j. de adul. l. ij. §. ſi publico. ¶ Itē facit iſte. §. q̄ iſta p̄ 5 iudicialis † in rem detur ei qui eſt in poſſ. iuris q̄ intentat de quo dic vt dixi. ff. e. l. fiue contra. §. q̄ plaucianū. ver. querit hic Dy. in gl. i. in ſi. hoc ideo q̄ ibi ſnīa facit plenum ꝛ perpetuz preiudiciuz hic ſecus. eſt ergo ibi regula hic caſus ſpāliſ: ſunt ꝛ alij. ff. ad exhi. l. iij. §. ſi. ſciendum. Item nec ad iſtam ſummariam cognitionem ſufficeret ſacramentum fine alio iudice. vt j. ad carbo. l. iij. §. cauſe. licet gl. teneat contrariū ꝛ male. j. vt in poſſeſſ. leg. l. ſi is a quo cauſe. nec ob. ff. ad exhibendum. l. theſaurus. q̄ ibi de minimo preiudicio agitur. Pe. in gl. iudices dando ſententiam interlocutoriam imo eſt diffinitiua. vt no. in gl. j. §. proxi. in gl. niſi interim in ſi. quod intelligo quando alimenta principaliter petuntur ꝛ cōſtat filium eſſe. arg. ff. de ino⁹. teſta. l. ſi inſtituta. §. de inof. Ubi vero petuntur ſecundario ꝛ negatur filius imiquum eſſet quod lite pendente alimenta ei prestarentur niſi conſtaret ſummatim eum filium. vt hoc §. Pe. Dy. cōtra. vt. j. e. l. ſi neget dicetur. ꝛ facit quod dixi. ff. in prin. huius legis ver. vltimo.

1 ¶ Alimenta prestare negans ad que tenetur compelli debz ea prestare pro iure facultatum niſi in ſtam cauſam alleget. quare non teneatur prestare. h.d. Ibi ſnīe late ſuper alimentis. Dyn. Ibi pignoribus captis. no. modum cogendi. vt. j. ad. l. iul. peculatus. l. ſacrile. capite in fi. ꝛ alie concor. ſunt in gl. Ibidem iudex penes quem alimenta petuntur. Dy. ibi q. i. q. Dy. ibi detulerat. i. accuſaverat de crimine capitali ꝛ idem in quacunq; cā et qua poſſet exheredari. vt dicit gl. quod eſt notandum ꝛ vide in vſibus feu. que ſunt prima cauſa amittendi beneficium. §. ſz 2 cum lato. cum ibi notatis. ¶ Querit gl. an ſententia † alimentorum ſit interlocutoria vel diffinitiua. hic tenet q̄ ſit diffinitiua. ff. §. proxi. q̄ ſit interlocutoria dic q̄ aut petuntur alimēta principaliter ꝛ tunc poteſt dici diffinitiua: non autem quando incidenter eſt interlocutoria ꝛ ſic concordat dictas gl. Jacob. de are. Sed an teneatur pater alimenta prestare filio extra domum dic quod ſic ex iuſta cauſa puta propter malā noncram vel ſimilem cauſam in aut. vt liceat matri ꝛ auie. §. illud coll. viij.

Non tantum. Jn gl. ibi quos. nos. ¶ Sed cū hec omnia contineantur ap. alimentorum ſuperuacue diceretur: cetera quoq; onera vnde pone exemplum. vt. j. ſubijcit in glo. Dy. an ſalaria doctorum? de quo notaui in. l. lega. in glo. allegata de ali. lega.

! ¶ Filius cogitur alere patrem de bonis eccleſie quia cēſentur bona caſtrenſia.

Si impubes. Jbi cū ſit. i. habūdet dy. in gl. ibi de caſtrenſi idem vt cogat patrē alere ꝛ ex hoc videtur poſſe dici q̄ filius † clericus de bonis eccleſie teneatur alere patrem[a] q̄ bona talia tanq̄ caſtrenſia cenſentur. vt. C. de epiſ. ꝛ cle. l. ſacroſan. ꝛ. l. cum lex. ꝛ pro hoc facit. j. ea. l. §. a muliere. Old. ꝛ q̄ bona clericorum pauperum ſunt. xij. q. ij. c. aurum. habet etiam ꝛ in pari neceſſitate etiam iure diuino magis tenemur coniunctis q̄m extraneis ꝛ p hoc extra de teſt. c. ad hoc. c. relatum. §. licet.

a ¶ Alere patrē. adde. l. ſi qs a libe. de lib. agn. Jan. in. l. j. §. ius naturale. ff. de iuſti. ꝛ iure in ant. hz et ibi bar. C. ō na lib. ſpec. tit. de act.

Si mater. Modica impenſa facta per matrem in filios non repetitur a patre alias ſic. hoc dicit. Jbi cum modo. i. cum diſt. Dy. Jbi impetrare: id eſt repetere. Dyn. Jbi irrogata eſſet puta emendo formlares ꝛ ſic not. q̄ iudex moderatur petitionem actoris pro parte condēnando ꝛ pro parte abſoluendo. Ja. bi educare: tur. ad eſt nutriretur. dy. Et diſtingue aut mater facit modicas et penſas circa alimenta filij ꝛ non repetit ſi fit protestata vel non quia de modico ꝛc. vt. ff. de impenſis. l. omnino ꝛ commo. Jan rebus. §. poſſunt. ſi magnas tunc aut facit circa alimenta aut extra. ¶ Primo caſu aut onus alendi pertinebat ad matrem vt q̄ pater erat inops vel filius minor trienio. ꝛ tunc non repetit q̄ fecit quod debuit. vt. C. de pat. po. l. pe. nam eadem ſolutio non parit liberationem ꝛ obligationem. vt. j. de ſol. l. qui homines. §. ff. Aut non pertinebat ad eam onus ꝛ ſic non habebat neceſſe facere. ꝛ tunc repetit ſi protestata: ꝛ ſi aūt non eſt protestata non repetit q̄ cauſa pietatis videtur feciſſe ꝛ materna affectione. vt. C. de neg. geſ. l. alimenta. ff. ff. de neg. geſt. l. neſeſſenius ꝛ vtrobiq; dixi ꝛ idem ſi extra cauſam alimentoꝝ nam preſumitur donare per leges predictas ꝛ hoc q̄ onus alimentorum ſpectabat ad ipſum filium. ¶ Si vero alimenta pertinebant ad patrem vel auum tunc repetit ab eis etiam ſi non ſit protestata vt hoc. §. q̄ geſſit negotium eorū ipſo geſtu niſi eſſent modicaꝝ hic ꝛ d. l. alimenta. de neg. geſt. vbi de hoc per Lyn. ꝛ me. ꝛ pro hoc. ff. de do. inter virum ꝛ vxo. l. ſed ſi virlana. ꝛ. l. vtruz. dy. ꝛ Ray. in gl. hic neceſſitas eſt quo ad filium quia indigebat. dy.

A milite quoq;. Quod dñi non ſolum a pagano. dy. Jbi facultatibꝫ ſicid eſt qui eſt diues. dy. Jbi parentes pauperes. dy. Et eſt arg. quod filius clericus teneatur alere patrem de bonis eccleſie de quo dixi. ff. e. o. §. impubes. Old.

1 ¶ Educatio parentum eſt de iure naturali.
2 Monaſterij tenetur alere patrem filij qui illud eſt ingreſſus.
3 Heredes ſcripti an teneatur alere filium exheredatum.

Parens ibi naturali ratione.

1 Nota q̄ educatio † parentū eſt de iure naturali de quo dic vt dixi. ff. ea. l. in prin. ver. ſed quero. ꝛ ecōtrario ibi dabat ex volū
2 tate ꝛ ex hoc ver. tenet dy. q̄ ſi filius † ingrediatur monaſterium q̄ ipſum monaſterium teneatur alere patrem egenum licet contrarium videretur q̄ monaſterium eſt loco filij vt in aut. de ſanctiſ. epiſ. §. ſed hic preſenti ꝛ filius patrem. dy. ¶ Opp. q̄ filius teneatur ad oīa onera patris. vt. ff. §. non tamē. Sed ſo, patet. dy. q̄ ibi non loquitur de talibus oneribus vt ibi patet in gl. Item opponit gl. ꝛ non ſolvit de lege heres liberti. j. de obſequijs. Sol. hic loquitur in heredibus filij ibi in heredibus liberti. Et eſt ratio q̄ filius tenebatur propter hereditatis paterne ſpem ꝛ propter naturam ꝛ leges quod non eſt in liberto reperire. vt. C. de bonis que liberis. l. ff. §. ipſum aūt filium cum ſi. Jac. de bel. ¶ Sed cum hic dicatur heredes extraneos filij teneri alere patrem. pone quod ſunt heredes extranei ꝛ nepotes non heredes ad quos ſpectabit onus alimētorum. dic q̄ ad heredes vt dixi. ff. e. l. in prin. ver. ſed nūquid de redes extranei. alij ℈ q̄ hic dicit in ſuā egeſtatē ꝛ ſuam intelligitur q̄ñ nō eſt alius q̄ alere teneatur. ar. j. de vul. ꝛ pu. ſub. l. ex 3 duobus. Item alleg. Ricar. hunc. §. quod heredes ſcripti † teneantur alere filium exheredatum. contrarium tenet gl. i aut. vt cum de ap. co. §. ſine igitur. ꝛ iſte. §. intelligatur. vbi pater tenebatur filium alere nam exheredatum alere nō tenetur vt no. ꝛ dixi. ff. e. l. §. ſi quis ex his. ¶ In gl. vlti. in ſi. iure iſto ſecus iure aut. vt in aut. de here. abinteſtato. §. primo.

Solent ibi. Eos. ſ. iudices. dy. Jbi 2ſiterit ſum marie. dy. ſz quidā dicāt plenarie. ſz illud q̄ñ iure actionis petunt. dyn. Jbi decretum. i. ſnīa ſuper alimentis preſtandis lata. dy. Jbi quominus pīudicio. i. preiudiciali in rem de libertinitate ꝛ ingenuitate. dy. ibi egentibus patronis ꝛ de egeſtate probantibus. vt j. eo. l. ſi. dy. in gl. l. filios in ſi. libertus vnus. dy.

1 ¶ Vaſallus vaſalli mei an ſit vaſallus meus.
2 Juspatronatus an amittatur per impoſitionem vel exactionem operarum.

Si quis a liberti. Liberto. ſ pn. hic eſt arg. q̄ vaſall⁹ † vaſalli mei nō 1
ſit vaſallus meus. ꝛ p hoc. ff. pro ſocio. l. nā ꝛ ſocij. ꝛ. j. de ✕. ſig. l. modeſtinus. ꝛ de alimentis ꝛ cib. leg. l. alimenta. §. j. ꝛ no. i gl. j. de diuerſis ꝛ tpalib⁹ preſcriptionibus. l. de acceſſionibus. in gl. q̄ incipit vt hēat. dy. ꝛ Ol. ¶ Op. C. de ope. libertor. l. j. i fi.
2 ſo. vti gl. q̄re † vtrūp impoſitionē vel exactionē operaꝝ perdat ius patronatus

ius patronatus ꝛ dic vt in gl. vel dic latius. ſ. q̄ ſunt tria. ſ. impoſitio operarū tñ ꝛ illa ſola nō priuat aliquo iure patronum. vt. j. de iure pat. l. ſicut. ſcdm eſt impoſitio ꝛ exactio. q̄ iſta priuat patronū iure ſuccedendi. vt. d. l. ſicut. non aūt iure petitionis alimentorum. vt. j. de ope. liberto. lege libertus. eſt ꝛ tertiū exactio pretij operarū ꝛ iſta priuat patronum ꝛ iure ſuccedēdi ꝛ alimentoꝝ: vt hic niſi propter inopiam patronus exigat. vt C. de op. liber. l. j. ꝛ. l. ſi qua. vbi no. Dy. in gl. j. ibi contra ta. que pa. l. j. ꝛ. d. l. qui ex cauſa. Dy. in ſi. Item non cogitur me alere vt hic niſi ſim filius teſtatoris. arg. C. de in ius voc. l. venia. Dy. in gl. f. ſerm ibi. l. multum. ꝛ dic vt ibi Dy. in glo. j. pretium ibi exigat. ter. loquitur de mercede operarū circa quam aliud videtur obſervari quam in opera. C. de ope. libe. l. ſi qua. Dyn. ꝛ ff. dixi in gl. ipſa in poſitione ibi ſi patronus libertatis alias in capit. iuſt. ꝛ ſic communiter. Dy. In ea. gl. in ſi. q̄ verum eſt eum mittere omne ius. Sed fallit ibi propter inopiam patron. vt ff. e. o. tit. l. ſi qua. Dy.

De alimentis. Jbi facultatibus liberti. dy. ibi ſumpſit per hanc litera fuit terminata queſtio in tuſcia vbi eccleſie tenentur alere patronos inopes: nam patronus eccleſie: inops factus petebat a capellano eccleſie cuius erat patronus alimenta capellanus ſe ex cuſabat dicens ſe vix habere tot redditus qui ſibi ad alimenta ſufficerent. per iſtum textum terminatum fuit q̄ nō teneretur patronum alere. Dy. ꝛ per hoc q̄ ordinata charitas a ſe incipit. vt. C. de ſeruitu. lege preſes.

Alimenta. Dyn. hic habebat. l. in bonis q̄ñ eſt vltima. Sed cōiter nō ſic, habet ꝛ ideo ſequar. ſicut gl. habuit ibi hereditas liberti repete amiſſione. Dy. ibi redigi. i. preterea in ſeruitutē reduci. Dy. ¶ Sed nunqd idem in filio emancipato alimenta denegante pater vt reuocetur in ptātem patris. Rñ. ſic nam ꝛ ipſe dicitur ingratus. arg. j. de iure. patro. l. ingratus ergo poterit in ptātem reuocari. vt. C. de ingratis. libe. l. j. Jac. ibi etiam ſi poteſt. ¶ Sed libertus locuples tenetur preciſe alere patronum egentem. vt. ff. l. pr. ꝛ. §. ſi lent. Dy.

Imperatores. Jbi contumelijs. i. verbis contumelie ſm Dy. ibi pulſatos. i. verberatos ſine dolore. vt. j. de iurein. l. ex come. §. j. Item aūt etiā paupertatē. nō. q̄ paupertatē allegat. pbatde hoc no. ff. de proba. l. ij. ꝛ qui ſatiſ. cog. l. ſi vero. §. q̄. p rei qualitate ꝛ plene per archi. vi. q. vlt. c. vlt. ꝛ tetigi. C. de pba. l. ex perſona. ꝛ. l. actor q̄ quis preſumitur pauper facit dictū catonis. Infantem nudum ꝛc. ꝛ xlvij. diſ. ti. hoīes de hoc etiā no. p Barbā de electione ſi forte lib. vi. ꝛ per Gabrie. de oſſelle. tract. ſuo de fama. §. nūc ad portū. ver. qd dices aliqs vt maior. ꝛ de hoc dixi. j. de priui. credi. i. ſi creditorē. i fi. ¶ Op. C. de liberali cā. l. ſolo. So. vt ibi ꝛ ſic diſt. q̄ no. C. de lib. ꝛ eorū liberis. l. iij. Itē collige argu. ad q̄nem notatam de reuo. don. l. fin. an donatarius teneat alere
3 donatorē[a] inopem ꝛ ſi non alat poſſit donationē reuocare. De quo etiā dixi. ff. l. proxima. in prin. ver. ſed nunqd donatarius. gl. tenet 3iū. j. de reg. iur. l. in cōdēnatione. ꝛ an vaſallus teneatur alere dūm inopem ꝛ ſi non alat poſſet feudū reuocari. ꝛ eſt hic ar. q̄ ſic ꝛ pro hoc q̄ vaſallus iurare tenet ſe non euitaturū mortē p ſalute dñi vt in vſibus feu. de nona forma fidelitatis. ſz hoc non dicitur ibi. ſed bene ibi. ff. ꝛ tit. precedenti q̄ dz peturare ſalutē dñi quam nō procuraret ſi alimenta non prestaret imo vitare videret. vt. ff. e. l. necare. Dy. alij vt Baleo. in margarita de alimentis ver. ſed nunquid dñs a vaſallo an ſint date ample poſſeſſiones in feu. vel non. arg. C. de inof. dona. l. ſi totas. Et q̄ no. C. de liberali cauſa. l. ſolo. ꝛ dixi. d. l. vlt. de revoc. dona. ꝛ de hoc in ſumma quibus modis feu. amittatur.

Si neget. Jn prin. intellige. l. iſtā. q̄ erat q̄ō de matrimonio ꝛ filiatione ꝛ ea vendente cogit alere filios ꝛ ſm hoc facit pro gl. q̄ eſt in. §. ſi vel parens. Et ſm hoc dic nullū preiudicium generari ei ꝛc. ſ. in cōne filiationis q̄ ſuper eſt vel dic ſm alios q̄ q̄ō erat de matrimonio tñ principaliter: ſecūdario aūt de filijs. ſ. an eſſent legitimi ꝛ alendi nō aūt an eſſent ex eo nati. ſed ſm hoc ea pnunciata ancilla nō ſupereſt aliqua queſtio in qua timor ſeu preindiciū generetur p prestationē alimentorū. Nam ſi pronunciatur ancilla ante iſtius et tunc ſi tempore procreationis credebatur matrimonium tenere habentur pro legitimis. vt. ff. de ritu nup. l. qui in prouincia. §. j. alias incipit. quinetiam. vel ſi non tenere ſciebant ſunt naturales ꝛ tenetur eos alere: ꝛ quia pater ꝛ q̄ domnus. ¶ Si vero pronūciatur ancilla alterius onus alendi pertinet ad dominum vn de neceſſario primam tenebis niſi dicas ad eam fuiſſe affectum indubitatum eo caſu quo pronunciatur ancilla litigantis. Sed adhuc alij vt dominus. Dy. alij vt Old. dicunt

a ¶ Donatorem. Adde gl. in. l. i condēnatione. ff. de reg. iu. ꝛ in. l. ſi. C. ō reuo. dona. Ly. in. l. i. C. de iure emp. tri. bar. i. l. obligamur de act. ꝛ ob.

q̄ in. l. qui in prouinciā. §. j. ex priuilegio ꝛ diſpenſatione habē tur pro legitimis vnde hic dicendū eſt contra. vt. C. ſe. ma. l. iij. ſed pro opi. predicta. dy. eſt q̄ no. C. de inceſt. nup. l. qui contra. vbi de hoc plene dixi. Ibi paratus ſit ꝛ cetā filios de ea natos ex ſe gentos negat ꝛ ſic facit pro gl. que eſt in. §. ſi vel pareūs. ff. e. l. §. a liberis. alias ſi non negaret eſſe ſuos nō faceret. dy. in gl. pe. ſumit enim libera ꝛ ſic matrimonium ergo fundata erat intentio mulieris ſed ille volebat repellere ei⁹ mtentionē dicens eam ſernam vel filios ex ſerua natos ꝛ ſic eos repellere alias ſi negaret eos filios vel eam vxorem non teneretur eos alere non eos filios eſſe conſtaret ſalte ſemplenā probationem vt. d. §. ſi vel parens. in. l. ſi quis a liberis. Jac. ꝛ eſt ar. hnn s. l. pro canonico qui litigat de prebenda q̄ gaudere debeat prebenda in lite pendente que mouetur contra cuz. pro hoc. C. de ordine cog. l. ſi. ꝛ dixi. ff. e. o. l. a liberis. ſi quis. ver. vit. in fi. argu. contra inſti. de ſuſpe. tut. §. ſi quis. ꝛ. l. ſuſpecti. Dy.

Non quemadmodum. Jbi in feminis. i. cōiunctis per feminam. dy. ibi ſuperſtes vel heredes ei⁹ extraneos. vt. ff. e. l. ſi quis a liberis. §. parens. ꝛ ibi no. in gl. ꝛ ibi dixi in fi. facit. ff. e. o. l. ſi quis a liberis vltra prin. ver. j. Sy.

In bonis. Jbi habet in auſ. de here. ꝛ fal. §. ſi quis aūt non impleſ. vt notari q̄ filius hz ius i bonis patris etiā viuēte patre. ad idē q̄ quo iure debet quota filio impuberi arrogato eodē iure filio naturali ꝛ legitimo debet portio ſua quia vtraq; per. l. deferr. Jtē ſicut pater pupillariter ſubſtituit filio arrogato in quarta vt de adop. l. ſi arrogator. §. j. ſic ꝛ pater filio naturali ꝛ legitimo ſubſtituere p̄ōt ſed ꝛſtat q̄ quarta arrogato debita tanq̄ es alienū cenſet nō tū debet niſi dem ſi patre mortuo. vt patet. j. de col. bonoꝝ. l. j. §. impuberi. al's ſi impuberi. ibi igitur ꝛc. ꝛ. l. papinianus. §. ſi qs impubes. ff. de mor. teſta. vbi pbatur q̄ō cēſentur tanq̄ es alienum: ergo ꝛ portio q̄ filio debet iure nature. ecōtra videtur per hanc. l. q̄ ꝛ patronus hz per. l. partem in bonis liberti. vt inſti. de ſucceſ. ſed noſtra. et tñ eo viuente nullum ius habet in ipſis bonis vt hic. preterea quantum ius habet filius in bonis patris ꝛ econtra. vt. j. vnde legitimi. l. ſcripto. ſed conſtat ꝛc. vt. j. ſi a parente quis fuerit mancipatus. l. ij. ergo ꝛc. Tu potes dicere debitum eſſe duplex vnum in quo ſubeſt obligatio ſed non actio vt in diem. vt. j. de verb. ſignī. l. cedere diem. ꝛ hoc modo filius habet ius in bonis patris eo viuente ꝛ ſic poteſt intelligi gl. prędicta que eſt in. d. §. ſi quis vero non impleno. de here. ꝛ fal. Illud eſt ius in quo ſubeſt obligatio ꝛ actio. vt. d. l. cedere diem. ꝛ hoc modo filius non habet ius in bonis patre viuente. Dy. niſi quo ad alimenta: vt hic ꝛ de hoc not. in glo. ꝛ plene dixi. C. de ſacroſan. eccleſiaſt. ſi qua mulier. que eſt ſignata ſi p. l. generali. ibi meſtimationis imo videtur q̄ prestari debeant annua alimenta. vt. C. de epiſ. ꝛ cle. l. ſi quis ad declinandam. Sed illud poteſt locum habere q̄ñ in perpetuum. vel ad certum tempus hic vero q̄ñ ad incertum. Jac. hic enim erant temporalia alimenta q̄ debebantur patrono qui pervenire poterat ad pinguiorem fortunam ibi debebātur hoſpitali q̄ eſt perpetuum. hec vera niſi teſtator determinaſſet tempus. vt. j. q̄ñ dies leg. cedit. l. nec ſemel. §. ſi in habita. Item in veſtibus ꝛ calciamentis non eſt de terminatum tempus ꝛ ideo debentur quando indiget. arg. d. §. ꝛ ibi eſt glo. notabilis.

¶ De ventre inſpiciendo ꝛ cuſtodiendo partu. Rubrica.

1 ¶ Res noua nouo indiget auxilio ꝛ peritis in arte credendum eſt. ꝛ nu. 2.
3 Partus dicitur viſcerum portio ꝛ an obſtetrices iurare debeant. ꝛ nu. 4.
5 Canonici ad vacaturas prebendas electi an habeant vocem in electione.

Superrubrica. Vide Azonem in ſumma pandectarū hoc. e. ti. ꝛ ibi habes continuationem rubrice q̄. ff. ti. proxi. in pluribus locis habita eſt mentio de miſſione cuſtodū ideo hic ſubijcit ſed am partem rubrice. ꝛ q̄ ea occaſiōe venter inſpicitur ſubijcit primam. vel dic quia per precedentia ſe natuſconſulta non erat ſuper his plene prouiſum. vt. ff. e. l. §. ex hoc reſcripto. ideo ſequitur hic titulus ꝛ vide etiam in ſumma pandectarum: de ventre in poſſeſſ. mitten. effectus ſummarius vſq; ad. §. inſpiciendo. j. eo dem. l. prima. in principio. Et
1 quod res noua † nouo indiget conſilio ſeu que de nouo emergunt auxilio indigent: ꝛ quod iudex eligit locum et obſtetri-

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 ces ⁊ q̄ peritis i arte † credendū est q̄ q̄ñ actor pbauit p duos testes ⁊ rem̄ p vñ ⁊ an ex hoc ciuāk pbatio actoris ⁊ an in cōcilijs ciuitatū ⁊ capitulō ⁊ collatorijs electi in causis stetur maiori parti ⁊ q̄ sufficit si medicus dicat videri sibi vulnus mortale licet nō dicat assertiue sic esse per q̄s vt credi testi de credulitate ⁊ plene an plus credat testibus deponentibus affirmatiuā quā negatiuam. ¶ Quod extra ordinem intelligak .i. iudicis officio .e.l.ꝯ. ex hoc rescripto. ⁊ q̄ quis desiderat habere filios ⁊ de, significato verbi dissimulo. ⁊ q̄ partus † anteq̄ edak est portio viscerū ⁊ q̄ interrogationes debēt fieri per iudicem in iudicio ⁊ interrogatus cogitur respondere ⁊ an cogatur quis precise litem cōtestari ⁊ si nō contestetur possit pronunciari pro cōfessata ⁊ an is ℈ quē est facta missio in pos. cogatur eā recuperare ⁊ rūdere si actor hoc petat ⁊ an si quis nō respondeat positionibus possint pnūciari p cōfes. plenissime ⁊ q̄ sint remedia pretoris ad aliquē cogendū ⁊ q̄ pretor debet eligere obstetrices ⁊ locū in quo debeat venter inspici ⁊ custodiri ⁊ quales debeant esse obstetrices ⁊ qō obstetrices fallunt ⁊ iudicū ecclesie ⁊ iudicū humanū sepe fallit: iudicū dei nec fallit nec fallitur: ⁊ an obstetrices[a] iurare debeant † ⁊ an si potestas vel iudex eligat consiliarios in aliqua cā debeat eligere arbitrio vel partiū inspicin dubio p̄sumak hoc facere aio iniriādi ⁊ an offendēs non legitime bannitū sit excusatus a pena. ¶ Qō edictū positū in .ff. de inspiciendo. fit supfluū. ea.l.ff. de inspiciendo. in pn. ⁊ plures oppositiones ℈ pim. ff. ⁊ an pcura tor sit citandus: ⁊ an dictio pter excludat vel includat ⁊ pulcher ⁊ cautus modus custodiēdi partū ⁊ q̄ sit pena si testator cōmisit aliquid alicui qui se excusat electio alterius conuertitur ad iudicē q̄ facit si electus est aliquis consiliarius in cā qui renūciat q̄ electio ꝛuertak ad iudicē ⁊ si canonici elegerunt cōpromissarios ad eligendū nō eligant an electio cōuertatur ad superiorem quibus debeat denūciari p mulierē. e.l.ff. Quis. Et an manifesta vel notoria indigeant probatione ⁊ qō publice interest partus non subiici ⁊ q̄ dignitas ordinū ⁊ familiarum sit salua ⁊ q̄ q̄ñ quis agit simul rem suam ⁊ vtilitatem pubblicam. Et an canonici † electi ad vacaturas prebendas habeāt vocem in electiōe an omissio lenis solēnitatis vitiet negotiū vel non ⁊ vtrum ex certa scientia vt per errorem seu rusticitatem si mulier nō seruat solēnitates hui⁹ edicti an hoc noceat partui. ff. e.l. edicti. an subditurus directo possit petere vētre inspici ⁊ partū custodiri. ff. e.l. q vēri. ⁊ q̄ vulgaris tacita incisa in pupillari requirat aditionem ex testamēto paterno an substitutus p fideicō. possit petere ventre inspici ⁊ partū custodiri. ff. e.l. vlti. ⁊ qō nō est sine liberis qui habet vxorē pgnantē,

1 ¶ Persenerario in petitione exigitur.
2 Judex debet locum ⁊ obstetrices eligere in ventre inspiciēdo,
3 Obstetrix sola cuius dicat mulierē non esse pregnantē tamen duarum testimonio standum erit.
4 Testis a reo productus equiualet vni ex testibus ab actore productis.
5 Dedico dicenti vulnus esse mortiferum: illatum lapide seu ferro: standum est licet non dicat assertiue ita esse.
6 Testibus affirmantibus an sit magis credendum q̄ neganti bus: ⁊ in paritate magis standum est affirmatiue deponentibus ⁊ nu. 7.
8 Verbum persuadere quandoq̄ importat necessitatem.

a ¶ Obstetrices. Adde no. i.l. iij. ff. de iureiurā. bar. in l.j. ō ven. inspic. ang. in j. cū qdā. ff. quid dicit. de ac. her. tū bar. est ℈ gl. in l. iurisiurādi. de testi. ⁊ in l. cōpactiones. de fide instr. Bal. i l. nemini. C. de adno. diuer. in.

Temporibus. Diuide principaliter in duas ptes in quōrū prima logk de remediis adhibēdis muliere negante vel tacente. Jn. scōa de cautelis muliere cōtinente ⁊ asserēte. Prima vsq̄ ad. ff. de inspiciēdo. scōa vsq̄ insfi. Prima subdiuidik in quinq̄. nā prima ponit q̄ fuit origo. Scōa q̄ fuit cā rescripti. Tertia qualiter iudex procedere debeat contra mulierem tacentem. Quarta qualiter contra maritum calūmiantem. Quinta infra quod tempus. prima vsq̄ ad. ff. ex hoc rescripto. secunda vsq̄ ad ver. secundum q̄. tertia vsq̄ ad. ff. si oēs. Quarta vsq̄ ad. ff. memimisse. Quinta vsq̄ ad. ff. de inspiciendo. Jaco. de ra. vel dic quod primo verba rescripti in quo innouare nouum datur consilium secundo loquitur duplicīter. primo ostendendo rescriptum necessarium. scōo qūo sit procedēdū ſm eius formā. Tertio quis eligat obstetrices. Quarto qualiter prouideatur mulieri. Quinto infra quod tps debeant mitti obstetrices. partes patent ibi cum hoc incidisset. id est de facto contigisset. Dy. ibi mulierem diceret que ab eo diuerterat. Dy. vt. j. sequit. Jbi nos scilicet dini fratres. Dy. Jbi perseuerauerit. ſ. seuerus maritus si non habes in litera.

Jbi eligi. ſ. a pretore. Dy. Jbi persuadendum i. necessitatē imponendum. Jbi atq; i. sicut. Dy. Jbi. si ipsa scilicet tyro. Dy. Jbi de desideraſſet. i. asseneraſſet se esse pregnantem. Dy. ibi aptaſſe hoc. i. ventris inspectionem ⁊ custodum appositionem. Dy. Ex hoc prin. colligamus aliquas vtilia: primū est q̄ res nouā consilium nouū exigit quod dic. vt in gl. ⁊ per archi. de excc. c. auaritie, vel aliter que de nouo emergunt nouo consilio et remedio indigent: ⁊ ad hoc sepe alle. ⁊ pro hoc ff. e.l. ex hoc rescripto. ⁊ ibi dixi. scōo not. q̄ō exigitur perseuerationē † in pen
1 2 tione ibi ⁊ si perseuerauerit ꝛc. Tertio nota q̄ iudex † elegit locum ⁊ obstetrices quod facit ad id q̄ dicet. j. ver. ⁊ notā. Et de ipsis obstetricibus quot ⁊ quales debeant esse. ⁊ an jurare teneantur dicam. ff. e.ſ. de inspiciendo. Tertio no. ex illis verbis probate artis ꝛc. q̄ peritis in arte credendū est in his que ad artem pertinent sic. ſ. in proe. ff. in prin. Jbi q̄s āpius quā nos cognoscit. si mensor falsum modum dixerit. l. j. ff. j. de acq. re. do. l. latus. vbi de hoc dixi. C. de re mili. semel. lib. xij. ⁊ plene dixi. C. de no. codi. compo. ff. ideoq̄. super verbo sufficiētes. ⁊ ideo si dubitēt an vulnus sit mortiferum recurrendū est ad medicos vt ibi plene dixi ⁊ vide. in spe. de pba. ff. j. ver. pen. Jtē no. ex ver. ⁊ si quid oēs vel de quolibet vna diceret mulie
3 rem † non esse pregnantē tū statur dicto duarū. vt ff. j. versi. si
4 oēs. ⁊ sic est arg. ℈ eos q̄ dicunt q̄ō q̄ñ actor † probauit intētionem suā per duos testes ⁊ reus excepit pernum testem quod actor videatur tm̄ semiplene probaſſemam dicit quod testis a reo productus equiualet vni ex testibus ab actore productis ⁊ sic restat quod actor pbauit demum per vnū. Sed certe hoc non est verum vt hic patet: imo testis a reo productus nihil operak, ⁊ pro hoc. C. de test. l. iurisiurandi. Jac. de are. vel distingue vt notant Pe. ⁊ Cy. C. de iureiu. l. ij. bone fidei. Nicolaus de matarellis q̄ probatio est certa diuersa vt in casu posito sit q̄ circa idem versantur pbationes tunc verum est quod pbatio rei per vnū testem facta nihil operatur. ver. gra q̄ actor probaret stipulationem suā ⁊ per duos testes ⁊ reus probat absentiam suam a loco stipu. per vnum. ¶ Sed ista littera nihil facit q̄ hic non sunt testes. Sed est peritorum iudicium quorum maior numero arbitrorum quibus potius assimilo has obstetrices q̄ nihil ad propositum. Sed dic vt. d. l. in bone fidei. ⁊ picam. j. de ad. tut. l. vulgo. alias incipit decreto, ubi elius ergo facit litera ista q̄ in cōcilijs ciuitatū ⁊ vniuersitatis capitulis ⁊ collegijs ⁊ ℈ liarijs cōtinue assumunt i casibus stetur maiori parti. ⁊ pro hoc extra de his que fiunt a maiori parte capituli per totū. ⁊ pro hoc. ff. de arbi. l. diem proferre. ff. si plures. ⁊. l. si in tres. ⁊ de re indi. l. duo ex tribus. vbi de hoc. ⁊ plene dixi. C. de veteri iure enuncle. l. j. ibi sed neq; ex multitudine. ⁊ de sacrosanc. ecc. auk. hoc ius porrectum ibi: maiori parte ibidem seruientiū. ¶ Jtē no. ex verbis illis pregnantē videri q̄ si medicus † dicat vulnus esse illatum videri sibi mo
5 tiferum vel nonum vel antiquum vel factum cum ferro vel lapide quod sufficit licet non dicat assertiue ita esse q̄ō est valde notandum. Ad hoc facit q̄ō notaui. C. de testi. j. testiū. ver. serui. Jac. de are. ⁊ ver. sed nunquid de credulitate. Jtē no. ex ff. vlti. ibi non esse granidā renunciauerint expressiue ℈ cōem opi. gl.
6 q̄ dicit plus credi testib⁹ † etiā pauciorib⁹ numero deponēti bus affirmatiuā quā negatiuā ꝛmaxime ꝛgl. q̄ est. ff. de arb. l. dicē proferre. ff. si plures ⁊ idē tz Jnn. extra de ver. sig. c. veniēs. in gl. magna. nā hoc videt eque bene credi deponētibus negatiuam sicut affirmatiuā. ff. inver. ⁊ si quidem. ¶ Sed huic posset responderi q̄ eū essent tres obstetrices. vt, ff, patet: hic vna solum asserebat affirmatiuā ⁊ ideo ei⁹ dicto nō stak. vt. C. de test. i. iurisiu. vñ dicit Jac. de are. q̄ō staret illis q̄ veris̄imiliora deponerent. ar. ff. de testi. l. ob carnē. in fi. vel dic si testes negatiuaz deponētes inferant certā rōnem dicti sui vt hic erat deposuerant eā nō esse pregnantē vel esse nō posse q̄ō starēt ⁊ tūc inspiciturnūerus ⁊ sic intelligo hic ⁊ idē dicerē multomagis in negatiua q̄ pbak p in directū de qua no. C. de ꝛtrahē. stip. l. optimam vel dic q̄ ita pbant duo negantes sicut duo affirmātes. Quare distinguit ſm Old. aut testes negant actus super quo deponunt cognitionē aut deponunt testificati. Priam assertionem Primo casu dictum negatiuū nihil operak. vt. ff. de test. l. heredes. in prin. Scōo casu aut q̄ negatur consistit in artis peritia ⁊ tunc cū ita possit operari negatio sicut affirmatio ita pbant negantes vt affirmantes ⁊ ita hic erat ⁊ ideo tm̄ creditur doctoribus negātibus examinātibus insufficiētē sicut asserentibus sufficientē ⁊ stak maiori numero vt hic. Si aut cōsistit in mera facti accidentia tūc stak magis verisimiliter vt si vnus dicat vidi talem percuti a talitalter vero dicat contrarium. ⁊ q̄ non potuisset percuti q̄ñ vidisset: tunc enim statur etiam deponenti negatiuā veris̄imiliter ⁊ sic intelligak glo. j. de itinere actuq;

privato.

privato. l. i. ff. ⁊ eodem modo creditur deponentibus veris̄i
7 milibus affirmatiuā. vt. d. l. ob carmen. ff. ¶ Jn paritate † tūm magis stare tur affirmatiue deponētibus ⁊ ita intelligaf. d. gl. que est in. ff. plures de arbi. l. diem proferre. Et de hoc vide per archi. extra de eo q̄ mittitur in pos. cā rei ser. super rubrica. ¶ Ad principale, pposītū redeundo quero nunqd poterit haberi pro confesso vel lis. pnunciari pro cōtestata contra eū qui non vult rūdere libello ⁊ litē cōtestare recusat. Rūdeo non per hanc lām in cōtestatione eſſi desiderat verboū expressio. vt. C. de iud. l. rem nō nouam. delitis cōtest. l. j. aut ergo quis est cōtumax i nō respōdēdo interrogationibus q̄ fiunt ad preparationē cause ⁊ tūc potest haberi pro cōfesso. vt. ff. de interro. ac. l. de etate. ff. q tacuit ⁊. ff. nihil. ⁊. l. si filius. aut his q̄ fiunt ad veritatis indagationē post litis cōtest. ⁊ tūc pōt haberi pro cōfesso. vt no. j. de cōfessis. l. cer. vt sicut pōt haberi pro cōuictio si de calūnia non iurauerit. vt. C. de iur. cal. l. ij. ff. pe. ita si post iuramentū nō facit q̄ post iuramentū p̄stitū expedit hoc eo presente ⁊ cōtumace. ⁊ de hoc est extrauagās alexā. iiij. q̄ incipit retulisti. ⁊ hoc si
3 iuratū est de calūnia vt ibi dō ſ̄ si absens † citetur vt veniat respōsurus talibus positionibus ⁊ nō venit nunquid poterit haberi pro confesso. ar. q̄ sic q̄ cū est cōtumax in non veniēdo vt respōdeat ⁊ in respondendo contumax est habendus arg. j. de leg. ij. l. si quis seruo ⁊ ar. j. q̄ vi aut clā. l. vim facit ⁊ dever. obli. l. in executione. ff. Primo hec lex ponit hec duo vt paria. ſ. non venire ⁊ esse presentem ⁊ non rūdere vt hoc versi. qd ergo. preterea si contumax in non rūdendo habeꝛ pro confesso multomagis contumax in non veniendo ⁊ nō respondēdo. Sed presens qui non respondet in vno tantum arg. j. de ap. l. creditor. ff. iusſus ⁊ quod ibi no. Sed contrariū videt per hanc literam nam si venerit locum hz coactio responsionis vt hic ōz. Jtem interrogatio ōz esse facta p existentē cora judice vt patet. ℈. de interro. ac. l. j. in fi. ⁊. d. ff. qui tacuit. habet ergo dici cōtumax in nō veniēdo ⁊ sic fiat missio ⁊ nō in nō respōdendo. Jac. de are. ⁊ hec opinio est approbata iure canonico extra de cōfessis. c. ij. li. vj. ⁊ ibi not. De hoc tū vidi magnā cōcertationem in foro ciuili non obstante decretali predicta ⁊ allegabāk p cōtra. vt. ℈. dixi de hoc satis dixi. C. de iur. cal. l. ij. ff. qō observari in materia positionū. ff. superest vt videamus de pena non respōdentis ⁊ ibi de hoc plene per Cy. ⁊ in speculo de' positionibus. ff. nono circa prin. Sed ex quo non est clare determinatum per iura ciuilia sta determinatiōi illius decreta. de cōfessis. c. ij. li. vj. ⁊ ad hoc satis se ꝛformat dictus. ff. qui tacuit ⁊ maior contumacia ⁊ contemptus pretoris videtur in eo qui est cora pretore ⁊ iussus ab eo quod respondeat respōdere recusat q̄ in eo qui absens est ⁊ citatus non venit. de more tū in diciō⁹ vidi seruari qō siue sit contumax in non veniendo siue in non respondēdo q̄ pronunciank p confessis ⁊ in multis locis est statutū super hoc. Ad hoc multum inducit autoritas dicte gl. que est in. l. certum de confessis sup verbo vigeri in re collecta Jac. butrig. ℈. qui tacuit sic scriptū est quero an tacens equiparetur neganti vel affirmanti. dic quod tenet medium vt. j. de regu. iur. l. qui tacet. ⁊ aut queris circa Jctus vel quasi ⁊ serua. l. filiusſa. ff. inuitus. de pen. ⁊ ibi plene dixi circa iudicia. hec est materia nſa in qua sunt oppositiones. Prima vltramontanorum qui querunt circa preparatoria ⁊ tunc cū
4 sit modica lesio † habeꝛ tacens pro negante vel pro cōfesso in eo qō ei est preiudicium. vt. d. ff. qui tacet. aut in decisorijs et tunc non est alia. Jac. de are. arguit quod habeatur pro confesso q̄ fortior est ratio in causa quam in causato. C. de legi. l. digna vox ⁊ de sacrosan. auk. multomagis. sed iuramentum calum. est propter confessiones ⁊ ab eis causatur ⁊ qui illud recusat prestare habet pro confesso vt. d. l. ij. ff. pe. de iura. cal. ergo fortius in confessiō. Preterea queveniunt ex eodē fonte debēt eadem. l. decidi. ℈. de legi. l. de quibus. ⁊. l. ſi. C. de nup. sed iuramenta sunt ex eadem. l. ergo ꝛc. Sed certe male dicit ⁊ non obstat prima ratio quia maior propositio est vera sed
5 minor falsa quia iuramentum † non est propter confessiones nam olim iurabant actor ⁊ reus de cal. credere se iustam causam fouere vt. ℈. fa. ercif. l. inter coheredes. ff. qui familie. nec fiebat propter confessiones. sed vt lites cessarent timore sacramenti. Sed iure nouo introductū est aliud capitulū q̄ nō exiget pbatiōes supſluas ⁊ sup hoc fiūt interrogatiōes vt in auk. posita dicto ti. C. de iur. cal. Sed ante q̄ inductū esset illud capitulū, puisium erat q̄ recusans p̄stare sacramentū calū. habebatur pro cōfesso q̄ patet q⁹ confessiones nō fuerūt causa iuramēti calū. nec ob. alia rō q̄ non est verū q̄ assimilentur confessiōes iuramēto cal. cū vnū sit decisoriū iuris. ſ. confessio aliud
enitat litis initiū. ſ. iuramentū calū. Sed bñ equiparank cōfessiōes iuramēto testis q⁹ vtrūq; est litis decisoriū hinc est q̄ in

1 ¶ Remedia sunt per principem inuenta quando subest necessitas.
2 Reus compelli potest precise respondere si actor vult renunciare missioni in possessionem.
3 Absens citatus vt veniat respōsurus positionibus si non venit an habeatur pro confesso.
4 Tacens habetur pro confesso in eo qō est in eius preiudiciū.
5 Juramentū non fit solum propter confessiones quia olim iurabant actor ⁊ reus se iustam causam fouere.
6 Tacens punitur ex contumacia vt equiparetur mentienti.
7 Obstetrices eligi debent a pretore ⁊ locus vbi mulieres inspici debent.
8 Pretor eligere debet locum ⁊ matronas expertas quādo dubitatur vtrum mulier sit virgo vel corrupta.
9 Obstetrices an iurare debeant si obstetricate sint bene vel male.
10 Potestas seu iudex si volunt sibi eligere cōsiliarios seu assessores in aliqua causa potest illos eligere suo arbitrio ⁊ non partium.
11 Bannitum offendens propterea quod vidit sententiam contra illum latā qui tamen non erat rite bannitus an excusetur a pena.

Ex hoc rescripto. Jste. ℈. divisus fuit. ſ. i pnci. ⁊ dic ex hoc rescripto q̄ tanq̄ nouū ⁊ in re noua emanauit vt in prin. l. Old. ibi iure suo. i. iure patrie ptātis. Dy. Jbi extra ordinē .i. iudicis officio implorato. Dyñ. sic exponit. ſ. si certum peta. l. cum filius in versicu. igitur scilicet quia nec senatusconsulta de liberis agno. nec interdicta de lib. exhi. nec officium iudicis locum habebat igit ꝛc. Ol. Et no. q̄ remedia † sunt inuenta per
1 principē q̄ñ necessitas subest. vt ⁊. ſ. hac ea. l. vltra prin. sic. j. vt in pos. leg. l. i. ff. si debitori. Et an aūt de fideiuſ. ff. si vero intercessor. Dy. Jbi qui se patrē potius oportet nō sicut ⁊ j. e. ff. oēs ibi vel nimio voto librorū ꝛc. ⁊. ſ. so. ma. l. si cū dotē. ff. si maritus. ver. sinaūt tantus furor ibi pcreāde sobolis libidine ꝛc. in ver. ⁊ notandū. Jbi marito. ſ. tm̄. Dy. Jbi ff. vel mulier Jbi q̄d ergo subaudi an. dy. ¶ Exposita lra plura vtilia colligamus. Et primo no. de significato huius verbi dissimulo vt in gl. ⁊ in alphabeto dictiōe dissimulo. ¶ Deinde no. q̄ partus anteq̄ edatur est portio viscerū matris. Et ad hoc. de. l. si aliena. ff. ſ. de vſuca. ⁊ so. vt in gl. ¶ Jtē op. de lege pma. ff. hoc interdicto de libe. exibē. ⁊ sor. vt in gl. Jté no. ex illis verbis que sunt in ver. igit princeps. Jbi apud eū interrogari q̄ō interrogatio ōz fieri p iudicē. vt. ℈. de inter. ac. l. j. ⁊. l. vbicūq;. ⁊ ad iterro. cogit rūdere vt ibi ⁊ hic statim sequit cogenda que erat respondere ꝛc. remediis iuris vt sequitur. ex quo colligit Ja. de are. q̄ñ quis cogit precise litē contestari ⁊ rūdere libello: ⁊ pro hoc q⁹ iudicium redditur in inuitū. vt. j. de verb. ob. l. inter stipulantē. ff. i. de aqua pluuia. arce. l. is cū quo. ℈. de pecu. l. si vnū ff. si. vbi de hoc dixi ⁊ de pcu. l. sed ⁊ he. ff. preter. fallit. ℈. de rei ven. l. fi. ⁊ hoc actore instante vt hic. Sed si velit esse contētus missione in possessionem poterit quasi pro absente habeatur qui presens non vult facere quod vix potest. vt. j. de fidei. libe. l. non tm̄. ff. sine. ⁊. j. de reg. iur. l. non defendi. Et hoc verum credo licet aliter not. C. quomodo ⁊ quādo iudex. auk. qui semel. vbi de hoc dixi ⁊ de lit. contest. l. j. versi. sed si teneamus. ¶ Ex quo dicunt aliqui quod si missus fit aliquis ex contumacia in possessionem ⁊ reus stetit per tres mēses q̄ non recuperauit possessionem ⁊ missus iterato facit citari reū ⁊ ipe cōpareat ⁊ actor petit quod ipse respondeat ⁊ reus dicit ego nolo respōdere q̄ habeo spaciū anni ad recuperandum tenutam ⁊ q⁹ sa-

tis est q̄ sit facta missio ⁊ semel punita cōtumacia. ℈. de in ius
2 vocando. l. satis que. q̄ † reus non obstantibus predictis per hūc ver. cōpellak precise rūdere maxime si actor velit renūciare missioni predicte. de hoc vide per archi. extra de eo q̄ mittitur in pos. cā rei ser. super rubrica. ¶ Ad principale, pposītū redeundo quero nunqd poterit haberi pro confesso vel lis. pnunciari pro cōtestata contra eū qui non vult rūdere libello ⁊ litē cōtestare recusat. Rūdeo non per hanc lām in cōtestatione eſſi desiderat verboū expressio. vt. C. de iud. l. rem nō nouam. delitis cōtest. l. j. aut ergo quis est cōtumax i nō respōdēdo interrogationibus q̄ fiunt ad preparationē cause ⁊ tūc potest haberi pro cōfesso. vt. ℈. de interro. ac. l. de etate. ff. q tacuit ⁊. ff. nihil. ⁊. l. si filius. aut his q̄ fiunt ad veritatis indagationē post litis cōtest. ⁊ tūc pōt haberi pro cōfesso. vt no. j. de cōfessis. l. cer. vt sicut pōt haberi pro cōuictio si de calūnia non iurauerit. vt. C. de iur. cal. l. ij. ff. pe. ita si post iuramentū nō facit q̄ post iuramentū p̄stitū expedit hoc eo presente ⁊ cōtumace. ⁊ de hoc est extrauagās alexā. iiij. q̄ incipit retulisti. ⁊ hoc si
3 iuratū est de calūnia vt ibi dō ſ̄ si absens † citetur vt veniat respōsurus talibus positionibus ⁊ nō venit nunquid poterit haberi pro confesso. ar. q̄ sic q̄ cū est cōtumax in non veniēdo vt respōdeat ⁊ in respondendo contumax est habendus arg. j. de leg. ij. l. si quis seruo ⁊ ar. j. q̄ vi aut clā. l. vim facit ⁊ dever. obli. l. in executione. ff. Primo hec lex ponit hec duo vt paria. ſ. non venire ⁊ esse presentem ⁊ non rūdere vt hoc versi. qd ergo. preterea si contumax in non rūdendo habeꝛ pro confesso multomagis contumax in non veniendo ⁊ nō respondēdo. Sed presens qui non respondet in vno tantum arg. j. de ap. l. creditor. ff. iusſus ⁊ quod ibi no. Sed contrariū videt per hanc literam nam si venerit locum hz coactio responsionis vt hic ōz. Jtem interrogatio ōz esse facta p existentē cora judice vt patet. ℈. de interro. ac. l. j. in fi. ⁊. d. ff. qui tacuit. habet ergo dici cōtumax in nō veniēdo ⁊ sic fiat missio ⁊ nō in nō respōdendo. Jac. de are. ⁊ hec opinio est approbata iure canonico extra de cōfessis. c. ij. li. vj. ⁊ ibi not. De hoc tū vidi magnā cōcertationem in foro ciuili non obstante decretali predicta ⁊ allegabāk p cōtra. vt. ℈. dixi de hoc satis dixi. C. de iur. cal. l. ij. ff. qō observari in materia positionū. ff. superest vt videamus de pena non respōdentis ⁊ ibi de hoc plene per Cy. ⁊ in speculo de' positionibus. ff. nono circa prin. Sed ex quo non est clare determinatum per iura ciuilia sta determinatiōi illius decreta. de cōfessis. c. ij. li. vj. ⁊ ad hoc satis se ꝛformat dictus. ff. qui tacuit ⁊ maior contumacia ⁊ contemptus pretoris videtur in eo qui est cora pretore ⁊ iussus ab eo quod respondeat respōdere recusat q̄ in eo qui absens est ⁊ citatus non venit. de more tū in diciō⁹ vidi seruari qō siue sit contumax in non veniendo siue in non respondēdo q̄ pronunciank p confessis ⁊ in multis locis est statutū super hoc. Ad hoc multum inducit autoritas dicte gl. que est in. l. certum de confessis sup verbo vigeri in re collecta Jac. butrig. ℈. qui tacuit sic scriptū est quero an tacens equiparetur neganti vel affirmanti. dic quod tenet medium vt. j. de regu. iur. l. qui tacet. ⁊ aut queris circa Jctus vel quasi ⁊ serua. l. filiusſa. ff. inuitus. de pen. ⁊ ibi plene dixi circa iudicia. hec est materia nſa in qua sunt oppositiones. Prima vltramontanorum qui querunt circa preparatoria ⁊ tunc cū
4 sit modica lesio † habeꝛ tacens pro negante vel pro cōfesso in eo qō ei est preiudicium. vt. d. ff. qui tacet. aut in decisorijs et tunc non est alia. Jac. de are. arguit quod habeatur pro confesso q⁹ fortior est ratio in causa quam in causato. C. de legi. l. digna vox ⁊ de sacrosan. auk. multomagis. sed iuramentum calum. est propter confessiones ⁊ ab eis causatur ⁊ qui illud recusat prestare habet pro confesso vt. d. l. ij. ff. pe. de iura. cal. ergo fortius in confessiō. Preterea queveniunt ex eodē fonte debēt eadem. l. decidi. ℈. de legi. l. de quibus. ⁊. l. ſi. C. de nup. sed iuramenta sunt ex eadem. l. ergo ꝛc. Sed certe male dicit ⁊ non obstat prima ratio quia maior propositio est vera sed
5 minor falsa quia iuramentum † non est propter confessiones nam olim iurabant actor ⁊ reus de cal. credere se iustam causam fouere vt. ℈. fa. ercif. l. inter coheredes. ff. qui familie. nec fiebat propter confessiones. sed vt lites cessarent timore sacramenti. Sed iure nouo introductū est aliud capitulū q̄ nō exiget pbatiōes supſluas ⁊ sup hoc fiūt interrogatiōes vt in auk. posita dicto ti. C. de iur. cal. Sed ante q̄ inductū esset illud capitulū, puisium erat q̄ recusans p̄stare sacramentū calū. habetur pro cōfesso q̄ patet q⁹ confessiones nō fuerūt causa iuramēti calū. nec ob. alia rō q̄ non est verū q̄ assimilentur confessiōes iuramēto cal. cū vnū sit decisoriū iuris. ſ. confessio aliud
enitat litis initiū. ſ. iuramentū calū. Sed bñ equiparank cōfessiōes iuramēto testis q⁹ vtrūq; est litis decisoriū hinc est q̄ in

Universidad de Deusto
Biblioteca

positiõibus vnũ subrogatur loco alterius vnde ōr pono q̄ p̄missi tales quid ↄ si neges ꝓbaturũ nec off.ro p testes vel instrumenta ↄ p hoc pz q̄ arg. predicta nõ cõcludunt. Sed salua pace scribentis ar. p dicti Jac. de are. nõ sunt talia sicut scribit nec eius op. vt ex iuꝑ ascriptis, tractis vere de eius scriptis appa-
6 ret. Dñs Mdartinus filiꝰ dicebat q̄ tacens ꝙ punitur ex cõtumacia vt equiparet mentiẽti ↄ puniat sicut mendax nõ ex mendacio: sed estimata. a nouicati cõiter tenẽt q̄ aut qs citat vt qs veniat rndere interrogatiõibus vel positionibus nec tñ tenor earum sibi trãsmittitur ↄ tunc nõ habeatur pro cõfesso q̄ fictio locũ non hz vbi veritas locum hꝫc non posset. vt. J. si cer. pet. l. si filius. Sz si esset ꝑsens ↄ ꝓfiteret q̄ ignoraret: nõ haberet pro cõfesso. vt. J. de cõfessis. l. j. ↄ de iur. om. in. l. si p errorẽ. ergo nec in ficta cõfessiõe dz hꝫ pro cõfesso. Sed si citetur vt veniat responsurus tahibus positionib⁹ q̄ sibi mittunt tunc bene haberetur pro confesso multo fortius quã si esset presens. nec ob. ℌ. qui tacuit. vbi ōr cũ haberi ꝓ negãte q̄ hoc erat in damnũ cõtu. vñ habeꝫ pro negante q̄ eũ eius dãno ↄ pro cõfesso q̄ est ei⁹ dãnũ. J. ac. butri. Itẽ ex verbis illius ꝙ ignorãtẽ ei⁹ ꝛc. no. remedia pretoris ad cõgendũ aliquẽ aliqd facere. concor. sunt in gl. ↄ vbi allegat isti. de fatisda. tu. ℌ. ij. ↄ dz allegare. ℌ. pe. ↄ ibi psures cõcor. ↄ. J. de confes. l. certũ in gl. vagerí. ↄ. ℌ. ti. prox. l. ij. q̄s a liberis. ℌ. si quis ex his a liberis ex his. ↄ bene. j. ad. l. iul. pecu-
I latus. l. sacrilegi capite. ℌ. fi. ↄ dic vt. J. de reg. iu. l. nõ põt videri
7 dolo carere. Ex ver. ↄ notandum collige ꝙ pretor † eligere dz obstetrices ↄ locũ vbi mulier inspiciat ↄ pro hoc. ℌ. e. l. vltra pñ. ibi a te assumpte ꝛc. ↄ debent esse probate artis ↄ fidei vt ibi
8 ōr. J de etiã fit q̄ dubitat † vtrũ mulier sit virgo vel corrupta q̄ inspicit ꝑ matronas expertas extra de proba. c. ꝓposuisti. et de istis obstetricibus habeꝫ etiã extra de frigidis et maleficiis. c. fraternitatis. sepe tñ manus taliũ obstetricũ fallit vt extra de pba. c. cãm matrimonij. ↄ iudicium ecclesie sepe sequitur opinionẽ ↄ nõ veritatẽ. Judicium autem dei semper veritatẽ sequitur nec fallit nec fallitur vt ↄ extra de sententia excommunica. capitulo a nobis. iudiciũ enim humanũ sepe pertenitur iudiciũ diuinum nunq̄ vt plene nota. ↄ. ti. J. de adul. l. denunciasse. ℌ. q̄ritur. ↄ homines possint deo mẽtiri ↄ facere sacramẽta falsa ↄ decipiunt seipsos nõ deum vt extra de hereticis. c. vt officiũ. ℌ. ij. li. vi. ↄ ibi de hoc p Archid. deũ esti fallere nõ possunt de pesi. dis. iij. c. paré de altari. Sed nunquid iste obstetrices
9 † iurare teneant. videtur ꝙ non q̄ hoc hic non dicit sed dic cõtra ad instar testiũ. C. de test. l. iurisiurandi ↄ ad hoc bene. C. de secundis nup. l. hac edictali. ℌ. his illud. vbi de hoc. ↄ. C. de nouo codi. cõpo. ℌ. ideoq̄ super verbo sufficientes. Quidã dicũt aut petitur ab aliquo de sue artis peritia ↄ qui iurauit artẽ suã fideliter exercere ↄ tunc non teneatur amplius iurare ↄ ita intelligantur iura q̄ ad hoc allegant si aũt non prestitit tale iuramentũ tunc teneat iurare ↄ ita intelligatur alia iura. ↄ pro hoc bene extra de prescrip. c. ad audiẽtiã ↄ q̄ not. in aut. de fide instru. ℌ. si vero nihil. ↄ facit pro doctoribus qui in pñn. doctoꝝ tus iurant eorũ officium fideliter exercere ꝙ amplius non teneant iurare in examinatione scholariũ Padue cũ cõtrarium seruetur ex forma cuiusdã puilegii episcopalis cuidã dño episcopo presentari debẽt scholares examinãdi. Itẽ allegatur
10 iste ver. ↄ notandũ in ar. q̄ † si potestas vel index velit sibi eligere consiliarios in aliqua causa ꝙ ipse eligere debeat suo arbitrio ↄ nõ partiũ. Sed dic ↄtra vt. J. de ad. tut. l. iij. ℌ. fz non erit de bonis auto. in. possi. l. in vẽditiõe. ℌ. fi. ↄ. C. de iudi. l. fi. ↄ hoc intelligo nisi discordarẽt vt notaui. ō. l. in venditiõe. ℌ. fi. ↄ vide ꝙ dicã. J. ℌ. prox. i. versi. sinaũt. J. de pig. si partes discordant de forma cõmissionis fiende de causa. ↄ pro hoc bene. ℌ. de iurcin. l. iusiurandũ, ℌ. fi de qualitate aũt. Itẽ ex ver. si oēs. collige ꝙ maritus teneatur iniuriarum si fecit animo iniuriandi. Sed quid in dubio. dicit Dy. q̄ non presumit animus iniuriandi q̄ dolus non presumitur. Aber. tenebat contrariũ ↄ dicebat presumi dolũ ↄ animum iniuriandi per. l. si non conuicij in gl. allegatã. Sed certe opi. Dy. magis mihi placet q̄ istud nõ est factũ improbatũ nec debuit maritus in dubio ius suũ indiscussum relinquere. vt. ℌ. de pet. here. l. 2 tuus. ↄ maxime si aliqbus iustis causis ad hoc motus fuerit vt litera dicit ↄ per hoc. J. de abigeis. l. ij. in fi. ↄ de liberali causa. l. igitur. Non ob. l. si non cõuitij. q̄ loquit in maleficio ↄ facto sui natura dãnato in quo bñ presumit dolus. vt ibi ↄ. C. de fica. l. j. ↄ ibi in glo. ↄ pro ista determinatiõe bene facit extra de reg. iur. c. estote misericordes cum
11 ibi notatis. Itẽ no. ex eodem ver. ibi vel ipsa cũ ille erat. † q̄ si aliqs inductus ex fnia banni quã scripta vidit offendit bãnitũ qui tñ non erat rite bannitus q̄ excusat a pena. pro hoc. J. de de adul. l. pe. ↄ ibi dixi ↄ de re indica. l. iiij. ℌ. condemnatum. ↄ bene facit. ℌ. de interro. ac. l. de etate. ℌ. ex causa ↄ de edil. edic. l. qd si sit fugitiuus. ℌ. apud leonem. Ray. in gl. vlt. in fi. ↄ est nõ differentie q̄ mulier melius sit veritatem quam vir. ar. ℌ. ferũ amo. l. marcellus. ℌ. j. ℌ. tit. j. d. j. ℌ. illud. ↄ quod ibi no. Ray.

1 Missus in possessionem ex canonico edictoꝝ an possit intentare hereditarias actiones.
2 Preter dictio ponitur inclusiue.
3 Factum successiue dicitur factum simul ↄ immediate.
4 Adulterium an probari possit per testes qui viderunt per foramen successiue adulterantes.
5 Defunctus si cõmisit alicui executionem sui testamenti et ille noluit illam suscipere: iudex habebit ptãtem alium eligendi.

De inspiciendo.

Mucusq̄ imperatores tra ctauerunt q̄n vino marito tractaẽ de partu ↄ mulier negat se prẽgnantẽ vt excludat agnatos a successione defuncti ↄ ponuntur verba pretoris vsq̄ ad ℌ. quamuis. ↄ dic vt in prima gl. deinde op. q̄ istud edictum vi deatur super fluũ ↄ precedentibus contrariũ et dicit in eadem prima gl. Sol. op. q̄ mitti debeant tantũ tres obstetrices ↄ nõ quinq̄. vt. ℌ. ea. l. j. vltra princ. Tertio op. q̄ debeat educari apud matrẽ. vt. C. vbi pupi. educari de. l. j. Quarto op. q̄ factũ matris filiꝫ nocere nõ debeat. Quinto q̄ † missus ex carbo I
niano non intentet actiones hereditarias. vt in. ℌ. missum que dicit. vt in gl. ex qbus habebis effectum gl. literã sic exponas. Ibi ꝓtor aut. ℌ. in hẽ cverba q̄ sequunt si mulier ꝛc. Dy. Ibi mox tuo marito ↄ non superstite eo in cuius partẽ futurus est: alias haberet locũ mens planciani. Jac. vt. ℌ. ti. prox. i. l. siue cõtra. ℌ. q̄ planciani. ver. qd ergo ibi ea res pertinebit. i. his q̄ sperant successionem ex testamẽto vel abintestato nemine nascẽte. dy. patet. J. ℌ. Quis. Ibi nequã. i. ne aliqua. dy. Ibi ꝓcuratoꝛ ibusve eoꝝ no. procuratoꝛẽ citandũ de quo dicit vt dixi. ℌ. ti. prox. i. j. circa pñn. Ibi mittant. ℌ. miles. Dy. Ibi si nollent heredes manti ↄ alꝰ est si velint. Dy. ↄ ante q̄ illa vadat in cõclaui. In quo cõclaui qd sit conclaue no. ↄ dixi. J. de dam. infec. l. q̄ clause ibi si erunt. ℌ. plures aditus. Dy. Ibi tabule. i. asides. Ibi q̄ intreꝫ rint partiri tẽpus. Dy. ↄ aliud introierint q̄ sequit est futuri tpis. Dy. Ibi cum parturire incipiat. ℌ. dixit qualiter venter inspiciat nunc qualiter fieri debeat in partiricipiendi actu. Dyn. 2
Ibi preter. Flo. q̄ dictio preter † ponit inclusiue de quo dic vt in alphabeto dictione preter. Dy. Ibi q̄ decẽ habet ergo mulier ipsa quinq̄ et sic dictio preter sumitur exclusiue a negatione que sequitur. vt. ℌ. fol. mat. l. ℌ. filio. ℌ. fi. Jaco. ↄ sic in effectu dictio ꝑter includit quod ꝑter obstetrices possit esse ↄ alie ibi exeuntiaꝫ. i. innestigẽtur ↄ querantur nequa. i. ne aliqua pgnãs sit. Dy. ibi quod natum modo sequitur qualiter partus natus tractari debeat. Dy. Ibi inspicere nolent custodientes. Dyn. Ibi constituatur vel compellendo ex causa electum a parente vel alĩ hoc onus imponendo. vt. J. vbi pupillus educari debeat l. i. Jaco. ibi alternis mensibus. i. duobus mensibus semel. dy. Ibi ostendat his qui sperabant succedere si partus non essent. Dy. in verbo. si cui si predicta seruata nõ fuerint quid iuris sit modo dicit ↄ videtur uno ponere vt paria sint scz non pmittere inspici ↄ custodiri ↄ non pmittere sic inspici ↄ custodiri vt debet. ↄ hoc verum quando ex certa sciẽtia ↄ contumacia in edicti forma petatur. secus quãdo ignorãtia vel pusticitatem qz inter hec est differentia. vt nota. J. l. prox. i. quod autem alias est ℌ. vlti. hic. l. Oldra. Ibi licitum non erit de facto q̄ non fuit ad missus. Dy. Exposita litera vltra gl. aliqua vtilia colligamus. Et primo no. ex secundo respõso huius. ℌ. ibi simul oēs inspiciant contra id quod no. C. de test. l. hac consultissima. ℌ. in om 3
nibus. ibi enim no. q̄ simul ↄ immediate fieri dicitur † q̄ successiue fit. de hoc no. iij. q̄ij. testes. Jac. ↄ vide quod notaui. C. de testi. l. testium. ver. item queritur. Jac. de questione quam habui de facto que questio pulchra est. ℌ. an adulterium † probet 4
per testes qui viderunt adulterantes successiue per vnum foramen de qua questione dic vt ibi dixi. ↄ huic. ℌ. potest responderi quod hic poterãt omnes simul inspicere secus erat in questione proposita. in gl. quod qui male agit, odit lucem quod habetur Jo. iij. c. ↄ extra de officio deleg. c. consuluit ↄ ibi de hoc vnde illud lucem non querit qui male facta gerit ꝛc. C. de donat. donatio. Item no. ex ver. si autem parens quod si defunctus † cecommisit alicui executionem alicuius negotij ↄ ille nolluit exequi ꝙ nõ cogatur ↄ q̄ eligendi potestas in alium devoluitur iudicẽ. ↄ sic est arg. ex presium quod si partim voluntate eligat aliqs sapiens seu cõmissarius in aliqua cã quod eo non indicante vel renunciante iudex possit eligere aliũ. ad idem. J. de bonis auto. iudi. possidẽ. l. in venditione. ℌ. ↄ vide quod notani. C. de epis. ↄ cle. l. nulli. Dyn. Et idem videtur posse dici si canonici

canonici elegerũt cõpromissarios qui debẽt eligere ꝙ non eligant q̄ electio deueniat ad superiorẽ. de hoc tu dic vt extra de electiõe. c. si compromissarius. lib. vi. cum ibi no. Jn glo. ℌ. eo. l. i. ℌ. i. in fin. ipsius glo. ibi enim non habeꝫ suspicio falsi partus hic sic: vñ vbi mains periculũ ꝛc. Dy. Jn glo. vlti. ibi in possessorio contrarium videtur notari. J. ad carbo. l. cum mulier vel ibi, mulier nihil fecit ꝓpter q̄ filius ꝓmaretur quasi possessione filationis at hic legẽ contẽpsit ꝓpter q̄ quasi possessione filationis filius est quo ad possess. ꝓmatus. Ray. ibi. i. q̄ de inofficioso. que huic cõcordat ibi due solutiones quarum nulla per se bona est sed simul mixte bone sunt: ↄ ideo dic aut satisfacedit de restituenda. aut non. primo casu potest exercere actiões aduersus extraneos debitores. Sed aduersus illum qui sibi mouet controuersiã non: si aũt nõ satisfacit aduersus aliquem agere non potest. Dy.

1 Probatio admitti debet etiã in re manifesta neq̄ manifesta declarari debent ex necessitate. ↄ nu. 2.
3 Canonici electi ad vacaturam prebendam non debent interesse neq̄ vocem cum aliis canonicis in electionibus habere.
4 Procurator ad denunciandum vel denunciationi respondendum constitutus: videtur magis procurator ad iudicia quam ad negotia.

Quãuis.

Quibus debeat denũtiari p mulierẽ q̄ ventrẽ inspici faciãt ↄ custodes mittãt hic declaratur. Ibi si seruus heres institutus fuit sub hac cõditione si nemo ꝛc. Ol. Ibi proxima spes ar. ℌ. de euic. l. pater. Ol. Ibi abinte stato tenet. J. denũciari op. Dy. collige primo ex princi. ℌ. q̄ licet lectio sit facilis non est negligenda per scholares ↄ q̄ in re manifesta † debeat admitti probatio vt ꝛc. de fideicõ. l. cum virum. J. de manumissio. l. causam. extra de electione bone memorie. a. xxiij. q. i. pudẽda. ↄ ibi Old. contra hoc arguit glo. ↄ nõ soluit. J. de dote prelega. l. j. in fi. ↄ ibi in glo. Sed so. fm Dy. ↄ ea que sunt manife 2
sta † nõ declarantur ex necessitate. Sed ex voluntate vt euidẽti? appareant ↄ illa non est necessaria declaratio nõ vitiat vt. J. de auro ↄ argẽ. lega. l. pediculis. ℌ. labeo. ↄ. J. de reg. iur. l. non solent. ↄ. l. que dubitationis. Dy. vel dic fm Ja. de bel. ꝙ licet hoc edictum sit manifestum potest tamen apparere dubitatio ꝓpter verborum interpretationem in contrario vero res demonstrata nõ poterat inducere amplius dubitationem vel dic ꝙ istud edictũ erat manifestum quo ad iureconsultos non quo ad alios in contrario vero quo ad omnes. Ja. de bel. Sed contra hanc sol. vt videtur. ℌ. de in integ. restitu. l. i. in pñn. ↄ de exerci. l. i. in pñn. Et ideo forte posset dici quod aut res est inotena ↄ probatione non indiget vt. C. de accusa. l. ea quidem. Aut solum manifesta ↄ tunc indiget probatione vt. C. de ap. l. cives. ↄ ibi in glo. de ista probatione notorij ↄ manifesti plenissime habetur per omnes extra de cohabitatione clericorum ↄ mulierum. c. nostra, ↄ ca. vlti. ↄ. q. i. manifesta ars de manifesta. ↄ dixi. ō. l. ea quidem. item no. pulchra verba ibi publice enim interest. ↄ concor. sunt in glo. Item oppo. glos. ↄ nõ solut de. l. fi. J. vbi pupillus educari debeat ad versi. denũciari: sed solue ꝙ ibi loquitur de educatione in qua proximior est suspectꝰ ratione sperate successiõis partus nascituri ibi hic iam nato circa educationem. Jaco. Item not. ex dicto versi. denunciari ibi
3 non etiam substituto ꝛc. argu. ꝙ canonici † electi ad vacaturam prebendam nõ debeant interesse necnocẽ habere in electionibus cum aliis canonicis. ↄ pro hoc. J. de leg. ℌ. i. si quis seruum. ℌ. ℌ. de hoc satis no. extra de consti. c. cum. Alb. ferrarien. Ja. item collige ex fin. ℌ. quod si statuto caueatur quod bannitus exire non possit de banno nisi habeat pacem ab herede occisi ↄ sunt plures heredes ꝙ habere debeat pacem ab omnibus contrarium tenent doctores. vt plene dixi in questionibus. statuto. tertia parte. versic. item quero pulchram ↄ vtilem questionem. Item no. ex gl. 4
que incipit forte qñ procurator † constitutus ad denunciandũ vel denunciationi respondendum magis videtur procurator ad iudicia quam ad negotia.

1 Trangrediens parũ non est vituperandus neq̄ solennitas leuis omissa vitiat. ↄ nu. 2.
3 Bauia ↄ necessaria nullo modo sunt omittenda.

Quod autem pretor.

Quidam habẽt p Sed cõter habet
1 p. ℌ. ↄ no. ex verbis que leuiter. qui parum † trãsgreditur nõ vitiperatur. ibi denegatarum contra debitores hereditarios. Dyn⁹. ibi observari ventrem ante partum pariendi. Dynus. Ibi ↄ partum in pariendi actu. Dynus. Ibi infantẽ iam natum. Dynus.
2 Item collige ꝙ leuis solennitas † omissa non vitiat. ↄ ad hoc lepe allegatur. Jn contrarium arguit glo. de transac. l. cũ hi. ℌ. ait pretor. ↄ de in integ. resti. l. diuus. ↄ nõ soluit. sed sol. fm Dy. ꝙ leuis

Dictum. Dy. hic ōr si mulier non observat solẽnitates ꝑdictas ex certa sciẽtia ꝑ denegat puero carbon. bon. pos. Sed si per imperitiã nõ denegat. Dy. vel melius dicas qõ denegat mulieri bonorum possessio ex cã ventris. filia bonorũ possessio. q̄ inducta est ad exẽplum carbon. bono. pos. vnde expone derogatorii est eius edicti de vẽtre in possessionẽ mittẽdo ꝫ Dy. ↄ glo. videantur intelligere de carbon. gl. tñ in fi. ℌ. nisi predictam. Ray. Ibi exẽplũ. i. similitudinẽ. Dy. Ibi cõparatũ est. i. inuentũ. Dyn. Ibi sed hoc. i. huius edicti de partu custodiẽdo rigorẽ ↄ penam. Dy. in fi. vẽtris noie futuri part⁹ vt habeat locũ qõ dixi de possessione ex cã ventris. Ray. ↄ dic pro ut inspici ↄ custodiri debuit ↄ ita fuit omissa leuis solẽnitas ↄ nõ substãtialis licet gl. aliter intelligat. Dy. ↄ Ol. op. dupliciter vt in glo.

Qui ventri. Casus. substituto pro fideicõ. permittit vẽtrẽ inspicere ↄ partum custodire, hoc dicit. Dyn. fm. ℌ. de inspiciendo. l. j. melius tamen adaptatur iste casus. j. l. progi. Ibi institutus sub conditiõe sed nemo nasceret ex ventre. Dy. Vel dic ꝙ loquitur de instituto simpliciter a defuncto ventre preterito q̄ testator non credebat vxorem esse prẽgnantem. Dy. in gl. prima in fi. hoc reprobat: quia vt habeat locum vulgaris tacita requiritur aditio ex testamento paterno vt. J. ad trebel. l. apud iulia. ℌ. idem iul. Quare dic alium cum pupillo substituto. de hoc plenius dixi super rubrica in materia substitu. vulgaris. Dyn. Sed pone ꝙ duo sunt substituti hoc modo. fi nõ nascetur aliquis substituo meum nunquid meuius admittetur ad ventrem recuandum. Respon. non quia iste pupillariter substitutus non concurrit cum titio vulgariter substituto cum in alium casum sit substitutus vt. J. de vulga. ↄ pupil. substitu. l. cum ex filio. ℌ. filio. et sic debemus hic intelligere q̄ null⁹ erat vulgariter substitutus. Jaco. de are.

Ja quo. Summarium superioris. l. iudicio meo melius aptatur hsic. l. licet cõmuniter in scriptis habeatur ibi sozoi cui erat restitutio facienda in defectum liberorum. Dyn. ibi vxor. ideo vxoris denunciatio exigitur: quia rogatus erat si fine liberis decesserit restituere hereditatem videtur autem cum liberis decessisse si vxorem prẽgnantem reliquerit vt. J. quando dies leg. ce. l. is cui. Dy.

Si mulier vẽtris nomine in possessionem missa eadem, possessio dolo malo ad alium translata esse dicatur. Rubrica.

Super rubrica. Vide Bal. in summa pandectarum hoc eo. tit. ↄ Rof. in libello hoc eod. titu. septimo quaterno ↄ eo. tit. de bono. pos. que datur nomine ventris circa finem libelli. ↄ in Spec. de eo qui mittitur in possessionem causa rei seruande. ℌ. i. versi. pe. ↄ Bal. eo. d. titu. sic cõtinuat hãc rubricã. dixi de possessione que datur mulieri. ℌ. titu. pri. l. j. verũ qz talis possessio dolo mulieris vel patris eius q̄ṗ transferẽ ad alium. videtur qualiter pronideatur cõtra eũ cõtra quẽ est facta trãslatio: ideo subiicit hic titu. vel sic. qz seruatis solennitatibus circa inspiciendũ ↄ custodiendo ventrẽ datur bonorum possessio. vt. ℌ. tit. j. j. ℌ. fi cui et data possessio. mulier q̄ṗ dolo in alium transferet in damnũ partꝰ. volens pretor in hoc, dare remediũ ponit hunchi. ↄ effectum totius tituli q̄si per modũ summe habes. J. e. l. j. in pun. ↄ q̄ est nõ q̄ colon⁹ trãs ferẽdo possessionẽ preiudicat dño. Sed missus in possessionẽ autoritate pretoris nõ preiudicat an sufficiat dolus filie tñ ↄ patris tñ eadẽ lege. ℌ. nõ solum. Quod possessio nõ debeat alicui auferri siue iusta siue iniusta nisi via ordinaria pulchre ↄ plene eadẽ. l.

Universidad de Deusto
Biblioteca

§.necessario.ꝛ quod legibus ꝛ nō preceptis agēdū est ꝛ ꝙ iudex debet habere ministros per quos exequat officium suū ꝛ ꝙ debet exequi per eos ꝛ que per seipsum ꝛ an propria autoritate possit expelli ille in quem possessio dolo translata est per mulierem an per interdictum ꝛ que per interdicta ꝛ quando locum habet manus militaris ꝛ quando non. ¶ Quando hec actio detur perpetuo ꝛ quando intra annum.j.eo.l.§.hec actio.quod qui non facit facere videtur.j.eo.l.dolo.Et qȝ missus in possessionem autoritate pretoria tenetur possessdefendere ꝛ ingredienti vel ingredi volenti resistere nec debet alicui tradere vel prodere an re ꝛ fructibus consecutis per actorem ab vno supersit actio pro sumptibꝰ lit.contra alios eadem.l.§.fi.

Hoc edicto. Primo cōmendat edictū et ponit casum eius. scdo dicit cōtra quos ꝛ ad quid ꝛ qñ def ꝛ infra quod temp⁹.dat enim de eo qȝ nō peruenit.j.e.l.fi.regula est enī ꝙ ois actio pretoria que datur ex dolo def̄ predicta forma vt.§.de alie. iudi.muta.causa.l.nō solū.§.fi.ꝛ.j.de his que in frau.credito.l.ait pretor.§.fi.ꝛ de bonis auto.iudi.possi.l.pretor ait.§.fi. Old.ꝛ fm hoc cōiungas.§.interest.ꝛ omitte.§.necessario.in.§.necessario vsq; ad.§.interest.ꝙ dicit subuenit cōtra eū in quem est translata ꝛ quo iure ꝛ probauit ꝙ iste ti.hȝ locū qñ nō nascit aliquis partus nam si nasceretur succederet ei mater vt.j.de rebus dubijs.l.qui duos.§.cum in bello ꝛ ideo non esset locus actioni descēdenti ex hoc edicto contra matrem vel eius patrem.vel pone quod nasciatur ꝛ moritur in pupillari etate ꝛ est aliquis substitutus pupillariter qui matrem excludit vt.l.precibus.C.de impub.ꝛ alijs substitutionibus.ꝛ de inoffi.testa.l.papi.§.sed nec impuberis. Sed tunc non posset procedere quod adūllet duplici ratione,vna quia conditio substitutionis sue pendebat.altera quia institutus nondum exclusus erat.vt.j.de acqui.heredi.l.quādiu.de here.instī.cū in test.ꝛ de vulg.ꝛ pupil.substi.l.si mater.§.fi.ad primum opp.ꝙ non sit predo cum detur contra bone fidei possessorem vt.j.§.interest.ꝛ respon.vt in glosl.i.in instru.acquisitionis ꝛc. ¶ Ad fm oppo.ꝙ manus militaris habeat locum vt.j.ne vis fiat ei qui in possessmissus est.l.si quis missus.Sol,illud habet locum quando dicitur,vel non admittitur missus a pretore vel mitti iussus hic autem non admittebatur dominus. ¶ Tertio quere ꝙ interdictum detur,ꝛ dic quod vti possidetis ꝛ hoc probatur in glos.que incipit pro eodem ibi quare ille ꝛc. In contrarium videtur quod non detur quia aut dices heredē nō adiuisse:ꝛ tunc constat nō dari quia nec possidet vt.j.vti possi.l.i.§.interdictū.aut dices adisse ꝛ hoc non videtur procedere quia sperabatur filios nasci vt.j.de acquiren.hered.l.cum quidam.§.quod dicitur.Sed dic ꝙ natus non fuit hȝ heres opinabatur iuste eum non debere nasci et erat etiam communis opinio ꝛ postea apparuit veritas eam non esse pregnantem.Old.Et sic potuit heres adire vt dicto.§.ꝙ dicitur. ver.quid ergo.vel dic aut tractatur de missione extranei ꝛ habet locum vt differatur quādiu sperabaturventrē nasci:si vero tractatur ventrem nasci ꝛ de missione eius qui est in eodem gradu cum ventre ꝛ tunc non differatur ꝛ sic hic.ꝛ pro hoc de acquiren.hered.l.ventre.Old.Itē ꝙ non habeat vti posside.videtur,quia per traditionem mulieris possessiōe priuatus est,sed dic quod nemo plus iuris ꝛc.Sed mulier non possidebat licet in possessione missa esset:quia aliud est possidere aliud in possessionem mitti vt.j. de acquiren.pos.l.iij.§.vlt.ꝛ.l.si quis ante.ergo non transtulit possessionem.contra hoc quia colonus tradendo omnem possessionē transfert vt.j.de acquir.pos.l.iij.§.ꝙ si seruus.ꝛ tñ non habet possessionem sed solam detentationē habet vt.j.de vsuca.l.nō solum. §.ꝙ vulgo.ꝛ.C.cōmunia de vsuca.l.j.Sed ibi non nocet dño quia dominus retinebat possessionem per eum hic autem heres non retinebat per mulierem.arg.j.de regu.iur.l.ex qua persona.Dy. qui predicta tractat ad Roffre.pro maiori parte in libello hoc edicti.Ibi hanc possessionem quam habebat.nomine ventris.Dyn. in glos.not.in factum dari edictis vt.§.nau cau.sta.l.2 ita.§.i.ꝛ de eo per quem factum erit.l.fin.Jac.ꝛ instī.de actio.§.sed iste ꝛ ibi in glos.

Non solū. Ibi cohercet proponendo contra eum actionem in factum.Dy.ibi contra eū scili cet patrem.Dy. Ibi ea fuerit scilicet mulier.Dy. Ibi in eos patrem ꝛ filiam.Dy. Quere an sufficiat dolus vnius tantum ꝛ dic ꝙ sic vt in glo.ꝛ continua hic ver.interest.

1 ☞ Possessio siue iusta siue iniusta non est alicui auferenda,ni si via ordinaria.
2 Prebendam iniuste tenens non debet ea priuari sine cause cognitione.
3 Legibus procedendum est ꝛ non preceptis.
4 Ordo iudiciarius regulariter seruandus est in ciuilibus ꝛ in criminalibus.
5 Judex tenetur habere ministros per quos exequatur officium suum.
6 Interdictum idem est quod ipsa actio in factum.

Necessario. Ibi pretor adiecit in aliqua parte edicti ꝙ non habemus.Dy.vel melius ꝙ heres nō habet auxilium ad omne interesse sed tm̄ depredatiōis fructuū vt patet.j.§.interest.ideo necessario ꝛc.Dy.Ibi qui per dolum tradentis.Dy. Ibi coget autem.hic ȝ quo iure eū coget. Dy.Itē per illā literā nō pretoria potestate ꝛc.videtur qȝ executores qui quotidie,pcedūt de romana curia inducas in possessiō. ꝛ inductū defendas sint parue utilitatis quia non videntur debere defendere nisi via ordinaria ꝙ puto verum quando spoliatus esset possessiōe sed anteꝯ spolietur crede quod tales executores ꝛ etiā quicunq; iudices ordinarij debēt defendere a turbationet violentia per dictā.l,si super possessione.C.de transac.ꝛ per totum ti.ne vis fiat ei qui in pos.missus est.ibi per interdictum vti possidetis per Dy.in ver.interest aūt.hic respondet cuidā tacite obiectioni qȝ supradictum est ꝙ hec actio datur ad interesse,sed vsq; qȝ actoris nō interſit ꝛ ideo ponit hic ver.in quo declarat ꝙ interest.Dy. Ibi q experit dato ꝙ recupet pos.p interdictū ab eo quē trāslata erat.Dy.ibi cōsumpserit ille qui in pos.erat ꝛ ideo nō tenetur ad restitutionem.Dyn.modo aliqua vtilia colligamus.et
1 primo cōtinue allegatur iste.§ in practica ꝙ possessio † siue iusta siue iniusta nō est alicui auferēda nisi via ordinaria vt hic colligit ibi,nō pretoria potestate ꝛc.ꝛ p hoc.C.de transac.l.si super poss.§fin.ꝛ.l.nevis fiat ei qui in possessio.missus est per totū.ꝛ optime j.vti possi.de.l.insta.xvj.q.iij.c.volumus.vbi habetur ꝙ si quis teneat aliquam prebendam † etiam iniuste ꝙ ea non debet primari
2 sine cause cognitione.ꝛ no.per compo.extra de rescriptis.c.capitulum sancte crucis.versi.item queritur vtrum executor ad prout dendum detur,ꝛ pro hoc de concef,preben.c.literas.ꝛ.c.cum nostris ꝛ ibi plene per Inno.ꝛ per Archid.iij.q.j.c.oens.§ patet.ꝛ vid.q.iij.in prin.de restit.spolia.c.conquerente.in fi.de here.cum ex iniuncto in fi.de abigeis.l.i.in fi.ꝛ quod no.per Azo.in summa vnde vi secunda col.Et quia legibus † est procedendum non preceptis.C.de iure fisci.l.prohibitum.lib.x.ꝛ de conueniendis fisci debitoribus.l.hi qui.e.l.ꝛ extra de appellationibus.c.cum teneamur,in fine.nam quilibet est conuentendus secundum ordinem iudiciorum.vt.C.de procuratoribus.l.procurator ad vnam speciem ꝛ de pactis.l.si pacto quo[penam.in fine.ꝛ hoc est quod dicitur quod quis ad ius ordinarium remittendus est vt.j.de priuatis delictis.l.fi.vbi de hoc ꝛ pro hac parte bene facit.j.de acquirē. possef.l.iuste.Sed contra hoc videtur.C.de liberali causa.l.eam. Sed dic vt ibi no.item,contra quia iniusta possessio non videtur debere per iudicem defendi vt.§.de publi.l.cum sponsus.§.si res. sed hoc verum quando iudici constat possessionem iniquam hoc autem sibi constare non potest nisi causa cognita ꝛ iudiciorum ordine seruato nam in criminalibus ꝛ ciuilibus regulariter seruandus est ordo iudiciarius † vt.C.de senten.l.prolatam ꝛ extra de
4 fimo.c.dilectus.Ibi postꝯ crimen ꝛc.Item videtur cōtra quod dicitur aliquando extraordinario iure subueniri.vt.j.vt in pos. leg.l.municipio.si cer.peta.l.cum filius.j.ad fil.l.ꝛ si certus.§.fi.et l.seq.ꝛ.C.de instit.ꝛ substi.l.ij.ꝛ ibi in glo.ꝛ de priu.filci.l.i.in fine. Sed dic quod illi sunt casus speciales ꝛ fiunt etiam cum aliquali cause cognitione licet summaria.Secundo no.ꝛ ad hoc etiā sepe
5 allegatur quod iudex † potest ꝛ debet habere ministros suos per quos exequatur officium suum.ꝛ pro hoc.§.de iureur.l.ad egregias in auc.de fide instru.§.in his vero.col.vi.Et bene.C.de epis. ꝛ cleri.auc.sed iudex ibi vnum de ministris suis.ꝛ.§.de rei vend.l. qui restituere.ꝛ loca.l.cum dominus horreorū.Sed,in contrariū videt ꝙ illud qȝ spectat ad officiū suū debeat per se facere ꝛ non notarijs suis nec ministris cōmittere:vt.C.de iur.fis.l.ij.§.ibi in gl. de libe.causa.l.pe.ꝛ ibi in glo.sed dic ꝙ ea que desiderant cause cognitionē expedire debet per se vt.d.l.ea autē que spectant ad facti executionē per executores ꝛ ministros suos.vt in primis iurib⁹. ꝛ.C.de execu.rei iudi.l.si vt proponis.In glo.que incipit pro eodē.Ibi qȝ ille in quē trāslata est possessio per mulierē.Dy.In ea. gl.ibi.l.i.§.eum qui.ꝛ melius.§.ad.l.aquil.l.quemadmodum.§.si protectum ꝛ.j.ꝙ vi aut clam.l.si vitem.§.si ad ianuam.Dyn.ꝛ.§.
3 ne quis tituloꝰ suis predijs vel alienis affigat.l.i.vbi de hoc dixi.ibi expulso vel non admisso eum iussus esset mitti per pretorē vt dicetur in gl.seq.Dy.Ibi forte agitur vel dic aut petit qs oēm cause cognitionem sine possessionem sibi dari ꝛ tunc manus militaris locum non habet.sed causa cognita in iure ordinario debet procedi vt hic aut post cause cognitionem saltem semiplenā et tunc habet locum militaris.vt dicta.l.si quis missus.aut post plenam cause cognitionem et diffinitiuam sententiam et tunc idem vt.d.l.qui restituere.Dyn. In glossa vti possidetis,in princip.ꝙ verum est quando heres fuit possessionem adeptus ꝛ nunc possidet

possidet cum interdictum vti possidetis detur tantum possidenti.vt.j.vti possi.l.i.§.interdictum.Dy.ibi vel vnde vi.qȝ est verū quando heres possidebat ꝛ possessionem amisit per violentiam. vt.j.de vi ꝛ vi ar.l.i.§.non autem.ꝛ sic ista interdicta non concurrunt.vt in diuerso.ratio scilicet ꝙ vnde vi detur pro ciuili,vti pos sidetis pro naturali vt in similibus.vt.j.de acqui.pos.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.ꝛ.l.naturaliter.§.nihil.Dy.Sed,hoc nō procedit eodem tempore sed demum ciuili que turbatur per retētionem naturalis.Dy.ibi vel pro hoc interdictum.hec vera secūdum Jac.de ra.quia sermones debent intelligi secundum materiam de qua agitur vt.§.loca.l.si vno in prin.ꝛ expone per interdictum.l.per actionem in factum que ex edicto descendit.quia
9 † interdictum idem est ꝙ ipsa actio in factum vt insti.de interdi. §.fi.Jac.de ra.Ibi qȝ eius interest subaudi sed contra quem agit dominus. Old. Ibi sed hec lectura id est litere expositio in quantum dicit mulierem agere hoc interdicto contra venientem in possessionem siue eius dolo.Old.Ibi ꝛ sic, autem ponitur pro quia. huic expositioni non aptatur litera cū forte ꝛc.ꝛ ver.autem si predo ꝛc.ꝛ ideo dic ꝙ dictio autem ponitur continuatiue nec continuatur.§.ad fi.non solum omisso.ver.necessario.Dy.In ea.glos. ad fi.quia reddit ad casum de actione proposita contra mulierē aliū dolose admittendum in possessionem .ꝛ fm hoc lege hunc §.interest.autem ꝛc.aut versi.necessario.ꝛ omnia sunt plana.Dy. ꝛ Oldra.

Hec actio. Ibi post annum de eo quod ad mulierē peruenit.Dy.Ibi ꝛ fi filiam.dolo fecit dolose in alium transtulit sola sine patre alȝ cum patre actori datur electio contra quem agere velit.vt.j.lege prohi.Dy.In gl. datur enim ibi.l.in honorarijs.Sed videtur quod nō detur post annum.nam hec actio datur propter dolum mulieris ꝛ actiones que in dolum etiam rei persecutorie concipiuntur non dantur vltra annum.vt.j.de bo.auto.iudi.possi.l.pretor.§.fi.ꝛ.§.de alie.iudi.muta.causa facta.l.non solum.§.fi.ꝛ.l.seq.Sed respō.ꝙ bene debet dari perpetuo,quia datur ad fructus vt.§.§.interest autem.et sic datur de eo quod peruenit,quia cum ille qui hoc a muliere percipit fructus ipsa videtur percepisse.nam factum ab alio qui habet a me causam presumitur a me factum.vt.j.de leg.i.l.si quis inquilinos.§.i.ꝛ de act.ꝛ oblig.l.si rerum.§.fi.ꝛ actio que in dolum cōcipitur bene datur perpetuo de eo quod peruenit vt.j.que in fraudem credito.l.ait pretor.§.fi.vel saltem dolo fecit quod non peruenit quod satis equiparatur peruentioni.vt.§.rerum amo.l.iij.in fi.ꝛ.l.seq.Jac.de arc.idem Dy.in hec verba quantum est hinc inde penalis vel saltem ex parte rei datur intra annum vtilem tantum vt.d.l.in honorarijs.ꝛ de vi ꝛ vi ar.l.i.ꝛ vide glo.que est.j.de reg.iur.l.pupillum.§.in heredes.que est vera glo.Dy.ꝛ vide.j.ti. prohi.l.i.§.hanc actionem.In glo.in factum scilicet que datur in eum qui dolose possessionem in alium transtulit.Dy.

Dolo. Ibi non prohibet qui nō videtur.vt.§.de libe.agno.l. necare.vt j.de reg.iur.l.qui non facit.Dy. Ibi introducat.l.aliū. Dy.custos scilicet depositarius.qui possunt resistere violentie ꝛ non resiliunt in dolo sunt per hanc.l.

Sed et patris. Quidam habent pro.l.sed communiter pro.§.Et breviter dicit quod si pater ꝛ filia dolo transtulerint possessionem in alium contra quem egi ꝛ consecutus fui bona ꝛ fructus non autem sumptus litis quod si pro sumptibus volo agere contra patrem vel mulierem non possum secundum vnam lecturam sin quam hec verba preter sumptus litis determinant precedentis.sed prout determinant sequentia dicit contrarium scilicet quod agere possum pro sumptibus litis contra mulierem ꝛ patrem ꝛ iste est verior intellectus secundum Dy.vt patebit statim in suppletiōe gl. ibi factum arguetur quia dolose transtulerunt possessionem in alium.Dy.Ibiꝛ ideo.l.quia datur ad interesse. Dy.Ibi ad quē bona pertinent.Dyn.ibi ab eo qui in potestate prout est in potestate in litera.l.potestate debet dicere ab ea que ꝛc.sed Odofre.et Oldra.Ibi inutilis erit quia non competit sed alius casus verior est.In glo.vltima ibi verba pos.atunc subaudi quemadmodum. Dy.Ibi.C.de euic.l.i.vbi non repetit sumptus si non potest agere pro re.Dyn⁹.Ibi ꝛ est sensus primo contrarius sed approba primum ꝛ respōde ad.l.i.de euic.quod ibi non cepit competere quod vtroq; vnde si consecutus sum vnum adhuc superest actio pro altero licet accessorio.§.quod certo lo.l.centum capue.ꝛ hoc prout habes in litera ab ea qui in potestate.sed prout habes in litera qui in pos.secunda expositio verior videtur.Dy.ꝛ secundum istam dices quod non potuit conservare sumptus a litis possef.vicio propter ipsius vincentis contumaciam.vt.C.de iudi.properandum.§.finautem ex gestis.vnde sibi imputet quia in contumacia fuit.arg.u.§.de procu.l.qui proprio.§ procurator vt in ceteris.de in integrum restitu.l.i.ꝛ.j.de fideiusso.l.fi.als si non potuisset cōsequi sumptus propter inopiam victi vel eius iustam ignorantiam secus quia tunc peteret ibi sumptus vt interesse.vt.j.de falso tuto.auto.l.nouissime.§.pe.ꝛ.j.de leg.iij.l.iij.§.fi rē. Old.Hoc idem licet non sic clare volnit dicere.Jacob.de are.ꝛ per hec verba quod intelligo quod sit inutilis cōtra eum qui est in possessione cum ad sumptus teneatur iudicis officio.Sed videtur utilis contra mulierem.sed adhuc interſit nec ne sit interesse soluturn.Jac. In eadem glosl.ibi contra admissum a muliere vel a patre. ꝛ hoc prout habes in litera ab eo qui in possessionem.Dyanus.Ibi contra mulierem vel patrem et hoc prout habes in litera ab ea que in potestate.Dyn.ibi iusta ignorantia victi.Old.ibi contumacia victoris.

¶ Si mulier ventris nomine in possessione calumnie causa fuisse dicetur. Rubrica.

Super rubrica. Vide Azo.in summa pandectarum hoc co.titu.ꝛ ibi recipe continuationem rub.que etiam satis bene colligitur.j.ea.l.in versic.hoc autem edictum.ꝛ vide etiam Roffre.in libello hoc co.tit.vij.quaterno sed videtur ,ꝙ iste titulus locū non habeat.quia aut fuit opposita exceptio quod non erat pregnans ꝛ non fuit admissa ꝛ sibi preiudicat.vt.§.de neg.gest.l.finantem.§.si quocunq; modo.aut non fuit opposita ꝛ non videtur post sententiam opponi posse.vt.C.sen.rescin.non posse.l.peremptorias.sed dic quod opposita fuit ꝛ semiplene de ea cognitum. ꝛ ideo non nocet si postea appareat eam nō esse pregnantem.arg.u.ti.ij.l.si quis a liberis.§.si vel parens. An sacramentum calumnie excusat a condemnatione expensarū,litis.j.eo.l.i.in prin. quando hec actio detur intra annum vel post.ꝛ ideo qȝ peruenit vel nō.e.l.§ hanc actionē,declaratio interesse in hac actione.e.l.§. interesse.ꝛ.l.seq.

1 ☞ Jusiurandum facit abesse presumptionem calumnie.
2 Sacramentum calumnie excusat quem a condemnatione expensarum.
3 Sacramentum calumnie excusat a dolo presumpto.

De possessione. Textus satis est planus nec summatione indiget.ꝛ dic si de possessione danda vel deneganda.Dy.ibi seruandū est iusurandū quātum ad actionē vt possessionē adipiscatur:ꝛ quantum ad exceptionē vt de presumpta calum.non puniatur qȝ iusurandū tollit suspitionē calumnie.Dy. Ibi mulier ex hoc edicto.Dyn.Ibi in possessionē.qȝ iusurandū † facit abesse presumptionē calūnie. Dy.ibi facilis est ex quo est presumptio pro ea Dy.ibi scienꝫ prudēs qȝ non presumitur.vt.§.de his qui no.infa.l.ea que falsa.Ja.ibi voluit ventre in pos.ꝛ non iurauit se calū.causa non petere quia tūc cessaret actio.vt.§.in prin.l.ꝛ dic volui ventre ꝛ veniſſe probetur
2 ꝛ pronuncie Dy.Ex isto prin.colligunt aduocati ꝙ sacramētū calumnie excusat quē a cōdēnatiōe expensarū de qua habetur.C. de iudi.properandū.§.finautē alterutra.ꝛ hoc videtur sentire gl. in auc.de iudi.§.oportet.ꝛ pro hoc etiam.j.de leg.a.§.l.qui solidū. §.etiam.contrarium tamen est verum quia cum sacramentum calumnie non prestetur in causis nec possit remitti tacite vel expresse.vt no.C.de iura.calum.l.ij.§ sed qȝ veremur.nō esset reperire ea sum vbi fieret condemnatio expensarum.ꝛ quia titulus de iura. calumnie precedit.d.l.properandum.vbi postea subditur de condem.expen.dicit ergo ꝙ sacramentum calumnie nō excusat a condemnatione expensarū.sed excusat a presumpto dolo † vel calumnia vt hic:nō autem ab his qui sunt infra dolum.sine propter culpam siue propter quid aliud aliquis obligetur ad prestandum. Old.De hoc no.per Ly.C.de aduo.di.iudic.l.i.ꝛ plenissime dixi.d.§.finautem alterutra.in.l.properandum.In glo.vti mulieris calumnia puniatur.sed superius fuit in calumnia in transferēdo possessionem.hic autem in fingendo se pregnantē,ꝛ hic plus deliquit,ꝛ ideo infamatur.vt.§.de his qui no.infa.l.notatur.qō.§.tit. prohi.non est.Ja.

1 ☞ Pretoriarum actionum natura que ꝛ qualis est.
2 Actiones quedam sunt penales ex parte vtriusq; scilicet actoris ꝛ rei:ꝛ quedam sunt penales ex parte rei ꝛ persecutorie ex parte actoris.ꝛ nu.3.

Hanc autem actionem. Ibi iter annum vtile.§. in eo quod continet penam.Dyn.Ibi ꝛ hoc.q.d.non solum su

Universidad de Deusto
Biblioteca

riori edicto. Dy. ibi veniret scilicet filia. Dy. In glo. cur ibi extendi potest. hoc non placet Ja. de ra. quia vbi pretor simpliciter loquitur de anno intelligitur de vtili vt. ſ. de vi z vi ar. l. i. ſ. ann°. z inſtit. de perpe. z temp. ac. ſ. i. z ibi no. Ja. Ibi pena ex parte mulieris. quia datur de eo quod non peruenit ad eam ſcilicet heredi tatem. vt. ſ. ꝑ. Dy. Ibi autem datur de eo quod peruenit fictione. vt. ſ. de regu. iur. l. parem. ſecundum Jaco. de ra. Sed contra eum videtur. ff. de alie. in. mutã. cauſa facta. l. poſt annum. Quam Ja. de are. ſolut hoc modo. dic quod datur vltra annum inquantum
1 peruenit ad dolum committentem vt ibi. † hec enim eſt natura pretoriarum actionum que in doloſum dantur. vt detur poſt annum inquantum peruenit ad doloſum. vt. ſ. que in frau. credi. l. ait pretor. ſ. fi. z de rebus auto. iudi. poſſi. l. pretor. ſ. fi. z. l. ſeq. id autem videtur peruenisse ad mulierem doloſe in alium transferentem quia peruenit ad ipſum in quem facta eſt translatio quia factum habẽtis anni cauſam meam reputatur. vt. ſ. de leg. i. l. ſi quis inquilinos. ſ. i. z de verbo. obliga. l. ſi ſeruum. ſ. ꝟ. Inquantum vero non peruenit datur intra annum. vt hic vnde illa datur in id quod peruenit quia ad intereſſe deprædationis fructuum. vt. ff. ti tu. i. l. i. ſ. interest autem. z. l. vlti. ſ. vl. vbi ſumptus litis non venitur als que veniret ſi omne intereſſe veniret. vt. ſ. quod falſo tuto. auto. l. nouiſſime. verſi. autem. etiam in id quod nõ peruenit vt hac l. ſ. competit. z ſic tenebit. Jacob. de are. Vel dic latius ſecundum
2 Dy. quod quedam actiones † ſunt penales ex parte vtriuſq; ſcili cet actoris z rei vt actio furti. z vi bo. rap. quia dantur ad penam que actori non abeſt nec reo adeſt vt. ſ. de fur. l. ſi pignore. ſ. furti.
3 Quedam ſunt penales † ex parte rei z perſecutorie ex parte actoris. quia dantur ad id quod actori abeſt: reo non adeſt z de iſta loquitur. ff. de eo per quẽ factum erit. l. i. ſ. ſi plures. z fi. z he non dãtur vltra annum niſi de eo ꝙ peruenit. z hoc modo poteſt intelligi. ſ. iſte. de eo enim ꝙ non peruenit non tenetur vltra annũ qnaſi ſit penalis de eo autem quod peruenisset teneretur perpetuo. vt. ff. tit. proxi. l. i. ſ. hec actio. vbi de hoc dixi. z ſic intelligitur iſta ſcõa opi. gl. ſi aũt eſſet penalis ex parte actoris z rei perſecutoria ex parte rei. vt pater. ff. de cal. l. z generaliter. ſ. ſi. tunc etiam non datur vltra annum niſi in ſumptum hoc eſt inquantum ad eum peruenit vt eodem ti. l. i. Quarto caſu quando eſt rei perſecutoria ex parte vtriuſq; datur perpetuo. vt. ff. c. ti. l. i. ſ. hec actio. z rerum amo. l. ſi mulier. ſ. hec actio. cum ſi. qõ ergo dicitur hic dari intra annum. Intelligas de eo quod non peruenit. z pro hoc. ff. de eo per quem fac. erit. l. i. ſ. ſi. Dy. In. e. gl. ibi ne quis eum qui in ius vocabitur. l. i. ſ. ſi. hic nihil facit quia ibi eſt penalis ex vtraq; parte vt ibi patet. Sed ad hoc facit. o. l. i. ſ. ſi. de eo per quem factum eſt. z ideo non debet hoc eſſe in glo. Sed arg. contra quia non eſt contra Sed pro. Old. Ibi certe illa de qua loquitur superiori tit. Old. Intereſſe autem videtur hoc declarat intereſſe agentis hac actione z iſtud intereſſe eſt ratio vtriuſq; z ideo mulierem in id condemnandam. Dy. Ibi in poſſeſſionem venit z veniſſe probetur z pronuncietur. vt. ff. de his qui not infa. l. non alis. Dy. ibi qꝫ interest vltra verũ intereſſe z ſic eſt pena ratio rei. Dyn. ibi ſi quis heres inſtitutus. Dy. excluſus ſit per mortem. Dy. ibi ſi non fuiſſet. l. mulier miſla in poſ. per calumniam. Dy. Ibi imputatur mulieri z hoc ſimiliter eſt pena ratione mulieris. Dy. Ibi dum hic. l. ſubſtitutus vel abintestato ſucceſſuras. Dy. In glo. ſancimus. in fi. ff. vt ibi no. quia hic eſt ſpeciale. vel dic ſm Jac. de bel. apud alterum quid deprehenditur ſine cauſa z extat z tunc revocatur vt ibi aut extare deſiit z tunc ſi conſumptum eſt in alimenta bona fide non revocatur. vt hic. ſi vero conſumptum eſt in aliã cauſam quam alimentorum z bona fide revocatur. ſi conſumens eſt factus locupletior vt ibi. alias non. vt eodem tit. de condictio. indebi. l. ſi non ſortem. ſ. libertus. z. l. in ſumma. ſ. in frumento. z. ſ. ſequen. Si vero mala fide indiſtincte revocatur vt hic. z. o. ll. Jaco. de bel.

a Cõcubinat°. Adde pan. de caſt. in. l. iuſtitia. i fi. de iuſti. z iur. Albe. i l. eꝫ pte. ſ. mulier. z ibi Jaſ. de ver. obli.

Si subſtitutus. Ibi in poſſeſſionem per calumniam z breuiter hoc dicit. ſubſtitutus heres a muliere per calumniam miſſus in poſſeſſione coſequitur eſtimationẽ hereditatis amiſſe: eſtimationẽ aũt rerum legatarum nõ conſequitur qz in hoc non intereſt eius qꝫ aliꝫs prestande fuiſſent. Itẽ nec eſtimationem ſeruorum quibus directa libertas relicta eſt quia eius non intereſt qz in omnem caſum liberi fiant. eſtimationẽ aũt ſeruorum quibus erat fideicommiſſaria libertas relicta bene coſequitur a muliere qz tenetur eos redimere a legitimis heredib° teſtatoris z manumittere. Et ratio omniũ predictoũ eſt. qz hec actio reſpicit intereſſe. vt. ff. l. i. ſ. hac actione. z hoc breuiter dicit tex. z glo. in effectu. ibi ſed an decedant legatarii. pereant z extinguãtur ſubſtituto nõ adeunte. Dy. Vel dic ꝙ ſtatim ſubſiciat ceteraq; onera z ſic loquatur de onere eris alieni quod conſtat non pertre per omiſſam hereditatis aditionem. dic decedãt id eſt deturbantur deeſtimatione hereditatis detrahenda heredi ſubſtituti. Old. ibi adiri hereditatem ſubaudi z ſic eorum onera detrahentur cum eorum ſolutio non incumbat heredi ſubſtituti. z idẽ in ere alieno cuius ſolutio incumbet venientibus abintestato et ſic in hoc non intereſt heredis ſubſtituti z hec actio ad intereſſe datur. vt. ff. eo. l. i. ſ. competit. z qz hereditas ſeu ſubſtantia non intelligitur niſi deducto ere alieno. vt. C. de bonis que libe. ſ. fin. ſ. finautem. Ja. ibi libertati relicte in teſtamento ex quo non aditur hereditas pretextu veteris. Dy. ibi conſequitur id eſt cõſecutas fuit in eſtimatione hereditatis. Dy. Unum dicit gl. quod mulier que dedit pretium ſeruorum videtur eos emere. ſed hoc eſt falſum ſm Jac. de ra. quia non ſoluitur pretium ex cauſa quaſi emptoris vt debeant penes eam manere ſed ex cauſa delicti z pro pena ſua. vnde hereditas non debet penes ipſam remanere. ſed dari legitimis. Dic ergo ꝙ legitimi apud quos remanent ſerui z hereditas coguntur eos vendere z illud erit ſpeciale fauore libertatis. arg. C. de ſer. com. manumiſ. l. i. ſm Jac. de ra. z ſic patet quod non procedit queſtio glo. dum querit quid ſi mulier non vult vendere quia non remanet penes eam: ſed penes ſvenientes, abintestato vt dictum eſt. ſed eſt quod vera eſſet opi. gl. ꝙ remanerent penes mulierem: quia ſoluit eſtimationem hereditatis z ſic videtur eos emiſſe vt dicit glo. quid dicemus de queſtione predicta. quam facit glo. an mulier compelletur vendere vt manumittatur. Dy. dicit. argu. ꝙ non compellatur cum nihil ſit ei a teſtatore relictum. argu. ſ. de lega. i. l. ſi fundum. per fideicom. ſ. iul. z de fideicom. liber. l. non tantum. ſ. i. Sed contrarium credit cum ex hoc edicto quis teneatur ex ſuo dolo etiam ſi nihil ad eum peruenerit vt. ſ. ꝓtor. Item ſicut hic eſt compulſus a iure vt emat pretium ſolvendo ſm glo. ita non eſt mirum ſi vendere compellatur pretium rehabendo huius edicti beneficio. Dy. Et maxime fauore libertatis vt dictum eſt.

Si dolus. Ibi, interuenerit in adipiſcenda bonorũ poſ. per calumniam. Dy.

De concubinis. Rubrica.

1 Concubinatus de iure canonico eſt illicitus.
2 Spurij ex equitate canonica ſunt alendi.

Super rubrica. Vide Az. i ſum ma. e. ti. z qõ dixi ibi ſuper rub. z per totum in ſi. gl. rubrice. ad de quos alere tenentur parẽtes ſicut legitimos. vt. C. de natu. libe. aut. licet. Dy. z dic ꝑ declaratione totius materie aut cõcubinarius tempore concubinatus erat ſolutus aut nõ: ſi non erat ſolutus planum eſt qz cõmittitur ſtupru. vt. C. de adul. l. i. z ideo nati nõ ſunt legitimi nec alẽdi nec ſuccedũt ex illicito coitu. vt in aut. qui. mo. natu. ef. ſui. ſ. pe. z. ff. de libe. agno. l. ſi quis a liberis. ſ. idẽ rñ. Si erat ſolutus aut cũ ſoluta aut cũ non ſoluta: ſi cũ nõ ſoluta cõmittit adulteriũ. vt. ff. de adul. l. ſi vxor. z per totũ tit. z. C. e. z filij ſunt ſpurij et ideo nõ ſuccedũt nec ſunt alẽdi. vt. d. ſ. pe. ſi cũ ſoluta z ſunt maiore xij. an. aut minore: ſi minore coit° eſt illicitus. z ideo filij ſunt ſpurij. vt. j. l. i. ſ. ſi. in ſi. Si cum maiore aut vnica ant pluribus. ſi pluribus filij ſunt ſpurij. nec aluntur nec ſuccedũt. in aut. qui. mo. natu. effi. ſui. ſ. ſivero effuſa. Si vero vnica aut ancilla aut liberta aut ingenua. ſi ancilla liberi ſunt generales. vt. ff. de ſpõſ. verb. l. naturalis. de pig. l. deniq;. ff. de priui. credito. l. bonis. z. C. cõia de manumiſ. l. vlti. z ideo ſunt alendi z inſtituti ſunt ſuccedere poſſunt ſm formã. aut. lz. C. de natu. libe. Si liberta propria vel aliena. ff. de iur. ſi ingenua. aut vilis conditionis aut honeſte: ſi vilis eſt cõcubina ſi matrimonium non probetur. vt. ff. eo. l. in concubinatu. in prin. z ideo liberi naturales ſunt z ſuccedunt z ſunt alẽdi. vt. d. aut. licet. ſi honeſta. aut cũ protestatione z eſt concubina ſiue virgo ſit ſiue vidua. vt dicta. l. in concubinatu. z. ff. de ritu nup. l. in libere. vbi de hoc in glo. z ideo liberi naturales: ſi ſine protestatiõe preſumitur matrimonium. vt dicta. l. in concubinatu. z. d. l. in libere. z. ff. de capti. z poſtli. reuer. l. ſi quis ingenuam vbi de hoc. z ideo liberi ſunt legitimi. Dynus. Iure autem canonico nec preſumitur matrimonium nec concubinatus[a] eſt licitus † vt not. d. l. in libere. z in decre. xxx. q. v. aliter. z. xxxiiij. diſt. Si quis non habet in glo. a per Archi. z dicam. j. eod. l. in concubinatu. z vide etiam de ſen. excõ. c. ſi concubine. Itẽ de equitate canonica etiam ſpurij † ſunt alendi vt extra de eo qui duxit in matrimonium quã polluit per adulterium. c. cum haberet. z. diſt. ff. de libe. agno. l. ſi quis a liberis. ver. Sed nunquid filij nati ex incesto coitu. vide de iſta materia cõcubinarũ. j. e. l. in cõcubinatu. z an vaſallus iacens cũ concubina dñi feudo priuet. z puſchrũ de ptestatione fienda in prin. negotij. An ſit neceſſaria cohabitatio in cõcubina. j. e. l. cõcubinã. z quod

1 a Concubinatus per leges nomen aſſumpſit.
2 Coitus omnis matrimonio excepto eſt prohibitus.
3 Concubinam habere an liceat de iure canonico.
4 Concubinam habẽs ſi poſtea contrahit cum illa matrimoniũ: an ſoluto matrimonio poterit reuocari.
5 Vaſallus priuatur feudo ſi iaceat cum concubina ſicut cum propria vxore.
6 Protestatio fieri debet in principio negotij de quo agitur.

z ꝙ rector prouincie poſſit ex eadem puincia habere cõcubinã. j. e. l. ſi. z quare ſecus in vxore z an habens vxorem concubinam ſit infamis. dixi. ff. de his qui no. infa. l. j. in ſi.

1 Mulier adulterium committens ſe indignam matrimonio conſtituit.
2 Concubinatus an dicatur luxuria. quia inter viles computatur. z nu. 3.

Que in cõcubinatu. Ibi, diſcedere ſcõm quoſdã z male. Dy. In glo. i. matrimonium ibi pone ſtius primũ verius videtur. de quo magis videtur eſſe non ineſt. nec id de quo minus ſm Jac. de ra. Sed pro rogerio facit. j. verſi. qui aũt. In glo. ſtuprum ibi. ſ. ad hoc. Sed illud quantum ad legitimationem faciendã. per patrẽ tantũ in teſtamẽto. Dy. In glo. ſplus ergo habet ibi. ſ. fi. col. ix. imo ibi in odium
1 luxurie quia mulier † committens adulterium conſtituit ſe indig
2 nam matrimonio. Dyn. Vel poteſt dici ꝙ concubinatus † non eſt luxuria cum per legem nomen aſſumpſerit. vt. j. eo. l. in concubi
3 natu. Vel dic ſm Jac. de bel. ꝙ non habet plus luxuria † quã caſtitas imo minus, per concubinatum inter viles computatur, ſic in aut. vt licet matri z anie. ſ. quia vero legem dudum. ſed per matrimonium inter dignas et nobiles computaretur. z ſic nõ pateretur adulterij penam quod eſſe non debet. vt. ff. de nego. geſt. l. ſiue hereditaria. z eam ducens lenocinij pena puniretur vt. C. adulte. l. caſtitati. Jac. de bel. Et ex iſto ver. qui autem. poteſt colligi quod cui non licet magis honeſtum licet minus honeſtum, contra ꝙ videtur. ff. de ſenato. l. qui indignus. ſed ratio ex precedentibus patet.

Si qua Moralis z honeſtus eſt iſte caſus cõtra quem multi facere non erubeſcunt z honeſtatẽ eius contemnunt. cetera que ſequuntur plena ſunt vſq; ad legem in concubinatu.

1 Concubinatus per leges nomen aſſumpſit.
2 Coitus omnis matrimonio excepto eſt prohibitus.
3 Concubinam habere an liceat de iure canonico.
4 Concubinam habẽs ſi poſtea contrahit cum illa matrimoniũ: an ſoluto matrimonio poterit reuocari.
5 Vaſallus priuatur feudo ſi iaceat cum concubina ſicut cum propria vxore.
6 Protestatio fieri debet in principio negotij de quo agitur.

Ch concubinatu. Circa ſi. no. ꝙ cõcubinatus † per leges nomen aſſumpſit qnaſi dicat per leges licitus z conceſſus eſt concubinatus z hoc eſt quod dicitur ex
1 licita conſuetudine haberi poſſe concubinam. ſed iure canonico
2 prohibitus eſt omnis coitus † niſi matrimonialis. lxxxviij. diſt. c. fornicari. z eſt peccatum mortale concubinam tenere. xxxij. q. iij. dicat aliquis. z de hoc per Host. in ſumma qui ſil. ſint legiti. ſ. an vtrunq; genus. ver. z hoc intellige z in ti. ipſius ſumme. Sed vi
3 detur qõ etiã iure canonico † liceat habere cõcubinã. xxxiij. di. ſi quis non habet. Sed dic vt ibi. Item etiam iure ciuili nõ licet habenti vxorem tenere concubinam vt probatur. C. cõmunia de manumiſ. l. vlti. ſ. ſi. quod eſt notandum. z ideo valet ſtipulatio pena lis inter coniuges quod maritus non debeat accedere ad concu
4 binam. vt. j. de ver. ob. l. ex ea parte. ſ. i. Et ſi aliquis † tenuit concubinam poſtea cum ea contraxit matrimoniũ an eo ſoluto poſſit prohiberi. vide per Bartho. Buzi. in queſtionib° ſuis. xvij. q. que incipit aliquis cognouit. vt no. in glo. z per Archid. xxxij. di. c. nemo. Itẽ vaſallus † eodẽ modo priuatur feudo ſi iaceat cũ
5 concubina ſicut cum vxore. vt in aut. vt cum de ap. cogno. ꝙ causas. verſi. ſi nouerce. col. viij. z in vſibus feu. que fuit prima cauſa amittendi beneficium. ſ. predictis modis. quod eſt bene notandum z pro hoc quia inter concubinam z vxorem non eſt differentia niſi de dignitate. vt. j. de leg. iij. l. item legato. ſ. parui aũt refert. z pro hoc etiam. C. de nup. l. iij. z. j. de ope. lib. l. liberta. ſi in concubinatu licet ſit. argu. contra. j. de adulte. l. ſi vxor. in princi. not. appellatur amica. j. de ver. ſign. l. manſuros. aliquando focaria. vnde dicit imperator quod non vult milites ſuos per adulationes ſpoliari a focarijs ſuis. C. de dona. inter vir. z vxo. l. ſi. in glo. i. vlt. genere. ibi. ſ. quiſquis. col. vi. Dynus in glo. ſi. fatetur quod ſit concu
6 bina. in fi. no. bene glo. ſtam quod protestari z fieri debet in initio negotij de quo agitur quod facit ad protestationẽ matris vel auie prebentis alimenta filio vel nepoti quod debeat fieri ante prestationem alimentorum non poſtea. vt. l. neſennius. ff. de nego. geſtis. z. C. eo. l. alimenta. vbi de hoc dixi. z talis protestatio ſit vt de eius animo cognoſcatur. vt. ff. de relig. z ſump. fune. l. ſi quis impediat. ſ. plerisq;. z extra de regu. c. cõſulti. In glo. ꝙ preſumitur.

Concubinam. In glo. j. ibi qz cohabitare debet. in cõcubina requiritur cohabitatio: qz in concubinatu requirit indubitatus affectus cuius preſumptio per cohabitationẽ inducitur. In vxore ſuit affectus indubitatus apparet per cõſenſum quẽ renocare nõ licet. z ideo fruſtra requirit cohabitatio. cõcubinatus enim non eſt individua coniunctio ſicut matrimonium. Dy. z vide extra de preſum. c. illud. z qõ ibi no. maxime.

Concubina ex ea prouincia. In glo. in fi. qz per matrimoniũ inter duos vnitas z individua vite cõiunctio inducit. z ideo in eius honorẽ amouenda eſt omnis preſumptio coacti conſenſus cõcubine aut talis bonor non debetur. z ideo nec preſumptio coacti cõſenſus amoueri curatur. Dy.

De tutelis. Rubrica.

1 Minori. xxv. annis an dandus ſit curator vt prodigo. an vero vt minori.
2 Filiofamilias cuius pater captus eſt ab hoſtibus quomodo cum ſoli debeat.
3 Tutorum male verſantium circa tutelas que ſit pena.
4 Tutor quis ſit dandus quãdo tutor vel pupillus eſt deportatus vel relegatus.
5 Prelature eccleſiaſtice z ſeculares quando procedant per ſucceſſionem.
6 Mulier an poſſit eſſe fideicommiſſaria vltime voluntatis.

Super rubrica. Iſte tit. generalis nõ eſt in. C. in materia tutelarum. Sed generalia tutelarũ ponũtur per Azo. in ſumma de teſtamẽtaria tute. vſq; ad ſ. dat tutor. z ibi etiã p Ey. ſuper rub. z vide in ſpe. de tuto. Et iſte ti. habet etiã imo de tute. vide ad totã iſtã materiã tutelarum qõ locum habet ſolũ in his qui ſubſunt romano imperio. vt no. j. Dy. In glo. rub. in. l. nemo. verum eſt a iudice ſed a teſtatore bene datur. j. de inſpec. tutorib°. l. iij. ſ. ſi curator. ſed que ſit ratio diuerſitatis ignoro niſi qz ſic placuit legiſlatori queſtur. glibet an dari poſſit tutor. j. eo. l. ij. in prin. z diffinitio tutele. z vñ habuit originẽ z tutelarũ diuiſio an dicant tuteles. l. i. ſ. Et an op° ſit tutorẽ loqui in pontificate preſtãda an tutele datio z autoritas preſtita valeat abſente pupillo. j. e. l. nõ eſt. an pupillo vel adulto poſſit dari curator ad lites vel alias cauſas z qñ vide. j. e. l. qui habet. z an accidens magis attẽdat eꝫ natura vel origo z an furioſo poſſit dari curator ad lites. z an aut. ſacramẽta. C. ſi aduer. vẽ. locũ habeat in pdigo habẽte curatorẽ. Et an
1 minori. xxv. an. ꝙ det curator vt pdigo vel vt minori. Et qd ſi datus eſt vt pdigo cũ debuerit dari vt minori qd fit fiendũ. Si pupillus litẽ habet cũ tutore vel curatore. e. l. ſ. ſi pupillus. z an curator vel procurator dat° ad lites ſimpliciter videat dat° ad oẽs ſentes z futuras. Et alia pulchra de materia curatoris ad litem. z. ff. duabus ſe an tutor poſſit dari a iudice vel teſtatore ſub cõditõe tacita vel expreſſa. j. e. l. muto. ſ. ſub cõditiõe. Et an ſub conditione neceſſaria ſeu que tacite ineſt z vtrũ qõ factũ eſt. l. phibẽte valeat vel non. Et ꝙ dictio ſi z dũmodo nõ ſemper faciunt conditionẽ
2 z aliqua pulchra de materia conditionũ. Qui magiſtratus † poſſint delegari. e. l. ſ. tutores datio. z de coemptionibus ſqui habent ſuper hoc priuilegiũ z miſſis regis. Quomodo cõſulat filiofa. cui° pater eſt captus ab hoſtibus. e. l. ſ. ei cui°. z ab abſenti qui ab alio cõuenit def curator bonis: an z inquantum teneat pater ꝓ filio tutore dato z an ſufficiat ſſentia patris ſine cõtradictione. j. e. l. ſi filius. De penis tutorum † male verſantiũ circa tutelã et maxime
3 in ponẽdo bona in inuẽtario vel dando pecuniã vt dentur vel nõ poſſit tutor de municipio. j. e. l. etiã. Et an i le quid ex pupillaribus ex cuſatiõibus a muneribus an datus in locũ abſentis reipublice cã eo mortuo remaneat in adminiſtratione. j. eo. l. ſ. fitũ. de actionibus qui dant ad coadiuuandũ tutores. j. e. l. ſolet. z de alijs coadiutoribus q dant regibus vel platis ꝓpter morbũ vel ſenũ. Et an duret coadiutores mortuis illis quibus dati ſunt vel ſuccedãt adminiſtratores legitimi. Quis det quãdo tutor: † vel pupillus eſt deportatus vel relegatus. j. eo. l. ſi arrogati. Quid in locum capti ab hoſtibus vel tranſfugi ad hoſtes. j. e. l. cõſ. l. ſi quis tutor. an tutele officium tranſeat ad heredes. j. eod. l. tutela. Et an prelature eccleſiaſtice † vel ſeculares vel etiam imperij ꝓcedãt per ſucceſſionẽ: z an officium executoris vltime voluntatis tranſeat ad heredem.
6 † An mulier poſſit eſſe fideicõmiſſaria vltime voluntatis. j. eo. l. ſi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tutela. Ibi in capite libero.i.alterius potestate subiecto. Dyn.vt per hoc filius vel seruꝰ excludak quibus existentibus in potestate nõba tur vt.j.e.l.muto.ℌ.fi.ꝛ de curato.furio.l.pen. Dy.ibi. propter etatem pupillarem vt excludatur curator. Dyn.ibi iure ciuili quia licet omnes contractus ꝛ quasi sint de iuregentium. vt.ℌ.de iusti.ꝛ iur.l.ex hoc iure.ñ tutela non est inuentio iurisgen tium sed ciuilis. Dy. Et not.insti.eo.ℌ.i.quidam contra vt plene dixi.d.l.ex hoc iure. Item directa tutela est ciuilis vt hic contraria est pretoria.vt.j.de contra.iudi.tute.l.i. Ibi data vt tutela legi tima.vt.j.de legiti.tuto.l.legitimos. Dyn.ibi permissa vt est testa mentaria vel datiua de testamentaria dicitur.j. titu. prozi.l.i. in princip.ibi permissum est pariẽtibus ꝛc. vt insti.qui da.tuto. pos. ℌ.permissum.de datiua dicitur.j.de tuto.ꝛ curato.da.ab his.l.i.in fi. Ibi quod autem permittitur.j.ꝛc. Dyn.ꝛ sic ponitur hec diuisio tutelarum. Ja. In glo.i.ibi in prin.ꝛ sic ratio dati ꝛ cui datur dicitur violenta. Dy.in ea.glo.ibi vt ibidem subaudi not. Dyn. In glo.per hoc remouet patris ꝛ domini. Dy. Ibi patrie potestatis ꝛ dominꝫ. Dy. Ibi pater querat ꝛ domino. Dyn. In glo. dic data ibi non esse de diffinitione cũ in ea sola substantialia debeant contineri. Sed hec nõ sunt de substantialibus. ibi sed Bz. cõtra. quia origo rei debet esse de substantia rei. Si ergo hec verba ponunt originem. quia tutela a iure ciuili trazit originem. ergo sunt substantialia. Dyn.

Tutores. Ibi quasi tutores.ꝛ descendit a tueor: tueris. Sed tuior descẽdit ab hoc verbo tuor. vnde versus. Dat tuitum tueor: tutum tuor ambo tueri. Dy. Vbi die tamen melius dici possunt tutores quasi tollitores qui communiter tollant ꝛ dilapidant bona pupillorum. Ibi autoritatem prebere nõ põt qr nõ põt eũ dicere se autoritatem prestare: vt.j. de auto.tuto.l.i.in fi.ꝛ.l.etiam si nõ fit interrogatus. ꝛ ibi not.ꝛ ideo male dicit glo.que est.j.de regu.iur.l.vbi non voce.ꝛ de auto.tu.l. qõ dicimus.ℌ.i.que dicit qõ non expedit.ſ. vt audiat ꝛ loquatur. non ob.co.titu.de auto.tuto.l. impuberes. vt ibi not.ꝛ d.l.etiam. si non fit interrogatus. Dy.in glo.in fi.ꝛ.j.ℌ.prozi. Oldra.

Surdum. Vide qõ dixi.ℌ.ℌ. prozi. Old. In glo.ibi i.j.ℌ.illud.ꝛ.l.illa honores.ℌ.i.in patrimonialibus loquitur. vt ibi not. Dyn. vnde excusationem habet a personalibus non a patrimonialibus. In glo.ibi remouet si volunt alias non. vt not.j.eo.l.cum plura.ꝛ.l.post susceptam que sta tim allegatur ꝛ not.j.de reg.iur.l.vbi not.voce.in fi.fic ꝛ alias impropzie not.excusatio.j. de excu.tut.l.j.ℌ.fin. in gloſſ.ꝛ.C.qui dari tuto.pos.l.maritus.

Non est exigẽdum. Id est in arbitrio ipsius pone dum. Old.ibi petat ꝛ ideo si ei absenti tutor sit datus tenetur datio ꝛ hic est vnus casus. Dyn.in fin.ad hoc vt teneat tutoris auctoritas pitita in iudicio vel cõtracta per pupillũ interponat autoritatẽ sponte in iudicio vel contractu tenet interpositio. vt.j.e.l.iuncto.in prin.ꝛ hoc volut hic: hic est alius casus. Dy. quia alibi non reperitur fm Dy.

1 Curator an dari possit pupillo an vero tutorꝛ qñ curator adiungatur tutori.ꝛ nu.2.

2 Jac. Ad de ea q̃ not. C.de nupt. aut. qõ eis. ꝛ ibi Bal.ꝛ Jason. 3 Curator datur pupillo ad solutionẽ recipiendam ꝛ alia specialia negotia facienda si non habet tutorem.
4 Pupillo tutorem non habenti an possit curator dari.
5 Juramentum prodigi an valeat.
6 Minori.xxv.annis si efficiatur prodigus non datur curator vt prodigo sed vt minori.

Qui habet indigẽti. Tutori vel curatori ratione etatis minoris non datur curator vt furioso vel demẽti si efficiatur furiosus vel demens sed vt minori tantum. hoc dicit ꝛ alibi non reperitur secundum Dynum. et
1 ita videtur q̃ pupillo † non possit dari curator sed tutor quod est verum regulariter. vt hic.ꝛ.j.de tuto.ꝛ cura.da.ab his.l.curator pupillo. vbi de hoc. Sed fallit in casibus in quibus pupillo datur ad litem curator. primus. C.de bonis que liberis.l.fin.ℌ.finautem patre recusante. ꝛ in aut. vt liceat matri ꝛ auie.j.col.versic.si vero. col.vlt.ꝛ.j.prozi.ꝛ.ℌ.fi.ꝛ.j.eod.l.iuncto.ℌ.fi.ꝛ de capti.ꝛ postlimi. reuer.l.tertia.ꝛ instit.de autoritate tutorum.ℌ.fi.ꝛ extra de iudicis.c.fi annum quartumdecimum lib.vi.ꝛ ibi per Cardinalem ꝛ alios ꝛ.j.eod.l.solet.ꝛ finitis ipsis litibus ꝛ causis finitur dicta cura. vt dicta.l.probatur. Item adiungitur curator † tutori ex instis
2 causis. vt.C.in qui.cau.tu.da.l.protelate.ꝛ.l.licet.ꝛ.l.fi.ꝛ in eis de
3 hoc tetigi. Item datur curator † pupillo ad solutionem recipiendam ꝛ alia specialia negotia si non habeat tutorem. vt.j.de tuto. ꝛ cura.da.ab his.l.curatorem impub. nisi in his in quibus autoritas curatoris non sufficit. necessaria est autoritas tutoris vt in adeunda hereditate. quia tunc non datur curator sed tutor. vt.j. de ap.l.cum in vna.ℌ.tutor.ꝛ de tut.ꝛ cura.da.ab his.l.impuberi. ꝛ videtur.l.expressa.j.de auto. tut.l.curatorem.ꝛ ita dicit ho. bo. doctor antiquus se plures consuluisse ꝛ vidisse de facto seruari.
4 sed nũquid pupillo † non habenti tutorem potest dari curator. videtur ꝙ non per hanc.l. nisi in casibus specialibus vt ꝓdixi. cõtrarii not.in.d.l.curator pupillo. Sed illa potest intelligi tutore absente. vt ibi innuit litera. Itẽ vide qõ no.j.ℌ.prozi. Jn glo. que incipit fibꝫpsi cõtradicit.ꝛ.j. qui petãt tutores.l.diuus.ℌ.i.ꝛ per Bzo. in summa de testa. tut.ℌ.ℌ.ꝛ.iij. literã expone ibi querit si tutorẽ habeãt.ſ. pupilli qui furere ceperint. Dy. ibi siue habeant scz tutorẽ. Dy. ibi accipere poterũt proprietatem pupillarem. Dyn. Ibi qr lex.xij.tab. que dat curatorẽ furioso vel dari iubet. Dy. ibi agnatos curatores tanq̃ furiosorũ. Dy. Ibi non admittimus. i. volumus ꝙ licet sint furiosi pupilli ꝙ ppter hoc habeant curatores sed tutores idcirco ꝛc. Dy. ibi si minor.xxv. annis etiam maior pupillo. Dy. ibi diffinimus. i. regulariter tradimus. Dy. ꝙ cõ sequitur ei q̃ ꝛc. Dy. ibi tantisper. i. medio tẽpore. i. minore etate.
a xxij. Dy. ibi consulendũ. p hoc.ℌ.de iur.do.l. pfecutia.ℌ.fi. Dyn. Quã quidã habẽt hic in glo. alle. p ar. cõtrario. sed ꝛ hic ꝛ ibi inspicitur naturalitas magis q̃ accidẽs ꝛ sic cõcor. vt ibi no. Dy. ꝛ Jac. de bel. Alij habẽt in glo. Sed ar. contra. ℌ.de iur. do.l. cũ pater. q̃ lex ob. per hunc modũ qr ibi duplex causa attẽdit. i. pmissionis ꝛ legati. hic autẽ attendit vna tantũ. i. etatis. ꝛ nõ furoris. Sed licet gl. hoc contrariũ nõ soluat. dic ꝙ hic sunt duo q̃ nõ possunt fe cõpati simul. ſ. ꝙ tutor vt pupillo ꝛ curator vt furioso cũ nõ possit esse in duoꝝ ptãe insolidũ. sed in cõtrario ille due cause. ſ. pmissionis dotis ꝛ legati bene cõpatiũtur ꝛ concurrit. vnde nõ ob. Dy. Itẽ obsicit Jac.de are. ad ver. qõ aũt. ibi sed vt adolescenti dari. Sed cũ curator ratione etatis detur demũ nolẽti. vt insti. de cura. ℌ. itẽ inuiti. ꝛ.ℌ.de pcur.l.inuitus. ℌ. is qui. quomodo] dabitur furioso adulto. non datur inuito nõ cũ eũ velle necesse est sed eo ipso qõ expresse nõ vult contradicere cum sit furiosus contradicere non sufficit. Sed contra hoc oppo. quoties sane mentis contradicere posset: tunc furiosus presumitur contradicere. ℌ. loca. l. qui ad certum. ꝛ dixi. ℌ. fo. ma. l. ℌ. ℌ. voluntatem. sed hic sane mentis existẽs contradicere posset. ergo existens furiosus ꝓ contradicẽte habeb. ſo. illud habet locum vbi cõsensus posset afferre cõmodũ ꝛ incõmodum furioso. sed vbi cõmodũ tamen habetur ꝓ consentiente. ꝛ ita intelligitur. l. fulcinius. ℌ. adeo. j. ſtatim alle. ꝛ pbatur hec so. optime. j. de adopti. l. ſi tibi. ℌ. vnius. l. humanius. ꝛ plenissime dixi. d. l. ℌ. ℌ. voluntate. ꝛ. l. ſi cũ. dotem. ℌ. eo aũt tẽpore. ꝛ. j. ex quib. cau. in pos. eatur. l. fulcinius. ℌ. adeo. Intelligitur ergo ratam habere dationem curatoris adultus hocipso quod non improbat vel improbare nõ potest. argumentum infra furti aduerſus nautas caupo. atq̃ stabularios. l. prima. ℌ. fina. Sed cum prodigus vt adultus sit in cura nunquid alienando per sacramentum suũ efficiat contractum per eum celebratum firmum. per authenticã sacramenta. respon. non quia per dationem curatoris est interdicta administratio. vt. C. de in integrum restitutione minorum. l.
5 ſi curatorem. Item cum prodigi † nulla sit voluntas. ergo nullum est iuramentum quod habet fieri a discreto. ꝛ ideo in ipsa autẽ then. sacramenta. dicitur sponte facta quod in furioso ꝛ prodigo non est. ad hoc etiam] facit quia iuramentum debet habere tres comites. scilicet veritatem institiam ꝛ discretionem. vt in decre.
a xxij. questione secunda animaduertendum. Jacob. a Item colligit Dynus ex dicto versicu. quod autem. quod si minor. xxv. an
6 nis † fiat prodigus quod non detur ei curator vt prodigo sed vt minori. ad idem. ℌ. de arbitris. sed et si seruum. ℌ. si quis iudex. et de iure dotium. l. cum pater. cum similibus. que leges faciunt eo modo quo. ℌ. dixi. scilicet quia origo ꝛ naturalitas magis spectatur quam accidens. Sed in contrarium quod magis spectetur accidens q̃ origo facit. ℌ. de orig. iur. l. ℌ. ℌ. ex actis. ℌ. ꝛ ibi in glo. de asse. l. ſi eadem. ꝛ de postulan. l. j. ℌ. bestias. ꝛ quod in eis not. Sed potes dicere secundum Jaco. de belui. aut propter accidens mutatur origo ꝛ natura ꝛ habent locum contraria. Aut natura permanet eadem nec mutatur ꝛ tunc prevalet natura ꝛ origo vt hic cum concor. nec enim hic mutatur minor etas propter furorem superuenientem vel aliter secundum eundem Jac. aut lex vel homo iubet seruari accidens et seruatur vt in contrariis. aut iubet seruari naturam et originem ꝛ seruatur vt hic cum concor. In dubio etiã seruari debet natura. vt. C. de inoffi. testa. l. omnimodo. et j. de leg. ℌ. l. cum quidam. ꝛ. ℌ. de serui. l. ſi. ℌ. nisi accidens suã immutet naturam vt ꝓdixi. ꝛ ita no. per ipsum Ja. d. ℌ. ex actis. ꝛ. d. ℌ. de stias. Jaco. de bel. Item querit idem Dy. quid si datus est curator vt prodigo cum deberet dari vt minori non videtur tenere. vt infra. de tuto. ꝛ curato. datis ab his. l. ſcie. vbi de hoc. de bonis libertorum. l. ſi filius. et de vulga. et pupilla. ſubſtitu. l. in pupillari. sed dic qõ tenet si error non esset expressus in ſnia. ar. ℌ. de iudi. l. pro-

ſes. et

ſes. ꝛ. l. cum proba. Dynus. in hoc tamen variant docto. ꝛ gloſſ. et ideo de hoc dic vt plene dixi. C. de petitione hereditatis. lege si putas.

1 Tutor an conueniri possit durante tutela.
2 Pupillo contra tutorem agere volenti an sit dandus curator.
3 Pupillus citari potest ad hoc vt recipiat curatorem ad litem.
4 Procuratorem simpliciter constituens] videtur constituisse ad omnes lites preteritas ꝛ futuras.
5 Procuratores generales qualiter debeant constitui.

Si pupillus. Casus. pupillo agere volenti cum tutore vel curatore vel conuento ab eis datur curator ad litem ipsum demum petente ꝛ talis curator non datur nisi presens ꝛ presenti ꝛ postulanti. ꝛ si eum petere nolit ad hoc cogitur instante aduersario ꝛ talis curator dari potest quolibet loco ꝛ tempore ꝛ siue declaretur ad quam litẽ detur ad omnes lites datus intelligitur. hoc dicit vsq̃ ad legem quod dicitur ꝛ istum casum alibi nescio. Et vide quod dixi. j. titulo prozimo. l. ſi plures. Ibi agere vult durãte tutela vel cura. Dynus. ibi meam rem id est meam litem. Dy. Ibi repetente repete dat. Dy. Ibi siue agant siue conueniantur. i. ipſi pupilli. Dy. ibi huic curatorem ad litem. Dy. ibi nec̃ cuiquam pupillo. Dyn. Secus in adulto. vt instit. de curato. ℌ. Item inuiti. ibi agitur als itaq̃. et dic quod non potest dari nisi postulanti ꝛ infans postulare non potest infanti ꝛc. Dy. Ibi si pupillus quem tutor vel curator conuenire volebat. Dy. Ibi quominus id est vt non. Dy. In versic. quolibet. ibi habent curatorem ad litem. Dy. Ibi dari posse sine inquisitione. Dya. ibi in quam rem id est in quam litem] vel causam. Dy. ibi datus sit id est videatur. Dy. ibi in] omnes res id est ad omnes lites presentes ꝛ futuras que de presenti habent originem. ꝛ hoc statim sequitur. j. proxima. Dy. Sed Jacob. de are. intelligit solum de pendentibus non autem de futuris. sic ꝛ in simili. ℌ. quod cuiusq̃ vniuer. l. item eorum. ℌ. j. ꝛ facit. j. eod. l. cum semel. Jaco. Exposita litera tangamus aliqua pro declaratione glo. ꝛ etiam ꝛtra gloſſ. Et primo] ponitur quod non potuit esse tutor si erat creditor pupillivnde ipse non agit. ꝛ idem si erat debitor per authen. C. qm dari tuto. possunt. aut. minoris. solu. dicit glo. quod hic erat debitor vel creditor in actione reali puta reivendicatione non personali. ꝛ] ita tenet hic gloſſ. quod dicta aut. minoris non habeat locum in actione reali. contrarium tamen tenet ibi gloſ. ꝛ ibi de hoc perplene dixi. versi. item quid si habeant rem communem. Et de hoc etiam bene no. institu. de au. tu. ℌ. fin.
1 item opp. quod durante tutela † tutor] conueniri non possit. vt. j. de tut. ꝛ ra. distra. l. nisi finita. Sed posses dicere vt dixi quod loquatur in reali in qua conueniri possit etiam tutela durante vel dic latius. aut tutor cepit esse obligatus ante dationem tutele aut post. ꝛ ſi post aut ratione delicti aut ratione administrationis de quibus dic vt plene no. C. de admini. tut. l. ℌ. Item opp. quod ſi
2 pupillus † velit agere contra tutorem] non sit opus dare curatorem. vt. j. tit. prozi. l. ſi plures. sed ibi erant plures tutores. et ideo cum auto. cõtutorum põt tutor conueniri. Itẽ opp. ꝙ absens absenti possit dari curator. vt. j. de tuto. ꝛ cura. da. ab his. l. illud. Sed ibi in tutore non curatore ad lites loquit curator autem adulti. et absente ꝛ inuito dari potest. vt. ℌ. de procura. l. inuitus. ℌ. is qui. Item opp. quod litera fibꝫpsi contradicere videatur. ꝛ dic vt in gloſ. fibꝫpsi contradicit. Item op. ꝙ quolibet loco dari non possit. C. de edil. l. a procedente. ꝛ dic vt hic in gl. no. ꝛ; in contrario plene dixi ꝛ in Specul. de feriis. ℌ. sequitur. versicu. porro. ꝛ. j. de tuto. ꝛ curat. da. ab his. l. nec mandante. ℌ. dari tutor. Et in his fiat
3 effectus gloſſ. Extra gloſſam collige primo quod pupillus † potest citari ad hoc vt recipiat curatorem ad litem. sed contra videtur quia iudicium incipit a citatione. vt supra de in ius vocan. l. prima. ꝛ institu. de pena temere litigantium. ℌ. fina. Sed pupillus non habet personam legitimam standi in iudicio. vt. C. qui legitimam personam. l. prima. ergo citari non potest. Sed dic quod hoc est speciale. Raya. Item per hoc quod dicitur curatorem ad litem non posse dari nisi presentem dicit Jacobus de are. ꝛ volentem alias frustra de presentia addiceretur. argumentum infra de regulis iuris. l. qui potest inuitis. de hoc tamen ꝛ de ista materia curatorum ad litem vide quod plene nota. C. de in litem pan. tut. vel curato. super rubrica. ꝛ in summa ipsius tituli ꝛ in Specu. de curato. Sed querit quid si datus fuit absens ꝛ postea ratum habeat nunquid valeat datio. ꝛ videtur quod sic ad exemplum procuratoris. supra de procuratoribus. l. prima. sed forte non valet. nam decretum iudicis non debet pendere. vt supra de iudicis. lege non quemadmodum. Item non operatur ratihabitio vbi determinato tempore requiritur cõsensus. vt infra de autoritate tutorum. l. obligari. ℌ. fina. ꝛ rem ratam haberi. lege bonorum. ꝛ de acquirenda hereditate. lege si quis mihi bona. ℌ. iussum. Jacob. Item quia hic dicitur quod talis curator non potest dari nisi postulanti ꝛ ideo infanti dari non potest. Querit idem Jacobus quomodo hoc casu consuletur tutori volenti agere contra infantem ad hoc vt perueniat ad sibi debitum cum infans in ius vocari non possit. ℌ. de in ius vocan. l. tertia. Dic qõ hoc casu ipse tutor habet necesse differre agere vsquequo infans excesserit infantiam nec interim curret ei. prescriptio. argumentum supra de iudicis. lege secunda. ℌ. in omnibus. Jacobus. Raymundus dicit quod citabuntur ꝛ affines ꝛ amici ꝛ eis presentibus] dabitur curator infanti. Raymundus. pro hoc supra ex quibus causis maiores. l. ergo in fine. ꝛ de bonorum possessione. l. tutor. ꝛ ibi in gloſſa. Posset etiam forte hoc casu actor decreto pretoris constitui. vt infra de administratione tutorum. lege decreto. Ultimo ex fi
4 ne huius. ℌ. colligit Dynus argumentum quod ſi constituo † procuratorem simpliciter videar constituisse ad omnes lites presentes ꝛ futuras. ad idem infra de administratione tutorum. l. quoties. ℌ. finali. preterea sicut simplex institutio posthumi etiam ad futuras videtur trahi. vt infra de liberis et posthumis. l. plura. ita et simplex constitutio procuratoris. Item sicut simplex legatum peculij trahitur ad peculium futurum. vt infra de peculio legato. l. ei quoq; ita constitutio procuratoris ad futuras lites. argumentum contra quod ad presentes tantum. infra de auro et argento legatis. l. ſi ita. ꝛ. l. medico. in principio cum multis concordãtijs notatis dicta lege ſi ita. et de delegatis terno. l. bis verbis. in principio. et de verborum obligationibus. lege ſi filius. credo quod ad presentes omnes videatur datus. argumentum istius. ℌ. Item ad futuras connexas presentibus fine quibus presentes commodum expediri non possunt. vt infra lege proxima. in principio. supra de procuratoribus. l. ſi defunctus. ℌ. finali. et lege ad rem mobilem. et lege ad legatum. eodem titulo. et argumentum infra de penu lega. l. nam quod in principio. ꝛ de testamentaria tutela. l. leges nemo. ℌ. finali. et de administratione tutorum ita autem. ℌ. penultimo ꝛ finali. et de negotijs gestis. l. ex actum. Ad futuras autem non connexas presentibus non videtur dari argumentum infra de damno infecto. l. damni infecti stipulatio. ℌ. ſi is qui. et de arbitris. l. pro his rebus. Dynus. Jacobus de areti. hic videtur sentire quod videatur datus solum ad lites presentes et pendentes. argumentum supra quod cuiusque vniuersitatis. l. item eorum. ℌ. primo. Sed aliud in procuratore et aliud in actore vel syndico. vt ibi not. et. ℌ. de procurato. l. iij. ℌ. primo. Sed quo ad omnes etiam futuras et non connexas datus videatur. est argumentum supra. quod quilibet in lege tertia. ℌ. penultimo. ista questio nota. in gloſſa supra de procuratoribus. lege omnium. ꝛ dicta. l. omnui infecti stipulatio. ℌ. ſi is qui. et vtrobiq̃ videtur sentire gloſſa. quod non extendatur ad futuras lites et minor quod gloſſa non allegauit istum. ℌ. nec. l. sequentem. opinionem Dyni credo verum. et facit ad ea que dixi de connexis futuris quod notaui. C. de procuratoribus super rubrica. Et ideo qui volunt constituere procuratorem † generalem ita quod possit agere etiam causas futuras. communiter hodie exprimunt quod constituunt eum ad omnes causas tam presentes quam futuras quod fieri potest. vt dicta. l. tertia. ℌ. primo. supra de procuratoribus. 5 In gloſſa prima ibi. quod modo nõ est id est quod modo fieri non potest. Oldradus. In gloſſa rei vendicatione. secus enim ſi actione personali esset obligatus qr tunc non posset esse tutor. vt. C. qui dari tutores possunt. autem. minoris. Dynus et Oldradus. et de hoc plenius supra dixi.

5 In gloſſa fibꝫpsi contradicit ad nolendum. et sic vbi vult petere compellitur consentire. et sic dicitur dari nolenti quod coacta voluntas est voluntas. vt supra quod metus causa. l. ſi mulier. ℌ. penultimo. Petrus. 5 In eadem gloſſa. ibi alias dari preterquam ad litem. Oldra. Ibi vel vbi non est idoneus. hanc Dynus. de hoc plene dixi supra eadem lege. in princip. In eadem gloſſa in fine. ꝛ infra eodem. l. solet. ꝛ de autoritate tutorum. l. tutorem. Dy.

Quod dicitur. Hec lex determinat finem precedentis. dicit quod ſi curator est datus ad vnam litem in qua pupillus est actor ꝛ reus ad vtrunq; datus videtur. Et qõ subiecit indistincte dicit id est non expresso vtrum ad vnam litẽ vel ad omnes daretur. ꝛ facit ad id quod notaui. ℌ. j. prozi. in fin. Ibi spectet alias spectat. Dynus ibi actio esset id est competeret. Dynus. Ibi indistincte id est non expresso ad agendum ꝛ defendendum. Ray. In gloſſa sic supra in fine. Solutio hic in curatore qui de natura officij est generalis ibi in ius qui debet esse specialis propter periculum vitandum. vel dic hoc regulare ibi speciale vt ibi no. Ja. de bel.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Possunt. In glo.l.pupillorum.imo dic in loco plurium tutorum aduersantium pupillis quia eorum loco curatores interim administratores. Ja. ¶ In ea.glo. in fi.quod hic non dicitur qđ plures non possint defendere vnum sed plures volebant defendere plures:vel hic dicitur qđ plures curatores possant dari vno pupillo. Dy.

Cum semel. In principio.vno constituto ⁊ durante non constituitur alius ⁊ datus contra vnum potest dari cõtra aliũ. Et datus ad vnam litem dari potest ad aliam.et supra eũdem.hoc dicit. Dynus.ibi aduersus suum tutorem. Dyn. Ibi petĩ non potest.nisi primo remoto quoniam remouetur ex causa. Dy. Ibi quod quidem scilicet quod vnus possit esse curator ad plures lites. Dy. Idem petatur scilicet curator. Dyn⁹.in glos.imo videtur in fin.imo dic quod in hoc nulla potest notari contrarietas. Dy. alĩ referunt istud contrarium non ad textum dicte.l.contrarie sed ad glossam ibi signatam que incipit quid si eundem,⁊ so.vt glo.

Facto. Hic incipit secundus punctus ibi eis scilicet inuitis impuberibus ibi? si pro testi?tacenti subaudi autoritas accommodari. Dy. Ibi tacentibus subaudi impuberibus. Dynus.⁊ pro hoc.ff.eodem.l.ĥ.⁊.j.de autoritate tutorum.l. impuberes. ¶ In glossa prima.ibi non autem vt furioso curator scilicet datur impuberi. Dy.

1 ☞ Tutor dari non potest sub cõditione a prefide nisi fit necessaria conditio.
2 Factum contra legem non valet.
3 Tutor an dari possit sub conditione tacita.
4 Tutor quare dari non potest a prefide sub conditione.
5 Dictio si non semper facit conditionem sed admonitionem.

Sub conditione expressa. Et breuiter hoc dicit. sub conditione non
1 potest dari tutor ?a prefide nisi fit necessaria conditio ⁊ que inest sui natura ibi faciant in datione tutoris. Dynus. ibi in se habere. ⁊ ideo datio valet. Dynus ibi tutelam committi id est tutele administrationem. Dynus. Ibi premittendum in preiudicium pupilli. Dynus. ¶ Modo pro declaratione scilicet oppo. quod datio teneat propter illud generale quod fieri non debet. tamen factum tenet. glossa non soluit. brocardum est quod soluitur in multis partibus per Dynum ⁊ alios. soluitur enim per ipsum Dynum extra de regulis iuris.c.que contra ius.libro sexto.j.de fideiussoribus.l.grece.§.tutor.⁊ satis dixi infra quando appellan.ff.l.prima.§.biduum que videas.⁊ hoc sic soluitur quod in effectu cum predictis concordantiis. vbi lex simpliciter prohibet nec vltra progreditur factum contra legis prohibitionem non valet. vt.C.de legibus.l.nõ dubium. vbi de hoc notaui ⁊ dixi. Si autem vltra progreditur aut annullando expresse quod factum est ⁊ non valet vt hic. Aut vltra progreditur non expresse annullando sed declarando qualiter debeat annullari dando actio. vel exceptio. tunc quod factum est contra legem tenet vt hic in glossa alleg. in effectu tamen non tenet quia rescinditur pact. vel exceptio. ⁊ ita loquitur totus titulus de dolo.⁊ quod metus causa.⁊.C.de mutui.stipulatio. lege dolo.⁊ nihil interest ꝛc. vt.C.de regulis iuris. l.nihil interest. Si autem vltra progreditur confirmando tunc tenet factum lege prohibente. vt.§.biduum.et.§.ad tempus. hic in glos. allega.⁊.o.l.grece.§.a tutore.de fideiussoribus.⁊ de feriis.l.j.§.fina.⁊ ratio predictorum est quia vbi lex vltra progreditur statur clausule speciali generali relicta. vt infra de verborum obligationibus lege doli clausula.de penis.l.sanctio legum.de alimentis legatis.l.alimenta.§.basilice.⁊.l.stichus.in princip. Dynus. Vel dic secundum Jacobum de bel. quod regulare est quod factum contra legem ?non valet: falsit ⁊ est casuale in legibus contrariis. vel dic quod hec lex expresse resistit nec assistit. vel secundum eundem dic ⁊ in effectu hic concordat Dynus quod regulare est cum lex aliquid simpliciter prohibet ⁊ non vltra procedit quod non valet. vt.C.de sacrosanctis ecclesiis.l.nemo. Si autem progreditur vltra annullando vel confirmando statur dispositioni legis secundum distinctionem Dyni.⁊ de hoc etiam notat in brocardis Azo de equali.factorum. rubricella multa fiunt que fieri non debent. Jacobus de belui.⁊ per Dynum alios extra de regulis iuris.c.que contra ius fiunt.libro sexto. Item que
3 re an tutor ? dari possit sub conditione tacita. Roge. quod non. glosl. hic videtur ?ntire quod sub tacita possit.⁊ ad hoc allega. aliquas leges. Raynutius. sequitur opinio Rayn. quod nec sub tacita possit. argumẽtum. §. si certum petatur. lege cum quid. nec obstant leges allegate per glossam quia conditio de qua loquitur est necessaria ⁊ re ipsa subest. ⁊ ideo datio nem conditionalem non facit. vt supra de nouationibus.l.si pupillus.§.qui sub conditione.⁊ probatur etiam in isto.§.secundo respondeo. datur ergo tutor sub necessaria conditione sed sub expressa vel tacita que nõ
4 sit necessaria non. Ray. Item quere que est ratio quia tutor ? nõ potest dari a prefide sub conditione. dicit Dynus quod ratio potest esse forte fauore pupillorum ne dum expectatur dies vel conditio administratio negligatur.⁊ per hoc ?pupilli conditio deterior fiat. argumentum supra de iudi.l.si longius.§.si filius. Dy. Sed que est ratio quod a prefide dari non potest sub conditione. sed a testatore sic vt hic in glo.no. ratio redditur in glo.C.de testamen.tute.lege prima. Aliĩ dicunt modum. sed hec ratio non est bona. quia saltem debetur tenere sic factum. argumentum.§.biduum. Sed dici posset vt supra dixi quod hec lex vltra procedit annullando. vel potes dicere quod ratio differentie inter testatorem ⁊ prefidem potest esse quia in defectum testatoris qui eueniret propter conditionem pendentem potest iudex supplere aliũ dando conditione pendente. vt.j.tit.prox.l.si quis sub conditione. sed defectum iudicis non potest alius supplere dicto medio tẽ pore quo conditio pendet. Sed dices tu imo potest alius iudex. Sed dic quod hoc non est verum vt.§.de officio consul.l.i. Petrus ⁊ Jac.de ra. sed Ray. tenet contrarium ⁊ dicit quod alius iudex potest supplere defectum dãdo aliũ tutorem vsq; pendente conditione ⁊ ad.l.predictã de offi.consul.l.i. respõdet ꝙ loquitur circa eundem actum qui inchoatus per vnũ nõ põt suppleri per aliũ secus in actibus diuersis. Ray. Põt etiã testator tutorẽ dare nõ sub conditiõe. sed sub modificatione puta ꝙ nõ se intromittat de tali negotio. vt.j.de condi.⁊ demõ.l.ania.§.ii. qđ est notandum. Aliĩ dicunt ꝙ ratio differẽtie est qr quãdo datur a iudice est actus legitimus qui non recipit conditionẽ. vt.j.de reg.iu.l.actus legitimi. vbi de hoc. sed quãdo a testatore. vt est actus legitimus.
5 ¶ Ultimo no.ꝙ iste.§.sepe allegatur in practica ꝙ dictio ? si nõ semper facit cõditionẽ sed admonitionem vt hic no.in glo.ad qđ concor.de ver.ob.l.si decẽ cum pettero. que hic alle. in glo.⁊ qđ ibi no.⁊ dixi ⁊ not.j.titu.proxime.l.tutor. ita recte! in gloss. vltima. et extra de elec.c.significasti. cum ibi no.in glo.⁊ per Jnno.⁊ vii.q. iĩ.c.⁊ ibi in summa.⁊.c.dist.qr synodo.de preben. significatum. et per Host.in summa de ?condicio.app.l. virtuer saliter. ver. verum. contra hanc materiam opponitur.⁊.e.ti.c. super eo.⁊ bene facit.j. de condi.⁊ demon.l.conditionis extrinsecus. cum ibi.⁊ no bñ. per Card. extra de elec.c.in electionibus.li.vi.in glo. significata. super verbo conditionalia.⁊ vide ibi Archi.⁊ alios. Item istaverba cõferas tali beneficiũ si idoneus est nõ faciũt cõditionẽ. extra de prescump.c.dudum.⁊ ibi per Jnno. Item ꝙ hec ditio si non semper faciat conditionem. facit.j.de cõdi.⁊ demon.l.in cõditionibus.§. ex hac scriptura.⁊ si sponsalia contrahantur hoc modo contrahã matrimonium. vel spõsalia si deo placuerit non sunt cõditionalia. vt no.per Arch. extra de spon.c.ex sponsalibus.li.vi.vlt.col.⁊ vide quod ibi no. Item si propterea cõcedat alicui quod possit plura beneficia retinere dũmodo in ecclesiis in quibus nõ resideatur faciat idonee deseruire illaverba dũmodo nõ faciũt cõditionẽ sed admonitionẽ vt no.per Cõpost. extra de elec.c.ducũ.§.in vlt.glo. ver. ite quid si diligentia. Item qñ habetur conditio ꝙ non adiecta vt.j.qñ dies vsufl.leg.ce.l.si dies.§.fi.⁊ vide ad istam materiã extra de prim.c.ex ore.⁊ quod ibi not.per Jnno.in prin.⁊ de istis conditionibus et eorum significato vide in alphabeio dictione conditio.

1 ☞ Tutoris datio an sit meri imperij positiue.

Tutoris datio. Quãe ex ẽplũ vt insti.de attil, tuto.§. nos. autem. Dy. ibi ne ꝙ imperij.l.tantũ. Dy. Ibi iurisdictiõis.l.tñ. Dy. vel dic imperij.l.meri iurisdictiõis.l.simplicis. Dy. ibi vel exponit glo.l.ff.tabularũ. Sed hec expositio non placet Dyn. nam lex.ff.tabularum non dat potestatem sed ipsa lex dat. vt.j.de legiti.tuto.l.legitimos. Nec ob.quod lex.ff.tabu. permittat testatori dare tutorẽ. vt.j.tit.l.j.in prin. qr hic loquitur de dato a judice.⁊ ideo dic ?m eũ lex attilia iulia ⁊ titia. vt insti.de attil.tut.in prin. Dy. Opp.de l.ius dandi.j.de tuto.⁊ cura.datis ab his.⁊ so. vt hic in glosl.not. vel vt.o.l.ius dandi.⁊ vide qđ no.eo.ti.l.nec mãdante.⁊ qđ not.ff. eo.ti.l.qui habet.§.quolibet loco. vel dic ?m Ja.de are.⁊ Ol. ? ꝙ tutoris datio non est imperij positiue nec enim competit alicui habenti merum imperiũ sed his tantũ qui numerantur.j.de tut. ⁊ cura.datis ab his.l.j. nec iurisdictionis. vt nõ competat non habenti iurisdictionem. competit eñ priuatis puta testatoribus vel dic nõ competit alicui corpso qõ habet iurisdictionem sed ei cui nominatim

nominatim lex concedit.⁊ pro hoc quod no.dicta.l.j.de tuto.⁊ curatori.datis ab his. licet enim merum vel mixtum imperium cõcedatur in aliqua villa vel ciuitate propterea non dabit tutorem nisi specialiter hoc ei cõcedatur. Hic autem sicut patet prelespronuncie ratione sui presidatus merum habet imperium. vt.ff.de offici.presi.l.illicitas.§.qui vniuersas. ⁊ tamen specialis concessio dandi tutorem facta fuit ex lege. instita. de attil. tut. quod fuisset superfluum eis concedere si alias ex iure habuissent. vt.C.de thesa.l.prima. libr. decimo. Item licet iurisdicẽo alicui concedatur non propterea dabit tutorem nisi specialiter cõcedatur cum hoc non sit de iurisdictione. nam si hoc esset de iurisdictione non posset priuatus dare tutores in testamento. et facit pro comitibus qui habẽt priuilegium quod possint dare tutores sicut est in quibusdam ciuitatibus. ⁊ pro hoc.j. quodvi aut clam.l. prohibere.§. plane. Jacobus. vbi de hoc dixi. et idem potest dici de missis regis qui pergami et multis ciuitatibus lombardie ex eorum priuilegiis datur et constituunt tutores de quo dixi dicta. l.i.j. de tutori. et curato. datis ab his. diuisio tamen tutele inter tutores est iurisdictio. vt.j. de admini. tut. l. inter tutores. no. in glo. quam alibi nescio.

Ex cuius pater. Dic ei scilicet filiofamilias qui erat in potestate patris. Dynus. Ante patris captiuitatem. Dynus. Ibi ne medio tempore id est captiuitate durante. Dynus. Et allegatur iste.§. in argumentũ quod si quis velit agere contra absentem qui non defenditur quod detur curator bonis. sicut hic dicitur. et quod ibi not. Opon. glossa ⁊ nõ sol. de legatis primo.§. si pẽdeat. sol. denegatur vbi patet ex fine ipsius.§. Dynus ⁊ Jacob. de belui?o. vel secundum Petrum ibi in contractu mutui qui potest esse in pẽdenti. vt.l. actus legitimi. vt.j. de regulis iuris. et an ⁊ quãdo possit aliquid pendere. vt supra dixi. de negotio gest. l. pomponius scribit.

1 ☞ Pater an teneatur expresse consentire ad hoc vt insolidum teneatur de peculio.
2 Pater tenetur semper de peculio. quia ad ipsum spectat periculum.
3 Filiusfamilias an possit esse tutor.

Si filius. Op. duobus modis vt in glo. Ibi fine gessit. l. pater. Dynus ibi filio eidem qui tutor. Dynus. Ibi hunc quoq;.f. patrem predicto modo scribentem. Dynus. ibi, agnouisse et patrem insolidum teneri. Dynus. in fine. ⁊ ideo solum de pecu-
1 lio tenetur. Dynus. ¶ ? Quere an pater teneatur consentire expresse ad hoc vt insolidũ teneatur an sufficit si presens nõ cõtradicat. Dynus tenet oppositum et dicit eum teneri consentire expresse. et distinguunt aut filius vocatur ad manus vel officium publicum aut ratione ⁊ vtilitate ⁊ tunc speciale est quod pater presens ⁊ non contradicens consentire videatur. vt infra ad municipales. lege fecũda. et de decurtionibus. lege honores. aut vocatur ad munus vel officium publicum aut ratione sed vtilitate priuatum sicut est tutela. et tunc aut pater consensit expresse et obtinet. infra de administratione tutorum. lege lucius. ⁊ ideo dic vt not. dicta. l. secunda. ad municipales. et not. et plene dixi. C. quod cum eo. l. prima. et per Azonem in summa istius tituli. §. quid si filius. et. §. sequenti. Sed Petrus videtur tenere opinionem glosse quod sufficiat presentia sine contradictione. et allegat legẽ bene facientem. infra de fideiussor. tutorum. l. cum ostendimus. §. finali. et pro hoc soluto matrimonio. lege secunda vbi de hoc. ⁊ bene. j. de suspect. tuto. l. finali. §. vltimo. alias est. ff. l. is qui tres. §. imperator. de excusatione tutorum. ⁊ ad legem lucius. respond. vt ibi not. quia loquitur in testamentario vbi non exigitur fideius-
2 sor hic in datio. Item opponitur quod pater ? semper teneatur solum de peculio quia periculum semper spectat ad eum sine peculiotenus sine insolidum teneatur. ergo quod minimum est sequi debem⁹. vt infra de regulis iuris. l. semper in obscuris. Sed hic dic hoc euenire vt consensus et agnitio aliquid operetur. argumentum infra de legatis primo. l. fi quando. nam de peculio tenetur absq; eo quod aliquid dicat vel consentiat. ⁊ quia potest contradicere ⁊ non agnoscere si voluit vade sibi imputet si non contradixit. argumen. C. de dot. promiss. l. finali. Sed nunquid fi-
3 liusfam. ?possit esse tutor legitimus. dic ꝙ non quia pater eum precedit vt no. insti. qui. mo. ture. fini. §. maxima. hoc forte verum est a linea agnatiõnis secus ex linea cognatiõ. vt not. in. l. j. j. de legi. tuto. per alleg.

Tiron⁹ quoq;. Quasi dicat non solum extraneꝰ. Dy. ibi renocari per pupillum. Dy.

Theos. Extra ordinem animaduertetur: id est extraordinaria pena arbitrio iudicis imponitur. Dynus. vt. j. de penis. l. hodie. ubi consulto id est malitiose. Dy. incendendo id est demonstrando patrimonium iudici. Dynus vel dic imponendo in inventario. vt in gl. patitur etiam citra penas si non faciat inuentarium. vt. C. arbitrium tutele. l. vltima. ⁊. j. de admini. tuto. l. tutor qui reperiorum. ¶ Sed nunquid remouebitur vt suspectus ex causis que continentur hac. l. glosl. tenet ꝙ non per. l. iũ. §. tutor. j. de suspect. tutor. Dynus tenet vt not. in ipso. §. tutor. in secunda causa positione quam dicit esse bonam. ⁊ idem Jaco. de ra. et pro hoc. ff. de offic. prefec. vrb. l. i. §. item solent. alias incipit. Item ad prefecturam que hic in glos. allegatur. Sed que est ratio diuersitatis quod procurator potest dari pecunia accepta: sed tutor nõ quia officium procuratoris est voluntarium istud necessarium. vt C. de nego. gest. l. tutori. et de procurato. l. inuitus. Sed nunquid tutori possit statui certum salarium pro eius labore. dic quod sic secundum Jaco. de are. vt. j. de administra. tuto. l. a tutoribus. §. fiaali. et ibi nota. Jaco. in glo. ũ. idi. §. sed ⁊ si quis. et dic vt in eis not. Dynus.

Etiam municeps. Idest in alio quo municipio datus. ⁊ dic illi qui fit de eodem municipio vel eodem iurisdictione. vt ex glo. colligitur. ⁊ hoc prout est litera affirmatiua. sed prout est litera negatiua nõ municeps dic vt in glo. in fi. vel dic secundũ Ja. de are. qõ loquitur de eo qui habet priuilegium a muneribus. vt. j. de excu. tuto. l. non tantum. §. eos qui. ver. non omnia, ⁊ is qui. tales enim dicuntur non municipes. vi. j. ad municip. l. j. Ja.

Furiosus. Ibi intelligi scilicet tacite. ⁊ ita potest dari sub cõditione tacita tutor nõ sub expressa. vt. ff. e. l. iuncto. §. sub conditione. sed de hoc dic vt ibi plene dixi.

1 ☞ Officialis reipublice causa absens si substituit aliquem in officio quousq; redierit si moriatur substitutus perseuerare debet vsq; ad finem officij.

Quesitum. Ibi dati sunt a testatore vel a iudice. Dyn. ibi mortuo illo scilicet absente reipublice causa. Dy. ¶ In glosl. vltima ibi. Item. §. primo. Solu. ibi egritii conditio contractum retinens. vt. j. de iure fisci. l. vltima. hec autem causa datationis apparuit. vt in. l. curatorem. Dynus. vel datus secundum Jacobum de belui. ibi fuit conditio expressa ⁊ conditionis effectus fuit collatus in alium ⁊ non in empto. vnde emptor ex alia emptione rem habere videtur. hec autem conditio fuit tacita ⁊ suspensa in vno casu scilicet si reuertatur ⁊ eo non reuertente videtur defecisse illa conditio. ⁊ ideo tutor perseuerat. Jac. de belui. vel dic ꝙ vbi interuenit aliqua media interruptio ? idem hic dicerem si reuersus fuisset. ⁊ iterum abiisset. argumẽ. §. mandatum. l. qui mutuam. §. non ideo. Tho. ⁊ no. j. de tuto. ⁊ curato. datis ab his.
1 l. tutor. ⁊ quod ibi no. Item fac quod si officialis absens ? reipublice causa decidit substitutum in officio quousq; rediret ⁊ moriatur quod substitutus perseueret vsq; ad finem officij.

1 ☞ Coadintores episcoporum ⁊ regum qualiter sint dandi.

Solet. Ibi adiutor vel coadiutor. ⁊ dic id est actor qui coadiuuat tutorem in tutele administratione. Dynus. Ibi tutoribus constituere. id est postulationem tutorum. Dynus. Ibi suo periculo scilicet tutorum postulantium actorem constitui. Dynus. Et quod subiicit constituunt dic id est constitui postulent. non enim tutor constituit. sed constitui postulat. vt infra de administratio. tuto. l. decreto. ⁊ no. eodem titulo. l. fine heredi. §. fina. Dynus. ⁊ insti. de curatori. §. finali. ⁊. C. de appellationibus. l. si
1 actor. ⁊ facit hec lex pro coadintoribus ? qui dãtur episcopis regibus et aliis prelatis propter lentum vel morbum vel aliam causam vt eos iuuent in administratione. et pro hoc infra de suspectis tutoribus. lege tertia. §. finali. et de his qui notantur infamia. lege secunda. §. ignominie. et mortuo episcopo cui datus est talis coadintor videtur quod adhuc talis coadiutor debeat administrare vsq; ad aduentum successoris et capitulum. argumen. ũ. l. proxima. Sed contrarium est verum: imo capitulum sicut administrator legitimus succedit in administratione ⁊ cessat coadiutoris officium ad instar tutoris datiui qui cessat superueniente legitimo. vt infra de tutel. ⁊ ra. distrah. l. si tutor reipublice. §. primo. ⁊. j. titu. primo. lege si quis sub conditione. §. primo. ⁊ est expressum quod officium coadintoris durat solum

Universidad de Deusto
Biblioteca

in vita eius cui datur extra de supplen.negligentia prelatorum. c.grandi.libro.vi.vbi de materia coadiutorum habetur ꝛ not.in summa eiusdem titu.per Hofre.ꝛ Hostien.ꝛ dixi.C.de offi.prefecti pretorio orie.l.si quos.ꝛ.ff.de cura.furioſi.ſuper rubrica. ¶In gl.quia curatores ibi finiatur neceſſitas ꝛ ſi neceſſitas daret etiã poſt pubertatem finiretur huius curatoris officium pubertate, vt.C.quando tutores vel curatores eſſe deſinent.l.j.Sid.

Surrogati. Ibi deportat.in locum autem relegati tutoris conſtituitur actor: vt.ff.de admi.tuto.l.ſine heredi.§.fi.et vide quod dixi.ff.titu.proximo.l.ſi quis ſub conditione.circa finem. Et vide de materia huius.inſtitut.quibus modis tutela finitur.per totum.cum ibi notatis.ꝛ in ſumma eiuſdem titu. Ibi datus fuerit. Dynus.huic teſtamento.et ideo dicit gloſſ.ſuperuacuam et bene ſi eſt in textu teſtamento.ſed ego in textu nõ habeo teſtamento.et tunc gloſſ.non eſt ſuperuacua.ꝛ nota quod pupillus poteſt banniri et in ſeruitutem relegari.et pro hoc.ff.de in integr.reſtitu.l.non ſolum.quod intellige de doli capace vt in gloſſ.

Si quis tutor. Ibi transfugerit nõ animo proditionis ſed animo explorandi conditionem hoſtium ꝛ ſic ſoluitur contrarium. Dynus. In gl.ſed nonne in fine. prima vera. Dynus.

1 ¶ Prelature ꝛ dignitates an tranſire poſſint ad ſucceſſores.
2 Officium commiſſarij ſeu executoris vltimevoluntatis an tranſeat ad heredes.

Tutela. Ibi nullam tutelam teſtamentariam legitimam vel datiuam. Dynus. Ibi ad liberos tanquam agnatos non tanquam heredes. Dynus.ibi cetere.i. teſtamentarie vel datiue. Dyn. ¶Item nota optimam gloſſ.quam dicit Dynus alibi non repertam que dicit quod prelature † et dignitates ꝛ officium commiſſariorum ſeu executorum vltimarum voluntatum nõ tráſeũt ad ſucceſſores.de prelaturis eccleſiaſticis eſt expreſſum quia ſanctuariũ dei nõ debet hereditario iure poſſideri.extra de ſil.preſby.c.ex tranſmiſſa.de inſti.c.ad decorẽ.ꝛ de iurepat.c.cõſuluit.dignitates etiã ſeculares nõ tráſeunt per ſucceſſionẽ.imo imperiũ ſit per electionem.extra de.elect.c.per venerabileꝫ.de hoc tamen an imperium aliquando fuerit per ſucceſſionem vide qõ plene no.C.de quadri.preſcri.bene a zenone.vltra prin.cetere autem ſeculares dignitates ab ipſo imperio ꝛ imperatore eẽantur ꝛ procedunt ſicut a fonte.vt in vſi.feud.de pace iura.firman.§.iudices.ꝛ C.de dignitatibus.lib.xij.ꝛ per totum ipſum librum vſurpatum. ergo poteſt dici,qõ reges vel comitatus vel alie dignitates tranſeant per ſucceſſionem niſi hoc habeant ab imperio.de ſecundo
2 quod dicit glo.an † officium commiſſarij ſeu executoris vltime voluntatis tranſeat ad heredes.dicas cum glo.quod nõ vt etiam no.per Baleotum in margarita de commiſſarijs.verſic.ſed quid in re non integra.per Dynum.ff.de ali.l.alimenta.in princip.ꝛ in ſpeculo deinſtrumen.edit.§.nunc vero aliqua.verſic.quid ſi erat vnus tantum.ꝛ verſi.inſuper querendum eſt.qõ plene dixi.C.de epiſcop.ꝛ cleri.l.nulli.ver.item conſueuit queri an iſtud officium qõ eſt hodie expreſſum extra de teſti.c.vlti.§.j.li.vj.ꝛ no.per Joã. an.ꝛ pro hoc bene.ff.de curato.furio.l.cuius bonis,ꝛ man.l.mãdatorij diſtrahendorũ.ꝛ de fideiuſſo.tu.l.j.ꝛ ibi de hoc dixi.

Examplura. Ibi facta ſunt, quibus cauetur quod ſequitur. Dynus.

Femine. Mulier an poſſit eſſe executrix vltime voluntatis. gloſſ.tenet qꝫ qõ ſic. ff.ad.l.cor.de fal.l.vlti.ꝛ extra de teſta.c.vlti li.vj.ꝛ per Jo.an.ꝛ plene dixi.C.de epiſco.ꝛ cler.l.nulli. ver.idem dicunt de muliere.ꝛ tetigi.ff.de admi.tutorum.l.titium ꝛ menium. ſecundo reſponſo.

¶De teſtamentaria tutela.

1 ¶ Tutela teſtamentaria eſt ceteris dignior.
2 Tutoris datio an valeat rupto teſtamẽto natiuitate poſthumi.
3 Judex delegatus an recuſari poſſit ex cauſa ſuperueniente poſt litem conteſtatam.
4 Inſtitutio ſeu alia in teſtamento diſpoſita an mutari poſſunt in codicillis.
5 Tutor an dari poſſit ad adeundam hereditatem.
6 Tutor an deſinat per delegationẽ vel per deportationẽ eſſe tutor.
7 Tutoribus pluribus ſimul datis ꝛ ſatisdationem ſibi offerenti-
bus quis ſit preferendus.
8 Judex vnus ex pluribus arbitris vel electoribus an poſſit ꝓnunciare vel eligere vice omnium.
9 Tutor datus in teſtamento lite pendente in querela inofficioſi teſtamenti an ſit tutor.

Super rubrica. Vide Azonez in ſumma eiusdẽ titu.et in Specu.de tutore.ꝛ continua vt ſupra dictum eſt de tutel.in genere.ꝛ quia tutela † teſtamentaria ceteris eſt dignior quia quandiu eſt teſtamentaria ceſſat legitima ꝛ datiua: vt infra eod. l.ſi quis ſub conditione. et ideo de teſtamentaria premittit deinde de legitima que eam ſequitur. Tertio de datiua.vt infra de tutoribus ꝛ curatoribus datis ab his.per totum. Dynus. Quod liberis in poteſtatem ꝛ poſterius in poteſtate recuſaris poſſit dari tutor in teſtamento.infra eodem.l.prima.ꝛ an emancipatis et an per matrem ꝛ an liberis naturalibus ꝛ an ſpuriis et ſi pater ꝛ
2 mater ſimul dent quis preferatur.et an † rupto teſtamento natiuitate poſthumi valeat tutoris datio ex beneficio authentic.ex cauſa.quod miles non poſſit dare tutorem non recuſaro in eius poteſtatem.infra eodem.l.ſecunda. Quod qui confirmat dat.infra eodem.lege tertia.ꝛ an in codicillis poſſit tutor dari. et an poteſtas bononien.iurando ſtatuta vniuerſitatis ſcholarium. Et an in ſtatutis contrarijs vltimum deroget primo. Et an conditio ex lege deſcendens ex ſtatuto ſit perpetua. Et an ſi ſunt due ſcripture confirmans et confirmata agatur ex confirmante vel confirmata. Et ſi papa caſſauit omnia priuilegia emanantia a tali concilio citra videatur caſſare priuilegia conceſſa quando cõcilium et poſtea confirmata. ¶An mater poſſit dare tutorem.
3 infra eodem.l.pater.et † an iudex delegatus poſſit recuſari ex cauſa ſuperueniente poſt litem conteſtatam. Et an procuratori dato ad exigendũ ſi mutet ſtatũ ꝛ efficiatur nõ ſoluẽdo ſoluit poſſit ꝛ an videat per hoc tacite reuocatus. ¶An appellatione maſculini contineatur femininum vel econtra.infra eodem.l.ſi quis filiabus.Et an appellatione filie contineatur poſthuma ꝛ que eſt ratio differentie inter tutelam et legata,et an pater habeat in poteſtate nondum natos an appellatio. filiorum contineantur nepotes.plene infra eodem.l.quod ſi nepotes.Et an appellatio. filiorum contineantur nepotes adoptiui. Et quod parentes dicantur vſq; ad tritauum vlteriores dicuntur maiores.ꝛ ſic in deſcendentibus ꝛ de anteceſſore predeceſſore ꝛ deceſſore.An tu-
4 tores procedant a poteſtate vel ſtatutarijs.† An inſtitutio vel alia diſpoſita in teſtamento poſſint mutari in codicil.ff.eodem.l. tutor datus.quod vltima ſcriptura ꝛ conditio ſeruetur in datione tutoris.eadem.l.§.in tutoris datione.quod non adita hereditate non teneat tutoris datio.ꝛ an eſſentia ſui heredis ſine immixtione ſufficiat ad robur tutele teſtamentarie.et de remedijs que adhibentur contra perplexitatem que videtur occurrere ſi pupillo tutor detur cum non ſit tutor niſi adita hereditate et adiri non poſſit hereditas ſine tutore ꝛ inuentario. Et an eoipſo quod tutor ponit in inuentario res hereditarias videatur adire. An da-
5 ri poſſit tutor † ad hereditatem adeundam.ff.eodem.l.ſi heredi tas. Et an dando ſecundum tutorem ſit reuocatus primus.eadem.l.§.primo.tutela que non valet ab initio in perſonam nepotis cõfirmatur ſi filius decedat ano viuente. eadem.l.§. qui filium. Et an furioſus poſſit dari tutor.eadem.l.§.ſi furioſus.an ſemus dari poſſit eadem.l.§.fina.Quod teſtamentaria tutela ꝛ ſpes eiuſdẽ excludat legitimam.ff.eodem.l.ſi quis ſub conditione.ꝛ que ſit ratio ꝛ an tutele deferantur ſicut hereditates ꝛ que tutele ſe adinuicem excludant ꝛ vna deficiente que ſequatur legitimus vel datiuus.an mater teſtamento dato perdat tutelam per tranſitum
6 ad ſecundas nuptias. Et an tutor † per relegationẽ deſinat eſſe tutor vel per deportationem ita quod mors ciuilis equiparetur naturali.Et quod dr de reliquis prioris tutele ꝛ prioris mãdati ꝛ,priſtine dignitatis. vtrũ inutilis adiectio vitiet vel nõ vitiet.ff. eodem.l.ꝛ ſi datus.Utrum tutor datus in rebus que ſunt in vna villa tantum valeat.ff.eodem.l.ſi cauſam. ¶Caſum cui prima facie reſpõderetur contrarium.ff.eodem.l.ſi quis ita.§.ſi quis cum ignoraret.et quod quaſi certũ dicitur quod quis verſimiliter opinatur ꝛ quod interdum quis putat habere filios ꝛ non habet et econtra.Et an inſtituendo filios videatur inſtitutus abſens quẽ pater putabat mortuum.et quod verba reſtringũt cogitata ꝛ qõ aliquid non eſſe vel non apparere paria ſunt quod facit an monachus portãs habitum coopertum ſub alijs pannis ſit apoſtata. ¶Et an iniurians famulũ poteſtatis coopertum ſub alijs pannis incidat in penas ſtatuti:an datus tutor poſthumo videatur
7 datus poſtea nato ea.l.§.ſi.De pluribus † tutoribus ſimul datis ꝛ ſatisdationem ſibi offerentibus quis preferatur.vide plene.ff. eo.l.teſtamento datos ſecundo,ꝛ in.ll.ſeq.vbi etiam habes bene plures

plures concurrunt in idem an ſe impediant in concurſu vel quis preferatur,ꝛ an locus ſit iudicio ſortis ꝛ an ſi feratur defuncti offerat ſe paratum ſatisdare de implenda voluntate defuncti excludat executores datos in teſtamento niſi et ipſi ſatisdent.ff eodem.
8 l.ſi nemo.An † vnus ex pluribus indicibus arbitris vel electoribus poſſit ꝓnunciare vel eligere vice omnium.ea.l.§.hoc edictum.An poſthumus habeatur pro iam nato quo ad tutelam. ead.l.§.teſtamento. ¶Quod incertitudo vitiet tutelam.ff.eo.l.tutor incertus. ¶Quod in generali ſermone legis cõtineantur perſone preeminẽtie ꝛ dignitatis.eadem.l.§.quelibet.quod facit ꝓ in generalibus proceſſibus romane eccleſie includantur reges barones epiſcopi ꝛ archiepiſcopi ꝛ omnes alij in quacunq; dignitate:conſtituti ex ignorantia deficit quod fieret a ſciente.ff.eodẽ. l.ſi quis tutores.ꝛ quando ſeruus poſſit tutor dari ꝛ conſequatur libertatem. An incertitudo perſone cui datur tutor vitiet dationem.ff.eodem.l.tutor ita.ꝛ an valeat talis datio:do titium tutorem ſi volet.quid ſit fiendum quando pupillus habet plures tutores ꝛ vult agere contra vnum.ff.eodem.l.ſi plures. An tutor datus pluribus pupillis ſi habeat excuſationẽ ex perſona vnius habeat ex perſona alterius ſi habeat patrimonium commune.ff. eodem.l.duabus. An mater iure iſto poſſet dari tutrix.ꝛ an hodie ſit correctum.ff.eod.l.iure noſtro. Et an ſi pronuncietur tutor vel procurator ſufficiens qui non eſt valeant geſta cum eis,ꝛ an iudex poſſit reuocare factam predeceſſoris quod de iure non tenuit.ꝛ de verbis anteceſſor predeceſſor ꝛ deceſſor. Et an prelati vel alij rectores teneantur implere promiſſa per predeceſſores ꝛ an poſſint venire contra contractus vel facta per predeceſſores. ¶Quis dicatur tutor honorarius.ea.l.§.primo.ꝛ an ſit honor: no bibilibus audire per ſe rationes diſpenſatorum ſuorum vel alijs debeant committere. ¶Quod exitus acta probat.eadem.l.§.li-
9 cere.Et an † datus tutor in teſtamento pendente lite in querela inofficioſi teſtamenti ſit tutor.ꝛ an tutor confirmatus a iudice preferatur legitimo,ꝛ hoc etiam habetur in.l.ſequen.que incipit idem fiat.Excuſans ſe a tutela perdit legata ſibi in teſtamento.ꝛ etiam filij eius contemplatione.ff.eodem.l. qui tutelam.ꝛ cuius cõtemplatione ꝓſumatur in dubio filio relictũ.ꝛ quod quis perdit ex perſone alterius quod per ſe habere non poteſt ꝓ ſeruus tutor in teſtamento datus ex hoc conſequatur libertatem niſi de libertate ſpecialiter diſpoſuit teſtator eadem.l.§.verbis. ¶Quãdo aſcribens ſibi in teſtamento puniatur ex verbis ſenatuſconſulti limboniani.ꝛ que ex mente vel ſententia.ff.eodem.l.ex ſententia. Et an quis poſſit conficere inſtrumentum in quo datur tutor vel procurator.ꝓ incertitudo tutorum vitiet dationem ꝛ ꝓ ius non deficit ſed probatio.ff.e.l. duo ſunt titij. Et quomodo intelligãtur ipſa verba ius non deficit: ſed probatio. Et an vno
ex duobus incertis tutoribus mortuo remaneat tutor ſuperſtes. et an vbi ſunt duo incerti ſit tutor: ille de quo ſenſit teſtator licet hic non appareat.an hodie rupto teſtamẽto natiuitatis poſthumi teneat tutoris datio per authentic.ex cauſa.ꝛ an in tutel.appellatio.femininum contineat maſculinum.ff.eod.l.ſi pater.quod alienigena poſſit dari tutor in teſtamento.ff.eodem.l.quero.et an idem in iudice quando tacitum teneat licet vitietur expreſſum vel econtra.ff.eadem.l.§.incius. Et an minor poſſit dari tutor in teſtamento vel a iudice,ſi teſtator det tutorem titium ſi viuit tempore mortis nõ tempore teſtamenti quod eſt notãdum.ff.eodem. l.tutoribus. Et facit ſi conſtituo procuratorem titium ꝛ ſi ipſe non erit conſtitutus ſeium ſi primus aſſumpſit procuratorium et poſtea renunciauit an admittatur ſecundus.et idem in rectoribus ciuitatis predicto non electis.an dando ſecundos tutores videatur primos renocare.ff.eodem.l.finali.ꝛ an ceſſante cauſa finali ceſſat effectus.an curator bonis detur in teſtamento:vide.ff. ad trebellianum.l.lucius.§.mevia.ꝛ an curator ventris.ff. quem admo.teſta.aperiantur.l.ſi mulier.

1 ¶ Parentibus quando ſit licitum tutores abinteſtato filijs dare.
2 Parens an poſſit tutorem dare filio emancipato.
3 Mater an poſſit tutorem filijs dare.

Lege duodecim tabularum. Caſus. Parentes poſſunt dare tutores teſtamento liberis impuberibus tam natis quam poſthumis dum tamen ſint in poteſtate vel recuſare ſicut hic dicit. et idem in codicillis teſtamento confirmatis.vt.ff.eodem.l.tertia.ꝛ de verborum ſignificatione.lege ſepe. et ibi nota.abinteſtato vero in illo modo licitum eſt † parentibus dare tutores,vt ibi dicitur. Ibi rupturi quia inſtituti vel exheredati alias ſi preteriti rumperent teſtamentum ꝛ per conſequens tutele datio nõ haberet effectum. Dyn.ꝛ facit qõ not.C.de codicill.l.j.Ibi ꝙ venit.ff.ꝙ
in poteſtate patris recuſatus non ſit. Dyn. ¶Ibi in poteſtate eius.ff.ani.Dynus. ¶Sed querit Jaco.de are.nunquid emanci
2 pato † poſſit parens dare tutorem.ꝛ dicit ꝙ non ſed datus confirmatur:vt inſtitu.de tutel.ff.ſi.ff.de confir.tut.l.qui a patre.Jaco.ꝛ fallit in eo qui exiuit de poteſtate per dignitatem ar.ff.auf.
3 conſtitutio que de dignitate.§. illud. ¶An mater † poſſit dare tutores filijs:dic vt in gloſſ.ꝛ.ff.de confirma.tuto. l.naturali.an concurrant vel vnus preferatur vide qõ not.C.de cõfirma.tuto.l. ſi. ¶Que ad hanc materiam facit. ¶Ultimo no.qõ gloſſ.hic tenet ꝙ rupto teſtamento natiuitate poſthumi habet locum quo ad tutelam ꝛ alia legata beneficium autem ex cauſa. Idem tenet gloſ.C.de poſthu.heredi.inſtit.l.i.de codicil.l.i.ff.de fideicom. l.generaliter.§.teſtamento.ꝛ de lega.ff.l.ſi quis teſtamento. Sed Dy.reprobat omnes predictas glo.vt in qualibet earum nota.ꝛ dicit qõ beneficium auf.ex cauſa nõ habet locum in poſthumis quia nõ poſſunt cauſam ingratitudinis committere.vt.C.de inof fic.teſta.l.ſi quis in ſuo.ff.de liberis ꝛ poſthumis.l.iij.ꝛ de iniuſto teſtamento.l.iij.§.ex his.ꝛ.ff.ſi.ff.l.ſeq.nam auf.ex cauſa ſm opi. Jo.que vera eſt loquitur in exheredatione patris vel preteritione matris que habetur pro exheredatione.vt.ff.de libe.ꝛ poſthu. l.gallus.§.nunc de leg.ff.de bonorum poſ.cõtra ta.l.illud.§.ad teſtamẽta.cui ergo hic tractetur de preteritione poſthumi facta per patrem non habet locum auf.ex cauſa ſm opin.Jo.que vera eſt: vt predixi.ꝛ de hoc plene dixi.ff.auf.ex cauſa ver.Item op.ff.titu. proxi.l.j.ibi videas. ¶In gloſſ.prima.eo caſu ibi,l.gallus.§.nũc de lege.Dy.

Per militem. Nedum paganum.vt.ff.l.pro ꝛima.Dy.

1 ¶ Tutoris datio an valeat in codicillis ſi nullum extat teſtamentum.
2 Tutoris datio non valet niſi teſtator de rebus ſuis diſponat.
3 Poteſtas ciuitatis bonoñ.iurans ſeruare ſtatuta vniuerſitatis ſcholarium.
4 Condictio ex lege que ex ſtatuto deſcendit an ſit perpetua.
5 Scripture due quoties occurrunt quarum vna eſt confirmans alia confirmata agi debet ex confirmante ꝛ non ex confirmata.

Teſtamento datos. Qui confirmat dare videtur. h.d. Pro hoc in auf.de defen.ci.§.interim. ꝛ.ff. de ver.ſign.l.lege obuenit e hei editatis:vt dc hoc dixi. Ibi confirmatis tacite vel expreſſe. Dynus. ¶Sed queri: Dy-
1 nus.quid ſi in codicillis † tutorem dedit:ſed nullum condidit teſtamentum an valeat tutoris datio:dic quod non valet: quia caſus eſt.ff.de verborum ſignificationi.l.ſepe. verſi. aut cum dicitur.
2 vbi colligitur q̃not.quod tutoris datio † non aliter valet niſi teſtator de rebus ſuis diſponat licet in ipſo verſic.dicatur multum confuſe:ꝛ expone ibi pecuniam pro patrimonio.ꝛ dictio ꝛ ponitur copulatiue. Dynus.neceſſarium eſt ergo fieri teſtamentum ad hoc vt teneat datio tutoris facta in codicillis.vt.ff.de conditioni.ꝛ demonſtratio.l.ita ſcripſero.ꝛ.C.de codicil.l.ſi in initio. ꝛ ibi not.facto autem teſtamento valet datio in codicillis:quia ſemper videntur confirmati.vt inſtitu.de conſtitu.codicil.§.non tamen.et hoc in gloſſ.not.ꝛ hoc approbat Dynus. Item collige arg. ex.l.
3 iſta ad ſtatuta terrarum.ꝛ primo quod poteſtas † bonoñ. iurando ſeruare ſtatuta ciuitatis bonoñ.videatur iurare ſeruare ſtatuta vniuerſitatis ſcholarium ſicut ſtatuta ciuitatis bononie. et qõ poteſtas teneatur ea iurare. Item facit quod ſi ſtatutarij electi ad ſtatuta condenda faciunt vnũ alteri contrarium.an vltimum tollat primum ꝛ videtur quod non nas ſtatuta facta per ſtatutarios non habent effectum niſi demum cum approbata vel confirmata ſunt per poteſt.item vel per concilium ciuitatis. Sed talis approbatio ꝛ confirmatio fit vno ꝛ eodem tempore de omnibus ſtatutis ergo in eis non inuenitur nec eſt dare vnum primus vel poſterius altero cum vno ꝛ eodem tempore vires ꝛ effectum aſſumant:vt predixi ꝛ ſic nullum videtur alteri derogatorium. Dynus.ꝛ pro hoc.C.de confirma.tuto.l.ſi a patre. ꝛ.ff. eodem.l. vlti. Dynus tamen tenet contrarium per hanc.l.ꝛ.ff.de leg.ff.ꝛ.l.vnus ex familia in princip.ꝛ.ff.ſi falcidia.licet enim capiant effectum a confirmatione poteſtatis non tamen proficiſcuntur a poteſtate:ꝛ ſed a ſtatutarijs repreſentantibus ciuitatem. vt.ff. eodem.l. tutores non ab herede vbi de hoc tetigi ſicut in dicta.l.vnus ex fa. vbi tractatur de falcidia in eadem hereditate teſtamentum fecũdi nõ inſpicitur:ſed teſtamentum primi teſtatoris qui iſto ſecundo loco teſtantem heredes inſtituit ſi ergo proficiſcuntur a ſtatutarijs: vt predixi in ipſis ſtatutis eſt dare primus ꝛ poſterius ꝛ ideo poſterius contrarium derogat primo quia faciendo ſecundum contrarium videretur recedere a primo. nam facta diuerſis temporis

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus vt diuersa iudicantur. arg ſ. de teſtamento mili. l. ſi certarum. §. fin. ff. l. miles ſi teſtamentum. ff ad leg falcid. l. fina. de lega. iij. l. ſi quis in principi. teſtamenti. C. de pactis. l pacta nouiſſima. niſi puram haberet verba derogatoria. vt dicta. l. ſi quis in princ. teſtamenti. de hoc dic vt plene dixi. C. de fide inſtrumen. l. ſcripture.

¶ Item ſacramentum poteſtatis iurantis ſeruare ſtatuta diſtinguitur ſecundum prioritatem ſtatutorum: vt patet cum inſtituo filium et nepotem: nam inſtitutio intelligitur ſecundum prioritatem graduum vt primo videatur filius inſtituendus et in eius defectum nepos. vt. ſ. de liberis ff poſthumis. l. gallus. §. quidam recte. vbi de hoc: ff pro hoc bene facit inſtitut. de iure naturali gentium ff ciuili. §. Ibi vel alia poſtea lege lata ff ibi etiam tangitur. In gloſſa. parua. Item ſi diceremus vtrūq; valere impoſſibile eſſe poteſtati vtrunq; ſeruari tamen duo contraria ſimul vera eſſe non poſſint vt. ſ. de rebus dubijs. l. ſi is qui decenta. §. vtrū. verſicu. econtrario. ¶ Queritur etiam nunquid condictio ex. l. que deſcendit ex ſtatuto ſit perpetua dicunt quidam q̄ non cum ſtatuta † ſumant vires ex iuramento ſeu confirmatione rectoris: vt predictum eſt: ergo non durant. vltra regnum ſeu imperium eius et dicunt eſſe caſum. ſ. de penis. l. vltima. vbi de hoc dixi. ſed dic q̄ eſt perpetua. vt inſtitut. de perpe. et temporalibus acti. in principio. ſed plebiſcitum et ſtatutum ſiue lex facta a plebe ſeu populo eſt pars iuris ciuilis. vt. ff. de iuſtitia ff iure. l. ius autem ciuile. et inſtituta de iure naturali gentium et ciuili. §. plebiſcitum. ergo actio ex eo deſcendens eſt perpetua. non ob q̄ dependeant a confirmatione et iuramento poteſtatis quia nihilominus dicuntur a plebe deſcendere. vt. ſ. eod. l. tutores non ab herede. et. §. hoc optime. ſ. quando appel. ſit. l. i. §. ſolent. verſicu. ſed ſi preſſe. Dynus.

5 Item allegatur hec lex q̄ quoties ſunt due ſcripture † vna confirmans alia confirmata agitur ex confirmante nō eſt confirmata. pro hoc infra. de heredibus inſtituendis. l. a ſe. de cō dictio. inſtitutio. l. inſtitutio talis. de conditio. ff demonſtratio. l. ſi ita ſcripſero. ff ad trebellianum. l. ſi quis yziote. quod facit ad queſtionem ſi papa caſſauit omnia priuilegia emanatia ex tali concilio nunquid videatur caſſare priuilegia cōfirmata per ipſum concilium. et videtur quod ſic ar. gumen. huius. l. cum predictis concor. q̄ de defenſor. ciuitatis. §. interim. C. de veter. iure enucleando. l. prima ſecunda columna. Ibi omnia enim merito noſtra facimus ff. c. de falſis. l. i. de verborum ſignific. l. lege obuenire hereditatis. vbi de hoc tetigi. in contrarium ſunt. ſ. de teſtamen. l. heredes palam. §. fed ſi notam de bonorum poſſeſſio. ſecundum ta. l. qui ex liberis. §. teſtamento. de militari teſtamento. l. ſi certarum. §. vltimo. ff vide q̄ dō ibi no. ff pro hoc. de lega. §. l. vnum ex fa. §. ſi de falc. de iuriſdictio. omnium iudi. ff quia. quia et a quo appelletur. l. fing. ff quādo ap ſit. l. i. §. ſolent. dic quod ſi habebat vires tempore confirmationis q̄ nō inſpicitur tempus conceſſionis ff non confirmationis nec ex confirmatione corruptionem aſſumit. ar. ſ. de iure codicil. l. confiſcantur. §. ſi miles. nam ibi dao ſunt que ſe habeāt vt prius ff poſterius in ordine compoſitionis licet ſe habeāt ff concurrentia in actu confirmationis: nihilominus tamen quo ad effectum ff conſideratur ſecundum diuerſa tempora ff ſicut prius ff poſterius iudicantur. vt. ff. dixi per dictos. l. ſi certarum. §. fi. ff. l. cō ficiuntur. §. miles. Dynus. in glo. vltima in fi. huius. §. penul. ſed ibi tenet manumiſſio etiam de iure ex poſtfacto. Dy.

1 ¶ Index delegatus recuſari poteſt tanquam ſuſpectus etiam poſt litem conteſtatam ex cauſa noua apparente poſt conteſtationem.

2 Procurator effectus negligens non ſoluendo videtur tacite revocatus nec poteſt ei ſolui.

Pater Ibi filio impuberi ff in poteſtate conſtituto. Dynus. ¶ Ibi mater autem non poteſt dare tutorem Dyn. ¶ Ibi ſed ff inquiri. ſ. plene. ff cum magna inquiſitione cum eum non inſtituit. Sed quando eum inſtituit tunc ſummarie ff ſine magna cauſe cognitione confirmatur. vt. ſ. qui petant tuto. l. ſi. Dy. Et hec eſt ſcōa differentia inter patrem ff matrem. Q. Ibi in eum. ſ. tutorem. Dyn. Ibi minus iuris datus vel qui in teſtamento non ſolenni: vel q̄ filio emancipato. vel q̄ datus in codicillis teſtō non confirmatis. Dy. ibi in eo. l. tutore a patre dato. Dy. In fi. tunc enim pretoris nō ſequitur voluntatem defuncti. Nec datū a patre confirmat. Dy. et pro hoc. ſ. titu. l. vltimo. Colligo duo ad que adducitur hec lex in practica ibi in eo mutata ſit. Primū eſt q̄ index delegatus † poſſit recuſari tanq̄ ſuſpectus etiam poſt litem conteſtatam ex cauſa noua apparente poſt conteſtationem. ff ad hoc. ſ. de vacatione munerū. l. fi. §. fi. poſt actā ex cauſa vero precedente lite nō poſt. vt. C. de iudi. l. aptiſſimus. Dy. pro hoc bene facit extra de elect. c. circa. §. niſi aliqd. ff q̄ nō not. C. de conſortibus emſdē lit. l. ij ſcōm eſt q̄ ſi

2 pcura. † datus ad exigendum erat tunc diligēs ff ſoluēdo ff efficiatur negligēs ff non ſoluendo q̄ nō poſſit ei ſolui quaſi tacite videatur reuocatus. ff pro hoc. ſ. de ſol. l. cum quis. cum hijs que ibi no. Dy. et. l. ſi cum cornelius in fi.

Si quis filiabus. Concor. bene inſtituit. qui dare tutores poſſunt. §. fin. ff quod ibi not. ¶ Item dicit hec glo. ff bene quod ap. fratrum ſcilicet filiarum non continentur filij. vt. ſ. de lega. ij. l. ſi ita ff ibi no. ff dixi. ſed ap filij. bene continentur filie. vt. ſ. eodem. l. ſi quis ita decerit. vbi de hoc dicetur. ff. ſ. eod. l. ſi pater. Dicit etiam glo. quod ſecus eſt in legatis quia ſi legatur filie nō intelligitur de poſthuma niſi in teſtamento poſthumi fecerit mentionem. vt. ſ. de lega. i. l. qui filiabus. Sed que eſt ratio differentie inter tutelam ff legata. dicunt quidam q̄ tutor datur ratione ptātis: ff poteſtas habetur pariter ad natos ff naſcituros: ſed hoc non placet Dyno: quia poteſtas non habetur ad naſcituros. vt. ſ. de collā. bo. l. fin. nam antequam naſcatur partus eſt portio ventris ſeu viſcerum matris. vt. ff. de ventre inſpiciendo. l. i. §. ex hoc reſcripto. vnde ſicut mater non eſt in poteſtate viri ita nec quod eſt in ventre eius. Sed dic quod ratio eſt quia tutor datur ratione filiationis que ad natos ff naſcituros ſe habet: legatum autem ratione affectionis que nō ſic habetur ad naſcituros ſicut ad iam natos. ff ita ratio not. in gloſſ. dicta. l. qui filiabus. ¶ Sed hoc non videtur proprie dictum quia alias non datur tutor niſi his quibus dantur ſicut in poteſtate ergo poteſtas eſt magis de ſubſtantia. Dyn. ¶ Sed dic quod licet poſthumus non ſit in poteſtate recaſurus tamen eſt quod ſufficit ad dationem tutele. vt. ff. eo. l. prima. Sed quid ſi teſtator ita dixit: filio filijſq; meis do talem tutorem hoc caſu non videtur dediſſe tutorem filiabus propter repetitionem filio filijſq;. vt. ſ. de verb. ſig. l. ſeruus. niſi ex mente teſtatoris aliud appareat. vt ibi no. in gloſ. eo. ti. l. quiſquis. quod eſt ſatis notabile.

1 ¶ Filiorum appellatione an contineantur nepotes.
2 Puriſta ſiue literatus ſi dicat do tutorē filijs meis an compreh̄dē dere videatur nepotes.
3 Liberorum appellatione an contineantur adoptiui.
4 Parentum appellatione cōtinentur nō ſolum aui ff proaui: ſed etiam omnes aſcendentes vſq; ad tritauum.

Quod ſi nepotes. Impuberes nō recaſuri in filij poteſtate. Dy. vt. ff. eo. l. i. Ibi dati ſint id eſt dati videantur. Dy. ibi, etiam ipſis ſcilicet nepotibus. Dy. ¶ Ibi non continebuntur ſcilicet nepotes. Dy. Ibi ceteri liberi ſcilicet poſthumi. Dy. alioquin quia glo. ff doct. multum variant an ap. filiorum contineantur nepotes. eſt enim vna gloſ. inſtitu. qui dari tutores poſſunt. §. fin. licet hic glo. allegat. §. penult. ff ſimilis glo. eſt in auc. de non eligendo ſecundo nubēs. §. cum igitur. col. i. q̄ dicunt q̄ ſecundum conſuetudinem loquendi ap. filiorum † non continentur nepotes: ſed quantum ad ſignificatum verborum ſic quia filius dicitur a filos q̄ eſt amor. ff pro hoc de verb. ſigni. l. liberorum. §. i. ¶ Sed ipſas duas gloſſ. reprobat Dy. per. l. iuſta interpretatione de verbo. ſigni. ¶ Unde ipſe Dyn. dicit quod quantum ad propriū ſignificatum ap. filiorū nō cōtinētur nepotes. vt hic: ſed de interpretatione iuris cōſultorū: ſeu de mēte legis ap. filiorū cōtinentur nepotes. vt. ff. d. iuſta. ff. l. filij ap. vbi de hoc. ff ratio eſt q̄ nō poſſumus dulciori noīe nepotes quam filios appellare. vt eo. ti. l. liberoū ap. §. ſed ff papirius. Dyn. Sed iſta diſtinctio Dyn. videtur tolli per. l. g allius. §. inſtituens. ff. de liber. ff poſthu. vbi de hoc dicitur. ¶ Unde alia glo. eſt que aliter diſtinguit. ſ. de lega. iij. l. ego rem. §. concubine. que videtur diſtinguere vtrū agatur de odio: vel fauore. ¶ Sed ff illa diſtinctio tolli videtur in auc. vt ex actis. inſtātie dotis. §. i. col. vij. ff. ad ſenatuſconſul. macedo. l. filiam habeo. ff de ritu nupti. l. ſenatuſconſulto. Unde Franc. ac. aliter diſtinguit aut filō nominantur a patre eorum et tunc ap. filiorum continentur nepotes. Aut ab extraneo qui nominat filios alterius: et tunc non continentur nepotes. ¶ Sed ff hec diſtinctio videtur tolli per. d. §. inſtituens. in. l. gallus. de libe. ff poſthumis. quare dic ſm Ray. aut loquimur de impropria ſignificatione vocabuli ff tunc ſemper appellatione filiorum cōtinentur nepotes ea ratione q̄ filius dicitur a filos q̄ eſt amor. et nō poſſumus dulciori noīe appellare nepotes quam nomine filiorum. vt. o. l. liberorum. §. ſed cum papirius. ff de ver. ſig. ff ita intelligantur predicte glo. inſti. qui dari tuto. poſſunt. §. fi. ff in auc. de nō eligendo ſcōo nubētes. §. cum igitur. ff q̄ dicit Dy. l. iuſta interpretatione. de ver. ſig. ff. l. filij app. Aut loquimur de propria ſignificatione. ff tūc aut verbum filij profertur a lege aut ab hoie. ¶ Primo caſu quādo profertur a lege aut lex determinate dicit appellationē filiorum ad certos gradus extēdi ff tūc ad illos additur ff nō vltra. vt. C. de inceſt. nup. l. ſi quis inceſtū. ff preal. l. liberorum. §. totieſq; de verb. ſig. ff. C. ad trebel. l. iubemus in fi. Aut ſimpliciter profertur a lege ff tūc tanq̄ de ppria ſignificatiōe nō

continen-

continentur nepotes. vt. ſ. de excuſa. tuto. l. excuſantur. §. non ſolum. verſi. hic autem. ſed de iuris interpretatione bene continentur. ff ita poteſt intelligi preal. l. iuſta interpretatione de verbo. ſignifi. maxime ſi loquimur de actu fauorabili ff idem in actu principaliter odioſo ſi partim reſpiciat fauorem. vt dicta. l. filium habeo. §. ad maceda. ¶ Secundo caſu quando profertur ab homine. Aut ſi non comprehenderet nepotes ſequeretur durum aliquid vt quia patres ff aui ſeparentur a filijs ff nepotibus, ff tunc appel. filiorum continētur nepotes. vt. o. l. liberorum. §. ſed quod papirius. de verb. ſign. ff. o. l. iuſta. eo. titu. C. com. vtriuſq; iudi. l. poſſeſſionum. Si vero nihil durum ſequeretur tunc non continentur nepotes. vt hac. l. ff preallc. §. inſtituens. in. l. gallus. ff Dy. §. fina. inſtitu. qui dari tuto. poſſunt ff ita etiam intelligatur dicta glo. que eſt in. §. concubine. vt in. l. rogatem. de leg. iij. Ray. de hoc etiam dicam in dicto. §. inſtituens. ff alias etiam opinio. no. in alphabeto de verb. ſigni. dictione filij appellatione vbi videas. Et predicta poſſunt ad multa occurrere ff maxime an in penis ap. filiorum continentur nepotes de quo ſatis dixi. C. ad leg. iul. maieſtatis. l. quiſquis. ibi videas. ¶ Ultimo not. pulchrum dictum Rog. quod hic nota. in gloſſ. quod talis loquendi varietas non

2 cadit in idiota: voluit enim dicere Rog. quod ſi homo inſtita † et literatus diceret: do tutorem filijs meis quod bene ſcit quod appel. filiorum non continentur nepotes, ff ideo non videtur dediſſe nepotibus. Sed ſi illiteratus ſic loquatur: do tutorē filijs meis videatur dediſſe etiam nepotibus quia communiter tales illiterati credunt appellatione filiorum contineri nepotes. ff hec videtur fuiſſe intentio Rog. Sed ſi iſte fuiſſet intellectus Rog. faiſſet intellectus. R. licet prima facie mulceat aures ff videatur notabile dictum. ff pro eo facit quia in talibus videtur ſequi debere communem vſum loquendi. vt. ſ. de ſupl. vel. l. labeo de verb. ſigni. l. auunculus. ff de lega. iij. l. liberorum. §. quod tamē caſſius. cum hec lex cum concord. non diſtinguat literatum ab illiterato

1 crederem quo ad tutoris dationem indiſtincte ſtandum diſpoſitioni huius. l. ¶ Sed nunquid appel. liberorum † contineantur adoptiui. dic q̄ non. vt. ſ. de condi. ff demon. l. fideicommiſ. de leg. §. lucius in fi. ff. C. de inſti. ff ſubſti. l. generaliter in fine. Item ap.

4 parentum † continentur non ſolum aui proaui. ſed omnes aſcēdētes vſq; ad tritauū ff vltra tritauū appellātur maiores. ff ſic ap. liberorū cōtinentur oēs deſcēdentes vſq; ad trinepotes vltra aūt appellantur inferiores. vt probatur. ſ. de gradibus cogna. l. iuriſconſultus. §. parentes. ff de verb. ſigni. l. liberorum. ff not. extra de verb. ſigni. c. ij. ff dixi in alphabeto dictione liberorum appellatione ff dictione parentis appellatio. vbi videas de anteceſſore predeceſſore ff deceſſore habentur in alphabeto dictione anteceſſor ff dicetur infra eo. l. iure noſtro.

Tutores. Lex iſta facit ad ea que not. ff. ea. l. iij. an ſtatuta dicantur procedere a poteſtate vel ſtatutarijs ſeu a populo de quo ibi dixi. ff quidam habent hic quod ibi dixi: ibi ſimul atq; id eſt ſtatim. Dynus. ¶ Ibi nam ff ipſe heres alias nam ff ipſi heredi et oſtendit quod dixit quod tutor ab herede non procedat nam ſi poteſt eſſe tutor: ergo ab herede non proficiſcitur quia ſic ſi ipſum cum inter dantem et eum cui datur debeat eſſe differentia. vt. ſ. de tuto. ff curatori. dat. ab his. l. pretor. Dynus ff Jaco. in fine. gloſſ. ſimiliter ab eo non procedit quia mortuus non poteſt curatorem dare. Dy. ff vide. ſ. de excu. tuto. l. iij. in gloſ. ſignata ſuper verb. adierit.

Tutor datus teſtamento. Vel codicillis teſtamento confirmatis. Dy. vt. ff. eo. l. iij. ¶ Ibi a certo tempore vt a paſchate in antea. Dy. Ibi ad certū tempus vſq; ad quinquēnium. ¶ Ibi ſub cōditione ſi imperator veniat in italiam ff medio tempore cōditione pēdente nō erit tutor: ſed alius dabitur a iudice qui deſinet adueniente imperatore ff tunc iſte incipiet eſſe tutor. vt dixi. ff. titulo. proximo. l. muto. §. ſub conditione. ¶ Et que ſit ratio quod inteſtatio poteſt dari ſub conditione: ſed per iudicem non. dic vt ibi dixi ibi vſq; ad conditionem id eſt quouſq; imperator veniat in italiam: et medio tempore erit tutor quouſq; extabit conditio ff venit Imperator et tunc deſinet. Dynus. Item facit expreſſe hec lex quod legata relicta in teſtamento poſſint adimi in codicillis. vt. ſ. de vulgari ff pupillari ſubſtitutione. l. ſi quis eum. Sed ff inſtitutio facta in teſtamento poteſt adimi in codicillis vt non directo: ſed perfidius: nam eoipſo quod vetat inſtituit in codicillis capere illum qui eſt inſtitutus in teſtamento videtur indignus. vt. ſ. de leg. l. cum quis decedens. §. ſciam. et de his qui. vt indignis. l. hereditas. et de his plene nota. ſ. de teſta. l. heredes palam. §. ſi quid poſt. Dynus. Et ad hoc vide. C. de codicill. l. ij.

cum ibi not. ff de neceſſarijs ſeruis heredi. inſtitu. l. quidam. §. ſed cum veteres. ff quod ibi dixi. ¶ In gl. tranſit ergo ibi. l. quantum alias incipit ſi tibi. Dy. in fine. Et vide quod not. inſtitu. de act. §. rurſus.

In tutoris datione. Ibi vtrum leuiſſima id eſt que facilius poteſt impleri. Dynus. ibi, nouiſſima. id eſt vltimo loco poſita ſeu ſcripta. Dynus. ff ſic accipitur ff exponitur. ſ. iudica. ſolui. l. nouiſſima. Ibi cum poterit eſſe leuiſſima. Dynus. Ibi ſi nanis ex aſia venerit eſſe nouiſſima ſiue vltima. Dynus. Ibi nouiſſimam ſcripturam id eſt vltimo loco ſcriptam. Dynus. In gloſſ. vlti. ibi licet ſit argumen. contra ad id quod dictum eſt in gl. de verbis derogatorijs q: ad hunc textum nō eſt contra. Sed concor. Dy. Ibi. §. licet. ſolutio vt ibi no. Dy.

1 ¶ Heredis exiſtentia confirmat omnia que ſunt in teſtamento ſcripta.
2 Autoritas curatoris in impubere an ſit ſufficiens ad hereditatem adeundam.
3 Tutor an ex eo q̄ ponit in inuētario res hereditarias videatur nomine pupilli hereditatem adire.

Si nemo. Ibi vnus ex pluribus heredibus aſcriptis. Dynus. Ibi tutela ff c. in teſtamento aſcripta. Dynus. Ibi ſtatim vno adeunte. Dynus ff dic quod Dynus intelligit. l. iſtam quia hic fuit inſtitutus impubes ff ei datus tutor ff alius fuit inſtitutus vna cum eo ff ideo expedit quod adeatur hereditas q: quando teſtator inſtituit pupillum ſibi heredem. ff alium cum eo quia ſibi prouidet de herede extraneo vna cum ſuo videtur recedere a iure ſpeciali ff prouiſione iuris communis † que eſt quod exiſtentia ſui heredis confirment omnia que ſunt ſcripta in teſtamēto vt videtur caſus. ſ. ad trebel. l. ita tamen. §. ſi pater. et. l. apud Julianum. §. primo. vnde cum ſit heres extraneus cum pupillo expedit quod adeatur hereditas vt dicitur. Si vero ſolus pupillus eſt heres non eſt neceſſe adiri hereditatem quia tunc ſola exiſtentia ſui heredis ſufficit ad confirmationem tutele ff aliorū que continentur in teſtamento quia ſuus eſt ipſo iure heres etiā ſine immixtione vt inſtitut. de hereditā. ab inteſtato. §. ſui. ff. eodem. l. ſi nemo. §. finali. in fine. de legatis primo. l. ſi poſt mortem. Dyn. i. reſpon. ff plene dixi. C. ſi vt ab hereditate ſe abſtī. l. i. ff hec fuit opinio Dyni. Alij tamen vt Raynald. dicunt contra et dicunt quod exiſtentia ſui heredis operaretur quo ad confirmationem fideicommiſſi vniuerſalis tabularum pupillarium ff libertatis vt dicto. §. ſi pater. ad trebellianum. in. l. ita tamen de fideicommiſſa. lib. l. cum quaſi. §. ſed ff ſi quis. ff quo ad tranſmiſſionem in quoſcunq; heredes etiam extraneos vt infra de teſtamento militari. l. ex militari. §. fina. ff. l. ſequen. ff C. de ſuis ff legitimis heredibus. lege apud hoſtes. ff de iure deliberandi. lege tertia. et ita intelligunt titulū. de his qui ante apertas tabulas vbi de hoc dixi quod loquatur non ſolum in ſuis: ſed etiam in extraneis quo ad tranſmiſſionem non autem operatur exiſtentia ſui heredis ſecundum eos quod ſuus ſit heres ipſo iure quo ad alia onera ſubeunda ff ita intelligunt dictam. l. i. C. ſine ab heredi. ſe abſti. ff reſpōdent ad dictum. §. ſine. de heredibus abinteſtato vbi dicitur quod non eſt opus autoritate tutoris quod verum eſt in his in quibus operatur exiſtentia ſui heredis vt in caſibus predictis. Sed hic eſt neceſſarius tutor: quia hec non operatur exiſtentia ſui heredis. ff hoc hic tenet Odofr. de hoc ſolet dici. C. de teſta. tute. l. i. In gl. prima nona quam quidam non habent ff infra de excuſa. tuto. l. ſecunda in prin. poſſes tamen defendendo Dy. dicere quod ſi lud verum eſt vbi principaliter ſubit onus. auto: are principaliter eſt fauor ſecundario onus. argu. ad hanc ſolu. infra de auto. tuto. l. i. Ray. ¶ Opinio Dy. communiter approbatur ff per hoc ceſſat perplexitas de qua in gl. hic fit mentio. ¶ Sed ſecundum opinio. aliorum contra ipſam perplexitates prouidetur duobus modis vt in glo. no. primo: quia iudex poteſt autorari pupillo adeunte hereditatem in defectum tutoris: vt. C. de iure deliberandi. l. ſi infanti ff. C. qui ad. ad bonorum poſſeſ. poſſunt. l. bonorum. ſecundo: quia iudex poteſt dare alium tutorem cuius autoritate pupillus adeat vt infra. l. proxi. in principio. vbi videtur hoc expreſſum q̄ſi pater inſtituit filium impuberem non eſt onus conſensu tutoris dati ad adeundam patris hereditatem. Sed alius datur tutor vt ibi dicit ff deſinet eſſe tutor adita hereditate: vt inſtitu. de attill. tuto. §. i. ff de anto. tutoris. §. fi. Tertium remedium q̄ dicit gl. ſcilicet q̄ dctur curator ad hereditatem adeundā eſt falſum † quod autoritas curatoris in impubere non eſt ſufficiens ad hereditatē adeundam vt. ſ. de appel. cum in vna. §. tutor ff not. ff. ti. proxi. l. ſolet. ff inſtit. de cur. §. interdū. ff. C. in qui. can. tuto. ha

Universidad de Deusto
Biblioteca

benti.l. quoties.non ob.l.cum quidam allegat.quia loquitur in adulto vt ibi nota.z ad istam materiam z de perplegitate quam gloss.dicit vide quod notaui.C.arbitrium tutele.l.fina.quod ergo dicit tutorem datum teneri ex quo scit se datum et cessat administrare vt.j.de adminis̄tra.tuto.l.i.z.l.quidam.§.fina. intelligas in testamentario si sit adita hereditas z ante non vt hic z nota.j. testamento.§. ¶Cō quidam dicant esse verum in pupillo maiore infante si autem sit infans dicunt qō poterit vno z eodem actu adire z incipiet tutor esse.argumen.j.eod.l.si nemo.§.fi.z de condi.institutio.l.mulier.§.j.z dicta.l.si infanti. C.de iure delibe. Sed adhuc instabis quomodo hoc facere poterit nō confecto inuentario cū nō possit attingere nisi peritura.vt.j.de adm.tu.l.tutor qui repetorium z dicta.l.fina.C.arbi.tutele vbi de hoc dixi.dic qz hoc l.adire hereditatem est de peritu̇ris z que nō capiunt dilationem cum als non possit esse tutor.et dic qz inuentarium incipiet etiam antequam sit tutor quantum ad predicta.ar.C.de admi.tut.l.fi.et
3 dicta.l.mulier.§.i.de cōdi.institu. Sed nunquid coipso† qz ponit in inuētario res hereditarias vt hereditatē adire note pupilli: dic quod sic cū solo animo adeatur vt.C.de iure deliberandi.l.si auia. z qz ex quo ponit in inuētario cōstiteri videntur esse pupilli vt.d. l.vlt.C.arbi.tute.de hoc in Spe.de tutore.§.i.ver.ō.hic licet asseribantur Dyno pro magna tamen parte fuerunt domini homoboni cremoñ. antiqui doctoris vt in eius scripturis inueni. Sed adhuc querit Dynus nūquid hec lex sit correcta per aut.ex causa.et dicit quod non quia illa authenti.loquitur tantum in quibus casibus.s.ex causa preteritionis vel exheredationis nō cum alias testamentum vitiatur. Dyn.in gloss.ibi perplegio siue insoluibile quia sine tutoris autoritate non potest adire vt.j.de acquirenda heredi.l.more z j.de auto.tut.l.obligari.z datus in testamento non potest prebere autoritatem additioni quia non est tutor non adita hereditate vt hic. Item legitimus nec datiuus videtur esse locus cū testamētaria speretur vt.j.e.l.quis sub cōditione. Dy.ibi autore iudice hec est satis bona. Dynus.z simile no.insti.de autoritate tut.in principi. Et pro hoc.C.qui admitti ad bonorum.et de hoc vide quod not.C.de testa.tute.l.i.in prima gloss. quam quidam non habēt quia noua additio fuit.ibi vel dic quod dabitur curator hec est falsa vt.s.dixi quia procurator non potest pupilli adire hereditatem vt.j.de appel.l.cum in vna.§.tutor.z.l. cum quidam.que statim allegatur loquitur in adulto vt ibi no.et s. dixi. dic ergo quod dabitur alius tutor vt statim hic in gloss. subdit quod approbant Dynus z Jacobus de aretio.vt.j.de tuto.z curato.datis ab his.l.impuberi.vel secundum eundem Jac. ille cui datus est in testamento dabitur a iudice ad adeundam hereditatem z post additionem desinet esse datiuus z incipiet esse testamentarius.sic z alias.j.eo.l.iure nostro.§.fi.z l.sequen.z.l. si pater. Jaco. vel dic quod datus in testamento statim poterit inuentarium conficere: quia hoc ei non prohibetur imo conceditur in his qui celeritatem desiderant vt.C.de adminis̄tra.tuto.l.tutores. z per hoc videbitur adita hereditas. Et vide ad hanc materiam glo. que est.C.de in litem dando tutore.l.fi.z quod no.z dixi.C. de fideicommi.l.eam quam.

Si hereditas. Ibi dari.s.simpliciter nō specialiter ad adeundas hereditates: quia datio talis non valet.instit.qui dari tutores possunt.§.certe.z.j.eo.l.certarum.z ita intelligatur.j.de ap.l.cum in vna.§.tutor. ¶ Sed hoc est falsum z dic quod dabitur specialiter ad adeundam hereditatem vt.j.de tuto. z cura.datis ab his.l.impuberi.z no.z dixi.s.l.pro.z.§.certe.z.l. certarum: in testamentario loquitur. Dabitur ergo alius tutor ad adeundam hereditatem qui desinet esse tutor adita hereditate.vt instituta.de attil.tutore.§.item si pure. Dy.ibi, nec speret scilicet tutor testamentarius. Dynus.de tutore.§.j.ver.sed an datur z vers. precedenti.

In tutelis. Ibi nonissimam.i.vltimo loco posita vt.s.e.l.tutor.§.in tutore. In glo.in fi. et dic.vt ibi not.z ratio diuersitatis inter tutores z procuratores z colligitur z no.C.e.tit.de test.tute.l.z si a patre. Dy.j e.l.fi.

1 ¶ Hereditatem viuentis seu superstitis nemo adire potest.
2 Successio duplici ter ordi potest.
3 Inualida ab initio confirmari non debent.

Qui filium. Quem instituit. Dynus.nepos substituus z eidem tutor datus ab initio nō valeret tutoris datio: quia erat recasurus nepos in filij potestatem. ¶ Sed confirmatur si filius decedat viuente ano z omnia que in testamento disposita sunt et substitutio que est conditionalis institutio efficitur nona z pura z nouum assumit effectum ex secundo capite legis vellcie. hoc dicit. Ibi nepotem quem substituit. Dy. vulgariter z dic vtrunq; in ptāte. Dy. Ibi vtilis datio. certū est enim a principio non tenere qz sperabatur nepos recasurus in potestatem filij vt.s.e.l.i.z.§. hoc tamē nō nocet si filius tollatur de medio vt.j.dicitur. Dy. Ibi filium scilicet instituta. Dynus.ibi nepotem filio substituit. Dynus. Ibi ex eo scilicet filio premortuo natum. Dynus. Ibi successisse in locum sui heredis. Dynus.ibi tutelam quoq; quasi dicat non solam institutionem z alias partes testamenti. Dynus.ibi confirmata scilicet ex secundo capite legis velleie de qua loquitur hic z.j.de liberis et posthumis.l.gallus.§.z bene. Dynus.ibi confirmatum sit testamentum id est solenniter factum ex prouisione legis velleie ex secundo capite eiusdem vt dicta.l. gallus.§.nunc de lege.z versic. si a parente.et dicto versiculo.z bene verba se habent.z per hoc cessat oppositio gloss.magne: vel dic vt dicam infra statim. Ray. Ibi idem scilicet quod cōfirmetur tutoris datio. Dynus.ibi, institutus sit pariter cum filio. Dyn. Ibi, exheredatus sit et institutus extraneus in totum vel in partem z si ita intelligatur textus superuacua est oppositio. si quis vero attendit ad illam oppositionem nūquam intelliget istum.§.et pro euidentia z declaratione eiusdem dic quod ratio dubitationis erat quia datio tutoris non tenuit ab initio eo quod nepos erat recasurus in filij potestatem vt.s.eodem.l.prima z secunda. ¶Sed quare dicit quod confirmatum sit testamentum videtur enim semper tenuisse ex prouisione secundi capitis legis velleie cum fuit filius institutus z nepos substitutus vt dicta.l.gallus.§.nunc de lege et.§. quidam recte. z versiculo. z bene verba se habent.z versiculo. z si a parente. dicas quod sit confirmatum quantum ad dationem tutoris que non tenuit ab initio vt dictum est.s. vel dic vt dixi in expositione litere. confirmatum, id est solenniter factum ex dispositione.l.velleie. Sed hoc non patitur textus si bene inspiciatur quia ponit testamentum confirmatum principaliter ergo et quo ad institutionem z tutoris dationem ex cōsequentia, z ideo dic cōfirmatum etiam quantum ad institutionem. ab initio enim substitutio nepotis non habebat effectum: quia viuebat filius in stitutus. Item ex postfacto non videbitur valere: quia omnis substitutio est conditionalis institutio. vt.j.ad legem falcidiam l.si matrone.§.si filio.z institutio conditionalis nō cadit in fuum. vt.j.de heredibus instituendis.l.suus.z.C.de conditio.z instit. sub conditio.fact.l.si pater. ergo nec videbatur cadere in nepotem: quia mortuo filio incipit obtinere locum suum. Sed dic qō filio de medio sublato redigitur substitutio ad institutionem puram. vt.j.ad legem falcidiam.l.matrone.§.si filio primo respondeo in fin.et ideo tenet: quia nullo modo suspenditur postquam nepos cepit obtinere locum sui heredis. argumen.j. de libe.z posthumis.l.si posthumus. Dyn. alias cum posthumus. ¶Deinde oppo. ad literam que dicit nepotem successisse viuo auo: quia hereditatem viuentis† seu superstitis nemo potest adire: vt.j.de acquirenda hereditate.l.neminem.z.§.de heredit.vel act.vendi.l.i.
1
2 ¶Sed dic quod duplex est successio: † vna quo ad tractatū succedendi in locum sui, z ista locū habet mortuo filio viuo auo: nā statim incipit nepos tenere z succedere in locū sui heredis z de hac successione propie tractat iste. §. Alia successio est quo ad hereditatē z bona. z ista habet locū demum post mortem et ita vtraq; opinio potest tolerari diuerso modo exponēdo. Dynus. Posses etiam per modum oppositionis opponere: quod testamētum non confirmetur sed ab initio valeat ex prouisione legis velleie z dic vt.s.dixi. ¶ Item opponi.de regula catoniana: et
3 dic vt in gloss. ¶Item opponit gloss.et non soluit: quod † que ab initio non valent: non debent confirmari. vt.j.de regulis iuris.l.penultima. Sed illud est quando durat causa impedimenti: hic autem cessauerat. vt infra de legatis tertio.l. prima.§.sed si filius. et notari solet de legatis primo.l.legata inutiliter. et plenius dixi in lege contraria. Item dic quod exheredatio liberorum an fieri debeat nominatim: vt in glossa. In glossa. videtur hic stare non posse ibi. idem est non diuersa notare. Dynus. ibi, et nepos ei substitutus sub conditione: si ille primo moreretur vel alio modo sui iuris efficeretur. Jacobus. ¶In eadem gloss. in fine. ibi. l. si nemo. Item deficit exheredatio cum nullus adsit. vt infra de contra tabulas. l. filium. §. sed cum exheredatio. et de bonis liberto. lege si patronus testamento. §. si filius. verficulo ex testamento. ergo nepos succedens in locum sui innenit se preteritum et rumpit testamentum quantum ad omnia: vt lege filius a patre. §. primo. infra de liberis et posthumis. et de iniusto et rupto testamento. l. posthumorum. Dynus. ibi, de exheredatione liberorum in principio. ¶Contrarium not. infra de regu. catoniana. l. finali. z videtur casus. j. de iniusto rupto testamento. l. posthumus. versi. idem circa. ¶Sed quidam docto. ad illā. l. respondēt qz quia incipit in testamēto in quo fuit posthumus preteritus qō tenet ab initio: ex postea rumpatur eius natiuitate. Et ista questio fuit de facto nescio quid fuerit terminatū. Illi dicūt aut si filio preterito

est institutus talis qui erat venturus ab intestato filio mortuo: z tunc confirmatur: vt in contrarium: si vero filio preterito fuit institutus extraneus qui non veniebat ab intestato tūc non confirmatur. vt. C. de testamen. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. propter hoc tamen non tollitur mens z opinio huius gloss. que intelligitur in filio z nepote. ibi, si vero neuter. s. fuerit institutus. Dyn. in gloss. debebant autem. ibi: sed non per omnia idem. id est omnia quantum ad tutelam, quia quolibet casu confirmatur: que ab initio nō tenuit. Dy. ibi, si autē filius solus fuit institutus. Dy.

Si furiosus. Ibi: deserit. s. datus sit. Dy. ibi, extimat z bene. Dynus ibi, negat. et male. Dynus.

Seruus. Ibi, z extraneo seruo id est seruo extraneo. Dyn. ibi, ex hac causa. i. per hoc qō tutor datur. Dy. ibi, quid enim interest. interrogatiue lege z subaudi nihil interesse quantum ad hoc. Dyn. ibi, z publice vtilitatis rectore fauore. Dyn. ibi, assumpta libertas. i. pro relicta habita. Dyn. ibi, z huic. s. seruo alieno qui tutor testamento datur. Dy. in gloss. vlti. ibi, semper fideicommissaria. i. quando sciuit nam si ignorauit: etiam fideicommissaria non debere alieno seruo. vt. j. de fideicom. liber. l. generaliter. §. si quis tutor. z no. j. eo. ti. l. z si non ascripta. imo plus nec proprio debetur libertas si credidit eum liberum. vt. j. eo. l. si quis tutorem. z ibi plene dixi. z insti. qui dari tuto. possunt. §. plane. Dynus.

1 ¶Modo ciuilis z naturalis equiparantur.
2 Tutele que z quales excludant se adinuicem.
3 Nata si deferat tutelam an erit locus legitimo an vero datiuo tutori.
4 Tutor relegatus an desinat esse tutor.

a **¶Si quis sub conditione.** Ibi dixi supereset vel sperabatur tutela testamentaria: cessat legitima: si autem non supereset nec speratur succedit legitima. hoc dicit. ¶Et diuide in duas partes. in prima dicit quando species testamentarie tutele faciant cessare legitimā vsq; ad versicu. z si semel. ibi, secundo ibi dicitur qz si testamentaria cepit habere locum z postea desinat: an succedat legitima vsq; in fine. z vide ad hanc materiam qō not. C. eod. de testamentaria cepit habere locum z postea desinat: an succedat legitima vsq; in fine. ¶Et vide ad hanc materiam quod not. C. eo. de testamenta. tutel. l. i. in vltima glo. z. l. ñ. alias est. tit. z incipit si tutores. ibi: vel ex die. vt apostate in antea. Dy. ibi tutorem dederit testamento vel codicillis testamento confirmatis: vt. s. eod. l. j. z. l. tit. Dyn. ibi, dandus est. s. a iudice. Dyn. ibi, o andum a iudice: quia superfunt reliquie tutele testamētarie: quare potest fieri habilis ad tutelam z eam recuperare impedimēto cessante. Dyn. ibi, idem dicimus. s. qz legitim⁹ nō admittatur: sed detur a iudice. Dy. ibi, remotus. s. testamentarius tanq̄ suspectus. Dy. ibi, decesserit naturaliter. z sic reliquie testamentarie tutele non superfunt. Dy. ibi, cessat. q: hic nō superfunt reliquie testamentarie: q: non est spes qz aliquis possit fieri habilis ad testamentariam: z hoc verum est quando vnus solus tutor datus erat in testamēto qui decessit: secus quādo duo vel plures. Et hic sequitur plane si duo. Dyn. Et pro hoc j. qui petant tut. l. fi. vers. finaute. z glo. parua que est. j. ad tertul. l. ñ. §. sed si priori bus. Dy. ¶Quidam tñ reprobāt hāc rationem Dy. quam tamē oēs cōmuniter sequuntur, z dicunt reprobātes. Bono qz tutor sit remotus vt suspectus quantū ad tilum pupillū: nulle reliquie remanent: qz amor illi⁹ pupilli nō pōt esse tutor. j. de suspec. tuto. l. ñ. §. queritur. Idem si ponamus tutorē esse remotum ob moribū perpetuū: qō esse pōt. vt. s. so. ma. l. si cum dotē. §. si maritus. hoc casu nulle reliquie remanēt: tamen datur datiuus. argu. huius. l. z facit. j. de vac. mune. l. vel propter senectutem. vnde in ipsis dicūt: aut iudex remouēs tutorē agit vt alii daret: tunc semper cessat legitimus z in loco datiuo. vbi autem iudex non egit principaliter vt remoueret tutorem: sed vt ex delicto puniret: vt qz deportauit: tunc succedit legitimus: qz non principaliter remotus fuit: sed ex cōsequētia: nec actū fuit qō alius daretur. z ad hoc facit: qz in primo casu quando iudex remouet tutorem constat sibi vt iudici: quia indiget alio tutore: sed non sic qñ deportatur: z hec nō displicent sed placent legitimum non videtur bene considere de legitimo: z ideo vno testamentariorum deficiēte iudex prouidet de alio in locum eius. Sed nec hec ratio est vera: qz sic sequeretur qz oibus testamētarijs deficientib⁹ succederet datiu⁹ z nō legitim⁹. cui⁹ cōtrariū hic in fi. dicit z ideo nō video bene rationē reddi posse quare excludatur legitimus: nisi qz sic placuit. l. cōditori z nō omniū &c. vt. s. de legi. l. non omniū. quomodo aūt habēti tutorē tutor dari possit: dic qz est speciale regulariter contra: vt. C. in quibus cau. tuto. habēti per totum. z maxime. l. licet. vbi de hoc not. z ita etiam hic sentit glo. que incipit non equiparatur. Et pro hoc. §. titu. prog. l. soler. l. questitum. z. l. si quis tutor. Pro declaratione glossarum qō gloss. colligit quod
1 mores ciuilis† z naturalis equiparantur. Sed cōtra hoc sunt multe. ll. vt. j. de legatis. §. l. cum pater. §. hereditatem. de iure fisci. l. statius. §. finali. z de verborum obligatio. l. ex ea parte. §. in insulam. vbi de hoc. z communiter docto. dicunt qz si mores naturalis z ciuilis representant eundem effectum equiparantur alias non. hic enim eundem representant effectum et tutorem reddunt pariter inhabilem ad tutelam. Item colligit gloss. quod hoc speciale est quod habenti tutorem datur tutor. de quo satis dixi. Item notat
2 gloss. † que tutele excludant se adinuicem: quod dic vt in gl. z plenius. C. eodem. l. j. in vltima gloss. Item querit gloss. si fuit tutor testamentarius z desijt: quid iuris sit. z distingue vt in gl qde tamen questio est casus huius. l. licet glo. posuit eam vt declarat hāc l. ¶Deinde querit quid si tutor legitim⁹ debēt esse tutor z dicit quod consequens legitimus admittitur hoc tamen cum determinatione intelligas. quid enim si tutor legitimus est captus ab hostibus: an locus sit progressui legitimo. Certe non: imo dandus est alius a iudice. vt. j. de legi. tut. l. i. §. fi apud hostes. Item si remotus est legitimus an locus sit alij legitimo vel datiuo. Dic quod aut est remotus ita quod non superest species reassumēde tutele. z tunc est verum quod glo. dicit quod alius legitimus admittitur. vt. j. de legi. tuto. l. ñ. §. non tamen. de excusatio. tutor. l. non solum. §. si libertus alias gloss. male diceret. Si enim superfit spes in gloss. eodem titu. l. intestato. Dynus. ¶Ulterius queritur gloss. si mater † deferat tutelam an sit locus legitimo vel datiuo. z dicit quod soluto questionis colligi potest ex predictis siue ipsa sit testamētaria siue legitima qualis autem sit remittit ad nota ta in authenti. matri z aute. C. quando mulier tut. officio fungi
3 a po. Gloss. ibi videtur sentire quod mater sit anomala: et de hoc etiam no. in alia authenti. ibi signata. que incipit sacramentum. Sed textus videtur dicere quod sit legitima. j. ad tertullia. l. ñ. §. si pater. Dynus videtur tenere quod si data est in testamento sit testamentaria: si nō est data in testamento: vel data: sed minus legitime: tunc sit legitima. Et quod succedat datiuus in locū matris z non legitimus: videtur innuere glossa. C. quando mulier tute. officio fungi po. inducti hoc modo: quia nubendo facit se suspectā: z sic vt suspecta remota: cum preferatur legitimus debet succedere datiuo. Et de hoc no. in Specula. de tutore. §. nunc dicendum est. ver. si. quid si mater. z ver. seq. vbi videtur tenere quod si soluitur matrimonium quod possit iterum recuperare tutelā. Raynal. autem dicit quod non: quia adhuc est suspecta: z posset iterato nubere. z magine si habeat filios ex secūdo viro quos forte plus diligit quam primos. argumen. C. de administratio. tuto. l. lex que tutores. als purat opinio. Specul. esse veram. Dicit etiam glo. hic in fi. quod hodie videtur quod mater tutrix z transiens ad secunda vota possit petere tutorem quem vellet per. ll. in ipsa gl. allega. cuius contrarium tenet Jacobus de are. quia forte talem peteret qui male tractaret rationes pupilli: z posset cōmittere fili pupillum z res eius. z ideo licet tutorem petere possit: non tamen necessario dabitur petitus pena: fed ille quem index videbit necessarium z vtilem. argumen. §. de eo quod certo loco. l. ideo z dicta. l. ñ. §. fi. C. quando mulier tute. offi. fungi potest. Itez caue: quia vbi mater est testamento data licet ad secundas trāleat nuptias non definit esse tutrix: vt tenet gl. C. ad tert. Ll. omnem. quando autem est legitima aut secundo nubendo petit dare tutorem z datur petitus vel alius vt predixi aut non petit: z tūc venit legitimus si adest: si non est locus est datiuo. si autem deficiat tutela in persona matris alio modo qp per secundas nuptias: tunc habet locum hec gl. ¶Et de ista materia satis no. z dixi. d. authē
4 ti. matri z aute. Sed an tutor relegatus † desinat esse tutor. videtur quod sic. vt. C. in qui. cau. haben. tut. l. licet in fi. z qui petant tuto. l. cum iure. In contrarium videtur. j. de administra. tuto. l. fine here. de. §. fina. z de solu. l. quod si forte. §. i. Et dic vt not. per Azo. in summa. in quibus cau. tuto. haben. §. item suspecti. Ultimo no. quod hic dicitur in gloss. de reliquis tutele ad quod concorda. qp alias dicitur de reliquis iudic. delega. vt nota. per Hostien. in summa. de offic. deleg. §. que possunt delegari. ver. sed nunquid. in fin. ipsius versi. z qō dicitur de reliquis priotis mādati qō potest solui procuratori reuocato. j. de regu. iur. l. semper qui non prohibet. z not. per Odofre. C. de fur. l. falsus procurator. z quod dicitur de memoria seu reliquis priotis dignitatis. C. de questioni. l. seruos. ff. eo. l. i. §. seruus. z. j. de decurio. l. fi. in glo. ñ. que incipit z habere potest si non speraretur testamentarius. Jaco. m gl. non equi pararetur. ibi. l. solet. z. l. questitum. z. l. si quis tutor. Dy. ibi: z tunc datiua. l. locum habet. Dyn Ibi, naturaliter vel cumiter. z sic omnino inhabilis ad tutelam. alia que sequuntur hic in glol. intellige: vt. §. notaui.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Certarum. Hanc.l.intellige in dato a testatore:nam a iudice pōt tutor certe rei ⁊ cause dari:vt dixi.ff.e.l.ſi hereditas.in prin.Et qō hic dicit causarum dic ſiue pupillus prouocet ſiue prouocare velit.Dy.Et ad hoc op.⁊ ſolue vt in glo.

Et ſi datus ſit. Scilicet certe rei vel cause.Dy.in fi.⁊ ſit actꝰ cōtrarius inclusus totū vitiat,vt.ff.de vſu ⁊ habita.l.per ſeruum.§.i.verſi.denicꝫ contra quod inutilis actus vel adiectio vitietur ⁊ non vitiet,vt.ff.ſi vſusfru.pet.l.i.§.i.l.penulti. Predicta pendent a ſolutione illius brocardi:vtile per inutile vitiatur de quo per Dyn.de regu.iuris.c.vtile.⁊ dixi de verborum obliga.l.i.in princip.⁊ in alphabeto dictione argumentum.verſ. a connexis.

Si tamen teſtamento. In fin. et hoc ideo qr ſi de Sitia daretur tutor rei affricane:poſſet ſe excuſare ab illis,vt.ff.de excuſa.tuto.l.illud.ſed ſi daret tutorem in vna villa:tunc crederem non valere argument. precedentium legum.Jaco.de are.Vel dic cꝫ hoc facit diuerſitas patrimoniorum:nam ſi eſſet vnum tunc non debet diuerſo iure censeri.ſm Pet.

a Donachus.adde quibꝰ veſtibus vtitur monachus.Car.in cle.ſ.ōvi.⁊ ho.cle.gl.⁊Car.i cle.i.ō ſta.mo.poſſūt tñ vti ſuſtanēs vel pigolatis: nō tñ camiſijs lineis vel ſericis nec veſtibus nobilibus.Car. in cle.i.§.ſi. de ſta.monac.

Si quis ita dederit. Uide quod no.⁊ dixi.ſ.eo.l.ſi quis filiabus.⁊.l.quod ſi nepotes.⁊ concor.j.de eos.iij.l.lucius.§.queſitum.⁊.l.ſeruus. Et de hoc quādo malcontinuum concipiat femininum.vide in alphabeto dictione ſi quis ⁊.C. de ſeruis fugitiuis.l.quicunqꝫ.⁊ vnde vi.l.ſi quis in tantam.

Si quis filio. Ultimo ſufficiunt que clare ſunt in glo.ſic infra ibi, odioſe ſunt:ſed tutoris datio eſt prouiſio.Dy.in fi.collatione.viij.Dy.

Si quis liberis. Sufficit glo.

1 Dire dicitur quis quod ab alio audiuit.
2 Quis interdum credit habere filios qui nō habet ⁊ econtra.
3 Verba reſtringi debent ſolum ad cogitata.
4 Donachus habitum deferens ſubtus pannos dicitur apoſtata.

Si quis cum ignorauerit. Ad hūc caſum reſponderetur contrarium prima fronte.Et breuiter.h.d.ſm Pe.de eo quod non eſt:vel eſt :ſed non apparet idem eſt iudicium.ad hoc ff.de contrahen.emptio.l.in lege.⁊ pro hoc fuit terminata queſtio in ciuitate Senarum:de qua.j.ſubjiciam.ibi:ſcit ſcilicet ſe habere. Dynus.ibi,vt hic dediſſe non videatur quem ignorabat ſe habere.Dynus.Ibi,admittat ⁊ ipſum.id eſt comprehendat ipſum: quem ignorabat ſe habere.Dynus.ibi:quaſi certus ſit. ifIot. hoc vocabulum:quia dicitur quis eſſe quaſi certus de eo quod veriſimiliter opinatur:licet verum non ſit.pro hoc de aqua pluuia.arcenda.l.in ſuam.§.fin.vnde dicitur quis ſcire.i.vehementer opinari.
1 xxij.queſtio.v.hoc videtur.Et ſcire ⁊dicitur quod ab alijs audiumus.l.xiij.diſtinctio.ſalomitane.⁊ ibi per Archidia.⁊ de ſignificato huius dictionis ſcire:vide in alphabeto dictione ſciendum: ⁊ dictione ſcire:imo videtur dici certum quod eſt veriſimile.ff. de ritu nup.l.ſi filius.de queſtio.l.i.§.penulti.Et vide in alphabeto
2 dictione certum. Item no.ꝙ interdum ⁊quis credit habere filios qui non habet.vt.C.de heredi.inſti.l.ſi pater. Interdum econtra
3 non credit habere qui habet:vt hic.Item not.ꝙ verba ⁊ reſtringuntur ad cogitata tantū:⁊ per iſtum.§.determinat glo. queſtio nem bene dubitabilem:videlicet ſi pater inſtituat filios an videatur inſtituiſſe aliuꝫ quē habebat vltra montes ⁊ credebat mortuū qō non videtur inſtituiſſe:⁊ ideo tanēꝫ preteritus poterit rumpere teſtamentum:⁊ ita no.j.de libe.⁊ poſthu.l.titius.in prin.Dyn. Arg.contra.C.de inoffi.teſta.l.ſi mater.Sed ibi mater ignorabat de poſthumo,⁊ caſus mortis in puerperio eam excuſauit. Ultimo collige ex eo quod dixi in caſu ſummario terminatam fuiſſe in ciuitate Senarum;vbi eſt ſtatutum ꝙ non obedientes familie poteſtatis puniantur certa pena, aliquis familiaris poteſtatis non habebat veſtem familiarium apparentem:ſed ſubtus:cui aliquis noluit obedire:querebatur an incidiſſet in penam ſtatuti:⁊ determinatum fuit quod non:qr non eſſe vel nō apparere pa
4 ria ſunt:vt hic patet.Et facit etiam quod monachus ⁊ᵃ deferens
a habitum ſubtus pannos ſit apoſtata.de hoc no.xxiij.ff.de iur.fiſ. l.ſed ſi accepto.

Si poſthumus. Ibi:vt de erit teſtamēto. Dy. in gl.nomen filiarum:ſed dic vt ibi.Dy.

1 Tutores teſtamentarij ſatiſdare non tenentur.
2 Obligatio ſatiſdationis Quis offerentem nō admittat ad agendum tamen facit vt alij ſatiſdent vel repellantur:niſi euidens vel honeſta cauſa a ſatiſdandi neceſſitate eos excuſet.

Teſtamento datos. Hec lex ponit primo regulā.ſecōo exceptionem limitat. Dy. Et breuiter.h.d. ꝙ tutores ⁊teſtamētarij ſatiſdare nō tenētur:ſi tamen vnus offerat ſatiſdationē vt ſolus adminiſtret,audītur. Alij etiā cōtutores ſatiſdare volentes nō excludūtur.hec tamē cum cauſe cognitione expediūtur:cō ſideratis perſonis tutorum,⁊ ſi plures ſatiſdare velint:idoneior eligitur:non autē ſatiſdationē offerens non auditur.h.d.cum.l.ſeq.vſq; ad.§.hoc edictum.Et licet iſti teſtamētarij ſatiſdare non teneātur:iurare tñ tenētur.vt no.in glo.ſ. inſti.de ſatiſda.tuto.§.item ex inquiſitione.⁊ in aut.vt hi qui obſe perhibent ha.res minorum.§.fi. Ibi:certo certius eſt ſc3 regulariter:ſed fallit vt ſtatim ſequitur.⁊ habētur hec verba.Certo certius.j.de verbo.obl.l.ſtipulatio iſta habere licere.§.ſicut autem.⁊ in alphabeto dictione certo certius.ibi cum quis ſc3 tutorum teſtamētariorum.Dy.ibi:h anc conditionem.i.electionem.Dy.ibi ab omnibus prouocantibus.vel dic tam prouocantibus ꝙ prouocatis.⁊ quod ſequitur vt qui contētus.⁊c.ſubaudi ſi aliquis vel eſſe cōtentus alīs oēs ſatiſdēt ⁊ gerāt.Dy.ibi ſecurus eſſet.ſed cōtra tutorē.non cōtra pupillum:qr nihilominus teneturvt contra eos ⁊ eorum fideiuſſores.Dy.ibi:nō ideo oīno aut etiā ſi ceteri nō ſatiſdēt.Dy.ibi adminiſtrare debeat:⁊ certe ſic:quaſi dicat ſatiſdans alīs preferri nō debebit.Dy.ibi,nec ſatis nō dantes.ſ. alij tutores.Dy.ibi,tenere.i.indiſtincte. Dy.vel dic, ideſt nō repelluntur:quia temerarium eſſet.ſic.j.de re.iuris.l.ea que raro. de fideiuſ.in prin.⁊ probatur in.l.ſi quis liberum.vel dic temere.i. ſine cauſe cognitione:ſed cauſa cognita tolerantur in adminiſtratione etiam ſi nō ſatiſdent,⁊ cauſa cognita ſatiſdare ſi nō iubentur,⁊ ſi non ſatiſdarent repelluntur.⁊ ſic ſatiſdationis obligatio:
2 licet offerētem nō admittat ad agendum:facit tamē vt alij ſatiſdent vel repellantur niſi euidens honeſta cauſa ab hac neceſſitate ſatiſdandi eos excuſet.Jaco.de are.idē cauſe cognitione.circa perſonas.Dy.ibi:ob hanc contumeliam.No.ꝙ qualis eſt contumelia ſatiſdat.ab aliquo exigi: qō alibi nō memini. Op.ꝙ.l. iſta in verſicu.ſed recte.locum habet vbi eſt adminiſtratio tutele multum magna:quia tunc oēs admittuntur:ſecus ſi eſſet modica:qr tunc idoneior eligitur:vt.d.l.proxima.Sed Jac.de are.,aliter ſoluit ⁊ dicit ꝙ hic loquitur quando vnus ſolus prouocat ſatiſdationem,⁊ ideo pro declaratione ſic diſtinguit. Aut vnus tutor prouocat ſatiſdationē offerēdo:aut plures aut nullus. primo caſu aut tutores acceptant ſatiſdationē:vt ſic gerat qui eā obtulit,⁊ tunc ſolus ille gerit:vt hic circa prin.⁊ ibi:vt qui contentus eſt ꝛc.vt inſti.de ſatiſd.tuto.§.i.aut nō acceptāt:ſed cum eo gerere volunt ſatiſdatione mutua preſtita.⁊ tunc gerunt oēs.vt hac.l. ver.nam ⁊ ſi ipſe.⁊.j.de admi.tuto.l.ij.§.pe.aut reſpuunt eam:et tunc aut reſpuunt non oblata nec preſtita ab eis ſatiſdatione,et tunc ſolus gerit qui prouocauit.vt.j.eo.l.ſi nemo.in prin. inſti.de ſatiſda.tuto.§.i.et.j.rem pupil.ſaluam fo.l.datus.alias datiuus. Aut reſpuunt eam nec vice mutua ſatiſdatur.ideo qr prouocās ⁊ offerens eſt perſona ſuſpecta non committitur ei adminiſtratio:vt in ver.non oīno ꝛc.Sed an contutores gerent ⁊ non ſatiſdent gerent alīs non a contrario ſenſu.vt ibi:nec ſatiſdantes ꝛc.et ibi duplex.igitur ꝛc.Aut non eſt perſona ſuſpecta ⁊ tunc cōmittetur ei.vt ibi:ſed nihilominus ꝛc.⁊.d.§.i.inſti.de ſatiſ.tut. Secundo caſu cum plures prouocant:tunc aut apparet ordo prouocantium ⁊ ſecūdus preferetur:quia primus ſua prouocatione ſcōdedit hāc facultatē.vt.j.eo.l.ſi nemo.⁊.d.§.i.inſti.de ſatiſda.tuto. ⁊.d.l.datus.j.rem pupil.ſal.fo.vnde propue loquendo ſecūdus nō prouocat. Aut non apparet ordo ⁊ tunc obtinet.j.eo.l.ſi plures. Tertio caſu quādo nullus prouocat tunc aut conſentiunt tutores per vnum geri:aut nō:ſi cōſentiunt geret ille qui cōcorditer elegerūt:vel eisoſcordantibus in perſona que gerere debeat: tunc quē pretor eliget ſi nō cōſentiāt per vnū geri tunc oēs gerēt vt.j.de admi.tut.l.iij.§.pe.⁊ ſi.⁊ inſtit.de ſatiſda.tut.§.ꝙ ſi nemo. ⁊ hoc ceſſante teſtatoris electione:ſed ⁊ ad illa ex cauſa pretor diſcedit.vt.d.l.iij.§.Quis.de admi.tut.et.ſ.eo.l.pater.alias incipit ſi pater. Jaco.de are.

Quod ſi plures. Sc3 tutores dati in teſtamēto.de quibus dictum eſt.ſ.l.proxi.ibi parati ſint ⁊ quilibet vult ſolus ſpōte adminiſtrationem ſuſcipere. Dynus.ibi:preferendus.eo caſu quando oēs concordant ꝙ vnus tātum gerat:ve runtamen in illius electione diſcordant.Sed ſi oēs ipſi vellēt gerere:oēs admitterētur nō vnus preferetur.vt.ſ.i.pr.ver.ſc3 certe. ⁊.j.de admi.tut.l.iij.§.fi.Dy.vel dic aliter vt dixi.ſ.l.proxi.verſi. oppo.

oppo.qō lex iſta.vel dic qō hic volebat quilibet adminiſtrare ſolus.ibi cū alīs.Ol.in fin.vt ex idoneitate fideiuſſorum is cuius ſunt fideiuſſores magis idoneus habeatur.licet ex ſeipſo magis idoneus non ſit.vt.j.de fideiuſſo.l.ſi plures.§.preterea ſi querat.Dynus.Gloſſ.hic alleg.pro concor.j.de legat.i.l.hmōi.§.fin. ſed non cōcor.quia ibi nulla fuit electio ſed cōpellunt minuente iudice conſentire.Old.Itē allegatur pro concor.C.cōia de lega. l.ſi.in prin.ſed nec ibi fuit electio,ſed fortuna fuit iudex.⁊ in hoc eſt arg.contra.Sed ſolue,vt.j.dicam.Item alleg.pro ar.cōtrario.de iudi.l.in tribus.⁊ non ſoluit.vbi prior prouocans preferetur vel vbi non apparet ſorti cōmittitur.⁊ ſol.vt no.inſtit.de ſatiſ.tuto.§.ſinautē.⁊ pro ea que no.C.vti.poſſid.l.i.Item allega. pro contrario de vſufruct.l.quoties.ſed ſolue vt ibi. vel poſſes dicere qō.ll.predicte non videnē cōtradicere,ſed concordare.nā ibi iudici cōmittitur.⁊ dic ꝙ iudex ibi diſponat vt ambo admittantur.hic autem idoneior:eo quia ibi ambos admitti oportebat:hic autem ſufficit vnum adminiſtrare.vel dic qō facultas prosecutionis iuris pluribus pariter debiti ex quo applicetur cum modum proſequenti.ex perſone idoneitate non pendet.vt.d.l. vlti.C.communia de legatis.⁊.d.in tribus.⁊.l.huiuſmodi.et.l. quoties.⁊ probatur.j.de ſepul.violat.l.iij.§.ſi quid plures.et ibi tangitur in glo.in proſecutione vero officij vel iuris publici ratio idoneitatis attenditur:vt hic.⁊ in contrarijs.Et hec fuit ſolutio domini Old.dominus autem Jacob. de bel.latius dicit, aut contentio eſt in facto proprio cōtendentium. Aut in alieno.Primo caſu aut partes nolunt decurrere ad ſortes.⁊ poſſunt in dicta.l.in tribus.⁊.l.ſequen.cum cōeo:aut prorſus diſcordant ⁊ tunc ſi quid factum.⁊ ius eſt certū:inde ex ſi vult poteſt decurrere ad iudicium ſortis.vt.d.l.ſi.in prin.C.cōmunia de lega.vbi de hoc dixi:ſi non vult pōt eos cogere ad conſentiendū vt de leg. j.l.huiuſmodi.§.fi.⁊.d.l.equiſſimum.in princi.cum cōeo.Sed ſi iudex ſe tollit de medio vel partes non adeant iudicem.eo caſu concurſo ſe impedirent.vt.d.l.quoties.ſ.de vſufructu.⁊ quibus modis vſufr.amitta.l.ij.§.ſi.Si autem factum eſt incertum tūc non recurrit ad iudicium ſortis.vt no.C.vti poſſide.l.i.in gloſſ. ſed qualiter. Secundo caſu quando eſt contētio in facto alieno non eſt decurrendum ad iudiciuꝫ ſortis:ſed iudex debet cogere partes ad conſentiendum:vel ipſe iudex eligere debet: vt hic.⁊.d.l.iij.in fin.ſ.de admi.tuto.⁊ inſtit.de ſatiſda.tut.§.finaūt vbi de hoc.De hoc etiam tetigi ſ.l.proxi.ſi nemo.in princi.in.i. gl.in fi.Ja.de bel.in ea.gl.in fi.vbi omnes gerere volentes admittuntur.Sol.ibi nemo eorum ſatis offerebat.vt inſti.de ſatiſda. tuto.l.ſi nemo.Dy.

1 Frater defuncti ꝙuis dicat ſe velle exequi eius voluntatē ⁊ ſatiſdare de ea fideliter exequenda ſi petit qō fideicommiſſarij in teſtamēto dati ſatiſdent vel repellantur ab executione nō audītur.

Si nemo. Ibi extero id eſt:ei qui nō eſt de tutoribus nominatis in teſtamēto.Dy.Et tumitur hic argu.ꝙ licet frater ⁊ defuncti dicat ſe velle exequi voluntatez ⁊ ſatiſdare de ea fideliter exequenda:⁊ petat ꝙ fideicōmiſſarij dati in teſtamēto:vel ſatiſdēt vel repellant ab executione ꝙ non audiat:imo ipſi executores dati in teſtamēto exequi poſſint nec teneant ad aliquā ſatiſdationē:nā cū nō habeant commodū:cauere non tenentur vt.j.ſi cui pluſcꝫ per.l.falci.i.§.diuus.Dy.In gl.i.in fi.Sol.hec fuit electa induſtria certe perſone.ibi non ſm Pe.Vel dic ſm Ja.de bel.ꝙ ibi erat ⁊ tertio in facto proprio:hic in alieno vel ibi agitur de licitatione que memini nocet.⁊ ideo in quolibet admittitur hic de admi.tu.que nō committit niſi ei qui vere eſt tutor.Ja.de bel. Vel dic ſm Ol.ꝙ ibi per admiſſionē tertij iuris ⁊ iudicis effectus qui eſt licitatio facilius explicat:hic vero p admiſſionē tertij aut iuris cōis aut teſtatoris diſpoſitio impugnatur:vt in litera patet.Ol.

1 Arbitri plures ſeu iudices poſſunt vnum ex eis eligere qui ſententiam pronunciet.

Hoc edictū. Ibi,pertinere hic edictū ſcilicet nō ceſſet ex inquiſitione dati.Dy.ibi:verba edicti quod edictum ſatiſdant:cedit.Dyn. Item no.ex iſto.§.ibi ꝙ maior pars eli
1 gat ⁊c.ar.bonum ꝙ ſi plures ſunt arbitri ⁊ iudices vel electores quod poſſunt vnum ex eis eligere:vt ipſe ſolus pronunciet electionem vel arbitrium vel ſententiam nomine omnium.nō aūt extraneo.⁊ ad hoc etiam facit princi.huius.l.de arbitris.Vide de arbit.l.ſicuti.⁊ quod ibi not.que gloſſ.not.eſt de arbit.c.ſ.lib. ſexto.in Specu.de arbi.§.fina.ℌ.colum.ver.⁊ notandum eſt.per Hoſt.in ſumma de offi.dele.§.item oēs.⁊ ad hoc verbū extra de elect.c.ſicut cum per formam.libr.vi.⁊ extra de ſenten.⁊ re iudic. c.penulti.lib.vi. Item no.glo.que eſt hic:que dicit tutorem datum cum inquiſitione non ſatiſdare. Gloſ.contraria eſt. C.de tuto.qui non ſatiſdedit.l.i.vbi de hoc dixi in corp.aut.vt hi qui obliga.ſe ha.per hibent res minorum.diſtinguit gl.inter datos a preſide vel pretore vt illi non ſatiſdent:an a defenſore ciuitatis vt illi ſatiſdent:quam puto veraz:et pro hoc.j.de alb.ſcri.l.i. et inſti.de atti.tuto.§.fi.vbi expreſſum eſt datos in exquiſitione ſatiſdare.contrariū dicit inſti.de ſatiſd.§.i.qm eſt poſt dictū tit. de attil.tuto.vnde vt dicta iura non cōcordent diſtingue vt no. d.§.fi.in auf.vt hi qui obl.in practica vidi ſeruari ꝙ datus ex inquiſitione indiſtincte ſatiſdat.

Teſtamēto poſthumus. Quo ad tutelā nō hꝫ pro iam nato:⁊ qua actione eius tutor teneatur ante natiuitatē ⁊ poſt:hic declaratur.⁊ hoc breuiter intēdit ibi:negotiorum geſtorū ſi poſthumus non naſcatur.Dy.ibi:gereret.poſt natiuitatem poſthumi.Dy.Ibi:omnis adminiſtratio.ſ.ante natiuitatē ⁊ poſt.Dy.Op.ꝙ poſthumus habeat pro iā nato:cū de eius cō modo agit.vt.ff.de ſta.ho.l.qui in vtero.at hic agit de eius com modo.ſ.de actione tutele ſibi dāda que eſt priuilegiata:⁊ tñ illa ceſſat ⁊ ſibi nō dat ſed actio negotiorū geſtorū que nō eſt priuilegiata.dicit Ray.circa ſolutionē cogitabis.Sz reſpōderi pōt qr hoc cōtingit propter defectū patrie poteſtatis que eſt neceſſaria ad hoc vt tutele datio teneatur.vt.ff.eo.l.i.ſed poſthumus ante ꝙ naſcatur non eſt in poteſtate.vt.j.de colla.bono.l.ſi.⁊ dixi.ff.eo.l.ſi quis filiabus.Dy.in glo.vlti.in fi.⁊.ff.de nego.geſtis. l.vinortio.Ja.

Tutor incertus. Oppo.duobus modis diſvt in gl.⁊ dicit etiā de certitudine vt in ea nota. Deinde oppon.extra glo.ſecundum Jaco.de are.de.l.penul.C.de verboꝝ ſigni.Sed dic ꝙ ibi remouetur incertitudo cū capiatur diſiuncta pro coniuncta ſm ipſum Ja.hec tamen oppoſitio prouius caderet.j.e.l.tutor:ita recte,vt ibi dicam.et ꝙ etiam dicet.j.eo.l. duo ſunt titꝫ.

Quēlibet in generali. Sermone legis etiam perſone dignitatis ⁊ preeminentie includuntur.h.d.Ol. In contrarium multum facit extra de ſen.excō.quia periculoſum.lib.vi.cum ibi nota.per omnes qō facit ſi proceſſus generales fiant per romanam eccleſiam extra quoſcunqꝫ tale quid facientes.vel qui tale quid fecerunt vtrum includātur reges ⁊ principes.hic enim eſt argu.ꝙ ſic.In contrarium facit dictum.c.quia periculoſum.crederem quod includerētur:ſed tamen ad omne dubiū preſcindē dum in ipſis proceſſibus generalibus apponitur:eminſcunque preeminentie ſtatus vel dignitatis exiſtant vt patet extra de ſchiſmaticis.c.i.lib.vi.de primile.c.ne aliqui.ea.l.⁊ pro hoc etiam facit decret.extrauagans Joā.xxij.que incipit execrabilis.vbi excipiuntur filij regum ſpecialiter a diſpoſitione ipſius cōſtitutionis.ibi.tutorem dare.ſ.in teſtamēto.Dyn.ibi:ſine is qui dat tutor.Dy.

Teſtamēto. Ibi pñt ſc3 tñ.Dy.glo.ſatis patri exigit etiā qr nō prohibeat eſſe tutor:vñ mulier nō pōt eſſe tutrix.vt.ſ.e.l.ure noſtro.Itē nec minor:ſtatim.vt.ſ.eo.l.quero.in fin. Ja.⁊ niſi ſic ſupplieres gl.falſa eſſet.

Si quis tutor. Ex ignorātia defectꝫ qō fieret a ſciente.h.d.Et dic cū ſeruꝰ tutor datus aut a iudice:aut a teſtatore. Primo caſu nō vz.vt.C.ꝙ da.tu.poſ.l.in ſeruili.In ſecundo caſu aut teſtator credit liberum:⁊ non valet.vt hic ⁊ inſtit.qui da.tuto.poſ.§.plane.et.j.de fideiuſſo.liber.l.generaliter §.ſi quis tutorem.Aut ſciuit ſeruum:⁊ tunc aut eſt proprius aut alienus.ſi proprius:tunc aut ſciuit eum eſſe proprium.et tunc aut ſub conditione ⁊ non valet.vt inſtitu.qui dare tuto.poſſunt §.ſeruus alienus.in fi.ſed pure aut expreſſe per fideicommiſſariam libertatem reliquit:⁊ tunc tutor erit cum fuerit manumiſſus non ante.vt.j.eo.l.qui tutelam.§.i.nam cum expreſſe fideicōmiſſariam dedit:non eſt facienda interpretatio directe.argu.ff. de verbo.obligat.l.continuus.§.cum ita.Aut non ſcd ſimpliciter tutor aſcripſit ⁊ tſic valet ⁊ erit directa.vt.C.de neceſſ.ſer.here.inſti.l.pe.⁊ inſti.qui dari tu.poſ.circa prin.aut ignorauit pro priū.et tunc fideicōmiſſ.libertas data videtur.vt.ff.eo.l.ſi here ditas.§.fin glo.tamen que eſt ibi male dicit ⁊ reprobatur vt ibi dixi.Si vero eſt alienus aut eſt datus pure ⁊ nō valet.vt.d.§.ſeruus alienus.in princi.inſti.qui da.tuto poſ.Aut ſub conditione cum liber erit ⁊ valet.vt.d.l.⁊ ſi non ſcripta.non igitur ſta-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tim tutor est mortuo testatore.vt.d.§.seruus alienus.in princ.ff cū fuerit manumissus est enim redimendus ⁊ manumittendus vt.C.e.l.ſi pupillorum.Ja.

1 ☞ Tutoris datio non tenet ſi persona illius cui datur tutor ſit incerta.
2 Diſiuncta persona inter coniunctas poſita habetur pro coniuncta.
3 Obligatorius actus conferri non debet in arbitriumvel voluntatem futuri tutoris obligati.
4 Demonſtratio fingi pōt vice propꝛij nominis.

1 **Tutor ita recte.** Si persona ſtilꝰ cui dat tutor ſit incerta nō tenet tutoris datio:ſi certa tenet:licet in arbitrio tutoris committatur.hoc dicit.ibi nolit.q.di.ſequitur dationem inutilem eſſe.Dy.ibi:vtri eorum volet.per hec verba videbatur valere.quaſi per ea declaretur incertitudo per alternatiuam premiſſam:vt.ſ.de condictio.inſti.l.vlti.⁊ de leg.j.l. ſi ſeruus.§.iij.quod remouet.quia certo iudicio ꝛc.vt inſtit.de legat.§.tutor incertus.aut non eſt certum cum electio perſonarū committitur:vt.ſ.de heredi.inſtituen.l.illa inſtitutio.Jacob.de are.Et vt ceſſet omnis obiectio dic caſum:quod primo caſu fuit poſitum in voluntate tutoris.ſecundo caſu qui eſt in verſicu.ita autem in voluntate filij ſecūdum Pe.vel dic q̄ primo caſu perſona eius cui datur erat incerta ⁊ non valet datio.Jn ſecundo bene erat certa:ſed committebatur tutoris arbitrio:vnde bene valet.Dy.Pro declaratione op.C.de verbo.ſig.l.cum quidam. So.ibi:diſiuncta poſita inter perſonas ponitur pro coniuncta
2 et ſic ceſſat incertitudo ⁊ vel ibi eſt diſiunctio tutorum,hic pupillorum.ſecundum Jaco.de are.⁊ predicta prima ſol.vera eſſet quando diſiunctа ſimpliciter eſſet poſita inter perſonas et non conſtaret proferentem aliter ſenſiſſe vel voluiſſe:vt hic erat.hic enim dabatur electio tutori dum dicit vter eorum volet.qō impedit reſolui diſiunctam in coniunctam:vt.ſ.de legat.ſ.l.ſi titio aut Ieio.in prima charta.Sed tūc ſorte oppones ibi ambo ſunt legatarij.ita et hic amborum erit tutor.Sed tunc forte dices q̄ ibi non ponitur legati ſubſtantia in voluntate alterius ſed hic ſubſtantia tutele committitur voluntati tutoris.Secundo op-
3 po.quod actus obligatorius ☨ non debet conferri in arbitrium vel voluntatem tutoris futuri obligati.vnde ob.ſ.de lega.j.l.ſenatus.§.legatum.Dicit gloſſ.quod hoc fallit hic.Sed glo.videtur in hoc.§.contradicere nec dat rationē quare fallit.vnde dicſecundum Jac.de ra.⁊ Pe.quia hic eſt ratio predicta quare nō valeat ſcilicet quia non poteſt conferri in volūtatem futuri obligati.Sed non videtur per hec verba reſponſum ad contrarium. Quare dic quod quando eſt neceſſarium aliquem obligari ex natura eius de quo agitur:tunc non confertur obligatio in arbitrium futuri obligati.vt.l.ſub hac.ff.de actio.⁊ obligationi.et d.l.ſenatus.§.legatum.de lega.iij.⁊ de verb.obliga.l.centeſimis. §.ſi.vbi de hoc ſatis dixi.¶ Quandoq̄ non eſt neceſſarium ſed contigens,vt in tutore qui ita demum obligatur ſi male gerat. et tunc poteſt vt hic.Preterea iſte actus ſcilicet datio tutoris ab initio eſt neceſſarius in perſonam tutoris.vnde hec verba ſi volet ꝛc.poſſent operari ⁊ eum voluntarium facere,quod ſecus eſt in contractibus qui ab initio ſunt voluntatis.argum.ad hoc ſ.de here.inſtit.l.cornelius.et.l.iam dubitari.⁊ de condi.inſtitu. Verba.Ray.¶ Jn glo.j.ibi.quia non poſuit poteſtate ſubau. an eſſet tutor.Old.ibi.§.ſi pupillus.⁊.ſ.de rebus dubijs.l.vtrū. §.i.Jn eadem gl.in fi.ſed ſolue ⁊ expone vt ibi not.quia ibi non eſt incertitudo,quia videtur eſſe promiſſum minus:niſi promiſſor eligat maius.Dyn.Jn glo.vlti.ibi,hoc admitto.Sed in ca-
4 ſu huius.l non poteſt admitti:dicitur quia demonſtratio ☨ fingitur vice propꝛij nominis.vt.§.ſi cert.peta.l.certum.Sed vbi propꝛium nomen ponitur non extenderetur ad omnes:vt not. §.eo.l.ſi quis ita.§.j ergo nec caſu huius.l.extenderetur cum certum demonſtrauerit propter hoc ſignum illi aut illi ꝛc.Jaco.de ra.⁊ Pe.Admittitur ergo q̄ dicit gl.all.Sed nō in caſu huius libi ⁊ in primo.Sed ☞tum ad ordinē litere huius.l.ſcz vter eorū volet.Ol.Jbi in ſecūdo ſcz caſu huꝰ.l.ſcz do tutorē filio meo ſi tutor eſſe velit.Dyn.in fi.⁊ no.⁊ dixi.§.de tute.l.muto.§.ſi ſub conditione.

Si plures tutores. Quor vn⁹ pupilꝰ cōuenire volebat Dy.iſta lex determinat.l.§.de tute.l.qui hꝫ §.ſi pupilꝰ.an habeat plures tutores vel vnū.vt hic Dyn.Sed quid ſi fuerit tutor ☨ petitus ⁊ habitus:nunquid valet.Videtur quod ſic argu.§.fami.ercīſ.l.qui erat heres.quaſi ex abundanti ſit datus.vt.§.de nego.geſtis.l.ſi pupilli.§.j.Sed tu dic contra.arg.ſ.de tuto.⁊ cura.da.ab his l.tutor.in prin.Item cum hic dicat litera ſuperuacuum: ergo inutile.vt.§.manda.l. ff.⁊ de leg.ff.l.ſtatuliberum.ſi.Reſpon.⁊ verbum fruſtra.de leg. ff.l.vnum.in prin.⁊.j.e.l.iure noſtro.Ja.de are.⁊ Ol.

1 ☞ Excuſationes dne imperfecte faciūt vnā perfectam.
2 Utile per inutile in indiuiduis vitiatur.

Quibus pupillis. Tutor datus ſi mul ve diuerſis temporibus multo magis.Dy.ibi.⁊ ſi.i.q̄uis.ibi:cū pro q̄.Dy.ibi.res ſperate ſunt id eſt:patrimonia pupillorum.Dy.in fi.ſi ſe non excuſet proponendo excuſationem legitimam aduerſus alium.Dy.Jn glo.vl.in fine.vbi dicitur q̄
1 due imperfecte excuſationes ☨ faciunt vnam perfectam:⁊ ita nihil operatur miſtio:tamen parum vel nihil facit.Sed quidam moderni determinant quod non poteſt excuſari per reſpectum alterius.argu.l.§.quemadmo.ſeruitus amittatur.l.ſi communē ⁊ hoc videtur placere Jaco.de ra.ſed Petrus tenet contrariū quod excuſetur propter actum indiuiduum:quia in diuiduis
2 vtile ☨ per inutile vitiatur.vt.ſ.de aqua quotid.⁊ eſtiua.l.j.§.item queritur.non obſt.l.ſi communem.quia ibi priuilegium pupilli prodeſt maiori in indiuiduis quo ad ius queſitum.Sed hic tractamus de acquirendo id eſt de obligando tutore.nam multa impediunt contrahenda ꝛc.vt.§.de his qui ſunt ſui vel alieni iuris.l.patre furioſo.Preterea ius queſitum facilius conſeruatur q̄ conſtituatur de nouo.vt.ſ.de verbo.obligationi.l.inter ſtipulantem.§.ſacram.et not.ſ.de ſolu.cum quis.§.ſi quis pro reo.et ideo iſtud videtur melius niſi fauor pupilli prius admittat.neſcio quid ſit hoc dicere:quare dici poſſet quod ſi plures pupilli habent patrimonium commune:aut ſimul eorum tutela deferꝝ pro vna tutela cōputat.vt.ſ.de excu.tu.l.tria.aut ſeparatim:⁊ tunc pro pluribus:⁊ ſic tutela vnius preſtaret excuſationez a tutela.vt.ſ.de excu.tu.l.diximus.Ray.

1 ☞ Succeſſor nō tenet ſeruare factū predeceſſoris:ſecus tñ q̄ de iure non tenet.
2 Prelatus contra iura alienans an poſſit contrauenire facto ſuo.
3 Prelati et alij ſucceſſores an teneantur factum predeceſſoris ſeruare.
4 Prelato excommunicato an dicantur etiā excōmunicati eius ſucceſſores.
5 Succeſſor an teneatur de debito ſeu delicto predeceſſoris.
6 Predeceſſor anteceſſor ⁊ deceſſor qui dicantur.

Are noſtro. Jbi,imperitia lapſus maxime:naz multo fortius ſi ex certa ſcientia:nam propter imperitiam interdum toleratur quod nō toleraretur ex certa ſcientia:vt.ſ. de offic.preſid.l.ſi forte.Dy.ibi,non admittunt:id eſt recipiūt. Dyn. Primo not.q̄ mulier non poterat dari tutrix etiam in teſtamento iure iſto.Et ad hoc oppo.de.l.j.de admi.tut.l.quidam decedens.§.papinianus.ſol.vt in glo.Secundo opp.de.l. ħ.§.ſi mater.j.ad tertul.⁊ ſol.vt ibi not.q̄ non gerit vt teſtamentaria:ſed vt legitima principis autoritate. ¶ Item op.de auc. matri ⁊ auie.C.qui dare tutor.poſ.Sed dic q̄ hec lex per illam hodie corrigitur:vt ibi not.Dynus. Item hec lex ſatis expreſſe videtur decidere queſtionem qua queritur:ſi aliquis cōparuit in iudicio tanꝗ procurator vel ſyndicus,vel tutor:cum non eſſet vel non eſſet ſufficiens:⁊ oppoſitū fuit in hoc iudicio:iudex tamen pronunciauit eum ſufficientem ⁊ legitimum cum nō eſſet:an valeat ſententia ⁊ ea que aguntur cum eo.⁊ iſta litera expeſſum de colluſione detegenda.l.cum non iuſto.vbi de hoc dixi.Odofre.tamen ⁊ alij videntur ſenſiſſe oppoſitum:⁊ allegant q̄ quis decipi non debet autoritate pretoria:vt.C.de his quibus ætas impet.l.j.Jn eadem opi.videtur fuiſſe Adar.de fanor.⁊ alleg.ſ.quod fal.tutor.auto.l.j.§. idem pomponius. que bene facit dum dicit q̄ tutione pretoria valet:licet non ipſo iure.et ad hoc etiam faciunt omnes leges que dicūt q̄ ius ⁊ autoritas iudicis excuſat.⁊ de hoc in margarita de ſyndico.ver.ſed op. q̄ iudex pronunciauit Alij voluerunt diſtinguere inter tutorem ex vna parte,⁊ ſyndicum ⁊ procuratorem ex altera:vt ſi iudex pronunciauit tutorem ſufficientem,ſtetur pronunciamento:q̄ ipſe iudex poteſt dare tutorem,ſecus in procuratore vel ſyndico qui non dantur a iudice,ſed conſtituuntur a domino vel vniuerſitate.et ita concord.dict.§. idem pomponius.l.j. quod falſo tutore autore.⁊ dicta.l.cum non iuſto.Sed iſta lex facit contra diſtinctionem predictam que videtur dicere quod etiam in tutore non ſufficiat pronunciamentum iudicis.Sed reſponderi poſſet quod licet iudex pronunciauit patrem debere eſſe tutricem:

tutricem:que de iure tutrix eſſe non poterat ex defectu perſone ſue:ſecus aūt in eo qui tutor eſſe non prohiberet:licet non eſſet ſufficiens.nam ſi iudex pronunciat talem ſufficientem videtur tenere per dictum.§.idem pomponius.in.l.j.quod falſo.tutore autore.De hoc vide.l.ita demum.C.de procu.cum ibi notatis.

1 ¶ Ultimo nota q̄ ſucceſſor ☨ non tenetur ſequi nec ſeruare factum predeceſſoris quod de iure non tenet:vt hic dicitur:quod eſt multum contra rectores lombardos qui dicunt ſe nolle intromittere de facto predeceſſorum.Et ad hoc etiam concor.l.q̄uis in glo.allega.ſ.de rebus eo.cū ibi nota.Sed contra.C.ſenteē.reſcin.non poſ.l.ſi ſed dic q̄ hic fuit nulla ipſo iure:vt ibi not.⁊.C. quō ⁊ quando iud.l.ſi vt proponis.vbi de hoc no.⁊ dixi.Vel dic fuit decretū quod dā interlocutorium non cauſa cognita prolatum:et ideo poteſt reuocari etiam per ipſum proferentem vel
2 per eius ſucceſſorem.vt.ſ.de re iudi.l.quod iuſſit.⁊ ita etiam intelligas.d.l.q̄uis.⁊ q̄ prelatus ☨ qui alienauit contra iura poſſit ipſe idem venire contra.vide quod bene nota.in aut.de non alie.§.hic ergo.j.colum.Jn glo.ſed nunquid idem.coll.ħ.⁊ dixi C.de ſacroſanctis eccl.l.iubemus nulli.§.ſane.⁊ aut.hoc ius porrectum.⁊ in queſtionibus Py.ħ.queſtio.de rebus ec.non alie.c. ſi quis preſbyterorum.etiam ſi iurauerit:vt.c.intellecto.extra de iureiurā.et de hoc an quis poſſit venire contra factum ſuum qō de iure non tenet.vide quod no.per Barto.⁊ Jnnocen.extra de cleri.coniuga.ca.diuerſis fallachis.⁊.ſ.de optio.lega.poſt mor-
3 tem. ¶ De hoc an prelati ☨ alij ſucceſſores teneantur ſeruare factum predeceſſoris vel poſſint contrauenire.Vide que plene notaui.C.de legi.l.digna vox.⁊ vide etiam in brocardis de preſidibus ⁊ iudicibus rubricellam.ſi meum vel predeceſſoris factū iudex mutare poteſt.Et ad hanc etiam materiam faciunt extra de eta.⁊ quali.c.accepimus.⁊ de officio delegati.c.quoniam abbas.cum vtrobiq̄ nota.per Bartho.⁊ Jnnocen.⁊ de pigno. c.ex preſentium.⁊ de ſolu.c.j.de decur.prouidendum.in gloſſ.li-
4 bro.ħ. ¶ Et an excommunicato aliquo prelato ☨ vel rectore:ſit excommunicatus ſucceſſor.Vide per Barth.⁊ Jnnocen. extra de immu.eccleſia.c.aduerſus.⁊ quod dixi.C.de teſtamē.aut.hoc inter liberos.⁊ de verbo.obliga.l.inter ſtipu.§.ſacramenta.Reges etiam poſſunt donare res regni ⁊ ad hoc obligare ſucceſſores extra de re iudica.c.abbate.per Jnnocē.⁊ de hoc dixi.C.de
5 dona.inter virum ⁊ vxo.l.fin.An ſucceſſor ☨ teneatur ex delicto facto vel debito predeceſſoris.vide extra ne prelat.vi.ſuas.c.fin. ⁊ per Jnnocē.de ordi.cog.cum dilectus.iñ.colum.⁊ melius per Card.de preben.c.licet.lib.vi.Et quod dixi.C.ne ex deli.defun. l.i.Et ſi poteſtas ⁊ conſiliarij iurauerunt aliquid facere vel ſolvere ad terminum,⁊ omnes ſunt mortui:nunquid ſucceſſores ſi nō impleant ſint periuri.arg.q̄ non.vt extra de iureiuran.c.veritatis.⁊ no.per fratrem Raymundum in ſumma:de iuramento et periurio.§.item pone q̄ vniuerſitas.Et in queſtionibus Bartholo.bizirien.⁊.vħ.q.i.deniq̄ in glo.⁊ per Archidiaco.Et pro hoc.C.de iureinran.l.generaliter.⁊ quod ibi dixi ſuper rubrica.
6 Item nota.de his verbis deceſſor ☨ predeceſſor ⁊ anteceſſor:vt nota.per Archi.extra de pactis.c.ex eo.li.vi.⁊ dixi in alphabeto dictis dictionibus.in glo.prima.Iſta gl.⁊.§.papinianus.quē alleg.bene facit pro determinatione queſtionis a me queſite.fratres minores non poſſunt eſſe commiſſarij ſeu executores vltimarum voluntatum.vide in clementi.de verborum ſignificatione.c.exiui de paradiſo.aliquis dedit.i.caſu executoris.⁊ q̄ facere debet cum conſilio cuiuſdam fratris minoris an valeat:videt q̄ ſic per hanc gl.

Honoris cauſa. Jn fin.glo.⁊ ipſum vna cum aliis adminiſtrare noluit:et p hoc ſoluitur contrarium hic in glo.ſignatū.de.l.iñ.§.j.ſ.de admini.tuto.Dy.⁊ dic vt ibi.Jn glo.j.ibi:alij ſcilicet dicunt quod honorarius dicitur quia ꝛc. Jn gloſ.ſi.ibi:ſi ita ſcilicet erit honorarius.Dy.Et colligi pōt ex hoc.q̄ non eſt honor nobilibus ⁊ honoratis viris audire rationes per ſeipſos:ſed committere debent diſpenſatoribus ſuis.Sed iſte.§.loquitur de rationibus alienis non de propꝛijs:⁊ ideo puto honorabile cuilibet ſi audiat rationes ſuas.

1 ☞ Querela non poteſt intentari vt ex heredatio habeat effectum.
2 Teſtamentaria tutela hodie valet ex beneficio.aut.ex cauſa.C. de lib.prete.
3 Tutor in teſtamento datus ⁊ inutiliter cōfirmatus a iudice:an dicatur teſtamentarius vel datiuus.

Propter litē. Jbi eundē qui datus fuit a patre exheredante.Dy.ibi:euentus rei iudicate id eſt ſententie ferē de in querela inofficioſi teſtamenti. Dy.⁊ ſic no.q̄ exitus acta probat.ſic.C.de iudi.l.rem non nouā. §.patroni.⁊ ibi no.⁊ dixi.⁊ de neg.geſt.l.ſed an vtro.§.j.⁊ p hoc j.ad filleta.l.ſi exheredatus.alias incipit ſi filius exheredatus.

¶ Oppo.quod iſte tutor ſemper ſit teſtamentarius et non in-
1 diget aliqua confirmatione:quia certum eſt ☨ qō querela nō poteſt intentari vt exheredatio habeat effectum.vt.ſ.de bo.poſſeſ. contra tab.l.non putauit.§.non quemis.exheredatio autem habet effectum demum adita hereditate.vt.ſ.de bonis libertorū. l.ſi patronus.§.ex teſtamento.Cum ergo hic competat querela: quia hereditas fuit adita:ergo et tutela habuit effectum.vt.§. eodem.l.ſi nemo,ante enim quam teſtamentum per querelam expugnetur tenet teſtamentum ⁊ tutele onera in eo diſpoſita. vt.§.de inofficioſo teſtamen.l.papinianus.§.vl.ergo fruſtra dicitur hic tutela a pretore confirmari.So.dic quod hoc ideo eſt q̄ ſi filius autoritate talis tutoris ageret:iam videretur teſtamentum confirmare in quo datus eſt ſibi talis tutor:quod teſtamentum ex alia parte mitur per querelam impugnare:et ita videretur ſibi ipſi contrarius et ideo repellendus.et approbando teſtamentum ſibi preiudicaret in querela.ratione ergo talis contrarietatis tollende.et ne videatur approbando teſtamentum ſibi preiudicare.tutor datus in teſtamento non autoritatis vigore teſtamenti.non tamen omnino remouetur:ſed confirmatur a pretore:vt hic dicitur. ¶ Item oppon.de aut.ex cauſa.C. de liber.preteri.Gloſſa dicit quod hodie hec lex correcta eſt per
2 dictam aut.et quod tutela ☨ teſtamentaria hodie valeret ex beneficio aut.ex cauſa.idem tenet.j.eo.l.ſi pater.§.de inofficio.teſta.l.iij.⁊.l.papinianus.§.ſi ex cauſa.⁊ de legat.ħ.l.dam filius.in prin.Moderni docto.aliqui videntur ſentire contrarium:⁊ dicunt beneficium illius aut.ex cauſa.locum habere ⁊ confirmare ſolum legata et fideicommiſſa et alia que valere poſſunt ſine heredis inſtitutione:at tutela teſtamentaria non poteſt valere ſine inſtitutione:et niſi adeatur hereditas:vt.§.eodez.l.ſi nemo.Et ideo dicunt quod tutela teſtamentaria non valet ex beneficio illius authentice:ſed cōfirmatur a iudice:vt hic.et quod hec lex non corrigitur per dictam authenticam. Et hec videtur fuiſſe opinio Dyn.non tamen inueni eam in ſcriptis ſuis.Sed ſic et alias tenet in ſimili:ſcilicet in ſubſtitutione pupillari:quam dicit non confirmari ex beneficio dicte authen.ex cauſa.vt nota.per eum.ſ.de vulgari ⁊ pupilla.ſubſtitutio.l.i.§.fina.vbi gloſſa.movet ipſam queſtionem.⁊ hanc Dyn.opinio.ſequebatur Oldra. Sed contra predictam opinionem videtur expreſſe in corp.vn de ſumitur dicta aut.ex cauſa.vt cum de app.cogno.§.primo.⁊ aut.ex cauſa.vt cum de appella.cogno.§.ſi autem hec obſeruata non fuerint.vbi expreſſe dicitur in textu de legatis ⁊ fideicommiſſis libertatibus ⁊ tutorum datione,quod obtineant ac ſi teſtamentum non eſſet reſciſſum:⁊ hanc opinionē tenebat vſus: ⁊ eam veram puto per dictum textum in corp.vnde ſubditur:et forte predicta non fuit opinio Dyn. ¶ De hoc etiam notani dictam aut.ex cauſa.verſi.item queritur nunquid tutela.⁊ verſiculo.ſequen. ¶ Ultimo ex iſto.§.colligi pōt determinatio que
3 ſtionis que ſit in gloſſ.C.de confirma.tuto.l.ħ.videlicet ☨ an tutor datus in teſtamento et inutiliter confirmatus a iudice dicatur teſtamentarius vel datiuus:nam vt hic dicitur ex euentu apparebit verum ſit teſtamentarius vel datiuus:nam ſi appareat inutiliter datus appellabitur datiuus ⁊ non teſtamentarius. Si vero vtiliter erat teſtamentarius:vt patet ex iſto.§.licet nō allegetur.Jn contrarium tamen videtur facere.ſ.l.proximavbi dicitur quod talis confirmatus excludit legitimum.Sed dici lud contingere ratione dubiū ſpei teſtamentarie tutele vt ibi notā.⁊ de hoc ſtatim dicetur ibi:⁊.j.eo.l.qui a patre. ¶ Jn gloſſa. q̄ ſi ſuccumbet ibi tutele.vt.ſ.de inoffi.teſta.l.qui repudiant:s. ⁊.l.papi.§.ſi.Dy.

Dē fiet. Scz vt cōfirmetur datus in teſtō q̄ſi erat aliuocū quo litigare inteē debat pupillus.Dy.ibi defendatur id eſt dicatur.⁊ tra impersonaliter ponitur.et ſubaudi q̄ ob id petatur hereditas abintestato nomine pupilli.Dy.ibi:et ſi id eſt:quāuis. Dy.ibi exercet legitimus ſcilicet in rerum natura.Dyn.ibi tutorem habenti dicitur enim interim tutorem habere cum interim teſtamento preſumatur.vt.C.de iuris⁊ facti ignorantia.l.ſi poſt diuiſionem.Jacobus.ibi:ipſe etiam extraneus.Dyn.ibi:a pretore dabitur per confirmationem.vt.ſ.l.proxi.et ſic qui confirmat dat.vt in aut.de defen.ciuita.§.interim.de quo dixi.ſ.eodem.l.iij.Jbi ſine vllo litis preiudicio.not.verbum quod continue ſit in practica ſimile.j.de aqua quoti.⁊ eſti.l.penulti.⁊ de liberis ex hiben.l.iij.§.etiam.⁊ vtrobiq̄ tetigi ⁊ facit ad id quod dixi.ſ.l.proxi.Old. ¶ Et iudices interloquuntur tale quid fieri ſine preiudicio partium.⁊ q̄ dicitur admitti teſtes ſub protestatione.de quo not.⁊ dixi.C.de teſti.aut.ſi dicatur.alias incipit ſi vero.et aliquis conſentit ſine preiudicio iure ſuo.C.qui:b⁹ mo.pig.vel hypo.ſoluitur.l.ſi debitor.Oldra.Jbi petendum a

Universidad de Deusto
Biblioteca

iudice ⁊ istū repellēdū. vt insti. de exc̄u. tu. §. item propter litem. Jaco. ¶ Aduerte q; lex ista videtur destruere determinationē gl. que est instit. de tute. §. fi. vbi dicit q; tutor legitimus preferri debet tutori inutiliter dato in testamēto q; legitima prefertur datiue ⁊ talis confirmat⁹ appellat datiu⁹: sed dic q; aut est vel apparet eū inutiliter datū testamēto: ⁊ hꝫ locū dicta gl. ant dubitat ⁊ hꝫ locū lex ista nā hic incertū erat vtrū datus testamēto esse vtiliter datus vel non. ⁊ ideo hoc dubio pendente legitim⁹ nō admittit. ⁊ ita soluenda est questio predicta. Dy. ⁊ de hoc. j. de confir. tuto. super rubrica.

1 ¶ Testamentarius tutor excusans se perdit legata suis relicta eius contemplatione.
2 Legatū presumit non debet sine onere tutele.

3 **Si tutelā.** Si tutor testamētarius † se excusat perdit etiam legata filiꝫ suis eius contemplatione. hoc dicit Dy. ⁊ vide q; no. ⁊ dixi. C. de leg. l. ab administratione. Ibi ab his quo q; legatis: quasi dicat nō a legatis sibi relictis puiatur: sꝫ etiam relictis filiꝫ eius: ⁊ hoc subficit Dyn. in fi. bi meruerunt in dubio si erat amicus patris eius contemplatione relictum videtur si filiꝫ contemplatione filii. Si dubitatur aut legando fecit mentionem patris vt lego filio titiꝫ. Aut non fecit mentionem patris. Primo casu presumitur contemplatione patris relictū. Secundo non. vt. C. de iure deliberandi. l. cum aliquis. j. de conditio. ⁊ demonstratio. l. filio. ⁊ de annuis legatis. l. annua. §. fi. cessantibus aliꝫ coniecturis videtur filiꝫ contemplatione relictū. vt. C. de vsufr. l. fina. vbi de hoc Dyn. opponi. glos. ⁊ non sol. de l. cum filius. §. non iure de legatis. ñ. ¶ Sed sol. vt ibi not. quia ibi non stetit per tutorem: hic autem sic. Dynus. ⁊ Jaco. de bel. ¶ Oppo. de pr̄alleg. l. ab administratione. C. de lega. Et sol. vt in gl. hic ⁊ ibi q; ibi tutor esse nō poterat cū esset miles. ⁊ idē dicit gl. si esset minor. vt. j. e. l. quero. §. finali. in fine. ¶ Dicit etiam gl. ⁊ bene quod idem quod hic dicitur est si remotus sit vt suspectus vel alios administrare promiserit. vt. j. de excu. tuto. l. quid autem. Item oppo. de. l. neseruius. j. de excu. tuto. Dic vt in gl. erat alias legatarius sine vltius tutele oneris impositione: vel si filio relinquitur non patris contemplatione non perditur legatum licet patri aliquid faciat † quod legati amissionez inducat in dubio non presumitur legatum sine onere tutele vt dixi. j. tit. j. l. fin ali. secundum Dy. Item oppo. extra gl. de. l. amicissimos. j. de excu. tuto. sed ibi in substitutione hic in legato: ⁊ ratio diuersitatis apparet ibi in textu ibi cum eo casu ⁊c. ¶ Item oppo. gl. de. l. tutor. §. j. de excu. tuto. ¶ Sed dicit gl. exponet vt ibi ¶ Deinde ex ultima glo. colligit duo notabilia. Primum est q; isti filiꝫ perdunt per alium quod ex sua persona habere non possunt. contra quod dicit gl. arg. contra. j. de legatis. iij. l. si tibi ⁊ ei. ¶ Sed nec illa contradicit imo concor. ⁊ ibi hec lex allegatur p concor. secundum notabile est quod isti filiꝫ perdunt per alium quod ex sua persona habere possunt. contra quod addunt duo argumen. contraria que non sol. de lega. ñ. l. fi. §. seio. ⁊ de legatis ij. l. si titio. ⁊ ei qui capere. ¶ Sed sol. secundum Jaco. de bel. q; hic filio fuit legatum relictum patris contemplatione ⁊ eadem persona cum patre presumitur. ⁊ ideo perdit per patrem vt. j. de vulgari ⁊ pupillari substitutione. l. sed ⁊ si plures. §. in arrogato ⁊. C. de impuberū ⁊ aliꝫ substitutioni. l. fina. in contrariꝫ autē collegatario fuit relictum contemplatione suiꝫ sius. ⁊ ideo nō perdit per collegatarium. Jaco. ⁊ idem dicit Dyn. in hec verba. in illis erat propium legatum in personam cuiuscunq; relictū hic patris contemplatione. ar. j. de conditio. ⁊ demonstra. l. filio. ¶ Vel dic q; hoc erat relictum filiꝫ contemplatione patris. et ideo nihil perdunt: sed non acquirunt lucrum ipsi patri. ⁊ pr̄dicte. l. non obstat. ¶ In gloss. alias cum testator ibi. Sed alias distinguitur. f. quādo nihilominus erat legatarius. Dy. ¶ Vel dic quando legatum nullius oneris impositi tutele vel alterius contemplatione relinquitur filio et pater aliquid facit q; legati amissionem inducat. Ol.

1 ¶ Prouisio extraordinaria cessat per ordinariam.
2 Seruus per beneficium tutele consequitur libertatem.

Verbis fideicōmissi. Ibi: tutor testamēto datur sc; vt sit tutor statim adita hereditate. Sed erit tutor prestita libertate ex causa fideicommissi vt statim sequitur. Dyn. ibi: redditam id est ab herede prestitam. Dyn. ibi: vocatur. Et est ratio huius quia quod semel exprimitur in aliquo actu ⁊c. vt. j. de doli clau.
1 de verbo. obligatio. secundum Pe. Vel dic quod prouisio † extraordinaria cessat per ordinariam secundum Dyn. gl. non be-
2 ne declarat istum §. ⁊ ideo dic quod tūc demum seruus † per beneficium tutele consequitur libertatem quando testator de serui libertate nihil disposuit. vnde sine primo dat tutorem postea per fideicommiss. manumitti iubet siue econtra non debetur directa libertas tanꝫ ex tutele datione. ⁊ sic intelligitur hic. Itē si dat tutorem postea pure libertatis legat non consequitur libertatem tanꝫ ex datione tutele: sed ex testantis dispositione tunc ergo liber est directo quando exp̄resse non relinquitur per fideicommissum alias secus. arg. j. de leg. j. l. si fundum sub conditione. §. stichus. ⁊ ibi de hoc per Dyn. ⁊ de here. instit. liij. §. j. et l. quoties. §. vl. Dyn. Et hec sol. no. in glos. j. ad trebel. l. si res. §. j. Old. ¶ In gl. ibi: alienus non testatoris dantis eus tutorē. Ol. Impuberi ibi tutorem dabit vt teneat datio ipso iure. Dynus, ibi: congruat. i. si facta fidelis inquisitio eum congruum esse demonstrat. Dy.

¶ Senatusconsultū lombonianū vel lex cornelia de fal. an habeat locum in hoc titulo.
2 Senatusconsultū lombonianū quare fuit introductū.
3 Preiudicare sibi quis dicatur per id quod de iure non tenetur.
4 Instrumentum an possit quis cōficere in quo procurator constituatur.

Ex sententia. Casus. ascribēs se tutorem in testamento punitur ex senatusconsulti mente nisi testatoris habeat subscriptionem quo casu accusatio eius non admittitur: nec vt suspectus remouetur. hoc dicit. Dy. ibi, tutor: non erit testamentarius. ¶ Sed index poterit eum dare si sit idoneus. vt. j. de fal. l. y. con. §. j. alias est. l. ⁊ incipit qui se. vbi de hoc. ⁊ in summa hui⁹ ti. §. illud Jacob. ibi eum ascribentem se tutorem. Dyn. ibi promisisse videbant se suscepturum tutelam ⁊ non vsurum excusatione eoipso quod se tutorem ascripsit. Dyn. ⁊ dic pro declaratione huius. l. cum quis se tutorem sua manu scribit. aut specialis testatoris subscriptio est secuta ⁊ tunc erit tutor. vt hac l. ñ. responso. secundum verum intellectum. ⁊ argumen. j. de falsis. l. j. §. inter filium. Aut non subscribit testator: ⁊ tunc ex testamento tutor non est. sed per iudicem potest dari ⁊ neutro casu excusari potest excusatione antiquay dicta. l. y. con. §. j. et hic ⁊ insti. de excusatio. tuto. §. item propter. Jacobus de aretio. ¶ Item cum dubitatur an habeat locum lombonianum senatusconsultum † vel eius mens ⁊ sententia: vel lex cornel. de fal. dic quod lex cornel. de fal. locum habet ⁊ punit eos qui vere falsum committunt. l. veritatem immutant. nam illud dicitur falsum. vt C. de fal. l. nec ex emplum. j. de fal. l. quid sit falsum. ⁊ in authen. de instru. cautela ⁊ fide in princi. † Sed senatusconsultum lombonianum quod inductum est ad supplendam ipsam legem cornel. iam punit committentes quasi fallum. vt qui sibi ascribunt in testamento voluntate testatoris ipsi tales non committunt falsum quia veritatem non mutant: sed quasi falsum quia sibi ascribunt commodū. ⁊ ideo puniuntur. vt. j. de fal. super rubrica. ⁊. l. j. ⁊. l. filius. ⁊. l. senatus. ⁊. l. diuus. ⁊ hic nō ascribit sibi com modum: sed onus: quia tutela est onus. ⁊ ideo non habet locus senatusconsultum quo ad verba: sed quo ad sententiam. vt hic ⁊ ideo dicit ex sentētia. ¶ Et hoc nisi testator subscribat. vt hic in secundo respon. ⁊. C. de his qui sibi ascribunt in testamento. l. j. Que autem sit pena falsi. dic vt. j. de fal. l. i. in fi Dy. ¶ Deinde colligit gl. quod quis † prciudicat sibi per id quod de iure nō tenetur pro hoc ad turpillianum. l. j. §. accusatio. Dy. ¶ Sed arguit contra ⁊ non soluit de. l. cum quis decedens in principio. de legat. iij. Sed dic secundum Dyn. quod hic deprehenditur culpa facientis quia fecit quod sciebat vel scire debebat se de iure facere non debere ⁊ factum erat ratione cuius se suspectum ⁊ pene subiectum reddebat. vt. j. de falsis. l. y. con. ¶ In contrario vero nullam delicti suspicionem incurrebat. Vel dic secundum Jacobum de bel. q; hic consensit voluntati testatoris ⁊ eo vino. Et ideo promisisse videtur: ibi vero post mortē testatoris apud magistratum professa est: nec apparet quod fecerint presente fideicommissaria: vel quod animo transigendi: ⁊ sic professio fuit erronea cum res propria esset matri relicta. ⁊ ideo non nocet. vt C. de iuris ⁊ facti ignorantia. si post diuisionem. ⁊. l. cum testamē tum. ⁊. l. sequen. de probationi. l. non nudis. ⁊ de interrogatoria actione. l. fina. cum simili. Nec potest dici quod hic error interuenerit cum testator manu sua declarauerit. vt. dicta. l. j. C. de his qui sibi ascrip. in testa. Jacob. de bel. ¶ Item est hic argu. quod quis possit conficere instrumentum † in quo constituatur procurator: sicut hic dicitur de tutore quod onus est: et vilissimum est. vt. C. de decur. l. si quis procurationem. li. x. de hoc nota. d. l. y. con. §. j. de fal. vbi de commissario not. ¶ In glos. vlti. in his l. scire. §. fi. Ray.

Lex dicitur

¶ Lex dicit de omnibus certa tam de contractibus q̄ de vltimis voluntatibus.
2 Commissio Archidiacono parisiensi facta cui facta videatur si sunt plures Archidiaconi.
3 Rescriptū contra titiū canonicū ecclesie pergamensis impetratū si siat plures titi canonici an valeat.

a **Quo sunt titi.** a Incertitudo vitiat tutoris dationem. vt. §. e. l. tutor incertus. q; ius non deficit: sed probatio. et ad hoc sepe allegat hec lex per aduocatos: et si factū est certū ius est in expedito. j. de manumiss. test. l. si ita. Et cōcor. ad hanc l. j. de here. instit. l. in tempus. §. j. de admen. le. l. iij. §. fi duobus titiꝫ. xxxiij. q. c. christiana. de rebus dubiꝫ. l. si fuerint. in pn ci. ⁊. §. j. ⁊. fi. ⁊. l. qui duo. in fin. ⁊ q̄ no. §. de pac. l. veteribus. ⁊ commania predi. l. in tradendis. ⁊ vide Dyn. de reg. iuris. c. in obscuris libro. vi. qō no. ⁊ dixi. §. de rei vendicatio. l. idem pomp. alias incipit si frumentum. §. fin. Ibi igitur. i. q; non apparet de quo testator senserit. Dyn. ¶ Et glos. ⁊ cit. ramontani satis ficco pede transierunt. de hac. l. vltramontani vero subtilius rumināuerunt ⁊ aliquibus additis eoū dicta subijcio. Primo oppo. de. l. si duo. j. vt legat. nomi. caueatur. ¶ Sed dic quod ratio ibi apparet in litera quia p̄iudicium parabatur illi qui satisfidare debebat nec eius fideiussoribus. ¶ Secundo oppo. de. l. ité mela. §. fi plures. §. ad legem aquiliam. glos. non soluit: sed dicit secundum Dy. q̄ ibi est fauor publicus ne maleficium: remaneat impunitū. ⁊ q̄ oēs ibi deliquisse constat hic fauor pupilli ne per eum forte de quo testator non sensit pupilli negotia subuertantur. ⁊ nota. j. de lega. j. si quis a filio. §. si quis plures. et q; non de omnibus. sed de vno tantū testatore sensisse constat. Dyn. licet glos. in contrariū. j. de here. instit. l. in tpꝫ. §. fi. ¶ Et ad hāc sol. concor. Jac. de bel. qui dicit q; in contrario oēs peussisse cōstat: ⁊ ideo oēs tenent. hic vero testator de vno tantum sensit non de ambobus. Jaco. de bel. ¶ Item opp. glos. de leg. ij. l. vni. §. si inter. ⁊ dicit sol. vt ibi ⁊ ibi bene solnitur. ⁊ nota. de hac materia. Item opp. de. l. apud iul. §. scio. j. de leg. j. ¶ So. ibi incertitudo rerum ⁊ personarum huius contrariꝫ ⁊ precedentis. vide quod no. in. eo. ti. de lega. j. l. si quis a filio. §. si quis plures. ¶ Expeditis expositionibus queramus aliqua. Et primo illud q̄ querit glos. Si alter istorum duorum vino testatore decedat an superstes erit tutor. glo. allegat quod sic. j. de here. instit. l. qui soluendo. ⁊ de contrahen. empti. l. si in emptionē. §. pe. In contrarium alleg. j. de adimē. lega. liij. §. si duobus. ¶ Sed. §. ille bene pbat: q̄ neuter sit tutor in secundo respon. illius. §. prout est ibi in litera neuter. ⁊ dic: vt ibi no. ¶ Sed in primo responso. videtur cōtra: sed dic ibi in ademptione hic in datiōe: ⁊ erit ratio q; datio fuit ibi certa licet ademptio sit incerta. Sed hic penitus est incertitudo p̄m Jaco. de bel. q̄ vno mortuo superstes nō fit tutor: tenet hic Jaco. de are. per dictū. §. fi duobus. ⁊ allegat etiā instit. de leg. §. tutor. Idem tenent cōiter docto. ⁊ ad. l. in contrarium per glo. allega. q̄ in illis dispositio testatoris vel cōtrahentis nō magis sentiebat de vno q̄ de alio: sed ad oēsparier extendeba tur: hic vero testatoris dispositio ad vnū tantum se extendebat licet non appareret quis esset ille superstes an mortuus. preterea in contrariꝫ nullam est periculū si perueniat ad alterū tantū: hic fic q; tutela cōtra mentem testatoris possit peruenire ad vnum qui subueriteret negotia pupilli. vt. §. dixi. et not. in. d. l. si quis a filio. §. si plures. de lega. j. Item quero quid si testator ambos dedit alternatiue. dic q̄ ambo erant tutores disiuncta acceptā pro coniuncta. vt. C. de ver. iij. cum quidam. Item querit vltramōtani an quantū ad veritatem sit tutor ille de quo testator sensit licet hoc non appareat. videtur quod sic q; hic dicitur qō nō deficit ius sed probatio. Ja. de ra. dicit q̄ non est tutor: q; voluntas de qua non appareat nihil operatur quantū ad vinculū iuris. ⁊. j. de penis. l. cogitationis. ⁊ pro hoc. j. de acqui. here di. l. cū quidā. ¶ Jdē dicit in herede q̄ aio solo non efficitur here nisi declaret per aliqua signa intellige ergo. l. istā q̄ non deficit ius. i. iuris responsio si factū esset certum: sed q; non est certum neuter est tutor. ⁊ hoc satis clare aperit hic litera. in fine. Et ad hoc faciunt. c. o. c. s. allega. ¶ Sed Pe. dicit q̄ est tutor quā
1 tus ad veritatē legis hoc faciēte q̄ lex † de omnibus certa est tam in contractibus quam in vltimis voluntatibus. vt. §. de condi. ob can. l. si pecuniā. §. fi seruum. ⁊. j. de acquirē. hered. l. ventre. §. j. Veruntamen q; non apparet per aliqua signa vel indicia apud nos fingit lex ⁊ reputat pro non tutore: vel pro nō legatario: vel pro non here de: q; incertum est. ar. §. qui ex qui. can. ma. l. deni q̄. ⁊ sic exponit hoc ius non deficit q; certum est. ⁊ hanc opinio. tenet glos. j. de stipu. serno. l. sed si ita. ⁊ de leg. ñ. l. si quis seruum. §. si inter. ¶ Item querit quid si sunt coniecture q̄ magis senserit de vno vt q; eius magis amicus: vel magis idoneus. ¶ Dicit Pe. q̄ satis est. ⁊ ille erit tutor de quo coniecture huiusmodi apparebunt. arg. j. de legatis. i. l. si seruus plurium. §. fi. de re mili. l. non omnes. §. a barbaris. ibi ex si liquido probari non pōt ⁊c. de verbo. obli. l. continuus. §. cum ita. Item facit hec leg ad que stionem quam querit gl. extra de offi. deleg. c. quoniā abbas leycestrie. Si in ecclesia parrhisien. sunt plures Archidiaconi ⁊ cō
2 missio † fiat Archidiacono parrhisien. nō nominato aliquo pro pio nomine an teneat commissio. ¶ De quo vide quod ibi no. quia facit ad materiā huius. l. Item facit quod si ego impetraui literas apostolicas † cōtra titium canonicum pergamen sem ⁊ in ipsa sunt duo titi q̄ non teneat rescriptum. argumen. huius. l. ⁊ extra de rescriptis. c. vlti. ibi que cause cum pluribus ⁊c, speculator tenet contrarium: ⁊ dicit q̄ impetrans declarare poterit de quo intellegit per. l. si quis intentione. ff. de iudic. et ita not. de citatione. §. j. ver. quid si impetro: quod est not. ¶ Item ad materiam ⁊ declarationē huius. l. vide in questionib⁹ Bart. bziz. lvj. q. que incipit cū due mulieres in eadem domo.

a **Quo sūt.** Vide q̄ casus istius. l. hꝰi gl. c. pastoralis. §. itē fiter. de reseri.

Si pater. Querit gl. an hodie rupto testamēto natiuitate posthumi valeat tutele datio ex bifficio auc. ex cā ⁊ ita sit correcta ista lex. ⁊ dixit q̄ sic. vt. ff. e. l. iure nostro. §. fi. in g. l. not. Sꝫ dic vt ibi plene dixi. Item querit glos. an posthumo rupenti testamentū dabitur ipse tutor qui datus erat in testamento pupille. Et tenet q̄ sic. Jac. de are. tenet oppositum quia appellatiōe feminini non continetur masculinum. l. si ita ff. scriptū. ⁊. ll. que allegantur in glos. loquuntur in casu contrario q; appellatione masculini
b bene continetur femininum. vt in eis patet. Dy. autem tenet opinionem glo. non ex vigore seu significatione verborum quia femininum comprehendat masculinum: sed ex presumpta mente defuncti. arg. ff. eo. l. idem fiet. ⁊. C. de inoffi. testa. l. iij. Dy.

Vero. Ibi ⁊ accessionis. i. ppterea que accesserūt medio tpe facultatib⁹ pupilli, vt de. j. ad. tu. l. quoties. §. constat. fm istā literā alias tñ est in litera cessationis: ⁊ tūc dic q̄ cessauit administrare: ⁊ p hoc tenet in gl. j. ibi secus si a iudice. Et est ratio q; iudex dat inspecta iurisdictione sua: sed testator nullā hꝫ iurisdictionē: vnde alienigenam potest dare. Dy.

1 ¶ Utile tacitū non retardat vel suspēdit propter inutile expressum q; omnia ad eūdem tendūt effectū.
2 Tacitū si nō valet quoties sequit aliquid similiter nec expressuz valebit.
3 Directo q̄ licitū non est an liceat per consequentiam.
4 Dinoz an possit dari tutor in testamento.

b Cadasen lini. Adde an masculi nū ꝯcipiat femininuz. Lar. i cle. i. de reg. Br. i. c. si qs sua dēte. xvij. q. iij. Alle. i. l. si ex heres ō adi. ob cau. ⁊ i. l. q; ois ō v. obl. Bal. in. l. si p stare §. fi. ff. solut. matrimo.

Lucius. Licet expressum differatur tacitum tamē re presentatur. h. d. Jaco. de are. ¶ Vel sic. id q̄ sequitur ad alterum non differtur in id tempus quod differtur
1 ad id cuius positionem sequi. ¶ † Vel vtile tacitum nō retardatur vel suspenditur propter inutile expressum ⁊ oia tendunt ad eundem effectū ⁊ sunt singularia ⁊ notabilia. et ad hoc bene concor. j. de testa. milī. Lucius. §. i. ⁊ q̄ subijcit liberta. non dedit dic. f. expresse videt tamen tacite dare hoc ipso q̄ eum tutorem ascribit. vt. §. e. l. si hereditas. §. seruus. Dyn. Et dic q; dubitatio
2 huius. §. erat quia. l. cauetur quoties aliquid sequitur † tacitum vel expressum si non valeret expressum nec tacitum. vt. j. de lib. lega. l. si is qui duos. §. de donatione inter virum ⁊ vxo. l. si sponsus. §. j. et de seruitu. rustico. predionum. l. iij. §. j. cum simili. Uñ cuz hoc esset inutile expressum. f. datio tutoris. videbat ⁊ tacitū inutile. f. datio libertatis. Sed dic quod leges predicte loquuntur tacite quando expressum nunq̄ sperabatur valere debere quando vero sperabatur valere debere ex postfacto valet tacitum vt hic. Dyn. sicut ⁊ vbi sunt duo separabilia expressa quorum vnuz nō vitiatur per aliud. vt. j. de aqua quoti. ⁊ esti. l. prima. §. item queritur de regu. iur. cap. vtile. lib. sexto. cum ibi nota. sic et quando vnum est expressum ⁊ aliud tacitum que sunt separabilia. Dy. quia non refert inter tacitum et expressum quia tacitum habetur pro expresso. vt. §. si certum petatur. l. cum quid. fm Petrus. Et vide etiam extra de regulis iuris cum quid prohibetur. Et in. brocardis de tacitis et expressis. ¶ Et dic de hoc secundum Jacobum de belviso qui hoc notat dicta. l. iij. §. primo. de seruitu. rustic. predio. ⁊ ibi dixi. Aut expressum conceditur ppter tacitū sequit ad positionē expressi. Primo casu valet tacitum licet non valeat expressum vt expresse patet. j. de legat. primo. l. si fideiussor. vbi de hoc dixi. ¶ Secundo casu aut iure communi non valeret expressum: aut iure speciali si quidē iure communi tūc si non valet expressum nō valet tacitū siue expressum nō valet: non valet tacitū ab initio. vt. d. l. iij. §. j. de seruitu. rustic. pre-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dio.ꝛ C. de remissi. pig l. debitū. fine vitieꝫ ex postfacto. vt. C. si pē. ap. mors interuenerit. l. si is. ꝛ vide ꝙ ibi dixi. ¶ Si vero nō valet expressus iure speciali si ꝙd tacitū fegꝫ necessario ad positionem nec pōt capere effectū nisi per solennitatez expressi tūc si nō valet ex tūc non valet expressum vel tacitum. vt. d. l. si spōsas. §. i. de donatio. inter virū et vxorem. si autem non sequitur necessario, sed consecutive: sed et pōt per se subsistere et valere sine expresso: tūc licet non valeat expressum valet tñ tacitū. vt. ff. quib. mod. pign. vel hypo. sol. l. i. §. i. Vel dic aut expressum sumpsit effectū: ꝛ tunc nō tollitur tacitū alias tollitur. ꝛ facit quod not. ff. de accusa. l. ex iudiciorum. Ja. ¶ Vel dic ꝑm Dyn. si queratur an ꝙ non licet directo ꝑ licet per consequentiam aut id qō est prohibitum separatim ab aliquo sequitur necessario ad positionem alterius non prohibiti tūc quod non licet directo licet p cōsequentiā. vt. ff. de pac. l. si vnus. §. illud. ff. de vsuca. l. si aliena. §. hoc iure de libe. lega. l. is qui duobus in fin. de interdictis ꝛ relegatis l. non solum de auto. tut. l. ij. et. l. quod dicimus. de accep. l. ꝛ p insu. §. ꝛ fideiussori. ꝛ de libe. si quis rōnes alias secus. vt. d. l. qui duos. ꝛ. ff. de his q notā. infa. l. athletas. §. fine autē. et. d. l. si sponsus. ꝛ. §. i. de dona. inter virum ꝛ vxorem. ¶ Item si permissum non potest procedere sine prohibito: quod non licet directo licet ꝑ cōsequētias. vt. C. de iudici. l. quoties. Dyn. ¶ Et de isto biocardico nō memini ita plene scriptum alicubi. ꝛ pōt ad multa adduci. et maxime ad illud quod dicit de ingresso monasterium cuius ingressus vitiatur animo tacita obligatio bonoꝝ que sequitur ad ingressum de quo satis dixi in aut. ingressi. C. de sacrosan. eccl. Ultimo no. ex fine huius. §. expresse determinationem questionis que fuit Bonoñ. ſ. an minor possit dari tutor ꝑ in testāmēto. hic enim expressum est ꝙ sic ꝛ erit tutor: nemū quando erit factus et atis legitime vt hic patet: et facit etiā quod minor possit esse doctor. vt plene dixi. ff. de legati. tutori. l. i. ¶ Sed an a iudice dari poterit ita vt sit tutor: cum erit fact⁹ maior. ꝛ videt ꝙ sic ꝛ medio tpe dabit alius arg. ff. de tut. l. furiosus. In contrariū videt ꝙ a iudice non potest dari sub cōditione. vt. eo. tit. de tutelis. l. iuncto. §. sub cōditio. vbi de hoc ꝛ facit ad hanc materiam ꝙ no. ꝛ dixi. C. eo. l. si tutores. In gloſſ. vlti. ibi. l. pe. vbi dicit ꝙ legatum relictum tutori non datur si tutor nō gerit. vt. ff. de. l. qui tutelam. Dy. in fi. ꝛ pro hoc de le. ff. l. cum filius. §. non iure. Dy.

1 ☞ Cōstituens procuratorē in hac forma ꝙ si nolit alius sit procurator si primus acceptet ꝛ postea repudiat seu mortꝫ an secūdus admittatur.

2 Ciuitas sibi rectores eligens hoc modo qō si primus non sit et secūdus sit ꝛ primus regimen acceptauit. deinde moriat an acquiratur ius secundo.

Tutoribus. Ibi: non vinit. no. verbum vinit ꝙ est presentis tpis nō attatur ad tempus testamenti sed mortis. Jac. de aret. ¶ Et duplex pōt esse ratio. prima propter verbū intelligit verbum vinit. ¶ Item ꝙ verba predicta posita sunt ad ꝓtitionē pupilli que non est nisi post mortem patris ergo verbū vinit ad ꝓmotionem adiectum ad illud tempus referatur magis attendendo mētem ꝑ significatū verborū. ar. ff. de. l. si nemo. §. i. ff. ti. l. veritatis cū sint. alias autem referam ad tēpus testamenti. vt. ff. de legat. ii. l. i. §. i. ꝛ de lega. iii. l. vxor. §. iij. et. l. nomen. § filie pe. ¶ Item hec lex bene facit ad duas qōnes cōtinue occurrentes. Prima est si aliquis ꝓ constituat procuratorē in hac forma ꝙ si nolit esse procurator qō alius puta titi⁹ sit procurator primus recepit. renuntiatione postea repudiat vel moritur. nunquid admittatur secūdus. hic est euidens ar. ꝙ non nam hic dicitur qō eo ipso ꝙ primus vinebat tpe mortis testatoris ꝛ incipit valere tutela primi ꝙ deficit cōditio in personam secundi. ¶ Et ꝑ hoc facit. C. de leg. l. si legata ꝛ de impub. ꝛ aliis substit. l. post aditā. In cōtrariū facit. ff. ꝙ cuiusq; vniuersi. Item eor. §. qō si accor. et qr nō vꝫ versum. qō nō durat versum. vt. ff. de in rē ver. l. si pro patre. §. versum. ¶ Scōa questio est. aliqua ciuitas ꝓ sicut cōiter fit eligit sibi rectores hoc modo ꝙ si primus non esset secūdus esset. ꝛ si secundus non esset ꝙ esset tertius. primus cū regimen acceptauisset post paucos dies mortuus est vel renunciauit: queritur ant fit ius questū secundo. reperi in quibusdam scriptis hāc questionē disputatā fuisse Bonoñ. et terminatum fuisse ꝙ ius esset questum scōo ꝑ prealle. §. si actor. Sed contrarium tenet Dy. ꝛ est verum per hanc. l. cū concor. ff. proxi. qōne allega. sed ꝑ prima opi. multū facere videt. ff. de condi. ꝛ demon. l. tamen sub hac. vbi etiā de hoc dicet plenius. Dy.

1 ☞ Dispositio redditur inutilis per defectū cause finalis alicuius dispositionis.

2 Cā finalis vbi cessat: cessat ꝛ eius effectus: secus de impulsiua ꝙ non cessat cessante effectu.

Cum codicillis. Defect⁹ ꝓ cause finalis alicui⁹ dispositionis reddit dispositionē inutilē. h. d. Ibi: qui eo ꝓ. in testamento datorum. Dy. ¶ Querit gl. nūquid dando posteriores in codicillis videat renocare primos datos in testamento. ꝛ dicit ꝙ non. Sed contra hoc arguit ꝛ non sol. de. l. ff. de procu. l. si quis cum procuratorio nomine. §. fi. ¶ Dz sō. vt ibi not. ꝛ no. etiā. C. e. l. j. alij vt Tho. tenēt sequētē opi. gloſſ. quod dati in codicillis non erunt tutores per. l. de here. instit. §. fi. Et per rōnem q̄ in. d. l. colligit. ꝛ ista nō ob. vt statim in gl. colligit. non ob. preal. l. ij. C. eo. qr ibi dati fuerunt non ex aliqua cā finali. Et hanc etiā opi. sequūtur Dyn. ꝛ Bin. de pisis. ¶ Ultimo tangit gl. illud ꝙnale ꝙ cessante cā cessat effectus ꝛ adducit ar. in cōtrariū. ff. de ritu nup. l. generali. §. fi. ꝛ non sol. Dz ꝑm Dy. sol. illud. ar. Jnnum. vt ibi not. Generale autē predictū solue ꝓ qō vbi cessat cā finalis cessat effect⁹ vbi cessat impulsiua non cessat effect⁹: vt ptz. ff. de do. l. ij. §. fi. ꝛ. l. generaliter. C. de epiſ. et clericis. vbi de hoc plene dixi. ¶ In dubio antē presumit nō fin. vt. d. l. §. vlti. no. ꝛ dixi. Dy. vel dic ꝑm Jaco. de bel. ꝙ preall. l. Jria de ritu nupt. l. generali. §. fi. cūtū ad textū nō est Jmo concor. quia ibi: ꝛ hic cā deficiēs nō immutat rē de qua agit ꝙ patet ex. ꝛ ibi non valerent nuptie post sicut ante. ¶ Sed quantū ad id quod dicit gl. hic. ff. an dati in codicillis sint tutores videt cōtra qr ibi cessante causa non cessat effectus Dz cā fit fin. Sed dic quod hoc notabile ꝙ gloſſ. sumit per. l. ff. de here. instit. l. fin. est falsum qr ibi deficiente cā valeret nihilominus testamentum primū ꝛ legata in secundo relicta: sic et ibi deficiente causa nuptie non valent quēadmodū ꝛ permanet dignitas quantū ad filias etiā cā deficiente ꝛ de causa cessante no. in gl. ꝛ per ipsum Jac. ff. de postu. l. i. §. sextum ꝙ totū ꝛ plenius posui. ff. de verb. ob. l. inter stipulātem. §. sacramenta. ibi recurras. ꝛ ad. l. generaliter. de epiſ. ꝛ cleri. vbi de istis causis plene inuenies.

¶ De confirmando tutore. Rubrica.

1 ☞ Tutor vel curator confirmatus an ꝓferat legitimo.
2 Eligens indignū ꝓsumit eū cognoscere ꝛ ideo ꝓnuari ꝺz eligendi potestate.
3 Tutor datus spurio naturali adoptiuo: vel legitimo ꝛ naturali an confirmari debeat.
4 Iudex delegatus an possit tutorem vel curatorem dare.

Super rubrica. Vide Bz. i sum. huius ti. ꝛ vide l spe. de tutore. vbi sunt pulchre forme ad materiā pertinētes ꝛ cōtinuationē colligē ex princ. l. j. e. ex his q. ff. dicā. ¶ Et quicā habēt sup hāc rubricā talē additionē. Dy. Allō hñt. ff. e. l. i. Allō j. e. l. mulier. ¶ Quere an cōfirmati sint testārij vel datiui. arg. ꝙ datiui. ff. ti. proxi. l. ure nō. §. fi. vbi de hoc tetigi. ꝛ. l. seq. ff. de admi. tu. l. ꝙ negotiationē. §. testō. ꝛ ibi no. C. de cōfir. tu. l. si vt pponis. ꝛ. l. ij. vbi etiam de hoc not. ꝛ dixi in aut. matri ꝛ auie. C. qui dari tu. pōt. ꝛ ptz. ff. de fal. l. vxori. §. j. alias est lex. ꝛ incipit qui se econtra ꝙ testamentarius. ff. ti. proxi. l. idem fiet vbi de hoc dixi. Ibi enim dicitur ꝙ precedit legitimum ꝙ non faceret si esset datiuus. vt. ff. de tu. ꝛ ra. distra. l. si tutor reipublice causa. §. j. et. ff. eo. l. qui a patre. ꝛ non satisdat. vt ibi apparet ꝛ tamen sine inquisitione confirmat. vt. ff. eo. l. j. ꝛ. l. tutores. ꝛ. l. filio. ꝛ intelligas ꝙ eo casu satisdat quo confirmatur sine inquisitiōe. vt. d. l. tutores. no. ¶ Sol. dico cum datiuum vt predictis. l. ꝛ. ff. de insti. ꝛ iure. l. ius cimile ver. ita ꝙ. ¶ Veritatem quo ad hoc quādā sapit natura testamentarij. vt. d. l. idem fiet. ꝛ. l. qui a patre. an autē iste qui cōfirmatus est ꝓ preferatur legitimo. gl. dicit ꝙ non insti. de tutel. in fin. Sed contra videtur. d. l. idem fiet. nisi respondeas sufficiē do glo. ꝙ ibi ideo preferꝫ: qr ibi erat dubium: an esset futurus testamentarius tutor eo. ſ. casu quo pronunciaretur patrem testatum decessisse ꝛ testamētū tenuisse: ꝛ ideo medio tēpore repelli tur legitimus. vt. ff. ti. j. l. si quis sub cōditione. Dy. nō aūt ibi ꝓfertur legitimo qui est inutiliter datus. ꝛ hec est generalis solutio ad omnia que possunt contra glo. induci ꝑm Tho. ¶ Questio ꝑdicta vt audiui fuit de facto Bonoñ. ꝛ disputata in schōlis. d. Adar. ſil. ꝛ alle. ꝙ etiam datiuus ꝛ nō testamētarij⁹: qr testārij⁹ ille demū est qui iure testō datus est. vt. ff. ti. proxi. l. testō datos tutores: ꝛ qr qui confirmet dat in aut. de defen. ciuita. §. interim. ecō uerso ꝙ sit testārius. ff. de leg. §. j. vnū ex familia. in princip. ꝛ. §. i. ¶ Ipse do. Adar. terminauit confirmatū ꝓferendū esse legitimo qr lex dicit eū oīno confirmandū. vt. d. l. j. ꝛ. d. §. vlti. insti. de tu. ꝛ hoc etiā ꝓbat ex ordine titulorū. primo enī ponit titul⁹ de testa.

de testa. tut. scōo de cōfirmando tutore. tertio de legitimis tutoribus ad demōstrādum qr cōfirmatus ꝓcedit legitimū ꝛ scēm eius videt esse casus. C. de epiſ. audi. l. de creationib⁹. vbi ꝺz de curatore furiosi dato filio a patre in testō ꝓferēdo legitimo qui tñ indiget cōfirmatione. vt. C. de testa. tute. l. penul. ꝛ ar. ff. ti. proxi. iure nō. §. fi. ff. de decur. plus nō ob. qr allegabāt in Jnū qr verus est ꝙ dicit testamētarij⁹: qui de iure testō datur vel qui nō est datus de iure si tñ sit confirmandus. Non obst. secundū ꝙ qui cōfirmat dat qr verum est si voluntarie confirmat secus si necessario. vt. d. l. vnum ex familia. de hoc etiā dicet ꝑm Jaco. de are. ff. e. l. q a patre. de tuto. ꝛ cura. pupillorū ꝛ furiosorū ꝛ adultorū datis vtiliter. ꝛ de datis inutiliter cōfirmandis sive a patre sive a matre sive a patrono sive extraneis sive agnatis. vide. ff. eo. l. j. et ij. ꝛ. l. tutores de tut. confirmando. Et an datus inuliter confirmatus ꝓferatur matri vel legitimis tutoribus ꝛ dicatur testamentarius vel datiuus. ¶ Quod eligēs ꝓaliquē indignum ꝓsumitur eū cognoscere: ꝛ ideo ꝓnetur ptāte eligendi. ff. e. l. si patronus. An possit cōmitti tutoris confirmatio ꝛ ꝑ ꝙs eorum ꝛ aliorū ꝓlatorū. ff. eo. l. tutores. An datus filio naturali spurio adoptiuo vel legitimo ꝛ naturali inutiliter debeat cōfirmari. ff. eo. l. naturali. ¶ Quatuor necessaria ꝛ substantialia in tutore datiuo. ꝛ quatuor in tutore testamentario ea. l. j. Et an medio lañ. possit dare tutorē pergami. Et an iudex non subditum. Et an iudex delegatus ꝓ possit dare tutorē vel curatorem. Si cōditio tutoris sit mutata post dationē testatoris non confirmatur. ¶ Dz ꝓtoꝫ sequit vtilitatē pupilli. ff. e. l. in ꝙrmādo. ꝛ. ll. se. ꝙ ex cusans se a tutela perdat legata sibi relicta. ff. e. l. vl.

Vt necꝫ. Continuatio rubrice pōt colligi ex his q̄ dixi. ff. ti. ad pcēdētia. In scōa declarat quatuor que sunt necessaria ad hoc vt tutoris datio valeat. In tertia dicit qñ inutilis datio debeat cōfirmari. In quarta ponit formā cōfirmandi vsq; ad. §. amplius. Dyn. Secūda incipit ibi sunt quidam. Tertia ibi si aūt fuerit. Quarta ibi: et si quidē ibi querentibus. ꝛ ita Dy. ibi secundum testamenti tutores et in istis non est necessaria confirmatio: sed nō debēt ante administrare quam iudex administrātis decernat ꝛ ei tradat. vt. C. arbi. tu. l. fin. Dy. ibi: ꝛ vbi oportet. i. in ea volūtate in qua pōt dari. Dy. ibi: ꝑm al. ꝙ. Dyn. ibi, patet ex exemplū a quibus oportet. Dyn. ibi, sed in testō vel codicillis testō cōfirmatis. Dy. vt. ff. tit proxi l. ij. Dy. ibi: aut persona exēplū quib⁹ opz. Dyn. ibi: aut filie non existenti in ptāte. Dy. ibi: aut si dixerit exēplū quō opz. Dyn. ibi, ante codicillos exēplum vbi opz. Dy. ibi: ſm mētem testātij. Dy. ibi, multum. quidā nō habēt in litera multum tñ esse debet ꝛ ita habebit. Dy. ꝛ repete nō ꝙ trahitur de verbo nihil ibi inquirit: hoc est dicere aut confirmans nihil penitus inquirit aut non multum. i. parum inquirit. Dyn. in gloſſ. sive ergo mater ibi aliquis extraneus. ¶ Contrarium. vt. ff. eo. l. si patronus. Dy. in fi. que sit ratio no. C. e. l. j. e. l. tutores. ꝛ insti. de satisdatione tu. in prin.

1 ☞ Furioso si datus est curator in testamento an teneat talis datio.
2 Curator an dari debeat ventri.

Amplius. Ibi: ſm testāmēta. i. in testō. vel alia vltima voluntate. Dy. ibi: nec ꝙ a patre. q. d. nedum ab alio. Dy. ibi: datur recte filio puberi vel impuberi. vt. ff. de ad. tu. l. impuberi. Dy. ¶ Querit Jac. de ra. quid de curato re ꝓ dato furioso in testamento per patrem an teneat datio ita ꝙ non sit opus cōfirmatione ꝛ nō soluit: sed ꝑ. tenet quod valeat nec confirmatione indigeat per le. C. de epiſ. audi. l. de creationibus. Nec obst. ff. de cura. fu. l. pe. qr ibi dicit datur a iudice expone. i. ei administratio decernitur nō autem datur de nouo. Pe. ꝛ hoc satis indicat. d. l. de creationibus. non obst. etiā. C. de testa. tute. l. penul. in fi. qr vel eodē modo exponā quo. ff. dixi. vel dicam ꝙ ibi loquit de alio curatore non de curatore furiosi. Allō tñ dicunt ꝙ indiget confirmatione p. d. l. vt ꝛ dixi. ff. e. ſup rubri. circa fi. ad causas ſpāles pōt iudex dare curatorē impuberi nec exigit patris cōsensus. extra de ind. c. fi. ii. vi. Item vētri dat curatorē ff. j. quemadmo. te. ape. l. si mulier. ꝛ ibi no.

Mulier. Ibi testō subandi etiā nā nec ꝑ pōt esse dare in alia vltima voluntate. vt. ff. ec. l. missi codicillis testō confirmatis. vt ibi no. Ibi tutorem dat ita ꝙ datio per se teneat etiam si eos heredes instituat: sed confirmatione indiget. Dy. ibi: saluam fore et est ratio qr confirmatur cum causę cognitione qui non satisdat vt. C. de tuto. ꝛ cura. qui nō satisfecerit. l. nō omnium alias si sine causę cognitione confirmet satisdat. vt. ff. eo. l. j. Dy. Ibi accipere de

est illa ratio qr datus videat in testamento. Dy. ꝛ vide. ff. e. l. fina. ¶ Jn gl. ibi vel ꝙ verius est. h. d. Ex per le. ff. qui pe. tuto. ꝛ no. ff. ti. proxi. l. pater. Dy.

1 ☞ Tutor in testāmēto datus inutiliter ꝛ cōfirmatus dicit testamentarius ꝛ non datiuus.
2 Datio tutoris a patre facta in minus solenni testamento anvaleat.
3 Tutor confirmatus an ꝓferatur legitimo tutore.
4 Tutor inutiliter datus an necesse habeat petere se confirmari.

Qui a patre. Ibi: aut no. vt lege ꝓcipiebatur et ſi solēne sit testimputa qr dedit emācipatis. vt insti. de atti. tu. §. fi. ff. ti. ꝙ incipit vt necꝫ. Ja. de are. Et hec lex ꝓma facie multū facere videt ꝙ tutor ꝓ testamento inutiliter datus ꝛ cōfirmatus dicatur testamentarius ꝛ non datiuus hic enim dicit perinde est ac si ex testō tutor esset. ¶ Sed dic ꝙ nihil facit imo possit adduci in cōtrarium. dicit enī ꝙ est filius testamentario non ꝙ sit testamentarius quia nihil est id cui est simile. vt. ff. de positi. l. quod nerua. Similis solu. nota. ff. de positi. l. bona fides. et. ff. de duobus reis. l. iij. in fi. Sed dic ꝙ est datiuus. vt dixi. ff. super rubrica. ¶ Item opp. ad. le. istā qr videt ꝙ talis datio ꝓ tutoris facta a patre in minus solenni testō valeat sine aliqua confirmatione vt. C. de testa. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. Sed solue vt ibi plene no. ¶ Item querit Jac. de are. nunquid talis confirmatus ꝓferatur legitimo. de hoc satis dixi. ff. e. eod. super rubrica. ¶ Et primo arguit ꝙ legitimus ei ꝓferat qr certum est ꝙ ꝓfertur datiuo. vt. C. qui dari tuto. pōt. l. si sororis. et. ff. de tutel. et ra. distra. l. si tutor reipublice. §. j. cum ergo iste sit datiuus legitimus ꝓferatur: sed forte ei adiūgetur cura. ar. C. eo. l. si vt proponis. ꝛ de testa. tute. l. si pupillo. ꝛ istā ſniam tenet glo. instit. qui da. tuto. §. fi. ꝛ Azo in summa huius ti. ¶ Dz forte ꝙtrarium verum est tali argumēto: curator datus in testō a patre filio furioso non statim tenet sed dz a iudice cōfirmari. vt. ff. de cu. fu. l. pe. ꝛ sic iste ꝓferet legitimo nō antē legitim⁹ ꝓferri scripto. Item negari nō pōt qō aliqne reliquie testārie sint in isto sic dato vt ptz hac. l. ergo cessat legitimus. vt. ff. ti. ꝙri. l. si quis sub conditione. pro hoc. ff. de excu. tut. l. nesennius. l. nam ꝛ preter ꝛc. ¶ Item pro hoc qr cuz pater dat tutorē videt excludere legitimos: vt sic ad inclusionē vnius sequatur alterius exclusio. arg. ff. de admi. tu. l. ij. §. i. ꝛ. C. de procu. l. marit⁹. de hoc tāgit. ff. de admi. tu. l. qui negotiationi. §. testō. ꝛ arg. e. ti. l. tutores. §. qui se. ꝛ de ex cu. tu. l. qui testō. Jaco. ¶ Item querit vtrū iste tutor datꝰ ꝓ inutiliter in testō habeat necesse petere se cōfirmari. ꝛ est hic ar. qr sic. ꝛ. ff. de ad. tu. l. tutores. §. curator. Jn Jnū. e. ti. l. impuberi. ꝛ. ff. qui pe. tu. l. fina. in princ. ꝛ istud vltimū cōiter tenēt doct. ex predictis etiā colligi pōt determinatio alteri⁹ qōnis. ſ. an talis datus in testō inutiliter ꝓferatur matri vel mater talē excludat de quo not. ꝛ dixi C. q da. tu. pōt. aut. matri ꝛ auie. ¶ Et quidā distinguūt qr aut mater suscepit tutelā filij. Aut qr datus inutiliter cōfirmaret et tunc ipsa ꝓferatur aut petit tutelam eo iam cōfirmato ꝛ tunc ipsa excludatur ꝛ tunc primo occupantis melior sit conditio. vt ff. de legat. j. l. si a plibus. ꝛ pro hoc. C. de confir. tut. l. si vt proponis. Posset tñ si iudici videretur propter amplū patrimonium pupi. ipsi matri cura. adiūgi. vt. d. l. si vt proponis vbi de hoc no. ꝛ dixi.

a ¶ Tutores. Ideō qr ista. l. bz alii qd intelligētie cū. c. cāz q̄. cū gl. sup ver. ferēda de referi.

Si patronus. Ibi extra ea. ſ. relicta a ꝑsono vel ab extraneo. Ibi nonerit. ex hoc colligit Ja. de are. qr cū gs eligit aliquē ad officiū vl bñficiū seu dignitatē qr ꝑsumit eū hñe notū. ꝑ hoc ff. fur. aduer. nau. cau. ſta. l. i. §. pe. vbi de hoc dixi. Et sic est ar. qr eligēs indignū lz ignorās ꝑuet ptāte eligēdi qua si ꝓsumatur hoc scienter fecisse de iure canonico videtur secus ſcz qr exigatur certa scientia ꝛ nō ꝓsumpta. Ad quod vide extra de elec. cū in cunctis. §. penulti. cum ibi no. ꝛ eo. ti. cū vintoñ. ꝛ. eo. ti. c. perpetue. li. vi. cū ibi not. ꝑ oēs. In glo. i. ibi sed qō dixi primo prenalet imo dicas ꝙ in eo ꝙ dat vel relinquit pōt dare ꝛ cōfirmat sine inquisitione. in eo vero ꝙ aliū de Bz nō cōfirmat sine inquisitione. ar. ff. e. l. naturali. ꝛ. C. e. l. vl. ꝛ qñ mulier tute. officio fungi potest. l. vl. in prin. Dy.

1 ☞ Tutoris datio an possit committi vel delegari.
2 Episcopozū confirmatio an possit alijs committi.
3 Decretū administrationis an debeat interponi.

a **Tutores.** aIbi a patruo pupillor. Dy. ibi testamento datos ꝛ sic inutiliter qr nō habebat in potestate. vt. ff. eo. l. j. Dy. Ibi accipere de

Universidad de Deusto
Biblioteca

buerunt.f.si eos per inquisitionem confirmarēt q tū facere non debuerunt.vt.j.sequitur.et sic cessant ītia. Ray. Ibi nec voluntas eius.s.patrui.Dyn.ibi negligētiam magistratuum que fuit circa omissionem cautionis exigende.Dy.ꝛ Ja.Ibi veniꝫ pretor ergo nō pedit principaliter persone q fieri debet.Dyn.Ibi decretum ꝛfirmatoriū.Oldr. ¶ Vel dic p quod decreuit administrationē rerum.vt.C.arbi.tute.l.fin.Dy.ibi interponere pōt sc̄z decernēdo administrationem.vt dixi.Dy.ibi pronunciant a magistratib⁹.Dy.Ibi vnde.s.q̄ ad magistrat⁹ debent ꝓnunciare idoneos.Dy.¶ Vel dic q̄ magistratus fuerunt negligentes.vt probatū est supra.Jaco.ibi tutele tpe.i.tpe decreti super

1 administratione interpositi.Dy.¶ Op.q̄ tutoris datio † non possit committi vel delegari.vt.j.e.l.ij.l.nec mandante.Et soluto vt ibi q̄ lz non possit committi datio potest tñ cōmitti cōfirmatio.vt hic,ꝛ sic est argu.q̄ ꝛfirmatio † episcopoū possit alijs cōmitti sm Jaco.de are.Et hoc sepe vidi fieri in romana curia de qua materia confirmationis ꝛ ad quē spectet.vide per Host.in summa.e.tit.§.a quo confirmanda.ꝛ.§.seq. ¶ Secundo oppo.q̄ non debeat satisdare q̄ cum inquisition- confirmāt. ¶ Tertio op.q̄ decretum ꝛad ministrationis debeat interponi ꝛ postea tutores compelli satisdare pignoribus capt.vt instit.de satisda.tut.§ vlti.et oīa solue vt in glos.Ol. ¶ Jn gl.cum confirmatur ibi satisdatione tū prestita q̄si sine inquisitione:vel non prestita quando cum inquisitione.ꝛ secundū hoc ꝛfirmatio fuit voluntaria:sed sequēs tia necessaria.Ol. ¶ Contra hoc videtur q̄ semp in extraneis inquisitione necessaria.arg.j.q̄ petant tuto.l.fi.in fi.ibi.§.nos, autē. ¶ Contra hanc videt q̄ ille.§.precedit.§.ex inquisitione. ¶ Quare magis videt econtra.Dyn.Jn eadē glo.in fi vel hic a minoribus iudicibus confirmat:vnde satisdat.vt in.§.nos aūt, secus vbi a maiorib⁹.vt.ī.eo.l.ñ.ꝛ est rō.vt.ī.de of.ꝓcōs.ꝓt.§. his cunabulis.ꝛ.C.de sum.trini.in epla inter claras in fi.Pe.et vide plene.j.e.l.naturali. ¶ Jn gl.in factum que dicit subsidiaria q̄ datur pupillo in subsidium.vt.j.de magistratibus conuenendis l.in magistratus.Dy.

Si filio impuberi. Jn ptāte non existēti:sic nō tenet datio etiā in testō solenni aliasnō indigeret cōfirmatione.Dy.Ibi circa inquisitionē.l.plenā.Dy.ꝛ Ol.Jn gl.i.ibi testō etiā solenni ꝛ ibi casu cōfirmat curator:nec inspicitur tenor verborum neq̄ enim potest habere tutorē similem.ī.eo.l.vt neq̄.ibi cū si dixerit ꝛc.ꝛ.j.de conditio.ꝛ demonst. l.pater.§.conditionum.

Naturali filio. Quez nō habet in potestate q̄ patria potestas oritur ex iustis nuptijs.vt instit.de patria ptāte in prin.ꝛ q̄ gl.variant circa modū cōfirmandi quando aliquid relinquit.vt hic patet in gloss.ꝛ.ī.eo.l.j.ꝛ.ñ.ꝛ.l.tutores.

a ¶ Hoc tutor. Addebar.hic ꝛea q̄ notā.in.l. eū q.ī.ō iuris.oi.iu.l.si pf.C.ne de sta.ōfun.et l.de.i.ō seq. poss.et dñs andre.po. hic ī addit, ad Bar,

Jdeo sic plene distinguitur.Aut tutor datur a patre,aut a matre:aut a patrono:aut ab agnatis aut a ꝓsus extraneo.si a patre subdistinguitur:aut in testamento solenni:vel codicillis testamento confirmatis ꝛ tunc aut filio legitimo ꝛ naturali,aut legitimo tātum:aut naturali tātum:aut spurio.si filio legitimo ꝛ naturali:tunc aut instituto:aut exheredato:aut preterito:si instituto tenet datio nec indiget confirmatione.Jdem si exheredato.vt.ī.ti.ꝓpr.l.pater.ꝛ.l.iure nostro,si preterito aut in ptā te constituto:aut emancipato:si in prāte constituto,tunc nō tenet ipso iure secus nec alia relicta in tali testamēto vt.j.de liber. ꝛ posthu.l.inter cetera.l.filio ꝛ.l.gallus.§.in omnibus,hodie dic vt.ī.e.l.iure nostro in fi.l.cum si.Si emancipato variant glos.q̄ quedā dicunt eum rumpere testamētū ipso iure,vt in aut.de here.ꝛ falci.§.exheredatus.Allie per contra tabulas:q̄ quo ad effectum succedendi non quo ad modum sublata est differentia emancipationis ꝛ patrie potestatis.vt no.C.de col.l.si emancipati.C.de liber.prete.vel exheredatis aut.ex cā.vbi de hoc plene dixi.ī.de minorib.l.si filiꝰ.ꝛ.j.de liberis ꝛ posthu.l gallus.§. quid si.Si legitimo tantum:vt adoptiuo iure veteri valebat in distincte eum transierit in potestatem adoptantis. ¶ Hodieve ro possunt persone in quorū potestate transit alie non.vt.C.de adopti.l.penul.Si naturali tantū tunc aut aliquid sibi reliquit ꝛ debet confirmari si non reliquit sibi aliquid tunc nō tenet.Sz confirmatur habita tamen magna cause cognitione.vt.C.de confirma.tuto.l.fina.ꝛ hac.l.si spurio tunc tenet nec confirmatur cū filius non dicatur.vt in aut.quibus modis naturales efficiuntur sui.§.ve.ꝛ ita determinatur in gloss.posita.ī.ti.ꝓri.l.i.Si in minus solenni dat pater tutorem:tunc aut durat voluntas patris ꝛ cōfirmat:aut non durat ꝛ non confirmat.vt.l.vtilitatē in fin.j.e.Aut nō apparet sit mutata vel nō ꝛ tunc aut variata ineunitur tutoris conditio ꝛ ꝓsumit mutata aut ꝓseuerat ꝛ tūc non.Dy.vt.j.e.l.in cōfirmando,vbi de hoc dixi,de alijs mēbris,

Jn gl.vt hic dicit contra a contrario sensu litere.Dy.

1 ☞ Pergamēsis an possit tutor dari in testō mediolani.
2 Pretor romane vbis an possit tutorē prouincialē dare.
3 Delegatus an possit tutorem dare.

Si queratur. Jste.§.aure⁹ est in ista materia tutelarum.ꝛ ponit quatuor substantialia que exiguntur in datione tutoris.Unū etiā aliud supplet

a glos.f.q̄ fiat inquisitio morum tutorum.ª vt.j.de tut.ꝛ.cura.dat. ab his.l.scire opz.§.pen.ꝛ facit quod no.C.de confir.tuto.l.si vt ꝓponis.Et cum iste.§.loquatur de dato a iudice ecōtra bene staret sub titulo de tutori.ꝛ curatori.datis ab his.Sed q̄ etiaz pōt intelligi de cōfirmato a iudice ideo hic positum fuit ꝛ sicut hic quatuor requiruntur in tutore datino ita quatuor requirunt in testamentario.vt.ī.eo.l.vt neq̄.scō responso.Sed an in testamento possit pergamēsis † dari tutor mediolanī.dic quod sic: vt.ī.titu.l.quero.Pōt tamen se excusare si non vult esse tutor, vt ibi no.Datio autē facta per iudicem de sibi non subdito nō tenet mero iure.vt hic.C.qui dare tuto.possunt.l.neq̄.j.de tuto. ꝛ curato.datis ab his.l.j.in fi.ꝛ.l.diuus.ꝛ rationem diuersitatis inter testatorem ꝛ iudicem no.d.l.quero.vbi de hoc. ¶ Sed q̄ iudex possit dare tutorem ꝛ curatorem.l.vbi absunt.ꝛ magistra

2 tus.Sed dic vt ibi not. ¶ Sed nunquid pretor † vbis romane potest tutorem alicui ꝓuincialem dare.dic quod non vt.j. de excusa.tuto.l.inter ceteros.§.j.ꝛ ibi no.ꝛ dixi.C.qui petā tu

3 tor.vel cura.l.j.Sed nunquid delegatus † potest dare tutores.§. in prouincijs.ꝛ pro ipsa gloss.facit quod no.extra de consecrat. ecclesie vel altaris.c.aqua.ꝛ vide etiam quod not.C.de in litem dando tuto.super rubrica.Et de potestate delegati emancipationibus ꝛ similibus.Et vide in speculo de natis ex libero ventre.versic.penult.Et de ista materia agitur.j.titu.ꝓpr.ꝛ maxime.l.j.Jn gloss.vlti.ibi aliud necesse scilicet vt fiat inquisitio morum tutoris.Ja.

Jn cōfirmādo tutore. Jnuitus tutor dato.Dy.ꝛ dic si conditio tutoris inuenitur mutata vel voluntas testatoris circa tutorū dationē nō cōfirmat datio. ¶ Sed vtilitatem pupilli pretor sequitur.h.di.cum Il.sequentibus vsq̄ ad.l.vltimam ꝛ concor.ī.titul.ꝓpr.l.pater. in fin.cum ibi nota. ¶ Si autem durat eadem cōditio ꝛ testatoris voluntas tunc confirmatur cum leui cause cognitione.si testator habuit omnia nota.Si non habuit tunc aut deliberatione habita est confirmata aut non.vt.hac.l.ꝛ.l.fe.ꝛ.j.de ad.tu.l.si plures.§.cuius autem. ¶ Si datus a matre aut eū heredē instituit vel aliquid ei reliquit ꝛ tūc confirmatur summarie cognito negotio aut non:ꝛ tūc maxima cause cognitio requiritur.vt.ī. e.l.mulier.ī.ti.i.l.pater.ver.mater.ꝛ.C.de test.tut.l.mater.et ita no.j.de leg.ij.l.puto.§.mater. ¶ Si a patrono mater detur liberto tutor tunc dic idem quod in matre.vt.ī.eo.ꝛ.l.si patronus. ¶ Si a cognato vel extraneo non confirmatur nisi pupillū heredem instituat vel aliquid ei reliquerit.vt.d.l.si patronus.ꝛ.l. tutores.ī.eo.ꝛ. Dy.ibi spacio medio q̄ est post dationem tutoris vsq̄ ad mortem testatoris.Dy.ibi diminutio.presumitur cū patrē qui tunc dedit tutorē cū esset locuples q̄ nō cū modo dedisset cū ipse tutor factus sit pauper.Dy.in.l.vl.cū fisco.vide.j. de excu.tu.l.spadonē.§.qui vectigal.

Vtilitatē. Ibi tutor sequit repellēdo tutores ꝛ eos nō cōfirmādo.Dy.ibi accipere.i.sequi.Dy.ibi ignar⁹.f.pf.Dy.Jn gl.i.ibi, lex.vñ.q̄ incipit quintus mutius.Dy.

Tidā. Ibi teneri eū.f.adultū quib⁹ dat⁹ erat curator.Dy.ibi si nō curā suscipiet.i. suscipere volet.Alij exponūt predicta verba teneri eū.f.omnino suscipere etiam si alias excusationē haberet.vt in.§.amittere hic in glossa.allegato.ꝛ hoc ex fideicommissario.i.propter fideicommissum ascriptum nisi id quod datum esset ꝛc.q.d.ascriptio legati repellit ab excusatione nisi aut nolit petere sibi legatum aut ignoranter habitū sit paratus reddere.Dy.ibi satisdare rem adulti saluam fore.Dy.ibi peti.i.reti per nepotes.Dynus.ibi fidei restituendi nepotibus si non administret.Dy.in gl.i ibi ad hoc vt sit curator idē q̄ esset dubiū quare reliquisset q̄ semp presumit in dubio hac ꝓplationē relinquere vt sit tutor.vt.j.de excu.tu.l.nesennio.cū trib⁹.ll.se. ꝛ ió q̄ sequit in gl.alioquin cessat hec.l.dic si certū est q̄ non reliquit cōtēplatione tutele ꝛ ió dicit aut certū est q̄ ꝓtēplatione tutele vel curē est legatū relictū aut certū est q̄ nō aut dubitat. primo casu nō est dubiū q̄ amittit legatū si recusat administrationē susc̄ipere.vt.ī.ti.ꝓri.l.qui tutelā.ꝛ de lega.i.l.etiā cum filibus. ¶ Scō casu non.vt.d.l.nesennius de excu.tuto.et tetigi, eo.ti.l.

eo.tit.l.scire oportet.§.j.ꝛ.l.gapus.ꝛ.l.iureperitos.§.fi. ¶ Tertio casu quādo dubitat cōtēplatiōe tutele vel curē relictū presumitur.vt.j.de excu.tuto.l.sed ꝛ hec nimiū scrupulosa.ꝛ hic sine legatum precedat administrationē initūctā a testatore sine sequat.ꝛ ita debet hic intelligi ꝛ facit.C.de leg.l.ab administratione.ꝛ qō ibi no.ꝛ dixi.Jn glo.rē pupilli saluā fore ꝛc.in fi.imo excusatio autē propōmitur.vt ibi no.Old. ¶ Jn glo.vlt.ibi gerere voluerit.imo dic fideicommissum restituendū si negligat administrare.vt.j.de excusa.tuto.l.quidam.nam per excusationem se subtrahere non potest.vt in.§.amittere.ꝛ.ī.dixi.Dy.

¶ De legitimis tutoribus. Rubrica.

1 ☞ Adoptiuis an deferri possit hereditas.
2 Minor an possit esse doctor.
3 Dominus requisitus nō iuuans vasallū an perdat ius suum.
4 Pater cum filijs an habeant vocem quando parochiani habēt vocem in electione.
5 Consuetudo q̄ eps succedat forensibus intestatis an intelligat de his qui nō possunt testari sicut sunt minores ꝛ furiosi.

Super rubrica. Vide Bzo.in sum.hoc ti.ꝛ ibi etiā cōtinuatio rubrice colligi pōt ꝛ ex ordine tutelarū ꝛ habēt quidā in rubrica ꝛ curatorib⁹ ꝛ male q̄ nō datur a lege:sed adolescente demū petēte.vt instit.de cura.in prin.ꝛ.§.itē inuiti.ni si furiosi:ꝛ pdigis post interdictū factū a iudice.vt patet instī. de cur.§.itē furiosi.ꝛ.j.de cura.fu.l.j.ꝛde talibus curatoribus nō tractat hic ti.Dy.Et ad hoc facit q̄ no.j.de tut.ꝛ curat.dat.ab his.l.ventri.§.j.Quādo deferat tutela ꝛ hereditas ꝛ quādo hereditas ꝛ nō tutela.j.eo.l.j.ꝛ nūquid adoptiuis deferat hereditas † ꝛ an cognati admittant ad tutelā in defectū agnatorum.ꝛ an minor † possit esse doctor cū doc.habeāt iurisdictionē quādiu speratur tutela legitima nō succedit primo:legitimus

3 ea.l.§.si apud hostes.ꝛ an dñs † nō iuuās vasallū requisit⁹ perdat ius suū per quā capitis diminutionem pereat tutela legitima.j.eo.l.ij.de tutela legitima que deferī ex mēte.xij.tab.patronis.j.eo.l.iij.ꝛ habet locū directa actio quādo ex mēte expressa si ex tacita vtilis:quādo tutor legitimus impedimento perpetuo succedit primo:legitimis si temporali nō:sed datiuus.ea.

4 l.§.si duo.ꝛ faciūt ad questionē si parochiani † habēt vocē in electione vtrū pater cū filijs habeat vocem an solus pater ꝛ si duo sunt fratres vnus pupillus alius adult⁹.sed minor an succedat in legitima vel datiua q̄ pater sit tutor:legitimus filij.ea.l.§.fi.ꝛ an pater teneat satisdare in.l.seq.q̄ incipit quo defuncto. ¶ Nō legitimos tutores dat.l.ij.tab.nō tamē possunt administrare nisi quinq̄ interueniētibus.j.eo.l.legitimos.ꝛ qō ex honestate persone ꝛ modico patrimonio excusat patronus tutorē a satisdando ꝛ q̄ hereditas liberti magis est debita patrono quā agnati agnato.intestatus dicit quo ad tutelā qui tutorē non de-

5 dit:facit q̄ † si cōsuetudo est q̄ episcopus succedat forēnibus in testatis q̄ nō intelligat de his qui nō possunt testari sicut minores ꝛ furiosi. ¶ Nō femine ꝓximioris gradus non impediāt masculos vlterioris gradus.vt.j.eod.agnato.ꝛ an in defectum agnatorum admittantur ad tutelam cognati.

1 ☞ Tutela an deferatur adoptiuis.
2 Cognati in defectū agnatorū ad admittantur ad tutelam.
3 Minor non potest esse iudex quāuis possit doctorari.

Legitime tutele. Diuiditur in tres partes. ¶ Jn prima ponit quib⁹ deferanī legitime tutele:q̄ agnatis ꝛ cōsanguineis. ¶ Jn scōa ponit rō delationis.ī.q̄ vocant ad successionē ne bona dilapident. ¶ Jn tertia excipe a primo dicto ꝛ hoc prosequit vsq̄ ad fi.Ponēdo plures casus in quibus defert tutela ꝛ nō hereditas.Dy.ibi ꝛdē tuerentur. Jstud idē debet esse scriptū per geminū ij ꝛ ꝓnūciari.vnde versus scribe.Dy.si vis vbanus haberi.Dy.in ver.interdū alibi.i. ad aliū pertinet.Dy.Et iste ver.loquit de inhabilitate perpetui:inferior.§.de inhabilitate temporali.vt ibi dicit.Dy.ibi ad agnatā puta sororem.Dy.ibi ad agnatū remotiorem puta patruū.Dy.ibi in libertinis puberibus.dy.ibi patrona obtinebit sola.dy.ibi filia nā filie defertur hereditas ꝛ tutela nepoti.dyn.

1 ¶ Querit glo.nunquid adoptiuis † deferatur tutela.ꝛ tunc tenet q̄ nō.Ja.de ra.tenet cōtrarij per rationē huius.l.q̄ vbi hereditatis cōmodū.Jbi onus tutele nā per.l.defertur adoptiuo hereditas ergo ꝛ tutela.vt.j.de suis ꝛ legiti.here.l.i.in fi.ꝛ.l.ij.§. parui.Nō obst.verba huius.l.quibus inheret glo.ibi ꝛ consanguineis q̄ cōsiderari debet ratio magis quā verba ꝛ ratio declarat ꝛ limitat dictū.vt.j.de leg.ij.l.cū pater.§.dulcissimis.Jac.de

2 ra.Jtē querit glo.vtrū isto iure admitterent cognati † ad tutelam maxime in defectū agnatorū:ꝛ tenet q̄ nō.de hoc vide qō no.ꝛ dixi.C.eo.l.j.ꝛ auf.ibi signata etiā vbi not.an de iure lombardo tutele deferant cognatis.vde hoc etiā no.institu.de legi. agna.tutela.in fi.ꝛ in sum.huius ti.ī.illud queri posset.vbi indistincte videt teneri q̄ cognatis deferat hodie tutela.Odof.ramen in.d.l.j.C.eo.cōcor.videt cū hac glo.ꝛ ꝓo hoc.j.eo.l.penul. Jbi vel ma.certera ꝛc.ꝛ.j.eo.l.ij.in princ.ꝛ hoc placet Dyn.dici posset cōcordando predicta q̄ scōm verba.l.veri dicit hic glos. sed secundū rationē.l.que magis attendit vt predixi vbi.q̄ deferebat cognatis successio vt in defectū agnatorū etiā iure isto ad tutelā vocarent.Ja.de ra. ¶ Ultimo Ray.adducit istū ver. interdū ad questionē domini Cernoti qui fuit examinatus ad doctoratū.eo existente in minori etate ꝛ opponebat q̄ non poterat doctorari:q̄ doctor habet iurisdictionē.vt in proemio.ff. ꝛ.C.ne filius ꝓo patre.aut.habita.iudex † autē non potest esse minor.vtde re in.di.l.quidā cōsulebat.Sed ꝓo eo facit iste tex. q̄ licet mulier prohibeatur a tutela non per hoc prohibet a doctoratu. ¶ Sed contra hoc multū videt q̄ ad doctoratū sequit iurisdictio.vt dictū est ꝛ ita videnī inseparabilia in quibusvtile per inutile vitiat.Sed dici potest q̄ doctoratus est quid separabile ab exercitio iurisdictionis vnde doctor minor non potest exercere iurisdictionē minor existens:sed factus maior sic.vt de cū istud sit impedimentū temporale nō impedit minorē doctorari:ꝛ ꝓo hoc videt expressum.ī.de testa.tute.l.quero.§.lucius.in fi.ꝛ.j.§.ꝓi.vbi agit de impedimēto temporali.ꝛ ꝓo hoc ī.de postu.l.j.§.puerilia.ꝛ ita dicit terminatū fuisse ꝛ hāc gōnē no.fore per petrū instī.ex quibus cau.man.umit.non licet.§.fin. Ray.Jn glo.ñ.ꝛ ibi cognati put cognatio dicit genus.Old.in fi.subau.nec tat.Old.Jn glo.als.ī.his in fi.ꝛ.j.eo.l.iij.in fi.Oldr. Jn glo.j.rōne naturali ibi nō ex lege vocabant etiā agnatis defic̄ientib⁹.ꝛ.ꝓ hoc optime facit.j.q̄ pe.tu.l.ij.Ol.Si apud hostes,

1 ☞ Vasallus castrum tenens in feudum implorans auxiliū a domino ꝛ dominus deneganit si vasallus perdidit castrum et postea reedificanit an remaneat adhuc vasallus.

Si apud hostes. Quādiu speratur tutela legitima alia legitima loci nō habet:sed interim dat alius a iudice.h.d.vel sic.q̄diu speratur tutor legitimus nō admittat sequēs in gradu q̄ idem est si frater impuberis qui tutela indigebat.dyn.ꝛ hic loquitur de impedimento perpetuo.dy.Jbi sed interim id est captiuitate durāte. dy.Jbi a pretore datur in primo ꝛ scō casu.dy.Jn ver.interdū ibi in eo herede instituto ꝛ adeunte hereditatē.dyn.ibi seruum suum.f.tūc.dy.Jbi eū rogatū.dyn.ibi nō habere quo ad successionē sed tutelā subire cōpellit propter suū debitū ꝛ hoc subdit.ꝛ ꝓo hoc.j.eo.l.tutela.ver.sed si hac.l.ꝛ q̄ ibi no.dy.ibi tergiuersatio.i.fraudulēta licitatio.dy.Jn alia significatione accipit tergiuersari.j.ad turp.l.j.alis est scōa circa princ.ver.tergiuersari.Jbi libertus impubes.dy.ibi assignatus sit per patrē eiusdē⁹ patronū.dy.Jbi apud fratres eius cuius erat assignatus.dyn. ibi ad sororē cui erat assignatus.dy.Et dic q̄ hereditas.sillius liberti eidē assignati.dy.Jn glo.q̄ ꝓximior in fi.dicas clarī⁹. Aut inhabilitas ꝓximioris agnati erat perpetua ꝛ tūc sequēti deferī tutela.vt.l.iij.§.nō tantū autē.ꝛ.l.pen.in prin.ꝛ hac.l.§. interdū,aut erat vel esse sperat tēporalis ꝛ tunc non defertur sequenti agnato.sed medio tempore alius daī a iudice.vt hoc.§. si apud hostes.ꝛ.j.de excu.tuto.l.nō solū.§.sed si libertus.et ibi no.dy.in glo.rogatum.Jbi instit.de fideicō.libertatibus debet dicere in summa de fideicōmiss.libe.ꝛ plene.no.C.de fideicom.liber.i.deberi.dy. ¶ Jn glos.vlti.ibi.sed contra ad precedens responsum.dy.in fi.Ro.vt ibi.dy.ꝛ Jac. ¶ Ultimo ex hoc.§.ver. plane.colligit dy.arg.ad questionē feudalē fi vasallus † qui tenebat in feudū castrū implorauit auxiliū a dño ꝛ dñs denegauit:ex hoc vasallus perdidit castrū ꝛ destructū fuit si postea vasallus reedificauit an adhuc ꝓo ipso castro refecto remaneat vasallus.ꝛ hic est arg.q̄ non sicut patronus hic propter defectum suum perdit ius patronatus.ꝛ ꝓo hoc.C.de infan.expos.l.ij.in auf.de nup.§.ꝛ fortius.ꝛ.C.de lati.liber.toll.l.j.§.sed sciunus.in cōtrariū est.j.de acquir.re.do.l.qua ratione.§.j.ꝛ ad leg.rhodiā. de iac.l.qui leuande.de hoc dicit non esse casum in iuribus feudorum. Posset tamen dici quod si vasallus qui nō adiuuat dominū amittit feudum.vt in vsibus feud.quib.mod.feu.amittat in prin.sic ꝛ econtra ipse tamen.Dy.distinguit aut vasallus potest se defendere sine auxilio domini ꝛ non ꝓsequitur dominus aut non ꝛ tunc dñs ꝓsequi.probatur hec distinctio.ī.locati.l.ité queritur.ī.exercitu.§.ꝛ si fundus.ꝛ.l.ꝛ hec distinctio.Dynus. ¶ Et ad hoc posset adduci.j.de verbo.oblig.l.inter stipulantē. §.sacramenta.cum ibi no.de nane et domo destructa ꝛ refecta.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Legitima. Ibi etiã ea.s.capitis diminutio ne.Dy.cõtingit.s.minima.Dy. In glo.caue a minima p̃m ista iura ⁊ ita loquit.l.tutelas de capitis diminutione:sed hodie cõtra vt nõ tollat minima capitis diminutiõe que per emãcipationẽ cõtingit:nã cũ ab initio nõ impediat inchoari:vt in aut.de here.abtesta.§.ex his.sequit q̃ nec recte inchoatã ex postfacto tollat.argu.C.de cõfir.rut.l.ii vt ꝓponis.⁊ no.j.eo.l.legitimos.in fi.Dy. ibi q̃ in legitimis.q̃ oẽs pereunt omni capitis diminutiõe in persona pupilli contingente.Dy.Ibi in alijs legitimis.Dy.

Tutela. s.dixi de tutela legitima q̃ ex verbis hic de quasi legitima que non ex verbis:sed ex fuia ⁊ mẽte tantũ defert.Ibi date sunt:⁊ sic ex mente tantum.Dy. Ibi ergo q:his defertur tutela quib⁹ defertur hereditas.Dy.Ibi sed si hac.l.emit.de sua propria pecunia emp.Dy. Ibi ad auñdiũ victorinũ.patet ergo q̃ nõ emit de pecunia serui q:tũc haberet locũ cõstitutio ad vbiũ maximũ.vt.j.de manumiss.l.iiij.Dy.licet glo.dicat cõtrariũ ⁊ male.Dy.Ibi in qua speciez in quo casu.Dyn.ibi que ad patronos defunctos quorum isti censẽt esse liberti q̃ abortiui.Dy.Ibi q̃ quidẽ.l.vt diferak primo tutela ad filios patroni.Dy. Ibi manumissis.s. directo.Dy. Itẽ colligit pe.ex hac.l.in pnn.cũ duab⁹ primis gl. q̃ in talib⁹ verbis.l.nõ expressis:sed ex tacita mente cõprehensis in quib⁹ eadẽ sit ratio per omnia vt in expressis habet locũ directa actio:⁊ est casus p̃m eũ.j.vti possi.l.j.in pnnc.de riuis.l.j. §.sed ⁊ fosse.⁊ de cloa.l.j.at vbi nõ est per omnia eadẽ ratio habet locũ vtilis.vt.s.si quadrupes pau.feciſſe dicat.l.pen.⁊ de seruo corrupto.l.vt tantũ.§.j.pet. In glo.nõ suis nummis.l.emptoris.Dy.Ibi quãdo suis emptoris tu dic.s.ferui vt apparet in.l.sed si hac.l.statim allegata.Dy.ibi sed interdũ alias interdum autem.Dy.ibi de suspectis tuto.l.decreto.Sol.vt ibi per Dy.in glo.vt.C.in fi.vel dic vt ibi no.Dy.

1 Tutela pertinet primo ad filios deinde ad nepotes si omnes patroni decesserint.

2 Reliquie supereſſe dicuntur non quo ad tutelã:sed quo ad tutoris personam.

3 Vicini si admittantur ad electionem sacerdotis ⁊ vnus ex illis habet sex filios an admittatur cum filijs.

4 Fratrum duorum quorum vnus est adultus alter pupillus an pupillus habebit tutorem legitimum vel datiuum.

Si duo. Cũ mouẽ ab hostibus capitur capite minui tur in seruitutem redigit succedit seqũs vbi excusat vel remouetur succedit datiuus.h.d.Dy.hoc addito q̃

1 si omnes patroni † decesserint tutela primo ad filios deinde ad nepotes pertinet ibi manumittãt impuberẽ seruũ.Dy.ibi quãnis ille.s.decedẽs.Dy.ibi fuerit captus.s.vnus ex patronis eisdemq; tutoribus.Dy.ibi interim.i.captiuitate durãte.Dy.ibi tutores sunt quasi dicat nõ filij captiui.Dy.ibi redact⁹ sit aliqs ex patronis eisdẽq; tutoribus.Dy.ibi apparet.s.ex duob⁹ proximis casibus siue respõsis.Dyn.ibi pertineat subaudi ⁊ videt q̃ ad nepotẽ pertineat q:nepos ⁊c.Dy.ibi q:⁊ nepos qui a filio nõ procedit.Dy.ibi hec.s.an deferat sola filio:an sola nepoti an vtriq;.Dy. Ibi solũ filiũ pertinet nõ antẽ ad nepotẽ ex alio patrono natũ.Dy.in ver.queri põt.Ibi vel excusatus a tutela liberti impuberis.Dy.ibi succedi nõ posse.s.in tutela.Dy. ibi habuerũt a tutela per remotionẽ vel excusationẽ.Dyn.Ibi nõ vt successio admittatur.i.nõ vt alij legitimi tutores in gradu inferiori proximo succedãt in tutela.q.d.nõ vt alius proximus seqũs in gradu admittat ad tutelã per le.tanq̃ legitimus.Dy. Et hoc ideo q:hic subsunt reliquie precedẽtis ⁊ per hoc appareat male dicere glo.que est.s.de testa.tute.l.si quis sub cõditiõe que indistincte dicit q̃ quomodocũq; desinat legitimus tutor succedit alius legitimus cuius contrariũ hic patet si desinit ita q̃ supersit spes reassumẽde tutele.vt ibi dixi.⁊ no.j.eo.l.intestato.debent ergo superesse reliquie † nõ quo ad tutelã proprie:sed

2 quo ad personã tutoris qui adhuc licet sit remotior vel excusatus ipsam tutelã potest reassumere.Dy.ibi capitis diminutione per quã spes succedendi tollat.Dyn.ibi proximioz agnatis. Dyn.Ibi capite minutus maxima vel media capitis diminutione.Dy.⁊ sic perdit spem succedẽdi sicut agnatus.vt.s.eo.l. ũ. Ibi administratione et non est locus tutele datiue.Dyn. Itẽ no.q̃.§.iste potest adduci ad questionem si est quod con

3 suetudo parochiani seu vicini † admittantur ad electionẽ sacerdotis ⁊ vnus ex vicinis habet sex filios ⁊ venit ad electionẽ cũ omnibus an sit admittendus.pncipiũ huius.§.facit q̃ sic argu.C.de decur.l.licet.⁊.l.filios.lib.x. In cõtrariũ videt q̃ admittantur in capita ⁊ nõ in stirpẽ:⁊ ideo pater excludat filios tanquã prior sicut ⁊ hic filius excludit nepotẽ.⁊ pro hoc.j.de bonis libert.l.si libertus preterito.§.si libertus.⁊.l.si autem.ex duobus

4 assignandis libertis.l.j.in fi.⁊.l.ij.⁊.iij.⁊ insti.de succes.liberto.§. sic.Se ista materia qui vicini ⁊ quomodo debeat ad talem electionem admitti.vide plene per Inno.extra de operis no.nũc. c.cum ex iniuncto.⁊ vide Archi.xvi.q.j.si quis monachus.Itẽ quero si duo sint fratres † vnus pupillus alius adultus,minor tamen.xxv.annorũ.an iste pupillus habebit tutorem legitimũ vel datiuum.⁊ arg.est hic q̃ tutor legitimus nocet.⁊.s.eo.l.j.§. interdũ.⁊.j.eo.l.agnato.quasi ista sint paria nõ esse proximiorẽ in gradu vel esse inhabilẽ sed habilẽ.vt.C.de episcopali audi.l. de creationibus.Jn cõtrariũ q̃ dandus sit a iudice.s.eo.l.j.§.si apud hostes.⁊ arg.j.de excu.tuto.l.nõ solũ.§.libertus. Circa hoc dicũt quidam q̃ aut frater est proximus etati.xxv.annorũ. puta qñ est.xxiij.annorũ.⁊ tunc expectetur ⁊ medio tẽpore detur vnus a iudice: aut est multũ longinquus.⁊ tũc succedat proximior legitimus.Alij dicunt q̃ si est impedimẽtũ perpetuum vt q̃ est perpetuo furiosus vel femina ⁊ tũc succedit proximior legitimus.Si autẽ impedimẽtũ est temporis vt minoris etatis ⁊ tũc detur a iudice per iura predicta.⁊ ad hoc cõcordare videtur.Dy.qui fic no.si tutor legitimus est inhabilis aut ab initio tẽpore delate tutele:⁊ tunc aut illud impedimentũ est perpetuũ vt q̃ femina vel perpetuo mutus.⁊ tũc no.seqũs legitimus.vt s.eo.l.§.interdũ alibi.⁊.j.l.penul.in pnnc.⁊ in fi.aut impedimẽtum est temporale:vt q̃ est minor cui defert vel captus ab hostibus ⁊ tunc non succedit sequens in gradu legitimus:sed datur interim a iudice.vt.o.l.j.§.si apud hostes.⁊ pro hoc de test.tute. l.quero.in fi. Si vero ab initio est habilis ad ministrandum:sed post susceptã tutelã supervenit impedimentum propter q̃ non potest:vel nõ vult administrare tunc aut remanent reliquie prioris administrationis q̃ adhuc posset administrare eandem tutelam eodem iure ⁊ cessat legitima ⁊ succedit datiua.vt hac ea. l.versũ.queri potest.Aut non remanent priores reliquie vt quia mortuus vel capite minutus tunc succedit legitimus.vt hoc.§. ver.non tantum.Dyn.Et vide quod no.j.de tute.⁊ra.distra.l.si tutor reipublice.§.j.

Si parens. Ibi inuicem legitimi.q.d.nõ vere legitimi.Dyn.Jn glo.est ergo ibi hoc iure imo forsan nec hoc iure quãdo pater tutor dat filio:nã pater bene est agnatus filio cũ ei tanq̃ agnatus etiã iure isto succedat: vt institu.de legitima agnatorũ successione.§.fin.ergo tutor est. vt.j.de reg.iur.l.quo tutela.Dy.

Quod defuncto. Scz patre emãcipãte eodẽ q̃ tutore.Dy.ibi fratri vel sororis impuberis.Dy. Sed quero nũquid pater tutor filij debeat satisdare.⁊ videt q̃ sic arg.s.l.pxi.vbi dicit q̃ sustinet vicem legitimi tutoris qui satisdat.⁊ pro hoc arg.j.de obseq.patro.pe.l.licet.l.parẽte. ⁊.l.liberto.Sed arg.cõtra.C.de secũ.nup.l.si quis prioris.§.fin.⁊ de bonis que libe.l.cũ oportet.§.pe.Dic q̃ hoc fiet causa cognita vt in patrono.vt.j.l.proxi.⁊ argu.C.qui ⁊ aduer.quos.l.fina. Vel potest dici q̃ nõ satisdet:q:cũ possit alios tutores filij a satisdatiõe releuare per suũ testimoniũ.vt.C.de episcopali audi.l.de creationib⁹.multo fortiꝰ seipsum.Ja.de ra.⁊ Uber.hoc forte verũ nisi pater esset vilis ⁊ verisimile sic eũ dilapidare bona filij tũc enim forte satisdaret.argu.j.ad trebel.Imperator.cũ ibi no.⁊ arg.j.l.proxi.vel forte tũc tanq̃ suspectus remouendus ⁊ daretur alius.Jn glo.in fi.vbi simile no. Sed cõtrariũ not. d.l.iij.C.de legiti.tuto.sed dic vt not.instituta de fiduciaria tute.in fi.Dy.tamen videtur appꝓbare ⁊ sequi hanc glo.

Legitimos. Ibi lex.xij.tabularũ.vt.s.e. l.j.Ibi cogi satisdare rẽ pupilli saluã fore.Dy. Ibi sed hec que dicta sunt de satisdatio.prestanda per patronũ ⁊ liberos eius.Dy. ibi ũ substantia modica sit:id est patrimoniũ pupilli.Dyn.Ibi vulgaris.id est vilis.⁊ exꝑone vel quod sequit ꝓ.⁊ ibi modus. id est quãtitas patrimonij seu bonorum pupilli.Dyn.ibi autẽ persona sit honesta vel non.Dy.ibi admittat vel repellat quia ad vtrũq; potest aptari.Dy. Jn glo.j.in fi.est ⁊ quintum necessarium.s.q̃ quãdo tutor cauetur rem pupilli saluam fore exprimat specialiter q̃ pupillum defender.vt.C.de admini.tutoꝝ.l. fi.§.omnẽ autem defensionẽ.istud enim quintum est de substantialibus sicut predicta quatuor.Dy.

In legitimis. Et in his.s.tutoribus.Dy.ibi decerni tutela id est tutele administratio.Dy.admittenda est.i.recipienda.Dyn.in versi.an ergo ibi sit dicendum scilicet q̃ possint se ꝓuocare posito q̃ non sit cautum.Dy.Ibi ne quis subaudi ideo non admittitur ꝓuocatio ne quis ⁊c.Dy.Jn glos.id est.si nullus satisdedit. Notat bene equipollentiã huius glos.Dyn.Jn glo.patronus tutor qui vult solus administrare et ꝓuocat alterum offerendo satisdationi,Dynus.in glos. Sed nonne idem in legitimis nam in testamentarijs

testamẽtarijs ⁊ datiuis expeditum est q̃ admittitur satisdatio. nec enim in illis talis timor est.s.q̃ spes successiõis diminuatur cũ illi nõ succedãt. Dy.in ea.glo.in fi.Sed certe vtrũ hereditas.s.tam liberti q̃ agnati per.l.xij.tab.defertur.Sed dic forte q̃ hec est ratio q:plus est debita patrono liberti hereditas quã agnati agnato:patronus enim si nõ instituatur in parte sibi debita ex bonis liberti habet bonorũ possessi.cõtra tabulas cõtra testamentũ liberti q̃ nõ habet agnatus.Itẽ alienata in fraudẽ patroni reuocant.Sed agnatus nõ reuocat in fraudẽ eius alienata nisi forte sit de successorib⁹ qui reuocãt per querelã inofficiose donationis.Dyn.C.de inofficiosi.dona.per totũ.eandem opi.sequitur Jac.de are.per eandẽ rationẽ.s.q:hereditas liberti est magis debita patrono ⁊ allegat.j.si a parente quis fuerit manumissus.l.non vsq;.Jac.

Si legitimus. Ibi capite minutus sit maxima vel media capitis diminutione hodie olim etiam minima.vt.s.eo.l.ij.⁊ institu.de capit.dimi.§. minima.⁊ hec in glo.no.Dy.

1 Successio forensium abintestato morientium spectat ad episcopum ⁊ quid si moriatur filiussa.

Intestato. Ibi tutela legitima. Dy.ibi idẽ dicemus.s.q̃ videat intestatus decedere q̃tum ad tutelam.Dy.ibi filio impubere legitimo.Dy.item allegatur hec lex pro determinatione questionis que dicit fuisse vltra montes ⁊ de recenti

1 fuit in ciuitate venetiarũ vbi est cõsuetudo q̃ successores † forẽtium morientiũ abintestato spectent ad episcopum mortẽ filiussa,vel furiosus vel alius qui testari nõ poterat nunquid hec consuetudo in talibus vendicet sibi locũ.⁊ dicitur terminatũ fuisse q̃ non q:ille proprie decedit intestatus qui potest facere testamentũ ⁊ non facit vt hic.pro hoc.j.de suis ⁊ legitimis.l.j.⁊ insti. de hered.abintestato.in pnn.⁊ q:verba talis consuetudinis cũ sint contra iura debent stricte non large intelligi.vt.s.de legib⁹. l.q̃ non contra rationem.Ray.Jn glo.vlti.ubi sub conditione. ⁊.C.eo.l.18.§.queri potest.Dy.

Si reliquero. Ibi fratrem meũ maiorẽ xxv. annis qui est mihi in secũdo gradu.Sed filio meo in tertio gradu.Dy. vt glo.no.Sed fili.⁊ fm Jac.de are.forte hodie corrigit hec.l.q:nepos tantũ.⁊ non patruus succederet.vt in aut.de here.abintestato.§.si igitur.Jac.de are.⁊ que aut.signata est.C. de legitimis hered.authen.post fratres.

Si plures sunt agnati. Non eodẽ gradu constituti.Dy.in glo.ibi de tutelis ⁊ ra.distrahendis.l.si tutor reipublice causa.

1 **Agnato.** a Jn remotiori gradu quã sit femina.Dy.Ibi propiori.i.proximior in gradu pupillo de cuius tutela agitur.Dy.Ibi non obstitit.i.non obstat.Dyn.agnato quo minus ⁊c. Dy.ibi ideo q̃ patruus sic construe ideo q̃ patruꝰ erit legitimus tutor filij:loco habentem sororem consanguineam ibi fratris sui.scilicet matertere.Dyn.⁊ ista litera nec matertera ⁊c.est arg.q̃ decisiones agnatis isto iure vocabantur cognati ad tutelam de quo no.⁊ dixi.s.eo.l.j.Et secũdum hoc dic q̃ impubes habebat materterã que erat in tertio gradu ⁊ filios auunculi.⁊ secundũ hoc cognati vocant ad tutelã:⁊ sic cõtradi.pnn. huius.l.sed dic q̃ hic deficientibus agnatis.vt no.instit.de legi. agna.tute.in fi. Vel pone casum q̃ quidam habebat impubes filios fratres sui ⁊ materterã preferuntur illi filij fratris vel agnati.sed tunc non conueniret pnncipi.l.q:hec femina non esset tunc in proximiori gradu.sed in pari.Dy. Vel dic fm Ja.de are.q̃ hic erat matertera per adoptio. Vel q̃ hic fratris filij erant tutores testamentarij vel datiui.Ja.q̃ non multum placet quia ex litera non colligitur.

Minus audiens. Concord.de vacatio.⁊ excusat.minorũ.l.sextumdecimũ.§. minus audiẽs.Dy.⁊.C.qui testamẽta facere possunt.l.discretis.⁊ idẽ in muto.s. de tute.l.j.§.mutus.

De tutoribus ⁊ curatoribus datis ab his qui ius dandi habent. Rubrica

1 Eorum imperium an possit preside absente delegari.
2 Pupillo qui in vno loco habuit originem ⁊ in alio habet domicilium:quis dabit tutorem.
3 Curator dari potest ad certam rem tantum.
4 Curatorem habenti dandus est tutor ad hereditatem adeũdã.
5 Tutorum honestas inquirẽda est quãuis etiam sint senatores.
6 Capitulo vacante sede que competant.
7 Papa mortuo turisdictio deuoluitur ad cardinales.
8 Curatorem habenti an alius dari possit.
9 Nepotibus filij spurij an possit aliquid relinqui.
10 Decretum quo datur tutor maior tanq̃ minori sit nullum ipso iure.

Super rubrica. De datiuis a iudice loquit qui de alijs dictum est supra.Dy.q̃ ista ꝓcedit: ⁊ sic patet cõtinuatio.Et pro declaratione materie vide que no.s.de confir.tuto.l.naturali.§. j. Et prima pars rubrice,scilicet qui magistratus habeat ius dandi tutores expeditur.j.eo.l.j.l.in.l.v.⁊.l. ij.mãdante.⁊.l.vbi secũda pars rubrice qui dari possint expeditur.j.eo.l.ius dandi secundo responso.⁊.l.dimus.⁊.l.scire oportet.⁊.l.penul.tertius articulus quibus specialiter de tuto.vel curato.expeditur.j.eod.l.his.§.dimus.⁊.l.ij impuberi.⁊.l.ei qui.in alijs ll.huius tit.ponuntur alij casus ad materiam pertinentes. ⁊ vide Bal.in summa qui dare tutores possunt:dare tutores.⁊

1 quibus.j.eo.l.j.Et an merum imperium † possit delegari preside absente.Et an comites ⁊ missi regis super hoc priuilegiati a principe possunt dare tutores.⁊ an tale priuilegium possit per ciuitatem seu ordinem decurionum concedi.Et quis dabit tu-

2 torem pupillo † qui in vno loco habet originem in alio domicilium ⁊ in tertio patrimonium pendente appel.a sententia denegante excusatio tutoris quis.j.ea.l.cum quidam.An magistratus municipales possint dare tutores.j.eo.l.ius dandi.an pretor possit dare seipsum tutorem.j.eo.l.pretor.Et an is cui est data potestas eligẽdi possit seipsum eligere.An tutor,vel curator dari possit absens ⁊ absenti ignorans ⁊ ignoranti inuitus ⁊ in-

3 uito.j.eod.l.illud.⁊.l.seq. Quod curator † dari possit ad certã rem tantum puta dotem constituendam augendam vel permutandam.j.eo.l.non tantum.An tutoris datio possit committi vel delegari.j.eo.l.nec mãdante.Et an iudex datus ad vniuersitatẽ causarũ possit dare tutores. Si pretor vel episcopus efficiatur furiosus licet nõ priuet dignitate priuet tamen administra-

4 tione.ea.l.§.si pretor. Quod habẽti curatorẽ † det tutor ad hereditatẽ adeũdã.j.eo.l.impuberi.Quod tutoris datio errore ipso iure nõ teneat.j.ea.l.tutor.si petitus.An dat⁹ a iudice excludat matrẽ vel ecõtra.An curator possit dari pupillo.j.eo.l.curator.Quod filius possit dari curator patri dementi licet non debeat ab eo regi si sit saue mẽtis.j.eo.l.is qui. Quod multi videnẽ ex sermonibus prudentes qui sunt prodigi ⁊ dissipatores. ea.l.§.diuus.q̃ hec sint paria aliquid esse factũ vel alꝰ per actũ dispositũ. ad idẽ.j.eo.l.si impuberi.Et tutela patroni legitima q̃ excludat datiuã ⁊ quãdo teneat satisdare vel nõ.an libertus possit se excusare a tutela patroni.j.eo.l.libertus.q̃ absente tutore det curator.j.eo.l.in omnẽ.Quod inquirat de honestate tu-

5 torũ † ⁊ alijs opportunis licet dãdus tutor sit senator.j.eod.l in dãdo.q̃ facit q̃ debẽs doctorari sit examinãdus quãtecũq; dignitatis existat.q̃ absente rectore iurisdictio ⁊ administratio deuoluat ad decuriones.j.eo.l.vbi absunt.Et q̃ vacãte ẽpo ad

6 capitulũ ⁊ que cõpetãt † capitulo vacãte sede ⁊ an capitulũ vel alia vniuersitas possit facere statutũ vel syndicum fine rectore:⁊

7 an mortuo rectore sit finitus syndicat⁹.Et an mortuo papa ꝓ risdictio deuoluat ad cardinales.Et que possint cardinales sede vacãte.⁊ an administratores dati a papa sede vacãte possint beneficia cõferre ⁊ ad quos spectet administratio imperij vacãte imperio. Quãdo ꝓeses mãdat magistratui qõ det tutorẽ intelligit de tutore q̃ ipse magistratus ina autoritate dare põt nõ autoritate ꝓsidis ea.l.j.§.magistratus.Et facit q̃ si papa mãdat capitulo q̃ aliquẽ recipiãt in canonicũ nõ intelligat re-

8 ceptus autoritate pape:sed capituli.Nõ habẽti curatorẽ † possit alius dari.j.e.l.vẽtri.§.curatorẽ.Et que est ratio diuersitatis inter tutorẽ ⁊ curatorẽ ⁊ alias differẽtias inter ipsos.Et an curator sit a lege.⁊ possit dari in testamẽto. Illa via non debet occurri legi.j.eo.l.scire.§.si mater.Et q̃ filij spurij nõ possit esse

9 executor testamẽti paterni.⁊ q̃ nepoti † filij spurij nõ possit aliquid relinqui.Et an existẽti in legatione possit dari tutor.ea.l.§. eos qui.⁊.§.sequen.An existenti in dignitate possit dari tutor in dignitate non existenti vel econtra.j.eodem.l.si qui nõ sunt. Quod tutor debeat dari de ciuitate vnde oriundus est pupillus:si ibi est pupillus si ibi idoneus alias de ciuitatibus vicinis. Et per iudicem illatis ciuitati.j.eo.l.diuus.⁊ an iudex originis dare possit et scribere iudici ciuitatis quod eum cogat et an iudex eum cogere teneatur ad eius mandatũ ⁊ quod electio fiat faciẽda a decẽ tribus eccl'ie si ibi sunt idonei.⁊ si aliqua villa

a Agnato. adde Bar. hic ⁊ i fini li.spec.titu. de tuto.§ si vero.ver.§ pone pf.

Universidad de Deusto
Biblioteca

non habeat consules qui recipiant interdicta quod proximores teneantur etiam aliquos casus vbi recurrit ad iudices vicinos & locavicin a quod curator finiatur finita causa ex qua datur. j. eo.
1 l. curatorem ¶ An decretum †quo datur tutor maior tanquã minor si sit nullam ipso iure siue sit error expressus in sententia siue non. j. eo. l. scie egresse. ¶ Si aliquis habeat bona in duabus ciuitatibus teneatur subire collectam & onera pro omnibus in ciuitate originis. j. eod. l. pupillo. an duo tutores cuiusdam pupilli possint maiorem fideiubere. j. eo. romanus.

1 ☞ Prouincia an possit committi regenda a preside absente.
2 Tutoris datio an competat alicui magistratui.
3 Impetratio an teneat si quis impetrauit a principe quod possit tutorem dare.
4 Index originis potest pupillo tutorem dare.
5 Tutele administratio inspicienda est: non locus bonorum seu facultatum in venditione bonorum pupilli facienda.

Siue proconsul. Duo dicit. primo qui possint dare tutores. secundo quibus. Dyn. Vbi siue proconsulatum vt quia est vicarius generalis proconsulis. Dy. Vbi obtineat prouincie. Quod euenit in casibus qui sequuntur vt tanquam suffectus de quo loquitur leg. C. de offic. eius qui vicem alterius iudi. obtinet. l. iii. vel tanquã vicarius de quo loquitur leg. C. de offic. vica. & prefe. l. i. & horum verum & subducit. dum dicit vel temporis causa. vnde quod sequitur est exponitio superiorius. Oldrad. Vbi eiusdem prouincie scilicet ratione originis. Dyn. Vbi domicilium habent scilicet ratione incolatus. Dyn.

1 ¶ Quere primo nunquid a preside absente possit prouincia regenda committi ita quod delegetur tunc merum imperium. glo. hic videtur sentire quod sic. Contrariũ tenet glos. que est. C. de offi. eius qui vicem alterius iudic. obtinet l. ij. vbi de hoc dixi. Posses dicere quod quantum ad cognitionem possit demãdari. Et ita intelligatur ista glos. & text. d. l. ij. sed quo ad executionem nõ possit & ita loquatur. d. glo. contraria. Et no. de hoc ff. de offi. eius cui mandata est iurisdictio. l. i. §. huius rei. que hic allegatur in glo. Dy. ¶ Item dicit glo. & bene quod tutoris datio †non competit alicui magistratui. Ex eo quod habeat merum vel mixtum imperium vel iurisdictionem nisi lex sic concedat expresse tutoris dationem. vt. ff. de tutel. l. inuito. §. tutoris datio. vbi de hoc plene dixi. Et quo querit glo. an priuatus qui impetrauit †a principe ex priuilegio quod possit tutorem dare sicut sunt multi comites in lombardia qui habent talia priuilegia & partim sunt multi qui appellantur missi regis poterunt dare tutores, glo. tenet quod sic. Et idem Pet. & Jac. de are. per dictum §. tutoris datio. vbi de hoc dixi. & allegantur. j. quod vi aut clam l. prohibere. §. plane. & ibi etiam de hoc dixi. idem puto si tale priuilegium concedatur per decuriones ciuitatis lombardie cum habeant merum & mixtum imperium a pace constantie. nam & ciuitas dat iurisdictionem & consuetudo. vt. C. de em incip. lib. i. Et pro hoc facit glo. que est. C. de prescrip. long. tem. l. fina. que dicit quod hodie ciuitates habent sua regimina sicut olim habebant prouincie. ¶ Vltimo querit hic Dyn. que stionem que tangitur. C. qui petantur tutores. i. quæ talis est. pupillus ex vno loco traxit originem in alio habet domicilium seu incolatum in tertio habet patrimonium. ibi nullum habet domicilii queritur quis debit tutorem isti pupillo. In hoc fuerũt diuerse opi. in causam. & hic vt patet in glo. d. l. i. & ibi de hoc plene dixi & non esset opus replicare sed vt dicta Dy. declarenẽ hic scribam sicut scribit. Et primo allegat q nullus possit dare tutorẽ. nã index originis nõ q dat & bonis que nõ sunt sub sua iurisdictione & esse nõ potest vt. j. eo. l. pupillo de excusa. tuto. de iure perito. §. j. & l. nõ solũ. §. & q testamento. & ff. de testa. tute. l. quero. eadẽ ratione nõ potest dare index domicilii. q bona nõ sunt in eius iurisdictione. ¶ Item index vbi sunt possessiones dare nõ potest q illi demũ dantur tutor: qui est de iurisdictione datis ratiõe originis vel domicilii vt hac. l. in fi. sed in questiõe presupponitur q pupillus in loco patrimonii nõ habebat originẽ vel domicilii & sequitur ergo q ei tutorem dare nõ possint. Preterea tutor dat nõ rebus. sed persone principaliter. vt. ff. de test. tute. l. q: persone. & l. seq. & de confir. tuto. l. j. vltra princ. non ergo res debẽt trahere ad se personã. sed potius ecõtra. ¶ In cõtrariũ q iudices originis & domicilii possint dare tutorẽ patet: q index potest dare tutorẽ bonis que nõ sunt de iurisdi. sua vt. d. l. iure peritos. §. j. sed respõderi potest q ibi habebat bona sub iurisdictione eius scilicet iudicis qui tutorẽ dabit. Sed o g datur sic. lex ista. in fi. parificat quãtũ ad dandũ tutorẽ locũ originis et loci domicilii sine incolatus. sed certũ est q index originis dare potest tutorẽ licet alibi sint bona ergo & index domicilii pro-

a ¶ Jus dãdi. Adde bar. hic & in. l. j. cũ seq. de iurisdi. om. iudicum.

b ¶ Ills. adde Bart. in l. hoc antẽ. in princi. eg qui. cau. in posses. ea.

pter equiparationẽ predictã que hic fit in fin. l. & pro hoc. C. qui dare tuto. pos. l. nec & ff. de excu. tut. l. scire oportet. §. fin. Et tutor nõ datur ratione rerũ sed persone vt dictũ est. Preterea cũ tractat de venditione bonorum pupilli facienda nõ inspicitur
5 †locus vbi sunt facultates. sed vbi tutela administratur vt. j. de rebus eorum. l. magis puto. §. illud. sic ergo & hic. & hec fuit opi. Azo. no. d. l. i. C. vbi petantur tuto. que hic per Dy. approbatur & communiter per doc. licet Dy. in. d. l. i. reprobet opi. Azo. & tenet opi. Bal. de hoc dicit ibi plene dixi etiam fin Jac. de are. Et ad hoc etiã facit q dixi. ff. de liberis agnosce. l. sine contra §. qui et planciauum. versic. & primo colligehanc etiam opi. sequitur hic Ray. si index originis vel domicilii dat tutorem simpliciter secus si exprimeret de re bus alibi positis vt not. d. l. non solum. §. primo. quia testamento. j. de excusa. tuto. & l. propter litem. §. fin. vbi etiam de hoc no. per Jaco. de are. Sed quid si vterq; index. scilicet origins & domicilii dedit diuerso tutores quis preferetur. Dy. dicit quod ille qui primo datus est & si hoc non apparet tunc datus a iudice originis preferatur. arg. j. ad municipa. l. libertus. §. prescriptio. & no. in simili. C. de incol. l. ciues. libro. & in glo. mag. Dy. Tutus crederem si fieri potest in prima questione quod omnes iudices conueniant & concordent in datione tutoris sicut dixi in simili questione quando laicus datur tutor clerico quod conuenire debent index ecclesiasticus & secularis. vt no. C. de epis. & cleri. auc. presbyteros.

Cum quidam. Vbi appellassent a sententia reprobante excusationem. Dyn. vt. j. de excu. tuto. scire oportet. et no. j. de ad. tuto. l. tutores qui post finem. §. tutor datus. et sic non est opus glo. que dicit a datione tutoris olim appellari potuisse hodie contra in fin. id est medio tempore administret. Dy.

a **Tus dandi.** a Vbi sed illum scilicet tutorem dare possunt. Dy. Vbi agro. id est. villa. Dy. In fi. ratione originis vel incolatus. vt. ff. eo. l. j. in fi. Dy.

1 ☞ Eligendi potestate alicui commissa non intelligitur quod seipsum eligere possit.
2 Eligendi sortem habens potest seipsum eligere in electione officialium ciuitatis tantum.

Pretor. Bene facit. l. ista quod si cõmissa est potestas †alicui eligendi q nõ possit seipsum eligere vnum ex seipsis. Dyn. pro hoc extra. de electione. c. cum in iure. vbi de hoc no. per omnes & j. eodem l. vbi absunt. & vide de istis electionibus qõ nota
1 ui infra de verbo. obligatio. l. eam qui certarum. §. primo. ¶ Vi
2 di de consuetudine & de facto seruari in electione † officialium ciuitatis quod habens sortem eligendi eligit seipsum quod forte de iure fieri non posset nisi consuetudo seu tacitus consensus ciuium hoc induxisset.

b **Illud.** b Oppo. glo. & nõ soluit de. l. post mortem. §. fi. ff. de adop. qui est actus priuatus & qui non cõtrahitur inter absentes sicut nec cognitio naturalis: at hic in tutela que est munus publicum vnde cadit in ignoratẽ & absente. vel dic secundum Ja. de bel. quod aliud in tutela & aliud in ad optione & arrogatione vt eodem titu. l. nec & absens. & est ratio: quia tutor datur inuitus & inuito vt. j. titulo. §. j. i. in princip. ergo absens & absenti, vt. j. de regulis iuris. l. qui potest. sed in adoptione & arrogatione secus vt. ff. de adoptio. l. fi. in princip. & l. in adoptionibus ite quia tutela est inuenta ad prouisionem pupillorum & ideo in ea plenius subuenitur. Jacob. de bel. Et ne decipiant nos glos, istarum duarum legum & additiones hic posite per Dy. & Jacob. de are. ad ipsas glo. & que additiones communiter sunt male signate & corupte dicatis qõ quatenus glo. j. que est in hac l. illud. dicit q curator absens dari nõ potest intelligendũ est sm Jaco. de are. in curatore dato ad litem & sic loquuntur. ll. hic in glo. alleg. sed in curatore generali dicendum est idem q in tutore: quia est publicũ munus vt. j. de munere. & honor. l. si quis magistratus. ad hoc quod quis inuitus cogitur vt ibi & C. de admi. tut. l. fi. circa prin. & institu. de excu. tuto. ergo absens dari potest. vt in dicta regula iuris qui potest. Jaco. ¶ Quatenus autem gloss. l. seq. dicit q secus est in curatore qui dari non potest ignoranti vel inuito dicendum est q verum est in curatore generali qui nõ datur nisi petenti & volenti vt probat. l. in glo. alleg. j. eo. l. si impuberi. in fi. curator autẽ ad lit. datur inuito vt insti. de curato. §. item inuiti ergo & absenti vt dicta regula iuris qui potest. vt. j. de fideicommis. libe. l. iiis. §. illud. Dy. & de tali loquitur. ff. de tutel. qui habet. §. si pupillus.

Non tantum.

Non tantum. Curator constitui potest ad certã rem tantũ. hoc dicit. Dy. Vbi ei quoq; s. adulte. Dyn. Et facit. C. de iur. do. l. mulier & eo. ti. l. mater.

1 ☞ Tutoris datio an possit committi vel delegari.
2 Judex ad vniuersitatem causarum delegatus: an possit dare tutorem.

Hec mandante. Alicui priuato qui iurisdictionẽ nõ habet. Dy. Et pro hoc cessat cõtrariũ. Et si facultates pupilli sunt magne. Jacob. de are. de hoc an tutoris
1 datio †possit delegari vel committi hic no. in glo. & no. & dixi. ff. de tutel. iucto. ff. tutor. datio. per Azo. in sum. qui dari tuto. possunt. §. j. & per Host. in sum. de offic. deleg. §. quid pertinet versi. sed quid & in glos. insti. de attil. tuto. §. fi. in puncijs. & §. sed hoc iure per Host. in summa. d. titu. de offi. leg. ver. poterit ergo legatus & ver. sequen. ¶ Ex quibus videtur quod index delegatus
2 †ad vniuersitatem causarum possit dare tutorem cum fungatur vice ordinarij. vt. C. de offi. eius qui vicem alte. iudi. obtinet. l. j. & ff. contrarium puto verum vt. ff. eodem. l. j. cum ibi notatis non enim habens & omnis habens iurisdi. ordinariam hoc potest vt ibi no. & dixi.

Si pretor. Furor vel dementia superueniẽs nõ tollit dignitatem sed administrationẽ sic. hoc dicit Dyn. quod bene facit si episcopus efficiatur furiosus licet remaneat episcopus non possit tamen conferre beneficia quasi per furorem sit priuatus exercitio & administratione dignitatis. Dynus. Ibi preles sit nõ obstante furore superueniẽte. Dynus.

Dari tutor. Ibi omni die forte etiã die dominico cum hoc spectet ad pietatem vt extra de ferijs. c. fi. Quod verum puto si fine inquisitione detur et res celeritatem desideret secus si cum inquisitione vt. ff. de cõfirma. tuto. l. naturali in fi. Jac. Ad hoc vide qõ no. ff. de tutel. l. qui habet. §. fi pupillus ver. quolibet loco. & ibi de hoc dixi. versi. Item op. quod quilibet loco: quod dixi de die dominico dubium habet nisi sicut dixi res desideraret celeritatem quia dies dominicus debet esse a talibus actibus alienus. vt. C. de fer. l. dies festi vbi de ista die dominica pulchra dixi.

Furioso & furiose. Impuberibus vel adultis. Dyn. In fi. & valebit ratione etatis. Dy.

Impuberi. Etiã curatorẽ habenti sit aliqua dubitatio q: aditiõi hereditatis nõ potest curator autorem prebere vt. j. de app. cũ in vna. §. tutor. & que sit ratio dic vt ibi Dyn. & vide quod no. & dixi. ff. de testa. tute. l. si nemo. & l. si hereditas. In gloss. prima. ibi dici posse scilicet quod possit adire indicante si tutorem non habet. Dynus. Ibi vt ibi nota. & supra de testamenta. tute. l. si nemo. Dynus. Ibi vt pupillo maiori in fanti. Dynus. Ibi cum in vna. §. primo. contrarium nota. dicta l. bonorum. §. qui admitti ad bonorum possessio. possunt. sed quod hic dicitur. Et non verius est et. C. de iure deliberan. l. potuit. Dyn.

1 ☞ Tutor si datus fuerit per errorẽ ei cui dari non debeat datio non tenet.
2 Legitimus superueniens an excludat datiuum.
3 Confirmatus heres habetur loco datiui & non loco legitimi.

Tutor. Si tutor datur †per errorem ei cui dari non debuit non tenet datio ipso iure. hoc dicit. Dynus. ibi habenti quod fieri non debet quia habenti tuto. &c. vt. C. in quibus cau. tuto. habenti per totum. ibi absente eo scilicet tutore. Dynus. qui vere tutor erat ibi nulla est ipso iure ratio earum rerum in quibus habebat tuto. Sed ratio aliarum bene teneret. vt. j. de excu. tuto. l. propter litem. Dynus. Ibi maxime scilicet nõ valet tutor. datio ipso iure vt sequitur. & ad hoc facit. j. eodem. l. scie cum ibi nota. Querit gloss. si aliquis preuenit matrem in tutela an preferatur ipsi matri vel mater sibi. & determinat quod nihilominus mater preferatur. Contrarium huius determinatur. C. quãdo. mulie. tut. offi. fun. potest. authenti. matri et anie vbi de hoc dixi. quam opinio. ibi sequitur glo. per. l. fi vt proponis. C. de cõfir. tu. sed quod hic determinatur verius est scõm Dyn. quod licet mater vere non sit tutrix antequã petit vt in authen. de heredi. abinte. §. ex his in fin. & vt sine prohibitione matres deb. trices. §. j. ex quo tamen petit incepit esse legitima tutrix. vt infra ad tertul. l. j. §. si mater. & quod sit legitima tutrix bene probatur. C. ad tertul. l. omnem. & in quibus causis pignus tacite contrahitur. l. penulti. licet Dyn. eas non alleget sed lege cauetur
2 quod legitimus †superueniens excludit datiuum vt de tute. et ra. distra. l. si tutor reipublice. §. j. ergo bene includitur quod mater repellat datiuum: & ad. l. si vt proponis per quod gloss. tenet opi. contrariam dicta. auf. matrix auie. respondeas quod cõfirmatus †habet loco datiui non legitimi vt no. d. auf. matri & dixi. ff. de confir. tuto. super rubrica. & ideo non mirum si no excludat alium datiuum. Dy. vel si teneas opi. contrariam posses dicere quod tunc posset ei adiungi curator. arg. d. l. si vt proponis. & C. de testa. tute. l. si pupillorum secundum Jacob. de are. vel secundum eum potest distingui aut matri post moram vel negligentiam imputari in petenda tutela & tunc sit vera illa gloss. que est in. d. authen. matri & anie scilicet quod mater repellatur nec petere possit remoueri datum a iudice. Si autem non fuit negligens sed preuenta per datiuum precipiti festinatione tũc vera sit hec gloss. quod mater admittatur & datiuus repellatur. pro hoc. j. de adulte. l. si maritus peruenerit. & finali. de iure fisci. l. edicto. §. cum ante. Et in hac opinione sunt etiam Pe. & Odofre. & communiter moderni. pro qua opinione etiam bene facit licet non allegent de manumissio. l. is qui. §. vnde queri de acquirenda hereditа. l. cum solus. et de administratione tuto. l. tutor qui repertorium. §. si tutor cessauerit. de damno infecto. l. si finita. §. fi forte. & dicta. l. secunda. §. sed si forte. infra ad tertull. et de his qui. vt indignis. l. si fororem. & C. qui admit. ad bono. possess. possunt. l. fi. & que dicta sunt de matre idem dicẽdum est in quolibet alio tutore legitimo secundum Old. In glo. non reipublice causa quidam habent reipublice causa sine non & male. Dy.

Curator. De materia huius. l. vide qõ not. institu. de cu. & interdum. & dixi. §. de tute. l. qui habet. In gloss. ibi & sic. i. qr tutor videt impeditus gerere. Old. In fi. a contrario sensu & est casus. j. de auto. tuto. l. curatorem. Dy.

1 ☞ Filius non potest nec debet habere potestatem in patrẽ: nec debet patrem delinquentem reprehendere. & nu. 2.
3 Furiosus si habet patrem & filium quis illorum erit tutor. & an pater preferatur in cura filio. & nu. 4.

Ijs qui. Ibi non possint propter dementiã vel aliam causam. Dyn. Ibi dubitabit quidam habent dubitent. Sed cõmuniter habetur dubitabit. Dyn. Ibi indecorum. id est indecens. Dy. Ibi patrem integre vite alias secus vt sequitur. Ray. ¶ Et erat ratio dubitationis forte propter datam potestatem vt hic patet in gloss. sic & minuitur ibi. §. is illud. & C. in quibus causis pign. tacite contrahitur. l. si mater. Jacob. & quando mulier tute. offic. fungi po. l. secunda. ibi. l. tertia. imo dicta. l. secunda. Dynus. In fine. & nõ dic quod est ratio reuerentie paterne. que sit ratio quare filius teneatur reddere rationem & pater non. vt infra de obseq. l. penulti. Oldra. ¶ Et hoc verum in patre nõ tutore secus si esset tutor: quia tunc bene teneretur reddere rationem vt. C. de dolo. l. si superstite. & j. de libera. leg. laurelius. §. titius. Jacob. & infra. de reb. eorum. l. si pupillorum. §. si pater. item nota quod indecens est quod pater regatur per filium.

a ¶ Item absurdum est quod filius a habeat †aliquam potestatem in patre extra de maio. & obedie. c. cum inferior. Item filius
1 tem in patre extra de maio. & obedie. c. cum inferior. Item filius
2 †non debet patrem etiam delinquentem reprehẽdere extra de here. cum ex iniuncto. §. penul. mirabilis enim est insanie quod filius patrem vel discipulus magistratũ subiicere debeat. & ci. distinc. quis dubitat. ¶ Sed quero de questione de qua interro
3 gatus fui in Romana curia, aliquis furiosus †habet patrem et filium quis erit eius curator pater an filius. ¶ Et videtur quod filius preferatur in cura argumen. huius. l. & j. de curat. furio. l. i. in fin. sicut etiam prefertur successioni vt. C. de suis & legi heredibus authen. ti. in successione. regulariter enim vbi est hereditas & tutela. ff. de legi. heredi. l. i. & institu. de legitima patronorum tute. §. fina. & quia cura furiosi defertur legitimis. vt. j. de cura. furio. l. sepe & institu. de cura. §. item prodigi. in contrarium quod
4 pater †preferatur in cura ista quia non est amor qui vincat paternum. vt. C. de cura. furio. l. vlti. vbi de hoc et pro hoc etiam fecit princip. huius. l. si subtiliter aduertatur dum dicit filium dari debere curatorem pater potius quã aliquis extraneus quod satis innuit quod si esset alius coniunctus sicut pater quod preferatur filio in ipsa cura quasi decentius sit & honestius patrem esse curatorem quam filium quia cessat inconueniens de quo hic habetur in litera. scilicet quod pater rogatur a filio & ita cõsului interrogatus de questiõe predicta. scilicet quod pater preferatur & in hoc consenserunt plures alij magni aduocati curie de hoc interrogati.

a ¶ Filius. Vide de hac mã Bal. in l. si fuerit. C. de dolo & p Bar. hic.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Diuus. Intrinseca cognoscuntur per extrinseca.h.d. Unde versus. Intima per mores cognoscūtur exteriores.z cato sermo hominum mores celat ac indicat idem. z ad hoc bene concor.ff.de condi.insti.l.quedam cum ibi nota.et quod dicitur fatuus fatua loquitur.xcij.dist. legimus.alias legitur in Esaia z.xxiij.q.viij.conueniorz ad hoc.ff.de edil.edic. l.i.§.vltimo.z.l.ob que vitia circa princip.nam z alibi dicitur loquela tua manifestum te facit vt.d.c.legimus.z.xcvij. dist.n. bilissimus z in passione dominica z de hoc hic in glosf.sed certe ex hoc.§.colligi videtur cōtrarium quia licet ex sermonibus videretur sane mentis tamen in act.erat oppositum vt hic patet z tales sunt multi q̄ prima facie videntur prudentes z virtuosi ex eorum sermonibus.sed in operibus est totum oppositum.Et alibi dicitur quod multi fingunt dementiayt onera detractent. vt infra de cura.furiosi.l.furiose vbi de hoc. ¶Sic ergo q̄ regulariter est verum quod ex sermonibus quis iudicetur nisi opera contrarium detegant z hoc est quod dicebat saluator noster in euangelio Matt.vij.a fructibus eorum cognoscetis eos.id est ab operibus in fin.fic etiam dicitur quis prodigus fame sue.C. de his qui poten.nomine.l.i.in fi.Ray. ¶Et cane a glo.que dicit quod mater necesse non habet petere curatorē quia tex.est.ff. ad tertul.l.j.§.si mater.

1 ☞Factū esse vel per actū dispositū ad idē fieri a pari pcedūt.
2 Pupillo impuberi seu pupille fernis fi est relicta hereditas z fideicomis.libertas.z illā adire recusat cogi pōt ad illā adeundū.
3 Seruus si manumittat ex fideicōmissaria causa etiā si coactus patronus manumittit tūc admittitur ad eius successionem.

Si impuberi. Hec lex summarie dicit. Et ad hoc allegat quod ista duo sunt paria;aliquid in suo esse cōsistere vel tale actū precedere qui de proximo rem producat in
1 esse.vel sic,aliquid esse factū † vel fieri per actum dispositum ad idem sunt paria.ad idem.ff.de testa.milit.l.fi.z de condi.insti.l.si mulier.§.si quis hereditarium seruum.quod est verū nisi lex expresse requirat esse completum.vt.ff.de condi.z demon.l.qui heredi.§.fi.Pet.z Bn.de pisis.Et per hoc patet sol.ad.l.j.§.ver. interdum autem.ff.de legiti.hered.licet glo.hic aliter soluat z nō
2 sit bene. ¶Vel dic clarius casum si impuberi pupillo † vel pupille seruo relicta sit hereditas z libertas fideicommissaria z heres adire recusat ad adeundum cogitur ad restituendum here-
a ¶Vbi.Alde q̄ hāc.l. limitat Angel.i.l.testi. C. de testa. Bar.i.l.j.§. solent.ff. qui ap.fit. ang. i.l. vacātia. C.de bo.vacan.lib.x. tutori ad hoc constituto qui desinet restituta heredi.z succedet patronus legitimus tutor infra de eo cui directa libertas foret relicta patronus tamen hoc casu satisdare tenetur:si tamen pupilla curatorem petat patronum facta adulta dabitur sibi sine satisdatione.ibi z hereditas per eundem heredem prestanda. Dyn.ibi eum instituntum. Dyn. Ibi restituatur hereditas quādo restituta patronus tutor erat legitimus. Jacob.nam superueniente legitima fugatur datiua vt.ff.de tute.z rat.distra.l.si tutor reipublice.§.j. Jacob.ab eo scilicet iudice. Dyn. Ibi ab herede eodemq; patrono suscipiente tutelam legitimam.ibi idem in eo sed non per omnia idem.non enim isto casu heres erit tutor cum sit ortiuus libertus.vt.ff.titu.j.l.iij.§.plautius. dic ergo per omnia idē eo casu quo heres esset de familia testatoris. Jacob. Jn ver.quamuis respicit literam z rem saluam foze ꝛc. Jac. in ver.quamuis ibi eum heredem institutum. Oldr. Ibi qui.id est inquantū. Dyn. Ibi priuauit.id est priuare voluit. Dyn.nolendo adire heredi.id quod habet nam subijcit tutelam et ad eius hereditatem admittitur vt.ff.titu.j.l.iij.in princip.ergo ꝛc. Quamuis gloss.aliter innuat propter quasdam.ll.quevidentur contrarie. Sed non sunt quia loquuntur quando libertas competit ex senatusconsul.non ex manumissione alicuius:quia tūc quando ex senatusconsul.distinguitur vtrum ex vltimiano senatusconsulto perueniat ad libertatem an ex rubriano senatus
3 consulto. † Sed quando seruus manumittitur ex fideicommissi. causa etiam si coactus patronus manumittit vt hic fuit admittitur ad eius successionem z tutelam subijt vt dicta.l.iij.in prin. ff.titu.priori. Dyn. Ibi sine vinculo cautionis scilicet rem pupilli saluam fore. Dy. ¶Jn glos.§.in fine.de hoc no.instit.qui dari tuto.possunt in princip. Jn gloss.j.eodem.l.curatorem ibi ex causa.hic vero ad causam.id est ad certum actum hoc est restituendam hereditatem vt z ibi not. Ray. ¶Vel hic superuenit tutor legitimus restituta hereditate ibi nō quare ꝛc.vt infra de tute.z ra.distra.l.si tutor reipublice causa.§.primo.in gloss.id est caueat in fin.z probatur.infra de tute.z ratio.distra.l.si tutor rei publice causa.§.j.z not.ff.de testa.tute.l.si quis sub conditione. Ray. Jn gloss.scilicet vt sicut liberti tuto.in fine. Cōsideramus ergo hic circa quod principaliter cessauit hoc est circa actionem argum.j.de auto.tuto.l.prima.z ad trebell.l.j.§.fuit quesitum. Tho.

1 ☞Libertus ad tutelam patroni vocatus non potest pretendere communes excusationes.

Libertus. Si aliquā cōmunē habeat ex-
1 cusationē;nā libertus † quādo vocat ad tutelā patroni non potest pretendere communes excusationes nisi ille patronus vel filij ei⁹ ad quoū tutelam vocatur sint amissuri aliqua iura patronat⁹,nā tunc potest se excusare tanq̄ si ad tutelam alicuius extranei vocaretur.z ita debet intelligi hec lex. Dy. Jbi quā qui subandi illis. Dy. ibi iura.f.integra. Dy.

Nomnem rem. Preterquā adeundā hereditatem.vt.ff.eo. l.impuberi. Dy.

Nec ille. Scilicet qui fuit absens causa reipublice. Dy. Jbi definit tutor esse.f.vt alius tutor;desinit nisi absens definit esse tutor. Dy. Jbi q̄ scilicet vt alius curator detur in locum absentis z ille absens non desinat esse tutor. Dy.

1 ☞Doctoratum accipiens q̄tumcūq; sit magne autoritatis z nobilitatis debet per collegium examinari.

In dando. Jbi z in eū.expone z pro etiā. z q̄ sequitur inquiritur dic.f. de honestate morū z aliis que exigunt inquiri in tutore dādo ex inquisitione de quibus dicit in glos.Et
1 no.arg.§m Jac.de are.q̄ ille qui debet recipere doctoratū † vel cōuentum quātumcunq; sit magne potentie nobilitatis vel dignitatis debeat examinari per collegium doctorum sicut z alij examinantur. Jac.z pro hoc.ff.eo.l.scire.§.si perfectorum.

1 ☞Episcopo absente eius iurisdictio ad capitulū deuoluit.
2 Capitulum seu vniuersitas an possint statutum facere sine capitulo.
3 Papa mortuo an iurisdictio z administratio transeat ad cardinales.
4 Capitulum sede vacante omnia potest que poterat episcopus.
5 Procurator cesaris potest hereditatem prelatorum adire z nō alius.
6 Rector constituens syndicum cum vniuersitate si decedit an finitum sit eius mandatum.

a **Vbi absunt.** Hec.l.parua multū habet vtilitatis z breuiter dicit q̄ absente magistratu decuriones dant tutores z possunt dare ex seipsis.h.d.Et expone vbi.i.quo casu. ¶Sed magistrat⁹ nō posset dare seipsum vt.ff.eo.l.pretor.vbi de hoc dixi.z est ista.l.euidēs arg.§m Ja.de are.q̄ absente mortuo episcopo † iurisdictio deuoluit ad capitulū.de hoc vide extra ne sede vacante per totum.in sum.illius tit.per Bof.z Ho.z Spec.z extra de maio.z obe.c.cū olim cū ibi not.z.c.his qui.an autem conferre beneficia vel clericos presentare spectet ad capitulum sede vacante.vide.x.titu.ne sede vacante.c.vlti.z.xxiij. distin.presorberi in glo.z per Archidia. Et an cōcedere literas commendatitias vel alienare vide.lxxj.distinc.fraternitatis in
1 glo.per Archi. ¶Et verū capitulum † vel alia vniuersitas possint facere statutum vel cōstitutionē sine prelato.vide per Com post.extra de constitu.c.cum omnes z per Jnnocen.eodem tit. c.cum accessissent.z de hac materia que spectent ad capitulum sede vacāte vide per Archi.extra de maio.z obe.c.j.lib.vj.an vacante sede papali † transeat iurisdictio z administratio ad cardinales z de eorum potestate sede vacante.vide.lxxix.dist.c.nul
2 lus vnquā.z ibidem habes an creare possint alium cardinalem per Archi.dubitatum multum fuit in curia romana vtrum administratores dati a papa in temporalibus z spiritualibus alicui ecclesie sede vacante possent beneficia cōferre. Et q̄ possent sic allegabat.omnes tales vicarij seu administratores dati a papa possunt omnē curā agere quā posset prelat⁹ si viueret.vñ.q.i. circa fi.ibi qui possit eius curam agere omnē ꝛc.z eadē causa et questio.c.quānis teste.ibi enim vero si nullo tempore ꝛc.Ex qui
3 bus apparet qō dixi q̄ omnia possunt que posset prelatus † q̄ qui omne dicit nihil excipit.C.man.l.a procuratore. ff.de vsufr. earū rerū que vsu cōsu.l.j.z de supel.leg.l.fi.z hec fuit sniia Joan. qui hoc notat.lxj.dist.obitū in fi.gl.que incipit per hoc.c.ꝛc.Et
4 est hodie expressum extra de supplē.negligētia prelatorū.c.ecclesie cathedrali.lib.vj.vbi dicit q̄ si sunt deputati ab alio q̄ a summo pontifice nō possunt beneficia cōferre nec mirū q̄z pcurator cesaris † pōt hereditatē adire q̄ nō pōt alius pcurator. primum pbat.ff.de offi.pcu.cesa.l.j.§.vlti. ¶Sed pbat.ff.de accr. here.l.paulus rñ.per pcur.non ob.extra de elec.c.is cui pcu.lib. vj.q; istud arg.nō sequit is cui procuratio plena in spiritualib⁹ et temporalibus

z temporalibus est cōmissa.Jb.potest ergo nullus alius quia ex affirmatiua non concluditur propie negatiua sicut nec ecōtra vt.ff.de testa.ma.l.titia.potest z aliter responderi vt dicatur ille qui habet plenam z liberam in spiritualibus z temporalibus a papa hoc potest sed omnis a papa simpliciter constitutus hāc habere videtur ergo hoc potest:minor probatur per prealleg.c. ecclesie cathedrali z ibi no.per Archid.z pro hoc.ff.de offic.prefec.vrbis.l.j.§.in initio z ita obtentum fuit existente questione de facto.faciūt etiam predicta ad id quod sepe cōtingit in ciuitatibus z vidi pluries in ciuitate pergam vidi ciuitatem plures vacare rectore.aliquādo per expulsionē eius aliquādo per mortem z dubitabatur quid fieri deberet:de cōsilio peritorū dictum fuit q̄ administratio ciuitatis residebat in decuriones seu consiliarios ciuitatis.Et q̄ illi debebant rectorem eligere z ita factū fuit.An autē possint cōstituere syndicum sine rectorem videtur q̄ sic.§.quod cuiuscunq; vniuersi.l.iij.§.si decuriones.in cōtrarium est hec lex quando rector adest z videtur expressium.C.de seruis reipu.ma.l.i.vbi de hoc tetigi z.j.quādo ap.sit.l.j.§.solet. de hoc notatur extra de rescrip.edoceri z faciunt no.per Bart. z Jnno.prealleg.c.cum omnes.z cum accessissent de constit.vide hoc no.in margarita de syndico versic.sed nunquid vniuersitas
6 potest.z in Specu.eodem no.etiam in.d.l.margarita † quod si rector constituit syndicum cum vniuersitate z decessit an finitū sit eius mandatū eodē versi.fi.pone questionē de facto z ad hoc vide in clemen.de procura.c.fi.z per Jnnoc.de fo.compe.c.dilecti.faciunt etiā predicta⁹ mortuo imperatore iurisdictio transeat ad electores imperij.Sed de iure canonico secus imo spectat ad papam vt extra de foro compe.c.licet ex susceptovbi de hoc no.per omnes z maxime per Jnnoc.z est etiam expressum in clemen.de sentē.z re iudi.c.pastoralis.§.vlti.Sed non mirum si predicta statuerunt in eorum fauorem in quibus nō sunt nec fuerunt negligentes nec remissi ad quod tamen nititur Jnnocen.respondere.d.c.licet ex suscepto.que responsiones an sint sufficientes nouit deus.item vide ad materiam huius.l.que dicam.ff.eodem l.diuus z de magist.conue.l.i.§.si quando.Jn glo. presentium ibi.l.maiorem.ad hoc.ff.de re iudi.l.si vni z de decurio.l.spurij.§.fi.

☞Preses prouincie mandās tutorē dari videtur mandasse dari eum qui potest dari ratione sui magistratus.
2 Papa si mandat alicui capitulo q̄ talem in canonicū recipiat: an talis videatur autoritate apostolica receptus.

Magistratus. Jbi quādo pro quod no. Dy.z Jac.z sic colligit Jac.de are.qō
1 quādo preses † prouincie mādat magistratui q̄ det tutorem videtur mandare qō det eum quem potest dare ratione sui magistratus z non eum quem posset preses vt.ff.eod.l.diuus. Et facit
2 quādo papa † mandat alicui capitulo quod recipiant aliquē in canonicum vel in fratrem vel q̄ possint alicui canonicatum et prebendam conferre quod tales non dicantur recepti autoritate apostolica.Sed autoritate capituli z de hoc dixi esse decretalē extrauagantē que incipit contingit. Jac.illa extrauagans est hodie declarata extra de rescrip.cum aliquibus.lib. vj.z ibi de hoc videas per Jo.au.z Archi.

Ventri. Jn.§.curatorē.habēti ibi curator det causa cognita. Et vide de ista materia quod no.vbi dixi.ff.de tute.l.qui habet in prin.z.§.j. Et an curator detur in testamento vide quod dixi.ff.de confir.tuto.l.i.§.fin. Et an curator legitimus sit vt datiuus tantum tenet hic glos.quod sic z pro hoc.ff.de excu.tuto.l.amicissimos.§.fi.licet glo.ibi teneat cōtrarium.sed quod hic not.verius est §m Old.quod vt notaui etiam. C.de epis.z cler.auf.presbyteros que est signata super.l generaliter z cum hac glos.cōcord. alia gloss.que est.ff.de noua.l.fi.§.j.Oldr. Et ratio differentie inter tutorem z curatorem esse potest quod tutoris officium plenius est quam curatoris.nam tutor primus accipit plenitudinē potestatis vbi secundus tutor inuenit locum occupatum curator autem non habet tantam potestatem q̄ tutor;datur principaliter persone secūdario rebus curator autem non.vt.ff.de testa.tute.l.j.persone autē nō differunt tutor z curator.vt.ff.de excu.tuto.l.scire oportet in prin.in glo.vlti.in fi.pro hoc.ff.de auto. tuto l curatorem. Dy.

Scire oportet. Dyn. dicit quod hec lex non est in libris antiquis. Ego tamen in meo qui est satis antiquus eā habeo,vbi magistratus qui recipiunt literas de datis curatoribus. Jacob. Querit gloss.quid in matre et auia.de hoc dic vt plene habetur quando mulier tute.officio fun.potest authen.matri z auie.

1 ☞Prohibitum vna via an possit alia via concedi.
2 Concessum vna via non debet alia via denegari.

Si mater. Jbi ne alia via. No.quod prohibitum † vna via non alia conceditur. Ad hoc extra de ꝛoncur.c.tue z ibi in gloss. Item si quid prohibetur z id per q̄ peruenitur ad illud.vt.ff.de sponsa.l.oratio.itē non debet
2 aliquid † vna via concedi z alia denegari vt extra de cleri.coniug. c.clerici.lib.vj. Et de his vide extra de reg.iur.c.cū quid vna via. lib.vj.cum ibi notatis per Dy.z alios z que ibi dixi.z faciunt predicta argu.q̄ filius spurius non possit esse executor vltime voluntatis patris. Et pro hoc.C.de naturalibus libe.l.legem.z de priuleg⁹ scholarium.l.j.in fi.lib.xij. Oldr. Item facit quod nepoti ex filio spurio non possit patri relinquere nec per nepotem patri queritur.de hoc no.z dixi.C.de natura.libe.l.fina.ibi durante epicio.id est ad hoc vt duret firma defuncti dispositio. Dyn.z pro hoc.C.si contra matris volunta.tutor creatus fuerit.l.ista.Jac.

Eos qui in legatione. Jbi periculū ad eos nō pertinet z ideo nō bene prouidet dando talem tutorem. Jac.fallit si datur a principe vt.ff.l.prozi.§.

Si prefectorum hominem. Jā est in pretoria dignitate cōstitutū. Dy. Jbi dimittet.f.allegatione vt ventat ad gerendū tutelā sibi delatā. Dy. hoc verū si princeps sciebat eū habere excusa.alias secus.z sic intelligo.l.j. de re iud.l.quidam consulebat. Pe. Jbi cū reliquis.id est.inter alia. Dy. que requiruntur in tutore dando ibi necp dignitas ad hoc facit.ff.eo.l.in dando z quod ibi dixi.ibi benigniores. No.z concor.est in glo.vbi de hoc dixi.

Semper autem. Jbi pecuniam dant pro tutela habenda. Dy. ibi pena extraordinaria vt.ff.de tute.l.in eos vbi de hoc. Dyn.in glo.nisi sint idonei.nam tūc confirmantur etiam inuiti nec possunt excusationem pretendere. Dy. Jn glo.vlt.in fi.de hoc z no.ff.de testa.tute.l.ex sententia. Dy.

Et qui non sunt. Jbi vel senatores;id est qui retinēt senatoriā dignitatē.Sed administrationē deposuerunt cōsiliarij non vtrinq; retinent. Dy. Et vide,C.de tut.z cura.clarissimarū personarū.ibi sicut z consiliarij vel senatores quidā non habent plus. Dy. alij habent his qui nō sunt ex consiliarijs vel senatoribus in fi.sunt tamē in alia dignitate. nec ob.l.spadonem.§.j.j.de excu.tuto. Dy.

1 ☞Tutor dari debet per iudicē de ciuitate vnde pupillus est oriundus z si non reperiatur idoneus inquiri debet in ciuitatibus circumuicinis.idem in electione ecclesiastica.
2 Judex non potest dare tutorem sue iurisdictioni nō suppositū.
3 Episcopali sede vacante recurrendū est ad primos episcopos.

Jdeo. Jbi nō ipsos.l.magistratus. Dy.z no tabilis est hec lex que hic in effectu in
1 tendit quod tutor dari debet per iudicē de ciuitate vnde pupillus est oriundus z si ibi non reperitur idoneus inquiri debet in ciuitatibus circumuicinis.idem fit in electione q̄ si reperiatur idoneus in ecclesia vel ciuitate in qua facienda est electio q̄ inde eligi debet alias potest fieri electio in alijs locis.de hoc no.z dixi.C.de epis.z cle.l.m ecclesijs extra de electi.cum nobis olim z.c.cum inter canonicos. Et no.etiam in
2 glo.§.q̄ cuiusq; vniuer.l.plane.item no.q̄ iudex† nō potest dare tutorem non suppositum sue iurisdictioni pro hoc.ff.eo.l.i.in fi.z.l.ius dandi z de confir.tuto.l.naturali.§.j.vbi de hoc dixi.et C.de in lit.dando tuto.super rubrica.z pro hoc vbi pretantur tutores.l.j.sed videtur q̄ posset eum dare z scribere iudici cui ipse tutor subest q̄ eum cogat ad instar interlocutorie de mittendo in pos.rerū que sunt in alieno territorio que potest preferri per indicem coram quo litigatur licet missio fiat per eū in cuius territorio sunt res vt.C.de iudi.properandum.§. finautē rem ver. de hoc dixi.z de bonis auto.iudi.posf.l.cum vnus.§.is qui.sed respon.ibi iudex pronunciat de bonis ratione persone litigantis que ei subest z ideo ratione principalis habet accessoriā expeditionem arg.C.per quas perso.no.acquiritur.l.per libera.at hic tutor non suberat iudici principaliter nec accessorie.z ideo nō potest quicquā de eo pronūciare. ¶Sed nunquid ille iudex tenebit sibi parere.videt qō nō q̄ par in parē ꝛc.vt.ff.de arbit.l. nā magistratus. Sed dic cōtra argu.ff.de offic.eius cui mand. est iurisdictio.l.fi.in fi.z probatur in auf.vt iudi.sine quoquo suffragio.§.si quis vero.nec ob.q̄ par in parē nō habeat imperiū, nam hoc est verum virtute ordinarie iurisdictionis.sed autoritate iurisdictio.in hoc sibi delate a lege z sic quātum ad effectū

Universidad de Deusto
Biblioteca

maior est eo in hoc sicut etiã videamus qõ cardinales includuntur per iudicem seculare loci vbi moritur papa pro electione pape facienda vt extra de electione.c.vbi periculum lib.vi.Jac.de are.de hoc etiã dixi in.d.§.finautem reus in.l.properãdum. Et facit etiam qõ notam de transmissione facienda de malefactore in aut.quãdo in pconincia.C.vbi de crimi.agi opor.circa fin. Sed querit glo.quid si datus est tutor per iudicem ille qui non erat iurisdictioni eius subditus ⁊ ipse datus consensit dationi nunquid valebit.videtur quod non per iura predicta ⁊.ff.de tute.enam municeps ⁊.j.de excu.tuto.l.scire oportet.l.fi. Sloss.tenet contrarium tamen quando videtur consentire.Dy.qui alleg.C.cõmunia vtriusq; iudi.l.i.Sed dicit glo.⁊ bene q̃ secus est in testamentario quia potest dari in testamento etiã alienigena. vt.ff.de testa.tute.l.quero autem.ratio est secundũ Jaco.de are. licet glo.non dicat eum dare quem testator dat vt eodem tit.de testa.tute.l.tutor in incertum.§.quilibet.Jaco.Et ex hac.l.⁊ supradictis possunt aliqua vtilia colligi.primo q̃ sepe vidi cõtingere:aliqua villa vel locus non habet consules vel administratores propter paucitatem inhabitantiũ ita q̃ non est ibi qui recipiat sequestrationes vel denũciet maleficia vel similia faciat que incumbunt locis ⁊ villis.hic est argu.q̃ ville proximiores ⁊ vicinores ad hoc teneãtur.⁊ per hoc.j.de magistra.conue.l.i.§. si quãdo.⁊ quẽad.feruitu.amittatur.l.si locus.§.fi.sic quandoq; ppter defectũ vnius iudicis recurritur ad aliũ vt plene dixi.ff. ea.l.vbi absunt. Et vacãte sede episcopali ꝯ recurrit ad pximos epos extra de cens.c.Romana.⁊ ad cõsuetudinẽ pxi.ciuitatis eo.ti.§ super eo ⁊ de hoc ibi in glo.de cõsuetu.c.cũ olim.⁊ si ciuitas velit damnare aliquẽ ad penam metalli ⁊ nõ habet metalla damnat eum ad proximam ciuitatẽ que habet metalla.j.de penis l.aut damnum.§.est pena metalli. Et si archiepiscopus recusat consecrare suffraganeum suum recurrit ad superiorem.lxiij. dist.c.si forte ⁊ xlv.dist.si forte ⁊ ibi de hoc no.

1 2 3 4

Curatorem. Ibi datũ simpliciter. Dyn. Ibi ergo qui finitur eius officiũ eius pubertate adueniẽte.Dyn.Ibi debebit.f.ipse adultus.Dyn.In glo.ff.no.differentiã an detur ex causa.Old.Ibi finita causa finitur cura. Et dicitur finita causa quando executioni mandata per.l.ff.eo.l.si impuberi ver.qui tutelã.dic ⁊ inde⁊ delegatus forte durat quousq; sententia fuit executioni mandata vel dic qõ mandatur executioni per delegantẽ vt no.ff.de rei ven.l.qui restituere in vlti.glo.de hoc vide extra de offic.deleg.c. querẽti cũ ibi no.Jac.de are.ibi que sunt imo ⁊ si detur ex causa finita causa finitur cura vt.ff.de tute.l.quesitũ.⁊.j.de tute.⁊ ra.distrah.l.si tutor reipublice causa.Old.

1 ☞ Puberi tutor dari non potest.
2 Falsa causa decreto inserta reddit eum nullum.

a ☞ Scie egresse. Ibi quasi minor expresso errore in decreto ſm Dy.

Idem si nõ expresso ſm Jac.de are.vt.ff.eo.l.tutor si petitus vbi de hoc.Jac.Ibi obligari subaudi.ideo q̃ prio qr.Dy.No.ergo q̃ puberi ꝯ nõ potest dari tutor.⁊ si detur nõ valeat pupillo autẽ nõ habẽti tutorẽ bene potest dari curator vt.ff.l.proxi.⁊.l.curator.⁊ ibi no.⁊.j.de auto.tut.l.curatorẽ.⁊ no.C.in quib.cau.habenti tuto.l.licet.item no.qõ falsa causa ꝯ inserta decreto siue sententia reddit eum nullũ de quo no.j.de excu.tut.l.qui testamẽto. Sed quere que opinio sit verior vtrũ Dy.qui dicit errorẽ fuisse expressum in decreto an vero Jac.de are.qui dicit idẽ etiã si nõ expresso.glos.que est hic concor.cũ opi.Dy. Et idẽ tenet glo.j.de vsuc.l.labeo.instit.qui.nõ est permissum facere testamentũ.§.item prodigus.⁊ hoc etiã tenet ipse Dy.j.de verb.signi.ob.l.is cui vbi de hoc dixi ⁊ dicit hoc esse propter autoritatẽ rei iudi.arg.j.de reb.eorũ.l.si pecuniã.§.item queri potest.alibi tenet glo.opi.Jacob.de are.quod indistincte non teneat.C.de peti.here.l.si putas vbi de hoc per Cy.⁊ ibi plene dixi ⁊ idem no.in.l.ff.C.quãdo prono.non est necesse que hic in glo.allegatur. Et hanc etiã approbat Pet.⁊ Jac.de ra.⁊ videtur expressum.d.l.tutor si petitus.ff.eod.itẽ prio hoc quia hic sententia continet q̃ est impossibile de iure que impossibilitas assimulatur impossibilitati facti vt.j.de cõdi.insti.l.si filius.vnde sic quãdo pronunciat aliquid impossibile de facto sententia nõ tenet.⁊.j.que sententie sine ap.rescin.l.fi.ita ⁊ isto casu.⁊ prio hoc facit.j.de excu.tuto.l.scire oporteat.§.his consequens.

1 2 3

Pupillo. Hec lex facit ad questionẽ quã no tani.ff.eo.l.i.Item facit q̃si statuto caueatur quod prio eo quod quis habet in alimento solnat domino.l prio qualibet libra:aliquis habet res in ciuitate vbi est tale statutum ⁊ habet etiã in alia ciuitate nũquid prio illis que habet in alia ciuitate soluere teneatur.hic est enim argu.quod non ⁊ videtur quasi casus.j.de cens.l.forma.§. si vero quis agrum.vbi de hoc no.Oldr.⁊ ibi de hoc tetigi ⁊ plenius de mune.⁊ hono.l.rescripto.§.fi.in fin.vbi similiter videtur expressum ⁊ de hoc dixi in opere statutorum secunda parte rubicella an teneatur quis soluere collectas super bonis que habet in alia ciuitate.

1 ☞ Tutores duo eiusdem pupilli possunt vnus pro alio fideiubere.
2 Fideiubere sibi inuicem possunt duo pecuniam mutuo sumere volentes.

Romanus. Casus. Prio eadẽ tutela põt quis obligari tanq̃ tutor tã quã nominator.hoc dicit.ibi se factum priuatũ qui prius erat in magistratu cum tutorem dedit.ibi ad iudicem qui eum tutorẽ dederat.Dy.Ibi decreuit.id est pronũciauit in causa appellationis.Dy.Ibi duplex.f.tanq̃ nominator ⁊ tanq̃ tutor.Dy.Ibi Itaq; q̃ fideiussor ⁊ nominator pari ficantur vt.j.de magi.conue.l.i.in prin.Dy. Et hec lex expresse videtur determinare q̃ duo tutores ꝯ eiusdem pupilli possint si deinde vnus pro alio. Sed responderi posset q̃ hic dicitur est fauore pupillorũ.⁊ ideo hic nõ debet in eorũ lesionẽ conuerti vt C.de legib.l.q̃ fauore.vnde in hac questione dicit Dy.q̃ iudex debet inquirere vtrũ per talẽ vicariã fideiussionẽ sit sufficiẽter ⁊ bene cautũ pupillo vt qr ambo sunt locupletes.⁊ tũc eos audiat ⁊ admittat.Si vero nõ esset sufficiẽter cautũ pupillo tũc eos vocatis simi nõ admittat sed alios fideiussores exigat.⁊ prio hoc.C.de epis.⁊ cle.l.omnes.l.vbiq;.§.in hac autẽ regia vbe.itẽ facit q̃ si duo ꝯ velint simul pecuniã mutuo sumere q̃ possunt inuicẽ fideiubere ⁊ ad hoc.j.de duob.reis.l.reos in prin.⁊ in aut.de duobꝰ reis in prin.⁊ quod no.ff.ad velle.l.vir vxori.§.fi.Dy.

1 2

¶ Qui petant tutores. Rubrica.

1 ☞ Mater an teneatur petere pupillo curatores.
2 Curator non datur nisi solummodo petenti.
3 Tutor administrans an finita tutela teneatur petere curatorẽ.
4 Mater an priuetur hereditate filij si non petijt sibi tutorem.

Super rubrica. Vide Azo. in summ.C. eo.ti. Et dicit glos.q̃ ista fuit inepta ordinatio titulorũ q̃ iste titulus debuit precedere precedentem ⁊ ita est vt.C.vbi primo ponitur iste ti.⁊ titu.vbi petãtur tutores ⁊ postea titulus qui dari tuto. pos.potest satis tamẽ tolerari quia.ff.dixit qui pos.da.tuto.nec ad quorũ postula.⁊ quo loco petãtur ⁊ non refert qui preponãtur. Et de hac secũda parte rubrice dicũt quidã nihil agi in tex. sed certe imo agitur licet obscure.j.eo.l.decreti ⁊ verbi.In glos. no.⁊ de hoc est specialis tit.C.vbi petantur tuto.⁊ vide in sum. eiusdem ti.q̃ mater ꝯ non teneatur petere curatores.j.eo.l.j.qui teneantur petere tutores ex necessitate ⁊ qui ex voluntate.et de penis eorum qui tenẽtur petere ⁊ non petunt.j.eo.l.fi.⁊.ff.⁊ argu.ad mediatores literarũ que impetrãtur.⁊ q̃ curator ꝯ nõ datur nisi petenti ⁊ si alio petente detur qõ tenetur prio eius administratione.Et an minor possit constituere procura.ad curatorem sibi petendum.⁊ an possit constitui procurator ad constituendũ alium procur.an tutor se excusans teneatur petere curatorem.⁊ an tutor ꝯ administrãs finita tutela teneatur petere curatorem.j.eo.l.qualitercũq; alias est.§.q̃ magistratus decurionibus possint dare tutorẽ ⁊ q̃ episcopus debeat facere cũ consensu capituli.j.eo.l.decreto.quãdo mater ꝯ priuetur hereditate filij si sibi non petat tutorẽ.j.ead.l.vlti. Et an priuet legato sibi relicto per patrem pupilli.Et an priuetur substitutione pupillari ⁊ quod subꝰtitutio facta pupillo si decesserit sine liberis omni tempore sit fideicommissa.⁊ an teneatur mater facere remoueri tutores suspectos.

1 2 3 4

Matris solicitudo. Ibi filio impuberi.Dy.in gl. ibi de tute.l.iũ.§.i.hec.l.male hic allegatur cũ ibi curator non datur nisi petenti pupillo adeo qõ infanti dari non potest vt ibi placet Ja.

Sminores. Puberes vel impuberes. Dy. Et ſm Dy hec.l.non est in libris antiquis quia translata fuit de greco in latinũ vt glo.dicit ⁊ tractat de personis que habent petere tutorem ex voluntate ⁊ de his que ex necessitate ibi patent tutorem. Vlti autẽ ex necessitate de quibus subiicit.Dyn. Ibi sunt autẽ quidã de quibꝰ solis.f.subiicit vsq; in fi.Dy.Ibi patiunt vt mater.Dy.Ibi.f.liberti.Dy.Ibi pie veritatis ex.ratia.f.

tis.f.malitiose.Dy.Ibi vel ex studio.i.studiose et malitiose.Dy. In glos.i.sponte in fin.sed quomodo ipsi agnati vel cognati petunt tutorem cum ipsi sint legitimi tutores ad quos ptinet spes successionis vt.ff.de legitimis tutoribꝰ.l.i.et.l.legitimos et sic excludunt datiuos.vt.j.de tute.⁊.ra.distra.l.si tutor reipublice.§.i. et.ff.titu.i.l.⁊.si quod impuberi.respon.hoc intelligas qñ datus erat in testamẽto excusatus vel remot? quo casu nõ vocatur legitimus vt.ff.de testa.tute.l.si quis sub cõdictione,item eo casu quo proximior erat inhabilis inhabilitate tpali vel habebat aliquam excusationem et aliꝰ pluribus casibus.item in matre ⁊ auia pcdit de plano qr nõ cõpellunt suscipere tutelam,sed eis permittit vt.l.ff.et vlti.C. qñ mulier tute.offici.fung.potest et aut.matri et auie.ibi signata et ibi no.Dy.

Duus. Alias incipit oẽm et est declaratio.l. precedentis et quod dicit mox rõnẽ.i. dilationẽ ibi si quid aliquis subaudi ſt.Dyn.Ibi intestatorum filiorũ defunctorũ in pupillari etate.Dy. Ibi vel legatarius qui pupillum tutorem non habentem intendebat cõuenire.Dy.Ibi aliquã necessariam ratio cõueti vt.j.de verborum obliga.l.inter stipulantem.§.j.vel ratio agentis et loquitur de necessitate causatiua perueniendi ad sibi debitum vt.j. de separa.l.vlti.Oldr.Ibi rogabit.no.pro mediatoribus literarum que impetrãtur a principe vel papa vel aliꝰ dominis.Dy. Ibi hoc ipsum diceret,scilicet fenerator vel legatarius.Dynus. Ibi petent minores qualiter autem petant sequitur siquidẽ ꝛc. Oldra.Ibi aliquis eorum adolescentium.Oldrad?.Ibi.si.i.an. Ibi sed ipsum vel procurato,ab eo constitutum vt dictũ est.Dy. In ver.curatorem ibi pupilla quondam nunc adulta et alias est in litera pupillo et eodem modo exponas.ibi non iure.id est nõ postulante adulta nec ea mandante postulari.Dynus.Et breuiter hoc intendit iste versicu.pscp ad finem quod curator non datur nisi poscenti et si quis sibi petat cur eo non mandãte periculum administrationis ad eum spectat et idem in matre a principe curatorem petente et facit.ff.de tu'elis.l.qui habet.§.si pupillus cum ibi nota.ibi curatores eius filie non ab ipsa filia postulatos.Dynus per matrem nec eius mãdato.In glossa si habet tutorẽ ⁊ in fi.⁊ pro hoc.ff.de procura.l.mutuus.§.is q.nam hoc casu minor habet legitimã pſonã sicut et in aliꝭ.ff.qui no.extra de resti.spo.c.ex parte videtur ergo dicendũ q̃ ad hoc exequendum possit constituere pcuratorem vt.j.de injur.l.sed si vnus.§.idem sit in margarita.de procu.ver.item minor.⁊ ver.an minor nõ habens tutorẽ.nec ob.l.nec⁊.C.de procu.q̃ ibiq;uitur in pupillo qui vult cõstituere procura.in litem in qua nonꝭ pſonam legitimam vt.C.qui legiti.pſona.l.ij.item alleg at hec lex q̃ possit cõstitui procurator ad cõstituendũ aliũ procu.pro hoc.ff.quod cuiusq; vniuersi.l.item eorum.§.si decuriones.nam et alias est qõ a dño fiendum potest fieri vñi volantate vt.ff.de seruitu.restitu. predi.l.cum essent.§.qui plurium.non ob.l.summodo certus.ff. de procurator.quia bene erit certus cum erit constitutus nec autem debet esse certus quod sit procura. factus.Jaco.de hoc not. In glo.ff.de procu.l.i.et videtur expressum extra de procu.c.si. vi.potest taliter cõstituẽs reuocari vt eo.ti.c.is qui eod.et de hoc dixi.C.de procura.l.quod quis.

Qui qualitercunq;. In fi.tutor finita tutela tenetur adultus admonere vt sibi petat curatores vt.j.titu. proxi.l.ita autẽ.§. si tutor.

Decreto. In fi.inssu tũ presidis vel vbi magistratꝰ absunt.vt.ff.tit. pxi.l.x.vbi absunt.et secũdum diuersas literas diuersimode punctuatur.Et not.arg.q̃ episcopus tenetur facere cũ cõsensu capituli ea que facit.de hoc extra de his que fiunt a prelato sine consensu capituli per totum.Jaco.In glo.vlti.ibi vel dic hic vera.Dy.

Credendum. Et ibi cõstitutione que matrem impuberi filio tutore non petentẽ priuat ipsius filij hereditate et de qua constitutione habetur.ff.eo.l.q.§.j.et.l.cũ alias incipit diuus.Dy.Ibi sed sententia eã excusat.ista.hic expressus quod potentior est mens legis quam verba et quod licet offendere verba legis mente seruata.pro hoc.j.de verb.sig.l.nominis et rel.§.verbum.ff.de legibus.l.cõtra legem.⁊.l.fraus et dixi plene.C.de legi.et constit.l.non dubium.

Hec autem matri. Ibi reliquerit sub cõditionibꝰ q̃ sequũtur. Dy. Ibi cui scilicet filio.Dyn.Ibi non est empta dato qõ tutor non petat. Dynus. In gloss. scilicet matri ibi abinteſtato imo et a substitutione vt ibi dicitur et statim subiicitur. Oldradus. ibi vt ibi ſm Azo.scilicet in.d.l.sciant. Old. Ibi propter conditiones hic insertas vt de prima not.de impuberum et aliꝭ substitu.de precibus.de secunda.f.de suis et legiti.here.l.i.in princip. Old. Et facit pro eo quod not.in gl.d.l.precibus.videlicet quod si pater substituit filio impuberi si decesserit sine liberis qõ ista substitutio sit omni corpore fideicommissaria quasi ista verba referantur ad tempus pubertatis.secunda autem conditio de qua hic loquitur scilicet intestatus decesserit potest habere locũ etiã in pupillo.vt.j.de vulga.et pupil.substi.l.coheredi.§. cum filie.et sic predicta ratio que hic in glo.assignatur nõ videtur procedere ſm Jaco.de are. ¶ Ibi cessatura pena erat et mater erit excusata a petitione curatoris.et sine aliqua pena. Old.

Que autem. Ibi quod pro quia.Oldradus.⁊ probat quod dixit tribus rationibus. Ibi virilius est qui est discretior q̃s femineus. Jacob.ibi qui in questione que fit in petitis a matre.Dynus. vt statim subiicit. et supra de confirmatio.tuto.l.mulier.quam glo.hic allegat pro l.prima.ibi et ideo quia non est firmum matris consilium vel iudicium.Dy.

¶ De administratione et periculo tutorum et curatorum. Rubrica.

1 ☞ Tutor vel eius actor an teneanꝭ satisdare et qs citari debet an tutor vel pupillus.
2 Vasallos pupilli quis debeat inuestire.
3 Tutor an teneatur pro obligationibus vel satisdationibus nomine pupilli factis.
4 Electio propter discordiam seu negligentiam electorum devolvitur ad superiorem.
5 Tutor an teneatur pupillum admonere finita tutela vt proꝛideat sibi de curatore.
6 Pena an teneatur de necessitate consilium cardinalium petere.
7 Pena confectionis ⁊ omissionis inuentarij qualis sit.
8 Stipulatio pro pupillo qualiter concipi debeat.
9 Pupillus qualiter debeat per tutorem defendi.
10 Alienatio per tutorem bona fide facta an valeat.
11 Tutor negotia pupilli gerere debet sicut propria.
12 Pupillus ſm dignitatem suam est alendus.
13 Periculum nominum exactorum quando pertineat ad tutorem.
14 Tutor an teneatur in iudicio cauere:et an teneatur quis actiones cedere.et nu.15.
16 Oblatio sola an impediat cursum usurarum.
17 Tutor tenetur de fructibus perceptis et percipiendis et rationem reddere arbitrio boni viri.
18 Tutor an possit rem vnius patrimonij pupilli in alium transferre.
19 Debitor soluens tutori an consequatur plenã libertatem:⁊ an tutor possit debitum pupillo remittere.⁊ nu.20.
21 Heres executori in testamento dat? soluens an liberetur a legatarijs.
22 Alienatio pendente appellatione facta an reuocetur prima sententia confirmata.

Super rubrica. Vide Azo. in summa huius tit.ff.eo.p totũ et ibi habes continuationem Rubric.vel posses aliter cõtinuare qr tutores de quibus dictus est.ff.quandoq; male administrãt.qñq; negligenter ⁊ de hoc tenentur.vt.j.e. l.tutore qui tutelã.⁊.l.tutores.ideo de hoc subiicit an et quando cõpellant tutores gerere.j.e.l.j.⁊ ex quo tpe spectet ad eos periculum tutele neglecte ⁊ qualr agãt ⁊ cõueniant noie pupillorũ

1 2 3 4

plene ea.l.ff.sufficit.† Et an tutor vel eius actor teneaꝭ satisdare quis citari debeat tutor an pupillus qs iuret de calũnia et quis debeat condemnari et qs inuestire debeat vasallos† pupilli ⁊ an si tutor formet libellũ tanq̃ tutor is nõ petat sibi condemnari tutorio noie admittatur talis libellus an actio iudicati detur ℈ tutorem.j.eo.l.si tutor.et an teneatur † finito officio tutele p aliquibus obligationibꝰ vel satisdationibus factis noie pupilli. Et an idẽ in consulibus villarum de electione vnius ex pluribus tutoribus vt solus administret facta a testatore cũ tutoribus vel tutores iudice vide.j.e.l.si plures.⁊ an honorarij tutores de negligẽtia teneantur et an administratione diuisa inter tutores per regiones vnus teneatur pro altero:et q̃ facilius regio per vnũ q̃ per plures et quod primo gerens secundo non gerens tertio magistratus conueniatur.et q̃ standum est iudicio maioris partis ⁊ si non cõcordant iudex eligit.⁊ si est electio † deuoluatur ad superiorem ex discordia vel negligentia electorum et an pluribus executoribus vltime voluntatis vel aliꝭ officialibus quibus sit insolidum.quod dictum limitetur a cã.j.e.l.ita autem.de procu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dico qui facit p alium videtur facere p seipm ead.l.§.gessisse plene et qñ quis potest p alium explicare et pulchrũ an faciens per alium videatur facere vere vel interpretative et que remedia sint contra tutorem non gerentem an tutor teneatur a se exigere de
5 bitum naturale eadem.l.§.si debitor.an tutor † finita tutela teneatur admonere cõtra pupillũ quod sibi curatorem petat ea.l. §.si tutor.quod cura finita teneatur curator adesse negotijs iã ceptis eadem.l.§.si.¶ an syndicus ad lites datus ad annum teneat finito anno adesse ipsis litibus.an si tutor voluit tutorem esse anagolistam et eum gñaliter liberauit videatur liberatus a dolo j.eod.l.quidam decedens et ibi plenissime de ista materia et an re periri possit modus liberãdi tutorem cp non teneat de dolo an si dictum sit quod aliquid fiat cum consilio vel de consilio vel per consilium alicuius si fiat sine eius consilio plenissime eadem.l.§. papi.et an sufficiat cõsilium requiri an etiam sequi consilium teneatur ¶ que dña sit si dicitur de consilio vel de cõsensu.¶ an pa
6 pa † teneatur petere cõsilium cardinalium de necessitate ¶ si epi scopus debeat conferre bñficia de consilio vel consensu capituli an sufficiat si hẽat medietatẽ capi'i.Et quod piculum tutele spectet ad tutorem qñ sciuit se datum ¶ presumatur ignorare nisi ꝓbetur ead.l.§.vlti.Et an sufficiat scientia vbi exigitur denunciamentum.et quod immiscens se diuinis sit irregularis demum si sciuit se excõmunicatum. ¶ De materia confectionis inuentarij
7 † ¶ pena omissionis.j.eo.l.tutor qui repertorij.¶ quod omissio eorum ad que pars tenet ex officio inducat doli presumptionẽ quod nimia festinãtia et tarditas reprobent ead.l.§.cõperit.et.§. seq.an teneatur tutor nomine pupilli fenerare.et si fenerauit,an teneatur vsuras restituere et de vsuris pupillaribus agitur in.§. sequentibus.o.l.vsque ad finem. ¶ Qualiter debeat concipi stipulatio † pro pupillo.j.eodẽ.l. quoties. Et qñ pupillo ex stipu
8 competat directa vel vtilis et que differentia sit inter directam et vtilem. ¶ Oõ tutor teneatur se exigere alias debitum conuertatur in act.tutele.ea.l.§.neqnaq̃,¶ q̃ vtilitas est in tali cõuersione. Et an auc.minoris debitor locum habeat in tutore testamẽtario et cp actio subrogata non sapit naturã illius in cuius locũ subrogatur an teneatur tutor naturale debitum a se exigere.Et an pupillo possit exigere ea.l.§.item si tpali.et cp nemo sine actiõe experiatur.et an officium iudicis sit actio.et an debitur naturale solutum videatur donari quod tutor datus ad augmentum nõ teneatur de residuo et datus simpliciter teneatur de omnib⁹ ea.l. §.cõstat.et an eccla edificata vt subsit abbati nihilominus subsit
9 epo. ¶ Qualiter debeat defendi pupillus † per tutorẽ.j.e.l.generaliter.et quod ꝓcurator datus ad defendẽdum soluere possit. Vne actiones intentenť per tutorem cõtra tutorẽ durante tute
10 la.j.e.l.cum plures.¶ qõ alienatio † facta p tutorẽ bona fidẽ va
11 leat.ea.l.§.i. ¶ Quod tutor † gerere debeat negotia pupilli sicut propria.vel sicut faceret ipse pupillus si esset maior ea l.§.nimiũ. et.§.sequenti.et quibus personis possit tutor donare vel alimenta prestare vel dotare de bonis pupilli.an tutor hodie teneatur fenerare pupillo ea.l.§.fi. ¶ Quod secundũ dignitatem sit alen
12 dus pupillus †.j.ea.l.tutor secundum dignitatẽ. ¶ Quod quis teneatur habere ratum factum ab alio quod ipse facere teneẽ ea. l.§.in solvẽdis.et an solutum indebitũ p tutorem possit computari pupillo in quibus teneantur tutores ex facto cõtutorũ admi
13 nistratione inter eos diuisa.j.e.l.etiã. ¶ Qñ periculum † nominum exactorũ spectet ad tutorẽ.j.e.l.si tutor constitutus quod pupillus teneatur oĩa nomina approbare vel reprobare.j.e.l.cũ ꝗritur.Et quando quis possit rationẽ habere pro parte tantũ proposita excusatione p tutorẽ et reprobata periculuz spectat ad eũ ex tpe dationis.j.e.l.qui iussus,nõ tenetur tutor autorizari pupillo nisi expediat.j.e.l.qui tutor.an pt teneat p filiofa.tutore dato.j.e.l.lucius.¶ de significato dictionis quasi an tutor possit novare et rẽ pupilli in iudiciũ deducere.j.e.l.tutor ad vtilitatem.an
14 teneatur tutor † in iudicio cauere.j.e.l.vulgo.de actore constitutẽ do per tutorem vel indicio ciuitatis vel vniuersitatis.j.eo.l.decreto,et an ad certum tempus constitui possit. ¶ Quod ius tutele sit indiuiduum ¶ cadat in personaz cuiuscp tutoris insolidũ.ea. l.§.i.qõ auxilium extraor.non tollat per ordinarium si cõpetat cõtra diuersos.j.e.l.si minoris et an bñficiũ restit.in integrum ce
15 di possit et an trãseat ad heredes.et qõ interdũ cogit qs † actiones cedere et an priuilegium psonale trãseat ad alios.et an pape extinguatur pronunciatũ pro vnica specie agi potest cũ curatore durante officio.j.eo.l.cũ curatore.si ante lit.conte.finiatur tutoris
16 officiũ amplius nõ tenet an sola oblatio † impediat cursum vsurarum.j.e.l.tutor pro pupillo in princi.et.§.i.diuisa tutela an vn⁹ teneatur pro altero.vt.j.eo.l.dini.ad quod tenetur tutor tenetur et fideiussor.j.eo.l.fine here.rescissa venditione bñficio restitutionis non tenetur minor ad pretiũ nec impensas voluptuarias.ea. l.§.interpositio.¶ in eodẽ libello potest intentari restitutio et rescissoria petẽdo contractũ rescindi et eo rescisso esse restitui con
suetudo etiã iuri ꝓtraria ligat minores.e.l.§.lucius. per relega
17 tionem tutoris nõ finit tutela.e.l.§.fi.qõ tutor † teneat de fructibus perceptis ¶ percipiẽdis ¶ reddere rõnẽ arbitrio boni viri.j. eo.tutorib⁹.quod tutor nihil debeat recipere pro labore suo nisi sit sibi tempore dationis ordinatũ salariũ ea.l.§.principalibus.¶ quos sumptus possit tutor ex persona sua imputare pupillo et quod capitulũ vocante sede possit ordinare salariũ economis.Et pulchra questio orta in ecclesia laudeñ.pro fructibus receptis ex cõsuetudine p archidiaconos sede vacãte.¶ quod quis possit iudi.officium procedẽtis per inquisitionem instruere et coadiuuare j.e.l.ad instruendam.an diuisa administratione per regiones vn⁹ tutor teneatur cõpensare debitũ ex contractu alterius.j.e.l.inter tutores quod variata conditione persone gerẽtis varietur qualitas obligationis.j.e.l.tutore qui tutelam.¶ a quo tẽpore incipiat annus qui dat delegato ad exequendam eius sententiã vtrũ a tẽpore sententie vel termini dati ad soluendum de bñficio cessionis et diuisionis inter tutores ¶ cõreos. j.eo.l.si plures vbi est diffinctio in gl.que alibi non reperit fm Dy. Et an cessio fuit pro parte vel insolidũ ¶ an idẽ in fideiussoribus quod tutor finito officio
18 non teneatur.j.e.l.tutores qui post finem.et quod vltra posse viri non vult deus vlla requiri. Et quod cõiuncta persona possit agere pro minore.curator inutiliter testõ datus si se per errorem immiscuit nõ tenet alio cõstituto ea.l.§.curator accidens.et vnum gesturus non tenetur de neglectis secus si quasi omnia gesturus ea.l.§.qui seq. ¶ Qualiter teneant tutores administrare diuisa a testatore vel iudice ead.l.§.heres. ¶ Et quod iudex originis debeat cognoscere de causa alienationis rei pupilli licet res sit in alieno territorio. ¶ Quod sublata causa cautionis interponendo tollatur effectus cautiõis interpositẽ ea.l.§.curatores. Quomodo administrare quod quis tenetur non est culpa sed dolus
19 eadem.l.§.tutor datus.quod tutor † possit rem pupilli vnius patrimonij in aliud transferre eadem.l.§.patruus.inter sponse administrantes non habet locum beneficium diuisionis ead.l.§.curatores.periculum administrationis facte finita tutela non pertinet ad consocios contra sed ea durante sic ea.l.§.tutoribus.gerens tenetur directa non gerens vtili ea.l.§.in enim. ¶ Quod pupillus maior factus tutoris culpam possit remittere ead.l.§. ab eo.quando periculum nominum non exactorũ pertineat ad tutorem ead.l.§.periculo.quod miles non habeat priuilegium in
20 dando tutorem in testamento minus solenni.j.ead.l.impuberi. quod liberatio tutori legata non extendatur ad dolose administrata.j.eod.l.qui plures. An priuilegium personale possit percessionem in alium tranferri infra eodem.l.ex pluribus.et facit ad questionem iuris lombardi vtrum priuilegium competens fratri in excludenda sorore a successione transeat ad filiam fratris eo mortuo.quod periculum inopie debitori pupillaris contingens finita tutela non spectet ad tutorem.infra eodem lege cum post mortem.de dote promissa procuratori vltra patrimonium vel vltra vires patrimonij an teneatur curator eadem.l.§. primo.et si tutor vel administrator se obliget expresso nomine prio et appellatiuo an videatur hic facere nomine proprio vel officij quod facit si episcopus et comes commisit causam spectã tem ad comitatum quod videatur fecisse sicut comes licet hoc non expresserit.quod durante causa finali beneficij duret beneficium.j.eodem.l.qui nominibus.vtrum pactum liberatio solutio prescriptio vnius tutoris vel magistratus prosit consocijs infra eodem.l.si pupillus.et an debitor tutus prescriptio.si solvit possit repetere. qui approbat in vno non videtur in omnibus approbare.j.eodem.l.lucius.et an in locatione rei pupilli sit opus decreto facta diuisione inter tutores an vnus teneatur pro altero eadem.l.§.primo qui incipit sempronij.et an idem in administratoribus reipublice.et quod magistratus possint constituere curatores seu administratores reipubli.quod tutor teneatur ad easdem vsuras finita tutela ad quas tenebatur ea durante ead.l.§.questum.si tutor voluntarie administrat finita tutela fideiussor eius non tenetur ead.l.§.paulus respon.et facit qõ
21 fideiuss.custodiendi castri ad sex menses non teneantur si custodes remanserunt in custodia post sex menses. Quod † debitor soluens tutori consequatur plenam libertatem ea.l.§.tutele.qua
22 liter teneantur tuto.tutela diuisa a testatore vel iudice et qualiter quando a seipsis ea.l.§.cum testõ.quod tutores † nõ possint debitũ pupillo remittere vel donare ea.l.§.fin.¶ an possint facere pacem de morte patris pupilli si dictum est quod fiat cum consilio alicuius an valeat factum sine eius consilio.j.eo.l.litium et mentum.et an mulieres possint esse executrices vltime voluntatis.et an possit debitor quilibet loco conueniri.ead.l.§.tutores dati. ¶ Quod venditio facta a non legitimo tutore non valeat ead.l.§.a.matre.et an valeat instrumentum confectum ab eo qui reputabatur tabellio cum non esset.pupillus debet esse contentus taxatione vsurarum facta per testatorẽ.ea.l.§. perfectus.

si predium obligatum tutori sine culpa tutoris euincatur tutor non teneatur.ead.§.lucius.si tutor emit suo nomine non videtur emisse de pecunia pupilli ea.l.§. altero.¶ an frater teneatur communicare filijs fratris quesita per ipsum.diuisa facta inter tutorem non preiudicat creditori pupilli ea.l.§.fin.¶ quas acẽ. intentat curator datus bonis.j.eod.l.inter bonorum.an pena vel mulcta possit remitti.j.eo.l.ob fenus.si tutor deponat loco tuto
21 rem pupilli si pereat non tenetur.j.e.l.si res.¶ an heres † soluens executori dato in testamento liberetur a legatarijs: quod idem operetur genus quo ad genus cp species quo ad speciem plene infra eodem.l. si duo. quod curator possit dare dotem ¶ impendia pro puella.j.eo.l.curator.¶ an de iure lombardo hoc fieri possit fine curatore.Si tutores sint soluendo tempore depositi officij magistratus non tenetur.j.eodem.l. emilius. an plus puniatur clam factum quam palam plene.j.eodem lege non existimo. Qualiter teneantur tutores gerentes per se vel alios ¶ qualiter non gerentes plene infra eodem.l.tres tutores.¶ ibi est vnus casus qui alibi non reperitur secundum Dynnz. Et quod officiũ vel a maleficium.Quod tutor bona fide ¶ palam possit emere rẽ pupilli. infra eodem.l.tutor rerum.de inuentario quantam fidem faciat infra eodem.l.chrographis.¶ an instrumentum perditum possit reficiꝰ an instrumento amisso cogatur debitor de nouo sa
22 cere. si pendente appellatione sit facta alienatio † an reuocetur confirmata prima sententia.eadem lege.§.ab eo.¶ quia iudex a quo appelliatur non habet cognoscere an sit admittenda appellatio.Et ex administratione non debet tutor lucrum facere infra eodem.lege qui negotiationem:siue sors siue vsura perueniat ad tutorez reputatur sors vt ea.l.§.ex duobus.ad tutores inutiliter datos ¶ confirmatos pertinet periculum ex die quod iussi sunt administrare.ead. l.§.ex testamento dati. negligentia tutoris in collocando pecuniam pupilli astringit eum ad vsuras.ea. lege.§. pupillo.¶ si pater instituat filium ¶ filie dimittat certam portionem tempore nuptiarum an statim pars filie petita ¶ exigi possit. tutor creditori tenetur in sua persona pactum quod fecit cum alijs creditoribus.infra eodem lege cũ heredibus.an heredes tutoris teneantur de connexis.infra eodem lege si tutorem.quãdo ¶ inquantum teneatur pupillus ex facto tutoris siue sit soluendo siue non.infra eodem.l.vltima.¶ quod delictum furiosi est impunitum.

1 ☞ Tutor an cogi possit administrare.
2 Tutor an cogatur autoritatem prestare in contractu pupilli.

Tutor an cogatur pupillum indefensum relinquere.
2 Tutor an teneatur satisdare de rato.
3 Libellus an debeat formari in persona tutoris vel pupilli.
4 Tutor vel curator debent citari in absentia pupilli.
5 Tutor an debeat iurare de calumnia vel pupillus.
6 Vasallos quis debeat investire tutor an vero pupillus.
7 Tutor vel curator si formauit libellum cõtra debitorẽ pupilli vel aduliti ¶ tanꝺ tutor petit sibi debitorem cõdemnari nec dicat i libello tutorio vel curatorio nõe an talis libellus debeat admitti.

Sufficit. Hec est tertia pars huius.l. scõm diuisionẽ supra factam. Et quia communiter allegat iste versi.prologi.§.hic feci. §.¶ breuiter in ista tertia ¶ quarta parte vsqꝫ ad fi.l.hic dicitur.tutor † cogitur pupillum non indefensum relinquere iubeundo iudicium per se vel eidem autorizando ¶ po
1 test tutor vel curator agens vel conuentus per se agere vel pupillo vel adulto agenti autoritatem prestare.hoc dicit. Et pro conclusione vide questionem Jacob. Butrigat.in.lxi, libro magno questionum disputatarum ¶ incipien.sletuto ciuitatis bonoñ. cp loquitur de bonis debitorum.ibi ad plenam defensionem ad qꝰ specialiter tenetur hic iurare ex debito officij.vt.C.eodem.l.fin.§. i.¶.§.omnem autem.¶ dic plenam defensionem.i.vt videatur plene defendere pupillum vt sic ab administratione non repellatur. Dyn. Ibi siue pupillus alias pupilli ¶ sic habebat Dyn.Sed cõmuniter habetur pupillus ibi cauere iudicatum solui. Dyn. vel de rato ibi licentia igitur erit scilicet tutoribus.By. Ibi vt ipsis scilicet tutoribus.Dyn. Ibi suscipiatur alias suscipiat scilicet pupilli.Dyn.Ibi autoritatem prestent vel ipsi iudicium suscipiant vt supra ver. licentia.By.Ibi conueniatur si hoc eligat curator. Dyn.Ibi prolpectu officij id est faciendo de officio mentionem vt dicat se agere tutorio vel curatorio nomine cõtra debitores minorie.Dyn.Iz glosl.aliter exponat. ¶ Modo quia iste. §. vtilis est ¶ tradit formam qua aguntur ¶ conueniuntur tutores ¶ curatores ipsum plenius declaremus quam glo.¶ de hoc tangitur in summa.C.qui legi.perso.§.penul.Et primo pro declaratione gl.
2 op.cp tutor † satisdare teneatur de rato vt.j.e.l.vulgo.sol.aut appareret eum esse tutorem ¶ non tenetur cauere vt hic.aut dubitatur vtrũ fit tutor ¶ tũc nõ cauet ô rato qz cõmitteret stipulatio ad sumptus litis si pupillus veniat contra etiam de facto:vt.j. rẽ ra. habe.l.si sine.§.marcellus.¶.l.fe.Iz cauet quod aduersarius nõ sustinebit damnum si apparet eũ non esse tutorez.¶ ita loquitur.l. vulgo.¶ vide quod ibi no.Sic ¶ alias sub simili cõditione satisdatur.§.de dam.infe.l.pretor ait.§.fi controuersia.Scõo op.cp actor a tutore datus debeat satisdare.vt.j.rẽ ra.habe.l.actor.Iz solue ¶ dic vt ibi no.Deinde quero que differentia vel vtilitas est an cõueniat minor autoritate tutoris vel curatoris an ipse tutor vel curator.glo.dicit vnam differentiam ¶ vtilitatem.¶ quia si minor cõuenit autoritate tutoris vl curatoris ipse rudebit ¶ fiet interruptio prescriptionis ¶ sic innuit glo.cp qñ tutor vel curator conuentus rudet cp nõ fiat interruptio prescriptionis hoc autẽ est falsum secũdũ Pe.vt ptz expresse.vt.j.de ver.ob.l.Iz si ex stipulatu.¶ iõ dic cp in effectu nulla est,diuersitas in baptismo tñ adultus ¶ discret⁹ re

Universidad de Deusto
Biblioteca

uetur p seipm rñdere alias videret inuit⁹ ad baptismum accede re vt no.per Arch.de cõsecra.dist.iiij.c.p parnulos.item quero in cuius psona formabit libellus † vtrum in persona minoris.et pro hoc bene facit.j.de.autor.tu.l.penul.in prin.in contrariũ qõ ex persona tutoris vel cura.debeat formari videtur.j.eo.l.si plures.§.apparet.puto q̃ si tutor iudiciũ suscipiat q̃ fit formãdus in persona tutoris.si autem pupillus suscipiat q̃ fit formãdus in persona pupilli per istum.§.non tamẽ credo vitiari in cuiusq; eorũ psona cõcipiat:et ita tenet gl.in pñe.q filio.C.de bo.mater.l.j.et facit quod not.q dixi.C.de epis.q cleri.auf.causa q̃ fit cũ monacho.q plene per Rof.in libello suo.si agis cõtra pupillum vel minorẽ primo quaterno.si qs citabit vtrũ minor an tutor vel curator de hoc nihil dicit gl.Sed videt q̃ tutor q curator citari debeat et non minor.vt.ff.de in ius vocan.l.neq; impuberes.et q̃ per emptorẽ ppositũ cõtra pupillũ nõ videt valere.vt.j.de re indica.l.contra pupillũ.q C.si adver.rẽ iudi.l.cum et nos minores, quia in casibus spãlibus minor hz legitimã personam in iudicio vt.C.qui legitimã perso.l.momẽtarie.et no.extra.de restit.spol.c. ex parte.ergo regula est in Ff.vt.j.ad munici.l.j.in fi.q hoc etiã videt expressum.extra.de app.c.ex parte cõdne.Jn Ff vr quia minori denunciat nouũ opus.vt.ff.de oper.no.nunc.l.de pupillo.§.nunciare.et in causa euict.vt.ff.de euict.l.ij dictum est.in fi.et minor contumax.cõdemnat vt.ff.de mino.l.minor.etiam si quasi contumax.soluendo puto dicendum quod in causis in quibus minor habet legitimã personã standi in iudicio citari debeat in alijs autẽ citari debet tutor vel curator p iura p̃dicta.et p hoc.ff. de dam.infec.l.ff finita.§.ff pupillus.q hoc si minor est primo.Si autẽ est absens semp citãdus est tutor vel curator.in actis⁹ † autem extra iudicialibus denunciandũ est minori vt dictio.ll. patet et.d.l.sed ff ex stipulatu.de verb.oblig.Si tñ denuncietur tutori bene sufficit vt dbi patet.Filius autẽ familias maior infante citãdus est et iudicio suscipiet:et citabit.pater tñ consentiet.vt.C.de bonis que liberis.l.vlt.§.necessitatem. ¶ Item ẽt quis inrabit † de calũnia.de hoc dic vt hic no.in glo.et plenius.C.de iuramẽ. calũ.l.ff.§.quod obseruari.q ibi etiã de patre et filio no.quis eorum de calũnia iuret.Unum tamen facramẽtũ calum.gl.hec non placet Bal.dicit ẽm quod hodie tñ semel iuratur de calũnia licet olim in singulis capitulis iuraretur per.l.j.C.de iura.cal.quod innuit glo.hodie fore correctam per aut.de his qui in glo.de ap.§. fin.col.vj.que est ibi signata p̃m Bal.dic hoc esse verũ post facrm de calam.prestitũ vt ibi expresse dicitur:antea etñ in singulis capitulis iuratur q̃ sic ad p̃terita non extenditur et sic remanet in suo statu et non correcta.o.l.j.C.de iura.calum.Bal.et de hoc ibi dixi et aut.signata ibi que scipit hoc facrm.Ex predictis satis colligi potest quis debeat cõdẽnari vtrum minor an tutor vl curator.Et videtur ex ipsum q̃ tutor vl curator nolẽ minoris vt extra de testamẽ.c.rayn utius.§.dictus vero iudex.dici tamen non inepte posset q̃ nia formaret p̃m formam petitionis vt si petitorio formata est in personam minorẽ minor condẽnaretur:si in psonã tutoris vel curatoris tunc tutor vel curator.vt.ff.communi diui. l.vt fandũ.et.C.de fideicom.liber.l.ff.vel vt oim seruetur opinio omnes cõdemnẽtur sicut dr̃ se dño et procura.C.de senten.q interlo.om.iudi.l.j.Sed an tutor † nomine pupilli vel ipse pupilli⁹ autoritate tutoris debeat inuestire vasallos suos.vide plene in summa Jac.ardizionis quib.mod.feud.acqui.§. minor etiam.et et.§.sequentibus.qui satisfactiant ad hanc materiã.Item in verin causis videtur notari differentia inter pupillum et adultum vt in adulti fit electione eum conuenire volentis vtrum conueniat adultus vel cura.in pupillo nõ.Sed fit in electione tutoris, hanc tamen differentiam reprobat glo.et pro glo.facit p̃m Jac. de arc.q̃ffi quilibet maior habet p̃tẽ vtrũ se velit defendere an procu.mittere.vt.ff.fa.ercil.l.plane.q C.de procura.l.ff.et institu. per quas perso.agere possũ.vel posset dici p̃m eus q̃ obtineat qõ dicit glo.q vnus non habet melius notitiam facti quã alius:sed ff curator melius sciret veritatem non posset rñdere adultus nec econtra sicut in pcuratore dicit.C.de pcura.l.ff.et.§.de procu.l.ff actor.sed in pupillo hoc facile non cõtingit vt sciat melꝰ veritatem q̃ tutor q hec põt esse differentia inter pupillũ et adultum.

Ja. ¶ † Ultimo vidi dubitari ff tutor vel curator formauit libellum cõtra debitorem pupilli vel adulti tanq̃ tutor vel curator et petat sibi debitorem condemnari nec dicat in libello tutorio vel curatorio nolle ipsius pupilli condemnari an talis libellus fit admittendus.et puto q̃ sic nã ex quo in libello expressit se tutorem videtur tutoris nolle agere et peti sibi condẽnari nolle pupilli.et pro hoc bene.§.ff qs can.l.penul.i.ff.j.de leg.§.l.peto.§.mf.et.§. seq.q q̃ ex facto tutoris vel post mortem in ff.et.l.ff.j.e.l.cũ post mortem.§.j.vbi de hoc dixi.q de annu.legatis.l.annua.§.j.de ver. obli.l.quoties quis.§.j. vbi de hoc dixi.et.C.de fideicom.etiam predicta vera sunt in ciuili incriminali aũt pupillus cum consensu tutoris accusare non põt sed ipse tutor suo nolle accusare debet ad vtilitatem pupilli.vt.C.qui accusa.non possl.l.ij.vbi de hoc dixi et quod est notandum.

Si tutor. Actio indicati dat pupillo et cõtra pupillum nisi restitutione p̃hibita.h.d.et ita.§.prox.l.loquitur de processu iudicij qui fit Ɔ tutorẽ:hinc de executione rei indicate que nõ fit contra eum.Ibi cõdemnatus est.i.ipse tutor tutorio nolle litigãs pro pupillo Dy.Ibi pupillo.f.in pmo casu qñ tutor debito rem pupillarem si condemnari fecit.Dy. Ibi in pupillum.id est contra pupillum.secõ casu qñ tutor q̃demnatus fuit tutorio nomine.Dy.Ibi potius.f.quam ipsi tutori vel Ɔ ipm tutorẽ.Dy. Ibi q maxime q̃ non dat i tutorẽ tanq̃ in se.sed tanq̃ in pupillum et nolle pupilli.vt.ff.de iudi.l.argentarium.§.i.Jaco.Ibi liti obtulit et qñ dicatur se nõ obtulisse sequitur.f. cum non possit et cetera.et dic p̃m eum.l.fecit.q.litem fuscepit q tũc non habeas signatum glo.f.sub verbo iudicij sed hic habeas eã signatam vbi melius cadit.Dyn.Ibi autor ei.f.pupillo.Dyo.Ibi tutore condemnato in cã pupilli q tutorio nolle.Dyn.creditori patris cui⁹ pupillus est heres.ibi nisi abstineatur ab hereditate cuius contẽplatione tutor fuerat condẽnat⁹.Dy.vt.ff.de re iudi.l.ex contractu.Ja. Ibi et si satisfecerit creditoribus hereditarijs de soluendo integra debita.Dy.Et quidam habẽt hanc.l.sed cõiter non. Ibi.eius a tutore datus.Dyn.ibi debere subueniri quia habetur regressus in alium als secus:a se nõ obstat.C.de fideiussori. mino.l.j.Dy.vt.ibi no.et.ff de procurat.l.ff minor.q de mino.l.in cause.Dy. ¶ Glo.hic videtur facere differentiam inter tutorẽ et procura.vt tutor non teneat ex Ɔcto inito tutorio nomine finito officio tutele.Procurator autem teneatur etiã finito officio procuratorio.q allegs.ff de pcura.l.procurator q pro euictione.vbi etiam tenet gl.idẽ q hic vt.j.eo.l.cũ post mortẽ.§.j.Sed do.Ja.de are. et Rich.reprobãt ipsas glo.q dicunt q pcur.non tenetur finito officio pro Ɔcto quẽ celebrauit procura.nolle sicut nec tutor q allegant.j.e.l.cũ post mortẽ.§.j.q de institu.l.ff.Nec ob.d.l.procurator qui pro euictione.q illam intelligunt vbi procurator excessit fines mandati se pro euictione obligando et de hoc not.C.quod cum eo.l.ei qui.Itẽ querit hic glo.vnã questionẽ quã non solvit, videlicet quid erit ff tutor fecit satisfidare de qua hic loquit añ actionẽ hereditatis facte per pupilli q erat maior infante et cuius desiderat voluntas.vt.C.de iur.debbet.potuit.et qui forte erat absens.dic p̃m dy.q ff tutor ex certa scia satisfecit tenet fideiussor secus si p errorem iuris vel facti q tunc nõ tenet fideiussor.vt j.vt in posset.leg.l.ff.§.ff.de fideiussol.l.ff post§.et.§.ff quis cau. l.sed et ff quis.§.vltimo.Dyn. ¶ Vel dic p̃m Oldra.quod ff cõtemplatione additionis hereditatis que sperabatur q secuta non est satisfecit non teneret fideiussor.vt.j.de colla. bon.l. pretor.§. emancipatus.Old.Vel dic p̃m Ray.q nullo casu teneantur cũ obligatio accessoria esse non potuerit deficiẽte principali.vt.j.de fideiusso.l.fideiussor obligari.quod posset esse verũ si principalis deficeret in totũ q nunq̃ sequeret aditio:sec⁹ si postea sequeret aditio.arg.e.ti.de fideiusso.l.põt.Itẽ facit bene hec.l.qõ cõsules villarũ non tenentur p factis nomine cõmunis finito eorũ officio q ideo cõiter apponitur in infitis obligationis q̃ teneantur tam durãte officio q̃ finito.de hoc.j.e.l.cũ post mortem.§.j.

Si plures. Casus.Bi vni ex plurib⁹ tutoribus vel curatoribꝰ a pretore vel a testatore vel maiori parte ipsorũ tutorũ vel curatoribus administratio est cõmissa vel p ipm bona side gestum est ratũ erat.Scõo q̃ dr̃ tutores onerari si negligẽtes fuerint exquirere rõnẽ administrãtiũ tenent in eorũ defectũ.Tertio dicitur q̃ administratione dimissa a testatore vel iudice de regiõe vel parte vni assignata alius si cõuenit hz excep.a de parte vel regiõe vni cõmissa ali⁹ se intromittere nõ dz.h.d.hec.l. com.l.se. Ibi dati sunt adulto.Dy.Ibi gestum est altero inediret gestionem alterius vt.j.de cura.furio.l.Stilio.§.ff.Dy.Ibi curationẽ.i. cure administrationẽ.Dy.Ibi decernet.i.decernere potest.Dy. Ibi sine dolo malo ergo a Ɔ sensu si dolo malo gestũ est nõ valebit.vt.ff.de iur.dot.l.sine generalis.Jac.

In ver. si parens. Quidam habent hunc.§. et sic in plurib⁹ partibus huj⁹.l.tñ tota.l.est de eadẽ materia et ideo tota põt legi sine.§.et intellige hunc.§.cum determinatiõe.j.e.l.fina.Ibi quis tutorum testõ datorũ vel legitimorũ.Dy.Ibi prosperit.i.prosperasse vr in dubio.vt.j.de cur.fur.l.pen.Old.Ibi destinat testõ inutiliter tñ. Dy.Ibi ipse autem.f.pretor.Dy.Ibi ceteri.f.tutores quib⁹ non est decreta administratio.Dy.Ibi ad hos tutores honorarios nõ administrãtes.Dy.Ibi hos quoq; qui non administrant.Dy. imputabitur q̃ eis honorarijs nõ administrãtibus.dynus. Ibi cum administrante dynus.Ibi ab eo administrante.dynus.Ibi honorarios tutores.i.honores tutoris causa datos et non administrantes.Dynus.

Quamuis

Quamuis autẽ. Ibi delegauit id est commisit.Dy.Ibi nonnunq̃.id est aliqñ.Old.Ibi minus penso cõsilio.i.parũ pensato quasi dicat non modica et non plena deliberatione sic econtra dicit ppẽlum consiliũ.i.plene deliberatũ q pensatum.C.de sacrosan.ec.l.placet. Ibi hoc fecit.i.administrationem vni decreuit.Dyn.Ibi minor xxv.annis qui dicitur habere infirmum consilium.vt.ff.de minoribus.l.j.ibi frugi.i.utilis et facit q̃ videatur de procur.tacite reno catus si eius conditio mutata est deterius:de quo dixi.ff. de testa.tute.l.patre.Ibi facultatum eius:scilicet tutoris.Dy.ibi res. id est administratio.dyn.ibi quibus scilicet facultatibus.dynus. Ibi egutus est id est eas perdidit scilicet ipse tutor.dyn.ibi nam et si probat quod dixit non semper stari volũtati testatoris.Dy. ibi dedisset administrationem non sufficientes.dynus.ibi secuti sunt scilicet imperator et pater eius.dyn.ibi q̃ in tutoribus scriptum est.scilicet q illi decernatur administratio de quo testator designauit nisi ex causa.dyn.

1 ☞ Tutele administratio debet vni decerni et decreta p testatorem confirmatur.
2 Libelli debent in persona tutorum formari et non pupilli.
3 Judicio maioris partis an fit standum.
4 Tutores plures si sint dati quis eorũ gerere habebit negotiũ.
5 Electio an pertineat ad iudicem in dãdis tutoribus qui habeãt administrare.

Apparet igitur. Quia tutele administratio † debet vni decerni q decreta p testatore cõfirmat.dyn.q ita nõ dz esse hic.§.sed solũ vers.licet.gl. secundum vnam opin.dicat q̃ istud igitur ponitur inceptiue et p̃m hoc esset.§.meli⁹ puto q̃ nõ fit.§.ibi quis gerere ex pluribꝰ. dyn.Ibi id agitur per pretorẽ.dyn.ibi sane enim non quod facilius regit per vnum quã per plures ad qõ etiã pert.Dhi.q ideo necessariũ fuit deuenire ad monarchias q̃ res publica administraret p vnũ.l.per principẽ.vt.ff.de origi.iuris.l.ff.§.mouissime.q plene in questionibus datis de monarchia de quibus mẽtionem feci.C.de sum.trinit.l.j.in cõtrarium est q melius q honestius regerit p plures quã p vnũ:q ideo diciturve soli q si ceciderit non habebit subleuatẽ.l.ggi.dist.c.in omnibus.Ibi exercet et excepit.f.actiões que Ɔ pupilli ꝓponunt.Et facit quod libelli † debeant formari in psona tutorũ q curatorum q nõ minorũ:de quo dixi.ff.e.l.j.f.sufficit.Ibi p̃tor igit q̃ vni decerni dz administratio etiã si testator hoc nõ dixerit.dy.ibi ff nõ cohibuerit id est eos nõ comocauerit.dy.ibi aut coacti.i.cõnocati.dy.ibi ipse statuet scilicet pretor.dyn.ibi pretori volenti administrationem vni cõmittere.dynus.ibi succedaneos esse alieni periculi.i.ex aliena administratione prouenientis.Et quod dicit succedaneos dic quia primo gerentes cõnentur⁹ postea successiue ad non gerentes pueniunt.vt no.ff.e.l.ff.si parens.et ideo succedanei dicuntur.Dynus. ¶ Exposita ita redeamus ad expositionẽ gl.et materie huius.l. et primo oppo.ad.§.ff parens.ad id q̃ dicitur ibi onerarios tutores teneri.o.l.ff.de testa.tute.l.iure nostro.§.i.q sol.vt hic q ibi in glo.no.et dyn.hic sequitur secundum so.gl.diuisde:dic tria genera esse tutorum.vt.j.de solu.l.quod si forte.§.j.Deinde no.ordinem quo tradit glo.cõuenientes tutores q primo gerẽs.secũdo nõ gerens.tertio magistratus.vt q.j.e.l.lucius.§.cum testõ.et de tutel.q rationi.distrah.l.j.§.nũc tractem⁹.Sed ad hoc op.q videt q̃ non gerens.vt.j.de cura.bon.dando.l.ff.§.ff.Varie solutiones dantur hic et in Sexto.dyn.dicit q̃ illa loquitur qñ creati sunt plures curatores nolentes si autem inuiti tunc idem esset q̃ in tutoribus vt ex ff.dicte.l.apparet.dyn. Item ex ver.apparet.nota q̃ dixi in litera q̃ melius expedit p vnũ q̃ p plures ex quo deuentum est ad monarchiã.et no.etiã de libello cõcipiẽdo in personã tutoris vt ibi in litera dixi.et.ff.e.l.j.plene.§.sufficit.Deinde not, quod dicit glo.standũ esse iudicio maioris:et si hoc non apparet tũc iudex eligit.ad hoc.ff.de arbi.l.nõ cogẽdũ.in fi.† De hoc an stetur maiori parti plene dixi.C.de vete.iur.enu.l.j.§.sed neq; ex multitudine.j.ad munici.l.q̃ maiores.et de re.iur.l.aliud.§. referẽ. et p Bof.q Bost.in sum.de his q̃ fiunt a maio.par.capit.et facit q̃ qñ partes discordãt in electione sapiẽtis vel arbitri in electiõe tertij quod iudicis sit elect.alias deferatur ad capitulum vel ad alium vt eligat intra certũ tps q̃ si cap'm nõ eligat intra ipsum tps q̃ electio deuoluat ad superiorẽ.q p hoc.C.de inrisdi.l.j.viti.§. electione.q est expressum extra de concess.pbẽ.c.nulla.Itẽ p declaratione hui⁹.l.oic q quoties plurib⁹ mandat officiũ q̃ est publicũ vel necessariũ ciuilibet insolidũ mandari videt ita quod per vnũ gesta citra aliorũ cõsensum valẽt.vt.ff.de offi.cõsu.l.j.tanq̃ si ab oibus gesta essent vt hic.et in legibus allega.in glosl.que incipit vniuersus alias secus qñ officiũ q̃ mandatur est voluntariũ vel priuatũ vt procura.tunc ẽm cuilibet in parte vr mandari nisi spãliter mãdet insolidũ cuilibet.vt.ff.de pcu.l.pluribus.cum fi.ibi no.Sed Ɔ hunc articulum est.ff.de exercito.l.j.§.si plures. vbi de hoc.quid ergo in pluribus commissarijs seu executoribꝰ vltime voluntatis an quilibet videatur insolidum datus et quilibet possit insolidũ distribuere.Quidã qõ nõ eqparãtes eos pcura.vt.ff.dixi.Et q̃ sint similes protutoribus sic.officium procur. est voluntarium vt.ff.de procura.l.filiusfa.§.mutuus fit.et officiũ commissariorum est volũtariũ cautatiue.f.si aliquod cõmodum percipiat a defuncto.vt.j.de leg.j.l.huiusmodi.de lega.q̃.l. imperator.q no.C.de episco.q cler.l.nulli licere.Alij.dicunt q̃ quãuis sit priuatũ officium siue voluntarium tamẽ fauore vltime voluntatis equiparandi sint tutoribus vt sic quilibet eorũ videat deputatus insolidum vt hic.q.j.e.l.decreto.q.l.si duob⁹.et dicũt esse casum.j.de fideicõ.liber.l.ff legatario.§.a duobus.vbi de hoc dixi.q indubitanter ibi est casus nisi respondeat ibi spãle fauore libertatis vt illis serui facilius ad libertatem perueniant.Dy.concludo tenet quod quilibet datus videat insolidum per.l.j.de manu. test.l.ff ita fuerit.in prin.q.§.idem queri põt.et si fabius duobus in quo.§.de libertate non loquitur.Dy.q ibi de hoc dixi.De hoc in Spec.de instru.editio.§.nũc vero aliqua.ver.sed nunqd.vbi q precedenti ver.q plene dixi.o.l.nulli.C.de episco.q cle.vers.item consentiet queri si per testatorẽ.q ad hoc extra.de tetta.c.ff.§.finali.vi. ¶ Ultimo quero ad materiam huius.l.dic q̃ qñ plures tutores † dati sunt et dubitatur quis gerere debeat si qd testator disposuit quis gerere debeat ille solus geret et alijs pfertur nisi aliquid cõstet de his vel ffibus q̃ hac.l.dicunt ex quib⁹ recedak a voluntate testatoris.Si autẽ testator de hoc nihil disponit tunc pretor cõnocabit vnũ tutorem vt vnũ eligãt qui administret:si concordant ipse vnũ eliget.Si autem non cõsentiãt q̃ vꝰ soins administret non confidentes de eiꝰ administratione et petãt administratio.inter eos diuidi per regiones audiontur et quilibet se tuebitur excep.p eo q̃ nõ administrauit q hoc ex lege ista colligit in effectu.q ad hoc institu.de satisd.tuto.§.j.Sed hodie vr q̃ soli iudici remaneat electio † qs debeat administrare q̃ eiꝰ electioni stetur.vt in auf.de here.ab intest.§. his.ver.si autem piurimi col.vr.p quã dicunt corrigi quidã.l.ãstã.sed vt legum correctio vitetur forte dici posset q̃ illa intelligatur p̃m dist.iustius per.l.ff. de legib.l.non est nonum.

1
2
3
4
5

Tel in partes. Quotas:puta p vno dimidia alij dimidia.dyn.

Ta autem. Dicit limitatur p̃m limitationem cause.h.d.vel fic, causa declarat causatũ.p hoc.j.de dolo exce.l.j.q de lega.q̃.l.cum.pater.§ dulcissimis. Jac.q.ff.e.l.ff.§.quãvis. Ibi corradi hec dictio statim exponit id est colligi q eodẽ modo exponi debet.j.de bonis damna.l.diuus.in fi.Jac.ibi ex signã esse tutelam et facultates pupilli cui⁹ tutela gerit.Dyn.Ibi tutele quãtitas id est tutele in pecunie administratiõe innẽta.Dyn. Ibi tutores quibus decreta erat administratio.Dyn.

a ¶ Jta.Adde de Bart.in l.iij.§. abesse.de dãno.infecto.

☞ Berens per alium tenetur actio.directa sicut qui gerit per seipsum:et qui facit per alium videtur per seipsum facere.et numero.2.

1
3 Adeptio non est in administratione patrimonij.

Bessisse. Judex cõpellere non potest tutorem qui cepit administrare et qui per alium facit per seipsum facere videtur.h.d.De primo quando compellatur tutor satis dixi.ff.e.l.j.in princip.De secõ satis hꝰ p Dynum et alios extra.de reg.iur.c.q facit p aliũ.li.vj.et no.q dixi.j.de ad.rerũ alienat.l.ff.et de vi et vi ar.l.j.§.deiecisse.et cõcor.etiã extra de voto et voti redẽ.c.quod sup his.quandoq; tamẽ quis nõ potest p se qõ põt per aliũ sicut index ecclesiasticꝰ non põt p se exercere causas sanguinis q per aliũ potest.q ff.distin.c.adrianus.in glo.de hoc bracardico dicunt quidam q̃ aut illud de quo agit est separabile a persona q tunc quod potest quis p se per alium põt, als secus p.§.ne autẽ.de cad.tol.q de hoc not.in bracardis A30. et Dy.vt in glo.q p Jac.de bel.ff.de adop.l.post mortẽ.§.fin.qõ posui.j.de vsuc.l.labeo.ibi videas.Vel dic circa hoc secũdũ Dyn. quod aut aliquis vult facere aliquem actus suo motu aut aliquẽ ad expellendum tenetur.Primo casu q̃ possum per me q per aliũ vt hic q in cor.Secundo casu aut est electa industria persone et hoc constat aut nõ q hoc cõstat primo casu per me non per aliũ. vt.j.de leg.iij.fideicommissaria.§.fin.q.C.de cad.tol.l.j.§.ne aũt.q j.de solutio.l.inter artifices.Scõo casu possum facere per alium. vt.C.de contrahen.et committen.stipula.l.veteris. et dicto.§.ne autẽ.j.respon.aut dubitatur q tunc aut est tale factum quod non habet aliquos certos fines aut quod habet.primo casu istud factum est per quoscunq; factibile.et tunc possum etiam per alium vt hic.q.C.de negotijs gest.l.iij.q.eo.tit.l.iij.§.j.aut non est factibile per quoscunq; et tunc non possum per alium.vt.j.de statu libe.l.statulibe.§.ff quis non dare.et dicto.§.ne autem.q ibi libe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

talibus studijs imbui. Secundo casu qñ est factum quod certos habet fines defignatos cõsideranda est persone vt in doctore bono electo vel alio magistro cuiuslibet artis et tunc non receditur a persona. et ita intelligatur glo. que est in.d.l.inter artifices. aut nõ potest apparere ex conditione persone: et tunc inspicitur cõditio cause. Vlã aut est magna causa ꝛ tunc vt electa industria plone et sic nõ poterit per alium explicari vt. C. de summa trin. l. liquet. in fi. et. ff. de offi. prefec. pretо. l. i. ff. his cunabulis. aut est parua cã et tũc non videatur electa industria persone ꝛ ideo põt expediri per alium. vt. l. i. versicu. l. de offi. eius cui manda. est inritũ. Pet. et de hoc brocardo vide. ff. de acqui. heredi. l. cum hereditatis. ꝛ. l. antisti⁹. ff. fin. et de furt. l. hereditarie. ꝛ. l. segnen. Jbi gessisse autem videt. i. gerere inchoassent amodo ad gestionem inchoandam compelli non possit. Dyn. ꝛ sunt due partes. Dy. si modicũ, scilicet attigerit. Dy. Jbi eorũ. l. iudicum. i. eorũ officiũ. Jbi cessantes. i. gerere non inchoantes. oy. Jbi administrare. i. administrationẽ inchoare. Dy. ibi abstinuit. ff. tutor. dyn. ibi quod si qs. ff. tutor. dynus. ibi actionẽ directe contra tutorẽ. dyn. ibi quod si non accessit ad gerendum ibi conuenitur tutor qui mandauit. dyn. ¶ Extra gloss. collige duo: primum quod est notabile q̃ hic dicitur q̃ sicut qui
1 gerit † per seipsum tenet actione directa ita ꝛ q̃ gerit p alium. vt in verſi. qõ si quis. q̃ facit expresse ℨ glo. que est in. d. ff. de iecisse. ff.
2 de vi ꝛ vi ar. l. i. que dicit † qõ qui facit per aliũ videtur facere p se interpretatiue ꝛ sic tenetur solũ ex mente nõ ex verbis. cũ enim actio directa descãdat ex verbis vt. ff. de nego. gest. l. actio. et not. C. de act. ꝛ oblig. l. i. satis hic concluditur facientẽ per aliũ ex verbis et sic directa teneri. Sed sustinendo dictaꝫ glo. posset nõderi q̃ hec. l. vltra. pcedit distinguendo q̃ dotur directa. Jbi vero lex simplr loquit q̃ qui per aliũ facit per se facere videatur. et vltra non pceditur. sic posset intelligi dicta gl. Vel posset distingui aut lex est cõcepta in rem aut in personã. ar. ff. metus cã. l. metũ. ff. cum autem. et. ff. q̃ vi aut clam. l. eum qui aliter. ff. fin. Et Ray. cius sunt predicta remittit ad questionẽ quam disputauit de filio bãniti ob rebellionẽ castri ꝛ qui redegit castrũ in fortiã ciuitatis quã ẽstionẽ non habeo: sed qui hꝫ videat. Scõo dic q̃ duo remedia sunt ℨ tutorẽ vel curatorem nõ gerentes. f. coactio quãdo nõ inchoauerunt administrare p se nec per alium ꝛ accusatio de suspecto qñ gerere inchoauit et a gerendo cessat. ¶ Quidam tamẽ vt hic dicit Ja. de are. dicunt ℨ illũ qui inchoauit gerere et cessat competere vtrũq; remediũ. f. coactionis et accusationis de suspecto ꝛ hec colligũt ex verbis hic positis etiam suspecti postulatio que implicet non solum coactio. Ad hoc allegat de mino. l. verũ. ff. ex facto. Dyn. tñ et glo. videtur sentire cõtrariũ. f. q̃ coactio locum nõ habeat ex quo cepit administrare. vt dixi. ff. e. l. i. in pin. ¶ Ultimo colligit Jaco. de are. ex glo. que incipit. f. tutele quod compellatur exprimere vtrum agat directa an vtili. Hec obst. d. l. actio. ff. de neg. gest. q̃ ibi ponit vtilis ad differentiam antique solutionis. Jac. De hoc in Spec. de pcura. ff. sequit videre. de procura. in rem suã. ver. sed queritur an talis libellus. et ver. sed nunquid ageno. et in margarita de procur. in rem suam. ver. sed pone q̃ si aliquis. ꝛ plene dixi. C. de her. vel act. ven. super rubrica. ver. ex predictis videnꝫ sopite. in gloss. q. d. ibi coactio. f. succedit post q̃ incepit. Dy. de hoc dic vt. ff. dixi. ¶ In gl. no. ibi. l. ih. ff. i. imo. ff. fin. et sic Dyn. ff. ibi. ff. si quis. Sed ibi non vendit ꝛ in absentia vendidisse non videt. sed in presentia sic ex quo per alium fecit et sic cõcor. Tho. ibi post mortẽ. ff. ff. ff. ff. ꝛ ibi solvit hoc brocardicũ
3 Dy. ꝛ de eo plene. ff. dixi. ad. ff. ff. dic q̃ ibi fallit quia adoptio † non est in administratione pximonij. vt. ff. de manumiss. l. seruus furiosi. Tho. Jbi de his qui ve. eta. impetr. l. ff. Jbi fallit cui venia etatis datur rõne industrie: ꝛ ideo cuꝫ appareat magis industria si per se petat q̃ si per alium dꝫ per se peti. Tho. ibi paulus rñd. dic vt ibi. Dy. Jbi cũ hñ. ff. ff. hic nec pio nec contra. Dyn⁹. In eadẽ gl. in fi. hoc est prio: q̃ vbi vterq; tenetur vt ibi no. Itẽ fallit. C. de indic. aut. ad hec. sed hoc ideo qui reservauit sibi sentẽtiam q̃ est effectus totius cognitiõis ꝛ ideo cũ nõ possit ferri sententia nisi cognitis meritis cause q̃ merita sunt in principio medio et fi. per seipm debet cognoscere vt melius possit pnunciare. Item fallit in. l. ff. de excu. tu. et est ratio: q̃ cum excusatio detur rõne oneris. vt. l. si is qui tres. ff. ff. e. ti. illud onus non põt pretẽdi ab eo q̃ p aliũ facit. Item fallit. C. de trãsac. l. i. ff. in alienis ℨ ideo illud iõ quia thesaurus est donnꝫ fortune. vt. ff. de acq. re. do. l. si is qui. ff. i. vnde ex solicitudine alterius queri nõ debet. Pet.

Debitor tutor. A se tenetur exigere. hoc dicit. die iste. ff. est correctus quia debitor vel creditor minoris nõ põt esse tutor vel curator: vt in aut. vt hi que obligatas se perhibent habere res minorum. que posita est. C. qui da. tuto. pos. aut. minoris. ꝛ ibi de hoc plene. ¶ In gl. ergo ibi. ff. aditio. cira hoc dic aut fuit illud debitum naturale contractum ante administrationem et illud nõ tenetur a se exigere alias officium suum esset sibi dãnosum q̃ esse non debet. vt q̃dãmodum testa. aperian. si qs ex signatoribus. aut fuit contractum occasione administrationis et illud tenetur a se exigere. ar. eius quod de iure dicitur. et no. in. l. at qui natura. in punc. ff. de neg. gest. Pet. de hoc dixi. ff. eo. l. quoties. ff. item qui temporali.

Si tutor. Admonitio petendi curatores finita tutela pertinet ad tutorẽ. hoc dicit. Jbi curatores peteret pubes factos. Dy. Jbi hoc facere. i. admonere. Dy. Jbi sufficere ad petitionem eius q̃ interest adulti cum fuisse admoniti tum. Dyn. ibi connexum sit hoc scilicet admonere adultũ vt sibi curatorem petat. Dy. ibi quamuis. respondet tacite questioni: qz videtur quod non teneatur admonere cum sit finita tutela. Dyn. ¶ In glo. quid si admonuit. in fin. videtur distinguendũ aut minor indigebat ad negotia vel ad agendum: et tunc quia inuitus non cogitur suscipere tutor: excusatur aut ad litem defendẽdam quia minor conuenitur et tunc quia inuitus compellitur potuit tutor ei curatorem petere et inuitum facere cogi a pretore ad acciendum ideo non excusatur si hoc non fecit. arg. ff. de minori. l. ait pretor. ff. permittitur. de tute. l. qui habet. ff. j. ꝛ institu. de cura. ff. item inuicti. Dyn.

Post completum. Casus. Cura finita curator negotium ceptũ tenetur perficere. h. d. Et vide quod no. ꝛ dixi. C. vt cause puberta. ad fit tutor. Jbi si nondũ rationes. hec verba soluũt plura cõtraria. Dyn. ibi instrumenta pertinentia subaudi reddita sunt. Dy. Jbi faciendis. i. in exequenda lite cepta p eos. dyn. ibi huiusmodi rei cessationis seu cause neglecte. dyn. In glo. actio negotiorũ gestorum. Jbi de app. l. negotiorum. ff. fin. imo hoc videtur contra. sed dic vt ibi not. Dy. Et facit bene iste. ff. q̃ si vniuersitas cõstituit syndicum ad vnum annum quod post annũ possit et debeat liti interesse si non est finita. et p hoc. ff. de legat. l. paulus. ff. fin. et de appellatio. l. tutor. et de hoc not. in Specu. de syndico. ff. ratione autem forme. versi. illud etiam queritur. quod tractat in margarita de syndico. ver. pone quod syndicus. et plene dixi. d. l. vnica. C. vt cause post pubertatem adfit tutor. et vide etiam alia que ibi dixi.

1 ☞ Administratio dolosa non venit in generali liberatiõe seu remissione administrationis. et nu. 2.
3 Jussus in testamento rationes reddere an teneatur prestare bonã fidem in administratione.
4 Tutor qualiter poterit liberari ab administratione dolosa.
5 Testator tutorem liberans a redditione rationum an videat illi remittere. quod culpa sua male administrauit.
6 Rationes qualiter reddi debeãt et quid rationum appellatione contineatur.

Quidam decedens. In gñali liberatione seu remissiõe administratiõis nõ venit administratio
1 † dolosa. h. d. Et facit extra de resta. c. requisisti. ff. si vero illud. Jbi analogistas. i. non teneri reddere rationem. vel. i. remotas a molestia. f. reddendarũ rõnum. Dy. Et dic etymologiã vocabuli vt in glo. vel ſm Dyn. ℨ: ab a q̃ est fine ꝛ leges qõ est rõ q̃si fine rõne. ꝛ inde ℨ logica. logos enim duo notat sermonẽ et rõnẽ. Dy. ibi pstiterint. i. ff. dolũ in administratione admiserit. Dyn. ibi dic nec eo noie. i. ff. rõne fraudis vel doli dãnati fuerint. Dy. ibi ius publicum quo cauet doli remissioni non intelligi in legato liberationis. Dyn. Jbi mutare alꝫ pueri formam que est vt teneat de gestis dolose. vt de libera leg. l. aurelio. ff. gaius. dy. et. l. aurelius. ff. menia. Dyn. Jbi dãnũ quoq; qõ p sequit ex eo q̃ auocatur a negotijs suis. ar. ff. quẽad. test. aper. l. si qs a signatoribus. ſm iac. de are. vel ſm dy. dic dãnũ q̃ consequit ex tutela etiã dolose administrata. dy. ibi ꝛ p fideicõ. et ideo verbis pdictis relinquo dãnum qõcũq; ꝛsequeris ex tutela illud intelligit ẽ remissa. Ja. l. dãnũ auocatiõis negotiorũ suorũ ſm iac. vel etiã dolose administrationis ſm. Dy. ꝛdõ q: huiꝰ. l. materia vtilis ẽ ꝛ primo ꝛ in ea videtur variare tex. et gl. ꝛ doc. cã ſm veritatẽ declarem⁹. Et primo ad istam materiam faciunt infinite. ll. et glo. C. de fideicom. l. cum necessitatem. ꝛ ibi in glo. de legatis. i. l. si seruus veritus. ꝛ ibi in gloss. de condi. et demon. l. cum tale. ff. i. versi. quid ergo. et ibi in gloss. ff. mand. l. creditor. ff. lucius. et ibi in glo. que in frau. cred. l. si pater. vbi de hoc tetigi. et bene ad istam materiã. ff. de lib. lega. l. aurelio. ff. gaius. et. l. aurelius. ff. utius. et. ff. menia. et ibi in gloss. et maxime in. d. ff. gaius. et. e. titu. l. si quis rationes. et l. non solum. ff. si heres. ꝛ. l. lucius. ꝛ valde bene de pecul. l. domino scito. ff. fin. et quod ibi dixi. f. eod. l. titium et meuium. ff. prefectus legionis. pro quorum furiuꝫ et gloss. ꝛ doctorum concordantia et declaratione presentis materie querenda videntur mihi tria.

Primo

Primo nunquid in generali remissione vel liberatione tutele in qua testator disponit tutores analogistas veniat administratio dolosa. Secundo si testator dixit se legare vel fideicom. relinquere tutoribus omne damnum q̃ consequerentur ex tutela an per hoc videatur eis relictum illud in quo condemnaretur ex dolo la administratione. Tertio an per testatorem possit remitti dolosa administratio etiam expresse vel modus aliquis reperiri ex quo tutores liberati sint a dolosa administratione. Primum satis est clarum, et in hoc non est discrepantia doctorum vel gloss. quia hic et in multis legibus prealleꝫatis satis patet quod in
2 generali remissione † non veniat dolus nec dolosa administratio. Quidam tamen distinguere voluerunt aut testator reliquit liberationem administrationis preterite et tunc videatur etiam dolus preteritus remissus: et ad hoc videtur bene facere dicta. l. cum necessitate. C. de fideicõ. ꝛ pro hoc etiã bene videt facere qõ not. C. de transac. l. actio. in vltima. gl. Sed cõtra hanc distinctio. et so. opinio. videtur expresse. d. l. aurelio. ff. gaius. que loquitur de administratione preterita. vnde forte dici posset ꝛ ita videtur innuere. d. gloss. que est in. d. l. actione. C. de transacti. quod aliud in transactione aliud in generali remissiõe facta in vltima volũtate. Sed contra hoc videt quod idem sit in transact. vt. ff. de transac. l. cum aquiliana. Et ideo alij dicũt aut transigẽs sciebat dolũ cõmissum et tunc videatur remisisse: aut ignorabat et tunc non: et hec so. videtur probari. C. si maior factus ratum habuerit. l. i. ꝛ. ff. de pact. l. empto. ff. lucius. et. l. tres fratres. ꝛ hoc etiam innuit dicta. l. actione. dũ dicit nisi de dolo transactum sit. Vel oꝛ plenius aut interuenit simplex remissio seu liberatio in vltima voluntate vel inter viuos. aut transactio. l. pactum. primis duobus casibus aut tenebatur de dolo tantum: et tunc oia videntur remissa forte q̃ hoc est verum quãdo sciebat solũ dolũ esse cõmissum alꝫ secus nã cũ spale sit in parte q̃ in totũ videat liberatus. vt. l. aurelius. ff. titius. ff. de liber. leg. ergo ꝛc. ꝛ. l. subditur per Albericũ. Aut etiam de culpa et tunc nõ videat remissus dolus in substãtia siue scienter siue nõ fed falsit in patre vt dixi. de vltima voluntate probatur hic cum concordã. de remissione facta inter viuos probatur. ff. de neg. gest. l. pompo. scribit. ff. sed superius. et ibi in gloss. ꝛ de pactis. l. si vnus. ff. illud. et. C. excep. l. ih. et q̃ vtrobiq; notatur. Scõo casu qñ interuenit pactum vel trãsactio aut sciebat dolum cõmissum ꝛ tũc oia videntur remisisse aut ignorat et tunc secus. vt. ff. de inofficio. testa. l. mater. et sic possunt intelligi alie gloss. et hec distinctio placet Jaco. de bel. et mihi alias etiam solutiones nota dicta. l. actione. et que sit ratio diuersitatis inter remissionẽ et pactũ vel transactionẽ: dic q̃ remissio simplex facta nititur vnius solius autoritate. f. remittentis: pactũ vero ꝛ transactio autoritate duorum. arg. ff. de pactis. l. i. ꝛ. ff. de lega. ff. l. si ita scriptum. ff. si sub conditione. ꝛ ibi quis tenetur de dolo tantum: ideo videtur remissus dolus: q: alias remissio nihil operaretur vbi autem tenetur de dolo et culpa sicut tutor non presumit lex in dubio remissum dolum vt hic. ꝛ. C. arbitriũ tutele. l. quicquid.
3 Sed cõtra predicta facere videtur, q: † iussus in testamẽto reddere rõnes nõ videt teneri nisi ad prestandũ bonã fidẽ in administratione. vt. ff. de coudi. et demonstra. l. iulianus. alꝫ incipit que isti. et. l. qui sub cõditione. Vel dic quod ille loquuntur in administratione seruorum administrantium bona dominorũ suorum qui nõ tenentur ita stricte reddere rationes sicut tutores qui tenent de dolo ꝛ culpa. vt. d. l. quicquid. Et quo videmus de prima questiõe dicam⁹ de scõa si testator legauit tutori dãnũ quodcũq; lenserit ex tutela an videatur sibi legare illud in quo condẽnaretur ratione dolose administrationis. textus huiꝰ. l. videtur innuere q̃ sic. glo. tenet hic qõ nõ. oy. hic tenet q̃ etiã illud in quo cõdẽnaꝛ rõne doli videat legatũ per. l. si qs rõnes. ff. de liber. leg. ff. ff. sed salua eiꝰ pace in illa. l. si qs rõnes, aliter se habebãt ꝛba legati vt ibi pt⁹ ꝛ. ff. subditur. Et ideo Jaco. de are. hic videt sentire q̃ illa verba lego quodcũq; damnum sustinuerit ex tutela videt legatũ solũ dãnũ qõ sustinet tutor ex eo q̃ auocatus a negotijs suis vt dixi in expositione lre. dicit tũ ipse Jac. q̃ is testator non possit liberare curatorẽ a dolosa administratione: potest tamen sibi legare quicquid ipm dare oportebit rõne administratiõis. et ita intelligit. d. l. si qs rõnes. ff. ff. ꝛ verba illius. l. melius cõsonãt opi. Ja. quã Dyn. Alij tñ sicut ipse Ja. hic recitat tenẽt q̃ etiam hoc casu non videatur remissum vel legatum illud q̃ dꝫ ratione doli ne ex dolo amplius suũ fiat legatũ. vt. ff. de le. ff. cũ ita legat. et de leg. i. nonum. ff. i. nunquid sit dare modũ tutum quo tutor libe
4 rari possit q̃ testatorẽ ab administratione dolosa. nunquid ergo poterit modus aliquis tutus reperiri per quẽ tutor † possit liberari per testatorẽ ab administratione dolosa. et hec est tertia questio. Quidã dicunt q̃ non per hanc. l. cũ cõcor. ff. allega. quia dolus futurus remitti nõ potest. vt. ff. de pact. l. si vnus. ff. aliud. et vt ibi de hoc dixi plures dantur solutiones. Sed Dyn. dicit eas nihil valere per preal. l. aurelio. ff. gaius. de liber. lega. vnde ipse di-

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 Papa an teneatur petere et sequi consilium cardinalium.
9 Consilio alicuius commissum an possit aliꝙ committi.
10 Episcopus conferre habens beneficia cum ꝑsensu maioris partis capituli si in capitulo sunt .xx. canonici et conferat solum cum consilio decem an teneat talis collatio.

Papinianus. Casus. Consiliarius datus tutori non minuit officium tutele sed integrum manet. Et ex iusta causa interdum recedit tutor a voluntate testatoris. hoc dicit. ¶ Ibi consilio matris scilicet pupillorum. Dynus. Ibi et eodem nomine scilicet si consilio matris administrarent. Dyn. Ibi integrum id est arbitrio matris non dependens. Dyn. Ibi sed viris bonis scilicet tutoris. Dyn. Ibi conuenit id est honestum erit. Dynus. Ibi infringat id est in aliquo diminuat vel variet. Dynus. in versiculo. vsq; adeo: ibi licet id est licitum est. Dynus. Ibi patris preceptum negligere quod erat pupillo damnosum. Dyn. ibi distrahant non adiecta aliqua causa vel alia ꝙ loco cause habeat & sic ipsius preceptū erat medium: secus si causa foret adiecta vel aliquid ꝙ loco cause habere tur. vt. ſ. de lega. i. l. filiusfa. §. diui. vbi de hoc. Dyn⁹. Ibi periculo subiecte. i. que seruando seruari non poterant & repete distrahantur ꝙ est. s. Dyn. Ibi liceat eis. ſ. tutoribus. Dyn. ¶ Et iste. §. est de materia nostra proxima. s. dictū est ꝙ liberatio testatoris non prodest tutori⁹ quo ad dolum: hic etiā dicit liberatio. testatoris in eo ꝙ gereret cōsilio matris nō valere. Itē sicut. s. proxime recedit a uolūtate testatoris ita & hic. sunt & alij casus in qb⁹ testatoris uolūtas nō seruatur nec sequit qui not. hic in vlti. gl. ¶ Opportunis modis cōtra id qō dicitur tutorē non teneri sequi cōsiliū matris vt in glo. que incipit qⁱ et sine matre. ¶ Item op. de. l. iij. C. pro emptor. & So. vt. in glo. ¶ Ultimo no. extra. gl. & ad hoc pe allegat qō si dicatur aliquid fieri debere cum consilio alicuius ꝙ si fiat sine eius cōsilio nihilominus valet & istud facit ad multa. 1 ¶ Et primo ad illud de quo queritur an iudex † teneatur habere cōsilium sapientis si sibi requiratur & dato quod habere teneatur: an teneatur illud confequi. de hoc habetur in Spec. de requisitione consiliꝫ. & plene dixi. C. de legi. humanū. & ſ. de munere. et hono. l. vlti. §. iudicādi. & facit etiā qō bene no. de officio. extra. de offi. & potest. iudi. deleg. c. venerabili fratri nostro. & de electio. 2 c. cum in veteri. Item facit quod si compromissum † est factum in arbitrū & actū qō debeat pronūtiare de cōsilio talis sapientis ꝙ non teneat sequi eius consilium. Ald hoc vide extra. de arbi. c. cum olim. cum ibi not. et de hoc bene in Speculato. de arbit. §. sequitur de quibusdam. versicu. sed quid si dicatur in cōpromisso. Itē facit ꝙ si quis constituit † plures procuratores insolidū 3 hoc adiecto ꝙ vnus non administret sine consilio alterius quod nihilominus possit vnus sine alio nō administrare & valeat ꝙ facit. de hoc not. Zium Baleottus in margarita de procura. versi. sed qd si duos. & in spec. e. tit. §. rōne autē forme. versi. quid si constituens. & pro hoc bene. s. de instito. l. sed et si pupillus. §. additio. et ibi in glo. ¶ Sed qd si aliqua electio † fienda est cum alicuius 4 consilio et ille mortuus est vel absens. nunqd valet electio facta sine eius consilio. dic ꝙ sic. vt extra ne sede va. c. si ad eſm. lib. vi. vbi de hoc not. per oēs. et plenissime p Archidi. p hoc de lega. i. l. turpia. §. i. ¶ Itē fecit ad questionem disputatā Bono. si in statuto caueatur † ꝙ potestas teneatur facere condemnationes et absolutiones cū cōsilio antianorum vel alio⁹ū sapientū: ptās tulit ſnias cōdēnatorias vel absolutorias non requisito predictorū 5 consilio vel requisito & non secuto nunqd valebunt. Post multa allegata p et contra determinat ꝙ sententie teneant & valeant p hunc. §. cum concor. eandē qōne formar dōs Buil. de ſuza. qui eadem allegat et eodē modo determinat in suis questionibus statutorum. ver. sed pone questionē. de facto statutum est in ciuitate Cremone. ad idē facit qō no. per eū in dictis ſtionibus. ver. sed qd statutū tale est qō tale qd non fiat niſi primo requisitis antianis & in eisdē ſtionib⁹. ver. sed pone ſtionē de facto continet in statuto ꝙ oēs ſnie debeāt dari cū cōsilio sapientū. ad istā materiā satis cōfusam facit infinita iura. et glo. ſ. eo. l. utiū et meuium. in in prin. & ibi in gl. de condi. & demō. l. filie. ſ. & l. cū tale. §. rescriptū. als est. l. & incipit si arbitratu. & ibi in gl. manda. l. idēqꝫ. §. si quis ea. et ibi in glo. de exercito. l. i. §. si plures. & ibi in glo. et plene et subtiliter dixi secundū Ray. & de instito. l. sed et si pupillus. §. cōditio. de acqui. here. l. si quis mihi bona. §. si cōrā. & ibi in gl. de ritu nup. l. qnāqꝫ in arbitrio. ſ. de suſpec. tuto. l. imperibus. de accusa. l. ij. §. pupillus. de hoc est plena et vtilis glos. Archidiaco. d. c. si ad episcopū. ne sede vac. lib. vi. et ibi tangitur per Jo. an. et plenius per eum. de regulis iur. c. nullus ex cōsilio. lib. vi. et tetigi. ſ. de regulis iuris. l. consiliꝫ. et satis plene in alphabeto dictione cū consilio. ¶ De hoc etiam not. in questionibus statutorum vltimarum voluntatum. in Specu. de instru. editio. §. nunc aliqua. versi. sed quid si dixit sic. facio gladiatorē meū qō posui plenius C. de epiſc. & cleri. l. nulli. ver. adhuc querit idem Jac. vbi habetur de executore vltime voluntatis cui testator commisit executionem cū cōsilio alterius an teneatur eius ꝑsiliū requirere & sequi: et de hoc etiā in Spec. de requiſi. consil. circa ſi. de hoc etiam no. per Archidia. xliv. distin. c. hinc etenim. super verbo albugine. et lxiij. dist. obeuntibus. circa princi. ad hoc etiā facit extra. de corpo. vitiat. c. cum de tua. et ibi in gl. de cōſuetudi. c. cū ſuetudinis. et ibi in glo. extra. de cōſti. c. ex parte. in. ſi. vbi de hoc per Cōpoſt. de elect. ne pro defectu. & ibi in gloſſ. not. & eo. ti. cum in veteri. per Jnno. & Cōpoſtel. de arbitr. cum olim. & ibi in gloſſ. et per Jnno. et Doſt. & de hoc ſatis per ipſum Doſt. in ſumma. de his que fiūt a prelato ſine conſen. capi. ver. ego dico. & ver. ſequentibus. de hoc etiam. d. c. venerabili. de off. deleg. & ibi in gloſſ. & per Jnno. & eo. ti. c. cām matrimonij. in gloſſ. que incipit ar. & vbi. de hoc etiam not. in ſumma feudor. de pace tenenda. l. queſtū ſepe ſcio. ¶ Ex iſtis ſparſis hic in vnum collectis et que videtur multū diſcrepare colligo vnam vtilem diſtinctionē ex qua ſicut puto oia ad conſonantiā reducuntur. Et materia iſta ſatis obſcura deducet ad lucem. Puto igitur conſiderandam et attendendam formā verbor⁹ teſtatoris legis ſtatuti reſcripti vel cuiuſlibet alterius diſponentis aliquid fieri debere alicuius cōſilio. Aut enim verba ſic ſe habent ꝙ illud de quo agitur fiat cōſilio alicuius: et tunc quaſi oēs concordare ab ꝑte tenendum conſiliū cōſiliarij & de neceſſitate nō; ſecundum hoc videtur probare. iſte. §. licet glo. & Dynus dicant eſſe tenendū de honeſtate nō de neceſſitate. nā ꝙ tenendū ſit etiā de neceſſitate videntur cōcordare. ſ. e. l. titiū & meuiū. §. i. dicta de cretal. cum olim. de arbi. cum ibi no. & quas oēs alie predicte. ll. & decretal. & notatur in eis. ¶ Idē videt dicendū ſi dicatur cū conſilio quaſi iſta ꝓpoſitio cum modicū addat. ſecus in ꝓpoſitiōe de. et in prepoſitione ex: que plus addunt vt. ſ. ſubſciā. et ad hoc ꝙ ſit idem qñ dicitur ꝙ fiat cum cōſilio & ꝓpoſitio cuꝫ nihil addat facit. de penitent. diſtinc. iij. c. ſi ex bono. ¶ Et quod idem ſit qñ dicatur conſilio & cum conſilio ſatis ꝑbant ꝑdicte decreta. de conſti. ex parte. de elect. ne ꝓ defectu. & c. cum in veteri. et de corpo. vitia. c. cum de tua. cum ſi in quib⁹ habent dicta verba cū conſilio aut dictum eſt quod fiat ex conſilio: & tunc videtur de neceſſitate petenda et ſequendū conſilium alias non valeat vt. d. l. impuberibus. ſ. de ſuſpect. tuto. et inſti. e. §. impuberes. & ſ. de accuſa. l. §. pupillus. Idē ſi dicatur de conſilio vt habetur extra. de ſtatu monach. c. §. in ſi. et de hereti. c. vt commiſſi. circa ſi. lib. vi. et ratio predictorum duorū caſuū eſt additio ipſarum prepoſitionum ex et de: que angere videntur: de ꝓpoſitione de ꝓbatur s. depoſi. l. i. de prepoſitione ex habetur inſtitu. vi & bono. rapto. §. ſed ne quidam. & dixi in alphabeto dictione ex bonis. prepoſitiones enim in prepoſitione adducunt extra de fideiuſſo. c. i. et not. per Archi. de preben. c. ſi pauper clericꝰ. lib. vi. & ideo magis operantur iſte † dne ꝓpoſitiones ex & de quam prepoſitio cū: q; per 6 eas magis videt electa induſtria perſone a cuⁱ conſilio geri debeat & ideo a ꝑſona nō eſt recedendū vt extra. de offic. lega. c. qū abbas qñ autē nulla ꝓponitur ꝓpoſitio nulla induſtria perſone vt electa quo ad ſequendū ſed ſolū quo ad petendū: vt cum dicit conſilio talis vel cum cōſilio talis vt. s. dixi. Aut preponitur negatiua vt cū dicitur hoc nō facias ſine cōſilio talis et tunc indubitanter conſiliū eſt requirendū et ſequendū et ita loquit. d. c. venerabili. extra de offi. deleg. & ita etiā poſſent intelligi. s. de exercito. l. i. §. ſi plures. & de inſtito. l. ſed et ſi pupillus. §. conditio. cuꝫ vtrobiq; nota. Aliquando dicitur per cōſiliū vt extra. de capel. monacho. c. i. et tunc puto requirendum & ſequendum conſilium per dict. c. & per ea que dixi quod prepoſitio addit: nam per notat perfectionem vt. ſ. de verborum ſignifica. l. vbrana. §. pernoctare. Et colligit ꝑdicta diſtinctio ex notatis ꝑ Archi. d. c. ſi ad epiſcopum ne ſede vac. lib. vi. & l. viij. diſt. c. hinc & enim. & lxiij. diſtin. c. obeuntibus. et per Vinc. & Cōpoſt. d. c. ex parte. de conſtit. Predicta autem diſtinctio intelligat niſi ex verbis vel mente proferentis vel qualitate negotij et perſonaruꝫ aliud apparet: tunc enim ſequeremur primo mentem ſi de ea apparet: ſi non apparet tunc verba ſi ambigua ſorent verba tunc argueremus ex coniecturis: et hoc eſt ꝙ notabiliter dicit Doſtien. in ſumma de his que fiunt a prelato ſine conſenſu capituli dicto. §. ego dico. cuius verba ſunt hec. ſemper intelligas vbi ius vel ratio naturalis vel intentio de qua appareat aliud inducat tunc enim non curo de verbis. et vide que ibi ſequuntur quod etiam recitat & ſequitur Archidia. d. c. obeuntibus. lxiij. diſt. ſuper verbo conſenſu. Sed certe cōtra predicta multū videtur: inſtare nā dicere quod quis teneatur petere conſilium & nō ſequi videtur fruſtratorium. Sed dic ꝙ non eſt qz conſiliarius poſſet minuere animum & trahere in eius conſilium et ſententiam. vt. s. de arbitr. l. item ſi vnus. §. vlti. & hoc etiam notat ipſe Doſtien. d. §. verſicu. ſed opponas. Querendo 7 vnum etiam aliud notat ipſe Doſtie. ibidem † quod differentia eſt inter conſenſum et conſilium: nam ſi dicatur cum conſenſu nō valet ſi ſine eiⁿ cōſenſu fiat. vt. d. c. cū cōſuetudinis. de ſuc. vt ibi.

¶ In glo.

¶ In glo. per totum dictum tit. de his que fiunt a prelat. ſine conſen. capi. et per Jo. an. d. c. ſi ad epiſcopum ne ſede vacante. lib. vi. Secus ſi dicatur cū cōſilio vt. s. dixi. & hoc notat. eo. §. ver. ſed q̄ eſt differentia. Sed ſi ille cuius conſenſu vel ꝑſilio fieri dz moriat vel in remotis abſens fit nunqd poterit fieri ſine eo. de hoc vide d. c. ſi ad eſm ne ſede vacante. lib. vi. & de leg. i. l. turpia. §. i. et de cōdit. et demonſt. l. multa. §. i. & l. cū tale. §. reſcrip. Sed an prebens conſilium teneatur ex conſilio. vide. s. manda. l. §. in fin. de regu. iur. l. conſiliꝫ. & eo. tit. c. nullus ex conſilio. li. vi. cū ibi no. ꝑ omnes.

8 Sed an papa † teneat petere et sequi conſiliū cardinalium: dic ꝙ non de neceſſitate ſed de honeſtate. vt plene no. C. de legib. ſuper rubri. et hoc tenet Archi. extra. de offi. ordi. c. quānis. lib. vi. et .xxv. q. i. c. que ad perpetuam. & c. ſunt quedā. licet Card. videatur ſentire contrarium. extra. de hereti. c. ſuper eo. lib. vi. Sed quid ſi ille cuius conſilio eſt aliquid fiendū eſt citatus quod veniat & nō venit an poterit ſumi & procedi. dic ꝙ ſic. vt not. ꝑ Cōpoſtel. d. c. ex parte. de conſtitu. Et vbi de neceſſitate eſt requirendum conſiliū an ſufficiat requiri ſup principali negotio an vero debeat requiri etiam ſuper connexis acceſſoriꝫ et dependentibus a principali. vide no. & maxime per Jnnocen. d. c. cum in veteri. de electio. Sed nūquid ille † cuius conſilio aliquid fieri debet poterit 9 1 aliꝫ cōmittere: videtur ꝙ ſic. extra de elec. c. quia ꝓpter. §. ſi et. e. rit. c. ſi quis iuſto. li. vi. Sed dic contra qz induſtria perſona videt electa vt ꝓdixi & not. d. c. ſi ad eſm ne ſede vacāte. per Archid. et ꝓ hoc extra. de offi. deleg. c. vlti. Si autem dictum eſt ꝙ fiat voluntate & arbitrio alicuius vel ſm eius eſtimationē tūc eius voluntas & arbitrū eſt ſequendū. de quo plene dic vt not. & dixi. C. de contrahē. empt. l. iij vendētis. & ſ. de verb. obliga. l. ſi quis arbitratu. eſt tamen ſemper reducendū ad arbitrium boni viri. vt. ſ. e. l. titium et meuiū. §. i. et ibi eſt pulchra & vtilis glo. de hoc ſpeciale tamen videtur ne nuptie impediantur. d. l. filie de ꝑdi. & demō. et. l. cum tale. §. reſcriptuꝫ. Et licet predicta videant elici poſſe et probari ex iuribus ſupradictis. Quidā dicunt tū non eſſe faciendam vim vtrū dicat cōſilio cū cōſilio de cōſilio vel ꝑ cōſilium et forte mens teſtatoris & legiſlatoris in hoc voluerunt facere differentiam ſicut puto, ſed ipſis verbis promiſcue vſi ſunt notando differentiam inter ipſa: & ideo breui⁹ diſtinguunt aut proferens ipſa verba cum conſilio de conſilio vel per conſilium vel ſimilia adiecit quod aliter factū non valeret et tūc non valet vt probatur. d. l. titiū & meuiū. in prin. & d. c. venerabili. extra. de offi. delega. & d. §. conditio. s. de inſtito. l. ſed et ſi pupillus. & de acquirē. here. l. ſi quis mihi bona. §. ſi cōrā. Aut nō adiecit & tunc teneat petere conſilium ſed ſequi nō de neceſſitate et intelligant omnia alia iura predicta. ¶ Diſs etiā meus Richardus malumbre dicit non eſſe curādum dicatur cōſilio vel ꝑ cōſiliū & ſic diſtinguit. aut illud qō cōmittit a teſtatore vel ab alio alicui faciendum de conſilio vel cum conſilio alterius eſt officium non habens determinatam poteſtatem a lege ſed ab homine in quantum homo diffiniat et tunc nō eſt conſilium requirendū & ſi nō requirat ꝙ ſit vitiat. & ita intelligat prealle. l. ſi quis mihi bona. §. ſi cōia. ſ. de acquirē. hereditate. Sed certe ille. §. ſi coram. non loquit de cōſilio ls glo. hoc ibi dicat. Sed ſunt ibi verba coram titio & verbum arbitrio lucē titi. Sed ad hoc poſſent adduci aliā ex ꝓdictis decretalibus q̄ dicunt cōſilium reqrendū & ſequendū: q; bene loquūtur de negotio ſeu officio indeterminato per hominē. ſi vero eſt officium quod habeat determinatam poteſtatē a lege vt eſt officium procuratoris & tutoris tunc cōſiderandum: qz aut ille cuⁱ conſilium eſt requirendum eſt in eodē officio vt ſunt duo tutores vel duo procura. vel duo magiſtri nauis: et tunc oino eſt requirēdum conſilium et conſequendum: & ita intelligatur. d. l. titium et meuiū in prin. & ibi in glo. Et hoc etiā innuit hic glo. que incipit et qⁱ ſine matre gerere poſſunt. Et eſt ratio qz eandem poteſtatē habet vnⁱ ad ꝓhibendū qua hz alius ad faciēdū. vt. ſ. ne quid in loco publi. l. ij. §. penul. ſ. de cura. furioſi. l. cōſilio. §. fin. et. s. cōmuni dīuid. l. ſabin⁹. & ita etiā intelligat. d. l. i. §. ſi plures. s. de exercito. et de inſtito. l. ſed & ſi pupillus. §. cōditio. et gloſſ. ibi poſite. ſi vero non ſint in eodem officio re ipſa: ſed deſtinatione tm̄ idem vt. ſ. de reb. eorū. l. ſi. & de arbitr. l. parut. in ſi. Si vero non ſunt in eodem officio re nec deſtinatione: tunc aut ille de cuius conſilio fieri debet ex eodem facto futurus eſt obligatus: aut niſi ſit tunc conſilium eius debet attendi qz alteri per alterū &c. vt. ſ. de regu. iur. l. alteri. Si vero non eſt futurus obligatus tunc adhuc ex honeſtate eſt eius conſilium requirendum: ſi tū non vult nō tenetur et ita intelligatur iſte. §. & d. l. titiū & meuiū. §. riſo. aut nenter eſt futurus obligatus et tunc dz requiri et ita intelligatur. d. §. conditio. de inſtito. l. ſed ſi pupillus. Et ſecundū iſtā diſtinctionem videtur poſſe terminari dicta ſtio executorum vltime voluntatis qui ſunt dati ad exequendum cum alterius cōſilio et alie ſimiles queſtiones. Richar. ¶ Ad hanc etiā materiam poſſunt adduci que not. in glo. parua et plene dixi. ſ. de verb. obliga. l. ex ea parte. §. i. de eo qui ꝓmiſit facere ſecurum de cōſilio ſapientis: et quid poſſet talis ſapiens apponere de quo dic vt ibi dixi. ¶ Ultimo 10 quero ſi epⁱs † habeat ꝑferre beneficia cū conſenſu maioris partis capituli et in capitulo ſunt .xx. canonici: et ipſe cōferat de conſilio decem canonicorum an teneat collatio. dic quod nō: q; non eſt maior pars ſed equalis: niſi ipſe epⁱs habeat vocem in capitulo de cōſuetudine vel de iure. et ita etiā not. Jo. an. d. c. ſi ad eſm ne ſede vacante. lib. vi.

1 ¶ Ex prepoſitio denotat termini inclusionē cui adh̄citur ꝓhibitio.
2 Venditori an ſufficiat ſcire ꝙ emptori mota ſit cōtrouerſia dato quod ibi non ſit denūciatū: & an ſufficiat quod debitor ſciat inra ceſſa licet ibi non denuncietur. et nume. 3.
4 Excommunicati ſe diuinis ingerentes incurrunt irregularitatē ſi ſciant ſe excommunicatos non ante.

Ex quo innotuit. Casus. Ald tutorem datū cuius datio tenet et excuſationem non habet pertinet periculum ex die ſcientie quā ſcientiā pupillus ꝑbare tenetur. h. d. cū. l. ſeq. ¶ Et no. ꝙ hec prepoſitio ex † denotat inclusionē termini cui adh̄cit ꝓhibitio. s. ſolu. ma. l. de diuiſione. et tribus. ll. ſequētibus. Et ad hoc vide. ſ. de incend. rui. & naufra. l. i. §. ex incendio. et de hoc vide plene in alphabeto dictione ex. i. §. propter. Ibi per periculum tutele neglecte. Dyn. ibi citra teſtationem coram teſtibus factam. Dy. Ibi vnde cunqꝫ. i. ad quācūqꝫ perſonam et per quēcūqꝫ modum cognouit ſe eſſe tutorem. Dynus. Et facit iſte textus bene ad queſtiones 2 vtrum ſufficiat a venditore † ſcire ꝙ emptori monetur cōtrouerſia dato ꝙ ſibi non denuncietur. de quo nota. & dixi. C. de euict. l. 3 emptor fundi. ¶ Et an ſufficiat quod debitor † ſciat iura ceſſa iz ſibi non denuncie. de hoc no. & dixi. C. de noua. l. iij. et. §. de adulter. denunciaſſe. & vide in alphabeto dictione denunciare. & p dyn. Jnno. & alios extra de regu. iur. c. cū qui certus eſt in gl. alis pertinere dic ant in ſi. et. s. tit. h. l. ſele. & ſ. de eo qui pro tuto. negotia geſſit. l. j. §. ſi quis. Jacob. in gloſſ. h. ibi ſtatim tenetur etiam ſi ꝓponat excuſationem que poſtea reꝓbatur. Dynus. et etiā ſi per falſas excuſationes obtinerent tenerentur ad expenſas et periculum medij temporis. vt. C. ſi ex falſis allega. l. i. & ſi. Jacob. 4 ¶ Et not. ſ. ex iſto. ꝙ excommunicati † ingerentes ſe diuinis incurrunt irregularitatem ſi ſciant ſe excommunicatos nō ante. Jacobus. De hoc extra. de clerico excommunicato miniſtrante. c. ſi celebrat. In eadem glo. in fine. predicta vera ſunt adita hereditate non autem tenet tutoris datio. vt. s. de ſtamen. tute. l. ſi nemo. et de hoc dixi. s. e. l. i. In glo. id eſt coram teſtibus. ſit. j. quod vi aut clam. l. j. §. ſed & ſi quis. In gloſſ. quia certe debet ibi de adulte. l. denunciaſſe. Sed ibi denunciatio erat de ſubſtantia. et ideo non ſufficit ſcientia ſola hic autem ſola ſcientia exigebatur. Dynus. de hoc dixi. d. l. denunciaſſe. et. C. de nouat. l. iij. et tangitur plene per Dyn. & alios extra. de regulis iur. c. cū qui certus eſt. ll. vi. ¶ Vel dic ſm Ja. debet. ꝙ illud qō hic dz eum cōcor. eſt regulare. d. l. denunciaſſe. & caſuale. vel dic quod ibi fieri debet denunciatio ad commodum denunciantis vt ei acquiratur efficaciter ius accuſandi et ideo non ſufficit ſcientia hic aūt fieret denunciatio ad commodum tutoris ne tutele periculum ſubeat qz innitus datur et gerere cogitur. vt. s. eodem. l. j. in princi. et ideo ſufficit ſola ſcientia vt hic cum concordan. Jacobus de bel. et de hac materia plenius no. per cum. & dixi. C. de euictio. l. emptor. et d. l. iij. de noua.

Et ex cautem. Quod cognouit tutor. ſciz ſe datū tutorē. dyn. in gl. arg. s. C. de epa. audi. l. & ſi legibus ſm Dyn. concor. vero Dy. dic ꝙ ibi ſpeciale ꝓpter coniunctionē ꝑſonarū. tu dic ſm Jac. de are. aut agitur de mulieris ſcientia & tūc cōcor. Si vero de ſcientia parentū quo ad parentes tūc etiam concor. Sed ſi loquimur de ſcientia parentum quo ad filias tunc eſt cōtra. ſed ſol. vt ibi no. & j. ad trebel. l. quidā. §. ſi qs filiū. et. C. de iur. et fac. igno. l. ini quiſſimum.

1 ☞ Omiſſio inuentarij inducit preſumptionem contra tutorē.
2 Materia confectionis inuentarij.

Tutor qui repertorium. Omiſſio⁹ inētarij inducit ꝑſumptionē s tutorē: a nihil tutor dz attingere de reb⁹ pupillarib⁹ añ cōfectionē inuētarij niſi iuſta cauſa interueniat. h. d. & allegat qō omiſſio eorum ad que ex officio quis tenetur inducit preſumptionē doli. et pro hoc. C. de cu. re. l. ad cōmentariēſem. j. e. l. tutorē q poſt. §. tutor. & s. mā. l. ſi procu. §. dolo. & l. dolus. et de hoc preſumatur

Universidad de Deusto
Biblioteca

polus et qñ non plene dixi.C.de dolo.l.dolum. ¶ Et de materia ista confectionis inuentarij.vide quod plene no.et dixi.C.eo.l.tutorem et cura.et arbitrium tute.l.vlt. ¶ Ibi dolo feciſſe preſumptione huius.l.Dynus. Ibi allegari.et allegata probari.Dyn. ibi non fecerit q̄ preſumitur dolo omiſiſſe vt ꝓdixi. Dynus.ibi ex inreinrādo delato pupillo nunc adulto. Dyn.ibi nec pro etiā. Dyn. ¶ Collige ergo q̄ antequā attingat tutor administratio, debet cōficere inuentariū.d3 et alia quatuor facere que no.ff.de legiti.tuto.l.legitimos.in prin.et hic in gloſſ. ¶ In gloſſ.i.ibi z iudicis ratio quare requiratur preſentia iudicis colligitur.j.cod.l. cyrographis. Ray. ¶ In gloſſ.ñ.ibi item omnibus ſcilicet tutoribus. Dy. ¶ In eadem glo.in fi.hoc intelligas in tutore generali ſecus ſi detur ad articulū puta ad adeundā hereditatē.vt.ff. de tuto.z cura.da ab his.l.impuberi.et ar.C.de tuto.qui nō ſatisdedit.l.fin. Jac.

1 ☞ Tutor nō debet nec nimis tarde nec nimis feſtinanter res pupilli vendere.

2 Tarditas nimia et feſtinatio in venditione rerū pupillarium veniunt puniende.

1 ¶ Si tutor. a Adō p iſtū ! ff. qō notat And.Bar. hic in addi, ad Bar.

2

Si tutor, a Caſus.Nec nimis tarde nec nimis feſtinā ter debet vendere tutor: † res que tempore pereunt.hoc dicit. ¶ Ibi confeſtim.i.cp̄timum potuit. vt.j. ad ternul.l.ff.confeſtim.et vide in alphabeto. Ibi partibus ſuis fungi diſtrahendo ea que ſeruari non poterant. Dy. Ibi contractione id eſt moza aliter quādoq; exponitur vt in alphabeto litera.c.in verbo, Jctant. ¶ Et no.q nimia feſtinatio † et nimia tarditas punitur.de quo vide qō no.vide p Jo.an. extra.de elect.c. vlti.libro.vi.z dixi in alphabeto dictione feſtinatio: z nota.C.de iur.et fact.igno.l.i.et de offic.rector.prouincie.l.ciuitas rhodiorum. De nimia feſtinatione reprobanda.facit.j.de acquiren.hereditat.l.cum ſolum in fi.de dona.l.quidam.xxiij.queſtio.v.c.i.xi.q. iij.illa propoſitio.z de execu.rei iudic.hic nimis proprie.et alibi dicitur q̄ iniquitas omnia precipitat.de penitē.diſt.iij.c.inter hec hircum.de tarditate reprobanda habetur dicta.l.ciuitas rhodiorum.

Competit tutor Tenetur ſolum de dolo et ſata culpa commiſſa in cōparatione prediorum ex pecunia pupilli.h.d.ibi per ſordes.i.pecunie corruptionem. Dynus. Ibi in hac parte.l.in emptione prediorum.Dyn.

Si poſt depoſitionem. Negligentia tutoris in cō parando predia ex pecunia depoſiti vſuris plectit.h.d.z omnes ſequentes.ff.de vſuris pupilaribus loquuntur.ibi pecunie pupillares. Dy. Ibi cogi oportet: hic eſt ſpeciale.alias non coguntur gerere poſt inchoatam adminiſtrationem.vt.j.de autori.tuto.l.ſi tutor: pupillo nolit.et.ff.ea.l.ita autē.ff.geſſiſſe. Ja.z ibi not.z dixi.ibi per eos,ſcilicet tutores. Dy.ibi comparent vel comparentur. Dynus. ¶ In gloſſ.etiam ſine interpellatione in fi.ſed hoc operatur hic fauor perſone pupilli.vt.j.de leg.ij.l.titia ſeio.ff.vſuras. Dyn.

Pecunie. Ex diuerſitate caſuum contingentiū tenetur tutor interdū ad vſuras legitimas interdum ad centeſimas interdū ad illas que in regione frequentantur.h.d. ¶ Ibi ſed hoc ita demum.l.quod ꝓtent centeſimas. Dy.ibi vel nō depoſuit ſed pecuniam otioſam tenuit.dyn.ibi cōnertit.i.conuertiſſe videtur.dyn.in glo.imo in fi.vt.j.e.l.ff.que autem.Dyn.

b ¶ Si depoſi. Adde Bart. j. ad leg. falci. et Bart. hic.

1 ☞ Tutor: an teneatur fenerare de bonis pupilli et ſi feneratur an teneatur reſtitutioni.

2 Pupillus nō poteſt variare vnū ex nominibus debitorum: vnū recipiendo et alium dimittendo.

Si tutor. De materia huius.ff.an tutor † teneatur fenerare.et ſi fenerat an teneatur reſtituere pupillo.vide quod not.et plene dixi.C.eo.aut.nouiſſime.que eſt ſignata ſup rubrica z ſumitur de corpore vt hi qui obligatas ſe habere perhibent res minorū.ff.qñ autē.z quod not.z dixi.j.e.l.cū plures.ff.ff. ¶ † In gloſſ.idem ſi pupilli.ibi et facit.f.q̄ pupillus teneatur omnium nominū periculū ſuſcipere z nō poſſit variare vnū recipere volendo z aliud non. In eadem glo.ibi.l.nō nunq̄. Sol.fin Alz.et Jacob.de bel. Hic eſt reale qō non licet variare in ꝓrarijs caſuale. Vel dic q̄ vbi eſt rerum quexitas vel idēitas non ſz regulariter variare vt hic cū cōcor.z.ff.ad exhibē.l.celſus. ff.idem celſus.fallit rōne ꝓximitatis.d.l.nonnunq̄.z in diuerſis iudiciis z perſonis.vt dic.ff.ſed nec impuberis. Et de hoc no. per Dy.j.de lega.i.l.legatarius.et plenißime dixi ſecundum eū ff.rerū amo.l.de rebus.et per Jac.de bel.d.l.in cauſe.z in brocar. Alz.z Py.z Ja.de bel.

b **Si deponi.** b Pecunie pupillares depoſite tutor vſuras non preſtat non depoſite ſtat pupillares niſi preceptū fuit ſibi per iudicem,et negligēs fuerit; quia tunc ſtat centeſimas ſm.Bd.ſm Bs.pupillares.z hāc approbat Dyn.Et de hoc vide in ſumma de vſur.pupillaribus.et idem ſi neget ſe habere vnde alat pupilli cū verū non ſit ex ceteris ſummis preſtat pupillares z q̄ ſint pupillares declarant z.h. d.vſq; ad.ff.vſure. ¶ Ibi vſure non curent ob moram depoſitionis:ſed bene curent negligentia comparationis prediorum vt.ff. e.l.ſi poſt depoſitionem. Dy.et Ja.ibi nec preceptum eſt per iudicē Dyn.ibi ſolent pretores cōcari.No.de cōcatione pretoris que hic videtur multum operari.et eam eſſe ſequēdam cuius cōtrarium videtur q̄ non operet.C.cōminationes z epiſtolas p totum.z ibi plene dixi.ibi ſequaſ cōdemnādo tutores ad pupillares vſuras.dy.ibi idē ſolēt facere pretores condemnādo tutores ad vſuras centeſimas.dyn.Et ſic eſt idē quo ad vſuras ſimiles vt in glo.dicitur.Dy.ibi pendatur.i.ſoluatur.Dy.ibi pendi oportet.i.ſoluti ſeu ꝓſtari.dy.In ver.que autē ſunt.i.in quibus cauſis debeant pupillares vſure.Dyn.ibi ſed ſi negauit et verum dicebat.Dyn.ibi irrogauit.i.cōminatus fuit ſe irrogaturum.dynus. ibi ad onera alia quam alimentorum alias ſec' vt.ff.ver.idē ſolēt. dyn.ibi a debitoribus pupillaribus.Dyn.in gloſſ.dyn.i.centeſime.ibi hic z in ſequenti caſu:quia hic et ibi cōcatio interuenit. Vel q: vtroq; caſu preſtant vſure licet vno maiores altero minores z ſic nō per oīa.idē dy.in fi.vnde ſm hunc intellectum idem eſt in vtroq; caſu.f.quo ad curſum vſurarum.Sed nō quo ad eūdem curſum earum quia nō currunt eiuſdem quantitatis.z opi. Alſo.ſequit dy.z Ray.vt patet de dy.interlineari hic in textu et gl.hic q̄ incipit.i.quas pupillus.z.j.in glo.magna.opinio ff.H. eſt iudicio meo magis amica litere.in gloſſ.vel alia in fi.imo hic proprie ponitur pena vt eadem.l.iij.ff.tutor qui in fi.dy.in gloſ.i. quando debeant.i.addit hic z male.dyn.in glo.nec erat in fi.prima vera. Dyn.

Vſure, Pecunie pupillares quā ociosam tenuerūt.dy. et iſte.ff.determinat. ff.ff.e.ff.ſi poſt depoſitionē. dy.ibi nō ſtatim.f.cū pecunia ad eorū manus pernenit vel a debitoribus exigere potuerunt.dynus.ibi ad exigendum a debitoribus pupillaribus.dynus.ibi collocandum.i.deponendum pecuniam pupillarē.dynus.ibi q̄ ſpatiū.dyn.Hic non habet ſed communiter habet.Dyn.ibi cōuertit q̄ ſtatim tenetur a tpe queriōnis nō expectato ſpatio duorū menſiū.dyn. ¶ In gl.ab ingreſſu tutele.imo cū loquatur de tutore antiquo nō ſit hic cōputatio ab ingreſſu ſed ex quo propter debitoris inopiam cepit nomē debere exigi et apparuit pecuniam debere deponi vel fenori collocari. Oldr.

Si vſuras exactas. A debitoribus pupilli.dy.ibi earum vſurarum exactarū.dyn.ibi agnoſcere eos.f.tutores.dyn.ibi an vſuras pupillares. Dyn.

Pecunie. Ibi fuit.f.minoris.dy.ibi interpellauerūt ſcilicet adultū.dy. ¶ In gloſ.q̄ facere debēt.i.inculpatus.i.ſine culpa.Dyn.

Si tutor pro contutore. Quorū ad miniſtratio erat diuiſa.Ja.ibi facere ſupſedit ſubaudi eo caſu quo tutela erat diuiſa.dy.quaſi non tam p alio q̄ pro ſeipſo teneri videat.vt.j.e. l.qui plures.Dy.in glo.ibi hic ſpeciale hoc non eſt verum per.l. ff.ff.ff.j.de admi.rerū ad ci.pertinen.Et ideo dic melius q̄ in.l.libertus.ff.ff.z in.l.lucius tenebant actione ſtricti iuris et ꝓinc.l.z fideiuſſor.et ideo a nullo debent vſure.vt.e.ti.l. cōſtitutionibus. Secus aūt ſi tenentur actione bone fidei vt hic erat q: tenerētur ad vſuras etiā fideiuſſor apud rēpublicā intercedens. vt.d.l.ff.ff. ff.de admi.rerum ad ci.perti.

Sciēdum ibi vſuras. Dy.debere.f. pecunie pupillaris quā cōuertit in vſus ſuos.Dy.ibi in die.i.vſq; ad die.dy.ibi.quo tutela.i.tutele rationē.Dy. Reddendo reliqua. Dy.

c **Si tutele.** c Ibi quarum pecuniarum pupilla riuſ creditarum.ibi verum eſt quod expectet dies pecunie a tutore credite.Dynus.ad hoc.j. eo.l.cum.queritur.

1 ☞ Stipulationis pupillaris verba qualiter concipi debeāt.

2 Reſtitutio pupillo dari debet cū minoris vertatur vtilitas.

Quoties. Pecunie pupillares fenori date vtili? eſt ſtipulationē ea forma interponi q̄ ex ea acquirat actio directa pupillo potius quā vtilis.h.d.Et tū hoc de 2filio nō de neceſſitate;q quo ad hoc qd poſſet eſſe magis vtilis pupillo directa quā vtilis vt hic in gl.licet in effectu parū differāt vt.ff.de neg.geſt.l.actio.z no.C.de actio.z obliga.l.i.ibi pupillus maior infante et preſens. Dynus.ibi aut ſeruus quo caſu perinde habeē ac ſi ipſe pupillus eſſet ſtipulatus vt.j.de ff.ob.l.qōcūq;.z his caſibus directa acquiritur

acquiritur pupillo vt.j.rem pupilli ſaluaz fore.l.ff.z.iij.Ray. Et not.bene iſtud princip.et gloſſ.ibi poſitas ad ſtipulationes que fiunt in fauorem pupillorum. ¶ Ibi in eius poteſtate;ſcilicet tutoris. Ibi quo caſu.f.cū ſtipulatur tutor vel eius poteſtati ſubiectus.dyn. Ibi dandam ipſo iure ſine alia ceſſione.dy.directas tamen cederet vt.j.de furt.l.ſi quis vxori.ff.ſi fugitiuum. ¶ Oppo. q̄ non interſit inter vtilem et directā:z dic vt in glo. ¶ Secundo opp.de.l.ſolutum.ff.ſolutam.z gl.hic male ſoluit et ideo dic melius vt in contrario not. ¶ Tertio quere qualiter concipi debeāt verba † ſtipulationis que ſit nomine pupilli.z dic vt in gl. ¶ In glo.j.ibi nomine ſuo directa.dynus. Ibi z impuberi vtili.dynus. Ibi habet directam vt quia ſtipulatur ipſe pupillus vel eius ſeruus.dynus. In eadē glo.ibi quā ſuo nomine intēderet. ¶ † Sed cum tutor intētans directam ſuo nomine videatur intentare eādem vtilitatem pupilli ar.ff.de procura.l.non ſolum.ff.ſed interdum.videtur reſtitutio dari debere cum minoris vertatur vtilitas.arg.ff.de minor.l.iij.ff.vtrum.z quia minori leſo datur reſtitutio.vt.ff.de iureinran.l.nam poſtea.ff.ſi minor.ſed hic leditur ergo ꝛc. Item hoc nō placet alia ratione:quia vbi ſtipulatur ſeruus pupilli pupillus habet directam et in ea reſtitueretur ſicut in ſua:et tamen hic ponit ordinem inter pupillum z ſeruū. Pet. ¶ In gloſſ.ſcilicet tutoris ibi forte valet quia nō eſt ordo neceſſarius ſed inſtructus.nus z ideo eius omiſſio non vitiat.vt.j.de ſolo.l.nec enim.et ibi dixi. Ibi.ff.ſi actori.et hec opinio approbatur.j.de ſtipu.ſeruo.l.i.in princip.Et in procur.dicas ſimiliter vt ibi nō.contungendo cum alia glo.q̄ eſt.j.de ver.obliga.l.ſtipulatio iſta.ff.ſi quis inſulam.dynus. In eadem glo.in fin.hec faſſa z contra textum illum.q: z ibi de tutore dicit:z ideo melius ſolue vt ibi not,quia ibi ſtipulabat tutor de parte ad eius adminiſtrationem non pertinente q: diuiſa erat adminiſtratio inter tutores per regiones.

1 ☞ Tutor non poteſt eſſe creditor vel debitor minoris.

2 Voluntas patris tollit ſuſpicionem.

3 Actio in locum alterius ſubrogata debet eſſe eiuſdem effect' cuius eſt illa in cuius locum ſubrogatur.

Nequaq̄. Tutor pro cui? debito pater pupilli fideiuſſit tenetur ipſuz debitū ſoluere aliqn in certis caſibus conuertet tale debitum in actione tutele cuius verſionis vtilitas eſt magna. hoc dicit. Ibi pro quo fideiuſſit apud extraneum.Oldra.Ibi filio pupillo.dynus. Ibi tutorem dedit vel codicillis teſtamento cōfirmat's.vt.ff.de teſta.tute.l.i.et l.iij.dynus. Ibi conuenit alias cōuenitur tutele iudicio vt.j.ſubñ cit.dynus. Ibi z ideo quia ſoluere ei incumbit ex officio.dynus. Ibi ceſſante;ſcilicet tutore ſoluere debitum.Dynus.ibi ſue tutele factue.i.tutela finita.dyn.ibi ex cauſa fideiuſſoria qua tenebatur ſicut heres patris qui fideiuſſerat.ibi agere poterit contra tutorem condemnari.dyn°. Ibi hoc cñ ei.f.tutori cidēq; debitori. dynus.ibi non ſolnerit:hoc verum eſt ſi eſt debitor pure ſi indebite ſequitur. dynus.ibi qaibuſdam videtur et bene.dynus.ibi is dies quo tenebatur pecuniaz ſoluere creditori.dynus.ibi hoc quod dictum eſt.ff.ꝓxi.quando debitum erat in diem et dies venit durante tutela ſed ꝓnt refertur ad ſuperius dictum.i.ad debitum purum intellige ſi facultatib? ꝛc.Dynus.ibi tutele iudicio.ſed ſolum petetur per actionem mandati que datur fideiuſſori contra rem pro quo ſoluit ſi contingat pupillum ſolnere. dynus. Ibi hoc habere:ſcilicet quod dictus eſt debitum in actione mandati deuoluit in actione tutele et ſic ad omnia ſuperiora refertur.dynus. ¶ Opponit quod iſte.ff.et ſequentes ſint correcti quia minoris debitor vel creditor eſſe non poteſt tutor.† vt C.qui dare tuto.poſſunt.aut.minoris.Dicunt quidam quod illa aut.non habet locum in teſtamentario ſed ſolum in legitimo vel dativo ſine inquiſitione:quia in teſtamentario videtur fides approbata per teſtatorem.vt.C.de epiſco.audien.l.de creationibus. z hoc ſatis videtur innui in cor.vnde ſumit illa authētica,ſcilicet vt illi qui obligat.ſe habere perhibent res minorum.ff.ſi licet gl. ibi teneat contrarium.et Alſo.in ſumma dicti titu.authenticorum.ff.i.et in gloſſ.dicte aut.minoris.et ipſe idē Alſo in ſumma tit.qui dari tuto. poſſ.ff.item creditor.tenet q: nō habeat locum in teſtamētario.z idem tenet gl.ff.de pcura.l.ſi pater.et in Speculo.de tuto.ff.fin.verſi.item quod tutor vel curator eſt creditor.et hanc opin.ſequuntur Odof.z Lyn.d.aut.minoris.pro qua facit.C.de interdi.matri.l.ſi patris.z.ff.de ritu nup.l.ſi tutor. ¶ Ex

2 quibus ꝓbatur quod patris volūtas † tollit ſuſpicionem.Dyn. tamen de facto conſultus tenuit qō aut.locum habeat in omni tutore et incipit cōſilium ſuum,quidā nellus nomine cepi de floreutia.et hanc vidi cōmuniter in iudicio ſeruari z de hoc ſatis dixi.d.aut.minoris.ver.idem querit glo.an habeat locum in omni

3 tutore. ¶ Secundo opp.qō actio † ſubrogata in locum alterius debet eſſe eiuſdem effectus q̄ hic nō eſt.et hec opi.tangit etiā.ff. ſequentē. Sed hic ſubrogata eſt culpa debitoris et ideo priuilegiata eſt ſecus ſine eius culpa.vt.ff.ſi qs cau.l.ſi eum qui iniuriarum. Et de hoc no.ff.de nego.geſtis.l.diuortio.ff.penulti.et plene dixi.j.de dona.l.qui eo quod. ¶ Tertio opp.de.l. diuortio.in fin.et ſol.in gloſſ.In glo.ad hoc eſt contra.Ibi.l.diuortio.in fin. vbi non diſtinguitur ſit locuples vel non,et optima eſt hec ſolu. glo.Dynus.

1 ☞ Tutor non prohibetur bonam fidem agnoſcere.

2 Confeſſioni tutoris an ſit ſtandum in litem pupilli.

3 Tutoris officium an ſit ſibi damnoſum.

4 Tutor an poſſit ſibi ſatisfacere ſi pupillus erat ſibi naturaliter obligatus.

Item ſi temporali. Caſus.Tutor idēq; debitor:temporalis tenetur a ſe exigere z ſibi debitum poteſt ſoluere nec prohibetur in cauſis pupilli bonam fidem agnoſcere:et in re ſua poteſt palam autoritatem interponere.h.d.vſq; ad.ff.cōſtat.z.ff.ꝓxi.dixit quādo tutor erat debitor ratione fideiuſſorie obligationis.hic quando principaliter.et vide qō dixi.ff.eo.l.quidam decedens.ver. de vno vidi dubitari.Ibi tutele iudicio pro eo q: tenebatur actione temporali ibi non potuit vt q: naturale erat debitum quod exigere non poterat quia actio efficax non competebat.Dynus.in verſicu,ſed ſi ſub vſuris.Ibi aliquid imputetur ſi ſoluat vel ſoluere omittat.Dynus.ibi nihil eſt quod ei imputetur et ideo a tempore ſolutionis non currerent vſure.Dynus.In verſicu.ſicut autem qui communiter habetur pro.ff. Sed nō.bene quod eſt de materia precedentis.ibi quod debet:ſcilicet pupillo et ſub grauatoribus vſuris.vt.ff.ꝓxi.ita ꝛc. dynus.ibi debetur.ſcilicet a pupillo.dynus.ibi ſi non fuerit.ſcilicet in patrimonio pupilli.Et quod ſubdit vnde pecunia ſoluatur id eſt ſolui poſſit.dynus.ibi et potuit et quod debuit.quod dic et intelligas vt not.j. de autoritate tutorum.l.ff.z de fideiuſſori.l.tutor.dynus.ibi ſi conueniatur tutor nomine pupilli.dynus.ibi per iudicem id eſt indicis ſententia precedente.dyn.ibi honoraria id eſt ſalaria aduocatorum.vt.C.de iudic.l.properandum.ff.honorare.et de var.et extraordi.cogni.l.i.ff.in honorarijs. Idem tamen puto in alijs expenſis factis in lite. Oldradus.niſi per reſtitutio.in integrum leſione probata.j.eodem.l.ſine heres.ff.interpoſito.ibi conuenirentur.ſcilicet tutores nomine pupilli.dynus.ibi a vero creditore quem ſciebat tutor verum creditorem.dynus.ibi non tantum, ibi ſibi creditam a patre pupilli.dynus.ibi ſcribere poteſt in inuentario.dynus.ibi obligare pupillo.dynus.ibi ſibi tutori.dynus. Ibi preſcribendo palam.dynus. Acceptiendo et bona fide pecuniam pupillarem ſe mutuo accepiſſe. ¶ Oppo.ſicut oppoſui.ff.ff.ꝓxi.quod actio ſubrogata in locum alterius debet eius naturam aſſumere.z Sol.vt ibi dixi. ¶ Secundo opponi.quod ſine actione quis experiatur,ſcilicet officio iudicis quod non eſt actio ſecundū opin.Joan.Sol.dic quod opinio Joan.vera eſt ſumendo nomen actionis ſtricte z ꝓprie.argu.j.de annu.leg.l. quintus.j.de verb.ſignifi.i.pecunie.ff.actionis.z.ff.de peti.hereditat.l.hereditas.Sed ſumendo in larga ſignificatione pro quolibet iure petēdi.vera eſt Bar.opi.z.j.fuerit hic.z.j.de act.z obliga.l.actionis verbo.et.l.nihil.et ita etiam ſumitur.ff.de eden.Et de hoc not.per Dynum in lectura ſua.inſtitu.de actiō princip. vbi gloſſ.dicit quod officium iudicis eſt factum nō ius.eſt enim ius quantum in ſe eſt ſed quantum ad execūtionem eſt factum.et ita intelligatur dicta gloſſa. ¶ Item allegatur iſte textus pro opinione,quod actio ſit edenda in libello:de qua ſatis nota.dicta.l.i.de edend.z extra.de iudi.c.dilecti.communis vſus iudiciorum habet q: nō proponatur actio.Sed cauſa vt etiam ex dictis

1 gl.patet. ¶ Deinde nota q: † tutor nō prohibetur bonam fidē agnoſcere.cōcord.ſunt in glo.z no.z dixi.C.e.l.ſi bonam nuncia re quod cauſa eſt inſinita vt hic dicitur. ¶ Ex quo colligit Jaco.

2 de are.† qō ſtetur cōfeſſioni tutoris in lite pupilli.de hoc dixi.j. de confeſſ.l.eum.ff.ſed an ipſos.z.C.de confeſſ.l.unica. ¶ Item quia iſte.ff.loquitur de tutore obligato actione temporali. Quere idem ſi obligatus ſit actione perpetua.et dic idem vt hic in prima glo. ¶ Cane tamen qō hic dicitur in glo.ñ.locum habere hunc.ff.quādo tutor obligatus act.tēporali erat liberatus lapſa temporis:quia dyn.dicit eſſe idez etiam ſi liberatus non foret:et hoc verum in actione tutele vt hic ſecus in actione negotiorum geſtorum:et ita etiam tenet gloſſa in.l.diuortio ac ff.de negotijs geſtis.Quere in quo verſatur illud plus de quo hic in litera dicitur quod tutor debet in ſe ſtare qō in alijs. Et gl.dicit q: in duobus.primum quia in exigendo ab alijs non imputatur ſibi ſi nō potuit exigere a ſe:dicit autem glo.exigere debet ſine aliqua dilatione.ſed ſz hoc dicat et in exigendo a ſe datur quedam modi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ta debito.vt.d.l.oiuortio.§.fi hic quidã modus.de nego.gest.secundum est in eo qõ debet exigi:qr ab alĩs non põt debitũ naturale exigere:sed a se fic.et licet hoc ex isto.§.non colligatur expsse cum hic dicat de tutore debitore qui propie dicitur si est ciuiliter et naturaliter obligatus.vt.j.statim subiciam est tamen expressum.ff.de neg.gest.l.at q natura.in prin.vbi de hoc dixi z ibi
3 videas.Et sic videtur in hoc casu qꝺ officiũ † tutoris sit sibi dãnosum cum alĩs debitum naturale ab eo exigi nõ posset.Sed dic quod licet ad solutionẽ cogi nõ posset poterat tñ pati compẽsationẽ si egisset cõtra pupillũ.vt.C.de cõpensati.l.ex cã.ff.de cõpẽsa.l.etiã qꝺ natura.Et ex ꝺictis colligit gl.qꝺ soluens tale debitum naturale non videtur donare.z ad hoc facit qꝺ notaui.j.de
4 dona.l.donari.et de re.iuris.l.donari. C † Querit glo.qd econtra si pupillus erat debitor naturaliter tantum tutoris an tutor potuit sibi satisfacere.arg.qꝺ non.j.§.proxi.sicut.non posui pro.§.sed ver.in contrarium adducitur de pe.here.l.si quid possessor.§.i.et et de sol.ſtichum.§.additio.z non solum glo.i.in fi.que est in aut. Minor debitor tenet qꝺ non possit deducere et pro hoc allegat licet gl.ff.alleganerit in contrariũ.d.l.si quid possessor.§.i.versic. sed si ipsi.quid dicemus certe.§.proxi.sicut.quẽ allegat gl.quod tutor non possit sibi soluere debitum naturale videtur magis facere pro opinione contraria nam ibi dicitur quod potest sibi soluere:sed potes dicere qꝺ non ob.qr ibi loquit in vero debito qõ exigi põt.vt.j.de ver.signi.l.debitor.et.l.creditores.z nota.ff.eo.l.ita aũt.§.si debitor.Dy.sed contra hoc videtur quia dictio sicut que est ibi inducit similitudinẽ.f.qꝺ illud qõ debet facere tutor in exigendo a se potest facere in sibi soluẽdo:sed a se debet exigere debitum naturale ergo.rc.maxime cum dicat potest.Sed quod loquatur de verbo debito et non naturali indicant verba illa:que sunt in textu si creditor fuerit patris pupilli que continuatiue leguntur.z hanc sequitur Dy.Et ad contraria respondet † quod
5 longa est differentia inter tutorẽ z pupillũ et verum heredem et bone fidei possessorem hered.de quibus loquitur.l.si quid possessor.et.§.additio.de cõfusione non solutione loquitur.Dyn.in gl. plurium.quia subaudi ibi.l.antepe.hic facit ad id quod dicit qõ debet prestare aduersus alios multofortius aduersus se.Old.ibi et.ff.de eden.iste quatuor sequentes faciunt ad id quod dicit sine actione nõ experiri quia de prepositione sine expressione actoris loquuntur.Oldra.Et vltime due faciunt ad illud qꝺ prestat aduersus alios rc.Old.In glo.igitur videtur qꝺ naturale debitum est quoddam debitum naturale quod equipollet ciuili z pro quo datur actio.vt.j.de acti.et obliga.l.naturales.Et est distinguendum vtrũ debitum naturale sit ante administrationem vel post vt hic colligitur.dyn.Et vide qꝺ dixi.ff.eodem.l.ita autem.§.debitor.

Constat. Fines administrationis concesse debet tutor seruare:simpliciter tamen datus ad presentia z futura dat? vt.h.d.Ibi q̃ res.i.datio curatorũ ad augmẽtum.Dyn.ibi.ad quos.f.proxres.dyn.ibi. periculum augmenti. dy.in fi.etiam de periculo postmodum obuenientium.dyn.Et colligit ar.ex isto viti.ver.Ja.de are.quod quando aliquis fundat ecclesiam vt sit subiecta alicui abbati qꝺ nihilominꝰ sit subiecta etiam episcopo.Jaco.de hoc extra de capel.monac.z de relig.domibus vt ꝺpo sint subiecte.et in summa ipsorum titulorum per glo.Hof.et Ildosti.z per Speculatorem.

Generaliter. Ibi: non videtur defendi. ideo ab administratione removetur.vt.C.de procur.l.eum.z de ad.tuto.l.vlti.in princi.Dynus.Ibi.iudicium inchoatum nomine pupilli vel inchoandum.Dynus.et ex.l.colligit Jacobus.de are. quod procurator datus ad defendendum potest solvere. Jaco. Item tenet quod hic sit causa prout est in litera postulationem quod si tutor sit aduocatus in causa pupilli qõ salarium recipere non possit.et pro hoc.j.eo.l.a tutoribus.§.fi.et dixi.ff.de postu.l. fin.in fin.

Jrca. Ibi deductionis.f.eius qõ tutor idem seruus sibi debebat.Dyn.

Camplures. Tutor non agit tutele actione contra curatorẽ male administrantem eadem tutela.et hoc tollit vnum contrarium.Opp.de lege.iij.§.queri potest.z sol.vt in gl.Item op.de.l.si tutor reipublice.§.vlti.z ꝺic qꝺ quedã cõpetit et exerceri non pñt:quedã cõpetunt z exerceri possunt:sola actio tutele non competit nec exerceri potest.Op.d.l.non quasi.§.hãc stipula.Sed illa loquitur in curatore hec in tutorib? inter quos est differentia.vt in glos.et distinctione apparet.in glos.ibi durante tutela et vt illa cui competebant ante inchoatam tutelã. Oldra.ibi:quedam non vt ille cui inceperant competere durante tutela.Old.

1 ☞ Alienata et gesta bona fide per testatorem valent,secus autem de mala fide gestis et alienatis.

Que bona fide. † Bona fide gesta z alienata per tutorẽ valent,mala autez fide non valent ipso iure.h.d. Ibi non potest nisi per restitutionem in integrum lesione probata.vt.j.eod.l.fine herede.§. interposito et ita soluit contrarium.Dynus.Ibi nemine:scilicet emẽte,adhoc bene concor.C.de rescin.vendit.l.rat as cum ibi no.z.ff. de minori.l.quod si minor.Ibi non valet.scilicet ipso iure fine restitutione.Dynus.in glos.quantum ad hoc vt valeat venditio in fine.vt patet.j.eod.l.vlti.z ibi nota. C Vere tamen dicas quod nihil interest nec quantum ad substantiam contractus:nec quãtum ad obligationem pupilli:sed hoc solum sit bona fide cõtractum vel mala: quia si bona quecunq; sit res id est potuerit seruari vel non seruari valet contractus et obligatur pupillus quatenus ad eum peruenit in residuo tenetur pupillus in totum.vt ff.de euictionibus.l.illud.§.i.nec rescinditur iure communi vt hic iure tamen speciali id est per restitutionẽ potest rescindi vel pro leui damno si res poterat seruari vel pro enormi: si seruari non poterat.vt.ff.de minoribus.l.tutor.in princip.et.l. penulti.et.l.ea si fine.§.questum.sed si mala fide gestum est si pupillus est locupletior eatenus tenetur sit tutor: solvendo vel non si non est locupletior non tenetur de suo soluere:sed tenetur cedere actioni siue tutor: sit soluendo siue non.vt.d.l.vlt.j.eo.z ibi not.Dyn.Jn glo. adeo vt detur.ibi de euictione.l.iiij.quod ꝺic vt ibi not. Dyn.In eadem glo.in fin.imo est in vtrisq;.hic loquitur quia quecũq; sit res non rescinditur iure communi ex quo bona fide gestum est. Sed p restitutionem rescinditur quecũq; sit res.ꝺistincto tamẽ damno leui vel enormi.vt predixi.Dy.

☞ Tutor tenetur agere in negotijs pupilli sicut in propijs.

Nimium est. Tutor † tenetur agere in negotio pupilli sicut in propijs.hoc ꝺicit.z expone nimium est id est esset si cõcederetur.Dynus tamen aliter intelligit vt statim ex eius interlineatibus apparebit.ibi:estimationis id est fame pupilli conseruande vel diuulgande.Dynus.Ibi.ex suis.scilicet pupilli. Dynus. ibi. erogaturus.l. pupillus. Dynus. et sic intelligit Dynus quod tutor non potest erogare que non esset erogaturus pupillus: si esset etatis legitime posset tamen non inepte intelligi sicut ꝺixit in casu summario quod tutor non debet erogare de bonis pupilli q̃ non erogaret de suo proprio : quia bona fides tunc abesse presumitur:vt extra de deposito.ca.bona fides.et pro hoc.j.l. proxima.§.i.

Cum tutor. Quasi idem ꝺicit quod superior proximus.§.secundum intellectum Dy. Ibi proponatur et moribus principaliter.vt.ff. de testa. tute.l. qui a patre.et aliis concordan.vt in glos.not.ibi preceptoribꝰ id est magistris.Dynus.ibi:solennia id est solita permitti per patrem pupilli.Dynus.ibi nam et si honeste.Et ista dos sororis. dynus.ibi.arbitrio pupilli cum factus erat maior. xxv. annorũ. dynus.Et facit iste textus ad id quod communiter ꝺicitur qõ gratie spectant ad dominos non ad eorum officiales.Jn glos. si quid.si ex eodem patre in fine.pro hoc.j.de lega.§.l. cum pater.§.pater certã.expressius patet.j.de vo.colla.l.i.§. pen. Ray. in gl.donatio nõ seruatur ibi de predijs minoꝝ.l.predia.Et ꝺic vt ibi not.dyn.

Si tutor. Ibi:pupilli.id est ad damnum pupilli.dynus.ꝺicit quod non credit quod tutor hoꝺie teneatur fenerare:qr peccatũ est sicut et rapere:et tutor non cogitur peccatum nomine pupilli facere.vt.ff.de in litem iuran.l. videamus.dynus.de hoc ꝺic vt plene not.et dixi in aut.nouissima.que hic allegatur in glos.et signata est.C.e.super rubrica.et facit etiam quod not.z dixi.ff.eo.l.tutor qui repertorium.§.fi tutor pecuniam.

Tutor. Secũdum dignitatem:ibi.modum id est numerum.dynus. ibi.circa eum.f. pupillum. Dynus.

Non est audiendus tutor. Usuras. quia pecuniam pupillarem non fenerauit. Dynus. ibi. collocatore.alias fenerare. Dynus. ibi bene collocasse : id est idoneis nominibus. Dynus. et concordantia. ff.l. proxima. §. nimium. et quod ibi dixi in glossa ibi.§.proinde.imo.§. quod vero fenectute.versiculo proinde.Jn eadem glossa in fine.sed ꝺic quod in propijs et pupillaribus eadem diligentia est adhibenda quam bonus paterfa.rc.vt.j.eadem.l.a tutoribus.Sed in proꝓio facto

prio facto nõ cõpelleret diligẽs paterfa.anceps subire periculũ. vt.ff.qui satisda.co.l.de die.§.ff.et.C.de in litem inrã.l.is qui.ergo nec in pupillaribus.hic autem constat diligentiam adhibitam fuisse in propijs ergo adhiberi debuit et in pupillaribus Dyn. vel ꝺic ſm Jac.de bel.qꝺ hic tractatur de commodo pecuniario: ibi de periculo fame vel anime solute quã omni commodo debet quis preferre.ꝺist.ignũ.c.i. vbi de hoc etiam no.in contrario per eundem Jac.de bel.hodie autẽ non cogitur tutor fenerare vt ꝺixi.ff.l. proxi.§.fin.

a **In soluendis.** a Legatis a pupillo relictis et prestandis.Dy.ibi ratum id habendũ est.not.qꝺ ab alio factum ratũ quis habere cogitur ad qõ faciendum ipse compellitur.Dy.ibi in eã rem.i.causam alimentorum.Dy.Ibi munere voluntarij. dy.ibi.legatorum indebitorum.dyn.in glos.ibi.qꝺ si fecerit.in fine.Sed so.vt ibi no.z.d.l.si quis negotia.Dynus.et.l.procurator.vt in ceteris.vel ꝺic secundum Jaco.de bel.quod aliud est in bone fidei possessore heredis tatis.quia exactum indebitum non restituit z solutum non imputat et aliud in procuratore tutore et gestore:qr bone fidei possessor facit suo nomine.vt ibi no.et ideo sol.glo.que est in ꝺicta.l. si quis negotium non potest locum habere in bone fidei possessore hereditatis.Ja.in glo.ff.l.proxi.ibi.vel ibi solenne hec videtur verior.

Etiam. Casus.Administratione diuisa a testatore vel a iudice factũ cum tutore imputatur contutori negligenti petere suspectum vel qõ satisꝺet rẽ pupilli saluam fore secus si facultates cõtutoris lapse sint subito.h.d.Et qõ ꝺicit contutoris ꝺic separatim ab alio gerentis qui soluendo non est. Jaco.ibi colligit legitimo vel sine inquisitione datum habeat locum quod de satisdatione ꝺicitur:quia testamentarius vel cum inquisitione datus non satisdat. Ray.vel ꝺic secundum Jaco.de are.locum habere quod de satisdatione ꝺicit etiam fiant appareant non idonei satisdare teneantur:quia que de nouo emerguntrc.vt de interroga.actione.l.de etate.§.ex causa.z pro hoc.j.e.l.tres tutores. Jaco.ibi suspectum facere quod intelligse scõm quod.f.sequitur. Dynus. ibi satis petere si ipse non satisdedit quod potuit esse quandocq; in legitimo.vt.ff.de legitimis tuto.l.legitimos.§.in legitimis. Ray.etiam se satisdare non debuerit.sed postea est factus minus idoneus et ita modo satisdare tenetur vt ꝺixi ſm Jaco.de are.ibi.nam si bene ꝺixit interdum nam si rc.Dynus. ibi lapsus est.f.facultatibus Dyn.Jn glos.ff.subaudi non fecit in fine alĩs etiam preter istos casus qui sunt hac.l.connenitor vnus ex mala administratione alterius.vt.j.eod.l.tutores qui post finẽ §.in cum.et.d.l.§.C.de diuiden.tute. Dyn.Jn.glos.ff.hoc est vt satisdetur ibi desit esse solvendo.f.non subito : secus si subito vt statim sequitur.ver.nam si idoneus.Dynus.in eadem glos.ff. vel intellige etiam de testamentario et ꝺato cum inquisitione.vt ff.ꝺixi scõm Jac.de are.

Jy tutor constitutus. Periculum nominũ nõ exactorum pertinet ad tutorẽ z cessare femori ꝺare pecuniam pupillarem tutor. aggrauat in vsuris.h.d.Hodie autem non tenetur fenerare vt ꝺixi.ff.e.l.cum plures.§.fin.ibi constitutus.t.noniter creatus.Dynus. Ibi debitores pupilli quorum ꝺies iam venerat. alias secus vt.ff.e.l.si tutele.Dynus.ibi.ac per hoc id est per tutoris Reg'igentiam.Dynus.ibi.sex primos menses a ꝺie creationis sue computandos.Dynus.ibi: pupillares pecunias de nouo quesitas:secus si diuiserit in patrimonio pupilli et sic cessat contrarium in glossa signatum licet aliter soluatur in glossa.et forte non bene.ibi non collocauit tutor noniter constitutus.Dynus.ibi indebitam pecuniam vt in primo casu quando a debitoribus non exegit.Dynus.Ibi quam non fenerauit vt in secundo casu.dyn.in glos.ff.eod.tutor.ibi ꝺudum fuerat hec videtur falsa cum ꝺicat glos.ibi duos menses computãdos ab ingressu tutele.Sed illa glo.non bene ꝺicit vt ibi ꝺixi.ꝺic ergo quod hic superuenit pecunia domino nota.Ibi nota diu fuerat in patrimonio vel ꝺic quod hic non diu fuerat in administratione fuerat non tamẽ tutor.Sed tamẽ negotiorum gestor.in eadem.glo.in fine.Ibi prima placet ꝺummodo computatio duorum mẽsium a ꝺie nouate administrationis.arg.j.de excusatio.tuto.l. scire oportet.§.aliud. Dyn.

Cum queritur. Casus.Circa diuersa contrarietatem habentia non admittitur variatio. hoc ꝺicit.Dynus. Ibi marcellus putabat et male.Dynus.ibi posse ꝺici de rigore iuris et male.dyn.ibi nomina integra id est illa q̃ erãt soluendo.dynus.ibi sed verius ꝺicebat idem marcellus de equitate.dynus.ibi.nam totũ cognoscere:scilicet debeat pupillus.dynus.

a ☞ In soluẽdis. adõ ibi esse textũ qꝺ filius nõ teneat ꝺotare matrẽ bal.i l.j. C. de ẽscri. plõ. tẽ. et in.l.i.ff.solu.mat.

Jussus. Casus. Proposita excusatione p tutorẽ et ea reprobata ex tpe iussus periculũ cessationis ad eũ ptinet.h.d. Et ideo qõ plene no.ff.eo.l.quidã decedẽs.§.fin.et ꝺic qui iussus non proposita excusatione cum competet et vel ea proposita et reiecta. Jac.ibi.si cesset pponẽdo excusationem quam crediat sibi competere.dyn.ibi ex quo iussus est excusatiõe reprobata.Dy.in fi.nõ ex quo tutelã administrare cepit.dy.

Jtutor. Alis si tutor. C Casus. Si non expedit pupillo non tenetur tutor ob autoritatẽ nõ interpositã.h.d.Ibi teneat.f.pupillo.Dy.iudicio contrario vel ꝺic tenetur.f.tutor z expone vt ex ponit glo.qr pro qꝺ nõ z concor.cũ casu summario. Ibi compositum z ordinatum.Dy.

Ex duobus. Ibi actũ sed nõ exactũ.dy.in gl.imo ibi vel ꝺistingue hic ꝺona.dy.

Actus. Ratio administrationis reddẽde nõ postulat administrare ꝺuãte ꝺ cognitio suspecti vel cõcatiõis admittatur.h.d.z ꝺic actus fuisse administrationis sue.Dy.ibi cõcuratori.dy. in gl.ibi adnersus.et ꝺic vt ibidem.

Tutor. Jn fi.si sciebat nulla sibi excusatione cõ petere:alis si credebat sibi competere ex pe reprobationis.vt.ff.e.l.qui iussus.Et ꝺic vt plene not.ff.e.l.quidam decedens.§.fi.Dy.

1 ☞ Pater sciens z nõ contradicens filiofa.tutorẽ testamentarium ꝺatũ teneretur de peculio vel de in rem verso.

2 Tutoris datio a iudice facta est maioris autoritatis qꝺ a testatore facta.

3 Dictio quasi est aliqñ veritatis expressiua z aliqñ diminutionez notat.

Tacius. Pater sciẽs † z nõ cõtradicẽs filiofa.fore tutorẽ testamentariũ datũ teneꝝ de peculio vel de in rẽ verso nisi in se periculũ recẽperit.h.d. Ibi cõsentiente.i.nõ cõtradicẽte vel ꝺsentiẽte.f.tacite eo qꝺ nõ ꝺicit. Ibi ꝺfuncto gatio scio filiofa.eodẽq; tutore z sic finita tutela.dy.ibi ad obligãdũ eũ.f.patrẽ. dy. ibi. aliq; alio.dy. Ibi nolẽte eũ filiũ eũdẽq; tutorẽ.dy.intercessit pater.dy. ibi periculũ administratiõis p filiũ factẽde.dy. Jn.gl.i.ibi.z.j.ff tutor vel curator.iste due cõcordãtie q̃ sequunt ꝺicte in suptiori gl.qr ad illã facũt nõ ad istã.Ol.in gl.imo cõtra qr z ratiõ? vel rõ
2 est qr maioris autoritatis est datio facta a iudice quã a testatore.ar.j.ad municip.l.ff.vbi de hoc no.in glo.vel ꝺic consensit expresse ſm glo.vel ꝺic qꝺ ratio est.qr filiofa.põt ꝺari tutor a testatore etiã inuito z ignorãte patre z ideo iniquũ esset patrẽ insolidũ teneri. Sed a iudice non ꝺaret tutor inuito vel ignorante patre et ideo si pater agnouit tenet insolidũ nam si pater coram iudice contradiceret ꝺatori iudex non ꝺaret filiũ minus idoneũ timens ne teneretur subsidiaria actiõe.dyn.vel ꝺic ſm Jac.de are. qꝺ ratio est quia regulariter datiuus satisꝺat vnde cui? pater filio consensit videt se p eo obligare:sed testamentarius nõ tenet satisdare z ideo pñt p filio testamẽtario tenet solũ de peculio vel de in rẽ verso vt hic. Ja.Et vide qõ no.z ꝺixi.C.qꝺ cũ eo.l.i.ibi de bonis q̃ libe.l.ff.§.i.Sõ tñ posset facere etiã fine cõsensu p fis cũ sit tutor vt ibidẽ not.in gl.magna.Old.in gl.ſcz pater.ibi:similiterdinẽ aliqñ ergo ꝺictio † quasi est veritatis expressiua aliqñ diminutionẽ not.dy.vt cum ꝺicitur electio.fieri quasi per inspirationẽ extra de elect.qr ppter.z de significato huiꝰ ꝺictionis quasi plene ꝺixi in alphabeto ꝺictione quasi.

Tutor ad vtilitatem. Se summat z qõ ꝺicit nouare ꝺic quando certum est qꝺ pupillo expediat idem si sit ꝺubium sit vtile pupillo vel non.Se

Universidad de Deusto
Biblioteca

gus si est certum q̄ pupillo nō expediat,pupillus vero tunc demum nocere potest cū certū est q̄ sibi expedit.vt.j.de noua.l.nocere.§.pupillus.vbi plene de hoc.Dy.ibi deducere potest.i.litigare potest.dare ad pupillum pertinente etiam ad damnuꝫ pupilli cū habeat legitimam administrationem et ideo si sententia ferat cōtra eū inducit exceptionē rei iudicate contra pupillū q̄ ille dicitur rem in iudiciū deducere contra quē si ferat ſnia obstat exceptio rei iudicate vero dño.vt.j.de except.rei iu.l.si mater.§.hoc iure.Dy.ibi.ab eo.l.tutore.Dy.in gl.ibi lex que in princip. et dic vt ibi not.Dy.

Vulgo. Cautio de rato nō prestatur per tutorem sed cautio de idēnitate prestanda si est dubium vtrum sit tutor bene prestatur.hoc dicit.Ibi habituꝝ cum erit pubes.Dyn.ibi in iudiciū deducit q̄ qualiter fiet dixi.§.l.ppi.Dy.ibi non decipi.z ideo caueat quod conuentus damnum non sentiat ex eo quod tutor non sit.Dy.ibi:idē.l.q̄ nō debeat cauere de rato si constet enim curatorem alias si in dubium reuocatur cauet vt dictum est de tutore §.proxi.Dyn.in glo.i.in fi.quod intellige vt ibi no. Sed bene caueat iudicio sisti vt.j.eo.l.tutor: pro pupillo.z.§.qui satisda.cogan. l.sciendum.§.tutor.Dyn.in glos.quia cauet ibi vel dic secundum Jo.hoc satis placet Dy.vel dic clarius ſm eum q̄ in idē recidit qō cauet sub exceptione si apparebit eum tutorem non esse. vt.j. de dam.infect.l.pretor.§.si controuersia.z.l.qui vias.§.j. quo casu nullo modo committitur cautio de rato:si appareat eum esse tutorem:sed si caueret de rato simpliciter committeretur saltem ad sumptus licet pupillo ratum non habente licet appareat ipsum esse tutorem.vt.j.rem ra.ha.l.si fine.§.cum autem.alias siue autē. z.§.marcellus.Dyn.

Decreto. Tutor constituitur si constituendi necessitas z iusta causa subest alias etiā iusta causa tantū.h.d.dy. Et quidā dicunt actorē cōstitui tm̄ ex necessitate vt hec lex est ar.Ɔ gl. q̄ dicit etiā ex voluntate cōstitui si causa subest vt hic z.§.de tutel. solet.z C.q dare tuto.pol.l.curatorē.z ibi no.de actore a tutore vel curatore dādo.l.j.si ergo subest causa z necessitas cōstitui potest ſcūm dicta cōes si causa ſz non necessitas constitui potest ſcōm gl.z vtrūq; istorum casuum videtur comprehendere lex ista. Nam primo loquitur quādo subest causa tantum. Secundo q̄ causa z necessitas.dyn.de materia constitutionis huius actoris dixi.C.de procur.l.iiez tutores.z ibi per Odo.z Ube.de bobio qui tenent q̄ talis actor possit ex voluntate constitui z.d.i. de actore a tutore dando z ibi per Odo.z Azo.in summa.z in glo.ibi z dixi z no.in glo.C.qui da.tuto.pol.l.curator z institu.de curatore.§.fi.in speciē de actore vniuersitatis.ver.porro.z ver. sequentibus z in margarita.co.tit.z vide etiam.j.rem ra.hab.l.actor.cum his que ibi notantur z dixi z iudiciorum vsus admittat actionem constituta a tutore vel curatore ex voluntate z ego de facto obtinui.Jacob. etiam de Are.hic sic not.supra ad fin.gloss.vltime. Sed videtur contra instituta de cura.§.fina.vbi videntur exigi duo ad constitutionem actoris.sed dic quod illa sunt necessaria vt ex necessitate constituatur.hic autem ex voluntate.Ja.Item sicut actor a tutore constituitur cum decreto ita z actor vniuersitatis . vt.j.vt in pos.legato.l.municipio.in fi.Sed ibi loquitur de decreto omissionis in pos.nō de decreto actoris ꝛstituēdi.sed de tali actore vide i Spec. de actore vniuersitatis z per Inn.extra de proc.c.non in iuste.Sed an decretum de quo hic loquitur possit interponi quolibet loco vide quod no.C.de vila.l.a procedente.item talis actor constitutus a tutore potest iurare de calumnia cum sit legitimus administrator.vt.C.de iuramen.cal.l.ij.§. quod obseruari.cuz ibi not.Querit Hui.de su. quod si tutor constituat actorem duraturum vsq; ad duos menses cum forte causa ad quam constitutus est possit durare vno anno an probari possit talis constitutio si is contra quem constitutus est petat eum constitui vsq; ad finē cause.z videtur quod sufficiens sit ad instar procuratoris q̄ cōstituit potest ad certum tempus vt.§.de procura.l.ij. ipse Hui.no.cōtra riū.C.de procu.l.ita demū.ne in plures aduersarios ꝛc.vt.§.ō cu. l.non tm̄.de exercito.l.ne in plures.z.j.iudicatum solui.l.nam tm̄ §.penul. Sed certe per hoc quod actor mutetur finito tēpore nō videtur aduersar⁹ distringi in plures aduersarios quia alio substituto finito primo cum vno tantum litigat q̄ non prohibent iura predicta z ideo crederem talem constitutionem actoris bñ valere sicut procuratoris.z syndici non predixi ibi id postulet.l.acto rem constitui.dyn.Ibi procuratorē facere possit quod possit maior infante autoritate tutoris vt.o.l.nec⁊ tutores.C.de procuratoribus.dyn.us.

Si duobus. Ibi permissum est contra debitorez pupilli vel eius rem detinentē.dyn. Jn glo.insolidum ibi ex pluribus tutoribus.l.i.z an de iure possint.dic vt no.e.ti.l.§.dyn. ibi.sed arg.contra ad idem q̄ hic dicit benigne:quia videtur idem in procuratore.Jac.in eadem glos.in fi.ad.§.duobus.rñ.ſcōm Ja.de bel.vt nota.§.de procu.l. pluribꝰ. vel dic q̄ in.§.duobus non dicitur quod pro parte administrare vel agere debeāt imo contrarium dici videtur quia quilibet tenet insolidum ergo videtur quilibet insolidū administrare. ad.l.ficuti.Resp.q̄ ibi loquitur in duobus delegatis vel arbitris quoruz iurisdictio vel vocatio est vnica:z est rō vt not.§.de arbit.l.item si vnus.§.fi.Ad.l.qui propio.§.fi.respon.vt ibi not.ad.l. in offerendis respon.q̄ ibi est regulariter speciale et contra in iudicibus ordinarijs.vt.§.de offi.proconsul.l.i.z.infra.de re iudi.l. si vnum. Sed dic vt ibi no.Ja.de bel.vel posses ad omnia contraria dicere quod ius tutele in dimidium est ne per plures ꝛc.vt supra. eo.l.ij.§.apparet.Ray.

1 Curatores qua actione agere habeant contra tutores.
2 Minor non debet esse solicitus de lucro cum alieno damno facto.
3 Priuilegium personale potest per cessionem transferri.
4 Beneficium ordinarium restitutionis an exculet extraordinarium.
5 Actio an cedi possit si prima sententia transiuit in vigorem rei iudicate.

Sj minoris. Auxilium ordinarium nō tollit extraordinariū si cōpetunt contra diuersas personas z beneficium restitutionis in integrum potest per cessionem in singulares successores transferri z interdum exceptionis remedio ge compellitur actioni cedere.hoc dicit.De primo vide quod plenissime not.infra de operis noui nunciatiōe.l.in prouinciali. De secundo statim subiiciam.exposita litera ibi actum sit actione tale si pluraliter proposita.Sed cum culpam debent estimare in centum estimauerunt tantum in quinquaginta.dyn. Et hunc casum teneas licet glos. etiam alios ponat ibi.assistentibus curatoribus z sic ipsorum curatorum culpa.dyn.ibi ob hoc id est ꝓpter illam curatoris culpam.dyn.ibi exegerit actione negotiorum gestorum.dyn.ibi sint condemnati appellauerunt tamen ab ista sententia vt patet.infra versicu.z idcirco.dyn . ibi culpa eorum scilicet curatorum.dyn.ibi cesset|aduersus sententiam latam cum tutoribus in ea parte in qua fuerunt absoluti.dyn . ibi posse restitui.Scilicet illam partem sententie qua fuerunt tutores absoluti.dyn . ibi :idcirco quia saluum est adhuc beneficium restitutionis contra tutores.dynus.ibi fecerunt iudicatum id est nonduz soluerunt condemnationem de se factam.dyn.ibi. Prouocantes id est appellantes.dyn.ibi . per exceptionem doli in causa appellationis opposita.dynus.ibi actiones id est beneficiū restitutionis in integrum quod restituit actione tutele contra tutores.dynus.qua poterunt agere curatores † contra tutores cessione eis facta per adultum.dynus. Ibi fecerunt iudicatum idest soluerūt curatores condemnationem de se factam.dynus. Ibi de preda.i. illicita acquisitione . dynus. Ibi solicitus est idest esse videtur si petat a tutoribus quod exigit a curatoribus z ideo repellitur.dynus . ibi mandare actiones id est cedere beneficium restitutionis in integrum quod restituit contra tutores actione tutele vt predixi.dynus. Ibi paratus sit alias pactus z dic voluntarie quia ad hoc cogi non potest.Dynus.exposita litera primo collige illud notabile quod minor †non debet esse solicitus de preda.i.de lucro cum alieno damno.ad hoc.supra de condi.indebi.l.Nam natura.vbi de hoc.Secundo collige arg.quod priuilegium † plonale possit per cessionē transferri.ad idem.supra de mino.l.q̄ si minor.sed hic est tale priuilegiū.i.restitutiōis in integrū q̄ trāsit ad successorem vniuersalem vt.§.de in integ.resti.l.non soluz.z ideo p cessionem ad singularem transfertur successores.Sed illud priuilegiū quod ad successorē vniuersalē non transfit non transfertur etiā per cessionem ad singularem successorem.vt.j.e.l.ex pluribꝰ. dy.ibi.de hoc dixi.de hoc vide quod not.z dixi.j.de regu.iur. l.in omnibus causis.z.l.priuilegia.z.C.de excusa.mune.l.fori dictorum. Et per dy.z alios extra de regu.iur.c.priuilegium personale. lib. vi. Item oppo.q̄ non sit necessaria restitutio:quia iure cōi supest prima actio vt instituta.de actio.§.si minus. Sed ibi actio proposita fuit pro parte tm̄ hic autem simpliciter. Item oppo.ad idē qō non fit necessaria restitutio.vt.j.de excep.rei iudi.l.cum queritur. Sed dic q̄ hic aliud non queritur imo de eadem specie agitur de qua in priori est actū q̄ actū fuit simpl⁊ vt predixi z ideo necessaria est restitutio. Item oppo.q̄ iure cōi vendicet sibi locū replicatio.vt.C.de iudi.l.licet. Et ideo cessat in integrū restitutio vt.§.de mino.l.in cause.Sed dic verum est quod replicatio habet locum in speciebus quas persecutus non fuit z ideo cessat restitutio.Sz in specie quam persecutus est vt hic fuit et in qua est lata sententia absolutoria obstat rei iudicate exceptio z ideo necessaria est restitutio.

stitutio.Item op.de.l.properandū.in fi.C.de iudi.et solue vt no. C.si tutor.vel curator interuenerit.l.vlti.q̄ ant perdit actionē aut instantiam. Item opp.q̄ cum habeat ordinarium auxilii cōtra curatores cesset extraordinarium. Sol.vt not.o.d.vlti.C. si tutor
4 vel cura.interue. Item oppo.quod beneficium † restitutionis sit superuacuum cum habeat ordinarium contra curatorem.et sol. vt in gloss.que incipit ordinarium.et de ipsa materia an ordinarium excludit extraordinarium plenissime dixi dicta.l.in prouin
5 cialē.j.de ope.no.nunci. Item oppo.q̄ actio † cedi non possit si prima sententia trāsiuit in vigorem rei iudicate quia extincta est in effectu. Sed dic q̄ ceditur restitutio in integrū per quā venit ad actionem tutele instituendam. Item ceditur et actio restituenda quia etiam actio conditionalis potest cedi vt in glo.dicitur. Item op.de.l.peremptorias.C.sententiam rescindi non posse et sol.vt in gl.q̄ incipit Azo.z Bug. Item opp.de.l.modestinus.j. de.sol.et solue vt in vlti.gloss.que incipit hoc casu.vel solue vt ibi Dynus. Item oppo.quod cum sententia cōdēnatoria fuerit hic lata pro parte fuit ipso iure nulla.vt.j.de excep.doli.l.apud celsum.§.item queritur.et sic restitutio cessat vt.d.l.in cause de minor. Sed dic q̄ pro parte fuit cōdēnatoria et pro parte absolutoria z sic tenuit vt.C.si aduersus rem iudica.l.i.z ibi de hoc not.et dixi et sic restitutio rescindit sententiam soluz pro parte absolutoria. Sed cōtra hoc opp.q̄ ſnia non pōt pro parte valere et pro parte non.vt.§.fa.ercil.l.in hoc iudicio.rñ.illud in connexis vt ibi no. Primo hic plures vident esse sententie cum plura sint capitula vt.§.de mino.l.etiam.§.ex causa.z ibi not.Ray. Vel posses dicere quod hic fuit vna sententia.s.condēnatoria tantum sed negligentia curatorum estimata fuit culpa tutoris minus q̄ debuerit. Et ideo locus est restitutioni vt dixi in expositiōe litere z hec magis est amica litere.in glo.j.ibi contra sententiam quia illam sententiam prosecutus fuit Dynus. Ibi esset in decē et sic spāle. Dynus.ibi.§.si minus.et sic cessaret restitutio q̄ est extraor.auxilium.cum habeat locum ius cōmune.Dynus.ibi in alijs prozi.dictis ipso iure in eo quod non fuit petitum.non obstat exceptio. Dynus ibi.z in sententia.l.condemnatoria.Dynus.in ea. glo.in fin.vel potest dici z plenius quod actio tutele simpliciter proposita fuit pro omnibus speciebus.tamen cū omnes species deberent estimari in centum culpa curatoris estimate fuerunt solum in quinquaginta.et in quinquaginta fuit lata sententia condēnatoria in reliquo absolutoria Dy.vt etiam.§.dixi in expositione lre in glo.ordinarij. Ibi facit de re iudi.ad id in quo minꝰ fuerit condemnati tutores q̄ curatores ex ſnia ꝺ ipsos curatores lata. Old.in gl. Azo.z ibi a ſnia qua minores dānati sunt tutores a qua ſnia potuerunt appellare qui ꝺ iudicio affuerunt et eorum interest.et.j.quādo app.fit.l.§.§.sed si alius.Jn ea.glo.ibi nisi appellatum esset:sed tūc sic quia videtur pronunciatum extinctum vt.j.ad turpil.l.i.in fin.sed si extinctum est per ap.actio tutele remaneret de iure cōmuni et sic cessaret restitutio.vt dicta l.in cause de mino.Sed dic quod inspecto futuro sententia non extinguitur sed suspenditur.vt.§.de his qui no.infa.l.futuri.z ibi not.Et ideo ceditur restitutio quo ad speciem que cessio tūc demum fortietur effectum.Si prima sententia absolutoria per indicem ap.fuerit confirmata et sic actio tutele de iure communi in effectu sublata secundū alios intellectus ceditur restitutio quo ad rem.Ray.Ibi vel dic hanc.Dynus ibi.si sentētia prima qua tutores fuerunt condemnati in minus quam deberent.Dy.ibi in integrum restitutio et sic speratur. Dyn.ibi secundum primum et tertium de casibus positis in hac glo.nā non refert se ad.i.glo. Dyn.in gl.vlti.ibi nō sunt:puta:quia hic soluerunt curatores nomine proprie obligationis.Dyn.

Cām curatore. Jn fin.pro vna specie male administrata.Dy.et dic secundum Jac.de are.quod in curatore furtosi pōt indubitanter intelligi.vt.j.de tute.z ra.dixi.l.nisi finita.§.fi.Ja.Jn gl.in .pcuratore plana est lz Bru nō not. §.de procu.l.qui ꝓpio.§.vlt.sed solui pōt distinguēdo sicut in curatore distinguitur vtrū conueniatur pro vnica specie vel pluribꝰ male administratis an pro tali mala administratione.Dy.

Tutor qui tutelam. Ibi prouidentiam:id est vtilitatem.Dynus.

Tutor pro pupillo. Si ante litē contestatam in causa pupilli finiat tutoris officiū amplius nō tenetur tutor.h.d.Dy.Ibi canit cū nec ipse nec pupillꝰ possideret immobilia.vt.§.qui sa.cog.l.ciuidū.§.tutores.ibi inter
1 mores.s.iudicij hoc est post cautionem prestitā et ante litē contestatā.Dy.ibi cogendus.s.tutor.Dy.ibi accipere iudiciū.i.litem contestari.Dyn.in glo.ñ.in fi.z.§.e.l.ita aūt.§.post completū qō intelligē vt ibi apparet.Dy.

Tutor qui. Cursum vsurarū inchoandaz impedit oblatio z depositio.h. d.cū.l.seq.Dy.vel sic.cursum vsurarū inchoatarū non impedit sola oblatio nisi adsit ꝛsignatio z depositio. Itē cursus vsurarū que venisset pretextu minoris etatis impedit cōpleta minori etate.h.d.cū.l.se.z dic q̄ pzin. huius.§.z ver. vlpianus.loquūtur infra minore etatē.versū.quinetiā z.ll. maxime loq.ūtur post maiore etatē ibi:pupilli.adhuc minoris.xxv. ann. ibi:obtulit pecuniam pro mala administratione debitam.Dyn, hoc tū statim corrigit vel determinat.pro versū. vlpianus.quē cōtinues z legas ibi:quinetiā insti⁹.i.iustū. Jac.ibi eū.s.tutorez qui interpellatus nō fuit.Dy.Ibi cōuentus post maiorē etatem pupilli quondā.Dy.ibi:restitueret.i.q̄ nō fuit in mora reddēdi rationem administrationis. Ja.ibi tutelā.i.qui debet administrationem tutele.Dyn.ibi ad prestationē vsurarum inchoandarum pro tēpore q̄ est vltra.xxv.annū. Dyn.ibi.nō compelli.hic cōtinuat legē sequen.maxime.Dyn.ibi Ulp.no.dicēs nō sufficit ꝛc. Jaco.ibi obtulisse vt euitet cursus vsurarū in minore etate specialiter inchoatarū sec⁹ in inchoādis iure cōi vt in gl.no.et dic obtulisse:scz pecuniam ex mala administratione debitā.Dy.ibi in toto loco vt impediat vsurarū cursum cōtra eū inchoatū ipso iure sine interpellatione fanore minoris etatis.vt.l.in minorum. C.in qui.can.in inte.resti.non est necessaria et q̄ durāte scz ad tps maioris etatis.Ol.in gl. corrigit imo determinat z distingit.dy.

Sine herede. Subaudi iustū nō videtur teneri ad vsuras pro omni tpe subsequēte. Ja.ibi here.tutoris.s.est iniquū teneri ad vsuras.Jac.ibi postulare pro eo tpe qō est post.xxv.annū.vt.j.de leg.ij.litis scio.§.vsuras. Dy. Jn glo. equi tum vulgare venit mihi in cor.simile verbum habetur.j.de fun.instructo.l.scio.in pzin.Jaco.

Tutor. Se summat et satis patet.

Cui seuerus. Diuisa administratiōe a testatore vel iudice quilibet tutor tenet pro sua administratione secus si non est diuisa vel diuisa a seipsis qz tūc quilibet pōt insolidum q̄uenīri verū est tutela durāte nō de administrāte ea finita. h.d.Ibi iuliano subaudi rescripserūt hoc quod sequit. Dy. Ibi gessit tutelā administratiōe diuisa a testatore vel a iudice. Dyn. ibi.insolidū qñ a nullo vel a seipsis diuisa est tutela.Dy.ibi.intra pubertatis tēpora.i.tutele durāte administrauerūt.Dyn.in fi.qz tūc vnus nō tenetur pro mala administratione alterius.Dy.

a **Sine he.** Adde bar. hic et in.l.si quidē.C. de pdi.mi.

a **Sine herede.** Ad qō tenet tutor tenetur z fideiussor.h.d.vl sic ex postfacto:de facto principali pōt fideiussor cōueniri vel clarē si nō exhiberet inuctaria vel alia istrumēta de bonis pupilli facta fideiussores tutorū tenent ad interesse pupilli.h.d.ibi.decessit facit ad ea que no.Dyn.j.vt leg. nomine caueat.l.postꝰ.in prici.Ray.ibi pupilli interest inuētaria z alia instrumēta exhiberi.Dy.in gl.i.ibi de in litē iurā.per totū z maxime in.l.alio iure q̄ dic vt ibi no.z in.l.vlti.z.l.is qui. Dy.

Modestinus. Rū.nō tenet tutor si ei culpa imputari nō pōt.h.d.Ibi accidit.s. pupillo.Dy.Ibi proponit z probat.Dy.in gl.sed si proponitur ibi culpā cōmisisse.dic q̄ sic sicut argentario dicitur cū eius officiū circa custodiā versetur.Dyn.ibi.§.species.als est.§.in.l.cum ita legatur et sic communiter.Dy.

Modestinus. Respō.ibi ex fundo.s.pupillari. Dy.ibi vide rñ.idē fit obstrictꝰ. s.tutor actione tutele.dyn.ibi credidit.i.cōmisit. dyn.in glo.seruo extranei vel forte idem in seruo extranei cum ipse tutor nō fuerit in culpa.Jac.

1 Voluntarij sumptus in re minoris per emptorem distracta facti venditione rescissa sine lesione prioris status rei an fieri non possint.
2 Rescissoria in eodem libello cū beneficio restitutiōis in integrū intentari potest.

Interpositio. Rescissa venditione beneficia restitutionis in integrū si pretiū nō profuit rationibꝰ minoris ad illud restituendum nō tenet. Item sumptꝰ † voluntarij facti in re minoris distracta per emptorē venditione rescissa sine lesione prioris statꝰ rei auferri pōt.h.d.ibi vēdidit et tradidit.Dy.ibi agnita fraude maxime.dyn.vel dic probata minoris lesione.dyn.ibi melior factus non est.i.nō est factus minor locupletior.dyn.ibi nō profuit.i.pfuisse non probet.dyn. ibi de eo pretio.dy.ibi voluptatis cā.i.delectatiōis cā z sic de voluptuarijs sumptib⁹ ducit.dy.ibi ab emptore factis in pdicto fundo cum vēditio per restitutionē in integrum reuocet.dy.Op.ad

id qđ dicitur ꝙ minor fuit restitutus ⁊ in possessionē induci quia videtur ꝙ nō ad rem sed tantum ad actionem restituat. vt.ff.de procura.l.qui propio.ff.item queritur.⁊ de mino.l.in causa.ff.interdum. Sed distingue vt plene no.d.ff.item queritur. Dy.ꝙ ibi erat in possessione eo tempore quo fuit lesus hoc nō sed solū ius
2 petēdi habebat ⁊ sic no.ꝙ rescissoria † potest in eodē libello cum beneficio restitutionis in integrum intentari hoc modo. peto talem venditionē rescindi beneficio restitutionis et ea rescissa me in corporalem possessionem ipsius rei vendite induci: nam ita factū fuit nam hoc per iudicē ex quo apparet quod petitiū erat ꝙ iudex nō pronuntiasset nisi petitū fuisset vt.C.de fideicōmiss.lib. l.fi.de hoc no.ff.ex quibus cau maio.l.ab hostibus.ff.sed ꝙ simpliciter per galleotum in margarita de libelli oblatione.ver.sed pone questionem de facto minor.et per Dyn.instit.de actioni.ff. rursus et plene dixi.C.de restit.milita.l.ꝙ tempore.⁊ ex qui.cau. maio.l.fi ab hostibus in glo.nisi erat ibi pro voluptuarijs.⁊.l.qđ filios.Dyn.

1 ☞ Cōsuetudo ex certa scientia preter legem introducta ligat etiam minores.
2 ¶Minores contra consuetudinem non restituuntur.

1 **Lucius.** Consuetudo † ex certa scientia preter legem introducta ligat etiā minores.h.d. Vel sēm Dy.vel Oldr.consuetudo contra ius cōmune inducta ligat mi-
2 nores sicut maiores.h.d. Ex quo not.minores † cōtra consuetudinem non restitui. Jacob.de hoc dixi.C.que sit lon.consue. super rub.ver.sed an liget furiosos et infantes: vel dic casus sic ab alio factum ratum quis habere cōpellitur ꝙ ipse facere cogeretur.h. d.ibi vsitatū erat contra ius cōmune. Dy.ibi secutus et ipse curator idēq; coheres. Dy.ibi.in rationib⁹ dandis.l.sozo: i sue reddē dis. Dyn.ibi.ꝙ non recte.i.sm ius cōmune. Dyn.ibi imputare alias reputare et ita in libro. Dy. Quod ipsa.l.pupilla. Dyn. In glosſ.i.in fin.sed istud operetur hec consuetudo contraria predictis iuribus. Dyn.als sec⁹ vt.C.de anno.et tribu.l.i.lib.x.de agri col.et censi.l.i.lib.x. Jaco.de belui.in gl.vlti.ibi.l. consuetudinis. vbi not.per hunc.ꝙ quod consuetudo etiam contra legem ligat minores vt.ff.dixi. Ray.ibi.l.litibus.ff.hic de redditibus. libro vi. Dyn.

Tutores duo. Propter relegationem tutoris nō finitur tutele officiū ⁊ ideo tutor non potest tutele actione conueniri.h.d. Dyn. vel sic, administratione non finita tutor a cōtutore pecuniam pupillarem exigere non potest. ibi: pecuniā ex vēditione redactam. Dy.ibi.in exilium.i.in relegatione vt.ff.de interdi.⁊ relega.l.exilium ibi constituto in locum relegati. Dy.ibi contutor non relegatus. Dyn.ibi ab eo actorem. Dyn.ibi contutor eius non relegatus. Dyn.in glo.j.petito ibi.ff.fi.et primo casu intelligo.d.ff.vlti.qr non poterat fni presentiam facere impeditus als autem ipse tutor faceret actorem decreto iudicis periculo suo vt ff.de tutel.l.solet.et.ff.eo.l.decreto. Dy.

A Tutoribus. Satis patet et cōcor.ff.e. l.gñaliter.⁊.l.tutor.fin di
2 gnitate.ff.nimium.et tenetur non solum de fructibus perceptis sed qui percipi potuerunt.vt.ff.eo.l. proxi.
a ¶Inter tutores. Addō Andre: barba. hic i addi. ad Bar. ff.modestinus scōo ver. Itē rñ. tenetur eiū arbitrio boni viri ex bono et equo.j.de ma.testa.l.qui filium.et facit. C.arbi.tute.l.quicquid.non tamen prohibetur bonam fidem agnoscere.vt.ff.eod.l. quoties.ff.sicut.

Officium. Finito officio tutorū et ratione per eos reddita totalis administratio ptinet ad curatores.h.d.⁊ ad hoc.ff.e.l.ita aūt.ff.plus completum.

Heredibus. Ibi in quoad est contra quem. Dy.

1 ☞ Tutor non potest sumptus in persona sua factos in reddi tione rationis computare.
2 Tutor si fit aduocatus non potest salarium in causa pupilli recipere.

Principalibus. Iste.ff.notabilis est et singu
1 laris et non memini alibi ita clare reperire quod tutor † non potest sumptus factos pro persona sua in redditione rationis imputare nisi tempore dationis fuit sibi certum salarium cōstitutū.⁊ ad hoc.j.de tute.et ra.distra strahen.l.i.ff.si pupillos.et ibi etiam de hoc dixi.et intelligit hic Ja.de are.rōne nō eius ꝙ impensum est in tutore qñ tutor se parauit in domo propria secus ergo si oportuit eum ire alibi, nam tūc pupillus in fin. Itē ⁊ id tenet dare pupillus tutori qđ expendit in tutele administratione vt hic patet. Itē est ar.iste.ff.⁊ glo. hic posita qđ vacante sede eliguntur economi quod capitulum possit eis constituere certum salariū: licet non possint petere et ita sit de cōsuetudine ędā honeste recipiunt q̄ nō honeste petitur. vt.ff.de orig.iur.l.ff.pe.j.de var.⁊ extraordi.cogni.l.i.ff. proinde.et.C.de peti.bono.subla.l.i.lib.x. De hoc vide extra de elec. c.quia sepe.lib.vi.et in cle.eo.ti.c.statutum.cū vtrobiq; notatis. Ex quib⁹ decretalibus orta fuit talis questio in romana curia in ecclesia Laudiē. Arch. ratione suarum dignitatū percipit de cōsuetudine totū emolumentū qđ pronenit ex iurisdictione speciali, et ita seruatū est in ipsa ecclesia istis suppositis per sedem apostolicā fuit prouisum de ep̄o eidē eccl̄ie q reputat confirmat⁹ hoc ipso ꝙ prouidet a papa: iste petit dictū emolumentū ex tpe sue puisionis dicēs ꝙ ex dicto tpe non pōt dici vacare ipsa ecclesia. Arch. dicunt ꝙ vsq; ad tps illud quod sigilla reddantur nouo prelato de vsu et cōsue. percipere cōsueuerunt dictū emolumētū, qđ erat ad quē pertinere debeat ipsum emolumētū a die dicte puisionis vsq; ad tps quo reddita fuerint ep̄o sigilla, ⁊ an dicta cō suetudo potuerit pdi. Arch. introduci. ¶ Circa q̄ aduertendum est ꝙ iz archidiacono sede vacante dictū emolumentū percipiant iurisdictio tū residet penes capitulū ⁊ noie capituli exercet p dictos archidiacones ⁊ sigilla reddunt nouo prelato p capitulum ipso prestāte iuramentū qđ seruabit cōsuetudines eccl̄ie, et hoc nō fit in fauorē archidiaconorū sed capituli ⁊ qñ dicta sigilla reddunt nō vocant archidiaconi nisi sint de capitulo ⁊ noie capituli: et qđ spectat emolumentū ad archidiaconos videtur articulo eius qđ de fructuario dicitur ꝙ licet cesserit dico legati nō prius facit fructꝰ suos q̄ satisfecerit. vt.j.de vsufruct.leg.l.vxori. ¶ In contrarium est quia nō potest dici ecclesia vacare que habet episcopum confirmatum vel p̄o cōfirmato habitum: quia tam potest omnia que sunt iurisdictionis. vt extra de elec. nosti.⁊.c.trāsmissa. cui p̄fecto episcopalis dignitas nihil addit extra de trāsla.c.inter corporalia. circa princi. imo hoc proprium est confirmationis dare extra tnam administrationem. vt not.ff.dict.quanto. cum igitur talis habeatur p̄o confirmato non dicitur ecclesia vacare. Item cōsuetudo predicta contradicit iuri communi. l.ff.v. questio. quoniam quidem. q̄. qđ. ff. illud.⁊ extra de offic. ordi. cum vos. fructibus enim augeꝫ hereditas vt.C.de peti.here. l.ff. non est igitur talis cōsuetudo extendenda. Sed in suis terminis retinenda. argu. ff.de itinere actuq; priuato. l.j.ff.in.⁊ de legibus et senatusconsul. quod non ergo de vera ⁊ totali vacatiōe intelligi debet vt.ff.de actione empt. l.ff.ff.j. Sed hec dignitas episcopalis non est huiusmodi ergo ⁊c. ¶ Contra archidiaconos etiam multum faciunt predicte decretales vbi omnia priuilegia statuta et consuetudines obuiantes tolluntur nisi in casu ibi exceptato in vltimo respon. scilicet quando iurisdictio cū eius emolumento deuoluit de cōsuetudine vel priuilegio vel iure alio speciali hic autem nō dicit in facto ꝙ iurisdictio ad archidiaconos deuoluat. Sed ad.c. sicut est de iure communi extra de here.c.ad abolēdā. et de maio.⁊ obe.c. his que. licet extra teneat p archidiaconos ⁊ p ministros cōtenti ergo debent esse archidiaconi super obuētionibus que prouenirent vera vacatione durante maxime cū capitulū ex cuius persona hoc petere velle videatur hic nō petat. et ideo ipsi habēt. simile ar. de ali. prestan. l. nonnūq; ⁊ ita obtentum et seruatum fuit in questione predicta. Itē facit iste. ff.ꝙ
2 si tutor † est aduocatus quod non possit recipere salariū pro causa pupilli vt dixi. ff.e.l. generaliter.

A Diinstruendā. In cās suspecti et rationis reddēde. Ja, ibi admittendā in hdict. negoths. Jaco. et allegatur sepe. l. ita per aduocatos ꝙ quando proceditur p inquisitionē ex officio iudicis sup aliquo maleficio admittant⁹ pro ne ad instruendū ⁊ quo ad iurandū officiū iudicis etiaꝫ si essent alīs phibita sicut serui ⁊ similes de quo vide ꝙ satis dixi. C. de accu. l. ea quidē. versi. nunc declaremus.

Tutor siue curator. Ubi tutore vel curatore a quo rationes exegit. Dy.

1 ☞ Egtas dr̄ que ius cōpētiōis hincinde debitū admittit.
2 Conueniri an possit quis ex contractu pertinente ad administrationem alterius diuisione a testatore vel a iudice facta.

a **Inter tutores.** a ¶ Casus. Ex scto alterī⁹ p̄utoris cōpellit alter tutor cōpētare ⁊ pōt conueniri.h.d. Ibi diuisa tutela est a testatore vel iudice. Dy.ibi regtas. † Egtas essi est q̄ ius cōpētationis admittit hincinde debitū. Dy.ibi. propter officiū. l. tutele ꝙ est diuisus. dy.ibi, diuisio tutele a quocunq; facta. Dy.ibi sed iurisdictionis. i. administrationis. Dy. vel.i.que non diuidit ipsum ius tutele nā ⁊ qlibet remanet tutor insolidū etiā facta diuisiōe. Dy.ibi.et modū vt quilibet administret in parte sibi assignata. Dy.ibi, locū hz.ff.vt nō possit agere nisi p̄o parte administrationis sibi cōmisse. Dyn.ibi nec expiri.

hic est

hic est ver. sm Dy. sm glo. non imo cum legitur suspensiue. Dy. ibi volentibus, scz intromittus. Dy. Et sequatur opin. Jo. ⁊ Azo. mixtim. Et dic qđ fuit diuisa tutela a testatore vel a iudice vel a seipsis non cures quātum ad casum huius. l. Et dic quod primo sub nube ponit thema ⁊ questionem ⁊ questionis determinationem. Secundo ponit rationem determinationis ⁊ quod post rationem annectit casum in quo maior est dubitatio ⁊ tamen idem est iuris ⁊ sic potest esse argumentatio de maiori ad minus: nam sic dicit non impedit vnum conueniri ex contractu pertinente ad administrationem alterius multo minus impediet opinioni cōpensationum vni de debito pertinentis ad administrationem alterius iuxta regulam cui damus actionem ⁊c. vt.j.de regn.iur.l. inuitus.ff.cui damus. ¶ Oppo.l.de.l.eius.C.de compensa. et.ff. de compensa.l.in rem.ff.creditor.⁊ solu.vt in.j.glo.Sol.op.de.l.si duo.j.eod. sed ibi de reali que datur ratione detentationis hic de personali que respicit vniuersum patrimonium. ¶ Tertio opp. de.l.tutores qui post finem.ff.heres. vbi vnus intromittit se agendo de rebus ad alterius administrationem pertinentibus. Sed illud ratione persone conueniende que est de prouincia sibi commissa. ¶ Quarto oppo.de.l.vel in partes. solu. patet ex contractu quia illud inter se impediendo ne agant non in preiudicium alterius impediendo ne conueniantur quia factū debitoris non potest limitare vel restringere ius creditorum, vt.C.de pactis.l.debitorum.⁊.l.ex pacto. ¶ Quinto oppo.de.l.minto.ff.tutores.de tutel. Sed ibi de iure ⁊ potestate dandi tutores hic vero de diuisione ⁊ effectu diuisionis ipsius tutele decreto. Dyn. ¶ Sexto oppo.de.l.ff.C.de dividenda tutela. Dy. Item contra. C. de compensa.l.j. Quidam dicunt ꝙ ibi speciale in fisco, vel dic ꝙ hic confidatur persona pupilli qui est idem debitor ⁊ creditor cum tutores principaliter dentur personis: at ibi loquitur in administratoribus qui principaliter dantur bonis et ideo attenditur stationem diuersitas, et hanc solutionem euidenter ibi innuunt gl. Ray. Vnte oppositiones quere an facta diuisione † a testatore vel a iudice
2 possit vnus conueniri ex contractu pertinente ad administrationem alterius: licet pro constanti positum sit in positione casus. Dyn. in gloſſ. i. ibi, scilicet pupilli representant, vt.ff.de pactis. l. plures. ff. respon. Dy. ibi, de re indi. sepe. ⁊ dicitur petere qui compensat, vt.j.rem ra. habe. l. amplius. Dy. ibi. l. i. ff. si heres. nec pupillus dicitur habere duo patrimonia: sed vnum solū licet diuersitates rerum in diuersis locis sint posite, vt.j.de exco. tuto. l. inuisperitos. ff. cum oriundus. sequitur ergo quod ex contractu celebrato cum vno tutore potest alius conueniri ⁊ excipi contra eū. Item per hoc est euidenter. j. e. l. titium. ff. vlti. Sed contra hoc est valde. C. si vnus ex pluribus tutoribus. l. ff. vbi pariter tutores agentes ⁊ consentos si inter eos est diuisa administratio a testatore vel a iudice: sed illud dictum intelligo ad bonum actoris videlicet vt si agat ex contractu italico sufficiat citari tutores italicos tamen specialiter nec requiratur specialis citatio prouincialium: sed sufficiat generalis vt fiat missio sicut in argumentis alibi existentibus. vt.j. ex quib. cau. in poss. eatur. l. hic autem. ff. non defendi. ⁊ ibi no. vel posset illud intelligi in reali vbi regiones designate seruantur, vt.j.e.l. si duo. ⁊ statim dicitur. j. hac ea. gl. Dy. in gl. quia diuisum in fi. ibi, personam materialiter ponitur et exponitur qđ dicitur in textu personam. Dy. in fi. nihil est. Dy. in glo. non enim ipso iure in fi. j. de iure ⁊ pote. dan. tuto. Dy.

1 ☞ Delegatus pape potestatem exequendi suas sententias intra annum habens: si dedit terminum ad satisfaciendum sententie parti que tenebatur: tunc annus computandus est a tempore termini dati ⁊ non a tempore late sententie.

a **Tutorem.** a Qui tutelam omnem vel gerentem negotia aliena. Jac. ⁊ dic variata conditione gerentis variatur obligationis conditio ⁊ non aliud intendit tota lex. Dyn. Vel sic ꝙ in idem recidit. variata cōditione administrantis variatur etiā obligatio circa eius personam contracta vel contrahenda ⁊ hoc probat vsq; ad fi.l.⁊ verum exemplum incipit ibi, inde descendit. cetera que sunt in medio sunt quedam similia. Oldra. ibi obligari, scilicet ciuiliter. Dyn. ibi, putauerunt ⁊ ideo pro qualitate persone diuersis temporibus variata ⁊ obligationis qualitas variatur condemnatio fertur. Old. Ibi, secundum quam sententiam quia reputatur quilibet gestus vnquam quasi contractus. Oldra. ibi, non potuerit. f. ciuiliter. Dy. ibi, earum. l. rerum nomine. Dy. ibi, que poterat id est eo libero facto. Dyn. ibi, sic enim in hoc ver. fuit variata conditio illius cuius negotia geruntur: quia de pupillo factus est pubes ⁊ sic declara. vnde dico priorem actum in actione ex secundo gestis venire ratione sequentis cōuenti. Nam ⁊ posteriora in prima quod minus videbatur: quia gerens secundum sui conditionem variatam diuersis temporibus diffoꝛmiter obli-

gatur quorum predictorum neutrum veniret rationem connexitatis inducere. Oldra. ibi, tenere. i. locum habere. Dyn. ibi, si post erior actus in quo tutor perseuerauit. Dy. ibi, questio ⁊ eius solutio. Dyn. ibi, qui tutor. f. filius. Dyn. ibi, post tutelam gestam: id est geri inchoatam. Dy. ibi, ꝙ cassō sententiam positam in prin. l. Dy. ibi, de preterito autem. i. ante emancipationem. Dy. ibi, ꝙ si superioris temporis. l. quod excurrit durante patria potestate. Dyn. ibi, annus vtilis intra quem datur actio de peculio contra patrem post emancipationem filij. Dy. ibi, ne capiatur. i. decipiatur. Dyn. ibi, totius temporis quod fuit ante emancipationem ⁊ post. Oldra. in fine. comprehendendum erit. f. in actione de peculio que proponitur contra patrem. Dy. Collige ex ver. qđ si superioris argu. ꝙ si delegatus † a papa habeat potestatem exequendi suas sententias intra annum tantum vt extra de offi. delega. c. querenti. vbi de hoc ꝙ si dedit terminum ad satisfaciendum sententie parti que tenebatur satisfacere ꝙ annus debeat computari demum a tempore termini dati non a tempore sententie late. et ita tenet Uber. de Bo. ⁊ fi terminum aliquem non statuisset quod annus incipiat finito tempore quadrimestris quod datur iudicatis, vt.C.de executio. rei iudica. l. fin. nam quando tale tempus non posset exequi nisi ex causa, vt.j. de re iudicata. l. qui pro tribunali. Ubi de hoc in gloſſ. i. ibi, seruum alium gestorem non tutorem. Jaco. ibi, ⁊ filiumfa. scilicet comprehendi in actione de peculio proposito contra patrem. Dyn. in gloſſ. naturaliter in fi. Sed secūda videtur minor: quia textus dicit obligari per tempora sic ergo incipit obligari diuersis temporibus ⁊ ante ꝙ finiatur tutela. Dy. ⁊ de hoc dic vt not.ff.de pign actio. l. fi rem. ff. omnis. ⁊.C. de anna. ex cep. l. ff. in fin. ⁊ pro hoc. j. ad leg. falcid. l. i. ff. item si ita, vbi hec opinio approbatur per Dyn. Ray. in gloſſ. vlti. ibi fol. vt ibi, quia hic variatur conditio persone gerentis ibi eius cuius negotia geruntur contra quam solutionem est aperte hec lex verſic. sic enim. Dy. Sed hic mutatur persone cōditio ⁊ qualitas gestionis quia primo vt tutor secundo vt amicus geritur. Ibi, autē solius persone cui negotia geruntur fit mutatio. Old.

1 ☞ Diuisionis beneficium non habet locum inter tutores qui ministrare negligunt: secus de cessionis beneficio.
2 Soluenti non datur a lege regressus contra alios.
3 Creditores possunt in se diuisionis beneficium implorare.

Si plures. Inter tutores qui administrare neglexerint non h̄abet locum
1 † beneficium diuisionis: sed cessionis sic, et si vnus nō est soluendo alij tenentur pro eo. Oldra. hoc dicit ibi, non administrauerunt, id est nullus administrauit, dynus sic. j. titu. proximo. l. obligari. in principio. ibi, electiens locus fit vt pupillus contra insolidum conueniat quem voluerit. dynus. ibi, debitores ex causa fideiussoria vel communi culpa. dynus. ibi, periculi societati, id est potuerunt excipiendo postulare diuisionem fieri sicut fit inter socios. dynus. ibi, ex ipsis gerētibus dynus. ibi, an actiones vtiles comperentes contra tutores factos non solnē do licet sint inanes: quia inanis est actio quam inopia debitoris excludit, vt.ff.de dolo. l. nam is. Ibi, vnde querendum ex quo conceditur beneficium diuisionis. dynus. ibi, conueniatur ⁊ soluit. dynus. ibi, pro parte que illum soluentem non contingebat. dynus. ibi, qua fronte. similia verba extra de appel. c. qua fronte. in fine. quasi dicat. nulla. dynus in glo. vt fit facienda diuisio ibi, de duobus reis. in principio. col. vij. dyn. ibi, nisi sequendo Cassium ⁊ sicut fecit Cassius qui sententiam sui magistri executauit, scilicet Celsi, vt.ff.de arbitris. l. diem. ff. vnde videndum. alias est. ff. vlti. qualem. dynus. In glo. non ergo insolidum ibi, sed posset distinguiꝫ: hec distinctio non est alibi. dynus. in eadem gloſſ. ibi, de peculio. l. cō
a ¶Tuto: ff. Addē ex dentur predicta non habet locum in correis ⁊ contutoribus: contiat enim quod vnus eorum si soluit habet regressum contra alium pro parte alium cōtingente act. neg. gest. vt.j. de tutel. ⁊ ra. distra. l. prima. ff. nunc tractemus. ⁊.C. de duobus reis. l. i. ff. ibi non ergo si vnus correorum vel contutorū vel similium principaliter obligatorum insolidum soluat totum ⁊ cessio sibi fiat in totum et in totum agat contra alium opponi poterat ⁊ si totum soluerem re cuperarem a te partem contingentem act. nego. gestorum, ⁊ ideo pro ea parte te repello, vt not.j. de fideiuſſo. l. vxannius. ff. sed cum duo. vnde patet quod in parte contingente soluentem inutilis est cessio quod cui damus acti. ⁊c. vt.j. de regu. iur. l. inuitus. ff. cui damus. Item quia pro parte contingente soluentem videtur solutū in causam debiti, ⁊ per hoc obligatio extincta, ⁊ per consequens pro ea parte inutilis est cessio vt colligit a contrario sensu. j. de tute. ⁊ ra. distra. l. cū pupillus. ⁊ ar. j. de sol. modestinus. in pluribus autem cōfideiussoribus pro eodē tu † qui soluenti nō datur a lege regressus contra alios, vt.j. de fideiuſ. l. vt fideiussorem. ⁊.C. de fideiuſ. l. cū aliter. Dy. sed videtur ꝙ etiā in fideiussores hoc nō proce-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dat,vt.ſ.de fideiuſ.l.fideiuſſores.ꝛ ibi not.ꝛ dixi ꝛ ꝯnis fideiuſſoribus non detur regreſſus contra alios ſine ceſſione,vt dicta.l.vt fideiuſſor de fideiuſſore. poteſt tamen dici verum eſſe per viam actionis:ſed per viã exceptionis diuiſiõis ex epiſtola diui Adri. videtur eis conſuli,ꝛ eſto quod fideiuſſores huic beneficio renun ciauerunt. Ideo creditores nihilominus in ſe poterunt hoc diuiſionis beneficium implorare † quod inter eos habet locum, vt.ſ. de fideiuſſo.l.ſi plures.§.preterea. vſq; in ſi.l.eod.tit.ꝛ.inter fideiuſſores. preterea ſi fideiuſſor habens iura ceſſa in totum contra alium experiatur contra alium fideiuſſorem diceret cõuentus ce de mihi iura contra te ꝙ cum facere non poſſit faltem fiet detractio de parte ſua ſicut alꝰ dicitur de poſſeſſiõe pignoris qui agit contra alium poſſeſſorem.ſ.de cẽſibus.l.cum poſſeſſoris. Poſſet etiam dici quod fideiuſſores habent duo beneficia.ſ.diuiſionis,ꝛ hoc perdiderunt eidem renunciando aliud vt eis cedaptur iura contra fideiuſſores ꝛ pignora,vt.d.l.fideiuſſoribus.ꝛ.C.eo.l.§.cui non eſt renunciatum et hoc non perdunt renunciando beneficio diuiſionis. argu.§.de ſerui.vrba.prædio.l.ſi domus. vbi dicitur ꝙ habens duo iura vnum remittendo : nam preiudicat ſibi in alio. ꝛ argu.eo.titu.l.ſi edes.de ſeruitu.ruſti.prædio.l.ſi mihi.ꝛ no.C.de reb.alie.non alie.l.ii.ꝛ quod no.per Dy.ſ.quoũ lega.l.i.circa fi.ꝛ ꝙ ceſſio debeat fieri pro parte ei qui obligatꝰ eſt in totum etiam ſi totum ſoluat bene facit.ſ.de peculio.l.queſtum. verſicu.ſi vero filius.et verſicu.ſequen.ꝛ facit quod notatur.ſ.ad.l.rho.de iactu. l.prima.ꝛ locati ꝛ conducti.l.cum apparebit. et quod notaui.ſ.de duobus reis.l.ſ.ꝛ.reos.§.cum in tabulis.ꝛ dicta.l.modeſtinus. de ſol.ꝛ plene dixi.C.de duobus reis. ſuper rubri.verſicu.ſed nunquid cogatur creditor communiter vidi ſeruari et obtineri quod fiat pro parte tantum et non inſolidum etiam ſi renunciatum ſit beneficio diuiſionis.

Actores qui poſt finem. Ultra poſſe viri non vult deus vllarequiri. hoc dicit hec lex. Dyn.vel ꝙ in idem recidit vltra poſſe ſuum nullum lex infra cogit.ibi,durantes. id eſt credẽtes officium tutele adhuc durare. Dynus.ibi, preſtare etiam ſi poſtea facti ſint non idonei. Dynus.in gloſſ.tempore depoſiti offecti in fin. hic in tutore,ibi in ſeruo,et eſt ibi ratio : quia ſeruus poſt mutuum non poteſt vlterius facere:ſed tutor ſic exigendo. Jaco.de bel.in gloſſ. nemo enim in ſi. Not.ꝙ hec glo.innuit expreſſe ꝙ coniuncta perſona poſſit agere pro maiore coniuncto.de hoc not.C.de procura. l.exigendi.Jaco.

Curator. Ibi,teſtamento datus ꝛ ſic inutiliter. Dyn. ibi,per errorẽ.i.credens ſe vtiliter datũ.Dy.

Qui ſe accedit. Tãquam vnum geſturus non Sed qui quaſi omnia geſturus bene tenetur de neglectis.hoc dicit.Dynus.ibi,conſultus petet quod ſimpliciter deſiderat alium non petendo.Dyn.ibi,ſi rem ceptam.i.adminiſtrationem.Dyn. animo gerendi omnia. Dyn.ibi, deſeruerit non petendo alium. Dy.ibi,geſſerit accedens tantum.nam vnum geſturus nec alius erat omnia geſturus.

1 ☞ Tutores omnes tenentur de culpa ſue male adminiſtrationis ſi dicta adminiſtratio diuiſa fuit a teſtatore vel a iudice.

1 **Heres.** †Adminiſtratione inter tutores diuiſa a teſtatore vel iudice quilibet tenetur de culpa ſue adminiſtrationis.hoc dicit.ibi,cum hereditas. in qua erat conſtitutus ꝛ de ea reſtituenda pupillo granatus. Dy.ibi,fideicommiſſo reſtituto verbo.Dyn.ibi,iure hereditarij.in pupillum tranſferendi.Jaco.ibi,rerum autem reſtitutarum. Dy.ibi,ſuſcepiſſent. pro eo ꝙ res reſtitute erant in italia.Dyn.ꝛ per hunc.§.dicit Jade are.ꝙ ſi pupillus habeat hic originem ꝛ mutine habeat poſſeſſiones que expediat vendi propter es alienũ vel aliam iuſtam cauſam qõ iudex originis habet cognoſcere de dicta cauſa.Et pronũciare an ſit iuſta:q; ea que ſunt iuris ſpectant ad eum poſtea vero debet ſcribere iudici in quo eſt ipſa poſſeſſio. Et facit qõ not.ſ.de bonis auto.iudi.poſſi.l.cum vnus.§.pe. Jaco.in gloſ.ſi enim habuiſſet in ſi.Sed ibi ſuccedit preter ſpem defuncti,ꝛ ideo nõ tenetur,vt.ſ.de leg.ij.l.ſi titio.§.iulianus.Dy.in gl.ꝛ ſic euanuit fideicommiſſum.ibi,ille a quo.§.i.hoc verum niſi herede viuente aditus fuit iudex pro faciendo iſtum adire:nam tunc ſucceſſor quilibet compelleretur reſtituere, vt.C.ad trebel.l.non iuſtam. et.ſ.de ſuis ꝛ legitimis.l.poſt conſanguineos.§.ſi. arg.ſ.de dam.infec.l.ſi finita.§.eleganter.ꝛ.l.cum poſtulaſſem.Jaco.

Aduerſus. Ibi,abſtinuit ſubaudi maxime.Dy.ibi contrazit contemplatione tutoris tantũ. Dynus.in gloſſ.non cum patre ibi.ſ.eod.l.ij.Sed ibi dedit fideiuſſorem hereditarijs creditoribus hic aliter contrazit principaliter ꝛ non cum hereditario. Dyn.et eodem modo in effectu hic ſoluitur per Jaco.de bel.

Curatores. Sublata cauſa cautionis interponendi tollit interpoſite cautionis effectus, hoc dicit.Dynus.

Tutor datus. Non adminiſtrare ꝙ quis adminiſtrare tenetur non eſt leuis culpa:ſed dolus.hoc dicit.Et dic quod iſte datꝰ tutor ſciebat ſe nullam excuſationem habere. Dyn.ibi, curationem vel creationem ꝛ melius.dynus.ibi,prouocauit,alꝰ ſi procurauerit:ſed non communiter.dynus.ibi,preteriti temporis ꝙ eſt a die creationis vſq; ad tempus mortis.dy.ibi,quia non videtur.reſpondet tacite obiectioni.Nam videtur heredẽ non teneri de adminiſtratione negiecta cum heres tutoris non teneatur de leui culpa, vt.C.de here.tuto.l.i.ꝛ de here.tuto.l.cum oſtendimus. ad hoc reſpondet ꝙ non videtur leuis culpa ꝛc.

Rerum. Ibi,redierint priuſq; curatores ad res italicas petierint ordinari. dyn.ꝛ Jaco.ibi,quoq; parte.id eſt petitione tutorum vel curatorum neglecta. dynus.in gloſſ.non dicit ibi.l.propter.ꝛ patet.ſ. de excuſa.tuto.l.propter litem.§.fina.et.ſ.§.proximo.et ibi not.dynus, rem vnius patrimonij in aliud.

Patruus. Tutor poteſt transferre cũ ſit loco dñi.h.d. dyn.ibi, atq; i.poſtq; vtranq; adminiſtrationem ſuſcepit. dy.ibi,traiecit.ꝛ domicilium de italia in prouinciam mutauit ꝛ ſic poteſt ſe ab italicis excuſare,vt.ſ.de excuſa.tuto.l.non ſolum.§.ſi.Jac.ibi,ad tutelam ſuam quia tranſlata eſt in prouinciam,ꝛ patrimonio prouinciali applicata.dy.

Curatores. Inter eos qui ſponte adminiſtrant et non neceſſitate cogente non habet locum beneficium diuiſionis.h.d. dy.ibi,geſſerunt.ſ.ſponte ſecus ſi non geſſerunt,vt.ſ.l.proxi.dy.ibi,vice mutua.ſilla qua veri curatores ſolent interuenire. Jac.ibi,implorare debuit vt non idonei repellerentur ꝛ ipſe ſolus adminiſtraret.dyn. In gloſſ.i.vnius de predictis ibi petere confirmari et vt adminiſtrationem inter eos diuideret,vel dic ꝙ debent petere conſtitui alios ꝛ ab adminiſtratione abſtinere,vt.ſ.hac ea.l.§.qui ſe.Jac.de are.

Tutoribus. Periculũ adminiſtrationis facte finita tutela ex perſona vnius non debet ad alterũ pertinere:ſed ea durante ſic.h.d.ibi diem defunctis ꝛ ſic ſoluendo exiſtentibus finita tutela.dy.ibi.quod.ſ.ꝙ periculum contingens in perſona vnius non redundet ad alium.dyn.ibi, manente.nam tunc vnius periculum ad alium pertineret. dyn.in gl.ſ.ꝙ vnus circa ſi.ibi cum plures.in prin.quod intellige ſm diſtinctionem gloſ.que eſt.C.eo.l.ſi.que incipit aduerſus.dy.ibi,ſm Azo.vel etiã ſatisdatio peti,vt.ſ.e.l.etiam contutoris factum.dy.

In eum qui geſſit. Directa tenetur qui nõ gerens equaliter conuenitur pro neglectis:ſed pro male adminiſtratis primo gerens poſtea nõ gerens.h.d.dy.ibi,gerere nolũt.i. nihil adminiſtrare.dy.ibi,dari placuit hoc verum quando agitur pro adminiſtratis : ſed ſi pro neglectis ſecus et hic ſubiicit ꝙ tamen ꝛc. dy.ibi,communi negligẽtia:quia nullus iſtorum iſta adminiſtrauit.dy.in glo.i.ibi ſecus ſi errore quia tunc nullo tempore ꝛ nullo modo in eum actio daretur.Oldra.

Tutores. Tutoribus qui agere nõ poterant nihil imputatur.h.d.ibi, conſtituto ꝛ ſic finita tutela.dyn.ibi.inchoatam ante pubertatem contra debitorem pupilli.dyn.Et not.ꝙ in cauſa appella.lis conteſtatur.vt.C.de procur. lita demum. et ne in vna eademq; cauſa.l.prima. Et hoc vtraq; parte petente,vt.C.de tempo.app.l.ſi. Jaco.ibi, ob negotium rei i.quia habebat negotium cauſe.dy.ibi.non ſubiicitur quia agere non potuerunt cum eſſet finita tutela.dy.

Ab eo. Dic caſum. pupillus maior factus culpam tutorum remittere poteſt. hoc dicit. vel clarius.tutores damnificauerunt pupillum in centum poſtea pupillus maior factus egit contra eos ꝛ cum ipſi nolent litigare dederũt ei quinquaginta et ipſe remiſit actionem tutele. Primo queritur, an teneat remiſſio. Secundo an videatur remiſiſſe ex cauſa donationis vel tranſactionis. Ad primum reſpondetur quod bene valet remiſſio ex cauſa donationis : quia aliquid fuit datum.dy.ibi,nõ inuatur,ꝛ ſic erat maior.dy.ꝛ ſequatur caſum. dy.ꝛ non gloſ.quia gloſſ.te inuoluit.In glo.qua maior in fi.ꝛ ſic due ſoluuntur queſtiones.dy.ibi,que ſcilicet nomina ꝛ eſt caſus nominatiui ꝛ numeri pluralis.dynus.

Periculo. Scilicet pertinente ad tutorem. Et tene primum caſum glo.vel dic periculum non minus exigendorum pertinet ad tutorem ſi ipſius negligentia vel cõtra pupilli reprobatio interueniat.h.d. dy.ibi,pater,ſcilicet pupille. dyn.ibi, maioribus.quam deberent ex conſuetudine regionis.

gionis. Dy.ibi,actiones.licet inanes. Dy.ibi, retinet vt cogitur tutori computare in ſortem. Dy.

Adoleſcens. Ibi,retinet ſic ꝛ ecõtra curatoribus conuentis non liberãtur tutores niſi curatores ſoluerint,vt.ſ.eo.l.ſi minores. Dy.in gloſ.non tamẽ agit in ſi.imo agit pro iſto articulo, vt.ſ.eod.l.cum curatore.l.j.§. finito. Jacobus.

3 **Tutor.** Ibi,tutores mortui durante adminiſtratione tutele. Dynus.ibi,qui non idoneum. ſcilicet tutorem. Dynus.

Tutele. Judicium ibi non oportet ab eo qui factus eſt maior. Dy.in gloſ.l.tutor ibi teſtamentarius a datino,ſcilicet quia teſtamentarius non repelleretur per fratrem maiorem legitimum ſed datinus ſic,vt in.l.ſtatim in gloſ.allegata.in eadem gl.in ſi.ſed hic eſt fauor adulti ꝙ non differatur queſtio tutele ibi, econtra eſt fauor adulti qõ non differatur queſtio ſtatus,ꝛ ideo hic et ibi prefertur etatis fauor. Dynus.vel dic ſm Jacob.de belui.quod hic nemini preiudicium generatur ibi non preiudicium fieret impuberi.vel dicit clarius quod ibi non eſt veriſimile quod pubes cauſam ſui ſtatus bene ꝛ diligenter defenderet,alꝰ ſecus,vt eo.tit.l.ſi impubes.§.ſi mater. vbi de hoc. ſed hic eſt veriſimile quod adultus bene ageret cauſam cum curatore,et ideo non differtur:quia non intereſt impuberis nec etiam puberis vtraq; ſol.bona.Jaco.de bel.

Quod peculio. Ibi, actoris:id eſt gaſtaldionis.Dyn.ibi,adminiſtrare cepit.i.poſtq; factus fuit minor.xxv.annis. Dynus.in gl.i.ibi,ꝛ in auc.ibi poſita hodie de quo teſtari poſſunt vt ibi Dy.in ead.glo. in ſi.vel numerus manſit factus maior, vt.ſ.in proxima gl.ibi,vel hic erat maior que eſt vera.Dy.

Impuberi. Priuilegiũ militibus.Dy.conceſſum non debet conuerti ad iniuriam alienã. hoc dicit Dyn.vel ſic circa diſpoſitionem bonorum viget priuilegium militare non circa dationem tutoris vel curatoris.h.d.ibi, Centurio.i.miles qui centum preerat militibus,vt.ſ.de vulgari ꝛ pupillari ſubſtitutione.l.centurio. Dyn.ibi, non ſecuto.i.confirmatione non interueniente. Dy.ibi,imperitie.ſ.militum qui ius ignorant. Dy.ibi,in bonis:non ergo datio curatorum minus legitime dicetur valere in fauorem militie. Dyn.in gloſ.ſ.curatoris in ſi.quidam habent ſi cum ab herede ꝛ male. Dy.ſed debet eſſe: ſed cum ab herede.Dynus.

1 ☞ Tutor tenetur de doloſe geſtis ſi fuit illi liberatio legata.
2 Culpa ſua an quis priuari debeat ceſſionis beneficio.
3 Liberationis effectus non eſt idem ſi pater legat ac ſi filius legaret.

Qui plures. Liberatio tutoris, id eſt legata non extenditur ad doloſe adminiſtrata. hoc dicit. vel ſic in generali remiſſione continetur geſtum culpa non dolo et non conceditur retentio reliquorum. hoc dicit.ꝛ de hoc pleniſſime dixi.ſ.eodem. l.quidam decedens.ꝛ dicit qui ſcilicet pupillus contra nunc adultus factus. Dynus.vel dic quod in idem recidit tutor † cui liberatio eſt legata tenetur de doloſe geſtis et reliqua reddere:ceteri tutores quibus non eſt legata liberatio etiam de culpa leni tenentur. hoc dicit. Dynus.ibi, actus ſui : id eſt adminiſtrationis ſue. Dynus.ibi,vetuit in ſuo teſtamẽto. Dynus.ibi,dolo contraxit: id eſt doloſe ſe pupillum damnificauit. Dynus.ibi, non eſt relicta : id eſt relicta non videtur per hoc quod in teſtamento vetuit eum reddere rationes. Dynus.ibi,facere negligerunt durante tutela. Dynus ibi, ex culpa:ſcilicet ſua propria omiſſe remotionis. Jacobus.id eſt que fuit in non petendo remotionem contutoris vt ſuſpectum non autem de culpa tutoris liberati in teſtamento. Dynus.ibi,legatarius.id eſt tutor cui liberatio eſt legata. Dyn. ibi,remiſſa eſt : id eſt remiſſa videtur per hoc quod prohibitꝰ fuit in teſtamento reddere rationem. Dynus.ibi,non tenetur ſubaudire nec alij tenebnatur ex perſona ipſius de culpa teſtamento remiſſa, et ſic amodo ceſſat expoſitio gloſſ.quia quod hic dicitur quod conuenuntur ex culpa intellige,ſcilicet propria vt predixi. Dynus.in gloſſ.ſcilcet commodo ibi proinde ac ſi pupillus fuit qui in teſtamento remiſit.Jaco.ibi,fieri ceſſio contra tutorem hic non placet quia idem iuris eſt in toto et parte, vt.ſ.de rei vendi. l.que dotota. Ray.ibi, ei imputari. hoc non placet per id qõ dictum eſt.ſ.hac eadem gloſſ.quod reputatur eadem perſona cum patre per auc.de iureiurand.a moti.preſti. Rayn.ibi,qui debuit
2 remoueri hoc non placet:q; propter culpam non priuatur † quis beneficio ceſſionis:ſed ſolum propter dolum, vt not.ſ.eodem.l.ſi plures. Ray.ibi, vel dic hec vera ſecundum Dyn.in eadem gloſ. in fine. Item dicas quod hac.l. pupillus quondam factus adultus teneat liberationem vt ex litera in principio.l.patet non autem patri pupilli licet et tunc idem eſſet effectus legati liberationis,vt dicta.l.quidam decedens. dynus. que loquetur in patre.et l.aurelio.§.i.j.de libe.lega. que loquitur in filio adulto vt ꝛ iſta vel dic ſm Pet.quod non eſt idem effectus † liberationis ſi pater legat ſicut ſi filius legaret vt dixi ſm eum.d.l.quidam decedens.ſ. eo.Ibi plene videas.

1 ☞ Priuilegium mere perſonale non tranſit ad ſucceſſorẽ vniuerſalem nec etiam ſingularem ceſſionis titulo.
2 Frater tenetur dotare ſororem de iure lombardo, ꝛ illa nihil amplius habebit de hereditate paterna.

Expluribus. Beneficium qõ non tranſmittitur a in alium non poteſt ad heredem per ceſſionem tranſferri. h.d.dyn.vel ſic. † priuilegium mere perſonale non tranſit ad ſucceſſorem vniuerſalem nec etiam ſingularem titulo ceſſionis.dyn. de hoc ſatis dixi.ſ.eod.l.ſi minoris.et quod dicit ex pluribus tutoribus. dic.ſ.qui geſſerunt,alꝰ non cederetur actio. vt.ſ.eod.l.ſi plures. Jaco.et inter quos non erat diuiſa adminiſtratio a teſtatore vel iudice,vt.ſ.eo.l.inter tutores. dy.ibi,iudicatus. id eſt condemnatus.dynus.ibi,procurator datus ꝛ per hoc et actiones fuerunt ceſſe a pupillo. dyn.illi, ſcilicet qui fuit condemnatus inſolidum. dy.ibi,nec heredi pupilli datur, ſcilicet priuilegium, vt.ſ.de priuile.credi.l.dabimus.§.ſi.ibi non enim cauſa:quia ſi cauſe concederentur tranſiret ad heredem cum cauſa,vt.ſ.de regulis iuris. l.priuilegia.et.l.in omnibus.et vtrobiq; not.et dixi hic autem eſt perſonale priuilegium ꝛ ideo ad heredem non tranſit ꝛ per conſequens nec in tutore per ceſſionem. pro hoc extra de regulis iuris.c.priuilegium perſona. et ibi de hoc per dynum et alios. ibi, que ſcilicet perſona pupilli meruit ꝛc. Et ad hoc bene concor.ſ.de ſucceſſo.edi.l.prima.§.penulti. ibi ſunt ſimilia verba. dynus.ibi, fauore. et ideo bene ſequitur quod cum perſona extinguatur, vt dicto.c.priuilegium.de hoc etiam not.ꝛ dixi.ſ.ſolu.matri.l.maritus.ꝛ.ſ.de mino.l.quod ſi minor.vltra princip.in gloſſ.et faciunt predicta ad queſtionem ſepe occurrentem:nam † de iure lombardo ꝛ in multis ciuitatibus ex conſuetudine vel ſtatuto frater tenetur dotare ſororẽ ꝛ amplius non poteſt petere in hereditate paterna. Sed frater ſuccedit inſolidũ vt in lombarda de ſucce.l.ſi pater filiam. deceſſit aliquis relictis filio ꝛ filia poſtea iſte filius anteq; maritaſſet ſororem deceſſit relicta filia que vult dotare amitam ſuam ſicut poterat pater eius iſta antẽ amita dicit ꝙ debet habere dimidiam hereditatẽ patris ſui:quia licet frater ſuus haberet priuilegium ſuccedendi inſolidũ ea dotata tamen iſtud beneficium non tranſiuit ad filiam:quia erat priuilegium perſonale fratris propter dignitatem ſexus maſculini:queritur quid iuris. hec.l.cum ſi.facit pro amita cõtra filiam.ꝛ.ſ.lo.mat.ꝛ quia aliqua conceduntur maſculis que non feminis.ſ. de ſta.homi.l.in multis.ꝛ.C.de adul.l.i.ꝛ quia ceſſat cauſa excludendi amitam, ſcilicet quia lex voluit ſucceſſionem remanere maſculis. In contrarium eſt.ſ.eod.l.ſi minoris.ꝛ quia iſta filia eſt heres vniuerſalis patris ſui ergo in omne ius ſuccedit,vt.ſ.de reg.iur.l.herede. Item quia ſufficit ſemel peruenieſſe hereditatem ad caſum qõ amita debeat eſſe dote contenta. argumẽ.ſ. de cur.furioſi.l.cuius bonis. arguitur contra de operis libertorum.l.ſi quis hac. quod amita veniat equaliter ad ſucceſſionem not.d.l.ſi pater filiam. de ſucceſ. et pro hoc eod.titu.l.ſi quis lombardus filiam et ſororem vel de bonis in glo.quod eſt vt preferatur in ſi.q: illud beneficium licet ſit perſonale tranſit ad ſucceſſorem vniuerſalem iſtud no.vt dixi.ſ.eo.l. ſi minoris.in gl.extraneo.ibi,vel forte hec eſt vera ſm Ja. de are. ꝛ eſt caſus.ſ.de ritu nup.l.pe.l.ſi puelle.Jac.ꝛ de hoc no.ſm eum d.l.dabimus.de priuile.credi. Priuilegium autẽ de quo loquitur predicta.l.maritum. et ſimiles dat honeſtam exceptionem : iſtud autem de quo hic loquitur dat quandam prelationem ꝛ facilius datur exceptio quam actio : reſtitutio autem licet det actionẽ vel equipollens:datur tamen contra ledentem. hic autem daretur in preiudicium omnium aliorum curatorum qui non peccauerunt ꝛ ideo facilius finitur. Old.ibi,de lega.ij.l.cum patronus.alꝰ eſt. §.marcellus.ſub.l.illud aut illud.dy.

Cum poſt mortem. Pupilli et tutela.dyn.periculũ inopie contingens circa nomen pupillare finita tutela ad tutorem nõ pertinet.h.d.vel ꝙ in idem recidit:ſi nomen pupilli debitoris fiat non ſoluendo finita tutela non tenetur tutor.Oldra.

1 ☞ Curator nomine adulte promittens aliquid vltra vires patrimonij an teneatur inſolidum.
2 Curator quoties proprio nomine promittit tenetur inſolidum.
3 Reſtitutionis beneficium an debeat dari curatori.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Qui cũ esset. Primo ponit thema ⁊ questionem. Scdo inducit arg. contra curatorem pro puella. Tertio inducit argu. pro curatore contra puellam ⁊ auget dubiũ questionis. Quarto ⁊ vltimo determinat questionem distinguendo. Secunda ibi quoniam instrumentũ. Tertia ibi mouet questionem. Quarta ibi respondi. Et dicit iste. §. in summa. quod si curator ꝑmittit nomine adulte vltra vires patrimonij an teneatur insolidum, dicitur aut scisit patrimoniũ non sufficere ⁊ tunc quia dolo fecit nolens donare ⁊ totum soluet de suo aut curatorio nomine ⁊ credens patrimonium sufficere: ⁊ tunc aut adulta volebat qđ soluere totum non habito beneficio restitutionis ⁊ hoc casu habet curator negotiorum gestorum contra eam aut nolebat quod totum solueret: sed solum tãtũ quantum vires patrimonij patiebantur ⁊ hoc casu ipse et adulta iuuantur per exceptionem. dum tamen caueat ipsa adulta ꝙ si peruenerit ad pinguiorẽ soluet superfluum quod deest ad integram dotem. Dyn⁹. vel dic breuius ⁊ idem in effectu. curator vltra vires patrimonij adulti suo nomine ⁊ scienter dotem promittes tenetur insolidum officij vero contemplatione viro cauens beneficio minoris in eo quod excedit vires patrimonij excepit releuatur alis insolidum cõuenitur indemnitate ab adulta prestanda matrimonio constante. ff. di. Ibi marito eius. s. filie 1
Dy. Ibi et. sc̃s curatoꝛ ex dicta promissione cõuento. Jac. Ibi 2
emergente ꝙ prius latebat. Jac. Ibi promissa sic subaudi ⁊ videtur ꝙ non sit curator subueniẽdum qñ ⁊c. Dyn. Ibi qñ instrumentum in quo dos promissa est. Dy. Ibi ille patruus. hec 1
est argumentatio contra curatorem ⁊ est talis ꝙ quoties ꝓpio
2 nomine ꝓmittit curator tenetur insolidũ qñ vero appellatiuo vel curatorio nomine tunc non tenetur qñ vero proprio ⁊ appellatiuo si quid ꝓprium ꝓponat perinde est ac si solũ proprium fuisset expressum ⁊ appositum. vt. j. de stipula. seruoꝝ. l. si seruus cõmunis. vnde q: hic fuit ꝓpositus proprium q: dixit patruꝰ et videtur ꝙ curator insolidum teneatur. Dyn. Sed hoc arg non procedit, q: iure adulte contraxit vnde curatorio nomine fecisse videtur. ad qđ facit. ff. si quis caut. l. penulti. ff. eo. l. i. §. sufficit. vbi de hoc satis dixi in ff. ⁊. l. ff tutor in fi. que est. l. ff. §. e. j. de ver. oblig. l. quoties quis aliũ. §. i. ⁊. j. quando ex facto tutoris. l. post 2
mortem. §. j. ⁊ ibi de hoc ibi mouet qõne. f. ad dicendum contrarium superioris rõnis qõ debeat curatori succurri ⁊ sic hic est al legatio pro curatore contra puellã. Dyn. Ibi piecta. f. mouetur seu auget questionẽ ꝙ ⁊ illud põt tractari ⁊c. Ja. ibi si sciens pa 1
trimonium non sufficere. Dy. Ibi respondi hic soluit. Dy. Ibi egressus eo ꝙ dicitur in instrumento ille patruus ⁊c. vt predixi. Jaco. ibi sponte se obligauerit ad dotem suo ꝓprio nomine animo donandi. Dy. ⁊ Jac. scienter vltra facultates. dyn. Ibi subueniri contra maritũ nec contra puellam. Jac. ibi magis ponit simile. Dy. Ibi spopondisset volens puelle donare. Dyn. Ibi si vero donandi animo. i. q: is de quo tractatur. f. curator non donandi animo: sed negotij gerendi causa ⁊c. Jacob. ibi mulierem obligatam acti. nego. gesto. qui se obligauit ꝓ ea. Jac. ⁊ Dy. ibi ⁊ poterat dici interpositio est. Jaco. ibi teneri curatori. Jaco. vt faciat ꝙ maritus curatorẽ liberet ab eo qõ vltra ꝓmisit sicut in collat. dot. fit vt maritus fratres liberet. vt. C. de colla. l. ff. Dyn⁹. ibi siue maneat qñ nondum a curatore exegit. Dy. Ibi ꝙ si mulier subaudi ideo ꝙ curator habet puellam obligatam ideo dicit ꝙ si mulier ⁊c. ¶ Et hoc si totam literam intelligas qñ curator egressus fuit officiũ suũ alis si intelligaꝫ hic versꝰ. qñ curatores obligauit nõ egredicdi officiũ suũ hoc ꝓterea ⁊ illud qui est ff. deberet esse hic in fine. §. Ja. ibi superfluũ est inquantum excedit promissio facultates adulte. Dy. Et faciunt predicta ⁊ ea q̃ notant dicto. §. sufficit. ff. eo. l. i. ad questionẽ quam vidi de facto esse talem. eps vercellẽsis est eps ⁊ comes ⁊ rõne comitatus habet iurisdictionem temporalẽ comitatus in cõmissione tamẽ expressit ꝙ sicut comes committeret reuocabatur cõmissio in dubium ⁊ dicebatur non tenere hoc est enidens ar. qõ teneat ⁊ ꝙ si comes fecisse videaꝫ ex quo est de re spectãte ad comitatũ idem põt dici de similibus, vel consules alicuꝰ ville vel prelatꝰ alicuꝰ ecclesie. ꝓmittat aliquid iure cõis vel ecclesie ꝙ illud. sub audiaꝫ. Et pro hoc. j. de conditio. ⁊ demõ. l. filio. de annuis legatis. l. annua. §. i. extra de rescri. edoceri ⁊ ibi. in gl. ⁊. j. qñ ex facto tutoris l. post mortem. §. ff. ⁊. C. si tutor vel curator interuenerit. l. si creditor. Ibi fernat alias prestat alias soluatur. Dy. ¶ Op. de. l. siue generalis. ff. de iure. dot. fo. vt in glossa. qr aut excedit ꝓmissio dot. estimationem patrimonij ⁊ tũc nulla est ipso iure inquãtꝫ excedit aut facultates patrimonij ⁊ tunc valet mero iure vt hic licet restituatur vt. C. si aduersus dotẽ. vbi de hoc. ¶ Secundo oppon. de. l. si donaturus. §. j. ff. de condi. ob causam. circa huius contrarij solutionẽ opiniones sunt multe, sed tene solutionem
3 glo. hic in gl. notatã quã sequitur. Dy. ¶ Itẽ quere an beneficiũ restitutionis detur curatori. dic ꝙ sic vt. ff. eo. l. ff. vbi de hoc dixi. ⁊ etiam minore non petente ipsum beneficium ipse curator petere poterit vt hic in glosl. nota. in glo. prima hec glosl. nihil valet sm Dyn. Ibi minus de dote recipiatur per mulierem repetentem. Et hec fuit opinio dyn. vt patet in eius interlineari super verbo siue maneat. Oldra. Jn glosl. quod videtur in fin. vt. ff. de iure dot. l. penulti. Jaco. ¶ Jn glo. qꝛ ꝓmisit in fi. hec glo. quatenus facit differentiam inter tutorem ⁊ curatorem non continet veritatem vt dixi. ff. eo. l. ff. ⁊ dic vt ibi. ¶ Et an videatur in dubio ꝓmittere suo vel curatorio nomine. dic vt predixi ⁊ quando ex facto tutoris. l. post mortẽ. §. fi. in glo. a marito in fi. sed prima verior. Dy. ¶ Jn glosl. j. nolit ibi vnam personam representet eadez enim est obligatio qua tenetur curator ⁊ ad vltra licet illa qua tenentur reus ⁊ fideiussor diuerse sint ⁊ nõ obstat dicta l. ff. Oldra. Ibi aut fic ꝓmisit. i. suo ꝓprio nomine. Dyn. Ibi et tenetur cum effectu ⁊ de suis bonis. Dyn. soluet dyn. vt in versꝰ. Oldra. curator. Oldr. Ibi etiã sine oprre excipit finita tutela. Dyn. Ibi ꝙ mulier ꝓmiserat ⁊ de bonis ipsius mulieris. ibi vel sm Dy. hec vera vt in contrario not. Dy. Ibi. l. tutorem ibi ergo fuit spontanea licet er. onea: hic autem necessaria et erronea. dy. ⁊ Ol.

¶ Beneficiũ durat causa finali bñficij durante.

Liberatio nõ trahit ad id de quo non est cogitatum.

Quinominibus. Durãte cã finali 1
bñficij durat ipm beneficium ꝓ. h. d. ibi agnouerunt. i. tanꝯ idonea ap 2
probauerũt. dy. Ibi periculũ imminens tempore approbationis. Dyn. ibi reliquatione. i. reliquorum assignatione. Dyn. Ibi vsuras acceptauerit eius quod remansit soluendum vel dic reliquationem. i. retentionem earum que debebat restituere et non restituit. ibi vsuras acceptauerit eius qõ remansit soluendum per tutorem ꝓ reliquijs administrationis: ⁊ dic acceptauerit. i. frequenter accepit. Dyn. Ibi puniendũ quod habet in bonis tutoris reale ⁊ personale. dyn. Ibi et. scilicet pupillo. Ja. in glo. j. ibi. C. e. l. debitoribus. ff. e. l. tutores. §. periculo. ⁊ §. adolescens. ⁊. §. tutor qui. ⁊. l. etiam. dy. Jn gl. alias reliquationem. Ibi sine restitutione qꝛ liberatio ꝓ non trahit ad id de quo cogitatũ non est. vt. ff. de tranf. l. cũ aquiliana. ⁊. l. qui cũ tutoribꝰ in prin. §. ⁊ in fi. dy. ibi vel dic hec vera. dy.

¶ Tutores ꝓ mala administratiõe obligati etiam sine rõne culpe tenent insolidũ si alter non sit soluendo. 1

Tutores tenent vt duo rei de mala admnistratione: nisi fuerit inter eos diuisa. 2

Magistratus tenentur sicut tutores dummodo teneãtur rõne doli vel late culpe. 3

Cõtestatio cõtra vnũ tutorũ facta operat ⁊ cõtra alium. 4

Obligatio omnis tollitur solutione, ciuilis aũt tm vsucapione ⁊ ꝓscriptione. 5

Sñia absolutoria non hꝫ cõsensum eius contra quem fertur. cũ iudicium reddatur in inuitum. 6

Spupillus. Uno ex tutoribꝰ siue magistratibꝰ collegijs liberatio ꝓ parte sua transactione solutione vel tempore alter ex persona eius conuenire non potest: sed soli ꝓ virili. h. di. Ibi post pubertatem. nũc autem posset vt. j. tit. ꝓxi. l. ff. Jacob. Ibi illius noie liberati. dyn. Ibi alterum non liberationem. dyn. Ibi interpellare de eo ꝙ liberauit alterum. Jac. qr nõ põt cedere actionem cõtra liberatũ qõ facere dꝫ vt. j. de tute. ⁊ ra. distra. l. i. §. nunc tractemus. dyn. Ibi a magistratibus assimilãdo eos tutoribus ⁊ ex hoc posset aliquis dicere ꝙ si sint tutores ꝓobligati ꝓ mala administratione sine rõne culpe semper tenent insolidũ si alter nõ sit soluẽdo. Sꝫ in magistratibꝰ nõ est ita qr rõne culpe quilibet cõuenit ꝓ parte. dy. ibi quoꝝ. f. magistratũ. dyn. Ibi quenit ⁊ liberauit vel ablcluꝰ fuit. dy. nã non poterit alterũ conuenire ex ꝑsona liberati. dy. ibi sed hoc hic remouet quandã ꝓsequẽtiã q̃ sequebat ex purificatiõe facta inter tutores ⁊ magistratꝰ. dy. de qua. ff. dixi ⁊ talis est. ff. assimilani tutores ⁊ magistratus. si tutores ꝓtenentur vt duo rei eo casu quo oẽs gesserũt vel nullus ⁊ administratio nõ fuit diuisa vt. C. de diuidẽda tutela. l. ff. hꝫ habeat beneficiũ diuisiõis si sunt soluẽdo vt d. §. nũc tractem⁹. ergo idẽ videret in magistratibus: sed non est ita per ofa. Et hoc est ꝙ subiecit. magistratus ꝓ eñ tenentur sicut tutores qñ tenentur ratione doli vel late culpe. vt. j. de magistratibus conuenien. l. in magistratus. nam si ratione leuis culpe ⁊ sic nõ oino. dy. Ibi omnino. i. sine conueniatur ratione doli siue culpe vt in tutoribus. dyn. Ibi non ita est. f. in magistratibꝰ vt teneantur insolidum qñ conueniantur ratione culpe leuis. dynus. Ibi idoneus est ⁊ conuenitur ratione culpe leuis vel leuissime. dyn. Ibi locum non habet. nam quilibet non tenetur insolidum:

insolidum: sed ipso iure ꝓ parte. Dy. ibi, si is autem. f. tutor vel magistratus ⁊ est quarta pars. Dynus. ibi, qui nihil habet ⁊ conuenitur ratione culpe leuis vel leuissime: quia tunc alteri ꝓ eo conueniretur. Dynus. ibi, qui satisfecit et sic alter non conuenitur ꝓ eo. Dynus. ibi, habet enim. f. ipse liberatus prescriptione. dy. ibi, petitori: scilicet ipse prescriptionem que ex mora neglecte petitionis procedit ⁊ sic ex cuius persona alter cõuenire non debet: sed quilibet conuenitur ꝓ portione virili. Dynus. Et dic ꝙ hec lex primo ponit vnum dictum in tutoribus. ¶ Secũdo illud extendit ad publicos administratores. ¶ Tertio colligit obiectionem quandam ⁊ respondet. ¶ Quarto remouet vnum aliud dubium. Secunda ibi, idemqꝫ. ff. Tertia ibi, sed hoc in magistratibus. Quarta ibi, is autem. ¶ Oppo. de. l. i. C. de diui. tutel. ¶ Secundo oppo. de. l. si stipulatus. §. fina. f. de fideicom. ¶ Tertio oppo. de leg. ab omnibus. de lega. i. ¶ Quarto. de. l. item illa. §. quod adscitur versicu. proinde temporali. ff. de consti. pecu. ¶ Quinto oppo. quod non habeat locum prescriptio in persona vnius quin locum habeat in persona alterius que omnia sol. vt in glosiis et supplectionibus earum. ¶ Item oppo. j. l. proxima. §. qui ex pollicitatione ⁊ sol. vt ibi not. in glosl. Deinde quere de tribus. Primo nunquid sit idem in duobus reis ꝙ possint sub cõditione accipi. Secundo quid si pupillus liberat eum qui non est soluendo. Tertio nunquid prescriptio tollat naturalem obligationem que omnia solue vt in glosl. ⁊ suppletione earum. ¶ Jn glosl. sed hoc quomodo ibi fit chum. §. penul. vel dic quod omnes gesserunt vel nullus, vel nullus gessit ita ꝙ omnes tenentur insolidum: sed petere possunt beneficium diuisionis si sunt soluendo, vt. C. de diui. tutela. l. ff. et. j. eodem. l. tres tutores. et de tutelis et ra. distra. l. i. §. nunc tractemus. ⁊ conueniebat vnum insolidum partim ex persona sua partim ex persona alterius liberati contra quem poterat impetrari beneficium diuisionis. siue ergo ponas quod gessit liberatus tantum siue quod omnes siue quod nullus semper dic ꝙ veniebat non liberatus ex persona liberati. primo casu insolidum alijs duobus casibus ꝓ parte cum ambo essent soluendo: sed quid si liberatus non erat soluendo non videtur imputari liberanti. argu. ff. ad velleia. l. quamuis. §. marcellus. et. §. si mulieri heres. sed dic contra quia impeditur cedere culpa sua, vt dicta. l. fi chum. §. si creditor. ⁊ in. §. marcellus. ⁊ in. §. si mulieri. obligatio erat inefficax in sui substantia hec autem erat efficax in sui substãtia licet nõ in effectu exactionis ad presens propter inopiam debitoris. Dynus. debet ergo intelligi hec lex quando omnes gesserunt per culpam: quia si nullus gessisset vel omnes dolose nõ haberent beneficium cedendarum actionum, vt. ff. eo. l. si plures. vbi de hoc. ⁊ vno electo non liberaretur alius nisi in exceptione minor sit de preda solicitus, vt. ff. eodem. l. si minoris. vel in viriliter hic liberatur alius in virili indistincte cum sibi competat beneficium cedendarum actionum. Si autem quidam gesserunt quidã non gerente gerens in nihilum liberatur cum in nullo habeat beneficium cessionis contra non gerentem an liberato gerente in totum erit liberatus non gerens: quia nõ haberet exceptionem ordinis non seruati, vt. ff. eodem. l. tutores. §. in eum. et ita intellige quod not. C. de transacti. l. i. vbi de hoc not. ⁊ dixi ibi, fo. vt ibi. Jn glosl. que incipit etiam: quia non potest in quinta solu. contrarij. Dynus. in eadem glosl. in fin. Sed ibi non liberatur facto creditoris sed facto testatoris legantur que vnum ex heredibus potuit liberare ⁊ alios insolidum obligare, vt ⁊. j. de leg. §. l. cum ab vno. Dyn. ¶ Vel sm Jaco. de bel. ꝙ in idem recidit hoc creditori cui pa potest ascribi, vt prealleg. l. fi chum. §. penulti. de sol. testari autem non vt ibi. Jaco. in glosl. vero insolidum ibi, sed si ex dolo vel lata culpa. Dynus. ibi, non si ex culpa leui vel leuissima. Dy. In eadem glosl. in fi. sed cur hic tam varie non video bene rationem sufficientem: sed sufficiat sic dispoſuisse legislatores, vt. ff. de legi. I. non omnium. vel posset reddi ratio: quia magis occupãtur magistratus quam tutores, vt dicetur. j. ea. l. proꝛi. §. i. ¶ Jn glo. scilicet ꝙ. xx. annorum ibi, ⁊ de tutelis. C. ad certum. imo est in titulo qui dari tutores possunt. Oldr. ibi, ⁊ itius perpetuatam in. gl. annos per dictam. l. vlti. C. de duobus reis. Dy. ibi, ⁊ sed viriliter et tamen contestatio facta contra vnũ operatur contra alium, vt d. l. fin. C. de duo. reis. quare videtur falsa opinio. h. d. Dy. ibi, nisi viriliter ⁊ per hoc videretur correcta in totum dicta. l. vltima. C. de duobus reis. quod est abfurdum et euitabile. Oldra. ibi, oportet nos ponere quando non sunt soluendo finita tutela. Dynus. In eadem glo. in fi. dic ergo casum in hac. l. ad hoc vt procedat quod hic lequitur de liberato qui tenebatur insolidum, vt. ff. in secũda glosl. sed sm opinio. hoc qui dicit quod tenerentur viriliter ꝙ hic de liberatione dicit nihil operaretur quod esset absurdum in glo.
5 vlti. §. placet. Item solutione omnis tollitur obligatio ⁊ vsucapione autem et prescriptione tantum ciuilis vt not. dicto. §. placet. sequitur ergo vt si prescribens solvat non repetat: quia naturalis superat. et pro hoc. ff. de condictione indebiti. l. iul. verum debitorem. ⁊. l. qui except. sed contrarium non. rem ra. hab. l. fin. §. procurator. que videtur verior, nec obstat glosl. post ea dicto. §. placet. quia purificatio ibi posita non procedit: quia per sentẽtiam, ideo tantum tollitur quia ista non naturalis, vt dicta. l. iulianus. quia sententia ꝓ absolutoria non habet consensum eius contra quem fertur cum iudicium reddatur in inuitum. vt. j. de verb. obliga. l. inter stipulantem. §. primo. sed vsucapio vel prescriptio videtur habere tacitum consensum eius contra quem vsucapitur vel prescribitur qui tacitus consensus videtur tollere naturalem obligationem. argumen. j. de verborum significa. l. alienatio. in principio. ⁊ de statu libe. l. si statu libera. §. primo. ⁊ per hoc quia hic equiparatur solutioni per quem omnis tollitur obligatio. Dynus. vt inkitu. quibus modis tollitur obligatio. in princip. pro hoc etiam fatit: quia alienare videtur in fraudem patroni qui promittit actionem suam prescribi, vt. j. si quid in fraudem creditorum. l. ff. et. l. sequen. sed videtur multum obstare quia habens except. prescrip. tutus est except. odiosa. vt. C. de edicto diui adria. tollen. l. vltima. ⁊ ideo soluens non videtur posse repetere, vt dicta. l. qui except. ff. de condictio. indebiti vt. ff. de iuris. de hoc dic vt plenissime dicta. l. vlti. §. procurator. rem ra. habe. Et vide etiam nota, per Jo. and. in nouella. de regulis iuris. c. possessor. male fidei. lib. vi. versi. quinto quereb atur. ¶ Jn eadem gl. in fin. vbi de hoc et facit quo ad hoc quod prescriptio ⁊ solutio non equiparentur. Sed respõdeo per prescriptionem non tollitur naturalis: sed per solutionẽ sic et ideo ibi prescriptio et solutio non equiparantur tamen debitum naturale posset constituere eodem tit. l. prima. §. debitum. ad hoc secus quantum ad effectum quia ita est inutilis cessio contra liberatum per prescriptionem sicut contra liberatum per solutionem, vt. j. de regu. iur. l. nihil interest. Vel dic sm Jac. de bel. qui hoc no. dicto. §. adscitur. sunt due actiones, scilicet principalis ⁊ de cõstituta ⁊ vna prescriptio est alteri non. vnde quo ad act. cui non est prescriptum non est simul soluenti, vel dic quod prescribens est simul soluenti secundum quid nõ per omnia vt dictũ est: quia soluens liberatur ipso iure prescribens per Jaco.

Tecius. Qui approbat me in vno non videtur me in omnibus approbare. hoc dicit. vel sic, qui constituit debitorem procuratorẽ non videtur per hoc nomen eius approbare. ibi reliqua tractant ratione conductionis. Dynus. ibi, ille sempronius conductor. Dynus. ibi, liberasset: id est liberasse videatur. Dynus. ibi, quod scilicet debitum. Dynus. ibi, relinquatus est: id est contraxit. Dynus. Sed quomodo fuit facta ista locatio vtrum cum decreto iudicis vel sine hic non aperitur nec alibi clare recolo. Et Dynus. hoc dicit. nõ inuenire quod fieri debeat cum decreto: sed dicit debere fieri per subhastationem ad instar predictorum ciuita. vt. C. de loca. predictorum ciuita. l. iij. libro. xi. Dynus. forte tamen non male dici posset idem seruari quod in rebus ecclesie de quibus habetur in authen. hoc ius porrectum et alijs authenti. signatis super l. iubemus. et extra de rebus ecclesie non alienan. c. hoc consultissimo. tutius puto si fiat ad longum tempus fieri cum decreto, vt ff. eod. l. cum plures. ff. j. et ita seruatur pergami vbi fit cum decreto ⁊ iussu regis.

¶ Periculum vnius tutoris ẽtis ad alium pertineat: tamen vnius curatoris reipublice periculum ad alium non pertinet. 1

Preses prouincie ⁊ quilibet magistratus possunt constituere curatores qui rempublicam administrent. 2

Sempronij. Alis incipit qui ex pollicitatione, et diç casum. diuisa administratione inter tutores ⁊ curatores a seipsis tenetur vnus pro mala administratione alterius magistratu etiam vere excusso secus in curatoribus reipubli. hoc dicit. vel sic. licet periculum ꝓ vnius tutoris 1
pertineat ad alium tamen periculum vnius curatoris reipublice ad alium non pertinet. ⁊ sic no. iste. §. dictum inter tutores ⁊ curatores priuatorum ex vna parte ⁊ curatores reipublice ex altera quia licet primi dividant administrationem inter se vnus tamen tenetur pro altero secus in curatoribus reipublice ꝙ hoc in effectu intendit. Dy. ibi, en grecos. i. sicut in greco exprimitur. Dy. possedit ob debitum non soluti, vt. j. vt in pos. leg. l. ij. sui. §. imperator. Jaco. ibi, cui. f. curatori. Dy. ibi, ex quibus. f. curatoribus. Dy. ibi, tra herent alis contraherent. i. ex mala administratione debitoris reipublice fierent. Dy. facte ratione fructuũ qui debent restitui, vt. j. ex quib. cau. in poss. eatur. l. fulcinius. §. i. Jaco. ibi, ablens erat ob hereditate semproniꝰ quondam patris sui. Dy. ibi, eorum. f. curatorum. Dy. ibi, cum pro quia. Dyn. ibi, oportere subaudi anteq̃ perueniat ad alios curatores. Dy. ibi, alia enim relpon. tacite obiectioni. Jac. ibi, tutorum gerentium facta diuisione a seipsis. Ja. ibi, administrare ⁊ postea cõueniantur a priuato: quia vnus pro-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mala administratione alterius et sic solvitur contrarium. d.l. aufertur. §. fina. ff. de iure fisci. Dyn. Jn glos. l. negotiorum gestorum ibi q̃ non placet, imo ex quo facta est missio datur in factum vt. ff. de bonis auto. iudic. possi. l. pretor. in princip. a. §. est preterea. et. l. §. fina. Jaco. ☞ est ratio diuersitatis inter tutores ☞ curatores pri natorum ex vna parte ☞ curatores reipublice ex altera quare magis possunt dividere administratiões: quia administratores reipublice magis sunt occupati ☞ ideo magis conceditur eis diuisio q̃ delegatio cautarum, als non delegabilium, vt. C. de pedan. iudic. l. §. ☞ ista ratio not. per ipsum Jaco. ff. de appel. l. imperatores.

2 Ray. ¶ Ultimo no. ex isto. §. q̃ preses † prouincie ☞ quilibet magistratus potest constituere curatores q̃ administrarent rem publicam alibi videtur quod syndicus debeat constitui decreto decurionum, vt. ff. quod cuiusq̃ vniuersitatis. l. nulli. et. l. item eorũ. §. si decuriones. in glos. vlti. in fi. ☞ dic rationem huius differentie, vt. d. l. cum alicui. Oldra.

Tutorem. Licet tutor pecuniam pupilli suo nomine feneret non tenetur ad vsuras centesimas. hoc dicit. Jbi, cõuentere clam quia tunc in centesimam, vt. l. tutor qui repertorium. §. pecunie. sed si palam ad pupillares tenetur, vt. ea. l. que autem. cum hoc sibi liceat et pupillarem pecuniã suo nomine fenerare, vt ea. l. tutor qui repertorium. §. si tutor. Dy. ☞ l. quoties. §. non tantum.

Questum. Tutor ad easdem vsuras tenetur finita tutela ad quas tenebatur ea durãte. hoc dicit. Dynus. ibi. vsus est palam vel clam non est vis quantum ad istum casum ibi in dem sobandi vsq̃. Dyn. ibi, debeat quas prestabit durante tutela. Dynus ☞ Jaco. in glos. centesimas ibi l. ☞ ideo. Sed hic erat causa minor etas, vt. ff. de lega. §. l. titia seio. §. vsuras. ☞. C. in quibus causis in integrum restitutio non est necessaria. l. in numerum. ☞ illa non cessat licet fiat adultus. Et ideo non finitur effectus: sed ea cessante quia fiat maior. xxv. annis ante redditam rationem finitur effectus, vt dicto. §. vsuras. et. ff. eodem. l. tutor. prio pupillo. §. j. secũdo responso. et. l. magimeq̃. Dynus ☞ Jacobus.

1 ☞ Fideiussores an teneãtur de mala administratione tutoris finita tutela.
2 Fideiussores dati propter castrum custodiendum ad spacium sex mensium, an finito dicto tempore custodie si castrum perditum est teneantur.

1 **Paulus respondit.** Si tutor † aliquid voluntarie administrat finita tutela fideiussores eo nomine non tenent. h. o. dy. ibi, post pubertatem ☞ sic finita tutela. dyn. ibi, nulla necessitate cogẽte quia non erant connexa negotia. dy. als secus, vt. ff. e. l. si tutore qui tutelam. ☞. ff. de tute. ☞ ra. distra. l. tutor. post pubertatem. Jaco. ☞ per hunc. §. ☞. ff. locati, item queritur. §. qui impleto. ☞. ff. de iure fis. l. iñ. §. cum quinquennium. fuit terminata questio disputata in questionibus doctorum Bosi. ☞ fuit dñi pac. que talis est. quidam ele-
2 cti fuerunt custodes † cutusdã castri ☞ promiserunt custodire vsq̃ ad sex menses ☞ dederunt fideiussores finitis sex mensibus remanserunt in custodia ☞ perdiderunt castrum dubitabatur an fideiussores predicti teneantur, et determinatum fuit per hunc. §. et ita predicta quod fideiussores non tenerentur. ☞ ita hoc tenet Dynus et Jaco. de are. Quod verum est quando fuerunt fideiussores solum custodie vsq̃ ad sex mẽses secus si promiserunt etiam castrum restituere: quia tunc fideiussores tenerentur, vt. ff. de admini. rerum ad ciui. pertinen. l. vlti. §. fina. ff. eod. l. sine herede. et. ff. vt leg. no. ea. l. i. §. bellissime. faciunt etiam predicta si quis conduxit vectigal publicum vsq̃ ad certum tempus et dedit fideiussorem et finito tempore iterum reconducat quod fideiussor non teneatur. et fuit hec questio de facto verone secundum Jacobum de are.

1 ☞ Pupilli debitores tutori solvendo liberantur ipso iure.
2 Petitio si fuerit generalis ☞ prosecutio specialis: exceptio obstat ☞ datur replicatio in re prosecuta.

Tutele iudicio. Casus. pupilli debitor soluens tutori liberatur ipso iure: sed pupillus agit contra tutorem et si tutor excipiat de re iudicata pupillus poterit replicare de dolo. h. o. Vel sic. debitores † pupilli soluendo tutori ipso
1 iure liberantur: sed si appareat conditionem pupilli deteriorem
a factam agitur cõtra tutorem ad interesse pupilli. vel breuius debitor soluens tutori consequitur plenam liberationem. hoc dicit.
a ¶ Titium. adde ad istã l. Bart. ff. l. §. j. de app.
2 † Vel sic. si petitio est generalis prosecutio specialis in specie nõ prosecuta obstat exceptio sed datur replicatio. h. o. Jbi, secũdum eum. scilicet librum rationum. Dynus. ibi, cõdemnatus. ff. tutor. Dyn. ibi, ab his. ff. debitoribus paternis. Et ideo non potest eos connenire. Dyn. ibi, actum esset et sententia absolutoria lata vel condemnatoria, ☞ solutio secuta. Dyn. ibi, replicatione quia non videtur in iudicium venisse de quo cogitatum non est et iste est etiam casus summarius huius. §. Dy. Jn glos. ff. ibi, quando non ex connexa non tenetur fideiussor quia tunc tutor ex voluntate gerit non ex necessitate, vt. ff. §. proxi. ☞ ibi dixi. Dyn. ibi, alioquin secus. ff. si non gereret: sed esset sibi interdicta administratio. Dy. Jn glos. apparet ergo in fi. quidam habent. l. videtur ☞ male sed debet dicere. l. iñ. nec ob. ff. eo. l. si minore. vbi de iure communi non datur replicatio. Sed beneficio restitutionis quia ibi loquitur in specie prosecuta: sed tutor in minus fuit condemnatus q̃ debuit vt ibi not. per Dy.

1 ☞ Tutorum vnus tenetur de mala administratione alterius magistratu tamen prius excusso. Et predicta obseruantur quando vnus datus est a iudice alter a testatore. ☞ nu. 2.

Cum testamento. ¶ Cum tutela est diuisa a testatore vel iudice tunc prius conuenitur fideiussor ☞ magistratus quam cõtutor: vbi autem non est diuisa, vel diuisa ad seipsos tantum tunc prius conuenitur contutor quam magistratus. hoc dicit. Dyn. vel sic. inter
1 tutores administratione diuisa a testatore vel iudice † vnus pro mala administratione alterius tenetur in casibus specialibus excusso tamen prius magistratu, hoc dicit. ¶ Differt ergo iste. §. a §. tempore. ff. e. l. quia hec fuit diuisa a testatore vel iudice ibi ab ipsis tutoribus. Jbi, pupillo ☞ inter eos a testatore tutela diuisa, vt. ff. patet. Dynus. Sed in fin. §. videtur quod non erat diuisa. et ibi dicam ibi a quot tutoribus. Dynus. ibi, satis exegerunt: sed fideiussores fuerunt minus idonei. Dyn. Als magistratus non teneretur, vt. ff. de magistra. conuen. l. i. §. si magistratus. Jbi, suspectum facit sed minus tarde et ideo sibi imputatur et tenetur, vt. ff. patet. Dyn. ibi, post eos, scilicet fideiussores. Dyn. ibi tunc, scilicet eo excusso ☞ eius fideiussore ☞ magistratu. Dyn. ibi, contutoris testamentarij. Dy. ibi, facere debuerit ante q̃ fecerit. Dy. ibi, presertim litera ista duobus modis exponitur. Primo sic. bene dico quod vltimo loco conueniendus sit tutor iste presertim cum ipse postulauerit iam eum suspectũ facere debuerit, scilicet titi⁹. et bene dico titius cum supra dictum sit quod fecerit eum suspectum: prima vera vt patet. ff. in verficu. proposito ibi qui ☞ suspectum ☞c. Dy. in ver. als quidem ibi tutores dant ☞ inter eos tutelam non diuidunt et istud ꝑm Dyn. non reperitur alibi ita clare.
2 Dyn. † Et dic predicta obseruantur quando vnus a iudice alter a testatore, als scilicet quando ambo essent dati a iudice. sequitur Jaco. ibi, ad eos. ff. magistratus. Oldra. ibi, omnes tutores, scilicet gerentes. Dy. ibi, in propositorio id est primo casu huius. §. Dy. ibi, cum vnus. ff. tantum. Jaco. in glos. proponeretur ☞ tutela erat diuisa. Dyn. ibi, prius collegam quam magistratum et dic collegam quem suspectum fecit licet tarde. Oldr. ibi, perindeq̃ ex hoc simili apparet quod. ff. non erat diuisa tutela a testatore. Jaco. et Old. in glos. i. que incipit ☞ a testatore diuisa, imo a seipso Jaco. vt in fi. §. colligitur.

1 ☞ Debitores pupilli an liberentur prio solutione tutoribus facta.
2 Tutor an possit facere pacem de morte patris pupilli illata.

1 **Tutoribus.** Tutores † recipiẽtes solutionẽ a debitoribus pupilli ipso iure liberant debitores secus si remittant vel donent q̃ non valet. h. o. ¶ Vel breuius. vtilitas nõ deperditio patrimonij pupilli pertinet ad tutorẽ. h. o. ibi liberentur sine interueniat pretoris autoritas interuenit: tunc consequit debitor plenissimam liberationẽ, vt. ff. de mino. ait pretor. §. permittitur. vbi de hoc. ☞. C. si aduer. solu. l. i. ☞ ibi in gl. ☞ in sum. eiusdẽ titu. ibi trãsigere. hoc verum si habet probationes paratas, vt. ff. de iure tur. l. tutor. als trãsigere potest, vt. C. de transac. l. si preses. ☞ dic de
2 hoc vt ibi no. ☞ dixi ☞ facit etiam an tutor † possit facere pacem de morte patris pupilli de quo dixi. C. de pac. l. pactum curatoris.

1 ☞ Mulieres non possunt arbitrari.
2 Mulieres non possunt esse executrices vltimarum voluntatum sicut nec procuratrices.

a **Jtium et meuium.** Fines administratio nis gerende cum consilio coadministrationis seruãdi sunt ☞ tenetur eius consilium requirere, hoc dicit. An autem

autem teneatur sequi consilium plene dixi. ff. eod. l. quidam decedens. §. papinianus. vbi recurras de ista materia ☞ princ. huius. l. videtur contradicere ad ver. quartum autem. Sed dic q̃ in prin. erat contutor in ver. si. quantum aũt non. Vel dic ꝑm alios q̃ hoc operantur q̃ fine eo fiet irritũ sit. Jbi, liberati essent subaudi quaritur. Dyn. ibi, solutum titio. Dyn. Jn ver. si. quantum autem ibi diurnum. i. qualibet die nomine alimentorum. Dy. ibi, Marina. Ray. videtur sentire q̃ ista fit illa Marina que fuit consobrina imperatoris de qua habetur. ff. de sena. l. fina. ☞ hoc dicit. Jn memoriam domine sue que vocabatur Marina. Rayn. ¶ Sed illa de qua loquitur dicta. l. fina. vocabatur Julie Marina vt ibi patet. ibi faciendum non requisito arbitrio mulierum. Dyn. ¶ Et
1 allegatur iste versicu. quod mulieres † non possunt arbitrari de quo dic vt plene dixi. C. de arbitris. l. penul. Item quod non pos-
2 sint esse executrices † vltimarum voluntatum sicut nec procuratrices, vt. ff. de procura. l. alienam. ☞. l. femine. nec tutrices. respon. vt. ff. de testamenta. tutel. l. iure nostro. de tutel. l. fina. vbi de hoc dixi. glossa. est in contrarium. ff. de falsis. l. ꝓxi. et est textus secundum Dy. de alimentis ☞ cibaria legatis. l. a filio. Dy. Et prio hoc quia dari potest curatrix bonis. in authen. vt liceat matri et auie. §. primo. in glos. alioquin. in fine. alias incipit ille. § rescriptum. ¶ Sed dic quod illud speciale fauore matrimonij, vt ibi patet de lega. primo. l. impia. §. j. ☞ quod ibi not. Dyn. in glo. non arbitrio mulierum ibi. l. si cui annum. imo non debet arbitrari: sed est perinde ac si esset arbitrio boni viri relictum ab initio, vt. ff. de lega. §. l. j. Jacobus.

1 ☞ Contractus causa sortitur quis fozum ☞ potest conueniri.
2 Generalitas temporum sicut nõ impedit obligationem contrahi: sic nec generalitas locorum.

Tutores dari. Debitorẽ non pertinentẽ ad partem administrationis mihi concesse conuenire non possum licet cõtutores teneat certificare. hoc dicit. Jbi, instrumentum continentia illud quod sequitur vt pecunia rome ☞c. Dynus. ibi, vbicunq̃ petitum fuerit. ¶ Not. ista verba petitum fuit: nam si ista clausula apponatur in contractu cum non dicatur petitum nisi per litis contestationem: quia ante non dicatur quis petere: sed petere velle, vt. ff. rem rat. habe. l. ampliue. non potero propter talem clausulam aduersarium cogere vt litem contestetur: quia ante litem contestatam potest penitere, vt. ff. de iurisdictio. omnium iudicum. l. si conuenerit. ☞ sicut talis clausula modicum relenat nisi quo ad penam vel culpam si stipulatio interuenerit, vt. l. diem proferre. §. fina. ff. de arbi. et ita dicit in dicta. l. si conuenerit. per Barto. operatur. ¶ Ponenda est ergo clausula latior, scilicet vt promittat debitor soluere vbicũq̃ fuerit requisitus vel inuentus vel vbicunq̃ ad arbitriam petitoris Dyn. Et dic secundum Jaco. de are. quod iste. §. innuit quod si debitores ibi essent possent ibi conuenirj. vnde dicit not. quod
1 ratione contractus † sortitur quis fozum ☞ verum est quod ibi poterit conueniri si ibi inueniatur vel bona habeat, als non nec posset ibi banniri vt hic et ff. de iudic. l. heres absens. §. primo. Jaco. Et quia ista materia sepe occurrit ☞ talia pacta sepe apponuntur in instrumentis videamus qualiter debeant concipi ita vt valeãt si enim ita concipiantur vt concepta fuerunt in isto. §. scilicet vbicunq̃ petitum fuerit videntur parum operari, vt. ff. dixi. Et ideo alibi Jaco. de are. dicit quod si specificetur aliquis locus et subiaciatur clausula generalis hoc modo promittit se soluturum peregami mediolani ☞ vbicunq̃ fuerit inuentus vel requisitus vel mihi creditori placuerit quod valeat talis promissio per. l. j. de acti. ☞ obliga. l. contra tisse. vbi de hoc not. per Dyn. et satis dixi. ff. de bonis auto. iudi. possiden. l. iñ. ☞ per hunc. §. ☞. ff. de iudi. l. omnem obligationem. ☞ argumen. ff. si quis cau. l. sed et si quis. §. questũ. Dominus autem Oldra. idem dicebat etiam si non specificetur aliquis locus: ☞ allegabat. ff. depositi. l. lucius. j. in princip. Et quia
2 sicut generalitas † temporum non impedit obligationem contrahi, vt. ff. de verborum obligatio. l. si decem cum petiero. ita nec generalitas locorum. Jn contrarium multum facit prealleg. l. si conuenerit. ☞ glo. ibi posita. ff. de iurisdictione omnium iudicum, sed solui posset vt not. in glos. ff. si quis in ius vocatus non ierit, l. prima. ¶ De hac materia vide quod plene not. in Speculo de competen. iudi. additione. §. j. ver. sed quid si promisiti per stipu. et versicu. seq. et quod not. extra de foro competen. c. dilecti. maxime per Jnnocen. ☞ de officio et po. iudi. delegati. c. significantibus. et bene facit de foro competen. c romana. §. contrahentes. cum ibi notatis. ad quorum concor. sic distinguit Jaco. de are. aut renunciatio fori fit extra contractum et obtinet dictam. l. si conuenerit. de iurisdic. om. iudicum. Aut in contractu ☞ tunc aut fit pactum de iurisdi. declinanda et obtinet. ff. de iudic. l. heres absens. §. primo. Aut de non declinanda ☞ obtinet. C. de episcopis ☞ clericis. l. si quis in conscribendo. vbi idem dixi quod hic: sed ideo repetũ quia appropriatur huic. §. aut de prorogãda. ☞ tunc aut est pa-
i iiij

ctum determinatum loci solutionis aut loci responsionis. Primo casu aut continet certum locum ☞ valet secundum omnes, vt. ff. de eo quod certo loco. per totum. Aut incertum ☞ tunc non valet secundum quosdam. a. gn. dicti. §. questium. in. l. sed ☞ si quis. ff. si quis caut. secundum alios valet. argumen. ff. eod. l. si duo. ☞. C. de prescrip. quadrien. l. secunda. que probant tantum operari genus quo ad genus quãtum species quo ad speciem, ☞ videtur expressum secundum Oldra. dicta. Lucius. ff. de possess. aut continet locum certum ☞ incertum ☞ tunc dicunt valere per istum. §. quod tamen intelligas vt predixi. Si vero pactum sit determinatum loci responsionis: id est quo loco debeat reus respõdere secundum quosdam non valet: quia licet penitere ante lit. contesta. vt dicta. l. si conuenerit secundum alios valet: vt dicto. C. dilecti. de foro competen. Ja. de are. aliquibus additio. Et vide in alphabeto dictione promisit. et quod dixi. ff. de consti. pecu. l. si duo. secundum. ff. et plene. C. de episcopis ☞ clericis. l. si quis in conscriben. versi. Item queritur an debitor. ibi in italia essent et sic non poterant ibi personaliter conueniri. Dyn. ibi, nec ꝓdicta eorum, et sic non poterat ad missionem procedi. Dyn. ibi, si pro quia. Dyn. ibi, eorum italicorum. Et hoc dico etiam ne ☞c. Jbi, eos tutores prouinciales. Dynus.

1 ☞ Venditio a tutore nõ legitime dato facta est ipso iure nulla.
2 Jnstrumentum confectum ab eo qui credebatur notarius an valeat ☞ quis non sit notarius.

1 **A matre.** Venditio † facta a tutore non legitime dato nullius est momenti. h. o. Jbi, sed manent: id est extant. Dy. ibi, ab eo. l. emptore. dy. Et facit iste. §. ad questio-
2 nem. † Si aliquis qui credebatur notarius confecit instrumentũ cum non esset notarius quero an valeat. ☞ iste. §. est arg. ☞ non. ☞ pro hoc. ff. de eo qui pro tutore. l. §. et de reb. eorum. l. neq̃. in contrarium allegatur. l. barbarius. ff. de offi. preto. ☞. C. de testamen. l. j. ☞. C. de senten. ☞ interlo. om. iudi. l. §. vbi de ista materia late not. Et de predicta questione an valeat instrumentum satis dixi. C. de proba. l. cum precibus. ibi de hoc recurras.

Prefectus. Prestatione vsurarum taxata per testatorem debet pupillus esse contentus. h. o. Jbi, vncias singulas. Jaco. ibi, vsurarum nomine prio libra. Jaco. ibi, a tutoribus suo nomine non pupilli. Dyn. ibi, vncias vsuras id est vncias nomine vsurarum sicut testator disposuit. Dyn. ibi, stipulatis unt a debitoribus quibus fenerauerant ☞ que erant matores. Dynus. ¶ In glos. non nomine pupilli: sed suo tutoris. Dynus.

Lucius titius. Si nomen pupilli est soluendo tempore finite tutele tutor vsurius non tenetur. et si predium obligatum tutori nomine pupilli sine culpa tutoris euincatur periculum non pertinet ad tutorem. h. o. Dy. Et facit iste. §. ad materiam. l. post contractum. ff. de donationibus. Dy. Et dic lucius heres cuiusdam occisi. dyn. ibi, rem hereditariam sibi obuentam ex hereditate dicti occisi. dyn. ibi, defuncti cui successerat lucius titius. dyn. ibi, adiudicata sunt ☞ sic res tutori obligata est euicta ☞ debitor desit esse soluendo. dy. arg. ff. de in diem adiectione. l. vbi. §. marcellus. Jaco. sed non culpa tutoris, als contra. ff. eo. l. cum queritur. Jac. ibi, heres non est vltus. i. non vindicauit. ff. ipse lucius titius. dyn. ibi, recusare. ff. ne ad fiscum pertineat periculum. dyn.

1 ☞ Tutor qui est debitor pupilli in genere si emit rẽ suo nomine an dicatur emisse de pecunia pupilli.
2 Fratres post mortem patris in domo communi manentes ☞ acquirunt bona, an talia bona veniant inter eos communiter dividenda.

1 **Altero** ex duobus. Si tutor † qui est debitor pupilli⁹ in genere rem emat suo nomine non videbit emisse de pecunia pupilli. hoc dicit. vel sic. tutor debitor in genere pu-
a pilli non tenetur eidem prestare compendium commercij nomine acquisitionis. Jbi, herede filio. ff. relicto pupillo. dynus. ibi, venditus. scilicet proprio nomine tantum. dynus. ibi, et si ☞ suo proprio nomine. dynus. ibi, compendium id est lucrum post redemptionem perceptum. dynus. ibi, pecunie ex venditione redacte. dyn. ¶ Et determinat iste. §. questionem de qua sepe a me quesa ☞ tum fuit: † nam de iure lombardo si fratres post mortem patris remanent in communi domo acquisita inter eos sunt communicanda vt in lombarda de successio. l. si fratres. Quid si vnus ex fratribus moriatur relictis filijs impuberibus nunquid patruus tenebitur eis communicare per eum questa. hic est expressum q̃ non: sed contra videtur. ff. quando ex facto tutoris. l. secunda. sed solu. vt ibi nota. per dynum. ¶ In glos. vltima. in fine. solu. vt ibi. dynus.

a ¶ Pupilli. adde bar. in. l. iñ. ff. indi. so. Bal. ☞ Bart. in. l. si patruus. C. cõmu. vtri. in. Bal. ff. iñ. vol.

Tutor. Rerum diuisio facta inter tutorem creditorib⁹ pupilli non preiudicat. hoc dicit. ibi a creditore

Universidad de Deusto
Biblioteca

prouinciali quod fieri potest, vt .ff.cod.l.inter tutores. & ibi plene. Albericus legum.d.excel.

Inter bonorum. Lex ista ponit differentiam inter curatorem bonorum ventris ex vna parte & tutores generales ex altera: quia secundi habent plenam administrationem primi non administrant solum paritura, et an primi, scilicet curator ventris & bonorum possint actiones etiam non pituras intendere dicti plene. ff. de cura. bo. dãdo. l. creditore. ibi videas. Ibi, cum illis, scilicet secundo loco enumeratis. Dy.

Obsenus. In glo. l. in fi. que est signata. C. eo. super rubri. & ibi de hoc plene dixi. ff. eo. l. tutor qui repertorium. § fi tutor. & l. cum plures. § fina. in gloss. vlti. in fi. Sed soln. vt not. C. de penis. l. penam. Dynus. Vel dic fm Jaco. de bel. quod in contrario loquitur de mulcta hic non de damno resarciendo. Sed videtur hic speciale quod extra ordinem coerceatur. hoc casu regulariter est contrarium, vt. ff. de dolo. l. nam his. et. C. qui bonis cedere possunt. l. prima. ¶ Sed dic quod hic non coercetur simpliciter propter solutionem omissam: sed promissa contumacia in qua versatur delictum, vt dicta. l. iĝ. § tutores. et secundum hoc solue quod hic de pena ibi de mulcta, vt ibi not. et dicta. l. penam. Jacobus.

Si res pupillares. Casus fortuitus contingens in rebus pupilli non pertinens ad tutorem: sed pupilli. hoc dicit. Dy. ¶ Et dic quod deposita fuit in loco tuto. & hoc indicat verbum celeberrimus quod est in litera qõ idem est quod note autoritas vt in alphabeto dictione celeberrimus, alias enim teneretur tutor, vt. C. de periculo tutorum. l. si res. ff. de damno infecto. l. vtiq. et. ff. eodem. l. tutor: pro pupillo. § i. Jaco. Et est hec. l. aurea. pro tutoribus deponentibus tuto loco pecuniam pupillarem. Item facit hec. l. argumẽ. quod si heres solvat fideicommissario per testatorem electo fideicommissario cum pecunia fugiat quod heres sit liberatus a legatariis. In cõtrarium videtur. argumen. ff. de lega. i. l. si a pluribus. de hoc dic vt. ff. de annuis legatis. l. liber. § largius. Dynus. In gloss. i. in fi. imo. l. nauta. de hoc dic an casus, fortuitus sic fuerit, vt not. ff. pro soc. l. cum duobus. § damna fatalia. Et plene dixi. C. de pignora. actio. l. qui fortuitis.

¶ Additio nova ad. l. sequentem.

Sed nunc queritur quid si administratio est diuisa actis. ad hoc videtur quod fideiussor non teneatur nisi pro gestione quam tutor gessit pro alia vero non: sicut non tenetur pro non gerente. glo. confirmat contrariũ fm Bar. Nam diuidẽdo administrationem inter se alter alteri videtur committere quod administrat & sic quilibet non in totum videt administrare per alium. l. tres tutores. ff. eo. § nõ solũ. ¶ Et quia loquitur hic de genere volo aliqua tãgere an generi per speciem derogetur in. l. vxorem. § felicissimo. de lega. iĝ. l. titia. § lucius. le secund. de leg. ĩ. l. seruis. § si alij. de legatis. iĝ. l. titia. § qui marco. de annuis legatis. in. l. quesitum. § si quis. de fun. instru. in l. libertis quos. de alimentis legatis. Specu. in tit. de fer. § ij. ver. xvi. l. legatorum. § fin. de lega. ĩ. Pau. de cast. consil. clxxxv. quod est verum etiam ex tacita voluntate contrahentium. l. sed et si. et ibi Barto. ff. pro socio. ¶ Item verum etiam in priuilegijs. Jo. and. in. c. veniens. de prescript. ¶ Item verum etiam si vnum sit legale alterum vero procedat ex dispositione hominis. Bal. in. l. si quis. § certum. in fin. C. de secun. nup. ¶ Item verum etiam in presumptionibus quia specialis derogat generali. l. cum de indebito. per Barto. de probatio. ¶ Item verum nisi in infamia: quia generalis non derogat speciali mala de crimine prodita nisi contecturis aliis iuuet. specialius not. per Bal. in. l. ea quidem. in penul. colum. C. de accusa. ¶ Item nisi in cessionibus beneficiorum: quia generalis concessio vacaturi preferetur speciali concessioni de vacaturo in tali ecclesia Bart. in. l. si domino. ff. de lega. i. ¶ Item an si in casu legis curatorie. C. qui tuto. da. poss. ¶ Item nisi legatum speciei sit inualidum. l. fina. § fin. & ibi Barto. ff. de anno & argen. lega. ¶ Item & si prioribus facta sint legata duo, scilicet generale & speciale debetur vtrunq;. Barto, in. l. si consul. ff. de adoptio. et in. l. titia. § qui marco. de annuis lega. ¶ Item nisi quando duobus committitur officium vni generaliter alteri specialiter: quia tenetur vtriq; discusso tamen prius officiali specialiter deputato. Bald. in. l. ĝ. C. quando fisc. vel priua. ¶ Sed quid in hypotheca an generalis anterior preferatur speciali posteriori vel aduerso. vide docto. et not. in. l. generali. C. qui potio. in pigno. habeantur. ¶ Et quod sit genus generalissimum vide per Bart. in l. i. in principio. de iurisdic. omn. iudi. Et quod genus dicitur proprie affinitas non consanguinitas vide not. in. c. non debet. de consanguini. & affinita. ¶ Et quod genus per testes singulares probari potest vt super infamia in genere. vide per Bald. in. l. vtiq. q. testamento. ¶ Et an genus masculinum concipiat femininum etiam in penalibus iuris communis. vide in clemen. i. in princip. et ibi Card. de regulo. vbi forores mẽdicantium transeuntes sine licentia puniantur vt mendicantes. ¶ Item in vltimis voluntatibus non in contractibus. Archid. & vtiq. quiq. c. si quis suadente. Alex. in. l. si extraneus. de condi. ob cau. & in. l. quod dicitur. de ver. obli. & in consil. lxi. prima par. ¶ Item in statuto de vi cum armis vel sine. glos. & Bald. in. l. si constante. ĝ. fina. solu. matri. Alex. in. l. i. ff. ad. l. iul. de vi pub.

¶ Pars que sno non congruit vniuerso dicitur turpis.

1 Genus tantum operatur ꝙtum species: quantum ad exclusionẽ vel inclusionem.

2 Licitum est in genere quod in specie nõ liceret, & econuerso quo modo intelligatur.

3 Speciale idem operatur quod generale quo ad genus & quo ad omnia quando aliquid est simpliciter concessum.

Si Jdeo. Idem est iudicium partis ad partẽ & totius ad totum. h. d. Vel sic et in idẽ recidit. quod operatur genus quo ad genus & species quo ad speciem & ad hoc sepe allegatur. Ibi, administrarem non facta diuisione vel facta ab eis. Dy. tutoribus. Dyn. ibi, fideiussore alis fideiussores & sic. Dy. Et si habeas in fideiussore dic qui fideiusserat pro quolibet tutorum. Dyn. Et hoc verũ tutela indiuisa: sed si diuisa sequitur. Dyn. ibi, ac si inter eos. Iste casus alibi non reperitur fm Dyn. Et ideo notandus est ibi ex substantia cuiusq; rei. i. considerato an pertineat ad administrationem tutorum generis vel non. Jaco. ibi, cum quis. l. tutor. dy. ibi, cepit subaudi & culpa sua succubuerit vt sic dubio. Dy. vt qz non defendit vel male defendit cum conuentus esset ibi non committitur stipulatio contra fideiussorem. Dy. ibi, et promissa non esset. i. in totum denegata esset. Dy. ibi, in totum denegata quantum ad totum. Dy. ibi, denegatur sic quantum ad illam rem denegatam. Dy. Colligo quod dixi in casu summario de toto & parte de quo vide quod not. ff. de rei vendi. l. que de tota. & de vsuris. l. qui scit. in princip. quod tamen fallit in individuo, vt. ff. de statu liberis. l. statu liberos. § fi tussus. vbi de hoc dixi. & de acqui. rer. do. l. adeo. § illud recte. ¶ Et turpis est pars ꝙ que sno non congruit vniuerso. vtiq. distinc. c. que contra. ¶ Item non secundum quod similiter dixi in casu summario de genere & specie de hoc sunt con cor. in glo. & dixi de hoc. C. de prescrip. xxx. annorum. l. omnes. de hoc etiam satis not. ff. si quis cau. l. sed & si quis. § quesitum. in gl. de pig. l. obligatione generali. de mino. l. illud. § si talis. ff. de acqui. hereditat. l. si quis mihi bona. § insum. et concor. ad hoc. extra de offic. lega. c. studuisti. In contrarium videtur. extra de priuileg. c. porro. & c. sane & alia etiam arg. contraria hic signantur & non solu untur. ¶ Sed ea solue vt ex predictis. glo. colligi potest. ¶ Vel

2 dic fm Oldra. ꝙ ꝙ quantum ad exclusionem vel inclusionem tantum operatur genus quantũ species vt hic & ff. de lega. iĝ. l. si chorus. in princi. sed quantum ad durationem rei mutate non vt ibi & est ratio quia per mutationem definit contineri sub appellatione speciei manet tamẽ sub appellatione generis, vt ibi patet aperte. Oldra. vel dic latius de isto breuiario et vide not. per Jaco. de bel. qui sic dicit. sol. vt dicto. § iussum. & de seruitu. vbi a. predio. l. si seruitus. ¶ Sed fm Pet. formabis sic. ¶ Primo licitum est in

3 genere ꝙ tõ per speciem non liceret. ¶ Secundo non est licitum in genere quod per speciem non liceret. ¶ Tertio licitum est per speciem ꝙ in genere nõ liceret. ¶ Quarto non est licitum per speciem ꝙ in genere non liceret. ¶ Quinto est licitum in genere qõ in specie & econtra. fol. ꝙ aliquid concluditur simpliciter aut prohibetur omnino. An certo modo cõceditur: aut certo modo prohibetur. Et isto casu quando prohibetur certo modo aut specificatio est malitiose vel malignandi prebet occasionem aut non, et aut generalis pronunciatio iniquitatem vel obscuritatem generat vel continet aut non. ¶ Primo casu quando aliquid conce-

4 ditur simpliciter tunc est ꝙ regulare ꝙ illud quod operatur generale quo ad genus et quo ad omnia operatur etiam speciale quo ad speciem & econtra vt hic cum concor. & isto casu possunt procedere solutiones dictarum glossarum. ¶ Secundo casu quando prohibetur omnino regulare est quod non licet per speciem non licet in genere & econtra, vt. C. que res pigno. obl. possunt. l. specie. & ff. de officio eius cui man. est iurisdi. l. i. in princip. cum concordan. ¶ Tertio casu quando certo modo conceditur si quidẽ conceditur in genere tunc licitum est in genere ꝙ per species non liceret, vt. ff. de questionibus. l. i. § qui questionẽ. ff. de testamen. tute. l. quia persone. & l. si tamen. & de pact. l. si vnus. § illud. cum concor. Si autem conceditur per speciem tunc licet per speciem quod in genere non liceat, vt. d. § quesitum. in. l. sed et si quis. ff. si quis caut. ¶ Quarto casu quando certo modo prohibetur siquidem specificatio

ficatio fienda est vitiosa vel malignandi prebet occasionẽ tunc quod non licet per speciem nõ licet in genere quo ad casum prohibitum, alias autem liceret, vt. ff. nau. cau. fae. l. i. circa princip. ff. de operibus publicis. l. iĝ. de re militari. l. officium. in fin. quod cum eo. § fina. & vi bonorum rapt. § sed nedum cum concor. ¶ Quinto casu quando generalis pronunciatio iniquitatis generat obscuritatem eo casu licitum est per speciem ꝙ nõ licet in genere vt ff. de iure fisci. ita fidei. ff. de procu. l. non solum. § fin. & l. ꝙponius. in prin. & d. § questum. cum concor. alias regulariter id ꝙ operatur generale &c. vt superius dictum est in primo membro. Et videas in libello. Pyl. secunda charta et in breuiario. Azonis de generalibus dictis & fortuitis. & extra de offi. ordi. c. ĝ. vbi de hoc. Jaco. de bel. in gloss. ĝ. aperta gloss. fideiussorem. i. fideiubentem etiam pro non delinquente teneri etiam pro delinquente cum enim teneatur fideiussor ad omne id ad quod teneatur tutor pro quo fideiussit & ille tenetur pro contutore ex quo tutela non est diuisa ergo & fideiussor per indirectum tenebitur pro eo licet pro eo non fideiusserit. Old. In gl. non audes dicere ibi de satisd. tuto. ĝ. i. ¶ Vel dic etiam a testatore nam licet non cogantur satisdare: nã si satisdant tenentur fideiussori, vt. ff. de fideiusso. l. grece. ĝ. a tutore. Ja. ibi, a iudice sine inquisitione alias non satisdaret. Dyn. vt instit. de attil. tuto. Ibi, fm Azo. et hic sed non ita bene. Dyn. In eadem gloss. in fi. & est verum ꝙ hic dicitur in tex. nisi in tribus casibus, vt. d. l. ĝ. de diui. tute. & in apparatu Azonis est hic additio Old. & de hoc vide. d. l. ĝ.

1 ¶ Curator: potest dare dotem & alia impendia seu adminicula dotis pro puella: secus de more lombardo.

Curator pro minore. Not. ꝙ curator † potest dare dotẽ & alia impendia pro puella: de iure tamen lõbardo videtur ꝙ ex quo puella vel puer sunt in etate in qua possunt cõtrahere matrimonium ꝙ sine curatore possit mulier dotẽ dare & maritus recipere & se obligare ꝙ est non tandum vt in lombarda de prohibita alienatio. rerum minor. l. si infans. l. penultima est. & quidam habent pro vltima.

1 ¶ Tutor qui tempore finite tutele si est soluendo & postea efficiatur non soluendo tunc periculum non pertinet ad magistratũ.

Vilius. Tutor † qui tempore finite tutele solvẽdo sit postea efficiatur non soluendo periculum non pertinet ad magistratum: nec ad eius contutorem: sed ad cura. debet postea pertinere. h. d. Dy. Vel ꝙ in idem recidit. si contutores a magistratu dati a quibus non est satisfactum tempore depositi officij sint soluendo contutores & magistratus conueniri non possunt. hoc dicit. ¶ Vel sic. si tutores qui non satisfecerunt tempore finite tutele erant soluendo si postea efficiantur non soluendo non tenentur magistratus nec contutores: sed curatores postea dati. Si autem tempore finite tutele non erant idonei tenentur contutores & magistratus. hoc dicit. Ibi, fuerat creatus quod fieri potuit, vt. ff. de tuto. & curat. datis ab his. l. romanus. Ray. ibi, duplici ratione quarum vna tantum sequitur in litera omissa alia per constanti. Dyn. ibi, non exegisset & alia ratione quia fuerat tutor et non fecerat contutorem suspectum. Dyn. ibi, fuisse tutores et ita non tenentur contutor nec magistratus vt sequitur Dy. necꝫ &c. Dy. ibi, minus id est si non essent soluendo finita tutela. Dynus. ibi, esse periculum: id est quando tempore finite tutele inueniuntur non soluendo: licet prius soluendo fuissent licet gloss. notet contrarium & male. ff. eodem. l. tres tutores. vt ibi dixi secundum Dynum. in gloss. scilicet alijs ibi ex facto contutorum non soluendo factorum. Oldra.

Non existimo. Negotio gesto clãdestine presumitur mala fides ex gesto vero palam bona. hoc dicit. Vel dic clarius quod lex ista tria dicit primo si tutor mutuo acci- 1
piat a contutore tenetur ad vsuras promissas. Secundo si tutor conuertat pecuniam pupilli in vsus suos tenetur ad vsuras pupillares. Tertio si conuertat clam tenetur ad centesimas. Dy. Et gloss. ibi & causam de pecunia pupilli reddenda. Dynus. ibi, non consumpsit illicite. Dyn. ibi, nec clam & ideo non ad centesimas tenetur ad aliquas vt sequitur nec quasi &c. ad aliquas dico, scilicet cõuentas vt sequitur nec &c. Dynus. ibi, qualibet propositione & alis. Dy. ibi, faceret pupilo, scilicet tutor quo casu tenetur ad pupillares vsuras tantum sua propria autoritate palam cum pecuniam pupillarem mutuam suscipiendo ꝙ potest, vt. ff. e. l. quoties. § non tantum. Oldr. ibi, in administratione tutele. i. sub pretextu tutele & sub pretextu vtilitatis pupilli. Dyn. In fi. quo casu tenetur ad centesimam vsuram. Dyn. in gloss. latenter. in fi. per arg. a contrario sensu. litera cõ sicut iacet reddit rationem primi casus. Dyn. Ultimo not. quod in. l. ista dicitur ꝙ si tutor accipiat pecuniã pupillarem clam quod ad maiores vsuras tenetur quam si palam. et sic colligitur plus punitur factum clam quam factum palam ad quod est contra insti. de obli. que ex delicto nascuntur. § pena vbi plus punitur furtum faciens palam ꝙ clam. hoc argu. soluit aristo. in libro Ethicorum dicit enim quod in medio consistit virtus extrema autem sunt vitia vt parum expendere est vitium auaritie & nimis expẽdere est vitium prodigalitatis: sed tenere mediũ est virtus largitatis. ¶ Ex quo quidam arguebant sic. parum furari est vitium & nimium furari est vitium ergo mediocriter est virtus quod falsum est. ¶ Et respondetur ꝙ in eo quod aliquo iure non est permissum, imo semper ratione iuris prohibitum ergo &c. Responde igitur. ad. ĝ. pena quod quicquid prohibitum semper est a lege & a nullo modo permissum factum palam plus punitur quam clam, vt dicto. § penam. Si autem illud permittatur a lege tunc factum clam plus punitur quam palam, vt hic Dyn. de hoc plene dixi. C. de sum. trini. l. iĝ.

1 ¶ Conueniri quis debeat nomine primi gerentis qui non est soluendo.

2 Tutor & vno soluente ceteri liberantur: quamuis etiam perfide agant.

3 Herere committens alteri an habeatur pro gerente.

4 Tutores tres quorum vnus gessit alter gerendum mandauit: et alter cessit contutori administrationem cautione recepta rem pupilli saluam fore omnes pro gestis tenentur.

5 Tutor quando dicatur esse non soluendo quo ad hoc vt periculum pertineat ad contutores.

6 Factum per alium an dicatur per seipsum fieri.

7 Priuilegia ratione alicuius officij cõsecuta ab aliquo debent per illummet exerceri.

Tres tutores. Ista lex vno modo intelligitur. Et diuiditur fm Dy. Illo modo fm Jaco. de ra. fm Dy. sic quia primo ponitur thema vsqz ibi quesitum est. ¶ Secundo questio prima procedẽs ex themate & determinatio alterius pendentis ex ea vsqz ibi non solum. ¶ Tertio secũda questio que est vtrum ꝙ commisit administrationẽ cõtutori habeatur pro gerente & eius determinatio vsqz ibi item in eo. ¶ Quarto tertia questio que est ad quem pertineat peticio de nõ gestis & eius determinatio vsqz ibi qõ cultum dicitur. ¶ Quinto & vltimo quarta questio & eius determinatio que est quãdo videatur tutor: non esse soluendo vt periculum ad contutores pertineat. Dyn. Sed Jaco. de raven. l. ista continet quinqz dicta. Primo ponit themata et elicit questionem ex themate. ¶ Secundo respondet ad illam questionem obscure & addit causam hoc vna aliud. ¶ Tertio altius exoritur propositũ. ¶ Quarto redit ad solutionẽ primam & eam complet magis plene & precise. ¶ Quinto & vltimo addit vnum quod confert declarationi predictorũ. Secunda ibi, & tutorum. Tertia ibi, sed si ipsi. Quarta ibi, sed non solum. Quinta ibi. Item in eo. vsqz ad. ĝ. ꝙ autem dicitur. ibi est. ĝ. per Pe. fm eum. Jaco. de ra. Circa casus propositionem etiam variant docto. nam vnus ponit ꝙ primus & secũdus mandauit titio extraneo gerendum tertius permisit primo gerere ab eo fideiussores rem pupilli saluam fore recipiendo. Et querit circa istos tutores iurisconsultus quid sit iuris et non respondet statim: sed altius exoritur postea incepit respondere inuersi. non solum. Et in hoc etiam gl. consentit quod non respondeat: sed altius exoriatur. Jac. de ra. tenet casum Dyn. Sed tamen quod respondet statim: sed obscure. Dy. ponit ꝙ tertius nil gessit per se nec altum & dicit quod ad questionem pendentẽ ex ea & soluit in ver. non soli: sed tunc quomodo respondet commune esse periculum et vniuersos teneri. Posset dici quod commune est periculum in gerẽtibus pariter. Et in non gerente successiue. i. in defectum gerentium et etiam si ea non gesta ex gestis non essent dependentia omnium pariter esset periculum. ¶ † Sed dubitandum videtur quis conueniatur nomine primi gerentis qui non est soluendo. Utrum primo ille qui partim gessit et partim non. Et vtrum pro rata non et administrationis primi an tantum quatenus cum sua parte administrata concurrit an vero conueniantur ambo pariter: vel dic ꝙ duo considerantur. Primum est circa obligationem que contrahitur insolidum contra vnumquemꝙ: sed est circa cõuentionem et exactionem vbi distinguitur inter gerentem et non gerentem et solet de hoc dici & not. C. de tranlacti. l. i. Et ad euidentiam huius. l. dic quod quãdo tutor rem pupilli contractat aut certum est quod bona fide. Aut dubitatur primo casu tenetur actione furti et condictione furtiua. Item actio. de rat. distra. que datur in duplum vnam penam aliud rei persecutionem cõtinet habet etiam locum actio tutele. ¶ Secundo casu non habet locum actio furti et non de rationibus distrahendis: sed actio tutele in simplum. ¶ Tertio casu non habet locum actio furti: quia dolum requirit nec condictio furtiua sed locum habet actio tutele & de rat. distra.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et in hoc videtur necessaria l.i.in prin.ff.§.i. deinde quere de qua actione loquatur dum dicit que proponitur ex l.ffi.tab.ni. ¶ Secundo opponi.quia versic.plane videtur contradicere principi.l. ¶ Tertio oppo.de.l.athletas.§.ait pretor.ff.de his qui not.infa. ¶ Item oppo.de lega.i.§.considerandum.j.de tutel.et ra.distra. ¶ Item opp.de.l.si pio fure.§.furti actio.ff.de condictione furtiua. ¶ Item oppo.de.l.fin.ff.de excusa.tuto. ¶ Item oppo.de.l.i.§.fi magistratus.j.de magistra.conuen.que omnia elicuntur ex glo.et suppletionibus quas faciam ad eas.his premissis literam exponas sic.ibi nihil omnino gessit nec per se nec per alium secundum Dy. ¶ Vel dic secundū alios cum quibus videtur Jac.de are.qui nihil gessit per se nec per alium:sed cessit administrationē contutori pro parte sui exigendo ab eo cautionem rem pupilli saluam fore et iste intellectus videtur probari de isto tertio.l.in ver. non solum. Ex quo ver.suppletur ad casum istam secundum eos et hoc etiam videtur inuere glos.penul.j.ver.quod autem signata super verbo nondum. Et hucusq; est prima pars huius.l.in qua ponit thema et in versi.questum est secunda in qua ponitur questio fm Dy. Sed fm Ja.de ra.est tota vna pars in qua ponitur thema et prima qō ibi et tutorū.hec est secunda pars in qua ponitur solutio questionis:sed obscure fm Jaco.de ra. Vel fm Dyn. Incipit primū membrum solutionis prime questionis. Ibi,ynuersi tenent regulariter et hoc verum si tutela non erat diuisa: sed si diuisa a testatore vel iudice sequitur. Dy.ibi, plane hic ponitur secundum mēbrum solutionis prime questionis. Dy. ¶ Vel dic q hic addit vnum per quod declaratur thema precedens.l.vt intelligatur in administratione nō diuisa a testatore vel iudice. Ibi, si pecunia.i.patrimonium seu substantia pupilli. Dy.ibi,q accepit tenetur regulariter fallit in quatuor casibus quorū tres sunt C.de diui.tute.l.ff.quartus.ff.eo.l.etiā contutori.Dyn.vel nisi imputetur culpa omisse remotionis vel omisse satisdationis. Jaco, quod quasi in idem recidit. Et predicta locū habent quando conueniuntur actione tutele. ¶ Sed quādo act.de ra.distra.habet locum q sequitur.et sic fm Dy.hec est secunda questio insurgēs ex predicto themate:sed fm Jaco.de ra.hic est secunda pars in qua iurisconsultus altius ezorditur materiam.et ad hoc etiam cōcordat glo.ibi alij teneantur et videtur q sic nam tc. Dy.ibi,deprecatio i.pene remissio contra aliū conuenit.q.d.vnus soluendo non liberat alium vel.l.soluēdo penam non liberatur ire nec econtra. Ibi, qō.i.quia. Dy.ibi,propter admissam.i.susceptā. dy.ibi,videntur. i.in dubio qñ de dolosa cōtractatione nō apparet. dy.ibi,qñ persi
2 de agere. Et ideo vno tutore † soluente alij liberantur licet enim tutores perāde agant nō tamen in dubio ita videntur inuito nō contractare sicut videretur alius extraneus qui frararetur et hoc est propter velamen officij:q; officium velat et tegit maleficiū. Et ad hoc sepe.l.allegatur, et dicetur.j.in suppletione glo.que incipit pecuniam. Et ista est vna differētia inter tutores et alios fures ex traneos sequitur alia differentia in textu nemo ess tc.Inver.non solū hec est tertia pars in qua ponitur secunda questio fm Dyn.

Et eius determinatio in qua querit an pro gerente habeatur ille
3 †qui cōmisit alteri gerere. Vel dic fm Jaco.de ra.q; hec est quarta pars in qua iurecōsultus reuertitur ad primā questionē et eam cōplete soluit hoc modo.dictum est in prin.l.qō vnuersi tutores tenent insolidū:sed dicet aliquis imo primo debet conueniri ille q gessit et sic cōueniretur prim⁹ et eos nō aut tertius qui nil omo gessit fm cōstitutiones. Sed rñdet iurisconsultus imo oēs eque cōueniunt:nā ille tertius cōmisit administrationē cōtutori qui gessitnā non solū gessisse creditur tc. Et ita intelligit Ja.de ra.vt.ff. dixi ibi a cōtutore maxime:nā idem si non satis accepisset:sed sim pliciter cessisset administrationē cōtutori. Dy.ibi eicp.f.cōtutori. Dy.ibi nec potest se defendere ille qui administrationem cōtutori permisit. Dy. Quare non gesserit in ver. Itē in eo.hec est quarta pars principalis fm Dy.in qua ponitur tertia qō seu determinatio in qua queritur ad quē pertineat periculū de non gestis et nō inuenitur alibi iste ver.fm eū. ¶ Vel fm Jac.de are.est quinta pars in qua ponit quoddā dictum q confert ad declarationem predictorū et sic non ponit nouum calumpsed circa predictū thema et questionem et responsiones predictas declarat vnum dubiū
4 q est tale. dictū est.ff. †q vbi fuerunt tres tutores quorum vnus gessit alter mandauit gerendum. Alter cessit administrationem contutori cautione recepta rem pupilli saluam fore q oēs tenentur insolidū pro gestis idem dicit iureconsultus pro non gestis si non sunt cōnexa tunc enim primo gerens quā alij conueniuntur. h.d. ¶ Sed cōtra hoc instatur et videtur omnes debere cōueniri etiam in connexis:nam si in totum gessisset oēs tenerentur,vt in prin.l.sed cuncte aliqua dependētia a gestis tēa gerere:nā non gesta gestis cōnexa censentur idem,vt.ff.de neg.gest.l.cū actum.et j.de aqua plu.arcen.l.ateius.§.penul. Ad hoc respondet prefatus Ja.q; hoc ideo est quia fuit in culpa omittendo cōnexa:nam forte alius tutor plene in totum gesturus accessisset. Sed tūc insta-
bis nonne minus deliquit omittendo quam faciendo.certe sic,vt ff.eo.l.tutores qui.§.in cum. Sed vbi est in culpa in faciēdo tenerentur omnes sine ordine ergo multo magis vbi fuit in culpa in omittendo dicit idem Ja.non respon.amplius nec ego video be ne responsum. Ibi, non vtiq; eius scilicet tantum vel prius. Dy. ibi,ab eo solo periculum qui quedam gessit et quedam non. Dy. ibi,continuata fuerunt per eum in versic.quod autē.hic est ver.fm
5 Dyn.et vltima questio.f.qñ dicatur tutor † non esse soluendo quo ad hoc vt periculū pertineat ad contutores. Sed fm Ja.de ra.est hic.§.separatus a premissis nec venit ad determinationem premissorum fm Jac.de are.refertur ad subauditionē factam.ff. versic.plane.Ibi,desisse soluendo.f.tutorē. Dy.pendente administratione tutele ibi,vel non esse.l.soluendo a princi. Dy.et certe sic vt statim solaet. Dy.ibi,vtrum sufficiat ad excusandum tutorem a culpa omisse remotionis vel non petite satisfdat. Jaco.ibi, fortunas contutoris adeo vt si non inquiescerit non careant culpa.Jac.subaudi et quidem sufficit diminutum non esse. Jaco.ibi, sed hoc nominatim casus et ordinatur cum verbo debet q est.f. Dy.et dic sed hoc.i.excusatio que habetur ex eo q nil cōtingit faciens apertam diminutionem patrimonij recipit aliam interpretationem ex persone qualitate tc. Jaco.ibi,intercapedine.i.temporis internallo. Dyn.ibi,usq; ad mortem intra quam capedinē mutata est eius conditio. Dy.ibi,accipere debet.f.pretor dato qō
6 ipse eum decreto dederit debet eam remouere ad postulationem legitimi ipsius contutoris et ideo ipse contutor tenetur si non postulet et hoc intendit dicere ista litera. Dy.ibi, bona venierūt per creditores:quia non erat soluendo. Dy.ibi,obzeptum.i.per mendacium allegatum q erat idoneus ibi, et potuit poni exemplum de persone qualitate et temporis intercapedine. Dyn. Et dic potuit si a patre datus fuit. Jaco.ibi, destinatum haberet.i.ordinaret seu proponeret et alludit vocabulo pergamum fine.in fi.nam istis omnibus casibus imputandum est contutori q non petēt remoueri vt suspectum. Dy. In glos.i.in fi.non refert cum textus dicat de rato a testatore.in fi.l. Dy. ¶ In glos.altius ozditur et sic non respondet ad questionem:sed fm Jac.de ra.et Dy.respondet hic sed obscure: nam respondet quod insolidum tenētur cum.ff. interroget quatenus quisq; tenetur q potest multipliciter intelligi hoc est inquātum vt exponit gl.et qualiter id est vtrum inter eos sit aliquis ordo conueniendi vt primo conueniatur gerens quam non gerens. In glo.f.pecunia in fi.Sed ibi constabat com
7 mitti illicitum et ideo non ezcusatur: nā et hic si constaret de furto furti tenerentur sicut extraneus.vt.j.de tutel.et ra.distrahen.l.j. §.in tutela.et.l.ff. Dyn. ¶ Vel dic secundum Jacob.de bel.qō in contrario loquitur de lenocinio hic de furto.et est ratio quia lenocinium committitur directo,et etiam per obliquū. ¶ Sed furtus non committitur nisi directo et principaliter et hoc non presumitur ratione officij vt hic dicitur et no.et sic bene colligitur illud q ff.dixi qō officiū tegit vel avelit maleficium.et pro hoc bene facit.j. ad.l.iul.peculatus.l.sacrilegi capite.§.labeo et.j.prozi.glo.ver.sed queritur. Et qō bene facit pro cauernariis.et dispensatoribus ciuitatis et dominorum q dato quod eorum pecunias expendant in vsus suos q non videantur furtum cōmittere.pro hoc.ff.eo.l. non existimo.in glos.vt.ff.eo.l.ita autem.in fine. Sed ibi ideo ne detur excusatio que est contra ius commune hic vt cedatur actio quod est secundum ius cōmune. Dy.vel dic clarius licet sit idem
8 q ibi vult vti priuilegio cōtra ius cōmune et † ideo speciale quod qui per alium facit per se facere non videtur de quo plene dixi.ff. eo.l.ita autem.§.gessisse. ¶ Vel dic secundum Jaco.de bel.quod
9 in priuilegijs † que quis cōlequitur ratione alicuius officij opus est quod per semetipsum exerceat vt in contrarioised in actionibus mouendis cōtra aliquem ratione officij occasione gestionis vel quasi non interest vtrum gerat per se vel per alium seu alij gerere concedat vt hic:vel dic quod hic regulare ibi causale. Jacob. in glos.in princip.l.dicitur in fine ipsius glos.imo tenetur in eo casu quo non exegit satisdationem et tutor non est soluendo finita tutela.vt.ff.eo.l.emilius.in fi. Sed eo casu quo exegit satisda. et fideiussores fuerunt idonei a princip.non tenetur magistratus si finita tutela non sunt soluendo:quia sibi nihil imputari potest. Et ita loquitur dicta.l.i.§.si magistratus. Sed si fideiussores ab initio dantur idonei qui fiunt non soluendo differt tutor a magistratu et ita intelligatur hic glo. Dy. ¶ In glos.i.sententiam vel opinionem ibi dedit tutorem hoc videtur hic probari a contrario sensu litere. ¶ Sed non placet Jaco.de rauen.imo secundum eum non excusatur tutor.quia non debuerunt sequi voluntatem defunctis:sed potius vtilitatem pupilli.vt.ff.de confirmat.tutor.l. vtilitatem.et.l.in confirmando. Non obst.hec litera:quoniam intelligi debet quod tutores fuerunt presenti interuallo temporis vel qualitate persone tutoris cuius conditionem sic cito scire nō potuerunt quia modico tempore conuersati fuerant cum eo.et hoc vult dicere iste.§.secundum eum.

Tutor

Tutor rerum. Tutor habēte rem pupilli ex licito cōtractu pupillus vēdicare non potest.h.d.vel breuius.tutor palā et bona fide emere potest rem pupilli.h.d. Et fm hunc casum non obstant cōtraria in glos.allegata ibi venditionem fecit adhibita solennitate que adhiberi debuit. Dy.ibi,et habuit apud se tutor palā et bona fide et sic tolluntur cōtraria vt predixi. ¶ Et dic habuit suo proprio nomine. Dy.ibi,pretium idem q erat ab emptoribus conuentum. Dyn.ibi,accepto tulit et in res pupilli
b conuertit. Dy.ibi,ex his animalibus. Dy.ibi,aliquot scilicet animalia. Dy.ibi,eandem tutelam administrauit non iure hereditario:sed forte datus a iudice:q; tutela ad heredem non transit,vt ff.de tute.l.tutela. Oldr.ibi,pupillū contra nunc adultum. Dy.in gl.i.in fi.imo videtur locū habere etiam in ancilla quia de fructibus nihil dicitur:sed de rebus principaliter venditis. Dyn. Sed certe imo et de fructibus dicit cū dicat de animalibus natis. in gl. j.expendit vel dic in rem pupilli redegit vel cōuertit. Dy.in glos. et idem si eo viuo. Ibi.§.scire.sed hic nihil de fructibus vel fructibus fructuum agitur:sed de rebus principaliter vendi. Dy.Sed certe imo de animalibus natis dicitur, vt.ff.dixi. et miror q Dy. non aduertit. ¶ In gl.vlti.ibi,hec lex heredē:quia errabat in facto putans esse hereditarium q non erat. Old.ibi, due prime solutiones:sed hic nihil de fructibus agitur, vt.ff.dixi. Dy.imo agitur cum dicatur de animalibus natis ex principalibus ibi,vel dic quarto et melius. Dy.quia hec est vera solutio omnium contrariorum.

1 ☞ Debitores possunt conueniri et ad solutionem compelli ex forma inuentarij de quo instrumenta descripta sunt.
2 Exemplo probari nō potest aliquid etiam iudicis autoritate publicatum.
3 Scriptura priuata a cōstitente confecta probat etiam sine testium adminiculo.
4 Dolum vel culpam tutori, an semper incumbat onus probandi.

Cyrographis. Scilicet debitorū et dic
1 tex quo descripta sunt instrumēta debitorum pupillarium possunt ipsi debitores cōueniri et ad solutionē compelli. h.d. Et vide ad declarationē materie huius.l.quod plene dixi.C.de fide instru.l.sicut iniquum. Ibi,eos.f.debitores. dy. ibi,cogere repete possent. Dy.ibi, propter eundē casum.i.si combusti essent. dy.ibi, id omisisset.f.cogere eos ex inuentario ad solutionem vel nouationem faciendam. Dy.ibi,damnum contraxerunt.i.senserunt. Dy.ibi,premisisse.f.cogere debitores ad solutionem vel nouationem. Dy.ibi,ab his.f.tutoribus. Dy. ¶ Oppo.
2 primo quod † exemplū a non probet in auc.vt spon.largitas que
a est.C.de eden.l.ff quis in aliquo documento. vbi de hoc plene no. et dixi. ¶ Secūdo op.ad idem per exemplum non posse probari etiam autoritate iudicis publicatū: quia ipsum cyrographum principale non probaret. ¶ Tertio oppo.q ratione officij presumatur dolus.ar.f.de custo.reo.l.carcerari.ff.de eden.l.si quis ex argentarijs.§.fin.deinde quere an sufficiat probare amissionem. ¶ Item quis debeat probare culpam. ¶ Ultimo collige arg.qō colligit gl.et omnia expedias vt in glossis et suppletionibus earū in gl.i.ibi.§.illud.coll.ig. Dy.ibi,nec ipsum cyrographum cuius tenor cōtinebatur in inuētario. Ibi,causa debiti adiecta.f.in ipsis cyrographis in inuentario contentis. Old.ibi,puta vnius testis,
3 imo etiā sine adminiculo testium † probat scriptura priuata a cō stitente confecta vt probatur et no.in.l.instrumēta que statim allegatur in glo.et ibi plene dixi et patet.ff.de proba.l.cū de indebito. Sed hec gl.forte posset procedere vbi negaretur esse eius scripta pro id qō not.in auc.de instrumentorum cautela et fide.§.fi tamē. in gl.hoc intellige. Ibi,habet alias literas quam haberet instrumentum combustū. Dy.ibi,hoc cyrographi. quorū tenor continebatur in inuētario. Oldr.ibi,in rubrica et patet.ff.ad.l.aquil.l.si quis testamentū. et ibi not.in ea.gl.in fi.hoc solet in dubium reuocari. Et dicunt quidam q si coram iudice factum non fuerit dum tamen per tabellionē q satis est quantum ad tutorem. Sed si vo lunt agere contra alios oportet qō fiat coram iudice vel q probēt per alias probationes vt hic dicitur. et qō probet contra tutorem bene facit.C.arbi.ture.l.ff. Tutius tamē est q fiat autoritate iudicis. et de hoc dixi.o.l.tutores.C.eo.ti.in glo.i.ad promissionem.in fi.vt in auc.de questore.in prin.et her.et fal.§.semper igitur.et ibi no.idem econtra arguitur.C.de discusso.l.ne casu. et ibi no.sed si ta bellio haberet ibi breuiaturam iterum deberet facere instrumentum.ar.ff.de eden.l.si quis ex argentarijs.in fi.et.l.seq.Jac.et Old. de hoc satis dixi.o.l.sicut iniquum.C.de fide instru. In glo.aperte pupilli. Ibi.§.qui dolo.glo.i.de suspec.tuto.l.impuberibus.§.fin.
4 videtur † tenere quod semper incumbat probatio allegati dolum vel culpam tuto. Dy. Ray.

1 ☞ Appellatione pendēte si bona eius contra quē lata fuit sentia sunt vendita iudicis officio:ab emptore auferri possunt.
2 Judex a quo appellatur non habet cognoscere, an appellatio sit recipienda vel non sed superior ad quem appellatur.
3 Executio sententie an fieri possit contra illum in quem facta est alienatio appellatione pendente: si conuentus rei vendicatione ad rem aliquam est condemnatus appellauit a sententia et pendē te appellatione alienauit.

Abeo. b Pendente appellatione † si bona ipsius contra
b 1 quem fuit lata sententia sunt vendita officio iudicis ab emptore auferūtur.h.d. Ibi,quam scilicet appellationem.
2 et sic no.q iudex † a quo appellatur non habet cognoscere vtrum appellatio sit recipienda vel non sed superior ad quem appellatur de hoc cognoscit. de hoc vide extra de app.c.cū appellationibus triuof.lib.vi. Ibi, ablatus est iudic.offic. Dy. Ibi,pretium fundi pupillus consequi. Et ex hoc patet q fiscus non soluit pretium. Et sic facit qō quando inquisitores renocant alienata per hereti cos q non teneantur emptoribus refundere pretium. Ja.de boc plene dixi.f.de publica. et vectiga.l.commissa. inducit etiam Dy. bunc.§.ad qōnem talem. quidam conuentus rei ven. ad rem aliquam condēnatus appellauit a sententia et pen.ap. alienauit hāc
3 rem iudex appellationis pronūciauit male appellatum † queritur modo nunquid possit fieri executio sententie contra illū in quem. facta est alienatio ap.pen.cum possideat.de illo enim qui alienauit non videtur esse dubium q contra eū possit fieri executio licet Dy.videatur dicere de eo etiā dubium esse qi contra eum actum fuit actione directa reiven. et qi modo defēt dolo possidere incipit teneri vtili vnde alia acti.nunc tenetur quā tunc. Et ex hoc dicebat aliquālē esse dubitationem. Et ad hoc vide q not.fm eum.ff. de aqua plu.arc.l.q̄ q̄.§.iulianus. Et q̄ no.per ipsum Dy.in lectura sua.insti.de act.§.omnium.in vlti.q.sed redeundo ad propositum de eo in quē alienatio facta est de quo magis est dubiū. Dicebant quidā q non debet fieri executio contra eū cum non sit ita ta sententia. Sed via ordinaria dicebant agendū contra eum tanq̄ contra possessorē a quo non est auecanda possessio nisi via ordinaria,vt.ff.si mu.ven.no.l.i.§.necessario.tu tamen dicas q contra illum fit executio via extraordinaria.i.iudi.officio.vt.o.§ dicitur.et qi pen.app.nil novari debuit et ita cōsuluit de facto consultus domus. pro hoc.ff.de rei ven.l.is a quo fundus. vbi de hoc tetigi. ¶ In gl.sed cōtra videtur cum agatur ex secūda sententia q dicit no.o.l.furti.§.i.in ea.gl. ibi, nil no.app.pen. eodē modo reuocatur alienatione facta lite pen.principaliuam nihil est innouandum lite pen.vt extra vt lite pen.per totum et pendente causa resti.in integ. vt.C.in integ.restī.petita per totum quia res efficitur litigiosa et ideo non tenet alienatio,vt.C. de litig.l.ij.

a ¶ Exēplū. Adde bal. in.l.gesta de re iudi. Angel.in auc.si qs.C.ō edē.

Qui negotiationem. Ex administratiōe
a pupillari tutor lucrū sperare non debet:sed pupillo restituere.h.d. Ibi,respon.debere.l.restituēdo omne lucrum.dy.ibi,in terminis cōfirmans predicta et rationē assignans. dy.in fi.quere si aliquid accipiat vt si tutor tenetur cōdictione ob turpem causam et punitur extra ozdinē, vt.ff.de tutel.l.inter eos. nisi tēpore donationis vel postea esset sibi certū salarium cōstitu. vt.ff.e.l.a tutoribus.§.fi. in glossi.ibi,vt in ceteris,als incipit pro
b cu.vt in ceteris. Ol.ibi.l.quic quid.a.j. de le.h.lucius.§.sempronia. dyn.ibi.l.si vero.vel dic q ibi erat debitor in genere vnde lucrū est sum sed tenetur ad vsuras hic autē pecunia erat pupilli, et ideo omne commodum debet ad pupillum pertinere. dy.

b ¶ Abeo. ad de ad facilio rē huius.§. intelligētia: apostill. ad bar. i.l. post cōtractum. in vlti. colū. de dona.

Ex duobus. Omnes pecunie siue sit sors siue vsura que peruenit ad tutorem efficitur par causa et de tota disponitur tanq̄ de sorte. h.d. Ibi,qui superat.f.tutor. dy.ibi, peruenerat et etiā vsuras. dy.ibi,in se vertisset f.tutor. et dic in se.i.sumptus suos. dy.ibi,in rationibus pupilli vt quia eam pupilli nomine fenerauit. Oldr.ibi,neglexisset subaudi vsura facta est sors vt sequitur. dy.ibi,ei.f.tutori. dy.in fi.subaudi ergo idem debet esse in casu nostro vt veniant vsure vsurarum. dyn.ibi,puta centum.in fin.et iste est casus. dyn. In glos.subaudi ergo et ista subauditio melius fieret super verbo neglexisset:quia planior erit textus:quia si hoc signes oportebat totam literam legere suspensiue. dy.

Testamento dati. Ad tutorem inutiliter te
stamento datū et per iudicem confirmatum pertinet administrationis periculum et quo iussus est administrare. h.d. Ibi, q ruptū videbatur vt credebat: sed forte non erat q; posthumus natus nō erat legitimus. Ja.ibi datus est pupillo et sic non tenuit datio,vt.ff.de tuto.et cura.da.ab his.l.tutor si petitus. Ja.ibi,testamento tutores. inutiliter dicas. dyn.ibi,ex apertis tabulis.f.in testamento et sic ex tēpore quo scierit se datum in testamento. dynus.ibi, iussi sunt.f.a iudice qui eos dedit et confirmauit. dyn.ibi, antecedentis temporis,scilicet

Universidad de Deusto
Biblioteca

an sufficiat. Dy. In glo. ℞ inveritate erat, vt in fi. vt. ff. de excu. tuto. l. qui testamento. Dyn. in glo. f. cursam it i soluat, als debeat. ℞ de hoc dic vt dixi. ff. de confir. tuto. super rubrica.

1 ☞ Pater non habet necesse filiam instituere de iure lombardo sed sufficit si habet filium masculum quod relinquat filie congruam quantitatem nomine dotis.
2 Portio filie non expectatis nuptijs peti potest, cum ista portio succedat loco debiti honorum subsidij.
3 Filia gravari non potest de restituendo etiam si decedat sine liberis quatenus sit debitum bonorum subsidium.

Pupillo. Negligentia tutoris in collocādo fenori pecuniam pupillarē astringit tutorem ad usuras. hoc dicit. Et iste casus continue occurrit in lombardia. † vbi pater non habet necesse instituere filiam: sed sufficit si habet filiū masculum quod relinquat filie quantitatem congruam nomine dotis, vt in lombarda de successio. l. si pater. sed tacite. hoc non est verum ex testamento: sed solum abintestato cognitur dicta. l. vnde forte filia etiam de iure lombardo debet instituī, als testamētum esset nullum. per aut. nouissima. C. de inofficio. testamen. ℞ habuit hanc questionem de facto ℞ ita obtentum fuisset nisi quia in testamento erat illa clausula si non valet iure testamenti valeret iure codicillorum per quā dicebatur filia rogata restituere quarta retenta: sed redeūdo ad casum nostrum sine loquamur de iure lombardo siue de iure communi si pater instituit filiū ℞ filiam in certa tantum quantitate quam habere debeat tempore nuptiarum et vterq; habet eundem tutorem quid faciet iste tutor nunquid statim separabit portionē filie a portione filij ℞ exinde eam alet, ℞ eam fenori dabit vel aliter collocabit pro vtilitate puelle. an vero aleret puellam de bonis filij et tēpore nuptiarum habebat integram summā sibi relictam non imputatis sibi alimentis ℞ non est dubium quod tutor potest istam secundam viam eligere quia casus est. j. vbi pupillus educari debeat. l. qui filium. Sed quid si velit eligere primam viam nūquid statim poterit petere partem filie ℞ eā separare a bonis pupilli. ex isto. ℸ videtur quod sic. Sed hic nihil erat dictum de tempore nuptiarum, ℞ ideo alij dicunt q; si testator dimisit in tempus nuptiarum filie quod standum sit ordinationi testatoris, vt demum adueniente etate nubili separari debeat a patrimonio pupilli et non ante. et videtur expresse. j. quando dies leg. ce. l. penult. coniuncta. l. sancimus. C. de nuptijs, secundum Ray. ℞ pro hoc etiam facit. d. titu. quando dies leg. ce. l. nec semel. ℸ. ff. in habitatione. ℞ de alimen. ℞ cibaria. lega. l. cū vnus. ℸ. fina. ℞. ff. de iure dot. l. tali facta se. nup. in contrarium quod statim peti possit videtur expressum. j. de condi. ℞ demonst. l. titio. ℸ. fina. versic. sed cum ante nupt. dominus Richar. qui questionem
2 plenissime disputauit tenuit q; † portio filie statim non expectatis nuptijs peti possit cum ista portio succedit loco debiti bonorum subsidij cui non potest adiici conditionis dilatio vel granamen, vt. C. de inoffi. test. l, quoniam in prioribus. vbi de dicta questione plenissime dixi. Ex quibus etiam colligere potes q; grana
3 ri non potest filia † de restituendo si decederet sine liberis quatenus est debitum bonorum subsidium: vt ibi no. licet in contrarij videatur. j. de lega. ij. l. vlti. ℸ. filie. sed dic vt ibi dixi per Dyn. ℞. d. l, quoniam in prioribus. Patet etiam q; si ista filia decedat q; talē partem tanq; puram transmittit ad heredes suos. non autem remanet penes heredem tanq; conditionalis q; quidam direrunt per. ℸ. finautem aliquid sub conditione. C. de cadu. tol. ℞ ad hoc, ℞ C. quando dies leg. ce. l. pe.

Questum. Est in glo. i. non tantum nouatione sed persone mutatione. arg. j. ad trebel. l. deducta. ℸ. hereditatis. Old. Et mirabiliter facit iste. ℸ. ℞. ff. eod. ℸ. ex puobus. cum concordan. pro questione si fideiussor soluit pro reo principali sortem et expensas et interesse vel etiam vsuras an de istis debeat recipere interesse sicut de sorte. nam videtur quod sic quia quo ad eum fors efficitur vt hic tenet. de quo dic vt plene no. C. de dolo. l. prima. In contrarium prima facie videtur facere. ff. de rei vend. l. emptor. cum ibi no. q; potio. in pig. habeantur. l. si prior. ℸ. sciendum. C. de pign. l. secundus. ℞ de vsur. rei iudi. l. fin. Sed ad primas tres respondē quod in eis soluens gerebat negotium proprium, vt. d. ℸ. sciendum. ℞ ibi in glo. ℞. d. l. secundus. ad. l. vlti. de vsur. rei iudi. dic q; non ibi non debentur vsure vsurarum: quia post quadrimestre tempus currunt vsure centesime vt clare ex textu colligitur.

Cum heredibus. Tutor dz esse eiusdem cōditionis vt extraneus creditor. h. d. Dy. vel sic ad illam portionē debent tutores vocari qua nolnerunt alios creditores pupilli fore contentos. h. d. Ibi, essent. f. creditores. Dy. ibi, ℞ accepti, scilicet creditores illam partem Dy. ibi, iam viri potētis, scilicet pupille facte adulte. Dy. ibi, cum vsuris fecerint. i. pecuniā que sibi debebatur cum vsuris soluit. Dy. In eadem parte. f. qua contenti sunt alij creditores. Dy. in glo. ceteros ibi maiori parte. vel dic q; id quod putat equum in parte aliorum debet in sua ap probare, vt. ff. e. l. cum plures. ℸ. nimium.

Si tutoris. In glo. alioquin in fi. imo contra heredes tutoris datur tute le actio etiam pro non connexis, vt. j. de here. tut. l. iij. Dynus. Contrarium tamen tenet ibi Jaco. de are. vt ibi dicam.

1 ☞ Hesta per furiosum an cadere possint in delictum.
2 Tutore existente soluendo an pupillus liberetur actionem cedendo.

Apud aristonem. Casus, ex culpa et dolo tutoris commissus circa administrationē siue tutor fi: soluendo siue non eatenus potest conueniri pupillus vt act. cedat. Item q; furiosus † gessit non potest cadere in delictum. h. d. ℸ. Et vide de prima parte qō no. ℞ dixi. ℸ. de doli excep. l. apud celsum. ℸ. illa questio. et dic q; in. l. ista sunt octo partes. continua secundam cum prima ℞ quartam cum secūda ℞ cum quarta quintam sextam ℞ septimam postea accipe tertiam ℞ cum ea continua octauam. ℸ. Et primo ponit questionem ℞ distinguēdo primum membrum diuisionis indubitanter ponit. secūdum autem membrum distinctionis in dubium reuocat sicut ab aristone relatum erat ℞ inserit questionem de furioso. Cōsequenter reassumit membrum in dubium reuocatum ℞ soluit inducendo similia. ℸ. Ultimo reassumit questionem de furioso propositam et soluit per inductionem similium eius quod tractatum est de possessione. dy. Et dicit Jaco. de are. q; sm quosdam prima pars vsq; ad versi. sed quare loquitur quando culpam talem tutor commisit ex qua pupillo non est nata actio durante tutela contra tutorem vt quia vulneravit vel subtraxit rem, vt. j. de tute. ℞ ra. distrahen. l. si tutor. ℸ. fina. ℞ exponē literā cum alioquin: id est re aliter se habente vbi nata sit actio, scilicet furti et damni iniurie que nate sunt contra tutorem, vt dicta. l. si tutor. ℸ. fin. cum enim dicat quas habet merito de actione tutele non dicit quia manente tutela non competit, vt. j. de tute. ℞ ra. distra. l. nisi finita. sed sm alios dic hoc. f. iure, vt dixi de act. furti ℞ damni iniurie. vel in Spe. vt in act. tute. ff. ℸ. eo. si minore. ℞ C. de do. l. spem. Jaco. ibi, in petitione hereditatis contra pupillum proposita. Dynus. ibi, ita si pupillo: sed hoc cor
3 rigitur. j. ibi cum alioquin ꝛc. nisi dicatur † quod etiam tutore existente soluendo pupillus liberatur act. cedēdo. Ray. ibi, si tutor. Secunda pars. Dynus ibi, pupillus expers culpe. i. doli non capax. Dyn, ibi, de possessore. Tertia pars in qua interlerit aliam questionem de furioso anteq; respondeat precedenti questioni. Dy. ibi, queri potest. f. quid si iuris ibi accidisset vtrum eo nomine debeat condemnari an absolui ℞ hic non respondet sed in fi. l. Dy. ibi, tu quid putas quarta pars. Dy. ℞ assumit primam questionem ibi pomponi vocat. ui casus ℞ loquitur cum precedentibus alias pomponius, ℞ tunc est casus nominatiui ℞ legitur cum sequentibus puto enim. f. aristonem, Dyn. ibi, vere dicere. hoc corrigitur. j. ibi cum alio quando ꝛc. Dy. ibi, sed modo cum vocatus es id est dubitasti in secundo dicto. Dy. ibi, cum alioquin. i. etiam posito q; tutor sit soluendo sm Dy. vel sm Jaco. de are. i, re aliter se habente: quia ℸ. dictum est quando negligentia tutoris res hereditarie perierunt quo casu durante tutela non est orta actio tutele hic vero quando factum tutoris interuenit furando vulnerando vel occidendo rem hereditariam quo casu nate sunt actiones furti ℞ legis aquilie. etiam durante tutela, vt. j. de tute. ℞ ra. distra. l. si tutor. ℸ. fina. ℞. l. ſ. q. Jac. ibi, dicere potest. f. arist. Dy. ibi, actiones. f. furti. ℞. l. aquil. que nate sunt cōtra tutorem, vt dixi sm Jac. de are. cum enim dicat quas habet de act. tute. non dicit que non competit durante tutela, vt. ff. dixi sm Jaco. ibi, secuti quinta pars. Dy. ibi, prestare debeat alias deberet. dy. ibi, idem quoq; sexta pars. q; dic idem dicendum est q; liberetur act. cedendo. dy. ibi, admissum sit i. aliquid de hereditate diminutum. dy. ibi, quēadmodum septima pars. Dy. ibi, fuisset ex hereditaria causa. dy. ibi, hereditariam rem ℞ pretium stipulatus esset. Dynus. ibi, impune octaua et vltima pars in qua determinant secundam questionem de furioso. Dyn. ibi, quomodo. i. sicut. Dyn. Oppone de tributoria. l. iij. ℸ. i. cum fi. Oppone q; possessor deiectus non debet cedere, vt de peti. here. l. at vbi. Opp. ad idem q; possessor deiectus non cedat, vt. ff. de heredi. vel act ven. l. venditor ex hereditate. ℸ. vlti. Oldra. in glo. prima. ibi possidebat bona fide. Dyn. In glo. fi verum est q; estimatio eius fieri debeat in peti heredi. Dyn. In glo. ff. quibus casibus. in fi. vel dic q; incipit respondere statim in litera ibi perinde cq. Jacobus. ibi, nō tenetur in aliquo.

dic vt ibi. Dy. In glo. q; dictum ibi alioquin. i. si nolit actor sibi act. cedi. Dy. In glo. ex rebus ibi homo habet. id est. ille homo qui habet. i. recipit mutuum minus idoneus est. Dy.

☞ De autoritate tutorum ℞ curatorum. Rubrica.

1 ☞ Tutor an possit esse autor in causa filij in castrensi seu adventitio peculio.
2 Tutor vel episcopo quib⁹ administratio est interdicta an sufficiat sola autoritas.
3 Tutor an possit emere a pupillo per interpositam personam.
4 Cōditio pupilli an possit melior vel deterior fieri absq; tutoris possit autoritate.
5 Aduocatus duorum monasteriorū an illis litigantibus vtriq; patrocinari.
6 Pupillus seu tutor an possit debitorem suum eius autoritate delegare vel contra eum cedere iure sine decreto.

Super rubrica. Vide Azo. in sum. eo. de aut. prestā. ℞ ibi habes cōtinuationē rub. ℞ vide qō ibi no. super rub. ℞ hic finitur secundus punct⁹ q; quis nō possit esse autor in re sua. j. eo. l. j. ℞ in fi. ℞ hoc verū directo per cōsequentiā tamē sic. vt ibi. ℞ sic q; nō licet directo licet per cōsequentiā. de quo plene dic vt ibi. ℞ an tutor† possit esse autor in causa filij castrensis vel aduentitij peculij. an tutor debeat loqui autoritate prestādi vel
2 sufficiat eius presentia. j. eo. l. etiā. An tutori vel episcopo† quibus est interdicta administratio sufficiat autoritas. ℞ an eis possit. j. eo. l. ℞ si pluribus. ℸ. Quando pupillus possit obligari. ℞ an
5 tutor† emere possit a pupillo per se vel interpositam personam. ead. l. ℸ. j. ℞ ibi de interpositione persone quando sit licita. ℞ an quis admittatur vt quilibet. an filius tabellio conficere possit instrumentum de contractu pertinente ad patrem vel cōtra. j. eo. l. quod dicimus. ℸ. fi pater. ℞ an possit esse iudex in eius causa. an autoritas tutoris vel electio possit esse cōditionalis. j. eo.
4 l. ℞ si conditionalis. Quod conditio† pupilli possit fieri melior ℞ nō deterior sine autoritate tutoris. ℞ quod tutor ex ipso negotio debet autor fieri vel incontinenti ante vel post nec sufficiat ex internallo. j. eo. l. obligari. ℞ an idem sit in prelato agente sine consensu capituli quod tutor excusetur ob valitudinem. ℞ ad istum impedimentum. j. eod. tutor qui ob valitudinem. quod in adipiscenda vel repudianda bonorum poss. sit necessaria tutoris autoritas. j. eo. l. si ad pupillum. quod seruus cōmunis quod nō potest querere vni dominorum querat alteri. j. eo. l. si seruus. pulchram notaui ℞ distin. vtilem quomodo obligetur pupillus in iudicio vel extra in contractu ℞ quasi cum tutore ℞ sine tutore. j. eod. l. impuberes. an duobus pupillis possit idem tutor autor fieri. j. eodem. l. accipientis. Et an quid in duobus procuratoribus constitutis ab eodem an vnus exigere possit ab alio. Et an aduocatus† duorum monasteriorum ipsis litigantibus adinuicem possit vtriq; patrocinari. an tutor possit cogi autorari j. eod. l. si tutor pupillo. An tutor† vel pupillus eius autoritate possit debitorem suum delegare vel contra eum cedere iure sine decreto. j. eodem. l. potest. alias potuit. An diuisio possit fieri inter minores cum decreto vel sine. j. eodem. l. inter pupillos. Quod executio rei iudicate fiat ex officio iudicis sine libello. j. eo. l. penul.

1 ☞ Autoritatem quis prestare non potest in re sua secus per consequētiam. neq; ex directo aliquid licitum est quod licet per consequentiam. ℞ nu. 2.
3 Prohibito vno prohibet omne per qō peruenit ad illud.

Quamquam. Casus in re sua† nō pōt qs autoritatē prestare p̄cipali
1 ter. sed per consequentiam sic. ℞ sic qō non licet per consequentiam hoc dicit Dy. ibi iuris ciuilis in qua cauetur quod sequitur. Dy. ibi sui tutoris. dy. ibi per hoc. id est. per talem additionē quod corroborauit tutoris autoritas. Ja. ibi eius. f. tutoris. dy. ibi efficiatur. f. pupillus. Dyn. ibi. prima. i. principalis. Dyn. Ibi autoritatis scilicet interponende. Dy. ibi per consequētias. i. per hoc q; sit heres. ibi ab eo. f. pupillo. Dyn. ibi. non posse alias non potest. ℞ sic habuit glo. Dyn. ibi. ℞ cum quidam scilicet tutor. Dyn. ibi seruo suo scilicet tutoris. Dyn. Ibi sponderet scilicet pupilla. Dyn. ibi non teneri scilicet insolidum. dy. ibi dandam actionem ex causa suadente simp. Jacob. ibi. sed si autor fiat scilicet tutor pupillo. Dy. ibi filio suo scilicet tutoris. Dyn. ibi quid tradatur ex ea causa ex qua solet dominum trāsferri. dyn. Et facit. j. ad trebellia. l. j. ℸ. fuit questum. cum ibi not. Colligit hic glo. quod dixi in casu summario: scilicet q; aliquid
2 † nō licet directo quod licet per consequentiā ℞ arguit in cōtrarium de. l. athletas. ℸ. finauté. ℸ. de his qui no. infa. ℞ nō sol. Sed dic q; bzocardicum est ℞ sic soluitur hic per dyn. q; si id quod est ab alio separatum in se prohibitum necessario sequitur ad positionem alterius nō prohibiti. q; non licet directo licet per consequentiā. vt. ff. de pac. l. si vnius. ℸ. illud. j. de vsuc. l. si aliena. ℸ. hoc iure. de liber. lega. l. si is qui duos. in fi. de in integ. resti. l. non solum. ℞ hic ℞. j. eo. l. q; dicimus de acceptil. ℞ per iuriur. ℸ. ℞ si fideiussor. ℞ de liber. leg. l. si quis rōnes. als sec⁹. vt. d. l. si is qui duos. in princ. de liber. leg. ℞. ℞. d. ℸ. finauté. in. l. athletas. de his qui no. infa. ℞ de dona. inter vir. ℞ vxo. l. si sponsus. ℸ. j. Item si promissum nō pōt procedere sine prohibito q; nō licet directo licet per cōsequētiā. C. de iudi. quoties. dy. Item arg. cōtrariū q; multa licent principaliter ℞ directo que non licent per cōsequentiam. Colligitur ℞ no. in glo. ℸ. de vsufru. leg. l. si fundi. ℸ. pen. Et ideo de hoc bzocardico dic latius secundum Jaco. de bel. ℞ forma sic secundū Dy. licitum est per obliquum q; directo principaliter prohibetur. Item non licet q; directo ℞ principaliter innenit prohibitum. Item licitum est directo q; licet per obliquum siue per
3 cōsequentiā. Quarto cum quid prohibetur † ℞ omne id videtur prohibitum per quod peruenitur ad illud. Sol. aut aliquid est omnino prohibitū. aut est omnino ℞ simpliciter permissum. aut est prohibitum sm quid aut est permissum sm quid. primo casu quādo est omnino prohibitum tunc est regulare q; non licet directo non licet per obliquum siue per cōsequentiam. Et ecōtra vno prohibito ℞ omne id per quod peruenitur ad illud videtur esse prohibitum. ℞ q; vna via prohibetur etiam alia videtur esse prohibitum. vt. ff. de sponsa. l. oratio. de tute. ℞ curat. da. ab his. l. scire oportet. ℸ. j. de his qui no. infa. l. athletas. ℸ. ait pretor. j. de fideiusso. l. cū lex. C. de procu. l. ℞ cōstitutus. l. non dubiū. C. de transac. l. cū hi. ℸ. ff. cū his. extra. C. de cōsti. c. nā concupiscentiā, de concef. preben. c. cōstitutus. ℞ extra de reg. iur. c. cū quid prohibetur. ℞. c. cū quid vna via. lib. vi. cū ibi no. ℞ per Dyn. ℞ alios. Scōo casu quādo est omnino permissum tūc q; licet directo licet per obliquū siue per consequentiā ℞ econtra ℞ maxime causa circuitus vitādi. vt. ff. de cōdi. inde. l. dominus testamēto vsufruc. quēadmodū. eo. l. si vsufru. quib. mod. vsufr. amittatur. l. si legatum. C. de instit. ℞ substi. l. si mater. ℞. ff. man. l. fi. cum concor. Tertio casu quādo est prohibitū sm quid aut est prohibitū ratione odij aut ratiōe certi modi aut ratiōe cause. ℸ. quid est prohibitum ratione odij: ℸ. prohibitum sequitur necessario ad positionem alterius nō prohibiti tunc q; non licet directo licet per cōsequētiā. vt. j. de libe. leg. l. si is qui duos. in fi. de pac. l. sy nuus. ℸ. illud. de dona. inter vir. ℞ vxo. l. si sponsus. ℸ. ℞ generaliter. cum concor. als secus. si non sequitur necessario. vt. d. l. athletas. ℸ. ait pretor. cum concor. ff. de his qui no. infa. Si vero prohibitum est ratione fauoris tunc q; non licet directo licet tamen per consequentiam causa fauoris cessante. vt. C. si aduer. delic. l. fi. ℞ de pactis minorū. l. ℞ si is. j. de re iudi. l. si rerum. cū concor. fallit quando prohibitū sequitur necessario ad positionē alterius nō prohibiti tunc non licet etiā per consequentiā. vt. C. de fideiusso. minor. l. ij. ℸ. fi. Quemadmodū seruitu. amittatur. l. si cōmunem. in princi. ℞ no. C. si in cōmuni eadēq; causa in integr. restitu. po. l. j. Si autē est prohibitū ratione defectus iurisdictionis tūc q; nō licet directo permittitur per consequentiā. vt. d. l. quoties. C. de indi. de ordine iud. l. j. de sen. l. cū papinian⁹. ℞ auf. ℞ cōsequēter. vbi de hoc. ℞. j. qui ap fit. l. j. circa princ. cū cōcor. Si autē est prohibitum ratione certi modi tunc q; non licet directo non licet per consequentiam. vt. C. de usur rei iudi. l. vlti. ℸ. fi. ℞. ℸ. de tuto. ℞ a ☞ In re sua. Vide in simili Bal. i l. filiuska. ℸ. veterani. de pcu. vbi alleg. Archi. in. c. presentiū. de testi. in vj. Bal. i auf. preterea. C. vñ vir ℞ vxor. ℞ in l. si furiosus. C. de nupt. no. in. l. si cōsul. de ado. Bar. i. l. ab omnib⁹. ℸ. si titio. ff. de lega. j.
cura. dat. ab his. l. scire oportet. ℸ. j. fallit ratione modi cessantis quia tunc cessare debet prohibitio ℞ tunc q; non licet directo licet per consequentiam. vt. ff. de testi. l. ferut. si vsufr pe. l. j. in prin. ℞. l. vti frui. ℸ. vtrum. ℞ insti. de testa. ℸ. legatarius. cum fi. Si vero est prohibitum ratione certe cause tunc si causa prohibitionis est perpetua q; non licet directo licet per obliquum. vt. C. si rector prouincie. l. j. ℸ. de ritu nup. l. fi. quis. ℞. C. de libe. cau. principaliter. cum concor. ☞ Quarto casu quādo est permissum secūdum quid regulariter q; non licet directo non licet per cōsequētiam. vt. C. de agri. ℞ censi. l. quēadmodum locati ℞ cōducti. l. fin. ℞ de fi. instru. l. cōtractus. de fideiuss. minorū. l. j. ℞. ff. de transac. l. cum hi. ℸ. fi pretor. cum fi. Fallit quandoq; ratione officij vbi licet per obliquum q; directo non licet. vt. C. de admi. tuto. l. cum quidam. ℸ. de inoffi. testa. l. filius. ℞ hic. ☞ Item fallit quando permissum nō potest procedere sine prohibito: q; tunc q; non licet directo licet per cōsequentiam. vt. ff. si vsuffr. peta. l. j. in prin. ℞. ℸ. j. ℞. ff. ℞. d. l. quoties. C. de iudic. nisi ab initio interueniret repugnātia: quia tunc q; non licet directo non licet per cōsequentiā vt. ff. de vsu. ℞ habi. l. per seruum. ℸ. j. vbi de hoc. ℞ videas in bzocardis Azo. et Dy. quarto folio, rubrica licitum est principa-

Universidad de Deusto
Biblioteca

siter ꝛ rubricellis sequentibus. et dixi.d.l.quoties.C.de iudic. In gloss.i.principalis.in fine.ꝛ dic autoritatis, scilicet interponende. dyn.in gloss.i.acquire.ibi.C.de bo.que libe.i.penulti. ¶ Quidam dicunt tamen contra hanc glo,per l.j.eo.l.quod hic dicemus.§.fi. ꝛ argu.§.de iurisd.com.iudic.l qui iurisdictioni. Jac. Sed potest gl. sustineri per.l.j.ad.l.corne. De fal.l.de eo.et.l.si pater filio. Oldra. ibi.l.tam is.§.f.et istud alibi non reperitur: secundum dyn.quod autem sequitur in gloss.sepissime contingit secundum eum dyn. ꝛ vide quod ibi not.ꝛ dixi. In eg.glo.in fi. In contrarium facit.§. de ope.l.si consul.ꝛ de offi.pneto.l.§.quasi alius ꝛc.vt.§.quod cuiusq; vniuer. nomine.l.illud ꝛ.l.item eorum.in prin. Sed ibi non agitur de pecuniario commodo. Old,

Tutor. Ibi, retentus fit,i.compulsus per vim autoritatem prestare pupillo contrahenti.dyn. Vel dic retentus per vim in loco in quo fiebat contractus vel quasi cum pupillo et non consensit et sic ipso iure non valet quod agitur et ad hoc consonant sequentia. dynus.ibi,presentia sola sine consensu. dynus.ibi, morbo comitiali id est qui impedit discretionem seu intellectum contutoris. dynus.ibi, occupatus. si ergo somno vel morbo non fuerit occupatus videtur q; valeat etiam quod si loquatur. Jaco.glo.tamen tenet contrarium.j.l.iij.ꝛ communiter tenent alij doctores.

n **Ulla differentia.** Ibi, perperam.i.nō de iure.dyn,

1 ☞ Tutor an necesse habeat loqui quando autoratur in factis pupilli.
2 Tutor an consentire possit solo nutu quamuis non etiam loquatur.

Etiam. Ibi interrogatus a pupillo vel consentiens cum eo.vt.§. de tutel. l. cum eo. Dy. vt.§. de tutel l. ij §. Dy. nisi.i.verbis approbare id quod agitur a pupillo. Dynus. ¶ Modo glo. facit questionem ꝑ an tutor loqui habeat necesse quando autoratur in factis pupilli. ¶ Opinio Azo. est quod non sed sufficiat presentia cum taciturnitate,ꝛ allegat.j.e.l.impuberes. ꝛ.l. non multum.ꝛ hanc opi. videtur sequi Jac.de are.§. eo.l.i.§.fina. ¶ Glos. hic tenet contrarium per hanc.l. hic distinguit vt distinguitur.§. quibus modis pig.vel. bypo.fo.l.ficut.§.non videtur.scilicet vtrū id de quo agit potuerit fieri tutore contradicente ꝛ tunc eius presentia non habeatur pro consensu alias sic.ꝛ ad hoc facit.§.de pigno.actio.l.gaius.cum ibi nota. ¶ Opi.glo.quod debeat loqui, ꝛ pro hoc alleg.§.de tute.l.j.§.penulti.et viti.ꝛ de legiti.tuto.l.penulti.§.i.et ad hoc bene facit finis huius.l.vt expositi. Ad argu. Azo.respon. et primo ad.l.impuberes. quia ibi loquitur de taciturnitate pupilli non tutoris cum ibi dicit taceant. quod est pluralis numeri et construitur cum verbo impuberes. si enim de taciturnitate tutoris loqueretur deberet dicere taceat in singulari ꝛ construeretur cum verbo tutor.non ob.ratio hec que distinguitur poterit fieri eo contradicente posset ratione iuris propter secus si ratione officij vt hic ꝛ ita etiam loquitur.§.de regu.iuris.l, 2 eius est velle. Ray.dicebat ꝑ quod si tutor aliquid nutu consensit sufficiat licet non loquatur. ꝛ ita intelligatur Azo.opi.ꝛ Jaco.de are,ꝛ pro hoc.j. de reg.iur.l.vbi non voce. si vero de consensu alio nutu non appareat tunc non videatur consentire nisi loquatur.ꝛ ita intelligatur opi.glo.Ray. Et vide in Spe.de cura,§.vt autem.ver.sed nunquid sufficit.

Si. Id est Cum Dy.ibi,datis a lege a testatore vel iudice. Dy.ibi,sufficiat regulariter ad comprobationem cuiuslibet actus qui tutelam nō finiat. Dyn.ibi,concessa non est.i.expresse denegata q; interdicta erat.§. de admi. Dy.scilicet a iudice ſm gl.hic vel dic a lege denegāte administrationē tutori testamentario legitimo ꝛ dative, nisi primus iuris inuentarium faciat ꝛ alia que dicit gl.§. de legi.tut.l.legitimos.ꝛ.§. de admi.tuto.l.tutor: qui repertorium.ibi non gerat quia erat sibi interdicta administratio. Dy.ibi,remotus repete me dominum non posse fieri. Dy.

Pupillus. Actore tutore pupillus eidē obligari non potest autore contutore sic ꝛ etiā fine tutore quatenus est locupletior.h.d. Ibi, sufficit quod est regulariter,vt.§.l.proxi.Dyn. ¶ Vel nisi testator dixerit vnum fine alio non debere administrare, vt §.titu.proxi.ꝛ.§.titum ꝛ meum. Ibi,ꝛ det,scilicet tutor. Dyn, ibi,stipuletur ex alia causa quam mutui. Dyn,ibi,naturaliter nedum ciuiliter, Dyn.ibi,obligabitur ciuiliter ꝛ naturaliter nedum ciuiliter. Dy.ibi,factus fit,scilicet pupillus. Dy.ibi,in pupillum locupletiorem factum.

1 ☞ Emere tutori quando liceat per se vel per interpositam personam.
2 Persone honestiores non debent pati nomina sua in instrumentis inscribi.

1 **Si pupillus.** Declarat an ꝛ quando tutor ꝑ teme re potest a pupillo per se vel interpositam personam. Oldr.ibi,obligatio scilicet ciuilis. Dy.ad traditionem vel si non tradat ꝛ euitator. Jaco.ibi,emere potest palā in bona fide et cum alterius contutoris autoritate. Dyn.ibi, nec vsucapere potest quia contractus non valet et sic habet titnium. ꝛ ideo vsucapio non procedit.vt.C.de vsuca.pro here.l.vsucapio. Ibi,factus.§.pupillus. Dy.ibi,emerit.§.tutor. Dyn.ipse.§.tutor. Dyn.ibi,nomen.i.alium emptorem qui emeret ꝛ sic per interpositam personam Ibi,simplex id est bona fide. Dyn.et sine fraudis suspicione. Ibi,honestiores.§.persone. dyn.ibi,callide.i.fraudulenter. dyn.ibi, emisset.§.mala fide quo casu non valet contractus vt dictum est.§. Ibi,bona fide poterit.§.tutor.dyn.Ho.quod hic dicitur de persona interposita.de quo dixi.C.q̄ metus causa. l.penul.ꝛ concor.bene.§.de acqui.heredi.l.si is qui bonis.extra de purga.cano.c.quoties.§.episcopus.in aut.vt bi qui obli.se habere perhibent res mino.§.quod si quis. aliqñ autem supponuntur persone.§.ad trebellia.l.i.§.penulti. ꝛ aliquando subdicitur alī quis petitor qui petat vt.§.de neg.gest.l.at qui natura.§.cum me absente.ꝛ quādoq; non possum per me quod possum per alium. de quo dixi plene §.de admi.rerū ad ci.perti.l.ij. ¶ Not.etiam qō
2 honestiores persone ꝑ non patiūtur inscribi nomina sua in instrumentis. In gloss.i.ibi alīs esset, vt.C.de legi.l.non dubium. ꝛ.§. de fideiusso.l.cum lex.dyn.in eadem glos.in fin. Sed ibi in compromisso,vt no.eo.titu.l.ij cum dies.§.penulti.dyn. Vel dic hoc speciale.ꝛ de hoc nor.§.de rescin. vendi.l.i.ꝛ hoc ideo est quia non est par conditio personarum sicut ꝛ alias patet.§.de neg.gest.l.ij negotia.ꝛ de hoc per dy.extra de regu.iur.c.qui sentit.lib.vi. In gl. ex pacto.in fin.ꝛ de lega.§.l.vlti.§. quatuor.dynus. Sed dic quod ibi faciendo vt quilibet venti cōtra factum suum ꝛ rumpit fidem hic non,vel dic hoc est regulare ibi casuale.ꝛ dic vt no.ꝛ dixi.§.de adop.l.si pater.§.qui duos. ꝛ.C.de contrahen.emptio.l.ij cū ipse. ¶ Vel dic ad.d.l.i.C.de dolo. quod loquitur in fideiussore qui nō exequitur ea que videtur promisisse.l.soluere,vt.§.de condi.indebiti.l.indebitum.hic in tutore qui non debet de suo soluere ne officium suum sit sibi damnosum et forte pupillo expediebat potius rem vendi quam a creditore liberari. et hoc innuit verbum bona fide quod est in litera.

Si filius. Ibi, vel que alia in aliqua alia. dy.ibi,emerit a pupillo tutoris autoritate.dy.

Utores. In fi.cum autoritate illorum qui possunt autorari ꝛ quibus non est administratio denegata.dy.

9 **Quod dicimus.** Ibi,ei.l.tutori.dy.

Si duo. In glos.i.in fi.Imo dic.vt not.ꝛ dixi.§.eod.l. etiam.dy. In te.ibi,altero tutore autoritate repete a pupillo stipuletur.dy.

1 ☞ Filius tabellio non potest instrumentum in contractu patris conficere.
2 Tabellio habetur loco vnius testis idonei.
3 Filius non potest aliquid patri adscribere in alieno testamento:q; suspectus est de commodo patris.

Si pater. Ibi,tutores fuerunt datini vel testamentarij.nam legitimi simul esse non possunt cum pater precedat filium in gradu et per consequens in tutela, vt.§. 1 de legi.tut.l.si plures.dyn. ¶ Et allegatur quod filius ꝑ tabellio non possit conficere instrumentum de contractu patris et si conficiat non valeat nec econtra. Item quia tabellio ꝑ est loco vnius 2 testis, vt.j.de testa.l.domicinis.ꝛ testis idoneus ꝛc.vt.§.de testa.l. 3 idoneus.et.C.de testibus.l.parentes. Et quia filius ꝑ non potest aliquid adscribere patri in alieno testamento.j.ad leg.corne.de fal. l.de eo.et.l.diuus.§.scribere. licet matri possit, vt eod.titu.l.si pater.ꝛ pro hoc insti.de testa.§.sed necꝛ,ꝛ quia videntur eadem persona,vt.C.de impub.ꝛ ali.subsli.l.fina.et quia videtur autor in re propria.vt.§.eo.l.j. versi. Sed si autor. ꝛ ad trebel.l.i.§.fuit questum.ꝛ.j.eo.l.potest pupillus.in contrarium quod possit conficere est:quia tabellio est persona publica,vt.C.de tabula.l.generali. et quantum ad ius publicum attinet ꝛc. vt.j.ad trebellia.l.nam qō. ꝛ.§.de iudic.l.ꝛ in primatis. ꝛ quia hoc facit non tanquam filius: sed tāquam tabellio, vt.§.de adop.l,si pater.§.qui duos.ꝛ dixi.§. eo.l.pupillus.§.si pupillus. ꝛ quia iste cōtractus non capit vires a tabellione:sed a contrahentibus, et fit instrumentum solum ad memoriam,vt.§.de pigno.l.contrahitur.hic autem ꝛ in alīs contractus capiebat vires ex autoritate interposita; sed potest distinguiꝛ siue

stinguī siue sit in potestate patris an non, vt.j.de fal.l.impubere. ¶ Et ad hoc bene facit.§.de arbi.l.quando etiam.ꝛ quod ibi no. Dyn.de hoc notani.d.l.parentes.ꝛ.d.l.de eo.j.de fal.in glos.vlti. in fin.So.autor esse non potest,vt hic;sed delegatus iudex in causa pecuniaria esse potest vt ibi,ꝛ est ratio quia hic est suspectus cū de commodo patris et pupilli damno sit certum at ibi est dubiū. Item ibi fungiturvice delegātis.ꝛ no.dicta.l.quando etiam.§. de arbi.Jaco.de bel.

Et conditionalis. Lex ista facit quod si electio fiat sub cōditione si alī consentiant vel maior pars quod non valeat cum electio sit actus legitimus ꝛ debeat esse pura.ꝛ pro hoc.l.allegata in glos.j. de regu.iur.l.actus.vbi de hoc plene dixi.ꝛ ad hoc.j.de heredi.instituen.l.si quis sempronium. In contrariū videtur extra de elec. cum dilectus. hodie est expressum ꝙ debet esse pura, vt extra de elec.c.intellectus.lib.vi.ꝛ ibi de hoc per omnes. in glos.in fin.alīs incipit si tibi.ꝛ sic communiter.

1 ☞ Conditio pupilli potest meliorari sine tutoris autoritate,ꝛ tamen non potest deteriorari.
2 Universitas eligēs syndicum seu prelatum si vnus eligat hodie ꝛ alter cras:non valet electio.
3 Prelatus si aliquid agit sine cōsensu capituli an sufficiat sola ratihabitio capituli ad illud ratificandum.

a **Obligari.** a Conditio ꝑ pupilli pōt fieri melior nō deterior sine autoritate tu-
1 toris cuius autoritas debet interuenire in ipso negotio quod agitur non ex interuallo vel inter absentes quia tunc nihil valet.b.d.ꝛ dic obligari.§.ciuiliter.Ibi,stipulando ex causa donationis. Dy.ibi,credendo.i.alī suam pecuniam mutuando. Dyn.ibi,sibi non potest.§.eum cui credit. Dyn.ibi,nihil alienare potest.i.nullius rei in alium dominiū transferendum ibi soluendo creditori suo: quia ciuiliter ꝛ naturaliter tenebatur. dy. ibi,nihil agit quia non liberatur.Dy.ibi,si tamen creditor cui pupillus solvit. Dy.ibi,pecuniam pupilli.i.a pupillo solutam.Dy. in ver.pupillus adire hereditatem. alias incipit hereditatem pupillus.ꝛ communiter allegatur pro.§.sed tamen de eadem materia est.ꝛ iste versi.videtur expresse reprobare opinionem Dy.quā notat extra de regu.iur.c.ꝙ ob gratiam.libz.vi.Sed non obstante isto ver.puto opinionem Dy.veram. ꝛ quod hic dicitur ꝙ hereditatē lucrosam ꝛ non damnosam credo debere intelligi de hereditate lucrosa ꝛ non damnosa prima facie ꝛ hoc indicat etiam glos.hic posita que dicit ꝙ quādoq; videtur lucrosa ꝛ est damnosa. In ver.tutor allegatur pro.§.sed de eadem materia est. ꝛ no.ꝙ sepe allegatur qō tutor in ipso negotio presens autor fuerit nec sufficiat post tempus nec ratihabitio. Et idem potest dici in autore episcopi vel cuiuslibet alterius ꝛ ideo colligit Jac.de are.quod vbicunq; presentia persone vel consensus vel autoritas exigitur determinato tempore ibi ratihabitio locum non habet vt hic, et §.de his qui no.infa.l.quid ergo.ꝛ hoc etiam tenet gloss.mag.que est.C.de bonis que libe.l.cum non solum.§.j.circa medium glos. versi.item an sit contestata. ¶ Et faciūt predicta ꝙ quando vniuersitas ꝑ constituit syndicum vel quando fit electio prelati quod non valeat si vnus cōsentiat hodie alius cras, vel vnus in vno loco alius in alio:sed simul debeant consentire ita ꝙ sequatur ꝛ fiat cōstitutio ꝛ electio vniuersalis ꝛ capitularis.ꝛ pro hoc facit quod no.in margarita de syndico. ver.sed quid si vnus de elec.ꝛ expressum. extra de electio.c.in genesi. vbi de hoc.et vide quod de hoc not.in aut.hoc ius porrectum. verſic.sed nunquid iste consensus. ¶ Et not.etiam bene gloss.hic positam super verbo per epistolam que notabilis est. Ibi,non exaudiat.i.audiat.Dy.tamē hoc i.tutoris autoritas. Dy.ibi,ꝛ is tutoris.§.presentis. Dy. In glos. i.numerando.in fi.vel dic hoc soluendo creditori suo:quia de eo liberando agebatur,vt.j.patet. Dy.hec additio bona est. Sed ista gloss.sic signata super verbo credendo.tunc glo.bona est. In glo. nisi demum consumpta est in fi.ꝛ.j.statim sequitur. Dy.in glo.vt insti,eo.ibi.§.si scio.alias ꝛ scio ꝛ sic communiter.Dyn. ¶ In eadem glo.in fi.quod intellige vt ibi not.Dy. ¶ In glo.si hoc procedit ibi, vel etiam post incontinenti vel etiam ante dum tamen incontinenti.Dy.in glo.quid si presente.in fi.vel etiam ante dum tamen incontinenti,vt ibi not.Dyn.ꝛ.§.proxi.dixi. Ad hoc vide Azo.in sum.huius tit.§.oportet tutor in lombarda qualiter mutieribus alie.peren.le.cum ibi not.per Carolum ꝛ Elphanum.et insti.eo.§.tutor.ꝛ per Inn.de reb.eccle.non alienan.c.duōū. Sed
3 si prelatus ꝑ aliquid agit sine consensu capituli. nunquid sufficiat ratihabitio capituli.videtur quod sic.vt no.extra de reſcri.edocere.de donatio.c.pastoralis, ꝛ de his que fiūt a prelato.c.cum vos. licet Hostien.videatur sentire contrarium in summa de reſcrip.§. viti.verſi.nonagesimonono.

Tutor qui ob valitudinē. Ultra posse tutoris eidem nihil imputatur.h.d. Ibi, non potuit etiam in re vtili pupillo. Dy.in fi.i.nō debet condemnari ad interesse pupilli. Dy.

1 ☞ Tutoris autoritas requiritur in repudianda vel agnoscēda bonorum possessione pupillo delata ꝛ idem de furioso.

Si ad pupillum. In repudiāda vel agnoscenda ꝑ bonorum possessione delata pupillo vel furioso autoritas tutoris vel curatoris debet interuenire qui obligantur pupillo vel furioso si contra eorum vtilitatem autoritas fuerit interposita.hoc dicit. Ibi,expediendarum rerum:id est vt facilius possit agnoscivel repudiari. Ibi,si quid eorum.id est agnitionem vel repudiationem. Dyn. Item opp.de.l.tutor.j.de bono.possess. So.vt ibi no.Dy.

Si seruus cōmunis. Seruꝰ cō munis ex dominis acquirit totum cum partem alteri dominus non potest acquirere.h.d. Ibi,tuus.§.tutor. Dyn. a ¶ Obligatur. Addo hac to.in.l.iij §. nihil.j.ō manu. Bal. in l.j.q̄.C.si ser.exte.
ibi,per traditionem ex causa habili ad dominium transferēdum. ibi ad titium qui tutor non erat. Dynus.ibi, marcellus notat approbando quod dictum est ꝛ rationem subdiciendo. Oldra. Ibi, nam quodcunq; ꝛ sic communiter. Dyn.ibi,non potest pertinere res per rationem seruo quesita. Dyn. ¶ Et dic breviter cum seruus communis queritur ante ab extraneo et habet locum regula hic posita ꝛ in.§.communis.j.de stip.seruo.l.i.aut ab vno ex dominis. ꝛ tunc si per lega.vel dona.similiter habet locum, vt.§. pro socio.l.verum. §.si seruo per stipulationem.ꝛ habet locū contrarium in glo.signatum.ff. Old.

1 ☞ Taciturnitas pupilli illi nocere non potest qñ tutoris autoritas super contractu interposita fortitur effectum.
2 Pupillus quotiescunq; contrahit non obligatur etiam naturaliter quia caret consensu.
3 Adultus sine curatoris autoritate hereditatem adire potest.

1 **Impuberes.** Taciturnitas ꝑ pupilli nō nocet quando autoritas tutoris super cōtractu interposita fortiatur effectum. hoc dicit.ibi acceperit.§.impuberes. ibi tenentur scilicet ciuiliter ꝛ naturaliter.Dyn.ibi,quasi.i.quia obligantur impuberes tacentes in contractibus qui re celebrantur ergo ꝛ obligātur in quasi contractu qui re cōtrahitur ꝛ sic in re indebita. Et sic arguit de contractu ad quasi contractum vt ꝛ insti.de ob.ex quasi contractu.§.io quoq;.ꝛ ibi not.Dyn.ꝛ Oldra.Ibi,his personis. §.impuberibus Dyn.ibi,tacuerunt.§.ipsi impuberes quibus solvebatur indebitum.Dyn.ibi,interposita verbis expressis.Dyn. In gloss.scilicet impubes non tutores.nam tutores loqui debent quando autoritatem interponunt, vt.§.eod.l.j.§.fina. licet Azo hanc legem intellexerit in tutoribus tacētibus ꝛ male intellexit, vt not.ꝛ dixi.§.ea.l.ꝛ in glo.§.indebiti. ꝛ sic civiliter ꝛ naturaliter. Dy. ¶ Et circa istam materiam et totius tituli ponit hic Dyn. magnam et vtilem distinctionem que talis est. Aut minor cōtrahit:aut quasi cōtrahit. Primo casu aut est pupillus:aut est adultus. si pupillus aut contrahit cum autoritate tutoris aut fine: si cum autoritate tutoris gerentis aut non gerētis:aut expressa aut tacita.si tacita licet fuerit oppo. tamen veritas est quia perinde habeatur ac si non interuenisset autoritas quia oportet tutorem autorantem loqui, vt.§.de tute.l.j.§.penulti.ꝛ fina.ꝛ.§.eod.l.ꝛ ibi not.ꝛ dixi. ¶ Si expressa aut coacta aut spontanea.si coacta non valet ipso iure quod actum est nec est opus restitutionem petere, vt.§.eod.l.prima.in fi. Si spontanea aut ante contractum ex interuallo ꝛ non tenet contractus.vt.j.de acquiren.heredi.l.si quis mihi bona.§.iussum. aut post contractum ex interuallo, et tunc idem vt.§.eo.l.obligari.§.tutor. ꝛ ibi de hoc.ꝛ insti.§.tutor.aut in ipso contractu vel ante contractum immediate vel post contractum immediate quia ista sunt paria,vt dicto.§.iussum.ꝛ.j.de vsu cap.l.nunquam. Et tunc si inter pretentes valet contractus: sed autoritas interponitur pure,vt dicto.§.tutor.ꝛ hac.l.impuberes. sed si interponitur sub conditione contractus ipso iure non valeret,vt.§.eo.l.ꝛ si conditionalis.ꝛ.j.de regulis iuris.l.actus legitimi.si inter absentes siquidem est absens a contrahente cum pupillo sed pupillo presens si quid verba celebrandi contractus precesserunt ab absente valet contractus,vt dicta.l.obligari.in fine.Si vero precesserunt a parte pupilli cōtractus non valet quia remota est autoritas a perfectione contractus, vt ibi notatur. Et hec vera quando contrahit cum extraneo. Sed si contrahat cum

Universidad de Deusto
Biblioteca

tutore vel subiecto potestati tutoris que paria sunt, vt.ff.l.i.c.l.pupillos.c.l.quod dicimus.§.fin. Aut cum autoritate alterius contutoris c tenet contractus, vt.ff.eo.l.pupillus.§.respon. Si vnus solus poterat autorizari q̄ est semper in dubio, vt.ff.de admi.tuto.l.iij.§.j. ff. de duo.re.doc. in.c.raynutius. de test. And.barb. in addit. ad Bar.hic.

1 ¶ Accipientis. Adhō q̄ no.doc.in.l.iij.§.j. ff. de duo.re.doc. in.c.raynutius. de test. And.barb. in addit. ad Bar.hic.

Accipientis. Casus duobus pupillis in duab⁹ causis pōt idem tutor † tam in agendo quam in defendendo autoritatem prestare. hoc dicit. secūdum primam et secundam lecturam que vere sunt. ibi est id est ita procedere potest. Dynus. in fine. i. per vnam verborum expressionem etiam vtriusq; autoritatem in iudicio interpositam. Dynus. In glossa prima. ibi licet. §. si plures. quia in his casibus non condemnatur fibyps nomine alterius et in primo casu condemnatur extraneo ad vnam nominevnius c extraneus sibi ad aliam rem nomine eiusdem. ibi vel tertio secundum Richard. c male. Dyn. Ibi, de bonis ipsius pupilli. Dynus. ibi ergo alium iniuste vel dic quod vterq; potest habere bonam litem propter stipulationem de euictio. vt.ff. de ne gotijs gestis. l. at qui natura. l. cum me absente. et. j. de liber. causa. l. qui de liber, Jaco. Ibi. §. sufficit. sed non posse fieri not. C. de inramen. calum. l. fi. §. quod obseruari. In gl. ex hoc dicunt et in alia gloss. precedenti dicitur oppositum. Dynus. ibi quando non fuit exactum, scilicet iuramentum calumnie secūdum opinionem eorum qui dicunt remitti posse, de quo not. C. de iuramen. calum. l. fi. §. sed quia veremur. In eadem gloss. in fin. sed obstat illud quia condemnaretur fibyps quod est contra. §. fi plures. et contra. l. si pupillorum. j. de rebus eorum. Dynus. c dic vt dixi dicto. §. fi plures. sed quid si constituī † duos procuratores c vnus erat debitor meus nunquid alter poterit ab eo petere mihi debitum. dic vt. ff. de procuratoribus. l. qui proprio. §. fi duobus. facit etiam hec lex ad questionem aduocati qui est aditocatus duorum monasteriorum si litigēt adinuicem: vtrum possit vterq; patrocinari. de quo dixi. C. de postulando. l. si quis. circa finem. et fuit questio Bartholo. brixien. lxix. questione que incipit, aduocatus quidam, c in Speculo de aduocato. §. primo. versicu. quid si aduocatus habet feudum.

2 Si tutor. Pupillo contrahenti vel quasi contrahenti extra iudicium tamē. Dy. c pro hoc. ff. titu. j. l. tutoris. t ibi in gloss. Jaco. in iudicio igitur defendere cogitur extra iudicium nō, vt hic c in glossa notatur. Alij tamen dicunt quod etiam extra iudicium cogitur autoritatem prestare vbi certum est quod est vtile pupillo in dubio non. et hoc etiam indicat gloss. hic dum dicit q̄ damnum iudiciale est certum quando non defenditur in iudicio: quia fit missio in possess. ibi iacturam id est damnum quod habet propter autoritatem non prestitam. Dy. in gloss. ibi non administrat. i. non dicitur administrare. Dyn. ibi, sed et he. §. fina. vel dic vt. ff. titu. prox. i. ita autem. §. gessisse. Dy. In eadem glos. in fine. Sed ibi erat certum de damno hic dubium. Dy. Vel secundum Jaco. de bel. a lege intacta minorum intra seruant, vt ibi sed a iudice quandoq; non, vt hic. at in contractibus interponendo dubitare potest de damno minoris, vel dic aut solius tutoris de side ratur autoritas tunc non debet cogi vt hic aut tutoris et iudicis et tunc debet cogi quia in iudice est certum de damno. argu. ff. de admi. tuto. l. i. in prin. C. de suspec. tuto. l. iij. j. de suspe. tuto. l. suspectus. Vel dic legi est certum de damno, vt ibi indici non vt hic, c quelibet solutio est satis bona. Jaco. de bel. Alij dicunt q̄ cogi debet per iudicē vbi est vtile pupillo ad instar patris, vt. C. de bo. que libe. l. fina. §. necessitate.

1 ¶ Tutor non potest simplicem procuratorem facere: sed bene pupillus cum tutoris autoritate.
2 Tutor delegare potest si per delegationem conditio pupilli melior efficiatur.
3 Pupillus maior infante sola tutoris autoritate vel tutor solus si pupillus est infans, an possint iura cedere sine decreto contra debitorem pupillarem.
4 Actionem habens rem ipsam habere videtur.
5 Immobilia siue immobiles res dicuntur quia ossibus creditoris inherent.

Potest pupillus. Alias potuit ibi dici quod non potest actioni cedere sine pupillo: sed rem solus non potest pupillus est maior infante, vt. j. ad trebellianum. l. restituta. §. pupillus. Dyn. vbi de hoc. et quia tutor non potest simplicem procuratorem † facere: sed ipse pupillus debet facere cum ipsius tutoris autoritate, vt. C. de procura. l. neq; vbi de hoc tenet Jaco. de arc. Et dic q̄ tutor delegare potest † si per delegationem conditio pupilli melior efficiatur vel fieri credatur alias si dubitatur non potest, vt. j. de noua. l. nouare. §. pupillus. Dyn. ibi, de legare eum scilicet tutorem. Dyn. Ibi, neq; procurator. f. in rem suam Dy. ibi, futurū fit. i. contingere possit. Dy. restat vt quera mus. Dy. illam antiquā c rotatam questionem c que adhuc dubia est

bia est penes multos propter variationem gloss. c doctorum vi-
3 delicet † vtrum pupillus maior infante sola autoritate tutoris vel tutor solus si pupillus est infans possint iura cedere contra debitorem pupillarem sine decreto an sit opus q̄ decretum interponatur. gloss. hic videtur tenere q̄ cedere possit sine decreto que dicit ergo c actioni cedere. contrarium videtur notari. j. de rebus eorū. l. magis puto. §. j. qui incipit si pupillus. c quia qui cedit iura vendere intelligitur. vt. j. de fideiussor. l. cum his. Aliqui distinguunt aut cessio fit ex voluntate c nō valet sine decreto. argu. dicta. l. magis. §. si fundus. c ad trebellianum. l. i. §. fuit questum. c ibi in gloss. Alij indistincte dicunt q̄ non valet delegatio nec cessio sine decreto per. l. quēquam. dicunt habere locum in no minibus c per gloss. que est. j. de verb. signi. l. mouentium. que dicit nomina debitorum inter immobilia computari. c ibi de hoc satis dixi. ¶ Allia vero gloss. distinguit aut nomen debitoris continet rem mobilem. tunc continetur appel. mobilium. aut immobilem. c tunc ap. immobilium. c ita not. glo. in auc. de non alie. §. j. c ita videtur dicta glo. contraria. Sed Dy. eas concordando dicit vtrunq; bene dicere. nam aut consideramus ipsum ius obligationis qō est immobile c incorporale. c tunc habet locum dicta glo. qō est in. l. mouentium. vt contineatur app. immobilium: vel consideramus effectum qui ex obligatione procedit. i. rem in obligatione deductam. c tunc habet locum dicta glo. que est in an
4 then. de nō alie. Et ad confirmationem predictorum facit † quia qui actionem habet rem ipsam videtur habere. vt. j. de reg. iur. l. qui act. ¶ Sed qō dicte glo. non sint vere videtur. quia in immobilibus necessarium est decretum. vt. C. de predi. minor. l. si quid. sed dic eas veras. vt. §. dixi. Et ad hanc. l. patet responsio qō hic loquitur secundum antiqua tempora. ff. sed que omnia poterant alienari preter rustica predia c suburbana. vt. §. ti. i. l. quidam decedens. §. j. c ibi not. Dy. hodie autem talia alienari non possunt sine decreto per dictam. l. ex que tutores. nam c delegato est alienatio. vt. C. de noua. l. i. de hoc no. in' Specu. de cessio. acti. §. j. versed nunquid minor. c de procu. §. sequitur videre. de procurato. in rem suam. versi. item q̄ iura cessa sunt. ab illo qō tragit a galeoto de procurato. in rem suam in rebus ecclesiasticis hoc dubium est sublatum forte propter opiniones predictas. quia tuta ecclesiastica alienari non possunt nisi sint immobilia vt extra de rebus eccle. non alie. c. consultissimo. in tegt. et ibi in gloss. c virtus questionis predicte multum dependet an nomina contineantur appel. immobilium vel mobilium. vt predi. de quo etiam satis notaui. C. de sacrosan. eccle. auc. hoc ius porrectum in nota magna circa finem. vtr. adhuc quero nunquid predicta solennitas. circa quod dicunt quidam alij. aut consideramus act. quantum ad sui substantiam vel existentiā aut quantum ad exterinsecarum quantum ad effectum. ¶ Primo casu nomina debitorum sunt quedā species distincte per se a mobilibus c immobilibus. vt. j. de re indicata. l. a diuo pio. cum simi. vbi de hoc tetigi. ¶ Secundo casu
5 possunt dici immobilia siue immobiles res † quia incorporalia sunt c inherent ossibus creditoris. vt. §. de peculio. l. quis ergo casus. per hoc instituta de rebus corporalibus et incorporalibus. ¶ Tertio casu aut actiones sunt annue vel menstrue. vt puta q̄ ex eis debetur quid annuum vel menstruum c tunc iudicantur inter immobilia. vt. C. de sacrosan. ecc. l. inbemus nulli. c de secundis nuptijs. l. hac edictali. Aut semel tantum competunt c tunc habet locum distinctio predicte gloss. que est in auc. de non alie. §. j. vtrum cōpetat q̄ re mobili vel immobili. In qōne predicta an teneat cessio sine decreto obtinui q̄ si pro re mobili cōpetebat qō teneret apud magnos peritos. tutius tū est sm oēs qō decretum interuenat. Et predicta etiā possunt adduci an in publicatione bonorum immobilium veniant nomina debitorum.

Curatorem. Impuberi tutorem non habentivel habenti. sed aliqua causa impeditum. vt. §. de tuto. c cura. dat. ab his. l. curatorem. c ibi no. Dy.

Inter pupillos. Si diuisio fiat tutore autore inter pupillos. licet non subscribat. bene valet. h. dicit. Ibi presente tutore c autoritatem prebente. Dyn. ibi sed non assignante id est non subscribente instrumento diuisionis. Dyn. ¶ Opponit glo. q̄ non potuerit fieri diuisio inter pupillos cum non possint minores se adinuicem prouocare. vt. j. de rebus eorum. l. si pupillorum. c. C. de predijs mino. l. penulti. Glo. dat plures solutiones. Dyn. approbat vltimam solutionem. l. q̄ isti pupilli habebāt vnū coheredem majorē qui eos prouocauit ad diuisionem sed certe hoc non dicit litera. ¶ Et ideo. d. Guid. de suza. dicit q̄ hic vnus pupillorum dilapidabit bona cōmunia c sic dicat se iudicasse inter duos minores cum vnus inutile faceret bonis communibus q̄ alter prouocare posset ad diuisionē per hāc l. c per. l. inbemus. C. de sacrosan. ecc. vbi de hoc tetigi. c. §. fa. ecc. l. lucius. Jacob. de are. videtur hic sentire q̄ diuisio facta fuerit cum decreto iudicis c q̄ cum decreto minor possit prouocare. ff. de tute. l. quod dicitur. c pro hoc etiā equitas suggerit ne socium rigosam patiatur. argumen. §. pro soc. l. si conuenerit. Alij dicunt diuisionem posse fieri quo ad fructuum perceptionem inter pupillos non quo ad proprietatem. vt dicta. l. lucius. fa. ercis. c. l. iubemus nulli. C. de sacrosanct. eccle. Jacob. ¶ Opi. domini But. non videtur procedere quia nec textus dicit quod aliquis dissiparet nec video etiam quid posset discrepare vnus pupillus cum nec administrare quicq̄ possit nec se obligare. Opi. ergo Jac. de are. videtur magis conformis q̄ hic fieret diuisio quo ad culturam c quo ad perceptionem fructuum vel cum decreto. Et hoc etiam colligi potest a contrario sensu dicta. l. penul. C. de pre. mino. que dicit sine decreto. Et de hoc ibidem plenissime dixi. In gloss. vltima. ibi si propter publicas penitationes. l. finali. c hoc etiam ibi not. in gloss. quod vtraq; autoritas. s. tutoris c iudicis sit necessaria. c ibi de hoc tetigi. ¶ Glossa tamen sentire videtur contrarium. s. quod sufficiat solius iudicis autoritas. C. de in integrum restitu. mino. l. si curatorem. vbi de hoc latius dixi in suppletione glo.

1 ¶ Sententia quando petitur executioni mandari non requiritur libellus.

Defendente. Si pupillus condemnatus ex contractu paterno absteneat hereditate paterna sententia nō mandatur executioni contra eum. hoc dicit. c nota venustum modum loquendi a breuem quem hic facit iurisconsultus ibi: curatorem accepit vel durante pupillari etate vel etiam post pupillarem etatē. Dynus. ibi, c creditor. id est procurator fisci qui erat creditor. Dynus. ibi faciat iudicatum id est soluat condemnationem de eo factam. Ista litera bene facit quod cum petitur sententia † executioni mandari quod non est necessarius libellus sed
1 sufficit verbo petere executionem. c iudex ex officio exequi tenetur sed et si actor vellet agere actio. in factum oblato libello bene posset. vt. C. de reb ‹credito. l. actori. et de hoc not. in margarita de libel. obla. versi. sed nunquid in actio. c versi. seq. fatuus tamen est actor qui eligit viam libelli et non petit executionem fieri officio iudicis. de hoc plene dixi. C. de iuris c fact. igno. l. i. Ibi ab illineo pupillam et per hoc euitare executionem sententie. Dynus. In gloss. non aperit ibi propria. scilicet quod datus fuerit durante tutela. Dynus. Ibi pro secunda scilicet quod datus fuerit ea finita. Dynus. Ibi non est vis. imo videtur esse vis scilicet prestandi autoritatem. vt. j. de appel. l. cum in vna. §. tutor. sed dic vt. j. in gl. vlti.

Si quis est. In gl. ibi de sol. l. tutor. §. fin. imo est in ti. de fideiusso. vt et ibi no. in gl. solue etiam alind contrarius de. l. quoties. §. ficut. §. de admi. tuto. Old.

a ¶ Quando ex facto tutoris vel curatoris a minores agere vel conuenti possunt. Rubrica.

Super rubrica. Continuationez vide per Azo. in summa. eo. titu. c vide ibi not. a quod i. §. de administra. tuto. l. vlti. c de re iu. l. neq; interdicto. c plenissime dixi. §. quo i quisq; iur. l. iij. §. si procurator. c si quis ius dicenti non obtem. l. i. §. a si procurator. an contra pupillum ex facto tutoris iuretur in litez j. eod. l. i. Et an contra communia que tenentur ad restitutionem damni vel robarie factorum in eorum territorio c an contumacia delinquentis plene probet contra patrem vel fideiussorē vel nautam vel stabulariu. quod vtilis actio queratur pupillo ex facto tutoris. j. eo. l. iij. an tutor teneatur finito officio ex contractu celebrato nomine vel in rem pupilli. j. eo. l. post mortem.

1 ¶ Juramento derobati contra derobatores an standum sit.
2 Statuto stante quod si quis citatus fuit ad iudicium c fuit contumax habeatur pro confesso: si seruiens accusatur de furto c fuit citatus an talis habebitur pro confesso.

Dolum. Vel culpam commissam in non restituendo secundum preceptum iudicis. Jacob. Ibi condemnandam in verum interesse actoris legitimo modo probatum et non sufficit iuramentum actoris non suo. et hoc declarat sequens litera. Dynus. Ibi et tamen illud. scilicet quod condemnetur in verum interesse si tutor est soluendo non tenetur pupillus nisi

¶ Tutoris vel curatoris. adō bar to. in. l. qcq̄. de incendi. rui. c idē est dicendū qñ agit de delicto i admittendo p tex. fin. in. l. argē tarius. §. cū autem. ff. de edendo. et ibi Ang. et Ludo. ro. in rub. de iure iuran. Andre. barba. hic in addi. ad Bartol.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cedere actionem contra tutorem. Dynus. Vel dic q condemnetur quanti in litem iuratum est secundum quosdam. nam ꝛ alias punitur pupillus ex dolo tutoris. vt illa pena tutori non potest imponi. vt. C. de bis qui. vt indi. l. polla. Jac. ibi seruare possit. i. si tutor est soluendo. Dynus. Est argument. huius legis ꝛ. C. de in litem iuran. l. is qui rationes. ꝛ. l. alio iure. ꝛ. l. finali. terminantur tres questiones. ¶ Prima est statuto cauetur q si raptores vel robatores non possint emendare damnum derobato q illi devil lavel loco in quo derobatus est teneantur ad restitutionem. Sed
1 sta est de iure communi q staretur † iuramento derobati contra derobatores super rebus derobatis fine alia probatione. vt. C. vnde vi. l. si quando. nunquid eodem modo stabitur eius iuramẽto contra villam vel locum eo casu quo tenentur ad restitutionem. dic q non. argumẽ. huius. l. ꝛ predictarum alia. ll. quia cum quis conueniatur ex delicto vel facto alterius opus est vera probatione nec sufficiat sacramentum. ꝛ ad hoc bene facit. ff. de noua. l. ooli in fine. vltima gloss. Et ad hoc de incendio ruina ꝛ naufragio. l. ne quid. vbi de hoc not. ꝛ dixi. ꝛ. o. l. si quãdo. C. vnde vi. Secunda questio est. si statuto caueatur q si aliquis citetur ad iudi-
2 cium † fuerit contumax quod habeatur pro confesso. Quidam seruiens cuiusdam hospitij accusatur de furto ꝛ citatus noluit comparare ꝛ ita habetur pro confesso. Modo queritur hospes seu dominus hospitij conuenitur an potest de iurevt. ff. nau. caup. per totum. ꝛ nũquid talis contumacia habeatur pro confessione quo ad dominum. dicendum est quod non. ¶ Tertia questio est. si statutum est quod pater teneatur pro delicto commisso a filio ad certam summam et alio statuto cauetur quod contumax habeatur pro confesso filius accusatus de aliquo delicto nõ comparet sed contumax est. nunquid hoc sufficiat quantum ad penam patris. dicendum est quod non per iura predicta. idem posset dici de fideiussore alicuius accusati pro maleficio quod si ipse fugiat vel confiteatur crimen in tormentis vel sponte quod talis contumacia vel confessio non nocat fideiussori. de hoc dixi C. de fideiusso. magi. Jn gloss. prima. ibi. l. finali. in principi. Sed isto casu peruenit demũ estimatio deteriorationis. vt. ff. de rei vẽdi. l. si homo. Jacobus. Jn glossa vltima. in fine. Sed dic quod ibi tenetur tutor considerato effectu. quia ceditur actio cõtra eũ et sic reducitur ad distinctionem que est in. l. vltima. ff. de admini stratione tutorum. vel ibi non deliquit circa rem que a pupillo possideatur. ꝛ ideo de directo tenetur tutor. Dynus. Vel dic secundum Jac. de bel. quod hic deliquit circa rem pupilli ibi extra rem ꝛ non est pupillus locupletior. ꝛ ideo solus tutor tenetur. vt C. vnde vi. l. meminerint. ꝛ. ff. quod quisq; iur. l. iij. §. sed si tu inciditi. Jac. ꝛ hoc satis concor. cum Dyno.

a **Jtutor.** *Per tutorem vel curatorem ac- quiritur vtilis actio pupillo vel adulto. h. d. Jbi. eius scilicet pupilli vel adulti. Dynus. ibi mutua data suo proprio nomine. Dynus. ibi, stipulatus sibi ꝛ suo nomine. Dynus. Jbi, actio ei. scilicet pupillo vel adulto. By. ibi, ad rem vendicandam in secundo casu. By. ibi, exigendam dic etiam ante traditionem factam pupillo per tutorem cui tutori erat tradita. als nec pupillo dominium quereretur. vt no. ff. de reb. eorũ. l. i. in fi. Jac. ¶ Jn gl. ex stipulatione ibi. C. e. l. ij. sed pro tutore. vt. ff. de pecu. l. ex facto. sed qd in prorsus extraneo. quidam dicunt idem ar. eius quod de milite dicitur. C. de rei ven. l. fi vt proponis. ꝛ. ff. qui potio. in pig. ha. l. idemq; ꝛ de solu. l. filie. sed contra videtur argumentum eius quod no. in predicta. l. filie. nisi forte in subsidium. Jac. vt. C. de rei vendicatione. l. mater in ciuili. quando maritus non est soluendo. Dynus. Jn eadem glossa in fine. vel dic melius vt ibi notatur. Item contra. ff. titu. ij. l. titium ꝛ menium. §. altero si ibi erat debitor generis. Dynus. Item non proponitur ibi quod res redempte fuerint de pecunia pupilli.*

a ¶ Si tutor. adde Bald. in. l. si vt pro ponas. C. de rei ven. bal. in. l. si famille. C. fa. erc. ꝛ in. l. si curator. C. arbit. tute. And. barb. hic in gdd. ad bar.

Dolus. *Ex dolo tutoris eatenus conuenit pupillus quatenus est locupletior. h. d. cũ l. sc. ꝛ facit. ff. ti. ij. l. fi. ꝛ qõ ibi not. Jbi vulgo dicitur vt in prin. huius. l. Jbi quere. i. quis tenetur ex tutoris dolo quando factus est locupletior. By. ibi, desijt esse in hereditate. Dynus.*

Et si extrinsecus. *Jd est in re sua propria tutoris ꝛ suo nomine. Et de hoc vide qõ bene no. ꝛ dixi in. l. ne q; in tercio. ff. de re in. l. que hic allegatur in gl.*

Post mortem. *Ex re iudicata non fit executio in tutore vel curatore in se facta nouatione ꝛ ex promissione directo ꝛ immediate facta per tutorem in rem pupilli finita tutela tutoris cõuenitri nõ põt. Si directo ꝓcedat in rẽ ipsius tuto-*

ris. h. dicit text. ꝛ. glo. ff. totius huius. l. Jbi iudicati actio ex sententia contra ipsum curatorio nomine furiosi lata. Dynus. Jbi in tutores pupilli nomine condemnationis in quos cõstat non dari. vt. ff. e. l. pe. By.

Tutor qui pecuniam. *Casum posui qõ aut promissio tutoris a principio principaliter directo immediate cedit in rem minoris vt fuit in primo casu quo subijcit obligationem in pupilli efficacem ꝛ tunc videtur facta tutorio nomine aut nõ a toto principio directe ꝛ immediate cedit in rem minoris. vt q: tutor accepit pecuniam mutuo quam postea conuertit in rem minoris ꝛ tunc habet locũ scõm respõsum. primus esti ꝛ certus mutui nõ cessit in rem minoris licet pecunia ex ea habita in rem minoris ꝛ hoc vult dicere tex. ꝛ glo. By. ¶ Caueas tamen q glo. que est hic ꝛ. ff. de admi. tut. l. fi. ꝛ de procu. l. procurator qui pro euictione. male dicũt: q; dicit aliud esse in procuratore quam in tutore quia non est aliud. Sed vt dixi. ff. de admini. tuto. ꝛ. dicta. l. procurator qui pro euictione. ibi non idem. f. qõ dictum est. ff. prox. vbi processit directe ꝛ immediate in rem pupilli. nã hic immediate nõ processit in rem pupilli. vt. ff. dixi. Jn glosse. ibi. l. tertia. §. in eum. alias est. l. iij. ꝛ dic vt ibi. By.*

Tutor interposito. *Ibi actorem reliquit. i. cõstituit qui debent agere causam contra debitorem pupillarem.*

Tutor. *Qui ꝛ coheres facit. ff. vt leg. no. caue. l. fina. §. vlti. Jac.*

¶ De suspectis tutoribus ꝛ curatoribus. Rubrica.

1 ¶ Libertus an possit accusare patronum de suspecto.
2 Judex an possit quem punire de delicto coram se commisso.
3 Judex an possit in omnibus criminibus procedere per inquisitionem si tutor deliquit in rebus pupillaribus.
4 Tutor pupilli vel parentum remouendus est.
5 Tutor contumax in alimentis pupillo prestandis remoueri debet.
6 Satisdatio an impediat tutoris remotionem.
7 Contumacia seu fuga an faciat quem haberi pro confesso.
8 Tutor pupilli vinculo sanguinitatis an remoueri debeat.
9 Mulier si cepit cõtra maritum agere eo quod vergebat ad inopiam ꝛ maritus moriatur an iudicium expirabit.
10 Legitimo accusatore interueniente an cessare debeat iudicis inquisitio.
11 Pater an teneatur dotem pro filio recipere et se pro illa obligare.

Super rubrica. *Vide Azonẽ in summa. eo. titu. ꝛ ibi habes cõtinuationem rub. ꝛ in summa instit. e. titu. ꝛ in isto prin. ponitur per modum summe effectus totius tituli qui postea declaratur per totum titulum. ¶ Primo enim ponit causam que inducit ad tractãdũ de ista materia. Deinde ponit quinq; que sunt circa materiã inquirenda. qui magistratus possint cognoscere de suspecto ꝛ remouere ꝛ qui tantũ cognoscere ꝛ nõ remouere. ff. e. l. i. §. damus. quod omnis generis tutores possint remoueri. e. l. §. ostendimus. an accusatio suspecti sit publicũ crimẽ ꝛ dictio quasi expressiua veritatis. e. l. §. cõsequens. Si in eadem persona cõcurrat ratio legis prohibẽtis attenditur magis ratio prohibẽs. ff. e. l. iij. ver. sed si patroni. ꝛ quãdo locum habet regula in. l. dolosus dolo. Et an libertus † possit accusare patronum de suspecto vtram dãnatus ex inquisitione sit infamis. e. l. §. preterea. ꝛ q; iudex potest punire de delicto † coram se cõmisso sine accusatore ꝛ punire etiam tutore ꝛ procuratore agente causam dolose coram se. Et an iudex possit in omnibus criminibus procedere per inquisitionẽ. † si tutor delinquat in rebus pupillaribus ante tutelam qualiter puniatur. e. l. §. nunc videamus. q; accusatio suspecti non habeat locum quãdo tutele actio põt intentari. e. l. §. queri potest. Et q; hec dictio quoad importat reuolutionez tẽporis. Qõ tutor † inimicus pupilli vel parentum suorum remoueatur. e. l. §. si tutor inimicus. ꝛ an idem sit in trãsuersalibus ꝛ q; cause examinatio sit in arbitrio iudicis. q; tutor indebite vendẽs teneatur licet venditio non valeat. ead. l. §. feuerus. ¶ Si tutor est contumax in alimẽtis prestandis pupillo † remouet. eadem. l. §. si tutor ad alimenta. ꝛ quod humilis dicitur quilibet qui non est in dignitate. Et sol. brocardi an magis puniatur humilis quam in dignitate positus. ¶ Quando tutor remouetur ob culpam. e. i. §. ij. ꝛ qõ segnitia rusticitas inertia simplicitas ꝛ imperitia idem sint in effectu. ¶ Quod in dubio mitior pena eligatur. ff. eadem. l. hec enim*

hec enim. Et an causa sit inferenda in sententia quando vnum petitur ꝛ aliud pronunciatur. e. l. §. si pretor. regulariter cum sententia debet esse conformis petitioni de remotione propter dolum ꝛ
6 *calpam. e. l. §. fin. satisdatio non impedit remotionem † tutoris. ff. eo. l. suspectus. ꝛ. l. seq. q; impubes nõ possit suspectum tutorem petere. sed adultus sic ex consilio necessariorum. i. agnatorum. ff.*
7 *eo. l. impuberibus. Quod lata culpa † sit prope dolum ꝛ an hoc habeat locum in delictis. ea. l. i. ꝛ an contumacia vel fuga faciat quẽ haberi pro cõfesso vel pro suspecto tantum. qõ facit vtrum*
8 *banniti ex contumacia habeantur pro cõfessis. ¶ Qõ plus ꝓvaleant boni mores quam diuitie. ff. e. l. suspectũ. An tutor coniunctus pupillo vinculo cõsanguinitatis remoueat. ff. e. l. si tutor. ꝛ qõ aliquid fit ratione cõsanguinitatis qõ als nõ fieret. Et an sibi interdici debeat administratio si postuletur suspectus. ꝛ an ipso iure vel per officium iudicis interdicatur administratio. ꝛ an idem in mondoaldis mulierũ de iure lõbardo. ꝛ an idem in prelatis ꝛ alijs officialibus an in crimine suspecti interuenerat procurator. ff. e. l. decreto. ꝛ an idem actus possit esse causa pene ꝛ premij. Qõ aliud quod impedit iudicium inchoare postea superuenientes tollatur inchoatum. ff. e. l. post finitam. qõ facit si procurator inchoabit iudicium postea dñs eius bãnatur vtrum possit in causa nõ*
9 *obstante except. banni. ¶ Item si mulier cepit agere † cõtra maritũ vergentẽ ad inopiam. ꝛ maritus moriatur an iudicium expiret. vel si mulier decedat an statim heredes ꝛ eius possint agere statim vel debeat expectare tempus legale. ¶ Jtẽ si mulier agit propter inopiam viri ꝛ viro superueniat hereditas locuples an*
10 *cesset iudicium. Et an superueniente legitimo † accusatore cesset*
11 *inquisitio iudicis. An pater teneatur † recipere dotem pro filio ꝛ se pro ipsa obligare. ff. e. l. fi. §. fi.*

Hec clausula. *Jd est materia de suspect. tut. By. ibi per necessaria. i. valde necessaria. By. ibi quotidie est ꝛ ideo diligenter tractanda. vt. ff. de liber. d. legatis. ꝛ expone quotidie ꝛ frequenter. sic ponitur. ff. si cer. pet. l. certi cõdicto. §. fi nummos. aliter accipitur. ff. de aqua quotid. ꝛ esti. l. i. Et vide in alphabeto. Jbi vnde. i. a quo iure. By. ibi apud quos. i. iudices. Dynus. ibi postulari. i. accusari. By. ibi suspecti crimẽ. i. accusationem criminis de suspecto. By. ¶ Jn glo. i. in fi. vel dic ex prohibitione legis. ff. tabularũ. vt extra de constitu. c. nã cõcupiscẽtiam. Ja. in gl. quia ergo de consti. ibi per libellum. vt. ff. de accu. i. libellorum. ibi vel veritas ibi loquitur. ꝛ. ff. ea. l. §. fi. ꝛ. l. seq. ꝛ. l. tutori. §. tutor qui ad alimenta. ꝛ. §. seq. ꝛ. l. seq. Dynus. ibi. §. si quis. ꝛ se debet intelligere ad penam talionis, vt. ff. ad turpil. l. j. §. calumniatoribus. ꝛ. C. de accu. l. fi. vbi de hoc satis dixi. ꝛ de calum. l. ñ. By. Qõ intelligẽ cum solenniter per accusationẽ procedatur nõ vbi per inquisitionem, vt. C. qui accu. non pos. l. qui de crimine. ꝛ licet subscripto et pena talionis locũ habeat non tamẽ per turpilli. vt. ff. ad turpil. l. j. §. suspecti. ꝛ põt esse ratio q; minus crimen est desistere ꝙ prosequi, vt. C. de his qui. vt indig. l. alia. tho. loquitur ergo dictus. §. suspecti in tergiuersatore. i. in eo qui desistit ab accusatore non in calumniatore qui calumniose accusat ꝛ perseuerat vsq; ad sentẽtiam ꝛ succũbit. iste enim magis delinquit. vt. ff. de preuarica. l. ij. in fi. ꝛ. o. l. fi. C. de accu. By.*

Damus. *Nominat eos qui possunt de suspecto cognoscere ꝛ remouere an vero fi. an autem loquitur de his qui possunt solum cognoscere ꝛ non remouere. Dynus. ꝛ dicit us. i. iurisdictionem. Dynus. ibi postulari. i. accusari. By. ibi proconsulis in pronuncia. By. ibi: mandata iurisdictione. i. legato suo. By. ibi ad eũ. i. legatũ suum. By. ibi mãdet iurisdictionẽ. i. generaliter in vrbe romana. Dyn. ibi in prouincia. i. in prouincia. in processu le vel eius legato qui regit prouinciã. quid de legato presidis dic vt in glo. By. ibi cognoscere ꝛ suspectam. By. remouere. By. in glo. si dicat ibi vel potest hoc placet. By. ibi nõ põt de legati quidam nõ habent nec ꝛ male. Sed tamen hec in contrario reprobatur. Dyn. ¶ Jn eadem gloss. in fine. non obstat institu. eodem in princip. vbi videtur concedi legato procõsulis quod possit habere suspectũ quia duplex est remotio. vna que tacita legis potestate conceditur. scilicet eo ipso quod aliquis accusatur de suspecto remouetur ꝛ interdicitur sibi administratio. quia lex presumit quod amodo male administraret vt probatur. C. eod. l. eum. et hec remotio cuiusq; competit qui possit de suspecto cognoscere vt hic. est ꝛ alia reprobatio que fit per sententiã diffinitiuã causa plene cognita ꝛ accusatione probata ꝛ hec remotio non cõpetit legato proconsulis vt. ff. ad turpil. l. prima. §. suspecti. ꝛ tamen cognoscit. sic ꝛ alibi qõ quis cognoscit ꝛ non preiudicat de eo qõ cognouit: vt si preses pronuncie quando est absens mandat merũ imperium. i. quo ad cognitionẽ. vt. ff. de officio eius cui mãdata est iurisdictio. d. l. oyn.*

Ostendimus. *Omne animal fuit i arca noe. h. d. alle. §. fin by. q. d. oẽ genꝰ tuto-*

ris potest de suspecto accusari. ibi fieri possunt. i. accusari. Dyn. ibi omnes tutores causam suspicionis committentes. Dyn. ibi parendum in hoc. f. quia remotus non infamatur. By. Jn glos. imo videtur in fin. vel illud quãdo petitur remoueri propter dolum quo casu non remouetur sed curator adiungitur ne fiat infamis. sed quando propter culpam tunc remouetur q; infamis tũc non efficitur. By.

Consequens. *Jbi quasi publicũ. i. quasi est expressiuum veritatis. vt no. ff. e. l. de creto. ꝛ de publ. iud. l. j. vel dic ꝙ est diminutionis nota. nec est ei est vere publicũ crimen q; tunc mulieres nõ admitterẽtur. vt. ff. de accu. l. qui accusare. que tamẽ admittuntur vt sequitur ꝛ procu. vt. ff. de procu. l. nõ solum. §. fi. qõ nõ esset publicum. vt. ff. de pub. and. l. pe. §. ad crimẽ. ꝛ vide instit. e. §. cõsequens. Jbi parere als cõpetere. By. ibi ad hoc. i. ad accusationem suspecti. By. ibi intelleget f. pretor. By. ibi continere. i. sustinere Dyn. Jn glo. vlti. ibi. C. de accu. imo est in ti. qui accusa. nõ possunt. Old.*

Si quis de plebeis. *Jbi atrociora in tute la. i. circa tutelam. et dic atrociora qui mirantur. ff. e. l. tutor. §. tutor qui ad alimenta et §. seq. By.*

Libertus. *Jn gloss. j. in fine. Sed dic vt ibi not. C. de liber. et eorum liber. l. fi. Dynus. Jn gloss. vltima. ibi. C. e. imo est in ti. de admi. tuto. By.*

a **Tutor quoq;.** *Jbi eorum. f. pupillorũ ꝛ patronorũ. By. ibi sed dic vt ibi no. C. de libe. ꝛ eorũ. ibi. l. fi. By. in gl. vlti. ibi C. e. imo est in tit. de admi. tuto. By.*

a ¶ Tutor. adde qõ ista. l. facit ad ea que no. per Bart. in. l. j. §. j. cũ addi. de no. operis nun.

Tutor quoq;. *Jbi cõi. f. pupillorũ ꝛ patronorũ. By. in fine sed si patronus. vbi ratio legis prohibẽs ꝛ permittentis in eadem persona cõcurrunt magis prohibẽtis ꝙ permittentis ratio est attendenda. similis inductio. C. de ser. l. vl. Ol. Jbi emergat ad damnum libertorum nisi pupilli. By. Jn gl. ibi postea restitutus. Als. vt instit. quibus mo. tutela finitur. §. sed ꝛ ea prius. Old. Jbi qui. mo. tute. fi. quidam habent qui. mo. est. infir. ꝛ male. By. in gl. i. dicere. in fi. Sed illa regula locũ habet qñ habeat excep. obijcientis. §. nil dolosius dolosio est dolum passus. sed de dolo contra extraneũ cõmisso puta contra pupillum nõ excipit vt hic. Oldra. in glo. ergo si omittant in fin. Sed dic vt ibi no. ff. d. l. ingratus. ꝛ. l. §. By. in glo. scilicet pupilli. ibi de publi. iudi. imo est in ti. de accu. By. ibi non tamen eum accusat ꝛ fit actio famosa conceditur liberto contra patronũ alieno nomine vt. l. quettitum. sed non excusatur vt hic. By. in ea glan. fi. vel dic qõ liberti vna cum patrono erant tutores ꝛ dic ꝙ non possunt patronum accusare. vt. C. e. l. j. Jac.*

b ¶ Remoue re. adde tex. fing. in fini li in. l. iij. C. de procu. secũdum Bart. ꝛ Lndo. ro. cõsi. cccxvi.

Non tantum. *Jtem videtur casus ff. de publi. iudic. l. ordo. quia sicut erat olim necessaria solennitas ita hodie ea sublata nihilominus durat effectus. vt ibi ita in casu proposito per consuetudinẽ vel statutũ quasi accusatio fit sublata vt plurimũ ex inquisitione procedat probatur ex cõiunctiõe*

a **Damnatus** per inquisitionem an sit infamis.
2 Sententie forma non est inspicienda sed solum causa illius.
3 Causa criminis est attendenda ꝛ non forma sententie.
4 Procurator si falso agit causam coram iudice tunc iudex potest illum extra ordinem punire.

Preterea. *Jbi quod scilicet sine accusatore possit de suspecto cognoscere ꝛ suspectum remouere. b By. ibi ꝛ non erit ꝛ tunc infamis que glo. non est ad ibi secundum Bynum. ex qua colligitur † quod damnatus per inquisitionem non fit infamis sed certe similis glo. est. C. de modo multarum. l. j. vbi de hoc tetigi ꝛ latius in. l. hic in glossa allegata. C. si tutor non gesserit. l. i. ꝛ quod dixi. ff. de his qui no. infamia. super rubrica. quod intelligit hic Dynus etiam si damnatus foret de crimine publico ex inquisitione quod non efficiatur infamis. et ideo non repellatur a testimonio a quo repelluntur infames. vt ff. de testibus. l. iij. §. j. ad. cum similib. Et est hodie valde vtile scire propter inquisitiones que fiunt hodie continue ex forma statutorum ꝛ consuetudinum. Dynus. ꝛ ita consulunt omnes de facto consultus. vt dixi dicta. l. i. C. si tutor non gess. ¶ Sed contra*
2 *hanc opi. omni ꝛ glosse facit † quia non forma sententie sed causa consideranda est. vt. ff. de re militari. l. iij. §. ad tempus. ꝛ. ff. de his qui no. infa. l. ictus fustium. ꝛ ideo si causa ex qua procedebatur per inquisitionem erit talis que infamat damnatus ex ea erit infamis ꝛ repelletur a testimonio alias non. Jtem videtur casus ff. de publi. iudic. l. ordo. quia sicut erat olim necessaria solennitas ita hodie ea sublata nihilominus durat effectus. vt ibi ita in casu proposito per consuetudinẽ vel statutũ quasi accusatio fit sublata vt plurimũ ex inquisitione procedat probatur ex cõiunctiõe*

Universidad de Deusto
Biblioteca

dnarum legũ de his qui no.infamia.l.quid ergo ad.l.ſi tutor nõ geſſerit rñ.q; nõ dicitur q; nõ ſit infamis ſz qõ penã euitat ſic denũciando ⁊ iſta eſt veritas ꝑm quoſdã. Dy.tñ tenet vt predicti q; nõ ſit infamis nec a teſtimonio repellatur. ¶Et predicta rñ.ad l.ſi tutor nõ geſſerit.nõ videtur bñ ſufficere nec tollere.l.illã. Quare An.de piis dicit qõ vbi dicit tutorẽ debere prouidere pupillo nõ intelligit vt petat cõtutorẽ remoueri in iudice inquirẽte nã tũc eſſet infamis cũ ipſa remotio ob dolũ ſit cã infamie vt.ſ.e.l. in ſi. ¶Sed peteret tunc adiungi curatorẽ ⁊ ceſſabit infamia vt.ſ.eo. l.ſi tutor.ſed pro gloſſ.facit.C.de teſti.l.nullum ⁊ qõ ibi not.et de hoc etiã ibi tãgitur p dy.ſ.de act.⁊ obl.l.ceſſat ⁊ hec ſunt memorie cõmẽdata. ¶Opi.Dy.⁊ gloſ.obtinni apud magnos peritos ſz rõnes in cõtrarium multũ cogãt ⁊ maxime ratio† q; cauſa criminis ⁊ nõ forma ſententie ſit attendẽda cõtra quam tamẽ facere videtur.ꝯ de penis.l.q; ad ſtatum vbi attenditur ſentẽtia ⁊ non genus criminis.in gloſ.qui ⁊ preſes dicitur ibi communia ſe tanꝯ coram iudice.⁊ ſic nota q; iudex poteſt punire de delicto coram ſe cõmiſſo etiã ſine accuſatione ⁊ pro hoc.C.de teſti.l.nulli vbi de hoc dixi.licet quidã dicũt ſpeciale in teſte falſo qõ nõ credo qz rationem ſpecialitatis nõ video.et facit etiam ſi procurator †falſo ageret cauſam coram iudice vt iudex poſſit eum punire extra ordinem crimine ſtellionatus ex dolo coꝛã eo cõmiſſo vt.ſ.de crimine ſtellio.l.ũ.⁊.ih. ¶In eadem gl.ibi.ꝯ.ſi publico.ex quo.ꝯ. ⁊ iſto.ꝯ.preterea dicũt quidã q; iudex in omnibus delictis põt p viã inquiſitionis ꝓcedere ⁊ dicũt eſſe expreſſum in aut.de collatꝯ.ꝯ.iubemus.⁊.ſ.de offi.preſidis.l.cõgruit.ſed falſum eſt per.l. de mune.⁊ hono.l.reſcripto.ꝯ.ſi qs accuſatorẽ.⁊ hoc eſt ſpeciale in crimine ſuſpectivt hic pẽz ergo in cõtrarium eſt ius cõe.nõ ob.ꝯ. inbemus q; qõ ibi dicitur per ſe inquirant exponi dz.i.nõ per delegatũ cũ cognitio queſtionũ criminaliũ nõ poſſit delegari vt.ſ. de officio eius cui manda.eſt iuriſdictio.l.i. Non ob.l.cõgruit.que intelligitur ꝑm determinationẽ dicti.ꝯ.ſi quis accuſatorẽ.vel dic q; inquirere põt modis tantũ a lege cõceſſis vt per accuſatorẽ vt d.ꝯ.ſi quis accuſatorẽ vel officialibus nũciantibus vt.C.de accuſa.l.ea quidẽ vbi de hoc ſatis notaui ver.i. vtrũ iudex in qualibet crimine. Item ſi malefactor ſibi offerat vt.C.de maleſi.⁊ mathe.l. ſi.⁊ de cõdi.cauſa data.l.penulti.⁊ alĩs modis qui reperiantur a iure cõceſſi ⁊ de hoc no.⁊ dixi.d.ꝯ.ſi publico ⁊ per Inn.de offi.iudi.c.i.⁊ de accuſa.qualiter ⁊ quãdo leo.d.in Spec.de inquiſitione ⁊ in gandino qualiter in crimine procedatur per inquiſi.

a ¶Hunc videam⁹. Add de q; not.in aut. minores.C.q da. tuto.poſſ.p Alib. vbi dicit hũc.ꝯ.eſſe correctuz.

Hunc videamus. ª Ibi aut ob dolum ſi for ad trebel.l.reſtituta in princip. Jacob.ibi in tutela.i.tutele adminiſtratione.dy.ibi craſſatus ſit.i.dolo aliquid fecit.dyn.⁊ habetur hoc verbum inſt.e.ꝯ.penul.aliter ſumitur.ſ.de penis.l.capitaliũ. ꝯ.craſſatores.⁊ vide in alphabeto ibi pupille.i. ad pupilli damnum.Dy.ibi q; tutor eſſet.i.ante q; eſſet hereditas adita vel poſt eam aditam ante apprehenſam poſſeſſio.Dyn.ibi,ſi minus.i. ſi crimen expilate hereditatis locum non haber cum adita ſit hereditas.Dy.in gl.cum ſubtraxit in ſi.vel melius dic qõ aut deliquit ante q; eſſet tutor aut poſt q; fuit tutor: ſed ante adminiſt.vel poſt q; fuit tutor⁊ adminiſtrabat. Primo caſu loquitur hic.ſecundo ⁊ vltimo loquitur contrarium.Dyn.

b ¶Si tutor. Adde in ſi. per Bar.in l.ſi miles.ꝯ. fin.de adul. in.l.cum tabulis.ꝯ.i.de his quibus vt indig.

1 ¶Tutor⁊ prelatus ꝓpter negligentiam remoueri debent ab adminiſtratione.
2 Lata culpa in crimmalibus dolo equiparatur.

Si quis abfuturus. Ibi vtili actione.ſ.tutele. ibi conueniri ſi habeant tutores qui eum conueniant.Dynus.in gloſ.prima curatorem in ſi.vel dic ꝓpzie vt ibi no.⁊ patet hic q; tutela finitur hic ad tempus vt dicitur in ſequenti gl.⁊ ideo non ob.regula tutorem habenti.Dy.

Si curator. Ibi conueniri poteſt acti.negotiorum geſt. vtili.Dy.

b **Si tutor.** ᵇInimicus ibi quia iuſta cauſa ⁊ ſic videtur q; ſit in arbitrio pretoris cauſam examinare ſic ⁊ in cauſa ſuſpicionis iudicis vt extra de offici.delega.c.ſuſpicionis.Jaco.⁊ ex hac litera reprobat Dynus gloſſ.hic poſitam que dicit qõ ſi tutor eſt inimicus fratris vel aliorum tranſuerſalium q; non repellatur.⁊ ad hoc etiam allegat.C.de exco.tut.l.humanitatis.Dy.

Seuerus eſt autem. Ibi nihil egiſſe id eſt venditio non valet ipſo iure.Dynus. ¶Et breuiter dicit quod tutor fraudem committens licet effectum nõ habeat punitur ac ſi effectum haberet.Oldra.

Tutor qui ad alimenta. Ibi non ſaciat per contumaciam.Dy.ibi remittendus vt extra ordinem puniatur.Dy. ibi remouebitur ſcilicet tantum.Dy.in gl.nec ibi alĩ ſubaudiunt hoc placet.Dyn.ibi in aliqua dignitate. Not.qõ humilis dicitur quilibet qui caret dignitate.ꝓ hoc.ſ.e.l.i.ꝯ.ſi quis de plebeis.et C.vt nemo priuatus.l.ũ.Jac.⁊ de nupt.l.humilem.ex quo etiam no.quod magis punitur humilis q; in dignitate poſitus.contrarium tantum in vltima.l.reperitur vnde dic quod aut ille qui eſt in dignitate committit aliquid quod eſt in contumeliam officij dignitatis ſue et tunc plus punitur quã alius vt.C.de epiſcopis⁊ clericis.l.preſbyteri vbi de hoc plene dixi.aut aliquid quod non eſt in contumeliã dignitatis ſue et tunc minus vt hic et concord. hic in glo.allega.Et ad hoc bene facit.ſ.de penis.l.quedam. Dy. ⁊ ibi de hoc latius dixi ⁊ d.l.preſbyteri.

Is tutor. Qui cõſideranter.i.ſine liberatione ⁊ ſic lata culpa.Dy.

Nunc videamus. ª Ibi aut ob dolum ſi for re.⁊c.ſimul ſubaudiũtur.ſ. ad trebel.l.reſtituta in princip.Jacob.ibi in tutela.i.tutele adminiſtratione.dy.ibi craſſatus ſit.i.dolo aliquid fecit.dyn.⁊ habetur hoc verbum inſt.e.ꝯ.penul.aliter ſumitur.ſ.de penis.l.capitaliũ. ꝯ.craſſatores.⁊ vide in alphabeto ibi pupillo.i. ad pupilli damnum.Dy.ibi q; tutor eſſet.i.ante q; eſſet hereditas adita vel poſt eam aditam ante apprehenſam poſſeſſio.Dyn.ibi,ſi minus.i. ſi crimen expilate hereditatis locum non haber cum adita ſit hereditas.Dy.in gl.cum ſubtraxit in ſi.vel melius dic qõ aut deliquit ante q; eſſet tutor aut poſt q; fuit tutor: ſed ante adminiſt.vel poſt q; fuit tutor⁊ adminiſtrabat. Primo caſu loquitur hic.ſecundo ⁊ vltimo loquitur contrarium.Dyn.

1 ¶Tutor⁊ prelatus ꝓpter negligentiam remoueri debent ab adminiſtratione.
2 Lata culpa in crimmalibus dolo equiparatur.

Qui ob ſegnitiam. Nota quod dicit gloſſ. qõ iſta verba idem ſignificãt ⁊ quod eſt inculcatio vocabulorum ⁊ alias eſt inculcatio vocabulorum in.l.certi condictio in principi. ſi certum petatur. ¶Quandoq; tamen iſta vocabula aliam ſignificationem habẽt vt ex alphabeto in qualibet ipſarum dictionum reperies et maxime dictione ſegnitia.ibi abeat id eſt recedat ⁊ debet eſſe ſcriptũ ſine aſpiratione vt.ĩ.l.proxima.ibi eſtimatione.id eſt fama. Dynus.ibi ei adiunxerit.ſcilicet curatorem.Dynus.⁊ no.†quod tutor ꝓpter negligentiam remouetur ab adminiſtratiõe ſic ⁊ prelatus.gviij.queſtiõe tertia.c.vltimo.⁊ iudex.C.de officio prefecti preto.oii.l.ſi quos vbi de hoc plene dixi in gl.⁊ ob negligentiam †ibi.l.in lege.ſed in criminibus lata culpa videtur dolo equiparari vt.ĩ. ſi quis teſtamento liber eſſe iuſſus fuerit.l. prima.ꝯ. nõ autem ſed ibi quantum ad actionem inducendam ſecus quo ad effectum inducte.Dynus.de hoc vide quod nota.⁊ dixi plene dicta.l.iulia.de ficar.⁊.ĩ.de verborum ſignificatio.l.magna in gl. vltima ibi agnatus tutor qui fraudem commiſit. Oldrad.ibi vel patronus.l.pupilli.Old.

c ¶Hec enim. ᶜLauſe que non cadunt in nomen doli.Dynus.et que poſite ſunt.ſ.proxim o.ꝯ.Oldra.ibi integra eſtimatione.i.fama.Dynus.vt.ĩ.de va.et extraordi.cog.l.cognitionũ. ꝯ.eſtimatio. Oldr. ibi abeat id eſt recedat ⁊ ſcribitur ſine aſpiratione vt dixi.ſ.ꝯ.proxi.Dy.ibi appareat de extimatione.i.vtrum ſit infamis vel nõ. Dy.ibi habent.l.remotum cauſa nõ adiecta. Dy.in glo.i.in ſi.que non cadunt in nomen doli ſed culpe.Dyn. in glo.ſic.ſ.in ſi.ſed dic vt ibi nota.⁊ dicto.ꝯ.ignomine. Dynus. ⁊ Ja.de bel.⁊ pro hoc.ſ.de euict.l.hoc iure.⁊.l.ſed ⁊ ſi ex trunco, in glo.diſtinguit ibi ſi ex teſtamento ⁊ de penis.l.ſi preles verſic. quod ſi non diſtinxerit.Dy.⁊ vide quod ibi no.⁊ dixi ⁊ allegatur hic.l.q; cauſa ſit inſerẽda in ſententia.per hoc.C.de iudic.l.properandũ.ꝯ.illud proculdubio vbi de hoc dixi.ĩ.de iure ſi.l.ſenat⁹.et de verborum obligatio.l.qui rome.ꝯ.duo fratres. vbi etiam de hoc tetigi.in contrarium poſſet etiam adduci hec.l.et dictus.ꝯ.ſi

ignominia.ſed communiter conſuenit dici aut ſententia eſt abſolutoria ⁊ tunc eſt neceſſaria vt ſit ſaluum ius actori in eo q; nõ deducitur in abſolutionem vt dictis.ll.⁊ arg.ꝯ.de euict.l.minor.alĩs minoꝛ.ꝯ.ſi ſeruus.ſi non eſt condemnatoria nõ eſt neceſſaria vt in contrarijs nam in cõdemnatoria ſemper intelligitur cauſa expreſſa que expreſſa fuit in libello vt.d.l.ſi preſes.j.de penis. Dy. Sed certe idem videtur in abſolutoria vt ea que fuit in libello vel 2
ꝓſecutione expreſſa videatur adiecta ⁊ vltra non extendatur vt ꝯ.de adminiſtra.tut.l.lucius.ꝯ.de tuto.j.de lega.l.lucius.ꝯ.ſi pro me.quare dic vt dixi.d.ꝯ.illo proculdubio.⁊.ꝯ.duo fratres,

Si pretor. Coram quo petebatur remoueri vt ſuſpectus.Dynus.ibi nõ remouerit.ſ. tutores. Dy.in glo.imo videtur ibi quia hoc petebatur:nam verba ſententie debent adaptari ad formam petitionis vt no.Azo.in ſumma de auto.tuto.Ja.⁊ probatur.ꝯ.communi diui.l.vt fundus.C. de fideicom.libe.l.ſi.Jn eadem gloſſ.ibi iudex prohibuit.⁊ ſic no. vnum peti ⁊ ſuper alio iudicari ſunt enim hic diuerſa vt not.ꝯ.de adminiſtratio.tuto.l.⁊ ſi plaribus.Sed hoc ideo quia et hoc ex officio ſolo vel melius quia interdictio adminiſtrationis de qua iudicatur ſub petito id eſt ſub crimine ſuſpecti continebatur. Oldra.

Qui nihil. Heſſerunt id eſt gerere non inchoauerũt. Dy.ibi ignaniam.i.latam culpam. Dy. cuius finis eſt ignorare qõ omnes intelligunt vt.ĩ.de verbo.ſign. l.late.ibi negligentiam.i.culpam leuem. Dyn. ¶Sed ꝓpter dolum verum vel ex contumacia preſumpta bene poteſt remoueri ⁊ ſic loquuntur omnia cõtraria. Dy.⁊ dic vt no.C.e.l.ũ.in gl. poteſt ita intelligi ibi.C.e.l.preſes in prin.l.i.nihil valet quia etiã accuſari poſſunt ꝓpter dolum in ceſſatione cõmiſſum vt in pre alle.l.ũ.C.e.⁊ ibi no.Dy.vt.j.hac eadem glo.i.ibi vel nõ poteſt ex verbis hec approbatio.Dy.

Suſpectus. Ibi nũc offerat.ſ.eo tempore quo petitur remoueri vt ſuſpectus. Dyn.Ibi ſaluam fore qõ erit remoto tutore ſuſpecto.⁊ dicit Dyn.qõ hec dictio fore communiter vacat.Sed multi habent.Dy.ibi collegam ſuum male adminiſtrantem.Dyn.in glo.prima ibi ſatis legi poteſt tamen litera eſt recta hoc modo.ſuſpectus fieri is quoq; qui ſatiſfecit vel nunc offerat ꝛc.in glo.quam poteſt in ſi.petere in iudicio ratione actus cum tutore non poteſt vt ibi.ſed vt remoueatur tanꝯ ſuſpectus repetere poteſt vt hic.Dy.

Qua ſarcidatio. Ibi: graſſandi.id eſt male agendi vel male adminiſtrandi:vt.ꝯ. eodem.l.ũ.ꝯ.nunc videamus. vbi de hoc ibi iure familiari.i.in patrimonio ⁊ bonis pupilli.Dy.

Impuberibus. Suſpectos tutores vel curatores ſuos. Dy.ibi ex cõſilio. facit ad illud qñ debet fieri ex conſilio vtrum aliter factum valeat. de quo plene dixi.ꝯ. de adminiſtra.tuto.l.quidam decedens.ꝯ.papi.in glo.amicorum ibi neceſſarij mei venerunt ad me.⁊ probatur hec expoſitio.o.l. pietatis in ſi.C.e.⁊.ꝯ.de inſti.⁊ iur.l.ſi.in ea.gl.in ſi.Sed dic vt ibi no.⁊ plenius.j.ad trebel.l.i.ꝯ.fuit queſitum.Dy.vel dic quod ibi regulare hic caſuale.Jac.

1 ¶Furtum dicitur aliquid ꝓpzie quod caſu non eſt furtum.
2 Contumax⁊ fugiens an habeatur pro cõfeſſo.⁊ ex ſola cõtumacia quis doloſus preſumitur.

Si fraus. Per tutorem in adminiſtratione tutele cõmiſſa.Dy.ibi prope fraudem accedit quãtum ad inducendã remotionẽ ſuſpecti ſed nõ quãtum ad effectũ remotionis nã remotus propter dolũ eſt infamis ſed nõ remot⁹ ꝓpter latã culpã. Dy.vt.ꝯ.e.l.hec eſt ⁊ not.ꝯ.l.ũ.ꝯ.ſi. ¶Et ideo notabiter dicit litera prope fraudẽ qz nõ eſt tãti effectus quantũ 1
fraus ſit.⁊ alĩs dicit aliquid eſſe ꝓpzie furtũ† q; caſu nõ eſt furtũ vt.j.de fur.l.inficiãdo in prin.⁊ in delic.etiã lata culpa nõ equiparatur dolo vt hic in gl.no.⁊ in.l.in gl.alle.j.de fic.l.in lege.ver. de hoc plene dixi ⁊ no.etiã ⁊ dixi.j.de ver.ſig.l.magna negligentia. Jbi aduerſus eos.ſ.tutores. Dy.qui adminiſtrant inchoauerunt vt differat ab vltimo verb.legitur. ibi decernatur.ſ.pupillo. Dy.ibi ſuis rebus.i.ſuarũ rerũ deteriatiõe que träſſertur in miſſum in poſſeſſionẽ. Ol.careant.ſ.tutores ⁊ q; ſequitur reiq; expone q; pro ⁊.percipitur.ſ.in illa eſt⁹ vt inittatur rei ſeruãde.i.cuſtodiẽde ꝛc. Dy.ibi eius.ſ.tutoris.dy.ibi futura ſunt.ſ.in bonis illi⁹ tutoris qui cõtumaciter abeſt in cuius bona facta eſt miſſio cauſa rei ſeruãde.dy.ibi curatore dato.ſ.bonis.o.dy.ibi nõ cõperaret et admi.nõ inchoat.dy.ibi qõ.ſ.vt remoueatur ſuſpect⁹ ille qui ꝛtu

maciter nõ compareat. Dy.ibi faciendũ eſt.l.ad remotionẽ procedẽdum inſpecto an latitet an ſimpliciter abſens ſit. Dy.in gl.ſ. lata culpa ibi de reg.iur.l.lata negligentia.iſta gl.corrupta eſt nã in tit.de reg.iur.nõ eſt aliqua lex que incipiat lata negligẽtia ſed glo.debet dicere de verb.ſignĩ l.late culpe.⁊.l.magna negligentia ⁊ de hoc ibi nota.⁊ dixi. ¶Ultimo no.q; ſepe allegatur iſte textus in glo.qõ cõtumax†⁊ fugiens habeatur pro cõfeſſo.pro hoc C.de omni agro deſer.l. locorũ dñi.ꝯ.q.j.ꝯ.plantis.⁊.C.de aſſer.l. conſiliarios vbi de hoc latiſſime dixi.Cõtra hoc videtur quia ex ſola cõtumacia nõ videtur cõtra aliquem ſuper principali crimine procedendũ ſed bona aduocari vt de bonis andiẽt vſq; ad annum vt.j.de requir.reis.l.anni ſpaciũ.de crimine vero ſemper quedit⁹ vt.e.ti.l.annus in ſi.ſo.dy.hic ⁊ multi qui eum ſequũtur dicũt vt.C.ti.l.annus in ſi.ſo.dy.hic ⁊ multi qui eum ſequũtur dicũt.Aut crimẽ eſt tale ſuper quo vt fiat cõdẽnatio requirit vera ⁊ aperta probatio vt eſt regulariter quodlibet crimẽ vt.ſ.de penis.l.abſentem.⁊ tũc cõtra abſentẽ non proceditur ſuper crimine principali ex ſola contumacia.⁊ ita loquitur.l.annus in ſi.cũ ſimilibus.aut eſt tale crimẽ in quo nõ requiritur plena probatio. Sz eſt tale ſuper quo iudex poteſt ad condẽnationẽ procedere ex ſola delicti ſuſpicione que oritur ex fuga vel cõtumacia vt eſt crimẽ ſuſpecti⁊ tũc cõtumax⁊ fugiẽs habetur pro cõfeſſo⁊ ex ſola cõtumacia⁊ fuga bene proceditur ſuper principali ad condemnationem qz cõtumacia facit dolum preſumi.⁊ ita loquitur hic.ſimile.C.de iura.calũ.l.ũ.ꝯ.ſi actor.⁊.ꝯ.ſi naute reno. Dy. Et faciũt predicta ad queſtiones bannitorum ex contumacia virũ habere debeãt pro cõfeſſis de quovide plene vt dixi.d.l.cõſiliarios.C.de aſſeſſo.de epiſc.⁊ cleri.l.raptores.⁊.j.de cuſtodia reoꝝ.l.ſoluus in glo.eſt ergo hoc regulare.de hoc no.ꝯ.de admini.tuto.l.cyrographis ⁊ plene dixi.C.de dolo.l.dolum in glo.vitũ.in fin.⁊ hoc placet Dy.

Suſpectum. Plus valẽ boni mores q; dignitate.h.d.

1 ¶Lex ſi tutor aliquo vinculo diſponit tutorem nõ remoueri ꝓpter conſanguinitatem ſed ſolum ei curatorem adiungi.
2 Tutor pupillo ſanguine coniunctus ſi poſtulatur ſuſpectus nũquid lite pendente interdicetur ei adminiſtratio.

a **Si tutor aliquo vinculo.** Ibi videat q; male in adminiſtratione ſe habeat.dy. Et notabilis eſt hec lex que ꝓpter coniunctionẽ vel conſanguinitatẽ† diſponit tutorem nõ remoueri ſed ei curatorẽ adiungi ſed quid ſit ſi talis tutor† cõiunctus pupillo poſtuletur ſuſpectus nunquid lite pendente interdicetur ei adminiſtratio. videtur qõ ſic vt.C.e.l.eum.vbi indiſtincte dicit adminiſtrationez interdici tutori poſtulato ſuſpecto.⁊ de hoc ibi no.⁊ dixi.pro hoc inſti.e.ꝯ.ſi ſuſpectus.⁊.j.de ſola.ꝯ.qõ ſi forte.ꝯ.i.⁊ qi omnis generis tutores poſſunt dici ſuſpecti,vt.ꝯ.e.l.i.ꝯ.oſtendimus ⁊ fruſtra poſtularetur tutor legitimus ſuſpectus ſi ei adminiſtratio non interdiceretur lite pendente.in contrarium eſt hic.l.que dicit etiam ſi ſuſpectus ſit eum non remoueri ſed ei curatorem adiungi multo ergo minus lite pendente debet ſibi adminiſtratio interdici cũ adhuc dubium ſit vtrum ſit ſuſpectus vel non.⁊ predicta iura in contrarium allegata intelligant in alĩs tutoribus ſed pnto verũ eſſe qõ ſibi interdici poſſit nam qõ hic dicitur de curatore adiungendo ⁊ eo non remouendo conſilium eſt vt hic tangit in gl.⁊.ꝯ. ea.l.i.ꝯ.oſtendimus.⁊ inſtit.eo.ꝯ.oſtendimus.ver. quod ſi patronus.⁊ pro hoc bene extra de officio deleg.c. venerabili. ſed pone q; iudex pronunciauit talem tutorem ſuſpectuz⁊ in ſententia nõ declarauit eum amouendũ nec ei curatorem adiungendũ nũnqd habebitur p amoto. Dnto q; ſic p iura predicta ſz nũquid interdicta dicaꝯ adminiſtratio tutori poſtulato ſuſpecto ſtatiz ipſo iure data accuſa.an ſit interdicenda a iudice.⁊ puto qõ a iudice ſit interdicenda.ar.ꝯ.e.l.ũ.ꝯ.preterea. ¶Item quero nũquid idẽ ſit in mõdo aldo mulierum de iure lombardo vt ſibi interdicatur adminiſtratio ſi accuſetur de ſuſpecto.dic quod ſic vt in lombarda qualiter mondoaldus amittat medium.l.ĩ.⁊ ibi in gl.karoli. ſed an idem in alĩs prelatis officialibus⁊ adminiſtratoribus vt ſi accuſentur q; ſuſpecte gerant eorum officia debeat ſibi interdici ad miniſtratio.⁊ videtur qõ ſic per iura predicta ſi accuſantur ex tali cauſa qua probata remoueri debent ab officio vel prelatura⁊ pro hoc facit gl.que eſt.ꝯ.de procu.l.que omnia ſuper verbo mentiri ⁊ in brocardis azonis communia agentium ⁊ conuenientium rubricella que conuenitur ꝛc.⁊ vide qõ de hoc dixi.o.l.eum.C.e.⁊.j. de mune.⁊ hono.l.reus delatus alĩs incipit delatus reus.

1 ¶Suſpecti pena an imponatur in abſentem.
2 Actus idem an poſſit eſſe immediata cauſa pene ⁊ premij.

Decreto. Ibi futuri tpis qõ eſt poſt remotionẽ. dy.ibi in futuri.ũ.i.poſt remotionẽ vl de negatã adminiſtrationẽ.dy.in gl.ibi.ꝯ.ſin.vbi de hoc di

Universidad de Deusto
Biblioteca

xi. ¶Dicas tamē qō hec gl.nō bene dicit qō sit contra regulam illius.§.ad crimen.qr tutoribus suspectis imponitur pena minor relegatione vt.ff.eo.l.iij.tutor.¶.§.tutores. ¶Item pena suspecti
1 †imponitur in absentem vt.ff.eo.l.iij.§.preterea.¶.§.tutor qui ad alimenta.ergo in tali crimine ex parte accusatoris potest interuenire procurator.q̄hoc est qō dicit tex.o.l.nō solum.§.fi.non facile accusabitur ꝛ cōtrarium notetur.j.tit.prox.l.plane si in exilium. Vbi qui sibi ascribunt in testāmēto.l.j.sed ibi nō consequitur pena sed tantū cōmodum eius q̄ sibi ascripsit ꝛ ideo nō bene allegatur eo autem casu quo cōsequeretur pena non cōsequeretur cōmodum relicti cum sit pro nō scriptus vt.j.de falsis.l.diuus et de his qui pro non scriptis habentur.l.fin. Dyn.circa hoc dic q
2 idem actus †nō potest esse causa immediata pene ꝛ premij vt.o.l.siue hereditaria vbi de hoc no.ꝛ plene dixi.j.de interdictis ꝛ relegatis.l.relegatorū.§.fi.ꝛ.l.seq.C.de cur.l.ne quis ꝛ de here.l.curiales sed causa mediata esse potest ꝛ remota.delictū est est causa pene pena vero causa inhabilitatis alicuius actus vel officij inducendi. inhabilitas vero causa remotionis ab actu.remotio vero est causa exemptionis ab onere imminente occasione ipsius actus vel officij vt hic ꝛ.j.ti.prox.l.sed ꝛ milites.§.sed ignominia. Sed cōtra predicta videtur.j.de his qui.vt indig.§.l.i.nisi delatio est quasi proxima causa pene ꝛ premij sed diuersitas personarum ꝛ rerū tollit cōtrariū.Dy. ¶Et de hoc vide per eundē Dy. extra de reg.iur.c.qō ob gratiam.li.vj. ¶Item cōtra predicta videtur.ff.de ritu nup.l.si quis tutor.ff.relpon.Ol.ꝛ predictā so.tra
3 xit Dy.ab Azo.in brocardis de penis ꝛ maleficijs.rubricella nō debet quis ex eadem re penā ꝛ premium cōsequi.ꝛ eandē sol.in effectu tradit hic Jaco.de bel.dicens sol.ſm Azo.hoc est regulare q̄ ex eodem facto de quo penam meretur nunq̄ consequitur premium immediate ꝛ hec regula nunq̄ fallit. ¶Sed contingit aliquādo q̄ post factum delictū consequitur aliqō cōmodum propter aliud accidens vt hic.Jac.de bel.

1 ¶Statuto stante q̄ querele bannitorū nō audiantur an procurator possit in causa iam cepta pro bannito procedere.

2 ¶Mulier si incepit cōtra maritum de dote eo qō maritus vergebat ad inopiam ꝛ maritus moritur an sit audienda.

3 Judicis officiū an cessare habeat accusatiōe legitia supueniente.

a ¶Post finitam. a Illud qō impedit ab imitio iudiciū inchoari superueniens postea tollit iam inchoatū.h.d.ad hoc.§.sol.na.l.si mulier diuerteret.ꝛ rerum amo.l.vl.ꝛ in quali bet earū tetigi ibi recepta.i.inchoata anteq̄ finiretur tutela.Dynus. Et potest adduci hec lex ad multa. Primo si aliquis constituit procuratorem qui act.intentauit lite pendente fecit alicui iniuriam constituens procu.propter quē est bannitus queritur cuz
1 †statutum sit in ciuitate q̄ querele bannitorum non debeant audiri vtrum procurator possit procedere plus in causa non obstante dicta except.ꝛ videtur q̄ sic:qr multa impediunt facienda que nō impedīūtiā facta vt.§.de bis qui sunt sui vel alieni iuris.l.patre furioso ar.ad idez.l.si quis postea.§.de iudi.j.de vacatiōe munerum.l. pretor.C.si post actam causam ꝛ ad municip.l.incola.ia publicis muneribus.finaliter tamen debet dici q̄ procedi in causa non debeat arg.huius.l.ꝛ.§.de liberis agno.l.ij.§.qr plauciani, de hoc dixi in questionibus statutorū vlti.parte rubricelle an bannum superueniens impediat in lite iam inchoata. ¶Item facit
2 ad aliam questionem.si mulier †incepit agere cōtra maritū actione de dote cū vergeret ad inopiā ꝛ pēdēte iudicio maritꝰ obīt,q̄ritur nunquid sit intendenda a capite actio de dote contra heredes.ꝛ hic est arg.q̄ sic.ꝛ.§.de condi.furti.l.si seruus sed argu.contra.§.de iudi.l.tam in contractibus ꝛ de act.ꝛ ob.l.sciendum.Dynus. Item quid ergo si mulier que petebat dotem a viro propter inopiam viri decessit lite pendente nunquid statim poterant heredes mulieris dotem petere an vero teneantur expectare tempus legitimum.de hoc habetur.C.de rei vxo.act.l.ita.§.exactio.ꝛ videtur q̄ statim argu.dicte.l.ex contractibus ꝛ.o.l.sciendum.sed cōtrarium est verum ar.huius.l.cum concor. Item facit si mulier petebat dotem propter inopiam viri ꝛ lite pendente superuenit hereditas locuples viro ita q̄ factus est locuples ꝛ soluendo nunquid cessabit iudicium de dote intentatum.videtur quod sic.arg.huius.l.ꝛ q̄ cessante causa cessare debet effectus vt.C.de epis.clerici.l.generaliter. ¶Item facit ad questionem vtrum superueniente †legitima accusatione cessat officium iudicis qui inchoauerat
3 procedere per inquisitio.de qua questione satis notani.ff.de libe. agno.ꝛ siue contra.§.qui plaucianum.ꝛ ad predicta etiam facit.j. de fideiuſ.l.vltimus.predicta pro maiori parte sunt Dy.ꝛ.j.vt in pof.leg.l.si pecunie.§.j.vbi de hoc.

Nihil proponitur. Alis nihil propo
ni ꝛ tūc subaudi
pt.ibi ptoris de cā suspecti cognoscētis.Dy.ibi frandes,ſ.
tuto.vel curato.Dy.

Imperator. Jste.§.facit ad questionē an pater teneatur dotē suscipere pro filio ꝛ se ipsa dote obligare.de quo plene dixi.ff.sol.mat.l.si cum dotem.§. transgrediamur ꝛ dic vt ibi dixi.ꝛ iste.§.facit q̄ teneatur q̄ similia priuilegia obtinet dos ꝛ tutela sicut patet in priuilegio reali ꝛ imperiali q̄ vtroq̄ pariter dat ergo idem inuterobiq̄ pariter datur ergo idē ius vtrobiq̄ esse debet.Dyn.ꝛ iste.§.habetur.j.titu. proxi.§.fi quis inter tres.§.j.ꝛ dic vt ibi dixi.

¶De excusationibus tutorum. Rubrica.

1 ¶Tutores ꝛ prelati ecclesie eligi debent de loco si fieri potest.
2 Etas perfecta an requiratur in dignitatibus ecclesiasticis.
3 Filij in potestate constituti excusari possunt per patrem q̄ duplex onus non debet esse in eadem domo.
4 Filius an teneatur munera subire ex quo pater sustinet.
5 Approbatus semel an ꝛ quando possit reprobari.
6 Doctores in ciuitatibus non priuilegiatis legentes an gaudeāt immunitate.
7 Pauper qualiter quis dicatur ꝛ qualiter probetur paupertas.
8 Priuilegium vnt datum prodest etiam sodali.
9 Denunciatio late sententie an sufficiat q̄ sit facta domi ad hoc vt quis purgetur a contumacia.
10 Faciendum qō fieri debuit infra aliquod tempus si fiat postea an valeat.
11 Infirmitas vel alius casus fortuitus an iuramento probari possint.
12 Appellatio ab omnibus grauaminibus an incladat solum a tēpore decennij illata.
13 Exceptiones an sint dande in scriptis.
14 Legatarius qui tenetur alij restituere si se excusat a tutela an perdat legatum.
15 Judices duarum ciuitatum cognoscere habēt de maleficio in cōfinio illarum commisso.
16 Remoti ab officio propter culpam an habere debeant salarium.

Super rubrica. Vide Azonē in
sum.e.ti.ꝛ ibi habes cōtinuationem rubricē.ꝛ dic q̄ ite m.ioci habet siue tutor vel curator excusare vult anteq̄ incipiat administrare ꝛ superuenit sibi excusatio vt.ff.de minori .l.verum.§.ex testamento ꝛ ibi in glol.j.l.huius tit.facit solum quo ad commendationem prefationem ꝛ translationem huius ti.ꝛ colligitur quod propter pericula personarum aliqui eligantur ad munera ꝛ officia qui alīs nō eligerētur ꝛ qō tutores †debēt eligi de loco si fieri pōt ꝛ per consiliū prelati ꝛ canonici eccle.que sit ratio quare ſpōsus vel maritus pōt esse procurator ꝛ nō curator:vxoris vel ſpōse.j.e.l.j.ff.de
2 excu.propter etatē.j.e.l.ij.ꝛ an exigatur etas perfecta †in dignitatibus ecclesiasticis vel secularib⁹ an sufficiat attigisse legitimū annū.ꝛ an existētia sui heredis sufficiat ad corroboratione tutele testāmētarie ꝛ an indicia vel due semplene probationes probēt in ciuili ꝛ criminali an habenes excusationē vel priuilegiū ex nomine liberoꝝ eo q̄ priuetur si aliqui ex numero moriantur.ea.l.§.non solū.an duo imperfecta cōstituāt vnū perfectū.eadē.l.§.amplius. ¶.l.spadonē.§.qui multa. ¶Quod numerus tabellarum excuset j.e.l.tria ꝛ intelligit numer⁹ ex numero patrimoniorū nō pupillorum ꝛ excusatur quis a quarta propter tertiam ex qua pendet a primo.j.e.l.diximus.ꝛ ibi de ſignificato dictionis extra ꝛ pulchrum ad materiā cumulatiōis. ¶Qō filij† in pāte excusentur
3 per patrem qr duplicia onera nō debēt esse in eadē domo. ea.l.§.
4 si pater qō facit q̄ filius †nō teneat subire munera nec collectas ex quo pater sustinet.an pater pro filio tutore teneatur principaliter an sicut fideiussor.j.e.l.tria.si vnus est electus ad duo officia an sit electio q̄ velit gerere an iudicū ad qō velit eū cogere.j.e.l. si duas.Et an ordo scripture seruetur ibidē plene habes si dicatur hereſis.j.e.l.§.grāmatici.Et q̄ imperator est oris vniuersi ozbis.Et qō multe ciuitates nō habēt forū publicū causarum ꝛ q̄ magistri grāmatice prosunt iuuenib⁹.ꝛ si statuto caueatur q̄ iudex vel notarius nō recipiat vltra.ꝛ.ab vtraq̄ parte q̄ recipere
5 pōt.ꝛ.a qualibet pte. ¶†Qñ semel approbatus possit reprobari.j.e.l.fz si reprobari.de phis ꝛ alīs artistis habentibus priuilegiū ea.l.de phis.ꝛ an legū doctores †legētes in ciuitatibus nō regōs vel priuilegiū stuch̄ non habēnbus habeāt immunitatē.j.e. athlete.Et qō in signū honoris quis coronaꝛ ꝛ q̄ cessante presidatu cessat excusatio.e.l.§.j.an inimicus excuset. ead.l.§.dat remissionē.ꝛ q̄ refert cuius culpa vel causa sint inimicitie.de rusticis an excusentur.eadem.l.pe.de illiteratis.ea.l.§.ſi.an paupertas excuset.j.e.l.paupertas.ꝛ quis dicatur pauper ꝛ an incūbat probatio

7 batio paupertatis †ꝛ qualiter probetur.an milites excusentur.j.e.sed et si miles.quod sublato priuilegio alicuius remanet in iure communi de excusa.veteranorum ead.l.§.veteranus. An pater sit curator filij emancipati.eadem.l.§.questum.de excusa.primipiliariorum eadem.l.§.finali. ¶De absentibus reipublice causa.j.eadem.l.non solum.ꝛ quod eūdum est per vias rectas si sunt
8 secure si nō secure potest iri per alias.† Et qō ambasiator vel nūcius vadēs per viā longiorē ꝛ nō rectam nō habeat salariū ꝛ priuilegium vni datum prodest collegue suo.e.l.§.qui primipilum.an minor possit dari tutor. ea.l.§.pe.de excusandis ad tēmp⁹ quorū loco curator datur. ea.l.§.fin.ꝛ.ll.sequentibus inter quos est mutuans domiciliū ex rescripto principis ꝛ qō paria sunt principē aliquid concedere cōtra legē ex certa scientia vel dicere in rescripto nō obstante aliqua lege.ꝛ an delinquēs postea factus clericꝰ cōueniri possit ex ipso delicto cora iudice seculari. ¶Quod non sit necesse appellare ab act.tutor.j.eo.l.scire ꝛ q̄ tutores ꝛ curatores regulariter equiparantur. ¶Multa que requiruntur ad ex
9 cusa.ea.l.multa ꝛ de temporibus excusationum.† Et de denunciatione ad domum ꝛ an sufficiat alicui denunciari ad domū qō lata est contra eum sentencia vt extunc currat tempus appellan-
10 di.Qō a verbis †legis recedit ꝛ seruatur mens cum ex verbis insurgit iniquitas.ead.l.§.aliud autem alīs illud autem.si aliquid debet fieri intra certū tēpus ꝛ fiat postea an valeat.ead.l.§. consequens.qō facit si postea ex forma statuti tenetur intra duosmēses terminare causas criminales si post terminet an valeat qō nō
11 videtur veniſſe qui non stetit.ea.l.§.sufficit.Et an infirmitas †vel aliud impedimentum casus fortuiti probetur per sacramentum. Et qō iustitia naturalis ꝛ ius ciuile concordant ꝛ qō si iudex statuat terminū ad omnes exceptiones dilatorias proponēdas an oēs debeāt intra terminū specifice proponi vel sufficit.vna ꝓponere saluo iure alīs proponēdi.ꝛ qō paria sunt ad iudiciū non venire vel venire ꝛ nihil iuſtum proponere.ꝛ ideo respondēs cū protestatione q̄ non intendit litem contestari possit contumax repu
12 tari ꝛ lis pro contestata haberi.Et qō appellatio †ab omnibus grauaminibus incladat solū grauamina illata a tempore decennū an excusatur vel exceptiones debebāt dari scripte vel verbo. ea.l.§.oportet.ꝛ an receptio testium possit committi in ciuili vel criminali.ꝛ cā excusa.dele.ꝛ illud qō dicitur exēpli gratia postigi-
13 tur ad oia similia.Et an excep.† sint dande in scriptis an priuilegium superueniēs excuset.j.e.l.spadonē.§.scire.ꝛ qō magistratus appellatur princeps ꝛ alias pater ciuitatis.eadē.l.§.ſi princeps alis incipit si ciuitatis. ¶Qō cōductores vectigalium non excusentur.ea.l.qui vectigalia.Et que est ratio quare secus etōtra.an acta ꝛ an attestationes in vna causa fidem faciāt in alia.ea.l.§.qui absolutus.q̄ qñq̄ quarta tutela non excuset ꝛ quādoq̄ vna sola eadē.l.ſi. ¶An pater cōpellatur se obligare pro dote filij.j.e.l.ſi inter.§.i.paria sunt aliquid esse factum vel de proximo faciēdum j.e.l.non tantū.ꝛ qñ dicatur pupillus proximus pubertati.q̄ fabri sint tutores fabroꝝ ꝛ nō aliorū ea.l.§.eos qui.ꝛ qō priuilegiū paupertatis tollitur superuenientibus diuitijs. An emēdari debeat equus in bello vulnerat⁹ ꝛ postea ex vulnere in ciuitate morituus.j.e.l.bello amiſſi.Et an cōe teneat de hoie vulnerato in eius territorio ꝛ postea post aliquos dies mortuo de materia aūt minoris debitor.j.e.l.propter litē. ¶Qō dicta cōputatio a fine dioce.e.l.§.licet.ꝛ qō propter patrimoniū existens in alia prouincia
14 qō excusatur.an legatari⁹ †qui teneāt alīs restituere perdat legatū si se excusat a tutela.j.e.l.legatari⁹.An priuilegiū excuset.j.e.l.tutor petitus. ¶Qō tareperiri circa latus principis agentes excusentur.j.e.l.iurisperitos.ꝛ quod seruire videtur ecclesie clerici qui sunt in seruitio pape vel episcopi ꝛ qō illud quod nō habet tempus prefinitū dicitur esse perpetuū q̄ facit ad questionē subdelegati quousq̄ placuerit delegāti:vtrum ab eius sententia apelletur ad
15 delegante vel superiorē. ¶Qō de maleficio †cōmisso in confinio duarum ciuitatum cognoscat iudex vtriusq̄ ciuitatis.eadē.l.§. cum ortūdus.ꝛ ibi plures similes questiones de eo qui habebat tres tutelas.ꝛ superuenerūt sibi due ꝛ vna ex trib⁹ finita est a qua excusetur.j.e.l.si is qui tres.tutor testa.dat⁹ etiā inutiliter potit se gatū si se excuset niſi testator fuiſſet alīs legatarius q̄ in dubio nō psumitur.j.e.l.nelennius. ¶Quod quis nō presumatur velle niſi
16 dicat.j.e.l.ex his.ꝛ econtra nō presumitur dicere quod mēte non agitauit. ¶Qō remoti †ab officio propter culpam non habeant salarium.eadē.l.§.quid autem.licet tutor se excusans priuetur legato non tantum substitutione pupilla.j.e.l.amicissimos.ꝛ sic patet q̄ substitutus pupillo potest esse eius tutor.Qō filius emancipatus etiā contra seipsum prodest patri ad excusa.q̄ alibi non reperitur ea.l.§.j. ¶Quod facit q̄ rusticus cui emendatur dam
1 nū per cōitatē teneatur contribuere pro parte sua.Et q̄ stimulus naturalis cōpellit patrē ad defendēdū filiū. ¶Quod aliquid faciens errore magis q̄ malitia excuset.j.e.l.qui testamento.Et an falsa causa inserta in sentēcia viciet iuiam lz alia vera subesset.
ꝛ an vitiet ipso iure an sit opus ap.vel restitutione ꝛ an facies ꝛ inserere cām in ſnia ꝛ si nō inserat eo casu quo inseri debet q̄ inquirat ab eo qui cām mouit an sit inserta in sentētia vna cā vera ꝛ alia falsa an valeat ꝛ an ſnia lata per errorem teneat et qō talis libellus admittatur dico ſniam nullā ꝛ si qua est appello ꝛ quod proponenti cōtrarias exceptiones nō currat terminus pendēte cognitiōe alterius ꝛ si quis proponat plura an teneat oia ꝓbare vel ea solū q̄ sibi sufficiāt ad victoriā ꝛ si papa mādat duo a quorū vno is cui mādatur hꝫ excus.an teneatur aliud cōplere.tēpora prosequēdi ꝛ ꝓponēdi excusa.sunt.j.e.l.quinquaginta.Quando stat per iudicem vel per aduersariū q̄ cā nō finiatur intra tps̄ ordinatū an postea poterit cognosci.j.e.l.si cū ipse ꝛ an ipso inrevel per resti.aduersus lapſum tpis. An socij absentium cā.i.publice excusentur.j.e.l.administrantes.§.eorū qui. ¶Utrum habitator castri in quo tres fratres habebāt merum ꝛ mixtū imperiū emēs ab vno eximatur a iurisdictione aliorū vnoꝝ nouēdecimū ꝛ an acquiratur iurisdictio inhabitāti castrū pro parte quā emit.j.e.l.cū ex oratiōe. ¶Utri tutela interrupta ꝛ reassumpta dicatur eadē vel alia.j.ea.l.titius.ꝛ qō tpa.c.statuimus de electione lib.vj.curant demū a tpe electionis.q̄ testamētum factum Venetiis cum duobus testibus ex consuetudine ipsius ciuitatis valeat.ead.l.§. rome.de collegio pastorum ꝛ eorum excusatione.j.e.l.viti. Nunc postmodū summe colligamus causas excusationis hoc premisso q̄ excusationi tūc demū sit locus:ꝛ quando tenet datio mero iure alīs non est opus excusatione qñ autem mero iure non teneat datio vide in sum.e.§.j. Juste autē cause excusa.sunt hec.etas completa.j.e.l.iij.ꝛ.C.qui etat.§.remittit vt.C.qui numero liberorum. Item numerus tutelarum eadem.l.ij.§.amplius vsq̄ ad legē.ſi duas.§.grammatici ꝛ.C.qui numero tutelarum ꝛ.j.e.l.ſi.is qui tres. ¶Item quedam scientie inter quos sunt legum doctores vt.j.eo.l.ſi duas.§. grammatici cum.ll.sequentibus vsq̄ ad.l.athlete.ꝛ.C.de profess.o.medic.h.ꝛ. Item athlete vt ead.l.athlete.ꝛ presides durante officio.ea.l.§.i. ¶Et magistratus ea.l.§.remittūtur. Item inimicitie capitales ea.l.§.dat remissionem.Item questio status ꝛ bonorum mota pupillo per tutorem ea.l.§.amplius. Item rusticitas ꝛ imperitia literarū quādoq̄ ea.l.pe.in fi.Jte paupertas qñq̄ j.e.l.paupertas. Item militia cōpleta.j.e.l.sed ꝛ milites per totam.l.vsq̄ ad.§.vlti.Item officium primipilli eadem.l.§.fi.Item officium tribuni.j.e.l.ſi tribunus.Item absentia causa reipu.j.e. l.non solum.Item patrimonium in alia prouincia existens.ea.l. §.ꝛ qui in testamento ꝛ.l.illud.§.vltimissimum.ꝛ.l.propter litem. §.fi.Jte societas primipili.ea.l.§.qui primipilus.Jte minor etas ea.l.§.ſi libertus. ¶De infirmitate ꝛ furore ea.l.§.fi.ꝛ.ll. sequentibus ꝛ.l.pe.§.fi.Item translatio domicilij principis auctoritate.j.e. l.idem Ulp.alīs incip.Sed in hoc.§.sunt ꝛ alīs:ꝛ ibi notanꝫ plures casus in gl.vbi suscepta tutela admittatur. ¶Quandoq̄ senatoria dignitas excuset.j.e.l.spadonem.§.scire oportet. Item illienses excusanꝫ a tutelis aliorum quam illiensium.j.ea.l.non tātum.§.illienſibus.Et fabri aliorum quam fabrorum vt.§.sequenti.Item inquilini castrorum eadem.l.§.fi.Item propter litē quaz sperat mouere tutor pupillo.j.eadem.l.ſi pupillo ꝛ.l.propter litē. Item qui mandato principis alicuius rei curam gerunt.j.eadem l.geometri secundo respōso.Item in castris merentes.j.eadem. l.propter magistratum.§.j.Item mensores frumentari vtb.j.eodem.l.mensores.Item exilium perpetuum.j.eadem.l.tutor petitus.§.fi.ꝛ.l.sequen.Item periti qui agunt circa latus principis, j.eo.l.iurisperitos in princip.an reus furdus mutus valitudinarius furiosus.j.eo.l.post suſceptam.Jtē administrantes res principis ꝛ prefectus vigilum ꝛ annonē.j.eod.l. administrantes.Item pistores a tutelis aliorum quam pistorum in eodem domicilio.j. eo.l.vlti.

1 ¶Leges an sint primo in greca lingua quam in latina translate.

Herennius. Jste herennius hunc tractatum de excusatione tutorum secundum veritate.ꝛ transtulit de greco in latinum et primo ponit cōmendationem ꝛ utilitatem einsdē.secōdo tradit modū quē seruauit in translatione eiusdem dicens etiā modum transferendi esse difficilem.Tertio aggredit opus suum.prima vsq̄ ibi faciam aūt.secōa vsq̄ ibi igitur.ꝛ ibi inci.tertia in qua incipit prosequi tractatum suum.ꝛ quod dicit heren.subaudi ergo vt dicit gl.ibi de his.ſ.excusatio.tutorum ꝛ curatorum. Dyn. ibi in grecorum voce.i.de grecorum lingua in latinam transferendo leges ꝛ nostre fuerint primo in greco vel latino translate vide qō notatur in aut.de non alie.§.alienationes ꝛ hic etiā no.in glo. Ibi penuria.no.propter penuriā personarum interdum nobiles ad ignobilium officia vel obsequia coartari.sic econtra ignobiles ad obsequia ꝛ officia nobiliuz.vt.j.de decurio.l.generaliter.§.ipu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rios.et.l.eos et de mune.et hono.l.honor. Jacobus.§.plebei.ibi locum illum id est in illo loco vbi peruntur tutores dari.et sic patet quod si in loco in quo debet dari tutor reperiuntur idonei quod dari debent ex illo loco ad quod.ff.de tuto.et curato.datis ab his.l.i.vbi de hoc dixi et.l.diuus et facit vtrum electio sit facienda de ecclesia seu confratribus ecclesie si sunt idonei de quo ibi dixi et.C.de epis.et cle.l.in ecclesijs in gloss.l.ibi in facto imo de iure pōt. Sed hꝫ excusationem et se excusare potest eo ipso qō est ingenuus hꝫ vt qō non possit se excusare vt.ff.de tute.l.patronus. Sed dic vt ibi nota.et de tuto.et curato.datis ad his.l.pupillo.§.i. Dynus.

Non potest. Op.de.l.licet.C.eo.et institu.eo.§.penul.sed ibi improprie ponit excusatio vt ibi ceco. C.qui morbo.l.i. Quere q̄ sit rō huius phbitiōis. et dic vt nota.C.qui dari tuto.possunt.l.ff. Quia ergo potest esse procurator sola voluntate contraria reuocatur et plenior est potestas curatoris quam procuratoris.procurator enī reuocari nō pōt nisi p viam amoti oēs suspecti qō q̄nq; fit cum infamia vt.ff.tit. prox.l.he enim. Old.

1 ☞ Eps ordinari non potest in minori etate ℭ.xxv.annoꝝ nisi byter vero in.xxv.et nu.2.
3 Presumptiones nō sufficiunt in criminalibus iudicijs.

Excusantur. De excusatiōe etatis tractat et nō.q̄ dicit non intra tēpora excusationis quia est argu.q̄ cū episcopus † nō possit ordinari minor. xxv.anno.et pbr † .xxv.vt.C.de episc.et cle.auf.pl byterū que est signata sup.l.nulla.q̄ si aliquis sit electꝰ ad episcopatū vel pl byteratū g tpe electiōis erat minor licet pēdente q̄stione electionis efficiat maior q̄ nō cōfirmat electiōe q̄ cū tempore electiōis debeat esse etatis perfecte.et pro hoc.ff.eod.l.§.non solum vel sic.munerum autem.et.ff.de vaca.munerum.l.ff.§.qui ad munera. Dynus. ☞ Et est expressum extra. de electione cum in cunctis et ibi de hoc in dignitatibus autem secularibus annus inceptus habetur pro completo vt.ff.de mune.et hono.l.ad rempublicam et ibi de hoc dixi in glo.institutus in fi.in necessario instituto planum est quia tunc inter mortem et additionem nullum est medium vt.ff.de.l.si post mortem sine alio quo medio et nō aliter. Dyn. ☞ Sed quomodo potest esse qō nō sit aliquod medium cum viuente eo de cuius heredi.agitur adiri non possit hereditas vt.ff.de acquiren. heredi.l.heres institutus. ergo necesse est qō sit aliqō medium vel momentū inter mortem et additionem.et vide vō no.et dixi.o.l.si nemo.ff.de test.tute.in gl.vlt. vbi cum alijs iudicijs. ☞ No.gl.istam vtilē in materia probationum qm̄ tñ sicut inuenī in quibusdā scriptis intelligit Dyn.hoc modo vez qō in criminalibus † causis nō sufficiāt presumptiones vel iudicia cū in eis exigant pbationes clariores vt.C.de pba.l. sciāt vbi de hoc no.et dixi in ciuilibꝰ autē pbēt vt hac gl.de hoc dic vt dixi.C.de rei vendi.l.iudicia et vide q̄ dicam.ff.e.l.§.āpliꝰ.et C.ad.l.iul. maie.l.ij.

a ☞ Dixim⁹. Adde bar.in l. admonendi ō iurcin.
3

Remittit. Id est excusat. Dy. Ibi esse id est extare Dyn. ibi qui preterea.i.postq̄ excusationē allegaui et cā excusationis pendente sec⁹ si ante q̄ excusa.allegaret qz tūc nō excusat vt.ff.e.l.si is qui tres in princi.qui est ꝯtra et hec sol.colligit ibi in textu dū dicit q pri⁹ q̄ causas excusa.allegaret.Dynus.ibi ciuilibus muneribus que sunt publica autonita et vtilitate.Dynus.in glo.et naturales ibi infra.eo in princip. et.ff.de excusa.munerū.l.ff.§.adoptiui.et bene facit iste.§.q̄ si aliquis habebat imm̄unitatē per sniam a collectis et alijs oneribꝰ ppter numerū liberorum q̄ dato q̄ aliqui morianꝫ qō tñ duret immunitas et ita obtinui de facto licet in contrariū facit qz causa immunitatis cessat in gl.vel etiā capti liberi nisi in acie. ☞ Quidā habēt in acie si habeas nisi bona est et tunc habeas in textu hi non connumerant et sic cōuertunt hꝫ si habeas in gl.vbi in acie tunc nō habeas in textu verbū nō sed habeas affirmatiue cōmerantur et sic. Dyn.

Non solum. Ibi remissionem.i.excusationē. Dynus. Ibi masculi et femine qō est verū patre eorum mortuo non autem eo viuo vt sequitur auxiliantur ꝛc. Dyn. Et sic no.q̄ mortuo filio nepotes obtinent locum filij quo ad annum vt.ff.de cōdictio.institu.l.vlti.§. nepotes. Jacob.ibi auxiliantem id est prosunt ad excusa. dynus. auo quod est.ff.ibi complēt auo.i.substituuntur loco filij quo ad hoc vt possint auo ad excusa.sicut filij. Dyn. Ibi quocūq;.i. quotquot sint numero. Dyn. Ibi hic aūt.ff.q̄ nepotes prosunt. dyn. ibi appellatio autem he.ff.liberorum. dynus. et de hoc vide.ff.de testa. tute.l.q̄ si nepotes. ibi creatur.ff.tutor. et sic no.q̄ insp̄icitur tempus date tutele vt hic et.ff.eod.l.tutor petitus. et facit vt tempus delate preben. vel pignitatis spectetur de quo dixi.ff.eod.l.i.in principio.

1 ☞ Excusationes due eiusdem generis faciunt vnam perfectam.
2 Probationes due semiplene faciunt plenam probationem.

Amplius. † Due eiusdem generis imperfecte excusationes cōstituūt vnā perfectā.h.d. Dy. Et dic amplius.q.d.non solum ꝑpter numerū tutelarū.dyn.ibi tres hñt tutelas et tres curas. ☞ Sed male non em̄ dꝫ habere bis tres hoc est tres tutelas et tres curas sed sufficit qō habeat tres inter tutelas et curas vt.C.qui numero tutelarum.l.i.et.ff.l. pri.dy.ibi minoribus nec ꝓpe excessum etati ꝑstitutos vt sexmenses vt.ff.eo.l.non tantum in princi.dy.facit ergo iste textus et glo.q̄ due ꝓbationes semiplene constituāt vnā pfectam. ☞ Ad hoc facit etiam glo.vltima.ff.de hac ea.l.in princip.vbi de hoc tetigi. ☞ Quidam tñ dicunt dy.tenuisse hoc non habere locum in criminalibꝰ vbi debent esse ꝓbationes clariores vt tetigi.ff.e.l.in princi.in suppletione glo.sed in ciuilibus due semiplene bene faciunt vnā plenā sicut fama cum alijs argumentis.vt.ff.de testi.l.i. in.§.sicut non semper sed contra hoc.ff.e.spadonem.§.qui multa iura alꝫ qui iura multa. sed ibi est speciale fauore pupilloꝝ alie due semiplene faciunt vnam plenam de hoc not.et tetigi dicta.l.i.C.qui numero tutelarū et plenius. C.de proba.l.in instrumenta. ☞ Vidi communiter obtineri q̄ et in ciuilibus et criminalibus † due semiplene probationes faciant plenā ad que ētā facit qō notaui.C.de rei vendi.iudicia.et quia ciuilia et criminalia regulariter paribus ambulant passibus insti.de publicis iudicijs in principio licet probationes exigantur lucidiores in criminalibus sed satis lucidas puto si sunt due semiplene ad constituendum vnam semiplenam.

Tria onera. Id est tres onerose tutele. Dyn. interdum tñ vna onerosa sufficit ad excusationē.vt.ff.e.l.si is q̄ tres ver.cetez. Ja.ibi quibusdā de ꝑdictis fratribꝰ. ☞ Dꝫ cū tutor detur principaliter personis et per consequentiam rebus vt insti. qui dari tuto.possunt.ff.certe et.ff.de testa.tute.l.q̄ persone quare ad multitudinē tutelarum nō inspicim⁹ potē multitudinē psonarum q̄ patrimonioꝝ onbito:ꝫ pateat obtineri dictū istiꝰ.l.i cū tutore qui rebus principa.scōario pone datur vt.C.de nup.l.in copulādis. ☞ Sed certe in tutore patet rō nam hꝫ tutor principaliter personis det secūdario rebus tñ excusatiōes sunt ꝑpter onera que onera sunt potius circa res q̄ circa personas vt patet. ff.e.l.si is qui tres.§.si.in fi. vnde satis existit pro rō.dyn.in gloss.i. ibi.§.si.et.l.si is qui tres.§.si.dy.in gl.vlt.in fi.imo prima est Ulp. vt ptz ex superscriptione et.ff.l.pri.in fine.

a

Primus. a Quis excusat a q̄rta ꝑpter tertiā in qua pendet appel. h.d. ibi recta rōne.q.d.recta rōne p̄cedūt que dicta sūt quia si cōtingat q̄ excuset se a tertia necesse hēbit suscipere quartā et si reprobata fuit excusatio a tertia nō habebit se necesse excusare a quarta.dynus.ibi suscīperet.et.si compelleret suscipere quartam pendente ap.sup tertia subaudi eueniret vt post ꝛc.dy. et Ja.ibi extra leges.i.ꝑter legū dispositionē q̄ nolūt aliquē compelli subire onus q̄ no.tutelorū.dy.et habeē hec dictio.C.ad exhibē.l.ij.§.si extra exheredē.et de rei vē.l.si res mobilis. Ol. Et vide in alphabeto dictiōe extra. Itē collige ar.ex hac.l.cōtra materiam cumulationis nā hic vides q̄ lite finita sup tertia admittit variatio ad quartā. Sed ea pendente nō et ea demū possunt fieri pendente iudicio principali que fieri possunt pendente appellatione et ea que non possunt fieri appellatio.pendente nō possunt fieri in iudicio principali vt.ff.vt leg.no.ca.l.post q̄.§.imperator et sic videtur descriptio.i.materia cumulationis. Sed dic q̄ nō obstat q: hec prima questio erat preiudicialis ad secām q: si retinet in tertia excusaretur a quarta et sic nō dꝫ admitti vt.ff.de except.l. sed si ante.secus si prima nullo modo esset preiudicialis ad secundam vt eo.titu.de excep.l.fundum.et.l.fundi. Dy. et de hac materia cumulationis plene no.per ipsum Dy.extra de regulis iur.c. nullus lib.vi.in gloss.et sic vide in fi.vel dic q̄ est in pendenti vsq̄ ad fi.cause appellationis. Jac.in glo.fi habet ibi in tertia non tenetur et secundū hoc habeas finis i.terminus futurus et non habeas expectare. Dyn.

Si pater. Ibi filius eiꝰ in ptāte existēs. dy.ibi nō verabit.i.nō molestabit onere ōrte tutele si cōtingat eā deserti. dy. ibi filij tutelas.i.q̄ p filiū administrant. dy. ibi remissionē.i.excusationē patri dare de cuiꝰ ꝑsis voluntate filiꝰ administravit alꝫ sec⁹ vt.ff.l.pri. dy. Collige ergo ex hac.l.quod dum pater fa. vniꝰ dom⁹ sustinet onera q̄ omnes de illa domo sustinere videntur.et q̄ hoc.ff.l.proxi.de lega.primo.l.filio pater et C.de one.non continuandis inter patrē et filium.l.i.lib.x. Ex quibus legibus sepe defendi filiosfa. ab extimis et collectis vt non tenerentur

tenerentur ea sustinere de quo pater sustinebat.

Tria onera. Ibi cē sufficit.i.ad onꝰ vniꝰ patrimonij pertinere. Dy. ibi non pdesse qz periculū nō ptinet ad patrē. Dy.in gl. hoc dicit ibi statim cōueniri pōt.ar.ff.de admi.tut. l.tres tutores.et.nō solū. Dy. Sed ℨ hoc vt.C.de cura.l.i.et.ff.ad muni.l.libertus.§.i.nam vt fideiussor.vt.ff.ad muni.l.quoties.et ideo sicut fideiussor cōuenit oēmū in subsidiū ita et pf. Dy. sed si vis salvare gl.dic q̄ hic pf hꝫ vt tutor nō vt fideiussor.arg.ff.eo.l. pri.et.hic aūt e cōtrario.tho.in eadē gl.in fi.vt.ff.de admi.tut.l. lucius.§.cū testō.et de tute.et ra.distra.l.i.§.nunc tractemus. Dy. in gl.tā pf q̄ filiꝰ in eius ptāte constitutꝰ. vt.ff.l.proxi. Dy.

1 ☞ Electio spectat ad iudicē et ad ipsum recurrēdū est vt quis eligatur ad duo officia.
2 Officia duo onerosa eodē tpe collata qs subire non cōpellitur.
3 Legis dispositio seu volūtas quotiescunq; certa reperitur curandum non est de ordine.

Si is qui duas. Ibi ad remissionē.i. excusationē. dy. Ibi quo ordine tertia hic solvit. Dy. et expone. quo.i. aliq̄. dy. ibi. si id est quis. dy. ibi. aut tertiā et vere tertia perdērit ad excusationē ḡte delate p imperatorē et ēm̄ ac. dy. ibi cognoscat creat⁹ tutor. dy. Ibi in diuersis creatiōibꝰ eiusdē pone. Dy. vel sm̄ Ja. de are. dic creatis.ff.tutelis vel.ff.tutorib⁹.i. pōe et filio et ab eodē iudice vel dic creatis.i.dātib⁹ siue creātib⁹. Ja. Et no.q̄

1 † in dubio ad iudicē recurrendū est et ad eū spectat electio. q̄ tacit ad qō. fi vn⁹ est electꝰ ad duo officia in ꝯsilio vtrū ipe electꝰ possit eligere illud officiū qō ex ipsis officijs velit exercere. hic est ar. q̄ nō sed fit electio iudicis ad qō exercendū eum cogere velit. Sed q̄ ipse electus possit agere qō velit facit. ff. de colle. illici. l. i. §. vlti.

2 nā duo † officia onerosa eodē tpe qs non cōpellit subire vt. ff. de iure imm. l. semp. §. negotiatores de mu. et ho. l. honorem sustinēti. et. l. nauicularij. et de vacatione munerū. l. vlti. de hoc vide q̄ dixi C. de temp. ap. l. i. et. ff. de mu. et ho. l. si qs magistrat⁹ in gl. i. aliqua.

3 hec pña expositio plꝫ dy. i gl. l. iij. i fi. dicas † q̄ vbi dispositio legis vel volūtas hoīs est certa nō curat de ordine. vt. d. l. nec em̄ et. ff. de pecu. leg. l. qdā. isti. de leg. §. aūt hered. et de leg. §. l. cū pf. §. fi dei tue. Sed vbi est incerta segmur ordinē vt. ff. de fideicō. liber. l. gñaliter. §. qd ergo de libe. et posthu. l. gall⁹. §. i. et de here. instit. l. qui solidō. de leg. §. l. cū pf. §. a te. et de vsufruc. l. quoties. in prin. Dyn. alij dicūt aut q̄rit an ordo omissus vitiet rē de qua agit aut an ex ordine resultet ius. Prio casu aut est ordo necessitatis aut simplex instructio ordinādē voluntatis: aut est dubiū. Prio casu ordo omissus vitiat vt. ff. de vulga. et pupil. substi. l. ij. §. prius. C. de here. actio. l. vt debitum. secdo casu non vitiat vt. d. l. qdā de pecul. lega. et. d. §. aut hꝰdis istit. de leg. Tertio casu idē vt nō vitiet q̄ videt i dubio simplex istructio vt. C. de testa. l. ambiguitas. l. ppo steri. Secdo casu pncipali qñ q̄rit an ex ordine resultat ius hꝫ locū predicta distinctio Dy. q: aut cōstat de dispositiōe vel de volūtate legis vel hoīs aut est dubiū. Ol. De hoc etiā satis not. ff. d. l. nec em̄ de fol. in gl. si ordo incertitudo circa psonas eoꝝ qbꝰ dat vt. l. tutor. ita. c. tit. ☞ Incertitudo ordinis nō impedit vt hic est spāle fauore pupil. nec. ob. l. q solvendo. de here. instit. et. l. quoties. de vsufru. Old. ibi. l. tutor incert⁹. Sꝫ qd si iudex nō eligat vt q̄ nulla datio valeat et alius sit dādus vt. ff. de test. tu. l. duo sunt tū. Jaco. ibi de re iudi. l. duo qō intelligē si in vtriusq; iurisdictiōe est incola vel originarius. Sꝫ si in altera originarius in altera incola origo prefert. vt. ff. ad muni. l. libert⁹. §. prescriptio. et. C. de incol. l. ciues. li. x. Dy. in eadē glo. in fin. et. ad qōnē duoꝝ testamentorum eodē die confectoꝝ ita q̄ nō potest apparere q̄ debet obseruari an neutrum de quo dic vt ibi plene nota. et dixi.

1 ☞ Heredes dicti sunt ab hercisci qō idē est qō diuido.
2 Ciuitates oēs debēt habere locū publicū pro foro causarum.
3 Grammatici et philosophi iuuenibus prosunt.
4 Statuto stante q̄ aduocatus procurator et notarius nō possint nisi. g. recipere ab vtraq; parte an possint ab vtraq; parte. g. recipere singulatim.

Grāmatici. Ibi ceteris muneribus. ff. personalib⁹. dy. Ibi requiē. excusatiōem ibi here seo.i. diuisionē quādā idueētes distinguit eā ciuitates maiores maximas et minores vt stati sequit et dic q̄ ita vocabunt leges. et

1 † dicunt hēdes ab hercisci hercisceris q̄ idē est q̄ diuido diuidis. vt. ff. e. l. fami. herciscun. inde etiam dicunt heretici qz diuidunt catholicam fidem et vnitatē et trinitatē ibi vniuerso orbi sic ergo not. q̄ imperator est dñs vniuersi orbis ꝓ hoc. ff. ad. l. rho. de iactu. l. deprecatio. et de hoc plene dixi. C. de summa trini. l. i. q̄ tñ dicit Jcelin⁹ verum fuisse añ aduētū xp̄i. Sed post nō vt nota per eum in clementina. de re iudica. c. pastoralis ibi contenciens sez illa epistola. Dyn. Ibi forum causarum. not. q̄ omnes ciuitates † habent locum publicum pro foro causarū. Jaco. ibi prestat

2

sez in preiudicium reipublice seu imperij. tenet tñ preiudiciū eorum vt. ff. de mune. et honor. l. hi qui certa. et not. C. de curato. l. vacuatis. dy. ibi secundo aūt. f. numero. Dyn. Ibi tertio aūt. f. numero. Dyn. Ibi aliqua adinnentione q̄ verum est in preiudicium publicum vt predixi. Dy. Ibi negligentiam alꝫ negligēter et sic glo. q̄ sequitur vsq; ad. l. sed et reprobari quidam hñt continuatū tamen precedentibus: alij habēt principium. i. ibi philosophi ibi

3 inuenibus prosunt. no. q̄. grāmatici † prosunt iuuenibus. p hoc C. de studijs liber. vbi s rome. l. ita. li. xi. in. gl. f. grāmaticem. in fi. Nota bene hāc glo. quis facit pro statutis ciuitatis que determinant salaria aduocatorum procuratorum et notarij. q̄ si statuto

4 cauet q̄ nō possit recipere vltra. g. ad vtraq;. † q̄ p quibꝫ partē. g. recipere possint et p hoc in aut. de iud. §. ne autē. colla. vi. et ibi in glo. et q̄ est bene notandum.

Sed et reprobari. Quādo causatur probationis legitima subest alꝫ secus vt. ff. de decre. ab ordine faciēdis. l. q̄ semel. et no. ff. de mune. et hono. l. et gradatim. §. reprobari. Dyn. In glo. Ibi item arg. contra. dic q̄ non reprobatur sine cā: sed ex causa sic. Jaco. ibi vbi de hoc not. Et melꝰ ff. de decret. ab ordine faciendis. l. q̄ semel. et per Dynum et alios extra de reg. iur. c. quod semel placuit lib. vi.

1 ☞ Leges legi non debent in ciuitatibus nisi illis per speciale priuilegium sit concessum. et nu. 2.
3 Leges si legantur in ciuitate ex lōga ꝯsuetudine tūc talis consuetudo habetur pro lege.
4 Jura docenda sunt in ciuitatib⁹ in quibus hoc a iure competit.
5 Padua est ciuitas regia eo qō eam antenor conditor cui nomen prius erat patauia.

De philosophis. Ibi de substātia. i. patrimonio admodum auari. dy. ibi ingrediēs mox in principatū. ista lra facit q̄ impator aūt coronationē possit facere legē de quo notaui C. de quadrien. prescrip. l. bene a zenone. Ibi cōstitutione ab eo lata. dy. Ibi immunes eē et apō illos de ciuitate sua ibi a gymnasijs. i. fine vel extra labores ab a q̄ est fine et genesis labor. Jac. ibi neq; ad alīū eos famulatum nō implicat. alꝫ sequeret q̄ miles et index eēt famulatus q̄ nō est verū sic et alꝫ hec dictio altus nō implicat. vt not. ff. de procur. l. nō solū. §. ārit. et dixi in alphabeto. act. et dictio alꝰ ibi comanenses nomē est ciuitatis. Dyn. vnde iste ordinādus erat vt. ff. patet ibi sermonem. i. rōnem. Dyn. ibi existēte patria. i. dicere et creditur esse cōmunis patria et vere est. dyn. in gl. nam vere philosophātes ibi in honore. §. philosophus. dyn. in eadē glo. in fi. imo est in titu. de munere patrimoniorum. dyn. in glo. ta. facer dotibus extractis vel expone vt. C. de naturalibus liber. l. i. et. ff. de mune et hono. l. ponte in princip. dy. in gl. i. existentes i† i frumētum. i. conferre ad emēdū. Dy. Ibi inducēdi emptionē vel emendi. dynus. in gl. vel oppido ibi nō mutine nō regij. Sed cū hodie in alijs ciuitatibus legat et hoc fit facta de cōsictia imperatoris. videt lex illa abrogata vt. ff. de legib⁹. l. de quib⁹ in fi. nam cū imperator patiatur q̄ alibi legatur ipse videt hic constituere argu. ff. de his qui no. infa. l. quid ergo. §. i. Et sic dicā doctores etiā an in alijs ciuitatibus legētes hꝫ vacationem vt etiam in illis obtineat q̄ hic dicit. Jac. de are. Allꝫ tamē tenēt cōtrariū et dicūt specialē esse in ciuitate romana et cōstantinopoli a quibus nata sunt iura vt. C. de fer. l. oēs. dyn. in authē. vt eccle. romana cētū annorū gaudeat libertate in princip. Et ar. C. de sacro. ec. l. oīm in novatione de veteri iure enu. l. i. §. romā autē. et de priuilegijs scholariū. l. i. li. xij. non autē idē est in alia ciuitate nisi sit regia vt ḡdictū est. vñ licet augustiniana ciuitas q̄ multe alie que ex priuile. imperato. sortite sunt tus italicū habeāt alia priuilegia vt. ff. de cens. l. i.

1 † nō tñ leges in eis legi debēt nisi de hoc habeant specialia priuilegia vt. o. §. hic autē in proemio. ff. Viterē tū ciuitas habet tale priuilegiū vt ibi et. C. de veteri iure enuc. l. q̄. §. que oīa. et fuit facta metropolis p iperatorē et. C. de metropoli berito. l. i. li. xi. Quātūcunq; ergo sint insignes ciuitates † vel alꝫ priuilegiate non

2 legerent iura in eis nisi super hoc habeant priuilegium speciale. ☞ Quid ergo si non habeat super hoc priuilegium sed in ea viguit studium per tantum temp⁹ cuius memoria non existit vt in ciuitate Padue forte tunc possent dicere ibi iura doceri cū ex tāti tēporis patiētia principis ꝓhibitiones remissīe videatur et permisisse tacite q̄ legatur. ar. ff. loca. l. cum plures. §. locator. de exercitio. l. i. §. mg̃rm et mā. l. si remunerādi. §. si passus et. l. qui patitur cum similibus. sicut etiam dicitur de preceptōe meri imperij de qua dixi. ff. de aqua plu. arce. l. si. et. C. de inrisdi. om. iudi. l. fin. ☞ † Item talis ꝯsuetudo similis est priuilegio et facit licite sicut priuilegium vt. ff. de aqua quoti. et estiua. l. hoc iure. §. oncus aquæ. et. C. de episco. et cleri. l. quisquis emeritis. z pro hoc

3 z. q. iij. c. cōquestus. xvij. q. vlt. c. fernitiū. et qō ibi no. extra de verbo. signi. c. qō super quibusdam. §. Preterea. † Docenda ergo sunt

4

Universidad de Deusto
Biblioteca

jura in ciuitatibus quibus hoc competit a iure vel ex priuilegio vel antiqua consuetudine secundum Oldra. ¶ Jacobum de aret. Et quod dictum est de ciuitate ✝ Padue non videtur habere dubium alia ratione quia est vbi regia: quia condita fuit per regē Anthenorem qui est ibi sepultus ✝ in epithaphio eiusdem sepulture legitur: hic iacet anthenor Padue conditor vbi status Patauine quia antiquus fuit vocata Patauia. Et predicta sunt multum attendenda propter alias ciuitates in quibus iura leguntur nec sunt super hoc priuilegiate quod legentes vel studentes in eis non habeant immunitates nec priuilegia doctorum nec scholarium. ad hoc etiam facit quod nota. in proemio decretaliū in principio.

Athlete. Ibi exensatur. de quibus autem athletis intelligatur sequitur sed quid ꝛc. Dynus. Ibi sacris ciuitatibus scilicet tantū. Dy. ¶ dic quod ter consecuti sunt victorie gloriam. vt C. de athletis. l. i. libro decimo. Dynus. Ibi coronati sunt argumentum quod in signum honoris caput sit coronandum vt. d. l. i. de athletis. ¶. C. que res pigno. obliga. possunt. l. specie. Jac. ¶ vide quod no. ¶ dixi. §. Ad legem aquiliam. l. qua actione. §. si quis in collatione.

Gentium presidatus. Ibi in presidatu sunt ¶ sic cessante causa priuilegij cessat priuilegium. sic infra eodem. l. geometer. in fine ¶ facit ad hoc infra de legatis secundo. l. item legato. §. si vxori. tho.

Tutela. Dyn. Ibi reipublice quo ad utilitatem principaliter. Dyn. Ibi nec prouinciale scilicet minus ¶ subaudi tantum nō enim imminet tantum prouincialibus: sed etiā italicis. Jac. vel dic prouinciale id est patrimoniale quia prouinciales soluunt tributa de patrimonio. Dy.

Remittuntur a tutela. Idem exensantur magistratu durante magistratu vt. §. e. l. §. j.

Dat remissionem. Dunc. §. intelligo §m ea que not. instit. eo. §. item propter. ibi inimicitie ratio alis inimicitie creatio ¶ male Dynus in gl. scilicet inimicitia ibi a quacūq; parte pernenerit culpa ista. glos. facit ad ea que dixi. C. de testibus. autē, si testis dicatur scilicet qō ad repellendum testem vel indicē propter inimicitias non referat cuius causa sint create inimicitie, ¶ de hoc dic vt ¶ ibi dixi.

Amplius. In glossa vt ita euitetur sic facit iste. §. ad materiam aut, minoris debitor. C. qui dari tutores possunt videlicet ꝙ si aliquis fingat se debitorem vel creditorem pupilli ad hoc vt excusetur a tutela ꝙ non excuset. Sed sit ita demum si bona fide ¶ vere sit creditor.

De rusticis. De rusticitate ¶ rusticis vide in alpha beto.

Eius qui. In glo. in fi. Sed ibi nō propter imperitiā literarū sed ꝙ sibi nō liquebat de causa vt sibi patet. ¶. §. de arbi. l. si de meis in fi. Dy. ¶ Secus si esset omnino illiteratus. vt no. d. l. certi. vel hic loquitur in tutore in quo nō exigitur literatura sed solū diligētia: experientia negotiorum cū si habet nō excusatur vt hic sicut ¶ in rectore seu iudice dicek. d. l. certe. dy. ¶ Vel §m Jac. de bel. ꝙ quasi in idem recidit ibi dubitabat in facto vel in iure ꝙ potest facere etiam peritus vt. §. de iudi. l. eum quem temere. §. iudicibus. ¶. C. de rela. l. i. ¶ no. d. l. Sed si de meis. §. fin. an autem iudex possit esse illiteratus no. ¶ dixi. d. l. certi. ¶ de sententijs ex periculo recitandis. l. fi. ¶ in aut. de iudi. §. j. Jac. de bel.

Cupertas. Ibi se imparem id est laborare inopia intolerabili vt. C. de decurioni. l. ad subeunda libro decimo. ¶ ibi no. et pro hoc. §. de muneribus ¶ honorib⁹. l. cura. §. inopes. Dynus. ¶ Sed qualiter probabit quis se pauperem. Respon. credo quod probabit per vocem ¶ famam vicinorum cum alis hoc probare sit quodammodo impossibile vt infra de fluminibus. l. i. §. flumen. Jac. de are. ¶ pro hoc facit qō no. in aut. de equali. dot. §. illud. ¶ quod not. ¶ dixi. C. de iure dot. l. vbi adhuc ¶ aut. ibi posita. cui autem incumbat probatio vtrum alleganti paupertatem an aduersario no. §. qui satisda. cogan. l. si vero pro condemnato. §. qui pro rei qualitate. ¶ infra de priuilegijs creditorum. l. si creditores. ¶ bene in alphabeto dictione pauper ¶ ibi etiam quis dicatur pauper ¶ de accusationibus. l. nonnulli puto arbitrio iudicis hoc committi secundum qualitatem facti ¶ personarum. vt no. C. vnde vir ¶ vxor aut hē. preter ea in glos. secunda. ibi laborare. hec vera vt nota. instit. eodem. §. sed paupertate. et facit. j. de muneri. Ibi de periculo tuto. l. prima. ¶. §. de administratione tutorum. Lū. Jac.

Sed et milites. Ibi ¶ remissionem. i. excusationem perpetuam. Dynus. Ibi dimissionis. i. ex quo a militia dimissi fuerunt. Old. Ibi nisi forsitan. No. ex isto versi. quod reuocato seu sublato priuilegio remanet quis in iure communi vt. j. de iure fis. l. quod placuit. §. eodem. l. administrantes. §. fi. et. l. fe. ¶. l. propter litem. §. fi. ¶ de liber. ¶ posthu. l. filius. §. miles alias incipit filiusfamilias miles. Ja. ¶ Old. Ibi qui nurum ¶ certe. Dy. Ibi facere id est faciunt. Dy. Ibi neqꝫ ipsi. l. ignominiam missi. Dyn. Ibi neque filiorum eorum. scilicet habent priuilegiū in hoc vt alij milites eis tutores dentur. Dy. Ibi tutores dati filijs priuatorum. Dy. Ibi obligabuntur si excusationem competentem non proponant. Dy. Ibi militie tempus ad ꝙ fuerāt assumpti ꝙ tunc perpetuā habent excusa. vt dictū est. Dy. Ibi eadē. l. in casu. j. prox. alis est in litera. not. Jaco. ibi hos annos. l. xx. Dy. Ibi qui completa ¶ habuit excusa. perpetuā. Dy. ibi qui autem inter noctur nos. §. dictum est de his qui militant extra ciuitatem romanam hic de his qui in ciuitate custodiēdo eam de nocte. Dy. ibi militauerit etiam toto tempore ad qō erat assumpt⁹ sine clericus. Dy. ibi hi autem subaudi ita demum habent excusatio. Dy. ibi acceperint habent similiter excusa. vnus anni. Dy. in glo. etiam postēq̄ desist in fin. Sed ibi mediante delicto dñi desist esse dñis hic ex honesta causa desist militare vt ibi no. Dy. In glos. ex⁹na damnū. i. ex parte filiorum cōmilitonis vel veteranī quibus miles tutor datur. Old. ibi ex alia parte. i. ex parte veteranī sui militis dati tutores. Ol. ibi vitatur. i. vitari contēditur. Old. ibi appellatione ergo ad hoc vide. §. de test. tute. j. ꝙ si nepotes et j. de ver. sig. l. liberorum in glo. innuit filium militis in fi. vnde dic ꝙ non habēt priuilegiū qz filij aliorū militū habent cōmilitones parentū suorū tutores nec illi possent se excusare vt. §. e. l. ḧ. nñ. Jaco. vel forte dici posset ꝙ filij habēt patrē viuentem in cuius sunt potestate ¶ tūc excusant. ar. C. de epis. ¶ cle. l. ḧ. in fi. vbi de hoc no. ¶ dixi. ¶ So. aut mortuo nō vt in contrario vel dic ꝙ si viuit pater aut filius tutelā accepit eo non consentiente ¶ tūc ex persona patris nō excusatur aut eo consentiēte ¶ tunc videtur pater suo priuilegio renunciare ¶ sic nullo casu excusatur. in glo. ea ratione ibi que fait in militia. hoc nō placet qz §m hoc si infra quinq; annos militia solutus haberet maius tēpus quā ille qui post quinq; ¶ infra octo qui soiū annū habet vt. j. ver. si. qui aūt post quinq; ꝙ esset absurdum. R. iy. Et ideo prima opi. glo. vera est §m Dy. in glo. licentiatum. insti. li. xō. Dy.

Ceteranus. Ibi esse creditur vt habeat excusationem de qua supra dictum est. Dyn⁹. Ibi qualitercunq; id est in quocunq; genere militum. Dyn. Ibi filiorum tutor sit alterius commilitonis eiusdem legionis. Dyn. Ibi curator habitur subaudi ille qui ꝛc. in ver. sed ¶ si ignominia ibi permittauit toto tempore ad quod fuit assumptus nam hec dictio per perfectionem denotat vt infra de verbo. signi. l. vbana. §. pernoctare. Dy. in glo. no. impuberem in fi. ¶ vide que ibi notauit. Dy. in glo. i. dicere qualitercunq; ibi amicissimos. §. fin. hec vera vt not. §. de tutor. ¶ curato. datio ab his. l. ventri. §. i. dy. in gl. non alīs in fi. ¶ de hoc dixi. §. ti. prox. l. decreto. Dy. in gl. hic not. quatuor ibi vt. §. quandoqꝫ. hoc verū si non militauit toto tempore quo fuit assumptus vel militauit saltē. xx. annis si ad maius tempus fuit assumptus. dy. vel dic aut est tempus prefixum aut non: si est tempus prefixum ¶ quis militat tempore prefixo quātūcunq; magno vel paruo habet excusa. perpetuam vt. §. dicto. §. quādoqꝫ. si non complet tempus prefixum vel nullum fuit prefixum tunc loqum habet distinctio glosse. Oldr. ibi. l. milites. ideo idem serua quod in absentibus vt si tempore prefixo quā totum qui militauerint habeant perpetuamq; excusatio. Si non militauerint tempore prefixo vel non fuit prefixum: tunc. xx. annis aut minus. Old,

Quesitum. Ibi semel tantum. dyn. ibi quiescente. i. finita ¶ hic respondet. Jac. ibi rursus. q. d. fortificabitur priuilegium eorum vt ad nullam talem vocētur. Jac. ibi que quieuerūt id est tutelas administratas deposuerunt. dyn. ibi auxiliant. scilicet tutele finite. dy. ibi habuerunt. scilicet tutelas que sunt finite. dy. ibi creatum esse si administrationem non fuscepit. dyn. ibi hic autem scz ꝙ dictum est de tutelis. ¶ facit. j. eo. l. scire vero. in paucis. dy. ibi emancipati arg. qō pater non fit curator filij emancipati de hoc. j. eo. l. amicissimos. Ja. ¶ pro hoc infra. de legitima parentum tute. ¶. §. prox. §. in glo. i. ibi etiam ea. si finita an ea finita teneatur aliam suscipere, ¶ primam approbat ꝙ non vsq; ibi ¶ sic prodest. dy. in glo. vlt. ibi tota plana hec vera.

Primipilarij. Qui sunt isti habetur. C. de primipilo. li. xō. ibi exercent id est sunt in actu exercēdi huiusmodi officium. dy. ibi huius. l. primipilarii mortui depositio officio. dyn. in gloss. vlti. ibi non erit tutor ¶ tunc est in

est in litera exercens siue non. Old.

1 ☞ Absens reipublice causa habet annum post reuersionem vt non reuocetur ad tutelam.
2 Iniungendo aliquid prodest quod non prodest iniuncto.
3 Ambasiatores quibus soluitur pro dierum numero in expensis si non vadunt per viam rectam non debent salarium recipere nisi via recta non esset secura.

1 **Non solum.** No. ꝙ quicūq; abest ✝ reipublice causa habet annū post reuersionem vt non reuocetur ad tutelam vt hic ¶ instituto. §. qui autem. Jac. ibi quas deniq;. Not. ꝙ aliquid prodest ✝ circa iniungendum quod non prodest circa iniunctum sic econtra. j. eo. l. spadonem. §. i. Jac. ibi abibant id est recedebant ¶ scribitur sine aspirattone. Ibi scrutabitur subaudi ex eo tempore. Dy. Ibi ex circuitibus. No. arg. contra apparitores curiarum quibus soluitur pro numero miliariorum ¶ contra ambasiatores quibus soluitur pro numero dierum ✝ quod si vadāt per viam aliquam non directam sed longiorem quod non debeant percipere salarium nisi quando recta non esset secura. vt. §. si quis cau. l. ḧ. §. penul. ¶ hoc in glo. no. Jaco. quod etiam facit ad statuta terrarum quibus cauetur victualia ¶ mercimonia debeant cōduci per vias rectas quod si recte vie non essent secure qō conduci possint per alias. ¶ quod quis debeat ire per vias rectas facit C. de nauicul. l. penul. ¶ fi. li. xi.

Et qui in testamento. Ibi constitutio que statim sequitur diuus seuerus ꝛc. Dy. in glo. i. simpliciter ibi ab alīs ¶ sic potest intelligi. j. eo. l. propter litem. §. licet. Jac. in fi. ¶. j. eo. l. iurisperitos. §. i. Jaco.

Diuus seuerus. Ibi adire debuisti scilicet iudicem competentem. Dy.

Qui primipilum. Re assumptio officij primipili prebet excusa. ad tēpus ¶ priuilegium primipilo datum prodest college. hoc dicit. ¶ facit ad hoc secundum. C. de exo. mili. i. i. ¶. j. eo. l. administrantes. §. eorum. Jac. ibi suscepisset alicuius filij commilitonis sui. Dy. Ibi eorum scilicet tutorum. dy. Ibi vacationem recipiant. i. excusantur ad tempus. dy.

Si libertus pubes. Als impubes. §. dyn. ibi pubes fuerit. l. minor. xxv. annis. dynus. ibi non molestabitur id est non tenebitur administrare tutelam nec tenebitur de periculo administratiōis neglecte. Dynus. ibi creabit curator vel tutor. argumen. §. de testament. tute. l. si hereditas. ¶ de tutelis. l. quesitum. dynus. Ibi si pubes. l. minor. xxv. annis. dynus. Ibi curator interim vel tutor vt. j. de tutelis ¶ ra. distrahē. l. si tutor reipub. §. i. legitimus autem interim excluditur ¶ vide etiam quod dixi. §. de testa. tute. l. quero. §. lucius.

Si quis. Scilicet tutor. dyn. Ibi non omnino dimitti id est excusari. In perpetuum a tutela quia superest spes sanitatis. dy. Ibi recipiet tutelam id est eius administrationem. dy. Ibi in insaniam id est furorem. Dy.

Et non tantum. Ibi accepta quidam habent accepta ¶ male. dynus.

Sed in hoc. Als incipit lex. idem Ulpia. ¶ est latina. Dynus. in glossa secunda in fine solutionis non est contra quia in casu prorsus diuerso loquitur. vel dic quod licet ibi glossa dicat quod non detur exceptio propter superuenientes impedimentum tamen male intelligit nam ideo ibi non datur exceptio quia fuit in culpa cum ire non debuit cum alio. no. vel dic secundum Jacobum de belui. quod valetudo excusat a tutela ¶ cura. ad tempus vel in perpetuum vt hic excusat etiam a pena tu diciali vt ibi sed a iudicio non excusat simpliciter. sed distingue vt. j. de diuer. rescript. l. j. Et vt ibi not. ¶. §. si quis iudicio. Jacob. de bel.

Furor autem. L. Temporalis. Dy.

1 ☞ Concessum a principe ex certa scientia quātis non dicat tali lege non obstante sine dicat in concessione tali lege non obstante idem est.
2 Consura a clerico post delictum sumpta an teneat ¶ valeat.

Sunt et alij. Ibi continuo. id est statim. dyn. ibi de reliquo. id est de administratio. futuri temporis. dy. als. i. alium locum ¶ debet esse scriptum breue et est aduerbium loci ibi transmigrare. i. de loco ad locum domicilium transferre. dy. Ibi literis. i. rescriptis seu rescripto in quo domicilium ad beneplacitum suū ¶ sine rescripto principis vt. j. ad municip. l. libertus. §. patris ¶. l. assumptio. ¶. l. domicilium. Respon. sic. Sed si non impetrasset rescriptum nihilominus tutor esset ¶ tutele periculum ad eum spectaret. Sed modo habet iustam causam excusationis nec ad eum spectabit periculum. per hoc. j. ea. l illud vsitatum vel vsitatissimum. Jac. Item colligit Jac. de ra. ex

1 isto. §. quod paria sunt ✝ principem aliquid concedere ex certa scientia licet non dicat non obstante tali. l. vel dicere in concessione nō obstante tali. l. ¶ hoc etiam innuit glos. hic posita que dicit alterū sufficere secundum Jo. argu. contra. C. de aque ducta. l. omnes. li. xi. de hoc plene dixi. C. de preci. impera. offe. l. quoties circa finem in glo. vlti. vbi de iurisdi. om. iudi. l. penul. Sed ibi propino mota transtulit hic autem concedente imperatore. vel secundum Jaco. de bel. Ibi in iudicio hic in tutela ¶ est ratio quia licet mulier domicilium mutet ibi permanet cum iudex qui debet proferre sententiam vel exequi. Sed hic tutor qui deberet gerere non permanet in eo loco in quo tutelam suscepit. Jaco. de bel. ¶ Ultimo alleg. iste. §. in arg. pro delinquente qui post delictum factus est cle-

2 ricus. ✝ ad idem. j. de vaca. mu. l. pretor. ibi vel sequi facerdotiū ꝛc. ¶. §. si post actam causam ¶. l. his honor. §. autoritate. ¶. §. si quis cau. l. qui autem. ¶. j. eo. l. spadonem. §. finautem. ¶. l. iureperitos. §. j. §. de arbi. l. non distinguemus. §. facerdotio. ¶ quia res lite pēdente vel ante inchoatam deuenit in eum casum ꝛc. argu. §. titu. prox. l. post finitam de liberis agnoscen. l. ḧ. §. quia plauciauum. ¶. j. de re militari. l. qui cum vno §. reus. ¶ Ad oppositum. §. de iurisdi. om. iudi. l. penulti. de iudi. l. si quis postea. §. eo. l. ḧ. j. eod. l. tutor petitus ad municip. l. incola. iam publicis. de iure immunitatis. l. i. semper. §. hec circa. C. de episcopis ¶ clericis. l. officiales. j. de adulte. l. adulter diem. §. si eo tempore. solui potest pro prima parte per. l. hos accusare. §. hoc beneficio. j. de accusa. vbi de hoc tetigi. ¶ hoc nisi in fraudem ¶ cause euitande accusa. de crimine factus sit clericus vt ea. l. hos accusare. in fin. primi respensi et de adulteriis si maritus. §. j. fraudis autem presumptio fiam erat accusatus vel in crimine deprehensus alis secus. j. de bonis eorū qui mortem sibi consciuerunt. l. fina. ¶ de bonis damnatorum. l. vltima. §. ex bonis. Dynus. vbi etiam de hoc dixi olene et latissime. C. de episcopis ¶ clericis. anthē. causa que sit cum monacho. Sed ad predicta videtur obstare. j. de penis. l. i. in qua videtur cōsiderari tempus commissi criminis. Sed ibi tractatur de qualitate pene imponende non sub quo iudice debeat conuenire. Oldradus.

Scire oportet. Ibi hoc aūt. scilicet qō nō habeant necessario appellare a datione. Sed se excusare. Dy. Ibi. in dau ci. no. regulam que alibi ita clare non reperitur. Dyn. Sed ad eam concor. §. e. l. sed ¶ milites. §. quesitum. Ibi auferentes: id est reprobantes. Dy. in glo. sed excusare. ibi nominatides. C. de appella. Old.

Multa vero. Ibi concedant: scilicet leges. Dyn. Ibi remissionis. i. excusatiōis. Dynus. Ibi tribuere id est allegare. ¶ que sint illa statim sequitur. dy. ibi constitutio temporis id est intra tempus a lege statutum qō statim sequitur. Dy. Ibi accedere id est excusationis causam ponere. Dy. vt. j. §. scire ibi militarium alis militare ¶ sic. Dy. Sed nō communiter. Dy. Ibi excusabitur. i. excusationem proponet ¶ eam prosequatur intra quatuor menses a die nominationis numerandos. j. e. l. quinquaginta. Dy. Ibi postea aūt. i. post quinquaginta dies. Dy. Ibi non cōcedetur. l. excusatio. Dy. Ibi a solicitudine. f. tutele. Dy. Ibi quid non fecerit id est non proposuerit excusationē. i. quinquaginta dies. Dy. Ibi a qua cognouit. §. se datum tutorem vt hic iunge versi. qui statim sequitur et extra hos ꝛc. Dyn. Ibi oportet eum. §. quia a die cognitionis dationis tutele tempora numerantur excusatur. Dy. ¶ est interpositio. dy. Ibi manifestari ꝙ sunt dati tutores. ¶ nota ꝙ cum aliquis vocatur ad aliquod munus debet ei denunciari vt hic ¶. C. de decurionibus. l. ii. Item no. ꝙ dicit in facie vel ad domum. argu. ꝙ si denuncietur alicui ad domum ꝙ lata est sententia contra eum absentem ꝙ statim currit ibi tempus ad appellandum a tempore denunciationis alis curreret a tempore scientie vt. C. quomodo ¶ quando iudex. l. ab eo. Jac. qō tamen intelligunt aliqui cum non potuit ei personaliter denunciari dicunt enim denunciationem et citationem a domū sore subsidiariam cum persona reperiri nō potest. de hoc satis dixi. §. de liberis agnoscendis. l. i. in princi. ¶. j. de dāno infecto. l. iiij. §. pretor. versi. toties. ibi ¶ extra hos. l. dies qui danf pro itinere ad veniendum ad excus. proponēdam. Dy. Ibi

Universidad de Deusto
Biblioteca

hec autem.i.hec taxatio temporis.Dy.Ibi cõuenitur q his quasi dicat non solum legitimis q datiuis tutor,datur predictum tempus ad excusationem proponendam sed etiam testamentarijs.Dyn. In glo.dati in testamento.in fi.vbi de hoc sed videt contra.j.eo. l.iurisperitos.ff.fi.Sed dic aut est confirmatus consentiens q postea non potest se excusare aut inuitus q tunc potest.vt.j.eod.l.nesennius.Ja.de are.Et sic intellige quod no.ff.de confir.tutorum. l.fi.q fina.Ray.q.j.eo.l.gaius.q glo.ibi posita.

Aliud autem. Alis illud autem.et breuiter hoc dicit quoties ex verbis legis simpliciter intellectus resultat iniquitas tunc a verbis recedimus et mentem seruamus.de hoc not.et dixi.C.de legibus.l.non dubiũ per Dyn.de regu.iur.c.vlti.q ibi per alios.q bene facit.j.de adul. l.si postulauerit.ff.iubet.q quod ibi dixi.q.ff.solu.matrimo.l.i. Ibi inuenimus alis meminimus.Dy.Ibi q extra hos dies qui dantur pro via.Dy.Ibi ad excusa.l.proponendam.Dy.ibi habitationem faciens a loco a quo creatus fuit tutor.Dy.Ibi deteriori ordine.i.cõditione.Dy.ibi eo.l.homine.Dy.ibi si pro q.Dy. ibi hic alis hoc q dic.l.spaciam datum absentibus vltra centesimum lapidem.Dynus.Ibi min⁹.scilicet spacium est infra.Dynus.Ibi longius scilicet detur spacium.Dynus.ibi eorum dierum quod est infra.Dynus.ibi qui in via id est in dilatione data occasione vie.Dy.Ibi adiecta scilicet numeratio.Dynus. Ibi vie id est pro via.Dynus ibi ad excusationem proponendam. Dynus in glossa id est interpretes in fine. Vertex enim est prima pars capitis q inde dicuntur isti capitanei.q vide in alphabeto dictione verteg.

1 ☞Tempus si est statutum ad aliquid faciendum qõ fiat postea an tale factum valeat.
2 Potestas si tenetur criminales causas infra duos menses terminare q non terminat an valeat sententia lata.
3 Restitutio post quadriennium concessa an teneat.

Consequens. †No.consequentiam ex quo statutum est tempus ad aliquid faciendum si fiat postea non valet.q hoc dicit ibi.ff. Old.Ibi constitutum tempus quinquaginta dierum.Dy.q sic non queretur de veritate excusationis:sed de lapsu temporis.Old.Ibi alterius ciuitatis non suppositę iurisdictioni dantis.Dyn.Ibi quod si excusatus id est qui excusa.proposuit post constitutũ tempus.Dy, Ibi fuerit dimissus.id est,est absolutus ab administratione tutele per sententiam.Dy.per falsas allegationes vel non solũ enim consideratur q post tempus constitu.excusa.proposuit.Ibi existentis tutoris.existere enim videtur qui post quinquaginta dies excusatur.Dynus cum excusatio seu sententia non teneat ipso iure.Dy.☞Ex isto.ff.colligit Jac.de are.quod si potestas †ex forma statuti tenetur infra duos menses criminales causas terminare qõ si post duos menses non terminet q non valeat sententia ipso iure.Jac.q pro hoc facit qõ no.C.de iudi.l.properandum.in prin.in glo.que incipit quedam tamen.verifica.item quid si lata.q pro hoc quia lapsu temporis perit instantia.argu.o.l.properandum.in fi.q quod ibi no.q.j.iudica.fol l.ff.q fic cum omnia pereunt dicitur lis non contestata q sic est sententia nulla.vt.C.de sententi.l.prolatam.☞Item pro hoc argumentari licet de re ad tempus q econtra.vt.j.de testa.mili.l.miles.ita.ff.q quia diximus.q.ff. si certum petatur.l.vnum.Sed si quid alicui permittitur in vna re videtur in alia prohibitum.vt.C.de procurato.l.maritus.ergo permissum vno tempore videtur alio prohibitum.vt infra de lega.ff.l.statuliberum.ff.fideicom.vnde cum iudici fit permissum iudicare infra duos menses post illos videtur tacite prohibitus et sic sententia non tenet ac si expresse prohiberetur.argu.ff.de iudi. l.iudicium soluit.in cõtrarium facit.C.vt omnes tam ciuil.quam mil.iudi.l.vnica.ad fi.de edifi.priua.l.fi.alis est rubrica.de ope.nou.q in hac vltima opinio.videntur residere doctores quare ad horum solutionẽ dist.aut tempus prefigitur parti aut iudici aut actori.Primo casu nihil potest fieri post tempus q si fiat non tenet siue illud tempus fit certum quantum ad numerũ q quãtum ad terminum.vt.ff.de iudi.l.sed q si fasceperit in prin.q.C.de proba.l.excep.q sententia rescin.nõ posse.l.peremptorias. Scõo casu aut prefigitur tempus iudici q iurisdictioni aut iudici tantũ si iudici q iurisdictioni q tũc fit finito tẽpore nõ valet vt.ff.de iudi. l.ff.ff.fit iuder.de arbit.l.non distinguemus.ff.ff.q.l.ff cũ dies.ff.fi intra.q.C.quãdo primo.nõ est necesse.l.cũ non eo die.sed si prefigatur iudici tantũ non iurisdictioni tũc pot iudicare post tps q tenet q fit licet iuder punfatur.vt.o.l.ff.C.de edifi.priua.q.l.i.ad fi. vt omnes tam ciuil.quam mil.iudic.Tertio casu aut prefigit tempus circa substantiã actoris q tunc finito tempore finitur act.q in substantia illius actionis q quod fit post non tenet.vt.C.de dolo. l.fi.q.j.ne de statu defunctorum.l.ff.ff.fi.aut nõ prefigitur tempus circa substantiam act.sed circa instantiam litis q tunc finito tempore finitur instantia q iudex poterit de nouo de causa cognoscere q iudicare non autem vigore prime instantie.q habet locũ qõ no.o.l.properandum.circa fi.q C.ad leg.fal.aut.fi tamen testator. q in aut.de here.q fal.ff.illud quoq;. Old.Et ad predicta potest reduci gl.que est.C.de tempo.in integ.resti.l.superuacuã.vbi †queritur an restitutio concessa post quadriennium teneat.q determinant docto.quod sic quasi sit lata contra ius litigatoris non contra legem.arg.j.que sententie sine app.rescin.l.j.q de re iudi.l.cum prolatis.alij dicunt q non.q hoc videtur verius quia licet expresse non sit lata contra legem tamẽ quia a forma legis est recessum cum infra quadriennium debet terminari non valet.arg.j.de reb. eorũ.l.si pupillorum.Dyn.Et q tẽpus prefixum est restitutioni vt.ff.dictum est de prefigo actioni.Et ad predictã materiam vide que no.o.l.properandum.vltra prin.ver.q p declaratione predictorum.Et predictã questionẽ de causis criminalibus diffinendis publice disputauit.o.Richar.quam Ly.tangit.C.qui accusare non possunt.l.i.q ego eam posui.C.si ex falsis instru.l.fi.☞In glo.per ambitionẽ.ibi nisi de hoc.i.an fuerint false pbationes vel allegationes.Dy.

1 ☞Venire non dicitur quis nisi steterit.
2 Veniens intra tempora constitutionis si recedit illicentiatus an puniatur constitutionis pena.
3 Infirmitas an possit allegari per modum cause absentie q per sacramentum.
4 Venire ad iudicium et venire et nihil proponere a pari procedunt.
5 Reus si fuerit in iudicio q nolit litem contestari iudex poterit illi precipere quod intra certum tempus litem contestetur.

Sufficit. Ibi excusare.i.excusationem proponere:nã ad prosequendum datur maius tempus. vt j.eo.l.quinquaginta.Dy.Ibi nolens.i.inuitus.Dy. Ibi deferit causam allegare q probare excusationem.Dyn.Ibi solam.i.solummodo.q.o.excusatio] intra tempus proposita pficit non autem sola iudicis aditio.Jac.vt.j.ff.prope.scire.Et allegat sequẽs litera sepe q non videtur venisse ꝙ qui non stetit.p hoc.j.quib⁹ ex cau.in poss.eatur.l.ff.arg.ff.de.in rem.ver.l.si pro parte.ff.versum. Jac.☞Quod facit ad materiam.c.cupientes.extra de elect.li.vi. 2 f.q veniens †intra tempora constitutionis q recedens illicentiatus puniatur pena constitutionis vt ibi dicitur. Old.ita.q pro hoc optime.C.de decur.l.si quis decurio q extra de iudic.c.i.nam ille qui vocatur ad iudicium ad tria tenetur.f.coram iudice venire ei' iustitie preceptis obedire q non recedere sine eius licentia.vi.qõ. iñ.c.certum.in fin.de litig.ff.si vero inter predictum.col.vñ.q no. pro hoc in summa Dost.de procu.ff.ad quid tenetur.ver.iñ.q pro hoc.vñ.q iñ.c.ita.de procu.constitutis.q bene extra.de elect.c.si post⁹.lib.vi.Ibi si enim quis.hic incipiunt verba constitutiõis. Dy.Ibi cuius fidem.f.necessitatis impediens eum venire.Dy. Ibi ex ipsa naturali iustitia.q.o.q sit iustum ipsa naturalis iustitia commendat.Dy.Et no.q ex hac litera volunt quidam dicere q ei tiuanti creditur q pm hoc exponũt firmare.f.per sacramẽtum.sed hoc non est verum imo plene debet probare.vt.ff.de proba.in excep.ff.j.de re mil.l.iñ.ff.ad idem.q.l.qui cõmeatus. vbi de hoc dixi.q.ff.si quis can.l.ff.ff.quod diximus.Jac.Sed q infirmitas †per modum cause absentie allegata probetur per sacra- 3
mentum no.Jo.in decre.iñ.q.v.quisquis.q expresse.q vñ.dist.placuit.de hoc etiam no.extra.de elect.qui propter.ff.fi.q bñ per Archi.extra.de do.q contuma.c.actor.li.vi.q dixi.C.de pign.act.l.si creditor.q de his qui ad eccle.confu.l.fi.ff.ficubi.Ibi veritamen. q.o.non solum iustitia naturalis hoc dictat.sed etiam ius ciuile. Dyn.Ibi dicens q tempora non currunt ei qui necessitate fuit impeditus.Dy.In ver.scire autem oportet.Ibi enim.f.accedentem.Dy.Ibi speciem remissionis.i.excusationis.dy. Ibi omnia nominare.i.proponere infra constitu.tempus alis non auditur:vt q.ff.ff.consequens.dy.Ibi remissionis.i.ppter qõ debeat excusari.dy.In ver.quinquaginta ibi continuari quo ad processum.dy. Ibi cognitionis.i.ex tempore quo cognouit se tutorem datum. dy.☞Modo ex tex.huius.ff.collige duo:primo ex verbis illis omnia nominare.ar.expressum q si iudex statuat iterminũ parti ad omnes dilatorias excep.proponendas q pars vnam ꝓpossit saluo ibi in alijs proponendis hoc ibi nõ sufficit imo habet necesse omnes ꝓponere alis excluditur q nõ ꝓpositis.de hoc no.extra.de excep.c.pastoralis.q de pba.c.qm̃ iura fallam.Ol.Et facit qõ no.q dixi.C.qui accu.non pos.l.ff.ea q crimen intendit.et per Dy.de reg.iu.c.indultũ.li.vi.☞Deinde collige ex illis verbis similis 4
tẽ qõ paria sunt nõ venire ad iudiciũ ꝙ venire nihil in- 5
stũ ꝓponere.Ex quo dicũt quidã q si reus †est in iudicio etnon vult litem

vult litem contestari q iudex pot sibi precipere q intra certum tps contestet q si non faciat habebitur lis pro contestata et contra eũ procedetur tanq̃ contra contumacem.de hoc vide qõ not. ff.de ver.inspi.l.i.ff.ex hoc rescripto.q quod no.q dixi.C.de lit.cõtest.l.i.Item facit iste tex.q glo.quod si quis appellauit ab omnibus grauaminibus sibi illatis in aliqua causa per iudicem quod ista appellatio extendatur q comprehendat solum illa grauamina in quibus nondum erat elapsum decendium:in illis autem in quibus esset elapsum decendiũ nihil operetur appellatio.ad hoc vide extra.de appel.c.vlti.lib.vi.cum ibi no.

1 ☞Excusatio an proponi debeat in scriptis vel coram testib⁹.
2 Exceptiones dilatorie vel peremptorie an proponi debeant in scriptis vel simplici verbo tantum.

Oportet autem. Iste.ff.dicit nunquid excusatio †in scriptis debeat ꝓponi vel coram testibus:q hoc in prima q tertia parte.In secũda parte dixi si volo ꝓbare per testes nunquid debeant deponere coram iudice sedente pro tribunali vel possint coram alio iussu iudicis.Et respondet quocunq; possunt iudicis iussu.Dyn.Ibi vna vel plures.Dy.Ibi testari.i.proponere vna voce.dyn. Ibi ante tribunal.i.coram iudice ordinario sedente pro tribunali.q.o.ista causa non potest cum cause cognitionem requirat.vt.ff.de offic. proconsu.q lega.l.nec quisq̃.ff.j.q hic in glo.dy.Ibi sub memorationibus id est depositionibus testium apud alium receptis ex iudicis commissione q qui ad probandum excusatio.prodducuntur. dyn.Ibi libellos dare id est scripturam qui excusatio.contineat quasi dicat non solum proponi potest voce:sed etiam in libello in scriptis.Jn ver.si.de his aũt ibi cõstitutis temporibus id est quorum datio nõ valuit ipso iure.dy.q Ja.ibi non inste id est non seruata solennitate que debet seruari q sic datio ipso iure non tenuit. dy.q Ja.ibi aut quo non oportet puta loco non congruo.Dy.ibi exempli gratia q sic not.q illud quod dicitur exempli gratia ad omne simile porrigitur.Ja.vt q.j.de dam.infec.l.damni infecti stipulatio.in fi.l.de vi q vi ar.l.j.ff.qõ vulgo.q ad leg.aquil.l.ita vulneratus.circa fi.Ibi vnum proposuisse contentus ero q de falsis si quis obtepserit.in omnibus quorum datio ipso iure non tenet. Dy.Ibi diu] senerus hic incipiunt verba cõstitutionũ.Dy.Ibi potes esse securus sine aliqua excusatione.Dy.Ibi non suppositus.i.qui constat non esse suppositum magistratui qui eũ tutorẽ dedit qr si dubitaretur nocere haberet excusa.proponere.Dy.vt ff.de iudi.l.si quis ex aliena.Ibi neq; incola est.f.eius ciuitatis cuius est magistratus qui eũ dedit.Dy.Ex isto.ff.potest aũt libellos dare dicunt quidam quod hic est casus in questione qua que- 2
ritur an exceptiones †dilatorie vel peremptorie debeãt de necessitate in scriptis proponi an possint proponi simpliciverbo.nam per istum.ff.videtur esse in electione proponentis:vtrũ proponat verbo vel scripto.q pro hoc.C.de ap.litigatoribus.q ita hic sentit Dy.sed in cõtrariũ videtur glo.que est extra.de pba.c.quoniam cõtra fallam.que dicit q debẽt in scriptis ꝓponi.Sed si recte aduertatur tex.illius decretalis nõ dicit de proponẽte q teneatur in scriptis ꝓponere.sed loquitur de iudice qui debeat facere eas in act.redigere.q pro hoc in clemen.de verbo.sig.sepe.sed pro prima parte melius facit in aut.de tempore nõ solute pecunie super dote.ff.attestationẽ.col.vñ.Old.que signata est.C.de non nu.pecu.l. vlti.q dic vt.o.aut.digi.in glo.quis hoc probare ibi insti.eo.ff.qui autẽ.q ibi est casus et predicte alleg.ll.non loquuntur hoc casu. Oldra.Jn glo.tria nota ibi.q.h.o.Jn alijs autem casibus ciuilibus q criminalibus an possit committi receptio testium.dic vt in aut.vt defunc.seu funera defun.ff.q quoniam.q.ff.sequen.C.de fide instrumen.aut.apud eloquentissimum.q ibi de] hoc dixi satis. q de episco.q cle.aut.sed iudex.q no.etiam.ff.de testi.l.iñ.ff. idem diuus.Dy.

Tibertum. Ibi de excusatione denegãda libertis vocatis ad tutelam filiorum patroni.Dyn.Ibi de liberis patroni a quorum tutela se non excusat libertus.Dynus.Ibi appellationem hanc scilicet filiorum liberorum.Dynus.Ibi impetrauit.l.libertus.Dyn.Ibi libertorum ordinem.f.q non poterit se excusare a tutela libertorũ patroni.Dy.in gl.i.in fi.nisi in casu vt.j.e.l.penul.ff.ff.Jac.

Qui propria. Ibi libertis emptoris.Dy.manumittentis.

Ibi plures. Ibi fuerunt alicuius patroni qui reliquit filios impuberes.Dyn.ibi vnus omnium.i.ex numero omnũ.Dy.ibi a tribus tutelis extraneorum iam habitis.Dy.ibi nõ absoluetur.i.nõ] excusabitur pter tutele filiorũ patroni que sibi defertur ab alijs tribus quas prius habebat.Dy.

Spadonem. Jn.ff.qui patet scilicet pupillorum.dy.Ibi q si id est quãtis.Dy.Ibi aliter id est de iure cõmuni nisi promissio impediret.Dy.

Scire oportet. Ibi senator fuit.f.in preteritũ: sed de presenti depositi administratio.dy.Ibi si aũt liberi.f.pupilli.dyn.Ibi absoluetur a cura ppter senatoriã dignitatẽ superuenientẽ cum administratione.vt j.e.l.non tñ.ff.sane notũ.dy.Jn glo.q sic est iste in fi.sed istud speciale vt.ff.probatũ est.dy.Tel ibi ad fui impetrationem superuenit pinilegium hic vero ad fui postulationẽ.dy.Tel vic ff̃m Jac. de bel.ad.l.penul.qõ aliud in marito vt ibi aliud in tutore vt hic. Et est ratio q vxor est socia diuine q humane dom⁹ vt.C.de cri. expi.hered.l.aduersus.q ideo mariti felicitas non debet fieri vxori infortuniũ vt ibi.Sed hic non est equũ q senatores gerant tutelam ppter dignitatem q ideo excusantur.ad.l.tutor.respondevt ibi no.Jac.de bel.

Necq; librarios. Ibi due constitutiones.id est constitutiones imperatorum. Dynus.

Ratiocinatio. Ibi neq; in numerum q donũ nõ solum non excusat a toto vt ff.ea.l.ff.neq; imo etiam quo ad excusationem non habetur loco vnius tutele.

Liberi. Ibi cõcessum est.f.q administratores res senatorum a tutelis extraneorum.dy.

Si ciuitatis. Excusentur.principes alibi appella tur pater ciuitatis.C.de infantibus exposi.l.fi.ad fi.Old.Ibi periculo tutele quia creauit tutorem qui male administrauit propter quod tenetur de eius mala administratione si non est soluẽdo.vt.j.de magistr.conue.per totum.dy. Ibi fideiussores tutele.i.qui pro tutore fideiusserũt rẽ pupilli saluam fore.dy.Ibi inscripti sunt tutores qui computabãt talem in numero tabellarum:hi enim appellantur tutores onerarij.vt infra de solutionib⁹.l.quod si forte.q.ff.de testa.tute.l.iure nostro.ff. j.Ray.

Qui vectigalia. Ibi a cura neq; a tutela cum in paucis differt a cura vt.ff.e. l.scire in ver.in paucis.dy.in glo.secus econtra.in fi.dicit.dyn.sed que est ratio diuersitatis q vltra non procedit.Sed ratio diuersitatis potest colligi ex notatis in.l.contraria.q ille qui est tutor si postea conducat vectigalia publica videtur asserere se non esse ex causa tutele obligatum q sic incidit in crimen falsi.vt.j.ad leg.cor. de fal.l.j.tutores qõ non est econuerso quando primo conduxit postea vocatur ad tutelam hoc est ex necessitate cum excusationẽ non habeat vt hic patet.

Qui multa. Plures excusationes imperfecte noie eius denicq; generis:sed diuersorũ non constituunt vnã perfectã.h.o.De hoc dic vt plene dixi.ff.eod.l.iñ. ff.amplius.ibi dicere.i.allegare sc̃j excusando.dyn.ibi.si id est an. dy.ibi ius excusationis scilicet perfectum.dy.ibi iam q mirum.i. certe.dy.ibi duos filios.f.habet.dy.ibi talia dicit.f.se habere.dy. ibi ea vero.Expone vero pro sed q dic sed dixit se habere ea tc. dyn.ibi cõmunione id est simul mixta.dy.ibi sed instum est nunc respondet.dy.

Jam autem. Notat textum expressum q glo.quod iureconsulti fuerant christiani cõtra qõ est glossa infra de auro q argẽto legatis.l.titia.q dicit ibi dixi. q de donatione inter virum q vxorem.l.si ꝓfonsus.ff.concessa.

Qui accepit. Jn glo.in fi.simile habetur:q not.ff. de transacto.l.cum hi.ff.qui transigi.Jaco.

1 ☞Depositiones testium in vna causa non faciunt fidẽ in alia.
2 Acta q attestationes in vna an faciant fidem inter easdem vel alias personas.

Qui absolutus. Depositiones †testiũ in vna causa non faciunt fidẽ in alia causa etiam inter easdem personas.dyn. Ibi depositionib⁹ testiũ in alia causa productor.dy.Ibi ad remissionem.i.excusationem. dy.Ibi alterius curationis etiã eiusdem pupilli quondam nunc adulti.dy.als est in litera creationis.☞Circa hoc an acta †vel at- 2
testationes in vna causa faciant fidẽ inter easdẽ vel alias personas sic dicit hic dy.Aut ꝙ probatũ est in ꝓterito necessario sequitur vel presumptiue verũ esse in presentiue quia in prima cã probani annorum numerum vel de dñio vel de libertate q tunc est verũ q acta vnius cause prosunt in alia.q ita intelligatur,C.de arbi.l.penul.q glo.ibi posita.q de testib.l.fi.de proba.l.fine. posidetis.q de libera.cau.l.iubemus.Aut nõ sequitur necessario vel presumptiue esse verum in presenti q probatũ est in preterito vt q ꝓbani

Universidad de Deusto
Biblioteca

numerū liberorum qui modo possunt esse mortui vel numerum tutelarū que possunt esse finite vel de minori etate z possum esse fectus maior z tunc non faciunt fidem etiam inter eisdem personas z ita intelligitur hic Dy. De hoc etiā no. per Dy. ſ. de vacamune. l. i. §. i. z pleniſſime dixi. C. de eden. l. iis apud quem.

Si exierint. Et iura remissionis. i. ſi non habet aliam excusationem. Dy.

Est quandoq;. Id est qñq; contingit. Dy. Ibi q quarta. Dy. Ibi z qui modici ita q propter eius modicitatem modicū grauaſ in administratiõe. Dy. Ibi patrimonij. i. pupilli habentis modicū patrimoniū. Dy. Ibi affectasse videtur. i. simulis est affectatis quantum ad hoc vt excusare non possit vt. ſ. eo. l. ſi is qui tres. §. fi. Dy.

Si quis inter. Ibi an ei hec. ſ. tutela ſi ille emancipati. Dy. Ibi in numerum scilicet trium tutelarum vt excusatur a quarta. Dy.

Si quis creabitur. Ibi cauere. scilicet rē facit iſte. §. qõ pater compellatur ſuſcipere dotē prō filio z prō eo ſe obligare de quo dixi. ſ. tit. prox. i. fi. §. fi. z fol. ma. l. ſi cum dotē. §. transgrediamur. z circa hunc. §. eſt vnū bene notandum q dicit Bz. in ſumma q cū eo qui in alie. poteſt. circa medium ver. quid ſi pater. dicit enim hunc. §. nō eſſe legē approbabilem z ibi patenter determinat oppoſitū eius qõ in hoc. §. dicitur. Cõiter tñ in libris habetur z duplicatus vt glo. dicit.

Caius. Ibi diuus monachus ſtatuit. ſ. eo. l. ſcire oportet. §. i. z. §. ſeq. Ibi teſtī in quo datus erat tutor z curator. Dy. Ibi vocat tanq; curatorē. Dy. In fi. i. cū de eo confirmando tractatur. Dyn. In glo. ad hoc ipſum in fi. z dic vt ibi no. Dy. In glo. vlti. ibi. §. i. Contrarium vero. ſ. eo. l. ſcire oportet. §. i. ſed dic vt ibi not. ſecundum Ja. de are.

1 ☞ Factum eſſe aliquid z de proximo faciendum a pari procedunt.

2 Pubertati proximus dicitur pupillus quando per ſex menſes a pubertate diſtat.

Non tantum. †Aliquid eſſe factum vel de proximo faciendū paria ſunt. h. d. z cōcor. bene. ſ. de teſta. milī. l. penul. Dy. z in aut. vt exact. inſtan. dot. §. fi. vbi dicit primus ſolutēti &c. Ibi quęq; p z dic z eius tutele que &c. Dyn. Ibi pupillo rū prīoū z poſteriorū. Dy. Ibi ante eorū repete pupillorū etas. Old. Ibi cogitur prope finem per ſex menſes. Dy. Et no. q per
2 hanc. l. dicebat Roy. z ibi. de matarellis †q pupillus dicitur p ximus pubertati qñ a pubertate diſtat per ſex menſes: z ideo dicebat glo. male dicere que dicunt q tunc eſt proximus pubertati q̄ infantie. vt not. ſ. de noua. l. i. in fi. de reg. iur. l. pupilli qui proximus. vbi de hoc ſatis dixi. z no. etiam inſtitu. de inuti. ſtipu. §. ſed qõ dximus. cõiter tñ glo. per doc. approbantur: tūc dicatur doli capaz quo ad hoc vt obligetur ex cõtractibus z delictis. et hunc l. poteſt rūderi q̄ hec lex non conſideranit etatē hanc quo ad hoc vt dīadicaretur pupillus doli capaz. ſed quo ad ſintendam cito tutelam vt per hoc tutor nō excuſaret: de hoc etiam dixi in alpha beto dictione etas.

Illienſibus. Illienſes ſunt illienſium tutores nō aliorum. hoc dicit.

1 ☞ Priuilegium quod habetur ratiõe paupertatis tollī debet augentibus facultatibus.

Eos qui fabri. Fabrorū z non aliorum ſunt tutores niſi ante ſint eorū facultates. h. d. Dy. Ibi incorporalibus. ſ. approbatis. Dy. Ibi a muneribus q̄ ſunt publica autoritate z vtilitate. vt. ſ. de iur. immunita. l. pen. §. pe. z fi. z. l. vlt. Dy. Ibi z circa z p etiā. q. d. nō ſolū a publicis autoritate z vtilitate ſed etiā &c. Ol. Ibi exterorū. i. illorū qui non ſunt de corpore illo. Dy. Ibi publica vtroq; iure. i. autoritate z vtilitate. Dy. Ibi in dubiū ſit hoc intelligē vt. ſ. eo. l. ſpadonē. §. qui accepit. Oi. Et ex iſto. §. colligit Ja. de are. q̄ priuilegiū
1 †q̄ habetur ratiõe paupertatis amittitur augentibus facultatibus. prō hoc. ſ. de vaca. munē. l. his oneribus. §. auctis. de iure immuni. ſemper. §. negotiatio. z prō hoc. C. arbi. tute. l. ſi defunctus. z de mune. z hono. l. cura. Ja.

Is qui. Ibi priuatus muneribus ſed tutela nō eſt munus priuatū ſed publicū autoritate ergo nō excuſant Dy. z vide. ſ. eo. l. menſores. z qõ ibi no. Ibi vacare. i. excuſationē habere. Dy. ibi eos. ſ. honorem gerentes. Dy. ibi qui tūc primum cū iam honore adminiſtret. Dy. Ibi officium tutele nouę non veteris. Dy. z hoc ſequit. Ibi notū eſt ſi bono: ſit talis q quē nō impediat tutele adminiſtratio alīs bñ excuſaretur. vt. ſ. e. l. ſpadonem. §. finautem. z. l. iureperitos. in prin. Dy.

Domui nauium. Nauigantium prō republica. Dy.

Inquilini castrorum. Expōeuno modo quod adnē morantes in caſtris non ſunt compellendi ad tutelas eorū qui nō ſunt de eo caſtro in quo habitāt. Alio modo pōt exponi z be ne inquilini caſtrorū. i. illi q deputati erāt per imperatores ad cuſtodiam alicuius caſtri: nā non cōpelluntur ſubire tutelas eorum qui non ſunt de dicto caſtro ne impediantur circa cuſtodiam ipſius caſtri.

☞ Statuto ſi cauetur q equus in bello mortuus per cōmune debeat emendari: an ſi fuit vulneratus in bello z poſtea moritur in ciuitate emendabitur.

2 Communitas an debeat condemnari ſi ſtatuto cauetur quod ſi aliquis vulneratꝰ fuerit in ciuitate z vixit per aliquot dies z poſtea moriatur in domo.

Bello amissi. Scilicet ſilē. Dy. Ibi ſunt iſti qui bello amiſſi ſunt. Dy. ibi in acie amittuntur. arg. eſt hic expreſſum †qõ ſi ſtatuto cauetur q̄ ſi equus moriatur in bello quod emendetur per cōmunionē z equus alicui⁹ ſit vulneratus in bello poſtea ex illo vulnere moritu⁹ eſt in ciuitate q nō debeat emēdari q nō ſit mortuus in bello. ar. cōtra. ſ. de in cēd. rui. z naufrag. l. i. §. ex incendio. vbi de hoc dixi. de dam. infec. damnū. §. fabini. et ſ. ad leg. aquil. §. hunc ſcripture. z. l. ita vulneratus. cū ſi. Dy. z hoc videtur verū de iure cōi. Et ad hanc. l. poteſt reſpōderi q̄ hoc ſit ſpeciale fauore pupillorum ne nimis larga via pateat excuſationibus a tutelis: z qr hoc priuilegium excuſationis eſt expreſſe reſtrictio ad eos tantū qui in acie moriuntur z qr hic tractaſ de priuilegio contra ius cōmune z ideo ſtrictius intelligi debet. vt. ſ. de teſta. milī. l. eius. §. i. z in aut de nō alie. §. qr vero veriſimile. et. C. ad vell. l. antique. qui tenēt aliā opinionē dicūt q̄ licet p dicta forent vera de iure cōmuni tū qõ ipponitur ſuper ſtatuto q̄ nō recipit interpretationē extenſiuā vt dixi. ſ. de mune. z hono. l. z gradatim. §. z ſi lege. z de ver. ſig. l. i. Et q̄ videat amiſſum in bello q̄ eſt amiſſum occaſiõe belli hoc nō eſt de ppio ſignificatovt hic pīz. Sed eſt ex quadā interpretatiõe extēſiua cū redeat in bello mortuus nō ſit: z ideo ſtatutū talē interpretationē recipere non pōt. ad hoc facit qõ no. C. de dona. ante nup. l. cū in re. in tertia glo. ver ſicu. ſi quid invia fertur. Et in quibuſdā ſcriptis reperi q̄ domin⁹ Amber. de bobio tenuit in perſona cuiuſdā militis ſabaudie poteſtatis padue q̄ emenda equi taliter mortui vt p̄dictū eſt per cōmune padue. Eodē modo faciunt p̄dicta ſi ſtatuto caueat q̄ ſi in aliqua villa vel loco perpetreť homicidiū: non capiāt homicidā q̄ puniantur in centū. Quod ſi aliqs fuerit mortifere vulneratus ſed tamē vixit per aliquos dies: deinde ex illo vulnere mortu⁹ ſit in domo propria †an cōmunitas debeat cōdēnari. De hac tamē queſtione ad precedentē poſſet notari diuerſitas q: hic punit vniuerſitas ex alieno delicto: z ex eius negligentia: z ideo mitior fieri deberet interpretatio: in predicta autē queſtiõe inuitatur quis ad reipublice tuitionē: z ideo latior fieri deberet interpretatio vt emēdatio fieri debeat. Item predicta fictio quis preſumatur ex vulnere mortuus locū hꝫ in odiū vulnerantis z qr lex eſt odioſa ſtricte eſt intelligēda z ad ius cōmune reducēda. C. de noxal. l. ſ. z d. l. z gradatim. §. z ſi lege. Itē q̄ ſequeretur abſurdum q̄ cōe teneret capere quēlibet leuiter vulnerantē q̄ ex tali vulnere poſſet ſequi mors: ſed talis aduētitius caſus nō debet cōſiderari vt. ſ. q z a quib. ma. libe. non fiant. l. iul. z ita aliqſi obtinui. ibi in obſidione q̄ erat in quodā caſtro p principe in quo fuit obſeſſus z mortuus. Dy. in glo. vlti. ibi per gloriam viuere. vnde verſus. fac bene dum viuis poſt mortem viuere ſi vis.

Si pupillum. tor. Dy. ibi remoto eo tā quam ſuſpecto. Dynus. Ibi ita. id eſt poſt remotionem. dy.

Propter litem. In glo. i. ibi debitum amittat. Bz. Hec opinio Alzonis placet dyno. Ibi ſecūdum Ho. hec opinio Hugonis approbatur ſupra. de procuratoribus. l. pater. ala ſi pater. Sed predicta opinio Alzonis communiter ſeruatur z approbatur per doctores z glo. licet vltramontani ſapprobent opinio. Hug. de hoc vide quod no. z dixi. C. qui dar. tut. poſ. ant. minoris debitor. z in corpore vnde ſumitur. dynus. Qui ſe ibi de quibuſdam propoſitis. dynus. Ibi alīs excuſa. dynus. vltra tempora non z hic tollit contrarium. dynus. In gloſſa prima ibi hic peremptoria. preterea hic vnam oppoſuit. licet in eius poſitione defecerit: et ſic non eſt excluſus a beneficio aliarum opponendarum intra tempus. ibi autem nullam oppoſuit ante litē conteſt. Old.

Licet

Licet datus. Ibi in eadem prouincia nam tunc non excuſatur etiā ſi ſit vltra centeſimum miliariū. z prō hoc facit decretalis dicens q̄ quis non poteſt trahi ad iudiciū vltra duas dietas q: intelligitur dieta a finibus dioceſis vt extra. de reſcrip. c. nonnulli. z. e. ti. c. ſtatutū. lib. vi. Old. Et ad declarationem huius. §. vide. C. eo. l. §. cū ibi nota. Ibi illarū rerum que ſunt vltra centeſimum lapidem z non in eadem prouincia. Dy. Ibi preſidis eius ſcilicet prouincie vbi ſunt bona. Dy. In glo. ſ. ibi datus a iudice originis vel domicilij prō hoc quia iudex poteſt ratione perſone ferre ſententiam de rebus etiam alibi exiſtentibus, vt. C. vbi in rem act. l. ſi. Item quia cui committitur perſona z res vt. C. ne fideiuſſor. do. dentur. l. §. Sed videtur contra. ſ. de tuto. z cura. da. ab his. l. pupillo. ſ. e. l. iureſperitos. §. i. de bo. autori. iudi. poſſi. l. cū vnus. §. is qui. z quod not. ſ. e. l. nō ſolum. §. z qui teſtamento. Sed intellige prima. arg. quādo non fecit mentionem patrimonij. Secunda fecit vt hic dicitur quod eſt notandum. Ja. de are.

Geometri. Ibi non vocant contra. ſ. eo. l. ſi duas. §. z philoſophos. z. l. ſed z reprobari. §. i. geometri em̄ phi ſunt. Sed dic q̄ hic loquitur de ruſticis q̄ menſurāt terrā q̄ oſtēdit glo. cum dicit Baldinus qui erat quidam ruſticus menſurator terrarū: non autem loquitur de his qui ſciunt z docent artem geometrie. Dy. contrariū videt tenere gl. inſti. e. §. item rome in gl. magna. circa medium. ibi donec curam a principe iniunctam. dynus.

Propter magistratum. Ibi adminiſtraturus etiam inceperat adminiſtrare. put eſt infra litera affirmatiua habere. ſed prout negatiua nō habere dic q̄ nondum inceperat. dyn. in gl. i. in fi. So. ibi interim com eſt impeditus excuſatur a iudicio ne pena cōmittatur ex eo quod in iudicio non ſtetit: ſed non excuſatur a tutela vt hic q̄ nō ſemper erit impeditus. Dy. z Jaco. de bel.

Si in castris. Ibi ab eo teſtatore. Dy. licet gl. dicat de iudice. In gl. ibi ſtipendia in caſtris vel dic q̄ non vꝫ datio ſi intelligas in milite dum eſt in actu militie: vt. C. de leg. l. ab adminiſtratione. Non obſt. ſ. eod. l. ſed et milites. qr loquit in veteranis z ideo ſubaudi maxime ſi habes in litera. n. Jacob.

Equaq;. Ibi ſoluta per aliquem here dem vel legatarium vel alium quēcunq; Dy. Ibi niſi iuſſu pretoris. i. cum venia impetratur. dyn.

Excusare. [a] Ibi per libellos. i. p iudices delegatos. q. d. q̄ cauſa excuſationis delegari non poteſt z hoc placet Dy. omiſſis aliis expoſitionibus glo. Dy. z dicit vt ſupra. ſ. de regul. iur. l. omnia quecunq;. In glo. ibi. §. geſſiſſe. Solu. ibi regulare hic cauſuale vt ibi not. Ja. de bel. In eadem glo. in fi. Sed non obſt. ſm omnes lecturas preter tertiā: ſed tertiā ſol. vt. ſ. dixi. Vel dicit ſm intellectum Dy. q̄ ibi, loquitur in procuratore hic in iudice delegato. dynus.

Censores. Vide. ſ. e. l. nō tantū. §. is qui. cū ibi not. z videt cōtradicere huic l. Sed hic de his qui ſunt in ciuitate roma. vt dicit gl. ibi de aliis. dynus.

Legatarius. Idemq; tutor. Dy. Ibi ſimilis eſt. ſ. ille legatari⁹ qui reſtituere debet alī. Ibi nec obtinuit q̄ habebit legatum per fideicōmiſſarium. Dy. In gl. i. ibi in eo q dixit falſum z non erat rogatus reſtituere. Dy.

Tutor petitus. Ibi priuilegiū quo me diante ſe a tutela excuſare vult. Dy. vt q: factus eſt de corpore fabrorum qui habet excuſa. vt. ſ. eo. l. non tantū. §. eos. vel imperauit priuilegiū gñaleniſi in caſibus qui no. ſ. de mino. l. verū. §. ex facto. non habita mētione huius tutele: ſecus ſi imperator cōceſſiſſet ſibi priuilegiū ꝫ hāc tutelā. vt. ſ. ſi qs cau. l. qui autē. Jac. z dic q̄ iſte impetrauit priuilegiū ad ſui poſtulatio. alīs excuſaret priuilegio. vt. ſ. e. l. ſpadonē. §. ſi autē. Et hoc ſi priuilegiū ſuperuenit ante tutelā decretā alīs nō excuſaret. vt. ſ. eo. l. non tantū. §. vacare. Dy. Item gl. i. ibi de iudic. ſi qs poſtea quā arg. cōtra extra. de ſo. cōpe. c. ppoſuiſti. Ja. Ibi. §. q autē. Sol. vt ibi q̄: ibi ſpecialiter fuit datū priuilegiū. vt. ſ. dixi. Ja. z Dy. Ibi ſpadonē. §. ſi autē. Sz ibi ſuperuenit ſine ſui poſtulatiõe. Dy. eodē cōtra hoc q: etiā vbi ſuperuenit excuſatio ſine ſui poſtulatiõe non pdeſt. vt. C. de decur. l. decurio. lib. x. ſ. eo. l. non tm̄. ſ. vacare. vt. ſ. eo. l. luci⁹ titius in ptin. vnde poſſes dicere q̄ in. l. ſpadonem. §. ſi autē. vt no. ſ. eo. l. vlpia. §. fin. z de mino. l. verum. §. ex facto. Ibi. §. vacare. ſed illa ſpecialia vt no. ſ. e. ſed z in hoc. §. ſunt z alīs. Dy. Vel dic quod a tute tela inchoata non poteſt ſe excuſare vt hic. ſed ab inchoāda ſic vt ibi. Ibi. §. auctis. ſed ibi loquit in priuilegio pauptatis qō eſt tpale z tollit auctis facultatibus. vt eo. ti. l. cura. §. inopes. Dy. z dixi ſ. e. l. non tm̄. §. eos qui. ibi. l. ptor. §. ſi poſt. imo iſta eſt in titulo de vaca. munē. publi. autoritate. z vtilita. hic in publica autoritate ſꝫ vtilitate priuata. vt. ſ. eo. l. non tantū. §. eos. z. l. ſpadonē. §. qui accipit. Dy. Vel dic ſm Jac. de bel. ad. l. qui autē. rñde vt ibi no. ad §. ſi autem. reſponde vt no. d. l. verum. §. ex facto. ſ. de mino. ad §. auctis. Reſpōde q̄ nec ibi excuſatur: z ſic concor. ad. §. ſi poſt. Reſponde q̄ ibi loquitur de alio munere quam hic. Item hic vtitur priuilegio ibi impedimento. Ja. de bel.

Que tutoribus. Ibi poſt excuſationem a tutoribus propoſitā. Dyn. Ibi retineri placuit heredes tñ tenetur dare filio cui ille tutor p deſſe volu. vt. C. de lega. l. ſi legatarius. In gloſ. i. ibi. §. varijs imo. varijs. Dy.

Clave. Ibi exulis in perpetuū exiliū dānati. Dy. Ibi que contutorē qui domi remāſit. Dy. In glo. vlti. vt verius dicā. imo de hoc an hec accuſatio ſuſpecti poſſit fieri per procuratorem. dic vt dixi. ſ. de ſuſpec. tuto. l. decreto.

1 ☞ Agentes circa latus principis excuſantur: z qui ſunt in ſeruitio pape.

2 Delegatus pape ſi committit aliꝫ vias ſuas ſubdelegando z ſibi aliquid reſeruare velit appellari poterit ad delegantem.

Iurisperitos. Ibi excuſandos in perpetuum z ad hoc ſequitur ratio qm̄ &c. Dy. Ibi eorū. l. principū. Dyn. Ibi et honor. ecce ratio quaſi excuſatur in perpetuum. Dyn. Ibi finē certi tēporis qr neſcitur quanto tēpore eos retineat princeps nam hoc eſt ad libitum ſuum. Dyn. ibi ac loci. l. certi: inam nō ſtant certo loco ſed mittuntur per principem modo ad vnum locum modo ad alium ſicut z ipſe princeps circuit terras z loca imperij vt no. per Jano. extra de ſepultu. c. relatum. Item col
1 lige quod illi qui agunt circa latus †principis excuſantur ita et illi qui ſunt in ſeruitio pape in romana curia dicuntur ſeruire eccleſiis ſuis vt extra. de cleri. non reſiden. c. cum dilectus. z idē ſi in a ſeruitio epi ſui, co. tit. c. decreto. vſi. q. i. c. ſcire. z. qꝫ. q. ſi. hic placita. Item colligit Ja. de are. quod illud qō non habet certū finē dicit eſſe perpetuum. prō hoc. ſ. de cōdi. indeb. l. ſufficit. nā ſi temporaliter eſſent cū imperatore non haberent excuſationē ſed ſi perpetuo vel ſine preſinitione temporis habent. vt. ſ. eod. l. tutor. §. fi. z ſeq. in dubio ꝑſumitur eſſe perpetuū vt hic. z. ſ. de iudi. l. iudiciū. Jac. z prō hoc bene facit. C. de penis. l. ſeruus. z qō ibi no. et dixi.

2 Et faciūt predicta ad queſtionē certū eſt, q̄ ſi delegatus †a papa cōmittat alteri vices ſuas ſubdelegando z ſibi aliquid reſeruat a tali ſubdelegato appellatur ad delegantē: ſi vero nihil ſibi reſeruat appellatur ad papā. extra de offi. deleg. c. ſuper queſtionū. z. e. ti. c. ſi a ſubdelegato. li. vi. contingit q̄ aliqs ſubdelegauit quādiu ſibi placuerit domum appellatur a ſubdelegato tali queritur ad quē ſit appellandū vtrū ad papā vel delegantē. z videt q̄ ad papā: qr cū nō apposuerit certū finē videtur perpetuo cōmiſiſſe z in totū z nihil ſibi reſeruare vt hic z. ſ. dixi. z hec opinio videtur bona ne eueniat q̄ ille qui delegatū impetrauit habeat eū iudicē in cauſa principali z appellationis cōtra tū ſeruatur. Jac. de are. hāc materiam vide extra. de offi. delega. c. ſi delegatus. lib. vi.

1 ☞ Maleficium ſi cōmiſſum fuerit in cōfinio duarum ciuitatū quis iudex habebit cognoſcere.

2 Clerico ſi dandus ſit tutor: tunc ſecularis z eccleſiaſticus iudex debent intereſſe.

3 Accuſatus ab vno de aliquo crimine nō poteſt de eodem ab alio accuſari.

Cum oriundus. Iſte. §. facit ad plures queſtiones. z primo ad illā que
1 ſtionē. ſi maleficiū †eſt cōmiſſum in cōfinio duarū ciuitatū: qs iudex cognoſcet. z videtur q̄ vterq; per hunc. §. de hoc dixi de libertis agnoſ. l. ſiue cōtra. §. plautianū. z ibi etiā tetigi aliam queſtionē quā hic notat Dy. ſi compromiſſum eſt factum in laicū z clericū z diſcordāt qs cogetur eos ad eligēdū tertiū. z videt q̄ vterq; iudex. l. eccleſiaſticus z ſecularis. ar. huius. §. vt ibi dixi. Item
2 facit q̄ ſi clerico dandus ſit tutor †laicus q̄ ambo iudices. ſ. ſecularis z eccleſiaſticus debeant intereſſe. quod. dixi. C. de epiſc. z cleri. aut. preſbyteros. Item facit ad alias queſtiones quas no. ſ. de tuto. z curato. da ab his. l. i. z. C. vbi petatur. l. i. vbi de hoc ſtatiſſime dixi. Item facit iſte. §. ad pulchram queſtionē quam hic querit Dy. Ecce quod quidam hereticus oriundus de marchia et in ſchola Bonoñ. mortuus eſt inquiſitor Bonoñ. primo incepit inquirere contra eum ſubſequenter etiam inquiſitor marchie qui ſecundo inquiſiuit volens habere bona primo tulit ſuiam ꝑ inquiſitor Bonoñ. Queritur cuius inquiſitio preferatur. z videtur q̄ illius qui primo tulit ſententiā. arg. ſ. de noxa. l. ſi quis a multis. de

adde Bal. i l. ſi. ſ. de feri. z in. l. mā cipiorum. de optio. lega. Bar. hic et qō dictū eſt i magna poſtilla.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pecul.si vero de re iudica.l.inter eos. Econtra quod illius qui primo incepit inquirere arg.ff.de verbo.obli.l.si titius. vbi de hoc satis dixi.& pro hoc de lega.i.l.si pluribus.& hoc credo verum quia inquisitio se habet ad modū accusationis & eius vice gō fungitur
3 vt.ff.de cust.reoꝝ.l.diuus.§.sed & diuus.† Sed accusatus ab vno non pōt de eodē crimine ab alio accusari.vt.C.de accusa.l.qui de crimine.z.ff.de accusa.l.hi tamen.§.ab alio.ergo sic erit in inquisitione vt vna excepta alia non habeat effectum.ad iura in contrarium allegata dic ꝙ locum habent in illis iudiciꝭ quibus primo inchoato impedit aliud inchoari vt dictū est .dico tñ qō a principio potest vterꝙ inquirere vnus ratione originis alius ratiōe incolatus siue domicilij vt hoc.§.Dy.In glo.arg.contra in.fi.fed il lud est priuilegio militis cui potest habere bona duplicio generis.f.castrensia & baganica vt ibi patet qō in pagano secꝰ est.Dy.
Uel ſm Ja.de bel.hic loquitur ſm veritatem ibi ſm fictionem & quantum ad ius succedendi vel hic simpliciter.Ibi ſm quid vel hic regulare ibi casuale.sic.ff.de pac.l.ſi plures. Uel hic patrimonium est vniforme.ibi informe.quelibet.fol.bona est.

Patronus. In glo.q.o.in fi.vel dic aut cōfirmatur
volens.& tunc debet se excusare si vult ante confirmationē.an inuitus & tunc post vt.ff.l.gaius.& ff.eo.l. scire oportet.Dy.

1 ☞ Tutela tertia finita loco eius succedit quarta.
2 Tutelarū quarū in testamento delatarū q̄ succedat in locū tertie.

Si is qui tres. Primo ponit vnum dictū. Secundo respondet ad quandā tacitā obiectionē.Tertio & quarto ponit duos similes casus:secunda ibi nec mouet.tertia ibi idē eneníre potest.quarta ibi illa quoꝙ.Dy.Cbi potuit excusari propter numerum trium tutelarū quas habebat.Dy.excusari poterat a quarta.Ibi vnus ex pupillis.f.trīū tutelarum.Dy.Ibi decessit & sic finita est tutela vna ex persona illius defuncti.Dy.Ibi vbi.i.postq̄.Dy.Ibi excusatio finita vna ex tribus tutelis per mortem pupilli & sic remanserunt
1 due.Dy.† Ibi statim cum finita est tertia tutela quia quarta tūc succedit in locū tertie.Dy.Ibi prius decretum de duobus pupillis cui datus fuit tutor:sic & primū verbum reddit stipulationem inutilem vt.ff.de stipu.seruo.l.sed ſi sibi.Old.Ibi tertio tutele que finita fuit per mortem pupilli.Dyn.Ibi ipso iure tutor est.no.ꝙ semp est quis tutor anteq̄ excusetur imo demū postq̄ est tutor potest se excusare vt.ff.l.gaius.& ff.eo.l.titꝰ.Ja.Ibi illud quoꝙ tutele quarto modo:sed primo erat quinta sed succedit in locum quarte.Dy.Ibi nec me monet opponendo cōtra determinationem predictam qua dictum est tutelam finitam non computari in numero trium tutelarum respondet enim tacite obiectioni modo videtur ꝙ tutela finita per mortem pupilli debeat ad excusationem perficere licet desierit administratio:quia & tutela in cuius administratione cessatur prodest.Sed respondet ꝙ supra erat finita ita ꝙ periculum cessationis ad tutorem non pertinebat & pena non debet ad excusationem prodesse:sed vbi non esset finita computaretur in numero triū tutelarū & ad excusa. pdesset licet tutor nō administraret & merito qr periculum cessationis pertinet ad ipsum.Dy.Ibi hoc non exigi ad hoc vt non computetur in numero trium tutelarū.Dyn.Ibi ei imputandam in numero trium tutelarū.Ibi tutelā in cuius administratiōe cessauit.Dy. ibi & idem euenire ꝙ quarta succedat in locū tertie que finita est per mortē.& a quinta succedente in locum quarte excusetur.Dy. Ibi tutori datus est & vnus illorum quorum tutelam administrabat tutela finiat.Dyn.Ibi que prius delata sit tutela & per conse-
2 quens † que illarū duarū tutelarū delatarū testamento & succedāt in locum tertie que finita est.Dy.Ibi tutelarū diuersis tēporibꝰ delatarum a testatore vel iudice.Dy.Ibi de quibus diximus ꝙ quarta succedat in locū tertie q̄ finitur & a quinta succedēte in locum quarte excusetur. Dyn.Ibi sit delata alicui duas administranti.Dy.Ibi detentus sit quia se nō excusauit.Dy. Ibi illius scilicet tertie.Dy.ubi datus sit & scit se tutorem datum Dynus.

Eum qui. Dic eum.f.tutorem.Dy.Ibi quasi depositā illa.i.illius pupilli tutela quam a patre hereditate abstinuit.Dyn.hic enim ipse deposuit eius tutelā cum patrimonio administrandū non habueret.Dy. Ibi sufficere crediderit ad excusationē perfectā omnium q̄ illa durante deferātur.Dy.ibi neq̄ igit qr solū difficultas administrationis attenditur.Dy.Ibi neq̄ non fratres priuilegiorū loco habēdi sunt. dy. Ibi numerus pupillorum.vt.ff.e.l.tam onera.Dy.

1 ☞ Tutor vel curator intitiler testō dat' est a iudice cōfirmād⁹.
2 Testatoris preceptū nō ferūs nullū ab illo cōmodū pcipere dz.

Nesennius. † Tutor vel curator inutiliter
testamento datus est a iudice confirmandus:se excusans priuatur legato sibi in testamēto relicto siue a parentibus siue ab extraneis data sit nisi testator: legatum alias fait relicturus quod non presumitur nisi ab ipso expresse dicatur secus in tutore dato per iudicē. & que dicta sunt in excusato habet locum in cessante ab administratione per contumaciā vt in suspecto remoto. & h.o.hec.l.cum
2 sequentibus vsq̄ ad.l.amicissimos. † vel verius qui non seruat preceptū testatoris nihil cōmodi debet percipere ab eo.p hoc.C. de fideicommil.libert.l.fina.in fine.Et in hac lege primo sub vno themate proponit duas questiones. Secundo proponit aliam. Tertio aliam.Dynus Ibi eum qui titium. Dynus.ibi amittat. & dicendum est quod sic vt.ff.versicu.& in matris.dynus.Ibi & qd si testamento alia questio.dynus. Ibi repellendum sit a legato et dicendum est quod non.vt.ff.eodem.l.ex his.dynus.Ibi & an aliquid alia questio.dynus.Ibi impuberi emancipato. dynus. Ibi curator subaudi a quocunq̄ extraneo vel a matre.dyn.Ibi respōdi. hic soluitur questio mota & an aliquid.dyn. Ibi idem in matris. Respō.prime questioni formate in principio legis. dynus. Ibi excusat scilicet onus tutele.dynus. Ibi ab eo scilicet legato. dynus. Ibi idem scilicet testator.dynus. Ibi ascriptus appareat quod in dubio presumitur secundum quosdam.dynus. ibi appa rere potuit scilicet vtrum contemplatione tutele sit relictum vel non.dynus.

Sed hoc. Scilicet distinguere vtrum prece
dat tutela an legatum.dynus.ibi expresſit vel ſit verisimile quod vult.vt.ff.eodem.l.tutor.§.i.ff.respon.dyn. In fine. & fine procedat siue sequatur presumitur ratione tutele relictum fauore pupilli.dyn.

Ex his apparet. Ibi eum legatariū
non datum tutore in testamento.dyn. Ibi contra iudicium fecit se excusando & ideo legatum non perdit.dyn. Ibi nam quez ille scilicet testator & construe sic hanc literam:nam nō possumus dicere eum voluisse scilicet testatorem administrare tutelam filij quem ille scilicet testator tutoris non dedit.dyn. Et sic non credi hominem velle nisi quod dicit.pro hoc extra.de decī.c.ad audientiam.C.de cadu.tollendis.l.i.§.finaliter a deficientis.versicu.sed ne varietas.& ff.de annu.lega.l.liberto.§.penultimo. Jacob. Sic econtra non videtur quis dicere quod mente non agitauit.ff.de sup.lega.l.labeo.

Quid autem. Ibi contentus alias con-
tendens.dynus. Ibi contenire vtili actione tutele finita tutela.dynus. Ibi sed ab illis administrantibus.dynus Ibi contumacia pu nienda not.sic.ff.de re iudicata.l.contumacia. & extra. vt lite non contestata.quandoque frequenter in fin. Ibi excusauit id est excusasse videtur eoiplo quod ab administratiōe abstinuit. dynus. In fine.not.qui remouetur ab officio propter culpam perdit salarium.ff.de annu.lega.l.meuia. Jaco. & not.ff.de assessō.l. diē functo in vltima glossa.et plene dixi.C.de offic.prefect.preto.orien.l. si quos.

Audicissimos. Licet tutor qui se excu
sat a tutela priuetur legato sibi relicto non tamen priuatur substitutione pupillari.dy.Et est ratio qr substitutio pupillaris cōfert in tēpus quo finiretur tutela si esset suspecta.hoc dicit. Et not. ꝙ substitutus impuberis potest ei tutor dari quod intelligo in testamēto als secus ppter suspicionem sperate successionis arg. C. vbi pu.educari debeat.l.fi. Jaco.de are. Ibi cum eo casu.i.substitutione habente effectū mortuo pupillo in pupillari etate. dy.

1 ☞ Filius emancipatus prodest patri ad excusationem.
2 Pater impellit naturali stimulo ad amorē curā & defensionē filij.
3 Amor nullus vincit paternum & paterna pietas consilium semper prio liberis capit.& nu.4.

Lucius. Filius emācipatus † pdest patri ad excusatio
nē etiā cōtra se ipm.h.d. Et not.casum q alibi repetit.dy. Ibi & pro.i.dy. Ibi cōtra naturales stimulos. Nota
2 pulchra verba qr naturalis † stimul⁹ impellit patrē ad amorē curā & defensionē filij contra quos stimulos durū est recalcitrare nā
3 qō natura negat nemo feliciter audit. Et ad hoc facit qō ff. ꝙ nō est amor † ꝙ vincat paternū.C.de cura.furio.l.vlti. Et ideo pater-
4 na pietas † semp cōsilliū capit p liberis.f.de adul.l.nec ea. Cultimo no.qō Ja.de are.hic colligit ar.ꝙ si ex statuto ciuitatis debeat emēdari dānū & aliqs de villa passus est dānū ꝙ qui fit tale p satisfactionē ipsius dāni teneat & ipe ptē sua ad talē emendam.p hoc.ff.de leg.i.l.ab oibus.§.si titio.& de pecul.leg.l.si.ar.cōtra.ff.de tutel.& ra.distrah.l.imperatores.Dy.in gl.i.se excusare.in fi.imo dic ꝙ cura nō defertur a lege in bonis adulti vt no.ff.de tutori. & cura.da.ab his.l.vēter.§.i.ff.e.l.sed & milites.§.ifā autem.& §.ifitū. Dy.& nota etiam insti.de cura.§.furiosi.& de fideiusso.in.in prin.

Falsa

1 ☞ Falsa causa in sententia expressa reddit sententiā nullam.
2 Erranti subuenitur nisi ex malitia erret.
3 Justam causam hīs nō obtinet si in sententia sit vitiū insertū.
4 Sententia ex falsa causa lata an sit ipso iure nulla.
5 Sententia absolutoria ab excōicatiōe ob falsam cām lata nō tz.
6 Causas plures proponens tenetur omnes illas probare.
7 Proponens plura disiunctiue an sufficiat si probet vnū tantū.
8 Tutor a iudice cōfirmatus an habeatur vt datiuus an vero vt testamentarius.

Qui testamento. Falsa causa † expssa i
sententiam nullā licet vera causa potuerit exprimi que tamē expressa non fuit.Dy.Et iste casus non est alibi secūdum Dyn. Uel sic.infertio cause licet vera subsit reddit sententiā nullaz.dy. Ibi tres liberos & verum erat & sic erat hec excusatio vera de facto & legitima de iure.Old.Ibi adiecit preterea hec erat falsa de facto & illegitima de iure quoniā in testamentario regula habenti tutorem &.non habet locum vt dicit gl.Old.Ibi decreuit & male.Dy.quia falsam causam expressit in pronunciando. Dy.Ibi et ſi.i.qr.Dy.Ibi tutor esset subaudi maxime.Dyn. Ibi tutor remansit ille qui datus erat in testamento.Dy.Ibi causas haberet quia habebat legitimū numerū liberoū.Dyn. Ibi ppter vitiū pnunciationis qr falsam cām expressit in pro-
2 nunciando.Dyn.Ibi si errore.not.ꝙ alicui subuenit † si errore & non ex malitia quid faciat qō pōt valere ad multa.Jacob.de are.Et pōt valere ad excusationem delinquentium & non dolo ꝙ non teneantur.ff.de abige.l.i.in fin.vbi de hoc dixi.& ad hoc etiam.p hoc bene facit.C.de incest.nupt.l.qui cōtra legū.cū ibi nota. ☞ Expositā litera colligam⁹ multa vtilia ad q̄ hec lex sepe allegat in practica. ☞ Et primo collige ſm Ja.de are.ꝙ etiā
3 iustā causam fouens † nō obtinet si in snia sit vitiū.& iō dicit ipe ꝙ cautus iudex in sententia nō tz inferere cām:qr si ex primit falsaz sententia est nulla.Sed si simplr tulisset sniam creditur tulisse occasione illius cause q̄ vera esset.& ꝙ hoc extra.de sententia & re iudica.l.sicut nobis.cū ibi no. Interdū ēn necesse est scire ꝙ cā sa moueat iudicē ad sniaz proferēdā.vt.C.de iudic.ppera.cū.§. illo pculdubio.vbi etiā de hoc dixi.ff.de excu.l.ſ & si vtriusq;.& dixi.ff.de suspect.tuto.l.he enim cause.& forte si non opposuit cām in snia istis casibus & dubitat que cā eum mouerit recurrit ad eū vt sciatur q̄ causa eum mouit cū nullus alius scire possit. ar.C.de falsis.l.si quis decurio.& ff.de app.Lab executore.nam & als vni testi credit.vt.C.de testis fugi.l.quicūq;.& aliis casib⁹ quos no.C.de testi.l.irrereiur andi. ☞ Ité quero nūquid in casu huius.l.sentētia sit nulla ipsa iure vel ope exceptionis vel an sit necesse ab ipsa appellari.gl.tenet ꝙ sic nulla ipso iure.idem dicit Dy.Sed dicit hic esse spāle fauore pupillorum ne administratio eorū negligatur.& ꝙ hoc facit qō no.ff.eo.l.scire oportet.§.consequens.& C.si ex falsis allega.l.i.& §.vbi de hoc not. & satis dixi.& de hoc not.ff.de acquir.heredi.l.si is ad quē.& sic ſm opi.Dy.in alīs casib⁹:☞ in cā pupillorū si falsa cā inseratur in sententia ipso iure nulla esset.Jac.autem de are.hic videtur in
4 nuere ꝙ snia in qua falsa causa est appōsita sit nulla ipo iure & si in pcessu cause q̄dam vera cā fuisset allegata.& pro hoc ar.ff.de heredi.instī.l.vlt.& C.de here.instī.l.nec apud peregrinos.& de verb.sig.l.paul⁹ rīdit.de liber.& posthumis.§.fi.& bene.ff.ne vis flat ei q in pos.missus est.l.i.§.hec verba.vbi de hoc
4 fatis dixi.Judicio meo verior est opinio ꝙ snia lata † ex falsa causa nōn sit nulla ipso iure qr non est lata contra ius scriptum sed contra ius litigatoris:& ideo opus est ꝙ ab ea appelleī.Nō ob.l.ista.ſi recte intelligaī qr hic non solū falsa causa fuit inserta in sententia imo etiā non legitima & expresse contra ius scriptum:nam expressit iudex in snia ꝙ habēti tutorē legitimum nō poterat dari tutor in testamento quod est falsum & cōtra iura:qr regula illa habenti tutorē tutor dari non potest nō habet locum in testamentario vt hic dicit gl.& ff.dixi.& iō hic sententia fuit nulla ipso iure qr error expressus fuit in ea & lata contra ius scriptum.vt.ff.de re iudi.l.cū platis.& que snie sine ap.rescin.l.i. & iterūm contra sacras.& ideo etiā non videtur ꝙ hic sit aliqua spālitas fauore pupillorꝫ vt dixit dy.Et predictum intellectum fouet clare Jnn.qui ita intelligit.l.istam vt predixi extra.de renuncia.c.in presentia.vltra p.in.& de hoc etiā bene not.per eum extra de offi.ordi.c.ex parte.& de fide instru.qō super his.in fi.& ꝙ eundē de re iudi.c.cū bertoldus.Jn gl.vero post diffinitiuam
5 sententiā.ad hoc etiā facit qō not.Cardi.extra.de snia excō.cū medicinalis.lib.vi.vbi tz ꝙ snia absolutonia † ab excōicatione ob falsam cām lata non tz.de hoc tñ plenius no.p Jnno.d.c.ex parte.de offi.ordi.& c.sup his.de fide instru.Sed quid si in snia est opposita quedā cā vera & quedam falsa nunquid vz talis snia.
6 dic ꝙ sic:qr vtile p inutile non vitiat:& ꝙ hoc bene facit.ff.de appel.l.scio.& extra.de ver.sig.c.abbate.& ita tz Jnno.in.d.c.in pre

sententia.de renun.& Old.hic & ad hoc etiā faciūt notata extra. de re iudica.c.cū inter nos.in fi.an aūt snia per errorem lata teneat.vide.ff.fami.ercis.l.cum putarē.& qō no.extra.de senten.ex cō.c.per tuas. ☞ Jn glo.q̄ incipit error intolerabilis.Jaco.de ra.in.d.l.i.§.hec verba.ne vis fiat ei qui ī poss.missus ¦est distinguit inter sententiā interlocutoriā & diffinitiuā vt si sit interlocutoria falsa causa vitiet eam ipso iure:si diffinitiua nō vitiet ſz habeatur pro vera qr in ea sit plene cause cognitio & res iudicata habetur pro veritate.vt.ff.dereg.iur.l.res iudicata.et pro hoc bene insti.quib.ex cau.ma.non licet.§.semel.pro opi.illorum qui tenent ꝙ falsa causa vitiet sniam ipso iure:facit.ff.de re iudi.l. iiij.§.condemnatū.de leg.i.l.si sic.§.i.& qr dispensatio epi ob falsam causaz nō vz.vt extra de cōsan.& affi.c.qr certa.& ibi de hoc satis in glo.no.ꝙ falsa cā & alienatio rei minoris ob falsum creditorem non valet.ff.de rebus eorū qui sub tute.l.magis puto. §.si ex alienum.& §.manet.& l.quanuis.& ꝙ hoc.ff.de tuto.& cura.dat.ab his.l.tutor.& l.ſeie egresse vbi de hoc. ☞ colligo ergo predicta sub cōpendio & dico quod aut causa q̄ inseritur in sententia est falsa & in iure & in facto vt hic fuit:qr verū nō erat in facto ꝙ haberet legitimū tutorem nec verum erat in iure qō dato ꝙ haberet legitimū excluderetur testamētar⁹:vt hic ī gl. & ff.dixi.qr testamentaria non excludat a legitima.vt.ff.de testa.tutel.l.si quis sub conditione.& tunc cū sententia sit expresse lata contra ius scriptū & erroze expresso mero iure non tenet & ita intelligatur hec.l.nec hoc casu dico fore spāle fauore pupillorꝫ vt dixit Dyn.qr idem in qualibet alia snia.vt.d.l.i.& itez cum contra sacras.ī.que snie sine ap.rescin.& d.l.& cum prolatis. ff.de re iudica.& extra.de re iudi.c.cū inter nos Si vero causa in sententia inserta sit falsa tantū in facto tūc aut fuit solum allegata & probata:si solum allegata aut fuit allegata contra presentem aūt contra absentē:si contra absentē tunc ipso iure non valet ꝙ sit & ita loquitur.ff.de falsis.l.si quis obrepserit.vbi de hoc dixi.Si vero presentibus partib⁹ vel cōtumaciter absentib⁹ ob falsas allegationes est obtenta snia puta qr iudex forte ob gratiam per falsas allegationes allegatas tulit sniam sine alīs probationibus & tūc tenet talis snia:ſz rescindi pōt beneficio restitutionis & ita intelligat.ff.de iudi.l.ſi ptor.cū ibi not.Sed hoc casu forte posset esse verū qō hoc casu decretum seu snia lata in fauorem tutorū se excusantiū per falsas allegationes esset nulla ipso iure pupillorum fauore.vt.C.si ex falsis allega.per totum. & idem posset dici in alienatione rerum ipsorum pupillorum facta ob falsas allegationes & causas. Jn personis vero maiorum est opinio vt predixi vtrū sententia lata ex falsis allegationib⁹ & falsa causa in ea inserta sit nulla ipso iure. Sed veriorez credo opi.ꝙ tunc nō sit nulla ipso iure cū sit lata cōtra ius litigatoris & nō cōtra ius scriptū & ideo opus sit appellari nisi sit talis falsa cā que etiā esset cōtra ius scriptū vt hic erat. Si vero snia fuit lata ex falsa cā allegata & probata distinguūt quidā inter sentētiam absolutoriam & cōdemnatoriaz vt absolutoria sit nulla ipso iure quasi iudex non intellexerit eum absolvere nisi causa foret vera in condēnatoria secus.de hoc no.per Jnno.d.c.ex parte.de offi.ordi.& c.quod super his.de fide instru.& per Car.in.d. c.cū medicinalis.de snia excō.lib.vi. Ego aūt puto hoc casu qr impossibile est probari falsam causam esse veram nisi per falsos testes vel falsa instrumenta & hoc casu teneat sentētia sed rescindatur beneficio restitutionis in integrum vbi sit lata pretextu falsoꝝ instrumentorum vel testium:& ita loqnit.C.ſi ex falsis instru.per totum.& ff.de re iudic.l.diuus.vbi de hoc not.super rubrica.& ita videntur oīa ad cōcordantiā reduci. ☞ Item not.ꝙ hic tutor proponebat nullitatē & excusationem nullitatis cum dicebat se datū tutorē habenti aliā excusationē cū proponebat se habere numerum liberorum. Ex quo colligitur quod quis possit dicere sententiā nullam & si qua est appellare.de quo not. per Dy.ff.de lega.i.cum filius.§.varus.& not.& plene dixi.ff.qſi quo.nō est necesſ.l.i.& est expressum extra.de in integ.restī.c.cōstitutus.& dicit hic Jac.de are.ꝙ si hodie proponeret qs duas exceptiones contrarias puta nullitatis & appellationis vel excusationis ꝙ quandiu quereretur de nullitate non curreret sibi tempus in excusatione vel appellatione.vt.C.de inoffic.testa. l.contra maiorē.vbi de hoc dixi.nam vna ante aliam debet tractari.ff.illa ꝙ elegit ꝓponēs.ar.ff.de inoffic.testa.l.papinianus. §.si quis irritum.Sed nunquid in casu huius.l.posset se excusare post dictam sententiam transac.quinquaginta diebus cū iustam habeat excusationē.& videtur ꝙ sic:qr vbi ex cā probabili non potuit quis excusari infra tps auditur etiaz post tempus.vt.ff.eo.l.si cum ipse.Sed iusta ignorantia in qua iste fuit videtur iusta causa.vt.ff.de calum.l.annus.Jacob. ☞ Ultimo no.ꝙ ex hac.l.videtur ꝙ si quis ꝓponat † plures causas quod omnes teneatur probare & si nō probet omnes ꝙ succūbat.hic enim ꝓposuit excusationem ppter liberos que erat sufficiens

Universidad de Deusto
Biblioteca

q vera:sed q non probauit aliâ propositâ.s.q haberet legitimũ tutorẽ que tamen erat falsa succũbit.q pro hoc bene facit extra de rescrip.c.olim ex literis.circa fi.cum ibi no. Jn contrariũ videt q sufficiat si pbet vnâ sufficientẽ ad victoriã.vt.ff.eo.l pro-
pter litẽ.§.i.ff.de cõditio.q demon.l.falsa.§.vlti.q de testa.ma.l.si
ita.q videt expressum j.de ap.l.scio.de hoc no.extra.de proba.c.
licet.in gloss.sic videt.q plenissime per Host.in sum.de rescrip.c.
folio.ver.q si quid in libello.q ver.sequẽtibus.vbi dicit q ad om
ne dubiũ tollendũ aduocati curie romane adducũt non astrin-
gens se ad omnia probãda.Sed ea sola que intẽtioni sue sufficiũt ad victoriã.q ita etiã faciunt cauti aduocati vbicq; de hoc
etiã vide q no.per Jnno.extra.de elect.c.statuimus.vltima co-
lum.q que est hodie.lib.vi.q vide ibi no.per omnes q Card.eo.
tit.q de elect.c.vt circa.vi.col.Dñs Frede.de senis vnus ex cõpi
7 latoribus lib.vi.distinguebat q vtrũ quis proponeret plura di-
siunctiue q sufficeret probare vnũ tantũ qõ sufficeret ad victo-
riã vt extra.de rescrip.c.inter cetera.aut cõiunctiue q tũc aut al-
terũ sufficit q satis est illud pbare vt extra.de ap.c.significauit.
nisi se sponte astrinxisset ad vtrũq; probandum.vt.d.c.licet.de
proba.si vero vnũ nõ sufficit vtrũq; probare tenetur.vt.d.c.olim
de rescrip.q hoc satis cõsonat cũ Host.d.ver.q si quid in libello.
ad hoc etiã facit q no.extra.de iudic.c.exhibita.Jn glo.f.q si
mul.q in aut.vt cũ de app.cognio.§.fi autẽ laici.Jn glo.sic ergo
no.sed quid si papa mandet alicui duo ab vno quorũ habet ex-
cusationẽ ab alio nõ:nunquid tenetur facere illud a quo nõ ha
bet excusa.dic vt no.extra de rescrip.c.constitutus.Jn glos.que
incipit hic duo mandant.Jn glo.hic falsa ibi q non bona.i.non
legitima dato q esset vera.Old.Jn fi.sed tunc quãdo nõ in solẽ
ni licet debeat a iudice cõfirmari non excluderet.primo danꝰa
8 iudice hq; talis a iudice cõfirmatus haberet vt datiuus non vt
testamẽtarius.vt.ff.de admi.tuto.l.qui negotiationẽ.§.testamẽ
to.q ibi no.q.ff.de cõfirma.tuto.l.fi vt pponis.vnde legitima tu
tela isti q datiua dicit preferrẽ quare hic gl.nõ intellexerit.dy.

Quinquaginta. Jbi peragendo.i.prose
quor ex excusationem vsq; ad sententiã proferendã.Dyn.Jbi ex die notationis q
sciẽtie.dy.q sic est vera prima opi.vltime glo.q fuit Bz.Jn gl.vl.
in fi.sed hoc nõ est verũ q hic nõ est datiꝰ istud tps instãtie:sed
iure cõpetẽti parti ad illud proponendũ q probandũ.Dy.

1 ¶ Dilationẽ petens causa testiũ producendorũ qui sunt in
partibus remotis an veniat audiendus si statuto cauet q cau
se criminales vel etiã ciuiles infra tres menses decidantur.

2 Contumax an debeat audiri si veniat iudice pro tribunali se
dente.

a ¶ Si cũ ip- **Si cum ipse.** a Scz tutor.Dy.Jbi instituse. Adde Barto.hic. ret.i.ordinaret ibi vt pferret
i.probaret.Dy.Jbi decreto.i.sua pretoris.¶ y.Et ha
bent quidã supra mota cõditionis.q exponit Jac.de are.q dila
tionẽ dari parti.q pro hoc.j.de itine.actuq; prima.l.i.§.preterea.
ff.ex quib.cau.ma.l.ait pretor.§.fi.C.de adul.§.fin.C.de tempo.
in integ.resti.l.pen.sed videt q demũ per restitutionẽ habeat:
vt.eo.tit.ff.ex quib.cau.ma.l.sed si per pretorẽ.Jac.dic vt ibi no.

1 ¶ Ztẽ allegat Dy.hãc.l.ad questionẽ si ꝑ statuto caueat q cau
se criminales vel etiã ciuiles infra tres menses decidantur.q ad
uersarius causa testium producendorum qui sunt extra pouin
ciam in longinquis partibus petat dilationẽ que extẽdatur vl-
tra tres menses.vt.C.de dila.l.j.q audiri debeat non obstante
statuto.q nihilominus de causa post tres menses cognoscatur.q
diffiniatur.de hoc satis dixi.ff.eo.l.scire oportet.§.cõsequens.et
C.de iudi.properan.jũ.vltra pun.Et ad hoc faciunt predicta a-
lia iura.ff.allegata per Jaco.de are.q.ff.de mino.l.intra vtile.cũ
ibi no.q ad exhiben l.optio.als si optione.j.de cõditio.q demõ
stra.l.quibus diebus.j.respon.ad municip.lucius.§.idẽ respon.
si per accusatorẽ.de mune.q hono.l.reus delatus.q extra de te
stib.c.peruenit.Sed nunquid post tres menses procedet in cau
sa sine restitutione aduersus lapsum tẽporis.distingue aut tres
menses erant vtiles q tunc ipso iure non currunt q tunc non est
opus restitutiõe.aut cõtinue q tũc opus est restitutionẽ a quo
casu cõtinuis cõcurrentibus datur restitutio eo casu vtiles ip-
so iure non currant.vt.j.de diuer.q tempo.prescrip.l.i.q ibi not.
Dy.¶ Glo.tamẽ videt sentire.d.l.sed et si per pretorẽ.in princ.
ex quib.cau.maior.q si stat per pretorẽ non currat tempus in-
stãtie mero iure licet currat actionis prescriptio.ad hoc allegat
in aut.vt spon.largitas.§.hoc quoq;.vbi videtur expressum.fa-
2 cit etiã hec lex ad id qõ dicitur cõtumacem audiri si veniat iu-
dice sedente pro tribunali q si aliquis venire volebat:sed index
iam recesserat q audiatur cum per eũ non steterit vt hic dicit:
qõ verum puto si index recessit ante horam debitam q consue-
tam.pro hoc.ff.de orig.iuris.l.ff.§.sed quia vespertinus.q in au
thentica de iudicijs.§.fedebant.q videtur expressum.j.quando
appellandum sit.l.j.§.dies.cum ibi notatis.q facit quod notat
j.de appellationibus.l.ij.

Post susceptam. Jbi tutelam iam in
choatam.Dy.

Paupertas. Jbi impar est.i. intolera-
bilis.Dy.

Administrantes. Jn.§.eorũ qui.dic
eorum.ff.principaliũ
q ꝑ subsit comites dic.i.socij q profecturis.l.de proxi-
mo.Dy.Jbi susceptã anteq; proficiscerent sicut comites secus
cõmittere primipili.vt.ff.eo.l.non solũ.§.qui primipillũ.ver.si-
militer fm vnũ intellectũ.sed cur hic tã varie.Dy.forte est spe-
ciale in primipillo sicut q alia sunt spãlia in eo.vt.C.de primil.q
de cõdi.ex lege.l.j.in fi.q excusent a tutela collegiorum.Dy.Jn
glo.q secus est ibi argumentũ q hic facit est q multa ab iniun
gẽdo munere immunitatẽ tribuũt q ab iniũcto nõ eximũt.Ol.

Line. Jn.l.libertus.Jbi administrans nõ solus
sed cum alio q ita soluitur contrariũ.Dy.
Vel contrariũ loquitur quãdo gerit negotia senatoris
hic quando filiorum senatoris.Jac.de are.

Cum ex oratione. Jbi ergo arguit
de persona eius
qui dat ad personã eius cui datur.Old.Jbi ꝓteri-
to eo samno.Dy.Jbi.pcurat etiã solus.Dyn.vt.ff.l.
ꝓtori.Et adducit Dy.hãc.l.ad talẽ questionẽ vires erãt fratres
vasalli comitis pro quodã castro vnus vendidit partẽ suam vni
ex vicinis dicti castri cũ omni suo iure deinde ipse emptor in ip
so castro cõmisit maleficiũ.dubitabat vtrũ comes de isto male-
ficio deberet cognoscere sicut cognouisset si frater qui vendidit
maleficium cõmisisset:an vero alio duo fratres qui non vendide
runt.hic est arg.q comes in contrariũ est.j.de iure anulo.aur.l.
fi.§ pen.ff.de in ius vocan.l.sed si hac lege.§.patronũ.versũ.sed si
ius anulorũ.q de acqui.heredi.l.Paulus respõdet per procura.
in fi.Dy.Vel posses formare hãc questionem in clarioribus ter
minis.tres erãt fratres habẽtes cõiter iurisdictionẽ q merum q
mixtum imperiũ in quodã castro q habitatores eiusdem vnus
ex illis habitatoribus emit partẽ vnius fratrum questio est an
sit exemptus a iurisdictione aliorũ duorũ fratrũ q in alios ha
bitatores iurisdictionẽ quesierit.q videt q non sit exẽptus a iu
risdictione fratrũ q in alios habitatores quesierit iurisdictio
nem arg.eius q hic dicit q iste impetrãs habetur pro ingenuo
quo ad extraneos:sed quo ad omnium nõ q arg.o.l.pen.q ff.de
iure aur.anulo.ad fill.l.ff.si filius ex heredatus.alias si ex heredat⁹
filius in fi.q.l.seq.Jn cõtrariũ videt:q subrogat⁹ debet vti ple-
no iure eius in cuius locũ subrogatus est.vt.l filie.§.a titia.et de
cõdi.q demõ.q emptor vtitur iure venditoris.vt.ff.de contrahẽ.
emp.l.dolia.§.i.Questio ista disputata fuit Bono.per dominũ
Frã.accur.q terminata per primo allegata q videt expressum.j.
de iure patro.l.gaius.Jn glos.vlti.ibi.l.q fauore.vel in fi.ipsius
glo.Vel dic q istud beneficiũ datur liberto:sed ipse perdit no-
men liberti q sic cũ impetrauerit ius annulorũ aureorũ videt re-
nũciasse primilegio tacite sicut q alias.j.de iure annul.aur.l.ij.nam
cum sciebat vel scire debebat videt tacite omnꝰ agnouisse.vt.j.
de acquir.here.l.si duo.q cũ amisit nomẽ amisisse videt effectum
vt.C.de fer.l.anulo.q de infirmã.penis celiba.l.j.Za.

Item. Primo ponit vnã questionẽ q vnam
determinationem vsq; ibi sed ista.
Jbi ponitur secunda q nõ determinat eã immedia-
te vsq; ibi precedit ante.Jbi ponit tertiã q etiã deter-
minationẽ vsq; ibi igit.Jbi cõfirmat determinationẽ prime et
ponit determinationẽ seqũtem rationẽ diuersitatis inter primã
q secundã vsq; ad.§.fi apud rationẽ.Dy.Jbi gessit tutelam ali-
quo tẽpore.Dyn.Jbi an quasi noua tutela interrogatiue lege.
Dy.Jbi administrata.i.inchoata administrari.Dy.Jbi quid
si liberos auget dubiũ questionis.Dy.Jbi interea.i.durãte ab
sentia reipublice.Dy.Jbi vna tutela sit pro toto tempore ante
absentiã reipublice q post reuersionẽ.Dy.Jbi agit tutele q nõ
est finita tutela sed semper eadẽ cõtinuata.Dy.¶ Et est ratio
q dictio questio quo ad prin.l.posita habet in se reuolutionem
temporis vt dixi.ff.de suspec.tuto.l.ij.§.queri pot.Old.Jbi sed
si ita scõa pars Dy.Jbi videamus vtrũ debeat pdesse vel nõ q
certũ est q prodest.vt.j.patet.Dy.ibi pcedit tertia pars.Dyn.
ibi conditionẽ ne in testamento adiecta.Dy.ibi ante iam.i.an-
te diẽ vel cõditionẽ.Dy.ibi exercere.i.allegare q in iudicio pro-
ponere q prosequi infra quatuor menses vt.ff.eo.l.quinquagin
ta.Dy.ibi nã vnde nec.q.d suspẽdant dies tacita ergo q expres-
sa.Old.ibi adita sit hereditas q ideo nõ ante cedit tempus qõ
datur ad excusandũ.q sic est hic arg expressum q tempora.c.sta
tuimus.de elec.q est hodie primũ capitulũ lib.vi.non curãt illi
qui appellant nec talis eligatur n.si demum cum electus fuerit.

pro hoc

pro hoc.ff.de edil.edict.l.sciendũ.§.vlt.q.l.seq.Old.q igitur hic
est quarta pars:in qua reassumit primã questionem q cõfirmat
eius determinationẽ.Dy.Jbi fuit tutela.in prin.l.Dy.Jbi als
abfuturus.i.ad aliũ locum.Dy.Sed hic modo soluit secũdam
questionẽ que est inter.sed ita.Dy.Jbi ex ipso testamento.i.ex
verbis testatoris.Dy.Jbi desiit esse tutor cũ cepit abesse reipu
blicẽ causa.Dy.Jbi q ideo quia videtur noua non vetus cõtinua
ta.Dy.Jbi se excusare si qua postea superuenit noua causa ex-
cusationis.Dy.

Rome datos. Jbi rome cõceptos:not.q quis
tenetur mozẽ loci seruare vbi te-
statur q etiam iudex:nam videtur datus rome etiam si alibi sit
dũmodo ex testamento rome concepto.Oldra.Quod facit ad
questionẽ si mercator fecit testamentũ in ciuitate Venetiarum
vbi sufficiũt duo testes in testamẽtis:deinde illud testamẽtum
portet ad ciuitatẽ originis mercatoris vbi requirunt septem te- 1
stes in testamentis:an tale testamentũ fidẽ faciat.de quo plene
no.C.de summa trini.l.j.ver.ex predictis etiã insurgit.q in que-
stionibus statutorum prima parte.

Si tanta. Jbi ab agẽdis rebus.i.rerũ administratio
ne.Dy.Jbi cum in cõmodo alias nisi cum
incõmodo.Dy.Jbi eius.f.pupilli.Dy.q no.q non debet preci
pi vel impoñ familie aliquid q facere non possint.pro hoc.j.de
penis l.motis.q de neg.gest.l.si pupilli.ff.Za.

Qui in collegijs. Jbi datus est a testa
tore.vt.ff.eo.l.non so
lum.§.q qui testamẽto.Dy.Et no.q in collegijs potest
esse qui tutore indiget qui pot cõmittere aliquid propter quod
deportatur.vt.ff.de tute.l.ff arrogati.Jac.q ideo excusaretur si-
bi datus tutor vt hic.Jn glo.non videtur facere in fi.sed sol.vt
in qualibet earũ no.q hic est speciale vt nõ possit per aliam ge-
rere sic q in alijs casibus notatis.ff.de procur.l.j.§.fi.

¶ Ubi pupillus educari debeat. Rubrica.

Super rubrica. Vide Bzo.in
sum.eo.tit.q gl.
que est.j.eo.l.vlti.que melius staret hic super ru
bricam que teneat prestare ille qui debet educa-
re vide.j de alimẽ.leg.l.ff.Et de ista materia ali
mentorũ recurre ad ea que plene dixi.ff.de libe.
agno.l.ff quis a liberis.Et dic q per hũc ti.cõsulit tutori vt pe-
tat a iudice alimẽta decerni nõ tamẽ habet necesse.vt.j.eo.l.offi
cio.versũ.j.q qõ dicitur pretoris esse officiũ:verũ est ff tutor hoc
petat vel aliquis alius nõ tamẽ habet necesse petere vt predixi.
Dy.Et videtur expressum.C.de alimẽ.pup.prestã.l.ij.an decre-
tum alimentorũ fieri q interponi possit lit.nõ cõtesta.dixi.C.si-
ue ab here.se absti.aut.si nõ omnes creditores.circa medium.q
quilibet admittat ad petendũ vbi pupillus educari debeat.vi-
de.j.eo.l.ij.in prin.q in glo.Et q a volũtate patris quãdoq; rece
ditur in alendo filiũ que alimẽta debeãt imputari pupillo.j.eo.
l.officio.q plenius in.l.seq.ius alimentorũ.Et q in statuẽdis a-
limentis debeat superesse aliquid pupillo de redditibus patri-
monii sui.q an possint omnes redditus expẽdi q si redditus nõ
superstint an possint expendi de proprietate q qõ expense sunt cõ
pensande redditibus q qõ sicut crescit etas crescũt alimẽta q ha
bet locũ predicta consideratio redditũ patrimonii non solum
in alimentis pupilli:sed etiã vxoris q alterius cui essent alimẽta
relicta.q index possit imponere q cõminari penam litigãti si
mendaciter responderit positionibus vel interrogationibus.q
an q quãdo cõminationes valeant q habeant effectum q si.et si
index precepit vno contextu pluries alicui qõ non faceret ali-
quid sub pena an possit pro omnibus vicibus penam exigere.
An frater teneatur alere fratrẽ.j.eo.l.qui cõsilium.an in interdi
cto vti possidetis vel vtrubiq; possit rei possessio sequestrari.j.
eo.si disceptetur q qõ nouerca non cogatur cohabitare cum pri
gnijs.Quid sit fien dum absente tutore alimenta pupillo non
prestante.infra eodem.l.vltima.

Soler pretor. Jbi q is.f.pretor.Dyn.Jbi
vbi.i.quo loco et apud quẽ.
Dy.ibi filij impuberes.Dyn.ibi q nonnunquã.i.aliqñ.
Dy.Jbi estimare debere an esset vtile pupillo.Dy.ibi multum
cogere educationẽ suscipere.Dy.ibi id facere.f.eos precise coge
re sed etiã extranei cõpelluntur sed causatiue vt sequitur.dy.ibi
q.f.vt denegetur petitio relictorum in testamẽto alere recusan
te.Dyn.ibi si esset relicturus quod in dubio non presumitur vt
ff.titu.prohi.l.sed hec nimium scrupulosa.Ray.

1 ¶ Recedere aliquando licet a voluntate patris.
2 Voluntas patris seruari debet etiam in rebus dubijs.

Officio mercenario. Deseruiẽ
te actioni
tutele vt sequit q ea finita finitur.C.depositi.l.iij.q.ff.
de act.emp.l.qui per collusionẽ.Dy.ibi non impro-
bas sed iuitas.Dy.ibi dicat q probet.Dy.ibi vel disciplinas.i.
doctrinã pupilli:iste enim expense sunt iuste nõ improbe.dyn.
Jbi is seruari modus.Dy.ibi non est aditus sed arbitrio tuto-
ris est determinatus modus alimentorum.Dyn.ibi pro modo
facultatum.i.pro redditu.vt.ff.de dona.inter vir.q vxo.l.ex an-
nuo.q j.l.proxi.ad leg.fal.l.diuus.ff.de libe.agno.l.si quis a libe
ris.§.alimenta.q no.arg.contra eũ qui obtinuit in causa vt non
possit petere expensas quas fecit vltra quam facere debuit.Ja-
co.Jbi si suggessisset.i.manifestasset facultates pretori.Jn glos.
no.pro modo in fi.col.vj.vnde versus.Qui plus expẽdit quã lu
cri summa rependit.Nõ admiretur si paupertate grauetur.Jn
glo.voluntas patris in fi.sed illud in matrimonio in quo ꝓ volũ
tas patris debet seruari.vt.C.de nup.si vt proponis.ff.de sta-
tu ho.l.Paulus.q tamen hodie verũ est de honestate non de
necessitate vt no.q dixi.d.l.si vt proponis.de sta.ho.l.Paulus.
Vel dic regulare est q volũtas patris seruet contraria sunt spe-
cialia vt.ff.l.j.§.nõnunq;.de admi.tut.l.iij.§.quãuis.Vel fm Za
co.de bel.dic ad solutionẽ cõtrariũ q in re dubia seruari debet
2 volũtas patris ꝙ vt ibi.Sed vbi certũ est voluntatẽ patris esse
cõtra vtilitatẽ filij tunc nõ debet seruari.vt.d.l.vtilitatẽ.ff.de cõ
fir.tut.q.ff.de sponsa.l.quesitum.q j.de cura.furio.l.vlti.

¶ Expendere quilibet debet secundum vires patrimonij.
2 Alimenta q dotes secundum facultates constitui debent.
3 Pupilli etas considerari debet in decernendis alimentis.
4 Judex potest penam pro mendacio imponere.
5 Judex an possit litiganti penã imponere si reperiatur falsum
dixisse in respondendo positionibus.
6 Preceptum mdum q sine causa nihil operatur.

Tas alimentorum. Jbi in decer
nendo.f. ali
menta.Dy.ibi merdes pupillorũ.i.que aliꝰ pro pu
pillis prestant.Dy.ibi exhibitionẽ.i educationem.
Dy.ibi frugaliter.i.large.Dy.ibi alimentis dabit fm quẽ mo-
dum statuet ipsa alimenta.Dy.ibi sed non constat supra facul
tates erãt certe hic incerte.dy.ibi nec temere.i.sine causse cogni
tione.dy.ibi prius tamẽ qua alimẽta decernat.Dy.ibi ne in al-
teram partẽ delinquat vel minus decernẽdo vel parum de-
cernẽdo.dy.ibi idem f.pretor.dy.ibi ad instructionem in scientia
q monibus vel etiã aliꝰ artibus mechanicis fm qualitatem pu
pilli.Jbi solent augeri.f.alimẽta.dy.¶ Modo ex ista.l.que vti
lis est in ista materia aliqua elicimus.Et primo q iudex in de-
cernendis alimentis debet considerare redditus patrimonii vt
semper aliquid supersit.ad hoc facit supra.l.pgr.in gloss.no.pro
modo q est verũ qñ patrimonii est ita magnũ q potest aliquid
superesse vel posset omnes redditus expẽdere tutor vt in aut.
vt hi qui obligatas se habere perhibẽt res mino.§.si vero reddi
tus.col.vi.Sed quid si pupillus habet ita modicũ patrimoniũ
q redditus nõ sufficiũt ad alimẽta nũquid poterit tutor ponere
manum ad proprietatẽ.dicũt quidã q non sed potius debet
tutor ꝓpupillũ mittere mendicãdo q hoc vidi multos q magnos
sentire per hũc.§.Ego autẽ contra crederẽ maxime vbi pupillus
esset nobilis licet pauper:crederẽ enim q tũc tutor in eius ali-
mẽtis possit expẽdere primo de mobilib⁹.secõo de immobilib⁹.
arg.j.ea.l.§.fi.q est expressum in lõbarda de phibi.alien.mino.
l.fi.q videt etiã expressum.j.de cõtra.iudi.tute.l.iij.in princi.vbi
cõputat tutori etiã si expendit vltra facultates pupilli.q Jaco.
de are.hoc sentit.j.de reb.eo.l.magis pnto.§.si ex alienũ.in sup-
pletione glo.vt ibi dixi.pro hoc in Spec.qui filiũ sint legiti.cir-
ca fi.ver.q in sum.q versi.seq.¶ Ztẽ quilibet debet expendere
1 fm reddit⁹ patrimonij sui in aut.vt determi.sit nume.cleri.col.
vi.nõ enim opꝰ ad mẽsurã expẽsarũ querere possessiões:sed ex
possessionib⁹ q reddit⁹ eorũ expẽsas moderari.eo.tit.§.inuesti-
gates.q in sum.illi⁹ ti.§.fi.nec debet homo plus expendere quã
portẽt reddit⁹ facultatũ suarũ in auf.de consul.§.j.col.iiij.cũtis
quidã oĩa bona sua dissipẽt in potationib⁹ q ebriet atib⁹.vt eo.
2 ti.§.pen.Ad hoc etiã facit q alimẽta q dotes constituunt fm
facultates.vt.C.de hereti.l.cognouim⁹.de iure dot.l.gro.Scõ
no.q etas pupilli cõsideret in decernendis alimẽtis q fm qõ
3 crescit pupillus debent crescere alimenta.vt.j.de alimen.q ciba.
le.l.cum vnus.§.fi.q ibi in glos.q no.etiã in summa de alimentis
pupillo prestan.§.si autẽ pupillus.Et in summa de alendis libe
ris in additiõe domini Sdof.attendit etiã dignitas.vt.j.de vẽ
tre in pos.mitten.l.ij.§.mulier.opere etiã prestantur patrono se
cundum etatem liberti.vt.j.de oper.liber.Eius artificiũ in fin.
¶ Et qõ predixi in alimentis ordinãdis cõsiderari debere red-
ditus dicit Jac.de are.esse verum non solum in alimentis con-

Universidad de Deusto
Biblioteca

stituendis pupillo. sed etiã vxori ⁊ alteri cui essent alimenta legata per testatorẽ. item collige ꝑm Ja. de are. ex ver. sed si nõ cõstat in fi. ibi ⁊ cõminari ⁊c. q̃ iudex ☩ põt imponere penam pro mendacio. pro hoc in auc. de triente ⁊ semisse. ff. studium que est. C. qui poti. in pig. ha. auc. itẽ possessor negans. vbi de hoc dixi. pro hoc. ff. de rei ven. l. vlt. ⁊. C. de nõ nume. pecu. authen. contra qui propiã. qõ est contra argu. q̃ iudex ☩ possit imponere penã litiganti qui debet respondere positionibus si reperiat dixisse falsam in respondendo. Jaco. qõ nõ puto verũ cum respondere possit ꝑm qõ credit ⁊ estimat nõ autem de veritate respõdet. vt C. de iura. cal. l. ff. qõ obseruari. predictũ ergo arg. Ja. locũ habere posset vbi exigeretur sacramentũ veritatis. item no. quod hic dicitur de cõmonitione q̃ iudex possit cõminari penam nõ seruanti precepta eius. pro hoc. ff. de sum. tri. l. liquet circa fi. ibi nisi errore depositi ⁊c. ⁊. ff. de offi. prefec. vrb. l. i. ff. cũ patronus. ⁊ de admi. tuto. l. tutor qui repertorũ. ff. si deponi oporteat vbi de hoc dixi. ⁊ pro hoc. ff. de ven. inspi. l. i. ff. quid ergo fi quis ius dicenti nõ obtemperauerit. l. i. in contrarium videtur. C. commina. ⁊ epistolas per totum vbi de hoc satis dixi. ⁊ dici potest qõ in his que desiderãt plenã cause cognitionem cõminatio nihil operatur q̃ illa sunt plene examinanda. pro hoc facit ☩ qõ precetum nudum ⁊ sine causa nihil operatur. vt. ff. de lega. i. l. filiuffa. ff. diui. in his autem que non desiderant cause cognitionem locum habent predicta. an autem si iudex pluries eodem in constanti precipiat sub certa pena possit pro omnib⁹ preceptis dici. C. de modo multa. l. eos.

1 ☞ Pater potest ingratitudinis causa filiam exheredare.
2 Mulieres grammaticã ⁊ alias scientias discere possunt vt patet in filia accursij que legebat bononie in iure.

Si filium. Pro declaratione huius. l. vide que notaui. ff. de ad. tut. l. qui negotiationem. ff. pupillo. ibi nec quicquã preterea. i. nihil plus dy. Ibi. is. f. filius. dyn. seu tutor eius ibi producitus ad magistratũ. id est. citatus coram magistratu. dy. Ibi preceptoribus id est magistris. dy. ibi dare. ff. de bonis pupilli. Syn. Ibi ⁊ si citra expone si quãuis. dy. In glo. i. ibi ⁊ exheredauit sicut etiã facit. ff. de alimen. leg. l. cum vnum. ff. dy. Ibi saltem in aliquo ☩ q̃ hodie necesse est quãdo filia est eius etatis qõ nõ potest cõmittere causam ingratitudinis alias ex iusta causa posset eam exheredare. ¶ Quid si instituat filiam in dote. dic vt. ff. de minori. l. veniẽs. ff. sed vtrũ. dyn. In glo. i. aliunde non poterat in fin. Et secundũ Oldr. est hic casus expressus. nam ex quo tenetur alere sororem ergo ⁊ fratrem ⁊ q̃ frater legitimus tenetur alere fratrẽ natur. alem. vt. C. de natura. libe. aut. licet ergo fortius legitimũ, de hoc dic vt plene dixi. ff. de libe. agno. l. si quis a liberis verſic. sed an frater. In glo. vlti. ibi quod mulier. ad est. q̃ alias est quo. ¶ Innuit hic glo. q̃ hodie mulieres non possunt adiscere grãmaticam q̃ non puto verum ⁊ quod dicitur verum est postulare non possunt. sed ☩ grammaticam ⁊ alias scientias discere nõ vetantur vt patet in monachabus ⁊ in multis mulieribus que scribunt bonoñ. ⁊ audiui quod dominus Acc. habuit vnam filiam que actu legebat in iure bonoñ.

1 ☞ Nouerca an cogi possit cum priuignis habitare.
2 Possessio an possit sequestrari iudicio retinende possessionis pendente.

Si discepterur. Id est dubitetur vel cõtendat. alias signi
1 ficationes habet quas videas in alphabeto. Et colligit hic arg. Jac. de are. quod nouerca ⁊ non cogatur habitare cum priuignis. Jaco. quod communiter se odiunt ad
2 mortem. item querit dyn. an pendente iudicio ☩ retinende possessionis interdicto vti possidetis vel vtrobiq; debeat possessio sequestrari. ⁊ hic est arg. q̃ sic quia hic dicitur q̃ pupillus nõ debet esse penes suspectũ ergo nec possessio alterius rei. Et p hoc bene facit. ff. de libe. exhib. l. iij. ff. si vero. nã vbi cõceditur sequestratio in personis fortius in rebus. in contrarium est q̃ sequestratio regulariter est prohibita ⁊ iste casus non reperitur exceptus. dy. si tamen dubitaretur ne partes ad arma velrixas venirent tunc fieri posset per. l. equissimum de vsufru. de hoc plenissime dixi. C. de prohibita sequestra.

Absens. In glo. i. in fi. ff. ex quib. can. in posses. ea. l. hic autem. Ja.

¶ De tutelis ⁊ rationibus distrahendis. Rubrica.

1 ☞ Actio de rationibus distrahendis quare sic appellatur et quare hec actio tollitur per actionem tutele. ⁊ nu. 2.
3 Frater tenetur fratrem alere.
4 Tutor an teneatur matrem pupilli alere ⁊ dare illi munus nuptiale.
5 Tutores plures a pupillo conuenti an habeant beneficiũ diuisionis ⁊ an sint fideiussori similes.
6 Tutela legitima superueniente excluditur datiua.
7 Tutore bannito finitur tutela neq; testamentaria ⁊ datiua tutela finitur minima capitis diminutione legitima vero sic.
8 Abbas an teneatur monacho litiganti prestare expensas.
9 Restitutionis beneficiũ cedi debet illi qui noie illius cõuenit.

Super rubrica Vide Azo. in sum. eo. tit. f. arbitrii tutele. ⁊ Rof. in libel hoc eo. titu. ff. quaterno ⁊ de act. tute. ⁊ rõnibus distrah. ⁊ qõ no. institu. de attil. tutore. ff. si in vltima gl. ¶ De
1 inde quere quare ista actio ☩ appellat de ratio. distra. respõ. q̃ distrahere est alienare vel auertere seu amouere q̃ ergo tutor rem quã bona fide ⁊ ad vtilitatẽ pupilli tractare dubiũ distrahat ⁊ auertit a rõnib⁹ pupilli ⁊ ad aliũ vsum cõuertit tenet hac actione ideo appellat de ratio. distra. ¶ Ulterius querit hic dy. Sed eque bene caderet. ff. eo. l. i. ff. de rõnibus versi.
2 in tutela. Quare hec actio ☩ tollitur per act. tutele ⁊ ecõtra q̃ ex vna obligatione descendunt vt dicto ver. in tutela imo videt q̃ nõ ex vna obligatione q̃ act. tutele ex quasi cõtractu ista autẽ ex delicto descẽdit sed vna dicit obligatio q̃ vni facta qualitas ꝑpter quã vtraq; dat. itẽ querit quare ista de rat. distra. nõ tollitur per act. furti nec econtra q̃ due sunt obligationes que saltẽ inspecta primeua origine ex eodẽ facto non procedit. vt. ff. de rationibus ver. hũc tamẽ tutorẽ. licet factũ ꝑpter q̃ immediate dat actio sit aliq̃ idẽ si ☉ctio sit fraudulosa. vt. ff. eo. l. ff. si fraudãdi. diuersitas ergo primeue originis facit tũc idẽ facta diuersa videri cõtra primũ. ff. vi bo. rap. l. i. de act. ⁊ obli. l. cũ ex vno ⁊ l. qui seruũ cũ si. Sed ibi forte sunt obligatiões diuerse. ¶ Sz hoc mihi est q̃ tũc nõ deberet vna per aliã tolli etiã quatenꝰ cõcurrunt. vt. ff. ver. hũc tamẽ tutorẽ. ff. si fraudandi. verũ est vbi diuersa sunt facta vere vel inspecta primeua origine. sed vbi idẽ factũ vere licet obligationes diuerse tollunt quatenus concurrunt. Sed vbi idẽ factum ⁊ vna obligatio tolluntur in totũ, quidã tamẽ dicunt q̃ vbi vna ex cõtractu vel quasi altera ex delicto tũc in totũ electione tollunt. vt. ff. ver. in tutela. ⁊ arg. C. de furtis. l. i. qõ falsum esse aperte perpendit q̃ tolleret vna per alterã. Quatenus cõcurrunt ⁊ nõ insolidũ. vt. ff. l. qui seruũ. ff. si is pro socio. l. rei cõmunis vbi de hoc locati. l. si merces. ff. culpe. ⁊. l. si vulterarius. Cõtra secundũ est q̃ diuersa sunt facta in condictione furtiua q̃ illa oritur ex cõtractione dolosa sicut ⁊ furti ⁊ de ra. dist. ex interceptione etiã nõ dolosa ⁊ tamẽ tollit insolidũ. vt. ff. eo. l. ii. ff. i. sed tũc onerat tutor q̃ tenet furti sicut extraneus in penã dupli vel quadrupli. ⁊ ideo releuat cõuctus condi. furtiua ab actione de ratio. distra. nã quatenꝰ illa de ratio. distr. cõtinet persecutionẽ rei releuat q̃ rẽ habet per cõdi. furtiuã. Quatenus autẽ cõtinet penã releuat ꝓpõt cõueniri actione furti sed eadẽ ratione cõuentus ad penã deberet releuari ab actione de ratio. dist. qõ tamẽ falsum est. vt. ff. hũc tutorẽ ⁊ ff. q̃ si fraudãdi. sed ibi superest de ratio. dist. ad rem ⁊ nõ ad penã hic autẽ sublata est quãtum ad rem ⁊ ideo nõ petit pena. ¶ Sed tunc obstat q̃ cũ res ⁊ pena debent act. iuris soluta re superest actio in penã. vt. ff. de eo qõ certo loco. l. centũ capue. sed onus aliud imminẽs per act. furti rationẽ aliquã facit. Syn. Sed si velles tenere opi. Rof. vt non tollatur de ra. distra. in eo q̃ cõtinet penã. sed in eo tantũ q̃ cõtinet rem procederet sine scrupulo sed dy. reprobat eam. ¶ Circa primũ circa actionẽ furti ⁊ hanc actionẽ de ratio. distra. Old. q̃ si proponat primo actio furti quã ista de rationi. distra. vel econtra qõ in aliquo vna per alterã nõ tollitur ⁊ dicebat esse expressum. ff. de rationibus. ver. q̃ ⁊ si furti. ff. eod. l. i. ⁊ ratio huius est q̃ ex diuersis qualitatibus danẽ. nã actione furti astrictus est tutor tanꝯ quilibet extraneus. sed hac actiõe de ratio. distra. obstrictus tanꝯ talis. f. tanquã tutor ⁊ sic diuerse sunt qualitates licet ex vno facto dicunt. simile. ff. de penis. l. quedam. at vbi nõ est dare diuersas qualitates tũc vna per alteram tolleret saltẽ in cõcursu ⁊ sic loquit. l. nunꝯ. ff. de priua. delic. licet Rofr. teneat qõ tollant etiã hic saltẽ cõcursu. ¶ Sed hoc nihil est q̃ illud est verũ vbi nõ sunt diuerse qualitates. sed in casu nostro diuerse sunt qualitates licet eodẽ facto. ⁊ ideo vna alteram non tollit. ⁊ hanc opi. sequitur glo. d. l. nunꝯ de priuat. delictis vbi de hoc no. Old. ⁊ ibi de hoc dixi. ¶ Circa secundum de ista actione de rationibus distrahen. ⁊ condictione furtiua dic secũdum Old. qõ nõ est vera opi. glo. que est in. ff. de rationib⁹. qui dicit quod dantur ex eodem facto imo magis ex diuersis q̃ cõstat q̃ actio furti ⁊ cõdictio furtiua nascunt ⁊ causantur ex eadem causa. f. ꝓpter dolum. vt. ff. de cõpensa. l. si ambo. sequitur ergo q̃ actio de ratio. distra. nõ nascatur ex eadem causa ex qua condictio furtiua cum ista de rationi. distra. competat ꝓpter simplicem amotionem. ¶ Si ergo queratur que sit ratio q̃ vna per alterã

per alteram tollitur. dic quia in rei prosecutoꝛis vna alterã tollit. ⁊ hoc ꝓout presupponamus istã act. de ratio. distrah. prius fore positam. Si vero prius intentet condictio furtiua an poterit hec actio postea intentari saltẽ ratione eius simpli q̃ est pena. ⁊ dic q̃ non q̃ quoties aliqua actio duo includit quorum alterum est pena alterum vero vt principale sicut est videre in actione de ratio. distrahẽ. prestito principali quocũq; genere act. qõ amplius ratione accessorii ezigi nõ potest nec ea act. que specialiter ad hoc debeatur vt in casu nostro nec alia. vt. d. l. qui seruum. ff. de act. ⁊ obli. Sed in casu nostro est hoc reperire quod alterum se habet vt principale alterum vt accessorium ergo ⁊c. probatur etiã hoc ex tex. ff. eod. l. ff. q̃ si furandi. dum dicit nihil abstt ⁊c. ¶ Posset etiã ad hanc materiã obiici de. l. si vt certo. ff. si duobus vehiculum. ff. cõmo. sed so. vt ibi ff̃m opin. Joan. Old. ¶ Ultimo dic q̃ ista actio videt superuacua. ⁊ dic vt not. per Rof. eo. ti. ff. sed opponitur non videtur q̃ actio sit alicuius
3 vtilitatis. ¶ Quod frater ☩ tenet alere fratrẽ. ff. eo. l. i. ver. sed nõ nullos. ⁊ q̃ ille in cuius fauore dicitur contractus nullus possit dicere illum valere de libris rationũ conficiendis ⁊ edendis per tutorem. ⁊ an fidem faciant plene. ff. ead. l. ff. officio. ¶ An tutor
4 ☩ teneatur alere matrẽ pupilli vel dare sibi munus nuptiale. ea. l. ff. preterea. an tutor debeat habere alimenta ⁊ viatica de bonis
5 pupilli ea. l. ff. si pupillus. an plures tutores ☩ a pupillo conuenti habeant beneficium diuisionis. ⁊ an sint similes fideiussori eadem. l. ff. nunc tractemus. ⁊ de beneficio cedendarum actionum inter eos ⁊ vtilis act. sine cessione ⁊ quod dolosis seu malefactoribus non cedantur iura contra socios ⁊ pulchram distinctionem quis primo conueniatur vtrum gerentes vel non gerentes vel magistratus ⁊ quid de alijs administratoribus de act. ⁊ rationi. distrahen. ea. l. ff. de rationibus. ⁊ an tollatur per act. furti ⁊ condi. furtiua. ⁊ an in totum vel quatenus concurrunt ⁊ q̃ diuerse qualitates ex eodem facto inducunt diuersas obligationes ⁊ actiones. ⁊ de hac eadem materia in. l. seq. vtrũ non finita tutela nascat actio tutele. ff. eo. l. nisi finita. Si tutor accipit pecuniam pro restituenda re sibi commodata vel deposita per patrẽ pupilli repetitur per condic. ob turpem causam. Et si non restituat rem pupilli. sed restituere recusat vsq; ad sententiã tenetur ad rem ⁊ eius estimationẽ. ff. ead. l. si tutor. fideiussio qua tenetur pater pro filio tutore finitur facto filio sui iuris. ff. eo. l. si filius. an remoueatur tutor si efficiatur debitor pupilli. ff. eo. l. si pupillus.
6 Quod legitima tutela ☩ superueniẽs excludat datiuã. sed nõ testamẽtaria. sed ecõtra. ff. eo. l. si tutor reipu. causa. ff. ⁊ an mater et auia excludant per datiuũ. q̃ non agat tutele eadẽ tutela durã tecum si perdat ⁊ recuperet. ea. l. si testamento. ¶ Quod tutore
7 bannito ☩ tutela finiat. ea. l. ff. si tutela testamẽtaria ⁊ datiua nõ finitur minima capitis diminut. legitima sic. ff. eo. l. si filius. ⁊ in quãtum teneatur pater pro filio tutore cõuenta administrata finita tutela veniunt in actione tutele. ff. eo. ⁊ si tutor post pubertatem. an solu. vnius tutor. liberet aliũ in penis. ff. eo. l. si ex duobus. ⁊ an vnius trãsactio prosit alteri an cõtra curatorẽ agatur
8 durãte administratio. ff. eo. l. si cum adhuc. an abbas ☩ teneatur prestare expensas monacho litiganti cũ eo. ff. eo. l. imperatorem. ¶ Quod maior detur restitutio contra tertiũ liberatũ per restitutionem. ff. eo. l. alterius. ¶ Quod beneficium restitutionis ☩ cedi debeat illi qui conuenitur nomine illius cõtra quem petitur restitutio. eadem. l. ff. i.
1 ☞ Lata ⁊ leuis culpa in actione tutele faciendo ⁊ omittendo venit.
2 Tutor tenetur rationem actus sui conficere ⁊ confectam exhibere.
3 Tutor computare potest expensas in seruis pupilli factas.
4 Tutores imputare possunt pupillo viatica ⁊ sumptus litis.
5 Autoritas accommodanda est actibus quibus legis dispositio non resistit.

Omnibus. Hec lex in sui princi. dicit in actione tutele ve
1 nire latã culpam ☩ ⁊ leuem in faciendo ⁊ omittendo commissam. ⁊ ideo si tutor ꝓstat autoritatẽ pupillo damnati causa mortis vel inter viuos tenetur quoniam donare non potest. regulariter fallit si donat matri ⁊ sorori agẽtibus
2 ⁊ ipse sit locuples. itẽ tenetur tutor ☩ conficere rationem actus sui ⁊ confectam exhiberer si nõ conficiat vel confectam non exhibeat tenetur ad interesse pupillo. Et de seruis cõficientibus rationes questio habetur si dicatur per tutorem non fideliter confectas ⁊ ad hoc vt tutor possit cõputare expensas factas in alimentis matris pupilli vel sororis duo sunt necessaria. f. quod aliter se alere non possunt ⁊ quod pupillus sit locuples. item si tutores decreuerunt alimenta liberto pupilli qui datus est tutor notitie causa a testatore possunt repeti a pupillo. Item si da
3 tus sit a iudice cum inquisitione. item possunt tutores ☩ compu tare expensas factas in seruis ⁊ alijs liberis personis pertinentibus in vtilitatem pupilli. ¶ Item sumptus litis ⁊ viatica possunt tutores ☩ imputare pupillo. h. d. hec. l. vsq; ad. ff. nũc tractemus. Dy. Ibi hoc iudicio. i. actione tutele. Dy. Ibi culpã latã ⁊ leuem. Dy. vt. C. arbi. tute. l. quicquid. interdum tamen excusant alium. vt. ff. de admi. tut. l. tutor qui repertorium. ff. competit. Dy. Ibi diligentiã. f. adhibere debet quantum quilibet bonus paterfa. Dyn. ibi vnde queritur quia tenetur de omnibus que fecit cũ facere non deberet. Dyn. Ibi ad mortem causa donat. quã fecit per traditionem. nã illo modo perficitur. ff. de dona. causa mor. ⁊ ideo pupillus fecit expensas ad recuperandũ ⁊ hoc est ad quod tenetur tutor. Jaco. ibi. ait teneri scilicet ad id quod pupilli interest nõ donasse. Dy. Ibi concessa non est etiã tutoris autoritate. vt. ff. de testa. l. qua etate. Dyn. Ibi ꝓmittẽ de sunt quasi dicat his duntaxat actibus est ☩ accommodanda autoritas quibus legis dispositio non resistit. sed tali donationi ley resistit vt probat litera ergo ⁊c. Oldr. Ibi donauit. sed inter vinos scilicet pupillus ibi plerunq; ita esse id est regulariter q̃ donatio inter vinos facta per pupilli nõ valeat licet quandoq; valeat vt sequit. Et sic no. q̃ dictio plerisq; donatat et facit regulã vt hic. ff. commo. l. si vt certo. ff. cõmodatum. ⁊ de tute.
1 ☩ tutela plerisq; de dictione spe dic vt. ff. de condi. ⁊ demon. l. si in diem in fi. ibi sepenumero. ⁊. C. ne rei dominice vel templo. l. q̃ incipit sepenumero ⁊ vide de vtraq; in alphabeto ibi autor fit. f. fieri potest. Dy. ibi ad diuinuendum. f. de patrimonio suo. Dy. ibi decreto. f. intereuniente imo idẽ ⁊ si fine decreto. vt. ff. ti. i. l. qui filium. Dy. ibi se tueri. i. alere. Dy. Ibi bone fidei iudiciũ sic hic vult dicere in actionibus bonefidei fiebat reputatio expensarum factarum iure administrata. vt. ff. soluto matri. l. sed si ideo. ⁊ instit. de act. ff. in bone fidei. sed hodie admittitur etiam in stricti iuris. vt. ff. in bone fidei. ⁊ dixi. d. l. sed si ideo. Dy. Ibi nemo ferret. i. sustineret. Dy. ibi querentes. id est. cõqerentes. Dyn. ibi tale officium preterm̃serit nõ alendo matrẽ ⁊ sororem pupilli in necessitate constitutas ⁊ alunde se alere non valẽtes existente pupillo locuplete. vt. ff. proxi. ver. preterea quem hic legas. Et ita est hic expressum q̃ frater tenetur alere fratrẽ vt dixi. d. ⁊ qui filium. ff. titu. proxi. In glo. q̃ qui non potest ibi. ff. vlti. nec posset si esset filiuffa. pupillus donare causa mortis devolutate patris. Jaco. de are. Ad hoc vide. ff. de dona. cau. mor. l. tam is. ff. de donat. filiuffa. ff. penul. ⁊ quod no. ⁊ dixi. C. qui testa. face. pos. l. fenium. in fi. ⁊. l. seq. ibi non decessit. cui donatio non teneat ⁊ sic non interest pupill. Dy. in fi. Vel dic pupillus habeat electionẽ vtrum velit rem vendicare. an velit dicere donationem valere ⁊ agere contra tutorẽ ad interesse suum nã ille in cuius fauorem contractus dicitur nullus potest dicere cõtra ctũ valere. vt. ff. de iure dot. l. si res. ⁊ no. ff. de dolo. l. eleganter in prin. ⁊ pro hoc. ff. de reb. eorũ. l. illicite. sed hoc casu crederem pupillum teneri ad cedendũ act. tutori. argu. ꝓ alle. l. illicite. ⁊ pro hoc. ff. de admi. tuto. l. tutores qui. ff. periculo. Jac.

1 ☞ Tutor tenetur pupillo reddere libros rationis.
2 Tutoris libro an sit credendum.
3 Libro inuctarij executoris vltime volantatis an sit credẽdum.

Officio. Iste est de precedenti materia. ⁊ ideo non est
1 ꝓprie. ff. sed cõmuniter pro. ff. allegat. ⁊. ff. in prin. l. posui summariũ intellectũ. Ibi incumbit. i. ad officiũ tutoris pertinet. Syn. Ibi ⁊ pupillo reddere. ¶ Not. quod tutor ☩ tenet reddere pupillo libros rõnis. pro hoc. ff. de admi. tuto. lucius. ff. tutele. ⁊ idem in quolibet administratore vt ipse liber rationum debeat reddi. vt. ff. de libe. leg. l. ff. inter cetera de manu. testa. l. si ita fuerit. ⁊ bene de fideicommiss. liber. l. si pure alias si non fecit tenetur ad interesse declarandũ per iuramentum in litem. vt. ff. de admi. tuto. l. tutor qui reperto. in prin. Jac. de are. Sed forte. l. illa locũ habet solũ in inuentario non in libro rationum. ⁊. l. i. C. de in litem iurã. forte loquitur in alijs instrumẽtis pupilli. vnde forte pro libro rationũ non exhibito nõ iuraretur in litem. nam multi tutores talẽ librum non conficiunt licet teneantur conficere. vt hic vnde forte pro hoc libro ageretur ad interesse pupilli actione tutele nec tale interesse probaretur per iuramentum in litem licet glo. ⁊ Jaco. contrarium hic sentiant. Et satis durum esset quod contra tuto. non conficientis codicem rationum inraretur in litẽ cũ multi ignoti literarũ et sepe mater ⁊ auia dentur tuto. ⁊ multi alij qui communiter nec conficiunt nec conficere sciunt librum rationum. sed in inuentario secus est vbi ponitur ⁊ poni debet patrimonium pupilli et coram publicis personis ⁊ in quo est maior presumptio doli si nõ fiat ⁊ vere temporibus quibus fui aduocatus non vidi practicari q̃ pro non exhibito libro rationũ deferret sacramentum in lite licet hoc sepe viderim in inuentario nõ confecto vel non exhibito vel alijs instrumentis pupilli non traditis obseruari. sed
2 de hoc etiã vidi dubitari. f. vtrum talibus libris ☩ rationum cre

Universidad de Deusto
Biblioteca

datur tam pro tutore quã contra eũ.quidam q̃in eo q̃ faciunt contra tutorẽ credatur.sed pro eo non.vt.ff.depositi.l.publia.in fi.pro eo autẽ non.vt.C.de proba.l.instrumenta.ff.l.rationes.vbi de his scripturis priuatis satis dixi presumptionẽ tamẽ dicunt facere pro tutore.vt.d.l.instrumẽta.pro tutore videtur facere prima facie iste.§.q̃ ad quid teneret tutor cõcere libram rationũ nisi ei fides adhiberetur certe verũ esset nã tutoris officium publicum est sicut ff argentarij ergo eius libro rationũ sicut argentarij fides adhiberi debet.vt.ff.de eden.l.argẽtarius.ff pro hoc l.de ali.lega.l.a filio.§.fi.ff.de nego.gest.l.nesennius.item libro
3 ¶inuentarij executoris vltime voluntatis in quo continet quã titas captiuorum redemptorum fides adhibetur.C.de episc.et cle.l.nulli vbi de hoc.ff de dona.l.si quis pro redemp.ff no.plene in Spec.de instru.edit.§.nunc aliqua.ver.quid si executor ver. sed nunquid seõm dictum vidi seruari q̃ talibus libris si expense verisimiles sint ff moderate q̃ credatur talibus libris cum sacramento tutoris licet forte de stricto iure secus.ff de hoc tetigi C.de ali.pupil.prestan.l.fi.ibi hoc nomine.i.q̃ non fecit librum rationum vel factum non exhibet.Dy.Ibidem seruis pupilli
3 Dy.ibi interrogationes sine tormentis.Dy.Ibi rationabilia. Libri rationũ.Dy.Ibi vti debere.ff.tormentis in seruo.Dy.ibi has ratiões a seruis cõfectas.Dy.habitas vel prolatas.in glo. iste.§.hec glo.noua est nec est accursi ff est eadẽ cum illa que est ff.de eden.l.j.tamen vera est.Dy.In ea.gloss.in fi.vel dic latius. aut petuntur exhiberi secũdario vel incidenter gratia alterius iudicij inchoati ff tunc precesserit vel non precesserit alius contractus cuius occasione confecte sunt potest habere locum officium iudicis q̃ potest intentari etiã vbi ordinaria actio locum habet cum nõ principaliter imploret.vt.ff.de rei ven.l.nõ solũ. ff de edil.edi.l.ediles.§.item sciendũ.ff.l.q̃ si nolit.§.culpã ff not. C.de iudi.l.j.aut petuntur exhiberi principaliter.ff tunc si precessit contractus vel quasi ex quo progreditur ordinaria actio
4 cuius occasione facta sunt agitur ordinaria actione descendente ex eo contractu vel quasi.vt hoc.§.ff.de eden.l.quidam.Si non precessit petuntur officio iudi.ff eis non exhibitis agitur act.in factum vel per officium iudicis petuntur ff per officiũ iudicis fit condemnatio in interesse.vt.ff.§.ex hoc edicto.ex quo libet enim edicto nõ pariente actionem certã in factum datur. vt insti.de interdict.§.fi.ff no.l.de dam.infec.l.si quis iussum alsmissum.§.fi.Et hoc fecũdo casu potest procedere distinctio huius glo.Dy.ff ratio diuersitatis potest esse inter hunc ff precedẽtem casum quãdoq̃ in precedenti casu non habetur aditus ad nego.gest.procura.similes propter vnum actũ tantũ imo propter diuersos.ff ideo non est mirũ si pro ipsa ratione agit tantũ act.principali ff non officio iudic.cum ipsa ratio sit sequela ad ipsum contractũ vel quasi.sed vbi propter vnum tantũ actum aditus habet vt in scõdo casu nõ antẽ propter diuersa cũ rationis factio sit implicita ipsi negotio vt in deposito.Jo.hoc casu pro tanto agitur iudicis officio quãq̃ principalis actio existat que puncipaliter vendicet sibi locum.

Preterea. Iste ver.est de materia precedenti ff cõtinuari potest cũ ver.sed nonnullos ff communiter allegatur pro.§.ibi imputare eũ posse pupillo quando conuenitur act.tutele.Dy.Ibi oportet.ff.vt tutor imputare possit pupillo q̃ in matrẽ expendit.Dy.Ibi ista muneratio.i.muneris missio.Dy.

1 ☞ Tutor an possit de bonis pupilli sustentari.
2 Tutelã gerere est onus publicum sicut ff testimonium gerere.
3 Vasallus an teneatur suis expensis domino seruire.
4 Pupillum egenum tutor alere non tenetur.

Si pupillus. De eadem materia est.sed pro.§.allegatur ibi ff libertum suũ.ff.tutorẽ dederit.Dy.Ibi ei scilicet liberto.Dy.ibi statuerunt pro alimẽtis.Dy.ibi exhibere.id est.alere.Dy.ibi eorũ alimentorũ.Dy. ibi iusta causa est prestãdi.hoc intelligo quãdo interest potius pupilli eũ habere tutorẽ q̃ admitti eius excusationẽ quã habebat propter paupertatẽ.Jaco.vt.ff.de excu.tuto.l.paupertas. ibi seruis pupilli.Dy.ibi prestiterit:scilicet tutor.Dy.Ibi liberis hominibus subaudi alimenta prestiterit.Dy.Ibi sumptus litis probabili causa mote pro vtilitate pupilli.vt.ff.de ad.tuto.l.quoties.§.nec vtiq̃.Dy.ibi aliquo id est ad aliquẽ locum.
1 Dy.facit iste.§.ad id quod consueuit queri nunquid tutor ¶debeat sustentari de bonis pupilli.ff videtur quod nõ.vt.ff.de admi.tuto.l.a tutoribus.§.fina.vbi de hoc.ff pro hoc quia hic dicitur quod liberto tutor ita demum alimenta prestantur.si aliunde se alere nõ potest tunc enim etiam debentur ei esto quod tutor non esset alias nõ etiam si sit tutor.vt hoc.§.patet.¶ In cõ
2 trarium ¶ quia sicut ferre testimonium est onus publicũ sic ff tutelam gerere.sed testes aluntur a producẽte.vt.C.de testi.l.quoniam liberi.ergo ff tutor a pupillo quia officium suum non debet esse damnosum.vt j.quemadmo.testa.aperi.l.si quis ex fignatoribus.ff.ff ex quib.cau.maio.l.videlicet.Dicunt quidam quod habere debet expensas litis ff viatica vt hic in fi.§.et pro hoc.ff.pro soc.l.cum duobus.§.quidam sagariũ.ff.§.penul.Alij dicunt quod habenda est ratio omnium sumptuum que plus fecit ratione officij quã domi expendisset quia nemo viuit vento.vt.C.de alimen.pu.prestan.l.fi.ff quantum domi expenderet tantum minus habebit de bonis pupilli.ff idem potest dici in teste ff in actore qui petit expensas a victo de quo satis dixi.C. de iudi.properan.l.fine autem alterutra in materia expensarũ. ff pro hoc argu.ff de peti.here.l.sed ff si lege.eo.§.quod autẽ.ff q̃ istud munus tutele expediri debet labore ff onere persone tãtũ non patrimonij.vt.j.de muneri.ff honori.l.munerum.i.respon.
¶ Et ad hoc etiam bene facit quod quãtis plus expẽdat quã expendisset domi repetit.ff de condi.cau.da.l.si pecuniã.in princip.ff.§.penulti.ff vlti.Et de hoc vide per Rofre.in libel.de act. pro soc.§.sed quas expensas et in Specu.qui filij sint legitimi. §.i.ver.item pupillus ff versi.seq.Et ad hoc facit quod queritur
3 vtrum vasallus ¶ teneatur sentire domino suis expensis de quo plene vide quod no.in sum.Jaco.ardizonis quibus mod.feud. acquiratur primo fol.§.si vero fides est dominus predicta vera intelligas nisi sit talis persona que domi vitam suam vel tantũdem fuisset lucraturus quãtum domi expendisset.vt.ff.ad exhiben.l.fed si hereditas.ff versi.plane pascere.ff fami.ercisc.in l.lucius.ff hoc sentiunt Ja.de are.ff de ra.ff quasi omnes.Sed quid situtor vel testis inuenit aliquem qui eum alimentauit gratis nunquid repetet tunc expensas sibi donatas.argu.quod fic.ff. mand.l.si vero non remunerandi.ff ll.precedentibus.In cõtrarium.ff.locati.l.habitatorem.§.fi.ff.l.quod si domus.§.fina.cum gloss.ibi posita ff istud credo verius ad.l.si vero non remuneran di.respõ.vt ibi not.secũdo respon.Ray.De hoc notani.d.l.pro
4 perandum.tutor ¶ aut nõ tenetur alere pupillum suum egenũ. vt.ff.titu.prox.l.iij.§.fi.

1 ☞ Tutores non dolose agentes habent quatuor remedia.et nume.3.
2 Actiones an debeant cedi fideiussori contra fideiussorem.
4 Tutorum ff fideiussorum que sit diuersitatis ratio.
5 Tutor quando conueniri possit prior q̃ magistratus.
6 Tutor non gerens tutelam quatuor modis potest conueniri.

Nunc tractamus. Primo legislator se cõtinuat ad precedẽtia.secũdo exequitur intentũ suum distinguendo.primo quatenus sint conueniendi plures tutores ab ipso pupillo.Secundo qualiter se conueniant adinuicem.Tertio quando sunt conueniendi a pupillo.Quarto declarat ff restringit prox.dictum precedens vt non sit contrarium dicto marcelli.prima pars vsq̃ ibi.si qui dem ibi.secunda in qua suum exequitur intentum distinguendo quatenus sint conueniendi plures tutores a pupillo.ff qualiter inter se vsq̃ ibi q̃ enim ibi restringit precedẽs dictum.Dy.
1 ¶ Et breuiter.h.d. ¶ tutores gerentes ff non dolosi habent tria beneficia.f.diuisionis cessionis ff vtilis actionis sine cessione dolosi vltima duo non habent.h.d.vsq̃ ad ver.vsq̃ adeo.vbi dicitur quando conueniantur magistratus ff sic est quartum remedium.f.alterius prius faciendum cõuentionis fm Jaco.de are. ibi administrauerunt diuisione non facta a testatore vel iudice. Dy.ibi exemplo fideiussorũ secus in cõreis hoc iure inter quos nõ diuiditur.vt.C.locati.l.si diuisa.ff.ff locati.l.cum apparebit. Jaco. ¶ Secus iure authenticorũ ff in auf.de duobus reis.sed hec similitudo videtur bona cum non sint per omnia simles tutores ff fideiussores.nam si vnus ex fideiussoribus soluat nõ potest petere sibi cedi actiones contra fideiussores nec habet vtilem sine cessione.vt instit.de fideiusso.§.si plures.ff.j.de fideiuss. l.vt fideiussor. ¶ In tutoribus contra vt hic in ver.sed si forte. ¶ Sed dic q̃ similitudo procedit in casu huius.§.scilicet quantum ad beneficium diuisioms quia quo casu habet locum inter fideiussores habet locum ff inter tutores.Dy. ¶ De hoc tamen
2 an ¶ actiones cedi debeant fideiussori cõtra fideiussorem.dic vt no.d.l.vt fideiussor.ff.l.fideiusso.succurri solet eo.titu.ibi diuidi tur actio hoc verum sine in totum sit soluendo siue pro parte prout quis soluendo est tenebitur ff hoc sequitur.Dyn.Ibi ex communi gestu.i.cõmuni culpa totum prestiterit.Dy.Ibi mãdate sint actiones a pupillo.Dyn.ibi vtilem actionem.f.nego. gest.Dy.ibi tutori conuento insolidum ff soluenti.Dy.Ibi dãdam.predicta vera sunt ratione communis doli ff hoc sequitur. Dyn.Ibi ex dolo communi quia ab omnibus tutoribus commisso.Dy.Et facit quod vni ex malefactoribus conuentor exacto non cedant actiones nec competant contra socios.ibi mãdande sunt actiones a pupillo.Dy.Ibi nec vtilis.f.nego.gest. que solet dare tutori legis beneficio sine cessione.Dyn.Ibi que res id est propriũ delictum.Dy.Ibi quid id est aliquid.Dy.ibi damni

dam̃i subaudi prouenientis.Dy.¶ In ver.vsq̃ adeo.hic ver. loquitur quando vnus tutor administrauit alteri nam superior non loquitur quando omnes administrauerunt.Dy. ¶ Quã
5 tuor enim sunt remedia que habent tutores ¶ scilicet diuisionis cessionis ff vtilis act.vt in princip.§.dixi item alterius prius faciendum conuentiones:vt hoc verficu.vsq̃ adeo.Jacob.ibi ad contutores non administrantes.Dyn.Ibi soluendo contutores qui administrauerunt.Dy.Ibi quod enim marcellus dicebat prius conueniri tutorem non gerentem quam magistratũ ff eius dictum verum est in duobus casibus scilicet quando potest imputari non gerenti quod suspectum remoueri non fecit vel quod satis non exegit a contutore administrante.imperator dicebat econtra scilicet prius conueniri magistratum q̃ tutorem nõ gerentem ff eius dictum similiter verum est nisi in predictis duobus casibus.vnde quãcũq̃ opinio.sequaris siue Jo. sine Bul.eadem videtur esse effectualis sententia Oldrad.Ibi ex tutoribus etiam non administrantibus inter quos non erat diuisa tutela a testatore vel iudice.Dyn.Ibi accipiendum scilicet dictum imperatoris quo canetur.primo magistratum quã contutorem conueniendum.Dyn.Ibi si non contutor qui non administrauit.Dy.Ibi exigere voluit.predictis enim duobus casibus locum habet dictum marcelli.Dyn.Et pro declaratione totius.§.dic aut conueniuntur quod gerentes officium publicum autoritate ff vtilitate.aut gerentes publicum autoritate.sed vtilitate priuatum.Aut gerentes vtroq̃ iure priuatum. Primo casu aut omnes gesserant simul ff tunc quilibet tenetur insolidum ff eis demum excussis perueniitur ad nominatores. vt.C.quo quis ordi.conueniatur.l.§.primo respon.aut omnes gesserint diuisim.ff tunc aut diuisione facta a seipsis.aut a testatore vel iudice ff istud membrum persequere plene.vt.j.ad municip.l.imperator.ff.C.de conuenien.fisci debi.l.quoniam augurio.lib.x.Secundo casu quando gerunt officium publicum autoritate.sed vtilitate priuatum vt est tutela:dic vt hic not.et.C. de dini.tute.l.h.ff de transact.l.j.ff per Rofred.hoc eodem titu. vltra medium.Tertio casu quãdo est vtroq̃ iure priuatum.dic vt.ff.man.l.creditor.§.duobus.Dyn.In glo.qui administrauerat solus ibi vel dic quod ambo hec vera.Dyn.Ibi ex communi gestu ergo proprius dolus ff communis excludit a beneficio cessionis vel iure cesse actionis id in propria tantum culpa.vt C.de contra.iudi.tute.l.fi.communis autem culpa non excludit vt hic.Oldra. ¶ In glos.scilicet nego.gesto.ibi id est:vt fide
4 iussor ¶ que sit ratio diuersitatis inter tutores et fideiussores dic vt ibi not.in secunda ratione ibi assignata que est vera.dyn. in glo.mutat casum ibi quando alter tantum hec vera vt patet in sequenti distinctione gloss.Dyn.illud tamen quod dicit glo. quando inter se diuiserunt non placet Jaco.de ra.nec Pe.quia tunc communiter videntur gessisse.vt.ff.de admi.tuto.l.tres tutores.§.non solum.in eadem glo.in fin.hoc non procedit quia si diuisa fuisset a testatore vel a iudice primo conueniretur magistratus quã tutor etiam in duobus casibus marcelli.vt.ff.de admi.tuto.l.lucius.§.cum in testamento.ff dicitur.j.in distinctione glos.in versi.si vir gessit alteri.no.Dyn.In gloss.hic habeas. in fi. ¶ Quicquid dicat hic gloss.dic quod dictum imperatoris habet locum quando non potest culpa imputari contutori nõ gerenti quod non postulauerit suspectum vel satisdationem nõ
5 exegerit dictum vero marcelli scilicet quod ¶ primo conueniatur tutor quam magistratus habet locum quando culpa potest imputari contutori quod suspectum non fecit vel satisdat.non exegit.dyn.ff sic dixi in expositione litere secundum Oldra.In glo.ff non gerentibus inter quos non erat administratio diuisa a testatore vel a iudice.dyn.In glo.dictum imperatoris.ff no. circa istam distinc.que fit hic in glo.quod gloss.hic ff vbiq̃ dicit idem esse verum non est diuisa administratio vel est diuisa ab ipsis tutoribus.Sed Jacob.de raue.dicit quod diuersum est in istis casibus quia quando non est diuisa.primo conuenit gerẽs ff tenetur de gestis a gerente ordine non seruato.vt.ff.de admi. tuto.l.tres tutores.§.non solum.Jacob.de raue.ff hoc etiam di xi.ff.in suppletione gloss.alterius que incipit mutat casum ibi de admini.tuto.l.si plures.imo nihil ibi de hoc dicitur.ff ideo allega.eodem titu.lucius.§.penulti.ibi alias quidem cum magistratus ff.ff.j.de magi.conue.l.duo.Oldra.Ibi tutor qui nõ gessit etiam antequã magistratus.Dyn.ibi de diuiden.tute.l.ij.et hec si conueniuntur pro gestis idem si separata gerens tenetur pariter.vt.ff.de admi.tuto.l.tutores qui post fi.§.in eum.ff.l.tres
6 tutores.§.item in eo.dyn.Et quod.ff.dicit gloss.¶ quod in quatuor casibus conuenitur non gerens.quidam sic restringunt.dicunt enim verum esse quando administrationes erãt in eadem prouincia si enim essent in diuersis prouinciis indistincte vnus non teneretur pro administratione alterius ff sic intelligit.d.l.ij. C.de diuiden.tute.addunt etiam alios duos vbi indistincte tenetur vnus de administratione commissi alteri nullo etiam seruato ordine.vnus est.ff.de admini.tuto.l.tituim ff menium.l.tutores.alius est eodem titu.ibi.l.lucius.hec vera vbi sunt omnes tutores eiusdem generis puta omnes testamentarij vel omnes datiui secus forte si diuersi generis vt vnus testamentarius alter datiuus:vt.ff.de admi.tuto.l.lucius.§.cum testamento secũdum Jac.de ra.ff idem tenet Jaco.de are.vt ibi patet per eum. ibi antequã magistratus ff in hoc differt a primo casu vbi a seipsis administratio est diuisa.Dy.ibi appellatur ergo ibi scilicet in.d.§.pen.Oldr.ibi.sed quia plerunq̃.f.vltimo conuenitur. Old.ibi aptitudine.f.per negotiationem rei.Oldr.in fi.ff dic vt in ea.ff.plene no.Dy.

Hanc actionem. ¶ Zbi similibusq̃ personis succeditib⁹ in vniuersum ius pupillorum.¶ In glo.prima ibi.C.eo.scilicet arbitrium tutele.Dynus.

Non tantum. Quatuor sunt remedia tutorum scilicet diuisionis cessionis vtilis actionis ff alterius prius faciende conuentionis.Ja.de quibus dixi.ff.§.nunc tractemus.in glo.specialis.idem vbiq̃ incipit competere post sententiam.vt.ff.quod cum eo.l.si filius.Jaco.ff vide quod notatur.C.de iur.ff fac.igno.l.j.

1 ☞ Actio de rationibus distrahendis vnde oriatur.
2 Tutor testamentarius an teneatur actione de rationibus distrahendis.
3 Actio de rationibus distrahendis ff actio tutele an ex eodẽ facto nascantur.

De rationibus distrahẽdis.

Proprium nomen est actionis.Dyn.Et vide pro declaratione huius.§.quod nota.ff.rubrica quod eque bene hic positũ esset. sed ibi posuit.dyn.Et diuide in quinq̃ partes.in prima dicitur qui teneantur hac actione.secundo quid veniat in hac actione. tertio an hec actio per aliam tollatur.quarto quanto tempore duret.quinto quando competit siue nascatur. ¶ Prima vsq̃ ibi considerandum. ¶ Secunda vsq̃ ibi in tutela.Zbi tertia et durat vsq̃ ibi hanc actionem.Zbi quarta vsq̃ ibi hec actio.ibi quinta vsq̃ in fi.l.dyn.Zbi qui legitimi fuerunt ff quorum fides non est approbata.Zbi omnes etiam testamentarij ff cum inquisitione dati quorum fides est approbata.dyn.Zbi ff egerunt et administrauerunt.dyn.nam hec actio non datur durante tutela.vt in fin.l.dyn.Zbi in hac actione de rationibus distrahendis que datur in duplum.dyn.Zbi pretium commune et communi estimatione estimandum.dyn.Zbi interfit scilicet singulariter quod posset excedere communem interesse.dynus.Zbi nam venire scilicet duplandum.dynus.Zbi estimationem veram et communem.dy.Inuersicu.in tutela male administrata.dynus. prima ad simplum alia ad duplum.dynus.Zbi duas actiones scilicet tutele.ff de rationibus distrahendis.dy.Zbi ff ideo quia vna est obligatio id est vni facti qualitas.nam vtraq̃ oritur ex
1 gestione tutele sed actio de rationibus ¶ oritur propterea quod absulit ff.vt.j.l.proxima propter quam vtraq̃ datur actio et hic tollit multa contraria.dyn.Zbi tutele fuerit actum ff interesse prestitum quod solum venit in actione tutele.dyn.Zbi agi non potest etiam quantum plus est in ea scilicet quantum ad penam vt dicit glo.sed dom.Ray.dicit quantum ad simplum non autem quantum ad penam.vt.j.vi bonorum raptorum.l.j. de hoc satis dixi.ff.eodem.super rubrica.ibi ad speciem istã pro qua actum est de rationibus distrahẽdis.nam quo ad alias bene durat tutele actio.dy.in versicu.hunc tamen ibi inceperit id est dolose contractuit tanq̃ extraneus quilibet fur ff hoc constat.dy.Zbi pecuniam pupillare mysel etiam aliam rẽ immobilẽ. dynus.vt.ff.de administratio.tutorum.l.tres tutores.dyn. Zbi hac actione de rationibus distrahendis.dyn.Zbi non liberatur scilicet in aliquo quia nihil dominus conuenitur ad integram penam que venit in actione furti.dyn.Zbi senim respondet tacite obiectioni quasi aliud in primo quam in secundo.dynus. Zbi furti ff tutele id est actionis tutele ff de rationibus distrahẽdis ex parte vna ff furti ex alia.dyn.ibi plures esse actiones primeuas.dynus.ibi plures obligationes ex diuersis factis quia vna scilicet actio de rationibus oritur ex gestione propter remotionem:vt.j.l.proxi.sed furti oritur ex ipsa remotione. vt institut. de obligatione ex delicto.in princip.primeuam originem hic dicitur propter quod ambo propter tutelam competunt quia si non gessisset forte non subtraxisset res ff ita potius denotat facti accidentia quam iuris ministerium habentes ff ideo diuersitas originis primeue siue diuerse qualitates ex eodẽ facto orte faciunt idem factum diuersa videri ff consequenter diuersas obligationes ff diuersas actiones.dyn.Zbi ff furti obligatum eo casu quo dolose contractat.Dy.in versi.hanc actionem per-

Universidad de Deusto
Biblioteca

petuam esse vsq; ad.xxx.annos etiam quãtum ad penam quia de iure ciuili inducta est.l.ex lege,xij.tabularum.vt insti.de perp.et temp.act.in princip.Dyn.ibi et heredibus scilicet pupillorum.Dyn.ibi viuo pupillo et sic durante tutela.Dy.Ibiq; sic cessores tutorum vt bonorum possessores et alios in vniuersum succedentes.Dyn.ibi quia pena alis ratione simplici et ex delicto alias non esset sufficiens ratio vt.ff.de verbo.obligatio.l.ad diẽ. Dyn.in ver.hec actio tunc competit.id est nascitur ibi actio.id est.cum tutele actio competit.Dy. ¶Oppo.ad princip.§.quia
2 videtur tutores et testamentarios et ex inquisitione datos nõ teneri hac actione cum hec actio detur ratione perfidie presumpte que videtur in his cessare quia eorum fides videtur approbata scilicet a testatore et a iudice.vt institu.de satisdatione tutor.in princip.Dyn.Sed hic presumptio tollitur propter perfidam administrationem postea subsequentem argu.C.de adulte.l.si autem. ¶Secundo oppo.quod non nascantur ex eodem
3 facto actio †tutele et actio de rationibus distrahendis qz actio tutele est ex quasi contractu.vt institu.de oblig.ex quasi contractu.§.tutor.et hec actio est ex quasi delicto.vt.ff.de admini.tuto. l.tres tutores,ergo diuerse sunt obligationes et non vna nec vna per alteram tolli debet.vt.j.de pniu.delic.l.nunquã.sed solum quatenus vna aliam excedit.vt.j.de act.et obliga.l.cum ex vno. et.l.qui seruum.et vi bonorum rap.l.i.sed licet quod dictum est verum sit tamen sicut dixi etiam in expositione text.vna et immediata facti qualitas propter quam vtraq; datur scilicet presumpta perfida administratio.nam hec actio ex maleficio actio tutele ex quasi contractu propter maleficium et sic per totum tollitur vna per aliam tollitur in totum.vt hic.Si vero vnum sit factum due obligationes et sic due actiones vna per alteram tolli tur quatenus concurrunt.vt.j.vi bono.rapto.l.i.de act.et oblig. l plura delicta.et.l.qui seruum.Si autem diuersa facta et diuerse obligationes.et sic diuerse actiões nunquã vna per alteram tollitur etiam quatenus concurrunt vt.d.l.nunquã plura.de pniu tis delic.Dyn.vbi de hoc no.et satis dixi et dixi etiam super rubrica.et.C.de ser.fugi.l.quicunq; ¶Vltimo distingue quia aut certum est tutorem dolose interecepisse rem pupilli tanquã qui libet extraneus tunc tenetur furti et condictione furtiua nec tũc est necessaria actio de rationibus distrahendis potest tamẽ cõpetere vt in ver.habent tamen tutorem. ¶Item quando certũ est tutorem pupilli non dolose sed bona fide accepisse rem pupilli locũ habet actio tutele non actio de rat.distra.Sed quãdo dubitatur an dolo acceperit vel bona fide tunc lex presumit in dubio tutorem dolose accepisse et propter dolum presumptũ nõ datur actio furti nec cõdictio furtiua.et ideo necessaria fuit hoc casu dari actionem de rationibus distrahẽdis vt dolus presumptus puniatur.Dy. In glo.ff.in fi.quid autem dupl.tur in act. furti.dic vt.j.de furt.l furti.et.l.si quid fur.§.j.Dyn.In glos.ff.in fi.erit in ad penam de hoc.ff plene dixi in glo.vt sit vna ibi nam hic scilicet de rationi.distrahẽ.Dy.Ibi illa scilicet furti.Dy.in glo.et hec est ratio scilicet quia actio furti.et de rationi.distra.est ex eadem causa.Dy.in fi.imo non est vt statim dicam.j.l.proxi.
1 et dixi.ff.super rubrica.Oldr.In glo.scilicet de ratio.distra.nam secus in act.tutele scilicet in eo quod hic dicitur quod ista non datur contra heredem illa sic vtraq; tamen est perpetua.dyn.in eadem glo.in fi.vel forte nec in eo,dabitur quia habet actio.tutele.vt.ff.de calum.l.hec actio.Jac.

Actione. Ibi qui in tutela.q.dic.si finita tutela aliquid contractaret nõ haberet locum hec actio.Dy.Ibi abstulit non animo furandi nec fraudandi.Dyn.Ibi fecit et sic dolo.et hoc constat ibi vtraq;.i.actione furti et de ratio.distra.ibi non tollet in aliquo.Dy.ibi hoc iudiciũ.id.est.actio.de ratio.distra.in totum et in pena et in hoc bene dicit glo.licet Rof.dixerit contrarium et male vt dixi.ff.§.proxi.et super rubr.dy.et hoc qz nihil abest pupillo vt sequitur.Dy.In glo.j.in fi.dum tamen de bona fide nõ constet alias solũ haberet locũ actio tutele.Dy.In glos. ergo et in pena ibi.§.sed tutores.de hoc dic vt dixi.C.de ser.fugi. l.quicunq; et ibi per Cy.in.vj.q. ¶In ea.glo.in fi.imo condictio furtiua ex dolosa contractatione oritur sicut et furti.vt.ff.de cõpensa.l.si ambo.§.i.et ideo sicut sunt diuerse origines actiõis de rationibus distrahen.et furti.vt.ff.probatur sic et cõditionis furtiue et actionis de ratio.distra. ¶Dic ergo alia ratione quoniã actio competẽs principaliter propter rem ablatam. ¶Sed accessorium alterius simpli accessionem admittens cuius simpli petitio cum per cõdictionem furtiuam sit sublata.et in alio simplo accessorio nomine pene sublata intelligitur.vt.j.de actio.et obli.l.qui seruum in fi.et hoc quia nihil abest pupillo ꝛc.vel dic secundum Jacob.de are.quod hic contingit quia diuersi generis sunt,nam actio de rationi.distra.propter contractum datur ex perfida gestione condictio furtiua ex furto.vt.ff.locati.l.si locati.et pro hoc.ff.de admi.tuto.l.tres tutores.Jac.

Si tutele. Contraria.Dyn.Ibi nego.gest. contraria Dy.Ibi incerto hiciid est in hoc dubio.Dyn.Ibi aduersarius.id est.pupillus adultus vel dominus.Dyn.ibi cauendum est de prestando eo quod ꝛc.Dy.In fi.vel abfuturum sic,dy.et abesse videtur eo quod sunt obligati.Dy.

1 ☞Actio tutele non nascitur nisi finita tutela.
2 Tutele actio intentari non potest durante tutela.
3 Finiũ regundorũ actio oritur quando ceperunt fines turbari.

Nisi finita. Vide Rof.in libello de act.tutele vltra prin.vnde traxit dy. quod hic ponit dicit et quod hec lex per omnes glos. allegatur quod actio tutele †non nascitur nisi finita
1 tutela.vt no.C.de admi.tuto.l.ñ.et.j.eo.l.si tutor reipublice in fi. vbi de hoc et vide.j.eod.l.si cum adhuc et quod ibi no.tamen lex
2 ista hoc non dicit.sed dicit quod durante tutela †non potest intentari actio tutele non tamen per hoc sequitur quod ante nõ sit nata.nam multe sunt actiones nate que nõ possunt intentari vt in stipu.in diem que licet nata sit vt dixi.j.de verbo.signifi. l.cedere.tamen ante diem non potest intentari et idem in similibus ibi de nota.per ipsum Rof.et no.de pig.act l.si rem.§.et ibi dixi omnis. ¶De hoc not.per Azo.in summa arbi.tu.§.nascitur de contrario iudicio tute.§.datur sic.et finium regundorum
3 †intentatur postq; ceperunt fines turbari et in summa finium regundorum.§.penul.

Filiusfamilias. Ibi emancipatum post administrationẽ inchoatã.et quod subiicit teneri dic.ff.insolidum.Dyn.

Sadhuc. Ibi agat.ff de facto ne sit contra pũci. huius.l.Dy.Ibi cõsumitur licet sit absolutus tutor quia tutela nondum finita tutele actio intentari non potest vt predixi.

Cumcuratore. Ibi que competit id est nascitur et intentari potest.dy.Ibi in hac actione nego.gest.que competit contra curatorem furio si.Dynus.

1 ☞Tutor finita tutela si non restituit et perseuerat in lite vsq; ad sententia tenetur ad res et earum estimationem.

Si tutor. Ibi accepit pecuniam a pupillo quondam.ibi vt rede.et scilicet perdictam rem apud se depositam vel commodatã per patrem pupilli.Dyn.licet gloss.aliter exponat et male ibi placuit et bene.Dynus.Ibi condictione ob turpem.Dy. causam.Dynus.in fin.debuit enim reddere gratis.Dynus.In glo.non ergo extinguitur scilicet prima.dyn.Et in hoc est vtilitas quod vtraq; competat quia prima actio tutele habet fideiussores obligatos.vt.ff.de admi.tu.l.quoties.§.i.Ba.Est etiam
1 bene notandum qz si tutor †finita tutela non restituat et perseueret in lite vsq; ad sententiam qz tenetur ad res et vltra ad earum estimationem.vt no.Odof.C.vndevi.l.non obie.et pro hoc C.de acquiren.pos.l.vlti.

Si filius. Fideiussio qua tenetur pater pro filio a lege inducta finitur cum filius factus est sui iuris.hoc dicit.Et est notandum. Ja.et vide.j.eo.l.si filius ibi administravit id est administrare cepit.dyn.ibi.hoc quoq; nomine.i.pro eo quod post emancipat.gessit.dy.

Si pupillus. Ibi ex hereditaria causa licet non ex persona propria. Dy.ibi repellitur si ab initio erat debitor.dy.secus si post tutelam susceptam eius debitor efficiatur vt quia durante tutela succedat pupillus alicui eius creditori tunc enim non repellitur.sed non sine adiuncto curatore administrabit.vt dicta antheti.vt hi qui obliga.§.sed et si quis.et not.ff de auto.tuto.l. j.Dynus.

Si tutor. Ibi bonis eius scilicet tutoris capti.Dy. in fin.f.fideiussores vel defensor vel curator bonis datis.vt.j.rem pupilli saluã fore.l.non quasi.§.si tutor ab hostibus.Dy.

Si tutor. Reipublice causa.ibi excusat̃ ad tẽpus absentie.Dy.ibi locꝰ est pro administratione preterita quã gessit ante absentiã. Dy.Ibi deserit reipu.causa abesse et sic reassumit tutelã vt.ff.de excu.tuto.l.non solum.§.annus.et.l.titius.Dy.

1 ☞Tutela legitima superueniens excludit datiuam.
2 Tutor legitimus an preferatur datiuo.

Si duobus.

1 **Si duobus.** Legitima tutela superueniens excludit datiuam.sed non testamentariam precedentem.sed potius econtra.hoc dicit Dyn.Et vide quod notaui supra de legiti.tut l.tertia.§.si duo.ibi perfecte et tatis quia peruenit ad.xxv.annum.Dynus.Ibi desisse.scilicet illum qui fuerat datus.Dynus.ibi neratius ait et bene qz datiua cedit legitime superuenienti,sed ꝗra.ff de tut.l.quesitum.sz etiã intellige secundum istum.Dyn.ibi etiam ex persona impuberis.quasi dicat.non solum ex persona eius qui factus est maior et etiam ex persona impuberis.Dynus.in glos.j.in fin.Sed gloss.male dicit quia nec olim poterat minor.xxv.annis esse tutor.vt.ff.de testa.tute.l.quero.§.lucius.et de excu.tuto.l.non solum.§.si libertus.et dixi.C.de legiti.tut.l.fi.et ideo prima verior. Dyn.in glo.sic ergo ibi non solum.§.si libertus,hec questio falso formatur et non procedit vt patet hac.l.quia sequens legitimus non admittitur dum speratur proximior.vt.ff.de legi.tut. l.j.si apud hostes.in glo.ea.in fi dicas quod in primo casu quando datus est in locum excusati legitimus nõ admittitur quia supersunt reliquie testamentarij tutoris.et hoc casu est vera opini. Azo. ¶Secundo casu quando datus est in locum defuncti vocatus legitimus et datiuus repellitur qz nõ supersunt reliquie testamentarij.vt.ff.de testa.tutela.l.si quis sub conditione.vbi de hoc casu vera est opi.Dyn.et de hoc vide quod notani.C.de testa.tute.l.si tutores,et qõ dicitur in.l.quesitum perseuerat ꝛc. verum est efficacia dationis inspecta que non finitur finita causa propter quam data bat cũ alia equipollens perduret non aũt ibi inspexit executum impedimẽtum puta agnati tutelam pe-
2 tentis.Oldra. ¶Questio est an tutor legitimus preferatur datiuo que no.C.quando mulier tute.offi.fun.potest.authẽ.matri et auie.et dicebat Dy.per hanc.l.quod legitimus preferatur datiuo.Jacob.de are.in hoc eligebat mediam viam quoad matrem et auiam.dicebat enim qz nõ sunt tutrices nisi velint qz si fuerint negligentes in petendo.

1 ☞Tutor a iudice datus desinit esse tutor testamentaria conditione existente.

Si testamẽto. Dat̃ tutor a iudice desinit esse tutor existente conditione testamentarij et qz dicitur durante tutela agi tutele nõ posse verũ est eadẽ tutela perseueratẽ secus si desinat et reassumat.h.d.Ibi ex inquisitione sz datus sit a iudice.Dy.ibi esse desinit sz datus a iudice existẽte cõditione testamẽtarij.Dy.Ibi dicẽdũ.sz qz desinat esse tutor et agat contra eum act.tutele.dy.ibi nõ posse durante tutela.dy.Ibi verum est.id est ita debet intelligi.dy.ibi in qua.f.ab administratione.Dy.ibi quomodo.i.sicut.dy.ibi hec sententia.f.qz cõueniri possit tutor pro preterita administratione.dy.ibi si medio tempore.i.administratione pro administratione finita.dy.

Si tutor. Ibi confiscatus.id est ad penam damnatus ex qua secuta est bonorum cõfiscatio. Dynus.Et est arg.quod si tutor alicuius banniatur quod tutela sit finita et tutele agi possit.sic potest intelligi.j.de solu.l.qõ si forte.de hoc plene dixi.C.qui pet.tuto.l.in locum et in questionibus statutorum quare particula non agitur de banno.Jaco. Ibi preter tutele.sez actionem.Dy.et hec dictio preter ponitur exclusiue de hoc.ff.de pig.act.l.j.Jaco.et dixi in alphabeto ibi et sic id est quamuis.Dyn.Ibi damni iniurie.i.legis aquilie.Dyn. in glos.id est nate sunt ibi.ff.e.l.nisi in princ.de hoc dic vt ibi dixi et no.de hoc plene.C.de administratio.tut.l.ñ.tamen litera videtur facere pro opi.glos.quod actio tutele non sit nata durante tutela.dicit enim quod alie preter act.tutele competunt licet non dentur vt.l.scie.sequitur ergo quod actio tutele nec competat nec detur.Dyn.tamen et Rof.tenent oppositum vt dixi.d. l.nisi.ff.e.

Sed nõ dantur. Ibi tutelã gerit.sed hoc vt esse dãnũ pupilli si nõ possunt intẽtare durãte tutela qz posset tutor mori et sic tolleret actio furti ex.l.aquil.qz sunt penales.sed ad hoc respondet quamuis ꝛc.ibi ac.hz sez tutele etiã pro eo quod tenebatur tutor actio.furti vel legis aquilie.Dyn. in glos.i.ibi quod non placet.sed placere videtur alõ glo.que est institu.de auto.tuto.§.fin.Sed dic quod ista glos.potest dici verior in his que non habent causam vetustiorem quam tutela.sz durante tutela.in his autem que habent causam vetustiorẽ quã tutela.i.que orte sunt antẽ esset tutor locum habeat gl.contra ria que est.d.§.vl.insti.de auto.tuto.Ray.et pro hoc.j.e.l.si tutor post pubertatem.in fi.

Si filiusfamilias. Ibi remanere eũ tutorem.sc.testamentarium vel datiuum que non finiuntur minima capitis diminutione tutoris vt institu.quibus modis tutela finitur.§.sed et capitis.versicu.minima.Sed legitima sic vt ibi not.ff.de legiti.tuto.l.ñ.Dy.Ibi de peculio agendum.Dy.ibi aduersus eũ sez patrem.Dyn.ibi de peculio actio.etiam si plures anni transeant post emancipatio.anteq; sit pubes neq; enim ꝛc.Dy.Et dic de his que gessit ante emancipatio.vt.ff.e.l.si filius.Dyn.ibi alius intra quam tenetur pater de peculio filij post emancipati. filij et qui auus incipit a die finite tutele.dy.et vide qz plene no.et dixi.d.l.pompo,de neg.gest.

Si filius autem. Ibi suum factũ.i.malã administrationẽ q̃ pcessit emancipationẽ.Dy.Ibi qz nec finita alis nũc finita et tũc dic ab eo sez patre.Dy.Ibi exigi pũtisse qz nõ egit cõtra patrem.Dy.In gl.vl.cur patri non conuenit.Et hoc pnnt habes in litera nec sed si habeas nunc dic ab eo.sez patre exigi potest.Dy.

Si tutor. Post pubertatem conuenta administrata per tutorem finita veniũt in actione tutele et si prius tutor defunctus curator pro vtra qz administratione tenetur neg.gest.h.d.Ibi exigeri non pũt.i.in id qz erat oino conuenũ his que gesta erant tutela durãte.dy.ibi negotia administrare nõ conuenta alias fi essent cõuenta ageret act.tute.vt no.in prin.l.dyn.Ibi tutelã exigere.i. id qz erat debitũ ex mala administratione tutele.Dy.ibi fuerit datus et volẽs sponte sucepit.nam cogi non potest.Dy.in fin. sez pro tempore ante finitam tutelam et post si hoc expediat pupillo.vt.j.l.pxi.Dy.

Si post pubertatẽ. Ibi intermisserit id est depoſuerit.Dynus.Et vide quod dixi infra de heredi.tuto.l.prima.

Si ex duobus. Ibi quis pupillus vel heres eius.Dyn. Ibi ob dolũ cõem repete transegisset.Dy.ibi prestitisset id est soluisset totũ qz debitum erat.Dy.ibi satisfacere vt omnes liberentur.Dy.imo videtur quod non cum conueniant ad penam propter dolum suum infligendum vt hic dicit ergo vnius solutio non debet alium liberare.vt.ff.de iurisdoium iudic.l.adeo.et ad.l.aquili.l.item mella.§.si plures.sed dic quod hic non conueniuntur ad meram penam sed ad interesse pupilli propter dolum suum obueniens.Et ideo vnius prestatio liberat alium quia facta solutione per vnum desinit interesse pupilli.vt.ff.de eo per quem factum erit.l.j.§.si plures.et no.ff.ad.leg. aquiliam.l.item mella.§.si plures.et ne quis eum qui in ipsvoca. l.penultima.§.fi.Oldra.In glos.prima.ibi dicit Joã.prodest.f. in accepto.et non in plus.Dy. ¶Et quando transactio vnius posit alteri dic vt plene not.et dixi.C.de transactio.l.j.sed videtur quod prosit transactio et solutio etiam partis in totum saltem ex eo quia obstat exceptio cedendarum actionum vt infra de solu.l.fichum.§.penul.Sed hic loquitur in dolosis qui non habent beneficium cessionis.vt.ff.e.l.j.§.nunc tractemus.

Si cũ tutore. Scz existẽte.dy.ibi putat et bñ.dy. dy.ibi agi poterit ex dicta stipulatiõe pro vna specie male administrata.dy.ibi perseueret qz agi nõ põt vt.ff.de ad.tuto.l.actus. refert ergo an durante curauerit agere pro totali administratione et non potest vt hic.Dy.

1 ☞Abbas non tenetur monacho contra ipsum litiganti expensas ministrare.
2 Rusticus cũ cõi suo litigans si imponitur collecta pro expensis in causa factis an contribuere teneatur.

Operatores. Ibi sumptus litis pro hoc depositi.l.hi qui.et
1 C.de testibus.l.nimis graue.et est argu.quod abbas non teneatur ministrare expensas monacho suo litiganti contra ipsum.Dy.Contrarium no.C.de oidi.cog.l.fin. ff.de inoffi.test.l.si insti.et est casus extra de accu.c.ex parte.Jac.
2 et Old.facit etiã qõ si rusticus †litigat cũ cõi suo et imponat collecta p expensis fidis in cã qꝰ ipse nõ teneat cõtribuere.in gl.ff. ibi cogi possit qz qui sit dicvt no.C.de ad.tu.l.ij.Oldr.in ea.gl.in ff.so.ad.§.de inoffici.in.l.iusticura iõ qz lata erat sniã in querela

Universidad de Deusto
Biblioteca

inofficiosi testamenti pro filio ad.l.vlti.de ordine cognitionum. ideo q̃ poterat in possessione libertatis vnde in prima hoc facit presumptio sententie pro filio late.in secunda presumptio liber tatis de cuius possessione vocat in seruitutẽ ille q petat expen sas hic aũt nulla est presumptio.Dy.ꝛ Ja.de bel.

Cum tutor. Ibi per tutorẽ.i.p factũ tuto ris.Dy. Ibi ad pubertatẽ per tenit vel aliter tutela finiatur.Dy.In gl.a tutore in fi. Vel dic per creditores qui non potuerunt sibi debitũ consequi.Jac.

Probatum. Ibi nomen debitoris a tu tore cõtractũ nomine pu pilli.Dy.

1 Minor si restituitur cõtra maiorẽ actio maiori restitui dz cõtra tertiũ qui ipsius minoris beneficio fuerat liberatus.
2 Minor petens restitui debet allegare ꝛ probare cãm quare petit restitui.

1 **Verius.** Si minor ꝛ restituit ℈ maiorẽ ipsi maiori restituit actio cõtra tertiũ q̃ beneficio ipsi? minoris fuerat liberat?.h.o.Ibi curatoris ℈mortui.Dy.Ibi est ea res.i.restitutio concessa minori.Dy.ibi alium curatorem superstitem.Dy.Ibi per vtilẽ actionem neg.gest.ibi subueniri contra alium curatorem super stitem.Dy.Ibi releuatus per restitu.in integrum.Dy.alter he res ℈mortui curatoris.dy.Et colligit hic Ja.de are.ex illis ver bis non dabit q̃ quando minor ꝛ petit restitui debet allegare ꝛ probare causam quare petit restitui.Pro hoc ℈.de aur.ꝛ argen. lega.l.titio.de minori.l.minor.ꝛ de iureiur.l.nam poste.ꝛ.§.si mi nor.Jac.In gl.i.in fi.primus casus est melior nec scõm patitur hec lra si tñ hoc cõtingeret credo verũ esse q̃ hic dr nõ p hãc lite rã sed per id q̃ no.alibi in simili.ℨ.de peti.here.l.si quis posses sor.ꝛ de neg.gest.l.si pupilli.§.fi.Ja.
2 **Non idcirco.** Si qui ab alio cõuenitur note il lius cõtra quẽ põt restitutio implorari beneficiũ restitu.in integrũ dz cedi.h.p.Dy.Ibi ob eam culpam quã cõmiserunt curatores in petendo condẽnari tuto res in minori quantitate quã debuerunt.Dy.Ibi p doli excep. oppositum in causa appellationis.dy.Sed gl.quã habes.ℨ.de admi.tut.l.si minoris.dic aduersus execu.hie.ar eius quod ha bes.ℨ.e.l.j.§.non tñ.ibi eam actionem.i.beneficium in integ.re stitutionis sibi cedi per q̃ restituitur actio tutele per sententiã extincta.Dy.

Cum pupillus. Ibi actio data.i.con cessa.dy.vide de solu tiõe modestinũ cũ his q̃ ibi notant.ꝛ dixi.Et q̃ no, ℨ.de admi.tut.l.si plures.

Defensor. Ibi ℨrit.i.quasi ℨcit litigãdo cũ eo.dy.In gl.ã.in fi.creditoris? tutoris mei ꝛ ℨ defensorẽ dat actio.vt.ℨ.de interrog, ac.l.qui ex parte.nõ aũt intelligas q̃ pupilli? habeat priuilegium in bonis defensoris q̃ istud cederet in preiudiciũ creditorum defensoris.Ja.

Oniuncto, Ibi excep.rei iud.i.ppter re indicatã.ꝛtra tutorem. dy.in fi.ſ.q̃ non liberet conuento tutore dato a magi stratibus.dy.

p **Posthumo.** Sufficiunt gl.

Non solũ. Ibi priuilegiũ.ſ.reale ꝛ persona le.dy.Ibi.si eo nole.i.p mala ad ministratione.dy.In gl.j.in fi.arg.C.qui port.in pig. ha.l.fi.Ja.

De contraria tutela ꝛ vtili actione. Rubrica.

1 Pupillus nõ põt obligari si tutor habeat malã fidem.
2 Tutor an possit vltra facultates pupilli circa illũ expendere.
3 Creditor an teneatur debitori si totũ soluit instrumentũ libera tionis generale facere.
4 Tutor p pupillo obligatus põt agere anteq̃ soluatur.

Super rubrica. Vide az.ꝛ Rof. hoc.eod.ti.ꝛ ad cuiditiã ꝛ notitiã actionũ ℨuarũ de iudo.ſ.q̃ locũ habeat no.q̃ quoties noia ℨbẽtiũ nõ sunt distincta vt in societate q̃ glibet est soci? tũc nũ ℈ hz locũ actio ℨtraria.quoties aũt sunt distin cta noia tunc dicas q̃ aut vnus non accedit ad cõtrahendũ gra alterius.ꝛ tunc eodem modo nõ habet locũ ℨ aut est videre in emptione ꝛ ven.aut accedit vnus ad cõtrahendũ gratia alteri? ꝛ tũc hz locum actio ℨtia vt hic ꝛ in mandato ꝛ multis alijs.ex hoc est glo.j.de act.ꝛ obl.l.cõsensu.que alibi non reperitur.Dy. ꝛ ibi etiã de hoc dixi.Sed vt q̃ nil sit speciale in hoc ti.nã si tu tor contrahat bona fide obligatur in hoc tit.sic similiter alias si habeat bonã fidẽ.vt.ℨ.de ad.tuto.l.nõ existimo.ꝛ de auto.tut.
1 l.pupillus.§.sane.item in hoc titu.si tutor? habeat malã fidẽ nõ obligatur pupillus vt.ſ.e.l.ij.§.ℨuo iudicio.in fi.sic similiter al? non obligat pupillus si tutor? habeat malã fidẽ.vt.d.l.pupillus §.sed ꝛ si interpositam de auto.tuto.ex quo relinquitur q̃ nihil sit hic speciale.So.cũ cõstat de bona nihil est speciale.sed cũ du bitatur tantus fic:nã in dubio aut pupillus est locupletior ꝛ nõ est speciale vt.d.l.pupill?.in prin.de auto.tut.aut nõ est locuple tior.ꝛ tunc est spãle q̃ si gsa administrat negotia pupilli tenetur sibi pupillus in tantũ inquantum factus est locupletior vt.ℨ.de neg.gest.l.si pupilli.hec autẽ teneꝫ insolidũ q̃ sufficit ab initio bñ ceptum ℔ malus sequatur effectus vt.j.l.iij.§.sufficit.Dyn. Summã totius ti.vide.j.e.l.j.in prin.de cõpensa.nõ approbata nec reprobata.j.eod.l.i.§.preterea.ꝛ si non est admissa an adhuc possit obijci in modũ excepti.℈ rem indica.An hec actio locum habeat etiam si directa non intentetur per pupillum.ea.l.j.§.fi.
2 an tutor ꝛ possit expendere circa pupillũ vltra facultates pupil
3 li.j.e.l.iij.an creditor ꝛ teneat facere debitori qui totum soluit in strumẽtũ liberationis gñale de oi eo q̃ hz facere secus ea.l.iij.§. j.ꝛ an aut.sacramẽta.C.si aduer.ven.habeat locũ in instis liberationũ.quas vsuras petat tutor? per hanc act.ea dẽ.l.iij.§.conse
4 quitur.ꝛ.§.seq.quod tutor obligatus ꝛ pro pupillo possit agere anteq̃ soluatur.j.e.l.fin.

Contrariã. Primo dicit quo iure sit inno ta cõtraria tutele q̃ iure pto rio.Secũdo ponit cãs inuẽtionis.Tertio remouet q̃ dã obiectio.Quarto ℨ cui dat.Quinto quo tpe põt agi ex ea.Sexto q̃ veniãt in ea.Septimo remouet quedã obiectio.Octauo ad qd dat.Nono de vsuris que veniũt in ea.Deci mo ostendit qualẽ oporteat esse tutorẽ q̃ bone fidei.Undecio cui et contra quos detur.Ultimo ponit quasdã gões ad materiã pertinentes in quibusdã.ll.ꝛ hoc intẽdit totus tit.Dyn. ¶ Ibi pretor? proposuit ꝛ sic patet q̃ est pretoria.dyn.ibi accederent.i. ad administrationẽ accedẽtes facilius in rem publi impende rent.nã ad admi.accedere cõpelluntur.vt.ℨ.de ad.tu.l.j.in prin. non est ergo in eo? voluitate q̃ hic vẽ innuere.ꝛ ideo expone vt dixi.Dy.ꝛ scõa pars incipit vt facilius ꝛc.ibi scientes.ſ.tutores. Dyn.ibi pupilli quoq̃.q.d.non tñ se pupillo.Dy.ibi quam℔ enim .tertia pars in qua rñdet tacite obiectioni que fieri posset q̃ non videat habere locũ hec actio cũ pupillus nõ possit obligari se autore ꝛ q̃ pupillus nõ põt obligari sine tutore.dyn. ibi nõ obligent.ſ.similiter.dy.ibi similiter.q.d.nõ solum naturaliter. dy.ibi pro pupill.i.pro pupillorũ vtilitate.dy.hec actio quarta pars Dy.tutori datur contraria tutele ita protutori contraria protutele.dy.ibi vel prodigi qui aliquid impẽdẽt in eorũ vtilita tem.Dyn.ibi ex eisdem causis ex quibus datur contraria actio ipsi tutori.Dyn?.ibi contrarium iudicium.i.contrariam actio. neg.gest.dy.

Finito. Quinta pars.dy.ibi hãc ac.tutele ℨtrariã.dyn. ibi p tutore negotia gessit cũ non esset tutor? vel vere erat tutor? ℔ se tutorẽ nõ credebat.dyn.ibi iudicio.ſ.contra rio.dyn.Ibi etiam statim.ſ.durante administratione.ibi in ipm quoq̃ ptutore? vel curatorem.dyn.Ibi actio cõpetit.ſ.p tuto re directa contra curatorem.dy.

Preterea. Ibi tutele iudicio directo.dy.Ibi quis quõdã tutor.dy.ibi velit sumpt? ℨtra.ℨ. de ℨdi.inde.l.ex quib?.ꝛ.l.si marca.So.vt ibi no.q̃ ibi tñ habe bat excepti.seu retentionẽ quã si nõ opposuit imputat ei hic eo hẽbat actionẽ ꝛ excepti.dy.ibi indeℨ pẽsatiõis a tutore oppo site.dy.ibi non habuit nec admisit nec reprobauit.sed ea nõ ob stante tutorẽ nõ cõdẽnauit.dy.ibi ꝛ vtiq̃ põt.Sed nũquid ite rũ in modũ excep.cũ agitur indicati posset opponere.vt q̃ non ex quo semel quantum est de excep.ar.C.de fide instru.l.vlti.ꝛ p hoc.ſ.de excep.rei iudi.l.duobus.Jac.ibi reputatio.i.compen satio.ꝛ dic reprobata expsse.dyn.ibi accepit.i.non appellauit a snia reprobãte cõpensat.dy.ibi id refarcire.i.refarciri facere seu iubere.dy.

An in hoc iudicio. Sc℈ ℨtrario.ꝛ est sexta pars.dy.ibi integra sit actio.i.duret etiam finita tutela.Dy.ibi ideo expectauit q̃ nõ exegit.dy.ibi indẽnitatem cõsequatur.dyn.vt.ℨ.soluam q̃ erat ex obligatione patroni debitum.ibi ergo.ſ.q̃ consequi dz indẽ nitatem q̃ distulit exactionem per vtilitatẽ pupilli.dy.ibi obli gatio aliqua fuit cõtra patrẽ pupilli.dy.ibi cui opinor:sc℈ tuto ri quondam.dy.

Banc actionem.

Hanc actionẽ. Sc℈ cõtrariam.Et est septima pars in qua remouet quedam obiectio que talis est:videtur quod actio contraria non habet locum nisi agatur per directam cuℨ quodãmodo respectũ ad eã habeat sed hoc non est verum ꝛc.Dy.ibi iudicio directo.Dyn. ibi:etenim pro quia.Dy.Ibi contrario id est actione tutele cõ traria.Dy.

Longe magis. In fi.contra tutorẽ quon dã q̃s q̃ esse possit habe tur.ℨ.ti.pro℈i.l.ã.dy.

Quid ergo. Ibi meum pupillum.Dy.ibi impẽderit.ſ.tutor.dy.ibi in fa cultatibus.i.in bonis pupilli.dy.Ibi ita administra ri.i.tñ circa tutele administrationẽ impendi.dy.Ibi qui contrario supple super.Dyn.In fine.videtur ergo hic ex pressum quod tutor possit expendere circa pupillum pauperez plus ℔ habeat in facultatibus ℔ quidã dicant q̃ nõ.vt dixi.ℨ. vbi pupil.edu.de.suis alimentorũ in glo.i.ex pietate vel dic ex officio iudicis.Ja.

Contrariũ iudiciũ.vtiq̃.pars.Dyn.ibi liberationẽ generalem a iudicio tutele directo.dy nus.Et allegat sepe iste.§.p aduocatos quod creditor dato q̃ sit sibi in integrũ solutum a debitore de toto quod habere debet tamen non tenetur sibi facere generalem liberationem de omni eo quod habuisset facere cum eo.sed tantum specialem de his. de eo enim bene tenetur liberationem facere.vt.C.de solu.l.pe cunie.ꝛ in aut.de mãdatis principum.§.cogere.Dy.quod satis est equum ꝛ vtile creditoribus qui in generali liberatione possit periclitari cum forte habeant aliqua iura que ignorant vel ex p sona patris vel alterius cui successerunt vel qui forte sibi cesse runt eis ignorantibus vel forte quia debitor tenet bona eis obli gata que nesciunt sicut sepe vidi de facto in fine.abesse possunt. vt.j.l.si.Dyn.In glo.prima.in fi.contra hoc videtur.ſ.quod il la aut.non habeat locum in liberatione quia loquitur de cõtra etibus qui propie est ille ex quo hincinde oritur obligatio.vt.j. de verbo.signi.l.labeo.§.contractum.cum ergo ipsa aut.sit odio sa q̃ patet q̃ priuat minorem beneficio restitutionis fauorabili non debet ipsa aut.ad liberationem extendi quia non est cõtra ctus:sed dissolutio contractus.argu.j.de libe.ꝛ posthu.l.cũ qui dam.Sed respon.ille qui alium liberat obligatur saltem natu raliter non petere.vt.ℨ.de iure dot.l.si pater.§.i.ꝛ no.de pact.l.si vnus.§.pactus.ratione cui? obligationis tacite potest dici ipsa aut.in liberatiõe locũ habere.Preterea cũ illa aut.locũ habeat in obligatiõe q̃ est odiosa:multo magis liberatiõe q̃ est fauora bilis.vt.j.de ac.ꝛ ob.l.arian?.dyn.p hoc etiã facit q̃ vbi agit de obligatiõe distrahẽda ℈ quasi ℨhi vt in indebito soluꝫ.Sed ad hoc rideri posset q̃s in eo q̃ quasi ℨtrahit in debito soluꝫ agi tur de obligatione inducenda.ℨ.de condi.inde.

Consequitur aurẽ. Scilicet tutor acti. tu tele contraria.Dynus Et est.ix.pars.dyn.ibi mutuatus est.i.mutuo accepit.sc℈ tutor. Dy.ibi mutuari.i.mutuo accipere.Dy.ibi protogaret.i.expen deret.Dy.ibi vel his.ſ.vsuris Dynus.ibi pecunie.ſ.pupillaris. Dyn.ibi fenerare ꝛ non fenerauit.dy.ibi soluit de sua pecunia. Dyn.ibi fenerare ꝛ non fenerauit.dy.ibi soluit de sua pecunia. dy.Ibi prestabit pro pecunia pupilli quam non fenerauit.sed tenuit otiosam.Dy.Ibi conuertit de pecunia pupilli.Dyn.ibi vertisse.i.tñ quãtum impendit de suo tñ minus de pecunia pu pillari videt in rem suam vertisse vt sic non teneatur ad vsuras illius.ibi in rem pupillarem suam propriam pecuniam tutoris. ibi eius sententie.ſ.concurrentis.

Usuras. Ibi vnde.i.ex quo.Dy.Ibi si de re pupilla ri.i.pecuniam.Dy.ibi vt promatur.i.manife festetur vt liceat ei accipere.Dyn.ibi vel hoc minus id est tantũ quantum minus quantum impendit.Dy.ibi deponatur si nõ dum erat deposita.Dy.

Sufficit. Decima pars.Dy.ꝛ dic sufficit ad repetẽ dũ act.ℨua id q̃ impendit.Dyn?.ibi.ꝛ si.i. quãuis.Dyn.ibi aduersum.i.malum.Dyn.Ibi ventris erat cu rator.eo. ¶ Iudicio ℨio tpe quo impendit.ibi ante impensum est.ſ.in act.tutele contrariam.Dyn.Undecima pars. ¶ Banc actionem.ſ.tutele contrariam ꝛ est.Dy.ibi successores singula res non vniuersales.vt.j.ad trebellia.l.i.§.si heres.ꝛ.C.de actio. ꝛ oblig.l.omnino.Dy.Ibi ꝛ an eos.Dy.In gl.i.Ibi.C.eo.ſ.ar bitrium tutele.Dy.

A tutela. Duodecima ꝛ vltima pars.dy.ibi remotus eo q̃ male in tutela versa bat.dy.ibi q̃ ſ.impẽsa in pupilli vtilitatẽ.dy.Sz non qd ideo in plato ecclesiastico remoto a prelatura:an possit repere expensas quas fecit in vtilitatez ecclesie hic est ar gumẽ.q̃ sic.sed dici potest q̃ si est modica expẽsa que spectaret ad fructuariũ.vt.ℨ.de vsufr.l.hacten?.ꝛ.l.eum ad quem cũ ipse assimiletur vsufructuario eas non repetet ꝛ q̃ assimiletur fructuario habet extra de pecu.cleri.c.iũ.ꝛ no.per Joã.an.de offic. ordi.c.ſ.senti.lib.vi.Si vero erat magna expensa tũc si hz bona aliun de q̃ de bonis ecclesie vsi fecit ipsas expẽsas repetet.si nõ hz aliud psumetur facta de bonis ecclesie vt no.C.de epis.ꝛ cle. auf.licentiã ꝛ ibi de hoc dixi.l.si tutele.dy.In fi.

Si tutor. Ibi hz ℨtã act.ſ.ad hoc vt libereꝫ ab onere obligatiõis susceptę.dy. Vel ei pstet cautio indẽnitatis vt.ℨ.ti.pro℈i.l.si tutele.ꝛ dic q̃ obligatus erat tutor suo ppio noie alsnõ tene reꝫ finito officio vt q̃s ex facto tutor.vel post mortẽ.ſ.j.

De eo qui pro tutore aut curatore negotia gessit. Rubri.

Super rubrica. Vide az.ꝛ sum. e.ti.ꝛ Rof.in li bel.tertio ꝛ quaterno.oriunt due acti.ſ.directe ptutele pupillo ꝛ ℨtia tutori.de quab? ibi agi tur p Rof.ꝛ de prima habet hic per totũ eo.ti. excepta.l.vl.vbi agit de scõa.ꝛ que sit differẽtia inter tutorẽ ꝛ ptutorẽ.vide.C.de interdi.ma.inter tutorẽ ꝛ puel lam.l.fi.in glo.ꝛ lectura.Et est aduertendum ſm Odof.q̃s pro ptervicinitatẽ ꝛ similitudinẽ quã habent actio tutele ꝛ ptutele aduocati q̃sq̃ decipiũtur.dicunt enim in libello talis fuit tutor meus ꝛ gessit tutelã.ꝛ ideo peto condemnari si enim sic ꝓpone retur ꝛ postea apparet eũ non fuisse tutorem succumberet non ergo ꝓponat tutorem concurr. cum act.nego.gest.ꝛ ante sit bo ne fidei vel stricti iuris ꝛ ibi habes etiã effectũ huius ti.in sum. que sit differentia inter alienationem factã a tutore ꝛ illam que facta est a protutore.ſ.e.l.si quis.

1 Actio p tutore ꝛ curatore negotia gessit an currat cũ actio ne negotiorum gestorum.
2 Actio ex testamento an sit stricti iuris.

Protutele actio. Diuide i.ꝛ partes Prio ponit i quo iure fuit inuẽta hec actio.Sc℈o ponit rõnẽ inuẽtio nis.Tertio rõnis rõ.Quarto quis dicit gerere p tu tore.Quinto quo tpe possit agi ista act.ptutele.Sexto ponunt quidaz casus in quibus videbatur hẽ locũ hec actio ptutele et tñ non hz locũ ꝛ quidã in quibus locũ hz ꝛ tñ non videbatur lo cum habere.Septimo dicit de vsuris istius actiõis.Octauo de quibus rebus teneatur pro tutore.Nono ponit quosdam casus per quos determinantur quedã gões ad materiam ptinentes. Decimo de fide ꝛ diligentia quã tenetur prestare ptutor.dyn?. ¶ Op.q̃ ista actio ptutele sit superuacua q̃ aut gs gerit vt tu tor ꝛ est vere tutor.et tenetur actione tutele.aut gerit vt tutor ꝛ non est tutor.ꝛ tunc si scit se tutorẽ nõ esse tenet act.neg.gest.di recta q̃ sp̃te gerit.Si vero credat se tutorẽ hz locũ vtilis nego. gest.ex mente edicti pretoris vt.ℨ.de nego.gest.l.iij.§.hanc acti. ergo patet q̃ nullo casu fuit necessaria induci actio ptutele.ad hoc non est risio vt ista q̃ inducta est in fauorẽ pupillor? q̃ ma gis est priuilegiata quã actio nego.gest.gaudet essi actio ptute le priuilegio reali et personali.vt.j.de priuile.credi.l.ea bi?.§.i. ꝛ.l.si ventris.in prin. ¶ Sc℈o op.gõ tex.huius.l.vt sibi ℨtrari?. Primo enim dicit q̃ contra seruũ datur quem cõstat non posse esse tutorem vt.C.qui da.tuto.pos.l.in seruili.postea dicit in.§.si quis quasi.q̃ ℨ eũ qui vt tutor administrauit negotia impube ris non datur ptutele q̃ non potuit esse tutor.Rñ.distinguẽdo vtrum defectus sit ex parte eius cui datur.ꝛ tunc non hz locum actio ptutele.vt in.§.si quis quasi.an vero ex parte eius qui dat et tunc ℨ eũ datur acti.ptutele vt hic ver.pinde ꝛ si seruus.ꝛ.C. e.l.j.ꝛ ad.l.militie.C.qui da.tu.pos.q̃ vt destruere totã ꝓictam distin.rñ.q̃ ibi non erat defectus in persona eius qui dabatur si erat priuilegiũ militie.Tertio quero vtrũ hec actio † concurrat cũ actione neg.gest.ꝛ dic vt no.ℨ.de neg.gest.l.ait pretor.§.hac act.ꝛ forte illa glo.bñ dicit ꝛ forte male.de hoc dicet.ſ.e.§.si cura tor.Quarto quere de istis duab? actionib? ptutele directa ꝛ cõ traria vtrum sint bone fidei vel stricti iuris.ꝛ primo videtur q̃ sint bone fidei q̃ in stricti iuris non veniunt vsure circa vincu lus stipulationis.sed in bone fidei ex sola mora vt.C.de vsu.l.fi. ꝛ.ℨ.de pbscri.ver.l.si titius.sed in istis duab? veniunt vsure ex sola mora sine vinculo stipula.vt.ℨ.ti.pro℈i l.q̃d ergo.℈ius.ꝛ.j. hac ea.l.§.in iudicio ptutele.alias incipit ꝛ ptutele in iudicio ergo segt q̃ sint bõe fidei.Sed Jo.ſ.arboze act.põit eas iter stricti iu ris ꝛ p Jo.facit illa sola rõ q̃ nõ inueniunt nũerate in.§.actiõe. in eo.ti.de ac.ꝛ iõ vt sustineas opi.Jo.Rñ.ad ar.in ℨtii q̃ non sequitur veniunt vsure ex sola mora ergo sunt bone fidei q̃ ptz in actio.ex testõ que est stricti iuris.ꝛ vnde vsure veniunt in ea ex sola mora.vt.j.de lega.secũdo.l.titio scio.§.vsuras.Et quod

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 actio† ex testamento sit stricti iuris patet q in ea nō iuratur in litē.vt.ff.de in li.iurā.ꝛ alle.q̄ fieret si esset bone fidei vt.e.ti.I.in actionib⁹.¶Sic ergo dicemus de istis duab⁹ ꝛ etiā de superiori prox.tit. q̄ sint stricti iuris:sed sapiāt naturā actionū bone fidei.dy.gl.ti.ff.de.§.actionū.tz q̄ actio tutele:ꝓtraria sit bone fidei. Ibi:nā q̄.scōa pars.dy.ibi:tutor verus.dy.ibi:quasi tutor cū vere nō sit tutor.Dy.Et sic dictio quasi est hic diminutionis nota:quandoq̄ est expressiua veritatis q̄ videas in alphabeto dictione quasi.dy.ꝛ.j.eodem.§.cum eo.Ibi in vtrūq̄ casum:alias vtroq̄ casu.Dyn.ibi:tutor est si verus.Dyn.ibi:tenetur.scilicet vno casu quando est verus actione tutele.¶Secūdo quādo nō est verus tutor actione ꝓtutele.Dynus.ibi solent enim.tertia pars.Dyn ibi:et sic fecerit tanq̄ tutor:et habeat locum tutele Dy.ibi:functus sit.i.vt tutor administrauerit cum non sit ꝛ habet locum ꝓtutele.Dy.

Pro tutore. Quarta pars.Dy.ibi:putet tutorem cum nō sit.Dyn.ibi:egerit.i. negotia pupilli gesserit.ꝛ sic cessat contrariū de.§.si quis quasi.j.eo.vel dic vt ibi:vel vt dixi.ff.in princip.l.ver.sēo op.In glo.hoc casu ibi egerit.ad hoc facit.ff.de nego.gestis.l.iij.§.hec actio.et.ff.de testa.tute.l.j.vbi de hoc.ꝛ ꝓo hoc placet Dyn.in ead.glo.in fin. Contra hanc.l.videt.e.ti.l.ij.ff.respon.nisi dicas q̄ ibi spōte gessit ꝛ non tanq̄ tutor:sed vt alius hic vt tutor:licet sciret se nō esse.Jaco.

Cum eo. Quinta pars.Dyn.ibi:gessit cum inveritate tutor nō esset.Dy.ibi:si quis verus tutor ibi gessit tanq̄ tutor.Dyn.ibi:tenebit.f.ꝓtutele.Dy.ꝓo tpe q̄ est post tutelam finitam.Dy.ibi:hic gestus primus.l.ista prima administratio.dy.In gl.ad tempus forte datus nō per pubertatem ne obstet.j.§.proxi.Dy.

Si quis quasi tutor. Sexta pars.dy.ibi xtiij.annis.ꝛ sic tutorē habere nō pōt.vt.ff.de tu.ꝛ cu.da.ab his ff.fete.Ibi ꝓ tutore quis gerat.i.gerēdo tenet.dy.ibi.actio vtilis vtroq̄ predictorum casuū.Dy.

Si curator. Ibi gessit tanq̄ curator.Dynus.ibi: hanc actionē ꝓtutele.Dyn.ibi:finitus est.id est quia vere fuit curator.ꝛ vt curator administrauit. dy.ibi se putat vl etiā nō putat.dy.ibi:iste curator de quo dictū est in ꝓpio casu huj⁹.§.dy.ibi quasi curator gessit.ꝛ ideo tenet actione negotiorū gestorū nō aūt ꝓtutele.dy.in gl.de quo.ff. ꝓxi.ibi dicūt q̄ sic.ꝛ hoc est verū de vtili ꝓtutela.vt hic sed directa nō.ꝛ sic pōt intelligi q̄ no.ff.de neg.gest.l.iij.§.hanc actionē.nā ideo cōcurrit vtilis cū vtili qī ambo sunt extraordinaria auxilia ꝛ nūō aliud nō excludit.vt.C.ad.le.aquil.l.de peconibus ꝛ.ff.ad le.aquil.l.quemadmodum.§.magistratus.ꝛ no.j.de damno infec.l.qui bona.§.si quis opus.Jac.ꝛ plene dixi in.l.in prouinciali.de ope.no.nuncia.

In iudicio veniūt. Ad die more de quo dixi.ff.in prin.l.ver.quarto quere ꝛ est septima pars.

Sed vtrū. Octaua pars.dy.ibi:nō attingit tutelā.i. si nihil administrauit.dy.ibi:attingere.i. administrare.dy.ibi:quedā gessit ꝛ quedā gerenda neglexit.dy. hactenus.i.eo casu.Dy.

Si is qui. Nona pars.dy.ibi:vēdiderit ꝛc. Adhibita solēnitate que dz adhiberi per tutorē vēdentem.dy.ibi vsucapta est q̄ nec pōt vsucapi.dy.ibi petet esi pupillus etiā nulla restitutione impetrata.dy.ibi:cautū est.id est.Iz habeat fideiussores a ꝓtutore de re pupilli saluanda.dy.ibi eadē administratio q̄ est.j.dy.in fi.nā tutore vēdēte ꝛ soleniter nō audiēt pupill⁹ nisi restitutione petita:sed ꝓtutore vendēte audiēt etiā restitutione nō habita.dynus.Item tutore contrahente inspicitur fit pupillo tutū vel non.vt.j.ti.proxi.l.pupilli.Circa hoc tamē dic vt ibi colligitur.Dy.

Quero. Ibi:an quasi ꝓtutore.i.tāq̄ verus tutor.dy.ibi:teneatur actione tutele.dy. ibi:quasi tutorē.i.sicut verū tutorē.dyn.in fi.relinquit ergo q̄ teneat actione ꝓtutele.Dy.Et facit.j.de aeq. here.l.ij is ad quem.Jaco.

Si ꝓ tutore. Decima pars.Dy.

Si qui. Secunda pars principalis huius tituli, Dynus.

¶Qō falso tutore autore gestū esse dicitur. Rubri.

1 ¶Autoritas falsi tutoris cum autoritate veri mixta non vitiatur.
2 Verba statuti loquentia in speciali locū habent in singulari et econtra.
3 Denūciationi an quis credere debeat ꝛ si nō credat intelligatur esse male fidei.
4 Sciens non semper reputari dz dolosus.
5 Sacramētū deferri dz actori ℨ dolosum in defectū ꝓbationum.
6 Snia ferenda est super expensis.
7 Usucapio an interrūpatur p litē cōte.cū falso tutore factam.
8 Pater affectat semp filiā ante etatē nuptui collocare.
9 Mādatū ex quo nemo leditur non est puniendum.

Super rubrica. Vide Bz.i sum.c.ti.ꝛ Rof.in libello.e.ti.ꝛ quidā habēt in rubrica q̄ falso tutore vel curatore.Sed cōiter de curatore nō hꝫ nec in tex.de curatore agit.posset tñ forte dici q̄ saltem mens edicti extendatur etiam ad gesta cuꝫ falso curatore q̄ in paucis differunt tutores ꝛ curatores.vt.ff.de excusatio.tuto.l.scire oportet vltra principiū ꝛ forte mens mentis huius edicti posset extendi ad gesta cū falso procuratore syndico vel iudice.In gl.rubrice ibi ipsi pupillo ꝛ etiā ipsi ꝓtutori concedendo contrariam ꝓtutele.vt eo.titu.l.vlti.Dyn.ibi: hic aūt ex ea parte qua agitur contra tutorem falsum.Dy.in fi. ¶Item titulus precedens non habet locū in persona que non potest habere tutorem.vt.ff.tit.j.l.j.§.fed ꝛ si quis quasi.sed iste sic.vt.j.eo.l.falsus.§.sed ꝛ si quis.Jac.¶Effectum habenti per modum quasi summe vide.j.eo.l.j.in princip.¶Que deficiant verbis edicti.eadē.l.§.verbis.Et quod autoritas † falsi tutoris mixta cum autoritate veri non vitiatur ꝛ sic vtile per inutile nō vitiatur ꝛ an idez sit in arbitris iudicibus delegatis vt defectus vnius vitiet arbitrium seu sententiam alterius. Quod verba † statuti loquentia in speciali locum habeant in singulari ꝛ econtra.eadem.l.§.idem pompo.qō facit si index pronunciat syndicum vel ꝓcuratorem sufficientem qui non erant an valeant gesta cum eo:quod quis quandoq̄ seipsum decipit.ea.l.§.ait prētor.An quis debeat esse credulus vel nō.j.eodem.l.si id in quod. Et an quis debeat credere † denunciationi.Et si non credat intelligatur esse male fidei.Et cui non prodest legis auxilium non noceat exceptio prodita contra illud.j.eo.l.plane.an minor curatorem habens equiparetur pupillo ꝛ in quibus.j.eo.l.minoribus alias minori.Et an detur restitutio ad petēdam aliam restitutionē.an compulso prētoris excusat ꝛ faciat valere quod fit per compulsum.j.eo.l.interdum.de incerto ꝛ fragilitate cautionis ꝛ quod quis non teneatur ei stare.j.eod.l.pupilli.¶Qō non semper sciens † reputetur dolosus.j.eo.l.nouissimo.¶Qō contra dolosum † deferatur sacramentum actori in defectū probationū.ea.l.§.quod ait prētor.¶Quod incerta sententia † feratur super expensis.eod.l.§.pompo.¶Quod vnus tutor soluendo liberet alium.eadem.l.§.finali.ꝛ.l.seq.¶Utrum vsucapio † interrumpatur per litem contesta.factam cum falso tutore.j.eo.l.ij falsō.An pater teneatur q̄ asserit filiam maiorē cum ea traderet nuptui cum esset minor.ea.l.§.iulia.† Et q̄ pater affectat filiam nuptui collocare etiam ante etatem.Et si differat nimis et filia peccat in corpus suum imputatur patri et non filie. Et qō ꝓtor est de familia viri.¶Et an possit testificari in eius causa.¶Quod mandatum † ex quo aliquis non leditur nō punitur.j.e.l.vl.ꝛ idem in falso q̄ non nocet.

1 ¶Effectus glossarum tituli q̄ falso tuto.ꝛc.consistit in iustis oppositionibus.
2 Utile an vitietur per inutile.
3 Restitutio dari nō dz ad restitutionē petendam.

Huius edicti. Primo cōmēdat tituli ex cām iponēdo.¶Secundo ponit partē verbor edicti.¶Tertio supplet defectū edicti vsq̄ ad.§.ait ꝓtor.¶Ibi ponit aliam partē edicti ex quo patet primam partem fuisse defectiuam et nam secundam prosequit declarādo per dubias questiones vsq̄ ad.l.nouissime.Ibi ponit aliā partez edicti vsq̄ ad.l.huius vbi ponit aliud remedius ex emplo huius edicti.¶† Et dic q̄ totus titulus tractat de quatuor remedijs.Et nor.statim in gloss.que incipit gestum erit.Et si vis colligere effectū quasi oim glo.huius titu.consistunt in iustis oppositionibus.Ut primo opp.qō in furioso non possit habere locum cū requirat dolum et qō furiosus pro tutore habeatur q̄ dic vt in glos.que incipit perinde que est in.§.verbis.¶Item opp.qō verbis edicti nihil deficiat quia suppletur in.§.ait prētor.Sed dic quod non suppletur in quantum ad personam tutoris qui vere tutor fuit:sed autorari non potuit ꝛ verba loquuntur de eo qui tutor non fuit ꝛ sic patet ea deficere.vt dicto.§.verbis colligit.¶Deinde opp.quod vtile

2 vtile † per inutile vitietur.ꝛ dic:vt.j.eo.l.j.§.sed pompo.in gloss. certe sic ꝛ suppletione eiusdem.ꝛ tem oppon.q̄ valeat tuitione prētoris.et dic vt.§.idem pompo.j.e.l.i.¶Et quod non possit habere locū in eo qui se putat tutorem.ꝛ dic vt in glo.eiusdem §.idem pompo.Item op.de.l.si fundum.C.de rei ven.ad.l.si id inquit.j.eo.ꝛ dic vt ibi in glossa ꝛ suppletione.Item qō restitutio † ad restitutionem petendā dari non debeat.vt.l.interdū.de minoribus.ꝛ dic:vt.j.eo.l.minoribus.In glossa ꝛ suppletione. Opp.ad totum titulum q̄ sit superuacuus q̄ cum contractus vel quasi celebratus falso tutore autore ipso iure non teneat.vt ff.titu.j.l.si is qui.de auto.tuto.l.ꝛ si pluribus.secundo respon.j. de rebus eorū.l.qui neq̄.ꝛ.C.de tuto.qui non satisfecit.l.in dubium.videtur q̄ restitutio que datur ex hoc edicto sit superuacua.vt.ff.de minor.l.in cause.Solu.ꝛ ista aperuit intellectum huius titu.¶Aut quis contrahit cum pupillo vero tutore autore ꝛ valet quod gestum est.vt.ff.de auto.tuto.l.impuberes.quia tenet etiam in preiudicium pupilli:ꝛ tunc si pupillus restituitur etiam cum ipso contrahens.vt.C.de reputatio.que fiunt in iudi.in integrum restitu.l.j.Aut quis contrahit falso tutore autore ꝛ tunc contractus nec etiam iudicium tenet in preiudicium pupilli.vt.dicta.l.qui neq̄.ꝛ.l.in dubium.ꝛ.l.si is.ff.titu.proxi. ꝛ.C.in quibus cau.in integrum restitutio non est necessaria.l.si tutor.ꝛ dicta.l.si pluribus.de autorita.tu.sed in preiudicium cōtrahentis tenet.vt hic.C.de procuratori.l.non eo minus.ꝛ.ff.de act.empt.l.iul.§.si quis a pupillo.ꝛ tunc fuit necessarium remedium huius tituli.contra falsum tutorem contra quem nullum aliud erat remedium.Aut quis contrahit cū pupillo nullo autorante ꝛ tunc tenet in preiudicium cōtrahentis ꝛ fauorem pupilli q̄ sibi imputet q̄ hic cōtraxit.vt.o.l.iul.§.si qs a pupillo.que dicta sunt regulariter vera sunt.ita dicebat Dynusin scholis.ibi: ambiguā tendēs ad hūc finē ne contrahentes cū pupillo bona fide.Dy.autoritate illius quem tutorem credunt vel quasi contrahentes vt in iudicio vbi quasi contrahitur.vt.ff.de tutelis et ra.dist.l.defensor.ꝛ de peculio.l.iij.§.idem scribit.Jaco.ꝛ.j.eo.l. interdū.ꝛ.l.si falso.ꝛ.j.hac ea.l.§.idem pompo.scribit.Old.ibi. adhibetur ad autorizādum contractui vel quasi celebrato cum pupillo.Dy.

Verba. Secunda pars.Dy.ibi verbis edicti.ff.proxi. posito.dyn.ꝛ est tertia pars.dyn.ibi:multa desunt.id est deficiunt quia quandoq̄ est gestum a vero tutore et tamen locum habet hoc edictum vt in primis duobus exēplis que sequuntur.¶Quandoq̄ non est gestum a vero tutore et tamen non habet locum hoc edictum.vt in versicu.idem pompo. Dy.ibi,si tutor fuerit ille qui prebuit autoritatem pupillo contrahenti vel quasi contrahenti Dyn.ibi:ad aliam regionem datus subaudi certum est in integrū restitutionem cōcedi.quia furiosus quantum ad autorandum pro non tutore habetur.vt de tuto.ꝛ curato.datis ab his.l.nec mandante.§.i.Item datus tutor ad aliam regionem quantum ad autorandum negotia alterius regionis ad suam administrationē non pertinentibus pro non tutore habetur.vt.ff.de admi.tut.l.si duo.ꝛ.j.vel in partes et de auto.tuto.l.ꝛ si pluribus.Et sic patent verba edicti fuisse defectiua.Dy.ibi:nonne valebit q̄ gestū est ꝛ certe valebit etiā in preiudicium pupilli q̄ vtile p inutile nō vitiatur.ꝛ ideo restitutio ex hoc edicto non vendicat sibi locū.Dy.in gl.gestū erit ibi ex hoc edicto.i.ex verbis eius et ex mente sine extensione.dyn. ibi.ꝛ.l.huius.§.j.ꝛ ista duo requirunt dolum.dynus.in gloss.vn de perinde ibi habendum.vt.ff.de autoritate tut.l.j.§.fi.dy.ibi: non sic q̄ licet furiosus tutor remaneat tamen nō pōt autorari vt.d.l.nec mandante.C.de tuto.ꝛ curatori.dat.ab his.Dyn.ibi. primū ꝛ quartum remediū referendo ad ordinē superiorius,glo. que posuit quatuor remedia huius edicti.Dyn.ibi:cessat quia requirunt dolum tutoris quē furiosus habere non pōt.Dy.in gloss.certe sic in fin.Solu.hic duo essent ꝛ veri tutores sufficeret vnius tātū autoritas.vt.l.ꝛ si ex plurib⁹.ff.de auto.tuto.ꝛ.C.de auto.prestan.l.fi.ꝛ ideo eius adiectio qui tutor nō est nihil operatur.arg.j.de leg.j.l.si duobus.§.heres.in contrario vero si duo essent arbitri non sufficeret per vnū pronūciari.vt.eo.ti.de arbitris.l.si in tres.ꝛ.l.si tutor.ꝛ.l.sed si ita.ꝛ ideo adiectio illius qui arbiter esse non potest facilius reddit compromissum inutile.ꝛ hoc patet.d.l.sed si ita de arbitris.Dyn.vel dic fm Jaco.de bel. q̄ in idem recidit q̄ in contrario cognitio erat in vtroq̄.vt eo. titu.de arbitris.l.item si vnus.§.fin.ꝛ.l.seq.¶Sed hic potestas est solida in vnoquoq̄ tutore.vt.ff.de admi.tut.l.decreto.§.j. et dic:vt ibi not.Jaco.de bel.Item ad hoc op.extra de offi.dele.c. cū super abbatia. vbi dicitur q̄ si iudex delegati aliquid faciat cum collega suo qui se excusauit q̄ non valet.Sed de hoc dic vt ibi notatur.

Item hoc edictum. In gl.inve:bo in fi. Iste due dicūt econtra.f.quod licet prētor loquatur in plurali habet tamē locum in vno tantum.ꝛ ideo ad concord.huius.§.legit.j.de assignandis liber.l.j.§.quamuis.Jac.Ex quibus colligē q̄ sine verba statuti loquantur in singulari habent locum in pluribus sine in plurali habent locū in vno q̄ facit si statutū dicret prodiguentes falsa instrumenta vel falsos testes puniantur q̄ locum habeat pena in producente vnū testem tantum vel vnum instrumentum. Et vide in alphabeto dictione pluralis numeri.

Idem pompo. Ibi hoc edictū q̄ contrahentibus vel quasi contrahenti cū pupillo restitutionem concedit.Dyn.ibi:prētoris tuitionem non ipso iure:ꝛ ideo non est cōcedenda restitutio ex hoc edicto.dy. ¶Que tunc demum conceditur cū id q̄ gestum est nō tenet in preiudiciū pupilli.Dy.in glo.ꝛ.putans in fi.Sed secundū ꝛ tertium locū habent q̄ in eisnon exigitur dolus tutoris.Dyn.Et loquit de illis quatuor remedijs que no.ff.ꝛ.l.in prin.in glossa que incipit gestum erit.Et no.q̄ ista.§.multum allegatur p adducatos in practica propter illa verba valebit per prētoris tuitionem.ad que concord.C.qui admi.ad bono.pos.possunt.l.bonorum.ꝛ de iure deliberan.l.infanti.§.fin.Jaco.Et ad hoc vide quod no.per Rofre.in libello de actione ex stipulatu que cōpetit ꝓprietario cōtra vsurariū.ꝛ vsumfructuariū si male vtatur.ff. ver.sed queritur de eo q̄ dicit q̄ vsufr.valet de iure ciuili per tuitionem prētoris allegantur enim predicta ad questionē.Si index interlocutus est in causa aliquē esse sufficientem procuratorem vel syndicū cū non esset q̄ valeāt gesta cū eo q̄ autoritas iudicis facit valere q̄ als nō valet.vt hoc.ff.cū concor.ꝛ.C.de prodi.mi.l.ꝛ si prēses.ꝛ.j.de regu.iur.l.qui autore prētore.quod tenēt multi verū esse vbi verisimiliter dubitabatur de mandato p curatoris vel syndici q̄ forte faciebat aliquam fidē licet non plenam de mandato.vt.C.de procurato.l.i.secus si nullam faciebat q̄ ei q̄ nullū est non potest accedere autoritas prētoris.arg.ff.de iniusto testa.l.nam ꝛ si sub conditione.§.rumpendo.ꝛ incertis non certis locus est conecturis.vt.j.de ver.oblig.l.continuus. §.cum ita.ꝛ ꝓo opinione qō valeant gesta cum tali de quo dubitabatur bene facit qō nō debent esse decepti autoritate prētoris.vt.C.de his qui venia eta.interpretauerūt.l.i.vbi ts Oldra. in lectura sua hanc opi.vt ibi dixi.Et ꝓo hoc etiā q̄ illa interlocutoria facit ius inter partes.Et aduersarius velit nolit ꝓpter dictam interlocutoriam habet in causa necesse cum illo ꝓcedere.sic etiam sententia facit heredem quo ad partes illum qui nō est.vt.ff.de interrog.ac.l.fi.Item quia solutio facta illi qui putabatur verus procurator liberat debitorem.vt.j.de solu.vero.

¶In contrarijs q̄ non valeant gesta cū tali faciunt expressa.ff. de testa.tutel.l.in iure nostro.et de excu.tut.l.licet.ꝛ ad hunc.§.respondēt quod loquitur in procuratore iudex enim potest dare tutorē.vt.ff.de tuto.ꝛ curato.dat.ab his.Imo etiam vbi non est tutor supplet defectum tutoris.vt dicta.l.bonorum.C. qui admi. ad bono.poss.possunt.procuratorem autē dare non spectat ad officiū iudicis sed dñi.vt dicta.l.i.ff.de procurat.Ad hoc etiam facit q̄ dicit de barbaria q̄ populus potuit eum constituere prētorem de qua materia satis notani.C.de senten.ꝛ interlocu. omnium iud.l.ij.¶Predictam opi.q̄ non valeant gesta tenet Compost.extra de rescrip.cap.super literis.versi.sed pone quod excipiantur contra literas.¶Secus dicit de alio instrumento quam mandati puta si instrumentum falsum pronuncietur bonum ꝛ ex eo sequatur condemnatio dicit enim tūc sententia tenere nisi appelletur.vt in versi.seq.sed quid si instrumentum ad predicta etiam faciunt notata per Innocenti.ex tra qui filij sint legitimi.ca.causam.de hoc etiā nota.in spec.de syndico.ver qd si iudex q̄ traxit a Galleoto in margarita de syndico versi.sed pone q̄ iudex pronunciauit.ꝛ hanc partem q̄ non teneāt acta tenent communiter moderni.Et vigi in iudicio obtineri p ira predicta:ꝛ maxime per dictam.l.cum non iusto.ꝛ.l.iure nostro.Et de hoc statim tangitur per eundem Jacob.de are.j.eo. l.interdum.

Vir pretor. Quarta pars.ibi actor ignorauit: scilicet autorizantem nõ esse tutorem. Dy. ibi:in integrum restitutio contra pupillum cum quo aliquid gestum est autoritate falsi tutoris. Dy.ibi:scienti autorizanti non esse tutorem. Dy.ibi,se decepit.sic.ff.de rei ven.l.is qui obtulit. ¶.l.seq.de peti.here.l.qui se liti. Ja. Et aliquãdo quis sibi ipsi impedimento est.ff.de itt.actu.prima.l.veteres.¶ de se conqueratur non de lege in auf.de his qui ingredi.ad appel.§.i.Old.

Sid inquit. Id est autorizantem non esse tutorem. Dynus.ibi: actor qui petit restitutionem ex hoc edicto. Dy.ibi, dicti sit ei:sc̃z illũ nõ esse tutorẽ cuius autoritatẽ cuz pupillo cõtrahebat vel quasi. Dy.ibi:nõ crediderit subaudi certe ex hoc edicto ei cõcedit restitutio, ex quo bona fide non credidit. Dy. de ista credulitate an debeat esse probabilis vel sufficiat qualiscũq; no.extra de reseri.cũ cõtingat.nec esset tenet quis omni spiritui credere.extra de conin.lepro.c. proposuit.¶ ibi in gl. Oldra.¶ pro hoc.C.de actio.¶ obligatio.l.minima credulitate.de hoc etiam.xxii.q.iii.c.quam magnum.per Archidiaco. ¶ plene no.¶ dixi.ff.de eo per quem factum erit.l.i.in pũncipio. Et sanctus Thomas fuit incredulus an tamẽ dubitauerit ¶ de ipsa eius incredulitate.videas.xxii.q.ii.c.sic quippe per Archi. in glos.prim.¶ in glos.vlti.ibi de rei vendi.l.si fundum.Sol.vt ibi nota.quia hic tutor seu protutor fuit in dolo contrahens in culpa ¶ sic preponderauit dolus culpe.vt.ff.ad.leg.aqui.Litez si obstetrix.¶.l.si putator.¶.l.g fouceas.§.hec actio.q; nihil est quãtum ad istum casum:quia pro restitutione petenda non requiritur dolus.vt.ff.l.i.§.idem pompo.Unde dicas quod hic actor certabat de damno vitando pupillus vero contra quem restitutio petebatur de lucro.in.l.vero contrariavtraq; de damno certabat.vnde deterior est cõditio illius qui fuit in culpa ex eo q; denunciationi non credidit q denuncians qui culpa caret.Dy. Vel dic q hic ¶ in.l.i.§.i.de eo per quem factus erit fuit simplex assertio.in.l.si fundum denunciationi.Old.r. Vel ſm Ja.de bel. posses plenius distinguere quando quis habeat credere denũciationi:vel non.vt hic plene no.per eum in solutionibus contrariorum non solutorũ q; qz posui.ff.que in frau.credi.l.ait pretor.§.si quis particeps.et plene dixi.d.l.si fundum de rei vendi. hic non repeto.sed ibi recurras.

Plane. Cui non prodest legis auxilium nec exceptio contra ipsum beneficium legis inducta ei nocere debet.hoc dicit. Dyn.ibi:non indiget q; alias iure communi est tutus.vt patet in exemplo sequenti. Dynus.ibi:si pupillus sine autoritate veri tutoris Dynus.ibi:egerit id est cõtraxit vel litigauit. Dynus.ibi:actũ sit ipso iure. Dy.ibi:nõ nocet iure communi.¶ ideo nõ est opus restitutione. Dy.

1 Minor curatorẽ habens pupillo assimilatur.
2 Suia in minorẽ indefensum habentẽ curatorẽ lata vel nõ habẽtem est ipso iure nulla.
3 Restitutio dicit in pristinũ statum repositio.

Minori. Als minoribus.¶ dic adultis tamen et curatorẽ nõ habentibus:¶ sine eius autoritate cõtrahentibus. Dy. ibi succurret.ff.per edictũ de minoribus ad hoc vt sciencia eius non noceat ¶ per cõsequens admittant ad beneficiũ huius edicti. Dy. ibi: si scierint eũ non esse tutorẽ cuius autoritate cũ pupillo contraxerunt vel quasi. Dyn. ¶ Op.quia minor †curatorem habens pupillo assimilatur.vt.C.de in integrũ restitu.l.si curatorẽ.ergo qua rõne scientia non nocet pupillo.vt.ff.prozi.eadem ratione nocere non debet adulto habenti curatorem. Dicasergo q; hic loquit in nõ habente curatorem:vel dicas q; cõparatur pupillo nisi in casibus nota.in ipsa l.si curatorem.¶ alĝs qui no.j.ad tre
2 bellia.l.i.§.fuit quesitum. Item snia †in minorem indefensum lata habentem curatorem vel non habentem ipso iure nulla est vt.j.de re iudica.l.acta.§.fi.¶.l cum ¶ nos minores. C.si aduer.rẽ iudicatam.ergo non est opus q; petat restitu.cũ sit tutor ipso iure.vt.ff.l.pti.¶.ff.de mino.l.in cause. Unde dic qõ hec lex concedit in contractu eo casu quo curatorem non habet quia obligatur.vt.j.de verborum.obliga.l.puberes. ¶ Item et eo casu quo curatorem habet et contrahit curatoris autoritate vel cum pupillo falso tutore autore q; ¶ tũc nõ obligatur nisi eo modo quo pupillus,¶ ideo qua ratione pupillo nõ est necessaria restitutio eadem ratione nec adulto curatorem habenti.¶ sine eius autoritate contrahenti in iudicio,aut habet curatorem,vel non si sine curatoris autoritate litigat iudicium nullum est in eius preiudicium:¶ ideo restitutio non est necessaria nisi poneres interlocutoriam sententiam contra ipsum ferri quo casu tenet ipsa interlocutoria in preiudicium eius.vt.j.ex quibus causis in possessionẽ eatur.l.hec autem.et.l.si minor.¶ tunc erit necessaria restitutio.vt plene dixi.d.l.cum et vos minores. C.si aduersus rem iudicatam.sed si litigat cum pupillo falso tutore autore tenet iudicium in preiudicium eius.vt.d.l.cum et vos minores.¶ propterea necessaria est restitutio.et hoc etiã casu procedit hec lex.
3 Item oppo.quia cum restitutio fit repositio in pristinum statum.vt.ff.de minori.l.quod si minor.§.restitutio.videtur suffice re minorem restitui ex edicto minore.et ideo non videtur necessaria restitutio ex hoc edicto.Et ideo nõ videtur procedere opinio Bul. que no.ff.de minoribus.Interduz.qui dicit restitutionem non dari ad aliam restitutionem petendam.Sed dic quod ibi ad idem petabantur due restitutiones ideo denegantur:hic ad diuersa.dy.¶ ideo concedantur.dy.

Interdum. Ibi: cõpulsus debitor forte pupilli vel alĩ q; qui a pupillo conueniebatur falso tutore autore.dyn. Sed videtur quod valeat post compulsionem et approbationem pretoris.vt.ff.eo.l.i.§.idem pompo.secundo responso.aliud est compellere litigare: quo casu iudicium in preiudiciũ pupilli nõ vz.et ideo litiganti cum eo concedit restitutio.vt hic. ¶ Aliud legitimare personam tutoris que fit cum iudex dicit se ratũ habiturum quod cum eo gestum erit quo casu valet iudicium in preiudicium pupilli. Et ideo denegatur litiganti cum eo restitutio ex hoc edicto.vt.ff.d.§.idem pomponius. Dyn⁹. ¶ Et hoc facit ad questionem quam ibi nota.si iudex interloquatur procuratorem esse illum qui non est an valeant gesta cum eo.et dicendum est q; non.vt.j.de collu.detegen.l.cum non iusto.etiam si iudex dicat se ratum habiturum q; fiet cum tali falso procuratore.nam domino non preiudicat.vt.j.de oper.no.nunciat.l. cum procurator.§.fin.quia per talem sententiam non est factus procurator cum constituatur mandato domini non per sententiam.vt.ff.de procurato.l.i.sententia enim non facit aliquid nouum.sed factum declarat cum fertur inter partes.ff.de rei vendi.l. ex diuerso.et.l.sumptus.et si seruitus vendice.l.i.cuti.§.distant. Nec obst.dictus.§.idem pompo.quia ad iudicem spectat dare tutorem:sed non procuratorem.vt ibi dixi. Item ibi interuenit persona cuius est negotium sed secus in nostro casu. ¶ Sz etiã si non esset tutor posset iudex decernere validum q; fieret a pupillo.vt.C.qui admit.ad bon.pos.possunt.l.bonorũ.¶ de iure de libe.l.si infanti.§.fi.Jac.

Pupilli. Ibi:restitui ex hoc edicto.dy.ibi:in certum cautionis eventum. ¶ Not. q; de incerto cautionis quia quis non tenetur ei stare.pro hoc.j.ad trebel.l.cogi.§.si pater.in fine.vbi de hoc nota.ibi eum ſ.pupillum. Dy.ibi quod.f.vt habeat electionem pupillus.an agat contra tutorem vel petat rem restitui. Dynus.

Nouissime. Id est in vltima parte huius edicti. Dynus dicitur enim nouissimum vltimum.vt infra iudicatum solui.l.nouissima.C.de caducis.tollen.l.vnica.§.in nouissimo. Unde salomon.memorare nouissima tua id est vltima.hoc est finem tuum ¶ in eternum non peccabis. Ibi, condemnetur contrahẽtive quasi cum pupillo eius autoritate cum tutor non esset. Dynus.ibi,nec sufficit si sciens. ¶ Nota quod nõ omnis sciens est dolosus quod est valde notandum. Jacobus.ibi:aut metu instante licet periculum esset futurum.vt.ff.quod metus causa.l.i. ¶.l.metum autem. Sed supra erat periculum instans. Ol.ibi,excusatus et certe sic q; videtur dolo carere propter metum vel cõpulsionem. Dy.

Quod ait pretor. Ibi:penã.rñ.actoris ¶ ita componit glos.¶ bene.dy. ibi:rei veritatem.i.verum interesse seueram rei estimationem que abest actori. Dynus. Et super hoc dabitur ei forte iuramentum:vt inret in quantum est damnificatus:nã hoc datur contra dolosum.vt.j.q; vi aut clã.l.semper.§.hoc interdicto.¶.C.vnde vi l.si quando. Jaco.

Pompo. Ibi:in hoc iudicio.f.in hac actiõe in factũ que proponitur contra falsum tutorẽ.dy. ibi:quos facturus.arg.ff.de nego.gest.l.si quis mandato. Jaco. et sic not.expensas quas facturus est posse peti in libello,et ita fit continue dicendo. Itẽ peto expẽsas factas ¶ faciendas. Ibi: restitutionẽ agendo.i.petẽdo restitutionẽ in integrũ cõtra pupillum. Dyn.in glos.ex edicto ibi nihil aliud petit petendo restitutionẽ a pupillo.dyn. ¶ In eadem glos.in fi. Item vſ q; hic ferat incerta snia et sup incerto,sed certa hic dic vt not.et dixi C.de fruc.et lit.expen.l.terminato. Itẽ videt hoc esse iudiciũ de futuro:

futuro:sed dicit q; factũ est pẽsonõe cuius fundat̃ super interesse q; in futurum abesse sperat.vt.j.alle.in simili.j.de aqua plu. arcen.l.i.§.hec actio.¶ no.ff.de iudi.l.non quẽadmodum.¶ simile.ff.ad legẽ.aquil.l.in lege aquilia si delictũ. ¶ Item quomodo restitutio datur si de iure communi habet ac.vt.ff.de minor.l.in cause. Respon.non cõtra eundẽ.vt in.l.contra.C.si tutor vel curator interue.l.etiam.¶.ff.e.l.pupilli in fi. Dy.

1 Officium executoris vltime voluntatis an trãseat ad heredes ¶ successores.
2 Patientia ¶ pñtia fideiussorũ tutorum operatur.

Si plures. Tutores falsi. Dy.ibi,autores fuerunt dolo malo. Dy.¶ continuatur hec lex.¶ ideo quã quidã non habent hic.sed.j.post.l.huiusmodi. Sz hic debet esse q; cũ ista continuatur. Dy. Et dic ¶ ideo sc̃z q; non sola electione liberabitur.

Huius actiõis. Sc̃z in factum que datur ex hoc edicto contra falsum tutorẽ ibi aduersus eũ.sc̃z quẽdã tertiũ. Dy.ibi: alius qui nõ erat tutor. Dyn.ibi daret.i.pupillo sicut tutor autorizetur. Dy.ibi:inscius.ſ.q; dolus omitteret.vel forte ad suggestionẽ illius tertij credidit se esse tutorẽ. Dy.all.si esset sciens ageretur cõtra vtroſq;.

Has actiones. Ibi:successorib⁹ vniuersalib⁹. Dy.ibi,alieno iuri.i.alieno dominio. Dy.in gl.puta seruos in fi.vel dolose fecit vt alius falsus tutor autorizaretur. Dy.

Si falso. Ista lex nõ loquit de actiõe in factũ ex hoc edicto:ñ de restitutiõe in integrũ que datur cõtra pupillum litigantẽ falso tutore autore. Dy.ibi:tutore autore inchoãte. Dy.ibi: actũ sit reali vel personali.vt patet in litera. Dy.ibi:interea.i.pendẽte iudicio. Dy.cum falso tutore inchoato. Dy.ibi:sustinere debet.ſ.pupillus imploratа restitutione in integrum contra eum. ¶ q; sic debeat intelligi no.ff.eo.l.i.§.i.in glos.gestũ erit. Dyn.in glos.pupillus ibi item si res.in pñ.imo concor.q; sicut vsucapio ibi non tulit remedium illius edicti ita nec hic. Dy. ¶ Vel dic ſm Ja.de bel.q; ſm glo.precedentem que incipit a pupillo non est contra quia non fit interruptio vsucapionis.arg.d.l.penulti.C.ne de sta.defun. Sed secundum hanc gl.que enim repugnat contra dictum dicere potes q; ibi venditor habuit bonã fidẽ post in alienando vel saltẽ ab initio.vt ibi no.hic vero tutor semper fuit in dolo.vel dic q; hic loquitur qñ pupillus participauit dolo tutoris.vt.ff.de dolo.l.quid enim. Ibi vero emptor fuit bone fidei.¶ ideo dolus autoris ei nocere non debet.vt.ſ.de de doli exceptio.l.apud celsum.§.de autoris.vel subaudi hic ad literã q; dicit sustinere ds.ſ.falsus tutor.et sc̃ùm hoc cessabit contrarium et qõ sequitur in litera ac si illo tpe ¶c.subaudi ¶ omne id qõ tunc actor consecutus fuisset nunc consequatur a falso tutore.sed hec cõa sol.nõ placet Jac.de bel.q; aut egissem contra ipsum noie pupilli ¶ non esset interrupta prescriptio quam ipse tutor suo nomine fecisset.aut egissem contra eum nomine suo ¶ tunc esset interrupta.

Falsus. Ibi.tenebit contrahenti cum pupillo ¶ ipsi pupillo. Dyn.¶ hic agitur de quarto remedio huius edicti quod datur pupillo cõtra falsum tutorem secundum vnũ intellectum. Dy.

Qui dolo. Ibi acommodauit pupillo cuiusesse tutor potuit. Dy.vt differat a sequẽtibus. ibi filiefa.quã constat tutorem habere non posse cum sit in potestate. Dyn.ibi:ancille impuberi que tutorem habere non potuit. Dy.ibi tutorem falsum.

¶ Pater debet semper solicitus esse filiam nuptui tradere ne peccet.
¶ Mulier an possit in causa mariti testificari.

Julia. Als est lex ¶ incipit an in partẽ ibi nuptui dedit asserẽdo eã esse maiorẽ. Dy.ibi.affectu ꝓpensiore. Nota q; patres †affectare debent cito filias collocare marito:¶ si in hoc tardant ¶ filia peccat in corpus suum ita esse culpa parentũ ¶ nõ filiarũ:nec ex hoc potest exheredari.vt.C.de inof. testa.authẽ.si parentes. Itẽ no.hic expressum q; vxor est de familia viri.¶ ꝓhoc.C.de re mili.l.quicunq;.li.xii. ¶ Quod facit an
1 possit testificari † in causa viri.de quo dic vt dixi.C.de his qui ad eccleſiã confu.l.presenti.§.sane.¶ de testi.l.etiam. Ibi si dolo malo.secus si non dolo credebat eam maiorẽ. Dy.ibi cõtradicẽtem.ſ.patrem vel alium qui dotem dedit. Dy.ibi:constabat matrimoniũ.i.si constitisset. Dy.

Reo. Ibi teneri si aliquis ꝓ hoc in dãnũ nõ inciderat als teneret.¶ hoc sequit si tñ ¶c. Dy.ibi vtilem actionẽ in factũ. Dy. ¶ Et sic not.ꝓ mendacio q; nõ nocet nõ punitur.ꝓ hoc de euictione.l.fundũ.§.fi.¶.xxii. q.iij.c.in ipsarũ.§.q; ꝛz.sic ¶ falsum quod non nocet nõ punitur vt.ff.de fal.l.qd sit falsum.¶.l.impuberẽ.et.C.eo.l.nec exemplum. et de mendacio ¶ eius pena no.C.qui po.in pigno,ha.auf.item possessor.

¶ De fideiussoribus ¶ noiatorib⁹ tutor⁹ ¶ curator. Rubri.

1 Officium executoris vltime voluntatis an trãseat ad heredes ¶ successores.
2 Patientia ¶ pñtia fideiussorũ tutorum operatur.

Super rubrica. De hoc titulo sunt duo tit.in tractatu tutelarũ.li.v.vn⁹ de heredib⁹ tutorum alius de fideiuſ.tut. Et vide Az.in sum.vtriusq; tituli de tertia parte rubrice.ff.de noiatorib⁹ nihil habet in ipso tractatu.Sz de ea tractat.C. de ap.l.nominatores.¶ de periculo nominatorum.li.xi.¶ quo quis ordine conueniatur .eodem titu. Et vide in summa triũ librorũ C.eiſdem titu. ¶ Ad que teneatur heres tutoris ¶ qua actione
1 j.eo.l.i.et an officium † executoris vltime volũtatis transeat ad successores ¶ an teneatur inchoata perficere. ¶ Quare heres tutoris administrans conneza tenetur actione tutele tutor autem de gestis post pupillarem etatem tenetur negotiorum gestorũ.
2 ¶ Quod patientia ¶ presentia fideiussorum tutorũ z operetur j.eo.l.i.cum ostendimus.§.fi.de approbationibus ¶ fideiussoribus qualiter teneantur q; exceptio principalis prosit fideiussori.j.e. l.si cum fideiusſore. Quod instantia transeat ad heredem.j.eo.l. fi.§.j.

1 ¶ Heres tutoris quare tenetur pro cõnexis actione tutele.
2 Officia non transeunt ad heredes.
3 Regula quicquid acquirit seruus res non vendicat sibi locũ in his que consistunt in mero facto.

Quãuis. Ibi:per defunctũ tutorẽ.dy.ibi.inchoata sunt in iudicio vel extra.dy. ibi, admitti.i.cõmitti.q.d.ratio doli ꝛz admitti. Dy. ibi:penes tutorem fuit de rebus pupilli. Dyn.ibi:qõ ipse posſideret sibi q; verbum penes.non autẽ ideo quod tutor possideat ꝓ pupillo tenetur heres tutoris cum ipse teneatur de dolo ¶ lata culpa.vt.C.de nego.gestis.l.curatoris.de heredibus tuto.l.i.¶.j.eo.l.cũ ostendimus. Jaco.ibi:reddere debet actione tutele directa. Dy.ibi:extra tutelam.i.extra actionem tutele directã. Dy.ibi:reddere cogit id q; de bonis pupilli cepit. Dyn.
1 ¶ Sed quero que est ratio ꝓ heres †tutoris tenetur ꝓ cõnexis actione tutele tutor autẽ de gestis post pupillarẽ etatẽ tenetur actione negotiorũ gestorũ.vt.ff.de tute.¶ ra.distra.l.si post pubertatẽ.cum vtroq; casu sit finita tutela:forte ió q; pupilli etas amittit actionẽ tutele mortuo tutore pubertas non tutelã finiens eã non patitur nisi ratio connexitatis hoc inducat.dynus.
2 ¶ Deinde no.ꝓ hec lex allegatur q; officia † non transeunt ad heredes. Jaco. ¶ Qõ facit qõ si quis est constitutus commissarius in testamento ꝓ non transeat ad heredem.¶ si erat religiosus qõ non transeat ad capſin ¶ si prelatus qõ non transeat ad successorẽ q; tale officium morte finit.vt.ff.de tute.l.tutelã:etibi in gl.et de hoc dixi plene.¶ ꝓ hoc.j.de cura.fu.l.cuius bonis.in fiũ vſ in religioso q; qegd acquirit seruus dño acquirit. Sed religiosus est quodammodo seruus monasterii:ergo talis officiũ acquirit monasterio nec finitur per eius mortem. ¶ Sed dic
3 †victa regula quicquid acquirit seruus ¶c. nonvendicat sibi locũ in his q; ꝓsistunt in mero facto.vt insti.de stip.seruorum.§. sed cũ factũ.¶.j.de ver.obl.l.stipulatio ista.§.hi qui.tale antẽ factũ.ſ.exequi volũtatẽ defuncti cõsistit in facto illius certe persone q; electa est ꝓ testatorẽ.¶ ideo nõ transit ad aliũ. Dy. Inchoata tñ per defunctũ forte posset heres pcisficere per hanc.l.in glo.in iudicio in fin.uno videtur.vt.j.fi pen.ap.mors interue.l.i.§.fina. ¶ Sed rñ.q; ibi loquit in cã ap.hic non valet q; cã principalis post lit.cõtesta.¶ appellatiõis pares sunt.C.sen.rescin.nõ pos. l.pemptorias. Sed tunc arguas ex eo qõ in.d.l.j.§.fi.ſi pen.ap. mors interuenerit parificat tutorẽ finita tutela.¶ añ redditas rõnes ¶ heredẽ tutoris sibi añ redditã rõnẽ. Sz certũ est qõ tuto tenet exequi cãm principalem:si rõnes non reddidit.vt.ff.de admi.tuto.l.ita autẽ.§.post cõpletũ.ergo ¶ heres tutoris si non reddidit rõnes. Dy.¶ Jac.de are. Nec ob.l.tã in Jctibus.qi isto iure filiuſſa.nõ hz heredẽ vt.ff.ad macedo.l.añpe.i.cũ pſ non sit heres nõ tenet explicare iudiciũ inchoatũ ꝓ filium ꝓcuratoꝛo noie hic añt erat heres tutoris.¶ ió explicare tenet. Jac. ¶ Añ nõ video q; hec gl.possit sustineri nisi eo casu qñ reddit rationes quo casu explicare nõ tenet cãm inchoatã.vt.ò.§.fi.in.l.j.Si pẽden.appel.mors interne. Tho.

Etiam. Jn fi.hoc est ad easdez vsuras tenentur ad quas ¶ tutor tenetur. Dy.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cum ostēdimus. Jbi:eius.s.heredi.Dy.Jbi perseuerauerit.dic.glo.nona inchoando.sed Jac.de ra. dicit.Jam inchoata gerendo ꝛ hoc innuit verbum istud perseuerauerit.perseuerare ōz:q; fingitur eadē psona cum defuncto tutore.Ja.de ra.ibi exegit ꝛ pupillo nō restituit.dyn. ibi:agitauit.i.in vsus suos conuertit.vel suo nomine teneruit. Dy.in glo.s.leuis culpa.Jbi:lex quicquid.ꝛ.ff.de tute.ꝛ ra.distra.l.i.in prin.Dy.in eadē gl.in fi.forte hic loquitur ibi inchoatis per defunctum ꝛ hoc innuit textus dum dicit perseuerauerit alias quomodo daretur tutele cum nō detur cōtra tutorem. vt.ff.de tute.ꝛ ra.distra.l.si tutor: primi post.ꝛ.l.si post.Jaco.vel dic vt dixi.ff.e.l.i.Ja.de ra.dicit ꝙ si hꝰ inchoata per defunctū non explicatur ꝙ est in dolo vel lata culpa.sed si accedat ad gerēda ea que non inchoauit defunctus tunc tenetur de lata et leui sicut quilibet alius gestor.vt.C.de neg.ge.l.tutorem.ver.de hoc. ꝛ.l.tutori.Ja.de ra.

1 ☞ Approbatores fideiussorum in receptione illorum si non contradixerint tenentur.

2 Presentia cū taciturnitate an aliquid operetur.

Fideiussores. Jbi:pōtes fuerint nominationi. Dy.ibi,non ꝛtradixerint ipsi nominationi.Dy.ibi:tenere presumpta ex stipulatione per hanc l.Dy.ibi:iure legitimo.i.precedente interrogatione.ꝛ subsecuta responsione Dy.ibi:eadem causa.scz eoipso quod patiuntur nomina fideiussorum in actis inscribi videantur ea approbasse. Dynus.ibi,affirmauerint videntur tacite presumptioni legis. Dy.Et no.quod presentia ꝛ patientia preiudicat ꝛ est speciale hic fauore pupillorum ꝛ propter autoritatē iudicis.vnde si proponerentur termini in alijs personis aliud esset quia affirmator non teneretur nisi dolose affirmasset:nam ꝛ speciale est in ista stipulatione ꝙ pupillus facit eam.vt.ff.rem pupilli saluam fore.l. penulti.qui alias posset stipulari.vt.ff.de verb.l.mulier.vnde nō est trahendum ad consequentias.ꝛ ideo non erit hoc in alia pmissione cum fideiussor verbis obligetur.vt.ff.de actio.ꝛ obliga. l.i.§.verbis.licet quidam hic dicāt per literam istam.Jaco. Itē
1 facit litera ista multum cōtra approbatores ꝛ fideiussorum qui sunt in multis ciuitatibus ex consuetudine vel statuto ꝙ si approbant aliquos fideiussores vel presentes fuerint cum recipiebantur,ꝛ non contradixerint quod teneantur si postea reperiatur non soluendo dato quod ipsi approbatores velint probare quod idonei et soluendo erant tempore quo ipsos approbauerunt.et quod per hoc non excusentur cum ipse textus equipararet tales approbatores et affirmatores fideiussoribus.vt hic patet.Oldra.ꝛ Dy.¶ In contrarium facit.ff.ti.pti.l.i.§.si magistratus.ꝛ.l.quod ad heredem secundo responso.eo.tit.l.i.§.dinus.ꝛ qui satisda.cogan.l.arbitro.Et de ista materia an presen-
2 tia ꝛcū taciturnitate operetur consensum.dic vt.ff.de regu.iur.l. qui tacet.ꝛ extra de regu.iur.ca.qui tacet.ꝛ.c.is qui tacet.hb.vi. per Dy.ꝛ alios.

Si cuz fideiussoribus. Excoēptio principali competit ꝛ fideiussori.hoc dicit. Et de hoc dic vt plene dixi.C.de non nume.pecun.l. tam mandatori.Et collige quod exceptio compensationis est in rē alias non daretur fideiussori.vt.ff.de pac.l.idem.§.i.et pro hoc soluitur questio que formatur ꝛ non soluitur.ff.de procuratori.Et not.per Dy.extra de reg.iur.c.si quis in ius succedit.li. vi.Et plene dixi.C.de compensa.super rubrica.et.ff.de nouatio. l.doli.

Pupillus. Inter plures fideiussores a diuersis tutoribus datos locum habet beneficium diuisionis ex persona tutorum.h.d.dyn. ibi:officio cognoscentis.i.iudicis secundo delegati. Dy.ibi.non dispar.i.non diuisa.Dy.In fi.hoc est.condemnabuntur in partem non insolidum.Dy.

Si fideiussores. Etiā pro eodē tutore intercedētes.Dy. ibi:caugrāt.i.fideiusserāt apud pupillū simul ꝙ eo ꝙ tutor deberet sec'si fideiussisset in eo ꝙ a tutore seruari non posset ꝙ tūc in subsidiū teneretur.vt.C.eo.l.ii.Ja.ibi:stipulāti.f.adulto.Dy.ibi:quod ab eo.f.tutore.Dyn.ibi: inter eos fideiussores tutoris Dy.ibi:ꝙ pro ꝙ.Dy.ibi soluitur vtroq; casu i.in pluribus fidemissoribus ꝛ pluribus mandatoribus.Dy.ibi, species actionis.l.diuersitas.Dy.ibi excludit.q.d.excludere non ōz.¶ Et facit hec lex ꝙ quando fit nouatio ꝛtacite obstet exceptio agenti ex prima.vt.ff.de pacto.stipula.l.penul.vbi de hoc.ꝛ de ista materia nouationis plene dixi.ff.de verb.obli.l.ita stipulatus.ꝛ.C.de noua.l.j.

Heredes. Jbi culpā.f.i abstinēdo ab administratione commissam.Dy.

Paulus respondit.Jbi.suscepit.q.d.si cōuentus est tuto: ꝓ dolo est ꝛta heredē:agitur ꝓ dolo et si ꝓ culpa contra heredem.ꝛ hoc est expressum ꝙ instātia litis transit ad heredem.ꝓ hoc.ff.de act.ꝛ obliga.l.sciendum.ꝛ de iniur.l.sed si vni⁹.§.interdū.ff.de iudic.l.tā in Sctibus.ꝛ dixi.C. ne ex del.defun.l.i.¶ Et hoc vex est li.cōtest.vt hic dicit prima glo.ꝛ pro hoc.ff.de iud.l.heres absens.l.si petitor.Secus est ante lit.ꝛtest.vt.ff.de eo qui ꝓ tuto.nego.gessit.ꝛ.l.i.§.fi.cum añ lit. contest.non dicatur iudiciū.vt.j.rem ra.ha.l.amplius.ꝛ in auc. de litig.§.omnem.ꝛ.§.si vero initium.Jbi:eo pertinet.i.habuit effectum.Dyn.ibi:non excusetur.Quin condemnetur ad interesse pupilli.Jbi:instrumenta tutelaria etiam per culpam leuem tutoris.Ja.ibi heres teneatur etiam ante litem contest.Ja.ibi: sed constitutionibus.¶ Opp.contra predicta.dy.ibi.ignorantia heredem.Jn hoc.f.vt non teneantur de lem culpa defuncti. dy.ante li.contesta.dy.ibi:conueniatur.i.de nouo conuenire incipiant ex leui culpa defuncti.dy.ibi:lte contesta.tūc eiā teneā heres sicut defunctus.Jaco.

¶ De magistratib⁹ cōueniēdis ꝛ eorū heredib⁹. Rub.

1 ☞ Absentes non tenentur ad emendationem damnoꝝ que fiunt per villas.

2 Vicini an teneantur ad debita vniuersitatis preterita si de nouo superueniunt.

3 Magistratus moniti si nō dederūt tutores ꝛ curatores tenent.

4 Actio an queri possit alteri ꝓ magistratū ꝛ tabellionem.

5 Pupillus aligere pot est ꝛ conueniri facere quem vult ex tutoribus.

Super rubrica. Vide Az.e.tit.ꝛ Ro.in libello de actione in factū que dat cōtra magistratus.Et vide ad istā materiā ver.quez dicit dy.alibi nō reperiri ita clare ꝙ est.ff.de admi.tut.l.luci⁹.§.cū testamēto.vers.i.alias quidem.Si vniuersitas de linquat quod solū presentes teneantur ꝛ non absentes vel presentes contradicentes.j.eo.l.i.ver.sed si ordo.ꝛ facit ꝙ si syndicus constituatur a minori parte vniuersitatis.ꝛ condēnetur vel aliqua damna sustineat ꝙ illi qui tum constituerunt teneantur ꝛ non alij.¶ Et ꝙ ad emendationem damnorum ꝛ robariarū
1 ꝛque fiunt per villas non teneantur illi qui erant absentes.Et si per vniuersitatem fiāt contra libertatem ecclesie quod tūc absentes non sint excōicati.Et an idem in sentētia interdicti.Et
2 an vicini ꝛsuperuenientes de nouo teneantur ad debita preterita vniuersitatis.An cui mandatur inquiri de facultatibus et
3 moribus tutoris teneātur ea.l.§.si preses ꝛ.§.sequen.¶ Quod magistratus teneantur si moniti non dederunt tutores vel curatores.Si malitiose magistratus protrahat dationem in tēpus successorum tenentur.eadem.l.§.sciendum.falsa renunciantes circa facultates fideiussorum tutorum tenentur.eadem.l.§.dinus.Et facit ꝙ estimatores decime papalis tenentur si falsa renuncient.si tempore dationis tutores erant idonei vel fideiussores si postea efficiantur non idonei non tenentur magistratus. eadem.l.§.si magistratus.ꝛ sic est presumptio de presenti ad preteritum quod facit quod hodie hereticus presumatur retro fuisse ꝛ sic incumbat probatio emptoribus qui emerunt ab eo.ꝙ tēpore venditionis fuerit catholicus.casus qui alibi non reperitur fm Dy.l.ꝙ pupillus non habeat priuilegium in bonis magistratus:sed sit equalis aliis creditoribus.eadē.l.§.priuilegio.
4 ¶ Et per magistratus ꝛtabellionem queratur actio alteri sine aliqua cessione.ea.l.§.exigere.Jn quantum teneatur pater pro filio magistratui qui tutorem dedit ea.l.§.fi.¶ Casus qui alibi non reperitur.j.eo.l.ꝓponebatur.in quantum teneantur heredes magistratuum.j.eo.l.non similiter.ꝛ.l.quod ad heredem. an conueniatur magistratus per tutorem qui soluit pro tutore
5 j.eo.l.duo.¶ Quod pupillus ꝛhabeat electionem conueniendi quem vult ex tutoribus vel magistratibus.j.eo.l.in magistratus.Ob penitus non exigantur vsure.j.e.l.fi.

1 ☞ Presentes solū tenent si vniuersitas delinquit.

2 Vicim vniuersitatis an teneanť ꝙ debitis seu delictis vniuersitatis si nō erāt presentes tpe obligationis vel delicti.

Ordine. Jd est ꝓtra ordinē decurionū. Dy.in subsidiaria actio.f.in factum vel vtilis.f.tutele.vt.j.eo.l.fi.Et facit.j.quando ap.fit.l.i.§.solent.ꝛ.§.sequē.Et vic subsidiaria aptitudine fm Jaco.de are.hꝰ de hoc vide in gl.ff.de tute.ꝛ ra.distra.l. §.nunc tractemus.Jbi:sed in magistratus.i.ꝛ magistratꝰ q tutores dederant.Dy.ibi:hi em.f.fideiussores magistratuū.Dy.

Et facit

Et facit.j.ea.l.§.fi.in fi.¶ Jbi ex hac causa.i.ꝓ mala administratione tutoꝝ a magistratibus datorum.Dy.Jn gl.permissum.Jbi:olim.vt.ff.de admini.tu.l.lucius.§.cū testamēto.Jac.ibi.§.sed hoc iure si pupilli substantia sit infra quingentos aureos.Jaco.

Sciendum. Jbi:tractarint id est distulerint.Dy. ibi tutelam.i.tutorum dationē.Dy. ibi:successores suos id est in tempus successorum suorum cuz essent intra finem magistratus.Dy.ibi:data opera: id est dolo.Dy.ibi:tractarūt:id est fraudatorie exigere distulerunt.vt.j. de heredi.instituēdis.l.si quis instituatur.Oldra.ibi: quod id est donec.Dy.ibi.nihil eis scilicet magistratibus dolose differē
tibus.Dy.ꝓroderit quo minus teneantur.Dy.de periculo medij temporis.

Diuus. Jbi tutorum satisdationes: id est facultates fideiussorum que a tutoribus offeruntur.Dy. in fi.si circa estimationem falsa renūciauerūt.ꝛ ad hoc.ff.ead. l.§.si preses.j.ꝛ.ff.titu.ꝓxi.l.cum ostēdimus.§.fi.in fi.Et est hoc expressum quia estimator qui male estimat tenetur.ꝓ hoc.C.eo.l.fi.Et si mensor falsum modum dixerit per totum: quod facit contra estimatores ꝛ collectores decimarum romane ecclesie quod teneantur si male estimāt.ꝛ ꝓ hoc bene.C. de censibus censitori.ꝛ perequato.j.perequatores.lib.xi.Jacobus de are.

Si pater. Jbi:alterius.scz magistratus.Dy.ibi: cius suscipientis periculū.dy.ibi:solus.i.vnus. Dy.ibi:aggrediendum id est conueniendum.Dy.

Si quando. Jbi:desint id est deficiāt.dy.ibi: nō ipsos magistratus.dy.ibi:venditur ꝛ nihilominus ad ipsos magistratus nominantes ꝛ non dantes pertinet periculum.vt.ff.tit.ꝓxi.l.ij.ꝛ ibi no.dy.Et vide quod not.ff.de tut.ꝛ cura.dat.ab his.l.diuus.

Si magistratus. Jbi:non sufficit.i.nō excusatur quādo teneatur subdiaria.dy.ibi quānis.¶ Postea etiam durāte tutela ꝛ sic anteq̄ possit agi cōtra eos.vt.ff.de tut.ꝛ ra.distr.l.si cum adhuc. dy.ibi:ꝙ ei.f.magistratui.dy.Jmputetur.ꝛ ideo nō tenetur actiōe subsidiaria.dy.ibi: nō exegit a tutore.dy.ibi:sufficit ad hoc vt nō teneātur magistratus.¶ Jn gl.vlti.que incipit qui eñ in fi.sic ergo no.quod de presenti statu presumitur in preteritum.ad hoc.C.de proba.l.ex persona.ꝛ ibi de hoc no.ꝛ dixi. ¶ Et facit ad questionem heretici quod postēa sint heretici nō possunt alienare.C.de here.l.iiij.ꝛ ad legem iul.maie.l.vlti. ꝛ extra de here.c.cum secūdum leges.Quidam inuētus est hereticus ꝛ de hereſi damnatur ꝛ bona eius cōfiscantur:emptores qui ab eo emerūt dicūt ꝙ tpe vēditionis erat catholicus. dubitatur cui incumbat onus probādi.Et videtur ꝙ emptoribus quasi videatur presumēdum de presenti ad preteritum, vt hic.vnde cum hodie inueniatur hereticus olim presumatur.ꝛ ꝓ hoc.C.de adul.l.si q adulterij.dy.ꝛ de ser.expor.l.monitor.cum his que ibi not.ꝛ dixi.

Priuilegium. Casus iste non est alibi secundum.Dy.

Exigere. Licet ordo qui hic traditur cōuertatur nihilominus valet qō agitur.vt no.ff.de ad. tut.l.quoties.dy.ibi:ꝛ in presentiarū.i. presens est.ꝛ est idem verbū.j.ꝙ vi aut clam.l.j.§.pe.ꝛ.ff.de interro.act.l.de etate.ex causa.Jac.ꝛ in pluribus alijs locis.vt in alphabeto dictiōe presentiarum ibi ipse magistratus.f.stipulari debet.dy.ibi dandam ipso iure sniam sine aliqua cessione qr ꝓ seruū publicum vel magistratum queritur act.vt hic.ꝛ.j.rem pup.sal.fore.l.nō quasi.ꝛ aliꝭ concor.hic in gl.alle.Et ad hoc sepe allegatur.§. iste ꝙ per tabellionem pōt alteri vtilis actio acquiri.¶ Quod tñ quidaz voluerūt dicere spāle esse in pretorijs ꝛ iudicialibus stipulationibus.in aliis secus qr alteri stipulari ꝛc.vt.j.dever. ob.l.stipulatio ista.§.alteri.Glo.tamen dy.ꝛ doctores tenent ꝙ sic,vt indistin.ꝛ ita no.instit.de inuti.stip.l.si qs alij.ꝛ probatur in auc.de here.ab intestato.§.et his.ꝛ vt sine prohibitione matres debitrices.§.qr vero.ꝛ de litig.§.ad excludendas.et in pluribus alijs locis.

Si filius. Jbi:culpa eius scilicet filij eiusdem quia magistratus.dy.ibi:administrauerit scilicet filius.dy.ibi:ꝓmittat scilicet tātum.ita ꝙ non priuatorū. Dy.ꝛ ꝓ hoc.ff.eo.l.i.an prin.in gl.vltima in fi.nomen est cuiusdam montis.Dyn.

Ponebatur. Iste casus nō est alibi fm Dy. Jbi: aliorum quorum.f.tutor.Dy.ibi:pupillo fecisse repete proponebatur.Dy.Jbi tutor: iste qui solidum solvit.Dy.ibi: aliquam actionē.ꝛ videtur ꝙ nō cum sciret ꝛc.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dy.ibi:factum sit in totum ⁊ sic ꝓ parte contutoris qui nō erat soluendo.dy.ibi:senatus enim consultum quo cauetur magistratus cōuenīēdos ꝓ mala administratione tutorum.dy. ibi:ꝑsertim abundat.dy.

Quod si tutor. Qui solidum soluit.dy.ibi: cul pa vacet.l.qꝫ ignorabat contutorem satisfecisse.dy.ibi:enim dari ꝓ parte que cōtingebat defunctum.contutorem.dy.

Non similiter. Ibi negligentie .i. leuis culpe.dy.ibi:in omne periculum.i.in omne damnum culpa obueniens.Dy. lata leui vel leuissima.

Duo tutores. Al magistratu dati.dy.ibi tutorē superstitem ⁊ locupletem.dy.ibi: dari debet subaudi statim ꝓ parte eius qui decessit non soluendo ⁊ sine herede.dy.ꝫ Jacobus ibi:eum scilicet tutorem.dy. ibi: administrauerit et alia neglexerit.dy.

Quod ad heredem. Ibi: respectus quo cauetur vt sequitur:sc̃z actionem ℨ heredes magistratus dari.dy.ibi:cauit.i.caueri fecit. Dy.ibi.⁊ tunc.i. tempore cautionis.dy.ibi:idonei fuerint.l.fideiussores tutoris.dy.ibi:desierint.l.esse idonei ipsi fideiussores.dy.ibi:probe i.licite.dy.ibi:multo iustius.l.recusat huiusmodi actiōi. Dy. ibi:ait diuus pius.dy.

Ih magistratus. Hec lex est ꝓ opi. ℨ.de admi.tu.l.si plures.⁊ de tute.⁊ ra.dist.l.i.ꝫ. nūc tractemus vsū.ibi:cum quo.i.contra quem.dy.ibi:potissimum.i.pr̃incipaliter.dy.ibi:si neqꝫ vlla culpa leui nō lata. Dy.in fi.vter.qꝫ est soluendo.dy.in gl. alias est : alias deest vlla ⁊ est melior litera.dy.

Magistratus. Ibi:cautionem exegerūt minus idoneam ab initio a⁹ secus.vt.ℨ.e.l.i.ꝫ.si magistratus.dy. ibi: ex his. scilicet magistratibus.dy.in gl.dic.l.curatoribus et tunc expone cautionem exegerunt.l.idoneam.dy.ibi: vel dic. i.magistratibus.⁊ tunc expone cautionem exegerunt sc̃z minus idoneam.vt in expositione litere dixi.Dy.

Ih in magistratus. Ibi:peti nō possint. sed soꝛs tñ ea rōne que sequitur quoniam ꝛc.dy.ibi:cōstitutum est.C.de vsur.fisca.l.i.dy.in eadem gl.id est eiusdem effectus quantum ad res que in ea veniunt.dy.in glo. vlti.Ibi:vtilis neg.gest.⁊ hanc sequitur glo.insti.de satisdatione tuto.ꝫ.sciendum.

De rebus eorū qui sub tutela vel cura sunt sine decreto non alienandis vel supponendis. Rubrica.

1 Pater si fuerit tutor filij an possit alienare.
2 Testator an possit concedere executori vltime voluntatis quod alienet.
3 Bona minoris an obligentur in casibus in quibus tacita obligatio inducitur a lege.
4 Dominium an transferatur per secundum decretum.
5 Emphyteosis vsusfructus ⁊ seruitus predialis pupillo competentis an possint alienari.
6 Legatarius legatum repudians an videatur in fraudem creditorum facere.
7 Minor vel ecclesia an possint res immobiles permutare.
8 Pater tutor factus non potest sine decreto alienare.
9 Tutor an possit iura contra pupillum querere.
10 Voluntas testatoris ꝓbatur per testamētum non solenne.

Super rubrica. Vide Azo. in sum.de predijs minor.⁊ C.dicto titulo per totū.regula ꝙ predia rustica ⁊ suburbana minor. non ꝑsit alienari. Et quatuor exceptiōes ℨ regulā.ꝫ.eo.l.i.Et an si pater ⁊ fit tutor filij possit alienare. Ibi:⁊ an testator ⁊ possit ꝛc edere executori vltime voluntatis quod alienet.an cōsuetudo patrissā.sit seruāda ꝑ heredē.ea.l.ꝫ.si defunctus. An pactū possit fieri cū minore qō res que sibi venditur sit loco pignoris quousqꝫ soluatur pretium.eadem.l.ꝫ. fin. An bona minoris obligentur in casibus in quibus tacita obligatio ⁊ inducitur a lege vt in locatione dote ⁊ fisco ⁊ similibus.vide.ꝫ.e.l.ij. Quod regula in ꝓn.huius.l.posita locum habeat solum in alienatione voluntaria non necessaria.ꝫ.eo.l.iij. Et an per fm decretum ⁊ seu per aliam sentētiā trāsferatur dñium. De duab⁹ fraudib⁹ q̄ excogitari possunt in alienatiōe rerū pupillarū.ea.l.ꝫ. Jdē queri pōt. ⁊ hec de fraudibus q̄ fiunt in alienatiōe q̄ fit in clericos contra formā statutoꝝ ciuitatū. ⁊ De emphyteosi vsuf.⁊ seruitutibus predialib⁹ pupillo cōpetentibus an possint alienari.ead.l.ꝫ.si quis.⁊.ꝫ.seq. Quod lapidicine sint metalla ea.l.ꝫ.fi.q̄ facit ꝓ excipiētib⁹ metalla de cōtractib⁹ quos faciūt si pupillus hēat ti.⁊ bonam fidē.an talis res possit alienari etiā hꝫ nudam possessionem.ꝫ. eo.l.magis.ꝫ.i.An fundus pignori obligatus pupillo possit alienari.e.l.ꝫ.si fundus. An fundus a pupillo legatus possit restitui p tutorē.ea.l.ꝫ.fi fundus. Scōo si cōtractus habuit initū a ꝑdecessore pupilli tenet alienatio si a pupillo nō.ea.l.ꝫ.si pupillus. An legatū fundi possit repudiare pupillus sine tutore. ea.l.ꝫ.fi.fundus. Et an legatarius ⁊ repudiās legatū videatur hoc facere in fraudē creditoꝝ. Forma inquisitiōis quā seruare dꝫ prętor an interpositionē decreti.e.l.ꝫ.nō pallim. Et q̄ alienatio fieri nō dꝫ ꝓpter ea alienū nisi sit vtilitatiū ⁊ creditoꝝ instet. Et an istud decretū possit interponi dieb⁹ feriatis casus qui nō est alibi ea.l.ꝫ.illud q̄ri. An iudex possit interponere decretū in re nō subiacente iurisdictioni. Et an dari tutor possit scholari nō subdito in studio existēti.⁊ q̄ prętiū cōuerti dꝫ in vtilitatē minoris ⁊ idē in ecclesia. Et an credat seruitori seu viatori q̄ decretū obreptitiū sit nullū ipso iure.ead.l.ꝫ.si ea alienū. ⁊ Et an minor vel eccl̃a possint res immobiles permutare.⁊ an si nō hēat pupillus vnde se alat possint res immobiles alienari. Cōis ꝺꝛ res ꝓprie ꝓ indiuiso.⁊ vbi non est cōmunis nō habet locū cōmuni diuidundo.ꝫ.e.l.ꝫ si forte. Et qō in ꝓprietariū ⁊ vsufr.nō sit dimisio.⁊ idē puto inter dñm ⁊ emphyteotā ⁊ vasallū.q̄ minores nō possunt inuicē se pronocare nec rem cōem sine decreto.ꝫ.eo.l.si pupillo. Si eccl̃ia obligat rem cū solēnitate creditoꝝ pōt eā vēdere postea sine solēnitate e.l.ꝫ.i. Pater tutor ⁊ non pōt alienare sine decreto.ea.l.ꝫ.si pr̃. Forma decreti ꝓtoris seruāda.⁊ ea.l.ꝫ.si prętor. Qñ teneat pignoris obligatio rei minoris.eadē.l.ꝫ.fi. An valeant gesta ꝑ non veros tutores vel alios intensos.ꝫ.e.l.qui neq;. An ꝑhibitio orationis locum habeat in rebus furiosorum ⁊ pdigrū.ea.l.ꝫ.i. Quod successor possit revocare decretum ꝑdecessoris.ꝫ.e.l.ꝙuis. An inra questa venditori post venditionē pro sint emptori.ꝫ.e.l.illicite. An tutor ⁊ possit iura querere contra pupillū.ꝫ.e.l.non fit. An fundus sterilis vel pestilēs possit alienari.ꝫ.eo.l.si fundus. Pupillus non pōt petere remveniditam sine decreto nisi solvat pretium in eius vtilitatē conuersum.ea.l.ꝫ.i. Quod voluntas ⁊ testatoris probatur per testamentum non solenne.ꝫ.e.l.si.⁊ sic prętat impedimentū. Quod iure non sortitur effectum.de quo dic vt ibi.

Operatores. Istud ꝑn.vsqꝫ ad.ꝫ. si defunctus dividit in tres partes. Primo ponit mens senatusconsulti. Scōo ꝺꝛba ibi:ꝑtera ꝛc. Tertio ponitur casus in qbus permittit alienatio ibi nisi vt id fieret ꝛc. Et sua oīm ista ⁊ partiū est q̄ res minoris nō ꝓhibeā alienari nisi in quatuor casibus. Jbi idibus iunijs als iunij.dy.ibi:ꝑteterea hic incipiūt verba orationis.dy.ibi:nisi vt id.hucusqꝫ est regula seu verba orationis modo sequunt exceptiōes a regula que sunt quatuor vsqꝫ ad.ꝫ.si defunctus.dyn. Et dic nisi vt id.i.vt prędia rustica vel suburbana distraherent. dy. ibi: parētes vel alij testatores a quibus res ad pupillum ꝑuenerit. vt. C.qñ decreto opus nō est.l.ꝑdiū. Jac.⁊ primare ⁊ fm ꝑ exceptio a regula. Jbi:ℨ si forte scōa exceptio.dy.ibi:ex rebus ceteris ꝓtoꝝ prędia rustica vel suburbana.dy.ibi:manēte pupillo actiōe rea li pro recuperanda rea ab eo in qué est facta alienatio ⁊ psonali cōtra tutorē alienātē.vt.ꝫ.eo.l.magis puto.ꝫ.pe.dy.ibi: si postea.i.post alienationē permissam ꝑ prętorē.dy.ibi:obreptum esse prętori.i.per.mendacia allegatū cām subesse ⁊ impetratū vt fieret alienatio.dy. Ad hoc.vt.ꝫ.de fal.l. si quis obrepserit. Jbi:si cōis.ꝫ.pidiuiso.vt.ꝫ.e.l.magis.ꝫ.fi.⁊ est tertia exceptio. dy.ibi:aut si creditor quarta exceptio.dy.ibi:apparente pupilli:vel a pupillo cū decreto in cause cognitione.vt.ꝫ.e.l.si pupillorum.ꝫ.i.dy.ibi:cēseo de his q̄ veteri iure statuta erant.dy. q̄. rit Jac.de are.Si pater fit tutor filij impuberis nunqd possit alienare sine decreto.⁊ dic ꝙ nō.vt.ꝫ.e.l.si pupillorū.ꝫ.fi pater. Item colligit hic ar.q̄ pf̄ pōt dare fideicōmissario licentiam vēdendi.⁊ ꝑ hoc.ꝫ.ꝫ.pri.si defunctus.⁊.ꝫ.de ali.leg.l.alio here de.ꝫ.i.⁊ ibi in gl.⁊.ℨ.man.l.si vero nō remineꝛādi.ꝫ.fi.Ja.⁊ dicti.C.de epis.⁊ cle.l.nulli.ver.sed nūquid vendere poterunt sicut poterāt ante orationē.dy. In gl.vt ⁊.C.eo.ibi:vt hic.⁊.ꝫ.e.l.ꝫ.magis.⁊.ꝫ. non possum.⁊.C.de admi.tut.l.lex que.Dy.

Si de functus.

Si defunctus. Ibi:res venales q̄ sine decreto alienari non poterat.dy. in gl. nomiō spectari in fi.Sz hic nō erat aliqua defuncti consuetudo sed solum quedā presumptio tacite voluntatis defuncti cū nos paref q̄ forte vendere volebat aliqua de causa que cū cessare poterit in persona minoris.⁊ que nō poterat vtilis esse patri ⁊ minor inutilis.dy. Vel dic fm Jac.de bel.qō in cōtrarijs fuit cōsuetudo ex frequentibus actibus.hic vero fuit vna voluntas alienandi quāvoluntatem heres non cogitur seruare q̄ nō est dispositiua.vt.C.de test.l. verba. Item heres non tenetur sequi regulariter consuetudinē defuncti nisi q̄s̄ eius voluntas est dispositiua ⁊ esset dubia.vt.ꝫ.de leg.i.ꝫ.si seruus plurium.ꝫ.vbi de hoc.Jac.de bel. Vel dic quod hoc inducit diuersitas conditionis vtriusq; psone.ar.ꝫ.de acqui.here.l. paulus. ꝫ.i.⁊ de col.bo.l.ꝫ.ꝫ.fi is ad quem. Olēr.

Si minor. Ibi erunt prędia subaudi eo pacto.dy. ibi:quintum est minor ꝑ traditionē ⁊ vel id qō habeatur loco traditionis.dy.ibi:obligari sine decreto ⁊ cause cognitione.dy.in gl.prima ibi:hereditatis.⁊ de edic.l.qō si nolit.ꝫ.idem marcellus. Jac.ibi:vel dic hoc placet Dy.⁊ Jac.de are.qui allegat ad hoc.de dona.l.si quis argen. ꝫ.fi.Jacob.

1 Sapiens nemo libenter onus tutele suscipit.
2 Minor si conducit domum an innuecta ⁊ illata sint obligata.
3 Minor si contrahat matrimonium eius bona debent ꝓ dote tacite obligari.

Sed hic. Ibi:illud mouere ad dicendum q̄ tale pactū ⁊ talis obligatio valeat. dy.ibi:ab initio.i.eo tpe quo dñium querit. Dy. ibi:emerit ⁊ emptum fisco obligauerit. Dy.ibi:alium sit fisco q̄ semper habet bona secum ℨ bentiū pignori obligata. C.in quib.can.pig.tacite cōtrahitur.l.certum est. et sic ista obligatio nō fit a minore sz a lege ⁊ sic nō obligatur de uno qꝫ semper coheret obligationi.l. rex ptāte. qō secus est in ꝑticulari.arg.ad hoc.ꝫ.de manumi.vindi.l.illud.⁊.l.si rogatus. Qld. Idem est si pupillus a pupillo emat.vt.ꝫ.l.ꝓxi.⁊.C. de seruo pig.dato manumiss.l.si tutor.fecus in ꝑticulari.vt dixi ꝙ tunc nō obligantur legis ptāte.sed ex cōuentione ꝑticulari vel ēt.l.ꝓfessum ⁊ tunc habet locū.ꝫ.primus si minoris.ℨ. l.ꝓxi.dy.sed obiicitur.C.de legi.tu.l vlt.vbi dꝫ q̄ si minor suscipiet tutelā q̄ bona sua non obligarent. dicunt quidā q̄ ibi non vtitur iure cōi qꝫ nullus sapiens ⁊ homo libenter suscipit onus tutele:sed hic est vtus iure cōi contrahēdo cum fisco. vnde minor facit cōtractū sibi non permissum a iure ⁊ tunc nō obligantur bona vt ibi:aut sibi permissum.⁊ tunc si est talis Jctus in quo bona a lege tacite obligentur.⁊ tñc tacite obligautur.vt hic.⁊.ꝫ.l.ꝓxi. Et faciunt prędicta q̄ si minor ⁊ conducat domum q̄ innecta ⁊ illata sint tacite obligata q̄ ista obligatio fit tacite a lege vt.C.locati.l.certo iure. Item tñ tenet gl.ℨ.de pac.l.item qꝫ conuentiones.vbi plene dixi q̄ gl. cōiter reprobatur p modernos ꝑ ea que dicta sunt super eo casu quo cōtractus locationis valeat vt cū tutoris vel curatoris autoritate.⁊ de hoc not.ꝺ.l.certi locati.⁊ di.l.fi.de legitimis tutoribus. faciunt etiā prędicta q̄ si minor cōtrahat matrimoniū qō eius bona sint tacite obligata ꝓ dote de quo not. C. de iur. dot.l.vbi adhuc.ver. Item quero an hec lex locum habeat. ꝑ hoc.ℨ.de iur.dot.l.murus.⁊ prędicta sunt Jacobi de are. ꝓ maiori parte. Ultimo not.ex fine huius.l.q̄ confirmatio facit validū q̄ erat inualidum.ꝓ hoc.ℨ.de cōfir.tut.per totū.⁊ de ædop.l.nam ita diuus.de quo vide ꝛc.de cōfir.vtili vel inutili per totum.⁊ ibi ꝑ Bof.⁊ Host.in sum.⁊ per Speculato.

1 Alienatio rei pupillaris sine ꝺcreto qualiter fieri possit.
2 Clerici qualiter possunt immobilia emere.

Sed si pecunia. Ibi:is qui.ꝫ.fund⁹. dy.ibi:sit ꝑtus subaudi queritur.dy.ibi.pupillo ementi inre pignoris tñ capi ex primo decre.dy.ibi distrahi per fm decretum.dy.ibi:ius pignoris contrahitur per interpositionē primi decreti cum ventum fuerit in possessionem.vt ℨ.de pig.actiōnō est mirū.dy.ibi:legatorum a pupillo herede debitoꝝ. Ibi damni infecti repete causa.dy.ibi:hec em̄ obligationes ꝑ primum decretum procedentes.dy.ibi:sine alienationes ꝑ fm decretum procedentes.dy.ibi:vel curatoris voluntate hic videret declarari regula gñaliter posita ⁊ q̄ res.ꝫ.minoris sine decreto alienari vel obligari non possit.vt.ℨ.l.in ꝓn.qꝫ intelligitur de illa alienatiōe vel obligatione que fit voluntate tutoris vel curatoris. Secus est ergo in legali obligatione.idē puto dicendū de statuto qō est pergami ⁊ in multis ciuitatibus q̄ alienatio rerū immobilium non fiat in non subditum. Quod intelligatur de alienatione voluntaria non necessaria vel legali. Item colligit hic Jac.de are.quod ex scō decreto transfertur dñium traditione secuta de quo dixi. De damnifec.li.finita.ꝫ.iuliā.in tractatu effectus scōi decreti. Sed videtur contra ℨ.de cōdi.can.dat.l.dedi.ꝫ.subtilius.⁊ ꝫ de fur.l.ausū. Sed ibi non interuenit sua.vt no.ℨ.de acq.pos.l.pomp.ꝫ.i fusiu. Secus si non esset facta traditio.ar.ꝫ.de excep.rei iu.l.ex sexta te.ꝫ.latinus. Item ꝓ hoc no.q̄ sua ꝓsumatur quis dominio.vt instit.de oſſ.iud.ꝫ.fi.⁊ ibi no.⁊ de pub.l.iſi.licet contrarium no. ⁊ mal.ꝫ.de except.rei iud.l.except.⁊ ibi de hoc plenissime dixi. Et ꝓ prima opi.facit.ℨ.de statu liber.l.si statuli.ꝫ. non solum.⁊ l.statuliberum. Jac.⁊ ad hoc etiam bene facit.ꝫ.ꝓxi.⁊ quod ibi dicam.

Item queri potest. Ibi:a tutore.i.ꝓtutorē ab alio.dy.ibi nec restituat ꝙ ille qui possidebat culpa defierat possidere ⁊ fictiones decidi debent.vt.ℨ.de rei vendic.l.si culpa. Secus si dolo desisset possidere qꝫ tunc non cederentur sibi actiones.ꝫ auferrentur sibi res manu militari.vt.ℨ.de rei ven.l.qui restituere. Dy.ibi:idemq; vt alie⁹ atio teneat. Dy.ibi:tutorelq; ꝓ tor. Dy. Opp.ad primum rel̃ponsum huius.ꝫ.q non ꝑcedat. Et quod alienatio fuerit voluntaria nā aut ille qui conuentus per tutorē possidebat rem petitam ⁊ tunc precise cogitur rem restituere nec pōt litis estimationē offerre.vt.ℨ.de rei vendi.l. qui restituere.⁊ idem si dolo desiit possidere qꝫ dolo so non ceduntur actiones.vt.ꝫ.eo.ti.de rei vē.l.is q̄ dolo.tutores ergo qui omittūt petere rei restitutionem ⁊ recipiunt litis estimationem sponte alienāt.⁊ sic nō tenet alienatio. vnde dic vt in litera dixi q̄ possessor culpa desiit possidere.vnde sibi cedunt actiones ⁊ liberat dando lit estimationē ⁊ sic alienatio nō fit voluntate tutoꝝ.vt in lra ꝺꝛ.dy. Ad fm rñsum op.q̄ nulla fit alienatio cum dñium non transeat in eū cui fit traditio ex cā rei iudicate q̄ tradidit tāq; rem illius cui tradit.⁊ sic error impedit trāslationem dñi.vt ℨ.de condit.can.data.l.iij.ꝫ. fubtiline. Sed dic ꝙ dñium transit ꝑter autoritatē rei iud. vt hic videtur.⁊ inst.de oſſ.iudi.ꝫ.fin ⁊ dixi.ℨ.ꝫ.ꝓxi.⁊ ꝓ plenissime de exce.rei iud.excep.tio. Ultimo colligit q̄ ex cogitari pōt magna fraus qua mediāte pōt fieri alienatio rei pupillaris sine decreto subueniendo aliquē q̄ rem petat ⁊ tutoꝝ patiat ⁊ sic cumbere ⁊ econuerso q̄ patiat prędium pupillare possidere ⁊ postea petat rei ven.⁊ patiat aduersariū obtinere : nam his duobus casibus vꝺeret alienatio si ꝺ decreto.vt hic colligit si tñ talis colluſio appareret nō vꝺeret.vt.ꝫ.de colluꝺ.de tegen.l. j.⁊.l.cū non iusto. Tales etiā fraudes sꝑe faciūt clerici q̄ non possunt emere a laicis immobilia ꝑpter statuta ciuitatū nam petunt a laicis ⁊ laici patiunt se succumbere vel laici petūt ab eis ⁊ patiuntur eos obtinere ⁊ sic res peruenit ad clericos. excogitant etiā tertiam fraudem de qua dixi.ℨ.ꝫ.ꝓxi.vꝫ quia faciunt q̄ laici faciunt sibi vnā obligationē postea autoritate dicte obligationis faciunt se mitti in possessionem ex primo decreto deinde sibi assignari ex scō.⁊ sic efficiuntur domini. faciunt alia via quia faciunt quod clericus vendit clerico rem laici in ipsius laici presentia ⁊ consensu.sed istud satis elidet cōtra statutum. Quandoq; etiam vendunt alicui laico q̄ fiatim efficitur clericus.⁊ qui postea vendit illi clerico cui venditus erat laicus.sed non expedit tales fraudes excogitari qꝫ iudicio meo talia statuta prohibenda clericis emere sunt contra libertatem ecclesie.⁊ ideo nihil valent.vt.C. de sacrosa. ec. aut.cassa ⁊ irrita.⁊ extra de immuni.ec.c.j.lib.vi.vbi de hoc in nouella.cum metu grauium penarū que apponuntur in ipsis statutis adiuuente sunt predicte vie.in glo.vlti.ibi.ꝫ. sed cum lis.sed prętoris autoritas omnem fraudis suspicionem cessare facit.vt infra de solutionibus.l.si stipulatus.ꝫ. si lancem. et que in fraudem credi.l.que autem.ꝫ.apud labeonē.ꝺv. Vel dic secundum Jac.de bel.quod ibi in transactione. hic in sententia ⁊ est ratio qꝫ transactio est voluntaria sententia vero necessaria.Jac.de bel.

Sius. Ibi:predij id est in predio consistens.Dy.

Nec vsufru. Ibi: etsi.i.quis.dyn.ibi:solus.i. sine ꝓprietate.dy.ibi:fuerit pupilli.i. ad pupillum pertinens.dy.ibi:an ergo hic.ꝫ.vsufructus pupillo debitus.dy.ibi:restaurari debere quatenus de facto exiit de bonis pupilli.dy.ibi:nec seruitutem prediorum pupilli debitam.dy.ibi:q̄ etiam in fundo totali placuit scilicet vt non possit in eo seruitus constitui:vel ei debita remitti.vt.ℨ.de fundo dotali.l.iulia.Dy.

Si lapidicinas. In alia metalla. No. ergo q̄ appel. metallo lapidicine

Universidad de Deusto
Biblioteca

contingẽtur: q allegabatur ad quãdam qõnem quam habui de facto: quida nobiles cauerãt quedam montẽ perpetuo z excesserat oĩa metalla que in eo reperient: reperta fuit quedã lapidicina multũ vtilis. Et questio erat an cederet dñis vel colonis. Allegabã hunc .ff. pro parte dñor. In contrarium allegari posset q verbũ alia non semp includit vt .ff. de pcu. l. non solum. ff. querit. z dixi in alphabeto dictione alius. Et de istis lapidicinis habetur .ff. sol. ma. l. duo tio. ff. si vir in fundo.

Magis puto. Ibi: idem erit dicendum: scz vt sententia oratiõis alienatione impediatur. Dy.

Si pupillus. Ibi: emptũ. z sic titulũ habebat. dy. ibi: ei⁹ etem qui ita habẽt gl. et cõiter habẽt z est bona. alias est in lfa etenim si. z hec etiã bona nõ tñ cõis. dy. ibi: distractus est q possidebat a pupillo sine titulo z bona fide fm primã lfam: z prout in lfa sequitur vendi tio valet. Jn glo. alias est in lfa. ibi: de eo qui pro tutore. l. ij. qõ alias nõ faceret. vt .ff. de peti. here. l. nec vllam. ff. oibus. Jaco. in ca. gl. in fi. p hoc. J. dever. fig. l. bonorum. ff. in bonis. z de leg. iij. l. suos seruos. z hãc tenet hic Jac. de are. z ad hoc faciunt que notaui. j. de acqui. re. do. l. rem in bonis. dy. tenet Jnnocẽ. q. te neat alienatio p hanc literam. ¶ Sed quero quid si pupillus habet solam possessionẽ: nũqd tutor poterit eã alienare. Videtur fm ea que dicta sunt de possessione nihil dicãt in oratione. Itẽ pro hoc qz sine tutore non põt: ergo cũ tutore sic vt .j. de acq. pos. l. possessionem. Jac. Item qz huic datur conditio incerti ad possessionem: vt .ff. de condi. indebi. l. neratius. z de condictio. ex leg. vt C. de agrico. z censi. l. si colo. mi. lib. xi. dy.

Si fundus. Ibi: tutores possint fẽ baudi querit. z certe sic habent. z. dy. ibi. polideant fundum pignoratum qõ fit debitore in solutiõe cessante. vt .C. de iure do. am. pet. l. fi. dy. ibi: idemqz. vt non possit distrahi. dy. ibi: iuſſus possidere ex secundo decreto. dy.

Si fundus legatus. Ibi: sine auctoritate tutoris. dy. ibi: rẽ pupilli. subaudi legauit testator. dy. ibi: posse alienare. z est ratio: qz hec obligatio cepit ab initio in personã pupilli. ar. inferioris. ff. dy.

Si pupillus. Aut traditio fit ex causa q̃ initius habuit ex persona patris pupilli: a
z tunc fit alienatio sine pretore: aut ex causa que habuit initiũ a persona pupilli: z tunc non. dy. ibi: spoponderit rem que sine decreto non potest alienari. dy. ibi: pretoris auctoritas. subaudi queritur. dy. ibi: sed z si pf pupilli. dy. ibi: pro posse eum scilicet tutorem. dy. ibi: alij quam patri. dy. ibi: eademqz alias de est. Sed communiter habetur z bona ĩtera est, ibi: ratio est: qz sicut supra astrictus erat ex stipulatione: ita hic ex venditiõe. dy. ibi: perficere. i. rem traditam vendere z se pro euictione obligare z dominium transferre si tradens erat dominus: ad hoc enim tenetur venditor emptori. ad hoc supra de actio. emp. l. ex empto. dy.

Fundum. Ibi: sine tutoris. subaudi z pretoris: vt nõ. ff. eo. l. j. dy. ibi. hanc scilicet repudiationẽ. dy. z facit iste. ff. q si debitor cui est aliqua res legata nõ possit ea uti repudiare in fraudem creditorum cũ sit sibi dñium quisitum vt hic ff. ¶ Sed dic contra. vt .j. que in fraudem cre. l. qui autem. vbi de hoc. z que in fraudem patro. l. j. ff. vtrum. guia alienare: sed non acquirere.

¶ Venditio rei pupillaris permittitur ob es alienum ne- 1
cessitate vrgente z debito vsurario extante. 2
Decretum debet venditionem precedere.

Non passim. Ibi: sub obtentu. i. pretextu. Dy. ibi: viaz eius. scilicet tutoris. ff. eo
rũ arbitrio. dy. ibi: huius rei. i. vẽditiõis pmittẽde vel non permittẽde. dy. ibi: cuius. f. ptoris. dy. ibi: in primis. i. postq̃ de cã
constat. dy. ibi: extenuandũ. i. soluendũ. dy. ibi: expediri. i. haberi vel percipi. dy. ibi conuenire possunt. qz pure debent. dy. ibi:
num. i. an. dy. ibi: distrahi nõ simpliciter: sed cũ determinatiõe
que sequitur. dy. ibi: vigilanter. i. cũ magna solicitudine. dy. ibi
fenoris. i. pecunie ad fenus siue sub vsuris. dy. ibi: distrahendum arbitretur potius quã mutuo sumere z subaudi inspicere debebit q̃ sequitur. dy. Jn primis igitur: q̃ predicta oĩa fuerint inquirenda. z. ff. dixit inquirendũ quid z quantũ: nũc quaeliter z qñ. dy. ibi: de fortunis. i. facultatibus. dy. ibi: qui scilicet
tutores z curatores. dy. ibi necessarios. i. agnatos z cognatos.
Dynus. ¶ Modo ex isto. ff. qui vtilissimus est in ista materia
colligamus primo quod in interpositione huius decreti requiritur magne cause cognitio: ex quo videtur quod interponi nõ
possit die feriato: de quo dic vt plene dixi secundum Jacobil
de are. C. de fer. l. actus omnis. ¶ Item no. quod demum quã
1 do necessitas† vrget z debitum est vsurarium permittit̃ venditio rei pupillaris ob es alienum. vt hoc. ff. versi. si igitur. Jaco
2 bus. ¶ Nota etiam quod decretum† debet precedere venditionem. alias est necessaria principis confirmatio. vt .ff. eod. l. secunda. Jaco.

¶ Judex originis potest interponere decretum super alie- 1
natione rei minoris.
Nuntio: seruitori: seu viatori an sit credendum. 2

Illud queri. Jste casus non est alibi fm dy. ibi: possessionem prouinciale adhibita inquisitiõe supiozis. ff. dy. ibi: agitabat. i. administrabat. z sic pupillus erat roman⁹. dy. ibi: administret̃ rerũ prouincialiũ. dy. ibi: titulotenus. i. verbotenus. vel solo titulo debiti allega
to z non pbato. dy. ¶ Modo ex hoc. ff. colligẽ q̃ iudex† origi- 1
nis põt interponere decretũ sup alienatiõe rei minoris extra suam iurisdictionẽ constitute: puta in prouincia. Sed contra hoc vi q̃ index in cuius districtu res posita est: ipsum decretum interponere debeat. vt .C. eo. l. si pretiũ. sed cautela est qõ vterq; iudex interponat. argumentum .ff. de excusa. tuto. l. inter pupillos. ff. cum oportunus. z de hoc dixi. ff. de tuto. z cura. da. ab his. l. j. z de cõtrahen. emp. l. j. Itẽ alle. dy. hic. ff. ad aliã que stionem quã dicit transmissam sibi de Padua. Quidã scholaris non originarius padue: sed ibi studẽs habebat necesse cõstituere procuratorẽ vt mitteret ad patriã suam: z cũ esset pupillus petebat a magistratu paduano sibi dari tutorem cuius auctoritate posset ipsum pcuratorẽ constituere. vt .C. de pcu. neq; dubitabatur an posset sibi dari tutorem cuius auctoritate posset ipsum pcuratorẽ constituere. vt .C. de pcu. neq; dubitabatur an posset sibi dari tutor z per ipsum magistratum paduanum. iste. ff. est. arg. q̃ sic. z pro hoc. J. de admini. l. incola. ¶ In contrariũ est. C. vbi pet. tut. l. j. in fi. z. ff. de tut. z cura. da. ab his. Lius dãdi. cũ fi. idẽ dy. dicit nõ determino: qz non plene vidi z habeo cõsulere. dy. q̃ possit ibi dari tutor rõne domicilij. videt expressum extra de temp. or. z. cũ nullus. li. vi. Sz
Sz hoc est expresse. C. de incol. l. ij. li. x. vbi dr scholares non habere domicilium in loco in quo studẽt. vnde credo tutores ibi dari nõ posse per iura ad hoc adducta: non obstat iste. ff. q̃ hic
a psona erat subdita z ideo tanq̃ digniora principalio: trahit ad se res: z hoc in iurisdictiõe voluntaria: secus in cõtentiosa. vt .j. de bo. auto. iud. pos. l. cum. ff. penul. Ray. ¶ Item allega.
2 tonine iste. ff. ver. ne tñ. q̃ viatori† seu seruitori vel nũcio creditur. z de hoc hic tangitur in gl. z pro hoc. C. de decu. l. ij. z de exac. trib. l. apparitores. li. x. z de hoc plenissime dixi. C. de accu. l. ea quidem. ¶ Item concor. ad hunc fm respõsum in lombarda de prohi. aliena. minorum. l. j. cum ibi nota. per alphanum. sic z contrahens cum ecclesia debet facere quod pecunia conuertatur in vtilitatem ecclesie. in auf. de ecclesiastis. rerum alie. ff. ementibus. colla. v. z dixi in auf. hoc ius porrectum. eodem modo debet curare qui emit a pupillo vt pretium soluat creditori vel quod tutor in instrumento venditionis notet ei solutum: nam cum alij fit solutum voluntate sua sibi solutum videtur. vt .j. de sta. lib. l. stichon. z de solu. l. solutam. Jaco.

¶ Decretum obreptitium non valet ipso iure. 1
Minor an possit cum alio permutare. 2
Pupillus mobilia alienare potest si non habet aliunde vnde se alat. 3

Si es alienũ. Ibi: nõ interueniat: nec aliqua a
lia iusta causa propter quam alienatio permitti debeat. Dy. ibi distrahendi. i. interponendi de
cretũ in distractione rerũ pupillarium. dy. ibi: passim. i. sine cau
se cognitione. Dy. in ver. manet. ibi: si postea. i. post alienatiõem factã. dy. ibi: in rem contra possessores rei. dy. colligit Ja
de are. ex isto. ff. in ver. manet. q̃ decretum† obreptitium ipso
iure non valet. pro hoc infra ad carbo. l. puberi. z de fideicom. li. l. cũ vero. ff. subuentum. Item querit ipse Jac. nunqd minor
2 † possit cũ alio pmutare. z iste. ff. facit q̃ non. Alij dicunt q̃ sic. si euidenter suam conditionem faciat meliorem ar. ff. de trãsa. Leum hi. ff. si cui. in fi. ne qõ fauore etc. vt .C. de legi. Lquod fauore etc. z pro hoc extra de rebus eccle. non alie. c. vtꝫ. in fi. z de rerum permutatione. l. j. Jaco. Et .C. de sacrosanc. eccle. auf. sed vt permutare. vbi de hoc dixi. z latius. C. eo. l. de pdijs minor. l. non solũ. z tangit gl. j. l. si pupillorum. Jn gl. vel similis causa vt dotis vel dona. propter nuptias: vel qz non habet aliunde
vnde se alat. ar. C. de sacrosan. ecc. l. sancimus. Jaco. z sic vt hic
3 Jacob. sentire q̃ si pupillus† non habet aliunde vnde se alat q̃ possint alienari immobilia qõ est notãdum. de quo dixi. ff.

vbi pupillus

vbi pupillus educari debeat. l. ius alimentorum.

Communia. Jbi cessante oratione. i. orationis
parte que permittit alienari: socio maiore ad diuisionem prouocante. vt .ff. ea. l. j. ff. cõis. Dy. in fi. si expediat illam partem alienari. Jaco.

Sed si forte. Jbi proprietate. scilicet nuda. dy. ibi: vsufruc. in eodem fundo. Dyn. Et not. q̃ vbi non est communio non est locus communi diuidũdo. l. ij. ff. l. item quamuis. Jacobus.

Si pupillorum. Jbi alienatio. i. diui
sio p quaz alienatio sequitur. dyn. ibi: necessaria ad hoc vt veteri iuri stetur. Jac. dicebat prouocante maiore socio posse diuisionem fieri sine decreto. vt .ff. l. j. ff. si cõis. quasi tunc talis alienatio necessaria esset. arg. ff. famil. ercis. l. alienationes. z de
htig. l. vlti. z. ff. l. iij. ff. até quasi potest. Old. ibi: alienat. impediri per talem diuisionem, nisi accedat decretũ. Et de hoc vide q̃ plenissime dixi. C. eo. tit. l. inter oẽs. ibi. prouocare. vt per talem prouocationem locum habeat q̃ dicitur. d. ff. si cõis. ff. l. j. que hic exponitur vt locum habeat solũ maiore socio prouocante non minore. Old. sed minore prouocante statur oratio
ni vt cum decreto fiat. Ol. ibi: multomagis. q̃ hic sunt due cause impedimenti. scz minor etas pupillorum. z q̃ non est hic in
uenire personas diuersas qbus fiat adiudicatio. dy. licet in cõ
trarium videatur. ff. de auto. tuto. l. accipi. ntis. Sed dic vt ibi
in glo. ecclesia. in fi. z. J. de leg. ij. l. cum pater. ff. heredi
tatem secundo. Jaco.

Si pupillus. Jbi: an alienatio per creditorẽ fa
cienda ex pacto vel ex lege. Dy. ibi
ius suum vendendo ipsam rem obligatam sine noua decreti interpositione. dy. z sic est euidẽs arg. q̃ si ecclesia obligauit rem aliquam seruata solemnitate debita. aut. hoc ius porrectum. qõ creditor possit postea eam vendere sine alia solẽnitate sicut potest rem priuati. Dy.

Si pretor. Forma decreti a pretore interposita de
bet seruari per tutores z curatores. h. d. dy. ibi: in ea fert opinio. i. an ea opinione sum: ergo iurisconsultus. dy. ibi: arbitrium scilicet tutoris vel curatoris. dy. ibi: quid faciat. subaudi queritur. Dy. i. vtrum obligetur an vendat. Dy. Item no. q̃ cui permittitur qõ est minus scilicet obligare qõ est cõtra iura cui quod plus est licet. Sed hoc ideo vt seruetur forma decreti. z pro hoc. C. de predijs curia. l. fi. Jacob. potest etiam esse ratio: qz maius damnum possit recipere minor obligando quam vendendo: quia communiter pignori obligatio fit cum vsuris. Jaco.

Si obligauerit. Hic no. tres casus: nam si tu
tor obligat rem pupilli z soluit creditori cyrographario: non tenet obligatio: sed est locus exceptioni. vt .ff. e. l. si fundus. ff. q̃q̃. idem si obligat vnam rem z liberat aliam: similiter non tenet obligatio sed est locus exceptioni: vt hoc. ff. ij. respon. Item si obligat sdo rem obligatam primo tenet obligatio: z ius primum transfertur in secundam. vt .ff. ij. responso. dy. ibi: non valeat quo ad acta si creditor non possideat: sed si possideat valet quo ad exceptionẽ. z hoc sequitur ibi: sed tunc scz est verum qõ exceptioni sit locus. dy. ibi: rem possit. f. aliam quam que fuerat obligata priori creditori. Dy. ibi: acceperit. que erat debita primo. Dyn. ibi: valere obligationem quo ad acta: z quo ad exceptionem posteriori creditori dandam. Dy.

¶ Tyrannus vel intrusus si gerant aliquid an valeat. 1
Error facti probabilis equipollet vero titulo. 2

Si nec. Jsta lex allegaf z multũ facit qõ
ea que gesta† sunt per tyrannum vel alium intrusum nõ valeãt. de quo satis no. C. de sacrosan. ec. l. decernimus. Et .ff. sueuit q̃ri p doct. in l. barbarius. ff. de offi. pretо. z plene dixi. C. de sen. z interlocu. om. iu. l. ij. z vide etiam que no. z dixi. C. de pet. here. l. si putas. in Jnium est. l. quoties. ff. de acq. here. Sed ibi erat administrator verus z legitimus tpe alienatiõis: ls postea renocef bñficio spali at hic nõ. z de hoc dic vt ibi dixi: non posse distrahere etiã cũ decreto. dy. ibi: valebit venditio. f. sine decreto. dy. i. vtrũ valeat hodie sicut valebat olim. dy. ant habeat or. atiõnẽ que sine decreto phibet. dy. ibi: admittimus. vt sic nõ valeat alienatio. dy. sine decreto. dy. ibi: de certis. i. de curatoribꝰ eoz qui rebus suis superesse non possunt. dy. ibi: idem dicendum est. f. vt alienatio facta p eos de iure nõ teneat. dy. in gl. j. ibi: prout ibi no.

Quamus. Jbi: z fidem tutori commissaz
i. quã tutor debet pupillo. Dy. ibi: callidum commentum. i. dolosum venditionem. ¶ Et no. q̃ successor renocat decretum predecessoris: de quo dic vt dixi. ff. de test. tute. lege. iure nostro.

¶ Exceptio post venditionem vẽditori quesita sine aliqua 1
cessione transit in emptorem.
Jus post venditionem venditori quesitum prodest emptori. 2
Jus excipiẽdi post venditionẽ quesitum transit sine cessione. 3

Licite. Exceptio† post vẽditionẽ vẽditori 1
quesita transit in emptorem sine aliqua cessione. h. d. dy. ibi: vtilis actionis neg. gest. p posite cõtra tutorez. dy. ibi: soluta a tutore vel curatore condemnato. dy. sic ergo no. q̃ ius q̃si tum† vẽditori post 2
venditionem prodest emptori. pro hoc infra de sol. lege. sed si minores. ff. sed si. de vsuris. lege eius tpe. z bene supra de cõtrahen. emp. lege dolia. ff. i. Circa q̃ dic q̃ ius agendi post vẽditionem quesitum nõ transit sine cessione. vt .ff. man. l. heredẽ. z de here. ven. l. emptori. Sed ius excipiendi† etiã post venditionẽ quesitũ transit sine cessione. vt hac. l. illicite. z de pec. l. q̃situm. ff. si alij. ff. ri. nisi cohereat psone vẽdentis. vt. d. ff. si annua. j. de iure aũt quesito ante venditionem an z qñ z qualiter competat emptori. plene dic vt dixi. de dam. infe. l. fluuium. ff. addicit z de aqua plu. arcen. l. si tertius. ff. si qs prius. Dy. z de hoc etiã dixi. C. de here. vel acẽ. ven. l. empt. in fi. de iure aũt realis dic vt ff. de pac. l. si tibi decem. ff. pactum. Jn gl. j. dicere. in fi. vel dic q̃ hic ex contractus nullius respectu certe persone. f. pupilli. sicut al. C. ad velle. aut. sine a me. sed quantum ad tutorem bene tenet contractus. z ipse de euictione tenetur. arg. ff. si cer. pet. l. fi cunctas. z. C. eo. etiã si is. z de sacrosan. ec. aut. qui res. z ideo si posset aduocari ab emptore contingeret q̃ tutor afficeret duplici damno: qz conueniretur ab emptore. z sic refert an ille qui conuenitur habeat causam a doloso z obtinet lex ista an nõ z tunc contrarie: z hoc colligitur ex .l. contraria. z. j. ff. fami. fur. fecisse dicatur. lege quoties. Jac.

Si predia. Jbi: desideretur a curatore eiꝰ.
dy. ibi: idẽ seruari opz vt pmittere debeat alienationem non simpliciter: sed cã cognita. dy. ibi. alterius curatorem habentis. Dy.

Non fit. Jbi. exoluitur de p pio. Dy. ibi: eius. f.
creditoris. Dy. Jn glo. j. in fi. Sed hec corrigitur per illam. vt ibi no. Dy. z Jac. de bel.

Si fundus. Pupilli adulti furiosi vel silij
personarũ. dy. ibi: nõ possit tutor vel curator. dy. ibi: q̃ allegatis vos tutores vel curatores. dy. ibi: mouere vos non põt ad alienationẽ concedendã. dy. in fi. q. d. z non plus z sic alienatio nõ esset vtilis pupillo: qz non haberet plus in ptio q̃ in fundo. dy. Jn gl. z sic apparet ibi: aũt. Itẽ pdium. z est rõ: qz ecclia semp est minor nec tractu tpis maior efficitur. z ideo si de psenti videatur sterile pdium ecclie vẽditio pmittitur: nõ pmittitur de pfenti: qz cum speret fieri maior tũc poterit alienare si sibi visum fuerit vtile. dy. Jn ea. gl. i fi. So. ibi res siue obligatio fuit prorsus inanis. hic aũt fundus non est prorsus inutilis vel q̃tũ ad fructũ qualẽ: vel saltem q̃tũ ad ptiũ. Jac. de bel. Videq̃ nõ. z dixi. ff. de of. eiꝰ cui mã. est iur. l. ij. ff. i. z de transac. lege cum hi. ff. cum transactione.

Quãq̃ Si tutor vendit pdium sine decreto pupillus
non põt cũ fructibus vẽdicare: misi restituto pretio qõ fuit in eius vtilitatẽ cõuersum. h. d. ibi: possit sine decreto ita q̃ efficit teneat. obligatio vel vẽditio. dyn. ibi: at tñ supra dictũ cõfirmat z addit de decreto: scz gl. dicat q̃ ista lfa superna cui est ibi: vẽdiderit sine decreto. dy. ibi: creditoribus. Et cyrographarijs. vt dixi. ff. l. si pupillor. ff. ibi: eos alienũ solutum z de pretio rei vẽdite. dy. ibi: notani. corrigendo qõ ptime dictum est cum quadam distinctione. dy. f. quando locus sit exceptiõi. ibi: solui potuerit ex alijs facultatibus pupilli. Dyn.

Paulus rñ. Ex irrito seu inutili testõ pro
bat: volũtas tutoris vẽdentem excusat: vt hic ptz: z sic ptz q̃ illud qõ nullũ est qñq; op. z pstat ipedimẽtũ: ff regulã iuris nõ pstat impedimẽtum. li. vj. vbi de hoc. vide p dy. Jo. and. z Lar. Ald hoc vide qõ notat extra de elec. c. auditis. in vl. gl. z. c. sideramus. z p Jnn. de spõsa. c. veniẽs. in gl. p hoc soluit insti. qui. mo. test.

Universidad de Deusto
Biblioteca

infir.ff.j.in gl.vero rc.de cõcef.prebẽ.cum nostris.Jn gl.hic videtur.j.rem ra.habe.l.iij.ff.fallus.ꝛ ibi de hoc tetigi in patria po.dñi Uberti de bobio.de pdu.testi.ff.fi.extra.de biga.in gl.ꝛ per Jnnocẽtium in capitulo nuper.ꝛ de hoc bene per Cardinalem.extra de electioni.c.vt circa.lib.vj.vij.col.de despon. impube.c.literas.C.de interdi.ma.l.fi.ꝛ si mancipium ita fuerit alienatum.l.ea quidem.ꝛ.j.q.vij.dayberti.ꝛ satis dixi.j.ad trebel.l.j.ff.j.accusationem.Jtem oppo.de.l.si quis testamẽto j.de leg.ij.ꝛ solu.vt ibi dixi.ꝛ casus huius.l. alibi non est;ꝛ est pulchra.

¶ De curatoribus furiosorum vel alijs extra minores dandis. Rubrica.

1 ☞ Regibus ꝛ principibus dandi sunt curatores.
2 Furioso an dandus sit curator a lege an vero a iudice.
3 Furiosus alium sibi obligare non potest prodigus vero sic.
4 Furiosus si habet patrem ꝛ filium quis erit tutor.
5 Furiosus:fatuus:ꝛ demens an equiparentur.
6 Tutores vel curatores si dati sunt plures an ꝛ quando sufficiat vnius autoritas.
7 Remedia duo habens ꝛ vnum eligens an ad alterum postea regredi possit.
8 Curator an possit pacẽ facere de morte patris cui⁹ curã gerit.

1 **Super rubrica.** Vide Ego.i summa eo.ꝛ cõtinua sic.Supra dictũ est de remedio ꝙ dat rõne etatis:verũ qz aliqñ nõ ꝓpter ætate:sed ꝓpter alios defectus datur curator vt furiosus ꝛ prodigus. ideo de his dicit dy.regibus etiã ꝛ principibus dantur curatores ꝛ qñ ꝓ se sunt insufficientes ad ea regenda. vt extra de sup.neg.prela.c.grandi.li.vj.cum ibi not.per Jnn. 2 ꝛ alios.Solet dubitari nunqd furiosoꝛ ꝓdigo detur curator a iudice an a lege.ff.tabularum.glo.j.co.l.j.tenet ꝙ furioso detur a lege:prodigo aũt a iudice:ꝛ idem tenet Ego i sum. eo.ff.ꝛ in furiosis.contrariũ tenet gl.insti.de cura.ff.furiosi.Sz qõ primo dixi verius est.ꝛ vide qõ dixi.j.de ver.ob.l.is cui bonis.ff.C.eo.l.j.ꝛ ibi etiam videas.Et ꝑdest hoc scire ꝓpter alienationes factas ante interdictionẽ factã a iudice. ¶ Quid si detur curator alicui tanꝯ furioso vel ꝓdigo qui non erat ante teneat.ꝛ ad hoc facit ꝙ no.ꝛ dixi.ff.de tut.ꝛ cur.datis ab his. l.scie egresle.ꝛ.C.de pet.here.l.si putas.Jn hoc ergo cõuenit furiosus ꝛ pdigus:qz vtrq; dat curator.i.vni a lege.alteri per iudicem facta interdictione administrationis.Jteꝛ qz nullus eoꝝ obligatur.vt.j.de regu.iur.l.in negotijs.Differunt tñ in tpe vt prædixi:qz furioso statim ꝓdigo demũ administratiõe 3 interdicta:vt ꝓdixi.Jtem furiosus † alium sibi obligare non põt:sed ꝓdigus sic.vt.d.l.is cui bonis.de ver.ob.ꝛ.d.l.in negotijs.de reg.iu.¶ Jteꝛ differũt a curatore adulti:qz isti pñt conueniri durãte administratiõe:vt.ff.de tut.ꝛ ra.disti.l.miñ finita. ff.cũ furiosi.qõ secus est in curatore adulti.vt.C.de admi.tut.l. ij.ꝛ ibi de hoc plene no.Quid ſ aligs furiosus † habeat patrẽ 4 ꝛ filiũ.quis erit ei⁹ curator pater an filius.dic vt dixi.ff.de tut. ꝛ cura.da.ab his.l.is qui.ꝛ ad hoc.j.co.l.j.ff.ff.ll. sequẽtibus. Curatori furiosi recte soluit.j.de solutionibus .l.ꝙ si forte.ff. penul.ꝛ infra consilij.ff.fin.qz coadiutores qui dantur ẽpis et alijs prælatis ꝓpter senium vel morbũ sunt similes istis curatoribus:ideo de his aliqua tangamus vtra ea que tetigi.C. de offi.pfec.preto.orien.l.ff quos.ꝛ.ff.de tut.l. solet.ꝛ not.d.ff. grandi.de supplen.neg.prelato.in summa eiusdẽ tit.per Bof. ꝛ Host.ꝛ Spe. ¶ Quid ergo si ẽps semo cecitate vel alio morbo detentus:coadiutorem sibi assumat de cõsilio ꝛ assensu capituli:nunqd tpe talis consensus vel consilij oporteat eũ esse ꝑsentẽ in capitulo per se vel procuratorem.Et est dicẽdum ꝙ ꝛz in exhibitione consilij videatur ꝑsentia necessaria eo qõ videtur ꝑsupponere quandam mutuam deliberationẽ q̃ inter absentes non cõgruit.vt.ff.de arbi.l.item si vnus.ff.ff.ꝛ extra de rebus ec.nõ alie.c.j.lib.vj.ꝛ in aut.hoc ius porrectũ.tñ hoc casu videt Jnnocentius dicendum.ar.ff.de fideiuſ.tut.l.ff.de tuto.et cura.da.ab his.l.diuus.ꝛ qñ app.fit.l.j.ff.ff.si præses.Jtem queritur:quis post assumptionem huius coadiutoris habebit exercitiũ ꝛ administrationem iurisdictionis ꝛ aliorũ spiritualiũ ꝛ temporaliũ ad ipm ẽpm ꝛ episcopatum spectantium vtrum ipe ẽps cum cõsilio coadiutoris:an coadiutor nomine epi. ad hoc dicendum ꝙ aut datur coadiutor alicui sane mentis ꝓpter aliquam causam:puta ꝓpter timorem dilapidatiõis ꝛ tunc exercitium fieri non potest sine consilio ꝛ assensu talis coadiutoris.vt extra de offi.ꝛ po.inditi.delega.c.venerabili.si autem ꝓpter mentis alienationem vel nimiam senectutẽ ꝛ infirmitatem datur coadiutor.vt.ff.de tut.lege. solet. tũc coadiutor videtur habere generalem administrationem ꝛ hãc rã potestatem.vt.vj.q.j.c.j.ꝛ ibi nota.ꝛ.c.ff.is triste.ꝛ.c.petitio. ꝛ.c.qz frater.ꝛ dicto.c.grãdi.de sup.neg.prelato.ꝙ facit nõ faciet noie episcopi vel constituentium eum:ꝛ nomine ecclesie vt no.Jnn.extra de ꝓb.ꝙsuisti.ad fi.vltime gl.Et ex quo habet generalem ꝛ liberam ptatem illam habet de quibus habetur extra de elec.c.is cui.lib.vj. ¶ Jteꝛ queritur vtrum in collatione beneficiorum requiratur consensus vel cõsilium coadiutoris: ꝛ quis faciet cõmissiones ꝛ quis scribet ꝛ dabit lras ꝛ sub quo sigillo ꝛ cuius nomine.Ad hec oĩa hic questa patet rõsio.qõ supradicta excepta collatione beneficiorum que non videt ad talem coadiutorẽ pertinere.ar.extra de sup.neg.plat.c.eccles.ff. fi.ꝛ not.at.per Zirch.de cleri.egro.c.pastoralis.lib.vj.Sed hoc non videtur posse stare si habet liberam.ergo ꝛ hoc potest:vt dicto.c.is cui.Preterea si ponamus epm continuum mentis exilium patienti datum coadiutorem:si coadiutor prouidere non posset diuinus vacarent ecclesie:qz nescit qñ respiscat vel moriatur:vt.C.de vsufru.l.ambiguitatem.isto casu hoc sibi licere videt.arg.ff.de admi.tut.l.ter bonor.Sic ꝛ ex tali senectute daretur coadiutor qui mentis exilium nõ induceret:ſz ad exteriora que solius facta sunt cum impotentẽ redderet:qz sepe accidit ꝙ senectus virtutes corporis grauat.ꝛ terrorẽ discretionis ꝛ spiritus augmentat.vt extra de renun.c.j.ꝛ.c.nisi cum prudẽ.ꝛ de capi.ꝛ.postea.renuer.l.postliminiũ.ff.ff.tunc collatio nõ videtur pertinere ad coadiutorẽ.sic nec nuptie ad curatorẽ adulte.vt.C.de nup.l.in copulãdis.ꝛ sic possunt opiniones doctorum ad concordiam reduci.ꝛ capitulum pastoralis. de clerico egrotante:nã tum ꝓhibet alienatio voluntaria.Collatio aũt beneficiorum est necessaria ꝛ inter hoc multũ refert. vt.ff.fami.ercis.l.alienationes.ꝛ.ff.ti.pri.l.iũ.ff.Jtem q̃ri põt. Jtem queritur nũquid aliqua potest eps ꝑ se ꝛ expost assumptionẽ huiusmodi coadiutoris.ꝛ si sic quer.ꝛ que non. Ad hoc ex superioribus patet resp̃sio Jtem queritur nũqd sufficiat cõsensus maioris ꝛ sanioris partis capituli in assumptiõe huius coadiutoris nullo consilio vel tractatu super hoc ꝓcedente.ꝛ videtur ꝙ sufficiat:qz in cõsensu capituli est cõsilium licet non precedat in distinctione temporis:ꝛ hoc indicat esse scõz resp̃sum dicti.c.pastoralis:vbi esset maior ratio consilij:quia donationi ẽps non inesset:ꝛ tamen de consilio nulla mẽtio fit: sed de solo consensu.Preterea si tractatum nolusset ꝓcedere hoc dixisset canonis cõditor:sicut dixit extra de his q̃ fi.a prelato sine consensu capituli.ca.tua.de rebus ecclesie. non alienan.c.primo.lib.vj.Sed illa duo in dicto capitulo pastoralis. communiter:scilicet consilium ꝛ consensum:quia non sufficit primum sine secundo:secundum autem includit primum.vt consueuit dici in consimili.vt.j.de acqui.pos.l. quemadmodũ. Ol. De potestate curatoris furiosi vide.C.pro socio.l.fi. De curatore bonis dando agitur.j.eo.lege.cum deliberarent.ꝛ.l.curator.qui est casus satis spectalis.ꝛ.l.cuius bonis. ¶ Oõ multi fingunt dementiam vt onera detractent.j.e.l.obseruare.ꝛ quo 5 modo tunc debeat inquiri de fatuitate.ꝛ an furiosus:† fatuus ꝛ demens equiparentur. ¶ Quod licet venditio mero iure nõ teneat tamen emptio tut.est pretio conuerso in vtilitatem furiosi.j.eo.lege cõsilio.ff.primo ꝛ secundo. ¶ Si plures sunt tutores vel curatores † an ꝛ quando sufficiat vnius autoritas. 6 eadem.l.ff.fin.ꝛ an idem in mondoaldis de iure lombardo.ꝛ si vnus consiteatur aliter neget:cui stabitur.Et an idem in pcuratoribꝰ.Et qõ cõtractus sunt facti nõ iuris ꝙ de multis aliis que magis in facto q̃m in iure consistunt.Et quando dictio magis ponatur electiue vel comparatiue. ¶ Quod habẽs duo re 7 media † vnum eligẽs postea non reuertitur ad aliud.j.eo.l.cuius bonis.vbi de curatore bonis tractatur:ꝛ ꝙ officium commissarij non transeat ad heredem. ¶ Quod tutor vel curator nõ possit rem minoris vel furiosi alienare tanq̃ suam.j.co.l.iulia.ff.j.pignus.re mobili potest procurator constitui.j.eo.l.pignus.agnato non sufficiente vel deficiente datur curator a iudice.j.eo.l.sepe.vir vxori non datur.j.eo.l.virum. ¶ Mulieri luxuriose viuenti datur curator.j.eod.l.ꝛ mulieri. Furiosus ꝛ prodigus habent ꝑuilegium reale ꝛ personale in bonis curatoris.eadem.l.ff.j.Si pater det curatorem filio prodigo indistincte confirmatur:licet aliis remedijs vti possit pater si ha- 8 bet nepotes.j.eodem.lege fi furioso. ¶ An curator † possit pacem facere de morte patris eius cuius est curator.j.eodem.lege finali.

Lege.xij.tabularũ. Ista lex vsq; ad.ff.curator diuidit in tres ptes.Primo cuius iuris autoritate interdicitur prodigo bonor̃ administratio. Secõ per quem

ꝙ quẽ ꝛ ad similitudinẽ cui⁹.Tertio quanto ꝺz esse prodigus sub cura.dy.ibi:interdicitur.ff.ꝙ iudicẽ.dy.ibi:ꝙ.i.vt prodigo interdicat bonor̃ administratio.dy.ibi: ab initio .i. ante legẽ xij.tabularũ.dy.ibi:sed solet.scõa pars.ꝛ dic nõ existẽtibus legitimis:vel minus idoneus cõstitutus.vt.C.eo.l.vlt.ff.finaũt parens.ꝛ no.in gl.insti.de cura.ff.furiosi.dy.ꝛ ex his q̃ sequntur in lra põt colligi diffinitiuo pdigi.ff.q nec̃ tempus nec̃ finem ꝛc.ibi:ꝛ tam diu.tertia pars.dy.ibi:ambo.ff.furiosus ꝛ pdigus.dy.ibi:vel ille.ff.pdigus.dy.ibi:ꝙ si euenerit.ff.ꝙ recuperet sanam mentẽ.dy.ibi:ipso iure.i.non intereuniente pretoris decreto.dy.ꝛ hoc verum quando certum est eum ad sanos mores peruenisse.Si aũt dubitatur:tunc in cura erit quãdiu a iudice pronunciatũ fuerit eũ conuersum esse ad bonos mores:ꝛ redditur sic ratio:nã sicut iudex ei interdixit administrationem:ita ꝛ ei cõcedit.arg.j.de reg.iu.l.eius est velle.als pre sumatur eũ esse prodigum sicut erat olim.arg.ff.de exce.do.l.si debitor.nisi probatum fuerit per euidentissimas ꝓbationes eũ conuersum ad bonos mores contra illam ꝓsumptionẽ.z arg.ff.ꝙ metus cã.l.ff.ff.ff.de condi.insti.l.pe.Jaco.in gl.j.ibi:ꝛ ante hoc ſz interdictũ per iudicem factum.dy. ¶ Jn eadẽ gl. in fi.ſz vt vterq; detur curator.sed alio tpe vni ꝛ alio alij. Et de istis cõuenientijs ꝛ differentijs dixi.ff. super rub. versi. in hoc ergo conuenerit.Vel dic ſm Ja.de bel.ꝙ conueniunt ſm quid.i.quo ad bona.vt ibi:sed non simpliciter:qz prodigus ex sermonibus compos esse videtur furiosus.nam ꝛ ideo diuersum ius statuitur:vt hic.Jac.de bel.

Curatio. Aut ibi interdicitur ꝓpter furorem vel pdigalitatẽ.dy.ibi:negabatur antiquo iure.dy.ibi:filio furiosi vel prodigi patris.de quo dic vt plene dixi.ff.de tut.ꝛ cura.da.ab his.l.is qui.

Cum deliberarent. Ibi: bonis hereditarijs. dy.in fi.instantibus creditoribus.dy.ꝛ hec lex melius staret sub titulo de cura.bo.dando.qz ꝓprie non facit ad hunc titulum.

Furiose. l.j.ff.ff.ff.l.seq.

Curator. Ibi persona que ad ꝑsens est ꝛ nõ comparet:nec alter ad sui defensionem nec cessit bonis.dy.ibi:venire.i.ven.ꝛ ista melius staret sub titulo de cura.bonis dãdo.ibi:vel a pretore rome.dy.

1 ☞ Furiosus ꝛ demens cognoscitur prima facie ex verbis ꝛ gestis.
2 Furiosus fatuus ꝛ demens equiparantur.

Obseruare. Ibi:plenissimus.pisis est plenissimam.Old. Et dic ꝙ dehortando medicos qui cognoscãt an vere sit demẽs vel furiosus.arg.ff.de ven.inspi.l.ij.ff.j.Jaco.ibi:detractent.i.enitent.dy.Et vere ista lex occurrit mihi de facto existente vicario nouarie.nam procedebam contra quendam magnatem ipsius ciuitatis:ꝛ cum ab eo peterem ꝙ responderet inquisitioi fingebat se fatuum:vnde oportuit ꝙ nouus eram in officio)solicite inquirere a religiosis ꝛ aliis an esset fatuus: ꝛ reperi ꝙ non. Jnquirendũ est ergo diligenter vt hic dꝛ.ff. de offi.presi.l.cõgruit.ff.ff.ꝛ.l.seq.ꝛ vide Jo.an.in cle.de homi. 1 c.vno.† Et verbis tñ ꝛ gestis prima facie apparet ꝙs fatuus. vt.j.de cõdi.insti.l.quidã.ꝛ tetigi.ff.de tute.ꝛ ra.l.is qui.nam fatuus fatua loquit.xciij.di.legimus.als legit in Esaia. Hoc etiã probat ex fama ꝛ cõi opinione locivel vicinie vbi cõuersatur.j.de fund.instru.l.cũ de lanionis.ff.asinã.ꝛ.ff.de edi. edic.l. sciendũ.ff.illud.Sed si iudex nõ facta tali inquisitione daret curatorem:nũquid valeret.puto ꝙ nõ.ar.ff.de transac.l.cum hi. ff.si pretor cum fi.nisi forte esset notorium eũ furiosum vel dementẽ.nam notoria ꝓbatione nõ indigent.ff.qui satisſ.cog.l.si vero.ff.ꝙ ꝓ rei qualitate.j.de do.ꝓleg.l.j.in fi.ꝛ plene dixi 2 C.de accu.l.ea gdẽ. ¶ Et furiosus † fatuus ꝛ demens videnꝭ equiparari.C.de episcopali audientia.l.tam dementis. extra de baptiſ.c.maiores.ff.verum.ꝛ.j.de ꝓuile.credi.l.fatuo.ꝛ.ff. de tuto.ꝛ curato.datis ab his.l.nec mandante.ff.j.ꝛ tales non possunt religioni consentire.extra de regula.c.sicut tenor. nec matrimonium contrahere.ff.de spõ.c.dilectus.ꝛ.ff.de spon.l. furor. Quandoq; quis est sanus mẽte licet eger corpore.C.de transac.l.fanum.ꝛ.j.ti.prox.i.l.ij.

Consilio. Jn.ff.curator.emens a curatore ꝙ nõ satisfecit pretio cõuerso in vtilitatẽ furiosi duplicatiõe defendit.h.d.ibi:decreto sterposito qñ dabat curator:vel dic.i. ꝓcepto facto vti.l.vt satisdaret.Ibi accepto ab emptore.dy.ibi:dimisit

id est creditoribus furiosi soluit.dy.in fi.ergo videtur ꝙ nõ renocetur res:ꝛ sic est contra.ff.tit.proxi.l.ſi finaliꝰ.ff.ff.ff.C. de prediis minor.l.vtere.sed hoc forte operatur decreti interpositio vel hic secundum illas.Dy.

Cum dementis. ꝙ superior: licet diuersificet thema.dy.ibi:replicatio dãda erit.ff.ista.aut ſi is ꝛc.dy.ibi: curatori.alias curatoribus.ꝛ sic gl.dy.ibi:sequẽs.i. posteriores.dy. ibi:ex condẽnatione primi curatoris.dy.ibi:doli triplicatio.i. duplicatio.dy.Jn gl.ſi remoto.in fi.imo dicere potes ꝙ in totum fuit condẽnatus ꝛ soluit vnde habet exceptionem rei iudicate:cum ista sint paria absolui ꝛ condemnari ꝛ soluere vt.j. de excep.rei iudicate.l.ſi quis cum totum.dy.

1 ☞ Conditio prohibentis debet esse melior q̃ recipientis vbi sunt plures tutores.
2 Minor potest esse mondoaldus etiam si sit infans.
3 Mulieri qualiter alienare permissum est.
4 Pactum factum versatur in contractibus:in stipulationibus vero ius.
5 Filiusfami.ꝛ serus possunt patri querere ea que sunt iuris ꝛ non ea que sunt facti.
6 Exhibere aliquem in iudicio est tantum facti ꝛ non iuris.

1 **Quesitum.** Si plures sunt tutores ꝛ vl curatores melior debet esse cõditio prohibentis q̃ solutio recipientis.dy.ꝛ in prin.pointur prima questio.ibi: vel an vnius.scõa questio.dy.ibi:rñdi solutio.prime gõnis.dy. ꝛ dic recte ita ꝙ liberatio contingit.dy.ibi:eum quoq; solutio ñstionis ponit hic.dy.ibi:fundum furiosi.i.a furioso bona fide possessum alienum:tñ ꝓpter id qõd ex vsucapione capitur segtur.dy.ibi:legitime.i.cũ decreto ꝛ cause cognitione.ibi:mercaretur.i.emeret.dy.ibi:q̃ iuris.ff.talis in quo oĩa desiderat autoritas.Jac.ibi:oẽs consentire.eo ipso ꝙ non contradicunt. dy.secus si cõtradicãt.vt sequitur.dy.ibi:vetet solui.ff.alius curator.dy.ibi:vetet venire.i.vẽdi.dy.ibi:vsucapi.ꝛ ꝙ aliquis voluntas.ꝓhibẽtis.dy.Et iste.ff.est multus vtilis ꝛ distinguit ꝛ declarat oẽs leges de hac materia loquentes.Solet cñ dici ꝙ fit ab vno ex tutoribꝰ vel curatoribus tutela nõ diuisa: perinde valet ac si fieret ab oĩbus.ꝛ de hoc sunt cõcor.in gl.qõ determinat iste.ff.verus esse si fiat ab vno altero ꝑsente ꝙ nõ contradicente:vel altero absente:sed si fiat ab vno altero contradicente, non valet .ꝛ de hoc vide ꝙ no.ꝛ dixi.C. si vnus ex pluribus tuto.ꝓ totũ.Et allegaꝭ sepe iste.ff.ff. duo sunt tutores vel pcuratores ꝛ vnus in cã confiteat. ¶ Sed de iure lombardo dubitaf nunqd mulier habẽs plures mondoaldos possit cum vnius autoritate alienare ꝛ alia facere:iste.ff.cũ 2cor. ꝛ arg.ꝙ sic.ꝛ ꝓ hoc qz mondoaldus videt simul tutori ꝛ curatori:vt in lombarda qualiter mondoaldus amittat mõdiũ. l.continet.ꝛ qualiter mulieribus ali.pmit.est.ff.j.vbi de hoc satis no.ꝓ karolũ. ¶ Jn Jtium tñ est:qz mondoaldi sunt in multis dissimiles tutori.ꝛ curatori.mondoaldus enim recipit ꝓtiuꝫ ꝓ mondio:ꝙ est sol.xx.vt in lombarda qualiter gs se defendere de leg.j.tutor aũt nihil percipit ꝓ tutela:nisi sibi certũ salarium statuatur.vt.ff.de admini.tut.l.a tutoribus i fi.ꝛ ibi dixi. ¶ Item mondoaldus habet partem emende minutie illate mulieri:vt in lõbarda de rap.mulie.l.j.quod secus est in tutore qui nullam vtilitatem consequi debet.vt.ff.de neg.gest.l. 2 qui sine vsuris.ꝛ.ff.dixi. ¶ Item minor † potest esse mondoaldus etiam si sit infans.vt not.d.l.j.Qualiter mulieri † alienare 3 permissum est:ꝙ secus est in tutore.vt.C.de leg.l.tut.in fi. Jteꝛ qñꝙ iure mondoaldi defertur successio.vt in lombarda de successio.lege si sorores.l.recolimus.ꝛ.l.vlti.ꝙ nõ est in tutela.ex quibus videtur ꝙ mondoaldi non sint similes tutoribꝰ:ꝛ ideo requiratur omnium mondaldorum consensus.ꝛ de hoc no. d. l.j.qualiter mulieribus alie.permissum est. Et allegatur sepe iste.ff.si duo sunt tutores vel pcuratores:ꝛ vnus in causa confiteatur alter neget:cui potius stari debeat.ꝛ iste.ff.facit ꝙ ſtetur neganti in fauorem pupilli:sic ꝛ hic est potior conditio ꝓhibentis solui vel vendi.dy.Alij dicunt ꝙ nulla valet cñ sint contrarie.Alij in prãte domini est quam velit approbare vel valere arg.ff.de re iudica.l.duo iudices.Vel dic quod cum dominus ꝑsentetur in quolibet procuratore:ꝛ dominus dixisse videatur ꝙ ſterur ei qui est contra se.sicut si ipse dixisset.arg.de interroga.actio.lege de etate.ff.si quis cum heres.argu. contra.ff.de proba.l.cum de etate.Jac.Ad hoc facit quod nota.per Joã.and.extra de testi.c.ꝑsentia.lib.vj.Jn gl.qui incipit.lib.vj.in glo.quarta etiam ponens contraria.ꝛ plenius ꝑ eundem.extra de procura.c.si duo.lib.vj.Jtem allegatur sepe ff.iste.ꝙ cõtractus sunt facti ꝛ nõ iuris:vẽditio:traditio ꝛ so-

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 lutio. Item in pactum ꝯ factum versatur an stipulatiõib⁹ verouis. vt. ff. de pac. l. si vnus. §. pactus. & instit. de excep. §. i. Statuta etiam & consuetudines sunt facti nõ iuris. vt & extra de cõstit. c. j. lib. vj. Item velle & nolle sunt facti & non iuris. vt. ff. de tribu. l. j. Item filiusfa. ꝯ seruus possunt querere patri ea que sunt iuris. non ea que sunt facti. vt instit. de stipu. seruor. §. j. vbi de hoc. & j. de cõdi. & demõ. l. qui here. & est notandum. Item possessio est facti: & ideo dr pedum positio. vt. j. de acq. pos. l. j. & non transit etiã in suum heredem nisi apprehẽsa. vt. ff. ex quib. caumato. l. vlt. & j. de acq. pos. l. cum heredes. Item restitutio & fructuus perceptio est facti. vt. j. de acq. re. do. l. bone fidei. §. in cõtrarium. & no. C. de cõdi. ex lege. l. male fidei. & quãꝫ dicitur que stio facti nõ iuris quasi cõsistens in facti incertitudine. vt. ff. de
6 neg. gest. l. nescennius. & l. ex facto. Item exhibere ꝯ aliquem in iudicio est facti nõ iuris. ff. si qs cautio. l. sed & si quis. §. pe. & ibi in gl. no. Jn gl. j. ibi in alia questione: responsum: mo dic q ipe scõe ẽstioni expresse respondet: cũ subijcit cũ quoq; &c. dy. Jn gl. vt putabat in fi. q dicit. j. p emp. l. j. §. si a furioso. & C. e. l. ij. dy. Jn gl. j. administratiõis ibi: ponit electiue. vt. ff. ti. pxi. l. magis. & ibi: magis volo esse diues ꝙ pauper. Sed quãꝫ ponit cõparatiue vt cuꝫ dr: titius est magis dives quã seius. vnde dic ꝙ ponitur cõparatiue. quãꝫ ponitur inter aliqua que inter se participant & similitudiné habent: electiue vero ponitur qñ ponit inter ea que nullo modo participant. dy. & vide in alphabeto dictione magis. in ea. gl. ibi soluatur cura. bene dicit cuius autoritate soluatur: nam in aliis quis iuris sint insolidum dare videntur: & vnius autoritas sufficit: vt puta in additione hereditatis que est iuris: vel in stipulatione que fiãꝫ est iuris. Dy.

Ejus bonis. Habẽs plures vias vnã eligendo vt alteri renũciasse. h. d. Et qd differat principium ad dy. multo magis: dic ꝙ in pñn. creditores elegerũt viã curatoris cõstituendi: ꝫ non erat ꝫstitutus. in scõo rñ. fuerat constitutus & ideo dicit multomagis &c. Et dic eiusdem debitoris qui bonis cessit. dy. ibi: pmisit. post dationẽ curatoris. Dy. ibi post id beneficiũ. i. post electã viã bonoꝝ p curatorẽ distrahendoꝝ qd creditorib⁹ p senatũ cõcedit in biñiciũ. dy. ibi: malent. i. magis vellent ꝙ se. Dy. ibi: eligẽdi. i. an velint vendere ꝙ se an curator advẽdendum ꝫstitui. dy. ibi equũ est. ff. creditores vendere non possessum. dy. ibi: neꝙ heres. Jste tex. bene facit ꝙ officium commissarij nõ trãseat ad heredem: vt. ff. de tu. l. pe
nul. & ibi in gl. a dixi. ff. de fideiuss. tut. l. j. Ol. ibi: onerandus. i. cõpellendus vẽdere bona. dy. ibi: vt negotio. i. venditioni rerũ. dy. ibi: bis heredibus curatoris premoꝝtui. dy. ibi: potissimum. i. magis ꝙ alij. dy. Jn gl. j. in fi. in casu tamen necesse est omnino curatorem dari. vt. ff. eo. l. curator. Jaco.

Elia. Jbi eos prodigos. Dy. ibi: per pretorem. non ergo ipso iure. vt no. ff. eo. l. j. dy.

Curator. Jbi: transferre dñium modo ibi non erret. dy. ibi: qr nõ furiosi. sic. C. de predijs mino. l. cũ emancipatis. & ideo errant qui faciunt ꝙ tutor vẽdat rem pupilli suo ppio nolẽ: nã non transit dñium & erit tutor etiã obligatus tutori o nolẽ. nam in venditione possunt esse plures rei: vt. j. de duo. rei. l. eandem. & põt tutor & tui nolẽ & pupilli obligari. vt. ff. qñ ex facto tuto. l. post mortem. Jaco.

Ignus. Consitens in re mobili ꝛm secundã opinionem gl. quam tenet Dy.

Bagnato. Jbi: non vsq; quaq; i. nõ indistincte ꝛm arbitriũ suum. dyn. ibi: administratio. i. furiosi vitas. Dy.

Epe. Jbi: in eam. id est cure administrationem. Dynus.

Irum. Pro hoc. ff. de excusatio. tuto. l. j. in fin. Jacobus.

Et mulieri. Quid de masculo luxurioso. sed vtrum masculo luxurioso. Jn. §. in bonis curatoris dati. dy. ibi: priuilegium personale. & etiam tacite hypothece. dy. vt. ff. de tute. & ra. dist. l. vl. & ibi no. Oldra.

Si furioso. Primo ponit vnum casum. secundo alium. tertio ibi: ꝫ vtrũ ponit vnam qõnem. quarto ibi: & maxime. ponit casum in quo maxime ꝑcedit dicta sua ꝙstio. quinto ꝑcedit in questiõe sua & ponit duos casus. scõs incipit ibi. aut si nõ habuit. als si non habuisset. deinde iurisc̃onsultus consiliũ suũ & remediũ datum in pmo impedit. ibi: sed quid si nec &c. Ultimo rñdet ad qõnem ꝓpositam precise. Ja. ibi: eũ a patre datũ. dy. ibi: dare. l. cõfirmare. dy. vel dare dr decernendo sibi administrationem p decretũ suum: ꝛm illos qui tenẽt ꝙ hoc casu datio tutoris facta a pfe tr ipso iure sine alia ꝙfirmatiõe & hoc munit pma facie. C. de epis. audi. l. de creationib⁹. & ayn. ibi: his gsequẽs. l. ad hẽc gentẽ legẽ. ibi: o: modo. ẽt si furiosus vel pdigus nõ erat filius. dy. ibi: & maxime. l. dubiũ est vtrũ datum in testõ debeat ꝙfirmare. dy. hec est pma. pars. quisio q̃ non ipedit p iurisc̃onsultũ. ꝫ an hodie i filio: cũ filius nõ possit exheredari nisi ex iustis causis. Dic ꝙ istud remediũ locũ hꝫ solũ qñ ex iustis causis filiũ male merentem exheredat. vt dixi. j. de lib. & post. l. multi. Ray. Sed adhuc ista pars non vꝺ sufficere cũ illi nepotes post mortẽ aui sint recusati in ptãtem pris sui exheredati: & sic p eos ipsi pdigo p obliquũ bona ꝙrent ꝙ testator directe phibuit: & sic obstare vꝺ. ff. de bo. libe. l. ꝙrit. So. isti nepotes bñ recident post mortẽ aui i ptãtẽ pris sui pdigi: & sic ꝙrent eidẽ bona ꝛm ista iura tñ iste pdigꝰ nõ poterit administrare hec bona ꝓpter timorẽ dissipatiõis ꝙ in eo timet. arg. j. ad treb. l. ꝑpe. rator. & sic seruabit volũtas testatoris ꝫ ibi hec nõ non suberat ꝫ ob aliã cãm exheredatio facta fuerat. Ray. ibi: eiꝫ. l. filio pdigo exheredato. dy. ibi: addita cã. quare exheredabat filiũ. ff. ꝓpter timorem dissipatiõis ꝙ de ipso timebat. ar. ff. d. l. imperator. j. ad treb. sed ibi hec rõ non suberat ꝫ alia: vt pdixi. Ray. Vel dic: ergo addita causa siue dissipationis dicẽdo ꝙ nõ exheredabat filiũ mala mente: sed vt nepotibus cõsuleret & ne filiꝰ bona dissiparet. Jac. de ra. ibi: ant si nõ habuit. Hec est scõa ꝑ tisio q statim impedit ꝑ iurisc̃osultũ ibi: sed qd si nec. Ja. ibi: se quẽdum. confirmando tutorẽ a patre datũ. dy. ibi: vero consilio presumptine. Dy. in fi. Sed si certum esset eum sanos mores recepisse: desineret esse curator. vt. ff. eo. l. j. Jac.

Curator. Jbi: ex administratione. i. administrationis vtilitate. dy. & exponẽ ꝙ pro qr. Dy. ibi: alienat. i. rerũ furiosi dominiũ transfertur. dy. ibi: administrationem. i. vtilitatem. Dy. in fi. Hec lex potest adduci pro & contra ad questionẽ quã queritur. vtrum tutor vel curator: possit facere pacem de morte patris pupilli cum occisoribus. de qua questione dixi. C. de pac. l. pactum curatoris. & de auto. prestan. lege clarum. & ibi videas. & in Spe. de homi. §. j. ver. illud autem queritur.

De testamentis: qui testamẽtum facere possunt: quemadmodum testamenta fiant. Rubrica.

1 Testamenta duo nemo facere potest eo decedente.
2 Testamenti diffinitio & eius declaratio qualis.
3 Bannitus infamis excõicatus & pupillus an testari possint.
4 Monasterium ingrediens an possit testari.
5 Eremita meretrix: & vsurarius manifestus an testari possint.
6 Filiusfamilias & mozbo impeditus an possit testari: & an possit legare. & nu. 7.
8 Mutus: surdus: & captus ab hostibus an possint testari.
9 Legis cornelie fictio an confirmat testamentum captiui.
10 Captus a latrombꝰ & legatus ad extraneos an possit testari.
11 Errans seu dubitans de statu suo non potest testari.
12 Filiusfa. seruus & posthumus alienus licet non possint testari: possunt tamen ex testamento capere.
13 Heredis nomen debet in testamento palam nuncupari coram solenne testium numero.
14 Tabellio legens testamentum testatori si interrogat an velit ita facere & respondeat ꝙ sic an valeat tale legatum.
15 Legatum in testamento relictum an possit adiri in codicillis testamento non confirmatis.
16 Coniectura capi potest ex scripturarum vicinitate & ex cõsuetudine patrissa.
17 Testes an debeant esse rogati & an ꝑsumi possunt esse rogati.
18 Impubes factus pubes an possit testari.
19 Tabellionis signum in instrumentis apponi debet.
20 Testamentum potest fieri de nocte & sigillari.
21 Intestabilis quis dicatur: & que sit huius verbi significatio.
22 Legata & fideicõmissa non debentur ex imperfecta scriptura.
23 Testes dñt oẽs subscriptiõe ppria subscribere & nõvnꝰ p alio.

Super rubrica. Hic explicit tertius punctus et incipit quartus. Et est hic tertia pars pncipalis huius voluminis in qua incipit tractare de vltimis voluntatibus. vt not. & dixi. ff. fol. mat. super rub. & inueni in libro dñi Oldr. tales versus. Quid mihi prodesset si murus ferreus esset: mors ventura esset tũ inuentã fo. ramine. Et de ista materia testamẽtoꝝ ꝙ est subtilis & vtilis vide Azo. in sum. & ti. & in summa insti. & anteꝺoꝝ. & per Hos. & Host. & ti. in sum. & p totũ eundẽ ti. p bar. Jnno. & Host. & lib. vj. per omnes. Et in Spec. primo tradunt bona

tur bone fore testamentorũ. de instru. edi. §. vt autẽ qualiter impugnent. eo. titu. §. cõpendiose. de ipsorũ executoribus. eo. titu. §. aũc vero aliqua. & plene dixi. C. de epis. & cleri. l. nulli. Et
1 notãdũ qõ quis ꝓ nõ potest facere duo testamẽta valida eo de cedente nisi sit miles: vt. j. de testa. milit. l. quereb. & ꝛm nisto testa. l. j. pluribꝰ aũt codicillis sic: vt. C. de codicil. l. ũj. Utilitas
2 testamenti & eius declaratio. j. eo. l. j. quo tẽpore debeat esse testator habilis ad testandũ. j. eo. l. ij. an per pactũ statutũ vel ꝙsuetudiné possit tollit vel remitti solẽnitas testamẽtoꝝ. j. eo. l. ũj. qõ pri⁹ sit querẽdũ de plonis quã de iuris ratiõe. j. e. l.
3 si ꝙrannus. & ꝙ persone nõ possunt testari. Et an bannit⁹ & excõmunicatus an infamis an pupill⁹ cũ autoritate tutoris vel pubes habẽs curatorẽ & in qua etate testet lõbardus. Item papa possit testari & de quibus bonis testur clerici. Item ingre
4 diens monasterium possit testari an eremita & an meretrix
5 de ꝙstis in meretricio. Item & quomodo vsurari⁹ manifest⁹ pos sit testari. vide extra de vsur. c. ij. lib. vj. & si primo fecit testm̃ postea prestitit cautionẽ de qua. l. dicit an valeat. Joã. and. d. c. tꝫ qõ nõ. multe gl. Hico. de matarellis demũ ꝙ sic in. q. sua dispũtata. Decepcio in libro magnarũ ꝙstionũ dispũtatarum. & hoc credo verius. Et posui eã in ꝙstionibus meis statutoꝝ prima pte. & incipit. Cõstitutione domini Gregorii pape decimi. an cẽsiti possint testari dixi. j. de leg. j. ij. qõ dies cepta habetur p cõpleta fauore testamẽtorum. j. e. l. qua etate. & ꝙ aliud est eta tem cõpleuisse aliud excessisse. & quare citius pubescat femina
6 quã masculus. Quod filiusfami. & morbo impeditus testa ri nõ possit. ff. eo. l. qui potestate. & t. in aduersa. Et an possit fi
7 liusfa. locare & quare differãt a donatione cã mortis. & an filius possit testari de aduẽtitijs ex qbus vsufructꝰ patri nõ ꝙrit. Jn mutus & surdus captus ab hostibus. j. eo. l. eius qui.
8 Et de dãnato ad mortẽ. ea. l. ij. §. cm. Jn sola accusatio tollat testamẽti factionẽ. j. eo. l. si qs post. Qui amisit manus potest testari. j. e. l. qui manus. an obsides. j. eo. l. obsides. & ibi satis de ipsis obsidibus. & Jn fictio legis cornelie cõfirmet testa
9 mentum captini. j. eo. l. cornelia. & qõ seruus sit ipso iure here
10 re & nomine nisi ablatineat. Quod captus a latrombus & legatus ad extrancos possit testari. j. eo. l. qui a latronibus. an danatus & appellauit vel est infra decẽdiũ possit testari ea. l. §. si quis. & an bannitus appella. pendente possit offendi. Errans
11 vel dubitans de statu suo non põt testari. j. eo. l. qui in testamẽto. alias qui in dubio. l. seq. & in quibus differãt error: & nescie
12 tia ignorãtia & titubatio. Quod filiusfami. seruus & posthumus alienus licet nõ possint testari: possunt tñ ex testamento capere. j. eo. l. filiꝰ. & qõ duplex est acquisitio renocabilis et irrenocabilis. de eo cui bonis est interdictũ vel a lege vel ab homine an testari possit. j. eo. l. is cui bonis. an dãnatus de publico crimine. ea. l. §. si quis ob carmẽ. Quod quis debeat esse testabilis tẽpore testamenti nec sufficit si postea efficiaꝫ. j. e. l. si filius. An pater vel mater in testamẽto filij possit esse testis vel ecõtra an frater vel tutor: vel legatarius. j. eo. l. qui testamẽto. & an pater possit ꝓcere instrumentum ad vtilitatẽ filij vel econtra. Qui non põt esse testis in testamẽto vel contra testamentum vel in codicillis. ea. l. §. mulier. Et an instrumẽtũ cõfectũ cor̃ masculis possit reprobari per mulieres. testis debet perseuerare vsq; ad finẽ testamẽti & debet esse volũtarius nõ
13 coactus. ea. l. §. fi. Homẽ heredis ꝓ in testamẽto nũcupatum palã debet nũcupari cor̃ solẽni numero testiũ & in testamẽto in scriptis scribi. j. eo. l. heredes. in pnn. an testamẽtũ nũcupatiuum possit ꝓbari per publicũ instrumentũ. Et an si tabellio
14 legat testatori testamẽtũ & interroget an velit ita facere & respondeat qõ sic an valeat. & qõ plus credaꝫ paucis asserẽtibus affirmatiuã qnã multis negatiuã. & qõ declaratio non dat ali
15 quid noui: sed qõ ver⁹ declarat: & an qui cõfirmat ꝓ videaꝫ dare vel nõ. ea. l. §. si quis post. & an legatũ in testamẽto relictum possit adimi in codicillis testamẽto nõ ꝙfirmatis. Et qõ cõie
16 ctura ꝓ capiꝫ ex vicinitate scripturarũ ex ꝙsuetudine patrissa. & ex more regionis. Quod testamẽtũ fieri debeat vno cõtextu & testes ꝓ an debeãt esse rogati. ea. l. §. in testamẽtis. Et an
17 ꝑsumanꝫ rogati & an in testamẽtis possit fieri vẽditio donatio vel alij actus inter vinos. Quod de eadẽ domo seu familia possent plures testes adhiberi in testamẽto extranei. j. e. l. ad testamẽtũ. Quod ꝙditio testiũ inspiciaꝫ tẽpore testamẽti. ea. l. §. i. & si testis erat testabilis tpe depositionis an fidẽ faciat: &
18 an impubes ꝓ fact⁹ pubes possit testificari de his ꝙ vidit i pupillari etate. An fides adhibeaꝫ sigillo vel literis sigillatis. ea.
19 l. §. si ab ipso. Quod signũ tabellionis ꝓ debet apponi in in
20 strumẽtis. ea. l. §. si quis ex testib⁹. Quod testamentũ ꝓ possit fieri & sigillari de nocte & est in linteo innolnto. ea. l. §. Sõ testamẽtũ apertũ & postea iterũ sigillatũ p testatorẽ valeat. j. eo. l. si quis testamẽtũ. Et ꝙ facilius res noscẽ quã nascaꝫ. Sõ ex vno testamẽto & instrumẽto possint ꝛm plura etiãdẽ tenoris. j. eo. l. vnũ testamẽti. Si testator nominauit plures heredes & nominatur ꝛ secũdos ex impedimẽto nõ potuit. j. eo. l. si
21 is qui testamẽto. Quia dicaꝫ intestabilis ꝓ & que sit huius verbi significatio. j. eo. l. cũ lege. Quod stulte interrogãti sit dure respondendũ. j. eo. l. dominus. & an tabellio cõpoꝛet in numero testiũ qõ etis sern⁹ possit scribere testamẽtũ. j. eo. l. seruus. Ex
22 imperfecta scriptura ꝓ nõ debent legata nec fideicõmissa nisi sit dictũ qõ valeat etiã iure codicillorũ. j. eo. l. ex ea scriptura. &
23 ibi de dicta clausula. Quod testes ꝓ debẽt oẽs ppria subscriptione subscribere & nõ vnus p alio. j. eo. l. singulos. & facit nũ quid arbitri possunt pronunciare vnus nomine omnium.

a **Testamentum.** a Bonoꝝ dispositio cũ hꝺis institutione legitima & solẽni testamẽtũ. h. d. Jbi: dicit volũtarie dispositiõe nõ emiciatiue. & sic nõ ꝙb. C. eo. l. verba. Dy. ibi: nostre. hoc dicit ad differẽtia nõ subditorũ populo romano: vel dic nostre. s. q: testamur. Ja. ibi: austa. l. solẽnis & legitima. Dy. ibi: suia id est dispositio cũ heredis institutione. Dy. ibi: qõ quis vel que. Vel dic qõ ꝙs nostrũ qui sumus de romano imperio. Ja. ibi: post mortẽ ꝛ naturalẽ nõ ciuilẽ vel ex delicto eius cõtingẽtẽ. et sic cessant duo ꝙraria. Jn glo. signata. Modo ꝓ cõclusione istius diffinitiõis & recitatio ne gl. Oppe. primo qõ si ista diffinitio sit bona debet cõuerti cũ su diffinito: vt. l. j. §. dolũ. ff. de dolo. Sz hic dicit ꝙ testamẽtũ est volũtatis nostre inst. & suia. i. dispositio de eo: ergo etiã est testamẽtũ. Hoc aũt patet esse falsum in pluribꝰ. Primo in codicillis qui sunt dispositio volũtatis nostre nã ei⁹ disponere possumus & tñ nõ sunt testamentũ: vt. C. de codicil. l. si idẽ. ff. de iure codicillor. l. j. & l. illud. §. tractatari. Jtẽ patet in legatis que ab intestato nullo facto relinquunt. j. de leg. j. l. filiusfa. §. q intestata. de leg. iij. l. j. §. si cliũ. Jtẽ est in mortis cã donatione que tãtũ tpe mortis capit effectũ: vt. ff. si cer. pet. l. si ego. §. nõ omnis. Sz filiusfami. volunt ate patris donare põt: vt. j. de dona. cã mor. & tñ nõ põt facere testm̃: vt. j. eo. l. qui in potestate. ergo falsum est qõ qui mortis cã donat testet. Jdẽ põt opponi de eo q ꝑmittit omnia bona sua post mortẽ suã alicui: vt. C. vt actio. abhere. et ꝛa heredes. l. j. nã in oibus istis iusta dispositio volũtatis nostre de eo &c. non est testamentũ. & sic diffinitio non vꝺ bona. Sol. dicũt quidã qõ subaudiẽdũ est hic de vniuerso seu vniuersis bonis. Sed hãc sol. reprobãt gl. q: testamẽtũ põt fieri in quo aliqs instituit tantũ in vna re: vt. j. de here. instit. l. j. §. sic ex fundo. & l. ex facto. ergo nõ est necesse qõ sit de vniuerso. Sz ista reprehẽsio non videt bona: qr illi qui ꝓdicto modo soluerũt subaudiẽdo de vniuerso cõsiderauerũt effectũ dispositionis seu institutionis: qr licet fiat institutio in vna re tantũ: tñ talis istitutio trahit ad omnia bona: vt dictis. ll. ex facto. et l. j. §. si ex fundo. Slo. aũt cõsiderauit solũmodo verba dispositionis seu institutiõis: sed alio modo põt reprehẽdi ꝓdictorũ solutio: qr sicut ꝓdixi si ꝓmitto vniuersa bona mea post mortẽ est dispositio de vniuerso: & tñ nõ est testamẽtũ. Jtẽ si in codicillis rogo veniẽtes ab intestato qꝺ hꝺitatẽ restituãt talis dispositio est de vniuerso & tñ nõ est testm̃ sed codicillus: vt. C. ad trebel. l. ij. §. fi. Homẽ heredis ꝓ in testamẽto nũcupatum palã debet nũcupari cor̃ solẽni numero testiũ & in testamẽto in scriptis scribi. j. eo. l. heredes. in pnn. an testamẽtũ nũcupatiuum possit ꝓbari per publicũ instrumentũ. Et an si tabellio
14 ꝓ legat testatori testamẽtũ & interroget an velit ita facere & respondeat qõ sic an valeat. & qõ plus credaꝫ paucis asserẽtibus affirmatiuã qnã multis negatiuã. & qõ declaratio non dat ali
15 quid noui: sed qõ ver⁹ declarat: & an qui cõfirmat ꝓ videaꝫ dare vel nõ. ea. l. §. si quis post. & an legatũ in testamẽto relictum possit adimi in codicillis testamẽto nõ ꝙfirmatis. Et qõ cõie
16 ctura ꝓ capiꝫ ex vicinitate scripturarũ ex ꝙsuetudine patrissa. & ex more regionis. Quod testamẽtũ fieri debeat vno cõtextu & testes ꝓ an debeãt esse rogati. ea. l. §. in testamẽtis. Et an
17 ꝑsumanꝫ rogati & an in testamẽtis possit fieri vẽditio donatio vel alij actus inter vinos. Quod de eadẽ domo seu familia possent plures testes adhiberi in testamẽto extranei. j. e. l. ad testamẽtũ. Quod ꝙditio testiũ inspiciaꝫ tẽpore testamẽti. ea. l. §. i. & si testis erat testabilis tpe depositionis an fidẽ faciat: &
18 an impubes ꝓ fact⁹ pubes possit testificari de his ꝙ vidit i pupillari etate. An fides adhibeaꝫ sigillo vel literis sigillatis. ea.
19 l. §. si ab ipso. Quod signũ tabellionis ꝓ debet apponi in in
20 strumẽtis. ea. l. §. si quis ex testib⁹. Quod testamentũ ꝓ possit fieri & sigillari de nocte & est in linteo innolnto. ea. l. §. Sõ testamẽtũ apertũ & postea iterũ sigillatũ p testatorẽ valeat. j.

a Testamẽtũ. Vide de impugnatiõe ꝙ fieri testũ p Spe. ti. de instru. edit. §. cõpẽdiose. p bar. hic. & qõ dictum est in apostillis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mentum non valet:vt.ſ.de libe.ꝛ poſthu.l.gallus.ff.in omnibus.ꝛ.ff.intelligas.de libe.preteritis.aut.ex cauſa.vbi de hoc. Quod verum intelligas ſi talis ſilius velit dicere nullum feciſſe ꝙd ea que no.ꝛ dixi.ſ.de inuſto teſta.l.filio.Et facit hic glo. ad id quod no.dicta aut.ex cauſa.in glo.vltima.in fine.

Theo. Volens teſtari debet eſſe habilis tẽpore teſtamẽti.h.d.Oppo.gl.q̃ inſpiciat̃ tiã tps mortis ꝛ adite hꝛditatis:vt inſti.de here. qualꝛ diffe.ff.in extrancis.ꝛ.ſ.de here.inſti.l.ſi alienum.ff.i extrancis.Sed hic tractaꝫ de ꝓona teſtatoris ibi de perſona eius qui heres inſtituit.Sed cõtra hãc ſolu.oppo.q̃ idẽ videt in ꝓona teſtatoris vt.ſ.de inuſto teſta.l.ſi quis exheredato filio.ff.irritũ.Et de bo.poſ.ſecundũ tabu.l.qui liberis.ff.teſtamẽto.Sed dic aut perdit ratione delicti aut ratiõe alteri⁹ facti.ꝛ circa hoc dic vt plene no.dicto tit.de bon.poſ. ſecũdũ tabu.l.i.ff.exigit pretor.ver.ſed ſi qs vtroq; tempore. Dy.Vel dic aut mutaꝫ qualitas perſone teſtatoris aut ſtat⁹. Primo caſu non vitiaꝫ teſtamẽtũ:vt q̃ ſane mẽtis poſt teſtamentũ factũ efficiaꝫ furioſus vt hic.ꝛ.ſ.eo.l.qui in poteſtate. ff.ſi. ¶ Secũdo caſu vt q̃ teſtator erat ſui iuris ꝛ poſt teſtamẽtum redigitur in poteſtatem alterius:tũc diſtingue:aut bona tranſeũt in aliũ:vt q̃ arrogaꝫ:ꝛ tũc bene irritaꝫ teſtamẽtũ:et ita loquiꝫ.d.l.qui ex liberis.ff.teſtamento.nã bona arrogati in arrogantẽ tranſeũt:ſed ſi bona nõ tranſeũt in dñio alterius vt q̃ ab hoſtibus capiꝫ:ꝛ tũc nõ vitiaꝫ ſiue moriaꝫ ibi ſiue nõ:vt ſ.eo.l.lege cozne.ꝛ.plene dic vt no.ꝓ Dy.ſ.de leg.iij.l.i.in prin.

1 ¶ Conſuetudo ſuper remittendis ſolennitatibus teſtamẽtorum inducta an valeat.

2 Teſtari aſtringitur quis per legem ꝛ filium: ſuum inſtituere vel exheredare.

Teſtamẽti factio. Autoritas prudentũ circa teſtamentorũ ſolemnitatẽ tã in certa quã paſſiua ſignificatione nihil operaꝫ.h.d.Ibi:forma id eſt ſolẽnitas.Dy.ibi:eius ſcz teſtamẽti factionis.Dy. ¶ Pro declaratiõe gloſ.dic q̃ habet quinq; partes.Prima pars reſpicit hãc.l.put teſtamẽti factio accipi i actiua ſignificatiõe ꝛ durat vſq; ibi:vel quarto.Ibi eſt ſecũda pars que reſpicit hãc.l.put accipiꝫ teſtamẽti factio.i.teſtamẽtorũ ſolẽnitas ꝛ durat vſq; ibi:cõtra in inſtituto.Ibi eſt tertia pars q̃ reſpicit iſtã.l.put teſtamẽti factio ſumiꝫ in paſſiua ſignificatiõe ꝛ durat vſq; ibi: apparet ergo.Ibi eſt quarta pars in qua cõcludit ex omnib⁹ ꝓdictis lecturis ꝛ durat vſq; ibi:ſec⁹ i cõtractib⁹.Ibi eſt quinta ꝛ vltima pars in qua opponit ad hãc.l.de.l.i.ff.in conuenit. ff.depoſiti.Sed illa in contractibus loquiꝫ hic in teſtamẽtis. In eadẽ gloſ.ibi:ſi nõ ſpeciali.ꝛ.ſ.de lega.iij.l.ſi quis in principio teſtamẽti.ff.l.Jac.Deinde no.qõ Jac.de are.hic i quarta parte gl.q̃ incipit ibi apparet ergo ꝛc.colligit qõ nõ valeat cõſuetudo ſinducta ſuper remittẽdis ſolẽnitatib⁹ teſtamẽtorũ cũ cõſuetudo dicaꝫ quedã pactio:vt.ff.de legi.l.ẜ ea.Jac.Pro eius opinione etiã facit qõ ꝙſuetudo vel ſtatutũ ſuper hoc nõ valeat:q̃ ſi nõ poteſt fieri per pactuz vt hic:ergo nec per legẽ: vt no.C.de decre.decurio.ſup rubrica.li.ꝛ.ſ.de reg.iur.l.nec ex pretorio.vbi de hoc.ꝛ eo.ti.l.neq; pignus.ff.priuatorũ vlli. Et cõmuniter ¶ Doder.tenent ẜ iuz:q̃ cũ ſolẽnitas teſtamẽtorũ introducta ſit de iure ciuili:alio iure ciuili tolli põt:vt inſti.de legi.agna.tu.ff.qõ autẽ.ꝛ.ff.de capi.dimi.l.eas.ꝛ erit nihilominus publici iuris vt hac.l.ꝛ ꝓo hoc.ff.de inſti.ꝛ iur.l. oẽs populi.ꝛ ꝓ hoc vꝛ expreſſum.C.de teſta.l.ſi nõ ſpeciali.et idẽ.d.Jac.de are.licet cũ diſtinctione vꝛ in hãc opinionẽ inclinare in quadã queſtione quã publice diſputauit de quodã teſtamẽto cõfecto in ciuitate venetiarũ vbi eſt cõſuetudo qõ valeãt teſtamẽta cũ duobus teſtibus.ꝛ de qua ẜtione ſatis notaui.C.eo.de teſta.l.fin.ꝛ de ſum.trini.l.i.ver.ex prædictis etiã inſurgit.Nõ obſtat an de paritate pacti ꝛ ſtatuti:q̃ illud ꝓcedit q̃ omnino eſſet paritas:vt q̃ pactũ fieret per vniuerſitatẽ ſecus ſi per priuatos:ꝛ in hac etiã opi.eſt Ray.in glo.ins

2 publicum.ſed p.l. ꝛ aſtringitur quis certo modo teſtari:q̃ filium ſuũ inſtituere vel exheredare:vt.ſ.de libe.ꝛ poſthu.l.inter cetera.ꝛ inſti.de exhere.lib.in prin.Andr.de piſis.

1 ¶ Pupillus an poſſit cum autoritate tutoris teſtari.

2 Papa põt teſtari ſecundum formam authẽtice licentiam.ſimiliter ꝛ omnes alij clerici.

3 Meretrix an teſtari poſſit de acquiſitis in meretricio.

Si queramus. Ante omnia de perſonis de quibus de viris⁹ ꝛ ſolẽnitate teſtamẽti dz inquiri. h.d.Et allegaꝫ ſepe hec.l.qõ obijciꝫ contra ꝓcuratorem:tutorẽ iudices:ꝛ ſimiles perſonas q̃ anteq̃ ꝓcedi debeat in cauſa legitima deſunt tales perſone.Et ad hoc ꝛcor. ſ.de iure codicil.l.qdã referũt.que hic allegaꝫ.Jn gloſ.ibi habuerit id eſt habere putabit.Dy.ibi:ſi habuerit.repete teſtamenti factionẽ.Dy.in glo.prima ibi:peremptozũ.alias preposterũ ſcz eſſet prius querere de ſolemnitate teſtamẽti quã de perſona teſtatis.Oldr.ibi.C.eo.l.hac cõſultiſſima.de quo dic vt ibi no.Jbi:vt.ſ.eo.l.is cui.ſed illa ad hoc non facit:q̃ aliter intelligit ibi per glo.ꝛ melius.Sed facit.C.de hereti.l.manicheos.Dy.in fi.gl.has.tiij.perſonas hic numeratas colligitur. Jac.de are.ſic aliqui ꝓhibent teſtari ꝓpter defectũ ſue poteſtatis vt filiuſſami.ſeruꝰ monachus ꝛ obſes.Aliqui ꝓpter defectũ mẽtis vt impubes furioſus mente captus ꝛ pdigus. Alij ꝓpter defectũ ſenſualitatis ꝛ ſenſuũ corporis:vt cec⁹: ſurdus ꝛ mutus.Alij ratione penalitatis vt dãnatus ad mortem vel deportatus vel dãnatus de crimine famoſo:ꝛ lapſus in crimine de quo põt poſt mortẽ accuſari.ꝛ ꝓo hoc.ff.de leg. ij.cum filius.ff.ſi.aliqui ratione dubietatis ſui ſtatus:vt.ſ.e.l. de ſtatu.Jaco.ſuper quo traduntur tales verſus.Teſtari nequeunt impubes religioſus.Flus in ſacris morte dãnatus ꝛ obſes.Prodigus ꝛ ſtultus dubius ſeruus ꝛ furioſus.Crimine dãnatus cũ muto ſurdus ꝛ ille.Qui manifeſte maieſtatẽ leſit cecus ꝛ ipſe.¶ Et de iſtis perſonis que teſtari nõ poſſunt: vt dixi.C.qui teſtamẽ.face.poſ.ſuper rubrica.ꝛ ꝓ Alco.in ſumma.eo.titu.ꝛ inſti.qui.nõ eſt permiſ.face.teſta.ꝛ ibi in glo.ff.ſi. ꝛ in libello bagarotti de fugitiuis.rubrica 3tra teſtamẽtũ.per Hoſſre.ꝛ Hoſti.in ſumma.de teſtamẽtis.ff.nũc dicamus.quis poſſit facere teſtamẽtũ.Poteſt etiã addi per iura noua vſurarius manifeſtus qui nõ ſatiſfecit.extra de vſur.c.quãꝰ.in ſi. lib.vi.ꝛ alius.C.de hereti.aut.credẽtes.que eſt notabilis.De cenſitis etiã dubitaꝫ:ſed de eis dic vt no.C.in qui.cau.colo.vel cenſiti.l.ii.lib.xi.Jtẽ de bãnitis ꝛ excõmunicatis ꝛ circa bãnitos multi ſequunt̃ gl.que eſt inſti.qui.mo.ius patrie poteſtatis.ff.relegati.que diſtinguit vtrũ ſint banniti ex tali delicto ex quo olim ſequebaꝫ pena deportationis:ꝛ tũc q̃ amittunt ciuitatẽ ꝛ libertatem teſtari nõ poſſunt.Si aũt ex delicto ex quo ſequebat pena relegatiõis:tũc poſſint teſtari.ꝛ ad hoc.ſ. eo.l.cuiuſcq;.ff.ſi cui.ꝛ.ff.hi vero.vbi de hoc dicef.ꝛ de vtroq; id eſt bãnito ꝛ excõmunicato ſatis no.in Spec.de inſtru.edic.ff. cõpendioſe.ver.quid de excõmunicato.vbi de iſta materia ſatis agiẽ.Et per Jo.an.de ſentẽ.excõ.in nouella.c.decernim⁹. lib.vi.ꝛ ibi etiã in glo.eiuſdẽ ſuper.vi.ꝛ hoc etiã facit q̃ no.C. de dona.inter virũ et vxo.l.res que.ꝛ aut.ibi ſignata que inci pit ſed hodie.ꝛ qõ tetigi.ſ.de regu.iur.l.in cõdẽnatione.ff.ſi.ꝛ pleniſſime dixi.C.de here.inſti.l.i.ver.querit Ly.hic.ibi recurratur qõ dixi de damnato ad mortẽ q̃ teſtari nõ poſſit cõmuniter vidi eos teſtari:nec vidi eoꝝ teſtamẽta infringi qõ mirũ videtur.Sed de hoc dicã.ſ.eo.l.eius qui.ff.fin.De infamibus etiã dubitatur an teſtari poſſint.videtur q̃ non:vt.ff.de teſti. l.ob carmen.in prin.ꝛ.ſ.eo.l.is cui.cum vtrobiq; notatis.Jn contrarium eſt:q̃ mulier nubens ante tẽpus lictus infamis eſt ꝛ tamẽ teſtatur:vt.C.de ſecũdis nuptiis.l.i. An pupillus ꝓſſit teſtari cum autoritate tutoris.dic quod nõ:vt no.ꝛ dixi.C.qui teſta.face.poſ.l.ſi frater.Jdem voluerunt aliqui dicere de pubere curatorẽ habẽte cũ ſimilis ſit pupillo:vt.C.de in integ.reſti.l.ſi curatorẽ.Sed dic cõtra vt.ſ.de legatis.ff.l.cum pater.ff.curatoris.ꝛ de libe.lega.l.aurelio.ff.gaius.et ibi not. De iure tamẽ lombardo vꝛ qõ ante.xviij.annum nõ poſſit teſtari:ſed ſolũ ꝓ annua iudicare:vt in lombarda de ꝓhibita alienatione minoꝝ.l.i.in fi. ¶ An papa ꝓſſit teſtari.gl.tenet q̃ ſic.C.qui teſta.face.poſſunt.l.cũ heredes.licet. ¶ Sſilimani diceret quod cũ ſit epiſcop⁹ vbis rome vt.C.de ſumma trini.l.inter claras.non poterat teſtari niſi ſecũdũ formã aut. licentiam.C.de epiſco.ꝛ cleri.qõ nõ puto male dictũ.De aliis clericis de quibus poſſint teſtari habetur dicta aut.licẽtiam. ꝛ extra de pecu.clerico.ꝛ in ſumma eiuſdem tit.ꝛ per Hoſſre. ꝛ Hoſt.ꝛ per Jo.an.de offi.ordina.c.preſenti.lib.vi.an ingrediẽs monaſterium poſſit teſtari plene dixi.C.de ſacroſan.ecc. aut.ingreſſi.ꝛ aut.ſi qua mulier.An eremita poſſit habere ꝓpium et teſtari.Dic quod ſic:vt.xix.queſtione.iij.econtra. ꝛ dixi in Alphabeto dictiõe Eremite.et ibi alia de iſtis eremittis. ¶ An meretrix ꝓſſit de queſtis in meretricio poſſit teſtari:ꝛ videtur quod ſic:vt.ff.de cõdi.ob turpem cauſam.l.idem. ff.ſed quod meretrici.ꝛ argu.ſ.de furtis.l.qui vas.ff.in vbi de hoc dixi.ꝛ eo.tit.l.ſi pignore.ff.primo.Et facit q̃ notaui.ꝛ iiij. q.v.in ſumma.ꝛ.c.i.ꝛ.ij.in gl.ꝓ Archi.in gl.vltima ibi:filiꝰ immerito.cauſa tñ legitima in teſtamento inſerta licet vera non eſſet.Dy.ibi:interim.id eſt donec ꝓ querelã expugnet.Oldra.

1 ¶ Dies fauore teſtamẽtorum ceptus ꝓ completo habet.

2 Etas.xviij.annorum requiritur in teſtante.

Et qua etate.

Qua etate. Alias qua:alias i qua. Et breuiter hoc dicit. Fauore

1 teſtamẽtoꝝ dies ꝓceptus ª habet ꝓ completo.ꝛ de

a hoc vide qõ no.ff.de mino.l.iij.ff.minoꝛe.ff.de manu naſ.l.i.ꝛ de mune.ꝛ hono.l.ad rem publicã.ibi:cõpleſſe id eſt ad vltimã diẽ peruenẽſſe.Dy.Et no.qõ dicit gl.aliud eſſe etatẽ compleniſſe ꝛ aliud extitiſſe.ꝛ vide etiã que notaui in alphabeto dictione etas.ibi:natũ ſcz in vltima hora ipſius diei artificialis.Dy.ibi:ipſo natali ſuo id eſt die natiuitatis ſue reuoluto anno quartodecimo.ꝛ ſic dic cal.Januarij ꝑma hora ipſi⁹ diei naturalis.Dyn.ibi:dico valere:quia factum inchoata vltima die naturali quartidecimi anni.Dy.ibi:calendarum id eſt die precedente calendas ſcilicet vltima die decẽbris.ꝛ ſic prima hora diei naturalis cũ ſupra dixerit de die artificiali de iure lõbardo videtur quod exigatur etas.†xviij.annozum in teſtante:vt dixi.ff.l.proxi.verſi.de iure tamen lombardo. ¶ Jn glo.vltima.in fine.ſed que poteſt eſſe ratio.Reſpondeo:quia quod facilius deperit facilius creſcit:ꝛ quod citius generatur citius corrũpit ſm philoſophos.ꝛ iõ mulier citius creſcit et deperit.hoc patet in cucurbita ꝛ aliis rebus naturalibus.ꝛ argu.bonũ ad hoc.ff.de noxalibus.l.ſi noxale.ꝛ qõ ibi notaꝫ.Jn gl.dies ergo:ibi.ff.minoꝛe.Sed ibi agitur de beneficio perdendo hic conſequẽdo.Dy.Jn glo.quid eſt hic plus.ibi:poſt ſextã horam noctis.ꝛ ita in prin.dici naturalis dic.Dy.Jn gloſ.vltima ibi:diffimientis.ꝛ ſic vltima die inchoata.Dynus.

Qui in poteſtate. Patria poteſtas ꝛ morbus corporeus triſtẽs tẽpore teſtamenti de quo litera loquit impedit teſtamẽti factionem:ſecus ſi talis morbus poſtea ſuperueniat.hoc dicit.Jn gl.prima nõ ideo magis ibi C.eo.q̃ teſtamenta facere poſſunt.Dy.ibi.l.mortis cauſa capitur.Sed iſta ratio nõ eſt bona:quia ſi verũ hoc eſſet iam filiuſfami.poſſet legare:qõ tamen verum non eſt:qui poteſt teſtari poteſt legare:vt.ſ.de leg.i.l.ij.ꝛ de iure codicillo.l.diuus.alias diui.ff.codicillos.Sed filiuſfami.non poteſt teſtari:vt hic patet:ergo nec legare.Sed melior ratio eſt illa q̃ no.C.qui teſtafacere poſ.l.ſemum.vbi de hoc tetigi ſatis.ꝛ.d.l.tam is.ff.de dona.cauſa mor.Dy.Sed cõtra illam rationem inſtatur:quia donatio cauſa mortis eſt vltima voluntas:vt.C.de codicil.l.ſi.ꝛ de dona.cauſa mor.l.ſi.ꝛ tamen pendet ex alieno arbitrio.l. tã is.ff.Eld hoc reſpondet Dy.q̃ donatio cauſa mortis magis accedit contractui quam vltime voluntati:vt no.ff.de dote prele.l.ij.ff.princ.vnde ex ea parte qua accedit ſine aſſimilatur cõtractui inter vinos poteſt ex alieno pendere arbitrio:vt.C. de contrahen.emp.l.fin.ꝛ.ſ.de verbo.obliga.l.ſi quis arbitratu.quod nõ eſt in alia vltima voluntate que ꝓprie ꝛ mere eſt vltima voluntas ita q̃ ex mala parte ſapit naturã contractus. Jac.de ra.dicebat qõ actus teſtãdi ſolẽniores ſunt quã actus mortis cauſa donãdi.ꝛ ideo teſtamenti factio non põt eſſe in alterius arbitrio:ſz mortis cauſa donatio ſic.Sz iſta ratio nõ videtur bona:q̃ idem in actu codicillandi:vt no.d.l.tam is.de dona.cauſa mor.niſi quia ipſe Jaco.dicat qõ actus codicillãdi hodie poteſt fieri a filiofami.cum hodie poſſit quis codicillari ſine teſtamento:vt inſti.de codicil.ſed hoc expreſſe prohibet per.ll.quas non puto cozrectas.ꝛ ideo nõ eſt bene dictum niſi quis diceret qõ teſtandi actus eſſet ſolẽnior:q̃ nõ poteſt fieri per miniſtrum:ꝛ tunc eſt reſidere in ratione glo.que poteſt dici: vt ſupra dixi.Tho.ꝛ Ray. ¶ Sed adhuc cõtra rationem gl. poſſet inſtari:quia in his que publice interſunt non curat patria poteſtas:vt.ſ.ad trebel.l.nãq;.ſed ſecus eſt in teſtamẽtis vt hic patet in eadem gl.in fi.Jdem no.ſ.ad trebel.l.ij.ff.in fiſij.Et euidenter patet.C.qui teſta.facere poſſunt.l.penul.vbi de hoc.licet ſit arg.contra.C.de bonis que lib.l.vlt.ff.filiis autem.ſed dic vt ibi no.ꝛ dixi.ꝛ ſic hic gl.continet veritatem.Dy. ꝛ Ray.Sed illud argu.a contrario ſenſu de dicto.ff.filiis.non trahaꝫ ad vltimas voluntates:q̃ eſſet iuri ꝛ trarius.nam licet filius habeat plenum dominiũ nõ tamẽ ceſſat ratio ꝓhibitionis teſtamenti que eſt:q̃ tam plena ꝛ ſolẽnis voluntas nõ cadit in perſonã non integrã:q̃ alieno iuri ſubiecta ſit:ꝛ vide ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iuris.l.filium.

8 **Finitus.** Sufficiunt glo.

Ius qui. Fictio poſtliminij nõ ꝓdeſt ad teſtamentũ.hoc dicit.Jac.ibi: redierit:ꝛ in ciuitate cõſtitutus moriatur teſtamẽto non mutato.Dy.Jn gloſſ.prima in fi.ratio differentie eſt:quia in caſu hũus.l.teſtamentum nunq̃ habuit vires.in.l.in bello.ff.codicilli.ſic ꝛ facilius vires aſſumit qõ aliquo tempore valuit quã quod nunq̃:vt.ſ.eo.l.ſi teſtamẽtum. Et diſputata fuit ãſtio Bononie.vtrũ teſtãm regis Henrici filij imperatoris Federici q̃ captus tenebatur ꝑ Bononẽſ.valuerit q̃ pendere videtur ex hoc vtrum Bononẽſ.eſſent hoa ſtes vel nõ.ꝛ incipit queſtio.Cũ rex henricus quam videas.

1 ¶ Damnati ad mortem an teſtari poſſint eo caſu quo bona non publicantur.

2 Damnatus ad mortem ſi appellauit ꝛ appellatione pendẽte condidit teſtamentum an valeat tale teſtamentum.

b **Si cui.** b Primo legit de his quibus interdictũ eſt aque ꝛ igni:ꝛ talibus dicit gl.equiparari excõmunicatos:vt no.inſti.de capi.diminu.ff.minoꝛ.ꝛ ſecũdũ hoc excommunicatus non poſſet teſtari.de quo dic vt dixi.ff.ſ.e.l.ſi queramus.verſi.item de bãnitis.Secũdo loquit de deportato ꝛ relegato in inſulã.Tertio de dãnato ad mortẽ vel in metallum:ꝛ cui ex ꝓdictis aſſimilent̃ banniti noſtri tẽporis ꝛ an poſſint teſtari.dic vt dixi eadẽ.l.ſi queramus.dicto verſi.atẽ de bãnitis.ibi:vñ apparet ſcilicet q̃ admittũt bona ꝛ libertatẽ. Dy.Sed querit gl.nunquid illud quod hic dicit de publicatione bonoꝝ hodie corrigatur per aut.vt nullus iudi.ff.quoniam. ꝛ.ff.pe.ꝛ hic tenet qõ ſic vel dic vt no.eo.tit.vt nul.iudi.ff.q̃ aut quis damnat ad penã mortis naturalis vel deportatiõis ꝛ tũc bona nõ publicanꝰ vt ibi.Aut damnat ad penã per quã nõ eximit̃ caput de ciuitate:ſed remanet adhuc ciuis:ꝛ tũc bona publicanꝰ:vt in aut.de inceſt.nup.in prin.ꝛ hec opinio etiã notaꝫ in aut.bona dãnatoꝝ.que eſt.C.de bonis proſcri.ꝛ ſumitur ex dicto corpoze.vt nul.iudi.ꝛ fuit opinio Alb.que placet Dy.ꝛ Ly.ꝛ multis aliis licet opi.Alco.fuerit in cõtrariũ vt plene dixit dicta aut.bona dãnatoꝝ.q̃ ſm ꝑe.refert an bona adimanꝰ ex conſequẽtia eoipſo qõ de crimine eſt dãnatus:ꝛ tũc vetera iura corrigunꝰ.Aut lex adimit ex ꝓſſe ꝛ principaliter bona dãnato nõ ex cõſequẽtia corporalis condẽnatiõis:ꝛ tũc non:vt.C.de epiſ.audiẽ.l.nemo.vel in foro.per ꝑe.Opitũ Albe.vt prediximus cõmuniter placet modernis:ꝛ vide latius in queſtionibus ſtatutoꝝ tertia particula. ¶ Secũda queſtio gl.eſt nunquid tales poſſint ꝛ teſtari eo caſu quo bona nõ publicantur.ꝛ tenet qõ non:ꝛ qõ in hoc iura antiqua corrigunꝰ: ꝛ q̃ certis ꝑſonis ipſa bona ꝓ lege applicantur vt dicta aut. Eſt ꝛ alia ratio:q̃ pdit ea q̃ ſunt iuris ciuilis:vt.ſ.de penis. l.quidã ſunt ſerui pene ergo.ꝛ ſic no.qõ teſtamẽti factio eſt iuris ciuilis:vt.ff.e.l.iij.Jtẽ de dãnato ad mortẽ qõ nõ poſſit teſtari eſt hic expreſſum:ꝛ tñ cõmuniter vidi eos teſtari ꝛ eoꝝ teſtamẽta nunq̃ vidi infringi:indubitanter tñ infringi poſſent de iure:vt hic patet.de hoc dixi ſatis in.d.l.quidam ſunt ſerui pene.ſ.de penis.l.pleniſſime.dicta aut.bona dãnatoꝝ.ꝛ ideo hic nõ repeto.Sed qõ nõ valeat ꝓbãt tres queſtiones.eſt enim expreſſum hic.ꝛ.ſ.de inuſto teſta.l.ſi qs exheredato.ff.irritũ. vbi etiã ante factũ irritantur.Jtẽ q̃ amittit ciuitatẽ ꝛ libertatem:vt.d.l.quidã.de penis.Jtẽ efficit ſeruus pene:vt.d.l.quidam.nec cozrigit per aut.ſed hodie.que eſt.C.de donatẽr virum ꝛ vxo.ſuper.l.res que.vbi de hoc no.ꝛ dixi.ꝛ quia perdite que ſunt iuris ciuilis.vt dixi.Jtẽ quid ſi talis dãnat⁹ ad mortem ꝓappellauit vel non appellauit:ſz infra decẽ dies quibus potuit appellare cõdidit teſtamentũ ꝛ ante decẽdũ vel ante executionẽ appellatione pendẽte mortu⁹ eſtan valeat tale teſtamentũ.videt qõ ſic per ea que no.ſ.de accuſa.l.ex iudicioꝝ. in prima gloſſ.quã dicit Dy.alibi non reperiri.ꝛ ꝓo hoc etiã facit.ſ.mil no.appel.interpoſita.l.i.ꝛ.ſ.eo.qui a latronibus.ff. Jn gloſſ.hodie corrigit.ibi:ꝛ.ff.pe.Jmo melius.ff.ſi.ꝛ dic vt ibi no.in ſi.tamẽ q̃ perdit omnia que iuris ciuilis ſunt:vt.ſ.de penis.l.quidã.ſed teſtamenti factio eſt iuris ciuilis:vt inſti.de teſta.ergo eam perdit.Dy.Jn glo.ſiue in perpetuũ.ibi.ff.ſiue. ꝛ.l.relegati.Dy.Jn glo.ſtatim poſt ſentẽtiã nõ expectata execution ipſius ſentẽtie.Jn eadẽ gloſ.ibi.ff.q̃ aũt ſermo nõ eſt cõtra in eo qui dãnaf ad mortẽ:vt no.d.l.qui vltimo.ꝛ in aut. ſed hodie.que eſt.C.de dona.inter vi.ꝛ vxo.Dy.Jn eadem gl. ꝛ q̃ libertatẽ pdit ꝛ hodie dãnatus ad mortẽ:vt.ff.ſ.dixi.ꝛ etiã ciuitatem:ergo ꝛ teſtamenti factionem.Dy.

Si quis poſt. Condemnatio non accuſatio tollit teſtamenti factionem.Accuſatione ex qua accuſatione damnatus non poſſet facere teſtamentũ.Dy.ibi:indamnatus id eſt nõ dãnatus.Dy.Oppo.de.l.ex iudicioꝝ.ff.de accuſa.ꝛ dic aut accuſaꝫ de crimine cuius accuſatio durat poſt mortem ꝛ habet locũ lex contraria:aut non durat poſt mortem et habet locũ hec lex.Jtẽ oppo.de.l.qui pene.ff.de matri.ſoln.vt ibi not.ꝛ plenius dixi.ff.de dona.l.poſt contractum.de dona. cauſa mor.l.ſi aliquis.ꝛ.C.de dona.inter virũ ꝛ vxo.l.res que. Dy.Jn glo.ibi:nõ poſſit retractari:vt puta q̃ nõ eſt appellatum a ſentẽtia vt.ff.e.l.qui a latronib⁹.ff.ſi.ꝛ dixi.ff.ſ.l.pẽi.in fi.

¶ Ceptus. Addẽ i hac materia in fiñ Bal.i.l.ij.qñ puo. non eſt neceſſe.

b ¶ Si cui. Addõ q̃ no. poſt Bart.i l.ff.C.q teſta. facere poſſunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Obsides. De istis obsidib⁹ vide quod no. xxiij.q.viij. simpliciter als est.ff. sub.c.vt pnde.in gl.ꝛ p Archi.extra de iureiurā.c. ꝛ rescripto.p Bar.ꝛ Inn.ꝛ dixi.C.de actio.ꝛ obli. l.obses. ¶ Sz quid si obsides dent ab vna ciuitate alteri sicut sepe fit.dic qđ testari possunt sicut possunt capti a latromb⁹: qꝛ serui nō fiūt nec dñia rerū perdūt:vt.l.qui a latromb⁹.ꝛ de cap.ꝛ postliminio reuersis.l.hostes.ꝛ.l.si qs in genuā.ff.ff.Dy.

Lege cornelia. Fictio legis cornelie cōfirmat testm capitis diminutiōe ruptū.h.d.Jbi testamēta an capti- uitate facta nullo iure valēt:vt.ff.e.l.ei⁹.in pn.Dy. Jbi ex his testamētis.dy.Jbi eodē mō.i.ac si nunq̄ capti fuis sent.dy.Jbi ad vnūquēq; hereditē institutū suū vel necessariū. Dy.Jbi ptinet subaudi.ac si capt⁹ nō esset testator.Dyn.Jbi quare fm ius pus testatoris.Dy.Jbi heres script⁹ añ captiuitatē.dy.Jbi ab eo scz dño.Dy.Jbi min⁹ ppue id est inspecta fictiōe nō veritate.dy.Jbi necessari⁹ heres dicat:qꝛ nō erat in dñio testātis tpe mortis veritate inspecta.Dy.Jbi decessit subaudi a patre heres script⁹ añ captiuitatē.dyn.Jbi obligat de iure ciuili Iz habeat bñficiū abstinēdi de iure ptorio ꝛ est h exp̄ssum q̄ filij⁹ est heres re ꝛ nomine nisi abstineat Iz Sāti teneat gl.C.siue ab hſdi.se absti.l.j.ꝛ dic de b ꝛ vt plenissime dixi Jbi dici nō possit veritate inspecta:Iz sola iuris fictiōe.dy.Jbi nō fuit tpe mortis.dy.Jn gl.j.ff.ꝛ de captiuis.l.bona.Dy.Jn gl. agnatū ibi minui capite ꝛ p̄ sequēs testm rūpi nec rē firmari nisi ex nouo iudicio.Old.Jbi null⁹ vel b.ppter fictionē corne. q̄ fingit semp tenuisse testm.Dy.Jn gl.vlt.ff.qꝛ cōsiderādo ve ritatē ille q est in alteri⁹ potestate aliū in potestate habere nō pōt vt.ff.de adul.l.sic euenire t.Preterea ibi loquit i cōuerso ca su qñ filij⁹ redit ab hostib⁹ post mortē patris ꝛ sic hz locū fictio postliminij:Iz hic fictio legis corne.fingit eī⁹ patrē mortuū p ambula hora captiuitatis ꝛ sic eo tpe quo filij⁹ erat suus.Dy.

1 ¶ Testamentum ad vtilitatem illius qui eum in carcere re tinet factum an valeat.

Qui a latronibus. Capti ab alijs q̄ ab hostibus habēt testamenti factionē.h.d.Jbi manēt sibandi ꝛ bona ꝛ ciuitatē retinent alias nō esset bona ratio vt ex gl.colligit.Dy.Jbi apud extraneos.i.hostes.Dy.in gl. hac ratione ibi:sed ibi qñ sunt dānati de crimine.Dy.Jbi reū non habent.Jtē ciuitatē perdūt ꝛ etiā libertatē si ad mortem damnanf.Dy.Jn glo.sed nō cōtrahere in fi.Credo qđ etiā ꝛ stamētū ꝛ qđ fieret in carcere ad vtilitatē eius qui eū in carcerē 1 retinet nō valeret.ar.rationis illi⁹.l.qui in carcerē.sed ideo di citur:qꝛ pīuileginū vtilitatis continet non tamē crederē qđ va leret relictū ei qui in carcerē detinet'vt dixi:ꝛ sic intelligo etiā in promissione vt valeat quo ad alios ꝛ sic innuit text.prealle. l.Dy.ꝛ in glo.ꝛ p hoc eo.ti.l.metū.ff.sed vide.ꝛ qđ not.ꝛ dixi d.l.qui in carcerē.ꝛ de verbo.signi.l.qui neq; sequunf.pōt etiā carceratus cōstituere procur.vt extra de procura.c.accedens.

¶ Bānitus an offendi possit appellatione pendēte si statu tum concedat bannitum impune offendi posse.

Episcopus cognitione criminis precedēte an debeat ab admi nistratione abstinere.

3 Scholas p̄natus si dicit p̄nationem nulla:an interim ad scholas admitti possit.

a ¶ Jꝫ cui bo nis. Adde istud esse li mitādū nisi testet iter li beros vt te net Bal.ff. ccrrrv.j.vo lu.ꝛ i decis. Rote deci si.ccclxvj.in antiqs deci sionibus. 1

Si quis. In capitali criminis appellatiōe pēdente criminoso nō interdicit testamenti factio nec rerū suarū administratio.h.d.Et vide qđ notaui.ff.e.l.ei⁹ q̄ in fi.ibi ꝛ ita id est appellatiōe pēdēte.Dy.ꝛ allegat iste.ff.in ar.qđ bānit⁹ † pēdēte appellatiōe nō possit offendi ex forma statuti cōcedētis bānitū impune offendi posse.ar.ff.j.de libe. causa.l.ordinata.ꝛ ad macedo.l.j.ff.si pēdeat.solu.patet p.l.i.ff. nil no.appel.pēdē.dū dicit neq; nulla iniuria patiaf.Dy.ꝛ ibi de hoc dixi.Si vero nō p viā appellatiōis:Iz qꝛ petit bānū p nūciari nullū vel aliter cācellari an tali lite pēdēte possit offen di.dic vt plene dixi.ff.de acq.pos.l.iij.ff.si seru⁹.innuit ergo iste ff.qđ bānat⁹ pēdēte appella.habeat administrationē suor bo norū Ꝫ qđ vf.ff.ad municip.l.libert⁹.ff.in q̄stionib⁹.ꝛ.l.luci⁹.ff. idē rñ.fz dic qđ antiquā administrationē retinet ad nonā antē nō admittit ꝛ ita bñ ibi.Sz Ꝫ hoc op.de.ff.si qs suspect⁹.insti. de suspec.tuto.vbi etiā antiquā nō retinet pēdēte cognitione criminis:fz aut aliūde.Primo casu loquit Jnū.Scdo q̄ dice bā:fz adhuc insta:qꝛ vf q̄ indistincte retineat vt.ff.de libe.cā.l. ordinata.sol.ibi periculū erat in dilatiōe ꝛ iō cessat Jnium.pro quoꝛ omniū declaratione ita dic aut in dilatiōe vſaf periculū aut nō.Primo casu pēdēte cognitione administratio nō ne gaf:vt.d.l.ordinata.Scdo casu aut q̄rit de noua administra-

tione aut de antiqua.Primo casu phibet a nona:vt.ff.in q̄ stionib⁹.ꝛ.d.ff.idē rñ.Scdo casu aut obijciebat delictū i admi nistratiōe officij cōmissum aut aliūde.Primo casu administra tio denegat:vt.C.de suspec.tuto.l.eū vbi de hoc.ꝛ.d.ff.si qs su spectus.institu.de suspec.tuto.Secūdo casu aut de cōtumacia pōt redargui aut non.Primo casu administratio denegat vt ff.de requi.reis.l.ff.Secūdo casu nō denegat vt.ff.de solu.l.eo. ꝛ hac.l.cū simi.Et tetigi etiā de ista materia.ff.de dona.post cō tractū.Et ex p̄dictis est expedita questio † an ep̄s pēdēte co gnitione criminis vel suspecti debeat ab administratiōe absti nere.de quo no.d.ff.si qs suspectū.ꝛ.d.l.eū.C.de suspe.tut.ple ne dixi.Jtē expedit alia nūqd bannito inter.m denegēt admi nistratio:qꝛ vf q̄ sic p̄ dictam.l.vltimā.in fin.de requi.reis.hic tñ saluo:qꝛ bānitus ex vera cōtumacia appellare nō posset:vt C.quoꝛ appel.nō reci.l.j.ff.ff.¶ Jtē facit ar.ad aliā ffitionē. 2 si scholaris † est p̄uatus ꝛ dicat p̄uationē nullā an interim admittatur ad scholas.ꝛ vf q̄ sic.ar.hui⁹.ff.ff.de penis.l.iij. Jtē si appellaret nō esset dubiū qđ deberet admitti vt hic ꝛ.f. nil no.appel.pē.l.j.ff.ergo ꝛ hoc casu cū p appellatio.extin guatur p̄uiciatū:vt.ff.ad turpil.l.j.ff.ff.Et ad questionē nulli tatis attēdit.ff.de qđi.sine causa.l.j.ꝛ.l.nihil interest.ꝛ optime de qđi.andebi.l.ꝛ legāter.ver.si quis post.vbi isti casus eqpa rantur.ꝛ videf gl.interlinearis.d.l.ff.j.nil no.appel.pē. Preterea maximū per.versaf in huiusmodi dilationeꝝ perditio tēporis quo nō intraret scholas ergo debet admitti:vt.d.l.or dinata.de libe.causa.in cōtrariū qꝛ si deberēt admitti de facili sentēcia rectorū ꝛ aliox iudicū esset elusoria:vt.ff.ne qđ in lo co publico.l.ff.ꝛ de iudi.si pretor.ꝛ facit qđ dixi.ff.de acq.pos.l. iij.ff.si seruus.in glo.vlt.Jbi qui sunt sex imo sunt noue vt ibi patet.Sed dic qđ sunt sex vltra illos tres qui hic numerātur. Dy.Jbi dānato admanf a iudice volēte augere penam ex cā ꝛ sic intelligif.ff.si pendē.appel.mozs interuenerit.l.j.ff.j.alias secus qꝛ expſsio eius q̄ tacite ineſt ꝛc.vt.ff.de leg.j.l.hec verba. Ray.in eadē gl.in fi.vt.C.si pendē.appel.mozs interuenerit. l.si is.ꝛ si reus vel accusator mortuus fuerit l.vlti.Dy.

Qui in domini. Elias q; in testō. Et breuiter.h.d.cum.l. seq.errās vel de statu suo dubitās nō hz testamenti factionē ibi manumissus directo vel per fideicōmis sarium ignorans tamen se ad libertatem perductum.dy.Jbi addit ā.ff.Et per consequens ignorans se liberum.Dy.

De statu. Jn gl.ibi ꝛ dē differētia.ō materia huj⁹ gl.vide q̄ notaui.C.de iur.ꝛ fac.ign.l.error.vltra p̄nn.Jbi reprobat⁹ bñ ꝛfite or qđ iter hec est differētia ꝛ p hoc.ff.de acqui.pos.l.fi me in vacuam.ꝛ quod no.super rubrica.ff.de iur.ꝛ fac.ignoꝛā.

Filiusfami. Testamēti factiōe sine deli cto actine phibita passiua nō denegaf.h.d.Jbi habere dicunf in significatiōe passiua.Dy.ibi marcell⁹ notat adjciēs de furioso nō aūt corrigēs.Dy.ibi nā ēt ratio quare furiosus pōt sibi acq rere.Dy.ibi psonales actiōes p legatis ꝓpetens ꝛ etiā reales vt dicit gl.dy.¶ Jtē no.q̄ gl dicit q̄ posthum⁹ alien⁹ olim in stitui nō poterat hodie sic qđ tū sane itelligas:qꝛ verū est q̄ in re antiquissimo alien⁹ posthum⁹ nō poterat istitui ꝛ ita loqui tur.ff.posthumo,ista.de legatis.sed de media iuris prudētia ꝛ olim ꝛ hodie institui poterat:vt.ff.de leg.j.l.pe.ꝛ dic vt ibi not. ꝛ dicā.ff.de libe.ꝛ posthu.l.gall⁹.ff.alle casus.i glo.vlt.ibi agno uit:vt.C.de cura.furiosi.l.vlti.Dyn.ibi irreuocabiliter collige ergo duplicē acqſitionē vnā reuocabilē aliā irreuocabilēvt no. etiā.ff.de cōditio.re.mo.l.aliq̄s.ꝛ.C.si ab hſdi.se abstineat.l.j.

Maduersa. Dentis defect⁹ testamēti factionē impedit.h.d.Jbi mēte capt⁹.i.lesus i mēte ꝛ sic egritudo corpis q̄q; inducit exiliū mētis.Jac.q̄q; nō:vt.C.de trāsac.l. sanum mente,ibi eo tpe.i.durante defectu mentis.Dy.

a **Scui bonis.** a Cui prohibet testari nō ꝛ testm̄ qđ ab initio valet ex casu superuenieti nō infa maf.h.d.ꝛ dic is cui⁹ bonis vt prodigus fm verū itellectū.Et q̄ dicit lege iterdictū est expone.i.leg.autoꝛitatē p ptoꝛē tū vt ff.de cura.furio.l.j.ꝛ.l.iul.ꝛ no.ꝛ dixi.ff.de vb.ob.l.is cui bonis. imo si notorio p̄digus eēt posset sibi interdici p iudicē.ar.ei⁹ qđ no.ff.de cura.bonis dādo.l.ff.ꝛ dixi.ff.l.is cui de v.ob.nā no toria phatiōe nō indigēt.vt.C.de accusa.l.ea qđē ibi vetusti⁹ i.q̄ fecit a nō inter diceret sibi bonoꝝ administratio.Dy.j gl. j.ibi l.ff.ff.ꝛ forte ista rōne etiā extra testm nō poterit eē test. Ja.in Jnū multū est q̄ edictū de testibus est phibitoriū ꝛ nō reperiē p̄dig⁹ expſse ex phibitis ex de testi.l.ff.ꝛ dicte.l.ff.ff.

In glo.

In gl.actine ibi hoctū fallit.hec gl.est cōmuniter corrupta.in cōbusta enim petijs fic stat hoc tñ fallit in furioso q̄ pōt esse te stis ꝛ tñ non testaf.¶ Sed hoc est falsum qꝛ furiosus non pōt esse testis:vt.ff.e.l.q teitō.ff.nec furiosus.in quibusdā alijs pe tijs sic habef.hoc tñ fallit in furioso q̄ pōt capere ex testamē to ꝛ tñ non testaf.Sed ꝛ isto mō male staret vbū fallit:qꝛ hoc nō est fallere.ff.l.istā.qꝛ in.l.ista nō dicitur q̄ qui nō testaf non possit capere ex testamēto:sed dicit q̄ qui non testaf non pōt esse testis in testamēto.habeas ergo gl.hic.hoc tñ fallit in filio qui bene pōt esse testis:vt.ff.eo.l.ad testamentum.in princi.ꝛ tñ non testatur ꝛ adde ad gloss.fm Dy.vt.ff.eo.l.filius.sed sic quantū ad hoc inter furiosum ꝛ prodigum nulla est differentia cū vterq; capiat ꝛ neuter testeꝛ nec testimoniū ferat.Dy.

4 **Si quis ob carmen.** a Bānatus de cri mine famoso q̄ di ctauit caret testamēti factione in actiua ꝛ passiua significatio ne.Et facit etiā qđ infamis qualis est dānatus de publico cri mine:vt.ff.de publi.iudi.l.infamē.nō possit testari.¶ Sed ex alia cā infamis forte sic:vt dixi.ff.e.l.ii.queramus.versi.de in famibus etiam vidi dubitari.¶ Et ad hoc posses videre not. per Dy.ꝛ alios extra de regu.iur.c.infamibus.lib.vj.

Si filiusfa. Testabilis dz esse qs tempore efficiaf.h.d.Vel sic,ipedimēto cessante nō superue niente cā cōfirmatis qđ nō valet ab initio nō ꝓfir maf ex postfacto.vel sic.si testm nō valet ꝓpter inhabilitatē testatoris nō cōfirmaf ꝛ si postea habilis efficiaf ꝛ oia in idem reciāt.ꝛ facit ad illud bꝛocardū qđ ab initio nō valet ꝛc quo no.in.l.p fundū.de seruitu.rusti.pdioꝝ.de reg.iur.l.qđ ab ini tio.ꝛ extra eo.tit.nō firmaf.lib.vj.ꝛ p Dy.ꝛ alios ibi dari non pōt.q.d.nō solū nō valet de iure ciuili:Iz nec de iure pretorio. dy.ibi decesserit ꝛ sic in qualibꝛ amouef cā impedimēti.Dy.

1 ¶ Legatarius an possit in testamento esse testis.

2 Tutoꝛ an possit esse testis in causa pupilli.

3 Patres ꝛ filij an possint esse testes in testamento filij testātis de castrēſi:ꝛ an filius possit esse testis in causa patris.ꝛ nn.4.

5 Filius emācipatus an possit testificari in causa patris.ꝛ an fi lius possit instrumētum confiere in fauoꝛem patris.ꝛ nn.6.

Qui testamento. Casus.Heres isti tutus ipubes ꝛ te statoꝛ potestati subiect⁹ a testamenti testimonio re pellitur legatarius vero tutoꝛ ꝛ pater ꝛ frater mi litis ad testamēti testimoniū admittunf ꝛ subiect⁹ potestati testatoris quo ad hoc intelligif ꝓ ipsum redēptus ab hostib⁹ ꝛ in negotijs per que aliq̄ acquirāt habēti in potestate.hoc dicit.vſq; ad.ff.nec furiosus.ibi non pōt:qꝛ principaliter agit de cōmodo suo.Dy.Jbi tutoꝛ scriptus est pupillo ex hereda to fm dy.Jbi vt puta ponit exempla impedimenti.Dy.Jbi etiā ad eū liberū hominē qui pignoris loco retinetur.dy.Jbi pretiū solnat vel operā quinquennalē hodie p̄stet:vt.C.de capti.vostliminiū reuersis.l.ff.Dy.Jbi frater scz testātis etiā in eūdē patris potestate manēs.Dyn.ibi super phibendis. Dy.Jbi aliquid negotij sine ꝛtrahendo sine quasi ꝛtrahēdo. Dy.Jbi acquirit id est per qđ aliquā vtilitatē cōsequatur vel qui habet i potestate vel ab ipsis in potestate cōstitutis.Dy. ergo si est inuentre casum i quo pater nō querat potest esse te stis a ꝛtrario sensu huius litere.dyn.¶ Quodo qꝛ hec lex vti lis est cū glossis hic positis licet obscure in materia testamēti eā clarius declaramus.¶ Primo opponedo sicut glo.oppo 1 nit ad id qđ dicit hic qđ legatari⁹ † pōt esse testis in testamen to videf enim qđ nō possit qꝛ testificaf in re ppria ꝛ ideo opp. de.l.omnibus.C.de testibus.sed solne vt hic.ꝛ ibi not.ꝛ plene dixi ꝛ vide etiā.ff.de rebus dubijs.l.si qs ita.ꝛ qđ ibi no.Sz illa ratio non vf bona:qꝛ etiā posset testamēto valere ꝛ tamen nō valeret hſdis institutis:vt.C.de liberis.aut.ex causa.Sed dic qđ ascripta in testamēto pendēt ex institutiōe heredis ꝛ nō valēt sine institutiōe heredis.ꝛ si testamētū nō valeret nec institutio vt.ff.de his que in testamēto delenf.l.proxima.sec⁹ l legatis:qꝛ fieri potest testamētū ꝛ valere sine legatis:vt.ff.de here.insti.l.ff.qui neq;.ꝛ ideo licet legatari⁹ ferat testimoniū in causa testamēti non vf ferre in causa ꝓpria:sed heres sic. Dy.Et de hoc vide quod no.insti.de testamē.ff.legatari⁹.Et vide etiā q̄ no.in Specu.de instru.editio.ff.postremo.circa fi. ver.sed nunqd omnibus testibus.ꝛ versi.sequēti.¶ Jtē opp. licet nō oppo.gl.ff.ad.l.cornelie.de falsis.l.ff.inter filiū.¶ Sed ibi legatū fuit relictū scribēti in quo est suspicio fraudis:qꝛ po test scribere p̄ont vnlt ꝛ ideo non valet ar hic in testificāte in 6 quo nō cadit talis suspicio sic in dictante ꝛ ideo valet vt hic.ꝛ 2 C.ep.l.dictātibus.deinde tāgit gl.an tutoꝛ † possit esse testis

a ¶ Si qs ob carmē. Add de an infamis possit testari text. in.l.ff.C.si a nō cōpe.mādi.ꝛ i.l.ff.C. ō secū.nup. Jo.an.i re gu.infamibus.de regu.iuris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

postea.ver.quid si filꝰ.¶ Itē querit an seruꝰ in testamento dñi possit ee testis.dic qđ nō:vt no.ff.de penis.l.ꝛ ꝛes.prieciđñ.ff. furta.ꝛ de medica.ꝛ institu.eo.ff.sed si filꝰ.ꝛ dixi etiā.de his qui ad eccle.confug.l.preseti.ff.fane.In glo.ff.ubi dicatibus.ꝛ.ff. de rebus dubijs.l.ff quis ita.ꝛ dic vt ibi no.Dy.ꝛ plenꝰ supra dixi.Ibi p solēnitate ꝛc testamēti.Dy.Ibi pro veritate non enim sequit si valet testamētū ergo ꝛ legatū.Dy.In glo.cum ante multionē ibi ꝛ sine vllo teste ꝛc vocato si est in prelio.alꝰ dicit.vt.ff.de testamē.multi.l.ff.no.Dy.in fi.Preterea hic inter heredes filij testificantur:vt.ff.de l.quinta notatur.Dy.in glo.refert se ibi prohibendis.dy.Ibi ꝛ eadem ratione mater nisi in causa etatis vt.ff.de proba.l.etiam.Dy.

Eum qui lege. Ibi quoniā in iudicio. no.simi litudine iter iudicia ꝛ vltimas voluntates.Old.Quia qui nō pōt testificari in iudicio nec in testamēto qꝛ oportet tale testimoniū in iudicio pferri.In gl. nō habeat rationē in fi.de quo dic vt no.C.de summa tri.l.ff. in fi.qꝛ hodie illa.l.qm̄ est correcta vt ibi no.ꝛ dixi.Dy.ar.tñ a cōtrario sensu validum est in iure.h.d.ꝛ ad hoc allegatur.

1 ¶ Mulier quare in testamento testificari nō possit.ꝛ mulierem fortem quis inueniet.ꝛ mulier testificari potest in codicillis.ꝛ nu.2.ꝛ.3.

4 Mulier de iure canonico in criminalibus testificari non pōt.

5 Verba a lege in dubio lata referri debēt ad propriā significationem.

6 Mulier an admitti possit in testimoniū ad testm̄ reprobādū.

7 Heredibus nihil magis debetur quam i testamēto deposita.

8 Testis deponens deponere debet pro vtraq; parte.

9 Concessa per obliquum aliquando pḣibentur per directum.

1 **Mulier.** Quare mulierꝰ non pōt testificari in testamēto hic reddit in gl.qꝛ fragilis ꝛ corrupti bilis ꝛ p hoc.C.de inoffi.testamē.l.filia in orbicate.ꝛ extra de verb.signi.c.forus.ff.pe.vbi de hoc.ꝛ pnoerbioꝝ vltimo mulierem ꝛ forte quis inueniet ecclesiastici.vij.Et vide Hostiē.in summa.de testibus.ff.quis possit esse testis ver.sexus.ꝛ institt. eo.ff.testes.ꝛ ibi in gl.Et no.glos.que est hic que dicit qđ mulier ꝛ pōt esse testis in codicillis ad qđ vide in Spe.de teste.ff. j.ver.Itē qđ est mulier.ꝛ ver.quid de codicillis.l.ff.sed contra primā rationē gl.multū facit.qꝛ mulier testificari potest in criminalibus:vt.ff.de testi.l.ex eo.ꝛ tñ ibi maius periculū vertit sed dicit quidā qđ non est ibi tātus timor falsitatis:qꝛ iurata deponit ꝛ non presumit deierare:vt.C.ad legē iul.repe.l.fi.tamen qꝛ testificatur in presentia iudicis cuiꝰ aures nō est verisimile eā offendere:vt.C.de testi.l.nullū.ꝛ.ff.de testi.l.curent. Sed hec ratio nō multū mulcet qꝛ idē est qñ testificatur i causa testamenti vñ forte alia ratio q̄ redditur in gl.in.d.ff.testa. institi.est melioꝛ seꝛ qđ speciale sit in cā testamēti propter testamēntoꝝ solēnitatē ꝛ ne falsitas in eis cōmittatur ꝛ ió etiā exigit in eis maioꝛ numerus testiū:vt.C.de fideicō.l.ff.de iure au

4 tē canonico mulier ꝛ in causa criminali nō testificatur:vt not. d.c.forus.ff.pe.ꝛ dicto v.sexus.in summa Hostiē.ꝛ dicto.ver.ſ qđ in codicillis in Spec.de teste.nisi de crimine ageret ciuiliter vt no.extra de testi.c.iij.in gl.q̄ incipit.ꝛ sic mulier.¶ Itē ℈ fm qđ dicit glo.qꝛ pōt esse testis in codicillis vł qđ codicilli sicut testamētū dicūtur testamētū vt instituta de testamētis. in prin.ꝛ.j.quēadmodū testamen.aperiant.l.penul.ꝛ de iure codicillorū.l.quidā referūt.¶ Sed verū est in larga significatione ꝛ impropria:vt.ff.eo.l.j.in gl.vlt.no.sed verba ꝛ a lege p lata in dubio referunt ad propriā significationē;vt.j.qñ app. sit.l.j.ff.bidui.ꝛ.ff.qđ in sententijs.ꝛ de verbo.sign.anniculus.ꝛ verba ex tēdere nō debemus vbi ägitur de iure cōmuni tollē.

5 Jac.de ra.¶ Item quero vtrū mulier ꝛ admittatur ad testimonium 2tra testamentū ꝛ ad ipsum reprobandū.ꝛ hoc non memini alicubi tactum ꝛ ideo latius tangam.Et primo videt qđ admittatur:qꝛ edicti de testibus est prohibitorii:vt.ff.de testi.l.j.sed ad reprobationē testamēti nō prohibetur mulier expresse ergo admittit:vt.ff.de testi.l.ex eo.ꝛ hic.j.refpō.ꝛ in gl.ꝛ.C.de codicil.l.fi.ꝛ vt facultas probationis non angustet. C.de hereti.l.quomā.ꝛ.ff.de testi.l.curent.ꝛ qꝛ.l.prohibēs mulieres adhiberi testes in testamēto non debet extendi ad aliū casum nō prohibitū seꝛ cōtra testamētum:vt.ff.solu.ma.l.fi ve ro.ff.de viro.In cōtrarium videt quasi text.expressus in isto ff.ꝛ institi.eo.ff.testes.hic enim simpliciter negatiue ꝛ indistincte prohibetur mulier esse testis in testamento nec distinguit pro vel contra ergo nec pro nec contra poterit testificari:qꝛ a quo removetur totum vel genus ꝛ quelibet eius pars vel species negando:vt.ff.de pac.l.iuregētium.ff.dolo.ꝛ ibi no.ꝛ pro hoc.ff.de vsur.l.qui scit.ꝛ qꝛ plus tollit negatio quā ponat affirmatio;vt no.extra de 2suetudine.cū dilectus.in gl.magna.

Itē omnis res per quascūq; causas contrahit per easdem dissolvitur.extra de regu.iur.c.j.ff.eo.ti.de reg.iur.l.fere.ꝛ.l.omnia que iure.ꝛ.l.nihil tā naturale.ꝛ de solu.l.prout quisq;.sed testamētū fit ꝛ subsistat ꝛ natꝰ p testes masculos vt hic patet dicit em̄ nasci quādo fit sicut ꝛ codicilli.C.de testamen.l.cū antiquitas.ꝛ ibi in glo.Secūda ergo per mulieres expugnari vel tolli nō pōt.Itē per hoc qꝛ nihil est qđ magis hominib

7 ꝛ debeat quā dispositio testamēti:vt.C.de iac.sanc.eccle.l.j.appellat solēnitas iuris.vt.j.ea.l.ff.seruus.ꝛ dicit lex.in auf.de nup.ff.disponat.et in dubio a iure fauoꝛabiliter pferuant.C. de inoff.testa.ſ pars.ꝛ extra de re iud.c.fi.tāta ergo solēnitas non dꝫ posse destrui ex testimonio mulieris que variū ꝛ debile testimoniū producit vt.ff.forus.extra de verbo.sig.ff.pe.ꝛ ff.dixi.sed ℥ hāc rationem multū facit qđ supra dixi qꝛ mulier in codicillis admittit:ſz ad hoc posset respōderi qđ in codicillis nō requirit tanta solēnitas sicut in testamētis.ꝛ p hāc parte optime facit.ff.de fideicō.ibi vt p ampliores homines ꝛc.vbi vł mulieres excludere.¶ Item p hāc parte fa-

8 cit qꝛ testis ꝛ dꝫ deponere pro vtraq; parte.C.de epi.ꝛ cle.auf. sed index.cū ergo nō possit deponere pro nec cōtra ne iudicū claudicet.C.de fruc.ꝛ lit.expēdis.l.j.Itē p hac parte qꝛ testes reprobatorij debēt esse plures ꝛ meliores quā approbatorij. C.de ℈.ꝛ cōmit.l.optimā.de inuti.stip.ff.itē verborū.ꝛ not. C.de fide instru.l.in exercēdis.ꝛ plene dixi.C.de pba.l.cū pcibus.ꝛ no.ff.auf.de fide instru.ff.si vero aliquid tale.cū ergo mulier nō admittat ad pbationē testamēti vt hic multorum ad reproba.qꝛ approbatorij fuerunt masculi ꝛ maiorem autoritatē pꝛsequēs:vt.ff.de statu hom.l.i multis.ergo nō pōt reprobare p mulieres imo etiā in alijs casibꝰ vbi mulier admittit tñ min⁹ fidei adhibeē ꝛpter sexus fragilitatē vt ꝓdixi.Et p hoc bñ facit.ff.de fide instru.l.ff.vbi in depositiōe testamēti masculi pferunt mulieribꝰ.Et optime facit gl.Jo.aiij.q.iij.c.ff testes.v.ff si vero ℥ testes.Et ad hoc etiā facit qđ notant.C.de codicil.l.ff.ſ.ꝛ p hac vltima parte fuit indicatū padue vt audiui a reuerendo dño meo dño bonifacio de mutina epo cumaṅ.ꝛ cū strēuo aduocato ꝛ famoso i romana curia a quo habui pdicta.¶ Dost pdicta reperi in ghuidā cōsilijs dñi.Dy.

ipsiꝰ de facto cōsuluit tenuisse hāc opi qđ mulieres nō admittant ꝛ p prima tñ pte vltra.ff.allegata all;gat;qꝛ aliqđ pōt dispōni in codicil.fine quo testm̄ nō valeret:nam in codicil.pōt scribi ꝛ declarari nomē hēdis ex quo testamētū vires assumit. j.de 2di.insti.l.institutio.de here.instī.l.a se.ꝛ de cōdi.ꝛ de mō.l. si ita scrip.Secūdo cū ergo admittit mulier i codicil.in gbꝰ substātiā testm̄ ergo ꝛ ad reprobādū testamētū.Itē in codicil.te

9 stamēto 2firmatis pōt dari tutor.ff.de auto.tuto.l.obligari. ff.hēdita.ꝛ instī.eo.ff.neq;.ꝛ sine additiōe nō valet testm̄.C.de fideicō.l.eā quā.ꝛ.ff.de testa.tute.l.ff nemo.Itē ēdā ꝛ pḣibentur directo que 2cedunt ꝛ obliquum lz ex obliquo idē sequat effectus qui ex directo:vt.ff.de auto.tuto.l.j.ꝛ.l.qđ dicimur.lz ergo directo pḣibeat mulier testis i testamēto p obliquū admitteret.Dy.tñ cōsuluit 2trariū ꝛ articulꝰ q̄stionis an mulieres admitterent ad pbāndū qꝛ testator direxat testm̄ suū dicta ri debere arbitrio sapiētis ita qđ valeret:vñ cū relictū esset filie nō iure institutiōis dicebaꝫ p cōsiliū sapiētis addi debere qđ iure institutiōis vt sic testamētum valeret qđ mulieres nō possent in hoc testificari.alleganꝫ qꝛ q 2firmat dat in auf.de defen.ciui.ff.interim.lz hereditas non pōt alibi quā in testamēto dari.C.de codi.ꝛ heredita.ergo nec in testamēto inutiliter dato alibi quā in testamēto 2firmari.Itē extra testamētū scribi vł disponi nō pōt illud sine quo testm̄ nō vł habere effectū.i.cā ex qua testm̄ pēdet.ff.de iure codicillorū.l.qꝛ per man⁹. sed testamētū nō pōt hre effectū nisi relictū sit filie iur.instī.vt aut.vt cū de ap.cogno.ff.aliud.ergo qđ iure institutionis fuerit relictū nullꝰ aliꝰ pōt dicere vel dictare vel scribi q̄ testator ꝛ in testō cū scribitur cā ex qua rescriptū pendet.Item in qua volūtate qs pḣibet asscribere pḣibet etiā intilis asscripti cōfirmatiōe scribere.ff.de falsis.l.ff.q.codicillos.sicut ergo i testamēto pḣiberet scribi bfdis institutū ita ꝛ inutilis asscripte 2firmatio.dy.an sapiēs cui 2filio adiectꝰ est.An testm̄ possit addere illa ꝺba iure institutiōis dixi plene.ff.de testa.tu.auf. nouissimi.¶ Et eadē rōne dici posset qꝛ etiā cē aliud istrumētum confectū cōā masc.non posset reprobari per mulieres nisi essent multo plures numero et note autoritatis ꝛ fidei. Nō obstāt allegata in 2trū verū est enim qꝛ edictū de testibus est prohibitorium quedā tamen persone que non reperiūtur expresse prohibite repelluntur cum subsit ratio prohibendi: vt.ff.de testi.l.quesitus.¶ Si ergo subest in muliere eadē imo fortioꝛ ratio pḣibēdi ad reprobationē non debet admitti:vt j.de verb.obli.titio.nā non possunt omnes articuli ꝛc.vt.ff.de legibus.

legibus.l.non possunt.Et pro hoc etiā patet rñ.ad.l.ſ vero.ff. de viro.solu.mat.qꝛ extensio vbi est eadē ratio vel maioꝛ cōceditur vt ibi dixi.j.de reg.iur.l.que propter necessitatē.ꝛ extra de tēpo.ordi.c.j.lib.vj.In gl.quid ecōtra non ob.qđ facultas pbationis ꝛc.qꝛ versi est in pſonis ꝛ casibꝰ a iure nō pḣibitis.

Seruus. Ad ea que sunt iuris ciuilis seruus p nihilo reputat.h.d.Ibi solēnia testamentorum.Dy.Ibi ediciti supple habeat communionem.Dy.

Et veteres. Testes vſq; ad ſi.testamēti debēt pseuerare nō coacti volūtatē testamē to in scriptis possunt ignorare.hoc dicit.Ibi in teste qui forte adhibebatur ad testamentū latini.Jaco.In glos.secūda in fi. imo non semper vt.d.l.vlti.patet fm Bal.Dy.In glos.vlti. in fi.ꝛ est ratio quia in testamentis testes debēt esse rogati.vt C.de testibus.auf.rogati.ꝛ.j.l.prox.ff.an testamentis.vnde cū fuerint compulsi testamentum non valet.Dy.

1 ¶ Testamentum nuncupatiuum an probari possit per publicum instrumentum.

2 Testamentum nūcupatiuum an probari possit per instrumētum septem testes in scriptis habentem.

3 Testator nuncupatiuum testamentū faciens nominare debet propria voce heredis nomen.

4 Testibus paucioribus affirmantibus magis credēdū est quā multis negatiue deponentibus.

Heredes palam. Nomē heredis in ℥ inscribi:in testamēto vero nūcupatiuo nūcupari coā legitimo numero testiū.h.d.vſq; ad.ff.ſi quid post.ꝛ dic palā id est coā plurib⁹ aliter accipiꝰ vt dixi in alphabeto dictione palā.Ibi nūcupādi sunt qñ fit testamentū nūcupatiuū.dy.Ibi ℥ a testibus q ad testamētū faciēdū adhibent. Dy.Ibi ꝛ ſi plures quā septē.dy.Hl.hic tāgit materiā vtrum

1 testamentū ꝛ nuncupatiuū possit pbari p publicū instrumētū cōfectū coā duobus testib⁹.de qua materia satis no.ꝛ dixi.C. de bono.pos.fm tabu.l.ff.ꝛ de fideicōmiſ.l.ff.in Spe.de instrumētoꝝ edi.ff.cōpēdiose.ver.qđ si vn⁹.ꝛ p Bal.in summa istī. de testamētis.ꝛ bñ p Host.in summa.de testamētis.ff.quot testes.v.ff.sed qđ.ſi qs condat.ꝛ licet in hoc varie fuerūt opi.puta quātū ad pdicta questionē veriorē foꝛ opinionē Jo.q tenuit qđ p tale instrumētū in quo nō sunt nisi duo vel tres testes nō pḣeē testamētū ꝛ hoc p rationes ipsiꝰ Jo.hicī gl.positas.Et qꝛ istud instrumētū facit mētionē de alio seꝛ de testamēto ꝛ ió fidē nō facit nisi illud exhibeat:vt.C.de edēdo.auf.ſi qs in aliquo documēto.¶ Quātū ad secundā questionē an testamētū

2 ꝛ nūcupatiuū possit pbari p instrumētū qđ habeat septē testes inscriptos an debeat pbari solū p testes.licet ꝛ hoc varie fuerint opiniones:vt not.d.l.ſi.C.de fideicō.vbiq; tñ vidi seruari qđ per tale instrumētū pḣibeē testamētū nūcupatiuū p rōnes ad hoc adductas ꝛ qꝛ tale instrumētū publicū habēs iscriptionē septē testiū audientiū volūtatē testatoris fidē facit:vt.C.de 2trahē.ff.ip.l.optimā.de pba.l.cū precib⁹.ꝛ instī.de inuti.stip. ff.itē verboꝝ.vnde satis videt pbari per septē testes.si qs autē tenet opinionē 2trariā ſez qđ solū p viuā vocē testamētū posset pbari periculosum esset pbari p nuncupationē:qꝛ si vn⁹ ex testibus moꝛeret nūq̄ posset pbari testamētū:sed ad hoc posset adhiberi remediū videlicet facere vocari omnes testes coā ꝑtoze qui iurati deponerēt voluntatē testatoris ꝛ coꝛ dicta in formā publicā redigi facere:qꝛ tūc talia dicta ꝛ attestatiōes p petuo fidē facerēt vt.C.de testi.l.publicata.¶ Ultio hic dicit

3 Jac.de are.qđ qñ testatoꝛ facit testamētū nūcupatiuū qꝛ ꝓpria voce noiare debet nomē heredis dicēdo volo qđ talis sit heres nec sufficit qꝛ sibi signat p tabellionē ꝛ interrogeꝫ vtrū velit ita esse ꝛ respōdeat qꝛ sic.ꝛ ad hoc additur.ff.e.l.j.ꝛ.C.eo. l.iubemus.nec ob.ſcdm eū.C.qui testamenta facere possunt.l. hac cōsultissima.qꝛ illō fapit natura testamēti in scrip.i quo nō est necesse nūcupari nomē heredis:vt.C.e.l.hac 2sultissima.qꝛ patet qꝛ in eo testes subscribūt sicut in testamēto in scrip.Jaſed hec opinio Ja.per modernos cōmuniter reprobat per l.j. de here.instī.l.nemo.ꝛ.l.quoties.ff.ſi quis nomē.¶ Itē qꝛ videtur dixisse put est interrogatus.vt.j.de leg.iij.l.pāphylo.ff. j.ꝛ pro hoc eo.ti.l.nutu.ꝛ de hoc no.in glo.ꝛ plene dixi.d.l.iubemus.C.eo.colligit etiā hoc ipso Jac.de are.ibi solennē nu-

4 merum exaudire qđ magis credaꝫ paucis testibus ꝛ affirmatiue deponētibus qđ pluribus negatiue de quo no.ff.de arb.l. diē.pferre.ff.ſi plures.Jn gl.ij.ibi qđ nō est ſcz qđ plus stet scripture quā testibus.Dy.Ibi.l.generaliter ꝛ in alijs casibus q nō.C.de pac.l.pactū qđ bona fide.Dy.Ibi probate opinionis tu posses in hoc distinguere:vt no.C.de bono.pos.ſecūdū tab. l.ff.Dy.tenet opi.Alb.Spe.opi.Jo.tu distingue aut testamē tū nuncupatiuū est redactū in publicā formā;ꝛ tūc qꝛ illa scriptura obtinet vim duoꝝ testiū ipsa scriptura publica ꝛ quinq; testes pbabūt testm̄ nūcupatiuū.Aut nō est redactū in formā publicā ꝛ tūc sit necessaria pbatio septē testiū vt.l.fin.C.de fideicō.¶ Et hec fuit opi.Jac.de raue.ff tñ non placet Ray.qꝛ fm hoc in quoliber instrumēto sufficerēt duo testes qđ falsum est.vt.C.ſi cer.pet.l.ff.ꝛ de testibus.l.testamētum.Ray.¶ Ibi ſi modo habeat presentiā vñ.testium ꝛ sit scriptum manu publica.argumē.j.quemadmodum testamēta aperiantur.l.ij.in prin.Aut.de pīs ꝛ hic communiter obseruatur vt.ff.dixi.

1 ¶ Declarans aliquid de nouo factum nihil de nouo facere videtur.

2 Legatum in testamento relictum an possit in alia volūtate q̄ in codicillis admitti.

3 Ademptio seu declaratio coram quot testibus fieri debeat.

Si quid post. Si qđ velit testatoꝛ mutare oīa ex integro facere debeat.declaratio aūt nō disponit.ſi dispōsita declarat interdū expresse interdum tacite ex volūtate cōiecturata vt ex vicinis scripturis cō suetudine testatoris vel regionis.h.d.Ibi mutari instituit circa institutionē heredis.Dy.Ibi faciēda sunt.i.eadē solēnitas adhibēda est que adhibetur ad testm̄ faciēdū:qꝛ si i min⁹ solēni volūtate reuocetur heredis istitutio etiā expresse nihilomi nus valebit.i legatis aūt ꝛ fideicōmissis potioꝝ erit ꝛditio possidētis:vt.j.de testō milit.l.militū.ff.veteranus.Ray.Dy.ꝛo sentit hic qꝛ possit hoc fieri coā duobus testibus.Dy.Ibi nō declarauit verbis testa.Dy.Ibi cognomine heredis vel legatarij vel rei legate.Dy.Ibi nūcꝰ at.l.quando declarat.Dy. Ibi sed ſi notauit.i.demōstrationē vel signū aliqđ qđ p demōstratione habeat.Dy.Ibi postea.i.post testm̄ cōpletum.Dy. Ibi nā ꝛ ſi adiecta demōstratione pōcta ex qua declaret legatum.Dy.ex isto vtili.ff.plura vtilia colligamus.Et primo qđ

1 qui declarat aliqđ factū ꝛ nihil videtur de nouo facere vel dare.ꝛ 2coꝛ.aliq̄ sunt in gl.Et ad hoc etiā extra de appel.nouit. de rei ven.l.ex diuerso.ꝛ de acq.re.do.l.adeo.ff.cū qs.ꝛ facit qꝛ statutū emēdatū vel declaratū nō sit nouū.Sed cōtra hoc opposuit glo.de leg.j.de ff.obli.de.l.legi obnemire ꝛ nō soluit:ſz Dy.soluit qꝛ hic cū 2coꝛ.loqtur de declarāte q non videt dare vt hꝺ.j.de le.ij.l.vnū ex familia.ff.si de falcidia.ibi de cōfirmante qui dare videt vt.j.de here.institu.l.asse.de cōdicitio.institutio.l.de 2stitutione tali.in auf.de defenso.ciuitatū.ff.interim vbi de hoc.ꝛ.C.de veteri iure enucleādo.l.ff.ff.oia.Dy.ꝛ.C.de testa.tu.l.ff.vbi de hoc dixi.ſlon tñ sunt p oīa paria ab initio dare ꝛ 2firmare.vt no.ff.de iur.om.iud.l.ꝛ qui ibi.ꝛ ibi de hoc satis not.qꝛ Jac.de bel.an q 2firmat det.ꝛ de hoc no.ꝛ plene dixi.d.l.obuenire de ver.signi.ꝛ ibi recurras.¶ Deinde querit

2 gl.vtrū legatum ſin testamento relictū possit admitti in alia volūtate q̄ in codicillis testō 2firma.placē.tenuit qꝛ non.Jo. 2tra p plures.ll.quas inducit 2tra placē.ꝛ p eo etiā facit.ff.de 2di.indebi.l.ff.ꝛ.iij.sed fm Ja.de are.ll.allegate cōcor.pla.nō bñ cōcludūt ℥ eū.primo em̄ nō ob.l.ff qs eū.ff.de vulga.ꝛ pup. substi.qꝛ ibi fuerūt codicilli testō 2firmati vt ibi dicit tex.Itē in aliꝰ.ll.allegatis per Jo.fuerūt cōfirmati tacite cum fuerūt facti post testm̄ vt.j.de iureiurā.codicillorū.l.ante testamēti tabulas.Itē nō vł obstare qꝛ de tacita volūtate dicit Jo.qđ illa tacita volūtas plene ꝛ solēniter pbat:qꝛ ius hic ꝑsumit:ꝑsumptio em̄.l.vꝫ vt pbatio hois vt no.ff.de pe.l.absentē.ꝛ ptz.ff.de ſispe.tut.l.impuberib⁹.ff.ſi.volūtas em̄ pōt adimere siue taci ta siue expꝛssa:qꝛ regulariter tñ vꝫ:vt ar.ff.de legib⁹.l.de qđ.ꝛ in fi.ſi tñ de ea solēnitate 2stat i tacita auf.de solēnitate 2stat p.l.ꝑsumptā vt dixi.¶ Sed obl.l.hereditas.ꝛ.l.cū quidā.C.de his qꝛ vt indig.qꝛ i.l.cū qdā.erat scda volūtas solēnis lz heres institutꝰ ſ ea nō capax esset.j.l.hereditas.illud ꝺtingit nō ratiōe vel virtutꝛ scde epistole.Sz qꝛ testatoꝛ heredē dixit indignū vt ibi ptz in ſfa.Jac.vñ opi.placē.verauꝫ tā de iure nouo ℥ qđ codicilli facti añ testm̄ vel post videnꝫ tacite cōfirmati: vt institu.de codicil.ff.ſi.quā de iure veteri ℥ qđ in codicil.aſi testm̄ factis hoc locū habere nō poterat:qꝛ p 2ns p testm̄ erāt tacite renocati:vt.d.l.añ.j.de iure codicillorū.i codicil.post testamētū factū sīt ꝺa est opi.placē.qꝛ videnꝫ testāto tacite 2firmati:vt.j.de iure codicillorū.l.ſi qs cū nullū.ff.ſi.ꝛ fic oī casu vł vera opi.placen.¶ Potest tñ vtriusq; opi.adiuuari ℥ Dy.¶ Placē.em̄ bñ dixit vt ipso iure nō desināt deberi relicto in testamēto p ademptionē factā i codicillis testamēto nō 2firma.Jo.vo opinio itelligit quātūjad effectū vt ꝛ ipso iure nō desināt deberi tñ agēti ad legata adēpta obster exceptio: vt.d.l.militis.ff.veteranus.j.de testamēto militari.dy.Et ad plenā notitiā pdictoꝝ aut testatoꝛ post testamētū pcedit ad verbū aut ad factū.Primo casu aut fuerit verbum nudum ꝛ

Universidad de Deusto
Biblioteca

tūc aut est lapsum decenniū a tpe testamēti ⁊ tūc primum testamētū renocatur.vt.C.e.l.sancim⁹ vbi de hoc satis dixi.aut nō est lapsum decēnium ⁊ tūc nō renocat quo ad institutionē ℔ quo ad legata ⁊ fideicōmissa sic vt.j.de testamēto milita.d. l.militū.§.veteranus.Aut non est verbū nudum:sed testator heredes nominauit idignos ⁊ tūc hereditas auferī p fiscū tēporis heredib⁹.Et legata debētur ab eo.vt.l.hereditas.C.de his qui.vt indignis.¶Scdo casu qñ testator pcessit ad factū aut cancellauit testamentū aut ꝑm testū fecit.¶Primo casu aut voluit decedere intestatus ⁊ hereditas defertur venientibus ab itestato vt.j.ſi tabule testamēti nulle extabūt.l.j.§.ſi here.aut volunt ꝑuare heredes vt indignos.⁊ tūc hereditas peuenit ad fiscū ⁊ legata ꝓstant ab eo.vt.C.e.l.nostram vbi de hoc no.⁊ plene dixi.ꝛ.j.de his q i testō delent.l.pxi.aut est dubium.⁊ tūc glā dictis.ll.dicit q⁹ hereditas applicat fisco q⁹ est verū ꝑm Dy.ſi probatur heredes offendisse testatorem alias deferī venientib⁹ ab intestato.¶Si vero testator fecit ꝑm testamētū aut ꝑfecit aut nō:ſi nō ꝑfecit aut q: voluit ⁊ primū nō renocāt quo ad ſtitutionē ℔ quo ad legata ⁊ fideicōmissaria sic vt.d.l.militis.§.veteranus.aut qr nō potuit ⁊ tūc primū in nihilū renocat.vt.C.e.l.hac cōsultissima.§.ſi.institu.quib.modo.testa.infr.§.ex eo.ꝛ.j.de iniusto testō.l.j.ꝛ.§.ſi ꝑfecit aut est sotēne aut non:ſi non est solēne non tollit primū niſi in casib⁹ vt dicta.l.hac ꝙsultissima.§.ſi.ſi est solēne tūc distingue aut primū est factū inter liberos aut inter extraneos.¶Primo casu primū nō rumpit niſi adhibeat solēnitas q̄ requirit p.l.vltimā.C.famil.herc.⁊ auf.ibi posita ⁊.d.l.hac ꝙsultissima.§.ſi.⁊ aut;ē.ibi signata.ſi inter extraneos aut scripti in scdo sunt capaces ⁊ primum tollit ipso iure ⁊ hereditas ad ipsos puenit vt.d.l.sanc imus.C.e.aut non sunt capaces.⁊ nō renocat ipso iure heredi tas tñ nō dat scriptis in primo testō vt.j.de his q.vt indignis l.cū quidā.¶Hec ob.j.de leg.iij.l.ſi iure.vt ibi no.in glo.Jac. de are.¶Deinde ḡro cozam quot testibus debeat fieri adem
3 ptio ſvel declaratio de qua loquit iste.§.ad⁹.dixit qđ sufficit cozam duobus p.l.j.§.allignare.j.de assignandis libertis.⁊ ci⁹ opi.videtur hic sequi Dyn.an quādā sua interlineari vt dixi in expositiōe lre.¶Sed alie gl.videntur dicere qđ tunc debeāt esse quinq;.vt no.in.l.j.C.de codicil.in gl.que incipit quib⁹ ⁊ j.de bonoꝝ pos.ꝑm ta.d.q ex liberis.§.testō.Si istas gl.potestā ꝛcordare aut tractam⁹ de ꝙrmatiōe inutili relicti ⁊ tūc locū habēt glos.ꝛtrarie:nā qui ꝙrmat videtur dare vt.d.l.asse. j.de here.institu.de ver.sign.l.obuenire ⁊ ℔.dixi.sed si aliquis vellet dare in scriptura nō posset niſi adessent quinq; testes vt C.de codicil.l.vlt.§.ſi.ergo ⁊c.Sz ſi tractamus de declaratione vtilis relicti q⁹ ꝓpter defectū probatiōis deductū est ad inutilitatē vt erat hic tūc sufficiūt duo testes erat eñ vtile istud relictum lz videret inutile ꝓpter defectum probationis vt.℔. de testa.tute.l.duo sunt titi.⁊ de hoc plene nota.per Dy.j.de lega.iij.l.j.§.ſi.¶Querit etiā gl.nunquid index possit declarare sniam suā:sed de hoc dic vt no.⁊ dixi.j.de ap.l.ab executore ⁊ de ꝓto.stipu.l.in prętoriis.Itē no.ex ſi.§.q⁹ capitur cōiectura ex ꝙsuetudine patriffa.¶Cōtra q⁹ opponit glo.de.l.iij.de vino tritico ⁊ oleo legat.Sz ibi de ꝙsuetudine in vrēdo hic inloquēdo.⁊ de hoc dixi.℔.de reb⁹ eoꝝ.l.j.§.ſi defunct⁹.capitur etiā ꝛcordare ex vicinitate scripturarū ⁊ more regionis vt hic dz.ꝛcor.sunt in glo.⁊ facit q⁹ no.institu.de rerū diui.§.item lapilli.Et hoc verū ſi ipse vicine scripture ꝙueniāt alias scripturis vicinis alīs nō vt.j.de leg.iij.l.cū pater.§.cū ipfecta de hoc no.de edēdo.l.ſi qs ex argētariis.§.ſi nūciū de rescriptis causamq; ⁊ de leg.j.l.ſi seru⁹ plurīū.§.ſi.¶Ex multis alijs etiaz ꝓsumitur ⁊ ꝛcoꝛaturvoluntas testatoris.vt plene no.ꝑ Dy. ⁊ alios extra de reg.iur.c.in obscuris alias inspicimus in obscuris lib.vj.¶In glo.prima.¶Ibi tunc datum.ſ.videtur.Dy.ibi manifestum col.nona.Dy.

1 ¶Testamētum est vltima voluntas post mortem collata.
2 Testamētum potest reuocari qr testatoris voluntas est vsq; ad mortem ambulatoria.

In testamentis. ¶In testamēto debēt testes esse rogati non trāseuntes vel fortuiti ⁊ vno cōtextu debet testari testator.h.d.Ibi rogatiā.certiozati vel admoniti vt intersint suo testō.Jac.Ibi an te testimoniū.i.ante q⁹ testator aliqd disponat cozam eis.Ja. Sz ḡro an ꝑsumant testes i testamēto rogati ſi nō appareat. Oldra.tenet q⁹ non qr solemnitas extrinseca non ꝓsumitur vt.℔.de publi.l.quicūq;.§.vlti.sed intrinseca sic vt insti.de inutil.stip.§.ſi scriptum ⁊ de fideiussor.§.ſi.⁊ plene dixi.j.de verb. oblig.l.scienđ.¶Sed in tabellione dicit glo.in aut.de tabel. §.nos aūt.col.iiij.qđ semper tabel.ꝓsumitur rogatus per dictum.§.ſi scriptū.⁊ dictum.§.vlti.sed videtur contra casum.l. C.de iure deliber.l.fin.§.sinautē dubius.¶Sed ibi ideo quia ille specialis tabularius exercebat id qđ heres facere tenebatur ⁊ ideo debet apparere q⁹ fecerit voluntate heredis.Old. Sed ſi tabellio i instrumēto diceret eos rogatos tūc ei staret ⁊ ꝓsumerent rogati.vt.C.de fide instrumentoꝝ ⁊ iur.haste fisca.l.j.lib.x.cū ibi notatis.sed q⁹ semper ꝓsumātur rogati cōmuniter tenent doctores cū nō sciāt dare rationem diuersitatis inter testes ⁊ tabellionē qui semper ꝓsumitur rogat⁹ ꝓdūci niſi ⁊trariū appareat.Ray.¶De hoc plenissime dixi.C.de testi.aut.rogati.ibi recurras.⁊ vide etiā i speculo de instrumētoꝝ editiōe.§.j.vers.item.quod non fuit rogatus et ver.sequentibus. Item no.quando aliquid dicatur fieri vno contextu.conco.sunt in glo.¶Ultimo querit glo.ſi in testamento fiat vēditio vel donatio inter vinos verū valeat.⁊ tenet qđ sic per.l.assignare de assignādis liber.vbi dicit quod assignatio liberti neq; est legatum neq; fideicō.⁊ tamē potest fieri in testamēto ⁊ est ꝓsupponendū qđ gl.ꝓsupponat hoc fieri in testamēto valido cū querat nūquid in testamēto facta valeat alias frustra diceret in testamento facta.dñs Old.videtur arguere contrariū scili cet quod venditio vel donatio facta in testamento non valeat quia iste actus venditionis vel donationis est omnino extraneus a testamēti factione:qr est contractus qui non pertinet ad ius testandi:vt.j.de verbo.sign.l.verba contrahentur.Item
1 testamētū ſest vltima volūtas collata post mortem:vt.℔.eo. l.j.sed isti cōtractus statim assumunt effectum.Item testamē
2 tum ſpotest reuocari:qr eiꝰ volūtas est ambulatoria vsq; ad mortē:vt.j.de adimē.leg.l.iiij.iste autem contractus nō vt.C. de actio.⁊ oblig.l.sicut.¶Non ob.l.assignare.quia talis assignatio vel diuisio non est actus extraneus sed actus vltime volūtatis inter suos filios vel heredes:vt.C.fami.ercis.l.filij.⁊.l. ſi cogitationē.⁊.l.vltima.Sed ista interpretatio multum tendit in perniciem testantium ⁊ testamētorum quod.l.intentio videtur velle amouere:vt.C.de testamē.l.cum antiquitas.in ꝓinci.Oldr.Et ideo contrarium cōmuniter vidi obseruari et teneri scilicet qđ testator in testamēto ꝓssit disponere etiam ea que pertinent ad actus inter vinos ⁊ istud fit continue:qr in testamēto ꝓtestāt testator se debere ex causa mutui vel ex aliis causis quod nō potest postea reuocare.Et interdū retro tradit ⁊ vendidit aliquibus qui de se cōfīi sunt de aliquibus rebus que vidi seruari nec dubitari q⁹ valeant.Et hanc opi.clare tenet Dy.extra de regu.iur.c.qđ semel placuit.in ſi. lib.vj.⁊ de hoc etiam tetigi.C.de dona.super rubrica.

Ad testium. ¶De eadē domo plures testes adhiberi in testō nō est prohibitū.h.d.qđ verum est in testamēto extranei: sed an i testamēto possint pater filiꝰ vel frater esse testes vel pater in testamēto filiorū vide.℔.e.l.qui testamēto.

Conditionem. ¶Testamēti cōditio inspicitur tēpore testamēti.h.d. Ibi cō tigerit quod eos repellat a testimonio.Dy.⁊ facit iste.§.⁊ gl. hic posita ad questionē ſi testis erat testabilis tēpore quo iurauit ⁊ tēpore depositionis factus est testabilis an eius dictum valeat.de quo dic vt in Spec.de teste.§.j.ver.sed quid ſi testis erat testabilis.⁊ plenissime dixi.C.de testi.l.iurisiurādi. in gl.nō tamen seruus ibi.l.iij.§.due vbi de hoc dixi.¶Ray.vel dic quod cum dicatur testificari quando assignat.vt hic.⁊.℔.l. ꝓpr.quod quantum ad hāc causam non inspiciatur persone mutatio:vt.C.eo.l.j.Old.¶In eadē glo.in ſi.q.d.vbi ad perfectionem actus nō requirit certus ⁊ determinatus numer⁹ testiū maioꝝ factus poterit testificari de his que vidit i pupillari etate.⁊ ita no.℔.de testi.l.iij.§.lege iul.vbi de hoc dixi.⁊.j. de verbo.sign.l.notionē.§.instrumentoꝝ qđ est verū ſm Ja. de ra.qñ ea vidit in etate ꝓxima pubertati in qua erat doli capax ita qđ ea poterat discrete cōcipere sicut ⁊ nūc vt.ſ.ad ſille.l.excipiunt.vbi vō vidisset ea in infantili etate vel in etate ꝓxima infantie:tūc ea non potuisset discrete concipere ⁊ ideo de eis nunc testificari non posset:vt.℔.de seruis expor.l. ſi minor.Jaco.de ra.⁊ Pet.⁊ ꝓ hoc.C.de falsa mone.l.ſi.de hoc.C.de eden.l.ij.⁊ de precibus impera.offeren.l.j.

Si ab ipso testatore. §.iste facit qđ mo sigillo.ꝓ hoc.j.§.ſi quis ex testibus.de hoc no.℔.de procura. l.ſi procuratorem.extra de ꝓba.c.ſi cessionē.j.q.j.c.ſi qs inquit.in ſi.lxj.dist.canō.per Archi.⁊.lxv.dist.nō debet ver eundem.⁊ de electio.vt circa super verbo ſtrumēto publico.⁊ in Spec.de legato.§.superest ver.credaf etiam sigillo.de ꝓba. §.videndum restat ver.decimo per literas.⁊ ver.seq.de cura.§. ratione autem forme vltra presentis.⁊ versi.quid ſi mādato.

per Bosſre.

per Bof.in summa de ꝓba.§.vlti.per Bost.e.ti.§.ſi.ver.dico stādum.extra de offi.ordi.c.ſi canonici.li.vj.⁊ ibi per Card.⁊ ad hoc de sententia excō.cum medicinalis.§.j.li.vj.Rofre.in libello rem ra.ha.§.col.versi.ſi enim esset sigillū ⁊ de hoc tetigi.C.de fide instru.super rubrica ⁊ de rebus ali.non ali.l.ij.in glo.qđ licet ibi:sed dic vt ibi.qr ibi intelligitur q⁹ lumen ⁊ cera debent esse ꝓpria signa ante hoc est separata per se ab alijs.

Si signa turbata. Ex certa scientia. Dy. In glo.ante per factū in ſi.quātum ad hoc vt ipso iure non debeatur ⁊ dic vt ibi no.⁊ dicta.l.no stram.Dy.

a **Si quis.** aSi quis ex testibus adhibēdis ad testamētū in scrip.Dy.Ibi non tamē signauerit. ista litera allegatur in ar.qđ ſi tabellio non apponat signum suum in instrumentis q⁹ non valent ꝓ hoc in aut.de fide instru.℔.sed ſi instrumenta.C.de assessore.l.ſi.vbi de hoc dixi.⁊ de conueniendis fisci debitori.l.iij.Ja.⁊ de hoc no.in speculo de instrumentorū editione.§.j.ver.in ſi.autem.

Posse nocte. Jn glo.vlti.in ſi.ad.§.notanim⁹ rñ. q⁹ hic nemini fit ꝑiudiciū ⁊ ideo nō interest.Ibi autem alteri ꝓtudicium generatur ⁊ ideo multum interest qualiter illud fiat.ad.l.nam socius.dic q⁹ hic contingit ꝓpter coniunctionē linthei nō qr sit pars vltime voluntatis.Ja.de bel.vel dic ad dictum.§.notauimus.q⁹ hic volūtas vltima est in lintheo inuoluta q⁹ nō est ibi.⁊ aliud.Ald.l.socius.quod ibi non est par ratio principalis ⁊ adiuncti hic fic.vel dic ad.§.notauim⁹. q⁹ ibi est arg.econtra ⁊ sit ibi vtrum tāgēdo in quo naturalis effectus illius interdicti locum habere non potest cum solum nō corrumpatur.Ad.l.nam socius.dic q⁹ ibi non fuit voluntas mea qō socij mei socius esset meus socius hic vero in linthεo interfuit volūtas.l.testatoris.

Si testamentum. ¶Testamentum resignatum ⁊ iterum signatū valet.h.d.vel ſic.facilius renascitur testamentum q̄ nascatur.h.d.⁊ q⁹ dicit resignauerit dic.ſ. amouendo sigilla.Ja.Jn glo.licet enim ibi de nouo nascatur innuit hic glo.qđ testamentū huius.l.ipso iure nō fit renocatū:sed duret tñ obstet rei exceptio ꝓpter ꝓsumptionē voluntatis matate per amotionē sigillorū que exceptio de facili tollitur ex quo de voluntate testatoris apparet qui iterū signat.in gl.vlti.sed dic q⁹ numerus testiū etiā durat de iure ciuili vt ibi:sed subscriptiones testium erant de iure constitutionū vt ibidem.Et ex his pōt colligere q⁹ testamentū non erat nullū ipso iure licet inefficax et ideo facilius cōfirmatur vt dixi.⁊ hoc vltimū sentit Old.hoc idē sentit Ja.de are.qui dicit dic vt.℔.de consti.pec.l.q⁹ ſi maritus.§. j.ille enim.§.declarat quod predixi.

b **Vnum testamentum.** bJn pluribus.id est chartis.⁊ hoc fecerat de volūtate heredū ibi secum ferrevelit q⁹ est.j.Dy.Et allegāt hec.l.per aduocatos ⁊.j.de bo.pos.ꝑm tab.l.j.§.ſi quis in duobus ⁊ insti.de testamentis.§.penul.quod tabellio rogatus est cōficere instrumentū q⁹ ex eo possit cōficere plura einsdē tenoris sic ⁊ delegatio ⁊ commissio iudicum scribi pōt in duobus ⁊ plurib⁹ rescriptis eiusdē forme extra de rescrip.c.olim.⁊ est hic consuetudo ecclesie romane.vt no.per Bof.in summa de rescrip.§.item tolluntur rescripta ⁊ ver.seq.sic ⁊ creditor potest habere binas tabulas crediti sui.j. de furtis.l.qui tabulas.§.inde queri potest.⁊ vnum ꝑcura.potest publicari in planeta instrumenta no.vt per Jnno.extra de testi.c. albericus.⁊ de hoc no.in speculo de instrumentorum publicatione. ver.j.⁊.ħ.

Si is qui. Jmperfecta dispositio testatoris q⁹ non dispositiōe habetur.h.d. ibi primos heredes quoz noīa sunt testō exꝑssa.Dy.Jn glo.imo videtur vtpote mutus ante perfectionē testamenti.Dy.Ibi sic ſi potuit ⁊ nō fecit ⁊ sic sua destinatione videt finē imposuisse testō.arg.j.de leg.j.l.qō in rerū.in ſi.⁊ hec vera an ibi contenisset.i.mutus factus esset vel.i.mortuus esset ibi dic vt ibi.Unde ibi ex negligētia hic ex potētia q⁹ ibi certū erat q⁹ alios instituere volebat.Dy.ibi nō solēni est ergo aliud impfecta aliud nō solēnis.Ibi vī velle cōtra.⁊ est ar.j.de leg.j.l.plane.in ꝓnc.Et de adimendis lega.l.legatū.§.j.Dy.Jste.ll.satis videntur cōcludere eo casu quo testator vellet nominare aliū ⁊ adimeret.Primo qr lz sēōs in quē trāferret non esset capax ꝓim⁹ tñ ꝓximā.arg. prealle.l.cū quidā.⁊ de adimē.lega.l.⁊ ſi transferā.Sed.l.ista ꝓsupponit ⁊.j.glo.qō testator instituit vnū ⁊ ꝓponebat aliū instituere nō tñ apparebat qō volebat adimere vñ in dubio essent he redes equaliter.arg.l.ſi pluribus.j.de leg.j.vnde ſi capax nō esset iure accrescēdi iret ad cohere dē primo nominatū etiā ſi expresse esset noiatus vt in prealleg.l.ſi duobus.C.de cadu.tollen.l.j.§. p secūdo.⁊.§.in nouissimo.⁊ ideo cū in oēm euentū sit habitur⁹ tñ non curamus de tali omissione q⁹ exꝑssa nihil operabit ⁊ ideo ꝓ ma opi.vī verio:niſi intelligas glo.de non capace in effectu:quia iste bene faceret partem ⁊ eā haberet fiscus.vt ar.j.de leg.j.ſi titio ⁊ ei ⁊ tunc haberet locū secunda opi.Sed non per.l.Syn.sed illa ratione qr talis est heres sed nō in effectu.vt.j.de vulg.⁊ pup. substi.l.ex facto.§.ſi.Jn.de pisis.Ray.

c **Cum lege.** cVirtus huius verbi intestabilis est ne ipse dicat testimoniū vel ei dicatur ⁊ quod testari non possit.h.d.Et lect.Azo. cōiter approbatur q⁹ loquatur de testimonio perhibēdo in testamēto.Jn gl.sed male ibi libertatē vel personā:sed ciuitatē solam tūc nō posset testari:sed Shere sic ideo in cōtractibus posset ei testimoniū dici in testamētis nō.ar.j.de penis.l.quidam sunt scōm pene.Ray.Ibi ſm falsum est.cōtrariū no.℔.eo.l.ad testamentū.§.j.nam ibi expresse dicit in glo.que incipit nō tñ seruꝰ q⁹ infamis non potest esse testis quare dic q⁹ hic loquitur qſi erat infamis nō tñ apparebat apud omnes infamis nec habebatur ꝓ infami sicut dicimus in seruo ibi vero loquitur quando erat infamis ⁊ ꝓo infami habebatur apud omnes.Ja.de ra.Et dic ad cōcordiā reduci possunt omnes glo.vel dic vt not.℔.de testi.l.iij.§.l. iul.Dy.⁊ no.⁊ dixi.C.eo.de testamentis.l.j.

¶Si qs.ad de bar.hic ⁊ ō dicunt ad bar.hic i prima ꝑsone ff.and.barb. hic in addi. ad Bar.

Omnibus labeo. Si agitur de scriptura que nō ꝓbat scribēs cōputatur in numero testiū.h.d.Ibi signauerit.i.sigillauerit sicut alij testamentū.Dy.in fin.subaudi nullus ergo de hoc debuit dubitare.Nō.q⁹ iurisconsultus hic multū dure ⁊ parū curialiter respondet interroganti.Ibi aut valde stulte ⁊c.cui⁹ cō trariū facit imperator.C.de trāsac.vt rñsum ⁊ de impube.⁊ alijs subsilit.l.precibus.vbi de hoc dixi.ad hoc dicunt quidam q⁹ hoc ideo cōtingit qr cōiter imperatores sunt strenui ⁊ nobilis generis iuris aūt cōsulti non sic sed qñq; de genere vilis rusticano.sed honestioꝝ fo.est qr imperator rñsum dabat mulieri interrogāti in.l. Gebus.⁊ in.l.vt rñsum alicui forte illiterato:hic aūt iurisconsultus rñsum dabat iurisperito ⁊ ideo qr turpe sibi erat ius ignorare in quo versabatur vt.℔.de reg.iur.l.ħ.§.seruus autē supplicius.ideo ei sic dure hic rñdet sicut Papa ⁊ als dure rñdet dicēs vel nō es compos mentis vel vī scientia a te repulsa extra de tempo.oꝝ.c.vel non est cōpos mentis.Qñq; dicit iatrātibus non esse dandū rñsum vt extra de schismati.c.vno.§.j.lib.vi.humane tñ allegatiōes pūi principē cōmouerunt.C.de offi.proconsulis ⁊ legati.l.ſi.eōdem.q⁹ glo.hic ⁊ in multis partibus tenet q⁹ tabellio cōputatur in numero testiū per hanc.l.aliqñ ōr q⁹ tabellio obtinet vicem duoꝝ testiū vt extra de ꝓba.c.qñ cōtra falsam ⁊ ibi in glo que incipit sic ergo ⁊c.qñq; ōr: q⁹ habetur loco triū testiū.xvi.q.iij.§.pone.xphis aūt.⁊ de hoc per Bof.in summa de ꝓba.§.ſi.⁊ no.etiā extra de fide instru.§.quod super his.⁊.C.de falsis.l.ſi quis decurio.sed Ja.de are.⁊ Old.⁊ Ja.de ra.⁊ cōiter moderni dicūt q⁹ non reperitur in iure qō tabellio cōputetur in numero testiū nā in hac.l. non qr hic ille qui scripsit testamentū nō erat nec requiritur qō sit tabellio vt hic patet in prima glo.⁊ qr etiā seruus potest scribere testamentū vt.j.l.pri.qui non pōt esse tabellio.vt.C.de tabul.l.generali.lib.x.ité nec.l.cōsultissima.q̄ hic allegāt.in glo.qr nec eo casu erat tabellio nec requiritur qō fit:sed erat octauus testis.ad.§. oportet.in glo.allegatū rñ.vt ibi no.vnde nō vī qō:sed ſi vis intelligere legē vt in glo.intelligitur dic aut requiritur certus numer⁹ ⁊ tabellio ad solēnitatē instri de quo agitur ⁊ tunc tabellio nō cōputatur in numero taliū testiū.vt in aut.de fide instru.§.sed ſi instrumēta.¶Sed ſi ꝑarent ꝑ testes credo q⁹ posset⁹ esse; testis vt alīs:sed ibi sufficit ad solēnitatē scripture certus numerus testiū non requiritur tabellio tunc computatur in numero testiū vt hic cum ſi.Et sic vbi queritur de essentia siue substantia ſ scripture per quā debet ꝑbari tūc tabellio nō cōputatur in numero testium qr ad hoc vt scriptura ꝓbet necesse est qō sit per tabellionē cōfecta ⁊ qō sit legitimus numerus testiū.Ibi ad hīt.vt.d.ſ.sed ſi instrumenta.Aut queritur de tali scriptura per quā non ꝑbatur ⁊ q̄ ex se fidē nō facit ⁊ tūc tabellio ⁊ quilibet alius scribēs bñ cōputatur ꝓ uno teste vt.ſ.cū ꝑbabūtur cōtenta in ipsa scriptura per testes vna cū alijs posſit ꝓduci ⁊ deponere.Ja.de are.⁊ de ra.Old.de hoc etiā notani.C.de ꝑba.l.cū precibus.circa ſi.in gl.j.ibi ne rogetur ad scribendum.hoc ideo qr qui testamentū scribit non requiritur ꝙ sit tabellio vt.j.l.ꝓpr.Si antē tabellio esse deberet dicerem q⁹ requireretur rogatio sicut in instrumētis.vt in aut.de tabel.§. nos igitur.⁊ dic vt ibi.Am.

d **Seruus.** Qui null⁹ est de iure pōt scribere testamentum.h.d.

Ex ea scriptura. Ex impfecta scriptura testamenti nō debentur fideicommissa.sed ex verbis reis ab intestato venientes sic.h.d.¶Ibi ſi nullo iure vt quia non e-

n

Universidad de Deusto
Biblioteca

pressit nomẽ heredis vel exp̃ssit:sed nõ cõã septẽ testib⁹. Dy.ibi peti posse nisi essent exposita verba que inducerẽt relictum a venientibus abintestato:q; tunc esset secus vt in seq.§. Dy.in glo.j. ibi.§.z hoc quidẽ.hanc glo.generaliter intellige quocũq; casu testamentũ non valeat q; testamẽtũ deficiat solẽnitate iuris siue q; instituit aliquã vt filiã que non est vt.C.de fideic.l.eam. quod sine agnatione posthumi vel quocunq; modo vt no.I.de leg.§.I.codicillis.§.fi.nõ ob.glo.q̃ est.C.de liberis preteritis.aut.ex causa.que dicit si deficiat rõne solẽnitatis q; intelligo si dixit si non valet vel valebit ꝛc.z tunc referatur etiam ad casum rumpitur agnatione posthumi secus si dixit tantũ si nõ valet ꝛc.vt.j.de ver.ob.l.si a colono.cum fi.Et de hoc dic vt plene dixi.dicta aut.ex causa bi tractatur de illa clausula si non valet iure testamẽti valeat iure codicillorũ. Jn ea.glo.in fi.dic q; ibi non valebat testari ꝓpter vitium inofficiosi. Quod vitiũ quodãmodo videt afficere personam testãtis.vt.3.de inoffi.testa.l.ij.ergo cum non valeat testamentũ nec codicilli.vt.j.de iure codicillorũ.l.primo.§.codicillos.hic vero nõvalebat testamentũ ꝓpter vitium solennitatis non adhibite de quo plene dicetur.o.l.codicillis.§.fi.de leg.ij.

Singulos. Jbi proprio cyrographo non aũt vnus ꝓ alio quia quoties pluribus committitur aliquid faciendum non sufficit aliquos ex eis facere;z sic facit ad id q; no.3.de arbi.l. Acutu.Dy.

¶ De liberis ꝛ posthumis heredibus instituendis vel exheredandis. Rubrica.

1 ¶ Preterit⁹ vno gradu ꝛ ab alio exheredat⁹ an rũpat testiñ.
2 Legata ab institutione que tenuit dependentia an debeantur si rumpantur a beneficio vel ex causa.
3 Heredandi difficultas nõ prohibet posthumos instituisecus impotentia naturalis.
4 Testiculum solum habens an possit generare.
5 Consuetudo naturalis magis attendẽda est quã corporale vitiũ.
6 Casus omissus an habeatur pro omisso q̃ uno simul dantur sicut hereditas ꝛ libertas quorum vnum ab altero pendet.
7 Filiorum exheredatio vniuersaliter facta tenet:sed non extenditur ad eos quos testator se habere ignorabat.
8 Posthumus nõ natus nõ facit partem nec ad illam admittitur.
9 Doctores antiqui corrigũtur per iuniores tãq; per suspicationes.
10 Citationis dies an computetur in numero dierum quibus cõparere debet citatus.
11 Donatio nepoti filij spurij facta per annum an valeat.
12 Vendere prohibitus an possit donare.
13 Filium habẽs apud hostes ex quo sperat nepotẽ qualiter debeat testari.
14 Heres incertus an possit institui ita q; institutio valeat.
15 Casus presentis.§.an pertineat ad gallum vel ad legem velleiam.
16 Exheredatio post mortem facta an teneat.

Super rubrica. Iste tit.dividit in duos tit.si de liberis preteritis ꝛ exheredatis ꝛ de posthumis heredibus instituẽdis ꝛ ideo vide Ilso.in summa vtriusq; tituli ꝛ in summa insti.de exhereda. liberoũ. Ad istã etiã materiã accedit ti.de inof. testa.ꝛ ideo vide Ilso.in sum.eo.ti.ꝛ Rof.in libello ꝛ forma preteritionis ꝛ exheredationis videtis speculo de instrumentoũ editione.§.vt aũt.v.sinaũt. Si dicatur quis noiatim exheredat⁹ bãnitus vel excõicatus.j.ea.l.j.ij.ꝛ.iij.ꝛ an valeat appellatio ei⁹ qui habebat vnicũ aduersariũ si appellat a sñia nõ noiato aduersario an exheredatio possit fieri sub cõditiõe.ead.l.iij §.pure.de exheredatione facta integra gradũ ꝛ post gradus a certa persona.ead.l. §.filius.ꝛ an ea que tacite insunt si exprimantur inducunt condi-
1 tionem an preteritus ꝛ ab vno gradu ꝛ exheredatus ꝛ ab aliorum
2 pat testiñ.ea.l.§.fi.Et an legata dependẽtia ꝛ ab institutione que tenuit a principio.si rumpantur debeant a beneficio aut ex causa.
¶ Nõ institutio facta simplr de posthumis oẽs cõprehendat ex
3 quocunq; matrimonio natos.j.e.l. placet. ¶ Difficultas ꝛ generandi non prohibet posthumos instituised impotẽtia naturalis
4 sic. ¶ Et qui vnũ testiculũ ꝛ h3 põt generare.j.eo.l.sed est questiõ. §.i.ꝛ.l.si quis posthumos.ꝛ differentia est inter castratum ꝛ spadonẽ. Et vgor ex qua nunq; potuit generare h3 partẽ de qua loquitur.aut.preterea.C.vnde vir ꝛ vxor. Nõ testiñ inutile rõne preteritionis nõ rescindat primũ validũ.j.e.l.si filius.ꝛ an si filius moriatur anteq; dicat nullũ cõfirmetur:si posthumus exheredetur a primo gradu ꝛ pretereatur a secõ seõs nullus est.j.eod.l.si a primo. ¶ Quod potius attenditur cõsuetudo naturalis q̃ vitiũ
5 corporale.j.eo.l.si quis posthumos. Si nepos precedatur a filio nõ rumpat testiñ.ea.l.§.si filiũ. Et ibi sunt quatuor casus pertinẽtes ad materiã inofficiosi testamẽti.posthumũ nasciturũ ex ea q̃ nõ põt esse vgor de iure naturali vel diuino nõ possum instituere secus si impediatur matrimonii iure ciuili.eadẽ.l.§.sed si ex ead. ¶ Casus omissus habetur ꝓ omisso ꝛ indefinita vel simpliciter institutio vel posthumorũ oẽs cõprehẽdit.j.e.l.commodissime ꝓ sui dicunt dñi paternarũ ꝛ pulchra circa hoc.j.e.l.in suis.ꝛ si sit qõ inter filiam ꝛ agnatos qi agnati dicunt rem feudalem filia neget possessio debet remanere penes filiã. Et an filius sit ipso iure heres.ꝛ an filius regis dicatur rex viuente patre. Et si statuto cauetur q; non admittatur ad officia cõis non habens trecenta in bonis.an admittatur.filiussa.cuius pater h3 in bonis natus ór etiã ex secto vẽtre matris.j.e.l.qõ ór.pupilo facta per testatorẽ in duobus casibus separatis extẽdit ad vtrũq; si simul coniugat et est
6 casus pulcher ꝛ argumentabilis.j.eo.l.si na[illegible]scriptũ. ¶ Et facit ad materiã an casus omissus habeat ꝓ omisso qñ duo simul dantur vt hereditas ꝛ libertas quoꝝ vnũ dependet ab altero nõ põtynũ sine altero adimi.e.l.§.regula.exheredatio post mortẽ filij collata nõ tenet ea.l.§.si pohumos.periit⁹ ab vno gradu rũpit, ipm ꝛ sequentes ad suũ cõmodũ ꝛ abintestato venientiũ.vt.j.e.l.posthumus.si filij⁹ instituitur in primo gradu ꝛ ꝑtereat a scõo valeret testiñ ea. l.§.qõ vulgo.exheredatio facta de vero filio quem filium non putabat ꝓpter errorem non valet eadẽ.l.§.fi.defuncto filio instituto an nepos succedat ante immediate vel mediante persona filij.j.e. l.si filius.Et an filius sit heres ipso iure sine immixtione.q; filius quãdoq; exheredatur ꝓ cõmodo suo.j.eo.l.multi.Quod exheredatio non valeat a re certa vel a certa parte.j.eo.l.cũ quidam.Et qõ fauores sunt ampliãdi ꝛ odia restringenda licet varietur cõditio instituti vel exheredati non vitiatur exheredatio recte facta.j. e.l.filio.Et an primogenitus intelligatur natus ex concubina cũ qua cõtraxit matrimoniũ ꝛ diffinitio adoptiõis.ꝛ q; imago non
7 tollit naturã. ¶ Exheredatio filiorũ vniuersaliter facta tenet:iz non extẽditur ad eos quos testator se habere ignorabat.j.l.titi⁹ testõ. Natus fingitur non natus ea.l.§.lucius.ꝛ est casus qui non est aliqi de instiꝛsub cõditiõe casuali vel mixta ꝛ in eius defectum exhereda.j.e.l.filiꝰ a pfe.ꝙ filiꝰ a pfe ꝑterit⁹ recidẽs in eius ptẽ per mortẽ aui rũpat testiñ.ea.l.§.filiusfra.institutio certi posthumi in aliqs preteritionem inducit ea.l.§.si quis ex certa.institutus in
8 tempore phibito per subsequẽs matrimoniũ cõfirmat ea.l.§.si eo tẽpore ꝛ vide de materia.l.qõ ab initio.de reg.iu. ¶ Quod posthumus non natus nõ faciat partẽ nec admittitur ad partẽ ea.l.§.si. Ex.l.gallus colligũntur multa. ¶ Primo continuatio ad preceꝺentia.Scõo aliqua ad enidentiam.Tertio diuisio ꝛ subdiuisio. Jtem summarius intellectus totius.l.§m Sid.ꝛ alios. ¶ Jtem declaratio principij.l.seq; ad.§.ꝛ quid si tantum ponẽdo casum exponẽdo literam.Et notabilia colligendo primum est.ois substitutio est institutio sed nõ cõuertit.ꝛ ꝙ partus legitimus potest in ventre matris portari.g.mẽsibus in quibus computatur dies mortis mariti. Et anvltra possit portari per paucos dies. ¶ Jtẽ
9 ꝙ qõ põt reprehendi de superfluitate ꝛ etiam de insufficientia. ꝛ qõ doctores antiqui corriguntur per iuniores tanq; per suspicationes.ꝛ ꝙ qõ debet aliũ curialiter reprehẽdere.ꝛ qõ die mortis põt quis ꝺ̃here matrimonii. Et si auus instituat filiũ nepotem superstites an ambo simul admittãtur an ordine successiuo primo filius deinde nepos. Et an idẽ in legatis pñ.ꝛ filio relictis:et an
10 idẽ si pater emit tem sibi ꝛ filijs suis. Et an dies citationis ꝛ computatur in numero seu termino dierũ quibus cõparere debet ci-
11 tatus. Et ꝙ doctores iuniores ꝛ eligi deoẽt ad lectũ.ꝛ an donatio facta nepoti filij spurij per annũ valeat.ꝛ de duobus statutis cõtrarijs in eodẽ nomine qõ debeat seruariꝛ de phocolis tabellionũ vbi est hoc verbũ ꝛc.an valeãt.ꝛ quomodo debeãt explicari qõ deportatio successit in locũ interdictionis aque ꝛ ignis ꝛ sit similis morti.j.e.§.ꝛ qd si tñ.ꝛ idẽ in emãcipatione ꝛ qõ mors ciuilis equipolleat naturali.ꝛ qõ sensum magis ꝙ verba spectare debeamus ꝛ qõ casus omissus similis expresso ꝓ expresso habe
12 ri debet ꝛ an sit sublata differẽtia emãcipatiõis ꝛ patrie potestatis in successiõe ex testõ. Et an prohibitus ꝛ vendere possit donare ꝛ an si auus instituat seu substituat nepotem in casu mortis filij si filius deportetur vel emãcipetur videatur eis casibus nepos preteritus ꝛ rumpat testiñ. ¶ Jtem quid si filius emancipatus adoptetur an excludat nepotem. ¶ Et quid si filius deportatus sit restitutus an obstet nepoti. ¶ Et si aliquis promisit centum cũ morietur an si interficiat committat stipulatio. ¶ Et an idem si ciuiliter moriatur vt per deportationẽ. Et an aduocat⁹ patris in casum victorie illud habere debeat si clientulus] transigat. Et an filius bannitus et restitutus excludat] nepotem. et an bannitus cuius certa pars bonorum est applicata heredibus occisi ex forma statuti si eximatur de banno recuperet illam partem.
13 ¶ Qualiter testari debeat habẽs filiũ apud hostes ex quo sperat nepotẽ nasciturũ. Jeo.§.si is qui filium.sufficiens forma testamẽti ex cõsilio scenole ꝛ breuis ꝙuidẽ circa oẽs ꝓonas ꝛ casus habetur

14 habetur.j.e.§.institues. Et an heres incertus ꝛ possit institui ita q; institutio valeat ꝛ an suus possit institui sub conditione que in stitutionem nõ suspẽdat.ꝛ an instituto filio videatur nepos instituꝛ vel instituto nepote ꝓnepos. Si nurus prẽgnans ex filio sit capta ab hostibus quõdebeat testari anus.j.e.§.si eius.ꝛ q; nõ refert qualiter vel per quem fiat dummodo fiat.ꝛ quod ius galli dicit vetus ꝛ vellet nouum ꝛ ideo regula catoniana in iure legis velleie locum non habet:q; non habet locum ad.ll.nouas. Et an
15 natus apud hostes sit spurius. ¶ Et an casus huius.§. ptineat ad gallum vel legem velleiam. ꝛ pulchra de fictione ꝛ veritate et an brauium debeatur domino equi currẽtis ꝓ te alijs citius equitatore. Et si in libello contineatur q; qs condemneꝰ scõm formã iuris ciuitatis nõ exp̃esso vel cõsuetudinario an admittatur vel repellatur sicut generalis ꝛ obscurus. Qõ nepos naturalis vel ciuilis post mortem oĩm vere natus vel suus redditus admittatur ad succes.l3 pater non fuerit recte institutus.j.e.§. fositan. ꝛ q; similia sunt patria ꝓas naturalis ꝛ ciuilis per adop. Et an varia-
16 ta conditione ꝛ heredis varietur effectus institutionis ꝙ exheredatio facta post mortem non teneat.j.eo.l.§.in omnibus.ꝛ qõ filius decedens apud hostes nõ habeat necesse institui ꝛ q; institutis liberis primi gradus inferiores possint preteriri. Et an si filius preteritus moriatur vivo testatore vel ab hostibus capiatur conualescat testiñ.ꝛ vtrũ emãcipatus preteritus hodie dicere possit testiñ nullũ ipso iure an rũpat per cõtra ta. ¶ Et quid de matre pretereunte sine causa incerta de.l.velleia.ꝛ primo ꝛ scõo capite ꝛ qñ habeat locũ ꝛ exẽpla eorũdẽ.j.e.§.nũc de lege.Quod vbi lex non prefigit terminũ:nec nos debemus ꝑfigere.eodẽ.§.versi. videndũ. ¶ Et que differentia sit inter liminiũ ꝛ restitu.in integ. eo.§.vndecima oppositione. ¶ De casu difficili ꝛ prouisione vel circa ipsum cõmixtis duobus capleibus.l.velleie.j.e.§.ille casus. ꝛ ex duobus cõmixtis efficiatur medium temperamẽtum. ¶ Ultimo notabilia ꝛ vtilis distinctio Dy.tam circa natos q̃ nascituros preteritos institutos vel exheredꝰ.

Quid sit nominatim. Nominatim exheredatus videt quotiescũq; modo cõstat de ꝑsona quã testator exheredar.h.d.cum duabus.ll.seq.§.vsq; ad.§. pure.vel sic.illud ór notatim fieri ꝙ est designatũ sic indubitabili, vel sic.omissio ꝓpij nois exheredatio.nõ vitiat nisi incertitudinẽ inducat pluralitas personarũ.h.d.l.ij.lex.iij.dicit qõ filij exheredatio ꝓ matrẽ demõstrati vel per turpitudinis adiectionẽ valet.Ibi dicendũ est vt exheredatio valeat.Dy.In glo.etiã vnũ ibi per eũ debet dicere ꝙ id ne sit mala grãmatica.Dy.in fi.Sed ibi ad substãtiã rei de qua agebatur requirebatur plena quorũ requiritur solẽnitas ad certitudinẽ rei de qua agitur ꝛ tunc nõ est necessaria illa solennitas si res sit certa.vt hic aut requiritur ꝓpter factũ ne fraus cõmittatur ꝛ tunc ex solennibus nihil est omittendũ. vt ibi vel dic vt no.3.de ventre inspici.l.i.§.fi.Ja.de bel.

Nominatim. Jbi ita videtur sicut sequitur.Dy.Jbi vnicus sit filius de cuius exheredatiõe tractatur.ꝛ ad hoc aliqualiter cõcor.j.de assignãdis libertis.l.vtrũ.Oldr. ¶ Et ad totam.l.concor.insti.de l.exheredatio liberoꝝ.§ noiatim.j.ad treb.l.nonnunq̃.de leg.iij.l.noiatim.ꝛ vide etiam in summa de testa.manumissis.§.relinquitur.de sen.excõ.constitutionem.lib.vi. ¶ Jtẽ si ego excõicet quẽlibet qui furtum fecerit ille qui fecit illud furtũ noiatim intelligit excõicatus.extra de sen.excõ.c.a nobis.ꝛ ibi in gl. ¶ Item si papa vel epus excõicat aliquẽ cum participib⁹ siue participes intelligũtur noiatim excõicati.extra de senten.excõ.qõ in dubijs ꝛ ibi in glo. ¶ Et ad ꝓdicta etiã bene facit de offi.iud.or.c.si sacerdos.xxiij.q.q.c.sane.ꝛ que dicuntur noiatim excõicati vel interdicti vide bñ per Jnno.extra de ꝺben.c.lateraneñ.sed cõtra hãc.l.§.nñ facit.j.de lega.iij.l.si plures gradus. vbi ór sed qd si testator dicat heres meus.ꝛ dato plurib⁹ existẽtibus heredibus oẽs tenetur:sed ibi aĩs deficeret testatoris voluntas q̃ est favorabilis.ꝛ cũ oẽs sentiãt cõmodũ hereditatis sentiãt etiam onus legati. Et predicta etiam facit ad appellantem qui tenetur exprimere in appellatione a quo ꝛ ad quẽ ꝛ contra quem appellat.vt.j.de app.l.i q.ꝛ.iij.qõ est verum ꝙ exprimere debeat cõtra quẽ qñ haber plures aduersarios secus si vnũ tñ.ꝛ vnã cãm cum eo qr tunc sufficit dicere appello a tali sñia licet nõ exprimat aduersariũ:qr ad aliũ nõ potest referri vt j.de ap.l.scio.ꝛ predicta etiã faciunt ad materiã bãnitoꝝ qualiter intelligatur qs nominatim bãnitus. Et an ꝛ aleat bannum datum alicui sub nomine heredis instituti.l.i.ver.vlti.predicta ꝛ in questionibus statutoꝝ quarta parte ver.vidi obtinari. Jn glo.ꝓpter odiũ in fi. Exijstis.ll.hic vltimo positis vt etiã ꝙ in fauore non valeat ratione dubij. Sed dic qõ in istis.ll.testator nit locutus ꝓprio nõe ibi aũt appellatiuo sine indefinito ꝛ hoc circa personas circa res autem obtinet vt.j.de leg.j.l.si quis a filio.Ja. ¶ Vel si vis ad oĩa particulariter respondere dic ad.§.si filio.ꝛ.l.si filiabus.§.i.qr illud est ꝓpter charitatem.vt.o.l.no.§.si duobus.non facit ꝓnt est litera cõis ventre in.l.ũ.in fi.est ꝓpter verbũ heredes qõ oẽs cõprehendit quod omnium est equa cõditio.vt.l.si herede.j.de leg.i.ꝛ heres heredis testatoris est heres.Item in.l.si pluribus.ꝓpter relationem quid qõ ad oĩa de sui natura referri potest:nec est ratio quare magis ad vnum q̃ ad aliud referatur.

Et si peperit. Jbi natum dixit cũ sciret eũ filium esse.Dy.Jbi cũ cõditio vituperãdo filium.vt.j.de inim.l.item apud la beonẽ.§.cõuitũ ibi gladiatores.i.homicida.Jbi natum dixerit repete magis est vt exheredatus sit recte qr in ꝓdictis casibus nominatim exheredatio facta ór.Dy.In glo.valet exheredatio ibi in specie. ¶ Vel dic melius vt in contrario not.Dyn.

Pure. Jn gl.Jbi.l.si ꝑ.vbi de hoc no.ꝛ dixi ibi.l.iam dubitari. Et est ratio qr si conditio exterit exterit cõpore testamenti videtur institutus pure si non exterit pure videt exheredatus tpe testamenti: qr effectus conditionis:conditione existẽte retrotrahit vt.j.de testõ militari.l.qõ ór.vnde qr filiꝰ semper inuenit se institutũ vel exheredatũ nõ potest dici testiñ ruptum. ¶ Sed hec ratio non videtur valere:nã facta institutione sub cõditione retrotrahitur vt.o.l.qõ ór.Jdem si solũ exheredatio sit facta sub cõditiõe. ¶ Sed dic ꝙ in his nõ est ratio certa futuri euẽtus hic ficiã necesse est vt vltima institutio vel exheredatio locũ habeat.Dy.ibi.§.si incertum.ꝛ.§ si sub conditione.Dy.

Filius. Exheredatio facta intra gradum ab alio repellitur facta vero a ꝑsona vel post hereditatis aditionem delatam nõ tenet.h.d.Et dic ꝙ iste.§.loquitur primo qñ intra gradum.Scõo qñ a certa ꝑsona Tertio qñ post aditam hereditatem.Quarto quãdo ante omnes gradus.Quinto quãdo inter gradus ꝛ post gradus mixtim.ꝛ hoc intendit ꝙ ad.§. si ita.Ratio primi est:quia medium se habet ad extrema cõiter vnde a toto videtur semotus.Secundi est ratio quia reperitur a gradu preteritus vnde ipso iure testiñ non tenet. Tertij est ratio: qr videtur conditionalis exheredatio ꝛ pendente conditione videtur preteritus ꝛ sic ipso iure nullum vnde non conualescit tempotis tractu quarti quinti ꝛ sexti ratio patet. ¶ Sed opponitur ad tertium:quia que tacite insunt si exp̃imãtur non vitiantur vt j.de here.institu.l.cornelius.Et de condi.ꝛ demon.l.aliquando. ¶ Deinde not.quinq; necessaria in exheredatione. ¶ Ultimo distingue ante omnes gradus post omnes gradus ant inter gradus:aut intra gradum:aut certa persona.Dyn.que omnia colliguntur ex glo.ibi recte.i.rite.Jac.differunt enim rite ꝛ recte quia rite denotat ordinem:recte iustitiam vt dixi in alphabeto. Jbi eũ filium.Dy.Jbi vitiosa erit exheredatio:quia preteritus videtur a gradu.Dy.ꝛ ideo gradus nullus.Dy.Jbi quemadmodum.s. vitiosa foret exheredatio.Dy.Jbi eum:scilicet filium.Dy.Jbi ex heredauerit.s.testator.Dyn.Jbi post aditam hereditatem.s.omnium.Ja.Jbi quod est impossibile oportet enim valere testamẽtum ex quo aditur hereditas.testiñ autem ante valere nõ potest q̃ exheredatio sumat effectum.exheredatio autem non potest esse efficax nisi aditio hereditatis sit secuta ꝛ sic est, impossibile vt.j. de cõtra ta.l.filiũ.§.sed cũ exheredatio.vbi bonis libertoriũ.l.si patronus.§.testõ.ꝛ ideo cum medio tempore inueniatur preteritus testamentũ est nullum.Dy.in glo.i.inter viuũ ibi.§.fi.ꝑm vnum intellectum.Dyn.In glo.vt ex eo gradu vt ibi hereditas.i.isto modo concepta exheredatio.Old.In glo.i.exheredatum ibi sed exheredatio considerato effectu ꝛ ita tollitur cõtrariũ:nã qñ simpliciter nullo tempore inuenitur preteritus. Sed cõtra quia que tacite insunt si exp̃imantur non inducunt, conditionem.vt.j.de lega.i.l.iñ.Dy.Secundo potest colligi per.l.si in diem.§.seruo.j. de condi.ꝛ demõ.per quã.l.dicit Dy.quod regulariter verum est in ea que tacite intelliguntur si exp̃imantur non inducunt conditionem. ¶ Sallit in casibus vt ibi dicitur ꝛ ita in no.per eũ ex tra de reg.iur.c.actus legitimi.lib.vi. ¶ Vel dic ꝙ ꝑ.Pe.ꝙ tacite actum si exp̃imatur non habet effectum, verum est si eo modo exp̃imatur quo est per.l.intellectam.sed hic vero exp̃imitur eo modo quo intelligitur per.l.quia lex intelligit quod per aditionẽ perducatur in esse institutio ꝛ exheredatio eque principaliter. Si si exp̃imatur hic conditio exheredationis:tunc cõditio refertur ad eam ꝛ sic relata oportet quod impleatur anteq; institutio habeat effectum vt.j.de condi.ꝛ demon.l.qui heredi.§.fi. Que cõditio non potest esse anteq; filius exheredatus sit ꝛ ideo, totũ vitiatur. Pe. Vel dic ꝙ istud.§. hodie exheredationis.ar.cõtra hoc est ꝙ no.j.ti.j.l.fi ita.in glo i.sed illa ibi reprobatur per Dy.An.de pi.Jbi si institutus sit heres.i.adeatur.in fi.ꝛ melius dic vt no.d. l.si quis sempronium.§.fi.

Aut heredis. Scõm lectura Dy.3. ꝑti.ꝑcedẽ hoc nõ ẽ.§.h3.ꝛ.fz cõit ꝙ.§ allegatꝛ

n ij

Universidad de Deusto
Biblioteca

breviter.h.d.vsq; ad.ff.si ita exheredatio facta ante gradus vel in ter gradus seu post primos ꝛ inter secundos ꝛ ab omnib⁹ submouebitur. Ibi aut heredis ꝛ per cõsequẽs ante substitutionẽ et sic ante oẽs gradus. Ol.ibi ab vtroq; ſ.institutoꝝ ꝛ substitutoꝝ.dy. in ver.ꝛ eo.ibi exheredationẽ valere.ſ.in totũ ꝛ a quolibet gradu institutorum ꝛ substitutorum. Ol.ibi ex semisse ecce primus gradus. Dy.ibi; seruus ex semisse.ſ.eodẽ Dy.in gl.primus gradus ibi ſi autẽ inter viuum interdum fit post vnum gradũ ꝛ alterum nõdum completum.ꝛ tunc est.ſ.ver.pri.in eo.Jac.in ſi.addas et sextum ꝙ hereditas sit adita.vt.ſ.ti.pri.l.filius a patre.ꝛ de acq. here.l.ſi quis heres.ff.ſi.

Si ita testatus. Preteritio sui a primo gradu illum rescindit a secundo a quo est exheredatus incipit testũ.h.d.ibi filiũ iã natũ et in potestate constitutũ. Dyn.ibi:perempto primo gradu.l.ab initio ipso iure non valente:q; ab eo inuenitur filiꝰ preteritus. Dy.ibi vnde quo ſcõ gradu. Dy.primo op.ꝙ potest esse ꝙ ſit exheredatus a ſecũdo gradu ꝛ nõ a primo.ꝛ dic vt in glo.que incipit hoc expresso.secundo op.de leg.ſ.ti.pri.l.nam ꝛ ſi sub conditione.ꝛ dic vt in.i. glo.In glof.iam natum.ibi ex eo non pendet.Scõs non pendet ex primo nec primus ex secũdo. Dy.ibi.C.de posthu.here.instit. l.ĵ.sed certe etiam hodie tenent Dy.ꝛ Odo.non fore correctum ti.ſ.de leg.prestandis:q; intelligitur aut.ex cã.cum testiũ est nullum ipso iure vt no.per ipsum Dy.ĵ.de lega.iſ.l.patronus.ff.ſi.ꝛ no.per ipsum Odofredũ.Et plene dixi dicta aut.ex causa in ea. glo.in fine Et hac rõne dicunt quidam ꝙ qñ exheredatus est filius causa incerta vel preteritus ꝛ postea rumpatur ita qõ filius obtineat legata non debebunt ex beneficio aut.ex cau.cum ipsa legata penderẽtur ab institutione que valebat.Sed cum exhere datur causa non inserta tunc institutio est nulla ipso iure et non dependẽt legata ab ea.et ideo tunc obtinet aut.ex causa.Jac.de hoc ibi plene dixi.ibi.ff.filius.scõm Azo.qr ab eo tantum intelligitur exheredatus.Dyn.in gloſſ.ſic econtra: quia potest valere primus ꝛ non secundus.Dy.

Placet. Patens virilis sexꝰ posthumos instituere debet quoꝝ institutio facta simpliciter oẽs cõprehẽdit nascituros ex matrimonio presenti vel futuro.h.d.cum.l.seq.ibi heredẽ.ideo qr põt eum habere suũ heredem.Jac.ibi in vtero est tẽpore testamenti. Dy.ꝛ facit.C.de ſideicõ.libe.cum veteres. Opp.de.l.boues.cum ſi.gloſſ.dicit speciale fauore institutionis:sed hoc falsum videtur. vt.ĵ.ti.pri.gl.penſi.vbi dicit idem in exheredatione. Sed dic, hoc esse propter fauorem vltime voluntatis vt magis valeat quam pereat. Ol.ad sequentem.l.op.de.l.filius.ff.ſi quis ex certa.et de l.ſi ita.de auro ꝛ argen.leg.ꝛ dic vt in glo. Old.in glo.i.debere ibi exheredare iure isto:secus hodie cum posthumus non possit cõmittere cãm ingratitudinis.vt.C.de inoffi.testa.l. ſi quis in suo. ꝛ no.ĵ.eo.l.ſi posthumus. Dyn.ibi.ff.nunc de lege.est ꝛ alia ratio qr non nascitur suus matri ſm Jacob.de are.secus in iam natis. vt.ff.eod.l.i.ꝛ.ff.in glo.no.mirabile ibi comprehendit.vt.ĵ.de suis ꝛ legiti.l.nulla femina.ꝛ hic est ratio quia posthumi non debent nominatim exheredari vnde sufficit generali verbo vti etiam nati debent nominatim exheredari.vt.C.de liberis preteritis.l.fin. quod hic non reperitur ſi generali verbo vtatur ysfructuarius rationis est quia pluralitatem nascẽdorum pater potest probabiliter ignorare.vt.ff.ſi paro hereditatis petatur.l.antiqui. que ratio cessat in iam natis.

Sed est questum. Generandi vel agendi potẽtia licet difficilis posthumi heredis instituẽdi tribuit potestatem:secus ſi vtraq; potentia careat testator.hoc dicit.ibi.nec est sterilitas accidentalis. Dyn.in glo.ff.ante genuit ibi ad generandum.pro hoc.ff.de edil.edi.l.põpo.ff.de re militari qui cum vno.ꝛ an talis possit promoueri ꝛ patientes similes defectus corporeos vide extra de corpore vitiatis per totum. Et per Gof.ꝛ Host.ꝛ Specu.eo.tit.in glof.nam ꝛ matrimonium.in ſi.ꝛ ad hoc.ĵ.de manum iſtis vindicta.l.alumnos.in glo.nam nec adoptare.in ſi.vnde consueuerunt dari versus. Castratos natura facit violenta, spadones Efficit impotẽtia:eunuchos sola voluꝛtas. ad hoc.C. qui testamenta facere possunt.l. eunuchis. ꝛ de eunuc. per totum ꝛ ibi tetigi. Ultimo querit hic Dy.an vxor illius qui nunq; potuit generare ꝛ qui potem nõ habuit mortuo viro habeat illam portionem de qua loquitur aut.preterea.C.vn de vir ꝛ vxor.est hic arg.qõ ſic.In contrarium est,ff.de inre dot.l. ſi serua.ff.spadonem.ꝛ ibi in glo.ꝛ ad hoc allegatur picta.l.pompo.ff.ĵ.de edil.edicto. Dy.

1 Hermafroditꝰ.adõ ꝙ succedit i feudũ bal. ſi. quoties. C.de suis et legit.ꝛ i.l.i. C.q̃ ſit lon. cõsue.ꝛ i.c.i. de ali.feud. pa.ꝛ in.c.ſi clientulꝰ.de alie.feu.an possit vnũ fratrẽ preeligere in feudo.viõ bal. in fine.C.de suis et legit.

Hermafroditus. [a] Participans in vnoꝝ in eo prevalet in quo magis participat.hoc dicit.

Si filius. Testamentum inutile ratione preteritionis primum validum nõ rescindit.h.d.ꝛ hanc.ĵ.intellige.vt no.ĵ.tita. prop.ĵ.cum in secundo.in glo.hoc exponẽ.ĵ.de vulga.ꝛ pup.substi. l.ſi quis eum.ff.ĵ.Dy.Sed hec.l.non dicit illud quod ibi not.vnde dic quod hic nullo modo hereditas ex hoc secundo testamento poterat aditi de iure pretorio vel ciuili.vt dixi.ĵ.tito.i.l.posthumus.versũ.idem ꝛ circa.Ray.ꝛ dic quod in primo testamẽto fuit exheredatus in secundo preteritus licet moriatur viuente patre nec valet secundum nec tollitur primum.Dy Oppo.quod succedatur ex secundo.vt.l.hac consultissima.ff.ſi quis autem.C.de testa.licet secundum sit non solenne.ꝛ solue vt in glo.ꝛ postea opp. duobus modis.vt in glo.Old.in glo.i.ita est necesse dicere habito respectu ad primum. Ja.in glo.ĵ.in ſi.ꝛ dic ꝙ illud testamentũ non valet de iure pretorio nec ciuili.vt.d.tit.de exhere.libe.in princi.ꝛ.ĵ.de vulga.ꝛ pupilla.substi.l.ſi quis eum.in ſi.ꝛ que sit ratio not.ĵ.de decurio.l.ad eum.ff.lucius. nec ob.l.posthumus.versicu. idem ꝛ circa.de intuito testamenti.vt ibi dixi.Et ideo gloſſ.que fuit dicta.l.ſi quis eum.ꝛ in.l.cum in secundo.de minuto testamẽto.qui dicunt in hac.l.testamentum valere de iure pretorio, iudicio meo male dicunt:ꝛ hoc etiam tenet Oldra.d.l.posthumus. Ray.in glo.vlti.ibi venientes abintestato.ꝛ in secundo extraneis secus econtra vbi de hoc Dy.ibi.ff.posteriore.ꝛ.ĵ.tit.prop.ĵ.cum in secundo. Dy.ibi.C.eo.l.ih.facilius enim reassumit vires perdi tas quã nouas assumat.arg.ff.de pac.l.ſi vnus.ff.pactus.ne peteret. Dy.pro hac ratione Dy.facit.ĵ.de secundis tabulis.l. ex qui ex liberis.ff.testamẽto.ꝛ ſic res facilius conseruat vires quas habet cũ ſuſcitet amissas.vt no.ĵ.de ſol.l.cum quis.ff.ſi quis pro reo. Ray.ibi.ĵ.tit.i.l.pro filio,sed hic preuenitur a morte. Dy.quo casu cum nondũ ceperit competere ei ius dicendi nullũ testamentũ non videtur per taciturnitatem repudiasse cũ repudiari non possit qõ nondũ cõpetit:licet ſi superuiuat mortuo patre ꝛ ſic tam cepit ius ſibi cõpetere dicendi nullum postea decedat nulla querela mota videatur tacite repudiasse vt ibi. Old.Sed cõtra hoc est eo.tit.l.posthumus.ibi idem ꝛ circa iniustum ꝛc.Sed ibi soluit. Dy.ꝛ ibi de hoc satis dixi.

Ja primo. Al primo gradu exheredato posthumo vel iam natoꝝ.seõ gradus a quo est preteritus nullus est.vel natiuitate posthumi rumpitur nec ad eum postea hereditas defertur.h.d.vel dic ſi exheredatus a primo gradu ꝛ preteritus a ſecundo iam natus non confirmatur ſecũdus gradus licet mouea tur filius deliberante primo idẽ in nascituro ſi moritur post mortem patris.ibi.ſi a primo heredẽ.ia primo gradu institutionis. Dy.ibi filium iam natum ꝛ in potestate constitutũ.Dy.ibi inuti liter institutus:id est substitutus. Dyn.ab eo. scilicet substitato. Dy.ibi:non fit exheredatus.ſi preteritus. Dy ibi id acciderit:sci licet ꝙ exheredatus fit a primo gradu ꝛ secũdo preteritus. Dy. ibi a quo exheredatus.ſ.ab instituto non ab substituto vt in iam nato dictum est. Dy.Et dic ꝙ post mortem patris superuiuit et ita rumpit testiũ post suã natiuitatẽ sicut iam natus redderet testamentũ nullũ. Dy.ibi moriatur post mortem patris. Dy.et ita soluitur contrariũ. Dy.in eadẽ dicẽda.ſ.ꝙ substitutus non possit habere hereditatẽ patris. Dy.ibi;qõ superstes est ꝛ ita rumpit testamẽtũ ex postfacto ex quo est natus sicut natus tempore testamẽti a principio reddit nullũ vt predixi. Dy.Sed op.ad primũ: secundus gradus esset conditionalis deliberatiuus primus vt.ĵ. de vulg.ꝛ pup.substitu.l.qui liberis.in princ.ꝛ ideo non potuit vti ari ante conditionis euentum vt.ff.qui.mo.vsufru. amittatur. l.i.ff.sed ita.demum post euentum non:quoniam mortuus erat preteritus. Solu.vt.ĵ.prop.ad secundum oppo.quod non sit idẽ quod in primo.vt.l.posthumus,ꝛ dic vt in glo.Item oppo.quod in posthumo statim vitietur quia statim pro nato habetur et sol. vt in glo. Dy.in glo.fallum dicit in ſi. Opponit ergo eodem modo quo ad primum.Sed dic ad vtrunq; quod ita tollit preterito spem sicut rem in iam nato statim in posthumo eo tempore quo nascitur ꝛ innenit se preteritum.vt.ĵ.de vsufru.l.ĵ.ff.sempronius. Dy.in glo.vlt.ibi:fauore testamenti.ꝛ est ratio:quia posthumus ante quam nascatur non est in potestate testatoris.vt.ĵ.de aſſignandis libe.l.ſi.ergo testamentum ante natiuitatem non rumpit. Dy.

Si quis posthumos. Difficultas Generationis posthumi institutionẽ nõ impedit ex legata non alterius coniugio talis institutio phibẽt.h. d.ibi.abdicatur.ĵ.removetur.dy.ꝛ dic ſi aliquis institut in testamẽto secundo posthumos quos propter infirmitatem vel etatẽ habere non poterat tollitur primum ,testiũ considerata naturali consuetudine potius quam vitio corporali.Sed oppo.ſi habere non potest non videtur institutionem habere nec primum tolli. vt.ff.

vt.ff.eo.l.sed est questum.ver.sed ſi castratus.sed dic vt in gloſſ.ĵ. Circa illud oppo.quod institutio non trahatur ad ciuiles posthumos sed naturales tantum.vt.l.ſi ita.cum simi.ꝛ dic vt in gloſ.vel aliter solue ver.sed ſi castratus.nam aut impeditur ex defectu naturali aut accidentali.Deinde ad secundum oppo. quod possit posthumum ex nulla alĵ instituere quia posthumum alienum.vt ff.tito.ĵ.l.filius.sed respon.ꝙ ſic suum instituit non vt alienũ. Ad tertium respõsum huius.l.tribus modis op.vt in gl.Dy.in gl.i. ibi ad.tertium.scilicet casum.ff.prop.postum de posthumis adoptiuis.in ſi.quod verum est ſi habere nõ potuit impedẽte natura secus ſi ex accidẽti Dy.vt.ff.e.l.sed est questum.ĵ.i.Dy.in gl. vt suum.nam alienum posset.vt.ff.de testa.l.filiusſa.Dyn.in ſi.vel dic melius aut instituo nascituꝝ ex muliere alĵ ligata tanquã meum posthumum ꝛ non possum vt hic:aut tanq; alienũ ꝛ possum.vt.d.l.filius.ff.de testa.

1 Suus sine alia administratione est ipso iure heres.
2 Domini appellatione continetur etiam filius in bonis patris.

Si filium. Nepos preteritus non rumpit testamentum aui ſi filius eum precedebat tempore mortis aui suus vero heres effici potest heredem instituto hereditate omittente.hoc dicit.ibi filium in potestate constitutũ. Dy. ibi in hostium potestate filius institutus vel exheredatus. Dyn. ibi moriente auo filius exheredatus. Dy.ibi legitimus heres ꝙ dictus nepos in testamento aui preteritus. Dyn.ibi ex quo moritur.ſ.ille de cuius successore tractatur. Dyn. Et dic quod quatuor sunt casus vsq; ad.ff.ſi ex ea.ꝛ quartus pendet ex primo. Et cuiuslibet casus rationem potes euidenter perpendere. Ad primum op.quod nepos rumpat testamentũ aui:qr mortuo filio incipit obtinere locum heredis.vt.ĵ.tit.i.l. posthumorum.ꝛ insti.de exhereda.libero.ff.posthumorum.ꝛ.C.eo.l.ĵ.ꝛ dic vt in glo.Item op.ꝙ rumpat per querelam.vt.C.de inoffi.testa.l.scimus.in fin.ꝛ l.ſi quis filium.ꝛ dic vt in glo.Item op.ꝙ rumpat per contra tabulas que datur nepotibus sicut ꝛ filĵs.vt.ĵ.de bono.pos.contra tab.l.i.ff.filium.Sed ibi ideo datur contra tabulas:quia deportatus habetur loco mortui:vnde nepos inuenitur loco sui heredis. vt.ĵ.de bonis liberto.l.ſi necesse.ff.ſi deportatus.als autem nõ daretur contra tabulas.vt eo.tito.de bono.posſes.contra tabul. l.ſi lud.ff.ĵ.Ad tertium op.quod non teneat repudiatio querele.vt C.de inoffi.testa.l.ſi quando.ff.illud.ꝛ dic vt in glo.Item opp.qõ rescindatur per querelam que transit ad nepotem quasi per edictum successorium.vt.C.de inoffi.test.l.ſi is qui.ꝛ notatur in.l.pater.eo.titu.ꝛ.C.de inoffic.testa.l.ſi quis filium.Solu.colligitur ex proxime allegatis.Quia aut vult admitti ex persona patris ꝛ nõ potest aut ex sua:ꝛ potest.ꝛ not.hic questionem que formatur in d.l.ſi quis filium.C.de inoffic.testa.in glo.que incipit nepotem.ꝛc. Ad quartum op.ꝙ non teneat repudiatio heredis cum ruptum fit testamentũ nepote succedente in locũ filĵ.Et ex rupto testõ nõ potest aditi hereditas:ergo nec repudiari.vt.ĵ.de acqui.here.l.is qui potest.Sed dic ꝙ tres sunt casus precedentes in primo ꝛ tertio potuit aditi qr testamentũ nõ erat rescissum:igitur ꝛ repudiari.In secundo non tenet repudiatio qr non erat hereditas delata cum testiũ per successionẽ nepotis rescissum sit.De vno quere quare ex edicto successorio succedit non suus.ꝛ non rũpit vt suus ꝛquare demum post repudiationẽ heredis inquiritur an sit suus. ꝛ solu.vt in gloſſ.que incipit repudiatione.Dyn.in glos.quia hic filius,ibi:rupit nepos testamentum.vt.ĵ.titu.i.l.ſi quis exheredatio.itaq;.ꝛ appellatione domini ꝛ continetur filiuſſa.in bonis patris vt.ĵ.ad fitl.i.ff.deinde appellatione.ꝛ ad hoc.ff.de inofficio.testamen.l.nam ꝛ ſi parentibus.ꝛ votum parentum est vt filĵs suis parent res suas.vt.ĵ.de bonis libertoꝝ.l.nihil.ꝛ hoc etiam excusat filium a crimine falſi ſi sibi ascribat in testamento patris.C. de his qui sibi ascribunt in testamento.l.prima. Et ideo filius potest dicere libertos.ꝛ.ff.de excus.tuto.l.libertum.patres enim desiderant relinquere hereditatem filĵs suis:quia et ipſi filĵ fuerũt ꝛ hoc desiderauerunt vt in authen.vt cum de app.co.ff.ceterum, et patres dicuntur esse amicissimi ꝛ fidelissimi filiorum.vt.ff.de excusatione tuto.l.amicissimos.Sed licet sint domini filĵ rerum patris hoc verum est spe.C.de pactis.l.vltima.non tamen possunt alienare nec de eis aliquid facere inuito patre.vt.C.de pactis.l.filius pacifcendo.et de inreiurando.l.nec filius. Nec etiam ad illam debitam iure nature habet aliquam actionem.vt no.extra de testamen.cap.Raynutius.in gloſſ.retinebit ergo vltra medium ipſius gloſſ.vt plene dixi.C.de sacrosanc.eccle.authẽ.ſi qua mulier.habet dominium intellectu solo non re ipſa vt hic in glo. notatur.ꝛ idem dicitur de dote in muliere.vt.C.de iure dotium.l. in rebus.imo etiam rerum propriarum puta aduentitiarum est pater legitimus administrator.vt.C.de bonis ma.l.prima.Item propter predictam spem succedendi filius regio dicitur rex et sic de aliĵs dignitatibus.vt not.xxiĵ.questio.prima.c.ſi predicta etiam faciunt ad questionem mihi transmiſſam de ciuitate parmensi vbi est statutũ quod nullus possit eligi ad aliquod officiũ ciuitatis niſi habeat in bonis liberis trecentas. Quidam filiuſſa.

1 Hermafroditꝰ.adõ ꝙ succedit i feudũ bal. ſi. quoties. C.de suis et legit.ꝛ i.l.i. C.q̃ ſit lon. cõsue.ꝛ i.c.i. de ali.feud. pa.ꝛ in.c.ſi clientulꝰ.de alie.feu.an possit vnũ fratrẽ preeligere in feudo.viõ bal. in fine.C.de suis et legit.

a Cõmodiſſime. Addebar.ff.ſi.ccliĵ. inci. hugolinus dñs galteroti. Aud. poſſi. in addi. ad bar.hic.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cuius pater bene habebat in bonis plus quã trecenta fuit elect⁹ ad vnum officium ⁊ habebat vnum substitutum substitutus nitebatur eum excludere dicens quod non habebat in bonis trecẽtum licet pater haberet.hec.l.cum cõcor. allegabatur quod filius potior esset ad officium.In contrarium allegabantur alia iura predicta que arguunt eum non esse dominum nisi spe et solo intellectu.et quod non habet administrationem pro filio etiam facit.ſ.pro here.l.ſ̃.et quia persona patris ⁊ filij eadem reputatur. C.de impub.⁊ al.substi.l.fina.cum simi.in contrarium est:quia in bonis alicuius esse dicitur quando habet actionem et exceptionem.ſ.de acqui.re.do.l.rem in bonis.⁊ ibi de hoc quia forma statuti est stricte seruanda. ad municip.l.constitutionibus. consului consilio etiam aliorum trium iudicum ciuitatis pergami quod filius ad officium admitteretur per iura pro hac parte acta.ſ.et qr maritus ⁊ vxor enitant satisdare iudicio sisti propter fundum cius tamen dominium spectat ad maritum vt.l.sciendum.§.qui fundus.qui satisda.cog.Item quia non videbatur nobis de mente condentium statutum fuisse ꝙ filij quorum patres erant diuites excluderentur si alis esset idonei.Sed solum excludere paupes ne corrumperentur pecunia.ar.ſ.de testi.l.iij.§.i.⁊ in talibus mens magis seruari debet quã verba.ſ.de excu.tu.l.scire.§. aliud.⁊ qui petant tuto:em.l.vlti.⁊.ſ.de, adimen.le.l.iſ̃.§.cõditio. ⁊ pro hoc etiã:qr filius excusatur a muneribus realibus que susti net pater qr ⁊ ipse filius sustinere videtur ⁊ non debent in eadem domo esse duplicia onera.vt.C.quemadmodum filiifamilias ad munera vocentur.l.i.lib.x.

Sic ita scriptum. Prouisio in duob⁹ casibus separatis de equitate trahitur ad vtrũq; simul contingentem.h.d. ⁊ est pulcher casus ⁊ notabilis ⁊ argumẽtabilis:itẽ extriente.i.ex.iiij.vncijs.Dy.in gl.presumitur enim ibi.l.cõmodissime.sed ibi prouidit in casum vnum tantum.Hic aũt in casu natiuitatis vtriusq; separatim:⁊ ideo prouisio separata ad vtrũq; casum simul concurrentem se extendit.vt.ſ.titu.prox.l.ſi ita.Dyn. vel dic ſm Jac.de bel.ꝙ si teneas opi.ꝙ.l. cõmodissime.corrigatur non erit contra:sed simile vt ibi dixi.Sed si teneas ꝙ nõ corrigatur.Rñ.qõ hic testato⁹ fecit mentionem expresse de filio et filia:licet diuisim.Unde constat ꝙ voluit prouidere filio ⁊ filie.summit ergo lex hic coniecturam:qr etiam si simul nascantur voluerit vtriq; prouidere:ibi autem fecit mentionem solum de vno casu:⁊ ideo non potest ibi sic coniectura capi.quod satis est.idem in effectu ad solutionem Dy.§.sed si incertum.respon.qõ hic de fauore:ibi de odio.Jaco.de bel.⁊ vide questionem quam notaui.ſ. de condi.causa data.ſ.l.si extraneus.sivendidi equã pregnantem cum pacto si pareret masculum mihi debere:si feminam esset̃ em ptoris quid iuris si peperit masculum ⁊ feminam vno partu.dic vt ibi dixi.Al.

Regula. Si hereditates simul dãtur nõ possunt adimi separatim.h.d.Dy.Sic ergo no.quod quãdo duo simul dantur quorum vnum dependet ab altero non potest vnum sine altero adimi.⁊ ita intelligit gl.vt patet per.l.per quas allegat.sed ar.contra.ſ.de leg.i.l.ferum filij.§.vlti.de adimen.le.l. si seruo.⁊.l.si seruus.⁊ ideo forte hoc est intelligendum ꝙ vnum sine altero non potest adimi.l.vt remaneat alterum:sed vt tollatur vtrũq; sic.Old,vel dic vt in libertate nullo modo tenet ademptio.vt not.ſ.de here.instit.l.sed ⁊ si in conditione.⁊ est ratio que ibi assignatur in textu.sivero adimit hereditatem nõ tenet ademptio mero iure:⁊ in effectu tenebit quasi nunq; videatur fuisse data.vt.ſ.de his que in testamento delẽtur.l.i.§.pen.⁊ quod ibi not. ⁊ ideo caute iste.§.facere videtur differentiam inter adoptionem hereditatis ⁊ libertatis.nam in secundo casu nihilominus erit liber heres hic autem non dicitur in primo casu.scilicet in ademptione hereditatis non ob.allegata per Old.qr loquuntur in seruo non instituto cum libertate ⁊ sic in eis cessat ratio que est in.d. l.sed si in condicione.§.si.⁊ ꝙ ibi no.Ray.in glos.si testator fuerit miles,ibi appareat:qr tunc ademptio teneret in vtroq; si vtrũq; testator adimere voluisset.⁊ pro hac opin.Py.facit.ſ.de his que in testamento delentur.l.i.§.pe.

Testamentum. Post mortem filij vnica hereditis institutione collata ei⁹ exheredatio simpliciter facta non procedit.h.d.ibi:heres esto:⁊ dic ꝙ ipse solus titius erat heres institutus ⁊ sic tollitur contrarium primum in gl.signatum,ibi:quare.qr exheredatio non tenet, bene infrat quare ꝛc.Jac.in gl.nec enim tenet ibi.§.sed cũ exheredatio. nec hereditas adiri potuit nisi adueniente conditione id est morte filij.Old.ibi vel petit contra tab.si nolit dicere nullum.Dy.ibi nullus adiri possit propter cuius additionẽ assumat effectum exheredatio.Dy.

1 ☞ Posthumus exheredatus an rumpat testamentũ sicut preteritus iure nouo.

2 Status rumpit testamẽtũ ab initio:posthum⁹ vero ex post facto.

Si posthumus. Posthumus exheredat⁹ a primo gradu secundum gradum a quo est preteritus:⁊ sequentes ab eo dependentes ad sui commodũ ⁊ dignitatis abintestato venientium rumpit in totum.h.d.ibi si posthumus, primus casus.Dy.ibi.ſ.quo tempore.Dy.ibi.primo gradu scriptos.i.ad institutos.Dyn.ibi:pertineat hereditas.quia nascitur post mortem patris ⁊ institutis adhuc deliberantibus.Dy.ibi: secundum tamen gradum a quo erat preteritus.Dy.ibi:preter mittentibus.i.repudiantibus.Syn.ibi institutus a quibus erat exheredatus.Dyn.ibi.ipse heres existat:scilicet posthumus patris abintestato siviuat ipse posthumus:sed si decessit veniant ab hereditate succedentes abintestato ⁊ hoc sequitur imo etiã.Dy. ibi:defuncto eo.ſ.posthumo post mortem patris ⁊ de libe.instit.et dic eo ex cuius natiuitate ruptus erat secundus gradus.Dy.ibi: omiserunt.i.repudiauerunt.Dyn.ibi:substitutos adire.Sed venientes abintestato.Dyn.⁊ sic patet quod rumpitur non solum ad ipsius posthumi utilitatem:sed etiam aliorum.Jaco.ibi itaq; secundus casus.Dy.ibi:exheredatos.ſ.posthumos.Dy.ibi:ventibus primis heredibus institutis in primo gradu.Dy.ibi: decedat post mortem patris.Dy.ibi ⁊ ipso casu quasi dicat non solum in precedenti.Dy.ibi:ad legitimos venientes abintestato. Dy.ibi:a primis institutis.Dy ibi,a secundis substitutis.Dyn. ibi excludatur morte preuentus:qr moritur anteq; aliquis institutorum repudiet.Dy.quod sumeret haberet hereditatem.Dy. ibi.magis substitutum nec etiam alium institutum qui non repudiauit:qr non potuit,p parte testamentũ rumpi agnatione posthumi imo rumpitur in totum.vt.ſ.ti.prox.l.penul.Dy.exposita litera dic ꝙ in prima parte dicitur si exheredo posthumũ ab institutis ⁊ pretereo a substitutis si nascatur institutio deliberantib⁹ rumpitur gradus substitutorum:⁊ ideo si instituti postea repudiant si quidem vinet posthumo deuoluitur ad eum hereditas ⁊ non ad substitutos:sed eo mortuo deuoluitur hereditas adueniẽtes abintestato ⁊ non ad substitutos.Jn secunda parte ꝺ̃ a primo ⁊ tertio gradu exheredaui posthumum.a secundo gradu preterij natus est posthumus ⁊ mortuus primis deliberantibus eo mortuo primi repudiant:dubium est an hereditas deuoluatur ad tertium gradum an ad venientes abintestato.⁊ dicitur ꝙ ad venientes abintestato nã rupto scõo gradu rũpitur ⁊ tertius qui ex eo pendet vnde primis repudiatib⁹ reducitur res ad casum intestati.Jn tertia parte dicit primũ scũm heredes institui at eius posthumum exheredaui tertium substitui primo.quartum scõo: ⁊ ab his substitutis posthumũ preteriri me mortuo nat⁹ est posthumus ⁊ decessit:primus repudianit partem suã:dubium est an illa portio repudiata deuoluatur ad substitutum vel successores abintestato.⁊ dicitur ꝙ ad successores abintestato.Op.primo ꝙ posthumus †exheredatus rumpat sicut preterit⁹ iure nouo per l.si quis in suo.C.de inoffic.testa.Secũdo op.ꝙ gradus substitutorũ vitiari non possit cũ institutio deliberantibus effectũ nõ habeat.sed dic vt dixi.ſ.eo.l.si a primo.Tertio op.ꝙ tertius grad⁹ a quo est exheredatus non rumpatur.sed incipiat ex eo testamentum valere.vt.ſ.eo.l.iij.§.vlti.sed dic differentiam esse inter natũ ⁊ nascturũ.¶ Ad hoc op.ꝙ nulla sit differẽtia.vt.d.l.si a primo ſ.eo.Sed dic aut exheredatur a precedenti ⁊ preteritur a sequenti aut econtra.primo casu non est differentia:secundo sic.Opp.ꝙ primo casu sit differentia.vt.l.si filius.et.l.posthumus.sed dic in rumpendo non est differentia:vt.l.si a primo.sed in confirmando ruptum differentia estvt in contrarijs.Contra quod etiam interrumpendo sit differentia.l.si a primo.in fin. †Sed dic differentia est in tempore rumpẽda quia natus rumpit ab initio posthum⁹ ex postfacto.ſ.quando nascitur vel dic excludatur per mortem. Dy.Op.ꝙ posthumus non excludatur.vt.ſ.hac.l.sed dic vt in glo.vel dic excludatur per mortem.Dy.Op.quod ad partem repudiatam vocetur ⁊ quero quid sit de parte non repudiata ⁊ dic vt in glo.que incipit quatuor.Dy.in glo.j.ibi exheredari cum nõ possit committere causam ingratitudinis.Dyn.in glos.quatuor sunt in fi.imo dic ꝙ nõ admittitur quia, per mortem excluditur: nam si vineret vt suus admitteretur.ſ.ea.l.j.relpon.Dy.

Quod vulgo. Si filius instituatur primo gradu etiam preteritus in secundo valet nihilominus testamentum.hoc dicit.Dyn⁹.ibi vsquequaq; id est semper vel indistincte.Dynus.ibi,substitutus.sic et in ista substitutione filius preteritus.Dyn.ibi,meum titio substitutum.Dy.

Si quis ita. Exheredatio facta de filio vt de extraneo putatiue vitiatur errore ꝓbato.h. d.cũ.l.seq.ibi,ita nullius momenti,i,ita debet admitti ad hereditatem

tatem non obstante tali exheredatione.Jaco,ibi,filiũ in veritate. Jac.ibi proposuisset vt extraneum.Jac.ibi propter eam causam scilicet qr non erat filius.Jac.in gl.per se filium.ibi,ſ.inl.als est.l. ꝙ senatus.Et dic vt ibi.⁊.ſ.de carbo.edic.l.i.§.ſi quis.nam patris opinio;contra filium non nocet:sed ꝓ filio prodest.⁊ sic prima rõ istius glo.est bona.secunda non Dy.ibi.So.vt ibi.preterea non est idem effectus existentie ⁊ defectus conditionis.Dy.ibi nõ no cet nam non valet ipso iure cum sit casualis ꝯditio.Dy.in glo. vlti.ibi.§.semel.Sed ibi non fuit error:sed vera⁹ causa non tamen legitima:sed pro legitima approbata.Old.ibi ſi falſ̃:ibi nõ appa ret de errore vt ibi no.ħ.rñ.Old.vel ſm Jac.de bel.ad.§.semel.rñ. vt ibi no.⁊ ad.l.ſi alij.vt ibi no.ſm Ray.Jaco.vel dic qõ jtn.§.semel.speciale est fauore libertatis.Jac.

Si filius. Filio suo instituto ⁊ ante aditam hereditatẽ defuncto nepos ex ea scribit ⁊ auo succedit.hoc dicit.Et dividit in tres partes:in prima loquitur quando filius instituitur pure ⁊ nepos ei substitutus est:in secunda quando filius instituitur pure ⁊ nullus ei substitutus est.Jn tertia quando filius instituitur heres sub conditione potestatiua que potest adimpleri vltimo vite spiritu:prima vſq; ibi:quod si nemo.secunda vſq; ibi:sicut euenire.ibi tertia vſq; in fin.⁊ dic plane casum.habeo filium in potestate ex eo nepotem instituo pure filium ⁊ substituo nepotem et preterea posthumum me mortuo non nascitur posthumus ⁊ mortitur filius antequam adeat:dubium est vtrum nepos succedat auo ex substitutione vel patri abintestato.⁊ respõdetur ꝙ vterq; secundo dicitur.institui filium preterij nepotem me mortuo mortitur filius anteq; adeat queritur cui succedat nepos.⁊ respondetur ꝙ succedit auo ⁊ patri ⁊ non alteri tantum ⁊ vterq; abintestato.Tertio dicitur.institui filium sub conditione si decem decederit preterij nepotem moritur filius conditione pendente post mortem patris succedit nepos auo ⁊ patri ⁊ vterq; abintestato.et secundum hoc opp.ꝙ sit heres auo per mediam personam patris ⁊ dic vt in glo.vel dic illud quãdo pater adẽtet si non adẽtasset hic nõ erat substitutus.Secũdo op.ꝙ non sit suus heres:quia filius precedebat eum.⁊ dic vt in gloſſ.Tertio op.ꝙ in tertio casu non succedat vterq; si pater tantũ.Sol.hic erat conditio potestatiua vel dic vt in glo.vel ꝙ primo instituit filium:⁊ ceteri non mutantur.Jn secundo dic quod filius pure institutus cum non habeat substitutum est heres patris insolidũ hoc videtur falsum cũ institutus sub conditione que potest impleri vltimo vite spiritu si moritur ante conditionem non impletam non sit heres abintestato.vt.j.de here.instit.l.suus heres.§.vlti.Jn tertio similiter institui sub ea conditione que potest impleri vltimo vite spiritu.Dynus, sed cõtra hanc lecturam Dy.op.ad primum dictum ꝙ sit nepos heres auo non directo.Sed per mediam personam filij:quia heres heredis ꝛc.glo.⁊ Dy.respondent ꝙ filius non fuit heres quia decessit anteq; se immiscereet.Sed cõtra hoc instatur quod filius sit heres ipso iure sine immissione.vt.j.ſi quis omissa causa testamenti.l.i.§.qui sunt in potestate que existentia transmittit heredi tatem in suos descendentes.vt.C.de suis ⁊ legi.heredi.l.apud hostes.cum ſi.Solu.hoc verum quando non esset datus substitutus.Secundo oppo.ad secundam dictum ꝙ non sit suus heres auo:qr pater precedebat eũ.sol.vt in gl.Sed tũc instatur sicut supra nec potest respõderi ꝙ hic sit substitutus quia nullus erat vt hic dicitur pro quo facit.C.vnde libe.l.qui se patris secũdũ intellectum Jac.de ra.⁊ propter hoc oportet recedi ab intellectu glos.et dici quod filius est heres patri ⁊ non nepos nisi per mediã personam patris.Sed tunc videtur ob.tertium dictum huius.l.dum dicit sicut euenire solet ꝛc ꝓout intelligitur in conditione potestatiua.Sed tu dic quod loquitur in mixta aliter non potes euadere.Oldra.Sed huic intellectui obstat textus qui dicit jn potestate ⁊ ideo dic quod finis loquatur de conditione potestatiua de qua loqnitur ver.l.quod si nemo.sed ibi nepos supererat hic non secundum primum intellectum glo.vel dic scõm Ja.de are.quod tertium dictũ est exemplum huius ver.quod si nemo.⁊ dictio sicut ponitur exemplificatiue non similitudinarie.intellectus Ol. non potest sustineri in ver.ꝙ si nemo.quia viuo filio potuit habere locum successio ex testõ.ergo ipse non succederet patri abintestato nisi;dicas succedentes deficere ipso viuente ⁊ existente in actu mortis.Rayn.ibi omisso posthumo.i.filio qui credebatur esse in ventre.cum tamẽ non esset.Dy.ibi ex eo.ſ.filio Dy.ibi,nõ nato.i.qui postea non nascitur.Dyn.ibi pater subaudi ⁊ auo immediate.ſm gloſ.⁊ Dy.vel mediante persona patris scõm Jaco. de ra.⁊ vterq; abintestato.ibi sicut euenire solet.exemplificat qõ ſ.dixerat ⁊ ponit qualiter potest contingere qõ dictũ est.ſ.Jac.et dic euenire solet ꝙ nepos sit heres patri ⁊ auo abintestato.Dyn. ibi:ipsius potestate sub ea conditione que potest impleri vltimo vite spiritu.Dyn.Alij vt Jaco.de are.⁊ de ra.dicunt quod impleri non poterat vltimo vite spiritu.Dynus.ibi,ei.ſ.conditioni potestatiue.Dy.in fi.quia eo casu erat heres patri immediate ⁊ auo mediante persona patris secundũ Jac.de ra.in gl.dic pure.Sed certe hic non est querendum de qualitate institutionis vtrum pure vel sub conditione ⁊ hoc postea declaratur per finem.l.Jacob. ſm Dy.fuit institutus in isto primo casu pure.Dyn.in glo.ante aditam hereditatem.hec vera.Dyn.ibi vel viuente testatore hoc non videtur procedere iure veteri quo filius non habebat heredem.Sed pater occupabat iure peculij nisi dicas eum habuisse filium heredem in castrensi vel quasi.Sed ⁊ tunc si filius decederet intestatus pater occuparet iure peculij.vt.j.de castren.pecu.l. ħ.Dy.in glo.auo ex testamento in fi.quia decessit anteq; se immiscereet vnde nepos est heres ex substitutione.Dyn.hoc verum:in isto.j.respon.huius.l.propter substitutionem.[ad] quod accedat quod no.ſ.de inoffi.testa.l.papi.§.quarta.sicut in,secundo respõ. huius.l.quia tunc succedit patri immediate ⁊ auo mediante persona patris vt dixi in expositione litere. ¶ Et no.quod ex predicta proxima apostilla Dyni colligi potest Dyn.fuisse in opinione tñ glossatoris quod suus non sit heres nisi immisceat licet cõmunis opinio modernorum sit in contrarium vt plene not.⁊ dixi.C.si vsfab here.se absti.l.i.in gloſ.i.idemq; nepos ibi precedebat ergo non videbatur suus.vt.§.ita demum.Dyn.instit.de hereditate abintestato.Oldr.ibi.§.cum antẽ.⁊ de legi.agnatorũ successione.§.proximus.Dynus.ibi potuerit impleri.pone si decem decederit.nam patri ⁊ auo erit heres abintestato vt in precedenti casu.Dy.Sed Jac.de are.⁊ de ra.tenent sequentem opi.Ait.qõ conditio non potuerit adimpleri in vltimo vite spiritu:⁊ sic filius fuerit heres patri ⁊ nepos auo mediante patris persona.

Malti. Jn fi.i.restitui precipiunt.Dy.in glo.vlti. in fi.Jste.il.faciunt ꝙ quis videtur prima facie portare incommodũ ⁊ in veritate portat commodum.Jac.Sed nunquid hodie hec lex sit,correcta per aut.non licet.C.de liberis preteritis.glos.videtur sentire quod sic in.d.l.cum ex filio.de vulg.⁊ pup.substitu.Jaco.de ra.videtur distinguere vt si exheredet mala mente locum habeat dicta aut.si vero non note causa locum non habeat ⁊ sic hec lex cum fi.nõ sit correcta.

Cum quidam. Exheredatio ex re certa vel quota parte non procedit licet talis institutio admittatur.h.d.ibi exheres mihi emit.ſ.filius.Dy.ibi non videtur.ſ.recte exheredatũ.Dy.Habetur ergo pro preterito qr neq; instituitus neq; vt oportet exheredat⁹.vt.ſ.insti.de here.abintest.§.hec eadẽ.Ol. in fi.qr continent odium.Dy.in glo.non fauorem.ibi §.exercitũ. Sol.hic est regulare ibi casuale fauore reipublice,ne milites militiam deserant ⁊ dic vt ibi no.per Jac.de bel.⁊.C.de interdi.mino. l.fi.Jac.de bel.Et vide qõ per Dy.⁊ alios.extra de reg.in.c.odia. lib.vi.vel dic ꝙ in.§.exercitum.est idem effectus quia definit eo modo quo incipit.vt.j.de testa.milita.l.ex eo.Preterea exercitus est quoddam integrale siue quoddã corpus a cuius parte remissum videtur a toto remissus.arg.j.de furtis.l.vulgare.Dy.

Sub conditione. Ibi dederit mortuo patre. Dyn. in fi.patri naturali:sed si noluerit bene erit heres voluntarius a contrario sensu l Dy.Jn glo.j.in fin.si intelligas hanc glos.in iam nato.si in posthumo non procederet quia in eum non cadit conditio potestatiua ibidem si sub mixta vel casuali conditione instituatur.Dy.in glo.secunda ibi,qs emancipatus non quia in arrogatione datus.Ol.ibi ⁊.§.alienus.et de here.abintest.§.j.⁊.§.admonendi.Jaco.ibi.§.j.⁊ scilicet cesset ista secunda ratio prima tamen durat.Dy.

Si filium. Voluntas posterior derogat priori. ħ.d.Dy.in gl.vlti.ibi fallit si prima est derogatoria vltime.Dy.

Cum sub conditione. Casuali vel mixta.Dy.licet glo.dicat de potestatiua ⁊ male quia non cadit in posthumum.

1 ☞ Filius primo natus ex concubina cũ qua postea cõtractũ est matrimonium an preferri debeat tanq; primogenitus.

2 Adoptio est actus legitimus per quem fit transitus de pptestate in alterius potestatem naturali vinculo concurrente.

Filio. Licet varietur cõditio institutivel exheredati nihilominus institutio vel exheredatio a principio recte facta remanet firma.hoc.d.Dy. ibi iterum arrogaut.i.per arrogationem iterum in potestate redegit.Dy.ibi ante arrogationẽ.Dy.ibi veri patris, i.naturalis et legitimi.Dynus. ibi:intelligatur.i. indicemus de

Universidad de Deusto
Biblioteca

go tanꝯ de adoptiuo. Sed tanꝯ de vero filio. Dy. ibi: non translatus. de nouo in potestate per odoptionem. dyn. ibi. Sed redditus patrie potestati dudum per emancipationem solute. Oldra. allegatur tex. iste pro determinatione questionis an filius primo natus ex concubina cum qua postea contractum est matrimoniū preferatur tanquā primogenitus illi qui post eū natus est ex legitimo matrimonio. ⁊ videtur ꝙ sic quia non videtur trāslatus de nouo ⁊ redditus ⁊ idem posset dici de legitimo a principe de qua questione pleniſſime dixi. C. de naturali. libe. l. cum quis ver. ſz iterum quero. ver. ſequentibus. Jn glo. ſ. adoptione. no. per iſtā glo. colligi posse diffinitionem adoptionis ſcōm quosdam. Sed hec diffinitio non est sufficiens: q̄ non comprehendit niſi filios. Sed certe ⁊ nepotes possunt adoptari. vt. §. de adopt. l. ſi is qui nepotem. quorum alia est appellatio nec continentur. Solu. appellatione filij. vt. §. de teſta. tute. l. ꝙ ſi nepotes. nec est verum vlꝙquaqꝫ qō efficiat filius. vt. C. de adop. l. cū in adoptiuis. circa medi.

2 Et ideo quidā moderni diffiniunt ſic. adoptio † est actus legitimus per quē ſit trāſitus de potestate in alterius ptātem natura li vinculo concurrente pene naturem imitās. ⁊ iſta diffinitio est vera ⁊ pfecta q̄ colligitur ⁊ approbatur. §. de adop. l. q̄. ⁊. l. adopt. ⁊. d. l. cum in adoptiuis. Old. in ea. glo. in fi. ⁊ est rō q̄ exheredatio ab initio fuit inutilis in extraneo ſi in filio vilis: vñ ſz varietur cōditio nihilominus exheredatio remanet firma arg. ſequentis. §. ⁊. l. filius. §. filius. in fi. §. Dy. in glo. ſicut. §. ibi: quibus modis testamēta infir. in pn. ⁊. ſ. tit. ſ. l. certum est. Dy. ⁊ ea. l. filius. §. ſ. in ſi. nam tenuit ab initio vt dicitur. Dy.

Si titius, in gl. vlt. in fi. ſed cōtra. §. eo. l. ꝙmodiſſimē ſed ſolue vt ibi no. Dy.

Postuma. Ibi viuo vel etiam mortuo. Dy. in gl. ſ. ibi: ſecus ſub potestatiua. Sed non video ꝙ potestatiua cadere posſit in posthumum. vt ⁊ dixi. §. e. l. ſub conditione. in glo. vlt. ibi ſi quis peteres ⁊c. ita reo enim deuenit ad eum caſum a quo nō potest incipere. Dynus.

Titius testamento, Exheredatio ſtātor ſe ignorat habere. h. o. Dy. Et vide qō no. extra de ſentē. excō. c. a nobis. ſ. ⁊ de cōſti. c. §. ſ. lib. vſ. ⁊ dixi. §. e. l. §. in gl. ſecus ſi dicatur ibi. de exheredatione liberoꝝ. §. ſ. ⁊ hoc ió: q̄ actio liberi oēs deſcendentes cōtinet ⁊ ſic inter certos. dictio vero filij cō prehendit propte tm̄ filios primi gradus ⁊ ſic certos ſtinet. vt inſtit. qui da. tut. poſ. §. vlti. Sed contra. §. e. l. §. ſed ibi ſunt verba ſingularis numeri Dy. in gl. q̄ neſciens. ibi: ſi quis ita. §. ſi quis ignoraret. Dy. ibi: an in generali inſtitutione idem. ſ. ꝙ non teneat ſicut nec teſtet exheredatio inter ceteros facta. ⁊ hoc arguunt. ll. in glo. allegate. Old. ibi rñ. idem. ſ. ꝙ non videatur inſtituere illum quem ignorat ſe habere ⁊ ſic videatur preteritus ⁊ dicat nullum. Dy. ibi: qui non est non tenet inſtitutio. Dy.

Lucius. Iſte caſus nō est alibi ⁊ caſus est talis. qui est vel ſici. inſtitutio poſthumi iā natū cōprehēdit pter pbabilem ignorantiam teſtatoris. b. o. ibi albefcente celo vel calefcēte ſole. Dyn. ibi ſz ignorante iſtud verbū ſz non innuit idem eſſe in caſu Julo. l. vbi teſtator nō ignoraret etiā. ſic no. C. de legi. l. non dubiū. in fi. gl. magne. in glo. ſic ergo ibi: ſi quis filiabus. Solu. illud procedit ſecundum ſignificationem. Item illud regulare hic caſuale propter ignorantiam defuncti: quia eodem die est editus. vt. hic dicitur Jac. de bel.

Posthumum, Ibi natum: id est nascitu rum. Dynus.

Filius a patre Cui inſtituti ſub con ditione caſuali vel mi xta ⁊ exheredati in eiꝰ defectū mora ꝙngēs pendente cōditione vitiat teſtū niſi per adi tionem coheredis exheredatio confirmetur. h. o. Dic ergo ꝙ in prima parte filius fuit inſolidū inſtitutus ſub conditione caſuali vel mixta ⁊ in defectum cōditionis exheredatus ſi moritur pendente conditiōe nec inſtitutio nec exheredatio pōt habere effectum: ergo pinde habetur ac ſi pater deceſſiſſet inteſtatus. Jn ſcōa parte inſtitutus fuit filius ſub cōditione pro parte ⁊ in defectū conditionis exheredatus ⁊ poſt mortem eius extraneꝰ pro alia parte ſi moritur filius pendente conditione videtur deficere conditio inſtitutionis filꝫ. ⁊ exiſtere conditio inſtitutionis extranei: vnde cum adit extraneus aut aſſumit effectum exheredatio de filio facta ⁊ per exiſtentiam cōditionis trahitur ad tps retro ⁊ ſic nunq̄ fuiſſet preteritus. Sed in primo caſu non est coheres per cuius adhibitionem confirmaretur exheredatio: vnde nec inſtitutus nec exheredatus eſſe videtur. est ergo heres patris ab inteſtato ⁊ tranſmittit ad ſuos heredes. vt. ſ. de here. inſtitu. l. ſuus heres. §. apud ini.

Oppoñ. ad ſecundum ꝙ poſt mortem videatur exheredatus. Deinde oppo. vt in gloſ. Dyñ. ibi ſub conditione caſuali vel mixta. Dy. ibi. etiam tunc quando moziebatur. Dy. ibi cum filium. Dy. ibi ab inteſtato pater. Dy. ibi neq̄ exheredatus: quia conditio non defecit neq̄ habuit coheredem. Jaco. ibi filio ſub conditione caſuali vel mixta ⁊ in eius defectum exheredato. Dy. ibi inſtitui potest ⁊ hoc caſu pater non videbitur inteſtatus deceſſiſſe. Dy. in gl. prima ibi: vel dic hec vera. Dy. in glo. inſtitui filium ſub conditione. nam ſi poneres pure inſtitutum pro parte non eſſet queſtio: ſed ſi ponis inſtitutum ſub conditione ⁊ in defectum conditionis exheredatum ⁊ poſt mortes ſuam alium inſtitutum adhuc ſupereſt contrarium niſi dicas hoc caſu nullo tempore inueniri preteritum ⁊ ideo teſtamentum valeret ac ſi nullo modo inſtituit ſaltem pendente conditione exheredationis videtur preteritus. Sed obſtat quod exheredatus videtur a parte. vt ſupra. eo. l. cum quidaꝫ. Sed dicas exheredatum a toto licet inſtitutus fuerit in parte. Dy. Jn eadem glo. ibi: ſi ita. §. fina. plus obſtat. §. de heredi. inſtitu. l. ſeruus. §. ſz ſi filio. ⁊ ideo potes dicere ꝙ filius pure fuit pro parte inſtitutus: et datus coheres poſt mortē. Vel dic retento caſu Azo. ꝙ habuit coheredem qui ſtatim adiit eo viuente ⁊ ſecūdum hoc expone literam filio ⁊ alio qui ſtatim adiuit. Jac. in eadem glo. hic ſic ſe viuo quia ſtatim cum deductus eſt ad impotentiam implendi cōditionem deficit inſtitutio ⁊ purificata fuit conditio exheredationis facte in defectum conditionis inſtitutionis ⁊ retrotrahitur vt. §. ſi certum petatur. l. proinde. ⁊ ſic ſuccedit exheredatio ⁊ alter vocatur. Oldr.

Filiusfa. Filius a patre preteritus poſt mortem aui recidens in eius potestatē reſcindit teſtū: ſecus ſi fuerit inſtitutus vel exheredatus. h. o. ibi in cuiuſdam potestate quam preterijt. Et iſta preteritio dicebatur exheredatio. vt. C. de teſta. mili. l. ſicut certi. Sed tamē dicitur exheredatus demum eo tempore quo durat miles ⁊ ſic ſz olim tenuerit teſtū hodie nō tenet ꝙ factus est paganus ſiue priuatus. Jac. ibi an rumpatur eius teſtū: ꝙ recidit in potestatem ſui patris. Jaco. ⁊ videtur ꝙ nō. nam quidam ⁊c. Dy. ibi recidit quod ptāte q̄ iſte caſus ſimilis est predictis. Dy. in gloſ. ex quibus. in fi. addas ⁊ quintum vt videbis. J. tit. proxi. l. ſiē. §. ſ.

Si quis ex certa. Inſtitutio certi poſthumi in alio preteritionem inducit. hoc dicit.

Si quis eo tempore. Inſtitutus in tpe prohibito ꝙ ſubſequens coniugium licitum confirmatur. h. o. ibi ciuiliter. i. iure ciuili permittente. Dyn. in glo. ſic est in fin. ad. l. quod ab initio. rñ. ꝙ ibi loquitur qñ deficit teſtamentum vitio perſone teſtantis tūc enim non confirmatur. vt. §. de teſtamen. l. ſi filius. hic quando deficit vitio heredis perſone heredis vel dicit ꝙ non poteſt conualeſcere ſolo tractu temporis. Sz ex alio adminiculo poteſt. vt hic ⁊ dic vt ibi no. ⁊ dixi. ⁊ eodem titu. l. quod in initio. ⁊ per Dyñ. ⁊ alios extra de regu. iuris. c. non firmatur. lib. vi. ad. §. Jacramenta. ⁊. §. ſ. reſpondet vt ibi not. quia pura ſtipulatio ſuſpendi non potest vel dic vt ibi de odio ⁊ de obligatione hic de fauore. ſ. de inſti. ad id quod dicitur inſti. de exhereda. libero. in princip. reſponde ꝙ ibi denegat ꝙ poſthumum non debeat inſtituere licet concedat de filio qui est in poteſtate cuz eadem ſit ratio. vt. §. eodem. l. placet. Jac. de bel.

Quid autem. Ibi natum. i. naſcituꝝ poſt teſtamentum. Dy. ⁊ breuiter dicit qō poſthumus nō natus non admittitur ad partem nec facit coheredem ibi nec alium: ſz ſubſtituit vulgariter naſcituro. Jaco. ibi heres ſit: ſcilicet inſolidum. Jacob. in glo. facit. ſ. ibi. ſed arg. contra. Sed vic vt ibi. Dy. vel ibi loquitur in terris donec alter naſci ſperatur. hic autem quādo certum est vnum tantum natum eſſe. Jacob. de bel.

1 Poſthumorum quinq̄ ſunt genera.
2 Galli conſilium quando locum habeat.
3 Subſtitutio ois est conditio naturalis inſtitutionis.
4 Filius legitimus poteſt decem menſibus in ventre portari.
5 Perfectū dicitur quod ex omnibus ſuis partibus conſtat.
6 Doctores antiqui corrigi poſſunt per iuniores.
7 Reprehendi quis poteſt ⁊ debet curialiter.
8 Poſthumus dr natus poſt humam ⁊ poſt mortem aui.
9 Conſilium galli an ſe extendat ad nepotes.
10 Pater ſi emit rē p ſe ⁊ filiꝰ an tales filiꝰ hꝝ pſit ſtatim partem.
11 Citationis dies computari debet in numero dierum.
12 Donatio nepoti ex filio ſpurio facta an valeat.
13 Imbreuiature ſeu protocolla in quibus communiter apponitur hec dictio ⁊c. an valeant.

Gallus

Gallus. Scōm quod gl. vlti. legis teſtatur iſta ⁊ ideo de ea dici potest quod gl. dicit de. l. filiū quē habentem. C. fa. erciſ. l. ꝙ fama ⁊ re difficilis est tamen q̄ longa ⁊ perplexa ⁊ de ſubtili ⁊ dubitabili tractans materia. Et circa eam multi multa ſcripſerūt tamē ne in derogando. Dy. plenius illuminauit ⁊ declarauit preteritis: tamen licet materia in theorica ſit ſubtilis aduocati tamē cōiter circa ipſam parum intēdunt: q̄ caſus in ea cōprehenſi non multum ſepe occurrunt ⁊ de ea parum lucrantur nihilominus tamē eā ſtudebo q̄ magis potero lucide ⁊ ordinate tractare ſicut dominus miniſtrabit. ⁊ pro eius declaratione videatur Azo in ſum. de poſthu bere. inſtitu. ⁊ q̄ ibi ſuper rubrica notaui. Deinde ad lecturam legis accedens quo ad bene eſſe magis q̄ ad neceſſe cōtinuari potest hec lex ad precedentia ſm primam cōtinuationē gl. que incipit. i. quaſi post humos. Scō pōt premitti ad euidētiā quinq̄ eſſe genera † post humorum. Qui not. in gl. C. de poſthu. hered. inſti. ſuper rubrica. Tertio diuidi pōt ſm Dyn. tota. l. primo in tres partes. in prima cōſilij galli reprehenſiones ⁊ ſuppletiones ſcuole. breuis ordinatio teſtamēti. quedā dubitabiles queſtiones ⁊ tres regule generales. in ſcōa duo capita. l. velleie. in tertia. puiſio in caſu difficili. pium durat vſq̄ ad. §. nunc. de. l. fecūda vſq̄ ad. §. ille caſus. tertia vſq̄ in fi. Jterū prima ſubdiuiditur in quinq̄. in prima cōſilium galli. in ſecunda reprehenſiones ⁊ ſuppletiones ſceuole. Jn tertia breuis ordinatio teſtamēti: in quarta dubitabiles queſtiones: in quinta tres regule generales. ſecunda ibi quidam recte. tertia ibi: inſtituēs. quarta ibi: ſi eius qui. quinta ibi: in omnibus ⁊c. Aerum q̄ reprehenſiones ſceuole ſunt circa plura. i. circa perſonas et caſus quibus incipit nepos vel pronepos eſſe ſuus: ideo ſecūda pars adhuc ſubdiuiditur in duas. Prima vſq̄ ibi, ⁊ quid ſi tantū. in qua ſupplet circa perſonas. in illo ver. ⁊ quid ſi tm̄ ſupplet circa caſus qui ex interpretatione morti aſſimilātur. Jterū prima huius ſcōe partis principalis ſub diuidit in tres: q̄ in pria reprehēdit Scenola gallū de ſuper ſtatute verborum. Jn ſcōa de breuitate ſnie ſeu de inſufficiēti, puiſione ſupplēdo circa pnepotē tripliciter. Primo qñ exiat nepos tm̄ ex quo ſperatur pnepos. ſcōo qñ filius tantū. tertio qñ filiꝰ ⁊ nepos. Jn tertia ponitur determinatio p̄mi vel olim precedētiū ratio. prima vſq̄ ibi: idē cre dendū. ſcōa vſq̄ ibi: ita ſane. put determinat proxima vſq̄ ibi: ne ſucceſſiōe ⁊c. put est rō precedētium. Caſus ſatis patet ⁊ poſt eiꝰ poſitionē dic ad intellecium ſequentis quo caſu loquitur gallus quo caſu ſz velleia, ⁊ quo caſu caſus difficilis ꝙ dic vt in vlti. gl. huius. l. Collige ar. ad donationē collatam in nepotē ex filio ſpurio. Item ad duo ſtatuta contraria in eodem libro ſtatutorū ſcripta ⁊ diuerſis tpibus cōdita: nā ita ſe habent vt pri⁹ ⁊ poſterius in ordine ſtatutorū ſicut filius ⁊ nepos in ordine ſucceſſiōis. Jtē ad imbreuituras tabellionū in quibus cōiter ponitur hec dictio ⁊c. que est in hac. l. in pluribus partibus vt ſub illo ⁊c. poſſint poni ⁊ explicari ea que ſunt de natura cōtract⁹. Et iſte est ordo Dy. circa. l. iſtam quē ordinē q̄ plus potero ſequar: ſz nō ex toto. vel poſſes diuidere. l. in quatuor partes. prima pars continet ius antiquum. l. cōſilium galli circa poſthumos inſtituendos ⁊ ſuppletiones ſcenole ⁊ duratvſq̄ ad. §. nunc de lege. ⁊ hoc pōt ſubdiuidi ſm ſubdiniſionē Dy. ſcōa pars continet prouiſionē legis velleie. ⁊ durat vſq̄ ad. §. ille caſus. ibi tertia que adaptatur cōmuniter de primis ⁊ ſecundū ca. legis velleie ⁊ durat vſq̄ ad ver. iuliano: ibi. quarta vbi ponit ſnia iuliani ⁊ annectitur quedā alia queſtio vſq̄ ad fin. l. diuiſio tamē Dyn. magis placet. Hiis premiſſis ſubiicio ſummarium intellectum ⁊ effectum totius. l. ſcōm dñm Old. qui ſic ſcripſit: ant loquimur de ſuccedētibus primi gradus aut inferiorū graduū. ¶ De primis. l. iſta nō intēdit niſi tradendo regulā vnam. ſ. ꝙ olim debēt inſtituiuel pure exheredari alias rediret res totaliter ad cauſas inteſtati ⁊ nō eſſet locus alicui cōſilio hac. l. poſito. vt. §. in omnibus. ſed deſcēdentibus inferiorū graduū: aut naſcitur mortuo patre ⁊ ano aut vtroq̄ viuente aut vno viuente ⁊ altero mortuo. Primo caſu aut morit primo au⁹ ⁊ poſtea pater ⁊ nō fuit neceſſe per hanc. l. in hoc caſu conſiliū inueniri: q̄ inferiores gradus preteriri potuerunt. vt. ſ. tit. primo. l. ſi quis exheredato. in princ. ⁊. §. e. l. §. ſi quis poſthumos. §. ſi filius. Si ecōtra moritur pater poſtea annis tunc habet locum conſiliū galli ꝯtum ad verba. mensvero eius locū habet in omni deſcendente puta pronepote ſiue decedat mortuo vel pronepote viuente filio ſiue vtroq̄ viuēte ⁊ ſiue filius premoriatur naturaliter ſiue ciuiliter vt per interdictionē ignis ⁊ aque vel de ſacris exeat p emancipationē ⁊ ſiue filius premoriatur vere ſiue mori fingatur vt q̄ captus ab hoſtibus non reuertatur ⁊ hoc a principi. l. per ordinem vſq̄ ad. §. inſtituens. quia conſilium galli videbatur multipliciter defectiuū ⁊ intra verba interdū ſnia locū habet. Ponit breuē ordinationem teſtamenti quo poſſint inſtitui oēs cuiuſcūq̄ gradus naſcātur poſt mortē patris ⁊ aui. Et q̄ dictum est conſi-

2 lium † galli locum habere quando naſcitur nepos post mortem patris ⁊ aui: idem est ſi naſcatur eis viuentibus: ſed fingatur natus eis defunctis: vt quia naſcitur apud hoſtes vtroq̄. ſ. patre ⁊ auo viuentibus ⁊ reuertatur eis mortuis quo tempore, ſcilicet tē pore reditus ſui ſeu reuerſionis ab hoſtibus natus fingitur. vt §. ſi eius. ⁊ quod dictum est ſententiam galli locum habere in pronepote hoc locum habet etiam ſi nepos qui pronepotem precedit ponitur preteritus dummodo decederet nepos ante filium. ⁊ hoc ſiue pronepos naſcatur omnibus mortuis. ſ. patre auo vel proauo ſiue eis vnus qui poſtea tamē tolluntur de medio: ſuccedit enim licet nūc incipiat eſſe ſuus qui inſtitutiōis tempore ſuꝰ nō erat ſicut ⁊ inſtituꝰ poſtea adoptatus. vt. ſ. §. forſitan. ⁊ hūc caſum intellige ad galli cōſilium pertinere ſicut glo. ibi notat alꝫ nō ad gallum: ſed ad caſum difficilem pertinet ſz glo. dicat ꝙ ad velleiā. in. §. in omnibus. tradūtur tres regule ⁊ ille plane de duabus. ſ. prima ⁊ vltima. q̄ facta est. §. mentio tranſeo in idē: patet ratio q̄ captus ab hoſtibus ⁊ apud eos decedēs fingitur per cornelia deceſſiſſe prima hora captiuitatis. ⁊ ideo nō est neceſſe inſtitui quaſi ex poſt facto appareat tm̄ tpe teſtamēti nō fuiſſe in rerū natura. in ſecūdo poſtea caſu quando vtroq̄ viuente dic aut erat natus tpe cōditi teſtamēti: ſed precedens perſona tollitur de medio per mortē naturalem vel ciuilē ⁊ tunc locū habet ſcōm capitulū velleie. vt in verſi. etiam ſi parente viuo vſq̄ ad. §. ille caſus. idē dicunt glo. locum habere q̄ inſtituo nepotem iam natum ex filio iam mortuo vt in prima gloſ. illius. §. ille caſus. aut naſcitur poſt conditum teſtamentū ⁊ habet locū interpretatio iuliani circa caſum difficilem. vt dicto. §. ille caſus. Jn tertio caſu quando vno viuente ⁊ altero mortuo. Siquidem mortuo auo caſus ex ſu perioribus planus est quia nō fuit neceſſe inſtituiuel exheredari. Siquidem mortuo primo patre ⁊ viuēte auo naſcatur ſiue mortuus eſſet pater tempore conditi teſtamenti ſiue moriatur poſt conditum teſtamentum ante tamen natiuitatem nepotis habet locum primam capitulum legis velleie. vt in. §. nunc. de. l. vſq̄ ad ver. etiam ſi parente. quorum olim effectus hic est ꝙ inſtitutio de nepote ⁊ pronepote ⁊ alīs deſcēdentibus facta ſm aliqō de iſtis cōſiliis valet: ſi vero factū nō ſit a aliquis predictorum caſuum emergat rumpitur teſtamentū ⁊ ita viſum est mihi Ol. effectum huius. l. perſtringere. aliſ breuius ſic ponūt ſummariū intellectū. poſt teſtamētū in gradu priori inſtituto ipſoq̄ de medio ſublato ſiue per caſum mortis ſiue p caſum deportatiōis vel per quēcūq̄ alium caſum ſequens in gradu inſtitutus ſuus natus poſt mortem teſtatoris vere intra decem ſex menſes vel ficte eo ꝙ ab hoſtibus reuertitur ad hereditatem admittitur ex conſilio ſeu promiſione galli ſuppleta per ſcenolam. ⁊ hoc dicit vſq̄ ad. §. nunc de lege prioꝝ de medio ſublato in vita teſtatoris qui quidem prior ſiue ſit in rerum natura tempore teſtamenti ſui non ſuccedens in gradu ſubſtitutus ⁊ ſuus natus admittitur ad hereditatem ex p miſſione legis velleie ex primo capite ⁊ hoc dicit vſq̄ ad. §. etiam ſi parente viuo. Jbi hoc dicit ante teſtamentum ⁊ viuentibus parentibus ſuccedens in gradu natus ⁊ ſubſtitutus ipſiſq̄ de medio ſubductis per quemcunq̄ caſum quo quis deſinit eſſe ſuus admittitur ad hereditatem ex prouiſione iuliani in caſu difficili ⁊ emancipatus de neceſſario bere de efficitur voluntarius. h. o. vſq̄ in fi. l. premiſſo ſummario intellectu veniam⁹ ad declarationē. l. noſtre p partes. Et primo declarabo primā partē faciendo vſq̄ ad. §. q̄d ſi tantum. Et que pars breuiter hoc intēdit. vino ano mortuo patre poſthumus nepos intra. x. menſes natus poſt mortem aui debet inſtitui ſm conſilium galli. ⁊ hoc vſq̄ ad verſ. quidam recte. in illo verſi. quidam recte. dicitur ꝙ vnuſquiſq̄ volens prouidere ſz neceſſitates a iure interpoſitas: vel ſic. diſpoſitio ſimpliciter cōcepta ad duo extrema inter que est ordo ſm ordinem illorum regulatur. hoc etiam probat. l. inſulā. §. q̄ pot. in pig. hā. Et hocvſq̄ ad ver. idem credendū. Jbi vero circa perſonam pronepotis ſiue ante teſtamentū factum decedat filius ſiue nepos ſiuevtercq̄ vinat tempore teſtamēti per ſcenolam ſuppletur conſilium galli, ⁊ hoc vſq̄ ad dictū. §. ⁊ quid ſi tantum. Modo vt oſtendamus etiā innenibus ponatur caſus in terminis ſic. Quidā acceſſit ad gallum agleuz ⁊ q̄ſuit ab eo ſi aliquis habeat filiū natum ⁊ ex eo nurum pregnantem qualiter pōt condere teſtamentum ſecure ita ꝙ non rumpat. Rñ. gallus hoc modo. inſtituo filium ⁊ ſi filius meus vino me ⁊c. vt in litera ponit quo cōſilio recepto a gallo ſtatim adiit ſcenolā ⁊ queſtuit vtrum conſilium galli eſſet ſufficiens. cui reſpondit ſcenola licet galli cōſiliū ſit ſatis vtile tū quidam putant breuius fieri poſſe ⁊ ſz gallus fuerit nimis breuis in ſnia tñ credēdum est ꝙ intellexit de pnepote. h. o. literā ſic exponē. Gall⁹ quidā habent in textu aquilius. ſed gl. non habuit ⁊ ideo ſupplet et

Universidad de Deusto
Biblioteca

cõmuniter non habetur tamen bene fuit ille gallus.vt.j.e.7 bene verba se habent 7 fuit homo magne autoritatis.vt.ff.de origi.iu. l.ñ.Jac.ff.post hoc quintus 7 inuenit aquilianam stipulationem, 7.l.aquilianam.vt instit.qui.mod.tol.obligatio.ff.est prodita.7.ff. ad.l.aquiliã.l.prima.Et de eo etiã habetur.ff.de act.emp.l.fundi. ff.fi ruta.7 hec dictio gallus plures habet significationes: vnde versus. Hallus anis gallus populus galluſq; sacerdos.7 de significato 7 proprietatibus galli vide in alphabeto,7 de gallo gallinaceo.de quo etiam fit mentio.C.de his qui paren.vel libe.oci.l.i.ibi sic posse.id est necesse esse necessitate cautatiua non precisa 7 non considerato tẽpore presenti sed futuro. Dy.ibi,instituti.subſtitui. Dy. Ibi,nepotes ex se nascituros.ibi indugit.i.de nouo inuenit. Dy.vt.j.e.l.ff.i.fi is qui filium. Quãdoq; fumitur inducit pro cancellauit.j.de his que in testa. delen.l.i.7.C.de fol.indu. Dy.7 de significato huius dictionis vide in alphabeto dictione:inducas:ibi fi filius meus institutus. Dy.ibi, viuo me testatore. Dy.ibi,morietur alias moritur,7 tunc ponitur presens pro futuro vt in glo.Oldr.ibi,tunc.i,post mortem filij hec enim dictio tunc extremum momẽtum temporis significat.vt.j.de cõdi.7 demon.l.iij.in fi. Dy.ibi,post mortem meam.l.aui. Dyn. Si enim ante moriatur non prouidit gallus:sed lex velleia in casu difficili. Dyn.ibi,quidam recte dic quidam.l.iurisc̃sulti.7 est secunda pars prime partis principalis. Dy.in qua incipiunt reprehẽsiones scenole circa personas.7 que reprehẽsiones notantur in glo. que incipit ecce cõsilium galli.7 ista prima reprehensio est de superfluitate quia non erat opus 9 gallus diceret si filius me vivo morietur.Sed sufficiebat 9 diceret filium instituo 7 nepotẽ qui nascetur ex eo intra decem menses 7c.subſtituitur.nam nepos inuenit se subſtitutum eo casu quo filius moritur vivente,vel aliter exemplificat vt colligitur in gl.que incipit.i.nõ dicit.ibi,credunt alias putant. Dy.ibi,non rumpi testamentum an nato posthumo. Dy.ibi,instituat filium 7 nepotem nasciturum ex eo. dy.ibi, valeat.i.effectus habeat subſtitutio de nepote facta. Dynus.ibi, concipi possit.i.mortuo filio viuente auo 7 nepote nato post mortem aui vt.j.de vul.7 pu.subſtitu.l.ſi mater.ff.i.nam hic est casus qui comprehenditur in cõsilio galli. Dyn.ibi,idem credendum. Secunda reprehensio galli multum curialis 7 est de insufficientia:q; gallus nihil dixit de pronepote 7 sic est suspicio circa personam.hic enim erat nepos tãtum.7 ex eo pronepos sperabatur. Dynus.ibi,dicat testator cui mortuus est filius.7 viuit nepos ex quo sperabatur pronepos. Oldrad.ibi decedat nepos institutus. Dynus.7 qui solus viuebat tempore testamenti. Oldra.ibi: etiã sub isto etiam continetur totum quod dixit gallus ab illis verbis sententie;q; neptis vsq; ad versicu.quidam recte. Dynus.ibi, sed si viuo.tertia reprehensio galli de insufficientia 7 hic extabat filius cum 7 ex nepote premortuo filius sperabatur. Dynus.et est casus econtra in facto ad superiorem proximum. Oldra.ibi filius meus institutus. Dynus. Ibi,7 nepos preteritus. Dynus, ex quo sperabatur pronepos.ibi:vinat tempore testamenti. Dynus.ibi concipe aliao conciperet scilicet testator verba sua in substitutione pronepotis. Dynus. Ibi, vtrisq; mortuis scilicet filio 7 nepote. Dynus. Ibi nasceretur me mortuo 7 supple heres mihi esto. Dyn. Ibi,ita sane scilicet est admittenda vel est necessaria subſtitutio pronepotis si primus 7c. Oldra.7 dic si primus scilicet 9 filius 9m primũ casus vel 9m alium primus 9 auus decedat nepos 7 filius,7 secũdum hoc ibi ne succedãt 7c.est ratio ad oẽs tres casus.ff.positos.f.quare valeat subſtitutio pronepotis 7 non ad proximum tantum:sed scõm primum est ratio ad proximum tantum. Dy.Vel dic 9 ibi ita sane est concluſio ad omnia premissa dicendo 9 nõ solũ de filio debet fieri mentio.Sed etiam de nepote ne primus mortuus vltimus nascendo rumpat testamẽtum: qõ verũ est si nepos decedat filio viuo deinde filio viuo auo tunc enim ,pnepos rumpit,vel dic quod non est vis quis primo decedat nepos vel filius dũmodo ambo moriant viuente auo 7 hunc casum magis videtur sequi Dy.ibi, deinde filius vel econuerso. Dy.7 dic filius institutus.ibi:ne succedãt nepotis mortuo priꝰ filio vel pnepotis 9m aliũ. Dy.ibi testamentũ rũpet si pnepos sit preteritum inueniret. Dy.exposita litera aliqua vtilia colligam⁹.

¶ Et primo ex eo 9 exponitur litera institutus:id est subſtitui. No. 9 omnis subſtitutio †est conditionalis institutio. Sed non conuertitur.7 hoc probatur licet gl.non alleget.j.ad.l.fal.l.in ratione ff.fi filio.Sol.no.9 filius legitimus †pot decem mensibus in vtre portari 7 nõ vltra nisi p paucos dies 9m physicos vt dicit gl. 7 in istis decẽ mẽsibus computatur dies mortis testatoris seu patris:q; non post mortem sed in vita potuit generare. Sed quatenus hec gl.dicit 9 natus post decem menses per paucos dies sit legitimus filius nõ videtur bene dicere.Etiã cõtrariã no.ff.de ista.ho.l.septimo mense.7 probatur.j.de suis 7 legitimis. l. abintestato.ff.post decẽ.primo respon.7 in auc.de restitutione 7 ea que parit.ff.ſi.col.iij.que hic in gl.allegantur. Idem tñ 9 hic no.ff.fin. De hoc dicetur.j.in questiõibus.versicul.secundo quero.Tertio not.quod quis potest reprehendi de superfluitate:quia gaudent brevitate moderni.ff.de offici.prefec.pretorio.l.breviter commemorare.7 pro brevitate contra propositum facit.C.de appellat. l.ampliorem.ff.i.vbi de hoc,ff.de origine iuris.l.prima. Ibi non quia velim verbosos commentarios facere.7 de hoc dicetur.j.in oppositionibus in octava oppositione.7 dixi de hoc.C.de precibus imperatori offeren.l,instrumentorum.7 plenissime.C.de testa,l.testamentum. Quarto not.quod quis † potest reprehendi de insufficienti sententia seu consilio.id enim perfectum est quod ex omnibus suis partibus constat.vt dicta.l.i.ff.de origine iuris. 7 nihil videtur actum cum aliquid addendum supereſt.vt.C.ad ſil.l.penultima.cum ſi.canẽdum est itaq; per consulentes sic mature 7 deliberate consulere quod non possint redargui sicut ille gallus redarguitur. Quinto no.quod antiqui doctores † corriguntur per iuniores. Ite enim gallus antiquus fuit.vt.j.eadem l.ff.ſi eius.in fine.Et apud antiquos magne autoritatis.vt dicta l.ñ.ff.primo.9 hoc.ff.de orig.iuris.7 tamẽ hic corrigitur per Scenolam 7 Velleius iuniores 7 modernio;es.vt hic patet.7.j.ff.nũc de lege.nec per hoc antiquis irrogatur iniuria:quia vbi publica tractatur vtilitas si minor veritatem inuestigauerit nulla maiori irrogatur iniuria.vt.C.de offici.recto.prouincie.l.potiores.7 quãto iuniores tanto perspicaciores vt hic dicit gl.7 bene per Bzonem in proemio summe.in principi.Sexto not.quod quis debet alium curialiter † reprehendere sicut hic fecit scenola Hallum. primo enim eum redarguit sub nomine alieno dum dicit quidaꝫ recte 7c. ¶ Secundo dicendo quod credẽdum est ipsum gallum estimasse 7c.Ad hoc facit 9 dicit Seneca de quatuor virtutibus falles cui sint sine dẽte.id est reprehẽsibẽs tue. Sed licet curialiter scenola gallum reprehendat tamen satis insidiose.vt hic colligitur.sic etiam reprehendit Pomp.ff.de negotijs gestis.l.pompo. scribit.Ultimo not.qõ dixi in expositione litere,scilicet 9 partus legitimus potest esse in ventre matris per decem menses ex quo sequitur 9 die mortis posset quis cõtrahere matrimonium cum fuerſit spes sobolis procreãde.vt.C.de naturalibus lib.l.nuper. ¶ Expeditis notabilibus veniamus ad oppositiões.primo opponendo ad cõsilium galli qui dicit nepotes institui posse quod verbum non denotat necessitatem:sed potestatem.vt.ff.de offici. presi.l.sepe,7 de iudi.l.non quicquid.sed certe imo anus habet ne cesse instituere nepotes.vt.j.tit.i.l.posthumorũ.Sol.dic 9 necessitas alia est causatiua alia precisa.causatiue tenetur instituere ne eius testamentũ rumpatur sed precise nõ.secundo opp.ad idem cõsilium galli dum dicit de filio ergo filius inueniet se preteritum 7 sic dicet testamentum nullum.vt.j.eo.l.inter cetera.7 institu.de exhereda,liberorum.in princi.fol.vt in glo.ſ.quia gallus presupposuit 7 intellexit filium institutum 7 nepotẽ subſtitutum.ei:ideo expone institui vt in litera dixi. Tertio op.qõ gallus male dixerit cum dixit posthumos nepotes quia posthumus dicetur ille qui ſi nasceretur vivo testatore esset suus heres.vt dicta.l.posthumorum.j.ti,proxi.So.dic 9 quinq; sunt genera posthumorum. vt no.C.de posthu.here.instit.saper rubrica.est enim verus posthumus qui nascitur post humatum sen sepultum corpus defuncti.vt.j.ti.proxi.l.iij.in prin.est 7 quasi posthumus qui nascitur in vita testatoris.vt.d.l.iij. Et posthumus †* dicitur quasi post humus qui nascitur filio sublato de medio 7 post mortẽ aui: est enim verus posthumus quia nascitur post humatum.est 7 quasi posthumus 9 filio existente de medio incipit esse suus.vt.d.l.posthumorum.j.ti.proxi.Quarto op.9 scenola incidat invitiam superfluitatis de quo reprehendit gallum 7 etiam in vitium insufficientie ponendo de morte naturali tantũ 7 sic turpe est doctori cum culpa redarguit ipsum vt ait cato. So.vt in gl.que incipit siue proneptis.Quinto opp.9 scenola incidat in vitium cõtrarietatis reprehẽdẽdo gallum de superfluitate 7 brevitate que duo simul nõ possunt esse in eodem subiecto.vt.j.de ver.sig.l.hec verba.ille aut ille.So.dic 9 reprehensiones sunt circa diuersa non circa idem. Primo enim circa verba.ſcõ circa sententiã.Sexto op.9 cõsilium † galli se extendat ad nepotes natos vivo auo vt instituit.de exhereda.liberorum.ff.posthumorum.Secũdo hoc non est ex consilio galli sed ex proꝓnsione casus difficilis.Septimo op.quia videtur suppletio scenole defectiua:quia nihil dicit de pronepte, Sed dic 9 continetur sub masculino.f.pronepote.vt.j.deverb.significa.l.i. Octauo op.7 videtur 9 gallus nõ reprehendatur rationabiliter a scenola:quia licet fuerit vsus aliquibus verbis superfluis nõ tamen istud est vitium:quia nõ solent que abundant vitiare vt in regula iuris non solent.7.C.de testa.l.testamentum. vbi de hoc plene dixi.licet ista superfluitas nõ vitiet testamẽtum tamẽ reprehẽsibilis est:q; in iurevel iurisc̃sulti cõsilio nihil debet esse superfluus vt.C.de nouo codi.comp.ff.quibus.circa hoc dic: aut aliquid est superfluũ ita 9 cõtra substãtiã actus de quo queritur 7 tunc vitiat 7 reprehensibilis est.vt.j.de regul.iur.l.actus.

aut non

aut non est contra substantiam: sed est vltra vel preter.7 tunc nõ vitiat licet sit reprehensibilis.per hoc.C.de appella.l.ampliorem.ff. in refutatoriꝫ vbi de hoc plene dixi.7 dicta.l. testamentum.C.de testa.7 etiam tetigi.ff.in notabilibus.versi.iij.no. Expeditis contrarijs quere primo pro declaratione litere quare gallus in consilio suo nihil dixit de nepote ex filia.respon.gallus noluit prouidere nisi circa annullationẽ testamẽti propter defectum annullationis at in descendentibus ex filia preteritio habetur pro exheredatione.vt instituo,de exheredatione liberorum.ff.mater.7 ideo eorum preteritio nõ reddit testamentum nullum ipso iure.7 hoc verum iure ipso. ¶ An autem preteritio patris vel matris facta de descendentibus ex filia reddat testamentum nullum ipso iure dicetur.j.eod.in omnibus. Secundo quero quid si nepos nõ nascitur infra decem menses vt dicit litera:sed postea per duos dies vel paucos nunquid testamentum rumpetur.videtur 9 sic quia testator: hoc casu non prouidet ergo pro omisso habendus est.vt.ff.e.l.commodissime. Contrarium tenet glosſ.per.l.vltimã. C.de posth.here.instituen.7 quia tanto tempore potest esse partus in ventre matris secundum physicos.vt hic dicit glo.7 idem no.in auc.de restit.7 ea que parit.ff.ſi.col.iij.7 pro hoc.j.de suis 7 legitimis.l.intestatos.ff.post decem.ñ.rñ.vbi dicitur quod potest nasci legitimus partus in sexto mẽse 7 duobus? si hoc est in termino infra quem potest stare in ventre. Idem debet esse in termino vsq; ad quem 7 hoc modo debet induci ille.ff. Sed in contrarium est expresse eo.ff.i.respon.7 quod not.ff.de ſta.ho.l.septimo mẽse. Et istud vltimum placet quibusdam modernorum,scilicet quod talis partus natus post decem menses 7 paucos dies: puta duos non sit legitimus.7 ideo non rumpit testamentum.et plus dicunt 9 dato quod esset legitimus adhuc glo.male diceret quia testator: 9m cõsilium galli hoc casu non prouidit sed solum de eo qui nasceretur in.7.mensibus.vt.ff.dixi.7 ideo iste casus habebitur pro omisso,nõ ob.secũdum eos dicta.l.vlti.C.de posthu.here.instit.allegata per glosſ.quia ibi erant verba dabia que adaptari poterant ad vtrunq; tempus.vt ibi no. ¶ Tertio quero quid si pater habeat filium 7 nepotes superstites.7 ita dicatur in testamento.filium 7 nepotem meum instituo nunquid ambo simul admittantur in ordine successiuo vt filius videatur institutus 7 nepos subſtitutus querit hic glo.7 est vulis questio.Et videtur 9 ambo simul admittantur:quia ita fit cõiunctio per monosyllabam cum sicut per 7.vt.j.de leg.i.l.titie textores.ff.mihil.7 de vſuf.leg.l.illi cum illo.fed ſi testator: dicat instituo patrem cum filio ambo simul admittunt.vt.C.de impube.7 al.subſtitu.l.ſi.ergo 7c.Idem ſi legatur vſufru.cum filij sunt collegatarij 7 portio vnius accrescit alteri.vt.ff.de vſufru.accrescen.l.ſi mulieri. Itẽ certum est quod abintestato primo notatur filius quã nepos.vt.C. de iure 7 legitimis.authenti.in successione.vt ergo institutio aliquid operetur dicendum est quod simul admittantur.ar.ad hoc j.de leg.i.l.ſi quãdo. Item vbi de volũtate apparet de ordine nõ curatur.vt.j.de solutio.l.nec enim.7 de le.ff.l.cum pater fidei tue, cum ergo hic de voluntate testatoris vtrunq; instituentis appareat nõ attento ordine vterq; simul admittetur. ¶ In contrarium 9 admittantur ordine successiuo quia quod seruatur in successionibus abintestato seruari debet in successionibꝰ in testamẽto.vt.j. de verb.ſig.l.legi obuenire.Sed in successionibus abintestato seruatur ordo.vt.j.de bono.posse. contra ta.l.i.ſ.i.ergo 7c.Hoc idẽ probatur ex ordine affectiõis.nam prefertur quem verisimile testator predilexisse.vt.j.de le.ff.l.cum pater.ff.penul.7.l.peto.ff. fratre.7.C.de ver.ſig.l.ñ. Sed pater plus diligit filium quam nepotẽ ergo 7c.Item cum relinquitur pluribus copulatiue nec appareat cui primo prefumitur scõm ordinem scripture relictum.vt j.de here.instit.l.qui soluendo.7.l.7 si non lex.ff.j.de fideic.liberta. l.generaliter.ff.quid ergo,7 de vſuf.l.quoties. Itẽ videtur expiesſum hic in cõsilio Galli 7 in prima suppletione Scenole que est in versicu.quidam recte.7 pro hoc.ff.eo.ff.instituens.in fin.vbi videtur casus nostre questionis.7 hanc opi,hic sequitur glo.i.7 ñ. ad preallega.l.vltimã.C.de impube.7 al.subſtitu.9 ibi erat facta institutio per extraneum ad cuius bona pater 7 filius alias nullo iure admittebantur. Et eodem modo respondet ad.l.simili.de vſufruct.accrescendo.7 hanc etiam opin.glosſ.hic approbat Dy. 7 pro hoc bene facit.j.ad trebellia.l.heredes.ff.fin. Alij vt Jac.de are.7 Oldra.7 sequaces 9 vterq; admittatur pro dimidia. Sed pars nepotis queritur filio ſi nepos erat in potestate.vt.j.de acquirend.hereditl.placet.ſi autem erat emancipatus apud ipsum remanet.vt.j.de leg.ij.l.a patre.7 pro hoc dicta.l.vlti.de impube. 7 al.subſtitu.7 de vſufruc.accrescend.l.ſi mulieri. Non ob.presens ſ.quia hic ideo secus:quia ſi natus esset posthumus patre vivo non esset institutibilis vt pote posthumus alienus qui nõ poterat institui iure ipso.vt instituti.de lega.ff.posthumo. 7 de bonorum possessi.in princi.7 ideo videtur institutio collata in eum casum quo valere potuit,scilicet post mortem patris nã tunc incipit esse

suus.at in questione proposita institutus est talis qui institui potuit.Jacob.7 Oldra.Sed contra predicta videtur quod posthumus alienus etiam iure ipso posset institui.vt.j.de leg.i.l.penulti.

¶ Sed dic 9 verum est quod institui poterit ex permissione galli in certis casibus qui sunt hac.l.vsq; ad.ff.nunc de lege.pro predicta opinio.Jac.de are.inducunt quidam.ff.de lega.ij.l.codicillis.ff.instituto.Sed nihil facit:quia ibi nepotes erant emancipati 7 sic extranei:vel ibi constabat de voluntate per conjecturas. quid ergo pro necessitate tenebimus in questione predicta.Dyn. 7 Odofre.7 communiter alij moderni inter quos est Ray.tenent quod ista glosſ.in terminis questionis verum dicat:quia cum talis institutio fit ab eo qui habet necesse facere vt ab auo debet intelligi secundum 7 eodem modo quo institutnens habebat necesse facere,scilicet vt filius sit institutus 7 nepos subſtitutus.arg.huius litere que dicit vt eo casu valeat qui ex verbis 7c.7 argu.ff.de vſu.l.ſi stipulatus.circa medium vt leg.no.ca.l.i.ff.sub conditione.7 de cõdi.indeb.l.ſi procurator.ff.celsus.7 hic videtur equior:7 qui tenẽt hanc opi.ad cõtraria respõdẽt. primo ad.l.ſi mulieri de vſufr.accrescẽdo 9 ibi loquit in legato nõ in hereditate.7 que sit ratio diuersitatis colligi potest ex casu summario huius.l.q; testator habet necesse instituere posthumos:sed non habet necesse eis legare. Itẽ illa lex loquitur in testatore extraneo, ad.l.ſi qñ.ff. j.de leg.i.que arguit institutionẽ debere aliquid operari dic 9 de ne operatur:q; cum alꝰ succederet abintestato nũc admittitur ex testamẽto.ad.l.nec enim.de sol.7 in auc.de mona.ff.ſi.que arguit ordinem non debere seruari dic 9 hoc ideo est:quia ibi apparebat de expressa voluntate legata vel hominis disponẽtis,7 ideo ibi ordo non seruatur.vt dixi.o.l.nec enim.7 plene.ff.de excu.tut. l.ſi suas.in princip.ad.l.vlti.C.de impube.7 al.subſtitu.9 ibi erat facta institutio per extraneum ad cuius bona pater 7 filius alias nullo iure admittebantur.Et eodem modo respondet ad.l.simili.de vſufruct.accrescendo.7 hanc etiam opin.glosſ.hic approbat Dy. 7 pro hoc bene facit.j.ad trebellia.l.heredes.ff.fin. Alij vt Jac.de are.7 Oldra.7 sequaces 9 vterq; admittatur pro dimidia. Sed pars nepotis queritur filio ſi nepos erat in potestate.vt.j.de acquirend.hereditl.placet.ſi autem erat emancipatus apud ipsum remanet.vt.j.de leg.ij.l.a patre.7 pro hoc dicta.l.vlti.de impube. 7 al.subſtitu.7 de vſufruc.accrescend.l.ſi mulieri. Non ob.presens ſ.quia hic ideo secus:quia ſi natus esset posthumus patre vivo non esset institutibilis vt pote posthumus alienus qui nõ poterat institui iure ipso.vt instituti.de lega.ff.posthumo. 7 de bonorum possessi.in princi.7 ideo videtur institutio collata in eum casum quo valere potuit,scilicet post mortem patris nã tunc incipit esse

¶ Posthumus. Adõ etiã 9 posthumus dicitur natus post testamẽti. Bar. in.l.cõficiũtur.ff.ſi post 7 de codi.et in.l. filius a patre isto ti. 7 in rubr.C. de pos.here. doc.i.l. post humi.ff.i. ô iniust.testa. Itẽ ôr filꝰ iã natꝰ pfe iscio.l.titꝰ. ff. luciꝰ. isto ti.in.l. posthumi.ff. no minatim.et ibi bar.ô in iusto. testa. Dan.ô ca. cõſi.lxxx. 9 incipit casꝰ iste frequenter.viô Aluĩ geliũ lib. xij. c. xv. et posthumi appellatione an liberi cõtinẽatur vide Bar.i l.qô his. ff. itẽ testator. j.de lega.iij. 7 in.l. qd ſi nepotes. de test.tu. tex.i ff.ſi.instit. q. testą.tu. da. pol. 7 posthumus an dicaꝫ q est natus secto ventre vide tex.7 doct.i l.posthumꝰ de inoffi.testa.in.l. qô dicitur.ff.de lib.7 posth.

¶ Et posthumus ex eo 9 exponitur litera institutus:id est subſtitui. No. 9 omnis subſtitutio †est conditionalis institutio. Sed non conuertitur.7 hoc probatur licet gl.non alleget.j.ad.l.fal.l.in ratione ff.fi filio.Sol.no.9 filius legitimus †pot decem mensibus in vtre portari 7 nõ vltra nisi p paucos dies 9m physicos vt dicit gl. 7 in istis decẽ mẽsibus computatur dies mortis testatoris seu patris:q; non post mortem sed in vita potuit generare. Sed quatenus hec gl.dicit 9 natus post decem menses per paucos dies sit legitimus filius nõ videtur bene dicere.Etiã cõtrariã no.ff.de ista.ho.l.septimo mense.7 probatur.j.de suis 7 legitimis. l. abintestato.ff.post decẽ.primo respon.7 in auc.de restitutione 7 ea que parit.ff.ſi.col.iij.que hic in gl.allegantur. Idem tñ 9 hic no.ff.fin.

¶ Sed verius est 9 ambo pariter ad legata admittantur per.d. l.ſi mulieri.de vſufru.accrescen. Et quia in legatis cessat predicta ratio necessitatis:quia anus non habet necesse legare sed instituere sic.Quinto potest queri si quis emit rem †sibi 7 filijs suis iniquis:statim filij habebunt partem an demum mortuo patre et sic ordine successiuo:7 9 habeant dominium ordine successiuo facit hec lex 7 alleg ff. in alia questione institutionis facte de filio et nepote.7 pro hoc de operis libertorum.l.7 iurisfurandi.ff.fin cõtra. Quod statim simul veniant faciunt allegata pro alia parte scilicet.l.vltima.de impube,7 alijs subſtitutio.7.l.ſi mulieri.de vſufruc.accrescen.non ob.hec lex quia loquitur in actu necessario vt dictum est. Item non ob.d.l.vt iureiurandi.ff.fin.7 ſi operas.de operis libertorum:quia loquuntur de tali promissione cuius natura est 9 debeatur dominium post mortem patris:q; opere debentur vt patronis,sed filij vinente patre quo ad operas non habẽtur pro patronis 7 tõ stipulatio simplr facta videt facta 9m naturã rei in stipulatione deducte.vt.j.vt le.no.ca.l.i.ff.ſi qs sub cõditiõe.ff Jac.de ra.7 9 ordine successiuo veniãt 9 quo facit ff.al.l.peto.ff.fratre de le.ff.7.l.cũ pater.ff.pe.7.ti.de leg. ñ.quia ibi est disiũcta.vel dic vt dixi.C.de verb.ſigni.l.pe.nõ ob.l.quoties.de vſufru. quia ibi voluit testator eos vti frui alterius animo vt ibi patet. Non obstat hec.l.in princip.versicul.quidam recte.vt.ff.dixi. non obst.ff.instituens.j.quia loquitur quando nepos nascitur filio eo demq; patre suo iam sublato de medio in vita aui 7 ideo videtur institutus ordine successiuo.si enim natus esset patre suo vinente non esset institutibilis vt predictum est: quia esset posthumus alienus. Alij dicunt quod est differentia in verbis testatoris vt si testator dixit filium jet nepotem instituo: tunc ordo seruetur vt primo filius deinde nepos vocetur per iura preallegata.7 ideꝫ si econtra dixisset nepotem et filium instituo quasi videatur eos instituisse secundum quod habebat necesse instituere vt testamẽtum nõ vitiaretur. Si autem vsus fuisset verbo pluralis numeri dicendo filium 7 nepotem heredes instituo:tunc q; mens testatoris ex talibus verbis colligi possit videtur quod eos voluerit simul 7 pariter esse heredes 7 quod pariter succedant. sed ista distinctio non multum placet necnon 9 possit bene per iura probari si mihi occurreret hic starem opinioni glosſ.7 sequacium: q; mihi equior videtur licet opi. Jacob.de are.7 sequacium validis rationibus fulciatur. ¶ Quarto queri potest quid de legatis relictis patri 7 filio.quidam dixerunt idem quod in institutione.

¶ Sed quarto queri potest quid si quis dicat rem †sibi 7 filijs suis iniquis:statim filij habebunt partem an demum mortuo patre et sic ordine successiuo:7 9 habeant dominium ordine successiuo facit hec lex 7 alleg ff. in alia questione institutionis facte de filio et nepote.7 pro hoc de operis libertorum.l.7 iurisfurandi.ff.fin cõtra. Quod statim simul veniant faciunt allegata pro alia parte scilicet.l.vltima.de impube,7 alijs subſtitutio.7.l.ſi mulieri.de vſufruc.accrescen.non ob.hec lex quia loquitur in actu necessario vt dictum est. Item non ob.d.l.vt iureiurandi.ff.fin.7 ſi operas.de operis libertorum:quia loquuntur de tali promissione cuius natura est 9 debeatur dominium post mortem patris:q; opere debentur vt patronis,sed filij vinente patre quo ad operas non habẽtur pro patronis 7 tõ stipulatio simplr facta videt facta 9m naturã rei in stipulatione deducte.vt.j.vt le.no.ca.l.i.ff.ſi qs sub cõditiõe.ff Jac.de ra.7 9 ordine successiuo veniãt 9 quo facit ff.al.l.peto.ff.fratre de le.ff.7.l.cũ pater.ff.pe.7.ti.de leg. ñ.quia ibi est disiũcta.vel dic vt dixi.C.de verb.ſigni.l.pe.nõ ob.l.quoties.de vſufru. quia ibi voluit testator eos vti frui alterius animo vt ibi patet. Non obstat hec.l.in princip.versicul.quidam recte.vt.ff.dixi. non obst.ff.instituens.j.quia loquitur quando nepos nascitur filio eo demq; patre suo iam sublato de medio in vita aui 7 ideo videtur institutus ordine successiuo.si enim natus esset patre suo vinente non esset institutibilis vt predictum est: quia esset posthumus alienus. Alij dicunt quod est differentia in verbis testatoris vt si testator dixit filium jet nepotem instituo: tunc ordo seruetur vt primo filius deinde nepos vocetur per iura preallegata.7 ideꝫ si econtra dixisset nepotem et filium instituo quasi videatur eos instituisse secundum quod habebat necesse instituere vt testamẽtum nõ vitiaretur. Si autem vsus fuisset verbo pluralis numeri dicendo filium 7 nepotem heredes instituo:tunc q; mens testatoris ex talibus verbis colligi possit videtur quod eos voluerit simul 7 pariter esse heredes 7 quod pariter succedant. sed ista distinctio non multum placet necnon 9 possit bene per iura probari si mihi occurreret hic starem opinioni glosſ.7 sequacium: q; mihi equior videtur licet opi. Jacob.de are.7 sequacium validis rationibus fulciatur. ¶ Quarto queri potest quid de legatis relictis patri 7 filio.quidam dixerunt idem quod in institutione.

¶ Sed verius est 9 ambo pariter ad legata admittantur per.d. l.ſi mulieri.de vſufru.accrescen. Et quia in legatis cessat predicta ratio necessitatis:quia anus non habet necesse legare sed instituere sic.Quinto potest queri si quis emit rem †sibi 7 filijs suis iniquis:statim filij habebunt partem an demum mortuo patre et sic ordine successiuo:7 9 habeant dominium ordine successiuo facit hec lex 7 alleg ff. in alia questione institutionis facte de filio et nepote.7 pro hoc de operis libertorum.l.7 iurisfurandi.ff.fin cõtra. Quod statim simul veniant faciunt allegata pro alia parte scilicet.l.vltima.de impube,7 alijs subſtitutio.7.l.ſi mulieri.de vſufruc.accrescen.non ob.hec lex quia loquitur in actu necessario vt dictum est. Item non ob.d.l.vt iureiurandi.ff.fin.7 ſi operas.de operis libertorum:quia loquuntur de tali promissione cuius natura est 9 debeatur dominium post mortem patris:q; opere debentur vt patronis,sed filij vinente patre quo ad operas non habẽtur pro patronis 7 tõ stipulatio simplr facta videt facta 9m naturã rei in stipulatione deducte.vt.j.vt le.no.ca.l.i.ff.ſi qs sub cõditiõe.ff Jac.de ra.7 9 ordine successiuo veniãt 9 quo facit ff.al.l.peto.ff.fratre de le.ff.7.l.cũ pater.ff.pe.7.ti.de leg. ñ.quia ibi est disiũcta.vel dic vt dixi.C.de verb.ſigni.l.pe.nõ ob.l.quoties.de vſufru. quia ibi voluit testator eos vti frui alterius animo vt ibi patet. Non obstat hec.l.in princip.versicul.quidam recte.vt.ff.dixi. non obst.ff.instituens.j.quia loquitur quando nepos nascitur filio eo demq; patre suo iam sublato de medio in vita aui 7 ideo videtur institutus ordine successiuo.si enim natus esset patre suo vinente non esset institutibilis vt predictum est: quia esset posthumus alienus. Alij dicunt quod est differentia in verbis testatoris vt si testator dixit filium jet nepotem instituo: tunc ordo seruetur vt primo filius deinde nepos vocetur per iura preallegata.7 ideꝫ si econtra dixisset nepotem et filium instituo quasi videatur eos instituisse secundum quod habebat necesse instituere vt testamẽtum nõ vitiaretur. Si autem vsus fuisset verbo pluralis numeri dicendo filium 7 nepotem heredes instituo:tunc q; mens testatoris ex talibus verbis colligi possit videtur quod eos voluerit simul 7 pariter esse heredes 7 quod pariter succedant. sed ista distinctio non multum placet necnon 9 possit bene per iura probari si mihi occurreret hic starem opinioni glosſ.7 sequacium: q; mihi equior videtur licet opi. Jacob.de are.7 sequacium validis rationibus fulciatur. ¶ Quarto queri potest quid de legatis relictis patri 7 filio.quidam dixerunt idem quod in institutione.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fatuū. ¶ Et ad predictum facit qđ notaui de opis liber. l. liberti. ꝛ qđ no. ff. de condi. indebiti. l. si nō sortē. §. libertus. Expeditis que stionibus colligēda sunt aliqua argumēta ad questiones de facto ꝛ primo colligit Ja. de ate. ex eo qđ. ff. dixit qđ in decimo mēse cō
11 putatur dies mortis qđ dies citationis † cōputetur in nūero dierū infra quos cōparere oꝛ citatus. cōtrariū tñ seruatur per. l. i. §. si quis cau. ꝛ insti. de ver. obl. §. in diē ꝛ no. extra de restī. spolia. ca. frequēs. lib. vi. ꝛ de exce. c. pia. Item inducitur qđ doctores iuniores citius sunt eligēdi ad lecturam ꝙ antiqui qđ quāto iuniores
12 ꝛc. vt. ff. dixi. Item adducitur ad † questionē donationes facte nepoti nato ex filio spurio an valeāt. ꝛ fuit questio Rof. in questionibus suis. Et incipit Raynerius quidā ciuis aretinus ꝛ gl. eam format ꝛ nō soluit. C. de naturalibus libe. l. vlt. vbi de ea plene dixi. ¶ Quidā tñ habēt quādā additionē in qua distinguit an habeat aliā sobolē legitimā vel non. moderni vero doctores distinguūt vtrū per talē nepotē possit queri pñ suo spurio vel nō. Primo casu nō valeat. scōo sic qđ debet intelligi facta eo casu quo de iure fieri potuit ar. huius lē sed filio spurio nō pōt dari directo vt in aut. quib⁹ modis naturales effi. fat. §. fi. ergo nec ꝙ obliquū ex persona filij sui. vt. ff. de tuto. ꝛ curat. datis ab his. l. scire oportet. primo ñ. ꝛ pro hoc. ff. de bonis liberto. l. queritur. Et ista argumenta fuerunt dicti Rof. Item adducitur hec lex ad questionem duorum statutoꝝ contrariorū positorū in eo. vol. qđ debeat seruari an nullum. hic est arg. ꝙ licet ventant in ordine confirmationis vt pariā: qđ ea statuta simul ꝛ semel cōfirmantur tamē ordine compositionis venīat successiue seu vt prius ꝛ posterius ꝛ sic vltimum deroget primo videtur expressum insti. de iure naturali §. sed naturalia. ibi vel alia postea lege lata. ꝛ pro hoc. ff. de iure codicillorum. l. confic̄iūtur. §. fi miles. ꝛ de testa. mili. l. fi certarū. §. fi miles. ff. cōtra hoc facit. ff. de captiuis. l. in bello. §. de codicillis. C. de testa. tutela. l. iij. ꝛ. l. tutores. non ab here. ꝛ. C. de fide instrumē. l. scripture diuerse. licet ergo potestas iurauerit seruare statuta nō videtur esse periurus quia intelligitur iurasse quodlibet suo tempore seruare nam licet vna verborū cōceptione plures res deducantur in stip. plures tñ stipulationes esse videntur. vt. ff. de verb. ob. l. scire debemus. ꝛ eo. ti. l. pluribus cū similibus ꝛ sic ꝛ in tēpore vt licet vno tēpore sic pñiterit iuramētū vna cōceptione tacite tñ intelligātur plura pm̄ sua tēpora seruanda ꝛ bona est argumētatio rerum ꝛ temporum. vt. ff. de testa. mili. l. miles ita. §. i. de hoc dixi in questiōibus statutorum prima particula. ¶ Ité allegatur
13 ad imbreuiaturas seu protocolla † tabellionum in quibus communiter apponitur hec dictio ꝛc. quod valeāt ꝛ subsillo ꝛc. cōprehendunt apponi possint quo ad illud capitulū omnia naturalia ꝛ substantialia cōtractus per hanc. l. vbi est pluries hec dictio ꝛc. sub quo ꝛc. continetur cōsilū galli vt dixit in expositione litere ꝛ habetur etiam hic dictio ꝛc. §. de petitio. here. l. ité veniūt. §. petitā. de euic. l. si quis ita stipulanti. ff. l. sequēti. ꝛ de nautico fenore. l. periculi. extra. de rescri. c. significāte. in fi. ꝛ. c. Rodulfus de purg. canonica. c. fi. in fi. ꝛ de ista questione plene not. per Hosti. in summa de fide instr. §. de publicatione. versi. qđ si abbreuiatura ꝛ dixi C. de fide instrumē. l. sicut iniquū tabellio ergo subrogatus in locuꝫ tabellionis defuncti poterit explicare ꝛ apponere substantialia cōtractus vt ꝓdixi. Alij dicunt qđ debent explicare ꝛ addere pm̄ morē ꝛ cōsuetudinē ciuitatis ꝛ nō vltra. argu. ff. de leg. i. l. si seruus pluriū. §. fi. cū ibi nota. Alij dicūt qđ nihil potest addere nisi sicut inuenit in protocollo in aut. de tabel. §. illud coll. iij. ꝛ pro hoc in prima cōstit. C. §. quibus. vbi de hoc tetigi ꝛ de veteri iure enucleā. l. j. §. sed hoc studiosum. Alij dicunt ꝙ attendi debet consuetudo tabellionis defuncti ꝛ si super hoc seruauit diuersas consuetudines ꝙ attendi, oꝛ illa quā seruabat tpe mortis. vt. ff. de alimentis lega. l. mella vbi de hoc dixi. ¶ Ultimo collige ꝙ lꝫ libellus sit obscurus si tñ ex verbis colligi possit qđ adaptetur ad aliquā actionē admitti oꝛ vt hic dicit qđ ex verbis cōcipi possit ꝛc. pro hoc bene qđ not. per Alꝫ. in summa vt que defunt aduocatis circa medium facit etiā ex verbis colligi posse qualis sit contractus. Quādoꝙ tñ in cōtractibus verba assumūt impropriā significationē nā verbū donationis accipiť ꝓ verbo remissionis. vt. ff. locati. l. si vno. §. sed si verbo donationis. Et pro hoc de dāno infec. l. dāni infecti quidā. de reg. iur. l. nō videntur data. vt. C. de donā. ante nup. l. si cū ante ꝛ ibi dixi. nunc trāseo ad suppletiones. ff. gl. in glo. ꝛ necesse esse ibi institutio. vt. ff. ad. l. falc. in rōne. §. fi filio. ibi reuocādi sunt ad intellectū institutionis. ꝛ ad trebel. l. heredis. §. filiam. Old. in gl. i. quasi posthumos ibi ꝛ pm̄. i. scōm primam ꝛ secundam appellationem posthumorum super hac eadem gl. po sitam. Old. Ibi item ꝛ ad hoc. l. est bona continuatio. Oldr. in gl. ecce consilium galli ibi. §. nunc de lege est casus difficilis. vt. j. e. l. §. ille casus sed in alio est differentia. vt. j. e. l. rumpitur per querelam inofficiosi testamenti. Dy. Ibi alias moreretur ibi in hoc reprehēditur a sceuola scilicet quia de morte tātum sensit: nam verbum mortis simpliciter prolatum ad naturalem tantū refertur. vt. j. de leg. §. l. cū pater. §. hereditatē ad trebel. §. facto. §. antepen. Et de dona. inter virum ꝛ vxorem. l. sed si mors. §. final. Sy. in glosſ. vel me vivo ibi nam ꝛ si filius ibi dum dicit qui prionepos nascatur ꝛc. Old. in glosſ. j. mortis filij ibi sed quid hec questio qđ sequitur vsqꝫ ibi si per duos est additio Frā. ac. Dy. Et de ista questione dic vt prius dixi. §. in questiōibus secūda questiōe ver. secūdo queritur. in gl. i. reprehēso ꝛ est de superstitute verborū. Ol. in gl. i. non dicit ibi de vsufr. l. quoties. ex verboꝝ ordine. ꝛ ad hoc. j. ad trebel. l. heredes. §. fi. ex gradu pro pinquitate. vt. j. de leg. §. j. peto. §. a fratre. ꝛ. C. de verb. signifi. l. fin. Extra his attēditur ordo. vt not. de leg. §. cū pater. ꝛ de isto ordine quando attendatur vel non satis dixi. ff. de excu. tut. l. si duas. in eadem gl. in fi. primam teneas per hunc. §. ꝛ. j. e. §. institutēs ver. atqꝫ Dy. Ellꝫ tamē oppositum tenent. ꝛ ibi plene dixi. ff. in questionibus tertia questiōe in ver. tertio quero in gl. secunda reprehensio de insufficientia. ſ. circa personas. Dy. Ibi, curialiter aut ciuiliter. Ol. in glos. ſubaudi siue vbi vtroqꝫ. ſ. tempore testamēti. Dy. in glos. qđ si filius ibi ex nepote natus. ſ. preteritus rumperet testamentum. Ol. in fi. nam qđ⁹ filio precedente nepos preteritus rumpat testamentū ex quo tamē viuente auo ipse etiam moritur cōualescit testamētum. vt. j. tit. proꝫ. l. posthumus. Ol. in gl. si nepotis ibi secundum primum. ſ. casum. Old.

1 ¶ Deportatio succedit loco interdictionis ignis ꝛ aque et est similis morti.

2 Mors ciuilis equipollet naturali quando euncē operatur effectum.

3 Sensus magis ꝓ verba spectandus est.

4 Filius emancipatus si adoptetur an per talem adoptionem excludatur nepos a iure prioritatis ipsi nepoti quesito.

5 Promittens aliquid post mortem si moriatur morte ciuili an teneat promissum.

Et quid si tantum. Hec est secunda pars secunde partis principalis que incipit ibiquidam recte ꝛ continua sic. ff. reprehendit sceuola gallū de superfluitate verborū ꝛ de insufficientia circa personas hic reprehendit eum de insufficientia circa. j. casum que ex interpretatione morti assimilantur. Dy. ꝛ expediam istam partem vsqꝫ ad. §. seu versiculū quid si is qui filiū. ꝛ summarie hoc intēdit. circa casus deportatiōis ꝛ emācipationis quibus quis desinit esse suus ex mente legis velleie suppletur cōsilium galli per sceuolā. h. o. in terminis ponitur casus tribus modis pm̄ gl. vno modo scōm pileū cui non placet glo. qꝫ per hoc posset redargui sceuola de insufficientia ꝛ sic turpe esset doctori ꝛc. Io. oppositur casus vt referatur ad oia precedētia quibus fit mētio de morte siue in verbis galli siue in verbis sceuole sed ꝛ iste intellectus reprobatur vt superiꝰ. tertio modo pm̄ Alꝫ. ꝛ Dy. ꝛ procedit sic iurisc̄ōsultus qꝫ primo ponit duos casus non prouisos per gallū. Secūdo rīdet tacite obiectioni. Tertio inducit predictos casus ad quidētiā galli per quādā interpretationē. ponas ergo sic casum, quesitū fuit a gallo si pater habeat filiū in potestate ꝛ ex eo sperat nepotē: qualiter debeat testari ita ꝙ eius testamentū nō rūpatur. gallus in principio huius. l. dat consiliū qđ sic testetur. filiū here dē instituo ꝛ si me viuo moriatur tūc nepotē qui post mortē meā in decē mēsibus ꝛc. substituo ꝛ sceuola supplenit circa ꝓnepotē ex nepote premortuo queritur hic an dictū cōsilium sit sufficies. Et videtur qđ nō qđ dictū cōsiliū loquitur ꝛ referť so. ad casum mortis naturalis quid enim si filius exeat de medio per deportationē vel emancipationē ꝛ similes casus certe non est prouisum in huiusmodi casibus per gallū nec etiā per velleū qꝫ ipse ꝓiudicat tā in primo ꝙ secūdo capite solū qñ nepos agnoscit suus viuo auo hic autē prouidetur qñ nascitur post mortem aui tū. dicit sceuola qđ in casibus predictis non rūpitur testamentum qꝫ licet sint in verbis galli expressi in quibus de morte tantū naturali fit mentio tamen ex mente legis velleie ad dicendum vt ceteri casus incerti similes comprehendātur. h. o. literā sic expone. ibi in mortis. ſ. naturalis de qua gallus intellexit cum appellatione mortis simpliciter prolate intelligatur naturalis. vt. j. de iure fi. §. fati⁹. ꝛ de leg. §. l. cum pater. §. hereditatis. Dy. ꝛ. ff. dixi ibi cōcipiet. i. substitutionem nepotis formaret supple nunquid videatur plene prouisum vt testamentum rumpi non possit. ꝛ respōdetur qđ nō quia non esset prouisum nisi quando nepos nasceretur suus heres auo per mortem naturalem filij nō quando nepos efficeretur suus heres auo per alios modos puta per deportationē filij vel similes casus. ꝛ ideo non videtur sufficiens prouisto ꝛ hoc sufficit quid enim ꝛc. Dyn. Ibi, prionepos natus post mortem aui. Dy. ibi, instituerēt id est substitueretur. Dy. Ibi, emācipatus esset subaudi hic casus insufficiens est galli consilium. Et his casibus nō est prouisum per eum. Et ideo de insufficientia adhuc hic reprehenditur. Dynus. Ibi, hi enim casus. hic respondet tacite obiectioni qua dici posset qđ super predictis casibus nō habuit necesse

necesse gallus prouidere cum pertineat ad. l. velleiā. hic enim tollit in litera que sequitur. Dy. Ibi nasceretur. ſ. nepos. Dy. ibi ad l. velleiam. ſ. quo ad verba eius que lex velleia hꝫ duo capita ꝛ in primo capite loquitur de nepote nato auo viuente ꝛ filio mortuo. secundum caput quādo vtrūsqꝫ vnius hic autem post mortem aui. ibi sed ex sententia legis velleie. ſ. per interpretationem. Dy. Ibi ceteri casus quibus mediantibus prior in gradu de successo ribus suis tollitur de medio vt deportationē emancipationē ꝛ similes ꝛ quibus de medio subductis posterior succedit loco sui. Dy. ibi admittendi sunt. ſ. qꝫ valeat institutio in premissis casib⁹ quādo ꝙ deportationē ꝛ emancipationē desinit esse in potestate sui patris ꝛ sic predicti casus ex interpretatione legis velleie videantur expresso casu mortis vel facta institutione simpliciter. ex
1 posita litera collige aliqua notabilia. primo qđ deportatio † succedit loco interdictionis ignis ꝛ aque ꝛ est similis morti. j. de cōtra tabu. l. i. §. filium. ꝛ pro sol. l. acti. §. publicatione. ꝛ idem potest dici de emācipa. quod sit similis morti quo ad casum istum. ꝛ pro hoc. C. de institu ꝛ substitu. l. si mater. Ex quibus colligitur quod
a mors[a] ciuilis † equipollet naturali quod verū est quādo eūdem
2 operatur effectum: vt dixi. C. de episc. ꝛ clericis. l. deo nobis. ꝛ. j. de verbo. obl. l. ex ea parte. §. in insulā. ¶ Item no. quod magis sen
3 sum † ꝓ verba spectamus. ꝛ pro hoc bene. ff. de excus. tuto. l. scire. §. oportet. vbi de hoc dixi. ꝛ. j. de adim. lega. l. iij. §. conditio. ꝛ dixi plene. C. de legi. ꝛ consti. l. nō dubium. Item no. quod casus omissus similis expresso pro expresso habendus est, vt hic. ff. de condi. ob causam. l. si extraneus. C. si manci. ita fue. alie. l. si. ꝛ de dona. que sub modo. l. fin. de quo plene dixi. ff. fol. matri. l. si cum dotem in princi. expeditis notabilibus opp. primo ꝙ per emancipationem fitius non tollatur de medio cum hodie fit sublata differentia emancipationis ꝛ patrie potestatis, vt in authen. de here. abintesta. §. nullam. fol. vt hic no. in gl. ꝛ. C. de libe. prete. aut. ex causa. quia illud verum est quo ad succes. abintesta. secus ex testamēto vt hic. ¶ Secundo oppon. quod casus omissus habeatur pro omisso. vt. ff. e. l. commodissime cum ergo non sit prouisum nisi in casu mortis naturalis nō subintelligetur mors ciuilis. sed dic verum esse nisi casus omissus esset similis expressorum predixi. sed cōtra hanc sol. instatur quia vbi testator prouidet pupillariter substituendo videtur prouidere etiam invulgari qui casus non est similis expresso. ꝛ ideo obstare videtur. ſ. de vulga. ꝛ pupil. substitutione. i. hoc iure cum similibus. So. illud contingit ex voluntate defuncti cōiecturaliter nam cum prouidet pupillo in vno casu est cōiectura ꝙ voluerit prouidere etiā in alio ꝛ quia dilexit substitutum in vno casu videť ꝙ eū dilexerit etiā in alio. vt. C. de insti. ꝛ substit. l. fin. sic ꝛ alias ex voluntate confecturata. Item fit. ff. e. l. iij. ꝛ. l. si ita scriptum. Sed lex adhuc instat quod casus similis omissus nō habeatur pro expresso nam criminalis qui prohibetur vendere non prohibetur donare licet sit casus simul. vt. C. de predīs curialium. l. vlt. lib. ꝛ. fol. dicit ibi An. de barulo quod hoc ideo contingit quia casus expressus ꝛ prouisus est cōtra rationē iuris. ꝛ ideo nō extenditur ad omissum vel pōt dici qđ ratio prohibitionis que est in vēditiōne nō est eadem in donatione. ꝛ ideo cum non conueniant cum identitate rationis: non conueniunt etiam in identitate iuris. ꝛ potest colligi solutio fic distinguendo quia aut casus omissus quo ad eūdem effectū similis est expresso aut non ꝛ si nō aut potest apparere de volūtate ex coniecturis vel expressione etiam tacita. Aut non potest apparere ꝛ tunc exprimitur casus in quo omissus includitur ex natura expressi. ꝛ tūc intelligitur expressus secūdum naturā expressi. vt insti. pro socio §. illud. aut nō potest includi ꝛ habetur pro omisso. vt. d. l. cōmodissime. ff. e. vbi etiam de hoc dixi ꝛ plenius. d. l. si cū dotem. ff. so. matri. ¶ Tertio op. ꝙ nec ex verbis nec ex sententia legis velleie hic casus cōprehēdatur. nā ex verbis non qꝫ in primo ꝛ secundo capite loquitur lex velleia quādo nepos nascitur viuēte auo. primū enim capitulum loquitur de nepote nato viuo auo sed post mortem filij. secūdum ca. velleie qñ nascitur vtroqꝫ viuēte sed ante conditum testamentū hic aūt loquitur quando post mortē aui nascitur suus nepos ꝛ sic verba legis velleie locū nō habēt. item nec mens siue sententia quia nunqꝫ intellexerit de nepote qui nasceretur post mortē aui. sed sua extēditur solum ad eos qui sui efficiuntur vivo auo quocunqꝫ modo filio sublato de medio. vt j. ff. videndum. ergo male videtur hic dicere casus predictos admittendos ex sententia legis velleie. so. confiteor qđ bi casus non pertinēt principaliter ad verba nec ad sententiā. l. velleie sed pertinēt ad cōsilium galli declaratum per mentē seu sentētiam legis velleie. lex enim velleia loquitur qñ quis ex suis heredibus esse desierit ꝛ intelligit qñ erit quocunqꝫ modo siue naturali siue ciuili ꝛ sic ex tali mēte legis velleie declaratur consiliū galli qđ eius mēs ꝛ intentio fuit talis licet locutus fuerit de morte naturali tātum. expeditis contrarijs aliqua queramus. Et primo questionem in textū quesitam ꝛ quā gl. dicit non esse solutam ex eo. ſ. si auus in stituat filium heredem ꝛ substituat nepotē nascituri ex eo si ipse filius premoriatur vivo auo quid erit si filius emācipetur vel deportetur ꝛ nepos nascatur an rūpat testamentū tanꝰ preteritus an nō tanꝰ institutus. ¶ Slo. tractat ista questionē ꝛ agit primo qđ rumpat tanꝰ preteritus qꝫ auus eum instituit seu substituit solum in casum mortis filij ꝛ omisit casum emancipationis vel deportationis. ꝛ ideo isti casus debent haberi pro omissis. vt d. l. commodissime. ité quia fcīēdo mētionē mortis intelligi dꝫ de naturali tñ vt. j. de ver. obl. l. ex ea parte. §. insulā ꝛ de leg. §. l. cum pater. §. hereditatis. ꝛ. ff. dixi. cum enim aliquid exprimitur qđ potest se habere per prius ꝛ posterius simpliciter expressum debet intelligi per prius: verbum ergo mortis ab auo expressum accipi debet per prius hoc est de morte naturali quia hoc est proprium significatum vocabuli. ꝛ pro hoc. j. de leg. §. l. si ita. §. fi. ꝛ. l. fideicō. de leg. iij. l. hoc legatū. ꝛ. ff. si ager vectigal. l. iij. cū similibus. in cōtrariū videtur ꝙ testamētū nō rūpatur qꝫ. j. cauek ꝙ posito facta in vno casu vt facta in eius similiter equipolléti qꝫ nil refert quid ex equipolléribus fiat. j. ad tre. l. mulier. ꝛ. ff. de cōdictione ob causam. si extraneus cum similibus. Sed sicut per mortē naturalem tollitur filius de medio ꝛ desinit esse suus heres ita ꝛ per emācipationē ꝛ deportationem ergo ꝛc. pro hoc. j. de bonis liberto. l. si necem. §. fi deportatus. ꝛ de cōtra ta. l. i. §. fi. ¶ Preterea hic videtur casus huius questionis licet glo. dicat qđ hec questio hic non solvatur. antiqui dixerunt qđ testamētum rumpatur per iura. ff. ad hoc adducta. non ob. iste. §. quia respondent vt in glo. no. §. qđ hi casus admittendi sunt. ſ. vt testator eos possit exprimere sīvult sed habeantur pro omissis glo. tamen ꝛ moderni tenēt qđ testa
a mentum non rumpatur per iura. ff. ad hoc allegata quia verum est ꝙ casus omissus haberet pro omisso nisi sit similis expresso ꝛ habeat eandem rationem ꝛ eundem effectum quia tunc habetur pro expresso vt plene dictum est. ff. in oppositionibus huius. §. le cunda oppositione. ¶ Secundo quere hic dicatur qđ filius desinit esse suus per emancipationem ꝛ nepos incipit tenere locum
4 sui heredis. † Quid si filiꝰ emācipatus adoptetur nūquid per talem adoptionē excluderetur nepos a iure prioritatis ipsi nepoti quesito per filij emācipationem. ꝛ videtur qđ nō. ff. si tabule testamenti nulle extabunt. l. i. §. fi quis. ꝛ hoc tenet hic glo. ¶ In contrarium videtur qđ filius adoptiuus non videtur translatus sed reductus vt. ff. e. l. filio. ꝛ. j. de contra ta. nō putant. §. si quis emācipatum. ¶ In hac questiōe Dy. distinguit aut adoptatur tāꝙ filius ꝛ pater ipsius nepotis ꝛ tunc obstat ei. vt. d. l. filio. ff. eo. ꝛ. j. de cōtra ta. l. iij. §. i. ¶ Aut adoptatur vt filius simpliciter non in patre ipsius nepotis ꝛ tunc non obst. ei. vt. d. §. fi quis filium ꝛ ita no. in glo. quam glo. approbat ipse Dynus. sed iudicio meo hec questio secundum literam non potest procedere si presupponatur filius emancipatus ꝛ adoptatus vivo auo ꝛ institutus: quia semper precederet nepotem. ¶ Tertio queritur si filius deportatus sit restitutus an per hoc nepos desinat obtinere ius prioritatis sibi quesitum per deportationem. ꝛ videtur quod sic: quia restitutio reponit omnia in pristinum statum ergo sicut prius obstabat filius nepoti ita ꝛ nunc. vt. C. de sententiam passis. l. i. ꝛ. l. fi na. ꝛ. j. de contra tabu. l. i. §. fina. In contrarium: quia non dicitur per restitutionem recuperare locum prioritatis cum non vacet imo sit occupatus per ipsum nepotem. vt. j. de decur. l. ij. ergo ꝛc. glo. in hac questione distinguit aut filius est restitutus vivo auo aut post mortem. Primo casu recuperet locum prioritatis ꝛ obsiet nepoti: quia restitutio ꝛc. vt dictum est. ¶ Secundo casu non recuperet nec nepos perdat hereditatem sibi quesitam ꝛ est ratio quia restitutio que conceditur ab homine nō potest facere qđ de sinat esse heres qui iam est heres. vt institu. de fideicommiss. heredi. §. restituta. ꝛ. j. de regu. iur. l. pretor. de his que in testamento delentur. l. i. §. penul. ꝛ de heredi. instituen. l. ei qui soluendo. ꝛ restitutio non refertur ad res alienatas sed solum ad ea que sunt integra. vt. d. l. vlti. C. de sententiam passis. ꝛ pro hoc bene facit. ff. de mino. l. fi fine. §. qđ pap. ꝛ. l. ꝙ si minor. §. sceuola. ꝛ. C. de repu. here. l. fina. Sed contra hanc solutionem instatur ꝛ videtur quod indistincte siue ante mortem aui siue post restituatur obster nepoti vt
5 j. titu. primo. l. si quis ex heredato. §. sed si pater. sed solutio patet: quia ibi loquitur de fictione postliminiꝰ que duo operatur scilicet ꝙ filius videatur semper suus fuisse ꝛ nepos nunquam licet inspecta necessitate medio tempore nepos fuerit suus: quia filius vere fuit ostium secundum ius. argumen. j. eod. l. penulti. at hic loquitur de restitutione que non idem operatur vt dicto. §. sed si pater. restituit enim licet reponat quem in pristinum statum: non tamen repetit retro sed ab eo dic tātum quod interponitur siue operatur effectum vt. ff. ad macedoñ. l. j. §. fi pendeat. ꝛ. C. de re mili. l. cum allegatis. li. xij. Nō ob. prealle. l. §. de decur. qꝫ ibi est alius casus nā licet testamento faciat habilē decurionē nō tñ sibi restituit locum nisi vacet sed in casu nostro restitutio restituit ista naturalia filio: qꝫ ponit eum in statum legitimum ꝛ sui heredis et facit

a ¶ Mors ciuilis. Addo. l. insula. ff. so. ma. bart. in. l. deo nobis. de epis. ꝛ cle. Alex. in. l. si decē serint. qui fatisfd. cog. qđ est verus in casib⁹ a iure expressis in decu. rote de cis. cccl. xxxix. Jo. fa. in. c. suceptū de reſcri. i. vi. ꝛ in. c. fi eps a pagānis de supplen. negli. prela. petrus de ancha. in cōſt. incip. in ꝓnoie amen. Jo. andr. in c. fin. de dona. inter virum ꝛ vxo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

stum filium esse priorem & nepotē desinere iura prioratus habere: aliud est enim ad iura naturalitatis restitui aliud ad iura ciuilitatis siue honore ciuili. vbi etiam nulla representatur imago nature sm Dy. ¶ Ultimo hic not. quoddā ar. ad questiones de facto & primo quia dictum est quod mors ciuilis equipollet naturali si titius promisit centū cū morietur si nō moritur naturaliter sed occiditur vtrum stipulatio cōmittitur. hanc questionem mouet Dy. in questionibus suis & est tertia questio in qua multa allegat pro & cōtra & finaliter tenet & stipulatio cōmittatur. ¶ De hoc tamen plenius dixi. ff. de verbo. obliga. l. ex ea parte. §. in insula. Si autem questio formaretur si quis promisit † post mortez naturalem vtrum teneatur si passus sit mortem ciuilem puta deportationem. crederem & nō quia tunc nō est idem effectus mortis naturalis & ciuilis. ¶ Secundo ex eo quod dictum est. §. non referre quid ex equipollentibus fiat colligi pōt arg. ad dictū adnocati qui pactus est in casum victorie animum habere debeat si perueniat ad transac. de hac questione que similiter fuit Dy. que incipit quidam cum alterius patrocinio indigeret. & Bart. hic, in questionibus suis. lxxij. questione que incipit quidam promisit & de ea nota. §. mand. l. fi. plene dixi. C. de suffra. l. ista in supplet̄one gl. Item per ea que dicta sunt de deportato & restituto pōt trahi ad bānitos nostri tēporis videlicet vtrū filio bānito & restituto & de banno cācellato excludat nepotem. & potest solui sicut soluta est questio predicta deportati & restituti si supponatur bānitos nostri temporis equiparari deportatis de quo nota in glo. insti. quibus modis ius pa. po. sol. §. relegati. super quo varij varia senserunt vt plene dixi. C. de here. insti. l. j. inducit etiam potest ad statutum florentie quo cauetur & bona banniti ex certis delictis pro parte publicētur & pro parte applicētur heredibus defuncti & si postea talis bānitus eximatur de banno & cancellatur nūquid recuperet partem bonorū applicatam heredibus occisi, ad quam questionem faciunt allegata in tertia questione huius ver. Tertio queritur. & de ea dixi. C. de sententiā passis. l. fi. & plenius. C. de here. instit. l. j. in glo. aliquid tamen ibi opponat & non soluat maxime cū de bonitate reprehēdatur gallus per cū. Dy. in ea. glo. in fi. siue in verbis galli siue in verbis scevole. Dy. in gl. non soluit ibi idem per emancipatio. is lam per hos casus perdit facultatē faccedendi vt suus sit per mortem & sic in oībus eadem ratio. Dy. ibi habere bos pro expressis. vt. j. ad trebel. l. mulier. in princi. & §. j. Dy. ibi quidam dicūt & hic videtur esse intentio textus. Jac. ibi. §. insulam & pro hoc. j. de lega. §. l. cum pater. §. heredit̄atis. & l. fi & §. is cui ea. & l. fideicom. & de dona. inter virum et vxo. l. sed si mors. §. fi. Dyn. Ibi. l. si mater. & j. de contra ta. l. i. §. fi lium. Dy. Ibi quando nullum factum est testamētum. simile no. C. de liberis preteritis aut. ex cā de col. l. si emancipati & in aut. de here. & falc. §. ex heredatos. per quas gl. modifica aliam gl. que est ff. de mino. l. filius alias male diceret. Item non ob. l. commodissi me. q. ibi casus omissus non erat similis expresso. Item non ob. §. in insulam cum similibus: q. mors ciuilis & naturalis equiparantur quando sunt eiusdem effectus. vt. §. dixi. In contrarijs autem non pariunt eundem effectum vt in eis manifeste colligitur & ideo non equiparantur & sic soluitur dictum bracardicum per Dy. in. §. in insulā. vt ibi dixi. & ex hoc pōt terminari questio quā ff. notauit. f. an prohibitus vendere videatur prohibit⁹ donare tūc vtet̄q casus sit similis & per vtrunq; transferat dominiū. vt. C. de fundo dota. l. j. de quo dixi. ff. in oppositionibus huius. §. secunda oppo. ver. sed adhuc instatur ibi. §. fi quis filium. arg. contra. ff. eo. l. filio. de contra tab. non putauit. §. fi quis emancipa. & l. fi emancipa. §. fi. dic ergo q nō nocet nisi adoptetur quasi pater isti⁹ nepotis: tunc enim nepotez excluderet vt eo. ti. de contra ta. l. iij. §. filio. & d. §. fi quis filium & ibi no. Dy. & dixi. ff. in questionibus huius §. versi. secundo quero. in ea. gl. ibi de contra tab. l. j. §. fi. per restitutionem enim omnia in suo statu reponuntur & idem tunc esset in adopt. vt dixi. ¶ Secundo opp. q non recipiat primum locum cuz non yacet. ar. j. de decur. l. fi. sed dic de hoc. vt. ff. dixi in questionibus huius. §. ver. tertio queritur. in fi. Sed opponitur q restitutio etiam post mortem aui excludat nepotem & admittat filium. vt. j. ff. j. §. fi quis & heredato. §. sed si pater. sed dic vt dixi. d. versic. tertio queritur in gl. vt testamentum non rumpatur secuta emancipatione vel deportatiōe. Dy. Ibi & nepos admittatur qui erat substitutus in casum mortis. Dy.

1 ¶ Mors ciuilis que ex captiuitate hostium oritur equipollet naturali.

2 Reipublice interest ne testamenta rumpantur.

a **Quod si is.** a Licet fecerim hic. §. vt clarius tradetē tamen secundum diuisionem Dy. ff. positam non est. §. nec pars per se sed est de secunda parte prime partis principalis scilicet de reprehensionibus scevole vsq; ad. §. sed ver. sic. instituens. & hic reprehenditur gallus de eo quod dixit viuo me & q dixit post mortem meam. & sicut. §. proxime dixit ca-

su emancipationis & deportationis pertinere ad gallum ex mente legis velleie sic idem hic dicit de casu captiuitatis hostium et continua sicut dictum est. §. qualiter gallus sufficienter consuluit circa personas & circa casus aliquos qui mortis assimilantur vt deportationis & emancipationis: verum quia casus captiuitatis hostium posset contingere in persona filij qui casus motti similis est ad iura sui heredis constituenda in personam nepotis nec prōmissum est hoc casu per gallum ideo scevola ad hunc supplē dū per dictum consilium galli inserit huic casum quādo filius est captus ab hostibus. hunc autem versiculū sic potes dividere: q. primo ponit non casum in verbis galli vsq; ibi habere nō induxit. secundo ponit prōmissionē vsq; ibi quānis. Tertio ponit effectum prouisionis vsq; ibi nam hic casus. ¶ Quarto respondet tacite obiectioni vsq; ibi melius ergo. ¶ Quinto infert in hunc casum reducendo eum ad consilium galli ex sententia legis velleie vsq; ad. §. instituens. & secundum diuersitatem litere possit diuersificari casus positio. quidam enim non habēt. §. instituens sed habent literam continuatā cum isto vsq; ad. §. fi eius. & habēt in litera vt instituere quidam autem habent ibi. §. & habent in litera instituens sibi. vt ergo sequar diuisionem Dyn. qui facit ibi §. seu versi. & habet in litera instituens siue vt & cōmuniter in glo. & per doct. allegatur pro. §. ¶ Est etiam aduertendum q quidā habent in isto versiculo in litera aut fi anteq̄ & tunc litera supplet̄ur vt in gl. que incipit gallus. Alij habent in litera vt si ante &c. & tunc nō indiget suppletione. casus in terminis sic potest poni. quidam habens filium & nurum ex eo pregnantem volebat testari ita q non rūperetur eius testamētum quesiit consilium a gallo qui sibi consensit. vt in prin. l. deinde iuit ad scevolam & questiuit an galli consilium foret sufficies eo casu quo iste filius esset captus apud hostes & dicit scevola q nō quia iste casus nō compr̄hēditur in verbis galli vnde gallus debuit cōsulere q sic testaretur: filium mihi heredē instituo si ab hostibus rediret & si anteq̄ rediret decederet tunc si quis mihi postea nasceretur &c. heres esto. sic enim instituendo nō rumpetur testamentum siue nepos nascatur mortuo patre & auo siue mortuo auo & filio in captiuitate manente. & si dicatur hunc casum nō pertinere ad. l. vellei. respondet scevola quod verū est ex verbis. Sed ex hijs que multos casus reprehendit abstulit propter vtilitatem publicam huiusmodi interpretatio admittitur vt ad gallum pertineat. hoc dicit. literam expone ibi testatur nuru pregnante ex qua nepos sperabatur. Jac. Dy. Ibi q non inducit. f. gallus vt testator ita diceret vt sequitur. Dy. Ibi aut si ante fm hanc lecturam supple filium meum ab hostibus captum heredem instituo aut si ante &c. & sic supplet glo. Si autem habes in litera vt ante non indiget dicta suppletione, ibi rediret subaudi tunc qui nisi ex eo nepos &c. vt. §. in princ. l. ibi post mortem patris que aut ad nepotem. Dy. Ibi decederet. f. filius. Dy. Ibi tunc deinde. f. post mortem filij. Dyn. Ibi illis viuis. i. illo viuo. f. filio capto ab hostibus & sic plurale resoluitur in singulare vt & ibi exactis regibus id est exacto rege. §. de origine iuris. i. iij. §. exactis. & de pet. here. diuus & iste est tertius intellectus qui placet Dyno: vt. j. dicetur. ibi non rumperet. q. dicat quia gallus non prouidit sufficiēter. Dyn. Ibi nam hic casus. hic respondet tacite obiectioni. Dy. & Jac. ibi in huiusmodi vtilitate. f. q testamētū per nepotē predictū nō rumpatur alias est in litera huiusmodi siue vt & tūc accipe interpretatio. q. est. j. & dic vtilitatem. i. propter vtilitatē. Dy. Ibi interpretatio admitteretur. f. ista que sequitur vt instituens &c. Et est cōsilium scevole qualiter debeat fieri testamētum a substitutio nepotū & fm hoc nō est hic. §. & est in litera vt instituēs & cōtinuatur precedētibus fm Ja. de are. vel dic fm Dy. interpretatio admitteretur. f. vt expresso casu mortis videatur expressus. Iste casus mortis similis est & sic est suppletio ad consilium galli vt ad ipsam galli per tineat consilium legis velleie & secūdum hoc est. §. instituens & nō est in litera vt. ¶ Ex predicta litera collige q̄ mors ciuilis b que ex † captiuitate hostium oritur equipollet naturali nam captus ab hostibus efficitur hostium seruus. vt. j. eo. l. penulti. & seruitus morti equiparatur vt in regula iur. seruitutem. Scō not. ad publicam † vtilitatē pertinere ne testamēta rumpātur sicut & in dotibus conseruandis vt dixi. ff. sol. matri. l. j. ¶ Tertio not. q sequi mur magis mētem quam verba vt dixi. §. proxi. §. & pro hoc. C. de iure dot. l. i. ¶ Opponi pōt vno modo. f. q mors ciuilis nō equipollet naturali de quo dicit dixi. §. proxi. §. ¶ Ultimo restat querere cū hic dicatur q iste casus nō pertinet ad velleiam ad quem ergo pertinet. & quidam dicūt q ad nullum nam ad gallum non quia requiritur nepotem nasci mortuo auo & filio sed hic sufficit q mortuus fit annus licet filius viuat apud hostes. Item nō pertinet ad velleiam que loquitur qñ nascitur viuo auo at hic est natus post mortem aui scōm vnum intellectum ergo &c. Alij dicūt q pertinēt ad velleiam fm interpretationē nō fm verba & hoc dicunt propter illa verba pluraliter plata. f. illis viuis &c. Sed iste

intellectus

intellectus non placet quia textus dicit qō non pertinet ad velleiam. preterea in tota prima parte huius. l. vsq; ad. §. nunc de lege non ponitur aliquis casus qui vere pertineat ad velleiam etiā extensiue sed omnes casus vsq; ad dictū. §. pertinent ad ius antiquum galli. vt no. j. §. fi eius. Preterea iam ius nouum legis velleie quod factum est postea indigeret suppletione siue interpretatione quod non est verum quia sic laboraret eodem vitio gallus q non est dicendum. argument. §. de eden. l. si quis ex argentarijs. & C. ad fille. l. penultima. in fine. Alij dicunt q pertinet ad casum difficilem qui loquitur de nato vinente vtroq; & post conditum testamētum. vt. j. eo. §. ille casus. sed hoc non est verū quia ille casus loquitur de nato viuente vtroq; & post conditum testamentū & in ciuitate existentibus. hic autem alter. f. filius in captiuitate mortuo fingitur preambula hora captiuitatis & sic eo tēpore quo nascitur nepos & sic magis videntur pertinere ad primum casum. l. velleie. Sed hoc est contra literam vt predixi que dicit q iste casus ad velleiam non pertinet quare dic secundum Dyn. q pertinet ad gallum & tenet tertiam expositionem vt exponatur illis viuis. i. illo. f. quando apud hostes decedit filius et nepos nascitur mortuo auo. & dicas quod pertinet ad gallum per interpretationem factam per scevolam secundum mentem & sententiam. l. velleie sicut & superiori. §. proximo dictum est. & sic intellige istum. §. in glo. f. ultima. ibi ita dicat. ¶ Quidam habent ita donatione & male in glo. sic construe ibi auo & filio & hoc secūdum nō pertinet ad gallum imo videtur pertinere ad casum difficilem qui loquitur de nato vtroq; viuente & post conditum testamētum. sed dic q non pertineat ad casum difficilē quia ille loquitur de nato viuēte vtroq; & in ciuitate manente: ibi autē alter i. filius fingitur mortu⁹ eo tempore quo nascitur nepos vndevidetur pertinere ad primū caput legis velleie. vt. j. eo. §. nunc. de. l. Dy. sed de hoc dic vt. §. dixi in questione. in ea. gl. ibi patre viuo apud hostes. Dy. In fi. & fm hoc pertinet ad gallū sed fm precedentes duos pertinet ad primū capitulū. l. velleie vnde falsum diceret textus dum dicit nā is casus &c. Dy. in glo. cū post mortē & ibi decedit fili⁹ & nepos nascit̄ auo mortuo. Sed in gl. q: ea ibi viuo auo. at hic natus est post mortē scōm vnā expositionē. Dyn. in gl. i. vt testator: ibi post mortē aui. Sed non ob. si teneas tertiā expositionem que est in glo sic construe que est vera. Dy.

1 ¶ Liberorum appellatione continentur nepotes.

2 Filius dicitur a philos grece.

Instituens. Hic est. §. & ita communiter allegatur ff. instituēs &c. q nō sit. §. sed continuetur cum precedentibus. vt dixi. §. §. proxi. in expositione litere. sed Dy. tenet q hic sit. §. & secundum eius diuisionē hec est tertia pars in qua est breuis ordinatio testamenti triplici modo. secundum hoc sic continua hunc §. ad precedētia. scevola huius. l. conditor in precedētibus reprehēdit galiū de insufficiēti prouisione circa personas q̄ tollūtur de medio & faciūt obtinere nepotes & alios descendētes locū sui heredis: hic ergo ipse scevola dat consiliū sufficiens circa modū testandi ad hoc vt per aliquē qui obtineret locū sui heredis testamētū rūpi non possit & pōt breuiter diuidi in duas ptes: q: in prima parte prouidet breuiter quo ad oēs casus. secūda quo ad omnes personas: secūda ibi atque etiam. vel pōt diuidi in tres partes: q: in prima ponit regulam generalem quātum ad casus. in secunda specialem quātum ad personas nepotū. In tertia generalem quo ad personas & casus. Scōa ibi atque etiā. tertia ibi aut quecūq; & breuiter. h. d. iste. §. institutio posthumorum collata post mortem in genere contractus reprehendit qui per aliquem casum ciuilem vel naturalem precedente sublato de medio sequens in gradu sui heredis iura obtinere incipiat. h. d. in terminis potest poni sic. quidam qui petierat consilium a gallo super ordinatione testamenti sui consuluit scevolā vtrum cōsilium galli foret sufficiēs. cui scevola respondit q non notando superfluitates & defectus galli vt in superioribus est expressum tūc dixit scevole dctis mihi vestrum consilium cui scevola consuluit q ordinaret testamētū altero de tribus modis qui hoc. §. ponūtur in litera & hoc dicit. literam sic exponas: instituens. i. substituēs precesserat enim filij institutio vt. §. in princi. licet p cōstanti postū fuit. Dy. Ibi post mortē aui substituentis. Dyn. Ibi nasceretur. & si ita nascatur q tempore natiuitatis a nemine precedatur. Dy. ibi recte ita q testamentū aui nullo casu rumpi possit per nepotes. Dy. Ibi suus esset filio quibuscūq; modis & ordinibus sublato de medio. Dy. ibi atq; etiam. hic ponit scevola secūdum modum recte ordinandi testamentum. Dy. ibi natū erit post mortē subaudi heredū in stitutio. Dy. ibi antē quicunq; hic est tertia ordinatio testamenti fm scevolam. Dy. ibi sit institutus sub ista conditione si suus nasceretur que sequitur & ita illa verba si suus &c. sunt verba testatoris non iuris consulti. Dyn. Et expone ista verba si suus &c. i. si eo tempore nascatur quo a nemine precedat. Et pdicta lectura procedit prout hic dicimus ponit triplicem ordinationē testamēti. & §. istū dinide in tres partes prout aūt diuiditur in duas tñ & diuiditur solū duplex ordinatio testamēti. dic q̄ ibi atq; etiam est secunda pars & in prima parte ponit scevola ordinationē testamēti prouidens specialiter circa nepotes & generaliter circa personas & circa casus & idē est effectus vtriusq; diuisionis & casus positionis & posset etiam non inepte dici q esset vnica ordinatio testamenti prouidēs sufficienter circa personas & circa casus. Ex posita litera colligo primo q ap. liberorū † cōtinētur nepotes et pronepotes & ceteri liberi. vt. j. de verb. signi. l. liberorū. vbi de hoc & j. plenius tractabitur. Ité no. q prout verba que sunt in fi. §. ibi si suus &c. essent verba iurisc̄olti q esset determinatio & casus questionis quam querit gl. §. e. ver. quidā recte. f. si pater instituit filium & nepotes superstites vtrū videatur eos instituisse ordine successiuo an quilbet pro diuidēta. hic enī esset casus q ordine successiuo sed prout illa verba sunt testatoris & nō iurisc̄olti nō facīūt ad propositū. de predicta tñ questiōe dic vt plene no. & dixi d. ver. quidā recte. expeditis notabilibus op. primo q scevola vidētur hic incidere in vitiū insufficiētie & brevitatis de quo. §. reprēhēdit gallū nā. §. reprehendit gallū q insufficiēter prouidit circa personas loquēdo de nepote tātū. vt in ver. idē credēdūt hic ipe scevola in prima ordinatiōe testamēti in idē incurrit cum de nepote solo & nō. pnepote loquatur. so. dicēdū est q hic scevola dat consiliū tñ circa casus intēdens statim prouidere circa personas. Alij dicūt q per istā verba instituo nepotē qui fuⁿ &c. videnē institutū pronepos & abnepos & ceteri decēdentes qui sui &c. Et ad hoc sequitur at q̄ vt sit similitudo quātum ad casus & ēt ad personas quascūq; que incipiūt obtinere locū sui heredis et hoc nō procedit q: si sic intelligeretur iam nō recte reprehēderetur gallus a scevola dictver si. idē cre ndū. sed ibi sunt alia verba scōm istos. sed certe imo in ver. nā & si filij sunt quasi eadē verba. & ideo prior intellect⁹ verior est scōm gl. & Dy. Scōo op. q̄ secunda ordinatio testamēti que hic traditur p scevolā nihil valeat quia in ea nō denominatur certus heres. vt. j. de here. instī. l. quoties. §. heres. So. dic q hic non est incertus imo certus q̄ patia sunt aliqua esse certa de presenti vel ex postfacto. arg. j. de leg. ij. l. j. sed hic certus est heres ex postfacto et in conditionis euentum ergo valet. vt. d. l. quoties. §. si quis tamen als si quis ita. & dicto. §. heres. Tertio oppo. circa tertiā formam testandi q suus non potest institui sub conditione nō potestatiua. i. casuali vel mixta. vt j. de here. instī. l. si suus. & C. de instī. & substi. l. si pater. so. duob⁹ modis. Uno modo q verba hic, in fi. posita si suus &c. non fuerint verba testatoris sed fuerunt verba iurisconsulti. ¶ Alio modo q̄ ēt si sint verba testatoris non tamen inducunt conditionem que fuerit apta institutionem suspendere post q̄ incipit obtinere locū sui heredis & ideo non vitiat testamentum sic als super eadē. l. cū sub conditione als incipit cum posthumus sub conditione. & l. posthuma. Expeditis contrarijs posset queri questio que questa fuit

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ¶ Quod si is. Adde q interest reipu. ne testamenta rumpantur vita text. est melior ad ius q̄ sit in corpore iuris fm Bal. in glo. in. l. j. §. de orig. iur.

b ¶ Mors ciuilis. Adō que dixi in §. & qd sitā tū. §. isto tit. in nu. iij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pater. Ista questio dubia est ⁊ circa eam sunt varie opiniones doctorum. Nam in simili questione que fuit circa substitutionem facta⁊ hoc modo. titio si decesserit sine liberis substituo filios sempronij. consultus Francisc. accur. domino Martino de fano respondit distinguendo aut vocabulum filij profertur ab homine aut a lege. primo casu aut ab ascendēte prouidente seu relinquente filios. ⁊ tunc appel. filios im continentur nepotes. vt dicta. l. liberorum in fine. Aut ab extraneo seu alio quā descēdente ⁊ tunc non continentur. vt dicta. l. liberorum. a cōtrario sensu nō obstat prealleg. l. q si nepotes ⁊ prealle. l. fin. institu. qui dari tuto. possunt, quia illud est speciale in prouisione tutele ne tutor nimis oneretur ex tutela plurium personarum nam sic prouidentia paterna extenderetur ad alienum preiudicium quod esse nō debet. Item non ob. prealleg. §. concubine. vbi prolatio ab extraneo facta extenditur ad nepotes quia ibi est speciale propter duram separationem, vt ibi nota. ¶Secundo casu quando profertur a lege aut continet odium ⁊ non continet nepotes ⁊ sic potest intelligi dicta. l. pater. §. de adulte. Aut continet fauorem ⁊ tunc continentur nepotes. vt dicta. l. senatus. §. senatus ⁊ dicta authentic. vt ex actione instantie dot. sed adhuc videtur obstare dict. l. sed ⁊ milites. §. hoc autem. ff. de excusa. tuto. Sed potest responderi secundum Ja. de are. quod ibi loquitur in priuilegio quod est contra ius commune. ⁊ ideo restringitur. Item videtur ob. l. iubemus. C. ad trebellianū. sed ibi secundum predictum Jaco. loquitur de ascendentibus facientibus mentionem de filijs⁊ hec vera nisi cōmunis vsus loquendi aliud persuaderet. vt. ff. de fundo instructo l. cum de Iatione. §. afinam. de legat. tertio. l. legatis. §. vltimo. et de verborum signifi. l. vt alfenus. ⁊. l. anniculus. fin ipsum Franc. Sed contra istam distinctionem ⁊ determinationem est lex ista per totum. nam hec lex loquitur de promissione facta per ascendentem. s. auum vel proauum ⁊ tamen si pretereatur nepos vel pronepos ⁊ solus filius instituatur testamentum rumpitur vt hic patet. ⁊. ff. titu. ff. posthumorum. C. de posthu. heredi. institut. l. ff. fortiter tamen cogit argu. quod colligitur ex dicta. l. iusta. ff. de verbo. signi. de quo. §. dixi. Alij dicunt q̄ quando fit prouisio seu dispositio ab ascendente: aut erit ire peritus aut non. Primo casu cum ipse scire debeat ⁊ presumatur scire propriā significationē vocabuli ⁊ differentiam que est inter apellationem liberorum et filiorum si prouideat filijs non videtur prouidere nepotibus. Secundo sic: quia non nobis nocet ⁊c. ⁊ vt. d. l. liberorum. ⁊ hec fuit opinio rogerij qui dixit q̄ talis dicendi varietas non cadit in idiota. vt no. in glo. d. l. quod si nepotes de testa. tute. sed huic sententie videtur obstare. l. ista. ⁊ omnes de vtraq̄ materia tractantes qui non distinguunt inter testatorem iurisperitum vel imperitum. Sed dici posset q̄ hic solum agitur ⁊ traditur de ordinatione ⁊ forma testamenti nō autem de conditione testatoris. vel posset dici q̄ licet hic tradatur forma ordinationis testamenti ne pereat cum sub conditione. ⁊. l. posthuma. secus autem si esset apta suspendere quia in iam nato distinguit in potestativa casuali ⁊ mixta. vt dicta. l. suus heres. in nascituro potest omnis conditio adici. sed distinguevt dicta. l. cum posthumus. ⁊. l. cum posthuma. §. eodem. Et est ratio quare filius nascituros potest institui sub qualibet conditione non autem iam natus quia lege cauetur q̄ qui est in potestate: pure debet institui. vt preallega. l. suus. ⁊. C. de institu. ⁊ substitu. l. si pater vbi de hoc plene not. ⁊ dixi. qui autem nō est in potestate potest sub quacunq̄ conditione institui. vt. ff. de contra tabu. l. tertia. §. si sub ea. ⁊ de bonis libertorū. l. ⁊ si libertus. sed nascituros non est in potestate antequam nascatur. vt. ff. de col. bonorum. l. fina. ⁊ de ꝓfignandis liberis. l. finali. ergo ⁊c. Dy.

Si eius. Hic est secundum Dyn. quarta paticula prime partis principalis in qua ponuntur per scevolam quedam dubitabiles questiones q̄ cōtinuantur ad precedentia hoc modo. ex superioribus patet q̄ Scevola studuit reprehendere gallum in multis nunc materiam prosequendo tradit de quibusdam questionibus de quibus dubitabatur an pertineant ad consilium galli vel prouisionem legis velleie vsq̄ ad. §. in omnibus ⁊ sunt tres questiones. de duabus agitur in isto §. vsq̄ ad. §. forsitan. vbi agitur de tertia. ¶Querit ergo an casus iste pertineat ad gallum vel ad legem velleiam. vel dic q̄. §. §. q̄ si io qui filium dictum est quid iuris sit cum filius est captus ab hostibus et qualiter talis filius ⁊ nepos debeat institui: nunc intendit quid iuris sit si non filius sed nurus pregnans ab hostibus capiatur. ⁊ potest breuiter diuidi in tres partes. primo enim ponit vnam questionē. Secūdo anteq̄ respōdeat format aliam. Tertio respondet communiter ad vtranq̄ confuse tamē ⁊ incomplete. Prima questio vsq̄ ibi q̄ querendum. Secūdavsq̄ ibi adverti. sed cum testamētum. ibi est tertia vbi est communis determinatio questionis vtriusq̄ vsq̄ ad. §. forsitan. ad euidētiam premitte aliqua ex quibus casus ⁊ textus ex positio facilius apparebunt ⁊ sunt hic quia consilium galli loquitur quando nepos nascitur post mortem patris ⁊ aui vnde inuenit se suum ⁊ ab aliquo non precedi lex autem velleia loquitur eo casu quo nepos nascitur viuente auo ⁊ mortuo patre qui viuebat tempore conditi testamenti ⁊ hoc in primo capite. In secundo capite ideo quando nepos nascitur viuente vtroq̄ scilicet patre ⁊ auo qui pater mortuus est. ⁊ ante conditum testamentum vel quando nepos nascitur viuo auo ⁊ mortuo patre ante conditum testamentum. prouisio autem iul. in casu difficili loquitur quādo nepos nascitur viuente auo ⁊ patre post conditum testamētum. ⁊. §. iste summarie hoc intendit. posthumus nō suus ex suo nascitur⁹ a parēte antiquo institutus in captiuitate natus ⁊ in vita parētum ⁊ post mortem eorū reuersus ex cluditur ex testamēto rumpēdo. h. d. ¶Casus in terminis. querens. §. iterum quesiit a Sceuola ficdicens. §. audiui consilium galli vestras suppletiones ⁊ formam vestram qua docuistis secure testari. sed quia supra fecistis mentionem de vno casu. s. quando filius est captus ab hostibus vxore eius pregnāte in ciuitate relicta inde sumpta occasione quero quid si aliquis habens filium habētem vxorem pregnantem ⁊ que sit pregnans. sit ab hostibus capta et faciat testamentum in quo filium heredem instituit ⁊ nepotē qui nasci sperabatur ex predicta nuru pregnante ab hostibus capta substituat ⁊ dicta nurus viuēte socero ⁊ marito pariat filium apud hostes deinde decedant maritus ⁊ socer. quibus mortuis ipse nepos natus apud hostes ad ciuitatem suam reuersus est an dictum testamentum ant firmum remaneat cōsilio galli an ex prouisione legis velleie. ⁊ ista est prima questio. Et anteq̄ soluatur querit ⁊ format aliam retento eodem themate. age q̄ auus habuit filiū ex quo premortuo habuit nepotē qui nepos habebat vxorem que erat pronurus ad auum que pregnans capta fuit ab hostibus iste auus fecit testamētum ⁊ instituit nepotem superstitem ⁊ substituit pronepotem nascituro ex pronuru capta natus est pronepos apud hostes mortuo patre suo ⁊ proauo redit ab hostibus nunquid testamētum proaui remaneat firmum ex prouisione galli vel legis velleie. respōdet scevola ad vtranq̄ questionem quod testamenta predicta nō rūpentur per nepotēvel pnepotē ⁊ vtrū hoc sit ex prouisiōe galli vel legis velleie nihil refert. hoc dicit. literā ex pone ibi si eius qui filium quem instituerat. Dynus. Ibi nepotem nascituru⁹ ex eo. Dynus. Ibi instituat id est substituat. Dynus. secundum consilium galli. Ibi: ibiq̄ id est in captiuitate. Dyn. Ibi partat ⁊ fit veritate inspecta nascitur vtroq̄ viuente scilicet patre ⁊ auo ⁊ sic videtur spectare ad consilium legis velleie in secundo capite. Dy. Ibi ille. scilicet nepos. Dynus. Ibi post mortem patris. ex ordine huius litere colligitur q̄ pater decessit ante auum. Oldr. Ibi redeat ⁊ sic post mortem vtriusq̄ incipit esse suus. Dynus. et per hoc videtur pertinere ad consilium galli ibi inspiciat inspecto tempore quo nascitur quia vtroq̄ viuēte. Dynus. Joi an

ad ius

ad ius antiquum, id est, ad cōsilium galli ibi aptādus sit inspecto quo tēpore: redit ēn post mortē vtriusq̄ ꝓpter qō videt aptari ad cōsiliū galli qō hic vocat ius antiquū ibi qō queren di est. ⁊. q̄ questio locū hz ⁊ est scōa q̄stio ibi ꝓnepotē instituat nasciturum ex nepote qui viuebat tpe testamēti. Dy. ibi mortuo eo hz patre suo et ietiā pauo a testatore. dy. ibi hz cū testamentū. nūc soluit cōmuniter vtrāq̄ questionē. Dy. Ibi ab eo nepote. Dynus. Ibi non rumpitur quia inuenit se institutuz ⁊ non preteritum. Dynus. Ibi nihil refert in prima vel in secunda questione. Dynus. Ibi ex iure antiquo id est cōsilio galli. Dynus. Ibi: ex. l. velleia que dicitur ius nouū. Dynus. ibi excludatur scilicet nepos vel pronepos a rumpendo testamētum. ⁊ sic not. quod non refert per quem vel qualiter fiat dum modo fiat. ⁊ pro hoc quemadmodum testamenta aperiātur. l. si in duobus. §. item no. quod ius galli dicitur vetus ⁊ ius legis velleie nouum ⁊ sic regula catoniana non pertinet ad legem velleiam quia non pertinet ad leges nouas vt. ff. de regula catoniana. l. finali. ⁊. §. de testamēta. tute. l. si hereditas. §. §. ¶Ex predictis notabilib⁹ opp. q̄ hic dicit q̄ō nepos iste succedit ⁊ iō nō rūpit testamētū. videt ēn q̄ nō succedat q̄ repugnatur spurius vt. ff. de capti. ⁊ postli. reuersis. l. diu⁹. in fi. sed ibi loquit de cōcepto apud hostes hic aūt in ciuitate fuit cōcept⁹ licet apud hostes natus q̄ō ptz q̄ dicit nurus pregnās ab hostibus capta ⁊c. ⁊ sic sunt casus diuersi non aduersi. ¶Secūdo opponat q̄ō nō rūpat etiam si non foret institut⁹ si pater viuebat eo tēpore quo natus fuit cū pf ēi pcederet in gradu ⁊ sic non fuit necesse institui vt. §. eo. l. si q̄s posthumos. §. si filiū. et C. de inoffi. test. l. si quis filiū. so. dic q̄ō hic filius pdecessit auū vt ex ordine lre colligit ⁊ nepos supuixit ⁊ icipit su⁹ heres cē ⁊ ideo ne rūpat testamentū debuit istitui vt. §. e. §. quidā recte ver. nā ⁊ si filius. ¶Expeditis cōtrarijs quero q̄ sit rō diuersitatis inter primū ꝯm casuz ⁊ q̄ fuit rō dubitatiōis in vtroq̄. dic q̄ō in ꝓio casu fuit rō dubitatiōis q̄ veritate inspecta ipe nepos est nat⁹ vtroq̄. s. pfe ⁊ auo viuētibus ꝓpter q̄ō videbat ptinere ad scōm cap. velleie inspecto tpe natiuitatis sed inspecto tpe quo redit ab hostib⁹ pater ⁊ auus mortui erāt ⁊ sic videbatur ptinere ad consiliū galli. ⁊ hec fuit rō dubitationis. diuerse sunt opiniones fuit enim opi. Azo. ⁊ Bul. q̄ eadē rō dubitādi fuerit i scōo casu q̄ est i primo. ⁊ q̄ nō fuerit diuersitas in rōne dubitādi sz soliū in ꝑsonis q̄ primo casu loquitur de nepote scōo de pnepote. rō ergo dubit. tiōis in vtroq̄ casu fuit q̄ō cōsiderato tpe natiuitatis videat pertinere ad scōm capi. legis velleie inspecto tpe reuersionis ad cōsiliū galli. Jo. vo et py. dixerunt q̄ō non est diuersitas in ꝑsonis imo idētitas q̄ ⁊ primo ⁊ scōo casu loquit de nepote sed est diuersitas in variatione terminorū seu in accidētia facti nā variatis terminis variatur ratio dubitationis ⁊ maior est cā dubitatōis in secūdo casu q̄ in primo. ⁊ rō diuersitatis ⁊ dubitatiōis est q̄ in primo casu viuebat filius tpe quo nepos fuit nat⁹ ⁊ sic videt ptinere ad. l. velleiā vt dictū est: hz in scōo casu mortu⁹ erat filⁱ cui⁹ nepotem nasciturum auus instituit ⁊ qui reuersus est ab hostib⁹ post mortē dicti aui ⁊ sic non ptinet ad velleiā q̄ loquit cum nepos nascit viuēte filio ⁊ auo. vbi auo viuēte mortuo filio licet ex interpretatiōe iuliani idē sit cuz auus viuēte testāt mortuo filio. sed nec hz locū gallus q̄ gallus loquitur q̄ō filius moritur post testamentū vino testāte at hic erat mortuus filⁱ⁹ aī testamentū ⁊ sic maius est dubiū ꝯm eos in isto scōo casu q̄ ꝯ primo. sz salua eorum pace nō est bene dictū q̄ dicit de lege velleia ⁊ interpretatiōe iuliani nā lex velleia primo capite loquit cū factū est testamentū vino vel mortuo filio ⁊ nepos nascit post mortē filij vino auo ⁊ ita efficit nepos suus heres auo. in scōo ca. loquitur q̄ō nepos nascit vino vtroq̄ ⁊ aī ꝯditū testamētū. interpretatio ioānis iuliani in casu difficili loquit ⁊ cū vtroq̄ viuente nascit ⁊ post cōditū testm̄ vt euidenter apparet. ff. §. nunc de lege ver. vt nō solū. ⁊. §. ille casus. Ait hic in scōo casu non nascit suus heres vino auo ⁊ sic cessat primū caput. Item nō nascitur vtroq̄ viuēte aī ꝯditū testm̄ ⁊ sic cessat ꝯm cap. l. velleie ⁊ eadē ratiōe. q̄ nō vtroq̄ viuēte cessat interpretatio iuliani ꝯm Dy. Preterea in eo q̄ dicunt q̄ primꝰ casus adaptat ad. l. velleiā. non bñ dicūt vt statim in sequēti questiōe videbit vbi plenius hic examinabit. Cū aūt in terminis istis loquēdo de nepote videat ptinere ad. l. velleiā inspecta veritate q̄ lex loquit in primo capite de nepote nato mortuo vel viuo auo filio tñ ꝑmortuo ⁊ ad. l. velleiā nihil ptineat eoz que dicunt⁹ sq̄ ad. §. nūc de lege nō pōt negari q̄ in istis terminis nō videat maior dubitatio: q̄ sicut dixi ad. l. velleiā nō ptinet nec ad gallum q exegit testm̄ in vita filij hz hic erat mortu⁹ ⁊ tñ nihilominꝰ ptinet ad gallū vt statim dicet. habeas ergo in litera in §. q̄ō gerendum ꝓ nepote ⁊ teneas opi. Azo. vt oia sint plana. Scōo quero hz in litera dicat nihil referre vtrū ptineat iste casus ad. l. velleiā vel ad gallum q̄ sine huiusmodi inuestigatione testamentū valet tñ pulchrū est videre ad cuius prouisionem pertineat iste casus. ⁊ primo videam⁹ de primo casu. ¶Et primo videtur q̄ non pertineat ad gallum siue consideremus veritatem siue fictionem q̄ gallus prouidit q̄ñ nepos nascitur post mortē filij ⁊ aui postea decedentis: at hic loquit q̄ñ nascit viuo vtroq̄ cōsiderata veritate. Item gall⁹ loquitur de nepote qui nascitur post mortē aui infra decē menses proximos mortē filij sed hic cōsiderato tempore reuersiōis ⁊ sic cōsiderata fictione postliminij quasi tunc fingatur ⁊ videat natus post. ita ficta natiuitas esse post decē menses imo ⁊ post decem annos q̄ tanto tēpore potuit morari ⁊ eē apud hostes ergo ⁊c. Preterea licet ad gallum ptinet fictio postliminij: vt. §. e. l. §. qd si is q filium. cum nec ꝯsiderata fictione ista iure postliminij pōt pertinere ad gallum q̄ postliminium fingit eum nō captum q captus fuit: ergo si fingamus iſtū preambula hora captiuitatis vt fingim⁹ non captū natus reperietur vinēte auo ⁊ sic nō pertinet ad gallum. Itē si consideramus veritatē eo tempore quo fuit natus apud hostes fuit seru⁹ hostium ⁊ si seru⁹ ergo mortuus q̄ fuit⁹ mortī equiparatur vt. ff. de reg. iur. l. seruitus. si mortu⁹ non fuit necesse institui q̄ mortu⁹ nascitur neq̄ natus neq̄ procreat⁹ habetur vt. ff. de verb. sign. l. q mortui. Itē si fingam⁹ eum tunc natū procedebat a filio eodemq̄ patre suo ⁊ sic nō ptinet ad gallum q pronidit de nepote nato post mortē aui ⁊ qui a patre suo non procedebat ⁊ sic patet non ptinere ad consilium galli. Item vf q̄ō non pertinet ad. l. velleiā in aliquo suo capite: q̄ primo capite loq tur q̄ñ post factū testm̄ vino vel mortuo filio nascitur nepos post mortē filij viuente auo. in secundo capite loquitur q̄ñ nasciturvtroq̄ viuo post conditū testamentū: sed hic nepos considerata veritate nascitur filio viuo ⁊ sic non pertinet ad primū capi. Item nō pertinet ad secundū q̄ considerata fictione tunc videt natus cū est reuersus ab hostib⁹ ⁊ sic mortuo vtroq̄ ⁊ sic nō ptinet ad velleiā aliquo suo capi. Jn contrariū q̄ ptineat ad gallum vf q̄ reuersus est mortuo vtroq̄ ⁊ tunc videt natus ergo inspecta fictiōe pertinet ad gallum. Itē q̄ō pertineat ad velleiam videtur q̄ si consideretur veritas natus est vtroq̄ viuēte ⁊ sic ptineat ad scōm eius ca. Itē si cōsideret fictio postliminij adhuc pertinet ad velleiam q̄ nascitur viuo auo. ¶Quid ergo dicemus. gl. soluit ⁊ bene q̄ ptineat ad gallum q̄ iste nepos natus videtur cum redit quia tūc incipit tenere locū sui heredis ⁊ tunc temporis mortuus erat vterq̄. s. pater ⁊ auus ⁊ pater viuebat tempore testamēti. Et sic oia ꝯcurrunt q̄ pertinēt ad formā testamenti conditi secūdū gallū. ¶Ad do restat respondere ad contraria. Et primo non ob. q̄ secundum veritatē natus fit viuo vtroq̄ quia non debemus considerare veritatem sed fictionem: semp enim debemus inspicere quando efficitur suus heres q̄ est cum est reuersus ergo tēpus reuersionis consideraē. non ob. q̄ō dicitur de fictiōe postli minij quia illud locū haberet cū nepos rediret ab hostib⁹ vna cum patre quo casu recuperat patriā potestatē ⁊ per ꝯsequēs iura sui heredis non aūt potest censeri suus nisi cum reuertit quia tunc vere incipit esse suus ꝯsiderata veritate que debet in hoc cōsiderari vt statim dicam. Item non ob. q̄ō dicitur de alia fictione legis cornelie videlicet q̄ videat natus prima hora captiuitatis sicut etiā si moriat apud hostes fingitur mortuus preambula hora captiuitatis q̄ non pōt sic fingi natus sicut mortuus quia iuris fictio ad ea sola extenditur q̄ p rerū naturā possibilia sunt. vnde dicit Pe. de bel. perti. qui de hoc no. vt dixi. C. de sentētiā passis. l. fi. ibi adiacet iuris ꝓsumptio vbi potēs est virtus nature vt. §. loca. l. qui ad certum. rñ. vbi nō presumitur in furioso consensus quia scōm naturā cōsensu caret sed q̄ō nepos iste nasciat prima hora captiuitatis non pōt esse secundum cursum nature ergo ⁊c. Sed quod quis mo riatur bñ pōt naturaliter contingere: ergo pōt ius illud presumere ⁊ fingere. ⁊ si dicat q̄ fingek natiuitas q̄ mō facta est fuisse facta hora prima captiuitatis tā ista fictio est sup facto ⁊ q̄ facto cōsistunt non regunt fictionibus: vt. §. ex quibus causis maior. l. denique vbi de hoc no ⁊ dixi. ff. de cap. in bello. §. facte. pro cuius notitia sciendum est q̄ō fictio requirit duo extrema quorum est circa rem: alterum circa tempꝰ quod sic probatur. l. canetur quod si res legatur ⁊ postea sit adita hereditas dominium transit in legatarium vera ab adita hereditate ⁊ fictiōe a die mortis testatoris vt. ff. de leg. i. si tibi homo. §. cum seruus ⁊ de furtis. l. actio. pone modo quod seruo legato cōpetebat actio legis aquilie ante aditam hereditatem nunquid heres adeundo teneatur eam cedere. dicit lex aut est vulnerat⁹ mortifere: aut est occisus. Primo casu tenetur cedere. Secūdo no.

Universidad de Deusto
Biblioteca

qō cum p occisionē desiit esse seruus ⁊ sic res deficit non pōt ius fingere dñiū fuisse legatū: ergo patet qō fictio requirit rē super qua fingatur vt. ff. ad. l. aquil. l. huic scripture. ſz hic non possum⁹ supponere rem sup qua ius fingat impediente cursu nature qr nō pōt dici filius natus qr nō erat in rerum natura eo tēpore quo fictio deberet suū officiū opari ⁊ sic deficit vnū extremū ⁊ ideo deficit potētia fictōis sed in hoīe nato ⁊ in rerū natura existēte bene pōt fingere mortuum pānibula hoza captiuitatis qr hic supeit res. i. homo iup quo ius fingit et sic patet q etiā fictio postliminij nō pōt opari qr nō pōt dici sup tēpore captiōis qr nō erat i rerū natura ⁊ sic nō potuit ius fingere sup eo. ¶ Et si dicas q⁹ potuit operari postea. rñ. quod nō esset circa extremū tēpus. nam fictio dz habere possibilia i duob⁹ extremis. f. iure ⁊ tpe. sed hoc esset tēpore impossibili qr fingeretur suus eo tēpore quo ſ nasceret esset seru⁹. Item non cōiungerent extrema simul p fictionem. amo de extremo ad mediū deueniret ⁊ ad id q⁹ esset impossibile ⁊ sic aperte patet q⁹ iste pmus casus pertinet ad gallū tñ qr eo tēpore quo rediit ab hostib⁹ incipit esse su⁹ ⁊ sic quo ad statū sui hꝺ is vt nat⁹ tpe reuersionis. ſtūc ergo queram⁹ de scōo casu huius. ff. seu scōa questione ad cui⁹ pronūcionē ptineat. Et in hoc est at tēdēdus duplex intellectus nā ſ habeat in litera ꝓnepotem ꝛc. Expeditū est q⁹ ptinet ad gallū sicut i precedēti dictū est qr nō est aliqua diuersitas nisi circa psonas. ⁊ iste fuit intellectus. Ex so. ſ vo habeat in litera nepotē sicut habuerunt Py. ⁊ Jo. tic non vt qō ptineat ad gallū qr factū fuit testm̄ post mortē filij ⁊ gallus exegit fieri in vita. Itē nec ptinet ad velleiā rationes. S. allegan pcedenti casu, quid ergo dicem⁹. gl. dicit quod eoipso quo nascit post mortē testantis ptinet ad gallum ⁊ volunt dicere q⁹ eo tpe fingit nasci quo reuertit ab hostib⁹ ⁊ sic ptinet ad gallū: hnic tñ obstat q⁹. ff. dixi scilicet confectio testamēti post mortē filij. Ad ſ quidā dicunt q⁹ ista litera est falsa ſz posito quod litera sic ſe habeat. Quid esset de isto casu. vt forte dicendū ſm gl. qō ptineat ad gallū ſz gallus exigat testamētū fieri in vita filij tñ ſ fiat post mortem est eadē ꝓuidentia nā de filio instituēdo dixit qr tenebat pmū locū ⁊ obstabat nepoti tñ ſ filij⁹ esset mortuus ⁊ nepos apud hostes nascitur⁹ esset debet institui sicut ſ esset in ciuitate ꝓsiderato futuro euētu. ar. j. ff. pr. nā gallus considerauit solū q⁹ nepos qui obtinet locū sui heredis post mortē patris ⁊ aui non rūperet testamētū ⁊ ꝓterea voluit q⁹ instituere. et ita posset esse hic qr sicut nascedo in ciuitate pōt rumpere ita nascendo apud hostes ⁊ reuertēdo rumperet ⁊ ideo debet institui ⁊ institutus nō rumpit. ¶ Itē queritur hic dicit q⁹ institut⁹ non rūpit quid ſ fuisset preteritus. glo. dicit q⁹ nō rūperet qr non erat suus heres cū anus moritur ſz esset nepos quia natus in veritate erat vnde cū esset in potestate hostiū ⁊ seruus non poterat dici suus qō est verum ſ apud hostes decederet qr nulla extremitas possibilis reperitur in qua fictio iuris possit aptari vt dictum est ſi tamen reuertat ⁊ rinueniret se ꝓteritū rūperet testamētū vt. j. ti. pri. l. ſi quis exheredato. ff. sed ſ pater. ff. sinaūt. in ciuitate. ⁊ ita debet supplerī ⁊ intelligi gl. que est hic. ¶ Ultimo adducamus hūc. ff. in ar. ad questiones de facto ⁊ primo ad illā que sepe pōt cōtingere. ſ. ſi curratur ad brauium ⁊ vnus cadat de equo ⁊ equus per se currēdo preuenit omnes alios ad brauiū an oñs equi hꝺ debeat brauiū. ⁊ vſ qō ſic ꝓ ff. huius. ff. qr non refert qualiter fiat dūmō fiat vt ⁊. ff. quēadmodum seruitutes admittant. l. q fundū. ff. quare. ⁊. j. de aqua quoti. ⁊ esti. l. i. ff. ūstū vbi de hoc latius dixi ⁊ j. quēadmodū testamenta aperiant. l. ſi quis in duob⁹. ff. j. ⁊. C. ſi mācipi. ita fue. alie. l. ſi. vbi de hoc. in 3ium est qr nō sufficit aliqd fieri facto vt. j. de condi. ⁊ demō. l. ñ. ⁊ de acquirē. here. l. heres institut⁹ ⁊ de vb. ob. l. cū seru⁹ in gl. hic posita ⁊. l. q rōne. ff. flauus. vbi de hoc. in hac ūstione dicunt quidā q⁹ refert an agat de obligatiōe vel iure nouo quereudis an de conseruādo vel euitādo pene cōmissionem. scōo casu habēt locū primo allegata. ⁊ primo casu habent locū scōo allegata sicut tradit per Dyn. d. l. cū seruus. vñ videtur dicendum q⁹ dūs equi non habeat brauium cum agat de iure ꝓrendo vnde non videtur factum nisi fiat opera illius q acgrere intendit. ⁊ ita tenet Dy. d. ff. questum ⁊ de acgren. pos. l. i. ff. p eū vt vtrobiq; dicit alij dicūt q⁹ refert q⁹ actum sit per cines currere facientes ad brauium vtrum de experiūndis viribus equorum ⁊ eorum velocitate incurrēdo. An hominis ⁊ equi. primo casu sufficiat p se venire vt brauium debeat domino equi. secundo non arg. ff. ad. l. rhodie iactu. l. i. Itē pōt induci ad aliā questionē. Quidā fozmauit libellū generaliter petēdo aliquē cōdēnari ſm formā iuris ciuitatis nec expressit vtrū iuris scripti vel nō scripti an procedat talis libellus. hic in ff. est arg. q⁹ sic quia nō refert ꝛc. In contrarium est. j. de iniur. l. ꝓtor ⁊ dixi cū similibus. ¶ Sed respōderi posset qō satis dicit certum cum ius sit certū ⁊ finitū vt. j. de iur. ⁊ facti igno. l. j. ¶ De hac quēstiōe no. per Ly. C. que sit long. cōsue. l. ij. ⁊ dixi eo. ti. super rubri. in gl. primo patet in fi. ff. eo. l. posthumos. ff. si filiū. ff. j. tit. j. l. ſi quis exheredato. in prin. ⁊ j. ff. an omnibus. ⁊ de conditiōe. cum emāci. liberis eius. l. j. ff. si pater. Dy. an gl. habeas ꝓnepotē habeas superiorī similis. ſz hic in ꝓnepote superius in nepote nascituro est ergo solū in personis diuersitas. Dy. Jbi viuēte auo qō est necesse in vtroq; capite vellei. e. Ol. Jbi filio viuo ⁊ auo hoc est falsum quia nō nasceretur suus q⁹ exegit primum cap. velleie. vt. j. e. ff. alle casus. Old. Si enim filius viueret cum precederet. Ol. Jbi auo viuo mortuo filio. hoc vt falsum vt. d. ff. alle casu. Dy. ibi: optari nō pōt: imo pmo capite loquit cū factū est testamētū viuo vel mortuo filio ⁊ post mortē filij tñ viuo tū auo nascit ita q⁹ viuēte auo su⁹ heres nascat. Jn scōo capite loquitur quando nascitur viuente vtroq; ⁊ ante conditū testamentū interpretatio vero iuliani cum vtroq; viuente nascitur post conditum testamentū vt euidenter hoc patet in. ff. alle casus. ⁊. ff. nunc de lege ibi vt nō solum ꝛc. ibi quid enim ꝛc. at hic non nascitur suus heres viuente auo ⁊ sic cessat primum capi. Item non nascitur viuente vtroq; añ cōditum testamentum ⁊ sic cessat secūdum capitu. Et eadem ratione quia non vtroq; viuente cessat interpretatio iul. Dyn. Jbi at hic ibi secūdo casu. Dynus. Jn glos. quia institutus in fi. quia apud hostes est sed rediens rumperet si esset preterit⁹ vt infra titulo primo. l. ſi quis exheredato. ff. sinautem in ciuitate. Dynus. in glossa a rumpendo id est post mortem patris ⁊ aui quando ibi quādo infra decem menses proximos mortis filij hic autem potest nasci. id est fingi nasci post decem annos mortis filij quia eo tempore quo redijt nat⁹ fingitur. Dynus. Jbi alius eum precedit in primo ⁊ in secundo casu ꝓut habes literam ꝓnepotem. Sed ꝓut habes nepotem precedit eū alius solum in primo casu ⁊ non in secundo. Dynus. Jbi quod nascitur id est nasci fingitur. Dyn. Jbi alius eū precedit in primo ⁊ secundo casu ꝓut habes in litera ꝓnepotem sed ꝓut habes nepotem precedit eum alius solū in primo casu ⁊ non in secundo. Dy. Jbi quod nascitur. i. nasci fingitur. Dy. quia tunc redijt. Dy. Jbi testātis nepos sed quomodo cum factum sit testamētum post mortem filij ⁊ gallus exigat i vita filij. Dy. Jbi qd ipsa fingit ⁊ iuris fictio ad ea sola extēditur q⁹ per rerum naturam possibilia sunt vt. ff. ex quibus causis maiores. l. deniq; ⁊. ff. locati. l. q ad certum. ⁊ ea que in facto cōsistunt non reguntur fictionibus iuris vt. ff. de acquirē. posse. l. j. ff. si vir. ⁊. l. cū heredes de capite. l. in bello. ff. facte. de reg. iu. l. verū. ⁊ in authen. de equali. dotiū. ff. igitur. ⁊ de hoc latius dixi. ff. in questionibus huius. ff. versi. secundo ꝛo. Jbi cū matre vel patre hic non. hoc distinctio vtrum redeat cū patre vel matre vel redeat solus locum hꝺ in concepto ⁊ nato penes hostes sed non in ꝓcepto in ciuitate ⁊ nato penes hostes: vt. ff. ex quib⁹ causis maio. l. ab hostibus. ff. non minus ibi post mortem patris ⁊ aui nam litera non contradicit. Dy.

1 ☞ Similitudo inter ciuilem ⁊ naturalem potestatē que sit.
2 Contrariorum eadem est disciplina.

Fortitan. Scōm diuisionē Dyn. hic non debet esse. ff. sed est de quarta parte in qua ponūtur dubitabiles questiōes: sed ꝓ clariori intellectu voluit legere ꝓ modum. ff. hic tractat de tertia dubitabili questiōe an ptineat ad gallū an ad. puisionē legis velleie ⁊ summarie hoc itēdit. ꝓnepos naturalis vel ciuilis ⁊ post mortē omnium vere natus ſz in⁹ redditus ſz pater non fit recte institutus admittitur ad successionem. h. d. ¶ Et pōt diuidi duob⁹ modis. primo ſm vnā lectūrā in duas partes vt sic cōtineat duos casus tātū. Prima pars vſq; ibi atq; ꝛc. Jbi scōa vſq; ad. ff. in omnibus ⁊ casus ponitur in prima pte in glo. que incipit patris sui ꝛc. ſm aliā lectūrā quā sequit Dy. Primo ponit ūstio dubitatiōis ratio determinatio determinationis ratiōis ratio illatio. ex determinatione prime ad solutionē secūde subtilis vel brevis inductio tertie ad probandū determinationem secunde partis. ꝓ se patent ⁊ notabunt in litere expositiōe ⁊ procedit iurisconsultus hoc ordine. primo casu natus et ꝓnepos post mortē omnium ⁊ pone casum in glo. in secunda parte natus est i vita omniū apud hostes ⁊ redijt post mortem omniū et sic pertinet ad gallum. Et casus istius partis colligitur ex gl. que incipit patris ibi sed quomodo. Jn tertio pmo institui ꝓnepotē natum ex nepote nato emācipato: postea adopta ui eundem ꝓnepotem certum est quod nō rumperet ſz succedet ex institutione precedente adoptionē. est ergo similitudo inter

do inter secundum ⁊ tertium casum in hoc quia in vtroq; eo tempore institutionis non erat suus heres sed postea. elle incipit in vno casu precedētibus plonis de medio sublatis in altero per adoptionē ⁊ in vtroq; non rūpit sed ex subſtitutiōe succedet ⁊ ex pdictis pōt colligi casus i terminis. litera sic exponas ibi in istis casibus qui sequunt ſm glo. ⁊ Dy. vel dic qm̄ copte hendūtur in consilio dato p scevolā ſm Jac. de are. Ly. posit testamētū idē fiante ſm gl. ⁊ Dy. ibi. ex eo nepote. Dy. ibi concipiat is q. ſ. nepos subſtitutus. Dy. ibi mortuo patre vtroq;. Dy. ibi. an nō potuit hic ponit questio. Dy. ibi. hꝺ institui. ſ. ꝓnepos predict⁹ q⁹ valeat testm̄. i. an institut⁹ nō potuerit ex institutione succedere. Dy. ⁊ Jaco. ⁊ vſ q⁹ non qr pater ꝛc. ⁊ hec est rō dubitationis ibi q⁹ minime hec est determinatio seu solutio ūstiōis. Dy. ibi expauescēdū. i. nō est curandū. Dy. ibi hic em̄. ſ. ꝓnepos q nascit post mortem nepotis ⁊ filij ⁊ sic suus heres pro auo ⁊. h. d. hic enim suus heres ꝛc. ⁊ est ratio pcedētis pri. determinationis. Dy. ⁊ Ol. ibi suus heres nascit qr nascitur post mortē p⁹ is ⁊ aui ⁊ sic vterq; sublato de medio vt predixi. Dy. Jbi ergo ⁊ si ꝓnepos. hec est secunda pars in qua ponitur determinatio scōe questiōis per modū illatiōis ⁊ expone. ſ. i. quāuis ⁊ recipe viuo filio q⁹ est. j. vt sit sensus ergo ꝓnepos admittetur qui nat⁹ erit ꝛc. Huis postea viuo filio. Dy. ibi ꝓnepos in captiuitate ꝙstitutus. Dy. Jbi natus erit in captiuitate ꝙstitutus. Dy. Jbi postea. i. post testamentū factum. Dy. Jbi viuo filio in ciuitate manente ⁊ subaudi redijt tamē iste nepos post mortē oīm. Dy. Jbi atq; si ex eo hec est tertia pars in qua per modū similitudinis inducit determinationē tertie questionis ad. pbandū determinationē. pri. precedētis questionis. Dy. Jbi si ex eo nepote emācipato. Dy. Jbi natus ꝓnepos. Dy. Jbi adoptet vel adoptatus ⁊ dic post testamentū. Dy. ¶ Notabilis collige primo similitudinē † que est inter ciuilem potestatē ⁊ naturalēm̄ sicut assumens locū sui heredis per ciuilē potestatem hoc est ꝓ adoptionē si est institutus non rumpit testm̄ ita q⁹ naturalem. Scōo no. q⁹ licet vitiet conditiōe testamēti instituti post testamētū qr efficiat dño suo suus testm̄ non rumpit ⁊ ista fuit ratio dubitandi hoc casu ⁊. ff. eo. l. filio. ff. sed si heres. ¶ Op. ad. ff. primū qr videt q⁹ lectura non sit vera qr positū est in casu q⁹ nepos fuit preteritus sed in litera dicit q⁹ nō recte fuit institutus ibi qr pater ipsius ꝛc. ex quo videt q⁹ non fuerit preteritus sed institutus licet nō recte. sol. pluribus modis vno vt exponatur nō recte institutus. i. nullo modo institutus vt recte dz institui debuit ad hoc vt recte factū esset testamētum vel nō recte institut⁹ qr institui nō poterat qr erat apud hostes ⁊ ibi decessit ⁊ sic nō potuit instituio effectū assumere ⁊ iō dicit nō recte. ¶ Scōo op. q⁹ testamentū fit inutile qr vt dictū est nepos fuerit preteri⁹ qr pcedebat p nepotē ⁊ preteritiōe eius qui pcedit testm̄ rumpitur vt. ff. ea. l. ver. nā ⁊ ſi filij⁹ ⁊. C. e. l. ij. Sol. aut primo moritur filius nepote superstite ⁊ tunc bene rūpitur testamentū ſi nepos inueniat ꝓteritus aut primo moritur nepos ⁊ postea filius tūc nō rūpit ⁊ ita loquit hic. ¶ Tertio op. hic dicitur q⁹ licet varietur here dis cōditio qr de nō suo efficiat suus nō variat institutiōis effectus. ad hoc videtur contra. ff. de here. instit. l. ſi alienū. ff. in extraneis. Sol. dic aut variatur heredis conditio de capace vno modo in capacem alterius ꝙditionis ⁊ sic de bono in bonū vel in melius ⁊ tunc non varietur effectus institutiōis vt hic ⁊. ff. e. l. filio. ff. si aut de capace in non capacē ⁊ sic de bono in malū ⁊ tūc variatur effectus institutionis vt in contrario. sed 2tra hoc instatur q⁹ si varietur conditio de capace in non capacē et sic de bono in malū quod nō varietur effectus institutiōis vt eadem. l. ſi alienum. ff. de here. instit. ⁊ eodem tit. l. sed ⁊ si sub conditione. ff. solennis. Sol. ſi variet cōditio in extremis nocet: si autē in medio non nocet vt in eis patet. ¶ Quarto op.

2 † sic. cōtrariorum eadē est disciplina vt. ff. de calū. l. ſi. sed si instituaṁ cognati vel eis leget repelluntur qui definunt esse cognati vt. j. de leg. ij. l. cū ita legat. ff. in fideicō. ⁊. ff. ecōtra. ſi instituantur extranei debēt repelli ſi efficiantur sui. Sol. dicit Dy. q⁹ hic designant nominati instituti seu institutus ⁊ sic non pcedit argumentatio predicta. arg. ff. de cap. diminutiōe. l. tutelas. in prin. Potest ⁊ aliter dici vt dicit ipse Dy. d. ff. in fideicō. ſ. q⁹ non nocet variatio cōditionis tēpore mortis ſi tēpore testamēti erāt agnati ⁊ sic dz ibi legi litera ꝓ subaudītionē vt ibi dicit q⁹ testato moreret subaudi vel etiā tpe testamēti vt eodē ti. l. peto. ff. frātre scōm est vel ſm Pet. dic q⁹ oportet q⁹ sint cognati tempore mortis vel qō saltem tunc viuant. ¶ Ex predictis contrarijs restat querere de vno videlicet an isti casus pertineant ad gallū. gl. dicit primo q⁹ sic. primo casu post mortē omniū nascitur. Jn secūdo casu videt q⁹ nō ptineat ad gallum: quia litera dicit viuo patre: ⁊ sic non pertinet ad Gallū vt paret etiam ex notatis in precedēti. ff. de tertio videtur dicendum q⁹ non pertineat ad gallum nisi ponas ꝓnepotem adoptatū existentem apud hostes ⁊ redijt post mortē omniū ſm Dy. Sed hoc non videtur procedere qr sumendo proprie adoptatum debet muenire consensus adoptantis ⁊ eius qui adoptat vt. ff. de adop. l. ū. ff. j. ⁊. l. ij. qō hic esse nō posset. Si p̄ supponamus adoptatū fuisse in hostium potestate ⁊ idem ti arrogatiōe vt eadem. l. ij. de adop. ñ dicas erit saltem filius cū reuertetur hoc esse nō potest quia adoptio est actus legitim⁹ qui non potest suspēdi vt. j. de reg. iur. l. actus. sic enim esset filius temporalis q⁹ esse nō potest vt. ff. de adop. l. ſi tibi filius. ⁊ sic dicas q⁹ hoc operabitur postliminium vt fingatur valuisse a tempore facte adoptionis tunc non haberet locū consideratio glo. ff. vt tempore reuersionis videatur esse suus. Preterea quomodo fingetur adoptio hodie tenere cū sit impossibile ex quo pronus adoptiuus est mortuus cuius consensus exigeretur vt dictum est. vel secūdo dicas emācipatū postea filiū vel posses dicere qō isti casus non pertinent ad gallum ſm Jaco. de are. Sed pertinent ad cōsilium scevole tradit um in. ff. instituens in glo. f. patris sui mortui nascitur: ergo vere viuentibus omnibus sed agnoscitur suus heres post mortem omniū quia tunc redit ab hostibus ⁊ hoc ꝓut habes in litera viuo patre. Dy. Jbi deinde auo ⁊ pone deinde pro ⁊. Dy. Jbi sed quomodo tūc ꝓut habes viuo. Dy. an gl. quia nullo modo in. ff. ⁊ sic institutio sumere non potuit effectum cum ibi decesserit ⁊ ꝓterea dic nō recte. Dy. Jbi sic infert ibi ⁊ esse per velleiā imo videtur per casum difficilem. Old. Jbi sunt tres casus in hoc. ff. si in tertio nō potest adaptari gallus nisi diceres adoptatū esse nepotem existentem apud hostes. Dy. q⁹ non videtur posse procedere vt. ff. dixi propter defectum cōsensus adoptati ⁊ quia non licet habere filium temporalem. in eadem gl. in fine ⁊ hoc ꝓut habes viuo ⁊ primus casus erit vſq; ibi atq; si ex eo exinde est seruus et est inter eos similitudo quam. ff. dixi. Dynus. Jn glo. dic quod per ꝓnepotem ista glosla locū habet quando esset. ff. seu versiculus ibi qui natus. Sed precedens glo. locum habet quādo est. ff. seu versiculus. Jbi ergo et si ꝓnepos ꝛc. Jac. in eadem glo. in fi. nam sicut assumens locum sui heredis per ciuilem si est institutus nō rumpit ita nec per naturalem. Dy.

1 ☞ Testamentum ad hoc vt teneat necesse est quod filius in aliquo sit institutus.
2 Filium non habere vel capacem institutionis a pari pcedūt.
3 Liberi si sunt vlteriorīs gradus possiunt preteriri.
4 Filium instituens ꝓnepotem preterieus an secure testari videatur.
5 Exheredatio post mortem facta an teneat.
6 Filius apud hostes existens pōt preteriri.
7 Testamentum an valeat si filius emancipatus fuit ꝓteritus.

a ¶ In omn⁹. Aldō Bar. ⁊ Balduz hꝺ ⁊ Balduz i l. si os possum. ff. eod. Bind. Barba. hꝺ addi tio. ad bart.

a Sic secundū diuisionē Dy. est

In omnibus. quinta pars prime ptis principalis huius. l. in qua ponuntur tres regule generales et summarie. hoc dicit. liberi propinquiores in gradu de necessitate debēt institui quod in remotioribus nō exigitur ⁊ exheredatio post mortem exheredati frustra confertur. hoc dicit. Dicit potest ſm glo. f. ⁊ Dy. in tres partes ſm quod ponit tres regulas. Jn prima enim ponit vnam regulam quando filius in potestate constitutus est in ciuitate ⁊ per consequens in libertate. Jn secūda quādo filius est apud hostes ⁊ ibi decedit. Jn tertia ponit aliam regulam contra nepotes ⁊ ꝓnepotes quādo filius supernixit tempore mortis am. Casus in terminis licet sit facilis sic potest poni. testator habet filium ⁊ nurū pregnantem ad hoc vt valeat institutio futuri nepotis qd faciet certe opus est quod instituat filium ex aliqua parte si vero non instituit sed exheredat ⁊ solum nepotem qui ex eo nasceretur post mortem eius instituit ſm ꝙstūs galli exheredatio nō valet qr ei⁹ effect⁹ ꝙcrē post mortem ipsi⁹ filij ⁊ iō est inūtda. i scōa pte ꝺ testatoꝛ hꝫ filiū ⁊ nurū ꝓgnantē ex dicto filio ex q̄ sperat posthum⁹ ⁊ iste filij⁹ est captus ab hostibus nūquid habet necesse instituere. certe non ſi apud hostes decedat. Jn tertia parte dicit testator hꝫ filiū ⁊ ex eo nepotē ⁊ ex quo q⁹ pne potes sperat istituit suū filiū nūquid sufficit. respondet q⁹ sic: qr filio istituto possunt ceteri q̄ sunt in sequēti gradu preteriri ⁊. h. d. litera sic exponē. ibi in oibus his speciebꝰ. i. in omnibꝰ pdictis casibꝰ q̄ adaptant ad cōsiliū galli ſm Dyn. Vel secundū Jac. de are. dic in omnibus his speciebus. i. casibꝰ in quibꝰ fit institutio secundū cōsiliū scevole. Jaco. ibi post mortem suā q⁹ esset semper facta institutione ſm consilium galli quia non habet effectuz exheredatio anteq̄ adeat hereditas vt. ff. de cōtra ta. l. filiū. ff. sed cuz exheredatio cū similib⁹. Et adiri nō pōt

Universidad de Deusto
Biblioteca

anteq̄ filius moriat quia nō extitit cōditio institutionis ꝛ sic inuenitur post mortem exheredatus. Dy. ibi q̄ non est necesse ſ. q̄ instituatur ꝛ hic incipit ſcō victum seu ſcā regula. Dyn. ibi etiā in nepote. hic tertia pars seu tertiū dicū i quo pomit tertia regula. Dy. ibi quoz nepotū vel pnepotū ꝛ recipe qō est infra institutionē nunq̄ exigamus q̄ possunt preteriri si liberi ꝛc. ꝛ dic liberi primi gradus. Dy. Oldr. ibi si liberi ex quibus dicti nepos vel pnepos descenderunt. Vel dic liberi nepotuz vt sit sensus q̄ filiꝰ sit institutꝰ ꝛ pronepotes substituti vt valeat testū si premoriatur nepos ante filiū. vt dixi. Ş. pri. Sz ꝛ expositio sit in se vera. tū textus eā non patitur q̄ dicit p nepotē preteriri. vñ prima expositio ſm gl. ꝛ Dy. verior est ibi preteriri ex quo liberi primi gradus sunt instituti. Dy. ¶ Nota

1 bilia collige primo qō ad hoc vt teneat testū † necesse est qō filius in aliquo sit institutꝰ alꝫ esset preteritus ꝛ testamētum esset nullum. vt. ſ. e. l. inter cetera. ꝛ institu. de exhereda. liber. i principio. verum est tamen iure isto quod licet iste textꝰ dicat de institutione sufficiebat sibi dimitti quoquo relicti titulo vt sic non videret preteritus hodie iure institutiōis. vt plene no ta. ꝛ dixi. C. de ioffici. testa. aut. nouissima. ſcō no. q̄ paria sunt

2 nō habere filium † vel non habere eū heredē institutū vt apud hostes. Vel dic q̄ in idem recidit paria sunt habere filiū mortuū naturaliter vel ciuiliter. vt apud hostes. nam qui apud hostes est: est seruꝰ hostiū. vt. ſ. e. l. pe. ꝛ seruitus morti equiparatur. vt. ſ. de regu. iur. l. seruitutē. Tertio no. q̄ liberi † si sunt vlteriorꝭ gradus possunt preteriri institutis illis qui eos in gradu precedūt. vt hic ꝛ. ſ. ti. ſ. l. posthumoz. ꝛ. ſ. e. l. ſi quis posthu

4 mos. Ş. ſ. ad. Ş. op. primo. q̄ instituēs filiū † ꝛ preteriens nepotē nō videat secure testari q̄ nepos rūperet testū. vt. ſ. e. l. Ş. q̄ dam recte. Ş. nam ꝛ si filiꝰ. Sol. dic q̄ verbū dūtaxat hic positū pōt determinare sequētia. vt qui hz solū filiū in pāte ꝛ nō nepotē sufficiat q̄ filiū instituat quo ad hoc vt testū nō rūpat agnatione sui hz dis hz posset rūpi p querelā. vt no. ſ. e. l. Ş. ꝛ qd si tantū. vel pōt determinare p̄cedentia ꝛ tunc excludit eos solos q̄ precedunt a filio si aſit non p̄cederet puta q̄ filius esset fublatus de medio institui debēt: hz in ỽ. nā ꝛ si aliꝰ p̄cedebat inferior q̄ vterq̄ filiꝰ viuebat. ergo ꝛ ibi. dic ergo q̄ hic ꝟsiderauit vitiū de presenti ibi de futuro q̄ pōt filius p̄cedere ꝛ sic

5 nepos obtineret locū sui heredis ꝛ si esset preteritus rumperet testū. Scō op. ꝛ vſq̄ exhſdatio † facta post mortē teneat q̄ est pura. Sed dic q̄ nō pōt esse pura facta institutiōe ſm cōsiliū galli de quo loquit hic. q̄ sicut dixi in expositiōe litere nō habet effectum exheredatio nisi hereditas adeat. vt. ſ. de con tra ta. l. filium. Ş. sed cum exheredatio. Sed adiri nō potest an teq̄ filius moriat quia institutionis conditio pēdet. ergo inuenit post mortem exheredatus. Allij dicūt q̄ hic testator expresse exheredauit post mortem dicēdo filiū meum post mortem eius exheredo qō esse non pōt. vt. ſ. e. l. ſi ita scriptū. Ş. fin. Sed p̄cedēs solutio verior. ¶ Tertio op. q̄ post mortē pos sit fieri exheredatio. vt. ſ. de condi. insti. l. ſi. Sed sol. vt ibi no. ꝛ d. l. ſi ita scriptum. Ş. ſi. ſ. e. Itē ad idem opp. de. l. filius a patre. ſ. e. ſcō rūſo. ¶ Solu. vt ibi q̄ ibi erat coheres per cuius adi tionem exheredatio sumpsit effectum. Dy. Vel potest aliter intelligi ſm Azo. vt ibi no. Quinto op. ad subaudiū q̄ hic di

6 citur q̄ filius † apud hostes existens pōt preteriri si ibi decedat ergo si reuertatur videt q̄ rūpat testamentū ex postfacto. sed cōtra hoc videt q̄ non rumpat sed sit nullum ab ipso principio. quia per fictionē postliminij fingit nunq̄ captus hz semper in ciuitate fuisse: ꝛ sic semp in pāte. ꝛ sic nō tenuit a principio testū. Sed dic q̄ interim. i. durante captiuitate tenuit. vt. ſ. eo. l. penulti. sed postea efficitur inutstum ꝛ sic tenuisse fingitur. vt. ſ. tit. ſ. l. ſi quis exheredato. Ş. sed ſi pater. ver. quocūq;. autem modo. Sexto opponitur. certū est quod ſpes est quod filius ab hostibus captus possit redire ꝛ cōsiderata ista ſpe testamentū potest annullari. ex eo ergo non potest interim adiri hereditas q̄ incertus est heres. vt. ſ. de assesso. here. l. heres incertus. vnde si postea decedat nō potest testamētum firmari. quia quod ab initio ꝛc. vt. ſ. de regu. iur. l. quod initio. Solu. aliud est ab initio testamentum nullum esse ꝛ tunc est verū q̄ non pōt conualescere: aliud ſpem annullatiōis subesse q̄ tūc ſpe annullatiōis sublata testamentū vires totales habet quia facilius conseruatur q̄ est q̄ de nouo incipiatur. vt. ſ. de verb. obli. l. inter ſtipulantem. Ş. sacram. Septimo contra hoc insta quia non videtur interim testamentū valere imo pendere fatis sicut pendet status filij capti. vt insti. quibus modis ius patrie potestatis ſoluit. Ş. ſi ab hostibus. ñ. per interpretatio nem q̄ non pēdet status in patre vincte inspecto presenti tēpore. vt ibi no. ꝛ plene dixi. C. de ſniam passis. l. ſi. ꝛ ideo nec vi res testamēti pēdent. Octauo op. q̄ nepos non possit preteriri vt institua filiꝰ. vt. ſ. ti. pr. ſ. posthumoz. Sol. dic vt ibi dixi. Ş. in pān. l. q̄ aut Ş idcirco amissa vitium de presenti aut de futuro. Scōm presens tempus testamētum caret vitio hz ſm futurū posset vitiari. Ultimo transeamus ad qōnes: primo querēdo que sit ratio diuersitas inter primū casum ꝛ secundum huius Ş. ꝛ dic q̄ ratio est patens q̄ in primo casu filius est in potestate ꝛ sic eius preteritio redderet testamentū nullum. vt. ſ. e. l. in ter cetera. Jn scō non est in pāte sed hostiū quoz est seruus vt. ſ. eo. l. pe. ꝛ sic nepos est suus ano ꝛ non filius. ꝛ ideo cōsiderato tpe presenti testamentum valet. ſ. e. l. vlti. ꝛ ſ. ti. ſ. l. ſi quis exheredato. Ş. sed ſi pater. Scō pōt q̄ri: ecce q̄ in testamento paterno filius in ciuitate existens est preteritus: deinde vino patre moritur vel capitur ab hostibus et ibi decedit. nunquid tale testamētum erit nullum vel remanebit validum vſ casus q̄ sit nullum nec validetur per mortem filij. vt. ſ. eo. l. ſi filius q̄ in potestate. ꝛ insti. de exhereda. lib. in prin. ꝛ hāc ſniam tenet gl. ſ. de testa. tute. l. ſi hereditas. Ş. qui filiū. ¶ Jn ſciū vſ q̄ cō

7 nalescet de iure ptorio. vt. ſ. ti. ptorꝭ. l. posthum⁹. Et hāc ſsiaz vſ confirmare gl. ſ. de reg. cato. l. ſi. quā gl. dicit Dy. posse saluari Ş iderata eqtate ptorꝭ nō ob. insti. de exhereda. libe. i pn. q̄ verū est q̄ testū nullum est attēto rigore iuris ciuilis. hz cōnalescit de eqtate ptō. ¶ Non ob. p̄cal. l. ſi filius. ſ. e. q̄ ibi nō tollit primū testamentū per secundum. q̄ ex secundo testamē to nō pōt esse heres de iure ciuili ꝛ sic non tollitur primum p scōm. vt. ſ. tit. ꝓti. l. cū in secundo. sed in casu qōnis nostre non p̄cedit aliq̄ aliud testū vice facetū. ergo ꝛc. non ob. glo. que est in. d. Ş. qui filium. in. l. ſi hereditas. de testa. tute. q̄ vel male dicit vel dicemus qō respexit ius ciuile non ptorū. vt no. d. ti. in ſti. de exhere. liber. in prin. Allij dicūt ſimplr non valere testamentum. vt hic pz ꝛ. ſ. in prin. l. Non ob. d. l. posthumus. q̄ in eo qō loquitur in posthumo est casus diuersus. ꝛ ratio diuersitatis est q̄ in posthumo preterito testamētū tenuit ab initio vt. ſ. ti. ꝓti. l. iij. Ş. hz ſi stante. sed in iam nato ab initio est nullum. ꝛ facilius resumuntur vel cōseruantur vires preterite q̄ de nouo incipiāt. arg. ſ. de pac. l. ſi vnus. Ş. pactus ne peteret. vt. ſ. de verb. obl. l. inter ſtipulantē. Ş. sacram. ꝛ no. ſ. de solu. l. ſi quis p reo. ergo in filio nato aliud est q̄ in posthumo. Nō ob. d. l. posthumus. ver. idē ꝛ circa iniustū. ſ. ti. ꝓti. q̄ rīdet vt ibi no. in gl. ꝛ hanc partē dicit quidā. Dy. tenuisse. ꝛ ita apparet ex quibusdam scriptis sub ipso recollectis ſm Jaco. de are. in ipsa qōne distinguit. Aut instituꝰ in testamēto in quo est preteritus filiꝰ iā natus est de illis filijs q̄ alꝫ succederēt ab intestato aut nō. primo casu testamētum reconualescit ꝛ ita intelligātur allegata pro hac parte. secundo casu procedit qō dicit dicto ti. insti. de exhere. libe. i prin. arg. ad hoc. C. de testa. l. hāc consultissima. Ş. ex imperfecto. ſ. ti. ꝓti. l. ij. de contra ta. si duobus. Ş. ſi prius. ꝛ. ſ. de vulga. ꝛ pupil. ſubſti. l. ſi filius. ibi preseꝛtim q̄ remotis tabulis ꝛc. tū gl. q̄ est in. d. Ş. qui filium. in. l. ſi hereditas. ſ. de testa. tute. videtur contra hanc distinctionē q̄ ibi loquituri eo qui succesurus erat ab intestato. ſ. in nepote instituto preterito filio nisi respōdeas vt. ſ. dixi. vel dicas q̄ illa gl. male dicat. Tertio queritur q̄d si filius emancipatus † sit preteritus an tale testū valeat. ſ. hac qōne dic aut queritur de iure antiquo aut de hodierno. Si de antiquo casus est q̄ testamētū valeat q̄ ius dicendi nullū testū est de iure ciuili quo emācipatꝰ est incognitus. ergo ꝛc. Sz de iure ptorio hz remediū p hz ta. vt. ſ. de ꝛta ta. per totum. ꝛ insti. de bo. poſ. Ş. quos aūt. Sz vtrum iure hodierno testū sit nullū necne, magna est dubitatio. Et videt q̄ sit nullū sicut qñ est preteritus ille qui est in pāte cū hodie sit sublata differentia emancipationis ꝛ patrie pātis. vt in aut. de here. ab intest. Ş. nullam. que est. C. de suis ꝛ legiti. here. aut. in successione. Jn cōtrariū qō teneat vſ casus hic pmot litera dūtaxat determinat sequentia. ꝛ. ſ. e. Ş. ꝛ quid si tantū. nō ob. Ş. nulla. q̄ rñde vt rñdet glo. ſ. in. d. Ş. ꝛ quid si tantum. ſ. qō locum non habet quando est conditum testamentū. nam. d. Ş. nulla. loquitur in successione ab intestato. ꝛ pro responsione dicte gl. facit q̄ debemus interpretari ꝛ intelligere iura vt casus rīdendi ꝛ impugnādi testā auferant vt. ſ. e. l. Ş. quid si is qui filiū. Sed ita intelligēdo testamēta saluantur ꝛ nō annulātur p quibus interpretatio fieri debet. vt ſ. e. l. placet. ꝛ in regula iuris in testis. Et hāc opinionē tenet glo. ſ. de mino. l. ſi filius. Dy. mihi affirmat tamē in cathedra ferē dixisse. ꝛ hoc etiam patet ex quibusdam scriptis collectis sub eo. aut causa legitima. licz nō vera in preteritione adiecta aut omissa est. Primo casu etiam hodie procedat quod rumpat per contra ta. tantum. ꝛ ita intelligantur ꝛ saluentur glo. superius adhuc allegate. Secundo casu dicit testamentū esse nullum. q̄ in preteritione sicut exheredatiōe cause legitime. Jn tertio est de substātia vt no. p. gl. ſ. aut. de here. ꝛ fal. Ş. exhe

redatos.

redatos. sed hic nō vſ procedere ſm eos q̄ dicūt q̄ pſ apponē do cām videat exheredare ꝛ sic veniet tūc per q̄relam. ꝛ hoc tenet Jac. de raue. de hoc no. ꝛ dixi. C. de liberis ꝓteritis. aut. ex causa. Quid in matre ꝓterennte sine cā inserta. Dy. distinguit vt supra pri. dixi. ꝛ in princi. huius legis ꝛ dicta aut. ex causa. Jn glossa quasi dicat. in fine. Vel dic qō limitat vtrūq; qō in idē recidit. Dy. Jn glossa que incipit exheredatus scilicet cū nepos instituere tur ſm consilium. D. galli. Jn glossa scilicet expressis. in fine. nam non hz effectum exheredatio antequaz adeatur hereditas. vt infra de ꝛta tabu. l. filium. Ş. sed ad exheredatio ꝛ adiri non potest anteq̄ filius moriatur. quia non extitit conditio institutionis ꝛ sic filius inuenitur post mortē exheredatus. Dy. vt dixi. ſ. in expositione litere.

• **Nunc de lege.** [a] Hic secundū diuisionem. Dy. est secūda pars principalis huius legis in qua ponūtur duo capita. l. velleie. Et iste casus cō tinuat materiā precedentē vſq̄ ad. Ş. ille casus difficilis. ꝛ ió vſq̄ ad. Ş. illum summarie hoc tñtēdit ponere. de medio subla to in vita testatoris suus futurus heres institutus ad heredi tatem admittitur ex primo capite legis velleie. hoc dicit vſq̄ ad versic. etiam si parente. ibi dicitur quod parentibus viuen tibus natus posthumus heres institurꝰ de medio oībus subductis ex secūdo capite legis velleie ad hereditatē admittit. ꝛ hoc vſq̄ ad ỽ. videndū. ibi dicit quod nepos institutꝰ in locum scō succedēdi non rūpit testū si filius penes hostes decedat sine aī sine post testatorem mortē. ꝛ hoc dicit vſq̄ ad dictū. Ş. ille casus. ꝛ pōt dividi iste. Ş. principaliter in tres partes. i prima tractat cōmuniter de primo ꝛ secūdo capite legis velleie. Jn scōa de primo capite tantū ita quod nihil de scōo. Jn tertia de scōo ita quod nihil de primo. Prima durat vſq̄ ad ver. vſ. ibi incipit secūda ꝛ durat vſq̄ ad ỽ. etiam si parentes. ibi tertia ꝛ durat vſq̄ ad. Ş. ille casus. Quelibet istarū partium subdividit in duas secundū q̄ in ea iurisconsult⁹ duo facit. Primo enim se cōtinuat ad p̄cedentia. secūdo ponit generalē effectum puisionis legis velleie cōmuniter ad vtrūq; caput secūda ibi voluit. Jtem secunda pars principalis que est in ver. ꝛ videtur subdiuidit in quatuor. in prima ponit mentem primi capitis legis velleie. in secunda per modum illatio nis subijcit exempla. in tertia subnectit rationem. Quarto et vltimo ponit verba primi capitis. prima durat vſq̄ ibi ergo si filium. ibi secunda ꝛ durat vſq̄ ibi quid enim necesse. ibi est tertia in qua ponit rationē qō siue tēpore testamenti siue post mortem sit filius pertinet ad vtrūq; exemplum ꝛ durat vſq̄ ibi. nam ꝛ si ita. ibi ꝛ quarta ꝛ vltima huius secunde partis in in qua ponūtur verba primi capitis. ꝛ durat vſq̄ ibi etiā sipa rente. ibi est tertia pars principalis secūdum diuisionem que vera est secūdum. Dynum ponit mentem ꝛ exemplum secun di capitis vſq̄ ibi ꝛ bene verba secundo commendādo ponit verba ſecundi capitis ꝛ effectum proprie significationis vſq̄ ibi videndū. ibi tertio loco repetit verba secundi capitis vt ea per interpretationem extēdat vſq̄ ad. Ş. ille casus. ꝛ sic debet iste. Ş. diuidi ꝛ subdiuidi ſm Dynum hz alij aliter diuidāt qui offuscant intellectum huius. Ş. ꝛ ideo eas omitto tenendo di uisionem p̄dictā. Dynus. Casus pōt sic poni in terminis. que rēs esī dicit iurisconsulto bene vidi in superioꝛib⁹ consilium galli ꝛ eius suppletiones ex sententia legis velleie ꝛ casus du bitabiles de quibus erat dubium vtrum pertinerent ad gallū vel scenolam vel legem velleiā. Et quia de ipsa lege velleia in superioꝛib⁹ facta est mētio quero quis sit eius effect⁹ ꝛ quot capita habeant exempla eorundem ꝛ in quibus verbā conue niant. respondet iurisconsultus congruum est quod nunc vi deamus de ipsa. l. velleia. ꝛ eius prouisione cuius puisionis ef fectus est talis scilicet quod etiam pronepotes nati testatoꝛi bus viuis non rūpant testamentū. ꝛ est sciendum q̄ ipsa. l. vel leia habet duo capita. ꝛ mens primi capitis est q̄ illi q tpe na tiuitatis nascunt suis sublatis de medio personis istitutis se inueniāt institutos non rūpant testamēta vt in istis exēplis. ego titi⁹ habui filium qui decessit relicta vxoꝛe p̄gnāte nūc facio testamētum ꝛ nepotē nascitur⁹ heredē instituo qui ne pos nascit me vino deinde moꝛioꝛ certe nepos inuenit se in stitutū. q̄ ió testamētum non rūpet sed ex testamēto succedet. Aliud est exēplū. habebā filium superstitē ꝛ nurum ex eo p̄g nātem feci testamentum ꝛ filium institui ꝛ substitui nepotē nasciturum postea moritur filiꝰ ꝛ post mortem eius nascitur nepos non rūpitur testamentum licet hoc casu p̄cederetur nepos a filio tpe testamēti ꝛ propterea nō videbatur instituē dus ipse nepos sed solū filius. hz certe imo est necesse instituī. q̄ debem⁹ inspicere tp̄s quo nascit nepos quo tpe a nemine p̄cedit ꝛ sic nascitur suus ꝛ vere. istud exēplū ptinet ad pri

num caput velleie sicut p̄cedēs quid enim necesse ꝛc. q̄uis ꝛ verba hoc dicant que sunt talia. ¶ Qis virilis sexus qui facit testamentū hz necesse dicere qui ei testāti sit⁹ heres futurꝰ erit heres esto. ꝛ. h. d. vſq̄ ad ver. etiam si parente. ꝛ vſq̄ ibi ex ponam literam. ibi nunc de lege velleia videamus. hucusq; se continuat. Dy. ibi volnit. ſ. l. velleia. in primo ꝛ scōo capite. et hic ponit generalē effectū eius in vtroq; capite. Old. ibi vinis nobis. ſ. testatoꝛib⁹. Dy. Jbi natos nepotes. dy. ibi ſm; liter sicut natos post mortem. dy. ibi nō rūpere testū in quo se instituto inueniūt. q̄ sicut gallus ꝓdicit q̄ qui nasceret mortuis testatoꝛibus nō rūperet testamētum ita lex velleia ꝓdicit in his qui nascerentur vinis testoꝛibus non rūperent. dyn. ibi ꝛ videt hic incipit specialiter tractare de primo capite. l. velleie. ꝛ sic cōtinua. effectus pmissionis. l. velleie in primo ꝛ secundo capite est vt vobis nati nobis viuis nō rūpant nostra testamē ta. ꝛ ideo de primo capite videndū est ponentē eius mentēvī expone videtur. ſ. per mentē ꝛ intellectum. nā fic videtur ꝛ vi det me⁹ intellectus. vt hic ꝛ. ſ. de leg. ij. l. ſi titio ꝛ mihi. ꝛ. C. de rei vxo. act. l. ista. Ş. videam⁹. ibi ad eos descendētes ex nobis. dy. ibi futuri essent q̄ tpe natiuitatis eoꝝ inueniuntur subla te de medio oēs p̄sone p̄cedētes. dy. ibi ergo si filium hic est ſe cunda particula huius scōe partis in qua ponit exēplā p modum illationis. Dy. ibi nondū natum sed nasciturū. dy. ibi ex eo. ſ. filio. dyn. ibi decedat vino patre. dy. ibi mor. i. post mortē filij. Dy. ibi non rūpit testamentū per nepotē cum innemat se institutum. dyn. ibi vt non solum illud vt non rūpatur testū. dy. ibi notauit lex velleia. Dy. ibi quo filius nō sit ꝛ sic erat filius mortuus tpe testi. dyn. ibi vinis nobis. ꝛ subaudi ꝛ morīēte filio post testamentū cōditum ꝛ ante natiuitatē nepotis. ꝛ ideo est bona interlinearis. Sz. in antiqua hz nō sit i apparatu que dicit sui patris ꝛc. Old. Et put habes qui in litera subaudi. i. institua tur ꝛ subaudi qui pater nepotis postea moritur anteq̄ nascat nepos ꝛ ſm hoc pōt stare glo. parua ordinaria que est sup hoc verbo patre alꝫ est falsa. Old. Et de hoc dic vt dixi. ſ. in oppo sitionibus scōa oppositione. ibi nascat post mortē patris. dy. ibi quid enim hoc refert ad ver. ergo ꝛ si filium ꝛ hic ponit ra tio per quā ꝓbat q̄ primū caput. l. velleie pertinet ad vtrūq; ꝓdictoꝝ exemploꝝ. Dy. siue filius erat tpe testi mortuus siue post testū anteq̄ nepos nascatur ibi respici ꝛ tūc nepos a nemine precedatur. dy. Jbi id quo nascitur tp̄s. i. q̄ tempore na tiuitatis a nemine precedatur. dy. ibi ꝛ si ita expone ſ. i. q̄uis vel. i. q̄. ꝛ tunc est ratio ratiōis vel eius probatio. ꝛ hic ponit verba primi capitis. Et construe sic omnis is virilis sexus q testū facit. i. facere velit q̄ eiꝰ heres ꝛc qō dicit virilis sex⁹ expone. i. per virilem sexum descendētes. dy. ibi qui ei. ſ. testā ti. Dy. ibi suus heres futurus erit. ſ. cum nascetur. i. supple ne pos tamē natus mortuo filio q̄ suus nascitur continebit vi ueret vel non vineret filius tpe testamēti quoniam hec verba non requirunt institutum eo tpe suum esse hz suum futurum. Oldr. ibi ꝛc. supple heres esto. Dyn. Et sic est expedita litera vſq̄ ad ver. etiā si parēte. nūc expediamus illā particulā q̄ est in dicto ver. etiā si parēte. ꝛ in hac parte incipit tractare de se cundo capite. l. velleie. Et sicut. ſ. dixi. Primo ponit mentē ꝛ exēplū scī capitis vſq̄ ibi ꝛ bñ verba. Scō ibi cōmēdādo po nit verba scī capitis ꝛ effectū. ꝓprie significationis verboꝝ vſq̄ ad. ỽ. videndū. ꝛ vſq̄ ad dictū ỽ. ¶ Casus sic ponit. instat esī ḡrens ꝛ dicit dñe scenola dilexi dilexi de primo capite. l. velleie. mō ḡro de scōo ꝛ mēte ꝛ verbis eius ꝛ de exēplo. cui rīdet sce uola scōm caput. l. velleie mētaliter hoc intendit q̄ si aliqs hz filium ꝛ nepotem ꝛ pnepotē iam natos ꝛ facit testū in quo i stituit etiā pnepotē ꝛ filius ꝛ nepos ꝓmoriatur vino auo nō rūpit pnepos testamētum. ꝛ hoc est de mēte scī capitis. Casus ꝛ verba scī capitis bene ponuntur q̄ largam habent sen tentiā. dicūt esī sic. si quis ex suis heredib⁹ suus heres esse de sierit q̄ su⁹ inueniat heres esto. Jsta esī verba cōprehendunt oēs casus quibus quis desinit esse suus siue p casum naturalē ꝛ sic p oēs casus ptinēt ad consiliū galli siue p ciuilem ꝛ sic per oēs casus suppletos per scenolam ex sententia legis velleie et nō solū validū remanet testū si filius ꝛ nepos moriunt succes siue sed etiā si ꝓmoriat nepos filio eidemq̄ patri suo ꝛ postea moriatur filius vino patre: deinde moriatur pater idēq; auus ad nepotem. ꝛ hoc dicit vſq̄ ad. Ş. seu versiculum videndum. literam sic exponas. Jbi etiam si parente id est patre et auo. Dy. Jbi succedentes auo nepotes vel pronepotes. Dynus. ꝛ se institutos inuenientes in omnē casum. Dynus. Jbi interpretandum. i. exempla declarandum. Dy. non per verba pertinētia ad. l. velleiam. Dy. ibi habeas omnes natos ꝛ in pāte. Dyn. ibi ꝛ bñ verba. hic cōmendat verba scōi capitis ꝛ po

[a] ¶ Nunc de lege. adde de dictiōe nunc p Archi. i. ego. ixiij. dis. gl. ꝛ tex. i cle. ij. i pn. ō sen. excō. ꝛ ibi Cardi. dy. in. l. ſi vt certo. Ş. nūc videndū. ff. primo. Alias sicu. hic in additio. ad Bar.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nit ipsa vba ⁊ effectū proprie significationis eor. Vbi se habēt id est largā habēt ſignificationē. vn. ibi heres esse deserit supple liberi et⁹ ⁊ ceteri in locū suor⁹ h⁹des sui succedāt ⁊ hec verba sunt. ſ. ē. ff. seu. ver. videndū. ⁊ supple instituti nō rūpent testm̄. Oldr. ibi superuixerit pater scilicet nepos. Vy. ibi hac decedat. ſ. nepos post mortē patris. Vy. ibi autē exheredatus scilicet ille nepos alioquin esset preteritus ⁊ hoc casu rūperet testamentum posito q̄ decedat viuo auo. ⁊. ff. eo. l. ſi filius.

1 ¶ Lex ſi nō prefigit tempus ad aliquid faciēdum nec⁊ nos debemus prefigere.

2 Lex non distinguit nec nos distinguere debemus.

3 Nepotis institutio an ſit necessaria.

Videndum. Alias nūc videndū. hic est tertia ⁊ vltima pars huius tertie particule i qua repetit verba secundi capitis legis velleie. vt ea per interpretationem extēdat vel quodverius est declaret. nam ex quo nō rediit vere desiit esse suus. vt ex litera ff. Vy. casum hic ponas in terminis. aliquis habēs filium apud hostes ⁊ nepotem ex eo ipsum nepotem heredē instituit filius post mortem patris decedit ante⁊ reuertatur ab hostib⁹ nunquid nepos succedendo in locū sui heredis rūperet testm̄ predictū. ⁊ respōdetur quod nō per interpretationē seu sententiā scōi capitis. l. velleie que nō distinguit in secūdo capite quo tēpore filius moriat. ⁊ ideo nō debem⁹ distinguere. literam sic exponas. ibi nū. i. an. Vy. ibi posteriori parte. i. secundo capite. l. velleie. Vyn⁹. Ibi succedant ⁊ instituti non rūpāt. Vy. ibi p interpretationem id est sententiam secūdi capitis. Dynus. ibi induci iste casus qui sequit. vbi nepotem ex eo filio preterito q̄ tempore natū ⁊ in potestate cōstitutū. Old. ibi si vero te scilicet testatore in instituente nepotē quo casu constat locū habere ſm caput velleie etiam quo ad ⁊ba Vy. ibi sed etiā post mortē aui testōris. Vy. ibi reuersus fuerit. ſ. filius. Vy. ibi succedēdo scilicet nepos. Vy. ibi nihil enim vſ institutum succedentē in locū sui heredis nō rumpere testamentum q̄ generaliter non distinguitur tempus quo succedat in locum sui heredis prohibuit institutum succedentem rūpere testamentum. ergo ꝛc. sed succedat post mortem aui. sed dicere potes quod etiam viuo auo succedit quia ⁊ filius viuo auo desijt esse suus ⁊ sic proprie pertinet ad secundum caput. ⁊ hoc sequitur nisi ꝛc. non tamen cepit nepos irreuocabiliter obtinere locū sui hſ dis ante q̄ moreretur filius captus ab hostibus quia redire poterat ⁊ preterit⁹ rumpere testamētum recuperando locum sui heredis. vt. j. ti. j. l. ſi quis exheredato. ff. ſed ſi pater. ſed ex quo ibi moritur et ita nec redijt nec redire potest. Ideo etiam in preteritum videtur obtinuisse locum sui heredis nepos. Oldra. dyn. ibi ſignificaret tps. i. nō distinguit quo tpe filij desijt esse suus

1 vtrū viuente auo an eo mortuo. Oy. Et sic not. q̄ vbi lex † non prefigit tempus ad aliquid faciendum nec nos debem⁹ prefigere. vt hic ⁊. ff. de vētre inſpici. l. j. ff. meminisse. ff. de bo. auto. iudi. possidē. l. in vēditione. ff. de tēpore cum debita determinatione hic intellige. vt. C. de euic. l. ſi rem quam. ff. vlti. Oldra. Et pōt etiā colligi aliud notabile quasi eiusdē effectus q̄ vbi

2 lex † nō distinguit nec nos. de quo not. ff. de publi. l. de pretio. de testi. l. quesitum. ⁊ de accef. l. liberti. positis casibus ⁊ exposita litera materiā huius. ff. explicamus opponendo ⁊ queren-

3 do. ¶ Et primo op. q̄ nō fit necessaria institutio nepotis † ex quo proceditur a filio. tuno solus filius debeat instituī vel exheredari. vt. ff. eo. l. ſi qs posthumos. ff. ſi qs filiū. ſol. plana est q̄ verum est quo ad tps quo viuit filius ⁊ nepos sed quo ad tēpus futurū quo mori posset filius viuente testatore ⁊ nepote qui efficeretur suus heres opus est q̄ nepos instituat vel substituat. vt plene dixi. d. ff. si quis filium. ¶ Opp. scōo q̄ ter. videatur sibi ipsi. 3 trarius. q̄ primo dicit qui cū nascerentur sui heredes ꝛc. postea dicit verum etiā si viuo patre nascetur. certum est enim tunc non esse nepotes suos heredes cum nascātur viuo patre q̄ precedunter per eum vt dictum est. ergo litera est sibi cōtraria. circa hoc dic q̄ glo. q̄ est bene signata sup ⁊bo patre. ⁊ que dicit qui est filius quo ad annum est falsa mſi diceres hoc log in casu difficili q̄ est absurdū. Vñ dic q̄ debet esse signata in ver. nec solum. super verbo viuo patre ⁊ nō hic alias esset 3tia precedenti glo. magne nisi exponeres ter. vt in litera exposui. ſ. vt peniteres post dictionē patre. ⁊ dicverum ſi viuo patre. ſ. instituī⁹ nascatur post mortē patris viuo auo. tūc enim bona est ista glo. vel nisi faceres hoc loqui in tertio casu qui pertinet ad sniam ſm Azo. sed in illo casu puidetur per iul. vt in. ff. alle casus. vt. ff. dixi. ¶ Opp. tertio q̄ idē vſ continere primum ⁊ scōm caput. l. velleie. vnde vnum videtur superfluere per aliud. sed diuersifica vt in prima glo. colligitur.

¶ Itē op. quarto q̄ idē in scōo casu primi capitis q̄ casu diſficili. q̄ in vtroq; viuebat filius tpe testamenti. Sed dic q̄ hic eo tpe quo nascitur nepos decesserat filius. ibi autem viuebat.

¶ Op. quinto contra literā que dicit ⁊ ita interpretandum q̄ p hoc non videtur verba locum habere. sed interpretationem q̄ eis falsum. vt. ff. in ver. ⁊ bene verba se habēt. sed exponе interpretandum. i. exponendū vel intelligendū vt in litera dixi.

¶ Sexto op. q̄ considerē an quis sit suus tpe testi. vt. ff. in oībus. sed illud quo ad vitandum testm̄ pro tpe presenti. secus aūt p futuro. vt. ff. dixi. d. ff. in oibus. ¶ Septimo op. q̄ ſi primum caput locū hz in oī eo quo suus nascit ergo locū hz in casu galli. Sed dic q̄ nō est verū q̄ gallus loquitur in his tantū qui nascuntur. sui post mortem aui. primum autem caput. l. velleie in his qui viuente auo nascuntur. ¶ Octauo opp. tā contra consiliū galli q̄ contra velleiam ex legibus quibus cauetur posthumum alienū non posse instituī. vt insti. de leg. ff. posthumo. ⁊. j. hac. e. l. gallus. in fi. Sol. cōtraria vendicāt sibi locū vbi simpliciter instituerē posthumus. secus aūt vbi institutio proteditur in tēpus quo futurus erit suus quo casu p cedit institutio tā ſm 3iliū galli q̄ ſm puisionē legis velleie. Et ad hoc vide. j. de leg. j. l. pe. ⁊. q̄ ibi no. ¶ Nono op. ad. ff. vi dēdū de supfluitate. qñ. ff. in ver. ⁊ bene. verba se hñt dixit ad oēs casus ꝛc. ⁊ in 3tia galli de casu captiuitatis fuit suppletus. vt. ff. e. ff. quid ſi is qui filium. vnde videbat esse puisum p prealle. ver. ⁊ bene. ⁊ tū hic repetit casum captiuitatis q̄ videtur esse superfluum. Sed dic q̄ hic distinguit ⁊ declarat supplere dictum. vnde non est superfluitas sed declaratio. aliq̄ñ em̄ de finit esse suus sine spe recuperandi locum sui heredis ⁊ illis casibus. puidet p ff. ⁊ bñ verba. Aliq̄ñ cū spe. ⁊ hz locū q̄ hic ōr.

¶ Decimo op. q̄ hic indistincte dictū. ſ. q̄ innuit nō referret tpe quo filius de medio tollat ⁊ sic falsum. vt. j. ti. j. l. ſi qs expe redato. ⁊. ff. e. l. posthumos. ff. ſi filiū. hz hic ex cā pcedēte mortē patris eiusdē aui desinit obtinere locū sui heredis. ibi nō solū p mortē secutam post mortē patris ⁊ repete vel lege hoc no. q̄ licet ꝛc. correctiue q̄ idē est effectus. ¶ Undecimo op. ad subauditū ſi ſi rediret ab hostibus pteritus rūperet quo ad hoc q̄ semel est heres ꝛc. vt no. ff. e. ff. quid ſi tantum. Sed dic q̄ iure postliminij effectus trahitur retro non aūt restitutiōis. vt j. de cap. ⁊ postli. reuer. l. postliminiū hius. nā ius postliminij fingit fuisse in preteritū restitutio vero aliq̄d pure veritatis tpe quo indulgetur attribuit. ad hoc. j. ti. pr. l. ſi quis exheredato. ff. quatenus. sed adhuc insta quomō potuit adire incertus ad huc de viribus testi. vt. j. de acqui. here. l. heres. ad instar ventris imo plus. vt. e. ti. de acqui. here. l. ventre. ⁊ de cōtra ta. l. ille lud. ff. vl. Sz forte certitudo ⁊ incertitudo tpis hoc tollit. ista fuerunt verba Dyn. multum repugnātia ⁊ obscura que verba sic declara. videlicet quod in posthumo ideo retardat aditio hereditatis quia spes est natiuitatis ipsi⁹ vt probatur dicta. l. ventre. ⁊. l. cum quidam. ff. quod dicitur. quia certum ⁊ determinatum est tempus infra q̄ nasci posthumus pōt vt hac l. gallus. in principio. ⁊ ibi no. ⁊ ideo expectat ei⁹ natiuitatē. ⁊ aditio hereditatis interim differtur ac reuersioni capti ab hostibus subest omnimoda incertitudo. ⁊ ideo non tardatur aditio propter ei⁹ reuersionem. simile alias est reperire. ff. de tutel. ⁊ ra. distra. l. niſi finita. ff. vltimo. vbi actio nego. gesto. in vita furiosi non habet tempus limitatum in ppositione ipsi⁹ quod est propter incertitudinem que subest in resipiscētia furiosi quod diuersum esset in cura alterius q̄ furiosi quia cum sit ibi tempus prefixum legitime etatis act. negotiorū gestor ante illud tempus propoм nō potest. vt notatur. C. de admi. tuto. l. ii. Ad illud vero quod dicitur hereditatē adiri nō posse vbi de iure testamenti dubitatur. vt dicta. l. heres. de acqui. here. intelligi hz verum esse vbi dubitatur de presentib⁹ iuribus seu viribus testamēti secus ſi de futuris: vt pote quia spe retur expugnari per querelam inoffi. testamēti. quo casu pterea aditio hereditatis non suspēditur nec retradat alias nunq̄ posset adiri hereditas vbi speraretur querela inoffi. poni quod est absurdum cum de natiuitate ipsius querele necessarium sit aditionē precedere. vt. C. de inoffic. testa. l. ſi quis filium. Item op. q̄ desijt esse i potestate. vt in aut. de here. ab intesta. ff. nullus. ergo perinde debet haberi ac ſi i ptāte remāsisset. Sed refert decedat testat⁹ vel intestatus. vt no. ff. eo. l. ff. ⁊ quid ſi tātum. ⁊ ſi intestatus refert qualiter desinit esse in potestate. ſ. vtrum per eum modum qui adimat ius succedendi vel per eum qui nō adimat. Item op. q̄ idem operetur fictio postliminiū ⁊ legis cornel. vt. j. ti. pr. ſi quis exheredato. ff. quatenus. Sed postliminio reuersus rumperet. vt dicta. l. ſi quis exheredato. ff. sed ſi pater. ergo ꝛc. Sed dic idē q̄ vtrūq; tollit effectum seruitutis per captiuitatē inducte. Sed aliter vel aliter. nam cornelia fingit mortuum. et sic fuisse quod non

fuit

fuit ⁊ sic de medio sublatum. vt. j. de vulg. ⁊ pupil. substit. l. lex cor. ⁊ de testa. l. lege cor. postliminium vero fingit non captū ⁊ sic non fuisse q̄ fuit. vt. j. postli. ius. j. de cap. et postli. reuersus. ⁊ sic ipsum omni tempore fuisse medium. ¶ Item op. q̄ cōsideretur veritas. i. quo tempore vere moritur. vt. ff. e. ff. ſi cuius. mo dic quod ⁊ ibi non consideratur veritas quo tempore natus fuerit vere. sed quo tēpore natus fingitur. i. cum redit sic ergo ⁊ sic cōsideratur tempus quo mortuus fingit. Expeditis contrarijs circa totum. ff. queramus aliqua. Et primo vt in gl. deinde quere circa hunc casum ſpecialius inittit cū in hoc sicut ⁊ in alijs suus esse desierit. Rñ. non p omnia sic q̄ hoc casu tempore mortis supererat spes recuperandi locum sui heredis. in alijs non. Oy. Deinde quere ſi annus instituit filium ⁊ nepotē inter ceteros exheredauit nunquid mortuo filio viuo auo nepos rūperet testamentū sine impedimēto legis velleie. de hoc vide q̄ no. C. de libe. prete. l. ff. vbi gl. finaliter tenet q̄ lex velleia talem exheredationem facta iter ceteros admitteret ⁊ tali exheredatione obstante nepos repellebatur a rumpendo testm̄. hodie aūt opus est q̄ exhſdatio fiat nominatim vt ibi no. hec tū opi. ⁊ expositio glo. non placet Pe. ſm Ly. q̄ ſm eum lex velleia nō cogitauit de exhere. sicut nec gallus. vt in prin. huius. l. no. lex ergo velleia voluit q̄ nepos preterit⁹ succedēs in locum patris sui posset dicere testamētum nullū. vt hic. ff. nunc de lege. vnde prima expositio dicte gl. que est dicta. l. ii. placet sibi vt exponatur sine impedimēto. l. velleie. l. lege velleia precedente. similis expositio habetur. j. pro suo. l. ſi. et hoc satis placet Old. ⁊ mihi. Jn gl. j. que incipit gallus. proui dit ibi me viuo. vt in ver. ⁊ videtur. Oy. ibi post mortē filij. vt in 1 ver. ergo ſi filium. Oy. ibi viuo patre decederet vel alias de medio tolleretur. Oy. Jn gloss. quid iuris in fi. ff. e. ff. in oib⁹. ⁊. j. e. Linter cetera. Et cum ista gl. 2cor. q̄ō no. j. ti. pr. i. l. cum in secundo. Contrarium tā no. ff. e. l. ſi filius. ⁊ dic vt ibi in gl. alias deest ibi ⁊ no. q̄. Azo. an ſi filius viuit tempore testi habeāt locum verba Azo. dic q̄ nō. Oy. ⁊ ibi videtur colligi ex modo illationis quasi casus qui infertur nō contineat in verbis hz in 3tia. ⁊ q̄ in ver. ⁊ non solū p mittit casum quādo testm̄ est cōcitum iam mortuo filio quasi sub verbis contentū et annectit alium quasi ex legis mēte collectū. Old. Ibi. ſ. nepotis. hz certe pertinet ad promissionē iuliani. j. in casu difficili. Oldr. Jbi etiam ſi parente ꝛc. quasi ille casus nouiter ibi ponatur cū nascitur filio ⁊ viuo. ⁊ hoc put nō est ibi ver. ibi de eo hic nō intelligat alias litera esset superuacua. Ol. Jn glos. refert verba ibi. ff. sui. ergo predicti duo casus cōtinentur in verbis ⁊ sic falsa est opi. Azo. dy. ibi scōm cap. ⁊ hec est recta diuisio. Oy. ibi neutrobiq; ⁊ ſm hoc loquitur hic in casu difficili q̄ est absurdum. Oy. Jn ſi. ⁊ sic ista verba is oīs virilis sexus ꝛc. q̄ sunt in textu ad institutos ⁊ instituētes possunt referri ꝛc. Oy. Jn glos. nepos. vel p nepos ibi vel dicas q̄ est verū. Oy. ibi quo ad verba in ſi. primū planius ⁊ verius. Oy. Jn gloss. i. filio ⁊ nepote ibi vel filius. ſ. fuit institutus. Dyn. in ſi. ⁊. ff. fortitan. ⁊ dicit statim in ỹ. nec solū. ver. hz ſi superuixerit. Oy. Jn gl. ſ. ptinent ⁊ba. in ſi. Sed hoc casu de equitate p tōia cōualescere vſ. vt. j. ti. pri. l. posthum⁹. Old. Jn gl. i. filij ⁊ sic ponitur stricte p liberis tantū primi gradus. hz dictio ceteri cōprehendit oēs descēdentes in infinitū. Old. Jn gl. subauditi instituantur ne rūpant hoc procedit ſi habes ⁊ ceteri sequēs sic. Oy. ſi. nam ſm cap. est prohibitorium. Oy. Jn glo. pertinet ergo in ſi. ſ. tempore testamenti. sed illud solummodo in non nato. Dynus.

1 ¶ Temperamentū fieri dz medium ex duob⁹ commixtis.

2 Posthumus alienus an possit instituī.

3 Jnstituens extraneum ſi post institutionē redigat illum i potestatē suam an valeat institutio.

4 **Ille casus.** Idic est tertia pars ꝓncipalis hui⁹. l. ſm Oy. ⁊ summarie hoc intendit. nepos institut⁹ natus post perfectū testm̄ auo ⁊ patre viuēti⁹ non ex primo vel ſcōo capite. l. velleie. sed ambox capitū facta cōmixtione ex iuliani puisione admittit. Itē p emācipationē desinēs esse p 2sequēs efficit de necessario heres volutari⁹. h. d. Et 2tinuari pōt sic breuiter. in supioribus posita sunt cōsiliū galli. supplētiōes ⁊ rephēsiones scenole breuis ordinatio testi dubitabiles qōnes tres regule gñales ⁊ duo capita. l. velleie. hz q̄ remanet quidā casus difficilis in quo nō erat puisum p superiora. nō illuz casum hic annectens ⁊ eidē puidet ex consilio iuliani duob⁹ capitib⁹ legis velleie ſimul cōmixtis. Et diuide hunc. ff. q̄ primo ponit qō. ſcōo dubitatiōis rō. tertio iuliani puisio. quarto qō pēdens ex ſnia iuliani. scōa ibi nō em̄. tertia ibi iuliano. quarta ibi q̄ primus. tū casum in terminis dic vt i gl. literā expone ibi in difficilis. i. valde difficilis. 2cor. sunt i gl. ⁊ de ſignificato huius prepositiōis in. vide in alphabeto ibi ſi ſi

lium. ſ. nā natū ibi tisq;. ſ. nepos. Oy. ibi vino pke suo subaudi ⁊ auo. Oy. Jbi ac mox pf decedat subaudi nūqd iste nepos ſi sit substitut⁹ rūpat testm̄ ⁊ succedat ab intestato. ⁊ vſ q̄ hic et hoc est qō sequit⁹ no em̄ ꝛc. Oy. ibi nō em̄ hic ponit rō dubitādi ⁊ probat q̄ hoc testm̄ nō sit admittādū ex puisiōe legis velleie ex p mo nec ex scōo capite. Oy. ibi tpe quo nascit q̄ pf eū pcedit et iō nō ptinet ad primū caput. l. velleie. Oy. hic 3tinua ver. de m q̄. vsq; ibi posteriori capite ꝛc. ⁊ postea redeas ad ỹ. nec posteriori. Oy. ibi nec posteriori. ſ. capite legis velleie. Oy. ibi alij alias ali⁹. Dynus. ibi succedendo in locum sui heredis. Dyn. ibi prohibere videtur secundo capite. Dynus ibi dentq; est. i. 2tinetur. Oy. ⁊ quidā nō habent istud verbū est. sed habēt. i. ptinet ibi nondū natos tpe testi. Oy. ibi sui essent hz iste nepos eo tpe quo nascit non su⁹ nascebat q̄ pf eū pcedebat. ergo nō hz locū puisio primi capitis. l. velleie. Jbi posteriori capite. j. scōo legis velleie. hic em̄ pbat nō posse locū hſe puisionē scōi capitis legis velleie. Jbi sed vetat rūpi ab institutis succedēti bus in locū sui heredis. Oy. ibi minus erit ratū. ſ. testm̄ dispōnit. Oy. ibi q̄ succedit. Expone q̄ p quia. ⁊ dic succedit aliqs instituī⁹ in locū sui heredis pcedente psona de medio sublata. Oy. ibi pfono. hic pbat nō posse locū hſe legē. ff. ad. abi sit institutus succedens in locū sui heredis vt testm̄ nō rūpat. Oy. ibi nondū natus erat. q. d. ex. l. ff. ta. posthum⁹ alien⁹ non pōt instituī sed pater pcedebat eū ⁊ sic erat posthum⁹ alien⁹. ibi in hoc quoq;. ſ. casu. dyn. Jbi inducere legem. i. legis puisionem. Old. ibi deinde emancipet ab auo in cuius ptāte erat. Oy. ibi nā emancipatione. ſ. facta. Oy. ¶ Exposita ista notabilia colli-

1 ge. Et primo † q̄ ex duob⁹ cōmixtis fit medium tēperamētum. p hoc. j. de ver. ob. l. 2tinuus. ff. ita q̄ insulam. ⁊ ibi de hoc ff. ſi quis cau. l. ij. ff. ſi quis tū. ⁊ ibi in glo. deinde opp. quare videt q̄ pineat ad primū caput. l. velleie. vt in ver. nō em̄. Scōo op.

2 q̄ posthumus alienus † possit instituī. Itē opp. circa idē aliis duobus modis ⁊ dic vt i gl. que incipit per Hallū. Tertio op. q̄ scōo capite pmittat instituī. vt. j. ti. pr. l. posthumo ⁊. so. multis modis vt in gl. q̄ incipit subaudi nascituros. Quarto opp. q̄ in institutionibus cōsideret initū. vt. j. de reg. iur. l. pe. que incipit que ab initio. sed dic q̄ verum est quo ad hoc valeat vt nō valeat. sed nō quo iure valeat. Quinto op. q̄ variata incapaci conditione heredis nō variet effectus institutionis. vt. ff. e. l. filio. ff. vlti. ff. hac. e. l. ff. fortitan. ⁊. j. tit. j. l. ſi quis heres. Sed hz nō vitiet vel variet institutio. variat tū qualitas adeundi ſi exeat de ptāte vt hic. sed ſi intret videt prima facie secus vt. j. de here. instī. l. ſi alienum. in prin. ff. q̄ de volutario nō fiat necessari⁹. Hz dico cōtra. ſ. q̄ ſi fiat in ptāte instituētis incipit esse su⁹ ⁊ necessarius vt. j. de here. instī. l. ij. ff. fin. ⁊ ad. l. ſi alienum. rñ. q̄ ibi nō tenuit institutio ab initio. vt ibi apte pz. Preterea nō mirū ſi ex postfacto nō 2firmat. vt. d. l. q̄ ab initio. ō reg. iuris. † Sed vbi instituo extraneū quē post institutionē per adoptionem redigo in potestatē meā instituo valet in principio nec eget cōfirmatione ex postfacto. sed mutatur solum qualitas adeundi. quia de voluntario fit necessarius. Oy. Ultimo colligo effectum totius. l. vt in vltima glo. ⁊ plenius dixi secūdum Old. ff. in princip. ⁊ statim dicam in magna distinctione. Jn gl. ⁊. valde difficilis ibi in posthumo tali. sed nonne in omnibus precedentibus talis posthum⁹ instituitur. Sed respō. in illis conferebatur institutio in tempus quo nō erat alien⁹ sed suus instituentis hic autem concipiebatur simpliciter. sed opp. q̄ hic non sit alienus. nam cum filius sit in potestate aliū in potestate habere non potest. vt. j. de adul. l. sic enemiet. Preterea nascitur in potestate aui non filij. sed dic q̄ suus posthumus dicitur qui immediate dicitur et a nemine precedit ur. at hic nepos precedebatur a filio licet nascatur in potestate aui. vnde non dicitur suus posthumus sed alienus. Dynus. Jn glo. subaudi nascituros. ibi qui volunt rumpe testamētum et sic est necessitas cansatiua. Oldr. Jn fine cum in illo testamento persona succedens loco sui heredis sit instituta. Vy. in gl. per gallum. ibi ff. posthumus. ⁊. ff. de testa. l. filius. Oldra. Jn 3 glo. i. vt voluntarius in fine. ⁊. j. de lega. j. l. nam nec. Oy. Ultimo concludendo ad. l. istam. Oy. sic distinguit: aut dubitatur de filijs primi gradus aut inferioris. Jn primis dic aut preterēu tur aut instituuntur aut exheredantur. ſi preterierunt aut iānati aut nascituri. primo casu aut erant in ptāte ⁊ sic testamē tum non valet ſi velint dicere nullus. vt. ff. ff. in oibus. Itē post sunt ſi volunt petere contra ta. ⁊ sic est eorum electio vt instī. de exhere. libero. in prin. ⁊ dicto. ff. in omnibus. ⁊. j. e. inter cetera. ⁊. C. de liberis preteritis. l. maximū vitium. ⁊ de leg. preſtan. l. ij. qui. in princi. ⁊. l. ſi duo. Sed ſi decedant viuente patre non confirmat. vt. ff. e. l. ſi filius. secundum quosdam. Sed ſm Jo. 2firmatur de iure ptōto. vt. j. ti. j. l. posthum⁹. Ad. ff. ⁊

3 ¶ Ille casus. Elidde ſm Jaso. q̄ vbi gs ñ est vtiliter 2stitut⁹ habet pro preterito. ita Aug. Lud. and. poma. i. addi. ad Bar. hic gample hic tractat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

circa iniustum.ꝛ no.e.ti.l.cū in scō.tu dicq nō cōfirmatur vt
inst.de exhere.libe.in prin.Sed si mortuo patre taceant ꝛ nō
petant declarari nullum ꝙfirmatur de egrate.vt.j.tit.j.l.filio.
aut erāt emācipati ꝛ tūc valet sed rūpi pōt per contra ta.vt.j.
de gra ta.per totū.ꝛ.hac.l.ℊ.in oibus.ℑm vnam expositionē:
ꝛ hoc iure veteri sed iure nouo videt secus vt no.in aut.de he
re.ꝛ fal.ℊ.exheredatos.precedens tñ opi.approbat in gl.ℨ.de
mino.l.si filius.ꝛ.ℨ.hac.e.l.ℊ.ꝛ quid si tñ.ꝛ hoc qñ ptereuntur
sine cā sed si cā inserat tunc idē vt no.d.ℊ.exhēdatos.ꝛ hoc in
pteritis a patre.ſz in pteritis a matre nō datur ℨ ta.vt.j.de ℨ
ta.l.illud.ℊ.ad testamēta.qz p exheredationē habētur.ꝛ ió .p
ponūt querelā.vt insti.de exhereda.liber ℊ.mater.ꝛ hoc verū
est si interpretatione cā inseratur.alis ipso iure nullū est testū.ꝛ
ió non agit querela ſz petitur nullū declarari.vt in aut.vt cuz
de ap.cogno.ℊ.aliud ꝛ no.in.d.ℊ.exhēdatos.de here.ꝛ fal.ꝛ de
hoc no.ꝛ dixi.C.de lib.ꝓte.aut.ex cā.Sēdo casu qñ ptereūtur
nascituri valet ab initio testū sed natinitas posthumi rūpit
ipso iure.vt.j.ti.j.l.posthum⁹.sed si decedat testatore vīēte cō
firmatur de iure pretorio ℑm oēs ꝛ eo casu est necessaria bono
rum posſ.ℑm ta.vt.j.ti.j.l.posthumus.Si aūt decedat mortuo
testatore non ꝙfirmat ꝙ per eius natiuitatē est annullatū.vt
ℨ.e.l.si a ꝑmo.ꝛ.l.si posthum⁹.ꝛ.C.e.l.ij.Si aūt instituūt aut pu
re aut in diem aut sub ꝯditiōe.si pure si quidem nō sunt in po
testate possunt adire ꝛ repudiare eo iure quo hēdes extranei.
vt hac.l.gallus.in fi.Si sunt in potestate ipso iure sunt hēre-
des de iure ciuili.ſz de iure pretorio hūt beneficium abstinen-
di ꝛ ille actus qui inducit in extraneo additionē inducit i suo
immixtionē.vt probatur ꝛ no.i.fi.huius.l.ꝛ.j.de acqui.here.l.
necessarijs.ꝛ insti.de here.qualita.ꝛ ofia.ℊ.siue.ꝛ.j.de lega.j.l.
nam.Si in diem valet istitutio.vt puta habita die ꝙ nō adie-
cta.vt.j.de here.insti.l.hereditas.ꝛ redde rationem vt ibi no.fi
sub ꝯditione aut potestatiua aut casuali aut mixta:si potesta
tiua siquidē est talis que possit impleri vltimo vite spū vt si de
cē dederit valet testū ꝛ non reducitur res ad cām intestati vi-
uente filio ꝛ post mortē filj directo succedit pater ab intesta-
to siue hz substitutum vel coheredē.si vero nō pōt impleri vl-
timo vite spū vt si ascēderis capitolium reducitur res ad cām
intestati filio existente in casu in actu moriendi.ꝛ ideo ipse pa
ter succedit ꝛ per alium succeditur ei si non habeat substitu-
tum vel coheredem.vt.ℨ.e.l.si filj⁹.ꝛ.j.de here.insti.l.suus he
res.ℊ.i.ꝛ.ℊ.fi.si sub cōditione casuali vel mixta:aut in defectū
conditiōis exheredatur ꝛ tenet institutio.vt.C.de insti.ꝛ sub-
sti.l.si pater vbi de hoc plene no.ꝛ dixi.ꝛ.ℨ.e.l.filj⁹ a patre.aut
non exheredatur in ꝯditionis defectū ꝛ non tenet qz pendēte
cōditiōe inuentur fuisse preteritus.vt.d.l.si pater.ꝛ.d.l.suus
heres.ℊ.i.de here.insti.ꝛ hec si sunt in ptāte.sed si emancipati
sub quacūq conditione possunt institui.vt.j.de cōtra ta.l.iij.
ℊ.si sub ea.ꝛ ar.etiam.j.de bo.libe.l.libertus.ℊ.si libertinus.ꝛ
hoc in iam natis.in posthumis aūt sub ꝯditione institutis dic
vt no.ℨ.eo.l.cū sub conditiōe.ꝛ.l.posthuma.ꝛ.j.ti.j.l.si ita.Si
vero exheredantur si quid posthumi licet olim teneret exhe-
redatio.vt.ℨ.e.l.si.posthumus.ꝛ.l.si a ꝑmo.hodie tamē non
tenet exheredatio cū posthumus nō possit commitere causaz
ingratitudinis que in testamēto est inserenda.vt.C.de inoffi.
testa.l.si quis in suo.ℊ.fin.ꝛ de liberis preteritis.aut.non licet.
si aūt exheredatio iam nati.aut in vita.aut post mortē.ꝛ si vi
ta aut pure.aut sub cōditiōe.si pure aut institutio alior erat
ꝯcepta simplr.aut collata post mortē filj.Si collata post mor
tē filj nō tenet vt.ℨ.e.l.ℊ.in oibus.ꝛ que sit ratio ibi dixi.ꝛ.ℨ.
e.si ita scriptū.ℊ.fi.ꝛ.j.de here.insti.l.suus heres.ibi nec neces-
sarium puto ꝛc.nisi aliquis esset scriptus pure per cujus adi-
tionem sumeret effectum exheredatio.vt.j.de ꝯdi.insti.l.vlt.
in fi.si simpliciter ꝯcepta.aut est ante omnes gradus aut post
omnes gradus aut inter gradus aut intra gradū.de quibus
dic plene vt no.ℨ.e.l.iij.ℊ.filius.si sub cōditione nō tenet exhe
redatio.vt.ℨ.e.l.iij.ℊ.pure aūt.ꝛ hoc in liberis primi gradꝰ.in
nepotibus autem ꝛ ceteris descendētibus.dic ꝙ aut nascunt
post mortem patris ꝛ aui aut vtroq.aut viuēte patre ꝛ mor-
tuo auo.aut mortuo patre ꝛ viuēte auo.primo casu aut mori
tur primo pater ꝛ postea auus.aut econtra.primo au⁹ ꝛ post
ea pater.Si primo pater ꝛ postea auus.aut auus moritur te-
status aut intestatus.si testat⁹ aut pater decessit ante cōditio
nem aut post si ante planū est qz si preterīt nepotē succedit in
locum sui heredis testamentū non valet.vt.j.ti.j.l.posthumo-
rum.ꝛ insti.de exhere.libe.ℊ.posthumor.si post testū tūc aut
filius erat institut⁹ ꝛ tunc eo mortuo testatore viuente cū nō
adeatur ex testamēto hereditas reducit res ad cām intestati.
vt insti.de here.ab intes.in ꝓncꝛ.j.de ver.sig.l.intestatus.ꝛ ió
sequit ꝙ nepos ab intestatō.vocet.vt.j.de suis ꝛ legi.here.l.j.

a ¶ Inter ceteras. adō ꝙ preteritus dr ℊ nō est iniust⁹ nec exheredat⁹ ita Bal. ange. ꝛ Jaso. tñ gloſſ. tenet ℨ.i.l.sci. mus.ℊ.cum aūt.C.de i. ofiſi.testa.

hoc si erat preteritus.sed si erat institutus vel substitutus vo-
catur ex testō ex pusione galli.vt.ℨ.hac.l.i princ.ꝛ.ℊ.i.aut filj⁹
erat preteritus tunc testū nō valuit quicqz instituatur nec
qualesſit per mortē eius iure ciuili sed pretorio sic ℑm Jo.vt
hac.l.ℊ.in oibus.ꝛ.ℨ.e.l.si filj⁹.ꝛ.j.e.l.inter ceteras.ꝛ.l.fi.ꝛ insti-
tu.de exhere.libe.circa prin.Aut erat exheredatus ꝛ tūc si in
stitutio nepotis erat concepta simpliciter valet testū si secun
dum ꝙſimum galli nō valet.qz inuenitur post mortem exhere
datus.vt.d.ℊ.in oibus.ℨ.e.ꝛ.d.l.si⁹ heres.de here.insti.ꝛ arg.
ℨ.e.l.si ita scriptum.ℊ.fi.ꝛ quare non valeat redditur ratio.d.
ℊ.in omnibus.ꝛ dixi.ℨ.hac.l.eadem distinctiōe.Sed si morta-
tur intestatus vocatur nepos post mortem vt su⁹ ab intestā-
to.vt insti.de here.ab intest.ℊ.cū autē.ꝛ.l.si filius.ℨ.eo.ꝛ.j.vñ
cognati.l.j.ℊ.si quis proximior.Si primo auus ꝛ postea pater
non fuit opus nepotem exheredare quia precedebatur a patre
suo.vt.j.de conīugen.cū eman.libe.l.j.ℊ.si pater in potestate.
si aūt pater erat preteritus non valet testamentum.vt.d.ℊ.in
omnibus.ℨ.e.aut erat institutus ꝛ tūc transmittit ad nepotē
licet nō viuat.vt.C.de his qui ante apertas tabu.l.vnica.aut
exheredatus.ꝛ transmittit querelam.vt.C.de inoffic.testa.l.si
quis filium.ꝛ.ℨ.e.l.si quis posthumos.ℊ.fi filium.ibi no.Secū
do casu quādo viuente vtroq nascitur nepos aut nascitur fi-
lio sublato de medio aut non sublato.si non sublato planū est
qz inspecto presenti tēpore filius precedit.ꝛ ideo non est op⁹
nepotem instituī vel exheredari.vt.d.ℊ.si pater in potestate.ꝛ
d.ℊ.si filium.ꝛ.ℊ.in omnibus.ꝛ.j.tit.j.l.si quis exheredato.sed
eo inspecto ꝙ filius potest de medio tolli cōsulitur auo vt ne
potem instituat ne filio sublato de medio testamētum rūpa-
tur per successionem nepotis.vt hac.l.ℊ.etiam si parente.ꝛ.ℊ.
sequēti.ꝛ.j.ti.j.l.posthumor.Si filio sublato de medio aut re-
ducitur in eundem statum aut non si non reducitur debet re-
cipi vt nepos institui vel exheredari.ꝛ filj⁹ potest preteriri iure veteri.
iure autem nouo quid iuris sit potest colligi ex eo quod no.in
aut.de here.ꝛ fal.ℊ.exheredatos.in fine.ℊ.si reducitur in eun-
dem statum.aut viuēte auo ꝛ excludit nepotem.vt.j.de cōtra
ta.l.iij.ℊ.i.ꝛ.l.j.ℊ.fi.aut post mortem auꝰ ꝛ tunc non aufert he-
reditatem nepoti.sed reducitur per restitutionem in integrū
vt nota.hac.l.ℊ.ꝛ qd si tantū.ꝛ si iure postliminij repellit ne-
potem.vt.j.ti.j.l.si quis exheredato.ℊ.sed si pater.Tertio ca
su aut pater viuebat in cuitate aut apud hostes.si in ciuitate
tam determinatum est.ℨ.si apud hostes.aut redijt aut non.vt
plene dicitur hac.l.ℊ.videndū.ꝛ dicto.ℊ.sed si pater.in.l.si qs
exheredato.Quarto casu cum nascitur filius habet locum pri
mum capit.l.velleie.vt plene patet.ℊ.nunc de lege.ꝛ.ℊ.alle ca
sus.dici tamē oportet ꝙ ita demum noceret ad bona aui que
non fuerunt per filium adita si erat conceptus tempore mor-
tis aui.alias repelleret iure pretorio ꝛ ciuili.vt.j.ti.j.l.si qs ex
heredato.ℊ.sed hoc ita.ꝛ de suis ꝛ legitimis.l.si titius.ꝛ.l.ites
pretor.nisi diceretur transmitti in nepotem per filium heredi
tate non addita per titu.C.de his qui ante apertas tabulas.
ꝛ per.ℊ.in nouissimo.C.de caducis tollēdis.quod potest intel
ligi quando filius erat institutus ꝛ nondum adierat.vel pa
ter erat ab intestato defunctus vt si erat alius institutus iam
repudiauerat quando moritur filius ita quod iam filio quesi-
tum erat ius succedendi ꝛ adeūdi quod potest in nepotē trās-
mittere,Sed si script⁹ repudiet mortuo filio nepos post mor-
tē aui cōceptus suo iure non vocatur.vt dictis.ll.Item ex ꝑ
sona filj nō vocatur.qz filio nondum erat aperta via succeden
di ab intestato.Dynus.Et sic terminatur huius.l.lectura.

a ¶ Inter cetera. aVide.ℨ.eo l. prozima.i vltima distinctione.Dy. circa principium ipsi⁹ distinctiōis.Et breuiter hoc dicit ne testamentū sit inutile filius in potestate in stituendus est vel exheredandus.

¶ Cum apud hostes. Filiꝰ ꝛ ibi de funct⁹.Old. Et breuiter dicit filius apud hostes preteritus nō rumpit testamentum.secus si redeat.

¶ Si filio. Casus.ex beneficio ꝑteriti in ptāte existētis exheredat⁹ sine labore suū consequitur.h.d.Dyn.Jn gloſſ.ℊ.nepos ex eo in fi. ista non potest stare cum per emancipationē filius desinat esse agnatus.vt.C.de inoffi.testa.l.fratres.ꝛ.j.de suis ꝛ legitimis.l.capicis diminutiōe.ꝛ ideo alter in ptāte retent⁹ qui remanet agnatus prefertur.vt insti.de legi.agn.successio-ne.in prīe.Jn glo.per edictum.in prin.ista glo.in prin.refert se ad primam lectura que est.ℨ.in glo.que incipit.ſ.nepos.Jn gl.i.nō est necesse.in fi.etiam per aliū si edictū cōmittat.vt vtr hic ꝛ.j.de contra ta.l.si post mortē.ℊ.exheredati.Old.Jn glo.

per edictum

per edictum de conīungendis cum emancipato liberis eius se-
cundum primum casum.Dy.

¶ De iniusto rupto ꝛ irrito testamento. Rubrica.

1 ☞ Testamētum perfectum qñ rumpatur per imperfectuz.
2 Posthumi ꝛ iam nati in quibus differant ꝛ conueniant quo
ad preteritionem vel exheredationem.
3 Sententia excommunicationis ꝛ vltimi supplicij trahit se-
cum executionem.
4 Testatoris conditio licet in melius varietur non tamen rum
pitur testamentum.
5 Prouisio in duobus casibus separatim facta locum habet si
ambo simul concurrant.
6 Testamentum per mentē captum incisum non vitiatur.

1 2 ¶ Super rubrica. Que solēnitas sit seruāda .j. e. l.j.ꝛ ibi de significato ꝙbi ponit in gl.† qñ rum patur testū perfectū per imperfectū.ſ.co.l.ij. in qb⁹ differāt ꝛ conueniant posthumi ꝛ iam nati quo ad preteritionē vel exheredationē.j. eo.l.posthumi.ab eo ꝙ nullū est nō pōt aliquid pendere nec ex eo viciari.j.e.l.nā ꝛ si sub ꝯditiōe.ꝛ an alio casu ꝙ nihil est pos sit rūpi.ꝛ dic ꝙ sic quatenus de facto ꝑcessit.ꝛ de hoc ibi vide multa exꝑla q̄ sunt vtilia ꝛ iduci possunt ad multa.ꝛ an si in-dex pnūcet aliqd restituēdo videat hoc ipsuz rescissuz si ne a-lia noua rescissione.qñ nepos posſit rumpere testū mortuo fi-lio.ſ.eo.l.si quis exheredato.ꝛ quid qñ filius apud hostes mo-ritur de testamēto deportati ꝛ ad mortē dānati.ea.l.ℊ. irritus. ꝛ ꝙ primlegium cōcessum alicui intelligitur sibi cōcessum ℑm ei⁹ dignitatē ꝛ statū.ꝛ ꝙ in sua potest reservari dānato factio testamēti.ꝛ an acta in iudicio per damnitū que nō valent pos-
3 sint ratificari per eū exempto de banno.Et† ꝙ sola excōicatio nis ꝛ vltimi supplicij trahit secum executionē.ꝛ an index pos-sit damnato in sua reservare famam de testamēto deportati. ea.l.ℊ.eius qui.ꝛ ꝙ bona clericoꝝ sint ecclesie de mum deficiēti bus ꝓpinquis de testamento dānati qui appellauit.ea.l.ℊ.hi aūt.Et an in cā criminali possit cā app.p aliū exercei.Et ſi qs cōdemnet aliquē tñ sue iurisdictiōis an teneat si nō appareat qō sit de eius iurisdictione.ꝛ de testamentis coꝝ q sibi cōsciue runt mortē tedio vite vt dido vel criminis cōsciētia vel iactan tia vt empedocles ꝛ quidā alij philosophi.qd operetur restitu tio ꝛ postliminū circa testamēta.ea.l.ℊ.quatenus.ꝛ ꝙ pōt fictio
4 legis pōt cōcessio principis.† Quod licet varietur cōditio te statoris in melius nō rūpitur testū.ea.l.ℊ.si.qō rupto testamē to iure ciuili ꝛ cōfirmato de iure pretorio† debeant legata.ſ.eo. l.posthumus.ꝛ ibi de materia.l.filio.j.eo.ꝛ an filius qui igno-rauit se ininstū ꝛ stetit.xxx.annis qō nō admitti posſit saltem petere bo.posſ.ℑm tab.de iure pretorio si cōfirmans ꝛ cōfirma tum cōcurāt agit ex cōfirmāte.ea.l.ℊ.si.ꝙ primo subducto de medio seqnēs in eius locū ꝛ ius succedit.j.ea.l.ℊ.posthumoꝝ i.
5 Et an in nepotibus locū habeat successiōnū edictū. Cō† pui sio facta in duobus casibus separatim locū habeat si ambo si-mul cōcurrant.j.eo.l.si ita.ꝛ an sub ꝯditiōe qñ nō sus̄pēdit pos-sit qs instituī vel exheredari.fictio prevalet veritati.j.eo.qui vxor.qñ primū testū tollat per ℑm ꝛ que dicatur ꝑpria condi-tio.ꝛ ꝙ cōditio impossibilis vitiatur.j.e.l.cū in scō.Et an ius pretoriū tollat ciuile ipso iure ꝛ de materia.l.filio.j.e.an testū
6 nullū per filiū preteritionē cōualescat filio tacente vel opus sit ꝙ expresse ꝙfirmet ꝛ an ius dicēti nullū trāseat ad heredē.j.e. filio.ꝛ an filio preterito debeāt legata ex būficio.aut.ex cā.Sō testamētū nō rumpat pro parte.j.e.l.si ego.ꝛ ꝙ instituꝰ a quo filius est exheredatus ꝛ a sequēti gradu ꝑteritus nō possit adi re separatim sed simul nisi sicut inuicem substituti.ꝛ de regula si vinco vincentē te fortius te vincere debeo.† Si testū inci-datur per testatorem mente captum non vitiatur.j.eo.l.fi.

a ¶ Testamentum. a Jbi factū dr ab ini-tio ita ꝙ omni tpe est inutile ibi cū filius iam natus.Dy.ibi ꝑteritus est his duobus exemplis iniustum est testamentū.dy. ibi aut rumpit ꝛ sic a ꝓin.tenuit.dy.ibi sui heredes his duob⁹ rumpitur.Old.in fi.vel capitis diminutione.ꝛ his duobus ex emplis irritatur.Ol.Jn gl.circa testes.Jbi.C.de formu. ꝛ im petratione actionū sublatis per totū.dy.in ea.gl.in fi.ad pre-dictuz titulū de formulis nisi de ꝙ ibi solēnitas erat inutilis hic aūt vtilis ꝛ necessaria ad perfectionē istius actus ad.ℊ.vltimū respō.qō ibi nō seruanť solemnia testamentoꝝ sed codicilloꝝ: qꝝ nolunt valere iure testamēti ꝛ codicilloꝝ.vt ibi not.ꝛ fit con eoꝝ.Jac.de bel.Jn gl.vt ꝛ ℨ.in fi.vt.ℊ.in omnibus.dy.Jn glo.

secus in milite ibi filius qñ vnde versus.Posse quidem rebus dat ius natura ꝓtās.Officij meritum quintum diuina volun-tas.vt no.extra de reiect.ꝛ.scisc.atus.an fi.vt.j.de vul.ꝛ pupil. substit.l.ex facto.ℊ.vlis.in gl.vt ꝛ.ℨ.ibi.ℊ.ℑ cū exheredato.Et de bonis libertoꝝ.l.si patronus.ℊ.testamento.dy.Jn eadē gl. in fi.que determinat tertium modum.Dy.

¶ Tunc autem. ibi rumpitur ꝓ ℑm.dyn. ibi vel in eo ſz scōo licet non iure perfecto.Dy.ibi non perfecto perfectione cōi.de hoc.j.de contra tabu.l.si duobus.ℊ.j.Ja.Jn glo.vltu.ibi dic plene,vt ibi imo potes dicere qō etiam iure ve teri erat statutum licet per ipsum confirmatum: vt.j. de con tra tab.l.si duobus.ℊ.si pnus.Dy.

¶ Posthumi per virilē. Posthu mi ꝛ iam nati quo ad exheredationē quemūt ſz quo ad prete ritū differūt.h.d.vſq ad.ℊ.nominatiz.ibi filioꝝ iam natoꝝ.dy.ibi dicimus in ꝓpria ꝛ stricta significatiōe ꝛ de qnqꝫ generibus posthumoꝝ dicit no.C.de posthu.here.insti super rub.ibi in vita testatoris.dy.ibi sint exheredati vel instituti als si inuenirent preteriti rumperēt testamentū.vt.ſ.eo.l.posthu-mozū.Dy.ibi vnde ſcz qz nascituri ad modū iam natoꝝ sunt exheredādi videndū est in qua parte testamenti possunt exhe dari.dy.Jbi vel inter medias hoc est intra gradum.dy.Et de hoc.ℨ.titu.j.l.si a ꝓmo.ꝛ.l.ij.ℊ.filius.ibi qō in filio iam nato. Dy.ibi ex his posſit conuenientiam inter iam natum ꝛ posth umū nūc vero differentiā.dy.ibi filioꝝ ꝑteritoꝝ.dy.ibi illi ſz iam nati preteriti.dy.ibi iniustū faciūt a toto ꝓncipio.dy. ibi ſz posthumi.dy.ibi nec inueniat ſz posthumi ꝑteriti. Dy.ibi sed ꝛ si stante alias si cōsistēte.Dy.ibi ꝛ superius i quo erat exheredatus.Dyn.ibi ꝛ inferius in quo erat preteritus. Dy.Jn gl.ꝙ dic ibi si quis filiū.imo.ꝛ.l.si quis in suo.ℊ.fi.dy.ꝛ no.ℨ.ti.j.l.si posthumus.in glo.ad nullum in fi.si militer no.ℨ. ti.prozi.l.si a ꝓmo.in vlti.gl.Dy.Jn glo.per inferius.in fi.et quare secus dicitur.j.eo.l.cum in secundo.dy.

¶ Nominatim. Jta ꝙ exheredatio teneat.dy.et vide.ℨ.tit.prozi.l.i.ꝛ.iij.

¶ Licet autem. in totum regulariter in quo inue nitur esse ꝑteritus.dy.ibi euenit casualiter vt sequitur. Dy. ibi ruptus est nato posthumo.dy.

¶ Eniꝫ Jbi deliberātib⁹ ꝙ post deliberatio-nem repudiātib⁹.dy.ibi ꝛ infirmato ex rupto testamento per natiuitatē posthumi.Dy. ibi amplius dato ꝙ ad eū gradū per repudiationē priorum hereditas deuolnatur.Old.Jbi inde.i. ex eo gradu. Dy.Jn gl.prima ibi gradus eorum.hec est bona regula.Dy.

¶ Nam ꝛ si sub conditione. Jbi nō est exheredatus sed ꝑteritus.dy.ibi penden te ꝯditione ꝛ sic institutione nondū habēte effectū. dy.ibi rumpit gradus ſz ex eo nō possit adiri hereditas.dy.ibi ſz ꝛ si sit ei instituto sub cōditione.dy.ibi a quo substituto.dy. ibi in locum forte ꝙ substituto.dy.ibi nullus est ꝙ cōditiōis de fectū.dy.ibi rūpendo aūt testū in quo erat a ꝓmo gradu ꝑte ritus a scō exheredatus.Ol.ibi locū facere posthum⁹ a ꝓmo gradu ꝑterit⁹ a scō exheredat⁹.dy.ibi filj⁹ iam natus.dy.ibi a scō exheredat⁹ fit posthum⁹.dy.ibi totū testū ruptū est ꝙtū ad institutiōes ꝛ ꝙtū ad substitutos.dy.ibi ꝓmū gradū ꝛ cōse quenter ℑm ꝙ ex eo pēdet ibi locū faciet.i.rem ad cām intestati deducet.dy.Jn gl.prima in fi.ois em substitutio est ꝯditio nalis institutio:vt.j.ad.l.fal.l.iij.in rōne.ℊ.fi filio.dy.sicut ergo.ℨ. nascēdo posthumus rūpit gradū substitutoꝝ q videnť ꝯditio naliter instituti.sic ꝛ si sunt vere substātialia quaculq cōditio. a instituti vt hic.Ol.Jn gl.idē ꝛ si fuerit ibi.ℨ.l.ꝓi.vel ibi qñ ꝓti mus gradus nō erat cōditionalis.vñ cū nullus esset pēdente ꝯditione sequēs nō poterat ex eo petere ꝛ sic nec vitiari.ar.j. de ventre in poſ.mit.l.i.ℊ.si venter.in fi.ℊ.vbi de hoc.ꝛ ꝛr.ei⁹ ꝙ in fi.huius.l.notaſ.ꝛ ar.a cōtrario sensu litere sumpto colligit hic ꝛ ibi mīi respondeas qō pendet ex spe conditionis qua spe institutionis sublata.ꝛ illa substitutio tollat sed in contrarijs nulla erat spes institutionis:qz oēs instituti decesserant.dyn.

¶ Jn eadē gl.in fi.vel distinguevt no.ſ.de ventre in poſ.mit.l. si ventris.ꝛ.l.fi.Dy.¶ Jn gl.similia ibi.l.i.ℊ.si vero.ꝛ dicvt ibi vero.dy.quia ibi infirmatur de facto.ibi.ℊ.is qui.ric vt ibi no. dynus.ibi qui vxorem.dic vt ibi not dynus.in fine.et ad hanc dic vt ibi no.dy.Vel die ad omnia secundum Jac.de bel.quod nullum est non rumpitur de iure.vt hic cum concor.sed de fa cto sic quatenus de facto processit:vt ibi not.ꝛ dicta.l.j.ꝛ.C.de

a ¶ Testamē tum.Adde Jaſo.in.l.ij hoc anno.ſ. de verb.ob ligationiꝫ

Universidad de Deusto
Biblioteca

rescin. ven. l. fi dolo. Jac. Et faciunt predicta ad q̃nem quam habui de facto. Verũ talis libellus ex hoc inepte cõceptus peto talem ℣tũ annullari ꝛ si quis est peto rescindi. nã aperte cõceptus est vt patet ex predictis sicut ꝛ ille dico sniam nullam ꝛ ti qua est appello. ꝛ vide in alphabeto dictiõe rescindi. Ho. ergo ꝛ ad hoc ſepe alle. hec lex q̃ illud q̃ nullũ est rũpi seu rescindi nõ põt: sic nõ põt absolui q nõ est ligatus. extra de offi. dele. c. cũ cõtingat. ꝛ non desinit qõ non fuit. j. de condi. ꝛ demon. l. titio. Vsufructus. ꝛ vsufru. quẽadmodũ ca. l. oẽs desinere. ꝛ ibi de hoc est pulchra gl. quib. mo. vsufru. amit. l. i. §. j. quẽadmodum ser. amit. l. fi partẽ. ꝛ gbus ad liber. pcia. nõ licet. l. lucius. ꝛ liberari nõ põt qui nõ erat obligatus. j. de ver. ob. l. decẽ. ꝛ in risdictio q̃ nõ est enumerari non põt. de reſcri. c. pastoralis. §. fi. ꝛ dignitas que nõ est vacare nõ põt. de cõſti. c. cũ accessissent §. j. Et cõſiliũ q̃ non est pumilegũ dari nõ põt. de ecclesiis edificãdis. c. pe. §. fi. Et matrimoniũ qõ nõ est accusari non põt. de despõ. impuberũ. c. ad dissoluendũ. §. j. ꝛ ibi de hoc plene in gl. Et de hoc vide qõ no. de reſcrip. c. vltimo. in gl. que incipit sed videt. Itẽ nõ põt repudiari hereditas que delata non est. j. de succes. edic. l. i. §. decretalis. Et matrimonium qõ nõ est dissolui nõ põt. in aut. de nup. §. si vero ab initio. ꝛ emptio que per fecta. i. nõ imperfecta fieri non põt. de edi. edic. l. bouẽ. §. fi. ꝛ ſnia que nulla est cassari nõ põt. extra vt lit. nõ cõtest. c. j. circa fi. et de sen. excõ. c. per tuas. ꝛ nudus expoliari nõ põt. de resti. spo. c. frequẽs. lib. vi. ꝛ non põt desinere habere qui nunq̃ habuit. de reg. iu. l. nõ põt. quaſi circa fi. ti. ꝛ ibi in gl. Et seruus nõ põt minui capite q̃ nõ h℈. ff. de ca. dimi. l. iii. Et monasterio qõ nõ est donari nõ põt. de ſnia ꝛ re iudi. c. abbate. ſane. li. vi. Itẽ lapidicine q̃ non sunt exciꝑ nõ possunt. ff. de ꝛ trahen. emp. l. in lege. Itẽ iudex nõ põt mittere in possessionẽ illius rei q̃ nõ est seu destructa est. j. de bo. auto. iudi. possi. l. cũ vnus. §. vlti. in fi. cõ cõcor. ibi no. Et iura incorporalia corporaliter apprehendi nõ possunt vt no. extra de fo. cõp. Itẽ itere que nõ apparent nulle sunt. de cõſe. dist. i. c. solẽnitatẽ. ꝛ de fid. q̃ q̃s nõ habet insimare nõ põt nec ministros creare qui nõ sunt. C. de here. l. iii. ꝛ xvii. disti. q. diuersa. Et not. in aut. de sanc. epi. §. pannus. ꝛ nõ põt destitui qui nõ fuit institutus. ff. q. j. c. vlti. ꝛ non põt reuerti ad nos qõ nõ eximit de bonis nostris. j. de vsufru. lega. l. filios heredes. ꝛ res vel actio q̃ nõ est prescribi non põt. C. de anna. excep. l. j. circa prin. ꝛ de iure dotiũ. in reb⁹. §. ois aũt. ꝛ q̃ non est sciri non põt: vt. j. de acqui. poſ. l. si q̃s fundũ. circa pn. ꝛ ibi in gl. ꝛ psone que nõ est ratio reddi nõ põt. j. de iure codi. l. quidã referũt. circa mediũ. ꝛ ad hoc alle. Lillã. Jo. cardi. de of fi. ordi. c. romana. lib. vi. Et denũciatio que nulla est remitti nõ põt. j. de remiſ. l. j. ꝛ qõ nõ est perire nõ põt. de vsufru. leg. l. sem proniꝰ. §. j. ꝛ ibi in gl. ꝛ crimẽ qõ nõ eli dinerri non põt. C. de delato. l. j. lib. x. ꝛ ibi de hoc per Odof. ꝛ qui semel mortuus est amplius mori nõ põt. vt no. p Ezo. in sum. C. de colla. §. porro. ꝛ qui non est in ecclesia puta iudeus ab illa separari non põt. x. q. iij. c. omnis christianus. In contrarium facit q̃ ab excõicatione que nulla est quis absolui põt. vt extra de ap. c. ad presentia. Sed dic. j. de facto sicut ꝛ depositus de facto restituit. xvi. q. j. c. frater. ꝛ dic de hoc vt no. ii. q. j. c. pncipes. In gl. ꝛ vide ibi Archi. templo q̃ nõdum cõſtructum est legari põt. vt. j. de adi men. leg. l. seruos. Itẽ ꝺ quis perdere q̃ nunq̃ habuit. vt no. in gl. xvij. di. consilia. ꝛ ꝺ retractari qõ nõ tenuit. ff. de iureiur. l. admonẽdi. Itẽ de aqua que nondum est põt constitui seruitus aque ducende per fundum alienum. Et edificatio etiã qõ nondum est seruitus cõſtitui põt. vt. ꝓbatur hec duo. ff. de seruitu. pred. l. labeo. ꝛ si seruitus ven. l. vlti. ꝛ ibi de hoc in gloſſ. ꝛ expresse probatur q̃ futuro edificio possit constitui seruitus. de serui. vr. pred. l. si seruitus. Item ſnia q̃ ipso iure nõ tenet rescinditur vel declaratur nulla fuisse quatenus de facto processit. C. qñ prouo. non est necesse. l. certa ratione. in fi. Et electio vel ꝓtractus qui ipso iure nõ tenent reuocantur quatenus de facto processerũt. extra de elec. nostri. ꝛ ibi de hoc in vlti. glo. ꝛ vide ibi Inn. ꝛ extra de reb. ec. nõ alie. c. ep̃s qui. ꝛ. C. de rescinven. l. si dolo. ꝛ ibi de hoc in gl. ff. de act. emp. l. ex empto. §. si is qui vina. C. de pred. mi. l. si is. ꝛ si aduersus fiscum. l. fi. vbi tenet Guil. de sum. qõ in tali reuocatione que de facto processit non est opus libello. Sed contrarium puto ꝛ dic vt. d. c. nostri de elec. per inno. ꝛ a ſnia que nulla est appellatur. j. de app. l. si expressum. vbi de hoc. Item institui possunt heredes non solum nati sed etiam nasciturꝰ ꝛ nõ solũ ex presenti matrimonio sed etiã ex futuro. vt. ff. si. pozi. l. placet. ꝛ. l. seq. Item actio ꝺ perimi que nunq̃ nata fuit sed exponitur perimitur. i. locum non habet. j. rem ra. ha. l. si sine. §. i. ꝛ actio ex locato tollitur. i. locum non habet. ff. ad. l. aquil. si seruus seruum. §. si calicem diacretum. ꝛ pro hoc de cõdi. furti. l. quoniam. in fi. ꝛ de euic. l.

vlti. ꝛ de hoc vide in brocardis de vsuc. rubricella desinit q̃ nõ cepit. ꝛ rubricella sequẽti. ꝛ acti. ꝛ de obli. l. ii. honorarijs. in fi. Sed circa predicta quero iudex pronũciauit sniam ꝓtractus vel elec. rescindendam nunquã per hoc intelligantur rescissa. videtur q̃ sic. ar. ff. de rescin. ven. l. ii. fundum. circa medium. et de euic. l. ii. ꝛa quis. Et est ratio q̃ verba intimi tpis comprehendunt omne tps: vt. j. de verb. obli. l. stipulationum. §. stipulatio. Itẽ q̃ iudex satis ostendit voluntatẽ suaꝫ circa rescissionem. ar. j. de sup. leg. l. labeo. ꝛ. ff. de legi. l. de quibus. in fi. ꝛ pro hoc bene facit. extra de pe. c. vlti. in fi. vbi ꝺ denuncies. ꝛ gl. dicit qõ ipso iure absoluti sunt. Sed cõtra predicta est arg. j. de verb. ob. l. vbi aũt. §. vlti. ꝛ. l. ii. fundum. ꝛ aliud est pronunciare aliquem mittendum in possessionẽ ꝛ aliud mittere reipsa. vt no. per Rof. ne vis fiat ei qui in pos. missus est. §. fi.

Si quis filio. Ibi post mortẽ secꝰ si de cessisset eo viuente. vt. ff. ti. l. gallus. §. nunc de lege. Jac. ibi patris quo ad filium exheredatũ sed est aliꝰ quo ad nepotẽ pretritũ. ꝺ. ibi an rumpat testũ scz nepos natus inuentis se preteritũ. ꝺ. ibi plane si foret institutus scz heres extraneus. ꝺ. ibi hũc scz nepotem preteritũ. ꝺ. ibi vtrũq; scz predictoꝝ casuum ꝛ subaudi dicimus. ꝺ. ibi nã agnoscẽdo ratio p̃mi dicti. ꝺ. ibi his scz tñ. Qd ibi mortis tpe sed iste nepos precedebatur per patrẽ tpe mortis aui: ergo nõ rũpit. Qd. ibi ab intestato vero ratio sẽdi dicti. ꝺ. ibi decesserit scz filius exheredatus. ꝺ. ibi: ꝫ hic ita scz qõ nepos sit heres ab intestato aui vt ſnus ſic est declaratio p̃mi superioris casus. ꝺ. ibi posse admitti suo iure. ꝺ. ibi: sed si pater aduersatur ad rõnem supra positam nam agnoscendũ quidẽ ꝛc. Qldr. ibi in ea cã decedente scz apud hostes. ꝺ. ibi succedẽdo in locũ sui heredis. ꝺ. ibi pſona scz filij. ꝺ. ibi cũ in ea causa. i. apud hostes. ꝺ. ibi reuersus ꝛ a patre preteritus vt ſhũcit. ꝺ. ibi concepti⁹ vꝰ. o anno. ꝺ. ibi sue apud hostes natus sed conceptus erat in cunctate: alias si esset cõceptus apud hostes obtinet. C. de capti. ꝛ postli. reuersis. l. j. ꝛ ibi no. Jac. ibi succedendo in loco suorum heredum. ꝺ. ibi succedentes in locum suorum heredum. ꝺ. in gl. prima ibi per querelam ex persona patris. ꝺ.

1 ☞ Bannitus tempore banni si fecit aliquid in iudicio qõ non valeat propter tale bannum si exemptus fuerit de banno ꝛ dicat id se velle valere valebit.

2 Judex sicut potest in sententia reseruare testamenti factionẽ sic etiam potest reseruare famam.

Irritum. Hic tractaꝝ de scẽa parte rubrice. ꝺ. ꝛ de testamẽto damnati ad mortem de quo agitur in ver. ſꝫ ꝛ si quis. dic vt plene dixi. ff. de test. l. eius qui. §. fi. ibi contingit q̃ capitis diminutionẽ inducit per quem amittatur ciuitas vel libertas. ꝺ. ibi ꝛ nõ tuncſcz demum. ꝺ. ibi pene seruus efficitur a tpe late ſnie. ꝺ. ibi nili forte. Ilo. ex hoc versiculo qõ priuilegiũ cõcessum intelligit cõcessum ſm dignitatem ꝛ conditionẽ persone sue q̃ põt valere ad multa. ꝺ. ibi permitti solet per iudicẽ qui eum damnat. ꝺ. ibi permittꝰ sit expressum per verba ſnie. ꝺ. ibi respiciendum. alias reſciendum. ꝺ. ibi ei testandum sit: quod verum est vt supra dixi. ꝺ. ibi feciſſe id credatur. no. ar. q̃ si bannitus ꝛ tpe bãni fecit aliqd iudicio ꝛ sic nõ valeat q̃ si postea exemptus de bãno dicat id valere se velle valebit tanq̃ nunc factũ. pro hoc j. de re mili. l. tribunus. ꝛ de lega. iij. l. j. in pn. ꝛ. §. deportatos. Jac. sed hic ab initio tenuerat testũ vt infra dicet. ꝛ dic vt dixi in qõmbus statutis quarta particula. ver. rursus quero. ☞ In gl. hic fu seruus. ibi eo reuerso vel ibi eo mortuo. ꝺ. ibi tñ. scz perdat. ꝺ. ibi tunc idẽ vt rumpatur. ꝺ. in fi. ꝛ. j. de bo. poſ. ſm tabulas. l. qui ex liberis. §. testamentũ. ꝺ. in gl. contra. C. ibi concedi vt arg. ff. de vſu ꝛ habi. l. plenũ. §. equitij. ꝺ. in glo. nam trahit hic ſnia in fine. vt extra de app. c. pastoralis. ꝛ per Hoſ. in sum. de sen. excõ. §. est ꝛ aliud speciale. in gl. hodie qõ intellige: vt no. d. l. qui vltimo. ꝛ aut. sed hodie. C. de dona. inter virum ꝛ vxo. et dixi. d. l. eius. §. fi. ff. de testa. in glo. incipit respondere. Sic ergo qui permittitur facere testamentum ꝛ factum confirmare. ar. contra. j. de legat. iij. l. j. §. j. Sed ibi ab initio non tenuerat hic autem tenuerat vnde facilius reassumit vires perditas ꝛc. ar. j. eo. l. posthumus. ꝛ. ff. tit. j. l. fi filius. ꝺ. Item no. quod sicut iudex ✝ potest in sententia reseruare testamenti factionem sic etiam potest reseruare famam vbi alias ex crimine sequeretur infamia. ꝛ pro hoc j. de leg. iii. l. fi quis. in prin. testamenti. §. miles. ꝛ de decu. l. generaliter. primo respon. ꝛ extra de elec. c. considerantes. Sed contra videtur. j. de fur. l. nõ potest. sed dic qõ cum cause cognitione hoc potest alias non: vt. ff. de bis q̃ notantur infa. l. quid ergo. §. pena grauior. ꝛ. C. eod. l. ꝛ si seuerior. ꝛ. j. de munici. l. ordine. de hoc plene dixi. C. de test. mili. l. ꝛ militibus.

Eius qui.

Eius qui. Deportatur. i. ad penam deportationis dãnat per eũ qui ius deportandi non h℈ ꝛ sic pdit ciuitatẽ. ꝺ. ibi factũ. i. deportationẽ. ꝺ. ibi rescripserit. no. q̃ factũ retrotrahitur ad tps confirmatiõis. sic. ff. de offic. pcõſu. l. obseruare. §. fi. Ja. ibi ante decesserit scz quã iperator rescribat. ꝺ. ibi aut si nõ sint. arg. q̃ bona clericoꝝ sint ecclesie demũ deficientibus propinquis. p hoc. C. de epiſ. ꝛ cle. l. si quis ꝓhyter. Jac. ꝛ aut. licẽtiã. vbi de hoc dixi: ꝛ habet. extra de peculio clericoꝝ. per totũ. ꝛ per Hoſ. ꝛ Host. in sum. eo. tit. in gl. j. in fi. ꝛ. j. de interdic. ꝛ relega. i. relegatorum. in pn. ꝛ ibi dixi.

Hi autem omnes. pendẽte. ꝺ. ibi interim

a i. pendente appellatione. [a] ꝺ. Ibi nõ recepit scribendo cãm quare nõ deferat ipñ appellatiõi. vt extra de ap. c. cordi. lib. vi. Ja. ibi suũ statũ scz integrũ. ꝺ. ibi interim retinere scz donec imperator rescribat. ꝺ. ibi sustinenda. i. differẽda. ꝺ. ibi pro quo puocat. no. q̃ in casu criminali põt per aliũ appellari imo etiã pro ignoto põt qs appellare: vt. j. de app. l. non tñ. an aũt possit per aliũ exerceri dic vt. j. an p alium cã app. l. j. Item no. qõ ꝫ appellatio nõ sit recepta tũ cessat executio. Ja. pro hoc. j. nil no. ap. pen. l. j. Ibi sustinẽda. i. differẽda. ꝺ. ibi deinde. i. postq̃ puniunt. ꝺ. ibi iurisdictiõis sue eps paduanus fecit in aliqua ſniam excõicationis qui nõ erat sue iurisdictiõis dicẽs: q̃ talis deliquit in nostra dioceſi eũ excõicamus. hic est ar. qõ nõ sit ꝓterea excõicatus cũ nõ cõstet eũ citatũ nec ꝓcessum habitum nõ ẽſi credit iudici nisi quatenus ꝛc. vt extra de ꝓba. c. qñ cõtra falsam. Ja. in gl. vt fecit dido. narrat eñ Ouidius epistolarum septima epistola qõ dido q̃ edificanit carthaginem vidẽs

1 socios suos quos cũ ea duxerat recedere cũ enea ꝓ dolore ac cepto enſe eiuſdẽ enee seipsam interfecit. vnde sic ꝺcludit in vltimis versiꝫ eiuſdẽ epistole. Prebuit eneas ꝛ causam mortis ꝛ ensem. Ipsa sua dido ꝺcidit vltra manu. ☞ In gl. vt fecit em pedocles. de morte hui⁹ empedoclis qui fuit philosoph⁹ satis pquisiui ꝛ nõ inueni aliqd in scripturis. Sz audiui a quodã religioso qõ se empedocles p quẽdã tyrannũ inculpabat de quadam cõiuratiõe facta j eũ ꝛ cogebat eũ qõ confitereꝰ ꝛ q̃ non

2 erat verũ iste empedocles nolẽs cõfiteri se interfecit. In gl. hic semper in mala parte. de hoc vide in alphabeto dictiõe facio.

Quatenus tamen. Restitutio ꝛ postlimi nium idẽ operaꝫ circa testamẽtũ. h. d. Ja. est tñ differẽtia quo ad aliqua: vt no. ff. ti. p xi. l. gallus. §. videndũ. ꝺ. xi. Opp. ibi ergo ꝛ si q̃sarguit sic. si hoc facit legis fictio: ergo ꝛ imperatoris ꝓmissio seu restitutio: q̃ ipse est lex animata in terris. in aut. de cõſul. in medio constitutionis. ꝺ. Jn gl. vt ar. j. de bonis lib. in fi. sed an hoc casu oporteat declarari nouo iudicio vꝰ qõ nõ sicut nec in precedentib⁹ ꝓmiis ex quibus fit illatio ista. ergo ꝛc. ꝛ simpliciter determinat gl. j. de bo. poſ. ſm tab. l. i. §. exigit. Sed contra in eo. ti. l. qui ex liberis. §. testa. de leg. iii. l. i. §. hi quibus. ꝺ. prima vera quia hic interuenit restitutio que omnia in pristinum statum reponit in contrariꝰ autem non interuenit talis actus vel similis.

Filiafamilias. Si variatur conditio testatoris in statum meliorem non irritaꝫ propterea testamentum. h. d. ꝺ.

Similes. Ibi iure militari puta deputatum. Ol. Ibi decesserit ꝛ sic post q̃ testamentũ desiit valere iure militari. ꝺ. in fi. hoc cõtingit ꝓpter variationem priuilegij cõtingẽtem cã missionis de se facta: q̃ cessante cã priuilegij cessat priuilegium ꝛ sic nullo tpe videatur conaluisse ille gradus ſm ꝺ. trahitur ergo retro: sed cur non idem in posthumo. respon. q̃ facilius tollitur ius speciale quam commune.

Certum est. Alias verum est. ꝛ sic cõiter. ꝺ. ibi testamẽtus precedẽs in quo non erant instituti arrogati vel adoptati. ꝺ.

Filia. Jn fi. ꝛ ideo nõ recedunt ab initio inutile. ꝺ. Jn gl. qõ postea facit pater. vel dic testamẽtum q̃ iam fecerat in quo erat insti. ꝺ. in fi. sed rumpent per cõtra ta. ꝺ.

Si pater. Ibi capiatur post testamentum factum ꝛ filium instituꝰ. Qldr. Jn fi. in quo filius erat instituens.

Ibine. id est primum. ꝺ.

1 ☞ Tempus ignoranti non currit in bonorum possessione.

2 Testamentum sumit vires a tempore mortis testatoris.

Posthumus. Rupto testamẽto postea de iure ꝓtorio debẽt legata. h. d. ibi decesserat sitr vino adhuc testatore. ꝺ. ibi: iz iuris. ſ. ciuilis. ꝺ.

a ☞ Pendente appellatione. Idõ qõ licet appellatio per iudicẽ aquo nõ recipiaꝫ nihilominꝰ tñ executio differri ꝺz. Bar. i. l. i. ff. de offi. eius cui man. est iurisd. in. l. p uinciarũ. C. de ferijs.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cundum qđ tenebat de iure pretorio tm̃:z ideo nec primũ tollitur nec ſm valet vt ibi no.z dixi.z.j.eo.l.cũ in ſcđo.at hic nullum preceſſerat teſtamentũ q̃ ipſius efficacią impediret.Sed contra lol.iſtã videtur inſti.de exhere.libero.in prin.vbi indiſtincte z abſolute dr teſtamẽtum in quo filius preteritur nullum eſſe nec cõualeſcere p mortẽ preteriti viuo teſtatore.z ió iſta opinio videtur tutior.Et hãc cõiter tenent aduocati.z ad legẽ iſtam põt rideri qđ hic nõ deceſſit viuo teſtatore. ¶Sed poſteaquam repudiauit:vt.j.e.l.de qua ponit hic gl.exẽplũ. Old.Sic tenet gl.j.de do.l.ad eũ.ĝ.lucius.Bruꝫ.j.de regula cato.l.ſi.Jaco.de ra.z Pet.diſtinguũt qz aut alius eſt inſtitut⁹ qui poſt filiũ pteritũ eſt ſucceſſurus ab inteſtato:z tũc eo mortuo viuo parre confirmat teſtamentũ aut extraneus z nõ.pro hac opi.facit litera huius.l.abi ſi bono.poſ.data ſit ei qui rem ab inteſtato tc.z.j.e.l.filio.z de hoc dixi.ſ.de teſt.tut.l.ſi heredi-
tas.ĝ.qui filiũ.In eadẽ gl.ibi alij referunt hec verba ſm dy. in ſi.z ſm hos hec dictio ſi que eſt in textu ponitur cõditionali ter vel dic ſi.i.ąuis quaſi diceret ąuis teſtamentũ ſit irritus z de iure ciuili tñ datur bono.poſ.ſm tab.de iure pretorio z debentur legata vt in primo caſu.nec refert an inſtitutus poſſet venire ab inteſtato aut non ąuis videatur contrariũ ſi ab inteſtato poſſet venire:vt.j.de vul.z pup.l.ſi filius.in prin. Dy.

Si paganus. Quoties cõcurrit cõfirmans z cõfirmatum agitur ex confirmante z non ex cõfirmato ſi ſunt incõpaſſibilia.h.d.Jbi cũ hec verba in ſcđo teſtamento prolata per que cõfirmabatur primum teſtamentum.Dy.Et facit ad notata.ſ.de teſt.lex ea ſcriptura.

Poſthumorum. Primo de medio ſubducto ſecũdus ſuccedit loco primi z in eius iure eius ſapit naturã. h.d.Jbi z eo modo.i.agnatiõe ſui heredis hoc modo inducta.Old.z ad ver.ſed ſi filius opp.de.l.pater filium.de inoffi.teſt.z lol.vt in glo.In glo.demum ſecus ibi,primo reſponſo.z.ſ.titu.proꝫ.l.ſi quis poſthumos.ĝ.ſi filium.Dy.In ea.glo.abi vt ibi not.imo z in nepotibus habet locum ſucceſſorium dictum ſecundum ea que no.d.l.pater.z dixi.d.l.ſi quis poſthumos.ĝ.ſi filium.ſ.tit.proꝫ.i.z no.per Dy.extra de reg.
a iuris.c.non debet.ª quis alterius odio pregranari.libr.vi.z.ſ. tit.j.l.ſi quis poſthumos.ĝ.ſi filium.ibi ſed illud habeat.Jac. de arectio.

a ¶Non dz. Aldad dy. in dicta regula dominum meum dñm Bohery.

Jta facta. Prouiſio exheredationis facta ſeparatim trahit aduersus caſum ſimul concurrentem.h.d.Vel dic qđ in idẽ recidit.ſi teſtator ſibi in duobus caſibus prouideat ſeparatim:ſi ambo ſimul exiſtant in vtroq; ſimul ſibi puidiſſe intelligitur.h.d.dy.in fi.qz vterq; vr exheredatus.Dy.In gl.j.in fi.contra hoc eſt aperte.ſ.tit.proꝫ.l.iij.ĝ.ſi filius.ver.que madmodũ.vnde dic qđ iſta conditio non erat apta ſuſpendere exheredationis effectum poſtq̃ incepit eſſe ſuus.ar.ſ.ti.proꝫ.l.poſthuma,z.l.cuꝫ poſthumus.z.l.gallus.ĝ.inſtitutus.ſm vnum intellectuꝫ.z ideo tenet cum nullo tempore inueniat ſe preteritum:vt.j.de ven.in poſ.mit.l.j.ĝ.quare z ſi ita.dy.Credo quod ſol.gloſſ.ſit vera.z ad ver.quemadmodum.reſponde vt ibi ſcripſi.Ray.

b ¶Filio.Ald de Bar.hic z in conſi.iuci.in qõne i cipiẽtei curia dñi capitanei.z vide Lud.roma. in cõſi.xxiij. incipiente poſt modũ autẽ.Bal.i l.j. C. õ ſuis 1 z legiti. vbi repẽhẽdit 2 Bar.hic.

Uxorem. Per poſthumũ teſtamentum ruptum non recõualeſcit:poſthumo vere premortuo ſi fictione legis teſtatoꝛ fingatur premortuus.h.d.Jbi habebat ſubaudi teſtamentum fecit z eum qui in ventre erat preteriit.dy. in poteſtate pervenit condito iam teſtamento z filio inuentre preterito z in ea captiuitate deceſſit.Old. Jbi quam pater in captiuitate deceſſit.Dy.Jbi ſequitur ergo ex quo ruptum eſt teſtamentum natiuitate poſthumi.Dy.in fi.nec de iure pretorio nec ciuili.Dy.

¶Filius ſi eſt preteritus in teſtamento paterno z decedat patre viuente teſtamentum tunc reconualeſcit iure pretorio. Teſtamentum primum an rumpatur per ſecundum.

Cum in ſecundo. Primũ teſtamentum rumpitur p ſm ſi tale eſt ſecundũ ex quo poſſit adiri hereditas z conditio de futuro ſuſpendit non de preteritoyel preſenti.item impoſſibilis conditio vitiatur z non vitiat.h.d. ¶Et vide de primo dicto quod notaui.j.de vulg.z pupil.ſubſti.l.ſed ſi plures.ĝ.ſi ex aſſe.exiſtente potuit ſm cõem cursum naturalis poſſibilitatis.Dy.Jbi inſtitutus heres in ſcđo teſtamẽto.Dy.Jbi vt ſuperius.i. primum z ita expone in tota iſta.l.Dy.ibi ex hoc ſcđo teſtamento.dy.Jbi non eſt ruptum: qz ſm nullum.dy.Jbi:eundem exitum ſicut ſi conciperetur cõditio per verbum preteriti tpis.dy.Jbi ſi nõ ſit ſcz conſul.dy.

Jbi nec heres poſſit eſſe inſtitutus in ſecundo teſtamento.dy. ibi exiſtere potuerunt ſcz cõditiones.dy.in ſi.z ideo inſtitutio facta in teſtamento ſcđo habetur pro pura z tollit primum teſtamẽtum.dy. ¶Opp.de.l.ſi mevia.j.de here.inſti.item opp. de.l.ſi ita quis.de leg.ij.item opp.de.l.cum tale.ĝ.pe.de cõdi.z demon.z oia ſolue vt in gl.j.ibi ſi poſthumum ſcz inſtituerit q naſcitur z vel nõ naſcitur:vt.ſ.eo.l.ſi quis poſthumos. primo reſponſo.dy.Jbi iam mortuus arg.j.de his que pro non ſcriptis habentur.l.j.dy.Jbi non capacem quo caſu tollitur primum vt in caſu huius legis.Dy.In gloſſ. hoc expone. ſimilis glo.eſt.j.de vulga.z pupil.ſubſtit.l.ſi quis eum.in fi.Et ex hac glo.collige duo.primum quod ſi filius† eſt preteritus in teſtamento paterno z decedat patre viuente quod teſtamentũ recõualeſcit de iure pretorio q̃ an ſit verum ſtatim ſubiiciam.

1 ¶Sed eſt quod teſtamentum ſecundum ita demum reuocat primum ſi ex ipſo de iure ciuili poſſit adiri hereditas.Reſpõdeo ad primum z cum iſta glo.concoꝛ.quod no.ſ.titu.proꝫ.l. gallus.ĝ.nunc de lege. ¶Contrarium tamen no.eo.tit.de lib. z poſthu.l.ſi filius.ſ.eo.l.poſthumus.z inſtit.de exhere. poſthumorum alias alioꝛum.in prin.Jac.de ra.volens predictas glo.concoꝛdare ſic dicit:aut in teſtamento erant ſcriptiveniẽtes ab inteſtato z habet locum hec glo.cum ſimilibus. aut nõ erant ſcripti venientes ab inteſtato:ſed extranei:z tunc ſecus vt in aliis gl.Sed dic tu ſm dy.alias gl.eſſe veras.z ſic ratio differentie inter poſthumum z iam natum qz in poſthumo teſtamentum a prin.validuꝫ fuit.z ideo facilius reaſſumit vires q̃ illud qđ a prin.non valuit: vt.ſ.de teſta.l.teſtamentum.z pro hoc apparet dy.bene dicere:qz ſi hoc teſtamentum debet coroborari de equitate z hec equitas nõ reperiatur ſcripta i hoc caſu vel in ſimili illi non ſtabimus:vt.ſ.man.l.inter cauſas. ĝ. non omnia.nõ ergo poteſt locum habere equitas dicte.l.poſthumus.que loquitur in poſthumo in quo eſt diuerſa ratio vt predixi.Jtem non poteſt aptari equitas que eſt.j.eo.l.filio.qz ibi tam natus tacite confirmauit non dicendo nullum ergo ꝛc. Reſpondeo ad ſm.z qđ ſecundum ſit verum probat.l.j.ſ.eo. ibi cauetur q̃ ad hoc vt priꝰ teſtamentum per poſterius tollatur oporteꝛ poſterius tale eſſe qđ exeo potuerit heres exiſtere aliquo caſu.z pro hoc inſti.quibus modis teſta.infirmen.ĝ. poſterioꝛe,ſed ille qui de iure pretorio ſuccedit non eſt heres vt inſti.de bono.poſ.ĝ.quos aũt.j.de bono.poſ.l.ĝ.z de regu. iur.l.pretoꝛ.ergo bene ſequit qđ ſi ex ſecundo teſtamento nõ põt adiri hereditas:ſz ſolũ peti bono.poſ.ſm tab.de iure pretorio qđ ſm nõ tollat primum ſm Dy.z ita tenuit in queſtione bono.ſup hoc diſputata p eum.Et pro hoc etiã qđ ius pretorium nõ põt renocare ipſo iure ea que ſunt iuris ciuilis:vt j.ad.l.fal.l.j.in prin.z.ſ.de mino.l.z ſi fine.ĝ.ſed q̃ papi.ſed teſtamentum eſt de iure ciuili:vt.ſ.de teſt.l.teſtamenti factio.et inſti.de teſt.in prin.ergo ꝛc.Jn gl.facit.ſ.aut apponit verbuꝫ preſentis tpis tantũ:z tũc nõ facit conditionẽ aut futuri tñ z tunc eſt propie conditio.Aut implicatur vnum cum altero. z tunc ſeruatur idem ac ſi ſolum futurũ exprimeretur vt quia dixit teſtator lego titio.z.ſi ſoluerit quod debeo Martino.nã implicatur preſens z futurum z hoc intendit iſta gloſ.Dy.ibi an nugatoria.i.impoſſibilis.dy.ibi z in illa que eſt de preterito vel de preſenti.dy.in fi.de futuro.dy.z dic q̃ iſta gl.in fin.eſt coꝛrupta z debet dicere non de ea que implicat conditionem que pro parte eſt de preſenti.Et pro parte de futuro.Oldr.in gl.viti.ibi vel dic hic eſt eadem cum precedẽti ſi habeas vel dic primum rumpi.aliꝰ tamen habent in gloſſ.vel dic primum nõ
2 rumpi.z hanc tenet Jacob.de are.ſcilicet† quod primum non rumpatur per ſecũdum in quo eſt impoſſibilis conditio qz ex ſecundo non poteſt quis eſſe heres de iure ciuili. ſed demũ de iure pretorio quod reiicit conditionem impoſſibilem adiectã in teſtamento.vt.j.ad treb.l.facta.ĝ.ſi ſub conditione.z ibi no. in gl.z plene dixi.z de condi.inſtit.l.qui ſub conditione.Jaco. ergo primum non renocat.vt.ſ.in alia gl.que incipit hic expone no.z dixi.quod tamen ſane intelligit ſcilicet q̃ primum nõ renocetur ipſo iure quin ſcripti in eo ſint heredes: ſed tamen ab ipſis non habeant vltimam voluntatem teſtatoris auocabitur hereditas per ſcriptos in ſecundo teſtamẽto.z ad hoc optime facit.l.cum quidam de his qui.vt indig.in gloſ.hic allegata.

b **Filio preterito.** Teſtamentum q̃ in totũ eſt nullum preteritiõe filij ſi ab hereditate ſe abſtineat ex bono z equo recõualeſcit h.d.Et vide qđ dixi.ſ.ti.proꝫ.l. ſi fili⁹.z.l.gallus.in ſi.in pn.diſtinctiõis.dy.z q̃ no.z dixi.C.de inof.teſt.l.ſancimus circa prin.z dixi etiã de bono.poſ.contra tab.quam pretoꝛ liberis polliceꝛ.l.ij.vbi fratribus heredibus inſtitutis.

inſtitutis.Dy.vnde dic hic.Jac.de ra.ſto.qđ hec lex loquitur in fratribus inſtitutis ſecus ſorte in extraneis.arg.j.de vulg.z pupil.ſub.l.ſi filiꝰ.z p eius opi.bene facit.ſ.e.l.poſthumus.ĝ. idẽ z circa ibi ſi bono.poſ.data fuerit intelligẽdo illũ text.in bonorũ poſ.ſm tab.ſicut intelligit Dy.z exponendo dictionẽ ſi que eſt ibi additionaliter vt ibi dixi.Sed huic intellectui z opinioni multũ repugnat.j.de leg.pitan.l.is q in ptãte.z.l.ſi duo. z etiam cõiunctim eſt in Summa.Ray.In gl.ibi.ij.ibi.l.ſi titius.ſz nõne preſtantur ex edicto.j.de leg.ptãn.dic q̃ non qz nõ rumpitur per Jũ tabulas vt patet.d.l.is qui in ptãte.z ibi in gl.z.l.ſi duo.de leg.preſtan.dy.Jbi auocauit.i.abſtulerit dicẽdo teſtamentũ nullũ vel rumpẽdo per Jtra tabulas.dy.Jbi abſtinuit filius preteritus.Dy.ibi tuebitur de iure pretorio.dy.in gl.inſtitutis ibi.l.ſi titius.imo oꝛ dicere ſi ego z titius.dy.Sed nõne preſtantur ex edic.de leg.preſtan.dic qđ non rũpit per contra tabulas.dy.Jbi.ſ.eo.poſthumus.ĝ.idẽ.ſed dicyt ibi no.et dixi.In eadẽ glo.in ſi.z hoc prout ipſa aut.intelligitur gñaliter in preteritione linee paterne z materne:ſed qđ in preteritione linee paterne alias materne locũ nõ habeat dicta aut.not. Jn gl.in aut.vt cũ de app.cog.ĝ.aliud quoq; capitulũ.coll.viij. z de hoc plene dixi i lectura dicte aut.ex cã.in gl.z deponeres. z tunc dic tuebitur ſcz legata.dy.Jbi non ſi ſemper taceat hoc nõ placet vt dicit Pet.C.de poſthumis here.inſti.l.j.z de bono.poſ.contra tabulas.l.j.nã licet ſileat non recõualeſcit teſtamentum.z idẽ tenet Ja.de ra.dicunt enim q̃ teſtamentum in quo eſt preterit⁹ filius ipſo iure eſt nullũ:qđ patet ex eo qz petiẽt bono.poſ.vnde liberi.z eſt caſus ſm eos ſcz.ſi tabule teſtamenti nulle extabũt.l.j.in fi.hic aũt loquitur cũ filius preteritus expreſſe approbauit teſtamentũ abſtinendo a bonis patris z ita intellegunt.l.iſtã.ſed huic obſtat.j.de leg.preſtan.l.is q in ptãte.z.l.ſi duo. ¶Sed dic qđ donec filꝰ cõſtet de iure ciuili teſtamẽtũ eſt nullũ ſed de eqtate ptoris:tenet:ſed ſi tenet
1 ſine effectu p Jtra tabulas poterit impugnariꝛ.d.l.Et p hoc facit qđ no.C.de bono.poſ.cõtra tabu.quã ptoꝛ liberis pollicetur.l.ij.tenet ergo de equitate ptoris ſed ſine effectu vt dixi ni
2 ſi filius approbet ipſum teſtamentũ expreſſe:qz tũc de equitate ptoris tenet z cum effectuvt hac.l.in fi.Unde dic aut querit de tpe ante approbationẽ aut poſt approbationez.Et aut de iure ciuili:aut de equitate pretoris,de iure ciuili ſemp eſt nullum:ſed de equitate ptoris ſi quid loquamur ante approbata tenet ſed nõ ex effectu:qz expugnari põt p Jũ tabulas:vt.d.l.is qui in ptãte.z.l.ſi duo.de leg.preſtã.Si vero loquamur de tpe poſt approbationẽ tũc tenet inex pugnabiliterꝰ vt hac.l.z hanc opi.approbat Ray.qui ad confirmationem predictoꝝ ſic argguit.ſicut priores in gradu valẽtes cõqueri de iure teſtamẽti ſi toto tpe ſimilãt nõ firmant teſtamẽtũ qui ſequẽtes in gradu poſſint cõqueri:vt.j.vnde lib.l.ij.in fi.z.ſ.de inof.teſt.l.ſi is in prin.ſic qñ eſt ipſo iure nullũ ſi toto tñ ſimilatur nõ ꝓpterea vires aſſumit:vt.j.de adimẽ.lega.l.filio.ĝ.ſeje.Preterea filius iam natus in ptãte exiſtẽs z in teſtamẽto preteritus z poſt mortẽ patris moꝛtuus z naſciturus in teſtamẽto preteritus z invita patris natus z poſt mortẽ patris moꝛtuus equiparã tur:vt.ſ.de lib.z poſthu.l.ſi a primo.ĝ.ſi.ſed in poſthumo preterito in vita patris nato z poſt moꝛtẽ ipſius moꝛtuo ſic eſt q Jz toto tpe vite ſilvit teſtamẽtũ nõ aſſumit vires:vt.C.de poſthu.here.inſti.l.ij.ergo ita erit in iam nato preterito z fortius q̃ ſic fortificat.in poſthumo teſtamẽtũ a prin.habuit vires:vt.ſ. eo.l.iij.ĝ.ex his.ergo facilius deberet reaſſumere vires q̃ illud qđ a prin.eſt nullũ:vt.ſ.de teſt.l.ſi teſtamẽtũ.z.j.de bono.poſ. ſm tab.l.q ex liberis.ĝ.teſtamẽto.z tñ nõ aſſumit vires vt.d.l. ſi.C.de poſthu.here.inſti.ergo minus aſſumet in iam nato.preterea de ſolẽnibus teſtamẽtoꝛ eſt q̃ filius inſtituatur vel exheredet:vt.ſ.de lib.z poſthu.l.inter cetera.cũ ergo i teſtamento filius eſt pteritꝰ deficit vnũ de ſolẽnibus ergo teſtamẽtum eſt ipſo iure nullũ etiã abſq; hoꝛis miniſterio.ar.C.ſi ꝓpter publicas pẽſitatiões.l.ij.de appe.l.notationes.z.ſ.de teſta.l. ad teſtamentũ.ĝ.ſi gs ex teſtibus.z de trãſac.l.cum hi.ĝ.ſi pretoꝛ. cuꝫ ſimi.Jtẽ ad idẽ teſtamẽtũ in quo filius eſt preteritus eſt nullum ipſo iure:vt.ſ.ea.l.z.d.l.inter cetera.de lib.z poſthu.z.l.ſi filius.in his aũt que ipſo iure nulla ſunt nõ exigitur hoꝛis miniſterium:vt.j.de cõdi.in ſti.l.q̃ ſub cõditione.ĝ.ſi.z de oper.no. nun.l.de pupillo.ĝ.ſi is.z pro hoc etiã facit regula q̃ ab initio eſt nullũ:preterea ſi hoc teſtamẽtũ aſſumeret vires p ſilentiuꝫ preteriti hoc eſſet de eqtate:ſed hoc nõ eſt dicẽdũ:qz equitati nõ eſt ſtandũ ſed potius rigoꝛi vbi ipſa equitas nõ reperit ſcripta:vt.ſ.man.l.inter cãs.ĝ.non omnia.z no.C.de legi.l.j.z de iudi.placuit.ſed hoc caſu equitas non reperitur ſcripta:qz aut hoc diceretur per l.poſthumus.ſ.eod.aut per hanc.l.per poſthumus.non qz loquit in alio caſu z in naſcituro non iam nato inter quos eſt differẽtiavt predixi.z in.l.cũ in ſecundo.ſ. eo.item verbadem circa iniuſtum.d.l.poſthumus. non nec per hanc.l.qz loquitur qñ filius approbauit expreſſe qđ non ꝓponitur in qõne noſtra.ex quibus patet hãc glo.in hac parte non bene dicere.Ray.Jbi ineſſe repetitionẽ qđ intelligitur ſi petatur nõ ſi taceatur.ibi.de excep.rei iud.l.ij.vbi de hoc in gl. no.z de actio.z ob.l.qui cum herede.in ea.gl.in fi.hec ſol.falſa eſt qz facilius deberet reconualeſcere in poſthumo quã in natoꝛ.vt.ſ.eo.l.poſthumus.z per ea que no.an.l.ſi filius.ſ.tit.proꝫ.z que no.z dixi.ſ.eodez.l.cum in ſecundo. ¶Dic ergo melius ſm dy.qđ hic preteritus approbauit abſtinendo a bonis paternis in contrario vero non abſtinuit poſt mortẽ patris: ſed moꝛtuus eſt vt ibi patet.z hec eſt vera ſol.z ibi de hoc dixi. Ex predictis poteſt ſolui qđ de qua a me fuit queſtum p quoſdam aduocatos de crema.quidam cõdicit teſtamentũ in quo filiam preterijt extraneis inſtitutis heredibus filia deceſſit an teq̃ diceret teſtamentum nullum relicto filio ſibi herede iſte filius teſtamentum aut vult dicere nullus tanq̃ heres matris obijciebatur ſibi quod nõ poteraꝛ:qz pertaciturnitatẽ matris erat firmatũ:z ad hoc allegabatur hec.l.z in gl.vlt.z dubitaba tur quid iuris.in qua queſtiõe puto dicendũ q̃ ex lectura dicte aut.ex cã.in gl.z deponeres. z tunc dic tuebitur ſcz legata.dy.Jbi non ſi ſemper taceat hoc nõ placet vt dicit Pet.C.de poſthumis here.inſti.l.j.z de bono.poſ. ſm tab.l.q ex liberis.ĝ.teſtamẽto.z tñ nõ aſſumit vires vt.d.l. ſi.C.de poſthu.here.inſti.ergo minus aſſumet in iam nato.preterea de ſolẽnibus teſtamẽtoꝛ eſt q̃ filius inſtituatur vel exheredet:vt.ſ.de lib.z poſthu.l.inter cetera.cũ ergo i teſtamento filius eſt pteritꝰ deficit vnũ de ſolẽnibus ergo teſtamẽtum eſt ipſo iure nullũ etiã abſq; hoꝛis miniſterio.ar.C.ſi ꝓpter publicas pẽſitatiões.l.ij.de appe.l.notationes.z.ſ.de teſta.l. ad teſtamentũ.ĝ.ſi gs ex teſtibus.z de trãſac.l.cum hi.ĝ.ſi pretoꝛ. cuꝫ ſimi.Jtẽ ad idẽ teſtamẽtũ in quo filius eſt preteritus eſt nullum ipſo iure:vt.ſ.ea.l.z.d.l.inter cetera.de lib.z poſthu.z.l.ſi filius.in his aũt que ipſo iure nulla ſunt nõ exigitur hoꝛis miniſterium:vt.j.de cõdi.in ſti.l.q̃ ſub cõditione.ĝ.ſi.z de oper.no. nun.l.de pupillo.ĝ.ſi is.z pro hoc etiã facit regula q̃ ab initio eſt nullũ:preterea ſi hoc teſtamẽtũ aſſumeret vires p ſilentiuꝫ preteriti hoc eſſet de eqtate:ſed hoc nõ eſt dicẽdũ:qz equitati nõ eſt ſtandũ ſed potius rigoꝛi vbi ipſa equitas nõ reperit ſcripta:vt.ſ.man.l.inter cãs.ĝ.non omnia.z no.C.de legi.l.j.z de iudi.placuit.ſed hoc caſu equitas non reperitur ſcripta:qz aut hoc diceretur per l.poſthumus.ſ.eod.aut per hanc.l.per poſthumus.non qz loquit in alio caſu z in naſcituro non iam nato inter quos eſt differẽtiavt predixi.z in.l.cũ in ſecundo.ſ. eo.item verbadem circa iniuſtum.d.l.poſthumus. non nec per hanc.l.qz loquitur qñ filius approbauit expreſſe qđ non ꝓponitur in qõne noſtra.ex quibus patet hãc glo.in hac parte non bene dicere.Ray.Jbi ineſſe repetitionẽ qđ intelligitur ſi petatur nõ ſi taceatur.ibi.de excep.rei iud.l.ij.vbi de hoc in gl. no.z de actio.z ob.l.qui cum herede.in ea.gl.in fi.hec ſol.falſa eſt qz facilius deberet reconualeſcere in poſthumo quã in natoꝛ.vt.ſ.eo.l.poſthumus.z per ea que no.an.l.ſi filius.ſ.tit.proꝫ.z que no.z dixi.ſ.eodez.l.cum in ſecundo. ¶Dic ergo melius ſm dy.qđ hic preteritus approbauit abſtinendo a bonis paternis in contrario vero non abſtinuit poſt mortẽ patris: ſed moꝛtuus eſt vt ibi patet.z hec eſt vera ſol.z ibi de hoc dixi. Ex predictis poteſt ſolui qđ de qua a me fuit queſtum p quoſdam aduocatos de crema.quidam cõdicit teſtamentũ in quo filiam preterijt extraneis inſtitutis heredibus filia deceſſit an teq̃ diceret teſtamentum nullum relicto filio ſibi herede iſte filius teſtamentum aut vult dicere nullus tanq̃ heres matris obijciebatur ſibi quod nõ poteraꝛ:qz pertaciturnitatẽ matris erat firmatũ:z ad hoc allegabatur hec.l.z in gl.vlt.z dubitaba tur quid iuris.in qua queſtiõe puto dicendũ q̃ ex lectura dicte aut.ex cã.in gl.z deponeres. z tunc dic tuebitur ſcz legata.dy.Jbi non ſi ſemper taceat hoc nõ placet vt dicit Pet.C.de poſthumis here.inſti.l.j.z de bono.poſ. ſm tab.l.q ex liberis.ĝ.teſtamẽto.z tñ nõ aſſumit vires vt.d.l. ſi.C.de poſthu.here.inſti.ergo minus aſſumet in iam nato.preterea de ſolẽnibus teſtamẽtoꝛ eſt q̃ filius inſtituatur vel exheredet:vt.ſ.de lib.z poſthu.l.inter cetera.cũ ergo i teſtamento filius eſt pteritꝰ deficit vnũ de ſolẽnibus ergo teſtamẽtum eſt ipſo iure nullũ etiã abſq; hoꝛis miniſterio.vt.j.de cõdi.in ſti.l.q̃ ſub cõditione.ĝ.ſi.z de oper.no. nun.l.de pupillo.ĝ.ſi is.z pro hoc etiã facit regula q̃ ab initio eſt nullũ:preterea ſi hoc teſtamẽtũ aſſumeret vires p ſilentiuꝫ preteriti hoc eſſet de eqtate:ſed hoc nõ eſt dicẽdũ:qz equitati nõ eſt ſtandũ ſed potius rigoꝛi vbi ipſa equitas nõ reperit ſcripta:vt.ſ.man.l.inter cãs.ĝ.non omnia.z no.C.de legi.l.j.z de iudi.placuit.ſed hoc caſu equitas non reperitur ſcripta:qz aut hoc diceretur per l.poſthumus.ſ.eod.aut per hanc.l.per poſthumus.non qz loquit in alio caſu z in naſcituro non iam

Si ego et titius. Eſt de Bar.hic z in conſi.lxxxvij.incip.facioque grandi vi⁹and. barb.hic in additio. ad Bartolum.

Si quis heres. Inſtitut⁹ heres † nõ ſuus poſtea ſuus factus non rumpit teſtamẽtũ.h.d.Et eſt arg.qđ ſi gs inſtituit † monaſteriũ z poſtea illud ingrediatur q̃ a
2 non rumpatur teſtamẽtum per.ĝ.ſed hic preſenti.de ſanctiſſ. epiſ.de quo dic vt in aut.ſi qua mulier.C.de ſacroſanc.eccle.

Ego z titius. ª Heres datus a primo gradu z a ſcđo preteritus vno de primo gradu requiriante in totũ ruꝑitur teſtamẽtũ z vnus ex inſtitutis in primo gradu inſtituti ſint adinuicẽ ſubſtituti.h.d.Vel brevius agnatione posthumi non prodeste parte tñ imo in totũ rumpitur teſtamẽtum.h.d.Jbi nõ ſit exheredatus:ſed preteritus.dy.Jbi titio coheredẽ.Old.ibi defuncto ſupple vel repudiãte. ¶Id.ibi pro pter inſtituti perſonã defuncti vel repudiãtis.Old.Jbi a quo ſubſtituto.dy.Jbi ſubſtitutus vocat ymo videt q̃ ſubſtitutus non videt in iſtius portionẽ:vt.C.de impub.z aliꝰ ſubſti.l.cũ quidã.ſol.vt ibi dy.Jbi ex aſſe heredẽ eſſe z partẽ titij iure ſubſtitutionis non habebo:qz ille gradus ruptus eſt ſed iure accreſcẽdi:qz hic nõ inuenit aliꝰ ſubſtitutus qui me cõcurrũ ex eiudat:ſed cũ ſit reperire hic cõcurſum iure accreſcendi qđ eſt vtile z iure ſubſtitutionis qđ eſt inutile z ciuilẽ perſonã preferẽ ius accreſcẽdi tanq̃ potentius que rõ ceſſat in caſu primo huius.l.Ray.Jn gl.eſt eſſi hoc ideo. in fi.Sed queri poſt q̃ eſt ratio diuerſitatis.Ridẽt qz preteritio eſt defectus ſolẽnitatis:vt.j.exheredatio vero defectus pietatis.dy.tu dic qđ in querela eſt rõ qz vt teſtamentũ per querelã rumpatur requiritur factũ hoꝛis.z ideo rumpitur teſtm̃ in totũ vel pro parte ſm qđ ius ſibi annecrit z in iudicio eſt deductũ aut in preteritiõe rũpitur ipſo iure ſiue facto hoꝛis.arg.p hac ſol.ſ.de inof.teſt. l.filio.ĝ.Jtabulas.z.j.de vul.z pup.ſub.l.ex duobus.ĝ.ſi.z q̃ ibi no.Nec ob.huic.ſ.l.filio.qz in preteritiõe eſt factũ declaratoriũ in ḡrela reſciſioriũ.arg.eiꝰ q̃ no.C.de fide inſtr.l.ſi teris.Ray. Jn gl.qz non inuenitur niſi hoc nõ vr procedere qz non poteſt fieri exheredatio a perſona:vt.ſ.e.l.ij.ĝ.ij. ¶Dicas ergo aliã rõnem.qz hic nõ eſt inuenire aliqđ ſubſtitutũ ſi preferat coniuncto quaſi iſte dicat coheres hꝫ partem repudiatã iure accreſcendi non iure ſubſtitutionis z ſic ex gradu inſtitutionis a quo poſſumus fuit exheredatus.Ray. Jbi ruptum eſt teſtamẽtum in totũ.Old.Jbi ſz ſi ego z titius abſq; poſthumis eſt exheredatus.dy.Jbi non ſit ſed in parte inſtitutionis tñ ſed in parte ſubſtitutionis erat preteritus ipſe poſthumus.dy.ibi repudiãte titio coherede.dy.Jbi ex aſſe heredis eſſe iure accreſcendi non aſit iure ſubſtitutiõis.dy.in gl.eſt enim hoc ideo ibi riſpi pro parte ſcz teſtamentũ.dy.Jn gl.qui potioꝛ eſt ibi ſubſtitutus conuicto:vt.j.de bono.poſ.ſm tabu.l.ĝ.ſi duo.et ad trebel.l.lucius.ĝ.pater.Dyn.ibi ſed alias qſtio.i. quantum ad trãſmiſſionẽ.Old.abi ſi gs autem defunctus.col.vij.z que poſi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ta est.C.de nat.libe.autē licet pater.ꝛ dic de hoc.vt ibi notaui. Ibi.j.de accesio.vbi de hoc.nā hic substitutus vincit cōiectus ꝛ coiectus vincit venientes abintestato.ꝛ tñ substitutus nō vincit venientes abintestato.sed vincitur ab eis puta filijs. Oldr.

1 ¶ Cancellatio. Adōq̄ cancellatio vitiet instz vel testamētum not.i.l.fi.ꝛ ibi bart. C.de test.et in.l.fi.ℊ.j.C. de edicto di adri.tol. 2 len.Bar.in l.in frandē. ℊ.sicut.ff.de test.mil.ꝛ i l.i.ℊ.fi.ff. de iecū.tab.Et cancellatio fuit ean argu at cancellatiōē actor vide Bal.i l.fi vt ꝓponas.l.a pma yer.q̄ro pone q̄o.ꝛ q̄ index in .l. emācipatione.C.de fide instru.ꝛ q̄ cancellatio actor habeat vim snie vide bal.i.l. fi ꝓfes.in yer.not. hic modū ꝓnunciādi et ibi Ange.ꝛ Pe.de fuza. C. q̄o ꝛ q̄n index.q̄ est verū si sic se habeat consuetudo vel in cā exprimatur scōz bal.ibidem. Et q̄ō cācellatio ꝑsumꝫ tur facta in continēti fi est amꝫta scripture alias nō. vide p bal.i.l. no stram.C. de test. Et qd 1 operet.cancellatio te- 2 stamēti per testatorē vide per gl. et bal.i.d.l. no strā. Bar. i l.i frandē. ℊ. sicut. de test. mili.ff.i.i.cē turio. ℊ. sicut. et ibi Bart.ff. de testa. milit.

Lecius. Testamētū factū a mēte sāo non tollit p incisionē factā a mente capto.h.d.Et eque bñ potuisset poni ℔ lex.j.tit.pri. in fi.de iure ciuili.ideo iure ꝓtorio nō posset peti bonor. pos. ꝑm tab.vt.j.si tabule testamēti nulle exta.l.j.ꝛ ibi.dy.

¶ De his que in testamento delentur. Rubrica,

¶ Dic delentur ad modū crucis inducūtur ꝑ lineā ꝛ inscribūtur per interlineaturā. ¶ Vel dic qō delere est genus alie speciei.ad hoc vide q̄ no.C.de sol.l.inductū.ꝛ in alphabeto ꝛ per Azo.in sum.ad.l.coz.de falsis.sumuntur tñ ista vocabula equi nocevnum ꝓo alio ꝛ q̄ ꝓpria significatio ḥuius dictiōis cancellare ꝛ q̄si cancellatio fit in cruce colligitur ex divina pagina vbi dr q̄ Job adorauit dñm cācellatis manibus.i.in cruce positis de quo no.ꝛ bene.ℨ.de pet.here.l.si quis libertatem.in gl. que incipit sz in causam. Ilo. etiam q̄ si index cancellauit appellationem ad eam factam hoc ipso videtur primam sniam confirmare:vt no.C.qūo ꝛ quando index.l.fi ꝑfes.

¶ Instrumentum debet prima facie esse non cancellatum. Testā inter vinos ꝛ que in vltima voluntate geruntur a pari procedunt.

Quie in testamento. Ibi cōsulto id est casu a liquo fine volūtate testatoꝛ.dy.Ibi deleta aſi testamentū ꝓpletū.dy.Ibi cōsulto.i.voluntate testatoris deleta ꝛ inducta.dy.ibi dñi.i.testatoris.dy.ibi ꝓ nihilo est.i. ꝓ non deleto habetur.Dy.Ibi nō intelligi.ſ.tñ.Dy.ibi extrinsecus.i.ꝑcedētia vel sequētia.dy.ibi itelligi sz tñ.dy. Ibi legi posse.ꝛ iō nō valent si ante testamēti ꝓsummationem hoc cōtigerit.dy.ibi accipiendū est put ꝓ hoc definant deberi.Dy. ibi ꝓducta alias perinducta ab initio vsq̄ ad fi.pēna inducta. dy.ibi incaute.i.incōsulte.ꝛ nō testatoris volūtate.Dy.ibi nouissime ꝛ vltima parte testamenti.Dy.ibi ipse feci.i.ego testator.Dy.Ibi induxisse legata que reliquerā.Dy.ibi manebūt. ſ.relicta valida.Dy.Ibi si ademerit.i.scripserit se ademisse incōsulte.Ja.ꝛ Dy.ibi nō erāt adempta.ſ.legata deleta ꝑ tenatorem vel animo inconsulto ꝛ non ex ꝓposito.ibi que incōsulto deleta sunt ante testamenti consummationē.dy.Ibi ſz hoc ita.ſ.q̄ non debeantur q̄ legi nō possunt.dy.ibi sed cōsulto.i. voluntate testatoris.dy.ibi inconsulto vero.ſ.deleta petentes post testamenti cōfectionē.dy.Ibi non est extet.i.extare desijt sine volūtate defuncti testatoris.Dy.Ibi scripta sunt ergo ꝛ si pars ꝑpter deletionē non extet valent q̄ in eo scripta sunt q̄ iuris in toto ꝛc Old.Ibi denegabuntur actiones.ſ. heredi instituto ope exceptionis.dy.Ibi nō si alius ꝓeter heredem. Dy.ibi inuito testatoꝛe subaudi cōcidit testū vbi hereditatis portio adempta.ſ.heredi instituto vel substituto insolidū.dy. ibi substitutus alias in ſtitutus.ꝛ dic ille qui testū incidit.Dy. ibi facta videbitur.ſ.here ditatis ademptio q̄si deletio facta est ꝑ testatorē vel ꝑ aliū testatoris volūtate,dy.ibi nō quasi adempta ipso iure.dy.nō modo ex yer.ꝛ nō ibi supinductiones ipse fecollige illud particū ꝓmo habuit originem a romana curia.ꝛ tñ in multis locis seruat ꝛ est vtile ꝛ cautū vꝫ q̄ tabellioes ponant in subscriptione ꝛ ꝑfirmatiōe q̄ faciūt sub signo suo oēs cācellaturas interlineaturas ꝛ rasuras q̄ sunt in ipso instſo dicendo hoc modo.ego talis notarius predictum instſm cōfeci rogatus ꝛ me subscripsi in quo instſo sunt tales cācellationes in tali linea tales rasure i tali linea ꝛ q̄ oia ego feci.tali eñ subscriptione facta nihil obſici poterit talib⁹ instſis occasiōe ipsa rum cancellationū interlineaturaꝝ vel rasuraꝝ q̄ alias posset ꝛ q̄ instſm dz esse ꝓma facie nō cācellatū ꝛc.vt.C.de edi.di. adri.tol.l.fi.Hec dicat aliqs q̄ aliud fit seruandum in ℨctib⁹ quā hic in testō imo si hoc in testō conceditur vbi maioꝛ requiritur solēnitas vt.C.de fideic.l.fi. fortius dz cōcedi hoc in instrumētis rescriptis et aliis q̄ iter vinos agunt vbi minoꝛ solemnitas exigitur ꝛ cancella vt.C.de test.l.hac cōstitutissima.ℨ. de testa.l. vbi numerus.itē ꝛ q̄ paria solent esse ea q̄ geruntur inter vinos hic q̄ geruntur in vltima voluntate vt de pac.l.pactum ꝛ insti. de lege fufia caninia tollen.ꝛ dixi.C.de verb.sig.l.cū quidā.ℊ.fi. lz videtur ar.cōtra q̄ in vltima volūtate nō ref.rt cū quo quis de supzemis suis loquat.Old.vt.ſ.de leg.ij.l.cū pater.ℊ.donatiōis.Sed lz referat in ℨctibus cū quo quis loquat vt.C.de cōsti.pec.aut.si qñ.in vltima volūtate non vt.d.ℊ.donationis. tñ hoc ꝓcedit quo ad obligatio.inducendam non tñ debet referre quo ad obligatio.iam inducta validandā vel nō. ar. ad hoc ℨ.depo.l.publia.ꝛ ad ꝓdictam materiā est vtilis gl.extra de relig.do.c.cū venerabilis.in fi.in gl.reddit ad ꝓmū ibi. C.de test.l.sancimus imo.l.sy nus. Jn gl.i.cōtingit deletio in fi.ꝛ de confir.tut.l.in confirmādo.ꝛ de adim.tut.l.tres tutores.ad fi. Jac. Jn gl.qui concidit vel dic.i.ſubstitutus cui ademptio facta est per testatorem. Ja.in gl.efficaciter ibi legatarij si mul ter repellentur quorum legata sunt consulto.i.volūtate testatoris deleta.Old.in fi.fol.vt ibi no.Ja.de bel.

Si quis codicillos. Ibi mox deleuit sci licet codicillos. dy.

Cancellauerat. Deletio facta in vno ad aliū nō ꝓrigitur deletio vero facta in toto limitat ſm testatoris voluntatē dubio vero ad aliū nō ꝓrigitur.h.d. Ibi vnius ex heredib⁹ nomē sz tñ.dy.ibi ipsi soli cuius nomē erat deletū.Dy.ibi ab eo cuius nomen erat deletū.Dy.ibi improbetur q̄ est in dubio ꝑsumendū:vt.ſ.l.ꝓgi.ꝛ hac.l.in fi. Dy. Ibi institutus alter qui est coheres ꝛ cuius nomen nō est deletum.Dy.ibi nō habebit:sed substitutus cuius nomen cācellatum non fuit.Dy.ꝓfertur essi conīcto:vt.ℨ.tit.ꝓ.l.pe.ꝛ.j. de bono.pos.ſm tab.l.ij.ℊ.fi duo.Old.Ibi sed si ofa nominavt in ꝓin.huius.l.Dy.ibi vtrum illum ꝑpter cuius dehctum ad cancellandū motus fuit.Dy.Ibi soli qui ei offenderat cum et ꝑpter q̄ totū testamentū cancellauerat. Old. ibi oībus heredibus.dy.ibi ob vnius malū.i.ꝓpter delictū ab vno commiſſum.dy.ibi in ambiguo.i.q̄n nō apparet vtrū delinquentē solū ad oēs etiā qui nō deliquerūt ꝓiuare noluerit institutiōe.dy. Ibi coheredē qui testatorem non offenderāt.dy.in gl.sed non ſoluatur imo dicit dy.q̄ ſtatim in ver.in ambiguo ibi ꝛ legata deberi.Sed potes dicere q̄ ibi loquitur in casu dubio ſz vtrū ꝑpter vnius delictū nolluerit ceteris ꝓiudicare.hec essi q̄stio bñ ſoluitur in ver.in ambiguo.Sed q̄n certū est q̄ ob delictum vnius heredis nolluerit ceteris heredib⁹ ꝓiudicare ꝛ ḡra vtrū hoc casu legata debeanf huic cōmi nō ꝛsdet in ver.in ābiguo. ꝛ de hac questione loquitur glo.ꝛ bene dicit q̄ non ſoluerit.

1 ¶ Imperator potest in sua causa esse index.
2 Imperator ꝛ quilibet iudex debent audire quēlibet patiēter.

Proxime.

Proxime. Cancellato toto testamēto nihil debet ex eo fauoꝛ tñ libertatis in dubio facit libertatē tenere cancellatis no.dū taxat heredi institutionis ex benignitate debent legata.h.d.Et est pulchra ꝛ subtilis hec.l.Et allegat q̄ impera-
1 toꝛ ꝛ poterit esse index in sua cā de quo dicā.j. tit.ꝛ.l.ꝛ. hic ti-
1a berius ibi de legatis dubitatū est vtrū deberent vel nō.dy.ibi excludēdos ope exceptionis nō ipso iure ꝛ in hoc differunt a
2 sequentibus sed nōn illos ꝛc.Old.Ibi valerius nepos ꝓpriū nomē testatoris.Old.Ibi.id ſz tñ.Dy.Ibi faceret ꝛ sic legata nō deberentur.dy.ibi audias me patiēter.iste tex.sepe allegatur ꝛ q̄ imperatoꝛ ꝛ quilibet iudex debēt audire quemlibet patiēter.ꝛ ꝓ hoc.ℨ.de offi.ꝓcōsul.ꝛ leg.l.nec quicquā.ℊ.obſeruandū.ibi cesar dixit opponēdo nō determinādo vt ex inferioribus patet.ꝛ hoc sepe allegat q̄ index pōt opponere partibus ꝛ ita seruatur.ꝛ ꝓ hoc.j.de leg.iij.l.offitius.ibi pusicianus.forte fuit ille pusicianus qui fuit magnus auctoꝛ grammatices de quo loquit gl.j.de leg.iij.l.liberoꝝ.ℊ.libris.ibi nadmitti rursus cōsedē iussisset. ¶ Ho.modū qui cōtinue seruatur q̄ disputata cā cōrā iudicibus mediis licētiatis a nōcatis ꝛ deliberant simul postea iterū vocant eos ꝛ idē facit in ambasiatoribus.ibi nepotē.i.testatorē qui vocabatur valerius nepos: vt.ℨ.ea.l.ℊ.quid ergo.ibi cū valerius nepos ꝛc.Old.Ibi q̄ induxit per q̄ vſ ceteras partes testamēti ꝛfirmasse.vt.j.de testa.milit.l.tribunus.ℊ.fi.dy.ibi nihilominus oēs fore q̄si dubitatur vtrū cōsulto vel incōsulto dixit.dy.Jn gl.q̄ nō habeat agnatos ibi indignos reputasse:sed certe melius vſ in hoc casu dubio distinguēdū:q̄ aut ꝑbat de offensa ꝑ scriptos heredes cōmissa ℨ testatorē.ꝛ tūc ꝓsumit in dubio tanq̄ ab indignis hereditas ablata ꝛ sic fisco applicāda vt gl.dicit aut nō ꝑbatur offensa heredū ꝓcesisse vt in dubio nō est ꝓsumēdū q̄ tan q̄ ab indignis auferatur.ꝛ vſ ex ꝑsse dici.ℨ.l.ꝓcircā fi.itē ꝓ hoc q̄ nemo ꝓsumitur ꝛc.vt.j.de leg.ij.l.cū q̄dā.ꝛ.l.cū pf.ℊ.rogo. Hec ob.j.eo.l.fi.vbi vſ probari debere a venientibus abintestato.ꝛ sic in dubio videtur in odiū heredū scriptoꝝ cancellatum vt sic fisco deferatur:q̄ ibi one erāt scripture q̄ ambe iure testamēti valebāt ꝛ vna sublata nihilominus aliavaleat nih ꝑ detur ꝛc.vt ibi dr. Itē q̄is valida sit hec ratio quā glo.ponit ſz q̄ fiscus solvit legata tñ validiores sunt rōnes in ℨtum facientes ꝛ q̄ magis debita videtur hereditas venientibus abintestato quā fisco ꝛ ita fuit obtentum in curia romana q̄uis glo.cōiter teneat contrarium. Dy.de hoc satis no.ꝛ dixi.C.de test.l.nostram.ꝛ de his quibus vt indignis.l.hereditas.

Puribus. In plurib⁹ tabulis scripta dispositione testatoris vnius deletio robur non infringit.h.d.Ibi res gesta.i.volūtates testatoris.Dy.Ibi paulus notat determinando predicta ibi aduocabitur alias adindicabitur.Jn gloſſ. innuit hic scilicet verbo ꝓesertim.Dy.in glo.vlti.in fi.ꝛ de hoc no.ꝛ dixi.ℨ.l.ꝓxima.

¶ De heredibus instituendis. Rubrica.

Super rubrica. Vide azo.i sum. C.e.ſup rub.ꝛ per totū.q̄ omissio ordinis ꝛ nō substātialis non vitiet testamentū.j.e.l.j. Et q̄ ꝓbus verbis quis ꝓsit ꝓcedere testamentū ea.l.ℊ.qui neq;.ꝛ an ybi relinquo trahatur ad institutionē ꝛ an verba ꝑsonaliter ꝓlata in testamentis valeāt.ꝛ an idē in ℨctib⁹. ¶ Nō istitutio ex re certa trahatur ad vniuersuz.ea.l.ℊ.si ex fundo.q̄ error tabellionis possit ꝓbari ꝓ duos testes in testamētis ꝛ aliis scripturis.ea.l.ℊ.fi.Nō cōditio de futuro pendens ex facto testatoris nō vitiet institu.puta si dicat instituo tales ꝓ partibus quas asscripsero ꝛ non asscribat secus si de ꝑterito.j.e.l.ij.ꝛ ibi de istis cōditionibus videas q̄ idē sit de seruo alieno in totū ꝛ ꝓ o paete.j.eo.l.seruus alienus.Quod institutio pura ſuspēdatur ꝑpter penden tiam additiōis libertatis.ea.l.ℊ.seruus.q̄ institutio cōditionalis non ḥabeat effectū nisi existēte cōditiōe.ea.l.si gesta.quod dispositio testatoris per heredis dispositionē non infringitur. ea.l.ℊ.q̄ fideicōmissariā.ꝛ ex varietate tpis variatur qualitas successionis.ꝛ de hoc etiā colligitur ex.ℊ.aperture.q̄ filꝰ posſit institui sub ptātina.j.eo.l.sunt.ꝛ de materia.l.q̄n in priorib⁹.de inof.test.an habeat locū in filio instituto sub cōditiōe casuali vel mixta.ꝛ an habeat locū in filio insolidū instituto.i. vel demum in bonoꝝ subsidio.an condicio sit potestatiua vel nō cognoscitur ex his que frequenter accidunt ꝛ cōiter nō casualiter.ea.l.ℊ.puto recte.q̄ diu locus est institutioi cessat sub

a ¶ Iudex in sua cā. Adde q̄ ēt pōt ꝓbationes repōbare et scripturas Bal. in l. generalis C. de sentē. pas.

stitutio.ea.l.ℊ.sed ꝛ si filio. ¶ Quod institutus sub additiōe potestatiua frustra ex here detur in eius defectū. ¶ De additiōe q̄ pōt impleri vltimo vite spiritu ꝛ que non pōt impleri. ea.l. ℊ.apud iul.Et an filius hereditate nō adita trāsmittit ad here des extraneos. ¶ Quod nepotes possint ſtitui sub qualibet cōditione.j.eo.l.sed si conditioni.ℊ.nepotes.q̄ extrema nō vitientur ꝑpter mediū vitiosum.ea.l.ℊ.solemus.qō ex mutatione nōium nō vitiet institutio facta de seruo.ea.l.ℊ.seruus alienus.de seruo cōi instituto q̄n efficiatur heres necessarius. a ꝛ an libertas data in testamēto possit adimi in codicillis.ꝛ.ℊ. si seruum cōem.De seruo cōi instituto pendēte cōditiōe liber tatis.j.e.l.fi seruus cōis.Et an alienatio serui ꝑ heredē facta adimat sibi libertatem ꝛ hereditatem de seruo dnoꝝ sociorū. j.eo.l.duo socī. ¶ De erroꝛe testatoris circa nomē ꝑsone circa rem circa portionem circa quantitatem circa adiectionē cōditionis ꝛ circa numerū institutoꝝ.j.e.l.quoties. heres debet esse certus.ea.l.ℊ.si quis nomē.q̄ expressio portionū in fundo nihil operetur in hereditate.ea.l.ℊ.si duo. ¶ Quod ꝛba q̄ncp nihil operātur.ea.l.ℊ.si duo.q̄ verba q̄ncp nihil operatur.ea.l. ℊ.si q̄sita.Et de significato verbi postea.de seruo instituto ꝛ alienato.ea.l.ℊ.si.qō duoꝝ cōiunctio faciat eos reputari ꝑ vno. j.eo.l.titius.scriptū in testamēto ꝛ ante testamētū adeptū ꝑ adempto habetur.j.e.l.fine qualib⁹.de distri.here.in q̄ꝫptes. j.eo.l.interdū.ℊ.patrifami.Et q̄ testatoꝛ pōt transire ad ꝓpōditū ꝛ tripondiū q̄ numeratio partium magis describat aq̄ dinem quā partē.j.l.si q̄sita.Quod quis in eadem partem ha beatur vt institutus ꝛ substitutus.j.eo.l.iul.ℊ.fi.ꝛ.l.seq.Quod scriptus sine parte vocetur ad partē vacātem.j.e.l.itē q̄ fabianus.ꝛ de coniunctis re ꝛ ꝛbis disiunctis ꝛ de portione vacāte de qua testatoꝛ nō dispositum agitur duab⁹.l.seq. ¶ Qō dispositio trāsposita idē significet.j.e.quo loco.qō cōpletus alle scripto sine parte habeat aliū asiem.j.e.l.trebatius.libertas pure data suspēditur in enētū cōditiōis here.ea.l.ℊ.seruo.ꝛ.l seq. qō institutus in tiē incertā vel sub cōditione posſit petere bo no.pos.ſm tab.j.e.l.si qs institutur.ꝛ q̄ possit vendere ꝛ alia vtilia agere.ꝛ si bono.pos.nō petat infra tps statutū a iudice q̄ institūbus creditoribus detur cuius bonis vel debitur licētia creditoꝛi per se vendēdi bona hereditaria.item egritudo ꝛ peregrinatio sunt cā restitutionis ꝛ.g.ꝛ an ꝑpter egritudinē differatur processus vel ſnia qō deficiente cōditione partis in institutione sit locus substitutiōi in parte illa.Et q̄ ꝑ institutionē semplenā nō tollatur precedēs plenioꝝ.j.e.l.si te solū. qō non attendatur ordo scripture cū cōstat de volūtate.j.e.l.si ita qs.

¶ Quod hec dictio quisq; licet sit yminer salis interdum tñ ponatur distributine.j.e.l.hoc articulo.vel q̄ plurale resolvatur in singulare.ꝛ de significato ḥuius dictionis quisq; als quicq. Quod seruus pignoꝛi obligatus possit heres esse debitoris.j. co.l.pignoꝛi.an serui possint institui cōsideratur ꝓsona dñoꝝ suoꝝ.j.e.l.nō minus.ꝛ q̄ hereditas vicē ꝓsone sustinet. ¶ Nō institutio nō possit cōferri in arbitriū alterius.j.e.illa institutio.ꝛ qd operetur clausula q̄dictari debeat arbitrio sapientis tam in testamētis quā in ꝛtractibus ꝛ q̄ possit adūcere sapiēs ꝛ an possit cōpromitti in arbitriū eo pacto q̄ pnūciare debeat de consilio talis sapiēs.ꝛ q̄i faciēdo testamēto quis debeat vti consilio peritoꝝ.ꝛ si quis interrogetur an velit titiū restituere resp̄ndeat sic valeat talis institutio.q̄ ꝑpter fictionem postliminij possit institui is qui est apud hostes ꝛ seruus eius. ea.l.ℊ.is qui.q̄ frustra expectetur cōditio cuius euētus nihil operatur.j.e.l.si qs ita scripserit titius.q̄ hereditas nō possit dari ex tpe vel ad tps.j.eo.hereditas.idē in matrimonio bñficijs eccleſiasticis adop.electio.ꝛ an ſnia excōicationis vel absolutionis possit fieri ad tps.ꝛ de aliis filibus actibus legitimis an recipiāt cōditionē.ꝛ q̄ sit rō q̄ hereditas nō pōt dari ad tps. ¶ De institutis vno in rebus italicis altero in ꝓuincialibus an valeat talis institutio.Et qd de rebus captis in ꝓuincia nōdum denectis in italia cuius heredis esse debeāt ꝛ q̄ dicantur res italice ꝛ q̄ ꝓuinciales.j.e.l.ex facto ꝓponebatur.Et qūo debeat deduci fal.ꝛ solui ea alienū ꝑ istos taliter institutos ꝛ si testatoꝛ legat ea aque habet in tali villa q̄ comprehēdant legato ꝛ nunqd res per eā deposite vel cōmodate qō ꝛsuenerat ibi tenere.ꝛ nunqd dicantur bāniti receptari in loco si inde trāsierit si ibi morā ꝛtinuā nō faciūt.ꝛ an lz argui de depotatis ad bannitos ꝛ an relegatus habeat domiciliū i loco relegatiōis.ꝛ an institutus ex re certa sit loco heredis vel legatarij.qō defectus additiōis ex facto testatoris depēdens puta in asscribēdis partibus nō vitiet dispositionē.j.eo.l.si quis ita scripserit. heredi vbi locus est institutioni.qō hec dictio inniceu indycat institutionem ꝛ substit.ea.l.ℊ.hec verba.Quod sequens scriptura declaret ꝛ restringat precedentem.ea.l.ℊ.qui reo.quod seruus

Universidad de Deusto
Biblioteca

legatus possit heres institui.ĵ.eo.l.qui filio. ¶Quod pendẽte cõditione testamẽtarie libertatis no debeatur libertas pure relicta in codicillis.ea.l.ĝ.seruus.q̃ dñi mutatio pendẽte condicione libertatis non renocet heredi.vel legati sed solã libertatem.ea.l.ĝ.si quis seruũ.cũ querat seruus venditus ante traditionem.ea.l.ĝ.ĵ.qõ ꝓpter vtilitatẽ repugnantiã iuris admittatur cõcursus institutiõ̃ z substituti.ĵ.eo.l.si paterfami. Et an legatio libertatis cedat z tpe mortis z q̃ iperator possit esse iudex in cã sua z sic quilibet nõ habẽs superiorẽ z q̃ prevaleat vtrũ opinio testatoris vel veritas z si institua filiusfami. quẽ testator putabat patrẽfami. an valeat institutio. q̃ institutio q̃ nõ valet ab initio ex postfacto cõfirmet.ĵ.eo.q̃ soluendo. qõ ex facto vnius coheredis alter non possit alligari hereditati vel exheredari.ĵ.eo.l.paterfa. Et qõ voluntas testatoris q̃z nõ fernet. ¶Oõ nugatoria seu impossibilis conditio adiecta institutiõi vitiet z nõ vitiet.ĵ.eo.l.si meuia. qõ ad instantiã filij institutus nisi fuerit per testatorẽ expresse rogatus nõ teneatur ex cã fideicõmissarũ:sed vtili actiõe mãdati.ĵ.eo.l. qdã cũ filiũ.z q̃ filius dz timere offendere patrẽ z qõ nõ hz filiũ melioꝛẽ amicũ quã patrẽ. ¶De dictione imo q̃ ponat correctiue z aliꝰ et modis.ĵ.e.l.si ita scriptũ fuerit. q̃ vbi certũ est testatorẽ velle asse excedere non admittit totũ primo:sed ꝓrata.ea.l.ĝ.ĵ.qõ institutus sine parte habeat illud qõdeest ad assem.ea.l.ĝ.ĵ.qõ per istaverba hereditatis mee dꝰis esto fiat heredis institutio.ĵ.eo.l.his verbis.z an idẽ si dicatur bona mea relinquo ibidẽ ingl.maledictio instituti nõ vitiat institutа.ea.l.ĵ.ille seruus.accusatus de adulterio cõmisso cũ dña non põt neq̃ institui ea.l.ĝ.interdũ.erroꝛ nois vel qualitas insti. nõ vitiat.eadẽ.l.ĝ.ĵ. ¶Quibꝰ tpibus debeat heres esse capax.ĵ.e.l. si alienũ.in prin.ĝ.ĵ.z.l.seq. Et qõ mutatio medij tpis non nocet q̃ ipossibilis cõditio in nõ faciẽdo nõ vitiet instit. ea.l.ĝ.ĵ. Qõ libero esse iusso z in enẽtũ ꝏditiõis libertatis heredem instituto puredebeat hereditas.ĵ.eo.l.talẽ. Qõ hec dictio si meꝛit nõ significet dñium;ꝫ ius quoddã ea.l.ĝ.ĵ.ex ꝑsona dñi nõ heredis colligit an cũ seruo fit testamẽti factio.ĵ.e.l.seruus hereditarius.qõ asse cõpleto videat institutus in aliũ assem.ĵ.e. lucius.q̃ alienatio serui pupillariter substituti facta ꝑ impuberem nõ admat spem libertatis z hereditatis .ĵ. e.l.pf filio. qõ nõ videat ꝑmittere fraudẽ faciens ex necessitate.ĵ.eo.l.si is q̃ soluẽdo.q̃ qs possit decedere sub cõditiõe testatus nõ aut̃ ꝑ parte testatus.ĵ.eo.l.põt qs.q̃ valeat substitutio z nõ instituꝰ ne fraudent creditoꝛes.ĵ.eo.l.si is qui soluẽdo.q̃ demonstratio fungat vice ꝓpꝛij nois.ĵ.eo.l.nemo.q̃ fraterna charitate dilectus sub noie fratris possit institui ea.l.ĝ. qui frater. et facit q̃ si talis delegetur iudex ei quẽ sic diligit q̃ possit recusari.liber homo adiens hereditatẽ iussu bone fidei possessoꝛis si bi hereditatẽ nõ ꝯrit.ĵ.eo.l.liber homo.asse cõpleto tenet institutio certe partis ea.l.ĝ.ĵ.q̃ cõuicti vnius loco habeẽ ea.l.ĝ. titius. Oõ pars instituti z substituti z ceteris nõ cõuicti deficiens oibus non coheredibus accrescat ea.l.ĝ.cũ quis. Oõ nõ capacitas eo tpe quo nõ exigit capacitas nõ vitiet insti. ea.l. ĝ.si heres.agnitio partis pure trahit ad se conditionalẽ ea.l.ĝ. titius.z.ĝ.seq.q̃ ꝓpꝛie partis repudiatio nihil operetur quo ad aliã partẽ deficientẽ ea.l.ĝ.si titius. ¶Ordo scripte partẽ deficientis.ĵ.e.l.qui soluẽdo.cã finalis enficiatine voluntati adiecta dispositiõem inducit.ĵ.eo.l.g nolebat.attẽditur tpꝰ in quo ali quid confertur.ĵ.eo.l.in tpꝰ.q̃ facit ad citationẽ factã a die feriata ad nõ feriatã.qõ heredis institutio ꝓpter incertitudinẽ personarũ vitiet ea.l.ĝ.quoties.portio cõiunctim deficiẽs pertinet ad cõiunctos dissiunctim vero ad oẽs.ĵ.eo.l.heredes.enũciatio aliũ effectũ cõtines institutionẽ nõ inducit.ĵ.e.l.heredi tas.diuerso iure cõuicti ad ius accrescẽdi pariter admittũt.ĵ. eo.l.si ita quis.z de significato dictionis z scõa scriptura plenioꝛ ꝑma derogat prime.ĵ.e.l.si ita scriptũ. ¶Dispositio tacite collata inter alterius arbi.valet sed expressa nõ.ĵ.eo.l.si q̃s sempꝛonio. Et q̃ expressa nocẽt vel non. ¶De tacita vulgari substitutiõe q̃ expiret.ĵ.e.l.cornelius.z q̃ nõ fiat trãsmissio z acquisitio heredi.z legati z an suus sit heres sine immixtione.de institutione captatoria q̃ cõfert in alterius arbitriũ.ĵ.e. l.captatorias.z qõ participiũ designãs ꝑteritum tpꝰ si adiciatur verbo futuri tpis futuri natrã assumat. Non capax hereditatis locupletis est capax inopis.ĵ.eo.l.si qs solidũ.z facit q̃ infamis vel alius ꝓhibitus ab officiis publicis in eiꝰ odiũ cõpellatur suscipere ꝓpter fauoꝛẽ publicũ.cõditio talis instituiõi appoſita nõ videtur in substitutiõe repetita.ĵ.e.l.si sub ꝏditiõe.z que sit ratio z q̃ repetitio subintelligatur z q̃ nõ. quod exceptio fundi vel vsufructus abvniuersali heredi nihil operetur.ĵ.e.l.si ita qs.z facit qõ ingrediens monasteriũ nihil possit ex pacto quã excipere. q̃ primo gradu vitiato incipiat testamentũ a scõo.ĵ.eo.l.si filiusfa. ¶Quod durãte matrimonio nõ trãseat dñium de viro in vxoꝛẽ ex donatione.ĵ.eo.l.seruo vxoꝛi.q̃ institutio directa in testamẽto z in codicillis declarata valeat.ĵ.eo.l.asse.q̃ facit ad qõnem statuti pergami quo cauetur q̃ nõ possit ordinari ℈ statutũ nisi cõcordent sex partes cõsilij. ¶Quod si cõsiliũ cõcordauit dare balliã ſapientibꝰ sup aliqb⁹ z qõ illud qõ facerẽt reduceret ad ꝯsiliũ:z qõ tunc fieret ꝑ maioꝛẽ partẽ cõsilij valeret q̃ valeat q̃ incertis rebus facta institutione illa tanq̃ ꝓlegata debeatur z reliqua hereditas equaliter distribuat.ĵ.eo.l.q nõ militabit. Quod sequẽs scriptura declaret ꝑcedentẽ ea.l.ĝ.lucio.z.ĝ.seq.quacũq̃ parte testamenti institutus sine parte habeat residuũ assis ea.l.ĝ.si. ¶Quod asse cõpleto institutus in residuo nihil habeat z si totum vacet habeat ea.l.ĝ.seius.z.l.seq.q̃ dispositio in casibꝰ separatis extendatur ad vtrũq̃ simul cõtingentẽ.ĵ.eo.l.clemẽs. z de significato huius dictionis similiter qõ notet oĩmodã similitudinẽ.institutio facta sub ꝏditione de ꝑterito ex facto testatoris pẽdente defeciẽte cõditiõe deficit.ea.l.ĝ.si ita. ¶Oõ cõditio nõ disponat.ĵ.eo.l.si quis ita heres.q̃ amoto vno obstaculo remaneat aliud nõ amotũ.ĵ.eo.l.si nõ lex.Quod dispositio pluralis que ad vnũ restringit ad primũ ꝓrogatur.ea.l. ĝ.i.z facit ad qõnem duoꝝ expectatiũ ad aliq̃ ecclesiã q̃ nõ sit heres necessarius cui testator tenebaẽ ꝑstare libertatẽ.ĵ.e.l. si seruo.z qõ in necessitatibꝰ nemo liberalis existit z q̃ nõ prestat beneficiũ q̃ impedit debitũ qõ dissuncta posita inter dispares cõditiões ex ꝓsumpta voluntate testatoris habeat ꝓ cõiuncta.z q̃ si testator rogat restituere hereditatẽ si decedat sine liberis non ꝑ hoc videant liberi instituti.q̃ nõ sit necesse exheredari filiũ institutũ sub ꝏditiõe quẽ solo verbo potest implere z si eã impleat nõ possit vti beneficio abstinẽdi.ĵ.eo.l. iam dubitari.q̃ tot i effectu sint.xij.vncie.ex.xxtiij.sicut sex ex duodecim.ĵ.eo.l.ex vncijs. q̃ legatũ relictũ seruo heredis vel cõi testatoris z heredis pure nõ valeat sed sub cõditione sic.ĵ. eo.l.si socius.qõ legis dispositio sit fortiuꝛ qua hois ꝓuisio.ĵ. eo.l.testamẽto.Quod iperatoris maiestas delictoꝝ nõ dz esse autoritas.ĵ.eo.l.imperatorẽ.q̃ prefatio testamẽti inducat ꝓsumptam volũtatem testatoris z de prefationibus z de falso rumoꝛe quid operet qd sit rumoꝛ quid fama quid scandali.z si falso rumoꝛe mortis alicuius ꝓlati ꝓuideat papa alicui de eiꝰ prebẽda an valeat z si electus qui falso rumoꝛe putabat fungi cies qui erat insufficiens valeat electio.z an qui minatus fuit aliquem interfeere eo interfecto ꝓsumatur eiꝰ interfecisse.

a ¶Si testatur. [a]Omissio scripture vel oꝛ dinis q̃ nõ est de substãtia rei geste dispositionẽ non solet vitiare.h.o.Sid hoc C.eo.l.ꝓpositi.vbi de hoc no.z dixi z dic q̃ testat id est testari vult.Dy.Et dicit qõ in.l.ista sunt quinq̃ particule. ¶In prima ostẽditur quo oꝛdine fiat testamẽtũ. ¶In secũda qualiter heres debeat̃ instituꝰ. ¶In tertia quis possit heres institui. ¶In quarta quibꝰ verbis. ¶In quinta vtrũ institutio de re certa possit trahi ad vniuersꝰ.secũda ibi instituꝰ tutum quoq̃z.tertia ibi mutus quoq̃.quarta ibi qui neq̃ cũ ver.finaũtẽ dimisso illo.ĝ.si ex fundo.quinta incipit ibi in ver. ex fundo.Dy.Ibi quod nominatiz facit possit institui sui testamenti facere.Dy.In glo.z legare ibi argu.C.alij habent ar.cõtra z male q̃ imo concordant vel dic vt ibi q̃ olim aliter seruabatur hodie secus:vt.o.ĝ.ante.Jac.de bel.ꝛc.

Qui neq̃. Quinq̃ e tribus z etiam duobus verbis potest quis nuncupatiuum cõdere testamentum.h.o. Et omittẽ.ĝ.si ex fundo.z continua.ver.si autẽ. ibi hec autem scriptura scilicet superior: qui neq̃ ꝛc.Old.Ibi qui non per scripturam id est qui non in scriptis testatur ſm Azo.vel subaudi etiam in scriptis testantis ſm Jo.Oldr.Et vide ad hãc.l.quod no.ĝ.de iure do.l.aut i stipulatiõe.ĝ qd si dicat oĩa mea bona relinquo titio nunqd istud erit testmꝰ vt ꝓ hec verba vicleatur titius institutus.dic quod sic quia verbꝰ relinquo ad institutionem trahitur vt dixi.C.de sacrosan.eccle.l.si.z no.in Specu.de testamen.ĝ.i.versicu.quid si aliquis ita dixit.z.ĵ.e.l.his verbis in glo.Jn glo.sic instituꝰ.de stipulatione.ſm Azonem.in ĝ.ipsius glo.Sol.ibi de iure obligandi z de alterius debito z facto hic de iure testandi z de facto ꝓpꝛio:nam in vltima voluntate solum inspicitur in quẽ volũtatis intentio dirigatur vt.ĵ.de leg.ĝ.i.cum pater.ĝ.donationis.vel dic q̃ ex mente loquentis comꝓhenditur ꝓsona loquẽtis vt hic z ĝ.cõia ꝑdio.l.in tradendis.in prin.ad̃s secus vt ibi vel dic.ibi de odio hic de fauoꝛe.q̃libet so.bona.Jaco.de bel.z rõ solutionum est q̃ lex fauet heredum institutioni quia fauoꝛabilis est vt.ĝ.de libe.z posthu.l.cum quidam.obligatio autem est odio ſu vt.ĵ.de actio.z obliga.Larianus.

a ¶Qui testatur. Adde hic Joã. de imo.q̃ vidit ẽt hãc l. in quinq̃ partes:hic ample loqtur.

a **Si ex fundo.** [a]Particularis institutio trahit ad vniuersũ.h.o.Jbi valet institutio in vniuersũ z ꝑinde ac si testator eũ simpliciter instituisset.dyn. secus in fideicommiss.restitutione.vt.ĵ.ad trebelli.l.cogi.ĝ.sed si miles.z est rõ quã ibi dixi.Ray.z vide qõ notaui.ĵ.de condi.in de.l.seruo manumisso.Jn gl.i.in fin.hoc verũ est si in eodẽ testõ est scriptum.secus si in alio precedenti vel sequenti q̃ tunc tollitur precedens.vt.ĵ.ad trebelli.l.si quis ꝓpter.Dyn.Jn gl.vt instituto.hec gl.z sequens vacat in libro domini Dy.

b **Si autem.** [b]Iste versiculus continuandus est cum gloss.non z insunt due negationes.ibi licet tabellio non scripserit.hec est vera omissis alijs que nota.in.d.l.erroꝛe.z de tali erroꝛe probabitur ꝑ duos testes ſm Jacobũ de ra.z ꝑe.q̃ super hoc non est determinatus numerus.vt.ĵ.de testi.l.vbi z ar.eoũ que not.in.l.heredes palam.ĵ.de testa.z est notabile in casibus vbi alias non potest probari nisi ꝑ scripturaz;vt in actis.vt.C. de appel.l.ꝓcipimus.z.l.ne causas vt erroꝛ tabellionis possit probari de quo no.ꝑ Jnno.extra de proba.c.qm̃ cõtra falsaz.

1 ☞ Conditio debet ꝓius impleri q̃ hereditas adeatur z cõditione deficiente nihil agitur.z nu.2.

c **Circaeos.** [c]Cõditiõis de futuro ex facto testatoris depẽdẽtis nõ fit testm sec⁹ꝫ de ꝑterito.h.o.Jbi quas ascripsero hoc eñ relatiuũ quas iunctũ cũ verbo ascripsero nõ facit cõditionum institutionem.sed magis partium distributionem vt not.in glo.vt.ĵ.de leg.i.l.stichũ qui meus erit. Jbi non putat marcellus z male.Dyn. Jbi si minus.i.si partes nõ ascribã.Ol. Jbi duplici facta institutione vna cõditionali cũ partium ascriptione alia ex equalibus ꝓportionibus in defectum cõditionis id est si partes non ascriberenf.Dy.ibi credit inesse conditio.s. vera.Old.Jbi quid.i.ſicut.Old.in fi.q̃ cõditio institutionis de ficit.Dyn.Jn glos.i.ibi.ĝ.in nouissimo.hec nõ videt bona rõ q̃ eadem videt rõ in qualibet cõditione de futuro z tñ non est idẽ

1 effectus † q̃ prius opꝛ conditionem impleri q̃ hereditas adeatur.vt.ĵ.de condi.z demon.l.que heredi.in fi.sed non est eadem ratio q̃ cõditio pendet ex facto defuncti z propterea non idez effectus q̃ q̃ ex facto defuncti dependet non implendo penitusse videt conditionis adiecte.vt.ĵ.de leg.ĝ.i.cũ pater.ĝ.viros. z.C.de instit.z substi.l.si testm̃.que ꝓsumptio perpẽdi non põt cum pendet a casu vel de facto alterius q̃ ipsa deficiente deficit dispositio.vt.ĵ.de condi.z demon.l.legata.z.l.qui heredi.ĝ.fina. Sed contra hoc instatur.de.l.qui plures.ĵ.de vsufr.lega.sed dic aut conditio de futuro dependens ex facto testatoris adꝺitur ad aliquid certum.z tũc habent locum que ꝑdixi.Aut ad aliquid incertũ.z tunc nõ valet vt in cõtrario.z ꝓ hoc.ĵ.de legat. ĝ.l.titia cũ ibi notatis.dic ergo breuiter q̃ si cõditio est in ꝓtexitu z est falsa siue pendeat ex facto alterius siue testatoris sem per eius defectus reddit institutionem inutilem.de primo patet hic z.ĝ. de ininsto testamẽ.l.cũ in scõo.ĵ.e.l.clemẽs.ĝ. vltimo. Sed si cõstitet in futurum si quidem pendet ex facto defuncti defectus eius reddit institutionem puram,vt hic.z.ĵ.eod.l.si quis ita.si ex facto alterius vel casu institutio nulla videtur in cõtrario z no.ĵ.de condi.z demonstra.super rubrica.Dy.Etmo p gl. ĵ.eo.l.si quis ita.ant conditio est de presenti vel de ꝑterito aut de futuro.primo casu siue dependeat ex facto testatoris siue alterius ipsa deficiente deficit dispositio.vt hac.l.ver.aliter et.d.l. cum in secundo.Sed quando est de futuro tunc aut pendet ex facto alterius.aut testatoris.primo casu ipsa deficiẽte deficit dispositio.vt.ĵ.eo.suus.ver.sedvtrum z de condi.z demon.l.qui heredi.ĝ.fi.Secundo casu aut adducit ad aliquod certum saltẽ iuris dispositiõe aut incertum.primo casu ea deficiente redditur dispositio pura vt in ꝓin.huius.l.z.ĵ.eo.l.si quis ita scripserit. scõo casu dispositio non tenet.vt.d.l.qui plures.ĵ.de vsufructu lega.z.d.l.titia.de leg.ĝ.Jn ea.gl.si ita scripserit.z dic vt ibi not. Old.Jn ea.gloss.in fi.Sol.ibi dependebat ex facto alterius hic ex facto disponentis.vel dic ſm Jaco.de bel.q̃ duplex videtur facta institutio vna pura z alia conditionalis vt hic patet. Jn contraria hic autem erat societas vna sub conditione con-

2 tracta. † et ideo conditione deficiente nihil agitur.Et est ratio differentie q̃ hic est fauoꝛ vltime voluntatis.vt.ĝ.de interroga. actio.l.z q̃ voluntas ꝓsumpta.nam eos instituendo prediluit videt conditionis adiecte.vt.ĵ.de leg.ĝ.i.cũ pater.ĝ.viros. z.C.de instit.z substi.l.si testm̃.que ꝓsumptio perpẽdi non põt cum pendet a casu vel de facto alterius q̃ ipsa deficiente deficit dispositio.vt.ĵ.de condi.z demon.l.legata.z.l.qui heredi.ĝ.fina. Sed contra hoc instatur.de.l.qui plures.ĵ.de vsufr.lega.sed dic aut conditio de futuro dependens ex facto testatoris adꝺitur ad aliquid certum.z tũc habent locum que ꝑdixi.Aut ad aliquid incertũ.z tunc nõ valet vt in cõtrario.z ꝓ hoc.ĵ.de legat. ĝ.l.titia cũ ibi notatis.dic ergo breuiter q̃ si cõditio est in ꝓtexitu z est falsa siue pendeat ex facto alterius siue testatoris sem per eius defectus reddit institutionem inutilem.de primo patet hic z.ĝ. de ininsto testamẽ.l.cũ in scõo.ĵ.e.l.clemẽs.ĝ. vltimo. Sed si cõstitet in futurum si quidem pendet ex facto defuncti defectus eius reddit institutionem puram,vt hic.z.ĵ.eod.l.si quis ita.si ex facto alterius vel casu institutio nulla videtur in cõtrario z no.ĵ.de condi.z demonstra.super rubrica.Dy.Etmo p gl. ĵ.eo.l.si quis ita.ant conditio est de presenti vel de ꝑterito aut de futuro.primo casu siue dependeat ex facto testatoris siue alterius ipsa deficiente deficit dispositio.vt hac.l.ver.aliter et.d.l. cum in secundo.Sed quando est de futuro tunc aut pendet ex facto alterius.aut testatoris.primo casu ipsa deficiẽte deficit dispositio.vt.ĵ.eo.suus.ver.sedvtrum z de condi.z demon.l.qui heredi.ĝ.fi.Secundo casu aut adducit ad aliquod certum saltẽ iuris dispositiõe aut incertum.primo casu ea deficiente redditur dispositio pura vt in ꝓin.huius.l.z.ĵ.eo.l.si quis ita scripserit. scõo casu dispositio non tenet.vt.d.l.qui plures.ĵ.de vsufructu lega.z.d.l.titia.de leg.ĝ.Jn ea.gl.si ita scripserit.z dic vt ibi not. Old.Jn ea.gloss.in fi.Sol.ibi dependebat ex facto alterius hic ex facto disponentis.vel dic ſm Jaco.de bel.q̃ duplex videtur facta institutio vna pura z alia conditionalis vt hic patet. Jn contraria hic autem erat societas vna sub conditione contracta. † et ideo conditione deficiente nihil agitur.Et est ratio differentie q̃ hic est fauoꝛ vltime voluntatis.vt.ĝ.de interrogat

Universidad de Deusto
Biblioteca

filius. Dyn. Ibi subintum esse. i. excusum a successione paterna. ibi eum. s. cohere dē. Dyn. ibi intestatum faceret. i. facere posset q̄ esset si institueretur sub conditione casuali vel mixta. dyn. Ibi non faciat si habeat cohere dē vel substitutum alias vero faciat patrem intestatū. vt. j. ea. l. §. apud iul. alias est lex & incipit si cui sic nodi. Dy. In glo. est enī p pura ibi remittit omne grauamen hoc non intelligas in casuali vel mixta q̄ lex q̄n in prioribus videtur facta in liberoū. sed si diceremus conditiones casuales & mixtas reīci magis esset grauamē filioū q̄ fauor quia teneret institutio. & sic teneret legata prestare legatarius quibus non teneburtur si cōditiones non reīciantur imo testū a prin. nullum erit. et abintestato poterit filius adire hereditatem. loquatur ergo. l. quoniā primo tex. item q̄ subficit hic gloss. quod cōditio reīcitur quo ad debitum bonorum subsidium videtur hic innuere q̄ in residuo remaneat dispositio conditionalis qō
2 non est verum; nō enim expectamus conditionem cuius adhuc nihil potest operari. vt. §. ad velleia. l. aliquando. §. fin. & pro hoc est casus. j. e. l. si quis ita scripserit & hoc ꝑm Jac. de ra. Item ꝑm eundem Jac. l. j. non corrigitur quando filius esset institut⁹ insolidum sub conditione potestatiua q̄ sic ꝓbat. l. q̄n in prioribus videtur disponere in casu in quo olim habebat locum querela inofficiosi testa. vt hodie per ipsam. l. grauamen reīciai sed filius olim heres institutus sub conditione potestatiua non habebat querelam imo recte erat institutus. vt hac. l. z. j. eod. l. iam dubitari & de bonis libertorum. l. libertus ergo &c. Sed quando
1 filius esset institutus in debito bonorum subsidio & aliquod gramen esset eidez adiectum: tunc olim filius habebat querelam hodie vero illud grauamen ipso iure reīcit per. d. l. q̄n in prioribus. et hoc casu ipsa. l. corrigit iura antiqua. collige ergo sic. aut filius in potestate instituitur sub conditione casuali vel mixta. aut sub potestatiua. primo casu non habet locum. l. q̄n in prioribus non per rationem Jac. quia ipsa lex quoniam in prioribus facit mentionem de. l. omnino eod. ti. qui rñ. videtur principaliter inuenta fuisse fauore testatorum non filiorum vt expresse apparet ex ꝓin. ipsius. l. omnino. sed per aliam rationez q̄ lex q̄n in prioribus videtur loqui in casibus in quibus iure veteri filius habebat querelam vt ex eius tenore euidenter apparet querela autem locum non habebat quando filius in potestate existens instituebatur sub conditione casuali vel mixta imo ipso iure testamentum erat nullū. vt hac. l. z. C. de institu. & substi. l. si pater. Secundo casu quado est institutus sub conditione potestatiua aut insolidum. & tunc eodem modo puto. l. quoniam in prioribus non corrigere iura vetera q̄ hoc casu iure veteri non habebat locum querela imo recte dicebatur facta institutio. vt hac. l. cum si. aut erat institutus tantum in debito bonorum subsidio cui omnes erat annexum & tunc habet locum. d. l. quoniā in prioribus. et corrigit iura antiqua. et de hoc etiam late dixi. d. l. quoniam in prioribus. et. d. l. si pater de institu. & substitu. in vltima questione in glosl. i. submouendum ibi fuit iussus in prioze conditione sui natura potestatiua. Oldr. in fi. dicit Jaco. de ra. hoc casu non impedit quominus admittatur. vt. j. de condi. instit. l. que sub conditione. §. quoties. vel dic clarius aut loquimur secūdum tempus quo conditio imponitur. aut est conditio a principi. potestatiua. sed ex postfacto casu interueniente impleri impeditur. primo casu loquitur. s. puto. & secunduz imposita dicetur potestatiua vel non potestatiua. Secundo casu locum habeat Ja. de ra. opi. In gl. imo statum ibi expectat si substitutionē habeat. Ol.

Puto recte. Utrū conditio sit potestatiua vel nō iudicatur secundū frequenter contingens. hoc dicit. Ibi per hyemis conditionem ideo quia malū est in hyeme nauigare. vt. C. de offici. recto. prouincie. l. ciuitas. Jac. & in quibusdam libris non est ista litera per hyemis conditionem & tamen bene stat. Dyn. Ibi diffinitionem. i. regulā generalem seu que frequenter accidunt non que raro accidunt. Dy. Ad hoc. s. de legibus. l. nam ad ea. & de reg. iur. l. que raro & vtro bicz notatur vt dixi.

a **Sed & si filio.** a Sz propzie iste ver. sit tū cōiter p. §. allegatur. Et bzeuiter. h. d. quantioni & institutus sub conditione ptātiua frustra in eius defectū exheredatur. ibi exheredationem eo casu quo institutus est sub conditione potestatiua. Dy. in glos. i. si diceres ibi equipollet. s. exheredatioi Oldr. in fi. puta si noluerit heres esse heres nō esto quam cōstat non valere vt ibi. Old. Vel dic aliquin. i. si diceres eum debere exheredari a substituto indigebit coheredē p cuius additionem exheredatio confirmetur. Dy.

Apud iulianum. a Marcellus no. s. ad dēdo q̄ sequitur. Et bzeuiter hoc. d. filius institutus sub conditione que vltimo vite spū non potest impleri viuēs est ab intestato patris heres si nō habet substitutū aliasfacit substituto locū si vero conditio pōt impleri vltimo vite spū viuens non est heres. h. d. Ibi sit conditio ptātiua. Dy. in glo. & transimittit ibi supioz quidē species &c. tu dic q̄ ibi loquit in legato hic in institutione & que sit rō differentie dic vt not. j. e. l. si quis instituat. in glo. vlti. in fin. vtrum filius hereditatē non aditā transimittat ad heredes extraneos vel qō sic. vt. j. de castren. pecu. l. hereditatis. §. pater. vbi de hoc. de quo dicā. j. de test. mili. l. ex militari. §. fi. & dixi. C. de his qui ante aper. ta. l. j. & de iure delibe. l. si infanti.

Sed & si in cōditione. Jn. §. ne potesne pos quē filius precedit sub omni conditione potest institui. h. d.

Solemus. Extrema vitio coherentia non vitiant propter medium vitiosum. h. d. ibi media. i. mutationes conditionum mediū tempozibus contingentes. Dy. Ibi moz. i. viuente testatoze. Dyn.

Seruus alienus. Ex mutatione dominoū non vitiatur institutio facta de seruo. hoc. d. Ibi seruo hereditario. i. seruo illius hereditatis in qua erat institutus. Dy. Ibi moz. i. post traditionem seruo hereditario factam. Dy.

1 ☞ Seruus communis institutus & per dominū redēptus efficitur heres necessarius secus in impubere.

Si seruū communem. Seruus communis† institutus & per dōm redēptus efficitur heres necessari⁹ secus in impubere qui sic substitutus fuit redemptus & libertas in testō data cū hereditate in codicillis adimi non potest. h. d. Ibi substitutus sit seruus cōis patris & alterius. Dy. Ibi efficietur quia nec pater impuberis efficeretur nisi eo redēpto. Dyn. ibi fit institutus seruus ꝓpzius testatozis vel alienus postea per testatorem redemptus. Dy. ibi libertatē accepit q̄ ois non videtur accipere ab herede vt rem hereditariā. Dyn. ibi legari sibi. l. seruo heredi instituto & dic legari. l. a se nā ab alio pōt & sic solnuntur contraria. Oldr. Jn glo. intelligas vbi totus in fi. q̄ pcedit si ponas partem socij redemptam esse Oldra. in glo. nam nec in testamento conceditur. s. libertatis ademptio. Oldr. in glo. i. nec libertas ibi ipse sibi. s. videtur dare libertatem. Old. ibi separatim adimi cum effectus vnius pendeat ex datione alteri⁹. Old. in fine. vel dic q̄ non est legatum. sed aliud commodum. vt. j. de assignā. liber. l. assignare. & de. gl. Ol.

Si seruus cōmunis. Serus heres institutus pēdēte cōditiōe testāte libertatis aliū de libertate cōsecutus interim est heres volūtarius & alienatus iussu noui dñi hereditatem adibit. h. d. Ibi sub conditione vna & libertas fuerat sub alia cōditione hereditatem adibit. ibi sub conditione relicta que diuersa erat a conditione institu. Jac. ibi adire hereditatem pōt cuius institu. conditio extitit licet adhuc pendeat conditio testamentarie libertatis. Jac. ibi adibit cum post alienationem extiterit conditio hereditatis licet adhuc pendeat conditio testamentarie libertatis. Jac. in glos. vlti ma ibi si seruus communis ibi sibi simul conditio liberta. & heredi. extiterunt in mortē pupilli. & ideo affectioni libertatis voluntas defuncti assistebat hic autē pendebat conditio liberta. licet hereditatis conditio extitisset & sic libertati nondum assistit voluntas defuncti. vt. j. ad trebel. l. si cui pure. §. j. Oldra. Jn ea. glos. ibi sicut hereditatē. hec glo. male innuit nam innuit qō hereditas videatur adepta quod non est verū q̄ neutrū est adēptum vt. l. pater filio q̄ statim allegat et hoc etiā pōt ꝓbari talirōne. dispositio successoris non infringit dispositionē predecessoris. vt. j. de leg. i. l. si fundū. in princ. & s. e. l. seruus alienus. §. qui fideicōmis. & hoc insta qō vt hereditas adepta. vt. j. eo. l. qui ftlio. §. si quis seruū. sed dic qō ibi alienatio erat facta per testatorē. gl. aūt ista loquit q̄n est facta per heredem.

Duo socij. Seruus cōis vtriusq̄ efficit oc cinus si vtriusq̄ dispositionisi mul concurrat effectus. h. d. Ibi oxcinū. i. directo manumissum & heredē necessariū. Dy. Jn fi. f. q̄ fit heres vterq̄ & necessarius. Dy.

b **Quoties.** b Lex ista vsq̄ ad. §. si qs nomē hz sex partes. primo loquit de errore persone. secōo de errore qui est in re certa. tertio de eo qui est in portione quota. quarto de eo qui est in quātitate. quinto de eo qui est circa adiectionem conditionis. sexto de eo qui est in numero institutozum. Secunda pars ibi si in reliquis est. tertia ibi sed si non in corpore. quarta ibi idemq̄ est. quinta ibi

quinta ibi tantundem marcellus. sexta ibi sed si cū primum. ibi & si iure. l. valet ascribere & hoc constat. Dyn. ibi ꝓ non instituto habendum. s. ꝑm tutorem & formam scripture. sed ꝑm voluntatem testatoris habebitur ꝓ instituto. Dy. & Ol. ibi solus heres existet. s. insolidū in gl. imo videt pure in fi.

Si quis. Dy.

Heres autem. Jn gl. proprio nose. in fi. sed vic quod ibi est certus alijs ꝙ testatori & alijs. Ja. de bel.

Si quis. Dy.

Heredes iuris. Ibi qō non fiat. s. diuisio seu partes nō determinentur. dy. & breuiter. h. d. Jndeterminata dispositio relata ad plura extrema simpliciter ipsa equaliter repicit. & ad hoc allegat.

Si duo. Expressio diuersarū portionū in fundo detrahitur. et ius vniuersum heredes scriptos equaliter respicit. in gl. perinde incipiūt ꝓ partibus a testatore ascriptis. vt. j. e. l. ex facto. §. & no. j. l. ꝓxi. Dy.

Si quis ita scripserit. Ibi detracto verbo medio. Ho. ergo verbum nō semper operari. Jac. & ꝓ hoc. j. de le. §. l. titia. §. penul. Oldr. & dic q̄ verbum posita positū inter duo que simul competūt & quorum vnum dependet ab alio de medio tollitur. & ad hoc allegatur.

Si quis primum. Ex triente. i. quatuor vncijs. Dyn. Ibi exhibere. i. octo vncijs vt insti. e. §. hereditas.

Seruus. Cum libertate heres institutus a domino. Dyn. ibi a testatore eodē q̄ domino tēpore testamenti. Dy.

Si seruus. Ibi si conditio institutionis. Old. Ibi liber & heres erit in eventum conditionis alias si a primo conditio in euentū. dic vt. §. eo. l. seruus alienus. ibi sed & si pure renentitur ad primū casum. Ol. Jn glo. qui si ante. Jac. de are. nō habuit ista gl. & ideo formal hanc cōnem & nō soluit. & ista glos. debet esse signata sup verbo post diē & q̄rit quid si conditio existat ante diē & nō soluit. sed solue vt inter linearis in textu & tunc in euentū diei liber & heres erit. arg. §. e. l. seruꝰ alien⁹. §. j. dy. Jn gl. voluntarū ibi institutoi noui. i. emptozis. Ol. ibi. & §. alien⁹. ver. ac si mammissus. Ol.

Si alterius. Jn gl. quantum ad portiones. ibi rei vel patris. vt. §. eo. l. quoties. §. si duo. Ol.

Titius fundi. Duorum cōiunctio facit ipos reputari. pyno. h. d. Ibi duo; titū ali⁹ a primo titio. dy. Jn gl. vl. ibi ſz precedens casus. §. l. ꝓxi. Ol.

Si inequalibus. Illud q̄ est scriptū & nō cōpleto testamēto adēptū ꝓ non scripto habetur & coniuncti loco vnius habent nisi per adiunctum apparet de contraria voluntate testatoris. h. d. hec lex cum ꝓinc. l. seq. que cōtinuat ibi si inequalib⁹ in prima parte testamenti iuris institutionis. Dyn. ibi adōciat in eodē testō. dy. ibi eque equaliter. Dyn. Ibi voluntatez habeat ex primis. s. vt equaliter succedāt qui non erāt alias equaliter successuri. Dyn. ibi eque. nō. q̄ hec dictio eque non solū inducit equalitatem inter eos quib⁹ ꝓxime subnectitur. s. fratris filios sed etiam inter oēs sed forte hic est q̄ alias esset inutiliter adiecta. Ol.

Interdum. Ibi qua. s. adiectione huius dictionis eque. Ol. ibi fratris filij; q̄ simul coniuncti & sic habent loco vnius. Dyn. Jn gl. oēs enim cōiuncti ibi habētur. & iste est casus. Dy. Jn fi. ibi fuit demonstratio que fingitur vice ꝓprij nominis & sic videntur separati.

Paterfamilias. Ibi solennis. i. frequens & cōsueta vt. j. eo. l. seruum meum. §. fin. Dy. Ibi si minus distribuit. s. testatoz. Dyn. ibi in hoc. i. in numerum. q̄. h. vnciarum totius hereditatis diuiso fiet. Dy. ibi residua. i. vacans de qua testatoz nihil disposuit. Dyn. ibi accedit. s. scriptis heredibus eo modo qui sequitur. Dy. Ibi ex quadrante. i. tribus vncijs. Dynus. Ibi ex semisse. i. sex vncijs. Dy. Ibi quod accedit alias qui accedit. id est qui superest heredib⁹ scriptis accrescit vt sequitur. Dy. Ibi ego institutus ex duodecim. Dyn. Ibi habebo bessem id est octo vncias. Dyn⁹. Ibi tu trientem. s. habebis. i. tertiam partem. Dy. Ibi ex asse. i. tota hereditate. Dy. Ibi an equa. i. equalis. Dy. Ibi ex semisse. scilicet heredes fozē. Dyn. Ibi ex dimidia & sexta. i. octo vncijs. Dyn. ibi octo laturum. & habiturum. Dyn. Ibi illos duos ex asse instituto⁹. Dyn. ibi apud eūdem refertur determinatio casus qui sequitur. Dyn. Jn glos. ex asse institutos ibi vnciarum per testatorē ascriptaz. dyn. ibi rerū hereditariarū q̄ tātū valet seruis de duodecim vncijs quantū. q̄. vncie de. qxiij. Ol.

a

Si quis ita. Ibi eque. i. equialens ꝓ numero personaz ita q̄ quilibet quartā. dyn. ibi appellatiōe numeri. i. ratiꝰ numerado heredes. Ol. ibi quē modū. i. quātitatē quem. dy. in fi. q̄ demū magis testatoz videt dixisse huic instituto primo loco. illū secundo. illum tertio. illum quarto. quam videatur dedisse partes inequales. Ol.

Gallianus. Ibi seius ex parte dimidia scilicet alia & repete heresesto. Dy. ibi in tres semisses. i. partes. Dyn. ibi dividere voluerit. s. testator. Dy. ibi cōiungere vt tutius habeat aliū semissem integrum. Dy. ibi quod est verius. s. quod seius & sempronius habebat eundem semissem & titius alium semissem. dy. ibi coniunctum quantum ad rem quia concurrunt in eandem partem sed disiuncti quantum ad verba q̄ in diuersis verborū orationibus. Dyn. ibi eos seium & sempronii. Dy. ibi semissem integrum. Dy. ibi hi seius & sempronius. Dyn. ibi quadrante. i. quilibet quartam. Dy.

Idē iulianus. Ibi ex dodrāte. i. nouem vncijs. Dyn. ibi facti questionem esse. i. qualiter hereditas sit dividenda. Dynus. ibi si primus adierit & sic deficit conditio institutionis seu substitutionis facte de tertio. Dy. ibi si repudiauit primus & sic extitit conditio substitutionis.

a ☞ Seruis. Aldō Jo. ō imo. hic i ꝛ. i tex. ibi. in xx. vncias assem diuidēdo.

Nam tertium. Ibi instituti quātū ad tres vncias. Dy. ibi in tres partes. i. in tres vncias de quindecim. Ol.

1 ☞ Regula sabini est q̄ scriptus sine parte vocetur ad partez vacantem &c.

2 Ablatiui absolute resoluuntur in conditionem.

1 **Item qō sabinus.** † Regula sabini erat ista. scriptus sine parte vocetur ad partem vacantem que deest ex asse complendum & de qua testator nihil disposuit & circa hanc regulam ratiocinatur lex ista. Dyn. ibi si cui instituto. Dyn. ibi apposita non ex institutione. Dy. ibi ex quadrantibus. i. tribus vncijs ꝓ quolibet. Dyn. ibi scripsit diuisim in oratione. Dy. ibi quod assi deest. i. illud quod nondū erat distributum de asse. Ol. ibi duos sine parte non coniuncti quos instituere videtur in vncia vacante. Dyn. ibi semuncia. i. dimidia vncia que contingebat repudiantē. Dy. ibi sed seruius & bene. Dyn. ibi non sunt coniuncti re nec etiam verbis q̄n in diuersis orationibus heredes instituuntur. Dyn. ibi nec̄ hos secundo scriptos sine parte. Dyn. ibi nec̄ illos primos. Dyn. ibi coniunctos. s. verbis et ideo vnus alteri non preferetur. Dyn. ibi in alium assem & sic dimidiā. ibi veniet. s. scriptus sine parte. Dyn. ibi sine partibus scribantur. s. coniuncti. Dyn⁹. ibi coniunctim quantum ad verba. ibi sed duos semisses. i. duas solūmodo partes. Dyn⁹. ibi dipondium distribuit. i. viginti quatuor vncias. ibi non in alium assem. i. dimidiam totius hereditatis. Dyn. as enim idem est q̄ totus, vnde non in alium assem. i. non in aliud totum equivalens dipondio. i. non aliud dipōdiū sed in trientē i. ij. vncias paruas que sunt tertia totius hereditatis diuidendo eam in triginta sex vncias. Ol. Jn glos. i. in fi. ad assem conplendū. Ol. in glo. imo ad solum coniunctum. in fi. hec non approbant Pe. & Jac. q̄ isti sint re coniuncti q̄ tunc haberet locū ius non decrescendi. vt. C. de cadu. tol. l. vnica. & fi vero non oēs. itē hñt ptes separatas ergo non sunt re coniuncti. vt. j. de leg. iij. l. ꝓiecti. & ō dicūt q̄ nō habet locū hic ius accrescendi rōne ꝓtionis. sed q̄ pars reperit vacans que dz alijs accrescere ꝓ rata portionū hereditariarū. vt. §. e. l. interdū. & pater. & hunc intellectum ponit glos. d. vnica. & finantez ex his. de cadu. toll. et dic vt ibi ꝑ Cy. in gl. secus si aliqua ps. in fi. non puto q̄ ibi

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ex facto. Jn nulla portiõe institut⁹ advocãtẽ nõ admittit.h.d.Jbi an fer⁹.hic litera pisana nõ hz seius.Dy.Jbi q nulla esset.sic arguit nõ scribere aliquẽ heredẽ min⁹ est cẽ eũ scribere ex parte q̃ sit nulla:sed scriptus ex parte nulla habetur pro nõ scripto ergo ꝛc.Ol.Jn gloss.i. videtur esse data.in fin.vel dic vt ibi not.Vel ſm Dy.hec verba erant adiecta ad transferendum in sempronium ergo contrariũ non operabunt in seium.vt.j.de condi.ꝛ demõ.l.cũ tale.§.fi.ꝛ de adimen.leg.l.legata inutiliter. Jn contrario vero erant adiecta ad confirmandũ.Dy.

Loco. Dictio transpoſita idem significat.h.d.ꝛ facit.ff.e.l.i.C.de teſt. l.ꝓsteri.ꝛ ibi de hoc.ꝛ dic quo toto.i.qua parte testamenti.dy.

Si iam mortuo. Jſe completo hz opinionẽ testantis scriptus sine parte alterũ assem capiet ꝛ pars ꝓ nõ scripta nõ separato sed coniuncto accrescit.h.d.Jbi quadrans.i.tres vncie.Dy.ibi alij viuenti.dy.ibi dodrans.i.nonẽ vncie.Jn gloss.i.medietatẽ totius hereditatis.dy.Jn gl.vl.so.vt ibi in prima solutione.dy.

Rebatius. Qui in omnẽ euẽtũ hſdis instituti scriptꝰ est liber ꝛ heres nullo alio instituto erit liber ꝛ heres.h.d.Jn glo.imo vſ in fi.vel dic q̃ extitit cõditio q̃ aliquis adiuit.dy. Jn glo.vl.ibi an existat vtrũq;.i.q̃ coheres adeat ꝛ qñ conditio institutionis existat ꝛ sic vtrũq;.ſ.institutio ꝛ libertas pẽdet ex conditione sed non eadem.Ol.Jbi.i.de libertate cõstat q̃ eam habeat deficiente conditione.Ol.

a Si quis. Adõ Jo.õimo.hic.

Seruo. Libertas data ſuſpenditur in euentũ cõditionis hereditatis qua expleta purificat vtrũq; ꝛ qua deficiente perinde habet libertas ac ſi ſine hereditate data esset.h.d.cum.l.ſeq.Jbi vtrunq; ex conditione adiecta institutioni.dy.

Expleta. Oõ ꝺditiõe adiecta institutionẽ.dy.Jbi quocũq; loco.i.ſiue libertas precesserit inſtitutionẽ ſiue ſecuta eſt.Ja.

1 Jnſtitutus in diẽ certã vel ſub cõditione ipſa pendẽte põt bonorũ possẽſ.agnoſcere.

2 Heres pupill⁹ ſi agnouit hereditatẽ põt a creditorib⁹ cõueniri nec erit neceſſe curatorẽ bonis dari.

3 Cõditione pẽdente non põt peti bonorũ poſſeſſio.

4 Cõditio ſiue ſit potestatiua ſiue caſualis vel mixta ſemper ſtatuitur tempus.

a **Si quis instituatur.** Jnſtituꝰ i diem certã vel ſub cõditione ipſa pendente põt bonorũ poſſeſſio.agnoſcere qua agnita res hereditarias in vtilitatem creditorum ſtatuet tempus intra quod hereditas adeatur qua pendente procuratorii datũ bonis conſeruandis rerũ hereditariꝝ fietvenditio ꝛ quo termino elapſo cũ cognitione cauſe dabit licentia creditorib⁹ vtrũ per ſe velint hereditaria bona diſtrahere an curatores conſtitui per quos diſtrahant.h.d.Jbi bonorum poſſeſſionẽ ſm tabulas.Ol.Jbi agnoſcere põt non tamen de iure ciuili potest adire.vt.j.de acquiren.here.l.ſi is qui.ꝛ vtrũ ſit bonorum poſſeſſ.iuris an facti ſtatim ſubijcit.Jbi tanꝝ

2 heres hereditatez diſtrahere †ꝛ ideo ſi agnouit a creditoribus poterit conueniri nec erit neceſſariũ curatorem bonis dari.Jac. Et ex hac litera colligit ipſe Ja.q̃ iſte heres pendẽte cõditione poſſit diſtrahere ꝛ agere q̃ vertunt in vtilitatem creditorum ex his vero detrimentum aliq̃ facere vel agere non põt.Oldr.ibi non admittat.t.nõ petat.Dy.Jbi ſed cõditionem trahat.i.implere differat cũ ſit potestatiua vt ſequit.Oldr.Jbi item ſi conditioni.q.ꝺ.ſupra dictum eſt qñ erat inſtitutus ſub ꝺditione potestatiua nũc qñ inſtitut⁹ eſt ſub cõditione caſuali vel mixta.dy. Jbi q̃.ſ.conditionem.dy.ibi inſtitutione.hec eſt cõsiltera licet quidã habeant ſic collata.dyn.ibi ꝛ interim.i.pendente conditione.dy.ibi que vigebant vt q̃ erant tempore peritura.Oldra. ibi procuratores datos bonis conſeruandis.Old.Jbi diſtrahi iuſſurũ.imputet ergo ſibi heres qui pendẽte bonoꝝ poſ.ſibi dare non petijt.Ol.Ray.Jbi ſed ſi ſub ꝺditione caſuali vel mixta. dyn.ibi quis heres inſtitut⁹ ſit nec agnouit bonorũ poſ.ꝛ venit tps ſtatutum a pretore.Jac.ibi ꝛ ideo ait.ſ.pompo.huius.l.auctor.dyn.ibi cognitionem adiectioni in edicto quo pretor ait ſe dare licẽtiã creditoribus vtrũ velint per ſe an curatore dato bona diſtrahere.vt.ff.de cura.furio.l.cuius bonis.Jac.in fin.nam demum iſtis caſibus procura.ꝛ non per creditores venduntur. Jac.ꝛ his caſibus concederẽt reſtitutio ꝛ poſt reſtitutionem cõceſſam concederent bona.dy.Ol.tũ q̃ hic non loquitur de reſtitutione vanda aduerſus vẽditionẽ lz ꝛ glo.hoc dicat.Sed dicit

3 expoſitionẽ Ja.de are.ſore verioꝛ q̃ gl.Op.q̃ †pẽdente cõditione non poſſit petere bonoꝝ poſ.q; nec heres adire.vt.j.de acquirẽ.here.l.is qui.hz dic q̃ petit eã que eſt iuris ſed non q̃ eſt facti ꝛ q̃ effectũ aliquẽ habeat niſi exiſtat cõditio.vt.j.de ſecun.tabu.l.ij.§.ſed ſi quis ita inſtituerit.niſi ſit talis qui oñi caſu habiturus eſt ſucceſſionẽ q̃ tunc tenet ꝛ ea q̃ eſt ſm tabu.reſoluit in ꝺtab.deficiente conditione.Op.de.l.hec cõditio.de condi.ꝛ de mon.quere an idem ſit effectus tpis ſtatuti in conditione potestatiua ꝛ caſuali.Ultimo dic vt inylti.gloſſ.Ol.Jn glo.hic referꝝ

4 ſiue conditio † ſit ptãtiua ſiue caſualis vel mixta ſemper ſtatuit tps vt hic.hz ſi nõ eſt idẽ effectus vtriuſq; tpis ſtatuti nanq; poterit eſſe heres.vt.l.ſi ſeruus.ꝛ.l.ſcimus.§.fin.ꝛ no.in.l.i.de cura. bo.dando in caſuali vel mixta poterit.ſed medio tpe dabitur curator bonis qui ea que vigebũt vendet ꝛ graue es alienum egoluet vt in litera dicitur.Ol.ibi.vt.j.de cõtra ta.imo de bono.poſ. ſm tab.l.ij.§.ſi ſub conditione.Ol.Jn glo.hoc refert.in fine.vel dic q̃ tanq; heres diſtrahit vt ſoluat creditoribus.ꝛ ideo nõ est neceſſe q̃ conſtituatur curator bonis.Ja.Jn gl.ſ.pretor ibi non ad pupillos referẽ ꝛ ſic per iſtã gloſ.videtur pupillus deterioris conditionis q̃ maioꝝ q̃ eſſe non ꝺz.Sed rũdeo q̃ non eſt deterioris ſed.l.que ſtatim ad hoc allegat loquit q̃ pupillus repudiauit hereditatẽ.ꝛ tõ non datur ei reſtitutio in integrũ contra venditionem ſecus ſi non repudiauit.Jaco.in ea.glo.in fi.ꝛ ſm hanc gloſſ.expone cognitionẽ adiectã.ſ.inverbis cuiuſdam edicti reſtitutionẽ concedẽtis futuris heredibus ꝺ ea q̃ per curatores bonis datos geſta ſunt anteq̃ adeant ſcripti heredes.Ol. Jn gloſſ.vlti.ibi quã miſſionẽ.credo q̃ debeat dicere ſed ſm expoſitionem Azo.poſita in pnn.ſuperioris gloſſ.Old.ibi vel ad ſniam ſubaudi ſit dilatio.ppter egritudinẽ.Ol.ibi non ad cetera cauſe ſit dilatio.Ol.ꝛ vide.j.de re iud.l.queſitum.

Jtius ꝛ ſeius. Nec.l.cũ duabus.ll.ſequẽtibus que cõtinuatur breuiter.h.d.in alterutro facta inſtitutio ad vtrũ q̃ viuentẽ trahit.altero vero mortuo trahitur ad ſuperſtitem ꝛ idem in legato ſeruatur.et breuius ſm dyn.ſubſtitutio vulgaris q̃q; ſit verbis affirmatiuis.h.d.Dyn.in fi.ibi heredem foze iure inſtitutionis ꝛ ſubſtitutionis.vt.ff.e.l.iul.§.fina. ꝛ.l.ſeq.ꝛ.l.quoties.§.ſi quis primum.Jac.ibi altero mortuo anteq̃ adeat.dy.

Alia tacita ſubſtitutio. Sicut vulgaris.dy.ibi inſtitutioni per predicta verba cõcepte.dy.

Jte ſolũ. Deficiẽte cõditione partis in inſtitutione in ea parte loc⁹ ſubeſt ſubſtitutioni ꝛ p inſtitutionẽ ſemplenã nõ tollit precedens plenior.h.d.Op.de.l.nã ad ea.ꝛ de.l.ſi plures.vt in gl.Jbi inſtituero.l.te.dyn.ibi tibi ſubſtituero aliquem vulgariter in parte in qua te ſub conditione inſtitui.Dy.ibi ex eadẽ parte.i.ex dimidia ſub conditione relicta.Dyn.ibi te heredem inſtituero pure ꝛ inſolidum.Jbi te inſtituã ſimiliter inſolidum.Jbi prior pure conceptum.Dynus.ibi vtra.i.que Dy.ibi quod ſupra diximus in ſecundo caſu.Dy.quia ſicut ibi prior inſtitutio pura reddit aliã ſequentẽ conditionalẽ inutilem hic ita prior conditio exiſtens ꝛ ſic purificans inſtitutionem ex eadem parte factam inutilem quaſi eſſet ſibi ſub ea conditione que extitit relicta.Oldra.Jn fin.vt quod in ſuperioꝛi prioꝛi.caſu facit inſtitutio a principio pura hoc faciat hic ex poſtfacto purificata. Ol.Jn gloſſ.in partem tantum illem in fi.ꝛ quia ſubſtitut⁹ fuit in parte conditionali habet locum hec.l.aliqui non inſtitutus in parte pure inſolidum eſſet heres.vt.j.eo.l.ſi quis ita ſcripſerit. Dyn.in glo.in genere ibi diſiunctim.l.in diuerſis orationib⁹ verborum.dy.

Jta quis. Nõ attẽdit ordo ſcripture cũ cõſtat de diſpoſitionis voluntate.h.d.dy.in gloſ.j.in fi.no.q̃ qñ plura aſſumũt effectũ eodẽ tẽpore nõ curamus de ordine.ad q̃ facit.C. de teſta.tute.l.ij.cũ ibi nota

Hoc articulo. Verbũ vniuerſale collectiuũ interdũ accipit ꝓ diſtributiuo.h.d.Vel ſm dy.verbũ pluraleſoluit in plures ſingularitates.Jbi eſſe poſſe quãtũ ad rigorẽ verborũ.Jbi teſtatorem nentẽ potius q̃ ſignificationẽ vocabuli. Jac.ibi humanis de equitate.dyn.ibi in tantam partem ꝓ qua ſcripſit teſtator.dyn.in glo.vt eſt in fi.ꝛ.C.de pig.act.l.ſi neceſſarias.§.ſi annua.Ja.in gloſſ.verbum plurale.ꝛ ex hac glo.colligecaſum ſummarij huius.l.dyn.Jn gloſſ.vero q̃ ad omnium.iſta glo.eſt additio connotiua.Et idẽ dicit q̃ tex.ꝛ ideo inutilis eſt ꝛ ſupuacuus.dy.Et ad hoc qñ dicit hec.l.vniuerſalem affirmatiuam oia cõprehendere facit quod ꝺz qui omne dicit nihil excipit.C.manda.l.a pcuratore.ꝛ de maio.ꝛ obe.dien.c.ſolite.et qui conceſſit

conceſſit decimas ꝛ nihil excipit omnes videt conceſſiſſe.extra de deci.c.quia certa.et de iſta generalitate vide.§.de ſerui.vbapredi.l.ſi ſeruitutes de hoc articulo quiſquis no.in decretis de peniten.diſt.iij.c.adhuc inſtant.verſi.aliꝰ quoq;.ꝛ.xix.diſt.c.ſi romanorũ.ꝛ ad hoc facit extra.de cõiu.leproſo.c.qm.ꝛ q̃ ibi no. ꝛ extra.de reg.iur.c.generi.ꝛ de pig.ac.l.ſi neceſſarias.§.ſi annua ꝛ vide in alphabeto dictione quiſquis.

Pignori. Seruus pignori obligatus põt debitori eſſe heres neceſſarius.h.d.Jbi ſi paratus ſit dñs inſtituens.Ol.

Nonminus. Ut ſit cum ſeruis teſtamẽti factio ſ paſſiua ſignificatione hoc introducitur ex perſona dominorũ ꝛ hereditas vice perſone fingitur.h.d.Jbi hereditari⁹ qui eſt in aliqua hereditate iacente ꝛ nõdũ adita.Old.Jbi inſtitui ab extraneo.Ol.Jn gloſſ.j.in fin.Sol.lz ibi venditor non ſit capax tñ emptor erat capax ꝛ per ipſum cõſequitur venditor q̃ p ſe conſequi non poſſet vt ibi no.Jac.de bel.ꝛ Ray.Jn gloſſ.no. q̃ hec gloſſ.eſt additio connotiua.Dy.Jn glo.vlti.hec gl.eſt additio connotiua.Dy.

1 Teſtator an poſſit totalem diſpoſitionẽ committere arbitrio executorum.

2 Facultas libera arbitrãdi ſeu ſnie dicẽde debet eſſe in arbitris.

3 Clauſula q̃ contractus dicit dictari conſilio ſapientis quid operetur in contractibus.

4 Conſilium ſapientis debet haberi qñ quis vult conficere teſtamentum ſuum.

a **Illa inſtitutio.** Relata ad arbitriũ alteri⁹ captatoria eſt: ꝛ per conſequens nullius momenti.h.d.Jbi arbitrio libero.Dy.Jn fi.per ſe.i.certa diſpoſitione teſtantis.

1 Jac.Jure tamen canonico ſecus videtur ſcilicet quod † teſtator poſſit committere totalẽ diſpoſitionẽ arbitrio executorũ:vt extra de teſta.c.Joannes.q̃ quidã habẽt pro.ꝛ vlti.Sed Jnnocẽ. videtur intelligere illud.c.ſolum in legatis ad pias cauſas ꝛ plenius vide per eundem Jnnoc.eo.ti.c.cũ tibi.ꝛ ad hanc materiã bene facit.j.de dote prelega.l.theopompus.ꝛ gloſ.ibi poſita.ad hãc etiam materiã facit.j.de lega.ij.l.i.ꝛ queſtio quam not.C.de epiſc.et cle.l.nulli.an valeat talis inſtitutio vel legatũ pauperibus quos eligit prior predicatorum de hoc dixi.d.l.nulli.verſic. dñs Dyn.que ſit.ꝛ de teſta.mili.l.captatorias.Jn gloſſ.no.teſtamentoꝝ.hec glo.eſt additio connotiua idẽ cõtinens q̃ tex.dy. in glo.ꝛ eſt ratio.iſta glo.multum ruminatur per aduocatos in practica:ꝛ dicit dy.q̃ non eſt alibi ꝛ ideo eã bene examinemus ꝛ primo articulos quos ipſa glo.tangit.Primus eſt vtrũ teſtator poſſit committere tabellioni vt ſcribat legata ſicut alias quicunq; dixerit titius.ꝛ dicit q̃ nõ:ſed illud q̃ eſt iuris potest in alterius arbitrio conferre vt puta q̃ tabellio ſcribat legata ꝛ ordinata in teſtamento de conſilio ſapientis ita q̃ valeant.circa q̃ dicit Jac.de arc.q̃ ſi in primo teſtamento fuerunt verba derogatoria q̃ ſapiens cuius arbitrio cõmiſſum eſt dictamen ſecũdi teſtamenti poterit de ipſis verbis derogatoris facere mẽtionem ita q̃ eis non obſtantibus valeat ſecundũ teſtamentũ ſecũdum formã.l.ſi quis in principio teſtamenti.j.de lega.iij.Jtẽ dicit q̃ ſi relictum eſt filio q̃ poterit ſapiens dictare ꝛ tabellio ſcribere ꝛ adẽcere q̃ illud relictum valeat iure inſtitutionis cũ iſta ſint de ſolemnitate.Jac.Sed de hoc an ſapiẽs poſſit ꝓdicta adẽcere ꝛ tabellio ponere vidi pluries magnã concertationẽ ꝛ dubitari apud magnos peritos nã predicta non vident ſolũ de ſolennitate imo vident reſpicere ſubſtantiam ꝛ robur teſtamenti. vnde de hoc dic vt plene dixi.C.de inoffi.teſtamen.auf.nouiſſima.ver.ex predictis inſurgit pulchra queſtio.vbi tenet dominꝰ Richar.qõ ſapiens hoc non poſſit dictare nec tabellio ſcribere. Secũdus articulus glo.eſt nũquid poſſit in arbitrũ cõpromitti.vt pronũciet pront de iure videbit alicui ſapienti.ꝛ glo.inclinat q̃ ſic per ea que dicta ſunt de quo vide in Specu.de arbi.§. penul.qõ incipit ſequit.verſi.ſed quid ſi dicat:ſed qõ non poſſit ſic compromitti.eſt ar.ff.de arb.l.item ſi vnus.§.idẽ pomponi⁹.

2 nã in arbitro † debet eſſe libera facultas arbitrãdi ſeu ſnie dicendi vt ibidem dicit.Sz dicas ſm Old.q̃ licet in arbitris debeat eſſe libera pnũciandi facultas tñ ꝺz ſeruare leges ꝛ iura ſicut ꝛ iudex:ꝛ ideo dicunt arbitria redacta ad inſtar iudiciorum.ff.de arbi.l.i.ꝛ p hoc.C.de indi.l.rem non nouã.ſed in iudice ꝺz talis forma ꝛ conuentio:vt j.de re indi.l.ſi conuenerit.ergo ꝛ in arbitrio.ꝛ.h.d.ipſe Oldr.tenuiſſe Hugo.in indiſſolubilibus.Ultra

3 gloſ.quero ſi gd operet dicta clauſula in cõtractib⁹ puta ſi dicaq̃ Sei⁹ dictari debeat cõſtho ſapientis.dic vt.ff.mãdato ti tũ.§.paulus rũdet.ꝛ qõ no.d.auf.nouiſſima.C.de inoffici.teſta. ver.ſed qd ſi talis clauſula.ꝛ de ver.obli.l.ea parte.in princ.et in Spe.de emp.ꝛ vẽdi.§.ſciendum.ver.ſi in inſtrumẽto.ꝛ de inſtru.editio.§.inſtrumẽtũ.ver.quid ſi a Zhentibus.de hoc etiam per Rofre.in libello de act.ex ſtipula.que dat pro rupto ꝛ mortuo primo filio.Sz quid de eo q̃ quotidie faciunt tabelliones q̃ poſt rogationẽ ꝛ confectionẽ inſtrumenti vadũt ad aliquem ſapientem ꝛ faciunt ſibi dictari nunquid hoc eſt licitũ.de hoc vide in Spec.de inſtru.editio.§.reſtat videre.verſi.quid de hoc qõ faciunt ꝛ no.q̃ + in faciendo teſtñ ſuum quis ꝺz habere cõſiliũ ſapientis vt colligitur ex.l.gallus.vt.ff.de liber.ꝛ poſth.vt.j.devnl

4 ga.ꝛ pupil.ſubſti.l.cũ ex filio.Jbi ex conſilio labeonis ꝛc.vbi de hoc tetigi.ꝛ dicitur ſtultus qui teſtat ſine cõſilio iuriſperiti.vt j.de lega.iij.l.codicillis.§.fina.ꝛ ibi in glo.Sed quid ſi aliquis interrogatus an velit rutium eſſe ſibi heredem nñ.quod ſic an valeat talis inſtitutio habes.l.eſt arg.q̃ non.ſed dic cõtra:ꝛ p hoc C.qui testa.face.poſ.l.hac cõſultiſſima.ver.at cum humana fragilitas.ꝛ.j.de leg.iij.l.pãphilo.§.ꝓpoſitũ.lz loquat in milite.et de hoc no.ꝛ digi.C.de teſt.l.iubemus.

Js qui apud hoſtes. Rõne poſtliminij põt exiſtẽs apud hoſtes ꝛ etiam eius ſernus heres inſtitui.h.d.Jbi non oppriműtur alias non obſtãt non tolluntur.Dy.ac nec corrũpũtur ꝛ ſic Dy.non tñ cõiter.Jbi ſeruus qui eius.ſ.capti ab hoſtibus.Dy.Jbi id eſt apud hoſtes.Dy.Jbi heres exiſteret defuncto apud hoſtes.Dy.Jn glo.contra videbat.ibi.§.ſolemas.ſed hic tenet inſtitutio ratione fictionis poſliminij.

Jqs ita ſcripſerit. Fruſtra expectat caſus cuius euentus nihil operatur.h.d.Jbi alter inſtitutionis.i.inſtitutionis ex alia parte facte dy.Jbi ſciliceet etiam ſic habebat.Dy.Et ego habeo in glo.i.in fi.opin.Jo. eſt verior in hereditate per exitationẽ abſurditatis.ff.ne ille qui ſemel fuit heres q̃ deſinat eſſe heres que ratio locum non habet in legatarijs ꝛ ideo iura que loquuntur de legatis que nõ vigeret ad propoſitum ſed in legatis.dic vt diſting.Jo.d.l.ſi pars

a Illa inſtitutio. Adõ hic bar.ꝛ alti⁹ p Jo.de imo.

heredita.peta.ꝛ.d.l.de lega.ij.l.plane.§.coniuncti.Ray.Jn glo. niſi in cõditionali in fine.ſed dic vt ibi.Vel dic inſtitutio eſt pura pro parte.ibi in totum eſt cõditionale legatum.Item ibi caſus poteſt operari circa tranſmiſſionem ergo eius euẽtus debet expectari.vel dic ibi predeceſſit hic ſuperuixit.quelibet ſola.bona.Ja.de bel.

1 Eligi ad prebendã an quis põt ad certum tẽpus.

2 Matrimoniũ contrahi nõ põt ad rem ſeu ad tẽpus.

3 Filius non põt adoptari ad tempus.

4 Excõicari ad certũ tẽpus an quis poſſit ꝛ an poſſit a ſententia abſolui ad certũ tempus.ꝛ nu.§.

6 Epiſcopus non poteſt ad certũ tẽpus inſtitui.

Hereditas. Vitioſum reſcit ꝛ non vitiofuꝛ remanet.h.d.Jn fin.vt pure facta.vt inſtitu.ꝛ.§.heres.ꝛ notat Azo in ſum.eo. §.ex certo.Ol.Et de hac materia ꝛ p declaratiõe huius.l.vide ff.de reg.iur.c.actus.lib.vi.ꝛ qõ ibi not.per Joã.an.

1 in nouella.ꝛ dixi.j.de regu.iur.l.actus.Item non põt quis † ad aliquã ꝓbendã eligi ad certum tps q̃ tales electiones debent eſſe pure ꝛ ſimplices.vt.lv.diſt.ꝓcepta.ꝛ ff.de elect.c.in electionibus.lib.vi.ꝛ pro hoc ff.de cleri.egrotan.c.ex parte.Jn vltima gloſ.papa põt tamen beneficium eccleſiaſticum ad tempus concedere vt ff.de reſcrip.c.ſi gratioſe.lib.vi.ꝛ ibi per Archidi.

2 Item nec matrimoniũ † poteſt contrahi ad rem ſeu ad tẽpus

3 xxxij.q.ij.c.ſolet queri.Item filius † non põt adoptari ad tempus.ff.de adopti.l.ſi tibi.alias quẽritũ.Sed nunquid poſſit aliquis excõicari † ad tempus puta ad annum.dic q̃ ſic.lxxxvi.diſtin.c.tanta nequitia.ꝛ.v.q.iij.c.in loco.in fine.Sed an abſoluti

5 † poſſit quis a ſnia excõicatiõis ad tps:videt q̃ ſic.ad quod vide not.per.Car.di.de ſenté.excõ.c.ſolet.lib.vi.v.col.Ellibi tamẽ videt notari q̃ ſniia interdicti poſſit ſuſpendi ad tps ſed ſententia excõicationis non vt not.per Guil.duran.extra de ſente.ex. c.preſenti.lib.vi.ꝛ de hoc vide extra.de ap.c.dilectis.Jn glo.ſed

6 nõ videt.† Epiſcopus etiã non põt ad tps inſtitui.j.q.vi.c.quapio.ex heredatio etiã ꝺz eſſe pura.ff.de liber.ꝛ poſthu.l.iij.§.ſi.et ꝛe cur dies nõ adẽcitur vt hic ſed cõditio ſic.Rñ.ſi dies adẽci poſſet oparet q̃ ſuũ non eſt.adiectio enim diei iuſ cõpetere nõ impedit ſed ius exerceri.vt.j.de verb.ſig.l.cedere die.aut enim impediret additionem hereditatis ꝛ plures ſua natura operare tur aut non impediretur ergo poſſet adiri.vt.j.de verborum ſignificatio.l.delata.ꝛ ſic non impediremus ius competens exerceri ſicq; non operaretur quod ſuum eſt conditio autez operaretur q̃ de ſui natura eſt vt impediat additionem ſic vt ceſſet.vt.d.l.ce dere diem de ver.ſignifi.ꝛ.j.de acquirẽ.here.l.is qui.Jn vſufructu autem legato admiſſum eſt vt dies adiectus impediat ceſſionem.vt.ff.quando dies vſufru.lega.ced.l.i.Jaco.de are.poſſet etiam alia ratio aſſignari que colligitur ex.l.miles ita.§.j.ſ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de testa. mslit. l. circa diem. Sed circa conditionem collige rationem ex. l. quod dicitur. eo. ti. ⁊ vide Dyn. d. c. actus legitimi. de reg. iur. lib. vi. Jn glo. i. que incipit certum. ratio huius est q̄ sicut pro parte bonorum non potest quis decedere pro parte testatus ⁊ pro parte intestatus ita nec pro parte intestatus ita q̄ idem statuitur in parte temporis ⁊ in parte bonorum. vt. ſ. de testamen. mili. l. miles ita in prin. ⁊ hanc rationē tetigi. C. de cadu. tollē. ſ. col versi. quare autē hereditas. Jbi in libertate. ſ. quo ad hoc vt in diem dari non possit vt probatur. l. non statim allegata. Sed in hoc est diuersum libertate quia dari potest ex die seu post tempus ⁊ bene valet. vt ſ. de manu. testa. l. qui duos. ſ. fina. Dyn. ⁊ l. ſi ita scriptum. ⁊ l. testamentum. ⁊ l. in fraudem. ſ. pen. ⁊ que sit ratio dic vt not. d. l. miles ita. ſ. ⁊ quia diximus. Dyn. Jnsea dem gl. in ſi. sed dic vt ibi. ⁊ vt dictum est. ſ. in prin. huius gloſſ. ⁊ no. ſ. e. l. qui filio. in prin. quia ibi dies incerta hic de certa loquitur. Dy.

1 ☞ Prelegata non valent nisi ere alieno deducto ⁊ nō veniūt in falcidiam computanda. ⁊ nu. 2.

3 Legans omnia bona que habet in tali villa que bona intelligātur legata.

4 Testator si leguit omne argentū q̄s habebat in domo sua nūquid legato cedet id quod penes alium depositum erat vel commodauerat.

Ex facto. Lex ista quatuor hz partes. Prio ponit q̄ndā ⁊ nō soluit eā. Jn scōa vlicuius ex ordit mouēdo quasdā q̄ones quas soluit postea. Tertio dicit q̄ntineant nomine rerū italicarum vel prouincialiū. Jn quarta reassumit primā questionem ⁊ soluit eam p̄missis quibusdā casibus in quibus similis esset ratio dubitādi. Scōa ibi dicebā. Tertia ibi rerum italicarum. Quarta ibi que res. Dy. Vel sic. primo ponit thema ⁊ q̄stio. ſ. ad quez pertineant res cōparate ⁊ deuecte vſq; ad versi. dicebā. Jbi determinat institutionem valere de qua in principio nō q̄sserat et cuius sit effectus et pro quibus partibus vocentur heredes et pro qua parte teneantur creditorib⁹ hereditarijs ⁊ an sit loc⁹ de tractiom falcidie. ⁊ predicta tangit non directo, sed per modum cuiusdā ratiocinatiōis ⁊ aliorum exemplor⁹ positionis circa p̄missa excludendo casum p̄positum. Jbi cū hic itaq; ibi rerum autē. Jbi q̄rit que contineant appellatione rerū prouinciaiūm et italicarū. ⁊ determinat ea esse que ibi perpetuo erant dispost a. ⁊ illud probat inducendo argumenta: vel similia tria vel qua tuor vſq; ibi q̄ res in ꝓpōsito ꝛc. Jbi reassumit q̄stionē in prin. legis ꝓpositam vel ex p̄missis casibus in quibus idem vel ma ius dubiū versabatur infertur solutio q̄stionis ꝓpōsite ⁊ hec diuisio licet sit clarior est tamen eiusdem effectus cum diuisione Dyn. Literam exponas: ibi ad merces cōparandas repete pro ponebat. Dyn. Jbi querebātur merces. ſ. predicte comparate in prouinciam. ⁊ nondum in italiam deuecte. Dy. Jbi ad eum qui prouincialium tamen primitus est videndum vtrum institutio valeat necne. Jac. ⁊ hic sequit dicebam ꝛc. Jbi inutilem institutionem certarum rerum. dy. Jbi si ita. nunc ponit quis sit effectus institutionis predicte ex certis rebus facte. Dyn. Et dic ſm ita. ſ. vt ilem esse institutionē. i. hunc effectum habere. Dyn. Jbi is qui ex re. ſ. certa. Dyn⁹. Jbi consequatur iure prelegati. Dy. Jbi verbi gratia ꝛcordantiā huius vocabuli vide in alphabeto. Jbi do drante. i. nouē uncias seu partes. Jbi quadrātem i. tres uncias seu partes. Jbi officio iudicis cognoscentis de indicio fami. ercisc. Dynus. Jbi vnde scio. i. quia sunt heredes ex equis partibus licet estimatio predioū sit inequalis. Dyn. Jbi victe p̄ceptionis. i. prelegati. Dyn. Jbi quare. i. quia fundi habent loco prelegatorum ⁊ prelegata non valent nisi ere alieno deducto. Dy. Jbi rescissionē. i. diminutionē seu defalcationem q̄ extendunt do drantē. Dyn. Jbi recidit. i. diminuit vel defalcat. Dyn. Jbi q̄ si fuerat q̄ dictū est locum hz q̄ certum est locum habere falcidi. ſz si est incertum sequitur. Dyn. Jbi cautiones de eo reddendo q̄ amplius solutuz fuerit ☞ falci. patiatur Dy. Jbi q̄ nulla pars. ſ. expressa. Dy. ibi q̄ res. i. quia sunt heredes ex equis partibus. Dy. ibi quā supra ostendimus. ſ. vt quilibet pro equis partibus teneatur ad es alienū. Dyn. ibi proinde ⁊ ſi alijs extraneis Dy. ibi contributio legatorum relictorum extraneis et ipsis coheredibus vt ſi simul iuncta excedant do drantē de omnibus falci. detrahatur. Dynus. in ver. rerū autē. hic est ꝓprie versiculus ſz multoties in gloſſis et per docto. allegatur per. ſ. Et quia de italia et rebus italicis hic fit mentio vide in alphabeto dictione italia. ibi intelligendū erit in dubio quando non apparet de volūtate testatoris. Dy. ⁊ istud est verum ⁊ ita soluitur in fin. l. Oldra. ibi non vt ibi haberet ad ꝓpe tuum vſum Dy. ibi ſi. i. posth̄. Dyn. Jn ver. eū fundus. ⁊ hic est renera versiculus quia tota. l. est contexta. et de eadem materia tractans licet. i. iste versi. sepe allegetur pro. ſ. ibi agalonem qui

a ¶ Versiculo rex aūt. Qſi qs legat oia que hꝫ tali villa que itelligunt legata.

deputatus erat principaliter ad prediavbana. Dyn. Jbi vt ibi esset perpetuo. Dyn. Jbi interim id est nō perpetuo sed per ali quod tempus. Dy. Jbi consueuerunt ad tempus. Dyn. Jbi in alios agros ad quorumvſum perpetuum erant destinati. Dyn. Jbi ad legatum in quo operabantur ad tempus. Dyn⁹. Jbi in eo agro cui accōmodabantur ad tempus. ibi testator esse voluit gratia perpetui vſus italici patrimonij. Dyn. Jbi iturus in prouinciam. Dy. Jbi rediturus in italiam. Dy. Jbi eo vino scilicet testatore. Dynus. Jbi ignorauerit scilicet eas emptas. Dynus. ¶ Exposita litera opp. quod non sit locus iudicio fami. ercisc. l. heredes. ſ. i. Soln. Jbi plures sunt hereditates ⁊ diuersa ⁊ separata patrimonia constituentes hic idem patrimonium ⁊ vnica hereditas. Jtem oppo. de. l. quoties. C. eo. ⁊ Soln. vt ibi not. Jtem oppon. q̄ etiam si nihil superesit teneat institutio, vt ſ. de verbo. signifi. l. hereditas. sed dic quod sunt heredes considerato effectu sed non attento emolumento. vt. ſ. ad trebel. l. i. ſ. denicz. ⁊ ad legem falci. l. in ratione. ſ. qō vulgo. ⁊ hic in gloſſ. not. que incip. quo ad hoc vt valeant. ¶ Item opp. ꝙ quod ꝓlegata nō computentur in falcidiam: vt. ſ. ad legē falci. l. uesennius. ⁊. l. in quarta. Sed dic quod verū est in falcidia detrahenda legatarijs sed detrahenda coheredibus sic vt. d. l. uesennius. et. d. l. in quarta. not. Vel dic q̄ aliud est quando instituūtur ex vniuerso ⁊ quedā ꝓlegantur aliud cum res singulariter assignantur. ¶ Expeditis contrarijs collige ex versiculo rerum autem ⁊ italicarū quod si testator ꝓlegat alicui omnia que habet in tali villa quod ea sola videantur esse legata que sunt ibi perpetuo ⁊ ad perpetuum vſum non ad tempus. pro hoc. ſ. de seruit. expor. vt. l. titius. ⁊ quod tetigi. ſ. de iniurijs. l. lex cornelia. ſ. domum. Sed videtur quod illa cedant legato que ibi fuerunt ⁊ stare cōsueuerunt pro maiore parte anni. vt. ſ. de fun. instruc. l. cum de lanionis. ſ. fabinus. et. l. quesitum. ſ. papinianus quoq;. ⁊ ad hoc vide quod no. ⁊ dixi. C. de verbo. signi. l. i. ⁊. ſ. Faciunt etiam predicta ad questionem quam statim notabo ⁊ eligaz in ver. pronde si seruꝰ. Sz ꝙuid si testator leguit omne argentum quod habebat in domo sua nunquid legato cedet id q̄ depositum erat penes alium vel commodauerat. dic vt. ſ. de auro ⁊ argento. lega. l. penul. ſ. cum ita. Item collige ex ver. proinde si seruus et ex supra allega. ad questionem statuti quo cauetur quod nulla communitas debeat receptare bannitos si bannitus transiuit per villam ⁊ ibi continuam moram non trahat ꝙ communitas nō teneatur quia nō videtur receptari qui est in motu vt patet ex iuribus predictis. ⁊ pro hoc. ſ. de fugitiuis. l. i. ſ. i. ⁊ de recepta. p totum. ⁊ vide in gandino de receptato. et q̄ vniuersitas in hoc non deliquit sicut vniuersitas. vt. ſ. de dolo. l. ſi ex dolo. ſ. sed an municeps. ⁊. l. metum. ſ. animaduertendum. Et nota. quod per Jnnocen. extra. de senten. ex communi. grauem. ⁊ ita sepe obtinui coram curijs potestatum. Item allegatur iste versicu. quod liceat argumentari de deportatis ad bannitos: sicut enim se habet relegatio de vno loco ad alium ⁊ ad tempus facta ad relegationem solennem sic banniti de vna ciuitate ad deportatos. Oldra. Hoc tamen non videtur mihi multum concludere. sed de hoc die vt plene dixi. C. de heredi. instit. l. i. Item facit iste versi. quod relegatus non habeat domicilium in loco in quo relegatur. Jaco. ⁊ pro hoc. ſ. de municip. l. eius qui. ſ. fi. in gloſſ. scilicet quoties ibi ex vniuerso vel simpliciter vel ex parte aliqua. Jacobus. Jbi vere sunt heredes quo ad ius accrescendi et etiam non habeat locum. l. vlti. C. de edic. diui. adria. tollē. et hanc sequuntur Jaco. de ra. ⁊ Pe. Glo. tamen alibi dicunt non esse heredes nisi quo ad vnum effectum videlicet vt teneat testamentum in quo filius habeat certam rem iure institutionis. vt not. ſ. ad trebel. l. ſi quis puore. ⁊ de hoc vide quod not. ⁊ dixi. d. l. quoties. C. eo. in gl. allega. percipietur. dic quod bene stat in tex. accipiatur et sic communiter habetur ⁊ ista gloſſ. est additio cōmotina. Dynus. Jbi quod perceptio in fin. id est supra medietatem quasi dicat medietatem habet hereditario iure ⁊ vltra illam medietatē iure prelegato. Ol.

2 a 3 4

Sigs ita scripserit heredē. Defectus conditionis ex facto testatoris depēdēs nō vitiat dispositionē. h. d. Vel sic ꝙ in idē recidit. si testator apponit in institutione cōditionē de futuro que pēdeat ex facto ipsi⁹ testatoris ea non impleta institutio remanet pura. h. d. ¶ Opponi. de. l. clemēs. ſ. fin. ſ. eo. Sed ibi erat conditio de preterito hic de futuro. ¶ Oppo. q̄s si conditio est de futuro non teneat institutio: vt. ſ. eo. l. ille. ⁊ de his que pro non scriptis habentur. l. prima in fine. Dic aut cōditionis impletio pendet ex facto testatoris aut extranei. tertio quere rationē diuersitatis. ¶ Item opponitur de. l. quoties. ſ. tantundem. ā. eodem. ſz dic aut testator non adiicit conditionē, q: nō potest morte preuētus ⁊ habet locū. ſ. tantundē. aut pōt adijcere sed nō vult ⁊ habet ꝓ pura vt hic.

Item oppo.

Itē op. d. l. qui plures. de vsufr. leg. dic quod ibi defectus in substantialibus legati hoc est in legatarij persona a lege non supplebilis. vt. ſ. de verbo. obli. l. ſi ita. ſ. grisogonus. hic autem erat defectus in ascriptione portionis que suppletur a lege. Oldra. vt. ā. ea. l. Item ꝙ sabi. ⁊ ideo perinde habetur ac si fieret per hominem. vt. C. ſi mancipium. ita fuerit alienatum. l. vltima. et in auc. de here. ⁊ fal. ſ. his igit a nobis. Dyn. Vel ibi non erat certum legatum ad heredem legatarij transmittendum. vt. ſ. de cōdi. ⁊ demon. l. heres meus. ⁊ quando dies lega. ce. l. uſ. hoc autē certum erat eum insolidum heredem cum ius accrescendi sit inter heredes inuitos. Ol. Vel ſm Jac. de bel. hic per persona heredis est certa ⁊ ideo institutio ꝓ pura habetur. Jbi persona legatarij est incerta est ideo non valet, vt ibi no. Vel hic institutio est duplex. i. pura ⁊ conditionalis. vt. ā. eo. l. ij. Jbi est legatū conditionale tantū ꝓpter incertitudinem personarū ⁊ quelibet solu. bona ad eundem tendens effectum. Jn glo. de futuro ibi habetur ꝓ pura ꝓterea ibi sibi apponit cōditionem testator: nulla est captatio. Dy.

1 ☞ Substituti ⁊ instituti cōcursus admittitur ꝓpter iuriuz repugnantiam vt andam.

2 Imperator ⁊ omnis superiorem non recognoscens potest esse iudex in sua causa.

Cum in testamēto. Ubi loc⁹ est istituto hereditatem adire non potest. h. d. Jbi post mortem meam natus. Old. Jbi heredum non simul sed successiue vocatorū. Dyn. Jbi vterq;. i. filius ⁊ nepos. Dyn. Jbi ex quo. ſ. q: nepos vocatur demuz in defectum filij vel quia substitutus vocatur demum in defectuz instituti ⁊ non cum eo. Dyn. Jbi si nepoti qui erat substitut⁹ filio. Dy. Jn glo. ā. in fin. huic. l. est ar. cōtra. ſ. e. l. si pater famil. titū. ibi admittitur substitutus. sed dic vt ibi dixi.

Hec verba. Jn verbo substitutiōis ad tres relata cum habeat adiectionem inuicē cōtinetur institutio ⁊ substitutio ac si vtrūq; esset expressum. h. d.

Qui tres. Sequens scriptura declarat primam ⁊ ip saz determinat ⁊ restringit. h. d. Dy. Et iste casus colligitur ex gl. ⁊ gl. vl. superuacua est.

Qui filio. Seruus legatus tam impuberi ex heredato ꝙ extraneo post mortem legatarij heres institui potest. h. d. Dyn⁹. Jbi quo. ſ. modo. Dyn. Jn gl. siue leget testator. ibi inuenietur legata ſm iura codicis sed non digestoꝝ. Dy. vt. C. de necessa. ser. l. quidam.

1 ☞ Libertas codicillorum pendente conditione testamentarie libertatis non sortitur effectum.

Seruus testamēto. Pendēte cōditione testamētarie libertatis libertas t codicillorum non sortitur effectum: sed demū ea facta. h. d. Jbi scriptus scilicet solus. Dy. Jbi neq; heres erit nec ex testamento nec ex codicillis. Ex codicillis nō: quia donec superest spes habende libertatis ex testamento non potest ex codicillis competere. Ex testamento non. quia non est impleta cōditio in testamento libertati adiecta. Dynus. Jbi non dederit ⁊ sic deficit spes et conditio testamentarie libertatis. Dyn. Jbi ex codicillis erit quia cum defecerit conditio testamentarie libertatis et per consequens hereditatis non potest per codicillos adimi. Jn gloſſ. quo ad verba. in ſi. quia si cum alio esset institutus per additionem alterius possent codicilli effectum assumere ⁊ consequenter deberi libertas ex vigore codicillorum forte etiam infra calendas. Dyn. Jn glo. ex testamento. ibi ſm Hug. vel dic melius ſm Joan. vt in gloſſ. seq. Jn glo. ⁊ heres voluntarius. ibi hic autem in codicillis quos forte voluit ſm hoc valere abintestato. Dynus. alias contra esset. vt. ſ. de iure codi. l. abinte stato. ⁊. l. ſi quis cum testamentum. ſ. vlt. ⁊ quod ibi not. Ol. Jbi ſ. in nouissimo. ⁊. ſ. de fideicō. liber. l. ſ. ⁊ intellige legata repetita a venientibus abintestato alias codicilli non valent. vt. d. l. ſi quis cum testamentum. ſ. fi. de iure codicil. Ol.

Si quis seruum. Dominsi mutatio pendē te conditione libertatis cōtingens hereditarem vel legationem non reuocat. sed tantum libertatem. conditione vero defecta vtrūq; perimitur. Jbi constitit institutio. i. effectum habet. Dyn. Jbi qui ius imperandi scilicet emptor. Dyn. Jbi quod si post. ā. pendente conditione fuit facta alienatio hic vero ea defecta. Jbi defectam conditionē libertati adiectā. Dyn. Jbi igitur quod dixit. ā. in institutione hic extendit ad legatū. Dyn. Jbi legatum habebit q̄ manumittitur. Dyn. Jbi dño acquiret q̄ alienatur. dy. Jbi extincta fuerit post alienationē vel manumissionem deficiebat ⁊ erat extincta libertas illa conditio iā erat reuocata vnde eius defectus postea contingens nihil operatur. Dy. Jbi post defectū conditionis libertati adiecte. Dyn. iul. per cōditionis defectum quod per alienationem serui cōtingit. Jbi q: vera non est conditio. i. que fuerit institutioni adiecta ex ꝑsſa ſz intelligitur tacite. dyn. Jn gloſſ. ⁊ sic videtur in fine. qō est verum. Sz pro tanto non attendit vtrū tempore mortis deficiat cōditio necne q: libertas in testō data per alienationē siue per manumissionē erat extincta ergo per conditionis defectū amplius non extinguitur. vt. ā. de iniusto. testa. l. nā et si sub cōditione. Jn gl. habuit emī ibi quod a seruo dz dicere quo ad seruo acquirendum. Ol.

Cum vēditor. Als incipit casum cū seruū vēdi tor. breuiter. h. d. cum. l. seq. post venditionem ante traditionē seruus a tempore heres scriptus ⁊ iussu venditoris adire iussus de benignitate eidē acquirit quē admodū si venditus ⁊ traditus hereditatem adiret ibi eius seruus. vt. ā. de ac. emp. l. iulianus. ſ. ex vēdito. ⁊. C. de periculo ⁊ cōmo. rei. ven. l. i.

Id est. Jbi imo hucusq; de rigore non sequitur de equitate. Dy. Jbi dz prestari cohereditarium. Dy. Jn glossa. vlti. ibi si quis eum quem. ⁊. ā. eo. l. si quis ita scripserit titius. Dy.

Si pater familias. Propter repugnantiaz iuriū vitandam admittitur instituti ⁊ substituti concursus. h. d. Vel clarius. circa instituti conditionem opinione testatoris contraria veritati admittitur instituti ⁊ substituti concursus illo cui veritas fauet pro tribus partibus alia ꝙ quarta ad hereditatem admittendo. h. d. Jbi substituit vulgariter. Dynus. Jbi adierit ⁊ domino acquisierit. Dynus. Jbi semel pronium substitutum vulgariter. Dy. Jbi heredem fecerit subaudi substitutus admitatur quo casu si retulit verba ad ius dic vt contra proxi. si dubitatur habet substitutus quartā vt subhācit. Dy. Jbi liberum putaret ⁊ vere ⁊ liber erat. dy. Jbi si heres non erit subaudi talis substitutio. Oldr. Jbi mutata conditione puta quia efficitur alicuius seruus. Dy. Jbi non fecerit quo casu si seruus parum domino ⁊ admit substituto locus non est sed si verba ad ius non retulit et voluntas testatoris certa hec est vt nec per eum ad quem ꝓ alium pertinere voluerit heredita tem tunc substituto insolidum est delata. vt. C. de here. instituti. l. cum proponas. Dy. Jbi que adiectio vel mutatio conditionis de qua dictum est. ā. proxi. Dyn. Jbi agitur in hoc casu in quo putat vnum ⁊ est alius. ā. vero putabat quod est verum. Dyn⁹. Jn fin. per hanc. l. determinauit dñs Albertus Odof. questionē per ipsum disputatam que incipit quidam habens. ⁊ est in que stionib⁹ disputatis Bonoñ. Quidā habens quinq; filios hoc ordine genitos et his nominibus nominatos videlicet primus secundus tertius quartus ⁊ quintus condidit testamentum in quo omnes hoc ordine instituit. tertio quarto ⁊ quinto filiis meis oia mea bona relinquo que habeo in tali parochia iure institutionis ⁊ ꝓ eoū legitima q̄ bona volo eos habere simul. Jnterea tertio prelego centū. Jtē filio meo secūdo dimitto talia mea bona iure institutionis ⁊ pro sua legitima ⁊ primū filiū meū in omnibus alijs meis bonis vniuersalē heredē instituo. Deinde ad substitutiones trāsiuit hoc modo. quicūq; ex filijs meis decesserit sine filijs legitimis ei⁹ portio reuertat ad primū filiū meū vel ad euz qui eū locū tenuerit ꝙ si primus filius meus sine filijs legitimis decesserit ad tertiū filiū meū oia reuertantur. Et si tertius filius meus ad totalē hereditatem meā peruenerit volo vt suā portionē quā ei supra dimisi scōo restituat. qō si tertiꝰ filius mens et tertius absq; filijs legitimis. ⁊ querit ex verbis vni post alteri ad quē ex supstitutib⁹ hereditas deuoluat an ad scōm tanꝯ maiorem an ad quartum ⁊ quintum. post allegata pro ⁊ contra solēdo dicit quemlibet superstitū admitti pro tertia nisi aliud apparet de expressa voluntate defuncti. Nec obstant illa verba vnum post alterum ex quibus videtur testatorem vnum tantū admitti ⁊ tamen ratione dubitationis duo admittuntur. Albertus Odofre. ¶ Jn gloſſ. forsan nos imo sine forsan. Jacob. ibi quartam partem in fin. cum sit dubium an verba referantur ad ius. Dyn. in glo. sed quid fiet ibi potius veritate ☞ opinione et ista est recta sententia secundum Dy. ⁊ Jaco. de ra. Unde si bene computes substitutus non habebit nisi quartam: et ratio est. quia validior est ratio pro domino instituti quā pro substituto et ideo quia fortiora iura habet debet plus consequi vt in authē. de consanguineis ⁊ vterinis fratribus. circa medium. Item in alijs diceretur homo qui suam partem faceret deteriorem. ⁊ in. l. sequenti Imperator erat dominus serui instituti et indicauit inter institutum et substitutum vnde de isto semisse de quo nos presumimus. querimus quod imperator voluerit seruum suum instituere. et ad istam con

Universidad de Deusto
Biblioteca

fecturam monemur ex ordine charitatis.vt.C.de seruitu.l.pre-
2 fes.Et ex hoc.l.ex.l.sequenti colligimus ꝙ imperator ꝛ eadem
ratione quilibet qui non habueret superiorez possit esse iudex in
causa sua vt hic est in concor.ꝛ.3.de his que in testamen.delētur
l.priori.Et hoc potest imperator de plenitudine potestatis:sed
honestius est qō in causa sua constituat iudicem : et ideo consti
tuat iudicem quia constituit procuratorem cesaris et procura-
torem fisci.de hoc vide quod not.C.ne quis in causa sua iudicet
vel ius sibi dicat.l.i.Hoc viso oppo.ad.l.iſtam ꝙ iſte concursus
instituti ꝛ substituti non possit habere locum nam iura clamāt
ꝙ institutus.vt.ſ.de secundō tabu.l.ħ.§.defertur.cum ſi.ſi quis
vellet leuiter transire diceret ꝙ etiā alias reperiretur iſte concur
sus instituti.vt.ſ.de vulga.ꝛ pup.ſubſt.l.ſi.in princ.ſed multipli
care inconueniens non est ſoluere.vt.ſ.de publi.iudiciꝭ.l.is qui
rebus.ꝛ de adul.l.ħ.§.ſi publico.vnde dicendum est ꝙ iſtius cō
cursus qui fit in dubio ratio est repugnatiua iurium et concur
sus rationum.pro instituto enim ꝛ dño instituti erat veritas vn
de habet illa iura pro ſe que probant plus valere quod est in re
ꝛ veritate quam in opinione.ē.de iur.ꝛ facti igno.l.regula.§.ħ.
ꝛ inſtit.de leg.§.ſi quis rē.cū ſi.vnde ex quo ſm veritatē seruus
est potest acquirere dño ſuo ꝛ sic omnino excluditur ſubſtitut⁹.
Substitutus vero habet pro ſe contrariam regulam.ſ.plus va
let quod est in opinione quam ꝙ in veritate vnde inſpicieda est
opinio testatoris et ſm hoc inſtitut⁹ est exclusus : quia testator
eum credebat liberum ꝛ ſm hoc credebat testator ꝙ ſi inſtitut⁹
sibi non acquireret quod admitteretur ſubſtitutus et ſic omni
no repellitur institutus.vt.ſ.pro empto.l.ħ.§.ſi pupillo.ꝛ de acq
ren.hereditate.l.ſi is qui putat.idcirco propter cōflictum ratio
num ꝛ propter iurium repugnantiā admiſit imperator vt ſub
ſtitutus et institutus ſimul veniant vbi est dubium quid ſenſe
rit testator:per iſtaverba ſi heresnon erit.ſimiliter aliaspropter
repugnantiam inuenimus concurſum.de coniungē.cum eman
ci.liber.per totum.In dubio ergo admittitur institutus ꝛ ſub
ſtitutus.ſed quia pro instituto validior est ratio ideo institutus
in plus admittitur q̄ habet tres partes ꝛ substitutus quartam.
ꝛ sic loquitur hic ꝛ institu.de mili.ſubſti.§.ſi.Sed pone econuer
ſo ad princip.hui⁹.l.ꝙ testator instituit liberum hominem quez
credebat esse seruum.Deinde dixit ſi heres non erit talis ſit he
res:quid erit in iſto caſu Gloſſ.alibi dicunt quod non est idem
ꝙ dictum est hic imo institutus admittatur in totum attenta
veritate propter illaz rationē pluꝰ valere cū in veritate est et cū
in opinione.Itē pro hoc.ſ.ad carbo.l.i.§.ſi quis filium.et ita no.
d.§.fin.inſti.de vulga.ſubſt.Sed tu dic ſm Ja.de ra.idem esse ꝙ
in precedenti caſu.ſ.ꝙ cōcurrant institutus ꝛ ſubſtitutus inſpe
cta potius opinione testatoris quam veritate:nam per illa ver
ba ſi heres non erit nō videt voluiſſe ꝙ nō poſſit facere in pre
ſenti q̄ non poſſit niſi ſtatu mutato.vñ in caſu iſti⁹ q̄ſtionis est
repugnātia rōnū ꝙ cū eadē ſit rō idem dico ꝙ in caſu huius.l.
Itē pone ꝙ quidā inſtituit quendā filiūfami.quē credebat ſui
iuris ꝛ dixit:ſi heres non erit ꝛc.nunquid ſubſtitutus veniet ſi
mul cum eo ſicut hic dicitur in ſeruo:dico ꝙ nō.ſed institutus
excludit ſubſtitutum in totum ſi vult esse heres q:hz pro ſe ve
ritatē ꝛ opinionē q̄ eſto ꝙ eſſet filiuſſa.ſe facit heredem seruus
vero non.vt.ſ.de legat.i.l.cū filio.Et per iura noua ſi filiuſſa.est
institutus et nolit adire pater pōt adire et acquirit ſibi totū:vt
C.de bonis que liber.l.vlti.Et tunc ſi poneres iſtum caſum insti
tutus haberet pro ſe veritatē ſubſtitutus opinionem vnde tūc
concurrerent.arg.huius.l.ꝛ.d.§.fin.inſti.de vul.ſubſti.Et ſi vis
oſa iſta habere plana:primo opp.de.l.C.ꝛ.l.cū pponas.et Sol.
vt ibi.Deinde querē rationē et poſtea ārē vt p̄dixi.Oldra.ſiſec
obſt.q̄ etiā in vere ſeruo cōcurrente veritate cū opinione teſtā
tis videt inſtitutio fieri in caſum libertatis ꝛ innuere liberis in
caſu ſeruitutis vt hac.l.patet in textu.ꝛ sic vi detur ſemper veri
tas cū opinione cōcurrere q̄ ibi cōſiderauit caſum future liber
tatis vel ſeruitutis at hic testator caſum preſentis libertatis vel
ſeruitutis attendi volebat.Ray.De filio dixi tangit gloſſ.ſ.de
acquir.here.l.ſi quis filiū.in prin.In ea.gl.ibi ꝛ est etiā pro hoc.
i.propria opinione.Ol.

Thoc tyberius. Ibi cōſtituit.i. diſſimiluit.Et ſic
collige ꝙ imperator pōt esse iudex in cā ſua:de quo
dixi.ſ.l.pr.honeſti⁹ tū ꝛ curialiꝰ faciet ſi remittat ad
iudices vt fecit.ſ.de his que in teſta.delen.l.proxima.ꝛ de offic.
proconſul.ꝛ leg.a.l.nec quicq̄.in prin.ꝛ no.extra.de iud.cū veniſ
ſent.ꝛ plene dixi.C.ne quis in cā ſua iudicet.l.j.

Qui ſoluēdo. Oō nō valet ab initio po
ſtea confirmatur.h.d.In
glo.hoc iō dicit ibi inſtitno pro parte heredē.ſed ibi
inſolidū etiā olim ꝛ iſta iura adiri poterat ante ap-

tas tabulas.vt.ſ.de iur.ꝛ facti igno.l.i.§.fin.Dyn.Ibi a morte
teſtatoris etiam in instituto pro parte.In gl.no.q̄ nonꝛ in ſi.
huius glo.ſuperuacua est per ſequentē ꝛ ideo dic vt in ſequenti.
In gloſſ.imo videtur.in ſi.vel dic ꝙ hic est ſpāle fauore libertā
tis.vel dic vt plene not.ſ.de regu.cato.l.penulti.ꝛ de regu.iur.l.
penul.Dy.

a **Paterfamilias.** a Uni⁹ heredis factuꝫ
vel ceſſatio alteri nō p
iudicat.ꝛ pluralis locutio reſoluit in plures ſingulari
tates.h.d.Uel.ſic.ex alteri⁹ coheredis facto alteri he
reditati alligari vel exheredari nō pōt.h.d.Uel ſic.voluntas de
functi non ſemper ſeruatur.ibi conſulebat.i. conſiliuz querebat.
Dy.Ibi ex here de ſumpto que tenet in extraneo inſtituto altas
non teneret.vt.ſ.de teſta.mili.l.ſi certarum.§.ſi eodem.ꝛ ibi ple
ne no.Ibi preterm̄iſerat ꝛ teſtamentum facere neglexerat.dyn.
Ibi neminem abundat vna negatio.Dy.Ibi preterea.i.preter
eum qui conditionem impleuit momentum faciendo.Dy.In
glo.no.neminem:ꝛ iſte est caſus huius.l.dy.

Si meuia. Impoſſibilis conditio de natu
ra inſtitutioni adiecta pro non
adiecta habetur.hoc.d.Uel ſic ꝙ in idem recidit.nu
gatoria cōditio ſiue ſit de preſenti ſiue de preterito
reſiciturꝰ diſpoſitio remanet pura.h.d.In gl.i.in ſi.ꝛ impoſſibi
lis vt hic ex litera patet.ꝛ ideo pro non adiecta habetur.vt.d.l.
in ſecundo.ꝛ ibi not.

Qcidā cum filiū. Ad inſtantiā filiꝫ
inſtitutus ſi eius
fidem ſit teſtator ſecut⁹ hereditas ab eo tanꝯ fideicō
miſſarium petetur.ſi vero a filio dumtaxat ſit roga
tus eidem facto ſui iuris reſtitueret.h.d.Item allegatur quod ſi
lius non poteſt habere meliorem amicum q̄ patrem.ꝛ pro hoc
C.de cura.furio.l.ſi.§.i.vbi de hoc dixi.Ibi filium alienum.Ol.
Ibi patris offenſam vereretur id eſt timeret.Et ſic not.quod ſi
lius debet timere patris offenſam eſt enim magna etiam apud
deum.quod patet quia obedientia et amor parentum eſt de.x.
precep.Exodi.xx.c honora patrem et matrem ſi vis longeuus
eſſe ſuper terram.de quo pleniſſime dixi.ſ.de iuſti.et iure.l.velu
ti.et ex offenſis parentum poſſunt filij ex heredari in auc.vt cuz
de appel.cognoſ.§.aliud.ꝛ.§.cauſas.ꝛ infortunium est filioesse
patri ingratos in auc.de nup.§.ſi quis enim ex eis.ibi ſub con
ditione.§.hac que ſequitur ſi a patre ꝛc.Ibi impetrant ab eo.ſ.
a teſtatore.Dy.Ibi nec quicq̄ ab eo.f.inſtituto.Dyn.Ibi peti
tum per teſtatorem.i.teſtator non rogauit ipſum institutum ex
preſſe de reſtituendo.Dy.Ibi an fideicōmiſſarū.i.predicte he
reditatis reſtitutio per fideicōmiſſarium.Dyn.Ibi peti poſſet
per actionem ex teſtamento.dyn.Ibi probaretur.i.niſi probare
tur ꝙ teſtator eum expreſſe rogaſſet de reſtituendo.Dy.In gl.
contra.ſ.de ſtipu.ſeruoꝝ.in ſi.ꝛ hoc in legatis pure in conditio
nalibus vero expectatur conditionis euentus.vt.ſ.de condi.et
demon.l.cum qui ꝛ ibi not.Dy.In glo.vlti.ibi de preſcrip.ver
bis quoties.vel dic vt in contrario no.Dy.Ibi filiuſſa.ꝛ de hoc
ē.de in.l.ſi longius.§.ſi filius.dy.

Si ita ſcriptū fuerit. Ubi eſt no
ta corre-
ctionis vltima ſcriptura derogat ꝓrime.h.d.Uel ſic.
hec dictio imo ponitur correctiue.hoc dicit.Et de
ſignificato huius dictionis imo.vide plene in alphabeto dictio
ne imo.ꝛ per Archidiaco.de reſcrip.c.ſi tibi.lib.vi.ſuper dictio
ne quinimo.ꝛ.C.de ſepul.viola.l.j.in gloſſ.not.In gloſſ.i.in fin.
ſed ibi non erant verba correctiua ſed diſpoſitionem alterius vo
luntatis continentia.dynus.Uel dic ſecundum Jacobum de
de bel.quod hic conſtat quod voluit ſe corigere ꝛ voluntatem
mutare propter dictionem imo.Ibi vero dubitabatur:ꝛ in du
bio non est veriſimile q̄ velit ſe corigere vt ibi not.Jac.Et fa
ciunt predicta quod teſtis poſſit incontinenti corigere dictum
ſuum.de quo not.in ſum.Azo.de teſti.§.quid ergo.ꝛ probatur
expreſſe extra de teſtib.cogen.§.penulti.Item voluerunt dice
re quidam idem eſſe in confeſſione puta ſi aliquis confiteatur
in iudicio ſe debere.ſ.poſtea corrigat dicendo imo quandoque
q̄ ſtetur vltime confeſſioni,ſed hoc non est verum quia ex pri
ma confeſſione queſtiū est ius actori nec licuit penitere reſpon
ſin captionē actoris.vt.ē.de interroga.act.l.de etate.§.celſus.
Non ob.hec.l.quia loquitur in teſtatore qui poteſt mutare vo
luntatem.vt.ſ.de adimen.leg.l.iiij.ꝛ.ē.de dona.inter virū.ꝛvxo.
l.cum hic ſtatus.§.penitentiam.

Quicā teſtamento. Ubi certum est teſta
torem voluiſſe exce
dere aſſem quod datur ſecundo non totum admitur primo ſed
pro rata.hoc dicit.Ibi poſthumus alias poſtea ynus.Old.Ibi
ſola filia iam nata tempore teſtamenti et inſtituta.Oldradus.

In glo.

a Cpfami
lias. Adde
bal. in.l.j.§.
oppoſi. de
his q̄ pen.
uom.q reꝓ
bat iſtuz
rez.ſingu.

b Cimo.ad
de gl.ſing.i
c.ꝑdicator.
xvi.q.i. Lo
do.pō.i.l.j.
ō re in.bar.
i.i.ꝑſti.C.§.
qb⁹.ꝛ i.l.in
bem⁹.§.i.ō
ſa.ſan.ec.ꝛ I
Ltich⁹. de
manu. teſt.
Spe.i.ti.de
teſt. bal.i.l.
j.C.de furt.
bal.i.l.gdā
eulogio.de
in.delī.ꝛ in
tract.ſchiſ
ma.i.pe.col.
bar.i.l.i pu
pillox.§.qd
ergo de re.
eox.glo.i.c.
isq.xi.q.ij.
Lodo.pō
ta.in.l.j.de
re iud.

In glo.vlti.ibi quartam tantum hic enim partes deſignauit in
contrario non.Dy.

In teſtamento. Sine parte inſtituti habent
gō deest affi ꝛ distributio fa
cta per teſtatorem debet attendi.h.d.Ibi quid iuris ſit.i.qualī
ter inter predictos est diuidenda hereditas ibi vt ſeius inſtitu
tus ex duabus partibus.Dy.

Iis verbis. Per verbū directum cōferens
hereditatis dominiū inferꝫ he
redis inſtitutio.h.d.In gloſſ.j.ibi bona mea tibi relin
quo.pro hoc.j.de teſta.mili.l.diuus.ꝛ plenius in auc.de here.et
fal.§.finautē nulla.ꝛ tetigi.ē.eo.l.i.§.qui neq̄.ꝛ pleniſſime dixi
C.de ſacroſan.eccle.l.ſi.circa prin.ſecus autem ſi res certas relin
querem.vt.ſ.ad trebel.l.cogi.ver.ꝛ generaliter.ꝛ ibi notatur per
Dy.ꝛ.l.nam quod.§.ſi.

Illa inſtitutio. Turpitudo in genere inſtitu
tionem non vitiat.Ibi cū ma
le dicto.i.cum dicto de eo malum continente.Oldr.

Interdum. Serui de adulterio accuſati cū domi
na inſtitutio ab eadē facta nō valet.
h.d.Ibi quare ſubaudi q̄ non tenet inſtitutio ꝓpōſiti ſerui ſine
libertate.vt inſtitu.eo.circa princ.ꝛ huic ſeruo libertas darinon
poteſt quare ꝛc.Old.

Si in patre. Error in qualitate vel nomine nō vi
tiat ſi de perſona conſtat.Old.

Jalienum. Inſtitutionem ab initio inua
lidam ſuperueniens dominū
non confirmat.h.d.

In extraneis. Tribus temporibus heres inſti
tutus debet eſſe capax in quo nō
obſtat ſtatus mutatio facta medijs tēporibus.h.d.Et dicit in
extraneis.i.illis qui nō ſunt in poteſtate vel dominio teſtatoris.
vt inſti.de here.quali.ꝛ diffe.§.ceteri.ſuus autē ꝛ neceſſarius di
citur filius qui in poteſtate neceſſarius tātū dicit ſeruus:vt col
ligitur.j.de cōdi.ꝛ demon.l.iul.noſter.Ibi ꝛ id.ſ.vtrū fuerint ca
paces vel nō.Dyn.Ibi effectū habeat reuocabilē tamen.ibi cū
eo teſtamēti factio:q̄ tūc temporis teſtamentū aſſumit effectū
irrenocabilē vt no.C.de teſta.l.omniū.Dy.Ibi nā ius.i.vtrū ſit
capax vel non.Dy.Ibi quo acquirit per additionem.Dyn.Ibi
vel ſubaudi inter mortem teſtatoris ꝛ conditionē.Old.Ibi mu
tatio iuris.ſ.de capace in non capacem.Oldr.Ibi tria tēpora.i.
trium tēporum momenta tātū.Dy.ꝛ Old.Op.de.l.nō opor
tet.de leg.ij.Itē op.de.l.in tēpus.j.eo.Itē op.de.l.ſi ſeruus ei⁹.
j.de acqui.here.Itē op.de.l.ꝛ ſeruorum.ē.de ſtatu.ho.ꝛ de auc.
idem de neſtorianis.C.de hereti.Item de.l.cū vir.j.de vſucap.ꝛ
omnia ſoluevt in glo.ꝛ ſuppletionibus einſdem.Cim glo.i.ibi
ſecus in propꝛio nam alienatus in teſtamento in quo erat inſti
tutus mihi erit heres.ꝛ vide quōd no.per Dyn.ē.de hberis.et
poſth.l.gallus.§.ille caſus.In glo.no.q̄ ab initio.in ſi.ꝛ.j.de re
gu.iur.l.penul.In glo.no.ergo in extraneo.ibi inſti.eod.imo de
here.quali.ꝛ dif.Dy.Ibi ꝛ neceſſario vt ſeruo.Dyn.ibi in ſuo
vt filio.dyn.ibi ſed certe.ꝛ hoc verum quando inſtitutus est pu
re quādo autē ſub cōditione tunc in euentum conditionis cum
tunc deferatur hereditas conſiderato an ſit de numero ſeruoꝝ
vt no.ē.de libe.ꝛ poſth.l.ſub conditione.Dy.In eadē gloſſ.ibi
ſit capax:ſed certe quātum ad hoc vt ſciamus ſit neceſſarius vel
non videtur in neceſſario exigi tantum duo tempora ſcilicet te
ſtamenti ꝛ mortis vt in prin.huius.l.Aliquādo tamē etiā adi
tionis vt.ſ.eo.l.teſtamēto.Sed in ſuo ꝛ neceſſario ſufficit tem
pus mortis vt.ē.eo.l.iſſ.§.vlti.Sed tēpus teſtamēti tātū nō ſuf
ficit.vt.ē.de libe.ꝛ poſthu.l.gallus.§.ſi.Dy.Inter hec ratio ſa
tis patet q̄ in ſuo ꝛ neceſſario in poteſtate reducto variat qua
litas ſuccedētis non autē conditio perſone:ꝛ ideo inſpicit tan
tum tempus mortis:in neceſſario vero a princ.non tenuit inſti
tutio ꝛ ideo nō confirmatur licet tēpore mortis ſit factus meus
ſeruus qui erat alienus tempore inſtitutionis:q̄ ſm regulā ge
neralē inſtitutio que a principio fuit inutilis non confirmatur.
vt.ſ.de regu.iur.l.penul.Old.Ibi.§.interdū.contra hoc facit.j.
de regu.cato.l.penul.ſed dic vt ibi no.Ray.ibi tempus mortis.
vt.ſ.de contra tab.l.i.§.vlti.Dyn.Ibi de rebus dubijs ſi cogna
tis hoc in legatis pure relictis vel in diem.Sed in conditiona
libus legatis inſpicitur tempus euentus cōditionis.vt.ſ.de cō
di.ꝛ demon.l.enim qui poſt.ꝛ ibi nō.ꝛ.l.nam ad ea.Dy.ibi.Sol.
vt ibi.nam ibi de inſpectione facti hoc iure.dy.Ibi in tempus.
Sol.vt ibi:quia vt ibi fuit inſtitutus cum capere poſſet hic ſim
pliciter.Ibi receptum est vel aliter vt ibi no.ſecundum Jac.de
are.Ibi.§.ingenui.ibi est caſus diuerſus.In eadem gloſ.ſed ibi
loquitur in contractu quia facilius cōfirmatur cū heredis inſti
tutio.j.de regu.iur.l.penul.ꝛ ibi no.ꝛ late per dynus.extra eo.c.
non firmatur.lib.vj.Uel dic ſm Jaco.de bel.quod quaſi in idē
recidit q̄ hic de actibus defunctorum qui ſuſpendi non debēt.
ibi de actibus viuorum qui poſſunt eſſe in ſuſpenſo.vt.ē.cōmu
nia predio.l.ſi.in ſi.Jac.

Seruum meum. Si extrema vitio ca
rent mediū vitioſum
non nocet.h.d.Ibi apud eum.ſ.emptorem non capacē.
dy.ibi vnde ſi apud eum emptorem.Dy.

Si in non faciendo. Impoſſibilis con
ditio in non faciē
do non vitiat inſtitutionem ſed reſcitur.h.d.

Hereditas. Hereditatis diſtributio ſolēnis ꝛ cō
ſueta est in.xij.vncias.h.d.vt ꝛ.ē.eo.l.
interdū.§.paterfamil.vbi de hoc.ibi ab vncia hec ꝓpoſitio ab
notat ſeparationem.de quo notat Cyn.C.de nup.l.a caligato.ꝛ
dixi.C.de procu.aut.q̄ ius.ꝛ in alphabeto dictione ab.

Item. Liber homo fuſſo ꝛ in euentum con
ditionis libertatis hereditas.hoc di
cit.Ibi reſcripſit corrigendo predictos.dyn.In glo.
i.de cōdictio.inſtituto.Sol.vt ibi:quia hic fuit bis
data primo pure ſecundo ſub conditione valet ergo prima quia
plenior.vt.ſ.de conditio.ꝛ demonſtra.l.traditur.cum.l.ſequen.
dynus.

Si quis ita ſcripſerit. Hereditas et li
bertas in ſeruū
collata ſub conditione ſi erit teſtatoris ipſo alienato permittit
ipſo vero a teſtatore manumiſſo non vitiatur.h.d.Et no.ex fin.
huius.§.q̄ hec dictio ſuus ſiue meus non ſignificat plenū domi
nium ſed ius aliquod.vt.ſ.de lega.ij.l.ſuos.als ſeruos ſuos.ꝛ.l.
nuper.Jacob.ꝛ facit q̄ no.ſ.de acquir.re.do.l.rem in bonis.In
gloſ.tamen non ſit in ſi.q̄ est verius.Dy.

Seruus hereditarius. Ut cū ſeruo
hereditario ſit teſtamēti factio ex perſona dominiū
non heredis colligitur.hoc dicit.In glo.no.cum ſer
uus.in ſi.ſed videtur q̄ inſpiciatur perſona heredis.vt.ſ.de leg.
ij.l.ſi titio ꝛ mihi.§.j.Sed illud poſt additionem hereditatis hic
autem ante additionem cum iacet hereditas.vt.ſ. de nouatio.l.
nouatio.in ſi.Dy.

Acius. Eſſe completo inſtitutus ſimplici
ter in alium aſſem:in primo gradu
ſcriptus videtur.h.d.In fin.ꝛ alterum aſſem primis
inſtitutis ꝛ ita medietatem hereditatis habebunt
iſti tres ꝛ aliam medietatem primi duo inſtituti.dyn.

Pater filio Alienatio ſerui pupillariter
ſubſtituti ab impubere facta
poſt mortē parentis ſpem libertatis ac neceſſarij he
redis non adimit niſi poſtquā defecerit pupillariter.
hoc dicit.Ibi ſubſtituit pupillariter.dynus.ibi vendidit poſt
quā ſe paterne hereditati immiſcuit.Jacob.ibi primo teſtamē
to in quo alium quā ſeruum heredem inſtituerat.Dynus.Ibi
eſſe inſtit ſeruum.Dynus.Ibi ſuperius.id est.primum.dynus.
Ibi poſterius.id est ſecundum.dy.ibi heres exiſtere.bene dicit
heres ꝛ sic debet valere teſtamentum de iure ciuili quia ſi ex ſe
cundo de iure prętorio tantum poſſet adiri hereditas tunc pri
mum non tolleretur per ſecundum.vt no.ſ.tit.j.l.ſi quis eum.et
ē.de iniuſto teſta.l.cum in ſecundo.Dynus.Ibi ad vim inſtitu
tionis facte a titio de ſeruo empto.Dynus.ibi cum dubitatur
an ex teſtamento titij ſit heres voluntarius vel neceſſarius.dy.
Ibi conſequi poſſit ſcilicet ſeruus irreuocabiliter.dynus.ibi in
ſuam tutelā.id est.pubertatē ſeu quartōdecimum annū.dy.ibi
pernenerit ꝛ ſic expirauit ſubſtitutio pupillaris.vt.ſ.titu.proxi.
Lin pupillari.dy.ibi heres extitit:quia ſubſtitutio effectum ha
buit.Dy.q̄ pupillus in pupillari etate poſt aditam heredita
tem deceſſit.Dy.

Si is qui ſoluendo. Non videt cō
mittere frau
dem qui facit ea ad que de neceſſitate tenetur.hoc di
cit.Uel ſic.valet ſubſtitutio ꝛ non inſtitutio:ꝛ ſic.j.eo.l.ſi is qui
ſoluendo.Ibi ſtichum ſeruum teſtatoris.dyn.ibi debet ſcilicet
ipſe teſtator.dyn.

Poteſt quis. Sub conditione teſtatus
qui poteſt decedere nō pro
parte teſtatus.h.d.In ſi.que cōditio deficit mortuo
teſtatore poſt ſeptuageſimum annum.dy.Et hec lex
arg.quod valeat teſtamentum talis forme.volo hic meum teſta
mentum valere ſi decedā ex hac infirmitate vel cum iret ad ſan
ctum Jacobum ſi decederet in peregrinatiōe:pro hoc.j.de adi
men.leg.l.alūne.§.ſi.Ja.de are.ꝛ dixi.ē.de cōdi.cauſa data.l.cū
quis.In gloſ.i.in ſi.dic ꝙ regula catoniana non pertinet ad cō
ditionales inſtitutiones et ſi poneremus pertinere ad puras

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt.ff.de regu.cato.l.pe.sic nec ad cõditionalia legata.vt eo.tit.l.j.z.ñ.z.j.de lega.j.l.cetera.§.sed si sub conditione.Dy.

SI is qui soluendo. Hic fraudẽtur credito
res interdũ incipit testamentũ a substitutione vitiata institutione.h.d.z concord.ff.eo.si is qui soluẽdo.

NEmo dubitat. Demonstratio vice
propriũ nominis fungit.h.d.Ibi cũ sit corã.Dy.Et no.q hoc pronomen hic:est demonstratiuum ad oculum.Ja.

Qui frater. [a]Fraterna charitate dilect⁹ sub nomine fratris potest institui.h.d.Ibi diligẽter subaudi maxime.dy.In fi.ab eo qui sciebat eũ nõ esse fratrem z sic soluitur cõtrarium.Et potuit hoc cõtingere hoc modo.q: forte socij erant qui diligebãt se admodũ fratrũ.vt.ff.pro socio.l.verũ.in prin.vnde vnus instituit aliũ nomine proprio ex presso z vocando eũ fratrẽ.Ex quo colligit Specu.q si vnus ex talibus socijs diligẽtibus se tanquã fratres delegetur iudex in causa socij z extranei q possit ex hoc recusari vt in Spec.de recusa.§.i.ver.item si sint.Ité vide ad materiã huius.l.qñ no.z dixi.C.de testa.l.neq; professio.de here.instituẽ.l.si pater.z de fideicom l.eã quã.z q no.extra.de presum.c.per tuas.z de filijs presby.c.Michael.In glos.in fi.nã verisimile est testatorẽ id credidisse z sensisse q verba per eũ prolata proprie significant.vt.j.de sup.leg.l.labeo.z.ff.eo.l.hoc articulo.dy.z no.fi.glo.q in dubio errare presumitur q alibi non reperitur ẽm Dy.

IUber homo. Liber homo iussu bone
fidei possessoris adiens coactus hereditatem sibi nõ querit.h.d.Ibi seruiret bona fide vt aliqua sit dubitatio.Dy.ibi si necessitate seruili.id est.iussu bone fidei possessoris hereditatem adiuit.Dy.ibi q.id est.q:.Old.Ibi alioquin als.Old.id est.si tibi inbẽti non quereret.Dy.In glo.i.in fi.verũ est q glo.Jo.ita incipiebat:sed glo.magna in qua est posita ipsa glos.Jo.incipit preter possessionem.

Si quis ita.Herede a se cõpleto tenet institutio certe partis.h.d.Ibi quidã putãt z male.dyn.Ibi vt.id est.quãuis.Dy.In fi.q.d.nihil prohibet.Dy.

Titius. Coniuncti loco vnius habent.h.d.Ibi quorũ
alter semis.Dyn.In glo.vt z.ff.titius ibi tollit cõtrarium separatio institutionis hoc operat.Dy.Vel dic meius vt ibi z.ff.eo.l.interdũ.In eadem glo.in fi.vel clarius dic vt ibi no.vel Sol.vt precedens contrarium.Vel dic q hic fuerunt separati titius deinde meuius z seius heredes instituti z sic habet titius vnã dimidiã:alĩ aliã:q: ipsi sunt inter se cõiuncti z sic loco vnius habent,at in.d.l.vlti.nullus fuit coniunctus in substitutione quoniã fuerũt substituti per hoc verbũ quis q est distributiuũ vt ibi dixi.z ad precedẽs Dixim dic vt ibi not.Oldr.

Cum quis. Pars instituti vel substituti z ceteris
non cõiunctis deficiens omnibus accrescit.hoc dicit.Ibi omnibus coheredibus.Dy.Ibi primo loco quis non existens heres.Dy.

Si heres. Incapacitas eo tempore quo capacitas
exigitur non vitiat institutionẽ.h.d.Ibi testamẽti tempore.i.eo tempore quo testamentũ scribebat.dy.Ibi ciuis romanus z sit capax.Dy.ibi heres institutus subaudi redierit in ciuitate eo tempore quo ꝛc.dy.ibi idem in legatis sed non per omnia idem:q: in legatis sufficit tantũ vno tempore capacem esse.ff.quo dies legati cedit vt.j.de do.causa mor.l.in mortis.z de iur.fisc.l.nõ intelligere.§.quãdo.z ad illud refertur hoc idẽ.Oldr.In glos.verum in legatis ibi si alienũ.§.j.sed hec l.est aliqualiter arg.contra.Dy.Hec glo.vera est licet cõtrariũ no.instit.de dona.in prin.

Titius. Agnitio portionis pure delate aliã portionẽ conditionaliter conditione purificata ipso iure facit agnitam.Ibi pro herede gerere quantũ ad quadrãtem de nouo per existentiam conditionis obuenientem.Dyn.Ibi tam heredi per additionem factam ex semisse.q.d.non habet necesse adire de nouo hereditatem ex quo primo aduit.Dyn.In glos.i.in fi.z.j.ad leg.falci.l.qui fundum.§.si tu ex parte.Dy.In glo.§.ibi solus.fi.respon.In eadem glo.in fi.item contra.in eo.titu.l.cum heres.§.j.Sol.ibi solus heres sicut z in precedenti cõtrario.Dyn.

Si ita scriptum fuerit. In portiõe pura et conditionali institutus capit omne id q. in omnẽ euentũ est habiturus. residuũ vero vsq; ad euentũ conditionis remanet in pendenti qua cõditione pendente instituto mortuo ad heredes nõ transmittit:sed alteri coheredi accrescit.h.d.Ibi titius si intra.idem est iste titius cum superiori.Ibi ne.i.an.Dy.Ibi statim etiam conditione pendente.dyn.ibi heres erit.s.titius.dyn.ibi sed si decesserit conditione pendente z ꝛc re adhuc in dubio existente.Dy.ibi conditio existat illius tertie partis.dy.ibi veinde scilicet eo mortuo.dyn.ibi titius decesserit pendente conditione.dyn.ibi tempore dandi.i.in quo datio confertur quod est tempore euentus cõditionis.dyn.in glo.conuenitur ibi qui fundũ.§.si tu.aliter glosatur in.d.§.z verius.Dy.in glo.ad quod in fi.item contra.j.de suis z legiti.hered.l.si ex pluribus.Sol.hic volebat ex virtute institutionis directe quod non potest:q: preferatur aliius cuius parti accrescit.sed in contrario non erat aliquis qui preferri deberet vel si erat omnes erant defuncto pares et ideo heres defuncti vocatur vna cum eis vt.j.§.proxi.Dyn.

Si articulus. Propie portionis repudiatio
circa partẽ vel partis partem que accidit in omnẽ euentũ ex persona deficiente nec debet nec potest operari.h.d.Ibi interim.i.aliqs deliberantibus.Dy.ibi ex semisse heres erit nam trientẽ titĩ habebit iure accrescendi. z alius sextans remanet in pendenti.dyn.ibi an titij scilicet primi testatoris.dy.ibi ex asse heres erit ex persona titij coheredis sui cui successit in fi.z ideo hereditatem titij per mediam personam titij cui successit habebit insolidum.dyn.in glo.j.ex medietate ibi in suspenso.hec glo.falsa videtur.Primo quia tex.non dicit quod seius adiuerit hereditatẽ titĩ imo repudiauit.Secũ do quia etiam si adiuisset nõ tamen triens titij ei accresceret cũ ipse titius adiuerit vt patet in litera z ric ius accrescendi locum non habet.vt.ff.de vsufruc.accref.l.j.§.z ideo credo q ista glosa. fuerit cõnotia a.Oldr.in eadem glo.in fi.finis istius glos.potest bene dicere nam si iste seius adiuit hereditatem solũ titij coheredis sui interim anteq; adeat hereditatem titij habet ex persona cuius hereditatem adiuit vnum trientem illius hereditatis z sextantem sui trientis iure accrescendi alius sextans qui erat in pendenti.Si vero repudiet defertur meuio coheredi suo.z di cas ius accrescendi interim cessare quia ante repudiationẽ seq; nulla pars vacat sed in suspenso est.Sed contra hoc facit precedens.§.licet Old.in distincte glo.reprehendat.Ray.in glo.vlti. ibi.§.si quis primum contra.z.l.iulianus.§.vlti.z.l.seq.dyn.in eadem glosa.in fine.vel melius dic quod ibi deferebatur pars vno iure:z alia pars alio iure hoc autem totum poterat vno iure deferri.Dynus.

Si soluendo. Ex ordine scripture argumentum sumptũ valĩdum est.hoc dicit.

1 ☞ Causa finalis enunciatiua:voluntati subiecta:in vltima voluntate dispositionem inducit.

2 Iudex ecclesiasticus si mandat alicui aliquid facere als noscat se excommunicatum:an per hoc erit talis excommunicatus.

1 **Si volebat.** †Causa finalis enunciatiua voluntati subiecta in vltima voluntate dispositionem inducit.h.d.Et allegatur hec l.per Jac.de are.quod si iudex†ecclesiasticus mandet alicui qõ ita faciat alioquin noscat se excommunicatum q per hoc sit ex communicatus.Jaco.ad hoc extra.de immunita.eccle.c.nõ eo minus.z bene per Arch.lxiij.distin.salomitane.ibi exheredani. hec sunt verba narratiua que habent annexam causam finalem z per consequens dispositionem inducunt alias regulariter verba dispositiua narrationem non inducunt vt.C.de testamẽ.verba.vbi de hoc.z de donatio.l.ex hac scriptura.Ibi contenta te dote esse nolui.Not.verba que continue ponuntur in testamentis z in predictis inbeo esse tacitam:z contentam.In glossa prima.ibi ex facto ꝛc.hec verba videntur confirmare precedentem actum:z ideo si processisse non probetur saltem per hec verba inducitur exheredatio.argu.j.de dona.l.ex hac scriptura.Dy. Vel dic quod in contrario erant adiecta verba ad transferẽdũ: ergo contrarium non inducunt.vt.j.de conditioni.z demonstratio.l.cum tale.§.fi.hic vero secus.vel hic verbis narratiuis subiecta fuit causa finalis.z ideo dispositio inducitur.vel secundum Jacob.de bel.hic testator expressit verba apta ad exheredationem vt hic patet.Ibi vero nulla verba apta ad institutionem expressit.vel hic mentem z voluntatem habuit exheredandi. Ibi vero non habuit mentem instituendi vt hic.z.ibi apparet ex litera et quelibet solu.bona est.In eadem glosa.in fine.Solu. vt ibi not.

1 ☞ Citatio die feriata factavt qui ad diem non feriatam compareat non valet.

2 Regula catoniana locum habet in relictis pure vel in diem certum:secus vero in conditionalibus.

Attempus. Quoties dispositio cõfertur in
tps magis attẽdit tps in quo cõfertur q̃ tps in quo fit.h.d.Ibi benivolentie est licet non sit

non fit capax tempore testamenti.dyn.Et facit hec.l.q citatio
1 facta †die feriata vt compareat die nõ feriata valeat.z pro hoc §.de dona.inter virũ z vxo.l.si eũ.§.fi.z.l.seq.z.j.de manumiss.testa.l.si quis locuples.Et hanc opi.tenuit dynus.per alleg.l.z cõmuniter tenetur z seruatur licet Fran.accur.z multi alĩ teneant oppositum per.l.vlti.C.de fer.vbi de hoc satis dixi.Alĩ tamen distinguunt aut commissio citationis fuit facta die feriata pro nõ feriata z teneat citatio alias non. arg.C.de epis.z cler.l. cum clericis z.l.omnes qui vbiq;.in glo.j.Ibi ex incerto.Et est ratio q: vbi dies est incerta pro toto tẽpore reperitur testatus vel intestatus q: dies incertus equipollet cõditioni:z ideo si deficiat omni tempore videtur intestatus si existat testatus sed vbi certa pro parte temporis reperitur testatus z pro parte intestat⁹. dy.z vt dixi.§.eo.l.hereditas.In eadem glo.ibi voluit regulam
2 habere locũ.preterea † regula catoñ.locum habet in relictis pure vel in diem certum non in conditionalibus.vt.j.de leg.j.l.cetera.§.j.z de regula cato.l.i.ergo nec in relictis in diem incertam cum equipolleat conditioni vt ibi.z eo.titu.de lega.j.l.talis scriptura.§.fi.sed si sub conditione.z de conditio.z demonstra.l.dies incertus.dy.

Quoties. Heredis institutio propter incertitudinẽ
personarum vitiatur.h.d.Ibi euenire potest.f institutionem non valere ratione incertitudinis.dyn.ibi: vtatur subaudi institutio non valebit.dy.

Heredes. Portio coniuncti deficiẽs tantum
ad coniunctos pertinet disiuncti vero ad omnes pertinet.h.d.Ibi coniuncti verbis.dy.ibi hoc.i.pars eius.dy.Ibi ex separatis subaudi aliquis decesserit. dy.Ibi heredes cum parte vel sine parte.dy.Ibi portio eius in stituti sine parte z decedentis.dy.

Ius seruum. Seruus non heres domini tempore testamenti potest vtiliter heres institui.h.d.dy.

Hereditas. Enunciatio alium effectum con
tinens heredis institutionẽ non inducit.h.d.Vel dic clarius testator in testamẽto sic dixit.Committo tali quod fratribus minoribus det centum vel commendo ei talem seruum meum an per hec verba videatur ille talis heres institutus vel seruus liber factus.respondetur q non.dy.Ibi ea prodest vt per hoc videatur institutus.dyn.Ibi seruus est.id est.remanet.dy.

Si ita quis. Jure licet diuerso coniuncti ad
ius accrescendi pariter admittantur.h.d.Ibi heres esto z sic insolidũ videbatur heres z per cõsequẽs omnibus alĩs rebus cõiunctus.dy.Ibi coniunctionẽ.f.verbalem.Dy.ex his coniunctis per copulam z.de
a ista copula z [a]vide in alphabeto z q no.per Archi.de preben. c.si pauper clericus.lib.vi.Ibi decedat ante aditam hereditatẽ. dy.Ibi coniunxisse.f.gaiũ z meuium realiter.dy.In fi.f.coniungendo verbis.Old.In glo.vlti.ibi heres esto imo comparatiue quia cum fine aliqua pensatione seu mora loquutus sit testator accipitur punctũ pro copula z:ideo titius gaius z meuius erũt coniuncti omnes verbis non re:z si quis ex his tribus decedat antequã adeat accrescit portio sua alĩs.z sic intelligas.l.istã ne sit contra opi.illam quam tenemus quod verbis tantum cõiuncti preferuntur re tantum coniunctis:de qua plene diximus.j. de leg.iij.l.coniuncti.Pe.

Si ita scriptum. Secunda scriptura
plenior prima verogat prime.hoc dicit.

Si quis sempronium. Dispositio tacite collata in alterius potestatẽ est valida secus si cõferatur in meram voluntatem expressa.hoc dicit.Ibi z momentum.id est.effectum.dynus.Ibi cum eo.id est.ita demum.dy.In glo.concor.ibi.Sol.vt ibi q: ibi cõfertur in arbitrium alterius tanq; boni viri hic vero in voluntatem alterius meram.In glo.vlti.in fi.per hanc glo.apparet sol.bocar di nunquid expressio eorũ que tacite insunt operetur quia si eo modo de quo inest tacite exprimatur nihil operatur.Si vero alio modo de quo ineſt tacite z alio exprimatur tunc bene operatur vt hac.l.de quo dic vt dixi.j.de leg.j.l.hec verba.z vide q no.j.de reg.iur.l.actus legitimi.z.l.expressa nocent.

Cornelius. Tacita substitutio vulgaris
euanescit z effectũ institutionis in voluntariũ suspẽdit in necessariũ vero qualitatis.h.d. Opp.de.l.si ita expressim de cõditio.z demon.z dic aliud in legato aliud in hereditate. quere rationem diuersitatis,postea quere questionem glo.z effectũ questionis aperias.ibi neutrũ fore heredẽ dicebat z male.dy.Ibi vtraq; bene.dynus.Ibi supernacuam in herede voluntario.dy.Ibi heres non esset.z ideo si exprimatur nihil valet expressio.vt.j.de condi.z demonstra.l.si in diem.§.scuot.dynus.Ibi quod si hi predicto modo instituti.dynus.Ibi tunc id.f.vter eorũ nolet.dy.in glos.superuacua est post mortem testatoris transmittitur ab ignorante z ignoranti acquiritur licet nõ irrepudiabiliter vnde in legato est acquisitio duplex vna que legatario ignoãte procedit.vt.j.de leg.ij.l.cum pater.§.iurdo.z illa non habet tacitã conditionem si nolet z ideo expressa reddit legatum conditionale.vt.d.l.si ita expressim.z no.in.l.ali quando.de condi.z demon.Altera vero acquisitio est per agnitionẽ z illa est irrepudiabilis in herede vero vna est acquisitio per agnitionẽ sine per additionem z illa est irrepudiabilis.vt.C. de repu.here.l.sicut maior.z.l.si ius.cum ergo aditio ex sola animi voluntate procedat vt insti.de heredi.quali.z differ.§.vltimo. sequitur q ista cõditio si nolet tacite insit:z ideo si exprimatur institutionem conditionalem non reddit vt patet hic:z argu. j.de lega.l.hec verba.z de condi.z demonstra.l.cõditiones.z.l.si idem.§.fi.no.dy.ibi respondeo non quia in acquisitione est semper necessaria voluntas licet nõ in transmissione quod secus est in legato.vt.d.l.cum pater.§.furdo.j.de leg.ij.dynus.In eadem glosa.in fi.primum verius quod patet quia suus hodie equiparatur voluntario.vt.j.de lega.j.nam nec.Preterea huius verba etiam in inuentario non faciunt cõditionem que suspendet.vt j.eo.l.iam dubitari.Et effectus questionis premisse ex hoc tantum pendet q: aut instituto filio verba si nolet faciunt cõditionem z tunc impeditur transmissio quia etiam ad suos nõ transmittitur hereditas sub conditione relicta mortuo filio instituto ante conditionis euentũ vt.j.de leg.ij.l.cum pater.§.hereditatis.z no.C.de his qui ante aper.ta.l.j.aut nõ faciunt cõditionem z tunc transmitteretur licet nõ adita.vt.C.de cadu.tol.j.§. in nouissimo.q: ergo faciant conditionem in filio in potestate cõstituto est arg.j.de condi.insti.l.verba.z hoc verius autem est q non faciant conditionem:z sic transmissionem non impedit in suo sicut nec in emancipato vel extraneo.arg.j.de leg.j.l.nam nec.Preterea hec verba non faciunt conditionem que suspendat institutionis effectum vt no.j.eod.l.iam dubitari.in fi.dyn. questio predicta depẽdet ab illa an suus sit ipso iure heres effectualiter siue in mixtione.dy.hic z alibi videtur sentire q non: sed dicit dari medium tempus per dictam.l nam nec.de lega.j. moderni doct.communiter tenent oppositum vt plene dixi.C. si vt ab heredi.se abfti.l.j.

Captatorias. Captatoria institutio non
dicitur que mutua affectione prouocat z dispositio collata in alterius arbitriũ de preterito valida est secus si de futuro cõferatur.h.d.hec.l.cum.l. seq.que continuatur.In glo.futurũ subiunctiui in fi.de hoc dic vt no.z dixi.j.de verbo.oblig.l.centesimis.§.fi.Et no.ex isto tex a tum glo.quod quãdo participiũ designans preteritũ tẽpus adiungitur futuro naturam futuri assumit.Oldr.Ibi libere facere debet.vt extra.de renun.per tot.z ad hoc facit arg.j.quarum rerum actio non da.l.j.§.que honorande.

1 ☞ Infamis z alius officia publica gerere prohibitus in odiũ suum compelli potest illa gerere z exercere quãuis etiam sint illi damnosa z onerosa.

Si quis solidum. Non capax heredi
tatis locupletis cẽsetur capax hereditatis inopis.h.d.ibi legi enim que prohibet insolidũ capere.Et est arg.q infamis †z alius prohibit
1 gerere officia publica in odiũ suum possit compelli illa exercere si sunt onerosa z sibi damnosa z in fauorem publicum.Old.

Si sub conditione. Cõditio ca
sualis institutioni appposita non videtur in substitutione repetita.hoc dicit.Ibi si substituamus scilicet aliquẽ.dy. In glo.j.ibi repetita si potest impleri per alium.dy.Et põt esse ratio differentie quia cũ casualis non dependet ex facto ipsius: nec ipsa per alium possit adimplere in expectando eius euentum possit insurgere maximum damnũ que ratio cessat in potestativa vel mixta que per alium potest impleri.In glossa vltima.ibi.l.legatum.z de cõditio.z demonstratio.l.sub cõditione. alias incipit legatum sub conditione.dynus.Ibi institutiones sunt fauorabiliores argu.ff.de liberis z posthu.l.cum quidam.z consequenter substitutiones sunt fauorabiliores que sunt conditionales institutiones.vt.j.ad legem falcid.l.in ratione.§.si filio.Sed si premissa ratio est sufficiens ergo cum semper grauetur substitutus sub conditione si primus non adimit sequitur quod onera relicta ab instituto nunquã videantur repetita a substituto quod tamẽ est euidenter falsum vt dicta.Licet de leg.

a ☞ De copula z.Vide l.heredi.§.gaio.ff.de fun.instruc.l.cũ vter q;ff.negs eũ q in ius voc.est vi ex.in.l.titie textores.§.nihil. de le.j.Car. in cle.j.de testa.i.c.cũ omnes. de constitu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

prima.ꝛ de lega.secundo.l.cum pater.§.ab instituto.ꝛ l.si a titio ꝛ mevio.§.iulia.sed substituendo gloss.dicit quod hec conditio est in forma substitutionis ꝛ non in forma institutionis:in substitutione repetita non videtur.Dynus.Alia autem onera sic, vt not.C.de caducis tollend.l.prima.§.pro secundo, in magna gloss.que possunt apponi in forma:ꝛ tamen repetita videntur: quod secus videtur secundum istam opi.Sed esset contra illum tex.Qld.in fi.glo.colligitur contrarium argu.d.l.licet.vel dic secundum Jaco.de bel.aut repetitio est vtilis nec potest vitiū importare:ꝛ tunc subintelligit:vt ibi.aut potest esse vitiosa:ꝛ non subintelligitur:vt hic.ꝛ.j.de verb.obli.l.titia.§.idem respon.vbi de hoc plene dixi.Jaco.Et vide etiam quod no.per dy.extra de reg.iur.c.rationi.lib.vj.

a Si ita qs. adde bar. Bal.ang.ꝛ Imol.hic,

Sita quis. [a]Exceptio certe rei ad institutionem vniuersalis nihil operatur.hoc dicit.et est argumen. ad questionem que fit in anthen.ingressi.C.de sacrosanc.eccle.scilicet an ingressus ex pacto possit aliqua excipere ex quo dedicat se ꝛ sua deo.

Si filiusfamilias. Primo gradu vitiato incipit testamentum a secundo.hoc dicit.Ibi:ab eo substituto.dynus.ibi:exheredatus.subaudi ꝛ abinstituto preteritus.dyn.Ibi.inde.id est,ab eo gradu.dy.ibi:vbi.id est.a quo dicitur.dyn.

Seruus vxori. Durante matrimonio ex mortis causa donatione non transit dominium de marito in vxorem. hoc dicit.ibi hereditatis a marito qui eum donauerat.dynus.in fine.a marito qui penituit donationis:alioquin videtur valere legatum:cum donatio eius mortе sit confirmata vt.C.de dona.inter virum ꝛ vxo.l.vlt.maxime quia donatio causa mortis equiparatur legatis.vt.j.que in frau.patro.l.i.§.i.de dona.causa mor.l.illud.ꝛ seruo legato potest legari.vt.j.de legatis primo.l.seruo legato.ꝛ ideo valet legatum.Jac.in glo.i.in fi. Item quo ad fructus ꝛ ea que loco fructuum habentur.ibi vero quatum ad dominium.vt hic.ꝛ no.C.de dona.inter virum et vxo.l.donationes.ꝛ.j.pro donato.l.i.§.fi pater.dynus. In gloss. vltima.in fi.Sol.vt ibi no.ꝛ vt tollitur.j.de lega.j.l.plane.§.fi cõiunctim.

b. Esse toto. Adde ō materia huius.l.Bal.i l.petes maxime.C. de pactis,

Sse toto. [b]Institutio directa in testamẽto in codicillis declarata de iure valet.hoc dicit.ibi:habebit ille qui sine parte scribitur in codicillis.dynus.ꝛ allegabam.l.istam ad talem questionem.Statuto Pergam. cauetur quod non possit fieri cõtra statutum:nec ordinari per concilium dicte ciuitatis: nisi concordes fuerint sex partes ex septem partibus cõcilij.totum concilium concorditer dedit potestatem quibusdam sapiẽtibus quod possent ordinare quicquid eis videretur super certis negotijs:ꝛ quod illud quod ordinaretur per eos reduceretur ad concilium:ꝛ secundum quod tunc placeret maiori parti concilij valeret.isti sapientes aliqua ordinauerunt per maiorem partem concilij:dicebam quod valebant licet nõ concordassent sex partes concilij:quia in primo concilio omnes concordauerant.argumen.huius.l.Et ad materiam huius.l.cõcordat.ſ.eodem l.si quis ita scripserit hered.ꝛ de lega.ij.§.l.quisquis.ꝛ.l.his verbis,

Qui non militabat. Jn certis rebus facta institutione:ille res tanꝯ prelegate debentur:ꝛ heredes instituti de iure hereditario equaliter respicit.h.d. ibi:semisses habere constitit.id est.vtroq; videtur pro dimidia institutus:licet sit inequalis rerum estimatio.vt ſ.eo.l.ex facto proponebatur.dyn.ibi:adiudicationibus patrimonij cuilibet designati.Jacob.ibi:prestaretur ab vno alteri.dynus.ibi:quadrantẽ.i.falcidiã iure institutionis debitam:que est quadrans. id est quarta pars.dyn.Jn glo.secus in mulie.quia tunc non dicitur in semisses.vt institu.ad leg.fal.§.cum autem ratio.ꝛ.C. ad legem falci.l imponenda.Jn gloss.vt ecce.ibi:centum viginti deberi.intelligo legatariũs nõ creditoribus:vt cessent verba dyni statim hic scripta in fi gloss.ibi:semissis totius hereditatis: hoc exemplum non videtur procedere:quia cum vniuersa bona valebant quatuor centum:ꝛ centum viginti sunt in re alieno quod debet deduci in imponenda ratione legis falcid.vt.C.ad leg.falcid.l.in imponenda.non remanent in bonis nisi ducenta octuaginta ex quibus dimidia pars debetur titio scilicet centum quadraginta.quorum quarta est.xxxv.si ergo titius haberet quadraginta vt in exemplo ponitur.iam haberet quinq; vltra quartam.ꝛ per consequens repelleretur ad detractionẽ falcidie.Jacob.de are.Oldra.ꝛ dynus.Est ergo opus querere exemplum in quo post solutum es alienũ inueniatur habere minus quarta dimidie illius quod superest ere alieno deducto.et illud patet si ponas bona relicta vni valere centum ꝛ relicta alij valere quinquaginta.ꝛ in ere alieno esse centum.Et etiam si ponas bona relicta vni valerent quinquaginta:ꝛ relicta alij centum:et in ere alieno esse centum.ꝛ per multa alia exempla dyni hec reprobatio procedit:si ponas deberi ob es alienum.Sed gloss. potest etiam recte intelligi quod debeatur legatarijs:vt in primi.glo.dixi.ꝛ tunc cessant omnia predicta.in glo.vlti.ibi creditorum ꝛ legatorum:nam vnus alij debet cautionem prestare de satisfaciendo pro dimidia creditoribus ꝛ legatarijs.Raynutius.

Lucio. Sequens scriptura declarat precedentem.hoc dicit.Ibi:quod.id est quod vna scriptura per aliam declaretur.dyn.

Filijs heredibus. §.licet in alijs terminis. Ibi:distributis.ſ.nominatim.dy.q; hic non fuit.

Nihil. Quaciq; parte testamenti institutus sine parte habet residuum assis nõ distributũ.h.d.ibi:quoloco.id est.qua parte testamenti.dy.ibi:assis residuũ.id est.portionem que de asse vacabat.dy.

Seius asse completo. Jnstitutus sub nomine reliquepartis nihil capit: toto vacante intotum admittitur simpliciter institutus pariter admittitur.h.d.cum legibus sequentibus.

Quod si non sit. Jn gloss.vlti.in fi.vel dicẽ bene dixit nam cũ vtriq; nocet ad semissem hereditatis tota habet primus in asse secundi:quartam scõs in asse primi.

☞ Dictio similiter notat omnimodam similitudinem.
1 Agentes ꝛ consentientes pari pena veniunt puniendi.

Clemens patronus.Dispositio in casibꝰ separatis ad vtrunq; simul contingentem extenditur.hoc dicit.Ibi heres esset insolidum.dynus.ibi similiter.no.quod hec dictio similiter notat omnimodam similitudinem.ꝛ ad hoc concor.quod dicitur simili conditione tenetur.C.de decur.l.si ad magistratũ. lib.x.ꝛ q agentes ꝛ consentientes simili pena tenentur.extra de offi.deleg.c.j.C.ad leg.iul.de vi.l.pen.ꝛ ad hoc etiam facit.ſ. si quis cau.l.§.fi.simili modo.ꝛ habetur etiam hec dictio similiter insti.de nup.in fi.Et ad hoc etiam.C.de neg.gest.l.tutori vel curatori simul nõ habetur. Et q dicitur de similibus ad similia procedi.ſ.de legi.l.non possunt.ꝛ quod istud verbum similiter intelligatur quod ad omnia sit simile.xxviij.dist.c.sicut enim. de iniust.testa.l.ij.ꝛ.j.de vi ꝛ vi arma.l.colonus.ꝛ heredis opere videntur que similes sunt.vt.ſ.de condic.indeb.l.si non sortem. §.libertas.ꝛ extra de transla.episc.inter coporalia.Jn contrarium videtur q aliquid dicat simile:si fit simile quo ad genus:licet nõ quo ad speciem extra de rescriptis.c.si gratiose.lib.vj.de fil.presby.c.ij.lib.vj.Primum puto verum esse regulariter.Et de primo significato vocabuli alias impropriez casualiter ponatur ꝛ facit pro testamentis:rescriptis: contractibus:ꝛ statutis vbi sepe ponitur hec dictio similiter.Et de significato huius dictionis vide in alphabeto.

Si ita scripserit. Sub conditione de preterito ex facto testatoris pendẽte institutio facta ipsa conditione deficiente nullius est momẽti.hoc dicit.ex parte mea:als ex parte a me ad titium heredẽ.ꝛc. ꝛ ita procedat glo.Qld.ubi recitassem in preteritũ.dy.Jn gloss. ꝛ pro etiam in fi.imo dic quod hic ad preteritum tempus fuit relata cõditio:ꝛ propterea defectus eius reddit institutionem inutilem ꝛ existentiam vtilem:vt pro alleg.l.ij.ſ.eo.ꝛ de condi.in sti.l.mulier.§.fi.dy.

c Si quis ita heres. Conditio nõ disponit.hoc dicit. ꝛ facit ad materiã.Lita stipulatus.de verbo.obli.ibi:illo.scilicet legitimo.dy.in glo.vlt.in fi.Et pro ista opi.facit.ſ.eo. l.ex facto etiam.ꝛ.j.eo.l.lucius.dy.

Si non lex. Dispositio vnius legis dispositionem alterius non infringit.hoc dicit.tollitur ergo solum obstaculum legis eliescentie alio remanente sic tollitur obstaculum secus remanente defectu etatis ad tutelam.C.quando mulier tute.offi.fungi potest.l.ij.§.j.ꝛ concor.j.de oper.no.nuncia.l.sciendum.aliud enim est dare aliud solum obstaculum amouere. extra de rescrip.c.cum aliquibus.lib.vj.ꝛ.j.de bono.pos.secundum tabu.l.hi demum.Qld.

Temporibus.

Temporibus. Dispositio pluralis cuius effectus ad vnũ restringitur ad primum nominatum porrigitur.hoc dicit.Ibi:duobus.ex seruis suis.Dynus.ibi:vederit directo ꝛ pure.Dynus.ibi:restitui.ab herede instituto.Dyn.ibi:adire eam scilicet hereditatem.Dynus.ibi:cogatur.scilicet heres scriptus.Dynus. ibi:peruenias ille seruus.Dynus.ibi:eiq; loco scripto.Oldra.Dynus.ibi: restituatur.alter vero remaneat in seruitute.Dynus.ibi:idemq; seruandum.scilicet vt possit petere adiri ꝛ sibi restitui. Dynus. ibi:desideraret.alias desiderans.ꝛ tunc deest si quod est supra et sic communiter.Dynus.ibi sequens.id est cuius nomen posteriore loco scriptum erat.Dynus.ibi:ꝛ hic.scilicet posteriore loco scriptus.Dynus.et est hic.§.in fine.argumentum quod si plures sunt recepti in aliqua ecclesia sub expectatione.et vacante ecclesia veniat secundo receptus quod non debeat recipi nisi primo citetur primo receptus.pro hoc infra de bonis libertorum.l.filius.§.penulti.Jacob.de are.Jn gloss.ꝛ ltima.ibi.l.facta.§.fin.Sed illud quando vni seruo tantum erat restitutio facienda.Dyn.

Si seruo. Libertatis prestande necessitas imminens testatori heredis necessarij ius rescindit.hoc dicit.Vel breuius.nemo in necessitatibus liberalis existit.Ad quod concord.in fra.de adimen.lega.l.rem legatam.vel clarius secundum Dynum.Si instituo illum cui necesse habeo prestare libertatẽ:non est mihi heres necessarius sed voluntarius.hoc dicit. Ibi:reliquisset:is a quo fideicommissa.libertas debebatur.Dynus.ibi: idem probandũ erit.scilicet quod non sit redimenti necessarius heres:sed voluntarius.Dynus.ibi:institutus ab emptore.Dynus.qui manumittere tenebatur.Dynus.ibi:propria sua:id est peculiari.Dynus.ibi:emptus est eo pacto vt manumittatur. Dynus.ꝛ not.ex hac.l.quod non prestat beneficium qui impendit debitum.ꝛ pro hoc infra.de lega.ij.§.l.vnum ex familia.§.fi de falcidia.ꝛ de ritu nup.l.proxima.Jac.

Lucius. Disiuncta posita inter conditiones dispares quarum altera duntaxat verificat voluntatem testatoris presumptam resoluitur in coniunctam.hoc dicit.Et dic quod primo ponitur thema.Secundo duplex questio.Tertio responsio ad secundam questionem:ex qua infert solutionem ad primam:ꝛ cite etiam questioni respondendo.ibi:aut pro ꝛ.Dynus.ibi:heredes esse possint.quod verum est.vt.j patebit.Dynus.ibi:adiecti.ita quod admittantur tanquã coheredes istius titij.ibi:respondi.hic respondet secunde questioni que est in textu.ibi:igitur.hic per modum illationis respõdet prime questioni.ibi:heredes non erunt ex substitutione:licet frater liberos nõ habuerit.ibi:quemq; heredem.id est coheredem.Dy.ibi:eo amplius. id est non solum si frater adiret.Dynus.ibi:nam prudens consilium.similiter.j.de questiõl.i.§.fi.Ja. Ibi:tacite abintestato. Dynus.Jn glo.i.ibi:per responsionem huius.l.ꝛ hoc fit ex coniectura tacite mente testatoris.Jaco.vt dicta.l.generaliter.de instit. ꝛ substitu.Et dic secundum Jacob.de rane.aut disiuncta ponitur inter conditiones quarum vnaqueq; reddit voluntatem testatoris verificatam.Et tunc proprie accipitur.vt.l.si quis.ꝛ de condi.ꝛ demonstra.l.cum pupillus.§.disiuncta.Si vero disiuncta ponitur inter conditiones quarum vnaqueq; non reddit dispositionem testatoris verificatam vel vnam reddit ꝛ aliam nõ: ꝛ sic sunt condictiones dispares:tunc resoluitur in copulatiua: vt hic.et dicta.l.generaliter.Jacob.de rane.in glo.tacite scilicet abintestato:nam in testamento non sunt scripti.vt.ſ.eo.l.ex pacto.Et facit ista glo.expresse quod si testator rogat heredem restituere hereditatem si decesserit sine liberis:vel si vicat.Si heres decesserit sine liberis talẽ substituo.quod si habeat liberos non propter hoc possit hereditatem ex testamento vendicare. Jac.contrarium tamen videtur notari.j.de lega.primo.l.filiusfa.§.cum erit.Oldra. Posses dicere quod dictum glo.ꝛ Jacob.de are.procedat quando heres scriptus ante aditam hereditatem decessit cum liberis. Si autem hereditatem adisset: tunc eam ex persona sua ad liberos suos transmitteret.per.§.an nouissimo.C.de cadu.tol.ꝛ de inoffi.testa.l.qui in prioribus.ꝛ.l. si auia.de iure deliberan.Ray.

Iam dubitari. Suum institutũ sub conditione potestatiua que sola declaratione voluntatis impletur exheredari non impedit in conditionis defectum: quare suum perdit beneficiũ abstinẽdi.hoc dicit. Ibi:heredes essent. id est declarauerint velle esse heredes.Dynus.ibi:visum erit.scilicet testatori.Dynus.ibi:primum.quia prima ratio.Dyn.ibi: eius filij.Dynus.ibi:expectantis ꝛc.Dynus.alias est in litera expectato.ibi:deinde.secunda ratio.Dynus.ibi:in proposito. scilicet quando institutus sub conditione si volent. Dyn.ibi:si voluerint.id est.declarauerint se velle heredes esse.Dy.ibi:iam id est ex quo declarauerint se velle heredes esse.Dyn.ibi: heredes extiterint.ꝛ ideo nõ habent facultatem abstinendi de iure pretorio vel ciuili.Dyn.ibi:pereant animo se immiscendi hereditati paterne.Dy.in fi.qi heredes facti sunt solo animo:ita q perdiderunt beneficiũ abstinendi.Dy.in glo.id est.nõ sine causa.ibi:vel dic hic videtur bona.Dy.ibi:non verbũ subiungit.et dices non ab re hic substitutus subiungit.i.substituet.velut excessus.ſ.a filio.i.processus a filio:precedit enim filius eum:ꝛ per hoc excedit.Qld.Ibi:nõ est excessus abre:quasi dicat non sine causa iuri cõsona appellatur excessus talis exheredatio:si nolit esse heres exheres esto.Oldra.tamen fine tot subauditionibus magis mihi placet prima expositio glo.ꝛ videtur mihi amica litere ꝛ menti iuris:cõsulti. Vgn glo.vltima.ibi.l.eum qui bonis: quia illud quod inducit additionem in extraneo inducit immixtionem in suo:vt dicta.l.eum qui bonis.Jaco.in eadẽ glos. ibi:aut instius aut est dubium:ꝛ tunc si potestatiua dependet ex sola voluntatis expressione:vt in casu nostro non licet ea impleta.i.voluntate declarata repudiare.vt hocver.non abrepen det ex actu extrinseco vt si ascenderet capitolium vel si decẽdet in dubio videtur velle purificare conditionem non autem adire.vt dicta.l.si quis ita heres.ꝛ ibi no.ꝛ.j.de condi.institu.l.si pupillus.Dy.vt plene dixi ꝛ nota.dicta.l.i.§.i.ſ.de condictio.causa data.ibi:vt non sit necessarius.hec gloss.verum loquitur:licet alia glo.que est.ſ.eodem.l.comelius.contrarium innuat esse male:vt ibi no.dixi.

Exuncijs. Ratio calculi facit vt quot vncias cõsequor ex hereditate diuisa in vigintiquatuor vncias: illarum medietatem consequar diuisione facta in duodecim tantũ.h.d.

Si qui soluendo. Jnstitutus ante euentũ cõditionis nõ est heres:ꝛ qui semel extitit heres propter adiectum definere esse non potest.hoc dicit ibi:esse non potest.scilicet titius.Dy.

Si socius. Legatum relictum seruo heredis vel etiam communi testatori et heredis pure:est inutile.secus si sub conditione:et eius cõtrarium est in institutione.hoc dicit.Ibi: ꝛ sine libertate legabitur ꝛ valebit legatum si inuentus fuerit liber vel alienatus in conditionis euentum.Dy.ibi:heres institui.ꝛ pure.Dynus.Jn glo.vlti.ibi:non et legatur a non herede instituto.Oldr.in fi.sic legatur domino ꝛ seruo eadem res.vt.j. de leg.j.l.si seruo meo.ꝛ de leg.ij.§.l.si mihi pure.Od.

Testamento. Legis dispositio fortior est quã hominis prouisio. hoc dicit.dynus.ibi:decreuit.ex eo quod detexit dominũ mortem.dynus.ibi:non ex testamento.sic.j.de statuliber.l.si peculium.§.de illo.Oldrad.ibi:licet.id est licitum est.dynus.Jn gloss.vltima ibi.§.qui fideicommiss.ꝛ.l.pater filio. dynus.in fine.sed certe imo fit de necessario voluntarius.quod potest vt ibidem:ꝛ.ſ.eodem.l.pater.ꝛ.j.titu.ij.l.ij.§.fina.Secus econtra:vt hic.ꝛ de hoc nota.dicta.l.pater.ſ.eo.Dyn.vel dic vt no.ſ.de libe.ꝛ posthu.l.gallus.in fi glo.ꝛ per dyn.

Imperatorem Imperatoris maiestas delictorum nõ debet esse auctoritas.hoc dicit.Ad hoc concord.C.si aduersus vendit.l.prima in fine.ꝛ de indictaviduita. tollenda.l.ij.

☞ Defectus cause finalis reddit secundum testamẽtum nullum ratione prefationis.
1 Prefationis verba et eorum causa attendi debent in testamentis.
2 Facta pretextu falsi rumoris retractari debent sine aliqua causse cognitione.
3 Electio facta de eo qui credebatur peritus cum esset fatuus est nulla.
4

Pacumeuius. Alias incipit in cognitionib⁹ et breuiter hoc dicit. Prefatio presumptionem voluntatis inducit ꝛ rumor falsus nõ nocet. Vel dic secundum dyn.† defectus cause finalis reddit secundum testamentum nullũ ex voluntate presumpta:ratione prefationis secundi testamenti.dy.ibi:contingere nõ potuit.scilicet hereditas mea.als est in litera.ad est nõ potui habere heredes ibi:hac prefatione.i.his verbis in secũdo testamento expressis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 Et sic not.attendi† verba prefationis causam eius quod post prefationem sequitur continens.vt infra de adimen.lega.l.alūne.§.vltimo.Oldr.Et dixi.infra de verborum obligationibus. l.titia.§.idem respondē.ibi pancumenta instituta in secundo testamento:que credebatur per testatorem mortua:ꝛ tamen viuebat.Oldra.ibi;modus id est causa.Syn.ibi:ei.scilicet pancumenie scripte in primo testamento.Oldra.Item nota quod falsus rumor non nocet.pro hoc.C.de testamen.mili.l.si cum vel in vtero.et in brocardis de mendacio rubricella.argumentum de falso rumore.ꝛ vide in alphabeto dictione rumore. Et per Odofred.in summa Azo.de repudiis.in additio.ipsius Odofred.Synus.ꝛ ad hanc l.concordat quatenus loquitur de falso rumore.extra de eo qui cognouit consangui.vxo.sue.c.super eo. §i.questione tertia.c.quia in cunctis.Nam ad dictum vnius facile sequitur multitudo.extra de purgat.canonica.cum in mulcte.rumor enim non nocet nisi opere compleatur.extra de accusatio.c.cum dilecti.vnde si rumor est quod aliquis sit excommunicatus:si celebrat nō efficitur irregularis nisi aliter ad eius notitiam pernenerit.vt no.extra de cleri.excommunicatis ministran.c.illud.in glo.que incipit,sed si papa.In contrarium est quia falsus rumor excusat vxorem a pena adulterii.vt infra de adulte l.miles.§.mulier.ꝛ alias excusat.vt infra.de acquiren da hereditate.l.si quis mihi bona.§.plane si rumor.Posset dici quod rumor excuset vsquequo veritas detegatur.et ita intel-
3 liguntur predicta iura.C † Item ea que fiunt pretextu falsi rumoris retractantur sine aliqua causa cognitione.xxxv.questione.vltima.c.veniam in tex.ꝛ glos.Item quando rumor affert secum veritatem extra de elect.c.vbi periculum.§.penultimo.libro sexto.Item vide quod nota.in Specu.de instrumentorum editio.§.compendiose.versicu.quid si is qui fecit testamentum. Et quid sit rumor.quid fama.quid scandalum.vide Innocē.extra de accusatio.capi.qualiter secundo.Et quod plene notaui. C.de accusatio.Lea quidem quid si papa audiens quendā pretatum mortuum falso rumore contulit eius dignitatem alteri. nunquid comperto quod vinit valebit talis concessio.dicit gō non.vt not.per Archid.extra de preben.c.cum in illis.libro.vi.
4 Facit † quod sialiquis sit electus qui falso rumore credebatur peritus cum esset fatuus:quod non valeat elect.ꝛ ita no.in glo. dicto.c.veniam.xxxv.questione vltima.Item allegat hec.l.in argumen.si aliquis sit occisus et titius minatus erat de eo occidendo quod presumatur eum occidisse:nam ꝛ hic verba prefationis operantur quod forte verum est si ille minas suas consuesit ad effectum deducere.pro hoc.ff.de doli.excepti.l.apud celsum.in princi.ꝛ quod ibi no.ꝛ ex quibus can.in pos.ea l.fulcinius.§.quis ergo.ff.ex quibus causis maio.l.iij.ꝛ l.antepenul.ꝛ C.quod metus cau.l.metum.ꝛ ibi plene dixi.ꝛ si quis imperaꝛ maledi.l.unica.ꝛ not.de hoc in Specu.de presum.§.i.versic.sed pone.ꝛ ver.sequen.

De vulgari ꝛ pupillari substitutione. Rubrica.

1 Substitutionum species quot sunt.
2 Substitutio obliqua que dicatur.
3 Heredis institutio dependere nō debet ex alterius voluntate.
4 Occasio mortis captande datur per substitutionem vulgarem.
5 Vulgaris substitutio quare vocetur vulgaris.
6 Vulgaris substitutionis quot sunt species.
7 Verba:si heres erit non sunt de substantia pupillaris substitutionis.
8 Vulgaris substitutio per que verba fit seu concipitur.
9 Vulgaris substitutionis effectus quis dicatur.
10 Substitutus vulgariter an excludat matrem.
11 Substitutus admittitur ex tacita vulgari ꝛ matrem repellit.
12 Tacita vulgaris in expressa pupillari comprehēsa expirat per additionem.
13 Pupillaris expressa expirat adueniente pubertate.
14 Suitas confirmat tabulas pupillares.
15 Heredis datio extranei non confirmat tabulas pupillares.
16 Jus accrescendi locum habet inter eosdem iure succedentes.
17 Tacita vulgaris an expirat rupto testamento paterno de iure ciuili sicut expirat pupillaris.
18 Vulgaris substitutio an includat institutionem affirmatiue expi verborum.
19 Tacita vulgaris in expressa pupillari contenta an expiret post pubertatem.
20 Bona impuberis aliunde quā a patre obuenta an veniant in vulgari tacita in pupillari expressa contenta.
21 Prelegata an veniant in vulgari substitutione.
22 Ordo an attendatur in vulgari sicut in pupillari.
23 Argumentum an valeat de exemplo ad originale.
24 Vulgaris expressa an excludat patrem.
25 Legis prouisio cessat vbi est prouisio hominis.
26 Vulgaris tacita in expressa pupillari cōtenta an expiret si post ea filius emancipetur.
27 Bonorum possessio contra tabulas quare rumpit testamentū paternum in effectu ꝛ non pupillare.
28 Pupillaris quare ita dicatur.ꝛ que requirant in pupillari substitutione.ꝛ nu.29.
30 Dignitas per quam quis se eximit a patria potestate an faciat finiri pupillarem substitutionem.
31 Jus antiquum an corrigatur per pupillarem substitutionem.
32 Filius testamentum patris impugnans an perdat legatum.
33 Substitutio pupillaris an possit fieri filio qui exheredatus est mala mente.
34 Exheredato an possit fieri fideicommissaria substitutio.et an si filius instituatur in legitima seu debito bonorū subsidio possit sibi substitui.ꝛ nu.35.
36 Pupillaris substitutio quare fuit inuēta ꝛ quis sit effectus pupillaris substitutionis.ꝛ nu.37.
38 Pupillaris substitutio an duret si pupillus institutus adiuit deinde beneficio pretoris abstinuit.
39 Pupillaris substitutio quibus verbis concipiatur.
40 Pupillaris quelibet fit verbis affirmatiuis ꝛ eius effectus est affirmatiuus.
41 Pupillaris substitutio qualiter finiatur.
42 Fiscus impubere deportato capit hereditatem ꝛ restituere debet fideicommissario.
43 Testes septem an sufficiant in testamento patris in quo substituit pupillariter.
44 Pupillaris expressa an excludat matrem hodie sicut olim.
45 Quarta debetur parentibus in bonis liberorum.
46 Debitum per legem nulla hominis dispositione tolli potest.
47 Tacita pupillaris an excludat matrem:ꝛ an excludat illā non capacem hereditatis filij quia non petit tutorem.ꝛ nu.48.
49 Pupillaris tacita in vulgari expressa ab auo nepoti facta an excludat patrem impuberis.
50 Pupillaris tacita an excludat fratrem pupilli:ꝛ an excludat aniam.ꝛ nu.51.
52 Pupillaris tacita an excludat matrem quando frater impubes ris est substitutus.
53 Tacita pupillaris an contineatur in vulgari expressa si sit facta per patrem arrogatorem.
54 Tacita pupillaris an valeat si non valet vulgaris expressa.
55 Substitutio pupillaris an excludat si pupill⁹ intrat religionē.
56 Pater an possit filium religioni destinare.
57 Substitutio pupillaris si est facta minus solennis quā in testamento an valeat iure fideicommissi.
58 Substitutio pupillaris a testatore facta in qua dicit pupillo meo pupillariter substituo an valeat.
59 Substitutus qualiter admittatur nominibus proprijs an vero appellatiuis.
60 Substitutio exemplaris que dicatur ꝛ in quibus differat a pupillari.ꝛ in quibus conueniunt exemplaris cum pupillari.ꝛ numero.61.
62 Mater quare facere potest exemplarem substitutionem et non pupillarem.
63 Substitutio exemplaris quare fieri non potest ex heredato.

Super rubrica. Ista rubrica partita est in duos titulos in institutione:vnus de vulgari alius de pupillari substitutione.ꝛ videas vtrobiq; Azo.in sum.ꝛ.C.eod.est vnus titulus tantum.scilicet de impuber.ꝛ alias substitutiombꝰ.ꝛ ibi latius per Azo.in sum.ꝛ per Hostien.in sum.de testamentis.§.quis sit effectus.versū.substitutionē.ꝛ per Barto.Innocētium ꝛ Hostiensem.extra de testa.capitulo Raynutius.et eodem titulo.capitulo primo.libro sexto.et per Joannem andr. Archid.ꝛ Cardi. et de substitutione posthumorum plene videas in l.gallus.maxime in vltima magna distinctione.Et an valeat substitutio filio putativo quem apparet postea fuisse per eum suppositum.dic quod sic.vt infra de his qui.vt indign. l.cum tabul.et quia eius institu.est pro non scripta.ff.ad carbo. l.prima.§.finali.et in pro non scriptis locus est substitutioni.C. de caducis tollen.l.prima.§.in primo.licet.l.si pater.C.de heredibus instit.videatur ꝛ talis inscriptio valeat:licet bona auferant ei tanq; indigno.Et ab ipo Azone tractit ordinē suū Acc. in glo.magna in instit.de pupillari substitutiōe.§.q; est vtilis ad istā materiā.ꝛ exinde postea tractit originē ꝛ ordinē suū Syn.qui(non diminuto alterius honore)pre aliis illuminauit istam

istam materiam:cuius dicta quidam habent hic super rubrica: alij habēt.ff.e.l.in pupillari.Et qr ista materia inter omnes corporis iuris est sicut mare anglicanū.ff.profunda:vtilis:subtilis:et per cōsequens periculosa ꝛ quotidiana.vt.ff.de liber.lega.l.lega ui.ibi:quotidiana;enim hec sunt.ꝛ etiam vtilis quo ad bursas aduocatorum:sicut expertus sum in magnis hereditatibus.vn de potest dici mare magnum et spatiosum in quo sunt reptilia quasi sine numero:ideo licet hāc materiā satis diffuse tractauerim.C.de impube.ꝛ alijs substi.l.precibus.adhuc hic plenꝰ pro pter aliqua postea occurrentia mediante auxilio diuino tradere ꝛ enucleare decreui:sequēdo stylum Syn.ꝛ illorū a quibus traxi:ꝛ quem secuti sunt omnes istā materiā tractantes:ꝛ quā totā materiā explicabo per contraria ꝛ questiones ꝛ aliquas distinctiones. Primo querendo quot sunt species substitutionū. ad quod respondeo quod sunt due:directa ꝛ obliqua seu fideicommissaria.directa dicit per quā directe succeditur testatori:ꝛ non per mediū.hoc est nō de manu alterius:sed nuda animi destinatione fit heres:ꝛ rerum hereditariarum dominiū integrū consequitur sine alicuius partis diminutione:ꝛ sine corporali earum apprehensione.vt.l.cum heredes.ff.de acquiren.pos.ꝛ de acqui.here.l.pro herede.ꝛ.C.de iur.deliberā.l.si quis.ꝛ sic acquiretur per institutionem directam.vt patet.ff.eo.l.ex duobus.§.filium.arguendo ex.l.qui liberis.§.hec verba.ꝛ.l.pater fa.ff.eo.nā substitutio directa nihil aliud est quā conditionalis institutio. vt.d.l.qui liberis.ꝛ.ff.de liber.ꝛ posth.l.gallus.Sicut ergo ex institutione pura vel conditionali purificata:solo animo sine alicuius facto acquiritur dominium rerum hereditariarum:vt.d. l.cum heredes.ꝛ instī.de here.quali.ꝛ diff.§.vlt.sic ꝛ ex substitutiōe post Ꝺ effectū habere cepit.ꝛ hoc est qꝛ dicitur in.l.in ratione.§.si filio.ff.ad leg.fal.vbi dicit substitutos reuocandos ad in-
2 tellectū institutionis. Obliqua † nō dicit per quā succedit ali cui per mediam personam de cuius manu percipit bona cū retentione quarte partis.vt.ff.eo.l.coheredi.§.cum filie.ff. respon. ꝛ de ista obliqua hic principaliter non tractatur: sed tractatur ff.ad treb.de hac tamē etiā dicam.ff.vltimo loco.Et huius obliquē natura est qꝛ ad eā trahatur que a fideicōmittēte obueniūt vt.d.§.cū filie.ibi neqꝫ fideicōmissario propie facultates ꝛ fructus eorū.vt.ff.de leg.ff.l.cū pater.§.titio.ꝛ.l.imperator.§.cū quidam.de quo plene dic vt no.ꝛ dixi.C.ad treb.l. iubemus.ꝛ ideo est questio an extendi possit ad debitam iure nature.de quo plene no.ꝛ dixi.C.de inoffi.testa.l.qui in prioribus.ꝛ tangitur.ff.eo. l.i.per Dyn.ꝛ dicam in vlti.questione totius istius tractatus. Redeamus igitur ad directā que est principalis nostra materia:ꝛ dic qꝛ dimiditur in quinqꝫ partes scilicet vulgarē:pupillarem:exemplarē:breuiloquam siue reciprocam:ꝛ compendiosam:que omnes sunt directe.Et sicut.§.dixi ista diuisio habet ab Azo.in summa de impube.ꝛ alijs substi.ꝛa glo.insti.de pup. substi.§.ff.Sed cōtra istā diuisionē opponit Huli.de cunio:qui in hac materia multa vtilia ꝛ subtilia tradit:qr quelibet diuisio debet esse bimembris.vt.ff.de rerū diui.l.i.in prin.prima autem habet quinqꝫ membra:ergo non est bona.Sed respon.sm eum qꝛ reducibilis est ad bimembrem.qꝛ patet:qr in substitutionibꝰ duo tempora attenduntur:vnū ante aditam hereditatē.ꝛ tunc habet locū vulgaris.aliud post aditam hereditatē:ꝛ habet locum pupillaris.vt.C.de impuber.ꝛ alijs substit.l.post aditā.ff. eo.l.sed si plures.§.sed si ex asse.ꝛ.§.filio.cū si.Et alie etiam substitutiones ad ista tempora reducunt:nā in exemplari:si hereditas nō aditur succedit vulgaris:ꝛ post additionem alia que respicit effectū pupillaris.ꝛ idē in breuiloqua ꝛ compendiosa.vt C.de impub.ꝛ al.substi.l.precibus.§.respō.ꝛ.ff.plene dicet.Ideo ergo tot mēbra sunt posita:vt clarius traderet hec materia.ad qꝛ insti.quib.mod.instit.infir.§.ex eo.ꝛ in vsibus feudo.de noua fidelitatis forma.c.vno.Deinde opponit ꝛ destruit vulgarem multis modis.Primo per.l.nam vulgaris inest pupillari.vt.ff. de verbo.signi.l.in vulgari.ergo non debet dici vulgaris sed pupillaris.propie vero ꝛ stricte sumpta est species substitutionis per se:vt hic.nam vulgaris respicit cōmunē vsum loquendi actue ꝛ passiue.pupillaris vero actiue sed nō passiue.vt.ff.in tractatu cuius scilicet plenius dicā.Item destruit vulgarē per rationes:sic. Ille qui potest certā dispositionē facere non debet eam facere dubiam ꝛ incertā per conditionis euentū.vt.ff.de condi. insti.l.cum seruus.sed qui facit vulgarem facit dispositionē dubiam per cōditionis euentū quā potuit facere certam.ergo nō procedit de iure.Sol.l.cum seruus.loquitur in casu speciali scilicet in seruo.propio fauore libertatis:ꝛ secus esset in alieno.vt ibi no.nā in substitutione libere persone:quelibet conditio potest apponi.vt.ff.tit.pri.l.in tempus.ꝛ.l.hereditas ex die.ꝛ de liber. ꝛ posth.l.si ita.§.fi. Item oppo.de.l.ex facto etiam agitatū.ff. titu.proximo.vbi vulga.de iure non procedit scōm vnam lecturam.Sed respondeo qꝛ illa lectura est falsa:ꝛ tene ibi opinionē Azo.ꝛ non ob.sed concor. Itē op.qꝛ ille qui facit vulgarē substitutionem heredi.adiuit:instituto inuito contra.l.iii.§.fina.et l.ex parte.ff.de adimē.leg.ꝛ.ff.de his que in testamē.delē.l.j.Sed respon.aut queris vtrum tacite posset:ꝛ dico qꝛ non:vt in cōtrarijs.si vero adimatur expresse:tunc nolēti adimitur.ꝛ sic nō ob. contraria.inuito autem non adimitur:nisi fingatur non data.ꝛ
3 C.de cad.tol.l.j.§.pro secundo. Item oppo.qꝛ † vulgaris non procedat:nam institutio heredis non debet dependere ex alterius voluntate:imo dicitur captatoria.vt.C.de testamen.mili.l. captatorias.ꝛ.ff.de lega.j.l.captatori.cum si.sed in arbitrio instituti est excludere substitutum vulgariter:igitur ab heredis voluntate dependet:contra.ll.predictas.Sed respondeo qō substitutio vulgaris habet duos casus:vnus est si institutus adire nolit:alius si nō possit fīm.l.sed nō ob.contrarium.Fīm primum sic.Sed dico qꝛ heredis institutio non dependet a voluntate libera ꝛ absoluta alicuius:sed a tacita a contrario sensu sumpta sic.vt.ff.de lega.iij.l.fideicōmissaria.§.si sit fideicommissarium.ꝛ facit.ff.de leg.j.l.si ita legatum.§.j.Et quod plene no.de leg.ff.l.j. Preterea contraria loquuntur in eodem gradu institutionis: hic in pluribus quorum vnus est in defectū alterius honorat⁹: ꝛ sic nō est captio:sed propriū honoris repudiatio.Adhuc opp. contra istam vulgarem:qr in ea est reperire dependentiam vltime voluntatis contra.l.vltimā.ff.communia predio.dependet enim ab instituti voluntate vt predictū est.Sol.d.l.ff.loquitur qꝛ vltima voluntas post diem cedentē non dependet vt ibi.sed an te fic.vt.d.l.in tempus.ff.de heredi.insti.l.ꝛ hereditas ex die.ꝛ.ff. quādo die leg.ced.ꝛ per totum.C.de cadu.tollen.l.ij.§.finautem.
4 Item opp.contra ipsam vulgarem:quia † per eam datur occasio captande mortis instituti.contra.l.pactum.ꝛ.l.vltima.C. de pactis.ꝛ de inuti.stipu.l.ex eo.Sed dic qꝛ illa non est sola ratio quare pactum improbatur.Sed est alia ratio finalis que ibi redditur:quia libera testādi facultas auferebatur per pactum contra.l.iij.ff.de testamen.erat etiam alia ratio:quia disponebatur de rebus alienis contra domini voluntatem.Non ergo occasio mortis captande est sola ratio que dispositionem improbet:nam in dubio non presumimus delictum.ff.pro socio.l.merito.ꝛ.ff.de pe.l.absentem.ꝛ per Dyn.extra de regu.iur.c.in obscuris.lib.vi.Item adhuc destruo hanc vulgarem:nam qui eam facit videtur velle habere duos heredes insolidum contra legem. ff.de regu.iuris.quod contra rationem.§.vni pro solido.Sol.verum est quod quis nō potest facere duos heredes insolidum in cōcursu:sicut nec dominiū potest esse simul ꝛ semel penes duos insolidum.vt.ff.commo.l.si vt certo.§.si duobus vehiculum.ꝛ.ff. de castren.pecul.l.hereditatem.§.pater.sed vnum in defectum alterius bene potest instituere:vt hic.ꝛ.ff.de acquiren.heredi.l. quemadmodum.ꝛ de bon.posses.secundum tab.l.ff.§.defertur. Contra hoc oppo.quod lex dicit institutum cum substituto concurrere.vt.ff.de heredi.insti.l.si pater.ꝛ insti.de vulgari substi.§.fi.Sol.illud propter euitandam repugnantiam iurium et sedandam discordiam rationum.Ibi enim ex vna parte erat testatoris opinio:ex alia veritas.vnde repugnant iura dicētia veritatem preualere iuribus dicentibus opinionem preualere:et econtra.vt.ff.pro empto.l.ff.§.fi sub conditione.ꝛ de acquirē.hereditā.l.is qui putat.ꝛ.l.heres primo.ꝛ ibi no.verum:quia plus operatur veritas quā opinio:plus habet de hereditate dominus serui qui habebat veritatem pro se.Fit ergo concursus propter sedādam istam iurium discordiam:vt ꝛ ibi dixi.Et ad hoc facit optimum simile.ff.de coniungen.cum emanci.libe.l.j.ꝛ qō ibi not.Et.ff.de libe.agno.l.iij.§.quia plautianum.ꝛ de liber.et posth.l.gallus.§.ille casus.cum simili.Sed adhuc insto quod substitutus cum instituto concurrat.vt.ff.eodem titu.l.fina.Dicunt quidam quod ibi speciale:quod nō placet.ꝛideo dic quod ibi institutus ꝛ substitutus concurrunt in parte repudiata:ibi. non in adita:vt hic.Sed ad hoc videtur quod concurrant.ff.de bonis liberto.l.si libertus patrono. Respondeo concordando iura quod est promptum in auf.de exhib.reis.§.fi.coll.v.ꝛ.C.de inofficio.donatio.l.j.Quodꝛ ibi substitutus admittitur in parte repudiata non in adita.vt.ff.dixi ꝛ scripsi in dicta.l.si libertus patrono. Ulterius oppo.quod non solum cum instituto concurrat:sed ipsum repellat.vt.C.de heredi.instituen.l.iij.In primo casu.Sol.illud operatur error testantis ꝛ dispositio expressa que non vult quod per seruum alij queratur hereditas:sic ꝛ alias heres legitimus repellit datiuum ex voluntate testatoris expressa.vt.ff.de heredi.instituen.l.si quis ita heres institutus fuerit:alias incipit si ita heres instituatur.alias incipit si ita quis in vltima charta ipsius tituli. Item adhuc oppo.quod vulgaris non procedat:nam omnis substitutio est conditionalis institutio.vt.l.gallus.§.j.ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ.ff.ad legem falci.l. in ratione.§.si filio.ergo conuertendo consequens ꝛ antecedens quod fieri debet.vt.ff.de dolo.l.j.§.dolum.ff.de regu.iur.l.omnis

Universidad de Deusto
Biblioteca

diffinitio.ꝛ de verbo.signi.l.fina.Omnis conditionalis institutio est substitutio.argu.dicte.l.in tempus.ff.de here.instituē.ergo hic substitutio est superflua.Respon.ꝙ argu.locū habet cū solus sit vnus gradus:at hic plures.ꝛ ideo vna nō est alia.ꝛ pro hoc.j.eo.l.j.ꝛ.l.potest.ꝛ instit.de pupil.substi.in princ. ¶Item destruo vulgarem sic.illud quod in alterius defectū sortitur effectum non debet cum eo communionē habere.vt.j.quādo dies leg.ced.l.huiusmodi.ꝛ de verbo.obliga.l.inter stipulantem.ff.sacram.si certum.peta.l.si pecuniam.de condic.indebi.l.iulia.de solu.l.qui res.ff.aream.sed vulgaris substitutio per institutionē rumpitur.ergo non debet appellari institutio.Sed respondeo quod verum est quod eius communionem realem habere non potest:sed verbalē sic.sic ꝛ alias si lego titio fundū:ꝛ si ante decesserit quā accipiat lego seio:acceptatio titꝫ excludit seium:ergo in effectu communionem non habent:ꝛ tamen ambo legatarij nuncupantur.vt.j.de adime.leg.l.iij.ff.j. ¶Item oppo.qō vulgaris non procedat:nam continet contraria:ergo non admittenda.vt.j.de reb.dub.l.si is qui ducenta.ff.vtrum.ꝛ de verbo.sig.l.hec verba.continet enim affirmationem ꝛ negationem quę sunt directe contraria vt dicto.ff.vtrum.ꝛ de verbo.obli.l.si ita stipulatus.in fi.ꝙ cōtineat patet ex verbis:si heres nō erit, ecce negatio.talis sit heres.ecce affirmatio.Sed respondeo qō circa idem contraria non concurrunt vt in contrarijs.Sed circa diuersa sic.nam sunt cōtradictoria:ꝙ negatio respicit personā instituti:ꝛ affirmatio personam substituti. ¶Ultimo oppo.qō vulgaris non procedat:nam actus vulgaris est improbatus ꝛ iure.vt instit.de suc.cogna.ff.vulgo.ff.de ſta.ho.l.vulgo.Sed respōdeo ꝙ aut actus vulgaris producit effectū legitimū siue licitum ꝛ approbatum a iure.vt.j.ad leg.fal.l.in ratione.ff.ꝙ vulgo.ff.de admini.tuto.l.vulgo.j.de fur.l.vulga.ꝛ ita de verb.signi.l.si in vulgari.cū si.ꝛ tūc habet locum vulgaris substitutio que licitum producit effectum ꝛ a iure approbatum.Si autem actus vulgaris producit effectum illicitum ꝛ a iure improbatum:locū habet cōtraria. ¶Expeditis oppositionibus circa vulgarem;
5 †continuemus materiam per questiones.Primo ergo quero quare dicatur vulgaris.Hoſſ.in institu.de vulga.substit.super rubrica.ꝛ Azo in summa eiusdem titu.ꝛ in summa de impube, ꝛ al.substi.ꝛ Martinus.fil.in lectura in.l.precibus.eodem tit.dicit ꝙ ideo dicit vulgaris ꝙ potest fieri a quolibet de vulgo idoneo ad testādum:ꝛ cuilibet de vulgo;cuiusmodo sit capax.Hugo.predictus de acutio dicit quod quinq; sunt rationes.Prima respicit personam disponentem actiue ꝛ passiue:quia vt dictum est cuilibet et a quolibet fieri potest.Secunda respicit effectum substitutionis ſm eius causam finalem:quia directa est et effectum habet directum.sic ꝛ alias in simili.ff.de heredi.instituen, l.quidam cum filium.Tertia respicit causam efficientem media te:quia dicitur:ideo directa:quia a iure approbata.similis expositio.j.de fur.l.si seruus nauem.Quarta respicit causam efficientem immediate:quia dicitur vulgaris:quia expressa.simile j.de fideicommiss.lib.l.libertas.ꝛ rem ratam habe.l.cum minor.Sed hec ratio non est generalis:quia respicit vulgarem expressam non tacitam.Quinta ratio respicit effectum communem:quia dicitur vulgaris:quia aliquod speciale non habet.simile j.de iure fisci.l.edicto.ff.extat.ꝛ.j.eodem.l.centurio.Tandem concludit ipse Hugolinus:circa hoc non esse disputādum scilicet quare dicatur vulgaris nisi quia ita placuit imponenti: nam nomina ad placitum imponuntur ꝛ nihil significāt.vt.C. de constit.pecu.l.secunda.ꝛ.j.ad municipa.l.fina.Et ibi nota.in glos.ante penul.ꝛ.C.de inge.ꝛ manu.l.ad recognoscendos.ꝛ de inutatio.nomi.l.vnica.vnde disputationem ſcēm Tullium pertinacibus relinquamus.vt nota.et dixi.ff.soluto matrimonio. super rubrica.Sed salua pace tanti viri non puto hoc nomen vulgaris:fuisse impositum a legislatore sine ministerio.Et ideo aut starem rationibus supra tactis:aut posset dici ſm Hynum quod dicitur vulgaris respectu substituentis:ꝛ eius cui fit substitutio ꝛ propter communem vsum verborum qui exprimuntur in ipsius conceptione respectu substituentis dicitur vulgaris:quia vt dictum est:quilibet de vulgo non habito respectu sit pater mater vel extraneus:potest istam substitutionem facere. Item respectu eius cui fit:quia cuilibet de vulgo fieri potest:sine sit maior siue minor:sine in potestate siue non.vt patet.j.eo. l.qui cum plures.l.si mater.l.iam hoc iure.ff.responso.ꝛ.l.lucius. Et instituat.de vulga.substitutio.ff.primo.Item propter cōmunem expressionem verborum que sunt in communi vsu loquendi:quia quilibet volens substituere possit vti istis verbis:si talis non erit heres:talis sit heres.Hyn.Alij dicunt quod dicitur vulgaris ex quadam vilitate:quia quod commune est vilipenditur:ꝛ omne rarum carum.in authētica.vt matres debitrices. ff.primo.ꝛ hoc modo dicitur ista vulgaris:ꝙ dicitur ꝙ communiter fit per omnes et omnibus.alie autem substitiones non sic cōmuniter fiunt:sic accipitur vulgaris.i.vilis.j.de adul.l.si vtori.ff.j.ff.de legi.tuto.l.legitimos.ff.j.ibi:si autē persona patroni vulgaris exponit.i.vilis.Et de significato huius dictionis vulgaris:vide in alphabeto dictione vulgaris. ¶Secundo querēdo quot sint species †substitutionis vulgaris.Hoſſ.Azo Syn. ꝛ Mar.fil.dicūt quod sunt due:tacita.f.ꝛ expressa.Expressa est
6 que colligitur ex verbis expressis.vt.j.eod.l.j. ¶Tacita est que includitur in reciproca ꝛ in pupillari expressa.vt.j.eod.l.iam hoc iure.ver.quod ius.ꝛ.l.lucius.ꝛ.l.qui plures.ff.de heredi.instit.l.cū in testamento.ff.hec verba.ꝛ.C.de here.instituen.de vulga.substi.ꝛ Mar.fil.dicta.l.precibus.C.de impube.ꝛ alīs substi.et per Azo.in summa.eod.titu.ff.vulgaris diuiditur.Jac.de ra.dicit vulgaris alia expressa:alia tacita.Et tacita alia est presumpta: vt.l.iam hoc iure.j.eo.ꝛ.C.de impube.ꝛ al.substi.l.hereditatem. ꝛ.l.quānis.Alia est tacita dubia.vt.C.de heredi.instituen.l.fin. Alia tacita probata.vt.C.de mili.testa.l.in testamento.Sed falua eius reuerētia in hoc vltimo male dicit:nam ibi loquitur de breuiloqua que a quocunq; fiat de iure communi continet vulgares:ꝛ ideo non loquitur de vulgari probata:sed de pupillari probata:quia cessabit ratio inequalitatis.Idem in dubio:quia circa passum illius.l.in testāmēto.de testa.mili.dubitatur:ideo aduertendum:quia in volūtate dubia miles a pagano non differt;quia vulgaris tantū continetur in breuiloqua non vtraq; propter inequalitatē:sed in voluntate probata est differūt:paganus z imples:q; in milite ex volūtate probata est directa in personā impuberis ꝛ puberis.Et est ratio:ꝙ miles potest directo maiori substituere.vt.j.eo.l.centurio.ꝛ.j.de testa.mili.l.miles.et l.milites etiā his.Sed in pagano ex voluntate probata in persona impuberis tātū erit directa.licet glo.ibi dicat ꝙ erit fideicōmissaria ꝛ male.vt.ff.d.l.iam hoc iure.j.eo.ꝛ ita debet intelligi d.l.in testāmēto.de quo dic vt ibi plene dixi.ꝛ dicā plene.j.in tractatu breuiloque circa fi.versi.de facta autem a milite. ¶Dixit etiā idē Jac.ꝛ glo.eo.l.verbis ciuilibus.ꝙ est alia vulgaris tacita dubia.vt.ff.dixi.de qua loquitur.d.l.ylti.C.de here.insti.Sed ego dico eā tacitā interpretatā poti⁹ ꝙ dubiā vt statim dicā.ad qō facit.j.ad tertul.l.j.ff.qui operas.In tertia dicit ꝙ est tacita presumpta.vt.j.eo.l.iam hoc iure.ꝛ bene dixit.ff.qō est quedam vulgaris tacita presumpta que in pupillari continetur.Sed circa hoc est sciendū ꝙ est quoddā tacitū ꝙ venit ex natura expressi:ꝛ tunc sublato expresso tollitur tacitum.ꝛ de hoc tacito loquitur.ff.de ferui.rustico.predio.l.iij.ff.qui habet.j.de bon.auto.iudi.possi.l.cum vnus.in prin.ff.de dona.inter virum ꝛ vxo.l.si sponsus.ff.si maritus. Aliud est tacitum ꝙ est cōtra naturā expressi:ꝙ implicat dispositionē expresso cōtrariā.ꝛ de isto hic loquimur;nam pupillaris expressa fit.si heres erit ꝛc.tacita in eo contenta est:si heres nō erit.dicerem ergo ꝙ illa nō deberet dici tacita vel presumpta:sed per legem subaudita.Et de isto tacito ꝛ expresso:vide.j.in ista materia vulgari.ver.sed adhuc circa
7 vulgarē.ꝛ versi.rursus quero.Aduerte tamē †ꝙ verba:si heres erit nō sunt de substātia pupillaris:qz exheredatio fieri potest talis substitutio.vt.j.eo.l.j.ff.substituere.ꝛ.ff.sed si plures.ff. ad substitutos.ꝛ ad trebel.l.ita tamē.ff.a patre.sed si fiāt filio instituto sunt de substātia exheredato non.per.ll.predictas.Sed Julianus de acutio dicit quod vulgaris quedam est expressa quedā tacita.expressa est duplex.f.specifica ꝛ generalis.specifica est.si talis nō erit heres:talis sit heres.Generalis vero illa est que includitur in reciproca.Sed hoc est falsum:ꝙ ſm hoc vulgaris contentā in reciproca sive breuiloqua est expressa:qō nō est verum:imo est tacita.vt.j.eod.l.iam hoc iure.versi.quod ius habeat effectū expressum.vt.l.lucius.eo.titu.Illud tamē nota ꝙ omnes contente in breuiloqua sunt expresse.ꝙ sequitur Hy. vt.j.proxima questione dicetur.Et in materia breuiloque.f.plene dicā.Postea subdit ipse Jul.ꝙ tacita est duplex.vna subaudita que intelligitur in pupillari expressa.vt dicta.l.iam hoc iure.quasi sit plus dictum ꝛ minus scriptum.vt ꝛ al.C.de test.l. erroze.j.de lega.ff.l.vnum ex familia.ff.si omissa.ꝛ.ff.de hered.instituen.l.j.in fi.Est ꝛ quedam alia tacita que est presumpta.vt.C.de heredi.instituen.l.fina.Sed ꝛ hoc videtur falsum;quia presumptio locum habet in incertis.vt.j.de verborū obli.l.continuus. ff.cum ita.de leg.iij.l.ille aut ille.ꝛ.l.nō aliter.ꝛ.ff.de exercito.l.j. ff.si is qui nauē.Sed in.l.fina.est limitata dispositio iuris.ꝛ certa scilicet ꝙ sit vulgaris.ergo non est ibi presumptio.Sed loquitur ibi de tacita subaudita vel interpretata.ꝛ de ista tacita ꝛ expressa tangetur etiā.j.proxima questione. ¶Tertio quero per
8 que verba †cōcipiatur ꝛ fiat vulgaris.Glo.magna que est instituta.de vulga.substitu.ff.secundo.ꝛ.ff.de hered.instituen.l.titius.Et Azo in summa.eodē.ff.vulgariter tenent ꝙ expressa fit verbis negatiuis:vt si talis non erit heres:talis sit heres.vt.j.eodem.l. j.Tacita autem sit verbis affirmatiuis:siue dicatur vter eorum viuat.vt.ff.de here.instituta.ꝛ scius.cum duabus.ll.sequentibus

tibus.siue dicak quisquis mihi heres erit talis sit heres.vt.j.eo.l. qui liberis.ff.hec verba.siue dicatur:vos inuicem substituo.vt.j. eodem.l.iam hoc iure.ver.quod ius.ꝛ.l.qui plures.Fit etiā ꝟbis affirmatiuis.C.de here.institu.l.fi.Azo.tamen in summa de impube.et al.substi.dicto.ff.vulgarem.dicit ꝙ in dicta.l.qui liberis. ff.hec verba.et in.l.fina.C.de heredi.institu.fuit vulgaris expressa. in.l.vero titius.cū.l.sequē.bene fuit tacita.Dyn.autem ꝛ Martinus fili.similiter probant ex toto predicta.scilicet quod expressa fiat tantum verbis negatiuis.nam et affirmatiuis fit per hec verba.vos inuicem substituo.talis enim substitutio continet in se vulgarem expressam:nam secundum eos vulgaris que continetur in ista reciproca est expressa.vt.j.eodem.l.lucius.et ibi no. in gloss.quod omnes substitutiones que continentur sub breuiloqua sunt expresse:licet aliquorum opinio fuerit:vt predixi: quia illa vulgaris comprehensa sub breuiloqua fit tacita.dicit ergo ipse Dynus.quod vbi verborum significatio habet se ad expressam inducēdam:ibi fit expressa nec curat quod verba interueniant affirmatiua vel negatiua.sed vbi ex interpretatione iurisconsultorum trahitur effectus ad vulgarem non expressam non de proprija significatione vocabuli ibi:sit tacita.et sic loquitur.l.titius.cum legibus sequentibus.ff.titu.proxi.Ibi enim nō erant verba apta ad expressam aliquam inducendam.Sed ex mente iurisconsultorum.In alijs autem uribus.ff.allegatis verba erant apta ad expressam inducendam.vnde concludit idem Dynus quod vulgaris expressa aliquando fit verbis affirmatiuis:aliquando negatiuis.Sed tacita nunquam negatiuis:sed semper affirmatiuis concipitur. vt dicta.l.titius.et statim patebit in responsione legū allegatarum per glossam.Ram in.ff. hec verba in.l.qui liberis.j.eodem.non fuit tacita vulgaris vt
9 glossa dicit dicto.ff.ij.institu.de pupilla.substitutione. imo fuit vulgaris expressa:cum facta fuit impuberi.et hoc ideo quia verbum ibi positum:talis sit heres est directum et aptum ad vtraq; substitutionem, scilicet vulgarem et pupillarem inducendam. nam ex quo testator simpliciter protulit;videatur in vtrunq; casuum substituisse expresse.argumentū eius quod de verbo substituo dicetur.j.eodem.l.iam hoc iure.ver.quod ius. Jtē nec dicas ꝙ fuerit tacita.j.l.qui plures.ꝛ in.l.iam hoc iure.quia vt dixi per.l.lucius.ꝛ ibi no.expressa est. Item in.l.titius.dic ꝙ fuit tacita vt predixi:quia verba ibi posita non erant apta ad aliquā expressam inducendam:sed ex interpretatione iurisconsultorum vt predixi.Sed quod dixit Dyn.vulgarem tacitam fieri tantū per bis affirmatiuis non placet quibusdam:nam si dico:si heres erit et in pupillari etate decesserit:talis sit heres:qō hec verba affirmatiua faciant tacitam vulgarem videtur absurdum:quia nullo modo conueniunt vulgaris;imo contraria sunt;cum vulgaris locum habeat si non sit heres:et sic duo contraria non possunt includere.Sed ex verbis subauditis a lege presumptis ex tacita voluntate testatoris fit ipsa vulgaris.lex enim subaudit illa verba.si heres non erit;quia presumit testatorem tacite hoc voluisse.et sic non fit substitutio vulgaris ex illis verbis si quis heres erit;que sunt contra formam et naturam vulgaris que exprat adita hereditate.vt.C.de impuberū.ꝛ alīs substitutio.l.post aditam.Sed ex illis subauditis a lege:scilicet si heres non erit. et que subaudiuntur ex tacita voluntate testatoris presumpta vt predixi.similiter habetur in authē.de here.ꝛ fal.ff.xo institutio. vbi institutus venit nō ex substitutione.sed ex lege propter substitutionem quare cōcludunt ꝙ vulgaris fit verbis expressis vel per legē subintellectis:et semper negatiuis.Jac.vero de ra.nō recedit a glo.nec eius exemplis et dicit ꝙ expressa fit semper verbis negatiuis vt dicunt glo.tenet enim ꝙ vulgaris in reciproca contenta fit tacita:ꝛ idē dicit in illa que cōtinet in.l.qui liberis.ff. hec verba.j.eo. Et dicit ꝙ illa appellat expressa:que effectū suum sortitur negatiuum.sed in illis.li.non fuit huiusmodi.ergo non sunt expresse sed tacite.vnde ibi sunt verba affirmatiua:et non exprimitur casus negatiuus in quo sortiatur effectum dicit esse tacitam:et propterea dicit ꝙ dici potest plures esse eius species ꝙ dictū fit.ff.nam ſm eum quedam est expressa ſm formam ꝛ rē j.eo.l.j.et.C.eo.l.post aditam.Quedam tacita vt quādo eius verba non sonāt eius efficaciā:sed tamē eorū significatio hoc importat.vt dicto.ff.hec verba.in.l.qui liberis.j.ꝛ.ꝛ potest etiam hic dici expressa ſm rem:non ſm formā.qnq; est tacita ꝛ probata.vt.C. de testa.mili.l.in testāmēto.ꝛ.j.eod.l.lucius.Sed ista potest dici expressa:vt.d.l.lucius.et not.vt.ff.dixi.Alij tamen dicunt quod in illis.ll.non est aliqua vulgaris imo est species per se.f.reciproca seu breuiloqua:alias oporteret dici ꝙ reciproca non esset species substitutionis:sed modus substituendi.vel posset dici vulgaris expressa ſm rem nō ſm formā:sed transit in aliud nomen scilicet in reciprocā.Est ꝛ alia tacita ꝛ dubia de qua loquit.C.de here.insti.l.fi.sed ꝛ illa est expressa ſm Hy.vt.ff.dixi.Sed si qs vellet sustinere opin.glo.quod expressa fiat tm verbis negatiuis,dicat quod glo.se retulit ad id qō frequenter ꝛ cōiter fit:quia communiter fit verbis negatiuis:et dato quod aliquādo fiat verbis affirmatiuis:oportet tamen ꝙ subintelligatur negativa:si heres non erit.Simile dicitur de negatoria quaz dixit placen.fieri per verba negatiua tantum:quod tamē nō est verum:vt instit.de act. ff.eque si agat.Sed potest dici negatoria:quia semp habet effectum negandi.vt.ff.si serui.vendi.l.ff.ff.fin.et de hoc not.et dixi ff.de oper.noui nūcia.l.si prius.Ray.Circa hoc dicit ꝙ in expressa est materia negativa ꝛ effectus negativus.in tacita vero materia remota expressa et mediata est affirmativa.proxima vero tacita et immediata est negativa et effectus negativus.Et vide etiam qō no.ꝙ Azo.in summa de vulga.ꝛ pupil.substi.ff.j.et qō dixi.j.in materia pupillaris.versi.quarto quero quibus verbis concipitur.Sed adhuc instat questio.materia affirmativa producit effectū:cum effectus debeat cauſari secundum causam.vt.j.de leg.iij.l.si cui lana.et.l.quesitum.ff.illud.Respō.hoc operatur.l. dispositio ex presumpta voluntate testatoris.vt.ff.dixi.sicut et econuerso:materia negativa producit effectum affirmatiū ex legis dispositione.vt.in auf.de here.ꝛ fal.ff.si vero.que ponitur.C. de fideicommiss.auf.hoc amplius. ¶Quarto quero quare ista substitutio fuerit inuenta:ꝛ dic ꝙ in fauorem testatorum vt habeant heredes.vt.ff.de interoga.acti.l.j.Et quia etiam ista ratio colligi potest in instit.de vulga.substitutio.in princi.et ex quibus causis manumittere non licet.ff.j. ¶Collectis foliis et fructibus immaturis huius materie:colligamus fructus maturos vberes et sapidos et quo ad burlam lucrosos. ¶Quinto querendo qs
10 sit effectus †huius vulgaris substitutionis. Hoſſa ꝛ Azo tenent quod eius effectus sit vt trahatur solum ad bona substitutis.De hoc etiam dicetur.j.eo.ver.item querit Syn.an in vulgari tacita que continetur sub pupillari expressa:et illa habet eundem effectum quē habet pupillaris ꝛ trahitur ad bona impuberis.vt.ff.ad leg.falcid.l.in lege falcidia.ꝛ.l.qui fundum.ff.coheres ꝙ ibi loquitur in pupilari cum ex necessitate iuris ciuilis que pupillum suum heredem astringit vt hereditas habeatur pro adita.vt.j.eodem.l.si filius.de acquiren.here.l.filius qui se.de fideicommiss.liberta. cum quasi. ff.sed et si quis.ad trebellia.l.ita tamen.ff.si pater filium.et ibi no. et ita etiam tangitur in glossa predictarum legum.et plene dixi C.si vt ab heredi.se abstu.l.i.et ita etiam potest intelligi.j.de priuilegijs credito.l.pater.nisi dicatur quod quādo dat pater filio substituto vngariter non operetur tunc existentia sui heredis additionem in fauorem patris:cui fauori sic substituendo renūciare videtur et facere tunc de suo et necessario herede voluntā-

Universidad de Deusto
Biblioteca

vnum.vt not.in glo.ff.de inofficioso testamento.l.papinianus.§. quarta.in gloss.magna.et videtur probari per legem.ff.de liberis et posthumis.l.si filius.vel nisi velimus dicere quod considerato fauore tam ex parte impuberis ne decedat intestatus vel improuisus quam ex parte substituti: quia sicut dilexit testatorem in vno casu videtur dilexisse et in alio.Procedere posset intellectus domini Dyni quam rationem consideraverant legislatores. vt.C. de institutio.et substitutio. l.finali. et hoc verum videtur quando filius impubes non solus fuit institutus: sed cum alio extraneo vel exheredatus: nam vbi fuit et solus institutus sola existētia sui heredis facit hereditatē haberi pro adita: et sic pupillaris substitutio incepit et tacita vulgaris expirat. vt dicta.l.et patet ex notatis per eundem Dynum.ff.de acquirenda hereditate.l.prima.Et ex eo quod not.C.de iure deliberan. l.quidam,elogio.ꝛ de hoc statim dicetur.ff.in questione quam expirat circa finem questionis. ¶ Sed an tunc substitutus †excludat matrem: videtur quod non.cum non tractetur de successione patris:imo fili;et sic cessat ratio que redditur in glossa in prealligata.l.finali.C.de institutioni.et substitutio.in quibus bonis filij mater non debet excludi:quia quod tacite inest non excludit matrem.vt.C.de impuberi.et alijs substitutionib⁹.l.precibus.et cū eadem ſit ratio:idēm. Sed in bonis patris bene excluderet: quādo non essent facta filij:q: nō adijsset.dños tamē Oldr. tenet

31 † quod substitutus admittatur ex tacita vulgari et meritō repellit per dictam legem vltimam.de instit.et substit.ꝛ vide.ff.de ventre inspi.l.pe.ꝛ ibi in glo. ¶ Et si dicatur quod vulgaris tacita requirit additionem ex testamento paterno.vt.ff.ad trebellianum.l. apud iulf.ff.idem iulianus.ibi vero dicit quod illa opinio non est vera quod ad eius confirmationem requiratur quod iolet eius interitum inducere.vt.C.de impube.ꝛ alijs substitu.l.post aditā. et lex illa repugnat menti et verbis vulgaris substitutionis.vt institu.de vulga.substitu.in principio.et ad.ff.idem iulf. in.l.apud iulianum.ff.ad trebel.respondet quod ibi dicitur confirmatis patris tabulis ꝛc.non debet intelligi in vulgari tacita:sicut glo.intelligit,sed in pupillari expressa.vt pupilli bona veniant in restitutionē que ex vulgari tacita non veniret:sed solum paterna.vt ff.eodē.l.sed si plures.ff.ad substitutos. Preterea si hoc casu vulgaris tacita additionem requireret et pupillaris similiter tam ex toto periret voluntas defuncti. Si hereditas non adiretur:et hereditas ad extraneos deuolueretur:ut hoc casu existentia sui heredis habetur pro aditione secundum eū. Oldra.de hoc.ff.adhuc dicetur in questionibus Emil.de acunio. ¶ Item sequens ordinem Dyn.quero quando ista vulgaris expiret. Azo in summa de impuber.et alijs substitu.ff.expirat.et dicta glo.magna.institut. de pupilla.substitu.simpliciter tenet quod expirat adita hereditate per dictam.l.post aditam.eod.tit.de impube.et alijs sub-

32 stitu. Dyn.autem distinguit † aut q̄ritur de vulgari tacita que continetur sub pupillari expressa hic:sine vlla distinctione secundum Dyn.expirat adita hereditate:vt dicta.l.post aditā. Fallit in duobus casibus ibi notā.ꝛ qui colliguntur.ff.de re iudicata.l. ex contractu.ff.eodem.l.ff.ff.ego.et de acquirē.here.l.ff minor. Et vide de hoc.ff.eo.versi.item quero cū vulgaris locum habeat. Item fallit cum tacita pupillaris ineſt in expressa vulgari.et sic quasi ex reliquijs vulgariter admittitur substitutus:etiam post aditā hereditatem mortuo impubere:vt patet dicta.l. Quis.cum simi. secundum Jac.de are.ꝛ hoc indicat dicta.l.post aditam.cum dicit non impuberem ꝛc.licet glo.ibi posita subauditat maxime.et de hoc ibi digi.Et pro glo.facit q: ista tacita non venit ex vi verborum sed ex tacita et presumpta mente testatoris:vt digi.ff.tertia q̄stione.ver.sed q̄ dicit Dyn. ¶ Secundo casu quando queritur de tacita quando comprehendatur sub pupillari expressa. Aut filius impubes institutus adiuit:ꝛ expirat vulgaris tacita: et habet locum pupillaris expressa. Aut non adiuit:et tunc aut moritur post mortem testatoris:aut ante,si post mortem testatoris:aut infra pupillarem etatem aut post.si moritur post puber-

33 tatem tunc expirat ine effectus † substitutionis trahatur vltra tempus a testatore limitatum.vt.ff.eo.l.qui plures liberos.et.l.ex facto.ff.item quero cum simili.ꝛ de bono.poss.secundum tab.l.ff. ff.si primus.secundum Dyn.Quidam tamen dicunt quod non expirat per pubertatem superuenientem:nam aut pupillus repudiauit infra pupillarem etatem aut post.Primo casu si substitutꝰ adiuit tenet aditio:quia infra tempora pubertatis repudiauit vt ff.eod.l.iam hoc intrem.in prin.Si vero dicer.et nolo adire:tam refertur quod esset data ad tempus.xiij.vel.xiiij.annorū.vt.ff.eod.l. ff.quod esse nō debet.imo si temp⁹ esset adiectū a testatore subla to vitio tpis maneret institutio.vt.ff.tit.prozi.l. hereditas ex die. Aut non adiuit nec repudiauit impubes:sed pubes factus repudiet:et tunc etiam substitutus debet posse adire:quia ius adeſidi perpetuum est.vt.C.de iure de liber.l.propter.ſi diceremus substituꝰ repelli per superuenientem pubertatem iam esset in potestate pupilli ipsum substitutū repellere non adeundo nec repudiando infra tempora pubertatis quod videtur absurdus. Sed hinc posset responderi:q: substitutꝰ posset sibi prefigi facere terminum per iudicem adeundū vel repudiandum.vt.ff.de acquirē. heredi.l.ff.in.et ibi in glo.et hanc opinionem sequitur gloss.expresse.ff.eodem.l.lex cornelia gloss que incipit ad agnatū ꝛc.Et ibi de hoc dixi.text.tamen eiusdem.l.in fin.expresse innuit contrarium. Sed posset responderi q: ibi nullus fuerat substitutus vel si fuerat viuente testatore decesserat.pro opinio.etiam Dyn. facit quia vulgaris que continet in pupillari est tacita.et absurdum est q: sublata expressa pupillari ad cui⁹ positionem sequitur ipsa tacita vulgaris duret argumen.ff.de supel.lega.l.labeo. Sed hec ratio videtur tollī:quia sublata vulgari expressa durat tacita pupillaris.vt.ff.e.l.ff.ff.fin.versic.sed et si extiterit. ¶ Opi. Dyn.vidi communiter obseruari:alias enim nulla esset differētia inter vulgarem expressam et tacitam: si tacita porrigeretur vltra tempora pubertatis. Hanc etiam opinionem sequit Emil. de acunio:vt patebit.ff.versicu.item quero an tacita vulgaris. Si autē moriē filius infra tempora pubertatis:aut fuit institus? solus aut cū extraneo.Si solus:videtur q̄ locum habeat substitutio vulgaris propter existentiam sui heredis:q̄ confirmat testa-

14 mentum paternū ꝛ facit valere pupillares tabulas.† vt.ff.eodem l.si filius.vbi de hoc satis dixi.et ad trebel.l.ita tamen.ff.ff pater. Tu die quod expirat.q: per existentiam sui heredis incipit pupillaris substitutio et vulgaris expirat:vt.ff.dixi in proxima q̄stione.Si vero fuit institutus cū extraneo:aut extraneus coheres adiuit:ꝛ tūc non expirat:imo locum habet.ff non adiuit tunc expirat.vt ea.l.ff.ff.interdum.Et ad trebel.l.apud iulf.ff.primo q: tunc cum est institutus suus ꝛ extraneus nihil operatur existen-

15 tia sui heredis ad confirmandum † tabulas pupillares:et ideo opus est ad hoc vt tacita vulgaris locum habeat quod adeat hereditas per coheredem impuberem:vt dictus.ff.probatur.ꝛ hui⁹ ratio est secundū Dy.cum testator instituit plures per vnū quorum aditione possunt confirmari pupillares tabule.l.non curauit prouidere:habendo eas pro confirmatis.arg.C.de pac.connen.l.fin.de preca.l.ꝛ habet.ff.cū quis.contra hoc tamen facit.ff. de acquiren.heredi.l.ex patre ꝛ ibi digi.Et per hoc patet in quo verſet priuilegiū sui heredis.ꝛ.l.ff filiꝰ.ff.eod.q: extraneus insolidū institutus vel substitutꝰ exheredato repudiante paternam hereditatem nunq̄ consequitur pupillarem.vt.ff.eod.l.sed si plures.ff.sed si ex asse.q: nec est adita patris hereditas nec habetur pro adita,ꝛ sic non valent tabule pupillares. Et hanc rationem reddit Dyn.in distinctione sua magna quam ponam.ff.de acquirenda heredi.vltra medium.versi.in tertio casu quādo sol⁹. Adhuc instatur ad dictū Dy.Certū est q̄ omnis substitutio est secundaria institutio.vt.ff.eo.l.qui liberis in prin.ꝛ ibi nota.ff.de libe.ꝛ posth.l.gallus.in prin. Et est expressum.ff.ad legem falci.l. in ratione.ff.ff filio. Itē certum est q̄ adiens ex pupillari substitutione est coheres instituto in principali testamento.vt.ff.eodem.l. coheredi.ff.coheres.ꝛ multo fortius si ex vulgari.arg.ff.eod.l.pater fa.ff.l.patris et filꝰ.Sed vno de coheredibus repudiate alter cohēres nihilominus potest adire:et habet partem repudiantis iure accrescendi.vt.ff.eod.l.cum filio.ff.quidā.ff.l. incisus.ff. paul⁹. Et. C.de cadu.tol.l.ff.ff.in ita.ergo cū veniens ex vulgari tacita in pupillari inclusa ſit coheres coheredis pupilli:vt probatū est:di cendū sequitur eū posse adire:etiam altero repudiante. nec obstant.ff.per Dynū allegate.q: ſi recte inſpiciantur hoc non negatur in eis:sed dicit q̄ ad hoc vt fideicōmissarij vniuersale relictū in tabulis pupilla.valeat:oportet q̄ ex principali adeatur hereditas.alias non valeret.vt.ff.de testamen.tutel.l.ſi nemo.ff.eo.l. ff.ff.ff.ver.adeo.ꝛ adita hereditate ex principali adit postea substituꝰ ex substitutione vulgari tacita:vt sic cū habeat bona pupilli restituere teneatur non ante.vt.ff.de leg.i.l.filiuſſami.ff.apud.ꝛ de lega.ff.l.imperator.cum ſimili.nec obſt.ff dicatur sublato principali ꝛc.vt.ff.de penu.lega.l.nam quod in prin.q: illud verſi est q̄ principale continetur in accessorio vel econtra.quod hic nō est: vt probat.ff.eo.l.ff.ff.ff.et ita videntur dicta per Dyn.non procedere. ¶ Sed tu die q̄ opinio Dyn.est ipſa veritas:ꝛ dicta contra eū non pcedunt:q: ſi verum esset indistincte quod dictum est iam in.l.apud iulia.ff.idem iulia.ad trebel.frustra fieret compulſio vt adeatur ex paterno testamento:ſi verum esset q̄ ſufficeret adiri solum ex vulgari ſm eos.nam p hoc cōfirmarent tabule pupillares:ꝛ per cōsequens fideicommiſ.et sic imposita esset illa lex verbis et nō rebus. Ad formā autē argumenti rideo.q: cum dicitur quod succedens ex pupillari coheres est instituto in principali testamento:ergo ꝛ succedens ex vulgari non fateo:tu pbas ex.l.coheredi.ff.coheres.ff.eod. Sed dico q̄ ibi erat expresse tam institutus q̄ substitutus:et ideo non ex substitutione dicitur coheres. Non obſt.etiam.l.paterfa.quia filius ibi adiuerat hereditatem paternā:vt ibi in litera patet expſſe. Itē q̄ postea sumit q̄ vno de

vno de coheredibus repudiante alter adire potest:et partem coheredis repudiātis habere ire accrescendi.dico quod nec istud

16 ✳ est simpliciter verū:sed demū q̄ sunt coheredes in eadem heredit̄ate.nam ius accrescendi † locus habet solum inter succedentes eodem iure.vt probatur et dixi.C.quando non peten.partes petentibus accrel.vnica et ideo notabiliter dicit tex⁹tus.C. de caducis tollendis.l.prima.ff.his ita q̄.cum sit absurdum eiusdē hereditatis ꝛc.Sed in casu nostro non est vna hereditas patris et filꝰ:sed due.vt institu.de pupillari substitutio.ff.igitur. imo et duo testamenta quo ad quid. vt. ff. eodem.l. patris et filꝰ. ergo argumentum non procedit maxime cum succedens ex secundis tabulis possit repudiare paternam si sit pro parte institutꝰ.vt.ff. de acquirenda hereditate.l.questitum. in fin.et sic patet quo ad hunc articulum opinionem Dyni veram fore: et defensatam ab omnibus contrarietatibus et obiectionibus. De hoc tamen adhuc videas quod dicitur.ſm Emil.de acunio.ff.eod.ver.iuxta hoc quero ad hoc vt substitutus.et tetigi.ff.ff.iam hoc iure.ſm Dy. dominus Jacob.butriga.dixit se non videre quare Dynus distinguat inter tacitam et expressam vulgarem quātum ad expirandū:imo cōfentit cū Azo.ꝛ glo.q̄ indistincte p additionē expiret ꝛ sic ꝑbat.Vulgaris substitutio cōcipꝭ sub conditione:si heres nō erit.ergo si heres sit deficit condition:ꝛ per consequēs substitutio.vt.C.de cadu.tollē.l.ff.in nouissimo.ꝛ.ff.ff cer.peta. pinde.cum ff.vnde dicit distinctionē p:edictam locum habere posse: cum queritur:vtrū expiret p repudiationē pupilli:ꝛ tūc repudiatio eā valere faciat.nā hꝭ substitutio venit ex testamento patris principaliter:ꝛ hic est substitutus seu institutus sub conditione que exſtat pupillo repudiante:vñ adeundo facit patris testamentum valere.Sed ſi est tacita in pupillari inclusa:ſi solus pupillus est heres:licet repudiet hereditatem paternam valet tamen testiñ pupillare ꝛ paternum:q: pupillus ſit suus heres patri: et sola existentia sui heredis facit valere testamentū paternū:ꝛ per cōsequens tenet substitutio pupillaris et vulgaris tacita ex pupillaribus tabulis videt competere.vt dicta.l.apud iulia.ff.idem iul.ad trebel.Sed si pupillus habet coheredem adiri oportet:vt dicto.ff.idem iulf.et ideo omnis repudiatio facit eā tenere.vt predictum est. ¶ Sed hoc videtur mirabile:quia cum solus pupillus est heres et non adit:debent deficere tabule pupillares.et p consequens vulgaris tacita:sicut deficit si pupillus habet coheredem,ꝛ omnes repudiant:vt dicta.l.apud iulf.nec videtur ratio differentie:quia si existentia sui heredis facit valere vbi est solus suus heres:idem videtur ꝛ si habeat coheredē:nisi dicamus secundum rationē Dy.ff.positam q̄ pater dando sibi coheredem sibi voluit prouidere:et ideo cessat legis prouiſio.vnde sibi alias ex legis puñione erat suus ꝛ necessarius q̄ solus erat. Si pater sibi prouidit dando aliū coheredē:cessat legis prouiſio:et efficit de suo ꝛ necessario heres volūtarius.vt dixi supra hac eadē questione.ver.ſi vero fuit institutꝰ cū extraneo. Predicta vendicant sibi locum quando filius impubes moritur post mortem testatoris. Si autē moriat testatore viuente:aut non habet coheredem superstitē:aut habet.ſi non habet:tūc licet vulgaris expressa nō expiret.vt.ff.de fideicō.liber.l.thays.ff.penulti.ꝛ.C.de ca.tollē.l.ff. ff.pro secundo.ꝛ ibi no.vulgaris tacita tamen bene expirat.vt.ff. de capti.ꝛ postli.reuer.l.quod si filius.ff.respon.ibi:nihil est quod de secundis tabulis ꝛc.vt ibi in glo.no.et.ff.eodem.l.lex cornelia. versi.ſi vero vino licet ibi no.contrarium:pro qua gl.facit quod testator voluit illam substitutum habere hereditatem per medium pupillum:led non potuit pupillo premortuo:ergo videtur voluisse quod habeat eo modo quo potuit.Jacobus tamen de are. et Dynus tenent primam opinionē,scilicet quod expiret.Et ratio est:quia necesse est ad eius confirmationem vt adeatur hereditas ex testamento paterno vel habeatur pro adita:q̄ non pōt esse testatore viuente.q: hereditas non est viuentis.et p hoc.ff.de acq.here.l.neminem.ꝛ.l.qui hereditatem.nec eo mortuo:q: iam predecesserat filius.Si autem habet coheredē forte p coheredis additionem confirmarent tabule pupillares:et ita non expiraret substitutio.et hoc modo posset saluari dicta glo.que est in dicta l.lex cornelia.Et alia que est.C.eo.titu.l.ſi pater filium.vt cū premissa distinctione intelligantur dicte glo.ꝛ illꝰ que est in dicta.l. quod ſi filius.de capti.ꝛ postli.reuer.que videnf contrarie:ꝛ hoc tenuit postea Dyn.Is sub dubio forte.Sed ſm alios q tenent q̄ nō sit opus aditione:sed sufficiat pupillō suū heredem exſtere: siue pupillus suus habeat coheredem siue non:expirat tacita vulgaris:etiam ſi filius moriat vino patre.ar.dicti.ff.pro scō.l.ff. de cadu.tol.ꝛ ita approbant glo.Azo.que in.d.l.ff.eod.et.l.ſi pater filium.Et hoc etiā innuit glo.in dicto.ff.pro scō. ¶ Nec obtex⁹t.d.l.lex cornel.quia intelligi debet vt ibi glo.dicit. Nec obstat etiā.l.quod ſi filius.ꝛ glo.ibi posita:de capti.ꝛ postli.reuer.quia quod ibi dicitur nihil est q̄ de secundis tabu.ꝛc.versū est quo ad hoc vt adiri non possit ex pupillari.sed ex vulgari tacita sic. Et ita soluit glo.dicto.ff.pro scō.de cadu.tollen.non ob.quod dicit necesse esse adiri ex paterno.quia non est necesse ſm opi.istorum vt predixi.opin.Dyn.sequebat Old.in dicta.l.thays.ff. penult.ff. de fideicom.liberta.q̄ nō habeat locum pupillaris nisi adeat ex paterno:et ita intelligitur indistincte.ff.eo.l.ff.ff.adeo.alias enim sequeretur absurdū.ff.q̄ vulgaris tacita de qua loquit.l iam hoc iure.nunq̄ locum haberet:nam mortuo pupillo ante testatorem expirat:vt predictum est.Item eo viuēte post testatorem locum non habet:quantūcūq̄ non adeat haberetur pro adita ꝛ haberet locum pupillaris secundū p̄dictos:ac absurdū est:quia tacita

✳ Jus accrescendi locū habet inter succedētes eodē iure.

vulgaris de qua facit mentionem dicta.l.iam hoc iure.nunq̄ locum haberet.quod ergo dicitur de existētia sui heredis q̄ habeatur pro aditione intelligitur in his que hereditate nō adita perierunt:vt legata et fideicommissum vniuersale:sed successio testatoris nec eius volantas perit:ij pupillaris substitutio propter defectum additionis deficiat:imo idem ille qui erat pupillariter substitutus ex tacita vulgari succedit:et sic sola succedendi qualitas immutatur.vt.ff.de heredi.instit.l.iñ.ꝛ penulti. quod intelligas vulgari expressa de aliquo non facta.tunc enim cessaret tacita.vt.ff.eod.l.cum ex filio.ꝛ ad.ll.in contrarium adductas: solueuus in qualibet earum no.Old.Dyn.autem ſm Jaco.de ra.tenet indistincte q̄ tacita vulgaris expiret mortuo pupillo viuente patre:siue pupillus habeat coheredē siue non.ꝛ sic repꝛobat gloss.que sunt in dicta.l.lex cornelia.ff.eodem.ꝛ.l.ſi pater. Et tenet glo.que est.in.d.l.q̄ ſi filius.de capti.ꝛ postli.reuer. Certum est enim quod testamentū pupillare expirat cum moritur pupillus patre vinente. Nam ſm iura antiqua nō poterat filius habere heredem:sed pater omnia occupat.vt ff.ff.de acq.heredi.l.placet.Item iure nouo Is non acquirant patri.nisi quo ad vsumfru. tū subest alia ratio quare non valet pupillare.q: cuꝫ filius moriē vino patre moritur in tali statu q̄ nō pōt testari:etiam ſi maior esset:q: in potestate patris.ꝛ sic suum testamentum pupillare nō valeret:sic enim erat de iure antiquo vbi filius habebat bona castrensia propria:q: miles qui pōt esse impubes.vt.C.de testamē. mili.l.fin.ſi decedat vino patre qui ei substituit non valet eius testamentum pupillare.vt dicta.l.lex cornelia.in ff.ff.eo.ꝛ ſi non valet pupillare expressum nō debet valere tacitum.ff.vulgaris substitutio tacita.arg.ff.de serui.rusti.predio.l.itē.ff.qui habet.quātūcunq̄ ergo postea post mortem patris coheres qui cū pupillo erat institutus adiret:non posset cōfirmari pupillare quod iam erat nullum factum:et ſi nō cōfirmat expſſum non potest valere tacitum qō in expresso ineſt:vt predictum est. Ray.dicit aut pupillus habuit coheredem p cuius additionem vulgaris tacita potuit confirmari:et tunc non expiret. Si vero coheredem non habeat per cuius additionem possit substitutio confirmari:ant est extraneus substitutus:ꝛ expirat. Et ita intelligatur opinio Dy. et Jacobi de are.et in hac etiam opinione fuit Franciscus ac. Aut fuit substitutus frater impuberis:et durat. Et pro hoc facit.ff.eodem.l.ſi filius qui patri.et.l.ſi pater filium.ad.ff.pro secundo.ꝛ ad.l.thays respondet quod ibi loquitur in vulgari expressa. Nos autem loquimur de tacita que limitatur eodem modo quo pupillaris expressa. Ray. Sexto querit Dynus an expi-

17 ret vulgaris † tacita rupto testamento paterno de iure ciuili in totum:sicut expirat pupillaris. vt.ff. eodem.l.secunda. et.l.ſi pater.et.l.ſi quis eum.ff.ſi suo.et.l.in substitutione.et.l.ex facto.ꝛ de inofficioso testamento.l. papinianus. ff.sed nec impuberis. Et hanc questionem nō solvit ipse Dynus sed Cynus solvit quod expiret:eum ſit eadem ratio:et quia non potest esse tacitum vbi expressum non valet: vt dictum est supra proxima questione. nam querela deducit testamentum ad causam intestati.vt dicto titulo de inofficioso testamento.per totum. Et ita tenet ipse Cynus in.l.precibus.C.eodem. ¶ Expeditis hic notatis per Dynum:circa vulgarem:transeamus ad ea que sunt tacta per alios circa ipsam vulgarem.Et maxime per Guillielmum de acunio.

✳ Subſtitutio vulgaris habet duos casus: scilicet q: nolit vel nō possit.

✳ Querēdo primo.cum ipsa vulgaris habeat duos casus.Unum ſi institutus nolit esse heres alium ſi non possit. ¶ Quid ſi testator substituendo expressit alterum casum predictorum:vt puta. Titium heredem instituo:et ſi nolit esse heres;substituo Seium. Vel instituo Titium:et ſi non possit esse heres:substituo Seiū. Accidit casus quod pato quod vellet:non posset esse heres:puta quia mortuus est viuo testatore,vel alio modo factus non capax. Vel accidit casus quod bene potest esse heres: sed non vult. Nunquid institutione deficiente ex altero casuum predictorum:vt quia non potest:vel quia non vult:admittitur substitutus. Videtur quod non:nam prouidendo in vnum casum predictorū omisso nihil operatur prouiſio.vt.ff. de liberis ꝛ posthumis.l.commodissime. Et videtur expressum.ff. de conditionibus et demonstrationibus.l.Pater seuerinam. Et pro hoc.ff. de

Universidad de Deusto
Biblioteca

regulis iuris.l.eius est velle. ¶ In contrariū est:quia qui prouidet in vno casu ꝛ in eius simili puidere videt. vt.j.de fundo instr. l.questū.§.pennl.et.§.de condi.ob.can.l.si extraneus.ꝛ plene dixi.§.solu.mat.l.si cū dotē. Et hanc partē tenet ipse Bal. de acu. per talē rationem.ista sunt paria nolle q nō posse.§.de procur.l.i. §.vltus ergo cū sint paria qui prouidet in vno videt prouidere in alio.ꝛ pro hoc bñ facit licet.B.non alleget tamē Ray.inducit.§. de libe.ꝛ posthu.l.gallus.§.et quid si tantū.cū his que ibi no.et dixi.nam ibi testator faciendo vnam substitutionem videtur fecisse et aliam.vt et.j.e.l.iam hoc iure.vbi in pupillari intelligitur vulgaris multo ergo magis si in vna substitutiōe exprimat vnū casum videtur alium expressisse eidem parere et similem.sed contra hoc instatur de.l.si pater filium.j.eod.sed so.colligi potest.ex ibi nota. Ray.tamen et alij tenent cum Bal.maxime per.di.§.et quid si tantum.l.gallus.ꝛ pro hoc.j.ad trebel.l.mulier.de legatis iij.l.fideicommissaria.§.si cui.et.C.de institutio.ꝛ substitu.l.si mater.ad.l.pater seuerinam. Respō.quod ibi casus nō sunt similes, et eodem modo respon.ad.l.commodissime ꝛ.l.si cum dotem sed forte hec ratio non esset sufficiens.et ideo respon.ad.l.pater seuerinam.et ad.l.eius est velle.quod substitutiones sunt multum favorabiles.et ideo in questione ppōsita ppter generalem dispositionem substitutionis de substitutione vnius casus ad alium sit de facili confectura.argu.ad hoc.j.de leg.j.l.si seruus plurium, et de testamen.l.heredes palam.§.sed si notam.et de legatis.iij. l.nummis.cum fi. ¶ Non ob.q hec verba:si nolit esse heres: videātur inducere conditionem quod debeat ętare.vt.j.de leg.j.l. si ita legat.§.illi si nolet.de lega.iij.l.fideicōmissaria.§.si sit fideicommissarius.qꝛ testator nō videtur hec verba apponere vt conditionem faciant.sed magis ex abundanti credens hoc euenire posse.vt.§.de tute.multo.§.i.ꝛ de conditio.et demon.l.ania.§.
18 fi. ¶ Item quero an vulgaris substitutio † ex vi verborum includat institutionem affirmative.et certe hoc videtur impossibile q substitutus aliquid hēat ex institutione: quia vulgaris fit verbis negatiuis.ꝛ sic in casum in quo euanescit institutio quod ergo est priuatio alicuius non debet esse illius positio'vt.j.de conditio.et demon.l.cū tale.§.fin. Sed dic q qñq; potest operari pro parte institutionem.vtpote si institui titiū in semisse : scium in alio semisse.et si scius heres non erit substitui titium in dodrante hoc casu titius hebet partem secū sicut institutus et substitutus.vt.§. de heredibus instit.l.quoties.§.si quis primū et.l.inlia.§.fin ali. ¶ Item quero cum vulgaris locū habeat in casu non adite hereditatis.vt.C.eodē.l.post aditam.quid si institutus adēt sed per restitutionem vel alio modo desīt habere hereditatē nunquid substitutus admittetur ex vulgari. ¶ Gloss.dicit quod sic:in.o.l. post aditam. ¶ Quid ergo si per restitutionē in integrū veniet ne substitutus.videtur q non sed fit locus fisco.vt.j.de succe.edicto.l.fi. Et quidam hoc tenent per.l.illam.sed hoc nō est verum quia ibi ille qui erat in vltimo gradu repudiauerat anteq; ille qui adiuerat per restitutionem desineret.vñ cum ibi repudiauerit vlterius admitti non debet hic substitutus non repudiauerat. et ideo bene admitti potest.vt.j.eodem.l.ij.§.interdum.et de mino.l.et fine.§.sed q papinia.et videt expressum in vulgari de re iudica.l.ex contractu.et ad tertul.l.i.§.si quis adita.et hoc si per restitutionem perdit hereditatē institutus.de hoc.j.pri.columna ver.ipse tamen Bull. ¶ Si anté alio modo q̄ per restitutionem tunc dic aut institutus desīt habere hereditatem ipso iure, vt quia non soluit legata intra annum.vt in aut de here.et falc.§. his omnibus.ꝛ tūc substitutus admittī.vt eod.ti.§.si quis vero non impleuerit.et.§.seq. Si autem alio modo definat habere hereditatem.vt quia indignus tunc substitutus non admittit sed fiscus: vel alius qui admitti debeat.vt.j.ad trebelli.l.si seruus plurium, et de testamen.l.heredes palam.§.sed si notam.et de legatis.iij. l.nummis.cum fi. ¶ Non ob.q hec verba:si nolit esse heres: videātur inducere conditionem quod debeat ętare.vt.j.de leg.j.l. si ita legat.§.illi si nolet.de lega.iij.l.fideicōmissaria.§.si sit fideicommissarius.qꝛ testator nō videtur hec verba apponere vt conditionem faciant.sed magis ex abundanti credens hoc euenire posse.vt.§.de tute.multo.§.i.ꝛ de conditio.et demon.l.ania.§.
18 fi. ¶ Item quero an vulgaris substitutio † ex vi verborum includat institutionem affirmative.et certe hoc videtur impossibile q substitutus aliquid hēat ex institutione: quia vulgaris fit verbis negatiuis.ꝛ sic in casum in quo euanescit institutio quod ergo est priuatio alicuius non debet esse illius positio'vt.j.de conditio.et demon.l.cū tale.§.fin. Sed dic q qñq; potest operari pro parte institutionem.vtpote si institui titiū in semisse : scium in alio semisse.et si scius heres non erit substitui titium in dodrante hoc casu titius hebet partem secū sicut institutus et substitutus.vt.§. de heredibus instit.l.quoties.§.si quis primū et.l.inlia.§.fin ali. ¶ Item quero cum vulgaris locū habeat in casu non adite hereditatis.vt.C.eodē.l.post aditam.quid si institutus adēt sed per restitutionem vel alio modo desīt habere hereditatē nunquid substitutus admittetur ex vulgari. ¶ Gloss.dicit quod sic:in.o.l. post aditam. ¶ Quid ergo si per restitutionē in integrū veniet ne substitutus.videtur q non sed fit locus fisco.vt.j.de succe.edicto.l.fi. Et quidam hoc tenent per.l.illam.sed hoc nō est verum quia ibi ille qui erat in vltimo gradu repudiauerat anteq; ille qui adiuerat per restitutionem desineret.vñ cum ibi repudiauerit vlterius admitti non debet hic substitutus non repudiauerat. et ideo bene admitti potest.vt.j.eodem.l.ij.§.interdum.et de mino.l.et fine.§.sed q papinia.et videt expressum in vulgari de re iudica.l.ex contractu.et ad tertul.l.i.§.si quis adita.et hoc si per restitutionem perdit hereditatē institutus.de hoc.j.pri.columna ver.ipse tamen Bull. ¶ Si anté alio modo q̄ per restitutionem tunc dic aut institutus desīt habere hereditatem ipso iure, vt quia non soluit legata intra annum.vt in aut de here.et falc.§. his omnibus.ꝛ tūc substitutus admittī.vt eod.ti.§.si quis vero non impleuerit.et.§.seq. Si autem alio modo definat habere hereditatem.vt quia indignus tunc substitutus non admittit sed fiscus: vel alius qui admitti debeat.vt.j.ad trebelli.l.si seruus plurium, et de testamen.l.heredes palam.§.sed si notam.et de legatis.iij. l.nummis.cum fi. ¶ Non ob.q hec verba:si nolit esse heres: videātur inducere conditionem quod debeat ętare.vt.j.de leg.j.l. si ita legat.§.illi si nolet.de lega.iij.l.fideicōmissaria.§.si sit fideicommissarius.qꝛ testator nō videtur hec verba apponere vt conditionem faciant.sed magis ex abundanti credens hoc euenire posse.vt.§.de tute.multo.§.i.ꝛ de conditio.et demon.l.ania.§.
18 fi. ¶ Item quero an vulgaris substitutio † ex vi verborum includat institutionem affirmative.et certe hoc videtur impossibile q substitutus aliquid hēat ex institutione: quia vulgaris fit verbis negatiuis.ꝛ sic in casum in quo euanescit institutio quod ergo est priuatio alicuius non debet esse illius positio'vt.j.de conditio.et demon.l.cū tale.§.fin. Sed dic q qñq; potest operari pro parte institutionem.vtpote si institui titiū in semisse : scium in alio semisse.et si scius heres non erit substitui titium in dodrante hoc casu titius hebet partem secū sicut institutus et substitutus.vt.§. de heredibus instit.l.quoties.§.si quis primū et.l.inlia.§.fin ali.

¶ An tacita vulgaris cōtenta in expressa pupillari expiret post pubertatem.

¶ Item quero cum vulgaris locū habeat in casu non adite hereditatis.vt.C.eodē.l.post aditam.quid si institutus adēt sed per restitutionem vel alio modo desīt habere hereditatē nunquid substitutus admittetur ex vulgari. ¶ Gloss.dicit quod sic:in.o.l. post aditam. ¶ Quid ergo si per restitutionē in integrū veniet ne substitutus.videtur q non sed fit locus fisco.vt.j.de succe.edicto.l.fi. Et quidam hoc tenent per.l.illam.sed hoc nō est verum quia ibi ille qui erat in vltimo gradu repudiauerat anteq; ille qui adiuerat per restitutionem desineret.vñ cum ibi repudiauerit vlterius admitti non debet hic substitutus non repudiauerat. et ideo bene admitti potest.vt.j.eodem.l.ij.§.interdum.et de mino.l.et fine.§.sed q papinia.et videt expressum in vulgari de re iudica.l.ex contractu.et ad tertul.l.i.§.si quis adita.et hoc si per restitutionem perdit hereditatē institutus.de hoc.j.pri.columna ver.ipse tamen Bull. ¶ Si anté alio modo q̄ per restitutionem tunc dic aut institutus desīt habere hereditatem ipso iure, vt quia non soluit legata intra annum.vt in aut de here.et falc.§. his omnibus.ꝛ tūc substitutus admittī.vt eod.ti.§.si quis vero non impleuerit.et.§.seq. Si autem alio modo definat habere hereditatem.vt quia indignus tunc substitutus non admittit sed fiscus: vel alius qui admitti debeat.vt.j.ad trebelli.l.si seruus plurium, et de testamen.l.heredes palam.§.sed si notam.et de legatis.iij. l.nummis.cum fi. ¶ Non ob.q hec verba:si nolit esse heres: videātur inducere conditionem quod debeat ętare.vt.j.de leg.j.l. si ita legat.§.illi si nolet.de lega.iij.l.fideicōmissaria.§.si sit fideicommissarius.qꝛ testator nō videtur hec verba apponere vt conditionem faciant.sed magis ex abundanti credens hoc euenire posse.vt.§.de tute.multo.§.i.ꝛ de conditio.et demon.l.ania.§.
18 fi. ¶ Item quero an vulgaris substitutio † ex vi verborum includat institutionem affirmative.et certe hoc videtur impossibile q substitutus aliquid hēat ex institutione: quia vulgaris fit verbis negatiuis.ꝛ sic in casum in quo euanescit institutio quod ergo est priuatio alicuius non debet esse illius positio'vt.j.de conditio.et demon.l.cū tale.§.fin. Sed dic q qñq; potest operari pro parte institutionem.vtpote si institui titiū in semisse : scium in alio semisse.et si scius heres non erit substitui titium in dodrante hoc casu titius hebet partem secū sicut institutus et substitutus.vt.§. de heredibus instit.l.quoties.§.si quis primū et.l.inlia.§.fin ali.

¶ Quid si testator spāliter dedit substitutum in vulgari.

¶ Item quero an vulgaris substitutio † ex vi verborum includat institutionem affirmative.et certe hoc videtur impossibile q substitutus aliquid hēat ex institutione: quia vulgaris fit verbis negatiuis.ꝛ sic in casum in quo euanescit institutio quod ergo est priuatio alicuius non debet esse illius positio'vt.j.de conditio.et demon.l.cū tale.§.fin. Sed dic q qñq; potest operari pro parte institutionem.vtpote si institui titiū in semisse : scium in alio semisse.et si scius heres non erit substitui titium in dodrante hoc casu titius hebet partem secū sicut institutus et substitutus.vt.§. de heredibus instit.l.quoties.§.si quis primū et.l.inlia.§.fin ali. ¶ Item quero cum vulgaris locū habeat in casu non adite hereditatis.vt.C.eodē.l.post aditam.quid si institutus adēt sed per restitutionem vel alio modo desīt habere hereditatē nunquid substitutus admittetur ex vulgari. ¶ Gloss.dicit quod sic:in.o.l. post aditam. ¶ Quid ergo si per restitutionē in integrū veniet ne substitutus.videtur q non sed fit locus fisco.vt.j.de succe.edicto.l.fi. Et quidam hoc tenent per.l.illam.sed hoc nō est verum quia ibi ille qui erat in vltimo gradu repudiauerat anteq; ille qui adiuerat per restitutionem desineret.vñ cum ibi repudiauerit vlterius admitti non debet hic substitutus non repudiauerat. et ideo bene admitti potest.vt.j.eodem.l.ij.§.interdum.et de mino.l.et fine.§.sed q papinia.et videt expressum in vulgari de re iudica.l.ex contractu.et ad tertul.l.i.§.si quis adita.et hoc si per restitutionem perdit hereditatē institutus.de hoc.j.pri.columna ver.ipse tamen Bull. ¶ Si anté alio modo q̄ per restitutionem tunc dic aut institutus desīt habere hereditatem ipso iure, vt quia non soluit legata intra annum.vt in aut de here.et falc.§. his omnibus.ꝛ tūc substitutus admittī.vt eod.ti.§.si quis vero non impleuerit.et.§.seq. Si autem alio modo definat habere hereditatem.vt quia indignus tunc substitutus non admittit sed fiscus: vel alius qui admitti debeat.vt.j.ad trebelli.l.si seruus plurium, et de testamen.l.heredes palam.§.sed si notam.et de legatis.iij. l.nummis.cum fi. ¶ Non ob.q hec verba:si nolit esse heres: videātur inducere conditionem quod debeat ętare.vt.j.de leg.j.l. si ita legat.§.illi si nolet.de lega.iij.l.fideicōmissaria.§.si sit fideicommissarius.qꝛ testator nō videtur hec verba apponere vt conditionem faciant.sed magis ex abundanti credens hoc euenire posse.vt.§.de tute.multo.§.i.ꝛ de conditio.et demon.l.ania.§.
18 fi. ¶ Item quero an vulgaris substitutio † ex vi verborum includat institutionem affirmative.et certe hoc videtur impossibile q substitutus aliquid hēat ex institutione: quia vulgaris fit verbis negatiuis.ꝛ sic in casum in quo euanescit institutio quod ergo est priuatio alicuius non debet esse illius positio'vt.j.de conditio.et demon.l.cū tale.§.fin. Sed dic q qñq; potest operari pro parte institutionem.vtpote si institui titiū in semisse : scium in alio semisse.et si scius heres non erit substitui titium in dodrante hoc casu titius hebet partem secū sicut institutus et substitutus.vt.§. de heredibus instit.l.quoties.§.si quis primū et.l.inlia.§.fin ali.

¶ Item quero cum vulgaris locū habeat in casu non adite hereditatis.vt.C.eodē.l.post aditam.quid si institutus adēt sed per restitutionem vel alio modo desīt habere hereditatē nunquid substitutus admittetur ex vulgari. ¶ Gloss.dicit quod sic:in.o.l. post aditam. ¶ Quid ergo si per restitutionē in integrū veniet ne substitutus.videtur q non sed fit locus fisco.vt.j.de succe.edicto.l.fi. Et quidam hoc tenent per.l.illam.sed hoc nō est verum quia ibi ille qui erat in vltimo gradu repudiauerat anteq; ille qui adiuerat per restitutionem desineret.vñ cum ibi repudiauerit vlterius admitti non debet hic substitutus non repudiauerat. et ideo bene admitti potest.vt.j.eodem.l.ij.§.interdum.et de mino.l.et fine.§.sed q papinia.et videt expressum in vulgari de re iudica.l.ex contractu.et ad tertul.l.i.§.si quis adita.et hoc si per restitutionem perdit hereditatē institutus.de hoc.j.pri.columna ver.ipse tamen Bull. ¶ Si anté alio modo q̄ per restitutionem tunc dic aut institutus desīt habere hereditatem ipso iure, vt quia non soluit legata intra annum.vt in aut de here.et falc.§. his omnibus.ꝛ tūc substitutus admittī.vt eod.ti.§.si quis vero non impleuerit.et.§.seq. Si autem alio modo definat habere hereditatem.vt quia indignus tunc substitutus non admittit sed fiscus: vel alius qui admitti debeat.vt.j.ad trebelli.l.si seruus plurium, et de testamen.l.heredes palam.§.sed si notam.et de legatis.iij. l.nummis.cum fi. ¶ Non ob.q hec verba:si nolit esse heres: videātur inducere conditionem quod debeat ętare.vt.j.de leg.j.l. si ita legat.§.illi si nolet.de lega.iij.l.fideicōmissaria.§.si sit fideicommissarius.qꝛ testator nō videtur hec verba apponere vt conditionem faciant.sed magis ex abundanti credens hoc euenire posse.vt.§.de tute.multo.§.i.ꝛ de conditio.et demon.l.ania.§.
18 fi. ¶ Item quero an vulgaris substitutio † ex vi verborum includat institutionem affirmative.et certe hoc videtur impossibile q substitutus aliquid hēat ex institutione: quia vulgaris fit verbis negatiuis.ꝛ sic in casum in quo euanescit institutio quod ergo est priuatio alicuius non debet esse illius positio'vt.j.de conditio.et demon.l.cū tale.§.fin. Sed dic q qñq; potest operari pro parte institutionem.vtpote si institui titiū in semisse : scium in alio semisse.et si scius heres non erit substitui titium in dodrante hoc casu titius hebet partem secū sicut institutus et substitutus.vt.§. de heredibus instit.l.quoties.§.si quis primū et.l.inlia.§.fin ali.

¶ Quid si testator spāliter dedit substitutum in vulgari.

¶ Item quero an vulgaris substitutio † ex vi verborum includat institutionem affirmative.et certe hoc videtur impossibile q substitutus aliquid hēat ex institutione: quia vulgaris fit verbis negatiuis.ꝛ sic in casum in quo euanescit institutio quod ergo est priuatio alicuius non debet esse illius positio'vt.j.de conditio.et demon.l.cū tale.§.fin. Sed dic q qñq; potest operari pro parte institutionem.vtpote si institui titiū in semisse : scium in alio semisse.et si scius heres non erit substitui titium in dodrante hoc casu titius hebet partem secū sicut institutus et substitutus.vt.§. de heredibus instit.l.quoties.§.si quis primū et.l.inlia.§.fin ali. ¶ Item quero cum vulgaris locū habeat in casu non adite hereditatis.vt.C.eodē.l.post aditam.quid si institutus adēt sed per restitutionem vel alio modo desīt habere hereditatē nunquid substitutus admittetur ex vulgari. ¶ Gloss.dicit quod sic:in.o.l. post aditam. ¶ Quid ergo si per restitutionē in integrū veniet ne substitutus.videtur q non sed fit locus fisco.vt.j.de succe.edicto.l.fi. Et quidam hoc tenent per.l.illam.sed hoc nō est verum quia ibi ille qui erat in vltimo gradu repudiauerat anteq; ille qui adiuerat per restitutionem desineret.vñ cum ibi repudiauerit vlterius admitti non debet hic substitutus non repudiauerat. et ideo bene admitti potest.vt.j.eodem.l.ij.§.interdum.et de mino.l.et fine.§.sed q papinia.et videt expressum in vulgari de re iudica.l.ex contractu.et ad tertul.l.i.§.si quis adita.et hoc si per restitutionem perdit hereditatē institutus.de hoc.j.pri.columna ver.ipse tamen Bull. ¶ Si anté alio modo q̄ per restitutionem tunc dic aut institutus desīt habere hereditatem ipso iure, vt quia non soluit legata intra annum.vt in aut de here.et falc.§. his omnibus.ꝛ tūc substitutus admittī.vt eod.ti.§.si quis vero non impleuerit.et.§.seq. Si autem alio modo definat habere hereditatem.vt quia indignus tunc substitutus non admittit sed fiscus: vel alius qui admitti debeat.vt.j.ad trebelli.l.si seruus plurium, et de testamen.l.heredes palam.§.sed si notam.et de legatis.iij. l.nummis.cum fi. ¶ Non ob.q hec verba:si nolit esse heres: videātur inducere conditionem quod debeat ętare.vt.j.de leg.j.l. si ita legat.§.illi si nolet.de lega.iij.l.fideicōmissaria.§.si sit fideicommissarius.qꝛ testator nō videtur hec verba apponere vt conditionem faciant.sed magis ex abundanti credens hoc euenire posse.vt.§.de tute.multo.§.i.ꝛ de conditio.et demon.l.ania.§.
18 fi. ¶ Item quero an vulgaris substitutio † ex vi verborum includat institutionem affirmative.et certe hoc videtur impossibile q substitutus aliquid hēat ex institutione: quia vulgaris fit verbis negatiuis.ꝛ sic in casum in quo euanescit institutio quod ergo est priuatio alicuius non debet esse illius positio'vt.j.de conditio.et demon.l.cū tale.§.fin. Sed dic q qñq; potest operari pro parte institutionem.vtpote si institui titiū in semisse : scium in alio semisse.et si scius heres non erit substitui titium in dodrante hoc casu titius hebet partem secū sicut institutus et substitutus.vt.§. de heredibus instit.l.quoties.§.si quis primū et.l.inlia.§.fin ali.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ães suos. alia vero medietas pertinebit ad substitutum vt.ſ.de legatis.i.ḡ.l.miles.§.pro parte. Et ratio diuersitatis not.de lega. i.ḡ.filio pater. Si arit dies prelegati nondum cesserat.verbi gra institui titium et meum prelegani titio quedam et substitui ei meum moritur titius ante me testatorem. An hoc casu veniat substitutus in prelegato.dic aut fuit substitutus in hereditate vel portione hereditatis et tunc non veniunt prelegata.alias sic vt.ſ.ad trebel.l.marcellus.§.i.et.l.in fideicommissaria.§.fin.et de legatis.iij.l.ſi titius. ¶ Rursus quero an in vulgari attendatur
22 ordo † ſicut in pupillari.vbi pater debet primo instituere et post substituere.vt.ſ.eodem.l.ḡ.in principio.Et ita in vulgari primo fieri debeat institutio.videtur quod ſic: quia prepositio q̄ſq; vitiat.vt.C.de senten.l.prolatam. ¶ Sed dic contra. vt.ſ.titu. proxi.l.ſi ita quis instituius. Nec ob.q̄ dictum est de pupillari quia illud verum est cum pupillus est exheredatus secus vbi instituius.vt.ſ.eo.l.ḡ.§. penult.nec de tali prepositione curandum est vt.C.de testamē.l.prepositi.z.ſ.de sola.l.nec eſt. ¶ Sed quia dictum est.ſ.q̄ in expressa pupillari cōtinetur vulgaris tacita. ¶ Quero an hoc ſit verum in exemplari vt in ea intelligat tacita vulgaris.vt ſi substitutio ſit facta mēte capto et moriatur ante aditam hereditatem admittatur substitutus ex tacita vulgari in exemplari inclusa.Et videtur q̄ ſic: quia in pupillari expressa continet tacita vulgaris.vt dictum est:et pbatur.ſ.eodem. l.iam hoc iure ergo idem in exemplari qui est ad eius exemplū inducta.vt.C.de impube.et alijs substitu.l.humanitatis Item fortior ratio videtur in substituto in exempla.q̄ in pupillari: q̄ quicunq; extraneus potest substitui pupillo pupillariter.vt.C. eo.l.precibus.et.ſ.de inoffic. testa.l.pap.ſ.ſed nec impuberis.ſed in exemplari substituuntur ſolum ppinqui.vt.d.l.humanitatis. Cum ergo in pupillari in qua substituti sunt extranei subintelligitur tacita vulgaris multo fortius in exemplari,vbi substituuntur propinqui.ar.C.de codicill.l.ſi.ſ.e.l.ſi filius. et de secundis tabulis.l.ſi sub cōditione.ſed dic contra.ſ.quod in exemplari nō subintelligatur tacita vulgaris quia quod subintelligatur sub pupillari fait ratio quia substituto pupillaris est valde plena.vt possint substitui etiam extranei.exemplaris vero stricta.vt non possint substitui:niſi propinqui.ideo gā in suis terminis ſernabo.ar.ſ.de acquiren.re.do.l.in agris.et ad munici.l.cōstitutioni-
23 bus. Item non est arguendum † de exemplo.ad originale vt.C. de edendo.auf.ſi quis in aliquo documento.et p cōſequēs nō est arguēdū de pupillari ad exemplarē:q̄ q̄ omiſſum est p omiſſo habendum est ne lex extendat.vt.ſ.ſo.ma.l.ſi vero.§.de veviro.z l.ſi cum dotē.ſeruetur ergo dicta.l.humanitatis,in ſuis terminis et vltra non extendatur.pro predicta opin. mouet me alia ratio licet nō tacta per Guillel. ¶ Quia ſicut dictum est in exemplari proximiores substituunt.vnde mēte capto mortuo añ aditionē ſuccedunt venientes abintestato.et ideo non est necessaria tacita.Contrarium tenet Guillel.i.in materia exemplaris.ver.adhuc
24 quero nunquid exemplaris. ¶ Adhuc quero an vulgaris † expressa excludat patrē.vt ecce filiuſſamilias.infans est institutus per matrē.vel aliū q̄ ſi moriatur ante aditam hereditatem trāſmitteret ipſam hereditatem ad patrem.vt.C.de in.deliberan.l.ſi infanti.ſi iste habeat substitutum vulgariter ſi heres non eſſet. nunquid talis substitutus excludet patrē.videt q̄ non.per di.l. ſi infanti.vbi de hoc dixi.X.primum est ſi iste infans habeat substitutum.Item q̄ pater admittatur iuris beneficio z ideo substitutus nō videt addmitti niſi in eius defectum vt ita beneficiū iuris deroget substitutioni.ar.ſ.de reg.iuris.l.in toto.et de legatis.tertio.l.ſeruis vbanis.§.fina. ¶ Guillel.tenet contrarium.ſ. q̄ pater excludatur:quia expreſſa puiſio testatoris debet tollere
* Ceſſat pro- * proniſionē legis q̄ patrē vocabat.vt.ſ.eo.l.cum filio.z.l.ex facto. uiſio legis §.item quero.ſic.z alſ cōtingit in ſili † ceſſat proniſio legis.vbi
25 ubi eſt ſubeſt puiſio hois.ſ.de lega.i.l.ſi fundū ſub cōditione.§.ſi paterminis. ver.contra de statu ho.l.herennius.z de here.institu.l.quoties.§. ſi.et de testa.tute.l.qui tutelam.§.ſi.Et ad hoc concor.Guillel.de ſuz.et allegat in anſ de nup.§.diſponat.Bloſ.tenet contrariū.C. de bonis que libe.lege.ſi.§.i. ¶ In glo.que incipit in hoc corrigitur ius vetus.z eam approbat Ray.per eandem.l.que dicit repudiationem filij nō preiudicare patri:z q̄ patri venit preſumptione iuris eodē iure institutus quo z filius et ſic habet pro ſe duo iura ſcz puiſionem hominis et legis.Et hanc etiam opi.ſequunt Jac.de ra.z Pet.q̄ dicit Old esse verū q̄ teſtator ſciuit eū quē instituit z cui substituit fore filiūſamilias.ſecus ſi ignorauit.et eum patrēfamilias credidit:vt.C.de heredi.institu.l.cū proponas.et.ſ.de heredi.institu.l.pater. Oldra. Sed adhuc circa vulgarem tacitam moueo tale dubium quod vidi de facto.dictum est ſupra in pupillari expreſſa ſubintelligi vulgarem tacitam. Ecce quod quidam habebat vxorem quā credebat esse pregnantem. Et ita dixit filium mihi naſciturū ex ventre vxoris mee hęredem instituo,et ſi heres erit et in pupillari etate decesserit tirtium substituo.filius non naſcitur nūquid substitutus admittet ex tacita vulgari.allegabat q̄ non quia deſicit expreſſa pupillaris cū partus natus nō ſit:ergo et tacita vulgaris in ea includēdā:quia cum non valet expreſſum nec tacitū:vt.ſ.de ſer.ruſtico. predio.l.iij.§. qui habet.ſ.de bo.auto.iudi. poſſi.l. cum vnus. et pro hoc facit.ſ. de condi.et demō.l.titio vſufru. Preterea hic deficit persona in qua fiebat substitutio pupillaris ergo fruſtra queritur iuris ratio: vt.ſ.de iure codicillorum.l.quidam referunt.de lega.ij.l.non oportet.ſ.de testamentis.l.ſi queramus.C.de procuratori.licet et qui accuſare nō poſſunt.l.non ignorat.Et ad hoc etiam facit quia iſte caſus eſt omiſſus ꝛc.vt.ſ.de liberis z posthumis.l.commodiſſime.et ſoluto matri.l.ſi cum dotem. ¶ In oppoſitum eſt quia quāuis partus non ſit natus tamē teſtator apposuit verba ſufficientia ad pupillarem et vulgarem latores legis et ideo prouiderunt de vulgari tacita quia preſumptio eſt q̄ teſtator voluerit prouidere pupillo cui ſubſtituit etiam in caſu quo eſſet heres. Multo ergo fortius in propoſita queſtione cum teſtator voluit ſubſtitutum admitti in caſu quo naſceretur filius preſumptio eſt quod magis voluerit eum admitti ſi filius non naſceretur:vt.C.de fideicommiſ.l.cum accuriſſimi.Nec ob.q̄ dicitur quod non potuit locum habere pupillaris: q̄ ſubſtitutus non admittit tam virtute ſubſtitutiōis quam ex preſumpta voluntate teſtatoris veriſimile eſt voluiſſe prouidere in vtrunq; caſum ſiue partus naſceretur ſiue non vt predixi.Et pro iſta opinione bene facit inſtitu.de pupillari ſubſti.§.quodcūq;.de lega.ſ. lab exheredati.§.i.de teſtamen.tute.l. ſi nemo.§.fin.et bene.de ventre inſpi.l.penul.cum gloſſa ibi poſita.et.C.de inſtitu.et ſubſtitu.l.finali.per contrarium ipſius legis.etiam hanc opi.tenuit Guillel.z ego eam vidi ſeruari de facto de conſilio plurium peritorum.Non ob.q̄ dictum eſt in contrarium de tacito et expreſſo:q; verum eſt in tacito q̄ ineſt expreſſo non poteſt fortiri effectum niſi in euentum expreſſi.hic autem loquimur de tacito q̄ non venit expreſſo:ſed contra naturam expreſſi ex preſumptione legis et tacita voluntate teſtatoris: z in expreſſi defectum fortitur effectum z ſic non fortitur eius naturam: vt.ſ.de penu leg. i.ḡ.et de peculio lega.i.i. et quod dicam.ſ.ver.rurſus quero.et.§. verſicu.ſecundo querendo. Ad aliud quod allegabatur defectu perſone dic vt ſupra dixi vel dic quod aut ſuper eſſentia perſone quis vult fundare ius ſuum. Et ſic loquuntur contratria:aut vult fundare ſuper defectu ſicut in queſtione noſtra:et tunc de perſona non curatur.hic enim ſubſtitutus volebat fundare ius ſuum ex vulgari tacita que requirit perſone defectum ergo de perſona non curatur.ad.i.ſi cum dotē.potes reſpondere vt dixi.§.verſi.expeditis hic notatis per Dyn.ad finem ipſius queſtionis.Et eodem modo reſpon.ad.l.commodiſſime.teſtamentum deficiebat in forma ſubſtantiali:quia filius in poteſtate erat preteritus.Vel dic vt dixi.ſ.eod.l.centurio.quod loquitur in inſtitutione poſthumi qui hereditatem abintestato eſt habiturus: vt.ſ.de condi.inſti.i.ſi.hic in ſubſtitutione pupillari.vbi de fauore ſubſtituti agitur,vt.ſ.eodem.l.hoc iure.et.C.de inſtitu.et ſubſtitu.l.fin. ¶ Sed pone ſubſtitutio fideicommiſſaria locū nō habet niſi poſt aditam hereditatem : vt.ſ.ad trebellianum.l.ille a quo.§.i.z.C.de fideicommiſſa.eam quam. Ecce quod teſtator ita dixit titium inſtituo : et ſi heres non erit rogo quod reſtituat hereditatem ſempronio valet ne talis ſubſtitutio eſt ne vulgaris vel fideicommiſſaria. Et videtur quod nihil valeat cum repugnātiam contineat ſcilicet non eſſe herem.et reſtituere debere vt.ſ.de regulis iuris.l.vbi repugnantia. Dicendo enim ſi heres non erit ſupponit vulgarem ſubſiciendo rogo vt reſtituat videtur ſupponere fideicommiſſariam quia verbum rogo preſuppo nit fideicommiſſariam vt.C.cōmunia de legatis.l.ſecunda. Dic quod eſt fideicommiſſaria propter verbum rogo quod adaptatur ad fideicommiſſariam vt probatur.et predixi.ſ.eod.l. coheredi.§.cum filie. Item vbi verba fideicommiſſaria ponūtur nō poteſt trahi ad directam:vt.ſ.de teſtamen.milij.l. querebatur.et l.neq;.§.fin.et.l.z fideicommiſſaria libertate.l.antonine.eſt ergo fideicommiſſaria vt ſaluentur verba et voluntas teſtatoris quā melius fieri poteſt. Non obſtat quod dictum eſt fideicommiſſariam locum non habere niſi adeatur quia dico quod cogetur adire de facto.vt eodem.titu.ad trebellia.l.quia poterat.et.l.nam quod.§.qui compulſus,quaſi dixerit teſtator ſi heres nō erit voluntarie:ſed poſt compellatur adire:vt.ſ.ad trebellia. l. debitor. §.primo.z ſic valebit vt fideicommiſſaria non vt directa. Nec obſtat ſi diceretur quod ipſo adeunte deficit conditio ſubſtitutionis:quia hoc non eſt verum:quia conditio reſpicit additionem voluntariā non coactam.arguūen.ſ.ad trebel.l.debitorem.§.l.in fine.ſed contra predictam opin.Guil.adhuc facit.ſ.de legatis.§. l.lucius. §. filiam. Sed reſpon.quod hic fuerunt perſonalia.ibi impersonalia vt hic patet in litera.Et pro predicta opni.Guil. facit quia illa conditio inerat tacite:vt dicta.l.quia poterat.ad trebellianū.

trebel.vnde expreſſio nihil operatur.vt.ſ.de lega.i.l.hec verba.et de conditioni. et demonſtrationi.lege ſi in diem.§.ſeruo.et hanc
* opinionē ſequitur Ray. ¶ Rurſus quero certū eſt q̄ pupillaris expreſſa nō poteſt fieri filio puberi vel impuberi emancipato vel extraneo vt infra eodē.lege ſecunda in primcip.Et quo ḡo extraneum vel emancipatū heredem inſtituo z facio ſibi pupillarem expreſſam que non valet : vt predixi nunquid ex tacita vulgari admittetur ſubſtitutus ſi inſtitutus heres non erit.et videtur quod non:quia expreſſum non valuit.ergo nec tacitum.vt dixi ſupra in queſtione precedēte proximam queſtionem.Guillelmus teuet contrarium:ſcilicet quod vulgaris tacita locum habeat.quia peccatum fuit in materia vbi dicimus quod ſi non valet quod ago vt ago valeat vt valere poteſt.ſupra de pactis.lege ſi ynus.§.acceptilatio.infra de acceptila.lege inutil.ita ergo in propoſito,ſcilicet quod non valet vt pupillaris valebit vt vulgaris.Item vitiato expreſſo non viciatur tacitum:quod non habet effectum cōmune cum eo:ſed poteſt ſeparari ab eo:ſed iſtud tacitum effectum communem non habet cum expreſſo vt ſuperius ſepe dictum eſt:quia non venit ex vi expreſſi:ſed ex voluntate teſtatoris preſumpta et interpretatiue iuriſconſultorum: ergo ꝛc. et pro hoc ſupra. quib. mod.pignus vel hyp. ſoluitur. lege prima.§.primo. ¶ Oppo.tenet Ray.et allegat inſtitu.de pupilla.ſubſtitu. §. extraneo. Aut enim fuit facta iſta pupillaris per verba directa et ſic nulla. Aut per verba cōmunia et ſic erit fideicommiſſaria.vt infra ad trebellia.lege ſcevola.et.C.de inſtitu.et ſubſtitu.lege generaliter.ergo non erit directa.z ſic nō tacita vulgaris que eſt directa.nam fideicommiſſaria nō poteſt eſſe directa.vt predixi niſi in milite. vt.C.eodem lege precibus. Ad contraria reſpon.Primo ad legem primam.§.primo. qui, modis pign. vel hypo.ſolu. vbi no.et per Pet.infra.de lega.i. lege fideiuſſor.quia ibi expreſſum vitiabatur de iure ſpeciali bic de iure communi.hec enim pupillaris fuit nulla : ergo aliquid non producit.vt ſupra de iniuſto teſta.lege nam et ſi ſub conditione.et.C.de caducis tollendis.§.in primo.Ad illud quod dicitur de peccato in materia .dic quod illa diſtinctio eſt vera vbi agitur de liberatione inducenda : ſecus in conſtituenda obligatione.ſupra de conſtitu.pec.lege prima.§.cum quid.imo in vltimis voluntatibus ſi non valet quod ago vt ago:nec valet vt valere poteſt.vt.C.de codicillis.lege fina.et dicetur infra.de iur.codicillorum.lege prima.Ad idem quero quid ſi pupillaris deficiat propter etatem quia fiebat puberi nunquid ſi non adeat veniet ſubſtitutio ex tacita vulgari.videtur quod ſic per iam ſupra dicta in proxima queſtione. vt valeat vt valere poteſt. ſed dic quod non valeret vt vulgaris tacita cum per pubertatem expiret.vt plene probani ſupra eodem.verſic.item quero.an tacita vulgaris que continetur in expreſſa pupillari:ergo non poteſt incipere in caſu in quo extingueretur vt ſupra de vſufru.lege
* titio.et de iure dot.lege iulia. ¶ Quero adhuc pater inſtituit filiam impuberem quem habet in poteſtate.et idem pupilla-
26 riter ſubſtituit in qua continetur tacita vulgaris † vt dictū eſt: deinde emancipauit filium.z ita non poteſt locum habere pupillaris.moritur filius non adita hereditate.nunquid locum habet tacita vulgaris.totum dubiū queſtionis eſt:quia per emancipationem euanuit pupillaris:que non poteſt fieri emancipato.vt C.eo.l.precibus.z infra.eodem.lege.ſecunda.Guillel.tenet quod vicietur etiam tacita vulgaris.vt infra eodem.lege coheredi.§.cū filie.ſed certe ibi dicitur quod pupillaris viciatur de vulgari nihil dicitur.contrarium videtur : quia licet illud ſuper quo fundatur ſit ſublatum:tamen iſtud remanet.arg.ſ.de pecu.lega.i.tūc inutile.et de contra ta.l.ſi poſt mortem.§.fin.maxime quia hic ſolum peccatum eſt in materia.z ita vulgaris debet remanere.vt.ſ. dixi in queſtione.quando ſit filio emancipato:rurſus ergo multo fortius cum abinitio fuit vtilis.ipſe autē Guil.tenet quod totum vicietur.et Ray.cum eo.Nam vbi aliqua conditio eſt cōmunis ad aliquē actū ſe hz pariter ad vtrūq; extremorum.vnde defectus in vno alium viciat.vt.ſ.de cōditio.z demonſtra.l.mulier, ſed ita eſt in ppoſito:quia conditio ſi in pupillari etate deceſſerit eſt communis ad pupillarem et tacitā vulgarem.ergo ꝛc. Ite ad idem vbi vna diſpoſitio reſpicit duo extrema debet illa vniformiter reſpicere.vt.ſ.de leg.iij.l.ſi legatarius.§.fin.alias eſt.l.et incipit ſi ita.ſed iſta conditio ſeu diſpoſitio : ſi in pupillari etate deceſſerit reſpicit vniformiter ſi heres erit.ergo vtriuſq; eſt p diſpoſitionem.ſi ergo viciatur pupillaris z vulgaris.z ad hoc.ſ.de aſſig.liber.l.vtrum.z inſtitu. de pupilla.ſubſtitu.§.ſi.pro iſta etiā opi.facit.q; vt dictum eſt:iſta vulgaris tacita venit ex interpretatione z preſumpta volūtate teſtatoris quia preſumptio eſt:quod teſtator prouidendo in caſum pupillarem voluit etiam puidere in caſum vulgarem:que preſumptio hic ceſſat cū eſt deſtructa principalem.ſ.pupillarem emancipando videt etiam deſtruiſſe tacitam vulgarē.ar.ſ.de leg.iij.l.fideicommiſſaria.§.ſi rem.z.d.§. cum filie.ſ.eo.l.coheredi. ¶ Ultimo quo ad materiam vulgaris queritur ſi teſtator ita dixit.ſcium inſtituo:et ſi heres nō erit titi⁹ ſit ſibi heres.an valeat talis ſubſtitutio.videtur q̄ non:q; p vulgarem ſucceditur teſtatori non pupillo.vt inſtit.de pupilla.ſubſtitu.vltra princip.et ſic ſubſtituendo inſtituo:et non ſibi teſtatori videtur peccare in forma.Sed dic contra quia expreſſum eſt C.de here.inſtitu.l.ſi.ſ.eod.l.paterfa.et de ſecūdis tabulis.l.ſi ita. §.qui filio.Et quod not.in glo.ſ.eo.l.i.in glo.hec dictio mihi q̄ operetur iſta ſubſtitutio duobus extraneis heredibus inſtitutis not.z dixi.ſ.de acquiren.here.l.nec is qui.§.fin.Et pdicta de vulgari expreſſa et tacita ſufficiant. ¶ Nunc ergo agamus de pupillari circa eam opponendo et querendo.et de eius materia vide inſtitu.de pupilla.ſubſtitu.in glo.magna.et in ſumma ipſius tituli.et bene z vtiliter.et in ſumma.de impube.et alijs ſubſtitu.§. pupillaris.Et pro euidentia ſciēdum eſt quod pupillaris eſt duplex:ſcilicet expreſſa z tacita.Expreſſa eſt que ex verborum prolatione colligitur vt ſi filius meus heres erit z in pupillari etate deceſſerit talis ſit heres.vt inſtitu.de pupilla.ſubſtitu.in princi. et.ſ.eo.l.ſi tacita eſt que ex vi verborū nō colligitur.ſed ex inuiſtō ſultorum interpretatione:vt illa q̄ continet ſub expreſſa vulgari vt.ſ.eo.l.iam hoc iure.et.C.de impube.et alijs ſubſtitu.l.hereditatis.et illa etiam que continetur ſub breuiloqua.de hac tamen dubitatur.an ſit tacita vel expreſſa.vt in tractatu breuiloque plenius dicam. ¶ Oppo.ergo primo contra pupillarem expreſſam deinde contra tacitam.z poſtea contra effectum pupillaris expreſſe.et videtur primo quod pupillaris expreſſa nō procedat q̄ in ea quis teſtatur de rebus alienis.ſ.pater de rebus filij.vt.ſ.eod.l. ſed ſi plures.§.ad ſubſtitutos.et lege patris et filij. hoc autem eſſe non pōt q; non dſis non teſtatur.vt auf.ingreſſi.C.de ſacroſan.eccle.ſed dic quod pater diſponit p filio qui diſponere nō poteſt et ſic filius videtur diſponere.vt.d.l.Et ſic nō ob.ſecūda oppo.quod de iure nō ſortit effectū.vt.C.de impube.et alijs ſubſti. l.cum quidam.Sol.ibi nō extitit cōditio pupillaris ſubſtitutionis,lec⁹ ſi extaret vt.ſ.ad.l.fal.l.pater filiam.§.duob⁹.Tertio oppo.quod per pupillarem expreſſam prefertur ulterior in gradu proximior.vt.C.de impube.z alſ.ſubſti.l.pōbus.ver.ſi vero ſubſtitutio.qō fieri non debet.vt.ſ. ſocio.l.ſi inter fratres.alis incipit paulus reſpon.ſi inter fratres.Sol.vt ibi q; ibi in ſucceſſione abintestato ſecus in teſtamento.p hoc.ſ.de iure codicillo.l.conficiuntur.et.l.ſi quis nullum.alias incipit ſi quis cum teſtamenti nullum. ¶ Quarto deſtruo ipſam pupillarem ſic.diſpoſitio legis debet eſſe ſine aliena iniuria.C.de emācipa.liber.l.nec anus. et.ſ.ne quid in loco publi.l.ij.§.ſi quis a principe.ad trebellia.l. ſed cum ab herede.et.ſ.de adminiſtra.tuto.l.impuberi.ſed per pupillarem expreſſam fit iniuria venientibus abintestato.vt.ſ. de inoffi.teſta.l.papinia.§.ſed nec impuberis.ergo nō pcedit.reſpon.q̄ non ſit eis iniuris q; hoc ſit legis autoritate ergo ꝛc.vt.ſ. de iniurijs.l.iniuriarū.in prin.z inſtitu.de iniur.in princip. Preterea hoc contingit ex cauſa pbabili q; filius teſtari non pōt.et ideo hoc patri committitur vt.ſ.eo.l.ij. Sed ſi filius eſſet maior: * Queſtio. posſet excludere venientes abintestato.ergo et pater poteſt pupillariter ſubſtituendo q; filij eſt teſtm.z ideo teſtamento iuris approbatione durante ſilent venientes abintestato.vt.ſ.de acq. heredi.l.diu.et inſtitu.de pupilla.ſubſtitu.in princi.et.ſ.de iur. codicillo.l.conficiuntur.et.l.ſi quis nullum.alias incipit ſi quis cum teſtamenti nullum.Et vltimo deſtruo ipſum pupillarem ſic.diſpoſitio legis debet eſſe ſine aliena iniuria.C.de emācipa.liber.l.nec anus. et.ſ.ne quid in loco publi.l.ij.§.ſi quis a principe.ad trebellia.l. ſed cum ab herede.et.ſ.de adminiſtra.tuto.l.impuberi.ſed per pupillarem expreſſam fit iniuria venientibus abintestato.vt.ſ. de inoffi.teſta.l.papinia.§.ſed nec impuberis.ergo nō pcedit.reſpon.q̄ non ſit eis iniuris q; hoc ſit legis autoritate ergo ꝛc.vt.ſ. de iniurijs.l.iniuriarū.in prin.z inſtitu.de iniur.in princip. Preterea hoc contingit ex cauſa pbabili q; filius teſtari non pōt.et ideo hoc patri committitur vt.ſ.eo.l.ij. Sed ſi filius eſſet maior: * Queſtio. posſet excludere venientes abintestato.ergo et pater poteſt pupillariter ſubſtituendo q; filij eſt teſtm.z ideo teſtamento iuris approbatione durante ſilent venientes abintestato.vt.ſ.de acq. heredi.l.diu.et inſtitu.de pupilla.ſubſtitu.in princi.et.ſ.de iur. codicillo.l.conficiuntur.et.l.ſi quis nullum.alias incipit ſi quis cum teſtamenti nullum. ¶ Quarto deſtruo ipſam

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Xp̃. oppo. de. l. si quis eum. §. si suo. j. eodem. et vide quod ista not. et dixi. Respon. ibi pater fecit sibi primo testamẽtũ deinde substituit pupillarem. Tertio fecit sibi aliud testamentum. vnde per vltimum testamentum primum fuit ruptum. et sic pupillaris substitutio nihil valet. vt supra dixi de rupto agnatione posthumi. Et pro hoc facit. j. eodem. l. in substitutione. ꝛ. ff. de inofficio. testamẽ. l. papinianus. §. sed nec impuberis. sed cõtra hoc instatur quod rupto testamento paterno remaneat pupillare vt j. eod. l. et si contra. in fine. vbi de hoc dixi. et in. §. prędẽti. ¶ Solutio. ibi testamentum paternum fuit ruptum de iure pretorio per contra tabu. de iure ciuili. ¶ Et est ratio quia testamentum est de iure ciui. vt supra de testamen. l. testamenti factio. Et ideo primum tollitur per secundum ipso iure. sed per contra tab. que est de iure pretorio ipso iure testamentum non rumpitur. vt instit. de bonorum possessione. §. quos autem. quod patet quia rupto testamento per contra tabulas legata debentur liberis et parentibus etiam iure isto. vt. j. de lega. prestan. l. j. preterea in contra tabu. non queritur de viribus testamenti sed de iure patris et filꝫ. vt not. dicta. l. et si contra. j. eodem. et sic contra tab. datur preteritis emancipatis: non ergo conqueri possunt de testamento: quia nihil de eis in eo dictum est. sed querela dak exheredato qui notam exheredationis in testamento patitur. et ideo sui iuris sicut proximus rumpit. facit. ff. de inoffi. testa. l. j. ꝛ l. titia. Et hꝫ hoc locum indubitanter quando contra tab. petitur post aditam hereditatem. sed quid si ante aditã nunquid vitiatur tabule pupillares: videt qꝫ sic. C. de col. l. vt liberis cum ibi not. vt. j. de contra tab. l. illud. in princi. nam in. l. vt liberis. dicitur q si ante aditã contra tab. petitur testũ paternũ vitiatur. dar. fil. tenet oppositum: cuius opi. sequitur Ray. nam licet cõtra tabulas ante aditam petita vitiet testamentũ paternũ. vt dictum est: verũ de iure pretorio. nam bene potest aditi hereditas de iure ciuili: cum ergo de iure ciuili possit aditi tenent tabule pupillares. et sic intelligitur. C. de colla. l. filie dotem. ¶ Ulterius procedit ipse
27 dar. et querit. † que est ratio ꝙ bonorum possessio contra tab. rumpit testamentum paternũ in effectu: et per pupillarẽ non in effectu. Respon. qꝛ rupto testamento per cõtra ta. cõseruanꝫ pui siones parentũ et filioꝝ: qꝛ in eis legata debentur. vt dicta. l. j. de lega. prestan. C. de bono. possef. contra ta. l. i. ergo debet conseruari substitutio pupillaris que est prouisio filꝫ. vt. C. de inoffici. testa. l. ex tribus. de hoc etiam dixi. j. in questionibus ℞. qnto ꝺro qualiter finiatur circa finem ipsius qõnis. ¶ Adhuc opponi. xtiꝫ. q pupillaris non pcedat de. l. qui habebat. j. eo. Solu. ibi filius post pubertatẽ decessit: secus si infra. vt. l. verbis ciuilibus. ꝛ l. centurio. j. eodem. ¶ Xtiꝫ. opp. ad idẽꝙ casum aduersam: ꝙ fortunam liberi hominis expectare non debemus. vt. j. qui ꝛ a qb⁹. l. iulia. et de verb. oblig. l. inter stipulantem. §. sacram. ¶ Secundo casu preter naturam vel cõtra naturam nõ expectamus vt in contrarꝫ. sed casum mortis qui est scõm naturam sic. vt in aut. de here. et fal. §. his omnib⁹. ꝛ de nup. §. deinceps. Et facit qõ no. per Dyn. j. de aqua pla. arcen. l. in diem. et de condi. et demon. l. j. §. dies. Preterea illud ad incommodum sen ad damnum: hoc ad prouisionẽ ꝛ commodũ. vt. j. de fideicom. liber. l. generaliter. §.
✻Opponi. cõtra tacitam pupillares. ✻ si homini libero. ¶ Expeditis oppositionibus contra pupillarẽ expressam opponamus contra tacitã: certum est enim ꝙ vulgaris expressa nõ continet tacitã pupillarem. vt. C. de impu. ꝛ alijs substitu. l. precibus. j. respõ. ꝛ de institu. ꝛ substit. l. fi. Sol. duplex: vel ꝙ ibi ideo non continet qꝛ mater est in medio: vel ꝙ ibi bene continetur sed matrem non excludit: ꝛ hanc approbat Ray. qꝛ si testator hoc non dixit intelligere nõ debemus. vt. C. de cadu. tol. l. i. §. finautem ad deficientis. vt. ff. de excu. tuto. l. ex his. primam tamen partem tenet Petr. j. de condi. ꝛ demõstra. l. nõnunq̃. sed male. vt j. dicam. ¶ Scõo oppo. ꝙ in vulgari non contineat pupillaris. nam lex dat consilium patri ꝙ faciat duas substitutiones filio vnaꝫ palam. s. vulgarem. aliam occultam. s. pupillarem. ne substitutus insidietur vite pupilli. vt instit. de pupillari non cõtinetur in vulgari qꝛ alis frustra exprimeretur pupillaris. arg. j. de leg. i. l. hec verba. nam si contineret esset eadem insidiandi ratio. Ad hoc respondent quidam ꝙ illud consilium est bonũ pro imperitis qui hoc ignorãt. l. quod pupillaris tacita continetur in vulgari. peritis autem hoc consilium parum valet. hec solu. truffa est. ꝛ ideo dic: ꝙ aut testator prouidet in vtrũq; casum. s. vulgarẽ ꝛ pupillarẽ expresse ꝛ tũc vna non ꝺtinet alia. vt. j. eo. l. cũ ex filio. nã tũc substitut⁹ vulgariter ignorabit quis sit pupillariter substitutus vtrum ipse: vel alius qꝛ erit clausa substitutio pupillaris. ꝛ fic cessabit occasio captande mortis impuberis.
✻Opp. ad effectũ pupillaris. ✻ ¶ Xtiõ op. ad effectũ pupillaris expresse ꝙ ꝺtinet tacitaꝫ vulgarẽ. vt. j. eod. l. iam hoc iure. Et primo qꝛ certũ est quod pupillaris expꝫssa requirit aditionẽ vulgarẽ tacitam non: si ergo non acitur cessat dispositio in expresso: ergo ꝛ in tacito. vt. ff. de donatio. inter virum ꝛ vxo. l. si sponsus. Solu. est quoddam tacitum ꝙ venit ex natura expressi. Et de isto loquitur contrarium. hec autem loquitur de tacito ꝙ sortitur effectum in effectum expressi. vt dixi plene. ff. in tractatu vulga. versicu. ad hoc quero versic. rursus.
¶ Scõo op. ad idẽ ꝙ vulgaris non contineat pupillarẽ. vt. j. eo. l. ff. §. interdum. ꝛ ad trebellia. l. apud iulia. §. idem iuli. ¶ ẽdar. fil. dicit ꝙ ibi ideo si ex testamento paterno aditur confirmentur tabule pupillares ne ibi contingat oppositum. s. ꝙ tabule pupillares confirment testamentũ paternuꝫ contra. l. ex pupillari. j. eo. ipse enim ẽdar. ꝛ Oldr. tenent ꝙ ille loquanꝫ in pupillari cuius cõtrarium ibi tenet Ray. ꝛ qõ ibi loquitur de tacita vulgari que nõ habet effectum nisi per coheredem adeatur hereditas. ꝛ ideo ipse tenet ibi lectura glo. Et pro declaratione predictorum vide qõ dixi in materia vulgaris ver. iuxta hoc quero ad hoc vt substitutus. ¶ Tertio op. de. l. j. eo. l. cornelĩ. ℞. si vero vino. Respõ. vt. ibi dicit glo. ꝙ substitutus non admittit ex pupillari expressa sed ex vulgari tacita. sed. ff. in materia vulgari tenui oppositum per. l. ꝙ si filius. j. de capti. ꝛ postli. reuersis. ꝛ ideo dic melius ꝙ ibi decessit impubes tempore incongruo. ꝛ ante mortem patris. secus si eo mortuo. vt. j. eod. l. iam hoc iure. ꝛ dixi in materia vulgaris ver. item prolequens ordinẽ. Dy. ꝛ. ver. ītẽ quero an tacita vulgaris. ¶ Contrarijs expeditis veniamus ad qõnes querendo ꝑm Dynum quinq̃. s. Quare dicatur pupillaris. Secundo q̃ requirãtur vt teneat. Tertio ad que bona trahatur. Quarto qua liter expiret. Quinto qõ⁹ verbis conetpiak. redeũdo ad primũ in hoc concor. Dy. ꝛ Azo in summa. ꝛ glo. quod dicitur pupillaris
28 † quia fit pupillo. vt. j. eo. l. ĥ. ꝛ. l. iam hoc iure. ꝛ. C. eo. l. precibus. ꝛ qꝛ valet vsq; ad pupillarem etatem. ꝛ vltra euanescit. vt. j. eod. in pupillari. ꝛ. l. in substitutione. sic etiam dicitur vsura pupillaris propter duo supradicta. vt. ff. de admi. tuto. l. tutor qui reperto rium. §. vsure. ꝛ. C. de vsu. pupilla. l. i. ꝛ. ĥ. Et dic ꝙ aut pupillus exheredatur vel instituitur ꝛ valet. vt. j. eod. l. i. §. substituere. aut preteritur ꝛ non valet: qꝛ ex eo testamento non potest adiri hereditas. vt. ff. de liber. ꝛ posthu. l. inter cetera. ꝛ. l. gallus. §. in omnibus. ergo nec pupillaris substitutio tenet. vt. j. eo. l. i. §. adeo. ꝛ. l.
29 sed si plures. §. ex asse. ꝛ nota. j. eodem. l. i. §. substituere. † Ad secundam questionem. s. que requirantur in ea. dic ꝙ glo. dicit quinq̃ esse necessaria. vt not. j. eo. l. ĥ. in prin. ꝛ not. etiam institu. de pupilla. subſtita. in princi. Tu. dic ꝑm Guill. de acunio. ꝙ octo requiruntur. Primo ꝙ sit de liberis ille cui fit substitutio. nam extraneo non potest fieri. vt instit. de pupillari substitut. §. extraneo. ꝛ dicta. l. ĥ. j. eod. Secundo ꝙ sit impubes. vt eo titu. §. masculo. ꝛ dicta. l. ĥ. ꝛ. l. in pupillari. j. eodem. Tertio ꝙ in potestate qꝛ emancipato non fit. vt. j. e. l. ĥ. ĥ. respon. Quarto ꝙ non sit recasurus in alterius potestate. vt. ff. de liberis ꝛ posth. l. filius a patre. §. j. ꝛ. l. ĥ. ver. plane posthumis. hinc est ꝙ mater non facit hanc substitutionem. vt. j. eo. l. si mater. in princip. Quintum ꝙ post mortem patris efficiantur sui iuris non per emãcipationem. vt. j. eodem.
30 l. coheredi. §. cum filie. Si vero ratione dignitatis † fieret sui iuris non finiretur substitutio pupillaris. argumen. in aut. constitutio que de dignita. §. illud. colla. vi. ꝛ. C. de epis ꝛ cle. aut. fed episcopa. dignitas. Sextum ꝙ pater sibi testetur. vt. j. eodem. l. ĥ. §. quis quis. ꝛ §. adeo. Septimum ꝙ pupillus sit institutus: vel exheredatus. vt. j. eo. l. j. in princi. ꝛ §. j. Octauum ꝙ hereditas sit adita ex testamento paterno. vt. j. de acquiren. here. l. queritum. ꝛ ad trebel. l. ita tamẽ. §. qui suspectam. Item ꝙ obseruetur ordo de quo habetur. j. eod. l. ĥ. §. primo. Item ꝙ testũ non fit ex toto purgatum. vt. ff. de inoffi. testa. l. papinia. §. sed nec impuberis. Sed que est ratio ꝙ non potest fieri recasuro in alterius potestatem. dic ꝙ si habeo filiũ ꝛ ex eo nepotem possum filium emancipare ꝛ ne potes in potestate retinere. vt. ff. de adop. l. liberum. ꝛ me mortuo recidit nepos in potestatẽ patris. vt. ꝺ. l. filius a patre. §. j. de liberis ꝛ posthu. est ergo ratio quare non possum sibi substituere qꝛ nõ potest sibi testari qꝛ non est in legitima etate ꝛ hoc solũ nõ est impedimẽtum qꝛ pupillus: sed qꝛ recasurus est in potestatem. vt ff. de testa. l. qui in potestate. ¶ Xdodo opp. contra predicta ꝑm Buil. ꝛ primo ꝙ emancipato possit fieri quia sublata est differentia emancipationis ꝛ patrie potãtis. vt in aut. de here. ab intestato. §. nullam. colla. ix. ¶ Solu. illud obtinet in successione ab intestato. vt. no. C. de libe. piete. aut. ex causa. ꝛ. ff. de li. ꝛ posthu. l. gallus. §. quid si tantum. Sed quare nõ põt fieri emancipato. dic qõ testũ ꝓcedit ab oze pñs ꝛ ꝙ pñs ab oze filij: qꝛ vox pñs est vox filij in vtãte ℙstituti non emancipati. vt institu. de inuti. stipu. §. ei qui. ¶ Scõo. op. ꝙ mr̃ hãc substitutionem facere possit: qꝛ hodie idẽ ius est in pñe ꝛ mre. vt. C. ad tertul. aut. defuncto. ¶ Sed illud in successione ab intestato. vt. ff. dixi. sed quare mater facere nõ põt hãc substitutionẽ. Rñ. ꝑm ẽdar. fil. qꝛ cõsiliũ mulieris est fragile. vt. C. de re. vx. act. §. ꝛ cũ lex. Itẽ qꝛ lex magis confidit de pñe ꝙ de mre: qꝛ nõ est amor qui vincat pñũ. vt. C. de cur. fu. l. fi. Item op. ꝙ pupilla. nõ possit fieri filio exheredato qꝛ impubes nõ põt ꝛmittere cãm ingratitudinis ꝓpter quã possit exheredari vt. C.

vt. C. de inoffici. testa. l. si quis in suo. ꝛ argu. de fal. mo. l. j. Solu. Guillel. dicit hoc locũ habere in pubere doli capace ꝛ ꝓximo pubertati qui causam ingratitudinis potest committere. argu. j. de furtis. l. impubere. et de regulis iur. l. pupillũ. et ita etiã tenet glo. institu. de pupilla. substitu. §. non solum. ¶ Itẽ opp. ꝙ preterito possit fieri hec substitutio licet enim filꝫ preterеatur tamen valent omnia in testamento disposita. per aut. ex causa. C. de liberis prete. ad hoc dicunt quidam ꝙ illa aut. loquit solum in legatis ꝛ fideicommissis que poterant abintestato valere. vt. j. de iure codicil. l. j. et. l. conficiuntur. nos autẽ loquimur de pupillari substitutione que non potest valere nisi adita hereditate ex testamẽto paterno. vt. j. eod. l. ĥ. §. adeo. Sed Jacob. de are. ꝛ glo. j. eo. l. i. dicunt hic omnia iura fore correcta per dictam aut. ex causa. Et hoc etiam sequitur Ray. et allegat qõ not. in simili. j. ad trebell. l. ita tamen. §. quoties. allegat etiam qõ testamentaria tutela non valet sine heredis institutio. vt. ff. de testamenta. tutela. l. si nemo. et tamen hodie valet. vt in aut. vt cũ de appel. cognoſc. §. finautem hec obseruata. ver. si tamen contigerit colla. viij. et no. eod. titu. de testa. tute. l. iure nostro. §. finali. vbi de hoc tetigi. et ex hoc dicunt ꝙ prima solu. non cõcludit. Et de hoc vide qõ plene no. in dicta aut. ex causa. ver. item quero nunquid fideicommiſſ. vniuersale. ꝛ ver. item queriť nũquid tutela. et ver. item queritur quid de substitutione pupillari vbi approbatur dicta opi. Jac. Bal. ꝛ Ray.
¶ Quid finaliter tenebimus in questione ꝓdicta. circa eã multi doctores. et gloſſ. variant. Hlo. vltima. j. eo. l. i. clare tenet quod correcta sint antiqua iura per aut. ex causa. Et qõ hodie valeat substitutio pupillaris per ipsam aut. hoc idem tenet gloſſ. in tutela in dicta. l. iure nostro. §. fi. ff. de testa. tute. ꝛ eo. tit. l. i. et. l. si pater. Et idem tenet gloſſ. in fideicõmiſſaria substi. in. ꝺ. l. ita tamen. §. quoties. j. ad trebellia. Allia gl. que est. j. eodem. q. j. que incipit. dic pupillariter. ver. sed an preteritus tenet cõtrariam opi. et illã videtur sequi Dy. et reprobat glo. vltimã. que est ibi supplendo enim ad ipsam vltimam gloſſ. sic addit: imo ex ibi loquitur quãdo nullum est propter preteritionem ꝛ quando ad nullum redu ci potest per querelam inofficiosi testamenti ab exheredato propositam. dic ergo ꝙ quantum ad hanc substitutionẽ pupillarem non corrigitur ius antiquum. † ꝛ ꝙ dicitur in aut. ex causa. cetera namq̃ firma permanent intelligas de his que valere possunt etiam sine heredis institutione: vt legata ꝛ fideicommiſſaria que possunt relinqui etiam abintestato. vt insti. de fideicommiſſ. heredi. §. preterea. et fic cum sic relinqui potuerint ab inito non debent vitiari ex postfacto. quod in pupillari substitutione non ꝓcedit: qꝛ sine heredis institutione fieri non potest. vt. j. eo. l. i. in fi. ꝛ. l. ĥ. §. quisquis. ꝛ. l. sed ꝛ si plures. §. si ex asse. Dy. Et hanc opi. tenebat Pe. ipse tñ Dyn. vt apparet ex scriptis suis ꝓdicta opi. correxit in. ꝺ. l. j. eo. per hec verba hoc non placet. vt. ff. de confir. tuto. l. si pater. ꝛ in aut. vt cum de appel. cogno. §. finautẽ. hec obseruata. ver. si tamen contigerit. colla. viij. qꝛ tutoris datio sine testamento non procedit. ꝛ tamen irrito testamento non vitiatur.
Dy. Non ob. prealle. glo. j. eo. l. i. que incipit dic pupillariter que videtur tenere contrarium quia habuit respectum ad iura antiqua in dicta. l. j. ꝛ. l. ĥ. §. plane. ꝛ. §. quisquis. quod satis patet quia ipsa glo. non facit mẽtionem de iure nouo. i. de aut. ex causa. Hec est verisimile quod ipse accusatus in eo. l. ſibi ꝑñ contradixerit. ꝙ esset si diceremus illam glo. contradicere vltime. sed vt predixi in illa habuit respectum ad iura antiqua. in vltima vero gloſſ. ad noua. hoc est aut. ex causa. ꝛ fic distinguendo tempora concordant. vt. C. de furtis. l. apud antiquos. hanc etiam opiñ. ꝙ teneat substitutio pupillaris per aut. ex causa. tenet Buill. ꝛ Rayn. vt predixi: ꝛ eam fic fortificant sicut habet locum auten. ex causa. in substitutione particulari ita debet habere locum in substitutiõe vniuersali. vt. ꝺ. l. ita tamen. §. quoties. j. ad trebell. ꝛ pro hoc bñ licet non allegent. vt. j. de lega. j. l. si seruus legatus. §. huiusmodi. Preterea aut. vt cum de ap. cogno. dicto. §. finautem hec obseruata confirmant legata fideicommiſſaria libertates tutorum dationes ꝛ oia alia capitula excepta institutione ergo ꝛc. ¶ Item in eo. ꝙ enacuat testamentum solũ ad institutionẽ que erat facta in ꝓiudicium filij ne liberi falsis accusationibus infectentur. vt ibi apparet in tex. sed substitutio pupillaris non est ꝓiudicium filij. sed in eius fauorẽ ꝛ puisionẽ. vt. C. de inoffi. testa. l. ex tribus. ergo substitutio debet valere alloquin in eius fauore inducetur in eius odium cõtereret contra. l. ꝙ fauore. C. de legi. sed contra predictã opi. multum facere vꝫ lex. ꝺ. §. finautem hec non fuerint obseruata. in aut. vt cum de ap. cogno. vbi dicitur euacuari testũ quo ad heredis institutionẽ ex quo argui põt. oĩs substitutio est cõditionalis institutio. vt. j. ad legem falci. l. in rõne. §. ꝙ vulgo. ꝛ §. si filio. cum ergo pupillaris substitutio sit conditionalis institutio. sed huic obiectioni responderi potest ꝙ ille. §. finautez hec obseruata. ꝺs intelligi de institutiõe heredis facta in odium ꝛ ꝓiudicium filij. vt ibi patet in litera. pupillaris aũt substitutio nõ fit in filij odium: sed fauorẽ. vt predixi ergo de ea non loquit nec debet intelligi ille. §. vel posset dici quod ille. §. loquitur de prima institutione ꝛ principalium. non autem de substitutione. argu. j. eo. qui liberis. §. hec verba. ꝛ de verbo. signi. l. boues. §. hoc loquendi.
¶ Cognãs ad solutionem huius dubie questionis visum est mihi opportunum a litera pro eius determinatione premittere vꝛs
✻An si filius exheredatꝰ impugnet testamentũ patris perdat legatũ. ✻ an filius † exheredatus a patre perdat legatum sibi relictũ ab eo
32 si impugnet testamentũ per querelã. ꝛ videt ꝙ non. Ray. ꝛ aliqui alij dicũt Dy. hoc tenuisse. j. de lega. ĥ. l. codicil. l. fi. sed contrarius videtur ipse Dy. tenere extra de reg. in. c. ex eo. lib. vi. ꝛ dar. fil. hanc questionẽ publice disputauit ꝛ tenuit qõ legatum perderet hac ratione: qꝛ ex iudicio qõ quis impugnat commodũ consequi nõ debet. vt. j. de acqui. here. l. que sũ. de his qui. vt indign. l. post legatũ. ĥ. qui principale. ꝛ ad trebel. l. ita tamen. §. fi perceptis. Et qꝛ videt indignus ꝛ sic relictus debet puniri. vt. ff. de inoffi. testa. l. papi. §. meminisse. Et qꝛ ex hoc absurdum magis posset sequi qõ plus habere posſit exheredatus quã institutus cõtra. l. maximum vitium. C. de libe. prete. ꝛ pro hoc facit concilio questionis predicte qõ rupto testamẽto per exheredationẽ pdit filꝫ legatuꝫ sibi relictum ergo eadẽ ratione infirmati debet pupillaris substitutio que facta est in eius fauorem. vt. ꝺ. l. ex tribus. C. de inoffic. testa. Ad solutionẽ itaq; predicte questionis principalis premitto qꝛ substitutio pupillaris sit tantuꝫ pupillo. vt. j. ea. l. in princip. ꝛ. l. in pupillari. Item qõ qui nõ est doli capax nõ põt cõmittere causam ingratitudinis. ꝛ per ꝙ sequens non potest exheredari. vt C. de inoffi. testa. l. si quis in suo. Itẽ qõ lex debet intelligi eo casu quo põt locũ habere. vt. j. de cõdi. ꝛ demõ. l. pater feuerinam. his ꝑmissis solvẽdo questionẽ dic aut per exheredationem illius cui est facta substitutio pupillaris expugnat testamentũ. Aut per exheredationem alterius puta fratris sui exheredati. ¶ Primo casu aut iste pupillus nõ erat doli capax tũc indubitãter cum talis exheredari non possit stabo iuri veteri vt nõ habeat locũ aut. ex causa. Si vero pupillus erat doli capax ꝛ per cõsequens committere potuit causaꝫ ingratitudinis: tũc habeat locũ dicta aut. ex causa. ꝛ dictus. §. finautez hec seruata. in corpo. vnde iunctim, vt cum de app. cogno. colla. viij. Sed qꝛ indiciũ testatoris impugnauit nihil debet ex eo conseqꝛi vt pdictũ est: ꝛ pupillaris substitutio est in eius fauorẽ non debet valere per ea que dicta sunt supra. ¶ Secũdo casu principali qñ testamentũ expugnat per exheredationẽ alterius aut tenebimus opi. dar. not. in dicta aut. ex causa. qõ testamentũ sit ipso iure nullũ tunc posset procedere opi. quod substitutio teneret ex beneficio aut. ex causa. si vero teneamus opi. Jo. ꝙ non sit ipso iure nullũ: sed annullandum per querelã tunc aut ille cui est facta substitutio pupillaris erat institutus aut extraneus vna cũ fratre. ¶ Primo casu exheredatus potest expugnare testamẽtũ pro parte tantũ ꝛ non in plus. vt. ff. de inoffi. testa. l. ex duobus. cũ sim. ꝛ tũc etiã iure veteri valebit pupillaris substitutio vt. ff. de inoffi. testa. l. papi. §. sed nec impuberis. ꝛ. j. eodem. l. in substitutiõe. aut ille cui est facta substitutio erat similiter exheredatus: ꝛ tunc cum alter frater exheredatus similiter non possit expugnare nisi pro parte sua attẽto eo qõ de iure fieri potest. vt. ꝺ. l. papiñ. §. quarta. ff. de inoffic. testa. pro alia parte remanebit testamentũ ꝛ per consequẽs substitutio pupillaris. vt. ꝺ. §. sed nec impuberis. Et hoc si pupillus cui est facta substitutio pupillaris pro sua parte non velit testamẽtum expugnare: qꝛ si velit expugnare reperiretur totũ expugnatũ. Et tunc reincideremus in primũ articulũ quod nullũ fauorẽ consequi deberet ex testamẽto qõ impugnatur in superioribus dixi. ꝛ hec mihi visa sunt in questione predicta licet ẽdoder. cõmuniter teneant indistincte ꝙ teneat hodie substitutio pupillaris. an autẽ rupto testamẽto per cõtra tabu. valeat pupillaris substitutio. dixi supra in ista materia pupillaris. ℞. oppositione. ¶ Item opp. ꝙ licet nõ adeatur hereditas ex paterno testamento tamen valeat substitutio pupillaris vt. j. de pui. cre. l. pater. ꝛ. j. eo. l. si filius. ꝙ pater. Sꝫ sol. vt ibi: vbi dant tres solutiones ꝛ tenet tertiã. ſ. ꝙ ibi habeť pro adita de iure ciuili. ¶ Ulterius examinem⁹ pdicta ꝙ qõnes
33 † exheredatio põt fieri bona mente. vt. ff. de libe. ꝛ posthu. l. multi. ꝛ. j. de bo. libero. l. si pfonus. §. si quis non mala mente. ꝛ. ff. de
34 cur. fu. l. pe. ¶ † Quid ergo si pupilꝰ exheredet mala mente. t. ut eius odium. nunqd tũc põt sibi fieri substitutio pupillaris. Ho. qꝛ sic. ff. ver. Item op. ꝙ pupillaris substitutio qꝛ lex non distinguit quo exheredet. ergo nec nos distinguere debemus. ff. de publi. l. de ptio. ꝛ vꝫ casus. C. de leg. i. cũ quidã. j. de le. i. l. ab exheredati. ꝛ ad leg. fal. l. in rõne. in fi. ¶ Sed ℈ hoc opꝫ nõ possit fieri vbi fit exheredatio rõne odiꝫ: nã certũ est ꝙ illud qõ relpicit odiũ nõ respicit fauorem. vt. ff. de heredi. instituen. l. si quis solidum. ꝛ de negoc. gest. l. siue hereditaria. cum concord. ibi nota. cum ergo exheredatio fit in odium ꝛ pupillaris substitutio in fauorem. vt. C. de inofficioso testamento. l. ex tribus. non videtur posse simul concurrere. ¶ Sed respon. quod arg. procederet vbi fauor ꝛ odium

Universidad de Deusto
Biblioteca

concurrent: circa idem. hic vero circa diuersa. nam odium est circa bona patris fauor: circa bona pupilli: vt.ff. de his quibus vt indig. l.i. et.ff.e.l.ex facto.§.inli. Et ideo Bull. bene dicit. ¶ Sed an exheredato possit fieri fideicommissaria substitutio. dic quod non: vt no.ff.eo.l.i.§.i. Et que fit ratio differētie ibi no. per Dy.

35 ¶ Sed si instituat filius† in legitima seu debito bonorum subsidio an possit sibi substitui. Dic vt ibi no. per Dy. & dicetur infra in vltima questione totius istius tractatus. ¶ Item quero qua-

36 re hec pupillaris † fuerit inuēta. quidā dicūt qō fauore parētum vt filiis possint substituere: vt.ff.eo.l.i. pro hoc † q; exemplaris que est reperta ad exemplum istius reperta est fauore parenti: vt.C. de impu. & alijs substi.l. humanitatis. & idem ius debet esse in exemplo & originali vt.ff. de conditio. & demon.l. in testamento. et de lati. liberta. tol.l.i. in princ. Sed tu dic qō inducta est fauore pupillorū. Nam cū pupillus ꝓpter etatē testare nō possit: datur patri potestas vt pro eo possit testari. vt instituo. eod.§.i.et.ff.eod. l. patris et filij. posset etiam nō male dici quod in fauore vtriusq;. ¶ Tertio redeundo ad principalē materiā: quero quis sit effe-

37 ctus † huius pupillaris substitutionis: et ad que bona trahatur. Dy. dicit. ¶ Aut queritur de tacita pupillari que cōtinetur sub expressa vulgari: aut de expressa pupillari. Si de tacita dicas qō omnia bona tam impuberis quam testatoris veniūt. vt.ff.eo.l.§. fi. ver. sed si ita. Si de expressa si queratur de ea q̄ cōtinet tacitam vulgarem omnia veniunt. Si de ea que non continet tacitā vulgarem: q; in vtrūq; casum specialiter est puisum: vt.ff. in tractatu vulgaris dictum est licet possit de facto dubitari: de iure tamen dubitari nō debet qō omnia bona tam testatoris quam impuberis veniāt: quia casus est.ff.eo.l. paterfamilias. primis tabulis ꝛc. & l. sed si plures. §. filio. ver si. idemq;. et ad hoc discrepat ab expressa vulgari que non continet tacitā pupillarē. Dy. Alij dicunt qō effectus istius pupillaris est: q; continet in se tacitā vulgarem. vt.C.eo.l. quānis. vt.ff. eodē. l. iam hoc iure. de cuius tacite vulgaris materia vide. ff. ver. collectis solūs. Et hoc nisi testator prouidisset in vtrūq; casum: vt.ff. dixi. Item trahitur ad oia bona patris & impuberis eo modo quo. ff. dixi. Bul. dicit quod aut fit a patre naturali & legitimo et cōtinet omnia bona. vt.ff.eod.l. sed si plures. §. ad substitutos. aut a patre arrogatore: et tūc continet solum bona venientia ab ipso arrogatore. vt ea.l. sed si plures. §. in arrogato. & ff. de adop.l. arrogator. Predicta sunt vera quando substitutus est talis qui potest totum capere si autē non posset totum vt filius naturalis tūc secus. vt.ff.eo.l. si is qui ex bonis. Et qd fiat hoc casu de residuo quod ipse filius naturalis capere nō potest vtrum veniat ad fiscum vel ad venientes ab intestato. dic vt dixi. C. de natura. libe. l. i. et ff. et de heredi. institu. l. j. sed ad id qō dixi de substitutione facta a patre arrogatore obijcit: q; secundum hoc pupillus decedit pro parte testatus. et pro parte intestat? cōtra. l. j. de reg. iur. l. ius nostrū. Glo. in. d. l. si arrogator. de adop. dicit qō substitutus a patre arrogatore habebit omnia bona: sed sub tacita vel expressa restituel illa q̄ nō prouenerūt ab arrogatore venientibus abintestato. ¶ Alij contentur opponi tum. & dicūt argu. ꝑcedere in eo qui habet vnū patrē. secus in eo qui habet duos patres vnū naturalem & legitimū. Et alium arrogatorē: et per ꝙsequēs duo patrimonia: & sic duos substitutos. Et ideo ad illud inconueniēs sequit aliud simile. j. de condi. & demonstra. l. a testatore. & C. de reſcin. ven. l. ratas. Sed adhuc ad declarationē predictorum querit Dy. & non soluit quare vulgaris nō cōtinens in se pupillarē vt q; fit prouisum vtroq; casu nō trahitur nisi ad bona patris. vt instit. de pupil. substi. vltra princ. et pupillarē expressa vulgarē nō continens: q; cū vtroq; casu ꝓmissus est trahitur ad omnia bona. ¶ Ray. et alij ꝛc Hoder. dicūt qō ratio est q; vulgaris habet locū hereditate non adita. vt.C.e. l. post aditam. Et ideo cum bona patris non sint cōmixta p additionē cū bonis pupilli sed separata de effectu vnius hereditatis ad aliam nō cōcludit. vt.ff. de minoribus. l. papi. et argumē. C. de dona. inter virū & vxo. l. si maritus. & j. de acquir. posse. l. naturaliter. §. nihil. Sed pupillaris requirit additionem pupilli in paterna et omnia bona tanq̄ vna hereditas. argu. C. de iure delibe. l. quidā elogio. j. de acquiren. here. l. i. & ff. & l. ex semisse. Juncta enī cepit

⚹ Questio. Si pupillꝰ istituat? adeat. deide abstineat se an duret pupillaris substitutio.

⚹ esse hereditas. vt.ff.e.l. sed et si plures. §. filio. ¶ Item quero si pupillus institutus adeat deinde abstineat beneficio pretoris an

38 duret † pupillaris substitutio. dic quod sic de quo vide ꝙ dicet j.eo.l. sed si plures. §. si ex asse. & dixi. ff. in tractatu vulgaris. versi.

⚹ item quero cū vulgaris locū habeat. ¶ Quarto ꝛo quib? ver-

⚹ Questio. Quib? verbis cōcipiatur pupillaris substitutio.

39 bis † concipiat. Dy. dicit qō expressa fit verbis affirmatiuis tātum sine loquamur de explicita sine de ea que continetur sub vulgari expressa fit verbis negatiuis. vt.ff.eo.l. §. pen. Sed si qs sequendo opin. glossa. magne que est institu. de pupilla. substitu. scilicet quod ille que continentur in reciproca sint tacite tūc dicens: qō etiam tacita quādoq; cōcipiatur verbis affirmatiuis. Dy. qō ille que cōtinent sub reciproca sint omnes expresse communiter tenent docto. et glos. ff. eo. l. Lucius. Et de hoc dicetur in materia reciproce. Et dixi supra in materia vulgari in questionibus. ver. expeditis solūs generalis vero. glos. instit. de pupil. substitu. in glo. magna. et Azo in summa. de impube. & alijs substitutio. stat in hoc qō pupillaris expressa fit verbis affirmatiuis tacita negatiuis sicut et vulgaris expressa: sub qua continetur ipsa tacita pupillaris fit verbis affirmatiuis tacita negatiuis. Guillel. dicit quod pupillaris expressa fit verbis affirmatiuis siue pupillus instituatur. vt instituo. de pupilla. substi. in princip. siue exheredetur. institutio enim fit per ista verba si heres erit et in pupillari etate decesserit. vt.ff. eod. l. i. §. i. exheredatio enim non posset fieri nisi per verba vulgaris scilicet verbis negatiuis si heres non erit sicut et ipsa vulgaris sub qua continetur: sed contra predicta opponitur. et videtur quod pupillaris nunquam fiat verbis negatiuis quin expressa pupillaris fiat per verba affirmatiua. ergo non videtur posse contineri sub vulgari que fit per verba negatiua: quia negatio non potest implicare affirmationem sibi contrariam. vt.ff. de iureiuran. l. iusiurandum. Ad hoc dic qō ista tacita pupillaris contenta sub vulgari nō venit ex vi verborum: sed ex interpretatione iurisconsultorum ex presumpta voluntate testantis contra vsum verborum & ad illa verba in quibus concipiuntur vulgare si heres non erit subaudit ex interpretatione vel si heres erit & in pupillari etate decesserit quod videtur satis mirabile cum sint contraria. vt predixi: quia sunt affirmatiua & negatiua. Sed dic qō quedam sunt cōtraria in origine & effectu & illa se non compatiūtur. vt.C. de fur. l. j. vbi de hoc dixi. quedam contraria in origine: sed equipollentia in effectu. et ista bene se compatiuntur: vt.C. de inofficio. testamen. l. eum qui. & quod no. per Bynus. ff. de bonis liberto. l. si patronus. ex minore. et ita est hic: quia licet verba in origine sint contraria: quia affirmatiua et negatiua tamen vtraq; ad eundem tendunt effectum scilicet quod substitutus admittatur ad bona. & si dicatur imo sunt contraria in effectu: quia per vulgarem succeditur patri et p pupillarem filio. vt instituo. de pupilla. substitu. in princip. dic quod adhuc concordant in effectu: quia mediante pupillo succedit pater: quia heres heredis ꝛc. vt.C. de heredi. instituen. l. fina. & j. eod. l. paterfamilias. primis. et de secundis tabu. l. si ita. §. qui filio. Et per hoc defenditur talis libellus si peto ab herede heredis tanquā ab herede. puta titius erat debitor meus reliquit seium heredem. iste seius relinquit gaium. peto ab ipso gaio tanquā heredi titij certe bene peto: quia heres heredis ꝛc. vt predixi nisi forte interesset conuenti declarari vtrum petam ab eo tanq̄ heredi mediate vel immediate. vt.ff. de verbo. signifi. l. sciendum. et de interro. act. l. si defensor. ¶ Concludēdo itaq; ad principalem

40 questionem. ¶ Potest dici quod pupillaris † quelibet fit per verba affirmatiua expressa vel a lege subintellecta. et eius effectus est affirmatiuus licet materia remota et mediata aliquando possit esse negatiua vt in pupillari tacita que continetur sub expressa vulgari: materia vero proxima et immediata expresse per. l. tacite subintellecta semper est affirmatiua. vt patet. j. eod. l. iam hoc iure. Et ad hoc faciunt que no. in materia vulgari. versicu. tertio quero per que verba. ¶ Quinto quero qualiter finia-

41 tur † siue expiret. dic quod finitur sex modis qui not. j. eod. l. in

42 substitutione. Addit Guillel. septimum. l. si impubes † deportetur. C. de bonis damna. l. i. et. ff. de iniusto testa. l. si quis exheredato. §. irritum. et de secundis tabu. l. i. §. exegit. Sed hoc casu fideicommissaria non finitur: sed fiscus caperet bona et restituere. vt. j. ad treb. l. ex facto. §. ex facto. et. l. marcellus. §. fina. ¶ Et est ratio q; fideicōmissaria est patris prouisio pupillaris tantum pupilli. de hoc tamē statim laic? dicet. finit etiā duobus alijs modis scilicet rupto testamēto patris in totū p querelā inofficiosi testamēti. vt. ff. de inoffi. testa. l. papi. §. sed nec impuberis. Itē quocunq; modo iure ciuili euanescat testū paternū. vt. j. eo. l. ū. verſi. sed si pater eos. alias incipit sed si eos pater. & instit. eo. §. liberis. secus si de iure pretorio. et. j. eo. l. ū. ex duobus. §. fina. ¶ Vel dic latius de ista questione quod pupillaris substitutio deficit quandoq; ab initio vt quādo deficit aliud ex substantialibus de quibus dixi. ff. versicu. ad secundam questionem. ¶ Quandoq; ista substitutio deficit ex postfacto illis modis quos. ff. proxi. dixi. Item si definat pupillus esse in potestate. vt. j. eodē. l. coheredi. §. cum filie. Item irritatur quantum ad iuris subtilitatem: licet non quantum ad effectum si pupillus post mortem patris manet statum dando se in arrogationem: quia sufficitur potestati alterius: pater tamē arrogator tenetur reddere bona substituto sicut legata legatarijs: vt. ff. de adop. l. nec et. §. i. et. l. non aliter. et. l. his verbis. et. j. eod. l. causa cognita. ¶ Sed isti duo casus possunt comprehendi sub illo qui ponitur in glossa dicta. l. in pupillarem. scilicet de capitis diminutione. quid si pupill? damnetur de crimine capitali quod esse potest quando est doli capax. vt infra de falsis. l. impuberem. et de furtis. l. impuberem.

potest

pōt etiam deportari et perdit bona. vt. ff. de tutelis. l. si arrogatus. et institu. quib. mod. tutela finitur. §. i. et. §. nunquid. substitutus his casibus habebit bona. de hoc. ff. proxi. dixi. videt q̄ sic cum ipse substitutus veniat ex prouisione testatoris. Et ita delictum pupilli non debet sibi nocere. arg. j. de legat. j. l. quidam. §. quoties. & sylla. l. cum fisco. & ad trebel. marcellus. §. fi. et videt expressum. eodem. titulo. l. ex facto. §. si quis rogatus. et. §. ex facto. et de iur. fisci. l. statius. §. cornelius. sicut etiam quando dat se in arrogationem quo casu pater arrogator bona restituit: vt predixi. Quidam tamen tenent contrarium, scilicet quod non admittatur substitutus sed fiscus vbi damnatur de crimine capitali. Et est aliud quam in arrogatore: quia arrogatio fit ad bonum et vtilitatem pupilli cum cause cognitione. vt dicta. l. nec ei. supra de adoptiuis. Item substitutio pupillaris fit fauore pupilli. sed quod condemnetur est in eius odium: vel quod deportetur ergo per talem status mutationem videtur irritari substitutio pupillaris: quia effectus est pupillaris talis: quod non potest sibi fieri substitutio nec potest testari ergo ꝛc. vt. d. l. coheredi. §. cum filie. infra eodem. Item substitutio pupillaris dicitur quodammodo testamentum filij vt infra eodem. l. patris. et institu. de pupillari. substitutione. §. i. ergo tale testamentum non debet plus valere quam si ipse pubes fecisset argumentū. j. de testamen. milī. l. eius militis. §. militia. Sed si ipse pubes fecisset & damnaretur de crimine capitali irritaretur eius testamentū. vt. ff. de iniusto testamento. l. si quis exheredato. §. irritum. et de testamen. l. eius qui. §. fina. ergo ꝛc. ¶ Non ob. ll. contrarie quia quoddam est onus quod concernit fauorem primi testatoris. i. patris. et tunc fiscus tenetur seruare voluntatem defuncti. et restituere bona fideicommissario. & ita loquuntur. ll. contrarie. quando autem est tale: quod concernit fauorem damnati. vt est substitutio pupillaris tunc irritatur si impubes committat aliquid ex quo si esset maior esset intestabilis. Item ista substitutio quandoq; irritatur ex persona substituti vt quia non ex capax. circa quod aduertēdū quod quandoq; nō est capax inspecta persona testantis tantum. vt quia est filius naturalis qui est substitutus. et tunc irritat substitutio solum quantum ad bona ipsius testantis. nō quantum ad bona impuberis. vt. j. eo. l. si is qui ex bonis. Sed quando irritatur substitutio ex ꝑsona alterꝰ quā testātis. vt pupilli vel substituti. vt si nascatur posthumus testanti de quo nō fecit mentionem tunc irritat ex toto. vt. j. eo. l. si pater filiū. Et est rō q; rūpitur testū paternū. Et ex eo non potest adiri hereditas. vnde impossibile est valere substitutionē pupillarem. vt. j. e. l. & §. adeo. ¶ Quādoq; irritatur pupillaris substitutio propter defectum testamenti paterni: circa quod est attendendū q̄ aut testū paternū rūpit per cōtratab. & tunc substitutio pupillaris valet. vt. j. eo. l. ex duob?. §. fi. ꝙ verum est nisi ille idem qui rumpit testamentū p contra ta. fit substitutus. nā tunc vt indignus repelleret. vt. j. e. l. is q cōtra tab. & j. de leg. ꝓestan. l. filium. in prin. & §. i. Si autem testū rumpit per querelam inofficiosi testamēti: tūc fi rūpitur in totū euanescit in totum substitutio: sed si ꝑ parte nō. vt. ff. de inoffi. testa. l. papi. §. sed nec impuberis. Jn eo tñ qō dixi per contra ta. nō vitiari pupillarem substitutionē videt distinguendū q; aut cōtra tab. intentatur ante aditam hereditatem: & tunc rumpitur testamentū ipso iure. Et tunc nō valet substitutio pupillaris: sicut & qñ rūpitur ꝑ querelam vt dicta. l. papi. §. sed nec impuberis. de inofficioso testō. et not. ff. de contra ta. l. illud. de fideicom. dic vt. j. ad trebel. l. ita tamē. vbi aūt cōtra ta. intentat post aditam hereditatē: tūc licet de rigore iuris sit ruptum tū de equitate pretoria tenet. & iō nō rūpitur substitutio pupillaris quia pretor nō potest facere desinere heredē illum qui fuit. vt. ff. de minor. l. & si fine. §. sed qō papia. alias autem si ante aditam hereditatē nō valet. arg. eius qō no. glo. C. de col. l. vt liberis. q; cum rumpitur testamentū p cōtra ta. ante aditam hereditatem ꝓhibet heres capere hereditatē ex testō paterno. et ita cū hereditas nō sit adita ex testamento paterno non potest locum habere substitutio pupillaris. vt. j. eo. l. ū. §. j. ver. adeo. vbi autem rumpitur testū ꝑ cōtra tab. post aditā hereditatē tunc non euanescit substitutio imo valet cum hereditas sit adita ex testamēto paterno. de hoc etiā vide qō dixi in oppositionibus. xii. oppositione. An irritetur si pupillus habeat filiū vel filiā infra ꝑuber. vt si intret religionē. dicē. j. e. ver. Itē pone ꝙ testator. et ver. sequen.

43 Item quero an in testamento paterno † in quo pater substituit filio pupillariter requirantur. xiij. testes. Et videtur ꝙ sufficiant septem cū sit vnū testamētū patris et filij. & de scōis ta. l. si ita. §. fi. licet diuersarum hereditatum. vt insti. de pupil. substitu. §. quarone. ¶ Sed dic aut pater vno et eodem testō facit sibi testamentum & substitutionem pupillarem et tūc sufficiūt septē. Aut diuersis ctibus et tūc requirunt septem in quolibet. vt. j. e. l. si qs eñ. §. i. ¶ Sed iuncta hoc quero. dictū est quod sub expressa vulgari continetur tacita pupillaris. vt. d. l. iam hoc iure. in princip. Quid si testator instituit pupillum et si intra octo annos decederet eidem substitutus moritur post octo annos. & intra pupillarem etatem nunquid substitutus admittetur ex pupillari tacita. dic quod non. vt. j. eo. l. si ita substituerit quis. Ratio est quia testator non substituit pupillariter simpliciter: sed eam restringit ad octo annos. vnde cū prouisio testatoris sit limitata non habet locum legis prouisio. C. de pac. conuen. l. fi. et. j. de preca. l. et habet. §. cum quis. vbi autē testator non limitaret certum tēpus locum haberet legis prouisio tacite pupillaris que extenderetur ad pubertatem. Adhuc quero. testa. or habebat duos pupillos in potestate titium & meuiū & idem hoc modo substituit. si titius filius meus heres sit et in pupillari etate decesserit substituo sibi meuium fratrem suum. & si meuius heres non erit substituo sibi ipsum titium fratrem suū. Quero si meni? sit heres an hoc casu sub vulgari expressa contineatur tacita pupillaris. et videtur qō non: quia & tacita pupillaris intelligatur in vulgari expressa est: quia vt. ff. dixi iure prudentes interpretantur: quia si testator cogitasset de pupillari eum fecisset. hic autem non potest habere locum ratio predicta: q; apparet hic quod testator cogitauit de pupillari cum cā fecerit titio alij filio suo. quod si voluisset expressisset ꝛc. in isto meuio qō cūnon fecerit intelligatur omissum. ar. C. de cadu. tollen. l. j. §. finautē ad deficientis. sed dic contra et ad rationem respōdeas. qō ens dicitur: quod cogitauit de pupillari: dico qō cogitari non potest q; de ea nō fuerit recordatus ꝓpter turbationē mortis. ar. C. qui testa. face. possunt. l. hac consultissima. §. at cū humana fragilitas. non ergo cessat. l. prouisio. & dicit sub vulgari intelligi pupillarem. vt dicta. l. iam hoc iure. j. eo. imo ꝓesumptio est quod oblius fuerit eidem meuio facere pupillarem. Et qō si recordatus fuisset eam fecisset sicut & titio: & ibi cēt facta expressa pupillaris tūc verum est ꝙ non subintelligeretur sub vulgari. vt. j. eod. l. cum filio. §. filio. ¶ Sed pone ꝙ testator ita dixit filium meum pupillum instituo. Et si me vivo moreret substituo ei meuium & ita est facta vulgaris. vt. ff. de heredi. instit. cum in testamento. in princ. an sub ista vulgari contineri possit tacita pupillaris: vt si moriatur filius post mortē testātis in pupillare etate admittitur substitutus ex tacita pupillari. videtur quod sic: q; sub vulgari expressa regulariter continetur tacita pupillaris. vt sepe in aliegata. l. j. eodem. & iam hoc iure. quia si testator hoc cogitasset ꝓesumptio est quod expressisset. Sed in questione proposita dic ꝓtra ꝑm. ff. quia ita habet tempus limitatū vltra quod non potest ex interpretatiōe ꝓnzi. argumē. in aut. de fil. ante dot. instr. nat. & qui tertia vero. Et q; puto quam facit testator in vita non extenditur post mortē. vt. j. eodē. l. si pater filium. & ff. de libe. et posth. l. cōmodissime. non ergo plus potest extendi ipsa pupillaris tacita quā extendatur vulgaris sub qua includitur. arg. C. cōta. de le. l. fi. §. fi. ¶ Sed quid si testator ita dixit. posthumum qui est in ventre vxoris mee instituo. et si nō natus fuerit & idcirco non videtur substitutus admittendus ex tacita pupillari. arg. ff. de here. institu. l. si non ley. Contrarū tenet Guill. & q̄ substitutus admittat. Hec ob. qō dictum est de defectu conditionis quia dicit ꝙ ad esse pupillaris tacite: requiritur defectus cōditionis vulgaris expresse. & ideo sub ista intelligit pupillaris tacita dūmodo mater nō sit in medio. & videt expressum. C. de insti. et substi. l. fi. ¶ Hūc quero de alia dubia qōne certum est quod pupillaris expressa olim repellebat matrē. vt. ff. eod. l. Lucius. & C.

⚹ de impu. & alijs substi. precibus nunqd hodie hoc verū sit vt ex-

44 cludat † matrē in totū an vero in eo ꝙ supest vltra legitimam. ad Mar. fil. et Jacob. de ra. dicit ꝙ hodie non excludit ea: q; ratio quare olim institutus repellebat matrem erat quia pater olim preferebatur matri in successione filij. vt. j. ad tertullia. l. ij. §. obijcitur. ergo et substitutus ꝑ eum: que ratio hodie cessat: q; equaliter admittantur. vt in aut. de succe. abintesta. §. ij. que est ꝓsita C. ad tertullia. authen. defuncto. cum ergo cesset ratio cessare debet lex. ¶ Et ita substitutus hodie non excludat matrem maxime quo ad legitimam cum hoc non possit facere pater substituendo. et per hoc inducunt illud quod dicitur in exemplari: q; quando pater facit exemplarem non potest substituere nisi personas coniunctas. vt. ff. eo humanitatis. ergo idem in pupillari vt per pupillarem non possit excludere personas coniunctas quibus competit querela inofficiosi testamenti. Dyn. sicut re-

⚹ Questio. vtrū expressa pupillaris hodie sicut olim excludat matrē.

Universidad de Deusto
Biblioteca

✳ Ō debet plegē nulla hominis p nisione toli potest.

peri in quibusdam eius consilijs consuluit de facto in questione. et allegat quod mater non excludatur quia sicut debetur: portio legitima liberis in bonis parentum sic et econtra in aut. quibus modis naturales effici. sui. §. si quid igitur. in fi. et. §. fi. et de triente et se. §. ibi et hoc obseruando in omnibus ꝛc. et ibi nota. ꝛ. §. de inofficio. testamen. l. nam. ꝛ si parentibus. ꝛ. j. vnde libe. l. scripto. sed portio in bonis parentum ita debetur liberis ꝙ nec directo nec per obliquum eis potest auferri. vt. C. de inofficioso testa. l. quoniam in prioribus. ꝛ. l. parentibus. ꝛ. l. sancimus. §. j. et. l. fi quando. §. illud. et authen. nouissima. ergo eadem ratione debita parentibus eisdem auferri non pōt: directo autem videretur auferri per substitutionem pupillarem: que dicetur testamentum impuberis. vt instit. de pupillari substitutio. §. igitur. et j. ad. l. fal. l. in ratione. §. quod vulgo. vel etiam si diceremus per talem substitutionem auferri per obliquum. Idem esset per iura predicta, nec obstat quod videatur prouisio et non grauamen per. l. ex tribus. C. de inofficio. testamento. quia nō potest dici bona prouisis pduare matrem legitima in bonis filij. vt in auc. de triente ꝛ semisse in pncip. ꝛ de here. ꝛ fal. §. primum itaq. Preterea si filius non instituat sed pretereat parentem: ita potest dici nullum testamentum patris pretereuntis filium vt in authē. vt cum de ap. cogn. l. sancimus itaq. ꝛ ar. o. §. si quis. quibus modis naturales effici. sui. sed testamentum patris filium pretereuntis est ipso iure nullum. vt instit. de exhereda. liberos. in princi. ff. de libe. et posthu. l. si filius. de iniust. testa. l. filio. et. j. de leg. prestan. l. si is qui in potestate. ergo ꝛ si filius pretereat aliquē de parentibus ipso iure testamentum nullum est: sed substitutio pupillaris est filij testamentum vt dictum est ꝛ probatur. j. eo. l. §. ꝛ. l. patris: ergo sequit ꝙ si mater est pterita quod ipsa pupillaris substitutio sit nulla. alioquin plus posset pater in bonis filij substituendo sibi pupillariter ꝙ posset ipse filius si maior esset et testari posset quod est absurdum. Item pater tenetur filio legitimam relinquere vt dictum est. Ergo non potest eam legare nec fideicommittere. j. de leg. §. l. vnum ex fa. §. j. ꝛ. §. si duos. et. §. sed si fundum. et si obijcitur de. l. ff. de inoffi. testa. papi. §. sed nec impuberis. qui multum facere videtur contra. respō. ꝙ non facit cōtra: sed prius quia olim preteritio facta a matre pro exheredatione habeatur. vt instit. de exhereda. libero. §. i. et. §. mater. et ibi no. Sed hodie non habetur pro exheredatione: imo reddit testamentum nullum ipso iure. vt dicto. §. sanctimus. in authē. vt cū de ap. cog. et sic sequitur si est nullum quod mater admittat non solum ad legitimam: sed ad omnia bona abintestato. et si dicatur quod qua ratione impeditur querelam proponere cum exheredatio vel pro exheredata habetur vt dicto. §. sed nec impuberis. eadem ratione excluditur a iure dicendi nullum: hoc non valet: quia facilius retinetur testamentum in suo statu vt valet licet expugnari possit per querelam de inoffic. testa. ꝙ testamentum quod est nullum et inutile vires assumat. vt. §. de iniusto testa. l. posthum⁹. in pūn. et de liberis et posthumis. ꝛ. l. si filius qui in potestate. Et ideo non sequitur si excluditur a querela: excluditur a dicendo nullum. maxime cum ille. §. sed nec impuberis. corrigitur per dictum. §. sanctimus. ꝛ hoc etiam patet per simile: quia si emancipatum exheredo et in potestate positum pretereo quia testamentum est in ipso iure nullum ꝛ permittitur emancipato succedere vna cuz suo. Sed vbi vnum emancipatorum exheredo et alium pretereo: quia testamentum in quo emancipatus preteritus non est nullum sed aliquod: non admittitur exheredatus ad rescisionem testamenti et per consequēs ad succedēdum vna cum preterito. ꝛ hoc probatur. §. de libe. ꝛ posth. l. fi. et j. de bono. posset. contra ea. l. si post mortē. §. exheredati liberi. et in dicto. §. sed nec impuberis. subauditur nihilominus tamē mater potest petere legitimam a subtituto etiam pm illa tempora secundum que preteritio habetur pro exheredatione vt predictū est. Item ꝙ plus valeat ad substantiam testamenti exheredatio vel pro exheredatione habitū patet per aliud simile: quia si pater habet filium ꝛ ex eo nepotem et filium ꝛ nepotem pretereat testamentū non valet. Sed si filium exheredet licet nepotē pretereat testamentū valet. vt. j. de cōiugen. cum emāci. libe. l. si pater in potestate. ꝛ ar. §. de libe. ꝛ post. l. gallus. §. in omnibus. ꝛ. l. si quis posthumos. §. fi filiū. et. C. de inoffi. test. l. nepotem. Itē per aliud simile: quia si habeo filium et ex eo nepotem ꝛ filium instituo vel exheredo nepotem aūt pretereo ꝛ me viuo fili⁹ moriatur nepos preteritus rūpit testamētum. Sed si esset exheredatus: licet succederet in locum sui filio de medio sublato non rumperet vt instit. de exhereda. libero. §. posthumorū. §. de iniu. testa. l. posthumus. ꝛ de liberis. ꝛ posthu. l. gallus. §. nunc de lege. ex quibus manifeste concluditur quod facilius aperitur via succedendi abintestato cum testamentum est nullum ꝙ aperiatur via rescindēdi cū est aliquod. Sed rescindi potest per querelam vel per contra
45 tabu. † Preterea quarta debetur parentibus in bonis liberorū per. l. et ex necessitate. quam lex imponit vt dicta. l. nā et si parentibus. §. de inoffi. testa. et dicto. §. si quis igitur. ꝛ. §. sancimus. q-
✳ bus mo. naturales effici. sui. et cum de app. cog. si ergo per. l. q-
46 betur † nulla hominis dispositione tolli potest. in auc. de nup. §. si vero. §. de ado. l. si arrogator. ꝛ. j. e. l. sed si plures. §. in arrogato. que due vltime multum faciunt ad questionem pro ista opin. Igitur illud quod matri debetur ex legis dispositione post dispositionem patris sibi auferri non pōt: sicut nec illud quod debetur ex dispositione hominis. j. de lega. §. l. cū pater. §. titio. et. §. de here. instit. l. si seruo fideicōmissaria. et per hoc extra de regu. iur. c. indultum. libro. vi. cum tbi nota. Preterea substitutio pupillaris non potest excludere eo alienum. nec id quod loco eris alieni debetur. vt. §. si cui plus ꝙ per. l. falc. l. §. marcellus. et. §. sequē. Sed portio debita parentibus in bonis liberorum ꝛ ecōtra est sicut eo alienū. vt. j. de falsis. l. si quis legatum. §. patronus. ergo per pupillarem substitutionem extingui non potest. Ité portio debita matri in bonis filij procedit ex iure sanguinis vt. j. vnde cognati. l. octaui. Sed iura sanguinis nullo iure ciuili perimi possunt vt in regula iuris. iura sanguinis ergo ꝛc. Preterea illos demum potest pater pupillariter substituere quos sibi posset directo instituere. Sed si non posset aliquos instituere si preteriret matrem suam: quia testamentum esset nullū per matris preteritionem vt dictum est et probatur dicto. §. sancimus vt cum de app. cog. ergo ꝛc. predicta probantur. j. eo. l. sed si plures. §. quos possum. ꝛ. l. §. §. viq; adeo. Et eodem modo referuntur substituti quo ad personam pupilli quo instituti ad personam patris. vt j. ad. l. falcidiā. in ratione. §. si filio. non ob. l. precibus. et similes dicentes pupillarem expressam matrem repellere quia intelligitur cum testamētum impuberis tenet mero iure: puta matre exheredata vel pro exheredata habita et ita loquitur. §. sed nec impuberis. in. l. papinia. §. de inofficioso testamento. vel intelligitur vt predixi secūduz iura antiqua: sed que preteritio habeatur pro exheredatione. vel dic quod non dicunt matrem a legitima excludi: cum excludi nō possit per rationes predictas. et maxime per dictam. si arrogator. §. de adop. que videtur casus huius questionis quantum ad legitimam. Sed cum mater preteritur testamētum est hodie nullum vt predixi. Et ex testamēto quod est nullum nullus sequitur effectus substitutionis pupillaris. vt. j. eodem. l. sed si plures. §. sed si ex asse. et. l. §. §. adeo. et. l. si quis eum §. si suo. videtur quod substitutus repellatur et mater veniat ab intestato non solum ad legitimā: sed ad totum si sit preterita vt predictum est. Eodem modo pōt respōderi. ad. d. l. humanitatis. C. de impu. ꝛ al. substitu. in fi. vbi pater potest vnum de liberis furiosi substituere et alios non: quia verū est eos exheredando non pretereundo. vt et ibi in gl. no. ꝛ per Azo. in summa. e. tit. §. exemplaria. et de hoc dixi dicta. l. humanitatis. et de hoc. j. in materia exemplaris. ver. sed nunquid pater possit substituere vnū ex fratribus. Item nō ob. l. ex tribus. C. de inoffi. testa. quia ibi non dicitur: impuberem non habuisse matrem: vel dato ꝙ habuisset nō dicitur ibi quod substitutio teneuit in legitima matris. Sed in legitima que debebatur filio in bonis patris. argumē. j. e. l. sed si plures. §. in arrogato. nec ibi dicitur quod mater repellatur a legitima: vel a dicendo testamentū nullum si pretereatur. vt dixi. §. in solutione. §. sed nec impuberis. ꝛ argu. C. de inoffi. testa. l. sancimus. ibi nedum totam ꝛc. Item illa causa que tolleret testamentum a maiore factum tolleret pupillarem substitutionem ꝛ eam que ei assimilatur. vt. j. e. l. ex facto. ibi igitur etiam agnatione ꝛc. Sed a maiore factum inutile esset si matrem preteriit. vt. §. probatum est: ergo et pupillaris substitutio quo ad matrem inutilis erit: ꝙ si pf decessisset intestat⁹ ꝛ impubes ei⁹ fact⁹ heres postea decessisset mf et insolidū successisset oēs agnatos excludendo. vt j. ad tertul. l. fin. ibi patruo. f. ꝛc. vñ idem Byn. cōcludēdo dicit qō etiā nō obstāte iure lōbardo: scōm qō ius dicūt aliqui matrē nō admitti ad successionem filij extantibus agnatis quod tamē verum esse non creditū et si verum esset dicit hoc intelligi debere salua semper matris legitima: ita quod ex predictis rationib⁹ et allegationib⁹ mater agere possit si velit ꝛ dictione ex legib⁹ illis in concor. auth̄. de lanctisti. epi. que posita est. C. de epi. ꝛ cle. l. sacrosancte. ꝛ illis vt cum de ap. co. quibus modis naturales effi-
ciuntur sui. et de triente et semisse. ad legitimam sibi debitam in bonis filij impuberis. Et etiam dicere testamētum nullum si sit preterita. Et eo annullato ꝛ deducto ad causam intestati haberet omnia eius bona abintestato. Byn. Cyn. tamē in. l. precibus. dicit audiuisse a Byn. ꝙ postea tenuit cōtrarium. dominus Ub. de bobio dicit questionem predictam translatam fuisse de prouincja in lombardiam et in dicta. l. ex tribus. C. de inoffic. testa. indistincte tenet quod substitutio excludat matrem in totū per prealleg. l. precibus. et. l. lucius. j. eodem. que dicunt pupillarem expressam contra matrem admitti nec reperiuntur correcte. ad hoc etiam allegat instit. de pupilla. substi. §. non solum. ꝛ. C. de
le. cum

le. cum quidam. alias nullum esset priuilegium patris. Et hanc opinionem etiam approbat. Jacobus butrigarij. j. dicta. l. precibus. Illi dicunt quod mater repellitur per substitutionem in bonis obuenientibus a patre in bonis autem aliunde quam a patre obuentis mater substitutionem excindat. Glosse videntur in hoc variare nam in dicta. l. ex tribus. C. de inofficio. testamento. videtur tenere quod nedum directo. Sed etiam per fideicommissariam pater possit filio substituere in. l. quoniam in prioribus. eodem titulo. tenet quod possit directo non per fideicommissum. Lynus in dicta. l. ex tribus. hanc questionem late disputat allegando quasi omnia predicta. Finaliter dicit Bynus sic consuluisse de facto destinguendo aut onus fideicommissi in debita iure nature in personam si ꝙ vt quia testator dicit filium meum in debita iure nature instituo et rogo vt restituat titio et non valet dicta. l. quoniam in prioribus. de inofficioso testamento. vbi satis de hoc dixi: quia filius habet legitimam ex dispositione legis non ex voluntate testatoris et est sibi magis debita quam patrono. vt not. j. de falsis. l. si quis legatum. §. primo. et de bonis libertorum. l. ij. et tamen patronus non potest grauari. vt. j. de legatis. ij. l. si patronus. ergo multominus filius. ¶ Si autem onus fideicommissi non imponitur filio sed succedentibus filio abintestato. vt quia dixit filium in legitima heredem instituo et rogo venientes abintestato vt restituant titio: tunc bene valet quia venientes abintestato non habent ex dispositione legis: sed ex voluntate testatoris quod probatur quia si filius habet matrem ipsa est proximior et tamen potest pater alium pupillariter substituere et matrem excludere. vt. l. precibus. C. de impuber. et aliās substitutionibus. ergo non debetur matri per legem alias excludi non posset. pro hoc facit. j. de legatis. ij. l. ij. §. fi rem. potest ergo venientes abintestato grauare ac fideis donaret nō adimēdo quod eis adimere potuit. Ratio autem quare potest filio substituere directo et non per fideicommissum est quia substitutus directo capit vt heres ab impubere scriptus vt instit. de pupilla. substitutio. §. igitur. per fideicommissariam autem videtur capere a patre fideicommittente. vt. j. de legatis. ij. l. vnum ex fami. in princi. Fideicommittere autem filio nihil pōt in eo quod ei ex legis necessitate relinquit vt dictum est et sic per directā videtur prouidere filio qui testari non pōt: et non est gravamen. sed prouisio vt dicta. l. ex tribus. C. de inofficioso testamento. Quando non per fideicōmissariam grauamen esset: quia non sibi sed patri videretur succedi. hic Cyn. post multa dicta in l. ex tribus. de hoc dicam. j. vltima questiōe huius tractatus. Facta aliquali digressione propter fideicommissariam: redeamus ad principalē questionē an substitutus excludat matrem. Circa quā Bald. §. dictus de accu. sic dicit: aut mater habet legitimā de bonis filij: et repellitur alīs nō. Sed hoc non videtur posse procedere si eā mater debeat habere legitimā abintestato ꝛ substitut⁹ reliqua bona reperiretur pupillus pro parte testatus. ꝛ pro parte intestatus cōtra regulā iuris: ius nostrū. Ad hoc respōdet ipse Bal. ꝙ mater non habet ipsam legitimā abintestato: sed per cōditionem ex dicta auc. preterea. C. epi. ꝛ cle. et alīs cōcor. vt. §. dixi in determinatione Dy. Hec tamen opinio non videtur placere Ray. q: illa auc. prel preterea. loquitur in casu speciali clericorum: ꝛ quasi castrensis peculij ipsorū, et ideo nō debet trahi ad consequentias vt. l. ꝙ cōtra rationē. §. de legibus. Imo q: ibi est speciale in contrarij videl esse ius cōe vt. l. ius singulare. e. tit. de legibus. ꝛ ad mun. l. j. in fi. Preterea ibi loquit in testamēto filij maioris qui sibi testamentū faciebat. dic autē loquitur de testamento ꝙ faciebat pater filio impuberi eidē substituēdo in quo videtur versari priuilegij patris vt per pupillarē substitutionem possit matrē excludere vt dicta. l. lucius. j. e. ꝛ. l. precibus. C. e. ꝛ. d. l. pa. §. sed nec impuberis. §. de inoffic. testa. que non reperiuntur expresse correcte et euitanda est legum correctio. C. de ap. l. precipimus. ꝛ in auc. de administrantibus offi. in fi. et dicit ipse Ray. ꝙ dominus Bertalucius de peruzis. doctor suus qui hanc opin. tenebat ꝛ ad eius cōfirmationē inducebat. C. de impube. ꝛ aliās substitu. l. cum quidā. que sequntur. l. humanitatis. vbi permittit fratrem institui non autē precipit ergo nec matrē. Preterea dicit ipse quod illud quod inducitur per. l. humanitatis. erat etiam olim per. l. ex facto. j. e. sed certe in. l. ex facto. de matre nihil dicit. Ray. ꝛ cōmuniter moderni sequnt opi. ꝙ mater ex toto excludatur per substitutionem. Et hec opin. expresse est approbata in textu et glos. extra de testa. c. si pater. libro sexto. Et pro hoc in auc. de restitutione fideicommi. §. i. col. ꝛ. §. illud vero. ꝛ. §. pen. qui titulus est post titulum de here. abintesta. ad. l. humanitatis. respondet quod illa loquitur in exemplaria que in multis differt a pupillari vt patebit in tractatu exemplari: ad illud quod dicebatur ꝙ causa quare valebat olim pupillaris substitutio erat quia pater preferebatur matri in successione filij secundum illa
iura. Respondet ꝙ salua pace allegantiū illa non erat causa nec effectus pupillaris que fit tantum impuberi et in potestate cōstituto vt predictū est: ꝛ sic pater olim abintestato omnia occupabat iure peculij vt. j. de acqui. here. l. placet. licet hodie per aut. ab intestato habeat heredē. Emancipato vero vel alias sui iuris cōstituto fieri non potest vt ex predictis patet et tamen pater olim in filij emancipati successione matri preferebatur vt dicta. l. §. §. obijcit. j. ad tertul. l. equissimū. quare patet quod ratio quare preferretur substitutus pupillariter matri nō erat ꝙ pater ipsi matri preferretur in successione filij ex quo patet ꝙ dicta ratio non procedit. Preterea cū hodie pater ꝛ mater admittantur equaliter ad bona filij sequerek ꝙ in parte debita patri a qua mater excluditur: teneretur substitutio in bonis filij. Jn his autē que spectarent ad matrem non tenerek arguēdo de toto ad partē vt. §. de admi. tut. l. si duo. ꝛ de rei vē. l. q̄ de tota. ꝛ sic reperiret pupill⁹ ꝙ parte testat⁹ et pro parte intestatus contra regulā iuris: ius nostrum: ꝛ sic patet quod predicta ratio nō procedit. Sed cōtra p̄dicta instatur de. l. qui duos. et quod ibi no. infra de rebus dubijs. Sed dic quod ibi ponunt duo casus. Primus est quādo est certum quod separatim decesserunt quo casu substitutus matrē nō repellit ab hereditate primo morientis quia sibi non ex substitutione: sed ab intestato succedit: sed ab hereditate vltimo morientis. cui succeditur ex substitutione mater repellitur. Secundus est quando ambo simul morientur: et tunc mater non repellitur et hoc dictat eius fauor. pro hoc. j. ad trebel. l. eum. ꝛ. l. precib⁹. C. e. et de instit. ꝛ substit. l. fi. Vel dic ꝙ g̃lo. q̄ est in dicta. l. qui duos. non bene dicit. Sed dic vt ibi dicetur et in dicta. l. eum. ad trebel.

✳ Nota optimam distinctionem.

✳ ¶ Concludendo in questione predicta dico ꝙ communiter omnes moderni tenent matrem excludi per substitutionem. rationes tamen Dy. et sequacium multum concludant ꝙ matre maxime quantum ad legitimam. Et ideo forte non esset male dictū ꝙ mater quo ad legitimam nō excluderetur per substitutionem. non ob. ꝙ ꝛ: quō per hoc reperiret pupillus pro parte testatus et pro parte intestatus: dico ꝙ verum est. Sed maior esset absurditas si mf excluderetur a legitima: ꝛ ideo ad tollēdū inconueniens predictum dicam ꝙ mater potest separationem bonorum. vt. ꝛ. j. eo. l. sed si plures. §. in arrogato. ita habetur alibi. C. ad tertullia. l. mater. et in auc. de nup. §. si vero intestatus. substitutio ergo facta a patre locum habebit in bonis ab eo prouenientibus nō in aliīs propriis pupilli aliunde sibi prouenientib⁹ vel dic ꝙ substitutus capiet omnia bona et mater habit legitimam vel qō mater petet legitimam non abintestato. Sed conditionem ex legibus sibi differentibus legitimam vt predixi.

✳ In questione predicta vtrū exhīa pupillaris excludat matrem.

47 ¶ Item quero an tacita pupillaris † excludat matrem: dic ꝙ non vt. j. eo. l. lucius. et dicta. l. precibus. C. e. et de instit. et substitu. l. fin. ratio est quia lex nou presumit ꝙ pater faciendo vulgarem expressam sub qua continetur pupillaris tacita voluerit matrem excludere nisi hoc digerit expresse. vt. C. de cadu. tollen. l. §. finaurem ad deficientes. sed quando facit pupillarem expressam tūc apparet clare de eius volūtate. ꝛ ideo nō est locus cōiecturis. vt. j. de leg. ij. l. ille. §. cū in verbis. de hoc vide q̄ bū not. pm Per. j. de cōdi. ꝛ demon. l. nōnunq̄. in fine. ¶ Sed nunqd tacita pupillaris excluderet matrem probata voluntate defuncti ꝙ per eā volui matrē excludere. gl. in. d. l. precibus dicit quod sic et allegat. C. de offi. mil. in. l. testamento. in fi. et. j. eo. l. iam hoc iure in fi. vbi de hoc dixi. nā vulgaris expressa etiā matre existēte in medio includit pupillarē tacitā. licet fauore matris cesset ex presumptione legis. vt dicta. l. §. de institu. ꝛ substitu. Sed vbi de voluntate disponētis constat per probationes cessat legis presumptio. j. de verb. ob. l. cōtinue. §. cum ita. nam vna presumptio tollitur per aliam seu p probationem in contrarium. vt. §. de in integrum restituio. l. diuus. ꝛ hec est veritas. ꝛ ita etiam tenent Bal. ꝛ Ray. ꝛ cōmuniter omnes docto. Sed certe si probet patrem hoc voluisse non videtur tunc tacita pupillaris sed expressa que tacita ex interpretatione nō ex verbis colligitur vt. §. dixi. Sed dic ꝙ potest esse ꝙ remaneat tacita et probetur de voluntate defuncti non ꝙ voluerit facere pupillarem expressam: sed ꝙ voluerit matrem excludere quā forte odio habebat: vnde dixit ꝙ nolebat eam aliquid habere de bonis suis. et pro hoc. j. de adimen. leg. l. iij. §. fina. et. l. ex parte. ꝛ de his qui. l. et ignis. l. fi vt inimicitie. ¶ Sed quero an talia verba sufficerent ad excludendam matrem vt quia dixit testator: filium meum instituo et si heres non erit talis sit heres: vigoni autem mee ꝛ matri sue relinquo talem fundum. ꝛ volo ineo esse cōtentam: moritur filius. j. pubertatez. ita quod substitutus petit se admitti ex tacita pupillari et matrem excludi propter verba precta. Et videtur mater excludi quia satis ex hoc videtur probata voluntas defuncti sicut habetur alibi contentis in talibus dō: quia vltra non admittitur. §. de heredi. institu. l. quoties. ꝛ de lega. ij. l. peto. in princip. dic cui legatur sibi ab institutore: ꝛ quia

Universidad de Deusto
Biblioteca

instituto filio legat fundum matri, et tunc illa verba non repelunt matrem.imo admittitur ab intestato,z repellit substitutum. ad quod.ff.de.legatis.iij.l.paulo calimaco.§.pap.aut relinquitur legatum matri a substituto et tunc videtur testator voluisse preferre substitutum matri et eam contentam esse debere legato vt dicta.l.peto.in principio.de lega.ff.z.ff.de leg.i.licet imperator.in fi. Predicte tamen questiones dependent a determinatione alterius precedentis questionis:an pupillaris expressa matrē excludat. ¶ Alteri? quero nunquid tacita pupillaris excludat ma
48 trem non † capacem hereditatis filij:vt quia nō petijt tutorem filio.vt.C.ad tertullianum.l.omnem.z de legi.here.sciant cuncti. nunquid eo casu si moriatur in pupillari etate admittetur substitutus ex tacita pupillari non obstante matre non capace:et videt q non quia sufficit quod mater sit:licet capere non possit vt et alias.C.de naturalibus liberis.aut.licet ad trebellia.l.ex facto.§.si quis rogatus et.§.ex facto.nec prodesse debet substituto quod ipsa non sit capax vt.ff.ad tertullia.l.si sequens gradus.in principio.Sed dic contra:quia paria sunt nō esse vel vitiose esse §.qui satisfa.cogantur.l.quoties. ¶ Item pro hoc:quia eo casu a quo quis repellitur vt indignus silens admittitur:et ideo sequens gradus non admittitur.vt dicta.l.si sequens gradus. ff.ad tertullianum.sed cum mater priuatur hereditate filij:quia petijt sibi tutorem non est locus fisco:sed sequenti in gradu.vt ff.ad tertul.l.ij.§.fin.ergo perinde est ac si mater non esset.Item pro substituto facit quod licet mater esset viua tempore testamenti si moriatur ante pupillum substitutum admittitur.vt.C. de institutio.et substitutio.lege finali in fine.ergo idem quando
✻ superest.et non est capax. ¶ Sed ingra hoc quero nunquid ra-
49 cita pupillaris † inclusa in expressa vulgari facta nepoti per auū excludat patrem. Et videtur quod sic:quia lex scripta est solum in matre non in patre:et nostrum non est leges extendere. vt.§.soluto matrimonio.l.si vero.§.de viro.Guillelm⁹ tenet oppositum propter identitatem rationis.argumen.supra.de curatore furiosi.l.furiose matris.de inofficioso testamento.l.nam et si parentibus.et quia non est amor qui vincat paternum.vt.C.de curato.furiosi.l.finali. Et quia secundum antiqua iura pater preferebatur matri in successione filij.ff.ad tertullianū.l.secunda. §.obijcitur.et lege equissimum.quod verum est nisi aliud de voluntate testatoris appareret:vt quia pater esset ab ipso exheredatus.argumen.in authen.de heredi.z fal.§. exheredatos. et.ff. de bonis libertorum.l.si patronus.§.si quis non mala mente. Item tenet Ray.et ad.§.de viro.respondet quod verum est qō non licet legem extendere ad casum dissimilem:sed ad similem habentem eandem rationem sic:vt ibi dixi. Et not.l.de regulis iuris.l.qne propter necessitatem.et extra.eod.capitulo.in argumen.libro.vi.per Dyn.z alios. ¶ Sed an tacita pupillaris ex-
50 cludat † fratrem pupilla. Et videtur quod sic quia lex de matre solum loquitur quia etiam diuersa est ratio patris et matris a fratre quia patri z matri datur querela inofficiosi testamenti,sed non fratri nisi turpibus personis institutis.vt.C.de inofficioso testamento.l.fratres ergo z c.propter presumptam testatoris voluntatem.argumen.§.de heredi.instit.l.lucius.z.C. de fideicommiss.l.cum acutissimi.et de institu.et substitu.l.generaliter.§.cum autem.z.C.de impube.z alijs substi.l.cum quidam. Quod etiā Ray.approbat in fratre vtrinq; coniuncto in quo est eadē ratio que in matre.argumen.C.ad tertul.anthē.defuncto.secus in altero tantum iuris coniuncto vbi non est eadem ratio:ergo nō debet ad eū lex extendi.vt dicta.l.si vero.§.de viro.soluto matrimo. Predicta vera in fratre impuberis:secus in fratre testatoris:quia ille excluditur per substitutionem.argumen.de lega. prestan.l.ij.in princip. Non ob.q pater z mater habet querelam quia hoc bene conceditur.Sed quia frater impuberis est testātis filius non excluditur.arg.ff.ad trebel.l.qui filiū.§.fab. ¶ Sed
51 adhuc quero an tacita pupillaris excludat † auiam. Et videtur quod sic cum de matre solum sit prouisum:ergo non extenditur ad auiam vt dicto.§.de viro.et quia patri permittitur occidere adulterum.sed auo non vt.ff.ad.l.iul.de adul.l.pater.et.l.sic euenit.et arg.ff.de exen.tuto.l.sed et milites.§.hic autē.z ad trebel. l.iubemus.§.in supradictis.Guil.tenet oppositum:quia ex quo mater non est in medio auia succedit loco matris vt.C.quando mulier tute.officio fungi potest.authen.matri et auie.et.ff.de suis et legitimis.l.nepotes.z.l.vbi auiarū.z in aut.de here.abintestā §.ex his.et sicut mater tenetur petere tutorem:sic z auia.ff.ad tertul.l.ij.§.si mater.ver.quid de nepotibus.et quia appellatiōe matris continetur auia vbi de fauore agitur.vt.ff.de verb.significa.l. iusta.et argu.ff.de inoffi.testa.l.nam et si parentibus.nō ob.contraria.quia.in.l.pater fit limitatio per.l.ratione odij.et in.l.iubemus.ratione iuris specialis restringendi. ¶ Iteruz quero si fra-
52 ter pupilli † sit sibi substitutus vulgariter et pupillus moriat.f. pubertatem z sic locus est pupillari tacite:an hoc casu substitutus excludat matrem.Guillelmus dicit quod sic et allegat.C.de fideicommiss.cum acutissimi.z ad.l.vlti.C.de institu.et substitu.z l.precibus.C.eo.respondet quod ibi erat extraneus substitutus hic frater pro quo lex presumit:nec est verisimile testatorem voluisse matrem preferri filio.argu.ff.de legatis secundo.l.vnum ex fa.ff.vlti.Tacita enim vulgaris que ex interpretatione.l. Procedit ex verisimilitudine voluntatis testatoris effectū assumit.argumen.ff.de lega.i.l.ff.si seruus plurium.§.fin.C.de lega.cum alienam.et vnde liberi.l.scripto.in fin.z hanc opi.tenet Bz.in summa de impuberum et alijs substitu.in fi.et Hostiē.in summa de testa.§.quis sit effectus.in fin.z Jacob.de ra.z glos.in.l.precib⁹. Jac.butri.videtur sentire contrariū q; mater videt habere duas rationes.vnam:quia succedit filio ex legis dispositione et necessitate saltem in legitima.Item in residuo succedit sicut frater legis dispositione potentior. Ergo est ius matris que venit ex legis potestate fine alia dispositione:quam fratris qui fine dispositione ex lege non venit.vt.ff.de leg.ff.l.cum pater.§.ab instituto.z qz pro matre sunt due rationes:qz venit ex dispositione legis contra voluntatem expressam et etiam ex voluntate expressa: substitutus autem ex sola voluntate expressa:et due rationes vincunt vnam.in authen.de consan.et vterinis fratribus. Et ideo frater non videtur equalis matri ad eam excludendam ex tacita
✻ pupillari.Jacob.butriga. ¶ Item q̄o ff mater testantis fit substituta vulgariter pupillo an excludat matrem ipsius pupilli ex tacita pupillari. Et videtur quod non quia pro matre est ius commune.vt dicta.l.precibus.et de institu.et substitu.l.iij.Guil.dicit quod excludit matrem cum vtraq; tractet de successione filij. Et ideo cum sit patris priuilegiū quod possit filio substituere:auia preferetur.argumen.ff.ad tertul.lege.ij.§.sed et si quid.z pro hoc etiam faciunt rationes tacte.§.proxima questione.Et veritas crederem matrem preferri cum ista sit hereditas filij et non patris. vt.§.eod.l.patris.licet enim pater habeat priuilegium substituēdi:non tamen debet nec potest matrem pupilli excludere saltem quo ad legitimam vt plene dixi.§.in questione an expressa pupillaris excludat matrem. ¶ Item quia pupillaris finitur pubertate:an sufficiat esse inchoatum vltimum annum pubertatis an requiratur completus quod sufficiat inchoatū.facit.ff de munu.et hono.l.ad rē publicā.et ibi de hoc dixi.et de vsuca.l.an vsucapere.Contrarium est verum:quia ante completum non potest testari vt.§.de testamen.l.quia etatis.et pro hoc.§.de excusa.tuto. l.ij.§.i.z.ff.de manumissionibus.l.i.z.C.quādo dies leg.cedit.l. ex his verbis. ¶ Quero etiam quia dictum est.§.quod sub vulgari expressa continetur pupillaris tacita nisi aliter reperiatur prouisum.vt.ff.eodē.l.cum ex filio.§.fi filio. ¶ Pone ergo quod testator ita dixit filium meum pupillum instituo et si heres non erit meuū substituo:et si heres erit et decedat anteqū testari possit rogo vt restituat hereditatem sempronio.iste est heres z moritur anteqū testari possit an admittatur substitutus ex tacita pupillari in vulgari inclusa.videtur quod non:quia hic est puisum in casu in quo testari nō posset:ergo cessat tacita pupillaris vt dicta.l.cum ex filio.§.fi filio.ff.eodem.et.l.ex facto.§.ītē quero. Sed in hoc contra:scilicet qō si admittitur ex tacita pupillari fideicōmissarius excluderet a suo fideicōmissario:nā vbi aliquis rogatur post mortez restituere hereditatē ille cui debet restitui fieri non debet sua autoritate occupare:sed debet petere a venientibus abintestato: et illi debent restituere quarta retenta,vt infra eodem.l.coheredi.§.cum filio.ita dicam in proposito quia substitutus capiet hereditatem z restituet fideicommissario retenta quarta sicut facerent venientes abintestato.vt supra titulo proximo.l.finali.vnde omnia relicta ab instituto videntur repetita a substituto.vt.C.ad trebellianum.l.nō iustam.supra.de administratione tutorum.l.tutores qui post finem.§.institutus.de legatis secūdo.l.cum pater.§.abintestato.z de legatis primo.licet imperator. Guillelmus. ¶ Sed quero an in vulgari expressa
53 † contineatur tacita pupillaris:si vulgaris est facta per patrem arrogatorem.Quidam quod non:quia hoc reperitur tantum in patre naturali:z eius prouisio est generalis vt in substitutione facta per eam veniant non solum bona sua:sed etiam impuberis.vt infra eodem.lege coheredi.§.cum filie. Sed vbi pater arrogator substituit non veniūt nisi bona ab ipso proucnientia.vt infra eodē.l.sed si plures.§.in arrogato.z.ff.de adop.l.si arrogator. Guill.dicit contrarium:quia leges indistincte dicunt in vulgari subintelligi pupillarem vt.ff.eodem.l.iam hoc iure.z.C.eodem.l. quamuis.ergo indistincte intelligantur.ff.de publ.l.de pretio. Et quod dicitur quod non est eadē ratio in filio naturali z adoptiuo cōtra:quod non est ex toto. Sed ex quo non reperitur ademptū idē ius esse debet vt dicitur in colla.ff.de col.bonorū.l.si quis filiū. Item vbi aliquid patri permittitur per patriam potestatē

non defert

non defert pater naturalis adoptiuo. Si pater naturalis facit hanc substitutionem ei quem habet in potestate alias facere non posset.vt.ff.eodem.l.ij.§.i.ergo z c. z pro hoc.ff.de adulte.l.nec in
54 ea. ¶ Item quero si nō valet vulgaris expressa † nunqd valeat pupillaris tacita in ea inclusa.dic quod non et est expressum.ff. eodem.l.si quis eum.§.fina. Et quia si non valet expressum nec tacitum.vt.§.locati.l.qui ad certum.z de bonis autor.iudi.possidē.l.cum vnus. ¶ Item pone quod testator pupillaris substituit iste pupillus habuit filium vel filiam.ff.pubertatem nūquid pupillaris euenietn.ista questio videtur presupponere impossibile:cum ante pubertatem non possit contrahi matrimonium. vt institu.de imp.in princip. Presupponamus ergo quod de facto ita contigerit credo quod rumpatur substitutio cum ita filij inueniantur preteriti.argumē.§.de libe.et posthu.inter ceteras.z.ff.eod.l.lucius.et quia non est verisimile quod si testator cogitasset de talibus filijs qō eos preterijsset et substitutionem fecisset.§.de fideicommiss.l.cum acutissimi.et pro hoc.ff.eod.l.ex facto in princip.non obstat si dicatur istud esse impossibile, quia positū ita factum est debet sustineri.argu.C.de legitimis here.l.si maior.z pro et contra posset adduci glo.posita in dicto tit.institu.de impub.in princ.Et ad hoc extra de despon.impube.c.puberes.z.c.de illis.cum vtrobiq; notatis. ¶ Quid si pupillus cui
55 est facta substitutio pupillaris † intret religionem nunquid religio repellat substitutum.ista questio sicut et superior videtur pōsupponere impossibile:quia pupillus non obligatur voto religionis vt dixi in auc.ingressi.et probatur extra de regula.c.non
56 solum.libro sexto. ¶ Ponamus ergo eo casu quo pater † destinasset eum religioni quo casu tenet vt extra de regula.c.significatum.z.xx.q̄stione.iij.c.preterea.z ar.ff.ad municip.l lucius.§.penulti.z.C.de hono.non continuandis inter patrem et filium.lib. x. Vel pone quod factum esset cum dispensatione summi pontificis.argu.ff.de re iudi.l.quidam consulebat. et videtur quod substitutus excludatur sicut dicitur de eo qui dat se in arrogationez. vt.ff.eodem.l.causa cognita.et de adoptioni.l.bis verbis.et hoc tenet Guillelmus.quia monasterium vel religio habetur loco filij in aut.de sanctissimis episco.§.fed hic presenti.sed si haberet liberos excluderet substitutos.vt.§.prozi.questione.argumen.ff.e. l.ex facto.z.C.de fideicom.l.cum acutissim.ergo z c.nec ob.quod dicitur de arrogatione q̄ arrogator tenetur restituere substituto vt dicta.l.causa cognita.quia adoptio est res fragilis:et vna die pōt esse arrogatus et definere.vt.C.de adoptio.l.cum in adoptione.ff.de lega.ij.l.cum quis decedens.§. sciam.de lega.i.§.illa.§.vt quis heredē.z ad trebel.l.ex facto.et l.sceuola.Guillelmus tenet oppositum:quia dispositio nō potest incipere a casu in quo inchoata deberet finiri.vt ff.de vsufructu lega.vsufru.cum mutat.et.§.de vsufruc.l.titio.at pupillaris directa que ad fideicommissariam trahi deberet finiretur pubertate vt.ff.eodem.l.in pupillari.et dicta.l.sceuola.ff.ad trebel.et ibi per Dynum.ergo post pubertatem inchoari non potest.z pro hoc.ff. de leg.ij.l.si fundū p fideicommissariā.§.fi. ¶ Ītē quero an pupillaris facta matri que non valet.vt.ff.eodem si mater.iure directo trahatur ad fideicommissariam.glo.dicit q̄ non.vt in titu.eo.§. extraneo.et hoc tenet etiam Dyn. Jacobus de are tenet oppositum per dictam.l.filiniſa.§.cum quis heredem ff.de leg.ij.et de lega.ff.l.imperator.§.cum quidam.Bal.et Ray.idem tenent z allegant glo.que est.ff.eodem.l.verbis ciuilibus.vbi de hoc dixi:z ad hoc etiam patet:quia substitutio potest aliquo iure valere infra tempora pubertatis et tunc non trahitur ad fideicommissarium quando autem nullo modo potest valere tunc trahitur ad fideicommissum.hic ergo omni tempore erit fideicommissaria. ad glosi.que est in.§.extraneo.respon.quia quod ibi dicitur qō talis substitutio non valet aliquo iure intelligas:scilicet directo: sed iure fideicommissi sic vt predixi. ¶ Item quero si aliquis fe-
57 cit pupillarem † expressam pupillo in testamento inualido propter defectum solemnitatis an valeat saltem iure fideicommissi. dic aut constat quod testator voluit testari et nihil valet. vt. C. de codicil.l.fin.et.ff.de iure codicillorum.l.i.z ibi dicetur.aut voluit codicillari et valet iure fideicommissi vt dicta.l.sceuola.ff.ad trebel.et pro hoc.ff.de iure codicillorum.l.illud.§.tractari.Et hoc tenent gloss.z Guillelmus. Jacobus de are.dicit quod substitutio pupillaris facta in codicillis per verba directa nullo iure valet.Sed si fiat per verbum commune sic per.l.sceuola.et de hoc dixi.ff.in materia reperta in questionibus.ver.vlt.quero.sed hoc

non placet Ray.per dictam.l.illud.§.tractari.et de lega.ff.l. codicil.et de lega.iij.l.cum quis.§.fetam.ipse autē Jac.ff.quod ibi fuerunt verba mere obliqua.qs patet per verbum nolo:et pro ipsa facit.ff.de testa.ma.l.imperatores. Sed hoc non videtur adhuc bene dictū.per.l.C.de testamentis.l.qñ indignū.ad glo.que est in.d.l.imperatores.ff.q̄ male dicit vt ibi per eundē Jacob. no.et dicit. Item hoc est contra casum.d.l.sceuola.nam ibi substitutio fuit facta per verba directa:quod patet q; dixit tezt⁹ quod licet de rigore non valeat tñ valet de equitate:ergo facta fuit per verba directa:qz si per verba cōa vel obliqua substitutio de rigore teneret. ¶ Quero penul.ecce quod pater filio simpliciter substituit dicendo filium meum mihi instituo z sibi titiū substituo: nunquid talis substitutio erit vulgaris vel pupillaris vel cōpendiosa. Et primo videtur questio facta.q; quid ad rē fit vulgaris vel pupillaris cum vna facta alia subintelligatur.vt.ff.eod.l. iam hoc iure et sepe dictum est supra:sed dico q; non est facta:qz si dicamus eā pupillarem expressam excludit matrem sēm communē opinionē.§.positāli fit tacita nō excludit eam:quare dicit Guil. attendenda esse verba substitutionis:qz aut testator dixit si filius meus decedat talis sit heres vel substituo talem tunc presumat facere vulgarem.vt.§.de here.institu.l.cum in testō.in princip.et C.de here.instit.l.si.vnde eo defuncto in pupillari etate post aditam hereditatem mater admittitur sm eōem opi. Et hoc etiam sequitur Jac.de are.si vero testator fecit mentionem de pupillari etate.dicendo filium instituo et si in pupillari etate decedat titiū substituo:tunc erit pupillaris expressa vt.ff.de peculi.credito.l.pater.z.C.de iure delibe.l.quidam elogio. Ex verbis enim colligere debemus matrem quando est dubiū.§.de testa.l.heredes palam.§.sed si notam.ff.de lega.i.§.si seruus plurium §. fin.et.§.de libe.et posthu.l.gallus.§.i.cum similibus.faciendo igitur mentionem de pupillari etate videtur voluisse facere pupillarem substitutionem et hoc verum qñ sunt verba directa et que possunt trahi ad directam substitutionem.vbi autem sunt verba fideicōmissaria:puta si moni in pupillari etate restituat bonatali tūc licet fit tacta mentio de pupillari etate tamen substitutio erit fideicōmissaria et mater admittitur et alij venientes abintestato z restituunt substitutio quarta retenta.vt.l.precibus.C.de impube. et alijs substitu.et.ff.eodem.l.coheredi.§. cum filie.z.C. ad.l.fal.l. quāq;.et talis substitutio videbit facta in vtroq; casu.f.ante aditam z post aditam.arg.§.de lib.et posthu.l.cōmodissime.ff. et l.gallus.§.i. Ray.recitat quod quidā doctor bon.disputauit q̄stionem predictam et tenuit predictam institutionem et substitutionem forte compendiosam per presl.l.precibus.C.de impu.et alijs substit.qō Ray.improbatur est directa.vt.§.de here.instit. l.cum in testō ergo nō fideicōmissaria. Ītē qz ab initio potuit valere iure directo ergo nō trahitur ad fideicōmissarium.vt.l.cēterio.z.ff.eo.z.l.verbis ciuilibus.z.l.in pupillari.nec ob.l. precibus quia ibi fuerunt verba compendiose expressa vt ibi patet. ¶ Ultimo pro cōclusione quero questionem facilē. Ecce quod testator
58 † dixit pupillo pupillariter substituo:non exprimendo aliter formam pupillaris.quidam q; non valet:qz non expressit eius formam.arg.C.de testa.l.iubemus.sed dic contra:quia ex predictis verbis satis colligitur.cum dicit pupillo substituo.arg.§.de libe ris et posthu.l.gallus.§.i.et ar.p hoc.C.de iure deliberan.l.quidā elogio.z hec sufficiant circa pupillarem expressam z tacitaz. An filius naturalis vel spurius possit substitui pupillariter filio legitimo.vide plene.ff.eod.l.us qui ex quibus.Et an mater cui maritus de iure lōbardo nihil pōt relinquere ad proprietatem possit substitui filio pupillariter ibi plene dixi. Pro quibus partibus admittantur substituti quorum duo sint coniuncti z tertius separatus.ff.eo.l.si pater filio. † Qualiter admittatur substitutus no
59 minibus proprijs tantū vel appellatiuis tm:vel proprijs:z appellatiuis z coniuncti z disiuncti et pro quibus portionibus vide.ff eodem.l.qui plures filios. ¶ Expedita materia vulgaris et pupillaris expresse et tacite transeamus ad subtilem materiam exemplarie de qua habetur.C.de impuber.et alijs substitutio.l. humanitatis.z institu.de pupil.substit.§.i.z.ff.z in summa Bzo. eo.titu.§.exemplaria. Opp.primo contra:imo quod non debeat dici exemplaria:sed exemplata.nā exemplar dicitur auf.vt.ff.de bonorum posses.scōm ta.l.i.§.ff quis in duobus.§.de fide institu. l.ij.et ibi in glo.per Innocen.z dixi.C.de edendo auf.si quis in aliquo documento.cum ergo hec substitutio sit inuenta ad exemplum pupillaris vt dicta.l.humanitatis.non debet dici exēplaris:sed exemplara. Sed dic quod hoc nomen fuit magistrale et ideo de eo est modicum curandum et pertinacibus relinquendum.C.de constitu.pecu.l.ij.z nota.et dixi.§.solu. matrimo.sup rubrica.vel dic secundum Guillelmus q; aliquando aliquid non fumitur ex aliquo sed de nouo ordinatur licet adest exemplū:z istud bene potest dici exēplar sine aut.et ita est de ista substitutione que ordinata fuit de nouo.z est ipsa substitutionis p sella

Universidad de Deusto
Biblioteca

cet inventa quo ad quedam ad similitudinem et exemplum pupillaris.est ⁊ aliud exemplum qđ sumit ex alio totaliter et nō de nouo constituit:⁊ de tali loquitur cōtraria.⁊ illud debet dici exēplum seu exemplatum.et pro hoc.ff.de testa.l.vnū.et de his que in testamento delent.l.fi.Secūdo opp.cōtra substitutionis effectum.nam ista substitutio est similis pupillari in aliquibus est sibi dissimilis quam similis.not.gloss.instit.de pupil.substitu.§. qua ratione.et infra dicetur cum ergo in pluribus sit dissimilis debuit dissimilis ⁊ nō exemplaris appellari sumpto arg.a plura litate rationū quod paucis prefert.de lega.iij.l.re coniuncti.ff.ad tertul.l.ij.§.fed si ipsa.⁊ in aut.de cōsang.⁊ vte.fratrib⁹.in princi. Sed respon.qđ ista substitutio appellat exemplaris propter causam originalē ipsam in esse producētē.Nā pupillaris fuit introducta:q; pupillus sibi testari nō poterat ⁊ idē ius ⁊ eadem ratio introduxit exēplare:scilicet q; furiosus ⁊ mētecaptus sibi testari non poterat:⁊ ideo ista origine attenta ⁊ causa producendi eam in esse dicta fuit exemplaris.Ad hoc facit.l.i.ff.de possesso.here. petitione.⁊ qđ vi aut clam.l.nam origo.⁊ instītu.de iure naturali.§.fed nō ineleganter.sed cōtra hoc instat:q; res nō debet secūdum originem sed secundū effectū denominari:vt.C.de summa trini.l.nemo.⁊ de reg.iur.l.cuius effectus debet ergo dici dissimilis considerato effectu.respondeo qđ nominatio debet fieri secūdum causam originalem.Executio vero secūdū effectū.p hoc.ff. de iusti.⁊ iure.l.ex hoc iure.et de origi.iuris.l.ij.§.pinde.et.§.post originem.¶Tertio oppo.contra hanc substitutionem quod ille qui non potest per se non potest per alium.C.de here.instī.l.nec⁊ per se.⁊ de lega.i.fi mihi et tibi.§.regula.sed furiosus non potest facere testamentum per se.instituta quibus non est permissum facere testamentum.§.furiosi filius.ergo nec per patrē.sed respō. qđ oppositio de rigore procedit secus de humanitate:vt.d.l.humanitatis.C.de impu.et aliis substi.vel dic quod oppositio procedit quādo impotentia personalis venit ꝓpter delictum persone vel defectū rei:secus si propter factū vt colligitur hec solu.ff. de vsuca.l.labeo.in fi.et de acquir.here.l.antiſtius.§.fin.¶Vel tertio dic qđ quis non potest per se non potest per alium submissum a se:sed per alium a se non submissum bene potest:vt not.ff.de fur. l.is cuius.et per Dynū extra de reg.iur.c.qui per alium.et.c.qđ alicui.libro.vi.¶Quarto opp.cōtra effectum huius substitutionis:quia ista substitutio non debet fieri nisi de priuilegio speciali:vt.ff.eo.l.ex facto.Sed illud iure veteri digestorum hodie autē fine priuilegio:vt.d.l.humanitatis.¶Quinto oppo.ista substitutio fit furioso in legitima instituto ⁊ in furore decedente:vt.d.l. humanitatis.vt infra dicam.Sed contra hoc videtur:quia dicit lex quod furioso instituto ⁊ in furore decedente succedunt venientes abintestato:vt.C.de cur.furiosi.l.fin.§.tali.⁊.ff.de peti.here.l. heres furiosi.Sed respondet quod ibi non fuit facta substitutio exemplaris que succedentes abintestato repellit.argumen.ff. de acquirē.heredi.l.qđ dīn.Sexto oppo.quando aliquid producit in esse ad similitudinem alteri⁹ debet esse per omnia et simile.C. de testamen.l.publicati.de edendo.auf.si quis in aliquo documē. et de conditio.et demonstrationi.l.in testamento.sed ista producitur ad exemplum pupillaris.vt dicta.l.humanitatis.et tamen ab ea in multis differt vt.ff.dixi et.ff.dicam.ergo male.Solu.aliquando aliquid in esse producitur respectiue ⁊ secundum quid ⁊ tunc sufficit si in illo conueniat:si autem similitudo producitur simpliciter debet simile in omnibus iudicari:⁊ tūc procedit contrarium.ad hoc facit.ff.de succes.edicto.l.j.§.sed videdum.⁊ quod ff.dixi in prima oppositione.¶Septimo oppo.ista substitutio fuit accidens in personam.Sed lex dicit quod accidens in personam contingens circa dispositionem bonorum nihil operatur ergo exemplaris fieri non potest in qua de bonis disponitur:sed respō.qđ verum est quod casus cōtingens nihil operatur circa dispositionem bonorum perfectam et consummatam:secus in imperfecta et producenda.probatur.ff.de testamen.l.is cui.et quod not.et dixi secundum Dy.ff.de verb.oblig.l.inter stipulantem.§. sacram.¶Octauo sic destruo hanc substitutionem vbicunqꝫ fit concursus duarum causarum in dispositione quarum vna prodest et alia nocet attendimus illam que nocet vt.ff.de heredi.institu.l.ſi non lex.ff.ex quibus can.in pos.ea.l.fulcinius.§.quid ergo.et ad fil.l.ſi quis in grani.§.ſi.Sed in hac substitutione est aliquid quod ad eam faciendā prodest.l.furor.et aliud quod nocet scilicet pubertas vt sic sibi tanꝫ maiori testari nō possit.sed nīl. qđ hec causa proficua est potētio:ꝫ causa nocina quod patet:q; furiosus maior testari non potest.prevalet ergo furor pubertati: et ideo furor attenditur.et facit ad predictum generale quod attendat qđ nocet.ff.de iur.fisci.l.non intelligitur.§.ſi quis palam. ff.de senatori.l.emancipatum.Et qđ not.per Dyn.extra de regu. iur.c.possessor.malefidei.libro.sexto.¶Nono.opp.qđ substitutio exemplaris est testamentum filꝫ furiosi vt dicta.l.humanitatis. Sed furiosus sibi testari non potest.vt.ff.de testamē.l.fili⁹.versi. marcellus.ergo exemplaris nulla est.Solu.in illa substitutione concurrunt due persone vna vera et alia ficta:sed ficta hic solum considerat.scilicet patris testabilis non filꝫ intestabilis.simile patet in substitutione pupillari que est testamentum filꝫ vt.ff.e.l. patris⁊ filꝫ in institut.de pupil.substitu.§.igitur.⁊ apatre fit et a iure procedit vt dixi.ff.in materia pupillaris.¶Decimo opp. quia lex dicit quod ſi furor in personā contingit illud non attenditur.Sed ratio naturalis vt.ff.de tutelis.l.qui habet.ergo ratio furoris qui furor est accidens in persona non debet attendi nec esse causa substitutionis exemplaris.Sed dic quod in.l.qui habet.ratio naturalis est sufficiens ad producendam rem in esse p se.hec autem ratio naturalis non est sufficiens ad producendam hanc substitutionem exemplariam.¶Ultimo opponitur quia dicit lex quod ſi a furioso relinquantur legata legatarꝫ debent cauere venientibus ab intestato.de restituendis lega.ſi in furore decesserit.vt infra de legatis secundo.licinius.Sed dic quod ibi non fuit facta exemplaris:quia iure isto fieri non poterat:nisi ex priuilegio speciali.vt.ff.eodem.l.ex facto.hodie secus vt dicta l.humanitatis.et ideo legata a furioso relicta hodie cum effectu valerent et viderentur a substituto repetita vt.ff. de legatis primo.l.licet imperator cum similibus.¶Expeditis oppositionibus veniamus ad questiones et secundum Dynum circa eam quatuor sunt querenda scilicet quare dicatur exemplaris.Secū do in quibus differt a pupillari.Tertio quis est eius effectus.
60 Quarto qualiter finiatur.dicitur autem exemplaris ꝓ que inducta est ad exemplum pupillaris vt dictū est et probatur.vt dicta.l.humanitatis.In quibus autem differat a pupillari:dic secundum Dynum et glossam.et Azo.in summa:faltē in quatuor.Primo in persona substituente quia pupillaris fit solum a parente masculo:qui habet in potestate.vt.ff.eodem.l.j.et.ff.dixi.ff.in tractatu pupillaris ⁊ ideo non fit a matre.vt.ff..l.ſi mater, hic autē fit a matre et patre vt dicta.l.ſi mater.et.l.moribus.ff.eodem.et.C.eodem.l.humanitatis.in fine.Item differt in personis quibus fit substitutio:quia pupillaris fit solum impuberi vt dicta.l.moribus.et.l. verbis.ff. eodem. hic autem fit etiam maiori. vt dicta.l.humanitatis.Item differunt in personis que debent substitui:quia exemplari substituuntur solum certe persone coniuncte si adsunt:vt dicta.l.humanitatis.in pupillari secus et potest esse ratio:quia exemplaris non finitur certo nec determinato tempore.Et ideo lex noluit prouidere coniunctis et proxime successuris vt deberent substitui pupillariter non finitur certo tempore bzeni scilicet pubertate.et ideo lex non sic curauit proxime successuris.vel aliter potest dici vt dixi in dicta lege humanitatis.secundum Jacobum de rauenna quod etiam in pupillari non potest pater substituere quos vult.sed habet necesse substituere quos verisimile est instituisse pupillum si esset maior. Unde si matrem preteriret et alium substitueret substitutus repelleretur per matrem vt latissime dixi supra in tractatu pupillaris in questione an pupillaris expressa repellat matrē. Item differunt in modo finiendi:quia pupillaris finitur pubertate.ista autem recuperata sana mente vt dicta.l.humanitatis.vel natiuitatis sui heredis.vt dicta.l.ex facto.ff.eodem. Item differunt in qualitate dispositionis:quia pupillaris potest fieri pupillo instituto vel exheredato.vt.ff.eodem.l.j. §.i. et institut. de pupilla.substitutio.§.non solum.ista vero fit solum instituto saltem in legitima vt dicta.l.humanitatis. Addunt etiam quidam quod est differentia quo ad bona:quia in pupillari veniūt omnia bona impuberis.vt.ff.eod.l.centurio.et.l.coheredi.§.cum filie.in ista dicunt nō venire nisi bona prouenientia a substituente ad instar patris arrogatoris.argumē.ff.eodem.l.ſi plures.§.in arrogato.De hoc vide.ff.in questionibus versicu. modo quero quis sit effectus.Sed hanc differentiam non puto veram cum non inueniatur in iure expresso:⁊ ideo dico qđ in hac veniūt oīa bona sicut et in pupillari.et pro hoc bene.ff.eodem.l.ex facto vbi equiparantur alias sequeretur quod decederet pro parte testatus et pro parte intestatus:qđ ius nostrum non patitur.vt.ff.de regu.iur.l.ius nostrum.Nam substitutus haberet bona obuenta
61 a substituente veniente abintestato haberet aliqua.¶†Sed ex quo videmus in quibus differant:videamus in quibus conueniunt.Sic quod veniūt in causa producente in esse nisi sicut pupillaris inducta fuit:q; sibi pupillus testa.nō poterat ita ⁊ exemplaris:quia furiosus vel mente captus testari non poterat vt.d.l. humanitatis.sicut ⁊ alias furiosus ⁊ pupill⁹ equiparant.ff.ſi certū pet.l.certi cōdictio.§.qm.⁊.ff.de verb.ob.l.is cui.imo minus hz de cōsensu furiosus quā pupillus.vt.ff.de regu.iur.l.in negotijs. Item habet similitudinē in finiēdo:quia sicut pupillaris finitur pubertate.vt.ff.eo.l.in pupillari.ita exemplaris cessante impedimento furoris.vt.ff.eo.l.ex facto.d.l.humanitatis.Tertio conueniunt in potentia:quia sicut pupillaris excludit querelā.vt.ff.de inoffi.testamen.l.pap.§.sed nec impuberis.ita et exemplaris,vt

dicta.l.

dicta.l.humanitatis.ff.respon.Queramus itaqꝫ rationem predi-
62 ctorum.¶Et primo que est ratio quod mater †non facit pupillarem:sed exēplarem.dicit Hug.quod pupillaris fit pupillo qui impeditur testari secundum ordinem iuris ⁊ nature, et ideo non potest et substituit nisi ab eo qui habet eum in potestate:que potestas est de iure ciuili,vt instito.de patria potesta. in princi.et.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.nam ciuium. furiosus vero impeditur iure nature tantum, ⁊ ideo iure pietatis ista substitutio exemplatis permittitur, vt dicta.l.humanitatis. hec autem pietas cadit pariter in patre et matre, vt.ff.de cur.furiosi.l.furiose. Rayn. reddit aliam rationem:quia in exemplari magis est periculum quam in pupillari:quia pupillaris certo et determinato tempore finitur ⁊ expirat,scilicet pubertate:exemplaris vero habet tempus incertum et quod potest esse perpetuum:si perpetuo furor durat,⁊ ideo in ea cautius fuit agendum ⁊ prouidendum vt posset fieri a matre ⁊ patre.argu.C.de appel.l.addictos.⁊.ff.de carbo. edic.l.j.§.fed ⁊ qs.¶Preterea pupillaris excludit venientes abintestato, vt.ff.de inofficio.testamen.l.papinianus.§.sed nec impuberis.in exemplari vero non. Et ideo pupillaris que magis est larga fuit concessa soli patri:exemplaris autem que a iure est magis limitata et scripta fuit concessa etiam matri. Item que sit ratio quod in pupillari possunt instituti extranei in exemplari non solum coniuncti. Hugo.dicit quia pupillaris fit solum ab eo qui habet in potestate, vt.ff.eodem.l.secunda. quam potestatem potest etiam ad extraneos extendere:sed exemplaris fit ratione humanitatis vt dictum est que humanitas non esset si substitueren tur extranei excluſis coniunctis. Ray.assignat aliam rationem quia pupillaris substitutio conceditur parentibus propter defectum etatis:exemplaris vero ratione dementie et imbecillitatis. Sed infelicitas vnius non debet retorqueri in damnum alterius. argumen.ff.de nuptiis.l.fina.ergo furor non debet nocere venientibus abintestato:sed in pupillari venientes abintestato non possunt conqueri de aliquo casu fortuito : quia non subest in pupillo nec de natura causari possunt:quia fit pupillus arg.C.de liberis preteritis.l.maximum vitium.et de suis ⁊ legi.l.lege.ff.ra-
63 bularū. ¶Ulterius quero quare exemplaris †nō potest fieri exheredato sicut pupillaris.respō.quod in pupillari agitur de mera prouisione pupilli,vt.C.de inoffic.testamen.l.ex tribus. ⁊ ideo etiam sibi exheredato fieri potest,exemplaris aūt fit ratione pietatis et hereditatis que est exheredationi contraria, vt.ff.de inofficio.testamen.l.prima.et.l.titia.potest esse et ali⁊ ratio quia pupillaris fit impuberi qui potest esse doli capax.ff.de furtis.l.impuberem. Et sic cōmitteret causam ingratitudinis quare potest exheredari:furiosus autem non vt instītu.de pupillari substitutione.§.non solum. ¶Modo quero quis sit effectus huius substitutionis et ad que bona trahatur.Dynus et glo.tenet quod tra-
64 hatur ad omnia bona substituentis †et cui fit substitutio sicut et pupillaris,vt.ff.eodem.l.sed si plures.§.ad substitutos.alis sequeretur absurdum quod decederet pro parte testatus, et pro parte intestatus,vt dixi.ff.in differentijs inter istam et pupillarem.versicu.in quibus autem differat circa secūdum. ⁊ pro hoc.ff.eodem. l.ex facto.in princi.hoc etiam sic probatur,vbi dissimilibus differentia non inuenitur per omnia similia iudicantur, vt.ff.de testamili.l.in fraudem. Sed inter pupillarem et istam non inuenitur: hec differēia ergo ⁊c. Et pro hoc etiam bene facit dicta.l.humanitatis.hoc etiam probatur fortissima ratione.Nam vbi ratio eadem vel maior ibi idem ius,vt.ff.ad.l.aquil.l.illud.sed in exemplari est maior ratio quod omnia bona veniant in pupillari ergo ⁊c. quod sit maior ratio patet:quia in pupillari possunt substitui extranei. vt.ff.de inoffic.testamen.l.papinianus.§.sed nec impuberis.in exemplari vero substituuntur venientes abintestato,vt dicta.l.humanitatis.⁊ conuenientius est quod venientes abintestato habent omnia bona. Et hoc in exemplari facta a patre naturali.Secus si a patre arrogatore:quia tunc non trahitur ad bona filꝫ sicut nec pupillaris facta ab ipso arrogatore vt de adoptio.l. si arrogator.et.ff.eodem.l.sed si plures.§.in arrogato. ⁊ potest esse ratio differentie:quia etiam in hac substitutione potest pater arrogator quoscunqꝫ etiam extraneos substituere, ⁊ non est verisimile quod velit preferre propinquos filꝫ adoptiui suis propinquis que ratio cessat in patre naturali : q; quilibet qui est propinquus patris naturalis.¶Deinde quero pater fecit exemplariam filio furioso mater eundem heredē instituit iste furiosus decessit mortuis patre ⁊ matre.Queritur an iste res a matre obuente debeantur substituto per patrem an legitimis matris. et questio in hoc pendet:vtrum iste furiosus instītutus per matrem in certis rebus vt dictum est habeatur loco legatarij vel heredis:nam si loco heredis veniret legitimi matris si loco legatarij eam haberet substitutus a patre.Rayn.tenet et bene quod habeatur loco legatarij per.l.quoties.C.de heredibus instituendis.et ideo substitutus per patrem ad ea admittatur, vt.C.de cur.furiosi.l.fina.§.tali.

65 ¶Item quero nunquid surdo†⁊ muto possit fieri hec substitutio.et videtur quod non nisi impetretur a principe, vt.ff.eodem.l. ex facto.et quia lex non dicit ergo nec nos.C.de cadu.tollen.l.j.§. finautem ad deficientem.⁊ solu.matri.l.si vero.§.de viro.⁊ hoc tenent Jac.de ra.⁊ Bart.ff. Hug.⁊ Ray.tenent oppositum ⁊ sic arguunt.vbicunqꝫ in diuersis personis est eadem ratio:ibi idem ius.ff.de verb.obli.l.a titio.sed in muto et surdo est par ratio:quia testari non possunt, vt.C.qui testa.face.pos.l.discretis.ergo ⁊c.Si autem non esset eadem ratio:vt quia surdus vel mutus esset literatus et sciret scribere quo casu potest testari, vt dicta.l.discretis. hoc casu cessaret lex que prodita est non solum cum non potest testari, vt dicta.l.humanitatis. non ob.l.ex facto. quia ibi loquitur secundum antiqua iura secundum que non erat inuenta ista substitutio exemplaris que postea inuenta est per.l.humanitatis.nō ob.quod lex non debeat extendi : quia verum est ad casum dissimilem ⁊ eandem rationem non habentem et ita loquuntur contraria:secus in simili,⁊ vbi est eadem ratio, vt.ff.de regu.iur.l.que propter necessitatem.⁊ in gloss.⁊ not.per Dyn.⁊ alios eodem titu.c.in argumentum.libro.vi. ¶Item quero an possit fieri prodi-
66 go† hec substitutio.videtur quod sic nec cum ipse possit testari,vt ff.de testamen.l.is cui.sed contra:quia hec substitutio fit humanitatis intuitu, vt dicta.l.humanitatis. que humanitas non cadit in prodigo:qui habet vitium et defectum a suo delicto et ex delicto suo non debet premium consequi.ff.de nego.gest.l.fine hereditaria,⁊ quia se in necessitate posuit et non subuenitur.ff.qui satisdare cogantur.l.ſi fideiussor.§.ſi necessaria. et ex quibus causis malo.l.non enim. ¶Hoc non placet Ray.quia furioso et prodigo pariter prouidetur a iure. argumen.C.de cur.furiosi.l.prima.⁊ vidētur expressum eo.titu.l.fina. ad rationes Hug.respon.ad.l.fine hereditaria. quod ibi delictum erat punibile et damnabile : quia commissum erat in alium. In prodigo autem est vitium damnabile:sed nō in alio,quo autē ad aliud qđ se posuit in necessitate respon.quod in illis.ff.nolebat cōsequi beneficium cum aliena iniuria.Hic autē vult venire cum iure quando alteri non nocet ⁊ sibi prodest.arg.§.de cruci.l.an creditore.⁊ de aqua plu.arcen.l.ij.§.itē varijs.Sed pone qđ aliquis habebat filiū emancipatum qui testa. fecit anteꝫ esset furiosus postea factus est furiosus.nūquid pater potest et ipsi substitutionē facere.videtur qđ sic per iura tractātia de ista substitutione que indistincte de furioso loquitur nec curāt quo tēpore fuerit furiosus.Hug.contra quia testamentū non rumpitur per furorem supernenientē,vt.ff.de inju.testa.l.iudicius. C. qui testa.face.pos.l.furiosum.cum ergo cesset ratio que noluit furioso substitui.⁊ quia non poterat condere testamentum, vt instī. eo.§.cesset.⁊ lex quia vbi est cozilium hominis cessat consilium legis.C.de pac.conuen.l.fin. ⁊.ff.de precario.l.⁊ habet.§.cum quis.⁊ pro hoc in auf.vt nulli iudi.§.in illis pronunciꝫ.⁊ hoc verum firmo manente testamento per ipsum filium cōdito : si enim aliquo modo deficeret vt qꝫ instituitus in eo mortuus esset vel alio modo tunc posset fieri hec substitutio:qꝫ non reputatur testamētum ex quo non aditur hereditas,vt.ff.de heredi.institu.l.pater filie. ⁊ de testa.tute.l.ſi nemo.¶Sed pone quod pater fecit hanc substitutionem filio furioso qui postea ad sanam mentem redactus est et sic postea expirauit substitutio,vt ff.eo.l.ex facto.iterato reincidit in furorem nūquid reconualescit substitutio. videtur qđ sic per legem.C.de cur.furiosi.l.penul. Jac.de ra.tenet quod non reconualescat.⁊ allegat.ff.de verbo.obliga.l.inter stipulantem.§.sacram.⁊ de sol.l.qui res.§.aream. Guliel.dicit aut iste reincidit in furorem patre viuente, ⁊ tunc substitutio conualescat si post mortem non allegat in ar.ff.de inju.testa.l.post humus.coniuncta.l.ij.⁊.l.quod certarum.C. de posthu.hered.instī.ad.§.aream.in.l.qui res. de solu.respon.qđ ibi leg consideravit rigorem hic autem loquimur de humanitate et equitate.argu.fepe allegate.l.humanitatis.C.eod.

¶Ulterius quero quia supra dictum est quod pater ⁊ mater possunt facere hanc substitutionem.pone qđ mater decidit vnum substitutum:pater decidit aliū furiosus habebat bona propria aliunde obuēta quis substitutus preferetur in istis bonis. Sed si tenemus opin.quod in ista substitutione non veniunt bona impuberis que tamen vera non est, vt.ff.dixi:tunc quilibet substitutus veniret in bonis obuentis a substituente et venientes abintestato admitterentur ad alia, vt.ff.eodem.l.sed si plures.§.in arrogato.Sed quia dicta opinio vera nō est videtur quod substituti amboꝫ bona omnia diuidere debeant, argu.ff.de lega.l.l.ſi pluribus. et instītu. de legi.agnato suc.§.ſi coniuncti. Sed hic videtur opinio rusticorum per.l.nescius.ff.de nego.gestis. Item iste haberet pro vna re duos substitutos quod non admittitur in pagano, vt instītut. quibus modis testamen. infi.§.posteriore. nec obst. quod dicitur de patre arrogatore ⁊ naturali:vbi habet duos substitutos:quia illud ideo quia habet duos patres. Jaco.de rauen. dicit substitutum a patre debere preferri in omnibus bonis. arg. C.de cur.furiosi.l.fina.et bene facit.ff.de adult.l.nec in ea. Et quia

Universidad de Deusto
Biblioteca

in talibus prefertur pater matri, vt ſ.ad tertullia.l.ſi.§.obſtitur. Hanc etiam opin. ſequebatur Aldarti. ſil. et allegabat C. ſi contra matris voluntatem tutor datus ſit lege iſta. Buil. dicit quod aut pater eſt vilis et ſuſpecta perſona ⁊ mater honeſta, ⁊ tunc preferꝛ ſubſtitutus a matre. argumentum ſ. de liberis exhibendis. l. ith. §. etiam. et de iniurijs. l. ſed ſi vnus. §. filio. alꝫ ſubſtitutus a patre preferꝛ. Si pater honeſtus eſt per ipra preallegata: ſed nonne eſt iniquum quod ſubſtitutus a patre habeat bona a matre relicta. dic quod tenetur reſtituere ſubſtituto a matre per fideicommiſſarium et ex cauſa probabili et directa ſubſtitutio trahitur ad fideicommiſſariam. argumentum l. precibus. C. eodem. l. ad trebellianum. l. ex facto. in principio. ⁊ l. ſcenola. de legatis primo. l. filiaſſamilias. §. vt quis heredem. et de legatis tertio. l. cum quis decedens. §. filiam. et. §. de iniuſto teſtamento. l. poſt humus. §. ſi paganus. dicit tamen leges in diuerſis caſibus loqui: ſed vꝛo Buillel. facit. §. dej adoptio. ſ. ſi arrogator. et hoc dicit Ray. ſe aliquando tenuiſſe. Sed modo tenet in patre ſuſpecto idem quod Buil. in non ſuſpecto dicit quod ſubſtitutus a patre habebit bona patris. Et ſubſtitutus a matre bona matris iure directo ad inſtar ſubſtitutiõis facte a patre arrogatore ⁊ naturali, vt. §. de adoptio. l. ſi arrogator. Et ſic ibi habet duos parentes. ita ⁊ hic. ⁊ pro hoc facit quod no. dicta. l. ſi arrogator. nec eſt inconueniens quod habeat hoc caſu duos ſubſtitutos ſeu duos heredes cum habeat duos parentes vt dictum eſt: nam ad vnum abſurdum, ſcilicet quod quis habeat duos parentes poſcentes ſubſtitnere ſequitur aliud quod poſſint dare duos ſubſtitutos, vt. C. de reſcinden venditione. l. ratas. et. ſ. de conditione et demonſtratione. l. a teſtatore. et ibi not. ad contraria reſpon. primo ad. l. ultimam. C. de curatore furioſi. quia ibi ceſſabit matris proniſio et eodem modo reſpondet ad dictam. l. ſi contra matris voluntatem tutor datus ſit. argumen. ſ. de teſtamenta. tute. l. pater. ad. l. nec in ea. de adulter. dicit quod ibi eſt caſus ſpecialis ad. l. §. §. obſtitur. l. ad tertullianum. Reſpondet quod ibi tractatur de ſucceſſione filij abinteſtato hic ex teſtamento quod patiter a patre et a matre procedit ad quod facit dicta l. pater. ſ. de teſtamen. ture. et. C. de teſtamen. ture. l. mater. Item hodie etiam ad ſucceſſionẽ filij inteſtati admittuntur pariter pater et mater, vt. C. ad tertullianum. authen. de functo. Sed pone quod mente captus habet ſolum avum paternum et matrem quis eorum preferꝛ in reſtituendo. videtur avũ preferendum ſicut allegani. ſ. proxima queſtione de patre et pro hoc facit in vſibus feudorum. de ſucceſſio. in feudum. §. filia vero. ⁊ de fratribus de nouo beneficio inueſtitis. c. vna. Sed dic matrẽ preferendam cum ſit proximior immediate, et ideo mater maiorem pietatem habere preſumitur ad filium quam avus. argumẽ. ſ. de nego. geſtis. l. neſeruius. et inſuper pietatis et humanitatis Hec ſubſtitutio conceſſa eſt, vt dicta. l. humanitatis. C. eod. et pro hac opin. facit. l. ad tertullia. l. ſecunda. §. obſcitur. et. C. ad tertul. authen. defuncto. Predicta vera niſi avus haberet hunc nepotẽ in poteſtate quia tunc ratione poteſtatis preferetur avus, vt. ſ. eodem. l. ſecunda in princ. ⁊ de lega. j. l. filiaſſamilias. §. ſecundum vulgarem. ⁊ quia hoc caſu non poſſet ſibi teſtari ſi eſſet ſane mentis, vt. ſ. de teſt. l. qui in poteſtate. preferꝛ ergo avus ratione poteſtatis quia mater non poteſt eidem teſtari, imo nec pater poſſet facere exemplarem filio qui eſſet in poteſtate ami nec avus nepoti: qui eſſet recaſurus in poteſtate patris, vt. ſ. de lib. ⁊ poſthu. l. filius a patre. §. primo. cum et hoc ſit in pupillari, vt. ſ. eodem. l. §. j. Ergo idem in exemplari que eſt ad eius exemplum inuenta et ſic erit iſte caſus in quo exemplaris fieri non poterit: ſimile

67 habetur. ſ. de adulte. l. ſic eueniet. ¶ Deinde quero an pater et mater facientes exemplariam poſſint ſeioſos ſubſtituere. Et videtur q; ſi mente captus non habeat liberos q; poſſint: quia etiã abinteſtato ſuccederent, vt. ſ. eodem. l. ſi filius. de leg. j. l. iulianus. ⁊ de ſecundũ tabulas. ſi ſub conditione. in fin. ſicut ⁊ tutor admittitur in emptione rerum pupillarium tanq̃ alius. C. de contrahẽ. emptio. l. cũ ipſe. ⁊ de admini. tuto. l. tutor rerum ⁊ animalium. ⁊ pro hoc. C. de dolo. l. prima. Sed dic contra quia preſes ſe tutorem dare non poteſt. vt. ſ. de offi. pneto. l. ſi. ⁊ de offic. preſi. l. preſes. ¶ Preterea in exemplaris oportet quod filius ſit inſtitutus et adeat hereditatem ſicut et in pupillari. ſ. eodem. l. §. adeo. ant ergo pater moreretur viuo filio ⁊ expiraret ſubſtitutio, vt. ſ. de ſuis ⁊ legitimis. l. ſi ex pluribus. ſi filius premoritur idem quod adire non poteſt cum non ſit hereditas viuentis, vt. ſ. de acquirẽda hereditate. l. neminem. ⁊ l. qui ſuperſtitis. et hoc etiam tenet Jac. de ra. ⁊ allegat ſolo matri. l. ſi tibi mandauero. §. ſi tibi. hoc etiam te-

68 net Aldarti. ſil. ¶ Item quero nunquid furioſo ꝑ impuberi poſſit fieri exemplaria. Jaco. de aret. ⁊ Dynus tenent quod non: quia ſibi poteſt pupillaris fieri. vno hoc. ſ. de tutel. l. qui habet. in principio. ⁊ §. primo. ⁊ de cura furioſi. l. prima. ⁊ ibi in glo. ⁊ argumẽ. de arbi. ſed ⁊ ſi in ſeruum §. ſi quis inder. ¶ Conſiderata potius cauſa naturali quam accidentali, et erit iſte effectus quia iſta pupillaris finietur pubertate: ꝙnis duret furor et in ea poſſunt extranei ſubſtitui quod non eſt in exemplari. Buil. dicit et bene aut impubes eſt emancipatus cui pupillaris fieri non poteſt ⁊ habet locum exemplaris ſi eſt in poteſtate et ſibi fiat exemplaris intra tempora pupillaris etatis valebit vt pupillaris directa: non vt exemplaris vt dicta. l. qui habet. et de liberis et poſthumis. l. qui filio. poſt pubertatem valebit vt exemplaris. argumen. j. eodem. l. centurio. in fine. ⁊ inducit talem rationem. vbi extraordinarium eſt plus durarorum finito ordinario extraordinarium ſumit vires et habet effectum, vt. ſ. de fideiuſſoribus. l. heres a debitore. §. quod ſi ita. et. l. generaliter. ita eſt in propoſito quia exemplaris plus durat quam pupillaris vt predixi. Et ideo finita pupillari incipit habere effectum exemplaris hoc etiam ſic probatur. verba ſubſtitutionis exemplaris omne tempus comprehẽdunt ante pubertatem et poſt: ergo intra tempora pubertatis erit pupillaris poſtea exemplaris nam vtraq; eſt directa argumen. j. de legatis primo. l. ſi pluribus. ſ. de liberis et poſthumis. l. gallus. §. j. de nego. geſtis. l. pomponius in negotijs. de lega. j. l. titia ſeio. §. vſuras. et de heredibus inſtituendis. l. iij. qui fideicommiſſariam.

¶ Sed contra hoc oppo. quia ſi intra tempora pubertatis aliquo iure valet poſt tempora pubertatis nullo iure valere debet, vt not. in. l. precibus. C. eodem. et. j. ad trebel. l. ſcenola. Sed dic q; verum eſt quod ſi valuit intra tempora pubertatis: poſt tempora pubertatis aliquo iure valere non poteſt, ſcilicet diuerſo quia ſi valuit iure directo non poteſt obliquari, et ita loquitur contraria: ſed hic valet vtraq; tempore iure directo: licet vno tempore vt pupillaris altero vt exemplaria ⁊ ſic non eſt ius diuerſum: ad

69 hoc facit dicta. l. iij. qui fideicõmiſſarium. ſ. de here. inſtit. ¶ Sed pone quod pater fecit filio pupillo ꝑ pupillarem expreſſam mortuo patre efficitur furioſus ⁊ pubes nunquid in illa pupillari expreſſa continebitur tacita exemplaris et ex tali ſubintellectu admittatur ſubſtitutus etiam poſt pubertatem. videtur quod non quia pupillaris habet limitationem temporis pubertatis, vt. ſ. eodem. l. in pupillari. ergo vltra nullo modo valet vt. ſ. eodem. l. ſi ita quis. et. l. ex facto. §. item quero. ⁊ quia hoc non reperitur. l. expreſſum. Ergo non eſt noſtram extendere leges loquentes de vulgari et pupillari ad exemplarem. argu. C. de predijs curia. l. fina. ⁊ §. ſolu. matri. l. ſi vero. §. de viro. Nam erubeſcimus cum quid ſine lege dicimus. vt. C. de colla. l. illam. et in aut. de trien. ⁊ ſemiſ. §. videmus. Buillel. tamen tenet contrarium quia pupillaris expreſſa continet tacitam vulgarem ſibi oppoſitam, vt. ſ. eodem. l. iam hoc iure. ergo multo fortius exemplariam ſibi ſimilem. nam in ſimilibus facile fit tranſitus ſm philoſophum. ⁊. ſ. de boñ. poſſeſſ. §. fin. ⁊. ſ. de rei vendi. l. in rem. §. item ſi quecunq;. ad. l. ſi ita quis. et. l. ex facto. §. item quero. j. eodem. que arguunt vltra tempus limitatum non debere extendi. Reſpon. quod ibi tempus fuit inductum gratia demonſtrationis, ⁊ ideo inris diſpoſitionem non inducit: vt. ſ. de conditio. ⁊ demonſtra. l. nominatim. et de alimen. lega. l. mella. in princip. Sed hic reſpon. non videtur ſufficere ad predictam. l. ſi ita quis. vbi demonſtratio importat miniſterium iuris. Unde dic q; ibi loquitur in eadem ſpecie ſubſtitutionis: hic autem vitiatur ſpecies ſubſtitutionis propter accidens in perſonam ſuperueniens. argn. dicta. l. iij. §. qui fideicommiſſariam. de heredi. inſtituen. Predicta dic fore vera quando pupillus erat furioſus tempore teſtamenti ſecus ſi furor poſtea accidiſſet: q; tunc pater de eo non videtur cogitaſſe nec cogitare debuit. nam furor eſt accidens contra naturam. C. de codicil. l. nec codicillos. et talis caſus expectari non debet, vt. ſ. de verborum obligatio. l. inter ſtipulantem. §. ſacram. nec obſt. j. eodem. l. iam hoc iure vbi futurus caſus cõſideratur quia ibi in caſu qui poteſt ſecundum naturam euenire. hic de eo qui eſt cõtra naturam vt predixi. ¶ Item que-

70 ro an ſub vulgari expreſſa ꝑ contineatur tacita exemplaris. videtur quod ſic quia continet tacitam pupillarem ſibi contrariam ergo fortius exemplariam ſibi ſimilem, vt. ſ. eodem. l. iam hoc iure. Buillel. dicit contra et ratio eſt quia cum teſtator facit vulgarem non videtur cogitaſſe de exemplaria que venit ex accidenti contra naturam, ſcilicet propter furorem qui conſiderari non debet vt dixi. ſ. proxima queſtione. Item quia ſub intelligere pupillarem ſub vulgari non eſt tantum periculum ſicut eſſet in exemplari quia pupillaris habet certum tempus, ſcilicet pubertatis exemplaris non. arg. ſ. de tutelis ⁊ ratione diſtra. l. niſi finita. Item pro hoc facit quia duo ſpecialia in idem non concurrunt, vt. ſ. de conditio. ⁊ demonſtratio. l. mulieri. et not. C. de donatio. l. i. Si ergo vulgaris continet vnam tacitam, ſcilicet pupillarem non poteſt aliam continere, ſcilicet exemplarem. Et per hanc vltimam rationem idem ſentit Raya. ſed contra hec inſta quia pupillaris expreſſa continet tacitam vulgarẽ ⁊ exemplarium vt dixi. ſ. proxima queſtione. Sed dic quod illud contingit ratione ſimilitudinis quam habet pupillaris cũ exemplari: vnde eam de facili inducit. argumen. ſ. de rei vendicatione. l. in rem. §. item ſi quecunq;. dominus

Oldra.

Oldr. diſtinguit aut vulgariter ſit a principio homini ſane mentis licet poſtea efficiatur furioſus. Et hoc caſu vulgaris nõ comprehendit exemplarem: quia vna ſubſtitutio non poteſt alteram comprehendere niſi cõprehenſa ſit talis: que poſſet expreſſe fieri, vt. j. eod. l. iam hoc iure. §. j. ⁊. C. eo. l. §. ⁊. l. Quis. ſed expreſſa exemplaris non poſſet fieri a principio homini ſane mentis, vt dicta. l. humanitatis. ergo ꝛc. Si vero ſit facta ab initio furioſo videtur tunc exemplaris ipſo effectu invulgarem includi. ſic enim dicitur quod furioſo inſtituto morãte in furore ſubſtitutus admittitur, vt. C. de cura. furioſi. l. fina. §. finautem in furore. quod non poteſt intelligi ex virtute vulgaris: quia re ipſa furioſus ſit heres per ea ratorem adeuntem non quantum ad ſolam adminiſtrationem, vt. j. de legatis. j. l. licinius. §. primo. ad trebellianum. l. cum heres. ſ. de auto. tuto. l. ſi ad pupillum. et not. dicta. l. fina. §. primo. et. §. finautem in furore. C. de cura. furioſi. ſi fic eſt ergo vulgaris expiraret, vt. C. eodem. l. poſt aditam. Si vero ea non admittatur ſequitur quod ex nulla alia niſi ex exemplari. Sed credo quod ibi nõ vocetur ex vi ſubſtitutionis: ſed ex vi legalis diſpoſitionis fingentis hereditatem non aditam per furioſum eo in furore decedente ſicut et in minore petente reſtitutionem contra additionem, vt. j. eodem. l. §. ergo talis diſpenſatio fit. in aut. de heredibus et fal. §. ſi vero inſtitutio. et not. dicta. l. poſt aditam. nec enim poteſt de exemplaria intelligi: cum loquatur de furioſo tamen a quelibet extraneo inſtituto: qui non poſſit exemplariter ſubſtituere, vt patet dicta. l. humanitatis. ⁊ Oldra. ad iſtam queſtionem ⁊ precedentem vide. j. in materia breuiloque. ver. iij. quere. ¶ Adhuc quero nunquid exemplaris ꝑ facta filio impuberi contineatur vulgarem, ⁊ videtur quod non quia hac. l. non cauetur. argumen. ſolu. matri. l. ſi vero. §. de viro. ⁊ de acquir. rer. domi. l. in agris. Buil. tenet oppoſitum: quia pupillaris eam continet ergo ⁊ exemplaris: ſi enim pupillaris expreſſa continet tacitam vulgarem, vt. j. eod. l. iam hoc iure. et que excludit venientes abinteſtato, vt. ſ. de inoffi. teſtamen. l. papinianus. §. ſed nec impuberis. ergo multo magis debet eam continere exemplaris: in qua venientes abinteſtato ſubſtituuntur, vt. l. humanitatis. C. eodem. Preterea inter pupillarem ⁊ exemplarem nõ inuenitur hec diſſimilitudo. ergo diſſimilitudo debet remanere, vt. l. de teſtamento militari. l. in fraudẽ. non obſt. §. de viro. quia ibi ratio diſſimilis et maior. Eodem modo non obſtat. l. conſtitutionibus. ad municipa. quia ibi loquitur in caſu odioſo et ſtricti iuris hic in caſu favorabili ⁊ ampliando, vt. ſ. de liberis ⁊ poſthumis. l. cum quidam. non obſtat. l. ſi ingris. quia ibi eſt legis limitatio hic non, imo ampliatio propter rationem ſimilitudinis, vt. ſ. dixi in materia vulgaris. verſicu. ſed quia dictum eſt. Sed quod in expreſſa pupillari. ¶ Modo quero an

72 filius ꝑ patri furioſo poſſit hanc exemplariam facere. videtur qõ ſic per. l. is cui. de tutoribus ⁊ curatoribus datis ab his ⁊ de cura. furioſi. l. i. §. fin. ⁊. l. ſequen. Sed Guillelmus contra: quia exemplaris ad exemplum pupillaris eſt inducta, vt. l. humanitatis. C. eodem. ſed pupillaris filius patri non facit: ergo nec exemplariã. argumen. l. in teſtamento. j. de conditio. et demonſtratio. videtur enim impoſſibile quod ſit pater ⁊ pupillus, et quia hoc concedi tur ſolum parentibus ⁊ non liberis, vt dicta. l. humanitatis. et a verbis nõ eſt recedendum, vt. ſ. de exercito. l. j. §. ſi is qui nauem. verſic. igitur in re dubia. Item idem probatur alia ratione: quia ideo pater fecit filio exemplarem quia ipſo iure filius eſt heres et eidem queritur patri hereditas etiã furioſo: vt. C. de cura. furioſi. l. fina. §. finautem. in patre autem ſecus, vt. ſ. de lega. primo. l. a filio. ⁊ quod ibi nota. nam nec alij furioſo queritur ipſo iure heredi tas. Imo defertur ſubſtituto ⁊ venientibus abinteſtato. ſ. de cura. furioſi. l. fina. §. penulti. de bonorum poſſeſſio. furioſo delata. l. vna. ⁊ de petitio. heredi. l. furioſo. ſed pupillaris nunq̃ poteſt habere locum niſi adita hereditate, vt. j. eodem. l. §. §. adeo. ergo cum hereditas filij nõ poſſit haberi pro agnita per patrem furioſum: reſtat quod hec ſubſtitutio non poteſt fieri patri per filium. Sed hec ratio videtur eſſe iure falſa: quia exemplaris fit a patre nõ habẽte filium in poteſtatem ⁊ a matre, vt. l. humanitatis. in quibus ceſſat ratio exiſtentie ſui heredis ergo ꝛc. tamen Ray. adhuc tenet opinionem predictam per gloſ. poſitam in. d. l. is qui. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. ex qua colligitur quod pater habet maiorẽ poteſtatem in bonis filij q̃ econtra: ad contraria reſpon. quod loquitur quo ad curationem non quo ad teſtamenti factionem ſic enim tenuerio. j. de lega. §. l. cum pater. §. curatoris. ⁊ de liberis le ga. l. aurelio. §. gaius. ¶ Sed nunquid valet iſta ſubſtitutio ſi pupillus ſit inſtitutus in minus q̃ in legitima, ⁊ ſi valeat an ſubſtitutus poterit petere ſupplementum, ⁊ videtur quod non valeat per tus poterit petere ſupplementum, ⁊ videtur quod non valeat per l. humanitatis. vbi dicitur q; debet eum inſtituere ſaltem in legitima. Buil. contra per. l. omnimodo. C. de inoffic. teſta. ⁊ ſubſtitu-

73 tus ꝑ poterit petere ſupplementũ ſicut heres furioſi. ar. ſ. de. l. his qui ſolidũ. ſupplementum enim petitur cõdicto. ex. d. l. omnimodo. que eſt ciuilis trãſitoria, vt inſti. de perpe. ⁊ tempo. act. in prin.

ſed contra predicta inſtatur: q; ſecundum hoc ſubſtitutus pro parte approbat voluntatem, ⁊ pro parte contradicit que fieri nõ debet, vt. ſ. de his quibus vt indig. l. poſt legitimum. §. admittitur. ⁊ de bonis libe. l. nam abſurdum. Sed reſpon. quod hoc nõ poſſet ex ſua perſona: ſed hic facit ex perſona eius cui ſubſtitutus eſt: qõ poteſt, vt. C. de leg. l. cum quidam. ⁊ pro hoc. §. de heredi. inſtitu. l. liber homo. §. fina. j. de his quib. vt indig. l. ſi cui. et ad leg. fal. l. reperitur. ¶ Item queritur nunquid iſta exemplaris matrem excludat. Buillel. dicit quod expreſſa ſic ſicut dicitur de pupillari, vt j. eod. l. lucius. §. de inoffi. teſtamen. l. papinianus. §. ſed nec impuberis. tacita autem non, vt. C. de inſtit. ⁊ ſubſti. l. §. ⁊ dictũ eſt. §. in materia pupillaris, ⁊ quod hic expreſſa excludat. videtur expreſſum. in. l. humanitatis. C. eod. vbi excluditur querela inofficioſi. ſi ergo nõ habet liberos vel fratres qui tanq̃ alius poteſt ſubſtitui, contrarium tenent Dy. ⁊ Aldar. ſil. ⁊ Ray. q; cum iſta exemplaris expreſſa non poſſit excludere fratres, vt. l. humanitatis. ergo nec matrem: que cum eis pariter ambulat in ſucceſſione, vt. C. ad tertul. auẽ. defuncto. ¶ Item quero cum fratres debeant ſubſti-

74 tui per. l. humanitatis. de quibus fratribus ꝑ inſtitutis loquimur. Quidam dicunt intelligendum de vtroq; conjunctis non de vterinis tantum cum eis non competat querela. de inoffic. teſta. l. fratres. Alij dicunt q; ſi a patre fiat ſubſtitutio deberent ſubſtitui conſanguinei vel vtriq; coniuncti nõ autem vterini per. l. humanitatis. ſi a matre vterini tantum vt ſic inſpiciatur perſona ſubſtituenda. argumen. C. de ſuis ⁊ legiti. l. de emancipatis. ad. l. fratres. reſpondent q; verum eſt q; fratres vterini non poſſunt intentare querelam reſpectu fratris vterini: ſed reſpectu matris ſubſtituentis ſic,

75 ⁊ ita nõ obſtat. ¶ Sed nunquid pater ꝑ poſſit ſubſtituere vnum ex fratribus filij furioſi alijs preteritis. de hoc not. in gloſ. in. d. l. humanitatis. ⁊ opi. glo. quidam modern ſequuntur. Dominus autem Richar. tenebat q; vnum tantũ poſſet ſubſtituere ⁊ alios preterire nec poſſunt preteriti contrauenire quia illud non eſt teſtamentum patris ſed aut qui non habet neceſſe nepotes inſtituere recũ filius ſit in medio, ⁊ ideo nihil poſſunt dicere ad inſtar matris filij, vt. ſ. de inofficio. teſtamen. l. papinianus. §. ſed nec impuberis. Richar. Sed ſi teneamus hanc foꝛe redactam ad ſimilitudinem pupillaris videretur teſtamentum filij ⁊ non patris, vt. j. eodem. l. §. ⁊. l. patris. ⁊ ibi not. ſed dici poſſet quod ⁊ in hoc differat a pupillari ſicut et in alijs multis, vt. ſ. dixi. De hoc tetigi in materia pupillaris. verſicu. nunc quero. de alia dubia queſtione eodem modo poteſt reſponderi ad dictam. l. humanitatis. Sed pone quod filius emancipatus ſane mentis condidit teſtamentum de iure factus eſt furioſus nunquid pater põt ei facere hanc ſubſtitutionem. dic quod non: quia teſtamentum eius durat, vt C. qui teſtamen. facere poſſ. l. furioſum. Item cum ſibi prouiderit ceſſat. l. proniſio. argumen. C. de pac. conuen. l. fina. ¶ Sed pone quod pater habens filium ſane mẽtis inſtituit eum ⁊ fecit ei ſubſtitutionem exemplarem filius patre viuente factus eſt furioſus ⁊ in furore moꝛtuus eſt, an valeat ſubſtitutio: videtur quod non qꝛ teſtator videtur erraſſe ſubſtituendo filio ſane mentis tanq̃ furioſo vnde non valet. argumen. ſ. de cura. furioſi. l. obſeruandum. et pe tuto. ⁊ cura. datis ab his. l. ſeie egreſſe. ⁊ pro hoc. ſ. de liberis. ⁊ poſthu. l. ſi poſthumus. in fin. cum enim dixit teſtator ſubſtituo: quouſq; ſit ſane mentis: quomodo poteſt hoc valere cũ tunc eſſet ſane mentis ⁊ non poſſit deſinere. j. de conditio. ⁊ demonſtratio. l. titio fundus. Buillel. dicit quod vbi teſtator locutus eſt per verba de preſenti: quod non valet: quia non poteſt reconualeſcere quod ab initio non valuit, vt. j. de regulis iuris. l. quod ab initio. Sed ſi teſtator loquatur per verba de futuro vt ſi decedat non ſane mentis: quia forte hoc cogitabat tunc valet ſubſtitutio, vt. ſ. eod. l. ꝛ in princip. nec obſt. ſi dicatur talis caſus aduerſus non eſt conſideꝛandus, vt. j. de verborum obligatio. l. inter ſtipulantem. §. ſacram. quia verum eſt quod caſus aduerſus in odium non debet conſiderari: ſed in fauorem ſic. vt patet. j. de fideicom. libe. l. generaliter. §. ſi libero. Verum quia ſupra dictum eſt quod prodigo non po-

76 teſt fieri exemplaris. pone quod quidam prodigus ꝑ factus eſt furioſus nunquid poteſt ſibi fieri exemplaris cum etiam ſi non ſit furioſus non poſſit teſtari propter prodigalitatem vt inſtitu. qui. non eſt permiſſum facere teſtamentum. §. item prodigus. et ideo cum ſint duo impedimenta videtur fieri non poſſe. ſ. de heredi. inſtitu. l. ſi non lex. j. de conditio. et demonſtratio. l. auia. §. mutiane. ⁊ argumen. ſ. de ritu nup. l. quamquam. Sed contra quia prodigalitas tranſlata eſt in fauorem: eum enim ſit prodigus qui in expendendo non habet modũ, vt. ſ. de cur. furioſi. l. ⁊ ſic vitium animi. conſtat autem furioſum non habere vitium animi. ſ. ſit prodigus: ſed corporis, vt. j. de re iudi. l. negotiorum. de iur. eodi. l. §. ⁊. ſ. de rei vendi. l. qꝛ infans. patet quod vitium prodigalitatis tranſlatum eſt in furorem ⁊ ſic poteſt fieri hec ſubſtitutio: ſicut ſimplici furioſo: pro hoc facit qõ dicitur magis inſpici qõ nocet: q̃ qõ pdeſt. nã debet cõſiderari qõ magis ꝓponderat: vt. j. ex qb⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

causis in pos. catur. l. iĥ. §. fina. ℣. l. fulcinius. §. quid ergo. ℣ vbi magis p:eponderat quod prodest illud attenditur, vt. j. de iure fisci. l. iĵ. §. fina. cum ergo p:eponderet furor magis attenditur vt possit fieri substitutio. et p:o hoc. j. de fideinssor. l. generaliter. et s. de statu homin. l. hermafroditum. als incipit cum queritur. ¶ Sed pone quod filius testa. ante furo. erat impedit' ob aliam causam puta quia damnatus de crimine publico, vt. s. de testamentis. l. is cui bonis. postea factus est furiosus nunquid possit fieri hec substitutio. videtur quod sic per ista proxime allegata in superiori proxima questione: cum totum vitium sit transfusum in furorem. §. contra quia hec substitutio inducta est humanitatis causa: vt eis qui non possunt sibi testari propter dementiam vel furorem possit fieri hec substitutio. Sed hoc erat aliud impedimentum a principe propter suum delictum: dicam ego hunc esse indignum hoc beneficio vt quod non potest facere per se propter delictum suum nec per alium. argu. s. de heredi. instit. l. nec per se. et j. de vsuca. l. labeo. cum enim primo esset inhabilis ad testandum non debet habere hoc beneficium. argu. dicte. l. si non lex. de here. instit. de ritu nup. l. quamq̃. ℣ de postulan. l. ex ea. Sed contra hoc multum videtur q̃ dictum est. s. proxima questione de prodigo: qui similiter ex suo vitio ℣ delicto testari non potest vt dictum est ibi q̃ vitium prodigalitatis est vitium animi q̃ facilius transfunditur in furorem quam aliud delictum. ¶ Sed quia supra dictū est q̃ hec substitutio potest fieri furdo et muto pone quod pater sic dixit filio meo substituo si non loquatur vel audiat ante q̃ moriatur iste filius recuperauit auditum et loquelam sed factus est furiosus: nunquid valet substitutio, videtur q̃ non: prouisio enim facta in vnum casum non extenditur ad alium: vt. j. eod. l. si pater filium. ℣. s. de libe. ℣ posthumis. l. commodissime. §. contra: quia pater ideo sibi substituebat: quia testari nō poterat: prouidendo ergo in vnum casum et in similem prouidisse videtur. argu. s. de condicione causa data. l. si extraneus. de liberis et posthu. l. gallus. §. ℣ quid si tantum. ℣. C. de institu. ℣ substitu. l. si mater. hec ergo substitutio valebit in casum supernenientis furoris. Et hoc si statim cum locutus fuit factus fuit furiosus: secus si ex interuallo: quia tunc rupta esset substitutio, vt. j. eo. l. ex facto. in prin. vnde postea non reconualesceret, vt. C. de posthumis here. instit. l. iĵ. ℣. l. quod certarum. ℣ hoc verum etiam si mortuo testatore hoc factū fuit si autem eo vivo tunc dico de equitate reconualescere. arg. s. de iniusto testamento. l. posthumus. ¶ Sed nunquid parentes adoptiui possunt facere hanc substitutionem. videtur quod non: quia solum parentibus natis alibus hoc permitti videtur vt. l. humanitatis. ergo non adoptiuis et maxime: quia ibi loquitur de muliere quam constat adoptare non posse, vt. C. de adoptio. l. mulierem. E. contra quoniā hoc parentibus indulgetur: ergo ℣ adoptiuis. arg. j. de col. bonorum. l. si quis filium. Et quia pupillarem facere possunt, vt. s. de adopti. l. si arrogator. ergo et hanc que ad eius similitudinem est inuenta saltem in eo quod sibi relinquunt. ar. j. eo. l. sed si plures. §. in arrogato. ¶ Sed quos tunc substituere debet pater arrogator: videtur q̃ aliquem illorum de quibus dicitur. d. l. humanitatis. Sed ibi loquit de patre naturali, ℣ erat ibi ratio: q̃ non solum bona queueniunt a testante veniūt in substitu. Sed omnia bona, vt. s. dictum est: hic autem non veniunt a substituēte, vt. d. §. in arrogato. quare dic q̃ nō habet necesse substituere illos de quibus dicitur. d. l. humanitatis. ¶ Sed que est ratio q̃ in pupillari possunt substitui extranei, vt. s. de inoffi. test. l. papinianus. §. sed nec impuberis. in exemplari non, vt. d. l. humanitatis. dic q̃: pupillaris fit principaliter propter patriā potestatem, vt. j. eo. l. iĥ. in prin. ℣ ideo testator potest exercere suam potestatem: sicut vult. ar. j. de lega. j. d. si filius. §. secundum vulgarem. sed hoc non fit propter potestatem: q̃ etiam mater potest eam facere: sit etiam intuitu pietatis que pietas non esset si substitueret extranei excluso propinquis. ¶ Sed pone quod aliquis habet filium furiosum ℣ alios sane mētis ℣ sibi substituit quoddam monasterium et non alios fratres suos, an valeat substitutio: videtur q̃ sic cum monasterium habeatur loco filij. in aut. de sanctissimis episco. §. sed huic presenti. et quia summa est ratio que p:o religione facit. s. de relig. l. sunt persone. §. contra: quia verū est monasterium haberi p:o filio in ingrediente monasterium q̃ hic non fuit. arg. ad hoc. j. de leg. ĵ. l. si ita quis testamento. §. fin. ℣ de condi. ℣ demon. l. fideicommissarium. ¶ Vltimo quero an ista exemplaris possit diuidi in tacitam ℣ expressam sicut pupillaris. Jaco. de ra. ℣ Lyn. q̃ sic, ℣ eadem sunt exempla vtriusq; mutatis terminis. Et vide etiam questionē quam notabo in materia breuiloque. versi. xiĵ. quero. Et hec de ista sufficiant. ¶ Transeamus nunc ad recip:ocam siue breuiloquam ℣ vide quod not. per Azo. in summa. q. §. breuiloqua. ℣ quod dixi. j. eod. l. iam hoc iure. et. l. si in testamento. Opponendo primo q̃ non procedat: quia sub breuitate plura comprehendit: sed breuitas parit obscuritatem ℣ incertitudinem: ergo reĵcienda: vnde obstat, vt. s. de liberis ℣ posthumis. l. gallus. ℣. C. de veteri iure enuncle. l. secunda. §. fina. cum similibus. Sol. duplex est breuitas. vna que ita arctat quod impedit verum intellectum. Et illa reprobatur vt in contrarijs. Si autem non impediat verum intellectum non reprobatur, vt ℣. s. q̃ metus causa. l. fina. ℣ de donatio. l. fin. ¶ Item oppono quod hec substitutio non sortiatur effectum, vt. j. eod. l. iam hoc iure. et. l. lucius. et. l. coheredi. §. ex his verbis. et. l. cum ex filio. §. fina. Item fit per hec verba titius et sempronius vter eorū viuet heres esto, vt. s. de here. instit. l. lucius. cum. l. seq. Item fit per hec verba instituo titium ℣ seium. Et si vnus moriatur bona mea ad alium peruenire volo. ¶ Sed certe hec esset fideicommissaria, vt. j. ad trebellia. l. lucius. §. filiam. ita q̃ in hoc casu Bul. male dixit ℣m Ray. vt not. etiam per eum. j. ad trebellia. l. heredes mei. §. i. ℣. l. heredibus. §. fina. Item fit secundum alios per ista verba titium ℣ meuium vel alterū ex eis heredes instituo hic enim presupponit testator q̃ si vnus non fit heres alter sit heres, vt. j. de lega. j. l. si fundum sub conditione. §. his verbis, ℣ s. de heredi. instit. l. titius. in fi. Allō tamen hoc reprobant dicentes q̃ in dictis ll. non sunt verba apta nisi ad vulgarem: quia non dixit si alter superuixerit sit heres: sed in reciproca sunt apta ad vnam substitutionem sicut ad aliam: nisi dicamus quod largo modo sumpta possit dici breuiloqua ab etymologia vocabuli: quia sub breuibus verbis comprehendit duas vulgares ℣ sic posset saluari: non tamen habet naturam breuiloque. et hoc sensit Byn. qui dixit q̃ in dictis. ll. sunt tacite vulgares. in reciproca autem sunt omnes expresse secundum eam. ¶ Tertio quero quare hec substitutio
79 †fuerit inuenta. dic q̃ propter breuitatem qua gaudēt moderni. C. de dona. l. fina. ℣. C. qui ad. ad bon. pos. possunt. l. fin. Item propter equalitatem. j. eo. l. iam hoc iure. ver. sed si aliter. ℣. l. lucius. et
80 C. de mili. testamen. l. in testamento. ¶ Quarto quero quis †sit eius effectus. ¶ Glos. magna instit. de pupilla. substitu. ℣ Azo in summa de impuberum ℣ aliis substitu. §. penul. ℣ Byn. dicunt aut sit duobus impuberibus et in potestate et continet quatuor substitutiones: duas vulgares ℣ duas pupillares in personam cuiuslibet, vt. j. eod. l. iam hoc iure. ver. q̃ ins. ℣. l. lucius. si fiat puberibus tunc continet duas vulgares, vt. C. de milita. testamento. l. in testamento. et. j. eod. l. iĥ. Si fiat disparibus personis: puta vni puberi ℣ alteri impuberi, vel duobus impuberibus: quorū vnus est in potestate alter non: tunc similiter continet solum vulgares: vnam in personam cuiuslibet propter inequalitatē vitandam, vt C. de impuberum ℣ aliis substitu. l. hereditatis. ℣. d. l. in testamento. de testamento militari. ℣. j. eo. l. iam hoc iure. verfic. sed si aliter. ℣. l. lucius. Byn. fiat in his similibus. Jaco. vero de are. dicit predicta fozevera cum breuiloqua fit a pagano: si vero fiat a milite: aut volnit substituere vnum alteri. Et hoc expressit dicēdo quandocunq; vnus decesserit alterum substituo vel dicēdo vos inuicem substituo. Primo casu continet vulgarem communem ℣ priuilegiatam militarem vt quandocunq; etiam factus heres vnus decedat alter admittatur: quia miles ex priuilegio militari potest in bonis a se delatis directo substituere etiam posthūs sunt heredes ℣ nō distincto cuius etatis sint, ℣ exclusa qualibet persona, vt dicta. l. in testamento. in fin. vbi fuit reciproca: et dicitur quod si voluit substituere heredibus iam factis quod potuit priuilegio militari. et p:o hoc. j. eod. l. centurio. ℣ de testamento militari. l. milites etiam hys. Si vero non cōstat quod voluerit priuilegio militari substituere tunc stabitur iure communi. vt. C. de testamento mili. l. quamq̃. et dicta. l. in testamento. nam ibi dicitur q̃ probandum est quod priuilegio militari voluerit substituere. Jacob. de areti. de hac breuiloqua facta a milite plene nota. ℣ dixi in. d. l. in testamento. et. j. dicetur ver. de facta autem a milite. Redeundo ad propositam questionem quis sit effectus breuiloque facte a pagano. ¶ Guillel. latius dicit. ℣ sic q̃ ista substitutio quādocq; continet vulgarem. tñ vt qui sit extraneis. vt. j. eod. l. coheredi. §. ex his verbis. et. l. lucius. quandocq; continet pupillarem vt qui sit duobus impuberibus in potestate constitutis et substitutis, vt. d. l. lucius. ℣. l. iam hoc iure. j. eo. Quandocq; continet solam pupillarem vt quando fit pupillis in potestate constitutis et exheredatis et inuicem substitu. tunc enim trahitur solum ad bona p:pria ipsorum pupillorum ℣ in pupillari etate decedentium: nam hec substitutio potest fieri etiam exheredatis. vt. j. eodem. l. iĥ. §. i. ¶ Quandocq; continet solā fideicommissariam vt quando fit in codicillis nam in codicillis non potest esse directa. vt. j. ad trebel. l. sceuola. ¶ Quādocq; continet vulgares ℣ pupillares ℣ fideicōmissarias vt quando impuberes instituti. et inuicem substituti si in pupillari etate decesserit: nam ante aditam habet locum vulgaris post aditam. et. j. pupillarem etatem habet locum pupillaris post tempora pubertatis habet locum fideicommissaria. accedat. l. generaliter. §. cum autem. C. de institutio. ℣ substitutio. ℣ no. in. l. precibus. C. de impuberum ℣ aliis substitu. in medio glo. magne. ¶ Quinto quero vtrum substitutiones †contente in recip:oca
81 sint tacite vel expresse. Bios. ℣ Azo in summa. dicto. §. breuiloqua tenent q̃ sunt omnes expresse, vt not. j. eo. l. lucius. quod patet quia tacita pupillaris matrem non excludit, vt. C. de institut. ℣ substitutio. l. fina. ℣ dixi. s. in tractatu pupillaris, ℣ tamen pupillaris in breuiloqua contenta eam repellit, vt dicta. l. lucius. j. ea. l. ℣ hanc opi. tenent By. ℣ Ja. de are. ℣ videtur etiam innuere glos. in dicta. l. in testamento. et p:o ista etiam opinio. facit quia tacita dicitur illa que non potest colligi ex vi verborum: sed in ista vos inuicem substituo videntur colligi posse omnes substitutiones in breuiloqua cōtente: quia verbum substituo indistincte prolatum simpliciter accipiendum est, ℣ sic vulgariter ℣ pupillariter, vt. j. de legatis. ĵ. l. si pluribus. ¶ Opinio Hugo. et Adarti. fil. fuit quod sint tacite. ℣ ita tenet glos. instit. de pupilla. substitu. in glo. magna. Et probant tali rōne. illa substitutio dicitur expressa que ex puncturis per verba resonantia effectum expressum vnde pupillaris tunc dicitur expressa: q̃ verba resonant eius effectum ℣ idem de vulgari. p:o hoc. j. de app. l. si expressim. ℣ de conditio. ℣ demō. l. nonnunq̃. Sed ista vos inuicem substituo nō habet casum expressum in quo exprime sortiatur effectum ergo ℞. Et hoc etiam tenent Jaco. de ra. ℣ Bul. de acu. ℣ dicunt q̃ continet tacitas presumptas non subauditas: nam illa dicitur subaudita que subauditur contra vim verborum vt pupillaris tacita que continetur in expressa vulgari, vt dicta. l. iam hoc iure. j. eo. vbi de hoc not. ℣ dixi ℣ talis subaudita non repellit matrem, vt dicta. l. si. C. de instit. ℣ substitu. sed ista breuiloqua continet tacitas presumptas ex voluntate testatoris. et tales bene repellunt matrem, vt dicta. l. lucius. j. eo. Ray. dicit eas esse tacitas que ad verba expressas quo ad effectum, ℣ dicit q̃ est casus in. d. l. iam hoc iure. ver. quod ino. vbi equiparantur tacita pupillaris contenta in reciproca pupillari que continetur in vulgari expressa: sed illa est tacita. vt patet in principio huius. l. iam hoc iure. igitur et ista est tacita quo ad verba ℣ expressa quo ad effectum: quia matrem excludit, vt. d. l. lucius. ℣ est ratio secundum eum quia pupillaris contenta in vulgari non ita colligitur ex vi verborum sicut contenta in reciproca, imo illa est cōtra naturam verborum, vt. s. dixi. Et ideo matrem non repellit. Jaco. de ra. et Pet. qui tenent q̃ sit tacita aliter respondent ad. l. lucius. dicunt enim aut extraneus est substitutus ℣ tunc tacita matrem non excludit, vt dicta. l. fina. C. de institu. et substitu. aut frater impuberis est substitutus et tunc matrem excludit, vt dicta. l. lucius. ℣ est ratio ne vnum altare cooperiatur et aliud discooperiatur, vt. C. qui potio. in pig. ha. l. assiduis. §. exceptis. in auc. quomodo oportet episcopos. ĥ. i. ℣. s. de mino. l. verū. §. fin. ℣ facit quod dixi. s. in materia pupillaris. communiter moderni tenēt quod sint expresse opinio tamen Ray. magis placet.
82 ¶ Sexto quero vtrum hic breuiloqua †possit diuidi in tacitā et expressam. dic scōm opi. Azo. ℣ sequacium qui tenent contentas sub ea foze expressas quod sicut nam ℣ tacita potest esse vt in casu. l. titius. cū. l. seq. s. de here. instit. tenendo opi. Aug. ℣ sequacium nō divideretur: q̃ nunq̃ est expressa: sed ℣m Ja. de ra. potest esse expressa hoc modo te illi substituo ℣ illū tibi: quia et tunc reciproce substituitur, vt. j. eo. l. iam hoc iure. ¶ Septimo quero vtrum hec vos inuicem substituo possit trahi ad fideicommissariam. ℣ videtur quod sic, vt. j. eo. l. qui plures. j. ibi quoniam inuicem ℞. Et videtur casus. j. ad trebel. l. sceuola. ĵ. respon. sed dic contra ℣m By. q̃ quibuscunq; verbis fiat ab initio cōtinet saltem vulgarē directam, ℣ ideo nunq̃ obliquatur, ℣ nunq̃ efficitur fideicōmissaria in pagano, vt. j. e. l. centurio. ℣. l. in pupillari. ℣ not. in glo. in prealegata. l. sceuola. Et ad ℣m responsum einsdē. l. dic q̃ ibi facta fuit in codicillis in quibus directo nunq̃ valuit, vt. C. de codici. l. hereditas. ℣ ideo trahitur ad fideicōmissariam propter verbū substituo: qō est equinocum ℣ pōt trahi ad fideicōmissariam: vt. C. de instit. ℣ substitu. l. generaliter. Sed si in codicillis ponerentur verba directa nō traherentur ad fideicommissariam ℣m Ja. de are. ℣ Ly. vt ℣. j. statim subdicia licet Azo cōtra, vt. j. dicā: aut ergo in recip:oca fit in testamento ℣ nunq̃ obliquatur cum semel valeat iure directo, vt. j. eo. l. verbis ciuilibus. ℣. C. e. l. precibus. aut in codicillis per verbum substituo, ℣ tunc cum nunq̃ valuit iure directo
✳ obliquatur, vt. j. l. sceuola. ¶ Sed tunc quero cum facta est in codicillis et sic obliquatur an valeat omni tempore sicut alie fideicommissarie substitutiones, an finiatur aduenīente pubertate sicut pupillaris: dic quod finietur per aditionem, vt. C. eodē. l. post aditam. Et hoc probatur per. l. si bene inspiciatur. j. de legatis. j. l. si fundum per fideicommissam. ĥ. fina. et. l. sequenti. vbi de hoc. et propterea notabiliter dicit text. in. l. sceuola. vt frater qui abintestato pupillo successerit: non dicit adulto. et ibi not. per Byn. sed ℣m Jaco. de are. hec questio procedere non videtur: quia cum testator directo substituit in codicillis voluit valere solū modo directo modo quo substituit, et si aliter offenderetur voluntas eius, vt. C. de condictio. infer. l. secunda. et. j. ad trebellianum. l. facta. §. si sub condictione. ergo per obliquum valere non debet. non obstat l. sceuola. quia ibi erat verbum substituo: quod est commune ad

✳ Vtrū breuiloqua facta in codicillis per verbus substituo valeat ol tempore sicut a lie fideicommissarie.

Universidad de Deusto
Biblioteca

directem et fideicommissariam: sed contra eum facit. ff. de legatis iij. l. cum quis. §. seio. cui respondet quod ibi loquitur in obliqua, scilicet heredem esse volo quod verbum est obliquum vt. C. communia. de lega. l. fi. ℣ sic non fuit ibi directa de qua nos loquimur ℣ hoc probatur secundum eum. ff. eo. l. verbis ciuilibus. Communis opi. est in contrarium vt not. in dicta. l. Scuola. Et ad hoc vide quod dixi supra in materia pupillari. versicu. Item quero si aliquis fecit pupillarem expressam pupillo in testamento inualido. ℭ Eodo moueo pulchram ℣ subtilem questionem si hec substitutio fiat vni puberi ℣ alii impuberi certum est quod continet solum vulgarem. pone ergo quod testator habet tres filios duos pupilles ℣ alium puberem: ℣ ipse instituit ℣ inuicem substituit an illa substitutio contineat pupillarem: quo ad impuberes ℣ quo ad puberem solum vulgarem. ℣ videtur quod sit solus vulgaris quo ad omnes propter immixtionem puberis ℣ per hoc fit equalitas inter omnes. vt dicta. l. iam hoc iure. ff. eodem. ℣ arg. ff. de aqua quo. ℣ estima. l. i. §. idem quoq; alias idem queritur. Et tenet quod continet pupillarem quo ad personas impuberũ: ℣ quo ad puberem solum vulgarem ℣ sic intelligit verba substitutionis esse equaliter: quia equalitas erit inter pupillos quo ad vulgarẽ ℣ pupillarem. Et inter omnes quantum ad vulgarem: ficet habetur in simili. ff. eo. l. coheredi. §. qui discretas. ℣. §. qui patrem. pro hoc quia emancipatus non confert emancipato: sed suo fed cum sint duo emancipati: ℣ vnus suus emancipatus confert sua non autem emancipati inter se. infra de collat. bo. l. prima. §. finali. ℣. l. ait prætor. §. iulianus. ℣ de consŭgendis cum emãcipato liberis. ℣. l. i. §. emancipatis. que lex videtur terminare questionẽ predictam hoc etiam tenet Rayn. et probat sic. testamentũ hoc potuit velle ergo ℣ velle presumitur. vt dicta. l. iam hoc iure. infra eodem preterea dispositio relata ad personas operatur effectum in illis personis quas habet licet in alijs non possint. probatur infra de legatis. i. l. plane. §. si duobus. sic ergo ℣ in proposito. Item dispositio relata ad personas ex conditione cuilibet debet intelligi. vt. ff. de iniusto testamento. l. si quis ex heredita. §. irritum. ℣ de testamento militari. l. ex militari. §. penultimo. Et contraria respond. Et primo ad. §. Item queritur in. l. i. de aqua quotidia. ℣ ettius. quod ibi vino erat inseparabilis hic vero separabilis et pro hoc etiam. l. §. idem trebatius. Et per Dynũ extra

✳Si breuiloqua duob⁹ ipnberibus altero tantũ pubere fctõ an finiat pupillaris in p sona impuberis remanentis.

✳de regulis iur. c. vtile libro. vi. ℭ Nono quero ecce quod testator habet duos pupillos quorũ vnus habet vnum vel duos annos alter duodecim: eos instituit ℣ inuicem substituit ille qui habebat duodecim factus est pubes: ita quod in eius persona expirauit substitutio pupillaris nunquid durat in personam alterius qui est impubes. Et videtur quod non: sed ꝙ finiatur quia res deuenit ad eum casum: a quo incipere non posset ergo vitiatur. vt. ff. ad. l. aquil. l. quia in eum. ℣. l. de fideiussio. l. vxannius. ff. sed cum duobus. ℣ hoc etiam probatur. quia pupillaris potest fieri ad tempus minus pubertati. ℣. l. eodẽ. l. si ita quis. ℣. l. ex facto. §. item quero. Et ita hic facta videantur in tempus breuius pubertate. ℣ sic deueniamus ad equalitatem. C. de dona. l. sancimus. §. ĥ. ℣ de col. l. illam. §. fin. Et vide in tractatu compendiose. §. sed quia testatores. versic. Item quero testator instituit filium. sed. §. ℣ Dynus tenent contrarium: quia inequalitas personarum ab initio bene impedit hanc substitutionem. vt dicta. l. iam hoc iure. ff. eo. sed ex postfacto superueniens non infringitur. arg. ff. de duobus reis. l. eandem. §. j. ℣. l. illud quod. ℣ de carbo. edicto. l. ĳ. §. ibi dem. sed hic fuit huiusmodi ergo ꝛc. Et hoc tenet gloss. licet nihil alleget in dicta. l. lucius. ff. eo. vnde concludunt quod superueniente inequalitate ex postfacto non expiret pupillaris. Ray. vero aliter dicit quod aut superuenit inequalitas vino testatore: ℣ sic ante dispositionem consummatam, ℣ tunc vitiat: secus si post mortem, ℣ sic post dispositionem consummatam. facit. ff. de verb. obli. l. si sub vna. §. si quis viam. ℣. l. si ex plurib⁹. §. et si placeat. cum ibi notatis per Dyn. ℣ extra de regu. iur. c. actum legitime. ad. l. vxannius. respondet ꝙ erat ibi impossibilitas iuris hic non: nam impuberi potest fieri substitutio pupillaris. ad. l. quia in eum respondet ꝙ illud operatur expressa testatoris limitatio. ad. l. illud. §. fina. respondet quod illud operatur. l. dispositio filios ad col. arctãtis. ℭ Decimo quero testator habet duos filios impuberes in potestate eos instituit ℣ inuicem substituit emancipauit vnum et sic pupillaris finitur in personam illius. vt. ff. eo. l. coheredi. §. cum filie. nunquid finitur in personam alterius in proretenti. videtur quod non: quia reformatio in vno dispositionem in alio non immutat de contra tabu. l. si post mortem. §. fina. et dicta. l. eandem. §. sed si quis. de adimen. lega. l. alumne. §. qui filias. videtur enim quod superueniens inequalitas non vitiet vt dixi. §. prozi. questione per. l. eandem. §. sed si quis. de duobus reis. Et tenet contrarium vt inequalitas superueniens ante mortem defuncti impediat substitutionem istam pupillarem quo ad personã vtriusq; cum irritetur quo ad personam alterius: ad hoc vt substitutio sit vniformis. Et si in parte vitietur ℣ in totum vt quod statuitur in vno statuat in eius simili. argu. ff. ad exhiben. l. iulianus. §. si quis rem. de auro ℣ argento legatis. l. seia. Et pro hoc. C. de diuersis ℣ scriptis. l. i. ff. ad. l. aquil. l. proinde. pro hoc etiam bene facit: quia si testator legat vni fundum alteri estimationem. Et vni adimat videtur adimere vtricq; propter equalitatem. ff. de adimen. lega. l. alteri. et de legatis. iij. l. pamphilo. §. fin. que leges sunt notabiles in ista materia. hoc idem tenet Rayn. Et allegat. ff. de edi. edicto. l. cum eiusdem. ℣. l. plerisq;. alĳs plerunq; ad cõtraria respondent. Primo ad illud quod dicitur qõ inequalitas superueniens non nocet verum est in actu perfecto: hic autem non est actus perfectus: quia semper testator potest mutare testamentum vsq; ad extremum vite exitum. Et pro hoc facit. ff. de verbo. obliga. l. non existimo. ℣. l. pluribus. §. si placeat. et facit quod not. per Dyn. de regu. iur. c. mutare. lib. vi. ℭ Ad. l. si post mortem. §. fin. respon. ꝙ ibi in iure quesito hic in querendo. ad. l. eandem. de duobus reis. respõde qõ ibi impedimentum superueniẽt post dispositionem consummatam: vnde nonvitiat hoc authen. ℣ facit ꝙ no. ff. proxi. questione. ℣. C. de posthu. here. instit. l. ij. cum sua gl. ℭ Undecimo quero quid ecõtra si ab initio erat inequalitas ℣ superuenit equalitas: vt ecce habebam duos pupillos vnum in potestate: alium emancipatum, ℣ eos inuicem substitui deinde reduxi in potestate emancipatum: quia eum adoptaui: nunquid propter equalitatem superuenientem continebitur in breuiloqua pupillaris. Et videtur quod sic: quia cessat ratio prohibitionis scilicet inequalitas. ergo cesset effectus ℣ prohibitio. arg. ff. de iure patro. l. adigere. §. quamuis. ℣ pro hoc facit. ff. de heredi. instit. l. qui soluendo. iij. ff. ad trebellia. l. si res aliena. in fi. ℣ videtur casus. ff. eo. l. ĩ. ℣ ver. si. ced

83 si extraneum. ℭ Contrarium tenet Guil. quia dispositio ab initio inutilis ex postfacto non confirmatur. ff. de regu. iur. l. penulti. ℣ de auro ℣ argento legatis. l. si ita. de lega. iij. l. vlt. §. testator. ℣. l. nomen. §. filio. ℣. l. i. §. i. Et pro hac opi. facit. ff. de liberis ℣ posthumis. l. filius a patre. §. si quis ex tunc. ℣ de heredi. instit. l. quo loco. §. fina. ℭ Hoc etiam tenet Ray. ℣ probat sic. pupillaris ab initio impeditur includi: ergo ex postfacto non includitur de alimẽ. legatis. l. alimenta. §. basilice. Et quod notat Pet. de annuis legatis. l. titia. §. qui marco. ℭ Secundo sic. impotentia duplex a principio in vno casu limitata ex postfacto non prorogatur. ff. de liberis ℣ posthumis. l. commodissime. et de iniusto testamento. l. posthumorum. ℣ de neg. gest. l. pomponius. in prin. Sed ista substitutio fuit limitata a princi. in casum vulgarem: ergo non prorogatur ad pupillarem. ℣ facit ꝙ dispositio limitata terminos non egrediatur. ff. de acquiren. re. do. l. in agris. ad contraria respondet. Et primo ad. l. adigere. quia ibi lequitur cum cessabat ratio finalis tempore congruo: secus si incongruo vt hic. facit. ff. de sol. l. si futurus. ad. l. qui soluendo. respondet ꝙ ibi propter rationem naturalem que fuit ꝙ ibi fit commodum vbi incõmodum, vt. ff. de reg. iu. l. secundũ naturam. ad. l. ĥ. ff. e. respondet ꝙ ibi fuit facta pupillaris expressa: vnde ibi agit de vna prorogãda hic de vna in aliam transferenda qõ fieri non põt, vt. d. l. in agris. ℭ Duodecimo quero circa istam inequalitatẽ. habeo duos pupillos ℣ in potestate vnum institui alium exheredaui, ℣ eos inuicem substituit certum est ꝙ exheredato non potest fieri vulgaris que fit si heres non erit, vt. ff. eo. l. ĥ. §. j. an ergo ista substitutio contineat tantum pupillarẽ an vero etiam vulgarem in persona instituti. Et videtur ꝙ non quia inequalitas esset in vulgari, vt. d. l. iam hoc iure. ff. e. l. lucius. Guil. tenet oppositum licet enim in pupillari non intelligatur facta alicui: nisi ambobus possit fieri: cuius ratio est: quia impeditur propter impedimentum ℣ inequalitatẽ persone instituti cum eo qõ secus est in vulgari: quia non est impedimentum persone: sed solum res quas non habet, ℣ ideo tale impedimentũ non inspicit, vt. ff. de liberis ℣ posthumis. l. si quis posthumos. hic enim est solum peccatum in materia, ℣ ideo debet valere vt valere potest, vt. ff. de pact. l. si vnius. §. si acceptilatio. et de acceptila. l. an inutilis. Sed ista ratio non videtur bona. argu. ff. de iure codicillo. l. j. Ray. tamen concordat cum Guill. quia ratio vulgaris non est inequalitas: vulgaris enim cõcipitur si non sit heres, ℣ ideo non est exheredationi contraria, ℣ sic in personam instituti vulgaris sortietur effectũ. ℭ Decimotertio quero. pone quod testator habet duos filios vnum impuberem non furiosum: alius puberem furiosum, et eos inuicem substituit de vulgari non est dubium. Sed nunquid videtur impuberi facta pupillaris et furioso puberi exemplaria. Et videtur quod sic: quia si furiosus esset pupillus contineret pupillarem: ergo et in proposito contineat exemplariam que ad exemplar pupillaris est innenta, vt l. humanitatis. C. eodem. et idem ius sit in exemplari et exemplo, vt infra de conditioni. et demonstrationi. lege in testamento. Guillelmus tenet contrarium: quia hic substitutio continet inequalitatem pupillaris aũt inequalitatem non contineret. Preterea in multis differt pupillaris ab exemplari vt dixi supra in

materia

materia exemplaris: cum ergo sit diuersitas eam non admittam nam maiorem similitudinem habet pupillaris cum pupillari ꝙ pupillaris cum exemplari, et ideo in pupillari facilior est transitus. argu. ff. fa. ercis. l. heredes. §. si de pluribus. de act. emp. l. vdi. ti. ℣. l. non est nouum. ℣ argu. de bono. pos. l. sed cum patrono. ℣. ff. de rei vendi. l. in rem. §. item si quecunq;. ℭ Hoc idem probatur sic exemplaris substitutio cõceditur ex priuilegio humanitatis, vt. C. e. l. humanitatis. sic ℣ alibi breuiloqua que fit a milite conti net substitutionem de iure speciali, vt. C. de testamento militari. l. in testamento ergo ꝛc. pupillaris autẽ continet propter similitudinem: quia similia facile coniunguntur vt predixi, et de hoc etiã dixi. ff. in tractatu pupillaris ver. sed pone quod pater fecit filio ℣ questione sequenti. ℭ Hanc opi. sequitur Ray. et adducit talem rationem. tempore. l. iam hoc iure. ff. eo. vbi de breuiloqua dicitur non erat inuenta substitutio exemplaris: ergo de ipsa cognitionẽ habere non potuit, vt. C. de testamẽtis. l. iubemus. Preterea vbi verba. l. non conueniunt nec mens. vt. ff. de testamento militari. l. quod constituunt. sed verba breuiloque cum exemplari non conueniunt: ergo nec eius dispositio. pro hoc. ff. sol. mat. l. si vero. §. de

84 viro. ℭ Quartodecimo quero nunquid rerum inequalitas ꝑsea partium impediat hanc substitutionẽ sicut inequalitas personarum puta quia instituti sunt ex diuersis partibus ℣ inuicem substituti: inequalitas enim personarum impedit vt predictum est ℣ probatur. ff. e. l. iam hoc iure. ℣. l. lucius. Et tenet ꝙ non impediat: qr ratio inequalitatis temporis eam non impedit, vt. d. l. lucius. ergo nec inequalitas rerum sumpto argumento a pari rerum et temporum, vt. ff. de testamento militis. l. miles ita. et videtur casus. ff. e. l. qui cũ plures. ℣. l. lucius. ĥ. respon. ℣ de inoffi. testa. l. si pater. in fi. ℣. C. de impuberum ℣ aliꝫ substituto. l. i. ℣ quia eadẽ ratione impediretur vulgaris quod est absurdum. ℭ Quintodecimo quero si in breuiloqua fiat per verba vulgaris expresse puta instituendo pupillos heredes ℣ si heredes non fuerunt eos inuicem substituendo: nunquid tunc continebit pupillarem. Et videtur quod non quia in casu vulgaris testator prouidit ergo cessat. l. promisio, vt. C. de pac. cõuen. l. fi. de procura. l. maritus. verba enim reciproca ideo trahuntur ad vtrũq; substitutum: qr non apparet ad quam se potius testator inclinauerit, imo vsus fuit cõ verba cum ergo in questione proposita vsus fuerit verbis vulgaris expresse non subintelligetur pupillaris. q. d. quod non debet intelligi pupillaris propria que continetur sub breuiloqua. Et que excludit matrem, vt. l. lucius. ff. eod. sed vt substitutionis vulgaris expresse bene cõtinetur tacita pupillaris presumpta: quia presumitur testator sicut prouidit in vulgari voluisse prouidere etiam in pupillari, vt. ff. eod. l. quãuis. ℣ ista tacita non excludit matrem, vt. C. eod. l. precibus. ℭ Sextodecimo querit Dy. testator habet quatuor filios duos ex vna vxore et duos ex alia eos instituit et inuicem substituit: vnus repudiat partem suam nũquid ad illam partem omnes admittentur an solam frater vtriusq; coniunctus. Et videtur quod omnes vt substitutio aliquid operetur, vt. ff. de lega. i. l. si quando. ℣ pro hoc facit. ff. eod. l. coheredi. §. qui patrem. vbi dicitur quod propter specialem substitutionẽ admittitur pater et filius: ergo vbi non esset specialis admitterentur. Preterea in substitutionibus et in successione consideratur voluntatis affectio sola que fuit in institutione: sed talis affectio fuit ad omnes ergo ꝛc. vt. ff. eodem. l. qui liberis. §. fina. ℭ Dy. tenet ꝙ frater vtriusq; coniunctus admittatur: qr coniunctio. l. equi paratur. coniunctioni homini fortior est. arg. ff. de here. instit. l. ex testamẽto. sed cõiuncti ab homine preferantur disiuncto, vt. ff. eod. l. coheredi. §. qui discretas. ℣ de lega. iij. l. re coniuncti. ergo frater vtriusq; coniunctus admittetur. ad. l. qui patrem. respondet Dy. quod ibi operatur specialis substitutio que si ibi facta non esset admitterẽ tur ꝑm ordinem succedendi. ℭ Et vide ꝑm eum similem questionem infra in materia compendiose. ver. Item querit Dy. si compendiosa fiat ꝙ dixi. j. eo. l. iam hoc iure. in fi. Non ob. l. si quando: qr hoc non potest plus operari vel operatur vt veniat ex testamento qui alĳs veniret abintestato. Non ob. ratio voluntatis vel affectionis: quia illa ratio magis viget inter coniunctos, vt. d. §. qui discretas. Preterea ratio volũtatis habet locum vel affectionis: quando sub illa conditione quisquis mihi heres ꝛc. at vbi nõ est conditio talis: sed facta pure substitutio tunc non considerator voluntas siue affectio ex voluntate presumpta, vt dicta. l. coheredi. §. i. ibi vel alĳ. Item non obst. quod dici posset ꝙ non venit ad substitut, nisi qui venit iure accrescendi non autem qui venit abintestato, vt not. per Dy. ff. e. in testamẽto. quia hic est reciproca substitutio ibi loquitur in pupillari. Dy. vltramontani tenent contrariũ quia substitutio ꝑm affectionem iudicatur vt. ff. e. l. qui liberis. §. hec verba. sed pater ad oẽs filios parẽ habuit affectionem ergo ꝛc. Ray. dicit se aliqñ tenuisse cum Dy. Modo autem tenet oppositũ per. l. vlti. ff. ad trebel. ad rationem Dy. respõdet ꝙ est falsa: qr coniunctio hominis est fortior cõiunctione leg.

✳ Reciproca facta a milite duob⁹ impuberibus pabet in se vulgarem ℣ pupillarem.

j. de lega. iij. l. re coniuncti. ℣ de leg. ĥ. l. ℣ proculo. ℣ dispositio testatoris debet intelligi ꝑm dispositionem legis in casu in quo illud habet necesse facere, alĳs in sua forma debet seruari, vt. ff. de libe. et posthu. l. galiena. §. quidam recte. ℣ ibi in gloss. ℣ ibi etiam dixi. sed iste non habet necesse istos fratres substituere ergo si eos substituit substitutio in forma sua debet seruari. l. vt omnes admittantur ℣ maxime per casum dicte. l. vlti. ff. ad trebel. ℭ Decimeseptimo testator instituit plures filios, et eos inuicem substituit ℣ vnꝰ partem suam repudianit alĳ fratres volunt illam partem iure accrescendi non iure substitutionis vel econtra nunquid liceat eis vno iure repudiare et habere ex altero. Gloss. dicit ꝙ sic. ff. de acquiren. here. l. nec is. §. heres. Illia glo. tenet contrarium. eo. tit. l. si quis heres. Zdar. fil. C. de iure deliberan. l. quidam elogio. tenet primam glo. ℣ reprobat secundum Ray. eas sic concor. quia aut volunt repudiare iure substitutionis ℣ habere iure accrescendi, ℣ non possunt quia sic possent onus a testatore impositum ea sualiter euitare: vtputa si essent tantum re coniuncti: quia tunc nõ teneretur ad onus impositum, vt. C. de cadu. tollen. l. i. §. finautem ad deficientis. sed si econtra volunt repudiare iure accrescendi, et habere iure substitutionis hoc bene possunt: quia cessat ratio supra scripta: quia tunc onus aliquod enitare non possunt, vt. ff. de leg. j. l. licet imperator. de leg. ij. l. cũ pater. §. ab instituto. ℣ ar. eo. ti. l. neminem. ℣. l. si duobus. ℣ sic concor. dicte glos. ℣ vide quod dixi in dicta. l. quidam elogio. ℣ hec sufficiant ℣ de ista substitutione facta a pagano. De facta autem a milite dixi. ff. in hac eadem materia quarta questione. ver. si vero fiat a milite. ℣ not. ff. dixi in. d. l. in testamento. C. de testamen. milita. que hic repetam. vt huius materie plena hic habeatur notitia. Dic ergo ꝙ reciproca facta a pagano duobus pupillaris conditionis non habet in se nisi vulgarẽ;

✳ sed si fiat a milite habet in se vulgarem ℣ pupillarem militis vo

85 luntate probata et hoc dicit in effectu dicta. l. in testamento. sed contra hoc opponitur ꝙ in hoc non fit aliquod priuilegium militum: qr idem videtur in pagano si probaretur eius voluntas, vt. j. e. l. iam hoc iure. ff. ĥ. ff. ad trebel. l. Scuola. Glos. respondet ℣ dicit ꝙ in hoc est speciale in milite: qr substitutus venit iure directo in pagano iure fideicommissi: sed hec fo. non referetur nisi ad. l. Scuola. nec quo ad illam videtur sufficere: quia ibi ideo trahitur ad fideicommissum: qr facta erat in codicillis in quibus iure directo nunq; valere potuit ℣ ideo trahitur ad fideicõmissum vt ibi no. ℣ j. eod. l. verbis ciuilibus. ℣. ff. tactum est. responde ergo ad. l. Scuola. vt dictum est: quia ibi loquitur de facta in codicillis ad. l. iam hoc iure. ff. in quem alio modo obstat. et ideo non debuit coniungi cum. l. Scuola omissis alĳs solutionibus die sc̃m Jac. de ra. butriga. Cyn. ℣ alios modernos quod in questione. l. in testamento. non differt miles a pagano: qr in vtroq; relinquitur questio volũtatis: nec miles nec paganus videntur per ista verba vos inuicẽ substituo in casu dicte. l. in testamẽto. voluisse facere duplicẽ substitutionem: quia non pupillarẽ nisi eorum voluntas probetur; sed in responsione ad questionẽ ipsius. l. in testamento. bene differt miles a pagano: qa si probatur militem voluisse facere pupillarem valebit in vtroq; casu. l. in vulgarẽ ℣ pupillarem et vtroq; iure directo: sed in pagano non valeret si esset pubes iure directo, ℣ propterea dicit in fine ipsius. l. an ita frater tuus: vnde differunt solum in persona puberis cui miles potest substituere directo: paganus non. ℣ ita debet intelligi dicta. l. in testamento. Sed contra predicta sic instatur. quod de voluntate militis probanda frustra loquatur: quia vt dictum est miles in vtrunq; casu potest substituere maiori ℣ ante aditam hereditatem ℣ post: cum ergo dicit vos inuicem substituo videtur in vtrũq; casum substituere etiam nullo alio probato: quia sic videretur facisse paganus in personam duorum impuberum: vt. j. eod. l. lucius. §. aliter. sublata ergo inequalitate personarum priuilegio militum videtur miles in vtrunq; casum substituisse. ad hoc dixerunt quidam quod hoc cõtingit in. l. in testamento. propter equalitatem et in. l. lucius. nulla erat inequalitas: nec quantum ad personas: nec quantum ad bona: a ꝓin. l. in testamẽto. licet priuilegio militis esset sublata inequalitas quo ad personas tamen est inequalitas quantum ad bona quia impubes potest substituere etiam in bonis propriis. maiori vero non nisi in proiectis ab ipso testatore, vt. j. eo. l. coheredi. §. cum filie. ℣ de testamen. milit. milites etiam his. sed adhuc instatur quare ergo nõ saltem quo ad bona que habuit a testatore intelligitur facta substitutio a milite in vtrunq; casum cum in illis sit per omnia equalitas. potest responderi: quia per hoc sequeretur quod pubes qui non est miles decederet pro parte testatus: et pro parte intestatus contra regulam iuris ius nostrum: sed hec responsio non procedit: quia ex voluntate militis potest desinere esse heres qui fuit heres: licet non ex voluntate pagani et substitutus a milite reputatur heres ipsius militis. Et ille institutus desinit esse heres priuilegio militis, vt infra de testamento militari. l. miles ita. in ꝓincip. ℣. §. vnde non potest dici pro parte

Universidad de Deusto
Biblioteca

testatus ꝙ pro parte intestatus: sed ipse institutus desinit esse heres directo ꝛ ita nō procedit predicta responsio. Sic ergo respondendo ad dictā l. Lucius. ff. de ra. ꝙ in. l. Lucius. huiusmodi hec substitutio sustinet vtrūq; casum in personam vtriusq; instituti de iure communi: sed quando fieret a milite fi contineret vnam substitutionem in personam alterius de iure communi, et in personam alterius privilegio militis. Jam ista substitutio breuiloqua fi vos invicem substituo diuerso iure cēseretur quod esse non debet. ff. de vsucap. l. eum qui edes. ꝛ ideo requiritur probatio voluntatis militis que fi probetur facit diuersas species substitutionum quarum quelibet suo iure censetur. ¶ Expeditis oppositionibus quero primo quod sit privilegium militie in. d. l. in testamento. Dic aut nihil probatur, ꝛ tunc tenent glo. ꝛ vltramontani nullum esse militis privilegium: sed substitutus adita hereditate omnino repellatur hic fit substitutus a milite siue a pagano propter inequalitatem personarum, vt. C. de impube. ꝛ aliās substitu. l. ꝛ. ꝛ. l. quānis. et hoc probant a contrario sensu. d. l. in testamento. in fi. Jbi, sed tibi probandum est ꝛc. ergo nō probato nullum est militis privilegium. Alij tamen dicunt esse militis privilegium etiā nullo probato vt substitutus admittatur: q; inequalitas reducitur ad equalitatē privilegio militari, vt. ff. dixi. ¶ Sed primum verius credo: si aūt probatur voluntas militis: dic aut filia militis decedit ante aditam hereditatem ꝛ tunc nihil est necesse probari: quia etiā a pagano facta reciproca continet in seruilgarem vt in princip. l. in testamento. Si aūt moriatur in pupillari etate necesse est probari ꝙ sub reciproca voluerit pupillarem includi propter equalitatem eorum quibus est facta, et in hoc nullum vertitur militis privilegium: quia idem in pagano si probaretur de voluntate ipsius, vt. d. l. iam hoc iure. ff. sed si aliter. Jeo. si vero moritur post pupillarem etatem: tunc est necesse probari de mente testatoris volentis substitutionem extendi post pupillarē etatem. Et in hoc bene veritur privilegium militis: quia paganus nulli substituit directo post pupillarem etatem, vt. ff. eo. l. verbis ciuilibus. ꝛ. l. in pupillari. Miles vero sic: quia potest ex tempore, ꝛ ad tempus here de m instituere, vt. ff. de testa. mili. l. milites etiam his. ꝛ. l. in fraudem. ff. penul. ꝛ. l. miles ita. ꝛ. C. de testa. mili. l. certi. ¶ Quod quidam vt Ly. d. l. in testamento. dicunt esse verum cum mater non est in medio ea enim existente in medio dicunt etiam in milite ꝛ eius voluntate probata fauore matris dicetam obliquari: q; tunc probata voluntate fi moriatur post tempora pubertatis trāseunt in diuersas species substitutionū quarum quelibet suo iure censetur. Et sm hoc quandocunq; decedat impubes, ꝛ mater sit in medio nullum est militis privilegiū: sed hoc videtur contra mentem et verba. d. l. in testamento. tam propter aduersatiuā illam que ibi ponitur. Sed cum ex testamēto ꝛc. ꝛ quia verisimile est. d. l. in testamento. in casu ꝛ questione in ea proposita velle concludere privilegiū militum. Unde alij voluerunt dicere ꝙ in hoc est privilegiū militum: quia volūtas eius probatur eo ipso ꝙ in contrariū non probatur, in pagano autē sit necesse expresse probari. Alij ꝙ in milite sufficiat probari ex coniecturis. argu. ff. de lega. ij. l. cum proponebatur. Et hanc tenebat Old. ꝙ Ja. aut dicit esse diuinare, ꝛ ideo sequitur proximā precedentem opinionē. f. ꝙ probetur eo ipso ꝙ contrarium non probatur. ¶ Deinde glo. in. d. l. in testamento duas format questiones,
85 ꝛ vnam tantum solvit. prima est † vtrum substitutus probata voluntate admittatur directo ꝛ sic siue retentione alicuius quarte, an per fideicommissariam, ꝛ sic retenta quarta. Ly. quod per fideicommi. vt. ff. eod. l. centurio. Glo. quod directo. ꝛ hanc approbant Ja. de ra. ꝛ Pe. per. l. iam hoc iure. ff. ꝛ ad. l. cēturio respondet. qr ubi dicitur ꝙ substitutus admittitur ꝛ plus nō dicit, ꝛ ideo intelligunt de iure directo: nisi mater esset in medio: tūc enim infra tempora pubertatis valet iure directo postea iure fideicommissi. Sed in hoc male dicit gl. nam posito ꝙ mater sit in medio tamen substitutus admittitur directo in casu. l. in testamēto. C. de testa. mili. ꝛ ad. l. precibus. respondetur ꝙ loquitur in cōpendiosa que facta impuberi a milite post tempus pubertatis obliquatur fauore matris. l. autē in testamento. loquitur de reciproca. preterea. l. centurio. loquitur vbi decessit filius post pubertatem. l. in testamento. loquitur quādo decessit intra tempora pubertatis sm Ja. predictum. vnde dicit Ly. qō quando decedit in pupillari etate concedit verum esse quod glo. dicit. f. ꝙ substitutus veniat directo ex dicta matre: sed si moriatur post tēpora pubertatis: si miles voluit ꝙ tunc valeat etiam si mater sit in medio dicit se non videre quare non debeat obliquari cum probata voluntate transeat in diuersas species substitutionum quarum quilibet suo iure censetur. Alij tamen cōtradicunt privilegio militis, vt. ff. dixi. ¶ Secūda questio ad quam glo. non respondet est vsq; ad quod tempus valeat substitutio facta fratri in. l. in testamento. Respondeti potest quod sine alia probatione facta de mente testatoris valet vsq; ad tempus adite hereditatis per fratrem: quia cum ista reciproca nulla facta probatione propter inequalitatē personarum contineat solum vulgarem illa finitur adita hereditate, vt. C. de impuberum ꝛ aliās substitutionibus. l. post aditam. Et ita debet intelligi opinio Odofre. qui hanc questionem sic soluit. si vero mens testatoris militis de maiori tempore in vtrinsq; persona sentientis probetur: tunc etiam si heres erit durat. Et quandocunq; eo mortuo veniet substitutus sm Ja. de ra. Pet. ꝛ Oldr. quia sicut pagani fideicommissum in tempus mortis rogati videtur dirigere per verbum substituo, vt. C. de institutio. ꝛ substitutio. l. generaliter. ff. sic ꝛ miles directam substitutionē dirigat privilegio militari, vt. f. de testamento milita. l. milites etiam his. ꝛ. l. in fraudē. ff. penulti. ꝛ. l. miles ita. ꝛ hanc substitutionem quidam doctores exemplariam vocant ad exemplum directe que sit pupillo. Sed non sunt per omnia eiusdem nature vt colligi potest ex coniunctione legum. f. eod. l. sed si plures. ff. ad substitutos. Et dicta. l. milites etiam his. f. de testamento milita. Sivero queratur de substitutione facta impuberi filio tunc durat vsq; ad tempora pubertatis, vt. C. de necessariis seruis. l. penulti. nisi probaretur quod miles voluerit vltra substituere: quia quod tunc etiam vltra valeret in iure directo vt predictum est. ¶ Ultimo quero quid si substitutio non fit facta per hec verba vos invicem substituo: sed diuisim hoc modo te fratrem substituo filio meo impuberi, ꝛ ipsum filiū meum tibi substituo, an videatur facta impuberi in casum pupillarem ita quod in eius persona cōtineat vulgarem ꝛ pupillarem ꝛ vulgarem in personam fratris maioris tantum. ¶ Quidam ꝙ sic ꝛ dicunt esse casum. f. eodem. l. iam hoc iure. ff. penulti. Jaco. de ra. dicit quod ibi fuit in vno vtercq; casus expressus in alio vnus tantum, als dicit quod in vnum tantum casum, scilicet vulgarem videtur facta vtriq; etiam si fit facta diuisim vt predictū est: quia pluralis habet duas singularitates diuisim sumptas vt. f. de conditio. ꝛ demonstratio. l. falsa. ff. fina. ꝛ idem tenet Pet. alij dicunt; aut incontinenti ꝛ vno contexu facte fuerunt predicte substitutiones diuisim, ꝛ tunc extenduntur tantum ad vulgarem. Aut ex intervallo, et tunc extenduntur ad vtrumq; casum. argumen. ff. certum pet. l. lecta. ff. dicebam. cum fi. Sed istorum opi. reprobatur in simili casu. ff. de excusa. tuto. l. nesennius. ff. fina. et. l. seq. sm Jaco. de ra. Ly. ꝛ Pet. a quibus multa ex predictis accepi ꝛ hec circa hanc breuiloquam sufficiant. ¶ Agamus itaq; de compendiosa ꝛ vide in summa. c. ff. compendiosa. Primo opponendo ꝙ ista substitutio non fit directa: sed fideicommissa. vt. C. de impuberum ꝛ aliās substitutio. l. precibus. ¶ Solu. tribus modis, primo sm glo. quia in. l. precibus. mater erit in medio ideo in eius fauorem ista substitutio obliquatur: nam fi mater non esset in medio valeret ibi substitutio iure directo etiam post tempora pubertatis in milite: quia miles potest substituere maiori directo, vt. f. de testamento milita. l. milites etiam his. ꝛ. ff. dictum est. Jaco. vero de are. dicit ꝙ. l. precibus. loquitur quando per verbum commune. f. substituo facta fuit substitutio. Et ideo in milite et pagano hic esset, vt intra tempora pubertatis esset directa: postea fideicōmissaria, et nihil est ibi penitus speciale secundum eum: sed fi ibi fuisset facta per verba directa valeret directo semper in milite nisi mater esset in medio: quia tunc eius fauore obliquaretur vt ibi, sed contra hoc instatur quia in milite semper videtur esse directa, vt. f. eodem. l. centurio. respondent ꝙ in. l. cēturio. substitutio post tempora pubertatis est fideicommissaria. ꝛ fic concor. cum. l. precibus. sed eius opinio reprobatur in. l. centurio. per. l. milites etiam his. ꝛ. l. miles ita here. de testamēto militari. Quod ray. probat tali ratione in. l. centurio. infi. veniunt fructus percepti iudicio testatoris ergo non est fideicommissaria: quia in ea non veniunt tales fructus, vt. f. ad trebellia. l. fideicommissa. et. C. ad trebellianum. l. iubemus. Jaco. de raven. dicit quod in. l. centurio. substitutio fuit facta per verba directa in. l. precibus. per verba in quo miles a pagano nihil differt vt supra dixi. Sed hic reprobat Rayn. Et tenet cum gloss. quod in. l. precibus. mater erat in medio, et eius fauore obliquatur in. l. cēturio. non erat mater, ꝛ ideo in milite sem per directa censetur. ¶ Sed posset instari quod commodum habet ibi mater si directa transit in fideicommissariam cum ex testamento militis non detrahatur falcid. iure. C. vt. C. ad. l. falcidiam. l. in testamento. respondeo quod est primo commodum in fructibus quos retinet mater: si est fideicommissaria quos non retineret si esset vt directa, vt dicta. l. centurio. Preterea est ibi commodum in iuribus sepulchrorum et operarum que restituent substituto directo: sed in fideicommissaria non veniunt, vt. f. ad trebellianum. l. quia perinde. ff. primo. ¶ Hodie etiam quarta de testamento militis detraheretur substituto per fideicommi. que non detraheretur substituto iure directo in auc. de here. et falci. ff. fina. ¶ Item opponi. quod hec substitutio de iure non procedat et post pubertatem nullum sortiatur effectum, vt infra eodem. l. vbi ciuilibus. et. l. in pupillari. et. l. centurio. argumen. a simili de vulgari ꝛ pupillari. Sed respon. ꝙ directam substitutionem post tempora

tempora pubertatis paganus facere nō potest: nam solus miles maiori substituit directo, vt. d. l. miles ita. et. l. milites etiam his. f. de testamento militari. ¶ Item oppo. quod compendiosa possit fieri a pagano etiam post tempora pubertatis, vt. f. ad trebellia. l. scenola. Solutio ibi fuit facta substitutio in codicillis, ꝛ est fideicommissaria: quia nullo tempore potuit valere iure directo, ꝛ sm Byn. illa non porrigitur vltra tempora pubertatis, vt. f. dicam ver. Item quaritur. Bynus. vtrum substitutio facta in codicillis. ¶ Item oppo. ad idem ꝙ possit fieri cum pagano vltra tempora pubertatis nam lex dicit ꝙ verba a testatore prolata accipiunt proprium intellectum intra tempus pubertatis quod possunt postea assumunt improprium, vt. f. de conditio. ꝛ demonstratio. l. pater seuerinam. ff. conditio. vnde ergo videtur ꝙ licet hec substitutio non possit valere post tempora pubertatis iure directo valeat saltem iure improprio ꝛ obliquo, ꝛ efficiatur fideicommissaria: sed ad dictam. l. pater. respon. vt ibi dixi. f. ꝙ illud contingit ex nova confirmatione que hic post tempus pubertatis intervenire non potest nisi a testatore exprimatur. ¶ Item oppo. quod testator hanc substitutionē facere non possit: si sit paganus vnde non obstat gloss. que est hic super rubrica solu. compendiosa stricte vt omni tempore iure directo valeat: illa sit solum a milite. et ita intelligatur illa glos. sed compendiosa largo modo sumpta que intra tempora pubertatis valeat iure directo: postea obliquat talis potest fieri etiam a pagano vt insisto. de pupil. substitu. in fin. Et infra dicetur in dist. Byn. vnde alio modo potest sumi compendiosa. ꝛ infra proximo contrario. ¶ Ultimo opp. quod in pagano post tempora pubertatis nullo iure valeat: quia istud est speciale in milite, vt. l. centurio. f. eodem. ergo eius contrarium est ius commune ꝙ paganus eam facere non possit, vt. f. ad munici. l. i. in fin. ¶ Sed respon. ꝙ speciale est in milite quod compendiosam directam facere possit vt iure directo omni tempore valeat. et ita loquitur glos. que est hic super rubrica. ꝛ dicta. l. centurio. et isto modo bene est ius commune contrarium in pagano. Sed compendiosam que in fideicommissariam trāseat post tempora pubertatis potest facere paganus, vt. d. f. fina. institu. de pupilla. substitu. ꝛ ita loquitur. l. precibus. ꝛ. l. centurio. sinautem paganus faciat substitutionem compendiosam impuberi per verba mere directa intra tempora pubertatis valet iure directo postea
87 nullo modo. ¶ † Si vero per verbum commune substituo tunc valet omni tempore vt fideicommissaria vt statim dicam. Expeditis contrarijs veniamus ad questiones. ¶ Primo querendo quid sit ista substitutio compendiosa. Azo in summa. C. de impuberum ꝛ aliās substitu. f. compendiosa. est quedam substitutionū adiectio que est sub conditione mortis vel alterius conditionis multa comprehendit tempora que latius examinemus. Primo namq; dicitur quod est substitutionum adiectio: quod ideo dictū est: quia non est proprie substitutio: nam proprie loquendo due sunt tantum substitutiones directe, scilicet vulgaris ꝛ pupillaris: ad quas alie reducuntur vt dixi. ff. circa princip. totius istius tractatus: ergo ante aditam hereditatem vocabitur vulgaris compendiosa post aditam hereditatem infra pupillarem etatem. pupillaris compendiosa post pubertatem in pagano vocabitur fideicommissaria compendiosa in milite directe compendiosa sic etiam dicitur de act. de peculio exercitoria et institoria quod non sunt actiones: sed actionum adiectiones, vt. ff. de peculio. l. iij. f. cui congruit. sequitur in descriptione sub conditione mortis. circa qō sciendum est quod conditio mortis potest concipi dupliciter vno modo in tempus determinatum vt quandocunq; talis decesserit intra. xxv. annos talis sit heres. et de hac loquitur. l. centurio. potest etiam cōcipi nulla temporis facta adiectione: vt quandocunq; decesserit talis sit heres, et de hac loquitur lex precibus. C. de impuberum et aliis substitutionibus. Sequitur in descriptione, vel alterius conditionis: quia in hac substitutione etiam alia conditio quam mortis potest apponi vt si nauis ex asia venerit, vel si liberos non habuerit, vt. ff. de heredi. instituen. l. Lucius. ꝛ. C.
✳ de institutio. ꝛ substitutio. l. generaliter. f. causa autem. Item potest concipi sub conditione mortis ꝛ alia simul. ꝛ de hac loquitur dicta. l. centurio. f. ead. l. et. l. Lucius. ¶ Dicatur ergo compendio-
88 sa † quia sub verborum compēdio multa tempora continet: nam compendium et dispendium est circa tempus vt colligi potest. f. de legatis. ij. l. menius. f. duorum. ꝛ de castren. peculio. l. dotem. f. fina. ꝛ vide quod not. per Archidia. extra de rescript. c. cōsuetudia. libz. vi. super verbo compendio, et dixi in alphabeto. Sed contra hoc posset opponi: quia hac ratione posset melius dici breuiloqua, et sic ab ea non differt. Sed dici potest quod breuiloqua dicitur quia sub breuiloquio multas personas comprehēdit ꝛ multos casus vt. ff. in eius materia claruit. compendiosa autem sub verborum compendio multa tempora et casus in vna persona que fi declaro, breuiloqua vni tantum persone fieri non potest. sed saltim duos exigit, vt. f. eodem. l. iam hoc iure. sed compendiosa potest fieri vni tantum, vt. l. centurio. f. eodem. ꝛ. l. precibus. C. eod. Item alijs verbis fit breuiloqua alijs compendiosa. ¶ Do-
89 do queramus de eius natura † ꝛ effectu. maius dubium est: quando hec substitutio fit impuberi et intelligas de impubere: cui potest fieri pupillaris: pone ergo quod pater paganus fecit hāc substitutionem impuberi per verba mere directa vtputa quandocunq; decesserit talis sit heres: qualis erit hec substitutio, et cuius effectus. dicit. B. quod ista valet duplici iure: nam ante aditam hereditatem valet vt vulgaris: post aditam infra pupillarē etatem vt pupillaris post pubertatem nullo iure valet, vt. f. eod. l. verbis ciuilibus. et. l. centurio. et. l. in pupillari. Et hoc quia in pagano verba directa non possunt extendi vltra pubertatem, et ideo nec admittitur vt substitutus: nec vt adiectus: per iura predicta. Et ita etiam tenet glos. in dicta. l. precibus. ¶ Si vero compendiosa fit per verba mere obliqua vt quandocunq; institutus decesserit bona mea tali restituat et ista semper erit fideicommissaria et mater admittetur, et bona restituet quarta retenta, vt. f. eodem. l. coheredi. f. cum filie. Et nunq; valebit iure directo. nam fideicommissaria nunq; transit in directam nisi duobus casibus fauore libertatis ꝛ militie, vt. f. de milit. testamento. l. tractabatur.
✳ et de fideicommissa. liberta. l. Antonius. Si vero substitutio fiat per verbum commune substituo quod est aptum ad directam et fideicommissariam, vt. C. de institu. ꝛ substitutio. l. generaliter. f. cum autem. ꝛ. f. eodem. l. Lucius. et. l. coheredi. f. ex his verbis. et. f. ad trebellianū. l. scenola. vtputa: quia dixit testator: quandocunq; decesserit talē substitutio: qualis sit ista substitutio. Et quis sit eius effectus est magna dubitatio. et multum variatur et de hoc vide f. f. sed quia testatores. versicu. item quero si testator instituat filium. ibi nec obst. dicta gloss. nam quedam gloss. que est institu. de pupilla. substitutio. in fine gloss. magne dicit quod intra tempora pubertatis est directa et matrem repellit: sed post tempora puber tatis obliquatur et mater admittitur: et quartam detrahit. Alia gloss. que est in. l. precibus. C. de impuberum et aliis substitutionibus. et. f. eodem. l. centurio. dicit eam semper fideicommissariā. quod prima gloss. sit vera multipliciter probatur. Primo modo sic: id quod regitur secundum tempus variato tempore variatur. f. ad leg. falcid. l. prætia rerum. f. nonnunq;. et de legatis. f. l. titia seio. f. vsuras. sed hec substitutio variatur secundum tempus: ergo variato tempore variatur vt intra tempus pubertatis sit directa postea trahitur ad fideicommissariam. pro hoc bene facit. f. de negg. gest. l. pomponius. f. qui a licet videatur vna gestio tamen ex varietate temporis datur actio. ꝛ quod dicitur de tutore dato vsq; ad. xv. annum: quia intra tempora pubertatis est tutor, vt. f. de conditio. et demonstratio. l. pater seuerinam. f. conditionum. ꝛ videtur expressum pro ista opin. f. eodem. l. coheredi. f. cum filie. et. l. centurio. et. C. eodem. l. precibus. Et videtur hec opin. approbata de iure canonico extra de testamentis. c. si pater. libro. vi. vbi de hoc no. per omnes. ꝛ propter dubiū credo fuisse factam ipsam decretalem. hanc etiam opinio. sequitur Jaco. de are. per duas rationes. Primo propter verbum quandocunq;: quod est indefinitum ꝛ distributivum, vt. ff. quibus modis vsusfruc. amittatur. l. fiscus. ꝛ. C. de prescript. l. omnes. vnde ex vigore ipsius dictionis videntur esse distincta quelibet tempora ipsius substitutionis vt sic vsq; ad pubertatem valeat iure directo: postea obliquetur et valeat iure fideicommissi. ¶ Secundo probatur ficillud operatur vniuersalis dispositio in vniverso quod particularis in singulis, vt. f. de legatis. iij. l. si chorus. in princip. ꝛ. l. omnes. C. de prescrip. xxx. annorū. Idem ergo operatur hic vniuersalis dicendo: quandocunq; decesserit talem substituo qō operaretur si diceret si in pupillari etate decesserit vel postea quandocunq; talem substituo. nam tunc scīm omnes intra pubertatis tp̄s esset pupillaris directa, ꝛ postea fideicommissaria, ꝛ sic temporibus diuersis valeret iure diverso ar. g. f. de fideicommis. libe. l. testamēto. ꝛ. ff. de heredi. institu. l. iij. f. fina. ꝛ in vna conceptione verborum due erunt substitutiones: sicut ꝛ duo arbitri precepta, vt. ff. de arbitris. l. celsus. † Et ideo compendiosa appellatur vt dictum est: quia sub cō-
90 pendio diuersa tempora et diuersas substitutiones continet. Et hanc opinionem sequitur quidam moderni eam sic corroborantes: vbi testator dirigit sermonem in personam secundum qualitatem et conditionem persone loqui videtur, vt. ff. de vsu ꝛ habi. l. plenum. f. equitē. cum ergo sermo hic in personam dirigatur intelligetur sm conditionem persone vt quandiu sit pupillus locum habeat pupillaris postea mutata conditione ꝛ eo put ere facto: quia pupillaris locum habere nō potest habeat locum fideicommissaria. secunda ratione probant sic. substitutio est conditionalis institutio. f. ad legē falcidiam. l. in ratione. f. quod vulgo. ꝛ. ff. si filio vnde conditione pendente ꝛ postea deficiēte potest rei qualitas variari, vt. ff. de heredi. instit. l. iij. f. qui fideicommissariam. et sic in questione proposita pendente tempore pupillaris etatis sortiatur effectum pupillaris: sed ea deficiēte incipit fidei-

✳ Quando fit per verbum commune.

✳ Quare dicitur compēdiosa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

commissaria locum habere.q hanc dicit Lyn.in dicta.l.precibus, tanꝯ equioze tenuisse de facto consultus. Alie glo. sicut dixi in.l. centurio.ff.eodem.q.l.precibus.§.eodem.q Ziso in summa eo.tit. tenent quod omni tempore sit fideicommissaria. Et pro ista parte sic allegat Sut.non est dubiū quod ista substitutio est vna pro omni tempore ergo vniformiter et pro omni tempore vna debet intelligi,vt.ff.eodem.l.iam hoc iure. et.l.lucius.sed omni tempore potest esse fideicommissaria q non directa ergo ꝛc. nam fideicommissaria potest fieri impuberi, vt.ff.eodē.l.coheredi.§.cum filie.de legatis.ij.peto.§.mater.q ad leg.fal.l.maritus. pupillaris autem non potest fieri nisi pupillo, vt.ff.eodem.l.i.vt ergo equalis sit omni tempore intelligam eam fideicommissariam sic etiam dicimus in breuiloqua:quia si fiat pupillo et adulto intelligit illa sola que vtricꝫ poterat fieri,vt.ff.eodem.l.iam hoc iure.q.C.eo.l.quamuis. Item probatur hoc secunda ratione:quia per aliquem casum superuenientem non debet fieri diuisio voluntatis, vt.ff.de bis quibus vt indignis.l.cum qui. in fine. sed si diceremus vno tempore directam,q alio fideicommissariam aut sequeretur voluntatis diuisio per casum superuenientem contra dicta iura interpretabimur ergo fideicommissariam:vt omni tempore sit concors vniformis. ¶ Ad hoc etiam facit.ff.de arbitris.l.item proferre.§.si plures.ver.inde queritur vbi sententie diuersorum arbitrorum reducuntur ad concordiam. Dyn. Marti fil. et Oldra.et quidam vltramontani tenent hanc vltimam opinio. ¶ Et ad hoc allegat Dynus.quia eadem res seu dispositio diuerso iure censeri nō debet,vt.ff.de vsucap.l.cum qui edes.ad quod concor.extra de decimis.c.cum in tua.sed Jaco.de are.ad hoc respondet quod verum est quod vna dispositio non debet diuerso iure censeri eodem tempore,q ita vna substitutio respectu eiusdem temporis debet vna censeri.sed propter distributionē temporum que inducitur propter verbum quantumcunꝫ, vt supra dixi. idem Jaco.videntur diuerse esse substitutiones q diuerso iure censentur q quelibet suo tempore suum sortitur effectum, et sic non obst.l.eum qui que loquitur in eadem ꝛc.hic autem in diuersis. argumen.ff.ad trebellianum.l.balista. q pro hoc.ff.de annuis legatis.l.in singulos. et.l.cū in annos.et de verbo.obliga.l.si stichum §.i. ¶ Opinionem predictorum Dyni q sequacium tenent Rayn.q Sut.et reprobant dictam opinio.Jaco.de are.et pro eorum opinio. adhuc adducit Ray.tales rationes.qualitas ab initio rei coherens ex postfacto non variatur. Sed considerata persona et originali forma debet intelligi probatur.ff.de dona.l.quid quod.q.C.quando q quibus quarta pars.l.i.lib.x.sed hec est huiusmodi ergo ꝛc.nam cum non possit post tempora pubertatis valere iure pupillaris, vt.ff.eod.l. verbis. et.l.in pupillari. ergo variatio contingeret sequitur ergo vt fine cum principio concordato q omni tempore eodem iure consideratō quod semper valeat vt fideicommissaria. hoc idem probat sic,vbi fons necessario caulatur a principio res secundū principium debet diiudicari, vt.ff.de mino.l.iij.§.sed hic finis necessario caulatur a principio, vt.ff.probatum est ergo aut oportet dicere omni tempore directam,et hoc est falsum et impossibile, vt dicta.l.verbis ciuilibus.q.l.in pupillari.ff.eodem. ergo omni tempore fideicommissaria debet cēseri. Item probat idem sic,in eodem subiecto contraria non cadunt,vt.ff.de regu.iuris.l.ius nostrum.q ff.de institu.l.sed et si pupillus.§.si institoria. ergo est impossibile quod eadem dispositio producat in esse directam et fideicommissariam:que sunt species oppositē ad contraria respondent. ¶ Et primo ad illud quod dicitur ꝙ illud quod regitur ſm tempus variato tempore variatur. respon.ꝙ verum est dummodo forma rei non mutetur; sed hic mutaretur forma directe in fideicommissariam sibi oppositam et sic non esset eadem cum prima:sed alia argumenta.ff.de stat.homi.l.non sunt liberi ad exhiben.l.iulianus. §.sed q si quis.ad.l.pompo.de nego.gest.dicunt ꝙ princip.ipsius l.facit pro ista opin.licet finis contradicat.Sed respondent ꝙ ibi in princip.est vnus quasi cōtractus q vniformiter secundum omne tempus etiam variato tempore respectu principis iudicatur.ad si.respondent quod ideo ibi variatio contingit:quia plures quasi contractus fuerunt diuersitatem temporum inducentes: hic autem vna substitutio pro omni tempore, et ideo concor.cum.l.illa. ad.l.pater seuerinam.de conditio.q demonstratio.respondent qō ibi noua confirmatio interuenit vt.ff.dicti.ad.l.centurio.ff.eodem. q similes:patet respō sio:quia ibi substitutio omni tempore est directa quia facta a milite vnde forma substitutionis ibi non variatur hic autem variatur si de directa transiret in fideicommissariam.ad.l.precibus,respondēt quod ibi substitutio omni tempore debet esse directa:quia facta a milite vt.l.centurio, vt.ff.e.l.sed fatore et speciali priuilegio matris que erat in medio obliquatur, vnde illa lex facit pro ista opin.per locum a speciali.ad.l.sicut.qui, modis vsufruc.amittatur.allegatam per Jacobum de are.respondent quod ibi precessit dispositio circa Dyn.vnde verbum quan doꝯ posteā sequens non inducit effectum:sed hic nulla precessit dispositio ergo omni tempore vt supra dixi vniformis debet iudicari:vnde et questione proposita si dispositio testatoris precederet de vtroq; tempore specialiter disponentis verbum quandocunque sequeretur notissima q veritissima esset opinio Jacobi de are.et sequacium vtputa si testator diceret si filius meus in pupillari etate decesserit ecce dispositio, vel postea quandocunꝫ tunc bene consitentur opinio.Jacob.de are. quod intra tempora pubertatis esset pupillaris et postea fideicōmissaria:sed in questione proposita nulla precessit dispositio:sed dictum fuit quandocunꝫ decesserit talem substituo.et idco omni tempore debet esse vniformis quod esse non posset nisi esset fideicommissaria, vt.ff. probatum est. vnde dicit Oldradus quod licet verbum quandocunꝫ videatur omne tempus et omnes casus comprehendere non tamen distributiue sine distincte:vt patet in solutione et concordantia legum que videntur sibi contradicere.ff.de donatio.causa mortis.l.senatus.§.fina. et de verborum obligatio.l.pluribus. §.primo. cum similibus. Et ideo non est verum secundum eum quod tantum importet dicere quandocunꝫ licet sit verbum distributiuum quātum importaret distributio q distinctio facta expresse q specialiter de qualibet casu q tempore. Oldr.ad.l.omnes. C.de prescriptio.triginta annorum. q.l.si chorus.de leg.iij.respondent quod in effectu tātum operatur dispositio vniuersalis quātum particularis dum tamen omni tempore vniformis:sed circa alia accidentia non operatur idem vt.ff.de legatis.ij.l.neminem.q l.grege.ergo vniuersalis differt a particulari: quo ad formam substitutionis. Bal.l.plenum.§.equitꝫ. de vsu et ha.respondent quod verba in personam relata secundum conditionem persone debent intelligi quod verum est nisi forma rei mutaretur vt dictum est supra quod esset si directa transiret in fideicōmissariam. ad.l.ij.§.qui fideicommissariam.ff.de heredi.institu.patet respon sio.quia illud operatur noua dispositio superueniens que qualitatem variat quod hic non est intercessit et hoc probatur.ff.eod.l. ij §.sed si extranetum.ad.c.ij.pater.extra de testamen.libz.vi.quod multum est contra respondent quod ibi fuerunt verba mere directe hic vero communia q hec sufficiunt quo ad questionem predictam secundum Ray.Quidam tamen dicunt quod sunt communia.ver.Item quero si testator instituat filiam:sed quia Dyn. et Cyn.quedam vtilia scripserunt pertinentia ad declarationem questionis predicte et effectus predicte substitutionis compendiose eorum dicta subdicio.dicit enim Dyn.quod hic substitutio considerari potest duobus modis. vno modo large et absolute:vt omnis illa que sub compendio verborum fit q vltra tempus pubertatis inspecta figura verborum extenditur,et isto modo sumpta cadit communiter in milite et in pagano. In hoc casu differt quia si fiat intra tempus pubertatis valeret iure directo,q ad omnia bona trahitur siue mater sit in medio: siue non,vt.ff.eodem.l. centurio.i.respon.q.C.eod.l.ver.precibus.versic.si vero. ibi si quidem intra pubertatem decesserit eos habeat heredes quos pater

✳ Obs sano re obliquatur compendiosa.

sibi constituit si et adierint hereditatem. Si autem moritur post tempora pubertatis: tunc aut mater est in medio et obliquatur
91 matris fauore in bonis militis tantum: † quia fideicommissaria non trahitur ad bona impuberis vt supra dixi et probatur.ff.eodem.l.coheredi.§.cum filie.ver.nec fideicommissario et ideo mater succedit, et bona que fuerunt militis restituit cum retentione quarte.q ita loquitur.l.precibus. ad finem. Aut non est mater in medio q tunc valet iure directo. Sed in his tātum bonis que ex voluntate militis obuenerunt,vt.ff.eodem.l.centurio.§.respon.et de testamento militis.l.miles etiam bis. Si autem fiat a pagano dic quod si per verba fideicommissaria vt dicat rogo restituas si decesserit infra pubertatem tunc certum est eam fideicommissariam, vt.ff.eodem.l.coheredi.§.cum filie. versic.quod si heredem. Aut dixit rogo restituat quandocunꝫ decesserit. et tunc est omni tempore fideicommissaria:quia verbum rogo et verbum restituat sunt obliqua et non directa, vt dicto.§.cum filie. versicu.nec aliud seruandum. aut dicit quando decesserit talem substituo:vel si decesserit intra vigintiquinq; annos similiter vel fine liberis talem substituo ad fideicommissariam trahitur, vt.C.de institutio, et substitutio.l.generaliter.§.finali. et quia talis interpretatione facta res omni tempore potest valere et ideo ꝛc.Aut dicit si decesserit intra.xxv.annū. vel fine liberis talis sit heres: et tunc videtur veritas quod infra pubertatem valeat iure directo: et trahatur ad omnia bona impuberis restat quod de directa loquatur. Et non fideicommissaria non trahitur ad alia bona quam a substituente questa. vt dicto.§.cum filie. ibi neque fideicommissario ꝛc. Et dictum est supra licet glossa contrarium dicat in.l.precibus. circa premissum casum post pubertatem vero nullo iure, vt infra eodem.l.verbis ciuilibus. et.l.in pupillari etate vel post talem substituo. Et tunc in pupillari etate valet vt pupillaris directa post vero valet vt fideicommissaria: nam cum verbum substituo possit trahi ad directam vt infra eodem. lege iam hoc iure.q

iure et ad fideicommissariam, vt dicta.l.generaliter alternatio et distinctio temporum operatur ꝙ eo tēpore quo potest valere vt directa trahatur ad directam, et eo tempore quo non potest valere iure directo trahatur ad fideicommissarium sic q alias distinctio temporum et modorum substituendi varias species q varios effectus substitutionis inducit, vt.ff.eod.l.cum ex filio.§.filio.et.l. ex facto.§.item quero. alio modo potest fine compēdiosa proprie q stricte vt sit per se distincta species substitutionis directe naturam propriam habēs, q pupillaris q fideicommissarie conditionem non retinens: eo enim casu quo ponimus in milite et pagano eam directo valere infra pupillarem etatem non habet locum propriam distinctum a pupillari quod patet quia ad omnia bona trahitur sicut ex pupillaris, vt.ff.eodem.l.centurio.i.respon. Item q in alijs casibus in quibus eam valere dicimus iure fideicommiss.infra paupertatem vel post non habet naturam directe sed fideicommissarie quod patet quia per eam directo non succeditur:sed fit restitutio per manum alterius detracta quarta, vt.ff. l.cum precibus. in fi.C.eo.q.d.l.coheredi.§.cum filie.§.respō.vno ergo casu habet naturam propriam q distinctam a pupillari q fideicommissaria hoc est cū sit a milite:nec est in medio mater tunc enim valet post pupillarē etatem q directo et trahitur ad omnia bona substituentis tantum,q pro hoc quod valet post pubertatem patet eam differre a pupillari que vltra pubertatē nullo modo extenditur,vt.ff.eo.l.in pupillari. Item per hoc quod trahitur ad bona substituentis tantum,vt dicta.l.milites etiam.ff.de testamento militari. et.l.centurio.nam pupillaris ad omnia trahitur, vt.ff.e.l.sed q si plures.§.ad substitutos. Item per hoc ꝙ succeditur ex ea directo non per restitutionē alterius et per consequens non est locus detractioni quare patet eam differre a fideicōmissaria,q isto modo sumpta cadit in milite tanti, vt.ff.eo.l.centurio.in fi.q de hoc loquitur gl.rubrice huius tit.di.ff.oppositione. Ly dicit se confiteri predicta vera quia cū pupillus efficitur pubes continet directā q specialem priuilegio militis:tamen in alijs tēporibus ante pubertatē continet duas cōes ſm Ja.de ra.vnā vulgarem:aliam pupillarem,et sic est specialis q indistincte nature:nec demum cū fit a milite impuberi eo facto pubere q cum fit a principio puberi a milite si fit mater in medio vel non: qz tunc etiam semper valeret iure directo. vt no.in gl.mag.in.d.l.precibus.C.ibi vbi ergo puberi ꝛc. Et probatur.C.de testa.mili.l.in testamēto.in fi.q trahit ad bona militis.l.miles ita.§.egheredato.q de hoc etiā pōt intelligi.d.l.cēturio.in fi.et.d.glo.rubrice huius titu.et ideo ipse Ly.ſm ipm Jac.de ra.aliqualiter plenius distinguit:aut fit puberi:aut impuberi.si puberi:aut a milite:aut a pagano.si a milite continet duas substitutiones de iure cōmuni vnā.f.vulgarē si heres non erit aliā iure militari si heres erit q decesserit;qz miles potest etiā maiori directo substituere. vt.d.l.milites etiā his. ff.de testamēto mili.si a pagano tūc cōtinet vnam vulgarem directam de iure cōi.q aliā fideicōmissariā:quia paganus non potest substituere directo puberi:sed p fideicōmissariū.vt.ff.ad trebel. ex facto.in prin.q.l.qui filium.q no.ff.e.l.verbis ciuilibus. Jac.tñ predictus dicit ꝙ directa verba nunꝯ obliquantur.sed verū est ꝙ dixi.f.ꝙ qñ verba directa nō possunt operari rōne min⁹ sufficientis voluntatis vel ratione psone cui fit obliquanf.vt.d.l.ex facto.q.l. fcenola.ff.ad trebel.q est rō qz in codicillis solā nudam voluntatē inspicimus.ar.ff.de leg.iij.l.nutu.q qz cū fit puberi p verba directa nō hz casum in quo saluet directa ergo saluet fideicōmissaria vt volūtas testatoris ex toto nō peat.ar.C.de le.i.cū alie nā.ff.de leg.iij.l.libere q.§.qō ti cassius.q de fundo instructo.l.fundus qui locatus q.ll.optime faciunt ad saluandū dictā glo.q est ff.l.verbis ciuilibus q pro hoc.ff.ad trebel.l.heredibus.§.tuꝰ.si aūt fiat impuberi:aut non pōt substituēs substituere pupillarem vt qz nō habet in vtāte ꝙ est opus.vt.ff.e.l.ij.q tunc cōtinet duas vnā vulgarē aliā fideicōmissariā.ar.d.l.ex facto.q.l. qui filium.ff. ad trebel.aut pōt pupillariter substituere. Et tunc aut fit in codicillis:aut in testō si in codicillis siue per verba directa siue obliqua semp est fideicōmissaria. vt.d.l.fcenola.ff.ad trebellia.si in testamēto aut a milite aut a pagano.si a milite q per verba directa aut mf est in medio aut nō:si est in medio cōtinet tres vulgarem pupillarē q fideicōmiſ.si nō est in medio cōtinet duas.f.vulgarē q pupillarē de iure cōi.q aliā cōtinet directā nō fideicōmissariā iure spāli q militari. q sic fauet matri qñ est i medio vt directa obliquatur eius fauore q intellige matrē vpote testatoris ſm ipsum Ja. si fiat a pagano:aut fit p verba directa q tunc aut adiecit fine liberis aut non ꝙ dic vt in glo.d.l.precibus,aut per verba communia vt per verbum substituo.et tunc est omni tēpore fideicommissaria ꝙ concedit Jac.predictus:sed dicit ꝙ habet in se vulgarem ne legata pereant filio non adeunte.arg.l.quoties.de rebus dubijs. ¶ Quidam tamen contra ne verbum semel sumptum accipiatur equiuoce. vt, ff. latis est dictum. Lynus dominus Pet.de cannetis doctor bonoñ.predictam questionem disputauit an in compendiosa contineatur seu includatur vulgaris et post multa allegata pro q cōtra quorum tamen effectus satis colligi potest ex suprascriptis soluendo tenuit quod compendiosa facta puberi et impuberi a milite verbis directis includant vulgarem vsqꝫ ad tempora pubertatis vsqꝫ ad que tempora valet iure directo vt sic vsqꝫ ad illa tempora includitur tacita pupillaris ita etiam tacita vulgaris vltra vero tempora pubertatis quando mater est in medio non includitur tacita vulgaris cum ex tunc fit fideicommissaria in qua includi non potest aliqua directa scilicet vulgaris vel pupillaris.argu.ff.eodem.l.coheredi.§.cum filie. Si vero sit facta a pagano ex verbis directis. Et tunc includatur tacita vulgaris sicut et pupillaris cum valeat iure directo vsqꝫ ad tempora pubertatis et vltra nil capiat substitutus. vt not.in dicta.l.precibus.q.ff.eodem.l.centurio.si vero per verbum substituo fit facta compendiosa a pagano:tunc non includatur tacita vulgaris:quia nec tacita pupillaris cum omni tempore fit fideicommissaria.argumen. dicte.l.coheredi.§.cum filie.§.respō. nam verbum substituo in dubio trahitur ad fideicommissarium vt res valeat.vt not.in dicta.l.precibus. et.l.centurio. ¶ Sed si precederent verba directa que sunt apta ad vulgarem scilicet si heres nō erit vel ad pupillarem vt si heres erit et in pupillari etate decesserit illum substituo: tunc semper erit directa substitutio quia cum verbum substituo sit commune ad directam q obliquam:tunc recipit illam interpretationem quam pationtur verba directa substitutionis cui applicatur sicut dictur. de act.prescrip.ver.que est bone fidei quando apponitur contractui bone fidei alis est stricti iuris,vt institut.de actio.§.actionem. nam in certis non est locus coniecturis, vt.ff.de verbo.obliga.l.continuus.§.illud. nam cum videatur voluisse facere directam per illa verba si heres non erit vel erit,et verbo substituo quod adaptatur ad directam erit directa:nam ratione precedentium vel sequentium non mutatur significatio verbi,vt.ff.de penu lega.l.nam quod.q de verbo.signifi. l.si cum tibi fundum. Et hanc etiam opinio. sequitur Odofre.in lect.l.precibus. Guillel.de acu.dicit aut est talis sub qua comprehenditur pupillaris:vt quia est pupillus,q tunc etiam subintelligatur vulgaris,vt.ff.eod.l.iam hoc iure.aut non continetur pupillaris: vt quia fit puberi. Et tunc aut verba sunt mere obliqua,et non subintelligitur imo expirat si non adeatur hereditas.ff.ad trebellianum.l.ille a quo.§.si de testamento.et quia vulgaris est directa.fideicommissaria obliqua,et sic contraria,et ideo non concurrunt,vt.ff. de verbo.signifi.l.hec verba enim obliqua non possunt trahi ad directam,vt.ff.de testamento militis.l.querebatur.vt.ff.e. l.coheredi.§.ij.nisi in casu speciali.ff.de fideicommiss.l.antonius. aut verba sunt mere directa vt talis sit heres tunc si institutus nō adeat substitutus admittere tur:quia talia verba possunt trahi ad vulgarem.C.de heredi.institu.l.fina.ff.eod.l.lucius.idem in verbo substituo:quod est aptum ad directam:sed videtur cōtraria:quia dictum est directam et fideicommissariam non concurrere modo autem conceditur imo vulgaris videtur magis contraria cum locum habeat in casu non adite. ¶ Sed ipse dicit quod in casu de quo agitur.§.est ratio:quia verba poterant valere directe, q ideo non debebant trahi ad fideicommissarium, vt.ff.eodem.l.verbis ciuilibus. et sic semper erit contrarietas. Sed hic vno casu est directa scilicet in casu non adite in alio fideicommissaria scilicet in casu adite. ¶ Sed an sub compendiosa contineatur exemplaris.
92 † Dic si queras de exēplaria rubrice fideicōmissarie dicit pupilla di ctum est de pupillari q fideicommissaria. Si aūt queras de exemplari respectu directe dic ꝙ semper valet iure pupillari, et hoc qz vtricꝫ est directa vt probatur.ff.e.l.cēturio.Sul. ¶ Ulterius que rit Dy.quid si testator dicat filium impuberem instituo et quandocunꝫ decesserit talem substituo vulgariter pupillariter et per fideicommissarium. ¶ Videtur prima facie quod cum verba copulatiua ponantur voluerit testator omnia simul concipere:quia copulatiua exigit concursum omnium copulationū. vt.ff.de condicio.institu.l.si heredi plures.q de verbo.obligatio.l.si ita quis: sed hoc est impossibile quia directa q fideicommissaria in eisdem personas respectu earundem rerum et eodem tempore non possunt concurrere tanquam contrarie: quia ex vna per directum ex alia per obliquum et per restitutum alterius succeditur. argu.C. de codicil.l.fina.imo. siquo casu concurrerent altera deberet eligi et ex ea succedi non vtrancꝫ amplecti. et ita intelligitur.ff.ad trebellianum.l.recusare.§.titius. dicas ergo secundum Dyn.et Ly. in dicta.l.precibus.quod cum verbum substituo sit aptum ad vulgarem q pupillarem,vt.ff.eo.l.iam hoc iure q fideicommissariam. vt.C.de institutio.q substitu.l.generaliter.§.fina. ad hoc vt singula verba per suo substituentem prolata ministerium importent:quod si moritur antequam adeat habeat locum vulgaris expressa separata a pupillari.si post aditam pubertatem habeat locum pupillaris expressa separata a vulgari si post pubertatem habeat locū fideicommiss.q hoc operet expressio q separata prolatio modorū

✳ Qñ testator filio impubere instituto dicit q quandocunꝫ decesserit talē substituo vulgariter q per fideicō missarium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

substituendi.ar.ſ.eo.qui plures liberos.ꝛ.l.cum ex filio.ſ.filio.ꝛ.l. ex facto.ſ.item quero. et.l.ſi ita quis. nec mirum ſi ex coniectura verborum voluntatis defuncti verbum ſubſtituo ad tempus trahatur ad directam. et poſt tempus aſſumat fideicommiſſariam cum huius verbi ſignificatio vtricꝫ conueniat: quia et alias hoc contingit ex voluntate teſtatoris ꝙ verbum prolatū ad tempus cōtinet propriam ſignificationem ꝛ poſt tempus aſſumit impropriam, vt.ſ.de condi.ꝛ demon.l.pater ſeuerinam.ſ.conditionum. Dy. Et quod talia tempora ſeparatim intelligantur ſi ſimul eſſe non poſſunt.facit.ſ.de vſufru.l.ſi titio. de lega.ſ.l.cum pater.ſ.penul.ꝛ ad trebel.l.heredes.ſ.fina. ꝛ hoc operatur coniectura diſpoſitionis teſtantis vt valeat. Ad argu.contraria reſpon.nam dico ꝙ coniūcta reſoluitur in diſiunctam cū inter incompatibilia ponitur, vt.ſ.de vſufru.le.l.titio fundus.ꝛ de ma.teſta.l.ſi quis ſeruo. Et conſeuit dici.C.de codicil.l.ſi.ꝛ hoc placet. Sed ſecundū Ja. de are.idem eſſet in milite propter verbum quandocunqꝫ quod dicit eſſe diſtributiuum: vt dixi.ſ.ſecunda prozi.queſtione.circa principium.verſi.hanc etiam opi.ſequi videtur Jaco.de are.vt in dubio voluntatem militis interpretemur ſecundum ius commune: vt.C.de teſt.mili.l.quamꝯ.ꝛ ſic ſm eum nullum eſt priuilegium militis.in.l.precib⁹.ſed tota intelligitur ſm ius commune. quod tamen alīꝫ reprobant,vt.ſ.dixi. et plenius de hoc dixi in dicta.l. precibus. Item querit Dy.vtrum ſubſtitutio facta in codicil.de qua loquitur.l.ſcevola.ſ.ad trebel.valeat etiā poſt tempora pubertatis vt fideicommiſſaria.Et dicit ꝙ non per.l.ſ.de lega.ſ.l.ſi fundum per fideicōmiſſarium.ſ.ſi.ꝛ.l.ſeq. et per hoc dicit notabiliter dici dicta.l.ſcevola. vt pater qui abinteſtato pupillo ſucceſſit ꝛc. Dy.ꝛ de hoc dixi.ſ.in expoſitionibus.verſi.item op.ꝙ compendiosa poſſit fieri a pagano. Ray.dicit verba Dyn.fore vera quando ſubſtitutio fuit facta per verba mere directa: qr tunc poſt pubertatem non valet,vt.ſ.eod.l.verbis ciuilibus. Si aūt facta fozet per verbum cōmune ſubſtituo tunc dicit valere vt fideicommiſſariam. etiam poſt tempora pubertatis cum omni tempore valere poſſit vt fideicōmiſſaria.Et ric ratio inter primum ꝛ ſecundū caſum quia in primo caſu obliquatur iure ſpeciali cum directa in codicil.fieri non poſſit vt patet in tex.o.l.ſcevola.Jn ſecūdo vero caſu ſubſtitutio valet iure cōmuni, ꝛ ius cōmune potentius eſt ꝙ ſpeciale, vt.ſ.de teſta.mili.l.eius miles.ſ.militꝫ. et in auc.de non

✳Utrū ſubſtitutio de qua in.l.ſcevola. ad treb trahatur ab bona filij.

ali.ſ.qr vero.Item quero vtrum ſubſtitutio de qua loquit.o.l.ſcevola.trahatur ad bona filij.ꝛ videt ꝙ non. vt.ſ.eod.l.coheredi.ſ. cum filie.ꝛ pro hoc.l.cēturio. in fi.ꝛ vide.ſ.in materia fideicōmiſſarie.ver.item quero an in fideicommiſſaria. ꝛa dic contra ꝙ expreſſum eſt.in.o.l.ſcevola.in fi.Et ad.ſ.cum filie. ver.nec fideicōmiſſario.reſpon.ꝙ ibi fuerunt verba mere obliqua.in.l.ſcevola.mere directa ſm veram opi.quam.ſ.tenui. ad.l.centurio.reſpon.ꝙ ibi loquitur poſt tēpora pubertatis:ſed.l.ſcevola.ꝛ queſtio noſtra loquitur intra dicta tempora. Item querit Dy.ſi compendiosa fiat in eos qui ſunt in diuerſis gradibus cōſtituti an vocabuntur ad ſubſtitutionem ex ordine gradnum quo fozent abintestato ſucceſſuri an non ſernato ordine gradus.quod admittantur:ſed ordine gradnum videtur quia operatur coniunctio verbalis facta ab homine idem qō operatur legalis que fit a lege. probatur.ſ. de here.inſti.l.cum in teſtamento. ꝛ.ſ.eod.l.coheredi.ſ.qui diſcretas. et hanc ſequebatur Dynus.per ipſum.ſ. Old.tenebat contrarium ꝙ vocentur ordine non inſpecto ꝛ probabat per eandem.l.coheredi.ſ.qui patrem.ibi propter ſpecialem ꝛc. igitur vbi deeſſet ſpecialis proviſio ſecus eſſet. Add ar.in contrarium reſpondet per l.ꝛ proculo.ſ.de leg.ij.ad.ſ.qui diſcretas. reſpondet ꝙ loquitur in cōiunctione facta ab homine. ꝛ.ſ.qui patris in cōiunctione facta a lege in quibus multum intereſt:ſed qui vellet tenere Dyn.opi. poſſet dicere ꝙ licet in.ſ.qui patrem. in compendioſa ſubſtitutio ne habeant prelationem patris propter ſpecialē proviſionem.nō tamen dicit ꝙ in generali habeat ſimilē prelationem. ipſe tamen Old.tenet opi.contrariū.ꝛ ſimilis queſtio eſt.ſ.in materia breuiloque.ver.xvi.querit Dy. Ulterius quero qualis fit illa ſubſtitutio filium meum inſtituo ꝛ quantſcunqꝫ deceſſerit ſine liberis. per qō innuit teſtatorē in pupillari etate voluiſſe ſubſtituere: ſed ſolum in tēpus pubertatis quo poſſet habere filios:qr eo tempore proprie dicitur ſine liberis decedere. ar.ſ.de ſuis ꝛ legi.here.l.ſ. ꝛ.ſ.in prin.ꝛ.ſ.qui petant tutorē.l.credendū.ſ.ſi.ver.ſi vero maritus.ꝛ ibi no.ſed pro illo tempore non poteſt eſſe niſi fideicommiſſaria,vt.ſ.eod.l.in pupillari.ergo talis eſt pro primo tempore ante pubertatem. Dyn.zDar.ſil.vltramontani ꝛ cōmuniter moderni tenent contrarium per prealleg.c.ſi pater.extra de teſtamentis. libr.vi. Et videtur caſus contra gl.ſ.eo.l.centurio.nam ibi dicitur quod ſubſtitutus admittitur ad bona filij quod nō eſſet ſi eſſet fideicommiſſaria.Et tamen ibi dicit tex.qō procedit iure communi.Et ſi dicatur ꝙ teſtator cogitauit etiam de tempore futuro.i. poſt pubertatem fateor ſed in vanum cogitauit:quia verba directa que protulit hic non patiuntur ſicut et alias dicitur.ſ.de condi.inſti.l.quidam in ſuo. Dñs Ja.de bel.tenet opi.glo.ſ.in.o.l. centurio. non dicit ꝙ illa ſubſtitutio ſit directa de iure communi. ſed dicit ꝙ propria bona filij capit ſubſtitutus de iure communi. q.d.ſubſtitutio eſt directa in milite. ꝛ de iure communi ꝛ de natura ſubſtitutionis facte impuberi eſt ꝙ veniāt omnia bona patris ꝛ filij.inſti.de pupil.ſubſtitu.in princ.eſt enim ſm eum ſimilitudo quo ad gennos nō quo ad ſubſtitutionis ſpeciem. Preterea dicit ipſe in.l.centurio.eſt vna ſubſtitutio pro omni tempore ſcilicet directa:ſed ſi in pagano eſſet directa non teneret niſi vſqꝫ ad tempora pubertatis,vt.ſ.eod.l.in pupillari.ꝛ.l.verbis ciuilibus.quod eſſet expreſſe contra mentem teſtantis. Item licet dicatur in dicta.l.centurio ꝙ miles poſſit facere directam ſubſtitutionem etiā puberi non ſequitur quod licet ſit directa in milite ſit directa etiā in pagano.Item nō ſequitur quod ſi ſubſtitutus capiat propria bona filij iure communi quod propterea dicta ſubſtitutio directis verbis concepta in pagano debeat eſſe directa:tamen quia in milite eſt vna directa pro omni tempore. quod in pagano eſſe nō poteſt: vt ex ſuperioribus patet tamen quia equiparatio fit ſolum ad bona in.l.centurio. non quo ad ſpeciem ſubſtitutionis. Sed contra predicta Jacobus inſtat quod vltra tempora pubertatis in pagano nullo iure valeat, vt dicta.l.verbis. et.l.in pupillari.ſ.eo.ſed ipſe reſpondet ꝙ ibi nullum verbū fuit aptum ad fideicommiſſariam hic ſic ſcilicet verbum ſine liberis. Itē contra eum op.de dicto.c.ſi pater. extra de teſti.libro.vi.cum ibi not. Sed ipſe fatetur quod opi.Dyn.ꝛ ſequacium approbata eſt iure canonico per ipſum capitulum de teſtamentis. de iure ciuili dicit eam non eſſe veram.pro eo facit dicta.l.pater ſeuerinam.ſ.conditionum.ꝛ dicta.l.credendum.ſ.ſi.verſic.ſi vero.ſ.qui petant tuto. Ray.tenet cum Dyn.per.l.centurio.vbi videtur caſualr in pagano intra tempora pubertatis talis ſubſtitutio ſit pupillaris. poſtea nullo iure valeat.ꝛ hoc etiam tenet Guid.de acn.qō patet: quia ipſa.l.centurio. in fi.facit differentiā inter militem ꝛ paganū ſolum in hoc ꝙ ex priuilegio militari veniunt patris bona poſt tempora pubertatis.ergo innuit inter militem ꝛ paganum intra tempora pubertatis nullam eſſe differentiam. ꝛ hic eſſet propius intellectus. l.centurio. Et hoc ſic probat.vbi teſtator fecit hanc ſubſtitutionem per verba mere directa videtur velle ſubſtitutum heredem eſſe ſed ſi dicamus hāc fideicommiſſariam non erit heres ſed habebitur loco heredis.ſ.quod cum eo.ꝙ fideiuſ. ꝛ inſtitu.ꝛ fideicom.heredi.ſ.reſtituta contra mentem teſtantis. Secūdo ſic,quelibet ſubſtitutio debet in dubio directa iudicari, vt.C.de here.inſti.l.ſi.ꝛ.ſ.eo.l.verbis ciuilibus. quanto magis in caſu noſtro vbi verba ſunt mere directa ſubſtitutionem directam iudicare debemus. Tertio probat ſic.diſpoſitio legis ꝛ teſtatoris equiparantur.in auc.de nup.ſ.diſponat.colla.iij.ꝛ.ſ.de verb. ſignī.l.verbis.ſed proviſio legis in dubio debet trahi ad cēſum magis neceſſariam.ſ.de vētre inſpicien.l.i.ſ.quid ergo. ꝛ de carbo.edicto.l.qō labeo.ergo idem in proviſione teſtatoris. ſed nemo dubitat ꝙ directa eſt proviſio magis neceſſaria cuz per eam

93 trahatur patris ꝛ filij.per fideicōmiſſariam autem ſoli teſtatori prouidetur cuius ſolius bona veniunt.vt.ſ.eo.l.coheredi.ſ.cum filie.ergo ſubſtitutionem directam non fideicommiſſariā iudicare debemus.nec ob.quod verba ſine liberis ſint verba fideicommiſſarie quaſi ſubſtitutionis effectus in pubertatis tempus videatur eſſe collatum.hoc enim eſt falſum duplici ratione quia ſi eſſet verum quia ſubſtitutionis effectus eſſet in tempus pubertatis collatum.tunc ſequeretur ꝙ infra tempus pubertatis nullo iure valent contra deum ꝛ mundum ꝛ teſtatoris mentē ꝛ verba. Scōo probatur feciſſe iſta verba ſine liberis inſtitutione facta fideicommiſ.poſt mortem ſuam tacitam intelliguntur.vt.C.de fideicō.l.cum acutiſſimi.ꝛ.ſ.de condi.ꝛ demonſt.l.cum auus.cum ſi.ergo eorum expreſſio nihil debet operari vt alteraret ſubſtitutionis naturam.infra de condi.ꝛ demonſt.l.aliqñ.ꝛ.C.de fideicinſt. l.non recte.de regnlis iur.expreſſa ꝛ plene dicam.ſ.de leg.j.l. hec verba.Nec obſt.l.credendum.ſ.hic autez mater.ver.ſi vero maritus qui petant tuto.qr que eſt.ſ.allega.qr ibi fuerunt verba mere obliqua.ꝛ ideo ſemper eſt fideicommiſſaria.vt.ſ.dixi.hic mere directa.ꝛ ſic ſi eſſet fideicommiſſaria eſſet contra mentem teſtātis ꝛ verba vt predictum eſt.nec ob.quod videatur voluiſſe eam valere poſt pubertatem,quia rñ.qō non potuit per talia verba directa mere.vt.l.centurio. Procedo vlterius ꝛ quero quid ſi puberi fiat hec ſubſtitutio per,verba mere directa nunquid vtj fideicommiſſaria valebit.glo.dicit quod non inſtitu.de pupilla.ſubſtitu.ſ.extra.Jaco.de are. Idem Dy.ꝛ vltramontani dicunt quod licet non ſit directa eſt tamen fideicommiſſaria per.l.ſcevola.ſ.ad trebellia.ꝛ de leg.ij.l.cum quis decedens.ſ.ſcia.ꝛ ita tenet glo.ſ. eod.l.verbis ciuilibus.de hoc latius dixi.ſ.inditſtin.Dyn.ꝛ Ly. vbi tractatum eſt de effectu huius ſubſtitutionis,ꝛ hec de compendiosa ſufficiant. Sed quia teſtatores ſepe vtūtur alijs verbis ꝛ

bis ꝛ formis in ſubſtituendo que non poſſunt dici proprie de formis predictis: ſed reducibiles ſunt ad eas.aliquas ſuo ſtudio quas vidi de facto.ꝛ de eis apud peritos dubitari premittendo quandam quam ponit Ray.fuiſſe defacto in ciuitate Celene que talis eſt.pater tres filios in teſtamento heredes inſtituit ꝛ eos inuicem ſubſtituit ſi quis eorum ſine liberis moriatur.Itē ipſorum filiorum ꝛ filiorum filios ſi ſine liberis deceſſerint inuicem ſubſtituit.tres erant filij tempore mortis teſtatoris poſt eqnus deceſſit ſine liberis alijs ſuperſtitibus ita quod in eius perſona locum habuit ſubſtitutio,deinde alius deceſſit ſuperſtitibus filijs cōceptis poſt mortem primi teſtatoris:deinde alter ſimiliter: poſtea vnus ex his liberis deceſſit ſine liberis ſuperſtitibus liberis alterius, ꝛ etiam matre ſua. Quodo queritur nunquid iſti liberi poſſint alteri ex ſubſtitutione tali aliquo modo ſuccedere.Jaco.de belui,

94 cōſuluit quod ſic iure fideicommiſſarij. Richar.malumbre.†qō non tali ratione. iſti liberi concepti poſt mortem teſtatoris tam protinus extranei,vt.ſ.vnde cogna.Lprima.ſ.ſi quis proximior. ergo cum per teſtatorem nō fuerint in aliquo honorati per fideicommiſſarium onerari non poſſunt,vt.C.de fideicommiſ.l.ab eo. cum ſimilibus. Preterea licet hereditas poſtea ad eum perueniat hoc contingit non iudicio teſtatoris, vt.ſ.de legatis.iij.l.ſi ſic. ſ.ſic autem. ꝛ.l.fina.eodem titu.in princip.Ray.diſcutiendo que opi.ſit verior arguit pro domino Jaco.quia iſti ſunt heredes teſtantis ꝛ heres heredis ꝛc.vt.C.de heredibus inſtituendis.l.fina. et.ſ.de verborum ſignificatio.l.ſciendum.Sed iſtud non ob.quia hoc ex diſpoſitione teſtantis non procedit. argumen.ſ.de inoffic. teſtamen.l.ſi is.ſ.fina. Et de his quib.vt indig.l.poſt legatum.ſ. qui accuſauit. ꝛ pro hoc de peti.here.l.iij. Preterea hoc fuit a caſu vt.ſ.dixi. ꝛ argu.ſ.de leg.iij.l.ſi.in prin.ꝛ ad.l.fal.l.qui fundum. ſ.qui filios,que iura faciunt pro opi.domi.Richar. Sed pro domino Jaco.videtur caſus.ſ.eo.l.iij.verſic.plane poſthumis.Sed non obſt.quia ibi loquitur in directa que eſt pronifio.hic in fideicommiſſaria que eſt gravamen.argu.C.de inoffi.teſta.l.quoniam in prioribus. et.l.ex tribus. et quod ibi not.que etiam directa is poſthumis fieri non poſſet hoc caſu quando non ſunt recaſuri in potestatem ſubſtituentis,vt dicto.ſ.plane poſthumis.Item pro domino Jaco.videtur.ſ.de heredi.inſtitu.l.cum in teſtamento.ſ. hec verba.ꝛ.l.ſi pater.eo.tit.Sed non ob.quia ibi in inſtitutis primo gradu in quibus ſubſtitutio breviloqua includit inſtitutionē ne teſtamentum vitietur. que ratio hic ceſſat in ſubſtitutis cum inſtituti in primo gradu habeant bona ex expreſſa voluntate teſtantis.hi non.Sed certe cum quelibet ſubſtitutio ſit conditionalis inſtitutio,vt.ſ.ad leg.falc.l.in ratione.ſ.ſi filio.ſatis dici poſſet ſm Ray.opi.domi. Jaco.fore veram per iura per eum allegata. Et ad contraria poteſt reſponderi ꝙ ſatis videntur inſtituti ex tacita voluntate defuncti. Et ideo merito potuerunt onerari. et ita tenuit ipſe Ray.ꝛ ſcripſit.o.l.centurio.ſ.eod.poſtea mutauit opi. ꝛ dixit qō iſta ſubſtitutio fuit facta liberis inſtitutis,ꝛ valet quaſi hec ſubſtitutio fuerit concepta ſub duplici conditione alternativa.argumen.ſpeciali l.lucius. de heredi.inſtitu.ꝛ.l.poteſt quis. et l.a quo gradu.ſ.eo.tit.ſed ſi talis ſubſtitutio facta fuit nepotibus non inſti.non valet. argu.legum allegatarum per ipſum do.Richar. Si vero dixit teſtatorem ſubſtituo nec dixit liberis inſtitutis nec nepotibus in dubio videtur facta ſubſtitutio primis vt diſpoſitio valeat ꝛ non pereat.arg.ſ.de lega.iij.l.titia teſtamento.cuſi. Et ad trebel.l.cogi.in princi. Et pro hoc faciunt allegata.ſ.ſ.qver.item quero. Sed contra opin.ꝙ ſubſtitutio valeat etiam ſi fiat nepotibus non inſtitutis. vnde videtur obſtare.ſ.de lega.iij. l.ſ.ſciendum.ibi inferiotis.ergo ꝛc. Sed reſpon.vt ibi dixi quia intelligo inferiores qui nobis ſunt immediate ſucceſſuri. nec ob. eo.tit.l.ſi ſic. ſuperius allegata. ꝛ predicta probantur expreſſe. de lega.j.l.ſi fundum. per fideicom.ſ.ſi.ꝛ.l.ſeq. Item mouet Dy.in.l. precibus.talem queſtionem. Et dicit fuiſſe Hug.in indiſſolubilibus ſuis. Ecce teſtator inſtituit filiū ꝛ dixit ſibi ſubſtituo, an hec ſubſtitutio contineat plures ſubſtitutiones vel vnam tantum. Et dicit ꝙ Hug.determinat ꝙ ſit vulgaris ꝛ ſi fiat impuberi continebit tacitam pupillarem que matrem non excluderet. Si autem fiat puberi cōtineat ſolam vulgarem. hoc idem ſentit Ja.de are. dicens ꝙ quando indeterminate ſit ſubſtitutio.i.ſine temporis determinatione tunc credit factam eſſe vulgarem, vt.C.de here. inſtit.l.fina. Et hoc etiam colligi poteſt ex his que dicta ſunt.ſ.in qōne vbi queritur quis ſit effectus huius ſubſtitutionis. Item quero ſubteſtem qōnem que mihi occurrit mediolanī.de magna hereditate. Quidam nobilis de parētela de petraſancta inſtituit filium ſuum impuberem ꝛ ei ſubſtituit vulgariter pupillariter et per fideicommiſſum quendam domi. Joan.fratrem ipſius teſtatoris ex vtroꝫ parente coniunctum,ꝛ ſi ille filius ſuus decederet relictis ſolis filijs ꝙ deberent dotari in certa quantitate ꝛ reſiduum remaneret ſubſtituto, et ſi ille frater ſubſtitutus decederet ſine heredibus maſculis legitimis eidem ſubſtitutis quatuor alios fratres ſuos ex patre tantum cōiunctos:accidit quod filius deceſſit impubes et ſubſtitutus eidem poſtea deceſſit relictis nepotibus ex filiabus tantum.Lex vna predefuncta ꝛ alijs duabus viuentibus. dubitabatur an eſſet locus ſubſtitutioni fratrum, an vero tales nepotes ex filiabus eos a ſubſtitutione excluderent. Et quod nepotes excluderent ſubſtitutos prima facie videbatur caſus.ff.ad trebellia.l.ex facto.ſ.fin.ꝛ.C.de condictio.infer.l.ſi.ſed ſubtilius queſtionem declaremus. Et pro nepote adduci poteſt: quia teſtator indiſtincte dixit ſine heredibus maſculis non diſtincto eſſent ſuivel extranei nam ꝛ heres extraneus dicitur here res:vt.C.de heredi.inſtitu.l.extraneum.ꝛ quo ergo verbum heredis in maſculum indiſtincte prozulit non diſtincta qualitate heredis hoc videtur mente geſſiſſe.ff.de excu.tuto.l.ex his.ꝛ de rebus dub.l.in ambiguo. et maxime ꝙ in teſtamentis plenior fit interpretatio.ff.de regn.iur.l.in teſtamentis.ꝛ quia talis interpretatio fideicommiſſarium valere ſuadet de reb.dub.l.quotiēs.ꝛ ad treb. l.lege.ſ.reſpon.ꝛ qr verba taliter indefinite prolata talē indefinitum preſupponunt intellectum.de leg.iij.l.nō aliter.ꝛ.l.ille aut ille ſ.cum in verbis. Item pro iſta parte adhuc arguo ſic.Certum eſt ꝙ voluntas teſtatoris cōmuni ratione ꝛ veritate interpretatur.ff. de lega.j.l.ſi ſeruus plurium.ſ.ſi.de condit.ꝛ demon.l.cum auus. ꝛ.C.de fideicom.l.cum acutiſſimi. Itē certum eſt ꝙ ſuperioribus parentibus pervtranqꝫ lineam tam maſculinam quā femininam equalis debetur pietas licet inequalis ſit eorū poteſtas.ff.de cura.furio.l.furioſe matris.ꝛ.C.ad tertul.auf.defuncto. Itē econuerſo deſcendentibus per vtrāqꝫ lineam equalis debetur affectio et charitas.ff.de lib.agno.l.ſi quis a liberis.ſ.vtrum. ex quo concludit quod ſi liberi maſculi ex maſculis deſcendentes excluderēt ſubſtitutos.ita ꝛ nati ex filia. Item pro hac parte facit cum quid ſubrogatur in locum alterius eius ſapit naturam.ff.ſi quis cautio.l.ſi cum.ſ.qui in turiarum. cum ſimi.ſed certum eſt ꝙ ſocer parentis locum obtinet.vt.ff.ſol.matri.l.quia parentis. ergo ꝛ econtrario gener locum filij obtinet, vt.ff.de gradi.l.non facile.ſ.duorum.ꝛ inſtitu.de nup.ſ.affinitatis.ſi ergo locum filij obtinent iſti nepotes nati ex genero domini Jo.videntur nati ex filijs maſculis eiuſdem ꝛ ideo excluderent ſubſtitutos. Item alia ratione.certum eſt ꝙ filij non debent granari ex odio parentum.C.de inoffi. teſta.l.ſi quis in ſuo.ſ.fina. Sed ſi iſti nepotes excluderentur per ſubſtitutos hoc non eſſet alia ratione niſi quia nati ſunt ex filiabus non ex filijs maſculis, ꝛ ſic grauarentur odio matrum quod eſſe non debet, et talia allegantes ſunt accuſatores nature: quia non omnes maſculos edidit.C.de lib.prete.l.maximum vitium. ergo tales nepotes nati ex filiabus ſubſtitutos debent excludere.Ultimo pro hac parte facit quia in ꝙplurib⁹ ad aliquod admittitur ille a quo eius autor repelitur vt patet in filio legitimo filij ſpurij qui poſſunt inſtituī per auū ꝛ filius non, vt.C.de natu. lib.l.fin.Item ille qui vult in medio tēpore matrem liberam hinc cenſendus eſt liber cuius autor licet mater libera non cenſetur,vt ff.de ſta.ho.l.ſeruoꝝ.ꝛ hoc etiā patet in vſuca.pro herede,vt no. ff.pro here.l.j.ꝛ pro hoc.ff.de ſena.l.emancipatis.ſ.ſi.ꝛ quod not. extra qui ma.accu.poſ.c.cum tu tua. Item medium inhabile vltrioris non impedit.ff.de legi.tuto.l.j.ſ.quidam filium. cum ergo admittatur quis ad id a quo eius autor repellitur ꝛ medium inhabile vlterioris non repellit. patet qō per matres que ſunt medium inhabile iſti nepotes non excluduntur ſed ſubſtitutos excludit:teſtator enim ſolum voluit maſculos preferre qō ergo reciperetur in filijs maſculis recipiendum eſt in nepotibus: vbi eadem eſt ratio.C.ad macedo.l.penulti.ꝛ.ff.eod.l.filium. Nec ob.qō dici poſſet ꝙ iſti nepotes ſuccedāt in locum matrum ꝛ ex earum perſona ad ſucceſſionē admittantur,vt.C.de inoffic.teſta.l.ſi quis filium. que.l.multum facere videtur pro parte aduerſa. quia verſi eſt qō nō admittuntur ex perſona matrū ſed admittuntur vt ipſi, ꝛ ſic vt maſculi ꝛ eorū conditio ꝛ merita conſideranter ꝛ non matrum,vt.ff.de cōtra tabu.l.non tantum.ſ.ſi emancipatus.in fi.et ar.C.de inoffi.teſta.l.ſi quis in ſuo.ſ.ſi.ꝛ.o.l.ſi quis filium.eo.titu. non ob.qr ibi nepos vt herea patris dicebat teſtamentum inofficioſum non ex perſona ſua. Jn contrarium pro fratribus ſubſtitutis contra nepotes poteſt ſic allegari. Certum eſt enim ꝙ ſi iſti nepotes debent repellere fratres ſubſtitutos hoc eſſet quia ſunt de liberis, vt.ſ.dictum eſt. de liberis autem eſſe non poſſunt niſi mediantibus patribus,vt.ff.de his qui ſunt ſui vel alieni iuris.l. nam certum.ꝛ de verb.ſigni.l.liberoꝝ.beneficia enim que nepos ab auo conſequitur ex perſona patris conſequitur.ff.de col.bo.l. dotem quā dedit.ꝛ arg.inſti.de ſucce.abinteſta.ſ.ita demum.ſed in caſu qōnis noſtre filie repellerētur ex verbis teſtatoris que dixit ſine alijs maſculis. ergo nec iſti tales nepotes ex filiabus admittentur:qr qui ſibi non eſt ſufficiens. alī non pōt ſufficientiam dare.ff.de neg.geſt.l.qui aliena.ſ.ꝙꝙ. ad macedoñ.l.ſi.ꝛ.C.de here ti.l.ſ.ꝛ qr medium predium quod non ſernit impedit ſeruitutē. ff.de ſeruit.ru.pred.l.qui ſcilla.ſ.fin.abſurdum enim eſſet ꝙ repul-

Universidad de Deusto
Biblioteca

As matribus earum. que sunt priores in gradu admitterẽtur descendentes ex eis ⁊ sic plus haberent posteriores in gradu quam priores quod est absurdum, et pro hoc iure videtur casus in dicta.l.si quis filium.C.de inoffi.testamẽ. ⁊ in vsibus feudo.qui feuda.posſ.§.hoc notandum. et de succeſſ.feud.§ penulti.vbi dicitur quod filia repellitur a feudo, ⁊ etiam masculi descendentes ex ea, et pro hoc videtur decidi queſtio noſtra, et quia liberi primi gradus plus iuris habẽt quam vlteriores.C.ad trebellia.l.iubemus. ⁊ de legi.here.l.lege.ẽ.tabula.§.fina. ⁊.l.meminimus.§.cum autem.verſicu.ſucceſſionis. Secundo hoc ſic probatur. Certum eſt quod in iſtis fideicommiſſariis relictis non toti familie ſimul vel omnibus de agnatione ſimul: ſed gradatim videtur relictum.C. de verbo.ſignifica.l.fina.§.eodem.l. vel ſimul.de heredi.inſtitu.l.lucius.de lega.ẽ.l.cum pater.§.penul.⁊ quod not.de libe. ⁊ poſthu. l.gallus.§.⁊ quid ſi tantum. Item certum eſt quod filie precedũt in gradu illos ex ſe deſcendentes inſtitu.de gradibus.§.i.et.§ ẽ. aut ergo filie viuunt ⁊ tanquam precedentes in gradu excludunt nepotes ex ſe deſcendentes, ⁊ niſi quia femina ſibi haberet, vt.C. de natu.libe.authen.licet.ſed licet ſibi habere non poſſunt nihilominus eos excludit. nam et teſtamentarius tutor licet ſibi tutelam non habeat tamen excludit legitimam.§.de teſtamen.tute.l. ſi quis ſub conditione. et pro hoc.§.de inofficio.teſtamen.l.poſthumus.§.ſi quis ex his. ⁊ de adimẽ.legatis.l.⁊ ſi tranſferam. aut filie ſunt mortue,et tunc cum nepotes non poſſunt dici nepotes quaſi per mediam matrem, vt dictum eſt.§.in primo argumen. ergo ſicut matres nepotum inhabiles reperiuntur ita et ipſi nepotes: quia non debent admitti quorum repelluntur autores.§. ad velleianum.l.fina.§.de doli excepti.l.apud celſum.§.de autoris. ⁊ de regulis iuris.l.in his.§.non de bono. Tertio idem probatur ſic.certum eſt quod cum ex aliqua ratione quis plus iuris habẽs ab aliquo beneficio excludi[tur] eadem ratione ſaltem ex coniectura excluditur minus iuris habens.§.ſi vſuſfru.pe.l.qui vſumfru. alias ſequeretur abſurdũ quod deterioris conditionis eſſet plus iuris habens quod eſſe non debet.§.de acquiren. poſſeſ.l.qui pignor.vti.poſſid.l.ẽ.de iniur.l.ſed ſi vnus.§.ſi ſeruus. et de cap.l.in bello.§.ſi quis ſeruum. Sed certum eſt quod quo ad teſtatorem filie plus iuris habent quam nepotes: quia potiores in gradu et quia agnati,vt.§.de legi.heredi.l.ſunt autem.⁊ inſti.de gradibus. §.iſt.⁊.§.iſt.⁊.§.de liberis ⁊ poſthumis.l.gallus.§.in omnibus. ⁊ tamen excluduntur per ſubſtitutos. ergo multofortius nepotes ex eis, ⁊ ad idem etiam facit q; teſtator pretulit ſubſtitutos etiam filiabus filij ſui.ergo multofortius fratris fui ⁊ earum deſcendentibus:vt ſicut eos prelegit ⁊ pretulit in vnum caſum ita videatur feciſſe in ſecundum.C.de inſtitu.⁊ ſubſtitu.l.fina.⁊ de impube. ⁊ alios ſubſtitu.l.i.C.famil.erciſcun.l.quoties.§.de lega.§.legatorum,§.i.⁊.§.et.i.coheredi.§.qui dilcretas, ⁊ maxime in iſtis ſubſtitutionibus ſunt fauorabilia.⁊ in quibus de facili recurritur ad coniecturas.§.de lega.§.l.cum pro onerabitur.in fin.ad trebellia.l. heredes.§.i.⁊ in hoc colligitur prudens conſilium teſtatoris fratres ſuos preferre volentis filiabus fratris ſui et deſcendentibus ex eis.de heredi.inſtit.l.lucius. in fi.⁊ ibi no.⁊ pro hoc.C.de fideicom.l.cum acutiſſimi.⁊ pro hoc.§.de condi.⁊ demõſtra.l.publius. §.titia.et de ali.l.libertatis.§.ab heredibus. vltimo pro hac parte facit:quia veriſimile,imo verum eſt quod ratio que monit teſtatorem ad excludendum feminas et admittendum maſculos fuerit vt nobilitas ⁊ dignitas agnationis ſue ſalua foret,vt eius patrimonium ⁊ bona in familia ſua remanerent vt eius memoria conſeruaretur,vt.ff.de ventre inſpiciẽ.l.i.§.ſed ⁊ ſi ſeruus.⁊.C.de queſtionibus.l.ſuper ſtatum. Iſta autem conſeruantur per diuitias, ⁊ per inopiam minuuntur.§.de teſti.l.iẽ.in aut.de defen.ciui.circa princip. ⁊ vt omnes obe.indi.pronin.§.i.C.de ſuſpe.tuto.l.pie-
95 tatis. ⁊ ne liceat poten.l.i.vnde ſm morales nobilitas † conſiſtit in diuitijs antiquis, ⁊ philoſophus dicit q; ad conſeruationẽ humani generis maxime conferunt diuitie: quarũ fortuna domini eſt ne ergo patrimoniũ ⁊ diuitie ſue tranſirent ad extraneos hoc fecit teſtator, ⁊ ad hoc etiã iura quandoq; prouident.§.de mino. l.ſi in emptiõe.⁊.C.de admi.tut.l.lex que tutores.at familia prout accipitur.§.de verb.ſigni.l.pronunciatio.§.communi.conſeruatur per prolem maſculinam.at eo.tit.l.falcidie.iſta glo.ratione inſpecta ſicut repulſe ſunt filie. ita et deſcendentes ex eis. nam ad hoc verbis teſtatoris ratio repugnat ⁊ mens concordat, ⁊ ideo ſeruari debet.§.de lega.§.ab omnibus. Pro ſolutione queſtionis pre-
96 mitto † q; verbum heredis in quo videtur pendere virtus queſtionis multipliciter ſumit in iure.quandoq; large pro quocunq; herede ſno vel extraneo, ⁊ etiam pro ſingulari ſucceſſore.§.de verbo.ſignifi.l.in conventionibus.⁊ in hac larga ſignificatione comprehendit etiam heredem heredis.vt eod.titu.l.heredis primo.⁊ l.heredis appellatione.quod falſit in caſibus eo.tit.l.ſciendum.⁊ que not.de reg.iur.l.qui per ſucceſſo.Quandoq; nomen heredis ſumitur pro liberis tantum, vt.d.l.ex facto.§.fina.§.ad trebellia.

Quandoq; pro filijs et nepotibus. in auc.de non alie.§.emphyteoſte. Quandoq; pro filijs tantum, vt.§.de vſufru.accreſcen.l.ſi quis titio ſm vnam lecturam.⁊ in materia feudorũ accipitur pro filio maſculo tantum de alienatione feudi.§.pe.⁊.l.in gloſſ.et per Ja.de bel.⁊ de.l.conradi.c.ẽ.§.perfecta. ⁊ prohibitio alienationis facta heredi cõpl.retitur filios ⁊ non nepotes.in auc.de reſti.fideicommiſ.§.nos igit.ur.col.ix.quandoq; accipitur pro herede tantum excepto.⁊.§.eo.l.qui liberis.§.verba.vnde in qõne noſtra dicunt q; ſi omnes filie viuebãt nepotes excluduntur q; filie eos in gradu precedunt.⁊ pro hoc.§.de iniu.teſta.l.ſi quis exheredato.ẽ. ⁊.iĥ.⁊ inſti.de here.abinte.§.cum autem. Sed hoc nihil eſt dicere quia hoc haberet locum in hereditate inteſtati. Sed in queſtione noſtra tractatur de ſucceſſione teſtamentaria primi teſtatoris.ſ. vtrum in illis verbis ſiue heredibus maſculis intelligitur de nepotibus ex filiabus, et ideo alĩ dicunt q; refert: vtrum nepotes de quibus queritur ſint heredes aui, et tunc repellant fratres ſubſtitutos an non.⁊ tunc no.arg.ff.de pact.l.tale pactum.§.ſi.§.de here.inſti.l.ſi.⁊ de verb.obli.l.cum qui.§.i.⁊ de hoc tangitur in glo.⁊ per Dy.d.l.ex facto.§.ſi.ad trebel.⁊ ibi dixi. Sed nec iſta videtur bona ſoln.quia ſi hoc eſſet verum quilibet extraneus heres excluderet fratres quod eſt abſurdiſſimum nec teſtatorem voluiſſe qui etiam filias filij ⁊ fratris excluſit,⁊ fratres ſubſtitutos admittivoluit,vt.d.l.lucius.de here.inſtitu. Et ideo aliis ſolutionibus reiectis dicendũ eſt q; qua ratione teſtator excluſit filias eadẽ ratione deſcendentes ex eis,⁊ per cõſequens fratres ſubſtituti admittãtur excluſis nepotibus filiarũ ſiue viuentium ſiue pro defunctarũ rationibus ⁊ iuribus pro hac parte adductis. ad rationes ⁊ oppoſitiones breuiter põt reſponderi q; licet ſint probabiles ⁊ ſubtiles:tamen voluntas teſtatoris prenalet:que videtur fuiſſe talis vt predixi.ſ.quod excludendo filias videtur excluſiſſe deſcendentes ex eis que voluntas teſtatoris debet predicari, alĩs preponderari omnibus alĩs rationibus.C.de leg.i.cũ queſtio.nam cũ manifeſtiſſimus eſt ſenſus ꝛc.C.de libe.prete.l.iĩ.⁊ hanc opin.tenuit dominus Thomas formaginus doctor Bonoſi.in ſimili vecte queſtione per eum diſputata que incipit titius habens duos fratres: poſſet etiam ſpecialiter reſponderi. ad.d.l.i.C.de condit.inſer.⁊.ff.ad trebel.l.ex facto.§.fin.q; in.d.l.i.non fiebat mentio heredis ſed liberorum que de ſuo ſignificato comprehendit omnes nepotes, vt.d.l.liberorum. de ver.ſig.q; quod ibi ſubſtituti extranei,ſcilicet tranſuerſales. et ideo non mirum ſi ibi eos repellebat nepos ex filia:ſed in queſtione noſtra facta erat mentio heredum maſculorum que ſtrictius ſumitur maxime ſubſtitutis fratribus, ⁊ ex coniectura teſtatoris:vt ex ſuperioribus patet. Item.§.viti. in.l.ex facto. loquitur in ſubſtitutione facta filio, et in qua erant prorſus extranei ſubſtituti ⁊ non agnati teſtatoris,⁊ ideo non mirum ſi omnes deſcendẽtes ex filio tam maſculi quam femine excludunt ſubſtitutum extraneum: quia ibi eſt contraria coniectura voluntati teſtatoris quod voluerit extraneis ſuis anteponere, vt.l.cum acutiſſimi.C.de fideicommiſ. Item vide de alia ſubtili ⁊ pulchra ſubſtitutione de qua dixi.§.de heredi.inſtitu.l.ſi paterfamilias. Item quero de tali ſubſtitutione teſtator habebat fratrẽ, ⁊ ex fratre premortuo nepotem ⁊ ex alio fratre tres nepotes fratrem inſtituit pro tertia vncia nepotem pro alia tertia ⁊ alios tres nepotes et in alia tertia ⁊ ſubſtituit hoc modo ſi aliquem heredũ meorum ſine liberis vel deinceps deſcendentibus maſculos decederet eius portio deuoluatur ad coheredes ſuperſtites vel eorum heredes maſculos vel ex maſculis deſcendẽtes excluſis mulieribus et deſcendentibus ex eis teſtatore mortuo mortuus eſt vnicus nepos quatuor relictis filiis: ex quibus duo mortui ſunt ſine prole. Deinde tertius vnica filia relicta quam heredem inſtituit. Quartus abſq; prole decedit predicta vepte ſua herede inſtituta:nunc veniunt maſculi et deſcendentibus coheredibus inſtitutis et petunt ſe admitti ex ſubſtitutione predicta. ¶ Queritur an debeant,et dic quod ſubſtitutio de qua queritur ex verbis et mente fuit fideicommiſſaria et expiranit in perſonam nepotis qui deceſſit quatuor maſculis ſuperſtitibus quicquid poſtea de ipſis contigerit, vt C.quando dies lega.ced.l.cum vſufruct.alies incipit cum vpot.et de inſtitutio. ⁊ ſubſtitutio.l.ſi quis heredem. §.ad trebellia.l.heredibus. in princip. Et a contrario ſenſu eo.tit. l.ex facto.§.ſi quis autem ſuſcepit filium.Nec ob.q; in prin.ſubſtitutionis teſtator dixit ſi aliquem heredum meorum ſine filijs ꝛc. quaſi per hec verba grauare voluerit nõ ſolum primos heredes: ſed etiam vlteriores cum heres heredis teſtatoris ſit heres regulariter, vt.C.de heredi.inſtitu.l.fina. et ibi de hoc quia pronomen meorum ad primos inſtitutos tantum reſtringit, vt.§.de auro et argẽto legatis.l.ſi ita eſſet legatum. Et cum hec ſubſtitutio fideicommiſſaria inducat ſub conditione relictum non videtur reſpectum habuiſſe ad heredes heredũ. niſi hoc expreſſe dixiſſet, vt.§. de le.iĥ.l.ſi fuerit.§.ſi.illa enim verba ſi aliquẽ heredem meorũ ꝛc. videntur referri ſolum ad nominatos:ſicut cum queritur an prelegata

legata veniant in reſtitutionem veniunt ſolum nominata:nõ autem que ſequuntur,vt not.C.de fideicommiſ.l.cum virum.⁊ quia ſecundum veritatem filij maſculi heredes ſcriptorum nõ ſunt hi redes primi teſtatoris expreſſa eius vocatione licet ex expreſſa vocatione excludant ſubſtitutum.§.de legatis primo.l.filius.§.cum quis.§.eodem.l.vel in ſingulis. et.§.de heredibus inſtituendis.l. lucius.⁊ ibi not.ſi ſic.ergo fideicommiſſarium ininuentum eos nõ comprehendit:ſed ſolum ſcriptos ⁊ expreſſa voluntate vocatos, vt nota.§.de iure codicil.l.ſi quis cum teſtamentum. alias incipit ſi quis cum nullum.§.vltimo.in fine.Oldra. Pro iſta determinatione etiam faciunt notata.§.ſecunda proxima precedenti queſtione.§.ſed quia teſtatores. Adhuc quero de alia forma.ecce mater habuit duos filios quos ſibi heredes inſtituit et vnum alteri ſubſtituit: vnus deceſſit in pupillari etate ſuperſtite patre et fratre queritur an aliquod ius habeat pater in hereditate predicta. dicendum eſt quod ſubſtitutio predicta directa eſt quam quidam dicunt in ſe fideicommiſſariam continere,vt.§.eodem.l.qui plura. ibi qui invicem in omnem caſum ꝛc.Sed contrarium videtur dicendum ſcilicet quod ſi iure directo vulga.vel pupilla.valere potuit.fideicommiſſariam non comprehendat,vt.§.eodem.l.lucius. Si vero non potuiſſet directo iure tenere,vt quia in codicil.facta fuiſſet:tunc fideicommiſſariam induceret. argumen.§.de lega.iĥ. l.cum quis decedẽs.§.ſeia.et eſt expreſſum, vt.§.ad trebellianum. l.ſceuola. et ibi nota.in queſtione autem propoſita valere potuit iure directo:quia vim vulgaris habere potuit:vnde dicendum eſt quod aut ille filius qui deceſſit iam adiuerat hereditatem maternam, et tunc expirat vulgaris facta per matrem: vt.C.eodem.l. poſt aditam. et locus eſt ſucceſſio. abinteſtato vt veniant pariter pater et frater.in authenti.de heredi.abinteſta.§.conſequens. aut deceſſit hereditate non adita,et locus eſt ſubſtitutioni vulgari ex quo ſolus frater vocabitur, vt.§.eodem.l.ſi mater. nec curandum eſt quo ad queſtionem propoſitam.de.l.ſi infanti.C.de iure delibe randi. nec his que ibi nota. et que etiam ibi nota.de his qui ante apertas tabulas.l.prima. quia ille loquitur cum ceſſat hominis prouiſio:id eſt ſubſtitutio. que hic non ceſſauit propter ſubſtitutionem. Oldradus. ¶ Quero etiã aliam pulchram queſtionem. rex Aragonum in teſtamẽto ordinauit quod regnum maioricarum quod ad eum pertinebat remaneret domino Jacobo filio ſuo,ſi tamen ipſi vel filij eius decederent ſine filijs reuerteretur ad regem vel regnum Aragonum. Dominus Jacobus predictus mortuus eſt relicto Petro rege. iſte Petrus mortuus eſt ſine liberis relicto herede filio fratris regis maioricarum. queritur an ſit locus ſubſtitutioni, an vero deficiat ſuperexiſtentia vnius nepotis nati ex filio naturali et legitimo non tamen primogenito domini Jacobi predicti regis Maioricarum. cui ſubſtitutio facta fuit. Et videtur dicendum quod ſubſtitutionis conditio deficiat. nec enim dominus Jacobus predictus ſine filijs nec filij eius ſine filijs cum vnus ex filijs eius filium habeat, vt.§ de verborum ſignificatio.l.non eſt ſine liberis.et.C.de conditioni.inſertis.l.prima.nec dicat aliquis inquantum verba ſubſtitutionis de filijs loquuntur ſolum ad primogenitum debere referri quia ex conſuetudine antiquiſſima ipſorum regnorum ſuccedit in regno, imo certe etiam ahos vocaſſe videtur. Et in hoc prudens fuit con filium teſtatoris filios fratris preferentis alijs in gradu remotioribus,⁊ hic eſt caſus.§.de heredibus inſtituendis.l lucius.ac per hoc conclu[ditur] non eſſare conditionem ſubſtitutionis. vt.§.de lega.ſecundo.l.filiuſfamiliae.§.cum erit. et hec verba ſolius ſubſtitutionis patenter oſtendunt dum dixit teſtator. et ſi forte predictus Jacobus filius noſter vel filij eius legitimi maſculi vel deſcendẽtes ab eo ꝛc. Si enim de ſolo primogenito intellexiſſet nequaquam filiorum in plurali feciſſet mentionem que in vno regulare verificari non poſſet, vt.§.de verborum ſignificatio.l.inter illam.§.fina.⁊ de manu.teſtamen.l.libertas.§.fina.cum vnus dũtaxit poſſit eſſe primogenitus, vt extra de verb.ſignifica.c.ioſeph. vnde iſtud ſentire eſſet menti ⁊ verbis ſubſtitutionis contradicere. Ex his patet ſo.ad.l.heredes.⁊ l.cum ita. quia ibi equitate ſurgente conditio duobus apoſita in duas conditiones ſcinditur, argumen.§.de condi. et demonſtra.l.cui fundus. Et in perſonam alterius ſine liberis decedentis conditio extitit. hic autem conditio in nullius perſonam extitit. nam in perſona domini Petri non:quia relictis filijs deceſſit. Et de ea impertinens eſt tractare in perſonam domini Jacobi de quo agitur non extitit. fuit enim alternatiua:ſi ipſe vel filij ſine filijs decederent: que verba exprimunt vnam conditionem habentem duas, vt.§.de cõdi.⁊ demonſtratio.l.hec ſcriptura. prima quidem pars nõ extitit:quia dictus dominus Jacobus habuit filios: nec ſecunda quia non eſſet verum filios eius ſine filijs deceſſiſſe:quia vnus ex eis filios habuit: nec poteſt dici eandem conditionem pro parte exiſtere ⁊ pro parte non,vt.§.ead.l.ad legem fal.l.qui quadrigenta. circa medium Lergo prealleg.§.cum ita. in.l.heredes. ad trebellia,nihil facit ad propoſitum:quia ibi conditio extitit in vnorũ oſtenſum eſt.hic in nullo. Et ad hoc facit.C.de impube.⁊ alijs ſubſti.l.Guis. ⁊.l.cum quidam. Item in dicto.§.cum ita. res erant diuiſibiles:que erant in fideicommiſſarium deducte. in queſtione autem propoſita agitur de regno q; tam ex iure communi quam ex diſpoſitione teſtatoris erat indiuiſibile. de iure communi probatur quod regnum
97 † ſit indiuiſibile in vſibus feudorum de prohibita alie.feudi.per Fredericum.§ preducatus. de voluntate teſtatoris probatur qõ in eodem teſtamento diſpoſuit regnum debere eſſe integrum et indiuiſibile. Et de diuiſibili ad indiuiſibile non eſt bona argumẽtatio,vt.§.de regu.iuris.l.cum amplius. ⁊ que in frau.patro.l.i.§. Hoc.Old. Ad predicta ſatis confirmatur alia queſtio quam notaui. C.ad tertul.auc.defuncto.que talis eſt. Pater inſtituit duos filios impuberes ⁊ ei qui vltimo moreretur in pupillari etate titiũ ſubſtituit:vnus decedit in pupillari etate ſuperſtite fratre adhuc impubere ⁊ matre queritur quis debeat ſuccedere. Et videtur q; ſolus frater quaſi ſubſtitutus matre excluſa, vt.§.eod.l.ſi pater filium. pro vt eſt ibi in litera ſubſtituitur.videtur enim filios inuicem ſubſtituiſſe: vt ibi not. Et pro hoc.§.de heredi.inſtitu.l.cum in teſtamẽto.§.hec verba.ſiue enim ſubſtitutio fit vulgaris vt ibi ſiue pupillaris:vt in caſu propoſito excluditur mater. de vulgari habetur.C.de inſtitu. ⁊ ſubſtitu.l.fina. et facit quod ibi notaui. de pupillari habetur.§.de inoffic.teſtamen.l.papinianus.§.ſed nec impuberis. Item pro predicta opt.bene facit.C.de impu.et alijs ſubſtitu.l.cum quidam.⁊ quod ibi notaui.vbi frater excludit ſubſtitutum qui erat ſubſtitutus vtriq; ⁊ pro hoc.§ de rebus dubijs, l.qui duos. ergo multofortius hic frater excludet ſubſtitutũ. qui erat ſubſtitutus de vnum vltimo morienti. Et pro hoc bene facit litera dicte.l.cum quidam.ibi cogitaſſe enim patrem ꝛc. et ad idẽ facit.§.ad legem falcidiam.l.pater.vbi frater excludit ſubſtitutum qui erat ſubſtitutus demum vltimo. ſcilicet morienti. In contrarium quod ſubſtitutus admittatur videtur eadem.l.pater.§.fina. in princip.vbi dicitur vtroq; herede exiſtente ꝛc. Et pro hac opinione etiam eſt.§.de inſulto teſtamento.l.pennleti.et trebellia. l.heredes.§.cum ita. Quod mater vocetur cũ fratre videtur per dictam auc.defuncto.⁊ auc.⁊ cum ſolis. Nec obſt.ſubſtitutio quia fuit ſubſtitutus vltimo tantum morienti. Et pro hoc facit dicta.l. ſi pater.vbi ſubſtitutio ſtat in terminis ſuis, ſcilicet vltimo moriẽte. Et hanc vltimam quod mater admittatur cum fratre tenuit Franc.accur.cuius fuit dicta queſtio. ⁊ potiſſime per dictam auc. defuncto que eſt ins nouiſſimum. Item alia que fuit Dyn.quam notaui.C.de impube.⁊ alijs ſubſtitu.l.ſi quis. que talis eſt. teſtator inſtituit duas filias.⁊ ſic dixit, ⁊ ſi dicte filie mee poſtq; viris nupſerint decedant ſine herede ex legitimo matrimonio ſubſtituo eis fratrem meum, accidit qõ vna deceſſerit anteq; nuberet alia poſtq; viro nupſerit ⁊ ſine heredibus: queritur an eſſet locus ſubſtitutioni,et videbatur caſus.§.ad trebel.lucius.§.gaio. et pro hoc eo.titu.l.heredes.§.cum ita. ⁊ de lega.ſi.l.fina.§.filium.vbi videtur habere locum conditio in perſonam ⁊ pro parte eius in cuius conditio extitit. Et pro hoc etiam facit glo.que eſt.§.ad.l.falc. l.pater.§.fina. ¶ In contrarium videtur propter verba ſubſtitutionis que inſpicienda ſunt.vt.§.de condi.⁊ demonſtra.l in conditionibus.videtur enim teſtator voluiſſe ſolum in defectũ vtriuſq; ſubſtitutum admitti,et altera deficiente ipſum repelli. vt.§.eod.l. vel in ſingulis.⁊ l.ex duobus. de rebus dubijs.l.qui duos.ad leg. falci.l.pater.⁊ dicta.l.ẽnis.C.de impube. ⁊ alijs ſubſtitu.⁊.l cum quidam.et vtrobiq; de hoc dixi. Et quia conditio apposita fuit per verba pluralis numeri equipollet duabus conditionibus ſingulariter copulatiue prolatis. argu.§.de condi.inſtitu.l.ſi.de lega. iĥ.l.qui concubinam.§.ſi ſtichus. ⁊ de condi.⁊ demonſtra.l.falſa. §.fina.vbi autem due conditiones copulatiue apponuntur vna deficiente totum deficit, vt.§.de condictio.inſtitut.l.ſi heredi plures.ergo et in propoſito vna deficiente deficit ſubſtitutio. Item
98 † quia cum verba ſumuntur ex vniverſo. quod eſt etiam vbi indefinite proferuntur:ſi quid eſt falſum totum falſum redditur:vt §.de rebus dubijs.l.ſi is qui ducenta.§.vtrum. ergo ita eſt in propoſito.et hanc partem tenuit Dyn.argu.dicte.l.ſi is qui ducenta. §.item ſi pater.⁊ pro hoc bene.§.eod.l.ſi pater impuberes.⁊ ibi in gloſſ. Ad contraria patet reſpon.quod in.§.gaio. inſtituti erant extranei. Et ideo interpretamur pro parte premortui ſubſtituti habere effectum, vt defuncti voluntas citius exceptioni mandetur.arg.§.de verbo.obliga.l.ita ſtipulatus. verſi.idemq; defendebat. Item in.l vlti.§.filium. de lega.ii. Idem eſt vt filius teſtatoris ad ſucceſſionem vocetur quia videtur fuiſſe teſtatoris intẽtio,vt.C.de inſtitu.⁊ ſubſtitu.l.generaliter.⁊ eodem modo reſpõderi poteſt ad.l.heredes.alĩs cum heredes.§.cum ita.ad trebellia. quia ⁊ ibi filia erat inſtituta ad.l.pater.ad.l.fal.⁊.l.hoc articulo.§. de hered.inſti. patet reſponſio: quia ibi ideo eſt ne delictũ vel defectus vnius alterũ lediti:vt in regula iuris alteri per alterũ. Vnus. ¶ Adhuc quero aliam queſtionẽ. quidam dominus caſtri

Universidad de Deusto
Biblioteca

de famiano instituit sibi heredem filium suum Joannem. Et filium ac heredem masculum ipsius Joannis ex suo corpore legitime procreatum. si vero ipsum Joannem mori contigerit absq; filio seu herede masculo ex suo corpore legitime procreato. substituit titium dictus Joannes nō habet filium ex suo corpore procreatum legitime: habuit tamen filium qui mortuus est, et ex eo nepotes dubitabatur an dicte substitutioni esset locus vel euane sceret propter nepotes: et dubium inducebat propter dicta verba ex suo corpore legitime procreatum. videtur tamen dicendum qō licet ipsi nepotes et pronepotes non sint testatores heredis, vt dixi. ℌ. versicu. item quero de tali substitutione testator habebat fratrem ꝛc. tamen dixi posset quod substitutionem excludant ex voluntate presumpta et coniecturis que de facili admittuntur in substitutionibus et fideicommissis, vt. ℣. de legatis. ℌ. l. cum proponebatur. ad trebellianum. l. heredes. ℌ. primo. ℌ. de heredibus instituen. l. lucius. et ibi nota. et. ℣. de legatis primo. l. filius. ℌ. cum quis. nam in favorabilibus et deinceps. vt. ℣. de verbo significa. l. filiꝰ. ℣. l. librorum. ad finem. ꝛ ad hoc bene facit. ℣. de conditio. ꝛ demon. l. cum anus. C. de institutio. et substitu. l. generaliter. et de fideicommissis. l. cum acutissimi. et ita consuluit dominus Jacobus cutica de facto consultus. et in romana curia famosus advocatus. ¶ Rursus quero aliam questionem. post multa legata fratrem suum heredem instituit cum his conditionibus quod non posset vendere nec alienare nec aliquid attingere donec omnia in dicto testamēto ordinata forent completa per executores ipsius testatoris, et si contra faceret ipsum priuavit hereditate predicta et in eum casum sibi substituit nepotem suum. ita tamen quod dicti executores complerent contenta in ipso testamento, et si dictus substitutus contra predicta veniret eum priuavit hereditate predicta et voluit eam pauperibus erogari per executores
99 predictos. ¶ Ex his primo queritur vtrum penalis cōditio †apposita instituto videatur repetita in substituto maxime per verba illa. ita tamen quod executores ꝛc. Et de ista repetitione tacita circa eundem gradum et diversos iura loquuntur. de primo. ℣. de legatis primo. l. in referendis. de fundo instructo. l. seio. ℌ. gaio. de adimen. lega. l. legatum sub conditione datum. et de conditio. et demonstratio. l. auia. ℣. l. libertis. de secundo habetur. ℣. de legatis primo. l. licet imperator. l. si cui serui. ℌ. fina. et. l. quid ergo. ꝛ ibi not. de lega. ℌ. l. si titio. ℌ. iuliane. et. l. cum pater. ℌ. ab instituto. et C. ad trebellia. l. non instam. Sed in questione proposita testator expresse repetisse videtur per verba illa. ita tamen quod executores ꝛc. Est tamen attendendum quod licet testator predictam appellauerit conditionem propius tamen dici potest onus quoddā probabile alienationis vel adipiscende possessionis ante legata soluta. Sed quid si heres solo animo adiret. nunquid videtur facere contra testamentum ꝛ incideret in penam hoc faciendo ante legata soluta: quia aditio que idem est quod successio fit solo animo. vt insti. de here. quali. ꝛ dif. ℌ. penul. ꝛ fina. ꝛ de acquiren. hereditā. l. pro herede. Contrarium verius videtur primo propter vitandam perplexitatem que actum inutilem reddit, vt. ℣. de condi. institu. l. si titius. perplexitas autem infugeret: quia legata efficaciter non valerent non adita hereditate, vt. C. de fideicōmiss. l. eam quam. et per consequens non possent executores eorum officium adimplere. ℣. de reg. iuris. l. si nemo. Et sic ista duo perplexa se invicem impedirent, vt. ℣. de testamenta. tnte. l. si nemo. nisi forte diceretur quod executores etiam ante aditam hereditatem possent eorum officium exercere. Et legata etiam nondum efficaciter debita soluere ex voluntate testatoris qui hoc dispōsuit, vt. ℣. de condictio. in stitu. l. mulier. ℌ. si quis hereditarium. nam ideo testator aditionem prohibuit vt officium executorum per heredem impediri non posset ex apprehensione possessionis. Jn hoc ergo attēdi non debet verborum proprietas: sed magis testatoris intentio et prohibendi ratio. de legatis. iij. l. cum filio. de vsu et habita. l. si habitatio. versicu. sed si sic relictus sit. ¶ Ex predictis satis apparet sol. tertiꝰ dubiꝰ. Quod oritur ex predictis, videlicet si substitutus hereditate predicta non apprehensa testamento suo ius sibi competens in ea fratri suo relinquat cum per hoc adire animo videatur, an videatur ex hoc contra testamentum facere. Et est dicendum quod non cum aditio non videatur prohibita sed sola apprehensio vt dictum est: vnde fratri suo relinquendo non est actus illicitus in substituto, vt. C. de iure deliberan. l. si quis. Nec obstat si dicatur quod ex verbis testatoris aditio animi videatur prohibita cum non dixit quod nō debeat aliquid attingere quia illud debet restringi solum ad possessionis emptionem, vt. ℣. de verborum significa. l. contingit. et de fundo instructo. l. cum de lanionis. ℌ. cui fundum. Item dato quod aditio esset prohibita adhuc relinquendo fratri non faceret contra testamentum quia videtur sibi reliquisse solum ius quod habebat, vt. ℣. de lega. primo. l. serui electione. ℌ. j. ꝛ fina. Et not. de leg. ℌ. l. meuius. ℌ. penulti. illud autem ius nō erat aditio nec hereditas: sed ius adeundi, hoc autem ius aut non erat transmissibile, ꝛ tunc non teneret relictū, vt. ℣. de vsufruct. leg. l. sticho testamento. aut erat transmissibile et valet, vt predictum est, et dici potest quod trāsmissibile erat: quia erat pura institutio licet in diem solutorum legatorum dilata: vt C. quando dies lega. cedat. l. ex his verbis. ꝛ ibi no. Et ideo transmissibile. argumen. ℣. de acquirenda hereditate. l. ventre. ad silla. nia. l. si quis in grauī. ℌ. eleganter. ad carboniauum. l. scriptus heres. de contra tabu. l. illud. ℌ. fin. et. l. sequen. secus si institutio esset conditionalis, vt. ℣. de caducis tollendis. l. j. ℌ. in nouissimo. Item quero si testator instituat filium impuberem. Et dicat si decedat sine herede legitimo ex eius corpore procreato talem substituo et eo casu ipsum substitutum mihi heredem instituo vtrū talis substitutio sit directa. Et dicendum est quod sic et dicta substitutio censenda est directa cum ibi sit verbum substituo quod advtrūq; potest referri, vt. C. de instituti. ꝛ substitutio. l. generaliter. Et sepe dictum est. ℌ. et not. etiam dicta. l. precibus. in fine glo. ii. magne. et quod sit censenda directa potius quam fideicommissaria est arg. C. de heredi. institu. l. fina. et videtur casus presentis questionis in predicto. c. si pater. extra de testamentis. lib. vi. ꝛ hoc etiā indicant verba testatoris dicentis in eum casum et mihi instituo quod est verbum directum. Ex quo declaratur quod verbum equinocum substituo in significatione directa debet accipi arg. de lega. ℌ. l. pater filiam. et. C. de fideiusso. l. si frater. nec ob. dicta glos. magna in l. precibus. circa medium. que videtur innuere quod debeat censeri fideicommissaria: quia omni tempore sic valet, ꝛ quia si non valet post pubertatem vt directa. ergo nec antea. Et quia vna est. ergo pro toto tempore fideicommissaria. nam dico quod est vocanda differentia inter verba directa obliqua et communia quale est verbum substituo. potest etiam dici verbū commune illud quod habetur in dicto. c. si pater. dum dicit vnus alteri moriatur. Ray. tamen tenet quod sint directa illa verba in ista materia compendiosa. et. ℣. hac eadem questione. versi. ad. c. si pater. et. ℣. versicu. sed quia tacitum est. nam si per verba obliqua fiat substitutio semper est fideicommissaria, vt. ℣. ad trebellia. l. nam quod. ℌ. fina. ꝛ. l. cogi. ꝛ. l. ex facto. in principio. nec talis facta a pagano potest trahi ad directam. argumen. ℣. de fideicommissa. liber. l. Antonius. et ita etiam not. in dicta. l. precibus. si autem sit concepta verbis mere directis videtur standum. l. verbis ciuilibus. ℣. eodem. ꝛ nusquam obliquatur nisi priuilegio testantis, vt eod. tito. l. centurio. vel fauore libertatis, vt. ℣. de fideicommissa liber. l. generaliter. ℌ. si quis seruo. ꝛ. l. hayo. in princi. quibus casibus posset intelligi dictum c. si pater. ℌ. quamꝰ. Si autem fiat per verbum commune. ℣. pubertatem valet iure directo. postea obliquatur vt dixi. ℌ. in materia compendiose. nec est hoc absurdum quod idem verbum propter diversa tempora mutet significatum vt ibi dixi. versicu. modo queramus de eius natura. ibi si vero substitutio siat per verbum commune. licet glo. predicte. l. precibus voluerit notare differentiam inter substitutionem que sit verbo communi tempore pupillaris etatis ꝛ pubertatis expresso quasi tunc due sint substitutiones, ꝛ substitutionem que sit eodem verbo temporis predictis non specificatis: tamen quantum ad effectum inter predicta nulla videtur differentia nec vllo iure probatur: vnde satis dici potest quod in themate proposito sub compendio complectuntur vt probatum est. ℌ. ꝛ argu. ℌ. quibus modis vsusfructus amittatur. l. si quis. in princip. Et ad hoc facit. ℣. de lega. j. l. ab omnibus. in princip. ꝛ quia mens testatoris non repugnat et verba ad directam trahi possunt. Old. Jn contrarium videtur. primo quia pater voluit effectum substitutionis dirigere etiam in tempus quo filius posset habere filios. dum tamen sine eis decederet eius mens attenditur in substitutionibus, vt. ℣. eodem. l. iam hoc iure. penulti. respon. Jbi, ita enim in altero ꝛc. vt. C. de institu. ꝛ substitu. l. ℭuis. ꝛ probatur expresse. ℌ. qui petant tuto. l. credēdum. ℌ. j. et ibi in glo. vt igitur valeat substitutio secundum mentem testatoris oportet eam esse talem que post pubertatem possit valere. hec autem est sola fideicommissaria, vt. ℣. eo. l. verbis ciuilibus. et. l. in pupillari, ꝛ si dicatur q̄ pro tempore pupillaris etatis potest esse directa. ꝛ post fideicommissaria. dic quod hec variatio nō admittitur nisi in milite. vt dicta. l. centurio. vbi talis mutatio dicitur esse ius commune priuilegio militis. Item idem probatur sic. substitutio recipit sunum quale ex verborum forma a principio considerata. non aūt extrinseco accidenti. vnde ſbreuiloqua in puberibus etiam in ptāte existētibus facta duas substitutiones cōtinet in personam cuiuslib et. quas nō amittit in pſonā impuberis. ſz alter ex postfacto prius ad pubertatē perueniat, vt. d. l. iam hoc iure. j. e. ꝛ no. j. e. l. lucius. ꝛ dixi. ℌ. in tractatu breuiloque. ver. nono quero ecce. quasi hoc velit dicere q̄ a principio debeat de natura substitutionis pro toto tpe vnisoimiter iudicari, non aūt ex variatione casus extrinseci depēdere. Jtē videtur casus. C. de institu. ꝛ substi. l. generaliter. In primo casu in quo per necessariā subauditionem quam glos. facit facta erat substitutio per hec verba:

substituo ei si decesserit sine liberis, ꝛ tamen textus appellat eam fideicommissariam dum soluendo questionem semper de restitutione mentionem facit. Et deductione quarte ibi omne penefructu ꝛc. ℌ. ibi nota. Nec curandum quod ibi fit mentio de pluribus conditionibus substitutioni adiectis. quia pluralitas cōditionum nō facit ad qualitatem substitutionis. sed ad facilitatē vel difficultatem purificationis ipsarum cōditionum. Ad. c. si pater. extra de testa. lib. vi. Patet respon. q̄ ibi erant verba de necessitate directa vel saltem in dubio. hic vero non. sed clara. Si igitur fideicommissaria est mater non excludatur sed capiet bona ꝛ restituet. vtrum autem cum deductiōe vnius quarte vel duarum. hec Oldra. sub dubio reliquit. sed de hoc plene dixi etiam secundum eum. C. de inoffi. testa. aut. nouissima. ¶ Quid tenebimus in questione proposita. dōs Old. sicut recitat de facto consultus primo tenuit q̄ substitutio esset directa. vltimo tenuit q̄ esset fideicommissaria per iura predicta vt ex eius scriptis reperi. Oldr. Et qō sit fideicommissaria verius credo. Item quero si primo moriatur substitutus q̄ institutus ꝛ substitutio sit fideicōmissaria. vtrum expiret an vero duret in personam filiorum ꝛ heredes substituti qui substitutus fuit ipse ꝛ eius heredes ex eius corpore legitime procreati. Et primo videtur q̄ sit extincta sine loquamur de fideicommissario vniuersali siue de singulari, vt. C. de fideicommiss. l. si in personam. de cadu. tol. l. j. ℌ. finautem sub conditione. de lega. ℌ. l. miles. ℌ. j. l. vnum ex fa. ℌ. rogo. ꝛ. l. cum pater. ℌ. heredita. ꝛ j. e. l. qui plares. ꝛ nota. C. de his qui ante apertas tabulas. l. j. famen in personam filiorum substituti qui videntur vocati per illa verba ꝛ eius heredes ex suo corpore legitime procreatos. vt. ℣. ad trebel. l. ex facto. ℌ. fina. dicendum est non esse extinctum fideicōmiss. Sed existente conditione id est granato sine liberis mortien te locus erit restitutioni ꝛ onus eius alieni vtrūq; pro rata respiciet. quoniam etiam legitimam iure nature minuit. vt. ℣. de inofficio. testamento. l. papinianus. ℌ. quarta autem. legata non legitima non minuunt. vt. C. de inofficio. testamento. l. quoniam in prioribus. nec trebellianicam hoc casu presertim si sic in residuo quod sufficiat ad legata. vt. ℣. ad trebellianum. l. fina. ꝛ not. eodem titulo. l. secunda. ꝛ. ℣. ad trebellianum. l. fina. ℌ. j. ꝛ ibi Oldra. Et de hoc. ℣. ℌ. porro. versi. sed an spes vulgaris. ¶ Preterea quero de alia quasi dicat. ℌ. instituit. R. nepotem suum filium fratris cui si decederet sine prole legitima substituit fratrem suū patrem dicti. R. si superuiueret quo non superstite idem. R. substituit dominam Delphinam nepotem suam viuo testatore mortuus est R. institutus relictis tamē naturalibus liberis ꝛ legitimis: mortuus etiam est viuo testatore dictus substitutus. Deinde mortuus testator modo filiꝰ dicti. R. instituti heredis petit hereditatem: quis habere debeat ꝛ quomodo succedere. Et pro quibus petitionibus, ꝛ vtrum ex testamento vel abintestato. Breuiter dic quod totum testamentum deficit ꝛ proximiores testatori abintestato succederēt. nam predicta heredis institutio devenit in casum quasi caduci. quia institutus viuo testatore decessit. vt. C. de caducis tollendis. l. prima. ꝛ. ℌ. cum triplici. ꝛ de legat. ℌ. l. pater, alias incipit celsus. eadem ratione ꝛ substitutione. quia ꝛ substitutus mortuus est viuo testatore. ꝛ quia etiam conditio in ipsa substitutione apposita deficit quia predictus institutus liberis relictis decessit. vt. ℣. ad trebellianum. l. heredibus. ℌ. fina. ꝛ. l. ex facto. ℌ. si quis rogatus. ¶ Tota ergo dubitatio proposite questionis consistit circa secundam substitutionem factam de domina Delphina nepote testatoris. Sed de ipsa videtur dicendum q̄ ex toto defecerit. Primo quia dicta substitutio videtur continere vnam expressam conditionem. prefatus enim testator primo substituit fratrem suum si superuixisset nepoti instituto que non superstite substituit dictam dominam Delphinam. cū ergo frater presupponatur superuixisse dicto instituto apparet secunde substitutioni locum nō fore: sicut dicimus quando testator substituit alicui si fine liberis decesserit. quia liberis superstitibus vno vel pluribus dicto instituto premortuo substitutio deficit. vt. ℣. ad trebel. l. ex facto. ℌ. si quis autem. de verb. sign. l. nō est fine liberis. ꝛ. C. de cond. infer. l. j. Si autem substituisset sub conditione si institutus liberos non habuisset substitutio deficeret si institutus vnum vel plures liberos habuisset etiam si eidem non superuixissent. ar. C. quādo dies leg. ce. l. cū vxore. sufficit enim talem cōditionem semel extare. licet nō perseueret. vt. ℣. de fideicō. lib. l. rogo. in fi. ꝛ ar. C. de institu. ꝛ substitu. l. antepe. cum ergo in casu nostro, prefatus primo substitutus superuixerit prefata secūda substitutio facta de dña Delphina deficit ꝛ testamentum deductum est ad causam intestati. ꝛ pro hoc optime. ℣. vnde lib. l. ℌ. si filiussamilias. ꝛ facit expresse. ℣. e. l. qui habebat. cū ſi. ¶ Jtē alia ratiōe p dicta scāa substitutio deficit. nā testator voluit primā substitutionē deficere si instituto liberi superessent. cū igitur liberos dimiserit ꝛ per cōsequens primus substitutus excludatur: satis est verisimile dictā cōditionē in personā oīe Delphine repetitā. ꝛ per cōsequēs substitutionē defeciſſe. ne videatur testator in ipsa substitutione scāa pretuliſſe ipsam neptem liberis instituti. quos pretuli fratri primo substituto. nec voluisse plus iuris trāsferre ad scāo substitutā q̄m primū. vt. ℣. de cōdi. ꝛ demō. l. publius. ℌ. titia. ūcta. l. ℌ. de here. insti. l. lucius. circa fin. ꝛ ar. ℣. de alī. ꝛ ci. legatis. l. liberti. ℌ. ab heredibus. nec ob. ℌ. dicatur q̄ ipsa conditio de nō existentia liberorū nō debet intelligi repetita in personā scāe substitute. ne gratur multiplici cōditione. vt. ℣. de heredi. instit. l. sub conditione. quia ex contectura voluntatis testatoris qui eam apposuit fratri primo substituto repetita videtur in personam secūde substitute. ex cōiectura enim volūtatis testatoris facimus repetitionem de persona instituti ad personam substituti. ℣. de leg. j. l. licet. de leg. ℌ. l. cum pater. ℌ. ab instituto. ¶ Jtē alia ratione secūda substitutio deficit. quia propter conditiones in ea appositas debet fideicommissaria reputari. vt. d. l. precib⁹. ꝛ de insti. ꝛ substi. l. generaliter. ꝛ j. e. l. centurio. cum ibi no. cū igitur per aliquē nō fit adita hereditas nec aditi potuerit. q̄ institutus ꝛ substitutus mortui sunt an te testatorem dicta substitutio expirauit q̄ nō adita hereditate si
✳ deicommissarie substitutiones non possunt subsistere. ℣. ad treb. l. si patroni filius. ℌ. qui fideicom. ꝛ. l. ille a quo. ℌ. j. ꝛ. l. apud iulia. ℌ. antillia. ꝛ hoc not. in glo. C. de fideicō. l. eam quam. super verbo in familia alꝰ est super vltimo verbo. ibi cū dicitur. sed in ipsa nō aderat ꝛc. Et ex predictis patet rō. ad. ℌ. pro scāo. C. de cadu. tol. vbi admittitur substitutꝰ in vulgari substitutiōe. q̄ nulla alia cōditionem continebat dicta substitutio nisi eam que venit ex natura substitutionis vulgaris. hic autem ꝛ alie cōditiones erāt apposite ꝛ ex cōiectura volūtatis testatoris repetite in ipsa scāa substitutione quibus deficiētibus vel altera earū deficit ipsa substitutio. pro quo facit qō not. d. l. qui habebat. j. e. ꝛ de acqui. here. l. toties. Nec est omittendum q̄ liberi primi instituti ex toto repelluntur a successione predicta licet enim ex eorum superexistentia deficiant substitutiones predicte. ex verbis tñ vel ex mēte testatoris non apparet q̄ fideicōmissarie aliquid sit eis relictum nec q̄ eos pretuliſſe videatur substitutis predictis. Et sic intelligitur. ℣. de. j. filiusfamilias. ℌ. cū quis tuncta. l. si quis ita heres instituat ℌ. de here. insti. cū ibi no. ꝛ no. e. ti. l. lucius. deficiēte ergo patre liberorū in institutis de p̄dicta prefati liberi excludūtur a successiōe predicta ꝛ admittent proximiores abintestato si qui sunt. Et pro hoc. j. e. l. ex cor. in fi. ꝛ de cap. ꝛ posti. reuer. l. q̄ si filius. vnde dicta neptis jnstituta cum sit proximior in gradu excluſis dictis liberis fratris instituti adita hereditate vocabitur in aut. de here. abintestato. ℌ. reliquū. ibi nulli alſ omnino persone. ꝛ not. in gl. C. de legit. here. aut. post fratres. ¶ Jtē quero de alia. q. testator habēs vxorē pregnantem sic dixit si nascatur posthumus masculus ipsum heredē instituo. idem si posthuma si duo posthumi equaliter. si posthumus ꝛ posthuma. posthumꝰ sit heres. ꝛ posthuma centum habeat pro se dotanda: ꝛ supuixit ꝛ si forte q̄ abste aliqs dictorum posthumorum si contigerit esse duos aut plures mori contigerit in pupillari etate superuiuentes substituo q̄ si omnes mori contigerit in pupillari etate vel fine herede ex suo corpore procreato sorores suas esse substituo. testatore mortuo mortuꝰ est vnicus posthumus. qui patris heres fuit ꝛ mortuus est in pupillari etate. queritur an locus sit substitutioni ꝛ mater excludatur ꝛ res sit deducta ad causam intestati. ¶ Aliquibus videretur locum esse substitutioni vt q̄ testator dispoſuit substituendo pluribus personis posthumus locum habeat in vnico. ar. j. ad treb. l. cum heredes. ℌ. cum. ita. vi bo. rapt. l. q̄. ℌ. homines coactos. ꝛ. ℣. de neg. gest. l. iij. ℌ. negotia. sicut ꝛ econtra. imo multomagis. j. de assignādis lib. l. i. ℌ. ℭuis. ꝛ. ℣. qō fal. tuto. auto. l. i. ℌ. hoc edictum. ꝛ tales interpretationes sepe leges faciunt ꝛ coniecturas admittunt. ℣. de libe. ꝛ posthu. l. si ita. de here. insti. l. clemens patronus. ꝛ de leg. j. l. qui filiabus. ℌ. j. ¶ Contrariū videt verius q̄ testator videtur substitutionem concepiſſe in casu in quo plures posthumi nascerent. Si ergo nascat vnꝰ tantus casus iste est omissus in substitutione. ergo pro omisso habendus ꝛ relinquendus dispositioni iuris. ℣. de libe. ꝛ posthu. l. commodiſſime. maxime cum agatur de odio. l. de exclusione matris ꝛ lucrosa hereditate filiꝰ. ℣. de ven. in pos. mittendo. l. i. ℌ. sed si incertū. nam illud signum vniuersale omnes posthumi in substitutione ꝛ q̄ est pluralis numeri nō potest fm propriā significationem in vno saluari vel verificari vt colligit ex solutione duarū legū q̄ vident sibi contrarie. j. de lega. ℌ. l. cū ita. ℌ. qui plures. ꝛ. e. ti. l. meuius. ℌ. cū qui. ꝛ ibi not. vnde dico matrem nō excludi ex proprietate significationis verborum substitutionis. Et q̄ tacita non admittitur contra matrem. vt. l. precibus. ¶ Ex predictis insurgit alta questio: testator sic dixit filium primo nascituri mihi ex vētre vxoris mee heredem instituo. ꝛ si decesserit in pupillari vel postea q̄cūq; sine prole legitima. substituo sibi filiū scōo nascituri ex ipsa vxore. ꝛ si dictus scōs moritur in pupillari etate vel postea q̄cūq; sine prole legitima substituo fratrem meū. accidit q̄ ex ventre natꝰ est vnicus posthumus

✳ Fideicōmissarie substitutiones nō possūt subsistere here ditate non adita.

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui decesserit in pupillari etate. Queritur vtrum substitutus admittatur. an mater si res fozet peducta ad causam intestati. non est dubium q mater preferretur in authen. de here. abintesta §. consequens. z absq; dubio videtur predictam substitutionē inutilem esse. quia prima facta de filio nascituro fuit inutilis. cum secundus natus non fuerit. j. de reb dub. l. vtrum in prin. z de leg. j. l. si duobus. §. fi. ergo aliam vtilem facere non potest. cum sit inutilis. vt. C. de decu. l. nullus solius. lib. x. Et ar. q̄ dicitur de cōtractu conditionali q̄ propter pendentiam cōditionis actionem nō parit z alterum non vestit. vt no. ff. de pericu. z commo. rei ven. l. si in venditione. Idem probatur sic. plus nullitatis est in eo quod a toto principio deficit q̄ si ex postfacto vt colligitur ex coniunctione duarum legum. ff. de liber. z posthu. l. si filius. z de inofficio testamento. l. postumus preteritus. sed si is cui est facta pupillaris substitutio decedat viuente testatore substitutio euanescit. vt. j. de capti. z postli. reuer. l. q̄ si filius. z j. e. l. lex. come. verſ. si vero vino patre. ergo &c. ¶ Item absurdum est substitutum substituti plus capere ipso substituto z loquo: de habituali potest ste capiendi. vt. j. de condi. z demon. l. publius. §. titia. z ar. ad. l. falc. l. qui fundum. §. qui filios. in fi. Sed primus substitutus nunq̄ habita aliter capere potuit: q: in rerum natura nō fuit ergo &c. Itē quia secūdus substitutus vocatus est sub cōditione si scīdo nascituros decederet in pupillari etate &c. que cōditio nō extitit. quia non decedit qui in rerum natura non fuit. solum etenim viuens mozitur. vt. j. de manumiſ. test. l. qui duos. ergo substitutus omni no excluditur. z iste est casus j. e. l. qui habebat. ¶ Et per hoc patet so. ad. l. coheredi. in prin. z. l. titius. j. e. que loquuntur de substitutione vtili. z cuius conditio extitit licet primus substitutus antequā conditio substitutionis de se facte existeret decesserit. hic autem substitutio inutilis fuit. z conditio adiecta defecit. z pro hoc etiam soluitur contra. §. in primo. C. de cadu. tollen. Oldrad.

✳Que sunt ꝺba directa: q̄ obliqua: z que communia.

100 ¶† Sed q: sicut tactum est. ff. substitutiões q̄dq; fiūt perverba ✳mere directa. q̄dq; per mere obliqua. quandoq; per cōmunia nec est bene aperte declaratum que sint directa que obliqua et que communia nec de eis videtur bene posse tradi ad plenum determinata doctrina. quia varijs verbis vtuntur testatores in substituendo. tamen dominus Nicolaus de matarel. talem doctrinam tradebat: videlicet quod verba directa sunt illa de quibus loquitur infra eodē. l. verbis ciuilibus. que important directam substitutionē. quia per ſeipſum z nullo mediante z sine aliqua retentione accipit bona. z secundum eum per hoc verbum sum ea est. vt si talis non sit heres vel decedat in pupillari etate vel postea talis sit heres. is enim nunquam trahitur ad fideicommissariam si fiat in testamento. vt dicta. l. verbis ciuilibus. Et ibi non fallit si fiat in codicillis. vt infra ad trebellianum. l. sceuola. z ratio est: q: ibi non possunt retinere proprium significatum directe. quia directa non potest fieri in codicillis vt ibi no. z not. etiam. d. l. sceuola. infra ad senatusconsultum trebellianus. Et de hoc tetigi in materia breuiloque. verſi. vſq; quero z in materia compendiose. §. sed quia testatores. verſi. item quero si testator instituat filium. ¶ Item z in testamēto quandoq; obliquātur verba directa vt res valeat. vt infra ad trebellianum. l. cogi. §. si pater. z. l. ex facto. in principio. Et vtrobiq; no. z dixi quod est nota. dignum in ista materia. Item fallit in milite. cum mater est in medio: quia obligatur matris fa-

✳Que sūt obliqua verba.

noie. vt. l. precibus. C. eo. z j. eo. l. centurio. ¶ Obliqua vero siue fideicommissaria verba sunt quando per mediam personam succeditur. vt institu. de fing. reb. per fideicomm ſſ. relictis §. fina. Qualiacunq; sint illa dummodo ex eis colligi possit vel appareat substitutum debere recipere bona de manu alterius cum retentione quarte. de quibus habetur ad trebellia. per totum. z statim dicetur in tractatu fideicommissarie. ¶ Communia autem verba sunt omnia illa que nec sunt illa verba ciuilia. de quibus dixi z loquitur. d. l. verbis ciuilibus. nec sunt patenter obliqua siue fideicommissaria. ¶ Sed communiter se habent ad vtrūq;. i. adaptari &c. hic possunt z ad directam z fideicommissariam sicut est verbum substituo et verba que ponuntur in. c. si pater. extra de testa. lib. vi. si vnus decedit alter moriatur. licet alij dicant illa verba fore mere directa vt. dixi. verſic. item quero si testator instituit filium vel si testator dicat volo talem substitutum habere hereditatem meam nam hec trahi possunt ad fideicommissariam. vt. j. ad trebellia. l. ex facto. in prin. vel si testator dicat quādocūq; filius me⁹ decedat titium heredem instituat vel faciat vel similia. ista enim possunt accipi directe z fideicommissarie. z tunc debent accipi in ea significatione in qua substitutio valere possit z non pereat. vt. j. de reb⁹ dub. l. quoties. ff. Et in dubio si valere pōt iure directo magis debemus accipere in significato directa. q̄ per hoc voluntas testatoris plenius obseruatur. Et pro hoc. C. de heredi. instit. l. fina. per ista etiam verba si titius non erit heres volo q̄ ad sempronium perueniat hereditas mea. fit substitutio directa. vt nota. per Jnno. extra de testamē. c. Raynaldus. super verbo deuenirent. z per Lyn. ff. de pact. inter empto. z vendi. l. i. Sed quod predicta substitutio sit fideicommissaria videtur sentire Jacob. de are. j. de fideicommiſ. lib. i. thays ancilla. in princip. Et ibi tangitur in glos. z ibi dixi. z pro hoc eod. tit. l. generalis. §. si quis seruo. Et ad hoc facit q̄ no. z dixi eo. tit. l. imperator. Jsta etiam videtur fideicommissaria si dixit volo q̄ bona mea pertineant ad talem vt. j. prox. fol. ver. item quero. pone institui filium. z probatur z no. per Dy. de lega. j. l. lucius. §. filiam z pro hoc de vſufruct. lega. l. codicillis. idem si dixi volo bona mea peruenire ad talem. vt. j. ad trebelli. l. heredes. §. cum ita. z ibi dixi z eo. ti. l. epistolam. §. mulier. z plene eo. tit. l. heredibus. §. titius. ibi videas idem si dicat si filius meus decesserit sine liberis talis succedat. nam z ista potest esse fideicōmissaria. quia verbum successionis de fideicommissaria potest intelligi. j. ad trebel. l. non enim. z ibi dixi. z vide etiam q̄ dixi. ff. de vſufru. l. si quis ita legauerit. z de istis verbis directis z obliquis habetur. C. cōmunia de lega. l. j. §. z de testa. l. quoniam indignum.

¶ Ultimo quo ad istam materiam est aduertendum q̄ liberi excludunt substitutum. vt. C. de instit. z substit. l. generaliter. §. cum

101 autem. † Ex quo quero nūquid sit hoc verum etiam si non sint heredes sed exheredati. ¶ Quidam dicunt q̄ sic z q̄ sufficit eos existere etiam si non sint heredes. j. de leg. i. i. filiusfamilias. §. cum erit. ad trebellianum. l. ex facto. §. fin. z ibi not. de leg. j. cum pater. §. volo. z. ff. de heredi. institu. l. lucius. z hanc videtur tenuisse Dy. dicta. l. ex facto §. fi. z Pe. de bellapertica. in. d. l. generaliter, vbi de hoc dixi per. l. j. de condi. z demon. l. meuius. z de ver. obli. l. quidam cum filium. Jn contrarium videtur instit. de succes. lib. §. si vero testamentū. z quia exheredatus habetur pro mortuo. j. de coniungen. cum eman. libe. l. i. §. si pater. z in auc. de nupt. §. soluto. z hanc sequebatur Old. in dicta. l. generaliter. arg. eo. ti. l. si. in fi. vbi requiritur q̄ mater sit heres filij posthumi ad hoc vt excludatur substitutus etiam contra verba substitutionis veniens iccet ex mente. z q̄ negare non possumus extitisse fideicommiſ. cōditionem licet descendentes ex priuilegio substitutionem excludant vt dicta. l. generaliter. ibi liberis eam excludentibus &c. nulli ergo alij priuilegio opponuntur nisi ipsi. vt. j. de bo. possef. secta. l. qui ex liberis. §. fin. Et pro hoc optime in auc. de here. z falci. §. exheredatos. Old. Ipse tamē Old. posteavidetur opi. mutasse z tenuisse primam opi. vt patet ex scriptis Pe. C. de condi. insert. l. i. in prima glo. Alij dicunt q̄ aliud est in hoc casu quando conditio si decesserit sine liberis apponitur ab homine: quia tūc sufficit liberos super extitere z excludatur substitutus. aliud quādo subintelligitur a lege. quia tunc oportet eos heredes extitere alscesſaret ratio mouens coniecturam in dicta. l. generaliter. z. C. de fideicommiſ. cum acutiſſimi. Et ex predictis z infrascriptis potest colligi so. alterius questionis disputate per do. ff. ic. de mata. que incipit quidam habēs filiū naturalem solam opprobrioſe vi te legauit ei quandā poſſ. z dixit q̄ si decederet relictis legitimis heredibus ab eo descendētibus q̄ ipsi haberēt ipsam possessionem siuero decederet sine heredibus. Jtē si opprobriosam vitam duceret eum priuauit ipsa possessione z voluit quod deueniret in Hillel. fratrem ipsius testatoris. dictus filius opprobriosam et turpem vitam duxit. decessit tamen duobus filijs relictis ex quorele legitima querebatur an ipsa possessio deueniret in ipsos Hill. fratrem testatoris substitutum. An ad filios legitimos ipsius filij naturalis. Post multa vtilia allegata que omitto gratia breuitatis soluendo tenuit quod ad filios magis de dicta. l. generaliter. C. de institut. z substitut. vbi de hoc dixi. z ad ipsam questionem recurratur que est mihi. grā. in libro magno questionum disputa. ¶ Et quia gloſſ. z doctores variant qui filij excludant substitutum. Et dic quod interdum granatur filius pure et simpliciter restituere hereditatem. z tunc in nihilum differt ab extraneo quia quod capit ex trebelliano statim imputat in quartam iure nature debitam cum institutus sit. z aliquid habere possit iure institutionis. argumen. ff. de inoffi. testamē. l. papinianus. §. si quis impubes. Interdum rogatur post mortem suam si decesserit sine liberis tunc differt ab extraneo. quia extraneus non haberet nisi vnam quartā. filius vero habet duas secundū suam opinionem. z no. ff. de inoffic. testa. l. papinianus. §. si quis autem impubes. z plentſime dixi. C. de inoffi. testa. aut. nouiſſima. verſ. item quero nunquid filius. aut rogatur filius simpliciter puta q̄ restituat hereditatem post mortem suam nulla facta mentione de liberis. Et tūc differt ab extraneo q: in extraneo substitutus admittitur etiam si habeat liberos rogatus. vt nota. in gloſſa. de fideicommiſſ. l. cum acutiſſimi. in filio autem secus quia si liberos habeat legitimos z naturales excluditur substitutus. vt dicta. l. generaliter. z. l. cum acutiſſimi. Sed redeundo ad propositum si queratur †

102 an alij filij naturales z legitimi excludant substitutum. Sic aut sint spurij vel incestuosi. z nullo modo excludūt nam patrem demonstrare non possunt. ff. de sta. ho. l. vulgo. nec appellari filij possunt. in authen. quibus modis natu. effi. legi. §.

penulti.

penulti. z pro hoc. j. de condi. z demonſt. l. hec conditio. z quando dies le. ce. l. penultima. aut sunt naturales tantum vt nati ex concubina licita z tunc subdistinguit. quia aut nati sunt in facie matrimonij aut in facie concubinatus. si in facie matrimonij aut cōtrahentes credebant matrimonium tenere: aut sciebant non te-

✳nere: aut dubitabant. ¶ Primo casu sunt legitimi z excludūt substitutum. ff. de ritu nuptiarum. l. qui in prouincia. §. j. et. j. de adul. l. miles. §. penul. z no. z dixi. C. de incestis nup. l. qui contra. ¶ Secundo casu sunt spurij z nō excludunt substitutum vt dictum est. ¶ Tertio casu presumitur q̄ bona fide cōtrahxerint matrimonium. z ideo filij habentur pro legitimis. Et excludūt substitutum duplici ratione. primo quia matrimonium fuit publice contractum. z ideo in dubio caret suspicione. ff. de ritu nuptiarū. l. fina. z. de administr. tuto. l. non existimo. ¶ Secundo: quia presumitur bona fides z ignorantia nisi mala vel scientia probetur. vt. ff. de admini. tut. l. hoc autem. z de proba. l. verius. z j. de fideicommiſ. lib. i. si in eum. §. ex iniuſta. z pro hoc bene facit ad trebel. l. heredibus. §. fin. z q̄ no. z dixi dicta. l. cui contra. C. de incestis. nup. si autem nati non fuerūt in facie matrimonij. aut pater fuit talis persona que tempore natiuitatis filiorum non potuit habere filios legitimos sicut seruus vel familia. institu. de nupt. per totum. z tunc isti naturales excludunt substitutum. vt dicta. l. cum pater. §. volo de lega. j. l. lucius. §. dame. z ad trebelli. ex facto. §. si quis rogatus. ibi. vt in libertino &c. ¶ Et est ratio quia cum votum sit hominum habere filios. vt. j. de verbo. sig. l. liberorum. parendum est ei si habet eo modo quo potest. vt eo. titu. l. queret aliquis neuta. ta. l. fi. §. seruorum. Si vero pater potuit habere legitimos tempore natiuitatis istorum. ¶ Distinguit q̄ aut conditio si sine liberis decesserit &c. expressa fuit a testatore z regulariter naturales non excludunt substitutū. Fallit si testator hoc expresse voluit. Item propter dignitatem testatoris vt dicta. l. ex facto. §. si quis rogatus. j. ad trebellianum. Quod intelligunt qui dam si erit homo nobilis z in dignitate z non curauit vtrum naturales vel legimi habeant eius successionem z tunc naturalis ex ciudat substitutum. tu dic econtra si erat nobilis z in dignitate constitutus qui magis curare debet vt legitimos habeat successores quam curaret alius ignobilis. tunc naturales non excludāt substitutum ne alieni forte forcide stirpis splendidis natalibus debeant subrogari. vt. C. de questionibus. l. super statu. z. j. de questionibus. l. extraneo. §. de questione. z. l. vnius. §. iudex. z facit. ff. de vent. in spt. l. i. §. quamuis. Si autem sit ignobilis tunc naturales excludāt substitutum. z ita intelligatur dictus. §. si quis rogatus. in. l. ex facto ad trebellianum. Si vero conditio illa si sine liberis decesserit non sit expressa a testatore sed subintelligatur a iure. tunc nullo modo excluditur substitutus vt dicta. l. generaliter. C. de institutioni. et substitutionibus circa finem. Et est ratio quia satis est legem vel imperatorem subintelligere istam conditionem in filijs legitimis. vt supra de exculatione tutorum. l. ex his. Si autem sint legitimi tantum vt adoptiui non excludunt substitutum. vt. j. de conditionibus z demonstrationibus. l. fideicommiſſariam. † Si autē sint legitimati a principe dicunt quidam quod non excludunt substitutum. quia tale reſcriptum absorbet ius substituti. vnde non valet. C. de precibus imperatori offerendis. l. quoties. niſi princeps ex certa scientia concesſiſſet non obstante tali lege. vel non obstante aliqua lege. vt not. z dixi in dicta. l. quoties. z quia vocari debebat substitutus cum iederetur ex tali legitimatione. vt. C. ſi vt ab here. ſe abſti. authenti. si vero omnes creditores. z not. supra de adoptio. l. nam ita diuus. tu

104 dic contra † quia legitimati a principe in omnibus equiparātur legitimis z naturalibus. vt in authentic. quibus modis naturales efficiun. legit. §. illud. in fine. Nec obstat quod dicitur absorberi ius substituti. quia illa bona heredis nōdum erant in bonis substituti. vt. j. de acquirendo rerum domi. l. substitutio. Et predicta faciunt vtrum filij naturales succedant in feudum z an etiam legitimati. de quo dixi. C. de naturalibus liberis super rubrica. ¶ Item quid si rogatus restituere si decedat sine intret monasterium: nunquid excluditur substitutus per monasterium. dic vt nota. z dixi. C. ad trebellianum. authentica. niſi rogati. z tetigi etiam. C. de sacroſan. eccle. authenti. si qua mulier. z hec sufficiant de ista materia. ¶ Porro quia. ff. pollicitus fui aliqua tractare de substitutione fideicommissaria. de qua videas in summa ad trebel. per Roſt. eodem tit. per Baleotum in margarita de quarta trebellianica. per speculatorē de actione seu petitione. §. sequitur. verſi. quid si heres. z verſica. sequentibus. per hoc Jnnocen. z Hoſtien. extra. de testamentis. c. Raynutius. z. c. Raynaldus. et tetigi etiam. ff. aliquas questiones incidentes pertinentes ad istā fideicommissariam vt in materia vulgari. verſicul. sed pone substitutio fideicommissaria. z in tractatu pupillaris. verſ. sed an exheredato poſſit fieri fideicommissaria. z verſiculo. z ex predictis z infra scriptis. circa finem. verſicul. verum quia testamentum est. z verſicu. sequentibus. z in materia compendioſe. z in. §. sed quia testatores. verſicu. item quero. z verſic. item quero si testator instituat filium. z verſi. item quero si primo moritur. z in materia breuiloque in secunda questione. Et an hec trebellianica locum habeat in legatis ad pias causas. vide notata extra de testamentis capitu. si pater. libro sexto. z quod plene dixi. C. de episcopis z clericis. l. si quis ad declinādam. ¶ His premiſſis opponi. q̄ hec fideicommissaria non procedat quia inducit triennium circuitum. quia circuitus reprobatur a iure. vt. ff. de condictio. indebiti. vt. l. dominus testamento. z. C. communia de le. l. prima. z si cui plus quam per legem falcidiam. l. videamus. ¶ Secundo duplex est circuitus vnus ex quo iuris effectus non resultat z ille euitatur vt in contrarijs. Sed si nouum producit effectum non probatur. Et quod ista fideicommissaria nouum producat effectum patet. nam in substitutione directa non retinetur quarta in fideicommissaria sic vt dicta. l. precibus. C. e. coniuncta. l. centurio. j. eodē. Item ad substitutum indirecta transeunt iura operarum z seruitiorum quod non est in fideicommissaria. vt. j. ad trebelli. l. quia perinde. §. i. z dictum est. ff. proximo tractatu. veniunt etiam alij effectus qui not. C. ad legem falcidiam. l. in testamento. Item opponi. quod hec substitutio non procedat quia ordinarium potentia vel actu debet excludere extraordinarium. vt. ff. de edendo. l. prima. de mino. l. in cause secundo. z de operis noui nunciatione l. in prouinciali. Sed ista substitutio est extraordinaria. ergo tolli debet per directas z ordinarias. quod sit extraordinaria sic probatur. substitutio fideicommissaria ad effectum perducitur per officium iudicis. j. ad trebellianum. l. quia poterat. Et nota. eodex titulo. l. non est cogendus. in fine gloſſ. magne. ergo dicitur extraordinarium. vt. j. de vari. z extraordi. cogni. l. prima. ff. de mino. l. quod si minor. in fine. Sed respon. secundum quod dicit glo. ff. de

✳rei vendi. l. prima. §. per hanc. quod duplex est extraordinarium: vnum contra ius commune z illud per ordinarium tollitur. vt in contrarijs. aliud est subsidiarium. Sed si est de iure communi. z illud non tollitur per ordinarium. z de hoc late not. in dicta. l. in prouinciali. ¶ Tertio opponi. ad idem non est dubium quod substitutio fideicommissaria est minus plena quā directa. vt patet ex superioribus. z probatur dicta. l. precibus. z. l. centurio. ergo per directam debet tolli. vt. ff. de rescin. vendit. l. si id quod. in principio. z. §. fina. z de heredi. instituend. l. si is qui soluendo. solu. ibi loquitur de duabus dispositionibus duplicis generis in esse productis: quia ambe directe. Et ideo plena semiplenam tollit vt ibi. hic autem de substitutione obliqua in esse producendo vel producta: que est diuersi generis a substitutione directa z ideo per ipsam non tollitur saltem in origine. vt. C. de codicil. l. finali. et j. ad trebel. l. recusare. §. titius. ¶ Quarto ad idem oppone quod sit supernacua per directam. vt. C. communia de legatis. l. ff. si supernacua. ergo resecanda vt in prima constitutione. z. §. quibus. z vt le. no. ca. l. hec stipulatio. §. dino. Solu. duplex est supernacuus vnum quod non potest operari nec effectum producere z de tali loquunt contraria. Aliud quod dicit supernacuū id est cū alio cōcurrens nouum tamen producens effectum. Et illud bene valeret. nam multum refert inter directam z obliquam. vt. ff. dicta. l. Et not. j. de legatis primo. l. j. ¶ Quinto oppone ad hanc substitutionem de casibus legum. nam quis duos heredes habere non potest insolidum. vt. j. de regulis iuris. l. quod contra rationem. §. vni pro solido. ergo nec heredem z fideicommissarium. Solu. vt in contrario. quia illud verum est vt eos habeat directo et in concursu. ¶ Sexto oppone quod hec substitutio sit nulla. vt. j. ad trebellia. l. ille a quo. §. si de testamento. in fine. Solutio. illud contingit propter mortem instituti et rogati contingente hereditate non adita. Sed hoc non contingente bene valeret. vt. C. de fideicommiſſ. l. eam quam. ¶ Septimo opponitur de. l. cum filio in fine. de legatis. j. z de conditionibus. z demonstrationi⁹. l. a testatore. Solu. ibi substitutio fideicommissaria fuit facta sub conditione z decessit fideicommissarius conditione pendente. et ideo annullatio. ¶ Octauo oppone de. l. i. §. fuit questitum. j. ad trebellianū. j Solu. ibi fuit substitutio fideicommissaria z de iure procedit. sed propter iuris impedimentum restitutio impeditur vt ibi. z ita etiam loquitur eodem titulo. l. restituta. z. l. sequenti. ¶ Nono oppo. quod hec substitutio non procedat per. l. i. de lega. i. l. in tacitis. z de iur. fisci. l. non intelligitur. §. primo. Sed respond. q̄ substitutio in capace sortitur effectum. vt hic in non capace non vt ibi. z facit eo. titu. de iure fisci. l. j. in princip. z q̄ not. insti. de lega. §. delegari. ¶ Decimo oppo. de. l. sed si ante. j. ad trebel. Solu. substitutio de iure procedit vt hic. sed intēpestiua prohibetur vt ibi z. C. de fideicommiſſ. l. post mortem. ¶ Undecimo op. de. l. cogi. §. sed z si quis. j. ad trebel. Solu. in hereditate rogatis procedit substitutio cum effectu trebelliani vt hic in hereditate rogati nō vt ibi. ¶ Duodecimo opponitur. C. de caducis tollendis. l. prima. §. sed si seruo. Solutio hec substitutio de iure proce-

✳Si nati ex is q putāt matrimonium cum nō teneat sunt legitimi.

✳Extraordinarij cōtra ius cōe tollitur per ordinarij sed si est de iure cōi non tollitur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ãt in personam idoneam fideicommissarij in minus idoneam puta in heredis seruo non vt in contrario ꝛ probatur hic. Solutio eadem.l.§.primo. ¶Tredecimo opponitur de.l.ex facto.§.si quis rogat'.j.ad trebellianum. Sed dic quod subſtitutio procedit vt hic:sed propter conditionis defectum annullatur vt ibi.et facit.C.de inſtitutioibus et ſubſtitutioibus.l. generaliter. de fideicommiſſ.cum acutiſſimi.et infra de conditionibus ꝛ demonſtrationibus.l.cum auus. ¶Quatuordecimo opponitur de.l.cũ pater.§.filia.ꝛ.§.hereditatis.de legatis ſecundo.et ad trebellianum.l.heredes.§.cum ita. Solutio iſta ſubſtitutio de iure precedit vt ſupra. Sed expirat per mortem fideicommiſſarij etiam ſi pendente conditione decedentis vt ibi licet gloſſ.in.l. his cui.infra de actionibus et obligationibus. notet contrarium et male vt ibi dixi per legem.C.de fideicommiſſarijs.l.in perſonam. Et ibi bona gloſſa de hoc.ꝛ.C.de his qui ante apertas tabulas.l. prima. ¶Ultimo opponitur quod hec ſubſtitutio non procedat quia qui ſemel eſt heres deſinere eſſe non poteſt,vt ſupra de heredibus inſtituendis.l.ei qui ſoluendo.ꝛ de minori.l.ſi fine.§.ſed quod papinianus. cum ergo quis deſinere heres non poſſit: ergo reſtitutio hereditatis impeditur et de iure non procedit.reſpond.quod ſemel heres non poeſt deſinere et nomen remanere bene poteſt vt inſtitu.de fideicõmiſſaria hereditate.§.et reſtituta. Et per hoc facit de acquirenda hereditate.l.pro herede.§.penultimo.in gloſſa magna et ſupra quod cum eo.l.ſi filius.§.primo.

✳ Quid eſt fideicom.ſubſtitutio.

¶Expeditis contrarijs veniamus ad queſtiones. Et primo quero ſecundum Guillielmum quid ſit fideicommiſſaria ſubſtitutio.ad quod reſpondet quod poteſt ſic deſcribi: quod eſt quedam obliqua ſubſtitutio ſeu reſtitutio totius hereditatis vel partis quote fiẽda per heredem inuitum per quam fideicommiſſarius efficitur heres effectu.Obliqua ideo dicitur quia fideicommiſſarius directo non capit bona ſed de manu alterius vt.l.precibus.Et ſuperius eſt probatum totius vel partis quote:ideo dicitur quia tunc cum effectu trebellia.ſortitur effectum ſecus ſi foret de re ſingulari rogatus vtinfra ad trebellianum.l.nam quod §.finali.ꝛ.l.ſequenti.ꝛ.l.cogi.§.ꝛ generaliter.ꝛ.l.nullier.§.fina.vbi de hoc ſequitur.per heredem inuitum.hoc ideo dicitur quia inuitus poteſt cogi adire ꝛ reſtituere,j.ad trebellianum.l.nam quod §.finali.ꝛ.l.ſequenti.ꝛ.l.cogi.§.ꝛ generaliter.ꝛ.l.nullier.§.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lios.ꝛ ad trebellianum.l.ita tamen.§.a patre.ergo ab ipso eheredato relictum valet ꝛ sic fideicōmissaria substitutio eo morien-te in pupillari etate habet effectum. Item pater potest substitue re filio arrogato in quarta sibi debita ex constitutione divi pii vt ff.de adopti.l.si arrogator.alias incipit si pater arrogator.ergo et filio naturali ꝛ legitimo habenti quartam debitam iure nature potest substitui. Item pro hoc quia pater potest fideicommit.re-linquere a succedentibus filio abintesta.vt.ff.de leg.i.l.si fundum per fideicom.§.fi.ff.l.seq.ergo multo magis ab ipso filio. econtra qꝛ filius habet legitimam ex legis dispositione in authen.de her. ꝛ falci.§.ff.ff.ergo pater nō potest ei grauamen imponere quia quoties aliquis aliquid alicui relinquit quod ex alterius dispositione dependet non potest grauamen imponere.vt.ff.de le.ra.ff.l. vnum ex fa.ff.l.cum pater.§.titio.ꝛ ad.l.falcidiam.l.pater filium. Preterea ista legitima dicitur quasi res alienum vt no.ff.ad.l.cor-ne.de falsis.l.si quis legatum.§.si patronus.ergo si pater filio eaꝫ relinquat non potest grauamen imponere vt.ff.de lega.iij.l.iij.§.ff. rem. Preterea legitima dicitur quasi proprium patrimonium filij vt not.in authen.de here.ꝛ falci.§.si quis vero non impleno. Preterea gloss.determinat quod legitima que debetur filio est magis debita quam illa que debetur patri in bonis liberti que ita nota.ff.de bonis libertorum.l.tertia.ꝛ dicta.l.si quis leg.§.pa-tronus.sed patronus non potest grauari a liberto in dicta legi-tima vt.ff.de leg.ff.l.cum patronus ergo multominus filius a pa-tre. Preterea efficacius debetur debita iure nature filio quam debeatur quarta iure institutionis nec quarta trebellianica.vt dicto.§.si quis vero non implens.in authenti.de hereditꝛ falcid.

✱ Heres non facies inuentarium priuatur quarta iure institutionis ꝛ trebellianica non autem quarta iure nature debita vt C.de iure delib.l.scimus.§.si quis autē temerario. Sed quarta iu-re institutionis vel trebellianica non cadit in fideicom.relictum a patre vt.ff.e.l.coheredi.§.si quis filiū.ergo multominus debita iure nature.ad solutionē dicit Dy.se habuisse ꝛ cōsuluisse de fa-cto ꝛ sic cōsuleret. † ꝛ sic cōcor.l.ꝛ gl.distinguit enim:aut pater fa-cit substitutionē fideicōmissariam filio in debita iure nature ꝛ nō valet quia pater habet illam partem necesse relinquere:ergo in fi-deicommissum non deducitur vt.ff.de legat.ff.l.vnum ex fa.§.ff. ꝛ de hered.instit.l.si seruo.ꝛ ita loquuntur scō allegata:aut istam substitutionē facit legitimus ipsius filij vt quia venientes eidem abintestato rogat vt per fideicōmissum restituant ꝛ hec substitu-tio bene tenet per primo allegata etiam in legitima vt dicta.l.ex tribus.de inoff.test.ꝛ est ratio secundum eum ꝛ bene:qꝛ pater pu-pillariter substituere poterat ꝛ venientes abintestato excludere vt ff.de inoffi.testamento.l.pap.§.sed nec impuberis. Si ergo.pupil larem substitutionem non facit eis excludendo videtur tacite eis dare ergo ex eius voluntate ipsos potuit onere fideicommissi gra uare.vt.ff.de lega.iij.l.i.§.sciendum.videtur casus de leg.ff.l.si fun dum per fideicommiss.§.fin.quam opi.sequitur Ray.de hoc satis dixi in materia pupillari.versi.alij dicunt quod mater repellitur.

Super glo.rubrice. Ibi breuiloqua que reciproca dicitur. Dy. Ibi a milite tantum ita qō habeat vnum directe posteꝝ pupillus peruenit a tempore pu bertatis vt no.ff.de pupilla.substi.§.fin.ꝛ C.de impuberum et aliis substi.l.precibus.ꝛ patet.ff.e.l.verbis ciuilibus.ꝛ l.centurio.p prie ergo ꝛ stricte sumendo compendiosaꝫ ita qꝛ sit species distin-cta substitutionis directe naturam pupillaris vel fideicommissa-rie non retinens sed propriam assumens verus est qō gl.dicit que sit a milite tantum. Dyn. sed prout assumit naturam pupillaris pupillo in pupillari etate decedente vel naturam fideicommissa-rie ipso decedente post pupillarem etatem potest fieri etiam a pagano ꝛ eo casu est verum qō no.o.§.fi.institu.de pupilla.substi tu. Dy.ꝛ de hoc satis dixi supra in tractatu compendiose indistin cte. Dy.vel alio modo sumi potest compendiosa. In eadem gl.in fi.sed cum quinqꝫ sint species substitutionis directe vt predictum est de quabus tantum concluditquia omnes directe ad vulgarē vel pupillarem reducuntur vel per similitudinem vt exemplaria vel per identitatem nature ꝛ conditionis:vt reciproca ꝛ compen-diosa ꝛ sic non differunt a vulgari ꝛ pupillari.

1 ☞ Succedentes abintestato sunt heredes:ꝛ tamen instituti primo vel secundo gradu.
2 Pupillaris substitutio est simplex ꝛ tamen videtur ꝙ sit duplex cum contineat tacitam vulgarem.

Heredes. Casus summarius.taꝫ primo gradu ꝙ ꝝ deinceps instituti recte nuncupantur heredes ꝛ substitutio interdum vnius: interdū quarū capaꝫ est substitutionū ꝛ nō solū institutis sed etiā exheredatis pōt fieri pupillaris substitutio vnon facta institutione substitutio pupillaris etiā relicta nullius sunt momenti. hoc dicit. ¶ Primo ergo ponit gradus heredum. ¶ Secundo duos modos substitutionis. ¶ Tertio ponit quibus ꝛ qui possint substitui. ¶ Quarto quando potest substituivel dic quod primo a precedentibus diuisionibus ponit sequacium distinctio nem. ¶ Secundo subdiuidit primum membrum secunde diuisionis ꝛ prosequendo secundum membrum secūde diuisionis declarat quibus possit fieri substitutio pupillaris ꝛ quis possit substitui pupillariter ꝛ quando teneat substitutio pupillaris.abi vel tertio vel etiā vlteriori gradu substituti. Dy.Ibi, substituere liberis in potestate constitutis. Dynus. Ibi,non potest etiam pupillariter. Dynus. ¶ Opponi. quod quidam scribunt primo vel secundo loco ꝛ tamen non sunt heredes sed habentur loco heredis vt succedentes per secundum tabulas.secundo op-ponitur quod quidam scribuntur secundo loco heredes vt succe-dentes per secundū ta.ꝛ tamen non dicuntur heredes vt fideicō missarij. Sed hic de succedentibus directo non per mediam in-stitutionem alterꝰ. ¶ Tertio opp.quod † succedentes abinte-stato sunt heredes ꝛ tamen non instituti primo vel secundo gra-du sed hic considerantur succedentes ex voluntate expressa ab-intestato autem succeditur ex tacita ꝛ precedentes in gradu ha-bentur loco institutorum sequentes loco substitutorum vt.ff.de iure codicillorum.l.conficiuntur.ꝛ de lega.secundo.l.si titio.§.iul. ¶ Quarto opponi.quod in vulgari sit duplex ꝛ sola pupillaris sine implicatione verborum ꝛ dic vt supplenti in gloss. ¶ Quin-to oppono de superfluitate verborum misi ꝛc. Et dic vt in glo. ¶ Sexto oppo.quod substitutio facta exheredatis non teneatvt ff.eodem.l.coheredi.§.cum filie.ver.ꝛ si patri. Sol.vt in glo.ꝛ que re rationem. ¶ Septimo opponi.quod substitutio teneat etiam vbi non precessit institutio efficax vt.ff.titu.primo.l.ex facto.sed dic ibi de vulgari.Item ibi non est substitutio sed conditionalis institutio. ¶ Octauo ꝛ nono similiter opponi.vt in gloss.Item oppo.† quod hic dicitur quod substitutio pupillaris est simplex nam videtur quod sit duplex cum contineat tacitam vulgarem vt.ff.eodē.l.iam hoc iure.sed dic quod est simplex inspecta figura verborum nō autem interpretatione iurisconsultorum secundū quod interpretatio continebit tacitam vulgarem vt infra eadem l.iam hoc iure. ¶ Opponi.etiam quod cum pater ita substituat vt hic non dicitur quod sit duplex substitutio imo tantum vna quia dixit mihi ꝛc. Sed in pupillari est heres pupil.vt.ff.titulo proximo.l.pater pupillo in fin.fol.hic est plus scriptum ꝛ minus dictum quod non nocet sicut econtra. Item opponi.qō fine he-redis institutione valeant que scripta sunt in testamento vt.ff.ti-tu.proximo.l.fin. Item opponi.de authen.ex causa.C.de liberis preteritis. ¶ Ultimo quere de duobus vt in glo. ¶ Item ad de-clarationem glos.secunde que dicit qō simplex est vulgaris ꝛ pu-pillaris tamen duplex quādoqꝫ vtraqꝫ simul.dic quod hoc verū est inspecta figura sola ꝛ expressione verborum sed inspecto taci-to intellecto in vulgari expressa facta pupillo intelligitur tacita pupillaris ꝛ in pupillari expressa tacita vulgaris vt.ff.eadem.l. tam hoc iure. Dynus. Et ad declarationem alterius glosse.que incipit dic qō pupillariter.dic qꝛ ratio est quod pupillo exhere-dato potest substituere directo sed non per fideicommiss.quia succedens ex pupillari directa capit vt heres ab impubere scri-ptus vt institus.de pupillari substitutio.§.primo.sed ex fideicom-miss.videtur a patre committente capere vt.ff.de lega.secundo.l. vnum ex fa.§.ff.de falci.et de lega.primo.l.plane ꝛ de leg.iij.l.si sic in fi.In fideicommiss.autem committere non potuit quia filio ni hil reliquit vt dictis.ll. ¶ Ulterius querit Dynus.si pater relin quat legitimam iure nature debitam filio et nihil aliud vltra an ei possit substituere per fideicommissariam.de qua questione sa-tis dixi.ff.in tractatu substitutionum in vltima questione ipsius tractatus ꝛ ideo hic non repeto. ¶ Ultimo aduertendum est qō glo.vltima satis sufficienter tangit illam dubiam questionem an rupto testamento ex causa preteritionis vel exheredationis du-ret substitutio pupillaris per autē.ex causa.ꝛ tenet quod sic.et de ista questione tetigi et tangitur in glo.ff.de testament. iure l. iure nostro.§.finali.ꝛ satis dixi in materia pupillaris. in secundis op-positionibus.versic.item oppo.pupillarem. quod non possit fi-eri exheredatos:vt ibi plentissime dixi de hoc:ꝛ tangitur etiā.l.pro-xima.versicu.nam si.in glos.vltima in fine.verum est hoc inspecta figura sola ꝛ expressione verborum. Sed inspecto tacito intelle-ctu in vulgari expressa facta pupillo intelligitur tacita pupilla-ris:ꝛ in pupillari expressa tacita vulgaris: vt.ff.eadem.l.tam hoc iure. Dyn.in glos.tertia in fi.sic ergo posuit exemplum facti vt de notaret ministerium iuris. Sed contra.ff.titu.proxi.l.ex facto. etiā vbi substitutio est ꝛ non institutio. Sed dico in.l. contraria sem-pronium non esse proprie substitutū: sed sub cōditione institutū. Dy.in gl.hec dictio ibi,ꝙ obliquum.ꝛ illi directo. Dy.in glos.dic

pupillariter

pupillariter:nam tunc videtur prouidere non grauare ꝛ videtur capere a pupillo vt.ff.e.l.fi is. Dy.ibi,nō per fideic.quia tunc vi-detur grauare. Dy.ꝛ de hoc dixi.§.ver.item ad declarationem al terius.glo.in fi.hoc verum nisi si filius preteritus nollet approba re testamentum paternum ꝛ per consequens pupillare vt.ff.de in-iusto testamento.l.filio. Jac.in gloss.vlti.ibi actione ex causa.sed dic quod quando testamentum non habet ab initio institutio-nem nō habet locum aut.ex causa. Dy.Ibi,testamentum nullū. ꝛ sic tenuit ab initio. Dy.Ibi,sine institutione ꝛ sic nō tenuit ab initio ꝛ hoc placet Dy.ꝛ de hoc dic vt dixi.§.versi.vltimo attenden dum est.

Motibus. Interuenientibus filiatione patria potestate in pubertate valido testamento principali potest fieri pupillaris substi tutio illis qui maiores facti sibi testari potuissent.hoc dicit. Et multa alia requiruntur ad pupillarem substitutionem qō dic vt dixi.§.in tractatu pupillaris secunda questione versicu. ad secundam questionem.ꝛ dic qꝛ hic primo dicit quo iure in-terdicta est substitutio pupillaris. ¶ Secundo limitat ꝛ declarat illud. ¶ Tertio dicit quod non solum natis de primo gradu sed nascituris ꝛ nepotibus potest substitui ꝛ quando valeat ꝛ declarat ¶ Quarto dicit quod etiam extraneo a principio potest sub stitui dum tamen tempore mortis sit suus.vel dic aliter quod pri mo dicit quo iure inducta est substitutio pupillaris ꝛ vsqꝫquo fieri possit ꝛ hoc vsqꝫ ad.§.quisquis autem.ꝛ quibus ꝛ a quibus ꝛ quando facta effectum habeat. Et quo ordine fieri debeat. Dy. Ibi,testamentum facere possit pupillanter eis substituēdo. Dy-nus. Ibi, quod fit erit accipiendum vt possit impuberibus face re testamentum. Dynus. Ibi,vel exheredati nepotes vel alȳ de-scendentes ꝛ pater postea tollatur de medio viuente auo. Dyn. Ibi,nam si hec ratio est ad casum subauditum quasi dicat ne potibus instituts bene potest substitui sed nepotibus preteritis non quia rumpit testamentum principale ꝛ per consequens nec substitutio accessoria tenet ꝛ hoc sufficit nam si principale ꝛc. Ol dra. Quod an hodie sit correctum per authē.ex causa vero.ꝛ di xi.§.l.prima.in fin. Ibi ruptum sit qō est si inuenitur nepos pre-teritus succedens in locum sui heredis. Dynus.ibi,sed sit extra neum.i.eum qui in potestate non erat. Dynus.sic accipitur. C.de rei vxorie actione.l.ita.§.extraneum. Ibi substituere pupillari-ter. Dy.Ibi,precedente vel etiam non precedente. Dy.Opp.qō licet rumpatur principale non rumpatur pupillare vt.ff.eod.l.eq duobus. Opp.ad idem de.§.sed nec impuberis.ff.de inoffici.te-stamen.l.papi. ¶ Tertio oppo.qō tria tempora considerentur in constitutione. Item op.de.§.extraneo. Item op.qō tenent adoptio si nō precedat filius. Item opp.de.l.com in adoptiis.C.de adop.ꝛ omnia solue vt in gl.prima in fine.vel dic moribus id est iure ciuili vt institu.de patria potestate in princi. Dyn.in glo. ter tia in fi. Sed istud potest comprehendi sub precedenti quia non potest fieri sui iuris morte patris si ante mortē de potestate exis-set. Old. Sunt ꝛ alia necessaria ad hoc vt teneat ista substitutio pupillaris que dixi.ff.in tractatu pupillaris secūda questione.ver si.ad secundam questionem in glo.tempore adoptionis. Dy.ibi, sed ꝛ clericis.scilicet tempore adoptionis in fi.ꝛ ff.e.l.sed si plures Dyn arrogato. Dy.

Quisquis. Si ex paterno testamento non adeatur hereditas tabule pupillares nulli sunt momēti nisi habeat pro adita in preiudicū heredis scripti ex be-neficio edicti si quis omissa causa testamenti.h.o. vsqꝫ ad.§.inter-dum.ibi testamentū facit pupillaris substituendo vt dictum est. Dyn. Ibi,sibi quoqꝫ fecerit.ff.pater testamentum. Dyn. Ibi,nisi adita per hoc apparet extraneum institutum. Jac.ibi,principa-lis testamenti in fraudem relictorum. Dy.ibi,possideatur here-ditas per institutū a patre. Dy.qui erat frater testantis quo deli berante pupillus exheredatus decessit. Jac. Ibi,seruandum id est pupillarem substitutionem valere ex beneficio edicti si quis omissa causa testamenti. Dyn.in gloss.contra.C.e.ibi in vulgari cum loquatur de substitutione facta a matre. Dyn.ibi,sola vt ibi vel dic qō ibi pupillus fuit institutus hic exheredatus vt notani ff.e.l.sed plures.§.si ex asse. Jac.in glo.ficut ꝛ conseruantur in fin. duo contraria videntur asserere.sed dic quod hic habetur pro adita ex dispensatione illius edicti si quis omissa causa testamen ti. Dy.

Interdum. Ut valeat fideicommissam tabule pupillaris relictum in paterno testa mento institutus debet adire hereditatem alioquin compelli po test mortuo pupillo.hoc dicit. Ibi pupillaris testamenti causa ad hoc vt per additionem confirmetur. Dynus. Ibi,heredem in stitutum a patre filium exheredante et ei istam institutum sub stituente ꝛ iste est casus.ff.ad trebellia.l.ita tamen.§.a patre. Dy. in glos.ibi restituat hereditatem impuberis. Dy. Ibi,si eundem habeat. Dynus.in eadem glo.in fin.circa hunc.§.dic vt ibi not.ꝛ prima casus posito que est in hac glo.non procedit quia a substi tuto exheredati fideicommissum relinqui nō potest vt.ff.ad.l.fal. l.qui fundum.§.qui filios cum similibus nisi respondeas quod singulariter fideicommiss.non potest relinqui a substituto exhe redati si vnuerſale potest vt dicta.l.ita tamen.§.a patre.ff.ad tre bel.ꝛ sin hoc procederet prima casus positio. Sed hoc quomodo cum non possit in plus grauari substitutus ꝙ is cui substituitur vt.ff.§.filios in fi.dic ergo qō.§.a patre loquitur quādo substitu tus exheredato erat institutus a patre ꝛ sic poterat onerari vt.ff. ad.l.falc.l.in ratione.§.vltimo.ꝛ de leg.secundo.l.plane primo re spond.sic ergo remanet primus casus male positus quia posi to quod vnus erat institus a patre ꝛ alter substitutus impuberi exheredato. Dy. Sed si ponas qō idem erat institutus ꝛ impu beri exheredato substitutus ꝛ de impuberum hereditate restitue da rogatus de plano vt dicto.§.a patre. Dy.in glos.tali modo in fi.sed ibi procedit ex voluntate testatoris talis solicitudo: vel dic qō ibi igitur de hereditate testatoris mortui non ipsius heredis. ꝛ ideo non meruit signari pro contraria. Dy.

Ergo etiam. Et breuiter hoc dicit.qō tollit omissio additionis hereditatis reconuale scere facit contrarium obtēta restitutio.ibi minor viginti quinqꝫ annis heres institutus a patre impuberis exheredati. Dyn.ibi, adeunte hereditate eam id est vt possit adire hereditatem iam re pudiatam. Dyn. Ibi,secundis tabulis id est substituto liberi exheredati. Jac.in glo.ibi non adisset minor. Et secundum quod ponis minorem adisse potest opponi etiam in substitutione pupillari. Sed huic positioni obstat quod dicit vtiles actiones vt in fi.dicam. Dynus.in fi.vt.ff.de suis ꝛ legitimis here.l. prima.§. si quis adita. Jac. Prima verior quia in textu fit mentio de secū dis tabulis que sunt substitutio pupillaris. Old. Preterea te xtus dicit ad eundem non adiutur. Item dicit textus vtiles actiones ꝛc. Sed secundū istam lecturam nō haberet substitutus vti les ſ3 directas qꝛ directo remanet heres qui abstinuit.ꝛ ideo nō potest intelligi in vulgari vel pupillari substitutione. ibi ponas minorem institutū adisse ꝛ postea beneficio pretoris abstinuisse. Dynus.

1 ☞ Ordo omissus an vitiet id de quo agitur.
2 Diuersitatis ratio reddi nō pōt de filio instituto ꝛ exheredato.

Prius autem. Filij exheredati substitutio institutionē precedens nullius est momenti instituti non potest procedere ꝛ sequi.h.o. Dy. Deinde filio scilicet exheredato. Dy.ꝛ dic deinde id est eadem hora vel alia se cundum gloss.tu dic deinde scilicet ex interuallo ꝛ sic alia hora et hic videtur so.contrarij de.§.sequenti.sed gloss.aliter soluitur sed so.non habet rationem. Dyn. Ibi si autem filio scilicet exheredato. Dynus.ibi vnum esse testamentum scilicet patris ꝛ filij. Ibi vsqꝫ ibi adeo scilicet vnum est testamentum patris ꝛ filij. Dyn. ibi eosdem ꝛ filio pupillariter eos substituendo Dyn.ibi, postpu mū suū testātem. Dy.ibi substituere pupillariter Dy.in gl.ea vel alia imo refert vtrū statim an ex interuallo vt in textu inter funeā vnde dic secundum Dy.ꝛ Pet.qō refert vtrum eadem hora pa ter velit facere vtrunqꝫ testamentum ꝛ tunc potest peruertere or dinem secūdum quod vult vt.ff.§.proxi.ꝛ ver. Sed si ita scripserit. an vnum velit facere ex interuallo aliud: ꝛ tunc debet sibi primo facere deinde filio vt in principio istius.§.alioquin cum pupilla re dependeat ex paterno vt institu.de pupillari substit.§.liberis.si non reperiret testamentum paternum non teneret ꝛ ex quo non teneret a principe dato quod ex postfacto fieret paternum ex in teruallo non reconualesceret, vt.ff.de regulis iuris.l. quod ab initio.ꝛ ita nota.ff.eadem.l.si qui eum.§.primo. Dynus. Et de hoc.ff. in suppletione glo.imo contra.ꝛ no.quod glos.de lega. primo.l.si titio ads est.§.iulia.sub.l.si fundus per fideicommiss.tenet quod pa ter in codicill.potest substituere filio quam alibi nescio in glos. sic ff.de fideicommiss.libe.in fi.hic habes vnam solutionem brocardi an sit curandum de ordine. Aliam habes.C.de testa.l. prepositeri ꝛ ibi de hoc dixi.aliam.C.de sententijs.l.prolatam in solutione cō trarij.C.de ap.l.i. Aliam tradunt alij dicentes aut loquimur de or dine actuum aut verborum.primo casu de ordine curatur vt.ff.l. prolatam. ¶ Secundo casu secus vt.ff.l.ambiguitates.C.de testa mentis.ꝛ l.prepositeri.alij dicūt aut ordo est de substantia rei que geritur aut non. Primo casu ordo curatur vt dicta.l.prolatam se cundo secus vt dicta.l.prepositeri. Dy.autem dicit:aut de ordine curando vel non curando apparet ex dispositione legis vel testa toris aut dubitatur. Primo casu de ordine non curatur vt.ff.l.nec enim.de solutio.vbi de hoc dixi plene.secō casu similiter non cura tur vt.ff.de lega.ff.l.cum pater.§.fideicom. ¶ Tertio casu de ordi de curamus vt.ff.de here.instit.l.qui soluēdo.ff.de fideicōmiss.liber. l.generaliter.§.quid ergo ꝛ in aut.de here.ꝛ fal.§.inordinatū. vbi

Universidad de Deusto
Biblioteca

de hoc Oldra. dicit ꝙ an ordo omissus vitiet id de quo agitur. dicgut est ordo necessitatis ꝙ iste peruersus vitiat vt hic. ꝙ C. de here. actio. l. vt debitum. aut est institutio ordinande voluntatis ꝙ non vitiat vt. ſ. de peculio lega. l. quidam. ꝙ insti. de lega. ſ. ante he redis. aut est dubium ꝙ tunc non vitiat vt. d. l. ambiguitates. ꝙ. l. prepositeri. C. de testamẽtis. ¶ Questio est an ex ordine resultet ius ꝙ tunc standum est dicte. l. nec enim. ſ. de solu. quia aut certum est de mente ꝙ non resultat aut dubium ꝙ tunc secus vt. d. l. cum patet. ℌ. fideicommiſ. de lega. ℌ. Ol. plenius dixi dicta. l. nec enim C. de solu. in gloſſ. imo contra. ibi corrigitur per illud. hoc approbatur inſtit. de vulga. ſubſtitu. ℌ. ſed inſtituto. ſed nõ placet Ray, tamen quia correctiones legum vitande ſunt vt in authent. quibus modis naturales effici. legitimi. ℌ. tribus. ꝙ quia non eſt veriſimile eundem iuriſconſultum ſic cito ſe corrigere vt. ſ. de condit. ꝙ demon. l. nam ad ea. in eadem glo. ibi de equitate hec eſt eadem in effecta cum prima. vt. C. de iudi. l. placuit. in eadem glo. in fine, hanc etiam reprobant quidam dicentes quod ratio diuerſitatis
2 ſ non poteſt reddi de filio inſtituto ꝙ exheredato. ergo idem ius debet ſeruari vt. ℌ. de iniuſto teſtamento. l. tertia. poſt principium, quare dicũt quod in prima parte. ℌ. ex interuallo teſtari volebat ſi vero incontinenti poteſt per ordinem peruertere vt dicto. ℌ. ſed ꝙ ſi quis. ꝙ verſi. ſequenti ꝙ dixi. ℌ. in ſuppletione prime gloſſ. ſed tu dic qõ etiam iſta ultima ſolutio poteſt ſaluari ꝙ approbatur in gloſſ. inſtitu. de pupillari ſubſtitu. ℌ. libris. nec obſtat quod dicunt rationem diuerſitatis reddi non poſſe inter inſtitutum ꝙ exheredatum nam quando eſt exheredatus prouiſio prouenies ex teſtamento paterno ꝙ circa inſtitutionem in alia perſona quã in pupillo ſed quando pupillus eſt heres inſtitutus in perſona eiuſdem reperitur prouiſio deſcendens ex ſecundis tabulis. Et prouiſio deſcendens ex teſtamento paterno circa inſtitutionem vnde cum in eadem perſona reperiantur ille due prouiſiones. l. nõ curamus de ordine quemadmodum ſi reperiantur in diuerſis. arg. ℌ. quibus modis pignus vel hypo. ſo. l. ſi. ꝙ de diſtract. pig. l. cum ſeruus. Ray.

1 ¶ Subſtitutio filij exheredati in ſubſtitutione teſtamenti paterni precedens: nullius eſt momenti.
2 Succedens ex vulgari expreſſa in qua continetur tacita pupillaris admittitur etiam ad bona impuberis.

Sed ſi quis. Dic eſt propie verſic. quia eſt de materia qõ ibi no. ꝙ dixi ꝙ communiter allegatur pro. ℌ. Et breuiter. h. d. filij exheredati ſubſtitutio in ſubſtitutione teſtamẽti paterni precedens nullius eſt momenti: inſtituti vero poteſt precedere ꝙ ſequi. h. d. deinde. i. premiſſa ſubſtitutione pupillari. Dyn. Ibi, ſed ſi ita ſcripſerit promittendo ſubſtitutionem vulgarem. Dyn. Ibi, heres ei. ſ. filio impuberi cum ad proximã ſit facienda
2 relatio. ꝙ ſic nota. qõ ſuccedens † ex vulgari expreſſa in qua continetur tacita pupillaris admittatur etiam ad bona impuberis nõ ſolum patris ꝙ idem in eo qui ſuccedit ex tacita que continetur in vulgari expreſſa vt. ℌ. ad. l. falci. l. qui fundum. ℌ. coheres. ꝙ de acquiren. here. l. iul. ſecus in eo qui ſuccedit ex vulgari expreſſa cui pupillaris non eſt commixta: quia vocantur ad bona patris tãtum ꝙ non impuberis: ꝙ ita debet intelligi inſtit. eo. ℌ. i. Et qõ ibi per Azo. gloſſatur: nam ibi vtraq; fuit expreſſa vt ibi patet. Et quoties vtraq; exprimitur vna in alia non continetur. argu. ℌ. eodes. l. cum filio. ℌ. filio. de alimentis legatis. l. alimenta. ℌ. baſilice. ꝙ de leg. i. l. ſi fundum. ℌ. ſi pater Dy. alij tamen exponunt ei. ſ. patri et dicunt non venire bona impuberis. de hoc vide pleniſſime. ℌ. in tractatu vulg. ℌ. collectis folijs. ꝙ ver. vlterius queritur. quid econtra ibi erit ex vulgari expreſſa. Dy. Ibi qõ dictum eſt. ſ. hac. l. circa princi. Dy. Ibi ſingulis liberorum. i. quibuſlibet liberis in poteſtate exiſtentibus ꝙ tamen non recaſuris in alterius poteſtatẽ. Dy. in gl. vlti. ibi premitte ideo nõ. hoc eſt premitte dictionem nõ que eſt in textu dictioni ideo. Dyn. ꝙ vide ſimilem conqueſtionem in alphabeto dictione non.

a ¶ Immediatum. ad de Bar. ad hec: ꝙ ino. qui concordant.

1 ¶ Verba ſimpliciter plata debent referri ad caſum imediatũ.
2 Seruus factus liber an ſit vocandus ad ſubſtitutionem.
3 Filius in poteſtate exiſtens an vocari poſſit ad ſubſtitutionem.
1

Iam filio. Verbat ſimpliciter prolata debẽt referri ad caſum immedia-
a tum[a] non mediatum. h. d. ꝙ die cum filio inſtituto cum alijs vel etiam exheredato vel alijs ſubſtituto. Dyn. Ibi, itaq; quia ſcripti tantum admittuntur. Dynus. ibi, quaeſita ſit ex inſtitutione. Dynus. in gloſſ. vltima ibi ſi ſolus in fin. imo ſi la. l. ponit alium caſum. vnde dic ſecundum Petr. idem ſi reman
3 ſerit in poteſtate cum eadem ſit ratio: quia per hec verba admittuntur tantum illi qui immediate ſuccedebant patri non mediante perſona tertij vt. ℌ. e. l. qui liberis. ℌ. hec verba. ſed nunquid † ſeruus factus liber vocabitur ad ſubſtitutionem. reſpondendum eſt quod non quia nunq̃ fuit heres teſtatoris ſed quid in filio inſtituto exiſtente in poteſtate ꝙ poſtea emancipato nunquid ipſe vocabitur ad ſubſtitutionem. dicendum eſt qõ ſic quia filius eſt he
3 res directo vt. ℌ. de lega. i. l. cum filio ꝛc. ſecundũ Jac. de ra. † Sed nunquid vocabitur filius exiſtens in poteſtate. videtur quod non quia vocatur pater cui acquirit. arg. ℌ. de bonis libertorum. l. queritur. ſed cum non vocetur pater ſuo nomine videtur qõ admittantur nomine filij tamẽ lex ſimpliciter dicit ꝙ nõ vt. ℌ. e. l. qui liberis. ℌ. hec verba. Jac. de ra.

1 ¶ Pupillaris tacita ſubſtitutio an excludat matrem.
2 Pupillaris tacita continetur in vulgari expreſſa.
3 Pupillaris tacita in vulgari contenta quare non repellit matrem.
4 Nam dictio eſt continuatiua dictio.

Iam hoc iure. Prouiſio facta in vno
casu eorum interpretatione iuriſconſultorum trahitur ad alium caſum. Jrẽ quotiesvna determinatio ſequitur vno determinabilia determinat in caſu quo poteſt equalitate ſeruata. hoc di. Ibi in alterum caſum id eſt ſiue in vulgarem tantum ſiue in pupillarem tantum. Dyn. Ibi, intelligatur. hoc verbum intelligatur determinat interpretationem: vt. ℌ. de relig. ℌ. fina. idem dic de verbo videtur vt. ℌ. e. l. ſi. ℌ. fina. verſic. ſed ſi exiterit. de vtroq; in alphabeto ibi qõ ius. ſ. qõ vna ſubſtitutio tacite ſubintelligatur in alta. ibi in altero. i. impubere. Dyn. ibi duplex eſſet ſubſtitutio. ſ. vulgaris ꝙ pupillaris. Dyn. in altero. ſ. pubere. Dyn. ibi, hoc itaq; caſu. quando vnus erat pubes ꝙ alter impubes. Dy. Et ſic iuriſcõſultus hic videtur prouidere in caſu in quo eſt diſparitas non tamẽ clare vt. ℌ. patebit ibi ei ſubſtituatur. ſ. pupillariter. Dy. ibi, quo caſu. ſ. prozi. quando impuberi eſt facta pupillaris. Dy. ibi, impuberi quoq; ſubſtituitur ſicut puberi. Dy. Vel die altero. ſ. caſu ro. in vulgari tantũ ꝙ pupillari tantũ. Dy. Vel die altero. ſ. caſu quãdo exprimit ſeparatim pupillaris ſim Tho. vel dic altero. i. impuberi facta ſubſtitutiõe vulgari ſeparatim vtraq; ſubſtitutio
1 intelligitur ſi voluntas non refragatur: ſubaudi ꝙ probetur talis. Dy. Ibi, voluntas defuncti parentis ex volũtate ergo parentis cõſiderandũ eſt vtrum tacita pupillaris † excludat matrem necnesin dubio autẽ nõ excludit. de hoc vide opi. notata per. ℌ. de condi. ꝙ demon. l. nõnunq̃. ꝙ de hoc dixi. ℌ. in materia pupillar. verſ. ſed nunquid tacita pupillaris. ibi fratẽ puberem. dyn. dic ergo qõ primo ponit ius cuiuſdam cõſtitutionis marci ꝙ ſeueri. ſol. illam extendit in caſu ubi eade eſt equalitas: at vbi eſt inequalitas illud ius nõ habet locũ. Tertio in caſu inequalitatis docet prouidere
2 cet prouidere clarius vt nulla iuris vel facti ſit queſtio. ¶ No. qõ in vulgari expreſſa † continetur tacita pupillaris ꝙ in expreſſa pupillari tacita vulgaris. ¶ Secundo nota qõ iſta ſubſtitutio vos inuicem ſubſtituo appellatur reciproca quam doctores appellant breuiloquam: ſed quod ſic appelletur iure non probatur: ſed quare ſic appelletur dic vt dixi. ℌ. in tractatu breuiloque circa principium. ¶ Tertio quod equalitas eſt ſeruanda. ¶ Quarto not. quod verba vbi pariter referuntur ad duos ſic debent accipi vt habeant amborũ effectum equalẽ vel ſicut dixi in caſu ſummario qõ in idem recidit. Opponi. qõ in vulgari non continea
tur pupillaris ꝙ hoc oſtendo ex conſilio legis inſtituta de pupillari ſubſtitutione. ℌ. ℌ. Solue vt ibi vt dixi. ℌ. in tractatu pupillaris in oppoſitionibus. ¶ Secũdo opp. ꝙ prouiſio in vno caſu non extendatur ad alium. Et ſol. vt dixi. ℌ. de liberis ꝙ poſthu. l. gallus. ℌ. ꝙ quid ſi tantũ. ¶ Tertio opponi. quod in vulgari nõ contineatur pupillaris quando eſt facta duobus vni puberi ꝙ alteri impuberi vt. C. eod. l. quamuis. lecundo reſponſo. Solu. quidam hoc concedunt ꝙ ſic intelligunt hic quod non contineatur. Azo non concedit: ſed tu dic quod ibi facta fuit ſubſtitutio ſub vna commemoratione ſecus ſi ſub duabus vt hic ſed tunc eſt cõ
contrarium. ſ. de conditio. ꝙ demonſtratio. l. falſa. ℌ. finali. vbi dicitur quod pluralis locutio reſolnitur in duas ſingularitates. Glo. dicit dic. l. quamuis quod fallit in caſu illo ſed que eſt ratio fallẽdi forte illa quia in dubio vna determinatio ſequens duo determinabilia que poſſunt ſimul cõprehendi videtur vniformiter illa determinare vt. ſ. de lega. iij. l. ſi legatarius. ℌ. fiſca. Alij dicunt quod non comprehendit ꝙ exponunt verba hic poſita in textu non refragãtur vt in expoſitione litere dixi quorum opinionẽ videtur ſequi Jaco. de rauenna ꝙ de aretio. ꝙ Pet. ꝙ Oldrad. non obſtat quod obijcitur de. l. falſa. quia reſpondetur vt dixi dicta. l. quamuis. ¶ Quarto oppon. qõ non comprehendatur vt. l. precib⁹. C. de impuberũ ꝙ alijs ſubſti. Sed ibi mater eſt in medio. Dyn. Quere ad confirmandã tacitam vulgarem que continetur in expreſſa pupillari ſit opus adiri patris hereditatẽ. ꝙ die quod ſic vt colligi poteſt ſecundum rectam caſus poſitionem. ℌ. eodem l. ℌ. ℌ.

l. ℌ. ℌ. interdum. ꝙ patet. ſ. ad trebellia. l. apud iulia. ℌ. idem iul. vel ſaltem heres pro addita fictione iuris quod eſt ſi ſolus filius in poteſtate exiſtens inſtituatur: vt dixi. ſ. de acqui. here. l. iulia. Dy. de hoc tamen latius dic vt dixi. ſ. in tractatu vulgaris ver. ité pro ſequens ordinem. Dyn. Ibi ſi autẽ moritur filius infra tempora pubertatis. ꝙ verſi. iuxta hoc quero ad hoc vt ſubſtituti veniant. Item quere an reciproca contineat expreſſas vt tacitas. gl. iſtius l. ꝙ inſtitut. de pupilla. ſubſtitut. tenet eas eſſe tacitas. ſ. eodem l. lucius tenet quod expreſſas ꝙ hoc videtur verius. ſ. ꝙ habeat vim expreſſe vt ibi patet. Dyn. ꝙ verborum ſignificatio hoc non patitur: ſed pro tanto pñt dici tacite quia non exprimuntur verba que ſolent exprimi in vulgari: nec ea que ſolent exprimi in pupillari. Et quod ſicut expreſſe patet: quia pupilla contenta in reciproca repellit matrem. vt. d. l. lucius. ſ. eodem. Alie autem gloſ. que dicunt quod ſint tacite conſideranerunt verba tantum non effectum: vt predixi. de hoc latius dixi. ℌ. in tracta. breuiloque. verſicu. quarto quero vtrum ſubſtitutiones contente.
3 re tacita pupillaris † in vulgari contenta non repellit matrem ſi contenta in reciproca ſic. Et dic rationem vt nota. C. de impuberũ ꝙ alijs ſubſtitut. l. precibus. Quare nunquid reciproca contineat in ſe fideicommiſſariam. Et videtur quod ſic. ſ. eodem. l. qui plures. dicit enim in omnem caſum ꝛc. ergo vulgarem pupillarem. ꝙ fideicommiſſariam. ꝙ pro hoc. ſ. ad trebellianum. l. ſeuola. tu dic referre quia quãdo fit reciproca in voluntate in qua poteſt fideicommiſ. directa vt in teſtamento ꝙ tunc non habet in ſe fidei commiſſariam: quia cum ſemel valuit iure directo nunquam trahitur ad fideicommiſ. vt. ſ. eodem l. verbis ciuilibus. ꝙ. l. in pupillari. ſi vero fiat in voluntate in qua non poteſt fieri directa vt in
codicillis tunc dicerem in ea contineri fideicommiſſariam ꝙ ita loquuntur. ll. contrarie. de hoc dic plenius vt dixi in tractatu breuloque. verſicu. ſeptimo quero. Item quero nunquid reciproca ſubſtitutio fiat ſi in ſubſtitutione nõ apponantur iſta verba vos inuicem ſubſtituo: credo quod ſic: ꝙ videtur caſus. ℌ. titulo. prozi mo. l. cum in teſtamẽto. ℌ. hec verba. ibi perinde ꝛc. locutus enim fuerat de ſubſtitutione reciproca vbi eſt verbum inuicem. poſtea dicit perinde ꝛc. non apponendo verbũ inuicem. Item quero nũ quid ex ſubſtitutione vocentur ſecũdum ordinem ſuccedendi abinteſtato vel nõ. verbi gratia teſtator habebat duos filios ex vna vxore ꝙ ex alia alios duos: eos inſtituit et inuicẽ ſubſtituit. vnus moritur hereditate non adita ꝙ ſic cõtingit caſus vulgaris ſubſtitutionis in reciproca contente nunquid vocabuntur oẽs ad portionem iſtius an vocabitur ſolus frater vtriuſq; coniunctus qui abinteſtato vocaretur, et videtur qõ omnes vt ſubſtitutio facta a teſtatore aliquid operetur vltra ius commune, vt. ſ. de lega. i. l. ſi quando. ꝙ ad carbo. l. qõ labeo. ego contra credo et dico qõ frater vtrunq; coniunctus ſolus vocetur ex ſubſtitutione qõ probo ſic. cõiunctio facta per. l. paribus paſſibus ambulat ſicut conũctio facta per teſtatorẽ. arg. ℌ. citu. i. l. teſtamento. ꝙ ibi not. ſed lex dicit ſi teſtator duos inſtituẽdo coniunxit ꝙ eos duos inuicem ſubſtituit moritur vnus coniunctorum hereditate forte non adita nun quid vocabũtur omnes heredes ad iſtam portionem an ſolus ille qui erat ſibi coniunctus. reſpondetur ꝙ ſolus ille qui erat ſibi coniunctus, vt. ſ. e. l. coheredi. ℌ. qui diſcretas. Dy. ſed contra hoc facit in eadẽ. l. ℌ. qui patrem ibi propter ſpeciale ꝛc. a contrario ſenſu. Dic ꝙ non ob. q; verum eſt qõ non extenditur generalis ſubſtitutio ad ſpecialẽ prouiſionem, alꝰ bene extenderetur ſed ſeruato ordine nam non dicit qño quidam moderni tenent cõtrarium propter parem affectionẽ quam habet teſtator in ſubſtitutis. arg. ſ. eo. l. qui liberis. ℌ. ſi. non ob. arg. ſuperius quia dicunt qõ non eſt verum qõ tantum operetur coniunctio hominis ſicut legis, vt. ſ. de lega. ℌ. l. ꝙ pro alio. Et ibi no. Cy. de hoc dixi in materia breuiloque. ver. xvi. querit Dy. ꝙ in materia compendioſe. verſicu. item querit Dyn. ſi compendioſa fiat in glo. ſ. in fin. Et per hoc collige
a quod dictio nam[a] eſt continuatiua. de hoc in alphabeto in glo. an de vulgari ibi hoc caſu quando diuiſim fit ſubſtitutio. Dy. ibi, pupillaris tacita in vulgari expreſſa ꝙ ſecundum hoc exponitur nõ refragatur id eſt aſſiſtat ſicut licet pro ſuo. l. fin. Jaco. ibi. l. quamuis. ꝙ ſic ſecundum hunc intellectum ſi huic impuberi fiat expreſſa pupillaris continet tacitam vulgarem: quia per hoc non continet caſum inequalẽ fed expreſſa vulgaris facta hoc caſu impuberi non continet tacitam pupillarem: quia hic contineret caſum inequalem Rayn. in fin. licet de facto poſſit in dubium revocari. Dy. ſcilicet quando ſubſtituitur impuberi ſecus quando amborum reciproce vt. ℌ. dixi. Dynus. in gloſſ. vlti. ibi quando pupilla ris facta pupillo. Dyn.

Si in teſtamento. Dilectus in vno
in alio videt patriter eſſe dilectus. hoc dicit. Et dic qõ teſtator habuit quatuor filios: duos ex prima vxore qui ſunt maiores et duos ex ſecunda quorum vnus eſt pubes alius impubes: inſtituit eos equaliter heredes ꝙ eos ſubſtituit impuberi pupillari ter mortuo teſtatore adita hereditate per oẽs. mortuus eſt vnus ex filijs ex prima vxore ſuperſtite adhuc impubere. ꝙ frater eius vtriuſq; coniunctus ei ſolus ſucceſſit poſtea deceſſit in pupillari etate. Quero qualiter fit diuidenda inter fratres ſuperſtites pupilli hereditas. ꝙ lex iſta eſt. arg. quod quatenus habent de patera hereditate eatenus habeant de pupillari ſed de paterna hereditate eatenus habeant de pupillari ſed de paterna filius ex prima vxore natus habet duas partes: vnam ex perſona ſua: aliam ex perſona fratris ſui cui per. l. ab inteſtato ſuccedit ergo ꝙ de pupillari habebit duas ꝙ alter frater tertiam quia tertiam habet ex paterna. ſed dic contra quod quilibet habeat tantum quantum habuit de paterna ex perſona ſua: id eſt ex inſtitutione primeua vel iure accreſcendi: ſed ex perſona eius cui ſucceſſit nihil habebit. vt. ſ. ea. l. ſed ſi plures primo ri. ibi nec quicq̃ ꝛc. ꝙ. l. qui liberis circa finem. Dy. Ibi eſſet heres. hucuſq; ſunt verba teſtatoris. Old. ibi an qõ per. l. j. Not. qõ ius accreſcẽdi admittitur per ll. ſed cum occaſione teſtamẽti vt. ſ. de fideicom. lib. l. generaliter. ℌ. ſi quis alienum ſeruum. Et quando oñs patris que mihi obnenit iure accreſcendi qz pars que venit iure accreſcendi obuenit per. l. vt hic patet in gl. vlt. in fi. vel poteſt poni exemplum vbi teſtator plures heredes inſtituit inter quos inſtituit filium naturalem ꝙ omnes inſtitutos ſubſtituit filio impuberi: modo cũ filius naturalis nõ poteſt habere niſi vnam vnciam alij maiorem partem habeat in inſtitutione qui per authẽ. quibus modis naturales effi. ſut. ℌ. diſcretas. ergo accipient maiorem ſubſtitutionem ſecundum Jac. de ra.

Si is qui ex bonis. Qui prohibe-
tur a patre capere non prohibetur capere ex pupillari ſubſtitutione. hoc dicit. Et per hanc. l. dicunt doctores poſſe modum reperiri per quem pater poteſt relinquere filio naturali ꝙ etiam ſpurio quantum vult de bonis ſuis videlicet inſtituendo alium ſibi heredem ꝙ rogãdo ipſum inſtitutum quod de bonis propꝛijs ipſius inſtituti det ipſi filio naturali vel ſpurio quia tũc talis filius non dicitur habere de bonis patris ſed propter bona patris. ꝙ pro hoc. ℌ. de peculio. lege eo tempore. in fine. quod not. infra de acquirenda poſſeſſione. l. abſenti. ℌ. finali de contingendis cum emancipato liberis eius. l. i. ℌ. nunc videamus. de iure fiſci. l. ſta ita fidei. ℌ. patronus. ꝙ ibi per Dyn. ℌ. pro ſocio. l. ſocius qui. ℌ. ſocius. ꝙ quod ibi nota. ſ. de incendio rui. ꝙ naufrag. l. j. ℌ. ex incendio. ꝙ. C. quando ciuilis actio criminali preiudicet. l. j. ſed cõtra hoc videtur expreſſe. ſ. de donatio. l. quod cõditiones implen de vbi de hoc dixi ſecundum Dynum. ¶ Et videtur quod ſi de tali modo capiat; filius ſpurius quod ſibi auferatur per fiſcum. vt nota infra. de conditioni. ꝙ demonſtrationi. l. meuius cui fundus. poteſt etiam pater rogare filios legitimos vt reſtituant hereditatem filio naturali ſi decedant ſine liberis nam an quis ſit capax ꝙ quantum capere poſſit inſpicitur nõ tempore teſtamenti ſed tempore exꝛtantis conditionis. vt hac. l. ꝙ pro hoc. ſ. de legatis. ij. l. ſi ita quis in teſtamẽto. ꝙ. ſ. eodem. l. ſi is qui heres. Item ſi hereditas non eſt ſoluendo in qua naturalis inſtituitur valet. ℌ. de here. inſtituẽdis. l. ſi filio. Idem ſi relinquat ſibi dãdum cauſa conditionis implende. vt. l. menius. de condi. ꝙ demonſtratio. Et pro predicta queſtio. facit quod nota. in autenti. quibus modis naturales efficiun. ſut. ℌ fin. in fi. gl. magne. ꝙ in ſpeculo de ſucceſſo. ab inteſta. ℌ. primo. verſi. quid ſi pater. ꝙ de hoc pleniſſime dixi. C. de naturalibus liberis. l. humanitatis. vbi multos ca-
a ſus notaui in quibus relinqui poteſt filio ſpurio. aliam ſubtilem ꝙ pulchram modum inſtituendi ſpurium ponit Jacob. de aret. ſ. de manumiſſo teſtamento. l. libertas teſtamento. vt ibi dixi vide licet inſtituatur ipſe ſpurius ea conditione non erit capax vel licitum erit ei capere per. l. ꝙ ſi cõtingat eum toto tempore vite ſue nõ fieri capacem ſubſtituat filium in ipſius ſpurij vel alium ami cum ſuum vel quemcunq; qui naſcetur ex ipſo filio poſt mortem ipſius teſtatoris ꝙ interim ipſum ſpurium det curatorem bonis ſuis ꝙ ita eueniet quod iſte ſpurius toto tempore vite ſue adminiſtrabit bona licet non fiat capax ꝙ interim alius ſubſtitutus non admittetur cum eo mortuo capax fieri non poſſit interim tamen non erit heres ſed adminiſtrabit ipſa bona tanquam curator. Jacobus de areti. pro hoc. ℌ. de heredibus inſtituen. l. in tempus. ꝙ idem poſſet dici de bannito ꝙ quocunq; alio non capace. ꝙ predicta etiam faciunt ad ſimilem queſtionẽ. maritus de iure lombardo habens filios non poteſt aliquid relinquere vxori ad propꝛietatem vt in lombarda de his que marito in vxo. dantur vel id eſt relinquunt. l. j. nunquid eam ſubſtituere poſſit filio ſuo pupillo. hec lex cum cõcordantibus ſupra allegatis facit quod ſic vt capere poſſit bona filij non bona patris in ſolatium filij amiſſi. vt. C. ad tertyl. l. ſi qua mulier. ꝙ inſtitu. ad tertul. ℌ. ℌ. quia quandoq; per alium quis conſequitur quod non poſſet conſequi per ſeipſum:

a ¶ Iam. dictio eſt. Ad de qõ qñq; ponit ꝓ certe glo. in. l. j. in fi. ff. de, reiud. qñq; ꝓ nec. l. ꝙ cuz eo. ff. ſi certet. qñq; excludit. l. ij. ff. de cõdi. fur. in. l. j. de cõdi. ide. Tñ regulr ponit pro qz. Bar. i. l. demonſtratio ℌ. qõ autez. de condi. ꝙ demon. in. l. ſi. ℌ. pe. ff. de doli except.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt.ſ.de adminiſtra.rerum ad ci.perti.l.ij.ꝛ ibi nota.ꝛ concedun
tur aliqua per obliquum que non conceduntur pirecto.C.de iudi
ciis.l.quoties.ꝛ quia per hoc mulier reſtituitur ad ſtatum iuris
commtinis quod debet fieri de facili.vt.ſ.de pactis.l.ſi vnus.ſ.qꝫ
in ſpecie.ꝛ.C.quando ꝛ quibus quarta pars.l.i.in fi.lib.x. Et pro
hoc bene facit dicta gloſſ.magna.in auc.quibus modis natura.
effi.ſui.in fi.glo.in contrarium videtur:qꝛ per hoc alia via occur
reretur ꝛ fieret fraus legi quod eſſe non debet.ſ.de excuſa.tutor.
l.ſcire.extra de procura.cum.ꝛ.ſ.de ſponſa.l.oratio.ꝛ de legibus.
l.fraus.ꝛ pro hoc bene facit.ſ.de proba.l.qui teſtamentum.de le
ga.iij.l.cum quis.ſ.titia.de iure codicil.l.ij.ſ.fina.ꝛ.C.de his qui.
vt indig.l.hereditas.ꝛ.ſ.de his qui.vt indignis.l. qui filiũ.ꝛ poſ
ſunt etiam induci notata.ſ.ſola.ma.l.filie mee emancipate.in gl.
quam directo in fi.imo dic melius vt in contrario not.in ſecunda
ſolutione ſed nunquid quod non poteſt capere ex bonis teſtato
ris applicabitur fiſco tanꝯ ab indigno ablatus.videtur quod ſic.
vt.ſ.c.ex facto.ſ.iul.ſecundum Jaco.de are.

1 ¶ Subſtitutio directa non poteſt fieri a pagano vltra tempo
ra pubertatis.

2 Subſtitutio que expirat pabertate inſtitutionis effectum ſorti
ri non poteſt.

Verbis ciuilibus. Subſtitutio di
recta † nõ põt fie
ri a pagano vltra tpa pubertatis.hoc primo. Itẽ qui
non admittit vt ſubſtitutus nõ admittatur vt minꝰ
h.d.Dy.vel ſic ꝛ in idẽ recidit.cõpendioſa facta a pagano nõ poꝛ
rigitur vltra pubertatẽ † ꝛ ſubſtitutio que expirat pubertate inſ
ſtitutionis effectũ ſortiri nõ poteſt.h.d.ibi quenit a pagano.Dy.
ibi puberi vel impuberi ibi nõ admittit directo.Dy.ibi vt adie
ctus id eſt vt coheres nunc admittitur. Dyn.ibi ne fiat contra
hoc modo qui ſequit.Jaco.vel dic ſc3 ſi diceremus ſubſtitutum
admitti tanꝯ coheredem eo caſu quo nõ poteſt admitti vt ſubſti
tutus iam viuẽte filio haberet dimidiã hereditatem quod eſt cõ
tra voluntatem defuncti: ſed huic intellectui non bene conſonat
glo.Dyn.ibi interim id eſt donec viuit.Dyn.ibi ſed in minimis
ſc3 tempus quatuordecim annorum.Oldr.in gloſ.prima ibi dire
ctis.vt.C.de teſta.l.quoniam in glo.melius dixiſſet in fin.quaſi di
cat nõ videt eſſe heres filius inſolidum vt predixi.ſ.titu. proxi.l.
ſi quis ita.ꝛ teſtator voluit in totũ heredẽ eſſe ꝛ hoc intendit lite
ra in glo.ſcilicet teſtatoris ibi ſic ergo no.Sed certe text.hoc non
dicit hic ſed alibi.ſ.de fideicõ.liber.l.antonius.Jac.ſed dic quod
glo.colligit iſtud notabile a ſimili:qꝛ ſicut ſubſtitutio non trahi
tur ad inſtitutionem ſic nec obliqua inſtitutio vel ſubſtitutio ad
directam.vt.o.l.antonius.ſed econtra ꝛc.vt ſequit in gloſſ.de hoc
plene dixi.ſ.de teſta.mili.l.neqꝫ enim.ſ.fi.ꝛ.l.ſequenti. Ray. Ibi
non trahit ad directam id eſt ſubſtitutio non trahitur ad inſtitu
tionem. Nam hic non loquitur de ſubſtitutione obliqua. Sed de
ea que concepta fuit directis verbis vt dictum eſt ſupra in prima
gloſ.Dy.fallit tñ in milite vbi tenet.vt.ſ.de teſta.mili.l.neqꝫ.ſ.ſi.
ibi propter ſuam perſonam arrogati.Dyn.Vel quia non poſſet
ſcribi ſed poſſet cappere per fideicom. Sed hoc nulla lege proba
tur.Jaco.ibi nihil eum ſubſtitutum.Dy.ibi vel conditio ibi eius
cui fiat ſubſtitutio.Dy.ibi codicillor ꝛ certũ eſt qõ volnit codicil
lari.Dy.ibi ſolemnitas vt qꝛ facta eſt in teſtamẽto verbis directis
impuberi.Jaco.ibi non potuit venire qõ eſt ſi directo ſubſtituit
poſt tempora pubertatis ꝛ ſic poſt.quĩ annos nullo iure valet in
pagano.Dyn.ibi iure fideicommiſſarũ ſcilicet poſt pubertatẽ in
fra vero iure directo admittit.Dy.ibi nec veni ꝛ iure fideicõmiſ
ſarũ.ſed glo.iſta videt innuere cõtrariũ dum dicit trahi directam
ad fideicommiſſariũ propter conditionem inſtituti ꝛ eius cui fit
ſubſtitutio ꝛ per hoc videt qõ vbi mater ſubſtituit impuberi di
recto qõ trahitur ad fideicommiſſa.non obſt.l.iſta qꝛ aliquo tem
pore valuit iure directo ꝛ ſic ꝛc.arg.ſ.de vſucap.l.cum qui edes.ꝛ
hic.ꝛ Jac.de ra.videtur hoc ſentire ꝛ eſt multꝫ notabile. Et de
hoc dixi.ſ.in materia pupillari verſi.item quero an pupillaris fa
cta a matre. ibi niſi in caſu ſcilicet in milite.Dy.

Qui liberis. Lꝫ extrinſeca ꝛ ſine extrinſe
ca conditiõe poteſt fieri ſubſti
tutio pupillaris.h.d.Ibi aut pure id eſt conditione ex
trinſeca nõ adiecta.Dy.ibi aut ſub conditione ſcꝫ ex
trinſeca adiecta.Dy.ibi id eſt exponit modũ cõditionis adiecte
in ſubſtitutione.Jac.in glo.prima ibi cõditionalis.vt.ſ.ad.l.falci.
l.in ratione.ſ.ſi filio.Dyn.ibi ad illã conditionem qꝛ tacite ineſt.
Dy.in gl.quo ad verba in fi.id eſt in effectu lꝫ nõ in forma.Dyn.

1 ¶ Subſtitutio pupillaris p verba diſtributiua facta cum mẽ
tione heredis trahit tantũ ad heredẽ immediatũ ꝛ teſtamẽtarii.

2 Verbum ad in diſpoſitione debet intelligi ſecundum naturam
diſpoſitionis.

Hec verba. † Subſtitutio pupillaris facta per ver
ba diſtributiua cum mẽtione heredis
trahitur tantum ad heredem immediatum ꝛ teſtamentarium.ꝛ.
d.ꝛ dicit Dy.quod in hoc.ſ.eſt pupillaris ꝛ vulgaris expreſſa vt
probatur in diſtinctione ſua circa ſpeciem vulgarem verſicu. ij.
ꝛ ſic ſecundum eum concipitur hic ſubſtitutio vulgaris per ver
ba affirmatiua:alĩ dicunt qõ eſt tacita quia non exprimuntur ca
ſus in quo ſortiatur effectus:ꝛ ideo dicunt de pupillari in caſu
iſtius.ſ.alĩ dicunt qõ expreſſa ratio verborum ſed pro tanto eſt
tacita quia non exprimitur caſus in quo ſortiat effectũ ꝛ idem di
cunt de pupillari in caſu iſti°.ſ.Alĩ dicunt qõ eſt expreſſa reſpec
tu verborum ſed pro tanto eſt tacita quia non exprimitur caſus
in quo ſortiatur effectum.de hoc plene dixi dicto verſi.tertio que
ro ibi nõ omnis.ſ.ſit heres.Dy.Ibi ex teſtamẽto paterno.Dy.
Ibi extitit directe ꝛ per ſe.Dy.Ibi admittitur filio de poteſtate
ſublato.Dy.Ibi heres heredis.ꝛ ſic not.qõ ſpes ſubſtitutionis
vulgaris non tranſmittitur ad heredem. vt hic.ꝛ.ſ.de acquir.here
re.l.toties.ꝛ de acquirẽ.re.do.l.ſubſtitutio.ꝛ ibi de hoc not.ꝛ dixi
idem in ſpe recipꝛoce.vt.ſ.eo.l.qui plures. Idem in ſpe pupillari
ſi extraneus ſit ſubſtitutus non de numero inſtitutorum. vt.ſ.de
acquiren.here.l.qui pater. Si autem erat de numero inſtitutoũ:
tunc ſi ille mortuus de cuius tranſmiſſione agitur erat ſolus ſub
ſtitutus ad heredem tranſmittit nõ iure ſubſtitutionis ſed accre
ſcẽdi.vt dicta.l.qui pater.vt.ſ.de ſuis ꝛ legitimis.l.ſi ex pluribus.
aut habebat aliũ ſubſtitutũ ꝛ tunc ille ſubſtitutus prefertur here
di alterius defuncti quia potentius eſt ius ſubſtitutionis iure ac
crescendi.vt.ſ.de bonorum poſſeſſione ſecundum ta.l.ſi.ſ.ſi duo.
ꝛ in aut.de hered.ꝛ falci.ſ.ſi vero inſtitutio. Ol.ꝛ de hoc vide qõ
dixi.ſ.in materia fideicommiſſarie.ver.ſi an ſpes vulgaris ibi ex
iudicio venit.l.duõs pater ꝛ heres heredis qꝛ ſuccedunt patri ex
directa voluntate pñs.in glo.ꝛ directa in fi.Sol.ibi non põt con
ſiderari affectus teſtatoris circa ſcriptos tñ cum nullos ſcripſe
rit heredes in teſtamento alios cõſideraretur vt ibi not.in fine.l.
¶ Quare dic quod ibi cõſideratur effectus hic affectus teſtatoris.
vel dic ſm Jaco.de bel.qõ illud hꝫ locũ quo ad act.de in rem ver
ſo que competit contra omnem cum in eius vtilitatem verſum eſt
quoquo modo hic nõ habet locũ quo ad ſubſtitutionẽ q̃ ex mẽ
te teſtatoris procedit tantum in eo qui eſt heres directo ꝛ dic vt
notani.ſ.de anto.tut.l.j.in prin.Jaco.de bel.in glo.cũ filius.in fi.
Imo dic vt dixi in gl.ſecus ſi ille ibi vel dic melius. Dy.ibi ſi ga
cũ teſtamentum ſed ibi prima verba non poſſunt ad alia referri
nec effectum conſequi niſi a venientibus ab inteſtato hic ad inſti
tutos quos magis dilexit vnde hic pater familias deceſſit teſta
tus ibi inteſtatus. Et per hoc colligẽ † qõ verba ad in diſpoſitio
ne debent intelligi ſecundum naturam diſpoſitionis in qua po
nuntur.quod facit ad clauſulas que apponuntur in cõtractibus
vt intelligantur ſecundum naturam contractus vt not.ſ.de enic
tio.l.lucius.ꝛ.C.de donatio.inter virum ꝛ vxorem.l. ex verbis.
ꝛ.ſ.loca.l.ſi vno.verſi.ſed ſi verbo donationis.in eadem glo.in fi.
vbi vltimus annus tenet locum primi.ſed hic ſemus heres nõ ha
bet affectionem teſtantis. Et ideo non tenet locum primi quare
dicit quod hic ceſſat ratio:quia non habet affectionem ſeu volũ
tatem teſtantis vel dic ſm Jac.de bel.ad vtrũq; contrariũ primo
ad.l.ſi quis cum teſtamentum.quod hic loquitur in ſubſtitutiõe
facta in teſtamento que ſit ex perſonarum affectione ibi in fideic
commiſſo in codicillis relicto quod eſt preſtandum a quocunq;
nulla habita perſonarum affectiõe.ad.l.ſi donatio.dicit quod ibi
loquitur de ſubſtitutione rerum hic vero perſonarum. Jaco.

1 ¶ Heredum vnus ſi ſubſtituitur per ſe ſeparatim:alĩ nõ cõ
iunctim:tantum debet habere ſeparatus quantum coniunctus.

2 Nomina propria ꝛ appellatiua quando exprimuntur tunc inſpi
ci debet id ad quod primo decurſum eſt.

Si pater filio. Conſtructi loco vnius ſunt
ꝛ in ſubſtitutione viden
tur tantum eſſe dilecti quantum ad inſtitutionem fue
runt.h.d.vel ſic qõ in idem recidit ſm Dy.ſi vnus he
redum † ſubſtituitur per ſe ſeparatim alĩ plures coniunctim tan
tum debẽt habere ſeparatus quantum coniunctus. Dy.Et cum
queritur in ſubſtitutionibus quibuſdam coniunctum nominat.
Et tertio ſeparatim pro qua parte vocentur diſtinguit: quia aut
in ſubſtitutione exprimunt propria nomina tantum aut appella
tiua tantũ aut propria ꝛ appellatiua.primo caſu vocant in virilẽ
ex virtute premiſſionis proprioꝝ nominũ.vt.ſ.de legatis.ſ.l.cur
pia.ꝛ.l.heredes nominatim.ꝛ ad trebellia.l.nonnunꝯ ſub caſu
aut ſunt appellatiua deſignantia iuris trãſlationem in ipſos no
minatos vt quiſquis mihi heres eſt erit ꝛ titius aut nõ deſignan
tia iuris trãſlationem vt filij talis ꝛ titius. ¶ Primo caſu aut lo
quimur de vulgari tũc ſeparatim nominatus admittitur ad vi
rilem reliquũ vero remanet diuidendum inter noiatos appellati
no nomine pro hereditarijs portionibus vt.ſ.eadem.l.qui cum
plures.

plures. ¶ Si de pupillari aut pupillꝰ extitit heres patri ꝛ ſic ſub
ſtituti vocantur ad bona paterna ꝛ pupillaria:ꝛ tunc aut portio
virilis ꝛ hereditaria eſt eadem:ꝛ tũc admittuntur pro virili ſiue
pro hereditaria.vt.C.de impube.ꝛ alijs ſubſtit.l.fina.aut non eſt
eadem ꝛ tunc veniunt pro virili.vt.o.l.qui cum plures.aut nõ ex
titit heres patri ꝛ ſic ſubſtituti vocantur ad bona pupillaria tan
tum. Et tunc habet locum lex iſta. ¶ Secundo caſu vocantur in
temiſſe niſi adhciatur verbum eque.vt.ſ.tit. i.l.interdum.in prin
2 ci. ¶ Tertio caſu principali quando exprimuntur † nomina pro
pria ꝛ appellatiua inſpicitur id ad quod primo decurſus eſt.vt.ſ.
de condi.ꝛ demon.l.cum ita.ꝛ de ſtipu.ſeruo.l.ſi ſeruus commu
nis. Oldr.in gloſſ.vltima.ibi.Solu.vt vbi vel ſol.vt ſoluitur.ſ.ti
tu.proxi.l.liber homo.ſ.titius heres.Dyn.ibi non quod falſum
eſt:quia nec hic nec ibi de inſtitutis erat vt hic ꝛ ibi patet. Dyn.
ibi vel vt ꝛ ibi ꝛ melius quia ibi fuerunt ſeparatim inſtituti cum
filio vnde vnuſquiſq; pro tertia hic ſimul fuerunt plures inſtitu
ti ꝛ filius ſeparatim ꝛ ſic ita hic veniunt vt coniuncti ad dimidiã
ꝛ in ſubſtitutione ſic vt in inſtitutione ibi non ꝛ hoc tenet Dyn.
Sꝫ iſtud eſt diuinare vñ dic ſm Jac.de ra.quod heredes fuerũt
hic in ſubſtitutione coniuncti: vt quia dixit heredes meos ꝛ te
vnum ꝛc.Et ſic coniuncti heredes habentur loco vnius. vt.ſ.de
leg.j.l.plane.in prine.Ibi autem non fuerunt in ſubſtitutiõe con
iuncti:quia ibi dixit quiſq; quod eſt nomen diſtributiuum. quan
tum ergo ad te vnum in ſubſtitutione habentur hic vt coniunc
ti.ꝛ in.l.contraria vt diſiuncti ſed quantum inter ſe capient non
pro numero perſonarum quando dixit quis ꝛc. Sed pro partibꝰ
bereditatis ꝛ ita loquitur lex ſequens que continuatur cum
iſta. Ray.

a **Sed ſi plures.** In ſubſtitutiõe a ius trãſ
mittendi ad heredes non
vendicat ſibi locum.hoc dicit. Et facit.ſ.eodem.l.qui
liberis.ſ.fi.ꝛ ibi plene dixi.ꝛ.ſ.de ſuis.ꝛ legitimis.l.ſi ex
pluribus.

Quos poſſum. Neceſſarius pater poteſt neceſ
ſarios ſibi heres impuberi.hoc dicit.
ꝛ facit.ſ.titu.proxi.l.ſed ſi in dictione.ſ.fi.ibi poſthumus a patre
inſtitutus ꝛ patrem ſubſtitutus.Dy.

b **Filio.** ᵇ Unicorum ſiue mixtorum vnus ſine altero nõ po
teſt fieri repudiatio.hoc dicit.ibi pater heres mo
tuo poſtea pupillo in pupillari etate.Dynus ibi vt filij ſcilicet he
reditatem.Dyn.ibi habeat ſcilicet hereditatem.Dyn.ibi iuncta
enim ſcilicet per additionem impuberis.Dyn.ibi idemq; ſcilicet
vt non poſſit habere pupillarem ſine paterna.Dyn.ibi ſcripſerit
ex patre ꝛ me filio ſubſtituit.Dy.ibi habere poſſum ſine paterna
nam ſi volo pupillarẽ habeo ꝛ paternam.vt.ſ.de acquiren. here.
l.ſi tu ex parte.ꝛ de regu.iur.l.quoties duplici.Jaco.nam aut fi
lius addit hereditatem patris ꝛ non conceditur ſeparatio rerum
aut non adiuit,ꝛ tunc non poſſunt proprie per ſubſtitutum con
firmari tabule pupillares: quia repudiauit et ſic non defertur ex
eis hereditas. vt.ſ.ſ.proxi. quod dic vt ibi. Intellige ergo finem
iſtius.ſ.vt no.ſ.ad trebellia.l.ita tamen.ſ.qui ſuſpectam. in gloſſ.
que incipit alium a pupillo.Dy.in gloſſ.imo videtur in fine.ſoln.
ibi vnum non dependet ab alio nec eſt pars alterius vt in diuer
ſis legatis ſernatis,vt.ſ.de leg.ſ.l.ſi duobus.Dy.Vel dic ſm Ja
co.de bel.quod ibi pater habet in liberos ius poteſtatis propriũ
ꝛ a ſe ſiue a lege,vt.ſ.de his qui ſunt ſuivel alieni iuris.l.iij.hic ve
ro ſubſtitutus habet ius ei connexum ꝛ ideo ei non licet ſeparare
vt hic cum concor. Jaco.

Si ex aſſe. Si ex paterno teſtamento nõ adeatur he
reditas tabule pupillares nullꝰ ſunt mo
menti.hoc dicit.ibi filio exheredato bene dicit exheredato nam ſi
filius ſolus ſit inſtitutus licet abſtineat nihilominus confirma
tur ei pupillaris ſubſtitutio, vt.ſ.de priuileg.credito.l.paternam.
licet abſtineat per beneficium pretorie nihilominus eſt heres de
iure ciuili, vt.ſ.de fideicommiſ.liber.l.cum quaſi.ſ.ſed et ſi quis.
quia nõ potuit pretor facere vt deſineret eſſe heres qui ſemel fuit,
vt inſtitu.de bonorum poſſeſ.ſ.quos autem.ꝛ illud quod habea
tur vt non heres eſt fauore ſuo vt non teneatur creditoribus ſed
in fauorem eius eſt ibi conſeruare ſubſtitutionem pupillarem et
ideo nihilominus ſubſtitutio valet per dictam.l.pater. non obſt.
l.ij.ſ.adeo.ſ.eod.quia debet intelligi q̃ pupillus erat exheredatus vt hic.ꝛ pro hoc.ſ.de acquiren.heredi.l.filius.Jac.de are.De
hoc tamen an ſufficiat exiſtentia ſui heredis ad confirmandum
tabulas pupillares dic vt latius dixi.ſ.eodem.l.ſi filius. et.ſ.in
materia vulga.verſic.iuxta hoc quero. Ad hoc vt ſubſtitutus ibi
non haberet ſubſtitutum in hereditate paterna nec coheredem
per cuius adtionem confirmarentur tabule pupillares. Dynus.
ibi adita hereditas quantum ad confirmandũ ea que relicta ſunt
in teſtamento paterno. Dyn.ibi, ad vim ſecundarum id eſt ſub

1 ¶ Militis priuilegium quo poteſt pro parte teſtatus decede
re ꝛ pro parte inteſtat° non ex tendit ad ſubſtitutionẽ pupillarẽ. a ¶ Subſtitutiõe. Adde Pau. de caſt. conſi. ccxlix.

2 Subſtitutio pupillaris ſi fit impuberi facta ꝛ ad eum perueniat
hereditas matris pertinet ad ſubſtitutum.

Ad ſubſtitutos. Priuilegium militis † quo
põt pro parte teſtatus ꝛ pro
parte inteſtatus decedere ad ſubſtitutionẽ pupillarem extendit.
h.d.ꝛ qõ dicit ad ſubſtitutos pupillares dic.ſ.qui ſuccedũt.ex pu
pillari tacita vel expreſſa.Dy.ſecus ſi inſtituto vulgariter vt pro
batur.ſ.de leg.iij.l.fertiliam. Itẽ ſecus in fideicommiſſariam. vt
j.eo.l.coheredi.ſ.cum filie.Jaco.item iſte.ſ. eſt caſus queſtionis
2 † qꝛ ſi ſubſtituto pupillaris ſit facta impuberi ꝛ ad eum perue
niat hereditas matris quod pertinet ad ſubſtitutum. Dy.ibi ſi
que poſtea id eſt poſt mortem patris.Dy.ibi ſuis bonis ſcꝫ tan
tum.Dy.ibi qui ſubſtituit heredem filio impuberi. Dy.ibi que
a ſe ſcilicet milite ſubſtituente.Dy.

b ¶ Filio.ad
deqõ iſte.ſ.
allegat qõ
adita here
ditate pilij
cenſet vnus
primonius
hereditas
prie ꝛ filij.

Si in arrogato. Ad ſubſtitutũ filij ar
rogati pertenuit bo
na que pertenerunt ad ipſum filium arrogatum ab
ipſo patre arrogatore vel eius contemplatione. hoc
dicit.ibi dicimus alꝰ credim°.Dy.ibi debuit ei relinquere ſcꝫ ar
rogator.Dy.ibi ſuperfluum id eſt quatenus reliquit vltra quar
tam.Dy.ibi vel pro ſaltẽ.Dy.ibi hoc ſcꝫ ſubſtituere in quarta.
Dy.ibi beneficio id eſt contemplatione.Dy.ibi acquiſiuit ſcꝫ ar
rogatus.Dy.ꝛ vide quod notani in iſta materia ſupra in tracta
tu pupillaris.ver.tertio redeundo ad principalem materiã in gl.
ad hoc.ſ.ibi contra conſules Mediolani.de iſta queſtione plene
dixi.o.l.ſi vero.ſ.item quid ſolu.matr.ꝛ in pluribus locis de illa
no.ꝛ dixi.ꝛ ad hũc.ſ.vide.C.de vſufruc.l.ſi.eum ibi notatis.in ea
dem gloſſ.in fi.imo videtur concordare.Dy.vel potes dicere qõ
ibi procurator erat datus eo animo vt acquireret domino:ꝛ ideo
domino acquiritur.vt.ſ.de dona.l.qui mihi.hic eo animo vt non
acquiratur filio arrogato licet contemplatione patris arrogato
ris.vel dic ſm Jac.de bel.quod in cõtrario epiſtola data fuit nũ
cio beneficio domini vt per eum domino acquiratꝫ hic vero datũ
fuit arrogato gratia arrogationis ꝛ tamen arrogato acquiretur,
ꝛ ideo arrogato acquiritur in totum ſubſtituit poteſt ei ſicut ꝛ in
quarta que efficitur arrogati. Jaco.

Nemo. Inſtitutus ſine mutatione cauſe ſibi ſubſtituti
non poteſt ſibi vero ꝛ alteri coheredi legitime
põt ſubſtitui.hoc dicit. Ibi ſine cauſe mutatione id eſt ſine com
modi allatione ex ſubſtitutione prouenientis. Oldra.id eſt ſi ſub
ſtitutio nõn affert aliquam vtilitatem que ex inſtitutione non af
ferebatur. Dyn.ꝛ vide plene.ſ.eo.l.fina.ſ.titius.ibi duo ſunt gra
dus id eſt ſi duo gradus ex ſubſtitutione reſultant. Jac.quod eſt
quando ſunt inſtitute perſone diuerſe. Oldra. Ibi ſi quidem.po
nit exemplum quando in vna perſona inutilis eſt ſubſtitutio ſi
ne cauſe mutatione. Jac.ibi ꝛ inuenis ſcilicet tit°.Dy. ibi ex here
dem inſolidum.Dy.in glo.l.ſtichus.ibi alioquin.l.ſi non eſſet ſcripta libertas. Dynus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sijs qui heres. Incapacitas tempore mortis patris non nocet tabulis pupillaribus si alijs temporibus fuit capacitas.h.d. Ibi nihil oberit quod tempore mortis patris non reperitur capaz ex institutione capere non posset. Dy.ꝛ Ja. In glo.i.ibi mutare cõditionem.i. fieri de non capace capaz. Oldr. In glo.penul.in fi.imo dic vt ibi.ꝛ dixi.j.de conditio.ꝛ demon.c.mulcta.

Sj filius qui pater. Suus institutus ꝛ fratri ex heredato vel instituto pupillariter substitutus patris hereditatem se abstinet per restitutionem fraternam licitum retinebit ꝛ ex ea sola prestabit legata ꝛ separationez bonorũ impetrabit.h.d.Et dic ꝙ trib⁹ modis põt itelligi hec lex. Primo ꝙ pater habuit duos filios primum ꝛ secundum.primum ex hereditate secundum instituit ꝛ substituit eum exheredato. Iste filius secundus institutus adiuit postea abstinuit per restitutionem in integrum. Deinde moritur frater exheredatus dicitur ꝙ potest habere hereditatem fratris ꝛ non paternam. Non obst.ff. eo.l.sed si plures.§.filio.quia ibi repudiauit filius. Secundo modo potest poni casus retento eodez themate qõ cũ istis filijs fuit extraneus institutus repudiauit paternã ꝛ habet fraternam fratris exheredati. Non ob.d.§.filio.j.respõso.quod hic repudiauit ibi non. Item non obst.eodem.l.§.si ex asse.quia per aditionem extranei hic confirmate fuerunt secunde tabule pupillares. Tertio modo potest poni simpliciter in duobus fratribus primo ꝛ secundo.ꝛ secũdus fuit substitutus primo pupillariter qui primus fuit exheredatus.ꝛ iste secundus repudiauit paternam certe non habebit nisi fraternam.sed tãc obstat dict.§.si ex asse. Sed respõde ꝙ existentia sui heredis hic operatur vt.j.ad trebellia.l.ita tamen.§.si pater. Et ita intelligit Dynus.j. de acquiren.here.l.si totam.in sua magna distinc.ꝛ Jaco.de are.d.§.si ex asse.vbi de hoc dixi. Dy.tamen videtur innuere contrarium.d.§.filio.ꝛ plene de hoc dixi.ff.in tractatu vulgari.ver.iuxta hoc quero ad hoc vt substitutus. Alij dicunt ꝙ filius cui fuit facta substitutio non fuit ex heredatus:sed tunc si adiit quomodo substitutus potest separare.dicunt ꝙ est speciale in fratre.quia hoc non placet vt.C.de iur. debe.l.quidam elogio.vbi de hoc not.ꝛ dixi plene.ꝛ.ff.eodem.l. sed si plures.§.filio. Tene ergo tertium intellectum de premissis. ꝛ sic no.ꝙ licet filius repudiet nihilominus remanet heres ꝛ operatur existentiam sui heredis vt valeant tabule pupillares: fecit non operabitur vt valeant legata ꝛ alia disposita in testamẽto. Respond.ꝙ alia ratio est in casu huius.l. quam tamen quere de legatis ꝛ alijs dispositis vt patet ibi presertim ꝛ.ꝛ ita videtur intelligere Jaco.de ra.Mutatis ergo terminis mutatur ꝛ ius ꝛ sic existentia sui heredis operatur confirmationem tabularũ pupillarium hoc casu inter fratres ꝛ alias in fauorem ipsius filij abstinentis vt suum testamentum pupillare valeat.vt.j.de pupille. credi.l.paterne.quod pretor induxit in fauorem filiorum suorũ vt abstinere possint redundent in ipsorum preiudicium vt.C.de legibus.l.quod fauore. Aliorum autem confirmationem nõ operatur cum essent rationes predicte nisi fauore libertatis vt.j. de fideicom.liber.l.cum quasi.§.sed ꝛ si quis.ꝛ de hoc tãgitur in gl. j.j.de acqui.here.l.filius.ꝛ de hoc plenissime dixi in materia vulgari.versi.item prolequens ordinem. Dy. Ibi si autem montur filius infra tempora pubertatis. Ibi si filius qui patri qui fuit heres institutus a patre non tamen se immiscuit hereditati paterne. Dy. Ibi quod fuit heres fratri impuberi. Et hic non fuit mẽtio de institutione impuberis vnde secundũ quosdam hic fuit tm pubes exheredatus ꝙ hanc tenet Jac.de are.ꝛ Pe.de ra. Ibi ex titerit prout refertur ad patrem dic ꝙ extitit heres ipso iure non in permixtionem. Dy. Et ꝙ dicit ex secundis tabulis dic.l.ex pupillari substitutione. Dy. Ibi recuset beneficio pretoris concedẽtis filium posse abstinere.vt.j. de leg.i.l.nam nec Ja. Ibi cõcesserat ꝙ suis pupillaris retinere velit.vt.j.de acqui. here.l.filij⁹.alias si filius. Ja. Ibi oneribus.l.paternis. Dy. Ibi suscepti per ius ciuile. Ja. Ibi liberare per modum abstentionis. Ja. Ibi ab hereditate fraterna per substitutionẽ. Ibi remouere.q.d. ꝙ beneficiũ quod habet suus de iure pretorio per quod efficitur voluntarius est concessum in sui fauorem ꝛc.non ergo debet retorqueri in suũ odiuz:sed hic retorqueret si dum abstineret ab hereditate patris de iure pretorio perderet hereditatem fratris non igitur perdet. In glo.ff.ibi vel adiuit.vt dic ꝙ iste frater fuit exheredatus ꝛ sibi frater institutus a patre repudiauit hereditatem paternaz.ꝛ sm hoc expeditus est hic casus. Jaco. In fi.ibi presertim.i. maxime. Dy. Ibi remotis tabulis secundis.i.exposito ꝙ non esset frater pupillariter substitutus. Dy. Ibi ex secundis tabulis.i.in scõis tabulis relicta.q.d.non relicta in testõ paterno ex quo hereditas non aditur ꝛ hic ideo substitutus exheredatus prestat legata a se relicta quia fuit heres institutus ab eo qui exheredauit.vt.j.de legatis.j.l.plane.ff.in prin. Ibi vt alias.l.qñ substitutus habet heredi tatem paternam in pupillari. Dy. In glos.cõtra. ff. ibi.§.filio.sed ibi filius erat institutus hic exheredatus. Jac. Vel dic vt.ff.ꝛ ibi dixi.ꝛ.ff.si ex asse.sed ibi fuit extraneus institutus hic vero filius. Jac. vel dic vt.ff.ꝛ ibi dixi. In gl.ab hereditate fraterna per substitutionem. Jaco.

1 Pubertas dicitur finis substitutionis pupillaris.
2 Tempora legalia an possint augeri vel minui.
3 Tempora an possint augeri vel minui per iudicem vel per ministrum legis.

In pupillari. Finis† ꝛ terminus substitutionis pupillaris dicit pubertas.h.d. Ibi longius tẽpus id est vltra pubertatem in pagano. Dy. ibi comprehẽsum fuerit per errorem vel ex certa scientia. Dy. ibi substitutio id est omnis substitutionis effectus in pagano. Dy. Queri cõsuevit vtrum tempora legalia† possint minui vel augeri, minui possunt. vt.j.eo.l.si ita quis.cum ff.non augeri puta vt non currat tempore appellationis vel prescriptiõis licet Dy. diceret quod licet per.l.quod si nolit.§.si quis ita.de edil.edic.tamen contra credo per.l.iſtam.cũ ff. Non ob.§.si quis ita.qõ ibi loquit de quodam tẽpore a lege dato in subsidiũ siue in defectũ pacti contrahentiuz siue in subsidium omisse puitionis ab homine ꝛ sic inuenies in omnibus.ll. dictis quod possit augeri. Oldr. Quod tñ intelligas qñ augetur vel minuit per nõ ministrũ legis vt per testatores an autem † per ministrum legis vel per iudicẽ possit augeri vel minui dic vt no. per Dy. extra de regu.iur.c.indultũ.lib.vi.ꝛ dixi.j.de re iudi.l.§. ꝛ.C.de dila.l.sine pare.ꝛ dic quod pupillaris expirat pubertate noua dispositione postremum agnatiõe hereditatis paterne nõ aditione etiam minima pupilli capitis diminutione testantis tradatione paterni testamenti per querelam expugnatione. Oldr. vt hic in glo.finitur etiam alijs modis quos dixi in materia pupillari.ver.quinto quero qualiter finiatur. In glo.ibi pater.§. conditionum. Solu.illud contingit ex noua confirmatione que hic interuenire nõ põt post.xxij.annos. Dy. Vel dic ſꝛ Jac.de bel.qõ hic sequeretur repugnantia ibi non.vel dic vt ibi no.qribi ex mẽte testatoris potest accipi proprie hic non:qz substitutio fuit vna ꝛ directa.ꝛ videtur voluisse testator eam esse directam pro omni tempore ꝛ ideo hic accipitur proprie tãtum ꝛ pro eo tempore tñ quo potest valere Ja.de bel. Ibi secundo per aliud testamentum hic fit irrita. Jac. ibi agnatione ꝛ hec fuit irrita. Jac. ibi si non adeatur ꝛ hic fit irrita. Jac. in fi. adde ꝛ alios quos notaui in materia pupillari dicto versi. quinto quero.

Enturio. Similes potest substituere directo etiã vltra pubertatẽ.h.d. Ibi decesserit ſꝛ filius. Dy. ibi de iure communi quasi dicat nõ ex priuilegio militari qz licut esset etiam in pagano. Dy. in glo. ſꝛ bona: ibi qz miles. ratio primi ꝙ capiat iure directo. Dy. ibi.§.l. proxi. ꝛ.l. verbis ciuilibus. Dy. ibi.ff.eo.l. iam hoc iure. Si autem dixisset si decesserit sine liberis infra.xxv. annos talis sit.glo.que est in.l.precibus.C.de impuberi.ꝛ alijs substi.dicit hanc semper fideicommissariam. Sed lex ista videtur dicere quod sit directa infra tempora pubertatis quod patet:qz dicit venire in eam bona impuberis sed in fideicommissaria non venit.vt.j.eo.l. coheredi.§.cum filie.versi. nec fideicommissarij ꝛc. ꝛ ad trebel. in fideicommissaria.ꝛ.l. mulier.§.ff heres. ergo restat qõ de directa loquat. Dy. de hoc vide qõ dixi in materia compẽdiose.ver.modo queramus de eius natura.ꝛ.ff. sed qz testatores. ver. item quero si testator instituit filium. In eadem glos. in fi. sed dic vt ibi.§.l. proxi. Dy. Et sc̃m Jacob. de bel. ad.l. fceuola m. respõde qõ hic in milite. ibi in pagano. Item hic in testamẽto. ibi in codicillis. Item hic vſqz ad.xxv. annos. Ibi at pupillariter. ad.§. pater. responde quia hic in milite. Ibi in pagano: vel dic et melius quod valeat omni tempore.ꝛ secundum hoc concor. ꝙ ibi no. Ja de bel.

Sj quis eum. Ultima scriptura derogat primeſi de iure fortiatur effectum. hoc dicit. Et dic eum scilicet pro primum quem legaui a pupillo herede scripto. Ibi nam ꝛ in legato ſi hic signare tur glossa que communiter signatur supra super verbo quasi legato cessaret reprehensio Jaco. de are. secundum quosdam. Ibi spectanda nisi prima esset derogatoria sequentis ꝛ ita soluitur cõtrarium. Dynus. In glossa. sub conditione in fi. imo sub conditione. vt.j.eo.l. si seruus communis.§.fi.ꝛ de leg.j.l. si fundum sub conditione.§.fi. Jac. in glo. maxime in fi. sed ibi patet solu. qz prima erat derogatoria sequentis. Dy.

1 Testamentum primum validum non tollitur per secũdum inualidum.
2 Testamentum pupillare an tollatur per secundum testamentũ.

Si seruo,

1 **Si seruo.** Primũ testamentum † validũ non tollitur per secundum inualidum. hoc dicit. Vel sic, principale testamentum non tollitur per accessorium pupillare. hoc dicit. Et vide quod no.ff.de rebus eorum que sub tuto.vel cura sunt.l.fi.ꝛ.C.de testamen.l.scimus. Ibi legitimis testibus scilicet.xiij. quia testamentũ secundũ pupillare est accessorium. Jac. de quo dic vt dixi in materia pupillari.versi. item quero an in testamento paterno. Ibi id valebit scilicet testamentum pupillare. Dy. Ibi ratum manebit:qz testamẽtũ paternum ad secundas tabulas vt principale ad accessorium rumpatur non ecotra ꝛ hoc probat nam ꝛ si ibi ꝛc. Et hoc verum quod mutatio principalis tollat accessorium si principale mutans tenet secus si est nullũ vt in vltimo responso. Oldra. ibi nam ꝛ si ibi. Dy. deinde ibi scilicet pater. Dy. ibi ita fecerit tamẽ primum in quo filiũ instituerat vel exheredauerat. Dyn. ibi instituat sub conditione si viuo ꝛc. Dy. ibi decedat filium iam natum preterierat. Old. ibi superius testamentum in quo filius erat institutus vel exheredatus. Dy. In glo. oppo. cum sit vnũ. ibi non remota vel dic quod quantum ad vnam actorem ꝛ vnam solennitatẽ sufficiẽtem dicit vnũ testamentum. Jac. In eadem glo. in fi. melius dici videtur ꝙ quando eodem contextu sit vtrũqz sufficiat ad vtrũqz vna solẽnitas. vt.j. eo.l. patris ꝛ filij. ꝛ.j. de bonoz pos. secunduz tabu.l. vt bonorum. Sed quando ex internallo due solennitates quarũ quelibet per se ad testamentum sufficeret requirat vt hic.ꝛ.j. de secũdis tabu. l.si ita.§. quidam testamentũ. Dy. in glo. paternũ enim testamen tum ibi Azo. Sed pone ꝙ pater fecit sibi primo testamentum se 2 cundo ex internallo fecit testamentum pupillare. † Deinde fecit sibi secundo loco testamentũ nũquid per secũdũ tollit pupillare. ꝛ videtur qõ non:qz substitutio pupillaris in medio facta potest se tenere cum secundo testamẽto paterno. Sed in hac questione videtur referre an vltimũ testamentũ paternuz factũ fuerit ex internallo a testamento pupillari an statim vt ff ex internallo non valeat pupillare:qz licet non sequaf primum:tamẽ vitiatur propter cõuentionẽ ordinis scripture. vt.ff.eod.l.§. primo. si statim tunc cessat talis vitiatio:ꝛ ideo tunc forte valeret. Dyn. in gl. sub hac conditione ibi inter posthumum natum preteritum. Dy. ibi potuerit esse heres de iure ciuili. Dy. ibi ex eo exheredatus ꝛ sic si pater filiuz suum impuberẽ instituit ꝛ ei pupillariter substituit ꝛ posthumum existentem in ventre pretereat qui nascatur ꝛ moriatur viuente testatore quod licet ex testamento peti possit secũdum tabulas non tñ substitutio pupillaris habet effectum: quia ad hoc: vt habeat effectum oportet vt adeatur hereditas patris qõ esse non potest tamẽ testamentũ ruptũ fit agnatione posthumi ꝛ ex testamento semel rupto quantũcunqz connalescat aditi nõ potest hereditas cum aditio fit de iure ciuili ꝛ bonorũ possessio datur de iure pretorio que aditio dici non potest. Dy. hoc tñ nõ placet Oldr. imo secundum enim reconualescẽt tabule pupillares. vt.ff.eo.l.§. ergo. ꝛ dicit quod reconualescent de iure pretorio cũ eadem sit ratio ergo ꝛc. Oldr. de hoc vide supra in materia pupillari. ver.ſꝛ. oppo. Ibi.l. cum in secundo. ꝛ hoc probatur ff. de iniusto testa.l.j.ꝛ instituendus. quibus modis testa. in fin.§. posterior. sed ff is qui de iure pretorio succedit non est heres de iure ciuili. vt instituendus. de bo. possef.§. quos autem. j. de bono. pos.l.§. ꝛ de reg. iu.l. pretor. ergo sequitur quod si ex secundo testamento non potest esse heres de iure ciuili sed bonorum possessio petita quod se cundum non tollat primum sed hoc non videt habere locum in posthumo:qz ante eius natiuitatez potuit contingere casus quo potuit esse heres de iure ciuili vt patet.ff. de iniusto test. l.§. sed si stante. ꝛ ideo quantum ad posthumum preteritum non procedit hec glos. sed quantum ad iam natum haberet locum. Cy. hoc idem sentit Jac. de are. in hec verba. hoc reprobatur.ff. de iniusto testa.l.§. sed si stante. nam cum fuit possibile ex secundo testamento adiri hereditatem:qz potuit nõ nasci posthumus tollitur primum per secundum ꝛ sic glo. non est bona in exemplo hic posito. Sed bene credo eam veram in alio casu puta scriptus est alius sub conditione que ei remittitur a pretore nam licet pretor remittat ei conditionem nõ tamen potest esse heres nisi petat bonorum possessionem. vt.j. ad trebel.l. facta.§. si in danda. ꝛ isto casu bene posset habere locum quod gl. dicit vt non tollatur primũ per secundum cum ex secundo non possit aliquis heres existere. ꝛ pro hoc.ff. de libe. ꝛ posthu.l.ſi filius. Jaco. de are. concludendo ergo ꝛ declarando omnia predicta dic quod hec glo. bene diceret in filio iam nato preterito ipsoqz decedente viuente patre. ꝛ hoc casu teneamus reassumere testamentum vires de iure pretorio secundum Oldra. ꝛ ad hoc faciunt notata.ff. de liberis ꝛ posthu.l. gallus.§. nunc de lege. ꝛ dicta.l. cum in secundo. de iniusto testa. hoc enim casu bene confiteor primum non reuocari. vt.d.l. cum in secũdo. Sed in posthumo in quo loquitur hec glo. non potest procedere quia per secundum quod fuit validum a princi. anteqz posthumus nascereturn reuocatum fuit primũ demum cum nasci tur posthumus. ꝛ irritatur ſm ꝙ quidaz assumit vires ipso post humo decedente viuente patre: sed nihilominus primum remanet ruptum per compositionem secundi ꝙ a presenti fuit validũ vt.d.l.iij.§.i.ver.ſꝛ si stante. de iniust. test. vbi est casus. Ibi possit esse heres de iure ciuili. Dy. ꝛ iõ nõ tollentur tabule pupillares.

Substitui. Dic casum ꝙ seius me ꝛ titium heredez instituit ꝛ sempronium ibi substituit deinde sempronius instituit liberos suos ꝛ substituit eis illum qui nasceretur post mortez titij valet ꝛ.h.d. Et dic substitui vulgariter ꝛ pupillariter. In gl. ibi qui plures sed ibi a principio ꝛ ex postfacto incertus hic postea certus. Oldra. In fin. sed solue vt soluitur aliud contrarium. j. eodẽ. l. si pater filium. in fi. glo. Oldrad. vel dic ad vtrunqz contrarium secundũ Jac. de bel. qõ in.l. qui plures. omni tempore persona legatarij fuit incerta:hic nõ:licet ex psona substituti a prin. fuerit in certa:tamen postea est certificata. ꝛ ideo valet ad.l.v. dic qõ non est contra:imo concordat:quia ibi valet legatum. Jac. de bel. hec tamen sol. non est vera quia non valet legatum. Sed ipse Jac. habuit glo. corruptam:quia in glo. habuit. de rebus dubijs. l. secunda. sed debuit habere. l. quinta.

Sj seruus communis. Necessari⁹ patri potest esse impuberi. h.d. Ibi a parte substituente. Dy. Ibi vt ipse. scilicet seruus. Dy. Ibi partis ad alium pertinentis. Dy.

Si titio Serui legatum euanescit cum libertatis sibi conditio existit. h.d. cum. l. seq.

1 Testamentum patris ꝛ filij vnum esse censetur ex virtute testatoris ꝛ solennitatis.
2 Testamenta plura diuersorum hominum si sunt scripta in eadẽ charta ꝛ illi charte adsint septem sigilla appensa an sufficiant dicta sigilla ad robur omnium testamentorum.

Patris. Ex virtute testatoris ꝛ solennitatis testamentum † patris ꝛ filij vnum esse censetur. h.d. Ibi sufficit ad testamentum filij eodem contextu cum testamento patris. vt.ff. eo.l. si quis eum. §. j. Ibi a debitis legitimis testibus ꝛc. ꝛ ibi de hoc no. ꝛ dixi. Ibi re 1 signate id est nõ sigillate. Dy. Ibi signa patris id est ad testamẽtum patris adhibita. Dy. Ibi sufficiunt ad testamentum filij eo dem contextu factum. Dy. ibi valebit scilicet paternum ꝛ pupillare. Dy. in gl. per hoc videtur imo duo sunt imo in scõo sicut in primo est vnum. Non obst. quod testamẽtum pupillare sit factũ nuncupative ꝛ paternum nominis dicetur in scriptis factum esse pupillare sicut dicimus de scodicillis nuncupatiue factis cõdito testamento in scriptis cum sunt pars testamenti ergo ꝛ hic idem cũ testamentũ paternũ trahat ad se pupillare. arg. j. de iure codicillorum. l. quidam. ꝛ petetur bonorum possessio ex pupillari secundũ tabulas directo non vtiliter secundum nũcupatiuum. vt 2 j. de secũ. tabu. l. si ita. §. fi. non est ergo in aliqua parte probat qõ vnum est testamentum. Sed pone † quod plura testamẽta diuersorum hominum sunt scripta in charta. ꝛ illi charte adsunt sepẽ sigilla appensa nunquid sufficiunt ipsa sigilla ad robur omnium testamentorum. argu. quod sic. ff. de eden. l. si ex argentarijs. §. si initium. sc̃ũm Jacob. de ra. ibi item qz paternum. ista disconnientia non est vera vt supra dixi. §. si ex asse. ꝛ tamen si ex pluribus partibus scriptus in eodem testamento quasdã adire ꝛ quasdam repudiare non potest. vt.j. de acqui. here. l. ff. ꝛ. l. si solus. ꝛ. C. de liberis. l. quidam elogio. Dy.

Sjra. Subſtituerit pupillariter. Dyn. ꝛ breuiter. h.d. circa tempus hominis facta prorogatio derogat legali temporis limitationum. vel ſm Ja. de are. promissum infra tempus post tempus videtur denegatum. hoc dicit. ꝛ pro hoc.j. de leg. ff. l. statu liberum. §. fideicommissum. Jac. Ibi bonorum possessionem subaudi etiam. Dy. in glo. ibi. l. si extraneus. dic vt ibi ꝛ vt no. in. l. quesitum. §. ff. j. statim allegata. vel dic ad. l. si extraneus. vt no. d. l. sicut dotẽ. in prin. sola. matri. ꝛ ibi plene dixi ad. l. legata. ꝛ ad. §. vlti. l. quesitus. Respondet quod hic species temporis vna tãtum ꝛ certa fuit expressa ibi vero species ꝛ genus ꝛ dic vt notatur. d. §. ff. Jacob. de bel. ꝛ per Dy. extra de reg. iur. c. genero. lib. vi.

Sj quis contra. Qui iudicium patris expugnãdo succubuit illius occasione nihil commodi consequi potest. hoc dicit. ꝛ vide quod no. per Dyn. ꝛ alios. extra de regu. iuris. c. ex eo. libro. vi. Ibi impuberi instituto vel exheredato. Jaco. in glo. vlt. vt ibi dictum est. vel dic quod hic nõ admittitur qui expugnat tbi alius. Jaco.

Universidad de Deusto
Biblioteca

✻ Vide hic Jo.de imo.

Qui plures. Spes substitutionis recipro-
ce ad heredem non transmitti
tur.hoc dicit.in omnem causam emolumenti deferen-
di ex substitutione.Ja.nisi ratio inequalitatis aliud in
ducat.vt.ff.eo.l.iam hoc iure.Et dic directo quādo est facta sub-
stitutio in testamento:si vero in codicillis tunc capit ex fideicom
misso.vt.ff.ad trebellia.l.l.cuius.§.gaio.Oldrad.Sed de hoc dic vt ple
ne dixi supra in materia compendiose.versi.sed quia testatores.
ver.item que fuit.Dy.

Si pater filium. Si posthumus na-
scatur eo casu quo in
ueniatur preteritus rumpit testamentum paternum ꝛ
per consequens pupillare.Dynus. Sed hic non fuit
pupillaris secundum gl.quod est falsum.vel dic posthumus na-
tus in casu prouiso rumpit testamentum natus vero in casu im-
prouiso non rumpit.hoc dicit. Uel sic.sicut natiuitate posthumi
rumpitur principale testamentum ita ꝛ vulgaris substitutio in
eo facta.ibi subsistit pupillarem secundum Jaco.de are. ℣Pet.ꝛ
Ray.Jbi sibi non intelligas viuenti vt dicit glo.qō tex.hoc non
dicit.ꝛ ideo quod dicit glos.est diminare. Jbi post mortem illius
filij impuberis cui substituit.Dy.Jn ff.ex substitutione vulgari
tacita intellecta in pupillari.Dy.vt.ff.eo.l.ex duobus.§.j.Jn glo.
i.in ff.sed certe in litera non est viuenti sed simpliciter loquit.Sz
tunc potest opponi quod non admittatur ex tacita vulgari:qz vi
tiatur sicut vitiatur expressa pupillaris.arg.ff.de serui.rusti.pred.
l.iij.§.ff.Sed potest glo.aliter intelligere ꝛ secundum verūz in-
tellectum obst.ff.de cap.l.quod si filius.Jn gl.scilicet iam existen-
te.ibi ff.non est.§.testamentum paternum factum irritum.Old.
Jbi est heres scz ex vulgari expressa que intelligitur hic facta cū
dixit sibi viuenti vt no.ff.in prima glo.sed hoc est diminare:qz lite
ra non dicit viuēti vt ibi dixi.

Si titius. Spes substitutionis vulgaris trāsit
ab substitutū.hoc dicit. Jbi ei scilicet
substitutio.Dy.Jbi in vtrāz partem.f.titij ꝛ coheredis.Dyn.

1 ✠ Captus ab hostibus dicitur hostium seruus.
2 Substitutio vulgaris tacita que continetur in pupillari expres-
sa an expiret pubertatis tempore adueniente.
3 Substitutio vulgaris tacita an possit habere locum si filius im-
pubes decedat patre superstite.

4 Lex cornelia habet locum solum quando pater capitur aut pri-
mo moritur.

✻ **Ex cornelia.** Dic ad euidentiā. primo
quod ad hoc vt substitu-
tio pupillaris habeat effectuz oportet quod filius im-
pubes sit in potestate patris vsqz ad mortem suam.vt
j.eo.l.coheredi.§.cum filie.secundum est qō hereditas patris po-
tuerit adiri ꝛ adita fit.vt.ff.eo.l.ff.§.quisquis.tertiuz quod viuen-
tis hereditas fiue in ciuitate fiue apud hostes maneat nō potest
adiri.vt.C.de capti.ꝛ postlimi.reuer.l.nec nos.ꝛ.ff.de iniusto testa
1 men.l.ff.§ quis ex heredato.Quarto quod captus † ab hostibus est
seruus hostium ꝛ sic non habet heredem.vt.C.communia de suc
cessio.l.j.nisi adiuuaretur per fictionē legis cornelie que fingit eū
mortuum preambula hora captiuitatis.vt.ff.de testamē.l.lex cor
nelia. Quinto quod quandiu pater est apud hostes statua filij
pendet vt insti.quibus modis ius patrie potestate sol.§.ff ab ho
stibus.ꝛ dicit quod hec.l.post dictuz.ꝛ illud prosequitur in sex ca
sibus quod probat per per duo exēpla ꝛ duas excep.ponit.a dic-
to:ibi quapropter hucusqz est dictum ꝛ hic ponitur primū exē
plum dicti illud prosequendo.ibi relicto cui existens pater in ciui
tate pupillariter substituit.Dy.Jbi ꝛ is scilicet filius impubes.
Dyn.ibi decesserit in ciuitate post mortem patris in captiuitate.
Dyn. constituti.Dyn.ibi sed si pater secundus exemplum dicti:
ibi peruenerit ꝛ ibi mortuus fit in pupillari etate.Dynus ibi ex
ea lege scilicet cornelia. Dyn.ibi si vero, patre prima exceptione
adiecto.ibi quare ꝛ si pubes secunda acceptio.adiecto:ꝛ dic si pu
2 bes filius factus in ciuitate. ✠ Querit Dy.an vulgaris † tacita
que continetur in pupillari expressa expiret aduemente tempore
pubertatis.Glo.penul.istius.l.videtur sentire qꝰ nō:sed tex.in ff.
l.innuit oppositum.Et qz durare tacitam sublata expressa ad cu
ius positionem sequebatur videtur absurdum. vt.ff.de supel.leg.
l.labeo.Sz hec ratio videtur tolli:qz sublata vulgari expressa du
rat tacita pupillaris.vt.ff.eo.l.ff.§.ff.ver.sed si extiterit. vnde effi
cax est ratio:qz substitutionis effectus extenderetur vltra tempus
a testatore limitatum qō esse non debet etiam si de natura sui ex-
tenderet vltra.vt.ff.eo.l.ff ita quis.ꝛ.ff.eo.l.qui plures liberos.ꝛ.l.
ex facto.§.item ſro.ꝛ de secun.tabul.l.ff.§.ff primus. De hac que
stione vide plene supra in materia vulgaris.versic.itez prosequēs
ordinē.Dy.glō.casu.ꝛ ver.item quero an tacita vulgaris. ✠ Itē
3 querit an vulgaris † tacita possit habere locum si filius impubes
moritur superstite patre.Glos.l.ff pater captus infra proxime di
cit quod sic.tex.huius.l.innuit contrarium.versi.ff vero patre vi-
uo.ꝛ.ff.de capti.ꝛ postlimi.reuer.l.quod si filius.Jbi nihil est qō de
secūdis tabulis ꝛc.ꝛ ibi etiam dicitur quod substitutus nihil ha
bet.Dy.Et hoc verum si impubes non habeat coheredem si au
tem habebat coheredem ex cuius aditiōe fuerit testamentum cō
firmatum:tunc secus vt dicit Dy.in suo tractatu substitutionum
licet sub dubio forte.ꝛ plene dixi supra in tractatu vulgari.versi.ff
autem moritur filius.ꝛ versi.predicta vendicant sibi locum.Sed
videtur sine dubio quod tunc etiam non habeat locum:quia ex-
pirat cum certum sit expirare testamentum pupillare ff morīē
pupillus in eo statu in quo non posset testari etiam maior vtpote
in potestate patris.vt.ff.eo.l.ff.versic.plane posterius.ꝛ ibi no.
Si ergo non valet pupillaris expressa ergo nec tacita vulgaris
in ea inclusa.argu.ff.de serui.rusti.predi.l.item.§.ff.nisi dicamus
quod ista substitutio vulgaris que continetur in pupillari fit po
tius presumpta quam tacita ꝛ sic non expirat presumpta pupil-
laris sicut econtra non expirat presumpta pupillaris lz expiret
expressa vulgaris.vt.ff.l.ff.§.ff.ver.sed si extiterit.ff.eo.sed ibi po-
tuit locum habere:hic non.Oldr.Ad.§.p secūdo.C.de cadu.tol.
respōde qꝰ ibi loquitur in substituto ex vulgari expressa in qua
non requiritur aditio:imo requiritur quod non adeatur vt.C.de
impuber.ꝛ alīs substitu.l.post aditam.secus in pupillari vbi re-
quiritur aditio.vt.ff.eadem.l.§.quisquis.cum ff.Dynus. Et pre-
dicta vera vbi extraneus esset substitutus:secus si pater in filiuz,
ꝛ argumen.ff.eodem.l.ff filius qui pater.secundum Jaco. de ra.
licet glos.d.l.ff pater filium intelligat in vulgari expressa.sed ima
le vt ibi dixi.Ray.ꝛ de hoc etiaz dixi.j.de leg.ff.l.celsus pater.In
glo.aut capitur ibi vt hic.ꝛ tunc aut moritur primo pater ꝛ post
ea filius aut econtra.Dynus. Jbi vsqz in finē.ꝛ tunc aut capitur
patre viuo aut mortuo in ff.Et tunc si capiuntur simul vel vnus
immediate post alterum velle confirmantur aut filius ex inter-
uallo post patrem ꝛ tunc si redeat filius confirmantur tabule pu
pillares si non redeat rogat quod confirmentur tabule pupilla-
res. Azo ꝛ Bulg.qꝰ non:ꝛ hec omnia dic vt in glo.j.de captiui.ꝛ
postlimi.reuer.l.pater.§.fina.Dyn. Ubicunqꝫ hereditas patris
adita est ex testamento: vel deuenit ad eum casum quo potuit
adiri confirmantur tabule pupillares:ꝛ hoc post veram mor-
tem testantis

tem testantis.ꝛ hec est ratio in hac.l.lex cornelia.ꝛ.l.sequen. Dy.
4 † Quando pater tantum capitur aut primo moritur pater ꝛ ha-
bet locum cornelia vt in princip.ff.l.pater filio.aut primo filius ꝛ
nihil est de lecūdis tabulis tractet.vt.l.qō si filiꝰ.ꝛ de capti.ꝛ post
li.reuer. Quando filius tantum capitur aut vere mortuo patre ꝛ
habet locum cornelia pubes vel impubes decedat:quia fingitur
impubes decessisse:quia talis erat cum fuit captus vt in versic.si
quid mortuo.alias mortuo si quid. aut patre vino ꝛ non habet
locum cornelia vt in ver.si vero patre vino.alias si vero vino pa-
tre. Quando vtrqꝫ capitur aut primo filius ꝛ non habet locum
cornelia confirmans substitutionez:qa fingitur prima hora mo-
tuus:ꝛ tunc nulla bona habebat vt hic penul.ꝛ vlti.resp̄ōlo. aut
primo pater:ꝛ tunc aut incontinenti atqꝫ ex internallo secundū
opintones predictas.aut simul pater ꝛ filius ꝛ similiter locū non
habet vt in.l.sequen.si pater. Oldra. Jn glos.quando ante filium
in ff.ꝛ rationem redde vt ibi not.quod puto verum quod lex cor
nelia non operetur vt habeat heredem ex testamento:sed ab inte
stato habebit.vt.l.ff pater.de suis ꝛ legiti. Jn glos.non ex verbis
ibi.§.irritum.ista non est ratio quia testamentum non confirma-
tur ex verbis imo est ratio:quia cornelia disponit de his qui ha-
bent testamenti factionem.vt.d.l.pater.§.fina.j.de capti.ꝛ postli-
mi.reuer.quam non habebat iste: quia erat impubes.Ray.Jbi
posthumus filij imo debet dicere substitutus. Oldradus. Jn ea-
dem glos.in fine.quia quando fuerūt ab hostibus capti:ꝛ ibi de
cesserunt licet pater ante filium fuerit captus tamen lex cornelia
non adaptat.ꝛ est ratio: quia patre capto ius liberorum depen-
det nec quo ad plenum consequuntur bona. vt.j.de suis ꝛ legiti.
l.ff pater.ꝛ institu. quibus modis ius patrie potestatis. solu.§.
ff ab hostibus. Sed lex cornelia non operatur vt ille habeat he-
redem qui nulla bona relinquit in ciuitate captiuitatis
vt hac.l.versi.ff vero.ꝛ per hoc habes rationem primi dicti in.l.
ff pater.que sequitur. Ray. Jn glos.ad hoc scilicet in fine.quod
non placet:quia non debet durare vulgaris tacita contenta sub
pupillari expressa vltra tempora pubertatis secundum Dyn.de
quo dic vt supra plene dixi.ꝛ pro hoc.j.de capti.ꝛ postlimi.reuer.
l.pater.§.ff mortuo. Dy. Jn glos.scilicet post patrem in ciuitate
defunctum Oldra.

Si pater. De materia est precedentis.l.ꝛ nō
male posset continuari cum ipsa.
Jbi nec ex id est fine inter vallo. Dy.ibi decessissent ita
tamē quod pater ante filium.Dy.ibi non pertinebit:
quia non fuit possibile impuberem adire patris hereditatē Dy.
ibi impubes decedat:quia tunc admittitur substitutus.Jac. Jn
glos.prima ibi an Bulg.dixit que probat Dy.ꝛ est ipsa veritas.
Dy.in glos.vltima ibi vel expressa premoriente filio. pro hoc j.
de fideicommi.liber.l.thays.§.splendoziis.sed videtur contra.
j.de capti.ꝛ postlimi.reuer.l.quod si filius. Sed potest dici quod
ibi non admittitur ex expressa pupillari:sed admittitur ex tacita
vulgari vt hic arg.contra:quia si non valet expressum nec tacī-
tum.ff.de serui.rusti.pred.l.qui habet. Jacob.de vulgari expressa
est casus.ff.eo.l.ff pater filium.ꝛ de cadu.tollen.l.i.§.pro secundo.
ꝛ ibi not.Oldr.De hoc vide quod dixi in materia vulgaris.ver.
predicta vendicant sibi locum.ꝛ versi.sequentibus.ꝛ versicu.Dy.
autem secundum Jaco.de ra.

Quidam. Subsitutio factain defectum pri
mi ꝛ secūdi gradus non vendicat
sibi locum aliqua hereditate adeunte qui est primo
vel secundo gradu hoc dicit Dyn.vel sic. ex legis di-
spositione suppletur iudicium testatoris ne aliquid contra testa-
toris volūtate committatur. hoc dicit.ibi proculum proprium
nomen.Dyn.ibi ꝛ quietum proprium nomen. Dyn.ibi florum
proprium nomen.Dy.ibi sophiam proprium nomen Dyn. ibi
coloniam proprium nomen.Dy.ibi proculus institutus in quar
ta.Dy.ibi sophia substituta sibi in illa quarta.Dyn.ibi vacasset
id est si nullus institutorum vel substitutorum primo gradu adi-
ret. Dynus ibi distribuisset id est distribuere videtur. Dynus in
fin. iure accrescendi ꝛ sic hoc casu potentius est ius accrescendi
iure substitutionis. Jac.ꝛ hoc inducit dispositio testatoris.argu.
ff.titu.prox.i.ff quis ita heres. Oldra. Jn glos.id est distribute.
in ff.ꝛ.j.de verborū oblig.l.ff quis ita stipulatus.ꝛ per hoc patet
qꝰ nō obstat.C.de cadu.tollen.l.ita.§.pro secūdo.vbi substitutus
prefertur coniuncto:quia hic nondum extiterat conditio substi-
tutionis.Dynus.

In substitutione. Cōditio genera
lis circa tempus
non fuit limitata nec per aliquem articulum restricta
semel ꝛ quandocunqꝫ eius verba sufficiunt extitisse se
cus si fuerunt limitata per hunc articulum tenent.hoc dicit. ibi
filio ex heredato.Dy.ibi si quandoqꝫ id est quandocunqꝫ. Dyn.
ibi heres fuisset subaudi debere vocari ex substitutione predi-
cta.Dyn.ibi que mota est quia filius ex heredatus contra extra-
neum scripsum obtinuit in querela. Jacob. ibi tamen cum sub-
stitutum qui succubuit in querela.Dynus.ibi non simili modo:
sed per contrarium.Dy.ibi haberet scilicet.Dy.in ff.id est opor-
tet alterum filium esse heredem eo tempore quo moritur impu-
bes vt substitutum excludat.Dy.in glos.aduerbum forte in fin.
quod intelligo verum si ius cimle vult facere secundū heredem
directo.ꝛ est ratio j.de regu.iuris. l.quod contra rationem.§. vni
pro solido. secus si non directo: sed per obliquum.vt institu.de
fideicommi.heredi.§.restituta.Ray.Jn glos.vlt.ibi ꝛ capaz ad
hoc vt repellatur semo.Oldra.

Qui cum plures. Unus adie-
ctꝰ vel plures
admittuntur pro virilibus portionibus: cohere
dis autem substituti admittuntur pro hereditā-
rīs portiōibus.hoc dicit. Dy Uel sic.adiectus
substitutus cum separatim ex disparibus parti
bus institutis admittitur in virilem. Ceteri vero inter se pro he-
reditarīs admittuntur. Jbi ceteros heredes institutos. Dy.ibi
et a titio.Dyn.ibi quam partem is scilicet a titio scilicet adiecto.
Dy.ibi ceteri heredes istituti.dy.ibi ceteros heredes institutos.
Dy.ibi ei a titio.Dy.ibi reliquarum partium scilicet trium.Dy.
ibi adiecissent heredes substituendo eos in partem vnius here-
dum.Dy.ibi hos adiectos qui nō erāt de numero heredū. Dy.
in glos. cur non habet solus ibi si plures breuiter dicit quod vi
riliter veniunt quantum ad dictum substitutum sed quantum in
ter se veniunt pro hereditarīs portionibus.ita hic loquitur ꝛ.ff.
eod.l.sed si plures.primo respon.Jn eadem glo.ibi vt ibi not.sed
adhuc Oldra.l.i.in alio quia ibi coniunctim substituit duos pu-
tasquisquis mihi heres erit ꝛ titius p quod videtur ꝙ titius vo-
cetur ad dimidiam secundum supra dicta quod tamen ibi nega-
tur:quia succedit in virilem vt ibi dicitur. Sz dic quod hic loqui
tur in vulgari substitutione ibi in pupillari.sed huic sol.obstat.ff.
eo.l.si pater filio.que etiam loquitur in pupillari:ꝛ tamē dicit ter
tium adiectum habere dimidiam:sed ibi pupillus non adierat
bona paterna sed in dicta.l.fina.C.eodem.sicut ꝛ fic est facta com
mixtio bonorum paternorum cum suis ꝛ vtraqꝫ vni cedunt. Ol
dradus.ꝛ de hoc vide quod not.ꝛ dixi dicta.l.finali.C.eodem.Et
pro declaratione huius materie dic aut verba adiecta sunt tan-
tum propria aut appellatiua ꝛ propria.primo casu dic quod eōs
ad viriles admittuntur.vt.j. de lega.ff.l.tu pla.ff.§.ff.l.ff heredes.
ꝛ ad trebel.l.nonnunqꝫ. Secundo autem sunt adiecta appellati-
ua iuris significatiua vt qꝫ sic dicit testator.quisquis mihi heres
erit ꝛ titius:aut non significatiua iuris vt qꝫ dicat filios vel agna
tos ꝛ titium substituo. primo casu aut loquimur in vulgari aut
in pupillari. Si in vulgari titius habebit viriles portionem cete
ri demum admittantur pro portionibus hereditarīs inter se vt
hac.l.ff vero loquimur in pupillari tunc aut pupillus non adiuit
hereditatem paternam: ꝛ tunc titius semissem inter ipsos divi-
dendum pro portionibus hereditarīs.vt.ff.eo.l.ff pater filio. Si
vero pupillus adiuit paternam: ꝛ tūc ille titius habebit virilem
portionem. Alīꝫ vero heredes aut habebant in institutione por-
tiones equales aut inequales:ff equales tunc omnes habebunt
viriles cum viriles ꝛ hereditarie sint heredes.vt.d.l.finali.C.eo.ff
vero portiones hereditarie erant inequales tunc inter se portio-
nibus hereditarīs admittentur vt.ff.eo.l.sed si plures.in prin.ꝛ
arg.huius.l.ff vero casu scilicet an appellatiua nō fuit iure signi
ficatiua tunc titius admitteꝫ ad semissem ꝛ alīꝫ coniuncti ad alīꝫ
semissem nisi fit adiecta illa clausula de qua.l.fit mentio.ff.de her.
institu.en.l.interdum.tertio vero casu principali relicti que prece-
dant vtrum propria vel appellatiua.ꝛ sin quod precedunt dispo
nitur.vt.j.de stipu.ser.l.ff seruus communis.

Si mater. Si pura est institutio lz ad
tempus eius petitio differa
tur per matrez valet impuberi facta substitutio.
hoc dicit. Jbi in pupillaribus tabulis id est in ta
bulis quibus instituit pupillū. Dynus. Jn glo.
prima ibi sed pure licet habeat dilationez in ad-
eundo. Jacobus Jbi.l.hereditas.imo isto casu referendo glo.ad
textum non submouetur tempus de medio quia dies est incerta
que pro conditione habetur vt infra quando dies lega.ced.l.ff ti
tio ergo ꝛc.ꝛ de legatis primo.l.ff cui.§.hoc autē legatum in tem
pus autem incertum hereditas bene potest dariꝛ institutio con
ferri vt supra titulo proximo.l.in tempus.ꝛ no.d.l.hereditas. Ja
cob.de are.ꝛ Dy.

Si filius. Tertio gradu substitutus in defectum pri
mi ꝛ secūdi admittitur.hoc dicit. Jbi ita sci
licet nepos. Dyn. Jbi heres non erit que verba debent intelligi
in casu in quo potest esse heres ꝛ non est cum verba in dispositio

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne posita debeant intelligi in casu in quo possunt cadere vt. j. de suis ⁊ legiti. l. j. in princi. ⁊ de condi. ⁊ demon. l. pater seuerinam. in princi. Jn fi. quia per additionem expirat vulgaris substitutio vt. C. de impubē. ⁊ aliis substit. l. post aditam. Jn glo. vlti. ibi licet postea repudiauerit: ista ratio nihil valet cum iste habeat substitutionem vulgariter: ⁊ existentia sui heredis nihil operatur. vt. ff. de inoffi. testa. l. papinianus. §. quoniam autem quarta. Ray. Sz sustinere possit glosl. propter rationem quam assignat in fin. scilicet q: si filius supraitrait patri ⁊ repudianit nepos nunq̄ potuit esse heres facta institutione secundum consilium gallizquia defecit conditio institutionis ipsius ergo nec titius substitutus in eū casum quo nepos non erit heres cū esse potuerit: sed hic non potuit ⁊ sic defecit de condi. ⁊ demonstra. l. pater seuerinam. in prin. Ray. Jbi me viuo mouitur. ista ratio concludit quantum ad substitutionem nepotis filio factam. Sed nota. quantum ad substitutionem factam nepoti: quia hec conditio non fuit adiecta substitutioni facte nepoti de titio: sed substitutioni facte de nepote filio ⁊ ideo quidam tenent quod substitutus nepotis admittatur. Alij contra: quia nepos hoc casu videtur preteritus. argu. ff. eo. l. si pater filium. ⁊ ideo non potuit sibi substitui: vt. supra eodem. l. j. ⁊ ibi not. Sed hanc videtur obstare. ff. titu. proxi. l. ex facto etiaz. sed dic vt per Dy. respondetur. vt. ff. eo. l. j. sed hec vera in pupilla ri substitutione: sed hic loquitur in vulgari expressa. sed nec vulgaris valet si non est institutus heres at hic nō fuit institutus in casu vbi filius non moritur viuo patre. Oldra. Jbi item verba: ista est vera. ⁊ concludit determinem questionis. Dyn. Jbi esse posset. ⁊ pro hoc not. q̄ verba debent intelligi in casu in quo possunt cadere vt dixi in expositione litere. Ray.

✱ Jsta. l. esto si filius scom Bart. hic. ⁊ prolius eius cidatiōe vide ample hic Joā. de imo.

Ex duobus. Substitutus vltimo decedenti vterq; simul moriētibus directo succedit. hoc dicit. Jn glos. j. ibi partem illius qui supremus moreretur hic autem nihil dixit de parte: ⁊ ideo videtur voluisse dare totum in fi. quia ibi erat fideicōmissaria. ⁊ in casu dubio mater repellit substitutionem. hec vero erat directa. Ray.

Filium impuberem. Succedens ex vulgari expressa directo patri heres efficitur. hoc dicit. Jbi adierit ex substitutiōe vulgari. Jn glo. vnde continetur ibi quam duos. arg. eorum que no. ff. de lega. q. j. meuius. §. eum qui. sed argu. contra. j. si quis omissa causa testamen. l. ij in testamento. §. vlti. Oldra. Jbi admittitur. ista nō est ratio in isto. §. sed illa quia substitutus vulgariter ex directa immediate ipsi testatori fit heres: vt instit. de pupilla. substi. in princi. Jtem ista ratio videtur falsa: quia verbum quisquis referri potest etiam ad vnum vt colligi potest ex dicta. l. vt. j. si q̄s omissa causa testamen. l. ij in testamento. §. vlti. Oldrad. ⁊ Ray. ⁊ vide in alphabeto ibi de codicillis. l. si quis. sed ibi non faceret testamentum alias non comprehenderentur nisi scripti vt in eadē l. nota. §. fin. vt. ff. o. l. si in testamento. j. si quis omissa causa testa. vn de hec glol. errant quare dic quod secus esset si simpliciter legasset non adiecto signo vniuersali quisquis heres esset ꝛc. quia non debentur a venientibus ab intestato: vt. C. de fideicom. l. eā quam ⁊ j. de iure codicil. l. si quis cum nullum. ⁊ ibi not. ff. titu. j. l. si q̄s filio. §. si Oldra.

1 ☞ Augmentatio seu diminutio portionis hereditarie inducit legatorum augmentationem.

2 Bonorum possessio contra tabulas an rumpat testamentum ipso iure.

Etiam si contra. Augmentatio †vel diminutio portionis hereditarie inducit augmentationē legatorum: ⁊ q̄ valet de iure ciuili ipso iure non irritatur de iure pretorio. hoc dicit cum. l. sequenti. Jbi petita sit a pretento filio ⁊ etiā ab instituto impubere beneficio preteriti. Dy. Jbi omnibus non solum liberis ⁊ parētibus. Dy. Jn fi. sed legata a pupillo prestantur secundum formā. l. quinte. §. q̄ō si impubes. j. de lega. prestan. contra tabulas bonorū possi. petita. Jac. ☞ Opp. ⁊ videtur q̄ō omnibus: vt. j. de lega. iij. l. si. sed distingue inter. l. relicta a substi. vt hic. ⁊ a pupillo vt in cōtrario absurditatem illam quod plus grauetur per legem substitutus quā institutus: in cuius locum succedit tollit. l. cum patronus. de legi. Old. Et ista additio licet in libro Oldr. hic esset posita. tamen iudicio meo melius caderet. j. l. proxi. Jn glo. vlt. ibi. §. quos aūt. sed quare sicut bonorum possessio contra tabulas rumpit testamentum paternū quo ad effectum non rumpit eodem modo pupillaris quo ad effectum. ita opponunt quidam ⁊ non soluunt. ☞ Item secundum sententiam glossatorum bonorum possessio

2 †contra tabulas rūpit testamentum ipso iure videlicet vbi ante aditam hereditatem intentatur ipsa bonorum possessio contra tabulas. ⁊ quod possit intentari ante aditam hereditatem probatur. j. de bonorum possessio contra tabu. l. illud. in princ. ⁊ est glo. C. de codicil. l. vt liberis. ergo ⁊ ibi per ius pretorium rumpitur testamentum ipso iure vt in casu premisso non debet valere pupillare. Quidam dicunt quod bonorum possessio contra tabulas nunq̄ rumpit testamentum ipso iure. ⁊ ita potest intelligi. l. vt liberis. vt hoc dicat. nam dicunt ex eo quod sit petita bonorū possessio contra tabulas adhuc potest adiri hereditas de iure ciuili: quia contra non impedit additionem de iure ciuili: sed impedit secundum tabulas nam petita contra tabulas bonorum possessio contra tabulas quam pretor liberis policetur. l. q̄. ⁊ ibi not. ⁊ de hoc plene dixi supra in tractatu pupillaris. ver. q̄. oppo. ⁊ versi. sequenti. Jn glosl. ibi emancipatum puberem. idem si esset in potate. vt. j. de legatis prestandis. l. si duo. Dynus.

1 ☞ Pupillus petita contra tabulas bonorum possessione debet legata liberis ⁊ parentibus.

2 Legata a pupillo relicta augentur in personam substituti.

1 ✱ **At si contra.** †Pupillus petita contra tabulas bonorum possessione debet legata liberis ⁊ parentibus. substitutus vero a se relicta omnibus substitutis a pupillo relicta pro ea parte qua pupillus fuit institutus omnibus prestare tenetur pro incremento liberis ⁊ parentibus tantum a se relicta omnibus. quere rationez quare substitutus relicta a se omnibus prestat ⁊ pupillus nō nisi except. de quo etiam tetigi. §. progi. §. Item opp. de §. liberis. institu. de pupillari substi. ⁊ Solu. vt in glosl. Jbi ita vt augeantur scilicet prestatio legatorum in ratione falcidie quia plus habuit per ꝛta tabulas. Dy. Jbi propterea alias ꝓterea: ⁊ tunc habeas in litera que si habes propterea habeas in litera quod ⁊ dic augētur legata coniunctorum ista ratione quod pro quia filius extraneis non debuit. vt. j. de lega. prestandis. l. filium. §. fi. ⁊ dic quod vsq̄ ad versi. sic ⁊ crescere loquitur in legatis relictis a substituto vsq̄ ad versic. his consequens ꝛc. Jac. de are. Jbi non debuerit: sed substitutus omnibus. Oldra. quasi dicat legata relicta extraneis sunt indebita. ⁊ per consequens in ratione falcidie augmentata sunt legata relicta ab impubere. vt. j. de legatis prestan. l. si filium. Jbi ablatus sit per alium fratrē preteritum. Dy. Jn fine. ⁊ sit oppositum in opposito ⁊ propositum in proposito secundum Philosophum. Et pro hoc probat ille tex. quia si augmentum auget legata ⁊ diminutio diminuet vt hic. ⁊ j. de legatis. iij. l. vltima in fine. Jacobus de ra. Jn glo. prima ibi coniunctis tantum personis † legata ergo a pupillo relicta augentur in personam substituti secundum glosl. tam. Sed hoc est falsum: quia ex quo ponitur pupilli adiuisse ⁊ sic legata assumpsisse vires in personam ipsius non possunt augeri in personam substituti vt in plus vel alijs personis teneatur quam ipse pupillus tenebatur. argu. j. de legatis primo. l. si fundum sub conditione. §. si paterfamilias ab impubere. ⁊ est expressum. j. de legatis prestandis l. filium. primo respondo. Dic ergo quod eodem modo tenetur vt prestet ea coniunctis tantum personis vt pupillus tenebatur ⁊ quod dicit vt augeantur ꝛc. intellige in ratione legis falcidie. que falcidia si debuerit extraneis forte locum haberet vt dicta. l. filium. §. fina. Jacobus de are. ⁊ Oldrad. ⁊ Jacob. de ranen. quasi volunt dicere illa litera ita vt augeantur ꝛc. quod rupto testamento paterno per contra tabulas legata relicta ab impubere extra glo. extraneis personis efficiuntur indebita. ⁊ ideo de ipsis non habetur ratio in ratione legis falcidie. vt infra ad legem falcidiam. l. non dubium. ⁊ per consequens non augmentantur legata relicta coniunctis seu exceptatis personis. vt. l. filium. in fin. de legatis prestan. ⁊ secūdum hoc prima pars huius. l. loquitur de legatis relictis ab impubere. quicquid dicat glosl. ⁊ versicu. ⁊ sic excrescere loquitur de legatis relictis a substituto. Jn eadem glosl. ibi. l. non putauit. etiam si per alium preteritum committeretur edictum. vt eodem titu. l. si post mortem. §. exheredati. Dynus. Jbi. l. cum quidam. item non potest ei substitui. vt not. ff. eo. l. j. §. penul. Dyn. Sed dicta. l. cum quidam. non facit quia loquitur in exheredato. ⁊ ideo allega. C. de fideicommil. l. penulti. iuncta. l. qui fundum. §. qui filius. j. ad legem falcidiam. Jbi est igitur rationi congruens ꝛc. Old. Jn glo. instituto alio committente. ⁊ aucta est eius portio quia forte erat in vacia institutus. Jaco. Jn glo. contrariorum. ibi. §. item contra. Solu. vt not. o. l. si quis negotia. Tu dic aut loquimur in diuersis ⁊ contrarijs per obliquum aut in contrarijs directo ⁊ in casu eodem. Primo casu procedit solut. que est in. o. l. si quis negotia. quia aut est eadem ratio aut dispar. vt. ff. ad legem aquil. l. illud. ⁊ j. de verbo. oblig. l. a titio. Secundo casu procedit iste modus arguendi contrariorum eadem est ratio vt hic. ⁊ institu. de societa. §. illud. cum concordant. si in vtroq̄ eadem ratio reperitur. alias secus vt. ff. locati. l. ea lege. in princi. ⁊ de liberis ⁊ posthu. l. commodissime. Tertio casu

casu habet locum ille modus arguendi contrariorum est eadē disciplina. i. cognitio seu scientia: q̄ vno cognito cognoscitur reliquum. habet etiam locum alius modus arguendi ad partem ab vniuersali contrariorum sequitur alterius destructio ⁊ contra de quibus habetur. vt no. ff. de procu. l. pomp. §. sed ⁊ his. ⁊ de institu. l. sed ⁊ si pupillus. §. si institutoria. insti. de tut. in princi. j. de verb. sig. l. hec verba. ⁊ in his plerunq̄ cōtingit siynū est bonum alterum est malum. xxxij. dist. hospitiolum. Et hoc casu non posset procedere hoc argumentum quod est hic contrariorum eadem est ratio. de hoc no. per Dyn. extra. de regu. iur. c. qui sentit. libr. vj. Jacob. de bel. ⁊ in alphabeto dictione argumentum. versi. a contrarijs. ⁊ j. de reg. iur. secundum naturam.

Potest quis. Satis patet cū. l. seq. que continuatur.

Vel singulis. Jbi nouissimo se substituit potest directo ⁊ sic cum eus non rogat per fideicommissarium alij restituere nō videtur q̄ voluerit ad eum alioz hereditatem pertenire iure substitutiōis sic fuit in. §. scia. fin Dy. vt ibi no. dy. Jbi decedere ⁊ ita substitutus habebit hereditatem impuberis. Dy. Jbi legitimarum hereditate. i. si vult vt vnus admittatur ad successionem alterius ab intestato substituto exclusō. Old. Jn fi. ⁊ ita substitutus repellitur ⁊ frater succedet ab intestato. dy. Jn gl. vlt. in fi. sed contra. ff. eo. l. si pater impubes. sed ibi facta fuit reciproca inter impuberes ⁊ ideo inuicē sibi ex testamento succedunt hic non ⁊ ideo abintestato. Dy. imo dic q̄ directo hic substituit ibi per fideicō. ergo ꝛc. vt. j. ad trebel. l. heredes. §. j. ⁊ l. lucius. §. gaio. Oldr. ⁊ de hoc etiam in contrario dixi.

Si plures. No. modum arguēdi de per sonis ad tempus. vt. ff. de in lit. turan. l. videamus. §. plus. sic ⁊ alias de rebus ad tempus. j. de test. milit. l. miles ita. §. i. ⁊ breuiter. h. o. qui potest substitutum omittere potest ⁊ tempus substitutionis tagare. ar. ad hoc. o. l. videamus. §. iurare. ff. l. in actionibus ij. respon. Oldra. Jbi finem etatis in priori substitutione determinare. Old.

Si a patre. Sicut per additionem coactam confirmantur legata ⁊ libertates ita ⁊ substitutio que ex testamento paterno pendebat. h. o. Dynus. Vel sic. cōpulso herede per fideicōmissarium adire hereditatem ta

a bule pupillares ᵃ⁊ cetera in testamēto relicta sunt valida. Jbi hereditatem paternam. dy. Jbi coactus a fideicōmissario vniuersali. dy. Jbi per eam additionem coactam. dy. Jbi secundas tū tabulas in quibus pupillaris substitutio concepta erat. dy. Jbi iure ciuili per repudiationem heredis a patre scripti. dy. Et per. h. o. Jac. de ere. q̄ filius non fuit institutus q̄ tunc destituereture iure ciuili cū eo iure suus sit heres etiā si repudiet. vt. j. de pupi. cre. l. si pater. vel fm dy. fuit institutus extraneus vna cū filio ⁊ tunc non operatur existentia sui heredis propter cōem prouisionem testatoris. vt. ff. e. l. sed si plures. §. filio. Rñ. aliij aliter sentiunt vt statim. j. subijciam ibi dicebat ⁊ male. dy. Jbi in diuersa opinione ⁊ bene. Dy. Jn gl. filius. per hoc q̄ dicit in fi. dicas q̄ restitutio nō erat post mortē filij collata sicut ō in seq. gl. Sed simpliciter fuerat rogatus ideo compellitur de presenti adire. vel si dicas post mortem filij collatam sicut dicitur in seq. gl. non videtur filius compellendus adire q̄ tūc fideicommissarius solicitus foret de hereditate, viuētis ⁊ ideo repellēdus. vt. ff. eo. l. ij. §. interdum. ⁊ j. ad treb. l. ita tū. §. a patre. Sed si velis sustinere sequentem gl. dic aliū institutum a patre. ⁊ de restituēdo rogatum si decedat impubes in pupillari etate quo casu si adeat paternam coactus nihilominus confirmantur tabule pupillares. vt. j. ad treb. l. nam q̄. §. si quis cō pulsus. ⁊ l. apud iul. §. j. impuberem vero dicas exheredatum vel pro parte institutum si non adijsset. de quo dic vt. o. l. apud iulia. §. j. dy. sic ergo fm dy. hic filius habebat coheredem alioquin existentia sui heredis faceret testamētum tenere de iure ciuili. vt. j. e. l. si filius qui patri. vbi de hoc dixi. cuius ⁊ium dicit hic ter. ibi dum dicit destituto tam iure ciuili testamēto. vel potes dicere fm Jac. de are. q̄ filius ipubes erat exheredatus ⁊ extraneus erat insolidum institutus quo casu existentia sui heredis nihil operatur. vt. ff. eod. l. sed si plures. §. si ex asse. vbi etiam de hoc dixi in gl. §. in fi. ⁊ sic erat grauatus restituere q̄ō trahitur ad hereditatē paternam. ⁊ ex facta substitutio pupillaris q̄ trahitur ad bona impuberis. Old. Vel dic quod extraneus erat institutus heres quod videtur notare litera. dum dicit testamentum de stitutum iure ciuili q̄ non esset si filius fuisset heres institutus. Jac. de are.

1 ☞ Consilium amicorum haberi debet in arduis.

2 Testator potest hodie quartam remittere.

Cum ex filio. Decedente vno de duobus impuberib⁹ in pupillari etate quoz vnus erat emancipatus alter in ptate fieri potest q̄ portio dimidia solida alteri supstiti debeatur. h. o. Jbi in potestatē ⁊ sic potest ei pupillariter substituere. dy. Jbi alterum non. ⁊ sic non poterat ei pupillariter substituere. vt. ff. eo. l. ij. dy. Jbi ⁊ si quis subaudi. ⁊ vellet si quis ꝛc. Dy. Jbi partē eius premorientis. Dyn. Jbi ex consilio laboris iste testator prudenter fecit qui testamētū fecit de iure consultorum. ad q̄ conco. C. de repu. l. non dubiū. ff. de dam. infe. l. si edibus. ⁊ iij.

1 dist. c. denicq̄. ⁊ q̄ dī q̄ q̄ debet habere cōsilium amicorum in arduis. j. de bo. pos. ex test. milī. l. dui fratres. §. j. ⁊ stultus dicitur testator qui testamentuz facit fine consilio peritorum. j. de leg. ij. l. codicillis. §. fi. Jn gl. j. ibi saltē quartam: sed hodie † pōt testator hāc quartaz remittere ⁊ sic de facili. vt. C. ad. l. fal. auf. sed cū testator, vbi de hoc dixi que sumitur de corpore aut. de here. ⁊ fal. §. fi vero expressim. vbi de hoc not. licet contrarium not. in. o. auf. sed cum testator. ⁊ in. l. cum allegas. e. tit. quas gl. videtur approbare hic Ray. ⁊ l. nemo potest. de lega. j. Jbi de leg. ij. l. is cui. §. hoc autem legatum. Dy. Jbi. §. prohibemus. fz potest dici quod hic non sit granamen quia interim habet fructus medij temporis. Sed certe imo erit quod interim decedens nihil vnde per equalitatem ⁊ propter dubium videtur tolerandum istud grauamen etiam hodie fm Jac. de are. Jbi §. lucio. ⁊ l. cum pater. §. cum messem. Ja. in fi. ⁊ melius de leg. ij. l. si quis seruum. §. fi. ⁊ l. seq. Dy.

Et filio. Valida est prouisio testatoris que diuersos substitutēdo in oēm casum prouidit. h. o. Vel sic. si testator substituat impuberi filio in singulas causas in vulgari expressa nō ptinetur pupillaris tacita nec ecōtra. dy. Jbi in singulas cās. i. in singulas substitutiōes vulgarem ⁊ pupillarem. dy. Jbi si filius fuerit ⁊ heres patris. dy. Jn gl. puta sempronius ibi fm Jo. pro hoc. j. eo. l. ex facto. §. item quero. Ja.

1 ☞ Jus accrescendi instituto competens transit in vulgariter substitutum.

2 Jus accrescendi an habeat locum sine coniunctione.

1 **Quidam quatuor.** Jus accrescēdi †cōpetens instituto transit in vulgariter substitutū. h. o. Jbi quattuor. i. duos simul ⁊ duos alios simul. Ol. Jbi preter vnum. i. preterq̄ vni. dy. Jbi substituit vulgariter. dyn. Jbi vnus ex illis. i. ille cui ꝛc. Jbi ⁊ ex certis qbus non erat aliquis substitutus. dy. Jbi ad substitutuz. q. d. non solū ad alios heredes qui adierunt ex directa institutione defuncti. Dy. Jbi pertinere iure accrescēdi. f. pars istius nedū pars eius cuiserat substitutus. Ol. Jn glo. sed hic extra-

2 neus. in fi. Suppone ergo †q̄ ius accrescendi non habet locū sine coniunctione qō non est verū in heredibus per regulā iuris ius nostrum non patitur. ⁊ C. quando non pet. partes. l. j. Sed si vis saluare glo. dic q̄ heres fuit coniunctus re ⁊ verbis a ⁊ ideo non videtur admittendus substitutus q: non erat coniunctus ⁊ tunc bene sequitur verum quod glo. respondet. Ja. de are. vt. C. de cadu. tol. l. j. §. is itaq̄.

☞ Pupillares. Adde Pau. de cas. referentem. bal. hic dicē tem q̄ō non est melior tex. in mundo ad hoc q̄ sicut p aut. ex cā. observantur legata ⁊ fideicōmissa. ita cō seruent substitutiones pupillares q̄ sunt pars testamēti sicut legata.

1 ☞ Assurrecta cognita. †Decedente ipubere arrogato pr̄ naturalis prouidet venientibus ad bona tam prouisione bois q̄ prouisione legis. h. o. Jbi impubes cui facta erat substitutio a patre legitimo ⁊ naturali. Dy. Jbi decessit in pupillari etate ⁊ in familia arrogatoris adhuc consistutus. Dy. Jbi de legitimis. i. qui succedissent ei ab intestato si arrogatio nō intercessisset. dy. Jbi impuberi qui postea arrogatur. dy. Jbi substituto nam peter bona ex substitutione fm Ray. ⁊ Pe. vel petet ex stip. expressa vel etiam tacite subintellecta. vt no. in gl. §. de adop. l. si arrogator. quā opi. tenet Jac.

2 buttris. Jbi nam ⁊ subaudi cautione cessante. Ja Jbi † vtiles actiones que fuissent directe arrogatione non facta. Jac. Jbi prestari possunt contra arrogatorem. dy. Jn glo. vlti. in fi. imo idem videtur etiam iure codicis. vt. C. de bonis que liberis. l. cum oportet. §. j. Dy.

Si heredi. Species vulgaris substitutiōis trāsmittit ad substitutionē. h. o. Jbi ptinebit vna iure substitutiōis altera iure accrescēdi. dy. vel dic vtrūq̄ iure substitutiōis. vt. ff. e. l. si titi⁹. Ol. Jn gl. cū vterq̄. i fi. q: ibi logē de spe pupil. substit. hic de spe vulg. dy.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ¶ Qui patrem. Adō Bar. in cōsilio. v. incipiēte angelus marc. vt refert. bar. ba. in addi. ad Bar. hic.

Ex his. In reciproca substitutione vno repudiāte p portiōe sibi cōpētē alijs defertur. h.d. Vel sic. ex substitutione reciproca defertur hereditas pro hereditarijs portionib⁹. h.d. Ibi si adeunti. Old. Ibi vel alij. s. fiō. dy. In gl. j. querendū in fi. imo dic melius vt ibi dixi. Nec ob. l. illa q ibi fuit substitutio cōditionalis per hec verba quisquis mihi heres &c. hic aūt fuit pura adinuicem substituo. vel aliter: & melius: aut queritur quibus deferatur portio vacans aut qñ & pro qua rata deferat. Primo casu dico q scriptis heredib⁹ & ita loquitur contrariū. & iste. ℌ. cum dicit scriptis heredib⁹ &c. Secundo casu dic q defertur pro rata & q dicit iste. ℌ. ibi dic si est sui iuris vel alij cum est in potestate. & hoc vult dicere illa litera pro modo sibi vel alij &c. & sic cessat contrarium. sed tunc videtur contra. eo. l. qui plures heredes. dic vt ibi dixi.

¶ Venientes abintestato tenentur fideicommissario restituere ex causa ipsius fideicommissarij.

Fideicommissaria substitutio non tenet in legitima iure natu re debita.

Facultates a testatore obuenientes veniūt in fideicōmissariū. a Heres vniuersalis inuentarium faciens an detrahere possit falcidiam.

Cum filie. Capitis diminutio superueniens tabulas pupillares iaz factas irritat. h.d. Ibi tenuit tpe testamenti. dy. Ibi substituit pupillariter. dyn. Ibi mortis quoq; nedum testamenti. dy. Ibi in familia. in prate substituentis. dy. Ibi filiū impuberē. dy. Ibi obierit inter pupillarem etatem. dy. Ibi salua falcidia. l. detracta debita iure nature & etiā trebellianica. dy. Ibi verbis precarijs. l. fideicō-
1 inducētibus. dy. Ibi que ita sc̄s q ꝫ ꝫ uenientes abintestato filio teneantur restituere fideicommissario ex causa fideicōmissarij. dy. Ibi testamentum esse voluit q ꝫ presumitur ex eo qō in eo aliquem heredem instituit. dy. Ibi codicillos non faciet. i. non valebit iure codicillo. & ideo fideicommissarius nullo iure valebit. dy. Ibi nisi hoc q ꝫ valeat iure codicillorum. Dy. Ibi expressum est: sed directa pupillaris non valet etiam si dictū sit si non valet iure testamenti valeat iure codicillorum. arg. j. de leg. iij. l. j. ℌ. si filius. de iure codicillo. l. quod per manus. & trebel. l. fceuola. Jaco. Ibi nec fideicommissarium de iure relicto in testameneo vel in codicillis. dy. Ibi tenebuntur id est conti nebuntur hec bona: quia non tenet fideicommissarium in bonis propijs facultatibus filij etiam si valeat iure testamenti vel codicillorum. vel hic tenebuntur. i. non erunt obligate res heredis vel non tenebuntur id est non erit aliquis obligatus propter illud. & hoc infert & ideo &c Oldra. Ibi & ideo quia fideicommissarium non tenet in propijs facultatibus filij. dy. Ibi filius exheredatus. Dy. Ibi accepit a patre. Dyn. Ibi intra modum id est vsq; ad valorem. Jac. ibi datum id est relictū. dy. ibi citra falcidie rationem id est falcidia non detracta. Dynus. ¶ Exposita litera collige arg. ex ver. nec fideicommissarie. quod substitutio ꝫ fideicommissaria non tenet in legitima
2 debita iure nature etiam infra tempora pupillaris etatis. de hoc tetigi. s. eo. l. j. & plenissime dixi in materia substitutionū in tractatu fideicommissarie. in vltima questione. ¶ Item colige. arg. expressum quod illa compendiosa que valet omni tpe vt fideicommissaria non trahitur ad bona patris pupilli etiā si moritur infra pupillarem etatem. dyn. de hoc. s. eo. l. centurio. In glo. quia emancipatus in fi. & tunc bona perueniūt ad legitimum. vt. j. de cap. & postli. reuer. l. pater. Jaco. in glos. redit ad primum ibi id est forma pupillaris directe. dynus. Ibi hereditas substitutio quod est falsum. vt. s. eo. l. verbis similibus. & ibi not. & l. in pupillari. & l. centurio. Ol. In eadem gl. in fi. valet ergo tunc iure directo infra tempora pubertatis non vltra in pagano. vt. s. eo. l. centurio. dy. In gl. cum iniuste sit te
3 status in fi. imo dic ꝫ quod sole facultates a testatore obuenie tes veniunt in fideicommissarium nec receptum est vt cui nihil dederis eum rogando obliges. vt. j. de leg. iij. l. sed si sic. Old rad. In glo. vlti. que incipit ar relictum ibi cum quidam que est contra: sed videtur cōtra. j. ad. trebel. l. ita tamen. ℌ. a patre. Sed dic quod illud ideo quia substitutus pupillo exheredato erat institutus a patre alias secus. vt. j. ad leg. falcid. l. qui fundum. ℌ. qui filios. & l. in ratione. ℌ. vltimo. dy. ¶ In eadē gl. in
4 fin. dic ꝫ quod heres vniuersalis si facit inuentarium detrahit falcid. alias non: vt in aut. de here. & falcid. per, totum. fideicommissa. de legatis a se relictis indistincte non detrahit. vt. j. ad legem falci. l. ex falcidia. ℌ. nunquam. de legatis ab herede relictis non detrahit nisi in duobus casibus tantum. vt. j. ad trebellia. l. j. ℌ. inde neratius. & l. marcellus. ℌ. quod autem. in suspecto. Singularis autem legatarius rogatus restituere alias rem quam sibi legatam non detrahit indistincte. vt. j. de legatis. j. l. imperator. ℌ. si certū. ver. em vero rogatus restituere vt eandem rem sibi legatam si quid totam mihi detrahit: vt. d. ℌ. nunℓ. & ibi no. Sivero partem siquidem sibi detrahitur ab herede alijs detrahit alias non. vt. j. ad legem fal. l. penales. ℌ. si. versi. de hoc plene not. Jac. de rauen.

Qui discretas. Inuentus disiuncto preferetur. h.d. Et per hunc. ℌ. determinat dy. questionem: si pater habebat duos filios ex vna vxore & duos ex alia eos instituit & inuicem substituit in persona vnius est locus substitutioni nunquid ad mittentur oēs an solus frater vtriq; coniunctus vt plene dixi. s. in tractatu breuloque. ℵ. xvj. querit dy. testator: habet quatuor filios. ibi agnoscentibus & sic non venit alter repudians iure substitutionis ad partem alterius sed alij coheredes sed hoc est propter nomen appellatiuum heredes &c. vt dixi. s. eo. l. qui plures. alias secus: vt. l. si tu ex parte. j. de acqui. here. dy. In glo. tertia duobus. in fi. nam prior scriptura determinat sequentem. sic. C. famil. ercis. l. quoties. Jac.

Qui patrem. a Substitutio ḡualis eiusdem generis nō porrigitur ad illos inter quos precessit substitutio specialis. h.d. Vel sic. generalis clausula non extenditur ad eū casum in quo spāliter est prouisum. de hoc vide q plene dixi. j. de verb. ob. l. doli clausula. Ibi cetris oēs inter quos non erat specialis substitutio facta. dyn. ibi verisimile videtur scilicet q ꝫ transtulit ad alios non ad patrem & filium. Jac. Ibi propter speciale ergo si vera esset substitutio facta inter patrem & filium vocarentur omnes & sic non operatur coniunctio. legis quod est contra opi. dy. in questione notata. s. ℌ. proxi. Sed licet non facta substitutione vocarentur omnes non tamen hic dicit quo ordine. quidam tamē tenent contra dy. per rationem illam qz. s. in proxi. ℌ. admittitur ex iure accrescendi tanq̄ directo heres vt. s. e. l. si in testamento. & ideo si ex institutione preferetur non est mirum. sed in questione predicta de qua dicitur. s. ℌ. proxi. frater non preferetur ex testamento sed ab intestato quod non consideratur ex substitutione. vt. s. eo. l. qui plures. Ray. in glo. j. in fin. sed contra ad hunc. ℌ. j. ad treb. l. fi. Sol. vt ibi per dy. & extra. de reg. iur. c. graui. li. vj. & facit ad id quod dixi. j. de annu. leg. l. titia. ℌ. qui marco. Ray.

Coheres. Coheredi ipuberis pupillariter substituto sit contributio portionum & legatorū in vtriusq; tabulis relictorum que cessant extraneo substituto inspecta persona heredis impuberis. h.d. Ibi eidemq; substitutus pupillariter. dy. & Jac. de ra. ibi prestabit integra. dy. ibi accepisset institutionis iure. dy. ibi non idem seruabitur vt excludatur a falcidia. vt. s. eod̄. l. sed si plures. ℌ. ad substitutos. Jac. Ibi alio non coherede vltra dodrantem in pupillari substitutione granato. dy. ibi falcidie rationem induceret. i. deduceret falci. de legatis in substitutione relictis si dodrantem excedant. dy. ibi secundis autem tabulis. i. in substitutione pupillari. dy. ibi quandoq̄. i. pupillari substitutione effectum habēte. dy. ibi titio concurrit & sic habet locum ius cōiunctionis qō non haberet locū si veniret ex diuersis testamentis. vt. s. quib. mod. vsuffru. amit. l. si sub conditione. Jn glo. nam hec legata ibi in substitutione si substitutus succedat ex pupillari: secus si ex valgari. dy.

Cum pater. Cessantibus verbis substitutiōis cessat ipsa substitutio. h.d. Ibi tabulas secundas in ḡbus pupillariter filio vltimo decedēti in pupillari etate substituit. dy. ibi priōris que premortua fuit. dy. ibi in fine complenit & pro hoc apparet q verba substitutio pupillaris que expirat pubertate. vt. s. eo. l. in pupillaris. dy.

Non videri. Particularis substitutio trahit ad vniuersum coheredem non dato. h.d. Ibi connitio. i. iniurioſe. vt. j. de iniur. l. item apud labeonem. ℌ. connitimur. Old. Jn gl. vlti. ibi quia dicit partem & sic videbatur substitutus tantum in bonis vel parte bonorūm̄ habuit pupillus ex testamento patris non in suis propijs. ibi adiecisset si heres &c. Sed hoc q ꝫ dicit glo. quod videor instituere forte non procedit arg. s. titu. proxi. l. ex facto etiam agitatum. Dynus. l. hereditas ad statium. & s. eodem. l. secunda. ℌ. primus. sed pro gloss. facit. s. eodem. l. si pater impubes. et quod ibi nota. Oldra.

1 ¶ Legata ex duabus substitutionibus relicta debentur.
2 Augmentum post mortem obueniens computari nō debet in falcidia.
3 Heredum vnius omissiōe aperitur via substituto a quo posthumus est preteritus.

Qui duos.

Qui duos. Duobus decedētibus pariter 3 sti. pec. Jn rebus nouis. Quinto etiā no. q rescriptum † principis sic debet intelligi vt nemini afferat iniuriā: vt. C. de emancipatis. lib. l. nec auus. vbi de hoc no. & dixi. t. j. ne quid in loco pub. l. ij. ℌ. si quis a principe. Et per hoc inducebat Jac. de ra. hanc legem ad talem questionem Papa interdixit cuidam episcopo administrationem & multi duos administratores rerū episcopatus: deinde episcopus mortuus est & capitulum q̄ succedit in iurisdictione episcopo petit q ꝫ isti administratores recedāt & iudicat nolle recedere nisi papa eos reuocet q̄ recedere teneantur per. l. ista. nā non est verisimile q ꝫ Papa voluerit in casu futuro preiudicare capitulo sicut hic dicitur de rescripto imperatoris q ꝫ non preiudicat filijs postea genitis. & est expedita questio predicta extra de sup. neg. prela. c. grandi. li. vj. in fi. & ibi no. Et ultimo no. q ꝫ mutus † pōt contrahere matrimoniū carnale. & pro hoc. s. de iure dot. l. mutus. j. de reg. iur. l. vbi nō noce. & de act. & obli. l. quibuscunq;. Et per consequens potest † obligari religioni religionem arguendo de matrimonio carnali ad spūale. ibi substituere directo & exēplariter. dy. ibi eius testamentū. i. illa substitutio exemplaria. dy. q̄ est testamentū ipsius filij. dy. ibi eatenus. i. quousq;. vel donec. Old. ibi limitatum sit ius tradītū in pupillari substitutione. Cld. ibi in eo filio. Ol. ibi substituit set pater directo. dy. ibi valere testamentum. a substitutionem illam. Oldr. ibi beneficium † principis ergo temperandum est sic & iniquitas stipulationis admodum iniste exactionis redigitur. vt. s. de vsu. l. cum quidam. in fi. ij. refpon. & facit. j. de reg. iu. l. ambiguis. ℌ. vltimo. Oldr. ibi si adhuc id est superueniente sana mente. Cldr. ibi heredem institueret & sic defineret vitium quod impediebat eum condere testamentum. dy. ibi ante patrem substituentem. Cldr. ibi aut principem substitutionem concedentem. Oldra. ibi de hoc casu quo nasceretur suus heres. Oldra. ibi ex here daret. ar. q ꝫ si pater nulli filiū habeat naturalē sed si postea habeat legitimum iste legitimatus non admittitur ad successionem cum legitimo & naturali. Et licet multa sint argumenta pro & contra solet tamen dici per hanc l. quod non admittatur quia cum cessat causa legitimationis q̄ erat quia filios legitimos non habebat cessare debet effectus vt sic succedere non possit. & pro hoc faciunt omnes leges hic allega. Jn glo. que incipit ergo ꝫ receditur. Dy. arg. contra. C. de natura. lib. l. nuper. & l. cum quis. Dy. & de hoc vide qō plene dixi. C. de reuoca. dona. l. si vnō. in fi. & de naturali. libe. super rub. versi. an legitimatio sit subzeptitia. Jn glo. ergo recedit ibi de auro & argen. leg. l. ij. & l. si vxori nondum in. principio. Oldra.

Item quero. Circa partem temporis preindicat prohibitionis totius. h.d. ibi substitutio pupillaris. dy. ibi in vtroq; eorum substitutorum. dy. ibi separatim. not. quod non semper consentit in minori qui consentit in maiori. vt. s. loca. l. si tibi. & locem. & j. de secun. tabu. l. ij. ℌ. si primus. Jac.

Lucius. Primo gradu vitiato incipit testamentū a scdo. h.d. ibi scripsit & in gradu institutionis filios preterijt. dy. ibi substituit filios vulgariter. Dy. ibi non essent exheredati sed preteriti. Dy. ibi si a primo gradu. dy. ibi valeat institutione prima non valente. Dy. dati sed preteriti. dy. ibi si a primo gradu. dy. ibi valeat institutione prima non valente. Dy.

Julianus longinus. Ultra relictum nō extēditur pena & qui semel fuit heres nō desinit esse heres quin tanq̄ heres ad substitutionem admittatur. h.d. Vel sic. Fin dyn. qui semel fuit heres licet desinat esse heres in totum vel pro parte tamē admittit ad substitutionē factā per hec verba quisquis mihi heres erit sit filio meo substitutus. Dyn. ibi heres esset iubandi filio meo heres esto. dyn. ibi non capienti puta spurio. Oldra. ibi acceperat & sibi ablata non sit. Dynus. ibi in substitutione & ita q ꝫ plus habeat ex substitutione q ꝫ institutione. dy. ibi here res efficitur in eo toto in quo est institutus. dy. ibi nec desinit heres esse quantū ad nomen licet res que restituende erāt nō capaci auferant ei per fiscū. dy. ibi relicte sunt restituende non capaci. dy. ibi scriptus esset non attento in quot portionibus heres esset in totum. dy. ibi idem dicerem admitteret ex substitutione predicto modo concepta. dy. ibi que scilicet substitutio pupillaris. dy. in glo. institutus erat in quarto. in fin. sed de vna vncia bene posset relinqui naturali. vt. C. de natura. libe. l. penul. & ibi titio concurrit & sic habet locum ius cōiunctionis qō non haberet locū si veniret ex diuersis testamentis. vt. s. quib. mod. vsuffru. amit. l. si sub conditione. Jn glo. nam hec legata ibi in substitutione si substitutus succedat ex pupillari: secus si ex valgari. Dy.

1 ¶ Rescripta principis imitantur ius commune in similibus casibus.
2 Causa iusta recedere facit ab eo quod diu visum est equum.
3 Rescriptum principis sic intelligendum est vt nemini iniuriā afferat.
4 Mutus matrimonium carnale contrahere potest & religionē ingrediendo potest religioni obligari. & nu. 5.
6 Beneficium principis temperari debet & iniquitas stipulationis in modum iuste exactionis redigi.

* **Ex facto.** Agnatione sui heredis expirat substitutio facta muto principis ibi officio. h.d. Vel sic. exemplaria substitutio expirat natiuitate sui heredis. & finito impedimento propter quod fuit cōcessa exemplaria substitutio finitur. h.d. vsq; ad. ℌ. item quero. dy. Et not. quarto. Primo quod ille interpretatur qui dat vel facit & sic facit q̄ municeps interpretatur statuta sua. de hoc not. in materia statutorum tractantes & fa
1 cit q̄ no. & dixi. C. de legi. l. j. & fi. Secūdo no. q ꝫ rescripta principis imitātur ius commune in similibus casibus. Tertio no. quod ab initio fit equum ex postfacto fit iniquum & ex quo incipit esse iniquum etiam si fit beneficium principis non valet: nec effectum sortitur quod est bene notādum nec memini alibi ita clare. & pro hoc bene extra de deci. c. suggestū. & sic est contra illos qui dicunt q̄ equitas in rebus nō variat. Quarto
2 not. quod ex insta causa † recedit ab eo quod diu equum visum est. f. si postea iniquum appareat: alias secus. vt. s. de con-

* Vide bart. hic q ample tractat materiam substitutionis exēplaris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

so.ibi erat talis indignitas que repellit ab omni honore hic vero delictum erat super certa portione ergo satis est q̄ respectu illius puniatur vt patet in textu vel dic.fm Jaco.de bel.q̄ ibi est eadem causa generalis hic specialis.ꝛ ideo cessante causa cessat effectus.vel dic.ibi nō licet vnum vnde non debet licere quod est maius.xliij.di.non oportet.sed cui non licet quod est maius non debet propterea quod est minus non licere.vt J.de reg.iur.l.non debet cui quod plus est. nam in primo casu locum habet.arg.a maiori in secundo deficit quilibet.sol. est satis bona. Jac.de bel.

Expupillari. Accessoriū non cōfirmat principale.h.d. hic colligitur ratio q̄ remisso pignore non remittitur debitū sed econtra sic.Item quare pactum vestitum sup accessorio non vestit nudum principale.dy.de quo not.ꝛ dixi.ff. C.de pac.l.petens.ad hoc facit q̄ no.ff.de ser.rusti.prędi.l.itē. ff.i.Et lex ista indiget exemplis.Primo ibi ex parte non confirmatur.Secundo ibi in totum ꝛ circa primum datur p quosdam tale exemplum. testator habebat duos filios impuberes vnum instituit cū quodam extraneo aliū exheredauit sibi substituit pupillariter exheredatus agit querela.et rumpit testamentum pro parte,modo queritur nunquid per pupillare testamentum.i.q̄ permanet.vt.ff.ea.l. institutione confirmetur testamentum paternū.Et dr̄ q̄ non.nam licet substitutus succedat pupillo ex substitutiōe pupillari ꝛ habeat bona seu partem hereditatis in qua fuit extraneus institutus: non tñ prestabit legata in testamento paterno relicta q̄ fuit ruptum pro parte illa nec potuit cōfirmari p tabulas pupillares: circa fm l.qñ in totum datur tale exemplum q̄ vnicus filius impubes fuit exheredatus a patre ꝛ datus sibi pupillariter substitutus qui filius egit querela.ꝛ rupit testm̄ in totum certe si decedat in pupillari etate non cōfirmatur testamentum paternum per pupillarem.sed istud non videtur bonum exemplum q̄ hoc casu nec pupillaris valet vnde frustra queritur vtrum per pupillarem q̄ non valet confirmetur paternum.sed forte posset dici q̄ pupillaris valet in se sed nō prout est sequela testamenti paterni vel potest dari exemplum qñ non rumpitur paternus per querelam.sed per contra ta. tūc em̄ non confirmatur testamentū paternū per pupillarem.vt.ff.eo.l.ex duobus.ff.fi. Quidam alij ponunt exemplum q̄ pater instituat filium impuberem ꝛ substituit ei pupillariter:qui filius non adita hereditate decessit nunquid succedit substitutus ex tacita vulgari.dicitur hic q̄ nō q̄ iam per pupillarem in qua subintelligitur vulgaris haberet testator heredem q̄ esset absurdum. Et iste est intellectus huius.l.fm eos.sed hoc exemplū est periculosum nā est incidere in q̄nem an sit opus adiri hereditates patris ad hoc vt valeat tacita vulgaris.ꝛ vtrum sufficiat haberi pro adita de iure ciuili per existentiam sui heredis. ¶ De quo tetigi fm dy.ff.ea.l.iam hoc iure.ꝛ plenius dixi in materia vulgaris. ver.item persequens ordinem.dyn.ibi ſ autem moritur filius infra tempora pubertatis.ꝛ ideo vt transeas sine periculo tene proximum precedens exemplum.ff.

1 ¶ Vulgari substitutione expirante mater admittitur contra tacitam pupillarem: secus in reciproca quia nullo modo admittitur.

2 Naturalis filius an possit aliquid habere non extantibus legitimis.

a ¶ Lucius. 1 adde Bar. consi.ccv.incipiente in q̄e p̄positā ꝛ p bar. hic q̄ample hic tractat materiā hui⁹.J.

¶ Qui habebat. Idē de notabiliter bal.cōsi. ccxxiij. iij. volu.ꝛ consi.cxvij.inci. quidaz fuit substitutus eodem volumine.

Lucius. [a]Expirante† vulgari mater cōtra tacitam pupillarem admittitur. Secontra reciprocam nullo modo admittitur. et.h.d. Vel sic:substitutio reciproca facta duobus impuberibus quorum vnus est in ptāte alter non habet naturam expresse vulgaris.ꝛ non excludit matrem:facta vero duobus impuberibus ambobus in potestate habet naturam directe pupillaris ꝛ excludit matrem.h.d.dy.Ibi legitimum filium impuberem.ꝛ in potestate.dy.ibi naturalem quem constat non esse in ptāte.dy.ibi quam etiam.ſ.fratrem naturalem. ¶ Ibi an vero ad matrem.ſ.pertineat ab intestato.dy.Ibi coheredem habebat filius legitimus moztuus.dyn.ibi non existentium heredum.i.ad vulgarem tm̄.dy.ibi non ad sequētem.i.pupillarem.dy.ibi locum habere non possit sed vulgaris sola dy. ibi ꝛ ideo quia vulgaris habet locum in quolibet que expirat hereditate adita.vt.C.eo.l.post aditam.dy.ibi liberi in potestate constituti.dy.ibi sed ad substit.ex vigore pupillaris tacite in reciproca contente.dy. ¶ In gl.scilicet vulgarem.in fi. hoc non est verum.vt.ff.eo.l.si is qui ex bonis.ꝛ.l.ex facto.ff.iulia.dic ergo q̄ hic non tractatur de effectu accipiendi.sed de effectu substitutionis:vel potest dici† q̄ etiam hodie naturalis potest habere non extantibus legitimis ꝛ certe idem est si repudiat legitimus sicut si nō esset.vt in aut.quib.mo.naturales effi.fiu.ff.diſeretis.fm Ja.de ra.Et facit p hoc.ff.de bonis liberto.l.ſi ex modica.ff.filius.de iure patro.l.fine.ff.fi.ꝛ de interrog.act.l.ſi filius.In gl.ſcz impuberes.in fi.sed quid ſi alter fiat pubes ita q̄ in eius persona expiret pupillaris.vt.ff.c.l.in pupillari.an expirabit in persona alterius qui ipubes remanet vt sicut inequalitas impedit ab initio ita superueniēs tollat.dy.ar.q̄ ſic.ff.de carbo.edic.l.iij.ff.puberi.de fideicō.l. vanius.de lib.agno.l.iij.ff.q̄ plaucianū.ꝛ vt in pof.leg. l.ſi pecunia.ff.qui de fideicom.ar.contra de duobus reis J.eandem.ff.ff ſi quis.de carbo.edic.l.iiij.ff.ibidem.dy.hoc viti. magis placet nam due sunt cause.ſ.voluntas testatoris ꝛ inequalitas.sed prima est proxima.sēda remota.vnde cū prima proxi.affuit a pn. non nocet defectus secunde positea.vt.ff.c.l.iam hoc iure.ff.pe. ꝛ fi.ꝛ pro hoc facit.J.de ver.ob.l.non existimo. ¶ In contrariū facit q̄ hic deuenit ad casum a quo non potuit incipere ante sui consummationem.vt no.per dy.extra de reg.iur.c.actus legitimi.lib.vj.de hoc plene dixi.ff.an materia breuiloque.ver. nono quero. In gl.hanc dicimus.in fi.de hoc an sint tacite vel expresse ille que continentur sub breuiloqua plene dixi in tractatu breuiloque.ver.quarto quero.

Paulus respondit. Spes substitutiōis reciproce non transmittitur ad heredes.h.d.vel aliter ꝛ in idem recidit.ex vigore substitutionis reciproce admittuntur solum superstites non autem heredes mortuorum.dy.

Paterfamilias. Qui succedit ex pupillari est heres testatoris nō solum impuberis cui substituitur. h.d.dy. vel sic ꝛ est idem effectus.capiens bona impuberis pater succedentis quantum ad hoc patris heres esse videtur vel sub hac conditione fideicom. relictum sortiatur effectum. h.d.Ibi primis tabulis.i.in suo testamento.dy.Ibi sibi subaudi ſi filius non erit heres.dy.ibi heres ſit gaius seius frater fratris testantis.dy.Ibi ſi testatori primo.dyn.ibi reliquit titio per fideicom.dy.ibi eum fratrem succedentem ex pupillari.dy.

1 ¶ Substitutionis pupillaris spes non admittitur ad heredem nec ad substitutum pupillarem substituti.

b **Si habebat.** [b]Substitutus nō transfert ius substitutiōis ad heredes.h.d.dy. ¶† Vel clarius.spes substitutiōis pupillaris non transmittitur ad heredē nec ad substitutum pupillares substituti.h.d.ibi sed filie exheredate. dy. ibi ſit quā nuberet.i.anteq̄ ad nubilem etatem peruenisset. dy.xij.anno.ibi fratris eius impubes.ꝛ sic expirat substitutio pupillaris.vt.ff.eo.l.in pupillari.dy.in glo.igitur nam nubilis erat facta ꝛ sic expirauerat in eius persona substitutio.dy. In gl.iam heres.in fi.vel forte ex virtute iuris accrescendi habet ibi totum ita quod partem eius cui substitutus est.ex viribus substitutionis vero iure accrescendi.dyn.in glo.quod videbatur ibi quod habebant destinationez testatoris.sed non re ipsa.Oldr.ibi iure substitutionis.hec est falsa quia non habebat iure substitutionis filie bona.ſi ponas filiā fuisse puberē tempore mortis vt litera dicit q̄ expirasset pupillaris.vt.ff.eod.l. in pupillari.ꝛ.l.ex facto.Dubitatio ergo procedebat ex.l.ſi titius.ꝛ.l.coheredi.in prin.ff.eod.sed in illis substitutio habuit effectum hic non:quia expirauit pubertate filie.dyn. ¶ Vel dic q̄ ille in vulgari loquuntur vel ſi vis dicere q̄ substituta haberet bona filie.expone literam anteq̄ nuberet id est festinitas nuptiarum accederet.vt.C.de nup.l.sci mus.ꝛ.J.de condi. ꝛ demon.l.cum fuerit.ꝛ tunc haberent bona iura fideicommiſ. Old.In glo.vlti.ibi sed eadem scilicet lex de cadu.tol.e.ff. Ol. in fi.habebit ergo bona ex hereditate ab intestato non ex substitutione.Old.

Seruum communem. Seruus cōis donum sustinet ꝛ ius substitutionis prefertur iuri accrescendi, h.d.ibi alterius non imo iste dñs repudiauit expresse.dy.

1 ¶ Substituti sibi ipsi nemo potest nisi substitutio sibi vtilitatem afferat.

2 Institutio dicitur pura ac ſi conditio nō fuisset apposita quā do existit conditio in institutione adiecta.

3 Conditione existente substitutio est pura:ꝛ perinde habetur ac ſi non esset apposita.

Titius. Casus.Ex fauore libertatis ꝛ tōne pplexitatis vitādum prevalet legato libertatis datio ꝛ ſi iuteruenit cause mutatio vz sibimet facta substitutio.h.d.

Et in

Et in hoc.ff.ſic procedit iurisconsultus. ¶ Primo ponit thema ex quo resultat questio pro examinādā qōne elicit quasdā alias questiones. ¶ Tertio anteq̄ respondeat premittit que dam preambula conferentia ad solutionem.quarto redit ad propositum. Et p̄missō aliquo adaptat dicta preambula ꝛ solqōnem seperando duos casus. Primo qñ titius adiuit. Secō qñ non adiuit.ꝛ collige pulchrum stylum ꝛ modum examinādi ꝛ explicādi qōnes pplexas ꝛ implicitas sicut hic facit iurisconsultus. Item not.q̄ nemo † potest substitui sibi ipſi nisi cā mutetur.i.nisi substitutio sibi afferat vtilitatem .ꝛ sic accipit causa pro vtilitate.ff.de vſur.in rub.secundo no.quod existēte conditione in institutione adiecta institutio est pura ac ſi conditio nō fuisset apposita. Tertio no.q̄ quoties duo relinquūtur ꝛ simul valere non possunt valet illud q̄ est fauorabilius. Quarto no.quod vbi est perplexitas vitiatur conditiōis esse ctus.concor.J.tit.proxi.l.ſi titius. ¶ Oppo.q̄ substitutio non sit nulla.vt.ff.ſi proponatur. ¶ Secundo opp.quod tex. fit sibi ipſi cōtrarius q̄ dicit in proposita qōne.ꝛ sic singulariter cū plures questiones premiserit. ¶ Tertio op. qō non sit vnus gradus imo duo q̄ fuerunt pſone vna legatarij mediū alia ser ui.sed dic vt in gl.ꝛ tene primam expositionē. ¶ Quarto op. ff.c.l.sed ſi plures.ff.fi. ¶ Ultimo quere quare in solutiōe questionis separauit istos duos casus. Item quere vtrum seruus possit esse heres ex prima institutione. tertio quere an bodie sit in pendenti status serui ꝛ substitutio .gl.q̄ ſic: tamen hoc est falsum in casu huius.dy.Ibi esto pro parte.Dy.dimidia. ibi ſtichus heres esto pro alia dimidia.Dy.Ibi in hac questione id est in hoc themate examinando per modum questionis. Jac.ibi ꝛ an eam subaudi.ꝛ ſi est vnus gradus inſpiciendum est an causa ꝛc.Jac.ibi eadem permaneat que erat in institutionem an substitutio maiorem vtilitatem afferat quam instituto an eandem.Dy.Ibi ꝛ quidem hic ponitur causa querēdi.Jac.ibi in pluris que.ſ.heredibus scriptis.dy.ibi an ipſe heres institutus.dy.ibi mutata id est substitutione commodum afferente.dy.ibi igitur subaudi ſi titius nō potest substitui sibi nō mutata causa aliquod cōmodū. Jac. Ibi nullius momenti erit q̄ non affert cōmodum aliquod vltra institutionē.Dy. Ibi pure.i.in defectū conditionis institutioni apposite.Dy. Ibi causa mutatur id est ex substitutione commodū affertur.

3 dy.ibi.ſed ſi extiterit conditio.no.q̄ † existente cōditione substitutio est pura.ꝛ perinde habetur ac ſi non esset apposita .ꝛ ad hoc allegatur.dy.ꝛ no.J.de acqui.here.l.ſi quis extraneum. ff.fina.Oldr.Ibi nec mutata intelligit causa que in institutione erat.Dyn.Ibi cum ꝛ ſi.i.quāuis.dyn.substitutiones.i. vna institutio ꝛ alia substitutio.dyn.ibi fm hec.hic repetitur questio ꝛ aliqua premittit vt premissa ad solutionē adaptet.dyn. ibi non deberi legatum ſticht.dyn.Ibi ꝛ ideo quia nō valet legatum quaſi per libertatis dationē ademptus ꝛ sic legatarij heredes nō facit nec ipſe heres est ex prima institutione de se facta.dyn.Ibi nos dicimus.i.dicere solemus.dyn.Ibi ac per hoc.i.quia non potest adire hereditatem iussu legatarij ex prima substitutione.dyn.ibi heredem non ad commodum legatarij ex institutione primo de eo facta.dyn.Ibi ꝛ ex sequentibus verbis in substitutione expressis.dyn.ibi vnus gradus videtur.i.remaneat remota institutione penāq̄ inutili.dyn.ibi ſi non adierit titius coheres seruꝰ ꝛ certum ſit testatorem per libertatis dationez voluisse recedere a legato. Jacob.ibi pozro.i.certe. Ja.ibi ꝛ ideo cum nō ſit effectus legatarij.dyn.ibi illā legatarium.dyn.Ibi heredem nō esse ex institutione prima ſine libertate de eo facta.dy.Jn gl.j.ſi hereditatē in fin.sed quere non potest.vt.j.concludat ergo substitutio ſuiꝑius cuz libertate habet effectū.dyn.Jn glo.j.ſibi ꝛ dicitur pura ibi nō fuit expressa cōtraria conditio alias extraneo cōditio.vt not. ff.eo.l.q liberis.Old.Ibi pura in parte hic nō ꝛ ideo expectatur q̄ ſi medio tempore mozeretur nō transmitteret ad heredem.dyn.Ibi altera eorum purificata.in fi. ¶ Sed hoc videtur contra textum.J.ibi ſtichum heredem nō esse.sed expone vt ibi exposui.dyn.imo dicit quod non est heres ex institutione sed ex substitutione tantū:quia cum testator non steterit in ſimbus illorum verborum ſi heres non erit videtur restringi ſe verba superiora per sequētia.argu.ff.eo.cum ex filio.ff.filio. Jaco.de raue. ¶ Jn glo.niſi ſub contraria cōditione.in fi.sed certe etiam hodie non mutatur lex iſta ꝛ illa iura in nullo tantum istum casum.Jaco.de raue.vel dic.vt no.ff.eodem.l.ſi seruus communis.ff.ſi.in glo.prima remota ibi ꝛ subaudi etiam cum vnus imo secundum hoc dic cum.i.quāuis.Oldra. ¶ In glo.ſ.ſtichum.ibi per seruum medium.i.qui erat coheres inediate sermo institutus in parte enim illa id est nec est heres nec facit alium heredem.Old.

Si pupillus substitutus. Ibi sed minꝰ pupillariter ꝛ cū libertate.dyn.Ibi statum vniuersum .i. statum liberi hominis quem habuisset ſi non esset alienatus an eius status pendeat ex euentu substitutionis.dyn.ibi ad puberta tem peruenerit.ꝛ sic expirauit substitutio pupillaris vt.ff.c.l. in pupillari.ꝛ per consequens spes consequendi libertatē ex ea.dyn.ibi pater mediante pupillo.Jac.

¶ De conditionibus institutionum. Rubrica.

* Rubri. ista summat titulum.

* **Super rubrica.** In glo.ipſius rubrice in fin.ꝛ dic.vt ibi no.in rubrica.dyn. ¶ Quod cōditio meretur ꝛ nō vitet.J.eo.l.j. Quod cōmune est meū est plene.J.eo.l.ij. Et an plurale resolvat in singulare.ꝛ de fallacia compositionis ꝛ divisionis qō conditio habeatur pro impleta cū constat per euz in cuius persona debet impleri.J.eo.l.iij. Cōd institutus sub cōditione que cōſtit in non faciendo teneatur cauere.J.e.l.iij. ff.i.Et eadē.l.in prin.habetur qō rei hereditarie pōt contrahi societas sicut rei future quod ſi conditiones apponant copulatiue omnes debent impleri.ꝛ ſi disiunctiue ſufficit vnam impleri quam vult ille qui debet implere.J.eod.l.ſi coheredi. Cōd impoſſibile reiicitur ꝛ dispoſitio remanet.J.eo.l.ſi quis ita qō ſi testator disponat heredes teneri cauere legata ſolnere presumatur additū in fraudem legū vt nō capaces habeant.Et ideo non valet.J.eo.l.ſi quis sub cōditione.ꝛ quod ſi ratione ſuſpicionis in genere aliquid prohibeatur illud faciēs ꝛ nō fraudulenter punitur quod est notabile.ꝛ ſi quis prohibeat matrimonium separari per consanguinitatem quod poſt remittatur in institutionibus legatis ꝛ donationibus causa mortis J.eod.l.que sub conditione.ꝛ que est ratio diuersitatis inter sacramentū de preterito ꝛ de futuro. Et an sententia possit ferri sub conditione ſi actor iurauit ſibi deberi an quado quis iurauit non venire contra contractuz possit venire e contra quia dicat q̄ deceptum vltra dimidiam inſti pretij.eadē.l.ff.primo. ¶ Quod quando aliquid conceditur alicui a lege quod illud facere possit ſine licentia superioris eadem.l ff.fin.quod illud quod declarat non disponit.J.eo.l.ſi institutio talis.ꝛ quod filius potest institui ſub conditione que est de preterito. Et qō existentia conditionis non inducit obligationez ſed purificat inductā.ꝛ an valeat talis electio eligimus quod tu eliges. Et an procurator datus ad alium procura.faciendū valeat ſi stat per eum in cuius persona conditio debet impleri habetur pro impleta.J.eod.l. ſi quis teſtam.ento . verba que tacite inſunt ſi exprimantur nihil operantur.J.eod.l.verba. Et ſolu.bzocardi an vero debeant aliquid operari an per impletionem conditionis videatur qnis adire hereditatē.J.eo.l.ei qui ita alias ſi quis ita.cōditiones improbate a iure vel bonis moribus habentur pro non adiectis.J.eo.l.cōditiones.ea que ſunt contra pietatis estimationem vel verecundiam dicuntur impoſsibilia.J.eo.l.filius.ꝛ ſi inſtituat filium ſi exeat religionē testamentum est nullum.ꝛ quod vaſallus non teneatur ſeruitia facere domino que non potest honeſte ꝛ ſi hoc pronunciatur per arbitrum qō non tenet ratione perplexitatis vitiat dispoſitio. J.eo.l.ſi titius.qō in diſiunctis ſufficiat vnum impleri.J.eo.l.ſi plures. Jn que in prefationibus dicuntur in ſubsequentibus repetita intelligantur.J.eo.l.cū seruus. Quod aditio hereditatis coacta nō prosit heredi ſed aliis ſic.J.e.l.ſi ita ſcripti.q̄ ſuſficiat conditionē impleri de facto ſi nō potest impleri de iu.re. ea.l.ff.j. Quod institutus ſub cōditione de preterito ſtatim ſit heres ſi est vera cōditio.ea.l.ff.fin. Qui potest ſuo arbitrio perficere nō debet cōmittere fortune.J.eo.l.seruus.in portionib⁹ ſeruaꝛ conditio vel ſi deficiat succedūt heredes in viriles.J. ea. l.vter ex fratribus.ꝛditione purificata perinde est ac ſi a prin. fuisset pura.J.eo.l.ſi pupillus.qō monumentū ſit memoria hominis.J.eo.quidā in ſuo.Et qui vitur re ſua presumaꝛ dominus.ꝛ de probatione dominij ꝛ an posiciones vel probatiōes iuris admittanꝛ.Et qō ex sermonibus ꝛ gestis presumatur gratuitus ꝛ furiosus.ꝛ que ſit differentia inter conditionem que potest impleri vltimo vite ſpiritu ꝛ que non potest

1 ¶ Conditio impoſſibilis institutioni adiecta reiici debet ꝛ dispoſitio pura remanet.

2 Voluntas vnius tantum operatur in vltima voluntate q̄tū duorum consensus in contractu.

Sub impoſſibili. Cōditio ipoſſibilis institutioni† adiecta reiicit ꝛ dispoſitio remanet pura.hoc.d.ꝛ dic impoſſi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

bilis de iure ⁊ de facto vel de natura.dyn.ibi vel alio modo vt
sub ꝯditione inepta possibili tamē.dyn.in fin.qz cōditio habe
tur pro nō adiecta ⁊ institutio valet vt pura.dy. Jn gl. prima
impossibili,sed alio modo inepta.dyn.in glo.vt institu.ibi.ff.
impossibilis.⁊ dic vt ibi,dyn. Jbi ſm Azo.hanc videtur sequi
Dy.extra.de reg.iur.c.nemo pōt lib.vj.vbi de hoc satis no.Iz
cuicuq; apponatur videtur nō vitiare.vt.ff.de hered.instit.l.ſi
menia. Et ideo pōt dici quod lex cōtrarie loquit qñ apposita
est conditio in penā⁊ vituperiū honorati.Ja.Jbi per sequē
tem.ſ.cōditionem.Old.Jbi vel ibi nō fuit hanc sequuntur vl
tramontani Iz glo.ibi teneat cōtrariū.⁊ adde quod no. ⁊ dixi
C.de his que pe.nomi.l.ſ.ibi impossibilitas qz tūc haberetur
pro pura.⁊.ſ.de verb.obl.l.impossibilis.ibi at hic imo est ratio
fauoz vltime voluntatis.vt not.d.l.nō solū.⁊ instit.de hered.
2 di.instit.ff.impossibilis.dyn. Et hec ratio bona est qz illud ‡ qd
operatur consensus duoꝝ in contractu operāt voluntas vni⁹
in vltima volūtate.⁊.ſ.de leg.ij.ibi.C.de procura.l.ita demum.
vel ibi nō agitur ad obligationem contrahendam.sed potius
ad iam cōtractam rescindendā.dyn. Jbi quidā dicunt valere.
Et bene mīſi condītio sit contra substantiā cōiugii vt plene no.
extra de condictio.apposi.c.vlt.Si essi conditio esset cōtra sub
stātiam matrimonij tunc nō valeret ad similitudinē cōtract⁹
qz cōditio cōtra naturā negotij vitiat.vt.ff.de test.tute.l.certa
rum.⁊ de vſu ⁊ hab.per ſeruū.⁊ no.d.c.vlti.de cōdi.appo.Jac.
1 ¶ Commune inter me ⁊ te an possim dicere meum.
2 Plurale nō redigit ad singulare inspectavocabuli significatiōe.

Si testamento. Illud appellatione meoꝝ cōtinetur cu
ius pars vel vſusfru.est alienus.h.d. Et vide qđ no
tani.ſ.de acqui.re.do.l.rem in bonis.vel ſic.quod cō
mune est meū est. Et pluralis locutio geminat singulare.h.d.
hec lex tota.ibi in vſufr.retenta sibi p̄notate.dyn.Jbi testa
tor voluisse.ſ.testatorem voluisse.dyn.cōditionē deficere.dyn.
in fin.vt sic ille qui remansit in dōio testatoris fit heres ⁊ liber
que pluralis locutio geminat suum singulare.dyn. Jn glos.ff.
in fi.⁊ de leg.iij.l.suos.Oldr.vbi de hoc brocardo not.⁊ dixi in
glo.ſed quis erit ibi.ff.vniuersitatis vel refert sit commune vt
vniuersis vel vt singulis de quo dic vt not.per dyn.extra.de re
gu.iur.c.quod omnes tangit lib.vj.c.c. iure cōi. Jn eadē gl.in
1 fi.ſed ſol.vt in eis no.dyn.vel dic ad ſolutione brocardi ‡ p̄
fert an fit cōe vt singulis vel vt vniuersis:vt p̄dixi ⁊ ſi vt ſin
gulis aut apparet de cōmunione ⁊ tunc cōmune dicitur meū
aut nō apparet ⁊ tunc in dubio non debet dici meum vel dic
aut in vltima volūtate quod cōmune est meū est. Et ita sentit
glo.ſ.de reg.iur.l.quod nostrū.in vno tñ male dicit illa glos.qz
dicit esse speciale fauoꝛe vltime voluntatis cū idem sit in ꝯra
ctibus.vt.ff.de contrahen.empt.l.qui tabernas.⁊ ad hoc.ſ. de
verb.sig.pupillus.ff.ſi.vbi de hoc.vel dic qō proprie ⁊ vere lo
quendo cōmune nō est meum vt in contrarijs hic in glo.alle
gatis,sed improprie ⁊ ficto modo loquendo ſic:⁊ ſic ista talis
impropria ⁊ ficta significatio cōiter procedit tā in vltimis vo
luntatibus quam in contractibus.vt.ff.l.qui tabernas.⁊ dixi
ſ.de aqua plu.arc.l.ſi aūt plures.vel dic ſm Ja.de bel.aut que
ritur de tota hac re.⁊ tunc quod meū tuū non est.Et econtra.
vt.ff.ſi is.⁊ commo.l.ſi vt certo.ff.ſi duobus.ſi vero de parte
Aut est aliquid cōe pluribus vt diuersis,⁊ tunc quod est meū
non est.Sed vniuersitatis.vt.ff.vniuersitatis.aut est cōe vt
singulis ⁊ tunc quod cōe est meum est pro parte.sed nō insoli
dum vel meū est ſcm quid.i.semiplene ⁊ imperfecte.sed ſcm
aliquā cōsideratione vt hic cū concor.sed est simpliciter meum
vt.d.l.ſeruī electione cū concor.⁊.ſ.de leg.ij.l. meum.ff. duo
bus.⁊.xū.c.j.⁊.c.penul.vbi de hoc in gl.⁊ per Arch.⁊ in dubio
nō debet dici meum mſi totū sit meum.vt.d.l. pupillus.ff.ſi.ſ.
de verb.sig.vbi de hoc ⁊ hec elici possunt in brocardis Azo.⁊
Dy.vel dic ſm alios.aut est cōe pluribus vt vniuersis ⁊ tunc
quod cōe est non est singulorū.vt.ff.de in ius vocan.l.ſed ſi hac
l.ff.qui manumittitur.aut est cōe pluribus vt singulis.⁊ tunc
aut queritur an sit meum quo ad dispositionem partis mee.⁊ a
tunc qō cōe est meū est vt intra partis socij ⁊ tunc nō est meus.
vt.C.de cōi rerum alie.l.falso.aut quantum ad dispositionem
super toto.⁊ tunc aut volo disponere de re cōi super eo ad qō
est dispōsita ⁊ deputata possessori:vt.ff.de rei. dini.l.intantū.
ff.in cōe de damno infec.l.ſi eōibus.de ritu nup.l.illud.⁊ cōmu
ni dimidundo.l.ſi edes.aut nō est ad id dispōsita seu deputata
⁊ tunc non possum.vt.ff. cōi dim.l.Sabinus.⁊ not.per dyn.de
regu.iur.c.in re cōi lib.vj.Et hoc qñ dispositio socij nō est pre
judicialis alteri socio.vt no.ff.de serui.vrb.pre.l.fistulā.ff. fina.
¶ Fallunt predicta fauoꝛe fisci.vt.C.de vendi.rerum fiscaliū
cum plurib⁹ cōm.l.j.de hoc etiam notaui.ff.de regaiur.l.aliud
ff.referrur.⁊ in alphabeto dictio.cōmune in glo.ff.il'a propoſi
tio hec est falsa compositionis ⁊ divisionis de qua etiā not.ff.
de instit.⁊ iure.l.manumissiones.⁊ institu de libertinis.ff.j.dbt.
l.quamuis.sed illud propter inequalitatem vitandam.vt.ff.ti
tu.proxi.l.iam hoc iure.Old.Jbi.l.penu.dic vt ibi quia hic est
regulare ibi casuale vt ibi not.⁊ vide in brocardis pyl. ¶ Vel
dic ſm Ja.de bel.qⁿ ſinspecta significatione vocabuli nō redi
gitur plurale ad singulare.vt.ff.deverb.sig.l.inter illam.ff.ſ.sed
exinterpretatione sic regulariter vt hic.fallit ratione inequali
tatis.vt.d.l.quāuis.⁊.l.cum quidam. Item fallit ſi resultaret
adſurdum vel inconueniens.vt.ff.de reiu.l.vbi numer⁹. quod
quidem est ibi quia scriptum est more duorum ⁊c. Item fallit
ex mente contrahentiū.vt.ff.ſi anniua. Vel dic.aut est eadē
ratio singularitatis ⁊ pluralitatis.⁊ tunc redigitur ad singu
laritatem vt hic alias secus vt ibi.

Si ita heres. Lōditio habetur pro im
pleta cū stat per eūz in cu
ius persona debet impleri.h.d.vel ſic.tantum ope
ratur impletio iuris quantū hominis. Jn glos.ibi
sola obligatio imo debet fieri etiam consignatio quia nō ſuffi
cit obligatio ad actionem sequendā vel ius.vt.C.de seruo cō
muni manumisso.l.j.ff.j.ſm Jaco.de ra.vt no.ff.titu.proxi.l.ſi
seruus cōmunis.in princip.vel dic.vt not.C.de condic. inſer.l.
penult.⁊ plene dixi de ista materia oblationis cōsignationis
⁊ depositionis.C.de vſur.l.acceptam.ibi.ff.cum esset. Solu.vt
ibi not.⁊.ff.ad.l.falcid.l.in ratione.ff.tametſi.ver.quo loco.Old
dra. Jbi pozro in legato.sed certe quantum ad hoc non est dif
ferentia inter institutionem ⁊ legatum.sed bene consideratur
vtrum sit aliqua vtilitas in dilatione.⁊ per hoc apparet differ
rentia inter legatū ⁊ institutionem.dyn. Jbi licet prohibeatur
per casum.⁊ sic loquitur.l.in illa.quid autem ſi per promiſ
sorem vel heredem steterit ante tempus quo casu loquitur.l.
statuliberos.ff.ſtichus annua in princip.imo videtur casus ea
dem.l.ff.vlti.Old. ¶ Jbi ſi calend.ratio forte illa est qz insti
tutio ex certa die ⁊ adiectione pendere nō pōt.vt.ff.de hered.
instit.l.hereditas.sed legatum sic.Old.Sed certe imo debet cō
siderari an tps sit appositū fauoꝛe dātis an fauoꝛe accipientis
vt primo casu statim secundo videtur repetitus tempus ⁊ ita
vbi faciendum est heredi videtur repetita qz sui fauoꝛe.dyn.

Si qui ita sint instituti. Here
ditarie ante aditā hereditatē tanꝯ rei future pōt
iniri societas.hoc dicit. ¶ Jbi permiſerit id est so
cietatem in bonis meis contrageritibi iulia.autez scilicet aut
⁊ bene.dyn. Jn gl.prima in fi.vel nō erat socius alicuⁱ⁹:sed vo
luit quod heredes inter se inirent societatem bonorum testan
tis.⁊ in ea.xvj.annis persisterent.dyn. Jn glos. secunda.ibi ex
contractu societatis inter eos facte.Oldr. Jbi in dictum tem
pus.sed sufficit antequam sint heredes cōtrahant societatē
rei future.Et se obligēt stare in ipsa societate per sexdecim an
nos.vt.C.de his que pene nomine.l.j.Old.Jn fine conditiōe
impleta.dyn.quasi dicat gl.ante dies apponitur dispositioni.
⁊ tunc rejicitur aut apponitur implemento conditionis ⁊ tūc
remanet ⁊ hoc vult dicere gl. Jn glo.ſic enim societas ibi quia
tu nc.i.ante mortem.dyn.

Idem iulianus. Institut⁹ sub cōditione q̄
in non faciendo cōsistit sub
jicitur cautiom ſi habeat coheredem.Secus ſi solus fuerit he
res institutus.hoc dicit.Jn fine.⁊ ideo institutio valet.vt.ff.
eodem.l.prima.⁊.j.eodem.l.mulier.in principio. Dynus. Jn
glo.de nō alienando.ibi tristis erat talis expectatio quia for
te iste seruus erat affinis vel coniuncta persona vnde expecta
re eius mortem fuisset triste.dyn. ¶ Jn glos.vltima que inci
pit cum non est cui caueat quia forte non supererat aliquis ex
vementibus ab intestato alias hoc casu.Jn tempus cōfertur.
vt.ff.de condi.⁊ demō.l.is cui.nec obſt.l.mutiane in fine.vt ibi
dixi.ſRäy.

Si heredi plures. Si cōditiōes
ſunt copulati
ue omnes debent impleri.ſi disiunctiue sufficit vnā
impleri.hoc dicit.Jn fin.id est cui placet heredi pa
rendum sit.dynus. ¶ Jn glos.prima in fin.quia ibi disiuncta
non accipitur in propria significatione.sed improprie accipit
pro copulatiua.dyn.

Si quis ita. Institutio impossibiliter
rejicitur ⁊ dispositio rema
net pura.hoc dicit.Jbi monumentum quod erat
impossibile fieri.Dynus in fine ⁊ institutiones pu
rā remanere.vt.ff.eo.l.j.dy.Jn gl.ibi hec scriptura.⁊.ſ.e.l.que
sub conditione.

sub conditione.Dy.⁊ locati.l.qui insulam.ff.j.dyn.

Si quis sub cōditione. Nō.qđ
ea que
ad fraudem legis respiciunt vitiantur.h.d.Unde ſi im
ponatur pena alicui actui de quo sit suspicio ſi in genere licet
aliquis incurrat in illū actū nō fraudelenter punitē qz est pre
sumptio iuris ⁊ de iure contra eū.Oldr.qđ est nota.dignū.ibi
reddituros olbus non habita differentia personarū.Jacob.
Jbi quia ad fraudem.presumit enim lex quia testator ideo ca
ueri voluerit vt legata non capacibus prestarent.dyn.ibi cau
tum esset scilicet sponte.dyn.ibi in prima glo.in fi.istud cōtin
git ex eo quia suspicio erat fraudis in genere.

1 ¶ Leges permittunt iurare de preterito solum ⁊ non de fu
turo qua lex abhorret iuramenta.
2 Sacramenti de presenti ⁊ de futuro que sit differentia.

Qui sub condītione. Jusiuran
dum de fu
turo cōditioni hereditatis legati vel fideicōmiſſi vel
donatio causa mortis adiectū tāꝯ ip̄robatū a pretore remit
titur.hoc dicit.vel ſic.quod in idem recidit.ſi aliquis institua
tur sub conditione iurisiurandi vel ei relinquatur legatus vel
fideicommissum vel donatio causa mortis talis conditio iu
risiurandi tanꝯ turpis eidem remittitur.ibi reprobātur quā
tum ad iusiurandū sed relictum remanet.Dyn.Jbi prouidit
enim scilicet pretor.dyn.Jbi ita capere scilicet pure ⁊ simplici
ter.dyn.Jbi inseritur.sed alia simplex conditio apponitur te
netur tamen adimplere quod iurare debebat.dyn. Jbi non
nulli id est aliqui vel multi.ibi qui voluit id est qui voluit fieri.
dyn.Jbi ita enim id est ſi talem conditionem apposuisset.Ja
cob.ibi ante facientes id est conditionem implentes.dyn.ibi
admitterentur scilicet ad relictum.dyn.ibi non facientes id
est conditionem non implentes.dyn.Jbi deficerent conditio
ne.⁊ per consequens repellentur a petitione relicti.dyn. Jbi
hoc edictum quod remittit iuramentum.dyn.ibi pretoris edi
ctum scilicet remittendo iuramentum.dyn.Jbi quod accepit
a testatore vel herede.Dyn⁹ ibi cautionem.id est iuramen
tum.dyn.Jn glo.vt sacramentum.ibi secundum canones vt
extra de coniugio ſeruoꝝ per totum.ibi sed ſi de futuro ſic qz
circa futura potest miles penitere.⁊ sic maior est habilitas de
iurandi sed de preterito licet posset esse non verum.⁊ sic dei
raret tamē ſi verū est impossibile est deierare ergo minoz apti
1 tudo ⁊ habilitas deierandi.⁊ ‡ sic lex permittit iurare de p̄te
rito nō de futuro quia lex abhorret per iuramenta.vt.C.de in
dic.vidal.l.ij.⁊ in auf.vt matres debitrices ⁊ creditrices.Old.
sed Lyn.C.cōia vtriusq; iudi.l.ſi cū patruo.vbi de hoc in glosſ.
2 ‡ no.differentiam inter sacramentum de presenti ⁊ de preteri
to quia leges abhorrent periuria vt dictum est.⁊ ideo vbi ali
quis iurat de futuro timent iura ne in periurium incidat.sed
vbi de preterito aut statim est verum aut falsum vt dictū est.⁊
hec rō satis est eadē cum precedenti.⁊ hec glo.cōmuniter ap
probatur ⁊ reprobatur illa que est.ff.de jurciuran.l.ſi quis cui
debitore.que distinguit inter cōtractus ⁊ vltimas volūtates.
Sed contra hoc videtur.qz etiam de futuro iuratur. vt.C.de
transac.l.ſi quis maioꝛ de his quī ad ecclesias confugiunt.l.
presenti.ff.fin.in auf.iusiurandum quod p̄statur ab his qui
administrationem suscipiunt.⁊ de mona.ff.ſi vero.⁊ in vſibus
feu.de forma fidelita.c.j.sed dic quod in dictis.ll.id super quo
fundatur iuramentum de futuro est necessarium secus ſi volū
tariū vt hic.L.L.y. ¶ Sed quid dices de sententia lata sub hac
conditione condemno reum dare.ꝛ.actori ſi ipse actor iurare
rit sibi deberi.dic vt.C.de sen.⁊ interlo.om.iudic.l.cum iudex.
⁊ ibi in glo.⁊ not.⁊ dixi.C.de reb.credi.l.generaliter.⁊ concor.
ad hanc.l.ſ.de leg.iij.l.non dubium.ff.heres.⁊ de leg.j.l.ſi quis
inquilinos.ff.ſi.

Si quis. Propter convictionē vel alternationem
conditionis licite nō tollitur quando con
ditio iuramētī remittatur.hoc dicit.Jbi sub alia copulatiue.
Old.Jbi conditio iurisiurandi.dyn.Jbi alij.conditionis ſci
licet de dandis.ꝛ.de implendo onus quod erat iuramēto an
nexū.dyn.ibi conditio iramenti.Jn glos.j.ſi ei nō remittere
mus.ibi sed ſi ſistēperit.ff.j.⁊ faciunt iste leges quanoo quis
iurauit ſe non venturum contra contractum quod non possit
petere rescindi dicens ſe deceptum vltra dimidiam instī pretij
vel quod pretium suppleatur quia quod prohibitum est sim
pliciter prohibetur etiam per alternationē vt hic ⁊ not.C.de
rescin.ven.l.ij.in glo.magna.⁊ ibi plene dixit Jacob.in eadez
glo.in fin.⁊ de iure patronatus.l.adigere.ff.j.sed hic agitur de
remissione illicite conditionis apposite ibi de priuatiōe iuris
alicuius puta patronatus.Old.vel dic secundum Jac.de bel.
qⁿ hoc est speciale propter conditionem iurisiurā.que a pretoꝛe turpis esse reputatur propter facultatem sacramenti ⁊ per
iurij timoꝛem.vt.ff.ea.l.in princ.vbi de hoc.⁊ extra.de iureiu.
c.ſi chaſtus.⁊ vide quod ibi not.Ja.

Quoties. Solo iureiurando remisso non aliter di
spositio fortitur effectū nisi detur vel fiat
qⁿ erat dandum vel fiendum.conditio dependens ex facto ei
cui est adiecta ſi per casum fortuitus stat habetur pro impleta.
hoc idem seruatur ⁊ in modo.h.d.Jbi compellendū cunſtatine
per impeditā adītionē nō impleta conditione.Jbi conditio
ni potestatine que ex facto tantum sui dependet.Dy.
1 ¶ Concessum a lege vel canone fieri potest sine licentia su
perioris.
2 Inferior an possit negligentiam sui superioris supplere.

De hoc iureiurando. Ad ministerio ho
minis nō expe
ditur qđ ipso iure est expeditum.h.d.Jbi ⁊ idcirco quia remiſ
sum ⁊ ipso iure per legem.dy.Jbi dies legati cesserit.i.ex quo
legatarius impleuit onus iuramento annexum.Dy.⁊ ideo le
gis tacita cōditio est impleta Iz adiecta pl'oſem nō sit ipleta:
sed quia rejicitur a iure ideo propter hanc impeditur trāsmiſ
1 sio.Dy.Et est arg.qⁿ ſi qñ conceditur alicui a lege vel canone
aliquid facere qⁿ illud possit sine licentia superioris.arg.extra.
C.ex quibus cau.ſer.pro premio accipiunt libertatē.l.j. extra.
2 de priuilegio.pastoza.‡ vnde videt qⁿ inferior possit suppleꝛe
negligentiam superioris sui:puta capitulū negligentiā episco
pi sine licentia metropolitani.vt in decre.lxxxix.dist.volum⁹.
ix.q.iij.cum scimus.⁊ no.in glo.ozdi.centesima.Dy.qñ cōtra
⁊ plenius per Hug.in summa.d.c.volumus.Old. Jn glo.vlti.
in fin.vel posset intelligi etiam de dando vel faciendo expreſ
sam.⁊ iō nō trāsmittit nisi adiecerit ꝯditiomē dādo vel facē
do licet nō iurando,pro hoc.ff.eadē.l.ff.quoties.Dyn.

Conditionis. Casus.Lōditiones im
probate ip̄so nō adiec
tis habentur.h.d.Et dic qⁿ hec lex loquitur de cō
ditionibus q̄ sunt cōtra ius naturale vel quasi inferiores de his que sunt contra iura positiua.Old.Jbi inferuntur in quocunq; genere relicti.Old.in gl.instī.de leg.in fi.⁊ dic
vt notatur.ff.eo.l.j.⁊ vide quod dixi.ſ.ad trebel.l.facta.ff.ſi sub
conditione.
1 ¶ Heres in codicillis nominatus non adit hereditatē pro
pter codicillos sed propter testamentum.
2 Procurator datus ad alium procuratorem faciendum an pos
sit alium facere ieu constituere.

Institutio talis. Dō declarat non
dispōnit ⁊ filiꝰ sub
conditione que est de presenti vel de preterito pōt
heres institui sub ea vero que est de futuro pōt in
1 stitui vnusquisq; preter filiū.hoc dicit.Et not.‡ quod licet no
minatus fuerit in codicillis non tamē sibi datur in codicillis
sed in testamento qz ex existentia cōditionis non datur.Sed
ex dispositione precedenti sic vbi promitto.ꝛ.ſi navis ex Asia
venerit naue veniente obligatio non nascitur ex existentia cō
ditionis.sed ex contractu dudum habito.⁊ facit ad.l.istam.ff.
de hereditatibus.instit.l.asse.⁊ est arg.⁊ hec lex ad plura vt hic in glo.
no.Jaco.de ra.⁊.ſ.de act.⁊ obli.l.obligamur.ff.respon.Jbi po
test filium in potestate constitutum.Dyn. Jbi conditionalis
institutio.⁊ ideo nō tenet in eo qui erat in potestate.dyn.Jbi
data esset.i.data videretur.Dyn.Jbi scripserit in testamento.
Dy.Jbi dicendū erit.i.qua ratione valet ⁊ in isto.Dy.in glo.
ſic.ſ.de condi.⁊ demon.ibi.ff.ſi decuriones.Et de hoc vide qđ
ibi not.⁊ extra.de rescriptis.c.ſuper literis.⁊ de fyndico.c.j.de
elect.c.causam que.⁊.c.in causis.⁊.c.cū in iure.in fi.sed ibi erat
mutata cōditio persone.Dy.Vel dic ſm Jac.de bel.ſi ea que
scripta sunt in codicillis possunt eotempore valere quo codi
cilli conficiuntur tunc trahuntur retro ad tempus testamenti
vt hic alias secus:vt ibi ⁊ eo.titu.l.quidam vel prout est hic in
glo.allegat.l.quidam non referunt.Solue qⁿ ibi conditio per
sone testatoris fuit mutata.ꝛ ideo codicilli non trahuntur ad
testamentū.sed ſi habes in glo.allegatam.l.quidā referunt.dic
quod ibi persone heredis vel legatarij cōditio fuit mutata in
tempore codicillozum.⁊ eadem ratione non referuntur retro.
sed prima solut.est bona ⁊ generalis ad vtrunq; testamentum.
Jacob.de bel.Jn gl.licet solum nomē.in fin.quod est falsuz vt
2 ibi not.Dy.‡ Et facit ad questionē an procurator datus ad
alium procura.faciendum posset eum facere.Dy.de quo nor.
ff.de procuratorib⁹.l.j.de diuersis ⁊ temporalibus.quis.⁊.ff.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de procurato.l.j.ꝛ de prescriptio.l.in vsucapio.§.j.ꝛ vide quod dixi.C.de procuratoribus.l.quis.ꝛ.§.qui petant tut.l.omnis. ꝛ extra de procurato.c.j.lib.vj.

Si quis testamento. Si stat p eū in cui⁹ persona cōditio debet impleri dispositio habetur pro pura.hoc di.¶ Et de ista materia sub qua conditione possit institui filius vel alius in potestate constituntis dic vt plene dixi in.l.si pater.C.de institu.ꝛ substi.que hic allegatur in glo.in fin.vel dic aliter vt ibi fm Jaco.de are.

Verba. Casus talis est.verba q̄ tacite insunt superflua.si exprimant nihil operant.h.d. In gl.secunda in fine.So ibi erat talis cōditio q̄ tacite non intelligebatur.vel dic quod ibi non sunt verba superflua. Sed ad cautelā inducta hic omnino superflua. Vel dic fm Jac.de bel.quod ibi non efficitur liber nisi conditione impleta vt ibi nota.sic etiam non est hic heres sic scriptus nisi impleta conditione vel pro impleta habita ꝛ sic concor.Jaco. In glo.sic.C.de fideinst.in fin.sed in illis poterant verba aliqd operari hic non.Dy.Ad quod accedat.§.de aur.ꝛ argen.le.l. pediculi.§.labeo.vel dic.fm Jac.de bel.aut illud quod agitur valet eodē modo ꝛ iure verbis additis quo valeret etiā si non forent addita ꝛ tūc verba addita nō augent sensum nec aliqd operantur sed abundant vt hiciant non valet nec valere pōt eodem modo ꝛ iure tunc augent sensum ꝛ debent aliquid operari vt ibi.vel dic plenius vt no.per ipsum Jac.§.pro loc.l.sed si adijcietur quod posui.§.de verbo.oblig.

Si qui ita hereditatē. Alias incipit si quis ita.ꝛ summarie.h.d. Implementum ꝙditionis nō est signū hereditatis aditionis.h.d.vel hic cōditionis impletio nō est aditio.Dy. Ibi acquiri potest ibi repudiabiliter.Dy.in fin.i.incōmutabiliter.Dy. In glo.vlt.ibi sed cōmutabiliter sic.§.de le.ij.l.cū pater.§.a filia.ꝛ de donat. inter virum ꝛ vxo.l.si mor⁹.§.j.Ol.ibi hic innuit vel dic q̄ in.l. cōtraria adimpleuit conditionē eo animo vt hꝰ esset hic vero loquitur in dubio quo casu nō presumit adimplere vt sit heres.sed vt esse possit.in eadem glos.in fin.vel dic q̄ ibi ꝙditionabatur in actu intrinseco volūtatis hic vero in actu extrinseco. ¶ Et de hoc dic vt ibi dixi.aut eīs conditio existit in solavoluntatis expressione.¶ Et tunc eximendo videtur adire vt.l. iam diu in fi.aut in datione vel facto.ꝛ tunc aut alio adeūdi.et queritur hereditas irrepudiabiliter vt.l.antisti⁹.aut animo purificandi institutionē.ꝛ tunc non videtur adire vt.j.eod.l.si pupillus.aut est dubiū ꝛ tunc habet locū.l.j.Dy.

Onditiones. Contra edicta ꝙditiones improbate pro nō adiectis habentur.Et tanq̄ pura dispositio habet.h.o.

1 ¶ Vasallus excusatur si dōs petit ab illo aliqd inhonestū.
2 Suus magis ꝛ rectus institui debet q̄ emancipatus siue quā alius.

Ilius. Ea que sunt de iure phibita censent impossibilia.h.d. ¶ Et per hāc.l.de terminat Dy.talē q̄stionē.quidā cōdidit testū ꝛ filium qui intrauerat religionē nondū tū professus erat istituit sibi heredē.Si exiret monasteriū seu religionē aī pfessionē lz cōditio sit prātina.ꝛ tū q̄ eius opinio grauaret apud bonos ꝛ graues determinauit testū fore nullū. Dy. Et ad hoc faciunt cōcor. que sunt in glo.ꝛ maxime.l. nepos .penlo.ꝛ de ver.sig.vbi de hoc no.ꝛ dixi ꝛ ad hoc optie facit q̄ no. in summa quib.mo.feu.amit.§.acciuari etiā poterit vasallus si dōs petat seruitium q̄ vasallus facere nō pōt vel pōt.Sed cū dedecore suo vel nō sine ifamia sua vel q̄ est ꝓietatē vel sine periculo mortis vel sub obūbratione dignitatis sue.nā predictis casibus nō videt posse fieri.allegat ista iura.ff.d.l.proculo nepos.de iudicijs si locus si vsuff.petat.l.i.in fin.C.de diuer.rescri.l.rescripta de statuli.si pecuniū in fi.de annis.leg.l.iij.de auro ꝛ argen.le.l.quintus.§.ferunt.de dā.infect.l.si finita.§.si quis metu.de operis liber.l.hec demum.ꝛ.l.sicut patronus .in fin. ꝛ.l.eius.de iur.dot.l.anus.§.j.ad trebell.facta.§.si sub conditione.de penis.l.mos.§.itē.man.l.si fideiussor.in pain.l.quintus.ex quib.cau.ma.l.in eadem causa.in fine.ꝛ que sententie sine ap.rescin.l.ij. ¶ Si em inhonestū est quod petitur a vasallo excusatur.§.de arbi.l.si cū dies.§. compromisso.ꝛ.§. pen. de operis liber.l.modicus.ꝛ.l.inter dū. ¶ Idem si est contrarius ministerio vasalli vel vsitatum fieri.§.de vsufru.locum.§.j.ꝛ.l. fed ꝛ si quis.§.mancipiorum.Item si dōs petat que sunt contra sacras scripturas.vt not.§.l.proti.ꝛ pro hoc.xj.q iij.c.non est semper.ꝛ.c.si dūs inbet.ꝛ de forma sacramenti fidelitatis.c. juratos.ꝛ.c.multites dicto libro feudorū.vel si sit cōtra ordinez vasallivt eo.ti.c.ego eps.§.papatū ma.hec oīa notant dicta sup dicto ti.ꝛ.d.§.ꝛ predicta etiā possunt valere in compromissis ꝛ arbitrijs vt si pronuncietur aliq̄ partem teneri ad predicta que non pōt cum honestate facere qō pronūciamenti seu arbitrium sit nullum vel saltē reducendū ad arbitriū boni viri.ꝛ p hoc.§.pro soc.l.si societatis.§.arbitrorū.ꝛ ad hoc.§.de stat.ho. l.vulgo.ꝛ ibi in glo.item non videt quis facere posse q̄ de iure non pōt extra de procu.c.ij.xij.q.ij.c.ꝛ si illi.xxxv.q.ij.si eis denun.c.nisi cum prudē.§.persone.ꝛ dic q̄ omnis actus presumit licitus ꝛ honestus nisi probetur illicit⁹ ꝛ inhonestus.§. man. l.seruus.de cōdictione ob turpem causam.l.j.Et quilibet gratus nisi probetur ingratus.C.de inoff.testamen.l.omnimodo. vbi de hoc.ꝛ omnis cōditio possibilis probetur impossibilis insti.de inuti.stipu.§.impossibilis.In glo.ij.in fin.q̄ refert an expediat institutionē sed ista solu.tollit per.l.si libertus.§.al legataꝛ.Et ideo dic breuiter q̄ speciale est in filio in potestate
2 constituto secus in emancipato f̄ q̄ rectus debet institui sū quam alius vt §.de heredi.institu.l.suus secundum Ja.de ra. ꝛ hic tangit glo.§.ea.l.j.

Stricius. Impossibilia ratōne perplexitatis vitiāt dispositionē.hoc dicit. ¶ Et de ista perplexitate vide qō dixi.j.de vb.ob. l.si titius in glo.ratio est in euidēti.ibi que sunt cōtra.Et est rō q̄ ibi impossibilitas ex verbis ꝛ ex facto testatoris processit.nec ob.huic dicto.§.eo.l.si qui ita sunt instituti infin.q̄ ibi in conditione que est in non faciēdo cuius euētus nō ita curatur sicut in cōditione in faciendo.vt hic no.in fi.gl.dy. Ibi si domū fecerit q̄ ab eodē pōt simul impleri cōditio ꝛ hereditas adiri.ꝛ ideo institutio valet vt.§.eo.l.si quis ita.Ray. Ibi extensio.ꝛ significatio que verificatur p repudiationē vnīus nullo modo ex alterius facto pendet. Old. ¶ Ibi alteri⁹ repudiatio vel si alter repudiet valeat alteri⁹ institutio alias non.Et pro hoc est.j.de verbo.obliga.l.si quis stipulanus .sed hoc forte nō est bene dictū per.l.is qui heres.ꝛ.l.is potest.ꝛ iō vno decedente ante aditā hereditatē aliis pōt fieri heres.Ray.

Si plures. Una distinctarū purificata tota dispositio reddit pura.h.d. Vel q̄ idē est.in diuuncis sufficit vnū impleri. Et tic plures institutiones vnī⁹ pone vel diuersarū.dy.in fi.i.faciet institutionē valere.ita q̄ existētia aliarū ꝙditionū nihil operabit. Dy. In glo.i.in fin.ꝛ sic pone est vna:respectu cōceptionis verborū sunt plures.dy. In gl.in spē in fi.ꝛ.l.liber.hō.§.si ita scriptū.Dy.vel si habeat cohēredē.vt.§.de hered.insti.l.si qs ita scripserit.ꝛ tunc serua dictā.l.liber.homo.§.titius.ꝛ.§.penult.

Cum seruus. Que in pfationibus dicuntur in subsequētibus repetita intelliguntur.h.d. ¶ Et de hoc vide qō plene dixi.j.de ver.ob.l.titia.§.adē rū.vel die aliter.cōditio adiecta hereditati videt repetita in legato.h.d.Dy.Ibi ꝛ si heres nō extiterit.ista sunt verba legis nō testatoris.Old. Ibi accepit testatoris destinatione ꝛ legis pmissione vt.j.de lega.j.l.qui filiabus.ꝛ.l.se.non aūt q̄ testator hoc expresserit si heres non extiterit ꝛc.Old.ra.Ibi videri conditionem ꝛ libertatem licet glo.aliter dicat.ꝛ male.Ray.Ibi hac ratione quia conditio adiecta institutioni videt etiā adiecta legato.Dyn. In glo.si titius fuerit consul dato sibi cohērede qui adiuit. Ja.in glo.q̄ deficit conditio vel q̄ noluit.vt.§.de leg.j.l.ab oībus.§.cū quidā.Jac.in glos.f.q̄ titius sit cōsul.tu dic cōditionē.§.libertatis q̄ legatū est relictū in defectū conditionis nō ergo illa conditio intelligitur repetita quia esset repugnāta. Dy.nam conditio potest ptinere libertatē.vt.§.de testa.l.adtestū.§.cōditionē.in gl.vlti.ibi sub conditione.sed in primo casu huius.l.intelligitur reperita cōditio ne legatū fiat inutile. in fcō ppter dictionē hic ampli⁹. in ea.ie gl.in fi.imo nō fuit ibi nisi semel libertas ascripta q̄n institutio sub ꝙditiōe libertatis facta ascriptionē libertatis nō facit.vt.§.si qs omis.cau. testamenti.l.si quis sub ꝙditione.dic ergo quod ibi in substitutione precedit pura ꝛ vtilis datio libertatis hic nulla.

Sita scriptum. Licet aditio coacta nō habeat ꝓ aditione quantū ad coactū habetur tamen quātum ad illos quibus commodum pertinebat ex additione.Et conor.ad trebel.l.qui ita.in princi.ꝛ.l.ita tamen.§.qui suspectam.ibi titius heres esto.iste titius fuit pure institutus ꝛ sic non ob.§.eo.l.si titius.Dy.ibi meritus heres esto ꝛ ambo rogati fuerunt restituere.Dy.ibi suo arbitrio.i.sponte.Old.

Mulier.

Mulier. Ista sunt paria cōditione reiectam ꝛ pro reiecta habitā.h.d.Ibi statim.i. nulla cautione prestita vel oblata.dy.In glos.f.accepto fore⁹ ibi alias.i.si esset aliquid q̄ i mero facto negatiuo consisteret per iuris factū impleri non posset.Old.r. In eadem glo.in fi.vel dic qō qui accepto fert cauet de non petendo q̄ accepto ferens obligatur ad nō petendū naturaliter ꝛ similiter fm Ja.de ra.ꝛ sic ad ius ꝛ factum refertur.

Si quis. Ubi de iure conditio impleri non pōt sufficit implemētum facti.h.d.ibi si manumisserit de facto.Dy.Ibi nihil agat de iure quia manumissio facta tanq̄ a non dño non valet de iure.Dy.In glo.vlti.ibi hec conditio.So.ibi poterat fieri de iure hic vero secus in fi.Sol. ibi manumisit contra pactū hic vero fm volūtatē testatoris. vnde dic.Aut conditio hꝫ certum modum executionis a lege vt matrimonium.ꝛ tunc dz impleri de iure si impleri potest vt.l.hec conditio.alias sufficit de facto fieri vt hic.Si vero ꝙditio non habet certum modum executionis a iure tūc sufficit de facto fieri vt.d.l.mevius de condi.ꝛ demon.Old. Vel dic aut in conditione deducitur factum ab omni iuris efficacia alienū ꝛ tunc sufficit de facto fieri.vt.d.l.meuius.ꝛ.l.stichus si heredi. cum si.aut factū q̄ hz terminos limitatos a iure.ꝛ tūc aut potest impleri de iure ꝛ non sufficit de facto fieri vt.l.hec ꝙditio. cum si.aut nō potest de iure impleri.ꝛ tunc sufficit de facto fieri vt hic ꝛ lz sit eadē in effectu cū proxima precedenti solutione. ¶ Et de hoc dixi.d.l.ea quidem.in glo.cōtra.Jbi.ꝛ de pigno. si a titio.vbi non fuit manumissus de volūtate defuncti vt hic fm Jaco.de ra.

Si quis. De heredē institutū sub cōditione de præterito ꝛ immediate est heres si conditio vera est.hoc dicit.

Seruus alienus. Qui pōt ex suo arbitrio nō tz se cōmittere enētui fortune.h.d.ff.l.seq.q̄ continuat in gl.vel melius dic q̄ in casu in quo simpliciter dat non refertur vtrum sit suus vel alienus quo ad consequēdum libertatem refert tamen quo ad commodum consequendum ꝛ ita potest intelligi.d.l.si hereditas.Ray.

Alia ratio. Ibi dare pōt q̄ hz dominium in seruo.dy.In glo.ij.ibi.sed cōtra in eo quod hic dicitur in diem.dy.in.l.prima vera quo ad casum nostre.vt patet.§.de heredi.istituen.l.quoties. ꝛ ibi no.Dy.

Uter ex fratribus. Si portionū distributio sicut heredis institutio sit sub conditione collata cōditione impleta testatoris voluntas seruabit.alla vero deficiente heredes instituti admittent in viriles.h.d.ff. l.seq.Ibi ex dodrante.i.nouē uncijs ibi ex quadrāte.i.tribus uncijs.dy.ibi ita accipi ops.i.ita intelligi vt habeantur ꝓ impletis.dy.ibi nolnerunt sub audi maxime ne obstet ei q̄ dicit gl.In glo.prima in fi.vt extra de consangui.ꝛ affi.c.non dz.et ideo vocarent equaliter.dy.In gl.quid si alteri ibi alter tres habebit.f.qui non duxit.dyn.in fin.ibi ducere volentem nam volens habet maiorem partem:nolens minorem.Dy.

Qui ex fratribus. In hac.l.ꝙditio defecit p casum fortuitū mortis ꝛ in hoc differt a precedenti lege si emolumento.i.quantum ad emolumentum.dyn.in fi.divisioni ergo partium maiorum vel minorum nō institutioni videtur adiecta conditio.Dy.

Ubconditione. Potestatiua.Dyn.

Si pupillus. Dispositione purificata pinde habetur ac si a pnc. esset.h.d.vel sic.cōditioni que est in faciendo pupillus potest obtemperare sine tutoris auctoritate.h. d.Ibi sub cōditione que est in faciendo.dy.Ibi sub condtiōe que facto pupilli consistit.Dy.

1 ¶ Monumentum dicitur a moneo mones:q̄ debent homines de morte recordari.
2 Testes ad ꝓbandū dōium inducti nō debēt deponere ꝙ talis sit dōs:q̄ nisi aliā reddāt rōnem nō est sufficiēs eorū ꝓbatio.
3 Furiosus quis presumitur ex sermone ꝛ insane mentis.

Quidam in suo. Ineptū preceptus reficit ꝙ exteriora interiora declarant.h.d.Ibi laudād⁹.simile.§.de pericu.ꝛ cōmo.rei vē.l.j.§.licet.ibi in memoriā humane cōditionis monumentū est inuentū in memoriam hois vt

1 hic ꝛ not.C.finium regun.l.ij.ꝛ dixi in alphabeto.† dicit enim a moneo mones hoies de morte recordari vt abstineant a peccato.vnde salomon:memorare nouissima tua ꝛ in eternum nō peccabis.ꝛ reperit in chronicis q̄ olim quādo imperator erat electus statim ꝑsentabātur sibi lapides marmorei vt eligeret de quo sibi fieret sepulchrum suū ꝛ statim fiebat in memoriā mortis.In gl.per scriptum heredem in fi.finis litius gl.multum sepe allegatur in practica qō ꝑsumit dominꝰ eoipo q̄ vtitur re tanq̄ dōs.simulis gl.C.de agri.ꝛ cen.l.litibus.lib.xj.ꝛ facit rerum amo.l.i.ꝛ de liberis ꝛ posthu.l.in suis.argu.cōtra.j. ad fyll.l.j.§.i.de so.l.titia.q̄ bene facit ad propositū.ꝛ ibi no. C.de proba.l.cum res.nō ob.q̄ hic no.quia intellige in sui pre iudicium vt.j.de lega.ij.l.suos.ꝛ de hoc plene nota.per Jnn. extra de ꝓsump.c.illud.dyn. ¶ Et circa hoc dic aut deducit dominum in directum iudicium vt q̄ peto rem iure dominij rei ven.ꝛ tunc nō sufficit hec ꝓsumptio.imo probandum est dōium plene quēstū an de iure gētium aut de iure ciuili vt.§. de rei ven.l.in rem de admi.tuto.l.titii ꝛ meuium.§.mater.ꝛ C.de ali.in.mm.can.l.i.aut nō deducit dōium in directum iudicium principale.sed accessorie vt q̄ ago ecc.l.aquil.in qua venit dominij seu q̄ dōs.ꝛ tūc posset habere locum hec glos.q̄ sufficit ꝓbare me vsum vt dōm.l.possedisse coluisse fructus percepisse.ar.§.ad.l.aquil.l.item mella.§.fi.nam cum ibi dicat dari fructuario ergo patet quod nō veniunt in ea probanda que veniunt in rei vendi.directa vbi de dominio queritur.nā non daretur ipsi fructuario cum non sit dominus aut ꝓponitur in modum exceptionis:ꝛ tunc aut posthē actor fundauit intētionem suam quam excipiendo vult reus repellere.ꝛ tunc eo modo probando quo probarentur agendo vt.j.de excep.l.j. ꝛ.§.de proba.l.in exceptionibus.aut ante forte ad aliquā defensionem actoris intentione non fundata.ꝛ tunc sufficit probare cum vsum:vt dominum.ar.huius glos.ꝛ eius quod not. C.de ꝓbi.fisci.l.j.fm Ja.de are.ꝛ Old.Et quod nō.etiam ne vxor pro marito.l.ij.ꝛ ad predicta bene facit quod no.C.communi diuidun.l.si maior.in gl.ꝛ ibi de hoc per Cyn.et ad hoc etiam.C.de furt.l.apud antiquos circa medium .ꝛ pro fi.huius gl.facit quia quis presumitur dominus rerū ex quo reperitur in domo sua vt.§.de pigno.l.cum in tabernam.Et ideo cōtinue fiūt capitula in iudicijs q̄ talis tenuit ꝛ possedit talē rē pro sua ꝛ sicut sua.sed contra istam glos.videtur.C.de proba.l. sine possidetis.vbi de hoc dixi.ꝛ de acq.pos.l.ij.ꝛ dic qō aliud est possidere rem aliquam ꝛ ex tali possessione sola non presumitur dōs:aliud possidere ꝛ vti re tanq̄ dominus.Et tunc dicare potest sibi locum hec gl.ista enim verba tanq̄ dominꝰ sunt verba expressiua veritatis.vt extra de sententia excōmu. cum pro causa vbi no.de ista dictione tanq̄ plenius in alphabeto.Est etiam aduertendum q̄ testes qui inducuntur
2 ad probandum dominium nō deberent deponere quod talis sit dominus nisi enim aliam redderent rationem nō esset sufficiens probatio quia deponerēt super iure sed deberent redde rationes quia viderunt eum possidere.ꝛ vti re tanq̄ dōs vt hic dicitur.ꝛ sic deponere sup facto de quo dic vt no.in Spec. de testi.§.nunc videt tractandum.versū.quid ergo .ꝛ hoc etiā tenet Odof.dicta.l.sine possidetis.Et ad hoc facit quod not. extra de appella.c.sepe in secunda glo.vbi dicitur quod de his que sunt iuris non fit probatio apud papā.ad hoc etiam facit quod dixi in tractatu positionum.C.de iura.calum.l.secunda. vbi dixi non admitti positiones super iure.Et ibi hoc tenet glos.contrarium tenet Rof.in libello de act.pauliana.§.ergo dico.vbi dicit talem posse positionez admitti primo quod de iure posum petere ea que continentur in libello meo.Specu.etiā dicit talem positionem nō admittendam pono ego reus:nullum ius habes petēdi quod petis vt not.ꝛ in Speculo de causa possessionis ꝛ proprietatis.§.nunc videndum.versicn.positio.item hec est positio iuris pono quod talis non est idoneus vel minus idoneus:vt in Speculo de iudicijs.§.generaliter. ¶ Item quod talis erat intestabilis eodem titulo.§.primo.† positionibus rei. ¶ Et idem dicitur ibi de istis positionibus quod tu fuisti iuste excōmunicatus vel iuste exheredatus vel quod talis posset facere testamentum.ꝛ hec omnia habentur dicto titulo.de iudicijs. ¶ Idē si pono quod talis iudex dedit mihi iuste talem possessionem:vt in Specu.de eo qui mittitur in possessionem causa rei seruande in positionibus actoris. ¶ Item quod nō fui legitime defensus in Speculo de in integrum restit.§.primo.versic.si vero actor.item ista positio est iuris ꝛ generalis.ꝛ ideo non admittitur.pono quod habeo ius ducendi aquam per fundum tuum in Spe.de causa possessionis ꝛ proprietatis.§.nunc dicendum in positionibus actoris.Et qō positiones iuris non admittātur tz Jo.de cōsessis

Universidad de Deusto
Biblioteca

c.j.lib.vj.in vlt.glo.c Specu.de hoc late notat de positionib⁹. ff.vij.ver.xiij.conſiderandū eſt ver.ſeq.Et ad hoc allegatur.j. de auro c argen.leg.l.ornamentorum.c quia ius eſt certum et finitum.vt.ff.de iur.c fac.igno.l.ij.Elzo tñ in ſumma de rebus credi.c iureiur.ff.item ſuper facto videtur innuere q̄ etiam ſuper iure poſſunt fieri poſitiones per.l.vl.ff.de iureiu.ſed quod ibi ꝺr ſuper iure exponūt doctores qō ſuper facta qualitate et quo ins reſultat.ff.Rof.etiam in libello ſuo ſ pluribus ptib⁹ facit poſitiōes ſuper iure vt.ff.diri.Et patet in act.fauiana in prima poſitione actoris:cōmunis tamen vſus iudiciorū tales poſitores repellit. ¶Ultimo no.qō ex † ſermonibus qs pſumatur furioſus.pro hoc.ff.de tuto.c curat.datis ab his.l.is. ff.qm diuus.vbi de hoc ſatis dixi.c ad hoc de leg.j.l.apud iul. ff.fi.c.l.üß.ff.j.ſic etiam iudicatur pſona eſſe qualia geſta c habitum habet.j.de iniur.l.apud labeonē.ff.ſi quis virginē.Et qō ex ſermonibus pſumatur qs nō ſane mentis probat c no. C.de codicil.l.nec codicillos.Et aliquādo vſ quis in cōſpectu ymbrate quietis c tñ eſt furioſus.j.de acq.poſ.l.q̄ in eo.ff.ſi furioſo.Et ālibi dicit quod fatuus fatua loquit.c.xciij.diſtin.legimus alias legitur in eſaia.c tira hominis pōt cognoſci ex ỹbis eius.ff.q.üj.c.ita.c extra de conuer.coniug.c.oudum.

Que teſtamento. Jn codicillis neq; datur neq; amittit hereditas. h.d. Ibi adimi pōt directo. ꝺr. Ibi an ei.ſ. conditioni in codicillis aſcripte. ꝺr. ibi neceſſe habeat heres in teſtamento pure ſcriptus. ꝺr.

1 ¶Si filius pot an veniant ad ſucceſſionem ani vivo filio an vero poſt mortem filij.

2 Hereditatis ac quiſitio non debet eſſe momentanea.

3 Filio vivo in puncto mortis exiſtente me potes vocant ad ſucceſſionem ani.

Si filius ſub cōditione. Conditio potestativa ſub qua filius pōt heres inſtitui ſi talis eſt que non pōt vltimo vite ſpū impleri vinente ſ.filio locum facit ſubſtituto c vementibus ab intestato.h.d. Et dic ſi filius in ptāte conſtitutus. ꝺr. ibi ſub conditione ptāstina. ꝺr. ſubaudi.c filius conditionem inanita non paruit. ¶Queritur an nepotes † vivo filio veniant ad ſucceſſionem ani an poſt mortem filij. ꝺr⁹. ibi ſub qualibet conditione qr nō ſub caſuali vel mixta. ꝺr. ibi inſtitui niſi in defectum ſit ex heredatus. ꝺr. ibi que cōditio ptāstina tñ. ꝺr. ibi moriente filio.i.in actu moriēdi exiſtente. ꝺr. ibi ſi ſ.filius⁹. ꝺr. ibi deceſſerit cōditione nō impleta. ꝺr. ibi impleri poteſt ſubaudi c vriq; magna eſt differentia nam ꝛc. Jac.nō inſtitutionis valore nam vtraq; valet vt.ff.de here.inſti.l.ſu⁹ heres, ſed in admiſſione ſubſtituti c venientium ab intestato inſtituto vinēte c hoc ſubſicit nā ꝛc. Ol. Ibi nepos ad hereditatē ex ſubſtitutione. ꝺr. vulgari. ꝺr. ibi qui.ſ.filius. ꝺr. Ibi legitimus ab intestato. ꝺr. ibi vivo filio exiſtēte in actu moriēdi. ibi arg.q̄ eſt.ſ.qō p dicta cditio nō poſſit impleri vltimo vite ſpū. c ſi expiret cditio non poſſit ipleri vltio vite ſpū. c ſic expiret conditio etiā ante mortē. ꝺr. Vel dic.ſ.qō conditio de qua vinente inſtituto incipit certū eſſe in eius vita impleri nō poſſe etiā vinēte inſtituto ſubſtituti c veniētes ab intestato admittat. Old. ibi eūq; heredem ſic ſcriptum. ꝺr⁹. ibi morte.i.eo.ff. in actu moriendi. ꝺr. ibi moriēte eo.i.in actu moriendi exiſtēte. ꝺr. ibi altera vero ſpecies.ſ.que pōt ipleri vltimo vite momento. ꝺr. ibi nepotes ad hereditatē.ſed demum eo mortuo ex ſubſtitutiōe ſi ſunt ſubſtituti alias ab intestato qr añ mortē filij non eſt certū cditionē poſſe exiſtere c hoc eſt qō ſequitur. ꝺr. ibi q.ſ.nepotes. ꝺr. Ibi exiſterent mortuo filio añ cditionē impletā. ꝺr. ibi obſtitiſſe nepotibus. ꝺr. ibi poſt annos.ſ. filij. ꝺr. ibi teſtū deſtituitur p hoc q̄ ex eo nec aditur hereditas nec aditi pōt. ꝺr. ibi que admodū.ſ.admittunt nepotes de mū mortuo filio ad ſucceſſionē ani ſicut c i ſupiori caſu qñ filij⁹ erat inſtitut⁹ c nepotes ſubſtituti ſic exponē lz gl.aliter exponat c de hoc dicēt in ſuppletione gloſſ. ꝺr. ibi ſi exheredato c extraneo inſtituto p parte. ꝺr. ibi mozerēt. no. cum myſterio dicit mozeretur non mortuus ſit quia vinens moritur: vt.ff.de colla.bono.l.j.ff.ſi emancipatus in fi. vna cum quodam extraneo pro parte inſtituto p ure. vt.ff. dixi. ꝺr. In gl. ſubſtitutos.

2 in fi. ¶Sed primum verius † qz hereditatis acquiſitio nō debet eſſe momentanea vt.ff.ff.ſi.c tñc momento ſunt filij in eripiēdo ſtatum ſui iuris vt pe leg.j.l.ſi poſt mortem ſm Jac.de ra. In glo.c ſic conditione in fi.c per conſequens cōditionem legati eo vinente extitiſſe. ꝺr. In gloſſ. quamdiu in fin.c.ff.de liber.c poſthu.l.ſi quis poſthumos.ff.ſi filio.c de inīſto teſtamento.l.ſi quis exheredato.üj.rñ.in glo.innuitur ibi vt admittant nepotes vt ſubſtituti ab auo. Old. Ibi vt ibi no. Et iſta eſt vera c dic quod iſte ver. non refertur ad proxima. ſz ad precedentia qū vno filio eſt quis heres auo. ꝺr. quod eſt quādo poteſtati ña non poteſt impleri vltimo vite momento vt in vi. nam ſuperior. Sed hoc nō videt bene dictū qz hic nepotes vivo filio non vocarenf ad hereditatem aui. Sed vel ipſe filius ab intestato ſi nepotes nō haberent coheredem inſtitutū pure vel nepotes ad hereditatem aui vocarētur demū poſt mortem filij ſi ipſi haberent coheredē p parte pure inſtitutum. ſed in ỹ.nam ſuperior vel nepotes ſi ſunt ſubſtituti vivo filio exiſtente in articulo mortis vocarētur ex ſubſtituti. ad hereditatem aui vel ſi neminem ſubſtituit ipſe filius vivēs patri ab intestato ſuccedit c ſic non eſſet bona ſimilitudo ad ver.nam ſuperior referas ergo ad proximum ver. altera vero c fiat ſimilitudo ſolum in tpe ſuccedēdi nō in iure qz ſicut.ff.nepotes demum poſt mortem filij vocantur ad hereditatem aui ita hic ſed ſupra vocanf qñ ex teſtō c ſic ſimilitudo erit recta.c ad.l.ſi ita reſpōde quod ibi non erat aliquis pure inſtitutus. ſed hic nepotes habeāt coheredem p parte pure inſtitutū c rō differētie patet ex.l.filius a patre in prin. Et quod ibi no.ff.de liberis c poſth.c ſcōm hec oīa ſunt clara. Sed certe intellect⁹ ꝺr. videtur verior qz hic nepotes nō fuerunt inſtituti poſt mortē filij. Sed cum filius moreretur c ſic filio † vivo exiſtēre in puncto mortis nepotes vocant ad ſucceſſionem ani non pōt poſt mortē filij: c ſic relatio eſt bona: relatio añt alioꝝ non eſt bona qz eſt cōtra textū cum dicit filius moreretur non dicit moreꝝ ſit nā vivens moritur vt.ff.de colla.bono.l.j.ff.ſi emancipatus. c diri.ff.in expoſitione litere.c pro hoc.C.de hereditis inſti.l.extraneū.c ideo tene cōtinuationē ſen relationem c intellectū ꝺr. Ibi deſcribitur alias deſtituitur. Ol. Ibi nepotes inſtituti c ſic deſtituitur c irrevocabiliter firmatur. Ol. ibi nepotem vocat hoc verum vt credo. Old. Ibi inſtitutum c ſm hoc eſt ſimilitudo ad deſtinationem tantum. Old.

¶De iure deliberandi. Rubrica.

Super rubrica. Vide Elzo. in ſumma e.tit.qō ea q̄ nō ſunt a iure determinata cōmittant arbitrio iudicis ſed determinata a iure non vide plene.j.e.l.i.j.i. ¶Et an tēpus deliberādi deficiēcōmiſſo vniuerſali vl bo, poſ. Jn dato termino ad deliberandū ſup libello poſſit adhuc ali⁹ dari.ff.e.l.ariſto.c.l.ait ꝓtor. ¶Et an q non pōt alienare actiōes cōtinentā ap. immobiliū. eadem.l.ait prētor.c an qui nō pōt alienare poſſit rem in iudicium deducere. ¶In ſuus heres poſtq̄ ſemel abſtinuit debeat habere tempus ad deliberandum.j.e.l. ſi quis ſuus. ¶Et quid de emancipato c de hereditate materna. quod filius pendente tempore deliberationis aliter ex bonis hereditare.j.eo.l.filius. Et quod donec electus ad beneficiū eccleſiaſticū deliberat nihil poteſt inouari. Si plures ſunt heredes ſingulis datur tēpus ad deliberandū.j.eadem.l.ſi plures.an ap.filij contineatur filius naturalis.j.eo.l.vlti.

a ¶Seruus. adō ad iſtā l.glo.ff.in.c. pen.de tempo.ordi. et facit. c. finē litib⁹ ō do. c contuma.

a ¶Jſeruus. Jbi preſtituamus ſcilicet tempus deliberandi. ꝺr.

Ait prētor. Ubi non eſt tempus a lege ſtatutū reſinquitur arbitrio iudicis. ibi petet heres ſcriptus vel abintestato ſuccedens. ꝺr. ¶Sepe allegatur hec lex cum concord. hic in gloſ. poſitis ad id quod dixi in caſu ſummario ſi in dilatione a lege ſtatuta non eſt terminatū tempus arbitrio iudicis debet ſtatui. circa quod ſic dicit Jacobus de aretio. Aut enim dictum eſt quod debeat dari certum tempus et non plus. et tunc minus poteſt dari: plus autem non niſi cauſa cognita vt.C.de dilationibus.l.prima.c.l.fine pars. vbi de hoc ſatis dixi. Si vero dicatur quod detur certum tempus. c non minus tunc plus poteſt dari. ſed minus non ſine cauſa. ſed cum cauſa poteſt. ſupra de iudicijs. l.z peremptoriū. c.l. nonnunquam. c pro hoc quia etiam ex cauſa iudex maiorem vel minorem penam imponit: vt ſupra de his qui notantur infamia. l. quid ergo. ff. pena grauior. ¶Et hoc in tempore quod datur a iudice tanquam a legis miniſtro: ſecus ſi a lege detur ipſo iure: vt in tempore dato ad proſequendum appellationem quod nec augere nec minuere poteſt: quia beneficium datum a lege datur ipſo iure: vt.C.de adulteriis.l.iure mariti. ¶Et de hoc nota. extra de appellationi. capitulo cuz romana alias cum non ſit romana. Jaco. c ad hoc faciunt notata per Dynum. extra de regulis iuris. c. indul. lib. vj. c qō diri. ff. de re indica. l.ij. Et facit ad hanc materiam qō ea que non ſunt determinata relinquenf arbitrio iudicis. C. de fideicō. l. voluntatis.

voluntatis extra de offic. delega. c. de cauſis cum ibi notatis de tranſact. c. vlt. c no. etiam de dolo c cōtu. c. finem litibus. c ad hoc bene. ff. de penis. l. hodie vbi de hoc. c de effrac. l. j. ff. expilatores. Et qō no. ff. de relig. l. c ſi quis. ff. idē labeo. de verb. obli. l. ſi ſtipulatio. de accu. ſatis. c. de teſta. l. ſcio queſitū c de ſpon. Lomino. de leg. iij. l. quidā de le. ij. l. fideicommiſſaria. ff. perinde. c. C. que res pig. obligari poſſunt. l. executores. in fi. c de latore. loēs indices. lib. x. ea autē que ſunt p ius diffinita non committunf iudicis arbitrio. j. ad turpillia. l. j. ff. i. c ibi not. et xiij. q. ij. ff. itē q̄ legibus in gl. heres. non autem legatarius ibi viand. l. ſi hereditatē. quid de fideicommiſſ. vniuerſali. dic. idē q̄ in herede p hanc rōnem c ſic in eis hz locū hodie. l. vlti. C. e. ti. ſm quoſdā tñ ſubeat onera hereditaria vt. j. ad trebel. l. j. ff. j. gd in bono. poſ. rñ. idē ar. hui⁹ gl. c ar. j. eo. l. ſi plures. in fi. in gl. ſic. j. in fi. c. l. ſi ita quis pmiſerit. ff. ſcia. ꝺr. Jn gl. dūmodo in fi. c adde quod notatur. j. de acquir. here. l. quandiu. Jaco.

1 **Tach.** ꝛc.

Necnon illud. Jbi ꝓtor ſuadet. i. ꝓbat. ꝺr. ibi ſed hoc. ſ. ips ſm ad deliberādum. Et no. quod tps datū ad reſpondendum libello poteſt iterum dari. Jac.

Aristo ſcribit. Ibi vt pinde. i. p eoꝝ inſpectionē. ꝺr. Jn gl. vlt. ibi hereditarios qō nō eſt verū niſi eis vtantur. vt.ff. de edendo. l. j. ff. edenda. ꝺr.

Si maior. Jd eſt magna. ꝺyn. ibi ſine preiudicio. ſ. additionis ex hoc pſumende nam per hoc non videbitur adire. ꝺr. Jbi vendere autoritate iudicis. Jac. ibi quicq; poſſit. ſ. heres deliberans. ꝺr.

Situr. Jbi a debitorib⁹ ꝓfitētibus ſe debitores. ꝺr. Jbi pronocent quia neg; ſe debitores hereditarios. ꝺr.

Ait prētor. Jbi intera. i. pēdente tēpore ad de conſſo. ꝺr. ibi interim. i. dū pendet tēpus ad deliberandū conceſſum. ꝺr. ibi petitur tempus. i. petitum pendet. ꝺr. ibi alienatio interdicitur. ſm re, ppria c ſic tollunf ola cōtraria de tutore c curatore eco nomo c patre vt. C. de bo. mater. l. j. ꝺr. ibi ergo qz ꝓpter iuſtā cauſam alienatio permittitur. ꝺr. ibi item eoꝝ. i. ex eis. ꝺr. ibi preterm. i. ſine periculo non poſſunt ſeruari. ꝺr. veſcendi cauſa. i. alendi. Dyn⁹. ibi viget. i. neceſſitas imminet. ꝺyn. ibi oportet. ſ. diminutionē bonoꝝ. ꝺr. ibi ſine pmiſſu eius. ſ. ꝓtoris. Ex iſta. l. collige aliqua ad que ſepe allegaf. primum eſt qō actiones cōtinentur ap. rerum immobiliū de quo dic plene: vt no. c dixi. j. de ꝺ. ſig. l. monentiū. c. C. de ſacroſan. ec. c aut. hoc ius potrectū c tangitur in gl. C. in quib. cau. in integ. reſti. non eſt neceſſaria. l. ſi. Sol. allegatur q̄ ille qui nō pōt alienare nō poteſt in iudiciū deducere que regula vera eſt in his que ſunt dñi re vel ſpe. ſz in adminiſtratoribus rerū alienarū nō eſt vera regula vt dixi in expoſitiōe litere c no. d. l. j. C. de bo. mater. c p Jnn. c Dost. extra de reſcri. c. edoceri. c ibi p Lōpost. item qui ꝓhibetur adminiſtrare, ꝓhibetur rem in iudicium deducere. j. de mino. l. ſed ſi vnus. ff. q̄ autem. Et not. in ſumma quibus mo. feu. acquirf. f. maiore. ſed q hoc fallit in electo cōfirmato qui rem eccleſie nō alienat añ conſecrationem ſz bñ pōt actiones in iudiciū deducere vt not. p Bof. in ſumma de elec. ff. item poſt electionem. ¶Ultimo not. qō qui ꝓhibetur alienare alienat res tpe perituras c etiā alis ex iuſtis c neceſſarijs cauſis. Nunquid ergo actiones tpe perituras exercebit. videt q̄ ſic q̄ actio c res equipollent ꝛc. vt. j. de reg. iu. l. qui actionē. ¶Et ad hoc facit totū illud de cardum actiōes c res immobiles equipollent. vt. ff. dixi c ſatis notaui. ff. de autori. tuto. l. potuit pupillus. ꝺr.

Si quis ſuus. Jn gl. prima ibi aliena te ſunt tunc enim nullo modo. ꝺr. ibi poſt vtilem annū ſcilicet reb⁹ nō alienatis. ꝺr. de hoc no. c dixi. j. ad trebel. l. ſi pupillus. in eadē gl. ibi quid in emācipato nam infra annū admittitur añ legitimus adierit vt. l. filij. ergo vſ qō in preterita mente legitim⁹ excludat filiū adeundo etiam añ triennium vt ibi patet ſz in filio emancipato etiā ſi admit legitimus vſ dici qō infra annū poſſit adire. vt. l. nōnunq. de coll. bo. ybi inter fratres erat cōtroverſa niſi dicas quod ibi fratres adhuc nō adierant. vſ patet quod non niſi in ſuo c minore triennium obſtat legitimo vt. d. l. vl. C. de repu. heredi. vbi de hoc plene no. c dixi. Unde q̄ hic dicit gl. in ſolu. cōtrarij. de leg. ij. C. de iur. c fac. igno. quod ibi erat ſubſtitutus potuit dicere legitim⁹ q adierat c ita videtur ibi gloſſari c dic vt ibi.

Ejlius. Dum deliberat facit. l. vnica q̄ ſi alicuius eſt electꝰ ad aliq̄ vel ei puiuſ de aliquo beneficio eccleſiaſtico quod donec deliberet vtrū velit acceptare nō poteſt circa ipm beneficiū aliquid innouari de hoc extra de prebendis. c. ſi ubi absenti li. vj. ité ſi pater neget aliqua eius vxori filij tamen ex ea nati pendente queſtione ali debent vt. ff. de libe. agno. l. ſi neget. Et ad hanc. l. concor. ff. de inoff. teſta. l. ſi inſtitutā. C. de inoff. teſta. l. ſi inſtituta. c. C. de ordi. cogni. l. vlti. c vide ad hanc materiam. xxxiij. q. Rof. Jn glo. ibi aut prētor c hoc ſi nō habeat vnde ſe alat. ꝺr.

Sjplures. Jbi per ſingulos. q. d. nō oib⁹ ſimul ſz ſingulis ſingula tēpora preſimiet. Ol. ibi edicit. i. in edicto prēponit. ꝺr. Jbi tranſlatā plapſum tēporis prefixo primo. ꝺr. Jbi ꝓprimum. i. quācito. ꝺyn.

Qui filium. Jbi libertinus erat c in ſuā tutelā pernenerat c ꝓpteres que ſtio oriebatur. ꝺr. Jn gl. vlt. in fi. ſed vide vt ibi nota. c d. l. ex facto. ff. ſi quis. ꝺr.

¶Explicit liber. xxviij. ¶Jncipit liber. xxix.

¶De teſtamento militari. Rubrica.

* Jſta rubrica ſummat totum titulum.

***Super rubrica.** Secunda lex huius ti. cōtinuat rubricam ad precedētia. dic quod ideo de teſtamento militari hic ſpecialiter agitur: q̄ multa habet priuilegia que ſunt. xvij. ¶Primum eſt circa teſtamenta que condere poſſunt ſine ſolemnitate ſcōm diſtinctio. que ſit hic in. l. j. ſm eſt q̄ ſurdus c mutus pōt cōdere teſtū ſi eſt miles vt. ff. e. l. in ver. militari. quod alias non pōt vt. ff. de teſta. l. q in poteſtate. ff. j. Tertiū eſt qō pōt aliquē inſtituere ex re certa c in illa ſola ſi teſtat⁹ deceſſiſſe in alijs intestatus vt. ff. e. l. ſi miles. qō verā eſt ſi expreſſe dixit ſe velle in alijs intestatꝰ decedere alias oīa haberet talis inſtitutus ex re certa. Et hoc declaratur. ff. eo. l. ſi certarū. qō ſecus eſt in paganō. vt. ff. de teſt. l. de ſtatu. Decimū eſt. ff. e. l. ex militari. ff. ſi. c. l. ſeq. c. ff. de caſtre. pecu. l. hereditatē. ff. i. Undecimū eſt. ff. e. l. illud. c. l. neq; ff. deportati. xij. eſt. ff. e. l. ver. ſz ſi mortis q̄ inſpicitur ſolū tps mortis in herede inſtituto a milite. xiij. eſt. ff. e. l. milites. in prin. c. l. ex yte de adimē. lega. xiij. eſt. ff. eod. l. in fraudem. ff. miles. c. l. miles ita. ff. i. xv. eſt. q̄ filio pōt facere teſtū ſz ſibi non faciat vt prealleg. l. miles ita. xvj. q; ſz patris nō ſit adita hereditas pupillares tabule valent vt prealle. l. miles. ff. ſi. ſecus in paganō. vt. ff. de vulg. c pup. ſub. l. ij. ff. quiſqs. xvij. eſt q̄ milites pōt decedere duobus teſtamētis factis: vt. ff. e. l. querebat q̄ ſecus eſt in paganō. item poteſt ſubſtituere filio exheredato c emancipato vt. d. l. miles ita. ff. exheredato. q̄ ſecus eſt in paganō. c hec ſunt priuilegia militū circa teſtū p huc ti. ꝺr. Et an milites nſi tpis gaudeāt predictis priuilegijs dixi. C. de procu. l. militem. Et an alij q ſunt in exercitu reipu. gaudeāt dixi. C. e. ſup rubri. vnde habuerint originē priuilegia militū circa teſtā. ff. e. l. j. q̄ teſtari poſſunt quō volūt c quō poſſunt c quod dato arbitrio poteſtati refertur ſolum quo ad ſolennitatē iuris nō quo ad ſoluendū condemnandum vel econtra. ¶Unde dicatur miles. ff. e. l. j. ff. miles. c quare militibus datur maxillata. q̄ qō non eſt bonoꝝ ſine onere. Qō non credit aliquis elegiſſe viam ſimplicem iudiciū ſuū. ff. e. l. ſi miles. Et declara ſi nō vz iure teſtamēti valeat iure codicillor. c an arbiter electa via arbitri poſſit eligere viā arbitratoꝝ vel ecōtra. c an idē in alijs actibus vt p. electionem vnius preiudicetur in alio c ſi non valet quod ago vt ago ꝛc. ¶Quod miles debet eſſe ſcriptus in matricula alias nō gaudet priuilegio. infra eodem. l. militari. ¶Si miles inſtituat ex certa re in reſiduo decedit intestatus: vt infra eodē l. ſi miles vnum. ¶Quod miles puberi poſſit ſubſtituere dicto. infra eadem. l. milites etiam his preteritio militis habeā p exheredatione. ff. eo. l. q iuris. ¶Miles de capitali crimine dānatus reſeruata ſibi teſtamenti factiōe teſtatur iure militari niſi ſit damnatus de fide rupta. ff. eodem. l. ex militari. ¶Et

Universidad de Deusto
Biblioteca

quando cõceditur alicui priuilegiũ videtur esse cõcessum sub conditione ⁊ statũ suum. Et an iudex possit tabellioni cõdemnato de falso reseruare cõfectionem instrumentorũ. ¶ Quod nules incert⁹ de statu suo possit testari ea.l.ꝯ.j. ¶ Quod filꝰ suus trãsmittat hereditatẽ patris non adita ad quẽlibet extraneũ successorem nedũ ad matrem.j.e.l.idem est. ¶ Quod miles possit instituere non capacẽ ⁊ qꝝ inspiciatur tẽpus mortis an sit capax.j.eo.l.neꝯ.ꝯ.deportati. Et an bannitus possit instituere: qꝝ verba obliqua conuertantur in directa fauore militie ⁊ libertatis.ea.l.ꝯ.cũ miles.an iura transeant in fideicõmissarium sine restitutione.j.eo.l.tractabatur. Et an subueniat libertati mortuo instituto uiuo testatore si illi uiuere nõ potuit. ¶ Quod in fraudẽ creditorum possit vnicum seruum miles instituere.j.eo.l.in fraudem.⁊ qꝝ possit mutare testamẽtum verbo ⁊ facto ⁊ an resigillãdo uideatur reuocare uel confirmare. Quõ possit apparere de uoluntate contraria militis. ea.l.ꝯ.testũ.⁊ qꝝ mutato statu testatoris in melius plenꝰ valet testamentum: qꝝ priuilegium testantis nõ tollat dicitur scribẽtis ea.l.si quis.qꝝ generalis diffinitio oẽs casus comprehendat.ea.l.ꝯ.fina.de.l.iulia.fundi dotalis.j.eo.l.dotalem. Et an si legatur fundus dotalis debeatur estimatio similes instituas heredes ex certis rebus habebunt ut prealleg ata.⁊ in re sidua succedent equaliter.j.eod.l.si certarum.⁊ qꝝ miles potest unam instituere ex castrensibus alium ex paganicis.ead.l.ꝯ.i. ¶ Qõ in legatis relictis in militia nõ habeat locũ falci.in relictis post sic.ea.l.ꝯ.fi.Et quõ debeat fieri detractio ⁊ computatio in.l.sequẽ. Et si filꝰ detrahat duas quartas an ambas detrahat de uniuerso an scõam de residuo: qꝝ miles possit decedere duobꝰ testamẽtis validis.j.eo.l.querebatur. Et põt peti cariam uolũtatem deducere in directam.⁊ de questione illorũ qui uiderũt per foramẽ duos adulteрantes an sint singulares uel nõ.⁊ an per clausulam si nõ valet iure testamẽti ⁊c. debeat hereditas restitui scripto per uementes ab intestato.qꝝ legata ab uno heredum non debeant solui per alium.ea.l.ꝯ.si.Quod tribunus non gaudeat priuilegio aduenienti successore.j.e.l. tribuno. ¶ Qõ testamenti factũ per paganum postea militẽ factum ualeat iure militari: si de noua militia appareat uolũtate.ea.l.ꝯ.cum aliquis. Et an episcopus uel potestas appro bans aliquod factũ uicarii sui uideat cetera reprobare.⁊ econtra qꝝ a uerbis nõ sit recedendum.j.eo.l.qꝝ constitutũ. Qõ testamentũ militis in actu militie factum sufficiat probari ꝑ duos testes.j.e.l.duos.⁊ qꝝ ubũ relinquo trahatur ad institutionẽ. ⁊ qꝝ testes deponentes super testamento testificari debent de auditu qꝝ priuilegiũ concessum militibus non habeat locũ in remissis ignominie causa.j.eodẽ.l.in testõ. Miles reuertendo ad primã uoluntatẽ uidetur penitere sẽe.j.e.centurio.qꝝ miles ex suo priuilegio nõ possit tollere ius alienũ dãdo tutore cõstituto in ptãte alterius.j.eo.l.cum filius. ¶ Quõ testũ militis rumpatur agnatione posthumi.j.eo.l.si filius.⁊ de gõne illius qui primo fecit testũ; deinde fm: tertio in eplã cassauit secũdũ ⁊ firmauit primũ qꝝ ꝓualeat. ¶ Qõ facilius tollitur priuilegiũ qꝝ ius cõmune.j.eo.l.eiꝰ militis.qꝝ tantum deroget miles primo testatori pmũ derogat in scõo.j.e.l.militis.Q.miles.qꝝ agnatione filie rumpat testũ militis.⁊ an legata debeãtur.ead.l.ꝯ.miles in supremis. ¶ Pulchrũ casum vide ea.l.ꝯ. veteranus.⁊ ibi plene videas qñ primum testamẽtum tollat qꝝ ultimã uolũtatẽ apparẽtẽ uerbo uel facto.qꝝ ꝛz tollatur rũpens nõ restituitur ruptum.ea.l.ꝯ.fi.qꝝ in testõ militis attendatur tẽpus mortis quo ad eius robur.j.e.l.quod dicitur.qõ testamẽtum militis remisi.et iterũ tincti ualeat iure militari quasi connicta militia.ea.l.ꝯ.miles.si illud qꝝ subintelligik in aliquo exprimatur amplius subintelligik.j.e.l.lucius.Q. idem respõdit.qꝝ miles ex tpe⁊ ad tempus possit heredem instituere.j.e.l.miles ita. ¶ Utrũ miles filio exheredato possit substituere ⁊ ab eo relinquere legata.ea.l.ꝯ.si miles. ¶ Qõ miles debeat esse in matricula alias non ꝛz priuilegia.plene.j.eo.l.ex eo. Et an ius agrar alicui ex sola electione.⁊ an scholaris in studio habeat peculiũ quasi castrense sicut adnocatus qꝝ cõfestim tingi iussus habeat ꝓ iam tincto.j.e.l.filiusfa.⁊ facit ap.l.lucrat⁹.cancellari de bãno habeatur ꝓ cãcellato.qõ ratione periculi eminentis tenet qõ alias non teneret.j.eo.l.si.

b ¶ Si miles. adõ ad hãc l.text.i.c.cũ super abbate.ò officio delegati.

¶ Militum priuilegia vnde sumpserunt originem.⁊ cis ꝛz testari ꝓnt uolunt etiam cõi solennitate omissa.⁊ nu.2. 1

Liberum arbitriũ si fuerit ptãti concessum in maleficio vꝭ et illa remissa solennitas vt illam seruare non teneatur. 3

Militibus. Uñ originẽ habuerint priuilegia ꝛ militũ circa testamẽti factionẽ.⁊ qꝝ possunt testari qꝝmodo uolunt ⁊ ꝛ qõ possunt communi solẽnitate omissa.h.d. Et coniungendo textum cum glo.que incipit a solennitate. Colligit Jac.de are.quod cum hic dicitur libera testamenti factio militibꝰ quo ad remissionem solennitatis. ꝛ Quod si cõcessum est liberum arbitrium potestati in maleficio quod sola solẽnitas iuris uideatur remissa ut illam seruare non teneatur: non aũt quod possit absoluere cum de ꝓanadus nec econuerso.ꝝ hoc infra de bonis lib.l.etiam.de legatis tertio.l.fideicõmissaria. ꝯ.ꝝ.C.de trãsactio.l.si quis maiorꝰ.⁊ de inofficio.testamento.l.si quãdo.vbi de hoc plene dixi.ſ.de donatio.l.filiusfami.si militer. Et satis no.per Joan.and.in clementinis de verborꝝ signi.ca.sepe. 3

a Miles. aPonit allusionem seu etymologiam vocabuli miles ⁊ dictionis exercitꝰ. Jbi: aut a malo. aliqui habent in textu a mala ⁊ tunc expone.ad est maxilla seu maxillata quod mouis est ⁊ hodie seruatur quod quando milites creantur eos creantes percutiunt eos super maxilla. Sed si habeas a malo vt cõmuniter habetur.ideo dicitur miles a malo quia sustinet multa mala ⁊ multos labores in cuꝰ signũ forte datur sibi maxillata.vt predixi: vt ꝓ hoc cognoscat quod licet militia sit res honorabilis tamen sustinere eũ oportet multos labores ⁊ multa onera militie quia non est honor sine onere.in authẽtica cõstitu.que de dignitate.fm Jacobũ de ra.⁊ ꝓ hoc.C.de re. mili. qui a re publica.libꝛ.ꝛꝯ. locati. l.milites.

Si miles. Elliquis nõ creditur elegisse uiã ad impugnãdum uoluntatẽ suã. hoc dicit. Jbi anteꝯ testaretur: id est testamẽtum perficeret iure communi. Dy.ibi: neꝯ vt subaudi ille miles. Dy.ibi: vtroꝯ genere. sc̃z cõmum ⁊ militari. Dyn. ibi: vice codicillorum valere aꝛs iure codicillorum. ꝛz videtur hoc non posse fieri cum hic sit repugnantia in eadem uolũtate. Sed dic quod copula que includitur hic sub verbo etiã accipitur ꝓ disiuncta sicut ⁊ aꝛs sit inter compassibilia. J.de usufruc.lega.l.si titio.⁊.C.de codicil.l.ulti. Jacob.de ra. Et ibi de ista clausula si non valet iure testamenti ⁊c.no.⁊ plenius not. ꝛdixi. C.de liberis ꝓeteri. aut.ex causa. Jbi secundum nostrã sententi.am. scilicet quod ualeat iure codicillorum si non valet iure testamenti. Dyn.⁊ facit hec lex ꝓ questione illa de arbitris q habẽt potestatem procedẽdi secundum ordinem iuris vel non: quod electa vna via non tollatur alia: vt.C.de inofficio. testa.l.mater.j.de acquirenda hereditate.l.si is ad quem.ſ.de cura.furio.l.cuius bonis.de verborum signi.l.paulus.de reg. iuris.l.ius nostrum.quando app.fit.l.ꝯ.ſ.sed si alia de precario.⁊ habet.ꝯ.cum quis.C.de pactis.cõuen.l.si.ſ.de act.empt. l.predia.⁊ ꝓ socio.l.si quis a socio. Sed contra facit.ſ.de diuoꝛ.l.finali.C.de codicil.l.j.⁊.l.illud.de leg.j.l.si seruus pluriũ. ꝯ.fin.⁊ dicta.l.de cura furio.l.cuius bonis.de impo.lucrati.descript.l.j.lib.x.et dicta.l.si.C.de codicil.determinatum. Quod ex quo vnam viam eligit non possit aliam assumere. Dy.⁊ de hoc not.⁊ dixi.C.de testamen.l.non codicillum.j.de furtis.l.si dominum.per Dy.⁊ plene per Jmocen.extra de iureiuran. ca.quintanallis.ꝝ de prescriptio.ca.cum ex officiõ. Jn glos.iure speciali in fine. Solu.illud regulare hic casuale uel ibi loquitur in contrarijs hic in his que non sunt contraria. vel dic: aũ ius utrunq; competit contra circa idem ⁊ continent ambo fauore ⁊ ex electione nulli paratur aliquod ꝓiudicium et tunc eligendo vnum nõ videtur alteri renunciare. vt hic aꝛs secus vt in contrarijs. Prima ⁊ secunda placet Jaco.de bel. ¶ Vel dic: quod hoc speciale in milite: quod si nõ valet quod agit vt agit ualeat vt ualere potest. vel dicendũ quod in pagano non ualeret quia licet testari nõ potest ⁊ sic non valet. vt codicillꝰ. quia testari voluit. sed in milite valet vt testamẽti quia testari voluit ⁊ testari sic potuit. Posset etiam poni aliter casus ⁊ cessabit cõtrariũ. ſ. quod miles iam in militia fecit testamentũ iure militari. Et reuertus infra annum ꝓposuit facere testamentum iure communi: licet non cõpleuerit illud valet tamẽ testamentum in militia primo ordinatum. Jaco.de are. Et de predicto brocardo si non valet ꝝ ago ⁊c. Dic: vt plene dixi dicta.l.non codicillum.C.de testamentis.de verbo.obligatio.l. j.ꝯ.si quis ita.

Are militari. Jbi: in numeris allegatur.l.prima.qõ miles dꝛ esse in numero seu matricula militũ descriptus aꝛs non gaudet priuilegijs militũ.⁊ ꝓ hoc.C. eo.l.scriniarios. Et vide qõ de hoc ibi plene notaui.⁊.C.de ofſi.magistri officiorũ.l.j.⁊ facit.j.e.l.ex eo.⁊ ibi: plene dixi.

b Smiles bUñ ibi creditur. ſa iure si probetur hoc voluisse.⁊ per hoc tollitur contrarium de.l.si certarum.j.co.ti.Old.

Milites etiam his. Dic etiã maioribus.ꝛtiꝯ. amis.alias nullum esset priuilegium militis ibi: extorserint.id est hereditatem adierint. Dyn⁹. ibi: substituere etiam directo. Dynus.

Qui iure. Preteritio militis ꝓ exheredatiõe habetur si hoc gerat in animo. h.di. Dy. ibi: ⁊ si.i. ꝙuis. Dy. ibi: hoc tñ aſo subaudi hoc non expresso in testõ aliter tamen probatur. nam si expressisset nullum esset militis priuilegium. Jac. ibi: non rumpatur licet filius postea sibi nascatur. Dy.

Dem est. Jbi: arrogauerit post conditũ testamentum voluit tñ arrogatũ illum ꝓ exheredato haberi. Dy.⁊ Jaco.

Demq; erit dicendum. Scz qꝝ testamẽtum non rumpatur. Dyn. in fi. postq; cepit esse. Dyn⁹. miles ⁊ apparet de uoluntate noua aliàs secus. vt.j.eo.l.tribunus. ꝯ.fin.⁊.l.titius. Dy.

1 ¶ Miles ex militari delicto damnatus capite testari põt de castrensi.

2 Judex tabellionem de instrumẽto condẽnans potest sibi instrumentorum confectionem reseruare.

3 Priuilegium alicui persone cõcessum intelligitur illi fm qualitatem persone concessum.

1 Ex militari. Miles ex militari delicto capite dãnat⁹ ex ꝓmissione principis vel iudicis ꝺdẽnantis testari põt de castrensi iure militari nisi sit dãnatus de fide rupta. h.d. Jbi: facere ꝛz ex ꝓmissione principis vel iudicis ipsum militem condẽnantis. vt j.de leg.iij.l.si quis in prin.ꝯ.penul.⁊.ſ.de iniusto testa.l.si qs exheredato.ꝯ.irritum. Jaco. ibi: tribuatur a iudice eũ deprauante vel a principe. Dy. ibi: intelligi oportet. ſ.ꝙ miles condẽnat⁹ de crimie capitali possit cõdere testm iure militari de castrensibus. Dy. Et colligeꝛ ex hac.l.ꝙ iudex † qui cõdẽnat tabellionem de falso põt sibi reseruare confectionem instrumẽtorũ. de quo dic: vt plene dixi. C.eo.l.ꝛ militib⁹.⁊.j.de iniur.l.diuꝰ.

3 Item ſno.ꝙ qñ cõceditur alicui priuilegium intelligitur sibi concedi fm conditionem ꝓsue. vt ⁊.ſ.de iniusto testa.l.si qui exheredato.ꝯ.irritum.⁊ ibi dixi.

Si miles. Miles incert⁹ de statu suo põt testari. ¶ Jtẽ potest miles in castrensibus testatus ⁊ in paganicis intestatus decedere secus si est veteranus. h.d. cũ duabus.ll.sequẽtibus.⁊ pnc.tertio.l.seq. ibi uinat. Et ꝓ consequens dubitat an sit sui iuris vel alieni. Dy. erat cũ mortuus reuera. Jac. in gl.j.in fi.⁊ sic videtur ꝙ sit speciale in milite ꝙ incert⁹ qualitercũq; de statu suo possit testari ꝙ nõ placet quibusdam. nam fm eos si miles sit incertus an sit apud latrones vel hostes nõ poterit testari. vt.j.de lega.iij.l.j.in pnc. sed si sit incertus an sit paterfa. vel filiusfa. bene põt testari. vt hoc ti. patet.⁊.j.de castren.pecu.l.j.⁊.ij.l.si filius. ergo talis error nõ nocet ⁊ idem in quocunq; alio qui erraret de tali statu in quo semper posset testari.⁊ sic nõ est speciale in milite secundum eos.⁊ ista est opi. Jaco.de ra.⁊ Pe.

m Iures. In fi.i. relinquere intelligantur in dubio. Dy.

Dem est. Jbi cogitauerit ꝛz nõ mutauerit. dy. ibi: bona etiã paterna. ſz his obstat.j.ad tertul.l.ꝯ.ſ.si quis ex liberis. sed responde: vt ibi dixi. Et ita habes hic casum ꝙ filꝰ.j. heredi. patris cui est seruus non aditam transmittit ad quem libet successorẽ etiã extraneũ nedũ ad matrem. de quo ꝓ dyn. dicta.l.ꝯ.ſ.si quis ex liberis.⁊ nota.⁊ dixi. C.de suis ⁊ legiti.l. apud hostes.⁊ ꝓ hoc.j.de rebus dubijs. l.qui duos.ꝯ.cũ i bello.de iure fisci.l.lucius.⁊ ita tenet glos.C.ad tertul.l.ꝯ.⁊ ꝓ hoc j.de castren.si peculio.l.hereditatis.ꝯ.j.Gl.tenet cõtrariũ.C.de iur.delibe.l.si infanti. vbi de hoc plene dixi.⁊ idẽ tenet de his qui ante apertas ta.l.j. Quidam dicunt verum primum ex testamento scõm ab intestato aꝛs successionũ edictum nõ haberet locum in liberis ab intestato quod est falsum. vt.C. vnde liberi.l.qui se patris. Sed tu idẽ dicas ab intestato qꝝ ⁊ hic pater dꝛ intestatus cuiꝰ hereditas non est adita. vt.j.de suis ⁊ legi. l.j.in prin.⁊ de ver.signi.l.intestatus. nec ob. ratio sua quia dico ꝙ successionum edictum habet locum in suis vbi filꝰ primi gradus repudiat expresse nec adit ⁊ tacet: tunc successionũ edictum non habet locum in suis imo filius suus pater de iure ciuili ex sua ꝑsona patris hereditatẽ nõ aditam transmitteret ad quẽlibet successorẽ. vt hic.⁊ ita intelligo. l.si filius heres. ſ. de liberis ⁊ posth. licet glo. aliter ibi dicat. nec ob. dicta.l.C.de

his q aũ apertas ta.qꝝ illa.l.generaliter loquit̃ in suo ⁊ emancipato. vñ inquantũ in emancipato loquit̃ non transmittit nisi ad inferiores: at ꝓ vt loquitur in suo tũc ad oẽs ⁊ ita hic.et hoc operatur existentia suꝰ heredis de iure ciuili que semper locum hꝫ vbi agitur de fauore filij secus si de odio. ar.ſ.de vulg. ⁊ pupilla. substi.l.si filius qui pater. Ray. cõtra hoc tñ videtur j.de acquiren. hereditat.l.si quis filium.ꝯ.j.dy. sed ibi loquit̃ de beneficio prętoris quo posset abstinere.

n Enim. Jbi iam positꝯ factus est veteranus. Dy.

Deportati. Miles fere oẽs instituere põt q non habẽt testamẽti factionem ⁊ est etiã speciale in milite ꝙ solum tempꝰ mortis inspicitur an capax sit institutus ab eo. h.d. Jbi testamenti factionem non habẽt in significatione passiua. i. qui nõ possent per alios ꝙ per milites heredes institui. dy. ibi: inueniatur ille seruus pene institutus a milite. dy. ibi: quasi nunc. i. eo tempore quo morit̃ miles. dyn. Et sic facit iste. ꝯ.q si bãnitus instituat a milite ⁊ tpe mortis militis eximit de banno ꝙ ualeat eius institutio ꝑ priuilegio militis secꝰ aut̃ esset in pagano. sed forte. ſ. militibus nostri temporis talia priuilegia locũ non habẽt. vt dixi. C.de pcura. l. militem. an autem bannitus prohibitus sit instituꝛ plene dixi. C.de here.insti.l.j.in glo.sic.j.i fi.fo.ibi regulare hic speciale priuilegio militis. vt ibi no. Dy.⁊ Ja.de bel.

Si seruum. Jbi: non ualeat qõ ⁊ in pagano erit dicendum. Dy.

Cum miles. Fauore. l. militie et libertatis verba obliqua cõuertunt̃ i directa inutiliter: in pagano aũt fauore libertatis ita demũ cõuertunt̃ in directa si testamentũ confirmare non potuit aꝛs non. h.d. aſte. ꝯ. cum. l. sequen. Est ergo hoc speciale ꝙ verba obliqua conuertantur i directa aꝛs secus. vt.j.de fideicõ. liberta. l. antonius. ⁊ no. ſ. de vulg. ⁊ pupil. substi. l. verbis ciuilibus. dy. ibi: libertatem directam. Dy. ibi: primus heres. id est heres institutꝰ in primo gradu. dy. ibi: directo alias directa. Dy. ibi: qꝝ ⁊ ꝙ. i. libertatem ⁊ hereditatem. Dy.

1 ¶ Verba obliqua conuertuntur in directa fauore militis ⁊ libertatis: secus de iure cõi quia nunq; obliqua conuertunt̃ in directa: sicut nec substitutio in institutione.

2 Actiones mortuo instituto transeunt in fideicommissarium sine aliqua restitutione.

Tractabatur. Jbi statuendum est qꝝ non valet testm: nec libertas. Dy. ibi: ignorante vel sciente tps tñ mutandi nõ habente. Ray. ibi: post mortẽ ⁊ ante aditam hereditatem. Dy. ibi: subueniendum. ſ. libertati. nam fauore libertatis valet libertas. sed non institutio. ⁊ sic solnitur contrariũ de. l. antonius. j. de fideicõ. liberta. vel dic subueniendũ ſz vt ualeat istitutio ⁊ libertas. ¶ Et dic: ꝙ in. l. antoni⁹. fuit ꝑ fideicõmissum relicta hic directo. Dy. sic ergo no. ꝙ † speciale est fauore militis ⁊ libertatis ꝙ verba obliqua cõuertuntur in directa aꝛs de iure cõi nunq; obliqua cõuertuntur in directa sicut nec substitutio in institutiõe. vt.ſ.de vulga.⁊ pup.substi. l. verbis ciuilibus. sed ecõtra directa bene obliquatur qñq; vt ibi not. sed huic. l. opponitur ⁊ videtur ⁊ qõ de iure communi mortuo instituto trãseant actiones sine aliqua restitutiõe. vt C. ad trebel. l. penul. So. dicit gl. illud est verum ibi si fideicommissarius erat liber homo. Sed hic erat seruꝰ in quo distinguitur. vt hac. l. aduertatur. qꝝ gl. sentit ꝙ i dicta. l. penul. nõ erat hereditas adita ⁊ idem videtur sentire. C.de fidei. l. ea quam. sed hoc non est verum qꝝ regulariter vbicũq; heres mox eretur ante aditaꝛ hereditatem fideicom. euaneſceret. vt.d. l. eã quã. ⁊ propterea cogitur heres adire. vt.j.ad trebel. l. ille a quo. ꝯ. i. in fi. niſi forte relinquat heredem in quem forte trãseat ius de liberãdi qꝝ talis heres rogati tunc cõpelleretur adire. vt dicta l. eam quam. non ob. dicta. l. penulti. quia ibi loquitur in hereditate adita ⁊ herede decedente ante restitutionem: hic loquitur cum heres decedit aſ aditã hereditatẽ vbi fauore libertatis trahitur obliqua substitutio ad directã ⁊ sic est hic speciale vt hic. ⁊ sic debet intelligi dicta. l. penul. C. ad trebel. fm Jaco. de are. ⁊ de ra. vbi etiam de hoc dixi. Sed opp. in casu huius l. quod heres decesserit viuo testatore ⁊ eo sciente tamẽ testator non habet tempus prouidendi certe hoc casu videtur subueniendum libertati. vt hic dicitur. ⁊ argumẽ. C. de inofſi. testa. l. iij. ⁊ de administra. tuto. l. tres tutores circa fin. ⁊ tetigi. ſ. in expositione litere. ⁊ quia est eadem ratio ergo idem ius. vt. ſ. ad le. aquiliã. l. illud. ⁊ hoc videtur sentire simpliciter dicta. l. antonius. J. de fideicõmiſ. liberta. ¶ Sed nũquid eodem modo distinguitur in. l. superioris circa testamentum militis. vi-

Universidad de Deusto Biblioteca

detur q̄ sic.vt dicta.l.antonius.tamen in glos.in.l.superiori sentit contrarium.ꝛ ideo intellige illam.l.scōm istas.Dy.in gl. vlti.ibi si adita hereditate.vt ibi erat hereditas adita p̄ heredem.ꝛ hic non debēt transire in aliquem actiōes hereditarie cum demum hereditas valeat ꝛ omnia alia infirmentur poſtea.m.l.antonius de fideicommiſ.liberta.Jaco.

In fraudem. Miles vnicum ſeruū in fraudez creditorum pōt inſtituere ꝛ ſi nuda volūtate teſtū militis valet ita ꝛ ademptio.ꝛ ſi teſtū cancellauit poſtea valere voluit valebit.ꝛ idem ſi cancellatū anullo ſuo reſignauit ea mente vt valere debeat.h.d.Jbi vnum ſcz ſeruū.dy.ibi:induxiſſet. i.penā inducendo cancellaſſet vt dixi.ſ.de his q̄ in teſta.delētur ſup rubrica.Jbi:moꝛ.i.poſt talē inductionem ſeu cācellationem.Jbi:probatur ergo ſi nō probat videtur in dubio reſtigillare vt ſecretum maneat non vt recōualeſcat q̄ eſt notabile.ꝛ ita etiā ſentit glo.Old.arg.contra.ſ.de rebus dubijs.l. quoties.ꝛ.ſ.eo.tribunus.ſ.ſi.que multum facit contra.Dy.

Teſtamētum. Mutato ſtatu teſtatoꝛis pleniꝰ valet prima volūtas.h.d. Dicit gl.nō ſolēne q̄ non placet Old.ſed dy.dicit non ſolēne pro quo ad ius commune.ibi a militante.i.militante.dyn.ibi contraria non ſit que poteſt apparere ex coniecturis poſitis. ſ.eo.l.tribunus.ſ.ſi.Dynus.

Si quis priuilegium. Teſtantis non tollit delictum ſcribentis.h.d.ſm Slo.

Miles. Dy.ibi:vel in conditione.i.vſq̄ conditionis euentū.dynus.

Bonoꝝ poſſeſſ. Bñalis diffinitio oēs caſus continet.h.d.et concoꝛ.ſ.de penu lega.l.ſi.dy.Et dic bonoꝝ poſſeſſ.ex teſtamento vel ab inteſtato delatam.Dy.

Dotalem. Not.q̄ lex iulia.fundi dotalis dz locū aſſi matrimonium.vt.ſ. de fundo dot.l.lex iulia.Jtē ꝛſtante mſimomo.vt inſtit.q.ali.lz in p̄nci.ꝛ.C.de rei vxo.act.l.ij.ſ.ꝛ cum lex.vbi de ꝛa plene dixi.ꝛ de fundo dotali per totū.C.ꝛ.ff.Jtē dz locum etiam ſol.ma.vt.ſ.de fundo do.l.etiam directo.Ol. ꝛ q̄ hic dicit legauerit dicit.ſ.vxoꝛe viuente.Jac.in gloſ.in ſi. vel dic q̄ debetur eſtimatio.arg.ſ.de leg.i.l.ſi quis inquilinos. ꝛ.l.cetera.ſ.ſi duobus.nam lex iulia.fundi dotalis non prohibet commerciū:q̄ bene tenet contractus in preiudiciū celebrā tis.ſed impedit dñium tranſire in preiudiciū mulieris.ꝛ aliud eſt rē ſubtrahere cōmercio vt res ſacra ꝛ ſimilis ꝛ tunc nō debēt eſtimatio.vt.ſ.de leg.i.l.apud iulia.ſ.ſi.Et de tabulis loquit dictus.ſ.labeo.Et aliud p̄hibitū dominium rei dotalis in aliū tranſferri ꝛ tunc deberet eſtimatio.vt dicta.l.Jaco. de are.ꝛ Oldr.ꝛ vide qō nota.ſ.de fideiuſſo.l.cū lex. ¶Ultimo colligit gloſ.q̄ priuilegium nō tollit priuilegium.de quo dic: vt plene dixi.C.de ſacroſan.eccle.aut.quas actiones.

Si certarum. In rebus certis poteſt miles heredes inſtituere quas habebūt quaſi iuris p̄legati.ꝛ in reſiduo ſuccedent equaliter.h.d.Jbi:in inſtituiſſet ꝛ ideo oēs videntur inſtituti et ſuccedent equaliter.vt.ſ.de heredi.inſti. l.quoties.ſ.ſi duo heredes.Dy.

Julia. Miles pōt vnū inſtituere ex caſtrenſibus aliuz in paganenſis ꝛ habebūtur quaſi due hereditates etiam quo ad debita ꝛ credita vno tū repudiāte alter inſolidū tenetur.ibi reſpōdiſſe.ſ.iulia.dy.ibi:ex quacunq̄ cauſa. ſcz caſtrenſi.dyn.ibi ꝛ propter hoc.ſ.q̄ bona non ſufficiunt ad es alienum.dyn.in ſi.ꝛ propter hoc habet locū ius accreſcendi q̄ alias nō haberet ꝛ ſic non ob.ſ.eo.l.i.ꝛ ibi plene no.Oldr.

Si eodē teſtamento. Jbi:heredem ꝛ ſi bernm.dy.ibi:hereditas ſine libertate.dyn.in glo.ibi.l.cum quidam.ꝛ.ſ.de he re.inſti.l.pater.Dy.

Si pater a filio. Jbi:actio legatoꝝ in teſtāmēto filij legatoꝝ.dy.cōditio ſuper caſtrenſi peculio.dy.in gloſ.ibi:occupaſti iure veteri.dy.hodie ſecus.vt no.ſ.ſi quis a paren.fuit manumiſ.l.j. ſ.nepos.alias ſi nepos.Dy.

Si miles Teſtamentum in legatis relictis in militia falcidia non vendicat ſibi locū.ſed in legatis bene locum habet.h.d.iſte.ſ.cum.l.ſequenti.ꝛ vide infra de iure codicil.l.quedā.Et p̄mitte ad euidentiā ſicut gl. dicit.Poſtea diuide cum.l.ſequen.quia primo ponit dictum dubitabile ꝛ reſponſionem ſimplicem.deinde in.l.ſequen.oſtēdit effectum ſue reſponſionis in tribus caſibus.dy.ibi:fecerit ꝛ codicillos futuros confirmauerit.dy.ibi.moꝛtuꝰ ꝛ ſic teſtamentum iure militari valet.dy.ibi:a milite militante.dyn.ibi facti.ſ.filij cōfirmati.dy.ibi:nec ad rem pertinet.¶Reſpon.recite queſtioni.dy.ibi:confirmati ſunt codicilli.dyn.in gloſ.vlti. ibi:ſibi retinuit de hoc habetur extra de iur.patronatus cū dilectus.Et p̄ hoc.ſ.de iur.om.iudi.l.eum qui.j.de penis.l.ſi.C. de decurio.l.a muneribus.lib.x.ꝛ eſt expeditum.extra de offi. legati.ca.p̄ſenti.lib.vj.

1 ☞ Miles poteſt decedere duobus teſtamentis validis directo ꝛ per fideicommiſſum.

2 Teſtamentum primum militis an valeat iure directo an vero iure fideicommiſſi.

Verebatur. †Miles poteſt decedere duobus teſtamentis validis directo ꝛ per fideicommiſſum ſecundum ei⁹ voluntatem q̄ etiam p̄ecariam voluntatē pōt deducere ideo directā.hoc dicit.Vel breuius.miles poteſt decedere duob⁹ teſtamētis validis ꝛ relictis in eodē in fideicōmiſ.heredibus ſcripti in ſcōo teſtamēto.Dy.ibi:quid iuris eſſet.ſ.an †teſtamentū p̄imū valeat iure directo an iure fideicōmiſſi.Dy. ibi:rumpetur vbi ſimpliciter vtrunq̄ compoſuit.Dyn.ibi:in poteſtatem.i.in effectum.dyn.ibi:p̄ecaria et fideicōmiſſaria: id eſt que valebat iure fideicōmiſſi ſolummodo.dy.ꝛ nota q̄ prima ſubſtitutio dicitur inſtitutio.Jaco.ibi:apparet eum.ſ. teſtatoꝛem.Dyn.ibi:in eam cauſam.ſ.fideicommiſſi vel codicillorum.dy.in gl.alias ſimul in fin.not.gloſſ.q̄ illa ſimul fieri intelliguntur quoꝝm vnum fit poſt alterū ſine interuallo.vñ facit ad queſtionem an dicantur conteſtes ꝛ non ſinguli. duo per foramen ſucceſſiue viderunt duos adulterātes.de quo no. iij.queſtione.ix.c.nihilominus.Oldra.ꝛ pleniſſime dixi.C.de teſti.l.teſtamentum.verſi.item querit Jaco.¶Ultimo no.ex textu ꝛ gl.que incipit ergo inſtitutus.q̄ ſi teſtatoꝛ in teſtō apponat clauſulam illā que cōiter apponit in teſtamētis ſi nōva leat iure teſti valeat iure codicillorum.ꝛ teſtamentum nō valeat iure teſtamenti q̄ per illam clauſulam nō ſolum legata ꝛ fideicōmiſſa.ſed etiam heredis inſtitutio videntur in cauſam fideicōmiſſarij deducta ita q̄ teneātes ab inteſtato tenebunt ſoluere legata ꝛ reſtituere hereditatem heredi inſtituto.Old. ꝛ de iſta clauſula ſatis dixi.C.de liberis p̄eter.aut.ex cauſa. ver.vltimo tranſeamus.

Si quis a milite. Legata ab vno herede nō debēt ſolui p̄ alīū.Jbi:ex tempoꝛe id eſt poſt illud tempus.Dyn.in fine.ꝛ eſt ratio quia illud non eſt ſucceſſio.vt et.ſ.de lega.p̄eſtandis contra tabu. bo.poſſeſſ.petita.l.ſi duo.ꝛ ibi no.ꝛ facit.ſ.quibus modis pignus vel hypo.ſoluitur.paulus in p̄in.ꝛ qō no.ſ.de iure cōm.l. eum qui.ſ.ſi libertus.Old.

Tribunus.

Tribunus. Qui miles nō erat.ꝛ dic q̄ tribun⁹ adūemēte ſucceſſore nō gaudet priuilegio militari.h.d.Jbi:caſtra veneraꝛt.i.i exercitu.ꝛ hoc ſcūſ tribun⁹.dy.ibi:codicillos fecit nō adhibita ſolēnitate iuris cōis.dy.i gl.hic ꝛ ſimpleꝛ in ſi.Sed hic de priuilegio ibi de iuriſdictiōe iter ſubiectos exerceēda. Dy.q̄ p̄hibet p baratariam exercēdam.dy.vel ſm Jaco.de bel.ibi:loquit in adminiſtratoꝛe p̄incie hic i tribuno et eſt forte ratio ibi timoꝛ fraudis.Et ne gratias iniuſtas ſubditis concedāt.Ly.q̄nq̄ faciunt.vt.C.vñ vi.l.meminerunt.Jac. ꝛ concoꝛ.ad leg.iſtā.ſ.de offi.preſidis.l.memimiſſe.vbi de hoc.

1 ☞ Teſtamentū per paganum poſtea militem factum valet iure militari ſi de voluntate militis appareat.

2 Ptās ſen eps vnum de geſtis per ſuum vicarium confirmās an propterea videatur omnia eius geſta confirmare.

Cum aliquis. †Teſtū factū p paganū poſtea militē factū ꝛz iure militari ſi de volūtate militis appareat.h.d.Et dic cū aliqs.ſ.pagan⁹.dy. ibi.militie tpe factū.ꝛ iō in re militari valere.dy.ibi:remēdane rit ſupple intelligitur militie tpe factū q̄ p oēs iſtos actus vſ teſtū in reliqs approbare.dy.ꝛ allegatur.hec.l.ad gōnem q̄n

2 p̄ās:vel †eps confirmat vnū trū de geſtis p ſuū vicariū vl̄ reprobat an p hoc videat cetera approbare.ꝛ vſ p hūc.ſ.q̄ ſic q̄ reprobauit cetera confirmare videat ſed ō vſ confirmare q̄ factū eſt factū fuit ad tūfirmādū vt.j.de condi.ꝛ demon.l.cū tale. ſ. fi.de adimē.lega.l.legata inutiliter.ꝛ.ſ.de heredi.inſti.l.ex facto.ſolent ſic terminari q̄n omnia acta ſunt in cognitionem ꝛ notitiā epi vel p̄ātis deducta cū reprobat vel confirmat ꝛ tūc hz locum hec lex.ſ.q̄ videatur cetera confirmare.vt.d.l.cū tale.ſ.fi.ꝛ.d.l.legata inutiliter.Dy.ꝛ vide qō dixi.ſ.de iudi.l.cū pretoꝛ.ver.ꝛ faciunt predicta.

Quod cōſtitutum. A xbis recede re nō debem⁹. h.d.Jbi:ad eos.ſ.milites.Dy.ibi:tribunos q̄ nō erāt milites lz militib⁹ p̄eſſent ꝛ dū preſunt habēt priuilegiū militū.vt.ſ.l.pri.in p̄n.Dy.ibi:militare.i.militie preeſſe.Dyn.

m **Iles filiuſſa.** Satis claret ex gloſſis huiꝰ l.cum ſequenti.

1 ☞ Miles ſi in actu militie teſtū facit nō valet tale teſtamētum niſi duo teſtes interueniant.

2 Teſtes de viſu tū ꝛ non de auditu teſtificantes non probant ad hoc vt teſtamentum validetur.

Duus traianus. †Si miles faciat teſtamētū exiſtens in actu militie nō valet niſi interueniāt duo teſtes.Jtē vbū relinquo trahit ad hēdis inſtitutionē.h.d.Dy.ꝛ no.q̄ priꝰ ꝛz cōſtare de facto.ſ.teſtū factū eſſe q̄ de iure ipſi⁹ teſtamēti queraſ.p hoc.ſ.de teſtamē.l.ſi queramus.ꝛ.j.de iure codicil. l.quidā.Jac.ibi:relinquo.no.qō dixi in ſummario caſu quod verbū trahit ad inſtitutionē.p hoc.C.de ſecū.nup.l.hac edictali.de ſacroſ.ec.l.fi.ꝛ ibi de hoc plene dixi.ꝛ no.in coꝛ.auf.de here.ꝛ falci.ſ.ſi vero miles.Ja.ibi:oſtare debeat ſaltē p duos teſtes.Dy.ibi:dixit alicui aliquo teſte nō vocato.dy.ibi:quā ipſoꝛ.ſ.militari.dy.ibi:nō admitti.ſ.q̄ valeat teſtū nullo voca

2 to.Dy.ibi:audiuiſſe.†No.qualr teſtes debent p̄pie teſtificari de teſtō q: ſe audiuiſſe nō vidiſſe cū ille actꝰ teſtādi ſubiēciat auditui nō viſui ꝛ ſic teſtimoniū de auditu bū recipitur in actibus qui ſubijciuntur auditui.ꝛ ſic de guſtu ꝛ oīb⁹ alīs ſenſib⁹ coꝛporis.vt plene dixi.C.de teſta.l.teſtamentum.

Jtius. Teſtū factū a pagano poſtea facto milite nō valet iure militari niſi fact⁹ miles illud confirmauerit.h.d.

Teſtamēta eoꝝm. Anni ſpaciū dat q̄ militib⁹ remiſſis nō hz locū in remiſſis ignomine cā. h.d.vel ſic.q̄s nō dz priuilegiū reportare ex eo facto ex quo penam meretur.Jbi:quia hoc.ſ.q̄ poſſint teſtari non impediente patria poteſtate.Dy.

Centurio. Reuertendo ad primā volūtatē videt penitere ſecunde niſi cōtrarium exprimat.h.d.

Cum filius. Miles ex priuilegio ſuo alienū ius minuere nō pōt.h.d. Jbi:ei que filio impuberi.Dy.ibi:alienū ius.i.ius p̄ātis q̄ habet auus in nepotem.Dy.

Si a milite. ſ.i.ibi:ſi eo.ſ.ſeruo.dy.Edi ctū ibi i fideicommiſſarijs. ſcz locū hz.Dy.Pater ibi:manumiſſo:id eſt emācipatoꝛ qui de manu ſua emācipauit eum.Dynus.

n **Am in bona.** Jd eſt contra bona.Dy.

Si miles. Jbi:liberandum.i.liberū pronunciamentū.Dy.ibi:interim deliberā ce legatario.Dy.

Si filius. Hec lex eſt de materia.l.gall⁹.ſ. de libe.ꝛ poſthu.Et breuiter.h. d.teſtū filiūfami.militis rūpitur agnatiōe poſthumi ſui heredis:recōualeſcit tū ex noua militis volūtate.ſi aūt poſthumus naſcatur viuo auo non rūpit teſtamentum filij.nec etiam aui:quia filius eum p̄cedit.ꝛ ſi filius p erroꝛem omiſerit poſthumū non q̄ eum velit exheredare rūpitur teſtū nec recōualeſcit niſi ex noua volūtate.Si tū auo viuēte naſcitur poſthumus nō rumpit teſtū filij niſi demū poſt moꝛtem ani vtrūq̄ tamen teſtamētum ſcilz patris ꝛ aui ſimul nunq̄ rumpere poteſt.h.d.ibi:non peruenerit.ſed ani.Dyn. ibi:non q̄ id eſt quia.Dynus.Et facit hec lex ad queſtionem diſputatā de piſano capto in ciuitate lucana:qui primo inſtituit certos heredes poſtea fecit ſm teſtū.ꝛ primū reuocauit alijs heredibus iſtitutis.certio p epiſtolā coꝛā quinq̄ teſtib⁹ reuocauit ſm ꝛ cōfirmauit p̄mū:querit gd iuris.ꝛ facit.j.de iure codi.l.ij.ſ.hereditas.in ꝛtrarū.l.ſi.j.de bonoꝝ poſſeſſ.ſm ta.C.de codicill.l.ſi.ꝛ facit.j.eo.l.codicillis militis.ſ.ſi.Dy.

Jus militis. ſ.i.facilius tollit p̄imile giū quā ius ꝛmune.Et ſtrima voluntas tollit p̄imam.hoc dicit.Jbi ſolutum.id eſt ſublatum.Dyn.ibi:circa militem militantem.Dy.ibi teſtamentum p̄imum.Dy.

m **Iles.** Si teſtū imperfectum iure communi.ſed perfectum iure militari.Dy.

Milis. codicillis.Jbi:dari directo.Dy.in glo. ab vtroq̄ in fi.imo eſt in titulo de con di.ꝛ demon.Dy.

Miles. Tantū derogat miles p̄oꝛibus tabulis quā tum confert in ſecūdis ꝛ non plus.ꝛ.h.d.ibi: fuiſſet plures tamen fuerunt.vt.ſ.patet.

Miles in ſuꝛemis. Agnatione filie militis teſtamentū rūpitur nec legata debentur ꝛ ſoluta per inſtitutum reuocātur. ipſe tamen inſtitutus ſi reuocari non poſſit non tenetur.h.d. Jbi q̄ id eſt quia.Dy.

Veteranus. Nota hūc caſum q̄ pulcher eſt.Oldra.ꝛ tex.in fin.q̄ ſepe allegatur in cauſis.ibi:alioquin.id eſt ſi heres ſolueret hec legata.din⁹.ibi in re pari que paritas eſt inſpecta volūtate teſtantis qui heredi hereditatem legatarijs legata voluit adimere.Raynu.Et circa iſtum.q̄.vt plene ſcias quādo primum teſtamentū tollatur per mutationem voluntatis:ſic diſtingue:q̄na aut apparet voluntas mutata verbo aut facto.primo caſu.Aut iudicauit teſtatoꝛ heredes indignos.ꝛ tunc ſunt heredes:ſz auferetur ei hereditas ꝛ applicatur fiſco.vt.C.de his qui.vt idignis. l.hereditas.aut voluit ab inteſtato decere ꝛ tunc ſubſtitutiones rate manerent cetera vero iure exceptionis tolluntur.vt hic ſcdo caſu.Aut tranſiuit ad nouū factū.i.teſtamentū.Aut ad nouum factū.i.ad inciſionem teſtamenti.¶primo caſu aut ad nouū teſtamentū imperfectū.ꝛ tunc non rumpitur primū. vt.ſ.de inuſto teſtamen.l.ſi.Fallit q̄n in ſecundo.ſ.teſtamēto ſcripti ſunt venientes ab inteſtato.vt.d.l.ij.ꝛ.C.de teſtamē.l. hac conſultiſſima.ſ.penulti. Jtem q̄n lapſum eſt decennium poſt confectionem ſecūdi teſtamēti imperfecti.vt.C.de teſta. l.ſcimus.ſ.j.vbi de hoc plene dixi.Aut ad nouū teſtamētum perfectum p̄eceſſerit.Et tūc aut purū:aut conditionale.primo caſu aut in ſecundo eſt facta repetitio primi:ꝛ tūc ſcripta in primo valent:ac ſi in ſcōo eſſent relicta:non ex primo.vt.j. ad trebel.l.ſi quis.aut non eſt facta repetitio primi.ꝛ tūc ipſo iure primum tollitur.vt dicta.l.ij.ſ.de iniuſto teſtamen.Fallit in duobus caſibus:primus quando in primo ſcripti ſunt liberi teſtatoꝛis.vt.C.de teſtamē.aut.hec inter liberos.Secūdus quando primum eſt derogatoꝛium vltimi.vt.j.de legatis.iij.l. ſi quis.in p̄in.ſi conditionale:aut eſt cōditio de p̄terito vel p̄ſenti:aut de futuro.ſi de p̄terito vel p̄ſenti:aut eſt vera ꝛ ſtatim valet ſcōm ꝛ rūpitur primū:aut eſt falſa ꝛ tunc ſcōm non valet:ꝛ primū non rumpitur.ſi de futuro:aut eſt poſſibilis ꝛ rūpitur primū etiam ſi non exiſtat conditio:aut impoſſibilis.ꝛ habetur pro nō adiecta.vt.ſ.de iniuſto teſtamēto.l.cū in ſcōo.ꝛ de hered.inſtituē.l.pater filio.ſi vero tranſiuit ad nouum factum.i.ad inciſionem teſtamenti.Tunc aut inſiſtit vel deſerit.Aut iudicant heredes indignos.i.vt ab inteſtato decederet:aut eſt dubiū.vt plene nota.ſ.de his que in teſtamen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

delentur.l.proxima.ꝛ.l.fi.ꝛ.C.de testa.l.nostram.Old.vbi etiã dixit quibus applicetur hereditas in casib⁹ in quibus anfertur scriptis heredibus.

Miles iure communi. Licet tollat rumpẽs nõ re stituitur ruptum.h.d.Oldr.in omnibus hoc tollit contrariũ. §.i.s.hac eadem.l.

Si duobus. Miles libert⁹ põt decedere p parte testat⁹ ꝛ p parte intestatus ꝛ pars intestata pertinet ad patronum nisi 2traria voluntas testantis appareat.h.d. In gl. prima vbi contra dictã l.de caducis tollendis.Dy.nõ habuit plus in ista gl.ꝛ ideo in additionibus suis addit.sed est specialis institutis a militer:ꝛ est ratio quia primo potuit pro parte testatus decedere.quod secus est in priuato.Et iõ accrescit potius q̃ detur.legata antẽ legatarijs non accrescunt inuitis.vt C.de cadu.tollẽ.l.i.§.vbi.qꝛ nõ reddit pro pte intestatus.Dy. Sed ista additio cõmuniter habet i gl.In eadẽ gl.ibi.nõ erat soluendo.fol.approbatur.C.eod.l.i.in distinctione glo.

Quod dicitur. Id robur testamẽti mi- litis de militia remissi attẽditur tẽpus mortis non cõditionis testãtis.h.d.

Miles testamentum. Testũ militis remissi ꝛ iterum 3 tinct⁹ valet iure militari quasi coniuncto nunere militie.h.d. Et quod dicit quasi cõiuncto ꝛc facit.C.de consul.l.i.libro.xij. Et sil.arg.cõtra determinationẽ Jac.de aret.in quesitiõe quã no.fm eũ.ff.de publica.ꝛ fen.l.fina.§.quoties.ꝛ dic:vt ibi dixi.

Si filiusfamilias. f.filij capti ꝛ au? nepotis preteriti.Dy.ibi testamentũ patris a quo fuit preteritus ab auo.Dy.ibi:nõ rumpi testũ patris:sed aui sic.Dynus.

Lucius. Miles põt concedere testmẽtum quoquo modo:dũmodo probetur per duos saltez testes.h.d.Jbi:notis.i.per notas. Dy.ibi:cõstẽdatur.ꝛ sic illa dictatio erit testũ si.probari possit saltem per duos testes.Dy.

Idem respõdit lucius. Illud qõ in relligit i aliquo st exprimatur amplius adhuc intelligitur.h.d.arg.contra institu.de here.institu.in princi.ꝛ.ff.de vulga.ꝛ pupilla.substi. l.cum ex filio.Dy.ibi:voluntati.s.prime.Dy.In glos.non mirum.an si.sed certe iure veteri erat etiam libera efficiatur.vt.ff. §.priori.Jaco.

Miles. Ita heredes quasi dicat aliud in paga no qꝛ est notandũ ꝛ breuiter hoc dicit. miles ex tempore ꝛ ad tempus põt habere heredẽ ꝛ instituere ꝛ particularitas tẽporis equipollet particularitati rerũ.h.d. Vel breuius argui potest de tempore ad res.Et ad hoc sepe allegat ꝛ dixi in alphabeto dictiõe.argumentũ.sed instantiã vide instit.q dari tutores possunt.§.ad certũ.ꝛ.§.certe.Sed ibi:reddit ratio in textu qꝛ tutor dat pso ne:ꝛ nõ rei vel cause.ibi:sepius repete heres esto.Dynus.

Si miles. Filio exheredato vel pterito põt miles substituere ꝛ a tali substituto nõ põt legata relinquere.Item emancipato ꝛ exheredato põt substituere in his demum rebus quas sibi reliquo.Dy.

1 Miles in matricula non existens nõ gaudet priuilegio militari.

2 Receptus in canonicum ꝛ in fratrem ad vacaturam prebendam ꝛ cui aliquid de quotidianis distributionibus assignatur: an habeat vocem in capitulo antẽ q̃ prebendam obtineat.

3 Dispositio duorum quoꝝ vnus est in via:alius vero in termino ꝛ perfectione:an pariter procedat.

1 **Eo tempore.** †Miles nõ existẽs in matricula nõ gaudet priuilegio militari.h.d.ꝛ facit.ff.e.l.militaris iuris.vbi de hoc dixi:ꝛ bñ facit.C.de agenti.in reb.l. matricul.i.ꝛ in alphabeto dictione matricula.ꝛ.ff.de excu.tut. l.fi.arg.ff.ex qmbus causis maio.l.qui mittuntur.§.antepenulti.ꝛ vlti.insti.quibus modis ius pa.po.soluitur.§.filiusfa. j.de bonorũ possess.ex testamento militis.l.i.§.fina.ibi:aut.de defen.ciuita.§.ex punctali. Item si decretalis reperitur in volumine ꝛ corpozale decretalium habetur p decretali.extra de fide instru.§.pastoralis.ꝛ ibi no.Et nouitius ante pfessionem habetur pro clerico.extra de priu excõmu.c.religioso.§.ij. li.vj. Quãdo tñ licet aliquis sit scriptus in numero nõ habet immunitatem.vt.C.de pfess.ꝛ medi.l.nec intra numerũ.

2 ꝛ pdicta faciunt ad multa.Primo:an ille f⁹ qui receptus est in canonicum ꝛ in fratrem ad vacaturam prebendam:ꝛ cui forte aliquid assignatur de quotidianis distributionib⁹ habeat vocem in capitulo antẽq̃ prebendam obtineat.Et videtur q̃ sic ff.q.i.c.quẽ progenitores.In contrarii facit.j.de fideiusso.l. hermius modestinus.Sed de hoc dic vt no.extra de consti.c. cũ ad.ferra.ꝛ maxime p Cõpost.Ad hoc etiã facit.j.de iu.fis. l.sed si accepto vsu toge.ꝛ.§.de offi.pretо.l.barbarius.cũ sua materia.facit etiam q̃ si aliquis sit scriptus in aliquo collegio q̃ gaudere debet primilegijs collegij.ꝛ p hoc.d.vl.§.de excu. tuto.Item facit quod sola electio nõ tribuat ius electo.sed ℈ in aut.de collat.§.ad hoc.de administra.§.penul.ꝛ.d.i.j.§.fin.j. de bono.pos.ex testõ militari.sed ad illam posset respõderi p l.quod dicitur.§.j.§.eo.ibi:quasi coniuncto munere militie ꝛc. Et hãc.l.intellige q̃ illa etiã 2cedunt secus in alijs.ꝛ facit etiã j.de adop.lega.l.apud aufidiũ.ꝛ.l.si tibi.ad hoc vide no.p Cõpost.ꝛ alios.extra de elec.c.publicato.Et per Host.in summa de electio.§.vtrum mutari possit.ꝛ.§.quid operetur.ꝛ.§.quod ius acquiratur in ppria.non est dubium:quod electio statuti tribuit ius.extra de elect.c.licet.Et idem dicã in imperatore. de quo dixi plene.C.de sum.trini.l.j.ꝛ de quadrien.prescrip.l. bene a zenone.Episcop⁹ etiã an cõsecrationẽ hz oia que sunt iurisdictionis.vt extra de elec.c.ex trãsmissa. Ultimo etiã allegatur hec lex:qꝛ j nõ disponitur pariter de eo qui est in via.ꝛ eo qui est in termino ꝛ pfectione,qõ facit ad questionem nunquid scholaris in legibus studens habeat peculium quasi castrense sicut habuit aduocat⁹ qui studiũ perfecit.vt.C.de aduoca.diuer.iudi.l.fon.facit etiã q̃ non puniatur inuentus in itinere cũ rebus phibitis.de quo dixi.C.de ser.fugi.l.ii fugitiui.In scõa gl.ii.abi.§.filius.Sol.vt ibi.Dyn.ibi.§.ꝛ si tradere. sed ibi spãle ꝛ in sequẽti 3tio.dy.in gl.argu.℈ ibi.§.penul.ꝛ añ penul.sed habet loco absentis.Jz nõ pot:ꝛ ideo nõ testat.ff. re militari in itinere antẽq̃ sit scriptus i numero.vt hic.Dy.

Fitulsa. Qui cõfestim est cingẽd⁹ p iã cincto habetur.h.d.Et dic cingẽdus ez cũ ense.q̃ est vnũ de substãtialib⁹ militie.vt no. in auf.de mãda.prin.§.fi.ꝛ.§.ez quib.cau.maio.l.fi. Quod facit ad qõnem si potestas pnunciant aliquẽ debere cancellari de banno q̃ habeatur perinde ac si esse cãcellatus ꝛ sic ad multa similia posset adduci.

Escripta. Ratiõe periculi imminẽtis te net q̃ alis nõ teneret.h.d.Jbi: vel illic decedant.et sic duo sunt necessaria.nam secus si redeant.vt.§.eo.l.q̃ constituẽ.Dyn.

De acquirenda vel omittenda hereditate. Rubrica.

Super rubrica Jn gl.in fi.ꝛ j.e. l.cũ bonis.ꝛ nota qõ difficilis est pbatio heredatis adite.vt.§. de interroga.act.l.ij.ꝛ.iij.pulchrã distinctionez q̃ possit vna pars:vel vna hereditas haberi:et alia repudiari.ꝛ an pupillaris siue paterna vel ecõtra.ꝛ an idem in legatis habetur.j.eo.l.j.ꝛ.ij. Quod q̃diu admittit instirutus repellatur substitutus.j.eodem.l.tertia. Qui non potest adire non põt repudiare.j.eod.l.nolet.Quod mutus surdus ꝛ cui bonis interdictum est possit capere licet ex testamento non possint testari.j.eo.l.mutum.Pater inuitus non astringitur hereditati per filium.Et põt pater ratam habere bonorũ possessio.agnitã per filium.ꝛ si pater domini teneat hereditatem filio delatã presumitur iussisse.j.eo.l.qui in alienam.ꝛ q̃ diuturnitas tpis ad multa operetur.et q̃ si filius emãcipat⁹ longo tẽpore possedit res paternas q̃ psumatur donatio.ꝛ si heredes lõgo tẽpzeo steterint diuisi q̃ psumatur diuisio.q̃ fui iuris existẽs cũ crederet se esse sub potestate alterius audiens nulli querat nisi eo aio adeat vt sibi grat.eadem.l.§.si is qui.ꝛ q̃ missus ab initio vtilis licet postea efficiatur inutilis non vitiet additionem.q̃ necessarius heres potest facere alium necessarium.ꝛ non necessarius nõ.eadẽ.l.§.interdum.ꝛ sic non miles non potest facere militem.Et an existẽs in potestate non tamen proximo: tempore mortis sit heres necessarius.an actus protestationum cõtra ius tollat presumptionem ꝛ protestationem bene habetur.eadem.l.§.celsus.cũ locus est instituto excludi substitutus.j.eo.l.si quis filium.et an patris hereditatẽ possit habere sine auita:vel ecõtra.Jmpubes sine tutoris auctoritate adire nõ põt.Jz aliene potestati subiectus sit eius iussu.ꝛ.j.eo.l.more.Et an infans auctore tutore possit adire.q̃ agnoscens partem videatur agnoscere solidũ.j.eodẽ.l.si ex asse.de aditione pupilli sine tutore ꝛ adulti

non

non habentis curatorem.j.eo.l.impuberibus.ꝛ.l.seq.q̃ ius futurum repudiatione tolli nõ possit:sed pacto fit:ꝛ que sit ratio diuersitatis plene.j.eodem.l.is qui.ꝛ q̃ iuri nondum competenti renũciari non possit eadem.l.§.i. Quod repudiatio patris non noceat filio nec econtra.eadem.l.nec⁹ filijs.quod errans in qualitate successionis non possit adire nec repudiare.j.eod.l.is qui putat.Et an opinio preferatur veritati vel econtra dubitãs super vtribus testamenti adire non potest.j.eodem.l.nec.§.is. Quod delatum ius in duplici via possim vna repudiare et alia amplecti.ea.l.§.heres.q̃ is potest repudiare qui põt adire j.eo.l.is põt.nã cõtrariorũ natura est q̃ vbi vnũ cadit nõ cadit reliquũ.quis videatur pro herede gerere ita quod teneatur one re hereditario infra eodem.l.pro herede per totum.ꝛ.l.iulian⁹. §.alias incipit si pupillus.§.fina.ꝛ infra eodem.l.si seruum.§.pretor ait.ꝛ.l.si quis non quasi.Et an filius qui repudiauit si postea vendat res hereditarias vel soluat creditori hereditario videatur pro herede gerere per heredem.eadẽ lege.§.si sepulchra. In aditione hereditatis requiritur animus qui declaratur per extrinsica.infra eodem.l.si quis extraneus.ꝛ facit cõtra eos qui dicunt tu mentiris saluo honore tuo ignorans portionem hereditatis:vel conditionem impletam nõ prohibetur adire.eadẽ l.§.sciendum.Aditio facta ex vna causa ex qua delata putabatur cum esset ex alia non valet.j.eod.l.si quis ad quem.ꝛ ibi plene.an sententia lata ex falsa teneat an nõ.ꝛ quãdo sit opus aliquẽ certiorari infra eodem.l.in repudianda. Qui vult vnum non videtur velle eius oppositum.j.eadem.l.fuit questionis. de seruo bone fidei possessoꝛ ꝛ in quo alius habet vsumfruc.vide.j. eo.si quis mihi bona.de seruo fisci ꝛ municipum cuius iussu adire debeat eadem.l.§.j.ꝛ.ff.de instituto qui damnatus est ad bestias:vel ad gladium:vel in metallum.ead.l.§.si quis plane.vtrũ valeat generalis licentia data religioso quod consentire possit electioni cuiuslibet de se fiende:vel filio quod possit esse in iudicio in omnibus causis.ead.l.§.inssum.ꝛ de ratihabitione an retrotrahatur.ꝛ quod illud quod non operatur ad id qõ fit:operatur ad id quod operari potest.an procurator constitutus ad constituendum alium valeat.ea.l.§.pater.Et an quis teneatur consequi consilium.ꝛ an si quis peniteat mandati debeat certiorare mandatarium volens esse heres ex sua.j.eo.l.si ego.Quod quis non debeat esse solicitus de hereditate venientis.j.eo.l.neminem.An agens ex iure cesso debeat edere instrumentum cessionis ante litẽ cõtest.j.eo.l.aristo.in integrũ restitutio que dat maioribꝰ que trãsit ad heredem.j.eo.l.cũ quidã.ꝛ.l.pantonius. Utrũ posthum⁹ impediat remotiores adire.ea.l.§.qõ dicit. ꝛ de bonorum possess.edictali ꝛ decretali.Et quod cõmunis opinio multorum excusat paucorum:no. de materia.l.antiqui libero ventri.℈.si pars hereditatis.petatur. plene vide ea.l.§.seruum. certe de viribus testamenti licet communis opinio sit in contrarium potest adire eadem.l.§.fina.Et qualiter possit esse certus ꝛ incertus.aut adire non potest.vt.l.sequenti.ꝛ incertus de sua conditione adire potest.vt.j.eo.l.sed si de sua.quod portio vacans accrescat inuito.j.eo.l.si quis heres.ꝛ tempore cõditionis consideratur conditio adeuntis ex vna via ex pluribus causis per aliã admittitur.ꝛ q̃ ius substitutionis est potẽtius quã ius accrescẽdi.pro parte sua adiens:nõ videtur adire pro parte serui vel filij.j.eo.si ex sua.sciens portionem repudiatã ꝛ suã agnoscens tenetur insolidum.j.eo.l.si duo.ꝛ quando iuris ignorãtia noceat:vel nõ ex testamento quando testamẽtarie locus est cessat abintestato.j.eo.l.quãdiu.agnoscens pupillarem videtur agnoscere paternam si solus est heres secus si habeat coheredẽ.j. eo.l.questitum.existentia sui heredis facit conualescere tabulas pupillares.j.eod.l.si filius.interceptum perficiẽdum ꝛ de nouo inchoandum.ea.l.§.si in societate.cum aliquid facio omnia video:ꝛ velle sine quibus mecum velle expediri non potest.ea.l.§.si seruũ.de vigenti disputatione an heres possit acquirere per seruum hereditariũ.j.eo.l.heres per seruũ.q̃ gesta per officialẽ ab officio postea remota valeant.j.eodem.l.quoties.aditio nõ est inopia serui.ꝛ quod mei contemplatione quesitũ est videtur ex re mea.j.eo.l.aditio.heres accusatus de testamento falso potest esse certus de facto suo de alieno non.j.eo.l.cum falsum.ꝛ quod quis teneatur respõdere precise de facto suo.furoꝛ superueniẽs re integra reuocat mandatum.j.eo.l.qui seruum.ꝛ.l. sequen.Et an tacita voluntas cadat in furioso.autoritas tutoris non administrantis valet.j.eodem.l.pupillum.per mortem re integra reuocatur mandatum tutoris.j.eodem.l.si per epistolam.Et facit quod compromissum factum per prelatum reuocetur cum dubitatur de viribus secundi testamenti.ꝛ per consequens primi neutrum valet.j.eodem.l.eum qui duobus.ꝛ ibi quid sit si aliquis dimisit duo testamenta eodem die cõfecta filius excedẽs formam iussus patris in adeundo non obligat patrem. eadem l.§.filius.quod filius possit adire si pater est furiosus.j.eodem.l. cum heres.nõ expectatur casus cuius euentus nihil operatur. eadem.l.§.ꝛ.l.sequen.ꝛ adeunti pro parte vacans pars accrescit inuito.j.eodem.l.qui ex duabus.§.j.Adita hereditate omnia referuntur ad tempus mortis.j.eodem.l.heres.Et ex hoc procedit fictio qua dicimus legatarios fieri dominos ex tempore mortis.quod quis non potest per se quandoq; potest per alium.j.eodem.l.hereditatem.ꝛ.l.antistius.§.fina.an suus sit ipso iure heres sine immixtione.j.eodem.l.necessarijs.contra opi. dyni. Quod si testator prouideat sibi de herede extraneo nihilominus suus sit necessarius.j.eod.l.ex parte. Quod spes iuris accrescendi seu pupillaris substitutionis trãsmittatur ad heredem heredis.j.eodem.l.qui pater.vno se abstinente per restitutionem in integrum eius pars non accrescit coheredi inuito.j.eodem.l.si minor.quod implens conditionem tanquam heres pro herede gessisse videatur.j.eodem.l.antistius.Et an rum pens testamẽtum per querelam teneatur creditoribus sicut heres.seruus duorum representat duplicem personam.j.eodem.l. seruus cõmunis. Pretor potest adeundi tempus prefigere quo elapso repellitur.j.eodem.l.quãdiu institutus.Et facit ad questionem trium rectorum electorum successiue.quod si primo deliberante moriatur secundus ꝛ primus postea repudiet quod admittatur tertius ꝛ si concessum est feudum alicui ꝛ si nõ prestet sacramentum fidelitatis infra annum perueniat ad alium si moriatur infra annum.an statim perueniat ad secundum.an demum elapso anno quãdiu locus est testamento cessat abinte stato.j.eo.l.in plurium.Alienũ seruum ab hostibus redemptũ datur facultas instituendi liberum ꝛ heredem.j.eo.l.si seruum. Quatenus consequitur seruus ex libertate est necessarius aliàs voluntarius.eadem.l.§.j.Utrum suus amouens aliquid ex hereditate possit abstinere.ea.l.§.pretor ait.Et vtrum ignorantia excuset a pena.si institutio concipitur in diem ꝛ sub conditione existente conditione dies nõ attenditur.j.eodem.l.si quis heres.gerens non tanquã heres non videtur se immiscere.j.eo. l.si quis.Secundo quasi qui erant in quantitate cõditionis implende non impediuntur adire.j.eo.l.qui putat.adiens eo pro posito nisi heres efficiatur:licet de conditione sua dubitet heres efficitur.eadem.l.§.de eo. Errans in parte hereditatis sibi delata nihil agit adeundo.j.eo.l.ex semisse.adeunti pro parte ꝛ postea existente conditione alterius partis nõ est amplius opus adire.j.eo.l.si tu ex parte.ꝛ repudians vno iure ꝛ amplectens ex alio partem partis repudiate reperiet.adiens abintestato fingitur primo repudiasse ex testamento.j.eo.l.illud.et sic fingitur primo factum quod primo erat faciendum.ꝛ in vno actu duo intelliguntur.frater vtens re communi cum fratre non per hoc efficitur heres fratris nisi vtatur vltra partem suam.j. eodem.l.duo fratres.quesita per filium in potestate patri queruntur.j.eo.l.placet.Et agnoscens in parte iudicium testatoris in totum videtur agnoscere si ex sua persona sibi deferatur.secus si ex persona filij.vel filij.j.eo.si solus.Spes vulgaris substitutionis non transmittitur ad heredem.j.eo.l.toties.seruus non capax liber factus ex benignitate capit.j.eodem.l.si seruus.non habenti portionem non competit ius accrescendi.j.eo.l.si tota. quãdiu speratur moueri contra tabu.non potest adiri nec secundum tabulas peti.j.eo.l.ventre.ꝛ non agnita bonorum possessione transmittitur filius ad heredes in casu speciali huius.l.beneficium restitutionis in integrum transmittitur ad heredẽ ex persona defuncti.j.eo.pantonius.ꝛ.§.eo.cũ quidam.Et an heres possit habere ratum gestum nomine defuncti ꝛ pater post emancipationem contractum mutui a filio in potestate celebratum ex actu extrinseco mens declaratur.eadem.l.§.fi.Et ille actus qui facit aditionem in extraneo inducit imminutionẽ in suo,magis attenditur animus ꝛ opinio quam veritas.j.eodẽ.l. gerit.ꝛ facit an verberans laicũ quem putat clericum sit excommunicatus cum subuenitur minori ꝛ eius fideiussori si in aliud datur regressus.j.eodem.si pupillus.per procuratorem respondet.ꝛ mutata conditione persone cessat priuilegium ꝛ mutatur patrimonium.eadem.l.§.idem respon.Et facit quod si res pupilli vel ecclesie transeat in alium cesset priuilegium.filius emendo in fraudem bona patris heres efficitur.j.eo.l.si is qui bonis. Et facit contra delinquentes qui postea emunt bona que ante delictum vendiderant.cuius voluntas est in se inualida nõ potest in alio esse valida.j.eod.l.filiusfamilias.iubens adire debet esse certus de quota.Et ex qua causa.j.eodem.l.pater. Mutus potest nutu consentire vt si stat literis.eadem lege.§.mutus.nõ possunt repudiare bona viuentis.j.eo.l.qui superstitis.recusari potest hereditas verbis ꝛ factis.j.eo.l.recusari.Et facit qõ admittatur libellus quo vacatur matrimonium contractum per verba de presenti.vt exponatur.id est.per consensum qui verbis declaratur,veritas prefertur opinioni.j.eo.l.qui se pupillũ, iuri quod ignorat quis sibi competere renunciare non potest.j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

eo.clodius.ꝛ ibi de ignorantia iuris quãdo nocet.vno abstinente per restitutionem alius ad quod bona in integrũ peruenirũt, tenetur.ſ.eo.l.qui nepotis.insolidum audiens tenetur insolidũ ꝛ in totum abstinens in nullo tenetur.ſ.eo.l.ſi.

1 ☞ Substitutus ſi decedit viuente impubere nihilominus ipſius hereditas deferri debet heredibus instituti non iure substitutionis:quia substitutio ad heredes substituti non transit.
2 Existentia sui heredis sine immixtione sua vel aditione cohere dis non inducit confirmationem pupillarium tabularum nec ſi deicommissi vniuersalis.
3 Existentia sui heredis an confirmet tabulas pupillares.

QUi totam. Circa hereditatẽ vel eius partes inconstãtia recusatur.h.d. cum.l.ſequẽ. Et potes ponere per.l.ſi ex asse.ſ.eo. Et dic quod lex illa loquitur quando quis est institutus ꝛ vna verborũ oratione.l.vero sequẽs quãdo quis est institutus pluribus verborũ orationibus. Op.de.l.ex semisse.ſ.eo.ſed hic ſciebam totã delatã ibi vero ignorabat. Oppono de.l.ſi ſolus. ℌ idem puto.ſ.eo.in ſi.ℌ.ſed hec ꝓm illã.vt habeat totã:vt hic dicitur. Item opp.de.l.ſi ex ſua.ſ.eo.ſed ibi per alium contra ſolutionem oppo.de.l.negotio.ſ.eod.dic refert an inbeam ſeruũ adire.ꝛ per hoc quero mea.an adeã ꝛ nõ quero ſeruũ ſine nõ nõ iuſſu. Et dic rationem diuersitatis.vt no.d.l.ſi ego. Op.de.l. ſed duobus.de lega.ij. Dic aliud in legatis ꝛ põt esse ratio que not.de caducis tollendis.ℌ.his ita. ¶ Vltimo distingue:aut defertur hereditas:aut legatum:ſi legatum:aut vni:aut pluribꝰ:ℌ hoc est planum de quo dic:vt.ſ.de leg.i.l.ſi legatarius.de lega.ℌ. Ineminem.ꝛ.l.ſi duobus.ꝛ.l.grege ſi hereditas.aut vni:aut pluribus.ſi pluribus:aut coheres meus repudiauit anteꝙ ego adeam:aut poſt ſi ante in totũ: ſubire debeo onera hereditaria quia totam hereditatem habeo:partem iuris accreſcendi etiã inuitus ſi eo tempore quo adeo ſciebam coheredem repudiaſſe alias ſecus.vt.ſ.eodem.l.ſi duo.ꝛ.l.qui ex duobus.ℌ.qui ſemel.ꝛ C.de caducis tollendis.l.i.ℌ.his ita.ſi poſt aut iure communi repudiãdo vero aditam.ꝛ tunc eſt in electione mea:vel totam agnoſcere:vel totam repudiare niſi creditores parati eſſent coneuenire me ꝓpter te tantũ quã iam audiuerã:vt.ſ.eo.l.cum hereditate. Aut beneficio ſpeciali:vt repudiando iam aditam per reſtitutionem in integrum:ꝛ tunc portio coheredis per reſtitutionem repudiatur ꝛ nõ accreſcit inuito ſed demum volenti:vt ſ.eodem.l.ſi mulier.ꝛ ita colligitur.ſ.eo.l.penulti.ꝛ fina.argumẽtum contra.ſ.ad trebel.l.ſi pupillus. Sed ibi ſolues:ſi vni aut defertur vna ſola hereditas:aut plures:ſi vna:aut ſimul:aut diuiſim per partes:ꝛ ſi ſimul:aut ſciebam totam eſſe delatam aut credebam ſolummodo delatam eſſe partem. Primo caſu vnica aditione tota acquiritur.ꝛſi deſtinarem ſolo modo querere partem.vt hac.l.ſ.ꝛ.ſ.eod.l.ſi ex asse. Secundo caſu aut eram illius ꝓpoſiti quod totam quererẽ ſi totam delatam ſciuiſſem:aut illius vt non quererẽ:aut eſt dubium. Primo caſu totam.vt.ſ.eodem.l.ſi quis extraneus.ℌ.finali. Secundo non tenet aditio.vt ſ.eo.l.ex ſemiſſe. Tertio caſu:aut credebam delatam eſſe minori cum delata eſſet maiori.ꝛ tenet aditio aut econtra:ꝛ non tenet. vt.ſ.eodẽ.l.ſi quis mihi bona.ℌ.ſi mãdauit. Si diuiſim per partes:aut omnes pure:aut omnes per meipſum:aut quedam per me:quedam per alium pone per filium:vel ſeruum. Primo caſu vnius partis aditio ad omnes partes extenditur.vt.ſ.l.proxima. Secundo caſu:aut adeo primo partem delatam per me, ꝛ tunc nihilominus internenire oportet iuſſum ꝛ aditionem in parte delata per filium vel per ſeruum:vt.ſ.eodem.l.ſed ſi ex ſua. aut econtra in eo primo adire delatam per alium ꝛ videor adire delatam per me.vt.ſ.eo.l.ſi ego.ꝛ ratio ibidem not. Si quedã partes pure quedam ſub conditione:aut in cõditionali habeo coheredem vel ſubſtitutum:aut non:ſi habeo coheredẽ:vel ſubſtitutum ſi delata eſt conditionalis adeundo purum video:adire conditionalem.vt.ſ.eodem.l.ſi ſolus.ſecundo reſpõſo.alꝰ ſi non eſt delata:vt in pendenti conditionalis vſq; ad conditionis euentum.vt.ſ.de here.inſti.l.ſi te ſolum.primo reſpõſo.et.l. liber homo.ℌ.ſi ita.ꝛ.ſ.eo.l.cum heres.ℌ.qui ex parte.ꝛ.l.qui ex duabus in principio.ꝛ.ſ.ad.l.falcidiam.l.qui fundum.ℌ.ſi tu ex parte.ſed in conditionis euentum non eſt neceſſaria noua aditio.vt.ſ.eod.l.ſi ſolus.in fine.ꝛ.ſ.de heredibus inſtituendis.l.liber homo.ℌ.titius ex ſemiſſe.ſed ſi in conditionali non habeo coheredem.vel ſubſtitutum ſuperuacua eſt aditio in parte conditionali adita parte dilata pure.vt dicta.l.ſi te ſolum.ℌ.reſpõ. ꝛ.l.ſi quis ita ſcripſerit.ꝛ.d.ℌ.qui ex parte.hec vera cum omnes partes deferuntur iure inſtitutionis. Sed ſi quedam iure inſtitutionis quedam iure ſubſtitutionis eſt in poteſtate meaynam apprehendere:ꝛ aliam repudiare:vt.ſ.eodem.l.ſi tu ex parte in

fine.tamen pars repudiata defertur iure accreſcendi etiam inuito:vt infra eodem.l.ſi quis heres.ſi deferuntur:aut in teſtamẽtis diuerſorum:ꝛ tunc habet locum.l.liber homo.ℌ. finali.ſ. de heredibus inſtituen.ꝛ.ſ.eo.l.ſi quis ſeruum.ℌ.finali. Aut nõ diuerſorum puta in teſtamento patris ꝛ filij.tũc ſi adit primo paternam nunquam repudiare poteſt poſtea pupillarem.vt.C.de iure deliberan.l.quidam elogio.ꝛ.ſ.eodem.l.pater.primo reſpõ.
1 Adeo † quod ſi deceſſit ſubſtitutus viuente impubere nihilominus defertur pupilli hereditas heredibus ſubſtituti non iure ſubſtitutionis quia ſubſtitutio ad heredẽ ſubſtituti nõ trãſit. vt.ſ.eodem.l.toties.ꝛ de ſuis ꝛ legitimis.l.ſi ex pluribus. Sed iure accreſcendi:vt.ſ.eodem.l.qui pater.ſecundo reſpon. Sed ſi velit repudiare paternam:ꝛ adire pupillarẽ. ſubdistingue:aut erat inſtitutꝰ a patre ſolus impubes:aut ſolus extraneus:ꝛ qui non erat in poteſtate ſubſtituentis.ꝛ idem erat pupillariter ſubſtitutus ꝛ impubes exheredatus.aut ſolus alius filius qui erat in poteſtate ſubſtituentis eſt inſtitutus ꝛ impuberi fratri exheredato ſubſtitutus:aut impubes vna cum filio vero ſubſtituto aut impubes vna cum ſubſtituto.aut ſubſtitutus vna cum alio primo caſu:aut impubes ſe immiſcet ꝛ nullo modo abſtinuit. et tunc ſubſtitutus non poteſt ſeparare hereditatem impuberis ab hereditate patris.ſed neceſſe eſt vtranq; adire vel vtrã que repudiare.vt.ſ.de vulga.ꝛ pupilla .ſubſtitu.l.ſed ſi plures. ℌ.filio.primo reſponſo.aut adiuit vel ſe immiſcuit.ſed abſtinuit per reſtitutionem in integrum:ꝛ tunc ſubſtitutus poterit habere pupillarem ſine paterna.nam cum tabule pupillares ſint cõfirmate per aditionem non infirmantur per abſtinentiam reſtitutione;conceſſa.vt.ſ.de vulgari ꝛ pupillari ſubſtitutione.l.ij.ℌ. interdum.verſicu.ergo ꝛ ſi minor.ſecundum vnam intellectum. ꝛ.ſ.de minoribus.l.ꝛ ſi ſine.ℌ.ſed quod papinianus.ꝛ ita intelligitur per aliquos.ſ.eodem.l.iulianus.alias incipit ſi pupill⁹, aut nullo modo adiuit:vel ſe immiſcuit. ſed ab initio ſe abſtinuit.ꝛ tunc poterit ſubſtitutus habere pupillarem ſine paterna ꝛ tenebitur creditoribus tantum impuberis ꝛ non paternis ꝛ ita debet intelligi nihil diuinando dicta.l.iulianus.ſ.eod. Secundo caſu quando ſolus extraneus eſt inſtitutus a patre ꝛ impuberi exheredato ſubſtitutus non poteſt habere pupillarem ſine paterna:quia vt confirmentur tabule pupillares oportet adiri hereditatem patris.ꝛ ita intelligitur.l.ſed ſi plures.ℌ.ſi ex asse.ſ.de vulgari ꝛ pupillari ſubſtitutione.vt.ſ.eodem. l. queſtum.ꝛ.ſ.ad trebel.l.ita tamen.ℌ.qui ſuſpectam.primo reſponſo. In tertio caſu quando ſolus alius filius in poteſtate exiſtẽs eſt inſtitutus ꝛ impuberi fratri exheredato ſubſtitutus:aut immiſcuit ſe paterne ꝛ nullo modo abſtinuit tunc quia non infirmãtur tabule pupillares vel per immixtionem iam confirmate vt ſ.dixi habere poterit pupillarem ſine paterna. Et ita videtur prima facie loqui.l.filius.ſ.de vulgari ꝛ pupilla.ſubſtitut. Aut abſtinuit ab initio beneficio ꝓtous ꝛ nullo modo ſe immiſcuit. Et iſte caſus non eſt omnimodo expeditus ſecundum Bloſſ. que eſt in dicta.l.quidam elogio.C.de iure deliberãdi.nam quidam dicũt quod poterit habere pupillarem ſine paterna. argumen.ſ.de fideicommiſ.liber.l.cum quaſi.ℌ.ſed ꝛ ſi quis. Alij dicunt quod illud eſt ſpeciale fauore libertatis.ꝛ ideo dicunt ſubſtitutum non poſſe habere pupillarem ſine paterna cum tabule pupillares non ſint;confirmate eo ꝙ non eſt adita patris hereditas.arg.ſ.de vulga.ꝛ pupil.ſubſtitu.l.ij.ℌ.adeo cum ſimilibus.tu vero audacter dicas tenendam primam opinionẽ.ꝙ poterit habere pupillarem quantumcunq; paternam repudiet ſola enim exiſtentia ſui heredis ſine aliqua immixtione vel aditione confirmat ſubſtitutiones pupillares:ꝛ fideicommiſſa vniuerſalia que ad ſubſtantiam confirmationis ſue aditionem requirunt.vt.ſ.ad trebellianum.l.ita tamen.ℌ.ſi pater.ſecundo reſpõ. Et ita dico ꝙ debet intelligi ꝛ non erit opus diuinare.ſ.eo.l.filius qui ſe paternam ꝛc.ꝛ.ſ.de vulgari ꝛ pupilla.ſubſtitu.l.filiꝰ. Et hoc patet ibi dum dicit oneribus hereditarijs non ſponte ſuſceptis ꝛc.ſi enim poneres immixtionem preciſe non inuitus neceſſitate iuris ciuilis.ſed ſua immixtione voluntarius obligatus eſſet. Et hoc † quando ſolus ſuus eſt heres:ſed ſi cum alio tunc ſola exiſtentia ſui heredis ſine immixtione ſua:vel aditione coheredis non inducit confirmationem pupillarium tabularum nec fideicommiſſi vniuerſalis.vt.ſ. ad trebellianum.l. apud iulianum.ℌ.idem iulianus. Et pot eſt eſſe ratio quia cum teſtator ſibi prouiderit inſtituendo plures per vnius quorum aditionem poſſunt omnia confirmari.ideſt.non curauit prouidere habendo ea ꝓ confirmatis.argumentum.C.de pac.conuen.l.vltima.ꝛ.ſ.de precari.l.ꝛ habet.ℌ.cum quis.per hoc ergo patet in quo verſetur priuilegiũ ſui heredis in.l.ſi filius.de vulga.ꝛ pupilla.ſubſtitut.quia extraneus in ſolidum inſtitutus et exheredatus ſiue ſubſtitutus repudiata paterna nunquã conſequitur pupillarem.vt in.ℌ.ſi ex asse.in.l.ſed ſi plures.de vulga.ſubſtitu.

ga.ſubſtit.quia nec eſt adita patris hereditas nec habetur ꝓ adita.ꝛ ſic non valent tabule pupillares:ſed ſuus inſolidum inſtitutus ꝛ exheredato fratri ſubſtitutus quantumcunq; non ſit adita patris hereditas habere poteſt pupillarẽ repudiata paterna quia licet patris hereditas non ſit adita habetur tamen ꝓ adita per exiſtentiam ſui heredis.de hoc tamen latius dixi ſ.de valga.ſubſtitu.ſubſtitu.ſuper rubrica in tractatu ſubſtitutionum in materia vulgaris.verſicu.item perſequens ordinem. Dy.ꝛ ver.ſequentibus.ꝛ ver.ꝛ ſi dicatur quia vulgaris tacita.et verſi.ixta hec quero. Jn quarto caſu ſcilicet quando impubes vna cum alio non ſubſtituto ſi impubes ſolus vel impubes et coheres adierunt paternam non poteſt haberi pupillaris ſine paterna ratione commixtionis.argu.dicti.ℌ.filio.ſ.de vulga.et pupilla.l.ſed ſi plures.ſi adiuit ſolus coheres impuberis:ꝛ non impubes cum per eius aditionem confirmatum ſit teſtamentũ impuberis poterit haberi ſola pupillaris ſine paterna.argu.dicti.ℌ.qui ſuſpectam ad trebellianum.l.ita tamẽ.ſi nec impubes nec coheres adiuit pupillarem non valet.ꝛ ideo nõ defertur ex eo hereditas.vt dicto.ℌ.ſi ex asse.l.ſed ſi plures.de vulga.ꝛ pupilla.ſubſtitu.ꝛ eo.titu.l.ij.ℌ.quiſquis.ꝛ ad trebellianum.l.apud iulia.ℌ.i. Jn quinto caſu ſcilicet quando impubes vna cum ſubſtituto non poteſt haberi pupillaris ſine paterna:quia ant ſubſtitutus ſolus adiuit paternam. ꝛ habet vtranq; necessario.vt ſ.dixi:aut ſolus impubes.ꝛ tunc quia bona ſunt commixta nõ conceditur ſeparatio:aut nullus adiuit.ꝛ tunc non valet teſtamentum impuberis.ꝛ ideo non defertur ex eo hereditas vt.d. l.ita tamen.ℌ.qui ſuſpectam.ſ.ad trebellianum.ꝛ ita debet intelligi dicta.l.ſed ꝛ ſi plures.ℌ.filio.ſecundo reſpon.ſ.de vulga.ſubſtituti. ¶ Quid ergo ſi adiuit ſolus impubes paternam vel ſolus coheres impuberis:poteſt per reſtitutionẽ abſtinuit ex ſupradictis patet reſpon. Jn ſexto ꝛ vltimo caſu ſcilicet quando ſubſtitutus vna cum alio eſt inſtitutus dic:quod ſi adiuit coheres paternam habere poterit ſubſtitutus ſolam hereditatem impuberis exheredati ſine paterna alias non poſſet cum non valeret tabule pupillares.ꝛ iſte eſt caſus.ſ.eo.l.queſitum. Dy. ¶ Quid ſi eſt inſtitutus impubes ꝛ frater impuberis in poteſtatem exiſtens.vt.ſ.de frat.impuberi ſubſtitutis.ꝛ vtranq; abſtinuit ab hereditate patris. Dy.adhuc remanet † queſtio vtrum exiſtentia ſui heredis confirmet tabulas pupillares.nec.in glo.vlti.ibi in herede legatarij.id eſt.vno de heredibus. Dynus. ¶ Jn eadem gloſ.in fin.de lega.i.l.legatarius.nam non poteſt repudiare vnum qui agnoſcat onus ipſius alterum acceptando. vt ibi dicitur. Dynus.

1 ☞ Jncompaſſibilia duo quotieſcunq; reperiuntur tunc prevalet pars cui magis fauetur.
2 Repudians partem ſimpliciter an totum repudiare videatur.
3 Repudiatio partis non valet ſi alias partes adire contingat.

SEd ꝛ ſi quis. Jn glo.vltima ibi:ſufficit ſemel adijſſe.vt.ſ.de heredi.inſtit.l.liber homo.ℌ.titius. Old.ibi:per totam.l. debet.hoc recipit diſtinctionẽ:ꝙ aut iubeo ꝓnus et effectus huius aditionis trahitur ad partẽ iure ꝓprio debitã ſecus ſi econtra.ſ.ꝓximo adeam ꝓpriam.ſecũdo iubeam vt col ligitur.ſ.eodem.l.ſi ego.ꝛ.l.qui ex ſua parte. Dy.ibi:de liberis ꝛ poſthumis.cum quidam.dic clarius qꝛ quandocunq; duo ſunt incõpaſſibilia † prevalet illa pars que magis ſapit de fauore.vt l.qui habebat.ℌ.titius.ſ.de vulga.ꝛ pupilla.ſubſtit.hoc verum quãdo primo adiit partẽ ꝛ ex interuallo repudiat aliã partem ſed quid ſi ſtatim dixit partem adeo partem repudio videtur ꝙ ꝓpter contrarietatem nihil agit.vt.ſ.de reg.iur.l.vbi repugnantia.ꝛ Jacob.de raue.ſed certe.l.illa loquitur vbi eſt repugnantia inſeparabilis. Sed quid ſi repudiat † partem ſimpliciter an totum repudiare videtur.ꝛ videtur ꝙ non ꝓpter rationem huius gloſ. Sed certe imo videtur ꝙ totum repudiet etiã alia pars ſic delata ſub conditione.vt.ſ.de heredi.inſti.l.ſi te ſolum.ꝛ.l.ſi quis ſub conditione.ſim Jac.de ra.in eadem gloſſ.ibi reſpon.nõ valet.ſ.repudiatio † partis ſi alias partes adiri contingat. Dyn.ibi.C.eo.ſ.de iure deliberandi.ꝛ acquirenda here. Oldr.in fi.ſed ſi adiret partem ꝛ aliarũ partiũ aditionem differret tũc nõ teneret dilatio in alijs partibus qꝛ aditio vnius partis de preſenti ad totũ trahitur.ꝛ ita loquit.l.ſi ſolus.ſed ſi pritis repudiat partem nunquid videtur repudiare totũ.queſtio eſt Dy.quã.ſ.ſolui.ſim Jaco.de ra.

QUanciu. Debet admitti ad hereditatem inre non poteſt.h.d. Jn gloſſ.ũ.ibi.ℌ.titius.in fin.imo melius in principio.l.ꝛ dic:vt ibi not. Oldra.ibi:ſi pater.ꝛ.l.ex facto etiam.Oldra. Sed ratio ſpecialitatis.ꝛ ibi ꝓpter iura in compaſſibilia ſedanda.

NOlle. Jbi non videtur habere animum repudiandi.Dynus. Jn gloſ.prima ibi.l.que ſuperſtitis.ꝛ ſm hoc dic non videt fictione iuris animum adeundi.Dy.

MAtum. Paſſiua teſtamẽti factio quibuſdã permittitur quibus actiua denegat. hoc di. Jn gloſſ.i.ibi:declarata per factum vel etiam per verba. Nec obſt.ꝙ non in.l.potuit.C. de iur. deli. ꝛ ibi de hoc dixi ꝙ ſine actu aditur hereditas quia dic ſine actu facti dum tamen ſit per voluntatem declaratus.

EUm cui lege. Jbi.adire cum autoritate curatoris.Dy.in glo.j.ibi.l.j.in prin. ꝛ.l.iulianus.Old.in gloſ.vlti.ibi.l.certi condictio.ℌ.ſed ſi ei numeratuero.ſed certe iſta talis acquiſitio hereditatis eſt periculoſa.ꝛ ideo dicit Jacob.de ra.ꝙ nullus eſt conſenſus prodigi ſine autore curatoris:ſed cum autoritate eius bene cõſentit.ꝛ in hoc differt a furioſo ſecundum eum.

1 ☞ Pater inuitus nõ aſtringitur tam in hereditate legitima quã non legitima:ꝛ bonorum poſ.per filium agnita.
2 Filiusfamilias põt hodie adire hereditatẽ patre cõtradicente.
3 Diuturnitate temporis omnia preſumuntur ſolenniter acta ꝙ facit ad materiam conſuetudinis.

QUi in aliena. †ª Tam in hereditate legitima quã nõ legitima pater inuitus nõ aſtringit.ꝛ bonorũ poſ.per filiũ agnita põt per patrẽ ratificari ꝛ ex diuturnitate temporis preſumi ſolẽnitas iuris.h.d.vſq; ad.ℌ.ſi is qui.ibi.inuitũ. i.illũ cuius volũtas ſiue iuſſus non preceſſit.Dy.ibi obligetur.
2 † Sed hodie cũ filiuſſa.poteſt adire hereditatẽ patre cõtradicẽte.vt.C.de bonis que liber.l.vlt.multomagis põt patre ignorante vt.ſ.de reg.iur.l.qui poteſt.videt correctiõ ꝙ hic de iuſſu dicitur ꝙ procedere debeat.Dy.ibi:ſed in bonorũ poſſeſſione filio delata.Dy.ibi.eã bonorũ poſſeſſionẽ.Dy.ibi:circa voluntatem.i.iuſſu nõ precedẽte.Dy.ibi:ſed ſi legitima.prędicta locum habẽt quãdo hereditas deferꝛ ex teſtamẽto hic quãdo abintestato.Dy.ibi:idẽ erit probandũ.ſ.ꝙ dictũ eſt in prin.de hereditate delata ex teſtamẽto qnõ teneat aditio nõ precẽdẽte iuſſu patris. Dy.ibi diu cauſam.i.decẽ annis. Et no.ex † diuturnitate temporis preſumi omnia ſolenniter acta ꝙ facit ad materiam conſuetudinis.ꝛ ad ea que notantur.C.communi diuidundo.l. ſi minor. Jtẽ ſi filius emancipatus longo tempore tenuerit res paternas nec appareat quo iure pater preſumit ei donaſſe:ꝛ ꝓ hoc.C.de bonis que liber.l.cũ oportet.ℌ.finauẽ res.de prob.l.culpa.de petitio.here.l.ſi filius.de vſuris.l.cũ in rem verſo.ꝛ.l.cũ quidã.ℌ.diuus.ꝛ.l.cũ poſt diuortiũ. Jbi:admiſiſſe hereditatem. id eſt.agnouiſſe ꝛ ſolenniter ꝛ legitime acquiſiuiſſe hoc eſt precedente iuſſu patris ꝛ aditione filij. Dyn.in glo.i.in ſi.ℌ.finautem patre recuſante.ꝛ not.C.qui ad bonorũ poſſeſſ.l.j.vbi de hoc dixi in glo.ꝛ non poſſit adiri ſine iuſſu patris precedente. Dy.in glo.filio ſciente ibi:apparet:ꝛ tunc op.filius eſt heres:ergo ipſe debet adire:vt.ſ.de lega.i.l.cum filio.C.de here.inſtit.l.cũ ꝓponas.at adire non poteſt niſi iuſſus precedat.vt.ſ.eo.l.ſi quis mihi bona.ℌ.iuſſum.ergo ꝛc.Sol.vt no.dicta.l.ſi filiꝰ.ſcilicet ꝙ preſumitur iuſſus preceſſiſſe.Dy.

Si is qui putabat. Sui iuris exiſtens putãs eſſe in poteſtate iuſſu illius adiens nulli querik niſi eius ꝓpoſiti fuerit vt ſibi que rere velit ꝛ iuſſus ab initio vtilis ex poſtfacto inutilis nõ vitiat aditionem.hoc dicit.Jbi putabat errans in facto:vel in iure. Dy.ibi.Filiuſſamilias cum eſſet paterfami.Dynus. ibi patris iuſſu ſcilicet putatiui.Dy.Et ꝓ hoc ꝙ iuſſu adiuit preſumitur voluiſſe querere iubenti non ſibi.Dy.ibi.deceſſit ſcilicet pater poſt iuſſum.ꝛ ante aditionem.Dy.ibi:qui dubitat errando in facto vel in iure.Dy.ibi factus ſit cum eſſet forte paterfamilias Dyn.ibi:poſſe adire ſine iuſſu alicuius.ꝛ ibi:querere hereditatem.Dy.ibi:admittitur ſponte ſi vult ſibi quererꝛ ſcõm veram lecturã.Jbi:in glo.tria dicit ibi vt ibi nã cũ ꝛc.Sed cũ hic tractaret de dãno vitãdo nõ eſt differẽtia quãtũ ad hoc inter ex rorem facti ꝛ iuris vnde hec opinio nõ placet Dy. Jn eadẽ glo. vel melius:aut adiuit animo ꝙ ſibi acquireret:aut non:aut eſt dubium.ꝛ in dubio:aut preceſſit iuſſus aut non:ꝛ hoc intendit glo. ¶ Sed tunc oppono de ſecũdo caſu vbi preceſſit iuſſus.ſed reſpondet glo.quod illud eſt ꝓpter bonum initium iuſſus qꝛ pater vere qui potuit iubere iuſſit.vel dic quod primus caſus loquitur vbi ſi eſſet verũ adhuc eſſet alieni iuris:imo ſui.alij reddunt aliam rationem que ponitur.ſ.in gloſſ.que incipit iuſſus. Sed illud non placet.vt ibi dixi. Jbi:neceſſarium heredem quia ſcit ſe non eſſe filiumfamilias teſtatoris:putat tamen ſe ipſum eſſe filium alienum. Et ſic eſt voluntarius:ꝛ voluntarium

Universidad de Deusto
Biblioteca

se putat:putat tamen se querere alij ꝛ querit sibi.Unde non est error: in aditione:sed solum in acquisitione.Ray.in glos.iussus ab initio in fine.quod mihil est:quia actio quod iussu oritur ex iussu precedenti secuto contractu:vnde si moritur iubens re integra non oritur actio ad instar mandati:secundum Jacob.de rauena.

1 ☞ Necessarium heredem nō facit is qui non est necessarius.
2 Filius exheredatus habetur pro mortuo.

Interdum. Qui necessarius est potest alium facere necessarium.ibi:sine aditione.ꝛ cōsequenter sine iussu precedente cōditione.Dynus.ibi: si nepos in potestate existens.Dynus.ibi:ex filio in potestate existente. Dy.ibi:faciet heredem quantum ad commodum ne sit contra id quod no.j.de lega.j.l.cum filio.Dynus.ibi:sed ꝛ si quis extraneus qui non erat recasurus in filij potestate.Dy.ibi:heres institutus a patre qui exheredauit filium quem in potestate habebat.Dy.ibi:vt adeat.vt hereditatem exheredato querat.dynus.in fi.No.quod † non facit necessarium heredem qui non est necessarius:sic non facit militem qui nō est miles.pro hoc.C.de hereti.l.fi. ¶ Item no.quod principium huius.§.videtur reprobare opinionem illo:um qui dicunt quod ille qui est in potestate non tamen proximio: tempore mortis non est heres necessarius.Sed certe nepos hic erat proximior:quia filius † exheredatus habetur pro mortuo.vt in glos.Ray.In glos.ꝛ ita querit:ibi.§.exheredatos.ꝛ.j.de coniung.cum emanci.liber.eius.l.j.§.sed si patronus.Old.in glo.ab aliquo extraneo non a patre exheredati:vt differat ab vltima positione que approbatur.Old.ibi:in cuius erat potestate:non tamen testator erat pater patris exheredati:sed alius.Dyn.ibi : vtpote suo heredi:cum filius viuo patre desierit esse in potestate patris:ꝛ sic nepos auo remanserat:si ius ibi acquiri non potest:ꝛ in litera dicitur iuberi debet vt adeat.Dyn.Jbi:item ꝛ finis.ibi:nam per eum ꝛc. Dyn.ibi positiones.casus valerent:nam prima non.quia nulla esset dubitatio legis.Si non eadem ratione qua tertia.Dy.

1 ☞ Protestatio precedens actui sequenti cōtraria facit vt actus nihil operetur:ꝛ an lis pro cōtestata habeatur quādo protestatio in contrarium processit ꝛ nu.2.
3 Protestatio clandestina facit presumptionem quod protestās sit male fidei.

a ¶ Celsus. a Adde ad hunc.§.no. in.l.pōponius.ꝛ in.l. nesennius. de neg.gest.
b ¶ Si filius Adde bar. in.l.pōt.j.e. vbi allegat hūc tex. ad notabilem questionez quā vide p eum hic. 2
c ¶ Pupill⁹. Adde Ange.hic dicētem q tū p statutū induci posset qō pupill⁹ adeat hereditatem sine tutoris autoritate.

Celsus. a Sequens actus non omnimodo liber protestationi contrarius protestationem nō tollit. hoc dicit.Et de hoc vide quod not.per omnes.extra de constit. c.cū.Ad.ferrarien.ꝛ de sponsa.c.tua nos.vel fic.protestatio † precedens actui sequenti contraria facit vt actus nihil operetur. Dynus.et idem est in effectu cum primo.ibi:fallens.id est decipiens per protestationem premissam.Dynus.Et per hunc §.determinat Dynus questionem que est.C.de lit.contesta.l.is. scilicet † an habeatur lis pro contestata quando processit protestatio in contrarium.ꝛ hic videtur casus quod non.Dy. ¶ In contrarium multum facit dictum.c.cum.Ad.ferrarien.extra de consti.cum ibi nota.Item ipse Dynus aliam questionem.Quidam habebat quoddam castrum iuxta quendam potentem: iste potens volebat predictum castrum emere:ille nolebat vendere:sed timens potentiam illius volebat modū reperire quod venderet taliter quod venditio non teneret quin rescindi posset:quapropter cōsuluit ipse Dynus vt dam coram aliquibus protestetur quod licet vendat facit hoc coactus timore illius potētis:ꝛ pro nihilo vult haberi illa in venditionem.ꝛ hoc per hanc glos.Dyn.in scholis.Et pro hoc.ē.qui satisda.cog.l.si fideicommissor.ꝛ quod ibi dixi.ꝛ quia hic actus sequens premisse protestationi contrarius ipsam non tollit.vt dixi.ꝛ ad hoc.ē. de contrahen.emp.l.cum manusata.§.fina.Sed argumen.contra.j.eodem.l.pro herede.in principi.ꝛ.§.papinianus.ver. iul.in fi.ꝛ.ē.loca.l.cum in plures.§.locator.Sol.hic actus protestationi contrarius non fuit omnio liber.vt dixi plene.ē.de manu.l. iiij.§.si ab ignoto.ꝛ dixi etiā.ē.in casu summario. ¶ Sed quod clandestina protestatio † non vniet protestantem:imo faciat eum presumi male fidei.notat Innocen.extra de postu.presla.c. bone.ꝛ ibi videas etiam alios.Et de ista materia protestationū latissime no.per Joan.mona.cardinalem extra de regu.iuris.c. in generali.lib.vi.Et per Archidia.xxvij.distin.c.ij.ꝛ.c.diaconi. alias diaconus.ꝛ dixi in alphabeto.Et.C.de rei vendi.l.si fundum.ꝛ de libe.agnoscendis.l.i.In glo.imo sit ibi:non.Item ibi non precessit protestatio contraria additioni.Dy.Et hoc quod fallens adierit scitur per precedentem protestationem.vt.ē.de concubinis.l.in concubinatus.alias starem verbis.vt.j.de supelle.leg.l.labeo.Jacobus.ibi.l.metus.Sed hoc facit premissa per testamentum.Dynus.in glos.vlti.in fine.Solu.ibi de coactis reuerentiali facta a patre non illata a domino vt in princip.huius glo.dicitur.Old.vel dic secundum Jaco.de bel.quod ibi interuenit metus.vt ibi no.Jac.de bel.

1 ☞ Substitutus excluditur cum est locus institutoꝛ hereditas vna nō pōt adiri si patris ꝛ aui hereditates sunt cōmixte.
2 Filius est heres aui.licet cōmodū hereditatis sit patri quesitū.

Si quis filium. Cum locus est instituto excluditur substitutus. † Et si hereditas patris ꝛ aui sunt commixte:non potest vna adiri et altera repudiari:hoc facit:ꝛ dic filiumfa.scilicet alterius hominis non suum.Dyn.ibi: adeunte.Et per consequens patre acquirente.Dy.ibi:tribuerunt de iure pretorio.Dynus.in fine.Ratio est:quia hereditas titij ꝛ seij erant commixte.ꝛ ideo non potest omittere titianam ꝛ adire seianam.Dynus.In glo.j.in fi.hoc non placet:quia seruus non est heres:quia esse heredem est de iure ciuili ꝛ quod ad ius ciuile attinet ꝛc.vt.j.de reg.iur.l.quod attinet.sed filius semper est heres.licet pater querat.vt no.j.de leg.i.l.cum filio.Old. ꝛ dic vt no.C.de heredi.instit.l.cum proponas.ꝛ ibi de hoc per Dy.In glos.licet ergo in fine.hoc non est verum in filiofa.vt dixi.d.l.si pater.nam † licet commodum hereditatis sit quesitum patri:nihilominus filius est heres.vt.d.l.cum filio.de lega.j.Et ibi no.ꝛ ideo non deficit conditio.Dy.

b **Si filius.** b In glo.idem si ignoret in fi.vt.j.eodem.l. ei qui.Dy.In glo.ꝛ habere paternam ibi posset de iure pretorio tantum.dy.per bonorum possessionē vn de liberi.Jac.in fi.ꝛ dic vt ibi plene no.ꝛ dixi.dy.in glo.scilicet si viueret.in fi.Sol.vt ibi:quia imo concor.quia nō tribuitur. ibi heredi.primo ergo nec secundo.Dy.

c **Mor.** Pupillus hereditati non astringitur sine tutoris autoritate.Si vero in alterius potestate fuerit:licet consilij capax plene non sit iussu illius hereditatem adire poterit.h.d.ibi:nostre ciuitatis.id est iure ciuili.dyn.ibi:obligari possunt scilicet ciuiliter ꝛ naturaliter.dyn. ibi.manifestum est.ergo pupillus ꝛ pupilla non possunt adire hereditatem sine tutoris autoritate:quia in hoc obligarentur. dynus.In glo.scilicet hereditati.ibi.l.si infanti.§.i.vtrū infans possit adire cum tutoris autoritate.glo.non firmat pedem in.l. potuit.C.de iure deliberan.vbi etiam de hoc dixi.Sed tu dic q sic.vt.j.ad trebel.l.seruo inuito.§.si pupillo.Old.Ray.Jbi: vel dic solu.ꝛ nota similitudinem inter contractum ꝛ quasi contractum.Old.in glo.huic enim.in fi.aut ergo est sui ꝛ necessarius aut necessarius tantum.dyn.

Impubes. Jbi:consilij scilicet plene.dy.ibi:enim scilicet inbenti.dy.in glo.maior tamen ibi.C.eo.scilicet de iure deliberandi.dy.

Pupillus. Jbi:non intelligat.f.plene: q: in f.pupillum.dy.ibi:scire.f.plene.dyn.ibi:hoc enim.f.q possit tutoris autoritate hereditatem querere.Dyn. ibi fauorabiliter.i.de iuris benignitate.dy.in glos.vlt.Jbi:cum quedam.ꝛ dic vt no.d.§.tutor.dy.

Si exasse. Agnoscens pro parte pro solido agnoscere videt.h.d. de quo dic plene vt dixi.ē.eod.l.qui totam.ibi.destinauerit.i.cū effectu proposuerit adeundo.dyn.in glo.ibi.l.nemi nem.ꝛ.l.is cui res bonis.dy.

Impuberibus. Impuberis tutorē non habentis siue habentis:ꝛ hereditatem sine ipso adeuntis:non tenet ipso iure aditio:puberis vero curatorem non habentis non tenet:prehabita restitutione:ꝛ hereditati non immiscentes eidem non obligantur.hoc dicit.cum.l.sequenti.ibi: omnimodo.id est.etiam sine beneficio restitutionis in integrū. dynus.ibi.abstinendi.siue se immiscuerint siue non.dynus.ibi: puberibus id est adultis curatorem non habentibus.dyn.ibi: ita subaudi potestas sic abstinendi ab hereditate paterna.Dynus.in glos.ibi:ipso iure:quando curatorem habent ꝛ adeunt sine ipsius autoritate.Dynus.ibi:vel per restitutionem:quando curatorem non habent:vel si habent adeunt cum eius autoritate.Dynus.in eadem glo.ibi:vt ibi no.Sed certe ꝛ hic aditione contracta:licet sine tutoris autoritate cepit teneri naturaliter.vnde qua ratione quādo soluit naturaliter debitū est opus restitutione propter naturalē obligationē.eadē hic cū similiter naturaliter teneat vel cōtra.scilicet sicut hic nō est necessaria restitutio.sic nec ibi.Et sic videt procedere opinio placen.nā glo. sic dicit q pupill⁹ petēs abstinere petit exceptionē sibi cōcedi: scilicet

scilicet ne a creditoribus conueniatur:ꝛ ideo facilius conceden da:quia sine restitutione hic petens naturaliter debitum solutum petit sibi dari actionem ꝛ ideo non ita facile cōceditur exceptio quam actio.

Si qui. Summata est lex.ē.lege prima.Jbi pretorē adire beneficio abstinētie postulando.Et dic pretorem scilicet vium cū habeat beneficium abstinendi a pretore morto sibi concessum si se non immiscuit.Et pro hoc.ē.de condictio.institutio.l. l.que sub conditione.in fine.vt.ē.de heredibus instituendis.l. tam dubitandum.ꝛ infra eodem.l.necessarijs. ¶ Et secundum hoc hec lex non facit pro opinione glo.que est.C.si vt ab heredi tate se abstineant.l.prima.de quo dic vt ibi dixi.ꝛ.ē.de vulga.ꝛ pupillari substitutione.l.si filius qui pater.quia illud verum fui dammum.ꝛ ita posset intelligi hec.l.sed in suum commodum sic vt ibi.Et iste intellectus approbatur in glossa infra eodē.l.pro herede.§.papinianus.ꝛ.l.necessarijs.Ray.ibi:constituerat.id est in animo proposuerat.dy.in fi.tamen quando coram iudice conuenitur respondere tenetur vtrum se abstinuerit vel immiscuerit.Jaco.

1 ☞ Jus de futuro repudiatione amitti non pōt secus in iure de presenti.
2 Jus obligandi ꝛ liberādi requiruntur in pacto de nō petendo.
3 Acquirere non valens non potest repudiare.
4 Monosyllaba re denotat dissolutionem actus rei interuenientis cui adiscitur.

Si qui. Jus de futuro † repudiatione amitti non potest:secus in iure de presenti.hoc dicit.Jbi:delata est abintestato.Dyn.ibi:hoc ita verum est.scilicet repudiatiōe hereditatis amitti. dyn.ibi:si id est quāuis. ¶ Oppono vt in glos.ꝛ ad.l.primā.C. de pactis.dic vt ibi no.ꝛ dixi.ꝛ cōmunis opinio est q̄ aliud est in pacto quā renunciatione.Et ratio differētie secūdum quosdam est:quia pactum nititur voluntate duorū renunciatio voluntate vnius tantum.ꝛ ista videtur cōmunis opinio glossarū ꝛ Odof.d.l.j.C.de pac.Sed hec ratio non videtur multum sufficiens:q̄ per hoc posset cōcludi q̄ renunciatio nō teneret super iure presenti.Item est contra.l.j.quibus appella.non licet.l.j.§. j. ¶ Quare dicunt alij vt Jaco.butrigar.q̄ in pacto sunt verba presentis temporis:ergo ad futurum non habentur.vt.j.de verborum obligationi.l.si a colono.sed ꝛ hoc posset cauillari.Quid enim si in renunciatione ponantur verba futuri temporis quare non dicemus etiam illud tempus considerari in quod conferuntur.vt.ē.de heredibus instituendis.l.in tempus. ¶ Quare dicunt aliqui moderni † q̄ in pacto de non petendo sunt duo. scilicet ius obligādi ꝛ liberādi.vt.ē.de pac.l.si vnus.§.pactus.et ibi no.q̄ non est in renunciatione.Sed hoc non placet.nā cum pactum interpositum super iure futuro est interpositū ad duo: ꝛ illa duo operatur.vt.ē.de iure dotium.l.si pater.nō video quare renunciatio interposita ad vnū id est ad liberādum illud nō operetur vt idem iudicium sit totius ad totum.ꝛ partis ad partem.Et ideo interdum reddebam talem rationem:quia per renunciationem volo me abdicare a iure meo.Sed nunquam abdico me a iure meo:nisi alij sit quesitum.vt.ē.ex quibus causis maior.l.nec vtilem.Jdeo in renunciatione cum non sit persona presens cui queratur:posito quod non sit nuncius vel epistola per quod separatur a pacto:renunciatio non tenet.Et ideo potest esse differētia:quia si dico pacisco:vel facio pactum in quo oportet vtrunq̄ voluntatem inesse.vt.ē.de pactis.l.prima.§.primo.quod cessat in renunciatione.Et hoc modo forte intellexit Jacob.butrig.Sed ego reddo duas alias rationes magis necessario concludentes.Prima insurgit ex natura contrariorū. Secunda ex euitanda repugnantia in significato verborum.recedo a prima ꝛ dico quod natura contrariorum est quod vbi non cadit vnum non potest reliquum cadere.vt.j.de regulis iuris.l.cuius est velle.ꝛ de conditio.ꝛ demonstratio.l.pater seruieri nam.Et ideo † qui non potest acquirere non potest repudiare. vt.j.eodem.l.is potest.Sed si ius est mihi sub conditione delatum non possum acquirere pendente conditione:ergo per consequens non possum repudiare.Dicebam secundo ex euitāda repugnantia significati verborum.ad quod est aduertendū q̄ monosyllaba re denotat dissolutionem actus rei interuenientis cui adiscitur.vt.ē.de iureiurando.l.remittit.in fine.deposi.l.prima.§.eleganter.de legatis secundo.l.cum quidam.ꝛ de verborum significatio.l.verbum reddendi.Et ideo cum dico renuncio iuri futuro video: presupponere ius inesse:ꝛ sic insurgit repugnantia in significato verbi renuncio.ꝛ ideo non tenet renūciatio.Et istas duas rationes puto veras.Ray.De hoc late dixi.d.l.j.C.de pactis. ¶ Item facit hec lex cū concor.quod si papa prouidit alicui de beneficio quod dixerit acceptandum in tali prouincia vel diocesi:ꝛ acceptet antequam vacet:quod non teneat acceptatio:ꝛ ideo quādo vacabit poterit acceptare pro hoc extra de concess.preben.c.ne captande.libr.vi.ꝛ ad hoc.j.de optio.legata.l.optione.de legatis.j.l.iul.ꝛ de legatis secundo.l. vnum ex familia.ꝛ.l.cum pater.§.a filia.in glos.nisi coram iudice.ibi:item aliud est.Sed si aliud est in petēda:ergo aliud est in repudianda:quia id potest repudiari quod petit:ꝛ cōtra.sed hic facit mihi dubium.§.decretalis.dynus.In glo.dummodo. in fi.nam in omnibus istis casibus cum habeantur pro nō adiectis vel impletis redditur institutio pura:ꝛ sic tenet repudiatio.dynus.In glos.scilicet heredis.ibi:de legatis.ij.l.j. non est verum quando in vi conditionis.sed quando est in vi modi:vt ibi no.dynus.Jbi:non sit pro pura quantum ad repudiationē: etiam si apponatur suo heredi:quia non suspendit conditionis effectum:de quo dic vt no.per dynum.ē.de hered.instituendis l.cornelius.

Si quis dubitet. Juri nondum competenti:vel quod quis dubitat si bi competere renunciari non potest.h.d.Jn.glo.quia nec adire potest vt.j.eo.l.heres institutus.ꝛ.l.seq.dy.

1 ☞ Factum filij patri preiudicare non debet nec econtra.
2 Repudiatio per filiū facta an noceat ipsi filio sui iuris facto.
3 Profectitie ꝛ aduentitie differentia que ꝛ qualis sit.

Nec filius. Factum filij † nō preiudicat patri nec econtra.hoc dicit cum.l.sequē.ibi:repudiando hereditatem filij cōtemplatione relictam:vel de qua dubitatur cuius contemplatione relicta sit patris an filij.dyn. Et nota.per hunc.§.differentiam que erat olim inter peculium profectitium ꝛ aduentitium:quia licet vtrunq̄ patri quereretur:tamen aduentitium semper requirebat filij voluntatem dynus. ¶ In glos.prima ibi.§.in arrogato.hoc exemplum nō placet:quia tunc repudiatio patris non noceret filio.nec econtra. arg.C.de bonis que libe.l.cum oportet.quia dic quod filius fuit institutus sine contemplatione:vel est dubium.ꝛ pro hoc.C.de vsufru.l.finali.Ray.sed ibi:sed an ipsi patri.quidam habent in glo.sed an ipse pater.ꝛ melius.ꝛ tunc respondet glos.quod pater non potest adire.Unde circa hoc quero clarius † vtrum talis repudiatio facta per filium noceat ipsi filio sui iuris factovel patri post mortem filij.Et videtur quod sic:vt dicta.l.ē.ē.solu. matrimonio.versi.ceterum.ꝛ verific.quod si sui iuris.econtra videtur quod non:quia repudiatio non fuit legitima:sicut quando repudiatio fit aduentu conditionis.nam potest postea admitti.vt.ē.§.proximo.preterea qui non potest adire:nec repudiare.sed pater non potest sine filio.vt.ē.eodem.l.qui in aliena. §.sed ꝛ si non adierit.Item nec filius sine iussu patris non precedente aditione.vt.j.eodem.l.si quis mihi bona.§.iussum.ergo ꝛc.Et pro hoc.j.eodem.l.is potest.ꝛ.ē.eodem.l. quarta.non ergo poterit vnus sine alio repudiare.ꝛ hoc est verū.nō ob.versiculi preallegati in.l.ij.solu.matrimo.quia loquuntur in remissione per pactum:que tollit etiam ius futurum.vt.C.de pactis. l.j.ꝛ dixi.ē.in prin.huius.l.hic autem simplici repudiatione.Jacob.de ra.ibi:sicut in suo.Ex hac glo.colligit dynus differentiā que olim erat inter profectitia † ꝛ aduētitia:quia in profectitijs poterat pater disponere quicquid volebat ante acquisitionem ꝛ post:in aduentitijs post acquisitionem sed non ante.ꝛ de hoc.j. de doli excep.l.apud celsum.§.fin.Ray.ibi:in domino et seruo: sed quare secus queri potest.dy.

3 **Si qui putat.** Jn qualitate successionis errans:nec potest adire nec repudiare.hoc dicit cum.l.sequē.ꝛ principiū alterius sequentis.Jn glos.vltima ibi:de here.quali, ꝛ differentia.§.fina.vnde vitiato animo vitiatur ꝛ actus perficiendus ex eo.dynus.arg.j.de actio.ꝛ obligati.l.prima.§.furiosus.Jn eadem glos.in fine.ꝛ hic ideo magis attenditur opinio quam veritas:quia aditio in solo animo consistit.vt.ē.dictum est.ꝛ not.in.infra.eodem.l.heres.in fine.dic ad solutionem omnium contrariorum aut tractatur de eo in quo oportet vtrunq̄ interuenire scilicet opinionem ꝛ veritatem.ita quod vnum non sufficit.Et tunc vtrunq̄ inspicitur.Si vero vnum solum sufficit:aut opinio est singularis:ꝛ tunc veritas preualet.vt.j.de manu.vindic.l.si pater.§.primo.ꝛ de supel.lega.l.labeo.§.vtrum.et j.eodem.l.quod dicitur.cum simi.aut est communis ꝛ tunc preualet opinio.vt.ē.de officio.pretor.l.barbarius.de supelle.leg.l. iij.Et ad hoc facit optime quod not.j.de auro et argen.lega. l.ornamentorum.dynus.ꝛ per Joannem an.extra de bigamis. ca.nuper.Vel dic secundum Jac.de bel.aut opinio est communis siue publica:aut est singularis siue priuata.Prio casu preferur veritati.vt dicta lege barbarius.secūdo casu aut est proba

Universidad de Deusto
Biblioteca

bilis ⁊ iusta ⁊ preferatur veritati: vt hic. cum concor. aut impossibilis ⁊ iniusta: vt in facto proprio: ⁊ tunc prefertur veritas vt in contrarijs: vel dic ꝙ si veritas preferatur est regulare. hoc autem cum concor. casuale. Et vide in Brocardis Pyl. ⁊ Zoo. Et quod plene notaui. ſ. de fur. l. vulgare. §. si is qui.

Contrario. In glo. prima in fi. Cõditio. ⁊ demonstratio. l. multum. ſ. responso. Sol. hic erabat in conditione sua circa defunctum: vt quia putabat se necessarium vel voluntarium defuncti: ibi vero non errabat circa defunctum: sed circa tertium: qui se putabat filium tertij: cum esset paterfami. ⁊ ita solum in acquisitione errabat. vt dixi. ſ. eo. l. qui in alienam. §. si is qui. Dy.

a **Nec is.** a Dubitãs super viribꝰ testamẽti heredi tatem adire non potest. h. d. Ibi: falsum non esse scilicet illud testamentum. Dy. In glo. ibi: causa idem sit. Et tunc dices is qui putabat valere testamẽtum: ⁊ aut pro ⁊ pro. id est. putabat non falsum. ⁊c. ⁊ sic negatio nõ ponatur illi dictioni falsum. Old.

☞ Renũciare iuri ꝙ sibi competere ignorabat nemo potest. Ius accrescẽdi nõ habet locũ post cognitionẽ vtriusq; partis.

1 **Heres institutus.** Ius mihi delatũ duplici via possum vna agnoscere altera repudiare. hoc dicit. Vel sic. † Quis non videtur renunciare iuri quod ignorat sibi competere. vt l. mater decedẽs supra de inofficio. testamen. Dynus ibi: non amittit hereditatem. Sed quare in sequenti casu repudiando legitimam ⁊ testamentariã repudiasse videtur. Sed hic repudiando testamẽtariam non videtur legitimam repudiasse: forte in sequenti casu ideo est: quia repudiando expresse legitimam videtur tacite saltem repudiasse testamentariam. alias non valeret repudiatio legitime quãdiu testamentarie locus esset. vt. ſ. eodem. l. quãdiu. Dy. ibi: vtrunq; repudiasse. i. legitimã ⁊ testamentariam. Dy. Et ratio est quã prædixi: quia non tenetur repudiatio legitime: nisi repudiata testamentaria: ergo eam repudiasse videt. argumentum eius quod nota. ſ. eo. l. pro herede. §. papinianus. Dy. ibi: non repudianit. i. repudiasse non videtur: quia ignorabat se institutũ. vt. ſ. eo. l. is ad quem. ⁊. §. de inofficio. testamen. l. mater. versi. ceterum. Dy. ☞ In gloſſ. potest ergo. in fi. vt argu. ſ. ad trebellia. l. recusare. §. titius. ⁊. ſ. eo. l. si tu ex parte. in fi. supplẽdo vt ibi suppleni. per. l. liber homo. §. titius. §. de here. instituẽ.

2 Dy. † Et quia ius accrescendi non habet locum post agnitionem vtriusq; vt. §. de usufruc. accresc. l. i. §. penul. Sed talis substitutio adhuc posset locum habere: eo quod aliquando habet in fideicommissarijs quando scilicet fieret in codicillis vt ſ. ad trebel. l. fœuola. ⁊. §. de vulg. ⁊ pupilla. subſtit. l. qui plures. ibi: in omnem causam ⁊c. Old.

Potest repudiare. Contra rionũ natura est ꝙ vbi nõ cadit vnũ nõ cadit reliquũ. hoc dicit. In glo. ibi. l. i. §. tutor. Sed sol. vt no. ſ. de reg. iur. l. eius est velle. qi ista regula procedit in illis qui possunt. acquirere iure suo non alieno. ☞ Ad quod facit quod notaui. §. de iure deliberan. l. ait prætor. Dyn. ibi: potest nolle. ⁊ per consequẽs velle. Dyn.

1 ☞ Berens aliquid tanq̃ heres pro herede gerere videtur.
2 Heres suus vel extraneus tanq̃ heres aliquid faciens: presumitur hereditatem adire.
3 Debitorem hereditarium conueniendo: an videatur quis hereditatem adire.
4 Filius se heredem nolle esse protestans: an videatur se pro here de gerere si soluat creditoribus.
5 Filius semel hereditatem repudians amplius illam adire non potest. ⁊ si semel adiuit amplius esse heres non desinit.
6 Soluendo creditoribus hereditarijs videtur quis pro herede gerere si id sine protestatione faciat.

b ☞ Pro herede. ⁊ vide b Bar. l. l. gerit. ſ. eo. in. l. qua potest. ſ. ad trebel. ⁊ in. l. j. §. de vulga. ⁊ pupil.

Pro herede. bQui aliqd̃ gerit tanq̃ heres pro herede gerere videt: ⁊ per consequens oneribus hereditarijs se astringit: secus si non agit tanq̃ heres. hoc dicit. vsq; ad. §. papinianus. Et dic quod primo ponit dictum quod postea declarat per multa exempla. Dy. Vel dic quod principiũ. l. vsq; ad. §. papinianus. dimidium in duas partes. Prima vsq; ad versi. ⁊ ideo. secunda vsq; ad dictum. §. papinianus. In prima tradit dictum in genere. in secunda ex illo infert ad speciem dando consilium in speciali casu: scilicet in suis heredibus. Iterum secunda subdiuidi tur in duas. prima vsq; ad versi. si quid tamen ista. secunda vsq; ad dictum §. papinianus. prima loquitur vbi filius actum exercet qui transiret ad heredem extraneum. secunda quando actũ exercet quinon trãsiret ad heredem extraneum. Et potest summari aliter quã. ſ. dixi. si heres suus ꝙ vel extraneus facit aliquid tanquã heres: presumitur hereditatem adire ⁊ oneribus hereditarijs obligatur nisi contrarium protestetur. Sivero gerit nõ tanquã heres: sed alio iure non presumitur hereditatem adire: nec oneribus hereditarijs obligari. hoc dicit. Ibi videtur ⁊ per hoc omnibus oneribus hereditarijs obligari. Dy. ibi: pro here de gerere. ⁊ per consequens oneribus hereditarijs obligari. Dynus. ibi: animo esse debet: scilicet gerens aliquid hereditarium. Dyn. ibi: ⁊ ideo scilicet qua putabam est quandoq; vtrum here aut nõ heres gesserit. Dy. ibi: testari ⁊ liberi. i. protestari ad tollendam omne dubiũ. Dyn. ibi: si animo heredis. scilicet hoc fecit. Dyn. ibi: non videtur pro herede gessisse: ⁊ per consequens oneribus hereditarijs non tenetur. Dyn. ibi: nõ gesserit. id est. gessisse nõ videatur. Dyn. ibi: heres petit. i. non tanq̃ exheredatus secundũ literã negatiuã. Dy. ibi: operas incertas. Dynus. ibi: consequi potest: ante omnem aditionem. Dy. ibi: petitio earum: scilicet incertarum operarum Dy. ibi: etiam creditoribus. sub audi filij etiam non heredis patris: secundum literam negatiuã. Dy. ibi: maxime futuram. ſ. licet postquã creditores missi sunt in possessionẽ bonorum filij. Dynus. ☞ In glo. aliter accipitur in fi. quo casu quis credit se heredem: sed hic credit se here dem. dyn. effici. dyn. In glo. ⁊. testari. ibi. §. si seruum. ⁊. ſ. de solu. l. ⁊ magis. §. de in rem verso. l. si filius. ⁊ mã. l. papinianus. Ed dic clarius. Aut precessit protestatio: ⁊ tunc secundum quod indicat protestatio disponit ipsum esse heredem vel non heredem: vt hac. l. ⁊ arg. §. eo. l. qui in aliena. §. fin. Si vero protestatio non precessit: tunc aut loquimur in emancipato ex vna parte: aut in suo vel extraneo ex alia parte. Primo casu ex quo aliquid gerit hereditatẽ: vel bonorum possessionem agnoscere nõ videtur: cũ in ipsa agnoscẽda certe solennitates sint necessarie. vt. C. qui ad. ad bono. poss. possunt. l. fin. ⁊. ſ. de succes. edic. l. i. §. decretalis. qõ no. ſ. eo. l. inlia. alias incipit si pupillus. §. si seruum. Secundo casu: quia regulariter ille actus qui notat immixtionem in suo: no tat additionem in extraneo. vt. ſ. eod. l. eum qui bonis. licet interdum fallat. ſ. eo. l. i. si seruum. §. ait prætor. coniungendo cum. l. si quis extraneus. hoc casu perpendendum erit ex qualitate heredis: ⁊ rerum quas attigerit vtrum pro herede gessisse videat an non. ⁊ cognitio versa in hoc an potuit facere iure proprio: an non potuit valere nisi iure hereditario. Primo casu dicendum est potius iure suo fecisse quam iure hereditario per prealleg. l. §. de in rem verso. l. si filius. mãdati. l. papinianus. ⁊ de solu. l. magis. Secundo casu dicendum est magis fecisse vt sit heres: quia quando aliquid facio videor velle omnia sine quibus meum vel le effectum sortiri non posset: vt dicta. l. papinianus. ⁊. ſ. eod. l. illud. Ray. ☞ Sed an conueniendo † debitorem hereditariũ videatur adire. argumen. quod non. ſ. eod. l. si quid tamen. §. papinianus. ⁊ hec est veritas. Dynus. ⁊ pro hoc. §. de inofficioso. testamen. l. si proponas. §. si hereditatem. vbi de hoc. Et ad istã materiam facit quod si aliquis alterius contemplatione possidet hereditatẽ non videtur pro herede gerere. vt. §. de peti. heredi. l. nec vll. i. §. si quis absentẽ. ☞ Sed pone qõ filius † protestatus est se nolle esse heredẽ: vt hic dicitur: postea vendit res hereditarias vel soluit creditoribus: nunquid videatur pro herede gerere: nõ obstante protestatione. Videtur ꝙ sic quasi faciat cõtra protestationem: ⁊ si sic cõtra ius. vt. ſ. eo. l. papinianus. ⁊ pro hoc. ſ. eo. l. si is qui bonis. cũ concor. ibi notatis. ⁊ ad hoc bene facit: quia protestari ⁊ facere cõtra protestationẽ nõ prodest. vt extra de cõstit. ca. cum. ad. ferrarien. cum ibi no. per omnes. ⁊ pro hoc. §. locati. l. cum plures. §. domum horreorũ. cum his que ibi dixi. In contrarium videtur: quia ex quo semel repudianit: si postea cõtractat bona hereditaria intelligitur esse fur ⁊ non heres furti tenetur. vt. ſ. eodem l. si seruum. §. fin. in fi. vbi de hoc tetigi. † Ex quo enim semel repudianit amplius heres esse non potest. sicut si semel adinit amplius non desinit esse heres. C. de repu. here. l. sicut. ⁊ de suc. edic. l. i. §. qui semel. ⁊. §. de heredi. instit. l. ei qui solu endo. in fi. Puto ꝙ ex quo repudianit per tales actus non efficitur postea heres: cum talia facere possit citra ius ⁊ nomẽ heredis. ⁊ ita intelligo dictam. l. si seruum. §. fin. ⁊ hoc nisi de fraude appareat. d. l. si is qui bonis. ☞ Sed certe uno videtur casu quod soluendo creditoribus heres efficiatur. vt. C. de inst. delib. l. §. sed dic quod ibi non precesserat protestatio sine repudiatio: ⁊ ideo soluendo videtur gerere pro herede secus si protestatio vel repudiatio precessisset: vt dixi. In glo. i. que pro sepeliendo. in fi. ⁊. C. de sepul. vio l. pergit audacia. Dynus. ibi: de iure ciuili incognitus. vt sic videtur ex hac glo. quod emancipatus heres institutus ex testamento de iure ciuili non possit adire: sed solũ de iure prætorio. sile no. ſ. de Ɔ tab. l. illud. de inof. test. l. posthu mus. in prin. ci de hoc dic vt no. d. l. illud. §. fi. ſ. de Ɔ tab. Ray. ibi: perpendendũ: quãdo nõ est certũ vtrũ animo adeundi vel non adeundi.

adeundi. vt. ſ. §. proxi. versi. tunc itaq; als itaq; tñc. Dy. ibi: animo adeũdi in hoc stare iuramẽto iurãtis se tenuisse alio iure ꝙ heredis. arg. ſ. de reg. iuris. l. in ambiguis. Et hoc si est talis qui rem retinere potuit alio iure quã hereditario. Jaco. nam cũ presumptio possit esse equalis: tam pro vna parte quã pro alia stat⁹ eius dicto ⁊ declarationi cũ iureiur. secus vbi non est equalis: vt. ſ. eo. l. si duo. ibi: in emãcipato nõ instituto. Dy. in fi. ⁊ dic vt ibi no. ⁊ dixi in in glo. ſ. patris in aliqõ ius in eis: scilicet futuris operis. ☞ Sed que currãt post additionẽ sunt certe ⁊ propterea dicit maxime fm istũ casum. Dy. ibi: vt pote heres: mãt postquã aliquis est heres solvit creditorib⁹ heredit⁹: ⁊ de bonis propriis ⁊ de bonis hereditatis. vnde licet opere pertineant ad filiũ heredẽ tantũ: ⁊ sic vt res sue tantũ. tamẽ creditores hereditarij petũt eas sicut als res de quibus debet eis solui. Sed hodie fi facit inuentarium videt ꝙ filius possit resistere. vt. C. de iure delib. l. fi. §. sed si prætatã. fm Jac. de ra. ibi: si operarũ in fi. ⁊ sicut resoluitur affirmatiua in negatiua quasi heres nõ quasi exheredatus. ibi: que ad heredes trãseunt. sed expone pro herede non gessisse. ſ. quãdo petit incertas. secus quando petierat certas in eas que creditoribus dant. Sed tales nõ fuerunt imposite. dy.

1 **Papinianus.** aCum aliquid volo videor velle omnia sine quibus meũ velle effectum sortiri non potest. h. d. Ibi: abstinuit maxime: nam multo fortius si non abstinuit. Dy. ibi: idem estimauit scilicet ꝙ possit cõueniri a creditoribus quasi videatur beneficio abstinendi renunciasse. Dy. ibi: gessisse. sub audi filium ante abstinentia sui heredis vel post recipientem a statulibero dandum causa conditionis implende. Sol. ibi: si solus heres sit. simile. ſ. ad trebel. l. ita tamen. §. qui suspecti. Dy. ibi: suscipere: ⁊ tunc per additionẽ coheredis potest seruus esse liber: licet filius nõ adeat ergo per hoc filius non presumitur adire. ⁊ hoc subficit in litera. Dy. ibi: ad libertatem pernenire per additionem coheredis. Dynus. ibi: itaq; hec regula valet ad totam legem. ⁊. §. proxime statuliber iussus fuerat dare nominatim filio heres non heredi. Dyn. ibi: dicendum esse scilicet in dubio. nam. §. locutus est quando constat vtrum animo adeundi vel non adeundi aliquid gerat. dynus. ibi: accipere non poterat. quod est si iussus est dare heredi non filio. vt. §. vel est simpliciter iussus dare: quo casu videtur iussus heredi dare. vt. ſ. de statulibe. l. qui pecuniam. Dy. in glo. sed male ibi. l. fi. ⁊. §. de iure deliberã. l. si quis suus. ⁊ pro hoc tollitur cõtrarium: qõ posset formari de. l. sicut. C. de repud. here. ibi: surripiendo: qui actus cũ non procedit ex voluntate defuncti post abstinentiam interueniens non induxit immixtionẽ. Sed recceptio eius quod datur causa conditionis implende procedit ex voluntate defuncti. Oldr. in fine. Sed hic erat maior: ibi minor. vel sol. vt not. ſ. §. prop. si sepulch. ⁊a. vel dic secundum Jacob. de bel. ꝙ ibi ex electione nõ impedit restitutionẽ in integrum. Et est ratio vt ibi nota. hic autem acceptio pecunie causa cõditionis implende indicat immixtionem siue sit maior siue minor: dummodo minor: legitime accipiat. i. cũ autoritate tutoris vel curatoris. vt. §. eo. l. impuberibus. vbi de hoc. Jacob. in glo. vlti. ibi: per trebel. vt. §. ꝙ cum eo qui in alie. pot. l. si filius. §. fin. Old. ibi: item bonomm possessorem: vt insti. de bonorum pos. §. quos autẽ. ⁊. ſ. de reg. iur. l. prætor. Ol. ibi: libertatum cõseruandarum. vt. ſ. de fideicõmiſ. l. §. §. j. Ol. ibi: item nomẽ solum ⁊ non ius. id est. effectũ. nam heres post restitutionem hereditatis habet iura directa: sed sine effectu: ⁊ ita intelligit ista gloſ. Ol. ibi: ⁊ adinit abintestato: vult ergo intelligere glo. ista quod filius capiat causa conditionis implende: eo casu quando potest capere heres iure tantum vel nomine tantum: vt per eum qui restituit vel bonorũ pos. vel eũ cui bona adita sunt causa cõseruãdarũ libertatum ꝙ talis receptio non inducit aditionẽ: que nõ potest fieri circa ius ⁊ nomen heredis copulative. Sed hec receptio fit quãdoq; cũ vno tantũ: quãdoq; cum alio: ergo ⁊c. Sed vbi non potest recipere nisi heres sit iure ⁊ nomine: tunc filius capiẽdo videt esse heres: ⁊ talis receptiõis aditionem inducit: vt cum solus est institutus. vult ergo dicere litera ꝙ receptio iudicat eum heredẽ que receptio non potest cadere in personam eius nisi habeat ius ⁊ nomẽ heredis fm glo. Sed certe iste intellectus non videtur verus: ꝙ filius emancipatus qui repudiat non est heres re nec nomine. ⁊ tamen potest capere causa cõditionis implende: ⁊ huic assimilatur suus abstinens. Ray.

a ☞ Papinianus. Adde Bar. consi. cxxv. inci. i qõne vertẽte inter frãciscũ. vbi al legat istum tex. q. pater tenens fundum dotalem. p suis liberis post mortẽ insis videat hereditatẽ adire. Sed. pone in addi tio. ad bar. hic.

1 ☞ Filius cum occisoribus patris pacem faciẽs si pro tali pace pecuniam acipiat: an perdat hereditatem.
2 Filius amplecti põt bona feudalia hereditate paterna omissa.

Si sepulchri. Iste. §. allega. ꝙ si filius fami. faciat pacem † cum occisoribus patris ⁊ ab eis accipiat pecuniam pro ipsa pace faciẽda: ꝙ per hoc nõ

b ☞ Si quis extraneus. Adde. bar. in. l. qui. de proc. ⁊ doc. in. c. quãto. de iureiur. ⁊ Bar. con fi. clxxv. inci. quer. ſ. et in dubio revocat. vbi dicitur qõ videre nostrum dicẽ esse dupleg.

videatur esse heres nec adire hereditatem. Pro hoc. ſ. de sepulchro violato. l. quesitũ. vbi de hoc dixi de his qui deiec. vel effude. l. si vero. §. hec actio. ⁊. C. arbitriũ. tute. l. eũ qui. Dy. Econtra videt ꝙ sic. q: istud est receptũ contemplatione mortis patris. argu. ſ. ad tertul. l. §. adoptiui. ⁊ de suis ⁊ legiti. here. l. in suis. Sol. si statutũ est in ciuitate ꝙ homicida nõ possit exire de bano nisi habeat pacẽ ab heredibus occisi hoc casu filius recipiendo videat esse heres: vt insti. de here. quali. ⁊ differen. §. pen. ⁊. §. ea. l. in pri. Si autẽ nullũ erat statutũ vel erat: sed dicebat ꝙ homicida nõ posset exire de bãno nisi haberet pacem a filijs occisi tunc recipiẽdo non videat esse heres: ⁊ ita loquuntur iura. §. ad hoc allegata. Old. Item facit. † ꝙ filius amplecti possit bona feu dalia omissa hereditate paterna. de quo dic vt dixi. d. l. quesitũ. ſ. de sepulchro violato. in glo. vlt. ibi: vt ibi no. ☞ Preterea ibi erat minor: hic maior. ⁊ dic vt dixi. §. §. proxi. ⁊ vt no. C. si maior fact⁹ ratum habuit. Lyst.

b **Si quis extraneus.** bVt censeatur hereditas adita considerat animus qui per actũ extrinsecũ declarat. h. d. ⁊ facit cõtra eos qui dicũt tu mẽtiris saluo honore tuo. ibi: admissum. i. delictũ. Dy. ibi: diximus. qꝛ repudiat cõditiõe pendente. Dy. in glo. quã putabat in fi. Sol. hic in aditione heredi tatis que fit solo animo. vt no. ⁊ dixi. §. eod. l. is qui putat. ibi: de futuro: ꝙ non fit solo animo. vt. ſ. de fur. l. inficiendo. Dy.

Sciendum est. Alias incipit si quis partem. ⁊ breuiter. h. d. ignoras portionem hereditatis ⁊ cõditionẽ institutionis impletã hereditatẽ adire nõ prohibet: ⁊ quatuor sunt casus ibi: cõditionẽ extitisse que in veritate exitit. Sed ipse putabat a principio se fore purẽ institutũ. Et sic in effectu veritas cũ opinione cõcurrit scõm Dy. quicquid dicat glo. Dy. secus si sciret cõditionẽ appositã: ⁊ ignoret eam extitisse. vt. l. multũ. C. de cõdi. ⁊ demõ. In glo. i. ibi velle adire. vt potest bene colligi ex. §. sed si mãdauit. Ol. Et dic ꝙ in casu certi quãdo est certũ ex quacũq; portione esset heres institutus: vellet esse heres. hoc casu loquit hec lex. ☞ Item in casu quãdo certũ est ipsum nõ velle heredẽ esse nisi ex parte opinata loquit lex cõtraria. In casu dubij teneas prima fol. huꝰ glos. Ray. In glo. vlti. ibi vehementẽ opinionẽ. id est communem opinionẽ cũ veritate cõcurrente. vt. ſ. eo. l. cũ quida. §. ꝙ dicitur. vel dic ꝙ hic credebat se pure institutum: ⁊ erat sub cõditione: que cõditio extiterat tempore quo adiuit: ⁊ sic eius opinio concordabat veritati: nã institutio cõditionalis habet pro pura existẽte cõditione. vt. §. de vulg. ⁊ pupil. subſti. que habebat. §. titius. Sed ibi sciebat se sub cõditione institutũ ꝙ extitisse ignorabat cũ extitisset: ⁊ sic eius opinio non concordat veritati. ⁊ ideo aditio nõ valet: vt ibi. Sed contra. ſ. eo. l. si heres. §. j. Sed ex premissis patet solutio. Dy.

1 ☞ Sententia ex falsa causa lata non valet.
2 Judicis imperitia an faciat aliquod auxilium parti contra sententiam iniuste latam.

Si is ad quem. Si hereditas est mihi delata ex vna causa ⁊ puto mihi delatã ex alia: ⁊ ideo nõ tenet aditio. h. d. Syn. Vel sic. incertus de conditione testatoris vel ignorans ex qua causa deferetur hereditas hereditari se nõ astringit adeundo. h. d. Et sunt quatuor casus ibi: iusto testamento. id est solenni. Dy. ibi: pro domino fecerit. id est tanq̃ here res abintestãto administrauit. Dy. ibi: administrauerit tanquã heres ex testamẽto. id est solenni. Dy. In glo. vlti. in fi. hec gloſ. sepe allegatur † ꝙ sententia lata ex falsa causa non valet. Quia tamen in hoc videntur diuersificare gloſ. ⁊ docto. Dic aut falsa causa adiecta est in sententia: sed non legitima: aut falsa: que tamen est legitima. Si vera esset primo casu sententia ipso iure nõ tenet. vt. §. de excusa. tuto. l. qui testamẽto. vbi de hoc plene dixi. Secundo casu aut sententia est lata in causa pupillorum aut maiorum. Primo casu ipso iure non tenet. vt. C. si ex falsis allegatio. excusa. sit tutor: per totum. Secundo iudex tulit sententiam falsam pretextu false allegationis: aut proprio motu. primo casu dicunt quidam aut per scientem fuit falsum allegatum aut per errorem. Primo casu ipso iure non tenet. Secundo casu tenet: sed datur restitutio: vt no. in glo. §. de iudi. l. si prætor. §. marcellus. ꝙ non placet per. l. diuus. ſ. de re iudi. sed dicunt alij: aut iudex dolose tulit sententiam pretextu false allegationis aut per imprudentiã. primo casu ipso iure nõ tenet cũ etiam iudex possit accusari lege cornelia de falsis. vt infra ad le. cornel. de fal. l. j. verſic. sed ⁊ si iudex. Secundo casu tenet: sed datur restitutio: vt dicta. l. si prætor. §. marcellus. ☞ Secundo casu principali: scilicet quando iudex proprio motu tulit senten-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tiam falsam:tunc aut per impudentiam:aut per dolum.primo casu. Aut error est expressus ⁊ ipso iure non tenet: aut non est expressus ⁊ tenet.sed quia est contra ius litigatoris poterit appellare.vt.j.quando appella.fit.l.j.§.j.de re iudi.l.preses.⁊.l.cum prolatis.Secundo casu quando per dolum aut pecuniam est corruptus aut decipiebatur. Primo casu ipso iure non tenet.vt.C.quando prouocare non est necesse.l.venales.Secūdo casu tenet sed datur restitutio.vt infra ad trebel.l.seruo inuito. §.cum prætor.Alij dicunt aut in sententia ponitur causa non legitima:aut legitima sed falsa.Primo casu non tenet sententia: quia iuris errorem expримit:vt dicta.l.qui testamento.§.de excusa.tuto.⁊ argumen.de tuto.⁊ cura.da.ab his.l.scie. Secundo casu quando falsa aut probata aut non.primo casu tenet sententia:sed ope restitutionis rescinditur.vt.j.de re iudica.l.duus. ⁊ de excepti.l.qui agnit. ¶ In tertio casu quando est falsa:sed non probata bene tenet sententia:sed appellari potest:quia cōtra ius litigatoris est lata. Et sic potest intelligi institu. quibus ex causis manumittere nōn licet.§.semel.licet glo.aliter illud exponat.⁊ pro hoc facit regula generalis.C.quādo prouocare nō est necesse.l.fi.⁊.j.de re iudicata.l.preses. Oldra. Sed in penulti. membro quando est falsa causa ⁊ probata videtur distinguendum:aut de dolo probauit ⁊ habet locum dictum Oldra.vt dicta.l.si prætor.§.marcellus.ff.de iudi.aut non dolo.⁊ tunc talem sententiam non potest mutare nisi princeps.vt.j.de penis.l.diui fratres.⁊ de minor.l.i.in fine.⁊ videtur quasi casus.ff.de eden
2 do.l.argentarius.§.cum autem. Dy. Sed tan contra sententiā iniuste latam iudicis imperitia fit aliquod auxilium parti perditum.videtur quod non nisi error sit expressus in sententia:sed iudex facit litem suam.vt.C.quando prouoca.non est necesse.l.fi.⁊ insti.de obliga.ex quasi delict.§.j.tu dic quod aut iudex pro tulit iniquam ⁊ falsam sententiam:⁊ tunc sententia nulla est:et punitur iudex.l.comel.de falsis.Aut imperitia.⁊ tunc aut prætextu falsę allegationis ⁊ hoc casu per restitutionem in integrū. vt dicta.l.si prætor.§.marcellus.ff.de iudic.Si autem non interueniente falsa allegatione propter solam imperitiam eius hoc casu etiam per restitutionem retractatur quod est valde notandum.vt dicta.l.seruo inuito.§.cum prætor.j.ad trebel.⁊ ibi nota. nec ob.quod sententia teneat:quia verum est nisi petatur restitutio.vt dictum est.

Si repudianda. Repudiās debet esse certus aut certiorat⁹ iuris cui repudiat. Et cū queritur an sit necesse aliquem certiorari.dic aut renuncio ei quod cōsistit in iure aut in facto. Primo casu aut est talis persona cui licet ius ignorare:vt miles:clericus:minor:vel femina vt.C.de iure deliberan.§.fina.de episcopis ⁊ cleri.l.repetita.⁊ de iuris ⁊ facti ignoran.l.regula.⁊ tunc optimum est certiorari vt.j.ad velleia.lege fina.§.fina. Aut est talis persona quam non est verimile ius ignorare:quod est regulariter.vt.C.de legit.l.leges sacratissime.⁊ tunc non est necessaria certiorat⁹:quia paria sunt scire et scire debere.vt.j.pro empto.l.qui fundum.§.seruus.⁊ pro hoc.ff. de actio.emptio.l.j. ¶ Secundo casu principali quando renunciatio consistit in facto:aut quod renunciatio consistit in facto meo aut in facto tertij. Primo casu non est necessaria:qz ignorare non debeo.vt.j.eodem.l.cum falsum.ff.ad velleia.l.quāquā. et.j.pro suo.l.fina.Secundo casu aut volo mihi prędicare per pactum ante trāsactionem aut per simplicem repudiationem. primo casu non est necessaria certiorat⁹.vt.ff.de trāsactio.l qui cum tutoribus.Tertio casu est similiter necessaria:vt hac.l.⁊.ff. de inofficio testamento.l.mater decedens.Et faciunt prędicta quod mulier debeat certiorari quando renunciat velleiano.de quo nota.ff.ad velleia.l.fina.§.penultimo et dixit.C.de hereti.l. ij.Et j.de verbo.obligationi.l.sciendum. versicu.deinde querō. ⁊ versicu.sequen. In glos.vehementi opinione.in fi. Nota ergo quod scire quis dicitur quod vehemēti opinione credit:vt hic. ⁊ de hoc vide in alphabeto.

Elicr questionis. Cum volo vnum eius oppositum.hoc dicit. vel fic.per illum actū per quem quis omittit hereditatē non videt eā acquirere:⁊ promissio ⁊ solutio equiparantur.h.d.Et ad hoc vltimum concor.C.ad leg.falci.l.fi.ibi:gerere videatur.i.an videat heredi tatē adire.Dy.ibi:qui ideo accepit.Dyn.ad hoc cōcor.qz no.j. ad treb.l.ita tamen.§.si pater filium.Old.ibi:idemqz vt non videatur adire.sed mortis causa capere Dy.

Si quis mihi bona fide. In glo.j.ibi cogitur tamē dominus officio iudicis.vt no.ff.de vsufruct.l.si serui.Ol.in fi. imo non cogitur:sed bone fidei possessor tunc inbet secundum Jacob.de raue.vt sequenti gloss.dicetur. In gloss.ff. ibi poterit agi:quia quis potest cogi ad id quod sibi non nocet ⁊ alteri prodest vt.j.de aqua plu.arcen.l.fi.§.item varus.⁊ illud obtinet regulariter hic casualiter. Preterea in isto casu posset nocere iussus:quia obligaretur quod iussu creditoribus heredi tarsis. Unde Jacob.de are.dicit quod tunc non adit seruus iussu fructuarij cum eius contēplatione non est institutus. Et idē in seruo bona fide possesso ⁊ libero homine.⁊ ita intelligit in dicta.l.aditio.j.eo. Alij dicunt refert vtrum fuerit institutus contemplatione bone fidei possessoris.vt hic.secus si sui vel alteri⁹ contemplatione.ibi nulla opera est in ipso acquirendo vel repudiando:non requiritur factum serui:vt.j.de legatis primo.l.legatum seruo.

Seruus. In gloss.primo casu ibi:vel adibit.hoc placet.Dy.

Si fisci. Seruus in glo.opulenta.ibi:nec tamē iste scilicet procurator cesaris.Dy.

Si quis plane. Ibi:ad bestias:istud nō est cor rectum. Dyn.ibi:damnatus, istud est correctum.Dy. In glos.i.ibi:non sic in deportato.scilicet vt fiat seruus pene.Dy.ibi:ciuitatem perdat:⁊ ius capiendi ex testamento.dyn.ibi:de penis quidam.⁊.C.de heredi.instit.l.j. dy.in fi.Tu dic quod imo etiam hodie ad bestias vel ad gladiū damnatus sit seruus pene:non tamen in metallum damnatus: quia cum quis damnatur:aut post damnationem remanet vita:⁊ tunc hodie nemo bene natus ⁊c.vt in aut de nup.§.qō autem.Si autem non remanet vita:bene etiā hodie fit seruus pene.vt no.j.de penis.l.qui vltimo.⁊ ibi dixi.⁊.C.de dona.inter virum ⁊ uxo.authē.sed hodie.signata super.l.res vxoris.vnde hec glo.male dicit.Dyn.vnde in primo casu est pro non scripto:in secundo caducum.In gloss.⁊ sic remanet.Contrarium no.C.de heredi.instit.l.i.scilicet quod veniant ad fiscum quod hic non verius est:vt ibi plene dixi.non ob.quod hic loquitur in seruo pene in deportato.Jaco.ibi:siue econtra primo institutus postea damnatus viuente testatore vel eo mortuo anteq̄ adeat.Dyn. Sed quādo moritur ante admonitionem non transmittit ius deliberandi.vt.C.de iure delib.l.cum antiquioribus.Dicit Jacob.de ra.quod sic.cum fiscus loco heredis habeatur vt.ff.rerū amo.l.ad fiscum.

1 ☞ Generalis licentia per prelatum religioso concessa q̄ possit consentire electioni de se fiende non valeat.

2 Ratihabitio presidum non tenet in constitutione syndici.

3 Ratihabitio nō operatur ad id quod fit.sed bene operatur ad id ad quod potest operari.

Jussum. Ibi:que scilicet tutoris autoritas.Dyn.ibi: perfecto negotio subaudi etiam dummodo non sit ex interuallo.dy.ibi:sed vtrum generaliter.facit iste ver. q̄ generalis licentia concessa per prelatum religioso q̄ possit consentire electioni vel prouisioni de se fiende non valeat.pro hoc de electi.c.vlti.in clemen.cum ibi nota.ibi:an nominatim. facit quod vacatura prebenda concedi non possit.de quo vide extra de cōcess.preben.c.testanda. lib.vj.ibi: plane si rumor. De isto rumore vide quod dixi.ff.de here.instit.l.fin. ⁊ in alphabeto ibi:petitam:sed nondū decretam.Dyn.ibi: adeat hereditatē ⁊ sic etsi mandatū non seruauit:facit tamen iuxta mandatū.vt.j. iudica.solu.l.iā tamē.§.in hac.in fi. Old.ibi: esse introducendā. id est,additionē valere ⁊ recte factam fuisse quasi per premissa videatur iussus interuenire Dy.in gl.j.in fi.hodie dic. vt.C.de bonis que libe.l.nō solū.§.j.Dy.ibi:sed dic perfecto hec vera. Dy. ibi: post sententiā nō valet. ⁊ est ratio quia iste actus additionis ab initio non habuit omnia sua essentialia cum filiussa.in actu additionis nō habeat integrā personā.vt not.p Dy.extra de regu.iur.c.ratihabitioni.lib.vj.ibi. interueniens. sufficit: sed hoc non procedit:quia tunc idē esset quod in autoritate tutoris.vt ff.dictum est.sed iste.§.nō vult quod sit idē: imo diuersum. Dy. nec in matrimonio videtur bene dictū.§.j.institu. de nupt.in fi. Sed dic vt ibi no.⁊.C.de here.instit.l.cū pponas.Dy.⁊ Jacob. de bel.in glo.scilicet iussus.in fi. de hoc satis notam dicta.l.fin. C.ad macedo.⁊ per dy.⁊ alios extra de regu.iur.c. ratihabitione.lib.vj.Et dic cum queritur vtrum ratihabitio retrotrahitur: aut loquimur in materia delictorū aut extra. Primo casu aut ex delicto ipso iure imponitur pena:⁊ tūc ratihabitio retro nō trahitur.vt.j.de vi ⁊ vi arma.l.prima.§.quoties.vbi de hoc. Secundo imponat in casu quando loquimur extra delicta aut impedimentum erat in tempore quo ratum habetur: aut in neutro tempore.primo casu retro non trahitur ne trahatur ad tempus inutile.vt.ff. de officio proconsulis. ⁊ lega.l.iij.§. post hec. Secūdo casu eodem modo retro non trahitur. vt.j. rem ratam haberi.l.bonorum.vbi de hoc dixi, ⁊ posset esse ratio ibi: quare

prima renunciatio tacite insurgens ex cursu temporis eidem obstat.vt not Dyn.dicto.⁊.ratihabitionem.de regu.iur.lib.vj. Tertio casu aut negotium taliter gestū habet vitium:aut non. Primo casu non trahitur retro.vt.C.de nup.l.⁊ si contra.cū ibi nota.lz aliter videatur innuere gloss.⁊ male.⁊ de statu hominū.l. paulus.ad qō accedat.C.de natu.liberis.l.nuper.⁊.l.cum quis. Secundo casu aut detractatur de acquirendo:aut de prejudicio generando:primo casu aut negotiū in sui substantia erat cō summatum.sed non deficiebat vbi consensus meus vt mihi acquiratur,aut in sui substantia non est perfectum.primo casu retro trahitur.vt.ff de nego.gestis.l.si ego.secundo casu non trahitur retro.vt in.§.nostro.Si vero agitur de prejudicio generando aut mihi aut tertio.primo casu trahitur retro.vt.j.de pigno. l.fi fundum.§.j.secundo casu,aut agitur de prejudicando publico aut priuato.Primo casu non trahitur retro.vt.C.de iure fis. l.ij.lib.x.Secundo casu non trahitur retro fm Ray.vt.j.rem ratam haberi.l.quo enim.§.qō non est verum fm Guill.de acunio vt.ff.qui potio.in pign.habē.l.potior.§.fi colonus.alias incipit si conuenit colonus.⁊ quēad.serui.amitta.l.si partem.§.finali.et hoc tenet ipse.Guil.in.l.alienam.ff.de pigno.actio.Item est hic
2 arg.q̄ non teneat ratihabitio presidum in constitutione syndici.sed contra est.C.de iure fisci.l.ij.libro.x.In glos.arg.quod non teneat generalis consensus patris ad omnes lites.Dynus.De quo dic vt plene dixi.C.de bonis que liber.l.fin.§.necessitatem. ver.sed nunquid generalis.Et no.ex glo.ista so.Bocardi quando exigitur speciale mandatum ⁊ quando non.Dyn.in glo.sed nondum decretā.in fine.vel dic q̄ fuit decreta:tamen ratihabitio patris non operatur:vt habeatur pro adita de iure ciuili q̄ in hoc deb et precedere patris voluntas non sequi;⁊ ideo videtur dicendum quod petēdo bonorū possessionem vult adire de iure pretorio.vt no.dicta.l.impubere.et nihilominus adire poterit de iure ciuili:et sic habebit directa ina que pmo habebat vtilia.⁊ ita hic loquitur,nec est miruz:quia sicut apud diuersos potest esse dominiū ⁊ hereditas diuersis qualitatib⁹ sic ⁊ apud
3 eundem.Ly.⁊ no.gl.q̄ non operatur ad id ad q̄ fit,sed operat ad id qō potest operari.Sed cōtra.j.de ver.oblig.l.eum qui.§.si solu.Ol.

Pater filio. Ibi,iussu patris adīsse:post predicta verba.dy.ibi,ex parte iul.scilicet adire.Dynus.ibi.⁊ abinteſtato.scilicet adire.Dyn.In versi.plane ibi.deferatur hereditas.subaudi adeas eā.Dyn.Et facit ad q̄stionem.an procurator constitutus vt alium certū facere possit procuratorem valeat.secus de incerto:vt hic.⁊.ff.eadem.l.§.iussum.versic.sed vtrū.ff.de procurato.l.j.⁊ ibi not.de hoc ⁊ dixi.ff. qui petant tuto.l.diuus.⁊ no.C.de procura.l.qō quis.In glossa scilicet quod adeat in fine.Sed ibi loquitur de iussu iudicis hic patris vel domini.Dyn.in glo.sed contra ibi:vt ibi no.⁊.d.l.ex semisse.Dyn.in glos.Sed dic si adiuit in fi.Et ibi de hoc nota.⁊ plene dixi dicta.l.titium ⁊ meuium.de admi.tuto.nec obst.eo.titu.l.quidam decedens.§.pater.§.hic ⁊ in similibus agit de illo obligando qui mandauit sequi consilium,ibi vero non agit de ipso obligando:sed de prejudicio alīj generādo q̄ est notandū. In gl.precepit vt adiret.ibi nā ad ea,vel q̄ in casu nō excogitato nō vz aditio ibi:vel nō.Bzo.ar.precedētis ver.dy.in gl.sez pater.ibi.l.fundi.§.fi.Sol.vt ibi.dy.ibi.l.vero.§.fi ⁊ fi.Sol.ibi erat fauor liberatiōis.ibi.§.recte.Sol. ibi fieret pīudiciū mādatario ad qō accedat.ff.māda.l.fi mādasse.in fi.Sol.ibi erat ius ōsitū alteri vel ad omnia.dic vt no.j.de donatio.l.ij.§.pe.⁊ fi.Vel dic vt plene no.per Ja.de bel.ff.q̄ iussu.l.i.§.j.q̄ posui.d.l.iij.que incipit si pater.de manumiſ.vindic.vbi solui plene predictū brocardicum.

Sego. Uolēs esse heres ex persona serui vel filij:ex sua etiam persona heres efficitur.hoc dicit. Ibi institutus sit ab eodem testatore. Dyn⁹.ibi,statim id est ex ipsa serui vel filij aditione. Dynus.in glos.ibi.§.iussum.quia posset filius vel seruus patre vel domino volente nole adire.vt.C.de here.instituē.l.cum proponas.Dy.

Eminem. De hereditate vinētis quis non dz esse solicitus.h.d.

Aristo. Danda est heredi copia rationū defuncti petenti et deliberanti.nec pro hoc videtur gerere pro herede.hoc dicit. Ibi:pretorem aditum ⁊ eius officium imploratū, quia heres anteq̄ adeat non potest actiones hereditarias intentare.vt in fraad legem falci.l.penul.§.penul.Dyn.Et est hic argu.q̄ si qs agat ex iure cesso.et conuentus petat sibi instrumentum cessionis edi quod edere teneatur.De hoc in Specul.de instrumētoram editione.§.nunc dicamus.versū,sed quid ecce.⁊ plenissime dixi.C.de here.vel actio.vendi.super rubrica.et per Cynum.C. de procura.l.ita.⁊.l.licet.iam adducit Dy.in arg.ad talem quēstionem,scilicet q̄ si constituti procuratorem ad contrahendū ⁊ ille cum quo contrahit procurator petat sibi exhiberi instrumentum procuratoris qō debeat exhiberi ad hoc vt possit probare illum esse procuratorem cum quo contraxit,⁊ quia eius interest,⁊ equitas suggerit.

Cum quidā. Pater absenti reipublice causa iubere nequeūti adire hereditatem mortuo filio per in integrum restitutionem succurritur.hoc dicit. Uel fm aliam literam. absentia filij heredis instituti causat patri in integrum restitutionem. In glo.pater ibi absentem:⁊ tūc dic in prouincia agentem forte qz pater remansit rome ⁊ filius causa reipublice iuit in prouinciam. In eadem glo.iu fi. Sed quomodo restituitur pater:quia si filius fuisset presens forte non adīsset. Solu.dicē dū est q̄ nō est verisimile q̄ filius restitueret patri ⁊ postq̄ mortu⁹ est in absentia causa reipublice sic presumimus:⁊ sic est speciale in casu isto,sicut in simili dicemus.j.eo.l.pantonius.⁊.C.de restitu.militum.l.prima.

1 ☞ Bonor⁹ possessio,alia est edictalis.alia vero decretalis edictalis a pretore mortuo,decretalis aūt a pretore vivo.

2 Opinio cōis multor⁹ excusat.secus vero in opinione paucorū.

3 Venter panturus mittitur in possessione:dūmodo nasciturus sit in eadē cā qua natus admitteretur.

Qō dicitur. Uere vel putatiue posthumus su⁹ futurus preteritus vel solus institutus impedit remotiores adire ex testō vel abintestato de iure pretorio vel ciuili,futurus vero cognatus remotioribus vtroq̄ iure abintestato aditionem impedit,nisi spes ipsius amoueat veritate ac cōmuni opinione ⁊ singulari succedentis simul cōcurrētibus. Si vero posthumus est futurus in pari gradu superstiti ipsum adire non impedit. Item attenditur sciētia instituti,nō illius cui acquiritur hereditas.hoc dicit vsq̄ ad.§.vltimum.Et dic q̄ ille.§.est multum inuolutus,breuiter tamen dicit qō dixi vel fic.ille qui est in vtero vel esse putatur preteritus vel institutus solus obstat remotioribus ne possint interim adire. Si autem firmiter credatur nō esse in vtero communi ⁊ singulari opinione simul cum veritate concurrente possunt remotiores adire de iure ciuili,vel bonorum possessionem petere de iure pretorio.hoc dicit vsq̄ ad.§.suum heredem. Diuiditur autem vsq̄ in fin.l.principaliter in trespartes.in prima parte tractat de extraneo superstite post posthumum suum vel legitimum proximorem.in secunda parte que est in.§.suum tractat de suo superstite vsq̄ ad versiculum scientia autem. Ibi est tertia ⁊ vltima pars in qua tractat cuius scientia inspicienda. Prima pars principalis subdiuiditur in plures particulas:nam illud quod primo dicitur de posthumo suo,quod obstat proximis vel non obstat declarat locum habere in hereditate adeunda siue ex testamento siue abintestato. Secundo dicit illud habere locum etiā quādo posthumus non esset suus,sed legitimus vel consanguineus proximior ⁊ reddit rationem. Tertio dicit locum habere predicta:etiaz cum succeditur de iure pretorio. Quarto concludit ex premissis subiciens rationem ⁊ exceptionem que determinat premissa. Quinto epilogat quedam de premissis ⁊ ipsa declarat. Sexto vltimo iuxta premissa determinat casum de quo poterat dubitari:⁊ sic diuiditur in sex particulas. Secunda ibi:⁊ in eoventre. Tertia ibi,idemqz. Quarta ibi:siue igit. Quinta ibi,quod dicit. Sexta ibi,sed si ipsa mulier. Et dic quod qui dam habent in litera quod dicitur ⁊ quidam habent qui dicitur. Si habes in litera qui tunc habeas versiculum ibi, sed fisti ⁊ ibi non solum ⁊c.si habes in litera quod tunc dicitur,tunc nō debet esse versiculus, sed sine.Jac.ibi,accipere.als accipere,ita dyn.⁊ glo.⁊ tunc deest.⁊ quod est infra ibi,⁊ non solum ⁊c.alias accipere ⁊ bene ⁊ tunc non deest.et nec legitur in litera suspense vsq̄ ad verbum pone.Dynus.ibi,idem accipias,scilicet qō faciat deferre sequentes a successione ab intestato:sed in successione ex testamēto nullū facere differre:etiam si esset preteritus quia postq̄ non esset futurus suus non esset rupturus testamētum.argumentum infra siue igitur. Dy. Ibi rumpatur testamētum scilicet ipso iure,sine hominis facto.exheredatus autē per querelam. Et sic facto hominis. Et sic soluitur contrarium de l.antiqui in fine gloss.magne.Dyn.ibi alij dicant communi opinione.Dynus.ibi:scilicet venter.Dynus,ibi pariturus est.licet non esset futurus suus heres.Dyn.ibi,ventrem pariturum suum heredem vel agnatum vel cognatum proximiorem in successione abintestato,vt.j.de ventre in possessionem mittendo.l.

Universidad de Deusto
Biblioteca

phibuncq.z l.fina.Dyn.Ibi.concurrit cum veritate z communi opinione.Dyn.ibi fingit.non fingit.z sic sciebat se non esse prægnãtem:z communi opinione credebatur non prægnans,z ita erat verum.Ol.ibi acquiret hereditatem.l.cum eius opinione concordat cõmunis opinio.nec ob.ℌ.fi.j.eo.q; hoc casu non põt sic esse certa de facto suo vt potest in dicto.ℌ.fina.Ray.Alij dicunt tamẽ etiam si repugnet cõmunis opinio:cũ magis posset esse certa de facto suo ℭ dicto.ℌ.fina.j.eo.Gloss.tamen z Dy.tenent primam.¶Oppo.primo q litera ista que loquitur distinctiue de legitimo vel consanguineo videtur innuere quod non posset esse eadem persona legitima z consanguinea.Sz contra j.de suis z legiti.l.i.z de gradibus.l.iurisconsultus.ℌ.i.Solu.dic q ad easdem z diuersas personas potest referri.¶Secũdo opponi.quia hic dicit quod idem quod dictum est in precedentibus dicitur cum datur bonorum possessio per pretorem:nã pretor mittit ventrem in possessionem,per q̃ innuit q pretor mittat quemcunq; ventrem in possessionem pariturum suuz vel nõ suum.quia de omnibus locutus est.ℌ.Sed contra.j.deventre in possessionẽ mittendo.l.i.ℌ.toties.Solut.propter hoc contrariũ vitandum quidam referunt istum textum ad suum posthumũ. Sed tu dic quod potest referri etiam ad non suum:vt circa glo. supplebo.¶Tertio opponi.q non per edictalem decreuit pretor:imo per decretalẽ:nam † bonorum possessio alia est edictalis alia decretalis.Edictalis est a pretore mortuo:decretalis a pretore viuo.vt.j.de bonorum possessione.l.iij.ℌ.proinde.sed dicit glosℌ.quod hic loquitur de decretali:licet appelletur edictalis: q; per edictum decernitur.Vel dicitur edictalis.quia tribuit ius vt illa que datur ventri z carbo.Tu dicas secundum Jac.de ra. q omnis bonorum possessio que tribuit ius z que non tribuit ius habet suam edictalem per pretorem mortuum:z suam decretalem per pretorem viuum:z sic intelligit hic.¶Quarto opp. ad rationem z exceptionem.q; exheredatus rumpit per querelam.Solu.vt no.ℌ.si pars heredi.peta.l.antiqui.in fin.¶Quinto oppo.q posthumus non possit exheredari.vt inst.de exhere da.libero.ℌ.posthumi.Et dic vt nota.ℨ.de liberis z posthu.l.si posthumus.¶Sexto oppo.q qui nascitur abortiuus non impediat.vt.j.de verbo.signi.l.qui mortui.Sol.vt in glos.oppo.de ℌ.fium.j.eo.¶Oppo.q non solum inferioribus sed paribus. vt.l.intestato.ℌ.vtiq.oppo.de.l.illud.ℌ.si pars here.peta.et distingue quinq; casus:q; si abintestato decessit impeditur conditio,si condito testamento z posthumo preterito similiter impeditur si posthumo instituto insolidum:z tunc similiter impeditur.Si posthumus fuit cuz alio institutus,non impeditur.Si fuit exheredatus similiter non impeditur.¶Oppo.ad regulã toties igitur ꝛc.quia non proficit presumptio cum veritate nisi sit communis opinio,vt in versℌ.q ipse concreat oppositionẽ. ¶Ultimo quere de duobus:vt in glosℌ.de primo dicetur latius statim.in.ℌ.fuum heredem.Et nota † quod communis opinio multorum excusat:paucorum non:z pro hoc.ℨ.de edili.edic.l.si quis sit fugitiuus.l.apud labeonem.Et alie concordã.sunt hic in glosℌ.In glo.communi opinione vel sua:scilicet heredis.Dy. Vel pendet ibi:extraneo id est in eo q non est in potestate.Dy. in glosℌ.preteritio posthumi.Op.quod admittatur institutus: per.l.illud.sed distingue vt hac glosℌ.ibi:habet dimidiam : imo totum assem.Sed si viuus est in vtero pro dimidia.Dynus.ibi: solus posthumus.Dy.ibi:per eandem.l.illud quia tenetur posthumi.ex heredatio ℌm hec inra.hodie secus.vt no.ℨ.de liberis z posthumis.l.si posthumus.Dynus.in glossa,id est agnatum ibi,non sequentes abintestato veniens.Dynus.ibi:sed nõ conuertitur.vt.j.de gradibus.l.iurisconsultus.ℌ.i.ad eandem ergo z ad diuersas personas potest referri.Dyn.ibi de ventre in possessionẽ mitten.nam in non suo non fieret missio.vt.j.de ventre in possessionẽ mittendo.l.primo.ℌ.primo.secundum quosdam quod falsum est.vt eo.tit.l.vlti.no.Dyn.in fin.vel dic quod non mutatur:tamen † venter pariturus fuũ mittitur in possessionẽ. vt dictum est.dũmodo qui nascitur est sit in ea causa qua iam natus admitteretur.ℌm Dy.z Jacobum de ra.per.l.vltimam. infra de ventre in possessmitten.et ideo tene primam. In glosℌ. paribus ergo.Oppo.q non differat suus ab alio .Dyn.ibi:differt a suo,scilicet legitimus vel agnatus qui est in pari gradu cũ posthumo.Dy.ibi:hic scilicet.non suus.Dyn.in glosℌ.quasi dicat in fin.in gl.magna.in fi.Dy.ibi:si habeas ibi.ℌ.ℌm quosdã, vt ibi nota.z eo.ti.l.vlti.Dyn.in fin.sz q differat in totum.differt tamen in partes vt dictum est.ℨ.in glosℌ.paribus ergo ꝛc. Dyn.in glo.tunc enim in fi.relicto vlteriori gradu.nam si suum vel emancipatum in pari gradu reliquisset: haberet contra tabu.etiam interim.vt nota.j.e.l.ℌ.si suum in fin.glosℌ.magne.Ol. In glosℌ.sz adire in fin.ille l.ge.o sunt contra.quia in eis communis opinio prevalet veritati.vt in eis patet:z hic dicitur oppositum.quia dic q̃ est opinio singularis:et illa non prevalet veritati.vt.l.ornamentorum.j.de auro z argento legat.et ibi nota. Est opinio communis et in ista dic quod versatur circa ius publicum vt circa effectum magistratus.vt.l.barbarius. ve l circa officium iudicis.vt.C.de senten.l.si arbiter.vel circa officium testis.vt.l.j.de testamentis.tunc opinio communis prevalet veritati,vt in contrariℌs. Si autem non versatur circa ius publicuz sed respicit priuatam vtilitatem,tunc non prevalet veritati vt hic.Et posses addere quod no.per Ol.infra de supelle.lega.l.iij. ℌ.fina.Ray.in gl.adeundo in fiꝛ sic obstat communis opinio z veritas.Dy.in glo.cum contra.sz fictionem mulieris.Ol.ibi Azo.cum in hoc possit decipi.z sic non ob.j.eadem.l.ℌ.fin. Ol. in fi.Si enim communi opinione putaretur prægnas licet sciat se non esse:z sic verum esse non esse impeditur adire,vt in verℌ si irem.Ol.

a ¶Etsi, de hac dictiõe z si vide per Car.j cle.ℌ, i fine,de resscrip,

1

Suum. Ibi:z si[a] id est q̃uis.Dy.ibi.q.sz q̃ sit heres pro dimidia.Dy.ibi:vel putat z bene:considerata nostra inscientia.vt.ℨ.si pars heredi.peta.l.antiqui. Ray. In glosℌ.predicta omnia sunt in extraneo id est in eo qui nõ est in potestate.Dy.ibi:vel legitimo.i.abintestato veniente.Dyn. ibi,de peti.here.illud.imo est in tit.si pars heredita.petatur ibi l.antiqui.non quia hic consideravit veritatem que apparet per futurum euentum.ibi:futurum dubium quod de presenti estimatur.Dyn.in eadem glossa.ibi.z dicam in quarta.argu.dicte l.antiqui.quod verum est de iure isto:sed de iure ciuili admitti tur.cum idem sit in eo quod in suo.vt in auℌ.de here.abintestaℌ.primo.¶Sed quid in alio successore qui esset propinquus legitimus,tunc enim non videtur esse differentia ratione iurium q; z hoc de iure ciuili nota.quod ius est certum,nisi dicatur quod suus est omnino heres:nisi adeat.et adire non potest incertus: sed certe imo potest:vt dicta.l.illud.z circa hanc materiam plenius q̃ glosdistingue ibi:venter speratur.Aut queritur de successione testati aut intestati:si testati aut venter est institutuscũ instituto:aut est exheredatus,aut preteritus,primis duobus casibus potest adire institutus z certus est de viribus testamenti z interim habebit totum.vt.l.illud.ℨ.si pars heredita. petatur ¶Tertio casu quando venter est preteritus refert:aut institutus est suus aut non suus,si suus,tũc si nullus est in vtero habet totum;si vnus est in vtero habet dimidiam si duo tertiam.z sic deinceps:vt hic ℌm scientiam diuinam.sed secundum scientiaz nostram humanam obtinet.l.antiqui.ℨ.si pars heredita.petatur.¶Si est institutus non suus aut venter est pariturus non suum:z tunc potest adire in totum,quia non dubitatur de viribus testamenti:aut est pariturus suum:z tunc non potest adire de iure ciuili:sed de iure pretorio habet remedium per ℌm tabu.als per contra tabu.in glo.magna.in fine.¶Secundo casu cum queritur de successione intestati:aut venter est proximior: z tunc nocet sequentibus vt non possint adire.vt dicta.l.antiqui.in principio.nisi sciretur non prægnans:z conco:daret veritas et communis opinio:vt hic.Aut est in eodem gradu,z tũc aut natus nasciturus est suus:aut nasciturus tantum:aut venter q̃ est defuncto extraneus.Primo casu locum habet iste.ℌ.Secundo casu preferetur posthumus z obstat de iure ciuili olim:ℌ non de iure pretorio hodie.non ob.vbi vterq; extraneus.z tunc habet locum:quoc.not.ℨ.proxi.in glosℌ.que incipit si habes edictalem.¶Et de istℌ materia vide quod plene notaui.C.de posthumis heredi.instituen.super rubrica in glo.scilicet si filius.in fine vbi vterq; deliquit:et ideo semper vterq; punitur.hic autez loquitur in acquisitione hereditatis.Vel dic ℌm Jacobum de bel.quod ibi credulitas z ignorantia siue opinio bona excusat a pena:z etiam in damno vitando:hic autem non excusat:nec potest in acquiren.Jaco.

Si certus. Certus de viribus testamenti:licet cõmunis opinio sit in cõtrariũ:potest hereditatem adire.hoc dicit.In glossa vltima ibi puter solus.sed quia secus.Respondeo quia hic potest esse indubitabilis cũ pẽ dere possit ex facto suo.Dynus.ibi:falsum fecerim.Iteꝛ et si alius fecerit possum esse certus vt quia dicitur quod talis tabellio tali die fabricauit falsum testmℌ.z ego certus sum q̃ illa die alibi erat.vt.j.e.l.pantonius.ℌ.rei perduellionis.Dy.

Heredi. Pars posthumi istituti accrescit cũ ipso si certũ sit nõ esse prægnantem sz heres ignoret dicit incertꝰ:vtrũ sit delata hereditas vel incertꝰ de cõditione testatoris.Si per hoc est incertus de viribus testamenti hereditatem adire non potest.secus si per hoc de viribus testamẽti nõ est incertus z de cõditiõe sua certus vel institutus pure aut ꝛ sub cõditione impleta est potest adire.hoc dicit cũ tribus legibꝰ sequentibus.In gl. vlti.in fi.Item contra.ℨ.eodem.l.cũ quidam ℌ.q̃ ipse sed ibi posthumus erat preteritus hic institutus.vt [illegible] cum

De acquirenda hereditate. 158

cũ quidã.ℌ.q̃ dicit.per.l.illud.ℨ.si pars here.Dy.

Heres. Ibi z sub conditione credens se institutum:cum esset institutus pure.Dyn.in glo.scilicet institutus.ibi:vel noli hãc.Ol.in eadem glo.in fi.hic enim opinio sua erat incerta,ibi certa.et veritati equipollebat.dy.Et vide q̃ no.j.e.l.cũ filiũ.in glo.vl.ibi quã veritas.vt.j.de cõdi.z demõ.l.multũ.Ol.

a

Quod si dubitet. [a] Ibi an ciuis romanꝰ.constabat tñ testm in ciuitate cõditũ.Et sic de viribus testi nõ dubitabat:q; quolibet istorũ casuũ testmℌ valet.vt inst.q. mo.testa.in fin.ℌ.vl.z.ℨ.de iniusto testa.l.si quis exheredato.ℌ.penul.Ol.

3

Sed z si de sua. Ibi testatoris sz cõditionem.Dyn.ibi:quam scilicet conditionem.Ol.in versi,cur autem.hic videtur determinari questio de duobus testamentis que fit.C.de edic.dini adri.tollen.l.fi.in glo.scilicet neutrum testamẽtũ valeat z ex nullo possit hereditas adiri:q; de testamento dubitatur:vt hic z no.etiam hec questio.j.de bono.pos.secudũ ta. l.j.ℌ.sed si in duobus.Dy.in fi.ibi suspicio vtroq; enim casu opinio cum vincatur concurrit.Dyn.in glo.prima.in fine.q; forte erat publica fama ipsum esse mortuum.argu.ℨ.eo.l.si quis mihi bona.ℌ.plane.C.de repudiis.l.vxori.ℨ.de here.instl.fina.z facit q no.j.titu.proxi.l.ℌ.ℌ.sed si dubitetur.Ray.in glosℌ.vt.ℨ.eodẽ. ibi plene no.hoc est diuinare.Ray.in eadem glo.in fine.hoc nõ placet.vt.ℨ.e.l.extraneus.ver.ceterum.z.l.is qui heres.z.l.is potest.z videtur casus.ℨ.e.l.e contrario.Et ideo dicit q̃ in illis putauit se heredem testatoris z in potestate z sic necessarium cum esset voluntarius hic credebat se filium alterius:z sic sciebat se voluntariũ.pro hoc.ℨ.eo.qui in altena.ver.sed si non adient.dy. in glosℌ.vnde non adℌt in fi.dummodo sit certum testamentum factum in ciuitate.alias cõtra.vt dixi.ℨ.l.proxi.Ol.in gl.a se vel ab alio.in fi.vt.ℨ.de condi.insti.l.fi.Ol.

1 ☞Successiones ex testamento z abintestato sunt sibi invicẽ contrarie.nec se simul compatiuntur.

2 Jus substitutionis potentius est iure accrescendi z ei prefertur.

3 Jus substitutionis an possit repudiari:z qd de iure accrescẽdi.

1 **Si quis heres.** Coheredi adeunti p parte z substituto alterꝰ portio vacãs accrescit inuito z tpe additiõis cõsideratur conditio adeuntis:z vna via excludit alia via admitti potest.hoc dicit.Et dic q̃ in hac.l.ponunt duo casus dubitabiles scilicet secundus z tertius:z duo nõ multũ dubitabiles sz primus z quartus.Secũda pars ibi idẽ dico.Tertia ibi si excluditur.Quarta ibi:sed si ex duobus.Dyn.ibi:substitutus vulgariter.Dyn.Et dic liber homo paterfami.differatur a casu sequenti ibi:gesserit pro parte qua erat institutus.Dynꝰ. ibi:ex causa quoq;.non solũ iure actionis.Dyn.ibi:portio scilicet iuris accrescendi:dico quo ad quid nõ simpliciter ibi,vel sicut iuris ab extraneo p parte instituto z cohereditsubstituti.Oldra. ibi adierit hereditatẽ pro parte qua erat eis ex institutione delata.Dyn.ibi:adierat pro parte p qua sunt substituti.Dyn.ibi heredes.filius emancipatus z seruus manumissus pro parte ex substitutione delata:si esse volunt.si nolunt erit pater aut dominus:z hoc sequitur sunt enim ꝛc.Dyn.ibi,appendices alibi dicitur accessiones enim:hi sunt.vt.j.q̃ vi aut clam.l.vtem.in fi. primi rñii.Old.Et hoc vult dicere q̃ ad eos inutos pertinent partes ex substitutione delate ad quos pertinuerunt delate ex institutione.Dyn.in glo.quasi dicat ibi:quo decedẽte sz eo cui est facta substitutio.Oldra.ibi.l.qui potest.dicit ergo hic glo.q portio illa defertur vtroq; iure etiã inuito.Itẽ cum hic testpotuit pro constanti q vtroq; iure adeatur,sequitur q̃ non possit vno iure vnã portionẽ habere z aham repudiare.vt.j.ad trebel. l.recusare.ℌ.titius.Sed dic q̃ ibi hereditas deferebatur diuersis iuribus que adinuicem se nõ patiebant simul scilicet ex vulgari que valet si hereditas non adeatur.vt.C.de impub.z alijs substi.l.post aditã.z ex fideicõmissaria que demũ adita heredi tate habet effectũ.Et eodem modo responde ad.l.nec is.ℨ.e.ℌ. j.q; successiones † ex testamento z abintestato cõtrarie sunt nec se simul compatiuntur.vel posset dici q̃ posset vno iure delatam portionẽ habere z altero repudiare.vt.j.de re.iu.l.quoties. probatur.j.de success.edicto.l.i.ℌ.inter alias.ℌ.item.Dyn.ibi sed dic,vt nota.j.eo.l.nec is.ℌ.heres.z.j.si tabu.testa.nulle extra.

2 l.ℌ.Dy.† Preterea ius substitutionis potentius est iure accrescendi z ei prefert.vt.j.de bono.poss.secundũ tabul.l.ii.ℌ.si duo. ¶Item in.ℌ.si titius.vtrãq; habet ex testamẽto hicvnã partem a lege aliã a testatore.Nec ebstat q̃ legitimus vnã habet a lege aliã a testatore:z tamen repudiat.vt.d.ℌ.heres.q; nõ remanet in voluntate testatoris.arg l.ius.ℌ.j.ad trebel.l.recusare.l.ℌ.ti

2 tius.Oldra.Sed si velis istam glosstueri responde ad illas q̃ in illis diuerse vie ex quibus fiebat delatio se simul nõ copatiebantur.nam in.ℌ.heres.erat legitima z testamentaria que concurrere non possunt.vt.j.eo.l.quãdiu.Et in.ℌ.titius.in.l.recusare.erat vulgaris z fideicommissaria que simuliter se non compatiuntur vt infra dixi.quia vulgaris requirit heredes non adire. vt.d.l.post aditã.fideicõmissaria non requirit oppositũ id est he redem adire.vt.j.ad trebelli.q; poterat.z.l.ille a quo.ℌ.j.z.q.et l.nã quod.ℌ.si quis cõpulsus.z ideo non mirũ si eligere potest: q; et necesse habet eligere.vt.C.de codicil.l.fin.Dyn. z redo q̃ ius ; substitutionis no possit repudiare sed ius accrescẽdi z habere ius substitutionis:z ita intelligo contrariũ glosstℌ.eo.l.nec is.ℌ.herez.z q̃ ibi not.argu.huius.ℌ.z.j.si quis omi.cau.testa. l.i.ℌ.sed si proponatur.¶Sed huic distinctioni videt contra.j. eo.l.si tu ex parte.in fi.sed lex non ob.q; verum est q̃ vna partẽ possum repudiare alias adire scilicet repudiando ius accrescendi.secus si iure substitutionis:q; illud repudiare non possum.vt hic.Et ita lex illa reducitur ad hanc distinctionez.Sz certe ista distinctio est expresse contra textum dicte.l.sed si tu ex parte.in fin. quare si dicas quod etiam ius substitutionis possit repudiare z ius accrescendi accipere nõ male diceres per legẽ istam.Ray.in glosspater z dñs ibi adierunt sz filiꝰ vel seruꝰ ex substitutione. Oldra.in glo.hoc ideo.ibi si fine ea id est ea nõ impleta.Oldra. ibi.ℌ.non autẽ.pro hoc.j.de lega.ij.l.ii duobus.z.l.si mihi pure. z.l.si titio et mihi.Jaco.de ara.an eadẽ glosfin.ℌ.hec lectura non adaptatur litere:quia diuerse fuerunt partes.Dy.

a ¶Q̃ si duobit. adde ad facilioré huiꝰ.l. emẽdatiã. bar.l vẽtre.j. e. bar.i.l.gallus.ℌ.si eiꝰ. de lib.z posthu.

a **Jesua.** Pro parte sua adiẽs pro parte serui vel filij adire non videt.b.d.

Heres. Succedit in vniuersum ius defuncti.h. d.ibi:ius non coheres persone.Dyn.in glosℌ.j.ibi heredẽ.Et sic vbi sunt plures heredes vnꝰ non habet ius omne,sed habet ius vniuersum:et ita portio vnius non est omne:sed vniuersum secundum hanc glosℌ. sed ℌm Jac.de ra.si ibi sunt plures heredes vnus coheres non habet ius vniuersum defuncti z q̃ tu dicis habet ius q̃ est vniuersum z fuit defuncti hic est multiplicitas:q; heres pro parte est heres sed sicut rei cõis est dominus ℌm quid.vt.ℨ.de ritu.nuptia.l.illud.

1 ☞Scire z scire posse a pari procedunt.

3 Juris ignorantia an noceat.

3 Verbũ videt est nota presumptionis z non fictionis.

b ¶Juris ignorantia. adhoc ignorãtia iuris nõ excusat platos. Jno.i.c.cõstitutꝰ.ℨ app. bal.i gl.magna.v. bñfi ciũ.neq; ẽt excusat i lucro vt ℌfi lucro.l.si emancipato.vbi bar.C.ℨ iu. z fac.igno. Eilex.i.l. iuris.C.q admitti. neq; excusat mulieres q̃ posslere peritiores.l.iuris. z ibi Bal.z ale.C.q admit.

Si dolo. Portione repudiata z sua agnoscẽs se subiicit oneribus hereditarijs hoc dicit.z bi scire potuit facie,vt.j.de verbo.signifi.l.ne pos proculo.Et no.q̃ pars sunt scire † scire posse. pro hoc.ℨ.ad macedo.l.penul.z de bono.possessñ.l.in bonorum. Et in alphabeto in glo.etiam si velit.ibi abstinuisset.kulicet eo heres.Dyn.ibi quando id est quo casu.Ol.ibi non habet locũ. hic vera solu.quicquid dicatur.Dyn.in glosfconfulendo.in fin. vel dic quod error iuris non nocet in damno nisi contendat cuz eo qui z ipse de damno certat.z sic est hic argu.ℨ.manda.l.si fideiussor.ℌ.non male.Et quod ibi not.secundum Ja.de ra.z pa tet.j.de fideiussori.l.si titius.Et cum queritur an iuris ignoratia noceat. † distingue aut de lucro tractãdo aut de lucro vitãdo.Si de lucro aut potuit consulere peritiores aut non.primo casu bene nocet.vt.j.de bono.pos.l.in bonoz.secũdo nõ,vt hic no.z in multis glos.Si vero tractat de damno vitando aut habet origines a lucro vt fuit hic:z tunc distingue vt supra aut potuit consulere peritiores:aut non.primo casu nocet secundo nõ z ita intelligatur hic.nam hereditatis aditio habet originem a lucro.si autem non habet originẽ a lucro:tunc succurritur.vt.d. l.regula.ℨ.de iuris z facti ignorantia.Dynus.Et vide q̃ plenssime not.per Dynum z alios.extra de reg.iu.c.ignorantia facti lib.vi.Jn vlti.ibi:non presumptio sed tex.hic in fi.magis videt innuere q̃ sit presumptio quam fictio:† q; verbũ videt q̃ est in fi.est nota.presumptionis magis q̃ fictionis.vt.j.de vi z vi ar. l.i.ℌ.deiecisse.Ray.

Quandiu. Cessat abintestato q̃diu ẽ pot ex testamẽto.Op.de.l.si quis ita heres.de here.inst.z sol.vt ibi no.¶Scõ op.q non pot peti ℌm ta.q̃diu pot peti cõtra ta.vt.j.de scõis tab.l.equissimum.in pñn.z.ℌ.j.ergo z hic debet dici q non potest ex testamento peti q̃diu potest abintestato.Sol.hic tractatur de aditione iuris ciuilis.Preterea z in in bonorum pos.idẽ est quod non debetur abintestato q̃diu speraꝛ ex testõ.Et q̃ dicitur q̃ contra tabu.abintestato falsum est.Bene pot tamen esse q̃ est abintestato si nullus adeat.vt.j.de cõtra ta.l.illud.et sic reducto testamẽto ad causam intestati per nõ additionẽ here dis:sed non reducitur ad causam intestati per contra tabulas. vt non sit heres.Dic ergo q̃ q̃diu speratur contra tab.nõ pot

Universidad de Deusto
Biblioteca

dari secundū tabulas.sed pōt adiri de iure ciuili. ¶ Sed oppo. qō non possit.vt.d.l.illud.in fi.sed dic vt ibi Dyn.vel vt statim dicam in suppletione glo.in glo.prima ibi si quis ita.vel dic vt ibi no.Dy.imo ibi ex testamēto adiri nō potest. Ja.ibi de cōtra.illud.§.fina.respon.vt ibi not.vel dic vt supra dixi q̄ vbi speratur contra tab.nihilominus potest adire institutus dūtamē sit certum nō infirmari testamentū de iure ciuili.verbi gratia.q̄ instituit extraneū ⁊ preterist emancipatū tūc non potest adire institutus.vt.d.l.illud.in fine.nisi institutus esset de suis.vt.ſ.eo.l.cū quidā.§.fuū.⁊ ibi not.in glo.magna in glo.nullus adiuit ex testamēto quo casu datur testamēto destituto:tamē semper est necesse testamētū esse factū ad qō accedit q̄ not.C.vnde cognati.l.certum.Ibi vnde forte imo sine forte.vt.ſ.de lega.prestan.cōtra tabu.bono.possessio.petita.l.is qui.§.sed si scriptus quidem adierit.⁊ de contra tabu.l.si ex duobus.§.j.Jaco.⁊eo.ti.l.illud. in prin.⁊ ibi no.⁊ ad fi.l.rside vt ibi no.⁊.ſ.dixi.de hoc etiā not. e.ti.l.si filio.⁊ si tabule testamēti nulle extabunt.l.fi.Ja.

Quesitū. Agnoscens pupillarē hereditatē videt agnoscere paternā si solus fuit heres.secus si habeat coheredē.h.d.Et pone filiū impuberem exheredatum ⁊ extraneum institutū ⁊ exheredato filio substitutum. Oldra ibi substitutus ⁊ repudiauit paternam ⁊ pupillarem adiuit.Dyn.ibi in edictum quod non habemus quo tenebatur quod substitut⁹ in pupillari etate teneretur recipere paternam.Dyn.ibi patris testamento scilicet qui erat impuberi substitutus.nec ob.ſ.l.proxima.⁊.l.in.q̄ ibi filius fuerit institutus hic extraneus vt ibi not.Dy.ibi an ex parte ⁊ alius extraneus pro parte alteri institutus.Dy.ibi sine metu scilicet adeunte coheredē alias secus vt.ſ.ad trebellianū.l.ita tamen.§.g suspectus.in fin.§.Dyn.in glo.vltima.ibi.§.filio ⁊ sic fm iul.questio non procedebat cum omni casu necesse haberet substitutus aut vtranq; habere aut vtrāq; repudiare.Sz fm marcellum locum habet quādo institutus idemq; substitutus hz coheredem.Ol.

Julius. Qui ex existētia sui heredis facit cōnale scere tabulas pupillares.hoc di.Et de hoc.ſ.l.proxi.

1 ☞ Substitutus vel heres pupilli hereditatem patris repudiantis nō astringit hominib⁹ patris nisi sit impuberis frater.

2 Heredis sui existentia tantum operatur quantum ad confirmationem eorum que additionem requirunt quantum extranei heredis aditio.

Elianus. † Substitutus vel heres pupilli repudiatis hereditatē patrinam nō astringitur hominibus patris nisi sit frater impuberis.hoc dicit.⁊ dic si pupillus heres institutus a patre vel insolidū.Dy.in hac ēn.l.pupill⁹ solus fuit instītutus cui facta fuit substitutio a patre q̄ fuit substitutus fratri exheredato ⁊ in his duobus casibus solū existentia sui heredis confirmantur tabule pupillares alias non.vt plene dixi.ſ.de vulga.⁊ pup.substitu.l.filius qui pater.⁊ ideo male dicunt qui dicūt expressa pupillari veniant bona impuberis:q̄ vt.ſ.dixi. heredi succeditur ex pupillari expressa que habuit locū per existentiam sui heredis. ¶ Sed p illa opinione facit.ſ.ad.l.falcid. qui fundū.§.coheres.Ray.Ibi ei.ſ.pupillo.Dyn. Ibi:si pater fuerit pupillariter substitutus. Dyn.Ibi omissa causa.i.repudiata pupilli hereditate ex substitutione.Pet.ibi in fratre scripsit.scz q̄ possit ex testamento repudiare et adire abintestato. Dy.Ibi a patre qui eum in potestate habebat.Dy.Ibi heres existet ⁊ sic hereditatem impuberis ex substitutione repudiare nō posset nisi beneficio iuris pretorij q̄ sibi concessit beneficiuz abstinendi.Dyn.In glos.prima ibi vel nullum hoc tenet Dyn. vt patet in distinct.sua magna.Dyn.in glo.nam frater pupilli ibi pupillarez adire nec propterea tenetur creditoribus patris. Dy.Ibi nec pupillare valet et sic hereditatem impuberis non potest accipere:nec teneri creditoribus paternis. Dyn⁹.in ea. glos.in fi.vel dic vt ibi not.quia hic frater impuberis solus erat institutus a patre idemqz impuberi substitutus vel ipse impubes cui frater erat substitutus vel ipse solus erat institutus a patre quibus duobus casibus existentia sui heredis confirmat tabulas pupillares.vt.⁊ dixi.Ray.In glos.substitu.ibi sed alium ⁊ sic habebat pupillus coheredem.Ol.In ea.glos.in fi.sed dic

2 † q̄ sola existentia sui heredis tantū dem operat q̄tū ad confirmationem eorū que additionē requirūt quātū extranei heredis aditio.vt.ſ.ad trebel.l.ita tamen.§.si pater.Dyn.Et de hoc plenissime dixi in materia substitutionū.ſ.de vul.⁊ pup.substi.sup rubrica in tractatu vulgaris.versi.Item prosequens ordinē.dy. ⁊ ver.seq.

Si in societate. Inter ceptū pficiēdū ⁊ de no uo inchoādū multū interest.

hoc dicit.Et fm Dy.hic casus alibi nō reperit.dy.ibi perseuerauerit ⁊ dubitat an per hoc videat se paterne hereditati immiscuisse.dy.ibi ceptū sub patre.i.vīente patre ⁊ iussu patris.Dy. in gl.hoc ideo ibi huic rei scz nouiter inchoate.Ol.ibi nō assensit.scz pater.Ol.

Si seruū. Cum aliquid facio video:z velle omnia sine contemplatione quesituz est ex re mea quibus meū velle valere nō posset.h.d.Ibi filius in potestate constitutus.Ol.in gl.ibi sec⁹ in emācipato scz.nō instituto.Ol.ibi desiderat hoc olim:fz hodie esset idē qō videtur esse quesitum.hoc dicit.Et primo ponit vnū dictum.Secūdo illud prosequitur per tria exempla. Tertio instat circa primum dictum ibi si opere:quia opera dicitur quoddam factum siue officium diurnum.vt.ſ.de oper.lib. l.i.sed aditio hereditatis in solo animo consistit ⁊ acquiritur:apparet ergo quod aditio non consistit in opera quia deberet hereditas communicari sicut ⁊ alia lucra ex opere prouenientia. Dynus.ibi adierit hereditatem relictam contemplatione vxoris vel de qua dubitatur cuius contemplatione.Dynus.ibi mitur.i.cōtrahitur.Dynus.ibi ⁊ a quibusdā idem in seruo alieno bona fide possesso instituto contemplatione possessoris secūdū Ja.de ra.licet glos.contra.ſ.eo.l.si quis mihi.in princi.In glos. prima ibi sine exemplis.vel dic quod premittit dictuz generale ex quo trium casuum sequentium determinationem infert dein de remouet oppositionē que predictis videt obstare.dy.in gl.vl. ibi homo liber nobis acquirat hereditatē.dic vt no.Dy.

1 ☞ Heres falsi accusatione pendente an possit hereditatem adire.

2 Interrogatus de facto suo debet simpliciter respondere:⁊ non sub protestatione vel conditione.

Cum falsum. De facto suo quis certus esse potest:de alieno vero non regulariter quo casu tanē dubitans hereditatē adire non potest.h.d.Et dic cum questio falsi precedit additionem hereditatis ⁊ habet locus q̄ hic dicitur aut post additionem quando petitur bonorum pos.⁊ habet locum.l.fi.de edic.divi adria.tollen.ibi dicef.Et dubitat an pēdente accusatione † falsi posset heredis hereditatē adire.Dy.ibi hereditatē si verum est qō non sit falsum.Dyn⁹.secus est in bonoū possess. secundum tabu.vt.C.de bonorum possessio.secundum tabu.l.j. Dyn.ibi arguatur id est de falso accusetur.Dyn.in glo.de facto suo.in fine scilicet vbi certatur de damno vitando de quo dic vt not.ſ.de lega.i.l.si res obligata.dynus.Et not.quoties quis in

2 terrogatur de facto suo † quod debet respondere simpliciter non sub

non sub protestatione vel conditione.Oldra.In gloss.quia iusta in fi.id est dum apparet scriptus ⁊ sic post additionem. Oldr. quasi dicat hic loquit in petitorio in contrario vero in possessorio.ad q̄ accedat q̄ no.ſ.e.l.heres institut⁹.nā facil⁹ impeditur missio in petitorio q̄z in possessorio:q̄ mai⁹ periculū ⁊ ideo cautius est agendū.Dy.

Qui seruū. Mādatū de adeūda hereditate reuocat perfurorē superuentē mādati.h.d.dyn.vel sic.furor interueniēs imbēti re integra reuocat iussus:secus si interueniat renō integra.hoc dicit.⁊ concor.ſ.l.proxima.ibi furiosus est factus ⁊ dubitatur vtrum adire possit vigore precedentis iussus. Dynus. ibi voluntate dñi ex presa.Dyn.ibi voluntas presens.Dyn.ibi nulla est in acquirendo.Dy.in retinendo vero est in furioso voluntas scilicet preterita que non potest desinere vt id est patre furioso hic in gl.allegata.⁊ de acquiren.posse.l.si is qui animo. sed in acquirendo transferendo contrahendo permittēdo non est in eo voluntas regulariter.fallit in.l.fi.§.voluntatis.ſ.solut. matri.Dyn.ibi de hoc dixi.In glos.vlti.ibi.l.patre.imo dic qō non est tacita voluntas in furioso vt.ſ.locati.l.qui ad certum.⁊ no.j.de reg.iur.l.in negotijs.⁊.ſ.de neg.gest.l.fi.§.si furiosi.Dic ergo ad voluntatem.q̄ ibi loquit in casu vbi sufficit nō cōtradicere.ad.l.patre.dic q̄ ibi loquit in retinendo iā quesitū hic in acquirēdo de nouo.ad q̄ accedat.ſ.de sta.ho.l.qui fuere.Ray.

a **Si quis alicui.** a Per furorē superuenientē re integra renocatur mandatum secus est re non integra.hoc dicit.⁊ concor.ſ.l.proxi.Et dic alicui scilicet libero homini. Dy.ibi petijt ⁊ habuit quid si petijt tantum nunquid superueniente furore valebit.processus.videtur q̄ sic q: res non est integra.Sed dic quod non processit cum effectu.Dyn.ibi sibi scilicet mandati.dyn.ibi petijt cum effectu fm dy.¶Vel etiā si eaz non habuit fm Bloff.⁊ Ray.vt not.j.de bonorum pos.l.fi.Dy. in glos.retinet enim in fi.Et per consequens dicte.l.nō obstant. quia loquunt de retinendo questum hic vero de acquirendo de nouo vt ⁊ dixi.ſ.l.proxi.In gloss.sic ergo ibi non ergo obstat in eo q̄ dicitur ibi expectari ratihabitione.dy.in fi.nec poterat renocari q: fuerat obligatoriū si subesset debitū veru.dy.at hic interuenit tacita renocatio per furorē superuenientem sicut ⁊ per mortem.dy.

b **Pupillum.** b Ibi non gerat id est a gerēdo sponte abstinet gerere tamē post set si vellet.Dy.

Si epistolam. Moris mādantis renocat mādatū.h.di.vel sic forte.morte tutoris renocat mādatū.Et facit ad questionem quid si morte prelati compromittentis extinguatur compromissum.nec obst.si dicatur morte domini extinguitur ⁊ promissum.sed prelatus est dominus sed nomine ecclesie compromittit,quia idē potest dici de tutore in casu huius.l.⁊ tamen mortuo tutore renocatur mandatum:nam simile est de mandato ⁊ compromisso.Jacob.de ra.Et pro hac opini. bene facit in clemen.de procura.c.vlti.cum ibi notatis.ibi obligari secus in iussu patris qui non renocatur per mortem.vt.ſ. eo.l.qui in alienam.§.quamq̄.⁊ est ratio,quia ibi agitur de obligando adeunte hic de alio obligando.Ray.

Cum qui duobus. Cū dubitatur de viri⁹ scōi testameti,⁊ per cōsequēs de viribus primi ex neutro pōt adiri hereditas.hoc di.Potest opponi de.l.iul. in fine.ſ.de condictione indebiti.Sz potest responderi quod licet sit heres ex isto vel illo testamento tamen potest esse differentia inter vnum testamentum ⁊ aliud in relictis ⁊ alijs.Sed pone quod secundum testamētū totaliter sit idem qō primum nūquid per secundum renocabitur primum.certe sic quia non potest quis decedere cum duobus testamentis nisi sit miles secus dicit gloss.in secunda sententia.vt no.C.quando prouocare nō est necesse.l.i.Dy.in glos.ex vltimo not.ibi in dicto titulo scilicet institut.quibus modis testamenta infirmā.Dyn.in fine.ad hoc accedit quod no.C.de codicil.l.cum proponas.⁊.j.de bonorum pos.fm tab.l.i.§.fi cū duobus.⁊ plenissime dixi.d.l.vl.C.de edic. divi adri.tol.

Filiusfami. Filius in adeūdo excedens formā iussus patris:patris nō obligat heredi tatem.hoc dicit.ibi acceptis literis quarum tenor erit adeas hereditatem si tibi persuasum fuerit esse soluendo si ponas hoc esse secundum casum diuersuz a proximo ibi adīt hereditatem nulla exploratione facta veruin hereditas esset soluendo.Dynus. ibi non obligasse:quia excessit formam mandati paterni.dy.in

gloss.hereditati.Ibi si est idonea et si minus dixit plus significauit vnde est arg.qō qui interpellat debitorē hoc modo multū indigeo pecunia quam mihi debes qō perinde est ac si dixisset solue.ad idem.C.de arbi.ne in arbitros.fm.Jac.de ra.ad idem bene facit.ſ.ad trebellia.l.sed si alio.§.fz si suspectam.vbi de hoc dixi.

Sed ⁊ si quis. Actus legitimus vt est aditio hereditatis non recipit cōditionez, a hoc dicit.

a ¶ Si quis alicui. Adde bal.i.l.fi.C. de ad.tuto. bar.i.l. non solū.§. more.ff. de no. ope.nun.

Cum heres. Ubi ppter furorē pater cō sentire nō pōt filiofa.herede instituto pōt adire tanq̄ paterfamilias.h.d.Ibi de minoletia hoc ex pz:uilegio sibi concedit cū de iure cōi sec⁹ esset.vt.ſ.e.l.si quis mihi bona.§.iussum.dy.ibi hac si pater fami.id est hac si homo sui iuris.dyn.Et sic ex puuilegio fit heres vt in glo.etiam facere ibi.§.nec non imo heres.j.de legat. j.si pater.Ol.ibi item an pater fit heres.dic q̄ semper filij⁹ est heres.vt.j.de leg.j.l.cū filio.sed quis sit heres quo ad commodū in hoc procedit questio glos.ibi vt hic dicit:ubi perinde habeat ⁊c. ⁊ per hoc necesse est responderi q̄ sit heres filius,fz contra.j.eo. l.placet.Sed dicendū est q̄ hoc fallit.Et est ratio q̄ non acquirit patri:q: si acquireret iam obligaret creditorib⁹ hereditarijs. vt.ſ.e.l.more.§.i.vnde cū ista acquisitio sit periculosa nō pōt fieri sine volūtate patris,vt.ſ.e.l.qui in aliena. in princ.⁊ arg.ſ.de auto.tuto.l.obligari.§.hereditatis.Ey.

b ¶ Pupilli. Addo ad hāc.l.gl.i.l. iusiurāduz. q̄ ex quentiōe.§. si tutor.de iure iuran.

Qui ex parte. Nō expectat casus cuiuseuentus mihil operat sec⁹ si operari potest. hoc dicit.cū.l.seq.scōm vnam lecturam in gl.existat.Ibi in ea.l. §.i.dic vt ibi not.Dy.ibi pecuniam:sed ibi euent⁹ conditionis potest aliquid operari,vel ad has duas respondeas.vt not.di.l. iul.§.j.ibi.l.huiusmodi.fz ibi expectatio potest impedire transmissionem ⁊ sic aliquid operaī.Dy.ibi si calendis,sed ibi expectatio affert debitori commodū medij temporis.fz idem est in l.aliquando.§.fina.ſ.ad velleia.fz dic qō ibi improbat tota obligationis suspicio.vt.e.ti.l.si mulier contra senatusconsultū.§.fi. dy.vel fm Jac.de bel.dic ad omnia contraria q̄ hic euent⁹ conditionis nihil prosus possit operari ibi aūt poterat aliqd operari vt in qualibet earū apparet.Jac.

c ¶ Qui ex duobus. c Hec lex fm verā lecturā summata fuit cū precedēti.§.fm aliā lectu.dicit q̄ spes iuris accrescendi transmittit ad heredem.ibi sub conditione ⁊ si conditio non exisset fuit datus substitutus.Dyn.ibi pars relicta sub conditione.Dynus.ibi pertinet iure accrescendi.Dy. quocunq; modo siue morte siue repudiatione siue conditionis defectu.in gloss.ibi secundum Ray.iam ⁊ hoc est veritas.Dyn. ibi in tertia ista non procedit:quia tunc non haberet totum iste heres heredis:imo accresceret etiam coheredi principali⁹ heredis quod lex ista vetat.Dynus.ibi si ita primo respōdeo:fz hec

d est mala positio,⁊ contra dictum.§.si ita.⁊ quod ibi not.Dyn⁹. ibi pro parte testatus hoc est verum a principio:sed ex postfacto potest.vt.j.eodem.l.cum hereditate.secundo respondeo.⁊ de legatis.§.cum filius.in princip.Et sic ista non videtur bona ratio.vel dic vt dixi.C.de cadu.tollendis.l.vnica.§.his itaq;.Cyn. ibi quam succedendi ex conditionali institutione.Dy.ibi secūdū hoc.hec vera fm Ol.ibi neq; substitut⁹ q̄ innuit litera,q: nō dicit q̄ haberet coheredem neq; substitutum q̄ esset diminare. Dynus.

d ¶ Cū heredi tate.Istā lege limitat notabiliter Bart.i.l.vt testō.C. de impu.

Qui semel. Adeūti p parte vacās portio accrescit inuito.h.d.

Heres quādoq;. Id est qficūq; vsq; ad viginti annos. vt.C.de iure deliberandi.l.licet.Et breuiter hoc dicit.adita hereditate omnia referunt ad tempus mortis ⁊ habet locū etiam nisi succedit contra voluntatē defuncti p contra ta.vt no.⁊ dixi.j.de lega.prestan.cōtra ta.bono.pos.j.e.l. si emancipato.in gl.vl.ibi.§.cū sern⁹.⁊ q̄ dicim⁹ legatarios fingi dominos a tempore mortis causatur illa fictio a dispositione huius legis.

Cum hereditate. d Nō nō possum cōsequi per me cō sequor interdum per alienum beneficium ⁊ quod datur heredi datur heredi heredis.hoc dicit.cum.l.seq. Ibi abstineat post additionem coheredis.Dyn.ibi qui subandi ille qui ⁊c.Oldra.ibi ei id est contra eum.Oldra.in fin.quasi dicat aliam partez habebit ne testato:decedat pro parte testatus ⁊ pro parte intestatus.sed tamen solum pro sua parte non pro alia poterit conuenīri.In glossa.vt.C.ibi.l.qui seruitute.Solu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ibi erat eadē ratio prohibitionis in persona mea ⁊ alterius: et ideo sequitur idem effectus ad qō accedat.ĵ.de iure patrona.l. vnū fratres.et dic circa solutionē huius brocardi vt notaui.ff. de adim.tuto.l.ita autem.§.gessisse.⁊.ĵ.eo.l.antistius.§.fin.⁊ extra de regu.iur.c.potest quis lib.vi.per Dyn.ibi lex.si certarum. hę due non sunt contra imo concordant. Ray.in glo.vlti.ibi cedere id est in solutum dare.⁊ hoc tenet Jac.de ra.Et pro hoc.ĵ. l.ſi minor.ibi quidam vel dic q̄ potest esse ex postfacto vt dixi in.§.his itaq̄.de cadu.tollen.Cy.ibi in alterius iniuria qō esset si coheres illam partem accipere cogeretur inuitus. Ray.

Si is qui. Ibi decessisset ante repudiationem vel abstinentiam aliorum. Dy.

1 ☞ Pubes dicitur quis semper a duodecimo ⁊ decimoquarto anno supra.

2 Heres nō tenet creditoribus nisi cum eis quasi contrahat.

3 **Necessarijs sui.** Et necessarij hꝰdes de iure ciuili habent beneficiū abstinēdi per pretorē. secus est in necessarijs tantū. hoc dicit. Dy. ibi teneant id est teneri videantur prima facie. Dy. ibi extranei minores similiter. Dy. ibi centenario id est etiā si habeant centum annos: nam † semper dicit quis pubes a duodecimo ⁊ decimoquarto anno.ff.Dyn. ☜ Ingl.facit hoc ibi ⁊ statim etiam si nihil gesserit pro herede per totam.l.Dynus.ibi: ergo heres.l.si quis omissa causa testamēti.l. ĵ.6.sunt qui in potestate. Dyn.ibi instituisse se immisceat. Item pro hoc: q̄ ille demum actus inducit presumptionez aditionis in voluntario vt probatur.ĵ.e.l.eum qui bonis. Item probatur hoc per.l.ĵ.C.sive ab hereditate se abstineat.ĵ.de leg.ĵ.l.nam nec emancipatus.⁊.ff.e.l.pro herede.§.papinianus.ver.ceterum.ibi nam cum filius abstinet ⁊c.sed certū est q̄ in alio vel etiam emancipato non presumitur aditio. Et ideo creditores habēt necesse probare.sic ergo ⁊ hic. Dyn. Alij dicunt q̄ opus est quod abstineat: nam tūc dicitur heres nomine vt patet.ĵ.de bonis liberto. l.⁊ si ex modica.§.ſi filius.⁊ ad tertul.l.ĵ.§.adoptiui.in fine. Si autem abstentionem videtur qō possit a creditoribus conueniri ⁊ ipse filius habet necesse probare se abstinisse cum intentio creditorum videatur de iure cōmuni fundata vt hic: ⁊ hoc quidam moderni.⁊ Ja.de are.firmiter tenent per prealleg.l.ĵ.§.qui sunt in potestate.ĵ.ſi quis omissa causa testamenti.⁊ de stipula. serno.l.liber homo.§.ĵ.cum ſimi.Glo.cōmuniter tenent qō creditores habeant probare immixtionem vt no.d.l.i.C.ſi vt ab hereditate se absti.⁊ no.etiā.ff.solu.matri.l.ſi cū dotem.§.transgrediamur. Et hoc etiā tenet Dyn.vt.ff.dixi:⁊ hoc videtur probari:⁊ q̄: heres non tenetur creditoribus nisi cum eis quasi contrahat quasi contrahere autē nō dicit nisi adeūdo ſi est extraneus vel immiscendo ſi est suus.vt.ĵ.ex quibus causis in pos.eatur.l. apud iul.§.fin.⁊ sic requiritur vt vere quasi contrahat non ficte de iure ciuili de quo quidez ficte quasi contractu hic loquitur.et pro hoc.ff. de vulga.⁊ pupil.substi.l.ſi filius qui pater.ſm Jaco. de ra.⁊ Ol. de hoc latissime dixi.d.l.i.C.ſi vt ab hereditate se absti.ibi vel q̄ dicit hanc approbat. Dy.

Ex parte seruus. Pro parte institutꝰ ⁊ liber esse iussus ⁊ heres ante aditionem coheredis erit liber est heres nisi sub ea cōditione facta fuerit institutio.⁊ hoc dicit. Dynus.ibi necessarius.no.contra opin. Dyni q̄ cum testator prouidet sibi de herede extraneo cessat prouisio iure ciuili in herede necessario. Et hoc etiam idem probat contra dictam opi.C.de iure deli.l.ſi fratris.ſm vnū intellectū quē ibi dixi. Cy.

1 ☞ Juris accrescendi spes transmittitur ad heredē: nō tātū ad primum heredem: sed etiam heredem heredis obligat inuitum.

2 Patri succeditur per ius accrescendi in simplici iure accrescēdi tñ: secus si sortiat naturā pupillaris substitutionis.

3 Substituto omnis est conditionalis institutio.

1 **Qui patri.** †Spes iuris accrescēdi trāsmittitur ad heredē ⁊ nō solū primū heredē, ſz heredē heredis hereditati obligat inuitū. hoc dicit.vel sic ſm Pe.⁊ Ja.de ra.in fauorē pupilli non existente alio substituto spes substitutionis pupillaris trāsmittitur ad heredem heredis.h.d.ipſi enim intelligunt q̄ pupillus non adiuit: et dicunt qō heres substituti admittitur iure substitutionis.non obst.ff.de vulga.substitu.l.qui liberis.§.fin. ⁊.l.sed ſi plures.in prin.⁊.C.de caducis.tol.l.ĵ.§.finautem.q: illa iura obtinent regulariter. Sed fallit in casu huius.l.fauore pupilli vt non euanescant tabule pupillares cum nullus sit alius substitutꝰ: sed in.l.qui liberis.erant alij substituti qui possunt venire ⁊ sic non est locus iuri speciali. ☜ Item non obst.l.ſi ex pluribus.ĵ.de suis ⁊ legitimis.q: ibi loquitur in vulgari substitutione que defertur per ius accrescendi coheredi: sed in casu nostro non potest deferri per ius accrescendi hereditas pupilli: q: ius accrescendi habet locū in eadem hereditate non in diuersis. Et eodem modo respondetur ad.l.toties.ĵ.eo. secundum eos. Sed litera ista videtur innuere quod non iure substitutionis: ſz iure accrescendi quodammodo venit ex quo non potest repudiari tamen vt substitutus habet alias non diceretur heres pupilli imo patris: sed hec lex fauore pupillaris substitutionis seu successionis sic statuit. Cy. de hoc dixi.ff. de vulga.⁊ pupilla.substitutione.super rubrica in materia fideicommissarie.versicu. Sed an spes vulgaris. ☜ Opi. Jaco. de ra. approbat Ray. q: aut potuit pupillū adīsse hereditatem. Et tūc ius accrescendi cessaret: vt.ff. de vsufruc.accrescen.l.ĵ.§.interdum. Aut ponit ipsum non adīsse hereditatem paternā.⁊ tūc licet in portione hereditatis paterne ex testamēto delata ius accrescēdi locū haberet hoc nō tamen haberet locū in hereditate impuberis: quia in diuersis hereditatibus cessat ius coniunctionis ⁊ per consequēs ius accrescendi vt.ff. quibus modis vsusfruc.amittatur.l.ſi sub conditione. Et no.ff. de testamento milita.l.ſi certarum.§.iul. sed certe in hunc intellectum offendimus textum huius.l. quia simpliciter loquit in iure accrescendi: quia posses defendere glossam. scilicet q̄ hoc ius accrescendi procedat. nec ob. quod in diuersis hereditatibus non admittatur ius accref. vt predixi qō hic nō sunt penitus diuerse: sed connexe vt in fine.huius.l.patet et.C. de iure deliberā.l. quidam elogio. nec ob. quod post acquisitionem hereditatis ius accrescendi cessat. vt.ff. interdum. qō illud ius accrescendi non habet secum aliam prouisionem testatoris expresse: hoc autem habuit per substitutionem pupillarem. Et ideo quasi eius substitutionis naturam assumit. Et sic etiā post acquisitionem hereditatis duret argumen.ff. de donatio. inter virum ⁊ vxorem.l.ſi donatę.§.ĵ. de eo quod opponit Jaco. † qō per ius accrescendi succeditur patri. sed dicit hic pupillo succedi: quia dico illud verum in simplici iure accrescendi at hic ius istud accrescendi naturam sortitur pupillaris substitutionis. Et sic per ipsum pupillo non ex substitutione: sed ex iure accrescendi propter eam substitutionē ⁊ hoc modo tueri posses. glos. Ray. ibi pretermittere: nec de equitate, nec de rigore. Dynus. ibi mortuus scilicet heres patris idemq̄ substitutus impuberis. Dynus. Jbi obligat hereditati pupilli hereditatis paterne aditio. Dynus. ibi paterne hereditati. Et sic patet quod pupillus fuit hic institutus a matre ⁊ immiscuit se hereditati paterne. vt.ĵ.eo.l.toties. Ray. in fine. imo si adīsset magis posset operari ad oppositum ſm Jaco. de rauen. ibi cuicunq̄. id est nō solum directo succedēti. ſz etiam per mediā personam alterius vt in casu premisso. Dyn. in glos. cum filio impubere ibi ſi filius: ſz lex contraria loquitur in casu cōuerso: ſz q̄ſi repudita paterna vult habere pupillarem quo casu distinguitur aut hꝰ coheredē aut solꝰ est heres: ⁊ in hoc casu distinguit q: aut iste heres est de suis aut de extraneis vt.ff. eodem.l. quesitum cū similib⁹. Dyn. In glossa.f. substituto ergo ſi heres substituti est de necessitate heres pupillo sequitur q̄ hoc ſit iure substitutionis. nam ſi iure accrescendi non esset heres pupillo. Sed pater. Cy. ☜ In glos. primo vel secundo hec veravt patet in fine.l.ibi ⁊ accrescendi iuris ⁊c. Dynus quod transit ad heredem vt.ĵ.de suis ⁊ legitimis. l.ſi ex pluribus. dynus. Jbi substitutionis ⁊ est ratio: q: omnis † substitutio est conditionalis institutio vnde cum conditione pendente eius regulariter ad heredem non transmittitur. sequitur idem hic Dynus. ibi vt hic dicit ergo hec.l. secundum hoc de necessitate debet intelligi quod pupillus ⁊ substitutus ambo fuerunt instituti a patre impuberis et sic erant coheredes. vnde ius accrescendi inter ipsos locum habet vbi autem non essent coheredes instituti per patrem ⁊ sic ius accrescēdi cessaret tunc substitutio mortuo vno impubere spes substitutionis non transmitteret ad heredem substituti vt in contrarijs. Ray. ibi qui habebat ⁊.ĵ. debonorum possessio. secundum tabu.l.§. ſi duo. Oldra. Jbi non transferat. Sed certe hic non dicitur qō pupillus audierit. Item ſi audiuisset magis posset operari ad oppositum ☜ ad propositum ſm Jacobum de rauen. ibi hic in pupillari ⁊ hanc solu. tenet Jacobus de ra. ibi habere non potest imo ibi erat institutus vterq: vt ex litera pater. vnde quod ibi dicit non etiaz heredem eius sequitur substitutio. iure substitutionis. quia spe substitutionis ad heredem nō transit vt dictū est: ſz ius accrescēdi heredē sequit vt hic patet ⁊ ea.l. ſi ex pluribus in prin. ⁊ arg.ff.e.l.qui ex duabus. Dy.

Eius emancipatum. Repudiante instituto qui abintestato de iure pretorio adire poterat ⁊ volebat locus est substituto: ⁊ qui facit vnum non videt velle eius oppositum. hoc dicit. ibi et ita id est per bonorū pos. vnde liberi.

vnde liberi. Dyn. ibi hereditatem ex testamento delatam. Dyn. in glo.vl.ibi.l.patronus. hoc falsum vt dicetur.ĵ.eod.l.dodum. nec obst.l.ſi patronus. in princ. quia ibi patronus volebat renocare alienata per libertum ⁊ sic contra ius communevnde de facili repellitur: vel ibi agnouit voluntatem liberti ⁊ agitur de lucro vnde iuris ignorantia sibi nocet adhibita distinctione poterit consulere peritiores vel non. arg.ff. de iur.⁊ facti ignoran. iure.⁊.l.error.⁊.l.regula.§.ĵ.⁊.ĵ. de bonorū posſ.l.in bonorū. ⁊ per hanc distinctionē possunt reduci ad concordantiam gl.huius.l. ⁊.ĵ.eo.l.dodius. Et opiniones doctorū hic ⁊ ibi posite vel in.l. ſi patronus. erat quasi debitum. vt no.ĵ. de leg.ff. de fideicommiſ. nec ob.l.error.⁊.l.in bonorum. quia locum habent quando ex errore volo lucrū percipere: secus ſi volo errorem iuris in iure mihi debito non nocere. Ray.

Si minor. ☜ Uno herede se abstinēte per restitutionem in integrum eius portio alteri coheredi nō accrescit inuito. hoc dicit. Ibi annis scilicet.xxv. In glossa prima ibi non fuit heres. dic q̄ hic fuit concessum priuilegium contra ius cōmune q̄ mihi coheredi non debet esse damnosum. Dy. in eadem glo. ibi. vt ibi nota. sed certe hoc solum noie est heres. vt.ĵ. de bonis libertorum.l.⁊ ſi ex modica.⁊.ff. de condic. indebi.l. nec nouum. Et ideo posset dici q̄ hic intelligatur secundum illas vt non cogatur ſi velit repudiare totum. nam et ibi filius qui abstinet nomine heres manet. Jac. in fin. distinguit cum portio coheredis mei deficit aut quia non adīt vel quia non vult vel quia morte preuentus: ⁊ tunc ſi deficiat anteq̄ ego adīssem habet locum C. de caducis tollendis.l.prima.§.hisita. an postq̄ adiuit. ⁊ tūc habet locum.ff. eo.l.cum hereditate. aut deficit postq̄ adiuit: ⁊ tūc ſi beneficio habet locum quod hic dicitur aut in penam heredis: tunc habet. in auf. de heredibus ⁊ falc.§.ſi quis autem nō implens. Dy.

Aristius. Heres institutꝰ ſi tanq̄ heres cōditionē impleuit pro herede gessisse videt. h.d. ibi videatur institutionem conditionalem faciendo puraz. Dynus. ⁊ per hanc.l. solet gloſſ. determinare questionē ſi filius ex hereditatis egit querelam ⁊ obtinuit ita quod testamētum reddit ad causam intestati an creditores possent eum conuenire quod pro hoc videatur se immiscuisse hereditati. ⁊ dicunt glo. per hanc.l. quod refert vtrum proposuit querelam volens hereditatem agnoscere. ⁊ tunc creditoribus teneatur an volens reducere testamentum ad causaz intestati ⁊ sic parare sibi viā succedendi abintestato: ⁊ tunc pōt repudiare. Et per consequens oneribus hereditarijs non tenetꝰ ⁊ in dubio presumitur proposuisse querelam vt reducat testamētum ad causam intestati. Et hoc dicit glossator. ar. huius.l.ff. de inof.test.l. quēadmodū. advltimū facit.ff. de cōdi.insti.l. ei cui hereditatis. ⁊.l.ſi pupillus. Dy.

Si seruus. Jussus illius domini debet interuenire qui dominus est serui instituti tempore aditionis. h.d.

In libro. Qui ex defectu intelligētie per se hereditatem acquirere non potest per alium acquirere potest. hoc dicit. ☜ Opponi potest de.l. cū heres. in princ. ff. eo. ad solutionem cogitabis. Oldra. ad solutionem potest responderi q̄ hic filius furiosi adiuit hereditatem sibi delatam iussu tuto. vel curato. patris vnde presumitur habere animum acquirendi patri vt tangit hic gloſſ. vlti. at ibi adiuit filius here ditatem sibi delatam sponte sua: vnde presumitur habere animum querendi sibi ⁊ sic pater non querit. argu. eius quod not. Dyn. ĵ. eo. l. qui bona. §. finali. ⁊. ff. eo. l. qui in aliena. §. ĵ. et qō ibi not. Ray. in glo. vlti. ibi ſi per epistolam. per hoc apparet quod adiuit volens acquirere patri furioſo. argu. eorum que no. ff. eo. l. qui in aliena. §. ſi non adierit. Si vero adīsset proprio motu tunc furioſo non quereretur. vt. ff. e. l. cū heres. in. in fin. ex hoc fi. huius. glo. collige solu. brocardi ſi non possum per me possum p aliū. ad qō accedat qō no. ĵ. de vsu. l. labeo. Et alie due solutiones vocantur. ĵ. de fur. l. hereditarie. ⁊. l. sequen. ⁊ de hoc no. ⁊ dixi. ff. e. l. cum hereditate. ⁊ plenissime dixi. ff. de admi. tu. l. ita aūt §. gessisse. ⁊ per Dy. extra de reg. iu. c. q̄ alicui. lib. vi.

Seruus duorū. Seruus cōis duorū personā representat ⁊ pro parte adiens pro alia manumissus adire nō potest ⁊ substitutū repellet. h.d. cuz. l. seq. Jbi adierit et iubenti partē acquisierit. Dy.

Si seruus cōmunis. Heres necessarius abstinere non potest. hoc dicit. In glossa prima in fin. ⁊. ff. de here. insti. l. ſz ⁊ ſi in cōditione. §. ſi. Ja. In gl. vl. in ſi. hoc nō credo q: cū sit omnibus necessarius ⁊ oēs adiuit ⁊ ex oibus est liber ⁊ heres: vt. d. l. vl. Dy. C. de seruo communi manumisso.

1 ☞ Jus accrescendi habet locum inter dominos: seruo cōmuni herede instituto.

2 Juri accrescendi est locus etiā in legatis ⁊ accrescit post agnitū legatum. ⁊ nu. 3.

4 Legalis cōiunctio quare magis operaꝰ inter fructuarios quam inter legatarios.

1 **Seruus cōmunis.** †Seruo communi herede instituto inter dominos habet locum ius accrescendi. hoc dicit. ibi interim id est alijs deliberantibus. Dyn. Sed contra videtur quod non accrescat q: cum seruo communi relinquitur domini habent partes dominicas in relicto non vt riles ⁊ illas partes habent vt separatas: quia non sunt coniuncti re neq; verbis. vt.ĵ. de legatis secundo. l. ⁊ proculo. ⁊ eo. titu. l. ſi duobus seruis. ⁊ ideo non est locus iuri accrescendi. vt dicta. l. et proculo que est contra. Solu. aliud in lega. et aliud in hereditate. Et ratio diuersitatis est que hic nota. per. l. ius nostrum. ĵ. de regu. iuris. vel ratio est que not. C. de caducis tollendis. l. prima. ff. vbi autem. ☜ Sed tunc oppo. † quod etiam in legatis sit locus iuri accrescendi. vt. ff. de vsufruc. accrescen. l. ĵ. §. primo. Solu. ibi in vsufructu legato in quo aliud est quam in legato proprietatis: sed cur aliud. respondet gloſſ. dicta. l. ex proculo. quia sicut facilius accrescit ita ⁊ facilius ius cōmunctionis recipiat. † naz accrescit etiam post agnitum legatum vt dicta. l. prima. §. interdum. sed q: facilius accrescit respondet glossa. d. §. interdum. q: etiam antequam acquiratur cum effectū facilius accrescit vt eodem titu. l. interdum. sed tunc adhuc remanet questio quare facilius: sed responsio colligitur ex dicto. §. interdum. ⁊ de vsufruc. l. ſi titio. et. l. quia vsufruct. accrescit pſone et est ius personale et iura personalia pſonā sequunt: vnde q: fructuarius reputatur vna persona cum socio ideo sequitur eum pars socij: ius autem proprietatis est ius reale. Et ideo ad personam non habet respectum. argu. ĵ. de regu. iur. l. in omnibus. sed hic ratio respicit qualiter accrescat. † Sed quare magis hoc operatur cōiunctio legalis que est inter fructuarios magis quā inter proprietarios. sed adhuc non est bene clarum: sed potest forte responderi, quia parum durat ⁊ de facili multis modis perditur sicut als respōdet gl. in aut. de nup. §. ſi vero solū. Ja. de ra.

Cum solus. Duorum persona substituē te herede instituto respectu vnius facta aditio ⁊ alterius pſone respectu nō sufficit. hoc dicit. ☜ Et dic cum solus seruus. ſ. communis plurium duorum. Dynus. Jbi dominoz: diuersorum. dynus. Jbi vtilitatis causa. ſ. ne alterius scilicet primo adire iubentis. Dyn. Jbi alterius. scilicet deliberantis. Dy. Et sic not. festinatione ius alterius ledi non debere sic ⁊ alias non debet fieri precipiti festinatione: nec moratoria contrectatione vt. ff. de ad. tu. l. tuto: qui repertorium. §. ĵ. ⁊ in aut. de restitu. ⁊ ea que parit. §. ad hoc alias qi bi ⁊ vide in alphabeto.

1 ☞ Pretor statuere potest terminum heredi ad adeundā hereditatem. quo elapso ſi non adiuerit denegātur instituto actiones hereditarie. ⁊ quando locus est instituto repellitur substitutus. ⁊ nu. 2.

3 Permissum intra tempus an possit denegari post tempus.

4 Hereditatē repudiare substituti interest vt ipse admittat. creditorū vero non interest a diri vt valeat heredē cōuenire.

1 **Quādiu.** Ad adeūdā hereditatē pōt pretor† terminū statuere quo elapso ſi nō adeat denegantur heredi instituto actiones hereditarie. Et

2 quādiu locus est instituto † repellitur substitutus. hoc dicit. ibi succedere pōt. ſ. substitutꝰ. Dyn. Jbi primo. i. instituto in primo gradu. Dy. Jbi actiones per hoc q: nō adiuit hereditatē intra tempus a pretore statutum. Dyn. Jbi prestituendum tempus q: est hoc ipso qō intra tēpus nō adīt: nam † permissum intra tempus videtur denegari post tempus vt. ĵ. de lega. ĵ. l. statuliberū. §. stichū, alias stich⁹. ⁊. C. de his qui not. infa. ⁊. l. ſi seuerior. ⁊. l. ſi possidentum. Jacob. Jbi primo loco instituto. Dyn. Jbi secundus. i. secūdo loco scriptus. Dyn. ibi ipse tertio gradu scriptus. Dynus. Jbi singulis heredum gradibus. Dyn. Jbi defertur hereditas per subductionem prioris ⁊ vide. ff. eodem. l. is qui heres. Item allegatur versiculus is autem. ad questionem si tres sunt electi in potestate alicuius ciuitatis vnus post alterū vt moris est ⁊ moritur secūdus deliberante primo: ſi primus postea repudiat est argumen. hic q: vocetur tertius. argu. contra. ĵ. de condi. ⁊ demon. l. pater. in prin. Dyn. de hoc dicetur eo. titu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

l.eum qui per Jaco.de are.Item allegatur iste versicu.ibi intra quam diem ad talem aliam questionem.Ecce quod quidam comes concessit in feudum per militem possessiones quasdam.Et si non prestaret iuramentum fidelitatis infra annum concessit eas dem martino:decessit.p.elapso vno mense a die concessionis dubium est an admittatur ad petendam inuestituras statim vel post annum.& hic est argu.quod post annum.& j.de conditioni.& demonstra.l.iiij.§.i.de vsufruc.leg.l.vj.ori.de verbo.obliga.l.in illa.si quis cautio.l.si eum.§.homo sisti.et.j.de manumiss.testamento.l.si ita scriptum fuerit.cuz titius contra quod statim.j. de verbo.obliga.l.quoties.hoc iure.& si tabule testamenti nulle extabunt.l.i.§.i.hoc modo verum per.l.j.eod.l.si quis heres.de succes.edic.l.§.§.qui semel alias.§.si quis ex his.& C.qui admitti ad bonorum possessio.possunt.l.fina.in fine.Dynus.Jn glos. prima in fin.& facit pro hac solu.j.de fideicommiss.liber.l.iij.§.j. Oldr.¶ Jn glos.vltima.ibi nisi repudiet nam iure digestorum non adeundo videtur repudiare iure.C.non repudiando videt adire.ratio autem diuersitatis potest esse secunda solu.hic ponit Dyn.in eadē glos.in fi.tacere ergo infra tempus determinatum credit semper in damnum tacentis:quia si ad postulationē creditorum prefigitur tempus:habetur pro adeunte vt ipsis teneatur:si id possunt substituti habetur pro non adeunte.sed repudiante in fauorem ipsius substituti.Dy.Et hec est vera & ratio est:quia †interest substituti hereditatem repudiare vt ipse admittatur creditorum non interest adiri vt heredem valeant conuenire.Ol.

1 ¶ Hereditas nō pōt repudiari nec adiri nisi repudiatio fiat corā iudice si est locus testamento vel abintestato.

2 Renunciatio a presente presenti facta,habet pro pacto.

In plurib⁹. Jus repudiāde hereditatis vel bonorum possessionis pertinet primo ad scriptos heredes postea incipit pertinere ad successores abintestato.h.o.Dy.Vel sic †quādiu
1 locus est ex testamento abintestato:nec adiri nec repudiari potest hereditas nisi repudiatio fiat in manu iudicis.ibi gradib⁹ quorum quidam ex testamento quidam abintestato succedere poterant.Dynus.ibi incipiatur substituendo cis tempus infra quod adeant vel repudient.Dynus.ibi deinde vel postēa scripti repudiauerint.Dynus.ibi pertinet id est pertinere possit. Dynus.ibi idem sit scilicet heres.Dyn.ibi pertineat id est pertinere possit.Dyn.ibi idē iuri scilicet vt predictus ordo debeat obseruari.Dyn.ibi petere potest deficiente conditione testamētaria.Dy.ibi de legitima adeunda vel repudianda.Dynus.ibi dies conditionis que apposita est in institutione.Dyn.ibi trāseat scilicet quando legitimus erat sub conditione institutus. Dynus.ibi in eo casu quando pendet conditio testamentaria. Dyn.ibi neutram id est nec legitimam nec testamentariā.Dy. in gloss.secunda.in fi.Item contra.ff.de here.instituen.l.si quis ita.Sed solu.patet recte inspicienti.Dyn.in glos.quando conditio in fin.vel dic vt maior sit dubitatio in eo casu id est cū pendet conditio testamentarie vt in litera dixi ibi in manu iudicis.

2 idem credo si renunciet illis quorum interest.nam †hic renūciatio facta a presente presenti pactum est.argu.ff.de pactis.l.tale pactuz.in prin.& C.de pac.l.pacta.& l.pe.Ja.& de hoc.C.de pac. l.j.& dixi.ff.e.l.is qui primo.

Si seruū. Seruū alienū ab hostibus redimēti dat facultas instituēdi eū liberū heredē.h.o.ibi & scyt nō redeat in dominū primi domini.dy.

Si quis. Hac.l.quatenus seruus ex liberalitate cōsequitur libertatē erit heres necessarius,quatenus vero ex necessitate erit voluntarius.hoc dicit.ibi institutus sit ab emptore.Dy.ibi abstineat scilicet abstinere possit ab hereditate emptoris.Dyn.ibi debebatur ab eo qui eum cum libertate heredem instituit.dy.

Si quis dederit. Ibi succurrēdū vt nō sit necessarius:sed voluntarius heres.dyn.

1 ¶ Suus heres aliquid de hereditate amouēs priusq̄ se abstinuerit perdit abstinēdi beneficium:secus si ante se abstinuit postea amouit.

2 Statuto si caueatur quod qui interfecerit hominē capite puniatur:an habebit locum tale statutum si quis per alium interfecerit fecit.

3 Rerū amotarū actio dat non solū vbi furtum cōmittit:sed etiā vbi damnum datur.

4 Hereditarias res suas asserens si cōuincatur:tenetur furti ipsis heredibus.

1 **Prohibuit.** Suus †amouens aliquid de hereditate anteq̄ se abstinuerit pdit beneficiuz abstinēdi.secus si ante se abstinuit postea amouit:nam tunc ex amotione hereditatis non astringitur.ibi eum filium in potestate existentem.Dyn.ibi eamne filiam in potestate constituta. Dyn.ibi ex ea hereditate in qua constitutus erat.dyn.ibi hereditatem nolle post amotionem alicuius rei hereditarie.dynus. ibi non dixit ergo si verba dixissent si quis amouerit & per aliū amouisset non incideret in edictum.Sed quia verba dicunt si per eum factum &c.tenetur etiam si per aliū amouit & hoc multum facit quādo statutum †diceret si aliquis interfecerit capite
2 puniatur.Quod si per alium interfecerit non habeat locum statutum.de quo plene dixi.j.devi et vi ar.l.i.§.deiecisse.Jacob.ibi quo q̄ ex ea amouetur.concor.ff.de religiosis & sumpti.fune.l.ff. §.j.et quod vi aut clam.l.aut qui aliter.§.fina.Oldr.Ibi amouit se.nota quod amouere est celare interuertere & consumere.et sic verbum amouendi continet subreptionem et destructionem.
3 et sic est argu.qō †actio rerum amotarum detur non solum vbi furtum committitur,sed etiam vbi damnum datur.Jacob.de ra.& vide in alphabeto dictione amouere,ibi edicto locus est vt qui amouit perdat beneficium abstinendi.Dynus.Ibi non videri & ideo nō perdat beneficium abstinendi.Dynus.Ibi obligatur tāquam heres.Dynus.sic ergo nota quod abstinēs se ab hereditate:si quidem postea amoueat vel attingat de omnibus hereditarijs non videtur per hoc se gerere pro herede nec per hoc tenetur creditoribus hereditarijs:sed tenetur actio.fur
4 ti.de quo dixi.ff.eo.l.pro herede.& ad hoc etiam facit †quia si alii quis dicat aliquas res hereditarias esse suas:& vincatur quod furti tenetur pro ipsis heredibus,vt.j.ad.l.falci.l hereditatum. in fine.et vide quod dixit.C.de repu.hereditatis.l.fina.& facit.j. eodem.l.si is qui bonis in glosſ.quod malo animo.ibi.§.si iniuria.sed ibi in fratres iniuriā habebat animū dolosum & iniuriā inferendi in fine.Solu.hic loquitur de pena que imponitur ratione doli quo casu quelibet ignorantia excusat.vt.ff.de iurisd. om.iudic.l.si quis id quod §.doli.Ibi:de ea que etiam imponitur ratione culpe.ad quod accedat quod not.per Dyn.et alios extra de reg.iur.c.ignorantia.lib.vj.vel dic q̄ ibi precessit culpa vnde punitur ex delicto etiam sine animo cōmisso.hic vero nō interuenit animus qui requiritur in hereditate.Oldra.vel fm Jaco.de bel.aut cum facto q̄ factum est non malo animo nulla culpa est admixta.& tunc penā non meretur:vt hic & ibi nota. Jac.Jn glo.vltima ibi.l.patre.& j.de publi.iudi.l.is qui reus.§. j.Jac.&c.

Si quis heres. Cum certus est primus adire non posse.secundus in defectum ipsi substitutus adire potest.hoc dicit.vel sic.si institutio cōcipitur in diem & sub cōditione existente cōditione potest adire die nō expectata.hoc dicit. Dy.ibi decesserit intra tempus a testatore determinatum.dyn. ¶ Jn glo.prima ibi si eum.§.j.Sed solue has omnes vt sequēs contrarium.Dy.q̄ ibi in actibus quibus pōt dies adcribi hic vero secus.vel dic fm Jac.de bel.q̄ ibi dies certa fuit apposita inter vinos hic in vltima voluntate que quantū ad substitutū nō suspendit substitutio.Scyitio tēporis sublato pōt adire statim vt.l.hereditas.j.statim allegata.Jaco.

Si quis. Non quasi gerēs nō tanq̄ heres nō videt se immiscere hereditati.h.o.ibi hoc d est alimentorum petitio.dy.

Qui putat. Qui errat in quantitate conditionis nō impeditur hereditatē adire.hoc dicit.Jn glo.etiam pro parte ibi cui fundus.§.j. & eo.titu.l.si quis legata.§.i.ibi vt ibi dicit presupposito pro cōstanti q̄ conditio sit diuisibilis.

Qui bona fide. Per aliū possessus heres institutus & intuitu alterius adiēs non astringitur hereditati.hoc dicit.ibi iussu domini cui bona fide seruiebat.Dy.Et volens querere inbenti.Ibi ignorauit scs cōditionem extitisse.Dy.in fi.conditionem adiectam quam ad iectam sciebat.Dy.in gl.etiam si fui contemplatione in fi.sol. vt ibi no.dy.

De eo qui heres. ¶ Dubitās de cōditione sua semper tamē existens huius propositi quod sibi querere velit adeūdo efficitur heres. hoc dicit.ibi adeundo sponte non iussu alterius.Dynus.et nolens sibi querere:& sic non obstat.§.precedens.Jn glossa.scilicet donum ibi dubitabat.hec solutio non valet.quia idem est de dubitante sicut de errante,vt.j.de conditioni.& demonstratio.l. multum.& not.ff.eodem.l.qui in aliena.§.si io.Dy.ibi.j.l.priorima.vel dic adiuit sponte ibi autem necessitate seruili:q̄ iussus. Dyn.& sic presumitur q̄ animo acquirendi domino putatino hic autem quia non iussus adiuit presumitur quod animo sibi acquirendi

acquirendi si esset liber & sic propter animum acquirit.argu.ff.de testamento militis.l.qui iure.

Si semisse. Errās in parte sibi delata aliquid in hereditate gerendo nihil agere videtur.hoc dicit.ibi p errorē credēs se tm in quadrante instituū.Dy.Jn glo.de iure ibi insolidū institutū gl.tm videtur ibi innuere contra & melius dicit solues inferiora cōtraria ibi.l. cum quidaz.§.fi.sed certe quēadmodū adiens dz esse certus ita & iudex.vt.j.l.pater.in pn.Et ideo solue vt sequens cōtrariū de.l.si quis extraneus.Dy.Ibi.ff.l.proxi.in fi.hoc nō tenet vt no.in.l.q aliena.§.sed si nō adierit.ff.eo.& ideo dic melius et solues inferiora 2contraria.Dy.Ibi grauata vel dic aut ego non erro de mō mee partis.Sed dubito propter futurum enētum & habet locum.l.illud.aut erro in modo mee partis & habet locum ista distinctio an eram eius animi &c.Oldra.

1 ¶ Hereditatē adeūti p parte:alteri⁹ partis conditione obueniente non expedit iterato adire.

2 Institutus partim pure & partim sub conditione habet perinde ac si institutus esset in parte tantum.

Si tu ex parte. †Adeunti pro parte alterius partis cōditione obueniente non expedit iterato adire & repudians ex institutione & capiens ex substitutiōe partis repudiate partem in substitutiōe reperiet.Et institutus & vulgariter substitutus re integra potest vnam adire:& alteram repudiare:sed in adita parte repudia.reperiet.hoc dicit. vel sic.effectus conditionis vnius trahitur ad omnes portiones delatas iure institutionis & iure substitutionis.h.o.Dyn.Ibi ex substitutione vulgari que additōe non desiderat.Oldr.Ibi sextans tuus ex institutione sibi delatus.Dy.Ibi ab vtrach.i.institutione & substitutione. Dy.ibi pertinet scz additione existente alias deficiēte ad ambos pertinet scilicet ad me & coheredem meū & hoc secundum casum. Dy.ibi.Item hic est secunda pars.l.& formatur vna questio & respondetur ad aliam.Dy.in fi.contra.ff.de vulga.& pupil.substi.l. qui plures.in fi.fol.vt ibi.Item contra quod dixi.ff. eodē.si quis heres.in pn.Sed dic vt ibi scripsi.Raf.Ibi omiseris additionē.i. repudiaueris.Dy.Ibi parte id est vnciam que tritane parti per tuam repudiationem accresceat.Dy.Jn gl.i.ibi duo insoluti quātis hic casus veritatem non tamen continet dubitationes.Item quia in principio legis dicitur re conditione siue ministerio ponent fi duo tantum essent heredes cum in omnem euentum esset habiturus substitutus partem conditionalem scilicet duas vncias:vnde ponas casum in tribus institutis.Et dic quod in prima parte queritur de duobus:scilicet an in parte conditionali sit opus noua additione.secundo an pars cōditionalis pertineat ad me vel ad alium coheredem.secunda ibi ita q̄ &c.Dyn.Ibi substitutus.Et secundum istum intellectum oppone quod frustra dicatur quod conditio sextantis extiterit:quia & si non extaret haberem totum & circa hoc dic vt hic suppletur. ¶ Secundo oppad secundum casum huius.§.l.qui ex duobus.§.finali.ff.eod.lol. dic quod re integra habet electionem.Et tamen idem est effectus in fine & finis.l.redit ad principiū.& hoc videtur glossa.ibi sentire secundum quosdam tamen in hoc differt.quia in principio.sub conditione in fine pure.Oldra.Jn glo.secunda quia hic videtur dici expectari conditionem sextantis.Oldra.Jn glosſ.conditione prius existente.in fine.contra.ff.eodem.l.cum heres.§.vltim.& de heredibus instituendis.l.si quis,quidam dicunt q̄ ibi delata erat altera pars hic non.Sed certe imo erat delata sicut & in contrarijs priont ponis in primo casu duos tantum institutos fuisse sicut ponitur in prima glossa huius.l. ¶ Dicas ergo quod in primo casu sicut in secundo tres fuerunt heredes sed differūt in hoc quia in primo casu est institutus ex duabus & substitutus in quinque habet septem in fine conditionis euentum:quia non repudianit,sed pendente conditione habet ex quinque iure substitutionis:& alterum cuius nondum extitit conditio sicut haberet in conditionis defectum vt infra ad legem falcidiam.l.qui fundum §.fi tu ex parte.ff.de heredibus instituendis.l.liber homo.§.fi ita scriptum.in secundo casu habet ex tantum in omnem euentum quinq̄ iure substitutionis vnū iure accrescendi:quia repudiauit ex institutione:sed si velis sequi opinio.glosſ.scilicet quod duo tātum fuerunt in prima parte.dicas quod duas vncias non habet pendente conditione iure institutionis:quia conditio nondū exiterat & ita loquitur hic:led habet iure accrescendi & ita loquitur contraria.Dynus. ¶ Secundum hic responsio non videtur procedere:q̄ imo iure institutionis videt habere:q̄ dicit in.l.si quis
2 ita scripserit †q̄ is qui est institutus partim pure partim sub conditione est pinde ac si esset institutus in parte tantū nā videtur institutus insolidum:et ideo iure institutiōis habet ab ipso testatore non autem iure accrescendi a lege quod potest multum interesse.teneas ergo casum quod in prima parte loquatur in tribus personis in secunda similiter in tribus:sed in prima parte fuit datus sextans sub conditione in secunda fuit datus pure.Old.Itē not.quod hic non videtur solui scōa q̄ō que est in textu an repudiatis duabus vncijs que erant delate iure institutionis:& adita hereditate ex substitutione habeat partem duarum vnciarum quas repudiauit ex persona illius cui substitutus erat.non enim ad hoc respondet.Sed dicit quod est in electione sua re integra adire ex institutione:& repudiare ex substitutiōe:& econtra.dicas ergo ad questionem quod habet vnam vnciam de duabus repudiatis ex persona illius qui substitutus fuit.argumento.ff.de here.instituen.liber homo.§.vltimo isto responso.Dyn.Jn gl.prima repudiare ibi adire de extante hic habet locum prout potis tantum duos heredes hic secundo casu vnum ex duabus alium ex decem vncijs sicut in primo vel hic refert se ad primū si sequaris positionem glos.in primo casu:sed positio nullo modo potest procedere nisi ponas & tertium coheredem repudiasse.Dy.Ibi pars repudiata secundum terminos glo.debet dicere pars partis repudiate.Old.Jn ea.glo.ibi iure substitutionis altera iure institutionis.Et sic diuersis iuribus vnde si vnam vno iure delata tam admittat alteram repudiare potest vt non cogatur eam habere iure institutionis vel substitutionis:sed iure accrescendi. Sicut glo.dicit.Dy.Item cōtra.ff.de vulg.substi.sed plures.§.filio. sed illam intellige fm iſtum.Jaco.

1 ¶ Repudiare nemo potest quod ad se non pertinet.

2 Treuga si ad tempus fiat non videtur guerra finita.

Illud fingitur primo esse factū q̄ō primo erat in ciēdum.hoc dicit.ibi possim & videtur quod nō
1 quoniam &c.Dyn.†Ibi ad me pertinet:& si ad me non pertinet repudiare nō possum vt.j.de legatis secundo.l.si ita scriptum.§.primo.& ff.eodem.l.is qui heres.Dy.ibi & ex testamento id est testamentariā. Dy.oppo.quod non eodem momento vt supra eodem.l.quandiu.respondeo quod vnus actus precedit alterum:sed celeritate coniungendorum actuum vnus sub altero occultatur:sed ponamus quod non habuit animum repudiandi ex testamento adiit abintestato certe fingitur precessisse repudiatio etiam contra veritatem:sed certe imo secundum veritatez:quia qui vult vnum vult ea sine quibus suum velle esse non potest.Et sic procedit intelligibiliter secundum veritatem.& est argumē.quod si fiat treuga ad tempus quod videtur guerra non esse finita.Sed durare
2 cum voluntarium sit guerram habere.Jacobus de rauenna.pro hoc facit diffinitio treugeque est securitas data personis & reodus discordia nondum finita vt extra de treuga & pace.& ibi per Hos. & Hostien.in summa.argu. contra.j.de conditioni.& demonstra. l.cum tale.Et ibi per Dynum.not.& j.de legatis primo.l.si mihi & tibi.§.in legatis.Jn glosſ.vltima ibi repudiatur:& sic vno actu duo intelliguntur.pro hoc de dona.inter virum & vxorem.l.iij.§. sciendum.de iure dot.licet.& C.de donat.l.si quisquis.Jacobus. in fin.sed ibi ille diuerse cause erant compassibiles vt.j.de pactis delictis nonnunq̄.hic autem hereditates nō erant compatibiles.vt supra eodem.l. quandiu.Dyn.vel fm Jacobum de bel. dic aut cum quid volo non potest id quod volo procedere sine alio:& tūc etiam id quod video:velle sine quo illud primum velle valere nō potest vt hic & ff.eodem.l.pro herede.§. papinianus vbi de hoc aut cum quid volo potest id procedere sine alio: quia separatum est vnum ab altero.& tunc ostinet contrarium vt ibi notatur.Jaco.

Duo fratres. Vsus ratione partis non
a astringit aliquem heredita
ti: alienatio vero vltra partem fieri non potest. ideo additionem hereditatis inducit. hoc dicit.ibi num. id est an.Dynus.Ibi itaq̄ quia vsus nō astringit hereditate vtentem:quin ei licet ratione partis:sed alienatio ratione partis non valet vltra partem &c. Jacob.& sic responde ad.l.merito que est hic allegata pro contraria.vnde dic quod contractando rem cōmunem nam presumitur fur:quia non presumitur contrahatalle causa furandi:sed animo vtendi:sicut re communi:caueat tamen ne tanquam dominus contractet in plus quam sit sua pars & ita ista concordant cum dicta.l.merito.quia ibi vtendo hic alienando. ¶ Vel ibi loquitur in futuro quod non fit fine volo & regulariter dolus non presumitur hic in additione que fit animo & ideo hic exigitur cautele prestatio.cessat ergo illa nobilis presumptio de qua loquitur & nota.in dicta.l.merito.si ex coniecturis appareat socium velle vti re communi plus parte sua & usurpādo par

a ¶ Duo fratres. Adde per hanc.l. §. Dan. de ca.qō si sint duo fratres habētes domū cōem si vnus se absētet & alter habitet totam domuz reuertatur absens qō non pōt petere pensionem partis sue.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tem soci. Et ideo allegabā hāc.l.contra quendam sociū q vtebat insolidū re cōi q prohibebat sociū ea vti: nā colebat insolidum: q fructus colligebat insolidū q sociuz expellebat q dicebam q tenebatur de violentia q furto per legem istam.

1 ☞ Questa per personas in ptāte nostra existētes si nobis quantur: eodem momento queruntur.

2 Filius quo casu acquirit patri vel seruus dño: ita acquirūt q nullo modo penes ipsos acquirētes dñium remaneat: sed immediate transit in eos quibus acquiritur.

1 ¶ Placet, adde q ista l. venit limitanda in filijs frāciegenarum gnō sunt in pria 2 ptāte fz gl. i. ius aūt. de patria pote. asume alias. limitationes hic in addi. ad Barto.

Placea. †a Que querunt p personas existentes in potestate nostra si nobis querantur eodem momento queruntur. h.d. Et allegāt hec lex q oia que filiusfa. querit pater acquirit iure veteri exceptis castrensibus q quasi q ita cōiter allegāt per glos. q hic ad hoc signantur. Sed male: q per istū tex. hoc non probatur. Iz verum sit. vt. i. si a parēte quis fuerit ma. l. i. in prin. Sed bene dicit hic lex †dō eo casu quo filius acquirit patri vel seruo dño ita acquirit q nullo momento penes ipsos acquirentes remanet dñium: sed immediate transit in eos quibus acquiritur. ¶ In gl. i. ibi vt ibi not. imo etiam naturalis obligatio queritur patri vt no. ff. de condi. indebiti. l. frater a fratre. q ideo dic aut loquimur in casu quo pater obligatur filio vel dominus seruo nunquid talis obligatio queratur patri vel dño. Et dicendum est q non ne quis reperiatur sibi ipsi obligatus. vt. j. de leg. i. l. cū filius. aut loquimur cū alius naturaliter obligatur filio vel seruo q tūc dicendum q illa queritur patri. vt. d. l. frater a fratre. licet gl. contrarium teneat q male. j. de fideiussor. l. si quis pro eo. ff. i. ibi de hoc dixi acquiritur ergo patri quicqd est possibile sibi queri: sed vbi non est possibile no. ibi sed q aliter vt ibi no. q melius in scōa solutione. Dy. vel dic q scōm naturalē equitatē etiam nōie sunt heredes. Sed pater effectus heredis hz sicut alis ff. C. de iur. do. l. in rebus. Jaco. de are. ibi nō vt heredi vel ibi in his que sunt facti hic in his que sunt iuris vt in litera contrarie patet. Dyn. vel dz: heres qui aliam facit heredē vt. j. de ver. sig. l. cepisse. q. l. peruenisse. ibi discedere non potest q sic nō acquiritur ita patri q mortе eius terminetur. Dy. q Jac.

1 ☞ Judicū testōus in parte agnoscēs vt q in alia parte agnoscere: si illi pīpim delata est hereditas: secus si per seruz vel filiū.

2 Successēs ex volūtate i totū approbare vt: in totū reprobare dz.

1 Solus. †Si agnosco in parte iudicium te statoris videor agnoscere in alia parte si mihi per me est delata hereditas secus si per seruū vel filiū. h.d. q dicit solus dicit idē si haberē coheredem vt in sequenti ver. idem puto. Dy. ibi delate sint. i. per pure relicte. Dy. ibi iussu meo adierit partem pure delatā. Dyn. Ibi cōcari si vellē habere alias mihi inuito defertur vt. ff. eo. l. si quis heres. §. i. Ol. ibi paria. i. in eodem statu. Dy. ibi vt acquiratur. i. acquiri possit. Dy. Ibi ego quidem puto adeundo nō corrigendo. Dy. Ibi semel adeundi. i. vnam additionem sufficere ad oēs partes tam in parte delata sub conditione Dy. in glo. i. in fi. cessante igitur causa videbat cessare effectus. ¶ Sed ōtra est: q

2 †cum succedit ex voluntate in totū approbare vel in totū reprobare dz. vt. C. de iure delibe. l. quidam elogio. q. l. de bonis liberto rum. l. nam absurdum. Dy. In glo. ante non ibi liber homo. §. fi. Joā. fo. ibi diuerso iure delate fuerant vel eodē iure: sed non delate. Ja. de bel. vel sim Dy. supple imo. §. titius ex semisse. sed sol. vt ibi no. Item ad scōm respōsum ōtra in eadē. l. §. fi ita scriptū. sed sola. patet q ibi non erant oēs delate: q vnius partis conditio pendebat q ideo nō querit anteq̄ existat cōditio vt hic in lra no tabiliter dz ibi si tū delate sint ꝛc. Dy. Ibi. Item vt cōtra ad primū q scōm ruffam. Dyn. in glo. dicit q si sum institutus ibi cū heres. §. i. fiet tū heres in euentum q̄ditionis sine noua additione: q sic hz locum regula vt sufficiat vna aditio. vt. d. l. liber homo. §. titius ex semisse. hz ergo locū regula in quatuor casibus: scilicet cū per me oēs pure vt in primo responso huius. l. itē cū oēs per me sub conditione nā egistens vnius cōditio oēs queri facit. vt. ff. de here. insti. l. si te solum. Item cum quedā pure quedā sub cōditione nec habeo substitutū vel coheredem. vt. ff. eo. l. cum heres. §. vltimo. Item si habeo substitutū vel coheredem: sed conditio extitit. vt. ff. e. l. si tu ex parte. Dy.

1 ☞ Succedēdi spes ex substōne vulgari nō trāsmittit ad hēdē.

2 Vulgaris substō enanescit mozno substituto ante eoz cui substitutio fuit facta q nō transit in heredē inre substitutionis.

3 Jus accrescendi defertur rei q non persone: sed vulgaris substō defertur persone q non rei.

1 Ties spes. †Succedēdi spes ex substitutione vulgari nō trāsmittitur ad heredem. hoc dicit. Old. Jbi vel sic agnoscēs ex institutione agnoscere videtur ex substōne sibi delata: spes tamen substitutionis non trāsmittitur ad heredem. ibi

fibi possit q substō hz effectum q ipse vinit. Dy. Jbi si mortuus postea adiit ex sua parte q anteq̄ locus esset substō. ii q adhuc deliberabat is cui erat substitutus. Dy. in fi. q substituto est cōditionalis institutio vnde sicut heres moriens conditione institutionis pendente nullum ius transmittit ad heredem suum sic nec iste. Dy. In glo. i. in fi. q patet expresse. ff. eodem. l. si quis heres in prin. Dy. Ibi sua scilicet impuberis hereditas. Oldra. ibi soli duo q sic videtur q hic loquatur in pupillari substitutione: fz tunc non videtur procedere q sequitur in gloss. scilicet q habuit ius accrescendi. vt. ff. de vulgari q pupil. substi. l. qn plures q. l. fz si plures. in prin. q. l. qui liberis. §. fi. nam istarum legum quedam loquuntur in vulgari quedam in pupillari: sed Dyn. intelligit vt saluet glo. quod iure accrescendi transmittat in casu quando nullus de substitutis extaret tunc dicas quod hic loquitur in †vulgari substitutione que euanescit mortuo substituto ante eum cui substitutio facta fuit q non transit in heredem iure substitutionis sed iure accrescendi q dicitur portionē hereditatis ad aliam portionem eiusdem hereditatis locum habere non de portiōe vnius hereditatis ad aliam portionem alterius hereditatis. q. l. qui pater loquitur in pupillari substitutiōe. q dic vt ibi dixi q scripsi. Et aduerte q secundum q hic intelligitur in vulgari potest poni casus in tribus institutis q etiam in duobus. Jbi sed iure accrescendi. q est ratio †quia ius accrescendi defertur rei: q non persone sed vulgaris substitutio defertur persone q non rei vt probatur. j. eo. l. qui totam alias si totam. ff. de vulg. substi. l. ex facto. §. fi. Dy. q hoc ius accrescendi locum habet si nullus de substitutis extaret alias secus vt. l. qui plures. q. l. sed si plures. de vulga. q pupil. substi. q no. o. l. qui pater. Dy.

2 Si seruus. Seruus illius q capere non potest pro solido vl pro parte q antе hereditatez manumissus de benignitate capere potest. h.d. ¶ Et lex ista scōm modernos varie intelligitur nam Jac. de are. intelligit eam in seruo talis domini qui dñs non erat capax ¶tum ad commodū quia erat indignus non tamen erat scribi prohibitus. q ideo nō obst. §. in extraneis. l. non minus. ff. de here. insti. de reg. iur. q ab initio quasi intelliguntur in prohibitis scribi q sic non in non succedibilibus at hic erat succedibilis. Sed tunc obstat. j. de leg. iii. l. si deportati. sed dic q hic fuit institutus seruus sui contemplatione. Jaco. de rauen. intelligit econtra scilicet quod hic erat institutus seruus talis domini qui non potuit scribi. ꝛ ad. l. quod ab initio respondet quod hic speciale ad. §. in extraneis. respondent quidam quod ibi adiuit iussu domini hic non: sed certe idem si adīsset secundum predictum Jaco. de rauen. q quod dicitur quod heres debet esse capax tempore quo adīt verum est tempore quo adīt de iure sed scōm Dynum. pone exemplum in prima parte in seruo filij spurij qui nihil capere poterat. ¶ In secunda in filio naturali qui capere potest vnam vnciam tantum extantibus legitimis. vt. C. de naturalibus liberis. antenti. licet pater. in glos. prima ibi. §. in extraneis. vel dic quod hic loquitur in his qui capere non possunt: sed contraria loquuntur in his qui scribi non possunt sm Jacobum de aret. vt apostate q similes. vt. C. de apostat. l. apostatarū. q. l. hi q. de hereticis. l. manicheos. q. ff. de heredi. insti. l. non minus. Jaco. in gl. vlti. in fi. argu. contra. ff. eodem. l. i. solu. generale. vt. ff. de vsuris. l. qui scit. Dy.

Si totam. Non habenti portionem per ius accrescēdi nihil accrescere potest. h.d. Vel sic. ius accrescēdi nō defertur persone: sed rei vel parti. h.d. Jbi accrescere de parte per coheredem repudiata. Dy. in gl. vlti. ibi accōmodat cum portio sua sibi auferatur vt indigno q applicet fisco. Dy. in fi. q tūc de iure accrescē di tractari non pōt eo q coheredem non hz. Old. vel dic totam hereditatem. i. totā hereditariā portionem vel partem sez heredi tarie portionis. Old.

Ventre. Quādiu speraē moueri ff tabulas per filium emācipatū vel extraneuz adiri pe iure non potest hereditas: nec pōt intentari p filiū emancipatū scōm tabulas filius non agnita bonoruz pos. ad heredes suos tpsam transmittit in casu huius. l. h. d. ibi ergo q̄ succurrsum est supra qñ solum ventre vacuo. Dy. In gl. certe sic ibi so. vt ibi q ibi in extraneo hic in filio. Dy. ibi transmittitur q est speciale in emancipato: nam in suo est ius commune. vt ff. de testō militari. l. ex militari. §. fi. q. l. seq. Ray. in fi. est ergo hic speciale q ratio specialitatis est q ventre preterito interim emancipatus adire nō potest cum ergo nihil sibi imputari possit ideo admittitur vt hic.

Si metus. Que metus causa cessatur nullius sint momenti. h.d. Dy.

Beneficium

☞ Beneficium restitutionis in integrum transmittitur ad heredem ex persona defuncti.

2 Heres ratificare non potest nomine defuncti gestum.

3 Pater ratificans contractum mutui post emancipationem filij an preiudicet ipsi filio.

Antonius. Per absentiaz defuncti subueniuntur heredi vt prohibita restitutione in integrum de benignitate bonorum possessi. agnoscat quam de iure communi adire non potest. h.d. vel sic. beneficium †restitutionis in integrum transmittit ad heredem ex persona defuncti. Dy. Jbi procuraret negotia reipublice. Dy. Jbi procura. eius sine mandato. Dy. Jbi non potuerant ex eo. quia bonorum possessi. non agnita non est transmissibilis ad heredes vt. j. de bonorum possessi. l. iii. §. acquirere. secus in iure transmissibili ad heredem vt rem ra. ha. l. siue. §. fi. procuratori. Dy. Et sic male agebant cum non competeret sibi ex persona defuncti. Dy. ibi obīsset. a sic eo tempore quo poterat petere de iure communi. q sic restitutio non potest habere locum. vt supra de minori. l. in cause. Dy. Et allegatur lex ista in argu. quod non possit heres †ratificare gestum nomine defuncti. ad idem. j. rem rat. ha. l. si is qui. q. l. bonorum. sed dic vt in eodem titulo. l. si fine. §. fi procuratori. quia de sui natura potest ad heredem transire potest habere ratum vt ibi quod non solet transire non potest habere ratum. vt hic q dicta. l. si is cui. q. l. bonorum. q de hoc plene p Dynum. extra de regulis iuris. capi. ratum. q. c. ratihabitio. libro. vj.

3 ¶ Item est argumentum. in questione qua queritur: †an si pater post emancipationem filij ratificet contractum mutui cum filio celebrato preiudicet filio: q videtur quod sic quia ratihabitio retrotrahitur. q mandato comparat. vt. l. semper de regulis iuris q. l. licet. ff. de iudicijs. sed mandatum interueniens ab initio facere t macedonia. cessare vt. C. ad macedoñ. l. fi. q. ff. ad macedoñ. l. si tamen. ergo q ratihabitio. Preterea q patri queritur actio ergo eiusdem patris ratihabitio ꝛc. vt. j. de verborum obliga. l. si filius q de stipul. seruorum. l. penultima. econtra quod non preiudicet. vt supra de pactis. l. vltima. C. locati. l. si cum hermes. q. ff. locati. l. ite queritur. §. vltimo. Solu. quod status rei mutatus est nil operetur ratihabitio. argumen. huius. l. q. l. rem ra. ha. l. bonorum. q. l. fi. Dynus. Jbi eius distinct. vbi non distinguit nec nos. Jac. In gloss. ¶ Et sic non habebat ibi de equitate: sed ista equitas non est in hoc vt ex persona restitutio petatur: sed est in eo quod non agnita bonorum possessi. nō transmittitur vt dicta. l. iii. acquirere. de bonorum possessi. q hic nō fuit agnita impediente absentia huiusmodi. Dy.

In. §. rei. Perduellionis in gloss. non dicit ibi fuerat b
filius vel etiam fuit secus in illo loco vel illa hora. Et vidit quod pater non deliquit quia directo potest negatiua in nostram scientiam venire seu cadere propter determinationem loci vel temporis vt dicit solet. Et notani. C. de probat. l. actor. Dy.

Pro herede. Ex actu extrinseco declarat animus adire volentis q animus' adeūtis cōsideratur q suus heres eo facto se immiscet quo extraneus pro heredе gerit q actio aditione confusa data restitutione incipit immiscere h.d. cum. l. seq.

a Cum bonis. a Jbi immiscere p euz actum qui induceret actionem in extraneo vt dixi. §. proxi. in casu summario.

Pupillus. Jbi confusa per aditionem facta z autoritate tutoris. Dy.

1 ☞ Veritas magis attendenda est ☩ opinio. q nn. 3.

2 Laicum percutiens quem credebat clericum: an sit excōicatus.

1 Erit. †a Magis cōsideratur opinio ☩ veritas. hoc dicit. Vñ est argumen. quod si verbe

2 ro †laici credens clericum ☩ sum excommunicatus. ad idem. §. eodem. l. si seruum. §. ait prator. de iniur. l. item apud labeonem. §. fi quis virginem. vbi de hoc plene dixi q pro hoc eodem titulo. l. eum qui. §. cū aliquis. q. ff. locati. l. si quis

3 ignorans econtra †quod magis veritas attendatur. infra eodem. l. qui se. j. de iniuria. l. eum qui. §. si iniuria. q. §. quod si filium. de adulteris. l. si postulauerit. §. si libero. q. ff. de negotia. gest. l. item si cum putarem. q. l. si pupilli. §. sed si ego. q. §. si tuū. dicas non teneri tanquam de clerico vt prealeat principale vt dicto. §. si iniuria vbi de hoc dixi. q de crimine expliate hereditatis. l. vltima. Dynus. Et de isto brocardo an prealeat veritas vel opinio dixi in alphabeto dictione opinio. q plene infra de furtis. l. vulgaris. §. fi is qui.

Si pupillus. Cum in alium datur regressus si per in integruz restitutionem subuenitur minori per consequens subuenitur eius fideiussori.

Per procuratorem. Rubrica alij habēt. §. sed communiter est lex q pro lege allegatur per glos. q pro declaratione huius. l. vide quod notani. C. qui admitti ad bonorum possessi. possunt. l. i. ver. bis premissis. scōm Jaco. de ra. j. de appel. l. cum in vna. §. tutor. Jaco. Jbi q dic generalem quasi mandatum generale non trahatur ad hereditatez propter vexationem vt. ff. mandati. l. fi hereditatem. etiam si hereditas sit lucrosa. argu. institu. de auto. tuto. §. nec q. ff. de impo. lucra. descriptione. l. prima. §. fin. lib. x. Ray. Jbi tamadeo ista ratio potest habere locum in procuratore speciali secus videtur in generali: quia requiritur speciale mandatum nec sufficeret generale. vt. ff. ut sum: sic semper haberet locum hic ratio nisi mandaretur vt dicit glosi in fina. Sed certe nec tunc videtur q sic speciale in hereditate: q ratio: quia de facili potest queri pro herede. scilicet nudo animo. contra hanc rationem facit supra de ritu nuptiarum. l. generali. Sed certe ibi requiritur consensus alterius: hic sufficit solius heredis consensus. Ray. Jbi. §. fi si manauerit: sed certe ibi non loquitur in procu. sed in filio heredе instituto quem pater iubebat adire. Ray. Jbi. l. si quis alicui. ista. l. si quis alicui loquitur in bonorum possessi. quebene potest per procurator acquiri vt superius dictum est. Sed optimo prima videtur vt ratio tunc cessat ratio qne no. in princip. glo. quia dominus sic mandando non videtur adire remanet tamen alia quia sua sola volantate debet fieri hec ex quare videtur vera optimo rubrice alleg. hic. Ray. In glo. prima ibi si duo sol. vt ibi notaui. Jac. in fi. quod puto verus ne hereditatis mihi delate ex persona mea fiat aditio sub conditione. vt. ff. eo. l. si qui. §. fi. in fi. non ob. dictus. §. sed si mandauerit. quia ibi loquitur in hereditate delata ex persona alterius ibidem qō non placet Jac. de rauen. vt dixi dicta. l. i. C. qui ad. ad bonorum possessi. possiunt.

Idem respondit. Ex mutatione persone mutatur qualitas patrimonij. hoc dicit. ¶ Vel sic, mutatur persona cuius causa res erant priuilegiate desinit priuilegium z fiat datum vt sacapitalis. ad idē infra de collatbonorum. l. i. §. penultimo. Dynus. Item est argu. quod si ille qui habet priuilegium non soluendi decimas vendat predia alteri quod ille non habeat priuilegium. q pro hoc. C. de inofficioso testameto. l. fin. q de impo. lucra. descriptione. d. prima. vel. x. Jaco.

Jis qui bonis. b ¶ Si filius bona patris emat in fraudem creditorum se videtur immiscere hereditati q abstentatio sibi nihil prodest. hoc dicit. Et glo. videtur intelligere quod hic emit ante absentationem quod non procedit. a
vt. C. de repu. here. l. fi. dicas ergo quod emit post absentationem in fraudem creditorum. ¶ Et oppo. duobus modis. vno modo. C. de pact. l. fi. vbi dicitur quod empto: hereditatis creditoribus non tenetur, solu. non tenetur q empto: sed quia absentatio presumitur fraudulentia q sic vt heres teneā. ¶ Secundo opp. de. d. l. fi. C. de repu. here. q sol. vt ibi no. q plene dixi. ¶ Ultimo colligе arg. contra delinquentes qui ante delictum vendidē unt omnia bona sua q postea emerunt.

b ¶ Si is q bonis. Adde qō ista. l. limitat. l. ij. C. de repu. here.

Familias. Cuius voluntas est invalida in se non potest in alio esse valida. hoc dicit. Et dicas quod nihil est actum secundum hec iura quia iubens non habebat in potestate. Dynus. Jbi iussu patris in cuius potestate non erant. Dynus. Jbi non aut in in cuius potestate erant. Et hec est vera ratio licet glo. aliter videatur innuere. Dy. In glo. vlti. in fi. so. potest filius prestare auto. tanq̄ iudex quo casu non consideratur patria potestas. ff. de iudi. l. q in primatis. q. j. ad trebel. l. nam q hic vero non potest prestare autoritate vt patri in negotio priuato. i. in aditione hereditatis debet esse certus de quota hereditatis. q ex qua causa deferatur. h.d. Jbi an ex asse per hoc reprobatur que dz so. que no. in. l. ex semisse. ff. eo. ad solutionem secundi contrarij q ibi formatur in glo. Jn glo. j. in fi. q vt no. ff. e. l. ex semisse. Dy. q. j. de lega. j. l. cum filio.

Matus. Natu habentis intellectum q hereditatem adire iubētis pōt adiri hereditas. h.d. ibi explicari possit. i. facile poterit si sciat literas. Dy. Et not. q nutu potest quis consentire in casibus quibus verba non sunt necessaria. pro hoc. j. de verbo. obligā. l. si stipuler §. fina. q de actio. q oblig. l. in quibuscunq̄ secus vbi ver

Universidad de Deusto
Biblioteca

ba sunt de substantia.vt.j.de verb.oblig.l.j.§.si quis ita. Item secus in institutione heredis quia debet palam exprimi.vt.C.de testa.l.iubemus.§.fi vero.ꝛ ibi no.ꝛ facit.C.de fideicōmiss.l.2 in epistola.ꝛ quod ibi no.ꝛ.j.de lega.iij.l.nutu.ꝛ quod ibi dixi in gl.prima.in fi.ꝛ.vt.j.de leg.j.l.cum filio.

Qui superstitis. Repudiatio facta bonorum viuentis pro non facta habetur.h.d.In glo.secunda ibi sol.ibi tacite remittendo ius patronatus ꝛ sic remisit sub vniuersitate dicendo:remitto omnia iura ergo ꝛc.vt.j.de acquirē.rerum do.l.quidam.Dy.

Recusari. Non refert qualiter declaret quis volūtatem suam vtrum verbis an factis.h.d.ibi sed etiam re vt permittendo rem hereditariam destrui quaꝫ saluare poterat.vt.C.de infanti.expositis.l.ij.vel ponet vt.C. de here.actio.l.vt debitum.ꝛ facit hec lex cū gl.ad exce.libelli qui sepe formatur sic.proponit talis ꝙ cōtraxit matrimonium cum tali per verba de p̄senti.oppo.ꝙ talis libellus sit male cōceptus qꝛ matrimoniam contrahitur consensu non per verba tm̄.vt.j.de regu.iuris.l.nuptias.Sed potest defendi vt exponatur per verba de presenti.i.per consensum qui per talia verba declaratur per glo.istam.Jaco.de ra.

¶ Qui se pupillum|. Adō Bal. hic q̄ inducit hūc text. ad ſpulchrā questione.

Qui se pupillum. [a]Qui se putat nihil agere:in veritate tamē agit:illud fortitur effectum.h.d.Vel breuius. Dy.veritas opinioni prefertur. Dyn.de quo digi.3. eodem.l.gerit.

Clodius iuri. Quod quis ignorat sibi cōpetere renunciare nō potest.ꝛ institutus in testamento solenni ante aditam hereditatem decedēs facit testatorē intestatum decessisse.h.d.ꝛ pōt dici ꝙ vbi errauit in ire obtinet a sua papi.vbi in facto suo Pauli.ꝛ pro hoc qꝛ in lucro iuris error nocet ꝛ non facti.vt.3.de iur.ꝛ facti igno.l.error.ꝛ.l. regula.ꝛ.j.si in frau.patroni.l.si patronus.nec ob.contraria qꝛ de repudiatiōe nihil dicunt. Jac.de are.ꝛ sic3 hoc videtur quis repudiare qō ignorat sibi competere iuris errore ꝛ quodnon placet Jac.de ra. Et sic intelligitur §m eum.3.de peti.here.l.legitimam.de hoc.3.eod.l.filium ꝛ vide ad istam materiam ꝙ not.per Dy.ꝛ alios extra de reg.iuris.c.ignorantia.lib.vj.ꝛ quod no.ꝛ digi.3.eodem.l.si duo. Ibi ex eo.l.testamento.Dy.ibi hoc.l.testamentum posterius. Dy.Ibi non posse adire:qꝛ imperfectum erat.Dy.in fi.ꝛ sic ad venientes abintestato hereditas pertinet.Dy.In glo.ergo videtur ibi vel dic ꝛ hanc tenet Jacob.de ra.ꝛ Pe.in glo.viti.ibi dictione.l.contrarie.si dicas bene pronunciasse obstat.§.ex eo.insti.quibus modis testa.infir.si male ob.l.filium.3.eo. Sed dic bene pronūciasse ꝛ ad.l.filium.respon.vt in glo.Old.Item opp.j.de bonorum poss̄.contra tab.l.non tantum.§.penult.Sed dic ꝙ ibi conuertitur vtilis bonorum possessio in aliam vtilem ar hic inutilis fuit additio:ꝛ ideo non conuertitur in vtilem §m quosdam vel hic errans non habuit animum ibi fuit animus.

b ¶ One ne|ptis.Adde ex hac.l.q̄ quia tenet potare neptez.ꝛ vide pro hoc tex. j.l.dedi ꝛ do tez.j.de col. do.ꝛ mod. in.l.j.3. sol. matri.

Qeneptis. [b]Uno vel pluribus se heredita ti immiscentibus:ꝛ postea beneficio restitutionis se abstinentibus hereditarie actiones in eum decernuntur ad quā integraliter bona perueneruntꝫ. h.d.ibi ad sciam volentem.Dy.

Risto. Pro solido adeunti insolidum cōpetunt actiōes hereditarie:ꝛ insolidum se abstinenti totaliter denegantur. h.d.vel sic §m Dy. sicut contra adeuntem ceteris restitut.dantur insolidum actiones hereditarie.vt.3.l.proxima.ita econtra|ei adeunti dantur actiones. hoc dicit.ei scilicet filie.Dynus.in glos.fi.in fi. imo certe non cogebatur.vt.supra eodem.l.cum hereditate.ꝛ ibi non nisi altera prius abstinuisset quam ista adiret.vt.3. eodem.l. si puo.Oldra.

¶ Quemadmodum testamenta aperiantur inspiciantur & describantur. Rubrica.

Superrubrica. Quomodo dz testamentum aperiri ꝛ publicari.vide bene per Jnno.extra de fide instrumēto.c.cum.Pa.tabellio.ꝛ in speculo de testa. §.j.ver.ſi.itē qꝛ plerūꝙ.ꝛ de instrumentoū editiōe. §.breuiter cōmemoremus.ꝛ.C.de test. publi.ꝛ ibi de hoc dixi ꝙ exhibitio testamenti fieri debeat ei cuius interest ꝛ non petenti calumniole.j.eo.l.j.ꝙ vnus ex testibus inscriptus in testamento conducens ipsi testamento faciat illud suspectum.ea dem.l.§.j.ꝛ si pretor neget se citasse aliquem quem tabellio scripsit forte citatum vel testis dicat se nō dixisse sicut tabellio scripsit cui magis credat.si in testamento sunt decem testes ꝛ tres 3tradicant testamento alīꝫ septem non an valeat testamētum:ꝛ si testes dicant se non recordari an valeat.ꝛ an sigillo vel literis sigillatis fides adhibeatur ꝙ testamentum sit publicum instrumentum.j.eo.l.§.ꝛ ꝙ ap.testamenti in propria significatiōe intelligitur perfectum in abusiua etiam falsum imperfectum.ꝛ ꝙ omnis scriptura pertinens ad testm̄ continetur hoc edicto ꝛ vtrum exemplum fidem faciat contra exemplare quod mors possit semiplene probari ꝛ ꝙ non sufficiat petenti exhibitionem testamenti iurare de calumnia nisi doceat sua interesse per aliquas coniecturas an edicto testamenti fiat cum die ꝛ anno.ea.l.§.diem. Quod testes cogi possunt testificari.j.e.l.cum ab initio.ꝛ ꝙ doctor possit cogi testificari de peritia ꝛ sufficientia scholaris licentiati in aliqua facultate:quod publice vtile est vltimas voluntates ad effectum perduci.j.eo.l.vel negare.ꝙ officium suum nulli debeat esse damnosum.j.eo.l.sed si quis.an curator ventri detur in testamento.j. e.l. mulier. Aliquā nō esse ꝛ non apparere paria sunt.ꝛ an equo vacuo veniente ad bzauium debeatur dño equi.Et quomodo probetur amissio instrumenti.j.eod.l.si in duobus.ꝛ an sufficiat edi exemplum vel debeat edi authēticum.j.eo.l.si.

Qbnibus. Editio testamēti est fienda de fideratī nec vt verbis testamēti inscriptis veritas possit inquiri.h.d. Ibi desiderant non aio calumnie. Dy.Sed sub obtentu ascriptionis sibi vel alīs cuius noie petit in eodem testō facte.vt.j.de libellis exhiben.l.locum.§.solet.vel etiam si nihil habent ascriptuꝫ.Sed contendit contra testm̄.Jac.ꝛ vide.j.eo.l.ij.§.si dubitetur. Ibi in spicere qꝛ sua interesse dicit.Dy.in glo.j.ibi l.nostram.idem propter qꝛ periculum pōt esse si portaretur per heredem de loco ad locum.vt.C.eo.l.ij.ꝛ.3.de eden.l.ij. Item per hoc fieret probatio contra heredem.vt.o.l.publicati.C.de testa.ibi.l.ij.ꝛ dic vt ibi no. ꝛ.j.de bonorum possessione secundum tabu.l.cum tabule.Dy.in fi.ꝛ facit hic arg.ad id quod not.j.de falso.l.j.§.inter filium.Dy. in gl.vt causam.ibi.§.fi alieno.ꝛ.3.ad exhiben.l.thesaurus.nec tū hoc iuramētum per se sufficit:imo debet afferre aliquas cōiecturas.vt.j.de carbo.edic.l.ij.§.cause. Preterea ꝛ citandi sunt quoꝝ interest quibus notatis testamentum publicari debet vt.j.ex quibus caniis in possessio.ea.l.j.ꝛ.ij.ꝛ de insitu.l.sed ꝛ si pupillus.§. proscribere.Jaco.de ravен.in eadem gl.in fi. Sed illud quando ordine iudiciario iam agitur. puta lis contestatur etiam iudicia peraguntur.Dy.vel dic ꝙ iurat procurator vt ibi dixi.ꝛ eo.titu. auf.principales.

1 ¶ Testis vnius in testamento ascripti vox suū sigillum non recognoscentis reddit testamentum suspectum.

2 Testis si dicat se non dixisse quod tabellio scripsit in testō:an stabitur eius dicto.

3 Testis seu preco scripture contradicens reddit illam suspectam.

4 Preco seu testis si sunt suspecti ꝛ tabellio sit bone fame tūc standum erit tabellionis scripture.

5 Testis cui affuerunt decem testes quorum tres 3dicunt aliī autem septem non contradicunt:an reddatur suspectum.

6 Testes si dicant se non recordari ꝙ interfuerint testamento an derogent fidei instrumenti.

7 Testes si moriantur ante publicationem non poterit postea fieri publicatio.

8 Sigillum testis in testamento appositum nihil operatur nisi coram iudice per eum cuius est recognoscatur.

1 **Si quis neget.** Uox vnius testis †in testamento ascripti suum sigillum nō recognoscentis testm̄ suspectū reddit.h.d.ibi agnoscere.ꝛ non constat sigillum suū alias presumitur pro sigillo. Dy. ꝛ allegatur iste §.ad questionē talē.in libro cutiusdā tabellionis reperiebatur talis citatus fuit per talē preconem vt veniret coram iudice tali die vt retulit talis preco ꝛ idcirco mādato iudicis ipsum in banno scripsit:iste qui dicitur esse citatus ꝛ bannitus inducit preconem qui dicit se nunqꝫ eum citasse vel retulisse hoc notario hoc tamē aliter non constat qꝛ si constaret non citatum nō tenuisset bannum.vt.j. de regren.reis.l.i.de re iudicata.l.de vno quoqꝫ.ꝛ de aqua plu.arcen.l.in concedendo.cū si.dubitatur ergo cui magis stare debeat vtrū scripture tabellionis an dicto preconis. ¶ Idem queri pōt in teste cuius dictū scriptuꝫ est ꝙ tabellionē ꝛ testis † dicit se non dixisse sicut scriptus est. Et primo videtur ꝙ magis stari debeat dicto preconis ꝛ testis ꝙ scripture tabellionis qꝛ tabellioni non creditur nisi testes adsint in aut.de fide instru.§.si vero. ꝛ.§.sed si instrā qō hic non fuit.† Preterea hic testis vel preco qui 3dicit scripture reddit eam suspectam. vt hic in testō dz.ꝛ arg.ad fidem vnius testis.j.de dote prelegata.l. theopompus.ꝛ de questionibus.l.maritus.Dy.ꝛ sic in dubio videtur ꝙ bannum non teneat ar.j. de penis.

de penis.l.si preses.et.l.interpretatione.ꝛ de regu.iur.l.famosabiliores. Et econtra videtur standum scripturre: quia in actis creditur tabellioni quoūscꝫ contra probetur.C.de edendo.l.is apud quem de donatio.l.in donationibus.de re iudicata.l.gesta.et arg. de iudicijs.l.mortuo iudice.et in aut.de heredi.et falc.§. si vero absunt.ibi quantum ad hoc ꝛc.ergo quantū ad alia creditur.argumen.C.de falsis.l.si quis decurio. Si ergo talis scriptura facit plenam fidem p dictum vnius testis nō tollitur.C.de testibus.l. iurisurandi.de arbitris.l.ne in arbitris.de questionibus.l.i.§. idē cornelio.et ar.ad hoc.C.de testamentis.l.nolumus.et.l.hac cōsultissima.§.fi.et insti.qui modis testamenta infir.§.si.nō obstat hec lex seu.§.iste.quia vt scripsit hic Jo.speciale est in testamēto propter solennitatem que exigitur in eis. Preterea posset esse quod hic preco esset corruptus per citatum : vt dicat se non citasse ar. extra de testi.c.preterea.in aut.de equalita.dot.§.finautem.et.§. regulariter. Item possibile est quod tradidit obliuioni vt.j.de acquiren.possessio.l.peregre. sed dicl consueuit quod ex qualitate personarum hoc terminetur.vt si tabellio sit suspecta et vilis p̄sona ꝛ preco vel testis sint honesti et fidedigni tunc scriptura nō creditur.argu.3.de edendo.l.si quis ex argentario.in prin.ꝛ quia semel malus.vt.j.de accusā.l.si cui.§.idem. Et hec presumptio cō firmatur per vnum testem:vt sic duo impfecta faciāt vnum perfectum.vt.C.de testi.l.sancimus.et de probatio.l.instrumēta.ꝛ.l.

4 rationes.Si † vero econtra tabellio esset bone fame ꝛ preco vel testis suspecti:tunc in dubio stetur scripture vt ex superioribus probatur.et argu.3.de legitimis tut.l.legitimos.de liberali causa.l.dini fratres.cum si.Jacob.de are.ad hoc extra de rescript.c. ad audientiam.de hoc habetur in ǰtionibus Bar. bzix.xxvij, questione.que incipit cum tabellio.et in speculo de instrumentorum editione.§.restat videre.versicu.sed quid si dnm attestationes.et versicu.quid si vnus ex testibus.et extra de fide instrumentorum.c.cum ioannes.per Jnno.ꝛ digi.C.de testi.l.nullū.et in speculo de teste.§.i.versicu.sed pone ecce inde.ꝛ in margarita de testibus.et dixi in simili questione.C.de arbitris.lege in arbitris Item consueuit circa istum.§.queri.si in aliquo testamento

5 sunt † decem testes ascripti et tres cōtradicant testamento. Ubi autem.vij.non contradicant nunquid tunc redditur testamentum suspectum.glo.que est hic in fin.videtur innuere quod non sed fides adhibeat testamento manu publica scripto ex quo sufficiens numerus testium remanet pro instrumento.vt.C.fine cōsu vel reliquis.i.i.vbi de hoc tetigi et melius de pba.l.cum precibus. Nec ob.iste.§.quia hic erant solum septem testes:et ideo cōtradicens vnus facit testamentum suspectum. Et ista fuit opin. Azo.in summa in authē.de instrumento.cau.et fide.ver.si vnus. Et ad hoc bene faciunt notata per Jnno.extra de fide instru.c. cum Joā. Et pro ista opinione bene facit.j. de bonoū possess.fm ta.l.cum tabule.vbi de hoc tetigi in brocardis Azo.communia probationum et testium ꝛ quod not.extra de testi.c.in nra pstia.

⁂ ¶ Si autem dicāt testes † se non recordari quod interfuerint te
6 stamēto vel instrumēto an derogetur fidei instrumenti.dic plene vt no.d.c.Jo.de fide instrumentoū.per.B.ꝛ Jnn.ꝛ ad istā materiam. Item qꝛ hic in textu et glo.agitur de sigillo vtrum fidem faciat.et glo.dicit presumi pro sigillo dicas ꝙ glo.non bene dicit; imo sigillum testis nihil operatur:nisi testes veniant. Et sigilla

7 eorum recognoscant:vnde † mortuis testibus ante publicationem non poterit fieri publicatio.vt.C. de testi.l.publicati.vt.j.e. l.cum ab initio.nec ob.l.in glo.allegata.quia loquitur de sigillo illius qui principalr obligatur.non aūt de sigillo testis §m Jac. de ra.Et ad hoc facit quod no.j.e.l.ij.in prin.et.l.cum ab initio.si tamen testis negat:probari potest contra eum quod ipse sigillauit secundum ipsum Jacob.ꝛ circa hoc sic distingue aut loquimur de sigillo publico aut priuato. Primo casu aut cōstat de voluntate cancellarij aut non. si constat. arg. 3.de po.l.i.§.si pecunie.et.C.de ferno commu.ma.l.i.§.finautē socius. Secundo casu secus ar.eorum que no.3.de pact.l.labeo. Si vero sigillum est principatus:tunc aut illius ad quē principaliter negotium pertinet aut testis. Primo casu aut litere sigillate sunt per aduersarium approbate et tunc eis creditur.vt.3.de procu.l.si procurator.vbi de hoc.et.j.rem ra.ha.l.ne satisdatio. Si vero non sunt approbate non sequitur vt ex eis fiat plena probatio.vt.3.de probatio.l.imperatores. Si † vero est sigillum testis nihil operatur nisi coram

8 iudice recognoscatur per eum cuius est sigillum vt not.j.eodem l.ij.in princip.ꝛ.l.cum ab initio.quicquid dicit hec glos.et male:et de ista materia an et quādo credatur literis sigillatis no.extra de proba.c.per concessionem.per arch.j.q.j.si quis inquit.lxj. dist.c.catonensis.lxv.di.non debet.et tetigi.C.de fide instru.super rubr.ꝛ.C.de reb.al.non aite.l.ij in speculo de legato.§.superest. ver.creditur etiam et sigillo.de proba.ver.ꝛ.per literas.et versic. sequentibus.§.videndum restat.et per Archi.de elect.c.vt circa. lib.vj.super verbo instrumento publico.et bene per Jnno.extra

Tabularum Testamentum dicit ptinere ad illes quib̄ aliqd relictum est in ipso. Et appellatio testamenti de perfecto intelligitur propie abusiue de imperfecto et falso intelligatur et qualifcūqꝫ scriptura ad testationē mentis facta ad hoc edictum partium pertinet et non solum ad vnum testamentum:sed etiam ad plura.h.d.vsqꝫ ad.§.si dubitetur.ibi publicum est instrumentum i.i est ad publicam vtilitatem pertinēs. Dyn. et facit.3.ad l.aquil.l.si quis testamentum. Ibi dicere non tamen constat de vitio alias non competeret hoc interdictum:quia nō interest agentio vt.j.de tabulis exhiben.l.prima.§.hoc interdictum.Dyn.ibi ꝙ secunde tabule.de his dic vt.j.eodem.l.pupilla res.et.l.pennlri.Dyn.in glo.subandi tantum et subaudi ꝙtum ad commoditatem.Dyn. In glo.autoritatem:bi per manum publicam scriptum. de hoc not.C.de fideicom.l.fin.Jaco.in gl.hoc quo ad hoc ibi vtrunqꝫ natur hec vera.Dynus.in.§.hoc editum quidam habent.l.iij.quia hoc interdictum et male. Sed debet dicere l.i.ꝛ tene primam solutionem et rep:proba qō approbatur dicto §.hoc interdictum.Ray.

Si dubitetur. Tabule viuentis nō vemāt edē de p hoc edictum.hoc dicit. ibi ꝛ sigillum.not.ꝙ ille cui sit copia inspicit et sigillat similiter et scribit vnde exemplum forte fidem facit contra exemplarem et ita cum quis accipit copiam dicat tales literas nā abolitas scripsi, vt hic colligitur scōm Jacob.de ra.In glos.i.liquido.in fin.not. quod sufficit semplene probari morte.de hoc digi.C.de repudijs anthen.hodie Ctricunqꝫ annis.et not.3.de acquirenda hereditate.l.led si de sua.in principio.C.solut.matri.l.siquidem.et plene in speculo de noto.§.fama.versicu.qui si tenet. Item nota.ex ista glo.quod non sufficit quo ad hoc edictum turari de calumnia si constet de aliquibus coniecturis ex quibus petatur testamentum exhiberi.de hoc.3.e.l.i.

Diem autem. Editio testamēti sit fine die ꝛ cōsule ne falsitas excogitetur ꝛ dilatio datur secundum moderamen locorum.h.d.Sed videtur qō edi debeat legatario cum die et cōsule et nomine heredis:et ita de consuetudine fieri videmus.ꝛ pro hoc.3.de edendo.l.pretor. nec obstat ꝙ illa lex loquitur in rationibus que demum debent edi ei qui fieri mandauit vel eius heredi vt.l.argentarius.eodem tit.quia quo ad id quod alicui relinquitur loco heredis habetur ille cui relinquitur.vt.j.de vsuca.l.id tempus.aut petitur ab alio habente penes se vt si dicat se habere scientiā qua actione agere debeam:als hoc iudicium posset esse illusorium. Jac. Item quod dicit edi fine die ꝛ consule intelligas nisi vellet redarguere de falso circa idem.de quo plene no.3. de eden.l.i.§.editiones. Ray.

⁂ Quid si testes dicant se non recordari.

Si quis. Non negans nec allegans quare nō debeat exhibere.c.Dyn.

Si autem heredi. Uide qō not. et dixi. C. ad exhibendum.l.fin.

Cum ab initio. Judex cōpellit testes testificari.h.d. et facit extra de testi.cogendis per totum.ꝛ est ar.ꝙ archid. de bonoñ.corā quo p̄sentantur scholares examinādi ad doctoratū possit cogere doctores ad iurandū de idoneitate scholaris qui vult licentiari in aliqua facultate §m Jac.de ra. pro hoc.C.de officio magistri officiorum.l.i.

Si negare. Jn fin.id est ad effectū producendi quod est notabile.

Sed et si quis. Officium suū nō debet alicui esse dānosum.ad hoc allegatur ꝛ vide quod de hoc dixi.3.ex quibus cau.maio.l.vez.ibi captiōe.ꝛ.magno dāno.Jn gl. i.ibi vel refert hec vera. Dynus.in glo.sic J.de furtis ibi.l.apparitores.libro decimo. Dynus.in fin. Sed ibi circa officium sue

Universidad de Deusto
Biblioteca

ceptum inuenitur in culpa & ratiõe illius culpe patitur penam. Dy.in glo.vltima in fi.autoritate sine administratione alias mulier non posset esse testis.vt.j.de reg.iur.l.femina.et propterea dicit sane intellige Dy.nam mulier regulariter potest esse testis,vt ff.de test.l.qui testamento.§.mulier.

Capillares tabule. Alias tabulas et male. Dy. ibi seorsum.i.separatim a paternis. Dy.

Si in duobus. Hec lex allegatur ad duo.primo in versi.sed si sua natura quod si equus vacuus veniat ad braium qõ sufficiat & debeat domino equi de quo satis dixi.j. de acquirenda possessione.l.prima.§.per eum.& de aqua quotidia.et estiua l.prima.§.quesitum. Secundo allegatur quod aliquid non esse vel non apparere paria sunt per hoc.ff. de contrahenda empti.l.in lege.ibi sui natura sine hominis facto.ibi idem est quod debeantur legata.Dyn.in gloss.vt agant.et sic hoc casu agunt etiam si non sit publicatum testamẽtũ si probatur amissio et tenor testamenti.hoc supra de iniusto testamento.l.finali.et argumentũ.C.de testibus.l.testi.& j.de secundis tabulis.l.prima.§. primo.Jac.de quo satis dixi.C.de fide instrumen.l.licut iniquũ.

Si quis fecit testamentũ. Et scripserit in duabus chartis. Dy.in fi.et sic nõ sufficit edi exemplum.Sed teg.& gl C.de eden.l.ĥ.videt innuere quod authẽticũ non sit edendum.Sed sufficiat edi exẽplar: licet hec lex videatur expresse in contrarium.Sed responderi posset quod exemplar nondum erat authẽticum sed postq̃ fuerit publicatum non sufficiat.edi. argumen.l.publicati.C. de testa.vbi de hoc dixi & in aut,si qo in aliquo docu.C.de ededo.

¶ Si quis omissa causa testamenti abintestato vel alio modo possideat hereditatem. Rubrica.

Super rubrica. De materia huius titu.vide.C. eo.l.prima.et super rubrica et in speculo de testamentis.§.primo.vel sicu.item plerunq;.& dic latius aut scriptus omittit vt ipse habeat aut vt alius tantum habeat:aut vt ipse cum alio.prio casu aut iusta et probabili causa ductus omisit aut non.primo casu non cadit in hoc edictum omittens.vt infra eadem.l.ex causari.in principio.et.l.qui autem.§.non simpliciter.et.§.si patron⁹. Secundo casu aut ipse possedit titulo non lucrativo vt pro dote vel pro emptore:aut titulo lucrativo. Primo casu nõ tenetur.vt infra eodem.l.fina.et.j.eadẽ.l.prima.§.non querimus. Secundo casu aut procedit titulo lucrativo singulari vt pro donato.aut vniuersali vt pro herede:vel pro possessore seu pro predone. Primo casu non cadit in hoc edictum.vt dicta.l.fina.j. eodem. Secundo casu tenetur hoc edicto vt dicta.l.prima.§.non querim⁹.
Secundo vero casu principali quando scriptus omittit vt alius possideat tunc aut omittens dolum non commisit aut commisit.primo casu omittens non cadit in hoc edictum.vt not.j.eod. l.si non solus.et.l.si quis omissa.et.C. eodem.l.prima. Secundo casu aut fraudem adhibuit volẽs fraudare illos quibus aliquid est dandum causa conditionis implende: aut volens fraudare legatarios vel fideicommiss. Primo casu nõ cadit in hoc edictũ: vt.j.eodem.l.si quis sub conditione. Secundo casu aut omittens omisit gratis aut pecunia accepta primo casu omittens non tenetur hoc edicto.vt.j.eodem.l.si quis pecuniã.§.vbi vero gratis. Secundo casu aut pecuniam accepit a legitimo aut a subſtituto. Primo omittens tenetur hoc edicto tantum in subsidiũ.i.prius excusso legitimo eodemq; possessore.vt.j.eod.l.licet pro herede. secundo casu similiter cadit in edictum & substitutis tenetur legatis etiam relictis ab ipso instituto.vt.j.eod.l.non solus.§.si duo. secundo respon.Tertio casu principali.l.qñ ipse scriptus omisit vt vna cũ alio possideret aut ipse omisit vt possideret cum legitimo et possidet aut possideret cum substituto.Primo casu aut pecunia fuit data huic omittenti per legitimum aut nulla pecunia certa: primo casu institutus pro parte tenebitur legatis et legitimus pro alia parte.vt.j.eod.l.si non solus.i.respon.Secundo casu scriptus tenet insolidum.vt dicta.l.si nõ solus.ff. respon. si vero omisit vt possideat cũ substituto aut ambo possidentiant vnus tm. Primo casu aut legata separatim sunt legata a singulis. Aut vnicum legatum est relictum ab vtroq; vel simpliciter aliquid est relictum.Et primo casu vnusquisq; tenetur respondere suis legatis.vt.d.l.si non solus.§.si duo.i.respon.& vlt.respõ. huius.l.scõo casu legatarij põt agere aduersus quos vult & vno exacto alter liberatur.vt.j.eodẽ.l.si ab instituto.et.l. si pecuniam. Si vero vnus tantum possideat: tunc aut possidet institutus; aut substitutus:primo casu aut pecunia nõ fuit data substituto aut fuit data.primo casu institut⁹ possessor quenif nõ tñ p legatis relictis a se: sed etiã pro legatis relictis a substituto.vt.j.eo.l. si non solus.§.et alias.i.fi.Secõo casu substitutus qui pecuniam accepit cadit in hoc edictum et conuenitur non solum pro legatis a se relictis sed pro legatis relictis ab instituto hoc tamen ordine.vt primo conueniatur institutus possessio.deinde substitutus accipiens pecuniam vt dicto.§.et alias secundo respon.cum gloss.ibi posita.Si vero substitutus tantum reperitur possessor tunc aut pecunia fuit data per substitutum instituto: aut nulla pecunia data.Primo casu vnusquisq; tenetur respondere suis legatarijs.vt infra eodem.l.si non solus.primo responso.Secundo casu tenetur tantum substitutus nec in aliquo tenetur institutus etiam in subsidium vt dicta.l.si non solus.secundo respon. cum glo.ibi posita.Dy.

¶ Simplicitati succurrendum est:calliditati vero occurrẽdũ.
Successio est testamento perditur vi conditionis non existentie.

Pretor ait. Hoc edictũ cessare facinnt testatoris premissio fraudis repulsio inestimabilis implende conditionis appositio sine dolo malo hereditatis omissa possessio deficiens solẽnitas in extremo iudicio doli cõicatio.hoc p̃sequere vt in summa.ea.ff.cessat.Ol.ibi tuet cõtum potest de iure & nõ vltra. ne obstet.j.ad.l.falcidiam.l.i.in principio.et quod ibi nota.Ray. ibi calliditati nota.quod † occurrit calliditati & succurrit simplicitati.vt.ff.de dolo.l.i.Ibi in eos possidẽtes abintestato ex testamento repudiantes.Dyn.ibi circuierunt qõ presumitur ex quo non habent instam causam.vt.j.eodem.l.qui autem.§.si patronus.et.§.non similiter et sic non obstat.j.ad trebell.l.recusare.§. titius.Old.ibi actionem vtilem ex testamento.Dy.hereditatem totam ibi partem:nam tenetur insolidũ ad legata vt.j.e.l.& si non totam.Ray.ibi hereditatẽ ex test⁹.Dyn.Ibi potuerit ibi per se siue p alium.Dy.ibi iudere filio vel seruo quos in potestate habebat.Dy.ibi audiens non fuerit.i.non fuerit obediens quia nolunt adire ex iussu domini et fabandi nouerit dominus abintestato possidens excusabitur ne incidat in edictũ quia potuit eum compellere &c. Oldradus. ibi hoc facere:id est hereditatem ex testamento adire.Dyn.ibi a seruo instituto sub conditione potestatiua intra certum tempus implenda. Oldra.ibi possedit hereditatem cum non esset locus additioni ex testamento propter defectum conditionis.Dyn.ibi fugat ignorantiam.ff. dominus et sic not.non debere quẽ fingere ignorantiam.fallit.C.de aduite. l.siue metum.Old.nec obstat.j.de noua.l.doli quia ibi certat de damno hic de lucro.vel hic speciale fauore vltime voluntatis vt in principio.l.Ray.In gloss.vtilem ex testamẽto quam dico origine ciuilem.sed per extensionem dicitur pretoria vt hic nec obstat instit.de actio.§.sed iste.et quod ibi nota.et.ff.de noxa.l.electio.§.si is.et quod not.de bonorum possess.hereditatis petitione.l.prima.Ray.in glossa hec est reprehensio ibi nolle adire.debet enim compellere verbẽbus & iudicis imminẽtis autoritate. Oldra.in glossa vltima in fin.† Et sic vi non existentie cõditiõis perditur successio ex testamento.nõ vi repudiationis quia ignorans non videtur repudiare.vt.ff.titulo secundo.l.clodius.et.l. quanditu. Oldra.

Si proponatur. [a] Sibyppi. vt.ff. de vulg.et pup.sub.l.fed et si plures.§. fi.Dy.ibi institutione et ex substitutione apprehenderit. Dy.ibi et non puto nec.C.eo.l.i.vt ibi nõ ibi intercideret:et ideo nõ tenet ad legata in institutione relicta nisi sint talia que tacite videant a substituto repetita.vt.o.l.i.C.e.no. Dyn.ibi repudiauit ex testamento et abintestato adierit.Dy.in gloss.i.ibi.§.i.et dic vt ibi not.sed Ja.de ra.approbat primam opinionẽ huius glo.in fi.fit causa mutata tunc enim procedet iste.§.in vno eodemq; instituto et substituto sibyppi.

Qui sunt in potestate. Iste.§. multum enidenter facit pro opinione modernorũ q̃ fil⁹ sit ipso iure heres & non cedis se nõ immisceat de quo plene no.C.siue ab hereditate se abstil.i.et dixi etiã.ff.de acquir.here.l necessarijs.ibi abstinere possit de iure. pretio.Dy.ibi testõ.i.successione testamentaria.Dy.ibi bonorum possessionem.q.d.q̃ de iure ciuili adiri non possit abintestato cũ eo iure sit heres ex testamento scõm quosdam.

Qui sub conditione. Potestatiua.dy. ibi instituti quia erat ptãtiua.Dy.ibi dz habere.f.in damnum scripti.Dy.ibi heredis.& est estimabilis alis sec⁹.vt.j.e.§.i finia & est ff vt ibi no.ray.
¶ Hereditatem quolibet mõ abintestato tenẽs seu possidens tenetur vt predo nõ solũ sed etiã si dolo desiit possidere.
Acquirere desinere vel nõ acquirere a parte procedũt qñ aliquis erat futurus obligatus ad illud qõ admittit.

Non

Non querimus. Hoc edicto tenetur qui quo libet modo hereditates abintestato tenet vel etiam sicut predo & non solum qui possidet.
† Sed & si dolo desiit possidere.hoc dicit. Et dic nõ querimus id est non inquirimus.Dy.ibi.iure legitimo id est ciuili. Dy.ibi,an non,scilicet possideant iure ciuili.sed pretorio. Dy.ibi,ex causa fideicommiss.a defuncto tanq̃ ea alienum debiti. Dy. Ibi,quis omittens hereditatem ex testamento. Dy.ibi,cautione a legatarijs prestanda.dy.ibi,possideas quis heres scriptus & ex testamẽto omittens. Dyn.ibi,si hereditatem.vt quia abintestato adiuit non tamen voluit apprehendere rerum possessionem ne a legatarijs conueniretur. Jaco.ibi,non inquirit possidere.scilicet dolo. Dy.in glo.sic idem.j.de verbo.obliga.in fi.fol.vt not.in.l.alienationis.j.de verbo.signi.vel vt no.j.de regu.iuris.l. non frandantur.vel aliud in singulari successore hic in vniuersali.vel dic vt no. per Dy.in.l.prima.in princip.j.de tabulis exhiben.vel dic scõm Azo.ibi,est regulare vt ideas in brocardis. Et de hoc notaui dicta.l.qui autem.in prin.quia † quando aliquis erat futurus obligatus ad illud qõ admittit paria sunt ab initio non acquirere vel desinere vt hic in prin.gl.alias secus si nõ erat futurus obligatus vt in vltimo allegatis.vt in gl.dy.in gl.a defuncto debiti.hec vera. Dy.in gl.f.presabit sc̃s heres legata & fideicommissa.Dy.

Si quis. Heres scriptus.dyn.ibi,omiserit accepta pecunia.Dyn.in fi.excusso tamen prius legitimo qui possidet bona vt declaratur in.l.seq.Dy.

Licet. Dyn.ibi,actionem pro legatis.Dynus, ibi,pretio accepto pretermissionis non hereditatis, nam tunc tanquam heres teneretur.vt.j.eod.l.si quis pecuniam.Jacob.ibi,ab eo repudiante. Oldrad.pretio accepto. Ibi,& sic.id est pretio excusso. Oldra.in gloss. abundat.ibi non tenetur. Si vero possidet abintestato & ex lucro:sed ex titulo secundum quosdam ibi gratis.nam ex hoc non insurgit titulus.vt j.ad.l.falcidiam.l.ad veteranj.§.primo.& l.fi fundus. Jac ibi:hic ab vtroq;:imo hic ab vno tantum vnde dic illam trahi ad istam. vt.C.eo.l.i.non vt teneatur in subsidium.Dy.

Si pecuniam. Ibi acceperis institutus a primo gradu.Dy. ibi,adierit abintestato.Dy.ibi,legatarijs quorum legata non videbantur in substitutione repetita. Dyn. ibi,pretermiserit ex testamento. Dy.ibi.ad se rediret quia erat testatori proximior.Dy.ibi,in vtrunq;,scilicet suis propijs legatarijs.vt.j.eodem.l.si non solus.§.fina.nec obstat.ff.l.proxima.& ibi in institutio & legitimo:hic in instituto & substituto. Jac.ibi,ab vtroq;.ad est ab instituto & substituto.Dy.ibi,in alterum.i.in eũs quem elegerit.Dy.

Si quis pecuniam Ibi simpliciter est sine pecunia nõ tamẽ sine fraude. Dy.ibi,prestitũ in fauore. dy.ibi,vtili.i.ex testamento que locũ haberet directa si ex testamẽto adiretur. dy.ibi,prestitũ vellet.i.fauere vellet.Dy.ibi,qui possidet hereditatẽ hoc verum si participauit dolũ vt.l.si nõ solus.§.primo.j.eodem.& not.C.eo. l.i.Dy. Ibi,actionem vtilem.Dy.ibi,cõuentendũ possessore tamen prius excusso.vt.ff.eod.l.licet.Dy.ibi,vtili actione ex testamento.Dy.in glo.post non ibi prius excusso vel dic aut omittit ad legitimum perueniret & tunc in subsidium vt.ff.eodem.l.licet. Aut vt ad substitutum & tunc suus omittens a suis legatarijs principaliter conuenitur & substitutus a suis vt.j.eo.l.si nõ solus. §.fi.& C.eo.l.fi. Communes autem legatarij habẽt electionẽ quẽ cõuenire.vt.ff.l.proxi.& j.eo.l.si a substituto.Jac.

Quamq; Ibi institutus ex testamẽto in fraudẽ obmittẽdus & abintestato adeũtibus.Dy. ibi,rescripserit:id est rescriptum seu sententiam huius edicti extendet.Dy.ibi.idem fecit q̃ hereditas repudietur. Dy. Jn glos. fundi particeps.ibi procurauit.j.eod.l.quidam titium. Jaco.ibi, si legatarius.Item alia ratione:quia si hereditas omissa est ex testamento in fraudem legatorum perinde habetur ac si ex testamento adita fuisset.Et sic legatarius actionem habet contra heredem q̃ parit quod filius agere possit contra heredẽ.Dy. Sed cõtra istam opi.Dy.q; non tenetur qi omittit gratis.vt.ff.proxi. & ideo intelligere oportet q̃ legatarius erat de illis qui veniunt abintestato & bona pertinerũt ad eum vel teneretur illi ad quos bona pertinerunt ẽm Ja.de ra.

Si quis vendiderit. Jn gl.sed nõne ibi §.semper ergo ille qui reputatur possidere videt dolo desiisse possidere.Dy.in fi.nõ illa ratio q̃ dolo desiit possidere.Sed pretium est loco rei.

Excusat Scz a pena huj⁹ edicti. Ibi aliter q̃ sua altia absit i ifa ali. Et tũc est plana.Ol.in gl.j.in fi.l.q;script⁹ est ex minori pte q̃ dz.Ja.

Quia autem. Ibi si omittit in fraudẽ legatorum alias non.vt.j.eodem.l.non simili.& ff.si patronus. Dynus.& dic io qui abintestato est institutus idemq; legitimus & in testamento legatarius:abintestato vero fideicommissa sunt ab eo relicta si omittit ex testamẽto & adit abintestato incidit in edictum: prius tamen legata deinde fideicommissaria prestantur:nisi testator expresse omittere sibi promisit. tunc enim edictum cessabit. hoc dicit.vsq; ad.§.non simpliciter.Ray.Ibi,prestare,scilicet legata in testamento relicta.Dynus.ibi,petijq; in codicillis.Dy. ibi,possideat hereditatem fratris qui erat heres scriptus. Dya. ibi,an legatarijs testamentarijs. Oldra.& si prestare debet quere quibus primo an legatarijs an fideicommissarijs an omnibus equaliter. Jacob.ibi,legata in testamento relicta. Dyn.ibi,tunc fideicommissaria relicta in codicillis. Dyn.ibi,cogo prestare de residuo dodrantis. Dyn.ibi.oportet licet in fraudem legatorum omittant ex testamento & adeant abintestato. Dynus.ibi,ex super fluo quadrantis. Dy.ibi,fideicommissaria relicta in codicillis. Dyn.ibi,quadrans id est quarta que debet remanere penes heredem. Dy.vt.j.ad.l.falcidiam.l.i.§.ad eos.& j.eodẽ.l.duo heredes.§.admonendi. Dy.ibi,legata infra dodrantem. Dyn.ibi, permisit id est permisisse videtur. Dy.quia non videtur inuenisse viam ad impugnanda iudicia sua.vt.j.de testa.milit.l.fi miles. Jaco.ibi,relicto abintestato.nec obstat.ff.eod.l.prima.§.fi proponatur.quia ibi per viam electam non irritura iudicium defuncti: hic vero sic,ibi nominatim id est omittere ex testamento. Dy.ibi, concessit.& ideo legata in testamento relicta soluere non tenetur: sed solum relicta in codicillis. Dyn.ibi,& fideicommissaria si fuerint in codicillis relicta. Dynus.ibi,quedam,scilicet his illis quibus relicta fuerunt in codicillis. Dynus.ibi:debere:quia omnia debentur tantum vt ex codicillis. Dynus.non autem hoc casu petuntur relicta in testamento cum cesset hoc edictum. Dyn.in gloss.non fuit dicendum in fin.argu.j.de condi.& demonstra.l.titie si non nupserit.In glo.quasi diceret ibi.l.fi.not.ergo.qõ relinquere abintestato.& dicere si testamẽtum nõ valet iure testamenti valeat iure codicillorum paria sunt de qua clausula plene not. C.de libe preteri.aut.ex causa.ver.vlti.tranleamus.In eadem gl. in fi.an soluetur his qui sunt legatarij & fideicommissarij primo an illis qui sunt fideicommissarij tantum.Jaco.

Non simpliciter. qui ex testamento repudiat & abintestato apprehendit. Dyn.ibi,hinus rei.id est omissionis ex testamento. Dyn.ibi,in eum omittentem ex testamento & abintestato adeuntes. Dy.ibi,non debit actiones scilicet legatorũ. Dyn.ibi,nulla suspicio simile verbum id est de separationibus.l. ab herede. Old.ibi si autem is scilicet ibi heres scriptus. Dy.ibi, auferri hereditas per legitimum heredem venientem abintestato. Dy.ibi,aliquid possederit tanq̃ quilibet. Dy.ibi, desierit per adnocationem legitimi. Dy.ibi,qui heres scriptus ex testamento qui ex testamento repudiauit. Dyn.ibi,tunc sit contra fiscum non contra legatarios. Dy.ibi,a tempore denunciationis scilicet fisco facte. Dy.

Si patronus. Ibi coheredem a quo erant legata relicta. Dy.ibi,exhausta per legata liberis & parentibus liberti relicta. Dy.ibi,legatorum a coherede relictorum. Dy.ibi,in totum coheredem. Dy.ibi,habeat quam habere debet.vt.j.eo.l.preterea. Dy.ibi,aliter.f.si cum coherede non coliuit. Dyn.in gloss. Sed nonne ibi habet totum.& habet locum hoc edictum. Sed ibi habet totum & cessat hoc edictum:quia habet locum actio ex testamento. Dy.in gl.a se relicto rum ibi primi legium perdit:hoc non placet.vt infra patet:quia loquitur de legatis a coherede relictis que prestantur a patrono si collatit:nam quantumcunq; patronus committat si audem non perdit suam legitimam & debitam portionem.vt.j.eo.l. preterea. Dynus.

¶ Filius emancipatus preteritus aliquo loco ipsius heredẽ instituto potest petere per contra tabulas.
Unde liberi non datur si bonorum possess.contra tabu.locum habet.

Hoc edictum. Licet gl.approbet casum Jo.tamen nullo modo valet:q; est contra casum.j.de lega.prestand.contra tabu.bo.pol.petita.l.si quis in potestate.als is qui in potestate. ¶ Sed pone casum in emancipato:licet gl.eum improbet. Dy.vel pone scõm Jac.de are.hoc modo. † quidam filium emancipatum preterijt aliquo sibi herede instituto qui repudiauit hereditatem post mortẽ testatoris emancipatus tamen posset petere contra tabulas. Et hic si petijsset teneretur prestare legata partibus vt liberis.& j.de cõtra ta.l.filiũ. §. fina. repudiauit contra tab.& possidet hereditatem abintestato

¶ Si quis. adde quod ifte.§. facit ad not. per bar.in.l.qd poterat. j. ad trebellia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Si duo. adde Bal. in l.j.C.eo.

per vnde liberi q̄ potest repudiata bonorum possessione.vt.j.vn de liberi.l.i.certe tenetur prestare legata omnibus quibus prestaret si petijsset bonorum possessionē cōtra tabulas. Et hic est verus casus huius.ff.Jac.vel pone secundum Dynum qō preterij suum ⁊ emancipatum ⁊ institui extraneum suus dixit nullum ⁊ dicendo nullum ad causam intestati reduxit.emancipatus vero petere poterat contra tabu.⁊ ea petita prestitisset legata parentibus ⁊ liberis vnde in fraudem eorum que legata prestaret predictis successit mero iure abintestato per vnde liberi tenetur nihilo minus ad legata:quia in fraudem commisit. ¶ Sed tunc obstat,

2 quia † vnde liberi non datur si bonorum possessio contra tab.locum habet.vt.j.si tabule testamēti nulle extabunt.l.j.ff.Rſi.nō habet locum in casu nostro q̄ repudiata est,⁊ ideo incipit habere locum vnde liberi reducta ad causam intestati. Item de plano posses ponere in emancipato tantū preterito repudiāte in fraudem liberorum ⁊ parentum quibus legata erant relicta contra tab. Et petente vnde liberi licet gloss.reprobet ⁊ male.Et iste est verus casus secundum Ja.de are.vt predixi:quia verum q̄ citra contra tabulas non posset succedere quādiu contra tabulas onerat hic exponis eam repudiationē fublatam statim incipit vnde liberi,⁊ ex ea incipit posse succedere.verum est ſi ponas repudiatam esse secundum tabulas⁊ aditionem de iure ciuili aliter enim vnde liberi locum non habet sed tunc non videtur filio imputandum vt.ff.ſi patronus.nisi dicas imputari quia hereditate non adita potuit petere contra tabulas. vt.j.de contra tabul.l.illud. Sed ad illud posses dispurando respondere verum est contra tabulas dari etiam hereditate nō adita ſi erat in ea causa quod posset adiri alias ſi erat repudiata ⁊ testamentum per repudiationem destitutum ad quid dices peti contra tabulas ad restitutionem testamēti quod iam repudiatione est redactum ad nullitatem. Dy.ad hoc potest responderi per.l.q̄ vulgo.j.de contra tabu.secundum Ja.de are. Jn glo.pone casum.i.tabule testamenti nulle extra.l.j. Sed hic repudiauit cōtra tabulas ⁊ sic nō obstat secundum Ja.de are.ibi vbi senatores vel clarissimi.l.j. Sed certe hic non est fraus q̄ hic non est dolosa alieni iuris subtractio: q̄ etiam ſi petijsset contra tab.nulla prestarentur legata vt dicta l.is qui vt in potestate.j.de legatis prestandis. Ja.

Si libertas. Jn glos.ibi esset hereditas.fallit tamē j.l.proxima.Dynus.in fine. Solu.vt ibi.Dy.

Videam titium. Jbi idem scilicet q̄ vterq̄ repellatur a petitione legatorum.Dy.in gl.ff.ibi Juuenalis. Adde nil iudeus indeo nil catilina cetego.

Si quis. Sub conditione pro eo qō est dandum causa cōditionis implende nō venditat sibi locum hoc edictum.h.o.ibi possideat hereditatem qō non potuit de facto conditione institutionis:secus ſi adhuc pendeat,vt.j.l.proxima.Ray. ¶

Sed ſi. Jbi conditioni apposite in institutione in ſi.q̄ interim non potuit repudiare ex testamento ⁊ adire abintestato.Dy.ibi.Ray. ibi subueniri debeat vt detur ei petitio. per hoc edictum. Dy. in fin.veris autem legatariis hoc casu bene subueniretur. Dyn. in gl.imo ibi.ff.cum esset ⁊ de condi.⁊ demon.l.a testatore. Jaco. ibi expressa conditio ibi non.imo solue melius.⁊ no.j. ad.l. falc. l. in ratione.ff.tam ſi.Dy.ibi sed ſi conditio ꝛc.Sol.ibi hereditas fuit adita.hic omissa.Jtez ibi agitur de fauore alimentorum.Jaco.de bel.

Si non solus. Jbi enim alio veniente abintestato.Dy.ibi omittente gratis. Oldra.ibi in ipso qui non erat scriptus sed possidebat abintestato cum alio omittente. Dy. Jbi, aspernari debet alter heres qui succedit abintestato. Dy.ibi hoc autem:scilicet q̄ vterq̄ teneatur pro parte.Dy.ibi insolidum tenebitur iste omittēs:quia vnam partem habet ⁊ alterius pretiū. Old.in gl.supra vero ibi partem habeat:fed pro illa parte quam possedit:poterit prius conueniri etiam altero non excusso. Sed quia possidet partez alterius partis conueniretur demum excusso possessore partis vt colligi potest.vt.ff.eod.l.ij.Dyn.ibi quam possidebat ⁊ pro parte quam quilibet possidebat non seruatur ordo.Dynus.

Cum substituatis. Jbi relicta sub conditione forte ſi substituti non sint. vt.j.e.l.ſi in testamento.ff.ſi. Ray.ibi imprudenter:sed probe aprudenter. Dy.ibi cui substituto.Dy.in gl.qui dicat ideo in ſi. q̄ ibi habuit legitimam causam repudiandi hic non:⁊ prima est probabilior.fol.ſm Dy.

a **Si duo sint heredes.** Subaudi:scilz. Dy.ibi,legata tā a se quam ab alio. Dy.ibi,preparare ita q̄ quilibet eorū partem eius que legatum prestat ⁊ sic cuiusq̄ legati petitio diuidatur. Dy.ibi,⁊ vtrum supplet ⁊ dato q̄ quilibet teneatur insolidum ⁊ abintestato.Dynus.ibi,etiam eorum relictorum ab substituto. Dy.ibi,cōueniēdus ad legata a se relicta ⁊ relicta ab instituto ex vigore tacite repetitionis.Dynus.prius tamē instituto possidēte pro legatis a se relictis excusso ſm gol. Ray.ibi,posslideret hereditatē abintestato. Dy.ibi,siue pecuniā repudiauit institutus. Dy.ibi,actionem relictorum ad instituto ⁊ substituto. Dy. ibi,nunc.i.in questione proposita circa principi.ff.versi.⁊ vtrum. Oldra.in gl.pro omnibus ibi.C.eodem.l.prima.Quod intellige vt ibi no. Dy.in fin.Communes vero legatarij habent electionē conueniendi quem volunt.vt.ff.eo.l.ſi pecuniam.in fin.⁊ j.l.proxima.Ray.

De libertatibus. Jbi, fideicōmissarie p heredem institutos⁊ substitutos prestāde.Dy.Et hic pure relictis: secus ſi sub cōditione:ſi scriptus sit heres.vt.j.eodē.ſi in testamento.versi quare.que est contra.Ray.

Heredem. Eius heredes scripti.Dyn.omisit:⁊ dic aut cōmisit dolum in omittēdo ex testamento ⁊ adeundo abintestato ⁊ obtinet principi.ff.aut commisit in transferendo ad alium accepta pecunia ⁊ tunc tenetur insolidum de illa pecunia quod ad eum pernenit. Et sic loquitur finis ff.Jaco.de are.ibi ita est,scilicet quod insolidum teneatur heres omittentis.Dy.ibi,propter dolum commissum in eo quod non fuit adeptus possessionem rerum:quas potuit adipisci.Dy.Vel dic commissum in transferendo res hereditarias ad alium acceptа pecunia:nam tunc insolidum de illa pecunia secundum Jac. de are.ibi tunc enim quando conuenit propter dolum.Dy.in gl. vltima,vbi voluit adipisci. Sed certe imo idem de rebus quas desijt apprehendere dolo ⁊ de rebus quas apprehēdit heres nā ita competit actio quādo heres instituitus adijt abintestato ficut ſi adijsset ex testamento quicquid sit de rebus hereditarijs.verum quia quandoq̄ heres omittit ex testamento ⁊ nullo modo adijt abintestato quia extraneus est ⁊ tunc nullo modo potest teneri aliunde nisi quia possideat ⁊ teneat res hereditarias vel quia dolo desijt possidere.tenetur ergo heres repudians ⁊ non adiens ſi teneat res hereditarias de facto vel ſi dolo desinat tenere vel possidere,⁊ sic est in rem ista actio que datur contra possessorem vel qui dolo desijt possidere.vt.ff.eodem.l.ij.ſ.totiens.ſi heres heredis ex hac causa quia dolo desijt possidere nō tenetur.⁊ sic loquitur hic secundū Jac.de re.sed secundum Ja.de aret.aliter intelligit, vt.ff.dixi secundum eum.

Et ſi non totam. Jbi possideat pro herede vel p possessore vt.ff.eodē.l.prima.ff.nunc queramus.⁊ j.eodē. l.finali.ibi vnam aliquam rem.concor.C.de bonis vacantibus.l.fina.libro.x.Oldrad.⁊ dic possideat id est solus. non cum alio quia tunc pro parte tantum teneretur.vt.ff.eod.l.ſi non solus.in principio.dic loqui in maiori.xxv.annis.secus in minore vt.j.eo.l.ſi dolo. Ray.

Quamuis. Jn glo.q̄ vibebatur in fin.Sol. est pars integralis vt ibi non tamen per se non censetur vt dicta.l.qui vniuersas.⁊ de vsucapionibus.l.eum qui edes.vel dic secūdum Jac. de bel.q̄ in contractis ⁊ vnitis quelibet particula etiam minima ⁊ quicquid oculis demonstratur facit partem saltem millesimam vt ibi.sed in separatis vel de facili separandis res vna separatorum non facit partē vt institut.de fideicōmiss.hereditat.ff.ſi quis vna cum ſi.Jaco.

Cum hereditas. Jbi adijsset heredi tario nomine maxime secundum quosdam.vt.ff.ſi pars hereditatis petatur. lege prima.

g **Jquis omissa.** Jbi q̄ beneficiū.ſ.cogēdi heredē adire.Ray.

Quo. Jbi pro partibus hereditarijs. Dyn. ibi, adijsset quo ad relicta pure non quo ad relicta sub conditione.vt.j.e.l.ſi in testamento in princi. Et concord.ff.eodem.l.ſi filius qui.⁊.l.ſi dolo.sed obstat.j.eodem ſi in testamento.in princip. Sed solu.vt not.j.eo.l.ſi seruum.ff.i.ſ. q̄ non per omnia ex testamento heres esse videtur. Ray.ibi huic heredi scripto repudianti ex testamento ⁊ adeunti abintestato. Dynus.in glos.vltima in fine.Sed contra istā responsionem est.ff.de noxalibus.l.ſi pluribus.⁊ de interrog.ac. l.ſi seruus.

Preterea.

Preterea. Jbi quod habituras foret nō includit.l.vtranq̄ quartam.sed solum patrono debitā ⁊ ſi nō facit quod due quarte debeantur:quia esset cōtra.l.j.ff cui plus q̄per.l.falcidiā. l.j.ff.penniti.ibi,hereditatis.in fraudem legatorum in ſi.ergo dicunt isti tres casus quod legata debentur omissa causa testamenti ac ſi ex testamento fuisset adita.

Seadem res. Jn ſi.hereditate ab vtroq̄ gradu ex testamēto repudiata.Dy.ibi ab instituto q̄ sol⁹ ab intestato possidet cū ⁊ institutus gratis omiserit ⁊ sic cessant contraria. Ray. Secus enim ſi per pecuniam.vt.ff.eodem.l.ſi non solus.versi.hoc autē.⁊.ff.ſi duo.versic.nam ſi pecuniam. Ray.in gl. in ſi.at ibi eisdem ab vtroq̄.hic vero diuersis hoc non placet per l.ſi non solus.ff.ſi duo in ſi. Ray.

Si filius. Jbi scriptus fuerit pure. secus ſi sub conditione ſi emancipetur ⁊ sic nō obtat.j.eo.mater.ff.i. Ray.

Si in testamento. Jn principio here reditate ex testamento omissa ⁊ abintestato adita nō debentur in testamento relicta sub conditione scriptus sit heres.hoc dicit. Ray.ibi,heres erit videtur testator:intelligere ex testamento. Jbi libertatum pure relictarum alias secus vt in sequen.versicu. queritur ꝛc.quia ibi libertas fuit relicta sub conditione,scilicet ſi scriptus sit heres. Ray.in gloss.prima in ſi. Sed contra hanc solutionem facit.ff.eodem.l.ſi duo.in princip. Sed sol.vt not.j.eodem ſi seruum.ff.i.in glo.non est bona ratio in fin. Sed certe alia no facit ea alia ⁊ alere quia habuerunt initium cum essent pure relicta:at hic non vt pote conditio ⁊ defecta.argument.ff.de heredi. instituen.l.ff.⁊.C.de caducis tollen.ff.pro secundo.⁊ quod ibi no. Ray.in gl.Sed quare ibi heres esset.quasi dicat ibi fuit libertas relicta pure hic sub conditione que non potest imperi nisi ex testamento hereditas adeatur vt expresse dicit litera in principio. huius.l.Ray.

Si quis. Hoc modo.substitutus qui ex causa legitima hereditatem repudiat ex substitutiōe ab instituto hereditatē possidet legatum sibi relictum in substitutiōis defectum petere potest:hoc dicit. Ray.ibi,potuit pure dare. ad hanc rationem facit.ff.de condict.institu.l.ſi alienus.⁊.l.sequent. Ja.quia legata semper pendēt ab heredis institutione. Sed vna heredis institutio non habet pendere ex alia institutione nisi ex voluntate testatoris.Dyn.in glo.quoniam hanc in ſi.⁊.ff.de acquiren.here.l.ex parte.

Si quis. Hoc modo ibi possideat solus. Dy.in gl.vltima ibi quare dic⁊ bene. Dy.

Si ab instituto. Jbi debetur quādo vterq̄ abintestato possidet:secus ſi alter tātum q̄ tunc ipse solus tenetur vt.j.e.l.ſi eadem res.que est cōtra scōam distinctionem.est.ff.eo.l.ſi non solus.ff.ſi duo. Ray.

1 ☞ Suus institutus qui emācipato cōtra tab.pendēte ab instituto succedit ex testamēto heres esse videtur.
2 Emancipatus ſi vna instituit per contra tabu.accipit bona:parētibus ⁊ liberis tenetur ad legata.
3 Omittens ex testamēto ⁊ adiens abintestato tenetur legatarijs quibus est facta fraus.
4 Jnducta cōtra me pro me allegare possum ad retentionem.

a 1 **Si filius institutus** a † Suus institutus qui emancipato cōtra ta.pendēte ab instituto succedit ex testamēto heres esse videtur:ideo omnibus legata debentur,⁊ collationem euitat.hoc dicit. Jbi accipere possessionem vnde liberi. Dy.ibi,omnibus non solū liberis ⁊ parētibus eo casu quando emancipatus nō petijt contra ta. Sed institutus⁊ in-
2 stituti tantum petierunt vnde liberi ſm Dy.alias ſi † emancipatus vna eis accipiat bona per contra ta.tantum parentibus ⁊ liberis legata debentur. Et dic q̄ lex ista difficilis est,⁊ ad evidentiam premitte quod isti filius ⁊ filia habent tres vias siue tria media vt dicit gl. ¶ Deinde lecta litera oppone sic.lex ista dicit
3 q̄ legata prestabuntur omnibus. Sed contra quod nō prestētur nisi certis personis. † Nam omittens ex testamento ⁊ adiens abintestato tenetur legatarijs quibus facta est fraus. Sed in casu nostro nō fit fraus nisi cōiunctis personis:q̄ potuissent petere cōtra tab.ſi voluissent,⁊ tunc nō tenētur extraneis legatarijs:ſi ergo omittat in fraudem petere contra tabu.non reperitur fraus facta nisi cōiunctis:q̄ sine offensa alicuius possent subuertere lega ta extraneorum petendo contra tab.ergo non debent teneri extraneis:sed solum coniunctis:ergo lex ista male loquitur.potest dici quod vbi peteret contra tab.non eligit viam omnino contrariam prime q̄ contra tabu.ex testamento est. Et ideo nō tenetur omnibus:sed vbi eligit venire abintestato habet per viā omnino cōtrariam prime.⁊ ideo tenetur oibus.vel pōt dici q̄ aut hoc fecit in fraudē cōiunctarum personarum tantū aut in fraudē oim. primo casu tenetur coniunctis tantum:lecūdo tenetur omnibus ar.j.ex quibus causis in possessionē eatur.l.fulcinius.ff.q̄ ſi jadversus. Sed tunc videtur obstare.ff.e.l.q̄ autē.ff.pe.ad q̄ potest respōderi multis modis.primo q̄ ille qui habet plures vias aut omittit ex testamēto eo animo vt immediate adeat abintestato,⁊ tunc locū habet hec lex vt omnibus teneatur:aut omittit ex testamēto vt petat cōtra ta.q̄ pōt ⁊ postea omittit cōtra ta.in fraudē cōiunctarum personarum ⁊ adit abintestato,⁊ tūc tenetur cōiunctis personis tantū vt ibi:vel pōt dici q̄ ibi impetrauit emācipatus abintestato q̄ omitteret ex testamento hoc ipsi idem omisit. vel pōt dici q̄ filius potuit adire ex testamento q̄ instituus ibi nō q̄ preteritus erat ⁊ sic nō procedit ibi casus ſm Bſ. vt ibi no. ⁊ sic nō verus casus ibi nisi qui secūdo modo ibi ponitur. ¶ Ultimo no.ex ff.huius.l.q̄ † inducta cōtra me possum allegare pro
4 me ad retentionē. Et pro hoc.j.de interro.ac.ff.is cui⁹.⁊.l.ff filius ff.vlti.ſm Ja.in gl.i.in ſi. Jmo dic q̄ hic emācipatus qui commisit edictum repudiauit. Et ideo alij duo succedētes abintestato tenentur omnibus ac ſi ex testamento successissent:q̄ ſi emancipatus esset ⁊ adijsset teneretur isti tātū cōiunctis personis.vt.j. de contra tab.l.ff ex duobus.⁊.l.ff post mortē.ff.ibi qui. Dy.in gl. nō obstat ibi sit virilis.ſ.portione ascripta.in apparatu Bſ. est ni ſi maior sit virili. Oldra.ibi omnibus leg.vt.j.de cōtra ta.l.ff ex duobus.⁊ de leg.prestan.l.ſi duo. Ja.ibi dubitari pōt. Sed dic q̄ non prestabit omnibus.⁊ est casus.ff.devulg.⁊ pu.fubſt.l.⁊ ff cōtra.de leg.prestan.is qui. Jac.⁊.l.filium.

Si dolo minor. Qui ex testamento omittit ⁊ abintestato solū ad partem possidet pro illa parte solū ad legata tenetur.ff.dicit. Jbi legitimam.ad est abintestato. Oldra.ibi,qui pubes est minor tamen.xxv.annis.nam maior tenetur etiam in plus q̄ ſit factus locupletior. Sed non vltra portionem in qua est heres.vt.ff.eo.l.ſi non solus.secūdum Jac.de re.⁊ dic q̄ iste pubes curatorem habebat q̄ pupillo equiparatur.vt C.de in integ.rest.minorū.l.ſi curator.puberi aūt curatorē nō habenti nō subuenitur in se ope restitutiōis.Sed cōtra dolū restitutio non datur.vt.ff.de minо.l.ſi ex causa.ff.nunc videndum quare in eo hic textus non videtur habere locū.⁊ iste intellectus innuitur in sum.eo.ff.pupillus. Old.in glo.ibi in maiore.xxv.annis.et apparet in apparatu Bſo. Old.⁊ vide qō no.ff.ne vis fiat ei.l.j.ff. hoc edicto.⁊.ff.de admin.tuto.l.ff. Ray.

Alterius. Jbi adire iussit quasi dicat ex institutione repudiauit. Dy. ibi vtroq̄ id est tā relicta a se q̄ a seruo.Dy.in gl.q̄ salua falcidia.ibi.j.l.proxima.⁊.j.ad.l.fal.l. nesennius. ff.j.Dy.

1 ☞ Legata sola a patre relicta si excedant dodrantem dinumerari habent per falcidiam.
2 Honorem alienum suo preferens in dolo esse presumi nō potest.
3 Verba interpretari debent ſm naturalez curlum ⁊ commune vtum parentum.

Vlianus. Jbi adire hereditatem repudiata hereditate ex institutione. Dy. ibi data in institutione.Dyn.ibi,substituta.ra. substituti videtur.Dy.ibi,in casu.ff.quando impediretur pater ex institutione adire.Dy.ibi,sed ſi varia.pone testato: qui habebat.xx.in bonis.primo loco instituit patrem ⁊ ab eo legauit tertio decem ibi substituit filiam. Et ab ea legauit decem sempronio ita quod legata in vniuerso excedunt dodrantem:queritur in quo a legato sit habenda falci.ratio.respondeo rationem falcid. habendam in legato relicto a filia. Sed pone ⁊ videtur rationez habendam in legato relicto a patre:licet institutionem de se factaz omfit.vt.ff.eod.l.ſi duo.ff.admonendi. Sol.ſi sola legata a patre tantum relicta excedant dodrantem dinumerentur. per.l. falci. vt in contrario.⁊ not.in.l.nesennius.ff.pen.j.ad.l.falci. Sed quando legata a patre relicta non excedunt dodrantem:sed coniuncta cum legatis a filia deducetur falci.vt in casu huius versic. Item oppo. ⁊ videtur simul ex omnibus facta contributione fore falci. detrahendam.vt.j.ad.l.falci.l.in ratione.ff.qō volgo.l.in quantitate.ff. pe.Sed dic vt dicto.ff.penultimo.Dyn.Si ergo primus est habenda ratio relictorum a filia non vt ſit melior eorum conditio :sed deterior.habetur enim primus ratio in defalcando non in soluendo:nam ſi possunt legata ab instituto integraliter solui non de-

a ¶ Si filius. adde ad istā l.Bal.q colligit fict⁹ cinis gaudet privilegio veritatis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

racta falc. de residuo soluentur legata relicta in substitutiõe ꝛ de illo residuo detrahetur falcidia: ꝛ sane intelligas. ſ. si de illo residuo potest habere falc. integram oĩm bonorum: alias defalcarẽtur prima legata in institutione relicta: quia debet haberi quarta omnium bonorũ nõ quarta relictorum in substitutione tantũ. vt ſ. eo. l. q; autẽ in prin. Item no. quod bonor̃ preferẽdus est lucro, ad quod concor. C. de postu. l. si quid aduocatorum. ꝛ ſ. de adult. l. miles. §. socer. Item no. quod non est in dolo qui prefert † honorem proprium alieno. pro hoc facit. C. de seruit. ꝛ aqua. l. preseo.

† Item nota quod verba debent interpretari secundum naturalem cursum, ꝛ commune votum parentum. Et hoc est argumentum ad questionem que cõsuenit notari. C. de operis liberto. l. liberti. ꝛ ad questionẽ que not. ff. de liberis ꝛ posthumis. l. gallus, in princ. ibi rationẽ habẽdam. ſ. vt ea prius defalcantur nõ autem relicta a patre defalcantur. Sed per se non excedunt dodrantem. Dy. ibi, honore proprio omisso: id est omissa institutione de se facta. Dyn. ibi, institutionem. id est substitutionem de filia factam. Dy. in glo. in institutione. in fi. vt. ſ. de lega. prestan. l. filiũ. §. sed si positio. Old. in glo. vlti. ibi ex quo vellet. ꝛ sic ex quo secũdum vo luntatem testatoris fit non committitur in hoc edictum, vt. ff. eo, l. quia autem.

Pater. Ibi omisso testamẽto: id est substitutione pupillari que ex testamento defertur. Dy. ibi, idẽ iuris vt huic edicto locum faciat si legitimam hereditatem possideat. Dy. ibi, fratri testantis. Dyn. ibi, impuberi filio fratris eius idemq; testantis. Dy. in gloss. que incipit filium ibi repudiasse ex persona sua. Dy. ibi. §. secundum vulgarem ꝛ sic non reputatur potestatiua que si impleatur cum graui damno contingit. Dy.

In eum. Heredem legitimum. Dyn. ibi, participato: alis si nõ participetur dolos non teneretur ꝛ sic nõ habet locum istud edictum cessante dolo. Preterea vt hic colligi potest nocere alteri etiam sibi non proficiat. Ray.

Si seruum. §. i. in gl. videbatur. Sed certe imo trebellianum locũ habet quãdo heres sponte adĩt: hoc antẽ edictum habet locum quãdo repudiat ex testamento in fraudem legatorum ꝛ succedit abintestato. Dy.

¶ De senatusconsulto syllaniano ꝛ claudiano ꝛ quorum testamenta non aperiantur, Rubrica.

* Ista rubrica hz materiam notabiles ꝛ summat totum titulũ ꝛ lupea mira locut⁹ fuit dominus me⁹ Ignetus doctor Aurelianus qui fecit ampliorem apparatum ꝙ ceteri.

Super rubrica. Vide Azo. in summa eo. et per Rofr. in libello: ꝛ dic si dominum iniuste perichitantẽ ꝛ seruus non adiuuit eo modo quo meius adiuuare potest capite punitur. Secus si iuste periclitet: sed serui excusantur pericitationis ignorantia etatis imbecillitate domini remissionis corporis valitudine ꝛ impotentia ꝛ de cede serui pro eruenda veritate solent torqueri ꝛ si dominus a familia necatus dicatur non ademda est hereditas quam familie fuerit questio habita. Si vero ab alio ꝙ a familia poterit ante aditi hereditas. ꝛ postea de familia questio haberi: hoc dicit totus titulus. dom⁹ exponit: id est agnatio. ſ. eo. l. i. in prin. ꝛ an teneatur qui non prohibuit homicidium cum posset ꝛ de familiari inimico domini appellatione quis contineatur, eadẽ. l. ff. domini. ꝛ an bone fidei possessor cõtineatur domini appellatione. An creditor possit defendere quod non denastetur res obligata propter delictum debitoris ex forma statuti. quod medium tempus fit dare in suo inter mortem ꝛ additionem ita quod non est heres ipso iure sine immixtione. eadem. l. ff. si pater ab hostibus. Et an dominum rei legate transeat in legatarium ante aditam hereditatem: ꝙ maritus impune possit defendere vxorem. ſ. ea. l. ff. si vir. Et an possit testificari in causa viri ꝛ an socer in causa generi: ꝛ licet maritus aliquo tempore stet in villa dimissa vxore in ciuitate ꝙ retineat priuilegium citadantie cum idem sit domicilium vtriusq;. ¶ Quod clandestino seu occulto maleficio non tenetur qui de manifesto tenetur. ea. l. ff. occisorum. ꝛ facit quod vicini ꝛ communia non teneantur pro maleficijs occultis: ꝛ quod etiaz non teneantur si fecerunt qõ potuerunt in capiendo malefactores. Si statuto teneaturcõitas emẽdare dãnum datum p incendium opus est qõ constet ignem immisium per hominem non casu fortuito. ea. l. ff. §. illud sciendum. ꝛ aliquis non tenetur de fauore vel consilio nisi constet maleficium fore cõmissuz ꝛ aliter ꝙ per contumaciam malefactionis. Quod attendentur sepe iudicata. eadem. l. ff. hoc autem. ꝛ quod ibi soli vicini teneant pro homicidio qui potuerunt audire clamorem. an valeat testimoniũ dicẽtis se audiuisse duos contrahentes ꝛ notas habere voces eorum: licet eos nõ viderit. eadem. l. ff. potuisse. quod duo vel tres dicantur multi. eadem. l. ff. hoc rescriptum. ꝛ quod tribus modis datur auxilium inter alios est clamor vnde si quis clamauerit homicide occidas secure tenetur tanq; dans opem. ꝛ qui non sufficit seruire verbis potest seruire facto. Et de dicto ꝛ facto. Si dominus occidatur in villa vel in via qui serui teneantur. eadem. l. §. inuilla. Quod pupillus etiam doli capax non teneatur ex delicto commisso in omittendo. eadem. l. ff. impubes. ꝛ ꝙ non torqueture impubes sed seruila ceditur: vtrum credatur vulnerato qui dixit titium eum nonvulneraſſe vel econtra. eadem. l. ff. finali. ¶ Et si dominus non obiecit vasallo felloniam vel vxori adulterium vtrum heredes possint obijcere ꝛ de hoc in. l. ſe. dimus. Quod iuc curratur infirmo. ſ. eod. l. si quis in grauí. quod non credatur dicẽti se vulneratum ab ali quo: licet excuset accusatorem a calumnia. eadem. l. ff. primo. Si maleficium fiat de nocte quod vicinie ꝛ cõmuna non teneantur. eadem. l. ff. si maritus. Et si principalis malefactor non tenetur ex priuilegio vel aliter quod non teneantur communia. Et an vasallus teneatur iuuare dominum iniuste prelantem, ꝛ si pater vel magister percutiat interponentẽ se quãdo corrigit filium vel discipulum: quod non teneatur. ꝛ quando dicitur culpa in non resistendo vel non: si vasallus plurium dominorum non potest omnes iuuare quod potest vni gratificari. eadem. l. ff. cum omnes. ꝛ quando fit gratificatio ꝛ cui magis fit obediendum patrie vel parentibus, ꝛ quando due ciuitates aliquid percipiunt simul cui potius fit obediendum. Quod clausus in camera nõ teneatur ex eo quod currat ad incendium. Sur dus ꝛ longe distans a loco equiparantur. ead. l. ff. surdus. Quod libertas seruꝝ ꝛ mors equiparantur. eadem. l. ff. si ex stipulatu. ꝙ aliquid fit a lege quod non a testatore. eadẽ. l. ff. vtrum. Et quod propter vtilitatem publicam res sua potest alicui auferri: quomodo aperiantur testamentum ꝛ vel dicta testiũ. eadem. l. ff. quod ad causam testamenti. An ignorantia excuset in delictis. eadem. l. ff. si quis ignorans. Si aliquis incidit pannos alicui cum ense nõ tamen incidit carnem an teneatur pena statuti. eadem. l. ff. si quis tabulas. Et an vasallus vendens partem feudi perdat totum. ꝛ idem in. §. sequenti. Et an teneatur quis ex delicto nõ perfecto quo ad formam: puta ex testamento non solenni. An magis inspici debeat quod nocet quam quod prodest. eadem. l. ff. fin. An hereditas non adita iacta. Solu. cum transmittatur. ſ. eodẽ. l. qui posthumos. an suus fit ipso iure heres. ſ. eodem. l. necessarios. An punit homicida vt fit libertas mandans. ſ. eodem. l. ſ. si certus. Et an malefactor debeat interrogari de socijs. An dominus possit occidere seruum. eadem. l. ff. si appetitus. Si malefactor cuius bona debebant publicari aliqua vẽdiderit an possint requiri. Et an teneatur ad premium. ſ. eodẽ. l. si quis. Et an teneatur ad premium. ſ. eodẽ. l. si seruus. an legata debeantur cum fisco bona applicentur. ſ. eodem. cum fisco, quod posteriora declarentur per superiora. ſ. eodem. si exheredatus. ꝛ quod lex quandoq; fingit super mortuo oppositio in adiecto. ſ. eodem si seruus. quanto tempore durent actus actiones terminus ꝛ confitcatio bonorum. ſ. eodem. l. in cognitione. ꝙ impubes doli capax in delictis non excusetur. ſ. eodem. l. excipiũtur. et quãdo dicatur proximus pubertati. ꝛ an possit testificari de his que vidit in pupillari etate. an si frater occidat fratrem eius hereditas deueniat ad filios occisoris vel ad fiscũ. ſ. eodem. l. si sequẽs. ꝛ an priuatus ex vno capite admittatur per aliud de quadruplici auxilio. ſ. eodem. l. cum dominus. Et an vniuersitas possit accusari ꝛ puniri quid iuris quando veneno perimitur dominus. ſ. eodem. l. propter venen. vbi propter aliquem actum confunditur ius alicuius vel annullatur distinguitur sciens ab ignorante. ſ. eodem. l. propter. §. primo. ꝛ facit si vsufructuarius emit propietatem postea rescindatur venditio an debeat sibi vsus reintegrari. an perlequentes necem domini teneantur appellare. eadem. l. §. fina. Quando pena applicatur fisco nihilominus dicitur causa ciuilis ꝛ non criminalis. ſ. eodem. l. gaius. ¶ Quod pauperi cliẽtulo ministretur salariũ aduocati de publico. ſ. eo. l. lege. Et quid operetur fuga ꝛ quod fugiens non committitur postea fideiussoribus ꝛ quod banniti ex contumacia audiantur ex integro: nec possint offendi autoritate statuti. Quod si ex statuto vel aliter detur premium alicui medietas debeat esse fisci. eadem. l. ff. ex hoc edicto. ꝛ quod accusatores habere debeant dimidiam condẽnationis. Sed fiscus exigat totum ꝛ accusator det dimidiam.

1 ☞ Occisorem prohibere valens si non prohibet an tenetur de homicidio.
2 Liberorum hominum serui nõ tenẽtur de homicidio quamuis sint presentes mñ fint participes.

Tm aliter. Ibi dñs: id est agnatio. vt de alimẽtis. leg. l. cũ vnus. C. ne liceat potẽtioribus. l. j. ꝛ de testibus. l. testi. Ja. de verb. signi. l. pronunciatio.

pronunciatio. §. cõmuni ibi senatusconsultum syllanianũ ꝛ claudianum. Dy. ibi, publicari. id est autoritate superioris ius dicẽtis. Dy. ¶ Querit Dyn. an qui potest prohibere † occisorem ꝛ non prohibet teneatur. ꝛ videtur ꝙ sic. arg. ff. de nox. a. l. ff. ꝛ ad. l. cor. de sica. l. lege cor. §. respon. ꝛ j. eadem. l. §. si fibi. sed quod non teneatur no. j. de re. iu. l. culpa caret. vbi de hoc dixi. ꝛ pro opinione

2 huius gloss. facit textus. j. §. ieruum. vbi dicitur † ꝙ illi qui sunt loco liberorum dominum nõ tenentur si sunt presentes nisi sint participes. Dy. ꝛ dic vt ibi. ꝛ vide. ſ. eo. l. si quis in graui. §. si maritus. ibi: necator. non tamen constat a quo: nam ideo fit questio cum appareat de occisore. vt no. ſ. eo. §. illud sciendum. Ray. in gl. j. his aliter ab his. in fi. vt. j. ex quibus causis in pos. catur. l. fulcinius. §. j. ꝛ illud. Peior nõ potent nec magis aspera dici. Quotquot clam facit hostis simulator amici.

Sine appellatione. Ibi: proprietatẽ nudam. Dynus. Ibi, et si id est quamuis. Dyn. in glo. ad hoc in fi. So. dicas ꝙ si hic haberetur bone fidei possessor pro dño preiudicaretur vero domino rei possesse propter torturam serui. Sed in preallegatis. ff. nõ preiudicatur. vel dic quod hic fit mẽtio de domino ibi nõ. vel dic secundum Jac. de bel. aut queritur de domino: vel dominio proprie ꝛ stricte ꝛ tunc nõ continetur bone fidei possessor vel fructuarius vel similes: sed ille qui dominium habet ꝛ rem vẽdicare potest. vt hic ꝛ. j. de auro ꝛ argẽto le. l. quintus. §. argento. si ager vectigalis. l. j. §. fi. ꝛ de sententia excommunicationis. c. ꝙe presumptionis. Dy. ꝛ eo. tit. c. dilecto. lib. vi. ꝛ. j. de reg. iur. l. culpa caret. ꝛ eo. titu. c. non est sine culpa. lib. vi. per Dy. in glo. vt ꝛ. ff. in fi. Sed hic cõsideravit presentem statum ibi futurum euentum. Dy. vel illud cõtingit scõm subiectã materiam in ratione falcidie ineunda nec ne: vnde quo ad falcidiam ineundam nõ habetur pro domino qi potest existere cõditio ꝛ ideo expectatur euentus cõditionis vt ibi. Sed quo ad heredes commodum ꝛ quo ad verum dominium medio tempore dominus est. vt hic. ꝛ. C. cõia. de le. l. ff. ſ. sinautem sub conditione. vbi de hoc. Jac. de bel.

Domini appellatione. Ibi cõtinẽtur vt eis occisis serui parentũ torqueatur. ibi: ad patres occisos. Dy. ibi liberos. Ol. ibi, si liberi occisi. Dy. ibi, nõ iuat si occidatur. Dy. vt omnes dicãtur seruorum patris domini ꝛ est arg. istius. §. ꝙ sicut vasallus tenetur dominum iuuare ita filios ꝛ nepotes. Jac. ibi est arg. ꝙ si filius delinquat ꝛ ex delicto secũdum formam statuti debeãt bona publicari, ꝛ lata sententia petat commune filio decerni legitimam vt publicetur quod pater decernere teneatur. ꝛ pro hoc. ff. de pact. do. l. inter locerum. contrarium tenet Speculator. de sententia. §. sequitur. pro quo facit. C. de bonis. proscriptorum. l. si filius ꝛ de iure fisci. l. certa forma. libr. x. Item hereditatem nõ aditam nõ transmittit filius ad extraneos. vt. C. de his qui ante aperitas ta. l. j. ſ. si fiscus censetur extraneus. vt not. in. l. ff. j. de interdict. ꝛ relegatis. ꝛ hanc tene nisi statuto hoc caueretur. Ibi senatusconsultum. quia nõ est patris naturalis sed adoptiui. ibi. locum habet: quia est in familia patris adoptiui: licet hodie secus. vt. C. de adop. l. cum in adoptiuis. Ray.

1 ☞ Dominium ad vxorem transeat in legatarium requiritur aditio in herede extraneo.
2 Existentia sui heredis non facit transire dominium in legatarium nec obligat creditoribus.

Si pater ab hostibus captꝰ. Et eo capto filius in ciuitate occidatur. Dyn. ibi, de seruis paternis. Dyn. ibi, habendam non propter dominium: sed propter naturam ꝛ sanguinẽ. vt. j. de verbo. signi. l. licet. §. libertos, alias incipit paternos. ibi occiso patre vino idem si post mortem. Et hoc sequitur. Dy. ibi, existat. id est anteq; se hereditate immisceat immixtione irrenocabili. Dyn. ibi, occisus fuerit. ergo inter mortem ꝛ sui heredis existentiam est aliquod medium. vt not. in. l. necessarijs. ꝛ de acqui. here. l. gerit. argu. contra. ff. titu. prozi. l. j. §. qui sunt in potestate. ꝛ. l. ita tamẽ. §. fi pater filium. secundo responso. ꝛ ibi est gl. Dy. ꝛ faciunt predicta suus sit ipso iure heres fine immixtione de quo plene dixi. C. si vt ab hereditate se abst. l. j. ibi, vbi decessit anteq; adiret hereditatem. Dyn. in gloss. emancipato. hoc est dicturare prout simpliciter loquitur. seruus enim alij legatus anteq; filius adeat expresse vel vere non est legatarij. ꝛ hoc probatur: quia † ad hoc vt dominium vere transeat in legatarium requiritur aditio in herede extraneo. vt. j. de legat. i. l. si tibi homo. §. cum seruus. ꝛ immixtio in suo vt hic patet interim ergo seruus erit. hereditas representat personam defuncti ꝛ ideo

2 seruus torquetur per mortem filij. Et sic probatur † quod existentia sui heredis nõ facit transire dominium in legatarium nec obligat creditoribus. Et pro ista opini. facit. j. eod. l. necessarios. in prin. ꝛ quod ibi not. ibi esse heres. imo est medium. vt. ff. prozi. de quo non videtur gl. recordari. Dy.

Si pater necatus. Ibi habet subaudi queri stur. Dy. in fi. ratio est: qz in hoc consideramus naturalem causam ꝛ sanguinẽ potius quã dominium vt patet. ff. §. precedenti. ꝛ sic non obstat. j. de verb. sig. l. licet. §. paternos. alias licet libertos paternos.

1 ☞ Maritus alicuius vxoris illam defendens eo quod aggressuram passa est an teneatur si aliquem vulneranit siue occidat.
2 Maritus quamuis aliquo tempore moretur in villa ꝛ vxor eius in ciuitate non ideo perdit priuilegium citadãtie cũ mariti ꝛ vxoris sit domus vna.

Si vir. Ibi censuit ꝛ male. Dy. vt statim subiicit. Marcellus autem corrigens que dicta sunt supra. Dy. ꝛ per hunc. §. fait terminata questio si mulier † alicuius passa fuerit aggressuram a quibusdam maritus eam defendens aliquos vulneranit vel occidit queritur an excusatus sit ac si ad sui defensionem feciſſet. vt. C. vnde vi. l. j. vbi de hoc dixi. determinatum fuit per hunc. §. qõ sic ꝛ similes. ꝛ melius. j. de iniur. l. i. in fi. ꝛ. l. sequenti. Dy. ꝛ hoc exprẽsse no. in glo. in vsibus feudo. de pace tenenda. §. si quis hominem. Item qõ dicit de seruis soceri facit. ff. sol. matri. l. quia parentis. ꝛ quod ibi dixi. Item facit iste text. ꝛ gl. quod

1 † licet aliquo tempore moretur maritus in villa. Et vxor in ciuitate qõ non perdat priuilegium citadantie cũ vna domus sit vxoris ꝛ viri ꝛ dic vna domus: id est vna familia, vt. ff. ea. l. in princi. ꝛ de iudicijs. Interdum. in glo. vltima in fi. Solu. vtrunq; statuit eadem equitate scilicet fauore probationis ampliande. vñ dic qõ serui mariti non torquentur contra vxorem. vt ibi. Sed pro vxorio nece vindicanda sic vt hic. Et qõ vir ꝛ vxor adinuicem non ferunt testimonium: qz domestici sunt vt dictum est ꝛ not. C. de his qui ad eccle. confug. l. presenti. §. sane. Et plene dixi. C. de testi. l. etiam. ver. de vxore. Sed seruus vnius aduersus alterum torquetur: quia serui mariti non sunt vxoris nec econuerso vt hic ꝛ ibi.

Occisorum. Pro quorum morte vindicanda senatus censuit habendam questionẽ seruorum. Jac. ibi quo alio clandestino. Dy. Et sic not. qõd de occul. seu clandestino maleficio non tenetur: quia de aperto ꝛ patenti teneretur. vnde est arg. qõ si statuto caueatur ꝙ consules vitinentiarũ vel cõmunia teneant denunciare maleficia vel capere malefa-

¶ Participeps sceleris. Adde ꝙ hanc. q. tradant h̃ dominus Jones ignet⁹ ꝛ peo allegabat. c. dilecto. de sentẽ. excom. i. vi. ꝛ in. c. cum te. ff. sententia. excõ. extra. vnde cõtra eũ inducitur qõ. ſi miles nõ prebuerit auxilium principi tenetur crimine lese maiestatis. l. omne delictuz. de re. milit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctores intra certum tempus. Et maleficium fiat occulte vel de nocte q̄ non teneātur. pro hoc. ff. e. l. si quisin grauī. §. si maritus. ꝛ. §. subuenitur. ꝛ. §. si quis ignorans. ꝛ dic vt ibi no. per Alberi. q̄ vi aut clam. l. semper. §. fi. in sepulchro. vbi idem q̄ hic not. per Dy. vt sic cedat tempus quando delictum est publicū vt arg. §. de cā lum. i. annus. ff. de edil. edic. l. cum lex. Jaco. Item facit q̄ statutū non habeat locū in fratribus si ergo eo caueatur q̄ emēdari debeant damna ꝛ robarie. ibi potuerunt. facit ista litera q̄ si communia fecerunt q̄ potuerunt in capiendo malefactores q̄ nō teneantur. pro hoc. §. de noxis in delī. in princi. ff. e. l. §. potuisse. ꝛ. §. excusantur. ꝛ. ff. e. l. si quisin grauī. §. subuenitur. ꝛ. §. ignoscitur. ibi in fide eantur. q. d. nihil si ignorauerunt. Dy. ibi, nullo modo hic respōdet. Dy. ibi, possunt quando dominus ab extraneo fuit occisus si tamen vltionem postea negligant eis aufertur hereditas. vt. C. e. l. cum fratrem. Old.

1 ☞ Statuto si caueatur q̄ damnū alicui per incendiū datū debeat emēdari per cōe: debet tamen prius probari ignē per aliquē extrinsecus fuisse immissum q̄ incendia plerunq̄ ꝛc.

2 Delictū aliquod si est cōmissum de quo aliquis accusatur tanq̄ particeps debet tū prius constare tale delictū fuisse commissum aliter q̄ per contumaciam delinquentis.

Si scribi. In glo. quo ad tormenta vel quo ad dilationem additionis hereditatis. Jaco. Item illud sciendum ibi interemptum antecq̄ habeatur questio de familia. ꝛ est ar. q̄ si statuto caueatur † q̄ damnū alicui ꝑatum per incendiū debeat emendari per commune quod debeat probari ignem fuisse immissum per aliquem extrinsecus per casum licet nō sit necesse probari a quo fuerit immissus ꝛ pro hoc q̄ incēdia plerunq̄ culpa ꝛc. vt. §. de officio prefecti vigil. l. ii. ff. ꝛ de periculo ꝛ com. rei ven. l. si vendita. ar. contra. ff. arborū furtim cesa. l. furtim cesa. Jac. ꝛ pro pria parte facit. ff. e. l. necessarios. §. non alias. ꝛ. l. si percussor. ꝛ. l. prius. Item allegatur † q̄ si aliquis accusatur tanq̄ particeps delicti vel dans consilium vel fauorem q̄ plus debeat cōstare principale delictum fore commissus. ꝛ est expressum ff. de verb. sign. l. sepe. in fi. ☾ Item oportet q̄ constet aliter q̄ per cōtumaciam delinquentis. vt. §. quando ex facto tuto. l. prima. ꝛ quod ibi nota. per Dy. ꝛ ita fuit obtentum in ista questione que fuit missa de florentia bononie: practica ergo est in hoc vt index cum accusatur talis causa quam dans fauorē. ꝛ ipse dicat cōstare debere de delicto quod procedat ad inquisitionem ad certificandum de delicto ꝛ recipiat testes super delicto ꝛ tunc procedere poterit contra accusatum de fauore vel auxilio. Et pro hoc facit glo. que est in. l. absentem. ff. de penis. qō etiam contra absentem possit se certificare de delicto.

1 ☞ Senatusconsultum syllanianum punit pena capitis seruos dominis periclitantibus opem non ferentes.

2 Statuto si caueatur q̄ vicini teneantur pro homicidio de audita non tenentur solummodo nisi illi qui strepitum ꝛ rumorem audire potuerunt.

1 **Hoc autem.** Senatusconsultū † q̄ pena capitis imponit seruis nō iuuantibus dominū periclitantem cū opem ferre possent Dy. ibi fuerunt ꝛ dño occiso opem non prebuerunt. Ray. ibi sepe iudicatū. no. ergo q̄ ex le pe iudicatis inducitur consuetudo ꝛ ex consuetudine. l. interpretatio. Jac. pro hoc. §. de legibus ꝛ senatusconsultis. l. minime. Item

2 allegatur. §. iste. quod si † statuto caueatur quod vicini teneantur pro homicidio quod illi soli teneantur qui potuerunt rumorem ꝛ strepitum audire. ꝛ. §. proximo. Item dicit glo. no. ar. contra vasallos supple q̄ teneantur salutem domui sue preferre quod tamen non est verum. vt. §. de re mili. l. omne delictum. §. fi. Et de hoc habetur de feudo fine culpa non amittendo. c. ff. ꝛ no. in glo. quib. mo. feu. amittatur. c. i. ꝛ in summa de succe. fe. §. similis questio. nam seruus plus est astrictus dño q̄ vasallus ꝑm Jac. de ra.

1 ☞ Testes si dicant se audiuisse duo adinuicem contraxisse eo q̄ eorum voces notas habeant an probent.

2 Alicuorum appellationi continentur quivocem audire possunt

1 **Potuisse.** Ibi voce hic est arg. q̄ † quādo testes dicūt se audiuisse duo adinuicem contrahere et dicunt se eorum voces habere notas qō valeat tale testimonium. pro hoc. §. §. proximo. versi. e. ꝛ. C. eo. l. si. Item pro hoc q̄ testimonium de audita recipitur. §. de testamentis. l. domicilium. Et argumentum contra in auc. de here. ꝛ fal. §. si vero. C. de testa. l. testamētum. ꝛ. C. de re mili. l. tam collatores. lib. xii. ꝛ consuenit notari. C. de testamentis. l. si non speciali. ꝛ. ff. de aqua plu. arcen. l. i. §. penul. vbi de hoc dixi. ☾ Colligit etiam Jac. de ra. q̄ appellatione vicinorum † contineantur qui vocem audire potuerunt, vt dixi. §. §. proximo. Sed alias stricte dicuntur vicini qui predia vrbana proxima seu coniuncta habent. vt. §. finium regūdo. l. iij. §. penul. Jaibi hoc ipso ex verbis ancille. nam allegabat percussorem sibi innatum si clamasset, ergo poterat opem facere. Dy.

a Ferula. Addō quod dicit Bartialis. tristes q̄s ferule sectra pedagogorum.

1 ☞ Clamore solo dicitur quis auxilium prestare.

2 Peccatum in lingua est tantum quantum in sanguinis effusione.

Hoc rescriptum. No. primo ex textu gl. qō tria vel duo dicuntur multa. idem colligitur. ff. de lega. i. l. licet. ꝛ not. extra de clerico excom. ministrāte. c. latores. ꝛ plene in alphabeto dictione multi. ☾ Itē not. q̄ clamore † dicitur quis auxilium dari. pro hoc. ff. eadem. l. §. excusantur. versi. nō tamen. ꝛ. ff. e. l. cum dominus. ꝛ est argu. q̄ quando aliquis clamauit vt deterreret alium cum occideretur. puta dicendo secure occidas eum qō videatur dare opem nō consilium ꝛ sic tanq̄ occidēs non puniatur. ꝛ est expressum in lombarda de homicidio liberorum hominum. l. hec autē rei veritas. ibi q̄ vel per salutē. Dy. ꝛ pro hoc. ff. e. l. §. potuisse. ꝛ. §. non tamē. ꝛ quia ita potest lingua sicut manu. i. q. i. c. nōnulli. §. q. iij. c. saluator. ꝛ extra de voto ꝛ voti redemptione. c. ex multa. §. §. ꝛ ibi in gl. ꝛ de eta. ꝛ quali. c. queritur. Item tātum est † peccatum in lingua quantum in sanguinis effusione. xi. q. iij. c. quisquis. ꝛ vide. ff. e. §. penultimo.

Si quis in villa. Ibi de his questionē habet. ff. i. illos soles capite puniri. Dy. Ibi qui in via simul. Dy.

Impubes. No. quod licet alias distinguatur an pubes sit doli capax vel non. ff. quādo de lingua in faciendo. vt. ff. de fur. l. ad puberem ꝛ ad. l. cor. de sicariis. infans. tamen quando delinquit in non faciendo vel omittendo nō distinguit: imo simpliciter non punitur vt hic dicitur. Dy.

a Ibi, ferula: vnde castiga iuuenem ferula ª furca senem peccantem: iuuenem corrige pende senem.

1 ☞ Senex q̄uis sit debilis corpore: tamen est sufficiēs ad munera publica propter consilium suum.

2 Auxilium prestari potest tribus modis scilicet armis manibus ꝛ clamoribus.

Excusantur. In glo. alias dictis. Ibi se dolere et ista tulit eis gratias loquens ironice sicut quotidie fit. vel dic gratias tulit quia nō nouit eis tantum quantum potuisset. Dy. Aliō habēt in textu grecis tulit quod cū deberet loqui latine vt audiretur loquebatur grece. ꝛ nota. ex ver. non tamen quod nō sufficit seruire verbis vbi opus est facto vbi autem nō posset seruire facto sufficit clamor ꝛ verba. vt. §. eadem. l. §. potuisse. Ad predicta concor. quod alias dicitur vbi opus est facto verba vel voluntas faciendi nō sufficit. extra de eo qui mittitur in pos. causa rei seruande. c. i. Et ibi in glo. que incipit non tamen studiosum. Item multoties † homo senex vel debilis corpore est sufficiens ad munera publica propter consilium suum. vt. ff. de vaca. munerum. l. ii. §. penul. vnde Cato. consilio pollet cuivis natura negauit. Et vide qō dixi. §. e. l. §. hoc rescriptum. Item no.

2 tribus modis † dari auxilium. s. armis manibus ꝛ clamoribus. vt. ff. e. l. cum dominus. Also in summa ad legē iul. maiestā. §. i. no tat qō auxilium datur hostibus armis cōsilio ꝛ pecunia. Sed videtur quod sola voluntas seruiendi habeatur pro facto. vt. ff. de statu libe. l. cum heres. §. fi. chus. Et ibi de hoc dixi ꝛ quod dixi. ff. de capti. ꝛ postlimi. reuersis. l. postliminium. §. vltimo. Et aliquādo plus valent dicta quam facta. extra de elec. c. eccleſia. i. Quādoq̄ econtra. extra de re iudi. c. cum his aliquibus. de ecclē. edificandis. c. ecclesia. ꝛ. c. relatū. ꝛ. §. de legibus. ff. de quib. regulariter tamen inspicienda sunt tam facta quam verba. extra de apel. c. dilecto. ꝛ. c. vt nostrum. ꝛ pro hoc. ff. de furtis. l. si quis vxorem. §. neq̄ verbo. ꝛ. §. de pecul. l. non statim. ꝛ extra de restitu. spo. c. pisanis.

1 ☞ Heres mariti non potest agere contra mulierem de adulterio commisso marito viuente.

Si dominus. Hic. §. loquitur de presumpta remissione culpe et in. l. sequenti. de expressa. ibi fuerunt ꝛ etiam si potuerunt opem offerre. Dy. ꝛ est agumē. quod si vasallus vel audiuit dominum vel commisit felloniam cōtra eum ꝛ dominus non est conquestus de eo cum potuisset ꝛ decessit quod culpam ꝛ iniuriam sibi remisisse videatur ita quod heres eius conqueri non possit. Et pro hoc. C. de reuoca. donatio. l. finali. vbi de hoc nota. ꝛ dixi. ☾ Item est argumentum quod vxor † que debet propter adulterium commissum dotem perdere si maritus non opposuit ei in vita quod heres eius non possit opponere. pro quo facit. C. de inofficio. testamento. l. omnimodo. §. solu. matri. l. lucius. Et videtur expressum. ff. qui et a quibus. l. si maritus. ꝛ not. ꝛ dixi. §. solu. matri. l. rei iudicate. §. primo. ꝛ pro hoc eo. titu. l. lucius. ꝛ quod notaui. C. de repudiis. l. consensu. §. vtrum autem. vt. §. finium regūdo. l. iij. §. penul. Jaco. ad. l. ii. §. i. respond. vt ibi not. in glo. que incipit contra seruos. Jaco. de bel.

Vulneratus

1 ☞ Vulneratus si asserit semel titiū eum nō vulnerasse parentes eius non potērunt ipsum titium accusare.

2 Delinquens q̄uis habuerit pacem a defuncto poterit tamē ab alio accusari.

3 Vulnerato q̄ asserit se vulneratū a titio an sit fides adhibēda.

4 Vulnerato q̄uis non credatur in foro cōtētioso tamen in iudicio anime creditur illi confitenti.

1 **Quus.** Nec. l. multū ꝛ sepe allegatur i practica qō si vulneratus † dicat titium eum nō vulnerasse quod heredes eius nō poterunt ipsum titium accusare. Et idē puto si fecerit pacem vulnerati. pro hoc

2 ff. de ventre in pos. mittē. l. i. §. si ex ea. ꝛ quod ibi dixi. ☾ † Sed nihilominus poterit per alios accusari. l. cornelia de sicar. q̄ ista accusatio est publica vt hic no. in gl. que notabilis est ꝛ puto etiam quod index posset procedere ex tra homicidam p officium eadem ratiōe. Et pro hoc facit. ff. de iureiuran. l. i. §. vlcē adeo. ꝛ quod notari solet de pacto ꝛ trāsactione criminis. §. de pactis. l. iurisgentium. §. si paciscar. ꝛ de adult. l. si maritus. §. si negauit. ꝛ plene dixi. C. de transac. l. transigere. licet sit arg. cōtra. ff. ad. l. aul. de vi. l. qui cetu. §. qui vacantem. sed dic vt dixi di cta. l. transigere. ☾ Sed quid econuerso nunquid credaf vulnerato † si dicat quod titius eum vulneranit. dic quod nō nisi probetur. vt. ff. eod. l. si quis in grauī. §. i. ꝛ vide in brocardis de credulitate ꝛ veritate. Add hoc etiam facit q̄ aliquis non pōt sua autoritate cōstituere debitorem. vt. C. de proba. l. ratiōes.

4 q. l. exemplo. ꝛ de iure fisci. l. vlti. lib. x. ☾ † Sed quamus non creditur ipsi vulnerato in preiudicium alterius in foro cōtentioso: tamen in iudicio anime creditur ꝓfitenti. vt extra de homicidio. c. significasti. ibi: cum de ceteris credēdum sit ꝛ ibi nota. de hoc in gl. o. di. Item in foro contentioso creditur quo ad leuem probationem. vt no. in gl. C. de calum. l. ij. in glo. vlt. ibi quippe hic redditur ratio proximi dicti. Et est bona glo. Dy. Et respondet ad dictas. ll. Et dic in faciendo. scilicet deliquerunt homici. in eadem glo. in fi. sed in illis non dicitur propter verba defuncti penam imponi sed filium vel heredē a calum. presumpta excusari. Dy. Et cum grauius sit delinquere in faciendo q̄ in omittendo: ideo in faciēdo commissum difficilius remittitur. Dy. pro hoc. ff. de iniur. l. i. §. vlcē adeo ꝛ ibi p Dy. ar. contra. eo. tit. l. diuus.

a **Si quis in grauī.** ª Succurrit infirmitati grauī. hoc dicit. pro hoc supra. de arbitris. ff. cum dies. §. secundo. Jaco.

b **Si quis moriens.** ᵇNo. q̄ nō credit dicēti aliquē se vulnerasse sed q̄ nō vulnerauerit credit ei de quo plene dixi. ff. ꝛ. pri. ff. ꝛ nō credat dicenti se vulneratū ab aliquo nisi prebetur. Suade tñ accusationem proponi ꝛ excusat accusantem a pena ꝑsumpte calum. qō est notādum: ꝛ pro hoc soluuntur oīa contraria hic in gl. signata. Dy. vel dic ꝑm Jaco. de bel. qō dictum defuncti presumptionem vilem facit vt ꝓpter eam heres euitet calū. vt dicto. §. primo. ꝛ dicta. l. mater. in fi. ꝛ iudiciū eius seruet cū aliquid disponit in vltima voluntate. vt dicta. l. furioso. §. i. ff. ꝓbationē in alterius ꝓiudicium nō facit vt hic ꝛ dic vt nota. i l. mater. in fi. C. de calūniatoribus. que hic allegat in gl. Jaco.

1 ☞ Maleficia si fiant de nocte an vicini teneantur.

2 Vasallus an teneatur dñm iuuare iniuste prestantem.

3 Pater magister vel maritus an teneatur de delicto quod cōmiserit contra eum qui se interposuit dum corrigebāt filium vxorem aut maritum.

1 **Si maritus.** Iste. §. ad plura allegat. Primo q̄ si maleficiū † fiat de nocte q̄ cōmunia vel vicinie non teneantur. Item si principalis delinquens sit talis quod ex delicto nō teneatur propter priuilegium vel aliam causam puta quia delinquit contra bānitum autoritate statuti quod eo casu vicinie ꝛ communia nō teneantur. ar. contra quod no. §. de iurisdi. omnibus. i. §. si quis id quod. §. fina. Sed ibi fuit princeps delicti qui in faciendo deliquit hic antē cōitas in omittēdo. ar. eius quod no. §. e. l. diuus. Ray. Itē allegatur qō communis vasallus duorum dominorum teneatur iuuare illū dñm qui ab alio iniuste aggreditur vel iniuriatur.

2 ☾ Et quod vasallus † nō tenetur iuuare dominū iniuste prestantem de hoc dic vt in vsibus feudorū hic finitur lex deinde consuetudines regni incipiunt. c. dño guerram. Item est arg.

3 quod si † quis interponat se contra patrem magistrum vel maritum corrigentes filium discipulum vel vxorem: et pater magister vel maritus percutiat ipsum mediātem seu interponentem quod non teneatur sed sibi imputetur in glo. quātum ad penā in fi. sic ergo ignoscitur quantum ad penam minorandā non in totum remittendam. Dy. in glo. no. non est culpa in fidicit quod non est culpa quādo illud quod fit est licitum. vt di cta. l. emptorem. vel potest infra fines licite substituere lz post ta excedat vt hic vel resistētia ad me non pertinet ratione officij: nam si extraneus secus quādo id quod fit est illicitum ꝛ resistere potinet ad me ratiōe custodie cui sum astrictus. vt. §. loca. Itē queritur. § exercitu. vel ratione officij. vt. C. de sacrosan. eccle. l. iubemus. in auc. de non aliena. §. economus. ꝛ nota. §. si vērtis nomine mulier i posset. missa. l. ꝛ facit ꝑdicta ad ꝙstionem quā notaui. §. e. l. j. in ꝑn. an qs teneat resistere occisori.

Si cum omnes. Non videtur delinquere q̄ cū omnes dominos in pari causa voluit vni gratulari. h. d. Ibi an vero subaudi queritur. Dy. ibi vel contra. i. econtra seruus mariti magis tulit opem vxori quam marito. Dy. Et facit bene. §. iste quod si vasallus plurium dominorū potest omnes iuuare quod omnes iuuet ꝛ si non potest eos iuuare quod potest vni gratificari. ꝛ ad hoc facit. ff. de operis libertorum. l. duorum libertus. Et facit etiā verum quis debeat magis obedire patri vel parētibus de quo plene dixi. §. de iusti. ꝛ iure. l. vt parentibus. ☾ Itē facit si quis habeat domicilium in duabus ciuitatibus que simul vocāt eū ad munera cui debeat obedire de quo not. C. de scolis. l. ciues. lib. x. ꝛ dixi. ꝛ ad municip. l. assumptio. §. iuris prudentibus. et l. si quis instructus. Item per hanc. §. potest colligi so. illi: ꝓ bo cardi locus est gratificatiōi vel nō. Add qō facit extra de rescri. c. duobus cum ibi no. lib. vi. ꝛ quod plene notaui. ff. de leg. iij. l. si quis seruum. §. fi inter duos.

Subuenitur. Argu. qō si scholaris vel clausus in camera p famulum suū ad studium ꝛ oziatur ignis in vicinia: ꝛ iuuare potuisset nisi clausus esset quod nō teneat. ibi etate senili. Et sic nota. quod senes ꝛ impuberes equiparantur. vt. §. e. l. i. §. impuberes.

c **Surdus quoq̄.** ª No. quod surd' ꝛ lōge distās a loco equiparant quo ad auditum quod facit ad reprobationē testium longe distantium qui dicunt se audiuisse: in hoc tamen considerandū quia aliqui sunt subtiliores auditus quam alij sicut ꝛ aliqui validioris vocis: alij exiguioris. vt. §. i. §. hoc autem senatus ibi. Sed ibi eo casu excipimus mutum. Old.

a ☾ Si qs in grauī. Addō bal. i. c. j. q. mo. feu. a. mitta. ꝛ in c. si a morte de alie. feu.

Si quis q̄. Jste. §. non loquit de receptione cuiusl. extraneus. in fi. ꝛ de incēdio ruina ꝛ naufragio. l. quo naufragium. §. non tantum. Jac.

b ☾ Si quis moriēs. ad de quod iste text. est singula. ad b q̄ dicit oīno esse credendū illi q̄ i vltio mortis articulo cōstituť ali quem accusat.

Si ex stipulatu. Jste. §. facit similitudines de morte assimilatur. vt. ff. de solu. l. si mihi alienum ibi effect' id est ad mortem damnatus seruus ille. Dy. in gl. contra here dem ibi q̄. ſ. pretium. Dy.

Utrum. Ibi is so'. ſ. seruus. ſ. iudicasse occisores domini. Dy. ibi vltro. i. spōte. Dy. in versic. hic quoq̄ no. quod aliquid fit a lege quod non a testatore. Ja. in commen. vtile est ꝛ sic no. ar. quod ꝓpter vtilitatem publicam pōt aliquid alicui auferri sicut auferetur etiam de agro alicuius propter viam publicam. vt. §. quemadmodum seruitutes amittantur. l. si locus. ꝛ ratio huius. §. est ꝑm Dy. q̄ quod maleficia puniantur publice interest sed quod seruus nō mac numittatur interest venditoris ꝛ sic dum concurrit publica et ꝓuata vtilitas ꝓefertur publica ꝓuate. Dy. de quo plene dixi. C. de cadu. tol. §. fi.

c ☾ Surdus. Addō q̄ iste §. facit ad qōnem de qua in. l. dicunt. de integ. rest.

De his quoq̄. Ibi testamēto. ſ. occiſi. dynus. Ibi manumissi sunt sub conditione ne obstet. §. eadem. l. §. sed in eo. secus si pure vbi fugiāt vt in sequenti. §. Old.

De hīs. Qui in glo. ꝛ hoc dicit in fi. imo habet hic questio de isto tanq̄ de seruo sed ibi loquit de morte heredis. Jaco.

Quo ad causam. Primo tractat de auxilio cuiusdā senatusconsulti qō appellat syllanianum. ☾ Secūdo de quodam rescripto imperatoris quod emanauit ad expositionem illorum verborum illius senatusconsulti si sub eodem tecto: nūc autem hic loquitur de edicto pretoris quo cauetur ne tabule aperiantur ante habitam questionem de seruis occisi a familia sua. ibi describēdum. i. exemplandum vt nota. ſ. eod. si pupillus. versi. si alius. Ray. Ibi naturaliter id est manualiter. Dy. Ibi aperite idem potest dici in apertura dictorum testium. Jac. ꝛ ordina sic literam construēdo principium huius. §. edicto cauetur. ne quis id qō ad causam testamēti ptinens relictū ꝛc. Ibi vel secreto. hec lra facit ad ea que notat Dy. ſ. vi bonorū rapt. l. ij. §. in hac

Universidad de Deusto
Biblioteca

actiõe.ver.& generaliter ibi apertura.s.dolosa.dy.& large accipe pro qualibet scriptura ad vltimã voluntatẽ spectãtem.vt.j.eo.ij.si quis codicillos sic.& alias.ff.quẽadmodũ testamẽta aperiantur.l.ij.ff.ad cauiam. Ray.& qõ dicit dolo malo ideo dicit qõ secus si abesset dolus.vt.j.ff.progri.Si quis ignorãs. Rayn.

1 ¶ Juris ignorantia excusat quem vbi ad delictum perpetrandum requiritur dolus.

2 Committens contra statutum si petitur puniri & ipse dicat se ignorasse an excusetur.

3 Dolus sine scientia committi non potest.

Si quis ignorans. † Vbi ad delictũ cuiusle perpetrandũ requiritur dolus iuris ignorantia excusat.h.d.Jac.secus si naturale delictum vt furtum & similia vbi culpa punitur qz tunc iuris ignorantia non excusat.vt.ff.ad.l.iul.de.sicitiam.abi occisum et sic errabat in facto.dy.ibi si sciens occisum esse.dy.abi ignarus ar.contra.j.ad.l.cor.de falsis.l.diuus.in prin.Old.& allegatur

2 ille.ff.qz si aliquis commisit cõtra statutum:& dum petit puniri dicit se ignorasse statutũ nunquid excusẽt.& videtur qõ sic per hunc.ff.sed distingue aut statutũ non erat publice notum: tunc excusatur.vt.j.de decretis ab or.fac.l.ff.vbi de hoc ita intelligatur in aut.vt facte nouę constitutiones p totũ.aut erat publice notum & tunc aut ipsũ statutum contra qz est commissum punit dolum aut latam culpam vel leuẽ vel deinceps:si punit dolum tunc parcitur ignoranti & est rõ qz dolus sine scien

3 tia nõ cõmittitur & sic loquitur ille.ff.si non punit doluz sed latam culpam vel leuem deinceps:tũc nõ parcitur ignoranti. vt j.de ver.sig.l.late.& l.cedere diem.ff.de instito.l.sed & si pupillus.ff.prescribere.nec mireris si distinguo in hoc dolum a lata culpa:nam in crimĩnib⁹ non equiparat lata culpadolo.vt.j.de ver sig.l.magna negligẽtia.dy. Et ad.l.cor.de fica.& l.in lege. Et vide qz no.p dy.extra de reg.iu.c.ignorantia.li.vj.& plenissime dixi.d.l.ff.de decre.ab or.facien.& in cõmunibus statutorum.

Si quis tabulas. Iste.ff.est arg. quod si statuto caueat qz vulnerans aliquẽ puniatur in centum si aliquis percussit aliquem cũ ense ita qz incidit pannos sed non carnẽ qz non teneatur pena statuti.& pro hoc.ff.de his qui deiecerunt vel effu.l.j.ff.hec autem verba.& plene dixi.C.de epis.& cle.l.ff. qua per calũniam.in glo. non generale.in ff.& sic est arg.qz ff vasallus vendat partem rei feudalis dño irrequisito qz totũ perdat qz tñ non est verum.vt no.in vsibus feudorum quib.mo.feudum amittatur.ff. item ff fratrem. Item est arg.qz instrumentum pro parte vitiosum et dictum testis in totum vitiatur de quo dic vt not.& dixi. C. de transac.l.ff ex falsis.& facit quod dicam.j.ff.progri.

Si quis codicillos. ff.sed dic vt ibi.& d. l.ij.ff.quemad.testamenta aperiantur.dy. Vel dic secundum Jac.de bel.qz non est contra.ad primi.l.imo concor. Sed contra est ad ver.ceterum in eo qõ in perfecto delicto vel in parte commisso non punitur ibi.Sol.aut delictum est regulare & tunc delinquens in parte in totum est reus vt hic & extra de regu.iur.desleat.vt.C.de epis.& cle.l.ff quis non dicam vbi de hoc notaui.& j.arbor.furtim cesarum.l.etiam ff.cum concor.aut est irregulare & tunc punitur delictum qz habet formam specificã a iure traditã vt ibi nam ibi non loquitur.l. in vero falso.ff in quaũ falso vel dic aut est certum quod res habet in se delictum & tunc obtinet hic cum concor.aut est dubium & tunc quod ibi vel dic aut delictum recipit esse sui & formam per legem & tunc non contrahitur nisi forma perfecta & hoc intellige cuz tale delictum nemini nocet nec factum est contra veritatem & cũ obtinet qz ibi aut rei essentia recipit esse sui & tunc obtinet quod hic cum concor. ¶ Quelibet fol.est satis bona & de hoc tangit i libello pylei.ff.ex ta.charta rubrica licite punitur de toto & sequenti sed ibi non soluitur.Jac.de bel.

Si alius. In ff.Quid si vnus solus oĩa fecit nũquid punietur in trecentis aureis.respõ.sic, ar. j.de prima.delic.l.unus.ff.Jac.

a ¶ Si additioni. adde qõ iste.ff. limitat oĩs tradicentes qõ quis nõ posset adire hereditatẽ nisi soluta con ditiõe dicti a testatoris.

Non tantum. Ibi adeat de iure ciuili.dy.ibi pe tat de iure pretorio.dy.

Eleganter. Ibi vt quis heres scriptus ab eo qui dicebatur interfectus.dy.

¶ Cause due ff sint simul cõcurrentes quarum vna nocet et altera prodest tunc attendenda est magisque nocet quam que prodest.

Causa licita tollit & euacuat effectum illicite.

Si conditioni. † a Si occurrunt due cause quarũ vna nocet altera prodest magis attendit illa qz nocet & ipedit ꝯ illa que pdest.h.d. Et ad hoc sepe allegat iste.ff.ver.sed ff aliud.dyn.& de hoc plene no.j.de lib.& l.liberis.ff.si duo ibi ad implendã.vt etiã lapso tpe adimplendũ nihilomin⁹ possit impleri.dyn.in glo.vlti ibi.l.progri.ista lex huic.ff.est contra.Sed solu.vt not.ff.si mu. ven.no.l. prima.ff.sub prętextu.in eadem glo.in fin.Soln.ad

2 ff.si quis palam dic qđ quod ibi licita causa tollit & euacuat effectum illicite nam rogatus palam non punitur vt eadem.l.in principio.& cum fuerit palam rogatus nõ remanet effectus taci qz omnino est palam amodo ita quod ibi illud quod pdest erat fortioris potentie ꝯ illud qõ nocet:& ideo ibi attendit illud quod prodest.ad.l.emancipatuz dic quod ibi licitum & illi citum nõ procedebant ex eodem sed ex diuersis vnde vno sublato remanet aliud:remanet ergo virtus quod licitum tollat per illicitum quando datur vtrunq; ex eodem fonte vel ex diuerso & licitum euacuetur per illicitum vt hic alias cõtra. Vel econtra virtus liciti consideratur quoties licitum euacuat virtutem illiciti vel non dantur ex eodẽ fonte vt in cõtrarijs alio quin obtinet hec lex cum similibus. Old.vel dic quod aut concurrunt due cause quarum vna prodest altera nocet circa diuidua & separabilia:aut circa indiuidua & inseparabilia. ¶ Primo casu inspicimus magis quod prodest.vt.ff.si qs palaz cum similibus. ¶ Secundo casu inspicimus quod magis nocet.vt j.ex quibus causis in posses.eatur.l.fulcinius.ff.quid ergo & ita sentit dy.vt patet ex no.per enim.vt.j.de reg.iur.ff.possessoreż libro sexto. ¶ Sed contra predictã solutio. Oldr.est ille.ff.nã hiciste cause licita & illicita ex diuersis factus & principijs procedunt scilicet illicita ob necem defuncti licita propter ventrẽ & sic per hoc videtur destrui solu.ad.l.emancipatum.ff.si. quare dic supplendo quod hic causa illicita est potentior ꝯ licita. Et sic debet prevalere potentior in contrario sunt paris potestatis vnde vna nõ habet aliã impedire sed vna quęqz in suo casu separatim effectum sortitur.argu.j.de duobus reis.de fideiusso.l.generaliter de auro & argento lega.l.& si non sicut.ff. peruenimus.& de lega.iij.j.questiũ.ff.illud & quod illicita sit potẽtior patet quia precise impedit hereditatis aditionẽ. vt in ff.l.ac licita nota.sed potest hereditas adiri & hereditas confiscatur.vt.l.necessarios.ff.non alias.& rõ huius qz in causa illicita speratur cui nõ debet per aliuz preiudiciũ fieri & ideo actio non retardatur in totum que ratio cessat in causa licita.ad hoc.l.cum quidam.ff.quod dicitur de acquiren. hereditã.& ff. & in eo.Ray.vnde dicant imputat dolus vel culpa:aut nihil imputatur.Primo casu si imputatur dolus attenditur quod nocet.vt.d.l.fulcinius.ff.quid ergo.& eodem modo quando imputatur culpa.vt.j.de damno infecto.l.ꝑuiuiz.ff.idem labeo. Si vero non imputatur dolus vel culpa:tunc aut id quod prodest & nocet paris sunt potentie aut disparis.Primo casu attenditur quod est fortioris potentie attenditur.vt hoc.ff.cum concor.si vero illud quod prodest est maioris potentie attendit.vt.d.l.non intelligitur.ff.si quis palam.j.de iure fisci cum similibus. ¶ Et adde quod notaui.d.l.liberis.ff.si duo.& j.de liberali causa.

Qui posthumos. Ibi non natis posthumis id est sub 2ditiõe si posthumi nõ nascerent.dy.Ibi obierat ante ꝯ hereditatẽ adiret.Dy.Ibi ex 2stitutiõe cuius mentem habemus.ff.l.progri.ff.eleganter.Dy.Ibi aliquin i.si aliud fuit impedimentum ꝯ senatusconsultum.Dy. Ibi defuncta & sic non natis posthumis & sic conditio subtitutionis extiterit alias eis natis defecisset & sic finis huius.l.dubium non haberet.Ray.in glo.vlti.Ibi non transmittit nec ob.lex ventre vt dixi in.ff.ꝑcedenti. ibi de iure deliberã.l.quoniam.sic ergo impedimentum ventris impedit transmitti hereditatem non aditam impedimentum simile non: & est ratio quia hic differtur aditio ꝓpter vtilitatem publicam quevel fatur in maleficijs puniendis et fauoze testamenti nec testamentum rumpi speratur ibi vero differtur aditio in odium testatoris quiventrem preteriit & testamentum rumpi speratur sed ista ratio videtur destrui per hanc legem in qua fuerunt posthumi instituti quia assigna aliam rationem quam dixi supra.l.proxima.ff.si.Ray.in ff.& ideo hereditatem non aditam non transmitteret.Dy.

Necessarios. In gl. scda ibi necessarijs vbi de hoc no.& dixi.Sed in contrarium nota.ff.ea.l.ij.ff. si pater versiculo ité scevola. Et illa vera.Old.imo est falsa ꝑ Dy.& ibi dixi qz textus expresse ibi innuit contrarium.de hoc plene dixi.C.ff vt ab hereditate se absti.l.prima.

Ubi quis. Incuria id est negligentia.Dy.

Et ff certus.

1 ¶ Occisoris pena non relevat mandatorem.& mortuo homicida punitur mandatarius.& nu.2.

3 Interrogatio fieri dz de cõplicibus:nec; credi dz alicui vt testi:sed tñmodo vt iudex instruatur habita suspicione.

1 **Et si certus.** † Pena occisoris non relevat mãdatorem.h.d.dy.Et

2 sic facit ꝓ questiõe qõ mortuo homicida † nihilominus puniatur mãdatarius.ꝓ hoc.C.de accusa.l.non ideo vbi de hoc plene dixi.j.de iure fisci.l.ff.diuus.& l.nõ tñ. ff.de inrisor.iudi.l.adeo.ad.l.aquil.l.item mella.ff.si plures.& videt casus.j.ad turpil.l.j.ff.penul.Jn contrarium videtur.ff. de eo per quẽ factuz erit.l.j.de his qui deiece.vel effu.l.j.ff.j. de vi & vi ar.l.j.ff.quoties.Et.ff.sed cum quis. ¶ Sed ad illas ff de ibi tractatur de interesse solvẽdo:& ideo si vnus soluit alter liberatur secus vbi tractatur de more pene imposite.Dy. Et vide.j.ad carbo.l.licet.in gl.ꝓma ibi criminosus idem certum est esse criminosum aliter ꝯ per solam cõfessionẽ ibi autem de criminoso nõ apparebat nisi per ipsius principalis cõfessiões.Old.Et de hoc dicit vt plene notaui.d.l.ff.C.de accusa.in eadẽ gl.in ff.& de exhibẽdis reis.l.ff.ad.l.iul.maiesta.l.qs quis.ad.l.aquil.l.inde nerati⁹.ff.si seruo.C.de maleficijs & mathe.l.ff.& de falsa mo.l.j.dic qõ in† quolibet crimine dz interrogari de cõplicibus nõvt credat ei vt testi sz vt iudex ex hoc instruat habita suspiciõe ꝓ hoc.ff.e.l.j.ff.ipuberes.de ꝓba.l.etiã matris.& extra de testi.cũ veniret & ꝑcedetur ff eos qz cũ accusatur principalis videtur etiã de alijs delata accusatio.Jaco.

1 ¶ Dñs an possit seruũ suũ occidere ex cã iuste offensionis

2 Occidere non valens hoiem liberũ nec seruũ occidere potest.

1 **Si appetitus.** Jn gl.in ff.hec gl.† videt innuere qõ dñs possit occidere seruũ suum ex causa iuste offensionis sicut posset alienũ suum.ff hoc non est verum nisi sicut aliquẽ alium liberũ hoiem nam interficere est meri imperij.vt.ff.de iurisd.om.iud.l.magistratibus. & l.imperium.nec competunt etiã minoribus magistratibus. vt in aut.de defen.ci.ff.& iudicare.& ideo hoc imperio non põt vti priuat⁹. ¶ Dicas ergo qꝓ dñs in casu huius.l.nõ animadvertet occidendo sed animaduertet.i.animaduerti faciat eos capiẽdo & iudici tradendo vt animadvertat.similis expositio ff.de his qui no.infa.l.furti.ff.mãdati.& ꝓ hoc.ff.de cõtrahen. emp.l.domum.ad legem coz.de fica.l.circũcidere.ff.seruo. non

2 ob.l.qui.d.ff.si heres.qz ibi seruus erat ꝓhensus in tali delicto ex quo liber potuisset occidi.Tñ no.regulã † qõ vbi quis non potest occidere liberum hominẽ nec seruum.vt.ff.de his qui sunt sui vel alieni iuris.l.j.ff.& vbi potest occidere seruũ & liberum.vt.d.ff.si heres.dyn.& ꝑe.& de hoc dixi.d.l.j.ff.de his qui sunt sui vel alieni iuris.

a **Senatus.** Facit argu.qõ qñ ex statuto debent bona malefactoris devastari vel publicari si malefactor vendat aliqua nihi lominus devastari vel publicari debent.ꝓ hoc.ff. 1 de contrahen.empt.l.alienatio.de edi.edicto.l.cum autem.ff. excipitur.Item est arg.qõ venditor isto casu teneatur ad pretium.ꝓ hoc.ff.locati.l.ff fundus.Jac.de hac materia dixi plene.ff.de dona.l.post contractus.Jbi obnoxius.i.q erat ad penam capitis damnandus.Dy.

Cum fisco. Ibi in vltimã mortem & sic ꝓ bentur legata.vt.j.de leg.ff.l.cum filius.ff.repetundarum.Dy.Ibi in eum.ff.fiscum.Dy.

Sexheredatus. Per posteriora declarant superioza.h.d.dy.Ibi occisus sit & dubitat vtrũ serui pa 1 terni debeãt torqueri & suppliciũ pati si potuerunt opem ferre & non tulerũt.Dyn.Ibi videantur.ff.patris.Dyn. Ibi factum sit quia heredes scripti nõ adeunt.Dy.Ibi quia ipsius.ff.filij.dy.Ibi essent serui vineret filius.Dy.in ff.testatoze occiso ab extraneo:secꝰ si a familia.& sic non ob.ff.eo.l.prima.ff.serui appellatione.versicu.sed in eo.Ray.in glo.l.filius. in ff.& no.qõ hic fingit lex super mortuo non fingi.vt.ff.de cap. l.si filius.Jaco.

Si seruus. Jn gl.j.in ff.sic.ff.de cõdi.inde.l. 1 ff.si ex stipulatiõe,quidam habẽt.l.primã.sed dz dicere.l.iij.iste.ff.magis facit in ꝓtrariũ.ff.quod heres nõ teneatur ad estimationem.Dy.quia manumisso.Dynus.morti equiparantur.vt.j.de sol.l.ff mihi alienum.& de furtis.l.inter omnes.sed si mortuus esset non teneretur heres ergo &c.vt.j.de leg.ff.l.non amplius.Jac.quod verum est si heredi non prestetur pretium a fisco alias secus.vt.d.ff.si ex stipul.

1 ¶ Fisci commodũ infra quantũ tempus tractari possit.

2 Heredes occisoris tueri pñt ꝑscriptione p spatiũ.xx.annorũ.

In cognitione. Accusatio cõtra occisores defuncti in iudicium heredis scripti quo ad effectũ confiscandorum bonoꝝ solũ vsqz ad quinquẽniũ potest instituti nisi heredes sint tales qui occidentes testantem paricidiũ committerent qz tunc perpetuo intenditur.h.d.Jn cognitione id est accusatione proponenda contra homicidas ad hoc vt bona auferantur scriptis heredibus.Dynus.vel dic in congregatiõe fienda super bonis aduersus heredem post accusationem malefactoris iam peractam.Jacob.ibi constitutum quantum ad effectum bonorum confiscandorum.Dy.vel dic accusationi homicidarum.Jaco.Jbi eos qui sunt de numero extraneorum.Dy.ibi teneri possunt in preiudicium & dãnum

1 eorum.dy.si occiderent ibi semper.i.vsqz ad.xx.annos etiam quantum ab bona fisco applicanda quia vltra dictum tempus de fisci cõmodo tractari nõ pot vt.l.i omnibus.ff.de diuersis & tpa.prescri.Old.vbi de hoc no.& dixi et pleni⁹.C.de quadriẽ. prescrip.l.j.in gl.j.& incipit dixit Hug.hoc placet vt patet.ff. eo.l.necessarios.ff.non als.hoc approbatur.j.ad trebel.l.iij.in ff.dyn.in glo.non perditur hereditas sed datur tantum ꝓtra aperientem iudicium cẽtum aureorum vt.ff.e.l.iij.ff.quod ad causam testamenti.& ibi no.j.e.l.lege cornelia.ff.ex hoc edicto. Dyn.ibi.l.lege.ff.si.imo cum sit pupillaris videtur anno tollivt.j.de pupilla.act.l.vlti.dy.Jbi.j.eo.l.in ff.quod est falsum vt no.dicta.l.si ea.& ff.e.l.iij.C.& ad causam.dy.& patet in.l.necessarios.ff.nõ als.& no.j.ad trebel.l.marcellus.Jbi quib⁹ cõiunctis.f.occisoribus.dynus coram preside.Dyn.Jbi contra homicidas:imo durat viginti annis:vt.C.de falsis.l.querela.dy. ibi contra heredem tollatur:non ergo limitatur hic tempꝰ accusationis sed tempus.j.quod debet fieri confisatio bonoꝝ: vnde si post quinq; annos occisores ab aliquo accusentur qõ

2 potest esse vsqz ad viginti annos tamẽ heredes bona possidẽtes prescriptione se tuebuntur.dyn.Jbi vel dic ergo hanc sequitur.Jaco.de are.ibi de paricidis.l.fina. Jmo videtur vsqz ad triginta annos cum tanto tempore duret accusatio parici dyt nota.dicta.l.querelã.& dicta.l.ff.Sed dic quod hic nõ ponit accusatio de paricidio qz nemo de cõiunctis testatoris occidit:sed quidã extraneus ꝑ quẽ durat accusatio homicidij xx.annis.& effectꝰ confiscandorũ bonorum ꝓtra coniunctas personas similiter licet cõtra extrancos tolleret effectus confiscandorum bonorum quinquennio vt in prima parte hui⁹.l.Dy.

1 ¶ Pubes factus potest testimonium ferre de his que vidit in pupillari etate.

a **Excipiuntur.** a Jbi aberat ꝓxim⁹ pubertati.dynus.ibi cum occideretur.f.dominus.dynus. Jbi certum erat ex quo resultat ꝓesumptio doli.dyn.ibi eius etatis.f.centum.dy.& allegat hec lex qõ pubes factus † potest ferre testimoniũ de his que vidit in pupillari etate quod intellige si eo tpe quo vidit erat proximus pubertati vt hic dz & no.ff.de testi.l.iij.ff.l.iul.& ibi de hoc dixi. Jtem intellige in his tantum in quib⁹ inspicitur conditio testium tempore depositionis vt no.ff.de test.l. ad testium.ff.conditionem.& ibi de hoc dixi & C.de edẽdo.l.ij. Et no.j.de verb.sign.l.notionem.ff.instrumentorum.quando autem dicatur proximus pubertati dic vt dixi.j.de regn.iur.l. pupillum.& in alphabeto dictione etas in gl.ad hoc de filẽtio C.ne sanctum baptisma iteretur.l.ff.Jaco.

a ¶ Excipiũtur. Adde qõ iste text. est melior ꝺ corpore iuris ad hoc qõ not.bal. in.l.ff qs in tantã.C.vñ vi & in.l.cuz filiũ.ꝺ executo.

¶ Frater si occidat fratrem hereditas illius non peruenit ad filios occisoris.

1 Patronus tenetur aliqualiter mortem liberti vendicare.

2 **Si sequens.** Jnducit mar. qõ † si frater occidit fratrem qõ eius he 1 reditas nõ peruenit ad filios fratris occisoris ꝟ ad fiscum.ad idem.j.ti.pr.l.j.in prin.& dic ꝓ & cõtra. & so.vt ibi no.dy.& glo.f.dicẽdũ ibi.ff si vero so.hic est indignus eo qõ nõ vẽdicauit necẽ defuncti.f.ibi ꝟo qz nõ imprimit voluntatẽ defuncti in scdo ꝓpter tutorem nõ petitum & sic hic vocatur fiscus.arg.l.hereditas.vnde nõ est vera opinio Joan.in ff.dic quod in dictis legibus poterat admitti vt quidam alij & ideo vt alius veniebat vt ꝓz secũdũ qõ no.j.de his quib.vt

2 indignis.l.eum ꝓ parte.hic autem non sic † quia etiã patronus tenetur vẽdicare mortem liberti aliqualiter.vt.ff.de libe ris agno.l.alimenta.ff.primo.& eo.titu.l. necare. hoc non placet quare dic quod hec ratio est quia hic simpliciter dicit bona seu hereditatẽ auferre vt.C.e.l.hereditas.Jbi autem solũ in testamento relictis anfertur. Jtem quia hic ratione officij videtur in dolo cum omittunt vindictam.Jbi autem est culpa

Universidad de Deusto
Biblioteca

tantum quia ex quo succumbunt ꝛc. C. de aduocatis diuersoꝝ iudi. l. j. ꝛ ideo fortius dolus ꝙ culpa debet puniri. Primo probatur. j. de regulis iuris. l. qui non. ad. l. falci. l. dolo. man. si procurator. §. penulti. ꝛ fi. ꝛ. l. dolus. Dyn. vel dic ad. §. si quis impubes. ꝛ. l. penulti. ꝛ fi. Quod ibi erat indignus eo quod nitebatur contra voluntatem defuncti: ꝛ ideo non priuatur his que habet preter voluntaꝫ defuncti ne pena excedat delictū: vt. j. de his qui. vt indignis. l. rescriptū. hic vero ex eo quod nō vēdicauit necē defuncti ex quo simpliciter sibi auferꝫ hereditas ꝛ bona vt ꝓdixi. ad. §. si qs aūt non implēs. So. vt dixi. s. i alia glo. ꝛ vide. j. ad trebel. l. recusare. §. si fisco. ꝛ qō ibi nota.

a **Rius.** [a]Facit ad materiā an principalis maleficoꝝ interrogatus sit de socijs ꝛ cōplicib⁹ de quo nota. ꝛ dixi. s. e. l. et si certus als incipit et si percussor. ꝛ. C. de accusa. l. fin. Jn glo. j. in fi. tu dic quod iudicia debent precedere. vt dicta. l. j. in princi. no. ꝛ illam opinionem puto veriorem quia fauorabilior. Dy. ꝛ als est hic in litera quo anno ꝛ ita habuit Azo. ꝛ hūc intellectū ponit in summa de testibus vltima ver. porro. de tempore. ꝛ ad hoc facit. s. de proba. l. cum probatio.

a Prius. Adde ꝙ hoc facit scom And. barb. hic gl. singu. in. l. interrogari. C. de q̄stio.

1 Auxilium quadrupliciter dari potest.
2 Vniuersitas potest non solum puniri sed etiam accusari.

Cum dominus. No. quod quadrupliciter datur auxilium † vt hic in litera patet de quo vide quod dixi s. eo. l. prima. §. excusantur. Et nota argumꝫ ꝙ vniuersitas † nedum accusari sed etiam puniri pōt vt hic et. s. de iurisdi. om. iud. l. si familia. de dolo. l. sed ex dolo. vbi de hoc. et l. metum. §. animaduertendum vbi de hoc. j. de reg. iu. l. alind. §. refertur. sed detrahit seueritati. vt. j. de penis. aut facta. §. penulti. de hoc dixi. s. de magistra. conueniendis. l. j. circa princi. ꝛ no. per inno. extra de sentēcia excommunica. c. grauem ꝛ de simo. c. dilectus. in glo. ꝛ per eundē. Jnno. ꝛ. xij. q. ij. c. episcop⁹ qui mancipium ꝛ in Gandino de homicidio. ver. itē pone que stionem sepe contingentē. ꝛ dixi etiam. C. de accusa. l. ea quidē sed quod singulari. puniatur ex delicto vniuersitatis est argu. j. de fur. l. vulgaris. §. idem vlpianus in fi. ꝛ. §. fi dno.

1 1 2

Heres. Si testator ab extraneo sit occisus nō retardatur aditio nec bonorum possessionis petitio. secus si a familia sit occisus. h. di. Jn gl. vltima. in fi. vel non vt abstrahantur a probationibus dandis. Jaco.

Propter veneni. [b]Jn gl. j. i fi. vel forte etiā a familia dūtamē clam si antē patam ꝛ per vim tūc differt a familia ab extraneo ꝛ hoc sequit̄ ꝑm quosdam in gl. i. differtur ibi. §. si. sed pōt defendi ratio ista quia durius et asperius procedit cū sit a familia occisus torquentur serui quibus libertas est relicta pure sed quando ab extraneo nōvt dixi in. l. si exheredatus. §. fi. Ray.

b Veneni. adde ꝙ iste tex. in quez determinauit do. Jo. igne⁹ ꝺ quā ancilla q̄ in ciuitate papie immiscuerat venenū cū lacticis vt eis ꝺris comederet q̄ eis consilio cōbusta fuit.

Neptis. No. qō vbi propter aliquem actum suum confunditur ius alicuius vel annullatur aut sciuit illo tempore quo actum gerebat propter ipsum actum infirmari ius suum ꝛ tūc ius eius amittitur: aut ignorauit ꝛ tunc non perditur. ꝛ sic facit ad questionem si vsufructuarius fundi emit proprietatem a dño postea renouetur venditio per proximiorem agnatū vigore consuetudinis vel statuti qō si vsufructuarius emptor velit ꝛ petat sibi vsumf. reintegrari ꝛ retineri posse ꝙ distīgui debeat verum sciuit venditionem posse reuocari ex consuetudine vel statuto an non per hunc. §. qui optime facit ꝑm Jaco. de ra. in gl. f. vnde cognati et sic confuse erant actiones per cōfusionem. dy. in gl. dolus. opp. de. l. heredem ꝛ distīgue vt in glo. dyn. ibi. l. si maritus. in fi. Item omnes. ll. que dicūt actiones per aditionem confundi. Dyn. ibi que est ar. contra. so. vt ibi notaui vel dic qō hic aditione hereditatis cōfusa fuit actio que ei non restituitur propter eius delictum vt nota. dicta. l. si maritus in fi. C. de inofficioso. testamen. ibi vero non fuit cōfusa. Jac. de bel. in eadem gl. in fi. breuiter dic quod ibi est casus diuersus: nam hic queritur de resti. iuris amissi ꝙ in casu illo. l. duo. nullum est ius amissum. in gl. not. act. ibi si sequens. §. fi. So. ibi fuit in dolo hic in culpa vt hic in litera distinguit. Jac. de bel. Vel dic quod ibi incepit esse debitum ex testamēto occisi hic ab occiso ex testō alterius debebatur vel ibi verum debitum hic quasi. arg. j. de falsis. l. si quis legatum. §. fin. et quod ibi no. Old. tene primam qz hic est eo alienum ibi non yt. l. j. C. de bonis auto. iudi. posliden. Ray.

1 2

Presidis. Jbi cedis ab extraneo fec⁹ si a familia ꝛ cessat contrariū licet glo. aliter dicat ibi non prouocassent ignorantia vel simplicitate: ꝛ sic cessat cōtrarium ꝑm Jac. de ra. Jn glo. vltima ibi non appellat. sed eadē est ratio vnde ista solu. non placet. vel dic ꝑm Jac. de ra. quod quando non appellat per simplicitatem vel ignorātiam putacredens sententiam iustam sibi non imputatur als sic. in eadē gl. in fi. totum est diminare sed opiniones omnium sunt colorate: dic ergo aut fuit occisus a familia ꝛ habet locū lex cōtraria quia non potest adiri hereditas ante habitam vindictā et appellare tenetur heres vel saltem prosequi vt hic nota. ꝛ sic loquitur. l. minorbus. aut ab alio extraneo fuit occisus ꝛ tūc pōt adiri ꝛ appellare vel pſequi saltem ꝛ sic loquitur. §. co. l. j. §. occisor. ꝛ ibi no. ꝛ sic etiā loquitur iste. in pcu. vero cui est hoc cōmissum ꝛ tenet ratione officij dic vt. §. mand. l. si procur. §. si ignorantes. dynus. ꝛ plene dixi dicta. l. inuitus. C. de procura.

c

Glius. No. hic qō etiam ad fiscum pecunia deuoluat̄ dicit causa ciuilis et pecuniaria contra ea que nota. ff. de prima delict. l. fi. ꝛ insti. de iniur. §. in summa. vñ si precipitur ad certū bannum quod quilibet vadat ad exercitū ꝛ aliquis nō iuit ꝛ moritur antē ꝙ conueniatur heres eius non tenetur. vt. j. de puna. delict. l. j. de accusationibus. l. ex iudiciorum. sed lex ista videtur multum contra. Sed respōderi potest quod hic nō agitur de herede puniendo in suis bonis ſz solum de lucro eidem auferendo. Dyn. Et vide quod de hoc notaui. C. de sepulchro violato. l. j. ꝛ de crimine ibi teneri potest quod patet qz loquit̄ de sorore que est de pſonis que teneri possunt pena paricidij. Dy. vel dic quod non extinguitur morte dum tamen non obstet tempus quinquennij. vel dic quod hic nō erat peracta accusatio vt not. o. l. in cognitione.

1 Pauperi clientulo qui salarium soluere non potest dandum est de publico.
2 Fuge probatio sola sufficiat ad condemnandum aliquem nisi de crimine conuincatur.
3 Statuto si caueatur ꝙ bannitus ex maleficio p ipsum ꝓmisso possit impune offendi an poterit offendi ex sola contumacia.

c

Lege cornelia. 'Jbi ex ea familia scz occisi. dy. ibi vt in singulos seruos ibi quos cōuicerit. s. fugisse. dy. ibi ex publico acceperat. Jlo. qō salarium † datur de publico. vnde est arg. quod pauperi cliētulo qui salarium soluere nō potest detur de publico de quo. §. de postulan. l. j. §. ait prector. Item est arg. quod si statuto ciuitatis caueatur quod dāna data in territorio cōmunium de foris emendentur ꝛ cōmunitas in cui⁹ territorio damnum datum est non sit sufficiens ad emendā qō ciuitas teneatur emēdare. Ray. Jbi: sed in eos solos nō manumissos in testamēto vt differat a casu sequenti.

1

2 Jbi ꝛ connicti. † no. quod probatio fuge tantū non sufficit ad dānandū aliquem nisi de crimine conuincatur. Et pro hoc. C. de his qui latores. l. fi. ꝛ de episcopis ꝛ cleri. l. raptores. Jaco. de aret. quod facit pro bannitis de maleficio quod audiantur ex integro nō obstante banno vel contumacia de quo dixi dicta. l. raptores. ꝛ. j. de custo. reorum. l. diu⁹. Jtem facit quod si statuto caueatur quod bānitus ex maleficio possit impune offendi quod bannitus ex contumacia tantum nō possit offendi quia non sequitur est bānitus ex contumacia: ergo maleficium commisit imo videtur quod debeat esse conuictus. ꝛ pro hoc facit quod nota. C. de officio procōsulis ꝛ legati. l. iiij. §. proficisci. Contrarium tamen communiter vidi seruari inspectis verbis statuti quia dicit de bannito ex maleficio nec reguntur maleficium sed solum bannum. Sed predicta possent esse vera si verba statuti dicerēt quod bannitus † ex maleficio per eum commissum vel perpetrato posset impune offendi. Itē no. ex isto textu ꝛ gl. hic que incipit quia fugerunt contra fugientes quod non sunt amplius fideiusso. tradendi ꝓpter suspicionem fuge. ꝛ pro hoc. §. de suspec. tuto. l. iij. §. queri potest. versi. si autem iste tutor. ꝛ de ista fuga et eius effectu satis notaui. C. de assesso. l. cōsiliarios in gl. prima. in fi. ꝛ. C. de famo. libel. l. prima. Jac. in glo. quia fugerunt in fi. imo dic vt ibi in gl. hoc generale in fi. arg. contra. ff. si ex noxa. causa agatur. l. fi. sed dic vt ibi not. Jac. in glos. forte etiam in fi. imo de bonis occisi priusq̄ de publico vt in princ. huius. l. Primo ergo de bonis damnati. Secūdo de bonis occisi. Tertio de publico. dy. Sed quomodo dabuntur de bonis damnati quia seru⁹ nihil habere pōt sed potest dici damnati. s. heredis. Sed hoc quomodo cum heres non dānetur potest dici quod heres eo ipso

ipso damnatur quod seruus damnatus est. ꝑm Jac. de ra. quo ad effectum conuincandorum bonorum. vt. §. eadem. l. in cognitione. vel dic de bonis dānati propne quia hic fuit in testamēto liber esse iussus. ꝛ ideo licet propter fugam torqueat̄ vt seruus ꝛ puniatur vt hic tamen adita hereditate per heredē tantum est liber ꝛ sic potest habere proprium: sed hoc nihil est dicere in prin. hu⁹. l. vbi non fuit liber esse iussus. ꝛ pro hoc facit §. e. l. propter venenū. ꝛ quod ibi no. Sed iste intellectus videtur reprobari per. l. cum fisco. in fi. §. eodem.

Ex hoc edicto. Jbi conuictus erit scilicet heres aperuisset tabulas aūꝙ vendicaret necem defuncti ꝛ ex hoc. §. in fi. colligit dy. qō vbi cunq; statuto vel aliter datur premium alicui forte quia deprehenderit bannitum vel latronem quod diuidia premiū debet esse fisci ꝛ diuidia illius. Dynus. Contrarium tamen no. §. de iurisdictio. omnū iudicum. l. si quis id quod. in princ. Item facit quod accusator debeat habere medietatem condemnationis. ꝛ de hoc est glo. expressa. §. de his qui deieceruntvel effu. l. si vero. §. hec autē actio. ꝛ vide quod ibi dixi commune tamen exiget totum ꝛ accusator dabit suam partem. vt. j. de iure fisci. l. senatus. §. senatus. ꝛ vide quod ibi notaui.

Edeicommissum. Ar. qō clericus posset accusare prelatum de cuius manu recepit beneficium.

Si de pluribus. Jn glossa prima in fine. ꝛ ifra. de bonis libertorum. l. iul. ꝛ infra titulo. l. secunda. §. fratris. Jacob.

Si quis aliquem testari prohibuerit vel coegerit. Rubri.

Super rubrica. Vide Azo. in summa ꝛ dic ꝙ inferēti testatori necessitatem circa testū vel ad ipsum testū necessaria denegantur heredi tarie actiones. fec⁹ in prouocante vltimū iudicū testatoris blādo sermone. hoc intēdit tot⁹ titulus ꝛ qō dicit rubrica coegerit: dic certo modo puta vt eū institueret vel aliū eius amicum vel subditum. Dy. in gl. rubrice ibi. Item ꝛ qñ hoc placet Dyno: licet Jnnm nota. ꝛ male. C. eo. l. scōa. vt statim dicam. ibi aliū instituas. vt infra de doli ex. l. j. pcu. ꝛ. l. apud celsum. §. mādaui. dyn. ibi. C. eod. l. prima. imo sc̄ aybi hec opinio approbat per. l. metū. §. licet. supra qō metus causa. ſz illa. l. non ob. qz ibi metus non est causa immediata mee acquisitionis: imo fauor meus qz eum liberaui. ꝛ p illū fauorem videor mihi acquirere ſz hic metus siue dol⁹ alterius est immediata causa mee acquisitiōis vñ debet mihi obesse ꝛ acquisitionem meam impedire in effectum sicut dicitur de dolo procur. dante causam contractui. vt infra de doli ex. l. si procur. ꝛ videtur expressum. j. l. j. §. j. verſic. sed si legatum. et pro hoc. j. de vi ꝛ vi arma. l. j. §. si quis tamen. ꝛ. §. si filius. Itē p hoc. §. e. l. prima. vbi partic at quādo ego compello quod instituas me ꝛ quando ego compello te vt instituas alium sed nulla est opinio quando in primo casu non valeat institutio. vt. §. in princi. huius glos. no. ergo idem debet esse in isto casu. Dy. vnde hic glo. continet veritatem ꝛ illa que est. C. e. l. §. male dicit vt ibi dixi ꝛ de hoc. j. e. l. §. dixi in eadem gl. in fi. ꝛ sic in quatuor casibus locum habet. Dy.

1 Actiones denegande sunt doli exceptione opposita.
2 Testatoris frater si cogat illum vt alterum fratrem instituat institutio est ipso iure nulla.

Qui dum captat. Jbi testamentarium ꝛ scriptorē testamentorum. Dynus. Jbi ei prohibenti. dyn⁹. Jbi constituit et bene tamen equitas rudis videretur dictare non fisco sed a grato vel alteri deberi deferri. vt C. de secundis nuptijs. l. prima. cum similibus. Dynus. Jbi fisco locum fore. Quid si aliquis cōpulit vt ex herede institutus an hereditatem habebo. videtur quod sic. vt. §. qō metus causa. l. metum. §. sed quod licet not. C. eodem. l. secunda. Dynus tenet contrarium per dictam. l. secundam. ꝛ. j. §. proxi. in glos. imo aduenientes ibi solutio. iste hic placent Dyno. ꝛ pro hoc. §. titulo proximo. l. si sequens. in principio. Dynus. in eadem gloss. ibi paribus puta a duobus heredibus institutis qui ambo sunt parea in succedendo. Item in succedentibus ab intestato puta in duobus fratribus. Dyn⁹. Jbi. l. hereditas. hanc distinctionem huius gl. videtur tollere lex. C. de incestis nup. l. si quis incesti. circa finem. versicu. ita tamen. Dynus vt ibi dixi. ibi. C. eodem. l. secunda. distin. ergo hic gloss. aut prohibens est in gradu proximiori: aut in remotiori: aut in pari. Dy.

1

Si quis dolo. † Jbi denegande sunt actiones opposita dolo exceptione. Dy. ibi fratris autē factum pōhibētis testū fieri vel fratrem mutari. dy. Et est euidēs argu. qō si frater commisit delictum ꝓpter bona ex forma statuti debeant denastari ꝛ habeāt turrim cōmunem qō solū pars fratris delinquētis debeat denastari. Oldr. de qua questione plene dixi. j. de operis noui nunciatio. l. prima. in princi. versi. ꝛ predicta faciūt ad antiquam questionē ibi fratri non delinquenti. dy. in gl. propte nō nocet ibi de officio procōsu. l. secūda. qz non priuatur parte qua priuaretur si testū mutatū esset: sed contra. C. eo. l. prima. sed dic quod ibi compulit testari hic prohibuit mutari. Sed hec falsa contrariorum ꝛc. vt. §. l. j. in princi. dic ergo quod ibi prohibens mutari vel compellens testari in nihilo instituit⁹ erat hic sic: ꝛ ideo ratiōe sue partis prohibuit mutari ꝛ propterea non aufertur prętio non prohibenti: sed prohibenti solum. dynus. in eadem glos. in fin. sed si vnus frater testatoris cogeret vt alterū fratrem instituere non valet institutio in effectu vt no. §. e. super rubrica: ergo videtur quod debeat nocere quādo prohibuit mutare testamētum cum illa duo sint paria cogere vt instituat vel prohibere. ne mutet. Sed dic quando vnus de scrip. prohibet lex pmit quod tantum ratione sue partis prohibeat: sed quādo alius cogit aliquem vt alium instituat quia coactio est immediata causa acquisitionis illius patitur institutus exceptionē ꝛ sic ad idem tendit quia in vno casu dolus alterius sibi in altero non prodest. Dy.

2

a Si dns. colligit ex isto. §. scōm bal. qō dolo alicui⁹ mihi acquirat immediate ſi debeat mihi pdesse. ita gl. hic ꝛ dyn. in. l. j. §. qs tñ. de iusti. et iure. Andr. barba. in addi. ad Bar.

Si fidei. Jbi admisit prohibendo testamentū mutari. dyn⁹. ibi falci. i. trebellianice que erat detrahenda per rogatum. Dy.

Virum. Jbi codicillos faceret et renouaret legatum maritum in testamento relictum. Dyn. Jbi ei. f. viro. Dyn. Jbi maritali sermone id est blando. et sic nota quod prodest loqui curialiter: et blando sermone sine dolo quod Cato: contigit. Oldr. g. in glos. in fi. sed ibi fuerat dolus hic non. Dynus. vnde aut in blanditijs est dolus ꝛ tunc eis vti prohibitum est vt in contrarijs aut non est dolus ꝛ tūc est licitum vt hic ꝛ. C. e. l. §. fi. vbi de hoc plene notaui.

Rubrica.

De iure codicillorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Super rubrica. Jn glo.in fi.qõ vt ibi no.z.C.õ codicil.l.fi.z ifumma.e.ti.z formã codicillor z de eor materia vide in spec.de instr.editio. §.viso fi teſtiõ nõ valet iure teſtamẽti nec iure codicillor.j.e.l.i.z ibi de brocardo plene fi nõ valet qõ ago vt ago ꝛc. Qõ tps codicillor z nõ teſtamẽti attẽdat.j.e.l.ij.z.l.eũ q.trahunt tñ diſpoſita in codicillis ad tps teſtamẽti.e.l.ij.§.j.furioſus codicillari nõ põt.e.l.ſi furioſus.hereditas ℈ non valet ex teſtõ valet ex codicillis. Si hoc dictum eſt.e.l.§.ſi. Succedẽtes ab inteſtato vident ſuccedere ex tacita volũtate defuncti. Et tõ de fideicõmiſſario põt rogari.j.e.l.iij. Codicilli pẽdẽtes ex teſtõ perunt pempto teſtõ.e.l.§.teſtõ.z ibi de clauſula ſi nõ valet iure teſtamenti ꝛc. Qõ codicilli facti añ teſtũ non valẽt niſi ſint exꝑſſe cõfirmati.j.e.l.ante.cõditio adiecta i codicillis inſtitutiõi pure facte in teſtõ nõ tz.j.eo.l. diuus.de prima z vltima volũtate derogatoria ſcõe.ea.l.j.iz. Qui põt teſtari z codicillari z ff.e.l.§.codicillos.an codicillis cõfirmatis in teſtõ ſpectet tps teſtamẽti vel codicillor quo ad ipſor valor.z.j.e.l.ꝺdã. Et ibi bñ qñ cõfirmatũ trahat ad cõfirmãs.quatnor modis codicillandi.j.e.l.cõficiunt.z ꝙ magis attendit miniſterii inris ℈ accidentia facti ꝙ põt teſtari põt codicillari.ea.l.§.codicilli. Si tempore teſtamẽti z mortis eſt factio teſtamẽti mediũ tempus non attendit tempus codicillorum nõ teſtamẽti.e.l.§.ſi miles. Si teſtato confirmat certi generis codicillos reliquos improbare videt.e.l.§.ſi. Jgnorans vel dubius de ſtatu ſuo non põt codicillari.j.eo.l.ariſto. Quod cauſatur ab alio non põt eſſe cauſa illius.j.eo.l.ꝙ per manus. z principale non confirmatur ab acceſſorio. Si vnus ſuccedat pterit ſpem teſtatoris:alius ſm ſpem ſuccedens ſm ſpem p̃ſtat libertates iſolidũ.j.e.l.ꝙ grani. De alijs legatis vide.j.eo. l.pennul.plene inſtitutio z ſubſtitutio declarant eſſe teſtũ non codicillos in dubio.j.e.l.illud.§.tractari. Qõ legata relicta ab inſtituto mortuo non debeant ab eius ſubſtituto.ſed ab eius coherede.j.e.l.quidã referunt.z quod primo querendũ eſt de perſonis ℈ de meritis cauſe.codicilli facti ab inteſtato nõ rũ puntur agnatione poſthumi.j.e.l.ab inteſtato.in vltimis voluntatibus verba futuri temporis capiunt preteritũ.j.e.l.plociana. Quod teſtamẽtum inutile propter defectum inſtitutionis heredis conuertatur in vicem codicillorum.j.e.l.ſi.

1 ☞ Teſtantis diſpoſitio ſi non vz vt teſtamentum non valebit etiam vt codicillus.

Legatum mihi in teſtamento factum:ſi non valet iure teſtamenti valet ſaltem iure ſimplicis donationis.

a ¶ Sepiſſime. 2 me.adõ codicillor fortmas.vt per ſpec.in ti.õ inſtr. edi.§. viſo.de impugna.

Epiſſime. [a]Si diſpoſitio † volẽtis teſtari nõ valet vt teſtamẽtum nõ valebit etiã vt codicillus:z ſic ſi non valet qõ ago vt ago nec valet vt valere põt.de quo brocardico plene dixi.j.de acceptil.l.an inutilis.ibi opinat' eſt qõ apparet p aliquas coniecturas puta qz heredem inſtituit.vt.C.de teſta. non codicillorum.z.j.e.l.illud.§.tractari.ꝺy.ibi fecisſe licet voluntas illa ſit ad codicillos ſufficiens. Ꝺy.in ſi. quandocunq; profertur aliqua ſcriptura imperfecta quantum ad teſtamentum.perfecta tamen quantum ad codicillos an valeat vt codicillus.dic aut certum eſt ꝙ tantum volebat teſtari z tunc non valet nec iure teſtamenti nec iure codicillorum.z ſic intelligit hec.l.z.j.eodem.l.ſi.vbi de hoc dixi. Aut certum eſt quod volebat.ſcribat tamen heredem licet non poſſit.vt.j.progi.§.ſi. tunc trahitur inſtitutio ad fideicommiſſarium.vt infra ad trebel.l.ſceuola.z.j.de vulga.z pupilla.ſubſtitu.l.coheredi.§.fina. Aut eſt dubium.z tunc debemus cõſiderare ea que in ſcriptis poſita ſunt:quia ſi ea ſola ſcripta ſunt que aliter quam in teſtamento procedere nõ poſſunt.tunc preſumitur,quod voluerit teſtari.z ideo non valet iure teſtamẽti nec codicillorum.vt hac l.Si vero talia ſcripta ſunt que aliter quam in teſtamento procedere poſſunt tunc habemus preſumere quod voluit codicillari.vt quia erat verbum relinquo vel ſimile vt res magis valeat quam pereat.vt infra eodem.l.illud.§.tractari.z.C.de teſtamen.l.non codicillum.Ꝺynus. Jn contrarium tamen facit

2 † quod ſi aliqnis volebat mihi legare in teſtamento z non volebat valet ſaltẽ iure ſimplicis donatiõis in decretis.duodecima queſtione quinta.quia Joannes.z ibi in gloſ.de hoc no.in glo.vlti.ibi.l.antepenul.in princip.Ꝺynus.ibi de adopt.§.finſo.ibi eſt ſpeciale fauoꝛe libertatis que ſol.poteſt cauillari per l.iubem.C.de liberali cauſa.ſed illud contingit ex eo.quia illud fit in preiudicio ibi de ſerui.ruſtico.prædio.l.via.ſo.ibi agebatur de iure reali vel dic quod hic loquitur in diſpoſitiõe que pendebat ex diſpoſitione vnius tãtum.vel dic tertio qõ apparebat teſtatoꝛem velle teſtari non codicillari.ibi.de legatis.ij.l. codicillis.§.luci'. Sed ibi exꝑſſum erat ꝙ valeret iure codicillorũ.z eo iure quo valere poſſet.ibi.§.j. Ad hanc reſpondeas, vt ibi no.Ꝺy.vel dic ꝙ hic eſt certũ ꝙ teſtator certo modo voluit valere.z ideo non valet vt valere poteſt.an ꝙ tranſu eſt certum ꝙ voluit valere offi iure z modo quo valere poteſt vel ſaltem dubitatur. Et ad generalem ſolutionem brocardi ſi nõ valet quod ago ꝛc.dic vt notaui.C.de teſtamentis.l.nem codicillum.z.ꝺ.l.an inutilis.j.de acceptil.vel dic ſecundum Jaco.de bel.qui hoc notat.ff.de conſtitu.pec.l.j.§.eum qui.aut certum eſt quod id quod agovolui valere certo modo aut certũ eſt qõ volui valere omni iure quo valere poteſt.vt hac.l.z.C.de codicil.l.ſi.§.illud.z hinc deſcendit illud brocardicum quod volui potui ꝛc.de quo dic vt notaui z dixi.C.ſi qs alteri vt ſibi.l.multum intereſt. Secundo caſu ſi non valet vt ago valet vt valere poteſt.vt dicta.l.ſi.§.j.C.de codicill.z.ff.de mili.teſta.l.iij.Tertio caſu aut agitur de obligãdo ſine de odio.aut de fauoꝛe aut de iure aliquo auferendo.ſiquidem ago de obligando aut de meo pernenit aliquid ad eum quem volo mihi obligare z tũc regula eſt quod ſi nõ valet quod ago vt ago valet vt valere poteſt.vt.ff.depoſiti.l.lucius cum haberet.ſi certum petatur.l.ſi ego.verſi.z.l.ſi z me z titium.aut de meo ad eũ nihil peruenit tunc ſi non valet vt ago nec valet vt valere poteſt.vt.ꝺ.l.j.§.eũ qui.de conſtitu.pec.de verbo.oblig.l.j.§.ſi quis ita.in fine.§.et arg.ff.ſi certum petatur.l.eius qui.§.quas vero. ¶ Fallit in caſibus in quibus actum tacite habetur pro expreſſo.vt.j.de ꝟbozum obligatio.l.ſtipulatio iſta.§.hi qui.z.§.ſequẽti.z de eo quod certo loco.l.ij.§.ſcenola.z.l.ſequenti.z.§.ſi quis ita. Si autem agitur de fauoꝛe ſi quidẽ eſt fauoꝛ libertatis tũc eſt regula quod ſi non valet quod ago vt ago valet vt valere poteſt z inſtitu.de nup.§.ſi.de adop.§.fi.z in authentica.de nupt.§.ſi vero ab initio.ſi vero eſt fauoꝛ liberationis aut qõ ago non valet vt ago quia peccatur in forma z tũc non valet vt valere po teſt.vt dicta.l.an inutilis.in ꝓn.j.de acceptila.aut peccatur in materia.z tunc valet vt valere poteſt.vt.ff.de pactis.l.ſi vnus. §.penultimo.z.j.de reſcind.vendi.l.cum emptor. Aut eſt dubium:ſuit peccatum forme vel materie z tunc in dubio valeret vt res pereat.ar.j.de rebus dubijs.l.quoties.de tranſactio.l.z poſt rem.§.ſi ſideiuſſoꝛ.z quibus modis pignus vel hypo.fol. l.j.§.cum venditor.ſi vero agitur de iure aliquo tranſferendo tunc ſi non valet vt ago valet vt valere poteſt.j.de contrahen. emp.l.qui tabernas.de legatis.j.l.ſi domus.§.fi.de vſufruc.le. l.proculus.de ſeruitu.l.tum auguſti.z de ſeruitu.ruſti.prediorum.l.via.Jaco.de belui. Vel dic breuius ſecũdum Old. Aut inter id quod agitur z id quod agi intenditur eſt differẽtia in ſolo commodo.ſed identitas in producẽdi modo.aut eſt differẽtia in producendi modo z etiam in commodo.ſi eſt differẽtia in ſolo commodo.ſed idẽtitas in producendi modo tũc ſi nõ valet quod ago vt ago valet vt valere poteſt.z ita loquitur.ff.de ſeruitu.ſi cauſa auguſti.z de ſeruitu.ruſticorum prædi. l.via. Si differentia eſt in producendi modo.z etiam in cõmodo.tũc aut actus ille de quo agit nõ depẽdet ex volũtate vni tantum.aut ex voluntate pluriũ.ſi ex volũtate vnius tantum vt teſtamẽtum z codicilli tunc ſi non valet vt ago valet nec valet etiam vt valere põt vt hic.z.ff.de vulgari ſubſtit.l.coheredi.§. cum filie.C.de teſta.ma.l.ſi iure.niſi eſſet exꝑeſſus a teſtatore ſi nõ valeret iure teſtamenti valeat iure codicillorum.vt dicta l.coheredi.§.cum filie. Si vero pendet ex voluntate plurium vt contractus.tũc aut agitur de obligatione contrahẽda aut de liberatione in ducenda.primo caſu ſi nõ valet quod ago vt ago non valet vt valere poteſt.vt dicta.l.j.§.eum qui.ff.de cõſtitu.pecunia.vbi de hoc.Secũdo caſu ſi non valet vt ago valet vt valere poteſt.vt.ff.de tranſac.l.z poſt rẽ.ff.j.cum ſi.Old. Jbi item contra.ad hãc reſpondeas vt ibi no.z vide.j.de ver. obl.l.j.§.ſi quis.

Jſi qui. Tempus codicillorum attendi- tur z ſecundum illud indicat non ſecundũ tempus teſtamẽti.ꝺ.vtile ſecũdum legẽ duodecim tabularũ:qz tempore teſtamẽti non erat natus.Ꝺy.vt.ff.de lib.z poſth.l.gallus.§.finali.in gl.ſuſpecto ibi ſm hec iura ſcilicet antiquiſſima.l.duodecim tabularũ.vt inſti.de bono.poſſeſ.in ꝓn.nam ſm hec iura.ff.bene poterat legari.vt.ff.de teſta.l.ſi filius.z de leg.j.l.poſthumo.Ꝺy.in gl. tempus.ergo ibi pro non ſcriptum.z non in cauſam caduci in quo eſſet ſi tempus teſtamenti inſpiceretur. Jaco.

Codicillorum. Diſpoſita i codicillis traht̃ tur ad tẽpus teſti.ꝺ.ibi inſ ſingulare in hoc ꝙ ſequitur.vt quecũq; ꝛc. Jac. ibi ſcribentur habilia in codicillis ſcribi.ꝺy.z Jac.ibi ſcripta eſſent eo tempore quo codicilli ſcribuntur. Jacob. ibi ſi cum teſtamentum in quo

in quo confirmabantur codicilli z in quo directa libertas relinquebatur. Ja.z ꝺy.ibi codicillor in quibus dabatur directa libertas ex virtute confirmationis codicillorum facte in teſtõ. vt.j.de ma.teſtamento.l.libertates. Ja.ibi teſtatoris.ſ.ſeruus fuiſſet.ꝺy.ibi deficiũt vtraq; predictorum caſuum tñ magis in primo ℈ in ſecundo expedit.ꝺy.ibi eundem eſt.i.per fideicommiſſarium ſunt relinquende,vel dic qꝛſi venitur directo trahũ tur ad fideicommiſſarium. Jac.in gl.quo relicta eſt directa libertas poteſt dari in codicillis.dum tñ duobus tpibus ſit teſtatoris.vt.j.de manumiſ.teſt.l.ſeruus.z.l.vtrum.ſ.teſtamenti z codicillorum.vt dicit hec litera.conſideratur etiam tempus mortis cum datur in codicillis.z ſm hoc non ob. contraria in gl.ſignata.qꝛ loquuntur in fideicommiſſaria libertate. Ja. In gl.qꝛ eo tempoze.in ſi.imo refertur tantum ad ſecundum.nam in primo caſu non valent directo nec per fideicommiſſarium ſecundum Jac.de ra. Jn gl.contra.ff.eo.in ſi.quia hic de equitate ibi de rigoꝛe.Ꝺy.

Furioſus. Furioſus non poteſt codicillari.ꝺ.ibi in omnibus que deſiderant preſentiam z conſenſum. Jac.

Hereditas. Que non põt valere ex teſtamento valet ex codicillis ſi hoc exꝑeſſit teſtatoꝛ.ꝺ.ibi data ſolennitas defectu.ſic intelligatur.ff.de teſta.l.ex ea.Ꝺy.

1 ☞ Codicilli ab inteſtato fieri poſſunt cum teſtamẽto:in quibus poſſunt ab inteſtato venientes rogari poſſunt de fideicõmiſſo dando.

2 Venientes ab inteſtato videntur inſtituti ſolum qui veniunt de iure ciuili.

3 Teſtes in teſtamento ſcriptiꝛan videntur rogati.

1 Jquis. Cũ teſtũ ab inteſtato poſſunt fieri codicilli † in quibus poſſunt ꝛogari venientes ab inteſtato de fideicõmiſſo dãdo. ꝺ. vel ſic.qui ſuccedunt ab inteſtato de iure ciuili vel pretono videntur ſuccedere ex tacita voluntate defuncti. ꝺy. ibi fideicõmiſſaria.hoc ſoluit ꝺy.ibi preſtare debent a quocũq; veniente ab inteſtato.ꝺy.ibi z codicillos faceret premiſſo modo.vt non obſt.ꝙ no.j.de col.bo.l.j.§.vel maxime.ad.ſi.ꝺy.ibi vel bono.poſ.iſte tex.eſt cõtra opi.gl.q̃ dicit ꝙ illi ſoli ab inte

2 ſtato † venientes videnť inſtituti qui veniunt de iure ciuili. Et hec gl.eſt.j.de col.bo.l.j.§.vel maxime.Ꝺy.cõtra qõ eſt exꝑſſe hic tex.dñ dicit legitima hereditas vel bon.poſ.Sed forte hic poſſet rideri ꝙ hic fecit codicillos ſmiſſo modo quiſquis mihi heres erit ꝛc. Et tõ non eſt mirũ ſi oẽs videnť rogati vt dixi in expoſitione litere ſuper verbo z codicillos faceret.ibi puentura ſubaudi coipſo ꝙ nõ eſt in aliũ ex teſtõ collata.ꝺy.ibi vel ſeruus.de quo nulla erat mentio facta in codicillis.Ꝺy.inſcriptus.ſ.tacite coipſo ꝙ nõ fuit alius extraneus heres ſcriptus vt.j.e.l.conficiunť.ꝺy.in gl.ſcripti ſoleñiter.pro hoc.j.de leg.j. l.ab exheredati. Ja.in gl.ab inteſtato ibi ſubſtitutione pupilla ri.qꝛibi teſtator nec ſciebat ab inteſtato debere ſuccedi cũ face ret teſtũ ꝙ de iure crederet valere.z iõ non mirum ſi lex fingat de ſuccedentibus tñ ex teſtõ eum intellexiſſe. Et hic ſciebat ſibi ab inteſtato debere ſuccedi.ꝺy.ibi.§.hec verba.imo dic ꝙ ibi fuerunt quidam heredes inſtituti vnde non videtur cogitaſſe de venientibus ab inteſtato.Sed hic nullũ inſtituit vnde deve nientibus ab inteſtato videtur ſentire.j.de condi.z demon.l.q conditio.Et ideo probabiliter dicit ſi quis cũ nullũ teſtũ.ꝺy. ibidẽ.item ſecus probatur ſi fecit teſtamentum qz tunc ſolum ſcripti videbunť rogati.vt.ꝺ.§.hec verba.z hic a contrario ſenſu.z hoc verũ vbi plures heredes inſtituit.z dixit quiſquis mihi heres ꝛc. Sed ſi vnũ in teſtõ tunc non poſſunt illa verba referri ad vnũ.qz quiſquis eſt ſignũ vniuerſale.z ideo tunc veniẽ

3 tes ab inteſtato videbũtur rogati ſm Ja.de ra. † Item ſecus phaſ.ſi pater fecit teſtamentũ qz tunc ſoli ſcripti videnť rogati.vt patet.ff.ſi quis omiſſa cauſa teſtamenti.l.ſi in teſtamẽto. z ibi no.z no.etiam.j.l.proꝛi.in fi. Sed dic vt ibi.qꝛ ibi eſt rõ ꝓpter inſtitutionẽ z ſubſtitutionem que inſtitutio eſt conditio naturalis z exigit ſolennitatem certam.vt no ill. allegate i gl. z directo legata nõ bene valẽt.vt hic patet. z eſt ratio. vt not. C.fa. erc.l.filiũ quẽ habentẽ in gl.ſed quare Ꝺy. in gl.hic quia in ſi.j.de leg.iij.l.ſi ita fuit. Ja. Jn gl.qꝛ videtur ibi.ſo.vt ibi qꝛ ibi nominatim ab vna perſona vel gradu relicta erant et non ſuceeſſit ille ſed alius dic ſimpliciter erant relicta.ꝺy.

1 ☞ Diſpoſitio vna vires ab alia capiens ſapit naturã illius z illam ſequitur z inuitatur.

2 Teſtamentum ſi non valet propter non aditam hereditatem vel alio modo an codicilli valeant.

3 Scriptura eadem non poteſt habere vires teſtamenti ſ.mut.z codicillorum.

1 Teſtamento facto. †Diſpoſitio capiés vires abalia ſapit naturã ipſius:z ipſam ſequitur z imitatur.ꝺ.ꝺ.Et in hoc.ff.qõ codicilli pendentes ex teſtamento peruent ſi teſtũ non valet. contra videtur ꝙ tota die ꝺ.z ponitur in teſtamentis ſi nõ valet iure teſtamenti valeat iure codicillor.ſi ergo dicerenmus ꝙ perempto teſtõ perirent codicilli iſta verba nullum haberent effectũ.vnde diſtinguit.aut codicilli fiunt vna cũ teſtõ.z in defectum teſtamẽti aut fiunt ſeparatim.primo caſu qñ ſimul fiũt z in eius defectum z cũ dicit predicta verba ſi non valẽt ꝛc.tũc

2 † ſi teſtamentum non valet.vt qꝛ hereditas nõ adituꝛ vel alio modo codicilli tñ valent.z venientes ab inteſtato tenẽtur ad legata.vt.j.de leg.ij.l.lucius.§.filia. Si vero ſeparatim fecit teſtamentũ z codicillos tunc perempto teſtõ pereunt z codicilli.z ſic loquit.ff.iſte.z.j.e.l.ab inteſtato.ij.rñ. Sed pone ꝙ teſtator dicat volo ꝙ hec ſcriptura valeat iure teſtamenti z iure codicillor z iure cuiuſlibet alterius vltime voluntatis:an iſto caſu ſi non valeat iure teſtamenti valeat iure codicillor.videtur ꝙ nõ.nã ſic dicendo copulatiue videtur velle ꝙ valeat iure teſtamẽti z codicillor.z ſi non videt facere codicillos in defectũ

3 teſtamenti videatur facere codicillos † qz nõ eſt poſſibile ꝙ eadem ſcriptura habeat vires codicillor z teſtamenti.vt.C.eo.l. ſi idem.z.j.eo.l.illud.§.j.z ſic dico ꝙ deficiente teſtamento codicilli habent vires z venientes ab inteſtato tenentur ad reſtitutionem.nam videntur rogati in defectum teſtamẽti per illa verba.ar.dicte.l.lucius.§.filia.Ꝺyn. Et hoc verum per ea que dixi.ff.de teſt.milti.l.ſi miles.que deſtinauerint.z de vſufru.le.l. ſi titio fundus. Et de iſta clauſula ſi non valet iure teſta. plene dixi.C.de lib.ꝓte.auf.ex cauſa.ver.vltimo.tranſeamus ibi non eſſent exꝑreſſe.ꝺy.in gl.vlti.ibi ſcriptos z ſic certos. ꝺy.in fin. ar.j.de leg.iij.l.j.in fi.Ꝺy.

Ẽm qui. Tempus codicillor quo ad facultates non teſtamẽti ſpectaꝛ. ꝺ.ꝺ.in gl.vlti.ibi ſi certarum.§.ſi.omnes iſte concordant qz in ommbus inſpicitur tempus codicillor z non teſtamenti.vt in qualibet earum patet.

Ante tabulas. Codicilli facti añ teſtũ non valẽt niſi ab initio exꝑſſe fuerint cõfirmati.ꝺ.ꝺ.in fi.ofẽrẽdo in aliquẽ vel detrahẽdo. Et eſt ratio qz vltima derogant primis.vt.j.l.ꝓti.§.licet. Et dic nouiſſime iudicauit.i.in teſtõ vltimo loco facto exꝑreſſe vel tacite licet indiſtincte confirmatio nõ trahit ad ſpecialiter adempta.vt.j.ad treb.l.ſi quis ꝓioze. in fi.z arg.j.de cur. fur.§.patri.ſm intellectum Roge.Ol. Jn gl. vlt.in ſi.non ademptis exꝑreſſe vel tacite hoc ipſo ꝙ quedam caſſauit.ar.ff.de teſt.mili.l.tribunus.§.fi.Ꝺy.

Quus. Lõditio in codicillis adiecta inſtitutioni iure facto in teſtõ non valet. ꝺ. ibi adiecit qꝛ dixit.volo ꝙ filij ſint heredes ſub cõditione ſi emancipẽtur.ꝺy.ibi põt ita ꝙ ſubſtitutio directo valeat tñ detrahitur ad fideicommiſſa.vt.j.ad tre.l.ſceuola.z de leg.iij.l.cum quis decedens.§.ſeia.ꝺy.in glo.prima.i. oino,caſus.qꝛ ibi datur hereditas ex vigoꝛe teſtamenti nõ codicillorum quaſi inſtitutio illa facta fuerit in teſtõ.Ꝺy.

Licet. Ultima volũtas derogat prime.ꝺ.ꝺ.vel clarius. ſi prima volũtas eſt derogatoria ſecunde: per ſecundam tollitur prima ſi ſpecialiter apparet teſtatoꝛem penituiſſe prime.vel ſm Ja.de are.Si prima voluntas eſt derogatoria ſolẽnitatis circa ſedam cõpoſitionẽ ſcde nõ impedit. Ja. z de iſta materia plene no.z dicam.j.de leg.iij.l.ſi quis.in ꝓn. teſti. Jbi manus eius ſcripti ſi exꝑſſe peniteat voluntate prioris.puta qz dixit nõ obſtantibus talibus verbis derogatorijs. ꝺy.in gl.imo contra.ibi ſo.ꝙ hec hic vera.ꝺy.ibi ſo.vt ibi quidã dicunt ꝙ teſtator volebat hic ſolẽnitatem iuris publici mutare z allegare addendo, Et ideo per contrarium actum ſolum receditur a tali voluntate vltra ius publicum z commune cũ de facili rediret ad naturam ſuam.ff.de pac.l.ſivnus.§.ꝙ in ſpecie. Et hanc opinionem innuit caſus ſummarius. Jac.de aret. Sed dic vt dixi.ꝺ.l.ſi quis.in ꝓn.teſtamenti.ꝺy.z ſibi hoc cõcoꝛ.vel dic vt ibi.Ꝺy.

Si poſt teſtamentum. Jbi mortuo licet tpe teſtamenti viueret vt ſit aliqua dubitatio.Ꝺy.

Codicillos. Jn glo.in fi.ergo qui poteſt teſtari põt codicillari z econtra:niſi ſpecialiter ꝓhibeatur vt ſunt quidam qui nota.ff.de teſta.l.ſi que-

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ¶ Codicillorum confirmatio si est facta tpe vtili ꝛ codicilli tpe inutili: vel etiam in codicillis sint verba presentis tpis attendendum est tẽpus codicilloꝝ ꝛ non tempus testamenti.
2 Scriptura confirmans consideranda est ꝛ non confirmata.
3 Dictio quedam est nota regule ꝛ non nota exceptionis.

Quedam. †Si confirmatio codicillorũ est facta tpe vtili ꝛ codicilli tpe inutili vel ẽt in codicillis sint ẏba presentis tpis attenditur tps codicilloꝝ ꝛ non testamẽti. h.d. dy. vel sic. codicilli in testõ ꝛfirmata regulariter referuntur ad tps testamẽti fallit qñ ꝛfirmatio esset fcta tpe inutili. Ité qñ testator in codicillis dispositisset p ẏba presentis tpis. op. duob⁹ modis. primo ꝙ tales codicilli ad testm̃ referant. vt. ſ. c. l. quidã referũt cũ ſi. Sed istud regulare illud ſpãle. ꝛ rõ ſpãlitatis in textu apparet ꝛ ex casu summario. Scõo op. †ꝙ scriptura ꝛfirmãs consideretur nõ ꝛfirmata. vt. ſ. de test. tut. l. testõ. de here. instit. l. a ſe. ꝛ de condi. instit. l. institutio talis. Sed eodẽ modo respondeꝙ hoc ſpeciale. ratio qꝛ in primo casu actus fuit cõſummatus tpe inutili ad ꝙ confirmatio facta tpe vtili trahi non ꝺz vt in gl. In scõo vero casu hoc operatur verbũ presentis tpis qõ, ad preteritum nõ trahitur. vt. l. ſi ita. de auro ꝛ arg. le. May. †Et hec dictio quedam non est nota regule sed est nota exceptionis. vt. ſ. de acq. re. do. l. quedam. vbi de hoc dixi. Alia est ergo regula ꝛ via cõis. ſ. ꝙ codicilli regulariter trahuntur ad tps testamẽti que regula fallit hic. ꝛ ita exponit Azo hanc dictionem quedam in brocardis de test. ꝛ vlt. volun. vlt. rubricella. ꝛ dixi in alphabeto dictione quedam ibi cõfirmationem codicilloꝝ. i. ad tps testamẽti quo codicilli confirmantur. dy. abi non valerent niſi nõ redeat in ciuitatẽ. vt. ſ. de cap. l. ſi bello. ℊ. codicillos. dy. ibi ita ꝙ. i. sicut ſi scribentur in eo loco. dy. ibi. vbi. i. in quo. dy. ibi veluti ſi. ꝛta no. ar. ad statutum quo cõtinet ꝙ qui est in banno satisfaciet ne occidat vt trahatur etiam ad eos qui postea fuerint positi in banno. pro hoc ar. ſ. de libe. le. l. aurelius. ℊ. i. ſ. tit. ij. l. ſi. ℊ. i. c. de ſa. ſan. ec. l. iubemus nulli. ver. ea enim. Ja. contra puto per ea que no. ꝛ dixi. C. de legi. l. leges ꝛ cõſtitutiões. ꝛ in gõmbus statutoꝝ quarta particula. ver. ité quero statuto cauetur ꝙ qui est in banno satisfaciet in glo. j. ibi. ℊ. codicillos. qõ est ẽpiã ſm dy. ſi in tpe mortis ꝛ testamenti habeat testamenti factionẽ ꝛ non haueret medio tpe ꝙ non extenditur propter extrema q̃ sunt vtilia. vt. ſ. l. pro xi. ſ. ſi post factum. in gl. ꝙ post multũ. ibi. l. ſi cũ dies. in prin. ꝛ de test. mili. l. ſi certaꝝ. ℊ. vlti. et dic ꝙ ibi. dy. ibi. de ver. ob. l. ſi due. vel ibi loquitur quo ad acquisitionem fiendam patri ibi instituto. ſo. ibi ẏna dispositio erat disponẽs alia declarans que declarans detrahitur ad disponẽtem. vt. ſ. de here. instit. l. asse toto. hic vero confirmans alia disponens. in fi. ſo. confiteor ꝙ ſpãle est in casu huius. l. ꝛ rõ ſpãlitatis appareat in casu ſummario. vel dic ad oĩa cõtraria. Sed Jac. de belmi. aut tractatur de contractu vel tm̃ fine codicillis tm̃. ꝛ tunc res trahitur retro ad tps contractus seu confirmationis. vt. ſ. l. ſi filius. ꝛ. ſ. l. ꝙ dicitur. aut tractatur de testamẽto ꝛ codicillis simul vel de alio actu duplici. ꝛ tunc ſi quid primo quis confirmauit postea codicillos fecit vel aliquid conceſſit ſi res vitiaretur vel redderetur inutilis: ſi traheretur ad tempus confirmationis non trahitur retro. vt. C. de testa. ma. l. j. ſi vero non redderetur inutilis ſed ꝙ eadem manet persone cõditio facti qualitas est mutata tunc res retro trahitur ad tempus confirmatiõis. vt. ſ. l. institutio. cum concor. Si vero persone conditio est mutata vel facti qualitas tunc non trahitur ad tempus ꝛfirmationis. vt. ſ. l. institutio. ꝛ de testamento mili. l. ſi certaꝝ. ℊ. ſi. ꝛ. l. ſeq. ꝛ hic. ꝛ. ſ. l. quidã referunt cum cõcor. Si aũt econtra primo aliquid conceſſit siue disponit ꝛ postea confirmauit. ſi quid res ex ſe vires habebat tpe confirmatiõis ꝛ confirmatio nihil nouꝝ addit tunc ſpectandum est tps cõceſſionis vel dispositionis non tps confirmationis. vt. ſ. de leg. j. l. legata. ij. respon. ꝛ. C. de dona. inter virũ ꝛ vxo. l. ex verbis. Si vero ex ſe non valebat ꝛ aliquid nouꝝ ei attribuitur ex cõfirmatione tunc ſpectãdum est tempus confirmationis. vt. ſ. l. legata. j. ꝛ. ij. respon. ꝛ. ſ. de testa. militis. l. tribunus. ℊ. j. ꝛ. ſ. l. pro xi. ℊ. ſi miles. cum concor. ꝛ extra de confir. vtili vel inutili. c. j. ꝛ. ij. vbi de hoc. Jac. de belmi.

Gonficiũtur. Codicillãdi forma quadruplex est et dispositio debet intelligi ſm iuris ministeriũ non ſm accidentiam facti. b. d. ibi ſine testamento ꝛ tunc debentur legata a venientibus ab intestato. ꝛ hoc ſequitur. dy. ibi pater familias qui mortur intestatus. dy. Et no. bene hunc textum qꝛ sepe allegatur. ꝛ intellige. vt no. ꝛ dixi. ſ. de bo. poſ. l. ſed cum patrono. ℊ. bonorum.

Codicilli. Ille potest codicillari qui potest testari de iure licet non de facto. h.d.

1 ¶ Tempus confectionis codicillorum non debet attendi ſi tempore testamenti ꝛ tempore mortis fuit testamenti factio.
2 Testamentum quo iure valeat.
3 Posthumus probans ꝙ põt facere codicillos qui de iure põt facere testm̃: rumpit testamentũ ꝛ per consequens codicillos.

Si post factum. †Si tpe testamenti ꝛ tẽpore mortis est factio testamẽti medium tempus confectionis codicilloꝝ non attendit. h.d. vel sic. non attẽditur medium vbi extrema sunt vtilia. vel clarius. ſi tettamentum in quo codicilli sunt cõfirmati rumpatur de iure ciuili vt per capitis diminutionẽ minimam vel arrogationem ꝛ sic etiam codicilli rumpant postea iure pretorio cum firmetur causa impedimenti ſubmota confirmantur etiã codicilli ℈ tpe inutili facti. h.d. ¶ Op. tribus modis. primo. de. l. j. C. de codicil. secundo. de. l. ĥ. C. de postu. Item de aut. ingressi. C. de ſa. ſan. ec. vbi quis phibetur de alienis testari. ꝛ ſo. vt in glo. May. Et hoc ordine procedit hic iurisconsultus qꝛ primo ponit thema ꝛ qõnem vtrũ valeant codicilli. Scõo ostendit ꝙ codicilli non valeant. Tertio remouet quãdam ſimilitudinem inter casum ppositum ꝛ aliũ casum qua remota ostẽdit testm̃ non valuiſſe. Quarto ostendit codicillos valere. Quinto determinationem ſuam per caſuꝝ ſimilem probat. Vel dic ꝙ primo ponit thema ꝛ qõnem. Scõo allegat pro ꝛ contra. Tertio remouet quandam ſimilitudinem qua remota ostendit testamẽtum non valuiſſe. Quarto determinat ꝛ ſuam determinationẽ per ſimile probat lecta litera. † Quere primo quo iure valeat testamentum. Scõo quere vtrum requiratur hoc casu, qõ approbẽtur codicilli eo tpe quo factus fuit ſui iuris. Et videtur ꝙ sic. vt. ſ. de leg. j. l. j. ĥ. j. Econtra videtur ꝙ non. qꝛ confirmauit eos ante quando erat ſui iuris ꝛ sufficit ſemel velle. vt. j. de aqua plu. arcen. l. in diem. ꝛ de condi. indebi. l. indebita. ꝛ ita tenet Jac. de ra. dum tamen per aliquod iudicium approbetur testamentũ primo factum. vt insti. quib. mo. test. infir. ℊ. alie. et j. de ſecũ. tab. l. qui ex liberis. ℊ. testamento. Tertio quere circa ſi. ex quo tempore valeant codicilli. Ey. ibi ſe prebuerit ꝛ sic est irritum testamentum. dy. ibi atꝙ ita post codicillos. dy. ibi decesserit declarato ꝙ volebat testamentum valere. vt. j. de secundis tab. l. qui ex liberis. ℊ. testamento. Ja. ibi codicillos confirmauit quos post inutilitatem fecit. May. Ibi legata debeank. nam ꝛ testamentum ꝛc. Dy. ibi valet de iure pretorio per ſm tabulas. dy. ibi non habuit ꝛ propterea non videntur valere. dy. ibi huius aũt. dy. ſ. arrogati. dy. ibi. testatur. i. codicillaꝝ. dy. ibi †nam ſi posthumus probat ꝙ potest facere codicillos ꝙ de iure potest facere testm̃ ꝛ dicit posthumus natus preteritus. May. ibi rumpit testamentũ ꝛ per consequẽs codicillos ad testamentum factos. dy. ibi decesserit posthumus viuente testatore. dy. in gl. ꝛ ideo valere in fi. ꝛ ſm hoc habeas. ꝺ. ſz dy. in gl. anteq̃ fieret. in prin. ꝛ postea in mutitate fecit codicillos deinde ſublatum est impedimẽtum. nam ſi non esset ſublatũ impedimentum mutitatis nõ valerent codicilli ſm Ja. de ra. in gl. iure ciuili ꝙ videt ꝙ nonvaleãt eius codicilli. May. In gl. vlt. ibi dixerit ſcz testator. dy. in eadem gl. in fi. ſed hoc qñ cũ ponas testatorẽ mortuum cũ nascit posthumus ꝛ rũpuntur codicilli. Sed ponas posthumũ natum post testm̃ factum viuente patre factis etiã codicillis qui rupti sunt agnatiõe posthumi. ſed confirmati fuerunt p testatorẽ ꝛ sic valent ex nunc. i. ex die confirmationis licet amodo posthumus moriatur mortuo patre. ꝛ sic procedit gl. dy. In eadem glo. ibi dico ꝙ non valet. vt ꝺ. de lib. ꝛ posthu. l. ſi a primo. dy. ibi nec codicilli. ſ. qñ viuo testatore decesſit. nam ad illum casum nunc reuertitur. Dy.

Similes. Attenditur tps cõpositionis codicilloꝝ non confirmationis facte in testamento. h.d. vel sic. ꝛfirmauit fctã tpe inutili nõvitiat codicillos postea factos in tpe vtili. May. ibi ań militiã ꝛ sic valeret iure cõi non iure militari niſi ꝛfirmet tpe militie. vt. ꝺ. ſ. test. mili. l. tri. ray.

Si eo seruo. In gl. videbatur non valere legatũ ſerno manenti ſerno nonvalet. vt. l. ſeruis. ſed hic non manet ſervus ꝙ legatur ſibi libertas. dy. in fi. ꝙ codicilli sunt pars testamenti. vnde dum ordinantur codicilli perficitur testamentũ. vt. j. eo. l. quidam. ꝛ id dicitur esse perfectum ꝛc. vt. ꝺ. de orig. iur. l. j.

Si quis. Si certi generis. ſi prima voluntas est tacite derogatoria ſecunde per compoſitionẽ ſecunde non tollitur prima. h.d. Vel sic. ſi testator confirmat certi generis codicillos ceteros improbare videtur. ibi nouiſſimos fecero. ꝛ pro hoc ſumpto ar. a contrario videtur velle nõ nouiſſimos non teneri ꝛ sic verba primevolũtatis erãt tacite derogatoria vt dixi in ſummario.

Risto. Incertus de statu ſuo non põt facere codicillos niſi sit veteranus. h.d. May. Aristo negauit ꝛ bene. dy. ibi Ulp. notat con firmando ꝛ exceptionem ponendo. Dy. ꝛc.

Quod per manus. Illud qõ causaꝝ ab alio nõ pt esse cã eius a quo causatur. h.d. vel sic. principale nõ debet ab accesſorio confirmari. ad hoc. ꝺ. de vul. ſub. l. ex pupillari. vel plenius. ex codicillis capientibus vires ex testõ non deberet testm̃ capere vires. m gl. q̃ est caput. in fi. Et qui alios docet nõ deberet ab alijs edoceri. in aut. de ſanc. epi. ĥ. j. Jac.

Vi graui vtero. Jd est granida. et breuiter. h.d. Si ſter ſpem codicillãtis alius admittat ad bona ille q̃ admittit ſm ſpem ſolidũ tenet ꝓstare libertates. h.d. ibi ad filiũ iam natũ qui ſolũ credebat succeſſurũ. Dyn. ibi posse. i. debere. dy. op. ꝺ. e. l. ſi quis. ſed ibi pverba quis ꝛc. Scõo opp. C. de cadu. tol. ℊ. sinaũt. Sed ibi hz partem iuris accreſcẽdi vel ſubſtitutiõis hoc iure ſuo ꝛ ſuo noie principaliter sicut filius. Tertio op. ꝙ prestent legata cõtra ꝓsonas sed illud qñ venit p cõtra ta. Quinto. de leg. j. C. e. Sed hic codicilli nõ fuerunt facti ad testm̃. op. de. l. ſi cũ ea. ꝛ. l. is q. Sz illa distinctio locũ non hz in libertate. ꝛ iõ in eo ſpãle. op. de fideic. lib. l. alieno. ĥ. i. Sed ibi ſimplr̃ hic a ſolo ſito. opp. de pac. l. tale. ℊ. fi. So. vt in gl. Ol. in gl. imo ibi. l. is qui. hec vera. dy. ibi ſol. ibi. qꝛ ibi ſm voluntatem hic preter voluntatem ſuccedit. Dy.

Illud. Jbi iure ſuo. i. mero iure ab intestato. Dy.

1 ¶ Institutio heredis ꝛ ſubſtitutio declarant ſcripturaz an ſit testamentum an vero ſint codicilli.
2 Venientes ab intestato an teneantur restituere titio heredi nominato in testamento.

Tractari solet. †Institutio heredis ꝛ ſubſtitutio ī dubio declarãt ſcripturam esse testm̃ ꝛ nõ codicillos. h.d. Vel clarius. ſi institutio directa fiat in ſcriptura minus ſolenni: ſiquidẽ cõſtat ꝙ testator voluit facere codicillos ad fideic. trahiť. Si vero constat ꝙ voluit facere testm̃ ſecus est ꝙ in dubio preſumitur. Sed hec ſcriptura institutionẽ ꝛ ſubſtitutionẽ contineat. h.d. ibi codicillis i. quadam ſcriptura q̃ ſufficiebat ad codicillos non ad testm̃. dy. abi titiũ heredẽ. ꝛ dubitabãt an iſte titius poſſet petere bona ſibi restitui quaſi venientes ab intestato fuerint rogati restituere. dy. ibi. ſed multũ interest cũ ſ̃q̃ritur an venientes ab intestato teneantur restituere titio. dy. ibi hoc casu. ſ. testm̃ facere voluit. dy. ibi voluntatis aũt q̃stio. i. voluerit facere testm̃ vel codicillos. Et ꝙ dicit ex eo ſcripto. i. ex eo ꝙ in vltima volũtate vel testõ ſcriptũ reperiť. vt. ꝺ. de arbi. l. non distinguemus. ℊ. ꝙ testamẽta aperiantur. l. i. ꝛ. ꝺ. de transac. l. de his controuerſijs. Dy. ibi declarabitur cũ dubitabitur an voluerit testari vel codicillari. dy. ibi ꝛ ſubſtitutũ aſcripſerit ꝛ hoc ostẽdit eũ voluiſſe testari. dy. ibi heres hoc etiã ostẽdit cũ testari voluiſſe. qꝛ fideicõmiſſarius nõ est heres. in fi. ꝛ iõ tunc venientes ab intestato nõ ꝛenẽtur bona restituere qꝛ ſcribẽdo heredẽ ꝛ in eadẽvolũtate facere in qua illud fieri põt. vt. ꝺ. ſ. l. diui. als diuus. ꝛ. l. j. ĥ. fi. aut ergo certũ est ꝙ facere voluit testm̃ ꝛ non tenenť legitimi restituere aut certũ est ꝙ volnit facere codicillos. ꝛ tũc tenentur legitimi restituere. vt. ꝺ. e. l. ij. ĥ. fi. Jn dubio debẽt cõſiderari ẏba a testatore plata. vt hic dy. in gl. ꝛ vt. C. in fi. ꝛ iõ qꝛ appoſitũ fuit verbũ cõe ꝙ põt trahi ad directũ ꝛ ad obliquũ. ꝛ iõ hz necesſe eligere heres vtrũ dicat esse testm̃ vel codicillos. vt. C. eo. l. fi. Sed ſi appoſitũ fuit verbũ directũ tunc est testm̃ p l. nõ codicillũ. Sed ſi fuiſſet verbũ inſtertũ tũc codicillus. vt. C. ad treb. l. ꝛ ſi non aſcripta. Jac. ꝛ vide q̃ no. ꝺ. l. non codicilli. ꝛ facit iſte. ℊ. ad illã clauſulã ſi non valet iure testamenti ꝛc. de q̃ plene dixi. C. de lib. prete. aut. ex cã. ver. vltimo transeamus.

1 ¶ Legata ab instituto mortuo relicta nõ debenk ab eius substituto: ſed ſolũ ab eius coherede in ſolidũz debẽtur de rigore.
2 Legata ſi ſint relicta heredum propriis nominibus expreſſis an debeantur insolidum.
3 Persone legitime requiruntur in iudicio ꝛ qui personam legitimam in iudicio ſtandi habeant. ꝛ nn. 4.

Quidam referunt. †Referũt legata relicta ab instituto mortuo nõ debenk ab eius substituto ſz ab eius coherede debenk insolidũ de rigore: de equitate pte daꝝ exceptio. h.d. Vel sic. ſi legata i codicillis adimank vel denk ab iſtitutis nũc mortuis vni⁹ tm̃ tpe testamẽti datio ꝛ adẽptio nulla est. ꝛ hoc ſi oẽs sunt mortui. Si vero ſupſint aliqui ſecus est verũ ſupſtites in parte tm̃ hereditatis ſi ſuccedunt de rigore tenenť insolidũ ad legata. Sz de equitate tenenť ſolũ p hereditaria portione. h.d. hec lex. ꝛ. l. ſi cũ ea. ſ. e. ℔m verũ intelrectũ q̃ ꝛ tinuak cũ fine huius. l. ꝛ ipſum corrigit. May. Et sic p ceditur. in. l. iſta q. primo ponit casum ſine qõne in qua ſibi adversabanť pculus exyna pte ꝛ ſabinus ꝛ casinus ex altera. ſcõo pro ſnia ſabini arguit ſeu rõne inducit. tertio approbat ſniam proculi. quarto casum illũ de quo erit altercatio limitat ꝛ ſub diuidendo ꝓsequiť diuiſionẽ querẽdo ꝛ respondendo. Ol. ibi in qõne. i. dubiũ esſe videť qꝛ questio nihil aliud est ꝙ dubitabi a lis ppoſitio ſm dialecticos. a Dy. ſ. manda. l. lucius. ꝛ vide in alphabeto. ꝛ ad. l. fal. l. qui quadringenta. ibi ꝛ trouersiã q̃ ſegk. dy. ibi etiã hoc tpe. i. poſt mortẽ heredũ inſtitutoꝝ. dy. ibi ꝙ. ſ. heredi. pinde ac ſi data eſſent vel adẽpta in testõ. ꝛ ideo valere dationẽ ꝛ adẽptionẽ. dy. abi nimirũ. ſ. certe. dyn. Et reuertiť ad responſionẽ ſabini ꝛ caſſij ꝛ eius reddit rõnem. dy. ibi ſeruẽt ſz ſi habenť pro parte testamẽti in eis relicta vel adẽpta perinde valent ac ſi in testõ eſſent data vel adẽpta. ſed institutiviue bãt tpe testamẽti. ergo ꝛ tpe codicilloꝝ viuere intelliguñ. ꝛ sic valerent data vel adẽpta in eis. dy. ibi veriſſimam dicere de ꝓſenti nõ tñ mõ riſdet qõni ꝓpoſite. ſed in ver. ꝛ in ꝓposito igitur. vel ſm Ja. inver. multo q̃ magis ibi nullius momẽti a ſui principio. Ja. ibi lz testm̃. ſ. tpe. dy. ibi cõferat. ſ. testator. dy. ꝙ est eo ipſo ꝙ codicillos legata aſcripſit ſine eo ꝙ aliquẽ vocẽt. Ja. ibi in reb⁹ humanis nõ est tpe codicilloꝝ. ar. ad hoc. ſ. ti. j. l. ſi duob⁹ ĥ. ſi. ꝛ hoc est verũ de rigore tñ de benignitate etiã ꝓsumpta voluntate testatoris non teneť niſi ꝙ parte ſua. ꝛ hoc ſequiť. dy. in l. ſi cũ ea. q̃ ꝛtinuak cũ iſta ſm dy. abi vacua efficiek. i. eo ꝙ certũ est heredẽ fuiſſe mortuũ tpe codicilloꝝ vacua fuiſſe declarabiť. dy. ibi ab inſtituto nõ a ſubſtituto. dy. i. in iſtitutiõe ꝛfirmẽk. i. cõfirmata intelligenť. Sed cũ institutio nulla ſit ergo ꝛ codicilli non valẽt niſi a ſubſtitutis legata eſſent relicta. Ja. ibi cõfirmarenť ꝛ ſic ſi institutus eſſet mortuus codicilli nõ valereť. dy. ibi erit tractatus. i. q̃stio. ſic. j. ad. l. fal. l. quadringenta. dy. ibi ſi quis mihi. nã p iſtaverba intelligiť tm̃ de inſti. primo gradu. vt ꝺ. de vul. ꝛ pup. ſub. l. qui liberis. ℊ. hec verba. Jac. ibi multoq̃ magis ſoluit qõnem. Ja. ibi totũ debere puto de rigore ſecus de equitate. vt. j. e. l. ſi cũ ea. q̃ ꝛtinuaꝝ cũ iſta ſm dy. abi cura p 2 pria nomina ꝛ ſi legata fuerũt relicta expreſſis noibus ppriis heredũ, an legata inſolidũ debeank. dy. in fi. vñ tali adinnctiõe p nulla habita ſolus ſupſtes teneri videť. vt. j. tit. pxi. l. ſi duobus. ℊ. j. Ol. Colligo ex ver. ꝛ in ꝓposito vnũ ad q̃ tota die allegatur hec lex p aduocatos. ſ. q̃ prius est querẽdũ de ꝓsonis litigantium vtrũ ſint legitime persone ℈ queratur de meritis cauſe. dy. pro hoc. xxiij. di. c. illud. ij. q. j. in primis. de iudi. l. eũ quem temere. cõia pedi. l. venditor. extra de despon. impub. c. ad diſſoluendũ. de re iudi. abbate ſane. ℊ. j. de eccle. ædifi. c. ad audientiam. in aut. de testi. ℊ. ſi vero. ibi q̃ tpe diſputatiõis. ꝛ. j. de leg. 3 ij. l. nõ oportet. ꝛ de probatio. l. ab ea parte. nã ꝛ persone legitime requirunk in iudicio ꝛ ſi p vim vel alio modo. l. j. ꝛ. ij. ꝛ initio 4 iudicij. vt. j. qui dari tutor. poſſunt. l. vniuerſis. ꝛ † q legitima persona habeãt ſtan. in iudicio per totũ. ꝛ prius q̃ritur de persona actoris ℈ rei. ꝺ. de procu. licet ꝛ. C. qui accuſa. nõ poſſunt l. nõ ignorabit. Jn gl. faciendo codicillos. in fi. ſo. non eſt q̃rendum de ꝓsona qñ supereſt. vt ibi. ſed qñ deſiit eſſe in rebus humanis. tunc q̃rendũ est vt hic. Ja. de bel. vel dic ꝙ in ℨnum diſpoſitio erat valida hic inualida. in gl. ꝛ poſtea dum codicillos ibi in qõne. ꝺ. poſuit ꝛ sic tollitur obiectio qꝛ videť ꝙ in duab⁹ personis loquatur in themate qõnis. ſed nõ dicit hoc vt velit dicta repetere ſed vt oſtendat ea q̃ dicta ſunt in duobus habẽt locum in vno herede qui inſtitutus est. Vel dic ꝙ in prin. q̃rit de duobus heredibus referendo ſe ad diuerſa teſtã. ſed quicqd sit debet intelligi vbi testator ignorabat heredes inſtitutos fore mortuos. nã ſi ſciret eos mortuos ꝛ legaret in codicillis videretur legare a ſubſtitutis ꝛ valẽt legata. in gl. legatum. in fi. qꝛ nullo tempore tenuit impoſitio. Dy.

Abintestato. Factis codicillis ab intestato non rũpunk agnatione poſthumi. h.d. Vel clarius ab intestato in codicillis legata relicta debenk a venientibus ab intestato natis ꝛ naſcituris relicta vero i codicillis ad testm̃ factis debenk ſolũ aſcriptis in testõ. ꝛ ideo rupto testõ rumpunk etiã codicilli. h.d. ibi codicilli ſine testõ facto. dy. ibi nã ſi vnus casus i. cadendi modus. qꝛ dñs vnus est modus legata ad irritũ deducenda que ſunt relicta in codicillis ſine testõ factis vcz ſi nemo ab intestato ſucceſſerit. Old. abi desideratur qꝛ a ſcipſis vires aſſumunt. dy. ibi ſed vicem testamenti. no. ergo ꝙ ꝓ relictis in codicillis ꝛ qualibet alia vltima voluntate datur actio ex testamento. Ol. ibi eius: ſcilicet testamenti. Dy.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed cum ea voluntas. Ibi here dibus superstitibus.dy.in gl.qui testm.in fi.Et hoc prout continuas cum.l.ab intestato,sed melius vt̃ posse continuari ad.l.quidam.in fi.in eo q̃ ibi dicitur q̃ heres vnus prestat legata insolidum.nam ista corrigẽdo dicit quod prestare tenetur solũmodo pro parte hereditaria.ꝛ hoc sentit gl.d.l.quidã.in fi.q̃ illa corrigatur per.l.j.j.eo.l.is qui.dy.Sed tunc ob.q̃ dicit litera heredibus nisi referatur ad testamenta diuersorum.Alij dicunt qõ non corrigitur sed determinatur per hanc.l.si cum ea.quod idem est in effectu.Dy.

1 ☞ Verba futuri temporis in vltima voluntate capiunt etiã preteritum.

* Vide an dream bar ba.in addi tio.ad bar.

* 1 Peruciana. In vltima voluntate verba futuri tpis † capiunt etiam preteritum.h.d.dy.Et concor.de leg.i.l.si talis scriptura.ff.si.ꝛ.l.seq.Ray.ibi cauit in testamento post codicillos facto.dy.ibi.q; verbum.ꝛ sic quantumcumq; verbũ presentis temporis futura comprehendat.vt.j.de legat.iij.l.si ita quis.hoc totum posset dici presens quod est post mortem.q; omnia vires assumunt per additionem. Sed vbi distincta sunt ꝛ distinctus effectus temporum.presens non cõprehendit futurum.vt.j.de leg.ij.l.ita scriptum.ꝛ de aur.ꝛ arg.le.l.si ita.dy. de hoc vide quod no.ꝛ dixi.j.de ver.sig.ob.l.si a colono.Et plenius.de verb.sig.l.verbum oportebit.ꝛ in alphabeto dictione futura obligatio.

1 ☞ Codicillans si preter spem admittat aliũ ad bona: pars legator̃ diuisibilium debetur per eum:secus de indiuisibilib⁹.

1 Si qui vnum. † Si preter spem codicillantis alius admittitur ad bona:pars legator̃ diuisibilium debetur p eũ secus in indiuisibilibus.h.d.abi diuidua sunt relicta.dy.abi reliquisset ab intestato.dy.ibi prius.i.ante codicillorum factionem.dy.abi dici potest allegando vel de rigore.Dy. ibi extitisset pater.ꝛ hoc de rigore iuris.secus de eqtate.ꝛ hoc sequitur imo ꝛc.dy.ibi nõ possunt.q; sunt indiuidua.dy.abi illi quem solum credebat successurum.Dy.ibi ablaturus.l.pater. dy.In gl.corrigit q̃ dixit.in fi.vel dic tenetur insolidũ sed obstat doli exceptio pro vna dimidia.vt.ff.eo.l.quidam in fi.ꝛ.l.si cum ea.sed idem est effectus.dy.in gl.imo in totum ibi de equitate hec vera.dy.abi cum filius.in prin.vbi prestatur pars estimationis indiuiduorum.Dy.Et dic aut testator damnat eum quem credit succedere solum ꝛ habet locum.l.ista.aut sciebat solum successurum pro parte ꝛ tunc habet locum q̃ dicitur in l.cõtraria siue sint diuidua,siue indiuidua.Ol.In gl.alias ille ibi.vel vt ibi.q; ibi sciebat alium successurum cũ nominato hic ignorabat.dy.q; intelligitur quilibet institutus ex tacita presumptione.vt.ff.eo.l.si quis cum testamentum.dy.in fi.ꝛ dic vt ibi plene no.dy.vel dic latius vt clareant oẽs.ll.de hac materia tractantes,Aut testator reliquit legata simpliciter ab intestato.ꝛ tunc debentur a quolibet succedente.vt.ff.e.l.si quis cum testamentum.ꝛ l.conficiũtur.circa prin.aut a certa persona.et tunc aut succedit illa tantum.aut alia tm̃.aut illa ꝛ alia. Primo casu q̃ illa tantum.planũ est q̃ valet legatum vt.j.de leg. iij.l.ff.sciendum.Secõ casu q̃ alia tantum tunc non valet legatum.vt.d.l.j.ff.vlt.Tertio casu q̃ illa ꝛ alia.aut credebat testator nominatam personam tm̃ debere succedere.Aut nominata vna cum alia si solam nominatam tunc aut legatum est diuiduum aut indiuiduum.si diuiduum.tunc debetur a persona nominata.probata enim ab alia que successit preter spem testatoris nihil debetur.vt hic.l.ꝛ.j.de leg.ij.l.cum pater.ff. cũ estimaret.Si indiuiduum tunc nullo modo debetur earum fauore.vt.ff.e.l.qui in grani.In alio casu q̃ credebat nominatam personam succedere vna cum alio tunc legatum debetur insolidũ ab ambobus.vt.j.de leg.iij.l.post emãcipationẽ.Dy.

1 ☞ Heredis nuncupatio coram solenni numero testium facta an inducat testamentum nuncupatiuum.

2 Scriptura quibus casibus valeat iure codicillorum si non valet iure testamenti.

3 Nuncupatio sola in testamentis in scriptis an sufficiat:licet in testamento nuncupatiuo sit secus.

Si palam. Testamẽtum inutile propter defectum institutiõis heredis conuertitur invicem codicillorum.h.d.ibi nuncupatus sit.non tamen scriptus tabulis ꝛ constat q̃ testator in scriptis vult testari.dy.ibi relicta qua scriptura non erat heres institutus.dy.In gl.j.in fi.ista gl.debet intelligi qñ certum est q̃ testator voluit condere testamentũ in scriptis.et ideo nec vt nuncupatiuum valet q; noluit.nec vt in scriptis q; nomẽ heredis nõ fuit scriptum.Sed vbi ignoratur tunc dicendum est † q̃ nuncupatio heredis cora solenni numero testium facta inducat testm̃ nuncupatiuum.vt.ff.de test.l.heredes palam.in prin.scriptura non que cõtinet legata faciat codicillos ꝛ ista appellabitur dispositio perfecta licet nõ scripta.ꝛ ita debet intelligi gl.que est in.l.si is qui.ff.de test.qui legem istã exponit ꝛ intelligit aliter q̃ ista.Sed vterq; intellectus cõtinet veritatem.ꝛ ad vtrũq; potest trahi.l.ista.diuersis tñ respectibus q; hic certum est q̃ voluit testari in scriptis quo casu nuncupatio inducit testm̃ nuncupatiuum vt dictum est.dy. Breuiter ergo collige † tres casus.ñ scriptura non valet iure testamenti an iure codicillorum valere possit.dic aut defectus est solum in solennitate sed non in noĩe heredis: q; nomen heredis est nuncupatiuum vel scriptus vt debuit.ꝛ tunc non valet nisi testator hoc dixit.vt ꝛ.ff.l.j.ꝛ de vul.sub.l.coheredi.ff.cũ filie.ꝛ est ratio q; cũ certum sit testatorem voluisse facere testm̃ non possumus coniecturari aliam voluntatem.vt.j.de ver.ob. l.cõtinuus.ff. cum ita,Si vero est defectus circa nomẽ heredis q; non est scriptus vt debet tunc aut volnit testari in scriptis ꝛ obtinet hec lex aut nuncupatiue ꝛ tunc secus.Et ratio colligitur ex glo.ꝛ his que proxime dixi.Si vero testamentũ deficit ratione preteritionis.dic vt in auc.ex cã.ꝛ de leg.ij.l.codicillis ff.ff.Ray. ¶ In gl.alias testamenti ibi exheredatio.i.esse non videtur † q̃ sola nuncupatio heredis in testamentis in scriptis nõ sufficit licet in testamẽto nũcupatiuo sit secus.vt.C.de test. l.iubemus.vnde q̃ operatur defectus nuncupationis in testamento nuncupatiuo hoc debet operari defectus scripture in testamẽto in scriptis.Ray.ibi alia deerant vnde ibi fuit peccatum in materia hic in forma ꝛ per hoc tolluntur ola contraria huic similia ꝛ sic hic institutio habetur pro nõ facta.ꝛ ideo presumitur voluisse codicillari testator.vnde secus dicerem si voluisset testator facere testamentum nũcupatiuũ.q; ibi sufficit sola nuncupatio sine scriptura.Ray.in gl.alias testamenti ibi de his leg.vel dic idẽ ꝛ si aliquis fuit mortuus institutus per.l. eam quã.Ja.que statim.j.allegatur ibi,so.vt ibi q; ibi omissus fuit voluntate testantis.dy.in fi.Item contra.ff.de test.l.si is qui.so.vt ibi.Et dic plene de materia huius.l.vt ibi no.Dy.

¶ Explicit lectura domini Alberici de Rosate Pergamensis:super Prima parte Infortiati:cum additionibus: concordantijs:ꝛ numeris.Lugduni per Georgium Regnault excusa:ac denuo apprime correcta ꝛ emendata.

Registrum huius operis.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v ꝯ ꝝ.

Omnes sunt quaterni:ꝛ vero ꝝ,termiones.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca